

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

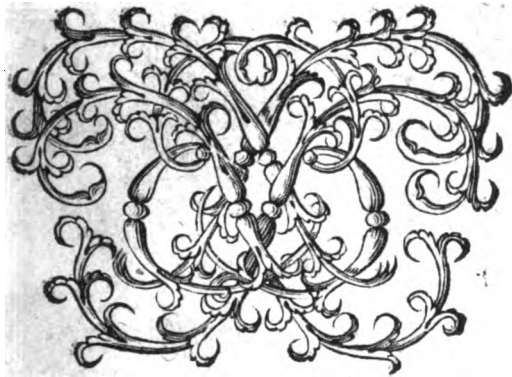

AULI GELLII NOCTES ATTICÆ.

*INTERPRETATIONE ET NOTIS ILLUSTRAVIT
JACOBUS PROUST & SOC. JESU.*

IUSSU CHRISTIANISSIMI
REGIS,
AD USUM SERENISSIMI
DELPHINI.

PARISIIS,

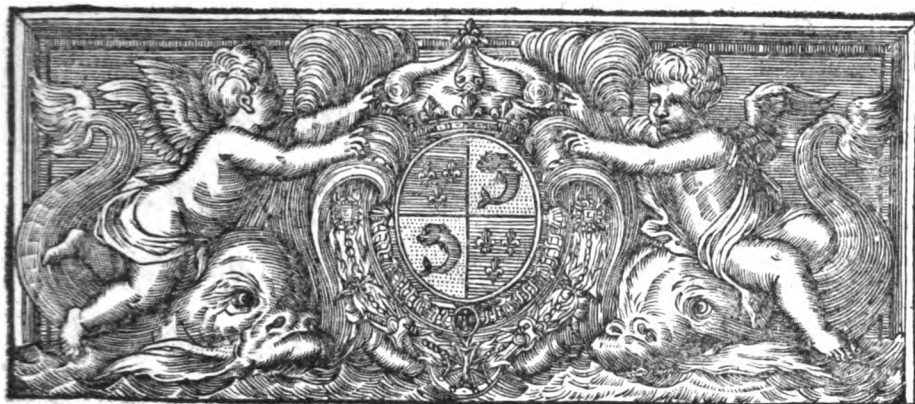

Apud SIMONEM BÉNARD, viâ Jacobea è
regione Collegii Claromontani Soc. Jesu.

M. DC. LXXXI.
CUM PRIVILEGIO REGIS.

11 10 11 11 11

LUDOVICO
SERENISSIMO GALLIARUM
DELPHINO

JACOBUS PROUST

E SOCIETATE JESU.

COMMODO *M* accidit ;
ut quo tempore liberalium
Artium studiis finem feci-
sti, SERENISSIME DELPHI-
NE, *A. Gellii Noctes Atticae vigiliis*
Æ ij

EPISTOLA.

*nostris illustrata in lucem sub auspiciis
tuis prodirent. Litteris omnibus, quæ
formandis & acuendis principum inge-
niis conducunt, fuisti non nunc pri-
mum perpolitus: quid aliud superest,
nisi ut elementa doctrinarum & an-
tiquitatis monumenta identidem tibi
proponantur, & ad majora deinceps
promovearis? id adeo præstabit, ut con-
fido, Gellius. Neque enim is attigit histo-
riam, in qua tibi novum nihil occur-
reret; non privatam aliquam scientiam,
cujus principia jam percepisses: sed pri-
mitias quasdam, ut ipse ait, & qua-
si libamenta ingenuarum artium
persecutus est. In quo cum tyronibus
instituendis non est inutilis, tum vero
multiplici præclara eruditionis genere*

EPISTOLA.

doctissimis quibusque mirum in modum probatur. Sane quod in utriusque lingua veteribus grammaticis acutum & ingeniosum, festivum & elegans in poetis, in oratoribus floridum simul & nervosum; quod in philosophia subtile, sententiosum in jure, reconditum in historia, in mathematicis jucundum; id omne ex innumeris decerptum auctoribus suis in commentarios retulit, ut etiam hominum delicatissimorum fastidia ubertate & copia facile vincat. Erit aliquando fortasse cum negotiis gravioribus vacuus vel veterum acute dictis quæ plurima suggerit, delecteris; vel exemplis Heroum quæ passim occurrunt, ad ardua quæque capeSSenda.

EPISTOLA.

incendaris. Excitabit te credo & Catonis prudentia, & Alexandri fortitudo, & Caesaris magnanimitas, ut redvivam in moribus tuis heroicorum temporum dignitatem hac etate representantes. His quasi gradibus LUDOVICUM MAGNUM, bello an pace majorem? utrobique certe maximum, olim assequeris. Is unus tuae jam praesit institutioni, à quo regnandi artem potes edoceri. Quam sanctum esse te oporteat religionis vindicem, docebunt tot everse impietatis arces, delubra amplius quingenta funditus excisa, haereses vel afflictae vel omnino oppressae, tot edicta sacra, quibus alliciantur alii ad veram fidem, alii in avita pietate etiam in-

EPISTOLA.

viti contineantur. Quam integra debeat esse aequitas tua , facile intelliges ex sublatiſ judiciorum tricis & ſcientia juris publicum in ſplendorem reſtituta: paternum in ſubditos amorem & coercitus ſingularium certaminum furor & acerrima de veneficiis quaſtiones inſpirabunt. Erit quod in rebus tum privatis tum publicis ſuſcipiendis prudentiam , conſtantiam in gerendis , in conſciendis fortitudinem æmuleris. Revocatis in animum bellis Batavicis , Hispanicis & Germanicis ſubditos tutari & hoſtes vincere ; pacem , qua jam Europa fruitur , interdum reputans de te ipſe triumphare diſces. Hac illuſtri planeque regia diſciplina excultus , Religione , Juſtitia , Moderatione , Conſi-

EPISTOLA

lio , Victoriis ac Triumphis expressas ac superstites in Te LUDOVICI MAGNI virtutes saculo tuo exhibebis.

LECTORI.

QUID hac in editione præstitum sit, etsi poteras, Candide Lector, observatione tua sensim-deprehendere: tamen operæ pretium fore duxi, si uno quasi conspectu oculis tuis ipso in aditu subjicerem. Omnino tria sunt quibus edendis curam impendimus, A. Gellii Noctes Atticæ, interpretatio, ac notæ. Quod spectat ipsum auctorem, ejus verba ac sententias ita tibi repræsentamus, ut optimorum codicum fidem secuti variis lectionibus indicandis vix immoremur. In interpretatione ad verbum Græca Latine expressimus: clara obscuris, perplexis expedita, obvia longè petitis, obsoletis nota vocabula substituimus, minùs de sermonis elegantia, quam de explicanda Gellii mente solliciti. Cum è veteribus Latinorum poetarum monumentis aliqua laudantur, ea verbis aliis vulgaribus ita reddimus, ut nihil ad auctorum sententiam aut additum velimus, aut ab ea detractum: adeoque si quando vocula ad majus orationis lumen necessario sit inferenda, eam alio charactere consignamus.

LECTORI.

In notis breviter exponenda suscepimus, quæ ad veterum instituta & mores, ad philosophiam cum subtiliorem tum moralem & ad artes ingenuas propè modum omnes explicandas pertinent. De personis incidit persæpe mentio: quænam illæ sint, quid gesserint, qua in regione, qua ætate floruerint paucis expeditur: ita cum historia geographiam copulamus & chronologiam, in qua Petavio hujus artis facile principi plerumque subscribimus. Porro cujusque ætatem referimus non ad annos ab orbe condito, quod in tanta opinionum varietate parum prodest, verum aut ad Olympiadas, si de Græcis agatur, aut ad annos urbis Romæ, si de Latinis; rursusque hæc ipsa tempora, sive Græca, sive Romana ad annos qui Christum natum vel antecesserint, vel fuerint subsequuti. Urbes qua in regione, regiones qua orbis parte sitæ sint, nisi cuivis constet, additis recentioris geographiæ vocabulis indicamus. Ceterum Gellii interpretum errores animadvertere etsi neque otii nostri, neque patientiæ, neque etiam ingenii fuit: tamen si qui crassiores fortè nobis aliud agentibus occurrerunt, muneris esse nostri putavimus, ut suus veritati locus esset, observare. Tu omnia æqui bonique consules eo libentius, ut confido, Candide Lector, quod hanc interpretandi rationem non privatis meis studiis, sed ejus industriæ acceptam referre debeas, cujus limato ac polito judicio stare, sapere est: Carolum Sanctamauræum dico Montauserii Ducem, peræque insignem belli pacisque artibus, Serenissimique Delphini nuper moderatorem; cui

LECTORI.

adfuerunt ad hoc opus perficiendum Jacobus Benignus Bossuetius Condomensis olim, nunc Meldensis Episcopus, divinis humanisque litteris perpolitus, & regendis Delphini studiis antehac præpositus; & Petrus Daniel Huetius Abbas Alnetanus, cui in promovendis Delphini studiis secundæ partes erant, vir editis in omni propè doctrinarum genere monumentis orbi notus. Ex viro-
rum tam illustrium sententia, eam interpretationem easque notas adhibere quæ plurimis emolumentum, nulli certè fastidium afferant, nobis pluris fuit, quam inani variæ eruditionis apparatu laureolam, quod aiunt, in mustaceo quærere.

De A. Gellii nomine & vita.

AULUS GELLIUS? an Agelius dicendus esset Noctium Atticarum scriptor, magna sed non admodum utili contentione ex eruditis nonnulli disceptant. Ut enim eos omittam quibus, teste Angelo Decembrio, continuum Augellii vocabulum magis arrisit, primus Gellii nomen videtur in controversiam vocasse Lipsius, adeoque opinionem omni memoria stabilitam, quantum in se fuit, ætate superiori convellisse. At quibus tandem rationum momentis? *Agellium*, inquit illustris criticus, lib. VII. Quæst. epist. cap. VIII. *constanter libri scripti, illud etiam optima nota fragmentum Giselinii, appellant.* Agellii Noctium Atticarum lib. X. explicat. . . . . *Priscianus etiam nomina propria deducit à servo Servilius, ab agello Agellius.* Argumenta minimi ponderis ac planè cepphica. Ad manuscriptorum codicum fidem appellat: esto sane, sic brevè lis dirempta fuerit. Unum profert optimæ, ut ipse quidem ait, notæ. Opponimus sex codices Vaticanos, quos Petrum Servium Romanum consuluisse Lambecius refert. Opponimus Lupum Ferrariensem (vivēbat is ante annos plus 10000.) cujus in epistola prima continuum Auli Gellii nomen expressis litteris legitur. Opponimus denique codices omnes quibus in prima hujus auctoris editione usi sunt Aldus Romanus & Theodorus Gaza, quos fucum vel passos esse imprudentes, vel scientes fecisse nemo nisi temere dixerit. At nullius ne momenti est Prisciani testimonium? ejusdem omnino cujus est illa apud Gruterum inscriptio.

CLAUDIÆ VENERIÆ
A. GELLIUS A. F. DUM
SECUNDUS
BONONIA
FECIT ET SIBI

IN FR. P. VI. IN. AGRI. P. IX.

Hinc Gellio prænomen Auli si quis vindicasset, quid Lipsius? reclamasset continuo eam inscriptionem ad auctorem

nostrum minime pertinere. Illud idem Prisciani locum ob-
jicienti sibi pari jure dictum putet. Adde quod Romani
nobiles, ex quorum numero Gellium fuisse constat, quip-
pe qui in area Palatina sæpius opperiretur salutationem Cæ-
sarum, & viris ætatis suæ ornatissimis adeoque consularibus
familiariter uteretur. Nobiles, inquam, Romani cum plura
haberent nomina, si dicendus est Agellius, quale præno-
men fingetur? Ut hinc pateat recens natam de Agellii no-
mine opinionem, ut nulla veterum autoritate firmatur,
sic Romanorum moribus parum consentaneam videri. Id
autem viros alioquin eruditos induxit, ut notavit Barthius,
quod cum ad distinctionem Cn. Gellii historici à veteri-
bus identidem laudati, A. quæ littera Aulum significat,
hujus Gellii nomini præfigeretur, detracto subinde puncto
unum ex duobus nomen imprudentes Librarii conflave-
rint. Atque hæc satis de A. Gellii nomine. Quæ vitam
spectant ex ejus operibus deprompta paucis accipe.

A. Gellius nobilis Romanus, atque ut videtur Gellia
gente consulari oriundus, puer ante prætextam positam in
grammatica Apollinari Sulpicio, in rhetorica T. Castri-
cio & Antonio Juliano operam dedit. Neque iis sese con-
tinuit ætas tenera disciplinis; etiam adulescentulus non
modo Musonium Philosophum audit in scholis, sed
Frontonem Cornelium eloquentiæ Philosophiæque laude ce-
lebrem adibat visendi gratia, indeque cultior redibat & do-
ctior. Ex more Romanæ nobilitatis Athenas profectus est,
ibique celebrem illum Peregrinum vidit extra urbem in tu-
gurio diversantem: optimis artium liberalium magistris usus
Tauri philosophi & Herodis Attici viri consularis amici-
tiam præcipue sibi conciliavit. Hujus in villa longè amœ-
nissima quo invitatus fuerat, æger accedente febri rapida
decubuit, ac subinde ex morbo recreatus cum Tauro ad
Pythia conventumque totius ferme Græciæ visendum se
contulit. Ut sibi visus est ingenuis artibus sat liberaliter in-
stitutus, de reditu cogitavit, tumque in maximum incidit
vitæ discrimen. Cum à Cassiopeia Brundisium navigaret in
Ionio mari maxima tempestas subito coorta propè navem
evertit, sed sensim frangente se procella Brundisii portum
tenuit salvus & incolumis. In patriam reversus nihil remi-

sit de studiorum ardore, frequens in bibliothecis & eruditorum circulis; dum spatiaretur solus aut curru veheretur, subtilioribus sibi quæstionibus proponendis & solvendis intentus; ad mensam epulas facile parabiles erudita lectione condiebat. Etiam in hilarioribus conviviiis per Saturnalia ad demulcendum, ut ipse ait, animum, de sententia veteris poetæ lepide obscura, vel reconditiore historia, vel pronuntiato philosophico aut aliquo sophismo te inquirebat. Porro quæ legerat veterum in libris, ea memoriæ excolendæ gratia solebat animo recensere, & in suos, si quid dignum videretur, commentarios referre. Cæterum ita in se virtutes eorum qui chartis impallescent, expresserat, ut à vitiis vehementer refugeret: morositas nulla, nulla indolis austeritas: sæpe inter aulicos in area Palatina salutationem Cæsaris opperiri, cum Favorino Philosopho deambulare, à nobilibus ad cœnam invitari, cum doctissimis quibusque & clarissimis feriarum æstivarum tempore in agrum Faliscum, Ostiam, Tibur & Neapolim secedere, etiam in otio semper occupatus. Vix fuit ullum literarum genus, quod non vel scrutaretur, vel certe delibaret: par in utriusque linguæ facultate; in grammaticæ, poetices, rhetoricæ, historiæ, chronologiæ, medicinæ, philosophiæ, juris, ipsiusque geometriæ & astrologiæ studiis exercitatus. Ad tantam ingenii doctrinæque amplitudinem accessit singularis æquitas, qua perspecta ex privatæ domus tenebris in fori lucem prodiit. A Prætoribus inter Iudices lectus est adolescens, ut judicia quæ apellantur privata susciperet: tumque in id præcipuè incubuit, ut ne quid in jure civili ignoraret. A consulibus deinde iudex extra ordinem datus, pronunciare intra Kalendas iussus est; adeo ut ab arbitriis & negotiis vix vacaret. Hadriano imperante florere cœpit, scripsit post annum Christi CXLIII. quo Herodes Atticus consularum gessit, ultra vigesimum librum Noctes Atticas producturus, nisi mors occupasset; quæ quo tempore potissimum acciderit, incertum est.

Testimonia de A. Gellio.

A Gellius vir elegantissimi eloquii, & multa ac facunda scientiæ. S. Augustinus lib. IX de Civitate Dei, cap. IV.

A. Gellius Noctium Atticarum inscripsit. Priscianus, lib. VII.

Gellii commentariis quibus nihil fieri potest neque eruditius, &c. Erasmus Adagiorum chiliade I. centuria IV.

Nefas est præterire hoc loco Aulum Gellium qui sexcenta Grammaticorum, Poetarum, Rhetorum, Philosophorum, Jurisconsultorum, dicta, facta, instituta usque eo non præterit, ut unus scriptor instar plurium haberi possit . . . . Neque audiendum ullo modo Gasparem Scioppium puto præsentem Grammaticum, qui ex quatuor Latini sermonis quasi ætatibus, quas arbitrato suo distinguit, aurea, argentea, ænea, ferrea, Gellium in infima maximeque ignobili reponat ætate, & ultimis scriptoribus annumeret; judicium, quantum existimare possum, omnis judicii expers. Franc. Vavassor. in lib. de ludicra dictione.

ERRATA.

P. paginam, G. Gellium, I. interpretationem, N. notas,
V. versum significat.

- P. Ag. 8. N. v. 5. anno Christi CXXXIX. lege CXLIH.
P. 21. N. v. 15. ante Christum CXCVII l. CC.
P. 24. N. v. ult. Atheniense magnum, l. Corintiacum.
P. 32. N. v. 24. ante Christi ortum Iocli. l. Ioccliv.
P. 33. G. v. 8. libro XI. l. II.
P. 39. N. v. 5. facetimus, l. facetissimus.
P. 43. N. v. 4. appellans, l. appellant.
P. 68. N. v. 4. Olympiadis vii. ante Christum Ixcviii. l. Olympiadis
xlvi. ante Christum Ixciv.
P. 87. N. v. 9. anhelitur, l. anhelitu.
P. 89. N. v. 16. eo, l. eos.
P. 90. N. v. 8. Septembris, l. Maio.
P. 128. N. v. 11. si libras, dele si.
P. 144. N. v. 11. anno U. C. ccclxiii. ante Christum cccxci. l. anno U. C.
cccliv. ante Christum cccxc.
P. 200. N. v. ult. convivium, l. ad convivium.
P. 241. N. v. 32. *decis*, l. *decides*.
P. 263. N. v. penult. cum *studiofi*, l. tum *studiofi*.
P. 272. N. v. penult. nstrates, l. nostrates.
P. 279. G. v. 13. *incessuit*, l. *incessunt*.
P. 312. N. v. ult. *tortulos*, l. *torulos*.
P. 358. N. v. ult. xi. Maias, l. xi. kal. Maias.
P. 363. I. v. pugna te, l. pugnate.
P. 372. N. v. præsivi, l. præciri.
P. 435. N. v. ult. vide re, l. videre.
P. 440. N. v. 1. *spenclo*, l. *speculo*.
P. 446. N. v. 1. *correptius*, l. *corruptius*.
P. 453. N. v. 2. guttim, l. guttatim.
P. 469. N. v. 1. diologo, l. dialogo.
P. 473. N. v. 10. U. C. cccliv. l. cccc.
P. 474. N. v. 14. Chæroneam, l. Chæroneam.
P. 482. N. v. 3. refernatur, l. referantur.
P. 485. N. v. 2. Ut Ennii, l. Quod Ennii.
P. 526. N. v. 6. Tullius, l. Tullius.

Si qua præterea nobis ab æstibus errata typographis exciderint Lector & ingeniosus per se ipse corriget, & benignus excusabit.

A. GELLII

IN NOCTES ATTICAS

PRÆFATIO.

UCCUNDIORA alia reperiri queunt. Ipse autem ad hoc scripsi, ^a ut liberis quoque meis parata istiusmodi remissiones essent; quando animus eorum, ^b intermissione aliqua negotiorum data, laxari ^c indulgerique potuisset. ^d Uti autem sumus ordine rerum fortuito, quem antea in excerptendo feceramus. Nam proinde ut librum quemque in manus ceperam seu Græcum seu Latinum, vel quid memoratu dignum audieram, ita quæ libitum erat, cuius generis cumque erant indistincte atque promisce annotabam: eaque mihi ad subsidium memoria quasi quoddam litterarum ^e penus, recondebam; ut, ^f quando usus venisset, aut rei aut verbi, cuius me forte repens oblivio tenuisset, & libri, ex quibus ea sumseram, non adessent, ^g facile inde nobis inventu atque depromptu foret. Facta igitur est in his quoque Commentariis eadem rerum ^h disparilitas, quæ fuit in illis annotationibus pristinis: quas brevi-

INTERPRETATIO.

^a **U**T mei filii possent se oblectare his commentariis legendis, ^b cessatione. ^c recreari. ^d receptaculum. ^e ut quando opus esset, quæ alicujus rei vel verbi forte oblitus essem. ^f facile invenirem & haurirem ex his commentariis. ^g varietas.

NOTA.

1. *Uccundiora alia.*] Quam hic præfationem Gellii dicimus, ea velut appendix & peroratio in superioribus editionibus fere omnibus ad calcem ultimi libri rejecta fuerat. Id autem totius operis præfatio cum res ipsa docet, tum vero convincit autoritas manuscriptorum codicum ex bibliotheca Regia longe optimæ notæ, quod annotavit Lambecius. Porro quas hic desideret fortasse aliquis notas de Dialectica, Geometria, Auguribus, Pontificibus, Aristophane & aliis id genus, reperiet lector consequentibus in libris, ubi videntur utiliores.

- ter & indigeste & incondite² eruditionibus, lectionibusque variis feceramus. Sed quoniam longinquis, per hiemem, noctibus in agro, sicuti dixi, terra Attica commentationes hasce ludere ac facere exorsi sumus: idcirco eas inscripsimus, Noctium Atticarum; nihil imitati festiuitates inscriptionum, quas plerique alii utriusque lingue scriptores in id genus libris fecerunt. Nam quia variam & miscellam & quasi confusaneam doctrinam conqui-
 5 sserant; eo titulos quoque ad eam sententiam exquisitissimos indiderunt. Namque alii Musarum inscripserunt; alii Silvarum; ille^b Κνίρις, alius¹ Κίεξ Αμαλθείας; quidam Lectionis suæ; alius Antiquarum Lectionum; atque alius^k 4 Πινυλίδιος & item alius^l 5 Εγχείδιος, Sunt etiam⁶ qui Pan-
 10 dectas inscripserunt. Sunt autem qui, ^m Διατριβὰς. Sunt adeo qui de Disciplina Regia & de Philotophia & de Natura humana. Est qui^a Memoriales titulos fecerit. Est qui Studiosorum, & de ridiculis, & ο ποὶ Ποικίλης Ιστορίας. Est item qui Historiæ naturalis. Est qui Ρεζαποθήκη;
 15 est præterea, qui Pratum; est item qui Ρ Εποπιδιος. Est qui scripsit^q Συζη-
 γραφίαι. Sunt item multi, qui Conjectanea; neque item defunt, qui indi-
 ces libris suis fecerint, aut Epistolarum Moralium, aut Epistolicarum Qua-
 20 stionum aut^r Confusarum; & quedam alia inscripta nimis lepida
 multasque prorsus concinnitates redolentia. Nos vero, ^t ut captus
 20 noster est, incuriose & immeditate ac prope etiam subrustice ex ipso loco ac
 tempore hibernarum vigiliarum, Atticas Noctes, inscripsimus; tantum
 ceteris omnibus in ipsis quoque inscriptionis laude cedentes, quantum cessimus
 in cura & elegantia scriptionis. Sed ne consilium quidem in excerptis
 notandisque rebus idem mihi, quod plerisque illis fuit: namque illi omnes,
 25 & eorum maxime Græci, multa & varia lectitantes, in quas res cumque

INTERPRETATIO.

^h favum. ⁱ cornu Amalthea. ^k tabel-
 lam. ^l manuale. ^m dissertationes. ⁿ qui
 hunc titulum suis operibus præfixerit m-
 moria. ^o de varia historia. ^p peltæ-

culorum. ^q historiam. ^r questionum
 miscellarum. ^s elegantiora & argutio-
 ra. ^t juxta ingenium nostrum.

NOTÆ.

2. Eruditionibus.] Ita ex manuscri-
 pto Regio legit idem Lambecius, cum
 prius inepte haberetur annotationibus tra-
 ctationibus, sensus est, annotationes no-
 stræ confectæ sunt ex iis, de quibus ab
 aliis eruditi sumus, & quas nos ipsi le-
 gimus.

3. Κίεξ Αμαλθείας.] Cornu Amaltheæ,
 proverbium, quo rerum omnium abun-
 dantia significatur, a fabula traxit origi-
 nem. Scilicet Jupiter a Nymphis Adra-
 stea & Ida nutritus lacte Amaltheæ ca-
 præ, eam beneficii memor inter astra
 retulit, Nymphis autem cornu præcisum
 dedit, quod ex eo tempore vineis & fru-
 ctiferis omnis generis arboribus abun-

dans cessit in proverbium. Vide Ovi-
 dium lib. V. Fastor.

4. Πινυλίδιος.] Tabella aut pugillaris
 erat, quo nomine opusculum inscripsit
 Cebes Thebanus.

5. Εγχείδιος.] Liber manualis, qui
 propter exiguam molem manufacile ge-
 stari possit: dicitur etiam pugio.

6. Pandectas.] Pandectæ libri sunt in
 quibus omnia promiscue continentur.
 Græca vox est, πᾶν omne, & διγµατος
 continet.

7. Εποπιδιος.] Ita suos libros ip-
 scripsit Valerius Soranus, ut in fine
 præfationis refert Plinius.

P RÆFATIO.

3

inciderent, ^u alba, ut dicitur, linea sine cura discriminis, ^x solam copiam
 sectati convertebant: quibus in legendis ante animus ^y senio aut radio lan-
 guebit; quam unum alterumve repererit, quod sit aut voluptati legere,
 aut cultui legisse, aut usui meminisse. Ego vero, cum illud ⁹ Heracliti Ephe-
 si viri summe nobilis verbum cordi haberem, quod profecto ita est: ² ¹⁰ Πο-
 λυμάδιν νόον & ἀσκήσας: ipse quidem volvendis, ^a transeundisque multis admo-
 dum voluminibus, per omnia semper negotiorum intervalla, in ^b quibus
 furari otium potui, exercitus defessusque sum: sed modica ex iis, eaque sola
 accepi, quæ aut ingenia prompta expeditaque ad honesta eruditionis cupidi-
 nem utiliumque artium contemplationem celeri faciliq[ue] ^c compendio du-
 cerent, aut homines aliis jam vita negotiis occupatos ^d a turpi certe agrestique
 rerum atque verborum imperitiâ vindicarent. Quæ erunt autem in his com-
 mentariis pauca quedam ^e scrupulosa & anxiosa, vel ex Grammatica, vel
 ex Dialectica, vel etiam ex Geometria, quæque erunt item paucula remo-
 tiora super augurio jure & pontificio; non oportet ea defugere quasi aut
 cognitu non utilia, aut perceptu difficilia. Non enim fecimus altos nimis &
 obscuros in his rebus questionum ^f sinus: sed ¹¹ primitias quasdam &
 quasi ⁸ ¹² libamenta ingenuarum artium dedimus; quæ virum ^h civiliter
 eruditum neque audisse unquam neque attigisse, si non inutile, at quidem
 certe indecorum est. Ab his igitur, si cui forte nonnunquam tempus vo-
 luptasque erit ¹ ¹³ lucubratiunculas istas cognoscere, petitum impetratumque
 volumus; ut in legendo, quæ pridem scierint, non aspernentur quasi nota

5

10

15

20

I N T E R P R E T A T I O.

^u simpliciter. ^x quærentes solam multi-
 tudinem rerum congeriebant. ^y fatiga-
 tione, ^z confusa doctrina varietas in-
 tollectum non docet. ^a celeriter legen-
 dis. ^b in quibus seponere aliquam tem-
 poris partem potui. ^c via. ^d impe-
 dirent, ne laborarent infami ac rustica
 rerum & verborum ignorantia. ^e diffi-
 cilia, & molesta. ^f ambages. ^g ele-
 menta. ^h ut docet cives. ⁱ opuscula.

N O T A.

8. *Alba linea.*] Id est, negligenter
 & simpliciter. Metaphora ducitur à pi-
 ctoribus, qui priusquam tabellæ colores
 allinant, solent figuras creta delineare.
 9. *Heracliti.*] Heraclitus philoso-
 phus cognomento *κακκός*, seu tenebri-
 cosus, quod ad philosophorum solertiam
 exercendam stilum obscuraret; quoties
 domo pedem efferebat, lachrymis vanas
 hominum occupationes prosequeretur.
 Florebat circa Olymp. L X I X. ut
 refert Diogenes, annis ante Christum
 prope I C. Hunc bubulo se stercore
 oblitum exussisse tradit Tertullianus;
 narrant alii dum spretis medicorum
 consiliis hydropicus se bubulo sevo
 perunxisset, dum dormiret, a canibus
 discerptum obuisse.

10. *Πολυμάδην.*] Ita locum hunc ex ma-
 nuscripto Regio restituit Lambecius,
 cum prius nullo sensu legeretur, quod
 profecto ita est: *introite, nam & hic dii
 sunt.*

11. *Primitias.*] Proprie primitiæ sunt
 primi fructus, qui juxta morem vete-
 rum Romanorum a sacerdotibus offere-
 bantur diis.

12. *Libamenta.*] Libamentum seu liba-
 tio tum erat, cum sacerdos primoribus
 labris vinum degustabat, quod post im-
 molatas victimas de more effundendum
 erat: primitiæ autem & libamenta in-
 genuarum artium per translationem di-
 cuntur principia, elementa, aut tenuis
 cognitio scientiarum.

13. *Lucubratiunculas.*] Lucubrare est

A ij.

^k invulgataque. nam & quid tam remotum in litteris est, quin id tamen complusculi sciant? Et ^l satis hoc blandum est, non esse hac neque in scholis decantata neque in commentariis protrita: quæ porro nova sibi ignotaque ^m offenderint; æquum esse puto ut ⁿ sine vano oblectatu considerent, an minuta ista admonitiones paucillula nequaquam tamen sint vel ad alendum studium inhonestæ, vel ad oblectandum frigide fovendumque animum: sed ejus seminis generisque sint, ^o ex quo facile adolescant aut ingenia hominum vegetiora, aut memoria ^p adminienlatior, aut ratio solertior, aut sermo incorruptior, aut delectatior in otio, aut ^q in ludo liberalior. Quæ autem ^r parum plana videbantur, aut minus plena instructæque; petimus, inquam, ut eæ non docendi magis, quam admonendi gratiæ scripta existiment; & quasi demonstratione vestigiorum contenti persequantur eæ post, si libebit, vel libris repertis vel magistris. Quæ vero pertaverint reprehendenda; his, si audebunt, succenseant, unde eæ nos accepimus: sed enim, quæ aliter apud alium scripta legerint, ne ^t jam statim temere obstrepant: sed tractationes rerum & auctoritates hominum ^u pensitent quos illi quosve nos secuti sumus. Erit autem id longe optimum, ut qui in lectitando, scribendo, commentando, nunquam voluptates, nunquam labores ceperunt, nullas hoc genus vigiliæ vigilarunt, ^v neque ullis inter ejusdem Muse æmulos certationibus disceptationibusque percunctando, scribendo, elimati sunt, ^x sed intemperiarum negotiorumque pleni sunt, abeant à Noctibus his procul; atque alia sibi oblectamenta quarant. Vetus ^y adagium est, ¹⁴ nihil cum fidibus graculo, ¹⁵ nihil cum amaracino sui. Atque etiam, quo sit ^z quorundam male doctorum hominum ² scævitas & invidentia irritatior, mutuabor ex Aristophanis choro anapesta pauca; & quam ille homo festivissimus fabula sua spectanda legem dedit, eamdem ego commentariis his legendis dabo; ut eæ ne attingat, neve adeat ³ profo-

INTERPRETATIO.

ista, ^k communia. ^l id satis allicit ad legendum, quod hac non sint vulgata in scholis, & obvia in libris. ^m repererint. ⁿ sine maledicentia inutili. ^o ex quo robustiora hominum ingenia facile crescant. ^p firmior ^q dignior homine libero in exercitatione. ^r non satis clara. ^s sine consideratione con-

demnent. ^t attendant. ^u nec inquirendo, componendo ullis eruditi sunt disputationibus & disertationibus, quæ habentur inter professores ejusdem artis. ^x prava indolis. ^y proverbium. ^z malignitas. ^a indoctum, & rude vulgus alienum ab occupationibus eruditæ.

NOTÆ.

de nocte aliquid ad lucernam scribere, quod apud antiquos in more positum fuit: unde lucubrum a lucendo dictum est modicum lumen, quod tenui stupa & cera, vel oleo foveri solet.

14. Nihil cum fidibus graculo.] Proverbium est, quo significamus indoctis nihil convenire cum ingenuis artibus. Graculus

enim est avis inconcinnae garrulitatis, quæ a musicis instrumentis alienissima est.

15. Nihil cum amaracino sui.] Hoc itidem proverbium indicat optima quæque stolidissimis displicere. Amaracinum enim unguentum pretiosum minime convenit cum rostro

PRÆFATIO.

5

sum & profanum vulgus, a ludo Musico diversum. Versus legis data hi sunt.

*Ἐὐφρομένην καὶ ἀφ' ἑξέως τῶν ἡμετέριον χοροῖσιν,
Ὅστις ἀπειρεῖ τῶν δὲ λόγων, ἢ γράμην μὴ καταλείψει
Ἡ γυναικίω 16 ἄρμα μουσῶν μὴτ' ἴδεναι, μὴτ' ἐχέειν.*

8

Voluptuina commentariorum ad hunc diem viginti jam facta sunt. Quantum autem vite mihi deinceps deum voluntate erit, quantumque a tuenda refamiliari, c procurandoque cultu liberorum meorum dabitur otium: ea omnia 17 subciviva & subsecundaria tempora ad colligendas hujuscemodi memoriarum disceptationunculas conferam. Progredietur igitur numerus librorum, diu bene juvantibus, cum ipsius vite, quantuli quisque fuerint, progressibus. Neque longiora mihi dari spatia vivendi volo, quam dum ero ad hanc quoque facultatem scribendi commentandique idoneus. 18 Capita rerum qua cuique commentario insunt, exposuimus hic universa: ut jam statim declaretur, quid quove in libro queri inveniri que possit.

10

19

INTERPRATATIO.

<p><i>b</i> Laudare oportet & decedere nostris choris, <i>Quisquis imperitus sermonum est, aut non est mentis pura:</i></p>	<p><i>Aut nobilium orgia Musarum neque vidit unquam, neque saltavit: c & promovenda institutione meorum librorum.</i></p>
--	--

NOTÆ.

porcino, cui cœnum suaviter olet. Præterea notat Lucretius, sues ab amaracino tanquam ab acri veneno refugere.

16. *Ὀργίαι.*] Sciendum, inquit Servius, ὄργια dici apud Græcos sacra omnia sicut apud Latinos ceremonia dicuntur: sed jam abusive sacra *Liberi* sive Bacchi orgia vocant, vel ἀπὸ τῶν ὄργων, id est furoris, vel ἀπὸ τῶν ὄργων, id est mentibus.

17. *Subciviva & subsecundaria tempora.*] Id est, tempora supervacanea, & quæ subducta rebus magis seriis videntur esse quasi secundi ordinis. Subcivivum tempus dicit Gellius, alii

subcivivum, nonnulli etiam succivivum.

18. *Capita rerum.*] Negat tamen & pernegat Henricus Stephanus eos, quos habemus capitum titulos a Gellio scriptos esse: multisque congestis titulis, qui vel inepte, vel nequaquam capitum summam exhibent, id convincere nititur.

Nos argumenta illa capitum inter alios in Gellium indices referenda esse duximus, ut quidquid investigare voluerit lector, ibi uno quasi aspectu representetur.

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS

LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

Quali proportionem, quibus collectionibus Plutarchus ratiocinatum esse Pythagoram philosophum dixerit, ^a de comprehendenda corporis proceritate, qua fuit Hercules, cum vitam inter homines viveret.

PLUTARCHUS ^b in libro quem scribit, *ἐν ᾧ οὐκ ἔστιν ἡ σωματικὴ ἀνθρώπου ἀλλὰ καὶ αἰσθητικὴ διαφορά*, scite subtiliterque ratiocinatum ^c Pythagoram philosophum dicit, in reperienda ^d modulandaque status longitudinisque ^e ejus præstantia. Nam:

INTERPRETATIO.

^a Ad cognoscendam altitudinem corporis qua præditus fuit Hercules. ^b in libro quem inscripsit, quanta sit animorum & corporum in hominibus quoad

ingenium & virtutem differentia, dicit Pythagoram philosophum supputasse acute & subtiliter ad inveniendam & metiendam excellentiam stature & longi-

NOTÆ.

1. *Plutarchus.*] Philosophus Chæronensis omnibus disciplinis excultissimus, Trajani & Hadriani temporibus Romæ floruit, altero post Christum natum sæculo.

2. *Pythagoram philosophum.*] Is ex insula Samo oriundus post diuturnas peregrinationes Crotone confedit, in ea Italiæ parte, quæ magna Græcia dicta est; ibique incredibili concursu docuit. Quinquenne silentium, quod aliquando contraxit ad biennium, exigebat a discipulis, quibus nunquam licuit cum extraneis, hoc est non Pythagoricis de iis quæ didicissent loqui. docuit *μετεψέχειν*, cælum & stellas stare, terram moveri credidit, ut ex Plutarcho colligimus. Philosophum se pri-

mus appellavit, cum prius rerum naturalium interpretes sibi Sophorum nomen arrogarent, atque ut cecinit Ovidius X V. Metamorph.

Mente deos adiit, & qua naturæ negavit,

Visibus humanis, oculis ea pectoris hausit.

Claruit ut autor est Diogenes Laërtius Olympiade L X. anno scilicet ante Christi ortum 10 X L. Consule lib. I. cap. IX.

3. *Modulanda.*] Modulari est proprie aliquid cum mensura componere: modulos porro dicunt architecti eas partes, ad quas totum opus dirigere & metiri solent.

4. *Ejus.*] Herculis qui fuit Jovis

cum fere constaret, ⁵ curriculum stadii, quod est ⁶ Pise ⁷ ad Jovis Olympii, Herculem pedibus suis metatum; idque fecisse longum pedes sexcentos; cætera quoque stadia in terra Græcia, ab aliis postea instituta ^c pedum quidem esse numero sexcentum, sed tamen aliquantulum breviora: facile intellexit ^d modum spatiumque plantæ Herculis, ratione proportionis habita, tanto fuisse quam aliorum procerius, quanto Olympicum stadium longius esset quam cætera. Comprehensa autem mensura Herculani pedis, quanta longinquitas corporis ei mensuræ conveniret, ^e secundum naturalem membrorum omnium inter se competentiam modificatus: atque ita id collegit, quod erat consequens; tanto fuisse Herculem corpore excelsiorem quam alios; ^f quanto Olympicum stadium cæteris pari numero factis anteciret. 5
10

INTERPRETATIO.

tudinis Heronlis. Nam cum vulgo certum esset, Herculem dimensum esse suis pedibus spatium stadii quod est Pisa prope templum Jovis Olympii: c longa quidem esse pedibus numero sexcentis, d mensuram, e computavit juxta naturalem membrorum omnium inter se proportionem, f quanto stadium Olympicum erat longius reliquis constantibus pari pedum numero.

NOTÆ.

ex Alcmena filius: post purgatum mon- stris terrarum orbem, ut fingunt Poetæ, deorum in numerum a Jove relatus est. Cum anno ætatis LII. ut scribit Eusebius, morbo pestilenti afflatus se se in rogam ardentem doloris impatiens immisisset, magnum dedit Poetarum fabulis argumentum. Ejus mortem referunt ad annum ante Christum circiter CCCCXXVII.

^{5. Curriculum stadii.} Curriculum est id spatium in quo certant athletæ, & equi a carceribus ad calcem usque decurrunt. Stadium autem proprie men-

sura est centum viginti passuum, hoc est pedum sexcentorum viginti quinque.

^{6. Pise.} Pisa urbs Elidis in Græcia, quæ deinde dicta est Olympia, ludis quinquennialibus celeberrima; longe differt a Pisis plurali numero, quæ urbs est Etruriæ in Italia.

^{7. Jovem Olympium.} Ille Divum pater atque hominum Rex, Jupiter dictus est quasi juvenis pater: Olympius vero, quod magnificentissimi ludi ad ejus numen colendum ab Hercule fuissent ad Olympiam instituti.

CAPUT II.

Ab Herode Attico CL. V. a tempestive deprompta in quendam iactabundum & gloriosum adolescentem specie tantum philosophia sectatorem verba Epicteti Stoici, quibus festiviter a vero Stoico sejunxit vulgus loquacium nebulonum, qui se Stoicos nuncuparent.

^b **H**ERODES ^a Atticus, vir & Græca facundia & ³ consulari honore præditus, arcessebat sæpe nos, cum apud magistros Athenis essemus; in villas ei urbi proximas, me & CL. V. Servilianum, compluresque alios ^c nostrates, qui Roma in Græciam ad capiendum ingenii cultum concesserant. Atque ibi tunc, cum essemus apud eum in villa, cui nomen est ^d Cephisia, & æstu ^d anni & ^e sidere autumnii flagrantissimo, propulsabamus caloris incommoda ^e lucorum umbra ingentium, longis ambulacris & ^f mollibus ædium posticum refrigerantibus, lavacris nitidis & ^g abundis & collucentibus, totiusque ^g villæ

INTERPRETATIO.

^a Opportune recitata. ^b Herodes Atheniensis illustris eloquentia Græca, & magistratu Consulis quem gesserat, advocatebat sæpe nos, c qui erant e nostra urbe, qui venerant Roma in Græciam ad ingenium doctrinis excolendum. d per ca-

lorem anni & æstrum ardentissimum autumnii. e silvarum. f cum balnea deliciosa, splendida & abundantia refrigerarent posteriolem partem domus. g & pradio juveniissimo resonante aquarum murmure & cantu avium.

NOTÆ.

1. *Herodes.*] Nobilissimus Atheniensis, orator & sophista celebris habitus; Antonino Pio imperante Consulatum iniit cum Torquato collega anno Christi CXXIX. Marathone in Achaia obiit annos natus LXXVI. *Philosofrat.*

2. *Atticus.*] Attica est Græciæ regio, ubi Athenæ.

3. *Consulari honore.*] Anno urbis conditæ CCXLV. pulsæ Roma Regibus, bini deinde singulis annis creati sunt Consules, qui scilicet Reipublicæ consulerent. Per annos CCCCLXI. summum imperium tenere ad tempora Julii Cæsaris; ex quo Imperatoribus sibi supremam potestatem arrogantes, nomen sine autoritate retinere. Longo deinde post intervallo, Consul nomen & potestas omnino Romæ sublata est anno Christi DXLI.

4. *Cephisia.*] Una est, ut ait Strabo, ex duodecim urbibus, quas Cecrops

primus Atheniensium Rex populo incolendas assignaverat: sita est prope Athenas ad fluvium Cephisum, qui Atticam interfuit.

5. *Sidere autumnii flagrantissimo.*] Caniculam intelligit Gellius, quod sidus oritur XXII. Julii, nec nisi post mensem occidit: recte autem dicitur sidus autumnii, quod Athenienses, apud quos id scribebat Gellius, per id temporis autumnum agerent: solebant enim uno & dimidiato altero mense ante solstitium hibernum, quod cadit in XXII. Decembris ducere initium hiemis, quam auspicabantur circa VII. Novembris. Itaque tribus ante mensibus autumnii principia nono circiter Augusti numerabant, quo tempore conjuncta cum sole canicula æstum reddit ardentissimum.

6. *Abundis.*] Abundus vox est unius credo Gellii propria.

venustate

LIBER PRIMUS.

9

venustate aquis undique canoris atque avibus personante. Erat ibidem nobiscum simul adolescens philosophiæ sectator, ^h7 disciplinæ, ut ipse dicebat, Stoicæ, sed ⁱ loquacior impendio & promptior. is plerumque in convivio, sermonibus, qui post epulas haberi solent, multa atque immodica de philosophiæ doctrinis ⁱ intempestive atque insubide diserebat, præque se uno cæteros omnis linguæ Atticæ principes ^m gentemque omnem ^t togatam, totumque ⁹ nomen Latinum, rudes esse & agrestes prædicebat: atque interea ⁿ vocabulis haud facile cognitis, syllogismorum ¹⁰ captionumque dialecticarum laqueis strepebat, ^o11 *καὶ τὰς ἀρχαίας διακρίσεις*, & aliosque id genus ¹² griphos neminem posse dicens nisi se dissolvere: ¹³ rem vero ethicam, naturamque humani ingenii, virtutumque origines, officiaque earum ^r confinitima aut contraria, ^s morborum vitiorumque fraudes animorumque labe ac pestilentias, asseverabat nulli esse magis ea omnia explorata, comperta, meditataque quam sibi. cruciatibus autem doloribusque corporis & periculis mortem minitantibus habitum statumque vitæ beatæ, quem se esse adeptum putabat, neque lædi neque imminui existimabat; ac ne oris quoque & vultus serenitatem Stoici hominis unquam ^t ulla posse ægritudine obnubilari. Has ille inanis ^u cum flaret glorias, jamque omnes finem cuperent, verbisque ejus defatigati ^x pertædissent: tum Herodes ^y Græca, ut hujus plurimus mos fuit, oratione utens, ²⁰

INTERPRETATIO.

h secta Stoica, i loquens plusquam necesse erat. *i* extra tempus & inepte garriebat. *m* universum populum Romanum. *n* absurde proferebat voces incognitas, sophismata, & argutias. *o* laqueorum flexuosas commentationes. *p* & alia ejus generis anigmata. *q* philosophiam moralem, & cum iis conjuncta. *r agnitum animi. *t* ulla posse perturbatione diminui. *u* cum sic inaniter gloriaretur. *x* fastidio affecti fuissent. *y* Græce loquens, ut sapissime solebat, dixit, clarissime philosopho-*

NOTÆ.

7. *Disciplina Stoica.*] Stoici philosophi nomen habuere ἀνδρῶν τῆς νῆας, quæ vox porticum significat, quo ad disputandum convenire solebant. Hujus asperioris sectæ fuit author Zeno, quem Olympiade cxxix. ducentis & sexaginta quatuor ante Christum annis floruisse dicunt, Laertius, &c.

8. *Gentem togatam.*] Toga vestis erat Romanorum propria, sicut pallium Græcorum.

9. *Nomen Latinum.*] Latini proprie sunt populi Latii in Italia. Hic tamen sumitur nomen Latinum pro iis omnibus qui Romana lingua loquuntur.

10. *Captionum Dialecticarum.*] Dialectica est ars differendi, cujus finis est verum à falso distinguere: at captiones dialecticæ sunt argumenta fallacia quibus adversarius irretitur.

11. *Κρίται.*] Κρίται quæ proprie sunt

nassæ piscatoriæ vocat hic Gellius argumenta sive sophismata, quibus irretiri solet adversarius: quo modo Tullius lib. V. Tusculan. & alibi *Stoicorum laqueos* appellat disputationes captiosas, ex quibus difficile est se se expedire. Ideoque non est cur hic locus videatur corruptus Baravis, qui rejecta veterum codicum lectione cum Joanne Rutgerio sic corrigunt, *καυνοῦντες, ἡσυχάζοντες & ἐπιπλέοντες*, dominantes, quiescentes & acervos; quibus vocibus sophismata dialectica significari aiunt.

12. *Griphos.*] Griphus est sermo vocibus obscuris vel ambiguis ita implicitus, ut explicari vix possit.

13. *Rem ethicam.*] Ea pars philosophicæ quæ pertinet ad mores a Latinis dicitur moralis, ethica à Græcis, qui mores vocant ἠθικά.

B

permitte, inquit, philosophorum amplissime, quoniam respondere nos tibi non quimus, quos idiotas & rudes vocas, recitari ex libro, quid de huiusmodi magniloquentia vestra senserit dixeritque ¹⁴ Epictetus Stoicorum vel maximus. iussitque proferri ² dissertationum Epicteti digestarum ¹⁵ ab Arriano secundum librum: in quo ille venerandus senex iuvenes, qui se Stoicos appellabant, neque ³ frugis neque operæ probæ, se in theorematibus tantum nugalibus & puerilium isagogarum commentationibus oblectantes, objurgatione iusta incessivit. Lecta igitur sunt ex libro, qui prolatus est, ea quæ addidit. Quibus verbis Epictetus severe simul ac festiviter sejunxit, atque divisit a vero atque sincero Stoico, qui esset proculdubio ^b ἀκαλutos, ἀνεκβίαιος, ἀπαρεμπόδιος, ἐλαδύρορ, ἔυπορος, δῶδαιμων, vulgus aliud nebulonum hominum, qui se Stoicos nuncuparent; ^c attraque verborum & argutiarum fuligine ob oculos audientium iacta ^d sanctissimæ disciplinæ nomen eementirentur.

¹⁵ ^d Εἰπὶ μοι περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν. Ακουε.

¹⁶ Ἰλιόθεν με φέρων ἀνέμωρ Κικόνιασι πύλασιν.
 Τῶν ἔντων τὰ μὲν εἰσὶν ἀγαθὰ, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δ' ἀδιάφορα. ἀγαθὰ μὲν ἔναι αἱ ἀρεταὶ καὶ τὰ μετέχοντα αὐτῶν. κακὰ δὲ, κακίαι, καὶ τὰ μετέχοντα κακίας. ἀδιάφορα δὲ, τὰ μεταξὺ πύτων, πλῆτος, ὑγίεια, ζωὴ, θάνατος, ἡδονή, πένθος.
²⁰ πᾶν οἶδας, ὅπως ¹⁷ Ἑλλάνικωρ λέγει ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς. πὶ γὰρ διαφέρει τοῦτο

INTERPRETATIO.

patere nos, quos imperitos & ignaros vocas, respondere tibi. 2 librum secundum dissertationum Epicteti quas disposuit ordine Arrianus. a quos merita reprehensione vituperavit neque probitate, neque virtute praeclitos, sed temere solum se delectantes speculationibus vanis & introductionibus ad doctrinas puerilibus quas sunt meditati. b tenax propositi, inextrugnabilis, minime impeditus, liber, dives, beatus. c implicitis vocabulis & obscuris sophismatis positus ante oculos falso se di-

cereant sequi sectam augustissimam. d dic mihi de bonis & malis. Audi.

Troja me ferens ventus ad Ciconas advexit.

Alia sunt bona, alia mala, alia indifferentia, bona igitur sunt virtutes, & quae accedunt ad eas. Mala vero sunt vitia, & quae ad vitium accedunt: indifferentia autem, quae medium locum tenent, ut divitia, sanitas, vita, mors, voluptas, labor. Vnde nosti? Sic Hellanicus loquitur in Aegyptiaca. Quid vero interest

NOTA.

14. Epictetus Stoicorum maximus.] Is Hierapoli in Phrygia natus, servus conditione, moribus fuit integerrimis totamque philosophiam duobus verbis complexus est ἀνίκη & ἀπίχνη, id est, sustine, & abstine. Claruit Domitiani temporibus, a quo Roma cum cæteris ejectus Nicopolim, quæ urbs est in Epiro, secessit.

15. Ab Arriano.] Arrianus philosophus idem & historicus Nicomedia Bithyniæ urbe oriundus, Hadriano imperante paucis post Epictetum annis floruit Romæ. Photius & Suidas.

16. Ἰλιόθεν Κικόνιασι πύλασιν.] E Troja

Ciconas advexit. Proverbium est, quo aliquem significamus in pejorem statum adductum esse: Cicones enim populi sunt Thraciæ ferocissimi. Is sensus verborum Herodis Attici; ut miseri sunt, quos ex urbe Troja in Ciconum litus tempestas impulit, ita & deteriores fiunt qui Stoicam doctrinam simulate profitentur.

17. Ἑλλάνικωρ.] Hellanicus historicus patria Mitylenæus quo tempore vixerit, explicat ipse Gellius ex Phamphilæ libro II. Hellanicus initio belli Peloponnesiaci quinque & sexaginta annos natus videtur. Initium autem belli Peloponnesiaci

ἐπὶ τῇ, ἢ ὅπ¹⁸ Διογένης ἐν τῇ ἡδονῇ, ἢ ¹⁹ Χρύσιππος, ἢ ²⁰ Κλεάνθης; βεβαιώσας οὐδ' αὐτὸ, καὶ δόγμα σταυρῶ πιπίνειται. δείκνυσι πῶς εἰώθας ἐν πλοῖσιν χειμαζέσθω. μέμνησαι ταύτης τῆς διαίρεσεως, ὅταν φοβήσῃ τὸ ἴσιον. καὶ ἀνακρουσάτωσί σου ἐάν τις κακὸν ᾄδῃ. Φράσαις εἴπῃ, λέγα μοι οὐ σὺ πρὸς τοὺς θεοὺς, ἀπερίω εἰλεγας, μὴ κακία ὅτι τὸ ναυαγῆσαι; μὴ π κακίας μέτροι; ἐκ ἀεὶ ξύλον εἰσίσταται αὐτῷ; τί ἡμῶν καὶ σοὶ ἀνδρῶν; ἀπολλύμεθα, καὶ σὺ θέλων πνέζεις. ἀν δέ σι ὁ Κῆσαρ ματαπόμεψεται κατηρενύμερον, μέμνησαι τῆς διαίρεσεως. ἀν τις σοὶ εἰσόντι καὶ ὠχρῶντι ἅμα καὶ τρέμοντι πρὸς σελῶν εἴπῃ, τί τρέμεις ἀνδρῶν; φεῖ πῶν σοὶ ἐστὶν ὁ λόγος; μήπ' ἐσὺ ὁ Κῆσαρ ἀρατῶν καὶ κακίαν τοῖς εἰσερχομένοις δίδωσι; τί μοι ἐμπνέζεις καὶ σὺ πρὸς τοῖς ἐμῶις κακοῖς; ὅμως φιλόσοφε εἰπέ μοι, τί τρέμεις; εἴχ' ἀνάγκη ὅτι τὸ κινδυνεύμερον, ἢ δεσποτέρειον, ἢ πένθος τοῦ σώματος; ἢ φωνή, ἢ ἀδελφία; τί γὰρ ἄλλο; μήπ' μέτρον κακίας; σὺ οὐκ ἴνα ταῦτα εἰλεγας; τί ἐμῶι καὶ σοὶ ἀνδρῶν; ἀρκεῖ ἐμῶι τὸ ἐμὰ κακόν. καὶ καλῶς λέγεις. ἀρκεῖ γὰρ σοὶ τὸ σὺ κακόν, ἢ ἀγνεία, ἢ δειλία, ἢ ἀλαζονεία, μὴ ἀλαζονέου ἐν τῇ σχολῇ κακῶν. τί τοῖς ἀλλοτέροις ἐκαλωπίζῃ; τί Στωϊκὸν εἰλεγας σταυρῶν; πρῆντε οὕτως εἰσπνέουσιν ἐν οἷς ἐπράσσει, καὶ ἄρῃτε πένθος εἰς αἰρέσει. τοὺς πλείους ὑμῶν Ἐπικουρείους δὴρήσεται, ὀλίγους πρὸς Περικατήπκοις καὶ πύτοις ἀκαλελυμένους.

INTERPRETATIO:

Et si dixerim, an vero Diogenes in morali philosophia, aut Chrysippus aut Cleanthes? Exquisivisti igitur illud, & decretum tuum fecisti. Ostende quomodo soleas in navi tempestatem ferre. An meministi ejus divisionis, quando stridet velum & crepat. Si quis forte male otiosus affluens, dum vociferaris, tecum ita loquatur, dic mihi tu per deos qua primum dicebas. Num malum est naufragium facere? Num ad malum accedis? Non tu sustem illi impinges in caput? Quid tecum tibi est, o homo? perimus, & tu ludis ulivo. Si vero te Caesar advocet accusatum, recordare hujus divisionis, si quis tibi ingrediendi & pallenti simul & trementi occurrentes dicat: quid tremis homo? De qui-

bis tibi est sermo? An intus Caesar virtutem & vitium ingredientibus dat? Quid & tu insultas meis malis? Tamen philosopho, dic mihi quid tremis? Nonne mortis est periculum, aut carceris, aut laboris corporis, aut exilii, aut ignominia? An istud vitium? An affine vitio? Tu igitur quid de his dixisti? Quid mihi tecum est homo? Sufficiunt mihi mea mala. Et recte dicis, sufficiunt enim tibi tua mala, ignobilitas, timiditas, superbia, qua superbis in schola sedens. Quid alienis ornabaris? Quid Stoicum dicebas te ipsum? Observate igitur vos in iis quafacitis, & invenietis cujus sitis secta. Pleurosque vestrum Epicureos invenietis, paucos aliquos Peripateticos, & eos dissolutos.

NOTÆ.

faci refertur ad annum primum Olympiadis LXXXVI. ante æram Christi cccxxxii. Librum scripsit de antiquissimis gentium principibus, primisque urbium conditoribus, quem ut refert Stephanus κατὰ τὸν καὶ πόλιν inscripsit. Hunc in multis arguit mendacii Ephorus ipse a consequentibus historicis falsi reprehensus.

18. Διογένης.] Diogenes Cynicus, Anaxisthenis discipulus, austeritate, & rerum humanarum despicientia clarus, tandem vitæ cum spiritu diutius continuisset, suffocatus est. Senex erat, ut notat

Laertius, Olympiade cxiii. scilicet anno ante Christum cccxxviii.

19. Χρύσιππος.] Chrysippus natus Solis Ciliciæ oppido; Stoicus & Zenonis auditor celebris fuit Athenis. Mortuus est Olympiade cxliiii. anno ante Christum ccviii. ætatis lxxiii. ut refert ex Appollodoro Laertius.

20. Κλεάνθης.] Cleanthes Aßi Æolidis urbe natus, alter Hercules dictus ob laborem, Stoicæ philosophiæ scholam aperuit Athenis an. ante Christum cclxxii. Olympiade cxxvii. Vixit annos lxxx. teste Laetio.

His ille auditis insolentissimus adolescens obtruncat; tanquam si ea omnia non ab Epicteto in quosdam alios, sed ab Herode in eum dicta essent.

CAPUT III.

5 *Quod Chilo Lacedæmonius consilium^a anceps pro salute amici cepit, quodque est circumspicere &^b anxie considerandum, an pro utilitatibus amicorum delinquendum aliquando sit: notataque inibi & relata qua Theophrastus & M. Cicero super ea re scripserunt.*

10 **L**acedæmonium^c Chilonem, unum ex illo inclyto numero sapientium, scriptum est in libris eorum qui vitas resque gestas clarorum hominum memoriae mandaverunt, cum die vitæ suæ postremo eum inibi mors occuparet, ad circumstantes amicos sic locutum: Dicta mea, inquit, factaque in ætate longa pleraque omnia fuisse non pœnitenda, forsitan vos etiam sciatis. Ego certe in hoc quidem tempore non fallo me, nihil esse
15 quicquam commissum a me, cujus memoria rei aliquid pariat ægritudinis: nisi profecto illud unum sit, ^d quod rectene an perperam fecerim, nondum mihi plane liquet. ^e Super amici capite iudex cum duobus aliis fui. Lex ita fuit uti eum hominem condemnari necesse esset. Aut amicus igitur ^f capitali perdendus, aut adhibenda fraus legi fuit. ^g Multa cum animo meo ad casum tam ancipitem medendum consultanti visum est esse
20 id quod feci, præ hoc quod erant alia, toleratu facilius. tacitus ad condemnandum sententiam tuli: his, qui simul iudicabant, ut absolverent persuasi. ^h sic mihi & iudicis & amici officium in re tanta salvum fuit. Sed hanc capio ex eo facto molestiam, quod metuo ne ⁱ a perfidia & culpa
25 non abhorreat in eadem re eodemque tempore, inque communi negotio, quod mihi optimum factu duxerim, diversum ejus aliis suasisse. Hic autem Chilo, ^l præstabilis homo sapientia, quonam usque debuerit contra legem contraque jus pro amico progredi, dubitavit; eaque res in fine quoque vitæ ipso animum ejus anxio. Et alii deinceps multi philosophiæ

INTERPRETATIO.

^a Ambiguum. ^b sollicite. ^c scriptis retulerunt. ^d quod nondum omnino mihi certum est utrum bene an male fecerim. ^e cum agebatur de amici vita ^f supplicio capitali. ^g plurima mecum revolvens ut

occurrerem eventui tam periculoso, putavi id quod egi, minus esse ratione habitum eorum qua facere poteram. ^h ita consului officio iudicis & amici. ⁱ ne sit aliquid fraudis & peccati. ^l vir insignis sapientia.

NOTA.

1. Chilonem.] Chilo Lacedæmonius Philosophus, unus e septem Græciæ sapientibus, jam senior erat circa Olympiadem LII. sive annum ante Christum circiter DLXXII. Cum Pise filium in ludis Olympicis victorem amplecteretur

præ gaudio expiravit, ut refert Laertius. Nomen habuit a magnitudine labiorum χαῖλα enim labrum significat: Chilo igitur Græce idem est quod Labeo Latine.

sectatores, ut in libris eorum scriptum est, satis ^m anquisite satisque sollicite quaesierunt, ut verbis, quæ scripta sunt, ipsis utar, ^a *ei δὲ βονδὶν τῷ φίλῳ πρὸς τὸ διλογεῖν, καὶ μὴ κατὰ νόμον, καὶ νόμῳ*. Ea verba significant quaesivisse eos, an nonnunquam contra jus contrave morem faciendum pro amico sit, & in qualibus, & in quibus causis, & quemnam adusque modum. Super hac quaestione cum ab aliis, sicuti dixi, multis, tum vel diligentissime a ⁵ Theophrasto disputatur, viro in ³ philosophia Peripatetica modestissimo doctissimoque. Eaque disputatio scripta est, si recte meminimus, in libro ejus de amicitia primo. Eum librum ⁴ M. Cicero videtur legisse, cum ipse quoque librum de amicitia componeret. Et cætera quidem, quæ sumenda a ¹⁰ Theophrasto existimavit, ut ingenium, facundiaque ejus fuit, sumsit & transposuit commodissime aptissimeque. Hunc autem locum, ^o de quo satis quaesitum esse dixi, omnium rerum aliarum difficillimum ^p strictim atque cursim transgressus est: ^q neque ea, quæ a Theophrasto pensim atque enucleate scripta sunt, exsecutus est; ^r sed, anxietate illa & quasi ino- ¹⁵ rofuitate disputationis prætermittenda, genus ipsum rei tantum paucis verbis notavit: ea verba Ciceronis, si recensere quis vellet, ^s apposui. ^t *His igitur finibus utendum esse arbitror, ut, cum emendati mores amicorum sunt, tum sit inter eos omnium rerum, consiliorum, voluntatum, sine ulla exceptione communitas: ^u ut, etiam si qua fortuna acciderit ut minus iuste ²⁰ voluntates amicorum adjuvanda sint, in quibus eorum aut caput agatur aut fama, declinandum de via sit, modo ne summa turpitudine sequatur. ^v est enim*

INTERPRETATIO.

m diligenter & studiose. n an oportet sub-
venire amico contra jus, & ad quem us-
que modum, & quali in re. o quem dixi
cadere maxime in disputationem. p tracta-
vit paucis & leviter. q neque ea explicavit
qua Theophrastus composuit diligenter &
clare, r sed evitans molestiam ac velut fa-
fidium hujus dissertationis locutus est so-
lum generaliter de hac quaestione. s sentio

igitur hunc adhibendum esse modum, ut
quando proba est indoles amicorum tunc
reperiatur inter eos communitas omnium
rerum, &c. t ita ut si quo casu evenierit,
ut obsequendum sit non tam aequis amico-
rum desideriis in ea re, in qua subeunt pe-
riculum vite & honoris, recedendum sit
ab aequitate. u sunt enim certa occasiones,
in quibus parcendum est amicis si fecerint

NOTA.

2. Theophrasto.] Is philosophus ex
urbe Eressio in Insula Lesbo oriundus, ob
sermonis suavitatem, quasi divina tan-
tum loqueretur, Theophrastus est ab
Aristotele appellatus, cum prius Tyrta-
mus diceretur. Post mortem Aristotelis
ejus scholam rexit Athenis, Olympiade
cxiiv. ante Christum cccxiv. Laetius,
Tzetzes & Suidas. Tanto omnium plau-
su docuit ut ad eum audiendum discipuli
circiter bis mille confluerent, quod Lacti-
us & Hesychius referunt. Vixit Hiero-
nymo teste cxi. annos.

3. Philosophia Peripatetica.] Peripate-
tici sectæ Aristotelicæ philosophi sic di-

ἄντ' τοῦ περιπατεῖν circumambulare,
quod inambulantes disputarent in Ly-
ceo. Cic. Acad. i.

4. M. Cicero.] Eloquentiæ Romanæ
princeps, postquam consulatum, & am-
plissimos in Republica magistratus cum
summa dignitate gessisset, a satellitibus
Antonii in quem declamaverat, truci-
datus est anno ætatis lxiiv. Urbis condi-
tæ dccxi. ante Christum xliiv. Omnia
incrementa sua, ut ait Velleius, sibi de-
buit vir novitatis nobilissima, & ut vita
clarus, ita ingenio maximus, qui effecit
ne quorum arma Romani vicerant, eorum
ingenio vincerentur.

- enim quatenus amicitia venia dari possit. Cum agetur, inquit, aut caput amici, aut fama, declinandum est de via, ut etiam iniquam voluntatem illius adjutemus. Sed cuiusmodi declinatio ista esse debeat, qualisque ad adiuvandum digressio, & in quanta voluntatis amici iniquitate, non dicit. Quid autem refert scire me in huiusmodi periculis amicorum, si non magna me turpitudine secutura est, de via recta esse declinandum, nisi id quoque me docuerit, quam putet magnam turpitudinem, & cum decessero de via, quousque degredi debeam? Est enim, inquit, quatenus dari amicitia venia possit. Hoc immo ipsum est, quod maxime discendum est, quodque ab his, qui docent, minime dicitur, ² quatenus quoque sine dari amicitia venia debeat. Chilo ille sapiens, de quo paulo ante dixi, conservandi amici causa de via declinavit. Sed video quousque progressus est. Falsum enim pro amici salute consilium dedit. Idipsum tamen in fine quoque vitæ, an jure posset reprehendi culparique dubitavit. Contra patriam, inquit Cicero, arma pro amico sumenda non sunt. Hoc profecto nemo ignoravit, ⁵ etiam priusquam Theognis, ut ⁶ Lucilius ait, nasceretur. sed id quero, id desidero: cum pro amico contra jus & contra quam licet, ⁷ salva tamen libertate atque pace, faciendum est; & cum de via, sicut ipse ait, declinandum est: quid & quantum, & in quali causa, & quonam usque id fieri debuit. ⁷ Pericles ille Atheniensis egregius vir ingenio, ² bonisque omnibus disciplinis ornatus, ³ in una quidem specie sed planius tamen quid existimaret professus est. nam cum amicus eum rogaret ut pro re causaque ejus falsum deiceret: his ad eum verbis usus est, ^b ἀεὶ μὲ συμπαροῦν τοῖς φίλοις, ἀλλὰ μέχρι θανάτου. Theophrastus autem, quo dixi libro ²⁵ ^c anquisitius quidem super hac re ipsa & exactius pressiusque quam Cicero differit. sed is quoque in docendo ^d non de unoquoque facto singillatim existimat, neque certis exemplorum documentis, sed generibus rerum summatim universimque utitur; ad hunc ferme modum. Parva, inquit, & tenuis vel turpitudine, vel infamia subeunda est, si ea re magna utilitas amico quaeri potest. rependitur quippe ^e & compensatur leve damnum de-

INTERPREATIO.

contra æquitatem. x qua occasione & ad quem usque modum. y exceptis occasionibus in quibus agitur libertas & tranquillitas publica. z instructus omnibus doctrinis. a in uno exemplo exposuit quid sentiret sed clarius. b Oportet me obsequi ami-

cis, sed usque ad deos. c disputavit de hac questione accuratius, diligentius & brevius quam Cicero. d non declarat actiones omnes particulares, in quibus liceat violare æquitatem. e alia virtus amplior & excellentior quæ est in ferenda opo ami-

NOTÆ.

5. Et priusquam Theognis nasceretur.] Proverbium est, quo significamus rem esse antiquissimam. Theognis poeta vetustissimus Megaræ in Sicilia natus floruit Olympiade LVIII. ut auctor est Eusebius, ante Christum DCLVIII.

6. Lucilius.] C. Lucilius Eques Romanus, primus poeta satyricus, Aruncæ quæ urbs est Ausoniz in Italia, natus est

Olymp. CLVIII. ante Christi ortum anno circiter CXLVIII. Neapoli mortuus ætatis anno XLVI. & publico funere clatus est, ut refert Hieronymus in Chronico.

7. Pericles.] Athenis Remp. per XL. annos administravit anno II. celebris illius belli Peloponnesiaci pestilentia mortuus est, annis ante Christum cccxxix.

liber honestatis majore alia gravioreque in adjuvando amico honestate :
 minimaque illa labes & quasi lacuna famæ imminentis partarum amico
 militatum ratione solidatur. Neque nominibus, inquit, moveri nos oportet,
 quod paria genere ipso non sunt honestas meæ famæ & rei amici utili-
 tas. ⁵ ponderibus hæc enim potestatibusque præsentibus, non vocabulo-
 rum appellationibus neque dignitatibus generum dijudicanda sunt. Nam
 cum in rebus aut paribus aut non longe secus utilitas amici & honestas no-
 stra consistit : honestas proculdubio ^h præponderat. Cum vero amici utili-
 tas nimio est amplior ; honestatis autem nostræ in re non gravi levis ja-
 ctura est : tunc quod utile amico est, id primum illo, quod honestum no-
 bis est, sit plenius. sicuti magnum pondus æris parva lamina auri sit pre-
 ciosius. Verba adeo ipsa Theophrasti super ea re adscripta. ¹⁰ οὐκ οἱ δ' εἴ-
 που πύττω τῷ ἡσίοι πρῶτον ἢ δὴ, καὶ ὅπου ἂν ἡ μέγας τοῦτου πρὸς τὸ πλῆκον
 διατείνω συνεκκενόμενοι, αἰρετὸν ἔσται. λέγω δ' οὗ, οὐ καὶ χρυσίου πρῶτον καλ-
 κού, καὶ πλῆκον τῷ χρυσοῦ πρὸς τὸ πλῆκον χαλκοῦ μέγας ἀντιπαραστέλλομενοι, ¹⁵
 πρὸς δὲ ξει, ἀλλὰ ποιήσει πινὰ ῥοπήν καὶ τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος. ⁸ Favorinus
 quoque philosophus ¹ hujuscemodi indulgentiam gratiæ tempestivius, la-
 zaro paulum remissoque subtili justitiæ examine, his verbis definivit,
² ἡ χαλεπήν καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις πύττω ἐστὶν ὕψος ἀκεκείας ἐν δυνάμει.
 post deinde idem Theophrastus ad hanc ferme sententiam disseruit. ²⁰
³ Has tamen, inquit, parvitates rerum & magnitudines atque has om-
 nes officiorum existimationes alia nonnunquam momenta extrinsecus
 atque alia quasi appendices personarum & causarum & temporum &
 circumstantiæ ipsius necessitates, quas includere in præcepta difficile
 est ; moderantur & regunt & quasi gubernant, & nunc ratas efficiunt ²⁵
 nunc irritas. Hæc taliaque Theophrastus caute & sollicitè & religiose,
 causa differendi magis disputandique diligentia quàm cum decernendi

INTERPRETATIO.

eo, tollit minus probum diminuta honesta-
 tis. Exigua illa macula & veluti fama-
 ruentis præcipitium excusatur prætextu
 commoditatis collata in amicum. g nam
 de eis rebus judicandum est secundum
 vim, non autem secundum nomina &
 honestatem qua est in genere. h primum te-
 net locum. i Nescio sane quid in hoc ge-
 nere sit præstantius, & utrum quacunque,
 pars alicujus rei cum quantacunque parte
 alterius comparata præferenda sit: exempli
 gratia aurum pretiosius est ære, & tan-
 ta pars auri cum tanta æris parte collata

præstantior videtur. Sed faciet aliquod
 discrimen & numerus & magnitudo.
 Imitigato severiore justitiæ rigore obse-
 quens occasione descripsit his vocibus hanc
 facilitatem in concedenda gratia. m qua
 vocatur gratia ab hominibus, est remissio
 rigoris in jure cum indiget amicus. n Ni-
 hilominus, inquit Theophrastus, alia
 rationes extrinsecæ, & alia veluti addita-
 menta personarum, & causarum & tem-
 porum, & adjuncta necessaria qua vix con-
 tinentur præceptionibus, metiuntur, diri-
 gunt, ac prope definiunt parvitatem re-

NOTA.

⁸ Favorinus Philosophus.] Cujus sæpe
 Gellius noster meminit : is Arelate in
 Gallia natus est Hermaphroditus sive
 utriusque sexus compos, ut narrat Phi-
 lostratus. Unde tria de se tanquam ad-

mirabilia dictitabat, se Gallum loqui
 Græce, Eunuchum adulterii causam age-
 re, & privatum Imperatoris (is fuit Ha-
 drianus cujus ætate claruit) inimicum
 vivere : Herodi sophistæ fuit familiaris.

sententia atque fiducia, differuit. * quoniam profecto causas scientiæ, corporum varietates, disceptationumque differentiam ignorantibus directum atque perpetuum distinctumque in rebus singulis præceptum, quod ego nos in prima tractatus istius parte desiderare dixeram, non capiunt. Ejus autem Chilonis, à quo disputatiunculæ hujus initium fecimus, cum alia quædam sunt monita utilia atque prudentia, tum id maxime exploratæ utilitatis est, quod duas ferocissimas affectiones amoris atque odii intra modum tantum coercuit. *Hæc, inquit, fini ames, tanquam forte fortuna osurus: hæc itidem tenus oderis, tanquam fortasse post amaturus.* Super hoc eodem Chilone Plutarchus philolophus in libro περὶ ψυχῆς primo ita scripsit, Χείλων δὲ παλαιὸς αἰώνιος πρὸς λέγοντες μὴδὲν ἔχειν ἐχθρὸν ἠρώμενοι οἱ καὶ μὴδὲν φίλον ἔχει νομίζοντες ἐξ ἀνάγκης ἐπακαλυφθῆναι καὶ συνεπάραις φιλίας καὶ ἀπεχθείας.

INTERPRETATIO.

tum atque magnitudinem, & hæc omnia judicia officiorum, quæ nunc reddunt justa nunc injusta. o quia nescientes causas scientia, diversitates corporum, & discrimen controversiarum, non intelligunt agendi rationem bonam, constantem & diversam in singulis occasionibus, quod ego dixeram nos requirere in prima parte hujus capituli. p ita scripsit in libro de anima. Chilo senior cum audisset aliquem dicentem se nullum habere inimicum. interrogavit utrum & nullum amicum haberet, ratus necessario sequi & conjungi simul amicitias & inimicitias.

CAPUT IV.

Quam tenuiter curiosæque exploraverit Antonius Julianus in oratione M. Tullii verbi ab eo mutati argutiam.

¹ Antonius Julianus rhetor perquam fuit honesti atque amœni ingenii; doctrina quoque ista utiliore ac delectabili, veterumque elegantiarum cura & memoria multa fuit: ad hoc scripta pleraque omnia antiquiora tam curiose spectabat, aut virtutes pensitabat, aut vitia rimabatur, ² ut judicium esse factum ³ examussim diceret. Is Julianus ⁴ super eo enthymemate, quod est in oratione M. Tullii, qua pro Cn. Plancio dixit, ita existimavit. sed verba prius, de quibus ab eo judicium factum est, ipsa ponam. *Quamquam dissimilis est pecunia debitiio & gratia. Nam*

INTERPRETATIO.

^a Subtiliter. ^b vel ponderabat vim, vel ^c inquirebat defectus. ^c ut dixisses ejus judicium fuisse perfectissimum. ^d De hac argumentatione qua est in oratione M.

NOTA.

1. Antonius Julianus.] Fuit auditor Crassetii genere Surrentini, qui Romæ grammaticæ ludum aperuit, Gellio ætate suppar.

2. Examussim.] Proverbium est, quo ut quidquid est maxime absolutum, ita examussim & ad amussim illud factum esse dicimus: regula enim ad quam aliquid exæquatur, autore Festo, dicitur amussis.

qui

pecuniam dissolvit : statim non habet id, quod reddidit : qui autem debet, ² as
 retinet alienum : gratiam autem & qui refert, habet : & qui habet, in eo ipso
 quod habet, refert. Neque ego nunc Plancio desinam debere, si hoc solvero : nec
 minus ei redderem voluntate ipsa, si hoc molestia non accidisset. ⁵ Crispum sane,
 inquit, agmen orationis rotundumque, ac modulo ipso numerorum venu-
 lum, & sed quod cum venia legendum sit verbi paulum ideo immutati,
 ut sententiæ fides salva esset. ^h namque debitor gratiæ & pecuniæ collata
 verbum utrobique servare posset. ita enim recte opposita inter se se gratiæ
 pecuniæque debitor videbitur, si & pecunia quidem deberi dicatur & gra-
 tia. Sed quid eveniat in pecunia debita solutave, quid contra in gratia de-
 bita redditave, debitionis verbo utrimque servato differatur. Cicero au-
 tem, inquit, cum gratiæ pecuniæque debitionem dissimilem esse dixisset,
 ejusque sententiæ rationem redderet, verbum debet in pecunia ponit ;
 in gratia subjicit habet, pro debet. Ita enim dicit, Gratiam autem & qui
 refert habet, & qui habet, in eo ipso quod habet, refert. sed id verbum,
 habet, cum proposita comparatione non satis convenit : debitor enim gra-
 tiæ ; non habitio, cum pecunia confertur. atque ideo consequens quidem
 fuerat sic dicere : & qui debet, in eo ipso quod debet, refert. Quod
 absurdum & nimis coactum foret, si nondum redditam gratiam eo
 ipso redditam diceret, quia debetur. Immutavit ergo, inquit, ¹⁰
 & subdidit verbum ⁱ ei verbo, quod omiserat, finitimum ; ut vide-
 retur & sensum debitionis collatæ non reliquisse, & concinnitatem sen-
 tentiæ retinuisse. Ad hunc modum Julianus ^l enodabat dijudicabatque ve-
 terum scriptorum sententias, quas apud eum adolescentes ^m lectitabant.

INTERPRETATIO.

(25)

Tullii pro Cn. Plancio hujusmodi sen-
 tentiam tulit. c retinet pecuniam alterius.
 f floridum genus orationis volubile atque
 elegans ipso verborum ambitu. g sed quod
 legi debet ita ut excusetur verbum ali-
 quantulum immutatum, ut par sit utro-

bique dicti ratio. h nam cum comparat
 inter se debitionem gratiæ & pecunia,
 posset retineri utrobique vocabulum de-
 bitio. i accedens ad id verbum quod pra-
 terierat. l explicabat. m sapius legebant.

CAPUT V.

Quod Demosthenes rhetor cultu corporis atque vestitu probris obnoxio, in-
 famique munditia fuit : quodque item Hortensius orator ob ejusmodi
 munditias gestumque in agendo histrionicum Dionysia saltatrix cognom-
 ento compellatus est.

Demosthenem tradunt & vestitu cæteroque cultu corporis nitido venu-
 stoque & nimis accurato fuisse. Hinc etiam ^a καὶ ἡ ἡλικία καὶ ἡ μαλα-

INTERPRETATIO.

^a Compta illa vestis & molles tuniculae.

NOTA.

1. Demosthenem.] Is ignobili loco na- sibi fecit ingenii & maxime eloquentiæ
 tus ad amplissimos magistratus aditum laude. Philippo Macedoniæ Regi sum-

C

καὶ χταινίκοι ab æmulis adversariisque probro data. ^b Hinc etiam turpi-
 bus indignisque in eum verbis non temperatum, quin parum vir, ore quo-
 que polluto, diceretur. Ad eundem modum ^a Hortensius omnibus ferme
 oratoribus ætatis suæ, ^c nisi M. Tullio, clarior, quod multa mundicia &
 5 circumspēcte compositæque indutus & amictus esset, ^d manusque ejus in-
 ter agendum forent argutæ admodum & gestuosæ, maledictis ³ compella-
 tionibusque probrosis jactatus est; multaque in eum, quasi in histrio-
 nem, in ipsis causis atque judiciis dicta sunt. Sed cum L. ⁴ Torquatus,
 10 subagresti homo ingenio & infestivo, gravius acerbiusque apud consilium
 judicum, cum de causa Sullæ quæreretur, non jam histriionem eum esse
 diceret, sed gesticulariam ⁵ Dionysiamque eum notissimæ saltatriculæ no-
 mine appellaret: tum voce molli atque demissa Hortensius, *Dionysia*, in-
 quit, *Dionysia malo equidem esse, quam quod tu, Torquate*, ^e ἀνωστὸν
^f Ἀναφρόδιτον ἢ ἀπεροδιόνους.

INTERPRETATIO.

^b non abstinerunt a gravibus & as- | mandum essent mobiliores, & plures ge-
 perioribus in eum contumeliis. ^c excepto | stus agerens. ^e quam ignarus, incultus &
 Cicerone. ^d & manus ejus inter decla- | ineptus, ut ipse es Torquate.

NOTÆ.

num sibi jus in Græciam usurpanti acriter restitit: patriæ libertatis vindex in manus Antipatri tyrannidem affectantis ne veniret, venenum hausit anno ante Christum cccxi. *Plutarch.*

2. *Hortensius.*] Celebris orator ætate Ciceroni suppar.

3. *Compellationibus probrosis.*] Legunt alii propositis, sed inepte, alii cum Lipsio prope Oscis sive obscœnis. Porro Oscii populi sunt in Italia qui Campaniæ maritimos fines incolere, sic dicti ab oris fœditate quæ abiit in proverbium, unde verba obscœna dicuntur Oscæ quasi Oscena.

4. *Torquatus.*] Torquati cognomen Tito Manlio primum est impositum a torque, quem occiso Gallo detraxit.

5. *Dionysiam.*] Famosa saltatricula,

cujus nomen in gestuosum Hortensium ideo videbatur belle convenire, quod in brachiorum gestibus, & inflexione laceratorum ad numeros veterum saltatio maxime consisteret.

Si vox est, cantu; si mollia brachia, saltu. Ovid.

Unde refert Tullius in libro de Claris Oratoribus Sex. Titium oratorem tam solutum & mollem in gestu fuisse, ut saltatio quædam inde nasceretur, cui saltationi Titius nomen esset.

6. *Αναφρόδιτε, & ἀπεροδιόνους.*] Hanc lectionem verissimam ex MS. Regio reponit Lambecius. Neque vero ineleganter ad Dionysiz nomen tacite alludens Hortensius Torquatam ἀπεροδιόνους appellat. Prius legebatur, sed corrupte, ἀπεροδιόνους & ἀπριόνους.

CAPUT VI.

Verba ex oratione Metelli Numidici, quam dixit ad populum in censura, cum eum ad uxores ducendas adhortaretur: eaque oratio quam ob causam reprehensa, & quem contra in modum defensa sit.

MUltis & eruditis viris audientibus legebatur oratio ¹ Metelli Numidici, gravis ac disertus viri, quam ² in censura dixit ad populum de ducendis uxoribus, cum eum ad matrimonia capeffenda adhortaretur. 5
In ea oratione ita scriptum fuit, *Si sine uxore, ³ Quirites, possemus esse: omnes ea molestia careremus. Sed quoniam ita natura tradidit, ut nec cum illis satis commode, nec sine illis ullo modo vivi possit; saluti perpetua potius quam brevi voluptati consulendum.* Videbatur quibusdam Metellum 10
censorem, cui consilium esset ad uxores ducendas populum hortari, non oportuisse neque de molestia incommodisque perpetuis ⁴ rei uxoris confiteri; ^b neque adhortari magis id esse, quam dissuadere, abstertereque: sed contra in illud potius orationem debuisse sumi dicebant, ut & nullas plerunque esse in matrimoniis molestias asseveraret, & si quæ tamen acci- 15
dere nonnumquam viderentur, parvas & leves facilesque esse toleratu diceret; majoribusque eas emolumentis & voluptatibus ^c obliterari: eademque ipsas neque omnibus neque naturæ vitio, sed quorundam maritorum culpa & & iniustitia evenire. ⁴ Titus autem Castricius recte atque condigne Metellum esse locutum existimabat. Aliter, inquit, censor loqui 20
debet, aliter rhetor. Rhetori concessum est sententiis uti falsis, audacibus, subdolis, captiosis, si modo verisimiles sunt & possunt ad moven-

INTERPRETATIO.

^a Matrimonii. ^b eam orationem non magis ad matrimonium impellere, quam ab eo avocare & avertere. ^c compensari.

NOTÆ.

1. *Metelli Numidici.*] Q. Cæcilius Metellus anno Urbis conditæ d c x l v. ante Christum crx. Consul creatus, fracto & præliis commissis & urbibus expugnatis Jugurtha Numidiz Rege in Africa, Numidici cognomentum adeptus est.

2. *In censura.*] Institutus est hic magistratus anno Urbis conditæ cccx. cum variis distenti negotiis consules censere populum non possent. Censorum auctoritati par erat severitas, ut solebant in singulorum vitam & mores diligentius inquirere, ita eis & civem ignominia notare, & loco movere Senatorem, & Equiti equum & annulum adimere lice-

bat, si quid honestati contrarium deprehenderent. Hinc vulgo magistri morum appellabantur. Duo tantum ad hunc magistratum ut plurimum consulares quinto quoque anno eligebantur.

3. *Quirites.*] Quiritium nomen Romanis imposuit Romulus a Curibus Sabinorum urbe, quos Romæ receptos ut sibi devinceret, Romanorum Sabinorumque gentem uno nomine Quirites appellavit.

4. *T. Castricius.*] Hic imperante Hadriano Rhetoricam docuit Romæ, eo-que se doctore usum Gellius alibi testatur.

dos hominum animos^d qualicumque astu irrepere. Præterea turpe esse ait rhetori si quid in mala causa destitutum atque^e impugnatum relinquat. Sed enim Metellum, inquit, sanctum virum illa gravitate & fide prædictum, cum tanta honorum atque vitæ dignitate, apud populum Romanum loquentem nihil decuit aliud dicere, quam quod verum sibi esse atque omnibus videbatur: præsertim cum super ea re diceret, quæ quotidiana intelligentia & communi pervulgatoque vitæ usu comprehenderetur. De molestia igitur cunctis hominibus est notissima confessus; eaque confessione^f fidem sedulitatis veritatisque commeritus; tum denique facile & procliviter, quod fuit rerum omnium validissimum atque verissimum, persuasit civitatem salvam esse sine matrimoniorum frequentatione non posse. Hoc quoque aliud ex eadem oratione Metelli dignum esse existimavimus assidua lectione, non^g hercle minus, quam quæ a gravissimis Philosophis scripta sunt. Verba Metelli hæc sunt, *Dî immortales plurimum possunt; sed & non plus velle nobis debent, quam parentes. At parentes, si pergitur errare, suis bonis nos exheredant. Quid ergo nos a diis immortalibus divinitus expectemus; nisi errationibus finem faciamus? iisdem deos propitios esse æquum est, qui sibi adversarii non sunt. Dî immortales virtutem approbare, non^h adhibere debent.*

INTERPRETATIO.

d quacunque subtilitate inferi. e non minus validis argumentis. f meruit habere. g non debent esse magis benevoli erga nos quam sunt parentes nostri. h nobis vi vir accuratus in loquendo & veridice conferre.

NOTA.

g. Hercle.] Hercle, sive Hercule jurandi adverbium, quasi dicatur per Herculem: idem significat quod certe.

CAPUT VII.

20 *In hisse verbis Ciceronis ex oratione quinta in Verrem, hanc sibi rem sperant præsidio futurum, neque^a mendam esse nec vitium, errareque istos, qui bonos violant libros, & futuram scribunt: atque inibi de quodam alio Ciceronis verbo dictum, quod probe scriptum^b perperam mutatur: & c^c adpersa pauca de^d modulis numerisque orationis, quos Cicero avide sectatus est.*

25 **I**N oratione Ciceronis quinta¹ in Verrem, in libro^e spectatæ fidei² Tironiana cura atque disciplina facto, ita scriptum fuit, *Homines tennes*

INTERPRETATIO.

a Erratum. b vitiose. c inserta. d periodis. e in libro non suppositio, vulgato

NOTÆ.

1. In Verrem.] Civis fuit Romanus, cui cum prætor in administranda Sicilia, avaræ & crudeliter se gessisset, à Siculis repetundarum postulatus, accusante Cicerone damnatus est.

2. Tironiana Cura.] Tiro Ciceronis

obscurulo loco nati navigant : adeunt ad ea loca , que numquam ante adie-
rant ; ubi neque noti essent , quo venerunt ; neque semper cum ⁵ cognitori-
bus esse possunt. Hac ⁸ una tamen fiducia civitatis , non modo apud nostros
magistratus , qui & legum & existimationis periculo continentur , neque
apud civis solum Romanos , qui & sermonis & juris & multarum rerum
societate juncti sunt , fore se tutos arbitrantur , sed quocumque venerint
^h hanc sibi rem presidio sperant futurum. Videbatur compluribus in extre-
mo verbo menda esse. debuisse enim scribi non futurum , sed futuram :
neque dubitabant quin liber emendandus esset , ne , ut in ³ Plauti ¹ comœdia
Mœchus (¹ sic enim mendæ suæ illudebant) ira in Ciceronis oratione ⁴ So-
lœcismus esset manifestarius. Aderat forte ibi amicus noster , homo le-
xione multa exercitus ; cui pleraque omnia veterum literarum quæsitæ ,
meditata , evigilataque erant. Is libro inspecto ait nullum esse in eo verbo
neque mendam neque vitium : Ciceronem probe ac venuste locutum. nam
futurum , inquit , non refertur ad rem , sicut legentibus ^m temere & in-
curiose videtur ; neque pro participio positum est : sed verbum est inde-
finitum , quod Græci appellant ἀπερίφραστον , neque ⁿ numeris neque ge-
neribus præserviens , sed liberum undique & ^o impromiscum est. Quali
C. ⁵ Gracchus verbo usus est in oratione , cujus titulus est , DE QUINTO
POPILIO CIRCUM CONCILIABULA , in qua ita scriptum est ,
Credo ego inimicos meos hoc dicturum. Inimicos , inquit , dicturum , &
non , dicturos. videtur ne ea ratione positum esse apud Gracchum , di-
cturum , qua est apud Ciceronem , futurum ? Sicut in Græca oratione ,
sine ulla vitii suspicione , omnibus numeris generibusque sine discrimine
attribuuntur hujuscemodi verba Πιόντων , ἰσθδω , λέξιν , & similia. ⁶ In Cl. ²⁵

INTERPRETATIO.

opera & studio Tironis. Cum iis qui præ-
sentis negotium suscipiant. g. solo freti si-
tulo civium Romanorum. h. confidunt
hanc dignitatem civis Romani sibi futu-
rum propugnaculum. i. Comœdia cui titu-

lus est Mœchus. I sic fovebant erratum.
m. cursim & negligenter. n. neque anne-
xum numeris singulari vel plurali , ne-
que generibus masculino , fœminino , aut
neutro. o. separatim. p. facturum , futu-

NOTÆ.

primum servus , deinde libertus fuit ;
vir acerrimi Judicii , cujus censuræ lu-
cubrations suas submittere Tullius ipse
non dubitabat. Ad centesimum annum
ætate provectus , Eusebio teste , conse-
nuit.

³ Plauti comœdia.] Sarcinæ in Um-
bria natus est M. Accius Plautus co-
mœdiarum scriptor facetissimus : primum
poeta , deinde mercator , postremo ur-
gente necessitate in magna annonæ diffi-
cultate operam pistori locavit. Plauti
nomen a planitie pedum deductum est.
Mortuus est Olympiade cxlv. anno ur-
bis conditæ dclv. ante Christum cxcvii.

⁴ Solæcismus.] Quid sit fusius expli-
catur libro V. cap. XX.

⁵ Gracchus.] De quo sic Tullius in
orat. de harusp. respons. C. Gracchus
quo ingenio ! quanta vi ! quanta gravi-
tate dicendi ! ut dolerent boni omnes non
illa tanta ornamenta ad meliorem men-
tem voluntatem que esse conversa. Tibe-
rii fratris qui seditione commota in Ca-
pitolio fuerat occisus , vestigiis insi-
stens , ab Opimio Consule oppressus est
anno U. C. dcccxxii. ante Christum
cxxxii.

⁶ Cl. Quadrigarii.] Is Romanæ hi-
storiæ scriptor fuit , quem sæpe Gellius

quoque Quadrigarii tertio annali verba hæc esse dixit, *Dum ii conciderentur; hostium copias ibi occupatas futurum*. In duodevicesimo annali ejusdem Quadrigarii principium libri sic scriptum, *Si pro tua bonitate, & nostra voluntate tibi valetudo suppetit; est quod speremus deos bonis bene facturum*. Item in 7 Valerii Antiatii quarto vicesimo simili modo scriptum: *Si hæc res divina facta riteque perlata essent, haruspices dixerunt omnia ex sententia processurum esse*. Plautus etiam in Casina, cum de puella loqueretur, *occisurum* dixit, non *occisuram*, his verbis,

Etiamne habet Casina gladium? Habet, sed duos, Quibus, altero te occisurum ait, altero villicum.

Item 8 Laberius in Gemellis.

Non putavi, inquit, hoc eam facturum.

Non ergo isti omnes Solæcismus quid esset ignoraverunt. Sed & Gracchus, *dicturum*, & Quadrigarius, *futurum*, & *benefacturum*; & Plautus, *occisurum*; & Antias, *processurum*; & Laberius, *facturum*, indefinito modo dixerunt. 9 qui modus neque in numeros, neque in personas, neque in genera, neque in tempora distrahitur, sed omnia isthæc una eademque declinatione complectitur: sicuti M. Cicero dixit, *futurum*, non virili genere neque neutro (Solæcismus enim foret plane,) sed verbo usus est ab omni necessitate generum absoluto. Idem autem ille amicus noster in ejusdem M. Tullii Ciceronis oratione, quæ est de imperio Cn. Pompeii, ita scriptum esse a Cicerone dicebat, atque ipse ita lectitabat: *Cum vestros portus, atque eos portus, quibus vitam ac spiritum duovis, in pradonum fuisse potestatem sciatis*. Neque Solæcismum esse aiebat, in potestatem fuisse, ut vulgus semidoctum putat, sed ratione dictum certa & proba contendebat, qua & Græci ita uterentur: & Plautus verborum Latinorum conservator elegantissimus in Amphitryone dixit,

INTERPRETATIO.

rum, dicturum. q si sacrificia facta, & rum uno dieo se illaturum tibi mortem, rite fuissent absoluta. r In comœdia quæ altero se villico. t qua locutio neque numeris, neque personis, neque generibus, inferibitur Casina. san nunc Casina habet enses? Habet & quidem duos, quod neque temporibus alligatur. u in comœdia

NOTÆ.

laudat, ex cujus annalibus non pauca desumpsit Livius. Fuit, ut indicat Paternulus, vetustior Sisenna Historico, qui floruit circa annum U.C. 1331. Vocatus est Quintus Claudius Quadrigarius, ut habetur inferius l. IX. c. I. Unde hic locus quibusdam in exemplaribus inepte sic legitur: *In centesimo quinquagesimo quoque Quadrigarii libro annali*. cum sit ita legendus ex MS. Regio: *In CL. quoque Quadrigarii tertio annali*. Error inde ortus, quod C. & L. notæ aliquando numerales, centum & quinquaginta significant. Quod Lam-

becius annotavit.

7. Valerius Antias.] Q Valerius Antias Romanus historicus ex urbe Antio oriundus, qui Latinorum est portus in Italia: ætate suppar fuit Quadrigario.

8. Laberius.] Eques Romanus Julii Cæsaris familiaris: in scribendis mimis, quæ solutiora sunt poemata lasciviam imitantia, summam laudem etiam iudicio M. Tullii consecutus est. Minus tamen probatur Horatio. Claruit Olymp. cxxxii. anno U.C. 1333.

9. Oratione quæ est de imperio Cn.

¹⁰ *Numero mihi in mentem fuit.* Non, ut dici solitum est, *in mente*. Sed enim præter Plautum, cuius ille in præsentī exemplo usus est, multam nos quoque apud veteres scriptores locutionum talium copiam offendimus; atque his ⁷ vulgo annotamentis inspersimus. Ut rationem autem istam ² missam faciamus & auctoritates: sonus tamen & positura ipsa ⁵ verborum satis declarant, id potius ^a ἐπιμολοία ἢ λήξων modulamentis orationis M. Tullii convenisse, ut, quoniam utrumvis dici Latine posset, *potestatem* dicere mallet, non *potestate*. ^b Illud enim sic compositum jucundius ad aurem complexiusque; insuavius hoc imperfectiusque est; ^c si modo ita explorata aure homo sit, non surda nec jacenti: sicut est ¹⁰ hercle quod, *explicavit*; dicere maluit, quam *explicuit*: quod esse jam usitatius cœperat. Verba sunt hæc ipsius ex oratione, quam de imperio Cn. Pompeii habuit. *Testis est Sicilia, quam multis undique cinctam perventis non terrore belli, sed consilii celeritate* ^d *explicavit*. At si, *explicuit*, diceret, imperfecto & debili numero verborum sonus clauderetur.

INTERPRETATIO.

cui nomen *Amphitryo*. x opportuno mihi | vox cum litera adjungitur sonat auri-
fuit in animum. y & passim in has notas | bus suavior & plenior. c modo quis eru-
vetulimus. z omittamus. a delectui ver- | ditas aures habeat, non hebetes atque ob-
borum ac numeris orationis. b Illa enim | tusas. d liberavit.

NOTÆ.

Pompeii.] Inscribitur oratio pro lege Manilia, seu de Imperatore adversus Mithridatem Pompeio deligendo; quod ejus in gratiam legem promulgasset C. Manlius Tribunus plebis.

10. *Numero.*] Adverbium veteres olim pro cito dicebant: idem significat hoc loco quod tempestive & opportune.

11. *Sicilia.*] Celebris ad Italiam insula, quæ a figura dicta est Triquetra, & Trinactia.

CAPUT VIII.

*Historia in libris Sotionis philosophi reperta super Laide meretrice
& Demosthene rhetore.*

15

⁵ **S**Otion ex Peripatetica ^a disciplina haud sane ignobilis vir fuit. Is li-
brum multæ variæque historiæ ^b refertum composuit; eumque inscrip-
sit, *Κίεγς Αμαλθείας*. ea vox hoc ferme valet, tamquam si dicas, *cornu-
nucopia*. In eo libro super Demosthene rhetore & Laide meretrice historia ²⁰

INTERPRETATIO.

a *Secta*. b *plenum*, c *cornu Amaltheæ*.

NOTÆ.

1. *Sotion.*] Fuit primum Platonis, cet anno ante Christum cccxxx.
deinde Xenocratis discipulus, tum ad eloquentiam, se contulit: iisdem quibus
Demosthenes temporibus claruit, scili-

2. *Κίεγς Αμαλθείας.*] De cornu Amaltheæ vide notas in Gellii præfationem.

hæc scripta est. ³ Lais, inquit, Corinthia ob elegantiam venustatemque formæ grandem pecuniam ^d demerebat: ^e conventusque ad eam ditiorum hominum ex omni Græcia celebres erant: neque admittebatur, nisi qui dabat quod poposcerat. poscebat autem illa nimium quantum. Hinc ait
⁵ natum esse illud frequens apud Græcos dictum ^f adagium. ^g οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐν Κόρινθον εἶσθ' ὀπλῆς. Quod frustra iret Corinthum ad Laidem qui non ^h quiret dare quod posceretur. Ad hanc ille Demosthenes clanculum adit; & ⁱ ut sibi sui copiam faceret, petit. at Lais ^l ⁵ μυρίας δραχμὰς ^{6. n} τάλαντον poposcit. Hoc facit ^m ⁷ numi nostratis ⁸ denariūm decem millia.
¹⁰ Tali petulantia mulieris atque pecuniæ magnitudine ⁿ ictus expavidusque Demosthenes ^o avertit; & discedens, Ego, inquit, pœnitere tanti non emo. Sed Græca ipsa, quæ fertur dixisse, lepidiora sunt, ^p ἐν ὠνύματι inquit, μυρίων δραχμῶν ματαμέλειαν.

INTERPRETATIO.

d lucrabatur. e opulentiissimi quique viri ex tota Græcia ad eam vulgo conveniebant. f proverbum. g non cuiusvis est viri Corinthum navigare. h posset. i postulat ut ejus libidini se permetteret. l decem millia drachmarum aut talentum. m pecunia Romanæ nostratis. n percussus & territus. o alio se convertit. p non emo decem drachmarum. millibus pœnitentiam.

NOTÆ.

3. *Lais Corinthia.*] Corinthia non genere, sed habitatione; erat enim Siculo.

4. *Corinthum.*] Corinthus urbs est Achaïæ in angustiis Isthmi Peloponnesiaci sita: veterum historiis fuit olim celeberrima, nunc pristinae dignitatis rudera tantum exhibet; hodieque dicitur *Corinthus*.

5. *Μυρίας δραχμὰς.*] Græci in re numaria usi sunt drachmis, minis, & talentis. Drachma Attica, quæ centesima pars est minæ, plus minusve denario Romano aliquando valuit: si ad nostros calculos reducat, æstimanda est tribus assibus & semis nostratibus: quam ergo summam decem millium drachmarum Lais petebat, ea conficit libras Francicas circiter CXCXXXI.

6. *τάλαντον.*] Talentum Æginetium & Atheniense magnum erat centum mi-

narum; seu decem millium drachmarum: Atticum minarum tantummodo sexagenum, sive sex millium drachmarum.

7. *Numi.*] Numus, ut hoc loco, aliquando generale nomen est, & sumitur pro qualibet pecunia sive ærea sive argentea. Numus rudis & informis, quod æs grave dicebatur, fuit primum in usu; tum æs signatum nota pecudum adhibitum est sub VI. Rege Servio: unde & pecunia appellata; deinde argentum signatum anno Urbis conditæ DLXXXV. Ærarium dictum est ille locus in quo servabantur thesauri, nimirum nondum percusso argenteo numo; hinc & milites dicebantur ære merere.

8. *Denariūm.*] Denarius apud Romanos, primum decem assibus sive IV. sestertiis valuit, deinde fuit senum denum assium.

CAPUT IX.

Qui modus fuerit quis ordo a disciplina Pythagorica ; quantumque temporis imperatum observatumque sit dicendi simul ac tacendi.

ORdo atque ratio^a Pythagoræ, ac deinceps familiæ successione ejus, recipiendi instituendique discipulos hujuscemodi fuisse traditur. Jam a principio adolescentes, qui sese ad discendum obtulerant, ⁵ *ἑταῖροι καὶ μαθηταί*. Id verbum significat mores naturasque hominum, conjunctione quadam de oris & vultus^d ingenio deque totius corporis^e filo atque habitu, ^f sciscitari. eum, qui exploratus ab eo idoneusque fuerat inventus, ^g recipi in disciplinam statim jubebat, quin & tempus certum ^h statuebat, ut tacerent; non in omnes idem, sed aliud aliis tempusⁱ ¹⁰ existimato capta solertia. Is autem qui tacebat, quæ dicebantur ab aliis, audiebat; neque percunctari, si parum intellexerat, ^j neque commentari quæ audierat, fas erat. Sed non minus quisquam tacuit quam biennium. hi prorsus appellabantur intra tempus tacendi audientique ^k *ἀκούοντες*. Ast ¹⁵ ubi res didicerant rerum omnium difficillimas tacere audireque; atque esse jam cœperant silentio eruditi, cui erat nomen ^m *ἐχεμύδια*: tum verba facere & quærere, quæque audissent scribere, & quæ ipsi opinarentur expromere potestas erat. hi dicebantur in eo tempore *μαθήματα*; ab his scilicet artibus, quas jam discere atque meditari inceptaverant: quoniam ²⁰ ⁿ Geometriam & ^o Gnomonicam, Musicam, ceterasque item disciplinas altiores *μαθήματα* veteres Græci appellabant. Vulgus autem, ^p quos gentilitio vocabulo ^q Chaldaeos dicere oportet, ^r mathematicos dicit. Exinde

INTERPRETATIO.

^a Secta. ^b dicunt talem existisse consuetudinem & institutionem Pythagoræ, ac deinde ejus schola superstitis, in admittendis & formandis auditoribus, ceterosque oris judicabat qui futuri essent.

^d j. rma. c. lineamentis. f. investigare. g. admissi suam in sectam. h. prout judicabat eos vel plus vel minus solertes. i. nec licebat disputare de iis quæ audierat. l. auditores. m. taciturnitas. n. appellat.

NOTÆ.

1. *Pythagoræ.*] De Pythagora diximus in notis ad Caput 1.

2. *ἑταῖροι καὶ μαθηταί.*] Scientia est Physionomia quæ ex corporis habitu, maximeque vultus lineamentis hominum mores colligit; in qua plus inesse solet ostentationis quam veritatis.

3. *Geometriam.*] Hæc ars est qua tum locorum intervalla, tum rerum quæ sub aspectum cadunt longitudinem & latitudinem, altitudinem ac profunditatem dimetimur.

4. *Gnomonica.*] Gnomon est stilus horologii solaris, cujus umbra diversas horas indicat. Unde Gnomonica est pars

astrologiæ per quam recte disposito stilo, horas umbræ beneficio novimus.

5. *Chaldaeos.*] Chaldaei, ut ait Tullius, Assyriorum magi ex gentis vocabulo dicti sunt qui diuturna observatione siderum, scientiam putantur effecisse, ut prædici posset quid cuique evenit, & quo fato natus esset. Chaldaem aliqui dicunt Arabiæ conterminam esse regionem. Verum Chaldaeorum nomen plerumque non tam gentis est quam artis & professionis. Ita quippe Mathematicos & Genethiacos vulgo nominant.

6. *Mathematicos.*] Mathematicus, s.

D

his scientiæ studiis ornati ad perspicienda mundi opera & principia naturæ procedebant : ac tunc denique nominabantur *ευστατοί*. Hæc eadem super Pythagora noster 7 Taurus cum dixisset : Nunc autem inquit , isti ,
 5 ° qui repente 8 pedibus illotis ad philosophos devertunt , non est hoc satis , quod sunt omnino *ἀδυσώπητοι* , *ἀμύστοι* , *ἀγνώμονες* ; sed legem etiam dant , qua philosophari discant. Alius ait ; hoc me primum doce. Item alius ; hoc volo , inquit , discere , istud nolo : hic a 9 symposio Platonis incipere gestit 10 propter Alcibiadis commessationem , ille a 1 Phædro propter Lysæ orationem. Est etiam , inquit , pro Jupiter ! qui Platonem legere postulet , non vitæ ornandæ , sed linguæ 2 orationisque comendæ gratia , nec ut modestior fiat , sed ut lepidior. Hæc Taurus dicere solitus novitio philosophorum sectatores cum veteribus Pythagoricis 3 pensitans. Sed id quoque non prætereundum est , quod omnes simul , qui a Pythagora 4 in cohortem illam disciplinarum recepti erant , quod quisque familiæ pecuniæ-
 10 que habebat , 5 in medium dabant ; & coibatur societas inseparabilis , tamquam illud fuerit antiquum consortium , quod re erat 12 atque verbo appellabatur 6 *κοινότης*.

INTERPRETATIO.

latione gentis propria. o. qui se tradunt | *exornandam orationem, ut fiat elegantior.*
philosophia a doctrinis omnibus imparati | *q comparans. i admissi erant in commu-*
non solum sunt omnino destituti specu- | *nem illam philosophia scholam. i commu-*
latione, scientia, & geometria. p ad | *nabant cum ceteris, i vita communis.*

NOTA.

unam nominis vim attendamus , cum significat , qui doctrinam aliquam tenet (mathematicus enim *ἀριθμητικός* a discendo dicitur) proprie tamen mathematici nomen in eos cadit , qui in disciplinis astrologiæ , geometriæ , arithmetiæ , musicæ , &c. versantur , quod illæ scientiæ certissimis demonstrationibus innitantur.

7. Taurus.] Philosophus ex urbe Beryto in Phœnicia oriundus , Gellio familiaris.

8. Pedibus illotis.] Pedibus illotis ingredi proverbium est , quod in imperitos , imprudentes & temerarios usurpatur. Deductum est a sacrorum ceremoniis in quibus omnia pura , lotaque jubebantur exhiberi.

9. Symposio Platonis.] Plato divinus ille philosophus , quem ex aëria mente susceptum a patre ferunt , cuius in cunis parvulo dormienti apes in labellis confederant , singularis in dicendo suavitatis præfagium , natus est Athenis anno primæ Olympiadis LXXXVII. qui

ante Christū est ccccxxvi. Socrati primum vii. annos operam dedit : tum longinquis in peregrinationibus alios alibi audivit. Reversus in patriam Aristotelem habuit discipulum. Obiit ætatis anno LXXXVI. Laetius, &c.

Symposium autem dialogus est Platonis in quo convivas inducit de amoris natura , vi , & effectis differentes. *συμπόσιον* , idem est , quod compositio.

10. Propter Alcibiadis commessationem.] Alcibiades unus e convivis symposii , cujus ebrietatem & violentiam describit Plato.

11. Phædro.] Phædrus est dialogus Platonis de pulchro (*παιδία* Græce blandus) hic habetur oratio Lysæ oratoris copiosa & elegans , in qua quid sit non pulchrum , ac deinde quid pulchrum egregie explicat.

12. Quod re atque verbo.] Hic locus ita legitur in quibusdam editionibus , quod re atque verbo appellabatur *κοινότης* ; sed minus recte.

CAPUT X.

Quibus verbis compellaverit Favorinus philosophus adolescentem ^a casce nimis & vetuste loquentem.

FAVORINUS philosophus adolescenti veterum verborum cupidissimo & plerasque voces nimis prisca & ignotissimas in quotidianis communibusque sermonibus expromenti, ^a Curius, inquit, & Fabricius, & Coruncanus antiquissimi viri nostri, & his antiquiores ^b Horatii illi ^b trigemini plane ac dilucide cum suis ^c fabulati sunt: neque ^d Auruncorum, aut Sicanorum, aut Pelasgorum, qui primi incohisse Italiam dicuntur, sed ætatis suæ verbis locuti sunt. Tu autem, proinde quasi cum matre ^e Evandri nunc loquare, sermone ab hinc multis annis jam ^e desito uteris, quod scire atque intelligere neminem vis, quæ dicas. Nonne, homo inepte, ut quod vis abunde consequaris, taceres? Sed antiquitatem tibi placere ais, quod honesta & bona & sobria & modesta sit. Vive ergo moribus præteritis; loquere verbis præsentibus: atque id, quod a C. Cæsare excellentis ingenii ac prudentiæ viro, in primo de Analogia libro, scriptum est, habe semper in memoria atque in pectore, ut tamquam scopulum, sic fugias inauditum atque ^e insolens verbum.

INTERPRETATIO.

a Priscæ. *b* tres fratres uno patre editi. *c* locuti sunt. *d* absolute. *e* inusitatum.

NOTÆ.

1. *Casce.*] Quod nos vetus appellamus, veteres dicebant Cascum, idque lingua Sabinorum, quæ ad Oscam usque linguam radices egerit, qua *Casnar* senex dicitur. *Varro lib. VI. de Ling. Lat.*

2. *Curius, Fabricius, Coruncanus.*] Viri primis Reipublicæ Romanæ temporibus celeberrimi.

3. *Horatii.*] Sub III. Rege Tullo Hostilio, cum bellum Romanos inter & Albanos arderet, placuit utrique paucorum certamine decerni utri jura darent. Tres Horatii fratres Romani cum Curiatis commisi patriæ suæ imperium asseruere. *Livius, &c.*

4. *Auruncorum, aut Sicanorum, aut Pelasgorum.*] Aurunci incolebant Ausoniam, quæ pars Italiæ inter Campanos & Volscos ad mare vergit.

Sicani sunt iidem qui & Siculi.

Pelasgi ex Thessalia & Epiro in Italiam profecti sese cum Aboriginibus conjunxerunt circiter ante Christum annis.

5. *Evandri.*] Antiquissimi tegis Italiæ in quam ex Arcadia navigavit, & expulsis Aboriginibus veteribus incolis, Pallantium extruxit regnante Fauno in Italia annis ante excidium Trojæ LX. ante Christum circiter XLVI. *Dionys. Halic.*

CAPUT XI.

Quod Thucydides historia scriptor inclutus Lacedæmonios in ^a acie non tuba sed tibiis esse usas dicit : verbaque ejus super ea re posita : quodque Herodotus Halyastem regem fidicinas ¹ in procinctu habuisse tradit : atque inibi quaedam notata de Gracchi fistula concionatoria.

- 5 **A**Uctor historiarum Græcæ gravissimus ² Thucydides ³ Lacedæmonios summos bellatores, non ^b cornuum tubarumve signis, sed tibiæ modulis in præliis usos esse refert; non prorsus ex ^c aliquo ritu religionum, neque rei divinæ gratia, neque etiam ut excitarentur atque ^d evibrarentur animi, quod cornua & litui ^e moliantur; sed contra, ut moderatiores ^f modulatioresque fierent; quod tibicinis numeris temperatur.
- 10 nihil ^g adeo in congregiendis hostibus atque in principiis præliorum ad salutem virtutemque aptius rati; quam si permulcti sonis mitioribus non immodice ferocirent. Cum ^h procinctæ igitur classes erant, & instructæ acies, cœptumque in hostem progredi: tibicines inter exercitum positi
- 15 canere incœptabant. Ea ibi præcentione tranquilla & delectabili atque adeo venerabili, ⁱ ad quandam quasi militaris musicæ disciplinam vis & impetus militum, ne sparsi dispalati prouerent, cohibebatur. Sed ipsius illius egregii scriptoris uti verbis libet, quæ & dignitate & fide graviora sunt. ¹ καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν. Ἀργεῖοι γὰρ καὶ οἱ ἑυμμάχοι ἐν τῷ πρῶτῳ καὶ ὁρῶντες ἡλικίᾳ; Λακεδæμονίους δὲ βασιλεὺς καὶ ἰσὺς αὐλητῶν πολλῶν, νόμον ἐπέθεσαν. οὐ τὸ τοῦ θεοῦ χάριν, ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαλόντες πρὸς τοὺς πολεμικοὺς, καὶ μὴ διασπαρῶντες αὐτοὺς ἡ τάξις. ὅπως φησὶν μάλιστα σεπτύμεθα ποιεῖν
- 20

INTERPRETATIO.

a In præliis. b non strepitu classicorum aut lituorum, sed concentu tibiæ. c non propter aliquam ceremoniam aut cultum deorum. d acuerentur ad pugnam. e præstant. f modum magis tenerent. g arbitrati in invadendis hostibus, & in primo conflictu, nihil esse magis idoneum ad visam & fortitudinem militum conservandam, quam si suaviori cantu delin- ti ferocia modum ponerent. h erant præparata ad prælium. i ad quosdam veluti numeros bellica musica coercebatur violentia & temeritas militum, ne erump- rent diffusi, & errabundi. l & post hac conflictus fuit. Argivi quidem & commi- litones vehementer & acri impetu processerunt. Lacedæmonii autem lentius & ad concentum tibiæ qui multi erant ex lege interpositi, non rei divina causa, sed ut aqualiter ad numerum progredere- tur, ne distraberentur ipsorum ordines, quod solet magnis exercitibus in primo

NOTÆ.

1. In procinctu.) In ipso apparatu bellico qui dicitur procinctus; quæ loquen- di formula defumitur a consuetudine Romanorum qui aliquid aggressuri, to- gam fluentem solebant altius succinge- re, quo minus essent impediti.
2. Thucydides.] Is fuit Olori filius, qui ad bellum Peloponnesiacum scribendum
- excitatus est, cum Herodotum libros suos recitantem audisset. xl. annos erat natus anno i. Olympiadis lxxxvii. ante Chri- sti ortum ccccxiii.
3. Lacedæmonios.] Lacedæmon urbs Laconica in Peloponneso, antea Sparta dicebatur.

ἰν' αὐτῷ *οὐκ ὀφείλου*. 4 Cretenses quoque in praelia ingredi solitos ^m memoriz datum est præcinente ac præmoderante cithara gressibus. 5 Halyattes autem rex terræ Lydiæ, more atque luxu barbarico præditus, cum bellum ⁶ Milesiis faceret, ut ⁷ Herodotus in historiis tradit, concinentes fistulatores & fidicines, atque feminas etiam tibicinas in exercitu atque in procinctu habuit, lascivientium delicias conviviorum. Sed enim ⁸ Achæos ⁹ Homerus pugnam ^a indipisci ait non fidicularum tibiærumque concentu, sed mentium animorumque conspiratu tacito nitibundos.

Ρ Οἱ δ' αὖ' ἴσαν σιγῇ μέντοι πλείοντες Ἀχαιοί,

Εν θυμῷ μαμαῶτες ἀλεξέμεθα ἀλλήλοισιν.

Quid ille vult ardentissimus clamor militum Romanorum, quem in congressibus præliorum fieri solitum scriptores annalium memoravere? Contrane institutum fiebat ^q antiquæ disciplinæ? Utrumque probabile. Nam tum etiam gradu clementi & silentio est opus, cum ad hostem itur in conspectu longinquo procul distantem. Cum vero prope ad manus ventum est, tum jam e propinquo hostis & impetu propulsandus & clamore terrendus est? Ecce autem ¹⁰ pro tibicina Laconica, ¹¹ tibiæ quoque illius concionatoriz in mentem venit, ^r quam ¹² C. Graccho cum populo agenti præisse ac præmonstrasse modulos ferunt. Sed nequaquam sic est, ut a vulgo dicitur, canere tibia solitum, qui ^t pone eum loquentem staret, ²⁰ variisque modis tum demulcere animum actionemque ejus, ^u tum intendere. quid enim foret ista re ineptius, si, ut ^x ¹³ planipedi saltanti, ita Graccho concionanti numeros & modos & ^y frequentamenta quædam

INTERPRETATIO.

congressu evenire. m scriptis traditum est. n dicit victoria potiri non ad numerum cithara & fistula, sed silentio simul defixos. q igitur venerunt silentio robur spirantes Achivi animo parati auxiliari invicem. q An id fiebat contra morem

veteris militia. r fistulis Lacedæmoniis. s quam dicunt præcinuisse & significasse varios vocis sonos C. Graccho, cum diceret apud populum. t retro. u excitare. x comædo. y vocum discrimina.

NOTÆ.

4. *Cretenses.*] Cretæ incolæ, quæ maris mediterranei insula Jovis incubulis, & centum urbibus celebris fuit. Hodie Candia dicitur, de qua plura Lib. II. cap. II.

5. *Halyattes.*] Hic anno ante Christi ortum 1027. in Lydia Asiæ minoris regione regnare cœpit, cui post 1111. annos successit Cræsus. *Herodot.*

6. *Milesiis.*] Urbis Miletî in Caria incolis.

7. *Herodotus.*] Patria Halicarnassæus, ut ipse testatur: Thurius deinde appellatus, quod, ut ait Strabo, socium se deducendæ in Thuriis coloniz præbuisse. Historiæ pater floruit Olympiade XXXIV. ante Christum ccccxliv.

8. *Achæos.*] Sive Achivos, ex Achaia

regione Peloponnesi oriundos.

9. *Homerus.*] Poetarum princeps ætate fuit cæteris omnibus longe superior, jam tum ab ipsis Salomonis temporibus illustris, annis ante Christum cixxvi. Vide quæ inferius de ejus patria dicturi sumus.

10. *Pro tibicina Laconica.*] Legendum censet Lambecius *per tibicinia Laconica.*

11. *Tibia in mentem venit.*] In mentem venit cum genitivo, loquendi modus elegans, nec semel usurpatus a Cicerone.

12. *C. Graccho.*] De quo supra c. VII.

13. *Planipedi saltanti.*] Planipedes comædorum genus infimum dicebatur, quod non cothurnis, ut tragœdi; non soccis, ut alii comici, sed planis five nudis pedibus inscenam prodirent.

D iij

- varia tibicen incineret? Sed qui hoc compertius memoriæ tradiderunt, sterisse in circumstantibus dicunt occultius, qui fistula brevi sensim graviusculum sonum ^z inspiraret ad deprimendum sedandumque impetum vocis ejus. ^a effervescente namque impulsu & instinctu extraneo naturalis illa Gracchi vehementia indiguisset non, opinor, existimanda est.
- 5 Marcus tamen Cicero fistulatorem istum utrique rei adhibitum esse a Graccho putat; ut sonis tum placidis tum citatis aut demissam jacentemque orationem ejus erigeret, ^b aut ferocientem sævientemque cohereret. Verba ipsius Ciceronis apposui. *Itaque idem Gracchus, quod potes audire, Catule, ex Licinio cliente tuo litterato homine, quem servum*
- 10 *sibi ^c habuit ille ad manum, cum eburnea solitus est habere fistula, qui flaret post ipsum occulte cum concionaretur, peritum hominem; qui inflaret celeriter eum sonum, qui illum aut remissum excitaret, aut a contentione revocaret.* Morem autem illum ingrediendi ad tibicinum modulos prælii institutum esse a Lacedæmoniis ¹⁴ Aristoteles in libris problematum scripsit, quo manifestior fieret exploratioque militum securitas & alacritas. nam ^d diffidentia, inquit, & timori cum ingressione hujusmodi minime convenit: & mœsti atque formidantes ab ^e hac tam intrepida ac tam decora incedendi modulatione alieni sunt. Verba pauca Aristotelis super ea re
- 20 apposui. *Ἐὰν ἐπὶ τὴν πολεμικὴν μάχην, πρὸς αὐτὸν ἐμβαίνομεν; ἵνα τοῦ διὰ τοῦ ἀρχιμουσικοῦ γινώσκωμεν.*

INTERPRETATIO.

^z inflaret. ^a non putandum est, ut arbitror, ardorem illum Gracchi a natura insitum eguisse commotione & impulsione extrinseca qua inflammaretur. ^b asperiozem & acriorem temperaret. ^c habuit scribam suum. ^d primus enim, ut ait, in prælio confectus nequaquam consensit cum diffidentia & metu. ^e ab hoc audaci & eleganti ad prælium ingressu qui fit ad concensum. ^f cur cum pugnare debent, ad tibiam incedunt? Scilicet ut timidos turpiter agentes dignoscant.

NOTA.

14. *Aristoteles.*] Philosophorum hic princeps Stagiræ in Macedonia natus post datam magistro Platoni operam, Alexandro magno doctor accitus est. Post mortem Alexandri conjiciuntur historici cum ne in potestatem Antipatri Tyranni veniret, manus sibi violentas attulisse. Fabulæ ferunt, cum Euripi ætium non posset comprehendere, in mare se precipitem egisse. Ejus mors incidit in annum ante Christum cccxx.

CAPUT XII.

¹ *Virgo Vesta quid ætatis, ex quali familia, & quo ritu quibusque ceremoniis & religionibus, & quo nomine a² Pontifice Maximo capiatur: & quo statim jure esse incipiat simulatque capta est: quodque, ut Labeo dicit, nec illa intestato cuicumque, nec ei intestata quisquam jure hæres est.*

Qui de Vestali virgine capienda scripserunt, quorum diligentissime scripsit, ³ Labeo Antistius, minorem quam annos VI. majorem quam annos X. natam negaverunt capi fas esse. item quæ non sit ⁴ patrima & matrима: item, quæ lingua debili ^b sensuve aurium deminuta, ^c aliave qua corporis labe insignita sit: item quæ ipsa aut cujus pater ⁵ emancipatus sit; etiam si vivo patre in avi potestate sit: item cujus parentes alter ambove servitutem servierunt, aut in ^d negotiis sordidis diversantur. Sed eam, cujus soror ad id ^e sacerdotium lecta sit, ^f excusationem mereri aiunt: item cujus pater ⁷ flamen, aut ⁸ augur, aut

INTERPRETATIO.

a Virgo Vestalis qua ætate eligatur ex quali, &c. b paulo surdior. c aut alio corporis vitio laboret. d aut illiberalibus exercitiis occupantur. e electa. f exclusionem.

NOTÆ.

1. *Virgo Vesta.*] Virgines dictæ sunt Vestales quod Vestæ sacra curarent: longe ante Romam conditam Lavinii & Albx colebantur. Varie sunt de Vestæ nomine sententiæ, sic dictam plerique cum Tullio putant a nomine Græco *isla focus*, quod focos arasque præcipue domesticas, quasi Dea tueatur.

2. *Pontifex Maximo.*] Pontifices totius religionis apud Romanos & rerum divinarum arbitri ita sunt appellati, quod possent facere, id est, sacrificare. Qui Maximus dicebatur, cæteris summa auctoritate præerat, nec nisi in maximis rebus quæ religionem spectabant, versabatur. Pontifices Maximi auctoritate valuerunt ad tempora C. Julii Cæsaris, post quem reliqui Cæsares hanc dignitatem usurparunt.

3. *Labeo.*] Labeo Antistius juris & legum Romanarum scientia sub Augusto claruit.

4. *Patrima & matrима.*] Patrimus & matrimus dicitur, qui patrem & matrem adhuc viventes habet.

5. *Emancipatus.*] Is dicitur qui ex potestate patris excessit & sui juris fa-

ctus est.

6. *Sacerdotium.*] Sacerdotium erat dignitas eorum, qui ad facienda sacrificia Deo se consecrabant.

7. *Flamen.*] Flamines sacerdotes a filo quasi filamines nomen habuere; quod enim licio in capite velati semper erant, & caput cinctum habebant filo, flamines dicti sunt: scilicet nudis capitibus incedere nefas erat; creabantur a populo, a Pontifice Maximo inaugurabantur.

8. *Augur.*] Ex avium volatu, cantu & pastu futura prædicebant augures. Inter alia auspicioꝝ genera celebre fuit tripudium solistimum, de quo sic Tullius lib. II. de Divinat. *Quia, cum pas- cuntur aves, necesse est aliquid cadere & terram pavire, quod est ferire, terripavium primo, post terripudium dictum est. Hoc quidem jam tripudium dicitur.* Id Batavum Gellii interpretem fugit, qui scripsit, *si pulli oblatam pulcem avi- de comederent, solistimum tripudium dici.* Atqui avide comedebant aliquando pulli, si tamen nulla offæ particula ex ore ip- sis excideret, nullum censebatur esse tripudium.

- 9 xv. vir sacris faciundis, aut qui 10 vii. vir Epulonum aut 11 Salius est. Sponsæ quoque pontificis & 12 tibicinis sacrorum filia & vacatio a sacerdotio isto tribui solet. Præterea Capito 13 Ateius scriptum reliquit, neque ejus legendam filiam, qui domicilium in Italia non haberet, & h excusandam ejus qui liberos treis haberet. Virgo autem Vestalis simul est capta atque in atrium Vestæ deducta & pontificibus tradita; eo statim tempore sine emancipatione ac 1 sine 14 capitis minutione e patris potestate exit, & jus testamenti faciendi adipiscitur. De more autem ritumque capiundæ virginis literæ quidem antiquiores non exstant, nisi quæ capta prima est a 10 15 Numa rege esse captam. Sed Papiam legem invenimus; quæ k caveretur, ut pontificis maximi arbitratu virgines e populo viginti legantur: 1 fortitioque in concione ex eo numero fiat; & , cujus virginis ducta erit, ut eam pontifex maximus capiat, eaque Vestæ fiat. Sed ea sortitio ex lege Papiæ non necessaria nunc videri solet. Nam, si quis honesto loco natus adeat Pont. max. atque offerat ad sacerdotium filiam suam, cujus duntaxat m salvis religionum observationibus ratio haberi possit, n gratia Papiæ legis per senatum fit. Capi autem virgo propterea dici videtur, quia pontificis maximi manu prehensa ab eo parente, in cujus potestate:

INTERPRETATIO.

g. non solent in sacrum Vestalium ordinem admitti. h. recusandam. i. prioris status mutatione. k. jungitur. l. & ex eo numero in comitiis sorte deligantur. m. servatis rerum divinarum ceremoniis. n. id per vim Papiæ legi fixum censetur.

NOTÆ.

9. Quindecimvir sacris faciundis.]

Cum libros aliquot Sibyllinos summo pretio redemisset ab externa quadam muliere Tarquinius Superbus, Duumviro sacrosacerdotes creavit, quorum officium esset eos diligenter custodire. Tum anno Urbis ccclxxxviii. Decemviri: denique L. Syllæ temporibus electi Quindecimviri, penes quos librorum Sibyllinorum esset custodia. Perseveravit id sacerdotii genus ad Theodosii tempora & annum post Christum cccxcii.

10. Septemvir Epulonum.] Pontificum munus erat Jovi cæterisque Diis epulas instruere. Sed cum ipsis propter sacrificiorum multitudinem tot apparare convivias non vacaret, anno Urbis conditæ cclviii. Triumviri ac deinde Septemviri Epulones creati sunt, ad quos ea pars curæ Sacerdotalis derivaretur.

11. Salius.] Salii sacerdotes erant Martis, sic dicti quod, dum ferebant ancilia, solerent saltare. Ancile autem brevius erat scutum, quod e cælo delapsum cum esset ad salutem Romæ fatale,

ne forte subriperetur curavit Numa secundus Rex Romanorum, ut undecim alia omnino similia fabricarentur.

12. Tibicinis sacrorum.] Tibicinum cantus adhibebantur in sacrificiis, ne quid infaustum audiretur.

13. Capito Ateius.] Jurisconsultus Ciceroni fuit ætate suppar.

14. Sine capitis minutione.] Capitis diminutio erat prioris status mutatio; fuitque triplex, maxima, minor & minima: maxima capitis diminutio, cum aliquis simul & libertatem & civitatem amittebat: minor, cum civitas quidem amittebatur, libertas vero retinebatur: minima, cum & civitas retinebatur & libertas, sed status hominis commutabatur.

15. A Numa Rege.] Is fuit Rex secundus qui Romanos bello ferociōres ad humaniorem vitam supersticiosa religionis specie transtulit. Regnum quod xlii. annos tenuit, auspiciatus est annis ante Christi ortum cclxi. Livius, Florus, &c.

est,

est, veluti bello capta abducitur. In libro primo ¹⁶ Fabii Pictoris, quæ verba pontificem maximum dicere oporteat, cum virginem capit, scriptum est. Ea verba hæc sunt, ° SACERDOTEM. VESTALEM. QUÆ. SACRA. FACIAT. QUÆ. IOUS. SIET. SACERDOTEM. VESTALEM. FACERE. PRO. POPOLO. ROMANO. QUIRITIBUS. Q. UTEI. QUOD. OPTUMA. LEGE. FIAT. ITA. TE. ¹⁷ AMATA. CAPIO. Plerique autem capi virginem solam debere dici putant. Sed ¹⁸ flamines quoque Diales, item pontifices & augures capi dicebantur. ¹⁹ L. Sylla rerum gestarum libro XI. ita scripsit. *P. Cornelius, cui primum cognomen Sylla impositum est, flamen Dialis capius.* ²⁰ M. Cato de Lusitanis, cum Ser. Galbam accusavit, eum dicit jus pontificium discere noluisse. *Ego me nunc volo jus pontificium optime scire. jam ne ea causa pontifex capiar? Si volo augurium optime tenere, & quis me ob eam rem augurem capiat?* Præterea in commentariis Labeonis, quæ ad ²¹ duodecim tabulas composuit, ita scriptum est. *Virgo Vestalis neque hæres est cuiquam. ²² intestato, neque intestata quis-*

INTERPRETATIO.

o *Amata capio te tanquam Virginem Vestalem, qua cures sacra, qua pro jure suo Virgo Vestalis cures pro populo Romano, & Quiritibus: ita hoc rite fiat, & omnia succedant feliciter.*

NOTÆ.

^{16.} *Fabii Pictoris.*] Fabii clarissima gens teste Plinio lib. XXXV. cap. IV. Pictorum nomen ex eo traxerunt quod princeps ejus cognominis ipse ædem Salutis pinxit anno ccccl. Ex Fabiis Pictoribus alius Salutis ædem pinxit, alius Consulatum gessit cum Ogulnio; alius jurisconsultus: alius de quo jam agimus historicus fuit, si Livio credimus, scriptorum antiquissimus, cui prænomen erat Quintus, ut ex Appiano recte colligit Vossius. In Romanos plus æquo propensus in describendo bello Punico Carthaginensium gloriam sæpe deterit. In quo reprehenditur a Polybio. Floruit anno U. C. 1733. ante Christi ortum cccxiii.

^{17.} *Amata.*] Fuit id nomen proprium quibusdam mulieribus, ut indicat Lavinia mater apud Virgilium.

^{18.} *Flamines Diales.*] Flamen Dialis est dictus à Διὸς & Διὸς qui Jupiter est, ut sacra Dijovi assidue faceret: a Numa institutus an. ante Christum 1000.

^{19.} *L. Sylla.*] L. Cornelius Sylla maximis præliis perfunctus consulatum adeptus est anno U. C. 1001. Mario insensu Urbem occupat & dictator re-

nunciatur anno 1001. tribus post annis se se abdicat, & sequenti obiit ex morbo pediculari anno, ante Christum 997. Eum ait Velleius dissimilem fuisse bellatorem ac victorem, dum vincit iustissimo leniorem, post victoriam audito crudeliorem extitisse. Librum quem de rebus suis imperfectum reliquerat, ejus libertus Epicadus teste Suetonio supplevit.

^{20.} *M. Cato.*] Consule lib. XIII. cap. XIX. in quo agitur de genere & nominibus familiæ Porciæ, cujus princeps fuit hic M. Porcius Cato Censorius.

^{21.} *Ad duodecim tabulas.*] Sublatis regum decretis, & populo per xx. annos nullis legibus astricto, constituti sunt anno U. C. cccxiii. ante Christum ccccl. Decemviri qui a Græcis leges peterent; quas acceptas tabulis decem æreis inscribere. Cum autem in primis legibus aliquid desideraretur, anno sequenti alias duas adjecere tabulas: unde & dictæ sunt leges duodecim tabularum.

^{22.} *Intestato.*] Intestatus dicitur qui nullo testamento facto mortuus est.

quam : sed bona ejus in publicum redigi aiunt. Id quo jure fiat , quari-
tur. Amata inter P capendum a Pont. Max. appellatur , quoniam , quæ
prima capta est , hoc fuisse nomine traditum est.

V INTERPRETATIO.

p dñm apprehenditur a Pontifice.

CAPUT XIII.

5 *Quæsitum in philosophia quidnam foret in recepto mandato rectius , id ne
omnino facere quod mandatum est , an nonnunquam etiam contra , si
id speres ei , qui mandavit , utilius fore : superque ea questione exposita
diversa sententia.*

IN officiis ^a capiendis , censendis , judicandisque , quæ Græcè ^b ἐξουσιάζονται
philosophi appellant , quæri solet an negotio tibi dato & quid omni-
no faceres definito , contra quid facere debeas , si eo facto videri possit
10 res eventura prosperius , exque utilitate ejus , qui id tibi negotium man-
davit. Anceps quæstio & in utramque partem a prudentibus viris ^c ar-
bitrata est. Sunt enim non pauci ^d qui sententiam suam una in parte de-
fixerint , & , re semel statuta deliberataque ab eo , ^e cujus negotium id
pontificiumque esset , nequaquam putaverint contra dictum ejus esse fa-
ciendum , etiamsi repentinus aliquis casus rem commodius agi posse pol-
15 liceretur ; ne , si spes fefellisset , ^f culpa imparientia & poena indepre-
cabilis subeunda esset : si res forte melius vertisset ; diis quidem gratia
habenda , sed exemplum tamen intromissum videretur , ^g quo bene con-
sulta consilia religione mandati soluta corrumperebantur. Alii existimave-
20 runt incommoda prius , quæ metuenda essent si res gesta aliter foret quam
imperatum est , cum emolumento spei ^h pensanda esse : & , si ea leviora
minoraque ; utilitas autem contra gravior & amplior spe quantum po-
test firma ostenderetur : tum posse adversum mandata fieri censuerunt ; ne
oblata divinitus rei bene gerendæ occasio amitteretur. Neque timendum
25 exemplum non parendi crediderunt , si rationes hujuscemodi duntaxat non
adessent. Cumprimis autem respiciendum putaverunt ingenium naturam-
que illius , ⁱ cuja res præceptumque esset ; ne ferox , durus , indomitus ,
inexorabilisque sit ; qualia fuerunt ^k Posthumiana imperia & Manliana.

INTERPRETATIO.

^a Admittendis , estimandis. ^b conveni-
entia , & disceptata. ^c qui in opinione
sua uni parti adhaerent. ^d ad quem
id negotium , & auctoritas pertineat ,
f temporis crimine inobedientia , & sup-
plicio non remittendo afficiendus esset.
g quo data rectissime consilia violaren-
tur neglecta præcepti observantia. h com-
parari debere. i qui negotium & man-
datum committeret.

NOTA.

1. Posthumiana Imperia & Manliana.] contra Æquos & Volscos prospere go-
A. Posthumius dictator rebus in bello stis , filium qui contra suam jussu pug-

Nam si tali ² præceptori ratio reddenda sit; nihil faciendum esse monuerunt aliter, quam præceptum est. ¹ Instructius deliberatiufque fore arbitramur theorematum hoc de mandatis hujuscemodi obsequendis, si exemplum quoque ³ P. Crassi Muciani clari ac inlustri viri apposuerimus. ⁴ Crassus a Sempronio Asellione & plerisque aliis ⁵ historiæ Romanæ scriptoribus traditur quinquè habuisse rerum bonarum maximarum & præcipuarum; quod esset ditissimus, quod nobilissimus, quod eloquentissimus, quod jurisconsultissimus, quod pontifex maximus. Is, cum in consulatu obtineret Asiam provinciam, & circumfidere oppugnareque ⁶ Leucas oppidum pararet; opusque esset firma atque procera trabe, qui ⁷ arietem faceret quo muros ejus oppidi quateret: scripsit ad magistrum ⁸ Elæatenfium sociorum amicorumque populi Romani; ut ex omnis duobus, quos apud eos vidisset, uter major esset, eum mittendum curaret; tum magister ⁹ arietem, comperto quamobrem malum desideraret, non, uti jussus erat majorem, sed, quem esse magis idoneum aptioremque faciendo arietem facilioremque portari existimabat; minorem ¹⁰ Crassus eum vocari jussit; & cum interrogasset cur non quem ¹¹ jussus misisset, causis rationibusque quas dicitabat spreis, vestimenta demoli imperavit; virgisque multum cecidit; ¹² corrupti atque dissoluti officium omne imperantis ratus, si quis ad id, quod facere jussus est, non obsequio debito, sed consilio non desiderato respondeat.

INTERPRETATIO.

¹ imperanti. ¹ putamus hanc commendationem de talibus jussis exequendis fore pleniorē & certiorē. in fabricatorum. n. arbitrius minui & laesefacturi auctoritatem jubentis.

NOTÆ.

naverat sæculi percussit anno Urbis conditæ cccxxxi. ante Christum cccxxxi. Huic historiæ fidem abrogat Livius. T. Manlius filium etiam victorem, quod injussu suo cum hoste certasset capite multavit anno urbis conditæ cccxxiv. ante Christum cccxxxix.

² P. Crassi Muciani.] Publius Crassus Mucii filius valde probatus orator Cicerone putro florebat.

³ Leucas.] Leuca in Ionia, teste Strabone, inter Smyrnā & Phocæam.

Pomponio dicitur Leuca.

⁴ Arietem.] Arietis machinæ bellicæ; est trabs prægrandis, quæ ferro in formam arietis præfixa est. Suspenditur in altissima trabe firmissimis atque signis suffulta, tum magna vi librata aries & impulsus muros labefacit & evertit.

⁵ Elæatenfium.] Ita legendum censent nonnulli, cum in antiquis codicibus habeatur *Melitenfium*. Est enim Elæa urbs Æolidis in Asia minore.

CAPUT XIV.

Quid dixerit feceritque ¹ C. Fabricius magna vir gloria magnisque rebus gestis, sed familia pecunieque inops; cum ei ² Samnites tamquam indigenti grave aurum donarent.

³ Julius Hyginus, in libro de vita rebusque illustrium virorum sexto; ⁴ legatos dicit a Samnitibus ad C. Fabricium ⁵ Imperatorem populi Romani venisse; & memoratis multis magnisque rebus, quæ bene ac benivole post redditam pacem Samnitibus fecisset, obtulisse dono grandem pecuniam; orasseque uti acciperet utereturque: atque id facere Samnites dixisse, quod viderent multa ad splendorem domus atque virtutis ^a defieri; neque pro magnitudine dignitateque ^b lautum paratum esse: cum Fabricium planas manus ab auribus ad oculos, & infra deinceps ad pedes, & ad os & ad gulam, atque inde porro ad ventrem inum deduxisse; & legatis ita respondisse, dum illis omnibus membris, quæ attigisset, obistere atque impedire posset, nunquam quicquam defuturum: ¹⁵ propterea pecuniam, & qua nihil sibi esset usus, ab iis, quibus eam sciret usui esse, non accipere.

INTERPRETATIO.

^a Duesse; ^b splendidum & ornatum esse, c qua sibi non erat opus.

NOTÆ.

1. C. Fabricium.] C. Fabricii virtus potissimum enituit in bello Samnitico, quod gestum est anno post Urbem conditam ccccl. ante Christum ccciv. Eum Pyrrhus admirans aliquando dixit: ille est Fabricius qui difficilius ab honestate, quam sol a cursu suo averti potest. Eutrop.

2. Samnites.] Samnium est Italix Regio, quæ dicitur hodie *Abruzzo*, in Regno Neapolitano.

3. Iulium Hyginum.] C. Iulius Hyginus Augusti libertus, natione Hispanus, cisi nonnulli Alexandrinum putant, & a Cæsare Romanum advenit capta Alexan-

dria, . . . quem propter antiquitatis notitiam Polyhistorum multi, quidam historiam vocabant. Ita Suetonius lib. de Illustribus Grammaticis. C. Julius vocatus est quod C. Julii Cæsaris cliens esset.

4. Legatos.] Legati sunt qui principum mandata perferunt, inde videntur nomen desumpsisse, quod solerent mandata legere.

5. Imperatorem.] Ante Augusti tempora dicti sunt imperatores, qui rei militari præessent; postea ita sunt appellati qui totam Rempub. summa & perpetua autoritate administrarunt.

CAPUT XV.

Quam importunum vitium sit plenumque odii futilis inanisque loquacitas, & quam multis in locis a principibus utriusque linguae viris detestatione iusta culpata sit.

Qui sunt leves & fuitiles & importuni locutores, quique nullo rerum pondere innixi ^a verbis humidis & lapsantibus diffluunt; eorum orationem bene existimatum est in ore nasci non in pectore. Linguam autem debere aiunt non esse liberam nec vagam, sed vinclis de pectore imo ac de corde apris moveri & quasi gubernari. Sed enim videas quosdam sic ^b scaterere verbis sine ullo iudicii negotio cum securitate multa & profunda, ut loquentes plerumque videantur loqui sese nescire. ¹ Ulysssem contra Homerus virum sapienti facundia præditum, vocem mittere ait non ex ore sed ex pectore. quo ^c scilicet non ad sonum magis habitumque vocis quam ad sententiarum penitus conceptarum altitudinem pertineret: ^d petulantiarque verborum coercendæ vallum esse oppositum dentium luculente dixit: ut loquendi temeritas non cordis tantum custodia atque vigilia cohibeatur, sed & quibusdam quasi excubiis in ore positis læpiatur. Homericæ, de quibus supra dixi, hæc sunt,

Ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ὅπα πὶ μυχῶν οὐ σάδοντο ἰού.

Τέκνον ἱμῶν, πῶς σ' ἴππος φῶν ἔχων ὀδόντων;

M. Tullii quoque verba posui, quibus stultam & inanem dicendi copiam graviter & vere detestatus est. ^f *Dummodo*, inquit, *hoc confet, neque infantiam ejus qui rem norit, sed eam explicare dicendo non queat, neque inscitiam illius cui res non suppetat verba non desint, esse laudanda. Quorum si ^g alterum sit optandum: malim equidem ^h indisertam prudentiam, quam stultam loquacitatem.* Item in libro de Oratore primo verba hæc posuit. *Quid enim est tam furiosum quam verborum vel optimorum atque ornatissimorum sonitus inanis: nulla subjecta sententia nec scientia? Cum-*

INTERPRETATIO.

^a Inaniam verborum sonitu obstreperunt.
^b tot sermones effundere, ^c nempe quod non tantum attenderet ad rectam pronuntiationem verborum, quantum ad gravitatem sententiarum, quas ex animo expromebat. ^d & dixit egregie flumini verborum sistendo aggerem dentium esse oppositum.

^e Sed quando sane vocem magnam ex

pectore misit.

Fili mi, quale tibi verbum effugit septum dentium?

^f modo inquit id certum sit neque inopiam ejus qui rem intelligat, verum eam non possit verbis exprimere: neque ignorantiam illius, qui rem non noverit, & verbis abundet debere extolli. ^g alterutrum. ^h infacundam. ⁱ nulla innixus sententia.

NOTA.

1. *Ulysssem.*] Famofus hic fuit Græcorum Heros, filius Laertæ, Ithacæ oriundus. Ejus dolis potius quam Græcorum armis expugnata est Troja. Va-

riis in reditu perfunctus periculis, quæ in Odyssæa fuse refert Homerus, incolumis ad sua reversus est anno ante Christum CIOCLXXXIII,

E ij)

primis autem ² M. Cato atrocissimus hujuscemodi vitii insectator est. Namque in oratione quæ inscripta est, SI. SE. CORLIUS. TRIB. PLEB. APPELLASSET. Nunquam, inquit, tacet, quem morbus tenet loquendi, ^k tanquam ³ veternosum bibendi atque dormiendi. ⁴ Quod si non
 5 convenient; tamen convocari jubet. Ita est ¹ cupidus orationis, ut conducatur, qui auscultet. Itaque auditis non ^m auscultatis tanquam pharmacopolam. nam ejus verba audiuntur: verum ei se nemo committit, si ager est. Idem Cato in eadem oratione eidem M. Cælio trib. pl. ⁿ vilitatem opprobrans non loquendi tantum, verum etiam tacendi, Frustrum, inquit, panis conducere
 10 potest vel uti taceas vel uti loquatur. Neque non merito Homerus unum ex omnibus ⁵ Therfiten, ^o ἀμεινοντι, ἀκείνυτον appellat: modo verba illius multa, & ^p ἀκοσμα strepentium fine modo graculorum similia esse dicit. Quid enim est aliud ^q ἀμεινοντις ἐκλογα? ⁶ Eupolidis quoque versus de id genus hominibus ^r consignatissime factus est. ^f λαλεῖν ἀρεῖς, ἔδωκε
 15 πῶπιος λέγειν. Quod ⁷ Sallustius noster imitari volens, loquax, inquit, magis quam facundus. Quapropter ⁸ Hesiodus poetarum prudentissimus linguam non ^r vulgandam sed recondendam esse dicit proinde ut thesaurum: ejusque esse in ^u promendo gratiam plurimam, si modesta & parca & ^x modulata sit.

20 ὙΓΛΩΣΗΣ ΤΗΙ ΘΝΩΜΕΝΗΣ ἘΝ ΑὐΘΕΡΟΠΙΣΙΝ ἈΡΕΙΣ
 ΦΙΣΩΛΗΣ· ΠΛΕΙΣΤΗ Δὲ ΧΑΙΕΙΣ ΚΤΙ ΜΕΤΡΟΝ ΕἵΣΗΣ.

INTERPRETATIO

k quemadmodum hydropicum & lethargicum tenet bibendi & dormiendi perpetua cupiditas. I tam vehementer desiderat loqui, ut pretio redimat auditores. in Non ipsi creditis sicut nec pharmacopola. n ipsi obficiens summi indignitatem non solum in dicendo, sed & in silendo. o immoderatum in loquendo, temerarium in sermone. p inornata. q immoderatus in lo-

quendo tumultuabatur. x aptissime f garrire optimus, maxime impros dicere & communicandam. u cum soluitur. & moderata sit.

γ Lingua certo thesaurus inter homines optimus

Parce loquenti: multa vix gratia ad mensuram mittentis voces.

NOTÆ.

2. M. Cato.] Jam monuimus consulendum esse lib. XIII. cap. XIX.

3. Veternosum.] Veternosus is est qui lethargo laborat: Veternus enim morbus est, qui occupato frigidis humoribus cerebro dormiendi necessitatem inducit; idem Cato hydropicum appellat veternosum.

4. Quod si non convenient.] Hunc locum ex MS. Regio sic putat legendum Lambecius: Quod si non convenientis, cum convocari jubet, ita est cupidus orationis, ut conducatur qui auscultent.

5. Therfiten.] Therfiten deformitate apud Græcos insignis, quem Achilles insolenter convitiante ictu pugni occidit. Homerum.

6. Eupolidis.] Eupolis Atheniensis, poeta comicus jam tum ab anno ætatis xvii. florere cœpit. In Hellesponto submersus est tempore belli Peloponnesiaci ante Christum anno circiter ccccxi.

7. Sallustius.] Crispus Sallustius historicus de quo vere dixit Martialis:

Crispus Romana primus in historia.

Natus est anno U.C. dclxix. ante Christi ortum lxxxiv.

8. Hesiodus.] Hesiodus poeta antiquissimus ex Alæra vico Boeotiæ ætate Homeri paulo fuit inferior, vel etiam, ut aliqui contendunt, æqualis. Itaque natus est, annis ante Christum circiter cixxi. de hujus ætate alibi Gellius.

LIBER PRIMUS.

19

Epicharmium quoque illud non inscite se habet;

^a Οὐ λῆγειν δεινός, ἀλλὰ σὺ γὰρ ἀδύνατος.

Ex quo profecto hoc sumptum est;

Qui cum loqui non posset: tacere non poterat.

favorinum ego audiavi dicere versus istos ¹⁰ Euripidi;

^b Ἀρχαίῳ τῶν σομάτων

Λόγου τε ἀφροσύνας

Τὸ τίλθ' δυσχερά.

Non de iis tantum factos accipi debere, qui impia aut illicita dicerent; sed vel maxime de hominibus quoque posse dici stulta & immodica ^a blaterantibus; quorum lingua tam prodiga infrænisque sit, ut fluat semper ¹⁰ æstuetque colluvione verborum teterrima: quod genus homines a Græcis significantissimo vocabulo ^a ἀλόους appellatos. Valerium Probum grammaticum illustrem ex familiari ejus docto viro comperi Sallustianum illud, *Satis eloquentia, sapientia parum*, brevi antequam vita decederet, ¹⁵ sic legere cœpisse, & sic a Sallustio relictum affirmasse; *Satis loquentia, sapientia parum*. Quod *loquentia* novatori verborum Sallustio maxime congrueret; *eloquentia* cum insipientia minime conveniret. Hujuscemodi autem loquacitatem verborumque turbam magnitudine inani ^f vastam facerissimus poeta ¹¹ Aristophanes insignibus vocabulis denotavit in his verbis. ²⁰

^g Ἀνδρῶν ἀγροποιὸν, αὐθαδέσμον,

ἔχοντ' ἀχάριν, ἀκρατὲς, ἀπόλων νόμα,

ἀπειράλητον, κομποκαλοῦρήμονα.

Neque minus insigniter veteres quoque nostri hoc genus homines ^h in ²⁵ verba projectos locutuleios, & blaterones, & lingulacas dixerunt.

INTERPRETATIO.

¹ *Epicharmi.* a non ad dicendum aptus, sed ad tacendum impos.

^b *Effratorum orium*

Es ex legis insipientia

Finis infelicitas.

^c temere loquentibus. ^d agitur ineptissimo verborum concursu, ^e audiavi vocatos

esse loquaces. stumentem.

^g *Hominem agrestem, ore contumaci,*

Habentem effrassum, impotens, sine porta

Os, blateronem, inanibus verbis obstrepentem.

^h *effundentes verba inconsiderate.*

NOTÆ.

⁹ *Epicharmium.* Epicharmus poeta fuit comicus Siculus & Pythagoræ auditor. Claruit Olympiade lxxxiv. ante Christum anno circiter cdxlii.

¹⁰ *Euripidis.* Poeta Græcus Euripides tragœdiis celeberrimus, æqualis & æmulus Sophoclis poetæ pariter tragici. Mortem utriusque in annum tertium Olympiadis xci. ante Christum cccci. refert Diodorus Siculus. Quæquam nonnulli, teste Suida, Sophoclem Euripidi

sexennio superstitem fuisse tradidere.

¹¹ *Aristophanes.* Hunc alii Rhodium, alii Eginetam dicunt, quidam etiam Ægyptium. Fuit certe, autore Tullio, *facetissimus poeta veteris comœdia Græcæ*: inimicitias exercuit cum Socrate, cujus personam in comœdiis affatim deridendam multitudini præbet. Celebris extitit, ut testatur Eusebius, anno iv. Olymp. lxxxv. annis ante Christum ccccxvii.

CAPUT XVI.

Quod verba isthæc Quadrigarij ex Annali tertio, ibi mille hominum occiditur, non licentia, neque de poetarum figura, sed ratione certa & proba grammatica disciplina dicta sunt.

Quadrigarius in tertio Annalium ita scripsit: *Ibi occiditur mille hominum. Occiditur, inquit, non occiduntur.* Item Lucilius in tertio Satyrarum;

Ad^a portam mille, a porta est sex inde¹ Salernum:

Mille, inquit, est, non mille sunt² Varro in octavodecimo Humanarum:

Ad Romuli initium plus mille & centum annorum est. M. Cato in 1. Originum. Inde est ferme mille passuum. M. Cicero in^b sexta in⁴ Antonium, Itane⁵ Ianus medius in L. Antonii clientela est? qui unquam in illo Iano inventus est, qui L. Antonio⁶ mille nummum⁷ ferret expensum? In his atque multis alijs, mille, numero singulari dictum est. Neque hoc, ut quidam putant, vetustati concessum est, aut per figurarum concinnitatem.

INTERPRETATIO.

^a Ex eo loco mille passuum est ad portam, & inde a porta est sexies mille passuum usque Salernum. ^b in sexta Philippica in Antonium. ^c qui vellet commo-

NOTÆ.

1. *Salernum.*] Urbs Italiz in Campania, quæ hodie pars est regni Neapolitani.

2. *Varro.*] M. Terentius Varro Senator Romanorum omnium doctissimus, qui, ut refert Tullius lib. I. Academ. Quæst. ætatem patriæ, descriptiones temporum, domesticam bellicamque disciplinam, sedem regionum & locorum, omnium divinarum, humanarumque rerum nomina, genera, officia, causas aperuit: *Tam multa legit, inquit Terentianus apud S. August. lib. VI. de civit. cap. II. ut aliquid ei scribere vacasse miremur; tam multa scripsit, quam vix quemquam legere potuisse credamus.* Obiit prope nonagenarius Olymp. cxxxviii. anno I. ante Christum xxviii.

3. *Ad Romuli initium plus mille.*] Ab orbe condito scilicet ad Romulum sunt plus mille anni: imo a peritissimis Chronologis tres mille ducenti & amplius recensentur; nam ab ætate Varronis ad Romulum sunt tantum xcc.

4. *In Antonium.*] M. Antonius Consul, post occisum a Bruto & Cassio Ju-

lium Cæsarem, cum multa per tyrannidem moliretur, plurimos cives sibi resistentes maximeque Ciceronem proscript. Post Actiacam pugnam qua delectus est, fugiens in Ægyptum, Alexandriz circumfessus ab Octavio se ipse teste Velleio, non segniter interemit, adeo ut multa desidia crimine morte redimeret. Id accidit anno U. C. lcccxxiii. ante Christum xxx.

5. *Ianus medius.*] Is locus quo Romæ solebant convenire fœneratores Janus ideo dictus est, quod ibi simulacra Jani collocata essent. Superior pars illius loci summus Janus, inferior imus Janus, interjacent spatium Janus medius appellabatur. Horat. lib. I. ep. I.

hæc Ianus summus ab imo

Perdocet.

6. *Mille nummum.*] De Nummis ac festertiis agemus paulo post, ubi commodior erit locus.

7. *Ferret expensum.*] Expensum ferre est in tabulas redigere, & scribere quam pecuniæ summam alteri mutuam damus.

admissum

admissum est : sed sic videtur ratio poscere. mille enim non pro eo ponitur, quod Græce χίλιοι dicitur, sed quod χιλιάς. Et sicuti una χιλιάς & duæ χιλιάδες ; ita unum mille & duo millia certa atque directa ratione dicitur. Quamobrem id quoque recte & probabiliter dici solitum, *mille denarium in arca est*, & , *mille equitum in exercitu est*. Lucilius autem, præter quod supra posui, alio quoque in loco id manifestius demonstrat. Nam in libro quintodecimo ita dicit.

¹ *Hunc milli passum qui vicerit atque duobus,*

² *Campanus sonipes subcursor nullus sequetur*

Majore spatio ; ac diversus videbitur ire.

Item alio in libro nono :

Tu milli nummum potes uno querere centum.

Milli passum dixit, pro mille passibus, & , *uno milli nummum*, pro, *uni mille nummis* ; aperteque ostendit *mille* & vocabulum esse, & singulari numero dici, ejusque plurativum esse, *millia*, & casum etiam capere ablativum ; neque ceteros casus requiri oportere, cum sint alia pleraque vocabula quæ in singulos tantum casus, quædam etiam quæ in nullum declinentur. Quapropter nihil jam dubium est, quin M. Cicero in oratione, quam scripsit pro ⁹ Milone, ita scriptum reliquerit : *Ante fundum* ¹⁰ *Clodii quo in fundo, propter* ¹¹ *insanas illas subtractiones, facile mille* ¹² *hominum versabatur valentium : non, versabantur.* Quod in libris minus accurate scriptis est. Alia enim ratione, *mille hominum*, alia, *mille homines*, dicendum est.

INTERPRETATIO.

<p><i>dare mille sestertios L. Antonio. d Nul-</i> <i>lus equus Campanus post currrens affe-</i> <i>quetur eum qui antecesserit tribus pas-</i> <i>sum millibus, quod intervallum est</i> <i>maius ; imo tam lente ambulabit ut non</i></p>	<p><i>videantur eandem viam insistere, & prio-</i> <i>ris vestigia premere e tu uno milli num-</i> <i>morum potes acquirere centum millia.</i> <i>& immensa illa adificia.</i></p>
---	---

NOTÆ.

<p>⁸ <i>Campanus.</i>] Ex Campania Italiz. ⁹ <i>Milone.</i>] T. Annius Milo civis Romanus, cum occidisset Clodium a Cicerone frustra defensum, Massiliam in exilium est relegatus. <i>Compam in</i> <i>Hirpinis oppugnans,</i> (ut refert Velleius) <i>isusque lapide, tum P. Clodio, tum pa-</i> <i>tria quam armis petebat, pennis dedit,</i></p>	<p><i>vir inquit & ultra sortem temerarius.</i> ¹⁰ <i>Clodii.</i>] Clodius vir turbulentus, sceleratis libidinibus turpissimus, malorum propositorum executor acerrimus, in- fensus Ciceroni, quem tribunus plebis in exilium eiecerat. Occisus est a Mi- lone anno U. C. 1367. ante Christum LII.</p>
--	---

CAPUT XVII.

Quanta cum animi aequitate toleraverit Socrates uxoris ingenium intratibile : atque inibi quid M. Varro in quadam Satyra de officio mariti scripserit.

X Anthippe¹ Socratis philosophi uxor morosa admodum fuisse fertur & jurgiola : ^a irarumque & molestiarum muliebrium per diem perque noctem satagebat. ^b Has ejus ^c intemperies in maritum ^d Alcibiades demiratus, interrogavit Socratem quænam ratio esset cur mulierem tam acerbam domo non ^e exigeret. Quoniam, inquit Socrates, cum illam domi talem perpetior, insuesco & exerceor, ut ceterorum quoque ^d foris petulantiam & injuriam facilius feram. Secundum hanc sententiam quoque Varro in ^d satyra Menippea, quam de officio mariti scripsit, *Vitium*, inquit, *uxoris aut tollendum, aut ferendum est. Qui tollit vitium; uxorem commodiorem præstat. Qui fert : sese meliorem facit.* Hæc verba Varronis, *tollere*, & *ferre*, ^e lepide quidem composita sunt : sed, *tollere*, apparet dictum pro, *corrigere*. Id etiam apparet ejusmodi vitium uxoris, si corrigi non possit, ferendum esse Varronem censuisse; quod ferri scilicet a viro honeste potest. Vitia enim flagitiis leviora sunt.

INTERPRETATIO.

^a Diu nocteque quarebat occasiones irascendi, & exhibenda molestia, quam possunt mulieres, ^b hunc illius furorem, ^c expelleret. ^d extra domum, ^e festivo conjuncta sunt.

NOTA.

1. *Socratis*.] Philosophiæ parens Socrates, Apollinis oraculo sapientissimus hominum appellatus, natus est Athenis Olymp. LXXVII. an. IV ante Christi ortum CCCCLXIX. Eodem semper vultu visus est maximus cæteroqui cavillator, adeo ut æipus nominaretur : quod de Diis male sentiret, a judicibus damnatus venentium intrepidus hausit anno ætatis LXX. *Luertius*, &c.

2. *Intemperies*.] Intemperie dicebantur Deæ, quibus erat nocendi vis : ut autem Furie furorem, sic intemperie

censebantur insaniam immittere, quæ ab intemperie cerebri calida oritur. *Larva hunc atque intemperia agitant senem.* Plaut. Intemperia & intemperies Latine dicitur, sicut materia & materies.

3. *Alcibiades*.] Philosophus Socrati familiaris, quem in suis dialogisloquentem inducit Plato.

4. *Satyra Menippea*.] Ita Varro satyram inscripsit mordacissimam, quam edidit ad imitationem Menippi philosophi Cynici, cujus epistolæ jocos asperioribus plenissimæ tunc extabant.

CAPUT XVIII.

Quod M. Varro in quattodecimo Humanarum, L. Aelium magistrum suum^a mei ἐτυμολογίας differentem falsa reprehenderit: quodque idem Varro in eodem libro furis ἑταίρον dicit falsum.

IN quattodecimo Humanarum libro M. Varro doctissimum tunc civi-
tatis hominem L. Aelium errasse ostendit; quod vocabulum Græcum
vetus tractatum in linguam Romanam, proinde atque si primitus Latine
fictum esset, resolverit in voces Latinas¹ ratione etymologica falsa. Ver-
ba ipsa super ea re Varronis posuimus. In quo L. Aelius noster literis or-
natissimus^b memoria nostra erravit aliquotiens. Nam aliquot verborum an-
tiquorum Græcorum, perinde atque essent propria nostra, reddidit causas
falsas. Non enim leporem dicimus, ut ait, quod est levipes: sed quod est
vocabulum antiquum Græcum. Multa enim vetera illorum ignorantur,
quod, pro iis, aliis nunc vocabulis utantur: & illorum esse plerique igno-
rant Græcum, quod nunc nominant ἑλλῆνα; puteum, quod vocant^d ὄρεϊα;
leporem, quod^e λεγῶν dicunt. In quo non modo Aelii ingenium non repre-
hendo: sed industriam laudo.² Successum enim fortuna, experientiam laus
sequitur. Hæc Varro in primore libro scripsit de ratione vocabulorum
scitissime, de usu utriusque linguæ peritissime, de ipso Aelio clementis-
sime. Sed in posteriore ejus libri parte dicit, furem ex eo dictum, quod
veteres Romani furvum atrum appellaverint; & fures per noctem, quæ
atta sit, facilius furentur. Nonne sic videtur Varro de fure errasse,
tanquam Aelius de lepore? Nam quod a Græcis nunc^f λεῖπῶν dicitur,
antiquiore Græca lingua, ^f ὄρεϊ, est dictum. Hinc per affinitatem li-
terarum, qui ὄρεϊ Græce, Latine fur est. Sed ea res fugeritne tunc Var-
ronis memoriam; an contra aptius & coherenter putarit furem a fur-
vo, id est, nigro appellari; in hac re de viro tam excellentis doctrinæ
non meum judicium est.

INTERPRETATIO.

^a De verborum explicatione. ^b nostris temporibus. ^c Græcum. ^d puteum. ^e lepore-
rem. ^f fur.

NOTÆ.

1. *Rationis etymologica.* Verborum ex-
plicationem, inquit Tullius, qua de
causa quæque essent ita nominata ety-
mologiam appellans: ἐτυμολογίαν, &
λέγῶν ἑταίρον, hanc vocem componunt.

2. *Successum enim fortuna, &c.*
Cujus sententiæ hic est sensus. Si quis
hujusmodi vocum origines recte inve-
stiget, felix est: si tentet investigare,
etiam si minus ingeniose versetur, cona-
tus ipse laudabilis est.

CAPUT XIX.

Historia super libris Sibyllinis, ac de Tarquinio Superbo rege.

IN antiquis annalibus ^a memoria super ^a libris Sibyllinis hæc prodita est. Anus ^b hospita atque incognita ad ^a Tarquinium Superbum regem adiit, novem libros ferens, quos esse dicebat divina oracula: eos velle venundare. Tarquinius precium percunctatus est. Mulier ^c nimium immensum poposcit. Rex, quasi anus ^d ætate desiperet, derisit. Tum illa foculum coram cum igni apposuit; & treis libros ex novem deussit: & ecquid reliquos sex eodem precio emere vellet, regem interrogavit. Sed enim Tarquinius id multo risit magis; dixitque anum jam proculdubio delirare, mulier ibidem statim treis libros alios exussit; atque idipsum denuo placide interrogavit an treis reliquos eodem precio emat. Tarquinius ore jam serio atque attentiore animo fit: eam constantiam confidentiamque non ^e insuper habendam intelligit: libros treis reliquos mercatur nihilo minore precio quam quod erat petitum pro omnibus. Sed eam mulierem tunc a Tarquinio digressam postea nusquam loci visam constitit. Libri tres in sacrum conditi Sibyllini appellati. Ad eos, quasi ad oraculum, xv. viri adeunt, cum dii immortales publice consulendi sunt.

INTERPRETATIO.

^a Hoc scriptis traditum est de libris. ^b peregrina. ^c petiit enorme pretium. ^d propter senectutem. ^e contemnendam.

NOTÆ.

1. *Libris Sibyllinis.*] Libri in quibus vaticinationes Sibyllarum continebantur. Sibyllæ autem quæ priscis temporibus, quasi *prophetae*, id est, dei consiliarie, Oracula enunciabant, virgines fuere, quæ cum alia, tum vero plurima Christianæ religionis mysteria, multis ante sæculis prædixere: id in castitatis præmium deo concedente, ut ait Hieronymus lib. I. adversus Jovinianum. Quanquam ut ingenue fatear, quæ jam pro Sibyllarum oraculis venditantur carmina, ea vel suppositicia, vel, si vera sint, mirifice interpolata doctissimis quibusque videntur. Altum enim hic silentium de Gentilium ritibus, quos ut ex Livio, &c. constat, Sibyllæ commendabant, puta Æsculapium ab Epidauro, matrem Idæam a Pessinunte Romam esse accersendam. Præterea longe apertius quam in sacris codicibus, hic proditur natu-

ram humanam assumendam a Verbo, Christum turpi ac crudeli morte afficiendum, triduo post excitandum a mortuis, &c. Fidem autem omnem superat quod Ethnicis major de nostris mysteriis lux affulserit quam Prophetis a deo missis. Denique quod Sibylla lib. I. dicat se tempore diluvii cum marito & Noe in arca fuisse, lib. III. elapsos ab initio regni Græcorum annos mille quingentos numeret, & lib. V. referat se vidisse incendium secundum templi Vestæ, quod imperante Commodo accidit, haud scio an cuiquam probari possit.

2. *Tarquinius Superbum.*] Is ultimus Romanorum Rex ex moribus & factis Superbi cognomen traxit. Anno regni xxiv. a L. Bruto primo Romanæ libertatis vindice Roma pulsus est anno urbis conditæ ccxlv. ante Christum dix.

CAPUT XX.

Quid Geometra dicant schemata, quibusque omnia ista Latinis vocabulis appellentur.

Figurarum, quæ *σχήματα* geometræ apellant, genera sunt duo; planum & solidum. Hæc ipsi vocant *ἐπίμνησιν* & *συστόν*. *Planum* est; quod in duas parteis solum lineas habet, ^a qua latum est & quæ a longum: qualia sunt ^b triquetra & quadrata, quæ in ^c area fiunt, sine altitudine. *Solidum* est; quando non longitudines modo & latitudines planas numeri linearum efficiunt, sed etiam extollunt altitudinem: quales sunt ferme ^d metæ trianguli, quas pyramidas appellant; vel qualia sunt quadrata undique, quæ ^e *κύβοι* illi, nos quadrantalia dicimus. *κύβος* enim est figura ex omni latere quadrata: *quales sunt*, inquit M. Varro, ^a *tessera*, quibus in ^e *alveolo* luditur; ex quo ipsa quoque appellata *κύβοι*. In numeris etiam similiter *κύβος* dicitur, cum omne latus ejusdem numeri æqualiter in sese solvitur; sicuti fit

INTERPRETATIO.

^a Qua parte. ^b figura triangulares & quadrata. ^c in plano. ^d fastigium trianguli. ^e tabula lusoria. ^f cum geminatur ejusdem numeri multiplicatio, numerus

NOTÆ.

1. *Κύβος*.] Cubus tum efficitur, cum ejusdem numeri multiplicatio geminatur: ut cum dico bis duo bis, fit cubus VIII. Cum autem dico ter tria ter producit cubus XXVII.

2. *Τέσσερα*.] Nomen accipere a voce Græca *τεσσαρες* quatuor, non a quatuor lateribus, sex enim habent, sed quod figuræ sint undecunque quadratæ. Tesserarum ludum invenere Herodoto teste, Lydi Asiæ populi. Tres tesseræ punctis notatas ab unione ad senionem e cornu, quod & fritillum & pyrgum & pixidem dixere emittebant in tabulam; pro vario jactu varia fuit alea: cui ter sex puncta uno trium tesserarum jactu obveniant, is, ut refert Zenobius, felicissime jecerat; contra qui tria tantum puncta fuerat sortitus, vincebatur. Abibat victor qui plura puncta retulisset. Unde cum tesserae jactus essent unio, binio, ternio, quaternio, quinio, senio; unio qui & canis dictus est infaustissimus, faustissimus habebatur Senio. Unde Persius Sat. III.

*Quid dextor senio ferret
Scire erat in voto, damnoſa canicula*

*quantum
Raderet.*

Non me tamen fugit aliquando senionem perinde ac canem fuisse damnosum; ut patet ex Suetonio in Augusto. Tali quos Græci dixerunt *ἀπηνάγας* a tessera differebant situ, neque enim quatuor insisterant lateribus, sed qua parte sinuataerant, & veluti concamerata non stabant; numero, scilicet quatuor aut plures adhibebantur; ornatu, nullis erant punctis inscripta, sed ipsa positura, auctore Polluce, numerorum vicem præstabat; jactu qui fuit in talis Cou, Chius, Planus, Suppus, Venus, Canis, Basilicus, Vulturius. Felicissimus fuit jactus Cou, qui Latinis dicitur Venus & Suppus, id est, qui cadit ex animi sententia, æque faustus ac senio tesserae, tumque contingebat, ut patet ex Luciano in Amoribus, cum quolibet talorum superficies dissimilis cadebat. Chius autem quem planum Latini vocant & canem, refertur ad unionem tesserarum. Basilicus cum Veneris, Vulturius cum canis jactu congruit. Tesserarum ludum nos appellamus, *le jeu des dex*.

F iiij

¶ cum ³ter terna ducuntur: atque idem ipse numerus triplicatur. ⁴Hujus numeri cubum Pythagoras vim ⁴habere lunaris circuli dixit: quod & luna orbem suum ¹lustrat septem & viginti diebus; qui numerus ²ternio, qui Græce dicitur *τριάς*, tantundem efficiat in cubo. *Linea* autem a nostris dicitur, quam *χαμῦλη* Græci vocant. Eam M. Varro ita definit. *Linea est*, inquit, *longitudo quadam sine latitudine & altitudine*. ⁵Euclides autem brevius, prætermissa altitudine, *χαμῦλη* inquit, est *μῦνος ἀπὸ πλάτους*. Quod exprimere uno Latino verbo non queas, nisi audeas dicere *illatibile*.

INTERPRETATIO.

multiplicatur in semetipsum. g. cum tria multiplicatur per tria. h. Pythagoras dicit numerum cubicum habere similitudi- *nam cum lunari circulo. i. conficiat. k. ternarius.*

NOTÆ.

3. *Ter terna ducuntur.*] Multiplicatio dicitur ductus unius numeri in alterum, metaphora ex Geometricis sumptâ, idem enim est multiplicare unum numerum per alium, atque unum rectanguli latus in alterum ducere.

4. *Vim Lunaris circuli.*] Ter tria efficiunt novem, ter novem faciunt xxvii. quo dierum numero luna cursum absolvit.

5. *Euclidis.*] Euclides Mathematicorum prius Geometriam Alexandriæ docuit temporibus Ptolemæi Lagidæ Aegypti Regis, Olympiade cxviii. ante Christum an. cccv. ii. Hic multum differt, ut ex Proclo notat Clavius, ab antiquiori illo Euclide Megarensi Socratis discipulo. De quo lib. VI. cap. X. in notis dicemus.

CAPUT XXI.

20 Quod *Julius Hyginus* affirmatissime contendit legisse se *librum* ¹*P. Virgilii domesticum*, in quo scriptum esset; & ora *Tristia* tentantum sensu torquebit amator, non, quod vulgus legeret; sensu torquebit amaro.

Versus istos ex ²*Georgicis* Virgilii plerique omnes sic legunt:

19 ²*At sapor indicium faciet manifestus: & ora Tristia tentantum sensu torquebit amaro.*

INTERPRETATIO.

¹ *Sed id cognoscens sapore evidenti, & amaro gustu distortum faciet ora degustantium.*

NOTÆ.

1. *P. Virgilii.*] Hic postarum princeps in vico Ande prope Mantuam ignobili loco natus est, anno Urbis conditæ Iccxxxiv. ante Christum lxx. Adulescens studiis operam dedit variis in locis, tum Romam profectus Augusti animum ingenio & industria sibi devinxit. Brundusii mortuus est Olymp.

clxxvii. U. C. dccxxvi. ante Christum xix, ætatis lxi.

2. *Georgicis.*] In Georgicorum quatuor libris, primum colendæ terræ, deinde ferendarum arborum, tum pecoris pascendi, denique apum curandarum rationem edocet.

Hyginus autem non hercle ignobilis grammaticus, in commentariis, quæ in Virgilium fecit, confirmat & perseverat non hoc a Virgilio relictum, sed quod ipse invenerit in libro, qui fuerit ex domo atque familia Virgilii,

¶ ora

Tristitia tentantum sensu torquebit amator.

neque id soli Hygino, sed doctis quibusdam etiam viris complacitum. Quoniam videtur absurde dici, *sapor sensu amaro torquet*; cum ipse, inquit, *sapor sensus sit*, non alium in semetipso sensum habeat: ac proinde sit quasi dicatur, *sensu sensu amaro torquet*. Sed enim cum Favorinus Hygini commentarium legisset, atque ei statim ^b displicita esset insolentia & insauitas illius; *sensu torquebit amaro*: risit, &, Jovem lapidem, inquit, quod sanctissimum iusjurandum est habitum, paratus sum ego jurare Virgilium hoc nunquam scripisse. Sed Hyginum ego dicere verum arbitror. Non enim primus finxit hoc verbum Virgilius insolenter: sed in carminibus ^c Lucretii inventum est: nec est aspernatus auctoritatem poetæ ingenio & fecundia præcellentis. Verba ex quarto Lucretii hæc sunt,

¶ dilutaque contra

Cum tuumur misceri absynthia, tangit amator.

Non verba autem sola, sed versus prope totos & locos quoque Lucretii plurimos sectatum esse Virgilium videmus.

INTERPRETATIO.

b & statim eum offendisset inuitatum & cum videmus nudifacit absynthia commisceri hoc verbum amator. *c* contra misceri, amator tangit os nostrum.

NOTÆ.

3. *Iovem jurare lapidem.*] Est religiose jurare; quæ loquendi formula defumitur a vetere percutiendi foederis cerimonia. *Lapidem silecem tenebant iuraturi per Iovem*, inquit Sextus Pompeius, *hæc verba dicentes, Si sciens fallo, tum me Disceptor salua urbe atque bonis opiciat, ut ego hunc lapidem.*

4. *Lucretii.*] T. Lucretius Carus poeta scripsit secundum Epicuri dogma de natura rerum libros sex, quos postea Cicero emendavit. Anno U. C. 1300. ante Christum 133. librum conscripserat.

xlii. juxta Eusebium in Chronico. Nihilominus scribit Batavus Gellii interpres Lucretium juvenem emota mente obiisse. At si quadragenario major juvenis dicendus est, qua tandem ætate vir erit? Nisi forte velit interpres auctoritatem prætexere Sallustii, qui Cæsarem adolescentulum appellat, quo tempore annum prope xxxviii. attigerat. Tum vero videat ne ad intelligendos ejusmodi commentarios nova interpretatio jure desideretur.

CAPUT XXII.

An qui causas defendit, recte Latineque dicat superesse se ei, quod defendit, &, superesse, proprio quid sit.

^a **I**nroboravit ¹ inveteravitque falsa atque aliena verbi significatio ejus, quod dicitur; hic illi *superest*; cum dicendum est, *advocatum esse quem cuiuspiam*, causamque ejus defendere. Atque id dicitur, non in ^b compitis tantum neque in plebe vulgaria, sed in ² foro, in ³ comitio, apud tribunalia. ^c Qui integre autem locuti sunt, magnam partem, *superesse*, ita dixerunt, ut eo verbo significarent ^d superfluere & supervacare atque esse supra necessarium modum. Itaque M. Varro in Satyra, quæ inscripta est, ⁴ *Nescis quid vesper serus vehat, superfuisse* dicit immodice & intempestive fuisse. Verba ex eo libro hæc sunt. *In convivio legi nec omnia debent, & ea potissimum quæ simul sunt* ^e *βιωτικῶν*, *& delecent potos: ut id quoque videatur non defuisse magis quam superfuisse.* Memini ego ⁵ prætoris docti hominis tribunali me forte assistere; atque ibi advocatum non incelebrem sic postulare, ut extra causam diceret, remque, quæ agebatur, non attingeret. Tunc prætorem ei; ^f *cuja res erat*, dixisse, advocatum eum non habere: & cum is, qui verba faciebat, reclamasset: ego illi V. Cl. *superfum*: respondisse prætorem festiviter; ^g *tu plane superes*, non

INTERPRETATIO.

^a Confirmata est diuturnitate temporis, recte dixerunt. ^d abundare. ^e utilia ad & corroborata. ^b non modo in triviis & vitam. ^f ad quem ea res spectabat. ^g tu a populo. ^c magna vero pars eorum qui certe hic intempestive es, non auxiliaris.

NOTÆ.

1. *Inveteravit.*] Raro admodum inveterare idem sonat, quod præ vetustate deficere: imo contrarium omnino significat, nimirum confirmari & corroborari.

2. *Foro.*] Forum locus a ferendo dictus est proprie, ubi res omnes venales exponuntur. Hic tamen sumitur pro loco ubi judicia exercentur.

3. *Comitio.*] Comitium est conventus populi a comeundo seu cœundo sic appellatus.

4. *Nescis quid vesper.*] Proverbium est, quo monemur ne insolescamus, si primi rerum eventus nostris voris respondeant, cum de futuris successibus incerti simus. Si mane serenius cœlum affulserit, non continuo vesperi sudum erit; ita ex bonis initiis felices exitus nemo sibi certo polliceatur.

5. *Prætoris.*] Primis Romanæ Reip: temporibus, ut testatur Varro apud Nonium, *iidem dicebantur consules & prætores: quod præirent populo, prætores: quod consularent senatum, consules.* Itaque juxta mentem Varronis, cui Tullius suffragatur, prætores dicti sunt quasi prætores, quod tanquam duces exercitui præirent. Horum tamen appellatio post annum U. C. cccclxxxviii. longe aliter accepta. Cum enim in bellis finitimis occupati consules juri dicundo in Urbe præesse non possent; prætor primum creatus est, qui hoc munereungeretur; tum quod hic peregrinis confluentibus ad jus petendum, non sufficeret, factus est alius prætor anno dxi. Ita prætores duo fuere, alter urbanus qui civibus, alter peregrinus qui peregrinis jus redderet. *Li vim, &c.*

ades.

des. M. autem Cicero in libro, qui inscriptus est de jure civili in artem redigendo, verba hæc posuit. *Nec vero scientia juris majoribus suis* ⁶ *Q. Ælium Tubero defuit; doctrina etiam* ^h *superfuit.* In quo loco, *superfuit*, significare videtur, *supra fuit & præstitit*, superavitque majores suos doctrina sua ⁱ *superfluenti*, tum & nimis abundanti. Disciplinas enim Tubero Stoicas & dialecticas ^k *percalluerat*. In libro quoque de Rep. secundo idipsum verbum Ciceronis non temere transeundum. Verba ex eo libro hæc sunt. *Non gravarer, Læli, nisi & hos velle putarem; & ipse cuperem te quoque aliquam partem hujus nostri sermonis attingere: præsertim cum heri ipse dixeris,* ^l *te nobis etiam superfuturum.* *Vernum, si id quidem fieri non potest, ne desis omnes te rogamus.* ^m Exquisite igitur & comperte Julius Paulus dicebat, homo in nostra memoria doctissimus, *superesse* ⁿ non simplici ratione dici tam Latine, quam Græce: Græcos *μεῖναι* in utramque partem ponere; vel quod supervacaneum esset ac non necessarium, vel quod abundans nimis & affluens & exsuperans. Sic quoque nostros veteres *superesse* alias dixisse, pro superfluenti & supervacuo, neque admodum necessario, ita ut supra posuimus Varronem dicere: alias ita, ut Cicero dixit, pro eo quod copia quidem & facultate ceteris anteiret, supra modum tamen & largius prolixiusque fluere, ^o quam esset satis. Qui dicit ergo se superesse ei, quem defendit, nihil istorum vult dicere: sed nescio ^p quid aliud ^p indictum incitumque dicit. At ne Virgilii quidem poterit auctoritate uti, qui in Georgicis ita scripsit.

⁷ *Primus ego in patriam mecum; modo vita superfit.*

hoc enim in loco Virgilius ^q *εὐεργετῆς* verbo usus videtur; quod *superfit* dixit pro longinquius diutiusque adsit. Illud contra ejusdem Virgilii est aliquanto probabilius:-

^r *Florentisque secant herbas, fluvioque ministrant.*

Erraque; ne blando nequeant superesse labori.

significat enim supra laborem esse, neque opprimi a labore. An autem *superesse* dixerint veteres pro restare & perficiendæ rei deesse quærebamus. ^s Nam Sallustius in significatione ista non *superesse* sed *superare* dicit. Verba ejus in ^t Jugurtha hæc sunt. ^t *Is plerumque seorsum a rege exercitum dū-
Ebare, & omnis res exsequi solitas erat, qua Jugurtha fesso aut majoribus*

INTERPRETATIO.

*h antecelluit. i copiosissima. k egregie tu-
muerat. l te superaturum nos. m elegan-
ter & vera. n non uno tantum modo su-
mi. o quam oporteret. p quod prius neque
dictum neque scitum est. q minus proprio.*

*r & secant herbas florentes & præbent
aquas fluviatiles, & frumenta, ut possint
sufficere labori jucundo. s is mandato re-
gis sæpe ducebat exercitum, & omnia sole-
bat perficere, qua superaverant Jugurtha*

NOTÆ.

⁶ *Q. Ælius Tubero*] Hic Tuberonis historici filius, quem doctissimum fuisse juris publici & privati, & complures utriusque operis libros reliquisse testatur Pomponius. Eum Cicero propinquum vocat initio orationis pro Ligario. Cave

autem illum cum *Q. Ælio Tuberone*

Oratore, aut cum *L. Ælio Tuberone*

historico confundas.

⁷ *Primus ego.*] Vers. 10. lib. III. Georg.

⁸ *Jugurtha.*] Vide quæ annotavimus

in Metello Numidico.

astriſſto ſuperaverant. Sed invenimus in tertio 9 Ennii annalium in hoc verſu,

Inde ſibi memorat unum ſuperſſe laborem.

id eſt, reliquum eſſe & reſtare. Quod quidem diſiſe pronuntiandum eſt; ut non una pars orationis eſſe videatur, ſed duæ. Cicero autem in ſe-

5 cunda Antonianarum, quod eſt reliquum, 10 non *ſuperſſe*, ſed, *reſtare* dicit. Præter hæc, *ſuperſſe*, invenimus dictum pro 11 *ſuperſtitem* eſſe. Ita enim ſcriptum eſt in libro epiſtolarum M. Ciceronis ad Plancum, in epiſtola Afinii Pollionis ad Ciceronem verbis hiſ. *Nam neque deſſe reip. volo, neque ſuperſſe.* Per quod ſignificat, ſi reſpublica emoriatur & per-

10 eat, nolle ſe vivere. In Plauri autem 12 *Aſinaria* maniſeſtius idipſum ſcriptum eſt in iis verſibus, qui ſunt ejus comœdiæ primi.

* Sicut tuum viſ unicum gnatum tua

Superſſe vita ſoſpitem & ſuperſtitem.

15 Cavenda igitur eſt non improprietas ſolum verbis, ſed etiam 13 pravitas ominis; ſi quis ſenior advocatus adoleſcenti ſe ſuperſſe dicat.

INTERPRETATIO.

fatigato, & occupato graviſoribus negotiis. & vivere poſt mortem alicuius. u comœdia cui nomen Aſinaria. x quem-

admodum viſ tuum unicum filium ſalvum vivere poſt tuam mortem. y augurium ſiniſtrum.

NOTÆ.

9. *Ennii.*] Q. Ennius poeta res Romanas verſibus perſecutus eſt. Natus anno U. C. 151. ſeptuagenario major obiit Olymp. cl.ii. anno iv. U. C. 151. ante Chriſtum cl. ix.

10. *Non ſuperſſe.*] Aberrat in hac obſervatione Gellius. Nam quod eſt reliquum, *ſuperſſe* dixit identidem Cicero. ut pro Marcello N. XXII. *omnes enim qui fuerunt inimici aut ſua pertinacia vitam amiſerunt, aut tua miſericordia*

retinuerunt: ut, aut nulli ſuperſint de inimicis, aut qui ſuperſuerunt amiſiſſimi ſint. Cætera teſtimonia prætermitto.

11. *Pravitas ominis.*] Ita ex MS. corrigi Lambecius, cum prius *pravitas omnis* legeretur. Putat enim adoleſcenti mortem immaturam inſelici omine præ-nunciari, ſi ei ſenior advocatus, quaſi illo mortuo in vivis ſuperſtes eſſe dicatur. Quippe juxta naturæ leges æquum eſt, ut qui prior natus eſt, prior moriatur.

CAPUT XXIII.

Quis fuerit Papirius Prætextatus; quæve iſtius cauſa cognomen ſit: hiſtoriaque iſta omnis ſuper eodem Papirio cognitu jucunda.

Hiſtoria de Papirio 1 Prætextato dicta ſcriptaque eſt a M. Catone 2 in oratione, qua uſus eſt ad milites contra Galbam, cum multa

NOTÆ.

1. *Prætextato.*] Prætextæ genus erat veſtimenti oblongum & talare, cujus in infima ora prætexebatur limbus purpure. Prætextam induere quatuor hominum genera ſolebant: primo pueri nobiles ad ævii. ætatis annum; deinde magiſtra-

tus omnes urbani: tum in ludis capitalitiis magiſtri collegiorum: denique ſenatores in feſtis Deorum celebrandis.

2. *In oratione contra Galbam.*] Luſitanis a Ser. Galba prætor contra inter-

quidem venustate atque luce atque ^a munditia verborum. Ea ^b Catonis verba huic prorsus commentario indidissim, si libri copia fuisset id temporis cum hæc dictavi. Quod si non ^c virtutes dignitatesque verborum, sed rem ipsam scire quæris; ferme ad hunc modum est. Mos antea ^d senatoribus Romæ fuit in curiam cum prætextatis filiis introire. Cum in senatu res major quæpiam consultata, eaque in diem posterum prolata est; placuitque ut hanc rem, super qua tractavissent, ne quis enuntiaret prius quam decreta esset: mater Papirii pueri, qui cum parente suo in curia fuerat, percontatur filium quidnam in senatu patres egissent. Puer respondit tacendum esse; neque id dici licere. Mulier sit audiendi cupidior. Secretum rei & silentium debere puer affirmans animum ejus ad inquirendum ^e everberat. Quærit igitur ^f compressus violentiusque. Tum puer, matre urgente, lepidi atque festivi mendacii consitium capit. Actum in senatu dixit, utrum videretur utilius magisque ^g e re publica esse, unumne ut duas uxores haberet, an ut una apud duos nupta esset. Hoc illa ut audivit: animo ^h compavescit; domo trepidans egreditur; ad ceteras matronas deferret quod audierat. Pervenient ad senatum postera die matrum familias caterva; lacrymantes atque obsecrantes orant una potius ut duobus nupta fieret, ⁱ quam ut uni duæ. Senatores ingredienti in curiam, quæ illa mulierum ^j intemperies, & quid sibi postulatio isthæc velleret, mirabantur. Puer Papirius in medium curiæ progressus, quid mater audire ^k institisset, quid ipse ^l matri dixisset, rem, sicuti fuerat, denarrat. Senatus fidem atque ingenium pueri ^m deosculatus ⁿ consultum facit, uti post hac pueri cum patribus in curiam ne introeant, nisi ille unus Papirius: eique puero postea cognomentum, honoris gratia, inditum Prætextatus; ob loquendi tacendique in ætate ^o prætextata prudentiam.

INTERPRETATIO.

^a Paritate sermone. ^b in his libris inseruissim verba Catonis, si tempore quo dictabam ista, habuissim librum Catonis. ^c quod si non queris vim & splendorem orationis. ^d vehementer sollicitas. ^e vehementius, avec plus d'empressement. ^f in-

teresse Reipub. ^g terretur h. quam ut duæ mulieres auberent uni viro. ⁱ insania. ^k efflagitasset. ^l blande approbans. ^m fert decretum in qua erat infra annum decimum sextum.

NOTÆ.

positam fidem interfectis, T. Libone tribuno pleb. populum incitante, & rogationem in Galbam ferente, M. Cato legem suadens in Galbam multa dixit.
 3. *Senatores.*] Senatores propter ætatem seniores, patres propter paternum in populum amorem appellati, primum a Romulo centum instituti sunt: numerus paulo post ad ducentos, adeoque sub Tarquinio Prisco ad trecentos

excrevit: ex equestri ordine senatorum in ordinem ascripti dicebantur patres conscripti. Latum clavum & calceos lunatos pro insignibus gerebant. Census senatorius ante Augustum fuit sestertium lxxx. millia.

4. *Intemperies.*] Vide notas superiores in cap. XVII.

5. *Consultum.*] De Sæpatus consultis agatur lib. XIV. cap. VII.

CAPUT XXIV.

Tria epigrammata trium veterum poetarum, Nævii, Plauti, Pacuvii, quæ facta ab ipsis, sepulcris ipsorum^a incisa sunt.

Trium poetarum illustrium epigrammata, ¹ Cn. Nævii, M. Plauti; ² M. Pacuvii, quæ ipsi fecerunt & incidenda suo sepulcro reliquerunt, nobilitatis eorum gratia & venustatis, scribenda in his commentariis esse duxi. Epigramma Nævii plenum superbiz ^b Campanæ: quod ^c testimonium esse iustum potuisset, nisi ab ipso dictum esset:

^d *Mortalis immortalis flere si foret fas:*

Flerent divæ^e Camœna Nævium poetam.

¹⁰ *Itaque postquam est^f Orchio traditus thesauro,*

Oblite sunt Roma^g loquies Latina lingua.

Epigramma Plauti; quod dubitassemus an Plauti foret, nisi a M. Varrone positum fuisset in libro de poetis primo:

^c *Postquam morte datu'st Plautus: ⁶ comœdia luget;*

¹⁵ ⁷ *Scena est deserta. dein Risus, Ludu's, locusque,*

Et ⁸ Numeri, Innumeri simul omnes collacrumarunt.

INTERPRETATIO.

^a Inscripta sunt. ^b propria Campanorum. ^c quod potuisset esse legitimum elogium. ^d si Diis liceret lugere homines, Dea Musa lugerent poetam Nævium. Quapropter postquam datus est sepulcro,

Roma obliti sunt homines Latine loqui. e postquam Plautus mortem obiit, comœdia lacrymatur, theatrum desertum est: præterea risus, & ludus, & jocus, & versus, & prosa omnes simul flaverunt.

NOTÆ.

1. Cn. Nævii.] Cn. Nævius natione Campanus, professione poeta comicus fuit: scripsit comœdias aliquot & carmen de bello Punico, quo se meruisse stipendia testatur; decessit Olympiade cxliv. quod in Chronico testatur Eusebius, id est, anno ante Christum cciv. Consule Gellium lib. XVII. cap. XXI.

2. M. Pacuvius.] M. Pacuvius Q. Ennii nepos tragicorum, autore Tullio, facile primus. Floruisse dicitur Olymp. clvi. anno Urbis lxc ante Christum cliv. prope nonagenarius obiit.

3. Camœna.] Musæ Jovis & Memoriz filiz, a cantus amœnitate dictæ sunt Camœnæ.

4. Orchio thesauro.] Per Orchium thesaurum intelligitur sepulcrum, qui vere Plutonium est thesaurus. Orcus, quem veteres Orchum dixere, idem erat ac Pluto Deus Inferorum.

5. Loquies.] Poetis olim fuit in more positum præsentis tempore infinitivi passivi, aut deponentis addere *er. Venerariet, dicier, &c.*

6. Comœdia.] Ludicrum carminis genus, sic dictum ἀπὸ τῆς κομῆς pagis, & τῆς ᾠδῆς cantilena: scilicet primis comœdiæ temporibus solebant actores ora peruncti fæcibus vicos circumcursare, & quæstus causa e plaustis jocularia poemata canere: quod testatur Horatius.

7. Scena.] Scena proprie locum significat ex variis arborum ramis inumbrationis causa coagmentatum, nomen habuit ἀπὸ τῆς σκιάς ab umbra. Cum enim primi comœdi ad solem defendendum ex ejusmodi locis vicatim fabulas agerent: ut in urbes recepti sunt, eodem nomine vocata est frons theatri in qua fabulas deinceps exhibuere.

8. Numeri Innumeri.] Secuti sumus

LIBER PRIMUS.

53

Epigramma Pacuvii ^f verecundissimum & purissimum, dignumque ejus elegantissima gravitate.

⁸ *Adolescens, tamenetsi properas, hoc te saxum rogat,
Vtei ad se aspicias: deinde quod scriptu-st legas.
Hic sunt poeta Marcei Pacuviei sita
Ossa. hoc volebam nescius ne esses. Vale.*

INTERPRETATIO.

^f modestissimum. g juvenis, quamquam ^{scriptum est. Hic jacent ossa Pacuvii poe-}
^{festinus, tamen a te petis hoc sepulcrum,} ^{ta. Hec volebam te scire. Vale.}
^{ut oculos ad se conjicias, tum legas quod}

NOTA.

interpretationem Turnebi, qui per numeros intelligit strictam orationem; ^{stremam hanc vocem usurpavit Aufo-}
luram, per innumeros: quo sensu po- ^{nus.}

CAPUT XXV.

Quibus verbis M. Varro inducias definierit: quasitumque inibi curiosus, quenam ratio sit vocabuli induciarum.

DUobus modis M. Varro in libro Humanarum, qui est *de bello & pace*, *Inducia* quid sint definit. *Inducia*, inquit, ^{sunt} ^a *pax castrensis paucorum dierum.* Item alio in loco, *Inducia*, inquit, ^{sunt} ^b *belli feriae.* Sed lepidæ magis atque jucundæ brevitatis utraq; definitio quam plena aut proba esse videtur. Nam neque pax est induciæ, bellum enim manet, pugna cessat. Neque in solis castris neque paucorum tantum dierum induciæ sunt. Quid enim dicemus, si induciis in mensium aliquot factis, ^{in oppida} ^c *ex castris concedatur?* Nonne tum quoque induciæ sunt? Aut rursus quid esse id dicemus, quod in primo annali Quadrigarii scriptum est. ² *C. Pontium Samnitum a* ³ *dictatore Romano sex horarum indu-*

INTERPRETATIO.

^a *Pax qua fit in castris ad paucos dies.* ^b *cessatio.* ^c *ex castris abeant milites.*

NOTA.

1. *In oppida ex castris.*] Ita MS. codex Regius teste Lambecio, cum in aliis editionibus *in oppida* non legatur.

2. *C. Pontium Samnitum.*] C. Pontius Herennii filius, Samnitium Imperator, post exercitus Romani cladem ad furcas Caudinas, subita victoriæ conversione, ut quidam annales referunt, sub jugum ab ipsis Romanis missus est. Anno U. C. ccccxxii. ante Christum cccxxi.

3. *Dictatore Romano.*] Dictator cujus dicto omnes audientes esse debebant, creatus est an. Urbis conditæ ccliii. Ad vi. menses eligebatur, ut majori tum severitate, tum autoritate vel externi belli, vel domesticæ seditionis graviolem procellam averteret. Dictatore C. Julio Cæsare occiso, is magistratus e Repub. sublatus est anno U. C. lcccx. ante Christum xliij.

G liij

cias postulasse, si induciæ paucorum tantum dierum appellandæ sunt: Belli autem ferias festive magis dixit quam aperte atque definite. Græci autem significantius ^d consignantiisque cessationem istam pugnae pactitiam *ἐννεκείας* dixerunt, exempta una litera sonitus ^c ⁴ *va*kioris, & subjuncta lenioris. Nam quod eo tempore non pugnetur & manus cohibeantur, *ἐννεκείας* appellarunt. Sed profecto non id fuit Varroni negotium, ut inducias superstitione definiret, & legibus rationibusque omnibus definitionum inserviret. Satis enim visum est, ejusmodi facere ^f demonstrationem. quod genus Græci *νόμος* magis & *ἐννεκείας*, quam *ἐννεκείας* vocant. Induciarum autem vocabulum qua sit ratione factum jam diu est quod quaerimus. Sed ex multis quæ jam audivimus vel legimus, probabilius id quod dicam videtur. Inducias sic dictas arbitramur, quasi tu dicas *inde uti jam*. Pactum induciarum hujusmodi est, ut in diem certum non pugnetur, nihilque incommodi detur, sed ex eo die postea uti jam omnia belli jure agantur. Quod dicitur dies certus præfinitus, pactumque sit, ut ante eum diem ne pugnetur, atque is dies ubi venit inde uti jam pugnetur: iccirco ex iis, quibus dixi, vocibus, quasi per quendam coitum & copulam nomen induciarum connexum est. ⁵ Aurelius autem Opilius, in primo librorum quos Musarum inscripsit, *Induciae*, inquit, dicuntur, cum hostes inter sese utrinque utraque alter ad alterum impune & sine pugna ineunt. Inde adeo, inquit, nomen esse factum videtur, quæsi initus atque introitus. Hoc ab Aurelio scriptum propterea non præterii; ne cui ⁸ harum Noctium æmulo eo tantum nomine elegantius id videretur, ^h tanquam id nos originem verbi requirentes fugisset.

INTERPRETATIO.

d expressus cessationem illam certaminis qua sit ex pacto, vocaverunt cessationem a manibus. *c* durioris. *f* descriptionem. Quæ species descriptionis, forma & descriptionis vocantur a Græcis potiusquam definitio-

nes. g. alicui invidenti huius commentarii Noctium Atticarum. h. quasi nos investigantes radicem hujus verbi hoc ignorassimus.

NOTÆ.

4. *Vastioris*.] Asperior fuisse vocis sonus, si per duplex *κ* *ἐννεκείας* dicendum erat.

5. *Aurelius Opilius*.] Is nescio cu-

jus Epicteti libertus, philosophiæ, præsertim rhetoricæ, denique grammaticæ ludum aperuit, ac dimissa schola Smyrnæ confenuit. Sueton. de Illust. Grammat.

CAPUT XXVI.

Quem in modum mihi Taurus philosophus responderit percunctanti an sapiens irascetur.

Interrogavi in ^a diatriba Taurum an sapiens irascetur. Dabat enim sæpe post quotidianas lectiones quaerendi quod quis vellet potestatem.

INTERPRETATIO.

^a *Dissertatione*.

LIBER PRIMUS.

55

Is cum graviter & copiose de morbo affectu iræ differuisset, quæ & in veterum libris & in ipsis commentariis exposita sunt : convertit ad me, qui interrogaveram, & , Hæc ego, inquit, super irascendo sentio. Sed & quid Plutarchus noster vir doctissimus ac prudentissimus senserit, ^b non ab re est, ut id quoque audias. Plutarchus, inquit, servo suo nequam homini & contumaci, ^c sed libris disputationibusque philosophiæ aures imbutas habenti, tunicam detrahi ob nescio quod delictum, ^d cædique eum loro jussit. Cœperat verberari; ^e obloquebatur non meruisse ut vapulet; nihil mali nihil sceleris admisisse. Postremo vociferari inter vapulandum incipit : neque jam querimonias aut gemitus ejulatusque facere, sed verba ^f 5
seria & objurgatoria : Non ita esse Plutarchum ut diceret ; philosophum irasci turpe esse ; sæpe eum de malo iracundiæ ^g edisseruisset ; librum quoque ^h *de ἀσπυγνίας* pulcherrimum conscripsisse ; iis omnibus, quæ in eo libro scripta sunt, nequaquam convenire, quod & provolutus effususque in iram plurimis se plagis multaret. Tum Plutarchus lente & leniter, quid ⁱ 10
autem, inquit, ^j verbero, nunc ego tibi irasci videor ? ex vultu meo, an ex voce, an ex colore, an etiam ex verbis correptum esse me ira intelligis ? Mihi quidem neque oculi opinor truces sunt, neque os turbidum ; neque immaniter clamo ; ^k neque in spumam ruboremve effervesco ; neque pudenda dico aut poenitenda ; neque omnino trepido ira & ^l *gestio*. ^m 20
Hæc enim omnia, si ignoras, signa esse irarum solent. Et simul ad eum, qui cædebat, conversus, interim, inquit, dum ego atque hic disputamus, ⁿ hoc tu age. Summa autem totius sententiæ Tauri hæc fuit. Non idem esse existimavi ^o *ἀσπυγνίας* & *ἀναισθησίας* ; aliudque esse non iracundum animum, aliud ^p *ἀσέληγον* & *ἀναιδές*. Nam aliorum omnium, quos Latini ^q 25
philosophi affectus vel affectiones, Græci *πάθη* appellant ; ita hujus quoque motus animi, qui cum est ulciscendi causa sævior, ira dicitur, non privationem esse utilem censuit, quam Græci *σίγησις* dicunt ; sed mediocritatem, quam *μετρίότης* illi appellant.

INTERPRETATIO.

<p>^b non inutile est, c sed qui ex libris & disputationibus aliquid audierat de philosophia. d obiciebat se non meruisse, &c. e differuisse. f de non irascendo. g indulgens & serviens ira multis se verberibus concideret. h o digno ver-</p>	<p>beribus. i nec usque ad spumam aut ruborem excalesco. k expromo gestum iram. l verbera, ut cœpisti. m privationem iræ, & indolentiam. n doloris & sensus expertem.</p>
--	---

NOTA.

1. <i>Plutarchus noster.</i>] Hunc enim magistrum audierat Taurus. 2. <i>Cædique eum loro.</i>] Apud Romanos fuit in more positum, ut loris sive	flagellis servi, liberi fustibus punirentur: unde Mæcer L. X. de pornis ait, ex quibus causis liber fustibus, ex his servum flagellis cadi.

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS.

LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.

Quo genere solitus sit philosophus Socrates exercere^a patientiam corporis, deque ejusdem viri patientia.

5 **I**NTER labores voluntarios & exercitia corporis, ad^b fortuitas patientiæ vices firmandi, id quoque accepimus^c Socratem facere insueville. Stare solitus Socrates dicitur, pertinaci statu, ^cperdius atque pernox a summo lucis ortu ad Solem alterum orientem, ^dinconnivens, immobilis isdem in vestigiis, & ore atque oculis eundem in locum directis cogitabundus, tamquam quodam secessu mentis atque animi facto a corpore. Quam rem cum Favo-
 10 rinus, de fortitudine ejus viri ut pleraque disserens, attigisset, ^eπαλάμης, inquit, ἐξ ἡλίου οἰς ἡλίον ἑστῆκεν ἀσεβήσεις ἢ ὀρίμων. Temperantia quoque eum fuisse tanta traditum est, ut omnia fere vitæ suæ tempora valetudine inoffensa vixerit. In illius etiam pestilentiae vastitate, quæ^a in bello Peloponnesiaco, in primis ipsam Atheniensium civitatem^f interne-
 15 cino genere morbi depopulata est, is^g parcendi moderandique rationibus dicitur & a^h voluptatum labe cavisse, & iⁱ salubritates corporis retinuisse; ut nequaquam fuerit communi omnium cladi obnoxius.

I N T E R P R E T A T I O.

^a Exercere corpus patiando. ^b corroborandi adversus occasiones patientia quæ occurrunt. ^c toto die ac nocte. ^d immotis palpebris. ^e sape inquit a Solis ortu usque ad alterum orientem solem steratas erectior truncis arborum. ^f mortifero. ^g parsimonia ac temperantia studio. ^h a voluptuosos vitis abhorruisse. ⁱ incolumitatem.

N O T A E.

1. *Socratem.*] De Socrate diximus in notis ad cap. XVII. lib. I.
 2. *In bello Peloponnesiaco.*] Bellum illud Athenienses inter & Peloponnesios atrocitate non minus quam diuturnitate famosum exarsit an. r. Olymp. LXXXVII. ante Christum ccccxxxi. Pestis gravissima grassata est anno belli secundo, quod non nisi Lysandro duce victis Atheniensibus, & expugnatis Athenis finitum est anno quam inceperat xxviii. Thucydides, Diodorus Siculus, &c.

CAPUT

CAPUT II.

Que ratio observatioque officiorum esse debeat inter patres filiosque in discumbendo sedendoque, atque in id genus rebus domi forisque, si filii magistratus sunt & patres privati: superque ea re Tauri philosophi dissertatio, & exemplum ex historia Romana petium.

AD philosophum Taurum Athenas, visendi cognoscendique ejus gratia, venerat v. GL. ¹præses ²Cretæ ³provincia; & cum eo simul ejusdem præsidis pater. Taurus, sectatoribus commodum dimissis, sedebat pro cubiculi sui foribus, & cum assistentibus nobis sermocinabatur. Introivit provinciæ præses, & cum eo pater. Assurrexit placide Taurus; & post mutuam salutationem resedit. Allata mox una sella est, quæ in promptu erat: atque dum aliæ promebantur, apposita est. Invitavit Taurus patrem præsidis ut sederet. Atque ille ait; Sedeat hic potius, qui populi Romani magistratus est. Absque præjudicio, inquit Taurus, tu interea sede, dum inspicimus quærimusque utrum conveniat, tene potius sedere qui pater es, an filium qui magistratus est. Et, cum pater assedisset, appositumque esset aliud filio quoque ejus sedile, verba super ea re Taurus facit cum summa, di boni! honorum atque officiorum perpenatione. Eorum verborum sententia hæc fuit. In publicis locis atque muneribus atque actionibus ⁴patrum jura cum filiorum qui in magistratu sunt, potestatibus collata interquiescere paululum & connivere. Sed cum extra rempub. in domestica re atque vita sedeatur, ambuletur, in convivio quoque familiari ⁵discumbatur; tum inter filium magistratum.

INTERPRETATIO.

¹ *Tunc parentum comparatur cum autoritate filiorum qui gerunt magistratum* | debere aliquantulum cedere, & minus considerari.

NOTÆ.

1. *Præses.*] Solebant Romani magistratus duos in provincias mittere, præsidem & quæstorem: penes præsidem erat cura rei militaris, frumentariæ & vestigalium: quæstoris erat pecuniam publicam servare.

2. *Creta.*] Insula in mari mediterraneo centum urbibus & Jovis incunabulis olim celeberrima, nunc dicitur *Candia* ab urbe quam anno post Christum MCCXXXII. ibi Sarraceni construxerunt in loco munitissimo dicto *Chandace*. Atque hinc primum tota insula appellata est *Chandax*, & corrupta paulatim voce *Candia* vocari coepit. *Græcorum annales, Cidrenus, &c.*

3. *Provincia.*] Quas extra Italiam Romani regiones armis sibi subjecerant, appellabant provincias, ad quas administrandas modo prætores, modo proconsules, modo præsides mittebantur.

4. *Discumbatur.*] Solennis ille mos fuit Romanorum in lectulis mensæ accumbere. Hinc factum nomen tridinio, quod tribus lectulis uterentur in conviviis: *πρὸς τὴν* ter, & *κατὰ* lectus. Autores sequioris ævi subinde appellarunt *tribadium* & *sigma*, quod accumbentium mensis lectus esset semicirculus; isque tum erat convivarum ordo: primus locus erat in dextro sigmatis cornu, pro-

& patrem privatum publicos honores cessare; naturales & ^b genuinos exoriri. Hoc igitur, inquit, quod ad me venistis, quod colloquimur nunc, quod de officiis disceptamus; privata actio est. Itaque utere apud me iis honoribus prius, quibus domi quoque vestrae te uti priorem decet. Hæc atque alia in eandem sententiam Taurus graviter simul & comiter disseruit. Quid autem super huiusmodi patris atque filii officio apud Claudium legerimus, non ab re visum est ut adscriberemus. Posuimus igitur verba ipsa Quadrigarii ex annali ejus sexto transcripta. Deinde facti consules ⁵ Sempronius Gracchus iterum, ⁶ Q. Fabius Maximus filius ejus, qui priore anno erat consul. Ei consuli pater ⁷ proconsul ^c obviam in equo vehens venit. Neque descendere voluit, quod pater erat; & quod inter eos sciebant maxima concordia convenire, ⁸ lictores non ausi sunt descendere jubere. Vbi juxta venit; tum consul ait, Descendere iube. Quod postea quam lictor ille, ⁹ qui apparebat, cito intellexit, Maximum proconsulem descendere jussit. Fabius imperio pareat: & filium collaudavit, cum imperium, quod populi esset, retineret.

INTERPRETATIO.

^b innatos: c ei occurrit in equo sedans.

NOTÆ.

ximus in sinistro, tertius, quartus, &c. illam ordine subsequebantur qui primus erat in cornu sinistro; ultimus ad dextrum cornu vergens primo proximus erat, a primo eodem remotissimus ex adverso secundus. Quanquam prioribus temporibus aliam fuisse consuetudinem colligitur ex Sallustii fragmentis, lib. III. histor. discubere Sertorius inferior in medio tanquam honoratiore loco; super eum L. Fabius Hispaniensis senator, &c. quod inferius observamus in notis ad cap. XII. lib. VII.

5. Titus Sempronius Gracchus.] Iterum consulatum iniit collega Q. Fabio Maximo Verrucosi filio, anno U. C. IXXI. ante Christum CCXIII.

6. Q. Fabius Maximus.] Is fuit Q. Fabius Maximus Verrucosi filius, cujus

pater anno ante superiore IV. consul fuerat renunciatus, qui paulo ante rem Romanam Hannibalis armis prope oppressam cunctando restituerat.

7. Proconsul.] Proconsules illi primo dicti sunt, quibus post gestum consulatum ea dignitas est prorogata: deinde ea consuetudo invaluit, ut qui officio consulari fuerant perfuncti, ad provincias administrandas mitterentur.

8. Lictores.] Lictores sic appellati, quod vel ligarent reos, vel ligatos gestarent fasces virgarum, intra quos eminebat securis; numero duodecim præstant consulibus, quorum ad nutum reos & virgis & aliquando securi percuterent.

9. Qui apparebat.] Apparitores dicebantur qui magistratibus apparebant & præsto erant ad obsequium.

CAPUT III.

Qua ratione verbis quibusdam vocabulisque veteres immiserint, h, littera spirituum.

20 H Literam five illam ^a spiritum magis quam literam dici oportet, inserebant eam veteres nostri plerisque vocibus verborum firmandis

INTERPRETATIO.

^a Aspirationem.

LIBER SECUNDUS.

59

roborandisque, ut sonus earum esset viridior vegetiorque. Atque id videntur fecisse studio & exemplo linguæ Atticæ. Satis enim notum est Atticos ^b ἰχθυὶν, ἰερῶν, multa iidem alia, ^c citra morem gentium Græciæ ceterarum, inspirantis primæ literæ dixisse. Sic lachrymas, sic sepulchrum, sic ahenum, sic vehemens, sic inchoare, sic belluari, sic hallucinari, sic honera, sic homustum dixerunt. In his enim verbis omnibus literæ seu spiritus istius ^d nulla ratio visa est, nisi ut firmitas & vigor vocis, quasi quibusdam nervis additis, ^e intenderetur. Sed quoniam, ^f aheni, quoque exemplo usi sumus, venit nobis in memoriam Fidum Optatum multi nominis Romæ grammaticum ostendisse mihi librum Æneidos secundum ² mirandæ vetustatis, emptum in ³ sigillariis ⁴ xx. aureis, quem ipsius Virgilii fuisse credebat; in quo duo isti versus cum ita scripti forent;

ⁱ Vestibulum ante ipsum primoque in limine Pyrrhus

Exultat telis & luce coruscus aena:

additam supra vidimus, *h*, litteram, &, *ahena*, factum. Sic in illo quoque Virgilii versu in optimis libris scriptum invenimus:

ⁱ⁶ Aut foliis undam pepidi despumat aheni.

INTERPRETATIO.

b piscem, sacrum. c contra consuetudinem reliquarum Græcia nationum pronunc. asse aspirando primam litteram. d addendi. e augeretur. f foliis sigillarium.

g Ante ipsas fores & in primo atrio Pyrrhus gestit resurgens telis & armis æneis. h vel foliis quæ sint instar cochlearis tollit spumam aqua lobetis calidi.

NOTÆ.

1. *ἰχθυὶν, ἰερῶν.*] Ita legitur in antiquis codicibus, non tamen sine suspitione mendæ: vox enim ἰερῶν non modo Attica, sed etiam aliis Græciæ dialectis aspiratur. Unde ἰερῶν, id est, amabilem, vel quid aliud simile legendum esse conjicio.

2. *Miranda vetustatis*] In hunc locum ita Thylius Batavus interpres. *Virgilium antecessit Gellium fere trecentis annis, namque sub Hadriano Imperatore Gellius floruit.* Sed cujus hic chronologicæ canones sequitur: Ex omnium consensu floruit sub Augusto Virgilius, ex Eusebii sententia obiit cons. C. Senio Saturnino & Q. Lucretio Cinna, sive an. U. C. 1000. ante Christum 119. Porro Hadrianus sub quo claruit Gellius, auspicatus est imperium anno U. C. 1000. post Christum 119. nec nisi 22. post anno vivere desuit. Ut Thylio concedamus Gellium floruisse tantum an. U. C. 1000. qui Hadriani fuit ultimus, a morte Virgilii ad id usque temporis non numerabuntur nisi 11. anni, quibus Virgilius Gellium ante-

cessisse dicendus est.

3. *In sigillariis.*] Sigillarium festum celebrabatur per septem dies: ex eo nomen habuerunt quod ultro citroque sigilla seu imagunculas missarent.

4. *xx. aureis.*] Aureus numus Romanus æstimabatur centum sesteritiis, sive viginti quinque denariis argenteis: qui liber porro denarius argenteus, si ad Gallicam monetam revocetur, efficiet tres asses, & semis: quæ summa per 22. denarios complectetur: quod quidem est aurei Romani pretium. Ergo 22. illi aurei valent 1100. libras, & 22. asses nostrates. Id autem maxime notandum, aliud alias fuisse Romani denarii pretium: aliquando enim denis assibus, aliquando denis & senis fuit expensus; hic & alibi passim sumimus ut denis assibus constantem.

5. *Vestibulum.*] Versus hic est 469. lib. II. Æneid.

6. *Aut foliis.*] Versus 296. lib. I. Georgicon.

H ij

CAPUT IV.

Quam ob causam Gabius Bassus genus quoddam iudicii divinationem appellari scripsit : & quam alii causam esse ejusdem vocabuli dixerint.

Cum de constituendo accusatore quaeritur, iudiciumque super ea re creditur, cuinam potissimum ex duobus pluribusve accusatio ¹ subscriptiove in reum permittatur; ea res atque iudicium cognitio, *divinatio*, appellatur. Id vocabulum quam ob causam ita factum sit quaeri solet. ² Gabius Bassus in tertio librorum quos de origine vocabulorum composuit, *Divinatio*, inquit, *iudicium appellatur: quoniam divinare quodammodo iudicem oporteat, quam sententiam sese ferre par sit*. Nimis quidem est in verbis Gabii Bassi ratio imperfecta, vel magis ^a inops & jejuna. Sed videtur eum significare velle, iccirco dici *divinationem*; quod in aliis quidem causis iudex ea quae didicit, quaeque argumentis vel testibus demonstrata sunt, sequi solet: in hac autem re, cum eligendus accusator est, parva admodum & exilia sunt, quibus moveri iudex possit; & propterea, quinam magis ad accusandum idoneus sit quasi divinandum est. ¹⁵ Hoc Bassus. Sed alii quidem *divinationem* esse appellatam putant, quoniam cum accusator & reus duae res quasi cognatae conjunctaeque sint, ^b neque ultra sine altera constare possit; in hoc tamen genere causae reus quidem jam est, sed accusator nondum est; & iccirco, quod adhuc usque ²⁰ deest & latet, divinatione supplendum est, quisnam sit accusator futurus.

INTERPRETATIO.

^a Tenuis & exilis. ^b neque una sine altera possit consistere.

NOTAE.

1. *Subscriptiove.*] Ii dicuntur in iudiciis subscribere, qui una cum accusatoribus rei nomen deferunt; & subscriptio eorum opera quae in eo versatur, ut accusatorem partim juvent, partim observent, ne pravarietur.

2. *Gabius Bassus.*] Hic Macrobio dicitur Gavius. Vixerit Trajani temporibus, ut notat Carrio, si fuerit is Gabius Bassus, qui Ponticae orae praefectus fuit, de quo Plinius in epistolis.

CAPUT V.

Quam lepide ^a designateque dixerit Favorinus philosophus, ^b quid intersit inter Platonis & Lyſia orationem.

FAVORINUS ¹ de Lyſia & Platone solitus est dicere, Si ex Platonis, inquit, oratione verbum aliquod demas mutesve, atque id commo-
diſſime facias: de elegantia tantum detraxeris. Si ex Lyſia; de ſen-
tentia. 5

INTERPRETATIO.

^a Et appoſite. ^b qua ſit differentia.

NOTA.

1. De Lyſia.] Lyſias Cephali Syracuſani filius, Athenis natus Olymp. xxcii. an. ii. ante Chriſtum ccccl. ut narrat Plutarchus in vitis decem Rhetorum, eloquentiæ laude ſtoruit. De quo ſic ſenſit Tullius in Bruto. Ipſe quidem in cauſis forenſibus non verſatus, ſed egregie ſubtilis ſcriptor atque elegans quem jam prope audeas oratorem perfectum dicere... Nihil acuto inveniri potuit in eis cauſis,

quas ſcripſit, nihil (ut ita dicam) ſul-
dole, nihil verſute, quod ille non viderit:
nihil ſubtiliter dici, nihil preſſe, nihil
enucleate, quo fieri poſſit aliquid lima-
tius: nihil contra grande, nihil incita-
tum, nihil ornatum vel verborum gra-
vitate vel ſententiarum, quo quicquam
eſſet elatius. Obſit Athenis annos natus
lxxvi. aut lxxx. & amplius, ut alii vo-
lunt. Plutarch.

CAPUT VI.

Quibus verbis ^a ignaviter & abjecte Virgilius uſus eſſe dicatur; & quid iis, qui id improbe dicunt, respondeatur.

NONnulli grammatici ætatis ſuperioris, in quibus eſt Cornutus An-
næus, haud ſane indocti neque ignobiles, qui commentaria in Vir-
gilium compoſuerunt, reprehendunt quaſi ^b incurioſe & abjecte verbum 30
poſitum in his verſibus:

^a *Candida ſuccinctam latrantibus inguina monſtrijs
Dulichias vexaſſe rates, & gurgite in alto
Ab timidos nautas canibus laceraſſe marinis.*

INTERPRETATIO.

^a Humiliter. ^b negligentem. ^c habentem
alba crura circumdata canibus latranti-

bus, affixiſſe naues Ulyſſis, & in pro-
fundo mari ohen diſcerpiſſe nautas ti-

NOTA.

1. Candida ſuccinctam, &c.] Ecloga
vi. Virgilii habentur hi verſus, in
quibus agitur de Scylla Phorci filia, quæ
Circes incantamentiſ mutata in mon-

ſtrum marinum canibus cinctum, naues
Ulyſſis quæ a Dulichio inſula Ithacæ
vicina vocantur Dulichiz, miſere la-
ceravit.

H iij

vexasse enim putant verbum esse leve & tenuis ac parvi incommodi; nec tantæ atrocitati congruere, cum homines repente a bellua immanissima rapti laniatique sint. Item aliud huiusmodi reprehendunt.

^d *Quis aut Eurysthea durum*

Aut illaudati nescii ³ *Busiridis aras?*

⁵ *illaudati* parum idoneum esse verbum dicunt; ^e neque id satis esse ad faciendam scelerati hominis detestationem: qui quod hospites omnium gentium immolare solitus fuit, non laude indignus, sed detestatione execrationeque totius generis humani dignus esset. Item aliud verbum cul-

¹⁰ paverunt.

^f *Per tunicam squallentem auro latus haurit apertum.*

tanquam si non convenit dicere, *auro squallentem*: quoniam nitoribus splendoribusque auri squaloris illuvies sit contraria. Sed de verbo, *vexasse*, ita responderi posse credo. *Vexasse* grave verbum est; factumque ¹⁵ ab eo videtur, quod est, *vehere*. In quo inest jam vis quædam alieni arbitrii. Non enim sui potens est, qui vehitur. *Vexare* autem, quod ex eo ²⁰ & inclinatum est, vi atque motu proculdubio ^h vastiore est. Nam qui fertur & raptatur atque huc atque illuc distrahitur; is vexari proprie dicitur. Sicuti *saxare* pressius crebriusque est, quam *tangere*; unde proculdubio id inclinatum est: & *jaettare* multo fusius largiusque est, quam ²⁵ *jacere*; unde id verbum traductum est: & *quassare*, quam *quaterere* gravius violentiusque est. Non igitur quia vulgo dici solet vexatum esse quem fumo aut vento aut pulvere, propterea debet vis vera atque natura verbi deperire: quæ a veteribus, qui proprie atque ⁱ signate locuti sunt, ita ²⁵ ut decuit conservata est. M. Catonis verba sunt ex oratione, quam de Achæis scripsit. *Cumque* ⁴ *Hannibal terram Italiam laceraret atque vexaret. Vexatam* Italiam dixit Cato ab Hannibale, quando nullum calamitatis aut sævitæ aut immanitatis genus reperiri queat, quod in eo tem-

INTERPRETATIO.

midos canibus marinis. ^d *Quis ignorat crudellem Eurysthea; aut altaria Busiridis infamis.* ^e *neque id sufficere ad commo-*
vendum odium in flagitiosum hominem.

^f *trans tunicam asperam auro penetrat ferro in latus apertum.* ^g *derivatum est.*
^h *vehementiore.* ⁱ *significanter.*

NOTÆ.

2. *Quis aut Eurysthea.*] Apud Virgilium initio lib. III. Georg. Eurystheus Mycenarum rex, impulsu Junonis, daris laboribus Herculem ubique victorem exercuit.

3. *Busiridis.*] Busiris rex Ægypti, Neptuni filius, solebat hospites ad aras immolare: cur dicatur illaudatus paulopost eodem in capite explicatur.

4. *Hannibal.*] Hic Hamilcaris filius a pueritia conceptum sacramento odium

in Romanos ita fovit, ut eos maximis cladibus affligerit, omnino rem Romanam everurus, nisi Capuæ deliciis Carthaginensium animi fessent enervati. Cum Antiochum Magnum Syriæ regem adversus Romanos suscitasset, ne eorum in potestatem veniret sumpto veneno mortem sibi conscivit apud Prusiam Bithyniæ regem anno U.C. 1522. ante Christum cxxxiii. *Cornelius Nepos, Livius, &c.*

pore Italia non perpeſſa ſit. M. TULLIUS IV. in Verrem. *Qua ab iſti ſic ſpoliata atque direpta eſt, ut non ab hoſte aliquo, qui tamen in bello religionem & conſuetudinis jura retineret, ſed ut a barbaris pradomi- bus vexata eſſe videatur.* De illaudato autem duo videntur reſponderi poſſe. Unum eſt ejuſmodi. Nemo quiſquam tam ^k efflictiſ eſt moribus, quin faciat aut dicat nonnunquam aliquid quod laudari queat. Unde hic antiquiſſimus verſus vice proverbii celebratus eſt,

^l Πολλὰς γὰρ ἐμὲς ἀνὴρ μάλα καίειον ὄπην.

Sed enim qui omni in re atque omni tempore laude omni vacat, iſ illaudatus eſt; iſque omnium peſſimus deterrimusque eſt. Sicuti omnis culpæ privatio inculpatum facit. Inculpatuſ autem inſtar eſt abſolutæ virtutis; illaudatuſ igitur quoque finis eſt extremæ malitiæ. Itaque Homeruſ non virtutibus appellandis, ſed vitiis detrahendis laudare ^m ampliter ſolet. hoc enim eſt;

ⁿ ἥνδε μάλιστα ἀμύμων.

τὸ δ' ἐκ ἀκνῆτι παύδω.

& item illud;

^o Ἐνθ' ἐκ αὖ βέλζοντα ἰδὼς ὁ Ἀγαμέμνων δ' ἴον,

ὅς δ' ἐκ ταπεινῶν οὐδ' ἐκ ἐδύλοντα μάχεται.

^p Epicuruſ quoque ſimili modo maximam voluptatem detractiōnem privationemque omniſ doloris definiuit hiſ verbis, *Ἦ δ' ἐστὶν τοῦ μεγέθους καὶ ἡδονῶν, πῶς τὸ ἐλαττωτέρου ὑπερβαίνει.* Eadem ratione idem Virgiliuſ inamabilem dixit ^q Stygiam paludem. Nam ſicut illaudatum ^r καὶ ^s laudis στεγνόν,

INTERPRETATIO.

^k perditis.

^l ſape enim & fatum vir aliquid maxime tempeſtivum dixit.

^m magnifice.

ⁿ dixit vates inculpatuſ.

^o illi vero non invidi volabant.

^o tunc neque dormitantem videres Agamemnona divinum,

neque cadentem animo, neque non volentem pugnare.

^p terminuſ magnitudinis voluptatum, omniſ doloris privatio. ^q ſecundum pri-

NOTÆ.

^s. *Ἀγαμέμνων.*] Agamemnon Atrei filiuſ, Menelai frater, rex Græcorum adverſuſ Trojanuſ bello feliciter geſto ab Ægiſtho Thyeſtæ filio domum reverſuſ periit. Trojam expugnavit anno ante Chriſtum cxcclxxxvi.

⁶. *Epicuruſ.*] Epicuruſ philoſophuſ Athenienſiſ, non, ut plerique exiſtimant, in obſcœniſ corporiſ voluptatibuſ, ſed in perfectæ animi tranquillitate felicitatem collocavit. Multum debuit Democrito, cujuſ fontibuſ, ut ait Tulliuſ, hortuluſ ſuoſ irrigavit. Atomuſ ex quibuſ corpora omnia conſtare dicebat ſumpſit a Leucippo & Democrito: animæ immortalitatem & dei providentiam negavit: omnia ſenſibuſ æſtimavit, adeout

ne^o ſolem quidem vel lunam majorem putaret quam videretur, ut patet ex Lucretio, qui philoſophiam Epicuream ſex libris tradidit, quam Gaſſenduſ hac ætate mirum in modum illuſtravit. Obiit nonagenario major anno ii. Olymp. cxxvii. ante Chriſtum cclxx.

⁷. *Stygiam paludem.*] Styx eſt fons Arcadiæ, cujuſ aqua frigidiffima ſi hauriatur mortem affert omnibuſ animantibuſ: cum metalla quæque duriffima diſſolvat, in unguſ equi, vel aſini, vel muli nullam vim habet. Poſtquam per aliquot ſtadia fluxit, terra abſorbetur. Hinc poetæ eum eſſe lacum inferorum commenti ſunt.

ita inamabilem, * amoris signum detestatus est. Altero modo illaudatus ita defenditur. *Laudare* significat prisca lingua nominare appellareque. Sic in actionibus civilibus auctor laudari dicitur, quod est nominari. Illaudatus enim est quasi illaudabilis; qui neque mentione aut memoria
 5 ulla dignus neque unquam nominandus est. Sicuti quondam a communi concilio Asiæ decretum est, uti nomen ejus, qui⁸ templum Dianæ Ephesiæ incenderat, ne quis ullo in tempore nominaret. Tertium restat ex iis, quæ reprehensa sunt, quod *tunicam squallente n auro*^f dixit. Id autem
 10 significat copiam densitatemque auri in squamarum speciem intexti. Squallere enim dictum est a squamarum crebritate asperitateque; quæ in serpentium pisciumque coriis visuntur. Quam rem & alii, & hic quidem^g poeta locis aliquot demonstrat.

^h *Quem pellis*, inquit, *abenis*

ⁱ *In plumam squamis auro conferta tegebat.*

15 Et alio loco,

^j *Iamque adeo rutilum thoraca indutus abenis
 Horrebat squamis.*

Accius¹⁰ in Pelopidis ita scribit;

Ejus serpentis squama squallido auro & purpura pretextæ.

20 Quicquid igitur nimis * inculcatum obsitumque aliqua re erat, ut incurteret visentibus facie nova horrorem, id *squallere* dicebatur. Sic in corporibus incultis squamosisque alta congeries sordium squallor appellatur; cujus significationis multo assiduoque usu totum id verbum ita^k contaminatum est, ut jam squallor de re alia nulla, quam de solis^l inquinamenti dici cœperit.

INTERPRETATIO.

variationem laudis. r secundum privationem amoris. f Virgilius. r quem pellis in modum pluma inserta squamis areis vestiebat. u Et jam circumdatus lorica ful-

genti, rigebat areis squamis. x intextum & immixtum. y depravatam est. z sordibus.

NOTÆ.

8. *Templum Ephesiæ Diana.*] Relatum est inter septem orbis miracula templum Ephesiæ Dianæ, in cuius structuram totis ducentis viginti annis tota Asia collaboravit: columnæ centum viginti septem a totidem regibus erectæ ad sexaginta pedum altitudinem assurgebant: universo templo longitudo fuit trecentorum quindecim pedum, latitudo ducentorum viginti: id templum, ut nomen suum immortalitati commendaret Herostratus vir perditus & furiosus, incendit; qui ne speratam sceleris mercedem consequeretur, severissimis sancitum est decretis, ne quis ejus nomen enunciarer, quod tamen efficere non

potuit, ut æterno silentio premeretur. Ita deflagravit orbis miraculum eadem nocte qua natus est Alexander Magnus, Olympiade cvi. ante Christum anno cccclvi. Tullius lib. I. de Divin. Plinius lib. XXXVI. cap. XIV. Strabo lib. XIV.

9. *In plumam.*] Plumæ in vestibus erant segmenta quædam vel aurea vel purpurea, instar clavorum, ita alia aliis intexta ut plumas avium referrent. Hic sumuntur pro laminis æreis oblongis.

10. *In Pelopidis.*] Sic tragiædiā inscripsit L. Accius poeta tragicus, qui claruit, ut ait Hieronymus in Chronico, Olymp. clx anno U. C. Iacxv. ante Christum cxxxix.

CAPUT

CAPUT . VII.

De officio erga patres liberorum : deque ea re ex philosophia libris ; in quibus scriptum quaesitumque est , an semper omnibusque patris iussis obsequendum sit.

Quæri solitum est in philosophorum disceptationibus , an semper inque omnibus iussis patri parendum sit. Super ea re Græci nostri- que , qui de officiis scripserunt , tres sententias esse quæ spectandæ consi- derandæque sint , tradiderunt ; easque subtilissime dijudicaverunt. Ea- rum una est ; omnibus quæ pater imperat , parendum. Altera est ; in qui- busdam parendum , quibusdam non obsequendum. Tertia est ; nihil ne- cessum esse patri obsequi & parere. Hæc sententia , quoniam primore ad- spectu nimis infamis est , super ea prius quæ dicta sunt dicemus. Aut recte , inquit , imperat pater aut perperam. Si recte imperat ; non quia imperat parendum , sed , quoniam id fieri jus est , faciendum est. Si per- peram ; nequaquam scilicet faciendum quod fieri non oportet. Deinde ita concludunt. Nunquam est igitur patri parendum ,^a quæ imperat. Sed ne- que istam sententiam probari accepimus. ^b Argutiola quippe hæc , sicuti mox ostendemus , frivola & inanis est. Neque autem illa , quam primo in loco diximus , vera & proba videri potest : ^c omnia esse , quæ pater jusserit , parendum. Quid enim ? si prodicionem patriæ , si matris necem , si alia quædam imperarit turpia aut impia. Media igitur sententia optima atque tutissima visa est ; quædam esse parendum , quædam non obsequen- dum. Sed ea tamen , quæ obsequi non oportet , leniter & ^e verecunde ac sine detestatione nimia sineque opprobatione acerba reprehensionis de- clinanda sensum & relinquenda esse dicunt ,^d quam respuenda. Conclusio vero illa qua colligitur , sicuti supradictum est , nihil patri parendum , im- perfecta est ; refutarique ac dilui sic potest. Omnia , quæ in rebus huma- nis fiunt , sicut docti censuerunt , aut honesta sunt , aut turpia. Quæ ^e sua vi recta aut honesta sunt , ut fidem colere , ut patriam defendere , ut ami- cos diligere , ea fieri oportet sive imperet pater sive non imperet. Sed quæ his contraria quæque turpia & omnino iniqua sunt ;^f ea ne si imperet quidem. Quæ vero in medio sunt , & a Græcis tum ^g ἀδιάφορα , tum μέτρα appellantur , ut in militiam ire ,^h rus colere , honores capessere , causas de-

INTERPRETATIO.

^a In iis rebus quas precipit. ^b vana | rejicienda. ^c ex natura sua. ^f illa non illa subtilitas. ^c modesta. ^d potius quam | facienda. ^g indifferentia & media.

NOTÆ.

1. *Parendum omnia esse.*] Gellius Athenis tandiu commoratus in sua Lati- nitate quandam Græcitatem vel con- paraverat vel affectabat. Ita hic more-

Græcorum parere & obsequi omnia dicit , cum Latini parere vel omnibus vel im- omnibus , usurpent.

- fendere, uxorem ducere, ⁱ uti iustum proficisci, uti accersitum venire; quoniam & hæc & his similia per sese ipsa neque honesta sunt neque turpia, sed, proinde ut a nobis aguntur, ita ipsis actionibus aut probanda sunt aut reprehendenda: propterea in ejusmodi omnium rerum generibus
- 5 patri parendum esse censent; veluti si uxorem ducere imperet, aut causas pro reis dicere. Quod enim utrumque in genere ipso per sese neque honestum neque turpe est; iccirco, si pater jubeat, obsequendum est. Quid enim? si imperet uxorem ducere infamem, ^k propudiosam, criminofam; aut pro reo ² Catilina aliquo, aut ³ Tubulo aut ⁴ P. Clodio causam dicere.
- 10 Non scilicet parendum. ¹ Quoniam accedente aliquo turpitudinis numero desinunt esse per sese hæc media atque indifferentia. Non ergo integra est propositio dicenda; aut honesta sunt quæ imperat pater, aut turpia: neque ^m *ὅτις νόμος διετυμωμένος* videri potest. Deest enim disjunctioni isti tertium; aut neque honesta sunt neque turpia. Quod si additur; potest ita concludi: nonnunquam est igitur patri parendum.
- 15

INTERPRETATIO.

h arare terram, adire magistratus. ^m *supervenit aliqua ratio infamia.* *m* nec *i exempli gratia ire cum jubemur, ut.* *illud videri potest sanum & legitimum,* *adire cum vocamur.* *k turpem.* *l quia cum* *si fuerit disjunctum hoc modo.*

NOTÆ.

2. *Catilina.*] L. Catilina Romanus fenator adjunctis sibi flagitiosis civibus de Ciceronis consulis nece, & urbe incendenda diripiendaque conspiravit: eorum occurrit furori vigilantia consulis; sumptum de præcipuis conjuratis supplicium anno U. C. Iocxci, ante Christum lxiij. sequenti Catilina pugnans adver-

sus Petreium Antonii proconsulis legatum, in prælio cecidit. *Sallust. Plutarch. &c.*

3. *Tubulo.*] Tubulus paulo ante Ciceronem prætor in omnem nequitiam effusus.

4. *P. Clodius.*] De Clodio diximus in notis ad cap. XVI. lib. I.

CAPUT VIII.

Quod parum æqua reprehensio Epicuri a Plutarcho peracta sit in syllogismi^a disciplina.

- ^a Plutarchus secundo librorum, quos de Homero composuit, imperfecte atque præpostere atque inscite syllogismo esse usum Epicurum

INTERPRETATIO.

^a *Construções.*

NOTÆ.

1. *Syllogismi.*] Syllogismus est argumenti genus validissimum, quo ex duabus prævis propositionibus rite dispositis necessario conclusionem inferimus, verbi causa. *Omnis virtus est amanda, atqui justitia est virtus, ergo justitia est amanda.*

2. *Plutarchus, &c.*] Epicurum, ut no-

tat Muretus, a Plutarcho jure reprehensum, frigide omnino defendit Gellius: quanquam enim id quod dissolutum est sensu vacat; non iccirco ipsa dissolutio non sentitur. Præterea cum mors sit ipsa dissolutio corporis & animæ *διάνοις*, perperam dicitur *τὸ διαλυθῆναι*, id quod est dissolutum.

LIBER SECUNDUS.

65

dicat: Verbaque ipsa Epicuri ponit. ^b ὁ δὲ θάνατος οὐδὲν ὡς ἡμᾶς, τὸ δὲ διαλυθὲν ἀναιδῆται, τὸ δὲ ἀναιδῆται οὐδὲν ὡς ἡμᾶς. Nam prætermisit, inquit, quod in prima parte sumere debuit, ^c ὁ θάνατος ψυχῆς καὶ σώματος διαλύσις. Tum deinde eodem ipso, quod omiserat, quasi posito concessoque, ad confirmandum aliud, utitur. Progredi autem hic, inquit, syllogismus nisi illo prius posito, non potest. Vere hoc quidem Plutarchus de forma & ordine syllogismi scripsit. Nam si, ut in disciplinis traditur, ita colligere & ratiocinari velis: sic dici oportet; ^d ὁ θάνατος ψυχῆς καὶ σώματος διάλυσις. τὸ δὲ διαλυθὲν ἀναιδῆται. τὸ δὲ ἀναιδῆται οὐδὲν ὡς ἡμᾶς. Sed Epicurus ^e cuiusmodi homo est, non inscitia videtur partem illam syllogismi prætermisisse. Neque id ei negotium fuit syllogismum tanquam in scholis philosophorum ^f cum numeris omnibus & cum suis finibus dicere. Et profecto, quia separatio animi & corporis in morte evidens est, non est ratus necessariam esse ejus admonitionem, quod omnibus prorsus erat ^g obvium. Sicuti etiam quod conclusionem syllogismi non in fine posuit, sed in principio. Nam id quoque non imperite factum quis non videt? Apud Platonem quoque multis in locis reperias syllogismos repudiato conversoque ordine isto, qui in docendo traditur, cum eleganti quadam reprehensionis contemtionem positos esse.

INTERPRETATIO.

^b mors nihil ad nos; quod enim dissolutum est non sentit: quod autem non sentit, nihil ad nos. ^c mors est anima & corporis dissolutio. ^d mors est anima & corporis dissolutio: quod autem dissolutum est non sentit; quod vero non sentit, nihil ad nos. ^e qualiscunque. ^f exponere cum partibus suis omnibus & terminis. ^g cognitum.

CAPUT IX.

Quod Plutarchus evidenti calumnia verbum ab Epicuro dictum

20

^a infectatus sit.

IN eodem libro idem Plutarchus eundem Epicurum reprehendit, quod verbo usus sit parum proprio & alienæ significationis. Ita enim scripsit Epicurus; ^b ὅσος τῷ μεγέθους ὅς ἡ δυνάμις, ἡ παντὸς τῷ ἀλγύνει, ὑπεξείρεται. non, inquit, παντὸς τῷ ἀλγύνει, sed παντὸς τῷ ἀλγύνει dicere oportuit. Detrahit enim significanda est doloris inquit, non dolentis. ^c Nimis minute ac prope etiam subfrigide Plutarchus in Epicuro accusando ^d ἀλέξει παρατῶ. has enim curas vocum verborumque elegantias non modo non sectatur Epicurus, sed etiam infectatur.

INTERPRETATIO.

^a Damnaverit. ^b terminus magnitudinis voluptatum est omnis dolentis detrahitio. Non, inquit, omnis dolentis, sed omnis rei anxia. ^c distiones attendit.

NOTA.

1. Nimis minute.] Neque rectius, ut idem Muretus observat, defenditur Epicurus. Cujus enim est vel ignorantia, vel stuporis confundere id quod dolo-

rem patitur, cum eo quod dolorem infert? Si Epicuro in vocum delectu licuit esse negligentem, non continuo diligentibus aliis esse non liceat.

I ij

CAPUT X.

*Quid sint favissæ Capitolina; & quid super eo verbo M. Varro
Servio Sulpicio quærenti rescripserit.*

Servius Sulpicius juris civilis auctor, vir bene literatus, scripsit ad M. Varro-
 5 Varronem; rogavitque ut rescriberet quid significaret verbum, quod
 in cenforiis libris scriptum esset. Id erat verbum; *favissæ* ² *Capitolina*. Varro
 rescripsit, in memoria sibi esse, quod Q. Catulus ³ curator restituendi Ca-
 pitoli dixerat; Voluisse se aream Capitolinam deprimere, ut pluribus gra-
 10 dibus in ædem conscenderetur, ^b suggestusque pro fastigii magnitudine al-
 tior fieret: sed facere id non ^c quisse, quoniam favissæ impedissent. Id esse
 15 cellas quasdam & cisternas, quæ in area sub terra essent; ubi reponi sole-
 rent signa vetera, quæ ex eo templo collapsa essent, & alia quædam reli-
 giose & donariis consecratis. At deinde eadem epistola negat quidem se
 in literis invenisse cur favissæ dictæ sint; sed Q. Valerium Soranum solitum
 dicere ait, quos thesauros Græco nomine appellaremus, priscos Latinos
 20 *flavissas* dixisse, quod in eos non ^d rude æs argentumque, sed ^e flata signa-
 taque pecunia conderetur. Conjectare igitur se detractam esse ex eo verbo
 secundam literam, & *favissas* esse dictas cellas quasdam & specus, quibus
 25 æditui Capitolini uterentur ad custodiendum res veteres religiosas.

INTERPRETATIO.

^a *Qui curam susceperat.* ^b *locus concionum.* ^c *potuisse.* ^d *informe.* ^e *fusa.*

NOTÆ.

1. *Servius Sulpicius.*] Ciceroni fami-
 liaris, nec minus singulari civilis juris
 doctrina, quam quæstoris, prætoris,
 adeoque consulis magistratibus recte ge-
 stis illustris. Cui ob mortem in lega-
 tione ad Antonium obitam decernendæ
 statutz autor fuit Cicero.

2. *Capitolina.*] Capitolium fuit tem-
 plum Jovis in monte Tarpeio, cui no-
 men imposuit hominis caput ipsis in fun-
 damentis repertum. Fuere quatuor ca-
 pitolia diversis temporibus extructa.
 Ejus quod erexit Tarquinius Priscus, te-
 gulas æreas primus Catulus inauravit
 post Carthaginem everfam.

3. *Rude æs.*] Primis Romanæ Reip.

temporibus numus æreus rudis & infor-
 mis, quod æs grave æs rude diceba-
 tur, fuit in usu. Imo alias non ærea so-
 lum, sed & scortea ex corio moneta fuit
 adhibita. Unde Donatus in illud Vir-
 gili,

*Taurino quantum possent circumdare
 tergo.*

tradit pecuniam ex corio bubulo priscis
 temporibus fuisse, hincque pecuniam
 dictam quod ex pecore traheret origi-
 nem. Consule notas ad cap. VIII. lib. I.

4. *Æditui.*] Æditui dicebantur penes
 quos erat ædium sacrarum cura. De hac
 voce consule lib. XII. c. VI.

CAPUT XI.

De Siccio Dentato egregio bellatore multa memoratu digna.

L. Siccium Dentatum, qui ¹trib. plebi fuit, ²Sp. Tarpeio A. Haterio consulibus, scriptum est in libris annalibus plus quam credi debeat, strenuum bellatorem fuisse; ³nomenque ei factum ob ingentem fortitudinem; appellatumque esse ⁴Achillem Romanum. Is pugnasse in hostem dicitur centum & xx. præliis; ⁵cicatricem averfam nullam, ⁶adversas quinque & xl. tulisse; ⁷coronis esse donatus aureis octo, obsidionali una, muralibus tribus; civicis xiv. ⁸torquibus tribus & lxxx. ⁹armillis plus centum lx. ¹⁰hastis duodeviginti. ¹¹phaleris item donatus est quinquies viciesque. Populi militaria dona habuit ¹²multijuga; in his ¹³provocatoria pleraque. Triumphavit cum imperatoribus suis triumphos novem.

INTERPRETATIO.

^a Magnam gloriam acquisivisse. ^b nullum vulnus a tergo. ^c in pectore. ^d diversis generis.

NOTÆ.

1. *Tribunus plebi.*] Post expulsos reges, cum Romani continuis bellis premerentur, & plebs cogeretur æs alienum ad sumptus communes contrahere, ac deinde ab avaris sceleratoribus crudeliter tractaretur, creatus est tribunus plebis an. U. C. cccliv. ante Christum Io. qui vim omnem ab ea propulsaret.

2. *Sp. Tarpeio.*] Hic cum collega A. Haterio consul creatus est anno U. C. ccc. ante Christum ccccliv.

3. *Achillem Romanum.*] Achilles Græcorum princeps fortissimus, poetarum fabulis non minus quam præclare gestis celebratus.

4. *Coronis.*] De coronis fusijs lib. VI.

cap. VI.

5. *Torquibus.*] Torquis erat bellicæ fortitudinis præmium.

6. *Armillis.*] Strenui milites ab imperatoribus donabantur armillis, quæ proprie erant arma, sic appellata quod ab armis sive humeris penderent.

7. *Hastis.*] Præmium erat militare hasta, quæ ideo pura dicebatur, quod ferro non esset præfixa.

8. *Phaleris.*] Phaleræ aliud præmii genus quæ videntur fuisse equorum frontalia.

9. *Provocatoria.*] Quæ concedebantur iis qui ex provocatione victores extiterant.

CAPUT XII.

*Considerata perpensaque lex quadam Solonis, speciem habens primorem ini-
qua injustaque legis, sed ad usum emolumentumque salubritatis penitus
reperita.*

IN legibus ¹ Solonis illis antiquissimis, quæ Athenis ^a axibus ligneis in-
ciscæ sunt, ^b quasque latas ab eo Athenienses, ut sempiternæ manerent,
5 pœnis & religionibus sanxerant, legem esse Aristoteles refert scriptam ad
hanc sententiam. Si ob discordiam dissensionemque seditio atque ^c discessio
populi in duas partis fieret, & ob eam causam irritatis animis utrinque ar-
ma caperentur, pugnareturque: tum qui, in eo tempore in eoque casu ci-
10 vilis discordiæ, non ² alterutra parti sese adjunxerit, sed solitarius separa-
tusque a communi malo civitatis secesserit, is domo, patria, fortunisque
omnibus careto; exul ³ extorrisque esto. Cum hanc legem Solonis singulari
sapientia præditi legissemus; tenuit nos gravis quædam in principio admi-
ratio, requirentes quam ob causam dignos esse pœna existimaverit, qui se
15 procul a seditione & civili pugna removissent. Tum, qui penitus atque
alte usum ac ^d sententiam legis inspexerat, non ad augendam sed ad desi-
nendam seditionem legem hanc esse dicebat. Et res prorsum se sic habet.
Nam si boni omnes, qui in principio ^e coercendæ seditioni impares fue-
rint populumque partitum & amentem non deterruerint, ad alterutram par-
tem divisi sese adjunxerint: tum eveniet, ut cum socii partis seorsum
20 utriusque fuerint, ^f æque partes ab iis ut majoris auctoritatis viris tem-
perari ac regi cœperint, concordia per eos potissimum restitui conciliari-
que possit; dum & suos apud quos sunt regunt atque ^g mitificant, & ad-
versarios sanatos magis cupiunt quam perditos. Hoc idem Favorinus phi-
losophus inter fratres quoque aut amicos dissidentes oportere fieri censebat;
25 ut, qui in medio sunt utriusque partis benevoli, si in concordia ^h anni-
tenda parum auctoritatis quasi ambigui amici habuerint, tum alteri in al-
teram partem discedant; ac ⁱ per id meritum viam sibi ad utriusque concor-
diam mœniant. Nunc autem pleraque, inquit, pars utriusque amici, quasi

INTERPRETATIO

^a Tabulis. ^b quas descripsit Athenien-
sibus, qui suppliciiis propositis & sacro
jurejurando decreverunt, ut æternum flo-
rerent. ^c populus divideretur in duas fa-
ctiones. ^d vim. ^e non potuerunt sedare
turbas. ^f & homines gravioris auctori-
tis inceperint præse & moderari illis fa-
ctionibus. ^g leniunt. ^h efficienda. ⁱ per
id officium aperiant sibi iter ad firmam-
dam concordiam.

NOTÆ.

1. Solonis.] Solon Salamine natus, Atheniensium legislator, unus e VII. Græciæ sapientibus: prætor Athenis fuit anno III. Olympiadis XLV. ante Christum IXXVIII. Mortuus est anno ætatis LXXX. eodem quo Cyrus in Perside cœ-
- pit regnare. Plutarch. Diogen.
2. Alterutra.] Sic veteres dicebant pro alterutri, & ipse Cicero simile quid usurpavit.
3. Extorris.] Extorris, si credimus grammaticis, quasi exterris, dictus est.

probe faciant , duo litigantes destituunt & relinquunt ; deduntque eos advocatis malevolis aut avaris , qui lites animasque eorum inflamment, aut odii studio aut lucri.

CAPUT XIII.

Liberos in multitudinis numero etiam unum filium filiamve veteres dixisse.

Antiqui oratores, historiaeque aut carminum scriptores, etiam unum filium filiamve *liberos* multitudinis numero appellarunt. Id quoque nos cum in complurium veterum libris scriptum aliquotiens adverterimus, nunc quoque in libro Sempronii Afellionis rerum gestarum quinto, ita positum esse offendimus. Is ¹ Afellio sub ² P. Scipione Africano ³ tribunus militum ad ⁴ Numantiam fuit; resque eas, quibus gerendis ipse interfuit, conscripsit. Ejus verba de ⁵ Tiberio Graccho tribuno plebi, quo in tempore interfectus in Capitolio est, hæc sunt. *Nam Gracchus domo cum proficisceretur: nunquam minus terna aut quaterna milia hominum sequebantur.* Atque inde infra de eodem Graccho ita scripsit. *Orare cepit, ut se defenderent liberosque suos: eum, quem virilis sexus tum in eo tempore habebat, produci jussit, populoque commendavit prope flens.*

NOTÆ.

1. *Afellio.*] C. Sempronius Afellio & doctrinæ, & militiæ laude floruit anno U. C. Iocxlv. ante Christum cxl.

2. *P. Scipione Africano.*] P. Cornelius Scipio Minor, excisa Carthagine celeberrimus Numantiam evertit anno U. C. Iocxxi. ante Christum cxxxiii. Consule caput IV. lib. III.

3. *Tribunus militum.*] Tribuni militum qui primi a summo exercitus duce rem militarem administrabant, dicti sunt quod ab initio terni essent, cum legio scilicet ex tribus millibus externis conficiebatur. Numquam numerus tribunorum ultra sex excrevit.

4. *Numantiam.*] Numantia urbs Hispaniæ Tarraconensis, post longam a Romanis obsidionem illustri civium desperatione & ferali ruina nobilis. Locus ubi sita fuit, nunc pagus, est, teste Morali, dictus *Garray* ab urbe Soria vix leuca distans.

5. *Tiberio Graccho.*] Hic Attali Regis pecuniam cum in populum distribui vellet, & in annum sequentem tribunatum ambiret, adeo senatum commovit, ut in Capitolio, quo se receperat, cum occidi jussit anno U. C. Iocxxi. ante Christum cxxxiii.

CAPUT XIV.

Quod M. Cato in libro, qui inscriptus est, CONTRA TIBERIUM EXSULEM, stitisses vadimonium, per, i, literam dicit, non, stitisses: ejusque verbi ratio reddita.

In libro vetere M. Catonis qui inscribitur, CONTRA TIBERIUM EXSULEM, scriptum quidem sic erat, *Quid si vadimonium capite obvoluto stitisses?*

NOTÆ.

1. *Vadimonium.*] Est obligatio sistendi in jure ex sua & vadum sponcione: vadimonium sistit qui comparet in judicio ad diem statutam: qui secus facit dicitur vadimonium deferere.

Recte ille *stittes* scripsit : sed falsi & audaces emendatores , *e* , scripto per libros , *stetisses* , fecerunt , tamquam *stittes* vanum & nihili verbum esset. Quin potius ipsi nequam & nihil sunt , qui ignorant , *stittes* , dictum a Catone , quoniam *sisteretur vadimonium* , non *staretur*.

CAPUT XV.

- 3 *Quod antiquitus ætati senectæ potissimum habiti sunt ampli honores : & cur postea ad maritos & patres idem isti honores delati sint : atque ibi quædam de capite legis Iulie septimo.*

A Pud antiquissimos Romanorum neque generi neque pecuniæ præstantior honos tribui quam ætati solitus : majoresque natu a minoribus colebantur , ^a ad deum prope & parentum vicem : atque in omni loco inque omni specie honoris priores potioresque habiti. A ^b convivio quoque , ut scriptum est in antiquitatibus , seniores a ^c minoribus domum deducebantur : eumque morem accepisse Romanos a Lacedæmoniis traditum est ; apud quos , ^d Lycurgi legibus , major rerum omnium honos majori ætati habebatur. Sed postquam soboles civitati necessaria visa est ; & ^d ad prolem populi frequentandam præmiis atque invitamentis usus fuit : tum antelati , quibusdam in rebus , qui uxorem quique liberos haberent , senioribus neque liberos neque uxores habentibus. Sic capite septimo ^a legis Iulie priori ex consulibus fasces sumendi potestas fit ; non ²⁰ qui pluris annos natus est , sed qui pluris liberos quam collega aut in sua potestate habet aut bello amisit. Sed si par utrique numerus liberorum est ; maritus , aut qui in numero maritorum est , præfertur. Si vero ambo & mariti & patres totidem liberorum sunt : tum ille pristinus honos instauratur ; & qui major natu est , prior fasces sumit. Super his autem qui aut ^c cælibes ambo sunt , aut parem numerum filiorum habent , aut mariti sunt & ²⁵ liberos non habent , nihil scriptum in lege de ætate est. Solitos tamen audio , qui lege potiores essent , fasces primi mensis collegis concedere aut longe ætate prioribus , aut nobilioribus multo , aut secundum consulum ineuntibus.

INTERPRETATIO.

^a Instar deorum & parentum. ^b post | populi liberos , &c. ^c qui non duxerunt uxores. ^d junioribus. ^d ad multiplicandos

NOTÆ.

1. *Lycurgi legibus.*] Lycurgus Euno-
mi filius Lacedæmoniorum legislator ,
Polydectæ fratris Spartanorum regis Po-
sthumum filium Charilaum , cujus pueri
regnum tutoris nomine administratum
usurpare poterat , solio restituit. Pere-
gre deinde profectus ex collectis diver-
sarum rerumpublicarum institutis leges

scripsit sapientissimas , quibus Lacedæ-
monios astrinxit *Plutarch. Iustin.* Quo
potissimum anno floruerit incertum : alii
ad Olympiadem primam ejus tempora
referunt , contendunt alii centum annis ,
eoque amplius antecessisse.

2. *Legis Iulie.*] Legem Juliam tulit
Augustus an. ante Christi ortum xviii.

CAPUT

CAPUT XVI.

Quod Casellius Vindex a Sulpicio Apollinari reprehensus est in sensus Virgiliani enarratione.

Virgilii versus sunt e libro sexto:

^a Ille, vides? pura juvenis qui nititur hasta
Proxima sorte tenet lucis loca: primus ad auras
Ætherias Italo coministus sanguine surget
¹ Sylvius, Albanum nomen, tua posthuma proles;
Quem tibi longævo serum ² Lavinia conjux
Educat sylvis regem regumque parentem.
Vnde genus ³ Longa nostrum dominabitur Alba.

Videbantur hæc nequaquam convenire:

Tua posthuma proles;

&

*Quem tibi longævo serum Lavinia conjux
Educat sylvis regem.*

Nam si hic Sylvius, ut in omnium ferme annaliunt monumentis scriptum est, post mortem patris natus est, ob eamque causam prænomen ei ⁴ posthumum fuit: qua ratione subjectum est?

*Quem tibi longævo serum Lavinia conjux
Educat sylvis.*

Hæc enim verba significare videri possunt, ⁵ Ænea vivo ac jam senex, natum ei Sylvium & educatum. Itaque hanc sententiam esse verborum istorum Casellius opinatus in commentario lectionum antiquarum, *Posthuma*,

INTERPRETATIO.

^a Videsne? ille juvenis qui insistit hasta | uxor Lavinia in sylvis pariet tibi seniori
incremensa debet primus sorte nasci, pri- | futurum regem, & patrem regum, a quo
mus prodibit in luminis auras Sylvius, | nostri nepotes regnabunt Alba Longa.
bono Albanus posthuma tua soboles, quem

NOTÆ.

1. *Sylvius.*] Hic Sylvius Posthumus tertius ab Ænea Trojano Latinorum regnum annos triginta administravit. Dicitur esse Sylvius quod in sylva, posthumus quod post humatum patrem natus fuerit. Obiit anno ante Christum clxxxiii.

2. *Lavinia.*] Hæc Latini regis filia, licet desponsa Turno Rutulorum principi, data est Æneæ in uxorem.

3. *Alba Longa.*] Urbs in Campania Italiz ab Ascanio Æneæ filio fundata.

A situ quod in dorso montis porrecta sit, dicta est Longa; Alba vero ab omine suis albæ ibidem repertæ nominata est.

4. *Posthuma, &c.*] In vulgatis codicibus, ob eamque causam prænomen ei impositum hoc fuit, legitur. At cum Lambecio ex vetere manuscripto bibliothecæ Regiæ locum correximus:

5. *Ænea vivo & jam senex.*] Id minime verum esse potest, cum Ænean contingeret quarto quam in Italiam venerat anno e vivis excessisse.

K

inquit, *proles non eum significat qui patre mortuo, sed qui postremo loco natus est. Sicuti Sylvius, qui Aeneas jam senex rardo seroque partu est editus.* Sed hujus historiae auctorem nullum idoneum nominat. Sylvium autem post Aeneas mortem, sicuti diximus, natum multi tradiderunt. Iccirco Apollinaris Suppletis inter cetera, in quibus Caesellium reprehendit, hoc quoque ejus quasi erratum animadvertit: errorisque istius hanc esse causam dixit, quod scriptum ita sit: *Quem tibi longævo.* Longævo, inquit, non seni (significatio enim esset contra historiae fidem,) sed in longum jam ævum perpetuum recepto immortalique facto. ⁶ Anchises enim, ⁷ qui hæc dicit ad filium, sciebat enim, cum hominum vita discessisset, immortalem atque ⁸ indigerem futurum, & longo perpetuoque ævo potiturum. Hoc sane Apollinaris argute. Sed aliud tamen est longum ævum, aliud perpetuum. Neque dii longævi appellantur, sed immortales.

NOTA.

^{6.} *Anchises.*] Quem senem filius Aeneas ex ardente Troja humeris sublatum eripuit.

^{7.} *Qui hac dicit ad filium.*] Nimirum fingit Virgilius Aenean, ut patris Anchisæ colloquio frueretur, petiisse inferos, & ab eo tum alia multa de suis nepotibus, tum vero de Sylvio ista audisse. *Ille, vides? &c.*

^{8.} *Indigetem.*] Qui post mortem deorum in numerum referebantur, appellabantur indigetes, vel quod in diis agerent, vel quod nullius rei indigerent.

CAPUT XVII.

¹⁵ *Cujusmodi naturam esse quarundam præpositionum M. Cicero animadvertit: disceptatumque ibi super eo ipso, quod Cicero observaverat.*

²⁰ **O**bservate curioseque animadvertit M. Tullius in & con præpositiones verbis aut vocabulis præpositas tunc ^b produci atque protendi, cum literæ sequerentur, quæ primæ sunt in sapiente atque felice; in aliis autem omnibus ^c correpte pronunciari. Verba Ciceronis hæc sunt. *Quid vero hoc elegantius, quod non sit natura sed quodam instituto. Indoctus dicimus ^a brevi prima litera; insanus producta: inhumanus brevi, infelix longa. Et, ne ^d multis, ^e quibus in verbis ea prima litera sunt, quæ in sapiente atque felice, ^f producte dicuntur; in ceteris vero omnibus breviter. Itemque composuit, concrepuit, confecit. Consule veritatem; reprehendet: ^h refer ad auris; probabunt. Quare cur ita. Se dicent juvare. Voluptati*

INTERPRETATIO.

^a Accurate. ^b officii longæ. ^c breves. ^d ne pluribus dicam. ^e vocabula in quibus. ^f pronunciantur longa. ^g hæc verba pronunciantur prima brevi litera composuit, &c. ^h consule aures tuas.

NOTA.

^{1.} *Brevi prima litera.*] Brevi non quantitatis, sed pronuntiationis habita ratione,

autem aurium ¹ *morigerari debet oratio*. Manifesta quidem ratio suavitatis est in his vocibus, de quibus Cicero locutus est. Sed quid dicemus de præpositione, *pro*? quæ, cum produci & corripitur soleat, observationem hanc tamen M. Tullii aspernata est. Non enim semper producit cum sequitur ea litera, quæ prima est in verbo *felix*: quam Cicero hanc habere vim significat, ut propter eam rem, *in* & *con* præpositiones producantur. Nam *proficisci* & *profundere* & *profugere*, & *profanum*, & *profesum* correpte dicimus; *proferre* autem & *profligare*, & *proficere* producte. Cur igitur ea litera, quam Cicero productionis causam facere observavit, non in omnibus consimilibus eandem vim aut rationis aut suavitatis tener: sed aliam vocem produci facit, aliam corripit? Neque vero, *con*, particula tum solum producit, cum ea litera, de qua Cicero dicit, insequitur. Nam & Cato & Sallustius, *funeribus*, inquit, *coopertus est*. Præterea *coligatus* & *conexus* producte dicuntur. Sed tamen videri potest in iis, quæ posui, ob eam causam particula hæc produci, quoniam eliditur ex ea, *n*, litera. Nam detrimentum literæ productione syllabæ compensatur. Quod quidem etiam in eo servatur quod est, *cogo*. Neque repugnat quod, *cogi*, correpte dicimus. Non enim salva ^k *suavitate* dicitur a verbo, quod est, *cogo*.

INTERPRETATIO.

ⁱ *servire*. ^k *complexione*.

CAPUT XVIII.

Quod Phædon Socraticus servus fuit, quodque item alii complurculi servitutem servierunt. 10

^a **P**hædon ^b Elidenſis ex cohorte illa Socratica fuit; Socraticus & Platoni ^c per fuit familiaris. ^d Ejus nonini Plato illum librum divinum de immortalitate animæ dedit. Is Phædon servus fuit forma atque ingenio ^e liberali, & ut quidam scripserunt, a ^f lenone domino puer ad merendum coactus. Eum ^g Cebes Socraticus hortante Socrate emisſe dicitur, & habuisseque in philosophiæ disciplinis. Atque is postea philosophus illustris fuit: sermonesque ejus de Socrate admodum elegantes le-

INTERPRETATIO.

^a *Satis multi fuerunt servi*. ^b *secutus* anima loco tituli præposuit nomen ipsius. *est scholam Socratis*. ^c *fuit amicissimus*. ^e *nobili*; ^f *ab hero coactus obscenit libi-* ^d *Plato libro divino de immortalitate* ^g *in quibus servire*. ^g *excoluisse doctrinis phi-*

NOTÆ.

1. *Phædon*.] Hic ex Elide oriundus quæ regio est Peloponnesi in Græcia: a discipulus fuit Socratis, & scææ Eliacæ Nardo dicitur *Belvedere*.
2. *Elidenſis*.] Hic auditor Socratis patria Thebanus fuit: floruit anno ante Christum circiter cccc.

74 A. GELLII NOCTIUM ATTICARUM

guntur. Alii quoque non pauci servi fuerunt qui post philosophi clari exstiterunt. Ex quibus ille ⁴ Menippus fuit, cujus libros M. Varro in Satyris ^h æmulatus est: quas alii cynicas, ipse appellat Menippeas. Sed & Theophrasti Peripatetici servus Pompulus, & ¹ Zenonis Stoici servus, qui Perseus vocatus est, & Epicuri, cui nomen Mys fuit, philosophi non incelebres vixerunt. Diogenes etiam Cynicus servitutem servivit; sed is ex ^k libertate, in servitutem venum ierat: quem cum emere vellēt Xeniades Corinthius, & ¹ quid is artificii novisset percunctatus: Novi, inquit Diogenes, hominibus liberis imperare. Tum Xeniades responsum ejus demiratus emit & ^m manumisit; filiosque suos ei tradens, Accipe, inquit, liberos meos, quibus imperes. De Epicteto autem philosopho nobili, quod is quoque servus fuit, recentior est memoria, quam ut scribi quasi oblitteratum debuerit. Ejus Epicteti etiam de se scripti duo versus feruntur; ex quibus latenter intelligas non omnes ^a omnimodis diis exolos esse, qui ^o in hac vita cum ærumnarum varietate luctantur: sed esse arcanas causas, ad quas paucorum potuit pervenire curiositas.

P Δύλῳ Ἐπικτήτος ἡρόμην, ὃ σῶματι πικρὸς,
καὶ πνίλλῳ Ἴρως, ὃ φίλῳ ἀδαράτοις.

INTERPRETATIO.

<p>lophia. h imitatus est. i qui appellatus est Perseus servus Zenonis Stoici, & qui dictus est Mys Epicuri servus fuerunt philosophi non ignobiles. k is cum esset liber, venditus fuerat ut serviret. l quam artem nosset. m libertate donavit. n esse in-</p>	<p>visos omnibus diis. o qui in miseriis variis hanc vitam trahunt. p Servus Epictetus natus sum corpori claudus, Et paupertate Irus, & amabilis in mortaliibus.</p>
--	--

NOTÆ.

<p>4. Menippus. Is e Phœnicia oriundus cynica mordacitate celebris fuit. Eum ferunt ita fuisse avarum, ut pecuniam diuturno fœnore collectam, cum sibi subreptam vidiſſet, laqueoq̃ fauces eliserit. Laert. 5. Manumisit.] Apud Romanos qui</p>	<p>servum afferbat in libertatem dominus, ejus caput aut aliud membrum manū tenens, ad prætorem ita dicebat: hunc hominem liberum esse volo, & emittebat eum manu. Atque ex hac consuetudine, qui e servo liberum efficiebat, dicebatureum manumittere.</p>
--	---

CAPUT XIX.

Rescire verbum quid sit, & quam habeat veram atque propriam significationem.

20

Verbum *rescire*, observavimus vim habere propriam quamdam, non ex comanuni significatione ceterorum verborum, quibus eadem præpositio, *re*, imponitur; neque ut, *rescribere*, *relegere*, *resistere*, dicimus; itidem, *rescire*. Nam qui factum aliquod occultius aut inopinatum insperatumque cognoscit, is dicitur proprie *rescire*. Cur autem in hoc

25

mo verbo, *re*, particula hujus sententiæ vim habeat; equidem adhuc quero. Aliter enim dictum esse, *rescivi*, aut, *rescire*, apud eos, qui diligenter locuti sunt, nondum invenimus, quam super his rebus, quæ aut occulto consilio latuerint, aut contra spem opinionemve usu venerint. quanquam ipsum *scire* de omnibus communiter rebus dicatur vel adversis vel prosperis vel expectatis. Nævius in *Triphallo* ita scripsit,

^a *Si unquam quicquam filium rescivero*

Argentum amoris causa sumpse mutuum:

Exemplo illo te ducam, ² ubi non despuas.

Claudius Quadrigarius in primo annali. *Ea³ Lucani ubi resciverunt, sibi* 10
per fallaciam verba data esse. Idem Quadrigarius in eodem libro in re tristi & inopinata verbo isto ita utitur. *Id ubi resciverunt propinqui ob-*
sidium, quos Pontio traditos supra demonstravimus: eorum parentes cum
propinquis capillo passo in viam provolarunt. M. Cato in quarto Origini-
um: *Deinde Dictator jubet postridie ⁴ magistrum equitum arcessi. Mis-* 15
eram te, si vis, cum equitibus. Sero est, inquit magister equitum: jam
rescivere.

INTERPRETATIO.

^a *Si resciam aliquando mutuatam esse* | *te traham in eum locum ubi non despuas.*
aliquam pecuniam amoris causa. Statim | *b se deceptos fuisse per fraudem.*

NOTÆ.

1. In *Triphallo*.] *Triphallus* inscribitur comœdia, quam Cn. Nævius composuit: legunt alii *Itiphalo*. De Nævio autem supra diximus in notis ad cap. XXIV. lib. I.

2. *Vbi non despuas*.] Quis sit ille locus, ubi quis non possit *spuere*, aliter alii explicant; nonnulli majore reconditoris doctrinæ apparatu, quam ut verisimile sit rudem servum, cui minæ intendantur, potuisse domini mentem percipere. Nos *fuzcam* intelligimus ad

quam flagellis cædendi ad mortem rei collo alligati, arte compressis faucibus vix poterant respirare nedum expuere.

3. *Lucani*.] Populi Italiæ dicti deinde Brutii. Respondent jam illi parti Italiæ, quæ dicitur Calabria.

4. *Magistrum equitum*.] Magister equitum, cui summum erat in equites imperium, a dictatore eligebatur: erat autem ut plurimum consularis, aut cum exigebat necessitas vir solers, consulatu non functus.

CAPUT XX.

Que vulgo dicuntur vivaria; id vocabulum veteres non dixisse: & quid pro eo P. Scipio in oratione ad populum, quid postea M. Varro in libris de re rustica dixerit usurpatum. 20

Vivaria, quæ nunc dicuntur ^a sæpta quædam loca, in quibus feræ vivæ pascuntur, M. Varro in libro de re rustica tertio dicit *leporaria*

INTERPRETATIO.

^a *Clausæ.*

appellari. Verba Varronis ^b subjeci. ¹ *Villatica pastionis genera sunt tria, ^c ornithones, leporaria, piscinae.* Nunc ornithones dico omnium alitum, quæ intra parietes ville solent pasci. Leporaria te accipere volo, non ea quæ tritavi nostri dicebant, ubi soli lepores sint, sed ^d omnia septa afficta adificia ville quæ sunt, & habent inclusa animalia quæ pascuntur. Is item infra in eodem libro ita scribit. Cum emisti fundum ² *Tusculanum a M. Pisone: in leporario apri fuere multi.* Vivaria autem quæ nunc vulgus dicit, sunt quos ^e *ῥαδεδίους* Græci appellant: quæ autem leporaria Varro dicit, haud usquam memini apud vetustiores scriptum. Sed quod apud ³ Scipionem omnium ætatis sue purissime locutum legimus *roboraria*; aliquot Romæ doctos viros dicere audivi id significare, quod nos *vivaria* dicimus: appellataque esse a tabulis ^f roboreis, quibus sæpta essent: quod genus sæptorum vidimus in Italia locis plerisque. Verba ex oratione ejus contra Claudium Afellum quinta hæc sunt. *Vbi agros optime cultos & villas expolitissimas vidiſſet: in his regionibus excelsissimo locorum murum statuere aiebat: inde ^g corrigere viam, ^h aliis per vineas medias, aliis per roborarium atque piscinam, aliis per villam.* Lacus vero & stagna, ⁱ quæ piscibus vivis coercentur clausa, suo atque proprio nomine *piscinas* nominaverunt. *Apiaria* quoque vulgus dicit loca, in quibus ^k siti sint alvei apum: sed neminem eorum ferme, qui ^l incorrupte locuti sunt, aut scripſiſſe memini aut dixiſſe. Marcus autem Varro de re rustica tertio ^m *μελιωτῶνες*, inquit, ita facere oportet, quæ quidam mellaria appellant. Sed hoc verbum, quo Varro usus est, Græcum est. Nam *μελιωτῶνες* ita dicuntur, ut ⁿ *ἀμπελωτῶνες* & *σαπωνῶνες*.

INTERPRETATIO.

^b apposui. *caviaria.* d. sed adificia omnia vallata adjuncta villa, quæ sunt inclusa, & habent, &c. e. *viridaria.* f. *quercu fabricatis.* g. *viam reddere.*

h. constructis itineribus, i. quæ clausa continent vias pisces. k. collocata sunt alvearia apum. l. puro, n. *apiarip.* o. *vineta.* & *laurata.*

NOTÆ.

1. *Villatica pastionis.* Villatica pastio est alimentum quo animalia pascuntur in villis.

2. *Tusculanum.* Quod aliquot post annis Ciceronis prædium fuit; p.unc. est insigne monachorum cœnobium, diciturque *Grotta ferrata.* Tusculum est

Frascati.

3. *Scipionem.* Hic ille Scipio est cælus eloquentia & ingenium mirum in modum extollitur a Tullio, & quem Terentii comœdii extremam manum apposuisse cum Lælio nonnulli suspicati sunt. Consule notas in cap. IV. lib. III.

CAPUT XXI.

Super eo fidere, quod Græci ἀμαξαρ, nos septentriones vocamus: ut de utriusque vocabuli ratione & origine;

A B¹ Ægina in² Piræum³ complusculi earumdem^b disciplinarum se-
tatores Græci Romanique homines eadem in navi^c mittebamus.
Nox fuit, & clemens mare, & anni ætas, cælumque liquide serenum;
sedebamus ergo in puppi simul universi, & lucentia sidera considerabam-
mus. Tum quispiam ex iis, qui eodem in numero Græcas res^d eruditi
erant, quid^e ἀμαξα esset, quid^e ἄπυτος, quid^f βοώτης, & quænam ma-
ior ἄπυτος, & quæ minor, cur ita appellata, & quam in partem proce-
dentis noctis spatio moverentur; & quâ nobrem^g Homerus solam eam non
occidere dicat, cum & quædam alia non occidant; & scite ista omnia at
perite diserebat. Hic ego ad nostros juvenes convertor, & Quid, in-
quam, vos^h opici dicitis mihi? Quare quod ἀμαξαρ Græci vocant, nos
septentriones vocamus? Non enim satis est, quod septem stellas vide-
mus: sed quid hoc totum, quod septentriones dicimus, significet, scire,
inquam, id prolixius volo. Tum quispiam ex iis, qui seⁱ ad literas me-
morialesque veteres dediderant, Vulgus, inquit, grammaticorum septen-
triones a solo numero stellarum dictum putat. Triones enim per sese nihil
significare aiunt, sed vocabuli esse supplementum; sicut in eo quod^j quin-
quattras dicimus, quod quinque ab^k idibus dierum numerus sit; atque ni-

INTERPRÆTATIO.

a Satis multis. b doctrinarum studiose.
c trajiciebamur mare. d in Græcis artibus
periti. e usque. f Bootes. g eleganter. h im-

periti. i qui animum appulerunt ad do-
ctrinam & monumenta veterum.

NOTÆ.

1. Ægina.] Insula prope Peloponnesum, alias Oenone dicta. Hodie Engia nominatur.

2. Piræum.] Portus fuit Athenarum celeberrimus, quadringentarum navium capax.

3. Αμαξα.] Sive plaustrum, sidus ad septentrionem vergens.

4. Απυτος.] Proprie significat ursam, accipitur tamen pro signo septentrionali. Huic appellationi dedit occasionem fabula Callistus, quæ fuit Lycaonis Arcadiz regis filia, quam violatam a Jove indignans Juno mutavit in Ursam: hanc deinde Jupiter inter sidera transfudit.

5. Βοώτης.] Bootes Jovis ex Callisto filius, una cum matre in cœlum est translatus.

6. Opici.] Rudes ita dictos aliqui volunt ab Opicis antiquissimis Italiæ populis, qui litus Etruscum incolere.

7. Quinquatrus.] Quinquatria fuisse apud Romanos festum Minervæ seu Palladi consecrata. Primis temporibus unus tantum in hoc festum dies infumebatur, qui; quod incideret post v. idus Martias, quinquatrus vocatus est, eo modo quo dies post vi. idus, sexatrus, post vii. septimatrus dicebatur. Deinde vero cum per quinque dies solidos ea festa celebrata sunt, Quinquatria sunt appellata. Varro, Festus, Ovidius.

8. Idus.] Martio, Maio, Junio, & Octobri mense dies erat xv. reliquis mensibus xiii.

hil significet. Sed ego quidem cum ^k L. Ælio & M. Varrone sentio, qui *triones* rustico certo vocabulo boves appellatos scribunt, quasi quosdam *terrones*, hoc est arandæ colendæque terræ idoneos. Itaque hoc sidus, quod a figura posituraque ipsa, quia simile plaustrum videtur, antiqui Græcorum ^l *ἑπτάσταν* dixerunt, nostri quoque veteres a bubus junctis *septentriones* appellaverunt: id est, a septem stellis, ex quibus quasi juncti *triones* figurantur. Præter hanc, inquit, opinionem, id quoque Varro addit, dubitare sese an propterea magis hæ septem stellæ *triones* appellatæ sint, quia ita sunt sitæ; ut ternæ stellæ proximæ quæque inter sese faciant ^m trigona, id est, ⁿ triquetras figuras. Ex his duabus rationibus, quas ille dixit, quod posterius est, subtilius elegantiusque visum est. Intuentibus enim nobis in illud ita propemodum res erat, ut ea forma esse triquetra videretur.

INTERPRETATIO.

^k assentior L. Ælio. l plaustrum. m representantur, n triangulum. o triangulares.

CAPUT XXII.

¹⁵ De vento Iapyge, deque aliorum ventorum vocabulis regionibusque accepta e Favorini sermonibus.

²⁰ **A** Pud mensam Favorini in convivio familiati legi solitum erat aut vetus carmen ^a melici poetæ, aut historia partim Græcæ linguæ, alias Latine. Legebatur ergo tunc ibi in carmine Latino *ἰάνυξ* ventus. Quæsitum est quis hic ventus, & quibus ex locis spiraret, & quæ tam infrequentis vocabuli ratio esset: atque etiam petebamus, ut super ceterorum ²⁵ nominiibus regionibusque ipse nos docere veller, quia vulgo neque de appellationibus eorum, neque de ^b finibus, neque de numero conveniret. Tum Favorinus ^b ita fabulatus est. Satis, inquit, notum est, limites regionesque esse cæli quatuor, *exortum*, *occasum*, *meridiem*, *septentrionem*. ² *Exortus* & *occasus* mobilia & varia sunt. *Meridies*, *septentriones*que statu perpetuo stant & manent. Oritur enim sol non indidem semper; sed aut ³ *æquinoctialis oriens* dicitur, cum in circulo currit, qui

INTERPRETATIO.

^a De regionibus qua spirant. ^b sic disseruit.

NOTÆ.

1. <i>Poeta melici</i>.] Id est, lyrici: melicus idem sonat quod musicus, a Græco nomine <i>μῦσος</i>, quod cantum significat. Unde & Lyrici poetæ melici dicti sunt vel ab ipso Cicerone. 2. <i>Exortus & occasus mobilia</i>.] Id	quotidie oculis deprehendere licet, solem nec oriri nec occidere semper eadem corli regione. 3. <i>Æquinoctialis oriens</i>.] Tum censetur oriens æquinoctialis, cum sol toto terrarum orbe noctes & dies æquales efficitur.

appellatur ^c ἱσημερινός aut ἱσημερινός, aut ⁴ solstitialis, aut *brumalis*: quæ sunt
^c ἱσημερινός καὶ χειμερινός. Item cadit sol non in eundem semper locum.
 Fit enim similiter *occasus* ejus aut *æquinoctialis*, aut *solstitialis*, aut *brum-*
alis. Qui ventus igitur ab oriente verno, id est, æquinoctiali venit,
 nominatur *Eurus* ficto vocabulo, ut isti ^c ἐπικλοροκοί aiunt; ^f ἀπὸ τῆς
 μέσης. Is alio quoque a Græcis nomine ἀπλιώτης, a Romanis nauticis
Subsolanus cognominatur. Sed qui ab æstiva & solstitiali orientis meta
 venit, Latine *Aquilo*, *Boreas* Græce dicitur. Eumque propterea quidam
 dicunt ab Homero ^g αἰθρηγενέτω appellatum: *Boream* autem putant di-
 ctum ^h ἀπὸ τῆς βοῆς; quoniam sit violenti flatus & sonori. Tertium ventum,
 qui ab oriente hiberno spirat: *Vulturium* Romani vocant. Eum plerique
 Græci mixto nomine, quod inter *Notum* & *Eurum* sit, ⁱ ἐνέρον appel-
 lant. Hi sunt igitur tres venti orientales; *Aquilo*, *Vulturius*, *Eurus*.
 Quorum medius *Eurus* est. His oppositi & contrarii sunt alii tres occi-
 dui; *Caurus* quem solent Græci ^k ἄριον vocare. Is adversus Aquilonem
 flat. Item alter *Favonius*, qui Græce vocatur ζέφυρος. Is adversus *Eur-*
um flat. Tertius *Africus*, qui Græce vocatur λίψ. Is adversus *Vultur-*
ium flat. Ex duæ regiones cæli orientis occidentisque ^k inter sese adversæ
 sex habere ventos videntur. Meridies autem, quoniam certo atque fixo
 limite est, unum meridionalem ventum habet. Is Latine *Auster*, Græce
 νότος nominatur, quoniam est nebulosus atque ^l humectus. νότος enim Græ-
 ce *humor* nominatur. *Septentriones* autem habent ob eandem causam
 unum. Is ^m objectus directusque in Austrum Latine *Septentrionarius*,
 Græce ⁿ ἀντικτίων appellatus. Ex his octo ventis alii quatuor detrahunt
 ventos; atque id facere se dicunt Homero auctore, qui solos quatuor
 ventos noverit, *Eurum*, *Austrum*, *Aquilonem*, *Favonium*. Versus Ho-
 meri sunt:

^a οὐδ' εὐρύς τ' ἴσηρ, ζέφυρος τε, νότος τε δυσάνης,

Καὶ βορέας αἰθρηγενέτης μέγα κῆμα κελώνων.

A quatuor cæli partibus, quas quasi primas nominavimus, oriente sci-
 licet atque occidente latioribus atque simplicibus: non ^p tripertitis.

INTERPRETATIO.

c <i>Æquinoctialis</i> , vel <i>æquidialis</i> , aut <i>æstivus</i> aut <i>hybernus</i> . d <i>æstiva</i> con- <i>versiones</i> aut <i>hyberna</i> . e <i>originem</i> vocabuli <i>indagantes</i> . f <i>sub auro</i> fluens g <i>serenum</i> . h <i>a bonis</i> . i <i>procellosum</i> . k <i>sibi opposita</i> . l <i>humidus</i> . m <i>oppositus</i> . n <i>septentrio</i> .	o Simul vero <i>Eurus</i> que incidit, <i>Zephy-</i> <i>rus</i> que, <i>Notus</i> que violentus, & <i>Boreas</i> serenus <i>magnum flatum</i> <i>volvens</i> . p <i>tripertitor divisus</i> .
---	---

NOTÆ.

ficit: id autem bis in anno contingit, in
 principio Arietis, xxi. Martii, tumque
 vernum tempus est; & in principio Libræ
 xxiii. Septemb. quo tempore autumnus
 incipit.

4. *Solstitialis*.] Solstitium dicitur cum
 sol ultra non progreditur, sed incipit re-

trogressi. Quanquam autem duo sunt sol-
 stitia, hybernus alterum ex quo solent
 dies ire longiores: alterum æstivum ex
 quo sol ad inferiores incipit circulos re-
 verti; tamen nescio quo jure nomen
 commune solstitium æstivum ut pro-
 prium sibi vindicavit.

¶ Partim autem sunt, qui pro octo duodecim faciunt; ¶ inter hos, quatuor, in media loca inferentes, cum meridie septentriones; eadem ratione, qua ¶ secundi quatuor intersiti sunt inter primores duos apud orientem occidentemque. Sunt porro alia quædam nomina quasi peculiarium ventorum; quæ incolæ in suis quisque regionibus fecerunt, aut ex locorum vocabulis in quibus ¶ colunt, aut ex aliqua causa, quæ ad faciendum vocabulum acciderat. ¶ Nostri namque Galli ventum ex sua terra flantem, quem sævissimum patiuntur, *Circium* appellant, a turbine, opinor, ejus ac vertigine: Iapyga ex ipsius ¶ Apuliæ ¶ ora proficiscentem, eodem & ipsi nomine *Iapygem* dicunt. Eum esse propemodum *Caurum* existimo; nam & est occidentalis, & videtur adversus *Enrum* flare. Itaque Virgilius ¶ Cleopatram e navali prælio in *Ægyptum* fugientem vento Iapyge ferri ait. Equum quoque Apulum eodem, quo ventum vocabulo, *Iapygem* appellavit. Est etiam ventus nomine *Cacias*; quem Aristoteles ita flare dicit ut nubes non procul propellat, sed ut ad sese vocet, ex quo versum istum proverbialem factum ait:

Εὐ' αὐτὸν ἔλκων ὥς ὁ Κακίας νέφος.

Præter hos autem, quos dixi, sunt alii ¶ plurifariam venti commenticii suæ quisque regionis indigenæ; ut est ¶ Horatianus quoque ille ¶ *Ata-*

INTERPRETATIO.

¶ q aliqui. ¶ inter ventos a septentrione & meridie interponentes in mediis locis quatuor alios ventos. ¶ quatuor illi adjacentes venti sunt a latere duorum primorum ventorum in partibus orientis & occidentis, ¶ habitant. ¶ u mala ad se ipsum trahens, ut *Cacias* nubem. ¶ x variis nominibus sunt venti, appellati ad arbitrium incolarum ejus regionis in qua spirant.

NOTÆ.

5. *Nostri Galli*.] Gallos Favorinus dicit nostros, quia ipse oriundus erat Arelate in Gallia, ut memini me dicere in libro I. Unde videas quam crassus sit eorum error, qui cum non attenderent hic loqui Favorinum, inde asseruerint Gellium esse Gallum.

6. *Apulia*.] Apulia quam vernacule dicimus *la Pouille*, Italiæ regio nunc in regno Neapolitano; alias dicta quodque est Iapygia ab Iapyge Dædali filio.

7. *Ora*.] Legit Ascensius ex ipsius *Apulia ora proficiscentem quasi finibus*; H. Stephanus ex ipsius *Apulia ore proficiscentem*. Thyfius *Iapygia ipsius ore proficiscentem quasi finibus*.

8. *Cleopatram*.] Cleopatram Ptolemæi Aulæ filiam, Ægypti reginam M. Antonius, Octavia sorore Cæsaris repudiata, duxit uxorem. Eum Cæsar

qui fuit Octavius Augustus bello aggredditur, & apud Actium navali prælio debellatum fugere in Ægyptum compulsit. Hic rebus desperatis Antonius ferro: Cleopatra ad mota sibi aspide, expers muliebri metus, vitam finivit. An. U. C. ICCCXXII. ante Christum xxxi. *Vel-leius*, &c.

9. *Horatianus*.] Id est, adhibitus ab Horatio qui poetarum lyricorum inter Latinos princeps, patre libertino Venusiæ, quæ urbs est in Apulia, natus, Mæcenati primum, deinde Augusto charissimus fuit. Quinquagenarius obiit anno ante Christum xi.

10. *Atabulus*.] Ventus est in Apulia infestissimus, Græca appellatione, quasi τὸ ἀτὼν βυλῆ, id est, detrimentum injiceret.

fulus; quos ipse quoque exsecuturus fui: addidissimque eos, qui ¹¹ *Etesia* & ¹² *Prodromi* appellantur, qui certo tempore anni cum ¹³ canis oritur ex alia atque alia parte cæli spirant; rationesque omnium vocabulorum, quia plus paulo ¹⁴ adbibui, effudissem: nisi multa jam prorsus omnibus vobis reticentibus verba fecissem, quasi fieret a me ¹⁵ *ἀκούων ἀνδραγαθῶν*. In convivio autem frequenti loqui solum unum neque honestum est, inquit; neque commodum. Hæc nobis Favorinus in eo, quo dixi, tempore apud mensam suam summa cum elegantia verborum totiusque sermonis comitate atque gratia denarravit. Sed quod ait ventum, qui ex terra Gallia flaret, *Circium* appellari; M. Cato tertio libro Originum eum ventum *Cercium* dicit non *Circium*. Nam cum de Hispanis scriberet, qui citra ¹⁶ *Hiberum* colunt, verba hæc posuit. *Sunt in his regionibus ferraria, argenti fodina pulcherrima, mons ex sale mero magnus; quantum demas, tantum adcrevit. Ventus Cercius, cum loquere, buccam implet; armatum hominem, plaustrum oneratum percussit.* Quod supra autem dixi *Etesias* ex alia atque alia cæli parte flare; haud scio an secutus opinionem multorum temere dixerim. ¹⁷ P. Nigidii in secundo librorum, quos de vento composuit, verba hæc sunt. *Etesia & Austri anni-versarii secundo sole flant.* Considerandum igitur est quid sit ¹⁸ *secundo sole*.

INTERPRETATIO.

γ recensuissim. z canicula sidus. a indagavi. b audientia ad ostentationem parata. c fodina ferri. d dejecit in terram.

NOTÆ.

11. *Etesia*.] Venti sunt qui quod certa anni tempestate spirent, *ισμῶν*, id est, anni dicti sunt.

12. *Prodromi*.] Prodromos quasi præcursores dixere Græci ventos Aquilones, quorum flatus ortum caniculæ diebus octo præcedit, ut notat Plinius.

13. *Canis oritur*.] Canicula sydus ardentissimum die xxii. Julii oritur, nec nisi post xxii. Augusti occidit.

14. *Hiberum*.] Hiberus vel Iberus Hispaniæ fluvius aureis arenis celeberrimus, oritur apud Cantabros, & in mare Balaricum evolvitur. *Ebro* nunc appellatur.

15. P. Nigidii.] P. Nigidius Figulus secundum Varronem Romanorum doctissimus, ex eo Figuli cognomentum habuit, quod interroganti cur gemini eo-

dem tempore in lucem editi diversa conditione nascerentur, exemplum rotæ a figulo maxima rapiditate revolutæ attulerit, ut diversæ eodem propemodum temporis puncto cæli affectionem ex celerrima conversione & incredibili motu probaret. Familiaris admodum fuit Ciceroni a quo dicitur in Epistolarum lib. IV. unus omnium doctissimus & sanctissimus & amicissimus. Eum in Chronico refert Eusebius Pythagoricum & magum fuisse, & in exilio mortuum Olymp. cxxxiv. annis ante Christum XLIV.

16. *Secundo sole*.] Ut navis quæ cursum fluvii sequitur, ferri dicitur secundo flumine; sic ventus non spirans adversus cursum solis censetur flare secundo sole.

CAPUT XXIII.

*Consultatio dijudicatioque locorum facta ex comœdia Menandri
& Cœcilii, quæ Plocium inscripta est.*

COMœdias lectitamus nostrorum poetarum sumtas ac versas de Græcis, ¹ Menandro ac ² Posidippo aut ³ Apollodoro aut ⁴ Alexide & quibusdam item aliis comicis. Atqui cum legimus eas, ^a nihil sane displiceat, quin lepidæ quoque & venuste scriptæ videntur, prorsus ut melius posse fieri nihil censeas. At enim si conferas & componas Græca ipsa, unde illa venerunt, ac ^b singula considerate atque apte junctis & alternis lectionibus committas: ^c oppido quam jacere atque sordere incipiunt, quæ Latina sunt, ^d ita Græcarum, quas æmulari nequiverunt, facitibus atque luminibus obsolescunt. Nuper adeo ^e usus hujus rei nobis venit. ^f Cæcilii Plocium legebamur: haudquaquam mihi & qui aderant displicebat. ^g Libitum est Menandri quoque Plocium legere, a quo istam comœdiam verterat. Sed enim postquam in manus Menander venit: a principio statim; di boni! ^h quantum stupere atque frigere, quantumque mutare a Menandro Cæcilius visus est! ⁱ Diomedis hercle arma & Glauci

INTERPRETATIO.

^a Nulla in re improbantur a nobis, imo videntur composita festivo & eleganter. ^b & attente diligenterque conferas qualibet, ea legendo simul & alternatim. ^c maxime. ^d adeo obscurantur jocis & elegantius Græcarum comœdiarum quas

imitari non potuerunt. ^e hoc sumus experti. ^f placuit nobis. ^g quam frigidus & habes scriptor esse visus est Cæcilius, & quantum degenerare visus est à Menandro!

NOTÆ.

1. *Menandro.*] Menander poeta comicus comœdias amplius centum scripsit & epistolas aliquot, quæ omnia desiderantur, nisi quod ex versibus sententiosa quædam supersunt. Natus est Olympiadæ cix. anno iiii ante Christum cccxlii. Obiit Eusebio teste Olymp. cxxi. an. iv. ante Christum cccxlii.

2. *Posidippo.*] Posidippus in nova comœdia princeps, floruit mortuo Menandro, fabulas scripsit xxx.

3. *Apollodoro.*] Is fuit comicus poeta, Menandri æmulus, Asclepiadæ filius, Atheniensis genere, Panætii Rhodii discipulus, autor versuum tragiamborum *Suidæ*. Floruit anno ante Christum circiter ccl.

4. *Alexide.*] Alexis, Thurius, pa-

truus Menandri floruit Olymp. cxii. ante Christum annis cccxxv.

5. *Cæcilii.*] Statius Cæcilius natione Insuber Gallus, professione comicus poeta Romæ vixit: & comœdiæ princeps habitus est ætate sua. Eum licet dicat Cicero malum Latinitatis autorem, tamen ei primas inter comicos tribuit Volcatius Sedigitus, ut refert Gellius lib. XV. c. XIV. Claruit an. U. C. lclxxvii. ante Christum clxxviii.

6. *Diomedis, &c.*] Erant arma Diomedis Græci militis ærea, Glauci vero Lyciorum principis aurea, quæ in signum veteris necessitudinis ambo invicem commutavere, ut fingit Homerus in Iliade,

non dispari magis precio existimata sunt. Accesserat dehinc lectio ad eum locum, in quo maritus senex super uxore divite atque deformi querebatur, quod ancillam suam, ^h non in scito puellam ministerio & facie non inliberali, coactus erat venundare suspectam uxori ⁱ quasi pellicem: nihil dicam ego quantum differat versus utriusque eximius: sit satis illis ad iudicium faciendum exponi. Menander ^k sic:

17 Επ' ἀμφοτέρων ἴν' ἐπιλήρηθ' ἢ μάλιν κρεαυδύων
Κατεργάσσα μέγα, καὶ περὶ οὐκ ἔργον,
Εκ δ' οἰκίης ἐξέβαλε πλὴν λυποῦμαι, καὶ βύλας.
Ἰν' ἐπιβλέπωσι πάντες εἰς τὸ Κρεαυδύωνος πρῶτον.
Ἦν δ' ἄρα οὐκ ἔχ' με γυνὴν διανοῖα.
Καὶ πλὴν ὅψιν ὦν ἐκτόσω. ⁸ ὅτι οὐκ ἔστιν οὐκ ἔστιν,
Τὴν δ' ἀνδρὶ μόνῳ ἔστι δὲ τῷ τῷ, σιωπῇ βύλας
Πλὴν νύκτα πλὴν πολλῶν κακῶν ἀρχόν.
Οἷοι Κρεαυδύων λαβεῖν εἰμὶ, καὶ δὴν τάλαντα,
Γυναικὸς ὅσα πρῶτος. εἴτ' ἐπὶ τὸ φράγμα.
Εἴπωσι ἀντιπῶν. Διὰ τὸν Ολύμπου.
Καὶ 9 Ἀθῶν οὐδ' ἀμφοτέρων πρῶτον, διαπνεύον δὲ
Δόξου τάλαντα, ἀπαρτίζω δὲ πρὶν ἢ ἀντιπῶν.

10

15

INTERPRETATIO.

^h peritam in ministeriis exhibendis, & ⁱ ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t

Cæcilius autem sic :

- ^m SENEX. Is demum miser est, qui arumnam suam nequit
Occultare. MA. Fere ita me uxor forma & factis facit.
Si taceam; tamen indicium est. Qua, nisi dotem, omnia
3 Qua nolis, habet. qui sapit, de me discet: qui, quasi
Ad hostes captus; libere servio, salva urbe atque arce.
Qua mihi quicquid placet, eo privas. Tu vin' me servatum?
Dum ejus mortem inhio: egomet vivo mortuus
Inter vivos. Ea me, clam se, cum mea ancilla ait
10 Consuetum; id me arguit: ita plorando, orando,
Instando atque objurgando me obtudit, uti eam
Venundarem: nunc credo inter suas aequalis
Et cognatas sermonem ferit. Qua vestrū fuit
Integra atavula, qua hoc itidem a viro
15 Impetravit suo, quod ego annis modo
Effeci, pellice ut meum privarem virum?
Hæc erunt concilia hodie. Differor sermone miser.

- Præter venustatem autem rerum atque verborum in duobus libris nequaquam parem, in hoc equidem soleo animum attendere, quod quæ
20 Menander præclare & apposite & facete scripsit, ea Cæcilius nequaquam potuit, ne quidem conatus est, enarrare; sed quasi minime probanda prætermisit; & alia nescio quæ mimica inculcavit, & illud Menandri de vita hominum media sumtum simplex & verum & delectabile; nescio quo pacto, omisit. Idem enim ille maritus senex cum altero senex
25 vicino colloquens & uxoris locupletis superbiam deprecans hæc ait :

^m 10 Εχω δ' ὀπίκληρον, Λαμία, οὐκ εἰρησὶ σοί.
Τὴν. οὐχ. κελίαν τῆς οἰκίας, ἢ τῆς ἀρχῆς.

INTERPRETATIO.

m Is denique infelix est, qui non potest regere suas miseras. Coniux mea suis actionibus & pulchritudine me in eum statum adduxit. Etsi nihil dicam, tamen produnt se miseria mea. Vxor mea habet, excepta dote, omnia qua nollem eam habere. Qui sapiens est docebitur exemplo meo, qui tanquam captivus inter hostes, libenter servio incolumi civitate & arce; qua aufert a me quidquid mihi arripit. An eo in statu vis me salvum esse. Dum vivo ejus mortem, interim vivo mortuus inter vivos. Dixit se absente mihi familiaritatem esse cum mea an-

cilla. Ea de re me accusat: adeo me fatigavit flendo, precando, urgendo & exprobrando, ut eam venderem. Puto jam ita loquitur inter suas aequales & offines: qua vestrum fuit qua florenti juventute obtinuerit a suo conjuge idem quod ego vetula sum consecuta, ut meo marito auferrem concubinam. De his agent in suis cætibus. Infelix eorum colloquitis proscindor.

n Habeo sane dotatam, Lamia: non dixi tibi hoc. Minimo dominam domus & agrorum.

NOTÆ.

10. Εχω δ'.] Hos versus quorum hic numeri minime cohererent, sic reformat Grotius, personis ubi literæ diversæ sunt

mutatis.

A. Εχω δ' ὀπίκληρον Λαμίαν, ἢ εἰρησὶ σοί
Τὴν. οὐχ. Α. Ταύτης κελίας & οἰκίας

Κὺ πάντων αὐτ' ἐκείνης ἔχρησ' ἀφ' ὅλων χαλεπῶν
χαλεπώτατον. ἄπει δ' ἀρχαλὴ ἐστὶν οὐκ ἔμοι μόνον,
Τῷ, πολὺ μᾶλλον θυγατρὶ. πρῶτον αἶμαρον λήγεις,
Εὖ οἶδα.

Cæcilius vero hoc in loco ridiculus magis quam personæ isti, quam tra-
ctabat, aptus atque conveniens videri maluit. Sic enim hæc corrumpit;

SE. *Sed tua morosa-ne uxor quæso est?* MA. *Quam? rogas?*

SE. *Qui tandem?* MA. *Tedet mentionis quæ mihi,*

Ubi domum adveni ac sedi, ex templo savium

Dat jejunia anima. SE. *Nihil peccat de savio.*

Ut devomas vult quod foris potaveris,

Quid de illo quoque loco in utraque comœdia posito existimari debeat
manifestum est. Cujus loci hæc ferme sententia. Filia hominis pauperis
in pervigilio vitiata est. Ea res clam patre fuit: & habebatur pro vir-
gine. Ex eo vitio gravida mensibus exactis parturit. Servus bonæ frugi,
cum pro foribus domus staret & propinquare partum herili filiæ atque
omnino vitium esse oblatum ignoraret, gemitum & ploratum audit puellæ
in puerperio enitentis: timet, irascitur, suspicatur, miseretur, dolet.
Hi omnes motus ejus affectionesque animi in Græca quidem comœdia
mirabiliter acres & illustres: apud Cæcilium autem pigra hæc omnia &
a rerum dignitate atque gratia vacua sunt. Post, ubi idem servus per-
cunctando quod acciderat repperit, has apud Menandrum voces facit:

Ω τῆς κακοδύμων ὅστις ὦν πίνης γαμῖ,

INTERPRETATIO.

omnia pro illa accepimus, hoc est ex
omnibus molestis

molestissimum. Omnibus certe difficilis
est non mihi uni,

Sed filio, multo magis filia. Rem into-
lerabilem narras.

Recte novi.

o Verum, amabo te, an conjux tua diffi-
cilis est? Quam est morosa? Id quavis?
Quomodo tandem est morosa? Piget loqui

de ea conjuge qua mihi domum ingre-
dienti dat statim osculum ore fatido. Non
peccat in eo quod te osculetur, cupit ut
eructes id quod bibisti extra domum. p in
vigiliis totius noctis violata est. q bo-
nis moribus. r ante januam domus. s la-
borantia. t omnia sunt frigida, & carent
majestate rerum & gratia.

u O ter infelix, quicunque existens
pauper uxorem accipis,

NOTÆ.

Καὶ ἄρχῃν. πάντ' αὐτ' ἐκείνης ἔχρησ'.

B. Κακὸν, ὃ Λατῶν ἔχρησ' χαλεπῶν χαλεπώ-
τατον.

A. Ἀπει δ' ἀρχαλὴ ἐστὶν, ὅς μοι μόνον,
Τῷ, πολὺ μᾶλλον θυγατρὶ. B. Πρῶτον

αἶμαρον λήγεις.

A. Εὖ οἶδα.

et. *Jejunia anima.*] Male olenti an-
helitus spirat plerumque qui jejunus
est. Contra qui sumit aliquid cibi ha-
litum reddit minime gravem: halitus

enim qui vel pulmonis, vel dentium
vitio sæpe corruptus est, ciborummo-
re commendatur. Aliam Aristoteles in
Problematis, sectione XIII. affert ra-
tionem, nimirum quod inani ventre
minusque agitato calidior factus aer spi-
ritum & excrementa putrefacere potest,
immobili pituita: calidiorem autem ef-
fici hinc patet, quod sitim excitare so-
leat jejunium.

Κὶ παιδοποιῶν. ὡς ἀλόγους ἔς' αὐτῶν,
 Ὅς μὴτε φυλακῶν οὐδ' ἀνείκελων ἔχον,
 12 Εἰ μὴτε ἀναιδέως εἰς τὰ πρὸς τῷ βίῳ.
 Ἐπιμνήσκου δὴ αὐτῶν τῶν χειρῶν,
 5 Ἀλλ' ὅτι πάλαι τὰ καὶ τὰ παλαιὰ βίῳ
 Κίμαζοντο, ζῆλον μὲν, αἰσῶν δ' ἔχον τὸ μέγιστον,
 Ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν διασώζοντο.
 Τῶν γὰρ ἐνὸς ἀλλόθεν, ἀπὸ τοῦ τοῦτο.

Ad horum autem ^a sinceritatem veritatemque verborum an ^γ adspiraverit Cæcilius consideremus; versus sunt hi Cæcili ^z trunca quædam ex Menandro dicentis, & ^a confarcinantis verba tragici tumoris:

*Is deum infirmatus est homo
 Pauper, qui ^b educit in egestate liberos:
 cFortuna & res est ut continuo pareat.*

15 *Nam opulento famam facile occulit factio.*

Itaque, ut supra dixi, cum hæc Cæcili verba ^d seorsum lego: neutiquam videntur ingrata ^e ignavaque: cum autem Græca comparo & ^f contendo: non puto Cæciliū sequi debuisse, quod assequi nequiret.

INTERPRETATIO.

<i>& gignit liberos? Quam rationis expers est vir,</i>	<i>vero habens partem,</i>
<i>qui neque præsidium in necessitate habet,</i>	<i>omnium bonorum expers.</i>
<i>neque aliquid sibi comparat ad communia vita.</i>	<i>De uno curans, omnes admoneo.</i>
<i>Occultare opulentus potest hoc divitiis; sed in nudata & calamitosa vita hybernans, querens quidem, molestem</i>	<i>xpuritatem, γ peruenerit. z fragmenta.</i>
	<i>a & congmentantis verba ampullata tragico more, b educat. c ejus conditio &</i>
	<i>paupertas exigit ut semper obediat. Nam opes facile regunt opprobrium divitiis.</i>
	<i>d separatim. e frigida. f confero.</i>

NOTE.

12. Ei πῶν.] Versus consequentes in quibus nec numeri nec modi satis cohererent, ita restitimus

Μὴτ' ἀναιδέως εἰς τὰ πρὸς τῷ βίῳ
 Ἐπιμνήσκου δὴ αὐτῶν τῶν χειρῶν.
 Ἀλλ' ὅτι ἀναιδέως καὶ τὰ παλαιὰ βίῳ
 Χίμαζοντο ἔχον, & ἀναιδέως ἔχον

Τὸ μίση ἀπὸ τοῦ ἀγαθῶν δ' ἐκ τῶν ἀναιδέων.

Qui duo ultimi versus ad verbum sic reddi Latine possunt. *Hybernans vivis molestiarum habens partem omnium, bonorum autem nequaquam potens habere partem ullam.*

CAPUT XXIV.

De ^a vetere parsimonia, deque antiquis legibus ^b sumptuariis.

20 **P**arsimonia apud veteres Romanos & victus atque cœnarum tenuitas non domestica solum observatione ac ^c disciplina, sed publica quoque

INTERPRETATIO.

a De antiqua frugalitate, b moderantibus sumptum. c institutione.

animadversione

animadversione legumque complurium sanctionibus custodita est. Legi adeo nuper in Capitonis Atei ¹ conjectaneis senatus decretum vetus ² C. Fannio & M. Valerio Messala Coss. factum, in quo jubentur principes civitatis, qui ³ ludis Megalensibus antiquo ritu mutuitarent, id est, mutua inter sese convivia agitarent, jurare apud consules ⁴ verbis conceptis non amplius in singulas cœnas sumtus esse facturos, quam ⁵ centenos vicenosque æris, præter olus & far & vinum; neque vino ⁶ alienigena sed patrio usuros; neque argenti in convivio plus pondo, quam libras centum illaturos. Sed post id senatusconsultum lex Fannia lata est, quæ ⁷ ludis Romanis, item ⁸ ludis plebeis & ⁹ Saturnalibus & aliis quibusdam diebus, in singulos dies centenos æris ¹⁰ infumi concessit, decemque aliis diebus in singulis mensibus ¹¹ tricenos; cæteris autem omnibus diebus denos. Hanc Lucilius poeta legem ¹² signat, cum dicit:

¹ Fanni centussisque misellos.

In quo erraverunt quidam commentariorum in Lucilium scriptores, quod putaverunt Fannia lege perpetuos in omne dierum genus centenos æris statutos. Cenaum enim æris Fannius constituit, sicuti supra dixi, festis quibusdam diebus; eosque ipsos dies nominavit. Aliorum autem dierum omnium in singulos dies sumtus inclusit intra æris alias tricenos, alias denos. ¹³ Lex deinde Licinia ¹⁴ rogata est; quæ cum certis diebus, sicuti

INTERPRETATIO.

d celebrarent invicem mutua convivia. e certa verborum formula. f centum viginti asses. g ab externa regione adveſto. h asses expendi. i triginta. k indicat.

l miseros ob legem a Fannio latam, & centum asses ad sumptum quotidianum constitutos. m lata est.

NOTÆ.

1. Conjectaneis.] Conjectanea, liber Capitonis Ateii, cujus vix ullum jam extat vestigium.

2. C. Fannio, & M. Messala Coss.] Hi consularum inierunt anno U. C. non DCCLXXXIX. ut ait Batavus interpret, sed DCXCIII. ut demonstrant fasti consulares, & Cassiodorus, ante Christum CLXI.

3. Ludis Megalensibus.] In honorem magnæ Deorum matris celebrabantur hi ludii per VI. dies a IV. ad IX. diem Aprilis. Ita sunt appellati a Megalesio templo prope Pessinuntem in Paphlagonia, unde ejus simulacrum Romam adveſtum est: eo, teste Livio, primus instituit M. Junius Brutus.

4. Centenos vicenosque æris.] Intellige asses: quod nomen as, ab ære derivatur, idemque omnino significant as, & pondo & libra æris. As autem quinque

circiter denariis Francicis expenditur. Unde centum & viginti asses Romani ad quinquaginta circiter asses nostrates rediguntur.

5. Ludis Romanis.] Ludos Romanos qui & Circenses & magni sunt appellati, primis temporibus urbis instituere Reges Romani.

6. Ludis plebeis.] Hi regibus expulſis pro libertate plebis decreti fuerunt.

7. Saturnalibus.] Saturnalia festa Saturni longe ante Romam conditam in Italia celebrari cœpta sunt. Decembri mense celebrabantur, quo tempore maxima servis licentia permittebatur.

8. Lex Licinia.] Lata a P. Licinio Craſſo, cujus consularum cum fasti referant ad annum U. C. DCCLVII. male rejicit Batavus interpret ad annum DCCLXVI.

Fannia, centenos æris impendi permisisset, nuptiis^a ducenos indulxit; cæterisque diebus statuit æris^o tricenos; cum & carnis aridæ & falfamenti certa pondera in singulos dies constituerit: si quicquam esset natum e terra, vire, arbore; ^p promisce atque indefinite largita est. Hujus legis ⁹ Lævius poeta meminit in ¹⁰ Erotopægniis. Verba Lævii hæc sunt, quibus significat hœdum, qui ad epulas fuit allatus, ⁹ dimissum, cœnamque ita, ut lex Licinia sanxisset, pomis oleribusque instructam.

Lex Licinia, inquit, introduciuntur:

Lux liquida hœdo redditur.

- 10 Lucilius quoque legis istius meminit in his verbis: *Legem vitemus Licini.* Postea L. Sylla dictator, cum legibus istis ^f firu atque senio oblitteratis plerique in ^t patrimonii amplis helluarentur, & ^u familiam pecuniamque suam prandiorum gurgitibus proluisissent, legem ad populum tulit, qua cautum est ut ¹¹ kalendis, idibus, nonisque, diebus ludorum & feriis
- 15 quibusdam solemnibus ¹² sestertios tricenos in cœnam infumere jus potestasque esset; cæteris autem aliis diebus omnibus non amplius ternos. Præter has leges. ¹³ Æmiliam quoque legem invenimus, qua lege non sumtus cœnarum, sed ciborum genus & modus præfinitus est. Lex deinde ¹⁴ Antia præter sumtum æris id etiam sanxit, ut, qui magistratus es-
- 20 set magistratumve capturus esset, ^x ne quo ad cœnam nisi ad certas personas itaret. Postremo lex Iulia ad populum pervenit Cæsare Augusto imperante: qua ¹⁵ profestis quidem diebus ducenti finiuntur; kalendis, idi-

INTERPRETATIO.

a concessit ducentos. o triginta. p nihil determinando q remissum. r vita quæ debebat eripi hœdo redditur. f desuetudine atque vetustate antiquatis. t deberent

maxima patrimonio. u & exhausissent bona familia sua immensis sumptibus conviviorum. x ne frequenter iret cœnatum, nisi apud quasdam personas.

NOTÆ.

9. *Lævius.*] Hic poeta quo tempore vixerit, incertum.

10. *Erotopægniis.*] Erotopægnia erant amatorii lusus a vocibus Græcis ita dicti, τὸ πλεῖστον ἡδονή, *quæ amor.*

11. *Kalendis, idibus, nonis.*] Kalendæ primus cujusque mensis dies erat. Idus Martio, Julio, Septembri & Octobri dies erat decimus quintus, reliquis mensibus decimus tertius. Nonæ supradictis quatuor mensibus in vii. diem incidebant, aliis mensibus in v.

12. *Sestertios.*] Sestertius numus quasi semistertius dictus, quod cum esset quarta pars denarii Romani decem asses continentis, expenderetur duobus assibus & semisse. His characteribus designatur *XLSS*, duplex l libras duas sive asses duos, & s semis significat: subinde tamen per incertitiam librarii his literis *HS*. sestertii notam substituerunt. Denarius Romanus

hac nota *x*. quæ decem significat & decussis dicitur, signatus fuit. Gallicæ monetæ collatus quilibet sestertius conficiet decem denarios nostrates: triginta vero sestertii viginti assibus valebunt. At sestertium in neutro genere mille sestertios æquat, sive *XLIII*. libras, & *xv*. asses nostrates.

13. *Æmiliam.*] Lata ab Æmilio Lepido, qui consularum gessit cum *Q. Lutatius Catulo*, an. U. C. *IdcLxxvi*. non autem *Idcxv*, ut falso refert Batavus interpretes.

14. *Antiam.*] Latam ab Antio Restione, qui ne suam ipse legem contemneret, nunquam deinde foris cœnavit.

15. *Profestis diebus.*] Concessi ad rem publicam & privatam administrandam dies profesti appellabantur, quasi essent procul a decorum numine colendo.

LIBER SECUNDUS.

lus, nonis, & aliis; quibusdam festivis trecenti; nuptiis autem & ¹⁶ repotiis HS. mille. Esse etiam dicit Capito Ateius edictum divi-ne Augusti an-
Tiberii Cæsaris non satis commemorari; quo edicto per dierum varias sol-
lemnitates a trecentis festivis adusque duo millia sumtus cœnarum ⁷ pro-
pagatus est; ² ut his saltem finibus luxuriæ effervescentis æstus coerceretur.

INTERPRETATIO.

⁷ *extensus est. 2 ut saltem intra hos terminos retineretur immensitas profusionis incipientis.*

NOTÆ.

16. *Repotiis.*] Repotia dicuntur, cum posttridie nuptiarum reiteratur potatio.
17. *Tiberii.*] Tiberius Augusti princi-
pis optimi successor, sævitia, rapacitate & arrogantia omnibus odiosus: quæ ta-
men vitia ingenio fingendis virtutibus subdolo sub initia principatus callide dissimulavit. Obiit anno imperii XXXI. Christi XXXVI. Tacitus, Suetonius, &c.

CAPUT XXV.

Quid Græci ἀλογίαν, quid contra ἀνωμαλίαν vocent.

IN Latino sermone sicut in Græco, alii ^a ἀλογίαν sequendam puta-
verunt, alii ^b ἀνωμαλίαν. Αναλογία est similitudo^c similis declinatio quam
quidam Latine proportionem vocant. Ανωμαλία est inæqualitas declinatio-
num consuetudinem sequens. Duo autem Græci grammatici illustres ¹⁰
¹ Aristarchus & ² Crates summa ope, ille ἀλογίαν, hic ἀνωμαλίαν ^d de-
fensitavit. M. Varronis ad Ciceronem de lingua Latina liber octavus
nullam esse observationem similitudo docet. Itaque in omnibus pæne verbis
consuetudinem dominari ostendit. *Sicuti cum dicimus*, inquit, *lupus lupi,*
probus probi, & lepus leporis; item paro paravi, lavo lavi, pungo pupugi, ¹⁵
undo tutudi, & pingo pinxi. Cumque, inquit, *a cæno & prandeo & potio*
& cœnatus sum, & pransus sum, & potus sum dicamus: & ab adstringor
tamen & extergeor & labor, adstrinxi & extersi & lavi dicimus. Item
cum dicamus ab Osco, Tusco, Græco. Osce, Tusce, Græce: a Gallo tamen
& a Mauro Gallice & Maurice dicimus. Item a probus probe, a doctus do- ²⁰
ctæ: sed a rarus non dicitur rare, sed alii raro dicunt, alii rarenter. Idem
M. Varro in eodem libro: Sentior, inquit, nemo dicit, & id per se nihil est.

INTERPRETATIO.

^a *Proportionem.* ^b *inaequalitatem.* ^c *vocabulorum.* ^d *propugnavit.*

NOTÆ.

1. *Aristarchus.*] Is fuit ortu Samo-
thraz, Alexandrinus habitatione, profes-
sione Grammaticus. Floruit sub Ptole-
mæo Philometore Ægypti rege anno
circiter ante Christum CLXXV. Cum
incidisset in hydropisum anno ætatis
LXXII. voluntaria se inedia confecit. *Sui-
das.*
2. *Crates.*] Is pariter Grammaticus
& Aristarchi discipulus sub Ptolemæo
Philometore in Ægypto regnante cla-
ruit anno ante Christum circiter CLXX.

M ij;

A. GELLII NOCTIUM ATTICARUM

assentior tamen fere omnes dicunt. ¹ Sifenna unus assentio in senatu dicebat; & cum postea multi secuti; neque tamen vincere consuetudinem potuerunt. Sed idem Varro in aliis libris multa pro ἀναλογία tuenda scripsit. Sunt igitur hi tanquam loci quidam communes contra ἀναλογίαν dicere, & item rursus pro ἀναλογία.

NOTA.

3. *Sifenna.*] L. Sifenna Romanus orator & historicus paulo ante Cicero- nem celebris extitit. Hic emendator ser- monis usitati cum esse vellet, deterreri non potuit quominus inusitatis verbis uteretur. Eum Cicero libro I. de legibus testatur Latinis omnibus scriptoribus qui ad id usque temporis floruerant fa- cile superiorem extitisse. Juvenis erat, autore Velleio Patereulo, quo tempore Jugurtha & Marius sub Africano mili- tabant, nempe circa an. U. C. DCXXV. ante Christum CXXIX.

CAPUT XXVI.

Sermones M. Frontonis & Favorini philosophi de generibus colorum, vo- cabulisque eorum Græcis & Latinis: atque inibi color spadiæ cujusmodi sit.

FAVORINUS philosophus, cum ad ¹ M. Frontonem consularem pedibus ægrum viseret, voluit me quoque ad eum secum ire. Ac deinde, cum ¹⁰ ibi apud Frontonem plerisque viris doctis præsentibus sermones de colori- bus vocabulisque eorum agitentur, quod multiplex colorum ² facies, appellationes autem incertæ & ³ exiguæ forent; Plura sunt, inquit, Fa- vorinus, in sensibus oculorum quam in verbis vocibusque colorum discrimina: nam, ut alias eorum concinnitates omittamus, simplices isti & rufi ¹⁵ & virides colores singula quidem vocabula, multas autem species differen- tes habent. Atque eam vocum inopiam in lingua magis Latina video, quam in Græca. Quippe qui rufus color; a rubore quidem appellatus est: sed cum aliter rubeat ignis, aliter sanguis; aliter ² ostrum, aliter crocum: has singulas rufi varietates Latina oratio singulis propriisque vocabulis non ²⁰ demonstrat, omniaque ista significat una ruboris appellatione: cum tamen ex ipsis rebus vocabula colorum ^c mutuetur; & igneum aliquid dicit & flam- meum & sanguineum & croceum & ostrinum & aureum. Russus enim color & ruber nihil a vocabulo rufi differunt; neque proprietates ejus omnes de-

INTERPRETATIO.

a Species. b pauca. c desumat.

NOTA.

1. *M. Frontone.*] M. Fronto philoso- phiz & eloquentiæ laude celebris Tra- jano imperante consul creatus est anno Christi c. M. Antoninum principem habuit discipulum qui merito in præ- ceptorem amore ab senatu petiit, ut statua Frontoni decerneretur.

2. *Ostrum.*] Ostrum propriè sanguis est muricis pisciculi marini expressus ad tingendas pretiosas lanas. Vulgo dicitur *Couleur de pourpre ou d'écarlate.*

clarant, ^d *καὶ τοῦτο ὅτι καὶ πρὸς τὸ ἐρυθρὸν καὶ ποικίλον*: sed habere quasdam ^e distantias coloris rufi videntur vel augentes eum, vel remittentes, vel mista quadam specie temperantes. Tum Fronto ad Favorinum; ^f Non inficias, inquit, imus, quin & lingua Græca, quam tu videre legisse, prolixior fu-
lorque sit, quam nostra. Sed in iis tamen ³ coloribus, quibus modo di-
xisti, designandis, non proinde inopes sumus, ut tibi videmur. Non enim
hæc sunt sola vocabula rufum colorem demonstrantia, quæ tu modo di-
xisti, *rufus*, & *ruber*: sed alia quoque habemus plura, quam quæ pro-
ducta abs te Græca sunt. Fulvus enim & flavus & rubidus & phœniceus
& rutilus & luteus & spadix appellationes sunt rufi coloris, aut ^h acuen-
tes eum quasi incendentes, aut cum colore viridi miscentes, aut nigro
ⁱ insuscitantes, aut virenti sensim albo illuminantes. Nam phœniceus,
quem tu Græce *ποικίλον* dixisti, noster est, & rutilus, & spadix ^k phœ-
nicei *καὶ ποικίλος*, qui factus Græce noster est, exuberantiam splendorem-
que significat ruboris; ^l quales sunt fructus palmæ arboris ^m non admo-
dum sole incocti, unde spadici & phœnicei nomen est. Spadica enim
Dorici vocant avulsum e palma ⁿ termitem cum fructu. Fulvus autem vi-
detur de rufo atque viridi mixtus in aliis plus viridis in aliis plus rufi ha-
bere: sicut poeta ^o verborum diligentissimus, *fulvum aquilam* dicit &
iaspidem, *fulvos galeros* & *fulvum aurum* & *arenam fulvum*, & *fulvum*
leonem. Sic Q. Ennius in annalibus *are fulvo* dixit. *Flavus* contra videtur
ex viridi & rufo & albo ^p concretus. Sic *flaventes coma*, & quod mirari
quosdam video, *frondes olearum* a Virgilio dicuntur *flava*. Sic multo an-
te Pacuvius *aquam flavam* dixit, & *flavum pulverem*. Cujus versus, quo-
niam sunt jucundissimi, libens commemini.

^a *Cedo tamen pedem lymphis flavis: flavum ut pulverem*
Manibus isdem, quibus Ulyssi sæpe permulsi, abluam;
Lassitudinemque minuam manuum mollitudine.

Rubidus autem est rufus ^r atrore & nigrore multo mixtus. *Luteus* contra
rufus color est dilucidior. Unde ejus quoque nomen esse factum videtur.
Non ergo, inquit, mi Favorine, species rufi coloris plures apud Græcos,
quam apud nos nominantur. Sed ne viridis quidem color pluribus ab illis,
quam a nobis, vocabulis dicitur. ^f Neque non potuit Virgilius, colorem

INTERPRETATIO.

^d *flavus & igneus, & ruber & puniceus.*
^e *differentias. f non negamus, inquit. g Gra-*
^{calingua quam apparet te didicisse, comple-}
^{hatur plura vocabula quam nostra. h red-}
^{dentes splendidiorem quasi inflamman-}
^{tes. i reddentes obscuriorem. k idem signi-}
^{ficat quod Phœniceus. l qualis coloris.}
^{m immaturi. n ramum. o verborum dili-}

^{gentissimus} observator Virgilius. ^p *factus.*
^q *permitte pedem tuum lavari aquis fla-*
<sup>vis, ut abstergam pulverem flavum iis-
^{dem manibus, quibus leniter attrexiavi}
^{pedes Ulyssi. g} *minuam lassitudinem per-*
^{mulcendo manibus meis tuos pedes. i ni-}
^{gro colore. f} *Virgilius volens significare*
^{colo} *equi viridem potuit dicere caru-*</sup>

NOTA.

³ *Coloribus, quibus dixisti.* Id est,
quos modo dixisti. Græca est locutio,
quæ relativum ponitur in casu antec-

^{dentis, modo sit genitivus aut dati-}
^{vus, etiamsi verbum sequens alium ca-}
^{sum exigit,}

M iij

equi significare viridem volens, cæruleum magis dicere equum quam glaucum: sed maluit verbo uti notiore Græco quam inusitato Latino. Nostri autem Latinis veteribus cæsia dicta est, quæ a Græcis ⁴ γλαυκῶ-
 5 *ms*, ut Nigidius ait, de colore cæli, quasi cælia. Postquam hæc Fronto dixit. Tum Favorinus scientiam rerum uberem verborumque ejus elegantiam ⁵ exosculatus: Absque te, inquit, uno forsitan lingua profecto Græca longe anteisset; sed tu mi Fronto, quod in versu Homérico est, id facis;

⁶ Καὶ νῦν ἐπ' αὐτῇ ἀμύησον ἴθνης.

20 Sed cum omnia libens audiui, quæ peritissime dixisti, tum maxime quod varietatem flavi coloris enarrasti: fecistique ut intelligerem verba illa ex aequali quartodecimo Ennii amœnissima, quæ minime intelligebam.

⁷ Verrunt extemplo placide mare marmore flavo.

Ceruleum spumat mare conferta rate pulsum.

15 Non enim videbatur cæruleum mare cum marmore flavo convenire. Sed cum sit, ita ut dixisti, flavus color viridi & albo mixtus, pulcherrime prorsus spumas virentis maris flavo marmore appellavit.

INTERPRETATIO.

leum potius quam glaucum. i. habens oculos castos. u. blande approbans. x. ⁸ *Victoriam propter virtutem tuam incertam reddidisti.* y. statim tranquille pulsant mare

quod simile est marmori subviridi. Mare subviride spumescit divisum multis navibus.

NOTÆ.

4. Γλαυκῶσις.] Minerva γλαυκῶσις a cæruleo colore oculorum sæpissime vocatur ab Homero.
 5. Nigidius.] Vide notas in cap. xxi. hujus libri.
 6. Καὶ νῦν, &c.] Hujus versiculi numerus non constat, neque apud Hom-

rum reperitur: fortasse alluserit Favorinus ad hunc versum Homericum
 Καὶ νῦν ἢ παύσασιν, ἢ ἀμύησον ἴθνην.
 Et quidem aut prævortisset, aut dolum fecisset certamen.

CAPUT XXVII.

Quid T. Castricius existimaverit super Sallustii verbis & Demosthenis et quibus alter Philippum descripsit, alter Sertorium.

20 Verba sunt hæc gravia atque illustra de rege Philippo Demosthenis: ¹ ἰώγων δ' αὐτὸν Φίλιππον, οὗτος δὲ ἡμῖν ὁ ἀγὼν ὡς ἐπ' ἀρχῆς καὶ διω-

INTERPRETATIO.

² Videbam vero ipsum Philippum cum quo nobis contentio est de imperio & prin-

NOTÆ.

1. Philippo.] Philippus Macedo Alexander regnare cœpit in Macedonia Metho-

xandri magni parens annos natus xxiv. nam urbem Thraciz obsideans altero ocu-

αἱ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκακομήσαν, τὴν καλὴν καπαρόν, τὴν χεῖρα, τὸ σκέλος πει-
 πομήσαν, πᾶν ὃ, π ἂν βυλῆδῃ μέγας ἢ τύχη τῷ σώματι περιλείδῃ, τὸ το περιέ-
 μῃσι, ὅς τε τὸ λοιπὸν μετὰ πρῆς ἔ, δόξας ζῶ. Hæc ^b æmulari volens Sallu-
 stius de ² Sertorio duce in historiis ita scripsit. *Magna gloria tribunus mi-*
litum in Hispania T. Didio imperatore, magno usu, ³ bello Marsico, ^c pa-
rius militum & armorum fuit: multaque tum ductu ejus curata, primo per
ignobilitatem, deinde per invidiam scriptorum celata sunt; qua eminus facie
sua ostentabat, aliquot ^d adversis cicatricibus & effosso oculo. Quo ille ^e de-
honestamento corporis maxime letabatur: neque illis anxius, quia reliqua
gloriosius retinebat. De utriusque his verbis T. Castricius cum ^f pensitaret, ¹⁰
Nonne, inquit, ultra naturæ modum humanæ est dehonestamento corpo-
ris lætari? Siquidem lætitia dicitur exultatio quædam animi cum gaudio
& efferventiore rerum expetitarum. Quanto illud sincerius & humanis
magis rationibus conveniens? ^h πᾶν ὃ, π ἂν βυλῆδῃ μέγας ἢ τύχη τῷ σώ-
ματι περιλείδῃ, τὸ το περιέμῃσι. Quibus verbis, inquit, ostenditur Phi-
lippus non, ut Sertorius, corporis dehonestamento lætus, quod est, in-
quit, ⁱ insolens & immodicum; sed, præ studio laudis & honoris, jactu-
rarum damnorumque corporis contemptor, ^k qui singulos artus suos for-
tunæ producendos daret quæstu atque compendio gloriarum.

INTERPRETATIO.

cipatu, oculo effosso, humero fracto, manu & crure vulneratum, omnem quam voluisset partem corporis fortuna auferre, eam offerentem, ut per reliquam vitam cum honore & gloria viveret, b imitari. c apparatu. d signis vuln-
 nerum acceptorum in anteriore corporis

parte. e vitio. f cogitaret attentius. g vehem-
 entiore. h omnem quam vellet fortuna
 partem corporis auferre, eam offerentem.
 i extraordinarium, & immoderatum. k qui
 ad acquirendam sibi gloriam vellet omnia
 sua membra fortuna immolari.

NOTÆ.

¹⁰o privatus est. Aliquot præliis pro com-
 muni Græciæ salute feliciter perfunctus,
 cum tyrannidem usurpare conaretur,
 Demosthenem expertus est acerrimum
 adversarium. Dux Græcorum adversus
 Persas publicis suffragiis renunciatus,
 in ipsa ludorum celebritate a Pausania
 corporis sui stipatore occisus est Olymp.
 cxi. anno ante Christum cccxxxvi.
Diodor. Iustin.

². Sertorio.] Q. Sertorius primum
 orator, tum dux egregias extitit, adeo
 ut Romanus Annibal ab Hispanis dice-
 retur. In petitione magistratus repulsam
 passus a Sylla, Matini partes secutus bel-

lum in Hispania contra Syllæ exercitum,
 aliquot annos sustinuit publicæ libertatis
 causam præferens. Suorum perfidia oc-
 cisus est in convivio an. U. C. IocLxxxI.
 ante Christum Lxxiii. *Plutarchus, &c.*
³. Bello Marsico.] Marci Italici populi
 sperato civitatis jure frustrati a populo
 Romano cum plerisque Italici populi
 defecerunt, unde & id bellum Marsicum
 seu Sociale dictum est: dubio Marte ali-
 quandiu pugnatum est, donec de iis om-
 nino devictis triumphavit Cn. Pompeius
 Strabo consul anno U. C. IocLxv. ante
 Christum Lxxxix. *Florus, &c.*

CAPUT XXVIII.

^a Non esse compertum cui deo rem divinam fieri oporteat, cum terra movet.

QUænam esse causa videatur, quamobrem terræmotus fiant, non modo his communibus hominum sensibus opinionibusque compertum non est; ¹ sed ne inter physicas quidem philosophias ^b satis constitit ventorumne vi accidunt specus hiatusque terræ subeuntium, an aquarum subter in terrarum cavis undantium fluctibus pulsibusque; ita uti videntur existimasse antiquissimi Græcorum, qui ^c Neptunum ^d ἐννοσίγαιον ἢ αἰθιγῶνα appellaverunt, an cuius aliæ rei causa alteriusve dei vi ac numine, nondum etiam, sicut diximus, pro certo creditum. Propterea veteres Romani, cum in omnibus aliis vitæ officiis, tum ^d in constituendis religionibus atque in diis immortalibus animadvertendis castissimi cautissimi-

INTERPRETATIO.

^a Non esse exploratum cui deo oporteat sacrificari, quando terra tremis. ^b non satis certum est, an contingant propter violentiam ventorum qui se se insinuant in antra terra concava, ^c terra concussorem, ^d rituum observantissimi in discernendis ceremoniis atque in notandis rebus qua spectant deos.

NOTÆ.

1. Sed ne inter physicas quidem philosophias.] Mirum quam in varias de causis terræ motuum opiniones abierint philosophi. Thales ut rerum omnium primordia in aquis constituebat; ita censebat ex eo moveri terram, quod hæc quasi navigium aquis innataret, & tremere vi tempestatis. Hujus sententiæ falsitatem revincit gravitas terræ, quæ in centro mundi sita est, adeoque cum gravior sit, aquis innatare non potest. Censuit Democritus aquam pluviam cum subterraneos specus subiit, iisque non potest contineri, vi repulsam motum facere. Somnia. Cur enim allisæ multo vehementius ad litora æstuantis oceani aquæ terram singulis diebus non moverent. Lucretius lib. VI. hanc affert causam.

*Terra superna tremis magnis concussa
ruinis*

*Subter, ubi ingentes speluncæ submis-
sas:*

*Quippe cadunt toti montes magnoque
repente*

*Concussu late discernunt inde tremores:
Et merito quoniam plaustris concussa*

tremiscunt

*Tectæ viam propter non magno pon-
dere tota.*

Verum, ut id aliquando possit accidere, certe nemo jam dixerit unicam esse terræ motuum causam, alioqui semper deberet ibi subsidere terra, ubi tremit. Statuit Aristoteles lib. II Meteor. cap. VII. commoveri terram, cum terræ visceribus inclusus spiritus foras erumpere nititur. Si enim ventus in aere patenti sæpe convellit arbores & turres dejicit: quid non efficiat angustis quibusdam claustris coercitus? Porro cum gignantur illi spiritus terra a sole calefacta, tum ab ignibus subterraneis excitantur. Omnino enim ut tormentarius pulvis ad moto igne firmissimas arces concutit ac disturbat, sic incensa exhalatio mirum in modum rarefcit, & exitu frustra quæsito vel in se revolvitur, vel dum foras contendit prodire, terram concutit.

2. Neptunum.] Hic Saturni & Opæ filius, ut poetæ fingunt, deus maris extitit. Regiæ classis præfectura maris illi numen peperit apud stultam antiquitatem.

que

que, ubi terram^e movisse senserant nuntiatumve erat, ^fferias^f ejus rei causa edicto imperabant; sed dei nomen, ita uti solet, cui servari ferias oporteret, statuere & edicere^g quiescebant; ne, alium pro alio nominando, falsa religione populum alligarent. eas ferias si quis^h polluisset, ⁱpiaculoque ob hanc rem opus esset: hostiam, ³SI DEO. SI DEÆ. immobilabat: idque ita ex decreto pontificum observatum esse M. Varro dicit: quoniam & qua vi & per quem deorum dearumve terra tremere, incertum esset. Sed de Lunæ moribus Solisque^k defectibus; non minus in ejus rei causa reperienda sese exercuerunt. Quippe M. Cato vir in cognoscendis rebus multi studii, incerta tamen & ^lincuriosa super ea re opinatus est. Verba Catonis ex Originum quarto hæc sunt. *Non libet scribere quod in tabula apud pontificem maximum est*, ^mquotiens ⁴annona cara, quotiens luna aut solis lumini caligo, aut quid obstiterit. Usque adeo parvifecit rationes veras solis & lunæⁿ deficientium vel scire vel dicere.

INTERPRETATIO.

e tremuisse. f propter eam rem decreto indicabant dies festos. g omitebant. h opus faciendo violasset. i sacrificio. k eclipsis. | *l minime curiosa, m quoties res frumentaria magno pretio constiterit. n patientium eclipsim.*

NOTÆ.

3. *Si deo, si dea.*] Ejusmodi preces concipi solebant cum incertum erat, a quo deo sperandum esset auxilium. Valerius ut galæ suæ insidentem corvum vidit, dum contra Gallum pugnaret, | *precatus, si divus si diva esset qui sibi præpetem misisset, volens propitiu adesset.* Livius I. Decad. lib. VII.
4. *Annona.*] Sic dicitur res frumentaria, quæ in annum victum comparatur.

CAPUT XXIX.

Apologus Æsopi Phrygiæ memoratu non inutilis.

ÆSopus ille^a & Phrygiæ fabulator haud immerito sapiens existimatus est, cum, quæ^b utilia monitu suasuque erant, non severe, non imperiose præcepit & censuit, ut philosophis mos est; sed festivos delecta-

INTERPRETATIO.

a Ille ortus e Phrygia scriptor fabularum. b qua poterant utiliter moneri & suaderi.

NOTÆ.

1. *Æsopus.*] Vir servili conditione, Chilonis tradit Æsopum Olymp. LII. ingenio nobilissimo, primus philosophari ridendo instituit. E servo factus liber, a Delphis occisus est Olympiade LII. scilicet an. ante Christum 529. Eum floruisse ait Thyfius Batavus interpres Olymp. XL. & a Delphensibus interfectum Olymp. L. quo tandem autem? Certe Diogenes Laertius in vita | *claruisse, a Delphis autem occisum LIV. Eusebius & Suidas testantur. Æsopi fabulas ad centum quinquaginta collegit Maximus Planudes Monachus Constantinopolitanus non multo ante tres ætates, multaque de suo addidit.*
2. *Phrygia.*] Asiæ minoris regio, nunc *Germian* dicitur.

N.

bilesque ^c apologos commentus res salubriter ac prospicienter animad-
 versas in mentes animosque hominum cum audiendi quadam illecebra
 induit. Velut hæc ejus fabula de aviculæ nidulo lepide atque jucunde
 præmonet spem fiduciamque rerum, quas efficere quis possit, haud un-
 quam in alio sed in semetipso habendam. Avicula, inquit, est parva,
 5 nomen est cassita, habitat ^d nidulaturque in segetibus id ferme temporis,
 ut ^e appetat messis pullis jam jam plumantibus. Ea cassita in ^f sementes
 forte concesserat tempestiviores. Propterea frumentis flavescentibus pulli
 etiam tunc ^g involucre erant. Cum igitur ipsa iret cibum pullis quæsitum:
 10 monet eos ut, si quid ibi rei novæ heret dicereturve, animadverterent:
 idque uti sibi, ubi redisset, nuntiarent. Dominus postea segetum illarum
 filium adolescentem vocat: & Videsne, inquit, hæc ematuruisse & ^h ma-
 nus jam postulare? Iccirco die crastini, ⁱ ubi primum diluculabit, fac
 amicos adeas, & roges veniant, operamque mutuam dent & ^k messẽ
 15 hanc nobis adjuvent. Hæc ubi ille dixit; discessit: atque, ubi rediit
 cassita, pulli trepiduli circumstrepere; orareque matrem ut statim jam pro-
 peret, atque alium in locum sese adsportet. Nam dominus, inquiunt,
 misit qui amicos rogaret uti luce oriente veniant & metant: mater jubet
 eos ^l a metu otiosos esse. Si enim dominus, inquit, messẽ ad amicos
 20 rejicit; crastino seges non metetur. Neque necesse est, hodie uti vos au-
 feram: die igitur postero mater in pabulum volat. Dominus, quos roga-
 verat, ^m opperitur: sol ⁿ fervit: & fit nihil: & amici nulli erant. Tum ille
 rursum ad filium, Amici isti, inquit, magnam partem ^o cessatores sunt.
^p Quam potius inus, & cognatos affinesque & vicinos nostros oramus ut
 25 assint cras tempori ad metendum? Itidem hoc pulli ^q pavefacti matri nun-
 tiant. Mater hortatur ut tum quoque sine metu ac sine cura sint: cognat-
 os affinesque ^r nullos ferme tam esse obsequibiles, ut ad laborem capef-
 sendum nihil contentur, & statim dicto obediant. Vos modo, inquit,
 advertite, si modo quid denuo dicitur. ^s Alia luce orta avis in pastum
 30 profecta est. cognati & affines operam quam dare rogati sunt ^t superse-
 dent. Ad postremum igitur dominus filio, ^u valeant, inquit, amici cum
 propinquis; afferes prima luce falces duas. Unam egomet mihi; & tu
 tibi capies alteram; & frumentum nosmetipsi manibus nostris cras mete-

INTERPRETATIO.

<p>^c fabulas fingens cum quibusdam audiendi illecebris, induxit in men- tem & in animum hominum res quas utiliter & prudenter annotaverat. ^d ni- dum construit. ^e ut tempus messis immi- neat, cum pulli incipiunt habere plumas. ^f se receperat in messẽ citius solito se-</p>	<p>candam. ^g pennis carebant ^h postere no- stram operam. ⁱ bene mane. ^k nos ad- juvent metentes. ^l timoris expertes esse. ^m expectat. ⁿ ardet. ^o inertes. ^p cur non. ^q territi ^r non esse tam obsequiosos, ut sine mora laborem suscipiant. ^s alio die. ^t pratermittunt. ^u relinquamus amicos,</p>
---	--

NOTÆ.

3. A metu otiosos.] Legit ex MS. quod sonat, animo securo & tranquillo
 regio Lambecius (animo otioso esse) esse.

mus. id ubi ex pullis dixisse dominum mater audivit ; Tempus ; inquit, est cedendi & abeundi, fiet nunc dubioprocul, quod futurum dixit. * In ipso enim jam vertitur, cuius est res ; non in alio, unde petitur ; atque ita cassita nidum ⁊ migravit. Seges a domino demessa est. Hæc quidem est Æsopi fabula de amicorum & propinquorum levi & inani fiducia. Sed quid aliud sanctiores libri philosophorum monent, ⁊ ut in nobis tantum ipsis nitamur ; alia autem omnia, quæ extra nos extraque nostrum animum sunt, neque pro nostris neque pro nobis ⁊ ducamus. Hunc Æsopi apologum Q. Ennius in satyris scite admodum & venuste versibus ⁊ quadratis composuit : quorum duo postremi isti sunt, b quos habere cordi & memoriz operæprecium esse c Hercle puto.

Hoc erit tibi argumentum semper in promptu situm:

Nequid exspectes amicos, quod tute agere possies.

INTERPRETATIO.

ait, cum affinis. x res enim nunc pendet ab eo ad quem pertinet, non ab alio, a quo petitur. y alio transportavit. z ut consideramus tantum nobismetipsos. a puto.

mu. b quos profecto arbitror optimum esse amare & meminisse. c hoc axiomati bisi sit semper in animo positum. Ne exspectes ab amicis id, quod tu ipse facere possis.

NOTÆ.

4. Versibus quadratis.] Versus intelligit octonarios Iambicos, quos ait Diomedes ita vocari a quadruplici combinatione, si quidem ex duobus metris sit una combinatio.

5. Hercle.] Hercule & Hercle, Hercules, Mehercules, & Mehercule, formulæ sunt jurandi ab Hercule derivatæ, quasi diceretur per Herculem. Mulieribus non licebat hoc uti juramento.

CAPUT XXX.

Quid observatum sit in undarum motibus, qui in mari alio atque alio modo fiunt, Austris flantibus Aquilonibusque.

HOc sæpenumero in undarum motu observatum est, quas ⁊ ⁊ Aquilones venti, quique ex eadem cæli regione ⁊ aer fluit, quasve faciunt.

INTERPRETATIO.

a Excitant aquilones venti, & ventus qui spirat ab eadem parte cæli.

NOTÆ.

1. Aquilones.] Aquilo licet proprie sit ille ventus qui a septentrionali orientis parte spirat, hic tamen accipitur pro vento septentrionali.

2. Aer fluit.] Videtur Gellius iis philosophis assentiri, qui ventum aliud nihil esse putant quam aerem motum & fluentem in unam partem, quod Hippocrates, Anaximander & Stoici aliique sensere ; quos Aristoteles ex eo refellit,

quod juxta illorum opinionem aer qui unicuique nostrum circumfunditur, si moveatur vel manu vel stabello, ventus sit. Verius Peripateticorum princeps ventum ait esse spirationem calidam & siccam. Quanquam si quis contenderit ventorum materiam non esse puram exhalationem, sed interdum & frequenter vapores exhalationibus mixtos, libentius etiam assentiemur.

N ij.

in mari³ Austri atque⁴ Africi. Nam fluctus, qui flante Aquilone maxi-
mi & creberrimi excitantur, simul ac ventus^b posuit, ^csternuntur &
conflaccescunt; & mox fluctus esse desinunt. At non idem fit flante Austro
vel Africo: quibus jam nihil spirantibus undæ tamen factæ diutius tu-
ment, & a vento quidem jamdudum tranquillæ sunt; sed mare est etiam
atque etiam^d undabundum. Ejus rei causa esse conjectatur quod venti a
septentrionibus ex altiore cæli parte in mare incidentes deorsum in aqua-
rum profunda quasi præcipites deferuntur, undasque faciunt non prorsus
impulsas sed vi intus commotas. ^eQuæ tantisper erutæ volvuntur, dum
10 illius infusi desuper spiritus vis manet. Austri vero & Africi^f ad meri-
dianum orbis circulum atque ad partem axis infimam depressi, inferiores
& humiles, per ^gsuprema æquoris euntes; protrudunt magis fluctus
quam erunt: & idcirco^h non desuper læsæ, sed propulsæ in adversum
aquæ etiam desistente flatu retinent aliquantisper de pristino pulsu impe-
15 tum: id autem ipsum, quod dicimus, ex illis quoque Homericis versibus,
si quis non incuriose legat, ⁱadminiculi potest. Nam de Austri flatibus
ita scripsit:

^k Εἰδα νότος πόντος κλυδώνιον εἰς λάαν ὠθεῖ.

Contra autem de Borea, quem Aquilonem appellamus, alio dicit modo:

20 ^l Καὶ βορέης αἰθρηθρῆς μέγα κῆμα κωιδόν.

Ab Aquilonibus enim, qui alti^m supernique sunt, fluctus excitatos quasi
per^a prona volvi dicit: ab Austris autem, iis qui humiliores sunt, majore
vi quadam propelli^o sursum atque rursus subjici: id enim significat ver-
bum ^pλάαν ὠθεῖ; sicut in aliò loco, ^qλάαν ἔνω ὠθεῖ. Id quoque a peri-
25 tissimis rerum philosophis observatum est, Austris spirantibus mare fieri
glaucum & cæruleum, Aquilonibus obscurius atriusque: cujus rei cau-
sam, cum Aristotelis libros problematum percerpimus, notavi. *Cur*
Austro spirante mare cæruleum, fiat; Aquilone obscurius atriusque? An
propterea quod Aquilo minus mare perturbat: omne autem, quod tranquil-
30 *lius est, atrum esse videtur?*

INTERPRETATIO.

^b cessavit. ^c quiescunt & languent. ^d com-
motum. ^e qua aliquandiu elata agitantur,
dum violentia venti a parte superiori ve-
nientis manet. ^f a meridie spirantes, &
depresso flatu radentes extremam terra
superficiem. ^g altiores partes. ^h non ex
altiore loco incitata, sed impulsæ in su-

blimiozem locum. ⁱ confirmari. ^k ubi Au-
ster maris fluctum in saxum impellit.
^l & Boreas serenius magnum fluctum vol-
vens. ^m superiores. ⁿ inferiora loca.
^o ante & retro jactari. ^p saxum impellit.
^q saxum sursum impellit.

NOTÆ.

3. *Austri.*] Auster ventus est meri-
dionalis.

4. *Africi.*] Africus ventus ab Africa
spirans inter meridiem & occidentem.

5. *Ad meridianum orbis, &c.*] Au-
strales venti ex inferiore cœli parte

spirant, quod cum sint calidiores, a me-
dia regione aeris, quæ frigidissima est,
longius distent: septentrionales autem
utpote frigidissimi e superiore cœli par-
te, ubi frigus est maximum, oriuntur.

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS.

LIBER TERTIUS.

CAPUT I.

Questum ac tractatum quam ob causam Sallustius avaritiam dixerit non animum modo virilem sed corpus quoque ipsum effœminare.

M I E M E jam discedente apud ¹ balneas Sitias in area sub calido sole cum Favorino philosopho ambulabamus : atque ibi inter ambulandum legebatur ² Catilina Sallustii, quem in manu amici conspectum legi jusserat. Cumque hæc verba ex eo libro lecta essent : ^b *Avaritia pecunia studium habet, quam nemo sapiens concupivit: c ea quasi venenis malis imbuta corpus animumque virilem effœminat: semper infinita & insatiabilis est; neque copia neque inopia minuitur.* Tum Favorinus me adspiciens. Quo, inquit, pacto corpus hominis avaritia effœminat? Quid enim istuc sit quod animum virilem ab ea effœminari dixit videor ferme assequi. Sed, quonam modo corpus quoque hominis effœminet, nondum reperio. Et ego, inquam, longe jamdiu in eo ipso quærando fui; ac, ^d nisi tu occupasses, ultro te hoc rogassem. Vix ego hæc dixeram ^e cunctabundus; atque inibi quispiam de sectatoribus Favorini, qui videbatur esse in literis ^f veterator, Valerium, inquit, Probum audiavi hoc dicere; usum esse Sallustium circumlocutione quadam poetica, &, cum dicere vellet hominem avaritia corrumpi, corpus & animum dixisse, quæ duæ res hominem demonstrarent. Namque homo

INTERPRETATIO.

^a *Historia belli Catilinaris.* ^b *Avaritia* | *prævertisses sponte id petissem a te.* ^c *ap-*
tenetur desiderio pecunie. ^c *illa infecta* | *parens segnior.* ^f *longo usu callidus.*
quasi veneno contagioso. ^d *nisi tu me*

NOTA.

1. *Balneæ Sitias.*] Cum Romani lino & publicas & privatas diversis in locis rarius uterentur, sudorem ac sordes corporis ut abstergerent, singulis diebus balneæ extruxerant. Balneæ de quibus hic agitur, ab autore Sizio Romano Sitiz dicebantur. (quod ex epistola Senecæ LXXXVI. colligimus) lavabantur; ideoque Romæ]

- ex anima & corpore est. Nunquam, inquit Favorinus, quod equidem scio, tam importuna tamque audaci ^v argutia fuit noster Probus, ut Sallustium vel subtilissimum brevitatis artificem periphrasin poetarum facere diceret. Erat tum nobiscum in eodem ambulacro homo quispiam sane doctus.
- 5 Is quoque a Favorino rogatus & quid haberet super ea re dicere, hujusmodi verbis usus est. Quos, inquit, avaritia minuit & corrumpit, quique sese in quærenda undique pecunia dediderunt, eos plerosque tali genere vitæ occupatos videmus; ^h ut, sicuti alia in his omnia præ pecunia, ita labor quoque virilis exercendique corporis studium relictui sit.
- 10 Negotiis se plerumque ² umbraticis & ³ sellulariis quæstibus intentos habent; in quibus omnis eorum vigor animi corporisque elanguescit, & quod Sallustius ait, effœminatur. Tum Favorinus legi denuo verba eadem Sallustii jubet; atque, ubi lecta sunt, Quid igitur, dicemus, inquit, quod multos videre est pecuniæ cupidos & eosdem cum corpore esse
- 15 vegeto & valenti? Tum ille ita respondit ⁱ non hercle inscite, Quisquis est, inquit, pecuniæ cupiens, & corpore tamen est ^k bene habito ac strenuo, aliarum quoque rerum vel studio vel exercitio eum teneri necessarium est; atque ^l in sese colendo non æque esse parum. Nam si avaritia sola summa omnes hominis partes affectionesque occupet, & ^m si ad incuriam usque corporis grassetur, ut per illam unam neque virtutis neque virium neque corporis neque animi cura ⁿ assit: tum denique is verè dici potest effœminato esse & animo & corpore qui neque sese neque aliud curet nisi pecuniam. Tum Favorinus, Aut hoc, inquit, quod dixisti probabile est, aut Sallustius odio avaritiæ plus, quam potuit, eam criminatus est.
- 25

INTERPRETATIO.

g subtilitate. *h* ut amore pecunia abjiciens laborem virilem, & exercitationem corporis, quemadmodum abjiciunt alia omnia. *Sapere applicant ad negotia, &c.* *i* certa non ineliganter. *k* bene affecto & robusto. *l* in habenda sui cura. *m* si ita dominetur ut aliquis negligat corpus suum. *n* habeatur.

NOTÆ,

2. *Negotiis umbraticis.*] Umbratica dicuntur ea negotia, in quibus per desidiam elanguescimus; quæ nimirum sub tecto & ad umbram transigi consueverunt.

3. *Sellulariis quæstibus.*] Lucra quæ sunt ab otiosis & quasi semper in sella domi sedentibus, sellularii quæstus appellantur.

CAPUT II.

Quoniam esse natalem diem M. Varro dicat eorum, qui ante noctis horam sextam postve eam nati sunt: atque inibi de temporibus terminisque dierum qui civiles nominantur, & ² usquequaque gentium varie observantur: & praeterea quid Q. Mucius scripserit super ea muliere quam maritus non jure usurpavisset, quia rationem civilis anni non habuerit. 5

Quæri solitum est, qui noctis hora tertia quartave sive qua alia nati sunt, uter dies natalis haberi appellarique debeat, isne, quem nox ea consecuta est, an qui dies noctem consecutus est. M. Varro in libro rerum humanarum, quem de diebus scripsit, *Homines*, inquit, qui ex media nocte ad proximam mediam noctem in his horis viginti quatuor nati 10 sunt, una die nati dicuntur. Quibus verbis ita videtur dierum observationem divisisse, ut, qui post solem occasum ante mediam noctem natus sit, is ei dies natalis sit, a quo die ea nox cœperit: contra vero, qui in sex noctis horis posterioribus nascatur, eo die videri natum qui post eam noctem diluxerit. Athenienses autem aliter observare idem Varro in eodem libro scripsit; eosque a sole occaso ad solem iterum occidentem omne id medium tempus unum diem esse dicere; ¹ Babylonios porro, aliter; a sole enim exorto ad exortum ejusdem incipientem totum id spacium unius diei nomine appellare: multos vero in terra ² Umbria unum & eundem diem esse dicere a meridie ad insequentem meridiem. Quod quidem, inquit, nimis absurdum est. Nam qui kalendis ³ hora sexta natus est 15 apud Umbros; dies ejus natalis ⁴ videri debet & kalendarum dimidia-

INTERPRETATIO.

² Toto terrarum orbe.

NOTÆ.

1. *Babylonii*] Asiæ populi astrologiz peritissimi, quorum fines ab oriente Sufianam, ab occidente Arabiam desertam, a meridie sinum Persicum, a septentrione Mesopotamiz partem attingunt. Babyloniz primaria urbs Babylon, & sacris & profanis literis celeberrima, ex cujus ruinis vicina civitas Bagdet ad Tigrinam crevit.

2. *Umbria*.] Italiz regio inter Apenninum montem & Adriaticum mare posita. Umbriam Plinius dictam putat ab umbra, quæ ibi propter vicinitatem montium & altitudinem Apennini semper est maxima. Hodie vocatur, *le Duché de Spolere*.

3. *Hora sexta*.] Quæ nimirum est

meridiana. Ut enim apud Romanos duplex dierum genus, naturale alterum, alterum civile fuit in usu: sic pro diversa diei ratione diversis modis horæ distinguiebantur. Civilem diem viginti quatuor horis definiebant, ita ut hora meridiana duodecima diceretur. Dies vero naturalis ab ortu solis ad ejusdem occasum horas duodecim breviores hieme, æstate longiores continebat. Romani porro ab initio diei modo civilis modo naturalis horas numerabant. Hic, ut videre est, a principio diei naturalis Varro numerum horarum repetit

4. *Videri debet & kalendarum dimidius, &c.*] Infirum omnino argumentum, & quod perinde potest in ip-

tus, & qui est post kalendas dies ante horam ejusdem diei sextam. Populum autem Romanum ita, uti Varro dixit, dies singulos annumerare a media nocte usque ad mediam proximam multis argumentis ostenditur. Sacra sunt Romana partim diurna partim nocturna: sed ea, quæ^b inter noctem fiunt, diebus addicuntur non noctibus. Quæ igitur sex posterioribus noctis horis fiunt, eo die fieri dicuntur, c qui proximus eam noctem illucescit. Ad hoc, ritus quoque & mos auspicandi eandem esse observationem docet. Nam magistratus, quando una die eis auspicandum est & id super quo auspicaverunt agendum, post mediam noctem auspicantur, & post meridiem sole^d magno; auspicatique esse & egisse ex eodem die dicuntur. Præterea tribuni^e plebei, quos nullum diem abesse Roma licet, cum post mediam noctem proficiscuntur & post^e primam facem ante mediam sequentem revertuntur, non dicuntur abfuisse unum diem; quando ante horam noctis sextam regressi parte aliqua illius in urbe Roma sunt. Quintum quoque^f Mucium jurisconsultum dicere solitum legi, non esse^g usurpatam mulierem, quæ kalend. Janu. apud virum causa matrimonii esse cœpisset, & ante diem quartum kalendas Januarias^h sequentis usurpatum isset. Non enim posse impleriⁱ trinœctium, quod abesse a viro usurpandi causa ex duodecim tabulis deberet: quoniam tertiæ noctis posterioris sex horæ alterius anni essent, qui inciperet ex kalendis. Ist hæc autem omnia de dierum temporibus & finibus ad observationem disciplinamque juris antiqui pertinentia cum in libris veterum inveniremus; non:

INTERPRETATIO.

b de nocte. c qui proxima post eam noctem
lucet. d alio sole. e vespertinum tempus.
f non esse factam viri propriam. g sequentis
anni. h tempus trium noctium. i per quod
juxta leges duodecim tabularum oportet
eam a viro abesse, ut fieret ejus propria.

NOTÆ.

sum Varronem retorqueri. Quid enim? Si quis apud Romanos kalendis hora vi. noctis fuerit natus, nonne pariter dies ejus natalis videri debebit, & partim kalendarum, & partim ejus diei, qui soquetur?

5. Plebei.] Plebs plebis dicitur, & plebes plebei in casu patriæ.

6. Primam facem.] Id tempus intelligit, quod erat post solis occasum: diem enim civilem veteres Romani dividebant in lucem ac tenebras. Lucis partes erant, primo mane, tum tempus ad meridiem, deinde meridies, post tempus de meridie, denique solis occasus. Tenebrarum sive noctis partes erant vesper; deinde prima fax, quod tunc lucernis opus esset, postea concubium, tum nox intempesta, deinde tempus ad mediam noctem; sequebatur media nox, tum medix noctis inclinatio, postea gallicinium,

postremo conticinium. Macrobius.

7. Mucium.] Q. Mucius Scævola Publicii filius Pontifex Maximus, jurisperitorum, teste Tullio, eloquentissimus, in templo Veste frustra deos implorans & aras complexus, a Marii satellitibus est occisus anno U. C. DCCLXVII. ante Christum LXXXVII. octavo quam consulatum cum L. Crasso gesserat. Scævola cognomen primus habuit fortis ille Mucius, qui post occisum pro rege Porfena purpuratum scribam, cum in ardentem rogi manum dextram injecisset, sinistra usus est. Scævola Græci sinistram vocant: unde Scævola est qui pro dextra utitur sinistra manu.

8. Usurpatam.] Mulier censebatur usurpata sive facta viri propria, cum apud virum per annum continuum erat morata, excepto sub finem anni triduo integro, per quod ex lege debuit abesse.

dubitabamus.

abitabamus quin Virgilius quoque idipsum ostenderit, non exposite atque aperte, sed, ut hominem decuit poeticas res agentem, recondita & quasi operta veteris ritus significatione.

^k *Torquet*, inquit, *medios nox humida cursus* :

Et me secus equis oriens afflavit anhelis.

His enim versibus ^l oblique, sicuti dixi, admonere voluit diem, quem Romani ⁹ civilem appellaverunt, a sexta noctis hora oriri.

INTERPRETATIO.

^k *humida nox*, ait, *reflecit cursum media* | *sol oriens me attingit equis anhelante cernensum*, & in *Umbras crudelis* | *tibus*. l *obscuræ*.

NOTA.

⁹. *Civilem diem*.] Civilis dies unica ris spatium diem unum atque noctem solis conversione definitur, quod tempore continet.

CAPUT III.

De noscendis ^a explorandisque Plauti comædiis, quoniam ^b promisce vera atque falsa nomine ejus inscripta feruntur: atque inibi quod Plautus in *pistrino*, & *Navius in carcere fabulæ scriptitarint*.

Verum esse ^c comperior, quod quosdam bene literatos homines dicere audivi, qui plerasque Plauti comædias curiose atque ^d contente lectitaverunt, non indicibus ¹ Ælii, nec Sedigiti, nec Claudii, nec Aurelii, nec Accii, nec Manilii super his ^e fabulis, quæ dicuntur ambiguae, credituros, sed ipsi Plauto moribusque ingenii atque linguæ ejus: hac enim ^f iudicii norma Varronem quoque esse usum videmus; nam præter illas unam & viginti, quæ ² Varronianæ vocantur; quas iccirco a ceteris segregavit quoniam dubiosæ non erant, sed consensu omnium Plauti esse celebrantur; quasdam item alias probavit & adductus stilo atque faceria sermonis Plauto congruentis: ^h easque jam nominibus aliorum occupatas Plauto vindicavit; sicuti istam quam nuperrime legebamus: cui est nomen, *Bæotia*. Nam cum in illis una & viginti non sit, & esse ³ Aquilii dicatur: nihil tamen Varro dubitavit quin Plauti foret; ⁱ neque alius quifquam non infrequens Plauti lector dubitaverit, si vel hos solos versus ex.

INTERPRETATIO:

^a *Discernendis*. ^b *indistincte*. ^c *comperior*. ^d *attente*. ^e *comædiis qua habentur dubia*. ^f *regula*. ^g *persuasus*. ^h & *Plauto restituit comædias aliquas usurpata jam* | *ab aliis qui suum nomen in inscripserant*. ⁱ & *alii omnes qui sapius legunt Plautum, minime dubitabunt*.

NOTA.

¹. *Ælii, Sedigiti, Claudii*.] Grammatici fuere vel antiquarii. Sedigitus quasi fenis digitis dictus est.
². *Varroniana*.] Opera & studio Varronis collectæ & ordine digestæ fuerant | Plauti comædiæ.
³. *Aquilii*.] Fuit Aquilius, ut hinc conjicimus, poeta cômicus, Plauti temporibus suppar, adeoque citatus a Varrone lib. V. de lingua Latina.

ea fabula cognoverit. Qui quoniam sunt, ut de illius more dicam, Plautinissimi, propterea & meminimus eos & adscripsimus. 4 Parasitus ibi esuriens hæc dicit;

^k Ut illum di perdant, ⁵ primus qui horas repperit,

Quique adeo primus ¹ statuit hic solarium;

^m Qui mihi comminuit misero articulatim diem:

ⁿ Nam me puero uterus erat solarium

Multo omnium istorum optimum & verissimum,

Ubi iste monebat ^o esse, nisi cum nihil erat.

^p Nunc etiam quod est: non est, nisi soli lubet.

Itaque adeo jam oppletum est oppidum solarii.

Major pars populi aridi reptant fame.

Favorinus quoque noster. cum Nervolariam Plauti legerem, quæ inter incertas est habita; & audisset ex ea comœdia versum hunc,

^q 6 Stratea, scrupeda, strativola, sordida:

delectatus faceta verborum antiquitate meretricum vitia atque deformitates significantium, Vel unus hercle, inquit, hic versus Plauti esse hanc fabulam satis potest ^r fidei fecisse. Nos quoque ipsi nuperrime cum legeremus *Fretum* (nomen est id comœdiæ, quam Plauti esse quidam non putant) haud quicquam dubitavimus quin Plauti foret, & omnium maxime ^f genuina. Ex qua duos hos versus exscripsimus, ut historiam quæreremus ⁷ oraculi arietini.

INTERPRETATIO.

^k utinam. ^l posuit in hoc loco. ^m qui homo mihi misero dividit diem per particulas. ⁿ nam dum eram puer, hic venter erat solarium. ^o comedere, nisi quando ni-

hil habebamus. ^p jam non manducatur id quod habetur, nisi placeat soli. ^q nugaces, tardigrada, lecti amantes. ^r probavisse. ^s propria.

NOTÆ.

4. Parasitus.] Qui aliorum ut mensis interfit, serviliter adulatur, & omnia Yustinet. Nomen hoc subinde abiit in invidiam, cum primo dicerentur parafiti, teste Hesychio, qui cum sacerdotibus victimæ partem caperent. Omnino respondebant Latinorum epulonibus. Vocabulum hoc est a *παρὰ* & *εἰς* *φρῦμα*, *panis*.

5. Primus horas repperit.] Diu apud Romanos ortus tantum & occasus solis habita est ratio: deinde & meridies adjunctus est quem sereno duntaxat sole consulis liCTOR pronunciabat. Horologium solarium primus Romæ posuit L. Papirius Cursor an. U. C. CCCCLXII. Tamen nubilo tempore incertæ fuerunt horæ ad ætatem Scipionis Nasicæ, qui primus noctium ac dierum horas aqua divisit an. LXXCV. ante Christum CLIX. quod horologii genus clepsydram appellaverit.

6. Stratea, scrupeda.] Nonius Marcellus hunc versum ex Plauto paulo aliter citat

Scraptæ, scrupeda, strativella, sordida. Scraptæ, ut autor est Festus, dicebantur nugatorix ac despiciendæ mulieres. Scrupedæ autem appellari videntur quæ ægre admodum incedunt, quasi lapillos & scrupos pedibus premerent.

7. Oraculi Arietini.] Famofum in Libya Jovis Ammonis oraculum indicat, cujus sub specie arietis pingendi hæc fuit occasio. Baccho in Libyæ desertis siti laboranti apparuit aries, quem dum ille persequeretur, ad fontem suavissimum pervenit, & beneficii memor Jovi, quem arietis figuram induisse sibi persuasit, templum extruxit splendidissimum in loco arenoso, unde & Jovi in hæsit Ammonis nomen ἀνὸ τῆς ἀρῆς quæ vox Græca significat arenam, *Suidas*.

^c nunc illud est

Quod arietinum responsum magnis ludis dicitur :

Peribo si non fecero : si ^a faxo , vapulabo.

Marcus autem Varro ^b in libro de comœdiis Plautinis primo, Accii verba hæc ponit : *Nam nec Gemini nec Leones , nec Condalium , nec Anus Plauti , nec Bis compressa , nec Bœotia unquam fuit , neque adeo Ἀγχοίος , neque Commorientes : sed M. Aquili.* In eodem libro Varronis id quoque scriptum est , Plautium fuisse quempiam poetam comœdiarum. ^x Cujus quoniam fabulæ Plauti inscriptæ forent , acceptas esse quasi Plautinas , cum essent non a Plauto Plautinæ , sed a Plautio Plautianæ. Feruntur autem sub Plauti nomine comœdiæ circiter centum atque triginta. Sed homo eruditissimus L. Ælius quinque & viginti esse ejus solas existimavit. Non tamen dubium est , quin istæ & quæ scriptæ a Plauto non videntur , & nomini ejus addicuntur , veterum poetarum fuerint , & ab eo retractatæ & expolitæ sint ; ac propterea ^y respiciant dictum Plautinum. Sed enim ^z Saturionem & Addictum & tertiam quandam , cujus nunc mihi nomen ^a non suppetit , in pistrino eum scripsisse Varro & plerique alii memoriæ tradiderunt , cum pecunia omni , ^b quam in operis artificum scenicorum pepererat , in mercationibus perdita inops Romam redisset ; & ob quærendum victum ad circumagendas molas , quæ ^c trusatiles appellantur , ^d operam pistori locasset : sicuti de Nævio quoque accepimus fabulas eum in carcere duas scripsisse , Hariolum & Leontem ; cum ob assiduam maledicentiam & probra in principes civitatis ^e de Græcorum poetarum more dicta , in vincula Romæ a triumviris conjectus esset. Unde post a tribunis plebei exemptus est , cum in iis , quas supra dixi , fabulis ^f delicta sua & petulantias dictorum , quibus multos ante læserat , diluisset.

INTERPRETATIO

^a nunc illud est Iovis Ammonis oraculum , quod profertur magnis jocis. ^b utero. ^x & ejus comœdias habitas fuisse pro Plautinis , quia præferebant nomen Plauti. ^y redoleant locutionem Plauti. ^z comœdias appellatas Saturionem , & Addictum. ^a non venit in memoriam. ^b quam acquisiverat laborando cum architectis scenarum. ^c manuvsatiles. ^d se locasset pistori ad opus. ^e excusasset culpam suam , & insolentiam jocosum quibus multos ante læserat.

NOTÆ.

^b In libro de comœdiis Plautinis primo Accii verba hæc ponit.] Hunc locum ex MS. Regio sic restituit Lambecius. Vulgati olim codices habebant primo actum , quam posteriorem vocem ut inutilem supprefferat Henr. Steph. Præterea loco M. Accilii aut M. Acutici , quam utramque vocem in aliis editionibus censet mendosam Lambecius substituit M. Aquilii.

^g De Græcorum poetarum more.] Primi comœdiæ Græcæ scriptores , effrænata dicendi licentia omnium existimationem violabant , ipsique actores solebant in theatris traducere , donec antiquato nocendi jure coacti sunt obmutescere.

CAPUT IV.

*Quod P. Africano & aliis tunc viris nobilibus ante aetatem senectam
barbam & genas radere moris fuit.*

IN libris, quos de vita ^a P. Scipionis Africani compositos legimus, scriptum esse animadvertimus P. Scipioni Pauli F. postquam de

NOTA.

a P. Scipionis Africani.] Ut frequens passim in his libris incidit de Scipionibus mentio, Corneliae gentis seriem, quatenus hic ejus notitia necessaria est, operae pretium est breviter exponere.

Scipionis cognomen habuit primus P. Cornelius a pietate, quod Scipionis seu baculi instar parentis caeci gressus regeret, ut refert Macrobius. Hic magister equitum M. Furio Camillo Dictatore an. U. C. cccclvii. Veios cepit ut fusc narrat Livius.

Ex eadem familia exortus est altero post saeculo P. Cornelius Scipio cos. cum T. Sempronio Longo anno U. C. lxxxv. quo bellum Punicum secundum duce Hannibale initum est. Ad Ticinum cum Romanis victus multis deinde praclare gestis cladem hanc compensavit. Denique Asdrubalis fraudibus, ac suorum perfidia circumventus in praelio fortiter dimicans lancea perfoctus occubuit, anno quam venerat in Hispaniam octavo, U. C. lxxli. ante Christum cxxiii.

Hujus filius P. Cornelius Scipio Africanus Major consul factus anno U. C. lxxlix. bellum in Africam transtulit, ubi Asdrubale Carthaginienſis & Syphace Numidiae rege iterum debellatis illustre consecutus est Africani cognomentum. Accusatus de capta ab Antiocho pecunia ad pacis leges ferendas, adversariorum invidiae cessit, & Linternum in Campaniam se transtulit, ibique obiit anno U. C. lclxx. ante Christum clxxxiv. Livius, Plutarchus, &c. Fratrem habuit

L. Cornelium Scipionem qui consul anno U. C. lclxiv. delevit Antiochum hostibus caesis uno praelio ad quinquaginta millia peditum, equitum quatuor millia, & triumphum illustrem ex Asia

cum Asiatici cognomine retulit.

P. Scipio Africani Majoris filius, nisi tenui fuisset valetudine, alterum, ut ait Tullius, extitisset civitatis lumen; quam cum a paterna virtute non parum degenerasse scribat Valerius Maximus. Aedilis curulis fuit, ut patet ex inscriptione Adelphorum apud Terentium anno U. C. lxxciv. ante Christum clx. Cum liberis careret, adoptavit

P. Scipionem Aemilianum L. Pauli qui Perſen vicit, filium. Hic, ut Velleii verbis utar, *vir avitis Publii Africani paternisque Lucii Pauli virtutibus simillimus, omnibus belli ac toga dotibus, ingenique ac studiorum, eminentissimus saeculi sui; qui nihil in vita, nisi laudandum aut fecit, aut dixit ac sensit. . . . tam elegantium liberalium studiorum, omnisque doctrinae & auctor & admirator fuit, ut Polybium Patratiumque praecellentes ingenio viros domi militiaeque secum habuerit. Neque enim quisquam hoc Scipione elegantius intervalla negotiorum otio disjunxit: semperque aut belli, aut pacis servivit artibus. Semper inter arma ac studia versatus, aut corpus periculis, aut animum disciplinis exercuit. Aedilitatem petens consul creatus est: Carthaginienſes & in Hispania & in Africa variis praeliis fregit. Carthaginem invisa Romano nomini, ut ait idem Paterculus, funditus sustulit, fecitque sua virtutis monumentum, quod fuerat avi ejus clementia. Numantiam item excisam aquavit solo. Nec quisquam ullius gentis hominum ante eum claviore urbium excidio nomen suum perpetua commendavit memoria. . . . Post duos consulatus duosque triumphos mane in laetulo repertus est mortuus, ita ut*

¹Penis triumphaverat censorque fuerat, ² eidem diem dictum esse ad populum a Claudio Asello tribuno plebei cui ³ equum in censura ademerat : cumque, cum esset reus, neque barbam defuisse radi, neque non candida veste uti, neque fuisse cultu solito reorum. Sed, cum in eo tempore Scipionem minorem quadraginta annorum fuisse constaret, quod de barba ita scriptum esset mirabamur. Comperimus autem ceteros quoque in isdem temporibus nobiles viros ⁴ barbam in ejusmodi ætate ^b rasi-
tasse : iccircoque pleraque imagines veterum non admodum senum, sed in medio ætatis ita factas videmus.

INTERPRETATIO.

a Eundem vocatum fuisse in iudicium coram populo. b solitos esse vadere.

NOTÆ.

quædam disarum faucium in cervice reperitur nota, anno U. C. Iocxxv. ante Christum cxxix.

Verum ne propositos brevitatis limites excedamus, si qui subinde ex eadem Scipionum gente occurrerint, consequentibus in notis ubi commodior erit dicendi locus, debitis elogiis non fraudabuntur. Consule notas in c. XX. l. IV.

2. *Pænis.*] Carthaginienfes Punici, Pœnici & Pœni, quasi Phœni dicti, quia e Phœnicia duce Didone profecti urbem æmulam Romæ in Africæ litore condiderunt Carthaginem, quæ sæpius excisa ac restaurata, ab Arabibus denique eversa, nunc dicitur ab incolis *Bersack*.

3. *Equum ademerat.*] Equiribus Ro-

manis equus publicus assignabatur, quo, si quid præter officium admisissent, poterant a censore privari.

4. *Barbam in ejusmodi ætate rasi-
visse.*] Barbam aluisse primos Romanorum indicant statuz. Tonfores, teste Varrone, dicuntur primum venisse ex Sicilia in Italiam anno U. C. ccccliv. idem testatur Plinius lib. VII. cap. LIX. Ab his igitur circiter temporibus barbam raserunt præterquam in luctu : camque primo solebant ponere anno ætatis xxi. quæ barbula deo alicui sacrari solebat, ut patet ex Suetonio in Nerone. Hadrianus imperator barbam reduxit primus, ut, quemadmodum refert in ejus vita Spartianus, *vulnera qua in facie naturalia erant, tegeret.*

CAPUT V.

Deliciarum vitium & mollietis oculorum & corporis ab Arcefilao philosopho cuidam approbrata acerbè simul & festivè.

10

Plutarchus refert ¹ Arcefilaum philosophum vehementi verbo usum esse de quodam nimis delicato divite; qui incorruptus tamen & castus & perinteger dicebatur : nam cum vocem ejus ² infractam capillumque arte

INTERPRETATIO.

a *Effeminatam.*

NOTÆ.

1. *Arcefilaum.*] Hic philosophus Pitane in Æolide natus, post varias peregrinationes Athenas se contulit, ubi Crantorem audiit. Primus induxit novum philosophandi genus, quo nihil sciri posse contendebat : unde & a Ci-

cerone dicitur omnem evertisse philosophiam, & a Lactantio ignorantiz magister appellatur. Floruit circa cxx. Olympiadem ante Christum ccc. Obiit ex crapula, ætatis anno lxxv. *Laertius.*

compositum & oculos ludibundos atque illecebræ voluptatisque plenos videret : Nihil interest , inquit , quibus membris ^b cinædi sitis , posterioribus an prioribus.

INTERPRETATIO.

^b Effeminati.

CAPUT VI.

De vi atque natura palmæ arboris ; quod lignum ex ea ponderibus impositis renitatur.

³ **P**ER hercle rem mirandam Aristoteles in septimo problematum & Plutarchus in octavo ¹ symposiacorum dicit. Si super palmæ , inquit , arboris lignum magna pondera imponas , ac tam graviter urgeas oneresque ut magnitudo oneris sustineri non queat : non deorsum palma cedit nec intra flectitur : sed adversus pondus resurgit , & sursum nititur recurvaturque ; propterea , inquit Plutarchus , in certaminibus palmam signum esse placuit victoriæ ; quoniam ^aingenium ejusmodi ligni est , ut urgentibus opprimentibusque non cedat.

INTERPRETATIO.

^a Hac est natura ejus arboris.

NOTA.

¹ *Symposiacorum.*] Plutarchus libris *συμπόσιων* , quod ibi agitatae inter problematum præfixit titulum *πο* cula quæstiones proponat.

CAPUT VII.

¹⁵ *Historia ex annalibus sumpta de Q. Cædicio tribuno militum : verbaque ex Originibus M. Catonis apposita , quibus Cædicii virtutem cum Spartano Leonida æquiparat.*

PULCHrum , dii boni ! facinus ^a Græcarumque facundiarum magniloquentia condignum M. Cato in libris Originum de Q. Cædicio tribuno militum scriptum reliquit. Id profecto est ^bad hanc ferme sententiam : Imperator Pœnus in terra Sicilia , ¹ bello Karthaginensi primo , ob-

INTERPRETATIO.

^a Dignum magnificentia Græca eloquentia. ^b prope in hunc modum.

NOTÆ.

¹ *Bello Karthaginensi primo.*] Huic Hieronem & Pœnos implorarunt : ad bello dedit initium nimia Romanæ & Punicæ gentis utrinque suspecta potentia : Mamertini ab Hierone rege Syracusarum , & Carthaginensium socio la-
 | manus ventum est , & anceps diu victo-
 | ria tandem Romanis cessit anno ejus bel-
 | li *xxiii.* U. C. *lxxiii.* ante Christum
 | *ccxli.* Polybius , Appianus , &c.

viam Romano exercitui progreditur, collis locosque idoneos prior occupat: milites Romani, uti res nata est, in locum insinuant fraudi & perniciiei obnoxium. Tribunus ad consulem venit: ^c ostendit exitium de loci importunitate & hostium circumstantia. ^d Matutum censeo, inquit, si rem servare vis, faciendum, ut quadringentos aliquot milites ad verrucam illam (sic enim M. Cato locum ^e editum asperumque appellat) ire jubeas; eamque uti occupent imperes hortorisque: hostes profecto ubi id viderint; fortissimus quisque & promptissimus ad occurrandum pugnandumque ^f in eos prævertentur, & unoque illo negotio sese alligabunt: atque illi omnes quadringenti proculdubio obtruncabuntur: tu interea, occupatis in ea ^g cæde hostibus, tempus exercitus ex hoc loco educendi habebis: alia, nisi hæc, salutis via nulla est. consul tribuno respondit consilium quidem fidum atque providens sibi viderier; sed istos, inquit, milites quadringentos ad eum locum in hostium ^h cuneos quisnam erit qui ducat? Si alium, inquit tribunus, neminem reperis; me licet ad hoc periculum utare; ego hanc tibi & reipublicæ animam do. Consul tribuno gratias laudesque egit. Tribunus & quadringenti ad moriendum proficiscuntur. Hostes eorum audaciam demirantur: quorsum ire pergant in expectando sunt: sed ubi apparuit ad eandem verrucam occupandam iter ⁱ intendere; mittit adversum illos imperator Karthaginienſis peditatum equitatumque, quos in exercitu viros habuit strenuissimos: Romani milites circumveniuntur; circumventi repugnant. Fit prælium diu anceps. Tandem superat multitudo: quadringenti omnes tum una perſossi gladiis aut ^j missilibus operati cadunt; consul ^k interibi dum ea pugna fit, se in locos tutos atque editos subducit. Sed quod illi tribuno duci militum quadringentorum divinitus in eo prælio ^l usus venit, non jam nostris sed ipsius Catonis verbis ^m subjecimus. Verba Catonis; *Dii immortales tribuno militum ⁿ fortunam ex virtute ejus dedere: nam ita evenit. ^o Cum sancius multisariam ibi factus esset: tum vulnus capiti nullum evenit: cumque inter mortuos defatigatum vulneribus agreque spirantem, quod ^p sanguinem defluserat, cognovere; eum susculere. Isque convaleuit: ^q saepeque post illa operam reipublicæ fortem atque*

INTERPRETATIO.

c declarat cladem imminentem propter iniquitatem loci, & circumcingentes hostes. *d* si desideras conservare exercitum hoc opinor esse faciendum ocuus, e altum & scabrum, & prius impetum facient. *g* & ad hanc unam rem erunt assenti. *h* vere, i telis oppressi. *k* interea. *l* contigit, m subjunximus. *n* tribuere felicitatem ejus fortitudini convenientem. *o cum multa plurimis in partibus accepisset vulnera. *p* sanguis. *q* post illud factum fortitudine ac virtute saepe juvit temp.*

NOTÆ.

². Cuneos.] Vegetius lib. III. cap. XIX. quid sit cuneus sic explicat: Cuneus dicitur multitudo peditum, qua juncta acie primo angustior, deinde latior procedit, & adversariorum ordines rumpit: quia a pluribus in unum locum tela mittuntur. Quam rem milites nominant caput porcinum. Et vero ut cuneus fabrorum superiore parte amplior paulatim in acutum tenuatur, ita multitudo peditum ita disposita est, ut in fronte angustior, deinde latius extendatur.

strenuam perhibuit : illoque facto , quod illos milites subduxit , exercitum
 ceterum servavit. ² Sed idem benefactum in quo loco ponas , nimum in-
 zereft. ³ Leonidas Lacedamonius laudatur , qui simile apud ⁴ Thermopylas
 fecit : propter ejus virtutes omnis Græcia ¹ gloriam atque gratiam præci-
 5 puam claritudinis inclutissima decravere monumentis , signis , statuis , elo-
 giis , historiis , aliisque rebus gratissimum id ejus factum habuere. At tribuno
 militum parva laus pro factis relicta , qui idem fecerat , atque rem serva-
 verat. Hanc Q. Cædicii virtutem M. Cato tali suo testimonio decora-
 vit. Claudius autem Quadrigarius , annali tertio , ² non Cædicio nomen
 10 fuisse refert , sed Valerio.

INTERPRETATIO.

¹ sed maxime refert, quæ in occasione idem | scium ejus inuicta generositatis ornavit
 officium conferas. Claudem & insigne bene. monumentis , &c.

NOTÆ.

3. Leonidas.] Leonidas Lacedæmo- | arctissimæ fauces montis Oetæ qui Ma-
 niorum dux Xerxem Persarum regem in | cedoniam inter & Thessaliam situs est,
 Græciam cum exercitu innumerabili ir- | cujus aditum vocant *Θερμοπύλας* ; quod
 ruentem in Thessaliæ faucibus repressit | illæ montium quasi portæ , non longe
 Olymp. LXXIV. anno IV. ante Christum | distent ab aquis calentibus. Nunc ap-
 cccclxxx. Plutarch. | pellantur *Bocca di Lupo*.
 4. Thermopylas.] Thermopylæ sunt

CAPUT VIII.

Littera eximia consulum C. Fabricii & Emilii ad regem Pyrrhum a
Q. Claudio scriptore historiarum ² in memoriam data.

15 CUM ¹ Pyrrhus rex in terra Italia esset , & ^b unam atque alteram pu-
 gnâ prospere pugnasset , satisque angerentur Romani , & plera-
 que Italia ad regem descivisset : tum ² Ambracienfis quispiam Timocha-
 res , regis Pyrrhi amicus , ad C. Fabricium consulem furtim venit , ac
 præmium petivit ; & , si de præmio conveniret , promisit regem venenis
 necare : idque facile esse factu , quoniam filii sui pocula in convivio regi
 ministrarent. Eam rem Fabricius ad senatum scripsit. Senatus legatos ad

INTERPRETATIO.

^a Scriptis tradita. b. & semel aut bis feliciter certasset.

NOTÆ.

1. Pyrrhus rex.] Pyrrhus rex Epiri vo- | gos ingressus cum adversus Antigonum
 catus a Tarentinis quos Romani magna | decertaret, illi capiti regula occisus est
 strage devicerant , exercitu in Italiam | a muliere, anno I. Olymp. cxxvii. ante
 trajecto anno U. C. cccclxxiv. bellum | Christum cclxxii. Plutarch. Iustin.
 xi. annos ancipiti primum Marte gessit |
 cum Romanis mox inclinante for- | 2. Ambracienfis.] Ex Ambracia Græ-
 tuna profligatus Epirum repetiit. At- | ciz urbe in Epiro , quæ vulgo etiam di-
 citur *Ambrachia*.

regem

regem misit; mandavitque ut de Timochare nihil proderent, sed mone-
rent uti rex circumspectius ageret, atque a proximorum insidiis salutem
tueretur. Hoc ita, ut diximus, in Valerii Antiatii historia scriptum est.
Quadrigarius autem in libro tertio non Timocharem sed Niciam adisse
ad consulem scripsit; neque legatos a senatu missos sed a consulibus, &
regem populo Romano laudes atque gratias scripsisse, captivosque om-
nes, quos tum habuerit, restituisse & reddidisse: consules tum fuerunt
C. Fabricius & Q. Æmilius. Literas, quas ad regem Pyrrhum super ea
causa miserunt, Claudius Quadrigarius scripsit fuisse hoc exemplo. Con-
sules Romani salutem dicunt Pyrrho regi. ^d Nos pro tuis injuriis continuo
animo strenui, commoti inimiciter, ^e tecum bellare studemus. Sed commu-
nis exempli & fidei visum est, uti te saluum velimus: ut esset quem vin-
cere possimus. Ad nos venit Nicias familiaris tuus, qui sibi precium a no-
bis peteret, si te clam interfecisset. Id nos negavimus velle: neve ob eam
rem quicquam commodi expectaret: & simul visum est, ut te certiore
faceremus: ne quid ejusmodi, si accidisset, nostro consilio civitates putarent
factum; & quod nobis non placet, precio aut præmio aut dolis pugnare.
tu, nisi caveris, ^f jacebis.

INTERPRETATIO.

his verbis. ^d nos propter injurias quibus nos afficis semper mente vigilas. ^e cu-
pimus bellum gerere. ^f peribis.

NOTÆ.

3 C. Fabricius.] C. Fabricius Lusci-
nus & Q. Æmilius Papus consulatum se-
cundum inire eodem anno quo Pyrrhus
irruit in Italiam, U. C. cccclxxiv. Is
pauper admodum Pyrrhum oblata quar-
ta regni parte sollicitantem ut ad suas
partes transfiret, fortiter contempsit.
Vide notas in cap. XIV. lib. I.

CAPUT IX.

Quis & cujusmodi fuerit, qui in proverbio fertur, equus Seianus, & qua-
lis color equorum sit qui spadices vocantur: deque istius vocabuli ratione.

GABius Bassus in commentariis suis, item Julius Modestus in secun-
do ^a quæstionum confusarum, historiam de equo Seiano tradunt di-
gnam memoria atque admiratione. Cn. Seium quempiam scribunt fuisse,
cumque habuisse equum natum ² Argis in terra Græcia: de quo fama.

INTERPRETATIO.

^a Quæstionum miscellarum.

NOTÆ.

1. Gabius Bassus.] Quod hunc Carrio,
a quo non dissentit Vossius, censet Tra-
jano supparem fuisse, ut notavimus ad
cap. IV. lib. II. refellitur ex hoc capite.
Cum enim testetur Gabius equum Scia-
num se vidisse. Certe vixerit Dolabella,
Cassii, &c. quorum fuit equus ille, tem-
poribus, ante Trajanum circiter cxi.
2. Argis.] Argos Hippium de quo hic
agitur, urbs Peloponnesi: nunc Argos.

constans esset tanquam de genere equorum progenitus foret, qui ³ Diomedis Thracis fuissent; quos Hercules Diomede occiso e ⁴ Thracia Argos perduxisset. Eum equum fuisse dicunt magnitudine inusitata, cer-vice ardua, colore ⁵ phœniceo, flava & ⁶ comanti juba; omnibusque aliis equorum laudibus quoque longe præstitisse: sed eundem equum tali fuisse fato sive fortuna ferunt, ut, quisquis haberet eum possideretque, is cum omni domo, familia, fortunisque omnibus suis ad internecionem deperiret. Itaque primum illum Cn. Seium dominum ejus a M. Antonio, qui postea ⁶ III VIR. R. P. C. fuit, ⁷ capitis damnatum miserando supplicio affectum esse: eodem tempore Cornelium Dolabellam consullem, in Syriam proficiscentem fama istius equi adductum Argos devertisse; cupidineque habendi ejus exarsisse; emissequ ⁷ HS. centum milibus: sed ipsum quoque Dolabellam in ⁸ Syria bello civili obsessum atque interfectum esse: mox eundem equum, qui Dolabellæ fuerat, ⁹ C. Cassium, qui Dolabellam obsederat, abduxisse. Eum Cassium postea satis notum est victis ¹⁰ partibus fusoque exercitu suo miseram mortem oppetiisse: deinde Antonium post interitum Cassii, parva victoria, equum illum nobilem Cassii requisivisse; &, cum eo potitus esset, ipsum quoque postea victum atque desertum ¹¹ detestabili exitio interivisse. Hinc proverbium de hominibus calamitosus ortum dicique solitum; *ille homo habet equum Seianum*. Eadem sententia est illius quoque veteris prover-

INTERPRETATIO.

b *spissa*. c *morte condemnatum*.

NOTÆ.

3. *Diomedis*.] Hic Diomedes Thraciæ rex cum soleret hospites equis objicere crudeliter devorandos, ab Hercule pari supplicio affectus est.

4. *Thracia*.] Europæ regio celebris ad occidentem Ponti Euxini, jam subdita est Turcis, & *Romania* nuncupatur.

5. *Phœniceo colore*.] De hoc colore consule cap. XXVI. lib. II.

6. *III VIR. R. P. C.*] Triumvir Reipublicæ constituendæ. Post mortem Julii Cæsaris, Octavius Cæsar cum Antonio & Lepido fœdus iniit, veritus ne in ordinem a senatu cogeretur. Igitur inter eos convenit, ut ipsi tres constituendis administrandisque rebus, orbe Romano trifariam diviso, præficerentur in quinquennium. Ita Triumviri Reip. constituendæ facti sunt anno ab U. C. Ioccxv. ante Christum xliii. non ultra decem annos in Rep. stetit hic magistratus.

7. *HS. centum milibus*.] De septentio-

rum nomine, usu, ac pretio supra diximus in notis ad cap. XXIV. lib. II. Porro HS. centum millia ad 4375. libras Gallicas revocantur.

8. *Syria*.] Asiæ majoris regione ad occidentem Arabiæ.

9. *Cassium miseram mortem oppetiisse*.] Prope Philippos in Thessalia cum adversus Octavium & Antonium decertarent conjuratorum principes, ut Cassius sensit eam partem exercitus in qua erat, inclinare, totum exercitum ratus esse profligatum, sibi manus attulit anno U. C. Ioccxii. ante Christum xlii. *Epitome Liviana, Appianus, &c.*

10. *Victis partibus*.] Hanc lectionem sensus & historiæ fides postulat, in multis editionibus legitur *victis Parthiis*.

11. *Detestabili exitio interivisse*.] Antonius post pugnam Asiaticam profugus in Egyptum necem sibi conscivit, ne veniret in potestatem Octavii. *Florus, Valerius, &c.*

LIBER TERTIUS.

113

hū, quod ita dictum accepimus : *aurum Tolosanum*. Nam cum¹² oppidum Tolosanum in terra Gallia¹³ Q. Cæpio consul diripuisset; multumque auri in ejus oppidi templis fuisset : quisquis ex ea direptione aurum attingit, misero cruciabilique exitu perit. Hunc equum Gabius Bassus vidisse se Argis refert, haud credibili pulchritudine, vigoreque & colore⁴ exuberantissimo. Quem colorem nos, sicuti dixi Phœniceum, Græce partim^c *φοίνικς*, alii *αφείδης* appellant : quoniam palmæ^f termes ex arbore cum fructu avulsus spadix dicitur.

INTERPRETATIO.

d maxime vivido, c purpureum, alii spadiceum. f ramus.

NOTÆ.

12. *Oppidum Tolosanum.*] Tolosa nobilis & antiqua Galliz civitas in Occitaniz provincia, *Toulouse*.

13. *Q. Cæpio.*] Hic an. U.C. Iocxlviij. ante Christum cvi. direpta Tolosa cen-

tum & decem millia auri pondo, argenti pondo quinquies decies centena millia, ut autor est Justinus, abstulit : anno sequente Romani exercitus clade latrociniæ poenas dedit.

CAPUT X.

Quod est quadam septenarii numeri vis & facultas, in multis natura rebus animadversa ; de qua M. Varro in Hebdomadibus differis copiose.

10

M. Varro in primo librorum qui inscribuntur, *Hebdomades*, vel de *Imaginibus*, septenarii numeri, quem Græci *ἑβδομάδα* appellant, virtutes potestatesque multas variasque dicit. *Is namque numerus*, inquit, ¹ *septentriones majores minoresque facit in calo, item² vergilias, quas πείρας vocant. Facit etiam stellas, quas alii³ erraticas, P. Nigidius erroneas appellat.* ⁴ *Circulos quoque ait in calo circum longitudinem axis septem esse ; e quis duos minimos, qui axem extremum tan-*

15

INTERPRETATIO.

a Planetas.

NOTÆ.

1. *Septentriones majores & minores.*] Duo sunt sidera septentrionalia, quorum alterum dicitur Ursa major, alterum Ursa minor. Hæc, quæ & Cynosura nominatur, septem stellas complectitur. Illa inter viginti septem, continet septem reliquis multo splendidiore.

2. *Vergilias.*] Vergiliz a *πείρας* a Græcis ἀπὸ τῆς πείρας a navigando, quod ortu suo primæ navigationis tempus ostendant : Vergiliz a Latinis appellatur, quod circa æquinoctium vernum matutino tempore oriantur. Septem stellæ sunt

in genu Tauri.

3. *Erraticas.*] De planetis loquitur, qui sunt numero septem ; scilicet Saturnus, Jupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, & Luna.

4. *Circulos in calo.*] Illi circuli sunt a septentrione quidem polus septentrionalis circulus Arcticus, & tropicus Cancræ. A meridie autem polus Australis, circulus antarcticus, & tropicus Capricorni : septentrionem inter & meridiem medium tenet locum Æquator, seu Æquinoctialis.

P ij

gunt, ^b *πόλοις* appellari dicit; sed eos in ^c *σφαῖρα*, quæ ^e *κεικωπὴ* vocatur, propter brevitatem non inesse. Atqui neque ipse ⁷ Zodiacus septenario numero caret. Nam ^d in septimo signo fit solstitium a bruma; in septimo bruma a solstitio. ^e In septimo æquinoctium ab æquinoctio. Dies deinde illos, quibus ⁸ halcyones hieme anni in aqua ^f nidulantur, eos quoque septem esse dicit: præterea scribit lunæ curriculum confici integris quater septenis diebus. Nam ⁸ duodetricesimo luna, inquit, ex ^h quo vestigio profecta est, eodem redit: auctoremque opinionis hujus Aristidem esse Samium. In qua re non id solum animadverti debere dicit, quod quater septenis, id est, octo & viginti diebus conficeret iter luna suum; sed quod is numerus septenarius, ⁱ si ab uno profectus dum ad semetipsum progreditur, omnes, per quos progressus est, numeros comprehendat, ipsumque se addat; facit numerum octo & viginti: quot dies sunt curriculum lunaris. ^k Ad homines quoque nascendos vim numeri istius porrigi pertinereque ait. Nam cum in uterum, inquit, mulieris genitale semen datum est, primis septem diebus ^l conglobatur coagulaturque, sique

INTERPRETATIO.

^b polos. ^c armillaris. ^d solstitium æstivum accidit septimo mense post hibernum, & hibernum solstitium accidit septimo mense post æstivum. ^e æquinoctium veris accidit septimo mense post æquinoctium autumnii. ^f nidum construunt. ^g vige-

simo octavo die, h ex qua parte cœli. ⁱ si incipiatur ab unitate. ^k Varro dicit potestatem hujus numeri extendi, & pervenire usque ad nativitatem hominum. ^l colligitur & coalescit.

NOTÆ.

⁵. *Πόλοις*.] Poli sunt extremæ partes axis, ita dictæ quod supra eas tota sphaera vertatur, ἀπὸ τῶν πόλων a vertendo.

⁶. *σφαῖρα*.] Sphaeram inventam alii tradunt ab Atlante, eamque ab Hercule translatam in Græciam: alii ab Anaximandro Milefio; Laertius Musæo, Cicero Archimedi acceptam refert. Dicitur porro *κεικωπὴ* sive armillaris, quod variis circulis, quasi toridem armillis distincta sit.

⁷. *Ζωδιακός*.] Circulus est inter mundi polos oblique locatus, ex altera parte tropicum æstivum in principio Cancrī, ex altera hibernum in principio Capricorni attingens, ac medium intersecans æquatorem circa Arietis & Libræ principia. Dicitur autem post hiemale solstitium, contingere æstivum septimo signo, quod soli sint septem signa perillustranda ab uno solstitio ad alterum. Solstitium æstivum fit cum sol ingreditur Cancrum, sunt igitur ab æstivo ad hibernum decurrenda soli signa Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Arci-

tenens & Capricornus, quo tempore brumam efficit.

⁸. *Halcyones*.] Halcyon avis maritima, nostris temporibus incognita, nido fabrica mirabili in mari impune constructo per hiemem parit ova: quo tempore halcyonum foeturæ sternitur tranquillum mare. *Aristoteles, Plinius, &c.* Ipseque Ovidius XI. *Metamorph.* sic ait,

Perque dies placidos hiberno tempore septem

Incubat Halcyono pendentibus aquore nidis.

Tum via tuta maris.

Nomen habet ἀπὸ τῶν ἀλκυῶν quod in mari pariat. Uade rectius, opinor cum antiquis scripseris halcyon, quam alcyon cum aliis, quidquid ex grammaticorum regulis afferant.

⁹. *Omnes . . . numeros*.] Scilicet unum, duo, tria & quatuor faciunt decem: & quinque, sex & septem faciunt octodecim; quæ simul collecta viginti octo faciunt,

ad capiendum figuram idoneum. Post deinde quarta hebdomade, quod ejus vile fœtus futurum est, ^m caput & spinam, quæ est in dorso, informatur. Septima autem fere hebdomade, id est nono & quadragésimo die totus, inquit, homo in utero absolvitur. Illam quoque vim numeri hujus observatam refert; quod ante mensem septimum neque masculus neque fœmina ⁿ salubriter ac secundum naturam nasci potest; & quod hi, qui ^o justissime in utero sunt, post ducentos octuaginta dies, postquam sunt concepti, quadragésima denique hebdomade ita nascuntur. ^p Pericula quoque vitæ fortunarumque hominum, quæ ^{io} climacteras Chaldæi appellant, gravissima quæque fieri affirmat septenariis. Præter hoc, ^q modum esse dicit summum adolescendi humani corporis septem pedes. Quod esse magis verum arbitramur, quam quod Herodotus homo fabulator, in primo historiarum, inventum esse sub terra scripsit ¹¹ Orestis corpus cubita longitudinis habens septem; quæ faciunt pedes duodecim & quadrantem: nisi si, ut Homerus opinatus est, vastiora prolixioraque fuerint corpora hominum antiquorum; & nunc, quasi iam mundo senescente, rerum atque hominum decrementa sunt. Dentes quoque & in primis septem mensibus & septenos ex utraque parte gigni ait, & cadere annis septimis; ^r & genuinos annasci annis fere bis septenis. Venas etiam in hominibus, vel potius arterias, ¹² medicos muscos dicere ait numero moveri septenario: quod ipsi appellant, ¹³ *τὸν διὰ τὰς ἑπτὰ συμφορὰν*, quæ fit in collatione quaternarii numeri. Discrimina etiam periculorum in morbis majore vi fieri putant in diebus, qui conficiuntur ex numero septenarii: eosque dies omnium maxime, ita ut medici appellant, ¹⁴ *κεντρικὸς ἢ κενόμυς*, cuique videri, ^u primam hebdomadam & secundam &

INTERPRETATIO.

in figuratur caput & spina dorsi illius qui debet esse sexus virilis. n natus potest vivere juxta naturam cursum ordinarium. o justissimo temporis spatio. p pariter asserit dies, quos Chaldæi vocant climacteras, formidabiles ob discrimen vitæ & fortunarum quod subeunt homines, esse septenarios. q dicit mensuram maximam

humani corporis crescendi esse pedes septem. r & anno circiter decimo quarto dentes molares prope alios nasci. i quatuor tonorum symphoniam, quæ fit cum quatuor soni inter se conciliantur. t criticos & decretorios. u septimum diem, decimum quartum, & vigesimum primum.

NOTÆ.

10. *Climacteras.*] Numerus *κλιμακτήριον* ita dicitur, quod ad eum quasi per quoddam gradus deveniamus; *κλίμαξ* enim Græcis gradus est: talis est numerus qui e septies septem resultat.

11. *Orestis.*] Orestes Agamemnonis & Clytemnestræ filius, poetarum fabulis clarissimus, serpentis morsu periit. Dicitur autem modo Orestis in genitivo sicut Achilli, Ulyssi, &c. modo Orestis, ut Achillis, &c.

12. *Medicos muscos.*] Fuit alias quod-

dam genus medicorum, qui musica morbos animi & corporis sanarent. Tradebant illi septenario modo musico venas & arterias subsilire. Ita phreneticos alias curatos tradit Asclepiades medicus. Nec est in Apulia adversus venenatos Tarentulæ morfus præsentius aliud remedium. Sed de his infra in not. ad c. XIII l. IV.

13. *Κεντρικὸς ἢ κενόμυς.*] Sic appellant medici dies, quibus de morbo fieri potest judicium, & conjicitur an æger convalescitur sit necne.

tertiam. Necnon id etiam est ad vim² facultatesque ejus numeri augenda, quod. ⁷ quibus inedia mori consilium est, septimo demum die mortem oppetunt. Hæc Varro de numero septenario scripsit admodum conquisitè. Sed alia quoque ibidem congerit frigidiuscula; veluti septem opera esse in orbe terrarum miranda, & sapientes item veteres septem fuisse, & curricula ¹⁴ ludorum circensium sollemnia septem esse, ad oppugnandas ¹⁵ Thebas duces septem electos. Tum ibi addit, ² se quoque jam duodecimam annorum hebdomadam ingressum esse, & ad eum diem. ^a septuaginta hebdomadas librorum conscripisse: ^b ex quibus aliquantum, ²⁰ cum proscriptus esset, direptis bibliothecis suis non comparuisse.

INTERPRETATIO.

² potestates. ⁷ qui volunt fame perire. ^b quorum aliquos addit non amplius vi-
² se pariter attigisse septies duodecim | sos fuisse, eversa sua bibliotheca, post-
 annos. ^a septies septuaginta libros. | quam ejus caput pretio additum fuisset.

NOTÆ.

14. Ludorum circensium.] Circenses ludi vel a circo dicti sunt in quo exhibebantur, vel ab ensibus in circuitu ita dispositis, ut ignavis gladiatoribus aditus ad fugam præclusus esset.

15. Thebas.] Urbs Bæotiz lapidibus ad fidium concentum aggestis ab Amphione extructa, ut ferunt fabulæ. Hodie Stives.

CAPUT XI.

Quibus & quam frivolis argumentis Accius^a in Didascalicis utatur; quibus docere nititur Hesiodum esse quam Homerum natu antiquiorem.

Super ætate¹ Homeri atque Hesiodi non consentitur. Alii Homerum quam Hesiodum majorem natu fuisse scripserunt; in ^b quibus

INTERPRETATIO.

^a Libris qui sunt inscripti Didascalici. ^b inter quos.

NOTÆ.

1. Super Homeri ætate.] Ut Homeri patriam variz gentes, sic ætatem diversa tempora quasi sibi vindicant. Troja a Græcis expugnata est anno ante Christum c10c1xxxiv. qui est ante U. C. ccccxxx1. Tradit Herodorus tempus Homericæ natalis incidere in annum ab expugnatione Trojæ c1xviii. Philochorus apud Clementem eum refert ad c1xxx. Euthymeres ad ducentessimum, Apollodorus Atheniensis ad ducentessimum & quadragessimum a Troja capta. Eum alii supparem Trojanis temporibus fecere, ut Dionysius apud Tzetzen. Alii a Troja removerunt tantum octoginta annis, ut Crates Grammaticus apud Clementem & Eusebium: alii centum, ut Eratosthenes: alii centum quadraginta, ut Aristarchus. Haud multo major est Latinus inter scriptores consensus, ut patebit criticis, quibus Cornelii Nepotis, Velleii, Cassii, Plinii, & Gellii nostri dissidentes de temporibus Homericis opiniones expendere libuerit. At quibus tandem præ cæteris habenda fides? iis subseribimus qui Homerum neque remotius ad Trojana, neque ad Olympiadum tempora propius referunt; sed mediam ineunt viam, ac floruisse volunt sub annum ante Christum c10. post excidium Trojæ c1xxxiv.

¹Philochorus, & Xenophanes. Alii minorem; in quis ²L. Accius poeta & ³Ephorus historiarum scriptor. Marcus autem Varro, in primo de Imaginibus, uter natus prior sit parum constare dicit; sed non esse dubium, quin aliquo tempore eodem vixerint; idque ex epigrammate ostendit, quod in tripode scriptum est, qui in monte ⁵Helicone ab Hesiodo pos-
⁶itus traditur. Accius autem in primo Didascalico levibus admodum ar-
 gumentis utitur per quæ ostendit Hesiodum natu priorem. Quod Home-
 rus, inquit, cum in principio carminis Achillem esse filium Pelei diceret,
 quis esset Peleus non addidit: quam rem procul, inquit, dubio dixisset,
 nisi ab Hesiodo jam dictum videretur. De ⁶Cyclope itidem, inquit, vel
 maxime quod unoculus fuit, rem tam insignem non praterisset, nisi aequæ
 prioris Hesiodi carminibus vulgatum esset. De patria quoque Homeri mul-
 to maxime dissensum est. Alii Colophonium, alii Smyrnaum, sunt qui
 Atheniensem, sunt qui Ægyptium dicant fuisse. Aristoteles tradit ex
 insula Io natum. M. Varro, in libro de Imaginibus primo, Homeri ima-
 gini hoc epigramma apposuit.

⁷Capella Homeri candida hac tumulum indicat,

Quoi ara Ieta mortuo faciunt sacra.

⁸Ἐπὶ πάλῃς θεοῖς καὶ μετὰ φίλων ἑμῶν

⁹Σμύρνα, ¹⁰Ρόδος, ¹¹Κολοφών, ¹²Σαλαμῖν, ¹³Ἴος, Ἀργος, Ἀθῶναι.

20

INTERPRETATIO.

a hac alba capella ostendit sepulcrum
 Homeri, cui defuncto Ieta sacrificant in
 altari.

d Septem urbes contendunt de origine
 Homeri

Smyrna, Rhodus, Colophon, Sala-
 min, Ios, Argos, Athena.

NOTÆ.

2. Philochorus.] Videnotas in lib. XV. cap. XIX.

3. Accius.] Tragediarum scriptor nobilis floruit anno U. C. Iocxv.

4. Ephorus.] Historicus patria Cumæus, Isocratis auditor, quem ait Seneca sæpe decipi sæpe decipere. Autor est Diodorus Siculus eum res a Græcis & Barbaris ab Heraclidarum reditu pene per dcll. annos gestas & in triginta volumina distributas scripsisse.

5. Helicone.] Helicon mons in Bœotia Apollini & Musis sacer.

6. Cyclops.] Polyphemum indicat hominem immani corporis mole, cui Ulysses oculum, quem media sub fronte latissimum habebat, præusto scipione ef-

fodit, ut festive narrat Homerus in Odyssea.

7. Σμύρνα.] Smyrna urbs Ioniz ab una Amazonum cognomine sic appellata.

8. Rhodus.] Urbs in insula ejusdem nominis sita in mari Carpathio.

9. Colophon.] Ioniz in Asia minori urbs, Altobosco Zardb; sed Nigro Belvedere.

10. Salamis.] Urbs insulæ Cypri: Constantia, Stephano teste, postea dicta est, Constanza.

11. Ἴος.] In insula maris Ægæi cognomine cives; cujus cives Ietæ sunt appellati, Vulgo dicitur Nio.

CAPUT XII.

^f *Largum atque avidum bibendi a P. Nigidio doctissimo viro novo & pro-*
pemodum ^b *absurdo vocabulo bibosum dictum.*

Bibendi avidum P. Nigidius in commentariis grammaticis *bibacem* &
bibosum dicit. *Bibacem* ego, ut *edacem* a plerisque aliis dictum lego.
^g *Bibosum* dictum etiam^c nusquam reperi, nisi apud Laberium. Neque aliud
est quod simili^d inclinatu dicatur. Non enim simile est, ut, *vinosus*, aut
vitiosus, ceteraque, quæ hoc modo dicuntur. Quoniam a vocabulis non a
verbis^e inclinata sunt. Laberius in ^f mimo vel primo qui Salinator inscri-
ptus est, verbo hoc ita utitur.

¹⁰ ^g *Non mammosa, non annosa, non bibosa, non procax;*

INTERPRETATIO.

^a *Ebriosum.* ^b *improprio.* ^c *apud nul-* quidem prima, ^g *mulier non habens tur-*
lum autorem. ^d *derivatione ab alio vo-* gentia ubera, non vesula, non bibosa,
cabulo. ^e *derivata sunt.* ^f *in comædia* non impudens.

CAPUT XIII.

Quod Demosthenes etiam tum adolescens, cum Platonis philosophi discipulus
foret, audito forte Callistrato rhetore in concione populi destitit a Platone,
& sectatus est Callistratum.

¹⁵ **H**ermippus hoc scriptum reliquit; Demosthenem admodum ado-
lescentem^a ventitare in² academiam, Platonemque audire solitum.
Atque is, inquit, Demosthenes domo egressus, ut ei mos erat, cum ad
Platonem pergeret, complurisque populos concurrentis videret, per-
cunctatur ejus rei causam, cognoscitque currere eos auditum Callistra-
tum. Is Callistratus Athenis orator in republica fuit. Illi ^b *δημαγωγὸς* ap-
²⁰ pellantur.^c Visum est^d paulum devertere, experiri que an ad digna audiret

INTERPRETATIO.

^a *Sapere venire.* ^b *populi ductores.* ^c *eos qui ab aliis dicuntur oratores.* ^d *ali-*
quantum digredi de via.

NOTA.

1. *Hermippus.*] Is est, quantum con-
jicere, licet Hermippus Smyrnæus Pro-
lemæi Philopatoris temporibus suppar,
cujus Athenæus & Laertius passim men-
tionem faciunt: floruerit itaque circa
annum ante Christum ccxii.
2. *Academiam.*] Academia locus ar-
boribus confusus ab Athenis mille passus
distans, ubi Plato alique philosophi
maximo discipulorum concursu ludum
aperuere.
3. *δημαγωγὸς.*] Non omnes passim
oratores in Atheniensi Rep. vocabantur
δημαγωγοί, sed ii tantum, quorum erat
tanta dicendi vis, ut ad nutum animum
populi possent innectere.

tanto

tanto properatum studio foret. Venit, inquit, arque audit Callistratum nobilem illam *τὴν τοῦ Ὀρόπου δίκην* dicentem: atque ita motus & ^fdemulctus & captus est, ut Callistratum jam inde sectari ceperit; academiam cum Platone reliquerit.

INTERPRETATIO.

c de Orope quæ urbs est Macedoniæ causam. f deliniscus.

CAPUT XIV.

Dimidium librum legi, aut, dimidiam fabulam audivi, *aliaque ejusmodi qui dicat, vitiose dicere; ejusque viû causas reddere. M. Varronem: nec quemquam veterum iisce verbis ita usum esse.*

Dimidium librum legi, aut, dimidiam fabulam audivi, vel quid hujusmodi, male ac vitiose dici existimat Varro. Oportet enim, inquit, dicere *dimidiatum librum*, non, *dimidium*, &, *dimidiatam fabulam*, non, *dimidiam*. Contra autem sic ^a sextario hemina fusa est, *dimidium*, non *dimidiatum sextarium fustum* dicendum est. Et qui ex mille nummum, quod ei debebatur, quingentos recepit, non *dimidiatum* recepisse dicemus, sed *dimidium*. At si scyphus, inquit, argenteus mihi cum alio communis in duas partes ^a disiectus sit, *dimidiatum eum* dicere esse scyphum debeo, non *dimidium*: argenti autem, quod in eo scypho inest, *dimidium meum* esse, non *dimidiatum*. Differit ac dividit subtilissime, quid *dimidium* ^b *dimidiato* interfit, & Q. Ennium scienter hoc in annalibus dixisse ait;

Sicuti si quis ferat vas vini dimidiatum.

Sicuti pars, quæ deest ei vasi, non *dimidiata* dicenda est, sed *dimidia*. Omnis autem disputationis ejus, quam subtiliter quidem sed subobscurè explicat, summa hæc est. *Dimidiatum* est quasi *dismediatum*, & in partis duas pares divisum. *Dimidiatum* ergo nisi ipsum quod divisum est, dici haud convenit. *Dimidium* vero est, non quod ipsum *dimidiatum* est, sed quæ ex *dimidiato* pars altera est. Cum igitur partem libri dimidiam legisse volumus dicere, aut partem dimidiam fabulæ audisse: si *dimidiam fabulam*, aut *dimidium librum* dicimus; peccamus. Totum enim ipsum quod *dimidiatum* atque divisum est, *dimidium* dicis. Itaque Lucilius eadem secutus.

INTERPRETATIO.

^a Divisus. ^b differat a dimidiato.

NOTA.

1. *Sextario hemina, &c.* Sextarius mensura apud Romanos tam liquidis quam aridis metiendis, amphoræ fuit pars quadragesima octava. Amphora portantium capit, quantum vas quoque-
versus pedale: hemina autem quæ & co-

tula dicitur, sextarii dimidium est. Quatuor sextarii chœnica complent; sex congiunt, arque inde forsitan sextarii nomen quod eum sexies congius capit. Hæc & alia Budæus.

Q

Uno oculo, inquit, pedibusque duobus dimidiatus
Ut porcum.

& alio loco :

Quid ni ? & ² scruta quidem ut vendat scrutarius laudat.

5 Praefractam strigilem, sulcam ^c improbus dimidiatam.

Jam in vicesimo ^d manifestius dimidiam horam dicere studiose fugit : sed
pro dimidia, dimidium ponit in hisce versibus ;

Tempestate sua atque eodem uno tempore & hora

Dimidio, tribus confectis duntaxat eandem

10 Et quartam.

Nam cum obvium proximumque esset dicere ;

& hora

Dimidia, tribus confectis :

Vigilate atque attente verbum non probum mutavit. Per quod satis ap-
15 pareret ne horam quidem dimidiam recte dici, sed vel dimidiatam horam,
vel dimidiam partem hora. Propterea Plautus in ^e Bacchidibus dimidium
auri dicit, non, dimidiatum aurum. Item in ^f Aulularia dimidium obsonii
non, dimidiatum obsonium, in hoc versu :

Ei adeo obsonii hinc jussit dimidium dari.

20 ^g In Menæchmis autem dimidiatum diem, non, dimidium, in hoc versu :

^h Dies quidem jam ad umbilicum dimidiatus mortuus est.

M. Cato in libro, quem de agricultura conscripsit : Semen cupressi serito
crebrum, ita uti linum feri solet. Eo ⁱ crebro terram insternito, dimidiatum
digitum. Iam id bene tabula aut pedibus aut manibus complanato. Di-
25 midiatum autem, inquit, digitum, non, dimidium. Nam digiti quidem
dimidium, digitum autem dimidiatum dici oportet. Item M. Cato de
Karthaginiensibus ita scripsit : Homines defoderunt in terram dimidiatos,
ignemque circumposuerunt. Ita interfecerunt. Neque quisquam omnium,
qui probe locuti sunt, his verbis secus, quam dixi, usus est,

INTERPRETATIO,

^c fallax laudat. ^d libro. ^e in comædia | dem dies ad meridiem progressus media
quæ inscribitur Bacchides. ^f comœdia | parte perit. ⁱ Spargo super terram ad al-
Plauti. ^g comœdia Plauti. ^h Nunc qui- | titudinem medii digiti.

NOTA.

2. Scruta.] Scruta vocantur attritæ usu vestes, refixi clavi, & omnia quæ
detrita minore pretio venduntur.

CAPUT XV.

^a Exsulare in literis ^b perque hominum memorias traditum, quod repente multis ^c mortem attulit gaudium ingens insperatum, ^d interclusa anima, & vias magni novique motus non sustinente.

Cognito repente insperato gaudio expirasse animam refert Aristoteles Philosophus ^e Polycritam nobilem scēminam ^f Naxo insula. ^g Philippi-
des quoque comœdiarum poeta haud ignobilis, ætate jam ^h edita, cum in certamine poetarum præter spem vicisset, & lætissime gauderet; inter illud gaudium repente mortuus est. De Rhodio etiam Diagora celebrata historia est. Is Diagoras tres filios adolescentes habuit, unum ⁱ pugilem, alterum ^j pancratiastem, tertium ^k luctatorem: eosque omnes vidit vincere coronarique eodem ^l Olympiæ die: & cum ibi eum tres adolescentes amplexi, coronis suis in caput patris positis, ^m suaviarentur;

INTERPRETATIO.

^a Scriptum esse. ^b & nos scire traditione hominum. ^c impedita respiratione. ^d oriundam ^e Naxo. ^f provelia. ^g scēminarentur.

NOTÆ.

1. *Mortem attulit gaudium.*] Enimvero gaudium ita diffundit spiritus, ut eorū omnia destituant: ex adverso ita colligit tristitia, ut idem cor opprimatur. Quod autem ex gaudio plures mortem oppetant quam ex tristitia, ex eo fit, quod confluentem spirituum copiam cor perpetuo motu possit repellere, dissipatam autem ad se attrahere non valeat.

2. *Polycrita.*] Polycrita e Naxo fuit, quæ est Ægei maris insula. Cum Naxios inter & Milesios bellum arderet, ut refert Plutarchus, ipseque hostis Diognetus maximas e Naxiis prædās ageret, Polycritam cepit, quæ captiva suos occulte monuit, quo tempore Milesii ad pugnam futuri essent imparati. Dicta die exumpunt Naxii, vincunt, victoriæ laus omnis in Polycritam refunditur, quæ tantis impar lætitiis expiravit. *Plutarch. lib. de virtut. mulier.*

3. *Philippides.*] Poeta Græcus, Atheniensis, cujus non nisi aliquot fragmenta variis in scriptoribus supersunt. Fabulas ut refert Suidas edidit xlv. Claruit Olymp. cxi. ante Christum cccxxvi.

4. *Pugilem.*] Pugiles erant qui cum

alibi, tum in ludis Olympicis decertabant pugnis aut cæstibus: cæstus autem erant involucri ex tergoribus bubulis facta, quibus extremam brachii partem ad validiores ictus infligendos tegebant.

5. *Pancratiastem.*] Erant Pancratiastæ qui famosis quinque pugnandi generibus, lucta, saltu, cursu, disco, & pugilatu certabant. *ἄνθρωποι παντοδύται* ita dicti sunt, quod iis omnibus esset viribus eritendum.

6. *Luctatorem.*] Luctatores nudi & oleo peruncti ad terram sese affligere summo totius corporis nisu certabant. Ab iis spectaculis mulieres lex & pudor arcebat.

7. *Olympia.*] Olympiæ quæ urbs est in Elide, ludi quinto quoque anno in honorem Jovis Olympii celebrandi, ab Hercule primum, tum ab aliis, denique ab Iphito sunt instituti, anno ante Christum Iocclxxvii. atque ab illis temporibus certum aliquid in Græcorum historia incipimus habere. Olympia nunc *Langanico* dicitur in provincia *Belvedere* appellata. Vide notas in cap. I. lib. I.

cumque populus gratulabundus flores undique in eum jaceret: ibi in stadio, inspectante populo, in osculis atque in manibus filiorum animam efflavit. Præterea in nostris annalibus scriptum legimus, qua tempestate⁸ apud Cannas exercitus populi Romani cæsus est, anum matrem nuncio de morte filii allato, luctu atque mærore affectam esse. Sed is nuntius non verus fuit: atque is adolescens non diu post ex ea pugna in urbem rediit. Anus repente filio viso, & copia atque turba & quasi ruina incidentis inopinati gaudii oppressa exanimataque est.

INTERPRETATIO.

⁸ eam abundantia & ubertas latius improvisa, quasi ruina incidens obruit & occidit.

NOTA.

⁸ Apud Cannas, &c.] In insigni illa consul, senatores LXXX. equitum tanta Romanorum clade an. U. C. LXXXVIII. multitudo, ut annulorum aureorum morante Christum CCXVI. cæsa sunt ab Hannibale XL. millia Romanorum, In his Livium, Florum, &c.

CAPUT XVI.

10 *Temporis varietas in^a puerperis mulierum quanam sit & a medicis & a philosophis tradita: atque inibi poetarum quoque veterum super eadem re opiniones: multaque alia auditu atque memoratu digna; verbaque ipsa Hippocratis medici ex libro illius sumta, qui inscriptus est^b περὶ γυναικῶν.*

15 **E**T medici & philosophi illustres de tempore humani partus quæsi-
erunt: ^c πότες ὁ τις ἂν αἰδέσθων κύνους ἔσθῃ. Et multa opinio est,
eaeque jam pro vero recepta, postquam mulieris uterus conceperit semen,
gigni hominem septimo rarerent, nunquam octavo, sæpe nono, sæpius-
numero decimo mense: ^d eumque esse hominem gignendi summum finem,
decem menses non inceptos sed exactos. Idque Plautum veterem poetam
dicere videmus in comœdia Cistellaria his verbis;

20 *tum illa, quam^e compresserat,*

Decimo post mense exacto hic peperit filiam.

Hoc idem tradit etiam Menander poeta vetustior, humanarum opinio-
num vel peritissimus. Versus ejus super ea re de fabula Plocio posui,

^f Γυνὴν κύνει δαγμένον.

25 Sed noster Cæcilius, cum faceret eodem nomine & ejusdem argumenti
comœdiam, ac pleraque a Menandro sumeret; in mensibus tamen ^g genita-
libus nominandis, non prætermisit octavum quem præterierat Menander,
Cæcilius versus hinc sunt,

INTERPRETATIO.

^a Tempore pariendi. ^b de alimento. ^c minimum pariendi hominem. ^e fecerat gra-
^c quantum sit hominum gestationis in- ^d vidam. ^f mulier parit decimo mensi.
utero tempus. ^d & decem menses non in- ^g partui destinatis.
ceptos, sed absolutos, esse maximum ter-

^h *Infœletne mulier decimo mense parere?*

Pôl nono, etiã septimo, atque octavo.

Eam rem Cæcilius non inconsiderate dixisse, neque temere a Menandro atque a multorum opinionibus descivisse M. Varro uti credamus facit. Nam mense nonnunquam octavo editum esse partum in libro quartodecimo rerum divinarum scriptum reliquit. Quo in libro etiam undecimo mense aliquando nasci posse hominem dicit: ejusque sententiæ, tam de octavo quam de undecimo mense, Aristotelem ¹ laudat auctorem. Sed hujus de mense octavo dissensionis causa cognosci potest in libro ¹ Hippocratis, qui inscriptus est, ^k *μετ' ἡμετέρας*. Ex quo libro verba hæc sunt, ¹⁰ *ἔστι δὲ οὐκ ἔστιν ὀκτάμηνος ἡ γέννησις*. Id tam obscure atque ^m præcise tamque adverse dictum Sabinus medicus, qui Hippocratem commodissime commentatus est, his verbis enarravit. ⁿ *ἔστι μὲν φαινέμενα ὡς ζῶα μετὰ τὴν ἔκτλησιν, οὐκ ἔστι δὲ ὡς ἀνθρώπου μετὰ τὸ γένεσθαι. καὶ ἔστιν οὖν φαντασία μὲν παραπληροῦς ἔργου, ἀσώματος δὲ οὐκ ἔστι*. Antiquos autem Romanos Varro dicit non ¹⁵ recepisse hujuscemodi quasi monstruosas raritates; sed nono mense aut decimo, neque, præter hos, aliis partionem ^o mulieris secundum naturam fieri existimasse: iccircoque eos nomina ² Parcis tribus fecisse a pariando, & a nono atque decimo mense. Nam *Parca*, inquit, *immutata litera una a partu nominata*; item *Nona* & *Decima a partus tempestivi tem-* ²⁰ *pore*. Cællius autem Vindex in lectionibus suis antiquis, ³ *Tria*, inquit, *nomina Parcarum sunt, Nona, Decima, Morta*: & versum hunc Livii antiquissimi poetæ ponit ex ⁴ *Ὀδυσσείᾳ*.

INTERPRETATIO.

^h <i>An solet mulier parere decimo mense?</i>	<i>non sunt autem, utpote morientia statim.</i>
<i>Certe solet nono, &c. i citat. k de alimento.</i>	<i>Et sunt quidem nunc imaginatione, potestate vero non sunt, quia non possunt vivere. o credidisse naturaliter accidere partum famina.</i>
<i>1 est vero & non est octo mensium partus. m breviter & repugnanter, n apparet quidem ut vivencia post abortum,</i>	

NOTÆ.

1. *Hippocratis.*] Medicorum princeps Hippocrates in insula Co natus est, ut tradit Histomachus, anno 1. Olymp. lxxx. scilicet ante Christum cccclx. obiit apud Larissæos, quo ætatis anno vix constat: tradunt alii nonagesimo, alii octogesimo quinto, alii centesimo quarto, alii denique centesimo nono. *Soranus.*

2. *Parcis tribus.*] Parcas vulgo putant sic appellatas per antiphrasin, quod nemini parcant. Varro cui suffragatur Gellius, a partu quem vel felicem vel infaustum conferunt nascentibus vocatas censet. Sed fortassis verior fuerit Julii Scaligeri conjectura, qui parcas a parcendo dictas opinatur. Una enim

tantum, ut observat, dicitur filum incidere: dux vero, altera vitam dare, altera vitæ tractum continuare. A pluribus igitur fit nominatio. Quin tertia quoque parcit; sustinet enim aliarum opus quoad fatorum jussibus pareat.

3. *Tria nomina Parcarum, &c.*] Alio nomine dicuntur poetis Clotho, Lachesis & Atropos, quæ nendo ducebant hominum vitam. Filum ex colu deducebat Lachesis, ut fabulantur, glomerabat Clotho, Atropos secabat.

4. *Ὀδυσσεύς.*] Livius Andronicus Latinorum antiquissimus poeta Odysseam scripsit poema epicum: *primus*, inquit Cicero in Bruto, *fabulam docuit anno ipso antequam nasus est Ennius: post Ro-*

- Quando dies adveniet, quem ^p profata Morta est? Sed homo ^q minime malus Cæsellius, Mortam, quasi mortem accepit, cum accipere quasi ⁵ Mœram deberet. Præterea ego de partu humano, præterquam quæ scripta in libris legi, hoc quoque venisse usu Romæ comperi. Feminam bonis atque honestis moribus, non ambigua pudicitia in undecimo mense, post mariti mortem, peperisse; factumque esse negotium propter rationem temporis, quasi marito mortuo postea concepisset: quoniam ⁶ decemviri in decem mensibus gigni hominem non in undecimo scripserunt: sed ⁷ divum Hadrianum, causa cognita, decrevisse in undecimo quoque mense partum edi posse: idque ipsum ejus rei decretum nos legimus. In eo decreto Hadrianus id statuere se dicit requisitis veterum philosophorum & medicorum sententiis. Hodie quoque in satyra M. Varronis quæ inscribitur, testamentum, legimus verba hæc: *Si quis mihi filius unus pluresve in decem mensibus ^r genuntur: is si erunt ^s ὅσοι λύγες; exhaeredes ²⁵ sunt: quod si quis undecimo mense, ^t κατ' αἰσότητα, natus est; Accio idem quod Titio ius esto apud me.* Per hoc vetus proverbium Varro significat, sicuti vulgo dici solitum erat de rebus inter se nihil distantibus, idem Accii quod Titii: ita pari eodemque jure esse in decem mensibus natos & in undecim. Quod si ita; neque ultra decimum mensem fœtura ^u mulierum protolli potest: quæri oportet, cur Homerus scripserit Neptunum dixisse puellæ se recens ^x compressæ:

Ἦ καὶ γυνὴ φίλοισι, πεπλομένη δ' ἐναυτῷ
Τέξῃς ἀγλαὰ τέκν' ἐπὶ οὐκ ἀποράτοις ἐνταῖς
Ἀδαιάτοις.

- ²⁵ Id cum ego ad compluris grammaticos attulissem; partim eorum disputabant Homeri quoque ætate sicuti Romuli, annum fuisse non duodecim mensium sed decem. Alii convenisse Neptuno majestatique ejus dice-

INTERPRETATIO.

^p determinavit: ^q vir simplex. ^r gignuntur ^s asini ad lyram; non fruuntur hereditate. ^t secundum Aristotelem. ^u graviditas. ^x facta grævda. ^y Gaudo | nunc amore, revoluta autem anno paries pulchros filios, quoniam non inanes sunt concubitus immortalium.

NOTÆ.

nam conditam autem quartodecimo & quingentesimo. Is est ante Christum ccxl.

⁵. Mœram.] Mœra una e tribus parcis secundum Cæsellium, cui Gellius astipulatur: ἀπὸ τῶν ποίγας sive fato nomen habuit.

⁶. Decemviri.] Hi supremam olim in Republ. magistratum loco consulum gessere, adeoque ferendis duodecim tabularum legibus summo imperio præfuerunt. De quibus jam egimus in notis ad leges duodecim tabularum lib. f. c. XII.

⁷. Divum Hadrianum.] Hadrianus

ex Hispania oriundus Trajani successor imperare coepit anno post Christum cxvii. vel, ut aliis juxta vulgarem epocham videtur, cxix. Obiit anno ætatis lxxii. Christi cxxviii. qua ætate florebat Gellius. Porro divus appellatur more Cæsarum qui primis temporibus divi quass dii ab adulatoribus consecrabantur. Xiphilin. Spathian.

⁸ Ὅσοι λύγες.] Subaudi ἀκούοντες. Asini auscultatores lyra. Hoc proverbium apertissime quadrat in eos, qui propter imperitiam nullo sunt judicio præditi.

bant ut longiore tempore fetus ex eo grandesceret. Alii alia quædam
negalia. ² Sed Favorinus mihi ait *ὑπερμαρύνει ἐνταῦθα*, non confecto esse
anno sed ² affecto. In qua re usus est verbo non vulgaris significationis.
Affectus enim, sicuti M. Cicero & veterum elegantissimi locuti sunt, ea
proprie dicebantur, quæ non ad finem ipsum sed proxime finem progres- 5
sus deductæ erant. Hoc verbum ad hanc sententiam in Ciceronis ora-
tione fuit, quam dixit de provinciis consularibus. Hippocrates autem in
eo libro, de quo supra scripsi, cum & numerum dierum, quibus conce-
ptum in utero ^b coagulatum conformatur, & tempus ipsius partionis nono
aut decimo mense definisset, neque id tamen semper ^c eadem esse fini di- 10
xisset, sed alias ocus fieri, alias serius; hisce ad postremum verbis usus
est. ^a γένται δ' ἐν ταῦτοις καὶ πλείω καὶ ἐλάσσονα, καὶ ὅλου καὶ μέρους. καὶ εἴ ποτε καὶ
καὶ πλείω παρ' ὅτων, καὶ ἐλάσσονα ἐλασσόνων. Quibus verbis significat quod aliquan-
do ocus fieret; non multo tamen fieri ocus; ^c neque, quod serius,
multo serius. Memini ego Romæ accurate hoc atque solícite quaesitum, 15
negotio non rei tunc parvæ postulante, an octavo mense infans ex utero
vividus editus & statim mortuus ⁹ jus trium liberorum ⁴ supplevisset; cum
abortio quibusdam, non partus, videretur ⁸ mensis octavi intempestivitas.
Sed quoniam de Homérico annuo partu ac de undecimo mense diximus
quæ cognoveramus; visum est non prætereundum quod in ¹⁰ Plinii Secun- 20
di libro septimo naturalis historię legimus. Id autem quia ^a extra fidem
esse videri potest; verba ipsius Plinii posuimus. *Massurius auctor est,*
L. Papirium prætorem, ⁴ secundo herede lege agente, bonorum possessionem
contra eum dedisse, cum mater ² partum se tredecim mensibus tulisse diceret,
quoniam nullum certum tempus pariendi ³ statum ei videretur. In eodem 25
libro Plinii Secundi verba hæc scripta sunt: *Ōscitatio^m in nixu letalis est,*
sicut ^a sternuisse a coitu abortivum.

INTERPRETATIO.

a afferrebant. a provento. b semen formatum
accipit. c eundem habere terminum. d nas-
cuntur autem in his & plures & paucio-
res: & ex toto per partes. & dicimus quidem
plures pluribus, & pauciores paucioribus.
e neque accidere multo tardius, id quod
accidit tardius. f potuisset dare parenti.

g partus mensis octavi, qui accidit ex-
tra tempus. h incredibile. i cum secundum
hæres juxta legem repeteret bona, adju-
dicasse contra eum hereditatem puero na-
to. k infantem in utero. l definitum.
m in pariando. n post editum sternutatio
facit abortivum.

NOTÆ.

9. *Ius trium liberorum.*] Qui tres in
urbe liberos, vel quinque in Italia, vel
septem habebant in provincia maximis
donabantur immunitatibus.

10. *Plinii Secundi.*] Plinius Secundus

sive senior, varis eruditionis palmam
tulit imperante Vespasiano. Erumpen-
tibus e Vesuvio monte flammis oppres-
sus est improvidus novæ rei spectato-
r. Anno post Christum LXXXI. T. III. II.

CAPUT XVII.

Id quoque esse a gravissimis viris memoria mandatum, quod tres libros Plato Philolai Pythagorici, & Aristoteles pauculos Speusippi philosophi, mercati sunt precii fidem non capientibus.

^a **M**emoriz mandatum est Platonem philosophum ^b tenui admodum pecunia familiari fuisse; atque eum tamen treis ^c Philolai Pythagorici libros ^d decem millibus denarium ^e mercatum. Id ei precium donasse quidam scripserunt amicum ejus Dionem Syracusanum. Aristotelem quoque traditum libros pauculos ^f Speusippi philosophi, post mortem ejus, emisse ^g talentis Atticis tribus. Ea summa sit numi nostri ^h s. s. duo & septuaginta. ⁱ Timon ^j amarulentus librum maledicentissimum conscripsit, qui ^k ΣΙΛΛΩ inscribitur. In eo libro Platonem philosophum, quem dixeramus tenui admodum pecunia familiari fuisse, ^l contumeliose appellat, quod ^m immenso precio librum Pythagoricæ disciplinæ emisset, exque eo ⁿ Timæum nobilem illum dialogum concinnasset. Versus super ea re Timonis hi sunt;

INTERPRETATIO.

^a Scriptis traditum est. ^b habuisse paucos. ^c Treis. ^d Scriptor mordax. ^e Sillos. ^f Conviciis. ^g Timonium omnino angustum. ^h emisse. ⁱ onerat.

NOTÆ.

1. *Philolai.*] Philolaus Crotoniata, philosophus Pythagoricus, affectatæ tyrannidis crimine suspectus moritur. *Laert.*

2. *Decem millibus denarium.*] Denarius numus decem, aliquando etiam sexdecim asses valuit: denarius denum assium assibus tribus nostratibus & semis respondet: igitur decem millia denarium 1750. libris Turonicis possunt æstimari.

3. *Speusippi.*] Speusippus Atheniensis post Platonem Schoiam rexit annis octo cviii. Olymp. ante Christum anno cccxviii. vir iracundiæ, avaritiæ, ac voluptati deditus, tristitia confectus obparalytism dicitur sibi necem attulisse. *Laert.*

4. *Talentis Atticis tribus.*] Talentum Atticum appendebatur sex drachmarum millibus: singulæ drachmæ denario Romano, id est, tribus assibus & semis nostratibus respondebant. Igitur, cum denarius Romanus quatuor fester-

tios contineat, talentum Atticum sex denariorum millia complectens, vicies quater mille festerios, sive viginti quatuor festeria valebat, quæ summa libras Turonicas cix. conficit. Unde tria ejusmodi talenta ad 3150. libras nostrates revocantur.

5. *s. s. duo & septuaginta.*] Sesterium, quodlibet ad nostros calculos revocatum, xliii. libras & xv. asses conficit. Septuaginta duo festeria 3150. si libras nostrates.

6. *Timon.*] Timon Phliasius, philosophus mordaci carminum genere & distictis perstringit & philosophis plurimos. Claruit Olymp. cxxv. annis ante Christum cclxxx.

7. *Immenso.*] Alii legunt *impenso* precios. 8. *Timæum.*] Timæus Platonis dialogus in quo de rerum natura suam explicat opinionem: nomen habet ab interlocutore cognomine..

Εἰ καὶ οὗ Πλάτων. καὶ ὅτι μαθητὺν πῶτος ἔχον.
Πολλῶν δ' ἀργυρίων ὀλίγω ἡλλαξέω βίβλον.
Εἰδὼν ἂν πωλεῖν ταῦτα χάριν εἰδιδύχατο.

INTERPRETATIO.

g Et tu Plato; etenim te discendi de- | multa autem pecunia paucos emisse
siderium tenuit. | libros,
quando incipiens talia scribere edoctus es.

NOTA.

g. Καὶ οὗ Πλάτων.] Hos versus mirum
in modum deformatos ac mutilos cor- | In tertio versu pro Οὗ, scripsimus Εἰδὼν;
reximus ex H. Stephani conjecturis. καὶ | &c, cum certum sit ad implendum hujus
γὰρ σὲ μαθητὴν ὁ πῶτος ἔχει, quod prius le- | versus numerum aliquam vocem deside-
gebatur mutavimus in μαθητὴν, ἡλλαξέω | rari, secundum ejusdem conjecturas sane
in ἡλλαξέω, ut staret versus hexameter. | ἐνόςχως addidimus πωλεῖν.

CAPUT XVII.

Quid sint *pedarii senatores*, & quam ob causam ita appellati: quamque
habeant originem verba hac ex edicto *tralaticio* consulum: SENATORES.
QUIBUS. Q. IN SENATU. SENTENTIAM. DICERE. LICET.

Non pauci sunt qui opinantur *pedarios senatores* appellatos, qui sen-
tentiam in senatu non verbis dicerent, sed in alienam sententiam
pedibus irent. Quid igitur? cum senatusconsultum per discessionem
fiebat, nonne universi senatores sententiam pedibus ferebant? Atque
hæc etiam vocabuli istius ratio dicitur, quam Gabius Bassus in commen-
tariis suis scriptam reliquit. Senatores enim dicit in veterum ætate, qui
curulem magistratum gessissent, curru solitos honoris gratia in curiam
vehi. In quo curru sella esset, supra quam considerent; quæ ob eam
causam *curulis* appellaretur: sed eos senatores, qui magistratum curu-
lem nondum ceperant, pedibus itavisse in curiam: propterea senatores
nondum majoribus honoribus functos *pedarios* nominatos. Marcus au-
tem Varro in satyra Menippea, quæ ἰπποκρίτων inscripta est, equites

INTERPRETATIO.

a Ite felices esse: b qui nondum obtinuerant ampliores magistratus. c Equi catellus.

NOTA.

1. In sententiam pedibus irent.] Pri- | privatim rogabantur sententiam, sed
mis senatoribus duas in partes divisas, | tantum monebat consul, ut qui hoc vel
ceteri solebant non voce suam senten- | illud sentiret in hanc vel illam partem
tiam aperire, sed ad eos se conferebant | discederet. Quod senatusconsultum
quorum opinionem amplectebantur, | censcatur fieri per discessionem.
tumque propriè dicebantur pedibus ire |
in sententiam. | 3. Curulem magistratum.] Curules
2. Senatusconsultum per discessionem.] | magistratus amplissimi fuere dictator,
In rebus levioris momenti senatores non | consul, censor, prætor, ædilis curulis,
qui sella curulis jus habebant.

[R.

quosdam dicit pedarios appellatos : videturque eos significare , qui non-
dum a censoribus in ^d senatum lecti erant, senatores quidem non erant ;
sed quia honoribus populi usi quidem erant , in senatum veniebant &
sententiæ jus habebant. Nam & curulibus magistratibus functi , qui non-
dum a censoribus in senatum lecti erant, senatores non erant : & , quia
in postremis scripti erant , non rogabantur sententias , sed , quas ^e prin-
cipes dixerant , in eas discedebant. Hoc significabat edictum , ^f quo nunc
quoque consules cum senatores in curiam vocant , servandæ consuetudi-
nis causa tralaticio utuntur. Verba edicti hæc sunt : SENATORES. QUI-
BUS: Q. IN. SENATU. SENTENTIAM. DICERE. LICET. Versum
quoque ^g Laberii , in quo id vocabulum positum est , notari iussimus ,
quem legimus in ^h mimo qui , *scriptura* , inscriptus est ;

^h Caput sine lingua pedaria sententia est.

Hoc vocabulum a plerisque barbare dici animadvertimus. Nam pro
15 *pedarius pedaneos* appellant.

INTERPRETATIO.

^d ascripti inter senatores. ^e primi. ^f *maxima cui titulus est scriptura.* ^h *sen-*
quod aliunde translatum consules adhi- *sentia pedariorum senatorum est caput*
bent , ut servent morem , cum cogunt *sine lingua.*
senatores in locum publici consilii. g co-

NOTÆ.

4. *Laberii.*] Vide notas in cap. VII. Id nominis convenit tam in poema
lib. I. quam in autorem. Deinde quod actores
5. *Mimo.*] Mimus , Diomede teste , ejusmodi comœdiarum appellentur mi-
dicuntur *ânô* & *pupus* , quod *sermões* , mi , nemo nescit.
ac facta cujusque imitetur cum lascivia.

CAPUT XIX.

*Qua ratione Gabius Bassus scripserit parcum hominem appellatum , & quam
ejus vocabuli causam putarit : & contra , quem in modum , quibusque
verbis Favorinus ^a hanc traditionem ejus eluserit.*

20 **A** Pud cœnam Favorini philosophi cum discubitu fuerat , cœptusque
erat apponi cibus : servus assitens mensæ ejus legere inceptabat , aut
Græcarum quid literarum aut nostriatum : velut eo die , quo affui ego ,
legebatur Gabii Bassi eruditi viri liber de origine verborum & vocabulo-
rum. In quo ita scriptum fuit : *Parcus composito vocabulo dictus est , quasi*
par arca : quoniam sicut in arca omnia reconduntur , ejusque custodia ser-
25 *vantur & continentur ; ita homo tenax parvoque contentus omnia custodita*
& recondita habet sicuti arca. Quam ob causam parcus , quasi par arca
nominatus est. Tum Favorinus , ubi hæc audivit , superstitiosæ , inquit ,

INTERPRETATIO.

^a *Responsum id quod scripserat Gabius.*

& nimis ^b moleste atque odiose confabricatus commolitusque magis est originem vocabuli Gabius iste Bassus quam enarravit. Nam, si licet res dicere commenticias, cur non probabilius videatur ut accipiamus *parum* ob eam causam dictum, quod pecuniam consumi atque impendi arceat & prohibeat, quasi *pecuniarius*. Quin potius, quod simplicius, inquit, veriusque est id dicimus? *Parcus* enim neque ab arca neque ab arcendo, sed ab eo quod est *parum*, & *parum* denominatus est.

INTERPRETATIO.

^b inepte & fastidiose confinxit & commentus est.

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS

LIBER QUARTUS.

CAPUT I.

Sermo quidam Favorini philosophi cum grammatico jactantiorē factus in Socraticum modum: atque inibi in sermone dictum quibus verbis, penus a Q. Scavola definita sit.

IN vestibulo ¹ ædium Palatarum omnis fere ordinum multitudo ² opperientes salutationem ³ Cæsaris constitierant. Atque ibi, in circulo doctorum hominum, Favorino philosopho præsentē, ^b ostentabat quispiam grammaticæ rei doctor scholice quædam nugalia, de generibus & casibus vocabulorum differens, cum

INTERPRETATIO.

^a Expectantes. ^b nescio quis grammatica magister jactabat quædam nugae scholæ suæ.

NOTE.

1. *Ædium Palatarum.*] Palatinus mons unus fuit e septem Romæ collibus, in quo prima Romæ fundamenta jacta sunt, ubi primum reges, deinde consules, tum imperatores plerique domum habuere. Hinc domus regis & imperatoris palatia dicta sunt: nunc præter hortos, rudera & subterraneos fornices nihil ibi superest.

2. *Opperientes salutationem.*] Ab or-

tu solis hora prima & altera, salutatores in palatium imperatoris confluebant, ibique in vestibulo expectabant donec in cubiculum interius admitterentur.

Prima salutantes atque altera continet hora.

inquit Martialis.

3. *Cæsaris.*] Is fuit, ut probabile est, Hadrianus, cujus ætate floruit Favorinus.

R. ij.

arduis superciliis vocisque & vultus gravitate composita, tanquam interpres & arbiter + Sibyllæ oraculorum. Tum adspiciens ad Favorinum; quanquam ei etiam nondum satis notus esset. *Penus quoque*, inquit, *variis generibus dictum & varie declinatum est. Nam & hoc penus, & hac penus, & hujus peni & peneris & peniteris & penoris veteres^d dicebantur.* *Mundum quoque muliebrem Lucilius in Satyrum sextodecimo non virili genere, ut ceteri, sed neutro appellavit his versibus:*

Legavit quidam uxori mundum omne penumque.

Quid mundum; quid non? Nam quis dijudicet isthuc?

- 10 Atque omnium horum & testimoniis & exemplis & constrepebat. Cumque nimis odiose sibi placeret: ^b intercessit placide Favorinus; & jam bone, inquit, magister, quidquid est nomen tibi, abunde multa docuisti, quæ quidem ignorabamus, & scire haud sane postulabamus. Quid enim refert mea, ejusque quicum loquor, quo genere *penum* dicam: aut in
- 15 quas extremas literas declinem, si nemo id non nimis barbare fecerit: sed hoc plane indigeo addiscere, quid sit *penus*, & quo sensu id vocabulum dicatur, ⁱ ne rem cotidiani usus, tamquam qui in venalibus Latine loqui tentant, alia, quam oportet, voce appellem. Quæris, inquit, rem minime obscuram. Quis adeo ignorat *penum* esse vinum & triticum &
- 20 oleum & lentem & fabam atque hujuscemodi cetera? Etiamne, inquit Favorinus, milium & panicum & glans & ordeum *penus* est? Sunt enim propemodum hæc quoque ejusmodi. Cumque ille reticens hæreret: Nolo, inquit, ^k hoc jam labores an ista, quæ dixi, *penus* appellentur: sed potestne mihi non ^l speciem aliquam de penu dicere, sed ^m definire genere
- 25 proposito & differentiis apposis quid sit *penus*? Quæ genera & quas

INTERPRETATIO.

c elato supercilio & affectata majestate vocis & vultus. *d* sæpe dixerunt. *e* ornatum faminarum. *f* quidam testamento dedit conjugi omne mundum & penum. Quid intelligit per mundum, quid non? Quis hoc discernat? *g* importunus erat.

h abruptis ejus sermonem. *i* ut non appellem alio nomine quam oportet, rem qua utimur quotidie, sicut utuntur, qui res venales volunt nominibus Latinis appellare. *k* de hoc sollicitus sis.

NOTÆ.

A. Sibylla oraculorum.] De Sibyllarum oraculis jam dictum est lib. I. in notis ad cap. XIX.

5. Speciem.] Species, ut sentiunt philosophi, est attributum commune multis numero solo differentibus. ex. gr. homo, quæ species est convenit Platoni, Aristoteli, Socrati & ceteris qui dicuntur a logicis habere tantum differentiam numericam. Non quærebat autem Favorinus speciem, sed definitionem penus.

6. Definire genere & differentiis.] Descriptio est oratio quæ explicat naturam

rei. Secundum strictas logicorum regulas, ut sit perfecta, debet constare primo ex genere, quod multis convenit specie differentibus, tum ex differentia, quæ nullam in aliam rem transferri possit. Ut in hac definitione, *homo est animal rationale*, in prima voce, *animal*, habes genus, quod tam cadit in equum, canem, &c. quæ specie differunt, quam in ipsum hominem. In altera voce *rationale* differentiam habes, quæ non potest in aliud animal nisi in hominem transferri.

differentias dicas, non hercle, inquit, intelligo. Rem, inquit Favorinus, ¹ plane dictam, postulas, quod est difficillimum, dici planius. Nam hoc quidem pervulgatum est, definitionem omnem ex genere & differentia consistere. ^m Sed si item mihi pramandere, quod aiunt, postulas; faciam sane id quoque honoris tui habendi gratia. Atque deinde ita exorsus est. Si, inquit, ego te nunc rogem uti mihi dicas & quasi circumscribas verbis, quid *homo* sit; non opinor, respondeas hominem esse te atque me. Hoc enim, quis homo sit, ostendere est; non, quid homo sit, dicere. Sed si, inquam, peterem ut ipsum illud, quod homo est, definire; tum profecto mihi diceres, hominem esse mortale animal rationis & scientiæ capiens; vel quo alio modo diceres, ut eum a cæteris animalibus omnibus separares. Proinde igitur nunc te rogo ut, quid sit *penus*, dicas, non ut aliquid ex *penu* nomines. Tum ille ostentator voce jam molli atque demissa, philosophias, inquit, ego non didici nec discere appetivi; & si ignoro an ordeum ex *penu* sit, aut quibus verbis *penus* definiatur, ⁿ non ea re literas quoque alias nescio. Scire, inquit ridens jam Favorinus, quid *penus* sit, non ex nostra magis est philosophia quam grammatica tua. Meministi enim credo quæri solitum quid Virgilius dixerit, *penum instruere vel longam vel longo ordine*. Utrumque enim profecto scis legi solitum. Sed, ^o ut faciam æquiore animo ut sis, ne illi quidem veteris juris magistri, qui sapientes appellati sunt, definisse satis recte existimantur quid sit *penus*. Nam ⁷ Q. Scævola, ad demonstrandum *penum*, his verbis usum audio. *Penus est, inquit, quod p esculentum aut poculentum est.* ^q Quod enim ipsius patrisfamilias, aut liberorum patrisfamilias ejusque familia, qua circum eum aut liberos ejus est & opus eorum facit, causa paratum est, ut Mucius ait, *penus videri debet. Nam, qua ad edendum bibendumque in dies singulos prandii aut cœna causa parantur, penus non sunt: sed ea potius, qua hujusce generis longe usionis gratia contrahuntur & reconduntur, ex eo quod non in promissis, sed insus & penitus habeantur penus dicta sunt.* Hæc ego, inquit, cum philosophiæ me dedissem, non insuper tamen habui discere: quoniam civibus Romanis Latine loquentibus rem non suo vocabulo demonstrare non minus turpe esset, quam hominem non suo nomine appellare. Sic Favorinus sermones in gentes communes a rebus parvis & frigidis abducebat ad ea, quæ esset magis utile audire ac discere, non allata ex-

INTERPRETATIO.

<p>^l clare. ^m cibum pramansum in os inferre. ⁿ non idcirco. ^o ut faciam te accipere in bonam partem que dico. ^p quod potest edi & bibi. ^q nam juxta sententiam Mucii, illud debet appellari <i>penus</i> quod paratum est pro patrefamilias,</p>	<p>pro filiis patrisfamilias, & pro ejus familia, qua occupatur ejus aut filiorum ejus causa, & in ministeriis versatur. & comparantur & reservantur ad diuturnos usus. non sint exposita unicuique, & non neglexi. ^u indeterminate.</p>
--	---

NOTA.

7. Q. Scævola.] De quo diximus in notis ad cap. II. lib. III.

R iij

trinsecus, non per ostentationem, sed ² indidem nata acceptaque. Præterea de penu adscribendum hoc etiam putavi, Servium Sulpicium in reprehensis Scævola capitibus scripsisse ⁷ Seio Ælio placuisse non quæ esui tantum & potui forent, sed tus quoque & cereos in *penu* esse, quodque esset ejus ferme rei causa comparatum. Maffurius autem Sabinus, in libro juris civilis secundo; etiam quod jumentorum causa apparatus esset, quibus dominus uteretur, ² *penori* attributum dicit. Ligna quoque & virgas & carbones, quibus conficeretur *penus*, quibusdam ait videri esse in *penu*. Ex his autem ¹, quæ ⁹ promercialia & usuaria in locis isdem essent, ea sola esse *penoris* putat, quæ sint ² usui annuo.

INTERPRETATIO.

^x ex illis rebus maxime communibus. etiam tus & cereos, & quod esset em-
^y Seium Ælium existimasse penum dici non ptum ad eam rem. 2 appellatum fuisse
 solum qua possent manducari & bibi, sed penum. a destinata.

NOTÆ.

8. Seio Ælio.] Legendum Sexto Ælio, Christum cxcviii.
 quiquidem & in jure civili, & in elo- 9. Promercialia.] Promercialia, ut
 quentia peritissimus fuit, ut testatur Ci- sentit Budæus, ea sunt, quæ pater fami-
 cero: cum T. Quintio Flaminio con- lias habet venalia præter ea quæ usui suo
 sulatum iniit anno U. C. ICLVI. ante servat.

CAPUT II.

Quid differat morbus & vitium; & quam vim habeant vocabula ista in edicto ædilium; & an eunuchus & steriles mulieres redhiberi possint, diversaque super ea reserentia.

IN edicto ¹ ædilium curulium, qua parte de ² mancipiis vendundis ³ cautum est, scriptum sic fuit. ⁴ TITULUS. SERVORUM. SINGU-

INTERPRETATIO.

^a Prospectum est.

NOTÆ.

1. *Ædilium curulium.*] Ædiles curules primi creati sunt an. U. C. cccclxxxviii. ante Christum cccclxvi. cum enim propter civiles discordias compositas, quod refert Livius lib. VI. censeret senatus ut ludi maximi fierent, recusantibus id munus ædilibus plebis, conclamatum est a juvenibus patriciis se id honoris deorum immortalium causa libenter acturos ut ædiles fierent; tumque duos Patribus ædiles creati. Eorum munus fuit ludos solennes procurare & instituere, sacrum ædium curam gerere; templa, thea-
 tra, & mœnia magnificis operibus reficere.
 2. *Mancipiis.*] Mancipium erat proprie homo in bello captus & servituti subiectus, idem enim fere est mancipare acque manu capere. Hic tamen sicut & pluribus aliis in locis pro quolibet servo accipitur.
 3. *Titulus servorum.*] Servi venales appensum e collo gestabant titulum, in quo morbos & vitia servorum inscribere dominos oportebat.

FORUM. UT ELI SCRIPTUS. SIT. ^b 4 COERATO. ITA UTI. IN-
 TILLEG. RECTE. POSSIT. QUID. MORBI. VITII. VE. ^c QUOI.
 QUIT. QNIS. FUGITIVUS. ERRO. VE. SIT. ^d NOXA. VE. SO-
 LUTUS. NON. SIT. Propterea quaesierunt jureconsulti veteres, quod
mancipium morbosum, quodve *vitiosum* recte diceretur; quantumque mor-
 bus a *vicio* differret. Caelius Sabinus, in libro quem de edicto ædili-
 Curulium composuit, Labeonem refert, quid esset, *morbis*, hisce ver-
 bis definisse. *Morbis est habitus cujusque corporis contra naturam, qui*
asum ejus facit deteriore. Sed *morbis* alias in toto corpore accidere
 dicit, alias in parte corporis. Totius corporis *morbis* esse; veluti
 'phthisis aut febris; partis autem, veluti cæcitas aut pedis debilitas.
Balbus autem, inquit, & ⁷ *atypus vitiosus magis quam morbosus sunt: ut*
equus mordax aut ^d calcitro, vitiosus non morbosus est. Sed cui *morbis* est,
 id etiam *vitiosus* est. Neque id tamen contra fit. Potest enim, qui *vitio-*
sus est, non *morbosus* esse. Quamobrem, cum de homine morbofo ageretur,
 nequaquam, inquit, ita diceretur: ^c QUANTI. OB. ID. VITIUM
 MINORIS. ERIT. De eunucho quidem quæsitum est, an contra edi-
 ctum ædilium videretur venundatus, si ignorasset emptor eum ⁸ eunuchum
 esse. Labeonem respondisse aiunt, ⁹ redhiberi posse quasi morbosum:
 siue autem feminas, si steriles essent, & ^e venum issent, ex edicto ædi-
 lium posse ⁸ igitur, Labeonem scripsisse. De sterili autem muliere, si ^h na-
 tiva sterilitate sit, Trebatium contra Labeonem respondisse dicunt. Nam
 cum redhiberi eam Labeo, quasi minus sanam, putasset necesse: non
 oportere aiunt Trebatium ei edicto apposuisse, si ea mulier a principio
 genitali in sterilitate esset. At si ^a valetudo ejus offendisset, exque ea vi-
 tium factum esset, ut concipere fœtus non posset; tum sanam non videri,
 & ^k esse in causa redhibitionis. De ¹⁰ myope quoque, qui *lusciosus* La-

INTERPRETATIO.

^b curato. ^c Unicusque. ^d qui solet recal-
 citrare. ^e ob hoc vitium quanto viliori
 pretio constabit ^f & vendita fuissent.
^g actionem institui in jure. ^h si natura

sterilis sit. ⁱ si ejus sanitas fuisset laesa, &
 ab ea id incommodum ortum fuisset,
 ut non posset suscipere liberos. ^k & tunc
 esse causam illius redhibenda.

NOTÆ.

4. *Curato.*] Pro curato dicitur: plu-
 rima enim vocabula quæ per ufferimus,
 veteres scripserunt per æ.

5. *Noxa solutus.*] Servus qui nullum
 maleficium admiserit, cujus causa actio
 possit adversus eum institui.

6. *Phthisis.*] Phthisis est pulmonis
 exulceratio, quam efficit e capite de-
 fluens pituita. Appellationem habet æne
 8. *Phthisis corrupta.*

7. *Atypus.*] Atypus dicitur cujus lin-
 gua non satis est expedita, ut voces om-
 nes exprimat & conformet. Radix hu-

jus nominis *noxa* informo, exprimo, &
 a privativum.

8. *Eunuchus.*] Quod eunuchi sive se-
 miviri servandis regum cubilibus ple-
 rumque alias adhiberentur, nomen ha-
 buere æne & *viros*, quod est cubile, &
 ipe custodio.

9. *Redhiberi.*] Redhibere est facere,
 ut rursus habeat venditor id quod ha-
 buerat. Quod quia reddendo fit, ideo
 redhibitio est appellata quasi redditio.

10. *Myope.*] Myopes illi sunt, qui res
 non possunt nisi propius oculis admotas

tine appellatur, & ¹ *rei vobis* dissensum est. Alii enim redhiberi ^m omnimodis debere, alii contra, nisi id vitium morbo contractum esset. Eam vero, cui dens deesset, Servius redhiberi posse respondit: Labeo in causa esse redhibendi negavit. *Nam & magna*, inquit, *pars dente aliquo carent: neque ^a eo magis plerique homines morbofi sunt. Et absurdum admodum est dicere, non sanos nasci homines; quoniam cum infantibus non simul dentes gignuntur.* Non prætereundum est, id quoque in libris veterum jurisperitorum scriptum esse, *morbum & vitium ^o distare; quod vitium perpetuum, morbus ^p cum accessu discessuque sit.* Sed hoc fricta est, ²⁰ neque cæcus neque eunuchus morbosus est, contra Labeonis, quam supra dixi, sententiam. Verba Massurii Sabini apposui ex libro juris civilis secundo. *Furiosus mutusque, cuius quod membrum lacerum lasmusque est, aut obeft quominus ipse aptus sit, morbofi sunt. Qui non longe videt, tam sanus est quam qui tardius currit.*

INTERPRETATIO:

I de edentulo varia fuerunt sententia. m omnia. nãdircò. o hanc differentiam habere. p accedat ac deinde discedat.

NOTA.]

discernere. Græca dictio est composita a *lucem conniveat, clausis oculis intreri:* verbo *μῦα claudo*, & *ὤψ οculus*, quasi *videatur.*
id hominum genus, quod ad maiorem

CAPUT III.

¹⁵ *Quod nulla fuerint rei uxoria actiones in urbe Roma ante Carviliannum divortium: atque imbi quod sit proprie pellex: quaque ejus vocabuli ratio sit.*

²⁰ **M**Emoria traditum est, ¹ quingentis fere annis post Romam conditam, ² nullas rei uxoriae neque actiones neque cautiones in urbe Romana aut in ³ Latio fuisse: ^b quia profecto nihil desiderabantur, nullis etiam tunc matrimoniis divertentibus. Servius quoque Sulpicius in libro, quem composuit de dotibus, tum primum cautiones rei uxoriae ne-

INTERPRETATIO.

^a Nullas fuisse contentiones de dote uxoris post divortium, neque promissiones *orant, cum illis temporibus nulla forent conjugum divortia.*
de reddenda dote. ^b quia certe non opus

NOTA.

¹ *Quingentis fere annis.* Id est, quingentis circiter annis, non autem quingentis prope annis; alioquin secum ipse pugnaret Gellius, qui hoc eodem capite *maximum divortii refert ad annum quin-*
gentimum vicesimum tertium.
² *Latio.* Latium pars Italiz, cujus Latini quondam incolæ fuerunt, hodie vocatur *Campagna di Roma.*

cellarias

cessarias esse visas scripsit, cum ³ Sp. Carvilius, cui Ruga cognomentum fuit, vir nobilis divortium cum uxore fecit; quia liberi ex ea, corporis vitio non gignerentur, anno urbis conditæ 10xxiii. ⁴ M. Atilio P. Valerio c o s s. Atque is Carvilius traditur uxorem, quam dimisit, egregie dilexisse, carissimamque morum ejus gratia habuisse, ^c sed iusjurandi religionem animo atque amori prævertisse; quod jurare a censoribus coactus erat uxorem se liberum quærendorum gratia habiturum. *Pellicem* autem appellatam ^d probrosamque habitam eam, quæ juncta consuetaque esset cum eo, in cujus manu mancipioque alia matrimonii causa foret, hac antiquissima lege ostenditur, quam Numæ regis fuisse accepimus. ⁵ *Pellex*. ⁶ *Asam*. *Junonis*. *Ne*. ⁷ *Tagito*. *Si*. *Taget*. ⁸ *Junoni*. ⁹ *Crinibous*. *Demissis*. ^c *Arnum*. *Forminam*. *Caidito*. *Pellex* autem quasi *πῆλαξ*, id est, quasi *πῆλαξ*: ut pleraque alia, ita hoc quoque vocabulum de Græco ^f flexum est.

INTERPRETATIO.

c sed anteposuisse sacrum iusjurandum | *sem & rem haberes cum eo, cui per ma-*
propensionem suam & amori. *d* & creditam | *trimonium alia erat conjux. c agnum*
fuisse infamem illam quæ familiarita- | *fæminam immolatam. f derivatum est.*

NOTÆ.

3. *Sp. Carvilius*.] Hic bis consulatum gessit, primum quidem cum collega L. Posthumio anno U. C. 10xx. deinde cum Q. Fabio anno 10xxvi. ante Christum ccxxviii.

4. *M. Atilio, P. Valerio Coss.*] Hos consules hic refert Gellius ad annum ab Urbe condita 10xxiii. cum certum sit ex fastis consularibus hoc ipso anno M. Pomponium Mathonem II. & C. Papirium Massonem renunciatos fuisse consules, nec nisi anno 10xxvii. consulatu functos esse M. Atilium & P. Valerium. Deinde vero lib. xvii. cap. xxi. hujus primi divortii tempus retrahit ad annum U. C. 10xxi. qui consules habuit T. Manlius Torquatus & C. Atilium. Valerius Maximus primum illud virum inter & uxorem repudium statuit anno U. C. 10xx. Plutarchus, quod mirum est, anno ccxxx. quod ipse testatur tum in Romulo, tum in Numa; non anno 10xx. ut sibi finxit Thysius interpres

Batavus. Dionysius Halicarnassensis, mea quidem sententia, rectius, qui cum a se ipse minime dissentiat, Gellio nostro aliquatenus suffragatur. Is lib. II. primum illud Sp. Carvili divortium accidisse dicit Olymp. cxxxvii. M. Pomponio & C. Papirio coss. nempe anno ante Christum 10xxiii. Quem igitur Urbis annum assignavit Gellius, hic retinendus est, sed substituendi consules quos Dionysius notavit.

5. *Pellex*.] Antiquitus uno L. scribebatur.

6. *Asam*.] Asam pro ara veteres dixere, ut Valefios pro Valeriis.

7. *Tagito*.] Archaismus pro tangito.

8. *Junoni*.] Juno Jovis soror & conjux nuptiis præerat.

9. *Crinibous*. . . . *Arnum*. *Caidito*.] Antiqua vocabula: nunc dicimus crinibus, agnum, cædito. Arpus originem ducit a voce Græca ἀρπύρις. *Aguri*.

CAPUT IV.

Quid Servius Sulpicius in libro, qui est de dotibus, scripserit de jure atque more veterum sponsaliorum.

Sponsalia in ea parte Italiae, quae Latium appellatur, hoc more atque jure solita fieri scripsit Servius Sulpicius in libro, quem scripsit de dotibus. Qui uxorem, inquit, ducturus erat, ^a ab eo, unde ducenda erat, ² stipulabatur eam in matrimonium ductum iri. Qui daturus erat, isidem spondebat daturum. Is contractus stipulationum ^b sponsionumque dicebatur sponsalia. Tum, qua promissa erat, sponsa appellabatur; qui sponderat ^c ducturum, sponsus. Sed si post eas stipulationes uxor non dabatur, aut non ^d ducebatur; qui stipulabatur ^e ex sponsu agebat. Iudices cognoscebant, Iudex, quamobrem data acceptave non esset uxor, quarebat. Si nihil iusta causa videbatur; ^f litem pecunia aestimabat: ^g quantique interfuerat eam uxorem accipi aut dari, eum, qui sponderat aut qui stipulatus erat, condemnabat. Hoc jus sponsaliorum observatum dicit Servius ³ ad id tempus, ^h quo civitas universo Latio, lege Julia, data est. Haec eadem Neratius scripsit, in libro, quem de nuptiis composuit.

INTERPRETATIO.

^a Postulabat ut is, a quo erat accipienda in uxorem, promitteret fore ut illam certo haberet conjugem. ^b promissionum. ^c se accepturum eam in uxorem. ^d accipiebatur. ^e instituebat actionem vi promissionis prius facta. ^f condemnabat ad certam quandam pecuniam solvendam.

^g Et eum qui promiserat, aut qui stipulatus erat ad minus vel majus pretium solvendum obligabat, prout referebat eam duci aut concedi conjugem. ^h quo totum Latium donatum est privilegiis civium Romanorum.

NOTAE.

1. *Sponsalia.*] Promissio futurarum nuptiarum.

2. *Stipulabatur.*] Stipulari verbum juris significat postulare ut aliquid sibi promittatur solennibus verbis. Hinc derivatur stipulatio & stipulatiuncula, quae certa verborum est formula, qua is qui interrogatur, dicturum facturumve se id de quo agitur promittit.

3. *Ad id tempus quo civitas.* Id est, ad annum U. C. IOCLXIV. ante Christum xc. quo tempore plerique Italiae populi,

maximeque Latini cum ægre ferrent se laborum omnium participes a civitatis communione rejici, quod jure non poterant, armis extorquere tentarunt. Dubio Marte sæpius decertatum: atque ut rebelles reipublicae conciliarentur, lege Julia, quam scilicet tulit L. Julius Cæsar consul, primum quidem Etrusci & Umbri qui nondum aperte defecerant, tum alii nominis Latini socii civitate donati sunt. Appianus, Velleius, &c.

CAPUT V.

Historia narrata de perfidia haruspicum Etruscorum : quodque ob eam rem versus hic a pueris Roma urbe tota cantatus est; Malum consilium consultori pessimum est.

Statua Romæ in ¹comitio posita ²Horatii Cœclitis fortissimi viri ³de Scælo tacta est. ⁴Ob id ⁵fulgur ⁶piaculis luendum, ⁷haruspices ex Etruria acciti, inimico atque hostili in populum Romanum animo, ⁸instituerant eam rem contrariis religionibus procurare. Atque illam statuam suaserunt in inferiorem locum ⁹perperam transponi, ¹⁰quem sol oppositu circum undique aliarum ædium nunquam illustraret. Quod cum ita fieri persuassissent: delati ad populum proditique sunt; & cum de perfidia confessi essent, necati sunt: ¹¹constititque eam statuam, proinde ut veræ rationes post compertæ monebant, in locum editum subducendam, atque ita in ¹²area Volcani sublimiori loco statuendam: eaque res bene & prospere reip. cessit. Tunc igitur, ¹³quod in Etruscos haruspices male consulentes animadversum vindicatumque fuerat, versus hic scite factus cantatusque esse a pueris urbe tota fertur.

Malum consilium ¹⁴consultori pessimum est.

Ea historia de haruspicibus ac de versu isto ¹⁵senario scripta est in Annali-

INTERPRETATIO.

^a Fulmine percussa est. ^b haruspices ^c Tuscia advocati ad expiandum sacrificiis hoc fulmen. ^d decreverant adhibere ritus oppositos expiationi. ^e male. ^f qui a sole nunquam illuminabatur propter obiectas undecunque domos. ^g certo apparuit

eam statuam in locum sublimem attollendam, ut vera rationes postea explorata suadebant. ^h quod Etrusci haruspices, puniti & castigati fuerant. ⁱ danti consilium. ^j hexametro.

NOTÆ.

1. Comitio] Fuit Comitium foro conjunctum, imo pars fori a Palatii porta incipiens & finiens ad templum S. Mariæ novæ, ut ex Marliano refert Rosinus.

2. Horatii Cœclitis.] Horatius Cocles Romanus imperum hostium in ponte publicio tandiu sustinuit unus, quoad pons a tergo rescinderetur. Tum in Tiberim defiliit, & incolumis ad suos transnavavit, anno U. C. cccxlvii. partæ libertatis III. ante Christum Idvii. Livius, &c.

3. Fulgur.] Fulgur aliquando sumitur pro fulmine ut hoc loco. Nam collisis in aere nubibus qui sonitus auditur,

proprie dicitur tonitru; qui splendor emicat, fulgur; qui erumpit ignis, fulmen appellatur. Aures tonitru, fulgur oculos, fulmen obvia quæque percellit.

4. Piaculis luendum.] Piaculum est sacrificium vel quidlibet aliud, quod vel ad satisfaciendum pro crimine, vel ad averteendam cælitum iram adhibemus.

5. Etruria.] Regio Italix Augurum peritia celebris: nunc la Toscana.

6. In area Volcani.] Romæ templum fuit Volcano consecratum: quem Jovis & Junonis filium propter deformitatem exturbatum & coelo ferrariam exercuisse poetæ fabulantur,

bus Maximis libro undecimo, & in 7 Verrii Flacci libro primo rerum memoria dignarum: videtur autem hic versus de Græco illo Hesiodi versu expressus:

καὶ ἡ τὴν κακὴν βουλὴν τῷ βουλευόμενῳ κακίστη,

INTERPRETATIO.

καὶ malum vero consilium consultori pessimum.

NOTA.

7. Verrii Flacci.] Verrius Flaccus libertinus Romæ docuit, ipsique Augusti nepotibus præceptor electus cum tota schola transit in palatium, ea lege, ut ne quem præterea discipulum admitteret: & sestertia centena quæ libris nobilitatibus 4375. æstimantur, in annum accepit. Senex obiit imperante Tiberio, Sueton. lib. de Illust. Grammat.

CAPUT VI.

3 Verba veteris S. C. in quo decretum est ^a hostiis majoribus expiandum quod in sacrario hasta Martia ^b movissent: atque inibi enarratum quid sint hostiæ succidaneæ, quid item tempora præcidaneæ: quodque Capito Atcius ferias quasdam præcidaneas appellavit.

10 ^c UT terram movisse nuntiari solet, eaque res procuratur: ita in veteribus ^d memoriis scriptum legimus, nuntiatum esse senatui, in ^e sacrario, in regia, hastas ^f Martias movisse. Ejus rei causa senatusconsultum factum est ^g M. Antonio A. Postumio coss. ejusque exemplum hoc est.

15 QUOD C. JULIUS. L. F. PONTIFEX. NUNTIAVIT. IN. SACRARIO. IN. REGIA. HASTAS. MARTIAS. MOVISSE. DE. EA. RE. ITA. CENSUERUNT. UTI. M. ANTONIUS. CONSUL. HOSTIIS. MAJORIBUS. JOVI. ET. MARTI. ^e PROCURARET. ET. CETERIS. DIS. QUIBUS. VIDERETUR. PLACANDIS. UTI. PROCURASSET. SATIS. HABENDUM. CENSUERUNT. ^g SI. QUID. ⁴ SUCCIDANEIS.

INTERPRETATIO.

^a Majora sacrificia esse facienda ad avertendam deorum iram. ^b sponte mota fuissent. ^c quemadmodum mos est annunciare terram tremuisse, Et tunc sunt certa quadam sacrificia. ^d monumentis. ^e sacrificaret. ^f Et decreverunt non esse curandum quomodo sacrificaret reliquis diis quos judicaret esse placandos ^g censuerunt ut sacrificia Robigo adderentur, si requirerentur succidaneæ hostiæ.

NOTA.

1. Sacrario.] Sacrarium est locus sacer in templo, ubi sacra reconduntur.
2. Hastas Martias.] Mars deus belli præses, cujus statua utraque manu hastam tenebat,
3. M. Antonio A. Postumio coss.] Hi consules creati sunt anno U. C. 1041. ante Christum xcix.
4. Succidaneis.] Merito, ut notat Vossius, in controversiam vocare licet,

OPUS. ESSET. ; ROBIGUS. ACCEDERET.

Quod *succidaneas* hostias senatus appellavit, quæri solet quid verbum id significet. In Plauti quoque comœdia, quæ Epidicus inscripta est, ^h super eodem ipso verbo requiri audio in his versibus.

ⁱ *Men' piacularem oportet fieri ob stultitiam tuam,*

Ut meum tergum stultitia tua subdas succidaneum?

Succidanea autem *hostia* dicuntur ^k e littera per morem compositi vocabuli in . i, litteram commutata. Nam quasi *succedanea* appellata: quoniam, si primis hostiis ^l litatum non erat, alia post easdem ductæ hostiæ cædebantur. Quæ, quasi ^m prioribus jam cæsis, luendi piaculi gratia, subdebantur & ⁿ succidebantur: ob id *succidanea* nominata, littera, i, scilicet ^o tractim pronuntiata. Audio enim quosdam eam litteram in hac voce barbare ^p corripere. Eadem autem ratione verbi, *pracidanea* quoque hostiæ dicuntur, quæ ante sacrificia solemnia pridie cæduntur. Porca etiam *pracidanea* appellata, quam piaculi gratia, ^q ante fruges novas capras immolari ^r Cereri mos fuit, si qui ⁷ familiam funestam aut non purgaverant, aut aliter eam rem, quam oportuerat, procuraverant: sed porcam & hostias quasdam *pracidaneas*, sicuti dixi appellari, vulgo notum est. *Ferias pracidaneas* dici id, opinor, a vulgo remotum est: propterea verba Ateii Capitonis ex quinto librorum, quos de pontificio jure composuit, scripsi. Tib. Coruncanio pontifici maximo *feria pracidanea* in ^s atrum diem ^t inaugurata sunt. Collegium decrevit ^u non habendum religioni, quin eo die ^v feria *pracidanea* essent.

INTERPRETATIO.

^h video quari significationem hujus vocabuli: an deo solvere penam tua insania, ut facias meum dorsum succidaneum tua insania. ^k quia littera commutatur in litteram i, quod solet accidere vocibus compositis. ^l non erant placati dii. ^m succedebant in

locum priorum victimarum jam occisarum ad expiandum aliquod crimen. ⁿ postea cadebantur o longa. ^p breviate. ^q antequam segetes nova sint præsisa. ^r consecrata sunt. ^s non esse scrupulosa dubitandum.

NOTÆ.

^{an} *pracidanea* & *succidanea* hostiæ a *cadendo* sic dicantur, quod Gellius, Festus Pompeius, & alii septiunt, an potius a *cedendo*, quia *præcedunt* aut *succedunt*. Et vero cum apud Ateium *feria succidanea* quæ succedant, & apud Ulpianum *succedaneus alieni periculi* dicantur in quem alieni periculi incommodum redundat; ejusmodi vocabula a *cedendo* derivata non inepte conjici potest. ⁵ *Robigus*.] Deus fuit qui colebatur averrendæ rubiginis causa, quam pestem

segetum vocamus *nielle*.

⁶ *Cereri*.] Ceres Saturni & Opis filia frugum dea fuit apud antiquos.

⁷ *Familiam funestam*.] Funesta erat ea familia quæ luctum & exequias alicujus celebrabat. Et quidem vox *funestus* a funere ducit originem.

⁸ *Atrum diem*.] Quis sit dies ater explicat Gellius lib. V. cap. XVII.

⁹ *Feria pracidanea*.] Quæ solennes legitimas ferias præcedebant.

CAPUT VII.

De epistola Valerii Probi grammatici ad Marcellum scripta super accentu nominum quorundam^a 1 Pœnicorum.

2 **V**alerius Probus grammaticus^b inter suam ætatem præstanti scientiâ fuit. Is *Hannibâlem & Hasdrubâlem & Hamilcârem* ita pronuntiabat ut penultimam^c circumflecteret; ut testis est epistola ejus scripta ad Marcellum; in qua Plautum & Ennium multosque alios veteres eo modo pronuntiasse affirmat. Solius tamen Ennii versum unum ponit, ex libro, qui *Scipio* inscribitur. Eum versum^d 3 quadrato numero factum subjecimus: in quo, nisi tertia syllaba de Hannibâlis nomine circumflexa ponatur, 4 c numerus claudus est. Versus Ennii, quem dixit, ita est.

Qui propter Hannibâlis copias considerant.

INTERPRETATIO.

a Carthaginienſium. b pro ſuis temporibus. c pronuntiaret quaſi longam. d verſibus octometris, e quantitas deficit.

NOTÆ.

1. Pœnicorum.] De hac voce conſule notas in caput IV. lib. III.

2. Valerius Probus.] M. Valerius Probus ex urbe Beryto oriundus, militiæ tædio ad ſtudia ſe contulit, nec mediocrem reliquit ſylvam obſervationum

ſermonis antiqui. Sueton. lib. de Illuſtr. Grammat.

3. Quadrato numero.] De quadratis verſibus ſupra diximus in notis ad caput XXIX. lib. II.

CAPUT VIII.

Quid C. Fabricius de Cornelio Ruſino homine avaro dixerit; quem, cum odiffet inimicusque eſſet, 2 deſignandum tamen conſulem curavit.

1 **F**abricius Luſcinus magna gloria vir magnisque rebus geſtis fuit. 2 P. Cornelius Ruſinus^b manu quidem ſtrenuus & bellator bonus, militatiſque diſciplinæ admodum peritus fuit; ſed furax homo & avaritia acriterat. Hunc Fabricius non probabat, neque amico utebatur:

INTERPRETATIO.

a Eligendum. b ad arma promptus.

NOTÆ.

1. Fabricius Luſcinus.] Vir optime de rep. Romana meritis tertium conſul fuit an. U. C. cccclxxx. ante Chriſtum oclxxiv.

2. P. Cornelius Ruſinus.] Fabricio ſecundum conſuli ſucceſſit in eadem di-

gnitate anno U. C. cccclxxvi. ante Chriſtum cclxxviii. quam conſulis dignitatem prius ſuſtinuerat collega M. Curio Dentato anno U. C. cccclxxii. ante Chriſtum ccxcj.

olusque eum morum causa fuit. Sed cum in^d temporibus reip. difficillimis consules creandi forent; & is Rufinus peteret consulatum; compentioresque ejus essent imbelles quidam &^e futiles: summa ope adnissus est Fabricius, uti Rufino consulatus deferretur. Eam rem plerisque ammirantibus, quod hominem avarum, cui esset inimicissimus, creari consulem peteret, quem hostiliter oderat: Fabricius inquit, *Nihil est quod mirari; si malui compilari quam^f venire.* Hunc Rufinum postea bis consulatu & dictatura functum censor Fabricius senatu movit, ob^g luxuriæ notam; quod decem³ pondo libras argenti^h 4 facti haberet. Id autem, quod superscripsi, Fabricium de Cornelio Rufino ita, ut in pleraque historia est, dixisse: M. Cicero non aliis a Fabricio, sed ipsi Rufino gratias agenti, ⁵ quod ejus gratia designatus consul esset, dictum esse refert in libro secundo de Oratore. Verba Ciceronis hæc sunt. ¹ *Arguta etiam significatio est, cum parva re & saepe verbo res obscura & latens illustratur: ut cum C. Fabricio P. Cornelius homo, ut existimatur, avarus & furax, sed egregie fortis & bonus imperator, gratias ageret, quod se homo inimicus consulem fecisset, bello præsertim magno & gravi; Nihil est quo mihi gratias agas, inquit, si malui compilari quam venire.*

INTERPRETATIO.

c & ei oras insensus propter indolem. d in maximis reip. miseriis. e inutilis. f vendi. g ob nimium luxum. h facti haberet in usum vasorum, &c. i subtilis.

NOTÆ.

3. Pondo.] Est libra duodecim unciarum. Sæpiissime ponitur absolute, aliquando ut hoc loco adjungitur pondo libra. Porro argenti libra libris septemdecim & decem assibus nostratibus respondet.

4. Facti haberet.] Itacum Lambecio

restituimus, cum prius legeretur *fatur.*

5. Quod ejus gratia.] Idem Lambecius sic legendum esse colligit ex subjectis Gellii verbis, & vestigio veteris scripturæ, cum prius haberetur, *quod ejus gratiam designatus non esset.*

CAPUT IX.

¹ Quid significet proprie, religiosus, & ² in qua diverticula significatio vocabuli istius flexa sit; & verba Nigidii Figuli ex commentariis ejus super ea re sumpta.

Nigidius Figulus homo, ut ego arbitror, ^b juxta M. Varronem doctissimus in undecimo commentationum grammaticorum refert ver-

INTERPRETATIO.

^a Ad quas alias res applicata sit hujus vocis significatio, b Post M. Varronem.

NOTÆ.

1. Quid significet proprie religiosus.] Hujus vocis triplex est *impro* aliqua diverticula significatio. Primum affert Tullius lib. II. de Nat. Deor. *Majoris nostri religionem a superstitione separaverunt. Nam qui totos dies precabantur &*

sum ex antiquo carmine memoria Hercle dignum:

^e *Religentem esse oportet; religiosum nefas.*

Cujus autem id carmen sit, non scribit. Atque in eodem loco Nigidius. *Hoc*, inquit, ^d *inclinamentum semper hujusmodi uerborum, ut, vinosus, mulierosus, religiosus, nummosus, e* *signat copiam quamdam immodicam rei, super qua dicitur. Quocirca religiosus is appellabatur, qui f nimia & superstitiosa religione sese alligauerat, eaque res & vitio assignabatur. Sed præter ista, quæ Nigidius dicit, alio quodam h diverticulo significationis religiosus pro casto atque observanti cohibentique sese certis legibus finibusque dici cœptus. Simili autem modo illa quoque vocabula, ab eadem profecta origine, diversum significare videntur, *religiosi dies, & religiosa de-* ² *delubra: Religiosi enim dies dicuntur i* *tristi omine infames impediturque: in quibus & k res divinas facere & rem quampiam novam exordiri l* *temperandum est. Quos multitudo imperitorum prave & m perperam n* *nefastos appellant. Itaque M. Cicero in libro epistolarum nono ad Atticum, Majores, inquit, nostri funestiores diem esse voluerunt o* *Aliensis pugnae, quam p* *Urbis capta; quod q* *hoc malum ex illo. Itaque r* *alter religiosus etiam**

INTERPRETATIO:

c oportet esse piū, non oportet esse superstitiosum. *d* terminatio. *e* denotat nescio quam abundantiam maximam. *f* qui amplectebatur majorem religionem & superstitiosam. *g* habebatur vitiosa. *h* sensu.

i tristibus signis infelices, & vacui ab opere. *k* sacra Deorum curare. *l* abstinendum est. *m* male. *n* Roma. *o* expugnatio Roma venit ex pugna Aliensi. *p* Aliensis pugna.

NOTA.

immolabant, ut sui liberi sibi superstites essent, superstitiosi sunt appellati: quod nomen postea latius patuit. Qui autem omnia quæ ad cultum Deorum pertinerent, diligenter retractarent & tanquam relegerent, dicti sunt religiosi ex relegendo, tanquam a deligendo diligentes, ex intelligendo intelligentes. Alterum est ex Massurio Sabino & Gellio desumptum, qui religiosum censet a relinquendo dictum, tanquam ceremoniæ a carendo. Tertium suppeditat Lactantius lib. IV. de vera sapientia cap. XXVIII. Hoc vinculo pietatis, inquit, obstricti Deo & religati sumus: unde ipsa religio nomen accepit.

2. Delubra.] Delubrum focus est in quo consecratum est Dei simulacrum: ut enim, inquit Varro, locus ille in quo ponitur candela candelabrum appellatur, ita id in quo Deum ponerent, dicebant delubrum. Cincius antiquissimus scriptor delubrum, teste Servio, ait esse fontem aut lacum ante templum ubi se deducunt.

3. Nefastos.] Dies nefasti vocantur, inquit Varro, per quos dies nefas est fieri prætorum, sive quibus non licet jus dicere. Unde Ovid. lib. I. Fastor.

Ille nefastus eris per quem tria verba silantur:

Fastus eris per quem legelicebit agi. Tria verba solennia intelligit Ovidius, Do, Dico, Addico: quæ omnem juris actionem indicant. Do, dicebat Prætor, cum dabat potestatem citandi aliquem: Dico, cum pronuntiabat sententiam in causa quam cognoverat: Addico, cum quis in jure cedebat. Nefasti dies N'litera notabantur, ut observat Festus. Poterat tamen diebus nefasti prætor habere concionem, & legem promulgare.

4. Aliensis pugna.] Alia fluvius est Umbriæ in Sabinis, ad quem Romani a Gallis Senonibus fusi fugatique sunt, anno U. C. cccclxiii, ante Christum cccxci. Vulgo Caminate, teste Leandro, & Rio de Mosso autore Blondo appellatur.

5. Urbis capta.] Aliensi pugna ferociores Galli duce Brenno captam Romam

nunc

nunc dies, ⁹ alter in vulgus ignotus. Idem tamen M. Tullius, in oratione de accusatore constituendo, *religiosa delubra* dicit, non ^r ominosa nec tristia, sed maiestatis venerationisque plena. Massurius autem Sabinus, in commentariis quos de indigenis composuit. *Religiosum*, inquit, *est quod propter sanctitatem aliquam remotum ac sepositum a nobis est. Verbum a relinquendo dictum, ^t tamquam cerimonia a carendo.* Secundum hanc Sabinii interpretationem ^r templa quidem ac delubra, quia horum cumulus in vituperationem non cadit, ut illorum, quorum laus immodesta est, *religiosa* sunt, quæ non vulgo ac temere sed cum castitate cerimoniaque adeunda & reverenda & reformidanda sunt magis quam ^u invulganda. Sed dies *religiosi* dicti, quos ex contraria causa, ^x propter ominis diritatem, relinquimus. Idcirco ait ⁶ Terentius in ⁷ Heautontimorumenos.

1 Tum, quod dem ei, recte est. Nam, nihil esse mihi, religio est dicere.

Quod si, ut ait Nigidius, omnia istiusmodi inclinamenta nimium ac præter modum significant, & idcirco in ^r culpas cadunt, ut, ^a *vinosus, mulierosus, verbosus, morosus, fainosus*: cur *ingeniosus, formosus & officiosus, & speciosus*, quæ pariter ab ingenio & forma & officio inclinata sunt; cur etiam ^b *disciplinosus, c* *consiliosus, victoriosus*, quæ M. Cato ita ^d affiguravit; cur item ^e *facundiosa*, quod Sempronius Asellio tertiodecimo rerum gestarum ita scripsit, *Facta sua spectari oportere, dicta non, si minus facundiosa essent.* Cur, inquam, ista omnia nunquam in culpam sed in laudem dicuntur; quamquam hæc quoque ^f incrementum sui nimium demonstrant? An propterea, quia illis quidem, quæ supra posuit, adhibere-

INTERPRETATIO.

q Urbis Romæ. r aliquod malum portendentia. t sicut cerimonia dictæ sunt a carendo quod vulgus iis careat. u templa, quia eorum dignitas non potest vituperari, sicut res profanæ, quorum laudes sunt supra meritum, sunt religiose, & ea non sunt frequentanda inconsiderate ac sine pietate, &c. u pro-

ferenda in vulgus. x propter pessimum augurium. y deinde commode suppetis quod ipsi largiar. Nam scrupulus est mihi dicere me nihil habere. z vitiosa sunt. a amans nimium vini, mulierum, verborum. b qui facile discit. c qui dat sapientia consilia. d finxit. e eloquens. f abundantiam rei de qua agitur.

NOTÆ.

ferro flammaque populantur, & Capitolium quo se flos nobilitatis receperat, obsident: jamque erant illud expugnaturi, nisi Manlius anserum clangore excitatus subeuntes per acclive præcipientes egisset. Eos demum Camillus ab exilio revocatus ita delevit, ut ne cladis quidem nuntius superesset, anno U. C. ccclxiv. ante Christum cccxc. Livius, *Elorum, &c.*

6. Terentius.] P. Terentius Afer, comicorum inter Latinos facile princeps Carthagine natus, servivit Romæ Te-

rentio Lucano senatori, a quo ob ingenium & formam non institutus modo liberaliter, sed & mature manumissus; ut in ejus vita tradit Suetonius. Cum ex Græcia rediret in Italiam, in mari periit Coss. Cn. Cornelio Dolabella & M. Fulvio Nobiliore; anno U. C. lxxv. ante Christum clxx.

7. Heautontimorumenos.] Heautontimorumenos comædia quæ a Cicerone, qui Terentii fabulas diligenter legerat, redditur ipse se puniens. *tau tot hup' hup' ius.*

3 *us est modus quidam necessarius? Nam & gratia, si nimia quidem atque immodica, & mores, si multi atque varii, & verba, si perpetua atque infrumta & obtundentia, & fama si magna & inquieta & invidiosa sit, neque laudabilia neque utilia sunt. Ingenium autem & officium & forma & disciplina & consilium & victoria & facundia, sicut ipsæ virtutum amplitudines, nullis finibus cohibentur; sed quanto maiora^h auctioraque sunt, etiam tanto laudatiora sunt.*

INTERPRETATIO.

g insipida & stolidi. habundantiora.

CAPUT X.

Quid observatum de ordine^a rogandarum sententiarum in senatu, iurgiorumque in senatu C. Caesaris consulis & M. Catonis^b diem dicendo eximentis.

30 **A**Nte legem, quæ nunc^c de senatu habendo observatur, ordo rogandi sententias varius fuit. Alias primus rogabatur, qui a censoribus^d princeps in senatum lectus fuerat; alias qui designati consules erant. Quidam e consulibus studio aut necessitudine aliqua adducti, quem iis visum erat, honoris gratia, extra ordinem sententiam, primum
25 rogabant. Observatum tamen est cum extra ordinem fieret, ne quis quemquam, ex alio quam^e ex consulari loco, sententiam primum rogaret. ¹ C. Cæsar in consulatu, quem cum M. Bibulo gessit, quatuor solos

INTERPRETATIO.

a Petendarum. b extrahentis tempus longiori oratione. c de senatu in concilium convocando. d primus relatius fuerat *inter senatores. e ex ordine eorum qui fuerant consules.*

NOTÆ.

1. C. Cæsar.] C. Julius Cæsar primum consul renunciatus est collega M. Calpurnio Bibulo, anno U. C. Iocxcv, ante Christum LIX. Tumque Pompeium Julia filia collocata sibi devinxit: conciliato prætoræ Crasso, & cæteris potentioribus Galliam obtinuit provinciam, anno U. C. Iocxcvi. eamque annos novem administravit. Deinde gliscente discordia, Romam infesto exercitu contra Pompeium contendit. Hic fugit, & delato ad Pharsaliam in Thessalia bello deletur, iterumque profugus in Ægypto occisus est a Ptolemæo. Romam reversus Cæsar perpetuum se dictatorem appellat, sed paulo post conjuratione Bruti & Cassii viginti tribus vulneribus in senatu confossus periit anno æt. LVI. U. C. Ioccx. ante Christum XLIV. *Vir vigore animi, ut ait* Velleius, *acerrimus, munificentia effusissimus, animo super humanam & naturam & fidem evectus, magnitudine cogitationum, celeritate bellandi, patientia periculorum, Magno illi Alexandro, sed sobrio neque iracundo similimus, qui denique semper & somno & cibo in vitam non in voluptatem uteretur. Mirum vero quod de illo tradit Plinius lib. VII. hist. nat. cap. XXV. Scribere & legere simul, dictare & audire solitum. epistolas vero tantarum rerum quaternas pariter librariis dictare, aut si nihil aliud ageret, septenas. Idem signis collatis quinagies dimicavit. . . præter civiles viatorias undecies C. & XCII. M. hominum occisa præliis ab eo. Et quod laudum omnium instar esse possit, omnes clementia superavit. V. Plutarchum, &c.*

extra ordinem rogasse sententiam dicitur. Ex iis quatuor principem rogabat ² M. Crassum. Sed, postquam filiam ³ Cn. Pompeio desponderat, primum cœperat Pompeium rogare. Ejus rei rationem reddidisse cum senatui Tiro Tullius M. Ciceronis libertus refert: itaque se ex patrono suo audisse scribit. Id ipsum Capito Ateius in libro, quem de officio senatorio composuit, scriptum reliquit. In eodem libro Capitonis id quoque scriptum est. Caius, inquit, *Caesar consul* ⁴ *M. Catonem sententiam rogavit. Cato rem quam consulebatur, quoniam* ⁵ *non e rep. videbatur, perficere volebat. & Ejus rei gratia ducenda, longa oratione utebatur; eximebatque dicendo diem. Erat enim jus senatori ut, sententiam rogatus, diceret ante quicquid vellet alii rei & quoad vellet. Caesar consul* ⁶ *viatorem vocavit: eumque, cum finem non faceret, prehendi loquentem & in carcerem duci jussit. Senatus consurrexit: & prosequeretur Catonem in carcerem.* ^h *Hæc, inquit, invidia facta Caesar desistit, & mitti Catonem jussit.*

INTERPRETATIO.

f non nullis Reip. g ut eam rem protraheret. h hac re odiosa peracta.

NOTÆ.

2. *M. Crassum.*] Hic Romanorum longe ditissimus, inito fœdere cum Cæsare & Pompeio, Partibici belli curam suscepit, & in itinere expilato templo Hierosolymitano cum maxima militum parte miserrime periit, an. U. C. Iocxcix. ante Christum LV. Aurum liquidum in os ejus cadaveris infuderunt barbari, ut cujus animus, inquit Florus, arserat auri cupiditate, ejus etiam mortuum & exanigæ corpus exuretur.

3. *Cn. Pompeio.*] Cnæi Pompeii mores nemo pressius & ingeniosius Velleio descripsit his verbis. *Vir fuit innocentia eximius, eloquentia medius, dux bello peritissimus, civis in toga, nisi ubi vereretur ne quem haberet parem, modestissimus; potentia sua nunquam intra- ro ad impotentiam usus, pæne omnium vitiorum expertus. In quibus rebus primus esse debebat, solus esse cupiebat; neque eo vivo quisquam aut alia omnia minus aut gloriam magis concupiit: in appetendis honoribus immadicus, in gerendis verecundissimus. His dotibus rebusque fortiter gestis Magni cognomen consecutus est. Domitium in Africa vicit, subegit Numidiam, bellum Servile, Piraticum, & Mithridaticum feliciter confecit. Mediam, Albaniam, Iberiam ac Syriam Ro-*

manis subjecit. Quocunque arma inferret adeo felix, ut primum ex Africa, iterum ex Europa, tertio ex Asia triumpharet: & quot partes terrarum orbis sunt, totidem faceret monumenta victoriæ suæ. In bello civili ex Italia fugatus a Julio Cæsare, ab eoque victus in Pharsalicis campis cum in Ægyptum profugisset, Ptolemæi regis Ægypti gratiam victoris turpiter ambiens jussu cæsus est ætatis anno LIX. U. C. Iocxvi. ante Christum XLVIII. Plutarchus, &c.

4. *M. Catonem*] Consulantur notæ in cap. XIX. lib. XIII.

5. *Eximebat dicendo diem.*] Prolixo sermone protraherebat diem, quo elapso senatusconsultum ferre non licebat.

6. *Viatorem.*] Viator proprie est qui facit iter; hic ministrum publicum sive apparitorem significat. *Viatores*, inquit Festus, appellantur, qui magistratibus apparent, eo quia initio omnium tribunum, cum agri in propinquo erant urbis, atque assidue homines rusticabantur, crebrior opera eorum erat in via quam urbe; quod ex agris plerumque homines vocabantur a magistratibus, & frequens eorum erat ab agris ad urbem via.

CAPUT XI.

Quæ qualiaque sint, quæ Aristoxenus, quasi magis^a comperta^a, de Pythagora^b memoria commendavit, & quæ item Plutarchus eundem in modum de eodem Pythagora scripsit.

5 **O**pinio vetus falsa^c occupavit & convaluit Pythagoram philosophum non^d esitavisse ex animalibus; item abstinuisse fabulo, quem^e κυάμων Græci appellant. Ex hac opinione^f Callimachus poeta scripsit:

² Καὶ κυάμων ἀπο χείρας ἔχεν αἰώνων ἰδεσθαι.

Καὶ γὰρ Πυθαγόρας αὖτε ἐκάλευσεν λέγειν.

10 Ex eadem item opinione M. Cicero in libro de divinatione primo, hæc verba posuit. *Iubet igitur Plato sic ad somnum proficisci corporibus^g affectis, ut nihil sit quod errorem animis perturbationemque afferat. Ex quo etiam Pythagoreis^h interdictum putatur, ne fabæ vescerentur;ⁱ quod habet inflationem magnam is cibus tranquillitatem mentis quarentibus contrariam. Hæc quidem M. Cicero. Sed^j Aristoxenus musicus, vir literarum veterum diligentissimus, Aristotelis philosophi auditor, in libro, quem de Pythagora reliquit, nullo sæpius legumento Pythagoram dicit usum quam fabis. Quoniam is cibus & k subduceret sensum alvum & lævigaret. Verba ista Aristoxeni subscripsi: ¹ Πυθαγόρας ὃ ὅσπερ ἰών μάλιστα τὸν κυάμων ἐδικίμασεν λίαν, κινητικόντι γὰρ ἔστι, καὶ διαφορικόν, διὸ καὶ μάλιστα κί-
20 χηται αὐτῷ. Porculis quoque minusculis & hædis tenerioribus victitasse idem Aristoxenus refert. Quam rem videtur cognovisse ex^l Xenophilo*

INTERPRETATIO.

^a Certa. ^b scriptis tradidit. ^c praoccupavit animos, & confirmata est. ^d comedis. ^e fabam. ^f & a fabis manus abstinere, & sanguinis expers comedere. Et ego, ut Pythagoras iussit, dico. ^g ita distipulis. ^h vetitum. ⁱ quia maxime inflat hoc legumen, quod est contrarium cu-

piensibus quietem mentis. ^k paulatim solverat ventrem & molliet. ^l Pythagoras vero ex leguminibus maxime fabam probavit admodum: eam enim movere alvum, & cieri, quapropter & precipua utebatur illa.

NOTÆ.

1. Callimachus.] Hic patria Cyrenæus, natus in Africa, floruit in Græcia Olymp. cxxv. annis ante Christum scilicet.

2. Καὶ κυάμων, &c.] Ita quidem in antiquissimis legitur exemplaribus, in quibus procul dubio subest aliquod mendum. Nos in interpretatione secuti sumus Henrici Stephani conjecturam, qui sic emendat.

Καὶ κυάμων ἀπο χείρας ἔχον, & αἰώνων ἰδεσθαι.

3. Aristoxenus.] Hic ortus urbe Ta-

rento philosophicis juxta & musicis disciplinis eruditus extitit. Aristotelem audivit præceptorem, in quem officii parum memor subinde invecus est, quod Aristoteles in schola sibi delegisset Theophrastum successorem, anno circiter ante Christum cccxx. Suidas.

4. Xenophilo.] Xenophilus musicus celeberrimus, patria Chalcidensis, vixit cv. annos morborum expers, ut ex Aristoxeno refert Valerius. Quod miraculum & solitarium exemplum reperiri apud Plinium hist. nat. lib. VII. cap. L.

Pythagorico familiari suo, & ex quibusdam aliis natu majoribus, qui ab ætate Pythagoræ haud multum aberant. Ac de animalibus ⁵ Alexis etiam poeta in comœdia, quæ ^b Pythagorizusa inscribitur, docet. Videtur autem de ^m κυάμῳ non esitato causam erroris fuisse, quia in ⁷ Empedocli carmine, qui disciplinas Pythagoræ secutus est, ¹versus hic invenitur.

² Δόλῳ, παίδελοι, κυάμων ἀπο χεῖρας ἔχεις.

Opinati enim sunt plerique κυάμων legumentum vulgo dici. Sed qui diligentius ^o anquisitusque carmina Empedocli arbitrati sunt, κυάμους hoc in loco testiculos significare dicunt; eosque more Pythagoræ operte atque symbolice κυάμοις appellatos, quia sint ^pεῖς τὸ καὶν φρονὶς καὶ αἰσιν ¹⁰ τὸ καὶν; ⁹ & genituræ humanæ vim præbeant. Iccircoque in Empedocli versu isto non a fabulo edendo, sed a rei Veneræ ² proluvio, voluisse homines deducere. Plutarchus quoque homo ⁵ in disciplinis gravi auctoritate, in primo librorum quos de Homero composuit, Aristotelem philosophum scripsit eadem ipsa de Pythagoricis scripsisse; quod non abstinuerunt ¹ edundis animalibus, nisi pauca carne quadam. Verba ipsa Plutarchi, quoniam res ^u inopinata est, subscripsi. ² Λευστήλης ὁ μύσας, καὶ καρδίας, καὶ ἀγλαύφης, καὶ τοῦτων ἄλλων ἀπὸ χεράς φησι τοῖς Πυθαγορείαις· καὶ οὐκ ἄλλοις. ¹⁵ Ἀγλαύφη autem est animal marinum, quod urtica appellatur. Sed & piscibus non nullis abstinere Pythagoricos Plutarchus in Symposiacis dicit. Pythagoram vero ipsum sicuti celebre est ⁸ Euphorbum primo se fuisse dictitalle; ita hæc remotiora sunt his, quæ ⁹ Clearchus & ²⁰

I N T E R P R E T A T I O.

in faba non manducata. n. miseri, mihi feritimi a κυάμων manus abstinete. o & accuratius expendere versum Empedocli. p ad generandum apti & causa generandi. q & dant facultatem hominis gene-

randi, & sordibus. f. maximi nominis in doctrinis. t. a comedendis. u. extraordinaria. & Aristoteles vero vulva, & corde. & urtica, & talibus aliis abstinere dicit Pythagoricos: uti vero aliis.

N O T A.

5. Alexis.] Alexis Thurii, quæ urbs dicta est deinde Sybaris in magna Græcia natus, poeta comicus Menandrum ætate præcessit. Floruit Olympiade cxii. annis ante Christum cccxxx.

6. Pythagorizusa.] Sic legendum monuit Reinesius Athenæi nixus autoritate, qui Alexin testatur scripsisse comœdiam Πυθαγορίστου. In prioribus editionibus sic habetur. In comœdia qua Pythagora visus inscribitur.

7. Empedocli.] Empedocles philosophus, idemque poeta Agrigentinus. Eum tradunt, ut absumpto corpore crederetur immortalis, in ardentem Ætnæ montis voragine se dedisse præcipientem; ejectionis autem ferreus crepidis rem fuisse deprehensam. Ita Hippoborus apud Laertium, qui neque hoc neque

alia de ejus morte figmenta approbat. Id constat eum floruisse Olympiade lxxxiv. ante Christum ccccxliv. annis.

8. Euphorbum se fuisse, &c.] Pythagoras primus autor fuit τὸ μεταμψυχώσεως sive transfusionis animarum in alia corpora. Dicebat itaque, ut hanc sententiam astrueret, se fuisse primo Euphorbum, virum illum Trojanum quem occidit Menelaus, deinde Pyrandrum hominem fraudulentum, tum Calliclean. Si tamen aliis credimus, assererat se primum Æthaliden Mercurii filium, deinde Euphorbum, tum Hermotimum, postea Delium piscatorem nomine Pyrrhum, denique se Pythagoram fuisse. Laertium.

9. Clearchus.] Aristotelis discipulus, & auctore Josepho, Peripatericorum

10 Dicæarchus memoriz tradiderunt, fuisse eum postea Pyrandrum, deinde Callicleam, deinde feminam pulchra facie meretricem, cui nomen fuerat Alce.

NOTA.

nulli secundus. Eum Solensem fuisse pater ex Suida & Diogene Laertio. Claruit annis ante Christum cccx.

10. *Dicaarchus.*] Eisdem quibus Clear-

chus temporibus floruit Dicæarchus Messenius Aristotelis auditor, ut tradit Athenæus. Vide Vossium.

CAPUT XII.

* *Nota & animadversiones censorie in veteribus monumentis: reperta memoria digna.*

SI quis agrum suum passus fuerat^b sordescere, eumque indiligenter curabat, ac neque araverat neque purgaverat; siue quis arborem suam vineamque^c habuerat derelictui: non id sine pœna fuit; sed erat opus^d censorium: censesque^e ærarium faciebant. Item si quis² eques Romanus equum habere^e gracilentum aut parum nitidum visus erat; ^f*impolitia* notabatur. Id verbum significat, quasi si tu dicas *incuria*. Cujus rei utriusque auctoritates sunt: & M. Cato id sæpenumero attestatus est.

INTERPRETATIO.

^a *Ignominia & pœna quibus censes afficiebant.* ^b *sylvescere, c* *minime curaverat. d* *quod censes debebant punire.*

^c *macilentum. f* *afficiebatur ignominia negligentia.*

NOTÆ.

1. *Ærarium faciebant.*] *Ærarius fieri siue inter Ærarios referri dicebatur, qui jure suffragii & civis Romani privatus referebatur in tabulas, ut ara tributi nomine penderet.*

2. *Eques Romanus.*] *Proximam a senatoribus in republica Romana dignitatem obtinebant equites. Horum nomen sæpe variatum, inquit Plinius lib. XXXIII. cap. II. Celeres sub Romula*

regibusque appellati sunt, deinde Flexumines, postea Trossuli, cum oppidum in Tuscia circa Volsinos passum IX. M. cepissent ejus vocabuli. Bos a plebe distinxit annulus aureus, angustus clavus a senatoribus, quorum insigne fuit latus clavus. Censuræ, ut ex Suetonio in Julio Cæsare colligitur, fuit quadringentorum millium.

CAPUT XIII.

Quid^a intentiones quædam tibiæ certo modo factæ ischiaci moderi possint.

Proditum hoc a plerisque est & ^c memoriz mandatum ; ¹ ischiaci cum maxime doleant, tum, ^d si modulis lenibus tibicem incinat, minui dolores. Ego nuperrime in libro Theophrasti scriptum inveni, ² viperarum moribus tibicinem ^e scite modulateque adhibitum mederi. Refert etiam idem Democriti liber, qui inscribitur ^f περὶ λογίων ἢ λογικῶν ἔργων. In quo docet plurimis hominum ³ morbis medicinam fuisse ^g intentiones tibiæ. Tanta prorsus est affinitas corporibus hominum mentibusque ; & propterea quoque vitiis aut medelis animorum & corporum.

INTERPRETATIO.

^a Conventus aliqui. ^b scriptum. ^c & ^f de peste & pestilentibus malis. ^g conventus in libris traditum. ^d si auletes cantum ^h suaviorem ediderit. ^e doctum & peritum.

NOTÆ.

1. *Ischiaci.*] Ixla sunt vertebræ coxarum, quibus qui laborat ischiacus dicitur. Hinc & nos Galli derivamus la goutte sciaticque.

2. *Viperarum moribus, &c.*] Simile quid narrant de phalangiorum morfu curando. Phalangium quoddam araneorum genus est in Apulia, quod ab urbe Tarento, ad quam sub æstivos menses oriuntur, Tarentulas appellant: si quem momorderint, is pro diversa corporis

affectione vel risu, vel furore enecabitur, aut sensum contabescet, aut obri-
gescet statim. Neque præsentius huic morbo remedium aliud est; quam certis quibusdam numeris decantata musica, qua excitatus æger tandiu saltando corpus agitatur, dum solutis poris venenum omne disfluxerit. Consule Kirkerum, &c.

3. *Morbis.*] Hanc vocem ex MS. R. restituit Lambecius cum prius legeretur moribus.

CAPUT XIV.

Narratur historia de Hostilio Mancino adili & Mamilia meretrice: verbaque decreti tribunorum ad quos a Mamilia ^a provocatum est.

Cum librum nonum Atei Capitonis Conlectaneorum legeremus, qui inscriprus est, *de judiciis publicis*: decretum tribunorum visum est gravitatis antiquæ plenum. Propterea id meminimus. Idque ob hanc causam & in hanc sententiam scriptum est. A. Hostilius Mancinus ædilis curulis fuit. Is Mamiliz meretrici ^b diem ad populum dixit, ^c quod de ambulacro ejus noctu lapide ictus esset: vulnusque ex eo lapide ostende-

INTERPRETATIO.

^a Appellatum est. ^b assignavit diem ut compareret coram populo. ^c quod ex ejus periculis lapis in eum esset projectus.

bat. Mamiliam ad tribunos plebei provocavit : apud eos dixit ^a commissatorem Mancinum ad ædes suas venisse : ^b eum sibi fas recipere non fuisse in æde sua ; sed, cum vi irrumperet, lapidibus depulsum. Tribuni decreverunt ædilem ex eo loco jure dejectum, quo eum venire cum ^c corona non decuisset : ^d propterea, ne cum populo ædilis ageret, intercelletunt.

INTERPRETATIO.

^a non sibi licuisse eum admittere in domum Mancinus ædilis cum populo actionem in suam. c. ideo impediuerunt quominus ^b frueret in eam.

NOTÆ.

1. *Plebei*] Plebs plebis, plebes plebei dicitur; ut jam monuimus: estque, ut vulgus, populi pars vilior.

2. *Commissatorem.*] Commissator seu comessator est qui intempestivis conviviis indulget.

3. *Coronario.*] Coronarius ille est qui coronas conficit. Solebant autem veteres, cum hilarioribus epulis utebantur, frontem præcingere coronis, unde hic Mancinus secum adducebat coronarium.

CAPUT XV.

Defensa a culpa sententia ex historia Sallustii, quam inimici ejus cum inspectione maligne reprehenderunt.

Elegantia orationis Sallustii verborumque facundia & ^a novandi studium ^b cum multa prorsus invidia fuit : multique non mediocri ingenio viri conati sunt reprehendere pleraque & ^c obrectare. In quibus plura ^d inscite aut maligne vellunt. Nonnulla tamen videri possunt non indigna reprehensione, quale illud in Catilinæ historia repertum est ; quod h. beat eam speciem, quasi parum attente dictum. Verba Sallustii hæc sunt *Ac mihi quidem, tametsi haudquaquam par gloria sequatur scriptorem & auctorem rerum, tamen in primis arduum videtur res gestas scribere. Primum, quod facta dictis exequanda sunt. Dein, quod plerique, quæ delicta reprehenderis, malivolentia & invidia dicta putant. Vbi de magna virtute atque gloria bonorum memores ; quæ sibi quisque facilia factu putat & equo animo accipit : supra ; veluti ficta pro falsis ducit.* Proposuit, ^e inquit, dicturum causas, quamobrem videatur esse arduum res gestas scribere : atque ibi non primum ^f causam, sed ^g querelas dicit. Non enim causa videri debet, cur historiæ opus arduum sit, quod ii, qui legunt, aut inique interpretantur quæ scripta sunt, aut vera esse non credunt. Obnoxiam quippe & obiectam falsis estimationibus eam.

INTERPRETATIO.

^a Verba nova fingendi ^b adduxit eum ^c gloria proborum. ^d legit indifferenter. in malevolentiam multorum. ^e calumniari ^f h. quæ sunt supra ejus vires quasi fabulæ ^g aburde aut malitiose reprehendunt eum qui narrat & qui facit res. ^h æstimat illa falsa ⁱ inimici Sallustii. ^j k. difficultatis in historia. l. historico-rum.

ccm.

LIBER QUARTUS.

55

sem dicendam magis aiunt quam arduam. Quia, quod arduum est, sui operis difficultate est arduum, non opinionis alienæ erroribus. Hæc illi malivoli reprehensores dicunt. Sed, *arduum*, Sallustius non pro difficili tantum, sed pro eo quoque ponit, quod Græci *δυσχερὲς* aut *χάλεπος* appellant: quod est tum difficile, tum molestum quoque & incommodum & ^aintrectabile. Quorum verborum significatio a sententia Sallustii supra-scripta ^a non abhorret.

INTERPRETATIO.

arduum. n. non est aliena.

CAPUT XVI.

De vocabulis quibusdam a Varrone & Nigidio contra quotidiani sermonis consuetudinem declinatis: ^a atque inibi id genus quadam cum exemplis veterum relata.

10

M. Varronem & P. Nigidium, viros Romani generis disertissimos, comperimus non aliter locutos esse & scripsisse, quam *senatus* & *domus*, & *fluctus*: qui est ^bpatrius casus, ab eo quod est, *senatus*, *domus*, & *fluctus*. Hinc *senatus*, *domus*, *fluctus*, ceteraque his consimilia pariter dixisse. Terentii quoque comici versus in libris veteribus itidem scriptus est.

15

^c *Ejus anuis, opinor, causa, qua est mortua.*

Hanc eorum auctoritatem quidam e veteribus grammaticis ratione etiam firmare voluerunt: quod omnis dativus singularis litera finitus, *i*, si non similis est genitivi singularis; litera addita genitivum singularem facit. Ut, *patri patris*, *duci ducis*, *cadis cadis*. Cum igitur, in casu dandi *huic senatus*, dicamus; genitivus ex eo singularis *senatus* est, & non, *senatus*. Sed non omnes concedunt in casu dativo *senatus* magis dicendum quam, *senatu*. Sicut Lucilius in eodem casu, *victu*, &, *ann*, dicit; non, *vitui*, & *anni*: in hisce versibus.

25

Quod sumtum atque epulas victu preponis honesto.

Et alio in loco,

Ann noceo, inquit.

Virgilius quoque in casu dandi, *aspectu*, dicit, non *aspectui*.

Teque aspectu ne subtraha nostro.

30

Et in Georgicis,

Quod ^a nec concubiu indulgent.

Caius etiam Cæsar gravis auctor linguæ Latinæ in ^aAnticatone, *Unius*.

INTERPRETATIO.

^a Et ibidem aliqua huiusmodi: *b* *geni*. | *obiit*. *d* *apes non coeunt ad progenerandum*. *c* *credo propter hanc vetulam qua* | *dos fortis*.

NOTA.

1. In *Anticatone*.] C. Cæsar primus ille Romanorum Imperator de quo dicitur V.

inquit, *arrogantia, superbiaque, dominatuque*. Item in ² Dolabellam actionis III. *Ibi isti, quorum in aedibus fanisque posita & honari erant & ornata*. In libris quoque analogicis omnia istiusmodi sine, i, litera dicenda censet.

NOTA.

ximus in notis ad caput X. hujus libri :
ut laudes a Cicerone collatas in Catonem Uticensem detereret, in eum libros duos conscripsit.

2. In Dolabellam.] Tunc primum eloquentiz mirabilis specimen exhibuit Cæsar, cum annos natus XXI. Dolabellam repetundarum reum accusavit.

CAPUT XVII.

6 De natura quarundam particularum, qua præposita verbis ^a intendi atque produci barbare atque inscite videntur, exemplis rationibusque plusculis ^b disceptatum.

L Ucilii ex undecimo versus sunt.

10 ^c Scipiada magno improbus objiciebat Asellus
¹ Lustrum, illo censore, malum infelixque fuisse.
Objiciebat, a, litera producta multos legere audio. Idque eo facere dicunt, ^d ut ratio numeri salva sit. Idem infra. & jam
^e Conjicere in versus dictum ² præconis volebam
Grati.

15 In hoc quoque prima verbi præpositio ob eandem causam producitur. Item quintodecimo,

Subjicit hinc humilem, & ³ sufferctus posteriorem.
Subjicit, u, litera longa legunt. Quia primam syllabam brevem esse in versu heroico non convenit. Item apud Plaurum in ⁴ Epidico, con, syllabam productam pronuntiant, .

20 Age nunciam, arna te Epidice, & pallium in collum conjice.
Apud Virgilium quoque, subjicit, verbum produci a plerisque audio.

INTERPRETATIO.

a Longa fieri. b disputatum. c Scipioni. d ut quantitas versus constet. e ponere in carmine.

NOTA.

1. Lustrum.] Græcorum Olympiadi respondebat lustrum Latinorum, quod quinto quoque anno incunte abolvebatur, quo tempore creabantur novi censores. Lustrum, inquit Varro, tempus quinquennale dicitur a luendo, hoc est solvendo, quod quinto quoque anno institueretur census, seu æstimatio bonorum cujusque, secundum quam tributa

pendebantur.

2. Præconis.] Præcones sunt qui jussu magistratum aliquid publice denunciant.

3. Sufferctus.] A verbo sufferere videtur derivatum vocabulum, ita ut sufferctus hic ponatur ut sufferctus.

4. Epidico.] Plauti comœdia, in qua primas agit Epidicus servus,

Et etiam Parnassia laurus

Parva sub ingenti matris se subjicit umbra.

Sed neque *ob*, neque, *sub* præpositio producendi habent naturam; neque item, *con*; nisi cum eam literæ sequuntur, quæ in verbis, *constitui*, &, *confecit*, & secundum eam primæ sunt; vel cum eliditur ex ea, *s*, litera: sicut Sallustius, *Fasinoribus*, inquit, *coopertus*. In his autem, quæ supra posui, & metrum esse integrum potest, & præpositiones istæ possunt non barbare^a protendi. Secunda enim litera in his verbis per duos, non per unam scribenda est. Nam verbum istud, cui supradictæ particulae præpositæ sunt, non *icio* est sed *jacio*, & præteritum non *icit*, sed *jecit*. Idque ubi compositum est ex *a* litera; *a* in *i* mutatur; sicuti fit in verbis *insilio* & *incipio*: atque ita vim consonantis capit. Et idcirco ea syllaba productius latiusque paulo pronuntiata priorem syllabam brevem esse non patitur; sed reddit eam positu longam; proptereaque & numerus in versu & ratio^b in pronuntiatio manet. Hæc, quæ diximus, eo etiam^c conducunt, ut, quod apud Virgilium in sexto positum invenimus,

Eripe me his iniuncte malis, aut tu mihi terram

inijice:

sic esse *inijice*, ut supra dixi, & legendum & scribendum sciamus; nisi quis tam^d indocilis est, ut in hoc quoque verbo, *in* præpositionem metri causa protendat. Quærimus igitur in *obicibus*, *o*, litera qua ratione intendatur, cum id vocabulum factum sit a verbo, *obicio*; & nequaquam simile sit, quod a verbo *moveo* *motus*, *o*, litera longa dicitur. Equidem memini^e Sulpicium Apollinarem, virum præstanti literarum scientia, *obices* & *obicibus*, *o*, litera *m* correpta dicere; in Virgilio quoque sic eum legere;

Qua vi maria alta tumescant

Obicibus ruptis.

Sed ita, ut diximus, *i*, literam, quæ in vocabulo quoque gemina esse debet, paullo^f uberius largiusque pronuntiabat. *F* Congruens igitur est ut *subices* etiam, quod proinde ut *obices* compositum est, *u*, litera brevi dici oporteat. Ennius in tragœdia, quæ Achilles inscribitur, *subices* pro aere alto ponit, qui^g cælo subiectus est; in his versibus.

INTERPRETATIO.

f pariter exigua laurus Parnassi crescit sub umbra magna majoris arboris. *g* sunt prima post eam. *h* effici longa. *i* in pronuntiatione. *k* faciunt ut intelligamus id quod in sexto Æneidos libro apud Virgilium legimus scriptum (fortissime Ænea libera me ab his miseris, vel inji-

ce humum in meum cadaver insepul-
tum.) debere scribi & pronunciar-
per, *inijice*, ut modo explicui. *i* senax sua
opinionis, *m* breviata. *n* qua ratione al-
tior oceanus exundet fractis *obicibus*.
o longius. *p* convenit. *q* est infra cælum.

NOTÆ.

s. Parnassa. J Parnassus mons Phœdis gemino culmine, Apollinis cultu, Musarum sedibus apud poetas celebris.

6. Sulpicium Apollinarem. J Eum fuisse probabile est, quem ait Julius Capitolinus Ælii Pertinacis, cum esset puer, extitisse præceptorem.

V ij;

Per ego deum sublimes subices, humidus

Vnde oritur imber sonitu sevo & spiritu.

Plerosque homines tamen legere audias, u, litera producta. Id ipsum autem verbum M. Cato sub alia præpositione dicit in oratione, quam de consulatu suo habuit. *Ita hos, inquit, fert ventus ad priorem 7 Pyrenæum: quos projicit in altum.* Et Pacuvius item in 8 Chryse. *Id 9 promontorium, cuius linguam in altum projicit.*

INTERPRETATIO.

1 Juro ego per excelsam æera, ex quo cadit pluvia cum vehementi fragore & vento. sicut in tragœdia cui nomen Chryse.

NOTÆ.

7. *Pyrenæum.*] Pyrenæi montes maximi Galliam ab Hispania dividunt. æro & nubes dictos volunt, quod vel fulminibus sæpe percutiantur vel olim pastorum incendiis exarserint.

8. *Chryse.*] Sic ex MS. regio Lam-

becius corrigit. Chryses autem fabulæ fragmenta apud Ciceronem, Varronem & alios habentur. In antiquis editionibus legebatur *Anchise*.

9. *Promontorium.*] Est pars terræ altior excurrens in mare.

CAPUT XVIII.

De Africano superiore sumpta quadam ex annalibus memoratū dignissima.

10 **S**cipio Africanus antiquior quanta virtutum gloria præstiterit, & quam fuerit altus animo atque magnificus, 2 & qua sui conscientia nixus; pluribus rebus quæ dixerit quæque fecerit declaratum est. Ex quibus sunt hæc duo exempla ejus fiduciæ atque 3 exsuperantiæ ingentis. Cum M. Nævius tribunus plebei accusaret eum ad populum; diceretque a rege 4 Antiocho accepisse pecuniam, ut conditionibus 5 gratiosis ac molibus pax cum eo populi Romani nomine fieret; & 6 quædam item alia crimini daret indignatali viro: tum Scipio pauca præfatus, quæ dignitas vitæ suæ atque gloria postulabat, *Memoria, inquit, Quirites repeto diem esse hodiernum, quo Hannibalem Pænum imperio nostro inimicissimum*

INTERPRETATIO.

2 Et quam securus ob recte facta. d accusaret de quibusdam aliis flagitiis
b excellentiæ. c benignis & commodis. indignis tanto duce.

NOTÆ.

1. *Scipio Africanus antiquior.*] Vide notas in cap. IV. lib. III.

2. *Antiocho.*] Hic est Antiochus III. cognomento Magnus, Syriæ rex, qui ab Annibale Carthaginiensi impulsus, cum jam Romanis formidolosus esse cœpisset, a Scipionibus Asiatico & Africano horribili strage profligatus du-

ras pacis condiciones accipere coactus est anno urbis DCXLIV. ante Christum cxc. ut Livius &c. narrant. Refert Strabo eum apud Elymæos in Susiana, cum ad diripiendum Jovis Beli templum sese accingeret, a barbaris fuisse occisum anno xxxvi. regni. cXLVIII. Olymp. II. ante Christum cLxxxvii.

magno praelio vici in terra Africa ; pacemque & victoriam vobis peperit in-
 spabilem. Non igitur simus adversum deos ingrati : sed censeo relinqua-
 mus nebulonem hunc ; eamus nunc protinus Jovi optimo maximo ^c gratula-
 tum. Id cum dixisset : avertit , & ire in Capitolium cœpit. Tum ^f concio
 universa , quæ ad sententiam de Scipione dicendam convenerat , relicto 5
 tribuno , Scipionem in Capitolium comitata , atque inde ad ædes ejus ,
 cum lætitia & gratulatione sollemni profecuta est. ^g Fertur etiam oratio ,
 quæ videtur habita eo die a Scipione. Et , qui dicunt eam non veram ,
 non ^h eunt infitias , quin hæc quidem verba fuerint , quæ dixi , Scipionis.
 Item aliud est factum ejus præclarum. Pœtilius quidam tribunus plebei 10
 a Marco , ut aiunt , Catone inimico Scipionis ⁱ comparatus in eum atque
 immisus desiderabat in senatu ^k instantissime , ut pecuniæ ^l Antiochenæ ,
 prædæque , quæ eo in bello capta erat , rationem redderet. Fuerat enim
³ L. Scipioni Asiatico fratri suo imperatori in ea provincia ⁴ legatus. Ibi
 Scipio exsurgit ; & prolato ^m e sinu togæ libro , rationes in eo scriptas 15
 esse dixit omnis pecuniæ omnisque prædæ : allatum ut palam recitaretur ,
 & ad ærarium deferretur. Sed enim id jam non faciam , inquit , nec me-
 ipse afficiam contumelia. Eumque librum statim coram discidit suis mani-
 bus , & concepsit ; ægre passus , quod , ⁿ cui salus imperii ac reip. acce-
 pta ferri deberet , rationem pecuniæ prædaticæ posceretur. 20

INTERPRETATIO.

^c ad gratias agendas. ^f omnis multisur-
 do. ^g divulgatur. ^h non negant. ⁱ suscita-
 tus in eum & commotus. ^k vehementissi-
 me. ^l regis Antiochi. ^m explicatura vo-
 stis. nquod exigere rationem pecunia
 ex præda, ab eo quem oportebat agnoscere
 servatorem imperii & reip.

NOTÆ.

3. L. Scipioni Asiatico.] Consule no-
 tas in cap. IV. lib. III.

4. Legatus.] Legati dicebantur viri
 militari disciplina præstantes , qui a se-
 natu & aliquando a consule ex Patrum
 consensu in castra legabantur ad ducem ,
 qui eorum consilio & opera utere-

tur. Erant , ut ait Tullius in Vatinius ,
 nuntii pacis ac belli , curatores , inter-
 pretes , bellici consilii auctores , ministri
 muneris provincialis. Denique in exer-
 citu secundi ab imperatore ejus absentis
 vices supplebant.

CAPUT XIX.

*Quid M. Varro in logistorico scripserit de moderando victu
 puerorum impubium.*

Pueros ¹ impuberes compertam est , si plurimo cibo nimioque somno
 uterentur , ² hebetiores fieri : advertimusque hinc elici tarditatem ;

NOTÆ.

1. Impuberes.] Impuberes vel impu-
 bes vocantur qui nondum XIV. ætatis an-
 num attigerunt.

2. Hebetiores fieri.] Scilicet eum ob-

ruuntur non satis concocta ciborum mul-
 titudine , & sanguis impurius , & ani-
 males , ut vocant , spiritus crassiores
 fiunt : unde & obtrusus ingenium.

corporaque eorum ^aimprocera fieri, minusqueadolescere. Idem plerique alii medicorum philosophorumque, & M. Varro in ³logistorico scriptus; ^bquæ inscripta est *Capys aut de liberis educandis*.

INTERPRETATIO.

^a Non grandescere & minus crescere. ^b qui liber titulum habet.

NOTA.

³ Logistorico.] Logistoricus liber est ¹ rivatur a nomine λόγος sermo, & ² in ³ historia Varronis, in quo sermonum ac dictorum ⁴ insignium narrationes continentur. De-

CAPUT XX.

¹ Notati a censoribus, qui audientibus iis dixerant *joca quadam* ^b intempestiviter; ac de ejus ^c nota: deliberatum, qui steterat forte apud eos *oscitabundus*.

INter censorias severitates tria hæc exempla in litteris sunt ^d castigatissimæ disciplinæ. Unum est hujusmodi. Cenfor ^e agebat de uxore sollemne jusjurandum. Verba ita erant ^f concepta. **ET. TU. EX. ANIM. TUI. SENTENTIA. UXOREM. HABES.** Qui jurabat cavillator quidam & ¹ canalicola & nimis ridicularius fuit. Is locum esse sibi joci dicendi ratus, cum ita, uti mos erat, cenfor dixisset; **ET. TU. EX. ANIM. TUI. SENTENTIA. UXOREM. HABES?** *Habeo equidem*, inquit, *uxorem*, ² sed non ex animi tui sententia. Tum cenfor eum, quod intempestive ³ lascivisset, in ærarios retulit; ⁴ causamque hanc joci scurrilis apud se dicti subscripsit. Altera severitas ejusdem ⁵ sectæ disciplinæque est. Deliberatum est de nota ejus, qui ad censores ab amico advocatus est, & in jure stans, clare nimis ac sonore oscitavit: atque inibi, prope ut plecteretur, fuit; tamquam illud indicium vagi animi foret & ⁶ allucinantis, & ⁷ fluxæ atque apertæ securitatis. Sed cum ille ⁸ dejerasset invicissimum sese ac repugnantem oscitatione victum, tenerique eo vitio quod *oscedo* appellatur; ⁹ tum notæ jam destinatæ exemptus est. P. Scipio Africanus Pauli F. utramque historiam posuit in oratione,

INTERPRETATIO.

^a Puniti. ^b extra tempus. ^c poena. ^d rigidissima observantia. ^e exigebat. ^f hæc formula expressa. ^g Iura te habere uxorem secundum tuam voluntatem, ^h jocusque esset. ⁱ & dixit causam esse quod dixisset jocum illiberalem. ^k ordinis censorii. ^l minus attendentis. ^m soluta atque manifesta confidentia. ⁿ valde jurasset. ^o ipsi remissa est poena jam constituta.

NOTÆ.

¹ Canalicola.] Canalicolæ forenses homines pauperes dicti, quod circa canales fori confisterent, ut ait Festus. ² Sed non ex animi, &c.] His verbis notabat consulis libidinem, qui mulierem illam subtrahi sibi moleste ferret.

quam dixit in censura, cum ad ^p majorum mores populum adhortaretur. Item aliud refert Sabinus Massurius in septimo ³ memoriali severe factum. *Censores*, inquit, ⁴ *P. Scipio Nasica & M. Popilius cum* ^q *equitum censum agerent; equum nimis* ^r *strigosum & male habitum, sed equitem ejus* ^s *uberrimum & habitissimum viderunt. Et cur, inquam, ita* ⁵ *est, ut tu sis quam equus curatior?* Quoniam, inquit, ego me curo, equum ⁵ *Statius. Visum est parum reverens esse responsum relatusque in ararios, ut mos est. Statius autem servile nomen fuit. Plerique apud veteres servi eo nomine fuerunt. Cæcilius quoque ille comædiarum poeta inclutus servus fuit: & propterea nomen habuit Statius. Sed postea* ¹⁰ *versum est quasi in cognomentum: appellatusque Cæcilius Statius.*

INTERPRETATIO.

^p imitandos. ^q equites reconferens. ^r macilentum, & minime curatum. ^s obesum & perpastum. ^t clarissimus.

NOTA.

3. *Memoriali.*] Memorialis liber qui multa in memoriam paucis revocat.

4. *P. Scipio Nasica.*] Qui est Corculum appellatus, bis consul, primum quidem cum C. Martio Figulo anno U. C. IXXI. deinde an. IXXIX. cum M. Claudio. Censuram gessit cum M. Popilio Læna an. U. C. IXXV. ante Christum CXX. quo tempore Delminio Dalmatarum urbe capta, imperatoris nomine recusato de Dalmatis triumphavit.

Ejus parens fuit P. Cornelius Scipio Nasica, Cn. Scipionis qui cum fratre Publio in Hispania petiit, filius; vir

optimus a senatu judicatus & dignissimus qui allatum e Phrygia matris deum simulacrum domo exciperet, dum ipse templum extrueretur. Consulatum iniit M. Acilio Glabrione collega anno, ut Cicero, Livius & Plutarchus testantur, U. C. IOLXIII. ut Macrobius IOLXII.

5. *Statius.*] In omnibus fere editionibus legebatur *Statius servus meus*. Verum extremae illæ duæ voces, teste Lambecio, desunt in MS. regio, & glossa sapiunt. Et vero quorum Gellius subjungeret *Statius autem servile nomen fuit*.

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS.

LIBER QUINTUS.

CAPUT I.

*Quod Musonius philosophus reprehendit improbavitque laudari philosophum
differrentem a^a vociferantibus & in laudando gestientibus.*

5 USONIUM philosophum solitum dicere accepimus:
cum philosophus, inquit, hortatur, monet, suadet, objur-
gat, ^b aliudve quid disciplinarum differit; tum, qui audiunt;
10 ^c si de summo & soluto pectore obvias vulgatasque laudes
effutunt; si clamitant etiam, si vocum ejus ^d festivitatis,
si ^e modulis verborum, si quibusdam quasi ^f frequentamentis orationis
moventur, exagitantur, & ^g gestiunt; tum scias & qui dicit & qui audi-
vit, ^h frustra esse: neque illic philosophum loqui, sed tibicinem canere.
Animus is, inquit, audientis philosophum, si, quæ dicuntur, utilia ac
salubria sunt & errorum atque vitiorum medicinas ferunt, ⁱ laxamentum
atque otium prolixè profuseque laudandi non habet: quisquis ille est qui
audiat, nisi ille est plane ^k deperditus, inter ipsam philosophi orationem,
15 & perhorrescat necesse est & pudeat tacitus & pœniteat & gaudeat &
admiraretur: varios adeo vultus ^l disparilesque sensus gerat; ^m proinde ut
eum conscientiamque ejus affecerit utrarumque animi partium aut sence-
rarum aut ægrarum philosophi pertrectatio. Præterea dicebat magnam

INTERPRETATIO.

^a Ab iis qui exclamant & qui gestus ⁱ bene facere. ^k vitiosus.
faciant dum laudant. ^b aut disputas de ^l dissimiles. ^m pro diversa ratione quæ
aliqua alia scientia. ^c si effundunt ex in- ^l philosophi dissertatio de utrisque animi
timo & hilari corde laudes communes ^l partibus aut bonis aut malis commovent-
& vulgares. ^d elegantiss. ^e numeros. ^l eum & ejus animum.
^f modulationibus. ^g gestus faciunt. ^h non

NOTA.

1. *Musonium.*] Musonius Rufus Tyr- revocatus est. *Tacitus, Suidas.* Fuit &
rhenus Volsinienſis, philosophus Stoi- alius Musonius philosophus Cynicus
cus, equestriſ ordinis, temporibus Ne- Apollonio Tyaneo familiaris, de quo
ronis expulſus in exilium a Veſpaſiano Eunapius.

laudem

Indem non abesse ab admiratione : admirationem autem , quæ maxima est , non parere verba sed silentium : iccirco , inquit , poetarum sapientissimus ^m auditores illos Ulyxi labores suos illustrissime narrantis , ubi loquendi finis factus , non ⁿ exultare nec strepere nec vociferari facit : sed consiluisse universos dicit , quasi attonitos & ^o obstupidos ^p delinquentis aurium ad origines usque vocis permanentibus.

INTERPRETATIO.

^m Homerus. ⁿ gessere , obmurmurare & exclamare. ^o obstuposcentes. ^p illecebris aurium vocis iter obstruentibus.

CAPUT II.

Super equo Alexandri regis , qui Bucephalus appellatus est.

Equus ¹ Alexandri regis & capite & nomine ² Bucephalus fuit. Emtum ³ Chares scripsit ⁴ talentis tredecim , & regi Philippo donatum : ^a æris nostri summa est ^m s. c c c x i i . Super hoc equo dignum memoria visum ; quod , ubi ornatus erat armatusque ad prælium , ^b haud unquam incendi sese ab alio nisi a rege passus sit. Id etiam de isto equo memoratum est ; quod cum in eo insidens Alexander , bello Indico , & facinorosa faciens fortia , in hostiam ^c cuneum non satis sibi providens immisisset , coniectis undique in Alexandrum telis , vulneribus alte in cervice atque in latere equus perfossus est : moribundus tamen ac prope jam exsanguis e mediis hostibus regem vivacissimo cursu retulit : atque , ubi eum ^e extra tela extulerat , ilico concidit , & ^d domini jam superstitis securus , quasi cum sensus humani solatio , exspiravit. Tum rex Alexander , parta ejus belli victoria , oppidum in iisdem locis condidit ; atque ob equi honores ^f Bucephalon appellavit.

INTERPRETATIO.

^a Moneta nostratū. ^b non siveris unquam alium quam regem super se sedere. ^c extra jactum teli. ^d certus de Alexandri salute.

NOTÆ.

1. *Alexandri.*] Hic est Alexander Magnus Macedo , qui Græcis terrore sibi subditis , Persarum imperium devicto Dario evertit , tum India ac tota prope Asia potitus est. Morbo per ebrietatem contracto , vel , ut alii volunt , veneno extinctus est , anno ætatis xxxiii. regni xiii. ante Christum cccxiv.

2. *Bucephali.*] *Βουκεφαλός* , idem sonat quod bovis caput : equum autem Alexandri ab aspectu torvo Bucephalum aliqui dictum volunt.

3. *Chares.*] Chares historicus Mitylene oriundus Alexandri vitam scriptis mandavit , sæpius ab Athenæo laudatus. Circa Ptolemæi Lagidæ tempora annis

ante Christum plus minus trecentis floruit.

4. *Talentis tredecim.*] Talentum Atticum viginti quatuor sesterčia valebat , & revocatur ad cclxi. libras nostrates. Unde tredecim talenta , sive cccxii. sesterčia cōficiunt 13650. libras Gallicas.

5. *Cuneum.*] Vide notas in c. vii. l. iij.

6. *Bucephalon.*] Bucephala , si Ptolemæo Geographo credimus , Indiæ intra Gangem urbs est in Pandanorum regione. Existimat Sanson , cum aliis , Bucephalam nunc esse *Lahor* urbem provincie *Pengab* ad fluvium Hydaspem , nunc *Ravey* , in imperio Magni Mogolis celebrem.

CAPUT III.

Quæ causa quodque initium fuisse dicatur Protagoræ ad philosophiæ literas adeundi.

Protagoram, virum in studiis doctrinarum egregium, cujus nomen Plato libro illi suo ^a incluto inscripsit, adolescentem aiunt, virtus quærendi gratia, ^b in mercedem missum; vecturasque onerum corpore suo factitavisse. ^c quod genus Græci *basileortas* vocant; Latine *basulos* appellamus. Is de proximo rure in ^d Abderam oppidum, ^e cujus popularis fuit, caudices ligni plurimos funiculo brevi circumdatos portabat. Tum forte ^f Democritus civitatis ejusdem civis, homo ante alios
 10 virtutis & philosophiæ gratia venerandus, cum egrederetur extra urbem, videt eum, cum illo genere oneris tam impedito ac ^g tam incoibili, facile atque expedite incedentem: & prope accedit; & ^h vincituram posituramque ligni scite periteque factam considerat; petitque ut paulum & acquiescat. Quod ubi Protagoras, uti erat petatum, fecit; atque itidem
 15 Democritus acervum illum & quasi orbem caudicum, brevi vinculo comprehensum, ratione quadam quasi geometrica ⁱ librari continerique animadvertit: interrogavit quis id lignum ita composuisset: &, cum ille a se compositum dixisset, desideravit uti solveret, ac denuo in modum eundem collocaret. At postquam ille solvit, ac similiter composuit: tum

INTERPRETATIO.

^a Praclaro. ^b operam conduxisse. & corpus suum locasse ferendis ponderibus. ^c quod tam difficile poterat conjungi. ^d conjunctionem ac dispositionem. ^e quos homines appellant Græci portantes. ^f de qua erat virtus. ^g quod tam difficile poterat conjungi. ^h conjunctionem ac dispositionem. ⁱ suspendi.

NOTÆ.

1. *Protagoram.*] Protagoras philosophus annos natus xc. obiit. Floruit, ut ex Apollodoro tradit Diogenes Laertius, Olymp. lxxxiv. Verum Apollodorus in supputanda ratione temporum Protagoræ, an Democriti? Non parum aberrat. Idem enim tradit Democritum natum fuisse Olymp. lxxx. ergo Olymp. lxxxiv. annum attigerat ætatis fere decimum quintum: at tunc temporis quo vixdum primis philosophiæ rudimentis institui coeperat, potest habere discipulos? Potuit florere Protagoras ejus auditor, quem adolescentem e sylvis ipse vir, uti refert Gellius, in scholam abduxerat. Imo hinc colligitur ne ipsius quidem Thrasylli apud Laetium sententiam stare posse qui censet Democritum na-

tum esse anno III. LXXVII. Olymp. ante Christum cccclxix.

2. *Abderam.*] Urbs Thraciæ fuit Abdera, ab Abdera Diomedis sorore, teste Solino, condita & appellata: patria Democriti, & Protagoræ. Nigro & aliis est *Asperosa*.

3. *Democritus.*] Philosophus Abderites risu solebat humanos omnes casus excipere. Sensit atomos rerum omnium esse primordia, quam opinionem hac ætate Gassendus ingeniosissime illustravit. Ætatis annum cix. cum attigisset, sine ullo doloris sensu vita functus est, ut ex Hipparcho refert in ejus vita Diogenes Laertius. De Democrito consule Gellium nostrum lib. X. cap. XVII.

LIBER QUINTUS.

183

Democritus animi aciem sollertiamque hominis non docti demiratus, Mⁱ adolescens, inquit, cum ingenium benefaciendi habeas, sunt majora melioraque quæ facere tecum possis: abduxitque eum statim, secumque habuit, & sumtum ministravit, & philosophias docuit, & esse eum fecit, quantus postea fuit. Is tamen Protagoras ⁱ insincerus quidem philosophus, sed acerrimus ⁴ sophistarum fuit. Pecuniam quippe ingentem cum a discipulis acceperet annuam, pollicebatur se id docere, quam verborum industria causa infirmior, fieret fortior. Quam rem Græce *ἡ δὲ πρὸς τὸν λόγον τὸν κρείττω ποιῶν* dicebat; *ἡ τὸν ἥττω λόγον τὸν κρείττω ποιῶν*.

INTERPRETATIO.

i captiosus. *k* inferiorem causam superiorem facere.

NOTÆ.

4. *Sophistarum.*] Sophistarum nomen primo fuit honorificum, deinde in quendam scientiæ speciem jactitarent. invidiam abiit, ut sophistæ dicerentur,

CAPUT IV.

*De verbo, duodevicesimo, quod vulgo incognitum, a viris doctis
a multis in libris scriptum est.*

18

A pud Sigillaria forte in libraria ego & Julius Paulus vir memoria nostra doctissimus confederamus: atque ibi expositi erant ^a Fabii annales, ^b bonæ atque sinceræ vetustatis libri, quos venditor sine mendis esse contendebat. Grammaticus autem quispiam de nobilioribus ab emtore ad spectandos libros adhibitus, reperisse unum in libro mendum dicebat. Sed contra librarius ^c in quodvis pignus vocabat, ni in una nupiam lirera delictum esset. Ostendebat grammaticus ita scriptum in libro quarto. *Quapropter* ³ *tum primum ex plebe alter consul factus est* ^d *duodevicesimo anno postquam Romam Galli ceperunt.* Non, inquit, *duodevicesimo*, sed, *duodevicesimo* scribi oportuit. Quid enim est, *duodevicesimo*? 19

INTERPRETATIO.

a Multis modis. *b* accurata & legitima antiquitatis. *c* faciebat quamlibet. *spontaneam* si ullum esset erratum in ulla lirera. *d* vicesimo secundo.

NOTÆ.

1. *Apud sigillaria.*] Sigillaria vicus fuit Romæ, ubi sigilla vendebantur.
2. *Fabii.*] De Q. Fabio Pictore historico diximus in notis ad cap. XII. lib. I.
3. *Tum primum ex plebe alter consul factus est, &c.*] Ab opinione Fabii dissentiunt fasti consulares: si enim consul alter e plebe primum creatus est anno 20

xxii post Romam a Gallis captam; cum ea clades inciderit in annum U.C. ccclxiv. debuit juxta sententiam Fabii primus e plebe consul renunciari anno ccclxxvi. fasti autem primum e plebe consulem non referunt nisi ad annum U.C. ccclxxviii. Porro fuit is primus e plebeis consulibus L. Sextius.

Xij

Alio quoque loco hic ita scripsit. *Mortuus est anno duodevicesimo: Rex fuit annos viginti & unum.*

CAPUT V.

Cujusmodi joco ^a cavillatus sit Antiochum regem ^b Pœnus Hannibal.

IN libris veterum ^c memoriarum scriptum est ^d Hannibalem Karthaginiensem apud regem Antiochum facetissime cavillatum esse. Ea cavillatio hujuscemodi fuit. Ostendebat ei Antiochus in campo copias ingentes, quas bellum populo Romano facturum comparaverat: ^e convertebatque exercitum ^f insignibus argenteis & aureis florentem. ^g Inducebat etiam ^h currus cum falcibus, & elephantos cum turribus, equitatumque frenis, ⁱ ephippiis, monilibus, ^k phaleris præfulgentem. Atque ibi rex contemplatione tanti ac tam ornati exercitus gloriabundus Hannibalem adspicit: & ^l Putasne, inquit, conferri posse, ac satis esse credis Romanis hæc omnia? Tum Pœnus ^m eludens ignaviam imbelliamque militum ejus preciose armatorum. Satis ⁿ plane, inquit, satis esse credo Romanis hæc omnia, etiamsi avarissimi sunt. Nihil prorsus neque tam lepide neque tam acerbe dici potest. Rex de numero exercitus sui ac ^o de æquiparatione æstimanda quæsierat: respondit Hannibal de præda.

INTERPRETATIO,

^a Riserit. ^b Carthaginiensis. ^c commentariorum. ^d monstrabat ad ostentationem, il faisoit montre de son armée. ^e convertit. ^f ostentabat. ^g sellis. ^h stragulis. ⁱ an credis hæc posse comparari & hæc omnia sufficere Romanis. ^k deridens sortidiam & imbecillitatem. ^l certe. ^m ac de pretio ejus comparando interrogaverat.

NOTA.

1. *Hannibalem, Antiochum.* Deutroque diximus superius. De Hannibale quidem lib. II. in notis ad cap. VI. de Antiocho ad cap. XVIII. lib. IV.
2. *Currus cum falcibus.* Falcati currus in veteri Romanorum maximeque Persarum militia adhibiti, directis utrinque a jugo hastis, & insertis rotarum inter radios spiculis, in adversos hostes concitatis equis non sine ingenti clade ferebantur.

CAPUT VI.

De coronis militaribus; quæ sit earum triumphalis, quæ obsidionalis, quæ civica, quæ muralis, quæ castrænsis, quæ navalis, quæ ovalis, quæ oleaginea.

Militares coronæ ^a multifariæ sunt. Quarum quæ nobilissimæ sunt. has ferme esse accepimus, *triumphalem, obsidionalem, civicam, mur-*

INTERPRETATIO,

^a Contexta ex olea. ^b multiplices.

idem, castrensem, navalem. Est ea quoque corona quæ *ovalis* dicitur. Est item postrema *oleaginea*, qua uti solent qui in prælio non fuerunt, sed triumphum procurant. *Triumphales* coronæ sunt aureæ, quæ imperatoribus ob honorem triumphi mittuntur. Id vulgo dicitur *aurum coronarium*. Hæ antiquitus e lauro erant; post fieri ex auro cœptæ. *Obsidionalis* est, quam ii, qui liberati sunt obsidione, dant ei duci, qui liberavit. Ea corona ^dgraminea est: observarique solitum ut fieret e gramine, quod in eo loco generatum esset, intra quem clausi erant, qui obsidebantur. Hanc coronam gramineam senatus populusque Romanus ²Q. Fabio Maximo dedit, bello Pœnorum secundo; quod urbem Romanam obsidione hostium liberaisset. *Civica* corona appellatur, quam civis civilis a quo servatus est in prælio testem vitæ salutisque perceptæ dat. Ea fit e fronde querna; quoniam cibus victusque antiquissimus quernus capi solitus sit. Etiam ³ex ilice; ^equod genus superiori proximum est, sicut scriptum est in quadam comœdia Cæcili.

^f*Advehuntur*, inquit, cum *iligne* corona & *chlamyde*.

Di vestram fidem!

^aMassurius autem Sabinus, in undecimo librorum memorialium, civicam coronam tum dari solitum dicit; cum is, qui civem servaverat, eodem tempore etiam hostem occiderat; neque locum in ea pugna reliquerat. ²⁰*Aliter* jus civicæ coronæ negat concessum: Tiberium tamen Cæsarem consultum, an civicam coronam capere posset, qui civem in prælio servasset & hostes ibidem duos interfecisset, sed locum, in quo pugnabat, non retinisset, eoque loco hostes potiti essent; rescripisse dicit eum quoque *civica* dignum videri; quod appareret tam iniquo loco civem ab eo ²⁵servatum, ut etiam a fortiter pugnantibus retineri non & quiverit. Hac corona civilis ³L. Gellius vir censorius in senatu Ciceronem consulem donari ^he republica censuit; quod ejus opera esset atrocissima illa Catilinæ conjuratio detecta vindicataque. *Muralis* est corona, qua donatur

INTERPRETATIO.

e sunt causa triumphi. d *berbacea.* e *quod* ilico, & *tunica.* *Superi* appello *vestram* coronæ *genus maximo* accedit *ad superius.* *fidem.* g *potuerit.* h *judicavit* *utile esse* *adducuntur*, ut ait, cum *corona* ex *reipublica.*

NOTÆ.

1. *Aurum coronarium*] Aurum ex quo conficiebantur coronæ.

2. *Q. Fabio Maximo.*] Hic est Q. Fabius Maximus qui difficillimis temporibus, cum Romanorum exercitum profligasset Hannibal, proditor a populo creatus afflictam temp. cunctando utcumque sustentavit anno U. C. Ixxxvii. ante Christum ccxvii. *Polybius, Livius.*

3. *Ex ilice.*] Ilex arbor glandifera ex genere quercuum. Gall. *do l'yenfe.*

4. *Massurius Sabinus.*] A Gellio jam

supra laudatus, fuit Ateii Capitonis successor, ab auditoribus pauper sustentabatur: jam quinquagenarius in equitum ordinem ascitus est. Claruit Augusti Tiberiique temporibus, adeoque is est cujus Persius meminit cum ait,

Si quid Massuri rubrica notavit.

5. *L. Gellius.*] L. Gellius Publicola consul est renunciatus cum Cn. Cornelio Lentulo anno U. C. Ioclxvii. ante Christum lxxii.

ab imperatore qui primus murum subiit, inque oppidum hostium per vim
 escendit. Idcirco quasi muri pinnis decorata est. *Castrensis* est corona,
 qua donat eum imperator, qui primus hostium castra pugnans introivit.
 Ea corona insigne valli habet. *Navalis* est; qua donari solet, maritimo
 5 praelio, qui primus in hostium navem armatus vi transilivit. Ea quasi na-
 vium rostris¹ insignita est. Et *muralis* autem & *castrensis* & *navalis* fieri
 ex auro solent. *Ovalis* vero corona myrtea est. Ea utebantur imperatores
 qui⁶ ovantes introibant urbem. Ovandi autem ac non triumphandi causa
 est, cum aut bella^k non rite indicta, neque cum iusto hoste gesta sunt;
 10 aut hostium^l nomen humile & non idoneum est, ut servorum piratarum-
 que; aut, deditioe repente facta, ^mimpulverea, ut dici solet, incruen-
 taque victoria obvenit. Cui facilitati aptam esse⁷ Veneris frondem cre-
 diderunt, quod non Martius sed quasi Venerius quidam triumphus foret.
 Hanc myrteam coronam⁸ M. Crassus, cum bello fugitivorum confecto
 15 ovans rediret, insolenter aspernatus est; senatusque consultum faciun-
 dum per gratiam curavit, ut lauro, non myrto, coronaretur. M. Cato
 objecit⁹ M. Fulvio Nobiliori quod milites per ambitionem coronis, de
 causis levissimis, donasset. De qua re verba ipsa apposui Catonis. *Nam*
 20 *principio quis vidit corona donari quemquam, cum oppidum captum non*
esset; aut castra hostium non incensa essent? Fulvius autem, in quem hoc
 a Catone dictum est, coronis donaverat milites, quia vallum curaverant,
 aut quia puteum strenue foderant. Prætereundum non est, quod ad ova-
 tiones attinet; super quo dissensisse veteres scriptores scio. Partim enim

INTERPRETATIO.

*i ornata est. k non legitime declarata. l fama tenuis. m sine pulvere ut vulgo loqui-
 mur, & sine sanguine victoria contingit.*

NOTÆ.

6. *Ovantes.*] Ovantes scribit Festus lætantes esse, ab eo clamore quem vi-
 ctōres milites geminata litera o emit-
 tunt. Rectius ut mihi quidem videtur,
 Plutarchus ovationis nomen ab ove de-
 ducit; quod qui hoc minore triumpho
 decorarentur, ovem immolarent: cum
 taurum sacrificarent quibus triumphus
 maior decernebatur. Porro quibus ovan-
 di jus erat, primis quidem reip. Roma-
 næ temporibus sine exercitu & legioni-
 bus pedites Urbem ingrediebantur, ut ex
 Dionysio Halicarnasseo & Plutarcho
 pater: subinde consuetudo invaluit, ut
 purpura vestiri & sceptrum manu te-
 nentes equo veherentur concinentibus
 tibis, & turmis equitum præcedentibus.
 Triumphantes autem picta vel aurata
 veste tubis clangentibus, senatu sub

prætextis currum comitante, turmis
 equitum subsequētib; curru quadri-
 jugo ferebantur.

7. *Veneris frondem.*] Myrtum scili-
 cet consecratam Veneri, quæ dea pul-
 chritudinis & amorum a veteribus ha-
 bita est.

8. *M. Crassus bello fugitivorum, &c.*]
 Crassus prætor cum Pompeio delevit fu-
 gitivorum ac perditorum manum, qui
 gladiatoribus Sparraco, Oenomaio &
 Crixo ducibus jam formidabiles Ro-
 manis esse cœperant, an. U. C. 1041. ante
 Christum 111.

9. *M. Fulvio Nobiliori.*] Hic maximis
 quibusque magistratibus & domi & belli
 clarus, Ætolos Romanis subjecit consul
 anno U. C. 1045. ante Christum
 109.

scripserunt, qui ovarer introire solitum ^a 10 equo vehementem; at Sabinus Massurius pedibus ingredi ovantes dicit, sequentibus eos non militibus, sed universo senatu.

INTERPRETATIO.

^a equo vehementem.

NOTA.

10. Equo vehementem.] Hic vehens paf- doleo, cujus in adolescentiam per medice
sive sumitur, sicut apud Tullium in laudes quasi quadriga vehementem trans-
Bruto N. 33. Sed te intuens, o Brute, versa incurrit misera fortuna reipublica.

CAPUT VII.

Personæ vocabulum quam lepide interpretatus sit, quamque esse vocis
ejus originem dixerit Gabius Bassus.

L Epide mehercules & scite ¹ Gabius Bassus in libris, quos de ori-
gine vocabulorum composuit, unde appellata ² Persona sit interpre-
tatur: a personando enim id vocabulum factum esse conjectat. Nam ca-
put, inquit, & os cooperimento persona tectum undique ^b unaque tantum
vocis emittenda via pervium, quoniam non vaga neque diffusa est, in
unum tantummodo exitum collectam coactamque vocem, & magis claros
canoresque sonitus facit. Quoniam igitur indumentum illud oris clarescere
& resonare vocem facit; ob eam causam persona dicta est, o, litera, pro-
pter vocabuli formam, productiore.

INTERPRETATIO.

^a Certe Gabius festivo & eleganter. b & perforatum duntaxat ea parte qua pa-
ret vocis iter.

NOTA.

1. Gabius Bassus.] Consulantur notæ
in cap. IX. lib. III.

2. Persona.] Est histriionum larva,
Gall. un masque. Vix ulli probaverit Ga-
bius Bassus nomen hoc a personando de-
rivatum: repugnat enim quantitas. Sca-
liger ita dictum putat quod sit *πρὸς ὀ-
μα*, vel *ἀσκήματα*, quali sit indumenti

quædam species. Sed quid? Si dicamus,
inquit Vossius, personam esse a *πρόσωπον*.
duriusculum id videtur. sed cogitandum
similiter *πρὸς* in pro mutari in *ἀσκήματα*
a quo Proserpina. At quod Latinis per-
sona, id Græcis *πρόσωπον*, *προσωπίον*, *πρὸς ὀ-
μα*.

CAPUT VIII.

Defensus error a Virgilio versibus, quos arguerat Iulius Hyginus grammaticus: & ibidem quid sit lituus; deque etymologia vocis ejus.

^a Ipse ¹ Quirinali lituo, parvaque sedebat
Succinctus ² trabea; lavaque ³ ancile gerebat.

In his versibus errasse Virgilium Hyginus scripsit, tamquam non animadvertit deesse aliquid hisce verbis;

Ipse Quirinali lituo.

Nam, si nihil, inquit, deesse animadvertimus, videtur ita dictum ut fiat, *litua & trabea succinctus*. Quod est, inquit, absurdissimum. Quippe cum *lituus* sit virga brevis in parte, qua robustior est, incurva; qua augures utuntur: quonam modo *lituo succinctus* videri potest? Immo ipse Hyginus parum animadvertit sic hoc esse dictum, ut pleraque dici ^b per defectiorem solent. Veluti cum dicitur; *M. Cicero homo magna eloquentia.*

^c Et *Q. Roscius histrio summa venustate*. Non plenum hoc utrumque, non perfectum est: sed enim pro pleno atque perfecto auditur. Ut Virgilius alio in loco dixit;

Victorem Buten immani corpore,

id est, corpus immane habentem. Et item alibi;

In medium geminos immani pondere castus.

Project.

Ac similiter:

^e *domus sanie dapibusque cruentis,*

Intus opaca, ingens.

Sic igitur id quoque videri dictum debet, ^f *Picus Quirinali lituo erat;*

INTERPRETATIO.

^a Ille sedebat cum baculo Quirinali, ^g *supprimendo. c ades tenebrosa, magna, & vestitus parva trabea, & sinistra* ^h *foedata sanguine & cibis sanguinolentis.*
manu ferebat parvum scutum. b aliquid

NOTÆ.

1. *Quirinali Lituo.*] Litus Auguralis de quo hic agitur, ab ejus litui quo canitur similitudine nomen invenit, ita Cicero, fuitque clarissimum insigne auguratus. Porro Quirinalis a Romulo dicitur, cujus auguris lituus, deflagrante templo fuit a flammis illatus.

2. *Trabea.*] Trabea genus vestis triplex fuit. Primum Diis consecratum, totum erat purpureum: alterum regibus destinatum, purpureum erat immixtum albo colore: tertium augurale, ex purpureo & cocco tinctum erat. *Servius.*

3. *Ancile.*] Ancile clypeus fuit rotundus & incurvus, similis illi qui tempore regis Numæ delapsus est e caelo. De ancili sic Ovidius in Fastis:

Atque ancile vocat, quod ab omni parte recisum est:

Quemque notes oculis angulus omnis abest.

4. *Et Q. Roscius.*] Ita legendum conjicit Lambecius, cum in plurimis editionibus (*& quasi Roscius*) habeatur.

5. *Picus.*] Rex Latinorum, Fauni patet, Latini regis avus, auguriorum pectus.

cui dicimus, *statua grandi capite erat. Est autem, & erat, & fuit*,
 plerumque absunt, cum elegantiā, sine detrimento sententiæ. Et, quo-
 niam facta *litui* mentio est, non prætermittendum est, quod posse quæri
 animadvertimus, utrum lituus auguralis a tuba, quæ *lituus* appellatur,
 an tuba a lituo augurum *lituus* dicta sit. Utrumque enim pari forma &
 pariter incurvum est. Sed si, ut quidam putant, tuba a sonitu lituus
 appellata est ex illo Homérico versu, ^d Ἀρχὴ βίος: necesse est ita accipi ut
 virga auguralis a tubæ similitudine *lituus* vocetur. Utitur autem vocabulo
 isto Virgilius & pro tuba.

^e Et lituo pugnas insignis obibat & hasta.

INTERPRETATIO.

^d sonuit arcus. ^e Ornatus tuba & hastili, in certamine aderat.

NOTA.

ritissimus fuit. Hunc Saturno genitum | ligine licet augurari, vixit annis ante
 fuisse Virgilius & Ovidius testantur; | Christum plus minus c10ccc.
 adeoque, quantum in illa temporum ca-

CAPUT IX.

Historia de Cræsi filio sumta ex Herodoti libris.

Filius ¹ Cræsi regis, ² cum jam per ætatem fari posset, infans erat;
 & cum jam multum adolevisset, item nihil fari quibat. Mutus adeo
 & elinguis diu habitus est. Cum vero in patrem ejus ³ bello magno vi-
 ctum, & urbe, in qua erat, capta, hostis gladio ^b deducto regem esse
 ignorans invaderet: diduxit adolescens os clamare nitens: eoque nisu &
^c impetu spiritus vitium nodumque linguæ rupit; planeque & ^d articulate
 elocutus est, clamans in hostem ne rex Cræsus occideretur. Tum & ho-
 stis gladium reduxit, & rex vita donatus est, & adolescens loqui pror-
 sum deinceps incæpit. Herodotus in historiis hujus ^e memoriæ scriptor

INTERPRETATIO.

^a Cum haberet ætatem idoneam ad lo- | poterat. ^b evaginato. ^c contentione hali-
 quendum, erat mutus. Et cum ad ju- | tus, ^d distincte. ^e rei memorabilis.
 ventutem processisset, pariter nihil loqui

NOTÆ.

1. *Cræsi Regis.*] Cræsus Lydorum rex
 opulentissimus, supra modum ambitio-
 sus Ioniam finitimasque regiones sibi
 subjecit, adeoque Cyrum Persarum re-
 gem sine causa bello laceffit: superat-
 us & amissis Sardibus urbe regia, dam-
 natus igni, superbiz poenâ dedit. Tum
 vero Solonis effatum, mortalium ante
 obitum, beatum dicendum neminem, ve-

rum esse intelligens, Solonem voce ma-
 gna inclamavit. Ita Cyrus admonitus
 de rerum humanarum inconstantia Cræ-
 sum e flammis ereptum apud se liberali-
 ter habuit Olymp. LIX. an. ante Christi
 ortum 1041. *Herodot. lib. I.*

2. *Bello magno victum*] Bello scilicet
 quo Sardibus expugnatis a Cyro com-
 prehensus est.

est: ejusque verba sunt, quæ prima dixisse filium Cræsi refert; ^f *Ar. Gen.* 3, *μη κτὶς Κρῆσιν*. Sed & quispiam ^g Samius athleta, nomen illi fuit *Ἀγλαῖς*, cum antea non loquens fuisset, ob similem dicitur causam loqui cœpisse. Nam cum in sacro certamine sortitio inter ipsos & adversarios non bona fide fieret; & sortem nominis falsam subijci animadvertisset: repente in eum, qui id faciebat, sese videre quid faceret & magnum inelamavit. Atque is oris vinculo solutus, per omnē inde vitæ tempus, ^h non turbide neque adhæse locutus est.

INTERPRETATIO.

f homo ne occidas Cræsum. *g* magna voce. *h* expedita lingua nunquam balbutiit,

NOTA.

3. *Samius*.] Oriundus e Samo, quæ insula jacet ad oram Ioniz contra Ephe- sum urbem: a fluvio *Samo* etiamnum vulgo dicta.

CAPUT X.

De argumentis qua Græce ἀντιθέοιτα appellantur, a nobis reciproca dici possunt.

10

Inter vitia argumentorum longe maximum esse vitium videtur eorum, quæ ἀντιθέοιτα Græci dicunt. Ea quidam ex nostris ^a non ¹ Hercules nimis absurde *reciproca* appellaverunt. Id autem vitium accidit hoc modo; cum argumentum propositum referri contra ^b convertique potest in ²⁵ eum a quo dictum est; & utrumque ^c pariter valet: quale est ^d pervulgatum illud, quo Protagoram sophistarum acerrimum usum esse ferunt adversus Evathlum discipulum suum. Lis namque inter eos & controversia super ^e pacta mercede hæc fuit. Evathlus adolescens dives, eloquentiæ discendæ ^f causarumque orandi cupiens fuit. ³⁰ Is in disciplinam Protagoræ sese dedit; daturumque promisit mercedem grandem pecuniam, quantum Protagoras petiverat: dimidiumque ejus jam tunc dedit statim prius quam disceret; pepigitque ut reliquum dimidium daret, quo primo die causam apud iudices orasset & vicisset. Postea cum ^h diutule auditor ⁱ affectatorque Protagoræ fuisset; & in studio quidem facundiæ ^k abunde promovisset, ²⁵ causas tamen non reciperet; tempusque jam longum

INTERPRETATIO.

^a Certe satis eleganter. ^b retorqueri. ^c habet vim aequalem. ^d notissimum hoc argumentum. ^e promissa. ^f & causarum agendum cupidus fuit. ^g Ille se fecit | discipulum Protagoræ. ^h satis diu. ⁱ discipulus. ^k satis profecisset. ^l causa peroranda non ipsi darentur.

NOTA.

1. *Hercules*.] Consulantur notæ in cap. XXIX. lib. II.

transcurreret; & facere id videretur ne reliquum mercedis daret: capit
 consilium Protagoras, ut tum existimabat, astutum. Petere instituit ex
 pacto mercedem; ¹ litem cum Evathlo contestatur. Et, cum ad iudices,
² conijciendæ consistendæque causæ gratia, venissent; tum Protagoras sic
 exorsus est. Disce, inquit, stultissime adolescens, utroque id modo fore
 ut reddas quod peto, sive contra te pronunciatum erit sive pro te. Nam,
 si ³ contra te lis data erit, merces mihi ex sententia debebitur, quia ego
 vicerō: sin vero ⁴ secundum te judicatum erit; merces mihi ex pacto de-
 bebitur, quia tu viceris. Ad ea respondit Evathlus. Potui, inquit, ⁵ huic
 tuæ tam ancipiti captioni ille obviam, si verba non ipse facerem, atque
 alio patrono uterer. Sed majus mihi in ista victoria ⁶ prolubium est, cum
 te non in causa tantum sed in argumento quoque isto vinco. Disce igitur
 tu quoque, magister sapientissime, utroque modo fieri uti non red-
 dam quod petis; sive contra me pronunciatum erit sive pro me. Nam, si
 iudices pro causa mea senserint, nihil tibi ex sententia debebitur: quia
 ego vicerō. Sin contra me pronunciaverint; nihil tibi ex pacto debebo,
 quia non vicerō. Tum iudices dubiosum hoc inexplicabileque esse, quod
 utrimque dicebatur ⁷ rati, ne sententia suā, utramcumque in partem di-
 cta esset, ipsa sese rescinderet, rem in iudicatam reliquerunt; causamque
⁸ in diem longissimam distulerunt. Sic ab adolescente discipulo magister
 disciplinæ eloquentiæ inclutus suo sibi argumento confutatus est, & ca-
 pitionis versute excogitatæ frustratus fuit.

INTERPRETATIO.

efflueret. n. ad iudicandum & decer- *biga argutia. r. diu distulerunt in dies.*
nendum de causa. o si litem amittas. *inutiliter laboravit in callidis argutiis*
p. in gratiam tui. q. occurrere tam am- *quas invenerat.*

NOTÆ.

2. *Litem contestatur.*] Litem conte-
 stari est, cum petitor, & is a quo pe-
 titur, vel in iure apud prætorem, vel in
 iudicio apud iudicem inter se conten-
 dunt præsentibus testibus, quos & hic
 qui petit, & ille qui negat quod peti-
 tur, rogat ut rei testes esse velint.
 3. *Prolubium.*] Illecebra & incita-
 mentum: quam lectionem restituit ex
 MS. Lambecius, cum prius *proludium*
 haberetur.

CAPUT XI.

Biantis de re uxoria syllogismum non videri posse² a nesciporum.

EXISTIMAVIT quidam etiam illud Biantis, viri sapientis ac nobilis, res-
 ponsum ¹ consimile esse atque est Protagorion illud, de quo dixi modo,

INTERPRETATIO.

a. *Reciprocum.* b. *simile esse syllogismo reciproco Protagora quem supra attuli.*

Y ij

antistrophon. Nam cum rogatus esset a quodam ¹ Bias, deberetne uxorem ducere, an vitam vivere ^c cælibem, ^d ἦτοι, inquit, καλὴν ἔξω, ἢ αἰσχράν· καὶ εἰ καλὴν, ἔξω κοινὴν· εἰ δ' αἰσχράν, ἔξω ² Ποινὴν. ἐκτίθεν δ' ἡ ἀγὰρ, οὐ ληπτέον ἄρα. Sic autem hoc responsum convertunt. ^e εἰ μὲν καλὴν ἔξω, οὐχ ἔξω Ποινὴν· εἰ δ' αἰσχράν, οὐχ ἔξω κοινὴν, γαμήτιον ἄρα. Sed minime hoc esse videtur ἀντιστρέφον, quoniam ex altero latere conversum frigidius est infirmiusque. Nam Bias proposuit non esse ducendam uxorem propter alterutrum incommodum, quod necessario patiendum erit ei qui duxerit. Qui convertit autem, non ab eo se defendit incommodo quod adest; sed carere se altero dicit quod non adest. Satis est autem tuendæ sententiæ quam Bias dixit; quod cum, qui duxit uxorem, pati necesse est ex duobus incommodis alterum, ut aut κοινὴν habeat aut Ποινὴν. Sed Favorinus noster, cum facta esset forte mentio syllogismi istius, quo Bias usus est, cujus prima ^f πρόpositio est, ἦτοι καλὴν ἔξω, ἢ αἰσχράν; ^g non ratum id neque iustum disjunctum esse ait: quoniam non necessarium est alterum ex duobus, quæ disjunguntur, verum esse. Quod in ^h proloquio disjunctivo necessarium est. Eminentia enim quadam significari formarum turpes & pulchræ videntur. Est autem, inquit, tertium quoque inter duo ista, quæ disjunguntur: cujus rationem prospectumque Bias non habuit. Inter enim pulcherrimam fœminam & deformissimam media quædam forma est; quæ a nimix pulchritudinis periculo & a summo deformitatis odio vacat. Qualis a Q. Ennio in ⁱ Menalippa perquam eleganti vocabulo, *stata*, dicitur; quæ neque κοινὴ futura sit, neque Ποινὴ. Quam formam modicam & modestam Favorinus non mehercle inscite appellabat uxoriam. Ennius autem in ista, quam dixi, tragœdia, eas fere fœminas ait incolumi pudicitia esse, quæ ⁴ stata forma forent,

INTERPRETATIO.

c sine uxore. d aut ais pulchram habebis aut deformem. Si pulchram, habebis communem: si vero deformem, habebis Pœnam. Alterutrum autem non bonum. Non accipienda igitur uxor. e si quidem pulchram habeo, non habeo Pœnam:

si vero deformem, non habeo communem. ducenda igitur uxor. f propositio. g dicit non esse certum nec habere iustam disjunctionem. h in prima propositione disjunctiva.

NOTÆ.

1. Bias.] Unus e septem Græciæ sapientibus, Priene in Ionia oriundus, juris acerrimus defensor, adeo ut ætate confectus cum nonnullius causam perorasset, in sinu nepotis ex filia caput reclinans obierit. Floruit circa Olymp. XLII. annis ante Christum Iocxii. Laert.

2. Ποινὴν.] Pœnam hic intellige Fu-

riam; quo sensu Maro in Culice ait.

Et flammæ & sava quatit mihi verbera Pœna.

Et Plutarchus in Othone. *ὡς εὖν ἀνδρὸς, ἀλλὰ ὅπως ἡ Ποινὴ, ἢ πύλαριον δαίμωνος.*

3. in Menalippa.] Ennii tragœdia.

4. Stata forma.] Ea est quæ neque redundat, neque deficit.

CAPUT XII.

De nominibus deorum populi Romani Dijovis & Vejovis.

IN antiquis ¹ spektionibus nomina hæc deorum inesse animadvertimus ,
Dijovis & Vejovis. Est autem etiam ædes Vejovis Romæ inter arcem
 & capitolium. Eorum nominum ² rationem esse hanc comperi ; *Jovem* La-
 tini veteres a juvando appellavere : eundemque alio vocabulo juncto pa-
 trem dixerunt. Nam quod est in ^b elisis aut immutatis quibusdam literis
 Jupiter ; id plenum atque integrum est *Jovispater*. Sic & *Nepiunuspater*
 conjuncte dictus est , & ² *Saturnuspater* & ³ *Januspater* , & ⁴ *Marspater*.
 Hoc enim est , *Marspiter*. Item Jovis *Diespater* appellatus est , id est , diei
 & lucis pater. Iccircoque simili nomine *Dijovis* dictus est , & *Lucetius* :
 quod nos die & luce ^c quasi vita ipsa afficeret & juvaret. ¹ *Lucetium* au-
 tem *Jovem* Cn. Nævius in libris belli Pœnici appellat. Cum Jovem igitur
 & Dijovem a juvando nominassent : eum quoque contra deum , qui
 non juvandi potestatem , sed vim nocendi haberet (nam deos quosdam ut
 prodesse celebrabant , quosdam ne obessent placabant) *Vejovem* appella-
 verunt demta atque detracta juvandi facultate. *Ve* enim particula , quæ ,
 in aliis atque aliis vocabulis varia , tum per has duas literas , tum , ^a , litera
 media immissa dicitur , duplicem significatum eundemque inter sese di-
 versum capit. Nam & augendæ rei & minuendæ valet , sicuti aliæ parti-
 culæ plurimæ. Propter quod accidit , ut quædam vocabula , quibus parti-
 cula ista præponitur , ambigua sint & ^d utroqueversum dicantur ; ⁵ *ves-*
⁶ *sum* , *vehemens* , & *vegrande* ; de quibus alio in loco , uberiore tracta-
 ctu facto , admonuimus : *vesani* autem & *pecordes* ex una tantum parte ,
 quæ privativa est , quam Græci ^e *συντηκὸν μόριον* dicunt. Simulachrum igitur
 dei ⁷ *Vejovis* , quod est in æde , de qua supra dixi , sagittas tenet , quæ

INTERPRETATIO.

^a Intellexi esse hanc interpretationem. | utramque partem. c privativam particu-
^b suppressis. c quasi vitam daret. d in | lam.

NOTÆ.

1. *Spektionibus*.] Spectio proprie ver-
 bum est augurum , quorum ita divisa
 erant munera , ut qui spektionem habe-
 rent , nunciationem non haberent. Spe-
 ctiones autem hoc loco fuisse verba au-
 guralia suspicamus.

2. *Saturnuspater*.] Antiquissimus fere
 Deorum , Cœli & Vestræ filius , pater
 Jovis.

3. *Januspater*.] Janus Italix rex Sa-
 turnum a filio ejectum perbenigne excep-
 pit , ac post mortem relatus est inter deos.

Bifrons pingebatur , quippe qui & ex
 præteritis colligeret utilitatem , & futu-
 ra prudenter prævideret.

4. *Marspater*.] Belli deus.

5. *Vesum*.] Vox ambigua composita
 ex *ve* & *esca* ; modo significat fastidio-
 sum , modo edacem.

6. *Vegrande*.] Vocabulum anceps
 modo significat magnum quid , modo pu-
 sillum.

7. *Vejovis*.] Quis sit indicat Ovid.
 III. Fastorum.

sunt videlicet paratæ ad nocendum. Quapropter eum deum plerique
 8 Apollinem esse dixerunt; immolaturque illi, ritu humano, capra: ejus-
 que animalis figmentum juxta simulachrum stat. Propterea Virgilium quo-
 que aiunt, multæ antiquitatis hominem sine ostentationis odio peritum,
 5 numina læva in Georgicis quoque deprecari; significantem quandam vim
 esse hujusmodi deorum in lædendo magis quam in juvando potentem.
 Versus Virgilii hi sunt:

^f *In tenui labor, at tenuis non gloria: si quem
 Numina læva sinunt, auditque vocatus Apollo.*

10 In istis autem dis, quos placari oportet uti mala a nobis vel a frugibus na-
 tis amoveantur, ⁹ *Averruncus* quoque habetur & ¹⁰ *Robigus*.

INTERPRETATIO.

f est labor in exigua re, sed honor non exiguus, si dii adversi possuntur aliquem di-
 cere, & Apollo invocatus exaudit.

NOTÆ.

<p><i>Nunc vocor ad nomen: vegrandia farra coloni Qua male creverunt, vesicaque par- va vocant. Vis ea si verbi est, cur non ego Vejovis ædem Ædem non mæni suspicer esse Iovis?</i> 8. <i>Apollinem.</i>] Hic Jovis & Latonæ filius in insula Delo natus est. 9. <i>Averruncus.</i>] Sive Alexicacus Ro- manis Deus fuit, quem credebant aver- runcare, id est, depellere mala. Volunt</p>	<p>nonnulli Averruncos deos aliud nihil fuisse nisi figuras quas modo appellant Talismanicas. Imagines sunt vel æreæ vel lapideæ in quibus cum serpen- tum, aut aliorum ejusmodi animalium, vel etiam ignis forma impressa sit, vi & efficientia fiderum, vulgo creditur occul- ta virtus a serpentibus & ab incendiis salvas præstare domos, & urbes in qui- bus conservatæ fuerint. 10. <i>Robigus.</i>] De quo consule notas in cap. VI. lib. IV.</p>
--	---

CAPUT XIII.

De officiorum gradu atque ordine^a moribus populi Romani observato.

15 **S**eniorum hominum & Romæ nobilium, atque in morum disciplina-
 rumque veterum doctrina memoriaque præstantium, disceptatio quæ-
 20 dam fuit; præsentem & audientem me, de gradu atque ordine officiorum.
 Cumque quæreretur, ^b quibus nos ea prioribus potioribusque facere
 oporteret, si necesse esset in opera danda faciundoque officio alios aliis
 anteferre: non constabat. Conveniebat autem facile, constabatque ex
 moribus pop. Rom. primum ^c juxta parentes locum tenere pupillos debere
 20 fidei tutelæque nostræ creditos; secundum eos proximum locum clientes
 habere, qui sese itidem in fidem patrociniūque nostrum dediderunt;
 tunc in tertio loco esse hospites; postea esse cognatos affinesque. Hujus

INTERPRETATIO.

a juxta consuetudinem. *b* quibus oporteret nos ea prius exhibere, *c* post parentes.

notis observationisque multa sunt testimonia documentaque in antiquitatibus perscripta. Ex quibus unum hoc interim, de clientibus cognatisque, ^d quod præ manibus est, ponemus. M. Cato in oratione, quam dixit apud censores in Lentulum, ita scripsit. *Quod majores c^o sanctius habere defendi pupillos, quam clientem non fallere.* ^e *Adversus cognatos pro cliente testatur. Testimonium adversum clientem nemo dicit: p^o patrem primum, deinde patronum proximum nomen habere.* Massurius autem Sabinus, in libro juris civilis tertio, antiquiorem locum hospiti tribuit quam clienti, Verba ex eo libro hæc sunt: *In officiis apud majores ita observatum est, h^o primum tutela, deinde hospiti, deinde i^o clienti, tum cognato, postea affini.* De qua causa femina viris ⁱ potiores sunt habita, pupillarisque tutela muliebri pralata: ^k etiam adversus quem affuissent ejus filii, tutores relictī in eadem causa pupillo aderant. Firmum atque clarum isti testimonium rei perhibet auctoritas C. Cæsaris pontificis maximi, qui in oratione, quam pro ⁱ Bithynis dixit, hoc principio usus est. *Vel pro hospitio regis i^o Nicomedis, vel pro horum necessitate quorum res agitur, defugere hoc munus M. V. non potui.* Nam neque hominum morte memoria deleri debet, quin a proximis retineatur; neque clientes sine summa infamia deserī possunt; quibus etiam a propinquis nostris opem ferre institimus.

INTERPRETATIO.

d quod habemus in manibus. c^o credere melius esse. e ostendit clientem præferendum esse cognatis. g hoc ostendit patrem habere primum locum, postea patronum sequentem locum habere. h primo habendam esse rationem eorum qui sunt in nostra tutela, secundo hospitum, ter-

tio clientium, quarto consanguineorum, quinto propinquorum. i pralata sunt. k quin etiam patres tutores relictī in iudicio adjuvabant in eadem causa pupillum adversus quem eorum filii stabant. l M. Viniei.

NOTÆ.

1. Clienti.] Clientis dicitur qui alicujus ad tutelam se recipit, eumque patronum habet.

2. Bithynis.] Bithynia Asiæ minoris regio, alias Mygdonia & Bebrycia appellata; nunc aliis Bursa, aliis Bescangial, aliis Osmanli dicitur.

3. Nicomedis.] Apud hunc Nicomedem, ut autor est Suetonius, impudicis libidinibus servivit Cæsar, quod militum salibus ac jocis abunde derisum est. Hic ipse est qui moriens Bithyniam populo Rom. reliquit an. U.C. 1031xxxix. ante Christum lxxv.

CAPUT XIV.

Quod Appion doctus homo, qui Plistonices appellatus est, vidisse se Roma scripsit recognitionem inter se mutuam ex vetere notitia hominis & leonis. 20

Appion, qui Plistonices appellatus est, literis homo multis præditus rerumque Græcarum plurima atque varia scientia fuit. Ejus libri

NOTÆ.

1. Appion.] Appion Grammaticus, in- hic quem Tiberius Cæsar cymbalum quæ Plinius in præfat. Histor. Natur. mundi vocabat, cum publica fama sym-

non incelebres feruntur; quibus omnium ferme, quæ mirifica in Ægypto
visuntur audiunturque, historia comprehenditur. Sed in his, quæ audivisse
vel legisse sese dicit, fortasse a vitio studioque ostentationis sit loquacior:
est enim ^a sane quam in prædicandis doctrinis suis venditor. Hoc autem,
5 quod in libro Ægyptiacorum quinto scripsit, neque audisse neque legisse,
sed ipsum sese in urbe Romana vidisse oculis suis confirmat. In circo ma-
ximo, inquit, venationis amplissimæ pugna populo dabatur. Ejus rei,
Romæ cum forte essem, spectator, inquit, fui. Multæ ibi sævientes feræ
^b magnitudine bestiarum excellentes: omniumque inusitata aut forma erat
10 aut ferocia. Sed præter alia omnia leonum, inquit, immanitas admi-
rationi fuit; præterque omnis ceteros unius. Is unus leo corporis impetu,
& vastitudine, terrificoque fremitu & sonoro, ^c totis comisque cervicum
fluctuantibus animos oculosque omnium in se convertit. Introductus erat
inter complures ceteros ad pugnam bestiarum datus servus viri consularis.
15 Ei servo Androclus nomen fuit. Hunc ille leo ubi vidit procul: repente,
inquit, quasi ammirans stetit: ac deinde sensim atque placide^c tamquam
noscitabundus ad hominem accedit: tum caudam more atque ritu adu-
lantium canum clementer & blande movet; hominisque sese corpori ad-
iungit; cruraque ejus & manus prope jam exanimati metu lingua leniter
20 demulcet. Homo Androclus inter illa tam atrocis feræ blandimenta amif-
sum animum reciperat: paulatim oculos ad contuendum leonem refert.
Tum, quasi mutua recognitione facta, lætos, inquit, & gratulabundos
videres hominem & leonem. Ea re prorsus tam admirabili maximus po-
puli clamor excitatur. Accersitur a Cæsare Androclus. Quæritur ab eo
25 causa, cur ille atrocissimus leo uni pepercisset. Ibi Androclus rem mirifi-
cam narrat atque ammirandam: Cum provinciam, inquit, Africam pro-
consulari imperio meus dominus obtineret: ego ibi iniquis ejus & quotidia-
nis verberibus ad fugam sum coactus; &, ut mihi ^a domino terræ illius
præside tutiores latebræ forent; in camporum & harenarum solitudines
30 concessi: ac, si defuisset cibus, consilium fuit mortem aliquo pacto quæ-
rere. Tum sole, inquit, medio rapido & flagrante, specum quamdam na-
ctus remotam latebrosamque, in eam me penetro & recondo. Neque.

INTERPRETATIO.

^a Maximus jactator sua eruditionis. | cognoscens. d adversus herum qui gubert
^b monstrosa immanitate horribiles. c quasi | nabit hanc regionem.

NOTÆ.

panum potius videri possit, immortalitate
donari a se scripsit ad quos aliqua com-
ponebat: ab aliis Plutarchus, id est, sæpe
victor; Polyhistor ab aliis appellatus, ob
plurima doctrinarum genera quibus ex-
cellebat. Fuit natus Oasi Ægypti civi-
tate: sed Alexandrinus dici gaudebat,
quod illius civitatis jus haberet. Tiberii
& Caligulæ ad quem ab Alexandrinis
legatus est, temporibus floruit, anno
post Christum natum circiter xxxviii.
2. Toris. | Torus proprie funis est ex
loris retortis, quibus quia lecti tende-
bantur torus lectus dictus est. Hoc loco
tori sunt eminentes musculorum partes,
quales in robustiori corpore videntur,
quæ nervis quasi totidem funibus astrin-
guntur.

multæ

multo post ad eandem specum venit hic leo, debili uno & cruento pede, genitus edens & ^c murmura dolorem cruciatumque; vulneris commiserantia. Atque illic primo quidem conspectu advenientis leonis territum sibi & pavefactum animum dixit. Sed postquam introgressus, inquit, leo, uti se ipsa apparuit, in habitaculum illud suum vidit me procul delitescentem; mitis & mansuetus accessit, ac sublatum pedem ostendere ac porrigere, quasi opis petendae gratia, visus est. Ibi, inquit, ego ^f stirpem ingentem vestigio pedis ejus haerentem revelli; & conceptamque saniem vulnere intimo expressi; accuratiusque, sine magna jam formidine, siccavi penitus atque deterxi cruorem. Ille tunc mea opera & medela levatus, pede in manibus meis posito recubuit & quievit. Atque, ex eo die, triennium totum ego & leo in eadem specu eodemque victu viximus. Nam, quas venabatur feras, membra ^h opiniore ad specum mihi suggerebat. Quae ego, ignis copiam non habens, sole meridiano tosta edebam. Sed ubi me, inquit, vitae illius ferinae jam pertaesum est: leone in venatum profecto, reliqui specum; & viam ferme tridui pertransivimus, a militibus visus apprehensusque sum, & ad dominum ex Africa Romam deductus. Is me statim rei capitalis damnandum, dandumque ad bestias curavit. Intellego autem, inquit, hunc quoque leonem, me tunc separato, captum gratiam mihi nunc etiam beneficii & medicinae referre. Haec Appion dixisse Androclum tradit: eaque omnia scripta circumlataque tabella populo declarat: atque ideo, cunctis petentibus, dimissum Androclum & poena solutum; leonemque ei suffragiis populi donatum. Postea, inquit, videbamus Androclum & leonem loro tenui revinctum urbe tota circum tabernas ire; donari ^k aere Androclum; floribus spargi leonem; omnes fere ubique obvios dicere: *Hic est leo hospes hominis, hic est homo medicus leonis.*

INTERPRETATIO.

c rugitus deplorantes dolorem & tormentum plaga. *f* spinam infixam planta pedis. *g* & ex interiore plaga feci ut exirem corruptus sanguis. *h* meliora. *i* supplicio liberatum. *k* pecunia.

CAPUT XV.

Corpusne sit vox an aequatur varias esse philosophorum sententias.

Vetus atque perpetua quaestio inter nobilissimos philosophorum agitata est; corpusne sit vox an incorporeum: hoc enim vocabulum

INTERPRETATIO.

^a Incorporeum aliquid.

NOTA.

1. *Corpusne sit vox.*] Non erat certe id dubitet esse corporeum quod vel ipsis belluarum sensibus percipitur? Verum philosophi tantum aestuant. Quis enim

multo clarius id patebit subiecta defini-

z.

quidam finxerunt ^b proinde quod Græce dicitur αἰώματον. Corpus autem est, quod aut efficiens est aut patiens. Id Græce definitur, ^c τὸ δυνάμενον ἢ πάσχειν αἰώμα εἶναι. Quam definitionem significare volens Lucretius ita scripsit;

9 ^d Tangere enim aut tangi nisi corpus nulla potest res.

Alio quoque modo corpus esse Græci dicunt ^e τὸ τριχὴ διάστατον. Sed vocem Stoici corpus esse contendunt; eamque esse dicunt ^f ictum aera. Plato autem non esse vocem corpus putat: non enim percussus, inquit, aer, sed plaga ipsa atque percussio vox est. Εὐχ' ἀπλῶς πληγὴ αἰέει ἐστὶ ἡ φωνή. πλήρης γὰρ τὸν αἰέρα καὶ δάκτυλος περιγόμενός, καὶ οὐδέποτε ποιεῖ φωνή· ἀλλ' ὅταν πύσῃ, καὶ σφοδρῶς, καὶ τόση ὥστε ἀκουσθῇ γινέσθαι. Democritus ac deinde Epicurus ex ^b individuis corporibus vocem constare dicunt; eamque ut ipsis eorum verbis utar, ⁱ πρῶμα λόγων appellant. ^k Hos aliosque tales argutæ delectabilisque desidiæ aculeos cum audiremus vel lectitaremus; neque in his ^l scrupulis, aut emolumentum aliquod solidum ad rationem vitæ pertinens; aut finem ullum ^m quærendi videremus: Ennium Neoptolemum probabamus; qui profecto ita ait;

^l Philosophandum est paucis. Nam omnino ⁿ haud placet.

INTERPRETATIO.

^b ad similitudinem ejus quod Græci dicunt αἰώματον, c agens aut patiens corpus est. d nullares prater corpus potest tangere aut tangi. e triplici dimensione distans. f aerem percussum. g non simpliciter percussio aeris est vox: percutit enim aerem & digitus impulsus, & minime facit vocem. Sed

certa quadam percussio & vehemens, & talis, ut audiri possit. h qua non possunt secari. i flumen verborum. k hos & ejusmodi stimulos negligentia subtilioris & jucunda. l quasiunculis. m disputandis. n philosophari semper.

NOTÆ.

tione vocis quam ex Aristotele lib. II. de Anima colligimus. Vox est ictus aeris respiratione attracti qui ab anima in pulmonibus existente cum quadam imaginatione efficitur. Atque hic obiter notabis vocem quæ solis convenit animantibus sic distingui & a sono, qui etiam corporibus inanimatis competit, & a sermone qui unius est hominis ratione utentis.

2. Τὸ τριχὴ διάστατον.] Trina illa dimensio quam Physici quantitatem di-

cunt, est longitudo, latitudo, & profunditas.

3. Philosophandum.] Censet Vossius versum illum Ennii fuisse trochaicum quadratum hujusmodi.

Philosophari mihi est necesse: at paucis, nam omnino haud placet.

Idque colligit ex Tullio lib. II. Tuscul. Quæst. ubi legitur, Neoptolemus quidam apud Ennium philosophari sibi ait necesse esse, sed paucis, nam omnino haud placere.

CAPUT XVI.

De vi oculorum atque videndi rationibus.

DE videndi ratione deque cernendi natura diversas esse opiniones philosophorum animadvertimus. ¹ Stoici causas esse videndi dicunt, radiorum ex oculis in ea quæ videri queunt, emissionem, ² aerisque simul intentionem. ³ Epicurus autem affluere semper ex omnibus corporibus ⁴ simulacra quædam corporum ipsorum, eaque sese in oculos inferre, atque ita fieri sensum videndi putat. Plato existimat genus quoddam ignis lucisque de oculis exire; idque conjunctum continuatumque vel cum luce solis vel cum alterius ignis lumine, ^b sua vi & externa nitum, efficere, ut, quæcumque ^c offenderit illustraveritque, cernamus. ¹⁰ Sed & hic ea, quæ differimus, imaginandum; eiusdemque illius Enniani Neoptolemi, de quo supra scripsimus, consilio utendum est; ^d qui degustandum ex philosophia censet, non in eam ingurgitandum.

INTERPRETATIO.

^a Species. ^b suffultum propria vi & philosophia limen, non intimos recessus anima, creperit. ^d qui sentis aduendum | penetrandos.

NOTÆ.

1. *Stoici causas, &c.*] Fuit hæc Empedoclis & Stoicorum opinio, aspectum fieri radiorum ex oculis emissionem. Ipseque Plato sic explicat in Timæo videndi rationem; ex oculis, inquit, emicat lux, quæ una cum lumine externi aeris objectum attingit, ipsumque suo contactu visibile efficit: tum vero ad oculum reflectitur ea lux affecta qualitate objecti visibilis, & ubi in pupilla incidit, fit visio. Refellitur hæc sententia ex eo quod incredibile sit ex tantula pupilla tantum posse luminis erumpere, ut ad solem ipsum, longeque remotiores stellas pervenire possit; deinde quis putet lumen illud a stellis quas in firmamento cernimus posse ad oculum nostrum puncto temporis reflecti; cum ipsum solis lumen nunquam e terra ad mediam aeris regionem reflectatur. Denique nonne fidem omnem superat quod totum illud spatium quod firmamentum inter & terram jacet emissis ex oculoradiis repleatur?

2. *Aerisque simul intentionem*] Ad hunc locum illustrandum non parum confert modus quo nonnulli Stoicorum mentem explicant. Volunt scilicet ex

eorum sententia ad oculi superficiem prodire radios, qui aerem ad rem visam ita propellant, ut inde fiat velut conus, cujus cuspis sit in oculo, & basis in ipsa re visa; atque ut manus admoto baculo sentit quidquid contingit aut molle aut durum: sic visum aere intento quod obvium fuerit sive nigrum sive album sentire. Ita fere explicat Macrobius lib. VII. cap. XIV. *Tria nobis necessaria sunt ad effectum videndi, lumen quod de nobis emittimus, & ut aer qui interiacet lucidus sit, & corpus quo offenso desinat intentio.*

3. *Epicurus, &c.*] Epicuro suffragatur tota Peripatetica schola, cujus autor Aristoteles censet visum fieri receptis a re objecta imaginibus, quas species vocant. Scilicet ex corporibus simulacra corporum ipsorum effluunt, quibus in retina oculi exceptis, efficitur visio. Eo fere modo quo, si per diem diligenter cubiculum claudatur, admissa dumtaxat per exiguum foramen luce, rerum omnium imagines in opposita foramini charta, familiari naturæ miraculo depinguntur.

CAPUT XVII.

*Quam ob causam dies primi post kalendas, nonas, idus, atri habeantur;
& cur diem quoque quartum ante kalendas, vel nonas, vel idus, quasi
religiosum plerique vitant.*

Verrius Flaccus, in quarto de verborum significatione, dies, qui sunt
postridie ¹ kalendas, nonas, idus, quos vulgus imperite *nefastos* di-
cit, propter hanc causam dictos habitosque atros esse scribit. ² *Urbe*, inquit;
³ *a Gallis Senonibus receptata*, L. Atilius in senatu verba fecit, Q. Sul-
picius Tribunum militum ad Aliam adversus Gallos pugnaturum ⁴ rem
divinam dimicandi gratia postridie idus fecisse; tum exercitum populi Ro-
mani ⁵ occisione occisum, & post diem tertium ⁶ ejus diei urbem prater
Capitolium captam esse; compluresque alii senatores recordari sese dixerunt,
quatiens belli gerendi gratia res divina postridie kalendas, nonas, idus, a
magistratu populi Romani facta esset, ejus belli proximo deinceps praelio
rem publicam male gestam esse. Tum senatus eam rem ad pontifices rejecit,
ut ipsi, quod videretur, statuerent: pontifices decreverunt nullum his die-
bus sacrificium recte futurum. Ante diem quoque quartum kalendas vel
nonas vel idus, tanquam ⁷ inominalem diem, plerique vitant. Ejus ob-
servationis an religio ulla sit tradita, quæri solet. Nihil super ea re scri-
ptum invenimus: nisi quod Q. Claudius Annalium quinto cladem ⁸ pu-
gnæ Cannensis ⁹ vastissimam factam dicit ante diem quartum nonas ¹⁰ Sex-
tilis,

INTERPRETATIO.

^a Post Romam receptam ex Gallis Se-
nonibus. ^b sacrificasse die primo post idus
ad pugnandum feliciter. ^c ingenti strage

deletum. ^d ab eo die. ^e infelicem. ^f ma-
ximam.

NOTÆ.

1. *Kalendas, nonas, idus.*] Menses ex
Romuli statutis dividebant Romani in
partes tres, in kalendas, nonas & idus.
Kalendæ primus dies mensis ita dictus
est, quod tunc calarentur, sive appella-
rentur reliqui mensis dies. Nonæ men-
sibus Martio, Maio, Junio & Octobri
in septimum: reliquis mensibus in diem
quintum incidebant: ita vero diceban-
tur quod ab eo die ad idus novem dies
semper numerarentur. Idus denique
Martio, Maio, Junio & Octobri deci-
mo quinto die: in cæteris decimo tertio
numerabantur. Derivatum nomen a
verbo iduare, quod sonat dividere, pro-
pterea quod duas in partes prope æqua-
les mensem dividerent.

2. *Gallis Senonibus.*] Senones Galliarum
populi ad Sequanam supra Parisios in-
eam partem Italiam, quæ prope Padi ostia
jacet, primum inundarunt; deinde Ro-
manis ad Aliam penitus deletis Romam
ferro flammæque vastarunt. De qua cla-
de jam superius egimus.

3. *Pugna Cannensis.*] Consule quæ su-
pra diximus pluribus locis.

4. *Sextilis.*] Augustus mensis Sextilis
prius appellabatur, quod, cum annum in-
cipere a Martio Romani, ordine sex-
tus esset. Deinde vero cum eo mense
consulatus iniisset, & Ægypto subacta
belli civilis flammam extinxisset Octa-
vius Cæsar, placuit senatui, ut qui antea
Sextilis, postea vocaretur Augustus.

CAPUT XVIII.

In quid & quantum differat historia ab annalibus : superque ea re verba posita ex libro rerum gestarum Sempronii Asellionis primo.

Historiam ab annalibus quidam differre eo putant, quod, cum utrumque sit rerum gestarum narratio, earum tamen proprie rerum sit historia, quibus rebus gerendis interfuerit is, qui narret. Eamque esse opinionem quorundam Verrius Flaccus refert, in libro de significatu verborum quarto; ac se quidem dubitare super ea re dicit: posse autem videri putat non nihil esse rationis in ea opinione, quod historia Græce significet rerum cognitionem præsentium. Sed nos audire soliti sumus annales omnino id esse quod historiæ sint; historias non omnino esse id quod annales sint. Sicuti, quod est homo, id necessario animal esse; quod est animal non id necesse est hominem esse: ita historias quidem esse aiunt rerum gestarum vel expositionem vel demonstrationem vel quo alio nomine id dicendum est; annales vero esse cum res gestæ plurium annorum, observato cujusque anni ordine, deinceps componuntur. Cum vero non per annos sed per dies singulos res gestæ scribuntur, ea historia Græco vocabulo ^a *ἱστορίαις* dicitur, cujus Latinum interpretamentum scriptum est in libro Sempronii Asellionis primo; ex quo libro plura verba adscripsimus, ut simul ibidem quid ipse inter res gestas & annales ^b esse dixerit ostenderemus; Verum inter eos, inquit, qui annales relinquere voluissent, & eos qui res gestas a Romanis perscribere conati essent, ^c omnium rerum hoc interfuit. ^d Annales libri tantummodo quod factum quoque anno gestum sit, id demonstrabant. Id est eorum quasi qui diarium scribunt, quam Græci *ἱστορίαις* vocant. ^e Nobis non modo satis esse video quod factum esset id pronuntiare; sed etiam quo consilio quaque ratione gesta essent demonstrare. Paulo post idem Asellio in eodem libro. ^f Nam neque alacriores ad rem publicam defendendam, neque segniores ad rem perperam faciendam annales libri commovere quicquam possunt. Scribere autem bellum quo initum consule, & quo modo confectum sit, & quis triumphans introierit & quæ eo in bello gesta sint iterare; non predicare autem interea quid senatus decreverit, aut quæ ^g lex rogatione lata sit, neque quibus consiliis ea gesta sint; id fabulas pueris est narrare, non historias scribere.

INTERPRETATIO.

^a Diarium, Journal. ^b differre. ^c hac est omnis differentia. ^d libri annales declarant tantum res gestas cujusque anni, ut res gestas cujusque diei declarant is qui componunt diarium. ^e historicis.

^f nam annales nullomodo possunt excitare fortiores ad propugnandam rempublicam, nec possunt movere tardiores ad res male gerendas.

NOTÆ.

1. Sempronii Asellionis.] De quo diximus in notis ad cap. XIII. lib. II.

2. Lex rogatione lata.] Consule cap. XX. lib. X.

Z iij

CAPUT XIX.

Quid sit adoptio, quid nem sit arrogatio, quantumque inter se differant; verbaque ejus qua qualiaque sint, qui in liberis arrogandis super ea re populum rogat.

1. **C**UM in alienam familiam inque liberorum locum ^a extranei sumun-
tur, aut per prætorem fit, aut per populum. Quod per prætorem fit;
adoptatio dicitur: quod per populum; arrogatio. Adoptantur autem,
cum a parente, in cujus potestate sunt, tertia ¹ mancipatione ² in jure ce-
duntur; ^b atque ab eo qui adoptat, apud eum apud quem legis actio est,
vindican-
20 tur. Arrogantur ii, qui, cum sui juris sunt, in alienam sese po-
testatem tradunt: ejusque rei ipsi auctores fiunt. Sed arrogationes non te-
mere nec ^c inexplorate committuntur. Nam ³ comitia arbitris etiam ponti-
ficibus præbentur, quæ *curiata* appellantur: ætasque ejus, qui arrogare
vult, an liberis potius gignendis idonea sit, bonaque ejus qui arrogatur
ne insidiosè appetita sint, consideratur: iusquejurandum a Q. Mucio
pontifice maximo ^d conceptum dicitur quod in arrogando juraretur. Sed
arrogari non potest nisi jam ⁴ vesticeps. Arrogatio autem dicta; quia
^e genus hoc in alienam familiam transitus per populi rogationem fit. Ejus-
rogationis verba hæc sunt. VELITIS. IUBEATIS. QUIRITES. UTI:
LUCIUS. VALERIUS. EUCIO. TITIO. TAM. IURE. LEGE. Q.
20 FILIUS. SIBI. SIET. QUAM. SI. EX. EO. PATRE. MATRE.
Q. FAMILIAS. EIUS. NATUS. ESSET. UTI. Q. RI. VITAE. NE-

INTERPRETATIO.

^a Alieni liberi. ^b & proprii sunt ejus qui adoptat: apud eum, &c. ^c inconfide-
rate sunt. ^d certis quibusdam verbis ex-
pressum. ^e hac species migrationis in fa-
miliam alterius.

NOTÆ.

1. *Tertia mancipatione.*] Mancipatio est imaginaria quædam venditio, quæ sic transigebatur. Testibus adhibitis quinque Romanis civibus puberibus, & eo qui libripens vocabatur; is qui mancipium accipiebat, æs in manibus habens ita dicebat. Hunc ego hominem ex jure Quiritium meum esse aio, isque mihi emptus est hoc ære. Deinde ære percutiebat libram, idque æs dabat ei a quo mancipium accipiebat, quasi pretii loco. *Boetius.*
2. *In jure ceduntur.*] Cedere in jure dictus est dominus, cum rem suam alteri alienabat apud magistratum; cujus actionis hæc fuit formula. Hominem manu-
tenens is cui cedebatur, ita vindicabat. Hunc ego hominem ex jure Quiritium meum esse aio. Tum prætor cedentem interrogabat an contra vindicaret: quonégante aut tacente, prætor vindicanti hominem addicebat, idque legis actio dicebatur, quod ex legum decretis ea omnia peragerentur.
3. *Comitia curiata.*] Vide cap. XXVII. lib. XV.
4. *Vesticeps.*] Vestis, teste Servio, idem est quod barba: unde adolescens quatuordecim annos natus dicebatur vesticeps quasi pubertate vestitus. Contra investes, quorum ætas erat infra XIV. annos.

CIS. Q. IN EO. POTESTAS. SIET. UTI. PATRI. ⁵ ENDO. FI-
 LIO. EST. HÆC. UTI. DIXI. ITA. VOS. QUIRITES. ROGO.
 Neque pupillus autem, neque mulier, quæ in parentis potestate non est,
 arrogari possunt. Quoniam & ⁶ cum fœminis nulla comitorum com-
 munio est; & tutoribus in pupillos tantam esse auctoritatem potestatem-
 que fas non est, ^h ut caput liberum fidei suæ commissum alienæ ditioni
 subjiciant. ⁶ Libertinos vero ab ⁷ ingenuis adoptari quidem jure posse Mas-
 surius Sabinus scripsit. Sed id neque permitti dicit; neque permitten-
 dum esse umquam putat, ut homines libertini ordinis per adoptionem
 in jura ingenuorum invadant. Alioquin, si juris ista antiquitas fervetur, ¹⁰
 etiam servus a domino per prætorem dari in adoptionem potest. Idque
 ait plerosque juris veteris auctores posse fieri scripsisse. Anim. Ivertimus
 in oratione P. Scipionis, quam censor habuit ad populum de moribus,
 inter ea, quæ reprehendebat quod contra majorum instituta fierent, id
 etiam eum culpavisse, quod filius adoptivus patri adoptatori ⁴ inter præ-
 mia patrum prodesse. Verba ex ea oratione hæc sunt. In alia ⁸ tribu patrem,
 in alia filium suffragium ferre; filium adoptivum tam prodesse, quam si ex
 se natum habeat; absentes censeri jubere, ut ad censum nemini necesse sit
 venire. ¹⁵

INTERPRETATIO.

f in. g fœmina non possunt adesse in pu- | creditam. i afferret privilegia patrum
 blicis conventibus. h ut alterius potestati | qui liberos ex se genuerant.
 permittant vitam liberorum sua tutela

NOTÆ.

5. Endo.] Vox antiqua pro, in, Lucre- | lus in tres partes divisit, quas tribus
 tio familiaris. | appellavit. Tribus prioribus totidem ad-
 6. Libertinos.] Libertini sunt ii qui | didit Tarquinius Priscus. Ab hac opi-
 ex parentibus libertis sive a servitute in | nione dissentit Livius, & Urbem a Ro-
 libertatem assertis nati sunt. | mulo quatuor in partes divisam, tribus-
 7. Ingenuis.] Ingenui censebantur | que a tributo solvendo dictas existimat.
 quorum parentes nunquam servierant. | Cæterum adeo tribuum numerus excre-
 8. Tribu.] Populum Romanum, ut | vit, ut Ciceronis ætate triginta quinque
 asserit Dionysius Halicarnassæus, Romu- | recenserentur.

CAPUT XX.

^a Quod vocabulum Latinum Solæcismo fuerit Capioni Sinnio, ^b quid autem ¹⁰
 id ipsum appellaverint veteres Latini, quibusque verbis Solæcismum
 definierit idem Capito Sinnius.

¹ Solæcismus a Sinnio Capitone ejusdemq; ætatis aliis imparilitas appel-
 latus, vetustioribus Latinis stribligo dicebatur, a ^c versura videlicet

INTERPRETATIO.

^a Quam vocem latinam attuleris Capito Sinnius ad exprimendum hoc vocabulum
 (Solæcismus) ^b quomodo. c in versione.

NOTÆ.

1. Solæcismus.] Est oratio vitiosa sic dicta a civibus urbis Solorum, quæ urbs

& pravitate tortuosæ orationis, quasi ^d 2 sterobiligo quædam. Quod vitium Sinnius Capito in literis, quas ad Clodium Tuscum dedit, hisce verbis definit. Solæcismus est, inquit, impar & inconueniens compositura partium orationis. Cum Græcum autem vocabulum sit solæcismus; an Attici homines, qui elegantius locuti sunt, usi eo sint, quæri solet. Sed nos neque solæcismum neque barbarismum apud Græcorum ideneos adhuc invenimus. Nam sicut *βαρβαρον*, ita *σολοικον* dixerunt, nostri quoque antiquiores solæcum facile, solæcismum haud scio an unquam dixerint, quod si ita est; neque in Græco neque in Latino solæcismus probe dicitur.

INTERPRETATIO.

d obliquum.

NOTÆ.

in Cilicia a Solone conditore nomen habuit. Scilicet hujus incolæ, licet Attici, ab Atticæ linguæ venustate ita deflexerant, ut sermonem Atticum Solicæ

linguæ vitiis inquinarent. Unde solæcismus ad significandam orationis pravitatem cessit in proverbium. 2. *Sterobiligo.*] A Græca voce *σπρίλλω*.

CAPUT XXI.

10 Pluria qui dicat & compluria & compluries, non barbare dicere sed Latine.

Pluria forte quis dixit sermocinans vir apprime doctus, amicus meus, non Hercle studio ostentandi, neque quo *plura* dicendum non putaret. Est enim doctrina homo seria & ad vitæ officia ^a devincta ac nihil de verbis laborante. Sed, opinor, assidua veterum scriptorum tractatione
15 ^b inoleverat linguæ illius vox, quam in libris sæpe offenderat. Aderat, cum ille hoc dixit, reprehensor ^c audaculus verborum qui perpauca eademque a vulgo ^d protrita legerat: habebatque nonnullas disciplinæ grammaticæ ^e inauditiunculas, partim rudes inchoatasque, partim non probas; easque quasi pulverem ob oculos, cum adortus quemque fuerat, adspergebat. Sicut tunc amico nostro, Barbare, inquit, dixisti *pluria*. nam neque rationem verbum hoc neque auctoritatem habet. Ibi ille amicus ridens, Amabo te, inquit, vir bone, quia ^f nunc mihi a magis seriis rebus otium est, velim doceas nos cur *pluria* sive *compluria* (nihil enim differt) non Latine sed Barbare dixerint M. Cato, Q. Claudius, Valerius Antias,
25 L. Ælius, P. Nigidius, M. Varro; quos ^g subscriptores approbatoresque hujus verbi habemus, præter poetarum oratorumque veterum multam copiam. Ad quæ ille nimis arroganter, Tibi, inquit, habeas auctoritates istas ex ^h Faunorum & Aboriginum sæculo repetitas: atque huic rationi

INTERPRETATIO.

^a Accommodata. ^b adhaferat. ^c paulo | cognitiones. ^f jam non sum occupatus me-
audacior. ^d usurpata sæpius. ^e levissimas | gosis gravioribus. ^g auctores.

NOTÆ.

1. *Faunorum & Aboriginum sæculo.*] Antiquissima Italiæ tempore designat; respondeas.

respondeas. Nullum enim vocabulum neutrum comparativum, numero plurativo, casu recto, ante extremam, *a*, habet, *i*, literam, sicuti, *meliora*, *majora*, *graviora*. Proinde igitur *plura* & non *pluria* dici consuevit; ne contra formam perpetuam in comparativo, *i*, litera sit ante extremam, *a*. Tum ille amicus noster, cum hominem confidentem pluribus verbis non dignum existimaret, Sinnii, inquit, Capitonis doctissimi viri epistolæ sunt uno in libro multæ, opinor, positæ in templo Pacis. Prima epistola scripta est ad Pacuvium Labeonem: cui titulus præscriptus est; *PLURIA NON PEURA DICI DEBERE*. In ea epistola rationes grammaticas posuit, per quas docet *pluria* Latinum esse, *plura* barbarum. Ad Capitonem igitur te dimittimus. Ex eo id quoque simul discas, si modo assequi poteris quod in ea epistola scriptum est, *pluria* sive *plura* absolutum esse sive simplex; non, ut tibi videtur, comparativum. Hujus opinionis Sinnianæ id quoque adjumentum est, quod, *compluries* cum dicimus, non comparative dicimus. Ab eo autem quod est, *compluria*, adverbium est factum *compluries*. Id quoque quoniam minus usitatum est; versum Plauti subscripsi, ex comœdia, quæ Persa inscribitur.

Quid metuis? Metuo Hercle vero. Senti ego compluries.

Item M. Cato, in quarto Originum, eodem in loco ter hoc verbum posuit. *Compluries eorum milites mercenarii inter sese multi alteri alteros occidere; compluries multi simul ad hostes transfugere; compluries in imperatorem impetum facere.*

INTERPRETATIO.

h positivum.

NOTÆ.

quibus regnabat Faunus Pici filius, Saturni nepos. Successit autem Pico patri LXXVII. anno ante Æneæ adventum in Italiam, ante Christum cLCCXXI. Aborigines populi sunt qui primi locum illum tenuerunt, ubi deinde Roma condi-

ta est: quasi sine origine primi omnium essent, ita sunt appellati.

2. *In templo pacis.* Templum pacis magnificentissimum adjunctam habuit bibliothecam, ubi inter cætera volumina Capitonis Sinnii epistolæ servabantur.

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS.

LIBER SEXTUS.

CAPUT I.

Quem in modum responderit Chrysippus adversus eos, qui providentiam consistere negaverunt.

1 **** homines fecisse dicatur: tantam ^a vim esse ærumnarum & malorum. Adversus ea Chrysippus cum in libro ^b mei *αἰσχρολόγος* quarto differeret,
 5 Nihil est prorsus istis, inquit, imperitius, nihil ^c insubidius, qui opinantur bona esse potuisse, si non essent ibidem mala. Nam cum bona malis contraria sint; ^d utraque necessarium est, opposita inter sese & quasi mutuo, adverso quæque fulcra nisu, consistere. Nullum adeo contrarium sine contrario altero. ^e quo enim pacto justitiæ sensus esse posset, nisi es-
 10 sent injuriæ? Aut quid aliud ^f justitia est, quam injustitiæ privatio? Quid item fortitudo intelligi posset, nisi ex ignaviæ oppositione? Quid continentia nisi ex intemperantiæ? Quo item modo prudentia esset, nisi foret contra imprudentia? Proinde, inquit, homines stulti cur non hoc etiam desiderant ut veritas sit & non sit mendacium? Namque itidem sunt bona
 15 & mala, felicitas & infortunitas, dolor & voluptas. ^g Alterum enim ex

INTERPRETATIO.

^a Abundantiam. ^b de providentia. ^c rione mutua. ^e nam quomodo posset animi inceptus. ^d oportet illa duo opposita inter se se invicem permanere nixa opposi- ^f madverti justitia. ^g unum enim, ut dicit Plato, connexum est alteri quasi capitibus

NOTÆ.

1. **** homines fecisse.] Deest hujus capitis initium, in quo, ut probabilis est conjectura, nonnulli philosophi ex innumerabilibus hujusce vitæ ærumnis concludebant omnia casu contingere, atque hominem fortuito creatum fuisse.
 2. *justitia est injustitiæ privatio.*] Hanc affert justitiæ definitionem Chrysippus, quæ haud scio an cuiquam philosopho probari possit. Nemo certe justitiæ præ-
 ditos dixerit infantes, in quibus nulla est injustitia. Verius itaque aut juxta mentem Ciceronis lib. II. de Inventione: *justitia est habitus animi, communis utilitate conservata, suam cuique tribuens dignitatem.* Aut ex magis recepta definitione Ulpiani, *Justitia est constans & perpetua voluntas jus suum cuique tribuendi.*

5

55

liberta sunt. l per consecutiones. m. per consequentiam.

20

morbos, tot calamitates quibus affigimur, ex fatali primi parentis peccato in reliquam posteritatem defluxisse credimus.

Quo eisdem modo & vim necessitatemque facti constitueris, & esse tamen in nobis consilii iudiciiue nostri arbitrium confirmaveris.

FArum, quod Græci *μακαρίδιον*, vel *εὐμαρίδιον* vocant, ad hanc ferme sententiam Chrysippus Stoicæ princeps philosophiæ definit.

7. Fatum] Fatum pro diversa notione hominis vel est omnino rejiciendum a Christianis vel admittendum : si sumatur pro conversione causam ita necessarium quod quidem futurum efficientia humanæ voluntati vim afferat , detestandum est ; quippe quod & dei potestatem a quo pendet omnia , & liberum hominis arbitrium evertat. Sin autem per fatum intelligatur ordo ille quo jux-

A a ij

Fatum est, inquit, ^a sempiterna quædam & indeclinabilis series rerum & catena, volvens semetipsa sese & implicans per æternos consequentiæ ordines, ex quibus apta connexaque est. Ipsa autem verba Chrysippi, quantum valui memoria, adscripti; ut, si cui meum istud interpretamentum videbitur esse obscurius, ad ipsius verba animadvertat. In libro enim ^b περὶ προνοίας quarto ^c εἰμαμένῳ esse dicit φυσικῶ σωτάξιν τῶν ὄλων ἐξ αἰδίου τῶν ἐτέρων τοῖς ἐτέροις ἐτακλουδούντων, καὶ μὴ πολὺν μὲ οὖν ἀφ' ἑαυτοῦ του ὅτις τῆς ποιότης συμπλοκῆς. Aliarum autem opinionum disciplinarumque auctores huic definitioni ita ^d obstreperunt. Si Chrysippus, inquirunt, ^e fato putat omnia moveri & regi, ^e nec declinari transcendique posse agmina fati & volumina: peccata quoque hominum & ^f delicta non sustentanda neque condicenda sunt ipsis voluntatibusque eorum; sed necessitati cuidam & ^g instantiæ, quæ oritur ex fato omnium, quæ sit rerum domina & arbitra; per quam necesse sit fieri quicquid futurum est: & propterea ^h nocentium pœnas legibus inique constitutas, si homines ad maleficia non sponte veniunt, sed fato trahuntur. Contra ea Chrysippus tenuiter multa & argute differit. Sed omnium fere, quæ super ea re scripsit, sententia huiuscemodi est. Quamquam ita sit, inquit, ut ratione quadam principali necessario coacta atque connexa sint fato omnia; ingenia tamen ipsa ⁱ mentium nostrarum proinde sunt fato obnoxia, ^h ut proprietates eorum est ipsa & qualitas. ⁱ Nam si sunt per naturam prinitus salubriter utiliterque facta; omnem illam vim, quæ de fato extrinsecus ingruit, inoffensus tractabiliusque transmittunt: sin vero sunt aspera & inscita & rudia, nullisque artium bonarum ^k adminiculis fulta: ⁱ etiam si parvo sive nullo ^j fatalis incommodi conflictu urgeantur; sua tamen ^m scævitate & voluntario impetu in assidua delicta & in errores ruunt. Idque ipsum ut ea ratione fiat naturalis illa & necessaria rerum consequentia efficit, quæ fatum vocatur. Est enim genere ipso quasi fatale & consequens, ut mala ingenia peccatis & erroribus non ⁿ vacent. Hujus deinde rei exemplo non ^o hercle nimis aliene neque illepide utitur. Sicut, inquit, lapidem ² cylindrum

INTERPRETATIO.

^a Est æternus quidam & ineluctabilis rerum, ordo & consequentia, qua seipsa regitur, & connectitur serie immutabilium rerum ex quibus ille ordo dependet, & cum quibus conjungitur. ^b de providentiæ. ^c fatum esse ait naturalem connexionem omnium rerum ab æterno aliis aliis consequentibus: & quidem post multum tempus immutabili permanente tali compli-

catione. ^d adversantur. ^e neque posse evitari & superari vim & connexionem fati. ^f peccata non reprimenda, neque attribuenda sunt ipsis hominibus. ^g impulsioni. ^h convenienter eorum natura ac dotibus. ⁱ si natura nobis concessit mores bonos & commodos. ^k subsidiis. ^l tametsi levia vel nulla ipsis eveniant mala ex fato. ^m malignitate. ⁿ carent.

NOTÆ.

ta divinæ providentiæ leges causæ non modo naturales, sed etiam liberæ obtinent effectum; ut consequenti necessitate non alio modo res possunt evenire quam quo prævisæ sunt a deo, ita hoc

sensu debet admitti fatum, quemadmodum S. Thomas [ex S. Augustini doctrina] egregie colligit.

2. Cylindrum. J Cylindrus lapis est instar columnæ teres & oblongus atque

super spatia terræ ° prona atque deruta jacias, causam quidem ei & initium præcipitantiæ feceris; mox tamen ille præceps volvitur, non quia tu id jam facis, sed quoniam ita sese modus ejus & formæ volubilitas habet: sic ordo & ratio & necessitas fati genera ipsa & principia causarum movet; impetus vero consiliorum mentiumque nostrarum¹, actionesque ipsas, voluntas cujusque propria & animorum ingenia moderantur. Infert deinde verba hæc, his, quæ dixit, congruentia. *Ῥαὶ ὑπὸ τοῦ Πυθαγορείου οὕτως εἴρηται.*

*Γνώσι δ' ἀνθρώποις αὐθαίρετα πῆματ' ἔχοντες,
ὡς τῶν βλαβῶν ἑκάστοις παρ' αὐτοῖς γινόμενων, καὶ κατ' ὅρμην αὐτῶν ἀμάρτυρόν-
των τε καὶ βλαπτομένων, καὶ κατ' ἑλπίαν αὐτῶν διάνοιαν καὶ πάθος. Propterea ne-
gat oportere ferri audiri que homines aut nequam aut ignavos & nocentes
& audaces; qui, cum in culpa & in maleficio² relictī sunt, perfugiant
ad fati necessitatem, tamquam in aliquod fati³ asylum; & , quæ pessi-
me fecerunt, ea non suæ temeritati sed fato esse attribuenda dicunt. Pri-
mus autem Homerus sapientissimus & antiquissimus poetarum dixit in
hisce versibus:*

Ω πόποι, ὅς μ' ἦν τυχοῖς βροτὶ ἀπώωνται.

Ἐξ ἡμῶν γὰρ φασὶ χάμ' ἔμμεναι. οἱ δ' καὶ αὐτοὶ

Σφῶν ἀπαδαλίην ὑπὲρ μέγαν ἄλγ' ἔχουσιν.

Itaque M. Cicero in libro, quem de fato conscripsit, cum quæstionem istam diceret obscurissimam esse & implicatissimam; Chrysippum quoque philosophum non expeditisse se in ea refert, his verbis: *Chrysippus æstuans laboransque, quoniam pacto explicet & fato omnia fieri, & esse aliquid in nobis, intricatur hoc modo.*

INTERPRETATIO.

o declivia & abrupta. p quapropter a Pythagoreis ita dictum est.

Cognosces autem homines voluntaria damna habentes.

¶ prope injuriis unicuique a seipso factis, & hominibus ex impetu suo peccantibus

& sibi nocentibus & ex suo consilio, & electione. q deprehensi sunt.

1 Para, ut nempe mortales accusant deos:

Ex nobis enim dicunt mala esse: ipsi vero

Sua improbitate præter fatum dolores patiuntur.

¶ maxime dubius.

NOTA.

rotatilis, quem æquandis areis adhibere solent agricolæ. Dicitur, ἅπλοσ πυνδικόν, volvere.

3. Asylum.] Locus est consecratus ad

quem qui confugiunt securi censentur, hinc enim sine summo piaculo non possunt avelli. Derivatum est vocabulum

ab ἀπριωτιο & οὐλῶν τρηπιο.

CAPUT III.

Historia sumta ex libris Tuberis de serpente inusitata longitudinis.

TUbero in historiis scriptum reliquit, bello primo ^a Pœnico ^a Atti-
lium Regulum consulem, in Africa, castris apud ^b Bagradam flu-
men positis, prælium grande atque acce fecisse adversus unum serpentem, illic ^b stabulantem, inusitata immanitatis; cumque, magna totius exercitus ^c conflietione, ^d ballistis atque ^e catapultis diu oppugnatum: ejusque interfecti corium longum pedes centum & viginti Romani misisse.

INTERPRETATIO.

^a Carthaginiensis. ^b habitantem. ^c conventionem.

NOTÆ.

1. *Tubero.*] Is est, quantum conjice-
re licet, L. Ælius Tubero historicus,
quem Q. Ciceronis legatum in Asia fuisse
testatur Tullius in epist. ad Quintum
Fratrem. Q. Ælius Tubero filius histo-
rici multa scripsit de jure civili.

2. *Attilium Regulum.*] Hic est Attilius
ille in historia Romana adeo cele-
bris, qui captus a Carthaginiensibus &
Romam missus de captivis permutandis,
cum id e reip. bono fore non sentiret,
egit in senatu ne commutarentur, ac
ne fidem hosti datam violaret, Cartha-
ginem ad crudele supplicium rediit.
Captus est anno U. C. accxxviii. ante

Christum cclv. Vix in utraque fortuna insignis.

3. *Bagradam.*] Bagradas flumen or-
tum o Libycis montibus inter Uticam
& Carthaginem evolvitur in mare; aliis
dicitur *Megrada*, aliis *Magrida*, aliis
Magiordab.

4. *Ballistis.*] Ballista belli machina
fuit, qua saxa impetu mirabili torque-
bantur: nomen habet a Græco βάλιστα
jacere.

5. *Catapultis.*] Catapulta genus ma-
chine bellicæ, qua jaculum longius vi-
brabatur. a pellendo videtur nomen ac-
cepisse. aliquando pro ballista sumitur.

CAPUT IV.

*Quid idem Tubero nova historia de Attilio Regulo a Karthaginiensibus captum
litteris mandaverit, quid etiam Tuditanus super eodem Regulo scripserit.*

Quod satis celebre est de Attilio Regulo; id nuperrime legimus scri-
ptum in ^a Tuditani libris: Regulum captum, ad ea, quæ in senatu
Romæ dixit, suadens ne captivi cum Karthaginiensibus permutarentur, id
quoque addidisse, venenum sibi Karthaginienses dedisse ^a non presentarium.

INTERPRETATIO.

^a Non afferens presentem mortem.

NOTÆ.

1. *Tuditani.*] C. Sempronius Tudi-
tanus cum M. Aquilio fuit consul anno
U. C. lxxv. ante Christum cxxix.
aliquot commentarios edidit. Is cum

omni vita atque victu exculius, tum
ejus elegans est habitus etiam orationis
genus. Cic. in Bruto.

se ejusmodi quod^b mortem in diem proferret ; eo consilio , ut viveret quidem tantisper quoad fieret permutatio , post autem^c grassante sensim veneno cor tabesceret. Eundem Regulam Tubero in historiis redisse Karthaginem ,^a novisque exemplorum modis excruciatum a Pœnis dicit. *Isatras*, inquit, & profundas tenebras eum claudabant ; ac diu post , ubi^d visus sol ardentissimus , repente educebant & adversus^e ictus solis oppositum continebant , atque intendere in cœlum oculos cogeant. Palpebras quoque ejus ; ne connivere posset , sursum ac deorsum diductas insuebant. Tuditanus autem somno diu prohibitum atque ita vita privatum refert. Idque ubi Romæ cognitum est ; nobilissimos Pœnorum captivos liberis^f Reguli a senatu deditos , & ab iis in armario^g muricibus præfixo destitutos , eademque insomnia cruciatos interisse.

INTERPRETATIO.

^b quod differret mortem in aliquod tempus. ^c paulatim pervadente. ^d contra radii solis. ^e in machina ferrea unciis

ferreis armata , desperatos , & similibus vigiliis enecatos perisse.

NOTÆ.

2. *Novisque exemplorum modis excruciatum.*] Licet innumeris veterum cum Græcorum tum Latinorum monumentis id contestatum sit : tamen Hofmannus lexicographus post Palmerium quem citat, tenet omnino commentitium , & inexacta historica M. Attilii caveam & aculeos , & palpebras resectas numerat. Quibus argumentis ? Scilicet Polybius dum Attilii cladem , & captivitatem narrat, de tam immani cæde ne verbum quidem fecit : deinde in fragmento Diodori Siculi quod edidit Valesius, cruenta mors Attilii non refertur. Hac duplici ratione fidem historicis omnibus & recentibus & antiquis abrogare nititur. Verum esto sane Attilii necem præterierit Polybius ; non præterit certe Tuditanus Polybio æqualis ætate, auctoritate major , consulatu gesto ; non præteriere M. Tullius , Livius , Appianus & quotquot res Romanas attigere,

quos omnes in ea re vel scientes fucum fecisse , vel passos fuisse imprudentes nemo nisi temere dixerit. Quidquid alii senserint : apud nos plus habebit ponderis ad stabiliendam hujus historiæ fidem constans totius antiquitatis commemoratio , quam ad infirmendam alius aut alterius fortasse scriptoris non dissensio , sed silentium.

3. *Ictus solis.*] Ictus solis usurpantur pro radiis : imo ictus absolute radios aliquando significant , quo sensu dixit Horatius :

Tum spissa ramis laurea fervidos

Excludet ictus. l. 2. Carm. Ode 15.

4. *Muricibus.*] Murex aliud aliis locis sonat : modo sumitur pro pisce marino , modo pro purpura , modo pro asperioris saxi acumine , aliquando etiam pro tribulis : hoc loco pro ferreis uncis accipitur.

CAPUT V.

Quod Alfenus jurisconsultus in verbis veteribus interpretandis erraverit.

^a **A**lfenus jurisconsultus, Servii Sulpicii discipulus , rerumque antiquarum^a non incuriosus , in libro digestorum trigésimo & quarto, 15

INTERPRETATIO.

^a Studiosus.

NOTÆ.

1. *Alfenus.*] P. Alfenus Varus Cremonensis a Suttina quam exercebat in

- conjectaneorum autem secundo, *In fœdere*, inquit, quod inter populum Romanum & Karthaginenses factum est, scriptum invenitur, ut Karthaginenses quotquot annis populo Romano darent certum pondus argenti ^a *puri puti*. Quasitumque est quid esset argentum purum putum. Respondi ego, inquit, esse purum putum valde purum: sicut novum novicium dicimus & proprium propicium, augere atque intendere volentes novi & proprii significationem. Hoc ubi legimus: mirabamur eandem affinitatem visam esse Alfeno *puri & puti*, quæ sit novi & novicii. Nam si esset *puricium*, tum sane videretur dici, quasi *novicium*. Id etiam mirum fuit, quod *novicium* per augendi figuram dictum existimavit; cum sit *novicium* non quod magis novum sit, sed quod a *novo* dictum inclinatumque sit. His ergo assentimus, qui *putum* esse dicunt a *putando* dictum; & ob eam causam prima syllaba breviter pronunciant, non longa; uti existimasse Alfenum videtur, qui a *puro* id esse factum scripsit. *Putare* autem veteres dixerunt, ^b vacantia ex qua re ac non necessaria aut etiam, ^c obstantia & aliena auferre & excidere, &, quod esse utile ac sine vitio videretur, relinquere. Sic ^d namque arbores & vites, & sic etiam rationes *putari* dictum. Verbum quoque ipsum *puto*, quod declarandæ sententiæ nostræ causa dicimus, non signat profecto aliud quam id agere nos in re dubia obscuraque, ut, decisus amputatisque falsis opinionibus, quod videatur esse verum & integrum & incorruptum, retineamus. Argentum ergo in Karthaginensi fœdere *putum* dictum esse, quasi *expuratum*, excoctumque, omnique aliena materia carens, ^e omnibusque ex eo vitiis detractis emaculatum & candefactum. Scriptum est autem *purum putum* non in Karthaginensi solum fœdere, sed tum in multis aliis veterum libris, tum in Q. quoque Ennii tragœdia, quæ inscribitur *Alexander*, & in satyra M. Varronis, quæ inscripta est *f. Δις. πῦρ. οἱ. πῆγντι.*

INTERPRETATIO:

^b *superflua*. ^c *noxia*. ^d *rationes dilatis sordibus expurgatum, & redditum*. ^e *cunctur putari similiter ac vites. c. ab-* candidum. *f* *bis pueri senes.*

NOTÆ.

patria ad juris civilis scientiam se contulit, adeoque subinde claruit, ut cum P. Vinutio consulatum gesserit anno Christi tertio.

1. *Puri puti.*] Argentum purgatum & excoctum dicitur purum; verbum enim *putare* idem valet quod purum facere,

ait Varro: sic is sermo in quo plura disponuntur verba, ne sit confusus atque ut diluceat, dicitur *disputare*. Quid vero significet præterea idem verbum *putare* patet ex iis quæ hoc eodem capite consequuntur.

CAPUT VI.

Temere inepteque reprehensum esse a Iulio Hygino Vergilium quod præpetes Dædali pennas dixit; atque inibi quid sint aves præpetes, & quid illa sint aves, quas Nigidius inferas appellavit.

¹ **D**ædalus, ut fama est, fugiens Minoia regna
Præpetibus pennis ausus se credere cælo.

In his Vergilii versibus reprehendit Hyginus, *Præpetibus pennis*, quasi improprie & incite dictum. Nam *Præpetes*, inquit, *aves* ab auguribus appellantur, quæ aut opportune prævolant, ^b aut idoneas sedes capiunt. Non apte igitur usum verbo augurali existimavit in Dædali volatu nihil ad augurum disciplinam pertinente. Sed Hyginus nimis Hercle ineptus ¹⁰ est, cum quid *præpetes* essent se scire ratus est; Vergilium autem & ² Cn. Mattium doctum virum ignorasse, qui in septimo Iliadis, victoriam ævolucrum, præpetem appellavit hoc versu;

Dum det vincenti præpes victoria palmam.

Cur autem non Q. quoque Ennium reprehendit, qui in annalibus, non ¹⁵ pennas Dædali præpetes, sed longe diversius, inquit;

^d *Quid.*

³ *Brundisium pulchro præcinctum præpete portu?*

Et, si vim potius naturamque verbi considerasset, neque id solum quod augures dicerent inspexisset; veniam prorsus poetis daret similitudine ac ²⁰

INTERPRETATIO.

^a Dædalus, quemadmodum dicunt, tum. c volantem. d quid dicam Brundisium regnum Minoi ausus est volare sum ornatum securo portu.
aliis præpetibus. b vel eligunt locum ap-

NOTÆ.

1. *Dædalus.*] Celebrerrimus architectus, patria Atheniensis, occiso sororis filio in Cretam se recepit, Minoisque regis animum sibi devinxit. Minotaurum monstrum ex Pasiphae & Tauro natum inclusit in Labyrinthum, ac Theseo contra Minotaurum pugnanti artem tradidit, qua se se ex illis flexibus expedit. Theseus pugnat, vincit, evadit. Iratus Minos Dædalum in carcerem rapit, ex quo cereis sibi & filio pennis annexis feliciter evolavit: at imprudens filius dum altius attollitur, alis ardore solis resolutis, in mare decidit: atque hinc maris Icarii nomen.

2. *Cn. Mattium.*] Cn. Mattius vir doctissimus & mimiamborum poeta floruit

1. ante Christum annis. Aliquot ex Homero versus expressit; & hunc qui legitur in VII. Iliad.

ἄρπυιαι δ' αὖτις, δ' ἄνδ' ἐν ἰσθμῶν γὰρ ἔλγυν.
sic vertit,

Dum det vincenti præpes victoria palmam.

3. *Brundisium.*] Urbs est Calabriae ad mare Hadriaticum posita, ex cujus portu in Græciam transitus fuit maxime communis. Hodie dicitur *Brindes*. Porro Brundisium, teste Strabone, lingua Messapiorum caput cervi significat, quod ad hujus similitudinem urbs illa propius accedat.

translatione verborum, non significatione propria utentibus. Nam quoniam non ipsæ tantum aves quæ prosperius prævolant; sed etiam loci, quos ^o capiunt, qui idonei felicesque sunt, *præpetes* appellantur; idcirco Dædali pennas *præpetes* dixit: quoniam ex locis in quibus periculum metuebat in loca tutiora pervenerat, *Locos* porro *præpetes* & augures appellavit; & Ennius in annalium primo dixit,

^f *Præpetibus hilares sese pulchrisque locis dant.*

Avibus autem *præpetibus* contrarias aves *inferas* appellati Nigidius Figulus in libro primo augurii privati ita dicit. ^g *Discrepat ^h dextra, sinistra; præpes infera.* Ex quo est conjectare *præpetes* appellatas, quæ altius sublimiusque volarent; cum differte a *præpetibus* Nigidius *inferas* dixerit. Adulescens ego Romæ, tum cum etiam ad grammaticos ⁱ itarem, audiivi Apollinarem Sulpicium, quem in primis sectabar, cum ⁱ de jure augurio quæreretur & mentio *præpetum avium* facta esset, Erucio Claro præfecto urbi dicere, *præpetes* sibi videri esse alites, quas Homerus ^k *πυρρῆες* appellaverit. Quoniam istas potissimum augures spectarent, quæ ingentibus alis patulæ atque ^l porrectæ prævolarent. Atque ibi hos Homeri versus dixit:

^m Τὴν δ' οἰωνοῖσι πυρρῆες ἔχουσιν ἀλίδες

20

Πυρρῆες, οἷ' οὐπ' μετατρέπον' οἷδ' ἀλιδες.

INTERPRETATIO.

^e eligunt. ^f lati veniunt in loca tuta & egregia. ^g opposita est. ^h sapius ascenderam. ⁱ de jure augurum. ^k habentes alas expansas. ^l expassa.

^m Tu autem avibus habentibus alas extensas jubes parere, has neque curvo neque motor.

NOTA.

^{A.} *Dextra sinistra; præpes infera.*] lum portendebat. præpes superius, infera volabat inferius.

CAPUT VII.

De Acca Larentia & Caia Tarratia, deque origine sacerdotii fratrum Arvalium.

¹ **A**ccæ Larentiæ & Caiæ Tarratiæ, sive illa Fufetia est, nomina in antiquis annalibus celebria sunt. Earum alteræ post mortem, Tar-

NOTA.

^{1.} *Acca Larentia.* [Ea fuit nobilissima meretrix de qua Plurarchus in *Questiōnibus Romanis*, Maerobius, ipseque Augustinus lib. VI. de Civ. Dei c. VII. mentionem faciunt. Hæc mirabili casu summas opes adeptæ est. Herculis ædituus otiosus aliquando ludit tessæris secum utraq; manu alternante, in una

constituens Herculem in altera seipsum, ea lege, ut victus cœna scortoque multaretur. vincit Hercules, ad eum adducitur famosa meretrix Larentia, quam in somnis, ut ei gratiam referret, monuit mercedem solvendam ab eo juvene qui primus occurreret. is fuit Tarratius dirissimus juvenis, a quo hæres est constituta.

ruæ autem vivæ amplissimi honores a populo Romano habiti sunt, & Taratiam quidem virginem Vestæ fuisse lex Horatia testis est, quæ super ea ad populum lata: qua lege ei plurimi honores sunt: Inter quos, jus quoque testimonii dicendi tribuitur; ^a *restabilisque* una omnium sceminarum ut sit datur. Id verbum est ipsius legis Horatiæ. Contrarium est in XII. tabulis scriptum. IMPROBUS. ^b INTESTABILIS. Q. ESTO. Præterea si quadraginta annos nata ^c sacerdotio abire ac nubere voluisset, jus ei potestasque ^d exaugurandi atque nubendi facta est, magnificentia & beneficii gratia, quod ^e campum Tiberinum sive Martium populo Romano condonasset. Sed Acca Larentia ^f corpus in vulgus dabat: pecuniamque emeruerat ex eo quæstu uberem. Ea testamento, ut in Antianis historia scriptum est, Romulum regem; ut quidam alii tradiderunt, populum Romanum bonis suis heredem fecit. Ob id ^g meritum a ^h flamine Quirinali sacrificium ei publice fit: & dies e nomine ejus in ⁱ fastos additus. Sed Sabinus Massurius in primo Memorialium secutus quosdam historiarum scriptores Accam Larentiam Romuli nutricem fuisse dicit. Ea, inquit, mulier ex duodecim filiis maribus unum morte amisit. In illius locum Romulus Acca Larentia sese filium dedit: seque & ceteros ejus filios ^k fratres arvales appellavit. Ex eo tempore collegium mansit fratrum arvalem numero duodecim. Cujus sacerdotii insigne est spinea corona & alba ^l insula.

INTERPRETATIO.

^a Et ipsi uni inter omnes sceminas conceditur potestas testimonii dicendi. ^b ca- sacerdotis officium. ^d solvenda religionis. ^e permittebat corpus suum libidini omnium. ^f beneficium.

NOTÆ.

2. *Exaugurandi.*] Exaugurare est id quod sacrum erat adhibitis solvendarum religionum cerimoniis profanum facere.

3. *Campum Tiberinum.*] Post exactos reges Romanos ager Tarquiniorum, qui inter urbem ac Tiberim fuit, consecratus Marti, Martius deinde campus fuit. Livius lib. II.

4. *Flamine Quirinali.*] Flamen Quirinalis a Numa in Romuli honorem institutus est, quod Romulus appellatus Quirinus Romam condidisset.

5. *Fastos.*] Fasti sunt libri in quibus totius anni dierum ratio explicatur.

6. *Fratres Arvales.*] Sacerdotes sunt a Romulo instituti qui pro munere suo hostias Ambarvales Baecho & Cereri ad frugum & vini ubertatem solebant immolare. Dicebantur autem hostiæ Ambarvales, quod ante sacrificium ter circum arva ducerentur.

7. *Insula.*] Autore Festo, sunt flamentæ lanae, quibus sacerdotes, & hostia templaque velabantur.

CAPUT VIII.

Notata quadam de Alexandro & de P. Scipione memoratu digna.

Appion Græcus homo, qui Plistonices est appellatus, facili atque Alacri facundia fuit. Is cum de Alexandri regis laudibus scriberet,

Bb ij

¹ Vixi, inquit, hostis uxorem ² facie incluta mulierem vetuit in conspectum suum deduci; ut eam ne oculis suis quidem contingeret. Lepida igitur quaestio agitari potest utrum videri continentior par sit, Publiumne Africanum superiorem, qui ³ Karthagine ampla civitate in Hispania expugnata, ⁴ virginem tempestivam, forma egregia, nobilis viri Hispani filiam, captam perductamque ad se patri inviolatam reddidit; an regem Alexandrum, qui Darii regis uxorem eandemque ejusdem sororem praelio magno captam, quam esse audiebat exsuperanti forma, videre noluit, perducique ad sese prohibuit. Sed ⁵ hanc ⁶ utramque declamatiunculam super Alexandro & Scipione celebraverint, quibus abunde & ingenii & otii & verborum est. Nos satis habebimus, quod ex historia est, id dicere; Scipionem istum verone an falso incertum; fama tamen, cum esset adolescens, ⁷ haud sincera fuisse. Et propemodum constitisse hocce versus a Cn. Naevio poeta in eum scriptos esse;

⁸ Etiam qui res magnas manu saepe gessit gloriose;
Cujus facta viva nunc vigent; qui apud gentes solus
Praestat: eum suus pater cum pallio uno ab amica abduxit.

His ego versibus credo adductum Valerium Antiatem adversum ceteros omnes scriptores de Scipionis moribus sensisse; & eam puellam captivam non redditam patri scripsisse, contra quam nos supra diximus, sed retentam a Scipione atque in deliciis amoribusque ab eo ⁹ usurpatam.

INTERPRETATIO.

^a *Fœminam pulchritudine excellenti.* *lit ex rebus fortiter gestis, cujus actiones*
b *puellam nubilem formosissimam.* *c* *verum de hac dissertatione super Alexandro*
& Scipione disputent illi, quibus permittit *quasi spirantes jam florent; qui inter*
ingenium & tempus & facundia. *d* *non* *populos unus excellit, illum suus parens*
bona fuisse. *e* *Qui illustrem gloriam retu-* *solo pallio indutum abstraxis a meretrice,*
f *possessam.*

NOTÆ.

1. *Vixi hostis.*] Hic Darius est Codomanus ultimus rex Persarum, cujus copiis ad Issum Ciliciæ urbem iterum ab Alexandro fuis, mater uxor ac liberi in potestatem victoris venire, anno ante Christum cccxxi. *Curtius, &c.*
2. *Karthagine.*] Triplex est Carthago: prima in Africa caput imperii Punici, & Romæ æmula, nunc vix rudera supersunt, ab incolis dicitur *Bersack*. Altera est in Hispania Tarraconensi ad mare, alias Carthago nova, jam *Cartagena* nominatur. Tertia Carthago vetus in Hispania Tarraconensi, nunc vicus dictus *Cantavieja* in Aragoniæ regno. Hic intelligitur Carthago nova, quam Scipio expugnavit an. ante Christ. ccix.
3. *Utramque declamatiunculam.*] Cautius Alexander, qui imbecillitatis suæ memor virginem videre noluit: fortius egit Scipio, qui continentia fretus vidit, & intactam remisit ad suos.

CAPUT . IX.

Locus exemptus ex annalibus L. Pisonis, historia & orationis lepidissima.

QUod res videbatur memoratu digna, quam fecisse ¹ Cn. Flavium Annii filium ² ædilem curulem ³ L. Piso in tertio annali scripsit, ea-
que res ^a perquam pure & venuste narrata a Pifone: locum istum totum
huc ex Pisonis annali transposuimus. Cn. inquit, *Flavius patre libertino*
natus ^b scriptum faciebat: *is*que in eo tempore *adili curuli* ^c apparebat, quo
tempore *adiles* ^d subrogantur: *eumque* ^e pro tribu *adilem curulem* renun-
tiaverunt. At *adilis*, *qui* ^f comitia habebat, *negat accipere, neque sibi pla-*
cere, qui scriptum faceret, eum adilem fieri. Cn. *Flavius Annii filius di-*
citur ^g *tabulas posuisse; scriptu sese abdicasse: is*que *adilis curulis factus est.*
Idem Cn. Flavius Annii filius dicitur ad collegam venisse visere agrotum:
& in ^h *conclave postquam introivit, adolescentes ibi complures nobiles se-*
debant contemnentes eum: assurgere ei nemo voluit. Cn. *Flavius Annii*
filius adilis ⁱ *id arrisit. Sellam curulem iussit sibi afferri. Eam in limine*
apposuit, nequis illorum exire posset; utique ii omnes inviti viderent sese in
sella curuli sedentem.

INTERPRETATIO.

^a Elegantiſſime. ^b professione erat ^c *lis curuli.* ^f deposuisse tabulas, & ab-
scriba, ^c aderat ut minister. ^d substi- ^g *jecisse officium scribe.* ^g ad eam rem sub-
tuntur. ^e creatus est a prima tribu ^h *risit.* ^h & eo consilio ut.

NOTÆ.

1. Cn. Flavium.] Hic humili loco natus, plebe sibi devincta, quemadmodum refert Plinius, Ædilis Curulis fuerat renunciatus: quod ita senatus ægre tulit, ut plerique nobilium præ indignatione annulos aureos & phaleras deposuerint.

2. Ædilem curulem.] Consulantur notæ in cap. II. lib. IV.

3. L. Piso.] Vir tanta virtute atque integritate fuit, teste Tullio, ut etiam illis optimis temporibus, cum hominem invenire nequam neminem posses, solus tamen Frugi nominaretur. Consulatum gessit anno U. C. lxxxii, ante Christum cxxxiii. Orationes reliquit, & annales, si Tullio credimus, sane exiliter scriptos, quos tamen simplicissima fuisse suavitate Gellius tradit lib. XI. cap. XIV.

4. Subrogantur.] Subrogari dicitur qui in locum alterius magistratus sufficitur.

5. Pro tribu.] In Badiana & Gryphiana editione habetur *prima tribu.* verum præter antiquissimas editiones lectionis nostræ fundus est Livius, qui lib. IX. citra dubium hos citat annales de Flavio. Invenio in quibusdam annalibus, inquit, quum appareret adilibus, fierique se pro tribu, adilem videres neque accipi nomen, scilicet a cæteris qui repugnabant, quod scriptum faceret, tabulam posuisse. Gronovius pro tribu interpretatur in prærogativa tribu, sive in ea quæ principium esset, & quæ primo loco ad suffragium ferendum vocaretur.

6. Comitia habebat.] In conventu publico populi Romani præerat eligendis magistratibus.

7. Conclave.] Est secretior locus in interioribus tectis, cujus clavim habent communem domestici, vel in quo multa sint cubicula clausa.

CAPUT X.

Historia super Euclide Socratico ; cuius exemplo Taurus philosophus adhortari adolescentes suos solitus est ad philosophiam^a gnaviter sectandam.

Philosophus Taurus, vir memoria nostra in ^b disciplina Platonica celebratus, cum aliis bonis multis salubribusque exemplis hortabatur ad philosophiam capeffendam ; tum vel maxime ^c ista re animos juvenum expergebat, ^d Euclidem quam dicebat Socraticum factirauisse. ^e Decreto, inquit, suo Athenienses caverant, ut, qui ^f Megaris civis esset, si intulisse Athenas pedem prehensus esset, ea res ei homini ^g capitalis esset. Tanto Athenienses, inquit, odio flagrant finitimorum hominum Megarensium. ^h Tum Euclides, qui indidem Megaris erat, quique ante id decretum ⁱ esse Athenis & audire Socratem consueverat, postquam id decretum sanxerunt, sub noctem, cum advesperasceret, tunica longa muliebri indutus & pallio versicolore amictus, & caput ^j ^k rica velatus ^l domo sua Megaris Athenas ad Socratem ^m comineabat ; ut vel noctis aliquo tempore consilium sermonumque ejus fieret particeps : rursusque sub luce ⁿ milia passuum paulo amplius viginti, eadem veste illa tectus redibat. At nunc, inquit, videre est philosophos ultro currere, ut doceant ad fores juvenum divitum ; eosque ibi sedere atque ^o opperiri prope ad meridiem, donec discipulis nocturnum omne vinum edormiant.

INTERPRETATIO.

^a Diligenter sequendam. ^b celebris in philosophia Platonis. ^c excitabat animum adolescentium ea re quam niebat Euclidem Socraticum sepe facisse. ^d Athenien-

ses tulerant hoc edictum. ^e digna morte. ^f tegumento capitis. ^g conveniebat. ^h expectata, usque dum auditores concoxerint omne vinum quod per noctem biberunt.

NOTA.

1. *Euclidem Socraticum.*] Euclides Socraticus Megaricus, alius est ab insigni mathematico cognomine, qui Ptolemæi Lagidæ temporibus Alexandriæ claruit, Socratico aliquanto posterior. Hic autor fuit sectæ philosophorum, qui ab ipso dicti sunt Megarici, deinde *μικροί*, sive contentiosi, ac demum *διαλεκτικοί*, quippe qui se dialecticæ rotas addicerent. *Strabo*, *Laertius*. Annis ante Christum

CCCLX. floruit.

2. *Megaris.*] Megara quæ & in plurali neutro, & in singulari feminino dicitur, urbs est Achaïæ ad finem Saronicum. Etiamnum hodie dicitur *Megara*.

3. *Rica.*] Vell genus est, quo mulieres caput obtegebant.

4. *Milia passuum viginti.*] Si nostræ res ad leucas revocentur, octo circiter constent.

CAPUT XI.

Verba ex oratione Q. Metelli Numidici, qua libuit meruisse, ad officium gravitatis dignitatisque vite decentia.

CUM inquinatissimis hominibus non esse convicio decertandum, neque in maledictis adversus impudentes & improbos ^a velitandum, ^c quia tantisper similis & compar eorum fias dum paria & confimilia dicas atque audias, non minus ex oratione Q. Metelli Numidici sapientis viri cognosci potest, quam ex libris & disciplinis philosophorum. Verba hæc sunt Metelli adversus Cn. Manlium tribunum plebei, a quo apud populum in concione laceffitur jactatusque fuerat dictis petulantibus. Nunc quod ad illum attinet, Quirites, quoniam se ampliorem putat esse, si se mihi inimicum dicitaverit, quem ego mihi neque amicum recipio neque inimicum respicio, in eum ego non sum plura dicturus. Nam eum indignissimum arbitror, qui a viris bonis benedicatur; tum ne idoneum quidem cui a probis maledicatur. Nam si in eo tempore hujusmodi ^d homunculorum nomines, ^e in quo pœnire non possis; majore honore quam contumelia afficiat.

INTERPRETATIO.

^a Cum hominibus vilissimis non esse | suppar eorum, d parvum hominem, c quem contendendum contumeliis. b jurgandum. | nequeas punire.
^c quia redderis quodammodo aqualis ^e

NOTA.

1. Velitandum.] Velitatio, inquit Festus, dicta est ultro citroque probrorum objectio, ab exemplo velitaris pugnae. *Plautus.* Nescio quid velitati estis inter vos. Velites enim, eodem autore dicuntur expediti milites quasi volites, id est, volantes.

CAPUT XII.

Quod neque testamentum, sicuti Servius Sulpicius existimavit; neque sacellum, sicuti C. Trebatius, ^a duplicia verba sunt, sed a testatione ^b alterum productum, ^c alterum a sacro diminutum.

Servius Sulpicius jureconsultus, vir ætatis suæ doctissimus, in libro ¹⁰ de sacris detestandis secundo, qua ratione adductus testamentum

INTERPRETATIO.

^a Ex duobus vocabulis composita. b hoc nomen testamentum. c hæc vox sacellum.

NOTA.

1. De sacris detestandis.] In iis libris quas publice in concione populi fieri agebat Sulpicius de sacrorum detestatio- oportet in comitiis curiatis, quæ Gel- libus, sive consecrationibus omnibus, lius libro XV. cap. XXVII. calata vocat.

verbum esse duplex scripserit, non reperio. Nam compositum esse dixit a mentis contestatione. Quid igitur *calceamentum*, quid ² *paludamentum*, quid *pavimentum*, quid *vestimentum*, quid alia mille per huiusmodi formam producta? Etiamne ista omnia composita dicemus? ⁵ Obrepisse autem videtur Servio, vel si quis alius est qui id prior dixit, falsa quidem sed non abhorrens neque inconcinna quasi mentis quædam in hoc vocabulo significatio. Sicut hercle ³ C. quoque Trebatio eadem^e concinitas obrepit. Nam in libro de religionibus secundo, *Sacellum est*, inquit, *locus parvus deo sacratus cum ara*. Deinde addit verba hæc. ¹⁰ *Sacellum ex duobus verbis arbitror compositum sacri & cella; quasi sacra cella*. Hoc quidem scripsit Trebatius. Sed quis ignorat *sacellum* & simplex verbum esse, & non ex *sacro* & *cella* copulatum, sed ex *sacro* diminutum?

INTERPRETATIO.

d apparet vero Servio, vel alicui alii | *surdam neque inelegantem. c elegantia-
occurrisse in hac voce testamentum | venit in mentem.
aliquam significationem mentis non ab*

NOTÆ.

2. *Paludamentum*.] Ornatus erat militaris, quem potissimum adhibebant imperatores, qui tunc dicebantur paludati. Vestis erat non tantum purpura, sed etiam auro & cocco splendida.

3. *C. Trebatio*.] Hic ipse est Treba-

tius ad quem plures epistolas scripsit Cicero. Fuit Julii Cæsaris, quem in Gallias secutus est, familiaris, ejusque consilio Augustus usus est. Plurimos scripsit libros, sed, quod non admodum eleganter essent conscripti, minus celebres.

CAPUT XIII.

De quæstionculis apud Taurum philosophum in convivio agitis, qua¹ symposiaca vocantur.

15

² **F**actitatum observatumque hoc Athenis est ab iis, qui erant philosopho Tauro ^b junctiores. Cum domum suam nos vocaret, ne omnino, ut dicitur, immunes & ² asymboli veniremus, ^c conjectabamus ad cœnulam non cupedias ciborum sed argutias quæstionum. Unusquisque ²⁰ igitur nostrum ^d commentus^e paratusque ibat quod quæreret: eratque initium loquendi edundi finis. Quærebantur autem non gravia nec ^f reverenda, sed ^g *sympulmata* quædam lepida & minuta & ^h florèntem vino ani-

INTERPRETATIO.

a *Vsurpatum*. b *familiariores*. c *affere-* | d *meditatus*. e *accedebat paratus ad pro-*
bamus ad sobriam cœnam non delicias | ponendam aliquam quæstionem. f *ardua*.
epularum, sed subtilitatem quæstionum. g *quæsta*. h *excitantia animum vino re-*

NOTÆ.

1. *Symposiaca*.] Consule cap. VI. lib. II I.

2. *Asymboli*.] Asymbolus est qui nihil conferens venit convivium. Dicitio com-

ponitur ex *ἀ* privante & altera voce *σῆμα* *βολον*, quod significat id quod plures in cœnæ sumptum conferunt. Gall. *l'écot-*

muni

num laceffentia. quale hoc ferme est subtilitatis ludicræ, quod dicam. Quæsitum est ³ quando moriens moreretur; cum jam in morte esset, an tum etiam cum in vita foret: & quando surgens surgeret; cum jam staret, an tum etiam cum sederet: &, qui artem disceret, quando artifex fieret; cum jam esset, an tum cum etiam non esset. Utrum enim horum dices; absurde atque ridicule dixeris: multoque absurdius esse videbitur, si aut utrumque esse dicas aut neutrum. Sed ea omnia ¹ cum captiones esse quidam fuitiles & inanes dicerent: Nolite, inquit Taurus, hæc quasi nugarum aliquem ludum aspernari. Gravissimi philosophorum super hac re serio quæsierunt: & alii moriendi verbum atque momentum manente adhuc vita dici atque fieri putaverunt; alii nihil in eo tempore vitæ reliquerunt; totumque illud, quod mori dicitur, morti ^k vindicaverunt. Item de cæteris similibus in diversa tempora & in contrarias sententias discesserunt. Sed Plato, inquit, noster neque vitæ id tempus neque morti dedit; idemque in omni consimilium rerum disceptatione fecit. Vidit quippe utrumque esse ^m pugnans; neque posse ex duobus contrariis altero manente alterum ⁿ constitui: ^o quæstionemque fieri per diversorum inter sese finium mortis & vitæ cohærentiam: & iccirco peperit ipse expressitque aliud quoddam novum in consinio tempus; quod verbis propriis atque integris *Ἐξίχνης φύσιν* appellavit: idque ipsum ita, uti dico, inquit, in libro cui Parmenides titulus est, scriptum ab eo reperietis: *ἡ τὸ γὰρ ἐξίχνης τοιοῦτόν τι εἶοικα σημαίνειν, ὡς ἐξ ἐκείνου μεταβάλλον εἰς ἕτερον*. Tales apud Taurum symbolæ, taliaque erant ⁴ secundarum mensarum, ut ipse dicere solitus erat, *τὰ πρῶτα*.

INTERPRETATIO.

creatum. i sophismata vana & puerilia. *k* attribuerunt. *l* similiter ejusmodi quæstionibus assignarunt varia tempora juxta diversas opiniones. *m* oppositum. *n manere. *o* & disputationem oriri ex conjunctione variorum inter se terminorum*

mortis & vitæ, & idcirco excogitavit, & attulit aliquod aliud novum tempus in illa vitinitate mortis & vitæ. *p* subitanæ naturam. *q* subito enim tale quid videtur significare, ut ex hoc transiens ad aliud. *r* bellaria.

NOTÆ.

3. *Quando moriens moreretur.*] Quæstionem hic non admodum difficilem proponebat Taurus, quam facile solvas fidas hominem tunc incipere mori, cum vivere desinit; tum desinere vivere, cum incipit mori. At, inquires, eo temporis puncto quo vivere desinit & incipit mori; an vivus est, an mortuus homo? Respondeo vel esse vivum, & proximo post non futurum; vel esse mortuum,

& proxime ante non fuisse: quod subtilius explicant philosophi per inceptionem & desitionem, ut ipsi quidem dicunt; tam intrinsecam quam extrinsecam.

4. *Secundarum mensarum.*] Secundæ mensæ erant fructus, & cætera ejusmodi bellaria, quæ sublatis carnibus secundo loco apponebantur. Gall. *le dessert*.

5. *Τὰ πρῶτα.*] Ea sunt quæ ad mensam apponuntur, ἀπὸ τῶν πρῶτων comedere.

CAPUT XIV.

*Pœnendis peccatis tres esse rationes a Philosophis attributas ; & quamobrem
Plato tantum duarum ex his meminerit.*

- ^a ¹ Pœnendis peccatis tres esse debere causas existimatum est. Una est,
quæ ^b *ρουθισία*, vel *κόλασις*, vel *παιδείας* dicitur; cum pœna adhibetur
5 castigandi atque emendandi gratia, ut is, qui fortuito deliquit, attentior
fiat correctiorque. Altera est, quam ii, qui vocabula ista curiosius divi-
serunt, ^c *τιμωρίαν* appellant. Ea causa animadvertendi est, cum dignitas
auctoritasque ejus, in quem est peccatum, tuenda est, ne prætermis-
sa animadversio contemptum ejus pariat & ^d honorem lever: iccircoque id ei
10 ^e vocabulum a conservatione honoris factum putant. Tertia ratio ^e vin-
dicandi est, quæ ^f *πρόδειγμα* a Græcis nominatur, cum pœnitio propter
exemplum est necessaria; ut cæteri similibus a peccatis, quæ prohiberi
publicitus interest, metu cognitæ pœnæ deterreantur: iccirco veteres quo-
que nostri exempla pro maximis gravissimisque pœnis dicebant. Quando
15 igitur aut spes magna est ut is, qui peccavit, ^g citra pœnam ipse sese ultro
corrigat: aut spes contra nulla est emendari eum posse & corrigi; ^h aut jactu-
ram dignitatis, in quam peccatum est, metui non necessum est, aut non id pec-
catum est, ⁱ cuius exemplo necessario metu succurrendum sit: tum, ^k quicquid
ira delictum est, non sane dignum esse imponendæ pœnæ studium visum est.
20 Has tres ulciscendi rationes & philosophi alii ^l plurifariam & noster Tau-
rus in primo commentariorum, quos in ^m Gorgiam Platonis composuit,
scriptas reliquit. Plato autem ipse verbis apertis duas solas esse pœnendi
causas dicit: unam; quam primo in loco propter corrigendum, alteram,
quam in tertio propter exempli metum posuimus. Verba sunt hæc Pla-
tonis in Gorgia: ^m *περὶ οὗτοι ὅτι πᾶσι, τῷ ἐν τιμωρίᾳ ὄντι, ὅτι ἄλλος ὁρῶν τιμω-*

INTERPRETATIO.

<p>a Philosophi crediderunt triplicem esse modum castiganda culpa. b increpatio, aut castigatio, aut admonitio. c pœnam. d diminuat dignitatem. e puniendi. f exemplum. g sine supplicio. h aus non oportet timere damnum honoris ejus qui</p>	<p>offensus est. i cuius pœna exemplum ter- rare requisito debeat alios avertere. k his in occasionibus peccatum non dignum esse pœna visum est. l pluribus locis. m convenit autem omnem qui castiga- tur ab alio recte castigante aut melius-</p>
--	---

NOTÆ.

1. Pœnendis.] Pœnire vocabulum an-
tiquum pro punire.
2. Vocabulum a conservatione hono-
ris, &c.] *Τιμωρία* pœna est quæ id-
circo infligitur, ut conservetur alterius
honor, qui Græce *τιμή* dicitur.
3. Gorgiam Platonis.] Gorgias Dia-
logus Platonis, in quo rationem edocet,
qua vanæ Rhetorum sophistarum argu-
tæ refellantur. Nomen habet ab inter-
locutore Gorgia Leontino Rhetore, Iso-
cratis magistro, qui, ut refert Tullius,
in maxima hominum turba dicere ju-
bebat si quis quid quereretur, & primus
se ad omnia de quibus quisque audire
vellet, esse paratum denuntiavit.

μικρὸν ἢ βελτίονι γίνεσθαι, καὶ ὀνείδης· ἢ παραδεισμά τι τοῖς ἄλλοις γίνεσθαι· ἢ αὐτὸν ὅσοντις πάροῦντα ἢ αὐτὸν πύριον, φοβούμενοι βελτίους γίνονται. In hisce verbis facile intelligas πτωχεῖαν Platonem dixisse, non ut supra scripsi quosdam dicere, sed ita ut ^a promisce dici solet, pro omni pœnitione. ° An ne autem quasi omnino parvam & contemptu dignam præterierit pœnæ sumentis causam propter tuendam læsi hominis auctoritatem, an magis, quasi ei, quam dicebat, rei non necessariam prætermiserit, cum de pœnis, non in vita neque inter homines, sed post vitæ tempus capiendis scriberet, ego in medium relinquo.

INTERPRETATIO.

rem ferri, & fructum capere; aut exemplum aliis esse; ut omnes videntes patientem qua patitur, terribi fiant meliores. nisi na discrimine. o ego vero iudicandum relinquo, an omiseris tanquam levem & contemnendam causam repetendi supplicii

ad defendendam dignitatem offensi, an potius tacueris quasi non utilem ei rei do qua loquebatur, cum intelligeret pœnas non per vitam, neque in terra, sed post vita spatium exigendas.

CAPUT XV.

De verbo, quiesco, an e littera corripi an produci debeat.

10

A Micus noster homo multi studii atque ^a in bonarum disciplinarum opere frequens, verbum, *quiescit*, usitate, ¹ e, littera correpta dixit. Alter item amicus homo ^b in doctrinis, quasi in ² præstigiis, mirificus, ^c communiumque vocum respuens nimis & fastidians, barbare eum dixisse opinatus est; quoniam producere debuisset non corripere. Nam, *quiescit*, ita oportere dici ^d prædicavit, ut *calescit*, *miscit*, *stupefit*, atque alia huiusmodi multa. Id etiam addebat, quod, *quies*, e, producta non brevi diceretur. Noster autem, ^e qua est omnium rerum veracunda mediocritate, ne si ³ Ælii quidem, Cincii, & Satyri dicendum ita

15

INTERPRETATIO.

^a In varia eruditione multum versatus. ^b excentrus literis ad prodigium. ^c soliens contemnere & rejicere vulgarem vo-

cabula. ^d dixit insolenter. e ut est in omnibus rebus valde moderatus.

NOTÆ.

1. e, *littera correpta*.] Nemini dubium hæc fuit, quin secundam syllabam saltem positione longam haberet verbum *quiesco*; aliud igitur intelligit Gellius. Nempe Græcorum ad morem alludit, qui in oratione soluta e modo longum, & pleniore voce, ut in vocabulo *εquis*, modo breve, ut in *εγredior*, pronuntiabant clarius. Quod e latinam efferebatur eodem sono quo *q* græcum censebatur esse longum in oratione soluta: &

vero pronuntiaretur ut *e*, habebatur breve.

2. *Præstigiis*.] Præstigiæ delusiones sunt, cum quis subtili manuum dexteritate res alias exhibet quam revera sint & oculos perstringit.

3. *Ælii, Cincii, & Satyri*.] Veteres Romani quorum autoritas præsertim in nativa lingua magni debebat esse ponderis.

cenfuissent, obsecuturum sese fuisse ait contra perpetuam Latinæ linguæ consuetudinem: ^f neque se tam insignite locuturum, absona inauditaque ut diceret. Literas autem super hac re fecit inter exercitia quædam ludicra: & *quiesco*, non esse his simile, quæ supra posui, nec a *quiete* dictum, sed ab eo *quietem*; Græcæque vocis *ἤσυχον* & *ἤσυχον* Ionice à verbo *ἤσυχον*, *ἤσυχον* & modum & originem verbum illud habere demonstravit: rationibusque haud sane frigidis docuit, *quiesco*, *e*, litera longa dici non convenire.

INTERPRETATIO.

f & non se ita male locuturum, ut proferret absurda & insolentia.

CAPUT XVI.

10 *Notatum verbum, deprecor, a poeta Catullo inusitate quidem sed apte positum & proprie: deque ratione ejus verbi: exemplisque veterum scriptorum.*

15 ^a **E**jusmodi quispiam qui tumultuariis & modicis linguæ exercitationibus ad famam se facundiæ permiserat, neque orationis Latinæ usurpationes veras didicerat, cum in ^t Lycio forte ^b vespere ambulares, ^f ludo ibi & voluptati nobis fuit. Nam cum esset verbum, *deprecor*, ^d doctiuscule positum in ^a Catulli carmine; quia id ignorabat, frigidissimos versus esse dicebat, omnium quidem meo judicio venustissimos, quos sub-

20 ^c *Lesbia mi dicit semper male, nec tacet umquam*
De me Lesbia: me dispeream nisi amat.
Quo signo? quasi non totidem mox deprecor illi
Affidue. Verum dispeream nisi amo.

25 *Deprecor* hoc in loco vir bonus ita dictum esse putabat, ut plerumque a vulgo dicitur; quod significat valde precor & oro & supplico. In quo, *de*, præpositio ad augendum & cumulandum valet. Quod si ita esset; frigidi sane versus forent. Nunc enim contra omnino est. Nam, *de*, præ-

INTERPRETATIO.

^a Certus quidam ejus generis homo, qui cursim ac temere exercitatus in lingua latina, sibi comparaverat nomen eloquentis, neque callebat proprias significationes verborum Latinorum. ^b sub tempus serotinum. ^c deversus nos recreavit. ^d re-

conditiore modo. ^e Lesbia de me male semper loquitur, & nunquam Lesbia de me silet: moriar nisi me amat. Quo argumento? Quasi non semper ab ea precibus meis averterem id quod mihi imprecatur. Sed moriar nisi amo.

NOTÆ.

1. *Lycio.*] Lycium vel Lyceum locus fuit prope Athenas celeberrimus, ubi philosophiæ ludum Aristoteles aperiebat.

2. *Catulli.*] C. Valerius Catullus poeta lascivus, natus est Veronæ anno, ut ait Eusebius in Chron. II. Olymp. CLXXXIII. scilicet U. C. IBCLVII. ante Christum LXXXVII. Obiit anno ætatis xxx,

positio, quoniam est ³anceps, in uno eodemque verbo diversitatem significationis capit. Sic enim, *deprecor*, a Catullo dictum est, quasi de-
testor, vel execror, vel depello, vel abominor. ⁴Contra autem valet,
cum Cicero pro P. Sylla ita dicit. *Quam multorum hic vitam a Sylla & de-*
precatus. Item in dissuasiōe legis agrariæ. *Si quid deliquero; nulla sunt*
imagines quæ me a vobis deprecantur. Sed neque solus Catullus ita isto
verbo usus est. Pleni adeo sunt libri veterum similis in hoc verbo signi-
ficationis. Ex quibus unum & alterum, quæ ^hsuppetierant, apposui.
Q. Ennius in ⁴Erechtheo non longe secus dixit quam Catullus.

¹ *Quibus nunc, inquit, erumna mea libertatem paro,*

Quibus servitutem mea miseria deprecor.

Significat abigo & amolior vel prece adhibita vel quo alio modo. Item
Ennius in ⁵Cresphonte:

Ego cum mea vita parcam; letum inimico deprecor.

Cicero in libro sexto de republica ita scripsit. *Quod quidem eo fuit ma-*
jus, qui cum causa pari collega essent, non modo invidia pari non erant,
sed etiam ^kClaudii invidiam Gracchi caritas deprecabatur. Hic quoque
item non est valde precabatur, sed quasi propulsabat invidiam. Quod
Græci propinqua significatione ^l*ἀπαρτύναι* dicunt. Item pro A. Licinio
consimiliter Cicero verbo isto utitur. *Quid, inquit, huic homini facias?*
Nonne concedas interdum ^mut excusatione summa stultitia, summa improbitatis
odium deprecetur? Item in Verrem actionis secundæ primo; *Nunc vero*
quid faciat Hortensius? Avaritiane crimina frugalitatis laudibus deprecetur?
An hominem flagitiosissimum libidiniosissimum nequissimumque defendat?
Sic igitur Catullus eadem se facere dicit, quærens veniam quod & mæ-
diceret ei palam respueretque & recusaret detestareturque assidue; & ta-
men eam penitus ⁿdeperiret.

INTERPRETATIO.

h habet sensum contrarium. *g* multum
precatus. *h* occurrerant. *i* quibus jam
calamitate mea affero libertatem, a qui-
bus mea calamitate depello servitutem.

k adeo dilectus erat Gracchus, ut ejus
causa excusarentur culpa Claudii. *l* depre-
cor. *m* ut prætextu stultitia tegat maxi-
mam nequitiam. *n* ad insaniam amaret.

NOTÆ.

³. *Anceps.*] Significare videtur id quod
ex utraque parte caput habeat, ut indi-
cat Festus: sed magis a capiēdo, quod
ex utraque parte æque capiatur, appella-
tum est.

⁴. *Erechtheo.*] Erechtheus Ennii tra-
gœdia.

⁵. *Cresphonte.*] Cresphon ejusdem
Ennii tragœdia.

CAPUT XVII.

Quis omnium primus libros publice præbuerit legendos; quantusque numerus fuerit Athenis ante clades Persicas librorum in bibliothecis publicorum.

Libros Athenis disciplinarum liberalium publice ad legendum præbendos primus posuisse dicitur ¹ Pisistratus tyrannus: deinceps studiosius accuratiusque ipsi Athenienses auxerunt. Sed omnem illam postea librorum copiam ² Xerxes Athenarum potitus, urbe ipsa præter arcem incensa abstulit asportavitque in Persas. Hos porro libros universos ³ multis post tempestatibus Seleucus rex, qui Nicanor appellatus, referendos Athenas curavit. Ingens postea numerus librorum in Ægypto ⁴ a Ptolemæis rebus vel conquisitis vel confectus est ad milia ferme voluminum septingenta. Sed ea omnia ⁵ bello priore Alexandrino, dum diripitur ea civitas, non sponte neque opera confusa, sed a militibus ^b forte auxiliaris incensa sunt.

INTERPRETATIO.

^a Post longum tempus. ^b casu.

NOTA.

1. *Pisistratus.*] Pisistratus absente Solone cum sibi populum blandis sermonibus & ficta probitate conciliasset, Athenis Tyrannidem occupavit. Bis pulsus in exilium, post annos undecim eandem usurpavit potestatem. Mortuus est anno xxxiii. ab initio primi dominatus, anno i. Olymp. l. ante Christum 101xxx.

2. *Xerxes.*] De quo vide notas in cap. XXI. lib. XVII.

3. *Multis post tempestatibus Seleucus rex, &c.*] Anno clxviii. post incensas a Xerxe Athenas, scilicet xii. post Alexandri Magni mortem, Seleucus Nicanor Seleucidarum æram & imperium in Syria stabilivit, & paulopost bibliothecam illam Athenas referendam curavit. Regnavit Seleucus annos xxxii. obiit anno ante Christum cclxx.

4. *Ptolemæis.*] Post Alexandri mortem, Ægypti reges Ptolemæorum, ut imperatores Romani Cæsarum nomen

assumpsere. E Ptolemæis autem regibus Philadelphum maxime videtur innuere, qui, ut splendidissimam Alexandriæ bibliothecam extrueret, non modo varios ex toto terrarum orbe codices opera Demetrii Phalerei conquisivit, sed etiam sacras literas ex Hebraica in Græcam linguam a lxx. interpretibus transferri iussit anno regni viii. ante Christ. cclxxv.

5. *Bello priore Alexandrino.*] Victum in Pharfalicis campis Pompeium cum Cæsar in Ægyptum fugientem persequeretur, appulsus Alexandriam audiit Pompeium occisum a Ptolemæo Dionysio, a quo pœne oppressus est. Quin etiam classem suam ne hostium in manus veniret, coactus est incendere: tumque celeberrima Alexandriæ bibliotheca, in qua septingenta voluminum millia numerabantur, confagravit anno urbis conditæ lcccvii. ante Christum xlvii. *Plutarch. Florus, &c.*

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS.

LIBER SEPTIMUS.

CAPUT I.

Admiranda quadam de P. Africano superiore ex annalibus sumta.

Uod de Olympiade Philippi regis uxore, Alexandri matre, in historia Græca scriptum est; idem de P. Scipionis quoque matre, qui prior Africanus appellatus est, ^a memoria datum est. Nam & ¹ C. Oppius & Julius Hyginus, aliique, qui de vita & rebus Africani scripserunt, matrem ejus diu sterilem existimatam tradunt; Publum quoque Scipionem, cum quo nupta erat, liberos desperavisse. Postea in cubiculo atque in lecto, cum absente marito cubans sola obdormisset, visum repente juxta eam cubare ingentem anguem; eumque, iis qui viderant territis & clamantibus, elaplum inveniri non quisse: idipsum P. Scipionem ad haruspices retulisse: eos, sacrificio facto, respondisse fore ut liberi ² generentur: neque multis diebus post, quam ille anguis in lecto visus est, mulierem cœpisse concepti fortis signa atque sensum pati: exinde mense decimo peperisse; natumque esse hunc P. Scipionem Africanum, qui Hannibalem & Karthaginenses in Africa bello Pœnico secundo vicit. Sed & eum ^b impendio magis ex rebus gestis quam ex illo ³ ostento virum esse virtutis divinæ creditum est. Id etiam dicere haud piget, quod idem illi, quos supra nominavi, literis mandaverint Scipionem hunc Africanum ^c solitavisse noctis

INTERPRETATIO.

^a In historia Romana scriptum est. ^b multo magis. ^c saepe solitum esse.

NOTÆ.

¹ C. Oppius.] Julii Cæsaris familiaris amicus, a nonnullis creditus autor operum quæ Hirtio ab aliis tribuerentur.

² Generentur.] Pro gignerentur ab antiquato verbo geno.

³ Ostento.] Ostentum Labio definit esse contra naturam cujusque rei genitum fa-

ctumque. Ulpian. Tit. de Verb. signif. At Tullius lib. de nat. deor. Prædictiones, inquit, rerum futurarum, quæ aliud declarant, nisi hominibus ea qua sint ostendi, monstrari, portendi, prædici, ex quo illa ostenta, monstra, portenta, prædicia dicuntur?

extremo, ^d priusquam dilucularer, in capitolium ventitare, ac jubere
 aperi^e cellam Jovis, atque ibi solum diu demorari quasi consultantem de
 republica cum Jove; ædituosque ejus templi sæpe esse demiratos, quod
 solum id temporis in capitolium ingredientem canes semper in alios sæ-
 5 vientes neque latrarent eum neque incurrerent. Has vulgi de Scipione
 opiniones confirmare atque approbare videbantur dicta factaque ejus
 pleraque admiranda. Ex quibus est unum hujuscemodi. ^f Assidebat oppu-
 gnabatque oppidum in Hispania, situ, mœnibus, defensoribus validum
 & ^g mœritum, re etiam cibaria copiosum: nullaque ejus potiundi spes
 10 erat. Et quodam die jus in castris sedens dicebat: atque ex eo loco id op-
 pidum procul videbatur. Tum e militibus, qui in jure apud eum stabant, in-
 terrogavit quispiam ex more in quem diem locumque ^h vadimonium pro-
 mitti juberet. Et Scipio manum ad ipsam oppidi, quod obsidebatur, ar-
 cem protendens, ⁱ Perendie, inquit, sese sistant illo in loco. Atque ita fa-
 15 ctum. Die tertio, in quem ^k vadari jusserat, oppidum captum est: eodem-
 que die in arce ejus oppidi jus dixit.

INTERPRETATIO.

^d antequam luceret aurora ^e sacellum. | ⁱ post crasinam diem. ^k vadimonium sta-
^f obsidebat. ^g firmum & comœntu abundans. | ^h sponsionem sistendi in judicio.

CAPUT II.

*De Cællii Vindicis pudendo errore; quem offendimus in libris ejus,
 quos inscripsit antiquarum Lectionum.*

20 **T**urpe erratum offendimus in illis celebratissimis commentariis Le-
 ctionum antiquarum Cællii Vindicis hominis ^a Hercle pleraque
 haud indiligentis. Quod erratum multos fugit, ^b quamquam multa in
 Cællio reprehendendo etiam per calumnias rimarentur. Scripsit autem
 Cællius Q. Ennium in terdecimo libro annalium, cor, dixisse mascu-
 lino genere. Verba Cællii subiecta sunt. *Masculino genere, cor, ut*
 25 *multa alia, enuntiavit Ennius. Nam in terdecimo annali, quem cor,*
dixit. Adscripsit deinde versus Ennii duos:

^c *Hannibal audaci cum pectore dehortatur*

Ne bellum faciam; quem credidit esse meum cor?

Antiochus est, qui hoc dicit, Asiæ rex. Is admittitur & permovetur quod
 30 Hannibal Karthaginienfis bellum se facere populo Romano volentem de-
 hortetur. Hos autem versus Cællius sic accipit, tamquam si Antiochus
 sic dicat: Hannibal me ne bellum geram dehortatur. Quod cum facie,

INTERPRETATIO.

^a Certo fere omnibus in rebus satis ac-
 curati. ^b licet examinando scripta Cæ-
 sellii plurima redarguerent calumniose. | ^c Hannibal qui est fortis animi me deter-
 ret quominus geram bellum quem credit
 esse meum cor?

æqualem

æqualem cor putat habere me ei. Quam stultum esse me credit cum id mihi persuadere vult? Hoc Cæsellius quidem. Sed aliud longe Ennius. Nam tres versus sunt non duo ad hanc Ennii sententiam pertinentes. Ex quibus tertium versus Cæsellius non respexit.

Hannibal audaci cum pectore dehortatur

Ne bellum faciam; ^d quem credidit esse meum cor

Suasorem summum & studiosum robore belli.

Horum versusum sensus atque ordo sic opinor est. Hannibal ille audentissimus atque fortissimus, quem ego credidi (hoc enim est; *cor meum credidit*; proinde atque diceret, quem ego stultus homo credidi) fore summum suasorem ad bellandum, is me dehortatur, dissuadetque ne bellum faciam. Cæsellius autem forte ^e *παρὰ φύσιν* ista verborum caput *quem cor* dictum putavit, & *quem* accentu acuto legit, quasi ad cor referatur non ad Hannibalem. Sed non fugit me, si aliquis sit tam inconditus, sit posse defendi *cor* Cæsellii masculinum, ut videatur tertius versus separatim atque divise legendus, proinde quasi præcisus interruptisque verbis exclamet Antiochus; *suasorem summum*! Sed non dignum est eis, qui hoc dixerint, responderi.

INTERPRETATIO.

Id quem Hannibalem mea mens putavit | *ob fortitudinem. e negligentius conjuncti impulsorem magnum & autorem belli* | *Etione ista &c.*

CAPUT III.

Quid Tullius Tiro Ciceronis libertus reprehenderit in M. Catonis oratione, quam pro Rhodiensibus in senatu dixit; & quid ad ea, qua reprehenderat, responderimus.

CIVITAS Rhodiensis & insulæ opportunitate & operum nobilitate & navigandi sollertia navalibusque victoriis celebrata est. Ea Rhodiensis civitas, cum amica atque socia populi Romani foret, Persa tunc

NOTÆ.

1. *Civitas Rhodiensis.*] Consule quæ supra annotavimus.

2. *Operum nobilitate.*] Eminēbat inter alia colossus ille Rhodius, inter septem mundi miracula relatus, cujus inter crura divaricata aditus ad portum navibus patebat. Trecentis ante Christi ortum annis exstructus cum steterat. LXXXI. terræ motu prostratus est. Multo post, scilicet anno Christi MDCLIII. Mahuvias Saracenorum princeps Judæo cuidam Emeseno colossus contractus vendidit, cujus ære quingenti cameli onerati sunt,

ut refert Theophanes.

3. *Persa Philippi filio.*] Perſes qui ab aliis Perſeus appellatur, Macedonum rex ultimus a Carano, qui primus regnavit, quadragesimus: Romanos hæres paterni odii bello persecutus est: at ingenti clade proſtigatus ab Emilio Paulo consule, captivitate & imperii jactura temeritatis & avaritiæ poenas dedit Olymp. CLIII. an. I. U. C. MDLXXVII. ante Christum CLVII, *Livius. Plutarch. Velleius, &c.*

Philippi filio Macedonum rege, cum quo bellum populo Romano fuit, amico usa est: ^a conrixique sunt Rhodienses, legationibus Romam saepe missis, id bellum inter eos componere. Sed, ubi ista pacificatio perpetrari nequivit, verba a plerisque Rhodiensibus in concionibus eorum ad populum facta sunt, ut, si pax non fieret, Rhodienses regem adversus populum Romanum adjutarent. Sed nullum super ea re publicum decretum factum est. At, ubi Perses victus captusque est; Rhodienses pertimere ob ea quae compluries in cœtibus populi acta dictaque erant: legatosque Romam miserunt, ^b qui temeritatem quorundam popularium suorum deprecarentur; & fidem consiliumque publicum expurgarent. Legati postquam Romam venerunt, & in senatum intromissi sunt, verbisque suppliciter pro causa sua factis e curia excesserunt: sententiae rogari coepit. Cumque ^c partim senatorum de Rhodiensibus quererentur, maleque eos animatos fuisse dicerent, bellamque ^d eo illis faciendum censerent: tum M. Cato exsurgit; & optimos fidissimosque socios, quorum opibus diripiendis possidendisque non pauci ex ^e summatis viris intenti infestique erant, ^f defensum conservatumque pergit; orationemque inclutam dicit, quae & seorsum fertur inscriptaque est pro Rhodiensibus, & in quinto Originum libro scripta est. Tiro autem Tullius M. Ciceronis libertus sane quidem fuit ingenio homo eleganti, & haudquaquam rerum literarumque veterum indoctus: ^g eoque ab ineunte ætate liberaliter instituto adminiculatore & quasi administro in studiis literarum Cicero usus est. Sed profecto plus ausus est quam ut tolerari ignoscique possit. Namque epistolam conscripsit ad Q. Axium familiarem patroni sui confidenter & nimis callide, in qua sibimet visus est orationem istam pro Rhodiensibus acri subtilique ingenio & iudicio ^h per censuisse. Ex ea epistola ⁱ libitum forte nobis est reprehensiones ejus quasdam attingere; ^k majore scilicet venia reprehensuri Tironem, quam tum ille reprehendit Catonem. Culpavit autem primum hoc, quod Cato inerudite & ^l ἀσώτως, ut ipse ait, principio nimis insolenti nimisque acri & objurgatorio usus sit; cum vereri sese ostendit ne patres, gaudio atque lætitia rerum gestarum prospere de statu mentis suae deturbati, non satis ^m conspicerent; neque ad recta intelligendum consulendumque essent idonei, *In principiis autem, inquit, patroni, qui pro rebus dicunt, conciliare sibi & complacare iudices debent; sensusque eorum expectatione causa suspensos rigentesque homo-*

INTERPRETATIO.

^a Conati. ^b qui exorarent veniam temeritatis nonnullorum e civitate sua, & defendere probitatem & comitia totius urbis. ^c una pars senatorum expostularet de Rhodiensibus. ^d idcirco. ^e principibus. ^f incipit tueri ac propugnare. ^g Cicero.

eum ab adolescentia ex cultum artibus habuit adiutorem. hexaminasse. i casu placuit nobis. k nempe indulgentius. l impari. m benevolos reddere. n & severos lenire sententiis, &c.

NOTA.

4. Conspicerent.] Consipere respondet Græcorum verbo συσπέρω; idem est quod sapere.

affici verecundisq[ue] sententiis commulcere; non injuriis atque imperiosis minationibus confutare. Ipsum deinde principium apposuit; cujus verba hæc sunt. Scio solere plerisque hominibus rebus secundis atque ° prolixis atque prosperis animum excellere, superbiam atque ferociam auferere atque crescere. P Quod mihi nunc magna cura est, quia hæc res tam secunde processit, ne quid in consulendo adversi eveniat, quod nostras secundas res confuset; neve hæc lætitia nimis luxuriose eveniat. q Adversa res se domant & docent quid opus sit facto: r secunda res lætitia transvorsum trudere solent a recte consulendo atque intelligendo. t Quo majore opere edico suadeoque uti hæc res aliquot dies proferatur, dum ex tanto gaudio in potestatem nostram redeamus. Quæ deinde Cato u juxta dicit, ea, inquit, confessionem faciunt non defensionem; neque propulsationem translationemve criminis habent, sed cum pluribus aliis communicationem. Quod scilicet nihil ad u purgandum est. Atque etiam, inquit, insuper proficetur Rhodienses, qui accusabantur quod adversus populum Romanum x regi magis cupierint faverintque, id eos 15 cupisse atque fuisse utilitatis sue gratia; ne Romani, Persa quoque regem victo, ad superbiam ferociamque & immodicum modum insolecerent. Eaque ipsa verba ponit, ita uti infra scriptum est. Atque ego quidem arbitror Rhodienses noluisse nos ita depugnare uti depugnatum est; neque regem Persen vicisse; non Rhodienses id modo voluere, sed multos populos ac multas nationes y idem noluisse arbitror. z Atque haud scio an partim eorum fuerint, qui non nostra contumelia causa id noluerint evenire; sed enim id metuere, si nemo esset homo quem vereremur & quicquid luberet faceremus, ne sub solo imperio nostro in servitute nostra essent. Libertatis sue causa in ea sententia fuisse arbitror. Atque Rhodienses tamen Persen publice numquam adjuvare. Cogitate quanto nos privatim cautius facimus. Nam unusquisque nostrum, si quis a adversus rem suam quid fieri arbitratur, summa vi b contra mittit, ne adversus ea fiat. c Quod illi tamen perpeffi. Sed, quod ad principium reprehensum attinet; scire oportuit Tironem defensos esse Rhodienses a Catone, sed ut a senatore & consulari & censorio viro, d id, quod optimum esse publicum existimabat, suadente, non ut a patrono causam pro reis dicente. e Alia namque principia conducunt reos apud judices defendenti, & clementiam misericordiamque undique indaganti; alia, f cum senatus de republica consulitur, viro

INTERPRETATIO.

o abundantibus. p quia hoc negotium feliciter cecidit, id maxime ago, ut in consiliis nihil infelix accidat quod evertat nostram felicitatem, & ne hoc gaudium degeneret in libidinem nimiam. q adversitas subigit hominū animos, &c. r prosperitates gaudio avertunt a capiendis & perspicendis rebus consiliis. t unde magis hortor & impello ut remittatur in aliquot dies hoc negotium. u deinde paulopost. v ad resellendum crimen. x plus boni voluerint re-

gi. y noluisse nostram victoriam. z fortasse nonnulli fuere, qui noluerint nos esse victores ad opprobrium nostrum. a contra suam utilitatem. b defendit se. c & tamen passi sunt res suas everti. d qui hortabatur ad id quod credebat esse ex bono reipublica. e nam alia exordia adhibenda sunt oratori qui defendit reum coram judicibus, & ex omnibus rebus capiat benevolentiam & commiserationem judicis, f adhibenda sunt exordia.

D d ij

- auctoritate præstanti sententiis quorundam iniquissimis permoto, & pro utilitatibus publicis ac pro salute sociorum graviter ac libere indignanti simul ac dolenti. Quippe recte & utiliter in 3 disciplinis rhetoricum præcipitur iudices ^b de capite alieno deque causa ad sese non pertinenti cognituros, ex qua præter officium judicandi nihil ad eos simul periculi vel emolumenti redundaturum est, conciliandos esse ac propitiandos laudabiliter ac placabiliter & leniter existimationi salutique ejus qui apud eos accusatus est. At cum dignitas & fides & utilitas omnium communis agitur, ob eamque rem aut suadendum quid ut fiat, ⁱ aut fieri jam cœpto differendum est: tum qui se in hujusmodi principiis occupat ut benivolos benignosque sibi auditores paret, ^k otiosam operam in non necessariis verbis lumit. Jamdudum enim negotia periculaque ipsa rerum communia consiliis eos capiendis conciliant; & ipsi potius sibi exposcunt consultoris benivolentiam. Sed quod ait confessum Catonem noluisse
- 15 Rhodienses ita depugnari uti depugnatum est, neque regem Persen a populo Romano vinci, atque id eum dixisse non Rhodienses modo sed multas alias quoque nationes voluisse, sed id nihil ad purgandum extenuandumve crimen valere; jam hoc primum Tiro improbe mentitur. Verba ponit Catonis; & ^l aliis tamen eum verbis calumniatur. Non enim
- 20 Cato confitetur Rhodienses noluisse victoriam esse populi Romani, sed sese arbitrari dixit id eos noluisse: quod erat proculdubio suæ opinionis ^m professio, non Rhodiensium culpæ confessio. In qua re, ut meum quidem iudicium est, non culpa tantum vacat, sed dignus quoque laude admirationeque est; cum & ingenue & religiose dicere vilis est contra
- 25 Rhodienses quod sentiebat, & ⁿ parva sibi veritatis fide ipsum illud tamen, quod contrarium putabatur, flexit & transulit; ut eos iccirco vel maxime æquum esset acceptiores carioresque fieri populo Romano, quod cum & utiles illi essent & vellent regi, nihil tamen adjuvandi ejus gratia facerent. Postea verba hæc eadem oratione ponit. ^o *Ea nunc derepente*
- 30 *tanta nos beneficia ultro citroque, tantam amicitiam relinquemus? Quod illos dicimus voluisse facere, id nos priores facere p occupabimus?* Hoc, inquit, ^q enthymema nequam & vitiosum est. Responderi enim potuit; occupabimus certe: nam, si non occupaverimus, opprimemur, incidendumque erit in insidias a quibus ante nos ^r non caverimus. Recte, inquit, hoc vitio dat Lucilius poetæ Euripidi; quod, cum ^s Polyphontes rex pro-
- 35

INTERPRETATIO.

g institutionibus oratoriis. h de vita alterius. i cum aliquid jam fieri incepit. k inutilem. l propter alia verba. m declaratio. n acquisito nomine veridici, declinavit & alio deorsus, id quod videbatur nocere causæ Rhodiensium. o an

negligemus tanta hinc & inde officia insperantibus collata. p præveniemus. q hoc argumentum nullum, imo malum est. r non præviderimus nobis. s in hoc Lucilius reprehendit poetam Euripidem.

NOTA.

5. Polyphontes rex.] Polyphontes oc- ciso Cresphonte Messenæ in Peloponneso rege tyrannidem invasit, & reginam

Meropen ad conjugium coegit: nec multo post ab uxoris filio interfectus est.

pterea se interfecisse fratrem diceret quod ipse ante consilium de nece ejus cepisset, Merope fratris uxor hisce eum⁵ verbis eluserit.

^u Εἰ γὰρ σ' ἐμάλλειν, ὡς σὺ φῆς, κτείνην πότις,

κτὴν δὲ σὺ μάλλειν, ὡς ῥέον⁶ παρὼν δίδω.

At hoc enim, inquit, plane stultitiæ plenum est, eo consilio atque ea fini facere velle aliquid, uti numquam id facias quod velis. Sed videlicet Tiro animum non advertit non esse in omnibus rebus cavendis eandem causam; neque humanæ vitæ negotia & actiones & officia vel occupandi vel differendi vel etiam ulciscendi vel cavendi similia esse⁶ pugnae gladiatoria. Nam gladiatorii composito ad pugnandum⁷ pugnae hæc ptoposita fors est, aut occidere si occupaverit, aut occumbere si cessaverit. Hominum autem vita non tam iniquis neque tam indomitis necessitatibus⁸ circumscripta est, ut iccirco prior injuriam facere debeas, quam, nisi feceris, pari possis. Quod tantum aberat a populo Romano; ut sæpe etiam in sese factas injurias ulcisci neglexerit. Post deinde usum esse Catonem dicit in eadem oratione argumentis parum honestis & nimis audacibus, ac non viri ejus, qualis fuit,⁹ sed vaftris ac fallaciosis & quasi Græcorum sophistarum sollertiis. Nam, cum objiceretur, inquit, Rhodiensibus quod bellum populo Romano facere voluissent, negavit pane, & ignosci poposcit quia id non fecissent & si maxime voluissent; induxisseque eum dicit quam dialectici¹⁰ epagogen appellant, rem admodum insidiosam & sophisticam, neque ad veritatem magis quam ad captiones repertam; cum conatus sit exemplis decipientibus colligere confirmareque, neminem, qui male facere voluit, plecti æquum esse, nisi, quod factum voluit, etiam fecerit. Verba autem ex ea oratione M. Catonis hæc sunt. Qui acerrime adversus eos¹¹ dicit, ita dicit; hostes voluisse fieri. Et quis tandem qui est nostrum, quod ad sese attinet, æquum censeat quemquam pœnas dare ob eam rem, quod arguatur male facere voluisse? Nemo opinor. Nam ego, quod ad me attinet, nolim. Deinde paulo infra ita dicit. Quid nunc^b? Et qua tandem lex est tam acerbæ, qua dicat;^c Si quis illud facere voluerit mille nummis, dimidium familia multa esto: Si quis plus quingenta jugera habere voluerit; tanta pœna esto: Si quis majorem pecudum numerum habere voluerit;

INTERPRETATIO.

t ejus rationem refusaverit.

^u Si enim, ut tu dicis, te interfeciturus erat maritus meus:

sportebat & te in futurum id differre, cum prope esset tempus id faciendi.

^x hæc est posita conditio certaminis, ut

vel interficiat si prævenerit adversarium, vel interficiatur si omittat prævenerit. y exposita est. z callidis & captiosis, a inductionem. b dicam. c Si quis in eam rem insumere voluerit mille nummos, multetur dimidia parte bonorum suorum.

NOTA.

6. Pugna gladiatoria.] Gladiatores servi fuere, qui ad populi Romani delectationem pugnabant in ludis publicis, ac mutuis sese vulneribus conficiebant. Gladiatorium munus, ut ex Valerio

Maximo & Epitome Liviana constat, primi M. & D. Bruti, in patris defuncti memoriam edidere anno U. C. cccxc. Appio Claudio & M. Fulvio coll. ante Christum cclxiv.

D d iij

tantum^c damni esto. Atqui nos omnia plura habere volumus, & id nobis impune est. Postea ita dicit. *Sed si honorem non equum est haberi ob eam rem, quod bene facere voluisse quis dicit neque fecit tamen; 7 nec Rhodiensibus ob-erit, non quod male fecerunt, sed quia voluisse dicuntur facere.* His argumentis Tiro Tullius M. Catonem contendere & conficere dicit Rhodiensibus quoque impune esse debere; quod hostes quidem esse populi Romani voluissent, etiam maxime non fuissent. Dissimulari autem non posse ait, quin paria & consimilia non sint ^f plus quingenta jugera habere velle, & quod plebiscito colonis prohibitum fuit; & bellum injustum atque impium^g populo Romano facere velle: neque item ^h inficiari posse, quin alia causa in præmio sit, alia in pœnis. Nam beneficia, inquit, promissa ⁱ opperiri oportet, neque ante remunerari, quam facta sint: injurias autem imminentes præcavisse ^k justum est quam expectavisse. Summa enim professio stultitiæ, inquit, ^l est non ire obviam sceleribus cogitatis, sed ^m manere opperiri-que, ut, cum admissa & perpetrata fuerint, tum denique, ubi quæ facta sunt infecta fieri non possunt, pœniantur. Hæc Tiro in Catonem non minus frigide sane quam inaniter. Sed enim Cato non nudam neque solitariam nec ⁿ improtectam hanc epagogen facit: sed multis eam modis ^o præfulcit, multisque aliis argumentis convelat: &, quia ^p non Rhodiensibus magis quam reipublicæ ^q consultabat, nihil sibi dictu- factuque in ea re turpe duxit, ^r quin omnium sententiarum via servatum ire socios niteretur. Ac primum ea ^s non incallide conquirit, quæ non jure naturæ aut jure gentium fieri prohibentur, sed jure legum ^t rei alicujus medendæ aut temporis causa jussarum: sicut est de numero pecoris & ^u de modo agri præfinito aut ejusmodi aliquo. In quibus rebus, quod prohibitum est fieri, per leges quidem non licet; velle id tamen facere, si liceat, inhonestum non est. Atque eas res ^v contulit seorsum, miscuitque cum eo quod neque facere neque velle per sese honestum est; tum deinde, ^x ne disparilitas collationis evidens fieret, pluribus id propugnaculis defen- ^y dat: neque tenues istas & ^z enucleatas voluntatum in rebus illicitis reprehensiones, qualia in philosophorum otio disputantur, magnificat; sed id solum summa ope nititur, ut causa Rhodiensium, quorum amici-

INTERPRETATIO:

^c damnum accipias. ^d nullam subimus pœnam. ^e nocebit. ^f hæc duo. ^g quod plebis decreto vetitum fuerat agricolis. ^h negari. ⁱ expectare. ^k magis. ^l non prævenire crimina meditata. ^m tandem casti-
gentur, postquam ea quæ facta sunt non possunt non esse facta. ⁿ infirmam illam inductionem. ^o confirmat & exornat plu-
rimis rationibus. ^p consilium dabat. ^q co-

nando conservare socios qualicunque ratione omnium opinionum. ^r non sine industria. ^s quæ præscripta sunt ad occurrendum aliquibus criminibus, aut propter aliquas occasiones. ^t de terminis agrorum constitutis, aut similibus rebus. ^u separatim collegit. ^x ne dissimilitudo comparationis manifesta appareret, plurimis id argumentis corroborat. ^y accuratas.

NOTA

7. Nec Rhodiensibus.] Locum hunc prius legebatur, Rhodiensibus talo erit sic restituit Lambecius ex M^s. regio: non quod male fecerunt, &c.

tam retineri ^a ex republica fuit, aut æqua judicaretur, aut quidem certe
 ignoscenda: atque interim neque fecisse Rhodienfes bellum neque facere
 voluisse dicit; interim autem facta sola censenda dicit atque in iudicium
 vocanda, sed voluntates nudas inanefque neque legibus neque pœnis
 fieri obnoxias: interdum autem, quasi deliquisse eos concedat, ignosci
 postulat, & ^a ignoscentias utiles esse rebus humanis docet; ac, nisi ignos-
 cant, ^b metus in republica rerum novarum movet: sed enim contra, si
 ignoscatur, conservatum iri ostendit populi Romani magnitudinem. Su-
 perbiæ quoque crimen, quod tunc præter cetera in senatu Rhodiensibus
 objectum erat, mirifica & præpe divina responsionis figura ^c elusit & eluit. 5
 Verba adeo ipsa ponemus Catonis; quoniam Tiro ea prætermisit. *Rho-
 dienses superbos esse aiunt, id objectantes quod mihi a liberis meis minime
 dici velim. Sint sane superbi. Quid id ad nos attinet? Idne irascimini &
 quis superbior est quam nos?* Nihil prorsus hac compellatione dici potest
 neque gravius neque ^d munitius adversus homines superbissimos facta, qui
 superbiam in sese amarent, in aliis reprehenderent. Præterea ^e animadver-
 tere est in tota ista Catonis oratione ^f omnia disciplinarum rhetoricarum
 arma atque subsidia mota esse. Sed non proinde ut in decursibus ludicris
 aut simulachris præliorum voluptariis fieri videmus; non, inquam, di-
 stincte nimis nimisque compite atque ^g modulate res acta est. Sed quasi 10
 in ^h ancipiti certamine, cum sparsa acies est, multis locis ⁱ Marte vario
 pugnatur: sic in ista sum causa Cato, cum superbia illa Rhodiensium
 famosissima multorum odio atque invidia flagraret, omnibus ^k promisce
 tuendi atque propugnandi modis usus est: & nunc ut optime meritos
 commendat; nunc, tamquam si innocentes purgaret, ne bona divitiæ
 que eorum expetantur, objurgat; nunc etiam quasi sit erratum, ^l depre-
 catur; nunc ut necessarios reipublicæ ostentat; nunc clementiæ nunc man-
 fuerudinis majorum, nunc utilitatis publicæ commonefacit. Eaque om-
 nia distinctius numerosiusque ac compitius fortasse dici potuerunt: fortius
 atque vividius potuisse dici non videntur. Inique igitur Tiro Tullius, 15
^m qui ex omnibus facultatibus tam opulentæ orationis aptis inter sese &
 coherentibus parvum quippiam ⁿ nudumque sumsit, quod ^o obtrectaret;
 tamquam non dignum M. Catone fuerit quod delictorum non perpetra-
 torum voluntates tantum non censuerit pœnierdas. Commodius autem
^p erectiusque de his meis verbis, quibus Tullio Tironi respondi modo, 20
 existimabit iudiciumque faciet, qui & orationem ipsam Catonis totam ac-
 ceperit in manus, & epistolam Tironis ad Axium scriptam requirere &

INTERPRETATIO.

^a profuit reipublica. ^a veniam utilem esse
 &c. ^b timorem inficit ne nova turba in
 republica oriantur. ^c avertit & purgat.
^d validius. ^e notari potest. ^f adhibita esse
 omnia artificia & argumenta institutio-
 num oratoriarum: sed non velut in scho-
 lis & in umbratili exercitatione ad osten-

tationem cernimus adhiberi. ^g eleganter
 res tractata est. ^h ubi dubia est victoria.
ⁱ victoria manente incerta. ^k sine discrimi-
 mine. ^l rogat ne puniantur. ^m inter om-
 nia ornamenta tam splendida orationis
 inter se se connexa. ⁿ separatim. ^o vi-
 temperaret. ^p confidentius.

legere curaverit. Ita enim nos sincerius exploratiusque vel corrigere poterit vel probare.

CAPUT IV.

Cujusmodi servos & quam ob causam Caelius Sabinus juris civilis auctor pileatos venundari solitos scripserit, ^a & quae mancipia sub corona more majorum venerint; atque idipsum, sub corona, quid sit.

^b **P**ileatos servos venum solitos ite quorum nomine venditor nihil praestaret, ^c Caelius Sabinus jurisperitus scriptum reliquit. Cujus rei causam esse ait, quod hujusmodi conditionis mancipia ^e insignia esse in vendendo deberent, ut emtores errare & capi non possent; neque lex vendundi ^d opperienda esset: sed oculis jam perciperent quodnam esset mancipiorum genus. *Sicuti*, inquit, *antiquitus mancipia jure belli capta* ^e *coronis induta venibant, & ideo dicebantur sub corona venire. Namque ut ea corona signum erat captivorum venalium; ita pileus impositus demonstrabat ejusmodi servos venum dari, quorum nomine emptori venditor nihil praestaret.* Est autem alia rationis hujus opinio cur dici solitum sit captivos sub corona venundari; quod milites, custodiarum causa, captivorum venalium ^f greges circumstarent: eaque circumstatio militum corona appellata sit; sed id magis verum esse, quod supra dixi, Cato quoque in libro, quem compoluit de re militari, docet, Verba sunt haec Catonis: *Ut populus sua opera potius ob rem bene gestam coronatus & supplicatus eat, quam re male gesta coronatus* ^h *veneat.*

INTERPRETATIO.

^a Et qui servi juxta consuetudinem antiquorum venditi fuerint sub corona. ^b Caelius Sabinus jurisperitus scriptis tradidit solitos esse vendi servos pileis instructos; de quibus venditor nullam cau-

tionem dabit, si laborarent aliquo vitio; c. deberent habere aliqua signa. d. desideranda. e. coronis ornata vendebantur. f. circumstingerent turbas. g. habeas supplicationes. h. vendatur.

NOTAE.

1. *Pileatos servos.*] Romanis olim apertum & sine tegmine caput fuit, praeterquam in sacris, in ludis, in Saturnaliibus, in peregrinatione, & in militia. Unde refert Suetonius Julium Caesarem ad celandam calvitii deformitatem jus coronae laudis perpetuo gestandae a senatu populoque sibi decretum libenter arripuisse. Quid ergo, dicat aliquis, non caput aperiebant honoris causa? Nempe id tum accidebat, autore Plutarcho in Quaestionibus Romanis, cum forte caput veste injecta tectum haberent, saepe

enim togae limbum ad defendendum solem, aut ventum, aut pluviam in caput rejiciebant. Ceterum servi cum in libertatem asseriebantur, dicebantur ad pileum vocari: quando autem ita vendebantur ut de moribus illorum nulla daretur cautio, pileum gestabant; quippe qui vel mererentur, vel nimium afficerent libertatem, cujus adeptus praecipuum insigne fuit pileus.

2. *Caelius.*] Hic Vespasiani temporibus, teste Pomponio, plurimum potuit.

CAPUT

CAPUT V.

Historia de Polo histrione memoratu digna.

Histrion in terra Græcia fuit fama celebri, qui gestus & vocis claritudine & venustate cæteris ^a antistabat. Nomen fuisse aiunt Polum. Tragedias poetarum nobilium ^b scite atque asseverate actitavit. Is Polus unice amatum filium morte amisit. Eum luctum cum satis visus est eluxisse, rediit ad quæstum artis. In eo tempore Athenis ^c Electram Sophoclis acturus gestare urnam quasi cum Orestis ossibus debebat. Ita compositum ^e fabulæ argumentum est, ut veluti fratris reliquias ferens Electra compleret commisereturque interitum ejus qui per vim extinctus existimatur. Igitur Polus lugubri habitu Electræ indutus ossa atque urnam ^e sepulchro tulit filii, ^d & quasi ^f Orestis amplexus opplevit omnia non simulachris neque ^e imitamentis, sed luctu atque lamentis veris & ^f spirantibus. Itaque cum agi fabula videretur, ^g dolor accitus est.

INTERPRETATIO.

^a Præstabat. ^b eleganter & audacter | ^e nens urnam Orestis. ^e figmentis. ^f animad-
declamavit. ^c tragedia. ^d & quasi te- | ^g verus dolor apparuit.

NOTÆ.

1. *Histrion.*] *Histriones*, inquit Festus, dicti quod primum ex *Histris* venerint, actores fabularum personati prodibant in theatrum.

2. *Electram Sophoclis.*] Sophocles in tragedia cui titulus est *Electra*, inducit Orestem ignotum, qui ad probandam Electræ sororis in se amicitiam, of-

fert ipsi cineres supposititios Orestis de cujus morte nonnihil falso rumore inaudierat. Electra cineres, ut putabat, demortui fratris complectens in mirabiles affectus erumpit.

3. *Orestis.*] Orestes Agamemnonem patrem occisum Clytemnestræ matris nece ultus est.

CAPUT VI.

Quid de quorundam sensuum naturalis defectione Aristoteles scripserit.

EX quinque his sensibus quos animantibus natura tribuit, visu, auditu, ¹ gustu, tactu, odoratu, quos Græci ὄψιν, ἀσυν, ἄσυν, ἀσυν, ὄσπον-
ον appellant, quædam animalium alia alio carent; & aut cæca natura gignuntur aut ^a inora inauritave. Nullum autem gigni animal Aristoteles

INTERPRETATIO.

^a Sine ore, sine auribus.

NOTÆ.

1. *Inora.*] Habetur in editione As- cum fateatur animalia omnia saltem
censu inodora: nec id alienum est a | perfecta gustus sensum habere, nullum
mente Aristotelis & ipsius Gellii, qui | sine ore videtur admittere.

Eg

dicit, quod aut gustus sensu careat aut tactus. Verba ex libro ejus, quem
^b 2. Περὶ μνήμης composuit, hæc sunt. Ἐπεὶ δὲ ἀπλὸν καὶ πλὴν αὐτῶν πάντα ἔχει,
 πλὴν οὐκ ἔστι ἀπλὸν ζῶον.

INTERPRETATIO.

^b de memoria. c tactum autem & gustum omnia habent animalia, præter imperfecta animalia.

NOTA.

2. Περὶ μνήμης.] Notat Hartungus lo- | somno & vigilia; minime vero, quod
 cum hunc excerptum esse ex libro de | ait Gellius, ex libro de memoria.

CAPUT VII.

⁵ An, affatim, quasi admodum, prima acuta pronuntiandum sit; & que-
 dam isidem non^a incuriose tractata super aliarum vocum accentibus.

¹⁰ Annianus poeta, præter ingenii amœnitates, literarum quoque ve-
 terum & rationum in literis ^b oppido quam peritus fuit: & ser-
 mocinabatur mira quadam & ^c scita suavitatem. Is affatim, ut, admodum
^a prima acuta non media pronuntiabat; atque ita veteres locutos censebat.
 Itaque se audiente Probum Grammaticum hos versus in Plauti^d Cistella-
 ria, legisse dicit.

^e Potin' es tu homo facinus facere strenuum?
 Aliorum est affatim qui faciant. Sane ego
 Me volo fortem perhiberier virum.

¹⁵ Causamque esse huic accentui dicebat, quod, affatim, non essent duæ
 partes orationis, sed utraque pars in unam vocem coaluisset; sicuti in eo
 quoque, quod exadversum dicimus, secundam syllabam debere acui exi-
 stimabat; quoniam una non duæ essent orationis partes: atque ita oportere
 apud Terentium legi dicebat in his versibus.

²⁰ In quo hæc discebat ludo exadversum loco
 Tonstrina erat quadam.

Addebat etiam quod, ad, & præverbium tum ferme acueretur cum signi-
 ficaret ^f mirum, quam intentionem nos dicimus, sicuti adfabre & admodum
 & adprobe dicuntur. Cætera quidem satis commode Annianus. Sed hanc
²⁵ particulam, ad, semper cum ^h intentionem significaret acui putavit; non id

INTERPRETATIO.

^a Indiligerter. ^b certe maxime versa- | piant. Ego certe volo asimari vir gene-
 sus fuit. ^c eleganti. ^d comœdia sic in- | rosus. ^e erat taberna tonsoris a regione
 scripta. ^e homo, an potes suscipere factum | loci, in quo hæc docebatur. ^g præpositio
 egregium? Satis multi sunt qui susci- | posita ante verbum. ^h amplificationem.

NOTA.

1. Annianus poeta.] Hic Trajani & | 2. Prima acuta.] Romani in syllabarum
 Hadriani temporibus altero post Chri- | tenore ad quantitatem non semper atten-
 stum natum sæculo claruit, | debant, ut patet ex Prisciano.

perpetuum videtur. Nam & , *adpotus* cum dicimus & *adprimus* & *adprime* : intentio his in verbis demonstratur : neque tamen , *ad* , particula satis commode accentu acuto pronuntiatur, *Adprobus* tamen , quod significat *valde probus* , ³ ¹ non inficias eo quin prima syllaba acui debeat. Cæcilius in comœdia, quæ inscribitur TRIUMPHUS, vocabulo isto utitur.

Hierocles hospes est mihi adolescens adprobus.

Num igitur in istis vocibus, quas nos acui diximus, ea causa est quod syllaba insequitur natura longior, quæ non ferme patitur acui priorem in vocabulis syllabarum plurium quam duarum? *Adprimus* autem *longe primum* L. Livius in Odyssæa dicit in hoc versu.

Ibi denique vir summus adprimus Patroclus.

Idem Livius in Odyssæa *præmodum* dicit, quasi *admodum*. *Parcentes*, inquit, *præmodum*. Quod significat *supra modum*; dictumque est quasi *præter modum* : in quo scilicet prima syllaba acui debuit.

INTERPRETATIO.

i non nego.

NOTA.

3. Non inficias eo.] Inficias eo dicendum an inficias? Si per e scribatur, derivabitur ab *in* & *facio*, quasi quis se fecisse neget : si per t, ab *in* & *facior*, quasi infiteor, ut ait Festus.

CAPUT VIII.

Res ultra fidem tradita super amatore delphino & puero amato.

¹ **D**elphinos Venerios esse & amafios non modo historiæ veteres sed recentiores quoque ^b memoriæ declarant. Nam & ² sub Cæsaribus, ³ in Puteolano mari, ut Apion scriptum reliquit, & aliquot sæculis apud ⁴ Naupactum, ut Theophrastus tradidit, amatores flagrantissimi quidam delphinorum cogniti compertique sunt. Neque ii amaverunt, ⁵ quod sunt ipsi genus, sed pueros forma liberali in naviculis forte aut in vadis litorum conspectos miris & humanis modis ^d arserunt. Verba subscripsi.

INTERPRETATIO.

a Salaces & amatores. b historia. c alios delphinos qui sunt ejusdem speciei. d amaverunt supra modum.

NOTÆ.

1. Delphinos Venerios.] Inter alia quæ de delphinis plurima traduntur commentitia, etiam innatus ille in pueros amor referendus est, ut ridiculum illud prætermittam, Simonis nomen eis gratum esse, quoniam simi sunt. Delphinum Galli vocamus marinum suæ corrupta voce *Masfœm*.

2. Sub Cæsaribus.] Id Plinius refert accidisse sub Augusto, qui uno antequam Gellius floreret, sæculo imperavit.

3. Puteolano mari.] Puteoli urbs Campaniæ in Italia ad mare posita : alias Dicæarchia, nunc dicitur *Puzzole*.

4. Naupactum.] Naupactus urbs Achaïæ ad sinum Corinthiacum hodie *Lepante* appellatur, ingenti Turcarum clade celebris. A navibus ibi compactis, ut ait Strabo lib. IX. nomen habuit, sive ibi Heraclidæ classē fabricati sint, sive iis priores Locri, quod Ephorus putat.

Ee ij

Apionis eruditi viri ex *Ægyptiacorum* libro quinto : quibus delphini aman-
tis & pueri non abhorrentis consuetudines , lusus , gestationes , auriga-
tiones refert ; eaque omnia sese ipsum multosque alios vidisse dicit.^c *ὁ αὐτὸς*
δ' οὖν εἶδον πρὸς Δικαιοκρίαν δελφίνα ἐρώντα παιδὸς , καὶ πρὸς παιδικῷ ἐπισημαῖον
φωνῷ . ἀπὸρ οὖν καὶ περσινὴν ἰχθυόντα ὃ ἰχθυὸς ἀνέβητο τὸν παῖδα ἐπὶ τῶν ἰώτων ,
καὶ τὰς ἀλγύδας περιέλλων , ἵνα μὴ τὸν ποδὸν ἔχοντα ῥέοντα ἀρῶμεν , καὶ ἰππιδὸν
περιέβηκότα μέχρι ὁ διακασίων αἰτῆρα σαρδίων· ἐξέχευτο δ' ἄρα ἡ Ρώμη καὶ πᾶσα ἡ
Ἰταλία διέσασθαι ἰχθυὸν νηχόμενον ὑπὸ ἔρωτος . Ad hæc adjicit rem non mi-
nus mirandam . Postea , inquit , idem ille puer delphino amœnus morbo
affectus^f obiit suum diem . At ille amans ; ubi sæpe ad litus solitum ad-
navit , & puer qui in primo vado adventum ejus & opperiri consueverat ,
nunquam fuit ;^h desiderio tabuit exanimatusque est ; & in litore jacens ,
inventus ab his qui rem cognoverant , in sui pueri sepulchro humatus est .

INTERPRETATIO.

<p>c & ipse igitur vidi prope Dicaarchiam delphinum amatorem pueri , & ad pueri- lem advolantem vocem . Igitur & ad- navans piscis admittebat puerum dorso , & aculeos pinna recondebat , ut ne ama- bile corpus dilacerarent , & quasi equo</p>	<p>invectum ad ducenta duxit stadia ; exi- bat igitur Roma & omnis Italia ad vi- dendum piscem natantem ex amore pueri . f mortuus est . g expectare . h dolore exa- ruit & mortuus est .</p>
--	---

NOTA.

γ . Δικαιοκρίαν σαρδίων .] Stadium spatium
est 125 . passuum , sexdecim stadia leu-
cam Gallicam faciunt : unde ducenta
stadia ad duodecim circiter leucas no-
strates revocantur .

CAPUT IX.

15 Peposci & memordi , pepugi , & spepondi , & cecurri plerisque veterum
dixisse , non uti postea receptum est dicere , per , o , aut per , u , literam in
prima syllaba positam , sed per , e , atque id Græca rationis exemplo di-
xisse : præterea notatum , quod viri non indocti neque ignobiles , a verbo
descendo non descendi , sed descendidi dixerunt .

20 **P**eposci , momordi , pupugi , cucurri , probabiliter dici videntur : atque
ita nunc omnes ferme doctiores hujuscemodi verbis utuntur . Sed
Q. Ennius in Satyris , memorderit , dixit per , e , literam , non momorde-
rit . Meum , inquit , non est ; at si me canis memorderit . Item Laberius
in^a Gallis . De integro patrimonio meo centum milia nummum^b memordi .
Item idem Laberius in^c Coloratore .

25

Itaque levi
Pruna percoctus simul sub dentes mulieris

INTERPRETATIO.

a Comœdia quæ dicitur Galli . b consumpsi . c comœdia quæ inscripta est Co-
lprator .

Veni, bis ter memordit.

Item P. Nigidius de animalibus libro secundo. *Serpens si memordit, gallina deligitur & opponitur.* Item Plautus in Aulularia. *Admemordit hominem.* Sed idem Plautus in Trigeminis non *pramordisse* neque *pramordisse* dixit, sed *pramorsisse*.

Ni fugissem, inquit, medium, credo, pramorsisset.

Item 2 Atta in Conciliatrice. *Ursus se memordisse autumat. Peposci* quoque non *peposci* Valerius Antias libro Annalium quadragesimo quinto scriptum reliquit. Denique Licinius tribunus plebei^d *perduellionis ei diem dixit, & comitiis diem a Q. Marcio pratore peposcit. Pepugero* æque 10 Atta in Edilicia dicit. *Sed si pepugero, metuet.* Alium quoque Tiberonem libro ad C. Oppium scripto *occecurrit* dixisse Probus annotavit, & hæc ejus verba apposuit. *Si generalis species occecurrit.* Idem Probus Valerium Antiatem libro historiarum duodecimo *sponde-* 15 *derant* scripsisse annotavit; verbaque ejus hæc posuit. *Tib. Gracchus, qui quaestor C. Mancino in Hispania fuerat, & ceteri qui pacem sponde-* 20 *derant.* Ratio autem dictionum hæc esse videri potest: quoniam Græci in quadam specie præteriti temporis, quod *παρακείμενον* appellant, secundam verbi literam in, *σ*, plerumque vertunt, *ῥάφα γάφα, πῶσσι πῶσι, λαλῶ λαλάησι, κερτῶ κερτάησι, λούω λέλουσι.* Sic ergo *mordeo* 25 *memordi, posco peposci, tendo tetendi, tango tetigi, pungo pepugi, spondeo spondei, curro cecurri, tollo tetuli* facit. Sic & M. Tullius & C. Cæsar *mordeo memordi, pungo pepugi, spondeo spondei*, dixerunt. Præterea inveni a verbo *scindo* simili ratione non *sciderat* sed *scesciderat* dictum esse. L. Attius in 3 Sotadicorum libro primo *scesciderat* dixit. Verba hæc sunt. 25

INTERPRETATIO.

d assignavit ipsi diem quo dilueret | facio, feci: loquor, loquutus sum: te-
crimen rebellionis. e scribo, scripsi: | neo, tenni: lavo, laui.

NOTÆ.

1. *Gallina deligitur.*] Ferunt gallinam nigram, si viva discerparur & recenti vulnere admoveatur, præsentis remedio serpentum morsus sanare.

2. *Atta.*] Q. Atta scripsit comœdias, quas cum sæpius citent grammatici, probabile est aliquo fuisse in pretio, tamen ejus fabulas ut indignas carpere Horatius in arte poetica videatur. Attæ cognomen, ut tradit Nonius, illis fuit impositum qui eo pedum vitio laborabant, ut magis inniterentur plantis quam libere ambulant. Obiisse Romæ & in via Prænestina sepultus fuisse dicitur, Olymp. CLXXIV. an. III. ante Christum LXXXII.

3. *Sotadicorum.*] Sotadicorum ver-
sum autor fuit Sotades vir turpissimus,

quibus versibus omnes nefandarum libidinum species describit. Sotadicum aut Sotadæum carmen pedes habet septem, ut observavit Atilius Fortunatianus in Arte. Primus spondeus, secundus iambus, tertius spondeus, quartus iambus, quintus & sextus tribrachys, ultimus spondeus. Potest totus constare ex meris trochæis. Sotadici versus etiam dicuntur reciproci, cum voces omnes ordine retrogrado versus pariter conficiunt, hic enim versus,

Musa mihi causas memora quo numine lafo.

si recurat,

Lafo numine quo memora causas mihi musa, Sotadicus est.

Ee ii]

Non ergo aquila ita, uti predicant, ^f scēsciderat pectus. Ennius quoque & Valerius Antias, in libro historiarum septuagesimo quinto, verba hæc scripsit. Deinde funere locato ad forum descendidit. Laberius quoque in Catulario ita scripsit.

Ego mirabar quomodo mamma mihi descendiderant.

INTERPRETATIO.

^f discerpserat.

CAPUT X.

Ufuscapio & copulate & recto vocabuli casu dicitur; ita pignoris capio conjuncte & eadem vocabuli forma dictum est.

UT hæc ^a ususcipio dicitur copulato vocabulo, a, litera in eo ^a tractim pronunciata; ita pignoris capio junctæ sunt partes, & producte dicebatur. Verba Catonis sunt ex primo epistolicarum questionum, Pignoris capio ob ^a as militare, quod as a tribuno ærario miles accipere debebat, vocabulum seorsum fit. Per quod satis ^b dilucet hanc capionem possē dici, quasi hanc capionem, & in usu & in pignore.

INTERPRETATIO.

^a Longa. ^b apparet.

NOTÆ.

1. *Ufuscapio.*] Est acquisitio vel ad- quod lege definitur.
fectio dominii confirmata, cum | 2. *As militare.*] Vide notas in cap.
quis rem possedit per id omne tempus | VIII. lib. I.

CAPUT XI.

Neque levitatem neque nequitiam ea significatione esse, qua in vulgi sermonibus dicuntur.

Levitatem plerumque nunc pro inconstantia & mutabilitate dici audio, & nequitiam pro sollertia astutiaque. Sed veterum hominum qui proprie atque integre locuti sunt leves dixerunt, quos vulgo nunc viles & nullo honore dignos dicimus; & levitatem appellaverunt proinde quasi vilitatem: & nequam hominem ^b nulli rei neque frugis bonæ; quod genus ^c Græci fere ^d ἀπὸ τοῦ ἢ ἀκόλαστον ἢ ἀχρεῖον ἢ ἀχρηστον ἢ κακὸς τροπον ἢ μακρόν dicunt. Qui exempla horum verborum requirit, ne in libris nimis remotis quærat, inveniet ea in M. Tullii ^e secunda Antonianarum. Nam, cum genus quoddam

INTERPRETATIO.

^a Pure. ^b hominem nihili & virtutis expertem. ^c hominum, ^d dissolutum, aut effrangentem, aut inusilem, aut ineptum, aut male moratum, aut sordidum. ^e secunda Philippica.

sordidissimum vitæ atque victus M. Antonii idem demonstraturus esset, quod in caupona delitesceret, quod ad vesperum perpotaret, quod ore involuto iter faceret ne cognosceretur; hæc & alia ejusmodi cum in eum dicturus esset, *Videte*, inquit, *hominis levitatem*. Tamquam prorsus ista dedecora hoc vitio in homine notarentur. At postea . cum in eundem Antonium probra quædam alia ludibriosa & turpia ingessisset, ad extremum hoc addidit. *O hominem nequam! Nihil enim magis proprie possum dicere*. Sed ex eo loco M. Tullii verba ^f compluscula libuit ponere. *At videte levitatem hominis. Cum ¹ hora diei decima fere ad ² saxa rubra venisset, delituit in quadam cauponula; atque ibi se & occulens perpotavit ad vesperum. inde ³ cisto celeriter ad urbem advektus domum venit ore involuto. Janitor rogat, Quis tu? A Marco tabellarius. Confestim ad eam, cuius causa venerat, deducitur; eique epistolam tradit. Quam illa cum legeret flens (erat enim scripta amatorie: ⁴ caput autem literarum hoc erat; sibi cum illa ⁵ mima posthac nihil futurum; omnem se amorem abjecisse illius atque in ⁶ hanc transfudisse) cum mulier staret uberius; homo misericors ferre non potuit: caput ⁷ aperuit: in collum invasit. O hominem nequam. Nihil enim magis proprie possum dicere. Ergo ut te ⁸ catamitum necopinato cum ostendisses præter spem mulier aspiceret, iccirco urbem terrore nocturno, Italiam multorum dierum metu perturbasti? Consimiliter Q. quoque Claudius in primo annalium, nequitiam appellavit luxum vitæ prodigum effusumque in hisce verbis. Persuadenti cuidam adolescenti Lucano, ⁹ qui apprimè summo genere gnatus erat, sed luxuria & nequitia pecuniam magnam consumserat. M. Varro in libris de lingua Latina, *Ut ex non & volo*, inquit, *nolo fit; se ex ne & quicquam, media ¹⁰ extrita syllaba, compositum est, nequam.* P. Africanus pro se contra Tib. Ateillum de multa ad populum. Omnia mala, probra, flagitia, que homines faciunt in duabus rebus sunt; malitia atque nequitia. ¹¹ utrum defendis, malitiam, an nequitiam, an utrumque simul? Si nequitiam defendere vis; licet. Sed tu in uno scorto majorem pecuniam absumpsisti, ¹² quam quanti omne instrumentum fundi Sabini in censum dedicavisti. Ni hoc ita est; ¹³ qui spondet mille nummum? Sed tu plus tertia parte pecunia paterna perdidisti atque absumpsisti in flagitiis. Ni hoc*

INTERPRETATIO.

^f paulo plura. ^g delitescens. ^h vehiculo duabus rotis instructo. ⁱ summa epistola hæc erat. ^k in Fulviam. ^l detexit. ^m qui maxime nobilis erat. ⁿ sublata, oustrum negas in te esse. ^p quam censori dixisti astimari supellectilem omnem agri Sabini. ^q Quis vult deponere mille nummos, nisi hoc ita sit?

NOTÆ.

1. *Hora diei decima.*] Duabus horis ante noctem. Solebant enim antiqui, ut jam superius annotavimus, diem duodecim in partes æquales dividere, & sæpissime non a media nocte, sed ab ortu solis horas numerare.
2. *Saxa rubra.*] Saxa rubra Romam inter ac Veios sita fuerat ad Cremeram, ubi trecenti Fabii cecidere. Nunc autore Celso Cittadino dicitur *Grotta Rossa*.
3. *Mima.*] Fuit illa Cytheris sive Volturnia mima.
4. *Catamitum.*] Catamitus, si Festo credimus, dictus est pro Ganymede qui Jovi in amoribus erat. Eum significat qui alterius libidinibus servit.

ita est; qui spondet mille nummum? ^a Non vis nequitiam. Age malitiam saltem defende. Sed ^b tu ^c verbis conceptis conjuravisti sciens sciente animo tuo: ni hoc ita est; qui spondet mille nummum?

INTERPRETATIO.

^a Non vis convinci tuam nequitiam. ^b tu prudens & sciens expressa verborum formula pejerasti.

NOTA.

⁵. *Verbis conceptis.*] Qui juramentum concipiebat, quandam proponebat verborum formulam, in qua conceptum erat juramentum. Neque id satis; solebat illa formula prælegi, atque hinc aliquando, ut hoc loco, dicebantur conjurare qui prius lectam juramenti formulam jurando repetebant.

CAPUT XII.

De tunicis ^a chiridotis; quod earum usum P. Africanus Sulpicio Gallo objecit.

5

² **T**unicis uti virum prolixis ultra brachia & ^b usque in primores manus ac prope in digitos, Romæ atque omni in Latio indecorum fuit. Eas tunicas Græco vocabulo nostri ^a chiridotæ appellaverunt: feminisque solis vestem longe lateque diffusam decoram existimaverunt, ad ulnas cruraq; ^c adversus oculos protegenda. Viri autem Romani primo quidem sine tunicis toga sola amicti fuerunt; postea ^d substrictas & breves tunicas citra humerum desinentes habebant, quod genus Græci dicunt ^e ἐξωμίδας. Hac antiquitate inductus P. Africanus Pauli F. vir omnibus bonis artibus atque omni virtute præditus P. Sulpicio Gallo, homini delicato, inter ple-
²⁰ raque alia quæ objectabat id quoque probro dedit, quod tunicis uteretur manus totas operientibus. Verba sunt hæc Scipionis. *Nam qui quotidie*
²⁵ *unguentatus adversum speculum ornetur, cujus supercilia radantur, qui*
barba volsa feminibusque subvolsis ambulet, qui in convivii adolescentulus cum amatore cum chiridota tunica ⁴ inferior accubuerit, qui non modo vino-

INTERPRETATIO.

^a Manicatis ^b usque ad commissuram manus cum brachio. ^c tegenda oculi. ^d ad speculum. ^e habens barbam vulsam & pilos coxarum avulsos.

NOTA.

1. *Tunicis.*] Tunica vestis erat Romanorum interior, quam habere talarem ac manicatam flagitium veteres ducebant.

2. *Chiridotæ.*] Χιριδοῖ, vel χιροδοῖ, quas Tullius manicatas tunicas, Plautus manuleatas appellat. Deductum a dictione Græca χερ manus vocabulum, quod ad manus extendantur ejusmodi vestes.

3. *Ἐξωμίδας.*] Quæ non pertinent ul-

tra humerum: ἔμπος Græce humerum.

4. *Inferior accubuerit.*] Inferior locus in convivii, quod esset in medio lecto, si plures essent instructi, censebatur honoratior cæteris. Unde & Sallustius in fragmentis lib. III. Histor. refert in convivio Sertorium inferiorem discubuisse. Subinde tamen longe alius fuit convivarum mensis accumbentium ordo, ut animadvertimus in notis ad c. II. lib. II.

ficc

*sus sed & virosus quoque sit; cumne quisquam dubitet quin idem fecerit quod
cinadi facere solent?* Virgilius quoque tunicas hujuscemodi, quasi fœmi-
neas ac probrosas criminatur.

Et tunica, inquit, manicæ & habent redimicula mitra.

Quintus quoque Ennius Karthaginienſium tunicatam juventutem non vi-
detur sine probro dixiſſe.

INTERPRETATIO.

g impurns. h impudici. i ligamina.

NOTÆ.

g. Et tunica, &c.] Numanus Troja-
nis exprobat mollitiem, cujus argu-
mentum ducebat a vestitu.

loco colligitur, pertinebat ad mulieres
tantum aut effœminatos: redimicula
autem vincula erant quibus mitræ capiti
impositæ religabantur ad mentum.

6. Mitra.] Mitra, ut ex hoc Virgillii

CAPUT XIII.

Quem classicum dicat M. Cato, quem infra classem.

Classici dicebantur non omnes qui in ¹ classibus erant, sed primæ tan-
tum classis homines, qui ² centum & viginti quinque milia æris am-
pliusve ³ censi erant. *Infra classem* autem appellabantur secundæ classis
cæterarumque omnium classium, qui minore summa æris, quam supra
dixi, censabantur. Hoc eo strictim notavi, quoniam in M. Catonis ora-
tione, qua ³ Voconiam legem suasit, quaeri solet quid sit *classicus*, quid
infra classem.

INTERPRETATIO.

a Habebant in redditus annuos.

NOTÆ.

1. *Classibus.*] Servius Tullius VI. rex
Romanorum Urbem pro ratione census,
divisit in quinque partes, quæ classes
appellatæ sunt.

2. *Centum viginti quinque millia æris.*] Centum viginti quinque millia æris sive
assium Romanorum, si ad nostratam
monetam revocentur, conficiunt 3250.
libras Francicas.

3. *Voconiam legem.*] Quam coſſ. Cn.
Servilio Cæpione, & Q. Martio Phi-
lippo anno U. C. 131xxv. ante Chri-
stum clxix. tulit Q. Voconius Saxa-
Aracinus tribunus plebis, suadente M.
Catone cenſorio. Ea cautum erat, ut ex
Dionis lib. lvi. constat, ne quis hæredem
relinqueret filiam supra HS. xxv. M. Quæ
summa Gallicas libras conficit 1199.

CAPUT XIV.

De tribus dicendi generibus ; ac de tribus philosophis qui ab Atheniensibus ad senatum Romanum legati missi sunt.

ET in carmine & in soluta oratione genera dicendi probabilia sunt tria, quæ Græci ^a *χαρῆνες* vocant, nominaque eis fecerunt apponi, ἀσπὸν, ἰσχυρὸν, μέσον. Nos, quem primum poluimus, *uberem* vocamus, secundum ^b *gracilem*, tertium *mediocrem*. *V*beri dignitas atque amplitudo est, *gracili* venustas & subtilitas ; *medius* in confinio est utriusque modi particeps. His singulis orationis virtutibus vitia ^c agnata sunt pari numero, quæ earum modum & habitum simulachris fallis ementuntur. Sic plerumque sufflari atque tumidi fallunt ^d pro uberibus, ^e squallentes & jejuni dicti pro gracilibus, incerti & ambigui pro mediocribus. Vera autem & propria hujuscemodi formarum exempla in Latina lingua M. Varro esse dicit, ubertatis Pacuvium, gracilitatis Lucilium, mediocritatis Terentium. Sed ea ipsa genera dicendi jam antiquitus tradita ab Homero sunt tria in tribus ; magnificum in Ulyxe & ubertum, subtile in Menelao & cohibitum, mixtum moderatumque in Nestore. Animadversa eadem ^f tripartita varietas est in tribus philosophis, quos ^g Athenienses Romam ad senatum populumque Rom. legaverant & impetratum, uti multam remitterent, quam fecerant propter ^h Oropi vastationem. Ea multa fuerat ⁱ talentum fere quingentum. Erant isti philosophi ^j Carneades ex Academia, Diogenes Stoicus, Critolaus Peripateticus. Et in senatum quidem introducti interprete usi sunt C. Acilio senatore. Sed ante ipsi seor-

INTERPRETATIO.

^a Formas. ^b tenuem. ^c proxima sunt. ^d naretur poena pecuniaria, quæ fuerat imposita propter, &c.
^e dum putantur copiosi ^f inculti & avidi.
^g triplex. ^h ad obtinendum, ut con-

NOTÆ.

1. *Menelao.*] Menelaus Agamemnonis frater, unus ex heroibus, quos Homerus loquentes inducit in Iliade.

2. *Nestore.*] Heros alter apud Homerum fuit Nestor dexteritate, eloquentia, ac prodigiosa diuturnitate vitæ celeberrimus.

3. *Athenienses legaverant, &c.*] Tempus hujus legationis Cicero Academicarum questionum libro IV. refert ad P. Scipionem, & M. Marcellum coll. qui anno Urbis 1091. ante Christum clv. temp. administrarunt. Gellius lib. XVII. cap. ult. temporibus belli Punici secundi: Pausanias in Achaicis anno

U.C. 1031. assignat.

4. *Oropus*] Est Boeotiz civitas, Zucamini Zardo, Susamino Nardo.

5. *Talentum fere quingentum.*] Quingenta talenta Attica nostris calculis expensa æstimantur 525000. libris Gallicis. Singula enim talenta Attica, quod supra jam notavimus, 1050. libras nostrates valent.

6. *Carneades, Diogenes, &c.*] Tres istos e Græcia legatos Cicero summis laudibus passim extollit. Diogenes is est Babylonius qui bello Punico secundo publici negotii causa ab Atheniensibus Romam missus est.

sunt quodque quisque ostentandi gratia magno conventu hominum differaverunt. Tum admirationi fuisse aiunt 7 Rutilius & 8 Polybius philosophorum trium sui cujusque generis facundiam. ^h Violenta, inquit, & rapida Carneades dicebat, ⁱ scita & teretia Critolaus, ^k modesta Diogenes & sobria. ^l Unumquodque autem genus, ut diximus, cum caste pudiceque ornatur, sit illustrius; cum fucatur atque prælinitur, sit præstigiosum.

INTERPRETATIO.

^h acri & vehementi modo. ⁱ eleganti | bentur in sua puritate, sunt præclarior
ac polita ratione. ^k modeste ac tempera- | ra; cum nimis affectato artificio perpo-
^l singula dicendi genera, cum adhi- | liuntur, præstringunt tantum aciem ingenii.

NOTÆ.

7. *Rutilius.*] P. Rutilius Rufus anno U. C. DCXLIX. ante Christum cv. gessit cum Cn. Mallio consulatum: tum de vita sua, tum de bello Numantino scripsit vir quo neque sanctior quisquam neque integrior in Urbe erat.

8. *Polybius.*] Græcus scriptor historiam

suam *ὑπομνήματα* sive universalem appellat, quod, etsi præcipue Romanorum, exterarum tamen gentium res completatur. Natus est Olymp. cxi. anno iv. U. C. 151. ante Christi ortum cciv.

CAPUT XV.

Quam severe moribus majorum in ^a fures vindicatum sit, & quid scripserit Mucius Scaevola super eo quod ^b servandum datum commendatumve esset.

Labeo, in libro de duodecim tabulis secundo, ^c acria & severa judi- 10
cia de furtis habita esse apud veteres scripsit: idque Brutum solitum dicere, furti damnatum esse, qui jumentum ^d aliorum duxerat quam quo utendum acceperat; item qui longius produxerat, quam quem in locum petierat. Itaque Q. Scaevola in librorum, quos de jure civili composuit, sextodecimo verba hæc posuit. *Quod cui servandum datum est, si id* 15
usus est; sive, quod utendum acceperit, ad aliam rem atque acceperit usus est, ^e furti se obligavit.

INTERPRETATIO.

^a Latrones puniti fuerint. ^b ut custodi- | in eum ad quem acceperat, &c. ^c reus
retur. ^c graves & rigidas sententias la- | est furti.
^d esse in furta, ^d in alium locum, quam

CAPUT XVI.

Locus exscriptus ex satyra M. Varronis, quæ ^a πεῖ ἐδεσμάτων inscripta est de peregrinis ciborum generibus; & appositi versus Euripidi, quibus delicatiorum hominum ^b luxuriantem gulam confutavit.

5 **V**arro in Satyra, quam πεῖ ἐδεσμάτων inscripsit, lepide admodum & scite factis versibus cœnarum ciborumque exquisitas delicias comprehendit. Nam pleraque id genus, quæ helluones ilti terra & mari conquirunt exposuit, ^c inclusitque in numeros senarios. Et ipsos quidem versus, cui otium erit, in libro, quo dixi, positos legat. Genera autem nominaque edulium & domicilia ciborum omnibus aliis præstantia, quæ ^d profunda ingluvies vestigavit, quæ Varro opprobrians exsecutus est, hæc sunt ferme, quantum nobis memoriæ est. Pavus ^e Samo, ^f Phrygia attagena, ^g grues Melicæ, hædus ex Ambracia, ^h Pelamys Calchedonia, ⁱ muræna Tarteссия, ^j aselli Pessinuntii, ostrea Tarentina, ^k pectunculus Chius, ^l ellops Rhodius, ^m scari Cilices.

INTERPRETATIO.

a De cibis. b prodigam aviditatem pedes habentibus. d profusa intemperantia conquisivit. c retulit versibus iambicis sex

NOTÆ.

1. *Attagena*] Quæ & attagen dicitur, avis est Asiatica præcipui saporis, quæ mensis nobilium apponebatur. Unde Martialis lib. XIII.

*Inter sapes fertur alitum primum
Ionicarum gustus attagenarum.*

2. *Grues Melicæ.*] Melos est insula Cretici maris, ubi grues summo erant in pretio.

3. *Pelamys.*] Piscis nomen habet, ut Aristoteles & Plinius tradunt, παῖς τὸ ἐν τῇ πηλῇ μένει quod in cœno se abdat; quamvis Plutarchus sed falso dici velit διὰ τὸ πλεῖν ἄμα, quod ejusmodi pisces gregatim degant. Cum annum excessit, thynnus, vel etiam thunnus Gall. *Thon* appellatur. Porro Calchedonia nuncupatur a Calchedone urbe in Asia ad Bosphorum Thracium, ubi frequentes erant pelamydes.

4. *Muræna Tarteссия.*] Muræna longitudine similis anguillæ & notis albicantibus distincta. dicta est Tarteссия a Tarteisso urbe Hispaniæ, prope ostium Bætis fluvii, ubi reperiebantur ejusmodi pisces.

5. *Aselli.*] Genus piscium ejus nomen Varro quidem ab asini colore, Opianus autem a segnitie deductum putat; Gallice *Morue*. Pessinuntii dicuntur ab urbe Phrygiæ Pessinunte.

6. *Pectunculus Chius.*] Ad insulam Chium in Ægeο mari piscis est delicatissimus exiguus pecten sive pectunculus, ostreo non multum absimilis. Ab aliis *petoncle*, ab aliis *coquille de S. Jacques* Gallice nuncupatur.

7. *Ellops.*] Commune piscium nomen, qui sic dicuntur quod muti sint, ἀπὸ τῆς ἰσχύος τῆς ὄψα quod voce priventur, peculiari pisci adhæsit, quem certe dignoscere difficilis est operæ. Athenæο videtur esse piscis sacer, anthias & callionymus Apion censet accipenserem esse: refragatur Plinius ex Ovidii sententia, & elloper dicit esse Romanorum undis incognitum, adeoque falli eos qui eundem accipenserem existimarent.

8. *Scari Cilices.*] Scarum piscem nobilissimum, quem Ennius *cerebrum foveis* appellat, ad Ciliciam Asiæ minoris re-

⁹ nuces Thasiæ, ¹⁰ palma Ægyptia, ¹ glans Hiberica. Hanc autem ^e peragrans gulæ & in succos insuetos inquirentis industriam atque has ^f undique vñrum indagines cupediarum majore detestatione dignas censebimus, si versus Euripidi recordemur, quibus utebatur sæpissime Chrysi-
pus philosophus, tamquam edendi irrationes quasdam repertas esse, non
per usum vitæ necessarium, sed per luxum animi ^g parata atque facilia
fastidientis, per improbam satietatis ^h lasciviam. Versus Euripidi adscri-
bendos putavi.

Ἐπὶ τί τί βροτοῖσι, πάλω εὐεῖν μόνον,
Δημίτερος ἀκτῆς, πόματος δ' ὀδρηχόου,
Ἀ πνα πάρεστι καὶ πίφουχ' ἡμῶς τρέφειν
Ὡς οὐκ ἀπαρκεῖ πλησιστὴν, τροφὴ δέ τοι
Ἀλλων ἐδεσῶν μηχανὰς συνεφύδα.

INTERPRETATIO.

^e peregrinantis aviditatis. f has dapes ex omnibus locis accersitas. g cibos facile parabiles respicientis. h prodigientiam.

ⁱ Et quid opus est mortalibus, nisi duobus tantum

Ceteris frugibus, poculoque aqua

qua adsunt, & facta sunt ad nos nutriendos.

Quorum non est satietas: deliciis vero aliorum esculentorum subsidia quarimus.

NOTÆ.

gionem piscantur, & unum herbis vesci-
ferunt, adeoque ab Aristotele *κρηνα ρυ-
minalem* dici. Eum Octavius præfectus
classis cum videret adeo litoribus Itali-
cis ignotum, ut nec nomen Latinum hu-
jus piscis haberetur, incredibilem scaro-
rum multitudinem vivariis navibus huc
advectam inter Hostiam & Campaniæ
litus in mare sparsit, miroque ac novo
exemplo pisces in mari tanquam in terra
fruges aliquas seminavit, & quinquennio
dedit operam ut, si quis inter alios pis-
ces forte caperet scarum, incolumem
confestim mari redderet. *Macrobius.*

⁹ Nuces Thasiæ.] Nux Græca, inquit
Macrobius lib. II. Saturn. Hac est qua
& amygdala dicitur: sed & Thasia ea-

dem vocatur, nimirum ab insula maris
Ægæi Thaso quæ etiamnum Tasso dici-
tur teste Sophiano, & Thraciæ adjacet
inter ostia Nessi & Strymonis.

¹⁰ Palma Ægyptia.] Palma in Italia
sterilis est arbor, in Hispania fructum
fert sed imitem, dulcem in Africa, ut
tradit Plinius. Ceterum palmæ fructus
dactyli vocantur, quod cum ipsa arbor
manum aliquatenus referat, ipsi fructus
digitorum quos Græci dactylos vocant,
similes sint.

¹¹ Glans Hiberica.] Cujus nomine
nonnulli avellanas in Hispania, quæ est
Hiberia, maxime esculentas intelli-
gunt.

CAPUT XVII.

Sermo habitus cum grammatico insolentiarum & imperitiarum pleno de si-
gnificatione vocabuli, quod est obnoxius; deque ejus vocis origine.

¹ Percunctabar Romæ quempiam grammaticum primæ in docendo ce-
lebritatis, non hercle experiundi vel tentandi gratia, sed discendi

INTERPRETATIO.

² Quarebam a quodam grammatica doctore magni nominis, non cerse ut periculum
faceret ejus doctrinæ.

F f ij

magis studio & cupidine, quid significaret ⁱ *obnoxius*, quæque ejus vocabuli origo ac ratio esset. Atque ille adspicit me illudens levitatem quæstionis parvitatemque: Obscuram, inquit, sane rem quæris, multaque prorsus vigilia indagandam. Quis adeo tam linguæ Latinæ ignarus est, qui nesciat eum dici *obnoxium*, ^b cui quid ab eo, cui esse obnoxius dicitur, incommodari & noceri potest ei, qui habeat aliquem noxæ, id est, culpæ suæ conscium. Quin potius, inquit, hæc mittis nugalia, & affers ea quæ digna quæri tractarique sint? Tum vero ego permotus agendum jam ^a oblique, ut cum homine stulto, existimavi: Et cetera, inquam, vir doctissime, & graviora remotioraque si discere & scire debuerō, ^c quando mihi usus venerit, tum quæram ex te atque discam. Sed enim quia dixi sæpe *obnoxius* & quid dicerem nescivi; didici ex te & scire nunc cœpi quod non ego omnium solus, ut tibi sum visus, ignoravi; sed, ut res est, Plautus homo linguæ atque elegantiae in verbis Latinæ princeps quid esset *obnoxius* nescivit. Versus enim est ^f in Stichō illius ita scriptus.

Nunc ego Hercle ² perii plane, non obnoxie.

Quod minime congruit cum ista, quam me docuisti, significatione. Composuit enim Plautus tamquam duo inter se contraria *plane* & *obnoxie*: Quod a tua significatione longe abest. At ille grammaticus satis ridicule, quasi *obnoxius* & *obnoxie* non declinatione sola, sed re atque sententia differrent, Ego, inquit, dixi quid esset *obnoxius*, non quid *obnoxie*. At tunc ego admirans insolentis hominis inscitiam, Mittamus, inquam, si curi vis, quod Plautus *obnoxie* dixit, si id esse nimis remotum putas; atque illud quoque prætermittamus quod Sallustius ^g in Catilina scribit, *Minari etiam ferro ni sibi ^h obnoxia foret*: &, quod videtur ³ notius pervulgatus esse, id me doce. Versus enim Vergilii sunt notissimi.

ⁱ *Nam neque tunc astris acies obtusa videri,*

Nec fratris radiis obnoxia surgere luna.

30 Quod tu ais, ^k culpæ suæ conscium; alio quoque loco Vergilius verbo isto utitur, a tua sententia diverse his versibus.

INTERPRETATIO.

^b qui accipere potest incommodum & damnum ab eo cui dicitur esse obnoxius. ^c cur non omittis has ineptias? ^d dissimulanter. ^e cum opus mihi fuerit. ^f in comœdia inscripta Stichus. ^g in histo-

ria de conjuratione Catilina. ^h subdita. ⁱ Etenim eo tempore splendor siderum non apparet obscurus, neque luna videretur oriri dependens a luce solis. Tantus est lunæ fulgor. ^k obnoxium significare.

NOTÆ.

1. *Obnoxius.*] Plurimas hoc nomen habet notiones. Aliquando accipitur eo sensu quem exposuit ille grammaticus, aliquando significat idem quod expositus, obediens, obligatus, indigens, noxius, ut ex reliquo capite facile est colligere.

2. *Perii non obnoxie.*] Obnoxie perit, cujus fortunæ non funditus evertuntur, sed qui ita multatur, ut alteri maneat subiectus.

3. *Notius.*] Sic legit ex MS. vestigiis Lambecius. in cæteris editionibus habetur *vobis pervulgatus, &c.*

¹ *juvat arva videre*

Non rastris hominum non ulli obnoxia cura.

Cura enim prodesse arvis solet non nocere, quod tu de *obnoxio* dixisti. Jam vero illud etiam Q. Ennii quo pacto ^m congruere tecum potest, quod scribit in ^a *Phœnice* in hisce versibus?

Sed virum vera virtute vivere animatum addebet,

^a *Fortiterque innoxium vacare adversus adversarios.*

Ea libertas est, qui pectus purum & firmum gestiat.

Alia res obnoxia nocte in obscura latent.

At ille oscitans & ^p ⁴ *allucinanti similis*: ^q Nunc, inquit, mihi operæ non est. Cum otium erit, ^r *revives ad me atque disces quid in verbo isto* & Vergilius & Sallustius & Plautus & Ennius senserint. Et nebulo quidem ille, ubi hoc dixit, digressus est. Siquis autem volet non originem solam verbi istius, sed significationem quoque ejus varietatemque recensere; sicut hoc etiam Plautinum spectet, adscripsi versus ex *Asinaria*.

^t *Maximas opimitates gaudio effertissimas*

Suis heris ille una mecum pariet gnatoque & patri;

Ad eo ut etatem ambo ambobus nobis sint obnoxii

Nostro devincti beneficio.

^u *Qua vero ille grammaticus finitione usus est, ea videtur in verbo* ^v *tam* ²⁰ *multiplici unam tantummodo usurpationem ejus notasse; quæ quidem congruit cum significato quo Cæcilius usus est in Chrysis in his versibus.*

¹ *Quamquam ego mercede huc conductus tua*

Advenio, ne tibi me esse ob eam rem obnoxium

Reare. 5 audibis male, si male dixis mihi.

INTERPRETATIO.

¹ *jucundum est aspicere agros qui ad cultum non requirunt rastris & nullam curam hominum. in convenire cum his qua dixisti. n. tragœdia. o & innocentem fortiter resistere inimicis. Hanc habet libertatem, cui mens est integra & constans. Alia res serviles seguntur in tenebris. p somniant. q nunc, ait, mihi non licet per tempus ista explicare. r reverteris ad me. s ut hic locus Plauti facit ad rem.*

^t *Ille mecum affert suis dominis patri & filio maximam rerum omnium abundantiam, latitia plenissimam. Adeo ut uterque dominus utriusque nostrum sint semper obligati, nostris officiis obstricti. u significatio quam attulit ille grammaticus. x habente tam varias notiones. y etsi ego huc venio spe referenda mercedis tue. Ne credas idcirco me obnoxium esse tibi. Audies maledicta in te, si maledixeris.*

NOTE.

4. *Allucinanti.*] Quid proprie sit *allucinari* intelliges ex capite XII. libri XVI.

5. *Audibis.*] Antiqua loquendi formula pro *audies*.

CAPUT XVIII.

De observata custoditaque apud Romanos jurisjurandi sanctimonia : atque inibi de decem captivis , quos Hannibal Romam ² de jure ab iis accepit legavit.

- 9 **J**usjurandum apud Romanos inviolate ^b sancteque habitum servatumque id & moribus legibusque multis ostenditur ; & hoc , quod dicemus , rei non tenue argumentum esse potest. ¹ Prælio Cannensi Hannibal Karthaginienſium imperator ex captivis nostris electos decem Romam miſit , mandavitque eis pactusque est ut , ſi populo Romano videretur ,
- 10 permutatio fieret captivorum ; & pro iis , quos ^c alteri plures acciperent , dari ² argenti pondo ^d libram S. ^e Hos , priuſquam proficiſcerentur , juſjurandum adegit , redituros eſſe in ³ caſtra Pœnica ſi Romani captivos non permutarent. Veniunt Romam decem captivi. Mandatum Pœni imperatoris in ſenatu exponunt. Permutatio ſenatui non placita. Parentes ,
- 15 cognati , affinesque captivorum amplexi , eos ⁴ poſtliminio in patriam rediſſe dicebant ; ſtatumque eorum integrum incolumemque eſſe : ac , ne ad hoſtes redire vellent , orabant. Tum octo ex iis poſtliminium juſtum non eſſe ſibi ^f reſponderunt ; quoniam ^g de jure vincti forent ; ſtatimque , ^h uti jurati erant , ad Hannibalem proſecti ſunt. Duo reliqui Romæ manſerunt ; ⁱ ſolutosque eſſe ſeſe ac liberatos religione dicebant ; quoniam ,
- 20 cum egreſſi caſtra hoſtium fuiſſent , commenticio conſilio regreſſi eodem die , tamquam ſi ob aliquam fortuitam cauſſam iſſent , atque ira jurejurando ſatiſfacto ruſſum ^k injurati abiſſent. Hæc eorum fraudulentæ calliditas tam eſſe turpis exiſtimata eſt , ut contenti vulgo diſpretique ſint : cenſoreſque eos poſtea omnium notarum & damnis & ignominiis affecerunt ; quoniam , quod facturos de juraverant , non feciſſent. ⁵ Cornelius au-

INTERPRETATIO.

^a jurejurando. ^b religioſe factum. ^c aſſerunt. ^d libram & ſelibram. ^e exegit juramentum ab illis antequam abirent. ^f ſe non poſſe jure remanere in patria. ^g obligati jurejurando. ^h quemadmodum juraverant. ⁱ aiebant ſe non teneri juramento. ^k non dicto jurejurando.

NOTÆ.

1. *Prælio Cannenſi.*] De prælio Cannenſi & Hannibale jam ſuperius egimus.
2. *Argenti pondo libram S.*] Apud Romanos argenti libra ſive pondo centum denariis , ſive mille æris valebat : igitur , cum ſinguli denarii æſtimentur tribus aſſibus & ſenis denariis noſtratiſque ; argenti libra ad noſtros calculos reducta conſicit xvii. libras & decem aſſes Francoſcos. Argenti pondo libra &
- ſelibra , quod pretium a captivis redimendis exigebat Annibal , par fuit xxvi. libris & v. aſſibus noſtratiſque.
3. *Caſtra Pœnica.*] Vide notas in cap. IV. lib. III.
4. *Poſtliminio.*] Quod jus eſt amiſſæ rei recipiendæ ab extraneo.
5. *Cornelius Nepos.*] Is Hoſtiliæ in agro Veronenſi natus , dictus eſt Plinio Padi accola , Catullo Italus , Aufonio

tem

tem Nepos in libro exemplorum quinto id quoque literis mandavit, multis in senatu placuisse ut ii, qui redire nollent, datis custodibus ad Hannibalem deducerentur; sed eam sententiam numero plurium, quibus id non videretur, superatam: eos tamen, qui ad Hannibalem non redissent, usqueadeo ¹⁶ intestabiles invisosque fuisse, ut rædium vitæ ceperint, necemque sibi consciverint.

INTERPRETATIO.

Intestabiles.

NOTA.

Gallus, quod scilicet Italia Transpadana vocaretur Gallia Togata. Fuit amicus Ciceronis adeoque floruit annis ante Christum 1. Cum alia florido stilo scripsit, tum vitas illustrium virorum, quod opus esse Æmilii Probi falso creditur. Inde provenit error, ut notat eruditus Vossius, quod librario id fuerit nomen, qui vitas eas partim sua, partim patris & matris manu scriptas Theodosio obtulit. Hoc ita esse patet ex versicu-

lis qui vitis illis præmitti in MSS. codicibus solent.

6. *Intestabiles.*] Intestabilis est qui jure testamentum facere non potest, & cujus testimonium non accipitur. Hic sumitur pro detestabili. quo sensu dixit Horatius II. Sermon. Sat. III.

— *is intestabilis & sacer esto.* Et Plinius lib. XXX. loquens de arte magica eam ait intestabilem, irritam & inanem.

CAPUT XIX.

Historia ex annalibus sumpta de Tib. Sempronio Graccho patre Gracchorum tribuno plebei: atque ^ainibitribunicia plebis decreta cum ipsis verbis relata.

PULCHrum atque liberale atque magnanimum factum Tib. Sempronii Gracchi in exemplis repositum est. Id exemplum hujusmodi est. ¹ L. Scipioni Asiatico P. Scipionis Africani superioris fratris ² C. Minucius Augurinus tribunus plebei ^b multam irrogavit: ^c eumque ob eam causam prædes poscebat. Scipio Africanus fratris nomine ad collegium tribunorum ^d provocabat; petebatque ut virum consularem ^e triumphalemque a collegæ vi defenderent. Octo tribuni, cognita causa, ^f decreverunt. Ejus decreti verba, quæ posui, ex annalium monumentis exscripta sunt. ¹⁵
QUOD. P. SCIPIO. AFRICANUS. POSTULAVIT. PRO. L. SCIPIO-
NE. ASIATICO. FRATRE. CUM. CONTRA. LEGES. CONTRA. Q.
MOREM. MAJORUM. TRIBUNUS. PLEBEI. HOMINIBUS. ACCITIS.

INTERPRETATIO.

^a *Ibidem decreta tribunorum plebis.* | *sponsores. d appellabat. e qui triumph-*
^b *damnavit multa L. Scipionem, &c.* | *verat. f tulerunt decretum.*
^c *& propter eam rem petebat ab ipso*

NOTÆ.

1. *L. Scipioni Asiatico.*] De tota Scipionum familia diximus in notis ad cap. IV. lib. III.

2. *C. Minucius Augurinus tribunus plebei.*] Damnavit multa Scipionem an. U. C. ICLXVI. ante Christ. CLXXXVIII.

- PER. VIM. & INAUPISCATO. SENTENTIAM. DE. EO. TULERIT.
 MULTAM. Q. NULO. EXEMPLO. IRROGARIT. PRÆDES. Q.
 OB. EAM. REM. DARE. COGAT. AUT. SI. NON. DET. IN. VIN-
 CULA. DUCI. JUBEAT. UT. EUM. A. COLLEGÆ. VI. PROHIBEA-
 5 MUS. ET. QUOD. CONTRA. COLLEGA. POSTULAVIT. NE. SIBI.
 INTERCEDAMUS. QUO. MINUS. SUAPTE. POTESTATE. UTI. LI-
 CEAT. D. E. R. NOSTRUM. SENTENTIA. OMNIUM. DATA. EST.
 SI. L. CORNELIUS. SCIPIO. ASIATICUS. COLLEGÆ. ARBITRATU.
 PRÆDES. DABIT. COLLEGÆ. NE. EUM. IN. VINCULA. DUCAT.
 10 INTERCEDEMUS. SI. EJUS. ARBITRATU. PRÆDES. NON. DABIT.
 QUOMINUS. COLLEGA. SUA. POTESTATE. UTATUR. NON. IN-
 TERCEDEMUS. Post hoc decretum, cum Augurinus tribunus plebei
 L. Scipionem prædes non dantem prehendi & in carcerem duci jussisset;
 tum Tib. Sempronius Gracchus trib. PL. pater Tiberii atque Caii Grac-
 15 chorum, cum P. Scipioni Africano inimicus gravis ob plerasque in repu-
 blica dissensiones esset, juravit palam in amicitiam inque gratiam se cum
 P. Africano non redisse; atque ita decretum ex tabula recitavit. Ejus de-
 creti verba hæc sunt. CUM. L. CORNELIUS. SCIPIO. ASIATICUS.
 TRIUMPHANS. HOSTIUM. DUCES. IN. CARCEREM. CONJECTA-
 20 VERIT. ALIENUM. VIDETUR. ESSE. DIGNITATE. REI. PUBLICÆ.
 IN. EUM. LOCUM. IMPERATOREM. POPULI. ROMANI. DUCI.
 IN. QUEM. LOCUM. AB. EO. CONJECTI. SUNT. DUCES. HOS-
 TIUM. ITA. Q. L. CORNELIUM. SCIPIONEM. ASIATICUM. A.
 25 COLLEGÆ. VI. PROHIBEO. Valerius autem Antias; contra hanc de-
 cretorum memoriam contraque auctoritates veterum annalium; post
 Africani mortem intercessionem istam pro Scipione Asiatico factam esse
 a Tib. Graccho dixit: neque multam irrogatam Scipioni; sed damnatum
 eum³ peculatus ob⁴ Antiochenam pecuniam, quia prædes non daret, in
 30 carcerem duci cœptum, atque ita intercedente Graccho exemptum.

INTERPRETATIO.

g vitio. h ne nos ipsum impediamus. i de ea re.

NOTÆ.

3. *Peculatus.*] Furtum est pecuniæ pu-
 blicæ. Vox inde deducta, quod multa
 publica, cujus avertit pecuniam, pe-
 core primum fieri solet.
 4. *Antiochenam pecuniam,*] Rumor
 fuit Scipionem Asiaticum summa pec-
 uniæ vi corruptum ab Antiocho Ma-
 gno fuisse, ideoque omiſſis belli confi-
 liis ad pacem cum Antiocho firmandam
 animum transfuſiſſe.

CAPUT XX.

Quod Virgilius ob aquam a Nolanis sibi non permissam sustulit e versu suo, Nola, & posuit, Ora : atque ibi quadam alia de consonantia literarum jucunda.

Scriptum in quodam commentario reperi versus istos a Vergilio ita primum esse recitados atque editos,

^a Talem dives arat ¹ Capua, & vicina ² Vesevo

³ Nola iugo :

postea Vergilium petiisse a Nolanis aquam uti ^b duceret in propinquum rus; Nolanos beneficium petiitum non fecisse; poetam offensum nomen urbis eorum quasi ex hominum memoria sic ex carmine suo ^c derasisse, ^d oramque pro Nola mutasse; atque ita reliquisse:

& vicina Vesevo

Ora iugo.

Ea res verane an falsa sit non laboro. Quin tamen melius suaviusque ad auris sit, quam Nola, Ora, dubium id non est. Nam vocalis in priore versu extrema eademque in sequenti prima canoro simul atque jucundo hiatu ^e tractim sonat. ^f Est adeo invenire apud nobiles poetas hujuscemodi suavitatis multa, quæ apparet, ^g navata esse non fortuita; sed præter ceteros omnis apud Homerum plurima. Uno quippe in loco tales tamquam hiatus & sonitus in assiduis vocibus pluris facit.

Σ Η δ' ἐτέρη δέρεϊ παρ' ἑνὶ εἰκῆα χαλᾶζῃ,

Η χεῖνι ψυχῇ, ἣ ἐξ ἔδατος κρυσάλλου.

Atque item alio loco;

^b Λᾶν ἀνὰ ὠδοῦκα πρὶ λόφου.

Catullus quoque elegantissimus poetarum in hisce versibus;

^c Minister vetuli puer ^d falerni

INTERPRETATIO.

^a Ejusmodi terram colit fertilis Capua & Nola proxima monti Vesuvio. ^b delevaret. ^c delevisset. ^d produta. ^e possumus reperire exempla. ^f conquisita.

^g alter vero fons aestate fuit similis grandini,

aut nivi frigida, aut ex aqua concretae glaciæ.

^h lapidem sursum impellebat ad fastigium.

ⁱ servule qui ministras, affer ad me pocula meraciora falerni veteris, sicut præ-

NOTÆ.

1. Capua.] Nobilissima Campaniarum urbs in Italia, cujus deliciæ victorem Hannibalem effeminaverunt. Capoue.

2. Vesevo.] Mons Vesuvius sive Vesuvius erumpentibus interdum incendiis famosus.

3. Nola.] Urbs Italiae a veteribus in Campania, a recentioribus in regno

Neapolitano collocatur.

4. Oram pro Nola mutasse.] Id vix credibile videtur, cum Nolanum agrum maxime jejunum ac sterilem esse tradat Jovianus Pontanus.

5. Falerni.] Falernum vinum Itali generosissimum, a monte Falerno in Campania vitibus notissimo nomen habuit.

G g ii

*Ingere mi calices amariores,
Vt lex⁶ Postumia jubet magistra
Ebriosa acina ebriosioris;*

5 cum, *ebrioso*, dicere posset, &, quod erat usitatus, *acinum* in neutro genere appellare; amans tamen hiatus illius Homerici suavitatem, *ebriosa* dixit propter consequentis literæ concentum. Qui *ebrios* autem Catullum dixisse putant aut *ebriosos* (nam id quoque^k temere scriptum invenitur) in libros scilicet de corruptis exemplaribus factos inciderunt.

INTERPRETATIO.

Scribit lex magistra Postumia, qua est ebriosior acino ebrioso. k sine ratione.

NOTÆ.

6. *Posthumia magistra.*] In conviviis ea vigeat consuetudo, ut forte eligeretur cœnæ præses & magister, qui modum bibendi unicuique præscriberet. Cæterum in liberioribus conviviis veteres tot cyathos solebant ebibere, quot erant literæ in amicorum quibus propinabant nominibus. Hinc illud est Martialis epigr. lib. I.

Nævia sex cyathis, septem Iustina bibatur,

Quinque Lycas, Lyde quatuor, Ida tribus.

Et lib. VIII.

Det numerum cyathis instantis litera Ruffi,

Vt jugulem curas nomen utrumque bibam.

CAPUT XXI.

10 *Quoad vivet, &, quoad morietur cur id ipsum temporis significant, cum ex duobus sint facta contrariis.*

15 **Q***uoad vivet* cum dicitur, item *quoad morietur*: videntur quidem duæ res dici contrariæ; sed idem atque unum tempus utraque verba demonstrant. Item cum dicitur *quoad senatus^a habebitur*, & *quoad senatus dimittetur*: tametsi *haberi* atque *dimitti* contraria sunt; unum atque id ipsum tamen utroque in verbo ostenditur. Tempora enim duo cum inter se opposita sunt atque ita cohærentia, ut alterius finis cum alterius initio misceatur; non refert utrum per extremitatem prioris an per initium sequentis locus ipse^b confinis demonstretur.

INTERPRETATIO.

a Convocabitur. b qui utriusque finem contingit.

CAPUT XXII.

*Quod censores equum adimere soliti sunt equitibus corpulentis & prapin-
guibus; quaesitumque utrum ea res cum ignominia an^a incolumi dignitate
equitum facta sit.*

^b **N**imis pingui homini & corpulento censores equum adimere so-
litos, ^c scilicet minus idoneum ratos esse cum tanti corporis pon-
dere ad faciendum equitis munus. Non enim poena id fuit; ut quidam
existimant; sed munus sine ignominia remittebatur. Tamen Cato in ora-
tione, quam *de sacrificio commissio* scripsit, objicit hanc rem criminiosius,
uti magis videri possit cum ignominia fuisse. Quod si ita accipias; id pro-
fecto existimandum est non omnino inculpatum neque ^d indefidem visum
esse, cui corpus ^e in tam immodicum luxuriasset exuberassetque. 5 10

INTERPRETATIO.

a Remanente honore. b scimus. c ni- *ligentem. c in tantam molem excrevisset
mirum quod putarent tantum onus cor- & autum fuisset.*
poris nocere obundo equitis officio. d di-

NOTA.

1. Nimis pingui.] Locum hunc mutilum & imperfectum illustrabit Gellii
lib. IV. cap. XII.

A. GELLII NOCTIUM ATTICARUM COMMENTARIUS.

LIBER OCTAVUS.

Commentario octavo hæc insunt.

CAPUT I.

* Hæsterna noctu, rectene an cum vitio dicatur; & quam super istis verbis grammatica traditio sit: item quod decemviri in XII. tabulis, nox pro noctu dixerunt.

CAPUT II.

5 *Quæ mihi decem verba ediderit Favorinus, quæ usarpentur quidem a Græcis, sed sunt adulterina & barbara; quæ item a me totidem acceperis; quæ ex medio communique usu Latine loquentium minime Latina sint, neque in veterum libris reperiuntur.*

CAPUT III.

10 *Quem in modum & quam severe increpueris audientibus nobis 3 Peregrinus philosophus adolescentem Romanum ex equestri familia stantem segnem apud se & assidue oscitantem.*

NOTÆ.

1. *Liber octavus*] Vel temporis injuria, vel negligentia librariorum periit. sola supersunt capitum summaria, quibus lucem, quantum fas erit, ex veterum monumentis afferemus. Hic enim ariolari neque animus est, neque otium.

2. *Hæsterna noctu.*] Nullus dubito quin Macrobius, a quo Gelliana tam multa totidem verbis relata sunt, totum hoc caput tacito, ut solet, Gellii nomine excerpserit. Hic igitur Saturnaliorum lib. I. cap. IV. *Hæsterna noctu* dici Latine posse ex veterum testimoniis probat; Ennii quidem qui *noctū concubia* dixit his verbis, [adorti

Quæ Galli furtim noctu summa arcis Mænia concubia, vigilesque repente

cruantant.

Tum Cl. Quadrigarii annali tertio, *Se-
natus autem de noctu convenire, noctu
multa domum dimitti.* Denique quas in
lemmate Gellius citat XII. tabulas, pro-
fert his verbis idem Macrobius. *Non
esse ab re puto hoc in loco id quoque ad-
monere, quod decemviri in duodecim ta-
bulis inusitate nox pro noctu dixerunt.
Verba hæc sunt. SEI. NOX. FVRTVM.
FACTVM. ESIT. SEI. IM. OCCISIT.
IOVRE. CAISVS. ESTO.* In quibus ver-
bis id etiam notandum est, quod ab eo
quod est, is, non cum casu accusativo, sed
im dixerunt.

3. *Peregrinus.*] Consule lib. XII. in
notis ad cap. XI.

CAPUT IV.

Quod Herodotus scriptor historiae memoratissimus ⁴ parum vere dixerit unam solamque pinum arborum omnium casam numquam denuo ex istem radicibus pullulare; & quod idem de aqua pluviâ & nive rem non satis exploratam pro comperta posuerit.

CAPUT V.

Quid illud sit quod Virgilius ⁵ cælum stare pulvere, & quod Lucilius pectus sentibus stare dixit.

CAPUT VI.

Cum post offensusculas in gratiam redeatur, expostulationes fieri mutuas minime utile esse; superque ea re & sermo Tauri expositus & verba ex Theophrasti libro sumta: & quid M. quoque Cicero ⁶ de amore amicitiae senserit cum ipsis verbis additum.

CAPUT VII.

Ex Aristotelis libro, qui ⁷ mei tñs pñjññs inscriptus est, cognita accepta-

NOTA.

4. *Parum vere dixerit.*] Mirum cur ea de pino sententia vulgo tribuatur Herodoto, qui id non suo sed alieno sensu protulit. Refert tantum Histor. lib. VI. Lampiacenis minatum esse Croesum, fore ut eos in pini morem excideret; quod quidam e senioribus de fatali exitio interpretatus est, & minarum atrocitatem exposuit, pinum inquiens ex omnibus arboribus solam esse quæ excisa nunquam furculos emittat. Sed cujuscujus sit illud dictum, alienum est a veritate. Theophrastus enim piceam casam, Plinius laricem ustis radicibus, & Cælius cupressum excisam non repullulare jampridem observarunt.

5. *Cælum stare pulvere.*] Virgilius lib. XII. *Æneid.* ita scribit

jam pulvere cælum

stare vident.

Sensus est: totus aer ita plenus est pulvere, ut eo quasi constare videatur cælum. Pectus autem sentibus stare juxta mentem Lucilii poetæ, idem est ac spinis horrescere.

6. *De amore amicitiae.*] Amor est animi motus quo alteri bene volumus. Amor amicitiae sive benevolentiae dicitur is, quo cupimus alicui bona evenire non nostra, sed illius ipsius causa quem diligimus: amor autem cupiditatis est, quo propter nostram utilitatem aut vo-

luptatem amico maxime cupimus.

7. *Περὶ μνήμης.*] In hoc libro de memoria ita sentit Aristoteles, cujus hic non verba continua sed mentem paucis subjicimus. Præsentia percipimus sensu, futura prævisione occupamus, præterita memoria complectimur. Cum autem ea quæ recordamur non hæreant in animo nisi adumbrata quibusdam imaginibus sensilibus, memoriæ sedes constituenda est in sensu principe, ubi est imaginandi vis & κατὰ οὐρεσθῆναι, sive per accedens, ut aiunt, in ipso intellectu. Unde fit ut non modo in hominibus, sed in nonnullis animalibus insit sensitiva memoria. Porro rerum objectarum imagines imprimuntur per sensum in anima, quasi sigillum in subjecta materia. Unde ut memoriæ bonitas constet, requiritur ex parte organi tum mollitudo, tum durities ad congruam temperiem sibi mutuo foederatæ: mollitudo quidem, ut facile imbibat rerum notas: durities, ut impressa simulacra conservet. Senes quibus affecta jam ætate membra inarescunt, quod mollitudine illa careant, difficili sunt memoria. Contra admodum pueri, quibus præhumidum est cerebrum, parum memores sunt: scilicet in iis non imprimuntur rerum simulacra, quasi sigillum in annem profugum incidat.

que de natura & habitu memoria ; atque inibi alia quadam de ⁸ exuberantia ⁹ aut interitu ejus lecta auditaque.

CAPUT VIII.

-- *Quid mihi usu venerit interpretari & quasi effingere volenti locos quosdam Platonicos Latina oratione.*

CAPUT IX.

3 *Quod Theophrastus philosophus omnium sua aetatis facundissimus, verba paucula ad populum Atheniensem facturus, deturbatus verecundia obticuerit ; quodque idem hoc Demostheni apud Philippum regem verba facienti evenierit.*

CAPUT X.

10 *Qualis mihi fuerit in oppido ¹⁰ Eleusine disceptatio cum grammatico quodam prestigioso tempora verborum & meditata puerilia ignorante, remotarum autem questionum nebulas & formidines capiendis imperitorum animis ostentante.*

CAPUT XI.

Quam festive responderis Xanthippa uxori Socrates petenti ut per ¹¹ Dionysia largiore sumtu cœnarent.

CAPUT XII.

15 *Quid significet in veterum libris scriptum, ¹² plerique omnes ; & quod ea verba accepta a Graecis videntur.*

NOTÆ.

8. *De exuberantia.*] Proferebat hic Gellius eorum exempla, qui ad miraculum memoria floruerant. An Cyri Persarum regis qui, ut refert Plin. lib. VII. cap. XXIV. nomina suorum omnium militum singillatim recensebat : an Mithridatis qui, eodem teste Plinio, viginti duabus nationibus imperans totidem linguis jura dicebat ? An Senecz qui, ut in principio declamationum ipse de se fatetur, tanta vi memoriz pollebat, ut ducentos versus semel auditos retineret & proferret ordine retrogrado ; imo duo nominum millia eo quo prolata erant ordine repeteret ?

9. *Aut interitu ejus.*] An mentionem hic faciebat Gellius de illo, qui ictus lapide oblitus est literas tantum ? An de alio, qui ex prælato tecto lapsus matris & affinium propinquorumque cepit oblivionem ? An de Messala Corvino oratore qui sui nominis oblitus est, ut capite supra laudato refert idem Plinius.

10. *Eleusine.*] Oppidum est in Attica

Cereri consecratum.

11. *Dionysia.*] Alio nomine Bacchanalia, festa Bacchi, die duodecimo Anthesterionis, qui Aprili mensi respondet celebrabantur in Limnis Atticæ loco, ubi templum erat Bacchi. Non alias major fuit ad omne genus impudicitiz & insaniz licentia. Porro Bacchus dictus est Dionysius teste Nonno, a Διὸς Ἰν-
πiter & ὄνος, & quod Syracusana lingua significat *claudus*, quia Jupiter, cum Bacchum in femore gestaret, claudicavit.

12. *Plerique omnes.*] Hac locutione sapius usus est Terentius : in Andria, *Quod plerique omnes faciunt adolescentuli.*

Et in Phormione,

Ita plerique ingenio sumus omnes : nostri nosmet pœnitet.

Idem significat, teste Donato, quod plerique. Porro ea verba a Graecis videri desumpta colligitur ex hoc Aristotelis loco lib. I. Anim. c. 7. πλείωνι πᾶσι.

CAPUT

CAPUT XIII.

¹² Qupfones : quod homines Afri dicunt , non esse verbum Pœnicum sed Græcum.

CAPUT XIV.

Lepidissima altercatio Favorini philosophi adversus quemdam intempestivum de ambiguitate verborum differentem , atque inibi verba quædam ex Nevio poeta & ¹⁴ Cn. Gellio non usitate collocata ; atque ibidem a P. Nigidio origines vocabulorum explorata.

CAPUT XV.

¹⁵ Quibus modis ignominiatu tractatusque sit a C. Cesare Laberius poeta ; atque inibi appositi versus super eadem re ejusdem Laberii.

NOTÆ.

12. Qupfones.] Mira est Scaligeri in notis ad fragmenta Berosi de hac voce hariolatio. In XIII. lemma , inquit, octavi libri A. Gellii legitur vulgo Qupfones inepte. In veteri codice Biturigum scripto erat Eupfones. Sed profecto Eudones pro Audonis scribendum erat. Id Gellius hominum Pœnorum verbum quidem esse ait, sed etiam usurpari a Græcis. Si propterea Gellius putavit Græcum quod a Græcis usurparetur, cur non vicissim videatur Pœnum, quod Pœnis esset in usu? Nam reciproca causatio est. Quid hic primum notem, quid ultimum? Cur unus Biturigum codex eo ipso quo citatur loco mendosus Scaligeri pluris est quam ceteri omnes? Cur inauditam pro arbitrari suo lectionem commentus, de hac ipsa, quæ fortasse nulli venerit unquam in mentem, Gellio litem intendit? Quo jure sibi finxit Gellio dictionem hanc visam esse Græcam quod a Græcis usurparetur? Sane ex hoc lemma id non conjecerit, nisi qui cum de suo novum nihil præter opinionum fragmenta proferat, a veteribus carpendis sibi temperare non possit.

14. Cn. Gellio.] Is Romanæ historiæ scriptor antiquus annales composuit grande opus, ut colligitur ex Prisciano, qui ejus librum citat XXXIV.

15. Quibus modis ignominiatu.] Hujus capitis jactura ex Macrobi lib. II. Saturn cap. VII. nobis utcumque refarcienda est. Laberius, ut ibi dicitur, as-

peræ libertatis eques Romanus, affecta jam ætate quingentis millibus invitatus a Cæsare ut prodiret in scenam, impotentem ejus dominandi cupiditatem diacacitate scurrili perstrinxit, his præcipue versibus,

Porro, Quirites, libertatem perdimus.
Necesse est multos timeat quem multi
timeant.

Pupugit ea libertas Cæsarem, qui alienatus a Laberio gratiam in Publium Syrum convertit. Hic licet conditione servus, & ingenio & principis favore fretus, omnes qui in scenam scripta locaverant provocavit, ut singuli secum posita invicem materia pro tempore contenderent. Nec ullo recusante superavit omnes, ipsumque Laberium. Unde Cæsar arridens hoc modo pronuntiavit.

Favente tibi me victus es Laberius a Syro. Non inultam passus est hanc injuriam Laberius, & sequentes edidit versus, quibus etsi de se loqui videbatur, tamen nec gratiam Cæsaris erga Publium, nec ipsius Cæsaris dominationem perpetuam fore indicabat.

Non possunt primi esse omnes omni in tempore.

Summum ad gradum cum claritatis veneris.

Consistes agere; & quum descendas, decis.

Cetidi ego; cadet qui sequitur: laus est publica.

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS.

LIBER NONUS.

CAPUT I.

Quamobrem Q. Claudius Quadrigarius in undevicesimo annali scripserit rectiores certioresque ictus fieri si sursum quid mittas, quam si deorsum.

5 *Q. Claudius in ^a undevicesimo annali cum oppidum a Metello proconsule oppugnari, contra ab oppidanis desuper e muris propugnari describeret, ita scripsit; Sagittarius cum ¹ funditore utrimque summo studio spargunt fortissime. Sed sagittam atque lapidem deorsum an sursum mittas hoc interest. Nam*
neutrum potest deorsum versum recte mitti; sed sursum utrumque optime. Quare milites Metelli ^b sauciabantur multo minus, & quod maxime opus
10 *erat, a pinnis hostis defendebant facillime. Percunctabar ego Antonium Julianum rhetorem cur hoc ita usu veniret, quod Quadrigarius dixisset, ut ^c contigui magis directioresque ictus fiant, si vel lapidem vel sagittam sursum versus jacias quam deorsum: cum proclivior faciliorque jactus sit ^d ex supernis in infima, quam ex infimis in superna. Tum Julianus*
15 *comprobato genere quaestionis, Quod de sagitta, inquit, & lapide dixit, hoc de omni fere missili, telo dici potest. Facilior autem jactus est, sicuti dixisti, si ^e desuper jacias, si quid jacere tantum velis, non ferire. ^f Sed cum*

INTERPRETATIO.

^a Decimo nono libro annalium. ^b longe summis muris. ^c certiores & rectiores. minus vulnerabantur, & quod erat tunc ^d ex superiore loco in inferiorem. ^e e loco optimum, sine labore ardebant hostes ^f a inferiore. ^f sed cum oportet jactum solum

NOTA.

1. *Funditore.*] Fundarum usum primi Balearium insularum habitatores, teste Vegetio, & invenisse & perite exercuisse dicuntur. His lapides & glandes plumbeas in hostes tanta vi contorquebant, ut eodem autore Vegetio saepe cataphractis lethale vulnus importarent. Imo liquecebat excussa glans funda, & attritu aeris velut igne distillabat, quod ait Seneca lib. II. Natur. Quaestion. cap. LVII.

modus & impetus jactus temperandus dirigendusque est: tum, si & in pro-
na jacias, moderatio atque ratio mittentis precipitantia ipsa & pondere ca-
dentis teli corrumpitur. At si in editiora mittas, &, ad percutiendum super-
ne aliquid, ^h manum & oculos conlimes: quo¹ motus a te datus tulerit, co-
nsum ibit, quod jeceris. Ad hanc ferme sententiam Julianus super istis Q. 5
Claudii verbis nobiscum sermocinatus est. Quod autem ait idem Q. Clau-
dius: ^a pinnis hostis defendebant facillime; animadvertendum est, usum
esse cum verbo, defendebant, non ex vulgari consuetudine, sed admo-
dum proprie & Latine. Nam defendere, &, offendere inter sese adversa
sunt; quorum ^k alterum significat, ¹ ἐμποδῶν ἕχον, ² alterum, ² ἐκποδῶν
πεποιδῶν. Quod hoc in loco a Q. Claudio dicitur. 10

INTERPRETATIO.

moderari & regere. g in inferiorem locum. | potus. k offendere. I incurrere in aliquid.
^h manum regas & conlimes oculis. i im- | m defendere. n depellere.

CAPUT II.

Quibus verbis ^a notavit Herodes Atticus falso quempiam cultu amictuque
nomen habitumque philosophi ^b eminentem.

AD Herodem Atticum consularem virum ingenioque amœno &
Græca facundia celeberrum adiit, nobis præsentibus, ^c palliatus 15
quispiam & crinitus, barbaque prope ^d ad pubem usque porrecta; ac pe-
tit ^e æs sibi dari ^{is} ἀπ' αὐτοῦ. Tum Herodes interrogat quis homo esset. At-
que ille, vultu sonituque vocis objurgatorio, philosophum sese esse dicit;
& mirari quoque addit cur quærendum putasset quod videret. Video, in-
quit Herodes, barbam & pallium; philosophum nondum video. Quæso 20
autem te, ^f cum bona venia, dicas mihi, quibus nos uti posse argumen-
tis existimas, ut esse te philosophum & noscitemus? ^h Interibi cum ali-
quot ex his, qui cum Herode erant, ⁱ erraticum hominem esse dicerent
^k & nulli rei, incolamque esse sordentium ganearum; ac, nisi accipiat
quod petit, convicio turpi solitum incescere: ibi Herodes, ¹ Demus, 25
inquit, huic aliquid aris, cuiusmodi est; tamquam homines, non tanquam
homini. Et iussit dari precium panis triginta dierum. Tum nos adspiciens,
qui eum sectabamur, Musonius, inquit, ^m ² æruscanti cuipiam id genus,

INTERPRETATIO.

^a Reprehenderit. ^b fingentem. ^c indutus | nem. k & hominem nihili, & habita-
pallio. ^d infra pectus demissa. ^e pecuniam | torem scæditarum popinarum. l demus, ait,
sibi dari ad panes emendos. ^f pace tua. | aliquam pecuniam huic, quisquis ille sit-
^g intelligamus. ^h interea. ⁱ circumfora- | m mendicanti.

NOTÆ.

1. Palliatus, &c.] Pallio detricto ac sibi conficere studebant.
lacero, crinibus impexis, promissa | 2. Æruscanti,] Æruscare significat
barba, veteres illi philosophi, famam | mendicorum instar æs vicatim colligere.

Hh ij

- & philosophum sese ostentanti dari iussit^a mille nummum. Et, cum plerique dicerent nebulonem esse hominem, malum & maliciosum, & nulla re bona dignum: tum Musonium subridens dixisse aiunt; ³ αἴτιον οὖν ἐστὶν ἀπυρεῖα. Sed hoc potius, inquit, dolori mihi & aegritudini est, quod istiusmodi
 5 animalia^p spurca atque probra nomen usurpant sanctissimum, & philosophi appellantur. Maiores autem mei Athenienses nomina juvenum fortissimorum⁴ Harmodii & Aristogitonis, qui libertatis recipienda gratia Hippiam tyrannum interficere adorsi erant, ne umquam servis indere liceret, decreto publico sanxerunt. Quoniam⁵ nefas ducerent nomina libertati patria
 10 devota servili contagio pollui. Cur ergo nos patimur nomen philosophia illusterrimum in hominibus deterrimis exflescere? Simili autem, inquit, exemplo ex contraria specie antiquos Romanorum audio⁶ prænomen⁶ patriciorum quorundam male de republica meritorum, & ob eam causam capite damnatorum, censuisse ne cui ejusdem gentis patricio inderentur: ut⁷ vocabula quoque eorum defamata atque demortua cum ipsis viderentur.

INTERPRETATIO.

n quadraginta tres libras, & quindecim asses moneta Gallica. o dignum igitur est
 bant esse crimen. r nomina eorum infamia & extincta.
 argento. p sordida & probrosa. b crede.

NOTÆ.

3. Αἴτιον ἔν, &c.] Hæc erat Musonii ratio: siquidem adeo sceleratus est, ne nobis pestifero congressu noceat importunus, accipiat quod flagitat.

4. Harmodii & Aristogitonis.] Athenis cum Hippas traditam sibi a Pisistrato patre tyrannidem exerceret, conjuratione Harmodii & Aristogitonis occisus est tyranni frater Hipparchus: Hippas turpiter ejectus. Illustribus conjuratis, cum a satellitibus fuissent trucidati, publice statuae sunt erectae anno III. Olymp. LXVII. anno ante Christum IXX. Plinius lib. XXXIV.

5. Prænomena.] Regnante Romulo, ut tradit Appianus ἐν προοίμῳ τῆς Ῥωμαϊκῆς, unum tantum nomen Romanis erat; deinde duo, postea tria nomina sumpsere. Primum nomen seu prænomen plurimis commune fuit, ut Marcus, Quintus, Publius, &c. alterum nomen gentilitium, totius familiae proprium erat, ut Cornelius, Tullius, Julius: tertium quod erat cognomen, plerumque vel abs re rustica, vel ab aliquo corporis vitio, vel ab eventu deducebatur:

hinc dicti Pisones, Cicerones, Fabii, Hortensii, Serrani, Stolonæ, Patii, Strabones, Luscini, Nafones, Frontones, Planci, Scauri, Scipiones, Cæsares. Stante re, ut animadvertit eruditissimus Sirmondus, proprium cuique id nomen fuit, quod primum: quo nimirum fratres ipsi, cum cætera nomina communia haberent, inter se distinguebantur, ut P. Corn. Scipio, & L. Corn. Scipio fratres. Postea non primis, sed ultimis nominibus ut propriis uti ac distinguere cœpere, ut Flavius Vespasianus & Flavius Sabinus fratres apud Suetonium: imo inferioris ævi homines non modo id usurparunt, sed etiam tum proprium hoc ultimum nomen, tum cætera, interdum quidem aliunde pro arbitrio, ut plurimum vero a parentibus & propinquis deducta sibi imponebant.

6. Patriciorum.] Romulus primus rex Romanorum Roma condita anno III. Olymp. VI. qui est ante Christi ortum IXXIV. centum creat senatores, inquit Livius lib. I. qui patres ab honore, patriciique eorum progenies appellati.

CAPUT III.

Epistola Philippi Regis ad Aristotelem philosophum super Alexandro recens nato.

Philippus Amyntæ filius, terræ Macedoniæ rex, cujus virtute industriaque ^a Maceræ locupletissimo imperio aucti gentium nationumque multarum potiri cœperant, & cujus vim atque arma toti Græciæ cavenda metuendaque ^b inclutæ illæ ^c Demosthenis orationes concionesque ^d vocificant. Is Philippus, cum in omni fere tempore negotiis belli victoriisque ^e affectus exercitusque esset; ^f a liberali tamen Musa & a studiis humanitatis numquam abfuit; quin lepide comiterque pleraque & faceret & diceret. Feruntur adeo libri epistolarum ejus ^g munditiæ & venustatis & prudentiæ plenarum. Velut sunt illæ literæ, quibus Aristoteli philosopho natum esse sibi Alexandrum nunciavit. Ea epistola, quoniam curæ diligentique ^h in liberorum disciplinas hortamentum est, exscribenda visa est ad commovendos parentum animos. ⁱ Exponenda igitur est ad hanc ferme sententiam. Philippus Aristoteli salutem dicit. Filium mihi genitum scito. ^j Quod equidem dis habeo gratiam; non proinde quia natus est, quam pro eo quod eum nasci contigit temporibus vitæ tuæ. Spero enim fore ut ^k educatus eruditusque abs te dignus existat & nobis & rerum istarum susceptione. Ipsius autem Philippi verba hæc sunt: ^l Φίλιππος Ἀριστοτέλει χαίρειν. Ἰδοὶ μοὶ γεννῶτα υἱόν. πολλὰ μὲν οὖν τοῖς θεοῖς χάριν ἔχω, οὐχ οὕτως ἐπὶ τῇ καίᾳ τῷ παιδί, ὥς ἐπὶ τῷ καί τῷ σὺν ἡλικίᾳ αὐτοῦ γεννέσθαι. ἐλπίζω γὰρ, αὐτὸν ὑπὸ σοῦ τραφέντα καὶ παιδευθέντα, ἀξίον εἶσθαι καὶ ἡμῶν καὶ τῶν ἄλλων βασιλέων διαδοχῆς.

INTERPRETATIO.

^a Macedones consecuti regnum opulentissimum. ^b celebres illa Philippicæ. ^c de clarant. ^d occupatus. ^e nunquam abhoruit a doctrinis liberalibus & literis humanioribus. ^f puritatis & elegantia. ^g ad institutionem liberorum. ^h e Græco versenda est in hunc fere modum. ⁱ qua de te diis gratias ago. ^k educatus. ^l Philippus Aristoteli salutem. Scito mihi natum filium; multam igitur diis gratiam habeo, non iam quod natus sit puer, quam quod tua ætate natus sit. Spero enim ipsum a te educatum & institutum, dignum fore & nobis & negotiorum susceptione.

NOTA.

1. *Demosthenis orationes.*] Philippicas intelligit, quibus orationibus Demosthenes hortabatur Athenienses ad bellum communi consensu inferendum Philippo; qui subactis Illyricis & finitimis populis, plurimisque Atheniensium urbibus expugnatis toti Græciæ imminerebat.

CAPUT IV.

De barbararum gentium prodigiosis miraculis, deque diris & exitiosis fascinationibus; atque inibi de fœminis repente versis in mares.

CUM e Græcia in Italiam rediremus, & Brundisium iremus; egressique e navi in terram in portu illo incluto ^aspatiaremur, quem Q. Ennius remotiore paulum sed admodum scito vocabulo, ¹*prapetem*, appellavit: fasces librorum venalium expositos vidimus. Atque ego avide statim pergo ad libros. Erant autem isti omnes libri Græci miraculorum fabularumque pleni; res inauditæ, ^bincredulæ: scriptores veteres non parvæ auctoritatis, ²Aristeas Proconnessus & Ifigonus Nicæensis & ³Cresias & ⁴Onesicritus & Polystephanus & Hegesias. Ipsa autem volumina ^cex diuturno situ squallebant, & habitu adpectuque ^dtetro erant. Accessit tamen percunctatusque precium sum: & adductus ^emira atque insperata vilitate, libros plurimos ^fære paucio emo; eosque omnis duabus proximis noctibus cursim & transeo: atque in legendo carpsi exinde quædam & notavi mirabilia & scriptoribus fere nostris ^hintentata; eaque his commentariis ⁱadpersi: ut, qui eos lectitabit, is ne rudis omnino & ^k*avh-* in istiusmodi rerum auditiones reperiatur. Erant igitur in illis libris scripta huiuscemodi, ⁵Scythas illos ^lpenitissimos, qui sub ipsis septentrionibus ætatem agunt, corporibus hominum vesci, ejusq; victus alimento vitam ducere & ^m*avdey mœpœs* nominari: item esse homines sub eadem regione ⁿcæli unum oculum in frontis medio habentes qui appellantur ^oArimaspi,

INTERPRETATIO.

^a Ambularemus ^b incredibiles erant. ^c diuturno mucore erant vitari. ^d fordido. ^e pretio minimo quod mirabar & non sperabam. ^f exigua pecunia. ^g lego. ^h non

narrata, i. inferni. ^k non assuetus ejusmodi rebus audiendis. ^l remotissimos. ^m devotores hominum. ⁿ septentrionalis.

NOTÆ.

1. *Prapetem*.] Vide caput VI. libri VI.
2. *Aristeas*.] Antiquissimus historicus natus est in Proconneso insula Propon-tidis. Ortum Deorum oratione soluta, historiam Arimasporum epico carmine complexus est. Floruit Cræsi & Cyri temporibus, annis ante Christ. 540.
3. *Cresias*.] Cresias e Cnido in Doride oriundus & medicinam exercuit, & res cum Assyriacas tum Persicas stilo perfecutus est, ut refert Strabo. Acerbius invenitur in Herodotum, cum ipse, judice Aristotele, minime fide dignus sit. Claruit ætate Artaxerxis Mnemonis, & Cyri junioris. Anno ante Christum cccxlv.

4. *Onesicritus*.] Hic nauticæ rei peritus militavit cum Alexandro Magno, cujus egregie facta scriptis mandavit. Xenophonte quem sibi proposuerat imitandum longe inferior. *Strabo, Curtius, Suidas, &c.*

5. *Scythas*.] Scythæ populi sunt Scythiæ, quæ regio versus septentrionem longe lateque excrevit in Europa & Asia, Moscoviæ & Tartariæ responder.

6. *Arimaspi*.] Arimaspi (quæ vox lingua Scythica idem sonat quod monoculus: *Arima* enim, ut aiunt, unum & *spœ* oculum significat) ita dicti sunt quod cum essent peritissimi sagittarii, alte-

qua fuisse facie ⁷ Cyclopas poetæ ferunt : alios item esse homines , ⁸ apud eandem cæli plagam , singulariæ velocitatis ; ⁹ vestigia pedum habentis retro porrecta , non , ut ceterorum hominum , prospectantia : præterea traditum esse memoratumque in ultima quadam terra , quæ ¹⁰ Albania dicitur , gigni homines , qui in pueritia canescant , & plus cernant oculis per noctem , quam inter diem : item esse compertum & creditum , ¹¹ Sauromatas , qui ultra ¹² Borysthenem fluvium ¹³ longe colunt , cibum capere semper ¹⁴ diebus tertiis , medio abstinere . Id etiam in isdem libris scriptum offendimus , quod postea quoque in libro Plinii Secundi naturalis historię septimo legi ; esse quasdam in terra Africa hominum familias voce atque lingua ¹⁵ effascinantium . Qui si impensius forte laudaverint pulchras arbores , segetes lætiores , infantes amœniores , egregios equos , pecudes pastu atque cultu opimas ; emoriantur repente hæc omnia nulli aliz causæ obnoxia . Oculis quoque exitialem fascinationem fieri in isdem libris scriptum est : traditurque esse homines in ¹⁶ Illyriis , qui interimant videndo quos diutius irati viderint ; eosque ipsos mares fœminasque , qui visu tam nocenti sunt , pupulas in singulis oculis binas habere . Item esse in montibus terræ Indiæ homines caninis caputibus & latrantibus ; eosque vesci avium & ferarum venatibus : atque esse item alia apud ultimas orientis terras miracula : homines , qui ¹⁷ monocoli appellantur , singulis cruribus ¹⁸ saltuatim currentes vivacissimæ pernicitatis : quosdam etiam esse nullis cervicibus , oculos in humeris habentes . Jam vero hoc ¹⁹ egreditur omnem modum admirationis , quod idem illi scriptores gentem esse aiunt , ²⁰ apud extrema Indiæ , corporibus ²¹ hirtis & avium ritu ²² plumantibus nullo cibatu vescentem , sed spiritu florum naribus hausto victitantem : ²³ Pygmæos

INTERPRETATIO.

o in eadem terra parte . p habentes plantas pedum retro aversas non ante porrectas , ut habent ceteri homines . q procul habitant . r tertio quoque die , s incantantium .

t unum crur habentes . u saltando . x superat . y in extremis India regionibus . z hirsutus . a habentibus plumas .

NOTÆ.

namque ut fit oculum clauderent , & in ostudio semper versarentur , uno tantum oculo uti viderentur . Muretus .

7. Cyclopas .] Cyclopes gigantes in Sicilia fuere , quibus unus tantum erat oculus rotundus sub fronte , ubi est intervallum commune oculorum . Atque hinc nomen desumpserunt , κύκλος enim circulus est & ὤφ oculus .

8. Albania .] Scythiæ regio inter Pontum Euxinum & mare Caspium , nunc dicitur Zuvie .

9. Sauromatas .] Sauromata populi sunt Scythiæ ad Tanaim fluvium qui in paludem Mæotim influit . Eorum regio nunc Tartaria minor appellatur .

10. Borysthenes .] Sarmatiæ Europæ fluvius : nunc Nieper : in mare nigrum evolvitur .

11. Effascinantium .] Vide c. XII. l. XVI.

12. Illyrii] Sive Illyrici Europæ populi totam quæ opponitur Italiæ , oram Adriatici maris occupabant , quæ nunc dicitur l'Eclavonie .

13. Monocoli .] Qui unico pede utuntur . a μόνος solus & ὤλον crur .

14. Pygmæos .] Pygmæi populi Indiæ quorum , ut ait poeta Satyricus ,

tota cohors pede non est altior uno .

Sed quæ hic de Pygmæis , cæterisque ejusmodi monstris narrantur , mera sunt figmenta . Quanquam non me fugit , &

- quoque haud longe ab his nasci; quorum qui longissimi sint, non longiores esse quam pedes duo & quadrantem. Hæc atque alia istiusmodi plura legimus. Sed, cum ea scriberemus, tenuit nos non idoneæ scripturæ tædium nihil ad ornandum iuvandumque usum vitæ pertinentis. Libitum tamen est in loco hoc miraculorum notare id etiam, quod Plinius Secundus vir in temporibus ætatis suæ, ingenii dignitatisque gratia, auctoritate magna præditus, non audisse neque legisse, sed scire sese atque vidisse, in libro naturalis historiæ septimo scripsit. Verba igitur, quæ infra posui, ipsius sunt, ex eo libro sumta: quæ profecto faciunt ut neque respuenda, neque ridenda sit notissima illa veterum poetarum de ¹⁵ Cænide & Cæneo cantilena. *Ex feminis*, inquit, *mutari in mares non est fabulosum Invenimus in annalibus* ¹⁶ *Q. Licinio Crasso, C. Cassio Longino Consulibus, C. Asinius puerum factum ex virgine sub parentibus; iussuque haruspicum deportatum in insulam desertam. Licinius Mucianus prodidit visum esse a* ¹⁷ *se Argis Arescentem, cui nomen Arescusa fuisset, nupisse etiam; mox barbaram & virilitatem provenisse uxoremque duxisse: ejusdem sortis & Smyrna puerum a se visum. Ipse in Africa vidi mutatum in marem die nuptiarum L. Cossicium civem* ¹⁸ *Thysdritanum: vivebatque cum proderem hac. Idem Plinius eodem in libro verba hæc scripsit: Gignuntur homines utriusque* ¹⁹ *sexus; quos* ²⁰ *hermaphroditos vocamus, olim androgynos vocatos, & in prodigiis habitos, nunc vero in deliciis.*

NOTÆ.

inter veteres alios Philostratum, cum multa hominum monstra ex Apollonio fabulosa esse tradiderit, excipere Pygmæos, quorum gentem minime commentitiam esse scribit, & inter recentiores Jovium Pygmæis regionem ultra Japoniæ insulas assignare.

15. *Cænide & Cæneo.*] Cænis puella, postquam rem habuit cum Neptuno, ab eo precibus impetravit, ut in virum mutaretur, & vulnerari non posset. Dicitur deinde est Cæneus, cumque ferociter omnes, adeoque Centauros provocaret, ab iis, cum occidi ferro non posset, arborum mole oppressus est.

16. *Q. Licinio Crasso, &c.*] P. Licinii Crassi, & C. Cassii Longini consulatum fasti referunt ad annum U. C. DCXXXIII. ante Christi ortum cxxx. nullam de Q. Licinio Crasso mentionem faciunt.

Itaque mendum irrepsisse suspicamur, & pro Q. Licinio substituendum P. Licinium.

17. *Thysdritanum.*] Thysdrus urbs Africa, olim in Byzacena regione, nunc in regno Tunetano, etiamnum hodie celebris ab incolis dicitur *Cairavan*.

18. *Hermaphroditos.*] Hermaphroditus fuit, ut nomen ipsum indicat, Mercurii & Veneris filius, *Ερμης*; enim Græce Mercurium, *Αφροδιτη* Venerem significat. Eum cum amplecteretur Salmacis Nympha, ambo in unum corpus coaluerunt, in quo sexus uterque remansit integer. Unde utriusque sexus compotes dicti sunt Hermaphroditi.

19. *Androgynos.*] Androgynus idem significat quod hermaphroditus: hoc nomen componitur a vocibus Græcis *ανδρ* vir, & *γυν* mulier.

CAPUT V.

Diversa nobilium philosophorum sententia de genere ac natura voluptatis; verbaque Hieroclis philosophi quibus decreta Epicuri insectatus est.

DE voluptate veteres philosophi diversas sententias dixerunt. ¹ Epicurus voluptatem, summum bonum esse ponit; eam tamen ita definit: ^a σαρὴς δὲ σαδὴς καὶ τῶς κῆμα. ² Antisthenes Socraticus summum malum dicit. Ejus namque hoc verbum est: ^b μαρτυρῶ μᾶλλον, ἢ ἡδονῆς. Speusippus vetulusque omnis Academia voluptatem & dolorem duo mala dicunt esse opposita inter sese; bonum autem esse quod utriusque medium foret. Zeno censuit voluptatem esse ^c indifferens, id est, neutrum, neque bonum neque malum; quod ipse Græco vocabulo ^d ἀδιάφορον appellavit. Critolaus Peripateticus & malum esse voluptatem ait, & multa alia mala parere ex sese, injurias, desidias, obliviones, ignavias. Plato ante hos omnis ita varie & multiformiter de voluptate disseruit; ut cunctæ istæ sententiæ, quas supra posui, videantur ex sermonum ejus fontibus profluxisse. Nam proinde unaquaque utitur, ut & ipsius voluptatis natura fert, quæ est ¹⁵ multiplex, & cansarum, quas tractat, rerumque, quas efficere vult, ratio desiderat. Taurus autem noster, quotiens facta mentio Epicuri esset, in ore atque in lingua habebat verba hæc Hierocli Stoici viri sancti & gravis: ³ Ἡδονὴς τέλος πῶς δόγμα ἐκ ἐστὶ πορνεία, ὡς δὲ πῶς δόγμα.

INTERPRETATIO.

^a Corporis bona constitutio. ^b Insaniam potius quam indulgentiam voluptati. ^c aliquid. ^d indifferens.

NOTÆ.

1. Epicurus voluptatem summum bonum.] Stoici privatis odiis Epicureorum opinionem de summo bono traduxere, quasi beatitudinem hominis in obsecris corporis voluptatibus constituerent. Id videre est passim in Ciceronis, Plutarchi & Atheni operibus. Sed cui potior sit quam ipsi Epicuro fides? Sic autem ille in epistola ad Menocea. *ἵπαι ἐν λόγῳ καὶ ἡδονῇ τέλος ὑπάρχει, ὡς τὰς ἡδονῶν ἡδονὴς λόγῳ, ὡς πῶς ἀποδύσας καὶ ἐκ ὁμολογῶντες ἡ καὶ οὐδὲν ὁμολογῶντες, ἀλλὰ τὸ μῦθος ἀλλήν κ' ὁδὸν, μὴτε παρὰ τὴν ἡδονὴν κ' ἡδονῇ. Constat igitur, cum dicimus voluptatem vitæ beatæ finem esse, nos perditorem hominum voluptates non intelligere, ac nonnulli ignorantes, aut a vobis dissentientes, aut male mentem nostram accipientes existimant, sed hoc tantum intelligimus non dolere corpore, & animo non perturbari.*

2. Antisthenes.] Hic Atheniensis; Socratis primum discipulus, autor deinde Cynicorum fuit, qui philosophi sic dicti sunt, teste Empirico, quod canum instar tuerentur bonos, malos invaderent; quanquam a Cynicis alieni eos nomen habuisse dicebant a canina impudentia. Floruit circa annum ante Christum cccxx. *Laert.*

3. Ἡδονὴς, &c.] In hac Hieroclis sententia mendum inesse recte suspicatus est H. Stephanus; itaque cum eo conjiciamus totum hunc locum sic legendum. *ἡδονὴ τέλος πῶς δόγμα ἐκ ἐστὶ πορνεία, ὡς δὲ πῶς δόγμα.* Hoc sensu. Voluptas, sit finis: hoc meretricis est dogma. Non sint lupanaria, nec meretricis dogma erit. Sic autem indicat pronuntiatum Epicuri potius libidinem quam philosophiam redolere.

CAPUT VI.

Verbum, quod est ab ago frequentativum, in prima syllaba quoniam sit a modulo pronuntiandum,

AB eo quod est, *ago*, &, *egi*, verba sunt quæ appellantur grammatici frequentativa, *actito*, &, *actitavi*. Hæc quosdam non sane indoctos viros audio ita pronuntiare, ut primam in his literam corripiant: rationemque dicunt quoque in verbo principali quod est, *ago*, prima litera breviter pronuntiatur. Cur igitur ab eo quod est *edo*, &, *ungo*, in quibus verbis prima litera breviter dicitur, *esito* & *unctito*, quæ sunt eorum frequentativa, prima litera longa promimus? & contra, *dictito*, ab eo verbo quod est, *dico*, correpte dicimus? Num ergo potius *actito* & *actitavi* producenda sunt? Quoniam frequentativa ferme omnia eodem modo in prima syllaba dicuntur, quo participia præteriti temporis ex his verbis unde ea profecta sunt in eadem syllaba pronuntiantur; sicut *lego*, *lectus*, *lectito*, facit; *ungo*, *unctus*, *unctito*; *scribo*, *scriptus*, *scriptito*; *moveo*, *motus*, *motito*; *pendeo*, *pensus*, *pensito*; *edo*, *esus*, *esito*; *dico* autem *dictus*, *dictito* facit; *gero*, *gestus*, *gestito*; *veho*, *vectus*, *vectito*; *rapio*, *raptus*, *raptito*; *capio*, *captus*, *captito*; *facio*, *factus*, *factito*. Sic igitur, *actito*, producte in prima syllaba pronuntiandum: quoniam ex eo sit quod est, *ago* & *actus*.

INTERPRETATIO.

a Mensura.

NOTA.

1. *Literam corripiant.*] Cum Romani disceptarent utrum *actito*, *actitavi*, *esito* & *unctito* prima litera correpta, an producta pronuntianda essent, non inquirebant an accentus referendus esset in primam syllabam, quod vulgo putant. Quis enim censuerit in hac voce *actitavi* quartam a fine syllabam potuisse corripiri? Cum correpta syllaba nunc non animad-

vertatur nisi quæ vocabuli penultima sit: Juxta eorum mentem *Actito*, *esito*, *unctito* producte efferebantur, cum prima geminabatur litera *Actito*, *Eesito*, *Uunctito*, sive *Ounctito*, cum tamen *Edo* & *Ungo* dicerent. Contra autem in *Dico* & *Dictito*. Nam illud vulgo erat *Deico*, i longa, istud *Dictito* ea brevi. *Lipsius.*

CAPUT VII.

20 *De conversione foliorum in arbore olea, brumali & solstitiali die; deque fidibus iis temporibus ictu alieno sonantibus.*

Volgo & scriptum & creditum est folia olearum arborum brumali & solstitiali die converti; & quæ pars eorum fuerat inferior atque

NOTA.

1. *Brumali & solstitiali die.*] Dies Brumalis sive is in quem incidit solsti-

oculterior, eam supraferri atque exponi ad oculos & ad solem. Quod nobis quoque semel atque iterum experiri volentibus ita esse propemodum visum est. Sed de fidibus rarius dictu & mirabilius est. Quam rem & alii docti viri & ² Suetonius etiam Tranquillus in libro Iudicæ historiae primo satis compertam esse, satisque super ea constare affirmat; ³ nescias in fidibus brumali die alias digitis pelli, alias sonare.

INTERPRETATIO.

² *Chordas* in instrumentis musicis.

NOTÆ.

tium hiemale est **xxiiii.** Decembris. Solstitialis quo sol æstivum attingit solstitium, est **xxiiii.** Junii.

² *Suetonius.*] C. Suetonius Tranquillus Hadriano imperatori fuit ab epistolis, ac Plinio juniori maxime familiaris. Vitas duodecim Cæsarum scripsit, & quidem pari libertate ac ipsi vixerunt, ut vere sentit S. Hieronymus.

³ *Nervus in fidibus.*] In musicis instrumentis nervi concordēs aliis pulsus alii resonant. Scilicet percussi vibrant, ac tremulo motu agitant aerem: commotus aer tremorem illum chordis alte-

rius instrumenti æqualiter intentis infert; nam si fides ad eundem sonum non fuerint attemperatæ, licet sint proximæ, sonum non reddent; quippe propter figuræ diversitatem ejusmodi tremori recipiendo non sunt idoneæ. Quare quod hic Tranquillus universe asserit nervos alios pelli, alios sonare, vel omnino falsum est, vel ea qua notavimus cautione intelligendum. Et quod subjungit id accidere brumali die, quasi ceteris anni tempestatibus insolens esset, quotidianis experimentis repugnat.

CAPUT VIII.

Necessum esse, qui multa habeat, multis indigere; deque ea re Favorini philosophi cum brevitate eleganti sententia.

Verum est profecto, quod observato rerum usu sapientes viri dixerunt, multis egere, qui multa habeat; magnamque indigentiam nasci non ex inopia magna sed ex magna copia. Multa enim desiderari ad multa, quæ habeas tuenda. Quisquis igitur multa habens cavere atque prospicere velit ne quid egeat, neve quid desit, jactura opus esse non quæstus, & minus habendum esse ut minus desit. Hanc sententiam memini a Favorino ¹ inter ingentes omnium clamores detornatam inclusamque verbis his paucissimis: ^b τὸν ὃ μὲν αἰὲν ἰπτακιστὸν χλαμύδων δόρυμον ἔκ ἔστ' ἐν πλείονι δὲ ἴδω. οἱς γὰρ ἔχω προσδιδόμω, ἀφελὼν ὦν ἔχω, ἀρκοῦμαι οἷς ἔχω.

INTERPRETATIO.

^a *Explicatam maximo omnium plausu, pluribus indigent. Cum enim indigeam & comprehensam his verbis. b* is qui de cetero millibus & quinque millibus vestium indiget, fieri non potest ut non *pluribus indigeam. Cum enim indigeam aliis præter ea qua habeo; postquam detraxi ex iis qua habeo, consensus sum iis qua habeo.*

NOTÆ.

¹ *ἰπτακιστὸν, &c.*] Alludit fortasse observat H. Stephanus, ad Lucillum qui unus quinque millia vestimentorum habuit, quæ ad ludos scenæ præbere paratus erat.

CAPUT IX.

Quis modus sit verba vertendi in Græcas sententias, deque his Homeri versibus, quos Virgilius vertisse aut bene apteque aut improspere existimatus est.

5 **Q**Uando ex poematis Græcis vertendæ imitandæque sunt insignes sententiæ, non semper aiunt enitendum ut omnia omnino verba in eum, in quem dicta sunt, modum vertamus. Perdunt enim gratiam ple-
raque si quasi invita & recusantia violentius transferantur. ¹ Scite ergo & considerate Virgilius cum aut Homeri aut Hesiodi aut ² Apollonii aut ³ Parthenii aut ⁴ Callimachi aut ⁵ Theocriti aut quorumdam aliorum locos ef-
10 fingeret, ^a partim reliquit, alia expressit. Sicut nuperrime apud mensam cum legerentur utraque simul ⁶ Bucolica Theocriti & Virgilit animadver-
timus reliquisse Virgilium, quod Græcum quidem mire quam suave est; verti autem neque debuit neque potuit. Sed enim quod substituit, pro eo quod omiserat, ^b non abest quin jucundius lepidiusque sit:

INTERPRETATIO.

a Omisit partem, & partem imitatus est. b est gratius & elegantius.

NOTÆ.

1. *Scite & considerate Virgilius.* Theocritum in Eclogis, in Georgicis Hesiodum expressit, ut ipse fateatur.

Afscraumque cano Romana per oppida carmen.

Tempestatis serenitatisque signa de Arati Phœnomenis traxit. In Æneide ita secutus est Homeri Iliadem & Odysseam, ut præcipua quæque videatur non imitanda sed vertenda sibi proposuisse. Everfionem Trojæ cum Sinone suo & equo ligneo, inquit Macrobius, cæterisque omnibus quæ librum secundum faciunt a Pisandro pæne ad verbum transcriptis: de Argonauticorum quarto, quorum scriptor est Apollonius, librum Æneidos suæ quartum totum prope formavit. Denique sententias illustriores quibus abundat, non modo ex Callimacho, & Parthenio, sed etiam ex aliis tum lyricis tum tragicis poetis suos in usus aperte transtulit.

2. *Apollonii.* Apollonius Rhodius de quo hic agitur, poeta Græcus, discipulus Callimachi a quo propter ingratum animum Ibis est appellatus. Argo-

nautica scripsit, quæ tribus libris hodieque extant. Claruit sub Ptolemæo Evergete Olymp. cxxxiv. annis ante Christum cclxiv.

3. *Parthenii.* Parthenius poeta Nicæus elegias varique carmina edidit, & poema *ἑρμηνεύων τὰς ἀπορίας τῶν ἀματωρῶν ἀφελήσεων*. Ad imperium Tiberii perduxit ætatem, Suidas.

4. *Callimachi.* Hic Poeta Cyrenæus ad omne carminum genus animum appulit. Floruit in Ægypto regis bibliothecæ præfectus regnante Ptolemæo Philadelpho Olymp. cxxv. annis ante Christum circiter cclxxx.

5. *Theocriti.* Theocritus Syracusanus poeta eclogarum scriptor, quem in hoc scribendi genere ducem sibi Virgilius elegit, ætate Ptolemæi Lagidæ & Philadelphi fuit illustris Olymp. cxxiii. ante Christum anno circiter cclxxxv.

6. *Bucolica.* Genus carminis, in quo pastores inducuntur loquentes: a Latinis dicitur pastoritium, a Græcis bucolicum; voce deducta ἀπό τῆς βοῦς, qui sunt bubulci,

εἰ βάλλῃ καὶ μάλοισι τὸν αἰπόλον ἡ Κλεαρῖς
Ταῖς αἴγαις περιελῶντα, καὶ αἰδύ π' ἀπ' ἀπυλίας δει.

*Malo me Galatea petit, lasciva puella;
Et fugit ad salices, & se cupis ante videri.*

Illud quoque alio in loco animadvertimus caute omissum, quod in Græco
versu dulcissimum.

τίτυρος ἔμιν τὸ κελὸν περιλαμβέει, βόσκει τὰς αἴγας,
καὶ ποτὶ τὰς κρήνας ἄγει τίτυρος, καὶ τὸν ἑνὸς ἑρχομένου
τὸν Λιβυκὸν ἡ κλέωντα φυλάσσει, μὴ τὸ κορυφῇ.

Quo enim pacto diceret, τὸ κελὸν περιλαμβέει, verba Hercle non transla-
ticia, sed cujusdam nativæ dulcedinis. Hoc igitur reliquit; & cetera ver-
tit non infestiviter; nisi quod caprum dixit, quem Theocritus ἐνὸς ἑρχαν ap-
pellavit. Auctore enim M. Varrone is demum Latine caper dicitur qui
exaltatus est.

*Tityre dum redeo, brevis est via, pasce capellas;
Et poemum pastas age Tityre; & inter agendum,
Occursare capro (cornu ferit ille) caveo.*

Et quoniam de transferendis sententiis loquor, memini audisse ex Valerii
Probi discipulis, docti hominis & in intelligendis pensitandisque veteri-
bus scriptis & bene callidi, solitum eum dicere, nihil quicquam tam im-
prosperè Virgilium ex Homero vertisse, quam versus hos amœnissimos,
quos de Nausicaa Homerus fecit.

ὅϊν δ' Ἀρπυμὶς εἶπεν κατ' οὐρῇ τοῖς ἑρχόμενοι.
ἢ κατ' ἑνὸς τῆς γατρὸς ἀμύμητον, ἢ ἑρμάνθον,
Τερπόμενῃ χάσσειν, καὶ ὠκυμένης ἐλάφοισιν.
τῇ δὲ θ' αἶμα νύμφαι, καὶ δὲ διὸς αἰγέροιο,

INTERPRETATIO.

e Perentis & malicaprarium Clea-
rista,

caprae propellentem, & suave quid
insuffragat.

d Galatea virgo proterva jacit in me-
rora.

e O Tityre mihi valde dilecte, pasce
capellas,

& ad fontem duc Tityre: sed illum
hircum

Libycum Cnaconem serva, ne cornu

feriat.

f & post pastum duc ad bibendum; &
dum duces, cave obviam ire capro (per-
cutit ille cornibus.) g peritissimi.

h Qualis autem Diana vadit per mon-
tem sagittis gaudens,
aut per Taygetum excelsum, aut Ery-
manthum

delectata apris ac velocibus cervis.

i cum hac simul nymphea filia Iovis
Ægiœchi

NOTÆ.

7. Βάλλει μάλοισι.] Mala in aliquem
conjicere idem erat atque ad Venerem
allicere, ut notat interpres Aristophanis.

8. Εἰρχομαι.] Εἰρχομαι τας.

9. Κλέωντα.] Nomen hirci a colore in-
ditum. κλέωντα enim cum colorem signi-
ficat, qui cum flavus sit ad album ac-
cedit.

10. Τηγάτης.] Taygetus nunc Portes,

ut ait Niger, Peloponnesi mons in La-
conia.

11. Ερμάνθον.] Erymanthus mons Ar-
cadiz in Peloponneso, teste Nigro, nunc
Dimixana.

12. Αἰγέροιο.] Dictus est Jupiter Ægio-
chus a Capra (quæ Græce est αἰγίς) cu-
jus lacte fuerat ab Amalthea & Melissa
nutricibus educatus.

Ἀρμονίῳ παῖδ' οὖσι· γέγηθ' ἴπ' ὅρ' ἔτα 13 Ἀντῶ

Πασσῶν δ' ἐπὶ ἡγ' ἔρ' ἔχει ἴδ' ἔμ' ἔτα·

Ρεῖα δ' ἀμυγνῶν π' ἔτα· καλὰ δ' ἴπ' ἔτα·

1 Qualis in 14 Eurota ripis aut per joga 15 Cynbi

Exercet Diana choros ; quam mille secuta

Hinc atque hinc glomerantur 16 Oreades : illa pharetram

Fert humero ; gradiensque deas supereminet omnis.

Latona tacitum pertentant gaudia pectus.

- Primum omnium id visum esse dicebant Probo quod apud Homerum
 10 quidem virgo 17 Nausicaa ludibunda inter familiares puellas in locis solis
 recte atque commode confectur cum Diana venante in jugis montium
 inter agricoltes deas ; nequaquam autem conveniens Virgilium fecisse , quo-
 niam 18 Dido in urbe media ingrediens inter 19 Tyrios principes ; cultu at-
 que incessu serio , 2 instans operi , sicut ipse ait , regnisque futuris , nihil
 15 ejus similitudinis capere posset , quæ lufibus atque venatibus Dianæ con-
 gruit : tum postea quod Homerus studia atque oblectamenta in venando
 Dianæ honeste aperteque dicit ; Virgilius autem , cum de venatu deæ ni-
 hil dixisset , pharetram tamen facit eam ferre in humero , tamquam si onus
 & sarcinam : atque illud impense Probum esse demiratum in Virgilio di-
 20 cebant , quod Homericæ quidem Ἀντῶ 1 gaudium gaudeat genuinum & in-
 timum , atque in ipso penetrati cordis & animæ vicens (siquidem non
 aliud est γέγηθ' ἴπ' ὅρ' ἔτα Ἀντῶ) ipse autem imitari hoc volens gaudia fe-
 cerit pigra & levia & cunctantia & quasi in summo pectore supernantia.
 Nescire enim sese quid significaret aliud , pertentant. Præter ista omnia ;
 25 florem ipsius totius loci Virgilium videri omisisse ; quod hunc Homeri
 versum 20 exigue secutus sit :

INTERPRETATIO.

silvestres ludunt : gaudet autem ani-
 mo Latona.

Omnes sane supra hac caput habet &
 frontem :

Facilis vero cognitu est : pulchra au-
 tem omnes

italis incedebat Dido qualis Diana cum
 ducit choreas prope ripam Eurota , aut
 per fastigia Cynbi. Hanc sequentes mille

Oreades hinc & illinc congregantur.
 Diana gerit pharetram ex humero sus-
 pensam, & incedens apparet supra omnes
 nymphas. Latona Dianæ mater gaudet in
 sinu. & urgens adificationem , ut ipse
 Virgilius dicit , ubi erat regni futura se-
 des. I capiat latissimam naturalem. in pa-
 rum expresseris.

NOTÆ.

13. Ἀντῶ.] Latona mater Apollinis
 & Dianæ.

14. Eurota.] Eurotas fluvius Laconiz
 in Peloponnēso , quem Sophianus ap-
 pellat Βελισπιόταμο hoc est regium flu-
 vium ; Niger ait ab incolis ris vocari.

15. Cynbi.] Cynthus mons insulæ
 Deli.

16. Oreades.] Nymphæ montium
 Oreades dicuntur. A voce Græca ὄρος
 mons.

17. Nausicaa.] Alcinoi Phæacum
 regis filia , naufragum ac nudum Ulyc-
 sem liberaliter excepit ; ut fusissime Ho-
 merus narrat in Odyssea.

18. Dido.] Regina Æncide Virgiliū
 notissima Vide notas ad cap. I. lib. XIII.

19. Tyrios.] Dido filia Beli Tyrorum
 regis , stipatores & domesticos habuit
 Tyrios. Tyrus porro urbs Syriæ in Phœ-
 nicia alias celeberrima , nunc in ruinis
 prope conspulta , dicitur sur.

Πῆτα δ' ἀργυρῶτι πάλαια· καὶ δὲ πᾶσαι.

Quando nulla major cumulatiorque pulchritudinis laus dici potuerit, quam quod una inter omnis pulchras excelleret, una facile ex omnibus nosceretur.

CAPUT X.

Quod *Anneus Cornutus* versus *Virgilii*, quibus *Veneris* & *Vulcani* concubium pudice aperteque dixit, reprehensione spurca & odiosa inquinavit.

Annianus poeta & plerique cum eo ejusdem Musæ viri summis assidueque laudibus hos *Virgilii* versus ferebant; quibus *Volcanum* & *Venerem* junctos mixtosque jure conjugii, rem lege naturæ operiendam, verecunda quadam translatione verborum cum ostenderet demonstraretque, protexit. Sic enim scripsit:

-----ca verba locutus,

Optatos dedit amplexus; placidumque petivit

Conjugis infusus gremio per membra soporem.

Minus autem difficile esse arbitrabantur in istiusmodi re dicenda verbis uti uno atque altero brevi tenuique eam signo demonstrantibus, sicuti *Homerus* dixit:

b ----- παρθενικῷ ζώνῳ καὶ λεπτέρῳ διαμὸν, &c

c Εργα φιλοτήσια.

d: Τὸν μὲν ἄρ' ἐν ᾧ περ τοῖσι κατενύσσας ἐν λεχέσιν.

Tot vero & tam evidentibus ac tamen non prætextatis sed puris honestisque verbis venerandum illud concubii pudici secretum neminem quemquam alium dixisse. Sed ⁴ *Annæus Cornutus*, homo sane pleraque alia non indoctus neque imprudens, in secundis tamen librorum, quos de figuris sententiarum composuit, egregiam totius istius verecundiæ laudem insulsa nimis & odiosa scrutatione violavit. Nam cum genus hoc figuræ probasset; & satis circumspēcte factos esse versus dixisset; membra tamen, inquit, paulo incautius nominavit.

INTERPRETATIO.

a Operuit. b Virgineam zonam, & lectum igitur in pensilibus discubuerunt lectis. c impudicus. f in ceteris rebus.

NOTÆ.

1. Τὸν μὲν ἄρ' &c.] Sic in antiquis exemplaribus, at non sine mendii suspitione legitur; cum hic locus juxta versum *Homerici* *Iliad* Γ. ita sit corrigendus;

Τὸν μὲν ἄρ' ἐν ᾧ περ τοῖσι κατενύσσας ἐν λεχέσιν.
Hi quidem igitur in perforatis decubuerunt lectis.

2. Τρητοῖσι.] περὶ τὸν λῆγος lectus perforatus est apud *Homerum* lectus pensilis, qui trajecis per foramina funibus tenditur.

3. Prætextatis.] Prætextatus idem sonat atque obscenus; si Festo credimus, per antiphrasim prætextatus sermo dicitur, ex eo quod prætextatis nefas sit obscenum verbum proferre.

4. *Anneus Cornutus*.] Hujus patria *Leptis* fuit urbs *Africæ*: sub *Nerone* floruit & philosophiæ & rhetoricæ studiis. Una cum philosopho *Musonio* interfectus est.

CAPUT XI.

De Valerio Corvino, & unde Corvinus.

DE Maximo Valerio, qui Corvinus appellatus est, ob auxilium propugnationemque corvi alitis, haud quisquam est nobilium scriptorum qui secus dixerit. Ea res prorsus admiranda sic profecto est in libris
 5 annalibus memorata. Adolescens tali genere editus, ^a Furio & Appio consulibus fit tribunus militaris. Atque in eo tempore copiae Gallorum ingentes agrum ¹ Pomptinum infederant; instruebanturque acies a consuli-
 bus de vi ac multitudine hostium ² satis agentibus. Dux interea Gallorum, vasta & ardua proceritate, armisque auro præfulgentibus; ^b grandia in-
 10 grediens & manu telum reciprocans incedebat; perque contemptum & superbiam circumspiciens despiciensque omnia, venire jubet & congregari si quis pugnare secum ex omni Romano exercitu auderet. Tum Valerius tribunus, ceteris inter metum pudoremque ambiguis, impetrato prius a
 15 consulibus ut in Gallum tam immaniter arrogantem pugnare sese permitterent, progreditur intrepide modesteque obviam: & congregiuntur & consistunt. Et conferebantur jam manus. Atque ibi vis quædam divina fit. Corvus repente improvisus advolat, & super galeam tribuni in-
 sistit: atque inde in adversarii os atque oculos pugnare incipit. ^c Insili-
 bat, oburbabat, unguibus manum laniabat, & prospectum alis arcebat.
 20 Atque, ubi satis sævierat, revolabat in galeam tribuni. Sic tribunus spectante utroque exercitu, & sua virtute nisus & opera alitis propugnatus, ducem hostium ferocissimum vicit interfecitque; atque ob hanc causam cognomen habuit *Corvinus*. Id factum est anno quadringentesimo quinto post Romam conditam. Statuam Corvino isti divus Augustus in foro suo
 25 statuendam curavit. In ejus statuæ capite corvi simulachrum est, rei pugnaeque, quam diximus, monumentum.

INTERPRETATIO.

^a Sollicitus, ^b grandi passu incedens, & simulans se jaculari telum ac deinde manu retrahens, ^c involat.

NOTA.

1. *Furio & Appio.*] L. Furius Camillus & Appius Claudius Crassus consules renunciati fuere, ut tradit Gellius, anno U. C. ccccv. ante Christum æccxlix.

2. *Pomptinum agrum.*] In Latio urbs Volscorum Sueffa dicta quoque Pome-

tia est, quod vocabulum quod e breve haberet, correptum est in Pomtia: appellata deinde Pomptina est, a qua Pomptinus ager qui Velitris, Sulmoni, atque Priverno subjacet ad Terracinam usque, ubi Pomptina erat palus, quæ jam dicitur *Aufente palude*.

CAPUT XII.

*De verbis quæ in utramque partem significatione reciproca
& a adversa dicuntur.*

UT formidolosus dici potest & qui formidat & qui formidatur ; ut
invidiosus & qui invidet & cui invidetur : ut suspiciosus & qui
suspiciatur & qui suspectus est ; ut ambitiosus , & qui ambit &
qui ambitur ; ut item gratiosus , & qui adhibet gratias & qui admit-
tit ; ut laboriosus & qui laborat & qui labori est ; ut pleraque alia hu-
jusmodi in utramque partem dicuntur : ita infestus ancipiti quo-
que significatione est. Nam & is infestus appellatur , qui malum infert
cuiuspiam ; & contra , cui aliunde impendit malum , is quoque infestus di-
citur. Sed quod prius posui profecto exemplis non indiget. Sic adeo multi
loquuntur ut , infestum , dicant inimicum atque adversum. Alterum au-
tem illud b ignorabilius obscuriusque est. Quis enim c e medio facile di-
xerit , infestum esse , d cui alter infestus est ? Sed & veteres plerique ita
dixerunt ; & M. Tullius in oratione , quam pro Cn. Planco scripsit , vo-
cabulo hoc sic usus est. Dolebam, inquit , iudices , & acerbe ferebam , si
huius salus ob eam ipsam causam esset e infestior , quod , is meam salutem
atque vitam sua benivolentia , presidio , custodiaque texisset. Nos igitur de
origine & ratione verbi quærebat. Atque ita in f Nigidianis scriptum
invenimus. Infestum a festinando dictum. Nam qui instat , inquit , alicui ,
eumque properans urget ; opprimereque eum studet festinatque ; aut contra
de cuius periculo & exitio festinatur : is uterque infestus dicitur ab instan-
tia atque imminetia fraudis , quam vel facturum cuiuspiam vel passurus est.
Ne quis autem de , suspicioso , quod supra posuimus , & de formidoloso
in eam partem , quæ minus usitata est , exemplum requirat , inveniet de
suspicioso apud M. Catonem 1 de re Floria , ita scriptum. Sed nisi qui pa-
lam corpore pecuniam quæreretur , aut se lenoni locavisset , & si 2 famulosus
& suspiciosus fuisset ; vim in corpus liberum non equum censuere afferri.
Suspiciosum enim hoc in loco suspectum significat , non suspicantem. For-
midolosum autem ; qui formidatur , Sallustius in 3 Catilina ita dicit. 30
Igitur talibus viris non labor insolitus , non locus ullus asper aut arduus

INTERPRETATIO.

a Contraria. b magis ignorari potest. c ex populo. d eum hominem. e odiosior.
f commentariis grammaticis Nigidii. g bello Catilinario.

NOTÆ.

1. De re Floria.] Varrò scripsit contra
Flaciam , quæ festa in honorem Floræ
instituta omni impuratum genere erant
celebranda.

2. Famulosus.] Hic subesse mendum
suspiciatur Ascensius , & legendum pu-

tat Famosus ; cuius sententiæ hic sensus
est : homini qui liber fuerit nefas esse
vim inferre , nisi palam corpus prosti-
tuat , aut se tradat lenoni , & sit famosus
sive infamis , & suspectus.

K E

erat, non arinatus hostis formidolosus. Item³ C. Calvus in poematis, laboriosum dicit, non, ut vulgo dicitur, qui laborat, sed in quo laboratur:

Durum, inquit, rus fugis & laboriosum.

Eadem ratione Laberius quoque in^h Sororibus,

¹⁴ Æcastor, inquit, multum somniculosum:

& ⁵ Cinna in poematis;

⁶ Somniculosam ut Pœnus aspidem ⁷ Psyllus.

¹⁰ Metus æque & injuria, atque alia quædam^k id genus sic¹ utroqueversum dici possunt. Nam metus hostium recte dicitur, & cum timent hostes & cum timentur. Itaque Sallustius in historia prima, metum Pompeii dixit non quod Pompeius metueret (quod est usitatus,) sed quod metueretur. Verba hæc Sallustii sunt. Id bellum excitabat metus Pompeii victoris⁸ Hiempsalem in regnum restituentis. Item alio in loco: Postquam remoto metu Punico similitates exercere^m vacuum fuit. Injurias itidem dicimus tam illorum qui patiuntur, quam qui faciunt. Quarum dictionum exempla sunt facilia inventu. Illud etiam dictum a Virgilio eandem habet formam communicatæ ultro & citro significationis;

^a--- Et vulnere, inquit, tardus Ulyxi.

Cum diceret vulnus, non quod accepisset Ulyxes sed quod dedisset. Nescius quoque dicitur tam is qui nescitur quam qui nescit. Sed super eo qui nescit frequens hujus vocabuli usus est; infrequens autem de eo est, quod nescitur. Ignarus æque utroqueversum dicitur non tantum qui ignorat sed & qui ignoratur. Plautus in^o Rudente:

^p Que in locis nesciis nescia spe sumus.

²⁵ Sallustius: ^q More humana cupidinis ignara visundi. Virgilius:

^r--- Ignarum⁹ Laurens habet o'a Mimanta.

INTERPRETATIO.

h comœdia cui titulus Sorores. i certe. dens. p in locis ignotis habemus spem du-
k hujusmodi. l in utramq; partem. m otium biam. q pro consuetudine hominum qui
fuit. n tardius incedens propter plagam cupiunt videre ignota. r Mimas ignotus
Ulyssis. o comœdia quæ inscribitur Ru- occubuit in litore Laurenti.

N O T A.

3. C. Calvus.] C. Licinius Calvus poematis variis celebris, fuit familiaris Catulli. Idem & orator M. Ciceroni de principatu eloquentiæ litem iniquissimam intendit.

4. Æcastor.] Quænam sit hæc juramenti species explicabimus inferius.

5. Cinna.] C. Helvius Cinna epigrammatis & poematis sibi nomen fecit. Ciceronis temporibus claruit, annis ante Christum l.

6. Somniculosam.] Aspis quæ parvi serpentis species est, mortiferum morsu somnum affert.

7. Psyllus.] Psylli populi Cyrenaiæ in Africa, cum sint a serpentibus.

innocui, liberos, an sint legitimi, solent ad motis serpentibus probare.

8. Hiempsalem.] Hiempsal Micipsæ regis Numidiæ filius & hæres occisus a Jugurtha, necis ultorem habuit primo Metellum, deinde Marium consulem, qui Jugurtham per triumphum circumductum in carcere necari jussit anno U. C. lxx. ante Christum civ.

9. Laurens ora.] Laurens nomen primo datum silvæ laureæ ad litus Tyrreni maris, a qua vicina regio Laurens appellata est. Est item & urbs Laurentum, & ager Laurens, & via Laurentina.

CAPUT XIII.

Verba ex historia Claudii Quadrigarii; quibus Manlii Torquati nobilis adolescentis & hostis Galli provocatoris pugnam depinxit.

T Manlius summo loco natus ^a adprimeque nobilis fuit. Ei Manlio cognomentum factum est Torquato. Causam cognomenti fuisse accepimus torquis ex auro ^a induvias, quam ex hoste, quem occiderat, detractam induit. Sed quid hostis & quod genus & quam formidandæ vastitatis, & quantum insolens provocator, & cuiusmodi fuerit pugna decertatum Q. Claudius primo annalium purissime atque illustrissime simplici-
que & incomta orationis antiquæ suavitæ descripsit. Quem locum ex eo libro Favorinus philosophus cum legeret, ^b non minoribus quati afflicque
animum suum motibus pulsibusque dicebat, quam si ipse coram ^c depugnantes eos spectaret. Verba Q. Claudii, quibus pugna ista depicta est, adscripsi. Cum interim Gallus quidam ^d nudus, præter scutum & gladios
duos, torque atque armillis decoratus processit; qui & viribus & magnitudine & adolescentia simulque virtute ceteris ^e antistabat. Is maxime prælio
commoto atque utrisque summo studio pugnantibus manu significare cepit utrique ^f quiescerent pugna. Facta pausa est. Extemplo silentio facto cum
voce maxima conclamat, si qui secum depugnare vellet, uti prodiret. Nemo audebat propter magnitudinem atque immanitatem ^g facies: deinde Gallus
^h irridere atque linguam exertare. Id ⁱ subito perditum est cuidam T. Manlio summo genere nato tantum flagitium civitati accidere: ex tanto exercitu
neminem prodire. Is, ut dico, processit; neque passus est virtutem Romanam ab Gallo turpius spoliari. ^j Scuto pedestri & ^k gladio Hispanico cinctus

INTERPRETATIO.

^a Maxime. ^b aiebat non minore sensu & affectu se commoveri. ^c decertantes. ^d non armatus thorace, sed nihil habens præter, &c. ^e antecellebat. ^f cessarent pugna. ^g atrocitatem vultus. ^h cepit.

ⁱ statim quidam, T. Manlius oriundus claris parentibus agre tulit urbem Romanam affici tanto opprobrio, & nullum inter tot milites venire in certamen.

NOTÆ.

1. T. Manlius.] Id facinus T. Manlii accidit, ut refert Livius, cons. C. Sulpicio & C. Licinio Calvo, anno scilicet U.C. CCCXCIII. ante Christum CCCLXI.

2. Induvias.] Ut exuviæ spolia sunt, ita induviæ dicuntur indumenta.

3. Scuto.] Scutum & clypeus armorum fuit genus, quo milites in acie corpus obtegebant: id autem inter utrumque discriminis erat, quod scutum ad quadratam, clypeus ad rotundam figuram accederet. Porro alia erant equitum, alia

peditum scuta.

4. Gladio Hispanico.] Gladius Hispanicus brevitate habilis, mucrone firmissimo utrimque vulnus inferens punctum & cæsum ad femur dextrum appendebatur. Apud Romanos non fuit in usu nisi temporibus Hannibalis & belli Punici secundi, anno scilicet post hoc singulare certamen cXLI. Itaque quod hic dicitur Hispanico gladio fuisse cinctus Manlius, non revera Hispanicus, sed similis fuit Hispanico, quo deinde usi sunt Romani.

KK ij

contra Gallum constituit. Metu magno ea congressio⁵ in ipso ponte, utroque exercitus inspectante, facta est. Ita, ut ante dixi, constiterunt; Gallus^k sua disciplina scuto projecto^l cantabundus; Manlius animo magis quam arte confisus scutum scuto percussit, atque statum Galli conturbavit. Dum se Gallus iterum eodem pacto constituere studet; Manlius iterum scutum scuto percussit; atque de loco hominem iterum dejecit: ^m eo pacto ei sub Gallicum gladium^o successit, ne Gallus impetum icti haberet, atque Hispanico pectus hausit; dein continuo humerum dexterumⁿ eodem concasu incidit; neque recessit usquam donec subvertit. Vbi eum evertit; caput præcædit; torquem detraxit; eamque sanguinolentam sibi in collum imponit. Quo ex facto ipse posterique ejus Torquati sunt cognominati. Ab hoc T. Manlio, cujus hanc pugnam Quadrigarius descripsit, imperia & aspera & immitia Manliana dicta sunt: quoniam postea, bello adversus Latinos cum esset consul, ⁷ Filium suum securi percussit; qui^o speculatum ab eo missus, ^p ne pugnaret interdicto, hostem, a quo provocatus fuerat, occiderat.

INTERPRETATIO.

k consuetudine sua militari. l coepit accedere cantando. m ex ratione cum invasit infra enses Gallicum, & suo ense Hispanico aperuit Galli pectus. n eadem percussione. o ad observandos hostes. p prohibitus patris jussu ne certaret cum hoste.

NOTÆ.

5. In ipso ponte.] Ad Anienem castra metati fuerant.
6. Successit ne Gallus impetum icti haberet.] Ita legimus, autore Scaligero, cum hæc verba in aliis editionibus suo loco distracta sint. Ibi enim habetur, successit atque Hispanico pectus hausit: dein continuo humerum dexterum eodem concasu incidit, neque recessit usquam donec subvertit, ne Gallus impetum icti haberet.
7. Filium suum.] Quo tempore id acciderit docebunt quæ diximus de Manliani imperiis.

CAPUT XIV.

Quod idem Quadrigarius, hujus facies^a patrio casu probe & Latine dixit; & quadam alia apposita de similium vocabulorum declinationibus.

Quod autem supra scriptum est in Q. Claudii verbis, propter magnitudinem atque immanitatem^b facies; id nos aliquot veteribus libris inspectis exploravimus; atque ita esse, ut scriptum est, comperimus. Sic enim pleraque ætas veterum declinavit, hæc facies, hujus facies, quod nunc propter rationem grammaticam faciei dicitur. Corruptos autem quosdam libros reperi in quibus faciei scriptum est, illo, quod ante scriptum erat obliterato. Meminimus & ¹ in Tiburti bibliotheca invenire nos

INTERPRETATIO.

^a Genitivo. ^b statuta.

NOTÆ.

1. In Tiburti bibliotheca.] Tibur ad quæ nobiles, ibique tædii levandi causa fluvium Anienem urbs, nunc dicta Tiboli, circa quam habebant prædia plerumque nobilem bibliothecam in Herculis templo unus aliquis instruxerat.

in eodem Claudii libro scriptum utrumque , *facies & facii*. Sed , *facies* , in ordinem scriptum fuit , & contra per *ii* geminum , *facii*. Neque id abesse a quadam consuetudine prisca existimavimus. Nam & ab eo quod est *hic dies* tam *hujus dii* , & ab eo quod est *hac fames* tam *hujus fami* dixerunt. Q. Ennius in sextodecimo annali *dies* scripsit pro *diei* in hoc versu :

^c *Postrema longinqua dies confecerit atas.*

Ciceronem quoque affirmat Cællius in oratione , quam pro P. Sestio fecit , *dies* scripsisse , pro *diei*. Quod ego ^d impensa opera conquisitis veteribus libris plusculis ita , ut Cællius ait , scriptum inveni. Verba sunt hæc Marci Tullii. *Equites vero daturos illius dies pœnas*. Quocirca factum Herce est , ut facile vis credam , qui scripserunt ^a idiographum librum Virgilii sese inspexisse in quo ita scriptum est :

^e *Libra dies somnique pares ubi fecerit horas.*

Id est , *libra diei somnique*. Sed sicut hoc in loco *dies* a Virgilio scriptum videtur ; ita in illo versu nihil dubium est , quin *dii* scripserit pro , *diei* :

³ *Munera lætitiæque dii---*

Quod imperitiores , *dei* , legunt , ^f ab insolentia scilicet vocis istius abhorrentes. Sic autem *dies dii* a veteribus declinatum est ; ut *fames fami* , *perniciis pernicii* , *progenies progenii* , *luxuries luxurii* , *acies acii*. Marcus enim Cato in oratione , quam de bello Karthaginienſi composuit , ita scripsit : *Pueri atque mulieres & extrudebantur fami causa* Lucilius in quintodecimo : *Rugosum atque fami plenum*. ⁴ Sisenna in historiarum libro sexto : *Romanos inferenda pernicii causa venisse*. Pacuvius in Paulo :

Pater supreme nostræ progenii patriæ.

⁵ En. Matius in Iliadis xxi.

Altera pars acii vitassent fluminis undas.

Idem Matius in tertio & vicelimo.

¹ *An maneat speciei simulachrum in morte silentium.*

C. Gracchus de legibus promulgatis ; *Ea luxurii causa aiunt institui*. Et ibidem infra ita scriptum est. *Non est ea luxuries qua necessario parentur vitæ causa*. Per quod apparet eum , ab eo quod est *luxuries* , *luxurii pa-*

INTERPRETATIO.

c diuturna atas diei ultima consumpserit. *dis.* f ab infrequenti usu. g expellend de industria. e cum *Libra* signum cœbantur propter famem. h exercitus. i an leste reddideris aequales horas diei & non in morte Manium superſis imago speciei.

NOTÆ.

2. *Idiographum*.] Idiographus Virgilii liber est propria ipsius manu scriptus : vox ex duabus Græcis composita *idios proprius* & *γράφω* scribo. In eandem ſententiam dicuntur holographa , autographa , & archetypa quæ autoris ſui manu cætaræ ſunt.

3. *Munera*.] Doctiſſimi *Æneidos* in-

terpretes a Gellio diſſentiunt , & per lætitiæ Dei, Bacchi lætitiæ intelligunt , qui dicitur alibi *aitia dator*.

4. *Sisenna*.] Vide ſupra lib. II. cap. XXIV.

5. *En. Matius*.] Conſule notas in cap. VI. lib. VI.

trio casu dixisse. Marcus quoque Tullius in oratione, qua Sex. Roscium defendit, *pernicii*, scriptum reliquit. Verba hæc sunt. *Quorum nihil pernicii causa divino consilio, sed vi ipsa & magnitudine rerum, factum putamus.* Aut *facies* ergo in casu patrio, aut *faci*, Quadrigarium scripsisse
 5 existimandum est. *Facie* autem in nullo veteri libro scriptum reperi. In casu autem dandi, qui purissime locuti sunt, non *faciei*, uti nunc dicitur, sed *facie* dixerunt. Lucilius in Satyris :

6 *Primum*, inquit, *facie quod honestas*

Accedit.

10 Lucilius in libro septimo :

Qui te diligit, ætati facieque tue se

Fantorem ostendat, fore amicum polliceatur.

Sunt tamen non pauci qui ^k utrobique *faci* legant. Sed C. Cæsar in libro de analogia secundo, *hujus die & hujus specie*, dicendum putat. Ego quoque in Jugurtha Sallustii summæ fidei & reverendæ vetustatis libro, *die*,
 15 casu patrio scriptum inveni. Verba hæc ita erant. *Vix decima parte die reliqua.* Non enim puto ^l argutiolam istam recipiendam, ut, *die*, dictum quasi, *ex die*, existimemus.

INTERPRETATIO.

k in utroque loco. I. subtilitatem.

NOTA.

6. *Primum.*] Ita correxit hunc ver-
 sum Scaliger, cum prius haberetur

-- *primum facie quod honestatis ac-
 cedit.*

CAPUT XV.

De genere controversia quod Græce ἀμειν appellatur.

20 CUM Antonio Juliano rhetore, per ¹ feriarum tempus æstivarum, de-
 cedere ex ^b urbis æstu volentes ² Neapolim ^c concesseramus. Atque ibi
 erat adolescens tunc quispiam ex ditioribus cum ^d utriusque linguæ magi-
 stris ^e meditans & exercens, ad causas Romæ orandas, eloquentiæ Lati-
 næ facultatem. Atque is rogat Julianum uti sese audiat declamantem. It
 25 auditum Julianus: imusque nos cum eo. Simul introit adolescens; & præ-
 fatur arrogantius & elatius quam ætati ejus decebat; ac deinde jubet ex-
 poni controversias. Aderat ibi nobiscum Juliani sectator, ^f juvenis prom-

INTERPRETATIO.

a *Inexplicabilis.* b *Roma.* c *profecti eramus.* d *exercens in usu eloquentiæ Latine ad can-*
mus. e *Latina & Græca.* f *studens & se- sus dicendas Roma.* f *adolescens acris in-*

NOTA.

1. *Feriarum tempus.*] Feriæ sunt dies

quibus forum causis, litibus ac judiciis
 vacabat. Æstivæ feriæ in Julium mensem
 & Augusti partem, vindemiales in au-

tumnū incidebant.

2. *Neapolim.*] Neapolis urbs veteris
 Campaniæ celeberrima, nunc regni co-
 gnominis in Italia caput vulgo *Naples*.

tus, & proficiens, & offendens jam in eo quod ille apud Juliani aures in
 præcipiti stare & subitaria dictione periculum sui facere audebat. Exponit
 igitur ^g tentamenti gratia controversiam parum consistentem, quod ge-
 nus Græci ^h *ἀντιστοιχία* vocant; Latine autem id non nimis incommode *inexpli-*
cabile dici potest. Ea controversia fuit hujuscemodi. *De reo septem iudices* 5
cognoscant; eaque sententia sit rata, quam plures ex eo numero dixerint.
Cum septem iudices cognovissent; duo censuerunt reum exsilio multandum,
duo alii pecunia, tres reliqui capite pœniendum. Petitur ad supplicium ex
sententia trium iudicum: & contradicit. ^b Hac ille audita nec considerata,
 neque aliis, ut proponerentur, expectatis, incipit statim mira celeritate 10
 in eandem hanc controversiam ⁱ principia nescio quæ dicere, & ^k invo-
 lucra sensuum ^l verborumque volumina vocumque turbas fundere; ceteris
 omnibus ex cohorte ejus, qui audire eum soliti erant, clamore magno
 exultantibus; Juliano autem male ac misere rubente & sudante. Sed
^m ubi deblateratis versus multos milibus finem aliquando fecit, egressi- 15
 que inde sumus: amici familiaresque ejus Julianum prosecuti quidnam
 existimaret percunctati sunt. Atque ibi Julianus festivissime, *Nolite*
querere, inquit, quid sentiam. Adolescens hic³ sine controversia disertus est.

INTERPRETATIO.

enii qui multum profecerat, & jam hoc moleste ferebat, quod ille non dubitaret cum periculo se exponere censura Juliani, & extemporanea oratione experiri suam eloquentiam. ^g ad experimentum. ^h con-
 troversia. ⁱ loca communia. ^k sensus ob-
 scuros. ^l effundere flumen orationis &
 dictionum. ^m stulte prolatis.

NOTA.

3. *Sine controversia.*] Jocus asperior | intelligit causam in utramque partem
 ex ancipiti voce controversia. Cum enim | agitati solitam Hæc est igitur Juliani
 sine controversia id vulgo significet quod | mens, hunc adolescentem, si nulla ipsi
 sine dubio, aliam usurpat notionem hu- | causa tractanda proponatur, eloquentem
 jus vocis Julianus, & per controversiam | esse.

CAPUT XVI.

Quod Plinium Secundum hominem non indoctum fugerit latnerisque
visum argumenti, quod ^a *ἀντιστοιχία* ^b *Græci dicunt.* 20

Plinius Secundus existimatus est esse ætatis suæ doctissimus. Is libros
 reliquit, quos *Studioforum* inscripsit, ^b haud ^a medius fidius usque-

INTERPRETATIO.

^a *Reciprocum.* ^b non certe omni parte contemnendos.

NOTA.

1. *Plinius Secundus.*] Vir acris inge- | sorore filius Plinius junior, in sex vo-
 nii, incredibilis studii & summæ vigi- | lumina propter amplitudinem divisi, qui-
 lantiz, cujus cum alii libri temporum | bus oratorem ab incunabulis instituit &
 injuria periere, cum *Studiofisi* tres, quos | perfecit.
 in epistola ad Marcum recenset ejus ex | 2. *Medius fidius.*] Adverbium est ju-

quaque aspernandos. In his libris multa varie ad oblectandas eruditorum hominum auris ponit. Refert etiam plerasque sententias, quas, in declamandis controversiis, lepide arguteque dictas putat. Sicut hanc quoque sententiam ponit ex huiuscemodi controversia. *Vir fortis premio, quod optaverit, donetur. Qui fortiter fecerat, petit alterius uxorem in matrimonium; & accepit. Is deinde, c cuius ea uxor fuerat, fortiter fecit. Repetit eandem. Contradicitur.* Eleganter, inquit, & probabiliter ex parte posterioris viri fortis uxorem sibi reddi postulantis, hoc dictum est: *Si placet lex; redde: Si non placet; redde.*^d Fugit autem Plinium sententiam istam quam putavit esse argutissimam, vitio non carere, quod Græce *ὑποπτεῖν* dicitur. Et est vitium^e insidiosum & sub falsa^f lemmatis specie latens. Nihilo enim minus converti ex contrario idipsum adversus eundem potest; atque ita a priore illo viro forti dici: *Si placet lex, non reddo: si non placet, non reddo.*

INTERPRETATIO.

c cuius. d Ignoravit vero Plinius. e fallax. f sumptionis.

NOTÆ.

<p>randi ex tribus conflatum vocabulis, idem videtur significare ac <i>mehercules</i>. Nam quem Latini Jovem, Græci <i>Δία</i> vocant, & fidius pro filio ponitur: idem igitur sonat medius fidius, quod</p>	<p>ita me Jovis filius adjuvet. 3. <i>Lemmatu</i>.] Lemma est id quod in ratiocinationibus assumitur. Hoc vocabulum Cicero <i>sumptionem</i> interpretatur.</p>
--	---

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS.

LIBER DECIMUS.

CAPUT I.

Tertiumne consul an tertio dici, oporteat; & quonam modo Cn. Pompeius cum in theatro, quod erat dedicaturus, honores suos inscriberet, quaestionem ancipitem istius verbi de consilio Ciceronis vitaverit.

FAMILIARI meo cuipiam literas Athenis Romam misi. In his scriptum fuit me illi jam *tertium* scripsisse. Is ad me rescripsit, petivitque ut rationem redderem cur *tertium* ac non *tertio* scripsissem. Id etiam adscripsit, ut eadem quid super illo quoque mihi videretur facerem se certiore; *tertiumne* consul & *quartum* an *tertio* & *quarto* dicendum esset, quoniam Romæ doctum virum dieere audisset *tertio* & *quarto* consul, non *tertium* *quartumque*; idque in principio libri ¹ Cælium scripsisse; & Q. Claudium in libro ² undevicesimo ³ C. Marium creatum septimo consulem dixisse. Ad hæc ego rescripsi nihil amplius, quam verba M. Varronis hominis opinor, quam fuit Claudius cum Cælio, doctioris. Quibus verbis utrumque de quo ad me scripserat, decideretur. Nam & Varro satis aperte quid dici oportet.

INTERPRETATIO.

² Decimo nono.

NOTÆ.

1. *Calium*.] L. Cælius Antipater historicus scriptor fuit, inquit Tullius in Bruto, ut temporibus illis luculentus. Vixit Gracchorum temporibus circa annum U. C. Iocxxx. ante Christum cxxiv.

2. *C. Marium*.] Hic ille est C. Marius, celebris Romanorum imperator, in bello hostibus, in otio civibus infestissimus quietisque impatientissimus, ut refert Paterculus, quem humili loco natum ad amplissimos reip. magistratus singularis virtus exevit. Bellum Ju-

gurthinum confecit, Teutones & Ambrones Germaniæ populos interfectis millibus ducentis, paulopost Cimbros ingenti strage delevit. Cum provinciarum belli Mithridatici suscipere contenderet, a Sylla suo quondam legato expulsus est ex urbe, in quam paulopost irrupit & Syllanis omnibus obruncatis septimum consul renunciatus est. A Sylla victore mox fugatus, Marianis vicissim proscriptis morbo extinctus est anno U. C. Iocxxx. ante Christum lxxxiii. Plutarch. Appian. &c.

ret edocuit; & ego adversus eum, qui doctus esse dicebatur, ^b litem meam facere abiens nolui. Verba M. Varronis, ex libro disciplinarum IV. hæc sunt. *Aliud est quarto prætorem fieri & quartum; quod quarto locum adsignificat ac tres ante factos; quartum, tempus adsignificat & ter ante factum. Igitur Ennius recte; quod scripsit.*

Quintus pater quartum fit consul:

*& Pompeius timide, quod in theatro, ne adscriberet, consul tertium aut tertio, extremas literas non scripsit. Quod de Pompeio Varro breviter & subobscurè dixit; Tiro Tullius Ciceronis libertus in epistola quadam^c enarratius scripsit ad hunc ferme modum. Cum Pompeius, inquit, ^d eadem Victoria dedicaturus foret, cuius gradus^e vicem theatri essent, nomenque ejus & honores inscriberentur: quæri cœptum est utrum consul tertio inscribendum esset an tertium. Eam rem Pompeius exquisitissime retulit ad doctissimos civitatis. Cumque dissentiretur; & pars tertio, alii tertium scribendum contenderent: rogavit, inquit, Ciceronem Pompeius ut, quod ei rectius videretur, scribi iuberet: tum Ciceronem judicare de viris doctis veritum esse; ne, quorum opiniones improbasset, ipsos videretur improbasse. Persuaserit igitur Pompeio ut neque tertium neque tertio scriberetur: sed ad secundum usque t. fierent litera: ut verbo non perscripto res quidem demonstraretur; sed dictio tamen ambigua verbi lateret. Id autem quod & Varro & Tiro dixerunt; in eodem nunc theatro non est ita scriptum. Nam cum multis annis postea scena, quæ prociderat, resecta esset; numerus tertii consulatus, non, uti initio, primoribus literis, sed tribus tantum lineolis incisis significatus est. In M. autem Catonis quarta Origine ita scriptum est. *Karthaginienses sextum^f de fœdere decessere.* Id verbum significat quinquies ante eos fecisse contra fœdus, & tum sextum. Græci quoque in significandis hujuscemodi rerum numeris, τρίτον & τέταρτον dicunt: quod congruit cum eo quod Latine dicitur, tertium quartumque.*

INTERPRETATIO.

b pro mea sententia tanquam pro lite | *secrare templum victoria.* c pro theatro. dicere. c magis explicato. d deberet con | *violaverunt fœdus.*

NOTA.

3. Pompeius.] De quo in notis egimus ad cap. X. lib. IV.

CAPUT II.

30 *Quid Aristoteles de numero puerperii memoria mandaverit.*

Aristoteles philosophus¹ memoriæ tradidit mulierem in Ægypto uno partu quinque enixam pueros; eumque esse finem dixit ^a multijugæ

INTERPRETATIO.

^a Fertilissimi partus mulierum.

NOTA.

1. Memoria tradidit.] Quod scribit Aristoteles in Historia animalium &

hominum partitionis ; neque plures unquam simul genitos compertum. Hunc autem esse numerum ait rarissimum. Sed & , divo Augusto impetante , qui temporum ejus historiam scripserunt , ancillam Cæsaris Augusti ^a in agro Laurente peperisse quinque pueros dicunt ; eosque pauculos dies vixisse : matrem quoque eorum , non multo postquam peperit , motam ; monumentumque ei factum , jussu Augusti , ^b in via Laurentina ; inque eo scriptum esse numerum puerperii ejus de quo diximus.

INTERPRETATIO.

^b in via qua ducit Laurentum.

NOTÆ.

Gellius compertum ait, numquam plures quam quinque uno partu simul editos esse, jam plurimæ refutarunt exempla. Plinius ex Trogo refert septenos in utero ab Ægyptia muliere fuisse conceptos. Franciscus Picus Mirandula, teste Patre, narrat Dorotheam Italam gemi-

no partu viginti filios edidisse, primo quidem novem, altero undecim. Pluribus supercedeo, quæ curiosus lector apud Ulysssem Aldrouandum in historia Monstrorum facile reperiet.

^a 1. In agro Laurente.] Consulantur notæ in cap. XII. lib. IX.

CAPUT III.

Locorum quorundam illustrium ^a collatio contentioque facta ex orationibus C. Gracchi & M. Ciceronis & M. Catonis.

Fortis ac vehemens orator existimatur esse ¹ C. Gracchus. Nemo id negat. Sed quod non nullis videtur severior, acrior, ampliorque esse M. Tullio; ^b ferri id qui potest & Legebamus adeo nuper orationem Gracchi de legibus promulgatis. In qua M. Marium & quosdam ex municipiis Italicis honestos viros ^c virgis per injuriam cæsos a magistratibus populi Romani quanta maxima invidia potest conqueritur. Verba hæc sunt, quæ super ea re fecit. Nuper ³ Teanum Sidicinum consul venit : ^d uxor edixit se in balneis virilibus lavari velle. Quæstori Sidicino a M. Mario datum est negotium ut balneis ^e exigerentur qui lavabantur. Uxor renunciat viro parum cito sibi balneas traditus esse, & parum ^f lautas fuisse. Idcirco palus ^g destitutus est in foro : coque adductus sua civitatis nobilissimus homo M. Marinus. Vestimenta de-

INTERPRETATIO.

^a Comparatio & similitudo. ^b quomodo id potest tollerari. ^c Consulis uxor in-

dicavit. ^d expellerentur. ^e mundas. ^f de-

NOTÆ.

1. C. Gracchus.] Orator ingenio præstantissimo, quem Tullius in libro de Claris Oratoribus grandem verbis, sapientem sententiis, genere toto gravem esse dicit. Ejus operibus, ut idem notat, manus extrema non accessit : præclare inchoata multa, perfecta non plane.

2. Virgis cæsos.] Servi tantum capita-

les apud Romanos virgis, liberi fustibus cædebantur, ut observavimus in notis ad caput ultimum lib. I.

3. Teanum Sidicinum.] Teanum Campaniæ in Italia oppidum a populis Sidicinis Sidicinum est appellatum. nunc est Tiana.

- tracta sunt. Virgis casus est. ⁴ Caleni, ubi id audierunt, edixerunt ne quis in balneis lavisse vellet, cum magistratus Romanus ibi esset. ⁵ Ferentini ob eandem causam prator noster quaestores arripit jussit. Alter se de muro deiecit; alter prehensus & virgis casus est. In tam atroci re, ac tam misera atque mæsta injuriæ publicæ & contestatione, ecquid est quod aut ampliter insigniterque, aut lacrimose atque miseranter, aut multa copiosaque invidia, gravique & penetrabili querimonia dixerit? Brevitas sane & venustas & mundities orationis est, qualis haberi ferme in comœdiarum festivitatis solet. Item Gracchus alio in loco ita dicit. *Quanta libido quantaque intemperantia sit hominum adolescentium, unum exemplum vobis ostendam. His annis paucis ex Asia missus est, qui per id tempus magistratum non ceperat, homo adolescens pro legato. Is in lætica ferebatur. Ei obviam bubulcus de plebe ⁶ Venusina advenit, & per jocum, cum ignoraret quid ferretur, rogavit num mortuum ferrent. Ubi id audivit; læticam jussit deponi, ⁷ struppis, quibus lætica deligata erat, usque adeo verberari jussit, dum animum efflavit.* Hæc quidem oratio super tam violento atque crudeli facinore nihil profecto abest a quotidianis sermonibus. At, cum in simili causa, apud M. Tullium cives Romani innocentes viri, contra jus contraque leges, virgis cæduntur aut supplicio extremo necantur, quæ ibi tunc miseratio?
- 20 Quæ comploratio? Quæ totius rei sub oculos subjectio? ¹ quod & quale invisiæ atque acerbis frerum effervescit? Animum Hercle meum, cum illa M. Ciceronis lego, imago quædam & sonus verborum & vocum & ejulationum circumplectitur. Velut sunt ista, quæ de C. Verre dicit. Quæ nos, ut in præsens potuimus, quantum memoria suppeditabat, adscripsimus. Ipse inflammatus scelere & furore in forum venit. Ardebant oculi: toto ex ore crudelitas eminebat. Expectabant omnes quo tandem progressurus aut quidnam acturus esset; cum repente hominem proripi atque in foro medio nudari ac deligari & virgas expediri jubet. Jam hæc ⁸ mediusfidius sola verba, nudari ac deligari & virgas expediri jubet,
- 30 tanti motus horrorisque sunt, ut non narrari, quæ gesta sunt, sed rem geri proflus videas. Gracchus autem non querentis neque implorantis sed nuntiantis ¹ vicem; Palus, inquit, in foro destitutus est. Vestimenta detracta sunt, virgis casus est. Sed enim M. Cicero præclare, ^m cum diutina repræsentatione, non cæsus est sed cadebatur, inquit, virgis in medio

INTERPRETATIO.

^g enarratione. h funibus stupis. i quod | tores facti? k profecto. l instar. m pro-
 & quam grave concitatur odium in au | posita rei diuturna imagine.

NOTÆ.

4. Caleni] Calenum urbs Campaniæ in Italia, vulgo Carinola.

5. Ferentini.] Ferentinum Latii oppidum, Ferentino.

6. Venusina.] Venusia urbs est Apulorum Peucetiorum in Italia, nunc Vene-

sa dicitur in provincia Basilicata.

7. Struppis.] Ita cum Lambecio legendum, non stupis. Struppi, inquit Isidorus, vincula lino vel loro facta.

8. Medius fidius.] Vide notas in cap. XVI. lib. IX.

foro ⁹ *Messana civis Romanus* : cum interea nullus gemitus, nulla vox illius miseri inter dolorem crepitumque plagarum audiebatur, nisi hæc: *Civis Romanus sum. Hac commemoratione civitatis omnia verbera depulsurum cruciatumque a corpore dejecturum arbitrabatur.* Complorationem deinde tam acerbæ rei, & odium in Verrem detestationemque apud civis Romanos ⁵ incense atque acriter atque inflammanter facit, cum hæc dicit: *O nomen dulce libertatis! O ius eximium nostra civitatis! O lex ¹⁰ Porcia legesque ¹¹ Sempronia! O graviter desiderata & aliquando reddita plebi Romana tribunicia potestas! Hucine tandem hæc omnia reciderunt ut civis Romanus in provincia populi Romani, in oppido fœderatorum, ab eo, qui ¹⁰ beneficio populi Romani fasces ac securis haberet, deligatus in foro virgis caderetur? Quid, cum ignes ardentesque lamina ceterique cruciatus admovebantur? Si te acerba illius imploratio & vox miserabilis non leniebat; ne civium quidem Romanorum, qui tum aderant, fletu gemituque maximo commovere? Hæc M. Tullius atrociter, graviter, copiose apteque miseratus est. ¹⁵ Sed si quis est tam agresti aure ac tam hispida, quem lux ista & amœnitas orationis verborumque modificatio parum delectat, amat autem priora ideirco quod incompta & brevia & non ²⁰ operosa sed nativa quadam suavitate sunt, quodque in his umbra & color quasi ⁹ opacæ venustatis est; is, si quid iudicii habet, consideret in causa pari M. Catonis, hominis antiquioris, orationem; ad cuius vini & copiam Gracchus nec adspiravit. Intelliget, opinor, Catonem contentum eloquentia ætatis suæ non fuisse; & id jam tum facere voluisse, quod Cicero postea perfecit. In eo namque libro, qui de *falsis pugnis* inscriptus est, ita de Q. Thermo conquestus est. *Dixit a decemviris parum sibi bene cibaria curata ²⁵ esse. Iussit vestimenta detrahi, atque flagro cedi. Decemviros Bruttiani verberavere. Videre multi mortales. Quis hanc contumeliam, quis hoc imperium, quis hanc servitutem ferre potest? Nemo hoc rex ausus est facere. Ea-ne fieri bonis bono genere gnatis boni consulis? Vbi societas? Vbi fides majorum? ³⁰ insignitas injurias, plagas, verbera, vibices, eos dolores atque carnificinas, per dedecus atque maximam contumeliam, inspecantibus ^c popularibus suis atque multis mortalibus, te facere ausum**

INTERPRETATIO.

n vehementer. o sed si quis habet iudicium aurium tam ineruditum & asperum, ut cum splendor ille & decor orationis Ciceronianæ verborumque numerus medicrisset deleat; probet autem superiora

quæ sunt Gracchi. p elaborata. q obscura. r an accipitis in bonam partem, si ea fiant viris bonis nobili loco natis? l maximas. t iis qui erant ex urbe ipsius.

NOTÆ.

⁹ *Messana.*] Messana urbs Siciliæ hodie celebris, a Messenis Achaïæ populis condita. Messine.

¹⁰ *Lex Porcia.*] Hanc, ut probabile est, in consulatu tulit M. Porcius Cato ille major, ne civem Romanum verbe-

rare nec arive liceret; si quis fecisset, gravi pœna puniretur.

¹¹ *Legesque Sempronia.*] C. Sempronius Gracchus Tribunus plebis sanxerat, ne quid in Romani civis vitam iniussu populi statueretur.

- esse? Sed quantum luctum, quantum gemitum, quid lacrimarum, quantum fletum factum audiui? Servi injurias nimis agre ferunt. Quid illos bono genere gnatos, magna virtute praeditos opinamini animi habuisse atque habituros dum viverent? Quod Cato dixit, Bruttiani verberavere; ne qui fortasse de Bruttianis requirat; id significat. Cum Hannibal Pœnus cum exercitu in Italia esset, & aliquot pugnas populus Romanus adversas pugnasset; primi totius Italiae ¹² Bruttii ad Hannibalem desciverunt. Id Romani agre passi, postquam Hannibal Italia decessit superatique Pœni sunt, Bruttios ignominiae causa ² non milites scribebant, nec pro sociis habebant, sed magistratibus in provincias euntibus parere & ³ praeministrare, servorum vicem, jusserunt. Itaque hi sequebantur magistratus, tamquam ⁴ in scenicis fabulis qui dicebantur lorarii; &, quos erant jussi, vinciebant aut verberabant. Quod autem ex Bruttiiis erant, appellati sunt Bruttiani.

INTERPRETATIO.

u secuti sunt partes Hannibalis. x non servorum. z in comædiis quæ repræsentantur in theatro. y praeire instar

NOTA.

12. Bruttii. J Populi in ea parte Italiae, eam regionem aufugissent. Brutates vocantur ab Ennio, & bilingues, quod sunt appellati quasi bruti, quod cum Osce & Graece loquerentur, ut Festus prius essent pastores Lucanorum, in refert.

CAPUT IV.

- 15 Quod P. Nigidius ^a argutissime docuit nomina ^b non positiva esse sed naturalia.

- 20 Nomina verbaque non ^c posito fortuito sed quadam vi & ratione naturæ facta esse P. Nigidius in grammaticis commentariis docet; rem sane in philosophiae dissertationibus celebrem. Quæri enim solitum apud philosophos ^d ποῦναι τὰ ἐνόναια sint ἢ δῖον. In eam rem multa argumenta dicit cur videri possint verba esse naturalia magis quam arbitraria. Ex quibus hoc visum est lepidum & festivum. ¹ Vos, inquit, cum dicimus: motu quodam oris conveniente cum ipsius verbi demonstratione utimur & labias sensim primores ^e movemus, ^f ac spiritum atque animam porro

INTERPRETATIO.

a Subtilissime. b non significare ex arbitrio hominum sed ex natura sua. c casu. d utrum natura nomina sint an; impositione. e extra movemus. f dirigimus verba & aspirationem in anteriorem partem, & ad eos cum quibus differimus.

NOTA.

1. Vos, inquit, cum dicimus, &c. J num communis omnibus lingua, quemadmodum fumus, quod naturale signum est ignis, ubique ac semper idem est.

versum & ad eos quibuscum sermocinamur intendimus. At contra cum dicimus, nos; neque profuso intentoque flatu vocis; neque & projectis labris pronunciamus; sed & spiritum & labias quasi intra nosmetipsos coarctamus. Hoc fit idem & in eo quod dicimus, tu & ego, & tibi & mihi. Nam sicuti, cum adnuimus & abnuimus, motus quidam ille vel capitis vel oculorum a natura rei, quam significat, non abhorret; ita in his vocibus quasi gestus quidam oris & spiritus naturalis est. Eadem ratio est in Grecis quoque vocibus, quam esse in nostris animadvertimus.

INTERPRETATIO.

g prominensibus.

CAPUT V.

Avarus simplexne vocabulum sit an compositum & duplex, sicut P. Nigidio videtur.

10

Avarus non simplex vocabulum sed junctum copulatumque esse Nigidius dicit in commentariorum ^a undetricesimo. *Avarus enim*, inquit, *appellatur qui avidus eris est.* Sed in ea ^b copula, e, inquit, *littera c* detracta est. Item locupletem dictum ait ex compositis vocibus, qui pleraque loca, hoc est, qui multas possessiones teneret. Sed probabilius id firmitusque est, quod de locuplete dixit. Nam de avaro ambigitur. Cur enim non videri possit ab uno solum verbo ^d inclinatum, quod est *aveo*; eademque ^e fictura, qua est *amarus*? De quo nihil dici potest quin duplex non sit.

15

INTERPRETATIO.

^a Vigesimo nono. ^b conjunctione. ^c elisa est. ^d derivatum. ^e compositione.

CAPUT VI.

Multam dictam esse ab adilibus plebei Appii Caci filia mulieri nobili, quod locuta esset petulantius.

20

Non in facta modo sed in voces etiam petulantiores publice Romae vindicatum est. Ita enim debere esse visa est ^e Romanae disciplinae dignitas inviolabilis. ^f Appii namque illius Caci filia a ludis, quos spe-

INTERPRETATIO.

^a Filiam Appii Caci matronam illam ab adilibus plebis damnatam esse insolentius. ^b Romani puniverunt non solum actiones, sed etiam verba impunitiora. ^c institutionum Romanarum.

NOTA.

1. Appii Caci.] Appius Claudius cuius, reipublicae studiosus: stravit viam postea Caci cognomen est impositum, Appiam & aquam Appiam derivavit orator fuit, ut illis temporibus discer-
ia urbem. Decretum cum Pyrrho fœdus

Etaverat, exiens turba undique ^d confluentis fluctuantisque populi iactata est: atque inde egressa cum se male habitam diceret; *Quid me nunc factum esset*, inquit, *quantoque artius pressiusque confictata essem*, si ² P. Claudius frater meus navali praelio classem navium cum ingenti civium numero non perdidisset? Certe quidem maiore nunc copia populi oppressa ^e intercidissem. Sed utinam, inquit, reviviscat frater, aliamque classem in Siciliam ducat; atque istam multitudinem perditum eat, quae me male nunc miseram convexit. Ob hæc mulieris verba tam improba ac tam ^f incivilia, C. Fundanius & Tib. Sempronius Aediles plebei & multam dixerunt ei ³ æris gravis viginti quinque milia. Id factum esse dicit Capito Ateius, in commentario de iudiciis publicis, bello Pœnico primo, ⁴ Fabio Licino & Otacilio Crasso consulibus.

INTERPRETATIO.

^d concurrentis & comprimentis. ^e perissem. ^f abhorrentis & moribus civis Romani. ^g eam condemnarunt solvendis viginti quinque millibus æris gravi.

NOTÆ.

persuasit neprius sanciretur, quam ex Italia discessisset: quod accidit anno U.C. cccclxxx. ante Christum cclxxiv. ² P. Claudius.] Hic cum auspicio religionem irrideret, & pullos qui non pascerentur (quod erat mali ominis) per jocum iussisset in aquam mergi, ut biberent, quoniam esse nollent; ad Siciliam ingenti clade cum tota classe delatus est bello primo Punico. Tullius lib. II. de Natur. Deor. ³ Æris gravis viginti quinque millia.] Æs grave sive rude, de quo jam supra

diximus, fuit numus æris nondum signatus sed rudis & informis, qualis primis Romanorum regum temporibus erat in usu. Ea porro summa si ad monetam nostratam reducat, conficiet circiter cccclxxvii. libras Francicas: as enim Romanorum fere quinque denariis nostratibus expenditur. ⁴ Fabio Licino.] M. Fabius Licinus, & M. Otacilius Crassus, consularum gesserunt anno U.C. lxxviii. ante Christum cclxvi.

CAPUT VII.

Fluminum, quæ ^a ultra imperium Romanum fluunt ^b prima magnitudine esse Nilum, ¹ secunda Istrum, proxima Rhodanum; sicuti M. Varronem memini scribere.

Omnium fluminum quæ in maria, quæ imperium Romanum est, fluunt, quam Græci ^c τὸ πρῶτον θαλάσσιον appellant, maximum esse ¹ Nilum consentitur: proxima magnitudine esse ² Istrum scripsit Sallustius.

INTERPRETATIO.

^a Originem habentia. ^b in mare quæ est imperium Romanum. ^c interius mare.

NOTÆ.

¹ Nilum.] Nilus non Africæ modo, sed totius terrarum orbis maximum flumen, post decurfos directo lapsu a meridie ad septentrionem triginta & octo gradus, id est lxxcccl. leucas Gallicas per septem ostia in mare mediterraneum evoluitur. Si obliquioris alvei ratio habeatur, a fonte ad ostium numerandæ sunt leucæ nstrates cixccxv. ² Istrum.] Danubius sive Danusis, Varro

Varro autem cum de parte orbis, quæ Europa dicitur, differeret, ³ in tribus primis ejus terræ fluminibus Rhodanum esse ponit. per quod videtur cum facere Istro æmulum. Istrus enim quoque in Europa fuit.

NOTA.

olim & Matoas autore Stephano appellatus, maximus Europæ fluvius, ex Abnoba monte apud Tubingos ortus, ubi varias nationes alluit, delapsus in Illyricum Istri nomen accipit; ac tandem confecto quingentarum ac triginta leucarum Francicarum spatio amnis sexaginta auctus in Pontum Euxinum, *la mer noire*, sex vastis fluminibus erumpit.

3. *In tribus primis fluminibus.*] Varro-
ni non omnino erant nota Europæ flumina, cum Albis Germaniæ fluvius Rhodano sit sexaginta leucis Gallicis major, ipseque adeo Ligeris saltem viginti quinque leucis longius spatium decurrat. Rhodanus autem nedum par sit Istro, vix tertiam ejus partem exæquat.

CAPUT VIII.

Inter ignominias militares, quibus milites coercebantur, fuisse sanguinis dimissionem; & quam esse videatur causa hujusmodi castigationis.

5

FUIT hæc quoque antiquitus militaris animadversio jubere ignominie causa militi venam^b solvi & ^a sanguinem dimitti. Cujus rei ratio in literis veteribus, quas equidem invenire potui, non exstat. Sed opinor factum hoc^c primitus in militibus stupentis animi atque a naturali habitu declinantis; ut non tam pœna quam medicina videretur. Postea tamen ob pleraque alia delicta idem factitatum esse credo per consuetudinem; quasi minus sani viderentur omnes qui delinquerent.

10

INTERPRETATIO.

^a Effusionem. ^b aperiri. ^c primis temporibus.

NOTA.

1. *Sanguinem dimitti.*] Id factum interpretatur Muretus, ut qui cum gloria sanguinem pro patria fundere noluerant, cum cum ignominia amitterent: Lip-

sus, ut esset nota meriti mortis sed clementer condonata, cujus species esset modica sanguinis emissio.

CAPUT IX.

Quibus modis ^a quoque habitu acies Romana instrui solita sit quoque earum ^b instructionum sint vocabula.

Vocabula sunt militaria, quibus instructa certo modo acies appellari solet, ¹frons, ²subsidia, ³cuneus, ⁴orbis, globus, ⁵forfices, ⁶serra, ⁷ala, ⁷turres. Hæc & quædam item alia invenire est in libris eorum qui de militari disciplina scripserunt. Tralata autem sunt ab ipsis rebus, quæ ita proprie nominantur: earumque rerum in acie instruenda sui cuiusque vocabuli imagines ostenduntur.

INTERPRETATIO.

a Et quo ordine Romani solebant disponere exercitum. b dispositionum.

NOTÆ.

1. *Frons.*] Milites in principio exercitus.

2. *Subsidia.*] Copiæ auxiliares, quæ ab utraque exercitus alalegionibus erant subsidio.

3. *Cuneus.*] Quid sit jam diximus in notis ad cap. VII. lib. III.

4. *Orbis, globus.*] Cum vel in orbem, vel in globum acies instruebatur.

5. *Forfices.*] Cum instar forficum ita sese paulatim acies explicabat, ut duplici cornu hostem constringeret.

6. *Serra.*] Serra præliari dicitur, cum assidue acceditur recediturque, neque unquam constititur. *Paulus Diaconus ex Festo.*

7. *Turres.*] Militum globus dispositus instar turris & firmissimus.

CAPUT X.

Qua ejus rei causa sit quod & Græci veteres & Romani annulum in eo digito gestaverunt, qui est in manu sinistra minimo proximus.

Veteres Græcos annulum habuisse in digito accepimus sinistrae manus qui minimo est proximus. Romanos quoque homines aiunt sic ple-
rumque annulis usitatos. Causam esse hujus rei Apion in libris Ægyptiacis hanc dicit; quod infectis apertisque humanis corporibus, ut mos in
15 Ægypto fuit, quas Græci *ἀνατομὰς* appellant, repertum est ¹ nervum quem-

NOTÆ.

1. *Nervum quemdam tenuissimum.*] Hoc ipsum Disarius apud Macrobi-
lib. VII. cap. XIII. confirmat, & ait se, cum prius ea de re dubitaret, libris anatomicorum postea consultis verum reperisse. Certum tamen ex humano-
rum corporum anatome ab annulari digito ad cor nullum ejusmodi nervum pertinere. Quid ergo? Veteres illi erra-

runt omnes? Minime vero. Nomine nervuli, ut notat Fortunius Licetus, arteriam aut venam intellexerunt eam, quæ non solum media est inter digitum medium & annularem, sed etiam annularis digiti venam propriam secat; Salvatellam appellant, quod bene tractata salutem afferat: eam autem solent medici maximo ægrorum adjumento tun-

dam tenuissimum ab eo uno digito, de quo diximus, ad cor hominis pergere ac pervenire: propterea non inscitum visum esse eum potissimum digitum tali honore decorandum; qui continens & quasi connexus esse cum principatu cordis videretur.

NOTA.

dere in acutis febribus & in chronicis, quæ præcipue cordis affectiones sunt, ut observat Galenus. Haud abs re erit hic subungere quæ Ateius Capito apud Macrobiū lib. VII Saturn. cap. XIII. tradit. Veteribus, in , annulus ge-

stabatur ut quisque vellet, quæcunque manu, quolibet digito. Postea factum est, ut usus annulorum exemptus dextera, qua multum negotiorum gerit, in laevam relegeretur, qua otiosior est.

CAPUT XI.

Verbum, mature, quid significet, quaque vocis ejus ratio sit: & quod eo verbo vulgus hominum improprie utitur: atque inibi quod præcox declinatum præcociis facit non præcoquis.

Mature nunc significat *propere* & *cito*, contra ipsius verbi sententiam. Aliud enim est *mature* quam quod dicitur *propere*. Propterea P. Nigidius homo in omnium bonarum artium disciplinis egregius, *Mature*, inquit, est quod neque citius est neque serius; sed medium quiddam & temperatum est. Bene atque proprie Nigidius. nam & in frugibus & in pomis *matura* dicuntur quæ neque cruda & ^a immitia sunt neque caduca & ^b decocta, sed tempore suo adulta maturataque. Quoniam autem id, quod non segniter fiebat, *mature* fieri dicebatur; progressa plurimum verbi significatio est; & non iam quod non segnius sed quod festinatus sit, id fieri *mature* dicitur; quando ea, quæ præter sui temporis modum properata sunt, *immatura* verius dicantur. Illud vero Nigidianum rei atque verbi temperamentum divus Augustus duobus Græcis verbis elegantissime exprimebat. Namque & dicere in sermonibus & scribere in epistolis solitum esse aiunt; ^c *ἡμεῖς βροῦμεν*. Per quod monebat ut ad rem agendam simul adhiberetur & industriæ celeritas & diligentiae tarditas. ex quibus duobus contrariis fit *maturitas*. Virgilius quoque, si quis animum attendat, duo ista verba *properare* & *maturare* tamquam plane contraria scitissime separavit in hisce versibus.

^d *Frigidus agricolam siquando continet imber,
Multa, forent qua mox calo properanda sereno,
Maturare datur.*

Elegantissime ista duo verba divisit. namque in ^e præparatu rei rusticæ per

INTERPRETATIO.

^a Acerba. ^b putrida. ^c festina lente. ^d cum otio, qua facienda essent properanda. ^e si aliquando frigida pluvia retinet do-
mi aratorem, licet ei plurima facere mentis agricolarum.

Mm ij

^f tempestates pluvias, quoniam orium est, maturari potest: ^g per serenas; quoniam tempus ^h instat, properari necessum est. Cum significandum autem est coactius quid factum & festinatus; tum rectius præmature factum id dicitur quam *mature*. Sicut ⁱ Afranius dixit ^j in ^k togata, cui Titulus nomen est.

^k *Appetis dominatum demens præmature præcocem.*

In quo versu animadvertendum est, quod *præcocem* inquit non *præcoquem*. Est enim casus ejus rectus non *præcoquis*, sed *præcox*.

INTERPRETATIO.

^f tempore pluvio. ^g tempore sereno. ^h Titulus. ^k In ^l festis intempestivum h urget. ⁱ in comœdia qua inscribitur principatum nimis festinanter.

NOTA.

1. *Afranius.*] L. Afranius poeta, homo peracutus, in fabulis quidem etiam diversus, ut ait Tullius: scripsit comœdias, affecta jam ætate Terentii & Sex. Cæcilii Romæ floruit. Ejus operum non nisi fragmenta passim apud veteres grammaticos inveniuntur.

2. *Togata.*] Togata dicebatur comœdia scripta juxta Romanorum ritum,

qui toga utebantur: sicut Græci, quorum erat proprium pallium, comœdias appellabant palliatis. Porro togatarum triplex genus fuit: aliæ prætextæ sive prætextæ, regum ac principum; aliæ proprie togatæ, privatorum hominum facta exhibebant: aliæ denique mixtæ sive tabernariæ, personas togatas cum prætextatis inducebant.

CAPUT XII.

De portentis fabularum qua Plinius Secundus indignissime in Democritum philosophum confert: ibidem de simulacro ^a volucris columbae.

Librum esse Democriti nobilissimi philosophorum de vi & natura ¹ chamæleontis, eumque se legisse Plinius Secundus in naturalis historię

INTERPRETATIO.

^a Volans.

NOTA.

1. *Chamæleontis.*] Chamæleon, si Plinio credimus, æqualis est lacerto & aere solo victitat. Ad colores quos videt alios quam album & rubrum teste Plutarcho variatur, non quod re ipsa iis coloribus imbuatur, sed quia cum habeat instar vitri corpus pellucidum, per id videntur subjacentium rerum colores, quos deceptis oculis hæere in chamæleonte credas. Quod autem, ut ait Aristoteles in histor. animal. chamæleon pallefcit cum moritur, eundemque in posterum colorem retineat, inde fit, quod deficiente calore concrefcit in

eo sanguis aliique humores, quorum crassities prohibet ne postea colores alii transflueant. Si fides habenda sit recentioribus, qui naturam hujus animalis se diligentius explorasse dicunt, Chamæleon non induit nisi candidum colorem candido linteo involutus; quoscunque alios colores attingit, nunquam reddit. Præterea muscis alitur, quas vibrante & exerta ad medium pedem lingua caprar. Modo admodum macer, modo pinguis, vix unquam pedalem excedit magnitudinem.

viceſimo octavo refert; ² multaque vana atque intoleranda auribus deinde quaſi a Democrito ſcripta tradit. Ex quibus pauca hæc inviti memini-
mus, quia pertæſum eſt. Accipitrem avium rapidiſſimum a chamæleonte
humī reptante, ſi eum forte ſupervolet, detrahi & cadere vi quadam in
terram; ceteriſque avibus laniandum ſponte ſua objicere ſeſe & dedere. 5
Item aliud ultra humanam fidem. Caput & collum chamæleontis ſi uratur
ligno, quod appellatur ³ *robur*, imbres & tonitrus fieri derepente; idque
ipſum uſu venire ſi jecur ejuſdem animalis in ſummis regulis uratur.
Item aliud; quod Hercle an ponerem dubitavi ita eſt ^b deridiculæ vani-
tatis. Niſi idcirco plane poſui, quod oportuit nos dicere quid de iſtius- 10
modi admirationum fallaci illecebra ſentiremus, qua pleraque capiuntur
& ad perniciem elabuntur ingenia maxime ſollertia; eaque potiſſimum
quæ diſcendi cupidiora ſunt. Sed redeo ad Plinium: ſiniſtrum pedem ait
chamæleontis ferro ex igni calefacto torrerī cum herba, quæ appellatur
eodem nomine chamæleontis; & ^c utrumque macerari unguento; colli- 15
gigue in modum ^d paſtilli, atque in vas mitti ligneum, & eum, qui id
vas ferat, etiam ſi is in medio palam verſetur, a nullo videri poſſe. Hiſ
portentis atque præſtigiis a Plinio Secundo ſcriptis non dignum eſſe co-
gnomen Democriti puto. Vel illud quale eſt, ⁴ quod idem Plinius in de-
cimo libro Democritum ſcripſiſſe aſſeverat? Aves quaſdam eſſe ^e certis 20
vocabulis; & earum avium confuſo ſanguine gigni ſerpentem; eum ſi
quis ederit, linguas avium & colloquia interpretaturum. ^f Multa autem
videntur ab hominibus iſtis male ſollertibus hujuscemodi commenta in
Democriti nomen data nobilitatis auctoritatiſque ejus perſugio utentibus.
Sed id quod ^g Archytam Pythagoricum ^h commentum eſſe atque feciſſe 25
traditur, neque minus admirabile neque tamen vanum æque videri debet.
Nam & plerique nobilium Græcorum & Favorinus philoſophus ⁱ memo-
riarum veterum exſequentiſſimus affirmatiſſime ſcripſerunt, ſimulachrum
columbæ ^j e ligno ab Archyta ratione quadam diſciplinaque mechanica fa-

INTERPRETATIO.

^b videnda c. pedem & herbam chama-
leontis temperari unguento. d. maſſa ro-
tunda: e. quæ nescio quibus nomini-
bus appellat. f. videntur autem pluri-
ma ſimiles fabula ſub nomine Democri-

ti tradi ab illis hominibus nullius judi-
cii, qui abutuntur præſidio ejus autori-
tatis & celebris. g. inveniriſſe. h. in an-
tiquis commentariis peritiſſimus.

NOTÆ.

2. *Multa vana, &c.*] Mirum quid
hic Gellio bilem moverit adverſus Plini-
um, qui libro XXVIII. cap. VIII.
hæc aſſerta eſſe Democrito, & iis in re-
bus mendacia Græcæ vanitatis ſe magna
voluptate cognoviſſe tradit & ut falſiſ-
ſima riſu reſellit.

3. *Robur.*] Species eſt arboris glandi-
feræ duriffimæ.

4. *Quod idem Plinius.*] De novis &

fabuloſis avibus toto cap. XLIX. lib. X.
hiſtoriz naturalis agitur.

5. *Archytam.*] Archytas patria Ta-
rentinus, ſecta Pythagoricus fuit phi-
loſophus, Platonis a Dionyſio necandi
vitam aſſeruit; ſæpius populo præſe-
ctus eſt; ſed mathematicis quam bel-
licis artibus longe clarior extitit. Floruit
recentis quinquaginta circiter ante
Chriſti ortum annis. *Laert.*

Mm iij

ctum volasse. Ita erat scilicet libramentis suspensum ¹ & autem spiritus inclusa arque occulta concitum. ² Libet Hercle, super re tam abhorrenti a fide, ipsius Favorini verba ponere. ³ Ἀρχύτας Ταρεντῖνος, φιλόσοφος ἄμα καὶ μηχανικός ὢν, ἐποίησε πειραγὰν ξυλίσιν, πτομένῃν, ἣ τις εἶποτι καθίσταν, ὑπὲρ αἰθέρα. μέχρι γὰρ τούτου.

INTERPRETATIO.

i & impulsus statu venti inclusi & latens. k certe placet super re tam incredibili. l Archytas Tarentinus philosophus simul & mechanicus cum esset, fabricavit co-
lumbam ligneam, volantem, qua si quando consideret, non amplius exurgat. Nam usque eo volabat.

CAPUT XIII.

Cum partim hominum, qua ratione veteres dixerint.

Partim hominum venerunt, plerumque dicitur: Quod significat, pars hominum venit, id est, quidam homines. nam partim hoc in loco adverbium est; neque in casus inclinatur. sicuti, cum partim hominum, dici potest; id est, cum quibusdam hominibus, & quasi cum quadam parte hominum. M. Cato in oratione de re Floria ita scripsit. Ibi pro scorto fuit; in cubiculum ^a surrexitavit e convivio, cum partim illorum jam saepe ad eundem modum erat. Imperitiores autem cum parti legunt tamquam declinatum sit quasi vocabulum, non dictum quasi adverbium. Sed Q. Claudius in vicesimo primo annali ^b insolentius paulo hac ^c figura est ita usus. Enim cum partim copius hominum adolescentem placerem sibi. Itemque Claudii in vicesimo tertio annali verba hæc sunt. Sed idcirco me fecisse quod utrum negligentia ^d partim magistratum, an avaritia, an calamitate populi Romani evenisse dicam nescio.

INTERPRETATIO.

a Saepè surrexit. b paulo magis extraordinaria. c forma loquendi. d aliquorum.

CAPUT XIV.

Injuria mihi factum itur, quali verborum ordine Cato dixerit.

Audio, illi injuriam factum iri, audio contumeliam dictum iri, vulgo quoque ita dici, vulgo & istam esse verborum figuram jam in ^a medio loquendi usu: idcircoque exemplis ^b superfedeo. Sed contumelia illi, vel injuria factum itur, paulo est remotius. Exemplum igitur ponemus. M. Cato pro se contra C. Cassium. Atque evenit ita, Quirites, uti in hac contumelia, qua mihi per hujusce petulantiam ^c factum itur, rei quoque

INTERPRETATIO.

a Frequenter usurpatam. b abstinco. c faciendast.

publica mediâs fidius miserear, Quirites. Sicut autem contumeliam¹ factum iri significat iri ad contumeliam faciendam, id est, operam dari quo fiat; ita *contumelia mihi factum itur*, casu tantum immutato idem dicit.

NOTA.

1. *Factum iri.*] Factum iri & facientis temporis, & significet aliquid in via esse ut fiat; at faciendum esse non differunt quod factum iri sit oratio præ-

denotet tempus rei faciendæ.

CAPUT XV.

De flaminis Dialis deque^a flaminica carimoniis; verbaque ex edicto prætoris apposita, quibus dicit non coacturum se ad jurandum neque virgines Vesta neque Dialem.

Carimonix impositæ¹ flamini Diali multæ; item² castus multiplices: quos in libris, qui de sacerdotibus publicis compositi sunt, item in Fabii Pictoris librorum primo scriptos legimus. Unde hæc ferme sunt quæ commemoramus. ³*Equo Dialem flaminem vehi^b religio est: c^c classem* ¹⁰*prociñctam extra^d pomerium id est, exercitum armatum videre. Idcirco^e rarer^e flamen Dialis creatus consul est, cum bella consulibus mandabantur. Item^f Iurare Dialem fas numquam est. Item^g annulo uti nisi per-*

INTERPRETATIO.

^a *Vxoris flaminis.* ^b *ne fas est.* ^c *exercitum navalem instructum.*

NOTÆ.

1. *Flamini Diali.*] De flamine Diali consule lib. I. cap. XII.

2. *Castus.*] Castus in sacris idem est ac ritus. Unde Varro *& religiones*, inquit, *& castus id possunt, ut ex periculo eripiant nos.* Lipsius huic lectioni, quanquam ipsi primum placuerat, deinde substituit *castus multiplices*; multa enim vetita flamini Diali, a quibus sibi cavere deberet. Vulgatam antiquarum editionum lectionem retinendam censet Gutherius ex veteri Glossario in quo *castus* & *καὶ* ejusdem est notionis.

3. *Equo Dialem flaminem vehi religio est.*] Si hoc ideo fiebat, ut Festus ait, ne flamine longius abeunte sacra negligerentur, cur non ipsi curru interdictum est? Cur sellæ curulis jus habuit teste Plutarcho? Probabilius itaque videtur, quanquam anilis est superstitionis, quod tradit Plinius, equinum sel inter venena damari: ideoque flamine sacrorum equum attingere non licere.

4. *Pomerium.*] Quid sit intelliges ex

cap. XIV. lib. XIV.

5. *Rarer^e . . . consul creatus est.*] Notat Plutarchus in *Questionibus Romanis*, flaminibus Dialibus aditum ad ceteros magistratus fuisse præclusum, ne diversi generis in idem temporis punctum incidentibus negotiis, interdum deorum cultus negligeretur.

6. *Iurare Dialem fas numquam est.*] Quippe, ut ibidem ait Plutarchus, in rebus levioris momenti absurdum est ei non credere, cui res maximæ & sacræ creditæ sunt.

7. *Annulo uti nisi pervio castoque fas non est.*] Apud veteres annulorum alii fuere solidi, alii intus pervii & casti, qui scilicet concavi amuleta adversus serpentum morsus aut quidvis aliud continerent. Hi dicebantur a Græcis *φυσικοί δακτύλιοι*, & a flamine Diali gestabantur. Aliis uti non licebat, quod cum accederent ad vinculorum similitudinem, flamines maxime omnium liberos dedecere.

vio castoque fas non est. Ignem e flaminia, id est, flaminis Dialis domo; nisi ⁸ in sacrum efferri ius non est. Vincitum, si edes ejus introierit, solvi necessum est; & vincula per ⁹ impluvium in tegulas subduci, atque inde foras in viam dimitti. Nodum in apice neque in cintu neque alia in parte ullum habet. Si quis ad verberandum ducatur, si ad pedes ejus supplex procubuerit, eo die verberari piaculum est. Capillum Dialis, nisi qui liber homo est, non ^d detonsset. ¹⁰ Capram & ¹¹ carnem incoctam & ¹² ederam & ¹³ fabam neque tangere Diali mos est neque nominare. ^c ¹⁴ Propagines e vitibus alius pratentos non ¹⁵ succedet. Pedes lecti, in quo cubat, luto tenui circumlitos esse oportet; & ^e de eo lecto trinoctium continuum non decubat: neque in eo lecto cubare alium fas est, neque apud ejus lecti fulcrum ¹⁶ capsulam esse cum ¹⁷ strue atque ¹⁸ ferro oportet. Unguium Dialis & capilli segmina subter ¹⁹ arborem felicem terra operiuntur. Dialis quotidie ²⁰ festatus est. Sine ²¹ apice & sub divo esse licitum non est; sub lecto uti liceret, & non pridem a pontificibus constitutum. Massurius Sabinus scripsit & alia talia

INTERPRETATIO.

d. rondeat. e non transibit per viam ubi ta. f non decumbit extra illum lectum per vitium sacramenta in sublimi sunt pratenta. g sub patente caelo.

NOTÆ.

8. In sacrum.] Ita cum Lipsio legimus, cum prius sacrum tantum haberetur.

9. Impluvium.] Locus est, ut ait Varro, in medio domus relictus, ut lucem caperent deorsum, quo pluvia decidebat.

10. Capram.] Diali nefas erat capram tangere. Nempe, ut ait Plutarchus in Quaestionibus Romanis, cum capra sit lasciva, foetida & obnoxia epilepsiae, metuebant ne mali contagio ad eos perveniret, qui capra vescerentur, aut etiam tangerent.

11. Carnem incoctam.] Quia, ut idem affert, ab esu crudorum vulgo abhorrent.

12. Ederam.] Hanc affert rationem Plutarchus, quod edera sterilis inutilisque hominibus sit imbecillaque, & ea de causa aliis quibus innitatur, opus habeat.

13. Fabam.] Quod scilicet faba, ut restantur Plinius & Festus, putaretur ad mortuos pertinere.

14. Propagines, &c.] Hic ritus, auctore Plutarcho, designabat ab ebrietate flaminem alienissimum esse debere.

15. Succedat.] Sic legendum constat ex Plutarcho qui in caeremonias flaminis Dialis inquirens sic ait. Δία τίνος διὰ τίς αὐτῷ δίδωσι τὸν δῖον ἱερὸν καὶ ἱερὸν &

Δίος, εἰδὲ ἰδὲ διὰ τίς ἀναδεδωκὸς αὐτῷ διὰ τίς αὐτῷ; Quam ob causam neque edram tangere licet flamini Diali, neque viam transire ubi vitium propagines sursum extensa sunt? In aliis editionibus habetur succidet.

16. Capsulam.] Quæ parva est arca a capiando sic nominata.

17. Strue.] Strues proprie dicitur lignorum congeries; hic genus est libi quod adolebatur in sacris.

18. Ferro.] Ferrum genus item libi, quod multis ac variis rebus farciretur, a farciendo dictum.

19. Arborem felicem.] Quæ sit arbor felix veteres non omnino consentiunt. Eam esse censet Cato, quæ fructum fert, infelicem vero quæ nullum producit.

20. Festatus est.] Flamen cui quotidie suppetebant quæ prius descripsimus festa, dicebatur festatus. Mirum in hoc loco quantum se torqueant interpretes: alii festatus, alii feriatius, quidam festatus, nonnulli etiam fortarius legunt. At quorum felicius est conjectura?

21. Apice.] Apex, inquit Festus, sacerdotum insigne, dictus est ab eo quod comprehendere vinculo, antiqui apere dicebant.

quzdam

quædam ^h remissa : gratiamque aliquot ceremoniarum factam dicit. ²² *Farinam fermento imbutam attingere ei fas non est, tunicam intimam, nisi in locis tectis non exiit, ne sub calo, tamquam sub oculis Iovis, nudus sit. Super flaminem Dialem in convivio, nisi ²³ rex sacrificulus, haud quisquam alius ⁱ accumbit. Uxorem si amisit, ^k flaminio decedit. Matrimonium flaminis nisi morte dirimi non est jus. Locum, ^l in quo bustum est, nunquam ingreditur. Mortuum nunquam attingit. ^m Funus tamen exsequi non est religio. Eadem ferme cerimonie sunt, quas ⁿ flaminicas Dialis seorsum aiunt observitare. Veluti est; quod ²⁴ venenato ^o operitur, & quod in ²⁵ rica surculum de arbore felici habet: & quod scalas, nisi qua Græce *κλίμακας* appellantur, ascendere ei plus tribus gradibus ^p religiosum est: atque etiam cum is ad ²⁶ Argeos quod neque ^q comit caput neque capillum depectit. Verba prætoris ex edicto perpetuo de flamine Diali & de sacerdote Vestæ adscripti. SACERDOTEM. VESTALEM. ET. FLAMINEM. DIALEM. IN. OMNI. MEA. IURISDICTIONE. IURARE. NON. COGAM. Verba M. Varronis ex secundo rerum divinarum super flamine Diali hæc sunt. *Is solus album habet galerum; vel quod maximus, vel quod Jovi immolata hostia alba fieri oporteat.**

INTERPRETATIO.

h indulgenter concessa. *i* more veterum. *m* non est votum celebrare exequias. *menſæ accumbit* *k* officio flaminis se ab. *n* uxores flaminis Diali dicunt sæpe obdici. *l* in quo est cadaver combustum. *servare.* *o* vestitur. *p* vestitum est. *q* ornat.

NOTA.

^{22.} *Farinam fermento imbutam.*] Cuius ritus hanc affert rationem Plutarchus, quod farina alimentum sit imperfectum & crudum, neque enim manet id quod erat triticum, neque factum est id quod fieri debuit nimirum panis.

^{23.} *Rex sacrificulus.*] Pulsis Roma regibus tradit Livius lib. II, Regem sacrificulum creatum esse, qui, quanquam penes eum esset sacrorum cura, suberat pontifici, ne nimia potestas odiosum per se nomen in invidiam magis adduceret.

^{24.} *Venenato.*] Venenatum fuit pallii genus flaminicæ proprium, quod, quia venenatum erat sive imbutum flamineo colore, dictum est venenatum.

^{25.} *Rica.*] Quadratum vestimentum purpureum & fimbriatum, quo pro pallo utebantur flaminicæ.

^{26.} *Argeos.*] Argei, autore Festo, erant scirpea simulacra quæ per Vestales virgines singulis annis projiciebantur in Tiberim. Argeos quasi Argivos tradit in Problematis Plutarchus appellatos fuisse: solebant enim antiquissimis temporibus qui ad Tiberim habitabant captos Græcos, qui Argivi dicuntur, in fluvium præcipites dare. Hanc consuetudinem sustulit Hercules, ut refert Dionys. Halicarn. lib. I. ac ne quis neglectæ religionis scrupulus in superstitionis animis resideret, suavit ut pro hominibus simulacra lignea numero triginta quotannis idibus Maii de ponte subli- cio in Tiberim deicerent. Hunc ritum descripsit Ovidius in Fastis

*Tunc quoque præscorum virgo simula-
cra virorum*

Mittere roboreo scirpea ponte solet.

CAPUT XVI.

*Quos errores Iulius Hyginus in sexto Virgilii^a animadverterit
in historia Romana erratos.*

Reprehendit Hyginus Virgilium, correcturumque eum fuisse existimat, quod in libro sexto scriptum est. Palinurus est apud inferos petens ab Ænea ut suum corpus requirendum & sepeliendum curet. Is hoc dicit:

^c *Eripe me his invictis malis: aut tu mihi terram*

Infice, namque potes, portusque require. Velinos.

¹ Quo, inquit, modo aut Palinurus novisse & nominare potuit portus
10 Velinos, aut Æneas ex eo nomine locum invenire, cum Velia oppidum, a quo portum, qui in eo loco est, Velinum dixit, ² Servio Tullio Romæ regnante, post annum amplius sexcentesium, quam Æneas in Italiam venit, conditum in agro ³ Lucano & eo nomine appellatum est? Nam qui ab Harpalo, inquit, regis ⁴ Cyri præfecto ex terra ⁵ Phocide fugati sunt,
15 alii Veliam, partim ⁶ Massiliam condiderunt. ^d Inscitissime igitur petit ut Æneas portum Velinum requirat, cum id nomen eo tempore fuerit nusquam gentium. Neque simile, inquit, illud videri debet, quod est in ^e primo carmine;

INTERPRETATIO.

a Æneidos libro. b admissos contra historiam Romanam. c Invictis Ænea libera me ab his miseriis, aut tu me tege humo, nam hoc tibi facile est, & ad portus Velinos. d ineptissime. e initio primi libri Æneidos.

NOTÆ.

1. Quo, inquit, modo.] Facilis est Virgilii defensio, si dicatur non loqui de urbe, sed de campis & flumine, quæ semper fuerant: Veliam enim oppidum Lucanæ a fluvio præterfluente dictam autor est Stephanus. Porro ibi sita fuit ubi nunc est *Castel a mar della Brucca*.

2. Servio Tullio.] Servius Tullius VI. rex Romanorum regnum iniit an. U. C. CLXXVII. post adventum Æneæ IŒCVII. ante Christi ortum IŒLXXVII. Servius hic a fortuna propria nomen habuit, quod cum serviens peperisset Ocrisia capta. Scribunt Livius & Dionysius eum XLIV. annis regnasse; execrando generi sui Tarquini & filix parricidio periit.

3. Lucano.] Lucanus ager in Italia sic dictus a Lucanis populis, nunc vulgo appellatur *Basilicata*.

4. Cyri.] Cyrus Primus rex Persarum, cum avum Astyagem imperio Me-

dorum exuisset regni Persici fundamenta jecit anno 1. Olymp. LV. ante Christum IŒLX. multis provinciis ditioni Persicæ adjunctis, cum bellum intulisset Massagetis, anno regni xxx. exceptus insidiis cum toto exercitu periit. Resectum ejus caput regina Tomyris in utrem humano sanguine replem injecit, insatiabilem languinis sitim exprobrans. *Herodot. Instin.*

5. Phocidæ.] Phocidem a Phocæa non distinguit hic Gellius errore veteribus satis familiari. Phocis erat in Græcia, in Ionia Phocæa, cujus incolæ continuis Persarum incursionibus vexati, diris devota patria se se mari commiserunt, ac post varios casus in Galliam appulsi Massiliam condidere Cyri temporibus.

6. Massiliam.] Urbs in Narbonensi provincia ad mare mediterraneum vulgo *Marseille*.

*Italiam fato profugus Lavinaque venit
Litora.*

Et æque in sexto libro :

87 Chalcidicaque levis tandem superadstitit arce.

Quoniam poetæ ipsi quædam ^h *ἱστορία* historiarum dicere ex sua persona concedi solet, quæ facta ipse postea scire potuit : sicut Virgilius scribit de Lavinio oppido & de colonia Chalcidinenſi. Sed Palimurus qui potuit, inquit, scire ea quæ post annos sexcentos facta sunt? Nisi quis eum divinasse apud inferos putat, proinde ut animæ defunctorum solent. Sed & si ita accipias, quamquam non ita dicitur, Æneas tamen, qui non divinabat, quo pacto potuit requirere portum Velinum cui nomen tunc, sicuti diximus, nullum usquam fuit? Item hoc quoque in eodem libro reprehendit, & correcturum esse Virgilium putat nisi mors occupasset. Nam cum Thesea, inquit, inter eos nominasset, qui ad inferos adissent ac redissent; dixissetque,

1 Quid Thesea, magnum

Quid memorem Alciden? & mi genus ab Jove summo est.

Postea tamen infert;

2 --- sedet æternumque sedebit

Infelix 9 Theseus.

Qui autem, inquit, fieri potest ut æternum apud inferos sedeat quem supra cum iis nominat qui descenderint illuc atque inde rursus evaserint; præsertim cum ita sit fabula de Theseo atque si Hercules eum evellerit e petra & in lucem ^k ad superos eduxerit? Item in his versibus errasse Virgilium dixit,

3 Eruet ille Argos Agamemnoniasque 10 Mycenæ,

INTERPRETATIO.

5 Venit in Italiam & litus Lavinum faciens patriam voluntate deorum. g & agilis tandem requievit super arce Cumana. h per anticipationem. i quid referam Thesea

ita & magnum Herculem, qui vivi adierunt inferos? & ego originem traho a summo Iove. k ad terram. l evertet Argos, & Mycenæ sedem regis Agamem-

NOTÆ.

7. *Chalcidica.*] Cumæ urbs Lucaniæ sita ad mare ab his extructa est qui Chalcide in Eubœa venerunt in Italiam, unde arx Cumana dicitur Chalcidica.

8. *Sedet æternumque.*] Hic facile potest purgari Virgilius. Esto enim post mortem sedeat æternumque sit sessurus Theseus; at vivus inferis perlustratis ad terras evaserat; quod idem ut sibi accidat deposcit Æneas.

9. *Theseus.*] Ægei regis Athenarum filius, nomen suum inter heroas antiquitatis clarissimos variis rebus fortiter gestis consecravit. Cum amico Pirithoo penetravit in inferos ad rapiendam Proserpinam: sed occiso Pirithoo in vin-

cula raptus est, quibus eum vindex Hercules paulo post exolvit. Ita fabulæ. Sed Philochorus apud Eusebium ait Proserpinam raptam fuisse ab Ædoneo, id est, Orco sive Plutone rege Molossorum in Epiro: hujus horrendus canis nomine Cerberus Pirithoom devoravit, qui ad raptum uxoris cum Theseo venerat; Thesea jam in mortis periculo constitutum cum liberasset Hercules, ab inferis eruisse dictus est.

10. *Mycenæ.*] Mycenæ oppidum Argiæ in Peloponneso, Sophiano est *Agios Adrianos*, sive ut Galli dicimus *Saint-Adrien*.

Ipsūque Æaciden genus armipotentis Achilli;

Vltus avos Troja, templa & temerata Minerva.

- 5 " Confudit, inquit, & personas diversas & tempora. Nam neque eodem tempore neque per eosdem homines cum Achæis & cum Pyrrho bellatum est. Pyrrhus enim, quem dicit Æaciden, de Epiro in Italiam transgressus cum Romanis depugnavit adversus M'. Curium in eo bello ducem. Argivum autem bellum id est, Achaicum, multis post annis a L. Mummio imperatore gestum est. Potest, inquit, igitur medius eximi
10 versus, qui de Pyrrho ^m importune immixtus est: quem Virgilius proculdubio exemturus, inquit, fuit.

INTERPRETATIO.

nonit, & ipsum Æaciden stirpem bellicosi Achillis, ulciscens avos suos Troia & templa Minerva violata. m perperam.

NOTÆ.

11. *Confudit.*] Imo vero confundit omnia atque permiscet Hyginus ipse Virgilii mentem non assecutus, Æaciden scilicet interpretatur esse Pyrrhum Epirotarum regem, & arque inde concludit hos versus nec in temporum rationem nec in easdem convenire personas. At per Æaciden interpretes optimi contendent intelligendum esse Persen ultimum Macedoniæ regem qui cum ab Achille genus duceret, recte dici potuit Æacides. Ita nempe Propertius:
Et Persen proavi simulantem pectus Achilli.
Devictus est autem ac per triumphum ductus a Paulo Emilio.

CAPUT XVII.

Quam ob causam & quali modo Democritus philosophus luminibus oculorum sese privaverit: & super ea re versus Laberii pure admodum & venuste facti.

- 15 **D**emocritum philosophum in monumentis historiæ Græcæ scriptum est virum præter alios venerandum, auctoritateque antiqua præditum, luminibus oculorum sua sponte se privasse; quia existimaret cogitationes commentationesque animi sui in contemplandis ^a naturæ rationibus vegetiores & exactiores fore, si eas videndi illecebris & oculorum impedimentis liberasset: id factum ejus modumque ipsum, quo cæcitatem
20 facile sollertia subtilissima conscivit, Laberius poeta in ^o nimo, ^e quem scripsit Restionem, versibus quidem satis ^d munde atque graphice factis

INTERPRETATIO.

a In considerandis rebus naturalibus fore acriores & diligentiores. b comædia. c qui est inscriptus Restio. d pure & eleganter.

NOTÆ.

1. *Luminibus oculorum sua sponte se privasse.*] Democritus, inquit Cicero lib. V. de Finib. *vere falso ne dicitur oculis se privasse, ut quam minime animus a cogitationibus abduceretur.* Itaque Tullius de voluntariæ illius cæcitatis veritate dubitat. Verum audacius Plutarchus, qui libro de Curiositate, de illius falsitate non ambigit.

descripsit; sed causam voluntariæ cæcitatæ finxit aliam: vertitque in eam rem quam tum agebat ^e non inconcinniter. Est enim persona, quæ hoc apud Laberium dicit, divitis avari & parci ^f sumtum plurimum afortiamque ^g adolescentis viri deplorantis. Versus Laberiani sunt.

Democritus & Abderites physicus philosophus

^h Clypeum constituit contra exortum ⁱ Hyperionis,

Oculos effodere ut posset splendore areo.

Ita radiis solis aciem effodit luminis,

Malis bene esse ne videret civibus.

Sic ego fulgentis splendorem pecunia

Volo elucidificare exitum ætatis meæ;

Ne in re bona esse videam nequam filium.

INTERPRETATIO.

e non inepte. *f* qui lamentatur maxi-
mas impensas & luxuriam adolescentis.
g ex urbe Abdera. *h* collocavit clypeum
ad solem orientem, ut fulgor arei cly-
pei posset eum visu privare. Sic lumi-

ne solis sibi abstulit lumen oculorum, ne
videret malos cives bonis frui. Sic ego cum
pro ut fulgor radiantis pecunia privet lu-
ce finem vitæ meæ, ne videam filium im-
probum habentem bonam pecuniam.

NOTÆ.

2. *Adolescentis viri.*] Est hic Hellenis-
mus ut notat H. Stephanus, ut enim
ἀνδρα γίγνηται virum senem dicunt Græci,
ita & *ἀνδρα γίγνηται* virum adolescentem.

3. *Hyperionis.*] Hyperion solis pater,
a poetis usurpatur aliquando pro ipso
sole.

CAPUT XVIII.

*Historia de Artemisia, deque eo certamine quod apud Mausoli
sepulchrum a scriptoribus inclutis decertatum est.*

Artemisia Mausolum virum amasse fertur supra omnis amorum fa-
bulas ^a ultraque affectionis humanæ fidem. Mausolus autem fuit,
ut M. Tullius ait, rex terræ ^b Cariz; ut quidam Græcarum historiarum
scriptores, provinciæ Græciæ præfectus. ^c Satrapen Græci vocant. Is
Mausolus ^b ubi fato perfunctus inter lamenta & manus uxoris funere ma-
gnifico sepultus est; Artemisia luctu atque desiderio mariti flagrans uxor ^d

INTERPRETATIO.

^a Plus quam sit credibile de amore hominum. ^b postquam e vita decessit.

NOTÆ.

1. *Artemisia.*] Artemisiam regnasse
temporibus Philippi Macedonis, annis
scilicet ante Christum circiter ccc.lxiv.
hinc facile colligitur, quod ad Mausoli
demortui laudes celebrandas convenisse
dicantur Isocrates ejusque discipulus
Theopompus, & alii quorum nomen il-
lis temporibus florebat.

2. *Caria.*] Caria Asiæ minoris regio,
quæ provincia Græciæ hoc sensu dici po-
test, quod incolæ lingua Græcorum ute-
rentur. Nunc dicitur *Asidinelli*.

3. *Satrapen.*] Præfectum provinciæ si-
gnificat hoc vocabulum, quod licet a
Græcis sit usitatum, tamen a Persica
lingua originem ducit.

N n iij

ossa cineremque ejus mixta odoribus ^c contusaque in faciem pulveris aquæ indidit, ebibitque: multaque alia violenti amoris indicia fecisse dicitur. ^d Molita quoque est ingenti impetu operis, conservandæ mariti memoriæ, ^e sepulchrum illud memoratissimum, ^f dignatumque numerari inter septem omnium terrarum spectacula. Id monumentum Artemisia cum ^g D.M.S. Mausoli dicaret; ^h *αἰνῶν*, laudibus ejus dicundis, facit; ponitque præmia pecuniæ aliarumque rerum bonarum amplissima. Ad eas laudes ⁱ decertandas venisse dicuntur viri nobiles ingenio atque ^k lingua præstabili ^l Theopompus, ^m Theodectes, Naucrites. Sunt etiam qui Iso- ⁿ cratem ipsum cum iis certavisse ^o memoriæ mandaverint. Sed eo certamine vicisse Theopompum judicatum est. Is fuit Isocratis discipulus. Exstat nunc quoque Theodecti tragœdia, quæ inscribitur, Mausolus. In qua eum magis quam in prosa placuisse Hyginus in exemplis refert.

INTERPRETATIO.

^c comminuta in modum pulveris posuit in aqua. ^d præterea adificavit maxima lapidum mole. ^e creditum dignum. ^f certamen. ^g certatim prædicandas. ^h eloquentia excellenti. ⁱ scriptis tradiderint.

NOTÆ.

4. *Sepulchrum.*] Regis nomine dictum est Mausoleum, a cujus operis similitudine magnificentissima quæque sepulcra Mausolea sunt nominata.

5. *D.M.S.*] Sepulchrorum elogiis præfigebantur hæc literæ D. M. S. quæ *diis Manibus sacrum* id esse monumentum indicabant. Porro Manes sunt animi a corporibus soluti.

6. *Theopompus.*] Chius, clarissimus, Dionysio Halicarnasseo teste, omnium Isocratis discipulorum. Autor est Suidas eum historiarum Herodoti epitomen scripsisse. Refert Josephus Theopom-

pum, cum vellet ex scripturis sacris quædam in suas historias transferre, mente turbatum fuisse; cumque in somno didicisset, id accidisse, quod evulgare divina tentasset, ab incepto destitisse, pristinaque sanitati esse restitutum. Floruit annis ante Christum circiter cccc.

7. *Theodectes.*] Is oriundus e Cilicia, fuit Platonis, Isocratis & Aristotelis discipulus: poetices & eloquentiæ laude floruit. Narrat Josephus eum, cum fabulis suis vellet inferre nonnulla ex divinis scripturis divinitus fuisse visu orbatum. Obiit Athenis annos natus xli.

CAPUT XIX.

Non ^a purgari neque lavari peccatum, cum prætenditur peccatorum, qua alii quoque peccaverunt, similitudo.

^b Incessebat quempiam Taurus philosophus severa atque vehementi objurcatione adolescentem ^c a rhetoribus & a facundiæ studio ad disciplinas philosophiæ transgressum. Quod factum quidem esse ab eo diceret inhoneste & improbe. At ille ^d non ibat inficias fecisse, sed id solitum esse

INTERPRETATIO.

^a Non excusari neque tolli. ^b reprehendebat. ^c qui relicta rhetorica & eloquentia facultate se consulerat ad doctrinam philosophicam. ^d non negabat se male fecisse.

fieri defendebat; turpitudinemque delicti exemplorum usu & consuetudinis venia deprecabatur. Atque ibi Taurus isto ipso defensionis genere irritior, Homo, inquit, stulte & nihili, si te a malis exemplis auctoritates & rationes philosophiæ non abducunt; ne illius quidem Demosthenis vestri sententiæ tibi in mentem venit? Quæ, quia lepidis & venustis vocum^f modis vinctæ est, quasi quædam cantilena rhetorica, facilius adhæ-
 5 rere memoriæ tuæ potuit. ^g Nam si me, inquit, non fallit, quod quidem in primore pueritia legerim; verba hæc sunt Demosthenis, adversus eum, qui, ut tu nunc facis, peccatum suum peccatis alienis exem-
 10 tum purgatumque ibat. ^h Σὺ δὲ μὴ λέγῃς ὡς γέροντι οὕτω πολλάκις, ἀλλ' ἐχ' ὡς νεότητι μίσησ'· οὐ γὰρ εἶπ' ὅποτε μὴ καὶ τοὺς νόμους ἐπεσχέθῃ, σὺ δὲ τὸ πρὸς ἐμὴν μίσην, διὰ τὸ το ἀποφύγεῖς αἰν διχαίως· ἀλλὰ πολλὰ μᾶλλον ἐλίσσῃ. Δῶκε γὰρ εἶπες ἐκείνων νεότητι, σὺ τὰ δ' ἐκ αἰν ἐχέσθης, οὕτως, αἰν σὺ νῦν ἀλλ' οὐ γὰρ. Sic Taurus omni suasionum admonitionumque genere utens sectatores
 15 suos ad rationes bonæ inculpatæque indolis ducebat.

INTERPRETATIO.

c excusabat. f numeris coheres. g Si enim, ait, id mihi non excidit, quod ego etiam puerulus legi. h Tu vero ne dicas factum esse ita scire, sed hoc decere fieri. Non enim si quid aliquando non secundum leges actum est, tu vero hoc mi-

tatus fueris, propter hoc effugias iure: sed multo magis condemnandus sis. Vt enim si quis illorum prius damnatus esset: tu hac non scripsisses, ita si tu nunc damneris, alius non scriberet.

CAPUT XX.

Quid sit rogatio, quid lex, quid plebiscitum, quid privilegium, & quantum ista omnia differant.

Quæri audio quid *lex* sit, quid *plebiscitum*, quid *rogatio*, quid *privilegium*. Ateius Capito publici privati-
 10 que juris peritissimus quid *lex* esset hisce verbis definivit. ¹ Lex, inquit, est generale iussum populi aut plebis ² rogante magistratu. Ea definitio si probe facta est, neque de imperio Cn. Pompeii, neque de reditu M. Ciceronis neque de cæde P. Clodii questio, neque alia id genus populi plebisve iussa, *leges* vocari possunt. Non sunt enim generalia iussa; neque de universis civibus sed de singulis

NOTÆ.

1. *Lex est generale iussum, &c.*] Ita legem definit Capito. At quid? Si rogante magistratu populus aut plebs turpe aliquid aut injustum præcipiat, hoc cine videbitur lex quæ juris & æqui regula dicitur? Rectius itaque legem dixi regulam morum stabilem ex superioris auctoritate confociationi hominum

atque communitati ad ipsius bonum impositam.

2. *Rogante.*] Populum rogabat magistratus, qui ejus voluntatem iis in rebus exquirebat, de quibus rogabatur. Unde & rogatio ipsa est rogatoris actio, & simul ea lex ad quam ferendam populi suffragium petitur.

^a concepta : quocirca privilegia potius vocari debent. Quia veteres *priva* dixerunt, quæ nos *singula* dicimus. Quo verbo Lucilius in primo satyram libro usus est.

b.--- abdomina ³ thynni

- 3 *Advenientibus priva dabo* ⁴ *cephalaque carne.*
Plebem autem Capito in eadem definitione seorsum a populo divisit: quoniam in populo omnis pars civitatis omnesque ejus ordines contineantur. Plebes vero ea dicitur, in qua ⁵ gentes civium ⁶ patriciæ non insunt. *Plebiscitum* igitur est, secundum eum Capitolensem, lex quam plebes non populus accipit. Sed totius hujus rei jurisque sive cum populus, 10 sive cum plebes rogatur, sive quod ad universos pertinet, caput ipsum & origo & quasi fons *rogatio* est. Ista enim omnia vocabula censentur *rogationis* principali genere & nomine continenturque. Nam, nisi populus aut plebes rogetur, nullum plebis aut populi jussu fieri potest. Sed 15 quamquam hæc ita sunt: in veteribus tamen scriptis non magnam vocabulorum istorum differentiam esse animadvertimus. Nam & ⁶ *plebiscita* & ⁷ *privilegia* translato nomine *leges* appellaverunt; eademque omnia confuso & indistincto vocabulo *rogationes* dixerunt. Sallustius quoque proprietatum in verbis retinentissimus consuetudini concessit; & *privilegium*, 20 quod de Cn. Pompeii reditu ferebatur, *legem* appellavit. Verba ex secunda ejus historia hæc sunt. *Nam Sullam consulem de reditu ejus Legem ferentem ex* ^d *composito. T. R. P. L. C. Herennius prohibuerat.*

INTERPRETATIO.

a *Facta* b *venientibus* ad convivium *dabo singula abdomina Thynni & carnem capitis.* c *familia.* d *ex convento.*

NOTA.

3. *Thynni*] Thynnus piscis est marinus, vulgo dicimus *Thon*. Notandum obiter in veterum convivii pisces, ut cibos maxime delicatos, fuisse sæpius ad mensam appositos.
 4. *Cephalaque.*] Nullus ex his verbis sensus elici potest. Libenter igitur legerim cum Turnebo, *carnem & cephalam*, qua carnem capitis intelligit Lucilius, καφαλή enim caput significat. Ita Plautus *Ophthalmiā* dixit carnei, quæ oculis esset vicina.
 5. *Patricia.*] Quinam sint patricii notæ priores indicabunt.
 6. *Plebiscita.*] *Scita* sunt, inquit Isidorus, *quæ plebs tantum constituit, & vocantur scita quod ea plebs sciat, vel sciscitatur & rogat ut fiant.*
 7. *Privilegia.*] Leges sunt in privatorum gratiam, quibus aliquid præter jus commune conceditur. Dicta sunt *privilegia* quasi *privata leges*.

CAPUT XXI.

Quam ob causam M. Cicero his omnino verbis, novissime, & novissimus, uti observantissime vitavit.

- 25 **N**on pauci verbis, quorum frequens usus est nunc & fuit, M. Ciceronem noluisse uti manifestum est, quod ea non probaret. Velut est &

& *novissimus* & *novissime*. Nam cum & M. Caro & Sallustius & alii quoque ætatis ejusdem verbo isto promisce usitati sint ; multi etiam non indocti viri in libris id suis scripserint : abstinuissē eo tamen tamquam non Latino videtur. Quoniam qui doctissimus eorum temporum fuerat L. Ælius Stilo ut novo & improbo verbo uti vitaverat. Propterea quid M. quoque Varro de ista voce existimaverit verbis ipsius ex libro de lingua Latina ad Ciceronem sexto demonstrandum putavi. *Quod extremum*, inquit, *dicebatur dici novissimum ceptum vulgo. Quod mea memoria ut Ælius, sic senes alii, quod nimium novum verbum esset, vitabant. Cujus origo ut a vetere vetustius ac veterrimum ; sic a novo declinatum novius* 10 *& novissimum.*

NOTA.

1. *Novissimus.*] Atque hanc vocem *dem erat histrionibus, ad primos perven-*
usurpavit Cicero pro Qu. Roscio *nit comedos.*
mædo n. 30. *qui ne in novissimis qui-*

CAPUT XXII.

Locus exemptus ex Platonis libro, qui inscribitur Gorgias, de falsa philosophia probis, quibus philosophos a temere incessuit, qui emolumenta vera philosophia ignorant.

Plato veritatis homo amicissimus, & ejusque omnibus exhibendæ prom- 15
tissimus, quæ omnino dici possint in desides istos ignavosque, qui
obtento philosophiæ nomine inutile otium & linguæ vitæque tenebras
sequuntur, ex persona quidem non gravi neque idonea, vere tamen inge-
nuæque dixit. Nam & si Callicles, quem dicere hæc facit, veræ philoso-
phiæ ignarus, inhonesta indignaque in philosophos confert : proinde ta- 20
men accipienda sunt quæ dicuntur ut nos sensim moneri intelligamus, ne
ipsi quoque culpationes hujuscemodi mereamur ; neve inerti inanique
desidia cultum & studium philosophiæ mentiamur. Verba ipsa super hac
re Platonis ex libro, qui appellatur Gorgias, scripsi : quoniam vertere ea
consilium non fuit ; cum ad proprietates eorum nequaquam possit Lati- 25
na oratio adspirare, ac multo minus etiam mea. *Ἡ φιλοσοφία γὰρ τοι ἐστὶν, ὅ
ζωγράφος, χαίρειν, αὐτὸς πρὸς αὐτὴν μακρὴν ἀψύχων ἐν τῇ ἡλικίᾳ· ἐὰν δὲ περαιτέρω αὐτὸ*

INTERPRETATIO.

a Sine causa philosophos exagitant, illi qui *enim est, o Socrates, elegans aliquid, si*
b paratissimus ad eam omnibus decla- *quis eam mediocriter attingas in adoles-*
tandam. c reprehensiones. d simulemus. *centia, si vero plus a quo in ea versetur,*
e propriam significationes. f Philosophia

NOTA.

1. *Gorgias.*] Plato in dialogo qui inscribitur Gorgias, refellit primo Sophistarum commenta, qui specioso Rhetorum nomine abusi, verum rhetoricæ
usum pervertērent : deinde veram germanamque orationis recte constituendæ naturam docet.

δύοις ἐνδιαφέρει, διαφθορὰ δὲ ἀνθρώπων. εἴη γὰρ καὶ πάντῃ δυνάμει, καὶ πᾶσι τῇ
 ἡλικίᾳ φιλοσοφῇ, διότι πάντων ἀπαιεῖται γινώσκειν εἶναι, ὡς καὶ ἐμπειροῦν τῷ
 πρὸς μέλλοντα καλὸν καὶ κακὸν καὶ δίκαιον εἶναι ἀδύνατον. καὶ γὰρ οἱ νόμοι ἀπαιεῖ
 γινώσκειν οὐδὲν καὶ τὸ πάλιν, καὶ οὐδὲν λόγον, ὥς διὰ χροῦσθαι ὁμοίᾳ ἐν ταῖς συμ-
 8 βολαίαις τοῖς ἀνθρώποις, καὶ εἶδεν καὶ δημοσίᾳ καὶ οὐκ ἡδονῶν τε καὶ ὀπιδυμῶν οὐδὲν ἀν-
 θρώπων, καὶ συλλήβδην, οὐδὲν ἡδὼν παντάπασιν ἀπαιεῖται γινώσκειν. ἐπειδὴ δὲ
 εἰδωκέναι εἰς πᾶσι εἶδεν ἢ πολιτικῶν ἀρετῶν, καταγέλαστοι γίνονται. ὡς γὰρ οἶμαι,
 οἱ πολιτικοὶ, ἐπειδὴ αὐτοὶ εἰς τὰς ἐμαρτύρους διαπορεύσας εἰδωκέναι καὶ τὰς λόγους, κατα-
 γέλαστοι εἰσι. συμβαίνει γὰρ τὸ τῷ Εὐκλείδῃ,

10 Λαμπροὶ τε εἶναι ἔχουσιν ἐν πύτῃ, καὶ τῷ τῷ ἐπείγεται,

Νέμων τὸ πλεῖστον ἡμέρας τούτῳ μέλει,

Ἦν αὐτὸς αὐτῷ πύλῃν βέλτερος ὦν.

Οπου δ' ἂν φαῖνται ἢ, ἐν τῷ πύτῃ, καὶ λοιδορεῖ τούτῳ· τὸ δ' ἐπεὶ ἐπαιεῖται,
 διότι τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ οὕτως αὐτοὶ αὐτὸν ἐπαιεῖται. ἀλλ' οἶμαι, τὸ ὀρθότα-
 15 τόν εἶναι, ἀποφύγετον μεταγῆναι φιλοσοφίας μὴ ὅσον παιδείας χάριν, καλὸν μὲν γὰρ,
 καὶ ἐκ αἰσχρῶν μετὰ τὴν διπλοσοφίαν ἐπιδόξῃ ἢ ἡδὴ προσβύτιος ὡς ἀνθρώπου,
 ἐπὶ φιλοσοφίᾳ, καταγέλαστοι, ὡς Σώκρατες, τὸ χροῦσθαι γινώσκειν. καὶ ἐν τῇ ὁμοιότητι
 πάσης πρὸς τοὺς φιλοσοφούσας, ὡς πρὸς τοὺς φιλοσοφούμενους καὶ πᾶσι ὄντας. ὅταν
 20 μὴ γὰρ παιδὸν εἶδεν ὅτι ἐπὶ σοφίᾳ διαλέγεται, ὥς φιλοσοφούμενους καὶ πᾶσι ὄντας.
 ἐπὶ πᾶσι, καὶ χάριν μοι φαίνεται καὶ εἰδωκέναι καὶ πρέπον τῇ τῷ παιδείᾳ ἡλικίᾳ· ὅταν
 ἢ σαφὲς διαλεγόμενος παιδείᾳ ἀκούσῃ, πικρὸν πᾶσι δοκεῖ χροῦσθαι τῷ. καὶ ὡς
 μου τὰ ὅσα καὶ μοι δοκεῖ δουλοπρεπὲς πᾶσι εἶναι. ὅταν ἢ ἀδύνατον ἀκούσῃ τις φι-
 λισοφίᾳ, ἢ πᾶσι ὄντας ὡς, καταγέλαστοι φαίνονται, καὶ ἄνθρωποι, καὶ πλεονέκτοι.

INTERPRETATIO.

corruptela est hominum. Si enim omnino
 ingeniosus sit aliquis & provecta aetate
 philosophetur, eum necesse est omnium
 imperitum fieri, quibus oportet instru-
 tum esse illum, qui debet egregius & bo-
 nus & gloriosus esse vir. Etenim qui
 tempus omne consumunt in philosophia,
 legum ignari sunt civilium, & sermo-
 num, quibus oportet uti ad versandum
 in congressibus hominum & privatim &
 publice. Et voluptatum & cupiditatum
 humanarum sunt ignari; atque ut dicam
 paucis, morum prorsus imperiti sunt. Ita-
 que cum venerint ad aliquam privatam
 aut civilem actionem, ridiculi sunt;
 quemadmodum, credo, in rebus civilibus
 versati cum vicissim ad vestras exercita-
 tiones veniunt & sermones, ridiculi vi-
 dentur. Contingit enim illud Euripidis
 dictum.

In quo elarus est quisque, ad id im-
 pellitur

Impendens plurimam diem in illud
 partem,

Ut ipse seipso fiat major in ea re.
 Vbi vero deterior est in aliqua re, hinc
 recedit & reprehendit illam: aliam vero
 laudas quoad in se benevolentia putans
 ita seipsum laudare. Sed, credo, rectissimum
 est utriusque fieri participem: philosophia
 quidem, quatenus confert ad institutionem,
 praeclarum est participem esse, & non tur-
 pe adolescentis philosophari. Quando vero
 jam senior homo adhuc philosophatur, ri-
 dicula, o Socrates, res est. Equidem eo-
 dem animo sum erga philosophantes, at-
 que erga balbutientes, & ludentes. Cum
 enim puellum video cui convenit loqui,
 sic balbutientem & ludentem, delector
 & festivum illud mihi videtur libe-
 rale, & conveniens puerili aetati. Cum
 autem distincte loquentem puellum au-
 dio, molesta mihi videtur res esse & of-
 fendit meas aures; & mihi videtur ser-
 vile aliquid esse. Ceterum si virum au-
 dias aliquis balbutientem, aut ludentem
 videat, ridiculum illud apparere & vivo
 indignum & plagis dignum.

πυχὸν παῖν φαύλου, καὶ μαθητὸν, ἀποδάνους αὐτῷ, οἱ βούλοισι σοὶ διαίτου πρῶτος
 καίτοι πῶς σὸν τὸ ἐστὶν, ὃ Σώκρατες, εἴπῃς διφρα λαβοῦσα τέχνη φῶτα, ἴδμεν
 χεῖρτα, μήτε αὐτὸν αὐτῷ δυνάμενον βοηθεῖν, μηδ' ἐκώσσει ἐν τῇ μεγίστῃ κιν-
 δυνῶν μήτε ἑαυτὸν, μήτε ἄλλον μηδὲνα. ἔσθ' ὅς τις ἐχθρὸν πετυλαδὲς πᾶσαι πλὴν
 5 οὐδ' ἄν, ἀτεχνῶς ὅς τις ἀπὸν ζῆν ἐν τῇ πλῆθ' τὸν ὅς τοιοῦτον (εἴπῃ καὶ ἀχρηστότερον
 εἰρηδὲς ἐξίστιν) ἐπὶ κέρους τύποντα, μὴ διδόναι δίκην. ἀλλ' ὁ γὰρ ἐμοὶ πίδου
 παῖσι δ' ἐλέσθων, περὶ μάλιστα δ' ἀμουσίαν ἀσκήσῃ καὶ ἀπὸν ὁπότεν δέξῃς φρονεῖν,
 ἄλλοις τὰ κομψὰ ταῦτα ἀρεῖς, εἴτε ληρήματα καὶ φαναι εἶναι, ὅτι φλυασίας,
 Εἴς ὃν κακοῖσιν ἐλθετοικησὶς δόμοις.

20 ζηλῶν οὐκ ἐλέσθωντας ἀδρεῖς τὰ μικρὰ ταῦτα, ἀλλ' οἷς ἐστὶ ὁ βίος, καὶ δέξαι,
 καὶ ἄλλα πολλὰ ἀγαθὰ. Hæc Plato sub persona quidem, sicuti dixi, non
 proba, sed cum sensu tamen, intelligentiæque communis fide, & cum
 quadam indissimulabili veritate disseruit; non de illa scilicet philosophia,
 15 quæ virtutum omnium disciplina est, quæque in publicis simul & pri-
 vatis officiis excellit, civitatesque & rempublicam, si nihil prohibeat,
 constanter & fortiter & perite administrat; sed de ista futili atque pue-
 rili meditatione arguratum, nihil ad vitam neque tuendam neque ordi-
 nandam promovente: in qua id genus homines consenscunt male fe-
 rriati; quos philosophos esse & vulgus putat, & is putabat ex cujus per-
 20 sona hæc dicta sunt.

INTERPRETATIO.

cidens omnino vilem & malum, moreris: si velles te morte multare. Iam vero quomodo sapiens hoc est, o Socrates, si qua ingeniosum inveniens ars virum, faciat deteriore, neque sibi ipsi valentem auxilium neque eripere ex maximis periculis aut seipsum, aut alium quempiam: Inimicum autem rapinis expositum in omni re, & sine solertia sine honore viventem in civitate: præterea ejusmodi hominem (quamquam & illud est agrestius dictum) licet in gena percutere impune. Sed o vir bone audi me: omitte argutias in refutando & rerum elegantiam excole. Et	excole ita ut videaris sapere; aliis exquisita hac relinquens, sive deliria appellari oportet sive nugæ. Propter quæ in vacuis habitabis domibus. Imitans homines non qui resellunt exigua nonnulla, sed eos quibus est recta vivendi ratio & gloria & alia multa bona. & vere ad sensum, & apte ad fidem inveniendam apud populum. h. quæ docet omnes virtutes. i. in qua philosophia ejusmodi homines male otiosi vivunt usque ad senectutem.
--	--

CAPUT XXIII.

Verba ex oratione M. Catonis de mulierum veterum victu & moribus; atque inibi, quod fuerit jus marito in adulterio uxorem deprehensam necare.

25 Qui de victu atque a cultu populi Romani scripserunt, mulieres Romæ atque in Latio ætatem abstemias egisse, hoc est, vino semper, quod temetum prisca lingua appellatur, abstinuisse dicunt; institutumque

INTERPRETATIO.

a Moribus.

de cognatis osculum ferrent^b reprehendendi causa, ut odor indicium faceret si bibissent. Bibere autem solitas ferunt¹ loream, ² passam, ³ murrinam, & ^c quæ id genus sapiant, potu dulcia. Atque hæc quidem, in his, quibus dixi, libris pervolgata sunt. Sed M. Cato^d non solum existimatas sed multatas quoque a iudice mulieres refert non minus si vinum in se quam si probrium & adulterium admisissent. Verba M. Catonis adscripti, ex oratione quæ inscribitur DE DOTE. In qua id quoque scriptum est, in adulterio uxores deprehensas jus fuisse maritis necare. Vir, inquit, cum divorcium fecit; ^e mulieri iudex pro censore est. Imperium, quod videtur, habet. Si quid ^f perverse retreque factum est a muliere, multatur; si vinum bibis, si cum alieno viro probri quid fecit, condemnatur. De jure autem occidendi ita scriptum. In adulterio uxorem suam si deprehendisses, sine iudicio impune necares. Illa te, si adulterares, digito non auderet contingere: neque jus est.

INTERPRETATIO.

b deprehendendi causa (quæ lectio magis probatur Lambecio). c qua habeant ejusmodi saporem. d non modo reprehensas, sed punitas etiam fuisse. e loco censoris iudicat mulierem. f malo ac turpiter. g non expetata iudicum sententia.

NOTÆ.

1. Loream.] Alii lauream, loram alii scribunt: residuus est uvarum liquor ex quibus jam expressum est vinum. Nempe acini jam calcati & aqua macerati rursus prælo subjiciuntur. qui vero liquor inde defluebat, pro vino dabatur operariis ac, teste Varrone, lora dicebatur.

2. Passam.] Passa aut passum, ut volunt alii, liquoris est genus, ut ait Nonius, quod ex nova passa cogitur. Porro nova ideo passa dicitur, quod in siccando

passa sit solem.

3. Murrinam.] Vini genus aromatibus conditum: *μύρρον* enim Græce idem est quod unguentum sive odoramentum. Volunt alii dici murrinam vel etiam murrhinam *μύρρινον* & *μύρρινον* quæ myrrha est.

4. Cum divorcium.] Addendam voculam, nisi cum divorcium fecit, nonnulli nec immerito suspicantur. Quod enim viro jus esse potest in uxorem quam repudiaverit?

CAPUT XXIV.

Die pristini, die craftini, & die quarti & die quinti, qui elegantius locuti sunt, dixisse, non ut ea vulgo dicuntur nunc.

De quarto & die quinto, quod Græci *ἡ δὲ τετάρτη καὶ ἡ δὲ πέμπτη* dicunt, ab eruditis nunc quoque dici audio: & qui aliter dicit, pro rudi atque indocto despicitur. Sed M. Tullii ætas ac supra eam non, opinor, ita dixerunt. Die-quinte enim & die-quinti pro adverbio copulate dictum est, & secunda in eo syllaba correpta. Divus etiam Augustus linguæ La-

INTERPRETATIO.

1 in quartam & in quintam diem.

NOTÆ.

1. Syllaba correpta.] Non ratione quantitatis, nam die-quinti penultimam

O o iij

tinæ non nefciis, munditiarum² patris sui in sermonibus sectator, in epistolis^b plurifariam significatione ista dierum non aliter usus est. Is autem erit, perpetuæ veterum consuetudinis demonstrandæ gratia, verba solemnia prætoris ponere; quibus more majorum ferias^c conoipere solet, quæ appellantur³ compitalia. Ea verba hæc sunt. DIE. NONI. POPULO. ROMANO. QUIRITIBUS. COMPITALIA. ERUNT. QUANDO. ⁴CONCEPTA. FUERINT. ^dNEFAS. *die noni prætor dicit, non die nono.* Neque prætor solum, sed pleraque omnis vetustas sic locuta est. Venite ecce illius versus⁵ Pomponiani in mentem, quæ est ex⁶ Atellana, quæ

10 Mævian scribitur:

Dies hic sextus, cum nihil egi: e die quarte moriar fame.

Suppetit etiam Cælianum illud ex libro historiarum secundo. *Si vis mihi equitatum dare, & ipse cum cetero exercitu me sequi; die quinti Roma in Capitolium curabo tibi cæna sit cocta.* Et historiam autem & verbum hoc sumsit Cælius⁷ ex Origine M. Catonis: in quo ita scriptum est. *Igitur dictatorem Karthaginiensium magister equitum monuit: Mitte mecum Romanum equitatum: die quinti in Capitolium tibi cæna cocta erit.* Extremam istius vocis syllabam tum per e, tum per i, scriptam legi. Nam sane quam consuetum iis veteribus fuerat literis his, plerumque uti indifferenter; situti⁷ *præfscine & præfscini, proclive & proclivi*, atque alia item multa hoc genus varie dixerint: *die præfscini* quoque eodem modo dicebatur; quod significabat *die præfscino*, id est priore: quod vulgo *pridie* dicitur, converso compositionis ordine, quasi *præfscino die*. Atque item simili figura *die*

INTERPRETATIO.

^b pluribus locis. ^c enunciaro. ^d alio die celebrare non licet. ^e die quarto post libro de Originibus.

NOTA.

patet esse productam, sed ratione pronuntiationis & accentus; quippe ut jam observavimus more Græcorum aliquando Romani pronuntiando corripiebant syllabas, quæ natura essent longæ.

2. *Patris.*] Iulium Cæsarem intelligit, a quo fuerat adoptatus Octavius, virum qui nisi se totum tradidisset arti militari, de sermonis & eloquentiæ palma potuisset cum ipso Cicerone iure contendere. Verum de eo plura jam superius diximus.

3. *Compitalia.*] Festa erant quæ in compitis peragebantur. Quo tempore celebrarentur patet ex Cicero^{ne} epist. VII. lib. VII. ad Attic. *Ego, quoniam xv. nonas Ianuar. compitalis dies est, nolo eo die in Albanum venire.*

4. *Concepta.*] Conceptivæ feriæ singulis annis in certos vel incertos dies

incidebant.

5. *Pomponiani.*] Versus L. Pomponii poetæ Bononiensis, quem tradit Solutinus nunquam ructasse.

6. *Atellana.*] Atellanæ comœdiæ liberaliores in quarum scenam aditus histrionibus non patebat: nomen ab Atella Campaniæ oppido mutuatur sunt. In usu primum fuisse anno U. C. cccxii. ante Christum cccxii.

7. *Præfscini.*] *Præfscini & præfscine* ex *pra* & *fascino*, ut ad verbum significet præter *fascinum* à *paucis* extra *invidiam*, vox erat, qua invidiam & fascinum veteres a se amoliebantur, cum quis eos laudabat: antiqua enim opinio erat periculum esse aliquod a fascino, ubi quis impensius aut laudaret ipse se, aut præfens ab alio laudaretur. *Muretus.*

craftini dicebatur. Id erat, *craftino die*. Sacerdotes quoque populi Romani cum condicunt in diem tertium, diem⁸ *perendini* dicunt. Sed ut plerique *die prifini*, ita M. Cato in oratione contra Furium *die proximi*, dixit. Quarto autem Cn. Matius, homo impense doctus, in 8 *mimiambis* pro eo dicit, quod⁹ *nudusquartus* nos dicimus; in his versibus:

¹⁰ *Nuper die quarto ut recordor, & certe*

Aquarium urceum unicum domi fregit.

Hoc igitur intererit ut *die quarto* quidem de praterito dicamus; *die* autem *quarti* aut *quarte* de futuro.

INTERPRETATIO.

g. comadiis quæ scriptæ sunt versibus iambicis.

NOTÆ.

8. *Perendinus*.] Dies est abhinc tertius. ratio hujus vocis nudius tertius.

9. *Nudusquartus*.] Vocabulum est, autore Festo, compositum ex nunc & die quarto, id est nunc est dies quartus, & dicitur scazon, estque iambici tetrametri species.

semper de praterito dicitur. Eadem est

CAPUT XXV.

Telorum & jaculorum gladiatorumque atque inibi navium quoque vocabula, qua scripta in veterum libris reperiuntur.

Telorum, jaculorum, gladiatorumque vocabula, quæ in historiis veteribus scripta sunt, item navigiorum genera & nomina, libitum forte nobis est sedentibus^a in rheda conquirere; ^b iisque vicem aliarum inepiarum vacantem stupentemque animum occupare. Quæ tum igitur^c superpetierant, hæc sunt. ¹ *Hasta*, ² *pilum*, ³ *phalarica*, ⁴ *semiphalarica*, ⁵ *soliferrea*, ⁶ *gasa*, ⁷ *lancea*, ⁸ *spari*, ⁹ *rumices*, ¹⁰ *trifaces*, ¹¹ *tragule*.

INTERPRETATIO.

^a In curru. ^b & loco laterarum nugarum his rebus occupare animum nostrum otiosum ac segnem. ^c venerant in mentem.

NOTÆ.

1. *Hasta*.] Dicitur tam de grandi illa quadratum supra circumligabant lineæque pice. Ferrum autem tres in longum pedes habebat, ut cum armis transfigere corpus posset. A turribus quas prisca phalas appellant, Isidoro teste, dicta est phalarica, quod hoc telo pugnetur de locis editis.

2. *Pilum*.] Teli genus vulgo quadratum, cujus ligno præfixum hastile tres cubitos longum loricas & scuta militum sæpe transfigebat. Dictum est, inquit Varro, ab omine quod hostes feriret ut pilum sive pistillum.

3. *Phalarica*.] Quam sic describit Livius lib. XXI. *Phalarica erat Saguntinis missile telum, hastili oblongo, & cetera ceteri, præterquam ad extremum, unde ferrum extabat. Id sicut in pilo*

4. *Semiphalarica*.] Manu poterat torqueri, cum ad phalaricam sæpius adhiberentur ballistæ.

5. *Soliferrea*.] Tela tota ferrea.

6. *Gasa*.] Tela gravia Gallorum propria.

7. *Lancea*.] Hasta missilis: hanc esse

286 A. GELLI NOCTIUM ATTICARUM

¹² frameæ, ¹³ mesanculæ, ¹⁴ cateiæ, ¹⁵ rumpiæ, ¹⁶ scorpii, ¹⁷ sibones, ¹⁸ siciles, ¹⁹ veruta, enses, ²⁰ sicæ, ²¹ machæræ, ²² spathæ, lingulæ, ²³ pugiones, ²⁴ clunacula. De *lingula* quoniam est minus frequens; admonendum existimo lingulam veteres dixisse gladiolum oblongum in speciem linguæ factum, cujus meminit Nævius in trægœdia Hefiona. Verum Nævii apposui.

¶ Sine mihi gerere morem videar, haud lingua, verum lingula.

Item *rumpia* genus teli est Thracæ nationis; positumque hoc vocabulum in Q. Ennii annalium quatuordecimo. Nævium autem, quas reminisci tunc potuimus, appellationes hæc sunt. ²⁵ Gauli, ²⁶ corbisa, ²⁷ candica, ²⁸ longa, ²⁹ hippagines, ³⁰ cercuri, ³¹ celoces, vel ut Græci dicunt, cele-

INTERPRETATIO.

¶ patere appareat me mihi obsequi non lingua sed gladio.

NOTÆ.

vocem Hispanicam aiunt Varro & Gellius, Gallicam dicit Diodorus.

8. *Spari.*] Sparus vel sparum, rusticum & militare sed tamen minimi generis jaculum, ita dictum est, autore Festo, quod passim pugnando spargeretur.

9. *Rumices.*] *Rumex* genus teli simile *spari* Gallici. Meminit Lucilius. Festus.

10. *Trifaces.*] *Trifax*, inquit Festus, telum longitudinis trium cubitorum quod catapulta mittitur.

11. *Tragula.*] Hamatum teli genus, ab eo quod scuto infixum trahitur nomen habet autore Festo.

12. *Framea.*] *Framea* Germanicum esse vocabulum autor est Tacitus lib. de Moribus Germanorum. Hastam significat.

13. *Mesancula.*] Telum missile, ἀνὰ μέσον ἀγυῶν a medio amonto sic dictum.

14. *Cateia.*] Tela Gallorum & Teutonium ferreis hinc inde clavis rigentia, quæ, ut ait Isidorus, non longe propter gravitatem evolarent, sed vi maxima obvia quæque perfringerent.

15. *Rumpia.*] *Romphæam* vocat Isidorus, aitque gladium esse ex utraque parte acutum.

16. *Scorpii.*] Instrumentum militare quo torquebantur spicula. vulgus arcuballistam vocat.

17. *Sibones.*] Legendum putat Turnebus *Sibyna*, quod apud Illyricos telum est hastæ consimile. Dicitur & *sibuna* & *sibina* & *subina*.

18. *Siciles.*] Et sicilices interpretatur Scaliger esse vocem magnæ Græciæ, qua intelligebant quidquid secandi vim haberet.

19. *Veruta.*] Tela quæ habent quasi verua præfixa. Festus.

20. *Sica.*] A secando sic appellatur.

21. *Machæra.*] Ἀνὰ τὴν μάχην quod est pugnare, quod iis soleant pugnare.

22. *Spatha.*] Σπάθη Græce gladius est.

23. *Pugiones.*] Brevioris gladii genus quod pugno facile apprehenditur. *Nonius.*

24. *Clunacula.*] *Clunaculum* culttrum sanguinarium dictum, vel quia bestiarum clunes dividit, vel quia ad clunes dependet. Festus.

25. *Gauli.*] *Gaulus* ex Festo est navigium prope rotundum, simile gaulo qui poculi genus erat.

26. *Corbisa.*] Dicuntur *naves onerariæ* quod in malo earum summo pro signo corbis solerent suspendi. Festus.

27. *Candica.*] Naves caudicariz sunt quæ ex tabulis crassioribus compinguntur. Antiqui plures tabulas conjunctas codices dicebant. Varro.

28. *Longa.*] Primo quidem rotundæ naves; tum longæ fuerunt in usu.

29. *Hippagines.*] Naves quibus equi vehuntur. Festus.

30. *Cercuri.*] Naves sunt Asiæ pergrandes, teste Nonio; ita dictæ, ut vult Suidas, ab insula Κερύρα, quæ Latinis Corcyra.

31. *Celoces.*] *Celox* est breve navigium sic dictum a celeritudine. *Nonius.*

tes, ³² lembi, ³³ oria, ³⁴ lenunculi, ³⁵ actuaria, quas Græci ^c ισό-
 mus vocant vel ³⁶ ἐπικτίδας, ³⁷ profumia; vel *gefeoreta*, vel *oriola*, ³⁸ stila-
 ra, ³⁹ scaphæ, ⁴⁰ pontones, ⁴¹ acatia, ⁴² mædia, ⁴³ phaseli, ⁴⁴ parones,
⁴⁵ myoparones, ⁴⁶ lintres, ⁴⁷ caupuli, ⁴⁸ camara, *plácida*, ⁴⁹ cydarum,
rataria, ⁵⁰ catafscopium.

INTERPRETATIO.

e velo euntes.

NOTÆ.

³² *Lembi*.] Naviculæ breves piscato-
 riz. *Nonius*.

³³ *Oria*.] Oria navicula modica pis-
 catoria. *Fulgentius*.

³⁴ *Lenunculi*.] Navigia piscatoria.

³⁵ *Actuaria*.] Naviculæ celeres ita
 dictæ, teste *Nonio*, quod cito possint agi.

³⁶ *Επικτίδας*.] Legunt hic alii *Epi-*
caridas, alii *ἐπικτίδης* quod ejusmodi
 cymbæ semper litus legant: alii *ἐπιβατι-*
δας, alii divinant *ἐπικτίδας*.

³⁷ *Profumia*.] Genus navigii, autore
Festo, *speculatorium parvum*. non dif-
 fert a *Geſeoretis* & *oriolis*.

³⁸ *Stilara*.] Navigium latum magis
 quam altum a latitudine sic appellatum,
 sed ea consuetudine qua stlocum pro lo-
 cum dicebant. *Festus*.

³⁹ *Scaphæ*.] Navigiola, quæ navim
 majorem sequi solent alligata ἀπὸ τῆς
 κεφαλῆς, quod sint concava, sunt deno-
 minatæ *scaphæ*.

⁴⁰ *Pontones*.] Naves tardiores quæ
 trajiciendis fluvii loco pontium adhi-
 bentur genus est Gallicarum navium,
 ut ait *Cæsar*.

⁴¹ *Acattia*.] Mirum quam hic variz
 sint lectiones, habet *Ascensius Noëstia*,
 alius *Naxiurga*. *H. Stephanus Voetitia*;
Acatium certe genus est navigii actuarii

nomine *ἀκατίης* Græcis notissimum.

⁴² *Mædia*.] Idem fortasse quod *Mi-*
dium, autore *Festo*, navigii genus. Non-
 nulli legunt *Hemiolia*.

⁴³ *Phaseli*.] Phaselus navigii genus
 onerariæ & longæ triremis speciem re-
 ferebat, & velis & remis agebatur.

⁴⁴ *Parones*.] A *Pariis* inventum na-
 vigii genus: piratis in usu fuit.

⁴⁵ *Myoparones*.] Piratica navis, ex
 duabus dissimilibus, teste *Festo*, formata;
 nam *midion* & *paron* per se sunt navigia.

⁴⁶ *Lintres*.] Naviculæ ex arbore con-
 cava factæ, ad trajiciendos fluvios com-
 paratæ. a Germanis inventas tradit *No-*
nius.

⁴⁷ *Caupuli*.] Sive, ut alii legunt, *ca-*
puli, naves a capiendo denominatæ.

⁴⁸ *Camara*.] Sive cameræ, de quibus
 sic *Tacitus* lib. III. histor. *Quin ex bar-*
bari Ponti ac Bospori accolæ contem-
prius vagabantur fabricatis repente navi-
bus, quas cameras vocant, arctis lateri-
bus, lata alvo, sine vinculo aris aut ferri
connexa.

⁴⁹ *Cydarum*.] Navigii genus est Græ-
 cis κύδαλος & κύδαρος sive κύδαρον.

⁵⁰ *Catafscopium*.] Navigium est ex-
 ploratorium a voce Græca κατασκοπία
speculari derivatum.

CAPUT XXVI.

^a *Inſiſſe ab Afinio Pollione reprehensum Sallustium quod transfretationem
 transgressum dixerit, & transgressos qui transfretassent.*

^r **A** Sinio Pollioni in quadam epistola, quam ad Plancum scripsit, &
 quibusdam aliis C. Sallustii iniquis dignum nota visum est, quod.

INTERPRETATIO.

^a *Indoctr.* b *reprehensione.*

NOTÆ.

^r *Afinio Pollioni*.] Hic ipse est, cui quartam eclogam cecinit *Virgilius*: vir

Pp

- in primo historiarum, maris transitum transmissumque navibus factum; *transgressum* appellavit; eosque, qui fretum transmiserant, quos *transfretasse* dici solitum est, *transgressos* dixit. Verba ipsa Sallustii posuit. Itaque ² Sertorius levi presidio relicto in ³ Mauritania ^c nocturnam obscuram
- 5 noctem, astu secundo furim aut celeritate vitare praelium in *transgressu* conatus est. Ac deinde infra ita scripsit. ^d *Transgressos* omnis recipit mons praeceptus a ⁴ Lusitanis. Hoc igitur & minus proprie & nullo gravi auctore dictum aiunt. Nam *transgressus*, inquit, a transgrediendo dicitur, idque ipsum ab ingressu & a pedum gradu appellatum. Idcirco verbum,
- 10 *transgredi*, convenire non putavit neque volantibus neque serpentibus neque navigantibus; sed his solis qui gradiuntur & pedibus iter ^e emetuntur. Propterea negant apud scriptorem idoneum aut navium *transgressum* reperiri posse, aut pro transfretatione *transgressum*. Sed quaero ego cur non, sicuti *cursus* navium recte dici solent, ita *transgressus* etiam navibus factus dici possit? Praesertim cum brevitatem tam angusti ^f freti, qui terram
- 15 Africam Hispaniamque interfuit, elegantissime *transgressionis* vocabulo quasi paucorum ^g graduum spatium definita sit. Qui auctoritatem autem requirunt, & negant dictum ingredi transgredive in navigantibus; volo uti respondeant, quantum existiment interesse, ingredi atque ambulare.
- 20 Atqui Carus in libro de re rustica, *Fundus*, inquit, eo in loco habendus est, ut & oppidum prope amplum sit, & mare aut amnis, ^h qua naves ambulant. Appetitas porro huiuscemodi translationes, habitasque esse pro

INTERPRETATIO.

c cum vidisset noctem tenebrosam, contendit declinare praelium occulte aut velocitate fugae, favente maris astu. d uni-

versi transgressi se contulerunt ad montem quem Lusitani prius occupaverant. e faciunt. f qua naves ire possint.

NOTÆ.

eloquentiæ laude. Augusti amicitia, censuræ literariæ severitate, relato de Dalmatis triumpho celeberrimus, & vita decessit in villa Tusculana ætatis an. LXXX.

2. Sertorius.] De Sertorio consule superiores notas.

3. Mauritania.] Triplex est: altera Cæsariensis respondet regioni, quæ jam dicitur *Royaume d'Alger*: altera Tingitana, de qua hic agitur, nunc dicitur vulgo *Royaume de Maroc & de Fex*, ex qua brevissimus est in Hispaniam trajectory: tertia Sirifensis hodie *Steffe*. Tres illæ provinciæ partim ad mare mediterraneum, partim ad Atlanticum sitæ sunt.

4. Lusitanu.] Populis Hispaniæ, quorum regio jam Portugallia dicitur ex eo quod, cæteris urbibus a Mauro occupatis, Durus Lusitanæ fluvius Gallicis navibus patebat, unde vicina regio por-

tus Galliæ dictus est: alii a Portu & Cale oppidis ad ostia Durii vocis originem deducunt. Certe castri Portucale meminit Hydatius in chronico ad an. Christi circiter cccc. lvi. ex quo traductam provinciæ appellationem suspicamus.

5. Freti.] Fretum est mare inter duas terras coarctatum. Porro illud quo Africa separatur ab Hispania, de quo jam agitur, dicitur Gaditanum, vulgo *Detroit de Gibraltar*, cuius latitudo non nisi ad sex leucas Gallicas extenditur.

6. Graduum.] Gradus hic sumuntur pro locorum intervallis juxta geographorum morem, qui gradibus cum longitudinis tum latitudinis terram dividunt. Quanquam non hic stricta ac propria significatione gradus est accipiendus, qui ad viginti quinque leucas Gallicas solet referri.

honestamentis orationis, Lucretius quoque testimonium in hac eadem voce dicit. In quarto enim libro clamorem per arterias & per fauces gradientem dicit. Quod est nimio ^b confidentius, quam illud de navibus Sallustianum. Versus Lucretii hi sunt.

¹ *Præterea radit vox fauces sæpe; facitque*

⁷ *Asperiora foras gradientis arteria clamor.*

Propterea, Sallustius in eodem libro non eos solum, qui navibus veherentur, sed & scaphas quoque nantes progressas dicit. Verba ipsa de scaphis posui. *Earum alia paululum progressa nimio simul & ^k incerto onere, cum pavor corpora agitaverat, deprimebantur.*

INTERPRETATIO.

glegantius. ^h audacius. ⁱ Insuper vox sæpe | ^{ras} reddit arteriam asperiolem. ^k hinc
offendit fauces, & clamor erumpens so- | inde incumbens.

NOTA.

⁷ *Asperiora arteria.*] Arteria vena est qua vitalis spiritus emittitur; licet autem alibi sit generis fœminini, tamen hic in neutro genere usurpat a Lucretio. Per arteriam igitur clamore factam asperiolem intelligenda est raucedo quam clamor inducit.

CAPUT XXVII.

Historia de populo Romano deque populo Pœnico, quod pari propemodum vigore fuerint amuli.

IN literis veteribus ^a memoria exstat, quod par fuit quondam vigor & ^b acritudo amplitudoque populi Romani atque ^c Pœni. Neque immerito ^d æstimatum. Nam cum aliis quidem populis de ^e uniuscujusque reipublicæ, cum Pœnis autem de omnium terrarum imperio decertatum. Ejus rei specimen est in illo utriusque populi verbo factum; quod ¹ Q. Fabius imperator Romanus dedit ad Karthaginenses epistolam, ubi scriptum fuit populum Romanum misisse ad eos ² hastam & ³ caduceum signa duo belli aut pacis: ex ^f quis utrum vellent eligerent; quod elegerint, id unum ut esse missum existimarent. Karthaginenses responderunt neutrum sese

INTERPRETATIO.

^a *Scriptum* est. ^b *fortitudo.* ^c *Karthaginenses.* ^d *id creditum est.* ^e *imperio habendo.* ^f *quibus.*

NOTA.

¹ *Q. Fabius.*] Vide quæ supra jam in se reflexi complectebantur: propria fuit Mercurii, qui ut eloquentiæ deus ac nuntius deorum dissidia componebat. Hinc Romani non alio belli finitendi, ac pacis restituendæ signo usi sunt. Caduceatoresque legati de pace dicebantur a caduceo quem manu gestabant.

² *Hastam.*] Signum belli fuit hasta, quam feciales, penes quos erat belli denuntiandi cura, in terram hostilem jacularantur.

³ *Caduceum.*] Virga quam serpentes duo media sui parte connexi, superiore

eligere: sed posse qui attulissent utrum mallent relinquere; quod reliquissent, id sibi pro lecto futurum. Marcus autem Varro non hastam ipsam neque ipsi caduceum missa dicit, sed duas tesserulas: in quarum altera caduceum, in altera hastæ simulachra fuerunt incisa.

INTERPRETATIO.

g se credituras hoc esse missum.

CAPUT XXVIII.

5 *De atatum finibus pueritiæ, juventæ, senectæ, ex Tiberonis historia sumtum.*

10 **C** Tubero historiarum primo scripsit Servium Tullium, regem populi Romani, cum ^a illas quinque classes juniorum, ^b census facienda gratia, institueret, pueros esse existimasse, qui minores essent annis
 15 reipublicæ arbitraretur, ¹ milites scripsisse; eosque ad annum quadragesimum sextum ² juniores, supraque eum annum seniores appellasse. Eam rem propterea notavit: ut discrimina quæ fuerint iudicio moribusque majorum pueritiæ, juventæ, senectæ, ex ista censione Servii Tullii prudentissimi regis noscerentur.

INTERPRETATIO.

a Illos quinque ordines. b ad recensendos omnes suos subditos.

NOTÆ.

1. *Milites scripsisse.*] Scribere militem & legere idem erat apud Græcos & Romanos, quia cum primum electi fuerant milites, in tabulas referebantur, ut memoria nominum & stipendiorum publicæ extaret.
 2. *Iuniores.*] Neque mirum cuiquam videatur, si qui annum quadragesimum
 excederant, juniores etiam tum appellabantur, cum vel post trigésimum annum Romani dicerentur adolescentes, ipseque C. Cæsar a Sallustio vocetur adolescentulus quo tempore erat Pontifex Maximus, ideòque saltem trigésimum octavum annum attigerat.

CAPUT XXIX.

Quod particula, atque, ^a non connectiva tantum sit, sed vim habeat plusculam variamque.

20 **A**tque, particula, a grammaticis quidem conjunctio esse dicitur connectiva: & plerumque sane conjungit verba & connectit: sed interdum alias quasdam potestates habet non satis notas, nisi in veterum literarum

INTERPRETATIO.

a Non tantum est pars orationis conjunctiva, sed habet plures ac diversas significationes.

rarum tractatione atque cura exercitis. Nam & pro adverbio valet, cum dicimus; *aliter ego feci atque tu*; significat enim; *aliter quam tu*; & ^b gemina si fiet, auget intenditque rem; de qua agitur: ut animadvertimus in Q. Ennii annalibus, nisi memoria in hoc versu labor.

^c *Atque atque accedit muros Romana juvenus.*

Cui significationi contrarium est, quod itidem a veteribus dictum est; *deque*. Et præterea pro alio quoque adverbio dicitur, id est; *statim*. Quod in his Virgilii versibus existimatur obscure & ^d insequenter particula ista posita esse.

^e ---- *sic omnia fatis*

In pejus ruere, ac retro sublapsa referri.

Non aliter quam qui adverso vix flumine lembum

Remigiis subigit, si brachia forte remisit;

Atque illum in præceps prono rapit alveus amni.

INTERPRETATIO.

<p>^b si conduplicatur. ^c properanter. ^d sine connexione. ^e ita res omnes fato ab- eunt in deteriorem statum, & ad ruinam sponte inclinant. Similiter ac</p>	<p>nauta qui adversus cursum aqua remis impellit navigiolum, si forte desinat re- migare, statim illum aqua rapida abripit in præceps per defluentem amnem.</p>
--	--

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS

LIBER UNDECIMUS.

CAPUT I.

De origine vocabuli terra Italia, deque ea multa que suprema appellatur, deque ejus nominis ^aratione; ac de lege Atria, & quibus verbis antiquitus multa minima dici solita sit.

5 MÆUS in historiis, quas oratione Græca de rebus populi Romani composuit, & M. Varro in antiquitatibus rerum humanarum terram Italiam de Græco vocabulo appellatam scripserunt; quoniam boves Græca vetere lingua *ιταλοι* vocitati sunt, quorum in Italia magna copia fuerit, ^a buceraque in ea terra gigni pascique solita sint complurima. Conjectare autem possumus ob eandem
10 causam, quod Italia tunc esset ^b armentosissima, multam, quæ appellatur *suprema*, institutam ^c in singulos duarum ovium, boum triginta; pro copia scilicet boum, proque ovium penuria. Sed cum ejusmodi multa

INTERPRETATIO.

a interpretatione. *b* plena armentis. *c* in utramque duarum ovium & in singulos boum triginta.

NOTA.

1. *Timæus.*] Historicus Tauromenii in Sicilia natus, ccc. circiter ante Christi ortum anno floruit, regnante Agathocle, cui ob indictum exilium ulciscendi studio fuit prætermodum infensus, adeoque in hujus principis rebus nullam, auctore Suida, fidem meretur. Varia fuit de ipsius veterum sententia: Cic. libro II. de Oratore videtur post Callisthenem longe eruditissimus, & rerum copia & sententiarum varietate & ipsa compositione verborum non impositus. Eum alii censuere nullo delectu quidlibet in suas historias inferuisse, adeo ut quod referunt Hesychius & Suidas *χαονμίστρια*, id est,

anus collectrix vocaretur. Ait Diodorus Siculus libro V. eum propter intempestivas reprehensiones *ιμπίσμιος*, id est reprehensorem fuisse nuncupatum. Eum annos xvi. vixisse testatur Lucianus in Macrobiis.

2. *Buceraque.*] Cum Badio legimus Bucera, quæ vox ab Ovidio usurpata boves cornutos significat. Legunt alii Bucera.

3. *In singulos duarum.*] Nempe si cui fuissent oves plurimæ, non exigebatur multa nisi in duas oves. Pariter si quis boves supra triginta numerasset, non solvebat pretium nisi pro triginta.

pecoris armentique a magistratibus dicta erat; ^d addicebantur boves ovesque alias precii parvi alias majoris: eaque res faciebat inæqualem multæ pœnitionem. Idcirco postea ⁴ lege Ateria constituti sunt in oves singulas ¹ æris deni, ^e in boves æris ^f centeni. *Minima* autem multa est ovis unius. ⁷ *Suprema* multa est ejus numeri: cujus diximus: ultra quem multa dicere in singulos jus non est, & propterea *suprema* appellatur, id est, summa & maxima. Quando igitur nunc quoque a magistratibus populi Rom. more majorum multa dicitur vel minima vel *suprema*, observari solet ut *oves* genere virili appellentur: atque ita M. Varro verba hæc legitima, quibus minima multa diceretur, ⁸ concepit. *M. Terentius quando citatus neque respondit neque excusatus est, ego ei unum ovem* ^h *multam dico.* Ac nisi eo genere diceretur negaverunt justam videri multam. Vocabulum autem ipsum ⁸ *multa* idem M. Varro in uno & vicesimo rerum humanarum non Latinum, sed Sabinum esse dicit; idque ad suam memoriam mansisse ait in lingua Samnitium, qui sunt a Sabinis orti. Sed turba grammaticorum novitia ⁹ *κατ' ἀντιφρασίαν*, ut quædam alia, hoc quoque dici tradiderunt. Cum autem usus & mos sermonum is sit ut ita & nunc loquamur, ut plerique veterum locuti sunt, *multam dixit*, &, *multa dicta est*: non esse ¹ ab re putavi notare, quod M. Cato aliter dixit. Nam in quarto Originum, verba hæc sunt: *Imperator noster, si quis extra ordinem depugnatum ivit, ei multam facit.* Potest autem videri consulta elegantia mutasse verbum. cum in castris & in exercitu multa fieret; non in comitio nec ad populum diceretur.

INTERPRETATIO.

d pro bobus & ovibus pretium aliquando magnum aliquando parvum exigebatur. c pœnam. f in oves singulas asses decem, & in boves centum asses. g retulit. h exigo solvendam. i alienum.

NOTÆ.

4. *Leges Aterias.*] Quæ & Tarpeia dicitur a Festo, quod eam tulerint Sp. Tarpeius & A. Aterius cons. anno U. C. CCXCVIII. ante Christum CCCCLVI. Ea cautum est, ut bos centussis, ovis decussis æstimeretur.

5. *Æris deni.*] Asses decem Romani denarium confecerunt, qui moneta nostrate appensus Gallicos tres asses & semissem valebit.

6. *Centeni.*] Decies tanto æstimabatur: hæc summa ad nostros calculos revocata triginta quinque Gallicos asses æquabit.

7. *Suprema multa.*] Colligebatur ex triginta bobus. Porro cum in quolibet

boves centussis exigeretur, in triginta boves solvebantur assium tria millia, ex quibus quinquaginta dux libræ & decem asses nostrates confient. Minima autem multa cum esset ovis unius, assium densum erat.

8. *Multa.*] Eidem Varroni si credimus, hinc multa dicta est, quod singula ob peccatum exigerentur, ut ovis aut bos, singula autem appellabantur multa, quod olim unum dicerent multa.

9. *Κατ' ἀντιφρασίαν.*] Antiphrasis figura est qua per contrarium verba dicuntur, ut bellum quod sit minime bellum, lucus quod minime luceat.

CAPUT II.

Quod elegantia apud antiquiores non de amœniore ingenio sed de nitidiore cultu atque victu dicebatur, eaque in vitio ponebatur.

Eligans homo non dicebatur cum laude: sed id fere verbum ad ætatem M. Catonis, vitii non laudis fuit. Est namque hoc animadvertere, cum in quibusdam aliis, tum in libro Catonis, qui inscriptus est, ¹ Carmen de moribus. Ex quo libro verba hæc sunt. *Avaritiam omnia vitia habere putabant: sumtuosus, cupidus, eligans, vitiosus, ² irritus qui habebatur, is laudabatur.* Ex quibus verbis apparet elegantem dictum antiquitus non ob ingenii elegantiam, sed qui nimis lecto amœnoque cultu victuque esset. Postea *eligans* reprehendi quidem desit; sed ^b laude nulla dignabatur, nisi cujus elegantia erat moderatissima. Sic M. Tullius L. Crasso & Q. Scævola non meram elegantiam, sed multam parsimonia mistam laudi dedit. *Crassus*, inquit, *erat ² parcissimus elegantium; Scævola parcorum elegantissimus.* Præterea ex eodem libro Catonis hæc etiam ^c sparsim & inter cetera commemimus. *Vestiri*, inquit, *in foro honeste mos erat: ^a domi quod satis erat. Equos carius quam coquos emebant. Poetice artis honos non erat. Si qui in ea re studebat, aut sese ad convivium applicabat; ³ grassator vocabatur.* Illa quoque ex eodem libro præclaræ veritatis sententia est: *Nam vita, inquit, humana prope uti ferrum est. Si exerceas; conteritur; si non exerceas; tamen rubigo interficit. Item homines exercendo videmus conteri. Si nihil exerceas; inertia atque ^c torpore plus detrimenti facit, quam exercitio.*

INTERPRETATIO.

a Inutilis. *b* nullam laudem significabat. *c* hinc inde scripta. *d* mos erat domi vestiri senui sumptu. *e* languor.

NOTÆ.

1. <i>Carmen.</i>] Non solum vocatur carmen poema certis quibusdam numeris astrictum, sed etiam formulæ conceptis verbis ac solennibus expressæ ac præcepta dicuntur carmina. 2. <i>Parcissimus elegantium.</i>] Scilicet Crassus inter eos qui in victu & cultu nitidi essent, erat maxime omnium par-	vo contentus: Scævola vero ex iis omnibus qui frugales erant, ad splendorem maxime accedebat. 3. <i>Grassator.</i>] Grassari, teste Nonio, dictum ab antiquis pro adulari; unde poetæ & parasiti in principum laudes plerumque effusi grassatores quasi adulatores vocabantur.

CAPUT III.

Qualis quantaque sit, pro, particula varietas; deque exemplis ejus varietatis.

QUando ab ^a arbitriis negotiisque otium est, & motandi corporis gratia aut spatiamur aut vectamur: quærere nonnunquam apud memetipsum soleo res ejusmodi parvas quidem minutasque & hominibus non bene eruditis ^b aspernabiles, sed ad veterum scripta penitus noscenda & ad scientiam linguæ Latinæ cum primis necessarias: velut est, quod forte nuper in ² Prænestino recessu vespertina ambulatione solus ambulans considerabam; qualis quantaque esset particularum quarundam in oratione Latina varietas. ^c Quod genus est præpositio, *pro*. Aliter enim dici videbam, pontifices ^d *pro collegio decrevisse*; aliter, *quempiam testem* ^e *introducunt*; *pro testimonio dixisse*; aliter M. Catonem in Originum quarto, *prelium factum depugnatumque*. ^f *pro castris*, scripsisse; & item in quinto, *urbis, insulasque omnis* ^g *pro agro* ³ *Illyrio esse*; aliter etiam dici, ^h *pro ade* ⁴ *Castoris*; aliter, ⁱ *pro rostris*; aliter, ^k *pro tribunali*; aliter, ^l *pro concione*; atque aliter, *tribunum plebis* ^m *pro potestate intercessisse*. Sed has omnis dictiones, qui aut omnino similes & pares, aut ⁿ usquequaque diversas existimaret, errare arbitrabar. Nam ^o varietatem istam ejusdem quidem fontis & capitis, non ejusdem tamen esse finis putabam. Quod profecto facile intelliget, ^p si quis adhibeat ad meditationem suam intentionem, & habeat veteris orationis usum atque notitiam celebriorem.

INTERPRETATIO.

^a Quando non sumus occupati judiciis & negotiis, & ad exercendum corpus vel ambulamus vel vehimur. ^b contemnendas. ^c cujusmodi. ^d ex auctoritate collegii. ^e testimonium dixisse. ^f ad tuenda castra. ^g loco agri Illyrici. ^h ante templum Castoris. ⁱ in foro. ^k de tribunali. ^l coram multitudine. ^m vi potestatis suae se se opposuisse. ⁿ ubique. ^o coniebam diversitatem illam oriri ex eodem vocabulo, non habere eandem tamen significationem. ^p si quis attentius consideret.

NOTÆ.

1. *Arbitriis*] Cum iudicis integerrimi partes sæpe Gellius explevisset, multi litis vitandæ causa ad ejus arbitrium sua diffidia referebant.

2. *Prænestino recessu*.] Prænesti oppidum fuit Latii, olim edito in monte positum; quo solebant ætate secedere nobiles Romani, cum in reliquis urbibus vicinis maximus calor ingravesceret. Antiqua illa civitas a Bonifacio

VIII. diruta fuit, & in valle alia restaurata quæ nunc dicitur *Palestrina*.

3. *Illyrio*.] Illyria seu Illyricum Europæ regio Adriatico mari porrecta ad septentrionem Italiæ. Nunc dicitur Sclavonia, quæ plures provincias Turcarum imperatori subditas complectitur.

4. *Castoris*.] De Castore dicemus paulo inferius ad caput VII. hujus libri.

CAPUT IV.

Quem in modum Q. Ennius versus Euripidi amulatus sit.

Euripidi versus sunt in ^a Hecuba verbis, sententia, brevitatem insignes illustresque. Hecuba est ad Ulyxem dicens:

^b Τὸ δ' ἀξίωμα καὶ περὶ λέγει τὸ σὺν,
Πείσει λόγος γὰρ ἐν τ' ἀδοξούντων ἰὼν,
Καὶ ὅθ' ὁδοῦντων, αὐτὸς οὐ παντὸν δέει.

Hos versus Q. Ennius, cum eam tragediam verteret, non sane incommode æmulatus est. Versus totidem Enniani hi sunt.

Hac tu etsi perverse dices, facile Achivos flexeris:

¹⁰ *Nam cum opulenti loquuntur^d pariter atque ignobiles;*

Eadem dicta, eademque oratio aqua non aque valet.

Bene, sicut dixi, Ennius: sed ignobiles tamen & opulenti, ^e ἀπ' ἀδοξούντων & ὁδοῦντων satisfacere sententiæ non videntur. Nam neque omnes ignobiles ^f ἀδοξοῦσι, neque omnes opulenti, ^h ὁδοῦσι.

INTERPRETATIO.

^a Tragedia cui nomen *Hecuba*.

^b at auctoritas etsi male loquatur tua, persuasabit. Sermo enim ab incelebribus proficiens

& celebribus, idem non idem valet.

^c imitatus est. ^d similiter ut. ^e sermo aquale non aquale habet pondus. ^f non incelebribus & celebribus. ^g incelebres sunt. ^h celebres sunt.

NOTA.

^{1.} *Hecuba.*] Priami regis Trojanorum uxor post excisam Trojam abducta in Thraciam, filio Polydoro mortem a Polymnestore rege illatam sic ultra est,

ut ipsum oculis & liberis privaverit. Agamemnon re cognita secundum Hecubam iudicavit.

CAPUT V.

¹⁵ *De Pyrrhoniis philosophis quadam, deque Academicis strictim notata, deque inter eos differentia.*

Quos ⁱ Pyrrhoniōs philosophos vocamus, ⁱⁱ Græco cognomento *σκιπτικοί* appellantur. Id ferme significat quasi quæsitores & consideratores. Nihil enim decernunt, nihil constituunt; sed in quærendo semper

NOTA.

^{1.} *Pyrrhoniōs.*] Qui philosophi ab autore Pyrrhone appellati, nihil quicquam certum definiebant, de rerum omnium natura dubii: cæterorum placita refellebant, utque veritatis inquisitores se profite-

bantur, dicti sunt *σκιπτικοί* ἀπὸ τῆς σκίπτω, quod in rerum omnium consideratione & indagatione perpetuo versarentur.

considerandoque sunt, quidnam sit omnium rerum de quo decerni consti-
tuitque possit. Ac ne videre quoque plane quicquam neque audire sese pu-
tant; sed ita pati afficique quasi videant vel audiant. Eaque ipsa, quæ
affectiones istas in sese efficiant, qualia & cujusmodi sint ^a cunctantur at-
que insistant; omniumque rerum fidem veritatemque mixtis confusisque si-
gnis veri atque falsi ita ^b inrensibilem videri aiunt; ut quisquis homo est
non præceptis ^c neque iudicii sui prodigus, his uti verbis debeat, quibus au-
ctorem Philosophiæ istius ^d Pyrrhonem esse usum tradunt: ^e οὐ μᾶλλον οὐ-
τως ἔχει τὸδε ἢ ἐκείως ἢ οὐδὲ τίς-
ως. Judicia enim rei cujusque & sinceras
proprietas negant posse nosci & percipi; idque ipsum docere atque osten-
dere multis modis conantur. Super qua re Favorinus quoque subtilissime
argutissimeque decem libros composuit, quos ^f Πυρρῶνείων τρόπων in-
scribit. Vetus autem quæstio & a multis scriptoribus Græcis tractata est,
in quid & quantum inter Pyrrhonios & ^g Academicos philosophos intersit.
Utrique enim ^h σκεπτικοὶ, ἰσχυτικοὶ, ἀπορητικοὶ dicuntur; quoniam utrique
nihil affirmant, nihilque comprehendere putant. Sed ex omnibus rebus
proinde visa fieri dicunt, quas ⁱ φαντασίας appellant: non ut rerum ipsarum
natura est, sed affectio animi corporisve est eorum, ad quos ea visa per-
veniunt. Itaque omnes omnino res, quæ sensus omnium movent, ^h & ^j ^k
αἰσθῆσις: ^l esse dicunt. Id verbum significat, nihil esse quicquam quod ex sese
constet, nec quod habeat vim propriam & naturam; sed omnia prorsum
ad aliquid referri; taliaque videri esse, qualis sit eorum species dum vi-
dentur, qualiaque apud sensus nostros, quo pervenerunt, creantur; ^m non
apud sese, unde profecta sunt. Cum hæc autem consimiliter tam Pyrrho-
nii dicant quam Academici: differre tamen inter sese & propter alia quæ-
dam, & vel maxime propterea existimati sunt, quod academici quidem
ipsum illud nihil posse comprehendere quasi comprehendunt, & nihil posse
decerni, quasi decernunt: Pyrrhonii ne id quidem ullo pacto, videri ve-
rum dicunt, quod nihil esse verum videtur.

INTERPRETATIO.

^a Du bistant & herent. ^b incomprehen-
sibilem. ^c neque citius iudicat. ^d non magis
hac ratione se habet hoc quam illa vel
mentis. ^e Pyrrhoniæ modorum. ^f qua-

sitores, cunctatores, dubitatores. ^g ima-
ginationes. ^h eorum qua ad aliquid in non
qualia sunt in se.

NOTÆ.

1. *Pyrrhonem.*] Hic ex Elide in Pello-
ponneso oriundus, primo pictor, dein-
de philosophiæ desiderio incensus in
Indiam se contulit, ibique se Gymnoso-
phistarum & Magorum in disciplinam
tradidit. Inde novum inexit philoso-
phandi genus auctor sectæ Scepticæ, quæ
in omnibus assensum sustinebat. Vixit
annos prope xc. Floruit annis ante Chri-
stum cccxx.

2. *Academicos.*] Academici secta phi-

losophorum cujus autor Plato, nomen
habuit ab Academia, qui locus nemo-
rosus ab Athenis distabat mille passus.
Hic magna discipulorum frequentia phi-
losophiæ ludum aperuit Plato.

4. *Τὸ φαντασίαν.*] Ea sunt relata quo-
rum natura est, secundum philosophos,
esse ad aliud. Sic ratio similitudinis non
subsistit in aliqua re nisi fuerit aliud si-
mile.

CAPUT VI.

*Quod mulieres Roma per Herculem non iuraverunt ,
neque viri per Castorem .*

IN veteribus scriptis neque mulieres Romanæ per¹ Herculem dejurant; neque viri per² Castorem. Sed cur illæ non iuraverint Herculem non ob-
5 scurum est : nam³ Herculaneo sacrificio abstinent. Cur autem viri Ca-
storem jurantes non appellaverint , non facile dictum est. Nusquam igitur
scriptum invenire est apud idoneos quidem scriptores , aut *mehercle* femi-
nam dicere , aut *mecastor* virum. *Ædepol* autem, quod iusjurandum per
Pollucem est, & viro & feminæ commune est. Sed M. Varro asseverat
10 antiquissimos viros neque per Castorem neque per Pollucem dejurare so-
litos ; sed id iusjurandum fuisse tantum feminarum^b ex³ initiis⁴ Eleusiniis
acceptum : paulatim tamen , inscitia antiquitatis , viros dicere *ædepol*
cœpisse ; factumque esse ita dicendi morem : sed *mecastor* a viro dici , in
nullo vetere scripto inveniri.

INTERPRETATIO.

² *Quod fiebat in honorem Herculis. b ex mysteriis Cereris.*

NOTÆ.

¹ *Herculem.*] Quis fuerit Hercules cap.
I. lib. I. docebit.

² *Castorem.*] Castor & Pollux Jovis
ex Leda filii , quorum ea sors fuit , ut
mortalis alter , alter esset immortalis.
Occiso Castore Jovem rogavit Pollux ,
ut immortalitatem suam posset cum fra-
tre communicare. Quod ubi concessum
est , alternis mortui alternis revixere.
Huic fabulæ locum dedit Geminorum
natura quorum siderum altero surgente
alterum occidit. Ad mala depellenda

solebant a Romanis potissimum invocari : unde & iusjurandum *æcastor* &
ædepol adhibetur , quod erat quasi per
ædem Pollucis , & Castoris.

³ *Initiis.*] Initia fuere sacra Cereris,
quibus interesse nulli nisi casto fas erat.

⁴ *Eleusiniis.*] Ceres dea frugum in-
ventrix dicta est Eleusina, quod in Atti-
cæ civitate Eleusi extructum esset Cere-
ris templum, in quo sacra solemnia ce-
lebrabantur.

CAPUT VII.

15 *Verbis antiquissimis relictisque jam &^a desitis minime utendum.*

VERbis uti aut nimis^b obsoletis exculcatisque , aut insolentibus no-
vitatibusque duræ &^c illepidæ ,^d par esse delictum videtur : sed mo-
lestius equidem^e culpatusque esse arbitror , verba nova , incognita , in-
audita dicere , quam^f invulgata & sordentia. Nova autem videri dico

INTERPRETATIO.

^a *Abrogatis.* ^b *antiquatis* , vetustate ^d *vitium inesse simile.* ^e *vitiosius.* ^f *obso-*
letis & extraordinariis. ^c *inelegantia.* ^d *leta & humilia.*

etiam ea, quæ sunt inusitata & desita, tametsi sunt vetusta. Est adeo id vitium plerumque seræ eruditionis, quam Græci ὀψιμαδία appellunt; ut, quod numquam didiceris, diu ignoraveris, cum id scire aliquando cœperis, magnifacias quo in loco cumque & quacumque in re dicere. Veluti Romæ, nobis præsentibus, verus celebratusque homo in causis, sed repentina & quasi tumultuaria doctrina præditus, cum apud præfectum urbi verba faceret, & dicere veller inopia quemdam miseroque victu vivere & fursureum panem esitare, vinumque eructum & fœtidum potare, *Hic*, inquit, *equus Romanus apludam edit, & floces bibit.* Adspexerunt omnes qui aderant alius alium, primo tristiores turbato & requirente voltu quidnam illud utriusque verbi foret; post inde, quasi nescio quid Tusce aut Gallice dixisset, universi riserunt. Legerat autem ille *apludam* veteres rusticos frumenti fursurem dixisse; idque a Plauto in comœdia, si ea Plauti est, quæ Astraba inscripta est, positum esse. Item *floces* audierat prisca voce significare vini sæcem e vinaceis expressam, sicut fraces ex oleis: idque apud Cæcilium in Polumenis legerat, eaque sibi duo verba ad orationum ornamenta servaverat. Alter quoque a lectionibus id genus paucis apeirocalus, cum adversarius causam differri postulatet; Rogo prætor, inquit, subveni, succurre: quonam usque nos *bovinator* hic demoratur? Atque id voce magna ter quaterque inclamavit; *bovinator est.* Commurmuratio fieri cœpta est a plerisque, qui aderant, quasi monstrum verbi admirantibus. At ille jactans & gestiens, Non enim Lucilium, inquit, legistis, qui tergiversatorem *bovinatorem* dicit. Est autem in Lucilii undecimo versus hic:

m Est tricosus, bovinatorque ore improbatⁿ duro.

I N T E R P R E T A T I O.

g provocans ad ructum. h fursur frumenti manducat, & potat facem vini. *decori.* m homo est obijiciens impedimenta. *ifex est expressa.* k comœdia. l ignarus n impudenti.

N O T Æ.

1. *Tumultuaria.*] Tumultuaria dicitur doctrina subito ac propere quæsitæ, sicut tumultuarii sunt milites qui festinanter conscribuntur.
2. *Præfectum urbi.*] Magistratus hic ab Augusto fuit institutus, ut per absentiam reliquorum magistratuum urbem administraret. Quanquam longe antea vel sub ipsis regibus & primis consulibus fuerat præfectus urbis, cui partes aliæ erant obeundæ.
3. *Apeirocalus.*] Ἀπρόκαλος significat rudem in iis rebus quæ decorum spectant: ἀπρος enim imperitus & τὸ ἄγαν decorum est.

CAPUT VIII.

Quid senserit dixeritque M. Cato de Albino : qui homo Romanus Græca oratione res Romanas, venia sibi ante ejus imperitia petita, composuit.

Juste venusteque admodum reprehendisse dicitur ^a A. Albinum M. Cato, Albinus, qui cum L. Lucullo consul fuit, res Romanas oratione Græca
⁵ ^a scriptavit. In ejus histori principio scriptum est ad hanc sententiam :
 Neminem succensere sibi convenire, si quid in his libris parum com-
 posite aut minus eleganter scriptum foret. Nam sum, inquit, homo Ro-
 manus, natus in Latio. Græca oratio a nobis alienissima est, ideoque
 veniam gratiamque malæ existimationis, si quid esset erratum, postula-
²⁰ vit. Eam cum legisset M. Cato; Næ tu, inquit, Aule nimium nugator
 es, cum maluisti ^b culpam deprecari, quam culpa vacare. Nam petere
 veniam solemus, aut cum ^c imprudentes erravimus, aut cum compulsi
 peccavimus. Tibi, inquit, oro te quis perpulit ut id committeres quod,
²⁵ priusquam faceres, peteres ut ignosceretur? Scriptum est hoc in libro
 Cornelii Nepotis de illustribus viris.

INTERPRETATIO.

^a Composuit. ^b rogare ut tibi culpa condonaretur. ^c non cogitantes.

NOTA.

¹ A. Albinum.] Hic vir inter Roma- tum functus est anno U.C. Ixxxix. ante
 nos illustris collega L. Lucullo consula- Christum cli.

CAPUT IX.

Historia de legatis Mileti & Demosthene rhetore in libris Crisotai reperta.

Crisotai scripsit legatos ¹ Mileto publicæ rei causâ venisse Athenas,
^a fortassean auxilii petendi gratia; tum qui pro sese ^b verba facerent,
 quos visum erat, advocavisse; advocatos, uti erat mandatum, verba
²⁰ pro Milesiis ad populum fecisse: Demosthenem Milesiorum postulatis

INTERPRETATIO.

^a Forsttan. ^b haberent orationem.

NOTA.

¹ Mileto.] Miletus nunc Melasso, ex tis annis fuit. Equidem quod Miletus
 Ptolemæo Cariz, ex Herodoto civitas in finibus Ioniz & Cariz sita sit, hinc
 est Ioniz. Quam in rem Thyisus statim ortam suspicor geographorum æqualium
 definit Ptolemæum male sensisse; quasi in re clarissima dissensionem, quorum
 vero temporibus Herodoti non potue- alii, ut Mela, Strabo & Plinius Mile-
 rint Ioniz & Cariz fines esse alii quam tum in Ionia; alii, ut Ptolemæus, in
 ætate Ptolemæi, qui posterior quingen- Caria collocant.

acriter respondisse, neque Milesios auxilio dignos, neque ex republica id esse contendisse; rem in posterum diem ^c prolata; legatos ad Demosthenem venisse; magnoque opere orasse uti contra ne diceret; eum pecuniam petivisse; & quantam petiverat abstulisse; postridie, cum res agi denuo cœpta esset, Demosthenem lana multa collum cervicisque circumvolutum ad populum prodisse, & dixisse se ² synanchen pati; ^d eo contra Milesios loqui non quire; tum e populo unum exclamasse, non synanchen, quod Demosthenes pateretur, sed ³ argyranchen esse. Ipse etiam Demosthenes, ut idem Critolaus refert, non id postea ^e concealavit: quin gloriæ quoque hoc sibi assignavit. Nam cum interrogasset Aristodemum ¹⁰ actorem ^f fabularum quantum mercedis, uti ageret, accepisset; & Aristodemus ⁴ talentum respondisset: At ego plus, inquit, accepi ut tacerem.

INTERPRETATIO.

c dilatare. d propterea se non posse dicere adversus Milesios. e dissimulavit. f tragicorum aut comœdiorum.

NOTÆ.

2. *Synanchen.*] Morbum in faucibus acutum, quo respirationis iter obstruitur, licet nec tumor nec rubor interdum videatur Latini vocant anginam, Galli *Esguinancie*. Σύν & ἄγχι *strangulo*.

3. *Argyranchen.*] Argyranche idem est atque argentea angina.

4. *Talentum.*] Quanti sit pretii talentum Atticum sæpe jam indicavimus. Vide tamen notas in caput sequens.

CAPUT X.

Quod C. Gracchus in oratione sua historiam supra scriptam Demadi rhetori non Demostheni attribuit: verbaque ipsius C. Gracchi relata.

QUOD in capite superiore a Critolao scriptum esse diximus super Demosthene; id C. Gracchus in oratione, qua ¹ legem Aufeiam diffusit, in ² Demadem contulit verbis hisce: *Nam vos, Quirites, si velitis sapientia atque virtute uti; & si quaritis; neminem nostrum invenietis sine*

NOTÆ.

1. *Legem Aufeiam.*] Pighius an Schotus anno U. C. 130xxx. ante Christum cxxiv. ab Aufeio Tribuno plebis ait legem hanc ad populum latam esse; qua sanciebatur, ut Cappadocia, quam Nicomedes Bithyniæ, Mithridates Ponti reges occupaverant, Ariarathis regis occisi liberis atque hæredibus restitueretur. Intercessit C. Gracchus & ipse tribunus plebis, & adversus legem Aufeiam libertate donari Cappadociam ea conditione suavit, ut populo Romano facta vectigalis in alimenta Romanæ plebis egenæ tributa penderet. Res acta Romæ magnis partium studiis & contentioni-

bus. Sed tandem ex senatus consulto lata lege Aufeia, sancitum est ut reges socii a Cappadocia abstinerent, & Ariarathis occisi regis filiis hæredibus regnum populique Romani beneficia salva atque integra manerent.

2. *Demadem.*] Demades orator Atheniensis immoderato luxu ac libidine famosus, in Antipatri gratiam cum obrepisset, opibus ac potentia floruit; verum cum adversus Antipatrum furtivis literis Perdicam sollicitasset, a Cassandro apud Antipatrum gratiosissimo trucidatus est cum Demea filio, anno ante Christum cccxx. *Diodorus Siculus.*

pretio huc prodire. Omnes nos qui verba facimus, aliquid petimus: neque ullius rei causa quisquam ad vos prodit, nisi ut aliquid auferat. Ego ipse, qui apud vos verba facio uti vectigalia vestra augeatis, quo facilius vestra commoda & reimp. administrare possitis, non gratis prodeo: verum
 5 peto a vobis non pecuniam, sed bonam existimationem atque honorem. Qui prodeunt dissuasuri ne hanc legem accipiat, petunt non honorem a vobis, verum a³ Nicomede pecuniam. Qui suadent ut accipiat; hi quoque petunt non a vobis bonam existimationem, verum a⁴ Mithridate² rei familiaris sua precium & primum. Qui autem ex eodem loco atque ordine tacent, hi vel acerrimi sunt. Nam ab omnibus precium accipiunt, & omnis
 10 fallunt. Vos, cum putatis eos ab his rebus remotos esse, b impertitis bonam existimationem. Legationes autem a regibus, cum putant eos sua causa reticere, sumtus atque pecunias maximas praebeant: uti in terra Gracia; quo in tempore^c tragædus gloria sibi ducebat, d talentum magnum ob unam fabulam datum esse, homo eloquentissimus civitatis sua Demades ei respon-
 15 disse dicitur: Mirum tibi videtur, si tu loquendo talentum acquisivisti? Ego, ut tacerem, decem talenta a rege accepi. Idem nunc isti precia maxima ob tacendum accipiunt.

INTERPRETATIO.

a suarum divitiarum augmentum. b sentitis bene de illis. c Aristodemus.

NOTÆ.

3. *Nicomede.*] Nicomedes Bithynix rex ac socius populi Romani, a Mithridate regno dejectus, illud ex senatus consulto recuperavit anno ante Christum xciii.

4. *Mithridate.*] Mithridates rex Ponti in Asia vitiiis ac virtutibus maximis temperatus, vir prodigiöse memoriæ, qui linguas populorum quibus jus dabat duas supra viginti calleret; immensæ crudelitatis, qui matrem & sex e liberis suis sustulerit; fortitudinis egregiæ, qui plures annos bellum cum Romanis vario Marte gesserit. Demum a Cn. Pompeio pulsus desperatis domi rebus fugam in Gallias cogitans, sibi mortem cum veneno non posset, ferro conscivit, anno U. C. lccxci. ante Christum lxxii. ætatis lxxxiv. ut auctor est Lucianus.

5. *Talentum magnum.*] Idem fuit ac

talentum Atticum, ut patet ex Rhe-
nio Fannio:

*Cecropium superest post hac decuisse
talentum*

*Sexaginta minas, seu vis sex millia
drachmas,*

*Quod summum doctis pondus perhibetur
Athenis.*

Dictum est a Latinis talentum magnum, ut a talento Neapolitano, Syracusano & Rhegino, longe inferioris pretii distingueretur. Libris nostratibus 1050. æstimari debet. Consule cap. VII. lib. I. pag. 24. ibique quod irrepsit mendum nota 6. corrige. *Talentum Ægineticum & Atheniense magnum, erat centum minarum.* Lege, *Talentum Ægineticum & Corinthiacum de quo hic agitur, erat centum minarum.*

CAPUT XI.

Verba P. Nigidii, quibus differre dicit mentiri & mendacium dicere.

Verba sunt hæc ipsa P. Nigidii hominis in studiis bonarum artium præcellentis: quem M. Cicero ingenii doctrinarumque nomine ^a summe reveritus est. *Inter* ¹ *mendacium dicere & mentiri* ^b *distat. Qui menti-*
nitur ipse non fallitur, sed alterum fallere conatur; qui mendacium dicit, 5
ipse fallitur. Item hoc addidit: Qui mentitur, inquit, fallit, quantum
in se est: item hoc quoque super eadem re dicit: Vir bonus, inquit,
præstare debet ne mentiatur: prudens ne mendacium dicat. ^c *Alterum in-*
cidit in hominem: alterum non. Varie mehercle & lepide Nigidius tot
 sententias in eandem rem, quasi aliud atque aliud diceret, ^d disparavit. 10

INTERPRETATIO.

^a Maxime veneratus est. ^b hac est dif- *homini bono, mentiri non contingit ho-*
 ferentia, ^c mendacium dicere contingit *mini bono. d* disparavit.

NOTA.

1. *Mendacium dicere & mentiri.* Tum cum affirmat & putat id esse verum,
 aliquis mentitur cum loquitur contra id quod revera falsum est.
 quod cogitat: mendacium autem dicit,

CAPUT XII.

*Quod Chrysippus philosophus omne verbum ambiguum dubiumque esse dicit;
 Diodorus contra nullum verbum ambiguum esse putat.*

Chrysippus ait omne verbum ¹ ambiguum natura esse, quoniam ex
 eodem duo vel plura accipi possunt. Diodorus autem, cui Crono co-
 gnomentum fuit, *Nullum, inquit, verbum est ambiguum: nec quisquam* 15
ambiguum dicit, aut sentit; nec aliud dici videri debet quam quod se di-
cere sentit is qui dicit. At cum ego, inquit, aliter sensi, tu aliud acce-
pisti: obscure magis dictum quam ambigue videri potest. Ambigui enim
verbi natura illa esse debuit, ut qui id diceret, duo vel plura diceret. Ne-
mo autem duo vel plura dicit, qui se sentit unum dicere. 20

NOTA.

1. *Ambiguum.*] Ambiguum censetur illud verbum quod plura significat, v.g. homo cum possit hominem verum aut pictum significare, habetur vox ambigua. Animal cum & ad hominem & brutum animal æque referatur, pariter est ambiguum.

2. *Diodorus.*] Diodorus ex Iasso Ca-

riz oppido oriundus, cognomentum habuit Croni ab Apollonio Crono magistro: quæstiones Stilponis philosophi cum solvere nequivisset, obiit ex more. *Laertius.* Floruit circa Olympiad. cxx. qua Crates Stilponis familiaris vivebat, scilicet ante Christum anno circiter ccc.

R 1

CAPUT XIII.

Quid T. Castricius de verbis deque sententia quadam C. Gracchi existimaverit, quodque esse eam^a sine ullo sensus emolumento docuerit.

- A** Pud T. Castricium^b disciplinæ rhetoricæ doctorem, gravi atque firmo iudicio virum, legebatur oratio C. Gracchi in P. Popilium. In ejus orationis principio collocata verba sunt accuratius^c modulatiufque, quam veterum oratorum consuetudo fert. Ea verba sicuti dixi composita hæc sunt : *Quæ vos^d cupide per hosce annos appetistis atque voluistis, ea si^e temere repudiarit^f; abesse non potest, quin aut olim cupide appetisse, aut nunc temere repudiass^g dicamini.* ⁵ Cursus igitur hic & sonus rotundæ volubilisque sententiæ eximie nos & unice delectabat; tanto id magis, quod jam tunc C. Graccho viro illustri & severo ejusmodi compositionem fuisse cordi videbamus. Sed enim cum eadem ipsa verba sapius petentibus nobis lætitarentur: admoniti a Castricio sumus ut consideraremus, quæ vis quodve emolumentum ejus sententiæ foret; ¹⁰ neque pateremur ut aures nostræ cadentis apte orationis & modis eblanditæ animum quoque nobis voluptate inani perfunderent. Cumque nos admonitione ista attentiores fecisset, Inspicite, inquit, penitus quid efficiant verba hæc; dicatque mihi quæso aliqui vestrum, an sit ulla hujusce sententiæ aut gravitas aut gratia. *Quæ vos cupide per hosce annos appetistis atque voluistis, ea temere si repudiarit^f; abesse non potest, quin aut olim cupide appetisse, aut nunc temere repudiass^g dicamini.* ²⁰ Cui enim omnium hominum in mentem non venit id profecto^h usu venire, ut quod cupide appetieris, cupide appetisse, &, quod temere repudiaveris, temere repudiass^g dicaris? At si opinor, inquit, ita scriptum esset: *Quæ vos per hosce annos appetistis atque voluistis: ea nunc si repudiarit^f, abesse non potest quin aut olim cupide appetisse, aut nunc temere repudiass^g dicamini.* ²⁵ Si, inquit, ita diceretur gravior scilicet solidiorque fieret sententia; & acciperet aliquid justæ in audiendo expectationis. Nunc autem verba hæc *cupide & temere*, in quibus verbis omne momentum rei est, ³⁰ non in concludenda sententia tantum dicuntur; sed supra quoque nondum desiderata ponuntur:&ⁱ quæ nasci oririue ex ipsa rei conceptione debebant, ante omnino, quam res postulat dicuntur. Nam qui ita dicit: si hoc feceris cupide fecisse diceris; rem dicit sensus alicujus ratione collectam & confectam. Qui vero ita dicit; si cupide feceris, cupide fecisse diceris; ³⁵ non longe secus dicit, atque si diceret si cupide feceris, cupide feceris. Hæc

INTERPRETATIO.

^a Absque ulla dignitate sententia. ^b magistrum artis eloquentia. ^c numerosius. ^d summo desiderio. ^e sine causa. ^f hic circumcitus & conformatio sententia periodi-

ca ac numerosa. ^g numeris delinita. ^h contingere. ⁱ qua debebant poni & collocari in conclusione sententiæ.

ego, inquit, admonui, non ut C. Graccho vitio darem (dii enim mentem meliorem ^k mihi. Nam, si quicquam in tam fortis facundiæ viro vitii vel erroris esse dici potest, ^l id omne & auctoritas ejus exhaustit, & vetustas consumpsit;) sed uti caveretis; ^m ne vos facile perstringeret modularis aliquis currentis facundiæ sonitus, atque ut vim ipsam rerum virtutemque verborum prius pensitaretis: &, si quidem gravis atque integra & sincera sententia diceretur, ⁿ tum, si ita videretur, gressibus quoque ipsis orationis gestibus plauderetis; si vero frigidi & leves & futiles sensus in verba apte numeroſeque posita includerentur; ^o non esse id se- 10
cus crederetis, quam cum homines insigni deformitate ad facienda ridicula imitantur histriones & gestiunt.

INTERPRETATIO.

<p>^k mihi tribuant. Id quodcumque est existimatio illius delet, & antiquitas excusat. ^m ne numerosus eloquentia volubilis sonus vos falleret. n. deinde, si ita plateret, manibus applauderetis ipsis orationis pedibus.</p>	<p>^o putaretis idem accidere quod evenit, cum histriones gestus faciunt & reserunt homines maxime deformes ad representandas res ridiculas.</p>
--	--

CAPUT XIV.

Sobria & pulcherrima Romuli regis responsio circa vini usum.

Simplicissima suavitatem & rei & orationis ¹ L. Piso frugi usus est in primo annali cum de ² Romuli regis vita atque victu scriberet. Ea verba, quæ scripsit, hæc sunt. *Exundem Romulum dicunt ad cenam vocatum ibi non multum bibisse: quia postridie negotium haberet. Ei dicunt: Romule, si istuc omnes homines faciant, ² vinum vilius sit. Is respondit: imo vero carum, si quantum quisque volet, bibat: nam ego bibi quantum volui.* 15

INTERPRETATIO.

¹ Minore pretio vendetur.

NOTÆ.

<p>1. <i>L. Piso.</i>] Vide notas in cap. IX. lib. VI. 2. <i>Romulus.</i>] Hic primus Romanorum rex urbem Romam condidit an. III. Olympiad. VI. ante Christum Ioccliv.</p>	<p>quanquam Romam ante Romulum fundatam fuisse magnorum virorum autoritates probant. Nonnulli a Rome Æneæ nepte fundatam tradunt, & a Roma nomen habuisse Romulum.</p>
--	--

CAPUT XV.

De ludibundo & errabundo, atque id genus verborum productionibus: & quod Laberius sic amorabundam dixit, ut dicitur ludibunda & errabunda, atque inibi quod Sisenna per huiusmodi verbum nova figura usus est.

- 5 **L**aberius in ¹ *lacu Averno* mulierem amantem verbo inusitatus facto, *amorabundam*, dixit. Id verbum Cæsellius Vindex in commentario lectionum antiquarum ex figura scriptum dixit, qua *ludibunda*, *ridibunda*, & *errabunda* dicitur, *ludens* & *ridens* & *errans*. Terentius autem Scaurus, ² divi Hadriani temporibus grammaticus vel nobilissimus, inter alia quæ de
- 10 Cæsellii erroribus composuit, in hoc quoque verbo errasse eum scripsit; quod idem esse putaverit, *ludens* & *ludibunda*, *errans* & *errabunda*; *ridens* & *ridibunda*. Nam *ludibunda*, inquit, & *ridibunda*, & *errabunda* ea dicitur, quæ *ludentem* vel *ridentem* vel *errantem* agit aut simulat. Sed qua ratione Scaurus adductus sit, ut Cæsellium in eo reprehenderet, non Heracle reperiebamus. Non est enim dubium, quin hæc genere ipso duntaxat idem significant, quod ea demonstrant, a quibus producuntur. Quid esset autem *ludentem* agere vel imitari, non intelligere videri maluimus, quam insimulare eum tanquam ipsum minus intelligentem. Quin magis Scaurum oportuit commentaria Cæsellii criminantem & hoc ab eo præteritum requirere, quod
- 20 non dixerit, an quid & quantulum differret a *ludibundo* *ludens*, & *ridibundo* *ridens* & *errabundo* *errans*, ceteraque eorum similia; an a principalibus verbis paulum aliquid distarent, & quam omnino vim haberet particula hæc extrema ejusmodi vocabulis addita. Hoc enim fuit potius requirendum in istiusmodi figuræ tractatu, sicuti requiri solet in *vinolento*, & *lutulento* & *turbulento*; vacuane & inanis sit ista hæc productio; cuiusmodi sunt, quæ ³ *Ἐργαῖς* Græci dicunt; an extrema illa particula habeat aliquid suæ propriæ significationis. Cum reprehensionem autem
- 25 illam Scauri notaremus: in memoriam nobis rediit, quod Sisenna in quarto historiarum ejusdem figuræ verbo ita usus est, *Populabundus*, inquit, *agros ad oppidum pervenit*. Quod scilicet significat, cum agros popularetur; non, ut Scaurus in consimilibus verbis ait, cum populantem ageret vel cum imitaretur. Sed inquirentibus nobis quænam ratio & origo

INTERPRETATIO.

¹ *Derivationes.*

NOTÆ.

1. *Lacu Averno.*] Lacus Avernus hoc loco titulus est comœdiæ desumptus ab Averno lacu Campaniæ, quem hodie vocant Itali etiamnum *Lago d'Averno* & *Lago di Tripergola*.

2. *D. Hadriani temporibus.*] Ergo circa annum Christi cxx. florebat ille Terentius Scaurus, cum anno Christi cxvii. imperium auspicatus fuerit Hadrianus.

esset hujuscemodi figuræ, *populabundus*, & *errabundus*, & *lesabundus*, & *ludibundus*, multorumque aliorum id genus verborum ^b *δυσκόλως* hercle Apollinaris noster sibi videri ait, particulam istam postremam, in quam verba talia exeunt, vim & copiam & quasi abundantiam rei, cujus id verbum esset demonstrare; ut *lesabundus* is dicatur qui abunde ⁵ lætus sit, & *errabundus* qui longo atque abundanti errore sit; ceteraque omnia ex ea figura ita dici ostendit; ut productio hæc & ^c extremitas largam & fluentem vim & copiam declaret.

INTERPRETATIO.

^b ingeniose certe. ^c terminatio.

CAPUT XVI.

Quod Græcorum quorundam verborum difficillima est in Latinam linguam mutatio, velut quod Græce dicitur πολυπρασμότης.

10

Adjecimus sæpe animum ad vocabula rerum non paucissima, quæ neque singulis verbis, ut a Græcis; neque si maxime pluribus eas res verbis dicamus, tam dilucide tamque apte demonstrari Latina oratione possunt, quam Græci ea dicunt ^a privis vocibus. Nuper etiam cum allatus esset ad nos Plutarchi liber; & ejus libri indicem legissemus, qui ¹⁵ erat *μετὰ πολυπρασμότης*: percunctanti cuipiam, qui & literarum & vocum Græcarum expertus fuit, cujusnam liber, & qua de re scriptus esset: nomen quidem scriptoris statim diximus; rem, de qua scriptum fuit, dicturi hæsimus. Ac tum quidem primo, quia non satis commode opinabar interpretaturum esse si dicerem librum scriptum esse de negotiositate, aliud institui apud me exquirere, quod, ut dicitur, verbum de ²⁰ verbo expressum esset. Nihil erat prorsus, quod aut meminissẽm legere me; aut, si etiam vellem fingere, quod non insigniter asperum absurdumque esset, si ex multitudine & negotio verbum unum compingerem ^b; si- cuti *multijuga* dicimus & *multicolora* & *multiformia*; sed non minus il- ²⁵ lepide ita diceretur; quam si interpretari voce una velis ^c *πολυφιλία*, aut ^d *πολυτροπία*, aut ^e *πολυσαρκία*. Quamobrem ^f cum diutule tacitus in cogitando fuissẽm; respondi tandem, non videri mihi significari eam rem posse uno nomine; & idcirco juncta oratione, quid vellet Græcum id verbum, pararam dicere. Ad multas igitur res aggressio, earumque ³⁰ omnium rerum actio, *πολυπρασμότης*, inquam, Græce dicitur; de qua hunc librum compositum esse inscriptio ista indicat. Tum ille ^g opicus

INTERPRETATIO.

^a uno vocabulo. ^b dicendo multine- ^c multorum amicitiã. ^d mul- ^e diu cogitans tacuissẽm. ^f imperitus propter ^g ea verba quæ inceperam dicere sine orna-
multiplices mores. ^c corpulentiam. ^f cum satis tu, credidisti πολυπρασμότην esse virtutem.

NOTA.

1. *Opicus*.] Id est, barbarus aut im- ^h populis, qui & libidine infames erant, ⁱ mundus; translata vox ab Opicis *Ἰταλῶν* & sermone maxime inquinato utebantur.

Rr iij

verbis meis inchoatis & inconditis adductus virtutem esse *πλουταρχίου*.
πλ, Hortatur, inquit, vos profecto nescio quis hic Plutarchus ad ne-
 gotia capessenda & ad res obeundas plurimas cum industria & celeritate;
 nomenque ipsius virtutis, de qua locuturus esset, libro ipsi, sicuti di-
 cis, non incommode præscripsit. Minime, inquam, vero. Neque enim
 ista omnino virtus est, cujus Græco nomine argumentum hoc libri de-
 monstratur: neque id, quod tu opinare, aut ego me dicere sentio aut
 Plutarchus facit. Deterret enim nos hoc quidem in libro, quam potest
 maxime, a varia ^h promiscuaque & non necessaria ⁱ rerum cujuscumodi
 plurimarum & cogitatione & petitione. Sed hujus, inquam, tui erroris
 culpam esse intelligo in mea scilicet infacundia, qui ne pluribus quidem
 verbis potuerim non obscurissime dicere, quod a Græcis perfectissime
 uno verbo & planissime dicitur.

INTERPRETATIO.

^h & confusa. ⁱ rerum plurimarum quales sunt ista.

CAPUT XVII.

*Quid significet in veteribus prætorum edictis quod flumina
 retanda publice redempta habent.*

Edicta veterum prætorum, sedentibus forte nobis ¹ in bibliotheca tem-
 pli Trajani & aliud quid requirentibus, cum in manus incidissent,
 legere atque cognoscere libitum est. Tum in quodam edicto antiquiore
 ita scriptum invenimus. ² QUI. FLUMINA. RETANDA. PUBLICA.
³ REDEMPTA. HABENT. SI. QUIS. EORUM. AD. ME. EDUCTUS.
 FUERIT. QUI. DICATUR. QUOD. EUM. EX. LEGE. LOCATIO-
 NIS. FACERE. OPORTUERIT. NON. FECISSE. *Retanda* igitur
 quid esset quærebatur. Dixit ibi quispiam nobiscum sedens amicus meus
 in libro se Gavii de origine vocabulorum septimo legisse *retas* vocari ar-
 bores, quæ aut ex ripis fluminum eminent, aut in alveis eorum exstarent,
 appellatasque esse a retibus, quod prætereuntes naves impedirent & quali-

INTERPRETATIO.

² Qui locaverunt operam suam publice ad purgandos fluvios:

NOTÆ.

1. In bibliotheca templi Trajani.] Prope forum Trajani templum fuit in quo bibliotheca. Trajanus porro Romanorum imperium auspicatus est anno post Christum xcviij. partem barbaris perdomitis gloriam concepto in Christianum nomen odio non parum obscuravit. Dum in Parthos deficientes bellum cogitat, in Ciliciam delatus æger ex alvi profluvio mortuus est anno Christi

cxvii. ætatis lxiij. imperii xx. bello feliciter confecto ejus cineribus triumphus Romæ decretus est; quod uni contigit, ut de hostibus mortuus triumpharet. Dio, Viſtor, Eutropius.

2. Redempta.] Redimere hic est locare aliquid faciendum. Qua significatione dicitur redemptor is, qui certo pretio conducitur ad aliquod opus periciendum.

irretirent: idcircoque sese arbitrari *retanda* flumina locari solita esse, id est, purganda: ne quid aut moræ aut periculi navibus in ea virgulta incidentibus fieret.

CAPUT XVIII.

Qua pœna Draco Athenienses in legibus, quas populo Atheniensi scripsit, fures affecerit, & qua postea Solon, & qua item x. viri nostri, qui xii. tabulas scripserunt. Atque inibi adscriptum, quod apud Ægyptios furta licita & permissa sunt, apud Lacedæmonios autem cum studio quoque affectata & pro exercitio utili celebrata: ac præterea M. Catonis de pœniendū furtis digna memoria sententia.

DRACO Atheniensis vir bonus multaque esse prudentia existimatus est; jurisque divini & humani peritus fuit. Is Draco leges, quibus Athenienses uterentur, primus omnium tulit. In illis legibus furem, cujus modi cumque furti, ^a supplicio capitis pœniendum esse, & alia pleraque nimis severe censuit sanxitque. Ejus igitur leges quoniam videbantur ^b impendio acerbiore, non decreto jussioque, sed tacito ^c illiteratoque Atheniensium consensu oblitteratæ sunt. Postea legibus aliis mitioribus a ² Solone compositis usi sunt. Is Solo ex septem illis inclutis sapientibus fuit. Is sua lege in fures, ^d non, ut Draco antea, mortis sed dupli pœna vindicandum existimavit. Decemviri autem nostri, qui post reges ^e exactos leges quibus populus Romanus uteretur in duodecim tabulis scripserunt, neque pari severitate in pœniendis omnium generum furtibus neque remissa nimis lenitate usi sunt. Nam furem, qui manifesto furto preñsus esset, tum demum occidi permiserunt, si aut; cum faceret furtum, nox esset, aut interdiu telo se; cum prenderetur, defenderet. Ex ceteris autem manifestis furibus liberos verberari ^f addicque jusserunt ei, cui factum furtum esset, si modo id ^g luci fecissent, neque se telo defendissent; servos item furti manifesti preñsos verberibus affici & e saxo præcipitari, sed pueros impuberes prætoris arbitratu ver-

INTERPRETATIO.

^a Morte dammandum. ^b multo atrocioris. ^c non scripta consensione Atheniensium abrogata sunt. ^d censuit non supplicio mortis sed dupli reddendi pœna pœniendum. ^e expulsos. ^f servare. ^g de die.

NOTÆ.

1. *Draco.*] Is fuit primus Atheniensium legislator, cujus severiores leges sanguine non atramento scriptas, draconis non hominis esse dicebant: tanta scilicet fuit earum immanitas, ut in loca pariter & gravia delicta capitali pœna animadverterent, nec minus addicerent morti eum qui otii convictus esset, quam qui parricidium admisisset. Floruit xxxix. Olymp. anno 1. quo leges tulit, ante Christi ortum lxxxiiv. Eum perhibent tribus versuum millibus vitæ præcepta tradidisse.

2. *Solone.*] Consule notas in cap. XII. lib. II. & in cap. XXI. lib. XVII.

berari voluerunt, noxiamque ab his factam sarciri. Ea quoque furta, quæ per lancein liciumque concepta essent, proinde ac si manifesta forent, vindicaverunt. Sed nunc a lege illa decemvirali discessum est. Nam si qui super manifesto furto ^l iure & ordine experiri velit; ^k actio in quadruplum datur. *Manifestum autem furum est*, ut ait Massurius, *quod apprehenditur dum fit*. ^l *faciendi finis est cum perlatum est, quo ferri coeperat*. ^m Furri concepti, item oblati, tripli pœna est. Sed quod sit *oblatus*, quod *conceptum* & pleraque alia ad eam rem, ex egregiis veterum moribus accepta, neque inutilia cognitu neque injucunda qui legere ^o let, inveniet Sabini librum, cui titulus est, *de furtis*. In quo id quoque scriptum est, ^a quod vulgo inopinatum est, non hominum tantum neque rerum moventium, quæ efferri occulte & surripi possunt, sed fundi quoque & ædium fieri furtum: condemnatum quoque furti colonum, ^o qui fundo; quem conduxerat, vendito possessione ejus dominum intervertisset. Atque ^l id etiam, quod magis ^p inopinabile est, Sabinus dicit, furem esse hominis iudicatum, qui, cum fugitivus præter oculos forte domini iret, ^q obtentu togæ, tamquam se amiciens, ne videretur a domino obstitisset. Aliis deinde furtis omnibus, quæ nec manifesta appellantur, pœnam imposuerunt dupli. Id etiam memini legere me in libro Aristonis jureconsulci, haud quaquam indocti ^o viri, apud veteres Ægyptios, quod genus hominum constat & in artibus reperiendis sollertes exstitisse, & in cognitione rerum indaganda sagaces, furta omnia fuisse licita & impœnita. Apud Lacedæmonios quoque, sobrios illos & acres viros, ^r cujus rei non adeo ut Ægyptiis fides longinqua est, non pauci neque ignobiles scriptores, qui de moribus legibusque eorum ^s memorias condiderunt, jus atque usum fuisse furandi dicunt, idque a juventute eorum, non ob turpia lucra neque ad sumtum libidini præbendum comparandamve opulentiam, sed pro exercitio disciplinaque rei bellicæ factitatum: quod & furandi sollertia & ^t assuetudo

INTERPRETATIO.

h. puniverunt. i. secundum jus ordinarium. k. contra eum agitur ut solvas quadruplū. l. furti, m. qui convictus est furti concepti aut oblati afficitur pœna tripli solvendi. n. quod plerumque ignoratur. o. qui vendidit agro quem redemerat, fraudaverat dominum ejus possessione. p. incre-

dibile. q. prætendens vestem veluti se teneret. impediverat quominus herus cerneret servum fugientem. r. quam rem facilius credere possumus, siquidem Lacedæmonii non tantum distant a nobis quantum Ægyptii. s. liberos. t. consuetudo.

NOTA.

3. Per lancein liciū, &c.] Concipere furtum lance licioque est in aliena domo rem subreptam quærere juxta veterem ritum qui talis fuit. Rem ablatam quaesiturus nudus in alienas ædes se conferebat, ne forte regeret sub vestibus id quod sibi subreptum esse diceret; licio tamen (quod filum est quo stamina implicantur) ad verenda præcinctus, lancein præferebat ut mulierum pudori con-

sulciat. Tum autem si rem furtivam conciperet, ac comprehenderet, conceptum lance ac licio furtum dicebatur, atque hinc competeat concepti furti actio in dominum ædium, etiam si furti conscius non esset. Non me fugit alios aliter explicare furta per lancein & liciū concepta: verum quæ modo allata est interpretatio cæteris potior ac probabilior nobis visa est.

acueret

acueret firmaretque animos adolescentium & ad insidiarum astus & ad vigilandi tolerantiam & obrependi celeritatem. Sed enim M. Cato in oratione, quam de præda militibus dividenda scripsit, vehementius & illustribus verbis de impunitate ⁴ peculatus atque licentia conqueritur. Ea verba, quoniam nobis impense placuerunt, adscripsimus. *Fures, inquit, privatorum furtorum in ⁵ nervo atque in compedibus atatem agunt; fures publici in auro atque in purpura.* Quam caste autem ac religiose a prudentissimis viris quid esset *furtum* definitum sit, prætereundum non puto; ne quis eum solum furem esse putet, qui occulte tollit, aut clam surripit. Verba sunt Sabini ex libro juris civilis secundo. *Qui alienam rem ^u attrectavit, cum id se invito domino facere judicare deberet, ^z furti tenetur.* Item alio capite. *¶ Qui alienum jacens lucri faciendi causa sustulit, ^z furti obstringitur, siue scit cuius sit siue nescit.* Hæc quidem sic in eo, quo nunc dixi, Sabinus scripsit de rebus furti faciendi causa attrectatis. Sed meminisse debemus, secundum ea quæ supra scripsi, furtum sine ulla quoque ^a attrectatione fieri posse, ^b sola mente atque animo ut furtum fiat annitente. Quocirca ne id quidem Sabinus dubitare se ait, quin dominus furti sit condemnandus, qui servo suo, uti furtum faceret, imperavit.

INTERPRETATIO.

u usurpavit. x reus est furti. y qui ra- | *amissit. z furtum facit. a rapina. b sola*
quis rem alienam jacentem quam alter | *intentione furandi.*

NOTÆ.

4. *Peculatus.*] Quid sit intelliges ex notis in cap. XIX. lib. VII.

5. *Nervo.*] Nervus vinculum est ferreum quo pedes & aliquando collum astringebatur.

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS.

LIBER DUODECIMUS.

CAPUT I.

Dissertatio Favorini philosophi, qua suavit nobili femine, ut liberos, quos peperisset, non nutricum adhibitarum, sed suo sibi lacte aleret.

5
10
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
70
75
80
85
90
95
100
105
110
115
120
125
130
135
140
145
150
155
160
165
170
175
180
185
190
195
200
205
210
215
220
225
230
235
240
245
250
255
260
265
270
275
280
285
290
295
300
305
310
315
320
325
330
335
340
345
350
355
360
365
370
375
380
385
390
395
400
405
410
415
420
425
430
435
440
445
450
455
460
465
470
475
480
485
490
495
500
505
510
515
520
525
530
535
540
545
550
555
560
565
570
575
580
585
590
595
600
605
610
615
620
625
630
635
640
645
650
655
660
665
670
675
680
685
690
695
700
705
710
715
720
725
730
735
740
745
750
755
760
765
770
775
780
785
790
795
800
805
810
815
820
825
830
835
840
845
850
855
860
865
870
875
880
885
890
895
900
905
910
915
920
925
930
935
940
945
950
955
960
965
970
975
980
985
990
995
1000
1005
1010
1015
1020
1025
1030
1035
1040
1045
1050
1055
1060
1065
1070
1075
1080
1085
1090
1095
1100
1105
1110
1115
1120
1125
1130
1135
1140
1145
1150
1155
1160
1165
1170
1175
1180
1185
1190
1195
1200
1205
1210
1215
1220
1225
1230
1235
1240
1245
1250
1255
1260
1265
1270
1275
1280
1285
1290
1295
1300
1305
1310
1315
1320
1325
1330
1335
1340
1345
1350
1355
1360
1365
1370
1375
1380
1385
1390
1395
1400
1405
1410
1415
1420
1425
1430
1435
1440
1445
1450
1455
1460
1465
1470
1475
1480
1485
1490
1495
1500
1505
1510
1515
1520
1525
1530
1535
1540
1545
1550
1555
1560
1565
1570
1575
1580
1585
1590
1595
1600
1605
1610
1615
1620
1625
1630
1635
1640
1645
1650
1655
1660
1665
1670
1675
1680
1685
1690
1695
1700
1705
1710
1715
1720
1725
1730
1735
1740
1745
1750
1755
1760
1765
1770
1775
1780
1785
1790
1795
1800
1805
1810
1815
1820
1825
1830
1835
1840
1845
1850
1855
1860
1865
1870
1875
1880
1885
1890
1895
1900
1905
1910
1915
1920
1925
1930
1935
1940
1945
1950
1955
1960
1965
1970
1975
1980
1985
1990
1995
2000
2005
2010
2015
2020
2025
2030
2035
2040
2045
2050
2055
2060
2065
2070
2075
2080
2085
2090
2095
2100
2105
2110
2115
2120
2125
2130
2135
2140
2145
2150
2155
2160
2165
2170
2175
2180
2185
2190
2195
2200
2205
2210
2215
2220
2225
2230
2235
2240
2245
2250
2255
2260
2265
2270
2275
2280
2285
2290
2295
2300
2305
2310
2315
2320
2325
2330
2335
2340
2345
2350
2355
2360
2365
2370
2375
2380
2385
2390
2395
2400
2405
2410
2415
2420
2425
2430
2435
2440
2445
2450
2455
2460
2465
2470
2475
2480
2485
2490
2495
2500
2505
2510
2515
2520
2525
2530
2535
2540
2545
2550
2555
2560
2565
2570
2575
2580
2585
2590
2595
2600
2605
2610
2615
2620
2625
2630
2635
2640
2645
2650
2655
2660
2665
2670
2675
2680
2685
2690
2695
2700
2705
2710
2715
2720
2725
2730
2735
2740
2745
2750
2755
2760
2765
2770
2775
2780
2785
2790

nerulos venustiores, non liberum alendorum, sed ornandi pectoris causa
 dedicat? ^f Sic enim, quod a vobis scilicet abest, pleraque istæ prodi-
 giosæ mulieres fontem illum sanctissimum corporis, generis humani edu-
 catorem, arefacere & extinguere cum periculo quoque averſi corrupti-
 que lactis laborant; & tamquam pulchritudinis sibi insignia deveniſſet. ⁵
 Quod quidem faciunt eadem vecordia, qua quibusdam commenticiis
 fraudibus nituntur ut fortis quoque ipsi in corpore suo concepti ^h abo-
 riantur: ne ⁱ æquor illud ventris irrueretur, ac de gravitate oneris & la-
 bore partus fatiscat. Quod cum sit publica deſolatione communique odio
 dignum, in ipsiſ hominem primordiis, dum fingitur, dum animatur, in- ¹⁰
 ter ipsas artificis naturæ manus interfectum ire: ^k quantum hinc abest,
 jam perfectum, jam genitum, jam filium proprii atque consueti atque
 cogniti sanguinis alimonia privare? Sed nihil interest, hoc enim dicitur,
 dum alatur & vivat, cujus id lacte fiat. Cur igitur iste, qui hoc dicit,
 si in capeſſendis naturæ sensibus tam obſcuruit, non id quoque nihil in- ¹⁵
 tereſſe putat, cujus in corpore cujusque ex sanguine concretus homo &
^l coalitus sit? An quia spiritu multo & calore exalibuit, non ² idem san-
 guis est nunc in uberibus, qui in utero fuit? Nonne hac quoque in re
 ſollertia naturæ evidens est, quod postquam sanguis ille opifex ^m in pe- ²⁰
 nentralibus ſuis omne corpus hominis finxit, adventante jam partus tem-
 pore, in ſupernas ſe partis profert, ⁿ ad fovenda vitæ atque lucis rudi-
 menta præſto eſt, & recens natis notum & familiarem victum offert?
 Quamobrem non fruſtra creditum eſt, ſicuri valeat ³ ad fingendas corpo-
 ris atque animi ſimilitudines vis & natura ſeminis, non ſecus ad eandem
 rem lactis quoque ^o ingenia & proprietates valere. Neque in hominibus ²⁵
 id ſolum, ſed in pecudibus quoque animadverſum. Nam ſi ovium lacte

INTERPRETATIO.

f ita, quod vitium non reperitur in vo-
 buſ, plurima ejuſmodi mulieres non pa-
 ſcentes natura, comantur exſiccate & red-
 dere aridum fontem, &c. *g* quaſi id
 corruptas pulchritudinis elegantiam.
 h ante maturum partum ejiciantur. i ne

aqualis omni parte venter rugas contra-
 hat, & laboret propter pondus grave
 & dolorem partus. *k* quam parum di-
 ſtat ab hoc crimine. *l* formatus. *m* in in-
 ſima parte alvi. *n* prodeſt ſuſtentandis
 vita primordiis. *o* qualitates.

NOTÆ.

2. *Idem ſanguis in uberibus.*] Hæc eſt
 communis veterum opinio, fieri lac ex
 ſanguine menſtruo qui ex venis epiga-
 ſtriciſ ad thoracicas derivatur. Recen-
 tiorum tamen plurimi proximam lactis
 materiam conſeſſunt eſſe chylum, qui
 per certos quorſdam canales, deſertur ad
 mammas. Et vero bruta animalia ut
 vaccæ, oves, &c. lac non haberent, cum
 menſtruo ſanguine taceant: præterea viſi
 ſunt viri triginta annorum qui ſibi lactis
 guttas ex uberibus exprimerent, quod
 ad ſanguinem menſtrum referri non

potest. Plura qui volet medicos conſulat.
 3. *Ad fingendas, &c.*] Quam in rem
 celebris eſt Habidis hiſtoria. Hic Gargo-
 ris Tarceſſiorum in Hiſpania regis ne-
 pos, furto genitus, in ſylvis expoſitus a
 matre, ſerarum lacte primum nutritus
 eſt. Variis deinde vitæ periculis feliciter
 perſeſſum cerva uberibus aluit: in-
 de converſatione nutritis tanta puero
 pernitas fuit, ut montium juga ſal-
 tuſque inter cervorum greges non infe-
 rior celeritate peragraret. Juſtinus lib.
 XLIV. cap. IV.

ſi ij

hœdi aut caprarum agni alantur; constat ferme in his lanam duriores; in illis capillum gigni teneriores. In arboribus etiam & frugibus major plerumque vis & potestas est, ^p ad earum indolem vel ^d detrectandam vel augendam, aquarum atque terrarum quæ alunt, quam ipsius quod jacitur seminis. Ac sæpe videas arborem lætam & nitentem in locum alium transpositam, deterioris terræ succo, deperisse. ^q Quæ, malum, igitur ratio est, nobilitatem istam nati modo hominis, corpusque & animum bene ingeniatis primordiis inchoatum, insitivo degenerique alimento lætis alieni corrumpere? præsertim si ista, quam ad præbendum lactem adhibebitis, aut serva aut servilis est; ut plerumque solet, externæ atque barbaræ nationis; si improba, si informis, si impudica, si temulentata est. Nam plerumque sine discrimine; quæcumque id temporis lactens est, adhiberi solet. Patiémurne igitur infantem hunc nostrum pernicioso contagio infici; & spiritum ducere in animum atque in corpus suum ex corpore & animo deterrimo? Id Hercle ipsum est, quod sæpenumero miramur quosdam pudicarum mulierum liberos parentum suorum neque corporibus neque animis similes existere. Scite igitur & perire noster Maro, quod, cum versus illos Homeri confectaretur:

20 Οὐκ ἄρα σοὶ γὰρ πατὴρ ὡς ἰππότα Πηλεὺς,
Οὐδὲ Θέτις μήτηρ. γλαυκὴ δὲ σ' ἐπικτε δολάσσει,
Πέτραι τ' ἠλίσσασσι, ὅπ' τοι νόθος εἰν ἀπνής.

Non partionem solam, tamquam ille quem sequebatur, sed alituram quoque feram & sævam criminatus est: addidit enim hoc de suo;

^x 7 Hyrcanaque admorunt ubera tigres.

25 Quoniam videlicet ^y in moribus inolescendis magnam fere partem inge-

INTERPRETATIO.

p ad earum bonitatem vel detrahendam vel amplificandam. q pro nefas! cur præstantia hominis recenter nati, & corpus & anima laudabilibus principiis formata extraneo & ignobili lactis alieni nutrimento depravatur? & habet lac eo tempore. s indolem trahere.

t non sane tibi pater erat eques Peleus, neque Thetis mater: caruleum autem

te peperit mare.

rurpeque aspera, siquidem tibi mens est crudelis.

u Virgilius non modo exprobrauit partum solum, sicut Homerus quem imitabatur, sed & bestiam qua aluerat. x tibi lac præbuerunt tigres Hyrcania. y indoles nutritricis, & qualitas lactis plerumque plurimum valet ad inferendos mores.

NOTÆ.

4. Detrectandam.] Deterendam legi debere censet H. Stephanus.

5. Πηλεὺς.] Peleus Æaci filius ex Thetide genuit Achillem.

6. Θέτις.] Thetis Nerei dei maris filia, Pelei Thessaliæ regis uxor.

7. Hyrcana.] Hyrcania Asiæ regio sylvis aspera, & feris fœcunda, ubi nunc Tabarestan, Gilan & Gorgian.

8. In moribus inolescendis.] Hoc in-

nuebat Mithridates, cum in odium Romanorum suis diceret superbos atque ut ipsi ferunt, conditores suos lupa uberibus altos: sic omnem illum populum luporum animos, inexplebiles sanguinis, atque imperii divitiarumque avidos ac jejunos habere. Justin, lib. XXXVIII. cap. VI. Vide Plutarchum in libro de educandis liberis,

nium altricis & natura lactis tenet : quæ jam a principio imbuta paterni
 seminis concretionem ¹, ex matris etiam corpore & animo recentem indo-
 lem configurat. Et præter hæc autem quis illud etiam negligere asperna-
 ri que possit, quod quæ partus suos deserunt ablegantque a sese & aliis
 nutriendos dedunt, vinculum illud ² coagulumque animi atque amoris, 5
 quo parentes cum filiis natura consociat, interficiunt, aut certe qui-
 dem ³ diluunt deteruntque. ⁴ Nam ubi infantis aliorum dati facta ex
 oculis amolitio est; vigor ille maternæ flagrantiae sensim atque paulatim
 restinguitur; omnisque impatientissimæ sollicitudinis strepitus conflescit.
 Neque multo minor amandati ad nutricem aliam filii quam morte amissi 10
 oblivio est. Ipsius quoque infantis affectio animi, amoris, consuetudi-
 nis, in ea sola, ⁵ unde alitur, occupatur; & proinde, ut in expositis usu
 venit, matris quæ genuit neque sensum ullum neque desiderium capit. Ac
 propterea oblitteratis & abolitis nativæ pietatis elementis, ⁶ quicquid ita
 educati liberi amare patrem atque matrem videntur, magnam fere par- 15
 tem non naturalis ille amor est, sed civilis & ⁷ opinabilis. Hæc Favori-
 num dicentem audiavi Græca oratione. Cujus sententias, communis uti-
 litatis gratia, quantum meminisse potui, retuli. Amœnitates vero & co-
 pias ubertatesque verborum Latina omnis facundia vix quidem ⁸ indipisci
 potuerit; mea tenuitas nequaquam. 20

INTERPRETATIO.

² conjunctionem. a minuunt & debilitant. | non amplius loquitur. c a qua nutritur.
³ nam cum infans nutrici traditus non | d quantumcumque. e & pendens ex opi-
 versatur ante oculos, ille ardor amoris | nione qua quis existimat eos homines
 materni sensum sine sensu perit; & sublata | esse parentes suos. f assequi.
 sollicitudinis de infante impatientia, de eo

CAPUT II.

*Quod Annaeus Seneca judicans de Q. Ennio deque M. Tullio
 levi futilique judicio fuit.*

DE ¹ Annæo Seneca partim existimant ut de ² scriptore minime utili;
 cujus libros attingere ³ nullum precium operæ sit: quod oratio ejus

INTERPRETATIO.

¹ Aliqui censent Annaum Senecam esse autorem inutilem. b nullius sit utilitatis.

NOTÆ.

1. *Annæo Seneca.*] L. Annæus Seneca | merito quisquis ita de Seneca sentit, de
 Cordubæ in Hispania natus philosophus | quo æquius Quintiliani judicium, quan-
 Stoicus & Neronis præceptor, a quo | quam paulo asperius. Senecæ, inquit
 ut conjurationis Pisonianæ reus venis | lib. X. cap. 1. *Multa & magna virtutes*
 incisus mori coactus est, anno Christi | *fuere, ingenium facile & copiosum,*
 LXV. | *plurimum studii & multarum rerum co-*

2. *Scriptore minime utili, &c.*] Im- | gnitio, in qua tamen aliquando ab iis

S f iij

vulgaris videatur & c^o protracta; res atque sententiarum aut ut ineptio inanique impetu sint, aut ut levi & quasi dicaci argutia; eruditio autem ⁴ vernacula & plebeia nihilque ex veterum scriptis habens neque gratiae neque dignitatis. Alii vero elegantiae quidem in verbis parum esse non inficias eunt; sed & rerum, quas dicat, scientiam doctrinamque ei non deesse dicunt, & in vitiis morum oburgandis severitatem gravitatemque non inveniunt. Mihi de omni ejus ingenio deque omni scripto iudicium censuramque facere non necessum est. Sed quod de M. Cicerone & Q. Ennio & P. Virgilio iudicavit, ⁵ ea res cuiusmodi sit ad considerandum ponemus. ⁶ In libro enim vicesimo secundo epistolarum moralium, quas ad Lucilium composuit, deridiculos versus Q. Ennium de Cethego antiquo viro fecisse hos dicit:

3 ---- dictum illis popularibus olim

Qui cum vivebant homines, atque eorum agitabant,

25 Flos delibatus populi, & ⁷ suada medulla.

Ac deinde scribit de iisdem versibus verba haec. Admiror eloquentissimos viros & deditos Ennio pro optimis ridicula laudasse. Cicero certe inter bonos ejus versus & hos refert. Atque ad etiam de Cicerone dicit: Non miror, inquit, fuisse qui hos versus scriberet; cum fuerit qui laudaret: ⁸ nisi forte Cicero summus orator ⁹ agebat causam suam, & volebat hos versus videri bonos. Postea hoc etiam addidit insulsiissime. Apud ipsum quoque, inquit, Ciceronem invenies etiam in prosa oratione quaedam; ex quibus intelligas illum non perdidisse operam, quod Ennium legit. Ponit deinde quae apud Ciceronem reprehendat, quasi Enniana: quod ita scripserit in li-

INTERPRETATIO.

c maxime communis. d vulgaris & popularis. e non negant. f relinquemus iudicandum qualis sit ea res. g omnes illi homines populares quondam qui tum

erant & vitam traducebant eum Cethegum appellarunt florem electum populi & medullam eloquentiae.

NOTE.

quibus inquirenda quadam mandabat, deceptus est. Tractavit enim omnem fere studiorum materiam. Nam & orationes ejus & poemata, ut epistola & dialogi feruntur. In philosophia parum diligens, egregius tamen vitiorum insectator fuit. Multa in eo claraque sententia, multa etiam morum gratia legenda, sed in eloquendo corrupta pleraque, atque eo perniciosissima quod abundant dulcibus vitiis. Velles eum suo ingenio dixisse, alio iudicio. Nam si aliqua contempsisset, si parum concupisset, si non omnia sua amasset, si rerum pondera minutissimis sententiis non fragisset, consensu potius eruditiorum quam puerorum amore com-

probaretur. Senecam Hieronymus inter sacros scriptores recenset. Adeoque fuisse, qui cum S. Paulo epistolarum habuisset commercium contenderent.

3. Vernacula.] Vernaculus idem significat quod domesticus. Verna enim servus est aut ancilla domi nostrae nata.

4. Libro vicesimo secundo.] Qui laudatur hic Seneca liber perit injuria temporum.

5. Suada medulla.] Habetur apud Ciceronem, Suadaque medulla. Suada porro dea est persuasionis, quae a Graecis Πειθε dicitur.

6. Agebat causam suam.] Nempe Cicero poeta fuit omnino mediocritis.

bris de republica. Ut 7 *Menelao Laconi quadam fuit suaviloquens iucunditas*. Et quod alio in loco dixerit, *breviloquentiam in dicendo colat*. Atque ibi homo nugator ^h Ciceronis errores deprecatur. Et, non fuit, inquit, *Ciceronis hoc vitium, sed temporis. Necessse erat hac dici, cum illa legerentur*. Deinde adscribit Ciceronem hæc ipsa interpoluisse ad effugendam infamiam nimis ^l lascivæ orationis & nitidæ. De Virgilio quoque eodem in loco verba hæc ponit. *Virgilius quoque noster non ex alia causa duos quosdam versus & enormes & ^k aliquid supra mensuram trahentis interpolavit, quam ut Ennianus populus agnosceret in novo carmine aliquid antiquitatis*. Sed jam verborum Senecæ piget. Hæc tamen & inepti & insubidi hominis joca non præteribo. *Quidam sunt, inquit, tam magni sensus Q. Ennii, ut, licet scripti sint inter ^l ⁸ hircos, possint tamen inter ^m unguentatos placere*. Et, cum reprehendisset versus quos supra de Cethego posuimus, *Qui hujuscemodi, inquit, versus amant, liqueat sibi eosdem admirari & ⁹ Soterici lectos*. Dignus sane Seneca videatur lectione ac studio adolescentium, qui honorem coloremque veteris orationis Soterici lectis compararit, quasi minimæ scilicet gratiæ, & relictis jam contemptisque. Audias tamen commemorari ac referri panca quædam quæ idem ipse Seneca bene dixerit. Quale est illud, quod in hominem avarum & avidum & pecuniæ sitientem dixit. *Quid enim refert quantum habeas? Multo illud plus est quod non habes*. Bene hoc sane. Bene. Sed adolescentium indolem non tam juvant quæ bene dicta sunt, quam inficiunt quæ pessime; multoque magis, si & plura tanto quæ deteriora sunt, & quædam in his non pro enthymemate aliquo rei parvæ ac simplicis sed in re ancipite pro consilio dicuntur.

INTERPRETATIO.

h rogat ut excusentur errata Ciceronis. *pra* mensuram communem. *l* ruficos. *i* ornata. *k* excedentes aliquot syllabis superpolitulos.

NOTÆ.

7. *Menelao Laconi.*] Qui Spartæ rex ob raptam a Paride filiam Helenam totius Græciæ principes ad bellum Trojanis inferendum convocavit.
8. *Hircos.*] Qui hircum olet & omnis aitoris est expertus.
9. *Soterici lectos.*] Hæc locutio in vulgarem jocum abiit de re vili. Conjicit Erasmus Sotericum fabrum fuisse quempiam, cujus opera priscam & rudem antiquitatem præ se tulerint.

CAPUT III.

Lictoris vocabulum qua ratione conceptum ortumque sit, & super eo diversa sententia Valgii Rufi & Tullii Ciceronis.

VAlgius Rufus in secundo librorum, quos inscripsit de rebus per epistolam quæsitis, lictorem dicit a ligando appellatum esse. Quod, 30

cum magistratus P. R. virgis quempiam verberari iussissent, crura ejus & manus ligari vincirique a ¹ viatore solita sint; isque, qui ex collegio viatorum officium ligandi haberet, lictor sit appellatus: utiturque ad eam rem testimonio M. Tullii, verbaque ejus refert ex oratione, quæ dicta est
 5 pro C. Rabirio. *Lictor*, inquit, *colliga manus*. Hæc ita Valgius. Et nos sane cum illo sentimus. Sed Tiro Tullius M. Ciceronis libertus *lictorem* vel a *limo* vel a ² *licio* dictum scripsit. *Licio enim transverso*, quod *limum* appellatur, qui magistratibus, inquit, *preministrabant cincti erant*. Si quis autem est qui propterea putat probabilius esse, quod Tiro dixit, quoniam
 20 prima syllaba in lictore, sicuti in licio producta est, & in eo verbo, quod est ligo correpta est: nihil ad rem istuc pertinet. Nam sicut a ligando lictor, & a legendo lector, & a vivendo victor, & tuendo tutor, & struendo structor, productis quæ corripiebantur vocalibus dicta sunt.

NOTÆ.

¹. *Viatore*.] Vide notas in cap. X. lib. IV.

². *Licio*.] Licium fila sunt quibus in telis textores stamen implicant.

CAPUT IV.

15 *Versus accepti ex Ennii septimo annalium, quibus depingitur^a finiturque ingenium, comitæque hominis minoris erga amicum superiorem.*

DEscriptum definitumque est a Q. Ennio, in annali septimo, ^b grafice admodum sciteque, sub historia Gemini Servilii, viri nobilis, quo ingenio, qua comitate, qua modestia, qua fide, ^c qua linguæ parsimonia,
 20 qua loquendi opportunitate, quanta rerum antiquarum morumque veterum ac novorum scientia, quantaque servandi tuendique secreti religione, qualibus denique ^d ad mœniendas vitæ molestias fomentis, levamentis, solatiis, amicum esse conveniat hominis genere & fortuna superioris. Eos ego versus non minus frequenti assiduoque memoratu dignos
 25 puto, quam philosophorum de officiis decreta. Ad hoc color quidam vetustatis in his versibus tam reverendus est, suavis tam ^e impromiscae tamque a fucis omni remota est, ut, mea quidem sententia, pro antiquis sacratisque amicitiae legibus observandi, tenendi, colendique sint. Quapropter adscribendos eos existimavi, si quis jam statim desideraret.

30 ^f *Hæc locus vocat, quo cum bene sæpe libenter Mensam sermonesque suos rerumque suarum*

INTERPRETATIO.

^a Desinitur. ^b eleganter & docte. | quam hoc dixit, advocat eum quem sæpe
^c quanta paucitate sermonis. ^d ad suble- | ulro & benigne facis participem convi-
vandas sollicitudines vitæ. ^e pura. ^f post- | vii & sermonis de negotiis suis, cum

NOTA.

¹. *Hæc locus vocat*.] In hisce vocibus *locutus*, &c. scilicet prisco more.

Comites

Comiter imperit: magnam cum lassus dici
 Partem ² fuisse, de summis rebus gerundis,
 Consilio, ³ indu foro lato sanctoque senatu,
 Cui res audacter magnas parvasque iocumque
 Eloquentur; cuncta malusque & qua bona dictu
 Evomeret si qui vellet, tutoque locaret.
 Quocum multa volup ac gaudia clamque palamque.
 Ingenium; cui nulla malum sententia suadet
 Ut faceret facinus levis aut malus; doctus, fidelis,
 Suavis homo, facundus, suo contentus, beatus,
 Sciens, secunda loquens in tempore, commodus, verbum
 Paucum; multa tenens antiqua sepulta, vetustas
 Qua facit, & mores veteresque novosque tenentem,
 Multarum veterum legum Divumque hominumque
 Prudentem, qui dicta loquive tacereve posset.
 Hunc inter pugnas compellat Servilius sic.

L. Ælium Stilonem dicere solitum ferunt Q. Ennium de semetipso hæc
 scripsisse; picturamque istam morum & ingenii ipsius Ennii factam esse.

INTERPRETATIO.

defatigatus insumpsit magnam dici par- tem in agendis rebus magnis in curia, in foro spatioso & senatu integerrimo: cui libere enunciaret res magnas & par- vas & jocos; cui enunciaret & bona & mala dicta, si forte desideraret, & depo- neret fidei auribus, cum quo percipitur plurima voluptas & gaudium priva- tum & publicum. Hæc est ejus indoles, nulla opinio eum impellit ad malum, ut	ex inconstantia vel malitia committat im- probum facinus: homo sit peritus, fi- dus, elegans, eloquens, suis bonis con- tentus, politus, bene loquens pro tempore, utilis, parcus verborum: sciens plurimas res veteres obsoletas, qua antiquitas red- dit hominem expertum in rebus anti- quis & recentioribus, peritum in legibus deorum & multorum hominum: qui lo- qui & silere posset de iis qua dicta essent.
--	--

NOTÆ.

1. Fuisse.] Dicitur pro fuisset.

3. Indu.] Antiquum vocabulum pro

in. Sic & pro imperatore poetice dici-
 tur induperator.

CAPUT V.

*Sermo Tauri philosophi de modo atque ratione tolerandi doloris
 secundum Stoicorum decreta.*

Cum ¹ Delphos ad ² Pythia conventumque totius ferme Græciæ vi-
 scendum philosophus Taurus iret; nosque ei comites essemus; inque

NOTÆ.

1. Delphos.] Delphi Phocidis urbs in
 Achaia, Apollinis oraculo celeberrima.
 Castri Sophiano, Salona Nigro.

2. Pythia.] Ludi fuerunt in honorem
 Apollinis instituti quod Pythonem im-

manissimum serpentem, ut poetæ quidem
 vulgo fingunt: verum, ut ait Strabo,
 hominem sceleratissimum cognomento
 Draconem occidisset.

- eo itinere ³ Lebadiam venissemus, quod est oppidum antiquum in terra Boeotia: affertur ibi ad Taurum, amicum ejus quempiam nobilem in Stoica disciplina philosophum ægra valetudine oppressum decumbere. Tunc omisso itinere, quod alioquin maturandum erat, & relictis vehiculis, pergit eum propere videre; nosque de more quem in locum cumque iret secuti sumus. Et ubi ad ædes, in quis ille ægrotus erat, pervenimus: videmus hominem doloribus cruciatibusque alvi, quod Græci ⁴ colon dicunt, & febris simul rapida affligi; ^agemitusque ex eo compressos erumpere; ^bspiritusque & anhelitus e pectore ejus evadere non dolorem magis indicantes quam pugnam adversum dolorem. Post deinde cum Taurus & medicos accersisset, collocutusque de facienda medela esset; & eum ipsum ad retinendam patientiam testimonio tolerantiz, quam videbat, perhibito stabilisset; egressique deinde ad vehicula & ad comites rediremus: Vidistis, inquit Taurus, non sane jucundum spectaculum, sed cognitu tamen utile, congregientes compugnantisque philosophum & dolorem. Faciebat vis illa & natura morbi, quod erat suum, distractionem cruciatumque membrorum; faciebat contra ratio & natura animi, quod erat æque suum: perpetiebatur & cohibebat coercerebatque intra sese violentias effrenari doloris. Nullos ejulatus, nullas complorationes, ne ullas quidem voces indecoras edebat: signa tamen quædam, sicut vidistis, exsistebant virtutis & corporis de possessione hominis pugnantium. Tum e sectatoribus Tauri juvenis in disciplinis philosophiz non ignavus. Si tanta, inquit, doloris acerbitas est, ut contra voluntatem contraque judicium animi nitatur, invitumque hominem cogat ad gemendum confitendumque de malo morbi sævientis; cur dolor apud stoicos indifferens esse dicitur, non malum? Cur deinde aut stoicus homo cogi aliquid potest, aut dolor cogere, cum & dolorem stoici nihil cogere & sapientem nihil cogi posse dicant? Ad ea Taurus, vultu jam propemodum lætiore (delectatus enim videbatur illecebra quæstionis.) Si jam amicus, inquit, hic noster melius valeret, gemitus ejusmodi necessarios a calumnia defendisset, & hanc, opinor, tibi quæstionem dissolvisset. Me autem scis cum stoicis non bene convenire vel cum stoica potius disciplina. Est enim pleraque & sibi & nobis incongruens: sicut libro, quem super ea re composuimus, declaratur. Sed, ut tibi a me mos geratur, dicam ego indoctius, ut aiunt, & apertius; quæ fuisse dicturum

INTERPRETATIO.

^a Et ideo suspiria interrupta emittere. ^b singultus.

NOTA.

3. Lebadiam.] Lebadia urbs est Boeotiz in Achaia ad Cephisum fluvium, nunc *Badia* teste Zardo.

4. Colon.] Media alvus, inquit Plinius, umbilico adæqua, in omnibus in homine nulla infima parte similis: a

Græcis appellatur κῶλον, ubi dolorum magna causa est. Vossius scribendum censet κῶλον, non quod intestinum hoc sit κῶλον membrum, sed quod sit κῶλον cavum, unde ventrem ipsum τρυχωῖλον, vel τρυχωῖλον vocant.

puto c^o finuosius atque sollertius si quis nunc adesset stoicorum. Nosti enim, credo, verbum illud vetus & pervulgatum : *δ αμαδυσεν ποτ εἶμι, ὃ σα-
νισεν δ αἶμα*. Atque hinc exorsus de dolore atque de gemitu stoici agro-
tantis ita differuit. Natura, inquit, omnium rerum, quæ nos genuit,
induit nobis inolevitque in ipsis statim principiis, quibus nati sumus, 5
amorem nostri & caritatem : ita prorsus, ut nihil quicquam esset carius
penfiusque nobis, quam nosmetipsi. Atque hoc esse fundamentum rata
est conservandæ hominum perpetuitatis, si unusquisque nostrum, simul
atque editus in lucem foret, harum prius rerum sensum affectionemque
caperet, quæ a veteribus philosophis *τὰ ἀφύτα καὶ εὐόν* appellata sunt ; 10
ut omnibus scilicet corporis sui commodis gauderet, ab incommodis om-
nibus abhorreret. Postea per incrementa ætatis exorta e seminibus suis
ratio est & ^h utendi consilii reputatio, & honestatis utilitatisque veræ con-
templatio subtiliorque exploratio commodorumque delectus : atque ita
p^{te} ceteris omnibus enituit & præfulsit decori & honesti dignitas ; ac, 15
si ei retinendæ obtinendæve incommodum extrinsecus aliquod obstaret,
contemptum est. Neque aliud esse vere & simpliciter bonum nisi honestum,
aliud quicquam malum nisi quod turpe esset, existimatum est. Reliqua
omnia, quæ in medio forent ac neque honesta essent neque turpia, ne-
que bona esse neque mala decretum est. ¹⁶ Productiones tamen & relatio-
nes suis quæque momentis distinctæ diviseque sunt, quæ *γενεαλογία* &

INTERPRETATIO.

c longiore verborum circuitu, d indoctius
quodammodo loquere & clarius dic
cin nobis indidit & infixit ab ipso na-
tivitatis initio amorem nostri. f pre-

tiosius. g prima secundum naturam.
h & afirmatio consiliorum quibus uti
possumus. i Sunt tamen inter ipsas res in-
differentes aliqua præferenda, aliqua

NOTÆ.

γ Ἀφύ.] Hoc vocabulum supervaca-
neum ac prope ineptum putat H. Ste-
phanus, possim enim apud alios scripto-
res Græcos & Aristophanem in Ranis
omitteretur.

πῶς δ μαδάται ;

Ἀφύτασεν ποτ εἶμι καὶ σαφισεν.

6. Productiones & relationes.] Stoici
quorum hic opinionem explicat Taurus,
præter bonum quod in honestate &
malum quod in turpitudine reponebant,
admiscere etiam ea quæ Græci ἀδιάφορα,
indifferentia vocat Tullius, quæ neque
bona neque mala essent. Id cuius vul-
go notum : sed aliquanto reconditius
est quod tradit Laetius in Zenone, ex
rebus indifferentibus alias aliis potiores
existimasse ; quæ haberent aliquam di-
gnitatem appellasse *προηγμένα*, contra
ἀποπροηγμένα quæ rejicienda essent. At
quorum ea vocat Gellius *productiones*
& *relationes* sive *rejectiones* ; quæ lectio

videretur præferenda. Autorem nostrum
admodum probabile est respexisse ad il-
lum Tullii locum lib. III. de Finib. ubi
quid sit *προηγμένα* & *ἀποπροηγμένα* sic
evoluit. Sed non alienum est, quo fa-
cilis vis verbi intelligatur, rationem hu-
jus verbi faciendi Zenonis exponere. Ut
enim, inquit, nemo dicat in regia regem
ipsum quasi productum esse ad dignita-
tem (id enim est *προηγμένα*) sed eos quæ
in aliquo honore sint, quorum ordo pro-
xime accedit, ut secundum sit ad regium
principatum : sic in vita non ea, qua
primario loco sunt, sed ea qua secundum
locum obtinent, *προηγμένα*, id est produ-
cta nominantur. Quæ vel ita appellemus
(id erit verbum ex verbo) vel promotæ
& remotæ, vel, ut jamdudum diximus,
præpositæ vel præcipuæ, & illa rejectæ.
Re enim intellecta, in verborum usu fa-
ciles esse debemus.

T t ij

tra naturam, * monstri vicem, nititur, ultraque modum ejus ^p egreditur, aut stupore animi aut immanitate aut quadam misera & necessaria in perpetuendis doloribus exercitatione: qualem fuisse accepimus ferum quendam, in ludo Cæsaris gladiatorem: qui, cum vulnera ejus a medicis exciscebantur, ridere solitus fuit. Sed ea vera & proba fortitudo est, quam majores nostri scientiam esse dixerunt rerum tolerandarum & non tolerandarum, per quod apparet esse quædam intolerabilia, quibus fortes viri aut obeundis abhorreant aut sustinendis. Cum hæc Taurus dixisset, videreturque in eandem rem plura etiam dicturus: perventum est ad relicula & conscendimus.

INTERPRETATIO.

o instar monstri. p excedit.

CAPUT VI.

De enigmate.

Quæ Græci dicunt ¹ ænigmata, hoc genus quidam e nostris veteribus scirpos appellaverunt: quale est quod nuper invenimus perhercle antiquum, perque lepidum, tribus versibus ² senariis compositum ænigma: quod reliquimus ^b inenarratum, ^c ut legentium conjecturas inquirendo acueremus. Versus tres hi sunt.

^d Semel minusne, an bis minus non sat scio,
An utrumque eorum: ut quondam audiui dicier,
Jovi ipsi regi noluit concedere.

INTERPRETATIO.

a Iambicis sex pedes habentibus. b sine explanatione. c ut lectores impelleremus ad divinandum. d non clare scio utrum sit semel minus, an bis minus, an sit utrumque semel & bis minus: quemadmodum olim audiui dictum, noluit concedere ipsi Jovi.

NOTA.

1. *Ænigmata.*] Ænigma est dictum allegoricum, ambagibus involutum, quod divinationem potius exigit quam interpretationem. Nomen habet *ἀνδρῶν ἀμύνειν* obscuræ loqui. *αἶνος* enim est oratio obscura. Dicitur quoque scirpus, qui licet proprie juncus sit, significat tamen præterea id quod ex juncis contextum est & vinciendo implicatum. Adde quod scirpus, ut & griphus, sit nassa sive rete piscatorium, unde id nominum genus transfertur ad id quod intricatis argutiis ingenia solet exercere.

2. *Semel minusne, &c.*] Hoc enigmate describitur *Terminus*. Quæ dictio

semel & bis minus sive terminus, est: qui deus locum Jovi cedere noluit, ut refert Ovidius lib. II. Falto.

*Quid nova cum fierent Capitolia?
nempe deorum*

*Cuncta Jovi cessit turba, locumque
dedit.*

*Terminus, ut veteres memorant,
inventus in ads*

*Restitit, & magno cum Iove templa
tenet.*

Dubitat ergo hic autor ænigmatis semel minus, an bis minus, an terminus fuerit qui Jovi ipsi noluit concedere, *Mossanus*.

Hoc qui nōlet diutius apud sese quærere, inveniet quid sit in M. Varro-
nis de sermone Latino ad Marcellum libro secundo.

CAPUT VII.

*Quam ob causam Cn. Dolabella proconsul rem mulierem veneficii
consistentemque ad Areopagitas rejecerit.*

- 8 **A**D Cn. Dolabellam proconsulari imperio provinciam Asiam ob-
nentem deducta mulier Smyrnæa est. Eadem mulier virum & filium
eodem tempore venenis clam datis ^a vita interfecerat : atque id fecisse se
confitebatur ; dicebatque habuisse se faciendi causam. Quoniam idem illi
maritus & filius alterum filium mulieris ex viro priore genitum adoles-
10 centem optimum & innocentissimum exceptum insidiis occidissent. Idque
ita esse factum controversia non erat : Dolabella retulit ad consilium.
Nemo quisquam ex consilio sententiam ferre in causa tam ancipiti au-
debat : quod & confessum veneficium , quo maritus & filius necati fo-
rent , ^b non admittendum impœnitum videbatur ; & ^c digna tamen pœna
15 in homines sceleratos vindicatum fuisset. Dolabella eam rem Athenas ad
^d Areopagitas , ut ad iudices graviores ^e exercitationesque , rejecit. Areo-
pagitæ cognita causa accusatorem mulieris & ipsam quæ acculabatur cen-
tesimo anno adesse iusserunt : sic neque absolutum mulieris veneficium
est , quod per leges non lituit ; neque nocens damnata pœnitæque , quæ
20 , digna venia fuit. Scripta hæc historia est in libro Valerii Maximi facto-

INTERPRETATIO.

^a E vivis sustulerat. ^b non relinquen- ^c tiosis dignum supplicium esset repensum.
dum impunitum. ^c hominibus flagi- ^d longo usu peritiores.

NOTÆ.

1. Cn. Dolabellam.] Hic consulatum
inquit anno U. C. IſcLxxiii. ante Chri-
stum Lxxxi. Eandem historiam ascripsit
Valerius Maximus P. Cornelio Dolabel-
læ, quod meo dū esse crediderim. Cum
enim is consul fuerit renunciatus anno
U. C. cccclxxi. longe ante vita fun-
ctus est quam Romani sibi subiecissent
Asiam, adeoque in ea provincia impe-
rium proconsulare quisquam obiret.
Compertum enim est omnibus Roma-
nos in Asiam nihil juris habuisse, nisi
post victum a Scipione Asiatico Antio-
chum Magnum, cujus clades incidit in
annum U. C. Iſclxiv.

2. Areopagitas.] Areopagitæ iudices
integritate, ac severitate insignes, ita di-
cti sunt quod jus redderent in colle

Martis, qui nomen habuit ex eo quod
Mars de cæde Halirrhottii filii Neptuni
primus ibi causam dixisset. Πάρος enim
Græcis est collis, & ἄρειος significat Mar-
tium. Antiquissima est eorum origo,
& juxta Eusebii chronicon ad annum
ante Christum Mvix referenda. Dis-
sentit cum nonnullis Tullius, utque
Areopagi autorem dicit Solonem qui
teste Laertio floruit xlv. Olympiade,
Areopagitarum initium astringit anno
ante Christum circiter Iſcxvi. Verum
hanc posteriorem sententiam refutat
Plutarchus in Solone.

3. Valerii Maximi.] Qui patricio ge-
nere ortus floruit imperante Tiberio,
librosque edidit uberiore quam par erat
Stilo, Januarius Nepotianus vir obscuri

rum & dictorum memorabilium octavo.

NOTA.

ominis, & Constantini temporibus & inculto sermone contexuit, quæ per-
suppar, ut ante biennium ostendit eru-
ditus interpres, Valerii epitomen rudi-
euntibus integris operibus superfuit.

CAPUT VIII.

a Reditiones in gratiam nobilium virorum memoratu dignæ.

P Africanus superior & Tib. Gracchus Tib. & C. Gracchorum pater,
rerum gestarum magnitudine & honorum atque vitæ dignitate il-
lustres viri dissenserunt sæpenumero de republica: & ea sive qua re
non amici fuerunt. ^b Ea simultas cum diu mansisset, & solemnī die Jovi
^c libaretur, atque ob id sacrificium senatus in Capitolio epularetur: fors
fuit ut apud eandem mensam duo illi junctim locarentur. Tum quasi diis
immortalibus arbitris in convivio Jovis optimi maximi dexteræ eorum
^d conducentibus, repente amicissimi facti: neque solum amicitia ince-
pta, sed affinitas simul instituta. Nam P. Scipio filiam virginem habens
jam ^e viro maturam ibi tunc eodem in loco despondit eam Tib. Graccho;
quem probaverat elegeratque ^f exploratissimo judicii tempore, dum ini-
micus est. ^g Æmilius quoque Lepidus & ^h Fulvius Flaccus, nobili genere
amplissimisque honoribus & summo loco in civitate præditi, & odio in-
ter sese gravi & similitate diutina conflictati sunt. Postea populus eos
simul censores facit: atque illi, ubi voce præconis renuntiati sunt, ibi-
dem in campo statim, ⁱ nondum dimissa concione, ultro uterque & pari
voluntate conjuncti complexique sunt: exque eo die & in ipsa censura &
postea jugi concordia fidissime amicissimeque vixerunt.

INTERPRETATIO.

^a Reconciliationes. ^b talis inimicitia. ^c care. ^d diu exerceverunt atrociam invicem
sacrificaretur. ^e conjungentibus. ^f odia & inimicitias. ^g nondum dilapso
bilem, ^h quo tempore potestas optime judi-
populi conventu.

NOTA.

1. P. Africanus superior.] Consul
quæ superioribus libris de Scipione Afri-
cano & Tib. Graccho diximus.

2. Libaretur.] Scilicet pro ritu sacri-
ficiorum vinum e vase degustabat sa-
cerdos, ac deinde ceteris degustandum
porrigebat. Tum illud vel in victimæ
frontem, vel si tunc solo adoleretur in
altaris ignem, vel si sacrificium inter
epulas fieret, in mensam invergere soli-
tus erat. Libare deducitur ἀπο τῆς λιβάνου

stillare, & quia in libatione degustaba-
tur vinum, significat etiam degustare.

3. Æmilius Lepidus.] Is Marcus præ-
nomine, consul fuit anno U. C. Ixxxii.
ante Christum ccxxxii. M. Poplicio col-
lega.

4. Fulvius Flaccus.] Q. Fulvius Flac-
cus & L. Cornelius consulatum gesse-
re anno U. C. Ixxvii. ante Christum
ccxxxvii.

CAPUT IX.

Qua dicantur vocabula ² ancipitia, & quod honoris quoque vocabulum ancipiti sententia fuerit.

⁵ **E**st plurifariam videre atque animadvertere in veteribus scriptis ple-
raque vocabula, quæ nunc in sermonibus vulgi unam certamque
rem demonstrent, ita fuisse media & communia, ut significare & capere
possent duas inter se res contrarias. Ex quibus quædam satis nota sunt,
ut *tempestas*, *valetudo*, *facinus*, ¹ *dolus*, *gratia*, *industria*. Hæc enim
fere jam volgarum est ancipitia esse & utroqueversus dici posse. *Pericu-
lum* etiam & ² *venenum* & *contagium* non, uti nunc dicuntur, pro malis
¹⁰ tandem dicta esse, multum exemplorum hujusmodi reperias. Sed *honorem*
quoque mediam vocem fuisse, & ita appellatum ut etiam *malus bonus*
diceretur & significaret *injuriam*, id profecto rarissimum est. ³ Quintus
autem Metellus Numidicus in oratione, quam de triumpho suo dixit,
his verbis usus est. *Qua in re quanto universi me unum ⁴ antistatui;*
¹⁵ *tanto vobis quam mihi majorem injuriam atque contumeliam facit, Quiri-
tes: & quanto probi injuriam facilius accipiunt quam alteri tradunt; tanto
ille vobis quam mihi ⁵ pejorem honorem habuit. Nam me injuriam ferre,
vos facere vult Quirites: ⁶ ut hic conquestio, istic vituperatio relinquatur.*
Honorem, inquit, *pejorem vobis habuit quam mihi.* Cujus verbi senten-
²⁰ tia est, quam ipse quoque supra dicit; *maior vos affecit injuria & con-
tumelia quam me.* Præter hujus autem verbi notionem adscribendam esse
hanc sententiam ex oratione Q. Metelli existimavi ut definiremus So-
cratis esse decretum,

ἢ κίμων ἢ τὸ ἀδικεῖν ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι.

INTERPRETATIO.

^a *Habentia duplicem eamque contra-
viam significationem. b* licet videre pluribus
modis. *c* in bonam vel in malam partem
d usurpavi posse. *e* superatis. *e* indigniorem

injuriam intulit vobis quam mihi. f ut mi-
hi quærela, vobis probum superfit.
g pejor esse injuriam facere quam pati.

NOTÆ.

¹ *Dolus.*] Dolus, autore Festo, ali-
quando bonam in partem ab antiquis
accipiebatur: unde & sine dolo malo
dictum est.

² *Venenum.*] Qui venenum dicit, ad-
jiceret debet utrum malum an bonum, in-
quit Caius de verborum significatione;

nam & medicamenta venena sunt, quia
eo nomine omne continetur quod adhi-
bitum, ejus naturam cui adhibetur est
mutat. Sic & φάρμακον apud Græcos vo-
cabulum est anceps.

³ Q. Metellus Numidicus.] Vide no-
tas in superiores libros.

CAPUT X.

Quod æditimus verbum Latinum sit.

Æ*ditimus* verbum Latinum est & vetus, ea forma dictum, qua *fit* *nitimus* & *legitimus*. Sed pro eo a plerisque nunc, *edituus*, dicitur nova & commentitia usurpatione, quasi a tuendis ædibus appellatus. Satis hoc esse potuit admonendi gratia dixisse, præter agrestes quosdam & indomitos cæteratos, qui nisi auctoritatibus adhibitis non comprimuntur: M. Varro, in libro secundo ad Marcellum de Latino sermone, *editumum* dici oportere censet magis quam *editumum*; quod alterum sit recenti novitate fictum, alterum antiqua origine incorruptum. ¹ *Læ* *vius* quoque, ut opinor, in Protefilaodamia *claustrumum* dixit, qui claustris januæ præfesset; eadem scilicet figura, qua *editumum* dici videbat qui ædibus præest. In Verrem M. Tullii in exemplaribus fidelissimis ita inveni scriptum. *Æditumini custodesque mature sentiunt.* In libris autem hoc vulgariis, *editui*, scriptum est. Pomponii fabula ² *Atellana* est, quæ ita inscripta est; *Æditumus*, in qua hic versus est.

Qui postquam tibi appareo atque editumor in templo tuo.

Titus autem Lucretius in carmine suo, pro *edituis*, *edituentes* appellat.

INTERPRETATIO.

^a Sufficeret id dixisse tantum ad monendum, nisi reperirentur rustici quidam & contumaces litigatores. ^b tibi ministro, & fungor munero editumus in templo tuo.

NOTÆ.

1. *Lævius*.] Fuit, ut videtur, tragicus | 2. *Atellana*.] De fabulis Atellanis supra jam egimus.

CAPUT XI.

Errare istos, qui spe & fiducia latendi peccent; cum latebra peccati perpetua nulla sit: & super ea re Peregrini philosophi sermo ex Sophocli poeta sententia.

Philosophum nomine ¹ *Peregrinum*, cui postea cognomentum *Proteus* factum est, virum gravem atque constantem vidimus, cum *Athe-*

NOTÆ.

1. *Peregrinum*.] Is oriundus Pario Hellepontæ urbe, quod in omnes formas se verteret merito dictus est *Proteus*. Patrem occidit, ac patria suppliciorum metu relicta ad Christianos quorum erat singularis in omnes charitas se aggregavit. Baptismo lustratus religioni Christianæ nomen dedit, ideoque in vincula conjectus est. Dimissus a Syriæ præfide auro gravis in patriam rediit. Tum ob nova scelera rejectus a Christianis, post varias peregrinationes, ut arte nova sibi pararet immortalitatem, Herculis exemplum secutus

- nis essemus, ^a deversantem in quodam tugurio extra urbem. Cumque ad eum frequenter ^b ventitarem: multa hercle dicere eum utiliter & honeste audivimus. In quibus id fuit, quod præcipuum auditum meminimus. Virum quidem sapientem non peccaturum esse dicebat, etiamsi peccasse eum dii atque homines ignoraturi forent. Non enim pœnæ aut infamiæ metu non esse peccandum, sed iusti honestique studio & officio: si qui tamen non essent tali ingenio vel disciplina præditi, uti se vi sua ac sponte facile a peccando tenerent; eos omnis tunc peccare proclivius existimabat, cum latere posse id peccatum putarent; impunitatemque ex ea latebra sperarent: at si sciant, inquit, homines nihil omnium rerum diutius posse celari; ^c suppressius pudentiusque peccabitur. Propterea versus istos Sophocli prudentissimi poetarum in ore esse habendos dicebat.

^d Πρὸς ταῦτα κρύπτει μανθὺν, ὅς ἀπαυδ' ὄρεται.

Κὼ πῦρ' ἀκούων πῦρ' ἀπαυδῶσι χροῖται.

- 15 Alius quidam veterum poetarum, cujus nomen mihi nunc memoriæ non est, veritatem Temporis filiam esse dixit.

INTERPRETATIO.

^a Commorantem. ^b veniremus. ^c majori lasombra ac verecundia.
^d Præterea nihil sege, quia omnia vi-

dens

& omnia audiens omnia revelat tempus.

NOTA.

in rogam ardentem sese immisit ac mi- | mortem fusc & eleganter persecutus est
sere deflagravit. Ejus mores, vitam ac | Lucianus.

CAPUT XII.

Faceta responsio M. Ciceronis ^a amolientis a se crimen manifesti mendacii.

- ^b Hæc quoque disciplina rhetorica est, callide & cum astu res criminosas citra periculum confiteri, ut si objectum sit turpe aliquid, quod negari non queat, responsione joculari eludas; & rem facias risu magis dignam quam crimine. Sicut fecisse Ciceronem scriptum est, cum id, quod inficiari non poterat, urbano facetoque dicto diluit. Nam cum emere vellet ^c in palatio domum, & pecuniam in præsens non haberet; a ^d P. Sulla, qui tum reus erat, mutuum ^e sestertium viciens tacite acce-

INTERPRETATIO.

^a Repellentis a se probrum. ^b hac quoque est ars rhetorica. ^c in palatino monte.

NOTA.

1. P. Sulla.] Is est quem Catilinaris hic agitur ad nostratem monetam re-
conjuracionis suspectum Cicero defendit vocata 87500. libras conficiet. Sin-
oratione pro P. Sulla. gula enim sestertia 43. libris & 15. assi-
2. Sestertium viciens.] Id est, vicies bus nostratibus æstimari debent, ut su-
centena sestertia: ea summa de qua pra jam observavimus.

pit: ea res tamen, priusquam emeret, ^a prodita est & in vulgus exivit: objectumque ei est quod pecuniam, domus emendæ causa, a reo accepisset: tum Cicero inopinata opprobrazione permotus accepisse se negavit: atque adeo, inquit, verum sit accepisse me pecuniam, si domum emero. Sed cum postea emisset; & hoc mendacium in senatu ei ab inimicis objiceretur: risit satis; atque inter ridendum ^e ἀκοντόντων, inquit, homines estis, cum ignoratis prudentis & cauti patris-familias'esse, quod emere velit, emtutum sese negare, propter competitores emtionis.

INTERPRETATIO.

^a detecta & divulgata est. e communi sensu destituti.

CAPUT XIII.

Intra kalendas cum dicitur, quid significet: utrum ante kalendas an kalendis an utrumque: atque inibi quid sit in oratione M. Tullii intra Oceanum & intra montem Taurum, & in quadam epistola intra modum.

CUM Romæ a consulibus iudex extra ordinem datus ^a pronuntiare intra kalendas iussus essem; Apollinarem Sulpicium doctum hominem percunctatus sum an his verbis, *intra kalendas*, ipsæ quoque kalendæ ^b tenerentur: dixique ei me videlicet datum, ^c kalendasque mihi proditas ut intra eum diem pronuntiarem. Cur, inquit, hoc me potius rogas, quam ex istis aliquem peritis studiosisque juris, quos adhibere in consilium iudicaturi soletis? Tum illi ego ita respondi. Si aut de vetere, inquam, jure, aut recepto, aut controverso & ambiguo, aut novo & constituto discendum esset; issem plane sciscitatum ad istos quos dicis: sed cum verborum Latinorum sententia, usus, ratio exploranda sit; ^d scævus profecto & cæcus animi forem, si, cum haberem tui copiam, issem magis ad alium quam ad te. Audi igitur, inquit, ^e de ratione verbi quid existimem. Sed eo tamen pacto, ut id facias, non quod ego de proprietate vocis disseruero, sed quod in ea re omnium plurimumve consensu observari cognoveris: non enim verborum tantum communium veræ atque propriæ significationes longiore usu mutantur; sed legum quoque ipsarum iussu consensu tacito oblitterantur. Tum deinde disseruit, me & plerisque aliis audientibus, in hunc ferme modum. Cum dies, inquit, ita præfinita est ut iudex intra kalendas pronuntiet; ^f occupavit jam hæc omnis opinio non esse dubium quin ante kalendas jure pronuntietur: & id tantum ambigi video quod tu quæris, an kalendis quoque

INTERPRETATIO.

^a Indicare. ^b comprehenderentur. ^c diem significatione hujus vocabuli quid sententiarum mihi prænuntiatur ut jurtiam. ^e jam omnes habent hoc præjudicium intra eum diem. ^d stolidum. ^e de cinum, non esse dubitandum.

Vu ij

- jure pronuntietur. Ipsum autem verbum sic proculdubio natum est, atque ita sese habet; ut, cum dicitur, *intra kalendas*, non alius accipi dies debeat quam solæ kalendæ. Nam tres istæ voces, *intra*, *citra*, *ultra*, quibus certi locorum fines demonstrantur, singularibus apud veteres syllabis appellabantur, *in*, *cis*, *uls*. Hæc deinde particulae quoniam parvo exiguoque sonitu obscurius promebantur; addita est tribus omnibus eadem syllaba: & quod dicebatur, *cis Tiberim*, & *uls Tiberim*, dici cœptum est, *citra Tiberim* & *ultra Tiberim*. Item quod erat, *in*, accedente eadem syllaba, *intra*, factum est: sunt ergo hæc omnia quasi contermina junctis inter se finibus coherentia; *intra oppidum*, *ultra oppidum*, *citra oppidum*. Ex quibus, *intra*, sicuti dixi, *in*, significat. Nam qui dicit, *intra oppidum*, *intra cubiculum*, *intra ferius*, non dicit aliud quam, *in oppido*, *in cubiculo*, *in feriis*. *Intra kalendas* igitur non ante kalendas est, sed *in kalendis*: id est, eo ipso die quo kalendæ sunt: itaque, secundum verbi ipsius rationem, qui jussus est *intra kalendas* pronuntiare, nisi kalendis pronuntiet, contra jussum vocis facit. Nam, si ante id fiat, non *intra* pronuntiat sed *citra*. Nescio quo autem pacto recepta volgo interpretatio est absurdissima, ut *intra kalendas* significare videatur etiam *citra kalendas*, vel *ante kalendas*. Nihil enim ferine interest.
- Atque insuper dubitatur an *ante kalendas* quoque pronuntiarī possit; quando neque ultra neque citra, sed, quod inter hæc medium est, *intra kalendas*, id est, kalendis pronuntiandum sit: sed nimirum consuetudo vicit: quæ cum omnium domina rerum, tum maxime verborum est. Ea omnia cum Apollinaris^g scite perquam atque enucleate disputavisset: tum ego hæc dixi; Cordi, inquam, mihi fuit, priusquam ad te irem, quæ-
rere explorareque quonam modo veteres nostri particula ista, qua de agitur, usi sint. Atque ita invenimus Tullium in tertia in Verrem scripsisse. *Est autem modo locus intra Oceanum jam nullus neque tam longinquus neque tam reconditus, quo non per hac tempora nostrorum hominum libido iniquitasque pervaserit. Intra oceanum*, dicit contra rationem tuam: non enim vult, opinor, dicere *in oceano*. Terras enim demonstrat omnis, quæ oceano ambiuntur, ad quas a nostris hominibus adiri potest, quæ sunt *citra oceanum*, non, *in oceano*: neque enim videri potest insulas significare nescio quas, quæ penitus esse intra æquora ipsa oceani dicuntur. Tunc Sulpicius Apollinaris^h renidens, Non mehercle inargute, inquit, nec incallide opposuisti hoc Tullianum; sed Cicero *intra oceanum*; non, ut tu interpretare, *citra oceanum* dixit. Quid enim potest dici *citra oceanum* esse, cum undique oceanusⁱ circumscribat omnis terras & ambiat? Nam *citra* quod est, id *extra* est. Qui autem potest *intra* esse dici quod *extra* est? Sed si ex una tantum parte orbis oceanus foret; *citra oceanum* esse dici posset vel *ante oceanum*. Cum vero omnis terras^k omnifariam & undiqueversum circumfluat; nihil *citra*

INTERPRETATIO.

g eleganter & clare dixisset. h aliquando que imperite objecisti hunc locum Cicero-
tulūm videns dixit, profecto non inepte ne-
qu. i circumcingat. k ex omni parte.

eum est; sed undarum illius ambitu terris omnibus convallatis, in medio ejus sunt omnia, quæ intra oras ejus inclusa sunt: sicuti hercle sol non citra cælum vertitur, sed in cælo & intra cælum. Hæc tunc Apollinaris scite acuteque dicere visus est; sed postea in libro M. Tullii epistolarum ad Ser. Sulpicium sic dictum esse invenimus, *intra modum*, ut *intra kalendas* dicunt qui dicere, *citra kalendas*, volunt. Verba hæc Cicero-
 nis sunt, quæ apposui. *Sed tamen quoniam¹ effugi ejus offensionem, qui fortasse arbitraretur me hanc rem publicam non putare, si perpetuo tacerem: ² modice hoc faciam aut etiam intra modum, ut & illius voluntati & meis studiis serviam.* *Modice*, dixerat, id est, cum modo æquo & pari: deinde, quasi hoc displiceret & corrigere id vellet, addit; *aut etiam intra modum*. Per quod ostendit minus sese id facturum esse, quam quod fieri modice videretur: id est, non ad ipsum modum, sed retro paululum & citra modum. In oratione etiam, quam pro P. Sestio scripsit, *intra montem Taurum*, sic dicit, ut non significet *in monte Tauro*, sed *usque ad montem Taurum cum ipso monte*. Verba sunt hæc ipsius M. Tullii, ex ea, quam dixi, oratione. *Antiochum Magnum illum majores nostri magna belli contentione terra marique superatum intra montem Taurum regnare jusserunt: Asiam, ³ qua illum multarunt, Attalo, ut is in ea regnaret, condonarunt.* *Intra montem*, inquit, *Taurum regnare jusserunt*. Quod non proinde est, ut, *intra cubiculum*, dicimus: nisi videri potest id esse, *intra montem*, quod est, *intra regiones* quæ Tauri montis objectu separantur. Nam sicuti qui *intra cubiculum* est, is non in cubuli parietibus, sed intra parietes est quibus cubiculum includitur, qui tamen ipsi quoque parietes in cubiculo sunt: ita, qui regnat intra montem Taurum, non solum in monte Tauro regnat, sed in his etiam regionibus quæ Tauro monte clauduntur. Num igitur secundum istam verborum M. Tullii similitudinem, qui jubetur *intra kalendas* pronuntiare, is & *ante kalendas*, & *ipsis kalendis* jure pronuntiare potest? Neque id sit quasi privilegio quodam infiræ consuetudinis, sed certa orationis ob-

INTERPRETATIO.

declinavi odium illius qui forsitan crederet, &c. in moderate: n. quam ipsi pri- *puerunt in poenam belli pro Annibale gesti. o. significacionis vocem.*

NOTÆ.

1. *Antiochum Magnum.*] Vide quæ superioribus libris dicta sunt.

2. *Montem Taurum.*] Taurus mons in Asia totius orbis maximus. Pro gentium ac linguarum varietate plurimis nominibus appellatur. In Cilicia Taurus est, Amanus in Syria, in Armenia Niphates, Choarras in Media, in Perside Parchoarras, Paropamisus in Bactriana, in Scythia Emodus atque Circius dicitur: pars vero quæ cæteris eminet a Scythis Graucasus, id est, nive candidus, a

Græcis Caucasus nominatur. Hæc si non sufficiant, plura reperies apud Solinum, Plinium, Strabonem, maximeque Ptolemæum.

3. *Attalo.*] Attalus rex Pergami, cujus opes immensæ in proverbium abi-
 ere, belli societatem cum Romanis ad-
 versus Antiochum iniit anno U. C. 101xiv. hujus filius moriens populum Romanum hæredem instituit an. U. C. 100xxi. ante Christum cxxxiii.

servatione : quoniam omne tempus, quod kalendarum die includitur, intra kalendas esse recte dicitur.

CAPUT XIV.

Saltem particula quam vim habeat & quam originem.

- S**altem particula quam haberet ^a principem significationem, quaque
 5 Svocis istius origo esset, quærebamus. Ita enim primitus factam esse apparet, ut non videatur, sicuti quædam supplementa orationis, ^b tenere & incondite assumpta. Atque erat qui diceret legisse se in grammaticis commentariis P. Nigidii, *saltem* ex eodictum, quod esset, si aliter : idque ipsum dici solitum per defectionem : nam plenam esse sententiam, *si aliter non potest*. Sed id nos in istis commentariis Nigidii, cum eos non,
 10 opinor, incuriose legissemus, nusquam invenimus. Videntur autem verba ista, *si aliter non potest*, a significatione quidem voculæ hujus, de qua quærimus, non aberrare. Sed tot verba tamen ^c in paucissimas literas cludere improbe cujusdam subtilitatis est. Fuit etiam qui diceret, homo in
 15 libris atque literis assiduus, *saltem*, sibi dictum videri ^d litera media ^e extrita. *Salutem* enim ante dictum, quod nos *saltem* diceremus. Nam cum alia quædam petita & non impetrata sunt ; tum solemus, inquit, quasi extremum aliquid petitori, quod negari minime debeat, dicere ; *hoc saltem fieri aut dari oportere* ; tamquam salutem postremo petentes, quam
 20 impetrari certe & obtineri sit æquissimum. Sed hoc itidem non illepide quidem fictum, nimis tamen esse videtur commenticium. Censuimus igitur amplius quærendum.

INTERPRETATIO.

^a Primariam. ^b sine ratione & elegantia. ^c referre ad paucissimas literas. ^d sublatam.

CAPUT XV.

Quod Sisenna in libris historiarum adverbis hujusmodi sæpenumero usus est, celatim, vellicatim, saltuatim.

- C**um leſtitaremus hiftoriam Sifenne affidue; hujusmodi figuræ ad-
 25 verbia in oratione ejus animadvertimus ; ^a cuiusmodi sunt hæc, *curſim*, *properatim*, ^b *celatim*, ^c *vellicatim*, *ſaltuatim*. Ex quibus duo pri-

INTERPRETATIO.

^a Qualia sunt ista. ^b occulſe.

NOTA.

1. *Vellicatim*.] Quidam legunt *vel-* 12. Significat autem per saltus & in-
llicitatim deductum vocabulum a *veliti-* tervalla, quod ejusmodi milites po-
 bus, qui milites sunt levioris armatu- gnando interdum saltarent.

na, quia sunt notiora, exemplis non indigebant. Reliqua in historiarum sexto sic scripta sunt. *Quam maxime celatim poterat in insidiis suos disponit.* Item alio in loco: *Nos una astate in Asia & Gracia literis gestis idcirco continentia mandavimus, ne vellicatim aut saltuatim scribendo lectorum animos impediremus.*

INTERPRETATIO.

c ideo scripsimus serie continua, ne casim aut interrupte scribendo fatigaremus animos legentium.

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS.

LIBER TERTIUSDECIMUS.

CAPUT I.

Inquisitio verborum istorum M. Tullii curiosior, qua fuit in primo Antonianarum libro; Multa autem impendere videntur præter naturam etiam præterque fatum: tractatumque an idem duo ista significant; fatum, atque, natura, an diversum.

CICERO in primo ^a Antonianarum ita scriptum reliquit. 10

^b Hunc igitur ut sequerer properavi, quem presentes non sunt secuti: non ut proficerem aliquid. Neque enim sperabam id, nec prestare poteram. Sed ut ^c si quid mihi humanitus accidisset (multa autem impendere videntur ^d præter naturam etiam præterque fatum).

INTERPRETATIO.

^a Philippicarum orationum. ^b ergo se, contigisset humano more, nam plurima linavi ut sequerer eum, quem non sunt videbantur imminere vel contra natum qui hic adsunt. ^c si aliquid mihi ram & ipsum fatum.

NOTA.

1. *Præter naturam & fatum*] Illa vel naufragio vel alio casu pereat. Illa præter naturam præterque fatum, quæ nec a principiis naturæ intrinsecis nec a causis externis agendi necessitate constrictis, sed ab hominis libertate dependet, ut cum quis sibi mortem consciscit, vel alterius scelere occiditur. *Abramum.*

hujus diei vocem testem reipublica relinquerem mea perpetua erga se valantatis. Præter naturam, inquit, præterque fatum. An utrumque idem valere voluerit, fatum atque naturam & duas res καὶ εἰς ἀποκρίναν posuerit, an vero diviserit separavitque, ut alios casus natura ferre videatur alios fatum, considerandum equidem puto: atque id maxime requirendum, qua ratione dixerit accidere multa humanitus posse præter fatum: quando sic ratio & ordo & insuperabilis quædam necessitas fati constituitur; ut omnia intra fatum claudenda sint, nisi illud sane Homeri secutus est;

8 Μὴ δὲ ὑπὲρ φύσιν θάνατον αἰδῶ ἀποκρίναν.

Nihil autem dubium est quin violentam & inopinatam mortem significaverit: quæ quidem potest recte videri accidere præter naturam. Sed cur id quoque genus mortis extra fatum posuerit, neque operis hujus est explorare neque temporis. Illud tamen non prætermittendum est, quod Virgilius quoque idipsum quod Cicero de fato opinatus est, cum hoc in quarto libro dixit de ¹Elisa, ²quæ mortem per vim posita est;

³ Nam quia nec fato, merita nec morte peribis.

Tamquam in faciendo sine vitæ quæ violenta sunt non videantur e fato venire. Demosthenis autem viri prudentia pari atque facundia præditi, verba idem fere significantia de natura atque fato M. Cicero secutus videtur. Ita enim scriptum est in oratione illa egregia, cui titulus est, ⁴ ὑπὲρ σφάρον. ⁵ Ο μὲν τοῖς γενέσθαι μῆρον καὶ ἄλλῳ τοῖς αἵματι μῆρος δὲ τὸν αὐτομάτου θάνατον αἰμαίνῃ. ἔστι δὲ τῇ παρὰ τὸν αἵματι μὲν τούτω

INTERPRETATIO.

¹ significare. e pronno subiecto. f ut omnia debeant pendere ex fato.

² ne etiam præter fatum domum Plutoni ingrediariis.

³ h qua sibi necem violentam attulit. i de

corona. k nam qui parentibus tantum natum se credit, fatalem & naturalem mortem expectat. Qui vero etiam patria, ne illam videat servientem, mori vult.

NOTÆ.

1. *Elisa.*] Beli Phœnicum regis filia, a virilibus factis Dido, id est, virago dicta est. Cum enim ut eam uxorem duceret Iarbas rex Libyæ Carthagini bellum inferret, & a civibus suis adigeretur ad connubium; hæc prioris mariti manes cum placare simularet, in ardentem rogam se præcipitem immisit. Quod autem de Didonis morte refert Virgilius, id inter poetica figmenta numerandum, præterquam quod enim repugnat historia, constat ex annalibus Didonem non nisi trecentis prope annis post Ænean vixisse.

2. *Nam quia nec fato.*] Sensus est. Dido non occumbebat fato, id est, ea morte quæ naturalis esset, nec merita

morte, sive quam propter flagitia meruisset.

4. *Υπὲρ σφάρον.*] Olymp. cx. an. 111. ante Christum cccxxxviii. postquam ad instaurandos Athenarum muros pecuniam de suo Demosthenes contulisset, insumptis, ut refert Photius, centum minis, ipsumque opus esset egregie perfectum, ab Atheniensibus decreta est ipsi aurea corona. Qua ne donaretur intercessit invidus Æschines. Tum vero hanc *ὑπὲρ σφάρον*, sive *πρὸ σφάρον*, id est, de corona Demosthenes habuit orationem, quæ Dionysio Halicarnassæo criticorum principi omnium præstantissima merito visa est.

ἐπὶ δὲ τὴν δουλεύουσαν, ἀποδεδίχαίην ἐδουλήσει. Quod Cicero fatum atque naturam videtur dixisse, id multo ante Demosthenes ¹ τὴν παρεφμενίαν ἢ τὸν αὐτόματον θάνατον appellavit. Αὐτόματος enim θάνατος, quasi naturalis & fatalis, nulla extrinsecus vi coactus venit.

INTERPRETATIO.

¹ *fatalem & naturalem mortem.*

CAPUT II.

Super poetarum Pacuvii & Accii colloquio familiari in oppido Tarentino.

Quibus otium & studium fuit vitas atque ætates doctorum hominum quærere ac memoriæ tradere, de ¹M. Pacuvio & ²L. Accio tragicis poetis historiam scripserunt hujuscemodi. Cum Pacuvius, inquit, grandi jam ætate & morbo corporis diutino affectus, ³Tarentum ex urbe Roma ^a concessisset: Accius tunc haud parvo junior proficiscens in Asiam cum in oppidum venisset, devertit ad Pacuvium: comiterque invitatus, plusculisque ab eo diebus retentus, tragœdiam suam, cui *Atrens* nomen est, desideranti legit. Tum Pacuvium dixisse aiunt sonora quidem esse, quæ scripsisset, & grandia; sed videri ea tamen sibi duriora paulum & acerbiora. Ita est, inquit Accius, uti dicis. Neque id sane me pœnitet. Meliora enim fore spero quæ deinceps scribam. Nam quod in pomis est; itidem, inquit, esse aiunt in ingeniis: quæ dura & acerba nascuntur, post sunt mitia & jucunda. Sed quæ gignuntur statim ^bvieta & mollia, atque in principio sunt ^cuvida; non matura mox fiunt, sed putria. Relinquendum igitur visum est in ingenio quod ^ddies atque ætas mitificet.

INTERPRETATIO.

^a *Se recepisset.* ^b *languida.* ^c *humida.* ^d *quod diuturnitas temporis emolliat.*

NOTÆ.

1. <i>M. Pacuvio.</i>] Consule quæ prius explicuimus lib. I. cap. XXIV.	ruit an. U. C. ICCCXIV. ante Christum CXL.
2. <i>L. Accio.</i>] Accius tragicædiarum scriptor insignis, Hieronymo teste, flo-	3. <i>Tarentum.</i>] Urbs celeberrima in ea parte Italix quæ magna Græcia dicitur: vicino sinui nomen dedit.

CAPUT III.

An vocabula hac necessitudo & necessitas differenti significatione sint.

Risu prorsus atque ludo res digna est, cum plerique grammaticorum asseverant *necessitudinem* & *necessitatem* ^amutare longe, longeque

INTERPRETATIO.

^a *Habere diversam significationem.*

differre: ideo quod *necessitas* sit vis quæpiam premens & cogens; *necessitudo* autem dicatur jus quoddam & vinculum religiosæ conjunctionis; idque unum solitarium significet. Sicut autem nihil quicquam interest *suavitu* dicas an *suavitas*, *sanctitudo* an *sanctitas*, *acerbitudo* an *acerbitas*, *acritudo*, an, quod Accius in ^b Neoptolemo scripsit, *acritas*: ita nihil rationis dici potest, qui *necessitudo* & *necessitas* separentur. Itaque in libris veterum vulgo reperias *necessitudinem* dici, pro eo quod necessum est. Sed *necessitas* sane pro jure officioque observantiæ affinitatisque infrequens est: quamquam, qui ob hoc ipsum jus affinitatis familiaritatisque conjuncti sunt, *necessarii* dicuntur. Reperi tamen in oratione C. Cæsaris, ^c qua Plautiam rogationem suavit, *necessitatem* dictam pro *necessitudine*, id est, jure affinitatis. Verba hæc sunt. *Equidem mihi videor pro nostra necessitate non labore, non opera, non industria defuisse.* Hoc ego scripsi de utriusque vocabuli indifferentia, admonitus forte verbi istius, cum legerem Sempronii Asellionis veteris scriptoris quartum ex historia librum: In quo de P. Africano Pauli filio ita scriptum est. *Nam ^d se patrem suum audisse dicere L. Emilium Paulum, nimis bonum imperatorem signis collatis non decertare, nisi summa necessitudo aut summa ei occasio data esset.*

INTERPRETATIO.

b tragoedia quæ inscribitur Neoptolemus. c qua auctor fuit Plautia legis ferendæ dicebat.

NOTA.

1. *Plautiam rogationem.*] Cum ferenda lex erat, rogabatur conceptis verbis populus. *Velitis, jubentis Quirites ut hoc vel illud fiat.* Unde sæpe rogatio, lex & plebiscitum eadem notione usurpantur. Plautia rogatio lex fuit a Plautio Tribu-

no plebis lata, quam cum suavisset Cæsar, teste Suetonio effecit, ut qui in civili discordia Lepidi partes fuerant secuti, in patriam impune reverti possent.

CAPUT IV.

20 *Olympiadis Alexandri matris comis ac prudens ad filium Alexandrum rescriptio.*

25 **I**N plerisque monumentis rerum ab ¹ Alexandro gestarum, & paulo ante in libro M. Varronis, qui inscriptus est *Orestes vel de insania*; Olympiadem Philippi uxorem festivissime rescripsisse legimus Alexandro filio. Nam cum is ad matrem ita scripsisset. **REX. ALEXANDER. IOVIS. HAMMONIS. FILIUS. OLYMPIADI. MATRI. SALUTEM. DICIT.** Olympias ei rescripsit ad hanc sententiam. ^a Amabo, inquit, mi

INTERPRETATIO.

^a *Rogo te.*

NOTA.

1. *Alexandro.*] De Alexandro, Philippo, Jove Ammone &c. superius abunde diximus.

fili quiescas: neque deferas me neque criminare adversum Junonem. Malum mihi prorsum illa magnum dabit, cum tu me literis tuis pellicem illi esse confiteris. Ea mulieris scitæ atque prudentis erga ferocem filium comitas sensim & comiter admonuisse eum visa est; deponendam esse opinionem vanam, quam ille ingentibus victoriis, & adulantium blandimentis & rebus supra fidem prosperis ^b imbiberat, genitum esse sese de Jove.

INTERPRETATIO.

^b conceperat.

CAPUT V.

De Aristotele, Theophrasto & Menedemo philosophis, ^a deque eleganti verecundia Aristotelis successorem diatriba sua eligentis.

Aristoteles philosophus annos jam fere natus duo & sexaginta, corpore ægro ^b affectoque, ac spe vitæ tenui fuit. Tunc omnis ejus sectatorum cohors ad eum accedit, orantes obsecrantesque ut ipse deligeret loci sui & magisterii successorem; ^c quo, post summum ejus diem, proinde ut ipso uterentur ad studia doctrinarum complenda excolendaque, quibus ab eo imbuti fuissent. Erant tunc in ejus ludo boni multi, ¹ sed præcipui duo Theophrastus & ² Menedemus. Ingenio hi atque doctrinis ceteros præstabant. Alter ex insula Lesbo fuit, Menedemus autem Rhodo. Aristoteles respondit facturum esse quod vellent, cum id sibi foret tempestivum. Postea brevi tempore cum idem illi, qui de magistro destinando petierant, præsentessent: vinum ait, quod tum biberet, ^d non esse id ex valetudine sua sed insalubre esse atque asperum; ac propterea quæri debere ^e exoticum vel Rhodium aliquod vel Lesbium. Id sibi utrumque ut curarent, petivit; usurumque eo dixit, quod sese magis juvisset. Eunt: curant: inveniunt: adferunt. Tum Aristoteles Rhodium petiit: degustat. Firmum, inquit, hercle vinum & jucundum. Petiit mox Lesbium. Quo item degustato. Utrumque, inquit, ^f oppido bonum, sed ^g ἡδίστον ὁ Διόσιτος. Id ubi dixit: nemini fuit dubium, quin lepide simul & verecunde successorem illa voce sibi, non vinum delegisset. Is erat e Lesbo Theophrastus, suavitate homo insigni linguæ pa-

INTERPRETATIO.

^a De insigni modestia Aristotelis eligentis successorem magisterii sui. ^b morbo. ^c quem post ejus mortem tanquam alterum Aristotelem audirent. ^d nihil conferre ad sanitatem suam recuperandam. ^e peregrinum. ^f maxime bonum. ^g suavius Lesbium.

NOTA:

¹. Menedemus.] Contendunt hac in voce nonnulli mendum irrepsisse, ac pro Menedemo censent Eudemum esse subiciendum, licet omnia exemplaria repugnent. His ego fortasse assentirer, si Eudemum illum probarent esse Rhodium.

riter atque vitæ. Itaque non diu post Aristotele vita defuncto, ad Theophrastum omnes concesserunt.

CAPUT VI.

^a Quid veteres Latini dixerunt quas Græci *αἰσθηδίας* appellant; & idem quod vocabulum barbarismi non usurpaverint neque Romani antiquiores neque Attici.

QUAS Græci *αἰσθηδίας* dicunt, eas veteres docti tum notas vocum tum moderamenta tum accentuunculas tum vocationes appellabant. Quod nunc autem barbare quem loqui dicimus, id vitium sermonis non barbarum esse sed rusticum, & cum eo vitio loquentes rustice loqui dixitabant. P. Nigidius in commentariis grammaticis, *Rusticus fit sermo*, inquit, ^b si *adspires perperam*. Itaque id vocabulum, quod dicitur vulgo ^a barbarismus, qui ante divi Augusti ætatem pure atque integre locuti sunt an dixerint, nondum equidem inveni.

INTERPRETATIO.

^a Quomodo antiqui Latini appellarunt id quod Græci vocant *αἰσθηδίας*. ^b si daviore sono verbum efferas.

NOTÆ.

1. Neque Attici.] Mirum cur hæc postrema verba præferat titulus capitis, in quo simile nihil deprehendas. Præterea, ut notat H. Stephanus, cum <i>βαρβαρίζειν</i> dixerint antiquiores Attici, sicut <i>ἀπικρίζειν</i>, <i>λακωνίζειν</i>, vix dubium esse potest, quin <i>βαρβαρισμός</i> perinde fuerit in	usu atque <i>ἀπικρισμός</i> & <i>λακωνισμός</i>. 2. Barbarismus.] Definitur a Quintiliano vitium quod fit in singulis verbis, ut si quis Afrum aut Hispanum orationi Latinæ nomen inferat: item si quis in verbo literam vel syllabam adjiciat, mutet, detrahat.

CAPUT VII.

Diversum de natura leonum dixisse Homerum in carminibus & Herodotum in historiis.

15

LÆNAS inter omnem vitam semel parere, eoque uno partu nunquam ledere plures quam unum, Herodotus in tertia historia scriptum reliquit. Verba ex eo libro hæc sunt: ^a *ἡ δὲ δὴ λέαινα, ἓν ἰσχυρότατον καὶ δευσοτάτον, ἀπὸ ἐν τῷ βίῳ πεπτεῖ ἐν πεπτοῦσιν ὅσον τε καὶ τῶν τῶν μύτης.*
 20 Homerus autem leones (sic enim fœminas quoque virili genere appellat quod grammatici ^b *ἐπικρίνον* vocant) pluris gignere atque educare catu-

INTERPRETATIO.

^a *Teana* cum sit fortissimum, & *an* num catulum: *pariens enim emittit dactylissimum animal, semel in vita parit cum fœtu matricem.*

NOTÆ.

1. *Επικρίνον*.] Epicœnum genus a grammaticis illud dicitur quod sub uno

los dicit. Versus, quibus hoc aperte demonstrat, hi sunt.

ἢ Εἰς αὐτὸς ὅς τις τὴν λέαν σελὶ εἰσι τέλειται,
Ὡς ῥά τε νήπι' ἄρρητι συναντήσονται ἐν ὕλῃ
Αἰδώς ἐπακτῆς.

Item alio in loco idem significat:

ἢ Πυκνὰ μάλα συνέρχονται ὥσπερ λῆς ἡνῶνι·
Ὡς ῥά θ' ὑπὸ σκύμνους ἐλαφροκόλλῃ ἀπασιν αἰὲρ
Τλῆς ἐκ πυκνῆς.

Ea nos dissensio atque diversitas cum agigaret inclutissimi poetarum & historicorum nobilissimi: placuit libros Aristotelis philosophi inspicere, quos de animalibus exquisitissime composuit. In quibus, quod super ista re scriptum invenimus, cum ipsius Aristotelis verbis, in his commentariis scribemus. Verba Aristotelis hæc sunt ex libro de historia animalium sexto.

ἢ Λέαν δ' ὅτι μὲν ὄρνυς ἐπαδὺς· καὶ ἐστὶν ἐπαδωρητῶν, εἰρηται σφραγισμένη. ὄρνυς δ' καὶ πικτὶς ἢ πᾶσαν ὥραν, καὶ ἐν ἑαυτῇ μείνεται τὸν ἐνιαυτὸν. πικτὶς μὲν οὐκ ἐν ἑαυτῇ μένει δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δύο· τὰ μὲν τοὶ πλείους ἔξ. πικτὶς δ' ἐνίοτε καὶ ἐν. ὅς δ' ἀρχαῖς μύθος σελὶ τῷ ἐκβάλλει τὰς ὑστέρας πικτῆτα, ἀπεφῶδες ἐστὶν συνετίθη δ' ἐκ τῷ σπασίως εἶναι τὸν λέοντα· ἀπεφῶδες τὴν αἰτίαν τῇ τὸν μύθον συνδιδόντος· ἀπασιν γὰρ τὸ γένος τὸ ἐν λέοντων ἐστὶ, καὶ οὐκ ἐν πολλῷ γίγνεται τῶσπ, ἀλλὰ τῆς Εὐρώπης αἰτίας ἐν τῷ μεταξὺ τῷ Ἀχελώϊ καὶ τῷ Νέσσῳ ποταμῶν. πικτὶς δ' ὁ λέων παῖς μικρὸς αὐτὸς ὥστε δίμηνα ὄντα μόλις βαδίζειν. οἱ δ' ἐν Συρίᾳ λέοντες πικτοὺσι πάντας. τὸ σφραγισμένον γένος, ἔπειτα αἰὲν ἐν ἐλάτῃσι. καὶ τὰς οὐκ ἐπὶ οὐδὲν πικτοὺσιν, ἀλλ' ἄρρητοι διατελοῦσιν. οὐκ ἔχει δ' ἡ λέων χαίτην, ἀλλ' ὁ ἀγρὺς λέων.

INTERPRETATIO.

b Stabat ut aliquis leo circum suos catulos, [sylva] quod autem dicitur a pariente matricem emitti, nugatorium est: id fictum est ex eo quod rari sint leones, cuius rei causam ignorabas qui fabulam hanc composuit: rari enim genus leonum est, & non in multis gignitur locis, sed Europa: citius in hoc tantum loco qui est inter Acheloum & Nessum fluvium. Paris autem leo omnino parvus, ita ut duos menses nati vix ingrediantur. In Syria leones pariunt quinquies: primum quinque, deinde semper uno pauciores; postea vero nunquam pariunt, sed steriles videntur, non habet leona jubam, sed matris leo.

NOTA.

articulo marem ac foeminam promiscue comprehendit. Genus autem commune & epicœnum in hoc differunt, quod commune extendatur ad homines & pecora: epicœnum ad sola pecora refertur.

1. Αχελών.] Achelous Astropotamo Sophiano, Geroncles Nigro & aliis Paphlagonibus, Ætoliz in Achaia fluvius a rege cognomine sic appellatus, in mare evolvitur ad septentrionem Echinadum insularum.

3. Νέσος.] Nessus sive Nestus, ut vocant Herodotus & Plinius, Thraciæ fluvius ortus ex Hæmo monte, in mare delabitur paulo supra Thassum insulam: dicitur Nesto Sophiano, & Chatafson Turcis teste Bellonio.

βάλλει ὃ ὁ λέων τοῦ κυνόςδοντος καλυμμένος. τίηαρος μόνος, δύο μὲν αἰῶνες, δύο δὲ καί τωθεν· βάλλει ὃ ἐξάμηνος ὦν τὸν ἡλικίαν.

INTERPRETATIO.

Mutat leo dentes qui vocantur canini. quatuor tantum, duos supra, duos infra: mutat autem sex menses natus.

CAPUT VIII.

Quod Afranius poeta prudenter & lepide sapientiam filiam esse Vfus & Memoria dixit.

5 **E**Ximie hoc atque verissime ¹ Afranius poeta de gignenda comparandaque sapientia opinatus est; quod eam filiam Vfus & Memoriae dixit. Eo namque argumento demonstrat, qui sapiens esse rerum humanarum velit ² non libris solis neque disciplinis rhetoricis dialecticisque opus esse; sed oportere eum versari quoque exerceri ³ in rebus ⁴ communis noscendis periclitandisque; eaque omnia acta & eventa firmiter
10 meminisse; & proinde sapere ac ⁵ consulere ex his quæ pericula ipsa rerum docuerint, non quæ libri tantum ac magistri per quasdam inanitates verborum & imaginum, tanquam in mimo aut in somnio, dictata-
verint. Versus Afranii sunt in ⁶ togata, cui Sellæ nomen est.

15 *Vfus me genuit: mater peperit Memoria.
Sophiam vocant me ⁷ Gracii, vos Sapientiam.*

Item versus est in eadem ferme sententiam Pacuvii: quem Macedo philosophus vir bonus, familiaris meus, scribi debere censebat pro foribus omnium templorum.

20 ⁸ *Ego odi homines ignava opera & philosopha sententia.*

Nihil enim fieri posse indignius neque intolerantius dicebat, quam quod homines ignavi ac desides, operi barba & pallio, mores & emolumenta philosophiæ in linguæ verborumque artes converterent; & ⁹ vitia facundissime accusarent ¹⁰ intercutibus ipsi vitiis madentes.

INTERPRETATIO.

^a In rebus administrandis per se ipsum & in rerum usu acquirendo. ^b consilium capere ex iis quæ ipsa rerum experientia nos docuerit, non quæ libri duntaxat & doctores inanibus verbis & argutiis velut in comædia aut in somnis inculcaverint. ^c comædia. ^d Gracii. ^e Ego odio prosequor homines, qui sunt manu inertes & magna loquuntur quasi magna sentiant. ^f eloquentissime reprehenderent vitia cum tamen ipsi pleni essent vitiis oc-
cultis & interioribus.

NOTÆ.

1. *Afranius.*] Consule notas in caput XI. libri X.

2. *Cominus.*] Ex MS. regio legit Lambecius communibus.

3. *Togata.*] Vide quæ capite eodem

XI. lib. X. explicuimus.

4. *Intercutibus vitiis.*] Intercutium illud est, quod foris non videtur, quasi sub cute delitescens.

CAPUT IX.

*Quid Tullius Tiro in commentariis scripserit de Suculis & Hyadibus
que sunt stellarum vocabula.*

TULLIUS Tiro M. Ciceronis alumnus & libertus adjutorque in literis
studiorum ejus fuit. Is libros compluris de usu atque ratione linguæ
Latinæ, item de variis atque a promiscis quæstionibus composuit. In his
esse præcipui videntur, quos Græco titulo ^b *μεικτῶν* inscripsit, tamquam
omne rerum atque doctrinarum genus continentis. Ibi de his stellis, quæ
appellantur suculæ, hoc scriptum est. Adeo, inquit, veteres Romani lite-
ras Græcas nesciverunt & rudes Græca lingua fuerunt, ut stellas, quæ
in capite Tauri sunt, propterea suculas appellarint, quod eas Græci ² *ιάδες* vo-
cant; tamquam id verbum Latinum Græci verbi interpretamentum sit. Quia
Græce *ιάς*, suæ Latine dicantur. Sed *ιάδες*, inquit, ^c *οὐκ ἐν τοῖς ὄντι*,
ita ut nostri opici putaverunt, sed ab eo, quod est *ὄπις*, appellantur. Nam
& cum oriuntur & cum occidunt, tempestates pluvias largosque imbres
eient. Pluere autem & Græca lingua *ἰέν* dicitur. Hæc quidem Tiro in
pandectis. Sed enim veteres nostri non usque eo ^d rupices & agrestes
fuerunt, ut stellas hyadas idcirco suculas nominarent, quod *ιάς* Latine
sues dicantur: sed ut ⁴ quod Græci *ὑπὸ*, nos super dicimus; quod illi
ὑπὸ, nos supinus; quod *ὑποπόδι* nos subulcus; quod item illi *ὑπὸ*,
nos primo *σύν* deinde per *γ* Græcæ Latinæque literæ cognationem
summus; sic quod ab illis *ιάδες*, a nobis primo syades, deinde suculæ
appellatæ. Stellæ autem iste non capite Tauri sunt, ut Tiro dicit (nullum
enim videtur præter eas stellas Tauri caput:) sed hæc ita circulo, qui zo-
diacus dicitur, sitæ locatæque sunt; ut ex earum positu species quædam

INTERPRETATIO.

^a Mixtis. b libros omnia continentes. c non a suis, ut nonnulli perperam
ignari crediderunt. d rustici.

NOTÆ.

1. *Μεικτῶν*.] Consule notas in Præ-
fationem Gellianam.

2. *ιάδες*.] Hyades signum est in
Tauri fronte ἐν τῷ ὄντι pluere appella-
tum, quod ortu occafuque suo largos
imbres concitet. Ovidius lib. V. Faſtor.

Ναῖσα quas *Hyadas* Græci ab im-
bre vocat.

Quod etiam inter ceteros cenſet Tullius
lib. II. de nat. deorum. A poetis vo-
cantur Atlantides, nempe fingunt ſep-
tem Atlantis filias, cum Hyantis fratris
a leone devorati deſiderio extabefcerent,
in ſeptem ſtellas Jovis miſeratione con-

verſas, nomine fratris Hyadas fuiſſe
nominatas. Earum nomina ſunt: *Am-
broſia*, *Endora*, *Paſithoe*, *Corone*, *Pla-
xauris*, *Pytho* & *Tyche*.

3. *Ρυπῖες*.] Ut Petrones, autore Fe-
ſto, dicti ſunt ruſtici a petrarum aſpe-
ritate, ita & agreſtes fortalſe fuerint ap-
pellati rupices a rupium durtia. Quid
ſi Opicus alias diximus.

4. Quod Græci *ὑπὸ*, &c.] Aliquando
enim ſpiritus aſper, cum Græca dictio ſit
Latina, exprimitur litera *s*, ut patet in
exemplis allatis.

& simulachrum esse videatur Tauri capitis: sicuti cetetæ partes & reliqua imago Tauri conformata & quasi depicta est locis regionibusque earum stellarum, quas Græci *ἀστέρων*, nos vergilias vocamus.

CAPUT X.

Quod sororis etymon esse dixerit Labeo Antistius & quod fratris Nigidius.

- 5 **L**abeo Antistius juris quidem civilis disciplinam principali studio exercuit, & consulentibus de jure publice^a responditavit; ceterarum quoque bonarum artium non expers fuit: & in grammaticam sese atque dialecticam literasque antiquiores altioresque penetraverat; Latinarumque vocum origines rationesque percalluerat: eaque præcipue scientia ad enodandos plerosque juris laqueos utebatur. Sunt adeo libri post mortem ejus
10 editi qui *posteriores* inscribuntur. Quorum librorum tres continui tricesimus-octavus & tricesimus nonus & quadragesimus pleni sunt id genus rerum ad enarrandam & illustrandam linguam Latinam conducentium. Præterea in libris, quos ad prætoris edictum scripsit, multa posuit partim lepide
15 atque argute reperta. Sicuti hoc est, quod in quarto ad edictum libro scriptum legimus. *Soror*, inquit, *appellata est, quod quasi seorsum nascitur separaturque ab ea domo in qua nata est & in aliam familiam transfreditur*. Fratris autem vocabulum P. Nigidius homo impenſe doctus non minus arguto subtilique^b *ἐτυμῶν* interpretatur. *Frater*, inquit, *est dictus quasi fere alter*.
20

INTERPRETATIO.

^a Sæpe responsum dedit. ^b etymologia.

NOTA.

1. *Frater est dictus quasi fere alter.*] Haud paulo probabilius est aliud etymon quod Festus affert: est *frater* ab Æolico *φράτηρ* pro *φράτωρ*. Et quidem minime aliena est significatio. Nam proprie so-
dales ejusdem tribus *φράτορες* sunt dicti, ut observat Vossius, uti societas ipsa *φρατρία* nempe *ἀπὸ τοῦ φράτωρ*, id est, a puteis, quia communi puteo uterentur.

CAPUT XI.

Quem M. Varro aptum justumque esse numerum convivarum existimari: ac de mensis secundis & bellariis.

- L**epidissimus liber est M. Varonis ex satyris Menippæis, qui inscribitur. ¹ *NE SCIS. QUID. VESPER. SERUS. VEHAT.* in quo describit de apto convivarum numero, deque ipsius convivii habitu cultu-
25

NOTA.

1. *Nescis quid vesper, &c.*] Consule notas in caput XXII. lib. I.

que.

que. Dicit autem convivarum numerum incipere oportere a ² Gratiarum numero, & progredi ad Musarum; id est, proficisci a tribus & consistere in novem: ut, cum paucissimi convivæ sunt, non pauciores sint quam tres; cum plurimi, non plures quam novem. *Nam multos*, inquit, *esse non convenit* ^a *quod turba plerumque est turbulenta.* * * & ³ *Roma quidem constat, sed & Athenis; nusquam autem plures cubant.* * *. *Ipsam deinde convivium constat*, inquit, *ex rebus quatuor, & tum denique* ^b *omnibus suis numeris absolutum est;* ^c *si belli homunculi collecti sunt, si lectus locus, si* ^d *tempus lectum, si apparatus non neglectus.* Nec loquaces autem, inquit, *convivis nec multos legere oportet.* Quia eloquentia in foro & ^d *apud subsellia, silentium vero non in convivio sed in cubiculo esse debet.* Sermones igitur id temporis habendos censet non super rebus anxii aut tortuosis, sed jucundos atque inevitabiles & cum quadam illecebra & voluptate utiles; ex quibus ingenium nostrum venustius fiat & amœnius. *Quod profecto*, inquit, *eveniet, si de id genus rebus ad communem vitam usum pertinentibus confabulemur, de quibus in foro atque in negotiis agendis loqui non est otium.* ^e *Dominum autem*, inquit, *convivii esse oportet non tam lautum, quam sine sordibus:* & in convivio legi non omnia debent, sed ea potissimum quæ simul sint ^f *βιωφιλῆς* & delectent. ^g Neque non de secundis quoque mensis cujusmodi esse eas oporteat præcipit. His enim verbis utitur. ^h *Bellaria*, inquit, *ea maxime sunt* ⁶ *mellita, quæ mellita non sunt.* ^h ⁷ *πίμματα* enim cum *πίψι* societas infida. Quod Varro hoc in loco dixit, *bellaria*; ne quis forte in ista voce hæreat; significat id vocabulum omne mensæ secundæ genus. Nam quæ *πίμματα* Græci aut

INTERPRETATIO.

^a Quod magnus numerus saepe tumultuatur. ^b omni ex parte perfectum est. ^c si homines festivo ingenio congregati sunt, si locus sit electus. ^d in forensi exercitatione. ^e qui autem excipis convivas, debet esse non tam magnificus quam alienus ab avaritia. ^f utilia vita. ^g eodem modo quod spectas secundas mensas, monet quales esse debeant. ^h bellaria animi cum concotione non bene conveniunt.

NOTÆ.

2. *A Gratiarum numero.*] Nempe ut neque minor quam Gratiarum sit, neque quam Musarum numerosior, ut explicat Macrobius. Porro Gratia a Græcis Charites appellatæ sunt Jovis & Eurynomes filiz. Tres ideo dicuntur quod una beneficium conferat, accipiat altera, tertia referat.

3. *Roma quidem, &c.*] Vitiosus hic locus est, plerisque in editionibus, nos antiquissimas secuti sumus.

4. *Tempus lectum.*] Suum convivii erat tempus assignatum, idque circa meridiem: quam horam si qui gulones anteverterent, tempestive dicebantur epulari: si qui convivium ad noctem usque producerent, nocturnum & in-

tempestivum appellabatur; ut patet ex probatis scriptoribus a Lipsio laudatis, qui tempestivas pariter & intempestivas epulas vitio vertere solent.

5. *Bellaria.*] Poma sunt, aut aliquid simile saccharo vel melle conditum, quod sub finem cœnæ solet apponi; Latini mensas secundas, Græci *πρῶματα*, nos Galli dicimus *le dessert*.

6. *Maxime mellita sunt, &c.*] Is sensus est ex bellariis ea esse maxime esculenta, ac valetudini utilia, quorum nativus sapor non sit variis condimentis corruptus.

7. *Πίμματα.*] Πίμματα cupidæ sunt quibus immiscebatur butyrum.

⁸ πρηνήματα dixerunt, ea veteres nostri bellaria appellaverunt. Vina quoque dulciora est invenire in comœdiis antiquioribus hoc nomine appellata; dictaque esse ea ¹⁹ Liberi.

INTERPRETATIO.

i Bacchi bellaria.

NOTÆ.

8. Τρηνήματα.] Bellaria ἀπὸ τῆς τρέφω, id est, manducare, cujus Aor. 2. ἔτραγον. Hinc fortasse derivatum nomen cupidiarum quas Galli vocamus, *des dragees*.

9. Liberi.] Bacchus dictus est Liber, an quod Bœotiam, in qua natus erat, in libertatem asseruit? An quod vinum liberet animum curis, & loquendi libertatem inducat?

CAPUT XII.

Tribunos plebis prensionem habere, ¹ vocationem non habere.

- 5 **I**N quadam epistola Atei Capitonis scriptum legimus, Labeonem Antistium legum atque morum populi Romani jurisque civilis doctum ap-
prime fuisse. *Sed agitabat, inquit, hominem libertas quadam nimia atque*
^a *vecors; usque eo ut, D. Augusto jam principe & rempublicam obtinente,*
^b *raturum tamen pensumque nihil haberet, nisi quod justum sanctumque esse*
10 *in Romanis antiquitatibus legisset.* Ac deinde narrat quid idem Labeo per
^c *viatorem a tribunis plebi vocatus responderit.* ^d *Cum a muliere, inquit,*
quadam tribuni plebis adversum eum aditi Gellianum ad eum misissent, ut
veniret & mulieri responderet: jussit eum, qui missus erat, redire: & tri-
15 *bunis dicere jus eos non habere neque se neque alium quemquam vocandi.*
^e *Quoniam moribus majorum tribuni plebis prensionem haberent, vocationem*
non haberent. Possē igitur eos venire & prendi se jubere; sed vocandi ab-
sentem jus non habere. Cum hoc in ea Capitonis epistola legissemus; id-
ipsum postea in M. Varronis rerum humanarum uno & vicesimo libro
20 enarratius scriptum invenimus: verbaque ipsa super ea re Varronis ad-
scriptum. *In magistratu, inquit, habent alii vocationem, alii prensio-*
nem, alii neutrum. Vocationem; ut consules & ceteri qui habent impe-
rium. Prensionem; ut tribuni plebis & alii qui habent viatorem. Neque ve-

INTERPRETATIO.

a Infana. b nihil estimares, nihil curaret. c apparitorem. d cum tribuni plebis quos mulier quadam contra eum convenerat, ad eum misissent Gellianum ap-

paritorem. e quia juxta consuetudinem veterum tribuni plebis habebant jus comprehendendi, non habebant jus vocandi.

NOTA.

1. *Vocationem non habere.*] Quamquam tribuni plebis quemquam vocandi jus non haberent, licebat tamen ipsis quemcunque velleat comprehensum in

concionem producere, & cogeabant quibus de rebus esset interrogatus, de iis respondere.

cationem neque prensionem; ut ² quaestores & ceteri qui neque lictorem habent neque viatorem. Qui vocationem habent, idem prendere, tenere, abducere, possunt. Et haec omnia sive adsunt quos vocant, sive acciri iusserunt. Tribuni plebis vocationem habent nullam. ⁴ Neque minus multi imperiti proinde atque haberent ea sunt usi. Nam quidam non modo privatum sed etiam consulem & in ³ rostra vocari iusserunt. Ego triumphum vocatus a P. Porcio tribuno plebis non iui ^h auctoribus principibus; & vetus jus tenui. Item tribunus cum essem vocari neminem iussi; neque vocatum a collega parere invitum. Huius ego juris, quod M. Varro tradit, Labeonem arbitror vana tunc fiducia, cum privatus esset, vocatum a tribunis non esse. ¹ Quæ, malum, autem ratio fuit vocantibus nolle obsequi; quos confitere jus habere prendendi? Nam jure prendi qui potest, etiam in vincula duci potest. Sed quærentibus nobis quam ob causam tribuni, qui haberent summam coercendi potestatem, jus vocandi non habuerint: quod tribuni plebis antiquitus creati videntur non juri dicundo, nec causis querelisque de absentibus noscendis, sed ⁴ intercessionibus faciendis quibus præsentibus fuissent; ut injuria, quæ coram fieret, arceretur: ac propterea ^k jus abnoctandi ademptum; quoniam, ut vim fieri vetarent, assiduitate eorum & præsentium oculis opus erat.

INTERPRETATIO.

f & nihilominus multi ignari usi sunt vocatione quasi jus haberent. g in forum. h quemadmodum suadebant viri principes. i sed quæ, o rem absurdam! causa fuit &c. k ablatum est ipsis jus quo poterant noctu abesse Roma.

NOTÆ.

2. *Quaestores.*] Eorum officium erat ex pecunia publica, quam a præfectis ærarii accipiebant, stipendia exercitui ac viaticum legis subministrare: a quærendo dicti sunt quod pecunias publicas conquirent.

3. *Rostra.*] Templum fuit Romæ in foro, quod navibus Antiaticum partim in navalia Romæ subductis partim incensis, earum rostris adornatum fuit.

4. *Intercessionibus faciendis.*] Tribuni plebis senatui & magistratibus aliis, cum adversus plebem injustum aliquid moliebantur, nominetotius populi intercedebant, id est, opponebant se se, & eorum conatus frangebant, adhibita solenni voce VETO. Et quidem tanta auctoritate, ut si quis contra obmutiret, in vincula per viatorem tribunitium raperetur.

CAPUT XIII.

Quod in libris Humanarum ^a M. Varronis scriptum est, adiles & quaestores populi Romani in jus a privato ad prætorem vocari posse.

CUM ex angulis secretisque librorum ac magistrorum in medium jam hominum & in lucem fori prodissem, quæsitum esse memini

INTERPRETATIO.

a Rerum. b cum ex reconditis libris bibliothecis ac scholis venissem in publicum & in forensem exercitationem.

Y y ij

in plerisque Romæ^c stationibus jus publice docentium aut respondentium; an quæstor populi Romani ad prætorem in jus vocari posset. Id autem non^d ex otiosa quæstione agitabatur: sed usus forte natæ rei ita erat; ut vocandus esset in jus quæstor. Non pauci igitur existimabant jus vocationis in eum prætori non esse: quoniam magistratus populi Romani proculdubio esset; & neque vocari, neque, si venire noller, capi autem^e apprehendi, salva ipsius magistratus majestate posset. Sed ego, qui tum assiduus in libris M. Varronis fui, cum hoc quæri dubitarique animadvertissem; protuli unum & vicesimum rerum humanarum: In quo ita scriptum fuit. ^e *Qui potestatem neque vocationis populi viritum habent neque*
¹⁰ *prensionis; eos magistratus a privato in jus quoque vocari est potestas. M. Lavinus adilis curulis a privato ad prætorem in jus est eductus. Nunc stipati servis publicis non modo prendi non possunt, sed etiam ultro summovent populum.* Hoc Varro in ea libri parte de ædilibus. Supra autem in
¹⁵ eodem libro quæstores neque vocationem habere neque prensionem dicit. Utraque igitur libri parte recitata in Varronis omnes sententiam concesserunt; quæstorque in jus ad prætorem vocatus est.

INTERPRETATIO.

c in plurimis Roma locis, ubi sunt qui publice docent aut respondent. d non inani quæstione proponebatur, sed ita se se obtulerat occasio, ut quæstor esset in judicium appellandus. e magistratus qui nec habent jus vocandi populum viritum nec capiendi, possunt appellari in judicium a privato.

CAPUT XIV.

Quid sit Pomærium.

¹ **P**omærium quid esset, augures P. R. qui libros de auspiciis scripserunt, ² istiusmodi sententia definierunt. *Pomærium est locus intra agrum^b effatum per totius urbis circuitum pone muros regionibus certis determinatus, c qui facit finem³ urbani auspicii.* Antiquissimum autem po-

INTERPRETATIO.

a His verbis. b consecratum ceremoniis augurum. c qui terminat locum ubi capiuntur auspicia urbana.

NOTÆ.

1. *Pomærium.*] Quasi post murum, teste Varrone, *murum* enim pro *murum* veteres dicebant, locus est tam intra quam extra urbem, quem in condendis urbibus augurato consecrabant. Ibi neque licebat arbores ferere, nec domos ædificare, ne si forte immineret hostis, liberum non esset ad urbem defendendam spatium.
2. *Effatum.*] Effari dicebantur augures, cum ultimas augurii sui preces proferebant, unde & effatus ager, effara templa sunt, in quibus augures sacris operari preces fundebant.
3. *Urbani auspicii.*] Quæ auspicia in urbe observabantur, urbana dicta sunt.

LIBER TERTIUS DECIMUS.

347

mœrium, quod a Romulo institutum est, 4 Palatini montis radicibus terminabatur. Sed id pomœrium pro incrementis reipublicæ d aliquotiens prolatus est, & multos editosque collis circumplexum est. Habebat autem jus proferendi pomœrii, qui e populum Rom. agro de hostibus capto auxerat. Propterea quæsitum est, ac nunc etiam in quæstione est, 5 quam ob causam ex 5 septem urbis montibus, cum ceteri sex intra pomœrium sint, 6 Aventinus solum, quæ pars f non longinqua nec infrequens est, extra pomœrium sit: neque id 7 Servius Tullius rex neque Sulla, 8 qui proferendi pomœrii titulum quæsit, neque postea D. Julius, cum pomœrium proferret, intra effatos urbis fines incluserint. Hujus rei 10 Messala aliquot causas videri scribit. Sed præter eas omnes ipse unam probat, quod in eo monte 8 Remus urbis condendæ gratia h auspicaverit, avesque irritas habuerit, superatusque in auspicio a Romulo sit. Idcirco, inquit, omnes, qui pomœrium protulerunt, montem istum exclusērunt i quasi avibus obsœnis ominosum. Sed de Aventino monte prætermittendum non 15 putavi, quod non pridem ego in Elydis grammatici veteris commentario offendi: In quo scriptum erat, Aventinum antea, sicuti diximus, extra pomœrium exclusum, post auctore D. Claudio receptum, k & intra pomœrii fines observatum.

INTERPRETATIO.

d aliquoties extensum est ultra primos fines. e ditionem populi Romani. f vicina est & populosa. g qui affectavit laudem extendendi pomœrii. h sumpsit auspicia & ab avibus infelix omen habuerit i qua- | fa por:enderet malum aliquod avibus sinistri augurii. k & postquam inclusus est intra pomœrium, ex eo monte augures observasse de cælo.

NOTÆ.

4. *Palatini montis.*] Is unus est ex septem collibus Romæ, in quo prima tantæ urbis fundamenta jacta sunt. Etiamnum *Monte Palatino* dicitur, & ejus pars obversa foro boario vocatur *Palazzo maggiore* quod ibi Cæsarum olim extructum fuerit palatium.
5. *Septem urbis montibus.*] Fuere nimirum Palatinus, Capitolinus, Quirinalis, Cælius, Esquilinus, Viminalis, Aventinus.
6. *Aventinus.*] Quem ab Aventino Albanorum rege nomen habuisse docent Varro, Dionys. Halicarnassæus, Livius &c. Nunc dicitur *Monte di S. Sabina*.
7. *Servius Tullius.*] Hic Sextus Romanorum rex instituto censu, populo in classes distributo, urbe amplificata ac regno summa virtute per annos XLIV. administrato clarus, generi sui Tarquinii ac filiz crudeli parricidio periit an. U. C. CCXIX. ante Christum natum LXXXV.
8. *Remus.*] Romuli Romæ conditoris frater, Occisum multi tradidere, quod novæ urbis munimenta contemnens fossam per ludibrium transilisset: hanc tamen opinionem explodunt Dionysius & Livius, aiuntque, cum populus in duas distractus partes hinc staret a Remo, quod prior vidisset aves: inde a Romulo, quod plures duplo, contentione orta fratres venisse ad manus, & in turba Remum vulneribus confectum occubuisse an. 1. U. C. ante Christ. LXXXIV.

CAPUT XV.

Verba ex libro Messala auguris ; quibus docet qui sint minores magistratus , & consulem prætoremque collegas esse : & quedam alia de auspiciis. Item verba ejusdem Messala differentis , aliud esse ad populum loqui , aliud cum populo agere ; & qui magistratus a quibus avocent comitiatum.

IN edicto consulum , quo edicunt qui dies comitiis centuriatis futurus sit , scribitur ex vetere forma perpetua. NE. QUIS. MAGISTRATUS. MINOR.^a DE. CALO. SERVASSE. VELIT. Quæri igitur solet , qui sint magistratus minores : super hac re meis verbis nihil opus fuit ; quoniam liber Messalæ auguris de auspiciis primus , cum hoc scriberemus , forte adfuit : propterea ex eo libro , verba ipsius Messalæ subscripsimus. Patriciorum auspicia^b in duas sunt divisa potestates. Maxima sunt , consulum , prætorum , censorum. Neque tamen eorum omnium inter se eadem aut ejusdem potestatis : ideo quod collega non sunt censores consulum aut prætorum ; prætores consulum sunt :^c Ideoque neque consules aut prætores censoribus neque censores consulibus aut prætoribus turbant aut retinent auspicia. At censores inter se , rursus prætores consulesque inter se^d & viciant & obtinent. Prætor etsi collega consulis est , neque prætorem neque consulem jure rogare potest , ut quidem nos a superioribus accepimus , aut ante hæc tempora servatum est , & ut in commentario tertiodecimo C. Tuditanus patet. Quia imperium minus prætor , majus habet consul : & a minore imperio majus aut major collega rogari jure non potest. Nos his temporibus prætores prætore creante , veterum auctoritatem sumus secuti ; neque iis comitiis in auspicio fuimus. Censores æque non eodem rogantur auspicio atque consules & prætores. Reliquorum magistratuum minora sunt auspicia : Idco illi minores , hi majores magistratus appellantur. Minoribus creandis magistratibus^e tributis comitiis magistratus sed justius curiata datur lege : Majores centuriatis comitiis fiunt. Ex his omnibus verbis Messalæ manifestum fit & qui sint magistratus minores & quamobrem minores appellantur. Sed & collegam esse prætorem consuli docet , quod eodem au-

INTERPRETATIO.

^a Audent auspiciū sumere. ^b distributa sunt in duos ordines. ^c ac propterea neque consules aut prætores probant aut rejiciunt auspicia , ut censoribus addicant vel abdicant magistratum : neque censores probant aut rejiciunt auspicia ,

ut consulibus vel prætoribus addicant vel abdicant officium. ^d & improbant auspicia & eadem probant. ^e minor magistratus non potest jure rogare majorem , nec inferior collega superiorem collegam jure rogare potest.

NOTA.

1. Tributis comitiis.] De comitiis tributis , centuriatis , curiatis infra Gellius agit.

spicio creantur. Majora autem dicuntur auspicia habere; quia eorum auspicia magis rata sunt quam aliorum. Idem Messala in eodem libro de minoribus magistratibus ira scribit. ^f Consul ab omnibus magistratibus & comitiatum & concionem avocare potest. ^g Praetor & comitiatum & concionem usquequaque avocare potest nisi a consule. Minores magistratus nusquam nec comitiatum nec concionem avocare possunt. ^h Ea re, qui eorum primus vocat ad comitiatum, is recte agit: quia bisariam cum populo agere non potest. ⁱ Nec avocare alius alii posset, si concionem habere volunt, uti ne cum populo agant: quamvis multi magistratus simul concionem habere possunt. Ex his verbis Messalæ manifestum est, aliud esse cum populo agere, aliud concionem habere. Nam cum populo agere, est rogare quid populum quod suffragiis suis aut jubeat aut veter; concionem autem habere, est verba facere ad populum sine ulla rogatione.

INTERPRETATIO.

^f Consul potest impedire ne omnes magistratus habeant comitia & concionem. ^g Praetor impedire potest ne omnes excepto consule habeant concionem. ^h Quapropter qui primus convocat populum, rogat legitime populum quid velit aut jubere aut vetare, quia non potest eodem tempore duplex haberi populi conventus. ⁱ Nec unus posset avocare populum a comitiis ad quod jam ab alio vocatus est.

CAPUT XVI.

Humanitatem non id significare quod vulgus putat; sed eo vocabulo, qui ^a sinceriter locuti sunt, magis proprie esse usos.

Qui verba Latina fecerunt, quique his probe usi sunt, *humanitatem* non id esse voluerunt quod vulgus existimat; quodque a Græcis *ἡλιμενία* dicitur, & significat ^b dexteritatem quandam benivolentiamque erga omnes homines ^c promiscuam: sed *humanitatem* appellaverunt id prope modum quod Græci *παιδεία* vocant; nos eruditionem institutionemque ^d in bonas artis dicimus: quas qui sinceriter cupiunt appetuntque, hi sunt vel maxime humanissimi. Hujus enim scientiæ cura & disciplina ex universis animantibus uni homini data est; idcircoque humanitas appellata est. Sic igitur eo verbo veteres esse usos & cum primis M. Varronem Marcumque Tullium omnes ferme libri declarant. Quamobrem satis habui unum interim exemplum proponere: itaque verba posui Varronis e libro rerum humanarum primo. Cujus principium hoc est. ^e *Praxiteles*,

INTERPRETATIO.

^a Qui puriori sermone scripserunt. ^b comitatem. ^c aequaliter diffusam. ^d in liberalibus disciplinis.

NOTA.

1. *Praxiteles*.] Statuarius insignis marmoreis operibus passim apud antiquos scriptores nobilitatus, quem in ea parte Italiæ natum ferunt, quæ magna Græcia dicta est. Propter admirabilem in arte sua industriam Romana civitate donatus est. *Plinius, Plutarchus, &c.*

qui propter artificium egregium nemini est ^c paulum modo humaniori ignotus. Humaniori, inquit, non ita, ut volgo dicitur, facili & tractabili & benivolo, tametsi rudis literarum sit (hoc enim cum sententia nequaquam convenit) sed eruditiori doctiorique, qui Praxitelem, quid fuerit, & ex libris, & ex historia cognoverit.

INTERPRETATIO.

c qui sit tantisper eruditior.

CAPUT XVII.

Quid apud M. Catonem significant verba hæc: ¹ inter os & offam.

O Ratio est M. Catonis Censorii de ædilibus ^a vitio creatis. Ex ea oratione verba hæc sunt. *Nunc ita aiunt, in segetibus, in herbis, bona frumenta esse. Nolite ibi nimiam spem habere. Sape audiui inter os atque offam multa intervenire posse. Verumvero inter offam atque herbam, ibi vero longum intervallum est.* ² Erucius Clarus, qui præfectus urbi & bis consul fuit, vir morum & literarum veterum studiosissimus, ad Sulpicium Apollinarem scripsit, hominem memoriæ nostræ doctissimum, quærere se se & petere ut sibi rescriberet quænam esset eorum verborum sententia.

¹⁵ Tum Apollinaris nobis præsentibus (nam id temporis ego adolescens Romæ sequebar eum discendi gratia) rescripsit Claro ut viro erudito brevissime; vetus esse proverbium *inter os & offam*, idem significans quod Græcus ille ^b παροιμιώδης versus,

εἰ πολλὰ μεταξὺ πέλοι κύλικος ἔχ' χάλκος ἄκερον.

INTERPRETATIO.

a Contra auspicia. b proverbialis.

c multa cadunt inter calicem labrumque supremum.

NOTÆ.

1. *Inter os & offam.*] Proverbium est ut patet ex Cassiodori fastis: deinde sub adversus spes inanes: ut enim offa potest excidere manibus antequam ori admoveatur, sic res quæ primo feliciter succedebat, infelicem habere potest exitum.
2. *Erucius Clarus.*] M Erucius Clarus primus quidem imperante Trajano susceptus est consul cum Alexandro collega,
- ut patet ex Cassiodori fastis: deinde sub Hadriano secundum gessit consulatum collega Brava, ut legitur in veteri inscriptione apud Onuphrium in commentario in librum II. Fastorum.
3. Πέλοι.] Significat *sumit*. H. Stephanus corrigit πίνῃ, id est, *cadunt*.

CAPUT XVIII.

Platonem tribuere Euripidi, Sophocli versum; & inveniri versus verbis isdem aut paucis syllabis immutatis apud diversos poetas temporibus variis natos.

Versus est notæ venustatis ^a senarius:

^b Σοφοὶ πύργον οἶον σοφῶν ξαννοσίχα.

Eum versum Plato in Theæteto Euripidi esse dicit. Quod quidem nos admodum miramur: nam scriptum eum legimus in tragœdia Sophocli, quæ inscripta est ² αἴας ὁ Λοκρός. ³ Prior autem natus fuit Sophocles quam Euripides. Sed etiam ille versus non minus notus,

^d Γέρων γέροντα παιδαγωγῆσαι σ' ἐγώ.

& in tragœdia Sophocli scriptus est, cui titulus est ⁴ φυλοπίδης, & in Bacchis Euripidi: id quoque animadvertimus apud Æschylum ^e ἐν τῷ πυρφόρῳ προμηθεύει, & apud Euripidem in tragœdia, quæ inscripta est ^f εἰνὼ, eundem esse versum absque paucis syllabis. Æschylus sic:

^g Σιγῶν δ' ὅπου δὲ καὶ λέγειν τὰ καίρια.

Euripides autem sic:

^h Σιγῶν δ' ὅπου δὲ καὶ λέγειν τὸ ἀσφαλές.

Fuit autem ⁷ Æschylus non brevi antiquior.

INTERPRETATIO.

^a Hexameter iambicus.

^b sapientes fiunt reges sapientium societate.

^c Ajax Locrensis.

^d senex senem te quasi puerum ducam.

^e in ignifero Prometheus. f. no.

^g tacens ubi opus est, & loquens opportuna

^h silere ubi opus est & loqui tuto.

NOTÆ.

1. Theæteto.] Dialogus Platonis in quo contra vanam sophistarum doctrinam, explicat quid sit scientia, quæ sint ejus vires, & qua ratione possit comparari. Ibi tamen non reperitur hic versus quem citat Gellius, sed in lib. VIII. de Republica.

2. Αἴας ὁ Λοκρός.] Sophoclis tragœdia quæ jam non extat.

3. Prior natus fuit Sophocles.] Natus est Sophocles anno 11. Olympiad. LXXI. ante Christum cxxxv. fabulas scripsit cxxiii. & vicies quater victoriam reportavit. A Cicerone divinus poeta dicitur. Euripides autem anno 1. Olymp. LXXV. ideoque xiv. annis senior erat Sophocles. Uterque eodem tempore obiit, Sophocles ætatis anno xc. Euripides LXXV. etsi nonnulli velint apud Suidam, Sophoclem Euripidi sexennio superstitem fuisse.

4. Φυλοπίδης.] Perit item hæc Sophoclis tragœdia.

5. Bacchis.] Bacchæ Euripidis tragœdia, cui Pentheus ob contemptum Bacchum a furiosis sororibus dilaniatus argumentum dedit.

6. Πυρφόρος Προμηθεύει.] Tragœdia quæ non extat amplius.

7. Æschylus.] Poeta tragicus quod septemdecim annis junior fuit Sophocles. Olymp. LXXI. annis ante Christum ccccxcv. floruit Athenis, illiusque Cynegiri frater fuit, qui in pugna Marathonica incredibili fortitudine certavit, quo cum & Æschylus in acie stetit. qui cum prædictæ sibi ruinæ metu in aperto loco consideret, casu testudinis, quam ex acie demisit aquila, comminutis cervicibus interiit ætatis anno LVIII. Suidas.

CAPUT XIX.

^a De genere atque nominibus familia Porcia.

CUM in domus^a Tiberianæ bibliotheca sederemus ego & Apollinaris Sulpicius & quidam alii mihi aut illi familiares : prolatus forte liber est inscriptus. M. CATONIS NEPOTIS. Tum quæri cœptum est, quisnam is fuisset *M. Cato Nepos*. Atque ibi adolescens quispiam, quod ex ejus sermonibus conjectare potui, non abhorrens a literis. Hic, inquit, est M. Cato non cognomento Nepos, sed M. Catonis Censorii ex filio nepos : qui pater fuit M. Catonis prætorii viri, qui bellô civili Uticæ necem sibi gladio manu sua conscivit. De cujus vita liber est M. Ciceronis, qui inscribitur, *Laus Catonis*. Quem in eodem libro idem Cicero pronepotem fuisse dicit M. Catonis censorii. Ejus igitur quem Cicero laudavit, pater hic fuit M. Cato : cujus orationes feruntur inscriptæ, M. Catonis Nepotis. Tum Apollinaris, ut mos ejus in reprehendendo fuit, placide admodum leniterque, Laudo, inquit, te mi fili, quod in tantula ætate, etiam si hunc M. Catonem, de quo nunc quæritur, quis fuerit ignoras; ^b audituuncula tamen quadam de Catonis familia aspersus es. Non unus autem sed complures M. illius Catonis Censorii nepotes fuerunt, geniti non eodem patre. Duos enim ^c M. ille Cato, qui &

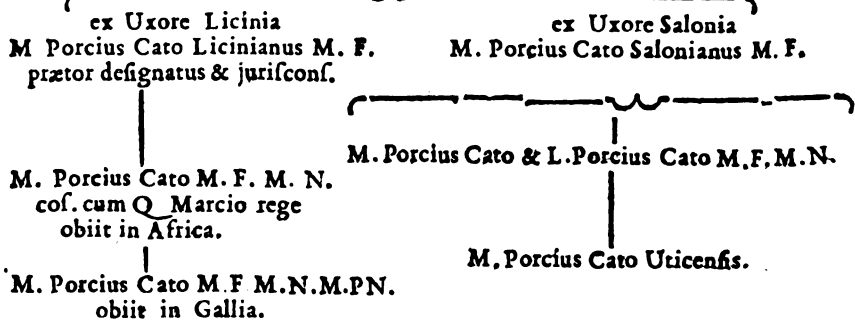
INTERPRETATIO.

^a Extructa a Tiberio. ^b aliquid audivisti de genere Catonis.

NOTÆ.

1. De genere atque nominibus, &c.] Ut totum hoc caput oculis quasi subjiciatur, operæ pretium est familiæ Porciæ stemma ex Apollinaris Sulpicii mente hic exponere.

M. Porcius Cato censorius.

2. M. ille Cato qui & orator & censor fuit.] Hic ut refert Plinius lib. VII. cap. XXVII. Tres summas in homine res præstitisse existimatus est, optimus orator, optimus imperator, optimus senator : quater & quadragies, eodem teste, causam dixit; nec quisquam sæpius postulatus, & semper absolutus. Scripsit de re militari, scripsit libros Originum, quas Nepos historias, epitome Liviana vocat Annales : scripsit, ut ait Tullius in Bruto, orationes amplius cæ. Ejus egræ

orator & censor fuit, filios habuit & matribus diversos & ætatibus longe dispares. Nam jam adolescente altero, matre ejus amissa, ipse quoque jam multum senex, Salonii clientis sui filiam virginem duxit in matrimonium. Ex qua natus est ei M. Cato Salonianus. Hoc enim illi cognomentum fuit a Salonio patre matris datum. Ex majore autem Catonis filio, qui prætor designatus patre vivo mortuus est, & egregios de juris disciplina libros reliquit, nascitur hic de quo quæritur M. Cato M. filius M. nepos. Is satis vehemens orator fuit; multasque orationes ad exemplum avi scriptas reliquit, & consul cum Q. Marcio Rege fuit: inque eo consulatu, in Africam profectus, in ea provincia mortem obiit. Sed is non ita, ut dixisti, M. Catonis prætorii viri, qui se Uticæ occidit & quem Cicero laudavit, pater fuit: nec, quia hic nepos Catonis Censorii, ille autem pronepos fuit; propterea necessum est patrem hunc fuisse. Hic enim nepos, cujus hæc modo prolata oratio est, filium quidem majorem Catonem habuit; sed non eum qui Uticæ periit; sed qui, cum ædilis curulis & prætor fuisset, in Galliam Narbonensem profectus ibi vitam functus est. Ex altero autem viro Censorii filio longe natu minore, quem Salonianum esse appellatum dixi, duo nati sunt L. Cato & M. Cato. Is M. Cato tribunus plebis fuit; & præturam petens mortem obiit: exque eo natus est M. Cato prætorius, qui se bello civili Uticæ inreremit. De cujus vita laudibusque cum M. Tullius scriberet, pronepotem eum Catonis Censorii dixit fuisse. Videris igitur hanc partem familiæ quæ ex minore Catonis filio progenita est, non solum generis ipsius tramitibus, sed temporum quoque spatio differre. Nam quia ille Salonianus in extrema patris ætate, sicuti dixi, natus fuit; prognati quoque ab eo aliquanto posteriores fuerunt, quam qui a majore fratre ejus geniti erant. Hanc temporum differentiam facile animadvertetis ex hac ipsa oratione, cum eam legetis. Hæc Sulpicius Apollinaris audientibus nobis dixit. Quæ postea ita esse, uti dixerat, cognovimus cum & laudationes funebres & librum commentarium de familia Porcia legeremus.

INTERPRETATIO.

non solum familia diversitate, sed etiam temporum intervallo discrepare.

NOTÆ.

giam laudem persecutus est Livius lib. XXXIX. Cum L. Valerio Flacco consulatum gessit anno U. C. IOLIX. ante Christum cxcv. Obiit anno II. belli Punici tertii U. C. Ixcv. ante Christum cxlix. ætatis lxxxv.

3. Consul cum Q. Marcio Rege. Quod incidit in annum U. C. Iocxxxv. ante Christum cxix.

4. M. Catonis prætorii. Hic, ut ait Velleius Paternulus, *genius proavo M. Catone principe illo familia Porcia, homo virtuti simillimus, & per omnia ingenio diis quam hominibus propior, qui*

nunquam recte fecit, ut facere videretur, sed quia aliter facere non poterat: cuique id solum visum est rationem habere, quod haberet justitiam, omnibus humanis viriis immunis semper fortunam in sua potestate habuit. Partes Pompeii secutus in bello civili, cum & exercitum Juba & Scipionis, quibuscum societatem coierat, profligatum audisset, Uticam quæ urbs est Africæ, se recepit; ac desperatis rebus, lecto de immortalitate animæ Platonis tractatu, ferro sibi necem conscivit anno U. C. Iocccv. ante Christum XLVII. Plutarch.

CAPUT XX.

Quod a scriptoribus elegantissimis major ratio habita sit sonitus vocum atque verborum jucundioris, qua a Graecis *ῥησις* dicitur, quam regula disciplinaque qua a grammaticis reperta est.

Interrogatus est Probus Valerius (quod ex familiari ejus quondam comperi) *hasne urbis, an has urbes, & hanc turrem, an, hanc turrim*, dici oporteret. ^a Si aut versum, inquit, pangis; aut orationem solutam struis; atque ea verba tibi dicenda sunt: ^b non finitiones illas praeferendas neque facutinas grammaticas spectaveris; sed aurem tuam interroga, quo quid loco conveniat dicere. Quod illa suaserit, id profecto erit rectissimum. Tum is, qui quaesierat, quonam modo, inquit, vis aurem meam interrogem? Et Probum ait respondisse, ^c quo suam Virgilius percunctatus est, qui diversis in locis *urbes* & *urbis* dixit arbitrio consilioque usus auris. Nam in primo Georgicon, quem ego inquit, librum manu ipsius correctum legi, *urbis* per *i* litteram scripserat. Verba e versibus ejus haec sunt:

^d --- *urbisne invisere, Caesar,*

Terrarumque velis curam.

Verte enim, & muta, ut *urbes* dicas; ^e insubidius nescio quid facies & pinguius. Contra in tertio Aeneidos *urbes* dixit per *e* litteram.

²⁰ *Centum urbes habitant magnas.*

Hic item muta, ut *urbis* dicas; nimis exilis vox erit & exsanguis. Tanta quippe juncturae differentia est in consonantia vocum proximarum. Praeterea idem Vergilius, *turrim* dicit, non *turrem*, &, *securim* non *secrem*.

²⁵ *Turrim in praecipiti stantem.*

Et,

^f *Incertam excussit cervice securim.*

³⁰ Quae sunt, opinor, ^g jucundioris gracilitatis, quam si suo utrumque loco per *e* litteram dicas. At ille, qui interrogaverat, rudis profecto & aure agresti homo; Cur, inquit, aliud alio in loco potius rectiusque esse dicas non sane intelligo. Tum Probus jam commotior; Noli, inquit, igitur laborare utrum istorum debeas dicere, *urbis* an *urbes*. Nam ^h cum id genus sis, quod video, ut sine jactura tui pecces, nihil perdes utrum di-

INTERPRETATIO.

^a Si vel componis versum, vel scribis terrarum suscipere. ^c dices aliquid nimis inelegans & crassum. ^f *Securim* cuius ictus non bene fuerat libratus. ^g gratiori consonantia. ^h cum talis sis, quem admodum sentio, ut male dicas sine detrimento tuo.

xeris. His tum verbis Probus & hac fini hominem demisit, ut mōs ejus fuit erga indociles, prope inclementer. Nos autem aliud quoque postea consimiliter a Vergilio duplici modo scriptum invenimus. Nam & *tres* & *tris* posuit, eodem in loco, ea judicii subtilitate, ut si aliter dixeris mutaverisque & aliquid tamen auris habeas, ¹ sentias suavitatem sonitus claudere. Versus ex decimo hi sunt :

^k *Tres quoque Threicios Borea de gente suprema,*

Et tris quos Idas pater & patria ² Ismara mittit.

Tres illic, *tris* hic. ¹ pensicula-utrumque & moderare: reperies suo quodque in loco sonare aptissime. Sed in illo quoque itidem Vergilii versu.

Hac finis Priami fatorum.

Simul ut & *hic finis* dicas, durum atque absonum erit, respuentque aures, quod mutaveris. Sicut illud contra ejusdem Vergilii inluavius facias, si mutes:

Quem das finem rex magne laborum?

Nam si ita dicas, *Quam das finem*; injucundum nescio quo pacto & laxiorem vocis sonum feceris. Ennius item *rectos cupressos* dixit contra receptum vocabuli genus, hoc versu:

^m *Capitibus nutantis pinos rectosque cupressos.*

Firmior ei, credo, & viridior sonus esse vocis visus est *rectos* dicere *cupressos* quam *rectas*. Contra vero idem Ennius in annali duodevicesimo *acre fulva* dixit, non *fulvo*; non ob id solum quod Homerus ⁿ *ἄκρην βαδίσταρ* dicit; sed quod hic sonus, opinor, hoc habilior est visus & amœnior. Sicuti etiam M. Ciceroni mollius teretiusque visum, in quinta in Verrem, *fretu*, scribere, quam, *freto*. *Perangusto*, inquit, *fretu* ²⁵ *divisa*. Erat enim crassius vultiusque, *perangusto fretu*, dicere. Itidem in secunda simili usus modulamine *manifesto peccatu*, inquit, non *peccato*. Hoc enim scriptum in uno atque in altero antiquissimæ fidei libro Tironiano reperi. Verba sunt Ciceronis hæc: *Nemo ita vivebat, ut nulla ejus vita pars summa turpitudinis esset expers: nemo ita in manifesto peccatu tenebatur, ut cum impudens fuisset in facto, tum impudentior videretur si negaret.* Hujus autem vocis cum elegantior hoc in loco sonus est, tum ratio certa & probata est. Hic enim *peccatus*, quasi *peccatio* recte Latineque dicitur: sicut hic *incestus*, non qui admisit, sed quod admissum est; & hic *tributus* quod *tributum* nos dicimus, a plerisque ve-

INTERPRETATIO.

i animadvertas in suavitate numeri | patre Ida & patria Ismara. l attende &
aliquid desiderari. k præterea Clau- | considera utrumque. m pinos summis ra-
sus occidit tres a Thracia parte ma- | mis inclinantes in terram & cupressos
xime septentrionali, & tres oriundos a | rectas. n caliginem profundam.

NOTÆ.

1. *Threicios.*] E Thracia, quæ Græciz regio ad pontum Euxinum adjacet. Nuac *Romania* dicitur ab urbe primaria Constantinopoli, quæ Roma nova vo-

cabatur.

2. *Ismara.*] Urbs Thraciæ ab Ismaro monte ad quem sita est nomen habuit,

rum dicta sunt: hic quoque *allegatus* & hic *arbitratus* pro *allegatione* proque *arbitratione* dicuntur. Qua ratione servata, *arbitratu* & *allegatu* meo dicimus. Sic igitur, in *manifesto peccatu*, dixit; ut, in *manifesto incestu*, veteres dixerunt. Non quia Latinum esset, *peccato*, dicere: sed quia in loco isto positum subtilius ad aurem molliusque est. Lucretius æque auribus inserviens *funem* feminino genere appellavit, in hisce versibus.

• *Haud, ut opinor, enim mortalia sacula superne*

Aurea de calo demisit funis in arva.

Cum dicere usitatus manente numero posset;

10 *Aureus e calo demisit funis in arva.*

Sacerdotes quoque fœminas M. Cicero *antistitas* dicit, non, secundam grammaticam legem, *antistites*. Nam P cum insolentias verborum a veteribus dictorum plerumque respuerit: hujus tamen verbi in ea parte sonitu delectatus, *Sacerdotes*, inquit, *Cereris atque illius fani antistita*. Usque adeo in quibusdam neque rationem verbi neque consuetudinem, sed solam aurem secuti sunt suis verba modulis pensitantem. Quod qui non sentiunt, inquit idem ipse M. Cicero cum de numerosa & apta oratione disfereret, *quas aures habeant aut quid in his hominis simile sit, nescio*. Illud vero cum primis apud Homerum veteres grammatici annotaverunt; quod, cum dixisset quodam in loco *καλοῖσι τε ψαλῆσι τε*, alio in loco non *ψαλῆσι τε*, sed *ψαλῆσι* dixit,

τὸν δ' αἶτι ψαλῆσι τέρψεται ἢ καλοῖσιν.

20 Secutus non communem sed propriam in quoque vocis situ jucunditatem. Nam si alterum in alterius loco ponas; uirumque feceris sonitu insuave.

25

INTERPRETATIO.

o Nam, ut arbitror, non funis aureus demisit e calo in terram sacula mortalia. p licet saepe rejiceret verba obsoleta, quæ erant in usu apud veteres. q consuluerunt solam aurem quæ vocabula expen-

dit suis numeris. i graculosque struthionesque.

h horum ut struthionum nubes venit aut graculorum.

CAPUT XXI.

*Verba T. Castricii rhetoris ad discipulos adolescentes, de vestitu
• atque calceatu decore.*

30 **T**itus Castricius rhetoricæ disciplinæ doctor, qui habuit Romæ locum principem declamandi ac docendi, summa vir auctoritate gravitateque, & a divo Hadriano in a mores atque literas spectatus, cum me præsentem (usus sum enim eo magistro) discipulos quosdam suos se-

INTERPRETATIO.

a In summo loco habitus ab Hadriano imperatore propter bonam indolem ac doctrinam.

natores vidisset ¹ die feriato ² tunicis & ³ lacernis indutos & ⁴ Gallicis calceatos; *Equidem*, inquit, *maluisssem vos togatos esse.* ^b *Pigitum est cin-*
ctos saltem esse & ⁵ penulatos? *Sed si hic vester hujuscemodi vestitus ^c de*
multo jam usu ignoscibilis est; ⁶ *soleatos tamen vos populi Romani senatores*
per urbis vias ^d ingredi nequaquam decorum est, non hercle vobis minus, 5
quam ^e illi tum fuit, cui hoc M. Tullius pro turpi crimine objectavit. Hæc
 me audiente Castricius, & quædam alia ad eam rem conducentia Roma-
 ne & severe dixit. Plerique autem ex iis, qui audierant, requirebant
 cur soleatos dixisset qui Gallicas non soleas haberent. Sed Castricius
 profecto scire atque incorrupte locutus est. Omnia enim ferme id ge-
 nus quibus plantarum calces tantum infimæ teguntur; cetera prope nuda 10
 & teretibus habenis vinctæ sunt, soleas dixerunt; nonnumquam voce
 Græca crepidulas. *Gallicas* autem verbum esse opinor novum, non diu
 ante ætatem M. Ciceronis usurpari cœptum. Itaque ab eo ipso positum
 est in secunda Antonianarum. *Cum Gallicis*, inquit, *& lacerna cucurristi.* 15
 Neque in ea significatione id apud quemquam alium scriptum lego gra-
 vioris dumtaxat auctoritatis scriptorem: sed, ut dixi, crepidas & crepidulas
 prima syllaba correpta id genus calceamentum appellaverunt, quod Græci
κρηπίδες vocant, ejusque calceamenti sutores crepidarios dixerunt. Sem-
 pronius Asellio in libro rerum gestarum quartodecimo, *Crepidarium*, in- 20
 quit, *cultellum rogavit a crepidario sutore.*

INTERPRETATIO.

^b *An vos pigit esse succinctos & penula-* | *d ambulare minime decet, e id vitio ver-*
tos, quasi ad faciendum iter? ^c *veniam* | *ti debet quam illi cui, &c.*
meretur ob frequentem ejus usum.

NOTÆ.

1. <i>Die feriato.</i>] Dies feriatus is erat quo cessabant ab operibus Romani. 2. <i>Tunicis.</i>] Tunica vestis interior toge supponebatur. 3. <i>Lacernis.</i>] Lacerna vestis qua nobiliores vix utebantur nisi pluvio tempore vel in spectaculis. 4. <i>Gallicis.</i>] Gallicæ genus calceamenti quo adversus imbres utebantur Galli. Hinc iis calceis nomen imposuit crediderim quos Galli dicimus,	<i>dos galloches.</i> 5. <i>Penulatos.</i>] Indutos penula, quam vestem veluti pallium ad arcendas pluvias præsertim viatores adhibebant. 6. <i>Soleatos.</i>] Solea calceamenti genus quod, cum plantas solum tegat, ad superiores pedis partes duabus ligulis revincitur. 7. <i>Illi tum fuit, &c.</i>] Is est Antonius in quem tam vehementer invehitur Tullius.

CAPUT XXII.

Comprecationes, quæ ritu Romano sunt diis, exposita sunt in libris sacerdotum; inter quas Marti Nerienem tribuunt; & quid Neriene seu Nerio nomen importet.

Comprecationes deum immortalium, quæ ritu Romano sunt, expositæ sunt in libris sacerdotum populi Romani & in plerisque antiquis orationibus. In iis scriptum est, ^b ¹ *Luam Saturni*, ² *Salaciam Neptuni*, ³ *Horam Quirini*, ⁴ *Iurites Quirini*, ⁵ *Naïam Volcani*, *Heriem Iunonis*, ⁶ *Molas Martis Nerienemque Martis*. Ex quibus id, quod postremum posui, sic plerosque dicere audio ut primam in eo syllabam producant, quo Græci modo dicunt ⁷ *νηϊίδας*: sed qui probe locuti sunt, primam correptam dixerunt, tertiam produxerunt. Est enim rectus casus vocabuli ejus, sicut in libris veterum scriptum est, *Nerio*. Quamquam M. Varro in satyra Menippæa, quæ inscribitur ^c *οὐκίαμαχία*, non *Nerio* sed *Nerienes* ^d vocative dicit in his versibus:

⁸ *Ted* ⁹ *Anna Perenna*, ¹⁰ *Panda*, te ¹¹ *Lato*, ¹² *Pales*.

INTERPRETATIO.

^a Secundum ceremonias Romanorum. ^b invocari. ^c umbratilis pugna. ^d in casu vocandi.

NOTÆ.

1. *Luam Saturni*.] Hæc dea nomen a luendo expiandoque videtur habuisse, & præfuisse lustrationibus. Luere enim purgare est, unde & matri Lux ad lustrandam hostium cædem arma & spolia incendebant. Turnebus.

2. *Salaciam Neptuni*.] *Salaciam*, inquit Festus, dicebant antiqui deam aquæ, quam putabant salum ciere, hoc est, mare movere.

3. *Horam Quirini*.] Hora teste Nonio Marcello Juventutis fuit dea, eademque Romuli conjux, quæ inter cœlites relata Herfiliæ nomen habuit.

4. *Iurites*.] Putat Mosellanus fuisse deas quas Romani jurijurando præferebant.

5. *Naïam Volcani*, *Heriem Iunonis*.] *Naia* fortasse uxor Vulcani, *Herie* filia Junonis. De quibus nihil habeo certi dicere.

6. *Molas Martis*.] *Molas Martis* esse filias divinat Turnebus, quod Mars, ut molis fruges, sic bellis homines frangat.

7. *νηϊίδας*.] *Nerēides* maris nymphæ Nerei & Doridis filiæ.

8. *Ted*.] Post *te*, apponebatur *d*, sequente

vocali.

9. *Anna Perenna*.] Anna post Didonis sororis mortem, ut Pygmalionis fratris vim & insidias effugeret, in Italiam concessit. Cum ad Laurentem oram forte appulisset, ita benigne excipitur ab Ænea, ut Æneæ suspectum amorem habere cœperit Lavinia, ac dirum aliquid Annæ moliretur. Verum hæc in somnis a sorore monita fugit, & in amnem Numicium se præcipitem egit. Quæritur, & ubi ad Numitium amnem ventum est,

Ipsa loqui visa est, placidi sum Nympha Numici.

Annæ perenne latens Anna Perenna vocor.

Unde & læti eam instituto convivio quasi deam venerati sunt, cujus ceremoniæ consuetudo multo post retenta est. Ex Ovidii Fastis.

10. *Panda*.] Hanc censet Turnebus esse deam pacis, a pandendis & aperiendis portis.

11. *Lato*.] Græca vox Λατὼ unde *Lato*: eadem est ac *Latona*.

12. *Pales*.] Pastorum dea cujus festa Palilia xi. Maias celebrabantur.

¹³ *Nerienes*,

¹³ *Nerienes & Minerva, Fortuna, ac Ceres.*

Ex quo nominandi quoque casum eundem fieri necessum est. Sed *Nerio* a veteribus sic declinatur, quasi *Anio*. Nam proinde ut *Anienem*, sic *Nerienem* dixerunt tertia syllaba producta. Id autem sive *Nerio* sive *Nerienes* est, Sabinum verbum est; eoque significatur virtus & fortitudo. Itaque ¹⁴ ex *Claudiis*, quos a Sabinis oriundos accepimus, qui erat egregia atque præstanti fortitudine *Nero* appellatus est. Sed id Sabini accepisse a Græcis videntur, qui vincula & firmamenta membrorum *neuræ* dicunt. Unde nos quoque Latine *nervos* appellamus. *Nerio* igitur Martis, vis & potentia & majestas quædam esse Martis demonstratur. ¹⁰ *Plautus* autem ^e in *Truculento* conjugem esse *Nerienem* Martis dicit; atque id sub persona militis in hoc versu:

Mars ^f *peregre adveniens salutat Nerienem uxorem suam.*

Super ea re audiivi non incelebrem hominem dicere, nimis comice *Plautum* Imperito & incondito militi falsam novamque opinionem tribuisse, ut ¹⁵ *Nerienem* conjugem esse Martis putaret. Sed id perite magis quam comice dictum intelliget qui leget *Cn. Gellii* annalem tertium: in quo scriptum est; ¹⁵ *Herfiliam*, cum apud ¹⁶ *T. Tatium* verba faceret pacemque oraret, ita precatam esse. *Neria Martis te obsecro pacem dare, uti liceat nuptiis propriis & prosperis uti, quod de tui conjugis consilio contigit, uti* ²⁰ *nos itidem integras raperent, unde liberos sibi, suis posteris, patriæ parent. De tui*, inquit, *conjugis consilio*. Martem scilicet significans: per quod apparet non esse id poetice a *Plauto* dictum; sed eam quoque traditionem fuisse, ut *Nerio* a quibusdam uxor esse Martis diceretur. Inibi autem animadvertendum est, quod *Gellius Neria* dicit per a literam non ²⁵ *Nerio* neque *Nerienes*. Præter *Plautum* etiam præterque *Gellium* ¹⁷ *Licinius Imbrex* vetus comædiarum scriptor in fabula, quæ *Neæra* inscripta est, ita scripsit:

Nolo ego Neæram te vocent sed Nerienem;

Cum quidem Marti es in connubium data.

Ita se numerus hujusce versus habet, ut tertia in eo nomine syllaba, con-

INTERPRETATIO.

in comædia cui titulus est *Truculentus*. & e longinquo.

NOTÆ.

¹³ *Nerienes*.] *Nerienes* vel *Nerio* uxor Martis.

¹⁴ *Ex Claudis, &c.*] Ex hac familia fuit oriundus *Claudius* ille *Nero*, qui in difficillimis reip. temporibus *Asdrubalem Annibali* fratri suppetias ferentem junctis cum *Livio* collega copiis delevit, & ea victoria rem Romanam ab interitu certissimo vindicavit anno U.C. *Idclvii* ante Christum *ccvii*. Fuit item hoc cognomen Romani imperatoris post homines natos longe

crudelissimi.

¹⁵ *Herfiliam*.] Uxor *Romuli* in cœlum recepta ita vocata est, cum prius *Hora* diceretur.

¹⁶ *Tatium*.] *Tatius* Sabinorum dux populi Romani hostis acerrimus,

¹⁷ *Licinius Imbrex*.] Videtur idem esse qui *P. Licinius Tegula*, de cujus carmine mentionem facit *Livius* historicus. Floruit autem ille anno U.C. *Idclv*. ante Christum circiter cc.

tra quam supra dictum est, corripienda sit. Cujus sonitus quanta apud veteres indifferentia sit, notius est, quam ut plura in id verba sumenda sint. Ennius autem in primo annali in hoc versu;

Neriegem Mavortis & Herclem,

- 5 si, quod minime solet, numerum servavit; primam syllabam ^g intendit, tertiam corripuit. Ac ne id quidem prætermittendum puto ^h cuicumodi est, quod in commentario quodam Servii Claudii scriptum invenimus, *Nerio* dictum quasi *neirio*, hoc est, sine ira & cum placiditate: ut eo nomine mitem tranquillumque fieri Martem precemur. *Ne* enim parti-
10 cula, ut apud Græcos, ira plerumque in Latina quoque lingua privativa est.

INTERPRETATIO.

g fecit longam. h quaecunque sit.

CAPUT XXIII.

M. Catonis consularis & censorii pulcherrima exprobratio contra philosophantes nomine & non re.

- 15 **M**arcus Cato, consularis & censorius, publicis jam privatisque opulentus rebus, villas suas inexcultas & rudes ^a ne ¹ tectorio quidem prælitas fuisse dicit ad annum usque ætatis suæ septuagesimum. Atque ibi postea his verbis utitur. *Neque mihi*, inquit, *adificatio*, *neque* ² *vasum*, *neque vestimentum ullum est manu preciosum*, *neque* ^b *preciosus servus neque ancilla est*. ^c *Si quid est*, inquit, *quod utar; utor*. *Si non est; egeo*.
20 ^d *Suum cuique per me uti atque frui licet*. Tum deinde addit. ^e *Vitio vertunt, quia multa egeo: at ego illis quia nequeunt egere*. Hæc mera veritas Tusculani hominis egere se multis rebus & nihil tamen cupere dicentis ^f plus hercle promoveret ad exhortandam parsimoniam sustinendamque inopiam, quam ^g Græcæ istorum præstigiæ philosophari sese dicentium,
25 umbrasque verborum inanes fingentium; qui se nihil habere & nihil tamen egere ac nihil cupere dicunt, cum & habendo & egendo ^h & cupiendo ardeant.

INTERPRETATIO.

^a Ne tectorio quidem superinducto ornatas. ^b magno pretio emptus. ^c si quid utendum habeo, utor. Si careo, non admodum curo. d unicuique permitto uti ac potiri suis bonis. ^e me vituperant quia indigeo multis rebus: ego vero illos vitupero, quod non possint non esse solliciti, si
careant. ^f profecto plus confert ad persuadendam frugalitatem. ^g a Græcis usitata sophismata illorum qui dicunt se esse philosophos, & fusilem verborum pompam ostentant. ^h misere torqueantur sua cupiditate.

NOTÆ.

1. *Tectorium.*] Calx est, quæ cum gypso, arena ac tulo marmore commixta, quasi crusta ad ornatum parietis inducitur.
2. *Vasum.*] Ita veteres loquebantur.

CAPUT XXIV.

Quæsitum tractatumque quid sint, manubiæ, atque inibi dicta quadam de ratione utendi verbis pluribus idem significantibus.

IN fastigiis¹ fori Trajani simulachra sunt sita circum undique inaurata equorum atque signorum militarium. Subscriptumque est. **EX MANUBIIS**. Quærebat Favorinus, cum in area fori ambularet & amicum suum consulem^b operiretur causas pro tribunali cognoscentem, nosque tunc eum sectaremur; quærebat, inquam, quid nobis videretur significare proprie *manubiarum* illa inscriptio. Tum quispiam, qui cum eo erat, homo in studiis doctrinæ multi atque celebrati nominis. *Ex manubiis*, inquit, significat *ex præda*. *Manubias* enim dicuntur præda, quæ manu capta est. Etiam si, inquit Favorinus, ^copera mihi princeps & prope omnis in literis disciplinisque Græcis sumpta est; non usque eo tamen infrequens sum vocum Latinarum, quas ² subsicivo aut tumultuario studio colo, ut hanc ignorem interpretationem vulgariam, quod esse dicantur manubiæ præda. Sed quæro an M. Tullius, ^dverborum homo diligentiissimus, in oratione quam dixit de ³ lege agraria kalendis Januariis contra Rullum, inani & illepidâ geminatione junxerit *manubias* & *prædam*, si duo hæc verba idem significant; neque ulla re aliqua dissident. Atque, ut erat Favorinus egregia vel divina quadam memoria, verba ipsa M. Tullii statim dixit: ea nos adscribimus hic. *Prædam, manubias*, ⁴sectionem, castra denique Cn. Pompeii sedente imperatore decemviri vendent. Et infra itidem duo hæc simul junctim posita dixit. *Ex præda, ex manubiis, ex auro coronario*. Ac deinde ad eum convertit, qui manubias esse

INTERPRETATIO.

^aIn altissima parte porticus quæ est in foro Trajani. ^bexpectaret ^cpræcipuus labor ac prope omnis positus fuerit in doctrinis & artibus Græcorum percipiendis, non tamen ita sum imperitem lingua Latina, cui per aliquod tempus raptim & obiter studeo. ^daccuratissimus in verbis seligendis.

NOTA.

1. *Fori Trajani*.] Hoc forum dictum est & Ulpium ab Ulpio Trajano Romanorum imperatore. Hic cum arcus triumphalis ac porticus excelsis admodum columnis suffulta, tum vero admiratione digna fuit columna eentum & quadraginta pedes alta, quæ res a Trajano gestas præcipueque bellum Dacicum arte singulari cælaturum ostentabat. Ejus in summo fastigio ossa Trajani in pileo reposita servabantur, idque notatu dignum quod solus, teste Eutropio, ex Romanis imperatoribus in urbe sepultus fuerit. Vide paginam 308. ubi de Trajano egimus.

2. *Subsicivo*.] Consule notas in præfationem Gellianam.

3. *Lege agraria*.] Lex quam P. Rullus tribunus plebis, ut populi gratiam sibi devinceret, de publicis agris dividendis tulerat. Ea lex instante Cicero ne antiquata est.

4. *Sectionem*.] Sectio sumitur pro bonis damnatorum aut præda hostium quæ sub hasta venditur. Nos dicimus *confiscationem*.

Aaa ij

prædam dixerat : & , Videtur-ne tibi, inquit, utroque in loco M. Cicero duobus verbis idem, sicuti tu puras significantibus inepte & frigide esse usus? Ac tali joco dignus, quali apud Aristophanem facetissimum comicorum Euripides Æschylum insectatus est? Cum ait:

5 ὁ δὲ ταυτὸν ἡμῖν εἶπεν ὁ σοφὸς Αἰσχύλος.
 Ἡκω γὰρ εἰς γῆν, φησὶ, καὶ κατέρχουμαι.
 Ἡκω δὲ ταυτὸν ὅτι τῷ κατέρχουμαι.
 Νῦν τὸν Δι' ὥσπερ εἶπες εἴποι γίτονι,
 Χρῆσθαι οὐ μάκτραν εἰ δὲ βούλῃ κέρδιπον.

- 10 Nequaquam vero, inquit ille, ^f talia videntur, quale est *μάκτρα* & *κέρδιπος*; quæ a poetis vel oratoribus Græcis nostrisque celebrandæ & ornandæ rei gratia duobus eadem pluribusve nominibus & frequentantur. Quid igitur, inquit Favorinus, valet hæc repetitio instauratioque ejusdem rei sub alio nomine in *manubiis* & in *præda*? Num ornat ut alioqui
 15 solet, orationem? Num eam modulationem aptioremque reddit? Num onerandi vel exprobandi criminis causa exaggerationem aliquam speciosam facit? Sicuti in libro ejusdem M. Tulli, qui ^s de constituendo accusatore est, una eademque res pluribus verbis vehementer atque atrociter dicitur. *Sicilia tota si una voce loqueretur hoc diceret, quod auri, quod*
 20 *argenti, quod ornamentorum in meis urbibus, sedibus, delubris fuit.* Nam cum urbes totas semel dixisset; sedes delubraque addidit, quæ sunt ipsa quoque in urbibus. Item in eodem libro simili modo; *Siciliam*, inquit, *provinciam C. Verres per triennium depopulatus esse, Siculorum civitates vastasse, domos exinanisse, fana spoliasse dicitur.* Hæc, quid videtur, cum
 25 *Siciliam provinciam dixerit, atque etiam insuper civitates addiderit, domos etiam & fana, quæ infra posuit, comprehendisset, verba hæc item multa atque varia, depopulatus esse, vastasse, exinanisse, spoliasse, nonne unam & eandem vim in sese habent? Sane. Sed quia cum dignitate orationis & cum gravi verborum copia dicuntur, quamquam eadem fere sint*
 30 *& ex una sententia coorianantur, plura tamen esse existimantur: quoniam & aures & animum sæpius feriunt. Hoc ornatus genus, ^h in crimine uno vocibus multis atque sævis exstruendo, ille jam tunc M. Cato anti-*
quissimus in orationibus suis celebravit. Sicuti in illa, quæ inscripta est;

INTERPRETATIO.

<p>c <i>Bis idem nobis dixit sapiens Æschylus. Venio enim ad terram, dicit, & accedo. Venio autem idem est atque accedo. Per Iovem idem est ac si quis dicat vincino, commoda tu matrem aut si vis al-</i></p>	<p><i>veum in quo pinfitur farina ad panes coquendos. f qui manubias prædam esse dixerat. multiplicatur. h quod consistit in uno scelere amplificando vocabulis pluribus & crudelibus.</i></p>
--	--

NOTA.

5. De constituendo accusatore.] In ea oratione Tullius partes accusandi C. Verris repetundarum rei sibi deferri possit a iudicibus. Inscribitur etiam di-

vinatio in Q. Cæcilium qui Verris quaestor accusandi munus ambibat prævaricator.

De decem hominibus : cum Thermum accusavit quod decem liberos homines eodem tempore interfecisset : hisce verbis eandem omnibus rem significantibus usus est. Quæ , quoniam sunt eloquentiæ Latinæ tunc primum exorientis lumina quædam ¹ sublustria , libitum est ea mihi ^k ἀπυρην-
^{word} *Tuum nefarium facinus pejore facinore operire postulas.* ¹ ⁶ *Succidias humanas facis. Tantas trucidationes facis. Decem funera facis. Decem capita libera interficis. Decem hominibus vitam eripis , indicta causa , in iudicatis , indemnatis.* Item M. Cato in orationis principio , quam dixit in senatu pro Rhodiensibus , cum vellet res nimis prosperas dicere , tribus vocabulis idem ^m sentientibus dixit. Verba ejus hæc sunt. *Scio solere plerisque hominibus in rebus secundis atque ⁿ prolixis atque prosperis animum excellere , atque superbiam atque ferociam augescere.* Itidem Cato , ex Originum septimo , in oratione quam contra Servium Galbam dixit , compluribus vocabulis super eadem re usus est. *Multa me dehortata sunt huc prodire , anni , etas , vox , vires , senectus. Verum enim vero ^o cum tantam rem publicam agere arbitrarer.* Sed ^p ante omnis apud Homerum ejusdem rei atque sententiæ luculenta exaggeratio est :

^q Εκατος δ' ἐκ βελίων ὑπάρη Ζδὸς ἐκ τε κοίτης ,

Ἐκ τ' ἀδρυκταίης , ἐκ δ' αἵματος , ἐκ τε κυδόμενου.

Item in alio versu ,

^r Τριταί τε , μάχαι τε , φόνοι τ' ἀδρυκταίω τε.

Nam cum omnia ista utrobique multa & continua nomina nihil plus demonstrent quam prælium : hujus tamen rei varia facies delectabiliter ac decore multis variisque verbis depicta est. Neque non illa quoque apud eundem poetam una in duobus verbis sententia cum egregia ratione repetita est. Idæus enim , cum inter Aiace & Hectorem decertantes armis intercederet , his ad eos verbis usus est :

^f Μυῖεν πάσι φίλω πολέμῳ εἴτε μηδὲ μάχῃ.

In quo versu non oportet videri alterum verbum , idem quod superius significans , supplendi numeri causa extrinsecus additum & confarcatum. Est enim hoc inane admodum & futile. Sed cum in juvenibus gloriæ studio flagrantibus pervicaciam ferociamque & cupidinem pugnae leniter tamen ac placide objurgaret : atrocitatem rei & culpam perseverandi bis idem dicendo alio atque alio verbo auxit , inculcavitque : duplexque ea-

INTERPRETATIO.

i factu illustria. k recēdere. l homines occidis.

m significantibus. n felicibus. o cum credetis agi de tanta republica. p praeter ceteris.

q Hectorem vero ex telis subduxit Impiter & ex pulvere,

atque ex strage , & ex sanguine & ex tumultu.

r praeliaque pugnaeque cadetque strageque. s ne amplius filii dilecti pugna te neque certase.

NOTA.

6. *Succidias humanas.* [Succidias quas non a succidendo sed a cædendis suis Varrō dictas putat , tergum est vel pars alia carnis porcinae sale condita. Cujus

metaphoræ sensus hic est , Thermum ita homines ferro trucidare , ut solet Ianio qui ad succidias porcos varias in partes dissectat.

A a a iij

dem compellatio admonitionem facit instantiorem. Ne illa quidem ejusdem significationis repetitio ignava & frigida videri debet.

¹ Μυσήρης δ' αὖτε Τηλεμαχῶ δάκρυόν τε μῶρον τε ἤρπυον. ----

- 5 Quod bis idem δάκρυόν τε μῶρον dixerit. Indignitas enim moliendæ ramaceibæ tamque injustæ necis miranda mortis iteratione defleta est. Ceterum quis tam obtuso ingenio est, quin intelligat,

² Βάσκ' ἰδί' ἔλε' Οἷζες' τε, βάσκ' ἰδί' ἰεὶ παχέια,

- Verba duo idem significantia non frustra posita esse ³ ἐκ ὁμοειδέων, ut
 10 quidam putant, sed hortamentum esse acre imperatæ celeritatis. Verba quoque illa Marci Ciceronis in 7 L. Pisonem trigemina etiam si duræ auris hominibus non placent, non venustatem modo numeris quæsierunt, sed figuram simulationemque oris pluribus simul vocibus verberaverunt. *Vultus* denique, inquit, totus qui sermo quidem tacitus mentis est, hic in
 15 *fraudem* homines impulit; hic eos quibus erat ignotus decepit, fefellit, induxit. Quid igitur? Simile est, inquit, apud eundem in *præda* & *manubiis*? Nihil profecto istiusmodi. Nam neque ornatus fit additis manubiis; neque exaggeratius modulatusve: sed aliud omnino *præda* est, ut in libris rerum verborumque veterum scriptum est, aliud *manubias*. Nam
 20 *præda* dicitur corpora ipsa rerum, quæ capta sunt. *Manubias* vero appellatæ sunt pecunia a quæstore ex venditione prædæ redacta. Utrumque ergo dixit M. Tullius, ⁴ cum mandæ invidiæ gratia, decem viros ablaturos, persecuturosque & prædam quæ nondum esset venundata & pecuniam quæ ex venditione prædæ percepta esset. Itaque hæc inscriptio,
 25 quam videtis, **EX MANUBIIS**: non res corporaque ipsa prædæ monstrat (nihil enim captum est horum a Trajano ex hostibus) sed facta esse hæc comparataque ex manubiis, id est, ex pecunia prædaticia declarat. *Manubias* enim sunt, sicuti jam dixi, non præda sed pecunia per quæstorem populi Romani ex præda vendita contracta. Quod per quæstorem autem dixi: intelligi nunc oportet præfectum ærario significari. Nam cura ærarii a quæstoribus ad præfectos ærarii translata est. Est tamen non nusquam invenire ita scripsisse quosdam non ignobiles scriptores, ut aut temere aut incuriose *prædam* pro *manubiis* & *manubias* pro *præda* posuerint: aut ⁵ tropica quadam figura mutationem vocabuli fecerint. Quod facere concessum est scite id periteque facientibus. Sed enim, qui proprie
 35

INTERPRETATIO.

et proci autem Telemacho mortemque necemque parabant
 ut Vade i, perniciosum somnium. Vade perge. Iri velox.

x ex geminatione. y ad invidiam depingunt. z ad odium magis concitandum. u aliqua figura translationis.

NOTÆ.

7. L. Pisonem] L. Piso ex Calpurnia gente clarissima natus Romæ gessit consulatum anno U.C. Iocxcv. ante Christum Ixx. In eum Tullius atrocissimis orationibus acerbitatis omne virus effudit.

atque ^b signate locuti sunt sicuti hoc in loco M. Tullius, *manubias* pecuniam dixerunt.

INTERPRETATIO.

b juxta propriam significationem.

CAPUT XXV.

Verba P. Nigidii, quibus dicit in nomine, Valeri in casu vocandi primam syllabam acuendam esse : & item alia ex ejusdem verbis ad rectam scripturam pertinentia.

PUBLII Nigidii verba sunt ex commentariorum grammaticorum vicesimo quarto, hominis in disciplinis doctrinarum omnium præcellentis. Deinde, inquit, ^a *voculatio qui poterit servari, si non sciemus in nominibus, ut Valeri, ^b utrum interrogandi an vocandi sint ?* Nam interrogandi secunda syllaba superiore tono est quam prima : deinde novissima deijcitur. At in ^c casu vocandi summo tono est prima : deinde gradatim descendant. Sic quidem P. Nigidius dici præcipit. Sed si quis nunc Valerium appellans, in casu vocandi, secundum id præceptum Nigidii acuerit primam ; non aberit quin rideatur. Summum autem tonum *æsomdian* acuram dicit ; & quem *accentum* nos dicimus, *voculationem* appellat ; & casum interrogandi eum dicit, quem nunc nos *genitivum* dicimus. Id quoque in eodem libro Nigidiano animadvertimus. Si *hujus*, inquit, *amici vel hujus magni scribas ; unum, i, facito extremam. Sin vero, himagnei, hi amicei, casu multitudinis recto ; tum ante, i, scribendum erit, e. Atque idipsum facies in similibus. Item si hujus terræ scribas : i litera sit extrema. Si huic terræ ; per, e, scribendum est. Item qui scribit mei in casu interrogandi, velut cum dicimus, mei studiosus ; per, e, & i, scribat. At cum mi ; tum per i unum scribendum est, non per e ; quia dandi casus est. Hæc nos auctoritate doctissimi hominis adducti, propter eos qui harum quoque rerum scientiam quærunt, non prætermittenda examinavimus.*

INTERPRETATIO.

^a Pronunciatio vocis juxta accentum quemodo poterit servari? ^b utrum sint in genitivo an in vocativo?

NOTA.

1. In casu vocandi summo tono est prima. Scilicet alias vocativus in e terminabatur autore Prisciano, ac dicebatur Valeric, Virgilie, &c. Verum cum illud e vix pronunciaretur, tandem omnino sublatum est : retento tamen vocativi prioris accentu. Unde fit ut in oratione soluta ejusmodi penultimæ producantur, licet a poetis corripere debeant.

CAPUT XXVI.

De versibus, quos ^a Virgilius sectatus videtur Homeri ac Parthenii.

¹ Parthenii poetæ versus est:

^b Γαῖκω καὶ Νηρὶ καὶ Εἰναλίῳ Μελικέρτῃ.

Eum versum Vergilius æmulatus est. Itaque fecit duobus vocabulis venuste immutatis parem:

² *Glauco* & ³ *Panopea* & ⁴ *Inoo Melicerta*.

Sed illi Homericō non sane re parem neque similem fecit. Esse enim videtur Homeri simplicior & sincerior, Vergilii autem ^c νεωτερικώτερος & quodam quasi ferrumine immisso fucator:

^d Γαῖον δ' Ἰ Αλφειῷ τῶρον ὃ Ποσειδάων.

Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo.

INTERPRETATIO.

^a Quos Virgilius videtur excerptisse ex Homero ac Parthenio.

^b *Glauco* & *Nereo* & *Inalia Melicerta*.

^c juvenilior & ascito fuso elegantior.

^d *Taurumque Alpheo taurumque Neptuno.*

NOTÆ.

1. *Parthenii*.] Vide quæ jam in notis ad lib. IX. cap. IX. diximus.

2. *Glauco*.] Glaucus urinator peritissimus, cum sæpius sub aquis delirescens semper emerisset, tandem ibi suffocatus marini numinis opinionem apud populares imperitos habuit.

3. *Panopea*.] Nympha marina.

4. *Inoo Melicerta*.] Melicertes cum patrem Athamanta Thebarum regem fugientem videret, una cum Ino matre se

dedit in mare præcipientem; uterque in marina numina commutatus est. Ino Leucotheæ, Melicertes Palæmonis sive Portuni nomen habuit.

5. *Αλφειῷ*.] Alpheus Elidis fluvius, quem nonnulli scribere abditis in mari canalibus in Arethusam Siciliæ fontem defluere, poetarum fabulis ansam dedit. Fingunt scilicet Arethusam ab Alpheo adamatam in fontem cognominem a Diana fuisse conversam.

CAPUT XXVII.

De sententia Panætii philosophi, quam scripsit in libro de officiis secundo: qua hortatur ut homines ad cavendas injurias in omni loco intenti paratique sint.

15. **L**egebatur Panætii philosophi liber de officiis secundus, ex tribus illis inclusis libris, quos M. Tullius magnò cum studio maximoque opere æmulatus est. Ibi scriptum est, cum multa alia ^b ad bonam frugem ducentia, tum vel maxime quod esse hæreque in animo debet: id autem

INTERPRETATIO.

^a Imitatus est. ^b ad bonos mores utilia.

est

est ad hanc ferme sententiam. Vita, inquit, hominum, ^c qui ætatem in medio rerum agunt ac sibi suisque esse usui volunt, negotia periculaque ex improviso assidua & prope quotidiana fert. Ad ea cavenda atque declinanda proinde esse oportet animo semper prompto atque ^d intento, ut sunt ^e athletarum, qui ^f pancratiz vocantur: nam sicuti illi ad certandum vocati ^f projectis alte brachiis consistunt, caputque & os suum manibus oppositis ^g quasi vallo præcœniunt; membraque eorum omnia, priusquam pugna mota est, aut ad vitandos ictus cauta sunt aut ad faciendos parata: ita animus atque mens viri prudentis, adversus vim & petulantias injuriarum omni in loco atque in tempore prospiciens, debet esse erecta, ardua, ^h sæpta solide, expedita, ⁱ nunquam connivens, nusquam aciem suam flectens, consilia cogitationesque contra fortunæ verbera contraque insidias iniquorum quasi brachia & manus protendens; ne qua in readversa & repentina incursio imparatis improtectisque nobis oboriatur.

INTERPRETATIO.

c qui vivunt in societate hominum *d* vi pugnaculo præmuniunt. *h* fortiter defenso
g illi inter athletas qui appellantur pancratiaſta. *f* extensis. *g* quasi pro-

NOTA.

1. Pancratia.] De Pancratiaſtis dictum est in notis ad cap. XV. lib. III.

CAPUT XXVIII.

Quod Quadrigarius, cum multis mortalibus dixit: an quid & quantum differret si dixisset, cum multis hominibus.

Verba sunt Claudii Quadrigarii ex amalium ejus tertriodecimo. ^a Concione dimissa Metellus in Capitolium venit cum mortalibus multis. Inde domum proficiscitur. Tota civitas eum reduxit. Cum is liber eaque verba M. Frontoni, nobis ei ac plerisque aliis assidentibus, legentur; & cuidam haud sane viro indocto videretur multis mortalibus, pro, hominibus multis, inepte frigideque in historia, nimisque id poetice dixisse: tum Fronto illi, cui hoc videbatur, ^b Ain tu, inquit, aliarum homo rerum judicii elegantissimi, mortalibus multis ineptum tibi videri & frigidum? Nihil autem arbitrare causæ fuisse, quod vir modestus atque puri ac prope quotidiani sermonis, mortalibus, maluit quam hominibus dicere? Eamdemque credis futuram fuisse multitudinis demonstrationem, si cum multis hominibus, ac non, cum multis mortalibus, diceret? Ego quidem, inquit, sic existimo, nisi si me scriptoris istius omnisque antiquæ orationis amor atque veneratio cæco esse judicio facit longe atque

INTERPRETATIO.

a Turba senatorum aut populi. *b* o multis mortalibus tibi videri absurda
vir qui optime judicas in aliis rebus, & languidiora.
inquit Fronto, dicitur-ne hac vocabula

Bbb

longe esse amplius, prolixius, fortius, in significanda totius prope civitatis multitudine *mortales* quam *homines* dixisse. Namque multorum hominum appellatio intra modicum quoque numerum cohiberi atque includi potest. *Multi* autem *mortales* nescio quo pacto & quodam sensu inenarrabili omne fere genus, quod in civitate est, & ordinum & ætatum & sexus comprehendunt. Quod scilicet Quadrigarius, ita ut res erat, ingentem atque promiscam multitudinem volens ostendere, cum multis mortalibus Metellum in Capitolium venisse dixit, ^c ἰμφοπικώτερον quam si cum multis hominibus dixisset. Ea nos omnia, quæ Fronto dixit, cum ita, ut par erat, non approbantes tantum sed admirantes quoque audiremus, Videte tamen, inquit, ne existimetis semper atque in omni loco, *mortales multos*, pro, *multis hominibus*, esse dicendum; ne plane fiat Græcum illud de Varronis satyra proverbium; ^d τὸ ἐπὶ τῇ φωνῇ μένει. Hoc iudicium Frontonis, etiam de parvis minutisque vocabulis, non præmittendum putavi: ne nos forte fugeret lateretque subtilior huiusmodi verborum consideratio.

INTERPRETATIO.

c expressius. d in lente unguentum.

NOTA.

1. Τὸ ἐπὶ τῇ φωνῇ μένει.] In lente unguentum, | hibent, eodem fere modo quo quis lentum, proverbium hoc in eos quadrat, | ticulum abjectum legumen veller absurdum qui res alienis locis ac temporibus ad- | de pretiosis unguentis condire.

CAPUT XXIX.

^a Non hætenus esse faciem, qua vulgo dicitur.

A Nimadvertere est pleraque verborum Latinorum ex ea significatione, in qua nata sunt, decessisse vel in aliam longe vel in proximam; eamque decessionem factam esse consuetudine & inscitia ^b temere dicentium, quæ cuimodi sint non didicerint. Sicuti quidam faciem esse hominis putant os tantum & oculos & genas, quod Græci ^c ὁρῶσαν dicunt: quando facies sit forma omnis & modus & factura quædam corporis totius, a faciendo dicta, ut ab aspectu species & a fingendo figura. Itaque Pacuvius in tragœdia, quæ Niptra inscribitur, *faciem* dixit *hominis*, pro corporis longitudine.

^d *Ætate*, inquit, *integra*, *feroci ingenio*, *facie procera virum*. Non solum autem in hominum corporibus, sed etiam in rerum cuiusque modi aliarum, facies dicitur: nam montis & cæli & maris facies, si ^d tempestive dicatur, probe dicitur. Sallustii verba sunt ex historia secunda,

INTERPRETATIO.

^a Faciem aliud significare quam quod | sine ratione dicunt ea, qua qualia sunt vulgo creditum est hætenus. ^b eorum qui | non didicerunt. ^c vulsum. ^d propriis locis.

^e *Sardinia in Africo mari facie vestigii humani in orientem quam in occidentem latior* ^f *prominet.* Ecce autem id quoque in mentem venit, quod etiam Plautus in *Æ Pœnulo faciem*, pro totius corporis colorisque habitu dixit. Verba Plauti hæc sunt:

Sed earum nutrix qua sit facie mihi expedi.

Statura hand magna, corpore ¹ *aquilo* ^{st.} *Ipsa ea* ^{st.}

Specie venusta, ore parvo atque oculis pernigris.

^h *Formam quidem hercle verbis depinxisti probe.*

Præterea memini Quadrigarium in undecimo *faciem* pro statura totiusque corporis figura dixisse.

INTERPRETATIO.

^e *Sardinia insula in mari versus* ^f *sermone certe depinxisti egregie ejus corporis* ^g *habitus.*
Africam, habens similitudinem vestigii ^h *porci habitum.*
humani. f extenditur. g comœdia. h hoc

NOTA.

¹ *Aquilo.*] Aquilus color, fuscus est, tamen ab utroque colore proprietatem ac subniger, sic dictus ab aqua, quæ quidam ab albo & nigro ita discrepat, ut

CAPUT XXX.

Quid sit in satyra M. Varronis, caninum prandium.

Laudabat venditabatque se nuper quispiam in libraria sedens, homo linepte gloriosus, tamquam unus esset sub omni cælo satyrarum M. Varronis ^a enarrator; quas partim Cynicas, alii Menippæas appellant: & ^b jaciebat inde quædam non admodum difficilia: ad quæ ^c conficienda adspirare posse neminem dicebat. Tum forte eum ego librum, ex isdem satyris, ferebam qui ^d *ὑποκρίνω* inscriptus est: propius igitur accessi: & Nosti, inquam, magister verbum illud scilicet ^e *Græcia* vetus; ² *Musica*, quæ sit abscondita, eam ^e esse nulli rei? Oro ergo te, legas hos versus pauculos, & proverbii istius, quod in his versibus est, sententiam dicas mihi. Lege, inquit, tu mihi potius, quæ non intelligis; ut ea tibi ego enarrem. Quonam, inquam, pacto legere ego possum, quæ non assequor? ³ *indistincta* namque sient & confusa quæ legero, & tuam quo-

INTERPRETATIO.

^a *Interpres.* ^b *recitabat.* ^c *explicanda.* ^d *aqua rigens.* ^e *nihil prodesse.*

NOTÆ.

¹ *E Græcia.*] Ita ex Ms. regio Lamecius legit, in prioribus editionibus erat *egregie vetus.*

² *Musica, &c.*] Hoc proverbio excitabat hominem ut doctrinam exproicaret, quæ si nulli pateret, omnino foret inutilis.

³ *Indistincta namque sient, &c.*] Scilicet Romani singulas orationis voces notis interpunctis distinguebant: unde nisi quis sensum perciperet, in legendo sæpius hærebat ignarus quo loco peribundus esset claudenda.

Bbb ij

- que impediunt intentionem : tunc aliis etiam , qui ibi aderant , compluribus idem comprobantibus desiderantibusque , accepit a me librum veterem , fidei spectatæ , luculente scriptum. Accepit autem inconstantissimo vultu & inæstissimo : sed quid deinde dicam ? Non audeo Hercle postulare , ut id credatur mihi. Pueri ^fin ludo rudes , si eum librum accepissent , non ii magis in legendo deridiculi fuissent : ita & sententias intercidebat , & verba corrupte pronunciabat. Reddit igitur mihi librum multis jam ridentibus ; & Vides , inquit , oculos meos ægros assiduisque lucubrationibus prope jam perditos ? Vix ipsos literarum apices potui ^gcomprehendere : cum valebo ab oculis ; revise ad me : & librum istum tibi totum legam. Recte , inquam , sit oculis magister tuis. Sed , in quo illis nihil opus est , id , rogo te , dicas mihi : *Caninum prandium* in hoc loco , quem legisti quid significat ? Atque ille egregius nebulo , quasi difficili quaestione perterritus , exsurgit statim : & abiens ; Non , inquit , parvam rem ^hquæris. Talia ego gratis non doceo. Ejus autem loci in quo id proverbium est , verba hæc sunt. *Non vides apud ⁱMnestheum scribi tria genera esse vini , nigrum , album , melinum , quod vocant ^kκίπρον ; novum , vetus , medium : & efficere nigrum vires , album urinam , medium ^lπρίον ; novum refrigerare , vetus calefacere , medium esse prandium caninum ?*
- ²⁰ Quid significet , ⁶*prandium caninum* , ^krem leviculam diu & anxie quaesivimus. Prandium autem abstemium , in quo nihil vini potatur , caninum dicitur : quoniam canis vino caret. Cum igitur medium vinum appellasset , quod neque novum esset neque vetus , & plerumque homines ita loquantur ut omne vinum aut novum esse dicant aut vetus : nullam ²⁵ vim habere significavit neque novi neque veteris quod medium esset ; iccirco pro vino non habendum : quia neque refrigeraret , neque calefaceret : *refrigerare* id dicit , quod Græce *ἀψύσαι* dicitur.

INTERPRETATIO.

f in schola imperiti. *g* distinguere. *h* gilvum. *i* collisionem. *k* investigavimus diu & magno labore rem minuti momenti.

NOTÆ.

⁴ *Mnestheum*.] Hic videtur esse Mnestheus ille medicus Atheniensis , cuius ut peritissimi meminit Galenus.

⁵ *Κίπρον*.] Id est , gilvum , qui color album inter & rufum medius est. Qualis solet esse mellis color. Unde & recte *melinum* hic legitur , cum in quibusdam editionibus *medium* habeatur.

⁶ *Prandium caninum*.] Prandium in quo vinum nullum biberetur , quod pecu-

liari naturæ proprietate canes a vino abhorreant. Quod autem hic Gellius subiungit vinum medium , id est , neque novum , neque vetus pro vino non habendum , quia neque refrigeret , neque calefaciat , id experientiæ quotidianæ repugnat qua quisque vino medio aqua non temperato se maxime sentit incallescere.

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS

LIBER QUARTUSDECIMUS.

CAPUT I.

Dissertatio Favorini philosophi adversus eos, qui Chaldaei appellantur, & ex^a motu motibusque siderum & stellarum fata se hominum dicturos pollicentur.

DVERSUM istos, qui sese¹ Chaldaeos seu genethliacos appellant ac de motu deque^b positu stellarum dicere posse quæ futura sunt profitentur, audivimus quondam Favorinum philosophum Romæ Græce differentem egregia atque illustri oratione. Exercendine autem anne ostentandi gratia ingenii, an quod ita serio^c judicatioque existimaret, non habeo dicere: capita autem locorum argumentorumque, quibus usus est, quod ejus meminisse potui, egressus ibi^d ex auditione propere annotavi: eaque fuerunt ad hanc ferme sententiam. ^eDisciplinam istam Chaldaeorum³ tantæ vetustatis non

INTERPRETATIO.

^a Concursum. ^b situ. ^c maturo judicio. ^d ex loco ubi audiebam. ^e aiebat scientiam illam, &c.

NOTA.

1. *Chaldaeos seu Genethliacos.*] Genethliaci sunt qui ex diverso stellarum positu, variaeque cœli affectione nascentium hominum fata fortunaeque prævidere se jactitant. Chaldaei autem, ut ait Tullius, Assyriorum magi ex gentis vocabulo dicti sunt, qui diuturna observatione siderum scientiam putantur effecisse, ut prædici posset quid cuique eventurum esset. Chaldaeam aliqui dicunt Arabiæ conterminam esse regionem. Verum Chaldaeorum nomen plerumque non tam gentis est, quam artis & professionis. Ita quippe mathemati-

cos & genethliacos nominant: quod jam observavimus lib. I. cap. IX.

2. *Quod ejus meminisse potui.*] Vix potest hæc verborum constructio cum superioribus quadrare. Addita una littera non inepte legeretur *quoad ejus meminisse potui*; quæ locutio Ciceroni satis est familiaris. *Quoad ejus facere poteris.*

3. *Tanta vetustatis non esse.*] Nempe ut arti suæ autoritatem aliquam & fidem conciliarent, teste Tullio, majores suos jactitabant in prædicendis puerorum nascentium fati annorum quadringenta & septuaginta duo millia posuisse.

Bbb iij

- esse, quantæ videri volunt: neque eos ^f principes ejus auctoresque esse, quos ipsi ^g ferant. ^h Sed id præstigiæ atque ⁱ officiarum genus commentos esse homines ^j ærulfatores & cibum quæstumque ex mendaciis captantes: atque quoniam viderent tærræna quædam inter homines sita
- 5 cælestium rerum sensu atque ductu moveri; quale est, quod oceanus quasi lunæ comes cum ea simul ^k senescit adolescitque; hinc videlicet sibi argumentum ad persuadendum paravisse, ut crederemus omnia rerum humanarum & parva & maxima, tamquam ^l stellis atque sideribus evincta, duci & regi. Esse autem nimis quam ineptum absurdumque;
- 10 ut, quoniam æstus oceani cum lunæ curriculo congruit, negotium quoque alicujus, quod ei forte de aquæductu cum rivalibus aut de communi pariete cum vicino apud judicem est, ut existimemus id negotium quasi habena quadam de cælo vinctum gubernari: quod & si vi & ratione quæpiam divina fieri potest; nequaquam id tamen censēbat in tam brevi exiguoque vitæ spatio quantovis hominis ingenio comprehendere posse & percipi: ^m sed conjectari pauca quædam, verbo ipsius utar, ⁿ πυχμαριστῶν, nullo scientiæ fundo concepta, sed fusa & vaga & arbitraria: ^o qualis longinqua oculorum acies est per intervalla media caligantium. Tolli enim, quod maxime inter deos atque homines differt, si homines quoque res
- 20 omnis postfuturas prænoscerent. Ipsam deinde siderum stellarumque observationem, quam esse originem scientiæ suæ prædicarent, haudquam putabat ^p liquide consistere: nam si principes Chaldæi, qui in patentibus campis ^q colebant, stellarum motus & vias & discessiones & ^r cœtus intuentes, quid ex iis efficeretur observaverunt: procedat, inquit, hæc sane disciplina, sed ^s sub ea modo inclinatione cæli, sub qua tunc Chaldæi fuerunt: non enim potest, inquit, ratio Chaldæorum observationis manere, si quis ea uti velit ^t sub diversis cæli regionibus: nam
- 25

INTERPRETATIO.

f inventores. g dicant. h sed homines mendicos & vitam ex mendaciorum proventibus tolerantes hanc novam rationem fraudum & fallaciarum excogitasse. i decrevit & crescit. k astricta legibus stellarum & siderum. l crassiore modo. m nulli scientia subiecta, sed in-

definita, incerta & ex arbitrio pendente. n eo modo possunt intelligi quo res distantes longo spatio interpositæ possunt cerni oculis infirmis. o certam esse. p habitabant. q conjunctiones cum planetis. r sub ea cæli affectione. s in terris quæ subsunt diversis cæli partibus.

NOTÆ.

4. Officiarum.] Officia proprie fucus est quo mulieres faciem oblinunt. Metaphorice sumitur pro dolis ac fraudibus.

5. Ærulfatores.] Confule notas in cap. II. lib. IX.

6. Stellis atque sideribus.] Stella simplex est, sidus autem constat ex pluribus stellis, ut Aries, Taurus, &c. Quod discrimen licet a plerisque non observetur, patet tamen ex illo Manilii loco

— Formas distinguere tantum
Contenta & stellis distinguere sidera
certis.

7. Sed conjectari pauca quædam.] Possunt eclipses certo prædici: quippe quæ pendeant ab æstorum motu, qui semper æquabilis est, morbi, pluviae, &c. nonnisi probabiliter conjici possunt; quis enim distinctas stellarum omnium virtutes penitus intelligat? Actiones hominum liberæ præsciri non possunt.

quanta, inquit, ⁸ partium circulatorumque cæli ex ⁹ devertentia & convectionibus mundi varietas sit, quis non videt? Eadem igitur stellæ, per quas omnia divina humanaque fieri contendunt, sicuti non usquequaque pruinas aut calores cient; sed mutant & variant, ¹⁰ tempestatesque eodem in tempore alibi placidas alibi violentas movent: cur non eventa quoque rerum ac negotiorum alia efficiunt in Chaldæis, alia in ¹¹ Gætulis, alia apud Danubium, alia apud Nilum? ¹² Per autem, inquit, inconsequens, ipsum quidem corpus & habitum tam profundi aeris sub alio atque alio cæli curvamine non eundem manere: in hominum autem negotiis stellas istas opinari idem semper ostendere, si eas ex quacunque terra conspexeris. Præterea mirabatur id cuiquam ¹³ pro percepto liquere, ¹⁴ stellas istas, quas a Chaldæis & Babylonis sive Ægyptiis observatas ferunt, (quas multi *erraticas*, Nigidius *errones* vocat) non esse plures quam volgo dicerentur: posse enim fieri existimabat, ut & alii quidam planetes ¹⁵ pari potestate essent, sine quibus recta atque perpetua observatio perfici non quiret; neque eos tamen cernere homines possint, ¹⁶ propter exsuperantiam vel splendoris vel altitudinis. ¹⁷ Nam &

INTERPRETATIO.

7 declivitate & convexitate orbis terrarum. u & eodem tempore reddunt tempus uno quidem in loco serenum, in alio vero turbulentum. x hac est autem maxime absurda consequentia credere qualiter

hujus altissimi aeris mutari pro diverso positu cæli, & sentire illa sidera idem semper declarare ex quacunque parte mundi conspiciantur. y clarissimum apparere. z planetas. a eandem vim habere.

NOTÆ.

8. *Partium circulatorumque cæli varietas, &c.*] Nempe alia aliis locis oriuntur sidera; qui versus polum antarcticum habitant, iis neque Uræ neque Septentriones unquam apparent, neque æstra reliqua quæ apud Babylonios videntur Unde illis saltem inutilia sunt hujus astrologiæ, quam Judiciariam vulgo nominant, principia, si quidem in eo siderum ortu & occasu posita sunt, quæ nonnullis in regionibus neque oriri neque occidere videntur.

9. *Devertentia & convectionibus mundi.*] Terræ figura cum sit globosa, partem aliam declivem, aliam arduam sibi fingunt geographi.

10. *Tempestatesque eodem in tempore, &c.*] Ita sol, quo tempore nobis imminens æstatem refert, iis populis qui in contraria orbis parte adversa nobis urgent vestigia, Antipodas vocant, causa est hiemis. Cæterum hybernis diebus non ideo frigidum est tempus, quod a nobis major sit solis recessus, ut vulgus falso putat; aut quod solis radii terram non nisi oblique attingant, ut e philo-

sophis plurimi censent; terra enim inæquali montium asperitate radios solares fere ad perpendicularum excipit pluribus in locis, ubi summum est aliquando frigus. Propius aberit a vero qui pluribus id causis tribuerit, & radiis solis oblique incidentibus, & iisdem propter aerem nubilum sæpius refractis, unde minus & caloris & luminis ad nos permeat. Adde quod hyeme diurna solis mora longe brevior sit.

11. *Gætulis.*] Gætuli populi sunt interioris Africæ Garamantibus proximi; eam incolebant regionem quæ Mauritanix adjacet, hodieque dicitur *Guinea*.

12. *Propter exsuperantiam vel splendorem.*] Sic in via lactea multitudo stellarum ita sibi mutuo splendore officit, ut alix ab aliis distingui nequeant.

13. *Nam & quadam sidera.*] Ita Centauri sidus ac cætera quæ vergunt ad polum antarcticum Europæis nunquam videntur; nec essent cognita, nisi ea Lusitani qui in Indiam navigarunt observassent.

quædam, inquit, sidera e quibusdam terris conspiciuntur, earumque terrarum hominibus nota sunt: sed eadem ipsa ex alia omni terra non videntur, & sunt aliis omnino ^b ignarissima. Atque ut denuo, inquit, & has tantummodo stellas & ex una parte terræ observari debuisse: quæ tandem finis observationis istius fuit, & quæ tempora satis esse visa sunt ad percipiendum; quid præmonstraret aut cœtus stellarum aut circuitus aut transitus? Nam si isto modo cœpta fieri observatio est, ut animadverteretur quo habitu quaque forma quaque positura stellarum aliquis nasceretur; tum deinceps ab ineunte vitæ, fortuna ejus & mores & ingenium & circumstantia rerum negotiorumque & ad postremum finis etiam vitæ expectaretur; eaque omnia, ut usu venerant, literis mandarentur; ac postea longis temporibus, cum ipsæ illæ eodem in loco eodemque habitu forent, eadem ceteris quoque eventura existimarentur, qui eodem illo tempore nati fuissent; si isto, inquit, modo observari cœptum est, & ex ea observatione composita quædam disciplina est: nullo id pacto potest procedere: dicant enim, quot tandem annis vel porius quot sæculis ^d orbis hic observationis perfici quiverit. Constare quidem inter astrologos dicebat, ^e stellas istas quas *erraticas* dicerent, quæ esse omnium rerum fatales viderentur, infinito prope & innumerabili numero annorum ad eundem locum, cum eodem habitu simul omnes profectæ sunt, regredi; ut neque ullus observationis tenor neque memoriæ ulla effigies literarum tanto ævo potuerint edurare. Atque illud etiam ^f cuiusmodi esset considerandum putabat; quod aliud stellarum agmen foret, quo primum tempore conciperetur homo in utero matris, aliud postea cum in decem mensibus proximis in lucem ederetur: quærebatque, qui conveniret diversam super eodem fieri demonstrationem; si, ut ipsi putarent, alius atque alius earundem stellarum situs atque ductus alias atque alias fortunas daret. Sed & nuptiarum tempore, ex quibus liberi quærentur, atque ipso etiam illo maris atque foeminæ coitu, jam declarari oportere dicebat, certo quodam & necessario stellarum ordine quales qualique fortuna homines gignerentur; ac multo etiam ante, quam pater ipse atque mater nascerentur, ex eorum genitura debuisse jam tunc prospici, quinam olim futuri essent, quos ii creaturi forent, & supra longe atque longe per infinitum: ut, ^g disciplina ista fundamento aliquo veritatis nixa est, centesimo usque abhinc sæculo, vel magis primo cœli atque mundi exordio, atque inde jam deinceps, continua significatione, quotiens generis auctores ejusdem homines nascerentur, stellæ istæ præmonstrare debuerint, qualis qualique fato futurus sit, quisquis hodie natus

INTERPRETATIO.

^b maxime ignota. c ea ratio stare minime potest. d hic stellarum circuitus quo fit observatio potuerit confici. e planetas ex quibus fata rerum omnium videbantur pendere post immensam ac prope innumerabilem annorum seriem ad id spatium loci

redituros, unde eodem tempore digressi fuerunt, ita ut nulla ratio observationis, nulla hominum memoria, nulla literarum monumenta potuerint conservari tam longo tempore. f cuiusmodi.

est.

est. Quo autem, inquit, pacto credi potest, uniuscujusque stellarum formæ & positionis sortem atque fortunam uni omnino homini certam destinatamque esse; eamque formam, post longissima sæculorum spatia, restitui, si vitæ fortunarumque ejusdem hominis judicia, in tam brevibus intervallis, per singulos majorum ejus gradus perque infinitum successio-
 num ordinem, tam sæpe ac tam multipliciter eadem ipsa non eadem stellarum facie denotantur? Quod si id fieri potest; eaque diversitas atque
 varietas admittitur per omnis antiquitatis gradus, ad significanda eorum
 hominum, qui postnascentur, exordia: imparilitas hæc turbat observa-
 tionem; omnisque ratio disciplinæ confunditur. Jam vero id minime fe-
 rendum censebat, quod non modo casus eventaque, quæ evenirent ex-
 trinsecus, sed consilia quoque hominum ipsa & arbitria & varias volunta-
 tes appetitionesque & declinationes, & fortuitos repentinosque in levissi-
 mis rebus animorum impetus recessusque, moveri agitarique desuper e
 cælo putarent: tamquam quod forte ire in balneas volueris, ac deinde
 nolueris, atque id rursum volueris, non ex aliqua dispari variaque animi
 agitatione, sed ex necessaria quadam errantium siderum reciprocatione
 contigerit: ut plane homines non, quod dicitur, *ἑλκεύεσθαι*, sed ludi-
 cra & ridenda quædam ¹⁴neurospasta esse videantur, si nihil sua sponte,
 nihil arbitratu suo faciunt, sed ducentibus stellis & ^haurigantibus. Ac
 si, inquit, potuisset prædici affirmanter, Pyrrhusne rex an M. Curius
 prælio victurus esset; cur tandem non de alea quoque ac de calculis &
 alveolo audent dicere, quinam ibi ludentium vincat? An videlicet ma-
 gna sciunt; parva nesciunt; & minora majoribus ¹imperceptiora sunt?
 Sed si magnitudines rerum sibi vindicant; magisque esse perspicuas & fa-
 cilius comprehendendi posse dicunt: Volo, inquit, mihi respondeant, quid
 in hac totius mundi contemplatione, præstantis naturæ operibus, in tam
 parvis atque brevibus negotiis fortunisque hominum magnum putent?
 Atque id velim etiam, inquit, ut respondeant; si tam parvum atque ra-
 pidum est momentum temporis, in quo homo nascens fatum accipit, uti
 in eodem illo puncto sub eodem circulo cæli plures simul ^had eandem
 competentiam nasci non queant; & si iccirco gemini quoque non eadem
 vitæ sorte sunt, quoniam non eodem temporis puncto editi sunt; peto,
 inquit, respondeant, cursum illum ¹temporis transvolantis, qui vix co-

INTERPRETATIO.

grationalia animalia. h impellentibus. | positu. l cælestium orbium mirabili rapi-
i difficiliora cognitu. & eodem stellarum | ditate prætervolantium.

NOTA.

14. *Neurospasta.*] *Νευροσπαστα* Græci *nettes*. Ad quas imagunculas alludens
 vocant parva quædam hominum aut ani-
 malium simulacra, quæ interioribus &
 occultis fidiculis vel nervis adductis ca-
 put, manus, humeros & reliqua mem-
 bra movent, perinde ac si essent anima-
 ta. Hæc nos Galli dicimus, *des marion-*
nettes. Ad quas imagunculas alludens
 Horatius aiebat,
Ducoris ut nervis, alienis mobile li-
gnum.
 Hujus porro vocis origo est *εναν* traho,
 & *νῦρον* nervus.

Ccc

gitatione animi comprehendi potest, quoniam pacto aut consulto assequi queant aut ipsi perspicere & deprehendere: cum in tam præcipiti dierum noctiumque vertigine ¹⁵ minima momenta ingentes facere dicant mutationes. Ad postremum autem, & quid esset, quod adversum hoc dici posset, requirebat; quod homines utriusque sexus omnium ætatum, diversis stellarum motibus in vitam editi, regionibus sub quibus geniti sunt longe distantibus; omnes tamen isti, aut hiantibus terris aut labentibus tectis aut oppidorum expugnationibus aut eadem in navi fluctu obruti, eodem genere mortis eodemque ²⁰ ictu temporis universi simul interirent: Quod scilicet, inquit, numquam eveniret; si momenta nascendi singulis attributa suas unumquodque leges haberent. Quod si quædam, inquit, in hominum morte atque vita etiam diversis temporibus editorum per stellarum pares quosdam postea conventus, paria nonnulla & consimilia posse dicunt obtinere: cur non aliquando possint omnia quoque paria usu venire; ut existant per huiusmodi stellarum concursiones & similitudines ²⁵ Socræ simul & Antisthenæ & Platones multi, genere, forma, ingenio, moribus, vita omni & morte pari? Quod nequaquam, inquit, prorsus fieri potest. Non igitur hac causa probe uti queunt, adversum hominum impares ortus, interitus pares. ²⁰ Illud autem condonare se iis dicebat, quod non id quoque requireret, si vitæ mortisque hominum rerumque humanarum omnium tempus & ratio & causa in cælo & apud stellas foret; quid de muscis aut vermiculis aut echinis multisque aliis minutissimis terra marique animantibus dicerent? An ista quoque isdem, quibus homines, legibus nascerentur; isdemque itidem exstinguerentur: ²⁵ ut aut ranunculis quoque & culicibus nascendi fata sint de cælestium siderum motibus attributa; aut, si id non putarent, nulla ratio videretur cur ea siderum vis in hominibus valeret, deficeret in cæteris. ³⁰ Hæc nos sicca & incondita & propemodum jejuna oratione attigimus. At Favorinus ut hominis ingenium fuit, aut ² quæ est Græcæ facundiæ copia simul & venustas, latius ea & amœnius & splendidius & ³ profluentius exsequabatur; atque identidem commonebat, ut caveremus ne ⁴ qua nobis

INTERPRETATIO.

in momento. n. aiebat se nolle eos ad angustias redigere, quod non id pariter sciscitaretur. o hac nos dicimus oratione arida & inornata ac fere exangui.

p proloquentia Græca abundantia & dignitate. q majori verborum volubilitate dicebat. r ne quo modo isti impotiores fidem apud nos sensim obtinerent.

NOTA.

¹⁵ *Minima momenta ingentes mutationes.* Quod ut probaret Nigidius, Augustino teste, rotam quanta potuit maxima rapiditate agitatam tanquam uno ejus in loco summa celeritate semel atque iterum atramento notavit. Tum desistente motu cum inventa essent signa

quæ fixerat, non mediocri spatio distantia: sic in tanta cæli rapacitate, inquit, nascentibus geminis nunquam idem sidus eodem modo affulget. Atque hinc oriuntur, ut addebat, quæcunque dissimillima perhibentur in moribus casibusque geminorum.

isti ¹⁶ sycophantæ ad faciendam fidem irreperent, quod viderentur quædam interdum ^f vera effutire aut spargere. Non enim comprehensa, inquit, neque definita neque percepta dicunt; ^g sed lubrica atque ambagiosa conjectatione nitentes, inter falsa atque vera pedetentim quasi per tenebras ingredientibus eunt; & aut ^h multa tentando incidunt repente imprudentes in veritatem; aut ipsorum, qui eos consulunt, multa credelitate ducen-
te perveniunt callide ad ea quæ vera sunt; & idcirco videntur in præteritis rebus quam in futuris veritatem facilius imitari. Ista tamen omnia, quæ aut temere aut astute vera dicunt, præ cæteris, inquit, quæ mentiuntur, pars ea non est millesima. Præter hæc autem, quæ dicentem
Favorinum audivimus, multa etiam memini poetarum veterum testimonia; quibus huiusmodi ⁱ ambages fallaciosæ confutantur. Ex quibus est
Y. Pacuvianum illud;

^z Nam siqui, quæ eventura sunt, provideant;
Equiparent Iovi.

^a item Accianum illud;

^b Nihil, inquit, credo auguribus, qui aures verbis divitant
Alienas; suas ut auro locupletent domus.

Item Favorinus, deterrere volens ac depellere adolescentes a genethliacis istis & quibusdam aliis id genus, qui prodigiosis artibus futura omnia dicturos se pollicentur, nullo pacto adeundos esse consulendosque huiusmodi argumentis concludebat. Aut adversa, inquit, eventura dicunt; aut prospera. Si dicunt prospera, & fallunt; miser fies frustra expectando. Si adversa dicunt & mentiuntur; miser fies frustra timendo. Sin vera respondent, eaque sunt non prospera; jam inde ex animo miser fies, antequam e fato fias. Si felicia promittunt, eaque eventura sunt; tum plane duo erunt incommoda: & expectatio te spe suspensum fatigabit; & ^c futurum gaudii fructum spes tibi jam præstiterit: nullo igitur pacto utendum est istiusmodi hominibus res futuras ^d prælagentibus.

INTERPRETATIO.

suora garrire & admiscere mendaciis. t sed nixi dubiis & incertis conjecturis. u varia dicendo. x flexus verborum captiosi y illud dictum Pacuvii poeta. z nam si qui pro- spicerent res futuras, plerique illos crede- rent aequales Iovi. a similiter illud dictum	Accii poetæ. b nullam, inquit, fidem ad- hibeo auguribus, qui verbis replent alio- rum aures, ut auro replent suas ades. c spes præcepta tibi præcipiet emolumen- tum latitia qua fuisses afficiendus, d se prævidere dicentibus.
---	--

NOTA.

¹⁶ Sycophanta.] Ita calumniatores vulgo appellantur. Id nominis inde na- tum est, quod, cum lege cautum esset ne quis Athenis efferret ficus, quidam observatos nonnullos qui furtim expor-	tabant, ad magistratus detulerunt. Hinc joco populari dicti sunt sycophantæ à τὰ ἐν τῷ φάλτιν, id est ficus osten- dere.
--	---

CAPUT II.

Quem in modum differuerit Favorinus consultus a me super officio iudicis.

Quo primum tempore a prætoribus ^a lectus in iudices sum, ut iudicia, quæ appellantur privata, susciperem; libros utriusque linguæ de officio iudicis scriptos conquisi: ut homo adolescens a poetarum fabulis & a rhetorum epilogis ad iudicandas lites vocatus, rem iudiciariam, ^b quoniam vocis, ut dicitur, vitæ penuria erat; ex mutis quod aiunt, magistris cognoscerem. Atque in rerum quidem ^c diffisionibus ^d comperendinationibusque, & aliis quibusdam legitimis ritibus, ex ipsa lege Julia & ex Sabini Massurii & quorundam aliorum jurisperitorum commentariis commoniti & ^e adminiculati sumus. In his autem, quæ existere solent, negotiorum ambagibus & in ancipiti rationum diversarum circumstantia, nihil quicquam nos huiusmodi libri iuverunt. Nam, & si consilia iudicibus ex præsentium causarum statu capienda sunt, generaliatamen quædam præmonita & præcepta sunt, quibus ante causam ^f præmœniri iudex præpararique ad incertos casus futurarum difficultatum debeat. Sicut ^g illa mihi tunc accidit inexplicabilis reperiendæ scientiæ ambiguitas. Petebatur ^h apud me pecunia, quæ dicebatur data numerataque. Sed qui petebat neque tabulis neque testibus id factum docebat; & argumentis admodum exilibus nitebatur. Sed eum constabat virum esse ferme bonum, notæque & expertæ fidei, & vitæ ⁱ inculpatissimæ: multaque & illustria exempla probitatis sinceritatisque ejus expromebantur. Illum autem, ^j unde petebatur, hominem esse ^k non bonæ rei, vitæque turpi & sordida, convictumque volgo in mendaciis, plenumque esse perfidiarum & fraudum ostendebatur. Is tamen, cum suis multis patronis, clamitabat probari apud me debere pecuniam datam consuetis modis, ^l *expense*

INTERPRETATIO.

^a Factus sum iudex. ^b quia non poteram doceri viva, ut aiunt, voce præceptoris. ^c ad iuti sumus. ^d præmuniri & præparari. ^e ille casus evenit, in quo præ-

pta generalia jurisperitorum non sufficiebant ad iudicium ferendum. ^f coram me iudice. ^g integerrima. ^h a quo. ⁱ non præparari. ^j moribus.

NOTÆ.

1. *Diffisionibus.*] Diffisio erat institutio cognitionis in alium diem dilatio; unde diffindere diem dicebatur, qui diem institutæ actioni peragendæ destinatum ob aliquam causam differebat. Quæ dilatio hac verborum formula concipiebatur. *Hic dies diffusus esto.*

2. *Comperendinationibus.*] Comperendinatio tum erat, cum hominis rei iudicium in secundam actionem per-

die habendam differebatur, tamen si reus jam convictus actione prima potuisset iudicari: eam autem comperendinationis legem primus tulit Glaucia, quod tradit Asconius, ut accusatis, si forte essent innocentes, liceret per tempus objecta crimina refellere.

3. *Expensilatione.*] Expensum dicebatur ferre, qui suos in codicillos scripto referebat, quod ab alio acceperat.

lacione, ⁴ mensa rationibus, ⁵ chirographi exhibitione, ⁶ tabularum ob-
 signatione, ⁷ testium intercessionem. Ex quibus omnibus si nulla re probare-
 tur, dimitti jam se oportere, & adversarium de calumnia damnari. Quod
 de utriusque autem vita atque factis diceretur; frustra id fieri atque dici.
 Rem enim de petenda pecunia apud judicem privatum agi, non apud cen-
 sores de moribus. Tunc ibi amici mei, ^k quos rogaveram in consilium,
 viri exercitati atque in patrociniis & in operis fori celebres, semperque se
 circumundique distrahentibus causis festinantes, ^l non sedendum diutius,
 ac nihil esse dubium dicebant, quin absolvendus foret, quem accepisse pe-
 cuniam nulla probatione solenni docebatur. Sed enim ego homines cum
 considerabam, alterum fidei alterum probri plenum spurcissimæque vitæ
 ac deformatissimæ: nequaquam adduci potui ad absolvendum. Jussi igitur
 diem diffindi, atque ^m inde a subsellis pergo ire ad Favorinum philoso-
 phum, quem in eo tempore Romæ plurimum sectabar, atque ei de causa
 ac de omnibus quæ apud me dicta fuerant, ut res erat, narro omnia; ac
 peto ut & ipsum illud in quo hærebam, & cetera etiam, quæ observan-
 da mihi forent in officio judicis. ⁿ faceret me ut earum rerum essem ^o pru-
 dentior. Tum Favorinus, ^p religione illa cunctationis & sollicitudinis no-
 stræ comprobata, id quidem, inquit, super quo nunc deliberas, videri
 potest specie tenui parvaque esse. Sed si de omni quoque officio judicis
^q præire tibi me vis; nequaquam est vel loci hujus vel temporis. Est enim
 disceptatio ista multijugæ & sinuosæ quæstionis, multaque & anxia cura
 & ^r circumspectientia indigens. Namque, ut pauca tibi nunc quæstionum
 capita attingam, jam omnium primum hoc de judicis officio quæritur, si
 judex forte id sciat super qua re apud eum litigatur, eaque res uni ei,
 prius quam agi cœpta aut in judicium deducta sit, ex alio quodam nego-
 tio casuque alio quo cognita liquido & comperta sit; neque id tamen
 in agenda causa probatur: ^s oporteat-ne eum secundum ea, quæ sciens

INTERPRETATIO.

^k quos adduxeram ut mihi darent consi- | judicium. ⁿ doceret. ^o peritior. ^p appro-
 limum. ^l non diutius sedendum ad delibe- | bato scrupulo mea dubitationis & anxie-
 randum. ^m & statim egressus a subsellis | tatis. ^q doceri a me vis. ^r consideratione.

NOTÆ.

4. *Mensa rationibus.*] Id est, testi-
 monio trapezitarum, qui alteri pecu-
 niam dabant alterius nomine a quo reci-
 pienda esset. Trapezita autem Gallicæ
 dicitur *Banquier*.

5. *Chirographi expeditione.*] Chirogra-
 pho, sive syngrapha cautio datur pecu-
 niarum acceptarum. Quamquam sola vi
 nominis significet tantum id quod ali-
 cujus manu scriptum est. *Küpmanns &*
Wéger scribo.

6. *Tabularum obsignatione.*] Impref-
 sione sigilli, quo quis confirmabat sibi
 creditam pecuniam.

7. *Testium intercessionem.*] Solebant ad-
 vocari nonnunquam qui acceptæ pecu-
 niæ testes essent, idque coram judicibus,
 si forte res exigeret, confirmarent.

8. *Oporteat-ne enim, &c.*] Plerique
 non jurisconsulti modo, sed etiam theo-
 logi censent, judici ferendam esse senten-
 tiam *secundum allegata*, ut ipsi vocant,
 & *probata*, adeo ut quem privatim
 ipse certo sciat innocentem debeat con-
 demnare, si publico testimonio reus
 denunciatur. Scilicet, inquiunt, cum
 publica non privata sit persona judex,
 in judicio ferendo non suæ sed publicæ

venit, judicare, an secundum ea quæ aguntur. Id etiam, inquit, quæ-
 ri solet, an deceat atque conveniat judici causa jam cognita, si facultas
 esse videatur componendi negotii, officio paulisper judicis dilato commu-
 nis amici & quasi pacificatoris partes recipere. Atque illud amplius ambi-
 gi ac dubitari scio, debeatne judex inter cognoscendum ea, quæ dicto
 quæsitoque opus est, dicere & quærere, etiamsi, cujus ea dici quærique
 interest, neque dicat neque postulet: patrocinari enim prorsus hoc esse
 aiunt non judicare. Præter hæc, super ea quoque re dissentitur, an ex usu
 exque officio sit judicis rem causamque, de qua cognoscit, interlocutio-
 nibus suis ita exprimere ^f consignareque, ut ante sententiæ tempus ex his,
 quæ apud eum in præsens consule varietque dicuntur, proinde, ut quoque
 in loco ac tempore movetur, ^t signa & indicia faciat motus atque sensus
 sui. Nam qui judices, inquit, acres atque celebres videntur non aliter exi-
 stimant rem, qua de agitur, indagari comprehendique posse, nisi is, qui
 15 judicat, crebris interrogationibus necessariisque interlocutionibus & suos
 sensus aperiat & litigantium deprehendat. Contra autem, qui sedatores
 & graviores putantur, negant judicem debere ante sententiæ, dum cau-
 sa utrimque agitur, quotiens aliqua re proposita motus est, totiens si-
 gnificare quid sentiat. Eventurum enim aiunt, ut, quia pro varietate
 20 propositionum argumentorumque alius atque alius motus animi patiendus
 est, aliter atque aliter eadem in causa eodemque in tempore sentire &
 interloqui videatur. Sed de his, inquit, & ceteris hujuscemodi judicialis
 officii tractatibus & nos posthac, cum erit orium, dicere quid sentiamus
 conabimur, & præcepta Ælii Tuberonis super officio judicis, quæ nuper
 25 rime legi recensebimus. Quod autem ad pecuniam pertinet, quam apud
 judicem peti dixisti; suadeo Hercle tibi, utare M. Catonis prudentissimi
 viri consilio: qui in oratione, quam pro L. Turio contra Cn. Gellium
 dixit, ita esse a majoribus memoriæ traditum observatumque ait, ut si,
 quod inter duos actum est, neque tabulis neque testibus planum fieri pos-
 30 sit; tum apud judicem, qui de ea re cognosceret, uter ex iis vir melior es-
 set quæreretur: & si pares essent, seu boni pariter seu mali, tum illi,
 unde petitur, crederetur, ac ^u secundum eum judicaretur. In hac autem cau-
 sa, de qua tu ambigis, optimus est qui petit, unde petitur deterrimus; &
 res est inter duos acta sine testibus: eas igitur & credas ei qui petit, con-
 35 demnesque eum de quo petitur: quoniam, sicuti dicis, duo pares non

INTERPRETATIO.

*declarare. t adducat in cognitionem affectus & judicii sui. u judicium ferretur in
 ejus gratiam.*

NOTA.

sententiæ stare debet. Reclamant alii, & innocentis v. g. eadem contendunt repugnare juri & naturali & divino, nulla lege sanciri posse, ut qui per injuriam oppressus est, damnetur: inquirunt an, si forte judex ipse accusatorem & falsos, subornaverit testes, qui a calumniandi consilio deterri nolint, tum & possit & debeat innocentem condemnare. His & aliis sed levioribus ultro citroque rationibus allatis autores gravissimi utramque opinionem tuentur.

sunt ; & qui petit melior est. Hoc quidem mihi tum Favorinus, ut virum philosophum decuit, suavit. Sed majus ego altiusque id esse existimavi, quam quod meæ ætati & mediocritati conveniret, ut cognovisse & condemnasse de moribus non de probationibus rei gestæ viderer : ut absolverem tamen, inducere in animum non quivi ; & propterea juravi ^z mihi non liquere : atque ^y ita judicato illo solutus sum. Verba ex oratione M. Catonis, cujus commemoravit Favorinus, hæc sunt. *Atque ego a majoribus memoria sic accepi : si quis quid alter ab altero peterent, si ambo pares essent, sive boni sive mali essent, quod duo res gessissent ubi testes non interessent, illi unde petitur ei potius credendum esse. Nunc si sponso-* nem fecisset Gellius cum Turio. NI. VIR. MELIOR. ESSET. GELL'US. QUAM. TURIUS. nemo, opinor, tam insanus esset qui judicaret meliorem esse Gellium quam Turium. Si non melior Gellius est Turio, potius oportet credi ^z unde petitur.

INTERPRETATIO.

^z ista mihi non esse certa. ^y & sic me ex hujus judicii difficultate expedii. ^z cum a quo petitur.

CAPUT III.

An^a amuli offensique inter sese fuerint Xenophon & Plato.

Qui de^a Xenophontis Platonisque vita & moribus pleraque omnia exquisitissime scripsere, non auisse ab eis motus quosdam tacitos & occultos^b simulatis æmulationisque mutæ putaverunt : & ejus rei argumenta quædam conjectatoria ex eorum scriptis protulerunt. Ea sunt profecto hujuscemodi. Quod neque a Platone in tot numero libris mentio usquam facta sit Xenophontis, ² neque item contra ab eo in suis libris Platonis ; quamquam uterque ac maxime Plato complurimum Socratis sectatorum in sermonibus, quos scripsit, commemoraverit. Id etiam esse non sinceræ neque amicæ voluntatis indicium crediderunt, quod Xenophon incluto illi operi Platonis, quod de optimo statu reipublicæ civita-

INTERPRETATIO.

^a Vtrum Xenophon & Plato fuerint inter se inimici. ^b inimicitiarum.

NOTÆ.

1. *Xenophontis.*] Xenophon Atheniensis. Socratis primum auditor, tum dux in bello præclare factis ita summi imperatoris famam adeptus est, ut privatis studiis eloquentiæ palmam multis præripuerit. Unde datum ei nomen est Atticæ musæ vel apud Atticæ, ut refert Suidas, quod, ut ait Tullius, ejus oratio sit melle dulcior. Floruit maxime teste

Laertio Olymp. xciv. anno iv. Nempe ante Christum cccxcix. nonagenario major apud Corinthum obiit anno i. Olymp. cv. ante Christum cccix.

2. *Neque item ab eo, &c.*] Hic lapsus est Gellius : verum enim est quod tradit Laertius, Xenophontem semel Platonis mentionem fecisse, idque in tertio *Memorabilium*, ut notavit Vossius.

tisque administrandæ scriptum est, lectis ex eo duobus fere libris, qui
 primi in volgus exierant, opposuit contra scripsitque diversum regiæ ad-
 ministrationis genus, quod ^e *Παιδείας Κύρου* inscriptum est. Eo facto scri-
 ptoque ejus ulque adeo permotum esse Platonem ferunt, ut quodam in
 libro, mentione Cyri regis habita, ^d retractandi levandique ejus operis
 gratia, virum quidem Cyrum ^e gnavum & strenuum fuisse dixerit, ^f *Παι-
 δειας δ' οὐκ ὀρθῶς ἥρδαι τὸ παλαιόν*. Hæc enim verba sunt de Cyro Plato-
 nis. Præterea putant id quoque ad ista, quæ dixi, accedere; quod Xe-
 nophon in libris, quos dictorum atque factorum Socratis commentarios
 composuit, negat Socratem de cæli atque naturæ causis rationibusque
 unquam disputavisse; ac ne disciplinas quidem ceteras, quæ ^g *μαθηματικά*
 Græci appellant, quæ ad bene beateque vivendum non pergerent, aut
 attigisse aut comprobasse: idcircoque turpiter eos mentiri dicit, qui disser-
 tationes istiusmodi Socrati attribuerent. Hoc autem, inquit, Xeno-
 phon cum scripsit, Platonem videlicet notavit; in cujus libris Socrates
 de physica & musica & geometria disserit. Sed enim de viris optimis &
 gravissimis si credendum hoc aut suspicandum fuit; causam equidem esse
 arbitror non obrectationis, nec invidiæ neque de gloria majore parienda
 certationis, hæc enim procul a moribus philosophiæ absunt, in quibus
 illi duo omnium judicio excelluerunt. Quæ igitur est opinionis istius ra-
 tio? Hæc profecto est. Equiperatio ipsa plerumque & paritas virtutum
 inter sese consimilium, etiam si contentionis studium & voluntas abest,
 speciem tamen æmulationis creat. Nam cum ingenia quædam magna duo-
 rum pluriumve, in ejusdem rei studio illustrium, aut pari sunt fama aut
 proxima: oritur apud diversos fautores eorum industriæ laudisque æsti-
 mandæ contentio: ^h tum postea ex alieno certamine ad eos quoque ipsos
 contagium certationis adspirat; ⁱ cursusque eorum ad eandem virtutis cal-
 cem pergentium, quando est compar vel ambiguus, in æmulandi suspi-
 ciones non suo sed faventium studio delabitur. Proinde igitur & Xeno-
 phon & Plato ^k Socraticæ amœnitatis duo lumina certare æmularique inter
 sese existimari sunt: quia de iis apud alios, uter esset exsuperantior, cer-
 tabatur; & ^l quia duæ eminentiæ, cum simul junctæ in arduum nituntur,
 simulachrum quoddam contentionis æmulæ pariunt.

INTERPRETATIO.

^e institutionis Cyri. ^d ad refutandum & contemnendum opus Xenophontis. ^e gene-
 rosus & magnanimus. ^f rectam vero in-
 stitutionem minime attigisse. ^g mathe-
 maticas. ^h deinde propter alienas conten-
 tiones tenentur ipsi studio contentionum.
ⁱ progressus eorum qui iisdem virtutis ve-

stigis insistant, si sit aequalis aut dubius,
 dat suspensionem offensionis non propter
 contentionem prestantium virorum, sed
 eorum qui ipsis adhaerent. ^k secta Socrati-
 ca. ^l quia duo loca altissima vicina,
 cum supra attolluntur, videntur quodam-
 modo certare de altitudine.

NOTÆ.

3. *Παιδείας Κύρου*.] Historiarum li-
 bros octo de institutione Cyri compo-
 suit Xenophon.

4. *Παιδείας δ' οὐκ ὀρθῶς, &c.*] Plato-

nis sententiæ subscribere quodammodo
 videtur Cicero, dum ait Cyrum illum a
 Xenophonte non ad historię fidem scri-
 ptum, sed ad effigiem justī imperiī.

CAPUT

*Quod apte Cbryſippus ^o graphice imaginem Juſtitiae ^b modulis
coloribuſque verborum^a depinxit.*

Condigne mehercle & condecoret^r Chrysippus in librorum, qui in-
 scribuntur^d *ὡς καλῶς καὶ ὡς οὐκ* primo, os & oculos Justitiæ, vul-
 tumque ejus severis atque venerandis verborum coloribus depinxit. Facit
 quippe imaginem Justitiæ fierique solitam esse dicit a pictoribus rhetori-
 busque antiquioribus, ad hunc ferme modum. *Forma atque^e filo virgi-
 nali; aspectu vehementi & formidabili; luminibus oculorum^f acribus;
 neque humilis neque atrocis sed reverenda cujusdam tristitia dignitate.*
 Ex imaginis autem istius significatione intelligi voluit, judicem, qui ju-
 stitiæ antistes est, oportere esse gravem, sanctum, severum, incorruptum,
 inadulabilem, contraque improbos nocentesque immisericordem atque in-
 exorabilem, erectumque & arduum ac potentem, vi & majestate æquitatis
 veritatisque^h terrificum. Verba ipsa Chrysippi de Justitia scripta hæc sunt:
*Παρδύει^g ὃ ἔῃ ἀθάνατος καὶ σύμβολον τοῦ ἀδικηφόρου^h ἔῃ καὶ μηδ' αὐτὸς ἐπιδοῦναιⁱ
 ποῖα καὶ ὅσα^k μὴ ὃ ἀποστέλλει μὴτε τοῦ ἐπιδικῆς λόγου, μὴτε περὶ ἴτησιν καὶ δέη-
 σιν μὴτε κολακίαν μὴτε ἄλλο μηδὲν τοιοῦτον. οἷς ἀκολούθως καὶ συνηρατὶ γρά-
 φεται καὶ συνωστῆκες ἔχουσα τὸ ἀποσώπεν καὶ ἔντονον, καὶ διδοῦσας βλάπτουσα, ὥς τε τοῖς
 κατὰ δίκαιοις φόβον ἐμποῦναι, τοῖς ὃ διακρίσις δίδουσι^l τοῖς κατὰ ἀδίκους
 ὄντας τῷ τοιοῦτῳ ἀποσώπου, τοῖς ὃ ἐτίγρις ἀποσώπου.* Hæc verba Chrysippi eo
 etiam magis ponenda existimavi, ut prompta ad considerandum judican-
 dumque sint. Quoniam legentibus ea nobis delicatiores quidam discipli-
 narum philosophi Sævitiae imaginem istam esse non Justitiæ dixerunt.

a Eleganter, b numero ac venustate verborum descripsit, c recte profecto & preciare, d de honesto & voluptate, e specie virginis, f vividis, g ab adulatoribus alienum, h formidabilem, i Virgo autem esse dicitur ut significetur eam incorruptam esse & nullo modo cedere flagitiosis: neque dare aditum blandis sermonibus, aut petitioni, aut precibus, aut adulationi, aut aliis ejusmodi rebus. Quibus rebus convenienter & tristis pingitur, & contractam habens faciem ac rigidam, & torvis oculis intuens: ita ut injustis quidem terrorem injiciat, justis vero fiduciam. His quidem amicis apparet ille vultus, aliis autem inimicus.

1. *Chrysippus*.] Quis sit & quo tempore floruerit explicuimus lib. 1. cap. 2. | 2. *Ἀπρίλιος*.] Coniicit Henr. Steph. hic legendum *Ἀπρίλιος*, quod opponatur nomini *Ἀπρίλιος*.

CAPUT V.

Lis atque contentio grammaticorum Roma illustrium enarrata super casu vocativo vocabuli quod est, egregius.

DEcessus ego quondam * diutina commentatione, laxandi levandique animi gratia, in¹ Agrippæ campo deambulabam: atque ibi duos forte grammaticos conspicatus non parvi in urbe Roma nominis certationi eorum acerrimæ adfui; cum alter in casu vocativo, *vir egregi*, dicendum contenderet, alter *vir egregie*. Ratio autem ejus, qui *egregi* oportere dici censebat, hujuscemodi fuit. Quæcunque, inquit, nomina seu vocabula recto casu numero singulari, *us*, syllaba finiuntur, in quibus ante ultimam syllabam posita est, *i*, litera; ea omnia casu vocativo, *i*, litera terminantur, ut *Calius Cali*, *modius modi*, *tertius terti*, *Accius Acci*, *Titius Titi*, & similia omnia. Sic igitur *egregius*, quoniam, *us*, syllaba in casu nominandi finitur, eamque syllabam præcedit, *i*, litera, habere debet in casu vocandi, *i*, literam extremam; & idcirco, *egregi*, non *egregie* rectius dicitur. Nam *divus* & *rius* & *elivus* & similia nomina, *us*, syllaba terminantur, sed ea quæ per duo *u* scribenda est, propter cuius syllabæ sonum declarandum reperta erat nova litera, quæ² digamma appellabatur. Hoc ubi ille alter audit: o, inquit; egregie grammatice, vel, si id mavis, egregiissime. Dic, oro te, *inscius* & *impicus* & *sobrius* & *ebrius* & *proprius* & *propitius* & *anxius* & *contrarius*, quæ *us* syllaba finiuntur, in quibus ante ultimam syllabam, *i*, litera est, quem casum vocandi habent? Me enim pudor & verecundia tenet pronuntiare ea secundum tuam definitionem. Sed cum ille paulisper oppositu horum vocabulorum commotus reticisset, & mox tamen se collegisset; eandemque illam, quam definierat, regulam retineret & propugnaret; diceretque & *proprium* & *propitium* & *anxium* & *contrarium* itidem in casu vocativo dicendum, ut & *adversarius* & *extrarius* diceretur; *inscium* quoque & *impium* & *ebrium* & *sobrium* ^b insolentius quidem paulo sed rectius per *i*

INTERPRETATIO.

^a Longo labore in studiis. ^b paulo minus usitate.

NOTÆ.

1. *Agrippe Campo.*] Erat ille in VII. regione urbis Romæ. Cum enim prius quatuor in partes urbs divideretur, eam Augustus, autore Plinio, in quatuordecim regiones distribuit, quas Onuphrius e Sext. Rufo, & P. Victore descripsit.

2. *Digamma.*] Digamma Æolicum littera est sic appellata, quod duorum *Gamma* superpositorum speciem haberet

hoc modo *ꝯ*, nam ut notat Jos. Castalio in libris editis F pro *ꝯ* corrupte legitur. Quæ litera cum ad V consonantem pari prope sono accederet, a Romanis in locum V, aliquando suffecta est. Sic in antiquissimis lapidibus hæc verba sunt incisa POMERIIUM. AMPLIAIT. TERMINAIT. Q. JU-ENTUTIS, &c.

literam non per e in casu eodem pronuntiandum; eaque inter eos contentio longius ^e duceretur: non arbitratus ego operæ precium esse eadem ista hæc diutius audire, clamantes compugnantefque illos reliqui.

INTERPRETATIO.

e duraret.

CAPUT VI.

Cuimodi sint quæ speciem doctrinarum habeant, sed neque delectent neque utilia sint: atque inibi de vocabulis singularum urbium regionumque immutatis.

Homo nobis familiaris, ^a in literarum cultu non ignobilis magnamque ætatis partem in libris versatus; Adjutum, inquit, ornatumque volo ire ^b Noctes tuas. Et simul dat mihi librum grandi volumine, doctrinis omnigenis, ut ipse dicebat, ^c præscatentem; quem sibi elaboratum esse ait ex multis & variis & remotis lectionibus: ut ex eo sumerem quantum liberet rerum memoria dignarum. Accipio cupidus & libens; tamquam si ^d copię cornu nactus essem: & recondo me penitus, ut sine arbitris legam. At quæ ibi scripta erant, prô Jupiter, mera miracula! Quo nomine fuerit qui primus grammaticus appellatus est, & quot fuerint Pythagoræ nobiles, quot Hippocratæ, & cuimodi Homerus fuisse dicat in Ulixis domo ^e *ἀδρίης*, quam ob causam ^f Telemachus cubans junctim sibi cubantem Pisistratum non manu attigerit sed pedis ictu excitarit, & ^g Euryclia Telemachum quo genere claustrj incluserit, & quapropter idem poeta rosam non norit, oleum ex rosa norit; atque illud etiam scriptum fuit, quæ nomina fuerint sociorum Ulixis qui a Scylla rapti laceratique sunt, utrum ^h *ἐν τῇ ἰσθμῷ θαλάσῃ* Ulixes erraverit ⁱ *ἢ Ἀελίου πελάγῃ*, an ^j *ἐν τῇ ἰσθμῷ καὶ Κεῖται*. Id etiam istic scriptum fuit qui sint apud

INTERPRETATIO.

^a Qui erat celebris in doctrinarum studio, & insumperat magnam vitæ partem in legendis libris. ^b Noctes tuas Atticas. ^c redundantem. ^d in interno mari. ^e juxta Arisarchum. ^f in externo juxta Cratetem.

NOTÆ.

1. *Copiæ cornu.*] Hercules cum Acheloo in speciem tauri converso cornu detraxisset, id Naiades fructuum primitiis refertum Copiæ consecrarunt. Hinc in proverbium abiit cornu copię, cum omnia copiose suppetere significamus.

2. *Adrius.*] Hoc vocabulum non modo non extat apud Homerum, verum etiam haud scio an ullibi reperiri possit. Habent exemplaria nonnulla *adrius*,

alia *ἀδρίης*: sed quomodocunque legatur, haud dubia labes erit hoc loco. Corrigit Casaubonus *ἰσθμῷ*. Legitur enim in Odyss. X. *ἰσθμῷ*, quæ Polluci est janua biforis, Interpreti janua altior qua ad superiorem locum ascenditur.

3. *Telemachus.*] Fuit Ulyssis ex Penelope filius.

4. *Euryclia.*] Ulyssis nutrix a qua re-
dux in patriam primo cognitus fuit.

D d d ij

Homertum versus ἰσόψους, & quorum ibi nominum 8 ἑξήκοντες reperiatur, & 7 quis adeo versus sit qui per singula vocabula singulis syllabis increfcat; ac deinde qua ratione dixerit singulas pecudes in singulos annos terna parere, & ex quinque operimentis, quibus Achilli clupeus mœnitus est, quod factum ex auro est, summum sit an medium: & præterea quibus urbibus regionibusque vocabula jam mutata sint, quod Bœotia ante appellata fuerit Aonia, quod Ægyptus Aeria, quod Creta eodem quoque nomine Aeria dicta est, quod Attice ἀττική, quod Corinthus Ephyre, quod Macedonia ὑμαθία, quod Thessalia αἰμωνία, quod Tyros Sarra, quod 10 Thracia ante Sithon dicta sit, quod Seston σισυώνιον. Hæc atque item alia multa istiusmodi scripta in eo libro fuerunt. Quæ cum statim prope-
rans redderem, ἡ ὀνείδου, inquam, doctissime virorum, ταύτης τῆ πολυ-
μαθίας, & librum hunc opulentissimum recipe nihil prorsus 1 ad nostras
paupertinas literas congruentem. Nam meæ noctes, 2 quas instructum
ornatumque isti, de uno maxime illo versu Homeri quærun, quem So-
crates præ omnibus semper rebus sibi esse cordi dicebat,

ὦ, τί ποτ' ἐν μεγάροις ἔχοντ' ἀγασσύνε τέκνους.

INTERPRETATIO.

g continua series. h profit tibi hac va-
ria eruditio. i non accommodatum ad
nostras doctrinas inopes. k ad quas locu-

pletandas & ornandas venisti.

l quodcumque in domibus bonique ma-
lique accidit.

NOTÆ.

5. ἰσόψους.] ἰσόψους is est proprie
qui parem habet in ferendo suffragio
potestatem. Versus autem ἰσόψους, ut
notat Muretus, ii sunt quorum omnes
literæ pro numeris acceptæ eundem nu-
merum efficerent.

6. Παιωνία.] Idem fere est quod
acrostichis, quando scilicet ex primis
aliquot versuum literis nomen aliquod
aut oratio elicitur.

7. Quis adeo versus sit, &c.] Is est
quem e III. Iliad. libro Muretus excer-
psit.

Ω μάκαρ Ἀτρίδῃ κοίρανος ἐλβιδαι-
μων.

O felix Atrides fortunato beate.

8. Tyros.] Tyrus urbs Phœniciz olim
purpuræ commercio celeberrima, nunc
oppressa Turcarum servitute in ruinis
jacet & dicitur Sar.

CAPUT VII.

Quod Marcus Varro Cn. Pompeio consuli primum designato commenta-
rium dedit, quem appellavit isagogicum, de officio senatus habendi.

20 21 Cn. Pompeio consulatus primus cum M. Crasso designatus est. Eum
magistratum Pompeius cum initurus foret, quoniam per militiæ

INTERPRETATIO.

a Cn. Pompeius consul primum renunciatus fuit cum M. Crasso.

NOTÆ.

1. Cn. Pompeio Consulatus primus.] Is cadit in annum U. C. I3CLXXXIV. ante
Christum LXX.

tempora, senatus ^b habendi consulendique, rerum etiam expers ^c urbanarum fuit, M. Varronem familiarem suum rogavit, ut commentarium faceret ^d *επιστολικόν*, sic enim Varro ipse appellat, ex quo disceret quid facere dicereque deberet, cum senatum consuleret. Eum librum commentarium quem super ea re Pompeio fecerat, perisse Varro ait in literis quas ad Oppianum dedit: quæ sunt in libro epistolicarum quaestionum quarto. In quibus literis, quoniam quæ ante scripserat non comparebant, docet rursus multa ad eam rem ^e ducentia. Primum ibi ponit qui fuerint, per quos more majorum senatus haberi soleret; eosque nominat, *dictatorem consulens*, *pretoribus*, *tribunos plebis*, ² *interregem*, ³ *praefectum urbi*: neque alii, præter hos, jus fuisse dixit facere senatusconsultum, quotiensque usu venisset ut omnes isti magistratus eodem tempore Romæ essent, tum quo supra ordine scripti essent, qui eorum prior aliis esset, ei potissimum senatus consulendi jus fuisse. Addit deinde, extraordinario jure *tribunos quoque militares*, ⁵ qui *pro consulibus* fuissent, item *decemviros* quibus imperium consulare tum esset, item *triumviros reipublica constituenda* causa creatos, jus consulendi senatum habuisse. Postea scripsit ⁴ de intercessionibus: dixitque intercedendi, ne senatusconsultum fieret, jus fuisse iis solis, qui eadem potestate, qua ii, qui senatusconsultum facere vellent, majoreve essent. Tum adscripsit de locis, in quibus senatusconsultum fieri jure posset; docuitque confirmavitque nisi in loco per augures constituto, quod ⁵ templum appellaretur, senatusconsultum factum esset, ⁶ justum id non fuisse. Propterea & in curia Hostilia & in Pompeia & post in Julia cum profana ea loca fuissent, ⁶ templa esse per augures constituta; ut in iis senatusconsulta more majorum iusta fieri possent. Inter quæ id quoque scriptum reliquit; non omnis ædes sacras templa esse, ac ne ædem quidem Vestæ templum esse. Post hæc deinceps dicit, senatusconsultum an-

INTERPRETATIO.

^b convocandi. ^c rerum quæ in urbe geruntur. ^d introductorium. ^e pertinentia. ^f qui consulum loco fuissent. ^g legitimum.

NOTÆ.

2. *Interregem.*] Primis Romæ temporibus, cum rex obierat, antequam novus eligeretur, interreges loco regum res publicas administrabant.

3. *Praefectum Urbi.*] Is magistratus primum quidem est creatus ut, dum consules sacrificiis intererant per Latinas ferias, ipse urbi præesset: deinde ab Augusto institutus est, ut quidquid non modo intra urbem, verum etiam intra centesimum ab Urbe lapidem commissum esset animadverteret. Consule sequentis capitis notas. De dictatore, tribunis plebis, tribunis militum, proconsulibus, &c. de quibus hoc capite fit mentio, superioribus notis egimus.

4. *De intercessionibus.*] Cum in comitiis aliqua lex ferenda erar, poterant intercedere, id est, prohibere ne decerneretur quicunque pari vel majore auctoritate pollerent. Tribunis tamen, quibus commissa erat tutela plebis, proprium intercedendi jus fuit: quod solenni illa voce VETO præstabant, ut indicat Livius.

5. *Templum.*] Proprie locus est inauguratus, ex quo quælibet pars cœli commode conspici possit. Templum enim a tuendo dictum esse Varro testatur.

6. *Templa.*] Hic templa sumuntur pro iis locis quæ sunt ab augure notata.

te exortum aut post occasum solem factum ^h ratum non fuisse : ⁱ opus
etiam censorium fecisse existimatos, per quos eo tempore senatusconsultum
factum esset. Docet deinde inibi multa, quibus diebus habere sena-
tum jus non sit; immolareque hostiam prius ^k auspicarique debere, qui
5 senatum habiturus esset; de rebusque divinis prius quam humanis ad se-
natum referendum esse: tum porro referri oportere aut ^l infinite de re-
publica aut de singulis rebus finite; senatusque consultum fieri duobus
modis; aut ⁷ per discessionem, si consentitur; aut, si res dubia esset, per
singulorum sententias exquisitas: singulos autem debere consuli ^m gradatim;
10 incipique a consulari gradu. ⁿ Ex quo gradu semper quidem antea primum
rogari solitum, ^o ⁸ qui princeps in senatum lectus esset; tum autem cum huc
scriberet, novum morem institutum refert per ambitionem gratiamque,
ut is primus rogaretur, quem rogare vellet qui haberet senatum, dum is
tamen ^p ex gradu consulari esset. Præter hæc, de pignore quoque capien-
25 do disserit, deque multa dicenda senatori; qui, cum in senatum venire
deberet, non adesset. Hæc & alia quædam id genus in libro, quo supra
dixi, M. Varro epistola ad Oppianum scripta ^q exsecutus est. Sed quod
ait senatusconsultum duobus modis fieri solere, aut conquisitis sententiis
aut per discessionem; parum convenire videtur cum eo quod Ateius
20 Capito⁹ in conjectaneis scriptum reliquit. Nam in libro ducentesimo quin-
quagesimo-nono Tuberone dicere ait, nullum senatusconsultum fieri
posse non discessione facta. Quia in omnibus senatusconsultis, etiam in
iis quæ per relationem fierent, discessio esset necessaria: idque ipse Ca-
pito verum esse affirmat. Sed de hac omni re alio in loco plenius accura-
25 tiusque nos meminisse scribere.

INTERPRETATIO.

^h fuisse invalidum i eos creditos facisse rem | sonas spectarent. in secundum cujusque
dignam animadversione censorum. ^k su- | dignitatem. n post quem gradum Consulis.
mere auspicia. l aut de rebus publicis ad | o qui primus fuisset aggregatus ad sena-
communem imperii statum pertinentibus, | tum. p ex ordine esset illorum qui fuissent
aut de rebus privatis quæ singulas per- | consules. q recensuit.

NOTÆ.

7. Per discessionem.] Vide superio- | census peractum primo appellabatur.
res notas. | Qui quidem honor nemini nisi consulari
8. Princeps in senatum.] Princeps sena- | ac censorio tribuebatur, ac per totam
tus is erat cujus nomen a censoribus post | vitam senatus principi adhærebat.

CAPUT VIII.

Quæsitum esse, a dissensumque, an præfectus Latinarum causa creatus jus senatus convocandi consulendique habeat.

PRæfectum urbi ^b Latinarum causa relictum senatum habere posse ^a Junius negat. Quoniam ne senator quidem sit; neque jus habeat sententiæ dicendæ, cum ex ea ætate præfectus fiat ^c quæ non sit senatoria. Marcus autem Varro in quarto epistolicarum quæstionum & Ateius Capito in Conjectaneorum ducentesimo quinquagesimo-nono jus esse profecto senatus habendi dicunt: deque ea re assensum esse Capitonem Tuberoni contra sententiam Junii refert. *Nam & tribunis*, inquit, *plebis senatus habendi jus erat, quanquam senatores non essent, ante* ¹⁰ *Atinium plebiscitum.*

INTERPRETATIO.

a Diversas fuisse opiniones. b Latinarum feriarum causa. c qua non sit maturæ ad dignitatem senatoriam.

NOTÆ.

1. *Latinarum causa.*] Feriæ Latine conceptivæ sunt, id est, singulis annis a Magistratibus indicantur in dies certos vel incertos celebrandæ. Porro institutæ sunt ad sempiternam fœderis Romanos inter ac Volscos finitimasque regiones sanciti. Dum igitur quotannis solemnibus epulis ac sacrificiis operam dabant Romani consules, id moris erat, ut interim aliquis urbi præficeretur, qui præfectus Urbis Latinarum causa dicebatur.

2. *Junius.*] Pluribus contendit Carrio hunc esse Junium Gracchanum jurisperitum a Varrone in libris de lingua Latina, a Cenforino, & ab Ulpiano libro

unico de officio quæstoris laudatum. Fuit & M. Junius Brutus jurisconsultus prætor, ut refert Livius, anno U.C. 131. lxxvi. ante Christum clxxviii. quique de jure septem libros conscripsit. Utrum autem hic indicet Gellius, decidant quibus major est in affirmando confidentia.

3. *Senatoria.*] Quæ fuerit ætas senatoria vix certo definiri potest. Annum fuisse circiter xxvii. hinc Sigonius conjicit quod nemo in senatu legi solitus esset, nisi qui magistratum cepisset; quæstura autem qui primus est magistratus urbanus, posset administrari anno ætatis xxvii. quo administrato aditus in senatum patebat,

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS.

LIBER QUINTUSDECIMUS.

CAPUT I.

*Quod in Q. Claudii annalibus scriptum est, lignum
alumine oblitum non ardere.*

DEclamaverat Antonius Julianus rhetor ^a præterquam semper alias, tum vero nimium quantum delectabiliter & feliciter. Sunt enim ferme scholasticæ istæ declamationes ejusdem hominis ejusdemque facundiæ, non ejusdem tamen quotidie felicitatis. Nos ergo familiares ejus circumfusi undique ^b eum prosequemur domum : cum deinde subeuntes montem ^c Cispium conspiciamus ^d insulam quamdam occupatam igni, ^e multis arduisque tabulatis editam; & propinqua jam omnia flagrare vasto incendio. Tum quispiam ibi ex comitibus Juliani, ^d Magni, inquit, reditus urbanorum prædiorum; sed pericula sunt longe maxima. Si quid autem posset remedii fore, ut ne tam assidue domus Romæ arderent, ^e venum hercle dedissem res rusticas, & urbicas emissem. Atqui illi Julianus læta, ut mos ejus fuit, inter fabulandum venustate, Si annalem, inquit, ^f undevicesimum Q. Claudii legisses optimi & sincerissimi scriptoris, docuisset te profecto Archelaus regis Mithridati præfectus, qua medela quaque sollertia ^g ignem defenderes; ut ne ulla tua ædificatio e ligno correpta atque ^h insinuata flammis

INTERPRETATIO.

^a Cum pro more solito festivo & elegantius, tum vero, &c. ^b eum reducebamus in suas ades. ^c constructam multius & altissimis tabulatis. ^d magni proven-
tus colliguntur ex adibus urbis. ^e vendidissem domos rusticæ. ^f decimum nonum. ^g arceres incendium. ^h involuta ignibus combureretur.

NOTÆ.

1. *Cispium.*] Cispius mons est in urbe Roma Exquilina in regione, ut ait Festus.
2. *Insulam.*] Insulæ dicuntur domus in urbe, quæ ab aliis separatæ privato circuitu cinguntur; ut enim in mari loca circumfusi aquis a continente divisa, ita domus nullis connexæ cohærentibus ædificiis insulæ vocantur. Ita fere Festus.

arderet;

arderet. Percunctatus ego sum quid esset. Librum Quadrigarii petit. In eo igitur libro scriptum inveni; Cum oppugnaret L. Sulla in terra Artica Piræum; & contra Archelaus regis Mithridati præfectus ex eo oppido propugnaret, turrim ligneam defendendi gratia structam, cum ex omni latere i circumplexa igni foret, ardere k non quisse, quod l alumine ab Archelao oblita fuisset. Verba Quadrigarii ex eo libro hæc sunt. Tum Sulla conatus est & tempore magno eduxit copias, ut Archelai turrim unam, quam ille interposuit, ligneam incenderet. Venit: accessit: ligna subdidit: submovit Græcos: ignem admovit: satis sunt diu conati; nunquam quiverunt incendere: ita Archelaus omnem materiam obleverat alumine. Quod Sulla atque milites mirabantur. Et, postquam non succendit, reduxit copias.

INTERPRETATIO.

i. circumscincta esset flammis. k non potuisse.

NOTÆ.

3. Oppugnaret L. Sulla.] Mithridates Romanos a quibus fuerat laceffitus non mediocri clade cum delevisset, Macedoniam, Thraciam, Græciam & Athenas occupavit. At Sulla consul contra hunc profectus Mithridatis ducibus victis dira fame Athenas expugnavit, eumque Bithynia & Cappadocia juxta pacis conditiones cedere coegit anno U. C. ICLXVI. I. ante Christum LXXXVI.

4. Piræum.] Atheniensium portas quadringentarum navium capacitate, latitudine muri, saxi quadratis ac ferro & plumbo commissis celeberrimus.
5. Alumine.] Alumen aliud nihil est quam terræ falsugo, quæ efficitur hyeme ex aqua & limo, & æstivis solibus maturatur. Autore Plinio gignitur in Hispania, Ægypto, Armenia, Macedonia, in insulis Sardinia & Melo.

CAPUT II.

Quod Plato in libris, quos de legibus composuit, largiores lætioresque in convivii invitatiunculas vini non inutiles esse existimaverit.

EX insula Creta quispiam ætatem Athenis agens Platonicum se esse philosophum dicebat & viderier gestibat: erat autem nihili homo & nugator, atque in Græcæ facundię gloria jactabundus, & præterea vini libidine adusque ludibria ebriosus. Is in conviviiis juvenum, quæ agitare Athenis hebdomadibus lunæ solemne nobis fuit, simulatque modus epulis factus; & utiles delectabileque sermones coperant: tum si

INTERPRETATIO.

a Maximo gaudebat videri Platonicus. b usque ad risum de se movendum. c quæ solebamus celebrare Athenis die

luna septimo. d statim atque finis aderat convivii.

NOTÆ.

1. Hebdomadibus luna.] Septima quæque dies mensis lunaris quo utebantur Athenienses, Apollini consecrata fuit: adeoque ejus in honorem mutua convivia celebrabantur.

Ecc

lento ad audiendum petito loqui ^e cœptabat : atque id genus ^f vili & incondita verborum caterva hortabatur omnes ad bibendum , idque se facere ex decreto Platonico prædicabat ; tamquam Plato in libris , quos de legibus composuit , laudes ebrietatis copiosissime scripsisset , utilemque esse
 5 eam bonis ac fortibus viris censuisset. Ac simul inter ejusmodi orationem crebris & ingentibus poculis omne ^g ingenium ingurgitabat ; fomitem esse quemdam dicens & ^h incitabulum ingenii virtutisque , si mens & corpus hominis vino flagraret. Sed enim Plato , in primo & secundo de legibus , non , ut ille nebulo opinabatur , ebrietatem istam turpissimam ,
 10 quæ labefacere & imminuere hominum mentes solet , laudavit ; sed hanc largiorem paulo jucundiorumque vini invitationem , quæ fieret sub quibusdam quasi ⁱ arbitris & magistris conviviorum sobriis , non improbat. Nam & modicis honestisque inter bibendum ^k remissionibus resciti integrarique animos ad instauranda sobrietatis officia existimavit , reddi-
 15 que eos sensim lætiores atque ^l ad intentiones rursus capiendas fieri habiliores : & ^m simul , si qui penitus in iis affectionum cupiditatumque errores inessent quos aliquis pudor reverens concelaret , ea omnia sine gravi periculo , libertate per vinum data , detegi , & ad corrigendum m-
 20 pendendumque fieri opportuniora. Atque hoc etiam Plato ibidem dicit , non defugiendas esse neque ⁿ respuendas hujuscemodi exercitationes adversum propulsandam vini violentiam ; neque ullum umquam continentem prorsum ac temperantem satis fideliter visum esse , cujus vita virtusque non inter ipsa errorum pericula & in mediis voluptatum illecebris explorata sit. Nam ^o cui Libentia Gratiæque omnes conviviorum incognita sint ,
 25 quique illarum omnino expers sit ; si eum forte ad participandas ejusmodi voluptates aut voluntas tulerit aut casus induxerit aut necessitas compulerit , deleniri plerumque & capi ; neque mentem animumque ejus consistere , ^p sed vi quadam nova ictum labascere. Congrediendum igitur censuit & tamquam in acie quadam cum voluptariis rebus cumque ista vini
 30 licentia comminus decernendum : ut adversum eas non fuga sit ut tati nec absentia ; sed vigore animi & constanti præsentia moderatoque usu temperantiam continentiamque tueamur ; & calefacto simul refotoque animo , ^q si quid in eo vel frigida tristitia vel torpentis verecundia fuerit , deluamus.

INTERPRETATIO.

e incipiebat. *f* sordida & immodesta | gno periculo , &c. in nec rejici adu hu-
 loquacitate. *g* rationem submergebat. | jus genus est comperationes , ut frangatur
h incitamentum. *i* intervallis. *k* reddi | vini vis. *n* qui nullam noverit elegantiam
 aptiores ad excitandum studium. *l* eo- | & lautitiam conviviorum. *o* sed inusitato
 dem tempore sit aliqui motus & affectus | quasi casu percussum cadere. *p* si resideat
 animi essent a ratione alieni , qui non- | in animo frigidior tristitia vel stupidus
 nulla verecundia tegerentur , eos sine ma- | pudor , eum expellamus.

NOTA.

1. Arbitris & magistris.] De convivii regibus & arbitris jam supradiximus.

CAPUT III.

Quid M. Cicero de particula ista senserit scripserisque que preposita est verbis aufugio & aufero : & an in verbo autumo eadem ista hac prepositio esse videri debeat.

Legimus librum Ciceronis, qui inscriptus est Orator. In eo libro Cicero cum dixisset verba hæc, *aufugio*, &, *aufero*, composita quidem esse ex præpositione *ab*, & ex verbis, *fugio* & *fero*; sed eam præpositionem, quo fieret vox pronuntiata audituque lenior, versam mutatamque esse in *au* syllabam; cœptumque esse dici *aufugio*, & *aufero*, pro, *absugio*, & *abfero*: cum hæc, inquam, ita dixisset; tum postea ibidem super eadem particula ita scripsit. *Hæc*, inquit, *prepositio, præter hæc duo verba, nullo alio in verbo reperitur*. Invenimus autem in commentario Nigidiano verbum, *autumo*, compositum ex *ab* præpositione & verbo *astumo*; dictumque intercise, *autumo*, quasi *abestumo*, quod significaret *totum astumo*, tanquam *abnumero*. Sed, quod sit cum honore multo dictum P. Nigidii hominis eruditissimi, audacius hoc argutiusque esse videtur, quam verius. *Autumo* enim non id solum significat, sed & *dico* & *opinor* & *censeo*. Cum quibus verbis præpositio ista neque cohærentia vocis neque significatione sententiæ convenit. Præterea vir acerrimæ in studio literarum licentiæ M. Tullius non sola esse hæc duo verba dixisset, si reperiri posset ullum tertium. Sed illud magis inspicere quæritur dignum est, versa-ne sit & mutata *ab* præpositio in *au* syllabam propter levitatem vocis, an potius *au* particula sua sit propria origine, & proinde, ut pleræque aliæ præpositiones a Græcis, ita hæc quoque inde accepta sit: sicuti est in illo versu Homeri.

^a *Αὐτὸν ἴππου μὲν ἀέθρα καὶ ἰσχυρὸν καὶ ἰσχυρὸν.*

^b *Ἀέθρα, αὐτάρ.*

INTERPRATIO.

^a *Retraxerunt quidem primum & jugularunt & excoriarunt. b* *valde vociferantes, valide clamantes.*

NOTÆ.

1. *Licentia.*] Sic ubique legitur, licet hunc in locum non ita quadret id vocabulum.

2. *Αὐτὸν ἴππου.*] Prior ille versus desumptus est ex Iliados lib. I. posterior ex Iliados lib. XIII.

Ecc ij

CAPUT IV.

Historia de Ventidio Basso ignobili homine; quem primum de Parthis triumphasse memoria traditum est.

IN sermonibus nuper fuit seniorum hominum & eruditorum multos in
 5 veterem memoria altissimum dignitatis gradum ascendisse ignobilissimos
 prius homines & despiciatissimos. Nihil adeo de quoquam tantæ admi-
 rationi fuit, quantæ fuerunt quæ de Ventidio Basso scripta sunt. Eum ^a Pi-
 centem fuisse, genere & loco humili; & matrem ejus a Pompeio Stra-
 bone Pompeii Magni patre ^b bello sociali, quo ^c Asculanos subegit, cap-
 tam cum ipso esse; mox triumphante Pompeio Strabone eum quoque pue-
 10 rum inter ceteros ante currum ^d imperatoris sinu matris vectum esse; post,
 cum adolevisset, victum sibi ægre quæsisse, eumque ^e sordide invenisse com-
 parandis mulis & vehiculis quæ magistratibus, qui sortiti provincias
 forent, præbenda publice ^b conduxisset; in isto quæstu notum esse cœpi-
 se C. Cæsari, & cum eo profectum esse in Gallias: tum, quia in ea pro-
 15 vincia satis ^e naviter versatus esset, & deinceps civili bello mandata sibi
 pleraque impigre & strenue fecisset, non modo in amicitiam Cæsaris sed
 ex ea in amplissimum quoque ordinem pervenisse; mox tribunum quoque
 plebi ac deinde prætorem creatum, atque in eo tempore ^f judicatum esse
 a senatu hostem eum M. Antonio: post vero conjunctis partibus non
 20 pristinam tantum dignitatem reciperasse, sed & pontificatum ac deinde
 consulatum quoque adeptum esse: ^d eamque rem tam intoleranter tu-

INTERPRETATIO.

^a Arte illiberali. ^b locavisset. ^c fortiter, ^d eam rem visam esse tam intolerabilem populo Romano.

NOTÆ.

1. *Picentem.*] Oriundum e Piceno, quæ Italiæ regio ultra Apenninum ad sinum Adriaticum extenditur: nunc dicitur, *la Marche d'Ancone.*

2. *Bello Sociali.*] Bellum illud Sociale seu Marficum, de quo supra diximus, hinc ortum est, quod Latinis ac plebisque Italiæ populis civitatis jus negatum esset. Conjunctis armis ac viribus eum illud vindicare sibi vellent, a Pompeio Strabone profligati sunt anno U.C. 1561 XIII. ante Christum xci.

3. *Asculanos.*] Asculum Piceni in Italia oppidum.

4. *Imperatoris.*] Per imperatorem dux exercitus intelligendus est.

5. *Judicatum a senatu hostem.*] Post

Julii Cæsaris mortem, cum Antonius summum imperium affectaret, in eum tam vehementer invehitus est Cicero, ut hostis a senatu declaratus Antonius e communibus armis non incruentâ tamen victoria ad Mutinam fuerit deletus, anno U.C. 1561 XI. ante Christum xlii.

6. *Consulatum adeptum esse.*] Ventidii consulatus incidit in annum U.C. 1561 XI. ante Christum xlii. Sub initium hujus anni cum Q. Pedio Octavius Cæsar consul fuerat renunciatus: verum is, inito triumviratu & collega mortuo, sponte se consulatu abdicavit. Itaque triumviri consulem in reliquum annum crearunt cum novo collega P. Ventidium qui tum præturam gerebat.

liſſe populum Romanum, qui Ventidium Baſſum meminerat curandis mulis ^a victiſſe, ut vulgo per vias urbis verſiculi proſcriberentur:

Concurrite omnes augures haruſpices.

Portentum inuſitatum conſlatum eſt recens.

Nam mulos qui fricabat conſul factus eſt.

Eumdem Baſſum Suetonius Tranquillus præpoſitum eſſe a M. Antonio provinciis orientalibus, ⁷ Parthosque in ⁸ Syriam ^f introrumpentis tribus ab eo præliis fuſos, ſcribit, eumque primum omnium de Parthis triumphaſſe, & morte obita publico funere ſepultum eſſe.

INTERPRETATIO.

e viſum quaſiuiſſe, & impetum facientes.

NOTA.

7. *Parthos.*] Parthi Afiz populi eas regiones olim occuparunt, quæ jam dicuntur *Arach* provincia Perſidis & *Zagatha* Tartariæ ditio. Annis ante Chriſtum circiter ducentis ſexaginta Aſſace duce regnum auſpicati ſunt.

8. *In Syriam introrumpentis, &c.*] Parthos juſſu Antonii jam antea fregerat

Ventidius: at cum nihilominus in Syriam feciſſent impressionem, eo in agro Cyrrheſtico tanta clade proſtravit, ut Pacorus regis Parthorum filius in acie ceciderit. Ab Antonio triumphus Ventidio decretus eſt eodem anno U. C. 1000. ante Chriſtum XL.

CAPUT V.

Verbum proſligo a plerisque dici improprie inſciteque.

Sicut alia verba pleraque, ignoratione & inſcitia improbe dicentium quæ non intelligant, deſlexa ac depravata ſunt a ratione recta & conſuetudine; ita hujus quoque verbi, quod eſt, *proſligo*, ſignificatio verſa & corrupta eſt. Nam cum ab affligendo & ad perniciem interitumque deducendo ^a inclinatum id tractumque ſit; ſemperque eo verbo qui diligenter locuti ſunt, ita uſi ſint, ut *proſligare* dicerent *prodigere* & *deperdere*, *proſligatasque* res quali *proſſictas* & *perditas* appellarint; nunc audio ædificia & templa & alia fere multa, quæ prope abſoluta ^b affectaque ſunt, in proſligato eſſe dici; ipſaque jam eſſe proſligata. Quapropter urbaniffime reſpondiſſe prætorem non indoctum virum Baruaſculo cuidam ex advocatorum turba Sulpicius Apollinaris in quadam epiſtola ſcriptum reliquit: nam cum ille, inquit, ^c *rabula* ^e audaculus ita poſtulaſet, verbaque ita feciſſet; Omnia, vir clariffime, negotia de qui-

INTERPRETATIO.

a Ortum ſis & derivatum. b conſecta. c paulo audacior.

NOTA.

1. *Rabula.*] Eſt advocatus ſeu patronus cauſarum: id nominis alii derivant a rabie, ut Nonius; alii ut Feſtus, a ravi, quod cauſidici pugnaciter loquentes vo-

cem habeant rancam & parum liquida: alii denique a radendo, quod parati ſint ad quodlibet radendum & auferendum.

E e e iij

bus te cogniturum esse hodie dixisti diligentia & velocitate tua ^d profligata sunt; unum id solum relictum est de quo rogo audias: tum prætor satis ridicule. An illa, inquit, negotia, de quibus jam cognovisse me dicis, ^e profligata sint equidem nescio: hoc autem negotium quod in te incidit, ^f proculdubio sive id audiam sive non audiam, ^g profligatum est. Quod significare autem volunt qui *profligatum* dicunt; ii ² qui Latine locuti sunt non *profligatum* sed *affectedum* dixerunt. Sicut M. Cicero in oratione, quam habuit de provinciis consularibus. Ejus verba hæc sunt: *Bellum affectedum videmus, & vere ut dicam, pene confectum.* Item infra: *Nam ipse Caesar quid est quod in ea provincia commorari velit, nisi ut ea qua per eum affecta sunt perfecta reipublica tradat?* Idem Cicero in Oeconomico: *Cum vero & affecta jam prope estate uvas a sole mitescere tempus est.*

INTERPRETATIO.

^d absoluta sunt. ^e perdisa sint. ^f perditum est. ^g præsertim.

NOTA.

2. Qui Latine locuti sunt, non *profligatum* &c.] Imo vero & ipse Cicero id usurpat cum alibi tum ad famul. lib. xii. epist. xxx. ad Cornificium: *Vehementius* nos laboramus qui profligato bello ac pene sublato renovatum bellum gerere conamur. Usurpat Livius ac fortasse alii complures.

CAPUT VI.

In libro M. Ciceronis de gloria secundo, manifestum erratum in ea parte, in qua scriptum est super Hectore & Aiace.

IN libro M. Tullii, qui est secundus de gloria, manifestus error est ¹ non magnæ rei. Quem errorem esse possit cognoscere non aliquis eruditorum, sed qui tantum legerit ^b *Ὁμηρον τὸ η*. Quamobrem non tam id mirabamur errasse in ea re M. Tullium; quam non esse animadversum hoc postea correctumque vel ab ipso vel a Tirone liberto ejus, diligentissimo homine & librorum patroni sui studiosissimo. Ita enim scriptum in eo libro est. *Apud eandem poetam Ajax cum Hectore congregiens depugnandi causa agit ut sepeliatur, si sit forte victus; declaratque se velle ut suum tumultum multis etiam post sæculis prætereuntes sic loquantur.*

² *Hic situs est vita jam pridem lumina linqvens,
Qui quondam Hectoreo percussus concidit ense.
Fabiur hac aliquis. Mea semper gloria vivet.*

INTERPRETATIO.

^a Non in re magni momenti. ^b Homeri octavum librum Iliados. ^c ut quicumque transibunt prope ejus sepulcrum hac dicant.

NOTA.

1. Hic situs est, &c.] Sic autem Homerus Iliad. lib. vii. vers. lxxxix.
*Ἀνδρὸς μὲν τὸ δὲ σῆμα πάλας καθεῖν
διήσῃ.*

*Ὁτ' πρὸ ἀριστοῦ κατὰ τὴν πατρίδα
ἔκτορ,
Ὡς ποτὶ θεῖς ἱεῖν· τὸ δ' ἱεὺς καὶ
πρὸ ἑλίου.*

Hujus autem sententiæ versus, quos Cicero in linguam Latinam vertit, non Ajax apud Homerum dicit, neque Ajax agit ut sepeliatur; sed Hector dicit, & Hector de sepultura agit^d, prius quam sciat an Ajax secum depugnandi causa congressurus sit.

INTERPRETATIO.

d ejus quem sperat a se occidendum.

NOTA.

Ad verbum hæc ita sunt vertenda.

Viri quidem hoc sepulchrum olim
mortui,

quem olim excellentem virtute occidit
gloriosus Hector:
sic olim aliquis loquetur: non vero
gloria nunquam peribis.

CAPUT VII.

Observatum esse in senibus, quod annum fere ætatis tertium & sexagesimum agant aut laboribus aut interitu aut clade aliqua insignitum: atque inibi super eadem observatione exemplam appositum epistola divi Augusti ad Caium filium.

Observatum in multa hominum memoria expertumque est in senioribus plerisque omnibus, sexagesimum tertium vitæ annum cum periculo & clade aliqua venire aut corporis morbi que gravioris aut vitæ interitus aut animi ægritudinis. Propterea, qui rerum verborumque istiusmodi studio tenentur, eum ætatis annum appellant^a κλιμακτηρίον. Nocte quoque ista proxima superiore, cum librum epistolarum D. Augusti, quas ad² Caium nepotem suum scripsit, legeremus; ^b duceremurque elegantia orationis neque morosa neque anxia, sed facili hercle & simplici; id ipsum in quadam epistola super eodem anno scriptum offendimus: ejusque epistolæ exemplum hoc est. ^c ix. kal. octobr. *Have mi Cai,*

INTERPRETATIO.

a Climactericum. b delectaremur. c datum xxiii. Septembris.

NOTÆ.

1. Κλιμακτηρίον.] Climacteras, inquit Gellius noster lib. III. cap. X. appellant gravissima quæque pericula, quæ quoniam accidere solent septimo quoque anno, putarunt veteres septenarios annos esse climactericos, eumque præcipue qui ex novem novenariis resultat qualis est octogesimus, & qui ex septies novenariis ut sexagesimus tertius. Censet Salmastius alium aliis annum esse climactericum, eum scilicet quo finistrum aliquid evenit, & fatalem proprie dici quo quis moritur. Ceterum anni climacterici ita sunt appellati ἀπὸ τῶν κλίμακτος gradus, quod ad eos sic

tanquam per quosdam gradus ex veterum opinione perveniretur.

2. CAIUM.] Julia Augusti filia libidine famosa susceptum ex Agrippa conjugæ Caium Cæsarem peperit, qui Augusti nepos inito cum Livia Germanici sorore matrimonio, adolescens & orbis liberis obiit.

3. ix. kal. Octob.] Hanc epistolam scripsit Augustus anno Christi secundo, quo tempore natus erat jam annos LXIV. ut hinc facile est colligere. obiit enim anno LXXVI. ætatis qui secundum optimas chronologorum epochas in annum Christi XIV. incidit.

^a mens ocellus jucundissimus. Quem semper medius fidius desidero cum a me abes; sed precipue diebus talibus, qualis est hodiernus, oculi mei requirunt meum Cainm; quem, ubicunque hoc die fuisti, spero latum & benivolentem celebrasse quartum & sexagesimum^c natalem meum. Nam, ut vides,
 3 κλιμακίδες communem seniorum omnium tertium & sexagesimum annum evasimus. Deos autem oro ut, quantum mihi superest temporis, id salvis vobis traducere liceat in statu reipublica felicissimo^e αὐτοκρατορίας ὑμῶν & διαδοχῶν stationem meam.

INTERPRETATIO.

d mea delicia suavissima. c annum aetatis mea. e viriliter agentibus vobis & susipientibus.

CAPUT VIII.

10 *Locus ex oratione Favorini veteris oratoris de cœnarum atque luxuria exprobratione, qua usus est cum legem Liciniam de sumtu minuendo suasisit.*

Cum legeremus orationem veterem Favorini non indiserit viri; quam orationem totam, ut meminisse possemus odio hercle istiusmodi sumtus atque victus, perdidicimus. Verba hæc quæ apposuimus Favorini sunt. Praefecti popina atque luxuria negant cœnam lautam esse, nisi,
 15 cum libentissime edis; tum auferatur, & alia esca melior atque amplior^a succenturietur. Is nunc^b flos cœna habetur inter istos, quibus sumtus & fastidium^c pro facetiis procedit: qui negant ullam avem præter^d ficedulam totam^e comesse oportere; ceterarum avium atque alibilium nisi tantum apponatur ut a cluniculis inferiori parte saturi fiant, convivium putant inopia sordere: superiorem partem avium atque alibilem qui edunt eos palatum non habere. Si proportionem^f luxuria pergit crescere; quid relinquitur^g nisi ut delibari sibi cœnas jubeant, ne edendo defetigantur? Quando stratus, auro, argento, purpura, amplior aliquot hominibus quam diis immortalibus adornatur.

INTERPRETATIO.

^a Succedat. ^b ferculum præstantissimum convivi. ^c estimatur pro elegantia. ^d manducari. ^e luxus magnificentia. ^f nisi imperent cibos ad aliis prægustari. ^g Siquidem in convivis lecti strati auro, argento, purpura nonnullis hominibus magnificentius quam diis immortalibus apparatus.

NOTÆ.

1. Succenturietur.] Succenturiari est proprie milites explendæ centuriæ causa substituere. Hic tantum accipitur pro substituere & supponere. 2. Ficedulam.] Avicula sic est a fice edendis appellata, colore & magnitudine lusciniæ non multum absimilis.

CAPUT IX.

*Quod Cæcilius poeta frontem genere virili non poetice, sed cum probatione
& cum analogia appellavit.*

VEre ac diserte Cæcilius hoc^a Subditivo scripsit:

Nam hi sunt inimici pessimi fronte hilare,

Corda tristi; b quos neque ut apprehendas neque ut mittas scias.

Hos ego versus, cum de quodam istiusmodi homine sermones essent, in circulo forte juvenum eruditorum dixi. Tum de grammaticorum volgo quispiam nobiscum ibi assistens non sane ignobilis; Quanta, inquit, licentia audaciaque Cæcilius hic fuit, cum *fronte hilare*, non, *fronte hilare*, dixit, & tam immanem solœcismum nihil veritus est? Immo, inquam potius nos & quam audaces & quam licentes sumus, qui frontem improbe indocteque non virili genere dicimus, cum & ratio proportionis, quæ analogia appellatur, & veterum auctoritas non *hanc* sed *hunc frontem* debere dici suadeant. Quippe M. Cato in quinto Originum ita scripsit. *Postridie signis collatis aquo fronte peditatu equitibus atque alis cum hostium legionibus pugnavit. Recto quoque fronte* idem Cato eodem in libro dicit. At ille semidoctus grammaticus, c *Missas*, inquit, auctoritates facias: quas quidem ut habeas, posse fieri puto; sed rationem dic, quam non habes. Atque ego his ejus verbis, ut tum ferebat ætas, irritatior; Audi, inquam, mi magister rationem falsam quidem, sed quam redarguere falsam esse tu non queas. Omnia, inquam, vocabula tribus literis finita, quibus *frons* finitur, generis masculini sunt, si in genitivo quoque casu eadem syllaba siniantur: ut, *mons*, *pons*, *fons*. At ille contra renidens; Audi, inquit, d discipule plura alia consimilia, quæ non sunt generis masculini. Petebant ibi omnes ut vel unum statim diceret. Sed cum homo voltum intorqueret, & non hisceret, & colores mutaret: tum ego intercessi; & Vade, inquam, nunc & habeto ad requirendum e triginta dies: postquam inveneris, repetes nos. Atque ita hominem e nulli rei ad indagandum vocabulum, e quo rescinderet finitionem finitam, dimissimus.

INTERPRETATIO.

a In comœdia sic inscripta. b quos neque potes opprimere, neque evitare. c omitte auctoritates. dignobilem. e quo reselleres definitionem excogitatam.

NOTA.

1. Discipule plura.] Gellium vocabat discipulum ille grammaticus, quippe qui tum esset adolescens, & natura fervidior: quod intelligitur ex iis quæ prius de se ipse retulit. Ego his ejus verbis, ut tum ferebat ætas, irritatior.

2. Triginta dies.] Ut ex lege XII. tabularum concedendi erant æris debiti confessis. Vide cap. XIII. hujus libri.

FFF

CAPUT X.

De voluntario & admirando interitu virginum Milestarum.

Plutarchus in librorum, quos ^a *de luxu* inscripsit, primo, cum de morbis differeret in animos hominum incidentibus, virgines dixit ^b Milefii nominis, fere quot tum in ea civitate erant, repente sine ulla evidenti causa voluntatem cepisse obeundæ mortis; ac deinde plurimas vitam suspensio amisisse. Id cum accideret in dies crebrius, neque animis earum mori perseverantium medicina adhiberi quiret; decrevisse Milesios ut virgines, quæ corporibus suspensis demortuæ forent, ex omnes nudæ cum eodem laqueo, ^c qui essent prævinctæ, efferrentur: post id decretum virgines voluntariam mortem non petisse pudore solo deterritas tam inhonesti funeris.

INTERPRETATIO.

a De anima. b ex urbe Mileto oriundæ. c quo fuissent strangulata.

CAPUT XI.

Verba senatusconsulti de exigendis urbe Roma philosophis: item verba edicti censorum, quo improbatum & coercitum sunt qui disciplinam rhetoricam instituere & exercere Romæ cœperant.

CAIO FANNIO STRABONE; M. VALERIO MESSALA COSS. senatusconsultum de philosophis & de rhetoribus Latinis factum est. M. POM-
PONIUS. PRÆTOR. SENATUM. CONSULUIT. ^a QUOD. VERBA FACTA.
SUNT. DE. PHILOSOPHIS. ET. DE. RHETORIBUS. DE. EA. RE. ITA. CEN-
SUERUNT. UTI. M. POMONIUS. PRÆTOR. ANIMADVERTERET. ^b COE-
RARET. QUE. UTI. EI. E. REPUBLICA. FIDE. QUE. SUA. VIDERETUR.
UTI. ROMÆ. NE. ESSENT. Aliquod deinde annis post id senatusconsultum

INTERPRETATIO.

^a Quod spectat id quod propositum est | modum id ipse iudicabat pertinere ad bo-
de philosophis & rhetoribus. b curaret daret | num publicum & ad fidem suam.
operam ut expellerentur Romæ, quemad-

NOTÆ.

1. C. Fannio Strabone, M. Valerio,
&c.] Eorum consulatus incidit in an-
num Urbis conditæ IXXII. ante Chri-
stum CLXXII. ut ex veterum monumentis
probat Pighius.

2. Quod verba, &c.] Solemnia sunt
& incipiendis senatus consultis conso-
crata verba.

3. Coeraret.] Vetus ærbum pro co-
eraret.

tum ⁴ Cn. Domitius Ænobarbus & L. Licinius Crassus censores de coer-
cendis rhetoribus Latinis ita edixerunt. RENUNTIATUM. EST. NOBIS.
ESSE HOMINES. QUI. NOVUM. GENUS. DISCIPLINÆ. INSTITUERUNT. AD.
QUOS. INVENTUS. ^c IN. LUDUM. CONVENIAT. EOS. SIBI. NOMEN. IMPO-
SUISSE. LATINOS. RHETORAS. IBI. HOMINES. ADULESCENTULOS. DIES.
TOTOS. ^d DESIDERE. MAIORES. NOSTRI. QUÆ. LIBEROS. SUOS. DISCERE.
ET. ^e QUOS. IN. LUDOS. ITARE. VELLENT. INSTITUERUNT. HÆC. NOVA.
QUÆ. PRÆTER. CONSUETUDINEM. AC. MOREM. MAJORUM. FIUNT. NEQUE.
PLACENT. NEQUE. RECTA. VIDENTUR. QUIAPROPTER. ET. HIS. QUI. EOS.
LUDOS. HABENT. ET. HIS. QUI. FO. VENIRE. ^f CONSUEVERUNT. VISUM. EST. ¹⁰
FACIENDUM. UT. OSTENDEREMUS. NOSTRAM. SENTENTIAM. ^g NOBIS. NON.
PLACERE. Neque illis solum temporibus nimis rudibus, necdum Græca
doctrina expolitis, philosophi ex urbe Roma pulsi sunt: verum etiam
⁵ Domitiano imperante senatusconsulto ejecti ^h atque urbe & Italia in-
terdicti sunt. Qua tempestate ⁶ Epictetus quoque philosophus propter id ¹⁵
senatusconsultum ⁷ Nicopolim Roma decessit.

INTERPRETATIO.

*c in scholam. d otiosos esse. e quas scholas bis non probari. h & prohibiti sunt quo-
frequentare. f soliti sunt. g scilicet id no- minus remanerent Roma & in Italia.*

NOTÆ.

⁴ Cn. Domitius Ænobarbus & L. Li-
cinius Crassus.] Censuram gessere coss.
C. Claudio Pulchro & M. Perperna
anno U. C. IBCXXI. ante Christum XCIII.
& senatusconsultum de coerendis rhe-
toribus Latinis edixere annis omnino
LXIX. postquam prius factum fuerat. Cæ-
terum de hoc Cn. Domitio collega L.
Licinius Crassus dicebat, non esse mi-
randum quod barbam haberet aheneam,
cui os ferreum & cor plumbeum esset.
⁵ Domitiano imperante.] Domitianus
imperator immanitate, avaritia, libi-
dine & singulari adversus Christianum
nomen crudelitate Neroni simillimus
philosophos ab urbe discedere iussit an-
no Christi LXXXIII. a suis occisus est
anno Christi XCVI. regni XV.
⁶ Epictetus.] De quo jam supra men-
tionem fecimus lib. I. cap. II.
⁷ Nicopolim.] Nicopolis urbs alia est
in Epiro, alia in Bithynia, alia in mino-
re Armenia, alia denique Ciliciam in-
ter & Syriam. Epictetus philosophus in
eam, quæ jacet ad ostium Ambracii sinus
in Epiro, relegatus est, ut ex Suida con-
jicere facile est. Hæc autem Sophiano
dicitur, La Prevesa.

CAPUT XII.

*Locus ex oratione Gracchi de parsimonia ac de pudicitia
sua memoratissimus.*

Caius Gracchus, cum ex Sardinia rediit, ¹ orationem ad populum
in concione habuit. Ea verba hæc sunt. *Versatus sum*, inquit, *in* ²⁰

NOTÆ.

¹ Orationem] Hac oratione se put-
gabat apud Censores, a quibus fuerat
in jus vocatus, quod e Sardinia, ubi
cuestoris vicesungebatur, Romam ad
tribunatum plebis perendum ante rediis-
set, quam sibi successor fuisset datus.

FFf ij

provincia^a quomodo ex usu vestro existimabam esse, non quomodo ambitioni meae conducere arbitrabar. Nalla apud me fuit popina: neque pueri eximia facie stabant. Sed in convivio liberi vestri modestius erant quam apud² principia. Post deinde hæc dicit. Ita versatus sum in provincia,
 5 ut nemo possit vere dicere: *assem* aut eo plus in muneribus me accepisse aut mea opera quemquam sumtum fecisse. Biennium enim fui in provincia: si ulla meretrix domum meam introivit aut cujusquam servulus propter me sollicitatus est, omnium natorum postremissimum nequissimumque existimate.
 10 ^b Cum a servis eorum tam caste me habuerim: inde poteritis confidere quomodo me putetis cum liberis vestris vixisse. Atque ibi ex intervallo. Itaque; inquit, Quirites cum Romam profectus sum, zonas, quas plenas argenti extuli, eas ex provincia inanes retuli. Alii vini amphoras quas plenas tulerunt, eas argento plenas domum reportaverunt.

INTERPRETATIO.

^a Quemadmodum judicavi pertinere ad | tate ab eorum servis abstinerim. c pa-
 utilitatem vestram. b cum tanta casti- | lo post.

NOTÆ.

² Principia.] Quæ Plutarchus *ἀρχαία* vocat, loca sunt in castris ubi dux tabernaculum collocat; a principibus exercitus qui ibi habitabant, sic sunt appellata. Inde fluxit proverbium post principia, quo significamus aliquem
 in tuto versari: erat enim ille locus plerumque extra teli jactum.
 3. *Assem*.] As, quod jam explicare me sæpius memini, quatuor denarios Gallicos & aliquanto amplius conficit.

CAPUT XIII.

De verbis^a inopinatis, quæ^b utroqueversum dicuntur & a grammaticis communia vocantur.

15 **U**tor, &, vereor, &, hortor, &, consolor, communia verba sunt; ac dici utroqueversus possunt: *vereor te* & *vereor abs te*, id est, time vereris. *Utor te* & *utor abs te*, id est tu me interis. *Hortor te* & *hortor abs te*, id est, tu me hortaris. *Consolor te* & *consolor abs te*, id est, tu me consolaris. *Testor* quoque & *interpretor* significatione reciproca dicuntur. Sunt autem verba hæc omnia ex altera parte inusitata; & an dicta sint in eam quoque partem quærit solet. Afranius in^c *Consobrinis*.
 20

^d *Hem isto parentum est vita vilis liberis;*

INTERPRETATIO.

^a Minus cognitis, bin utramque par- | suis timorem parentes potius exigunt
 tem. c comœdia. d Hem! liberi non mul- | quam reverentiam.
 tum laborant de vita parentum, cum a

NOTÆ.

1. *Hem isto*.] Hic labem aliquam cum aliis suspicatus Muretus censet legendum, *Hortor te parentum*.

Ubi malunt metui quam vereri se ab suis.

Hic *vereri* ex ea parte dictum est, quæ est non usitatio. ² Novius in Ligattaca ³ verbum quod est, *utitur*, ex contraria parte dicit. *Quia suscepit multa, qua non utitur, emitur tamen*: id est, quæ usui non est. M. Cato in quinta Origine; *Exercitum*, inquit, *suum* ^c *præsum paratum cohortatum eduxit foras atque instruxit. Consolor* quoque in partem alteram, præterquam dici solitum est, scriptum invenimus in epistola Q. Metelli: quam cum in exilio esset, ad Cn. & ad L. Domitios dedit. *At cum animum*, inquit, *vestrum erga me video; vehementer consolor: & fides virtusque vestra mihi ante oculos versatur. Testata* itidem & interpretata eadem ratione dixit M. Tullius in primo libro de divinatione; ut *testor* interpretorque verba communia videri debeant. Sallustius quoque eodem modo, ⁴ *Dilargitis* ⁴ *proscriptorum bonis*, dicit, tamquam verbum largior sit ex verbis communibus. *Veritum* autem sicut *pudicum* & *pigitum* non personaliter per infinitum modum dictum esse non a vetustioribus tantum videmus, sed a M. quoque Tullio in secundo de finibus. *Primum*, inquit, *Aristippi Cyrenaisorumque omnium*, ⁵ *& quos non est veritum in ea voluptate, qua maxima dulcedine sensum moveret, summum bonum ponere. Dignor* quoque & *veneror* & *confiteor* & *testor* habita sunt in verbis communibus. Sic illa in Virgilio dicta sunt;

⁶ *Conjugio Anchisa Veneris dignate superbo:*

Et:

Cursusque dabis ¹ *venerata secundos.*

Confessi autem æris, de quo facta confessio est, in XII. tabulis scriptum est, his verbis. ² *ÆRIS. CONFESSI. DEBITI. QUÆ. IUDICATIS. TRIGINTA. DIES. IUSTI. SUNTO.* Item ex istis tabulis id quoque est. ³ *QUI. SE. SIERIT. TESTARIER. LIBRIPENS. VE. FUERIT. NI. TESTIMONIUM.*

INTERPRETATIO.

^c *præudio resertum.* ^f *distributis* ^g *qui non dubitaverunt.* ^h *o Anchisa qui iudicatus es dignus nobili conjugio Veneris.* ⁱ *adorata.* ^k *cum quis in iudicio convictus fuerit de pecunia alteri debita, idque fuerit confessus, concedantur debitori dies triginta, per quos, ut possit conquirere solvendam pecuniam summam, in ius vocari non poterit.* ^l *Qui se passus fuerit testem adhiberi & librum tenuerit in mancipii venditionibus, habeatur improbus, & privetur jure testimonii dicendi, nisi dicat testimonium cum ab eo requiretur.*

NOTÆ.

2. Novius.] Comcediarum scriptor floruit annis ante Christum circiter LXXVIII.
3. Verbum utitur, &c.] Ipse Cicero nec semel in passivam accepit significationem *Huic omnia bona utenda ac possidenda tradiderat.* IV. in Ver. *Quod intendendum accepit reddito.* III. Tuscul.
4. Proscriptorum.] Qui pellebantur ex civitate, vel quorum caput addicebatur pretio, ii proscripti vocabantur;
- quod eorum nomina fixis publice libellis proscriberentur ascripto die, quem ad diem vel in urbe manere prohibebantur, vel eorum caput afferendum erat,
5. Æris confessi, &c.] Fusiorum huius legis explicationem vide apud Gellium nostrum lib. XX. cap. I.
6. Libripens.] Is est proprie qui primis Romanorum temporibus, quibus signatum æs nondum erat in usu, monetam rudem libra appendebat. Id æq.

Fff iij

7 FARIATUR. IMPROBUS. INTESTABILIS. QUE. ESTO.

NOTÆ.

men deinde datum est iis, qui in rerum
mancipii venditionibus libellam æneam
tenebant. Hic enim fuit Romanorum
ritus in alienandis Mancipiis, quæ res
sunt privati cujusque domini, ut quin-
que testibus præsentibus libripens pen-
dendo pretio libellam æneam teneret :
mancipans autem emptorem ita com-
pellaret, *Rauduscule*, (id est nummo) *li-
bram feris*; tum ille; *hic* (aut fundus

aut homo &c.) *mibi emptus esto hoc
jure aneaeque libra*. Quæ res emebantur
eo ritu, dicebantur jure nexi emptæ, sive
per æs & libram partæ.

7. *Fariatur*.] Pro dicat: nam, an-
thore Diomede, pro fari veteres dice-
bant fariari. Cæterum hic variz sunt
admodum lectiones, alii *fateatur*, alii
feriatur, nonnulli *ferat*, quidam etiam
fari iatur scribendum putant.

CAPUT XIV.

*Quod Metellus Numidicus figuram orationis novam ex orationibus
Græcis mutuatus est.*

5. **A** Pud Q. Metellum Numidicum, in libro accusationis in Valerium
Messalam tertio, nove dictum esse annotavimus. Verba ex oratione
ejus hæc sunt. *Cum se sciret in tantum crimen venisse atque socios ad senatum
questum flentes venisse, sese pecunias maximas exactos esse*. Pecunias, inquit,
maximas exactos, pro eo quod est, *pecunias a se maximas exactas*. Id
nobis videbatur Græca figura dictum. Græci enim dicunt, *ἐπιπράττειν* ut
10 *ἀππείρειν*: id significat, *exegit me pecuniam*. Quod si id dici potest; etiam
exactus esse aliqui pecuniam dici potest: Cæciliusque eadem figura in
1 *Hypobolimæo* Æschino usus videtur:

Ego illud minus nihilo exigor portorium:

Id est; nihilominus exigitur de me portorium.

NOTÆ.

1. *Hypobolimæo*.] Hypobolimæus idem cum succedit: *ὕποβόλιμος* Græcis est Cap-
est atque succidaneus, qui in alterius lo- ponere.

CAPUT XV.

5. **P**assis velis, &, passis manibus dixisse veteres non a verbo suo quod
est patior; sed ab alieno, quod est, pandor.

A B eo quod est, *pando*, *passum* veteres dixerunt, 1 non *pansum*, &
cum præpositione, *expassum*, non, *expansum*. Cæcilius in 2 *Syna-
ristolis*:

INTERPRETATIO.

a Comœdia sic inscripta.

NOTÆ.

1. *Non pansum*.] Imo vero & dispanfæ vestes apud Lucretium, & *expansæ* retin-
apud Plinium legantur.

¹ *Heri vero prospexi eum ex tegulis:*

Hac nuntiasse, & flammam expansam domi.

Capillo quoque esse mulier *passo* dicitur, quasi porrecto & expanso. Et *passis* manibus, & velis *passis* dicimus, quod significat diductis atque distentis. Itaque Plautus in Milite glorioso, *a*, litera in, *e*, mutata; per compositi vocabuli morem, *dispassis* dicit, pro eo quod est, *dispassis*:

^c *Credo ego isthoc exemplo tibi esse eundem actutum extra portam.*

Dispassis manibus patibulum cum habebis.

INTERPRETATIO.

b dicebat hunc ipsum heri ex tecto aspexisse, | stanti eundem esse ocinus extra portam
hac retulisse, & flammam per ades fuisse | Esquilinam, ubi sceleratos supplicio afficiebant manibus expansis.
grassatam. c ego credo tibi hoc situ corporis

NOTA.

² *Heri vero.*] His in versibus explicandis necessario conjecturæ aut etiam divinationi locum esse oportet.

CAPUT XVI.

De novo genere interitus Crotoniensis Milonis.

¹ **M**ilo Crotoniensis athleta illustris, quem in chronicis scriptum est ¹⁰
Olympiade ² L coronatum esse, exitum habuit vitæ miserandum &

NOTA.

¹ *Milo Crotoniensis.*] Hic Croton, quæ urbs est magnæ Græciæ in Italia, oriundus, athleta fuit stupendo corporis robore. Ex ejus manibus nec punicum malum extorquere, nec insistentem peruncto disco quisquam movere poterat. Quin etiam advirium ostentationem fune quasi corona caput cingebat: tum compresso spiritu, cum venæ capitis plurimo sanguine intumuisent, venis intensis funem tanquam papyrum disrumpebat, ut refert Pausanias in Eliacis.

² *Olympiade L.*] In veteribus exemplaribus legitur Olympiade prima: at manifestus error ex Pausania & cæteris convincitur, qui Milonis tempora ad Olympiadem LXII. referunt. Nonnulli censent substituendum esse quinquagesima, idque eo probabilius, quod L. quæ nota est quinquagesimi numeri maxime similis sit I. quæ primum designat, & a librariis una pro altera litera facile scribi potuerit. Verum hæc conjectura stare posse minime videtur: Suidas enim

cum asserat Milonem luctando sex continuas Olympiades vicisse, septima autem Olympiade quæ juxta Pausaniam est LXII. Olympiam venisse congressurum; hinc sequitur eum primo coronatum esse Olympiade LV. Præterea Crotoniatæ, ut refert *Diodorus*, duce Milone tunc etiamnum, ut verisimile est, robustissimo Sybaritas anno III. Olymp. LXVII vicerunt, hoc est, anno septuagesimo primo post palmam in ludis Olympicis primum reportatam. Jam vero id si concedamus Milonem Olympiade L, qua dicitur coronatus, annos natum fuisse tantum XXV. quo tempore debellavit Sybaritas annum XCV. eum oportet excessisse. Quis autem hominem ætate tam affecta sibi persuadeat bellicis laboribus ferendis parem fuisse? Quod spectat autem emendationem hujus loci, si quis LX. legere volet, in re tam incerta, a vero propius aberit ejus conjectura.

mirandum. Cum jam ^anatu grandis artem athleticam ^bdesisset, iterque faceret forte solus in locis Italiae silvestribus: quercum vidit proxime viam patulis in parte media rimis hiantem. Tum, experiri, credo, etiam tunc volens an illae sibi reliquae vires adessent, immixsis in ^ccavernas arboris digitis diducere & rescindere quercum conatus est, ac mediam quidem partem discidit divellitque. Quercus autem in duas diducta partes, cum ille, ^dquasi perfecto quod erat connixus, manus laxasset: cessante vi rediit in naturam; manibusque ejus reserentis inclusisque stricta denuo & cohaesa, dilacerandum hominem feris praebuit.

INTERPRETATIO.

^a Senior. ^b abiecit. ^c hiatus ^d quasi perfecisset quod tentaverat.

CAPUT XVII.

¹⁰ *Quam ob causam nobiles pueri Atheniensium tibiis canere desierint, cum patrum ipsum morem canendi haberent.*

¹⁵ **A**lcibiades Atheniensis cum apud avunculum Periclem puer artibus ac disciplinis liberalibus erudiretur; & accessit Pericles Antigendam tibicinem jussisset ut eum canere tibiis, quod honestissimum tum videbatur, doceret: traditas sibi tibiis cum ad os adhibuisset inflassetque; pudefactus oris deformitate abiecit infregitque. ^aEa res cum percrebuisse; omnium tum Atheniensium consensu, disciplina tibiis canendi desita est. Scriptum hoc est in commentario ^bPamphilae nono & vicefimo.

INTERPRETATIO.

^a Cum id fuisset divulgatum. ^b obsolevit ars canendi tibiis.

NOTA.

^{1.} *Alcibiades.*] Hic filius Cliniae, Atheniensium imperator extitit disciplinae militaris ita peritus, ut quaecunque in partem inclinaret, eo victoria sequeretur. Absens a suis sacrilegii postulatus Lacedaemonem se recepit, tumque Athenienses quibus omnia belle processerant, terra marique fusi sunt. Deinde restitutus in patriam priorem suorum fortunam revocavit. Cum ad Persas se contulisset,

factionibus Atheniensium adeoque Persarum perfidia telis confossus occubuit anno aetatis circiter quadragesimo. Olympiad. xcvi. anno 1. ante Christum cccxv. *Cornelius Nepos.*

^{a.} *Pamphila.*] Epidauria, genere Aegyptia, filia Soteridis, autore Suida, libros xxx. musicae historiae & alia scripsit temporibus Neronis. *Suidas.*

CAPUT XVIII.

CAPUT XVIII.

Quod pugna belli civilis victoriaque C. Cæsaris, quam vicit in Pharsalicis campis, nunciata prædictaque est per cuiusdam remigis vaticinium eodem ipso die in Italia Patavii.

QUO C. Cæsar & Cn. Pompeius die per civile bellum^a signis collatis in¹ Thessalia conflixerunt, res accidit² Patavii in transpadana Italia memorari digna. Cornelius quidam sacerdos, & loco nobilis & sacerdotii religionibus venerandus & castitate vitæ sanctus, repente mota mente³ conspiciere se procul dixit pugnam acerrimam pugnari; ac deinde cedere alios, alios urgere, cædem, fugam, tela volantia, instaurationem pugnae, impressionem, gemitus, vulnera, proinde ut si ipse in prælio vericaretur, coram videre sese vociferatus est; ac postea subito exclamavit Cæsarem vicisse. Ea Cornelii sacerdotis^b hariolatio levis tum quidem visa est & c^c vecors: magnæ mox admirationi fuit; quod non modo pugnae dies, d^d quæ in Thessalia pugnata est neque prælii exitus, qui erat prædictus, idem fuit; sed omnes quoque pugnandi reciprocae vices, & ipsa exercituum duorum conflictatio vaticinantis motu atque verbis representata est.

INTERPRETATIO.

^a Prælium commiserunt in Thessalia. ^b divinatio. ^c inania. ^d qua certamen initum est.

NOTÆ.

1. *Thessalia.*] Græciæ regio, ubi sunt Pharsalici campi, in quibus a Cæsare deletus est Pompeius anno U. C. Iocvii. ante Christum XLVIII. Nunc Turcis subdita dicitur *Ianna*.
2. *Patavium*] Urbs nunc ditionis Venetæ, Gallice *Padouë*. Recte dicitur; habita ratione Romæ, esse in Italia transpadana sive Italia quæ est ultra Padum: fluvium, vulgo *le Po*.
3. *Conspiciere se procul dixit pugnam.* &c.] Id ope dæmonis accidebat, quæ res in longinquis regionibus gestas ejusmodi hariolis aliquando aperuit, ut animos majori superstitione astringeret.

CAPUT XIX.

Verba M. Varronis memoria digna ex satyra qua inscribitur
αὐτῷ ἐπιγραμματικῶς.

NON paucissimi sunt in quos potest convenire id quod M. Varro dicit, in satyra quæ inscribitur αὐτῷ ἐπιγραμματικῶς. Verba hæc sunt: *Si, quantum opere sumsisisti ut tuum pistor bonum faceret panem, ejus duodecimam phi-*

INTERPRETATIO.

αὐτῷ ἐπιγραμματικῶς.

GG

loſophia dediffes ; ipſe bonus jampridem eſſes factus. Nunc ,^b illum qui morunt , volunt emere¹ milibus centum ; te , qui novit , nemo^{c2} centuſſis.

INTERPRETATIO.

^b piſtorem. c vult emere.

NOTÆ.

1. *Milibus centum.*] Intelligendum *æris aut aſſis*, quod idem eſt ut jam ſupra monui. Porro cum *as* quilibet quatuor denariis Gallicis & aliquanto amplius æſtimetur, tota hæc ſumma quæ de agitur, ad noſtros calculos revocata conficiet libras Francicas 1750.

2. *Centuſſis.*] Pro centuſſe dicitur, ut notavit Paſſeratius, hoc Varronis loco apud Gellium citato. Centuſſis autem per Ellipſin dicitur ſuppreſſa hac voce *pretio*. Reſpondet triginta quinque aſſibus noſtratibus.

CAPUT XX.

Notata quedam de Euripidis poetæ genere, vita, moribus, deque ejusdem ſine vita.

5 **E**uripidis poetæ matrem¹ Theopompus² agreſtia olera vendentem victum quaſiſſe dicit. Patri autem ejus nato illo reſponſum eſt a Chaldæis, eum puerum, cum adoleviſſet, victorem in certaminibus fore. Id ei puero fatum eſſe. Pater interpretatus athletam debere eſſe, robolato exercitatoque filii ſui corpore Olympiam certaturum eum, inter
10 athletas pueros deduxit. Ac primo quidem in certamen³ per ambiguum ætatem receptus non eſt. Poſt⁴ Eleuſinio &⁵ Theſeo certamine pugnavit, & coronatus eſt. Mox, a corporis cura ad excolendi animi ſtudium tranſgreſſus, auditor fuit phyſici⁶ Anaxagoræ & Prodicæ rhetoris, in morali autem philoſophia Socratis. Tragediam ſcribere natus annos⁷ duodeviginti adortus eſt. 7 Philochorus refert in inſula⁸ Salamine ſpelun-

INTERPRETATIO.

2 *Oſodecim.*

NOTÆ.

1. *Theopompus.*] Vide l. X. c XVIII.
2. *Agreſtia olera vendentem.*] Hinc apud Ariſtophanem in Equitibus *Agreſtiæ*, quod idem eſt atque Euripidem imiteris. Nempe quod Euripidis mater *agreſtiæ*, quod genus eſt oleris ſylveſtris, venderet.
3. *Per ambiguum ætatem.*] Quod ejus ætas puerilem inter ac virilem media, ipſum a pugna, ſive cum pueris, ſive cum viris ineunda prohiberet.
4. *Eleuſinio.*] Apud Eleuſin Atticæ civitatem ſolennes deæ Cæceti ludi quotannis celebrabantur.
5. *Theſeo.*] In honorem Theſei certamina pariter inſtituta fuerant.
6. *Anaxagoras.*] Patria Clazomenius, natus Olymp. lxx. inedia ſibi necem conſcivit annos natus lxx. Olympiade lxxxviii. non lxxviii. ut mendose legitur apud Laertium.
7. *Philochorus.*] Athenienſis hiſtoricus & aruſpex periit ex inſidiis Antigoni; aut potius, quod videtur Voſſio, Antiochi, cum Ptolemæi Ægypti regis partibus faveret, anno circiter ante Chriſti ortum ccxx.
8. *Salamine.*] Salamis inſula in ſinu Saronico prope Atticam. De hac inſula Megarenſes inter & Athenienſes acertime certatum. Sophiano dicitur *Coluri*.

eam esse tetram & horridam, quam nos vidimus, in qua Euripides tragedias scriptitarit. Mulieres fere omnes^b in majorem modum exosus fuisse dicitur; sive quod natura abhorruit a mulierum cœtu; sive quod duas simul uxores habuerat, cum id decreto ab Atheniensibus factum^c jus esset; quarum matrimonii pertædebat. Ejus odii in mulieres Aristophanes quoque meminit^d in *ῥεσπέραις διαποροειάζουσιν* in his versibus:

Νῦν οὐδ' ἀπάσαισι φθονῶ καὶ λίσσομαι,
 Τόστων κολάσαι τὸν ἄνδρα πολλῶν ἔνεκα.
 Ἀρχία γὰρ ἡμᾶς ἔστι γυναῖκες δρᾶν κακῶς.
 Ἀτ' ἐν ἀρχαίοισι λαχόντες αὐτὸς τραφεῖς.

Alexander autem Ætolus hos de Euripide versus composuit:

Ὅς ἂν Ἀναξαγόρου πρόφιμος ἀρχαίου
 Στυφονὲς μὲν ἐμοὶ γε φαίνεται προσεσπίην,
 Καὶ μισογύλοσ, καὶ τωδύζην οὐδὲ παρ' οἶνον
 Μεμαθηκός· ἀλλ' ὅς, πῃ καὶ χέψαι, τὰτ' αὖ
 Μέλιτος καὶ σερήνων ἐπιτίσχει.

Is cum in Macedonia apud Archelaum regem esset, utereturque eo rex familiariter; rediens nocte ab ejus cœna canibus a quodam æmulo immixtis dilaceratus est: ¹⁰ & ex his vulneribus mors secuta est. Sepulchrum autem ejus, & memoriam Macedones eo dignati sunt honore, ut in gloria quoque loco prædicarent. ²⁰ Ὅσπερ σὺν μνημα Εὐριπίδης ὥς τε ποδ. Quod egregius poeta morte obita sepultus in eorum terra foret. Quamobrem eum legati ad eos ab Atheniensibus missi petissent ut ossa Athenas in terram illius patriam permitterent transferri; maximo consensu Macedones in ea re deneganda perstiterunt. ²⁵

INTERPRETATIO.

b vehementi odio persecutus fuisse dicitur. a liceret. d in prioribus Thesmophoriazasis.

c nunc igitur omnibus suadeo & edico, hunc punire hominem multis de causis. agrestibus enim nos, o mulieres, afficere malui.

d Quippe qui in agrestibus oleribus nutritus.

f At Anaxagora alumnus veteris asper quidem mihi videtur in alloquendo; odio habens risum, & joculari ne ad vinum quidem edocuit: sed quidquid scripserit, hoc a melle & sirenibus compositum est. g nunquam tui memoria Euripides peribit.

NOTA.

g. Alexander Ætolus.] Hic teste Suida ex urbe Pleurone in Ætolia oriundus grammaticus & tragediarum scriptor

celebris fuit annis circiter ante Christum cclx.

10. Dilaceratus est.] Quo tempore; quo ætatis anno jam supra explicuimus.

CAPUT XXI.

Quod a poetis Iovis filii prudentissimi humanissimique, Neptuni autem ferocissimi & inhumanissimi traduntur.

PRæstantissimos virtute, prudentia, viribus, Jovis filios poetæ appellaverunt, ut ¹Æacum & ²Minoa & ³Sarpedona; ferocissimos & immanes & alienos ab omni humanitate, tamquam e mari genitos, Neptuni filios dixerunt, ⁴Cyclopa & ⁵Cercyona & ⁶Scyrona & ⁷Læstrygonas.

NOTÆ.

1. *Æacum*.] Æacus Jovis ex Ægina filius, cui severissima integritas Judicis inferorum nomen apud poetas peperit.

2. *Minoa*.] Minos rex Crætæ Jovis & Europæ filius propter insignem justitiam iudex inferorum creditus est.

3. *Sarpedona*.] Hunc ex Laodamia Bellerophontis filia suscepit Jupiter. Ad Priamum auxiliares copias adversus Græcos adduxit; ac multis præclare gestis a Patroclo interfectus est.

4. *Cyclopa*.] Polyphemus hic fuit, quem unum sub media fronte oculum habuisse fabulantur.

5. *Cercyona*.] Cercyon inaudita crudelitate famosus, homines altissimis arborum ramis in terram magna vi adductis astringebat, quibus remissis deinde misere discerperentur. A Theseo interfectus est.

6. *Scyrona*.] Scyron latro immanis occisus est a Theseo.

7. *Læstrygonas*.] A quibus exstiteret Læstrygones Campaniæ in Italia populi longe immanissimi: humanis carnibus vescabantur, nec procul a Caieta distabant olim.

CAPUT XXII.

Historia de Sertorio duce, a deque astu ejus commentitiisque simulamentis quibus ad barbaros milites continendos conciliandosque sibi utebatur.

10 ¹Sertorius vir acer egregiusque dux & tuendi regendique exercitus peritus fuit. Is, in temporibus difficillimis, & mentiebatur ad milites si mendacium prodesset, & literas compositas pro veris legebat, & somnium simulabat, ^b & falsas religiones conferebat si quid istæ res eum apud militum animos adjutabant: illud adeo Sertorii nobile est ^c. Cerva alba eximie pulchritudinis & vivacissimæ celeritatis a Lusitano ei quodam dono data est. Hanc sibi oblatam divinitus ^d & instructam Dianæ numine colloqui secum monereque & docere, quæ utilia factu essent, persuadere omnibus instituit: ac, si quid durius videbatur quod imperandum militi-

INTERPRETATIO.

a De ejus prudentia & excogitatis stratagematis, b fictam rerum divinarum scientiam simulabat, c inventum, d afflatam a Diana.

NOTA.

1. *Sertorius*.] Quis hic & quo tempore floruerit lib. II. cap. XXVII. explicuimus.

LIBER QUINTUSDECIMUS.

411

bus foret, a cerva sese monitum prædicabat. Id cum dixerat, universi tamquam si deo libentes parebant. Ea cerva quodam die, ^e cum incursum esset hostium nuntiata festinatio, tumultu consternata in fugam sese proripit; atque in palude proxima delituit; & postea requisita perisse credita est. Neque multis diebus post, inventam esse cervam Sertorio nuntiatur. Tum qui nuntiaverat iussit tacere; ^f ac, ne cui palam diceret, interminatus est: præcepitque ut eam postero die repente in eum locum, in quo ipse cum amicis esset, immitteret. Admissis deinde amicis postridie, visum sibi esse ait in quiete cervam, quæ perisset, ad se reverti, & ut prius consueverat, quod opus esset facto, prædicare. Tum Sertorio quod imperaverat significante, cerva emissa in cubiculum Sertorii introrupit. Clamor factus, & orta admiratio est: eaque hominum barbarorum credulitas Sertorio in magnis rebus magno usui fuit. Memoriam proditum est, ex iis nationibus, quæ cum Sertorio faciebant, cum multis præliis superatus esset, neminem unquam ab eo descivisse; quamquam id genus hominum esset mobilissimum.

INTERPRETATIO.

e cum propter incursionem hostium imperata esset properatio. f minaciter prohibuit ne id ulli diceret.

CAPUT XXIII.

De ætatibus historicorum nobilium Hellenici, Herodoti, Thucydides.

Hellenicus, Herodotus, Thucydides, historiarum scriptores in istis temporibus fere laude ingenti floruerunt; & non nimis longe distantibus fuerunt ætatibus. Nam Hellenicus initio belli Peloponnesiaci fuisse quinque & sexaginta annos natus videtur, Herodotus tres & quinquaginta, Thucydides quadraginta. Scriptum hoc in libro undecimo Pamphilæ.

NOTA.

1. *Hellenicus, &c.* De quibus jam ante nonnulla perstrinximus. Quod spectat autem eorum ætatem, de qua potissimum hic agitur, facile est colligere quo quisque tempore natus fuerit; cum enim initio belli Peloponnesiaci, quod cadit in II. annum Olympiad. LXXXVII. annos natus fuerit Hellenicus quinque & sexaginta, ortum duxisse concluditur anno 1. Olympiadis LXXI. qui est ante Christum cccxcvi. Eadem servata proportionem facile intelliges. quo Thucydides & Herodotus anno nati fuerint.

CAPUT XXIV.

Quid Vulcatius Sedigitus in libro, quem de poetis scripsit, de comicis Latinis iudicavit.

Sedigitus in libro, quem scripsit de poetis, quid de iis sentiat qui comœdias fecerunt, & quem ex omnibus præstare ceteris putet; ac

Ggg iij

deinceps quo quemque in loco & honore ponat, his versibus suis demonstrat.

- ^a Multos incertos certare hanc rem vidimus:
 Palmam poeta comico cui deferant.
 Eum meo iudicio errorem dissolvam tibi:
 Ut contra si quis sentiat nihil sentiat.
¹ Cæcilio palmam Statio dō comico.
² Plautus secundus facile exsuperat ceteros.
^b Dein ³ Nevius qui fervet precio in tertio est:
 Si erit, quod quarto⁴ detur, dabitur Licinio.
 Post insequi Licinium facio ⁵ Attilium.
 In sexto sequitur hos loco ⁶ Terentius.
⁷ Turpilius septimum, Trabea octavum obtinet.
 Nono loco esse facile facio Luscinium.
⁸ Decimum addo causa antiquitatis Ennium.

INTERPRETATIO.

^a Vidimus plurimos qui dubii contendere hac de re, scilicet quis sit habendus optimus poeta comicus. Aliorum errorem mea sententia discutiam: si quis contrarium opinetur, nihil bene operabitur.

^b Deinde Nevius cujus ferventius est ingenium, tertium locum obtinet; si appellandum sit aliquis quarto loco, is erit Licinius.

NOTÆ.

¹ Cæcilio, &c.] Iniquum fortasse videatur Sedigiti iudicium, qui primas dedit Cæcilio, quem vix ullus ut sententiosum aut ingeniosum extulit, Tullius non bonum autorem latinitatis appellavit: Terentio vero vix sextum assignet locum, cujus fabellæ, eodem teste, Tullio propter elegantiam sermonis a Lælio acerrimi iudicii ac delicatissimi fastidii viro putabantur scribi. Non tamen ita statim explodendus est Sedigitus, quasi a communi omnium sensu abhorreat. Sane apud Nonium in verbo *Poscere* Varro principatum in argumentis Cæcilio dedit. In *argumentis Cæcilius poscit palmam*; in *adum Terentius*, in *sermonibus Plautus*. Terentio quidem palmam in exprimendis moribus, Cæcilio vero in seligendis argumentis primas dedit.

² Plautus secundus.] Temporibus Augusti Plautini joci adeo visi sunt illiberales, ut Horatius cujus iudicium ab illius eruditissimi sæculi iudicio non

erat, ut arbitror, alienum, a majoribus nimium patienter ac propemodum stulte laudatos dixerit.

³ Nevius, &c.] Cuinam ex istis palma sit tribuenda, cum prætor Plautum ac Terentium nullus sit superstes, æstimare non possumus.

⁴ Detur.] Ita legendum ex Mss, ut indicat Vossius l. de Poet. Lat. si enim ea vox omissa fuerit, ut in editione Stephani, versus claudicabit.

⁵ Attilium.] Floruit hic anno ante Christum circiter cxxx.

⁶ Terentius.] Sentit Afranius comicus similem Terentio neminem reperiri. At Cæsar vim & nervos in eo desiderat. Refert Servius: *Terentium propter solam proprietatem omnibus comicis esse præpositum; quibus est, quantum ad castitiam spectat, inferior.*

⁷ Turpilius.] Hic Sinuessæ senex admodum mortuus est, teste Eusebio, Olymp. cxxxii. ante Christum ciii.

CAPUT XXV.

De verbis quibusdam novis, quæ in Cn. Matii' mimambiis offenderamus.

CNEUS Matus vir eruditus in mimambiis suis non absurde neque Cabstone finxit, *recentatur*, pro eo quod Græci dicunt ἀνανεῦται. Versus, in quibus hoc verbum est, hi sunt.

^a *Iamjam albifascit Phœbus & recentatur*

Commune lumen hominibus voluptasque.

Idem Matus in isdem mimambiis *edulcare* dicit, quod est, dulcius red-
dere, in his versibus:

Quapropter edulcare convenit vitam:

^b *Curasque acerbas sensibus gubernare.*

INTERPRETATIO.

^a Iam nunc incipit albescere sol, & lux | *inc.* ^b & sensuum voluptates sollicitudines
voluptasque communis hominum renovat- | amaras temperare.

NOTA.

1. *Mimambiis.*] Versus mimambi, ut ex his colligitur a Sczonte non differunt.

CAPUT XXVI.

*Quibus verbis Aristoteles philosophus definierit syllogismum; ejusque defini-
tionis interpretamentum verbis Latinis factum.*

Aristoteles quid syllogismus esset his verbis definivit. ^a ὁ λόγος ἐστὶν ὃ
τεθέντων πρῶτον ἕτερον πρὸς τῷ καιρῶν ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει διὰ τῷ καιρῶν.
Ejus definitionis non videbatur habere incommode interpretatio facta
hoc modo. Syllogismus est oratio, in qua consensus quibusdam & con-
cessis aliud quid, quam quæ concessa sunt, necessario conficitur.

INTERPRETATIO.

^a Oratio in qua positis aliquibus, aliud quid a positis necessario concluditur per
ea qua posita sunt.

NOTA.

1. Λόγος ἐστὶν ὃ.] Exemplum syllogismi. *da.* Si quis duas priores propositiones
sit. *Omne vitium est fugiendum, atqui* | concesserit, conclusioni, nisi sit plane he-
avaritia est vitium; ergo avaritia fugien- | bes, necessario assentietur.

CAPUT XXVII.

Quid sint comitia calata, quid curiata, quid centuriata, quid tributa, quid concilium; atque inibi quaedam ejusmodi.

IN libro Lælii Felicis ad Q. Mucium primo scriptum est, Labeonem scribere, ¹calata comitia esse, quæ ²pro collegio pontificum habentur aut regis sacrorum aut fluminum ³inaugurandorum causa: eorum autem alia esse curiata, alia centuriata. Curia per ⁴lictorem curiarum calarij id est, convocari; centuriata per ⁵cornicinem. Idem comitiis, quæ calata appellari diximus, & ⁶sacrorum detestatio & testamenta fieri solebant. Tria enim genera testamentorum fuisse accepimus, unum, quod calatis comitiis in populi concione fieret; ⁷alterum in procinctu, cum viri ad prælium faciendum in aciem vocabantur; tertium ⁸per familiæ emancipationem, cui æs & libra adhiberetur. In eodem Lælii Felicis libro hæc scripta sunt. *Is qui non universum populum sed partem aliquam adesse jubet, non comitia sed concilium edicere debet. Tribuni autem neque advocant*

INTERPRETATIO.

² A collegio. b consecrandorum. c per lictorem curiarum convocari. d præconem certum concionem.

NOTÆ.

1. *Calata comitia.*] Comitia, qui conventus sunt populi ad ferendum de aliqua re suffragium, primo omnia dicta sunt calata, a voce Græca καλέω voco, quod ad ea populus convocaretur. Id vel ex ipso Gellio colligere possumus, qui paulo post ait calatorum alia fuisse curiata, alia centuriata. Communis autem comitiorum appellatio ad ea subinde translata est, quæ pro collegio pontificum habentur, aut regis sacrorum & fluminum inaugurandorum causa.

2. *Inaugurandorum.*] Apud Romanos cum rex aut sacerdos erat eligendus, habebatur auguriorum ratio, isque magistratus vocabatur inauguratus, cui dignitatem aves addicerent.

3. *Sacrorum detestatio.*] Detestatio vetus Pontificum verbum est. Eam Græchius definit consecrationem omnem quam publice comitiis curiatis fieri oportebat. Nam detestari facta est populo denuntiare quod quisque consecrari cupit, ut detestatio in jure est denuntiatio facta cum testatione. Unde quicunque in concione testatus non fuerat

se consecraturum, injussu plebis sacrum nihil facere poterat.

4. *Alterum in procinctu.*] Milites in procinctu sive ad pugnam mox incundam parati testamentum quasi morituri faciebant. Verum ille mos jam tum a Ciceronis temporibus obsoleverat: ut ipse testatur II. de nar. deor. *Testamenta in procinctu perierunt.*

5. *Per familiæ emancipationem.*] Hoc tertium fuit testamenti genus, quo paterfamilias imaginaria venditione jus omne suum ac bona transferebat in alium. Is porro ritus erat. Quinque testibus ac libripende, de quo jam supra dixi, præsentibus, futurus hæres imaginarii pretii nomine nummum æneum dabat patri familias, ac solennem verborum formulam pronunciabat: *Hujus ego familiam qua mihi emptæ est hic ære æneaque libra jure Quiritium, meam esse aio.* Deinde ære percutiens libram, illud æs dabat patrifamilias, qui tum hæreditatis adeundæ jus emptori concedebat. Is autem qui emebat vocabatur emptor familiæ.

patricios

patricios, neque ad eos referre ulla de re possunt: ita ne leges quidem proprie sed plebiscita appellantur, qua tribunis plebis ferentibus accepta sunt; quibus rogationibus ante patricii non tenebantur, donec ⁶ Q. Hortensius dictator eam legem tulit, ut eo jure quod plebes statuisset, omnes Quirites tenerentur: item in eodem libro hoc scriptum est. Cum ex generibus hominum suffragium feratur, ⁷ curiata comitia esse; cum ex censu & aetate, ⁸ centuriata; cum ex regionibus & locis, ⁹ tributa. Centuriata autem comitia intra pomerium fieri nefas esse; quia ¹⁰ exercitum extra urbem imperari oporteat; intra urbem imperari jus non sit: propterea centuriata in ¹⁰ campo Martio haberi, exercitumque imperari praesidii causa solitum; quoniam populus esset in suffragiis ferendis occupatus.

INTERPRETATIO.

c debet praescribi militibus stent armati extra urbem ad praesidium comitiorum.

NOTÆ.

6. Q. Hortensius dictator.] Circa an. U.C. CCCCLXXVII ante Christ. cclxxxvii. creatus est dictator Hortensius, ut plebem quæ oppressa ære alieno in Janiculum secesserat, revocaret. Eam cum reduxisset obiit in magistratu.

7. Curiata.] Curiata tunc erant comitia, cum divisus per triginta curias populus sententiam rogabatur, quod autem a pluribus curiis decretum esset, id populi jussu dicebatur: Jam superius indicavi curias esse partes illas triginta, in quas populum Romulus distribuit.

8. Centuriata.] Comititia centuriata ea sunt, quibus populus per classium cen-

turias divisus suffragium ferebat. Id autem ratum habebatur quod a pluribus centuriis fuerat statutum. Jam vero a regum usque temporibus, nempe a Ser. Tullio populus ratione census fuerat in centurias distributus.

9. Tributa.] Tributa comitia sunt ea, in quibus divisus tributim populus sententiam rogabatur. Quid sint autem tribus, vide superioribus in notis.

10. Campo Martio.] A Marte cui sacer erat, nomen habuit hic campus, in quo tanquam in palæstra juvenus Romana militiæ rudimentis instituebatur.

CAPUT XXVIII.

Quod erravit Cornelius Nepos cum scripsit Ciceronem tres & viginti annos natum causam pro Sex. Roscio dixisse.

Cornelius Nepos & rerum memoriæ non indiligens & M. Ciceronis, ut qui maxime, amicus familiaris fuit: atque is tamen in primo librorum quos de vita illius composuit, errasse videtur; cum eum scripsit tres & viginti annos natum primam causam judicii publici egisse, Sex-tumque Roscium patricidii reum defendisse. Dinumeratis quippe annis ^a a Q. Cæpione & Q. Serrano: quibus Consulibus ^b ante diem III. nonas

INTERPRETATIO.

a In scribendis historiis accuratus. b ante diem III. Januarii.

NOTÆ.

1. Q. Cæpione & Q. Serrano.] Hi consulatum gesserunt anno U.C. Iocxlviij. ante Christum cxi.

H h h

- Januarias M. Cicero natus est, ad ² M. Tullium & Cn. Dolabellam, quibus consulibus causam privatam pro Quintio apud Aquilium Gallum iudicem dixit, sex & viginti anni reperiuntur. Neque dubium est quin post annum, quam pro Quintio dixerat, Sex Roscium reum patricidii defenderit, annos jam septem atque viginti natus, L. Sulla Felice Q. Metello Pio consulibus. In qua re etiam Fenestellam errasse & Pedianus Asconius animadvertit, quod eum scripserit sexto vicesimo ætatis anno pro Sex Roscio dixisse. ^c Longior autem Nepotis quam Fenestellæ error est; nisi quis vult in animum inducere, studio amoris & amicitiae adductum, amplificandæ admirationis gratia, quadriennium suppressisse: ut M. Cicero orationem florentem dixisse pro Roscio admodum adolescens videretur. Illud adeo ab utriusque oratoris studiosis animadversum & scriptum est; quod Demosthenes & Cicero pari ætate illustrissimas orationes in causis dixerint, alter ^d κατὰ Ἀνδροτίωνα & ^e κατὰ Τιμοκράτην septem & viginti annos ^f natus, alter anno minor pro P. Quintio, septimoque & vicesimo pro Sex Roscio. Vixerunt quoque non nimis numerum annorum diversum, ^g alter tres & sexaginta annos, Demosthenes sexaginta.

INTERPRETATIO.

c major. d contra Androtionem & contra Timocratem.

NOTÆ.

2. M. Tullium & Cn. Dolabellam.] Consules fuere anno U. C. IocLxx.ii. ante Christum Lxxi.

3. Fenestellam.] L. Fenestella historicus Cumis obiit Augusti temporibus.

4. Pedianus Asconius.] Historicus Neronis temporibus suppar, commentarios in Ciceronis orationes edidit. Annos vixit Lxxxiv. sub ætatem decrepitam cæcus per xii. annos summo in honore habitus est.

5. Κατὰ Ἀνδροτίωνος.] Athenis alter ab Areopagitico senatus cum lege teneretur triremes extruere, quibus, si defuissent, lex eadem prohibebat donum a populo petere, senatus triremes non ædificavit. Nihilominus Androton ple-

biscito senatum donari corona iussit: hinc legum violatarum reus actus est Androton, & in eum Demosthenes declamavit.

6. Κατὰ Τιμοκράτην.] Hac oratione Demosthenes legem a Timocrate latam in gratiam eorum, qui ob debitum publicum in vincula rapti essent, probat esse rescindendam.

7. Alter tres & sexaginta annos.] Tullius Lxiv. ætatis annum non excessit, cum occisus fuerit eo tempore, quo triumviri societatem coierunt, id est, an. U. C. Iocccxi. ab an. autem Iocxlviii. quo natus est, ad id usque tempus sunt tantum Lxiii. anni expleti.

CAPUT XXIX.

Quali figura orationis & quam nova L. Piso annalium scriptor usus sit.

- 10 Dux istæ in loquendo figuræ notæ satis usitatæque sunt, *Mihi nomen est Iulio, & mihi nomen est Iulii.* Tertiã figuram novam hercle

reperi apud ¹ Pisonem in secundo annalium. Verba Pisonis hæc sunt: *L. Tarquinium collegam suum, quia ² Tarquinium nomen esset, metueret; cumque orat uti sua voluntate Romam contendat. Quia Tarquinium, inquit, nomen esset. Hoc proinde est, tamquam si ego dicam, mihi nomen est Iulium.*

NOTÆ.

1. *Pisonem.*] L. Calpurnius Piso, cui virtus *Frugi* cognomentum dedit, amplissimos in rep. magistratus tribuni plebis & consulis summa integritate administravit: causas egit identidem, & annales reliquit, ut in Bruto Tullius ait, *sane exiliter scriptos*. Floruit anno circiter U. C. Ioc. ante Christum cliv.

2. *Tarquinium, &c.*] *Tarquinium* hic adjectivum est, unde Latine dici potest mihi nomen est Iulium, ut mihi lex est Julia. Inepte autem diceretur mihi nomen est Cæsarem, Ciceronem, &c. quia nimirum hæc & similia nomina non possunt esse adjectiva.

CAPUT XXX.

Vehiculum, quod petorritum appellatur, ^a cujatis lingua vocabulum sit, Græca an Gallica.

QU^bi ab alio genere vitæ detracti jam & retorridi ad literarum disciplinas serius adeunt, si forte idem sunt garruli natura & ^c subargutuli, oppido quam fiunt in literarum ostentatione inepti & frivoli. ^d Quod genus profecto ille homo est, qui de *petorritis* nuper argutissimas nugæ dixit. Nam cum quæreretur *petorritum* quali forma vehiculum cujatisque linguæ vocabulum esset: & ^e faciem vehiculi e mentitus est longe alienam falsamque, & vocabulum Græcum esse dixit; atque id significare volucres rotas interpretatus est: commutataque una littera *petorritum* esse dictum volebat, quasi *petorotum*. Scriptum etiam hoc esse a Valerio Probo contendit. Ego cum Probi multos admodum commentationum libros ^f anquisierim, neque scriptum in his inveni, nec usquam aliqui Probum scripsisse credo. *Petorritum* enim est non ex Græca dimi-

INTERPRETATIO.

^a *Cujatis.* ^b qui in alia vitæ ratione tem-
pus insumpserunt, & jam seniores tar-
dim se applicant ad doctrinæ liberales.

^c aliquantulum subtiles. ^d ex quo genere
hominum. ^e formam currus finxit longe
aliam. ^f conquisiuerim.

NOTA.

1. *Petorritum quali forma vehiculum, &c.*] Inepte, quisquis a vocabulo Græco *πίτορις* volo & Latino *rota*, *petorriti* nomen deducebat. *Petorritum*, inquit Iustus, dictum existimant a numero quatuor rotarum, alii Osce, quod ii quoque *petoræ* quatuor vocent, alii Græce sed *Αιολικῶς*. *πίτορις* enim *Æoliis* est *πίτορις*, hoc est, quatuor. Sed ut ut est

de notione vocis; id constat ex Scholiaste vetere Horatii *petorritum* esse genus vehiculi Gallici, ex Festo habuisse quatuor rotas, ex Isidoro fuisse constructum. Præterea videntur iidem fuisse & aurigæ & vectores, adeoque erat illud humilioris sortis hominum, sicut *pilentum* matronarum. Vide Schefferum,

H h h ij

diatum, sed & totum transalpibus: nam est vox Gallica. Id scriptum est in libro M. Varronis quartodecimo rerum divinarum: quo in loco Varro, cum de petorruto dixisset, esse id verbum Gallicum; *lanceam* quoque dixit non Latinum sed Hispanicum verbum esse.

INTERPRETATIO.

g totum debetur Gallia qui sunt trans Alpes.

CAPUT XXXI.

- 5 *Qua verba^a legaverint Rhodii ad hostium ducem Demetrium, cum ab eo obsiderentur, super illa incluta Ialysi imagine.*

Rhodum insulam celebritatis antiquissimæ, oppidumque in ea pulcherrimum ornatissimumque, obsidebat oppugnabatque Demetrius dux ætatis suæ inclutus: cui a peritia disciplinaque faciendi obsidii, machinarumque sollertia ad capienda oppida repertarum, cognomentum
10 *ὑπολάρχης* fuit. Tum ibi in obsidione illa ædes quasdam publice factas, quæ extra urbis muros cum parvo præsidio erant, aggredi & vastare atque absumere igni parabat. In his ædibus erat memoratissima illa² imago Ialysi, Protogenis manu facta illustris pictoris; cujus operis pulchritudinem præstantiamque ira percitus Rhodiis invadebat. Mittunt Rhodii
15 ad Demetrium legatos, cum his verbis. Quæ malum, inquiunt, ratio est, ut tu imaginem istam velis incendio ædium facto disperdere? Nam si nos omnes superaveris & oppidum hoc totum ceperis; imagine quoque illa integra & incolumi per victoriam porieris. Sin vero nos vincere
20 obsidendo nequiveris; petimus consideres ne turpe tibi sit, quia non potueris Rhodios vincere, bellum cum Protogene mortuo gessisse. Hoc ubi ex legatis auditur: oppugnatione desita, & imagini & civitati percipit.

INTERPRETATIO.

^a Detulerint per legatos. ^b urbium expugnator. ^c pro nefas! quid tibi causa est cur tu imaginem, &c.

NOTÆ.

1. *Demetrius.*] Vir ad virtutes perinde ac vitia factus, mollis in otio, in negotiis laboriosissimus. Post Alexandri Magni mortem cum Antigono patre bellum adversus Cassandrum & Ptolemæum suscepit. Plurimas Græciæ urbes, ipsasque Athenas libertati restituit. Multis præterea præclare gestis, ejectus e Macedonia communibus Seleuci, Ptolemæi & aliorum consiliis, Seleuco se tradere coactus est, apud quem fractus

deliciis, ac inerti per triennium vitæ mollioris otio, decessit inglorius anno III. Olymp. cxxiii. ante Christum cclxxxvi. *Plutarchus.*

2. *Imago Ialysi.*] Ialysus urbem in Insula Rhodo cognominem condidit. Hujus imaginem, autore Plinio, in suburbio Rhodi, cum eam obsideret Demetrius, pinxit Protogenes, in eaque perficienda septem annos insudavit, ut refert *Ælianus*,

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS.

LIBER SEXTUSDECIMUS.

CAPUT I.

Verba Musonii philosophi Græca, digna atque utilis audiri observarique, ejusdemque utilitatis sententia a M. Catone multis ante annis¹ Numantia ad equites dicta.

Doleſcentuli cum etiam tum in ſcholis eſſemus, ^a ἐδοξυμῆται hoc Græcum, quod appoſui, dictum eſſe a Muſonio philoſo- pho audiebamus : & quoniam vere atque luculente dictum verbisq; eſt brevibus & rotundis vinctum, perquam libenter meminera- mus. ^c αὐτὴν πωρὴν καλὴν μὲν πόρον, ὃ μὲν ποιεῖ οἷχεται, τὸ δὲ καλὸν μὲν. αὐτὴν ποιεῖς αἰχρὸν μὲν ἡδονῆς, τὸ μὲν ὕδρ' οἷχεται, τὸ δὲ αἰχρὸν μὲν. Poſtea iſtam ipſam ſententiam in Catonis oratione, quam dixit Nu- mantia apud equites, poſitam legimus. Quæ & ſi laxioribus paulo lon- gioribusq; verbis comprehenſa eſt ^d præquam illud Græcum quod dixi- mus; quoniam tamen priore tempore antiquiorque eſt, venerabilior vi- deri debet. Verba ex oratione hæc ſunt. *Cogitate cum animis veſtris, ſi quid vos per laborem recte feceritis; labor ille a vobis cito recedet. Bene factum a vobis dum vivitis non abſcedet. Sed ſiqua per voluptatem nequi- ter feceritis; voluptas cito abibit, nequiter factum illud apud vos ſemper manebit.*

INTERPRETATIO.

^a Commentatiunculam. ^b breviter & ^c Si quid feceris bonum cum labore, labor quidem tranſit, bonum autem manet: ſi quid feceris tur- ^d pe cum voluptate, voluptas quidem tranſiſit, turpe autem manet, d ratione habita Græca orationis.

NOTA.

1. *Numantia.*] Numantia urbs Hiſpaniæ Tarraconenſis a Romanis funditus exciſa anno U. C. Iſcxi. ante Chri- ſtum cxxxiii. Nunc vicus eſt *Puen- Garay.*

CAPUT II.

Cræmedi sit lex apud dialecticos a percunctandi differendique, & que sit ejus legis reprehensio.

LEgem esse aiunt disciplinæ dialecticæ, si de quapiam re quærat^rur disputeturque, atque ibi quid rogere ut respondeas, tum 'ne amplius
 5 quid dicas quam id solum quod es rogatus, ^b aut aias aut neges; eamque legem qui non servant, & aut plus aut aliter quam sunt rogati respondeant, existimantur rudes indoctique esse, disputandique morem atque rationem non tenere. Hoc quidem, quod dicunt, in plerisque disputationibus proculdubio fieri oportet: indefinitus namque inexplicabilisque sermo
 10 fiet, nisi interrogationibus responsionibusque simplicibus fuerit determinatus; sed enim esse quædam videntur, in quibus, si breviter & ad id quod rogatus fueris respondeas, capiare. Nam si quis his verbis interroget; postulo uti respondeas, desierisne facere adulterium an non: utrumcumque dialectica lege responderis, siue aias siue neges, hærebis
 15 in captione, tamquam si te dicas adulterum: sed quod minus est in interrogatione, id est addendum. Nam qui facere aliquid non definit, non id necessario etiam fecit: falsa igitur est species istius captionis; & nequaquam procedere ad id potest ut colligi concludique possit eum facere adulterium, qui se negaverit facere desisse. Quid autem legis istius propugnatores in illa captiuncula facient, in qua hætere eos necessum est,
 20 si nihil amplius quam quod interrogati erunt responderint? Nam, si ita ego istorum aliquem rogem; Quidquid non perdidisti habeasne an non habeas, postulo aut aias aut neges: utrumcumque breviter responderis, capietur. Nam si non habere se negaverit, quod non perdidit: colligetur oculos eum non habere, quos non perdidit. Sin vero habere se dixerit; colligetur eum habere cornua, quæ non perdidit. Rectius igitur cautiusque ita respondebitur. Quicquid habui id habeo, si id non perdididi. Sed hujuscemodi responsio non fit ex ea lege, quam diximus. Plus enim quam quod rogatus est respondet: & propterea id quoque ad eam
 25 legem addi solet, non esse captionis interrogationibus respondendum.

INTERPRETATIO.

a Interrogandi ac respondendi. b aut affirmes.

CAPUT III.

Quanam ratione effici dixerit Erasistratus medicus, si cibus forte deerit, ut tolerari aliquantisper inedia possit & tolerari fames: verbaque ipsa Erasistrati super ea re scripta.

CUM Favorino Romæ dies plerumque totos eramus; tenebatque animos nostros homo ille^a fandi dulcissimus.^b Atque eum quoquo iret, quasi^c ex lingua prorsum ejus capti prosequeremur: ita sermonibus usquequaque amœnissimis demulcebat. Tum ad quemdam ægrum cum isset visere; nosque cum eo una introissemus; multaue ad medicos, qui tum forte istic erant, valetudinis ejus gratia, oratione Græca dixisset: Ac ne hoc quidem, inquit, mirum videri debet, quod, cum antehac semper edundi fuerit appetens, nunc, post imperatam inediam tridni omnis ejus appetitio pristina elanguerit. Nam quod^d Erasistratus scriptum, inquit, reliquit, propemodum verum est: esuritionem faciunt inanes patentisque intestinorum fibræ & cava intus ventris ac stomachi vacua & hiantia: quæ ubi aut cibo complentur, aut inanitate diutina contrahuntur & con-
nivent; tunc loco, in quem cibus capitur, vel stipato vel adducto, voluntas capiendi ejus desiderandique restinguitur. Scythas quoque ait eundem Erasistratum dicere, cum sit usus ut famem longius tolerant, fasciis ventrem strictissime circumligare. Ea ventris compressione esuritionem posse depelli creditum est. Hæc tum Favorinus multaue istiusmodi alia affabilissime dicebat. Nos autem postea, cum librum forte Erasistrati legeremus^e διαιρέτως primum, idipsum in eo libro, quod Favorinum audiebamus dicere, scriptum offendimus. Verba Erasistrati ad eam rem pertinentia hæc sunt: ^fἐλοχζόμθα οὐκ παρὰ τὴν ἰχνοειν σύμπτωσιν τῆς καλίας ἐν τῷ σφύρα ἀντιαν. καὶ ὅ τῶς ἐμπλέον ἀστυς καὶ περιείραν, ἐν τῶς περι-
τοις χείροις ἢ πῖνα ὀδρακολουθεῖ ὕστερον ὃ ἐκάπ. Deinde paulum infra. ^gοἱ ἀστυνοὶ δὲ εἰσι καὶ οἱ Σκύθαι, ὅταν διὰ πῖνα καὶ ἐν ἀσφύζονται ἀστυοὶ ἐν, ζώ-
ναις πλατίαις τὴν κοιλίαν διασφίσσαν, ὥς τῶς πύρις αὐτῶν ἦτον ἐσοχλέσις.

INTERPRETATIO.

^asuavissima eloquentia. ^b& quoque: unde se conferebat, eum quasi ejus oratione trahi sequebatur. ^cconstringuntur. ^ddivisionum. ^ecogitabatur igitur ob vehementem compressionem ventris fieri magnam inediam. Etenim multum jejunante sponte, in primis temporibus fames urget: postea vero minime. ^fSoliti vero sunt & Scythæ, quando per aliquod tempus coguntur jejuni esse, cingulis latius ventrem constringere: quasi tunc eos fames minus premat.

NOTA.

1. Ex lingua prorsum capti.] Hunc in locum non dubitat H. Stephanus quin mendum irrepperit: vel enim tollenda præpositio ex, vel pro capti reponendum apti.

2. Erasistratus.] Hic, autore Suida, Juliates ex Julide Cææ insulæ urbe, floruit sub Ptolemæo Philadelpho, ut auctor est Eusebius, id est, annis circiter ante Christi ortum ccl.

χρεὶς ὃ καὶ ὅταν πλήρης ἡ κοιλία ᾖ διὰ τὸ κένωμα ἐν αὐτῇ μὴ εἶναι, διὰ τὸ οὐ πινῶσιν. ὅταν δὲ σφόδρα συμπεπλοκῆα ᾖ, κένωμα οὐκ ἔχει. In eodem libro Erasistratus vim quamdam famis non tolerabilem, quam Græci βούλιμος appellant, in diebus frigidissimis multo facilius accidere ait, quam cum serenum atque placidum est & : atque ejus rei causas, cur is morbus in eo plerumq; tempore oriatur, nondum sibi esse compertas dicit. Verba quibus id dicit hæc sunt : ἂ πορὸν ὃ καὶ δεινὸν ἐπακρίτως, καὶ ἐπὶ τοῦτου καὶ ἐπὶ ἡλκοῦν βουλιμῶντων, διὰ τὸ ἐν τοῖς ψυχρῶ μᾶλλον τὸ σύμπτωμα ὅτε γίνεται ἢ ἐν ταῖς διδαῖς.

INTERPRETATIO.

Quando enim prope plenus est venter, quod nulla inanitas in ipso sit, idcirco non esuriunt. Cum autem valde constrictus est venter, inanitatem non habet. g tempus. | h incertum est hoc & indiget consideratione & in hoc & in aliis famelicis, cur in frigidibus magis casus hic accidat quam in serenitate aeris.

NOTÆ.

3. Βούλιμος.] Βουλιμία est vehementissima fames, & quasi bovina. Διμὲς fames & βίς bos;

4. Causas non sibi esse compertas, &c.] Cur ejusmodi esuriti diebus frigidissimis maxime torqueat causa hæc est ad-

modum probabilis, quod cum tunc calor ad interiora se totum colligat, cibi facilius multo ac celerius concoquantur; unde ventris mox inani gravior fames urget.

CAPUT IV.

10 Quo ritu quibusque verbis fecialis populi Romani bellum indicare solitus sit his, quibus populus Romanus bellum fieri jufferat : & item ^a in que verba conceptum fuerit iusjurandum de furtis militaribus sancientiis, & ^b uti milites scripti intra prædictum diem in loco certo frequentarent, causis quibusdam exceptis, propter quas id iusjurandum remissi æquum esset.

15 ¹ Cincius, in libro tertio de re militari, ² Fecialem populi Romani bellum indicentem hostibus telumque in agrum eorum jacentem hæc

INTERPRETATIO.

^a Qua fueris formula iusjurandi quod spectat decretum de furtis militaribus. | derant præscripto die frequentes adessent in quodam loco.

^b quemadmodum milites qui nomen de-

NOTÆ.

1. Cincius.] Hic est, si Vossio credimus, L. Cincius Alimentus seu Alimentus ut digens veterum monumentorum autor a Livio sæpe laudatus. Hannibalis a quo captus est ætate floruit, ac præturam gessit anno U.C. lxxlxi. ante Christum cent.

libros de re militari, aliosque Latine scriptos, Hannibalis historiam Græce edidit.

2. Fecialem.] Feciales fidei publicæ inter populos præerant, nec licebat bellum inferre, nisi iustis de causis susceptum declarassent, ipsique indixissent.

verbis

verbis uti scripsit. ³ QUOD. POPULUS. HERMUNDULUS. HOMINES. QUE.
 POPULI HERMUNDULI. ADVERSUS. POPULUM. ROMANUM. BELLUM. FE-
 CERE. DELIQUERUNT. QUE. QUOD. Q. POPULUS. ROMANUS. CUM. POPU-
 LO. HERMUNDULO. BELLUM. IUSSIT. OB. EAM. REM. EGO. POPULUS. QUE.
 ROMANUS. POPULO. HERMUNDULO. BELLUM. INDICO. FACIO. QUE. 5
 Item, in libro ejusdem Cincii de re militari quinto, ita scriptum est.
^c *Cum dilectus antiquitus fieret, & milites scriberentur: in iurandum*
eos Tribunus militari adigebat, id verba hæc. IN. MAGISTRATU. C. LÆ-
LII. C. FILII. CONSULIS. L. CORNELII. P. FILII. CONSULIS. IN. EXER-
CITU. DECEM. QUE. MILIA. PASSUUM. PROPE. FORTUM. NON. FACIES. 10
DOLO. MALO. SOLUS. NEQUE. CUM. PLURIBUS. ^d PLURIS. ⁴ NUMMI.
ARGENTEI. IN. DIES. SINGULOS. EXTRA. Q. E. HASTAM. HASTILE LIGNA.
⁵ *NAPUM. PABULUM. UTREM. FOLLEM. FACULAM. SI. QUID. IBI. INVE-*
NERIS. SUSTULERIS. VE. QUOD. TUUM. NON. ERIT. QUOD. PLURIS.
NUMMI. ARGENTEI. ERIT. UTI. TU. AD. C. LÆLIUM. C. 15
FILIUM. CONSULEM. L. VE. CORNELIUM. P. FILIUM. CON-
SULEM. ^e SIVE QUEM. AD. UTRUM EORUM. IUS. ERIT. PRO-
^f *FERES. ^f AUT. PROFITEBERE. IN. TRIDUO. PROXIMO. QUICQUID. INVE-*
NERIS. SUSTULERIS. VE. SINE DOLO. MALO. ^g AUT. DOMINO. SUO.
CUIUM. ID. CENEBIS. ESSE. REDDES. ^h UTI. Q. OD. RECTUM. FACTUM. 20
ESSE. VOLES. Militibus autem scriptis dies præfiniebatur; quo die ad-
essent: & ut citanti consuli responderent: deinde ita concipiebatur ius-
jurandum, ut adessent his additis exceptionibus, ⁱ nisi harumce quæ causa
erit, ^k funus familiare, ⁶ ferieque denicales quæ non ¹ ejus rei causa in
eum diem collata sint, quo is eo die minus ibi esset, ^m ⁷ morbus sonti-
cus, auspiciumve quod sine ⁿ piaculo præterire non liceat, sacrificiumve an-
25

INTERPRETATIO.

c cum olim deligebantur milites & militia nomen dabant, eos Tribunus bellum compellat ad juramentum his verbis conceptum d quod furtum ex cedat pretium nummi argentei. e siue ad alterutrum qui jus habeat. f aut re nunciabis apud consules intra dies tres proximos. g vel reddes domino suo ad quem id pertinere credes. h quo modo iudicabis id recte fieri. i nisi intervenires aliqua ex his causis. k amici funus curandum. l ad evitandum constituta diei conventum. m morbus caducus. n crimi-
 ne.

NOTÆ.

3. Quod populus Hermundulus. } Hu-
 jus vocis in locum Livius, dum indicendi
 belli formulam refert, ita subiicit, Quod
 populi prisca Latinarum, hominesque
 prisca Latini. Cætera fere sunt eadem.

4. Nummi argentei. Nummus argenteus
 ejusdem erat pretii ac sestertius Ro-
 manus qui nunquam æreus fuit. Vale-
 bat denarios nostrates omnino decem.

5. Napum.] Gallice dicimus, un na-
 van.

6. Ferie Denicales.] Dies erant decem

per quos hominis mortui causa familia
 purgabatur adhibito certo scoparum ge-
 nere, quibus domus ex qua mortuus ad
 sepulturam fuerat elatus, verrebatur.

7. Morbus Sonticus.] Apud veteres
 dicebatur is qui ita noxius erat, ut ho-
 minem res suas obire non pateretur. Po-
 stea tamen ejus significatio ad comitia-
 lem seu cadacum morbum restricta est,
 quo qui laborabat, poterat legitime &
 a judiciis & a militibus comitiis ab-
 ollo.

424 A. GELLII NOCTIUM ATTICARUM

niversarium quod recte fieri non posset, nisi eo die ibi sit; via hostisve:
^a status conditusve dies cum ^b hoste: si cui eorum harumque causa erit,
^c tum se postridie quam per eas causas licebit eo die venturum, aditurum-
^d que cum qui cum pagum vicum, oppidumve, delegerit. Item in eodem
 libro verba hæc sunt. Miles cum die qui præsdictus est aberat neque ex-
 cusatus erat ^e infrequens dabatur. Item in libro sexto hoc scriptum est.
 Ala dicta exercitus equitum ordines; quod circum legiones dextra sini-
 straque tamquam ala in avium corporibus locabantur. In ⁹ legione sunt cen-
 turiæ sexaginta, ¹⁰ manipuli triginta, ¹¹ cohortes decem.

INTERPRETATIO.

^a dies iudicii causa cum peregrino | la causa, venturum. q infrequens diu-
 constitutus. p leges statuunt ea in occa- | batur (sic legit Lipsius.)
 sione cum postera die quam permittent il-

NOTA.

8. Hoste.] Hostis apud majores nostros
 is dicebatur quem nunc peregrinum dici-
 mus. Cic. lib. 1. de offic.

9. Legione.] Legio dicitur a legendo,
 ut autor est Varro, quod in delectu mi-
 lites legantur: alius aliis temporibus mi-
 litum numerus fuit in legione; alias
 quatuor, alias quinque, alias etiam sex
 peditum millia complectebatur: item
 aliquando ducentos aut trecentos equi-

tes continebat. Ex hoc Gellii loco colli-
 gitur constituisse sex millibus hominum,
 cum in singulis centuriis homines cen-
 teni militarent.

10. Manipuli.] Pars erat legionis
 manipulus, in quo ducenti milites nu-
 merabantur.

11. Cohortes.] In cohorte contine-
 bantur sexcenti milites.

CAPUT V.

10 Vestibulum, quid significet; deque ejus vocabuli rationibus.

15 Pleraque sunt vocabula, quibus vulgo utimur, neque tamen liquido
 scimus quid ea proprie atque vere significant: sed ^a incompetam &
 vulgariam traditionem rei non exploratæ secuti videmur magis dicere quod
 volumus, quam dicimus. Sicuti est vestibulum, verbum in sermonibus ce-
 lebre atque obvium; non omnibus tamen, qui illo facile utuntur, satis
 20 spectatum. Animadverti enim quosdam haudquaquam indoctos viros opi-
 nari vestibulum esse partem domus ^b primorem quam vulgus atrium vo-
 cat. C. Aelius Gallus, in libro de significatione verborum quæ ad jus ci-
 vile pertinent secundo, vestibulum esse dicit non in ipsis adibus neque
 partem adium, sed locum ante januam domus vacuum; per quem a via
 aditus accessusque ad adis est, cum dextra sinistraque inter januam, testæ
 sunt via junctæ: atque ipsa janua procul via est area vacanti intersita.

INTERPRETATIO.

^a Sequimur ignotam & traditam a populo significationem rei quam non cognos-
 cimus. ^b ingrediensibus primo obviam.

Quæ porro huic vocabulo ratio sit quæri multum solet. Sed quæ scripta legi, ea ferme omnia inconcinna atque absurda visa sunt. Quod Sulpicium autem Apollinarem memini dicere virum eliganti scientia ornatum, huiusmodi est. *Ve* particula, sicuti quædam alia, tum ^c intentionem significat tum minutionem. Nam *vetus*, *vehemens*, alterum ab ætatis magnitudine compositum ^d elisumque est, alterum a mentis vi atque impetu dicitur. *Vescum* autem, quod ex *ve* particula & *esca* copulatum est, utriusque diversæ significationis vim capit. Aliter enim Lucretius ^e *vescum saltem* dicit ex edendi intentione; aliter Lucilius *vescum* appellat ^f cum edendi fastidio. Qui domos igitur amplas antiquitus faciebant, locum ante januam vacuum relinquebant, qui inter fores domus & viam medius esset. In eo loco, qui dominum ejus ^g domus ^h salutatum venerant, priusquam admitterentur, consistebant; & neque in via stabant, neque intra ædis erant. ⁱ ab illa ergo grandis loci consistione & quasi quadam stabulatione vestibula appellata sunt, spatia, sicut diximus, grandia ante fores ædium relicta; in quibus starent, qui venissent priusquam in domum intramitterentur. Meminisse autem debemus id vocabulum non semper a veteribus proprie, sed per quasdam translationes, esse dictum: quæ tamen ita sunt factæ, ut ab ista, de qua diximus, proprietate non longe desciverint: sicut illud in sexto Vergilii:

Vestibulum ante ipsum primisque in faucibus h orci

Luctus & ultrices posuere cubilia cura.

Non enim vestibulum priorem partem domus infernæ esse dicit, quod obrepere potest tamquam si ita dicatur; sed loca duo demonstrat extra orci fores vestibulum & fauces: ex quibus & vestibulum appellat ante ipsam quasi domum & ante ipsa orci penetralia; fauces autem vocat iter angustum, per quod ad vestibulum adiretur.

INTERPRETATIO.

^c incrementum, & factum per elisionem. illo loco spatioso consisterent & quasi stabularentur dicta sunt vestibula. h inferat. f qui fastidio cibos, g quod igitur in

NOTA.

1. Qua huic vocabulo ratio, &c.] Huius nominis *vestis*, alii derivant a Vesta dea, cui primus domorum ingressus erat consecratus. Ovidius in Fastis:

Hinc quoque vestibulum dici reor, inde precando

Dicimus, o Vesta que loca prima tenes.

Alii quod Apollinaris opinioni omnino

repugnat ab eo quod nullus ibi ster: in limine enim solus est transitus; quomodo vesanus dicitur non sanus: sic vestibulum quasi non stabulum.

2. *Salutatum venerant.*] Mos erat apud Romanos ut clientes patronis, tenuiores potentioribus faustam diem mane precarentur.

CAPUT VI.

Hostiæ, quæ dicuntur bidentes, quid sint, & quam ob causam ita appellatae sunt, superque ea re P. Nigidii & Iulii Hygini sententia.

Redeuntes Græcia Brundisium navem advertimus. Ibi quispiam linguæ Latinæ^a literator Roma a Brundisinis accersitus experiundum sese vulgo dabat. Imus ad eum nos quoque oblectamenti gratia. Erat enim fessus atque languens animus^b de æstu maris. Legebat barbæ insciteque Vergilii septimum^c: in quo libro hæc versus est;

^dCentum lanigeras mactabat rite bidentis:

& jubebat rogare se, si quis quid omnium rerum vellet dicere. Tum ego indocti hominis confidentiam demiratus, Doceſne, inquam, nos magister cur *bidentes* dicantur. *Bidentes*, inquit, oves appellatæ: idcircoque *lanigeras* dixit, ut oves planius demonstraret. Posthac, inquam, videbimus an oves solæ, ut ais, bidentes dicantur; & an^e Pomponius Atellanarum poeta in Gallis transalpinis erraverit, cum hoc scripsit;

^fMars tibi voveo facturum, si unquam redieris, bidenti verre.

Sed nunc ego a te rogavi ecquam scias esse huiusce vocabuli rationem. Atque ille nihil cunctatus, sed nimium quantum audacter; Oves, inquit, bidentes dictæ, quod duos tantum dentes habeant. Ubi terrarum, quælo te, inquam, duos solos per naturam dentes habere ovem vidisti? ^gOstentum enim est & piaculis factis procurandum. Tum ille permotus mihi & irritatus; Quære, inquit, ea potius, quæ ex grammatico quærenda sunt. Nam de ovium dentibus & opiliones percunctantur. Facerias nebulonis hominis risi & reliqui, Publius autem Nigidius, in libro quem de extis composuit, bidentes appellari ait, non oves solas sed omnes^h bimas hostias.

Neque tamen dixit apertius cur *bidentes*; sed, quod ultro existimabamus, id scriptum invenimus in commentariis quibusdam ad jus pontificium pertinentibus, *bidennes* primo dictas, *d*, litera immissa, quasi *biennes*: tum longo usu loquendi corruptam vocem esse, & ex *bidennibus*, *bidentes*, factum: quoniam id videbatur esse dictu facilius leviusque. Hyginus tamen Julius, qui jus pontificium non videtur ignorasse, in quarto libro-

INTERPRETATIO.

^a Grammaticus. ^b ex agitatione maris. ^c suam bidentem si unquam reversus fuerit. ^d Æneidos librum. ^e immolabat solemnibus ceremoniis centum oves lanigeras. ^f monstrum est cuius malum omen sacrificii est advertendum. ^g pastores interrogant, h duorum annorum hostias. ^h ut Mars! voveo me sacrificaturum tibi

NOTA.

ⁱ Pomponius.] L. Pomponius Bono. Eusebio anno III. Olympiad. cxxxii. mensis Atellanarum (quod genus fuit ante Christum x. comœdiarum) scriptor clarus habetur auctor

rum quos de Vergilio fecit, appellari *bidentes* scripsit hostias, quæ per ætatem duos dentes altiores haberent. Verba illius ipsa posui. *Qua bidentis est*, inquit, *hostia*, oportet habeat dentes octo, sed ex his duo ceteris altiores, per quos appareat ex minore ætate in maiorem transcendisse, Hæc Hygini opinio an vera sit, non argumentis sed oculis judicari potest.

NOTA.

2. Per ætatem.] Solent illi dentes eminentiores circa bimatum videri.

CAPUT VII.

Quod Laberius verba pleraque^a licentius petulantiusque finxit, & quod multis item verbis utitur de quibus an sint Latina quari solet.

Laberius in^b mimis, quos scriptitavit, oppido quam verba finxit prælicenter. Nam & *mendicimonium* dicit & *mæchimonium* & *adulterionem* *adulteritatemque* pro *adulterio*, & *depudicavit* pro *stupravit* & *abluviu* pro *diluvio*, & quod in mimo ponit quem *Cophinu* scripsit, *manuatus* est pro *furatus est*, & item in Fullone furem *manuariu* appellat:

Manuari, inquit, *pudorem perdidisti.*

Multaque alia hujuscemodi novat. Neque non obsoleta quoque & maculantia ex sordidioris vulgi usu ponit: quale est in *Staminariis*,

Tollet bona fide vos¹ Orcus nudas in² catonium.

& *elutriare lintea* & *lavandria* dicit quæ ad lavandum sint data, & *coicior*, inquit, in fullonicam, *Ecquid properas? Ecquid præcurris Caldomia?* Item in *Restione* *calabbariunculos* dicit, quos vulgus *talabarriones*, item in *Compitalibus*, *malas* *malaxavi*, item in *Cacomemone*,

Hic est, inquit, *ille⁷ gurdus quem ego*

Me abhinc duos menses ex Africa

Venientem excepisse tibi narraui.

INTERPRETATIO.

^a Liberius & audacius. ^b in comædiis quas composuit plurimas, maxima libertate verba finxit.

NOTÆ.

1. *Orcus*.] Inferorum deus quem & Plutonem & Ditem vocabant.

2. *Catonium*.] Id est, inferos. Vox est a Græcis deducta, apud quos *κατα* interdum inferos significat.

3. *Elutriare*.] Apud Plinium idem est quod ex alio in aliud vas liquorem transfundere.

4. *Coicior in fullonicam*.] Fortasse idem fuerit atque cogor ire in fullonicam.

5. *Calabbariunculos*.] Quid calabbariunculi, quid talabarriones nondum mihi compertum.

6. *Malaxavi*.] Malaxare & Malassare a voce Græca *μαλάω* derivantur, aliudque nihil videntur significare quam emollire, ut malacissare apud Plautum.

7. *Gurdus*.] Vocabulum Hispanicum autore Quintiliano stolidum & bardum significat.

Item in mimo, qui inscribitur *natal*, ⁸ *cippum* dicit, & ⁹ *obbam*, & ¹⁰ *camellam*, & *pictatium* & *capitium*. *Indus*, inquit, ¹¹ *capitium tunica pictatium*. Præterea in Anna perenna, *gubernium* pro gubernatore, & *planum* pro *sycophanta* & ¹² *nanum* pro *pumilione* dicit. Quamquam *planum* pro *sycophanta* M. quoque Cicero in oratione scriptum reliquit, quam pro Cluentio dixit. Arque item in mimo, qui Saturnalia inscriptus est, ¹³ *botulum* pro *farcimine* appellat & *hominem leuennam* pro *levi*, item in Necyomantia ¹⁴ *cocionem* pervulgate dicit, quem veteres *arulatorem* dixerunt. Verba Laberii hæc sunt: *Duas uxores. Hoc hercle plus negotii est*, inquit *cocio*; sed *adilis viderit*. Sed enim in mimo, quem inscripsit *Alexandream*, eodem quidem modo quo vulgus sed probe Latineque usus est Græco vocabulo. Emplastrum enim dixit ¹⁵ *ἑλκῆρος*, non genere feminino, ut isti novicii semidocti. Verba ex eo mimo apposui.

Quid est iusjurandum? 15 Emplastrum aris alieni.

INTERPRETATIO.

c neutro.

NOTÆ.

8. *Cippum*.] Cippus apud Cæsarem genus quoddam compedum, apud Horatium columna est, apud Persium cumulus terræ quo sepulta cadavera obruuntur. Quæ sit huic voci subjecta notio reconditor & a Laberio novata, nondum inveni.

9. *Obbam*.] Obba poculi genus, auctore Nonio, vel ligneum vel e sparto: ab obbibendo nonnulli putant appellatum.

10. *Camella*] Vasis genus quoddam cuius meminit Ovidius.

11. *Capitium pictatium*.] Capitium ex Nonio capitis, ex Varrone pectoris est muliebri integumentum, a capiendo dictum: pictatium autem fortasse picturis aliquot ornatum significat.

12. *Nanum*.] *Nānos* Græcis est proprie homunculus.

13. *Botulum*.] Gallice dicimus, *du Bondin*.

14. *Cocionem*.] Cocio vel Arulator vel Arilator, vel etiam, ut ait Scaliger ad Festum, Arrilator is est, qui empturiens data arrha postulat sibi credi. Hunc autem Laberii locum Lipsius in commentariis ad Tacitum ita scribit. *Duas uxores? Hoc hercle plus negotii est*, inquit *Cocio*, sed *adiles viderint*. Non alia Laberii scriptio aut mens. Duasne uxores ille habet? inquit. Heracle satis negotiosum negotium homini, ut ait Cocio, verum id *adiles viderint*: proverbialis est & e vulgo sumpta locutio, hoc plus negotii est, inquit Cocio.

15. *Emplastrum aris alieni*.] Hujus versiculi sensus est creditorem, cum sibi satisfdari maxime instat, solere placari, si quis propediem soluturum se sacramento recipiat. Tum enim iurisjurandi religione velut emplastro exulceratus exactoris animus lenitur.

CAPUT VIIL

25 *Quid significet & quid a nostris appellatum sit quod ἄξιμα dialectici dicunt & quedam alia, qua prima in disciplina dialectica traduntur.*

Cum ^a in disciplinas dialecticas induci atque imbui vellemus, necessum fuit adire atque cognoscere quas vocant dialectici ^b *ἑτοιμασ*; tum

INTERPRETATIO.

a Ad artem dialecticam perdiscendam nos conferre. b introductiones.

quia in primo ^c *ἐπὶ ἀξιώματι* discendum, quæ M. Varro alias profata alias proloquia appellat, commentarium de proloquiis L. Ælii docti hominis, qui magister Varronis fuit, studiose quærivimus; eumque in ¹ Pacis bibliotheca repertum legimus; sed in eo nihil ^d edocenter neque ad instituendum explanate scriptum est: fecisseque videtur eum librum Ælius sui magis admonendi, quam aliorum docendi gratia. Redimus igitur necessario ad Græcos libros: ex quibus accepimus *ἀξίωμα* esse his verbis, ^e *λεκτὴν ὡπλιτὴς ἀποφαιτὸν ὅτι ἐφ' ἑαυτῷ*. Hoc ego ^f supersedi vertere, quia novis & inconditis vocibus utendum fuit, ^g quas pati aures per insolentiam vix possent. Sed M. Varro, in libro de lingua Latina ad Ciceronem quatuorvicesimo, expeditissime ita ^h finit. ⁱ *Prologium est sententia, in qua nihil desideratur*. Erit autem planius quid istud sit, si exemplum ejus dixerimus. *Ἀξίωμα* igitur, sive id prologium dicere placet, hujusmodi est. *Hannibal Pœnus fuit; Scipio Numantiam delevit; Milo cadis damnatus est; Neque bonum est voluptas neque malum & omnino quicquid dicitur plena arque perfecta verborum sententia, ut id necesse sit aut verum aut falsum esse, id a dialecticis ἀξίωμα* appellatum est, a M. Varrone, sicuti dixi, *prologium*; a M. autem Cicerone *pronunciatum*. Quo ille tamen vocabulo ^k tantisper uti se attestatus est, *quoad melius*, inquit, *invenero*. Sed quod Græci *συνημρόον ἀξίωμα* dicunt, id alii nostrorum *adjunctum*, alii *connexum* dixerunt. Id *connexum* tale est. *Si Plato ambulat, Plato movetur. Si dies est, sol super terras est*. Item quod illi *συνπαισμένοον*, nos vel *conjunctum* vel *copulatum* dicimus. Quod est ejusdem modi. *P. Scipio Pauli filius & bis consul fuit, & triumphavit, & censura functus est, & collega in censura L. Mummii fuit*. In omni autem conjuncto si unum est mendacium, etiamsi cetera vera sunt, totum esse mendacium dicitur. Nam si ad ea omnia, quæ de Scipione illo vera dixi, addidero; *& Hannibalem in Africa superavit*, quod est falsum: universa quoque illa, quæ conjuncte dicta sunt, propter hoc unum quod falsum accesserit, quia simul dicentur, vera non erunt. Est item aliud quod Græci *διεζευμένον ἀξίωμα*, nos *disjunctum* dicimus. Id hujusmodi est. *Aut malum est voluptas aut bonum; aut neque bonum neque malum est*. Omnia autem, quæ disjunguntur, pugnantia inter sese oportet: eorumque opposita, quæ *ἀντικείμενα* Græci dicunt, ea quoque ipsa inter sese adversa esse: ex omnibus quæ disjunguntur unum esse verum debet, falsa cetera. Quod si aut nihil omnium verum, aut omnia plurave quam unum vera erunt, aut quæ disjuncta sunt non pugnabunt, aut quæ opposita eo-

INTERPRETATIO.

^c pronuntiatorum. ^d nihil utiliter ad docendum neque clare ad erudiendum. ^e Axioma est dictum ex se perfectum enuntiabile quantum ex seipso. ^f gravatus sum.

^g quas vix audire possemus quod sint omnino inusitata. ^h definit. ⁱ axioma. ^k dixit se uti tantum ad aliquod tempus.

NOTA.

1. Pacis bibliotheca.] Bibliotheca quæ prope magnificentissimum Pacis templum constructa fuerat.

rum sunt contraria inter sese non erunt; tunc id disjunctum mendacium est; & appellatur *μεγαλειζέδωλον*. Sicuti hoc est, in quo, quæ opposita, non sunt contraria. *Aut curris aut ambulas aut stas*. Nam ipsa quidem inter sese adversa sunt; sed opposita eorum non pugnant. *Non ambulare* enim & *non stare* & *non currere* contraria inter sese non sunt: quoniam contraria ea dicuntur, quæ simul vera esse non queunt. Possis enim simul eodemque tempore neque ambulare neque stare neque currere.¹ Sed hoc breve ex dialectica libamentum dedisse nunc satis erit: atque id solum addendum admonendumque est, quod hujus disciplinæ studium atque cognitio in principiis quidem ²terra & aspernabilis insuavisque esse & inutilis videri solet: sed, ubi aliquantum processeris, tum denique & emolumentum ejus in animo tuo dilucebit, & sequetur quædam discendi voluptas infatiabilis: ³cui nisi modum feceris; periculum non mediocre erit, ne, ut plerique alii, tu quoque ⁴in illis dialecticæ gyris atque *νιζανδρις* tamquam ⁵apud Sirenios scopulos confenefcas.

INTERPRETATIO.

1 sed sufficit ista breviter attingi se ex dialecticis & ambagibus per totam viam hereticam horrida sine cultu. n. qua in re reas ut apud Sirenas. nisi moderatus sis. o in illis dialecticæ

NOTA.

2. Apud Sirenios scopulos. 1. Sirenes monstra sunt marina quæ superiori parte virginum speciem referunt, inferiore destitunt in piscem. Siculi litoris oram incolebant, ac præternavigantes suavitate cantus illectos solebant certum ad naufragium sensum attrahere. Hinc sortit proverbiū apud Sirenas aut Lophagos hære, quod belle cadit in eos qui inanibus aliquot studiis toti occupantur, & maximam vitæ partem in eis consumunt.

CAPUT IX.

Quid significet verbum in libris veterum creberrime positum; susque deque.

Susque deque fero aut susque deque habeo (his enim omnibus modis dicitur) verbum est ex hominum doctorum sermonibus; in poematis quoque & in epistolis veterum scriptum est ^a plurifariam. Sed facilius reperias qui id verbum ostendent, quam qui intelligant. Ita plerique nostrum, quæ remotiora verba invenimus, dicere ea properamus, non discere. Significat autem *susque deque ferre*, animo æquo esse & quod accidit ^b non magni pendere, atque interdum negligere & contemnere: & propemodum id valet, quod dicitur Græcè *ἀδιαφορεῖν*. Laberius in Compitalibus.

Nunc tu lentus es; nunc tu ^d susque deque fers.

INTERPRETATIO.

a Pluribus locis. b non multum curare. c indifferentem esse. d de nulla re sollicitus es, conjux tua sedet in adverso locato, nec curas quod mancipium abjectissimum proferat impudica verba, præsecute tua conjuge.

Materfamilias

Materfamilias tua in lecto adverso sedet.

² *Servos sextantis verbis nefarius utitur.*

M. Varro in-Sisenna vel de historia. ^o *Quid si non horum omnium familia esset principia ac postprincipia, susque deque esset?* Lucilius in terra.

² *Verum hoc ludus ibi, susque omnia deque fuerunt:*

Susque & deque fuere, inquam, omnia ludus jocusque:

Illud opus durum ut ³ Setinum accessimus finem:

⁴ *Aiyλwv montes: Aetna omnes asperi ⁶ Athones.*

INTERPRETATIO.

e *Quid si earum rerum initium & series non esset similis; & omnia illa essent indifferentsia.* f Satyrum libro. g *verum hic tantum ludus fuit, & via omnes erant non magni laboris: nō magni laboris erant,*

inquam hic tantum ludus fuit. Difficultas itineris fuit, ut pervenimus ad fines Setinorum. Superandi fuere ardui colles, qui omnes erant similes monti Aetna & prae-rupto monti Atho.

NOTA.

1. *In lecto adverso.*] Adversus lectus, ut notavit Scaliger, is est quem matronae Romanae, simul ac in mariti manum convenerant, ante januam sibi in atrio sternebant: quo in lecto gravidæ cubabant.

2. *Servos sextantis.*] Servos, quæ terminatio nota est comicis poetis, idem est ac servus Sextans aurem cum sit sexta pars assis, non duo asses, ut interpretatur Oisellius; servus sextantis dicitur servus nullius fere pretii: quo sensu Persius tressem, Plautus hominem triëboli appellat vilissimum aliquem de plebecula.

3. *Setinum.*] Setini Italix populi dicti a Setia olim Latinorum urbe mediterranea, nunc in ditione summi pontificis.

4. *Aiyλwv montes.*] Tam difficilis accessus, ut a feris & capris deferantur.

5. *Aetna.*] Aetna mons Siciliæ flammis interdum magna totius regionis vastitate erumpentibus celebris. Nunc dicitur, *le Mont Gibel.*

6. *Athones.*] Atho mons in Græcia Macedoniam inter ac Thraciam tam arduus, ut ejus umbra ad insulam usque Lemniam pertineat. Hunc transcendere Xerxes cum desperaret, perfodit. Appellatur *Monte Santo* a multitudine Calogororum monachorum Græcorum qui eum incolunt.

7. *Proletarii.*] Proletarii cives ab edenda prole ita sunt appellati, quod

CAPUT X.

Quid sint proletarii, quid capitecensi, quid item sit in xxi. tabulis assiduus, & quæ ejus vocabuli ratio sit.

^o *Tium erat quodam die Romæ in foro a negotiis, & læta quædam celebritas feriarum: legebaturque in confessu forte complurium Ennii liber ex annalibus. In eo libro versus hi fuerunt:*

¹ *Proletarius publicitus scutisque feroque*

INTERPRETATIO.

² *Aliquando Roma vacabat forum libera. b* *proletarius decreto magistratus instruitur clypeis & rigido ferro.*

NOTA.

1. *Proletarius.*] Proletarii cives ab edenda prole ita sunt appellati, quod

Kkk

*Ornatur ferro : muros urbanque forumque
Excubiis curant.*

Tum ibiquæri ceptum est quid esset, *proletarij*. Atque ego, adspiciens æquæpiam in eo circulo jus civile callentem familiarem meum, rogabam ut id verbum nobis enarraret. Ex, cum ille se juris non tei grammaticæ peritum esse respondisset: Eo maxime, inquam, te dicere hoc oportet, quando, ut prædicas, peritus juris es. Nam Q. Ennius verbum hoc ex duodecim tabulis vestris accepit: in quibus, si recte commemi-
ni, ita scriptum est. ^d ASSIDUO. ³ VINDEX. ASSIDUUS. ESTO.
¹⁰ ⁴ PROLETARIO. QUOI. QUIS. VOLET. VINDEX. ESTO. Pe-
timus igitur: ne annalem nunc Q. Ennii, sed duodecim tabulas legi ar-
bitrari; & quid sit in ea lege proletarius, si vis, interpretari. Ego ve-
ro, inquit ille, dicere atque interpretari hoc deberem, si jus ^e Fauno-
rum & Aboriginum didicissem. Sed enim cum PROLETARII. & ASSI-
DUI. & ⁶ SANATES. ⁷ & VADES. & ⁸ SUBVADES. & ⁹ VI-
GINTI. QUINQUE. ASSES. & ¹⁰ TALIONES. ¹¹ FURTORUM-
QUE QUÆSTIO. CUM. LANCE. ET. LICIO. ^f evanuerit; omni-
que illa duodecim tabularum antiquitas, ^g nisi in legis actionibus

INTERPRETATIO.

c servant vigiliis. *d* vir locuples a credito-
ribus conjectus in carcerem vindicetur,
& redimatur assibus si opus est a viro lo-
cuplete. Proletarius autem civis redima-
tur a quolibet. *e* antiquissimorum Italia

populorum. f non sit amplius in usu. *g* ab-
rogata fuerit lego lata ab Æburio, præ-
terquam in actionibus legis causarum
centumviralium.

NOTÆ.

cum per angustias rei familiaris repu-
blicam juvare non liceret, saltem pro-
lis gignendæ copia civitatem frequen-
tarent.

2. *Assiduo.*] Assiduus pro divite po-
nitur: dictus est ab assibus, id est, ære
dando, cum id reipublicæ tempora exi-
gebant. Quibus, inquit Varro, erant pe-
cunia satis locupletes, assiduos, contra-
rios proletarios vocabant.

3. *Vindex.*] Autore Festo, is est qui
vindicabat quominus is qui prehensus
erat ab aliquo teneretur. Divitem porro
non licebat tenuioris fortunæ homini-
bus ex vinculis eximere, ne ipsi deficienti-
bus opibus cum tota familia in discrimen adducerentur.

4. *Proletario, &c.*] Proletario civi
quemvis vindicem esse permiserunt do-
cemviri: quia eorum debita, quippe
quæ sint tenuiora, exiguo ære possunt
exolvi.

5. *Fannorum, &c.*] Consule superio-

res notas.

6. *Sanates.*] Sanates autore Festo di-
cti sunt qui supra infraque Romam ha-
bitaverunt: quod nomen his fuit, quia
cum defecissent a Romanis, brevi post
redierunt in amicitiam quasi sanata
mente.

7. *Vades.*] Vas est qui suo periculo
promittit eum, quem in jus vocaveris,
dicta die venturum, aut tibi facturum
satis.

8. *Subvades.*] Erant secundi vades &
quasi vades vadum.

9. *Viginti quinque asses.*] Multa fuit
qua ex lege XII. tabularum levioris in-
juræ rei pledebantur. Respondet novem
circa assibus nostratibus.

10. *Taliones.*] Talio est similitudo
vindicæ, ut taliter patiaturs quis ut fe-
cit. Hanc legem Judæis præscriptam
olim a Deo, Græci servabant.

11. *Furtorumque quæstio cum lance,*
&c.] De hoc ritu jam superius egimus.

¹²centumvir alium causarum, lege *Abutia* lata, consopita sit: studium scientiamque ego præstare debeo juris & legum, vocumque earum quibus utimur. Tum ^h forte quadam Julium Paulum poetam memorie notæ doctissimum prætereuntem conspeximus. Is a nobis salutatus rogatusque uti de sententia deque ratione istius vocabuli nos doceret, *Qui in plebe*, inquit, *Romana tenuissimi* paupertimique erant, neque amplius quam ¹³mille quingentum æris in censum deferebant, *proletarii* appellati sunt. ^k Qui vero nullo aut perquam parvo ære centebantur, ¹⁴*capitecenſi* vocabantur. Extremus autem census capitecenſorum ¹⁵æris fuit cccclxxx. Sed quoniam res pecuniaque familiaris obsidis vicem pignerisque esse apud rempublicam videbatur; amorisque in patriam fides quædam in ea firmamentumque erat: neque proletarii neque capitecenſi milites, nisi in tumultu maximo, scribebantur; quia familia pecuniaque his aut tenuis aut nulla esset. Proletariorum tamen ordo honestior, aliquanto & re & nomine, quam capitecenſorum fuit: nam & asperis reipublicæ temporibus, cum juventutis inopia esset, in militiam ^mtumultuariam legebantur; armaque iis suntu publico præbebantur; & non capitis censione, sed prosperiore vocabulo a munere officioque proleis edendæ appellati sunt. Quod, cum re familiari parva minus possent rempublicam juvare, subolis tamen gignendæ copia civitatem ⁿfrequentarent. Capitecenſos autem primus ¹⁶C. Marius, ut quidam ferunt bello Cimbrico ^odifficillimis reipublicæ temporibus, vel potius, ut Sallustius ait, bello Jugurthino, milites scripsisse traditur, cum id factum ante in nulla memoria existeret. **ASSIDUUS** in duodecim tabulis, aut pro locuplete & facile facienti dictus ab assibus, id est, ære dando, cum id tempora reipublicæ postularent; aut a muneris pro familiari copia faciendi assiduitate. Verba autem Sallustii in historia Jugurthina de C. Mario consule

INTERPRETATIO.

hæscio quo casu. i quorum bona erant summa mille & quingentorum assium. k qui autem vel nihil vel paucissimi assēs habebant. l erat trecentorum

& octoginta assium. m raptim & festinasse conscriptam. n magis populosam redderent. o in maximis reip. calamitatibus.

NOTÆ.

^{12. Centumviralibus causis.} Cum essent Romæ xxxv. tribus, termini singulis tribubus electi sunt adjudicandum; quorum numerus licet ad centum & quinque excreſceret, dicti sunt tamen centumviri, quo facilius nominarentur. Porro causæ de quibus cognoscebant, dicebantur centumvirales.

^{13. Mille quingentum æris.} Hæc summa viginti sex libras & asses quinque Gallicos conficit.

^{14. Capite cenſi.} Infima plebs omnibus fere bonis destituta censori non opes

quibus carebat, sed unum indicabat nomen: adeoque dicebantur tantum, non ære, sed capite cenſi. Julio Paulo non assentitur Salmaſius, qui proletarios & capite cenſos eodem fuisse contendit.

^{15. Æris cccclxxx.} Respondent libris Gallicis sex, & tredecim assibus.

^{16. C. Marius.} Vir fuit in bello hostibus, in otio civibus infestissimus quiritisque impatientissimus. Velleius Paterculus. Quo tempore & quibus factis floruisse indicavimus.

& de capitecenſis hæc ſunt. Ipſe interea ^p milites ſcribere, non more majorum nec ex claſſibus; ſed, ut lubido cujuſque erat, capitecenſes pleroſque. Id factum aliis inopia bonorum, aliis per ambitionem conſulis memorabant, ^q quod ab eo genere celebratuſque auctuſque erat: & homini potentiam quæ tanti egentiffimus quiſque ^r oportuniſſimus.

INTERPRETATIO.

^p capis milites eligere. ^q quod dignitatem ſuam deberet ejuſmodi hominibus tenuiſſimis. ^r videbatur.

CAPUT XI.

Hiſtoria ex Herodoti libris ſumpta de Pſyllorum interitu, qui ^a in ſyrtibus Africanis colebant.

GENS in Italia ^a Marſorum orta eſſe fertur a ^b Circeis filio: propterea Marſis hominibus, quorum dumtaxat familiæ ^c cum externis cognitionibus nondum etiam permixtæ corruptæque ſunt, vi quadam ^d geniali datum eſt, ut ſerpentium virulentorum domitores ſint, & ^e incentionibus herbarumque ſuccis faciant medelarum miracula. Hac eadem vi præditos eſſe quosdam videmus, qui ^f Pſylli vocantur. Quorum ſuper nomine & genere cum in veteribus literis quaſiſſem; in quarto denique ^g Herodoti libro fabulam de Pſyllis hanc invenimus. Pſyllos quondam

INTERPRETATIO.

^a Qui Syrtis Africa habitabant. ^b non ducunt ab uno Circeis filio. ^c qua orta eſt contraſta exterorum aſſinitate originem a matre Circe. ^d incantamentis.

NOTÆ.

1. Syrtibus.] Syrtis ſunt non modo loca in mari Libyco periculoſiſſima, ſed etiam hæ regiones Africae continentis, quarum regionum fauces ventis arenas excitantibus pro diverſa tempeſtate mutantur; arenas, quemadmodum in mari Libyco, modo ſubſidentibus, modo horrendam ad altitudinem aſſurgentibus: unde autor eſt Solinus iis in locis viatores iter ſideribus dirigere. Ceterum, ſiquidem in Syrtis incidimus, duplex eſt Syrtis ad Africam; major, hodie *les Seiches de Barbarie*, parva *Golphe de Capes*.

2. Marſorum.] Marſi Italiae populi a Marſo Circeis filio oriundi, Sabinis, Aequis, & Hernicis erant contermini, ejuſque regionis partem occupabant quæ jam dicitur *Abbruzzo ulteriore*. Ubi etiam nomen vetus remanſit *Ducato*

de Marſi. Hi populi ſerpentum morſibus tactu ipſo, ſuctu-ve modico olim medebantur, ut ait Plinius; qui alio loco ſubdit, ſalivam hominis jejunii ſerpentibus eſſe mortiferam.

3. Circeis.] Solis & Perſes Nymphæ filia veneficiis & incantamentis maxime apud Poetas famoſa.

4. Pſylli.] De Pſyllis Libyæ populis jam alibi nonnulla perſtrinimus: eorum mos erat, ut reſert Plinius, ſeviſſimis ſerpentibus liberos genitos obſicere, & ſic pudicitiam conjugum experiri; cum adulterino ſanguine natos ſerpentes minime profugerent. Cato cum deſerta Libyæ peragraret Pſyllos ſecum duxit, qui vel exurgentes venenum, vel incantamentis ſerpentum morſus curarent. Plutarchus in vita Catonis.

fuisse in terra Africa^a conterminos ⁵ Nafamonibus: ⁶ Austrumque in finibus eorum quodam in tempore perquam validum ac diutinum flavisse: eo flatu aquam omnem in locis, in quibus colebant, exaruisse: Psyslos ⁷ re aquaria defectos ⁸ eam injuriam graviter Austro succensuisse; decretumque fecisse, uti armis sumtis ad Austrum, perinde quasi ad hostem, jure belli, res repetitum proficiscerentur: atque ita profectis ventum Austrum ⁹ magno spiritus agmine venisse obviam; eosque universos, cum omnibus copiis armisque, cumulis montibusque harenarum supervectis operuisse: ¹⁰ eo facto Psyslos ¹¹ ad unum omnis interisse: itaque eorum fines a Nafamonibus occupatos.

INTERPRETATIO.

e vicinos. f ventum a meridie. g privatos aquis. h propter. i ingenti flatu turbino.
k ne uno quidem superstiti.

NOTA.

5. *Nasamonibus*.] Populi Africæ, quorum alii ad oceanum Atlanticum, qui & Atlantes Herodoto; alii in Libya ad Syrtim magnam recte Plinio; alii denique autore. Ptolemæo in Marmarica Garamantibus proximi sunt.

6. *Eo facto Psyllos, &c.*] Plinius lib. VII. cap. II. refert gentem Psyllorum internectione deletam a Nasamonibus, qui eorum regionem invaserint.

CAPUT XII.

*De his vocabulis quæ Cloatinus Verus aut satis commode aut nimis absurde
& illepide ad origines linguæ Græcæ redigit.*

Cloatius Verus in libris, quos inscripsit *Verborum a Græcis tractatorum*, non pauca hercle dicit curiose & sagaciter conquisita, neque non tamen quædam futilia & frivola. Errare, inquit, dictum est a Socrate & Platone, versumque infert Homeri, in quo id verbum est.

ἅ· Ἐρρ' ὁκ νήσου διαστον ἐλέγχιτε ζώντων,

Item ² *alucinari* factum scripsit, ex eo quod dicitur Græce *αλυσιν*: unde *elucum* quoque esse dictum putat, *a*, litera in, *e*, versa, tarditatem quamdam animi & stuporem, qui alucinantibus plerumque usu venit. 20
Item ³ *fascinum* appellat, *βακναίν*, & *fascinare* esse quasi *βακναίνε*. Com-

INTERPRETATIO.

a Ab agro laudo. b Abi ex insula oculi pessime hominum. c inquietum oberrare.

NOT E.

1. *ἵππῳ*.] Significat aliquem in locum accedere inaufragato: unde sæpius Aristophanes ait ἵππ' ἐς ξηράς, *Abi ad corvos*; quod Latini sic expriment, *abi in malam crucem*. Præterea idem est ac *possum ire, perire*.

2. *Alucinari*.] Mira est grammaticorum de hujus vocis origine dissensio, ut vide re est apud Vossium. Potior vide-

mode hæc sane omnia & conducentur. Sed in libro quarto; *Fenerator*, inquit, *appellatus est, quasi παράγορος*, ² id est quasi *paragor*, quoniam id genus hominum speciem ostendit humanitatis, & commodi esse videantur inopibus nummos desiderantibus: idque dixisse ait Hyppicratem quempiam grammaticum; cujus libri sane nobiles sunt super his, quæ a Græcis accepta sunt. Sive hoc autem ipse Cloatius sive nescio qui alius nebula effutivit; nil potest dici insulsius. *Fenerator* enim, uti M. Varro in libro tertio de sermone Latino scripsit, *a fenore est nominatus. Fenus autem dictum a fetu & quasi fetura quadam pecunia parentis atque incrementis*. Idcirco & M. Catonem & ceteros ætatis ejus *fenoratorum* sine, a, litera pronuntiasse tradit, sicuti *fetus* ipse & *fecunditas* appellata.

INTERPRETATIO.

¹ id quod videantur inclinare ad id quod milium est.

NOTA.

penitus laudantibus, fascinum inferatur, & fando avertatur. Rectius hic Cloatius Verus *απὸ τοῦ παραγοῦ* B in F mutato, ut a *βρίμω* sit *φρῶμο*. Est autem *παράγορα* idem quod *φάνησις*, oculis occido. Oculorum enim intuitu præcipue fieri fascinationem aiunt, cum scilicet, ut refert Heliodorus in histor. Æthiop.

lib. III. virulenti spiritus ex invidio & male affecto pectore per oculos emissus, inficiunt ærem: sic infectus aer per oculos, nares, halitus, aliosque corporis meatus in intima sese insinuat, & eos inficit in quos transfunditur. Con sile quæ Gellius ipse refert lib. IX. cap. IV.

CAPUT XIII.

Quid sit municipium & quid a colonia differat, & quid sint municipes, quaque sit ejus vocabuli ratio ac proprietas, atque inibi quod divus Hadrianus in senatu de jure atque vocabulo municipum verba fecit.

¹⁵ **M**unicipes & municipia, verba sunt dictu facilia & usu obvia; & neutiquam reperias, qui hæc dicit, quin scire se plane putet quid dicat. Sed profecto aliud est; aliud dicitur. Quotus enim fere nostrum est qui cum ex colonia ex populo Romano sit, non & se *municipem* esse & populares suos *municipes* esse dicat? Quod est a ratione & a veritate ²⁰ longe aversum. Sic adeo & *municipia* quid & quo jure sint, quantumque a *colonia* differant, ignoramus: existimamusque meliorem conditione esse *colonias*, quam *municipia*. De cujus opinionis tam a promiscæ erroribus D. Hadrianus, in oratione quam de ¹ *Italicensibus* ² unde ipse ortus fuit

INTERPRETATIO.

¹ *Vulgaris.*

NOTA.

¹ *Italicensibus.*] Italica urbs alia est in Pelignis, quæ & Corfinium dicitur; alia in Hispania Bætica ex Hispalensi conventu, de qua hic mentio Nunc di-

tur, teste Morali, *Sevilla la Veta*. ² *Vnde ipse ortus fuit.*] Nimirum, ut in ipso ejus vitæ initio refert Spartianus, *Origo imperatoris Hadriani vetustior a*

in senatu habuit, peritissime differuit: mirarique se ostendit, quod & ipsi Italices, & quædam item alia municipia antiqua, in quibus³ Uticenses nominat, cum suis moribus legibusque uti possent, ^b in jus coloniarum mutare gestiverint. ⁴ Prænestinos autem refert maximo opere a Tiberio imperatore perisse orasque, ut ex colonia in municipii statum redigerentur; idque illis Tiberium pro referenda gratia tribuisse, quod in eorum finibus, ^c sub ipso oppido, ex capitali morbo revaluisset. *Municipes* ergo sunt cives Romani ex municipiis, legibus suis & suo jure utentes, ^d muneris tantum cum populo Romano honorarii participes: a quo munere capeffendo appellati videntur, ^e nullis aliis necessitatibus neque ^f nulla populi Romani lege adstricti; ni, inquam, populus eorum fundus factus est. Primos autem municipes sine suffragii jure ^g Cærites esse factos accepimus; concessumque illis, ut civitatis Romanæ honorem quidem caperent, sed negotiis tamen atque oneribus ^h vacarent; ⁱ pro sacris bello Gallico receptis custoditisque. Hinc tabulæ Cærites appellatæ, ^k versa vice; in quas censores referri jubebant, quos ^l notæ causa suffragiis privabant. Sed ^m *Coloniæ* alia ⁿ necessitudo est. Non enim veniunt extrinsecus in civitatem, ^o nec suis radicibus nituntur; sed ex civitate quasi propagatæ sunt; & jura institutaque omnia populi Romani non sui arbitrii habent. Quæ tamen conditio cum sit magis ^p obnoxia & minus libera; ^q potior tamen & præstabilior existimatur, propter amplitudinem majestatemque populi Romani, cujus istæ coloniæ quasi effigies parvæ simulacraque esse quædam videntur: & simul quia obscura obliteratedque sunt municipiorum jura, quibus uti jam per ignorantiam non queunt.

INTERPRETATIO.

b maxime desideraverint transire in jura Coloniarum. c prope ipsum oppidum Præneste convulvisset ex morbo periculosissimo. d ornatu titulo civium Romanorum, ut populus Romanus. e nullis aliis officiis populi Romani necessario obligati, ab ejus legibus immunes, nisi se totos pop. Rom. potestati

permisissent. f negotiorum & munerum non essent participes. g quod in bello Gallico receperant & conservassent res sacras populi Romani. h contraria animo ratione. i ignominia. k conjunctio cum pop. Rom. l nec per se ipsas fruuntur jure Romanorum. m subdita pop. Rom.

NOTÆ.

Picentibus, posterior ab Hispaniensibus manas: siquidem Hadria ortos majores suos apud Italicam Scipionum temporibus vesedisse, in libro vita sua Hadrianus ipse commemorat. . . Ipse consobrinus Trajani imperatoris. . . Natus est Roma ix. kal. Feb. Vespasiano septies & Tito quinquies coff. Scilicet anno Christi lxxvi. Atque hinc corrigendus Eutropius, Eusebius, & alii qui referunt Hadrianum natum esse Italicæ in Hispania.

3. Uticenses.] Utica ad Bagradam Æviæ urbs olim celebris Africæ, quæ piratica infamis. Vulgo dicitur

Biserte; Arabibus Bensert.

4. Prænестinos] Præneste oppidum Latii in Italia. Nunc Palestrina

5. Fundus factus est.] Fundus est possessio. Unde urbs aliqua dicitur fundus pop. Romani, cum in ejus ditionem ac possessionem cedit.

6. Cærites.] Cære urbs Etruriæ antiquissima cujus incolæ dicti sunt Cæritēs: hodie, Cervetere.

7. Coloniarum.] Colonia oppidum erat in quod Romani magistratus cives traxerant, vel cui jura coloniarum concedebant.

CAPUT XIV.

Quod M. Cato differre dixit festinare & properare, & quam incommode Verrius Flaccus vim verbi quod est festinat interpretatus sit.

Festinare & properare idem significare atque in eandem rem dici videntur. Sed M. Cato id differre existimat: eaque hoc modo divisa. Sunt verba ipsius ex oratione, quam de suis virtutibus habuit. Aliud est properare, aliud festinare. Qui unum quid mature transigit, is properat: qui multa simul incipit, neque perficit; is festinat. Verrius Flaccus rationem dicere volens differentiae hujus; Festinat, inquit, a fando dicitur: quoniam isti ignaviores, qui nihil perficere possunt, plus verborum quam opere habent. Sed id nimis coactum atque absurdum videtur: neque tantimomenti esse potest prima in utroque verbo litera, ut propter eam unam tam diversa verba festinare & fari eadem videri debeant. Commodius autem propiusque visum est, festinare, esse quasi festum esse. Nam qui multis simul rebus properandis defessus est, is jam non properat sed festinat.

CAPUT XV.

Quid Theophrastus mirum de perdicibus scriptum reliquerit, & quid Theopompus de leporibus.

Theophrastus philosophorum peritissimus omnes in ² Paphlagonia peredices bina corda habere dicit, Theopompus in ³ Bisaltia lepores bina jecora.

NOTAE.

1. Theophrastus.] De Theophrasto & Theopompo jam diximus.	] regio ad Pontum Euxinum. Nunc Belli vocatur.
2. Paphlagonia.] Aëz minoris est	
	3. Bisaltia.] Regio est Macedonia Strymonem inter & Thermaicum sinum.

CAPUT XVI.

Agrippas a partus agri & improperi vitio appellatos; deque his deabus, quae vocantur Prosa & Postverta.

Quorum in nascendo non caput sed pedes primi exstiterant (qui partus difficillimus ægerrimusque habetur), Agrippæ appellati; vocabulo

cabulo¹ ab ægritudine & pedibus conficito. Esse autem pueros in utero Varro dicit² capite infimo nixos, sursum pedibus elatis; non ut hominis natura est, sed ut arboris. Nam pedes cruraque arboris appellat ramos, caput stirpem atque caudicem. *Quando igitur, inquit, contra naturam forte conversi in pedes; brachiis plerumque diductis retineri solent: agrisque tunc mulieres enituntur. Hujus periculi deprecandi gratia ara statuta sunt Romæ duabus³ Carmentibus: quarum una Postverta nominata est, Prosa altera; a recti perversique partus & potestate & nomine.*

NOTÆ.

1. *Ab ægritudine, &c.* Qui nascuntur in pedes Agrippæ dicuntur, quasi ab ægro partu, ut censet Nonius.

2. *Capite infimo nixos.* Utero gestatus infans, ut post veteres medicos observavit Ferne lius, incurvus totus ac contractus, talos ad nates applicat, manibus genua apprehendit, in quæ caput sic demittit, ut oculi manuum pollicibus veluti affixi hæreant, nasus vero inter genua procumbat: caput superius est, pedes inferiores. Ceterum circa no-

num mensem factus grandior diutius concludi non patitur, proinde primum se se convolvit, caputque declinans, crura & reliquos artus distendens ex utero erumpit. Tumque in ipso scilicet matris partu, infans, ut ait Varro, sursum pedibus elatis capite infimo nititur.

3. *Carmentibus.* Hæ fuerunt divæ, quarum uni, quæ mater fuit Evandri, matronæ liberorum multitudine illustres templum posuere.

CAPUT XVII.

Quæ ratio vocabuli sit agri Vaticani.

ET agrum¹ Vaticanum & ejusdem agri deum præsidem appellatum acceperamus a vaticiniis, quæ vi atque instinctu ejus dei in eo agro fieri solita essent. Sed præter hanc causam M. Varro, in libris divinorum, aliam esse tradit istius nominis rationem. *Nam sicut² Aius, inquit, deus appellatus, araque ei statuta est, quæ est infima nova via, quod in eo loco divinitus vox edita erat: ita Vaticanus deus nominatus, penes quem essent vocis humana initia. Quoniam pueri, simul atque partu sunt, eam primam vocem edunt, quæ prima in Vaticano syllaba est: idcircoque vagire dicitur exprimente verbo sonum vocis recentis.*

INTERPRETATIO.

a *Quæ est in infima nova via.* b *qui præerat principiis vocis humanæ.*

NOTÆ.

1. *Vaticanum.* Vaticanus mons est trans Tiberim, olim desertus, Scipionis quondam sepulchro, nunc exquisitissima totius orbis bibliotheca celebratissimus.

2. *Aius.* De Deo qui a plerisque Aius loquens a Floro Loquuntius dicitur, sic Tullius lib. II. de Divinat. *Audita vox est monentis, ut providerent, ne a Gallis Roma caperetur: ex eo Aio loquuntis ara consecrata.*

CAPUT XVIII.

Lepida quedam memoratu & cognitu de parte geometria, quæ ὀπτική appellatur, & item alia quæ ἁρμονική, & tertia itidem, quæ dicitur μετρική.

Pars quedam geometriæ ^a ὀπτική appellatur, quæ ad oculos pertinet; pars altera, quæ ad aures, ^b ἁρμονική vocatur, qua musici, ut fundamento artis suæ, utuntur. Utraque harum ^c spatiis & intervallis linearum & ratione numerorum constat. ὀπτική facit multa demiranda, id genus, ut in ^d speculo uno imagines unius rei plures appareant: item ut speculum ^e in loco certo positum ^d nihil imaginet, aliorum translatus faciat imagines. Item, si rectus speculum spectes, imago fiat tua huiusmodi, ^f ut caput deorsum videatur, pedes sursum. Reddit etiam causas ea disciplina, cur istæ quoque visiones fallant; ut, ^g quæ in aqua conspiciuntur, maiora ad oculos fiant; ^h quæ procul ab oculis sunt, minora. ⁱ καὶ οὕτως αὐτὴν longitudo & altitudo vocis emittitur. Longior mensura vocis ^j ὑψηλότερ dicitur, altior ^k μέλῳ. Est & alia species geometriæ, quæ appellatur ^l μετρική: per quam syllabarum longarum & brevium & medio-crum junctura & modus congruens cum principiis geometriæ aurium mensura examinatur. Sed hæc, inquit M. Varro, aut omnino non discimus; aut prius desistimus, quam intelligamus cur discenda sint. Volup-

INTERPRETATIO.

^a Perspectiva. ^b canonica. ^c artium. ^d nullam reddat imaginem. ^e numerus. ^f modulatio. ^g dimensio.

NOTÆ.

1. *In speculo uno.*] Id tum accidit cum æquor speculi polygonum est, ac pluribus angulis eminentibus intercisum: vel cum inter duo specula sibi opposita aliquid ponitur; tum enim illud in utroque speculo pluries imo centies & amplius ad infinitum quasi spatium videbitur.

2. *Nihil imaginet.*] Quod fit cum quid non e regione speculi obijcitur. Nihil enim apparere potest nisi cuius imago ex speculis ad oculum reflectitur ealinea, quæ ut aiunt optici faciat angulum reflexionis æqualem angulo incidentiæ.

3. *Ut caput deorsum videatur, pedes sursum.*] Omnino id contingit cum quis ad certum intervallum in speculo concavo se se inspicit. Imaginis enim quæ in huiusmodi speculo depingitur re-

flexi ad videntem radii decussantur, & ultra eum locum in quem concurrunt, quæ pars hominis superior est, videtur inferior.

4. *Quæ in aqua conspiciuntur, maiora ad oculos fiant.*] Scilicet tum radiis certo quodam modo refractis, res objectæ sub angulo majore oculis admoventur.

5. *Quæ procul ab oculis sunt, minora.*] Nimirum, ut aiunt Optici, rei cuiusque visæ imago est quasi pyramidis instar, cujus apex in oculo, basis est in re visâ. Eo majus aliquid videtur, quo species ejus sub angulo majore ad oculum appellit: Quæ sunt remotissima, videntur minima, quia sub angulo minimo conspiciuntur.

*tas autem, inquit, vel utilitas talium disciplinarum^h in post-principiis exi-
bit, cum perfecta absolutaque sunt: in principiis vero ipsis inopia & in-
suaves videntur.*

INTERPRETATIO.

h in iis qua sunt post initia.

CAPUT XIX.

Summa historia ex Herodoti libro super fidicine Arione.

⁵ **C**eleri admodum & cohibili oratione, vocumque filo tereti & can-
dido, fabulam scripsit Herodotus super fidicine illo Arione. Ve-
rus, inquit, & nobilis Ario cantator fidibus fuit. Is loco & oppido Me-
thymneus, terra atque insula omni Lesbios fuit. Eum Arionem rex Co-
¹⁰ rinthi ¹ Periander amicum amatumque habuit artis gratia. Is inde a rege
proficiscitur terras ^b inclutas Siciliam atque Italiam visere. Ubi eo venit,
aurisque omnium mentisque in utriusque terræ urbibus demulsit: ^c in quæ-
stibus istis & voluptatibus amoribusque hominum fuit. Is tum postea,
grandi pecunia & ^d re bona multa copiosus, Corinthum instituit redire.
Navem igitur & navitas, ut notiores amicioresque sibi, Corinthios dele-
git. Sed eo Corinthios homine accepto, navique in altum provecta, præ-
¹⁵ dæ pecuniæque cupidos cepisse consilium de necando Arione. Tum illum
ibi, ^e perniciæ intellecta, pecuniam ceteraque sua ut haberent dedisse: vi-
tam, modo sibi ut parcerent, oravisse: ^f navitas precum ejus harum commi-
seritum esse illatenus; ut ei necem asferre per vim suis manibus ^g tem-
perarent; sed imperavisse, ut jam statim coram desiliret præceps in mare. ²⁰
Homo, inquit, ibi territus, spe omni vitæ perdita, id unum postea ora-
vit; ut, prius quam mortem oppeteret, induere permetterent sua sibi om-
nia indumenta, & ^h fides capere, & canere carmen casus illius sui con-
solabile. Feros & immanes navitas ⁱ prolubium tamen audiendi subit: quod
oraverat, impetrat. Atque ibi mox de more cinctus, amictus, ornatus, ²⁵
stansque in summæ puppis foro, carmen, quod ^j orthium dicitur, voce
sublatissima cantavit. Ad postrema cantus, cum fidibus ornatuque omni,
sicut stabat canebarque, jecit sese procul in profundum. Navitæ, haud
quaquam dubitantes quin perisset, cursum, quem facere cœperant, te-

INTERPRETATIO:

*a Volubili admodum & coherente sti-
lo, dictionumque serie rotunda & pura.
b celebres. c lucratus est pecuniam, re-
creavit incolæ, & amatus est ab eis. d di-
vitiis onustus. e cognito pessimo consilio.
f navitas propter ejus preces eatenus esse
commotos miseratione. g abstinerent. h ly-
ram. i cupiditas tenuit audiendi.*

NOTA.

*1. Periander.] Cypseli parentis vesti-
gia persecutus occuparam a patre tyran-
nidem tenuit annos XLIV. Floruit auctore*

*Laertio anno I. Olymp. XXXVIII. ante
Christum Iocxxviii.*

- nuerunt; sed novum & mirum & pium facinus contigit. Delphinum repente inrer undas adnavisse, fluitantique sese homini subdidisse, & dorso super fluctus ^k edito vectavisse; incolumique eum corpore & ornatu ^l Tænarum in terram Laconicam devexisse. Tum Arionem ^l prorsus ex eo loco
- 5 Corinthum petivisse; talemque Periandro regi, qualis Delphino vectus fuerat, inopinanti sese obtulisse: eique rem, sicuti acciderat, narravisse: regem isthæc parum credidisse: Arionem, quasi falleret, custodiri iussisse: navitas requisitos, ablegato Arione, dissimulanter interrogasse, et quid
- 10 audissent in his locis, unde venissent, super Arione: eos dixisse, hominem, cum inde irent, in terra Italia fuisse; eumque illic bene agitare, & studiis delectationibusque urbium florere; atque in gratia pecuniaque magna opulentum fortunatumque esse. Tum inter hæc eorum verba Arionem cum fidibus & indumentis, cum quibus se in salum ^m ejaculaverat, existuisse: navitas stupefactos convictosque ⁿ ire inficias non quisse: eam
- 15 fabulam dicere Lesbios & Corinthios: atque esse fabulæ argumentum, quod ^o simulachra duo ænea ad ^l Tænarum viserentur, delphinus vehens & homo insidens.

INTERPRETATIO.

k elaso. l. *recta*. m. præcipitem demiserat. n. non potuisse negare. o. duas statuas ex ære.

NOTÆ.

2. *Orthium*.] *Orthium* carmen id erat quod acriore & intensiore voce prolaturum generosum quiddam ac bellicum sonabat. *Opθios* Græcis idem est quod sublimis & erectus.

3. *Tanarum*.] *Tænarum* promontorium est ad meridiem Peloponnesi, ubi oppidum ejusdem nominis. Nunc vulgo dicitur: *Capo Matapan* Sophiano, *Capo Maina* Gregoræ.

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS.

LIBER SEPTIMUSDECIMUS.

CAPUT I.

Quod Gallus Asinius, & Largius Licinius sententiam Ciceronis reprehenderunt ex oratione quam dixit pro M. Caelio: & quid adversus homines stolidissimos pro eadem sententia vere digneque dici possit.

T quidam fuerunt monstra hominum, qui de diis immortalibus impias falsasque opiniones prodiderunt: ita non nulli tam prodigiosi tanque vecordes exstiterunt (in quibus sunt Gallus Asinius & Largius Licinius, ^a Ciceromastix) ut scribere ausi sint M. Ciceronem parum integre atque improprie atque inconsiderate locutum. Atque alia qui-

dem, quæ reprehenderunt, neque dictu neque auditu digna sunt: sed enim in hoc, in quo sibimet ipsi præter cetera esse visi sunt verborum ^b pensitatores subtilissimi, ^c cedo, quale id sit consideremus. M. Cicero ^a pro M. Caelio ita scripsit. *Nam quod objectum est de pudicitia; quod-*

INTERPRETATIO.

^a Flagellum Ciceronis. ^b exploratores acutissimi. ^c agendum.

NOTÆ.

1. *Gallus Asinius.*] Asinius Pollio, celebris orator, cujus adeo delicatum fuit fastidium, ut Ciceronem ipsum exanguem & elixum appellaret; habuit filium Gallum Asinium, virum autore Seneca doctissimum, qui libros edidit de comparatione patris & Ciceronis, in quibus prætulit patrem. Quos libros ut refelleret Claudius imperator Ciceronis defensionem scripsit. Hic Asinius a Tiberio nulla certa de causa fame necatus est, an. U.C. Iccclxxxviii. Christi xxxv.

2. *Pro M. Caelio.*] Hic cum accusaretur de vi, quod & a Claudia mutuo sumpsisse aurum, & ne ei redderet, venenum parasse diceretur, ita defensio est a Cicerone, ut fuerit absolutus, & ad amplissimos pervenerit magistratus, tribunatum plebis anno U.C. Iccc. bienio post ædilitatem, ac denique præturam, in qua cum seditiones excitaret a partibus Cæsarianis alienatus, abrogato magistratu urbe pulsus & occisus est, anno U.C. Iccv. ante Christum xlix. In Epitome lib. CXI. & in Dione male Cæcilius vocatur.

LII ij

que omnium accusatorum non criminibus sed vocibus maledictisque ^d celebratum est: id numquam tam acerbe feret M. Caelius, ut cum paniteat non deformem esse natum. Non existimant verbo proprio esse usum, quod ait, paniteat; atque id prope ineptum etiam esse dicunt. Nam panitere, inquit, tum dicere solemus; cum, quæ ipsi fecimus, aut quæ de nostra voluntate nostroque consilio facta sunt, ea nobis post incipiunt duplicere; sententiamque in iis nostram demutamus. Neminem autem recte ita loqui, panitere sese quod natus sit, aut, panitere quod mortalis sit, aut quod ex offenso forte vulneratoque corpore dolorem sentiat: quando istiusmodi rerum nec consilium sit nostrum nec arbitrium: sed ea ingratius nostris vi ac necessitate naturæ nobis accidant. Sic hercle, inquit, non voluntarium fuit M. Cælio quali forma nasceretur; cuius eum dixit non panitere, tamquam in ea causa res esset, ut rationem caperet panitendi. Est hæc quidem, quam dicunt, verbi huiusce sententia; & panitere nisi in voluntariis rebus non probe dicitur; tamen antiquiores verbo ipso alio quoque modo usitati sunt; & panitet ab eo quod est pane & panuria dixerunt: sed id aliorum pertinet, atque alio in loco dicitur. Nunc autem sub hac eadem significatione, quæ vulgo nota est, non modo ineptum hoc non est, quod M. Cicero dixit; sed festivissimum adeo & facetissimum est: nam cum adversarii & obrectatores M. Cælii, quoniam erat pulchro corpore, formam ejus & faciem in suspiciones impudicitiae accerferent: illudens Cicero tam absurdam criminationem, quod formam, quam natura fecerat, vitio darent, eodem ipso errore, quem illudebat, sciens usus est: &, non panitet, inquit, M. Caelium non deformem esse natum: ut vel hac ipsa re, quod ita dicebat, opprobraret adversariis ac per facetias ostentaret facere eos deridiculum, quod proinde Cælio formam crimini darent, quasi arbitrium ejus fuisset quali forma nasceretur.

INTERPRETATIO.

^d divulgatum est. & cum ejusmodi res non sint in nostra voluntate & potestate, sed eveniant nobis invitis, fato, & coactu naturæ.

CAPUT II.

Verba quadam ex Q. Claudii annalium primo cursim in legendo notata.

30 CUM librum veteris scriptoris legebamus; conabamur postea ^a memoriarum vegetandarum gratia indipisci animo ac recensere, quæ in eolibro scripta essent ^b in utrasque extinctioniones, laudis aut culpæ adnotationis digna: eratque hoc sane quam utile exercitium ad conciliandas no-

INTERPRETATIO.

^a Ad exercendam memoriam retinere animo & recitare memoriter, ^b Sive bene sive male.

bis, ubi venisset usus, verborum sententiarumque elegantium recordationes. Velut hæc verba, ex Q. Claudii primo annali, quæ meminisse potui, notavi. Quem librum legimus^c biduo proximo superiore. *Arma*, inquit, *plerique abijciunt; atque^d inermi inlatebrant sese*. Inlatebrant verbum poeticum visum est, sed non absurdum neque asperum. *Ea*, inquit, *dum sunt; Latini subnixo animo*. *Subnixo*, quasi sublimi & supra nixo, verbum bene significans & non fortuitum; demonstratque animi altitudinem fiduciamque. Quoniam, quibus innitimur iis quasi erigimur attollimurque. *Domus*, inquit, *suas quemque ire jubet; &^e sua omnia frunisci*. *Frunisci* rarius quidem fuit in ætate M. Tullii, ac deinceps infra rarissimum; dubitatumque est ab imperitis antiquitatis, an Latinum foret: non modo autem Latinum, sed jucundius amœniusque etiam verbum est *fruniscor* quam *fruor*: & ut *faiscor* a *fateor*, ita *fruniscor* factum est a *fruor*. Q. Metellus Numidicus, qui caste pureque lingua usus Latina videtur, in epistola quam exsul ad Domitios misit, ita scripsit. *Illi veroomni jure atque honestate interdicti: ego neque aqua neque igni careo; & summa gloria frunisco*. Novius in^f Attellana, quæ Parcus inscripta est, hoc verbo ita utitur.

Quod magnopere quasiverunt, id frunisci non queunt.

^g *Qui non parsit, apud se frunitus est.*

Et *Romani*, inquit, *multis armis & magno commeatu predaque ingentiⁱ copiantur*. *Copiar*ⁱ verbum castrense est: nec facile id reperias apud civilium causarum oratores; ex eademque figura est, qua ^k *lignantur & pabulantur & aquantur*. Sole, inquit, *ocaso*. Sole *ocaso* non insuavi venustate est, ^l si quis autem habeat non sordidam nec proculcatam. In duodecim autem tabulis verbum hoc ita scriptum est. ANTE MERIDIEM. CAUSAM. CONSCITO. POST. MERIDIEM. PRÆSENTI.

INTERPRETATIO.

c duobus diebus proxime elapsis. d sine innotas, & vulgi tantum vocabulis as-
armis abscondunt sese. e frui omni suetas. m ante meridiem Prætor cognos-
bus suis bonis. f comædia. g qui non cat causam, post meridiem sententiam
patem fuit. h divites fiunt. i vocabulum pronunciet in gratiam illius, qui præ-
militare. k Ligna & pabula, & aquas sens aderit. Solis occasus sit illud tem-
colligunt. l si aliquis habeat aures non pus quo dimittantur iudices.

NOTÆ.

1. Neque aqua neque igni.] Sceleratos civitate dicebatur.
cives Romanos cum nefas esset vitæ privare, pellebant in exilium: cumque id ne liceret quidem civi jus civitatis auferre, ut vel inviti flagitiosi cederent ex urbe, prohibebant magistratus, ne quis eos vel aqua vel igne juvaret, aut recto exciperet: miseris cum aqua & igni interdictum esset, necessariis vitæ subsidiis in civitate destituti alio se recipiebant. Porro exules censebantur capite damnati, eorum enim caput eximi

2. Conscito.] Hujus legis meminit autor ad Herennium lib. II. sed variæ sunt admodum discrepantesque lectiones; habent alii *consciscito* vel *gnoscito*, quæ voces cum interpretatione nostra satis congruunt: alii *coniciunt* veterum scilicet more pro *conjiunt*. Tumque ea vox non iudicis spectat, sed litigatores quibus indicitur, ut causam breviter exponant: est enim causæ coniectio tanquam breviarium & compendium causæ.

LITEM. ADDICITO. SOL. OCCASUS. SUPREMA. TEMPESTAS.
 ESTO. Nos, inquit, in medium relinquemus. Vulgus in medio dicit.
 Nam vitium esse isthuc putant; &, si dicas in medium ponere, in quo-
 que esse Solæcum putant. Sed probabilius significatiusque sic dici videbi-
 tur, si quis ea verba non incuriose introspiciat. Græce quoque οὐραν-
 οῖς μέσων, vitium id non est. Postquam nuntiatum est, inquit, ut pugna-
 tum esset in Gallos: id civitas graviter tulit. In Gallos mundi subti-
 liusque est, quam cum Gallis aut contra Gallos. Nam pinguiora hæc ab-
 solutioraque sunt. Simul, inquit, forma, factis, eloquentia, dignitate,
 30 acrimonia, confidentia pariter præcellerat; ut facile intelligeretur magnum
 viaticum ex se atque in se ad rempublicam evertendam habere. Magnum
 viaticum pro magna facultate & paratu magno nove positum est: vide-
 turque Græcos secutus, qui ἐξ ὁδοῦ a sumtu viæ ad aliarum quoque rerum
 apparatus traducunt; ac sæpe ἐπιδιόχοι pro eo dicunt, quod est, instigare
 35 & instrue. Nam M. inquit, Manlius, quem Capitolium servasse a Gal-
 lis supra ostendi, cuiusque operam cum M. Furio Dictatore apud Gallos
 cumprime fortam atque exsuperabilem rempublica sensit. Apprime crebrius
 est; cumprime rarius; traductumque ex eo est, quod cumprimis dicebant,
 pro eo quod est, in primis. Nihil sibi, inquit, divitiis opus esse. Nos di-
 20 vitii dicimus: sed vitium hoc orationis nullum est, ac ne id quidem est,
 quod figura dicit solet. Recta enim ista hæc oratio est: & veteres complu-
 scule ita dixerunt. Nec ratio dici potest, cur rectius sit divitiis opus
 esse, quam, divitiis; nisi si qui grammaticorum nova instituta, ut ἡ
 25 ἀρετὴν ἰστέ, observant. Nam hæc, inquit, maxime versatur deorum im-
 quitas, quod deteriores sunt incolumiores: neque optimum quemquam in-
 ter nos sinunt diurnare. Inusitate dixit diurnare, pro, diu vivere. Sed ex
 eafiguratione est, qua dicimus perennare. Cum his, inquit, 2 confirmabatur.
 Sermocinari rusticius videtur, sed rectius; 3 sermocinari crebrius
 est, sed corruptius. Sese, inquit, ne id quoque, quod tum suaderet fa-
 30 cturum esse. Ne id quoque, dixit, pro, ne id quidem; infrequens nunc
 in loquendo, sed in libris veterum celeberrimum. Tanta, inquit, san-
 ctitudo fani, ut numquam quisquam violare sit ausus. Sanctius quoque
 & sanctimonia non minus Latine dicuntur: sed nescio quid majoris di-
 gnitatis est verbum sanctitudo: sicuti M. Cato in L. Veturium duritudo

INTERPRETATIO.

adiligeret consideret. o ponere in medium.
 p purioris acutioris que est elegantia. q hac
 sunt crassiora & obsoletiora ut legitur in
 veteri codice). r severitate pradius erat
 ita ut facile viderent eum magnam facul-
 tatem habere ad perdendam rempublicam.

f fortissimum & prastantissimum. r sapient.
 u templorum sacra. x in hoc dii sunt in-
 justi quod peiores meliori sunt valetudine,
 & non patiuntur optimos viros diu vi-
 vere. y eo modo dixit diurnare, quo dici-
 mus perennare. z colloquebatur. a templi

NOTA.

3. Sermocinari correptius. Id tamen
 verbum sermocinari, nec semel usurpa-
 vit Cicero. I. in Verrem 138. Libenter.

ait se esse facturum, & se cum isto dili-
 genter sermocinaturum.

nem quam duriciam dicere ^b gravius putabas. Qui illius, inquit, impudentiam norat & duritudinem. Cum ^c tantus, inquit, arrabo penes Samnites populi Romani esset. Arrabonem dixit sescentos obsides; & id maluit quam pignus dicere: quoniam vis hujus vocabuli in ea sententia gravior acriorque. Sed nunc arrabo in sordidis verbis haberi cœptus: ac multo videtur sordidius *arra*. Quamquam *arra* quoque veteres sæpe dixerint. Et ^d compluribus, inquit, in laboribus miserrimas vitas exegerunt: & hic nimia in otis, inquit, consumptus est. Eligantia utrobique ex multitudine numeri quæsitæ est. Cominium, inquit, ^a qua escenderat descendit atque verba Gallis dedit. Verba Cominium dedisse Gallis dicit, qui nihil cuiquam dixerat. Neque cum Galli, qui Capitolium obsidebant, escendentem viderant. Sed, verba dedit, haud secus posuit, quam si tu dicas, latuit atque obrepfit. Convalles, inquit, & ^e arboræta magna erant. Arboræta, ignobilius verbum est, *arbusæta* celebratius. Putabant, inquit, eos qui foris atque qui in arce erant inter se commutationes & consilia facere. Commutationes, id est, collationes communicationesque non usitate dixit; sed non hercle inscite nec ineleganter. Hæc ego non pauca interim super eo libro, quorum memoria post lectionem suppetierat mihi, notavi.

INTERPRETATIO.

^b credebatur ad gravitatem orationis plus valere. ^c tantum pignus. ^d descendit quo parte ascenderat & Gallos sedit. ^e loca consista arboribus.

NOTA.

4. Compluribus.] Corruptum hunc locum ita restituit Lambecius, cum prius *ferrimas*, inquit, vitas exegerunt, & hic *minime* in otis, inquit, consumptus est. legeretur & compluribus Laberius. Mi-

CAPUT III.

Verba M. Varronis in libro quinto & vicesimo humanarum, quibus contra opinionem vulgariam interpretatus est Homeri versum.

IN sermonibus forte, quos de temporibus rerum ad usus hominum re-
pertarum agitabamus, adulescens quipiam non indoctus ^a *sparti* quo-
que usum in terra Græcia diu incognitum fuisse dixit; multisque post
^b illium caprum tempestatibus ex terra Hispania advectum: ^b riserunt hoc
ad illudendum ex his qui ibi aderant unus atque alter, male homines li-

INTERPRETATIO.

^a iunci. ^b unus & alter præsentium perperam eruditi in cavillantes riserunt.

NOTA.

^a *sparti*.] Per Spartum intelliguntur frutices nonnulli maxime flexiles, ut genista, junci, &c.
^b *Illium*.] Illium sive Troja urbs poetarum carminibus celebratissima sita in Troade minoris Asiæ regione, expugnata est a Græcis anno ante Christum clocclxxxiv.

M m m

terati; quod genus ^c ἀρραγίς Græci appellant: atque eum, qui id dixerat, librum legisse Homeri aiebant, cui versus hic forte deesset:

^d Καὶ δὴ δόξα σίωπῃ νεῶν ἔχ' ἀπέρτα λάλωται.

- Tum ille ^e prorsum irritatus; Non, inquit, in eo libro versus, sed vobis
 5 plane magister defuit, si creditis in eo versu *sparta* id significare, quod nos *spartum* dicimus. Majorem illi risum subijciunt: neque id destiterunt, nisi liber ab eo prolatus esset M. Varronis vicesimus quintus humanarum: In quo de isto Homeri verbo a Varrone ita scriptum est. *Ego sparta apud*
Homero non plus spartum significare puto, quam ἀπέρτα, qui dicuntur
 10 *in agro Thebano nati. In Græcia sparti copia modo cœpit esse ex Hispania: neque ea ipsa facultate usi* ^f *Liburni. Sed hi plerasque* ^g *naves loris sue-*
bant; Græci magis cannabo & stupa & ceterisque sativis rebus, a quibus
ἀπέρτα appellabant. Quod cum ita Varro dicat; dubito hercle an poste-
 15 *rior syllaba in eo verbo, quod apud Homero est, acuenda sit: nisi quia*
voces hujusmodi, cum excommuni significatione in rei certæ proprietatem
concedunt, diversitate accentuum seperantur.

INTERPRETATIO.

^c circumferaneos.

^d Et sane ligna putrida sunt navium
 & sparta dissoluta sunt.

^e vehementer iratus. ^f loris comptabant
 afferes navium. ^g & aliis rebus que se-
 runtur.

NOTÆ.

3. Σπάρτα.] Erant quasi funes quibus
 navium tabulæ consuebantur: neque enim
 tum compages lignæ fuerant inventæ.

4. Liburni.] Liburnus portus est Tus-
 corum hodie, *Livorno*.

CAPUT IV.

Quid Menander poeta Philemoni poeta dixerit, a quo saepe indigne in cer-
taminibus comædiarum superatus est; & quod sapissime Euripides in tra-
gædia ab ignobilibus poetis victus est.

- 20 **M**enander a Philemone nequaquam pari scriptore in certaminibus co-
 mædiarum ambitu gratiaque & factionibus sæpenumero vinceba-
 tur. Eum cum forte habuisset obviam; Quæso, inquit, ^a Philemo, bona
 venia, dic mihi; cum me vincis, non erubescis? Euripidem quoque M.
 Varro ait, cum quinque & septuaginta tragædias scripserit, in quinque
 25 folis vicisse, cum eum sæpe vincerent aliqui poetæ ignavissimi. Me-
 nandrum autem alii centum octo, partim centum novem comædias re-
 liquisse ferunt. Sed ^b Apollodori scriptoris celebratissimi hos de Me-

NOTÆ.

1. *Philemo.*] Hic teste Suida Syracu-
 sanus, comædias XC. scripsit paulo
 senior Menandro, cum annos vixisset
 XCVIII. vel ut alii volunt CI. in ve-
 hementiorem risum effusus fato defun-

aus est. Floruit Alexandri Magni tem-
 poribus, annis circiter ante Christum
 cccxxx.

2. *Apollodori.*] Consule notas in cap.
 XXIII, lib. II.

nandro versus legimus, in libro qui Chronica inscriptus est.

^a Κηφισίδης ὢν ἐκ Διοπίδου πατρὸς

Πρὸς τοῖς ἑκατὸν πέντε χιλιάδας δράματα,

Ἐξάλισεν πινυμένων καὶ δύοιν ἑξήκ.

Ex istis tamen centum & quinque omnibus, solis eum octo vicisse idem 5
Apollodorus eodem in libro scripsit.

INTERPRETATIO.

^a Cephisens erat ex Diopete patre
centum quinque scriptis tragædiis

obiit quinquaginta & duos annos na-
tus.

NOTA.

3. Κηφισίδης.] Cephiseus ortus ex urbe Cephisia in Attica regione quam fluvius
Cephisus interfecat.

CAPUT V.

Nequaquam esse verum, quod minutis quibusdam rhetorica artificibus vi-
deatur M. Ciceronem in libro, quem de amicitia scripsit, vitioso argu-
mento usum ^a ἀμειβομένην αὐτὸν ὁμολογεῖν μὴ ποῦναι, totumque id
consideratius tractatum exploratumque.

10

M. Cicero in dialogo, cui titulus est Lælius vel de amicitia, docere
volens amicitiam non spe expectationeque utilitatis neque precii
mercedisque causa colendam; sed, quo ipsa per sese plena virtutis hone-
statique sit, expetendam diligendamque esse, etiam si nihil opis nihil-
que emolumentum ex ea percipi queat: hac sententia atque his verbis usus 15
est; eaque dicere facit C. Lælium sapientem virum, qui P. Africani fue-
rat amicissimus. Quid enim Africanus indigens mei? Nec ego quidem il-
lus. Sed ego admiratione quadam virtutis ejus, ille vicissim opinione for-
tasse non nulla, quam de meis moribus habebat, me dilexit. Auxit beni-
volentiam consuetudo. Sed quamquam utilitates multe & magna consecuta 20
sunt: non sunt tamen ab earum spe causa diligendi profecta. Vt enim be-
nefici liberalesque sumus, non ut exigamus gratiam: neque enim¹ beneficium
feneramur; sed natura propensi ad liberalitatem sumus: sic amicitiam non
spe mercedis adducti, sed quod omnis ejus fructus in ipso amore inest, ex-
petendam putamus. Hoc cum legeretur in cœtu forte hominum docto-
rum: rhetoricus quidam sophista ^b utriusque linguæ callens, hand sat ^c
ignobilis, ex istis acutulis & minutis doctoribus qui ^a τεχνικοί appellantur,

INTERPRETATIO.

^a Incursum pro corso. ^b peritus lingua Latina & Græca.

NOTA.

1. Beneficium feneramur.] Fœnerari majus accipiat.
est dare aliquid ad usuram, unde me-
taphorice dicimus, beneficium feneratur
de eo qui beneficium confert, ut aliud
² τεχνικοί.] Dicuntur technici, qui
artem oratoriam & rhetoricæ præcepta
compendiose redigunt in libellos, qui

Mun in ij

atque in differendo tamen non impiger, usum esse existimabat argumento M. Tullium non probo neque ^c apodictico, sed ejusdem quæstionis cuius esset ea ipsa res de qua quæreretur: verbisquæ id vitium Græcis appellabat, quod accepisset *ἡμισβητούμενον ἀπὸ ἡμολογούμενον*. Nam *beneficos*, inquit, & *liberales* sumit ad confirmandum id quod de amicitia dicebat: cum ipsum illud & soleat quæri & debeat, quisquis liberaliter & benigne facit qua mente quove consilio benignus liberalisque sit, utrum quia mutuam gratiam speret, & cum, in quem benignus sit, ad parem gratiam provocet, quod facere plerique omnes videntur: an quia natura sit benivolutus; benignitasque eum per sese ipsa & liberalitas delectet sine ulla recipiendæ gratiæ procuratiōe; quod est omnium ferme rarissimum. Argumenta autem censebat aut probabilia esse debere, aut perspicua & minime controversa; idque ^d apodixin vocari dicebat cum ea quæ dubia aut obscura sunt, per ea quæ ambigua non sunt illustrantur. Atque, ut ostenderet *beneficos liberalesque*, ad id, quod de amicitia quæreretur, quasi argumentum exemplumve sumi non oportere; ^e Eodem, inquit, simulachro eademque rationis imagine amicitia invicem pro argumento sumi potest; si quis affirmet homines *beneficos liberalesque* esse debere non spe aliqua compendii, sed amore & studio honestatis. Poterit enim consimiliter ita dicere: Namque ut amicitiam non spe utilitatis amplectimur; sic *benefici liberalesque* ^f non gratiæ recipiendæ studio esse debemus. Poterit sane, inquit, ita dicere: sed neque amicitia liberalitati neque liberalitas amicitia præbere argumentum potest, cum de utroque pariter quæritur. Hæc ille rhetoricus artifex dicere quibusdam videbatur perite & scienter. Sed videlicet eum vocabula rerum vera ignoravisse. Nam *beneficum* & *liberalem* Cicero appellat, ita ut philosophi appellandum esse censerent, non eum qui, ut ipse ait, *beneficia* feneratur; sed qui benigne facit & nulla tacita ratione ad utilitates suas redundante. Non ergo obscuro neque ambiguo argumento usus est, sed certo atque perspicuo. Siquidem qui vere *beneficus liberalisque* est, qua mente bene aut liberaliter faciat non quæritur. Aliis enim longe nominibus appellandus est, si, cum talia facit, sui potius quam alterius juvandi causa facit. Processisset autem argutori isti fortasse reprehensio, si Cicero ita dixisset: *Ut enim benefice liberaliterque facinus, non ut exigamus gratiam*. Videretur enim benefice facere etiam in non *beneficum* cadere posse, si id per aliquam circumstantiam fieret, non per ipsam perpetuæ benignitatis constantiam. Sed cum *beneficos liberalesque* dixerit; neque aliusmodi isti sunt quam cu-

INTERPRETATIO.

^c demonstrativo, ^d demonstrationem. | gumentum. ^e non spe recipiendi beneficii, ^f eadem inquit similitudine & comparatione ex amicitia possumus conficere argumentum. ^f non adductus oculata ratione nihil aliud proprium.

NOTÆ.

bus brevi erudiendos proficrentur, qui ad ejusmodi institutiones animum adju-
xerint, | 3. *Apodicticos*.) Apodicticus idem est quod demonstrativus. Vox Græca est *ἀπόδειξις* & *διδασκαλία* ostendo.

jus esse eos supra diximus; ⁴ *inluris*, quod aiunt, pedibus & verbis reprehendit doctissimi hominis orationem.

INTERPRETATIO.

h confidenter & imperite.

NOTA.

4. *Inluris pedibus, &c.*] Quæ sit hujusce proverbii ratio intelliges ex lib. I. cap. IX.

CAPUT VI.

Falsum esse, quod Verrius Flaccus in secundo librorum, quos de obscuris M. Catonis composuit, de servo recepticio scriptum reliquit.

Marcus Cato ¹ Voconiam legem suadens verbis hisce usus est. *Principio vobis mulier magnam dotem attulit. Tum magnam pecuniam recipit, quam in viri potestatem non committit. Eam pecuniam viro mutuam dat. Postea, ubi irata facta est, ² servum recepticium sectari atque flagitare virum jubet. Quærebatur servus recepticius quid esset. Libri statim quæsitum allatique sunt Verrii Flacci de obscuris Catonis. In libro secundo scriptum inventum est, *recepticius servum*, dici nequam & nulli precii; ³ qui, cum venum esset datus, redhibitus ob aliquod vitium receptusque sit. Propterea, inquit, servus ejusmodi sectari maritum & flagitare pecuniam jubebatur; ut eo ipso dolor major & contumelia gravior viro fieret; quod cum servus nihili petendæ pecuniæ causa compellaret. ⁴ Cum pace autem cumque venia istorum; si qui sunt qui Verrii Flacci auctoritate capiuntur, dictum hoc sit. *Recepticius enim servus* in ea re, quam dicit Cato, aliud omnino est quam Verrius scripsit. Atque id cuivis facile intellectu est. Res enim proculdubio sic est. Quando mulier dotem marito dabat; tum quæ ex suis bonis retinebat, neque ad virum ⁵ tramittebat, ea *recipere* dicebatur: sicuti nunc quoque ⁶ in venditionibus, quæ excipiuntur neque veneunt. Quo verbo Plautus quoque in ⁷ Trinummio usus est, in hoc versu:*

Posticulum hoc recipit cum adis vendidit.

Id est, *cum adis vendidit, particulam quamdam, qua post eas adis erat, non vendidit, sed retinuit.* Ipse etiam Cato mulierem demonstrare locupletem volens; *Mulier, inquit, & magnam dotem dat & magnam pe-*

INTERPRETATIO.

^a *Iubet a servo recepticio maritum suum* | *receptus est. c cum autem hoc dico, rogo*
^b *adiri, & ab eo pecuniam recipi.* | *vos qui auctoritate Verrii Flacci nituntur,*
postquam esset venditum, redditus fuit heri | *ne id moleste ferant. d transferebat. e in*
venditioni ob aliquo vitio quæ in vendi- | *venditionibus earum rerum quantum parti-*
tione non prodiderat herus, & ab eo | *retinetur, neque venditur. f comœdia.*

NOTA.

1. *Voconiam legem.*] De qua vide quæ diximus lib. VII. cap. XIII.

M m m iij

cuniam retinet. Ex ea igitur re familiari, quam sibi dote data retinuit; pecuniam viro mutuam dat. Eam pecuniam cum viro forte irata repetere instituit, apponit flagitatorem *seruum recepticium*, hoc est, proprium servum suum, quem cum pecunia reliqua receperat, neque dederat doti, sed retinuerat. Non enim servo mariti imperare hoc mulierem fas erat, sed proprio suo. Plura dicere, quibus hoc nostrum tuear, supersedeo. Ipsa enim sunt per se evidentia, & quod a Verrio dicitur & quod a nobis. Utrum ergo videbitur cuique verius, eo utatur.

INTERPRETATIO.

desino plura dicere quibus hanc opinionem meam defendam.

CAPUT VII.

Verba hac ex Atinia lege. QUOD. SUBREPTUM. ERIT. EJUS. REI. AETERNA. AUCTORITAS. ESTO. ^a P. Nigidio & Q. Scævola visa esse non minus de praterito, quam de futuro cavisse.

¹ Leges veteris Atiniae verba sunt: ^b QUOD. SUBREPTUM. ERIT. EJUS. REI. AETERNA. AUCTORITAS. ESTO. Quis aliud putet in hisce verbis, quam de tempore tantum futuro legem loqui? Sed Q. Scævola patrem suum & Brutum & Manilium viros apprime doctos quæsisse ait dubitasseque, utrumne in post-facta modo furta lex valeret, an etiam in ante-facta, quoniam SUBREPTUM. ERIT. utrumque tempus videretur ostendere tam prateritum quam futurum. Itaque P. Nigidius civitatis Romanæ doctissimus super dubitatione hac eorum scripsit in tertiovicelesimo grammaticorum commentariorum: atque ipse quoque idem putat incertam esse temporis demonstrationem. Sed ^c anguste perquam & obscure differit; ut signa rerum ponere videas, ad subsidium magis memoriæ suæ quam ^d ad legentium disciplinam. Videbatur tamen hoc dicere: verbum, ESSÉ, & ERIT, quando per sese ponuntur; habent atque retinent tempus suum. Cum vero praterito jugantur; vim temporis sui amittunt, & in prateritum contendunt. Cum enim dico, *in campo est.* *in comitio est;* tempus ^e instans significo. Item cum dico,

INTERPRETATIO.

^a P. Nigidium & Q. Scævolam credidisse intelligenda non minus de furtis factis ante legem latam quam de furtis post legem latam. ^b quisque semper possit repetero quod sibi ablatum erit. ^c verum hac tenui & obscura oratione disputat. ^d ad lectorem docendum. ^e presens.

NOTÆ.

¹ Leges Atiniae.] Quæ videtur esse lata a.C. Atinio tribuno plebis anno U.C. DCXVI. ante Christum cxcviii. aliquam acquirimus, postquam certo quodam tempore per legem definito eam possedimus.

² Auctoritas.] Est jus quod in rem

in campo erit ; tempus futurum demonstro. At cum dico, *factum est, scriptum est, subreptum est* ; quamquam, *est*, verbum temporis sit præsens ; confunditur tamen cum præterito, & præsens esse definit. Sic igitur, inquit, etiam istud, quod in lege est ; si divides seperesque duo verba hæc, *SUBREPTUM*, & *ERIT*, ut sic audias *subreptum*, tamquam *certamen erit*, aut, *sacrificium erit* : tum videbitur lex in post-futurum loqui. Si vero copulate permixteque dictum intelligas, ut *subreptum erit* non duo sed unum verbum sit, idque ^f unita patiendi declinatione sit : tum hoc verbo non minus præteritum tempus ostenditur quam futurum.

INTERPRETATIO.

^f in voce passiva.

CAPUT VIII.

In sermonibus apud mensam Tauri philosophi quæri agitarique huiusmodi solita : cur oleum sæpe & facile, vina rarius congelascant, acetum haud fere umquam ; & quod aquæ fluviorum fontiumque ^a durentur, mare gelu non ducetur.

Philosophus Taurus accipiebat nos Athenis cœna plerumque ^b ad id diei, ubi jam vesperaverat. Id enim est tempus istic cœnandi frequens. ¹⁵ Ejus cœnæ ^c fundus & fundamentum omne erat ¹ aula una lentis Ægyptiæ, & cucurbitæ inibi minutim cæsæ. Ea quodam die ubi paratis & expectantibus nobis allata atque imposita mensæ est ; puerum jubet Taurus oleum in aulam ^d indere. Erat is puer genere Atticus ad annos maxime natus octo, ^e festivissimis ætatis & gentis argutiis scatens. ²⁰ Guttum Samium ^f oretenus imprudens inanem, tamquam si inesset oleum, affert : convertitque eum ; & , ut solitum est, circumegit per omnem partem aulæ manum. Nullum inde ibat oleum. Adspicit puer guttum atrocibus oculis & stomachabundus ; & concussum vehementius iterum in aulam vertit. Idque cum omnes sensum atque ^h summissim rideremus : tum puer ²⁵ Græce, & id quidem perquam Attice ; ¹ μὴ μάλ᾽ ἐτι, inquit, ἐνι τ' οὐλίῳ, ἀλλ' ἐκ ἱστὸς οἷα φείκῃ φεῖ τοι ἄρ' ἔστιν ἄρορε τίμωρεν κακρυπάλωται. Verbero, inquit, ridens Taurus, ^k nonne is curriculo atque oleum petis ? Sed

INTERPRETATIO.

^a Glaciensur. ^b cum dies ad vespæram | erat oriundus. ^f omnino vacuum. ^g inclinabas. ^{comis} apparatus cœna consistebat in olla una, &c. ^d infundere e in- | dignans. ^h medicorū. ⁱ ne rideatis, in-est oleum. Sed nescitis quale frigus mane fuerit hodie. Congelavit oleum. ^k non bat acie puerilis, & Attica regio unde | ne curris ?

NOTÆ.

¹. Aula.] Pro olla dicebatur antiquitus.

². Guttus.] Vasis genus oris angustissimi, unde liquor guttim defluebat ; hic autem guttus ex terra Samia fictus erat.

- cum puer foras emtum isset; ¹ nihil ipse ista mora offensior; Aula, inquit, oleo indiget; &, ut video, intolerandum fervit. Cohibeamus manus: atque interea, quoniam puer nunc admonuit solere³ oleum congelascere, consideremus cur oleum sæpe & facile ⁴ steret; vina rarenter congelascant.
- 5 Atque adspicit me, & jubet quid sentiam dicere. Tum ego respondi conjectare me, vinum idcirco minus cito coalescere, quod semina quædam ⁵ calidioris in sese haberet; ⁶ essetque natura ignitius: ob eamque rem dictum esse ab Homero ⁷ αἶθρα ὄρεον, non, ut alii putarent, propter colorem. Est quidem, inquit Taurus, ita ut dicis. Nam ferme convenit
- 10 vinum, ubi porum est, calefacere corpora. Sed non secus quoque oleum calorificum est: neque minorem vim in corporibus calefactandis habet. Ad hoc, si ista hæc, quæ calidiora sunt, difficilius gelu coguntur; congruens est ut, quæ frigidiora sunt, facile cogantur. ⁸ Acetum autem omnium maxime frigoris est: atque id nunquam tamen concrevit.
- 15 ⁹ Num igitur magis causa oleo coaguli celerioris in levitate est? Faciliora enim ad coeundum videntur, quæ leviora levioraque sunt. Præterea id quoque ait quæri dignum; cur fluviorum & fontium aquæ gelu durentur; ⁷ mare omne incongelabile sit: tamen Herodotus, inquit, historiarum scriptor contra omnium ferme, qui hæc quæsierunt, opinionem, scribit mare
- 20 Bosphoricum, quod ⁸ Cimmerium appellatur, earumque partium mare omne, quod Scythicum dicitur, gelu stringi & consistere. Dum hæc Taurus: interea puer venerat & aulæ deferbuerat; tempusque esse cœperat edendi & tacendi.

INTERPRETATIO.

1. Taurus non commotus quod puer moratur. in concrevit. n. ex natura sua haberet plures particulas ignis. o. vi- *num ardens. p. an igitur facile congelat oleum quod sit leve.*

NOTÆ.

3. *Oleum congelascere.*] Opinionem Tauri recte Muretus reprehendit: oleum enim frigore quidem crassescit, sed ob innatum calorem nunquam congelascit.

4. *Calidioris.*] Calidorem pro calore dicit, sicut caldum pro calida nominamus.

5. *Αἶθρα.*] Ἀπὸ τοῦ αἶθρῳ quod est incendere, derivatur.

6. *Acetum nunquam concrevit.*] Omnino contrarium dum hæc scribo tempestate perfrigida sum expertus. Acetum enim acerrimum sub dio expositum congelavit die XVII. Decembris, anno 1610.

7. *Mare omne incongelabile.*] Id falsissimum esse convincunt historiarum. Ni-

cephorus patriarcha in Breviario historico refert Pontum-Euxinum ad centum miliaria congelasse, & aquas ad altitudinem triginta cubitorum fuisse asperima hyeme concretas anno 1621. Præterea constat versus polum Arcticum oceanum glacie constrictum minime navigabilem esse.

8. *Cimmerium.*] Vulgo *Détroit de Caffa*. Bosphorus appellatur, quod ibi sint tam angustæ maris fauces, ut ab uno litore ad alterum bos transnare possit. Cimmerius autem a populis Cimmeriis dicitur qui populi e Scythiis oriundi septentrionalem Euxini-Ponti partem incolant.

CAPUT IX.

^a De notis literarum quæ in C. Cæsaris epistolis reperiuntur, deque aliis clandestinis literis ex vetere historia petitis: & quid scytale sit Laconica.

Libri sunt epistolarum C. Cæsaris ad C. Oppium & Balbum Cornelium, qui res ejus absentis curabant. In his epistolis, quibusdam in locis, inveniuntur ^bliteræ singulariæ sine coagmentis syllabarum; quas tu putes positas ^cincondite. Nam verba ex his literis confici nulla possunt. ^dErat autem conventum inter eos clandestinum de ^ecommutando situ literarum; ut in scripto quidem alia aliæ locum & nomen teneret, sed in legendo locus cuique suus & potestas restitueretur. ^fQuænam vero pro qua scriberetur ante iis, sicuti dixi, complacere, qui hanc scribendi latebram parabant. Est adeo Probi grammatici commentarius satis curiosè factus de occulta literarum significatione epistolarum C. Cæsaris scriptarum. Lacedæmonii autem veteres, cum dissimulare & occultare literas publice ad imperatores suos missas volebant, ne, si ab hostibus eæ captæ forent, consilia sua noscerentur; epistolas id genus factas mittebant. ^gSurculi duo erant teretes, oblonguli, pari crassamento ^hejusdemque longitudinis, dersi atque ornati consimiliter. Unus imperatori in bellum proficiscenti dabatur: alterum domi magistratus ⁱcum jure atque cum signo habebant. Quando usus venerat literarum secretiorum; circum eum surculum lorum modicæ tenuitatis, longum autem quantum rei satis erat, complicabant, volumine rotundo & simplici; ita ut oræ adjunctæ undique & cohærentes lori, quod plicabatur, coirent. Literas deinde in eo loro per transversas juncturarum oras, ^kversibus a summo ad imum proficiscentibus, inscribebant. Id lorum literis ita perscriptis revolutum ex surculo imperatori ^lcommenti illius conscio mittebant. ^mResolutio autem lori literas truncas atque mutilas reddebat; membraque ea:

INTERPRETATIO.

^a De characteribus occultis literarum.	de literis in aliarum locum substituendis.
^b sola litera non conjuncta in syllabas.	^f duo ligna erant rotunda, oblonga,
^c sine ratione. ^d erat inter eos occultum	aqualis crassitie & longitudinis, simili
patum de mutando ordine literarum, ut	liter dolata & apparatus. ^g sub potestate
inter scribendum alia haberet nomen &	sua & sub sigillo. ^h lineis. ⁱ qui sciebat
significationem aliam litera. ^e qui autem	eam artem. ^k cum autem ex ligno re-
ista volebant occulte scribere, prius con-	volutum erat lorum, apparebant litera di-
veniebant, quemadmodum dixi, inter se	visa & dimidiata.

NOTÆ.

¹ . Commutando situ literarum.] Cæ-	Sic pro A scribebat D, E pro B, &c. Suet.
sari mos erat in secretioribus epistolis	² . Ejusdem longitudinis.] Erant hujus-
literarum situm ita commutare, ut lite-	modi ligna tres aut quatuor cubitos lon-
ram quarto loco sequentem supponeret	ga. Ut testatur interpres Pindari in
ejus in locum quæ tunc erat adhibenda.]	Oden II. Olymp.

N n n

rum & apices in partis diversissimas spatgebat : propterea si id lorum in manus hostium inciderat ; nihil quicquam conjectari ex eo scripto quibat. Sed ubi ille , ad quem erat missum , acceperat ; furculi compari , quem habebat , ¹capite ad finem , proinde ut debere fieri sciebat , circumplicabat : atque ita literæ per ambitum eundem furculi coalescentes rursus coibant ; integramque & incorruptam epistolam & facilem legi præstabant. Hoc genus epistolæ Lacedæmonii ^m 3 *σκυτάλην* appellant. Legebamus id quoque in vetere historia rerum Pœnicarum , virum indidem quempiam illustrem (sive ille Hasdrubal , sive quis alius est , non retineo) epistolam scriptam super rebus arcanis hoc modo abscondisse. Pugillaria nova nondum etiam ⁴cera illita accepisse ; literas in lignum incidisse ; postea tabulas , uti solitum est , cera conlevisse ; easque tabulas tamquam non scriptas , cui futurum id prædixerat , misisse ; eum deinde ceram deraſisse , literasque incolumes ligno incisas legisse. Est & alia ⁵ in monumentis rerum Græcarum ⁿ profunda quædam & inopinabilis latebra barbarico astu excogitata. Histieus nomine fuit , loco natus in terra Asia non ignobili. Asiam tunc tenebat imperio rex Darius. Is Histieus , cum in Persis apud Darium esset , Aristagoræ cuiusdam res quasdam occultas nuntiare furtivo scripto volebat. ^o Comminiscitur opertum hoc literarum admirandum. Servo suo diu oculos ægros habenti capillum ex capite omni , tamquam medendi gratia , deradit ; ^p caputque ejus leve in literarum formas compungit. His literis , quæ voluerat , perscripsit. Hominem postea , quoad capillus adoleſceret , domo continuit. Ubi id factum est ; ire ad Aristagoram jubet. Et cum ad eum , inquit , veneris ; mandasse me dicito , ut caput tuum , sicut nuper egomet feci , deradat. Servus , ut imperatum erat , ad Aristagoram venit , mandatumque domini affert. Atque ille id non esse frustra ratus , quod erat mandatum , fecit. Ita literæ perlatæ sunt.

INTERPRETATIO.

<p>1 a summo ligno ad imum circumplicabat lorum. m scytalen. n reconditissima & incredibilis ratio scribendi occulte inventa subtilitate hominis externi. o ex-</p>	<p>cogitat hoc admirabile furtiva epistola genus. p & in ejus capite raso literarum characteres inussit.</p>
---	--

NOTÆ.

<p>3. Σκυτάλην.] Scytale dicebatur quod literæ in corio scriptæ essent. σκύτος corium.</p> <p>4. Cera illita.] Ante inventum papyri usum lignea pugillaria veteres cera præ-</p>	<p>commixta obducebant.</p> <p>5. In monumentis rerum Græcarum.] Id narrat Herodotus historiæ libro quinto.</p>
--	--

CAPUT X.

*Quid de versibus Virgilii Favorinus existimavit; quibus^a in describenda
flagrantia montis Ætna Pindarum poetam secutus est: collataque ab eo
super eadem re utriusque carmina & dijudicata.*

Favorinum philosophum, cum in hospitis sui¹ Antiatem villam^b æstu
anni concessisset; nosque ad eum videndum Roma venissemus, me-
mini super^c Pindaro poeta & Vergilio in hunc fere modum differere. Ami-
ci, inquit, familiareque P. Vergilii in his, quæ de ingenio moribusque
ejus memoriæ tradiderunt, dicere eum solitum ferunt, parere se versus^d
more atque ritu urfino. Namque, ut illa bestia^e fœtum ederet^f inef-
figiatum informemque, lambendoque id postea, quod ita edidisset, con-
formaret & fingeret; proinde ingenii quoque sui partus recentes^g rudi
esse facie & imperfecta;^h sed deinceps tractando colendoque reddere iis
se oris & vultus linimenta. Hoc virum judicii subtilissimi ingenue at-
que vere dixisse & res, inquit, judicium facit. Nam, quæ reliquit perfe-
cta expolitaque, quibusque imposuitⁱ census atque dilectus sui supremam
manum, omni poetice venustatis laude florent: sed^j quæ procrastinata
sunt ab eo ut post recenserentur, & absolvi, quoniam mors præverterat,
nequiverunt; nequaquam poetarum elegantissimi nomine atque judicio
digna sunt. Itaque cum morbo oppressus adventare mortem videret, pe-
trivit oravitque a suis amicissimis impense, ut Æneida, quam nondum
satis elimasset, k adolerent. In his autem, inquit, quæ videntur retra-
ctari & corrigi debuisse, is maxime locus est, qui de monte^l Ætna fa-
ctus est. Nam cum Pindari veteris poetæ carmen, quod de natura at-
que flagrantia montis ejus compositum est, æmulari vellet: ejusmodi
sententias & verba molitus est, ut Pindaro quoque ipso, qui nimis opima

INTERPRETATIO.

^a In exprimendis incendiis. ^b se contu-
lisset per æstatem. ^c quemadmodum urfi
pariunt fœtus suos. ^d sine ulla figura &
forma. ^e esse rudes & impolitos. ^f sed po-
tea se resingentem eos versus & melius
turnantem reddere succi & sanguinis ple-
niores. ^g ex ejus versibus potest judicari.
^h ad eos limandos & seligendos. ⁱ sed qua
distulerat in futurum tempus corrigenda.
^k comburerent. ^l adhibuit hujusmodi lo-
cutiones & vocabula, ut in eo loco appa-
reat crassior & turgentior ipso Pindaro.

NOTÆ.

1. *Antiater villam.*] Antium Lati-
norum portus est in Italia; cujus hodie
nihil præter ruinas extat. *Antio rovinato.*

2. *Pindaro.*] Pindarus Thebanus Ly-
ricorum inter Græcos facile primus, cla-
ruit Olymp. lxxv. ut ex Suida colligi-
tur, anno ante Christum ccccxl.

3. *Fœtum ederet ineffigiatum, &c.*]
Mera sunt hæc veterum figmenta, qui

bus occasionem id dedit, quod urfæ
fœtus pariant crassissima pelle involu-
tos, quæ ut disrupa est, intus omnino
formati reperiuntur catuli. Id in Alpi-
bus visum a venatoribus testatur Sca-
liger.

4. *Ætna.*] Mons Siciliæ incendiis in-
terdum erumpentibus celebris. De quo
jam supra diximus.

N nn ij

458. A. GELLII NOCTIUM ATTICARUM

pinguique esse facundia existimatus est, insolentior hoc quidem in loco tumidiorque sit. Atque uti vosmetipsos, inquit, ejus quod dico arbitros faciam; carmen Pindari, quod est super monte Ætna, quantum est mihi memoriæ, dicam

5 Ἡ Τὰς ἐρδύονται μὲν ἀπλά-
του πύρες ἀγρόταται
Εκ μυχῶν παγαί. ποταμοὶ
Δ' ἀμέραισι μὲν περιχέοντι ῥέον καπνῷ
10 Αἰδῶν, ἀλλ' ἐν ὄρεσιναισι πύρεας
Φοίνισα κληροδομῶσα φλόξ ἐς βασι-
αν φέρει πόντου πλάγῃ σὺν πατάγῃ.
Κεῖνο δ' ἀφάισιο κερυνεύει ἐρπυλὸν
Διφροτάτοις ἀλαπίμ.
15 πι· Τίγες μὲν θαυμάσιον περισπεί-
δου, θαύμα δ' παρέρ-
των ἀκούουσι.

Audite nunc, inquit, Vergilii versus; quos inchoasse eum verius dixerim quam fecisse.

10 Ὁ Portus ab accessu ventorum immotus, & ingens
Ipse; sed horrificis juxta tonat Ætna ruinis,
Interdumque atram prorumpit ad athera nubem
Turbine fumantem piceo & candente favilla,
Attollitque globos flammarum & sidera lambit.
25 Interdum scopulos avulsaque viscera montis
Erigit eructans, liquefactaque saxa sub auras
Cum gemitu glomerat, fundoque exestuat imo.

INTERPRETATIO.

cujus oratio credita est nimis adipata & pinguis. in quantum recordari possum.
n Cujus erumpunt inacces-
si ignis purissimi
ex penetralibus fontes. Fluvii
autem de die profundunt fluentum
fumi
ardens, sed per noctes saxa
purpurea involvens flamma in profun-
dam fert maris planitiæ, cum fragore.
Hoc vero Vulcani gurgites reptile
maxime horribiles emit-
tit. Portentum quidem admirabile as-
pectu, admirabile autem & transgre-

sis auditu.
o portus est magnus, & securus adversus
turbines ventorum; sed proximus est Æt-
na intonanti cum horrendis ruinis. Ali-
quando ad cælum emittit nubem atram,
nigralem fumum instar picei turbine,
& favillam ardentem, & globos flam-
marum & astra ipsa propius attingit:
aliquando in auras attollit evomens ru-
pes & abstracta e montis penetralibus
saxa, & cum ingenti sonitu rotat in al-
tum lapides in calcem resolutos, & in
imo cavernarum fundo exestuat.

NOTA.

5. Inchoasse eum verius dixerim.] Hic
2. Gellio dissentiunt doctissimi quique
Virgilii interpretes, & in his verbis
non modo parum Pindaro Virgilium es-
se contendunt, sed etiam superiorem.
Quis enim id ferat, ut inter alia notat

de la Cerda, ignem ex imis Ætnæ pe-
netralibus vocari purissimum, flammam
erumpentem vocari reptile, quæ vox in
eas res cadit quæ a terra minime se se
attollunt.

Jam principio, inquit, Pindarus veritati magis obsecutus, id dixit quod res est, quodque istic usu veniebat quodque oculis videbatur, ^P interdum fumare Ætnam, noctu flammigare. Vergilius autem, dum in strepitu sonituque verborum conquirendo laborat, ⁶ utrumque tempus nulla discretione facta confundit. Atque ille, ⁷ Græcus quidem, fontes ⁹ imitus ignis eructare, & fluere amnis fumi, & ⁷ flammarum fulva & tortuosa volumina in plagas maris ferre, quasi quosdam igneos amnes, luculente dixit. At hic noster, ⁸ atram nubem turbine piceo & favilla fumantem, ⁹ *ἄνθρακας ἀνθρα* interpretari volens, crasse & immodice congeffit: globos quoque flammarum, quod ille ¹⁰ *κερύνει* dixerat, duriter & ¹⁰ *ἀνέμει* transtulit. Item quod ait, *sidera lambit*; ¹¹ vacanter hoc etiam, inquit, accumulavit & inaniter. ¹² Neque non id quoque inenarrabile esse ait, & propemodum insensibile; quod *nubem atram fumare dixit turbine piceo & favilla candente*. Non enim fumare, inquit, solent ¹³ neque atra esse, quæ sunt candentia: nisi si *candente* dixit pervolgare & improprie pro ferventi favilla, non pro ignea & relucente. Nam *candens* scilicet est a candore dictum, non a calore. Quod saxa autem & scopulos eructari & erigi, eisdemque ipsos statim liquefieri & gemere atque glomerari sub auras dixit; hoc, inquit, nec a Pindaro scriptum, ¹⁴ nec umquam fando auditum; ¹⁵ & omnium, quæ monstra dicuntur, monstruosissimum est. ¹⁶

INTERPRETATIO.

p de die, q ex fundo. r bene dixit in aquas frustra & inutiliter, y etiam adjungis hoc
maris de ferre ardentem & sinuosos ignium non posse dici, & fere comprehendi non
vortices, tanquam quosdam fluvios ignis, posse. z & inter omnia quæ videntur in-
fluxum fumi ardentem, r fontes, u im- credibilia est maxime incredibile.
proprie. x hoc præterea, inquit, addidit

NOTA.

6. *Utrumque tempus confundit.* Imo rem uti se habet, Virgilius exponit; asserunt enim oculati testes modo de die, modo de nocte nullo servato discrimine ex Ætna flammæ erumpere.

7. *Ille Græcus quidem, &c.* Hanc emendatam a Lipsio lectionem sequimur, atque ille *Græcus quidem fontes imitus ignis eructare &c.* cum in vestustioribus exemplaribus legatur. Atque ille *Græcus quidem fontes imitatus ignis eructare.*

8. *Atram nubem, &c.* Melius fumum ut notat de la Cerda cum atra nu-

be & piceo turbine quam cum fluvio compares; unde hic Pindarum Virgilius non tam imitatus est quam emendavit.

9. *Neque atra esse quæ sunt candentia.* Quid mirum est albam favillam cum piceo turbine & atra nube volitare?

10. *Nec unquam fando auditum.* Contra vero vix est qui de incendiis Ætnæ loquatur, qui non etiam dicat inde ignita saxa & scopulos ardentem evolvi; quemadmodum variis autoritatibus prolatis & Græcis & Latinis de la Cerda doctissime demonstrat.

CAPUT XI.

Quod Plutarchus in libris symposiacis opinionem Platonis de habitu atque natura stomachi fistulaeque ejus, quae τραχία dicitur adversum Erasistratum medicum tutatus est auctoritate adhibita antiqui medici Hippocratis.

ET Plutarchus & alii quidam docti viri reprehensum esse ab Erasistrato nobili medico Platonem scripsere; quod potum dixit defluere ad pulmonem, ^aeoque satis humectato demanare per eum, quia sit rimosior, & confluere inde in vesicam: errorisque istius fuisse Alcæum ducem, qui in poematis suis scriberet;

^b Τίγητι πιδίμονας οἶνον. τὸ γὰρ ἀσπρὸν περὶ ἄλλου.

³⁰ Ipsum autem Erasistratum dicere duas esse quasi canaliculas quasdam vel fistulas; easque ab oris faucibus ^cproficisci deorsum; per earumque alteram deduci delabique in stomachum ^desculenta omnia & poculenta; ex eoque ferri in ventriculum, qui Græce appellatur ^eἡ κατω κοιλία; atque ^fibi subigi degerique: ac deinde aridiora ex his ^grecrementa in alvum ³⁵convenire, quod Græce ^hκαλὸν dicitur, humidiora per renes in vesicam. Per alteram autem fistulam, quæ Græce nominatur ⁱτραχία ἀσπρῆ, ^kspiritum a summo ore in pulmonem, atque inde rursus in os & innaris commeari; perque eandem viam vocis quoque fieri ^lmeatum: ac, ne potus cibisque aridior, quem deberet in stomachum ire, ^mprocideret ²⁰ex ore, labereturque in eam fistulam, per quam spiritus ⁿreciprocatur, ^oeaque offensione intercluderetur animæ via; impositam esse arte quadam & ope naturæ inde ^papud duo ista foramina, quæ dicitur

INTERPRETATIO.

^a Et cum pulmonem sufficienter irrigavit, per eum transire, quia habet multas rimas, & inde in vesicam delabi. ^b Humectat pulmones vino, asprum enim canicula oritur. ^c infra tendere. ^d quæ omnesque eduntur & bibuntur. ^e inferior ventres. ^f ibi concoqui ac digeri. ^g excre-

menta. ^h crassum intestinum. ⁱ aspera arteria. ^k aerem per os attrahi a pulmone, & ab eodem remitti per os & naves. ^l transitum. ^m aberraret a canali in quem debet defluere. ⁿ a pulmonibus attrahitur ac remittitur. ^o & eo casu impodiretur respiratio. ^p supra illos duos canalicu-

NOTÆ.

1. Plutarchus.] Id refert problemate I. libri VII. Symposiacorum.

2. Alcæum.] Alcæus poeta Eyracus Mitilænsis, Alcaico carmini nomen fecit. Gravis cum Pittaco exterisque potentioribus inimicitias exercuit. Perian-dri temporibus ut ex Herodoto colligitur suppar. Floruit Eusebio teste Olympiade XLIV. ante Christum annis Iociv.

3. Καλόν.] Ita legitur in editione Al-censiana & Gryphiana. In quibusdam

aliis habetur κοιλόν, sed minus, ut opinor, recte. Καλόν autem est pars crassioris intestini aut alvus. Vossius cum quibusdam eruditis scribendum censet κάλον.

4. Τραχία ἀσπρῆ.] Aspera arteria est ille canalis, quo aer ad pulmones pervadit: dicitur arteria ut volunt aliqui ἀσπρὴ ὅτι τὸν ἀέρα τῆσιν ab aëre servando; aspera autem quod ex durioribus & quasi asperis cartilaginibus conficitur.

5 ἑπιγλωττῖς, quasi claustra quædam mobilia, conniventia vicissim & resurgentia; eamque ἑπιγλωττίδα inter edendum bibendumque operire atque 5
protegere πῶς τε αἰσίων ἀφ' ἧς, ne quid ex esca potuve incideret in illud quasi 9⁶ æstuantis animæ iter; ac propterea nihil humoris influere in pulmonem ore ipso arteriæ commônito. Hæc Erasistratus medicus ad-
versus Platonem. Sed Plutarchus, in libro Sympotiacorum, auctorem 5
Platonis sententiæ Hippocratem dicit fuisse; idemque esse opinatos & Philistiona Locrum & 8
Dexippum Hippocraticum veteres medicos & nobiles; atque illam, de qua Erasistratus dixerit, ἑπιγλωττίδα non idcirco
in eo loco constitutam, ne quid ex potu influeret in arteriam (nam pul- 10
moni quoque fovendo rigandoque utiles necessariolque humores videri) sed appositam quasi moderatricem quamdam arbitramque prohibendi ad-
miscendive, quod ex salutis usu foret; 2 uti edilia quidem omnia defen-
deret ab arteria depelleretque in stomachi viam; potum autem partire-
tur inter stomachum & pulmonem, & , quod ex eo admitti in pulmo- 15
nem per arteriam deberet, 4 non rapidum id neque universum sed qua-
dam quasi obice sustentatum ac repressum sensim paulatimque transmit-
teret; atque omnem reliquum in alteram stomachi fistulam derivaret.

INTERPRETATIO.

Los 1: qua vocantur epiglottis, quasi duo
opercula mobilia, qua per vices depri-
muntur & attolluntur. 9 ingredientis &
egredientis aeris. 1 s; quidem clausus est
aditus ejus cœnalis qui tendit ad pulmo-

nem. [sequentem opiniones Hippocratis.
1 ut qua eduntur prohiberet ingredi in ar-
teriam. u non defluentem magno impetu
nec totum.

NOTÆ.

5. ἑπιγλωττίς.] Epiglottis est quod-
dam quasi operculum cartilagineum,
annexum interius juxta radicem linguæ,
quod ita deprimitur ne quid cibi in aspe-
ram arteriam incidat, ut tamen ad res-
pirationem identidem attollatur.

6. Æstuantis anima.) Metaphora est,
quemadmodum enim in accessu & recessu
mare dicitur æstare, ita spiritus ad
pulmones attractus ac paulopost repulsus
recte vocatur æstans. Porro anima hic

sumitur pro aere.

7. Dexippus.] Dexippi Hippocratis
discipuli meminere Galenus & Suidas :
itaque quod in vulgatis hætenus editio-
nibus Dexippus legitur, mendum suspi-
camur. Porro hic claruerit annis circiter
ante Christum ccccxx. cum Hippocra-
tes ab Eusebio referatur ad Olympiad.
LXXXVI. sive ad annum ante Christi or-
tum circiter ccccxxvi.

CAPUT XII.

De materiis infamibus, quas Græci ἀδύς appellant, a Favorino exercendi gratia disputatis.

^a Infames materias, siue quis mavult dicere inopinabiles, quas Græci ἀδύς ἀνοδύς appellant, & veteres adorti sunt non ^t sophistæ solum sed philosophi quoque; & noster Favorinus ^b oppido quam libens in eas materias dicebat, vel ingenio expurgificando ratus idoneas vel exercendis argutiis vel edomandis usu difficultatibus: sicuti cum ² Therisæ laudes quæsit, & cum ^c febrem quartis diebus recurrentem laudavit, lepida sane multa & non facilia inventu in utramque causam dixit; ea-
¹⁰ que scripta in libris reliquit: sed in febris laudibus testem etiam Platonem produxit; quem scripsisse ait, qui quartanam passus convalesceret viresque integras reciperaverit, ^d fidelius constantiusque postea valiturum. ^e Atque inibi in iisdem laudibus non hercle hac sententiola invenuste lussit. Versus, inquit, est ^f longo hominum ævo probatus:

¹⁵ Ἐλλοτε μιντενὴ πάλαι ἡμέρη, ἄλλοτε μιντεν.

Eo versu significatur, non omni ^h die bene esse posse; sed isto bene, atque alio male. Quod cum ita sit, inquit; ut in rebus humanis ⁱ bene aut male vice alterna sit: ^k hæc biduo medio intervallata febris, quanto est fortunatior, in qua est ^l μα μιντεν, δύο μιντες;

INTERPRETATIO.

^a Antiqui non solum sophistæ sed etiam philosophi tractarunt de argumentis orationum ignobilibus vel ut quidam volunt inopinabilibus, quæ nunquam venirent in mentem alicujus: hæc Græci vocant materias ignobiles. ^b libentissime diserebat de hujusmodi argumentis, putans ea esse apta ad excitandum ingenium vel acuendam subtilitatem, vel vincendas exercitatione difficultates. ^c febrem quartanam. ^d habiturum valetudinem

stabiliorē & firmiterem. ^e & eodem in loco eleganter omnino attulit hanc sententiam in illis laudibus. ^f jam pridem.

^g aliquando noverca est dies, aliquando mater

hposse esse res prosperas. ⁱ vicissim succedant felicitas & infelicitas. ^k hac febre non rediens nisi tertio quoque die, quam felix est, si quidem in ea sunt una noverca & una mater?

NOTÆ.

1. *Sophistæ.* Illi sunt qui fallacibus conclusunculis falsa persuadere, & inanem doctrinæ speciem student ostentare.

2. *Therisæ.* Therisites vir apud Homerum ingenio non minus quam corpore deformis.

3. *Ἐλλοτε μιντεν, &c.* Sensus est aliam diem quasi esset hominibus noverca iniquissima, eos variis calamitatibus afficere, aliam autem instar benignæ matris plurimis bonis cumulare.

CAPUT XIII.

CAPUT XIII.

Quin, particula quot qualesque varietates significationis habeat,
& quam saepe in veterum scriptis obscura sit.

Quin, particula quam grammatici conjunctionem appellant, variis modis sententiisque connectere orationem videtur. Aliter enim dici putatur, cum quasi increpantes vel interrogantes vel exhortantes dicimus; ^a *Quin venis? Quin legis? Quin fugis?* Aliter cum ita confirmamus; *Non dubium est quin M. Tullius omnium sit eloquentissimus.* Aliter autem, cum sic componimus; quod quasi priori videtur contrarium; *Non idcirco causas Isocrates non defendit,* ^b *quin id utile esse & honestum existimaris:* ^c a quo illa significatio non abhorret, quæ est in tertia Origine M. Catonis: ^d *Haud eos,* inquit, *eo postremum scribo, quin populi & boni & strenui fient.* In secunda quoque Origine M. Cato ^e non longe secus hac particula usus est. *Neque satis,* inquit, *habuit quod eam in occulto vitaverat,* ^f *quin ejus famam prostitueret.* Præterea ammadvertimus Quadrigarium in octavo annalium particula ista usum esse obscurissime. Ipsius verba posuimus: *Romam venit: vix & superat quin triumphus decernatur.* Item in sexto annali ejusdem verba hæc sunt. *Pene factum est,* ^g *quin castra relinquerent atque cederent hosti.* ¹ Non me autem præterit dicere aliquem posse de summo pectore, nihil esse in his verbis negotii. Nam, *quin*, utrobique positum pro *ut*; planissimumque esse si ita dicas: *Romam venit: vix superat ut triumphus decernatur.* Item alio in loco: *Pene factum est ut castra relinquerent atque cederent hosti.* ^h Sed utantur sane, qui tam expediti sunt, perfugiis commutationum in verbis quæ non intelliguntur: utantur tamen, ubi id facere poterunt verecundius. Hanc vero particulam, de qua dicimus, nisi quis dicerit compositam copulatamque esse, neque vim tantum conjungendi habere, sed certa quadam significatione factam; numquam profecto rationes ac varietates istius comprehensurus est. Quod quia longioris dissertationis est, poterit, cui orium est, reperire hoc in P. Nigidii commentariis, quos Grammaticos inscripsit.

INTERPRETATIO

^a Cur non venis? ^b quod id putaverit esse nec utile nec honestum ^c ad quem sensum accedit significatio qua est in libro tertio originum M. Catonis. ^d non eos scribo ultimo loco, quod non sint populi feroces & boni. ^e fere similiter. ^f nisi. ^g aggre-	impetrat ut sibi destinetur triumphus. ^h ut. i non ignoro aliquem posse dicere tacitum, nullam esse in his phrasibus difficultatem. ^k sed qui tam paucas repariunt difficultates, ut ista explicent, dicant alia verba pro aliis esse posita.
--	---

CAPUT XIV.

Sententia ex Publī mimis selecta lepidiores.

^a Publius mimos scriptitavit; dignusque habitus est, qui suppar Laberio judicaretur. C. autem Cæsarem ita Laberii maledicentia & arrogancia offendeat, ut acceptiores & probatior sibi esse Publī quam Laberii mimos prædicaret. Hujus Publī sententiæ feruntur pleræque lepidæ, & ad communem sermonum usum commendatissimæ. ^b Ex quibus sunt istæ singulis versibus circumscriptæ; quas libitum hercle est adscribere.

10 *Malum est consilium, quod mutari non potest.*
Beneficium dando accepit, qui digno dedit.
Feras, non culpes, quod vitari non potest.
Cui plus licet quam par est, plus vult quam licet.
Comes facundus in via pro vehiculo est.
15 ^c *Frugalitas* ^a *inserta est rumoris boni.*
^d *Heredis fletus sub persona risus est.*
Furor fit laesa sapius patientia.
--- improbe
Neptunum accusat, qui iterum naufragium facit.
Ita amicum habeas, posse ut fieri hunc inimicum putes.
20 *Veterem ferendo injuriam, vites novam.*
Numquam periculum sine periculo vincitur.
Nimium altercando veritas amittitur.
Pars beneficii est, ^e quod petitur si belle neget.

INTERPRETATIO.

^a Publius saepe scripsit comœdias. ^b inter quas sententias, has quæ comprehenduntur singulis versibus, mihi placuit hic scribere. ^c temperantia est decus bona exi-

stimationis. ^d heredis lachryma sunt risus occultati sub larva. ^e si cum urbanitate recuses.

NOTÆ.

1. *Publius.*] Hic natione Syrus, conditione servus ob festivos ingenii sales libertate donatus, animum ad scribendas comœdias appulit tanto plausu, ut vel ipsi Julio Cæsari maxime probarentur. Decimo mense post Cæsaris cædem Puteolis obiit ut auctor est Eusebius in Chronico. Scilicet anno U.C. 1800, ante Christi ortum XLIII. Consule notas in lemmata capitum libri octavi.

2. *Inserta.*] Inserta, ut notat Scali-

ger, idem est quod instita, tenuis fasciola, quam matronæ nobiles ad infamam vestis oram affuebant ad ornatum. Cum igitur instita seu inserta vestis sit ornamentum, eleganti metaphora insertam boni rumoris, Publius ornamentum bonæ existimationis appellavit.

3. *Heredis fletus, &c.*] Solent nempe hæredes conceptum animo gaudium tristiore vultu dissimulare.

CAPUT XV.

Quod Carneades academicus elleboro stomachum purgavit scripturus adversus Zenonis stoici decreta: deque natura medelaque ellebori candidi & nigri.

Carneades academicus, scripturus adversum stoici Zenonis libros, superiora corporis ^a elleboro candido purgavit; ne quid ex corruptis in stomacho humoribus ^b ad domicilia usque animi redundaret, & constantiam vigoremque mentis ^c labefaceret. Tanta cura tantoque apparatu sui vir ingenio præstanti ad refellenda, quæ scripserat Zeno, aggressus. Id cum in historia Græca legissem; quod *elleboro candido* scriptum erat, quid esset quæsi. Tum comperi duas species ellebori esse ^d discerniculo coloris insignes, candidi & nigri: eos autem colores non in semine ellebori, ^e neque in virgultis, sed in radice dignosci: candido stomachum & ventrem superiorem vomitionibus purgari; nigro alvum, quæ inferior vocatur, ^f dilui: utriusque hanc esse vim, ut humores noxios, in quibus causæ morborum sunt, extrahant. Esse autem periculum ne, ^g inter causas morborum, omni corporum via patefacta, ea quoque ipsa in quibus causa vivendi est, exinaniantur; amissoque omni naturalis alimoniz fundamento homo exhaustus intereat. Sed elleborum sumi posse tutissime in insula ^h Anticyra Plinius Secundus, in libris naturalis historiz, scripsit: propterea ⁱ Livium Drusum, qui tribunus plebi fuit, ¹⁰

INTERPRETATIO.

^a Stomachum. ^b perveniret ad caput | causa, reclusis mentibus corporum exhausti est sedes ingenii. ^c debilitaret. ^d notantur illa partes, in quibus est principium vita, & sic destructo fundamento mis. ^e purgari. ^f ne expulsa agrestudinis | naturalis nutritionis homo, &c.

NOTÆ.

1. *Carneades.*] Philosophus Cytene oriundus divina quadam celeritate ingenii ac dicendi copia fuit præditus. Ab Atheniensibus legatus cum Critolao & Diogene Romam venit. Ut jam alias memini me dicere. Annum ejus obitus maxime incertum esse apud veteres observavit Petavius. Apollodorus enim in chronica apud Laetium obiisse illum asserbat anno IV. Olymp. CLXII. qui est U. C. ICCCXVI. Verum apud Ciceronem in primo de Oratore dicit Antonius se proconsulem Athenis convenisse Carneadem Academicum. Annus iste proconsulatus Antonii fuit U. C. ICCCII. ante Christum CII.

2. *Elleboro.*] Herba cujus est admira-

bilis in purgando virtus.

3. *Anticyra.*] Anticyra insula est ad Maliacum sinum, Golfo di Ziton.

4. *Livium Drusum.*] M. Livius Drusus genere & eloquentia celebris, eximie liberalitatis, ut nihil cuiquam ad largiendum præter cælum ac cœnum reliquisse dictitaret. Tribunus plebis fuit an. U. C. ICCCXII. ante Christum XCII. Legem de civitate sociis danda promissam ferre non potuit repugnante tota civitate. Hinc vehementer anxius in publico corrui, & sive morbo comitiali, sive hausto caprino sanguine semianimis domum relatus est. Spe frustrati socii defectionem moliantur. Drusus ut causa turbaturum accusatus in senatu cum do-

oooij:

cum ^h morbum, qui ^s comitalis dicitur, pateretur, Anticyram navigasse, & in ea insula elleborum bibisse ait; atque ita morbo liberatum. Præterea scriptum legimus, Gallos in venatibus tinguere elleboro sagittas; quod ⁱ his ictæ exanimatæ feræ teneriores ad epulas fiant; sed ^k propter ellebori contaginum vulnera ex sagittis facta circumcidere latius dicuntur.

INTERPRETATIO.

h morbum caducum. i quod fera his spiculis percussa & interfecta fiant, &c. k quod ellebori vis circum pervaserit.

NOTÆ

mum inde se reciperet, a sicario summisso cultro vulneratus in atrio corruit, & paulo post in magistratu decessit. *Appianus, Livius, &c.*

5. Qui comitalis, &c.] Morbus caducus ideo comitalis est appellatus, quod si quis ipsis in comitiis hoc morbo corruisset, dissolvenda erant comitia.

CAPUT XVI.

Anates Ponticas vim habere venenis detergendis potentem; atque ibi de Mithridatis regis in id genus medicamenti sollertia.

A Nates ^a Ponticas dicitur edundis vulgo venenis victitare. Scriptum ¹⁰ Actiam a ¹ Læneo Cn. Pompeii liberto, ² Mithridatem illum Ponti regem medicinæ rei & ^b remedium id genus sollertem fuisse: solitumque earum sanguinem miscere medicamentis, quæ digerendis venenis ^c valent: cumque sanguinem ^d vel potentissimum esse in ea confectio: ipsum autem regem, assiduo talium medelarum usu, a clandestinis epularum infidiis cavisse: quin & ^e scientem quoque ultro & ostentandi gratia venenum rapidum & velox sæpenumero hausisse; atque id tamen sine noxa fuisse: quamobrem postea, cum prælio victus in ultima regni refugisset & mori decrevisset, venena violentissima festinandæ necis frustra ex-

INTERPRETATIO.

a Quæ nascuntur in Ponto regione Asia minoris. b fuisse peritum in huiusmodi remediis. c utilia sunt. d maxime valere. e de industria exhibisse venenum præsen-

tiissimum sponte, & ad artem suam exhibendam: & id tamen ipsi minime no-

NOTÆ

1. Læneo.] Pompeius Lænius Magni libertus, autore Plinio, grammaticæ artis doctissimus, medicæ artis scientiam ad Romanos transtulit. Eum enim Pompeius Magnus victi Mithridatis scripta, quæ de re medica plurima conquisiverat, e Græco iussit in Latinum sermonem convertere. Eaque victoria nunc non minus quam reip. profuit.

2. Mithridatem.] Præter ea quæ supra diximus de Mithridate id subjiciam ex Plinio, cum vitæ retinendæ cupiditate solitum ebibere venenum, ut consuetudine ipsa innoxium fieret. Neque id fraudi fuit. Regnavit annos LVI, vixit LXXXIV, victurus etiam diutius, nisi violentas sibi manus attulisset.

pertus, suo se ipse gladio transegit: hujus regis antidotus celebratissima est, quæ³ Mithridatios vocatur.

NOTA

3. *Mithridatios.*] Mithridaticum antidotum præsentissimum adversus venena | remedium ab inventore Mithridate nomen habuit.

CAPUT XVII.

Mithridatem Ponti regem duarum & viginti gentium linguis locutum; Quintumque Ennium tria corda habere sese dixisse, quod tres linguas percalluisset, Græcam, Oscam, Latinam.

Quintus Ennius tria corda habere sese dicebat, quod loqui Græce &^a Osce & Latine sciret. Mithridates autem Ponti atque Bithyniæ rex inclutus, qui a Cn. Pompeio bello superatus est, duarum & viginti gentium, quas sub ditione habuit, linguas percalluit: earumque omnium gentium viris haud umquam per interpretem collocutus est:^a sed ut quemque ab eo appellari usus fuit, proinde lingua & oratione ipsius, non minus scite quam si gentilis ejus esset, locutus est.

INTERPRETATIO.

^a Sed quando necesse erat alloqui aliquem ex illis nationibus, utebatur ejus | lingua, ejusque sermone tam eleganter quam si fuisset oriundus ex illa gente.

NOTA.

1. *Oscæ.*] Oscore gens in Italia, oram Campaniæ maritimam alias incoluit.

CAPUT XVIII.

Quod M. Varro C. Sallustium historiam scriptorem deprehensum ab Annio Milone in adulterio scribit, & loris casum pecuniaque data dimissum.

Marcus Varro in literis atque vita fide homo multa & gravis, in libro, quem inscripsit *Pius aut de pace*, C. Sallustium scriptorem feriæ illius & severæ orationis, in cujus historia^b notiones censorias fieri atque exerceri videmus, in adulterio deprehensum ab Annio Milone loris bene casum dicit, & cum dedisset pecuniam dimissum.

INTERPRETATIO.

^a M. Varro cui magna fides debet haberi propter eruditionem & probitatem. | ^b legimus tot animadversiones fieri & adhiberi a censoribus.

NOTA.

1. *Notiones.*] Fortasse legendum hoc loco notationes. Tum enim ignominia notare censores dicebantur, cum propter morum corruptelam senatorem movebant e senatu, velequit equum adhibebant.

CAPUT XIX.

Quid Epictetus philosophus dicere solitus sit hominibus nequam & impuris disciplinas philosophia studiose tractantibus; & qua duo verba observanda praeceperit omnium rerum longe salubria.

Favorinum ego audiavi dicere Epictetum philosophum dixisse, plerisque istos, qui philosophari viderentur, philosophos esse huiusmodi ^a *ὡς τὸ φαῖνον, μὴ δὲ τὸ λέγειν*: id significat, factis procul, verbis tenuis. Jam illud est vehementius ^b quod Arrianus solitum cum dictitare in libris, quos de dissertationibus ejus composuit, scriptum reliquit. Nam cum, inquit, animadverterat hominem pudore amisso, ^c inopportuna industria, corruptis moribus audacem, confidentem lingua, ceteraque omnia praeterquam animi procurantem, istiusmodi, inquit, hominem cum viderat studia quoque & disciplinas philosophiae contrectare & physica adire & meditari dialectica, ^d multa quoque id genus theoremata suspicari sciscitarique: ^e inelamabat deum atque hominum fidem, ac plerumque inter clamandum his cum verbis increpabat. ^f *Ἀνθρώποι ποδὲ βάλλεις; σέβει οἱ κακὰ δαπτὺς τὸ γαστρον, αὐτὸς δὲ εἰς τὴν οἴκῃ αὐτὰ βάλλεις, ἀπόλετο· ἐγὼ σαρῆ, ἔχει, ἢ ἔξῃ; ἡρώετο αὐτὸς, ἢ τὴν τοῦτων χεῖρ;* Nihil profecto his verbis gravius, nihil verius; quibus declarabat maximus philosophorum literas atque doctrinas philosophiae, cum in hominem falsum atque degenerem tamquam in vas spurcum atque pollutum influxissent, verti, mutari, corrumpi, &, quod ipse ^g *κυριώτερον*, urinam fieri, aut si quid est urina spurcius. Praeterea idem ille Epictetus, quod ex eodem Favorino audivimus, solitus dicere est, duo esse vitia multo omnium gravissima ac terribissima, intolerantiam & incontinentiam; cum aut injurias, quae sunt ferendae, non toleramus neque ferimus; aut a quibus rebus voluptatibusque ^h nos tenere debemus, non tenemus. Itaque, inquit, si quis haec duo verba cordi habeat, eaque sibi imperando atque observando curet: is erit ⁱ pleraque impeccabilis, vitamque vivet tranquillissimam. Verba duo haec dicebat, *ἀνέχου, καὶ ἀπύχου.*

INTERPRETATIO.

^a Sine factis, verborum tenuis philosophos. ^b quod Arrianus scripsit eum pro more saepe dixisse in libris quos, &c. c. ingeniosa nequitia d. & indagare & inquire multas dissertationes hujus generis. ^e invocabat testes deos & homines. f. homo quem in locum injicis? Vide an pur-

gatum sit vas: nam si ad inanem opinionem illa injicias, perierint. Si putrescant, urina aut acetum fient, aut si quid iis pejus est. g. & quod magis cynici dicebat. h. nos debemus abstinere, non abstinemus. i. in plurimis. k. sustine & abstine.

NOTAE.

ⁱ. *Κυριώτερον*.] Cynici philosophi fieri sic dicti a canina mordacitate qua hominum vitia exagitabant. Unde nu-

κυριώτερον idem est atque acriori mordacitate. Sed vide quae de Cynicis diximus in notis ad cap. V. lib. IX.

CAPUT XX.

Verba sumpta ex symposio Platonis a numeris coagmentisque verborum scite, modulate apteque, exercendi gratia in Latinam orationem versa.

Symposium Platonis apud philosophum Taurum legebatur. Verba illa Pausaniae inter convivas amorem ^b vice sua laudantis : ea verba ita ^c prorsum amavimus, ut meminisse etiam studuerimus. Sunt adeo, quae meminimus, verba haec : ^d Πῶτα γὰρ περὶ αὐτῶν ἔχει. αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν περὶ ἡμῶν, οὐτε καλὴ, οὐτε αἰσχρά, οἷον νῦν ἡμεῖς ποιοῦμεν ἢ πρὶν ἢ ἄδμεν ἢ διαλέμεσθαι. οὐκ ἔστι ταύτων αὐτὸ καλὸν αὐτὸ καλὸν ἔδεν, ἀλλ' ἐν τῇ περὶ αὐτῶν, ὡς αὐτὸ περὶ αὐτῶν, ποιοῦται ἀπὸ τῶν καλῶν μὲν γὰρ περὶ ἡμῶν καὶ ὁρῶν καλὸν γίνεται. μὴ ὁρῶν δ', αἰσχρὸν. οὕτω δὲ καὶ τὸ ἔργον, καὶ ὁ ἔρως, οὐ πᾶς ἐστὶ καλὸς, οὐδὲ ἀξίος ἐπικρατεῖν ζῶντος, ἀλλ' ὁ καλὸς ποιεῖται ἐξ αὐτῶν. Hæc verba ubi lecta sunt ; ^e atque ibi Taurus mihi ; ^f Heus, inquit, ru ^g rhetorisce (sic enim me in principio recens in diatribam acceptum appellabat, existimans eloquentiæ unius extendendæ gratia Athenas venisse) ^h videsne, inquit, ἐνδύμμημα crebrum & coruscum & convexum, brevibusque & rotundis numeris cum quadam ⁱ æquabili circumactione devinctum ? Habesne nobis dicere in libris rhetorum vestrorum tam apte tamque modulate compositam orationem ? Sed hos, inquit, tamen numeros censeo videas ^k ὁδὸν πᾶριον, ^l Ad ipsa enim Platonis penetralia, ipsarumque rerum pondera & dignitates pergendum est ; non ad vocularum ejus amœnitatem nec ad verborum venustates ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^{aa} ^{ab} ^{ac} ^{ad} ^{ae} ^{af} ^{ag} ^{ah} ^{ai} ^{aj} ^{ak} ^{al} ^{am} ^{an} ^{ao} ^{ap} ^{aq} ^{ar} ^{as} ^{at} ^{au} ^{av} ^{aw} ^{ax} ^{ay} ^{az} ^{ba} ^{bb} ^{bc} ^{bd} ^{be} ^{bf} ^{bg} ^{bh} ^{bi} ^{bj} ^{bk} ^{bl} ^{bm} ^{bn} ^{bo} ^{bp} ^{bq} ^{br} ^{bs} ^{bt} ^{bu} ^{bv} ^{bw} ^{bx} ^{by} ^{bz} ^{ca} ^{cb} ^{cc} ^{cd} ^{ce} ^{cf} ^{cg} ^{ch} ^{ci} ^{cj} ^{ck} ^{cl} ^{cm} ^{cn} ^{co} ^{cp} ^{cq} ^{cr} ^{cs} ^{ct} ^{cu} ^{cv} ^{cw} ^{cx} ^{cy} ^{cz} ^{da} ^{db} ^{dc} ^{dd} ^{de} ^{df} ^{dg} ^{dh} ^{di} ^{dj} ^{dk} ^{dl} ^{dm} ^{dn} ^{do} ^{dp} ^{dq} ^{dr} ^{ds} ^{dt} ^{du} ^{dv} ^{dw} ^{dx} ^{dy} ^{dz} ^{ea} ^{eb} ^{ec} ^{ed} ^{ee} ^{ef} ^{eg} ^{eh} ^{ei} ^{ej} ^{ek} ^{el} ^{em} ^{en} ^{eo} ^{ep} ^{eq} ^{er} ^{es} ^{et} ^{eu} ^{ev} ^{ew} ^{ex} ^{ey} ^{ez} ^{fa} ^{fb} ^{fc} ^{fd} ^{fe} ^{ff} ^{fg} ^{fh} ^{fi} ^{fj} ^{fk} ^{fl} ^{fm} ^{fn} ^{fo} ^{fp} ^{fq} ^{fr} ^{fs} ^{ft} ^{fu} ^{fv} ^{fw} ^{fx} ^{fy} ^{fz} ^{ga} ^{gb} ^{gc} ^{gd} ^{ge} ^{gf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{jj} ^{jk} ^{jl} ^{jm} ^{jn} ^{jo} ^{jp} ^{jq} ^{jr} ^{js} ^{jt} ^{ju} ^{jv} ^{jw} ^{jx} ^{ky} ^{kz} ^{la} ^{lb} ^{lc} ^{ld} ^{le} ^{lf} ^{lg} ^{lh} ^{li} ^{lj} ^{lk} ^{ll} ^{lm} ^{ln} ^{lo} ^{lp} ^{lq} ^{lr} ^{ls} ^{lt} ^{lu} ^{lv} ^{lw} ^{lx} ^{ly} ^{lz} ^{ma} ^{mb} ^{mc} ^{md} ^{me} ^{mf} ^{mg} ^{mh} ^{mi} ^{mj} ^{mk} ^{ml} ^{mm} ^{mn} ^{mo} ^{mp} ^{mq} ^{mr} ^{ms} ^{mt} ^{mu} ^{mv} ^{mw} ^{mx} ^{my} ^{mz} ^{na} ^{nb} ^{nc} nd ^{ne} ^{nf} ^{ng} ^{nh} ⁿⁱ ^{nj} ^{nk} ^{nl} ^{nm} ⁿⁿ ^{no} ^{np} ^{nq} ^{nr} ^{ns} ^{nt} ^{nu} ^{nv} ^{nw} ^{nx} ^{ny} ^{nz} ^{oa} ^{ob} ^{oc} ^{od} ^{oe} ^{of} ^{og} ^{oh} ^{oi} ^{oj} ^{ok} ^{ol} ^{om} ^{on} ^{oo} ^{op} ^{oq} ^{or} ^{os} ^{ot} ^{ou} ^{ov} ^{ow} ^{ox} ^{oy} ^{oz} ^{pa} ^{pb} ^{pc} ^{pd} ^{pe} ^{pf} ^{pg} ^{ph} ^{pi} ^{pj} ^{pk} ^{pl} ^{pm} ^{pn} ^{po} ^{pp} ^{pq} ^{pr} ^{ps} ^{pt} ^{pu} ^{pv} ^{pw} ^{px} ^{py} ^{pz} ^{qa} ^{qb} ^{qc} ^{qd} ^{qe} ^{qf} ^{qg} ^{qh} ^{qi} ^{qj} ^{qk} ^{ql} ^{qm} ^{qn} ^{qo} ^{qp} ^{qq} ^{qr} ^{qs} ^{qt} ^{qu} ^{qv} ^{qw} ^{qx} ^{qy} ^{qz} ^{ra} ^{rb} ^{rc} rd ^{re} ^{rf} ^{rg} ^{rh} ^{ri} ^{rj} ^{rk} ^{rl} ^{rm} ^{rn} ^{ro} ^{rp} ^{rq} ^{rr} ^{rs} ^{rt} ^{ru} ^{rv} ^{rw} ^{rx} ^{ry} ^{rz} ^{sa} ^{sb} ^{sc} ^{sd} ^{se} ^{sf} ^{sg} ^{sh} ^{si} ^{sj} ^{sk} ^{sl} ^{sm} ^{sn} ^{so} ^{sp} ^{sq} ^{sr} ^{ss} st ^{su} ^{sv} ^{sw} ^{sx} ^{sy} ^{sz} ^{ta} ^{tb} ^{tc} ^{td} ^{te} ^{tf} ^{tg} th ^{ti} ^{tj} ^{tk} ^{tl} ^{tm} ^{tn} ^{to} ^{tp} ^{tq} ^{tr} ^{ts} ^{tt} ^{tu} ^{tv} ^{tw} ^{tx} ^{ty} ^{tz} ^{ua} ^{ub} ^{uc} ^{ud} ^{ue} ^{uf} ^{ug} ^{uh} ^{ui} ^{uj} ^{uk} ^{ul} ^{um} ^{un} ^{uo} ^{up} ^{uq} ^{ur} ^{us} ^{ut} ^{uu} ^{uv} ^{uw} ^{ux} ^{uy} ^{uz} ^{va} ^{vb} ^{vc} ^{vd} ^{ve} ^{vf} ^{vg} ^{vh} ^{vi} ^{vj} ^{vk} ^{vl} ^{vm} ^{vn} ^{vo} ^{vp} ^{vq} ^{vr} ^{vs} ^{vt} ^{vu} ^{vv} ^{vw} ^{vx} ^{vy} ^{vz} ^{wa} ^{wb} ^{wc} ^{wd} ^{we} ^{wf} ^{wg} ^{wh} ^{wi} ^{wj} ^{wk} ^{wl} ^{wm} ^{wn} ^{wo} ^{wp} ^{wq} ^{wr} ^{ws} ^{wt} ^{wu} ^{wv} ^{ww} ^{wx} ^{wy} ^{wz} ^{xa} ^{xb} ^{xc} ^{xd} ^{xe} ^{xf} ^{fg} ^{fh} ^{fi} ^{fj} ^{fk} ^{fl} ^{fm} ^{fn} ^{fo} ^{fp} ^{fq} ^{fr} ^{fs} ^{ft} ^{fu} ^{fv} ^{fw} ^{fx} ^{fy} ^{fz} ^{ga} ^{gb} ^{gc} ^{gd} ^{ge} ^{gf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{jj} ^{jk} ^{jl} ^{jm} ^{jn} ^{jo} ^{jp} ^{jq} ^{jr} ^{js} ^{jt} ^{ju} ^{jv} ^{jw} ^{jx} ^{ky} ^{kz} ^{la} ^{lb} ^{lc} ^{ld} ^{le} ^{lf} ^{lg} ^{lh} ^{li} ^{lj} ^{lk} ^{ll} ^{lm} ^{ln} ^{lo} ^{lp} ^{lq} ^{lr} ^{ls} ^{lt} ^{lu} ^{lv} ^{lw} ^{lx} ^{ly} ^{lz} ^{ma} ^{mb} ^{mc} ^{md} ^{me} ^{mf} ^{mg} ^{mh} ^{mi} ^{mj} ^{mk} ^{ml} ^{mm} ^{mn} ^{mo} ^{mp} ^{mq} ^{mr} ^{ms} ^{mt} ^{mu} ^{mv} ^{mw} ^{mx} ^{my} ^{mz} ^{na} ^{nb} ^{nc} nd ^{ne} ^{nf} ^{ng} ^{nh} ⁿⁱ ^{nj} ^{nk} ^{nl} ^{nm} ⁿⁿ ^{no} ^{np} ^{nq} ^{nr} ^{ns} ^{nt} ^{nu} ^{nv} ^{nw} ^{nx} ^{ny} ^{nz} ^{oa} ^{ob} ^{oc} ^{od} ^{oe} ^{of} ^{og} ^{oh} ^{oi} ^{oj} ^{ok} ^{ol} ^{om} ^{on} ^{oo} ^{op} ^{oq} ^{or} ^{os} ^{ot} ^{ou} ^{ov} ^{ow} ^{ox} ^{oy} ^{oz} ^{pa} ^{pb} ^{pc} ^{pd} ^{pe} ^{pf} ^{pg} ^{ph} ^{pi} ^{pj} ^{pk} ^{pl} ^{pm} ^{pn} ^{po} ^{pp} ^{pq} ^{pr} ^{ps} ^{pt} ^{pu} ^{pv} ^{pw} ^{px} ^{py} ^{pz} ^{qa} ^{qb} ^{qc} ^{qd} ^{qe} ^{qf} ^{qg} ^{qh} ^{qi} ^{qj} ^{qk} ^{ql} ^{qm} ^{qn} ^{qo} ^{qp} ^{qq} ^{qr} ^{qs} ^{qt} ^{qu} ^{qv} ^{qw} ^{qx} ^{qy} ^{qz} ^{ra} ^{rb} ^{rc} rd ^{re} ^{rf} ^{rg} ^{rh} ^{ri} ^{rj} ^{rk} ^{rl} ^{rm} ^{rn} ^{ro} ^{rp} ^{rq} ^{rr} ^{rs} ^{rt} ^{ru} ^{rv} ^{rw} ^{rx} ^{ry} ^{rz} ^{sa} ^{sb} ^{sc} ^{sd} ^{se} ^{sf} ^{sg} ^{sh} ^{si} ^{sj} ^{sk} ^{sl} ^{sm} ^{sn} ^{so} ^{sp} ^{sq} ^{sr} ^{ss} st ^{su} ^{sv} ^{sw} ^{sx} ^{sy} ^{sz} ^{ta} ^{tb} ^{tc} ^{td} ^{te} ^{tf} ^{tg} th ^{ti} ^{tj} ^{tk} ^{tl} ^{tm} ^{tn} ^{to} ^{tp} ^{tq} ^{tr} ^{ts} ^{tt} ^{tu} ^{tv} ^{tw} ^{tx} ^{ty} ^{tz} ^{ua} ^{ub} ^{uc} ^{ud} ^{ue} ^{uf} ^{ug} ^{uh} ^{ui} ^{uj} ^{uk} ^{ul} ^{um} ^{un} ^{uo} ^{up} ^{uq} ^{ur} ^{us} ^{ut} ^{uu} ^{uv} ^{uw} ^{ux} ^{uy} ^{uz} ^{va} ^{vb} ^{vc} ^{vd} ^{ve} ^{vf} ^{vg} ^{vh} ^{vi} ^{vj} ^{vk} ^{vl} ^{vm} ^{vn} ^{vo} ^{vp} ^{vq} ^{vr} ^{vs} ^{vt} ^{vu} ^{vv} ^{vw} ^{vx} ^{vy} ^{vz} ^{wa} ^{wb} ^{wc} ^{wd} ^{we} ^{wf} ^{wg} ^{wh} ^{wi} ^{wj} ^{wk} ^{wl} ^{wm} ^{wn} ^{wo} ^{wp} ^{wq} ^{wr} ^{ws} ^{wt} ^{wu} ^{wv} ^{ww} ^{wx} ^{wy} ^{wz} ^{xa} ^{xb} ^{xc} ^{xd} ^{xe} ^{xf} ^{fg} ^{fh} ^{fi} ^{fj} ^{fk} ^{fl} ^{fm} ^{fn} ^{fo} ^{fp} ^{fq} ^{fr} ^{fs} ^{ft} ^{fu} ^{fv} ^{fw} ^{fx} ^{fy} ^{fz} ^{ga} ^{gb} ^{gc} ^{gd} ^{ge} ^{gf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{jj} ^{jk} ^{jl} ^{jm} ^{jn} ^{jo} ^{jp} ^{jq} ^{jr} ^{js} ^{jt} ^{ju} ^{jv} ^{jw} ^{jx} ^{ky} ^{kz} ^{la} ^{lb} ^{lc} ^{ld} ^{le} ^{lf} ^{lg} ^{lh} ^{li} ^{lj} ^{lk} ^{ll} ^{lm} ^{ln} ^{lo} ^{lp} ^{lq} ^{lr} ^{ls} ^{lt} ^{lu} ^{lv} ^{lw} ^{lx} ^{ly} ^{lz} ^{ma} ^{mb} ^{mc} ^{md} ^{me} ^{mf} ^{mg} ^{mh} ^{mi} ^{mj} ^{mk} ^{ml} ^{mm} ^{mn} ^{mo} ^{mp} ^{mq} ^{mr} ^{ms} ^{mt} ^{mu} ^{mv} ^{mw} ^{mx} ^{my} ^{mz} ^{na} ^{nb} ^{nc} nd ^{ne} ^{nf} ^{ng} ^{nh} ⁿⁱ ^{nj} ^{nk} ^{nl} ^{nm} ⁿⁿ ^{no} ^{np} ^{nq} ^{nr} ^{ns} ^{nt} ^{nu} ^{nv} ^{nw} ^{nx} ^{ny} ^{nz} ^{oa} ^{ob} ^{oc} ^{od} ^{oe} ^{of} ^{og} ^{oh} ^{oi} ^{oj} ^{ok} ^{ol} ^{om} ^{on} ^{oo} ^{op} ^{oq} ^{or} ^{os} ^{ot} ^{ou} ^{ov} ^{ow} ^{ox} ^{oy} ^{oz} ^{pa} ^{pb} ^{pc} ^{pd} ^{pe} ^{pf} ^{pg} ^{ph} ^{pi} ^{pj} ^{pk} ^{pl} ^{pm} ^{pn} ^{po} ^{pp} ^{pq} ^{pr} ^{ps} ^{pt} ^{pu} ^{pv} ^{pw} ^{px} ^{py} ^{pz} ^{qa} ^{qb} ^{qc} ^{qd} ^{qe} ^{qf} ^{qg} ^{qh} ^{qi} ^{qj} ^{qk} ^{ql} ^{qm} ^{qn} ^{qo} ^{qp} ^{qq} ^{qr} ^{qs} ^{qt} ^{qu} ^{qv} ^{qw} ^{qx} ^{qy} ^{qz} ^{ra} ^{rb} ^{rc} rd ^{re} ^{rf} ^{rg} ^{rh} ^{ri} ^{rj} ^{rk} ^{rl} ^{rm} ^{rn} ^{ro} ^{rp} ^{rq} ^{rr} ^{rs} ^{rt} ^{ru} ^{rv} ^{rw} ^{rx} ^{ry} ^{rz} ^{sa} ^{sb} ^{sc} ^{sd} ^{se} ^{sf} ^{sg} ^{sh} ^{si} ^{sj} ^{sk} ^{sl} ^{sm} ^{sn} ^{so} ^{sp} ^{sq} ^{sr} ^{ss} st ^{su} ^{sv} ^{sw} ^{sx} ^{sy} ^{sz} ^{ta} ^{tb} ^{tc} ^{td} ^{te} ^{tf} ^{tg} th ^{ti} ^{tj} ^{tk} ^{tl} ^{tm} ^{tn} ^{to} ^{tp} ^{tq} ^{tr} ^{ts} ^{tt} ^{tu} ^{tv} ^{tw} ^{tx} ^{ty} ^{tz} ^{ua} ^{ub} ^{uc} ^{ud} ^{ue} ^{uf} ^{ug} ^{uh} ^{ui} ^{uj} ^{uk} ^{ul} ^{um} ^{un} ^{uo} ^{up} ^{uq} ^{ur} ^{us} ^{ut} ^{uu} ^{uv} ^{uw} ^{ux} ^{uy} ^{uz} ^{va} ^{vb} ^{vc} ^{vd} ^{ve} ^{vf} ^{vg} ^{vh} ^{vi} ^{vj} ^{vk} ^{vl} ^{vm} ^{vn} ^{vo} ^{vp} ^{vq} ^{vr} ^{vs} ^{vt} ^{vu} ^{vv} ^{vw} ^{vx} ^{vy} ^{vz} ^{wa} ^{wb} ^{wc} ^{wd} ^{we} ^{wf} ^{wg} ^{wh} ^{wi} ^{wj} ^{wk} ^{wl} ^{wm} ^{wn} ^{wo} ^{wp} ^{wq} ^{wr} ^{ws} ^{wt} ^{wu} ^{wv} ^{ww} ^{wx} ^{wy} ^{wz} ^{xa} ^{xb} ^{xc} ^{xd} ^{xe} ^{xf} ^{fg} ^{fh} ^{fi} ^{fj} ^{fk} ^{fl} ^{fm} ^{fn} ^{fo} ^{fp} ^{fq} ^{fr} ^{fs} ^{ft} ^{fu} ^{fv} ^{fw} ^{fx} ^{fy} ^{fz} ^{ga} ^{gb} ^{gc} ^{gd} ^{ge} ^{gf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{jj} ^{jk} ^{jl} ^{jm} ^{jn} ^{jo} ^{jp} ^{jq} ^{jr} ^{js} ^{jt} ^{ju} ^{jv} ^{jw} ^{jx} ^{ky} ^{kz} ^{la} ^{lb} ^{lc} ^{ld} ^{le} ^{lf} ^{lg} ^{lh} ^{li} ^{lj} ^{lk} ^{ll} ^{lm} ^{ln} ^{lo} ^{lp} ^{lq} ^{lr} ^{ls} ^{lt} ^{lu} ^{lv} ^{lw} ^{lx} ^{ly} ^{lz} ^{ma} ^{mb} ^{mc} ^{md} ^{me} ^{mf} ^{mg} ^{mh} ^{mi} ^{mj} ^{mk} ^{ml}

& vilia ad imitandum sunt, quas res cunque audierint viderintve, petulantia; proinde nos ea, quæ in Platonis oratione demiramus, non æmulari quidem; ^o sed lineas umbrasque facere quæsimus & ausi sumus: velut ipsum hoc est, quod ex illis isdem verbis ejus effinximus. *Omne*, inquit, *omnino factum sic sese habet. Neque turpe est quantum in eo est, neque honestum: velut est quas facimus nunc ipsi res, bibere, cantare, disserere; nihil namque horum ipsum ex sese honestum est.* ^p *Quale cum fieri modo factum est; tale existit. Si recte honesteque factum est; tum honestum fit: sin parum recte; turpe fit. Sic amor non honestus omnis neque omnis laude dignus; sed qui facit nos ut honeste amemus.*

INTERPRETATIO.

o studuimus & ausi sumus exprimere rudibus & crassioribus saltem lineamentis. *p* quali ratione effecta est illa actio, talis existit vel bona vel mala.

CAPUT XXI.

Quibus temporibus post Romam conditam Græci Romanique illustres viri floruerint ante secundum bellum Karthaginiensium.

UT conspectum quemdam ^a ætatum antiquissimarum, item virorum illustrium, qui in his ætatibus nati fuissent, haberemus; ne in sermonibus forte ^b inconspicuum aliquid, super ætate atque vita clarorum hominum, temere diceremus: sicuti sophista ille ^c *Ἰσίδωρος*, qui publice nuper disserens ^a Carneadem philosophum a rege Alexandro Philippi filio pecunia donatum & Panæcium Stoicum cum superiore Africano vixisse dixit: Ut ab istiusmodi, inquam, temporum ætatumque erroribus caveamus, excerpebamus ex libris, qui chronici appellantur, quibus temporibus floruisse Græci simul atque Romani viri, qui vel ingenio vel imperio nobiles insignesque ² post conditam Romam fuissent ante ³ secundum bellum Karthaginiensium: easque nunc excerptiones nostras variis diversisque in locis factas ^d cursim digessimus. Neque enim id nobis negotium fuit, ut acri atque subtili cura excellentium in utraque gente ho-

INTERPRETATIO.

a Vetusissimorum temporum. *b* inconsideratum. *c* ignarus. *d* festinanter.

NOTÆ.

1. *Carneadem philosophum, &c.* Quisquis id dixit, turpiter lapsus est, cum Carneades nonnisi centum ac triginta circiter annis natus fuerit, quam Alexander mortuus est. Hic enim obiit anno U.C. ccccxxx. Carneades autem oratus est circiter anno 131 xxxv. cum nonagenarius obierit post annum 131 clii. ut

jam observavimus hujus lib. cap. xv.
2. *Post conditam Romam.* Roma condita est autumno anno III. Olymp. vi. ante Christi ortum 131 ccliv.
3. *Secundum bellum Karthaginiensium.* Incepit anno U. C. 131 xxxvi. ante Christum cccxviii.

minum ^e συζυγισμοῦ componeremus, ^f sed ut noctes istæ quadamtenus his quoque historiæ flosculis leviter injectis aspergerentur. Satis autem visum est in hoc commentario de temporibus paucorum hominum dicere: ex quorum ætatibus de pluribus quoque, quos non nominaremus, haud difficilis conjectura fieri posset. Incipiemus igitur a Solone claro: quoniam ⁴ de Homero & Hesiodo inter omnes fere scriptores constitit, ætatem eos egisse vel isdem fere temporibus; vel Homerum aliquanto antiquiorem: utrumque tamen ante Romam conditam vixisse Silviis Albæ regnantibus, annis post bellum Trojanum, ut Cassius in primo annalium de Homero atque Hesiodo scriptum reliquit, plus centum atque sexaginta; ante Romam autem conditam, ut Cornelius Nepos in primo Chronicorum de Homero dixit, annis circiter centum & sexaginta. ⁵ Solonem ergo accepimus unum ex illo nobili numero sapientum leges scripsisse Atheniensium, Tarquinio Prisco Romæ regnante, anno regni ejus tricesimo tertio. ⁶ Servio autem Tullo regnante ⁷ Pisistratus Athenis tyrannus fuit, Solone ante in exilium voluntarium profecto; quoniam id ei prædicenti non creditum est. Postea Pythagoras Samius in Italiam venit, ⁸ Tarquinii filio regnum obtinente; cui cognomentum Superbus fuit. Isdemque temporibus ⁹ occisus est Athenis ab Hermodio & Aristogitone Hipparchus Pisistrati filius, Hippiae tyranni frater. ¹⁰ Archilochum autem Nepos Cornelius tradit, Tullo Hostilio Romæ regnante, jam tum fuisse poetæ clarum & nobilem. Ducentesimo deinde & sexagesimo anno post Romam conditam, aut non longe amplius, victos esse ab Atheniensibus Persas memoriæ traditum est, ¹¹ pugna illa incluta Marathonia, Miltiade

INTERPRETATIO.

e concurrentia tempora, f. verum ut hi commentarii notitiam Atticarum quodammodo recerentur hac historiæ lucis passim infusa.

NOTÆ.

4. *De Homero & Hesiodo.*] Ex iis quæ ex Cassio subdit Gellius colligitur eos vixisse millesimo circiter ante Christum anno. Consule superiores libros.

5. *Solonem, &c.*] Solon de quo jam supra diximus, leges scripsit Olymp. xlv. anno iii. ut testis est apud Lærtium Socrates, cui consentiunt Clemens Alexandrinus, Eusebius in Chronico, & Cyrillus in Julianum. Hic autem annus Tarquinii Prisci xxi. est, U. C. clx. unde ab aliorum supputatione undecim ipsius annis aberrat Gellius.

6. *Servio Tullo.*] Regnum hic auspiciatus est anno iv. Olymp. l. U. C. clxxvii. ante Christum. Idclxxviii. Regnavit annos xlv.

7. *Pisistratus.*] Hic bis Tyrannidem Athenis occupavit, primum circa Olym-

piadem lv. annis ante Christum Idclx. Deinde circa initium Cyri.

8. *Tarquinii filio, &c.*] Postremus inter Romanos regnavit hic Tarquinius cognomento Superbus: incipit iv. anno Olymp. lxi. U. C. ccxxi. ante Christ. Idclxxiii. & post vigesimum quartum tyrannidis expletum annum ejectus est.

9. *Occisus est Hipparchus.*] In annum ix. Olymp. lxvi. ante Christum Idclxx. cecidit Hipparchi cædes.

10. *Archilochum.*] Archilochus ut refert Eusebius claruit Olymp. xxix. ante Christum annis Idclxiv. de quo sic Horatius:

Archilochum proprio rabies armavit iambo.

11. *Pugna Marathonia.*] Darius Hyaspis filius, cum imperii proferendi cupidus sexcentas naves ac ducenta pe-

duce : qui post eam victoriam damnatus a populo Atheniensi in vinculis publicis mortem obiit. Tum ¹² Æschylus Athenis tragœdiarum poeta celebris fuit. Romæ autem istis ferme temporibus ¹³ tribunos & ædiles tum primum per seditionem sibi plebes creavit. Ac ¹⁴ non diu post Cn. Marcius Coriolanus, exagitatus vexatusque a tribunis plebi, & ad Vulsos, qui tum hostes erant, a republica descivit; bellumque populo Romano fecit. Post deinde paucis annis ¹⁵ Xerxes rex ab Atheniensibus & pleraque Græcia, Themistocle duce, navali prælio, quod ad Salamina factum est, victus fugatusque est. Atque inde anno fere quarto, ¹⁶ Menenio Agrippa, M. Horatio Pulvillo consulibus, ¹⁷ bello Veiente, apud fluvium Cre-

INTERPRETATIO.

g. relicta patria secutus est partes Vulsorum hostium.

NOTÆ.

dictum millia bellum Atheniensibus illaturus, misisset in Atticam, suas copias in campo Marathone explicuit. Eum de victoria jam præfidentem Miltiades exigua militum manu, vix erant armatorum decem millia, ingenti clade profligavit anno III. Olymp. LXXII. qui fuit U. C. CCLXIV. ante Christum cccxc. *Herodot.*

^{12.} *Æschylus.*] Ut ait autor vitæ Sophoclis, natus est anno I. Olymp. LXVII. Itaque Marathonii conflictus tempore annum agebat circiter XXII. cumque vixerit LXV. annos, cum oportet obiisse anno II. Olymp. LXXXIII. ut recte concludit Petavius.

^{13.} *Tribunos, &c.*] Plebs ære alieno pressa cum nobilium foeneratorum crudelitate torqueretur, a patriciis in montem sacrum trans Anienem secessit. Agrippæ Menenii oratione commota, ea lege rediit, ut magistratum sibi crearet, qui patriciorum adversus plebem violentiam reprimeret. Hinc primum creati sunt Tribuni plebis an. U. C. CCLXI. *Dionysius, Livius, &c.*

^{14.} *Non diu post.*] Anno scilicet a plebis secessione secundo, quo Marcius Coriolanus Romæ damnatus absens ad Vulsos se transtulit, ac sæpe Romanos delevit. Cum urbis obsidionem cogitaret, maternis precibus commotus cœpto destitit. An. U. C. CCLXVI. *Dionys. Livius, &c.*

^{15.} *Xerxes, &c.*] Hic Persarum rex anno quinto quam Dario patri successerat, decimo post pugnam Marathoniam numerosissimum post hominum memo-

riam exercitum in Græciam transiit. Erant, teste Herodoto, in illius exercitu capitum amplius quinquagies & bis centena, octoginta tria millia. In ea expeditione perfodit montem Atho, Hellespontum contabulavit, Scamandrum in Phrygia, in Græcia Lyssum fluvium & lacum xxx stadiorum exsiccat immensus exercitus. Id autem miraculo proximum est, quod ex tot hominum millibus, ut autor est Herodotus, nullus aut specie aut magnitudine corporis cum Xerxe possit contendere. Nihilominus cum appulisset in Græciam, ejus exercitus pars in Thermopylarum faucibus duce Leonida Lacedæmonio delata est. Deinde immensa mille ducentarum navium classis solerti Themistoclis Atheniensium ducis fortitudine ad Salaminam (quæ insula in sinu Saronico non longe distat ab Athenis) omnino devicta est. An. I. Olymp. LXXV. U. C. CCLXXIV. ante Christum cccclxxx.

^{16.} *Menenio Agrippa, &c.*] T. Menenius Agrippa, & C. Horatius ut in Fastis legimus, consulatum an. U. C. CCLXXV. inierunt. Itaque quod hic legitur M. Horatio, mendum irrepsisse credendum est.

^{17.} *Bello Veiente.*] Bellum Romanos inter & Veientes exortum, privatis viribus & armis persequendum Fabii poposcerunt variis victoriis illustres: cum ad Cremeram qui fluvius est ad quintum ab urbe lapidem, castra metati essent, ab hostibus circumventi trecenti & sex ad unum perierunt an. U. C. CCLXXV. ante Christum cccclxxxix

meram, ab his sex trecenti patricii Fabii cum familiis suis, universi ab hostibus circumventi perierunt. Juxta ea tempora Empedocles ¹⁸ Agrigentinus in philosophiæ naturalis studio floruit. Romæ autem ¹⁹ per eas tempestates decenviros legibus scribundis creatos constituit; tabulasque ab his primo decem conscripserat, mox alias duas additas. ²⁰ Bellum deinde in terra Græcia maximum Peloponnesiacum, ¹ quod Thucydides memoriæ mandavit, cœptum est, circa annum fere, post conditam Romam, trecentesium vicesimum tertium. Qua tempestate ²¹ Oulus Postumius Tubertus dictator Romæ fuit: qui filium suum, quod contra suum dictum in hostem pugnaverant, securi necavit. Hostes tum populi Romani fuerant Fidenates. Itaque inter hæc tempora nobiles celebresque erant ²² Sophocles ac deinde Euripides tragici poetæ, & Hippocrates medicus, & Democritus philosophus: ^k quibus Socrates Atheniensis natu quidem posterior fuit; sed quibusdam temporibus isdem vixerunt. Jam deinde, tribunis militaribus consulari imperio rempublicam Romæ regentibus, ad annum fere conditæ urbis trecentesium quadragesimum septimum, ²³ triginta illi tyranni præpositi sunt a Lacedæmoniis Atheniensibus: & in Sicilia ²⁴ Dionysius superior tyrannidem tenuit. ²⁵ Paucisque annis post, Socrates Athenis capitis damnatus est, & in carcere veneno necatus. Ea fere tempestate Romæ M. Furius Camillus dictator fuit, & ²⁶ Veios

INTERPRETATIO.

h per ea tempora certum est Roma creatos esse decenviros ad scribendas leges. i cuius historiæ scribit Thucydides. k quos natus deinde Socrates secutus est.

NOTÆ.

^{18. Agrigentinus.}] Natus Agrigenti quæ urbs Siciliæ dicitur vulgo *Gergenti*.

^{19. Decenviros legibus, &c.}] Plebem de imperii consularis impotentia conquerentem, ut lenirent patres, visum est legatos tres in Græciam mittendos qui Atheniensium instituta Romam deferrent, quibus legibus & plebs, & patricii, & ipsi consules astringerentur. Hoc senatus consulto plebi probato, consules abdicarunt, & in decenviros potestas consularis translata. Anno U. C. cccii. ante Christum cccclii. de duodecim tabulis legum consule quæ supra jam explicuimus.

^{20. Bellum Peloponnesiacum.}] Dirissimum illud Athenienses inter & Peloponnesios bellum erupit. an. 1. Olymp. lxxxvii. U. C. cccxii. ante Christum cccxxxii.

^{21. Oulus Posthumus.}] Aulus Posthumus Tubertus Dictator creatus an. U. C. cccxii. de Æquis & Volscis cum triumphasset dictaturam abdicavit.

^{22. Sophocles ac Euripides, &c.}] Sophocles, Euripides, Hippocrates, Democritus & Socrates quo tempore floruerint superioribus libris indicavimus.

^{23. Triginta tyranni.}] Post varios belli Peloponnesiaci casus Athenienses a Lysandro victi urbem victori permiserunt. Tum rerum summa triginta viris tradita est, qui cum in cives crudelius deservirent quarto post anno a Thraſybulo ejecti sunt, an. iv. Olymp. xciv. U. C. ccccliii. ante Christum cccci.

^{24. Dionysius.}] Dionysius superior cum xxxviii. annos regnasset, obiit ex crapula an. ætatis l. sub initium Olymp. an. U. C. ccclxviii. *Diodor.*

^{25. Paucis annis post.}] Socrates capitis damnatus est i. Olymp. xcv. anno sexto post usurpatam a Dionysio tyrannidem, U. C. cccliv.

^{26. Veios cepit.}] Veientium urbs post decennalem obsidionem a Camillo dictatore expugnata est an. U. C. ccclviii. ante Christum cccxciv.

cepit. Ac post non longo tempore ²⁷ bellum Senonicum fuit. Tum Galli Romanam præter Capitolium ceperunt. Neque multo postea ²⁸ Eudoxus astrologus in terra Græciæ nobilitatus est : ²⁹ Lacedæmoniique ab Atheniensibus apud Corinthum superati, duce Phormione : & M. Manlius Romæ, ³⁰ qui Gallos in obsidione Capitolii obrepentis per ardua depulerat, ³⁰ convictus est consilium de regno occupando inisse ; damnatusque capitis saxo Tarpeio, ut M. Varro ait, præceps datus, ut Cornelius autem Nepos scriptum reliquit, ³¹ verberando necatus est. Eoque ipso anno, qui erat post recuperatam urbem septimus, Aristotelem philosophum natum esse ¹⁰ memoriæ mandatum est. Aliquot deinde annis post bellum Senonicum, ³¹ Thebani Lacedæmonios, duce Epaminonda, apud Leuctra superaverunt : ac brevi post tempore, in urbe Roma, lege Licinii Stolonis ³² consules creari etiam ex plebe cœpti, cum antea jus non esset nisi ex patriciis gentibus fieri consules. Circa annum deinde urbis conditæ quadringentesimum ³³ Philippus Amyntæ filius Alexandri pater regnum Macedoniæ adeptus est : inque eo tempore Alexander natus est : paucisque inde annis post Platō philosophus ad Dionysium Siciliæ tyrannum posterorem profectus est. Post inde aliquanto tempore Philippus ³⁴ apud Charoneam prælio magno Athenienses vicit. Tum Demosthenes orator ex eo ²⁰ prælio salutem fuga quæsiuit : cumque id ei, quod fugerat, probrose objiceretur ; versu illo notissimo elusit ;

ὦ Ἄνδρ', inquit, ὃ ἐδύων καὶ πάλιν μαχόμεσθαι.

Postea ³⁵ Philippus ex insidiis occiditur : & Alexander regnum adeptus ad

INTERPRETATIO.

1 floruit. in qui per abrupta precipitavit Gallos obrepentes ad expugnandum capitolium quod obsidebant. n. verberibus occisus est.
o vir fugiens & rursus pugnabit.

NOTÆ.

^{27.} *Bellum Senonicum.*] Galli Senones facta in Italiâ impressione, delectisque ad Aliam Romanis captam urbem incenderunt, an. postquam condita fuerat cccclxiv. ante Christum. cccxc.

^{28.} *Eudoxus.*] Eudoxus Cnidius, auctore Laertio floruit Olymp. ciii. Eum tamen refert Eusebius ad annum 11. Olymp. lxxxix.

^{29.} *Lacedæmonii ab Atheniensibus, &c.*] Ea Lacedæmoniorum clades ab Atheniensium duce Phormione illata primis belli Peloponnesiaci annis accidit. Cujus belli principia cum xl. & amplius annis expugnatam a Gallis Romam antecesserint, perperam hic referuntur ad tempora quæ Romam captam sequuntur.

^{30.} *Convictus, &c.*] M. Manlius ex rupe Tarpeia quam propugnauerat precipitatus est an. U. C. cccclxx. ante Christum.

stum cccclxxxiv. De saxo Tarpeio vide notas in cap. I. lib. XX.

^{31.} *Thebani Lacedæmonios.*] Epaminondas Thebanorum dux maximam Lacedæmonii cladem intulit ad Leuctra quæ Bœotiarum urbs est, eorum duce Cleombrotus occiso. Anno 1. Olymp. ciii. ante Christum cccclxxi. *Diodor.*

^{32.} *Consules creari ex plebe cœpti.*] L. Sextius ex plebe primus consul ex plebe primus creatus est an. U. C. cccclxxxviii. ante Christum cccclvi.

^{33.} *Philippus Amyntæ f.*] Hic regnare incepit an. 11. Olymp. cv. qui est U. C. cccxcv.

^{34.} *Apud Charoneam.*] Philippi victoria ad Charoneam urbem Bœotiarum referenda est in an. 111. Olymp. cx. ante Christum cccxxxviii.

^{35.} *Philippus occiditur.*] Philippus

subigendos Persas in Asiam atque in orientem transgressus est. Alter autem ³⁶ Alexander, ^p cui cognomentum Molosso fuit, in Italiam venit bellum populo Romano factururus. Jam enim fama virtusque felicitatis Romanæ apud exteras gentes ^q enitescere incœptabat. Sed, prius, quam bellum faceret, vita decessit. Eum Molossum, cum in Italiam transiret, dixisse accepimus, se quidem ad Romanos ire quasi in ^r *αἰσχροῖς*; ^s Macedonem ille ad Persas quasi in *γυναικῶν*. Postea Macedo ³⁷ Alexander pleraque parte orientali subacta, cum annos undecim regnavisset, obiit mortis diem. Neque ita longe post ^t ³⁸ Aristoteles philosophus & post aliquanto Demosthenes vita functi sunt: isdemque ferme tempestatibus ¹⁰ populus Romanus gravi ac diutino ³⁹ Samnitium bello conflictatus est: consulesque ⁴⁰ Tib. Veturius & Sp. Postumius in locis iniquis apud Caudium, a Samnitibus circumvallati ac sub jugum missi, turpi fœdere facto discesserunt: ob eamque causam populi jussu Samnitibus per feciales dediti recepti non sunt. Post annum deinde urbis conditæ quadringentesimum fere & septuagesimum ⁴¹ bellum cum rege Pyrrho sumtum est. Ea tempestate ⁴² Epicurus Atheniensis & ⁴³ Zeno Citienis philosophi cele-

INTERPRETATIO.

p qui cognominabatur Molossus. *q* florere incipiebat. *r* in regionem virorum. *t* Alexander Macedonem inisse in Persidem quasi in regionem mulierum.

NOTÆ.

communi Græciæ consensu ad bellum Persis inferendum dux electus, cum solenni ludorum celebritate suam ex ea re gaudium testaretur, a Pausania corporis stipatore confossus est anno quam regnum inierat xxiv. ante Christum cccxxvi.

³⁶ *Alexander Molossus.*] Hic Alexander Magni avunculus rex Epiri a Tarentinis adversus Romanos advocatus in Italiam venit an. U. C. cccxii. decimo ante quam Alexander Persarum imperium subvertisset. Viderint qua ratione verum esse possit id dictum quod a Gellio refertur, & quod ait Justinus Alexandrum Molossum in Italiam ita cupide profectum, quasi non minorem rerum materiam in Italia, quam Alexander M. in Persis habiturus esset. Cum eo tempore quo Molossus in Italiam trajecit, nondum regnaret Alexander Magnus.

³⁷ *Alexander obiit.*] Alexander Magnus obiit ex crapula ex veneno incertum, an. æt. xxxiii. regni xii. Olymp. cxiv. an. i. ante Christum cccxiv.

³⁸ *Aristoteles.*] Aristoteles & Demosthenes quo tempore, quo genere mortis sublati fuerint, docebunt superiores notæ.

³⁹ *Samnitium bello.*] Bellum illud pro deditiis susceptum per annos lxx. bellicam Romanorum fortitudinem exercuit. Inceptum anno U. C. cccxi. ac deinde cccclxxxii. finitum est post nonnullas Romanorum, plurimas Samnitium clades.

⁴⁰ *Tib. Veturius & Sp. Postumius.*] Eorum consulatus insigni Romanorum ignominia celebris fuit, qui in locis iniquis oppressi deditione facta ad Caudinas fauces cum utroque consule sub jugum missi sunt an. U. C. ccccx. ante Christum cccxxiv. Caudium porro urbs est in Apulia circa Aufidum fluvium. Hodie dicitur *Stretto de Arpaia*.

⁴¹ *Bellum cum rege Pyrrho.*] Pyrrhus Epirotarum rex a Tarentinis adversus Romanos evocatus in Italiam trajecit an. U. C. cccclxxiv. ante Christum cclxxx. bellum illud tenuit annos sex, quibus clapsis, cum res ex sententia minime flueret, Pyrrhus ad sua reversus est.

⁴² *Epicurus.*] Vide notas in libros superiore.

⁴³ *Zeno.*] Oriundus ex Citio, quæ Cypri civitas est, obiit anno . Olymp. cxxix. teste Eusebio, ante Christ. cclx.v.

- bres erant: eodemque tempore ⁴⁴ C. Fabricius Luscinus & Q. Aemilius Papus censores Romæ fuerunt; & P. Cornelium Rufinum, qui bis consul & dictator fuerat, senatu moverunt: causamque isti notæ subscripserunt, quod eum comperissent ⁴⁵ argenti facti cœnæ gratia decem pondo libras habere. Anno deinde post Romam conditam quadringentesimo ferme nonagesimo, consulibus Appio Claudio, cui cognomen Caudex fuit, Appii illius Cæci fratre, & M. Fulvio Flacco, ⁴⁶ bellum adversum Pœnos primum cœptum est. Neque diu post, ⁴⁷ Callimachus poeta Cyrenensis Alexandriæ, apud Ptolemæum regem, celebratus est. Annis deinde postea paulo pluribus quam viginti, pace cum Pœnis facta, consulibus ⁴⁸ Claudio Centone Appii Cæci filio & M. Sempronio Tuditano, primus omnium L. Livius poeta fabulas docere Romæ cœpit, post Sophoclis & Euripidis mortem annis plus fere centum & sexaginta, ⁴⁹ post Menandri annis circiter quinquaginta duobus. Claudium & Tuditanum Consules sequuntur ⁴⁹ Q. Valerius & C. Mamilius: quibus natum esse Q. Ennium poetam M. Varro, in primo de poetis libro, scripsit: eumque, cum septimum & sexagesimum annum ageret, duodecimum ænalem scripsisse; idque ipsum Ennium in eodem libro dicere. Anno deinde post Romam conditam quingentesimo undevicesimo Sp. Carvilius Ruga primus Romæ de amicorum sententia divortium cum uxore fecit, quod sterilis esset, jurassetque apud censores uxorem se liberum quærendorum causa habere. Eodemque anno Cn. Nævius poeta fabulas apud populum dedit; quem M. Varro, in libro de poetis primo, stipendia fecisse ait bello Pœnico primo; idque ipsum Nævium dicere in eo carmine, quod de eodem bello scripsit. ⁵⁰ Porcius autem Licinius serius poeticam Romæ cœpisse dicit in his versibus:

Æ Pœnico bello secundo Musa pinnato gradu

Intulit sese bellicosam in Romuli gentem feram.

Ac deinde annis fere post quindecim ⁵¹ bellum adversus Pœnos sumtum

INTERPRETATIO.

exhibere fabulæ. u post mortem Menandri. x secundo bello Carthaginensi | *musa gressu celeri advenere ad ferocem & bellicosam nationem Romanorum.*

NOTÆ.

^{44.} C. Fabricius Luscinus, &c. i] Id evenit anno U. C. ccccxxxix. ante Christum cclxxv.

^{45.} Argenti decem pondo] Argenti pondo sive libra Romana septemdecim Francicos, ac decem asses valebat. Unde argenti decem pondo ad nostros calculos revocata 175. Francicos conficiunt.

^{46.} Bellum primum adversus Pœnos.] Incepit an. U. C. ccccxc. ante Christum eclxiv. annos tenuit xxiii.

^{47.} Callimachus.] De quo supra diximus.

^{48.} Claudio Centone, &c.] Consulatum gessere an. U. C. lxxv. ante Christum ccxii.

^{49.} Q. Valerius & C. Mamilius.] Consules fuere anno consequente. Nimirum U. C. lxxv. ante Christum ccxxxix.

^{50.} Porcius Licinius.] Eum illustri apud Romanos genere oriundum fuisse censet Gyraldus. Claruit post secundum bellum Punicum.

^{51.} Bellum adversus Pœnos.] Bellum illud secundum Punicum mutuis cladibus

est: atque non nimium longe M. Cato orator in civitate & ⁵² Plautus poeta in scena floruerunt. Isdemque temporibus ⁵³ Diogenes stoicus & Carneades academicus & Critolaus peripateticus ab Atheniensibus, ad senatum populi Romani, negotii publici gratia, legati sunt. Neque magno intervallo postea ⁵⁴ Q. Ennius, & juxta Cæcilius & Terentius, ac subinde & Pacuvius, & Pacuvio jam sene Accius, ⁷ clariorque tunc in poematis eorum obtrectandis Lucilius fuit. Sed progressi longius sumus; cum finem proposuerimus annotatiunculis istis bellum Pœnorum secundum.

INTERPRETATIO.

per id tempus magis floruit Lucilius exagitandis eorum carminibus.

NOTÆ.

multo teterrimum fuit. Principium an. U. C. 1533. ante Christum 667. decimo septimo post anno finem habuit.

[⁵² *Plautus.*] In notis ad cap. VII. lib. I. mortem Plauti ad Olymp. cxlv. juxta chronicum Eusebianum retulimus. Quæquam aberrare videtur Eusebius & secum chronologos prope omnes in errorem induxisse; ut enim notat Faber, autore Cicerone in Bruto, *Plautus Publius Claudius, Lucio Porcio cons. mortuus est, Catone censore.* Eorum autem consulatus cadit in annum U. C. 1511. ante Christum 689. Olymp. vero cxlv. primus annus est ante Christum cc. sexde-

cim igitur annis mortem Plauti antevertit.

[⁵³ *Diogenes Stoicus, &c.*] Diogenem, Carneadem & Critolaum circa belli Punici tempora Romam legatos noster hic Gellius tradit, a quo non parum discrepat Tullius, qui Academ. 11. eorum legationis tempus ad P. Scipionis, & M. Marcelli consulatum refert, qui cadit in annum U. C. 1511. hic autem 151. est ab exitu belli Punici secundi, ut indicat Petavius.

[⁵⁴ *Q. Ennius, Cæcilius, &c.*] De his ac cæteris quorum hoc extremo capite meminit Gellius superius diximus quo quisque tempore floruerit.

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS

LIBER DUODEVICESIMUS.

CAPUT I.

Disputationes a philosopho stoico & contra a peripatetico, arbitro Favorino, facta: quas sumque inter eos, quantum in perficienda vita beata virtus valeret; quantumque esset in iis qua dicuntur extranea.

Amiliares Favorini erant duo quidam non incelebres in urbe Roma philosophi. Eorum fuit unus peripateticæ disciplinæ sectator, alter stoicæ. His quondam ego acriter atque contente pro suis utrimque decretis propugnantis, cum essemus una omnes¹ Ostiæ cum Favorino, interfui. Ambulabamus autem in litore cum jam advesperasceret, ² æstate anni novi. Atque ibi stoicus censebat & vitam beatam hominum virtute animi sola, & miseriam summam malitia sola posse effici, etiam si cetera bona omnia, quæ corporalia & externa appellarentur, virtuti deessent; malitiæ adessent. Ille contra peripateticus miseram quidem vitam vitiis animi & malitia sola fieri concedebat; ³ sed ad complendos omnes vitæ beatæ numeros virtutem solam nequaquam satis esse existimabat. Quoniam & corporis integritas sanitasque, & ⁴ honestus modus formæ, & pecunia familiaris, & bona existimatio, ceteraque omnia corporis & fortunæ bona necessaria viderentur perficiendæ beatæ vitæ. Reclamat hoc in loco stoicus; &

INTERPRETATIO.

¹ Sed ad omnimodam perfectionem beatæ vitæ. ² pulchritudo, & opes familia.

NOTÆ.

1. Ostia.] Ostia urbs alias Larii, nunc Campaniæ Romanæ ad ostia Tiberis. Ostia.

2. Æstate novi anni.] Primus Atticorum mensium, a quo & annus civilis Atheniensium & magistratus inibant, fuit ἀναμπεσίον; qui quidem nostro

mensi Julio responderet. Unde recte dicitur a Gellio æstate anni novi, ut ab æstate labentis anni distinguatur, quemadmodum nos Galli dicere possumus Hyemem novi anni, cum mensi Januarii frigus designamus.

tamquam

tamquam dūis ille res diversas poneret, mirabatur: quod, cum essent malitia & virtus duo contraria, vita misera & beata quoque æque contraria; non servaret in utrisque vim & naturam contrarii: & ad miseriam quidem vitæ conficiendam satis valere malitiam solam putaret; ad præstandam vero vitam beatam non satis virtutem solam esse diceret. Atque id maxime dissidere neque convenire dicebat, quod, qui profiteretur vitam nullo pacto beatam effici posse si virtus sola abesset, idem contra negaret beatam fieri vitam cum sola virtus adesset; & quem daret haberetque virtuti absenti honorem, eundem petenti atque præsentī adimeret. Tum peripateticus perquam hercle festive, Rogo te, inquit, cum bona venia respondeas, an existimes esse vini amphoram cum abest ab ea unus ¹ congius? Hoc ubi accepit stoicus; Minime, inquit, vini amphora dici potest ex qua abest congius. Hoc ubi accepit peripateticus, unus igitur, inquit, congius amphoram facere dici debet: quoniam cum deest ille unus, non fit vini amphora; & cum accessit, fit amphora. Quod si id dicere absurdum est, uno congio solo fieri amphoram; itidem absurdum est una sola virtute vitam fieri beatam dicere; quoniam cum virtus abest, beata esse vita numquam potest. Tum Favorinus adspiciens peripateticum, Est quidem, inquit, ² argutiola hæc; qua de congio vini usus es, exposita in libris: sed ut scis ³ captio magis lepida, quam probum aut simile argumentum videri debet. Congius enim, cum deest, efficit quidem ne sit iustæ mensuræ amphora; sed cum accedit & adjicitur, non ille unus facit amphoram, sed supplet. Virtus autem, ut isti dicunt, non accessio neque supplementum, sed sola ipsa vitæ beatæ instar est; & propterea vitam beatam ipsa sola una cum adest facit. Hæc atque alia quædam minuta magis & nodosa, tamquam apud arbitrum Favorinum, in suam uterque sententiam conferebant. Sed cum jam ⁴ prima fax noctis & densiores esse tenebræ cœpissent: prosecuti Favorinum in domum ad quam devertebat discessimus.

INTERPRETATIO.

cuius nulla tua offensione. d paulo subtilior. sum potius quam validum, & ex comparsensio. c est argumentum facere captio- ratione recte concludens.

NOTÆ.

¹ Amphora.] Mensura est liquidorum phoræ. Sexta autem Congii pars Sextarius dicebatur.
cujus capacitas quoquoversum pedalis erat.
² Congius.] Fuit octava pars Am- ³ Prima fax] Erat illud tempus noctis quo primum erant faces accendendæ.

CAPUT II.

Cujusmodi questionum certationibus Saturnalia ludicra Athenis agere soliti sumus; atque inibi^a inspersa quadam sophismata & enigmata oblectatoria.

^b **S**aturnalia Athenis agitabamus hilare prorsum & modeste, non, ut dicitur, remittentes animum; (nam remittere, inquit Musonius, animum quasi amittere est;) sed^c demulcentes eum paulum atque laxantes jucundis honestisque sermonum illecectionibus. Conveniebamus autem ad eandem cenam^d complusculi, qui Romani in Græciam veneramus; ^e quique easdem auditiones eisdemque doctores colebamus. Tum qui ^f cenulam ordine suo curabat, præmium solvendæ quæstionis ponebat librum veteris scriptoris vel Græcum vel Latinum, & coronam e^g laureo plexam; totidemque res quærebat quot homines istic eramus, cumque eas omnis exposuerat; rem locumque dicendi fors dabat.^h Quæstio igitur soluta corona & præmio donabatur; non soluta autem tramittebatur ad eum, qui sortito successerat: idque in orbem vice pari servabatur. Si nemo dissolvebat quæstionis ejus nodum; præmium ipsum & corona deo, cujus id festum erat, dicabatur: quærebantur autem res hujusmodi, aut sententia poetæ veteris lepide obscura non anxie, aut historiæ antiquioris requiritio, ⁱ aut decreti cujuscumque ex philosophia perperam invulgati purgatio, aut captionis sophisticæ solutio, aut inopinati rationisque verbi indagatio, ^k aut tempus item in verbo perspicuo obscurissimum. Itaque nuper quæsitæ esse memini numero septem: quorum prima fuit enarratio horum versuum, qui sunt in satyris Q. Ennii, ^l uno multifariam verbo concinniter implicati. Quorum exemplum hoc est.

^m *Nam qui lepide postulat alterumⁿ frustrari
Quem frustratur, frustra eum dicit frustra esse.*

INTERPRETATIO.

^a Interposita. ^b magna lætitia sed moderata celebrabamus festa Saturni. ^c recreantes. ^d satis magno numero. ^e qui sequebamur eosdem magistros & eandem doctrinam. ^f cenam frugalem. ^g qui explicaverat difficultatem remunerabatur libris & corona. Cum autem non poterat solvi quæstio, si proponebatur qui sequentem locum sorte habebat idque vicissim singuli observabant. ^h excusatio alicujus axiomatis philosophici temere pronuntiati. ⁱ aut tempus aliquod incognitum, in verbo cognito. ^k eleganter impediti uno vocabulo quod multiplicem habet significationem. ^l Etenim qui desiderat aliquem facere decipere, imprudenter dicit eum de-

NOTÆ.

1. Saturnalia.] Festa fuere in honorem Saturni instituta: per tres dies mense Decembri celebrabantur. Longe ante Romam conditam agebantur in Græcia.

2. Frustratur.] His in versibus frustrari idem est quod decipere, frustra esse est decipi.

Nam qui sese frustrari quem frustra sentit,

Qui frustratur, is frustra est, si non ille est frustra.

Secunda quæstio fuit, quonam modo audiri atque accipi deberet, quod Plato in civitate, quam in libris suis condidit, ³ κοινὰς τὰς γυναῖκας esse censuit; & ⁴ præmia viris fortibus summisque bellatoribus posuit ⁵ sa-
viationes puerorum & puellarum. Tertio in loco hoc quæsitum est, in quibus verbis captionum istarum fraus esset, & quo pacto distingui resol-
vique possent. ⁶ Quod non perdidisti habes: cornua non perdidisti: habes igitur cornua. Item ⁷ altera captio. ⁸ Quod ego sum, id tu non es: homo sum: homo igitur tu non es. Quæsitum id quoque ibi est, quæ esset hujus quoque
sophismatis resolutio. Cum mentior & mentiri me dico, ⁹ mentior an verum dico? Postea quæstio ista hæc fuit. ¹⁰ Quam ob causam patricii Megalen-
sibus mittere soliti sint, plebes ¹¹ Cerealibus? Secundum ea quæsitum hoc
est; verbum, *verant*, quod significat, *vera dicunt*, quisnam veterum
poetarum dixerit? Sexta quæstio fuit ¹² asphodelum cujusmodi verbum sit,
quod Hesiodus in isto versu posuerit.

Ἐνὶ τοῖς ὅσιν ἴσταν ὅσιν πλεον ἡμῶν πωτὸς,

Οἷδ' ὅσιν ἐν μαλαχῇ τῇ καὶ ἀσφιδέλῳ μέγ' ἐνέει :

INTERPRETATIO.

*capit, quem decipit. Nam qui intelligit frustra se ab alio decipi; decipitur ille qui alterum decipere conabatur, nisi in cui fallaciz instruebantur decipiatur. In com-
munes esse mulieres, nescula. O alterum argumentum captiosum. p qua de causa patricii soleant instruere convivium mu-*

*lita in ludis Megalensisibus & plebs in lu-
dis Cerealibus.*

*q Stultii neque sciunt quanto plus sit
dimidium toto,*

*neque quam sit in malva & asphodelo
magna utilitas.*

NOTA.

³ Κοινὰς τὰς γυναῖκας.] Juxta mentem Platonis lib. V. de Rep. in eo versatur illa communis mulierum, ut mulie-
sibus cum viris communia sint Reip ad-
ministratio, facultas juris dicendi, &
bellorum exercitationes. In quo quidem Plato sanioribus interpretibus præter
modum videtur delirare, maximeque
quod paulo post probare contendat sum-
mam debere permitti mulierum & libe-
rorum communitatem, ut aliqua cha-
ritas colatur.

⁴ Præmia. . . . saviationes, &c.] Id præmiorum genus inducebat Plato,
ut si qui alicujus amore tenerentur, acio-
res essent ad præclare facta suscipienda.
Iis præterea concubitus electionem per-
mittebat, ut ex fortissimis parentibus
plurimi similes filii nascerentur.

⁵ Quod non perdidisti habes.] Falsa est
omnino hæc prima propositio quam ma-
jorem Logici dicunt. Ut sit vera debet
addi, Quod prius habebas & non per-

didisti, habes Unde captiosum argumen-
tum facile solvitur.

⁶ Quod ego sum, &c.] Hic diversa,
ut loquuntur logici, terminorum est
suppositio. In prima enim propositione,
Tu non es sumitur numerice, ut vocant,
in consequente accipitur specificè cum
dicitur, ergo non es homo.

⁷ Mentior an verum dico?] In prima
propositione ut supponimus fallaci sum-
mentitus: in altera autem verum dico,
siquidem dico id quod revera est, nimi-
rum me mentitum.

⁸ Cerealibus.] Ludi sunt in honorem
Cereris instituti. Romæ celebrabantur v.
idus Aprilis.

⁹ Asphodelum.] Herba est quam ad-
usus medicos interdum adhiberi Plinius
ait. Nonnullis videtur esse lilium cynor-
rhodon. Lucianus indicat esse vilem
herbam, qua manes apud inferos victi-
tent.

& quid item Hesiodus se dicere sentiat, cum ¹⁰ dimidium plus esse toto dicit. Postrema quæstionum omnium hæc fuit; "*scripserim, venerim, legerim*, cuius temporis verba sint, præteriti an futuri, an uniusque. Hæc ubi ordine, quo dixi, præposita atque singulis sorte ductis disputata explanataque sunt: libris coronisque omnes donati sumus, nisi ob unam quæstionem, quæ fuit de verbo, *verant*. Nemo enim tum commemnerat dictum esse a Q. Ennio id verbum in decimotertio annalium in isto versu.

² *Satin vates verant atate in agunda?*

10 Corona igitur hujus quæstionis deo feriarum istarum Saturno data est.

INTERPRETATIO.

1 an vates satis vera dicunt.

NOTÆ.

10. *Dimidium plus esse toto.*] Id intelligendum est de mediocritate, in qua consistit virtus, quæque adeo potior est extremis quæ vitiosa sunt.

11. *Scripserim.*] A grammaticis vulgo censentur præteriti, cum scripsero, legero ad futurum referuntur.

CAPUT III.

Quid Æschines rhetor in oratione, qua Timarchum de impudicitia accusavit, Lacedæmonios statuisse dixerit super sententia probatissima quam improbatissimus homo dixisset.

15 ^a Æschines vel acerrimus prudentissimusque oratorum, ^a qui apud conciones Atheniensium floruerunt, in oratione illa ^b sæva criminosaque & virulenta, qua Timarchum de impudicitia graviter insigniterque accusavit, nobile & illustre consilium Lacedæmoniiis dedisse dicit virum ^c indidem civitatis ejusdem principem virtute atque atate magna præditum. Populus, inquit, Lacedæmonius de summa republica sua, 20 quidnam esset utile & honestum, deliberabat. Tum exsurgit, sententiæ dicendæ gratia, homo quispiam turpitudine pristinae viræ ^d defamatissimus, sed lingua tunc ^e atque facundia nimium quantum præstabilis. Consilium, quod dabat quodque oportere fieri suadebat, acceptum ab uni-

INTERPRETATIO.

^a Qui celebres fuerunt in rep. Atheniensium. ^b atroci, injuriosa, & infestissima. ^c ex eadem civitate, in qua princeps erat, ^d maxime infamis. ^e & eloquentia longe excellentissimus.

NOTÆ.

1. *Æschines.*] Orator Atheniensis Æmulus Demosthenis, quicum propter morum dissimilitudinem ac diversarum partium studia inimicitias exercebat. Cum enim Atheniensium populus duas in factiones esset divisus, Demosthenes

Perfarum regi, Æschines Philippo^o Macedoni favebat, uterque pecunia corruptus. Demosthenis eloquentiæ cessit tandem Æschines, & exul Rhodum secessit; Tum in insulam Samum se recipit, ibique vitam finxit. *Timarchus.*

verfis & ^f complacitum est : futurumque erat ex ejus sententia populi decretum. Ibi unus ² ex illo principum ordine , quos Lacedæmonii ætatis dignitatibusque majestate tamquam arbitros & ³ magistros disciplinæ publicæ verebantur , commoto irritatoque animo ^h exsilit : & , Quænam , inquit , Lacedæmonii ratio , aut quæ tandem spes erit , urbem hanc & hanc rempublicam salvam inexpugnabilemque esse diutius posse , si hujuscemodi anteaactæ vitæ hominibus consiliariis utemur ? Quod si proba ista hæc & honesta sententia est ; quæso vos , ⁱ non sinamus eandem dehonestari turpissimi auctoris contagio. Atque ubi hoc dixit , elegit virum fortitudine atque justitia præter alios præstantem , sed ^k inopi lingua & infacundum ; jussitque eum , ^l consensu petituque omnium , eandem illam sententiam diserti viri ^m cuicumodi posset verbis dicere : ut nulla prioris mentione habita scitum atque decretum populi ex ejus unius nomine fieret , quod ipsum denuo dixerat. Atque ita , ut suaserat prudentissimus senex , factum est. Sic bona sententia mansit : turpis auctor mutatus est.

INTERPRETATIO.

f comprobatum est. *g* autores legum publicarum venerantur. *h* surrexit. *i* non paucissimi consentientibus, idque postulantibus. *j* autorem infami. *k* non belle dicentem. *l* omnibus consentientibus, idque postulantibus. *m* utrumque posset.

NOTÆ.

1. *Ex illo principum ordine.* Ephoros miles erant : ut enim a consulibus ad intelligit qui Lacedæmoniorum magistratos tribunos , sic Lacedæmonii a regibus ad ephoros provocare poterant.

CAPUT IV.

Quod Sulpicius Apollinaris prædicantem quemdam a sese uno Sallustii historiam intelligi illi , quæstione proposita , quid verba ista apud Sallustium significarent ; perincertum stolidior an vanior.

Cum jam adolescentuli Romæ ^a prætextam & puerilem togam mutassemus ; magistratosque jam nobismetipsi ^a exploratiores quærere mus : in ² Sandaliario forte apud librarios fuimus ; cum ibi in multorum hominum cœtu Apollinaris Sulpicius , vir in memoria nostra præter alios doctus , jactatorem quempiam & venditorem Sallustianæ lectionis irrisset illi etque genere illo facetissimæ dissimulationis , qua Socrates ad sophistas utebatur. Nam cum ille se unum & unicum lectorem esse ^b enar-

INTERPRETATIO.

a Peritiores. *b* interpretem,

NOTÆ.

1. *Prætextam, &c.* De prætextâ & puerili toga jam alias.
2. *Sandaliario.* Romæ Sandaliarius vicus in quarta urbis regione ab Apolline Sandaliario dictus est , cujus effigies Sandaliis , quæ calcamenta sunt , ornata ibi videbatur.

ratoremque Sallustii diceret ; ^c neque primam tantum cutem ac speciem sententiarum sed sanguinem quoque ipsum ac medullam verborum ejus eruere atque introspicere penitus prædicaret. Tum Apollinaris amplecti veneratque se doctrinas illius dicens ; ^d Per , inquit , magister optime , exoptatus mihi nunc venis cum sanguine & medulla Sallustii verborum .

5 Hesterno enim die quærebatur ex me , quidnam verba ejus hæc in quarto historiarum libro de ³ Cn. Lentulo scripta significant ; de quo incertum fuisse ait stolidiorne esset an vanior : eaque ipsa verba , uti sunt a Sallustio scripta , dixit . At Cn. Lentulus patricia gentis , collega ejus cui cognomen Clodiano fuit , perincertum stolidior an vanior , ^e legem de pecunia , quam Sulla emptoribus bonorum remiserat , exigenda promulgavit .

10 Quæsitum ergo ex se Apollinaris , neque id se dissolvere potuisse asseverabat , quid esset vanior & quid stolidior : quoniam Sallustius sic ea separasse atque opposuisse inter se videretur , tamquam diversa ac dissimilia ,

15 nec ejusdem utraque vitii forent : ac propterea petebat , uti se doceret significationes utriusque vocis & origines . Tum ^f ille rictu oris labearumque ductu contemni a se ostendens & rem de qua quæreretur & hominem ipsum qui quæteret ; Priscorum , inquit , & remotorum ego verborum medullas & sanguinem , sicuti dixi , perspicere & elicere soleo ; non istorum

20 quæ ^g proculcata vulgo & protrita sunt . Ipso illo quippe Cn. Lentulo stolidior est & vanior , qui ignorat ejusdem stultitiæ esse vanitatem & stoliditatem . Sed ubi hoc dixit : ^h media ipsa sermonum reliquit ; & abire cœpit . Nos deinde eum tenebamus ; urgebamusque , & cumprimis Apollinaris , ut de vocabulorum istorum vel differentia , vel si ei ita videretur , similitudine plenius apertiusque differeret ; & ut ne sibi invideret discere volenti orabat . Atque ille , se jam plane illudiratus , negotium sibi esse causatur , & digreditur . Nos autem postea ex Apollinari didicimus quæ nos proprie dici , non , ut vulgus diceret , desipientes aut hebetes aut ineptos , sed ut veterum doctissimi dixissent , mendaces & infidos & levianaque pro gravibus & veris astutissime componentes : stolidos autem

30 vocari non tam stultos & excordes , quam tætos & molestos & illepidos , quos Græci ⁱ *μωρηδες & πορρηδες* dicerent . Etyma quoque harum vocum & origines scriptas esse dicebat in libris Nigidianis . Quos requisitos ego & repertos cum primarum significationum exemplis , ut commentariis hæ-

INTERPRETATIO.

^a & gloriaretur se non tantum tenui ac mediocri cognitione percipere sententias , sed profunda eruditione reconditiores sensus omnino intelligere & explicare . d maximo , inquit , desideratus , &c. . venis cum profunda illo cognitione verborum Sallustii .

^c tulit legem qua reposcebatur pecuniis quam Sulla condonaverat emptoribus bonorum . f Os & labia diducens . g obligaria & cuique nota . h sermonem abrupt . i improbos & graves .

NOTA.

3. Cn. Lentulo .] Cn. Lentulus dicitur Clodianus , ex Clodia gente in Lentulorum familiam adoptatus ; consu-

latum gessit collega L. Gellio an. U.C. 1041. ante Christum LXXII.

rum noctium inferrem; notavi; & intulisse jam me aliquo in loco commentationibus istis existimo.

CAPUT V.

Quod Q. Ennius in septimo annali quadrupes eques, ac non, quadrupes equus ut legunt multi, scriptum reliquit.

Cum Antonio Juliano rhetore, viro hercle bono & facundiae florentis, complures adolescentes familiares ejus a Puteolis æstivarum ludum & jocum in literis amœnioribus & in voluptatibus pudicis honestisque agitabamus. Atque ibi tunc Juliano nuntiatur ^b *ἀδελφόν* quemdam, non indoctum hominem, voce admodum scita & canora Ennii annales legere ad populum in theatro. Eamus, inquit, auditum nescio quem istum Ennianistam. Hoc enim se ille nomine appellari volebat. Quem cum jam ^c inter ingentes clamores legentem invenissemus (legebat autem librum ex annalibus Ennii septimum) hos eum primum versus ^d perperam pronuntiantem audivimus;

*Denique vi magna quadrupes equus atque elephant
Projiciunt sese.*

Neque postea multis versibus additis, celebrantibus eum laudantibusque omnibus, discessit. Tum Julianus egrediens e theatro; Quid vobis, inquit, de hoc ^e anagnosta & de quadrupede equo videtur? Sic enim profecto legit:

*Denique vi magna quadrupes equus atque elephant
Projiciunt sese.*

Et quid putatis, si magistrum prælectoremque habuisset ^f alicujus æris, quadrupes equus, dicturum fuisse, ac non quadrupes eques? Quod ab Ennio ita scriptum relictumque esse ^g nemo unus literarum veterum diligens dubitavit. Cumque aliquot eorum, qui aderant, quadrupes equus, apud suum quisque grammaticum legisse se dicerent; & mirarentur quidnam esset, quadrupes eques: Vellem vos, inquit, optimi juvenes, tam accurate Q. Ennium legisse, quam P. Vergilius legerat: qui hunc ejus versum secutus in Georgicis suis equitem pro equo posuit hæc in versibus;

*^h Frena Pelethronii, Lapitha gyrosque dedere
Impositi dorso, atque ⁱ equitem docuere sub armis*

INTERPRETATIO.

a In urbe Puteolis ludentes & jocantes | f alicujus pretii. g nullus versatus in antiquis literis. h Lapitha Pelethronii invenerat habenas, & dorso insidentes equorum eos in orbem circum flexere, & do-

NOTA.

1. Lapitha.] Populi Thessalix, qui Pelethronium montem incolebant a Lapitha Apollinis filia dicti, primi equorum domitores.
2. Equitem docuere, &c.] Ut Ennius & Lucilius versus probent equitem sumi

Insultare solo & gressus glomerare superbos.

In quo loco, *equitem*, si quis modo non incite ineptique argutior sit, nihil potest accipi aliud nisi, *equum*. Pleraque enim veterum ætas & hominem equo insidentem & equum qui insideretur *equitem* dixerunt. Propterea equitare etiam, quod verbum e vocabulo equitis inclinatum est, & homo equo utens & equus sub homine gradiens dicebatur. Lucilius adeo vir adprime linguæ Latine sciens, *equum equitare* dicit his versibus.

¹ *Quis hinc currere equum nos atque equitare videmus*

His equitat curritque: oculis equitare videmus:

²⁰ *Ergo oculis equitat.*

Sed enim contentus, inquit, ego his non fui: & ^k ut non turbidæ fidei nec ambiguae sed ut puræ liquentisque esset *equus*ne an *eques* Ennius scriptum reliquisset; librum summæ atque reuerendæ vetustatis, quem fere constabat Lampadionis manu emendatum, studio precioque multo huius versus inspiciendi gratia conduxì: & *eques*, non, *equus*, scriptum in eo versu inveni. Hæc tum nobis Julianus & multa alia erudire simul & as-fabiliter dixit. Sed eadem ipsa post etiam in pervolgatis commentariis scripta offendimus.

INTERPRETATIO.

enerunt equum subsilire, & ad pompam incedere. i Equus incedit & currit hinc iis rebus, quibus videmus eum incedere & currere. Atqui videmus oculis equum *incedere. Ergo incedit oculis. k ut non incertum & ambiguum sed ut clarum & manifestum esset.*

NOTÆ.

posse pro equo, id non convincit hic Virgilii versus, qui sic potest explicari. Lapithæ docuerunt virum equitem seu insidentem equo insultare solo. Ut enim ^{3.} *Quis hinc, &c.*] Refert hic Sophista cuiuspiam futile omnino argumentum.

CAPUT VI.

²⁰ *Quod Aelius Melissus, in libro cui titulum fecit, de loquendi proprietate, quem cum ederet cornum esse copiz dicebat, rem scripsit neque dicta neque auditu dignam; cum differre matronam & matremfamilias existimavit differentia longe vanissima.*

²⁵ *A*lius Melissus in nostra memoria fuit Romæ^a summi quidem loci inter grammaticos & temporis; ^b sed maiore in literis erat iactantia & ^c *operis* quam opera. Is præter alia, quæ scripsit compluria, librum composuit, ut tum videbatur cum est editus, doctrinæ inclutæ. Ei libro

INTERPRETATIO.

^a *Dignitate inter grammaticos & atate* *pondebant magna ostentationi & vane* *provehens. b sed ea quæ scribebat non ref-* *sapientia quam exhibebat.*

titulus

titulus est ingentis cuiusdam illecebræ ad legendum scriptus. Quippe est; *de loquendi proprietate*. Quis adeo existimet loqui se recte atque proprie posse, nisi illas Melissi proprietates perdidicerit? Ex eo libro hæc verba sunt. *Matrona est, quæ semel peperit; quæ sapiens, materfamilias: sicuti filius quæ semel peperit: porcetra quæ sapiens*. Utrum autem hoc de matrona ac de matrefamilias Melissus excogitaverit ipse & conjectaverit; an scriptum ab alio quo legerit, hæriolis profecto est opus. Nam de porcetra habet sane auctorem Pomponium in Atellana, quæ hoc eodem vocabulo inscripta est: sed matronam non esse appellatam, nisi quæ semel peperit, neque matremfamilias nisi quæ sæpius, nullis veterum scriptorum auctoritatibus confirmari potest: enimvero illud ^d impendio probabilius est, quod idonei vocum antiquarum enarratores tradiderunt, matronam dictam esse proprie, quæ in matrimonium cum viro convenisset, quoad in eo matrimonio maneret, etiam si liberi nondum nati forent: dictamque esse ita a matris nomine non adepto jam, sed cum spe & omne mox apiscendi: unde ipsum quoque matrimonium dicitur. Matrem autem familias appellatam esse eam solam, ^e quæ in mariti manu mancipioque, aut in ejus, in cujus maritus, manu mancipioque esset: quoniam non in matrimonium tantum sed in familiam quoque mariti & in sui heredis locum venisset.

INTERPRETATIO.

c an legerit scriptum ab aliquo alio, divinum est. *d* multo probabilius est. *e* quæ esset in potestate ac dominio mariti, vel ejus, cujus in potestate ac dominio esset maritus.

NOTA.

1. *In mariti manu.*] Apud Romanos domini, uxor viri, &c. Cum auctorem alterius in manu esse censebatur alitem donabatur libertate, manu mitti ac sui juris esse dicebatur.

CAPUT VII.

Quem in modum Favorinus tractaverit intempestivum quemdam de verborum ambiguitatibus quarentem: atque ibi quot significationes capiat concio.

Domitio homini docto celebrique in urbe Roma grammatico, cui cognomentum Insano factum est, quoniam erat natura intractabilior & morosior: ei Domitio Favorinus noster cum forte apud fanum Carmentis obviam venisset; atque ego cum Favorino essem: Quæso,

NOTA.

1. *Quem in modum, &c.*] Aliud omnino indicat hic titulus, aliud ipsum Gellii caput. Unde ut spurius & mendax ab H. Stephano rejicitur.
2. *Intempestivum.*] Intempestivus qui non facit aut dicit suo tempore.
3. *Fanum Carmentis.*] Carmenta mater Evandri, aliis nominibus Themis & Nicotrata dicta, templum habuit Romæ.

R r r.

- inquit, te magister dicas mihi, num erravi; quod, cum vellem *συμμε-
μαι* Latine dicere, conciones dixi? dubito quippe & requiro, an veterum
eorum, qui electius locuti sunt, pro verbis & oratione dixerit quis con-
cionem: tum Domitius voce atque vultu atrocior; Nulla, inquit, pro-
sus ^a bonæ salutis spes reliqua est; cum vos quoque philosophorum illu-
strissimi nihil jam aliud quam verba auctoritatesque verborum cordi ha-
beatis: mittam autem librum tibi in quo id reperias quod quaeris. Ego
enim grammaticus vitæ jam atque morum disciplinas quaero: vos philo-
sophi meta estis, ut M. Cato ait, ⁴ mortuaria glossaria. ^b Namque colli-
10 gitis lexicidia, res tætras & inanes & frivolas, tamquam mulierum voces
præficarum: atque ætinam, inquit, muti omnes homines essemus! Mi-
nus improbitas instrumenti haberet. Cumque digressi essemus; non tem-
pestive, inquit Favorinus, hunc hominem accessimus: videtur enim mihi
^c *ἐπισυναγνίσκειν*; Scitote, inquit, tamen intemperiam istam, quæ *μαλ-
αλία* dicitur, non parvis nec abjectis ingemis accidere; ^d *ἀλλὰ τὸ πᾶν τὸ τοῦ πᾶντος* & veritates plerumque fortiter dicere, sed ^e respe-
ctum non habere *μὴ τι κατὰ μὴ τι μέγαν*. Vel ipsum quale hoc existima-
tis, quod nunc de philosophis dixit? Nonne, si id Antisthenes aut Dia-
genes dixisset, dignum memoria visum esset? Misit autem paulo post Fa-
vorino librum quem promiserat. Verrii, opinor, Flacci erat: in quo
20 scripta ad hoc genus quaestionis pertinentia hæc fuerunt. *Senatum* dici &
pro loco & pro hominibus; *civitatem* & pro loco & pro oppido & pro
jure quoque omnium & pro hominum multitudine; *tribus* quoque & *de-
curias* dici & pro loco & pro jure & pro hominibus: *concionem* autem tria
25 significare, locum & verba, suggestumque unde verba fierent. Sicut M.
Tullius, in oratione quæ inscripta est contra concionem Q. Metelli; *Es-
cendi*, inquit, *in concionem: concursus est populi factus*. Sicut idem M.
Tullius in Oratore ait: *Conciones saepe exclamare vidi cum apte verba
cecidissent. Etenim expectant aures ut verbis colligetur sententia*. Item
30 significare cœrum populi assistentis, item orationem ipsam quæ ad popu-

INTERPRETATIO.

^a Doctrinatum conservandum. ^b nam
conquiritur vocabula quæ sunt res ingrata,
vana & inutiles non minus quam can-
tus mulierum præficarum. ^c ad insaniam
accidere. & sed esse fore affectionem hanc

hevoicam. ^e non habere rationem aut capi
poteat aut modi. ^f Sæpe vidi concionem au-
ditorum plausus attollere cum verba va-
nitate desinerent.

NOTÆ.

4. Mortuaria glossaria.] Hic pungit
aceriter philosophos, ut loquaces præfi-
cisque similes, quæ in mortuos inania
carmina concinebant. Mortuaria enim
sive mortuaria sunt nœnæ in mortuos.
Glossaria mortuaria per diminutionem
sunt quasi præficarum linguæ Turnebus.
5. Præficarum.] Præficæ mulieres,
quæ ad legendum mortuam conductæ,

ejus laudes carmine lugubri prosequen-
bantur. Quod cæteris darent modum
plangendi quasi in hoc ipsum præficæ,
præficæ vocabantur.

6. *ἑπισυναγνίσκειν*.] Legunt alii *ἑπισυ-
ναγνίσκειν* insanire. Hic autem *ἑπισυναγνίσκειν*
est accessu febri torqueri: *ἑπισυναγνίσκειν* enim
peculiari apud Dioscoridem & cæteros
medicos significatio est accessus febri.

Idem diceretur. Exempla in eo libro scripta non erant; sed nos postea Favosino desideranti harum omnium significationum monumenta & apud Ciceronem, sicuti supra scripsi, & apud elegantissimos veterum reperta exhibuimus. Id autem quod potissimum expetebat, *concionem* esse dictam pro verbis & oratione, docui titulo Tulliani libri, qui a M. Cicerone inscriptus est; *Contra concionem Q. Metelli*: quo nihil profecto significatur aliud, quam ipsa, quæ a Metellio dicta est, oratio.

CAPUT VIII.

Ομοιωτάδ τε ἡ ὁμοιότης atque alia id genus, quæ ornamenta orationis putantur, inepta esse & puerilia, Lucilii quoque versibus declarari.

Ομοιωτάδ τε ἡ ἰμεινέλκντε ἡ πέσει ἡ ὁμοιότης, ceteraque hujusmodi ^b scitamenta, quæ isti ἀπειθεῖς, qui se Isocratio videri volunt, in collocandis verbis immodice faciunt & rancide, quam sint insubida & inertia & puerilia facerissime hercle significat in quinto satyrarum Lucilius. Nam ubi est cum amico conquestus, quod ad se ægrotum non viseret; hæc ibidem addit festiuitur:

Quo me habeam pæcto, tamen si non queris docebo;
Quando in eo numero ¹ mansi, quo in maxima nunc est
Pars hominum, ut periisse velis, quem nolueris cum
Visere debueris: hoc, NOLUERIS, & DEBUERIS, te
Si minus delectat quod ἀπχρον Isocratium est; ἔχ
ἀνέσθι: que simul totum ac συμπεριλαμβάνει:
Non operam perdo. Si tu hic. **.

INTERPRETATIO:

a Verba similiter finientia & aequaliter definentia & comparia & similiter cadentia. b ornamenta, quæ isti imperiti qui volunt æstimari imitatores Isocratis usurpant sine modo ac dignitate. c Quamquam non me interrogas, dicam tibi quo modo valeam, siquidem non es in eo numero hominum in quo plurimi sunt. Non enim ut plerique desideras cum mori, quem nolueris invisere, cum debueris. Hæc verba nolueris & debueris si tibi non placent, quod numerus est ad imitationem Isocratis sine arte, totusque pariter ingratus ac puerilius. Non perdo operam.

NOTA.

1. Mansi] pro mansisti.

CAPUT IX.

Quid significet apud M. Catonem verbum, *insecenda*; quodque insecenda potius legendum sit, quam quod plerique existimant insequenda.

In libro vetere, in quo erat oratio M. Catonis de Ptolemæo contra Thermum, sic scriptum fuit: Sed si omnia dolo fecit; omnia avaritia

R r r ij

atque pecunia causa fecit, ejusmodi scelera nefaria, quæ neque ¹ *insecenda* fanda neque legenda audivimus: ² supplicium pro factis dare oportet. *Insecenda* quid esset quæri cœptum. Tum, ex his qui aderant, alter ^b literator fuit, alter literas sciens. Hi duo inter sese dissentiebant: & grammaticus quidem contendebat. *Insequenda* enim scribi, inquit, debet, non, *insecenda*. Quoniam *insequens* significat: dictumque est *inseque*, quasi, perge dicere & insequere. Itaque ab Ennio scriptum in his versibus:

^c *Inseque musa, manu Romanorum induperator*

Quod quisque in bello gessit cum rege Philippo.

- 10 Alter autem ille eruditior nihil mendosum, sed recte atque integre scriptum esse perseverabat; & Velio Lōngo non homini indocto fidem esse habendam: qui in commentario, quod fecisset de usu antiquæ locutionis, scripserit non *inseque* legendum apud Ennium, sed *insece* ¹; ideoque a veteribus, quas narrationes dicimus, *insecutiones*, esse appellatas: Varro
- 15 nem quoque versum hunc Plauti de Menæchmis,

Hæc nihilo mihi videntur esse sceltius quam somnia,

sic enarrasse; nihilo magis narranda esse quam si ea essent somnia. Hæc illi inter se certabant. Ego arbitror & a M. Catone *insecenda* & a Q. Ennio *insece* scriptum sine, *u*, litera. Offendi enim in ² bibliotheca Patrensi librum veræ vetustatis Livii Andronici, qui inscriptus est *ἑδναίης*, in quo erat versus primus, cum hoc verbo, sine *u*, litera.

^d *Virum mihi Casmæna insece versutum;*

factus ex illo Homeri versu:

^e *Ἀνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα πολύτροπος.*

- 25 ^f Illi igitur ætatis & fidei magnæ libro credo. Nam quod in versu Plautino est, *sceltius quam somnia*; nihil in alteram partem plus argumenti habet. Etiam si veteres autem non *inseque*, sed *insece* dixerunt, credo quia erat levius leniusque: tamen ejusdem sententiæ verbum videtur. Nam & *sequeo* & *sequor*, & item *scelta* & *sceltio* consuetudine loquendi differunt: sed qui penitus inspexerit, origo & ratio utriusque una est. Doctores quoque & interpretes vocum Græcarum & *ἄδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα*, *ἔννεπε νῦν μοι μοῦσα*; dictum putant quod Latine *inseque* dicitur. Namque ^h in altero, *n*; geminum, ⁱ in altero, *p*, esse tralatum dicunt. Sed etiam ipsum illud *ἔννεπε*, quod significat verba aut versus, non aliunde
- 30

INTERPRETATIO.

^a Debat puniri ob crimina. ^b grammaticus alter, alter eruditior. ^c *Musa* perge dicere qua singuli Romani duces fortiter fecere in bello contra regem Philippum. ^d *Musa* cane mihi virum callidum.

^e *virum mihi cane musa* callidum. ^f *sequor* illum librum vetustissimum & fidelissimum. ^g *virum mihi cane musa*, & dicite nunc mihi *musa*. ^h in vocabulo *ἔννεπε*. ⁱ in voce *ἔννεπε*.

NOTÆ.

1. *Insecenda fanda.*] Fanda videtur irreppisse e glossa in ipsam Gellii orationem, ut conjecit Canterus.

2. *Bibliotheca Patrensis.*] Videtur hæc bibliotheca constructa fuisse Patris, quæ urbs est Achaia in Græcia.

esse dictum tradunt, quam ἀπὸ τοῦ ἐνδοῦ καὶ εἰμῖν. Eadem ergo ratione antiqui nostri narrationes sermonesque *infectiones* ^k appellitaverunt.

INTERPRETATIO.

^k soliti sunt appellare.

CAPUT X.

Errate istos, qui in ^a exploranda febris pulsus venarum pertentari putant, non arteriarum.

IN^a Herodis ^b C. V. villam, quæ est in agro Attico, loco qui appellatur Cephissæ, aquis & lucis & nemoribus frequentem æstu anni medio ^c concesseram. ^d Ibi alvo mihi cita & accedente febris rapida decubueram. Eo Calvisius Taurus philosophus & alii quidam sectatores ejus, cum Athenis visendi mei gratia venissent: medicus, qui tum in his locis repertus assidebat mihi, narrare Tauro cœperat quid incommodi paterer; ¹⁰ & quibus modulis quibusque intervallis accederet febris decederetque. Tum in eo sermone, cum jam ^e me sinceriore corpufculo factum diceret; Potes, inquit, Tauro, tu quoque idipsum comprehendere *ταὴν αἵαν* ^f *αὐτὴν τὴν φλέβαν*; quod nostris verbis profecto ita dicitur; si attigeris venam illius. Hanc loquendi imperitiam, ² quod venam pro arteria dixisset, cum ¹⁵ in eo docti homines, qui cum Tauro erant, tamquam in minime utili medico offendissent, atque id murmure & vultu ostenderent: tum ibi Taurus, ut mos ejus fuit, satis leniter; Certi, inquit, sumus vir bone, non ignorare te quid vena appelletur, & quid arteria; quod venæ quidem sua-
pte vi immobiles sint, & sanguinis tantum demittendi gratia explorentur; ²⁰ arteriæ autem motu atque pulsu suo habitum & modum febrium demonstrant: sed, ut video, ³ pervolgatè magis quam *in scite* locutus es. Non enim te solum sed alios quoque itidem errantis audiavi venam pro arteria dicere. Fac igitur ut experiamur eligantiorē esse te in medendo, quam
in dicendo; & cum diis bene volentibus ^g opera tua sistas hunc nobis sa- ²⁵

INTERPRETATIO.

^a Cognoscenda febris. ^b clarissimi viri. ^c profectus fueram. ^d ibi laborans profluxu ventris & accessu febris ardentis decumbebam. ^e me meliuscule habere.

^f magis ex usu quam ex imperitia. ^g tuis remediis hunc reddas nobis saluum & incolumem.

NOTÆ.

1. Herodis.] T. Claudius Atticus Herodes consularum gessit collega T. Bellicio Torquato, anno Christi cxiij. Vide lib. I. cap. II.

2. Quod venam pro arteria dixisset.] Medicum immerito reprehendebat Taurus. Optimi quique scriptores & Græci & Latini venam pro arteria passim di-

xerant, Tullius, Celsus, & Ovidius:

Saliunt tentata pollice vena.

Ut reliquorum autoritates omittam, quas in thesauro Stephani abunde reperias. Græcos autem autores antiquiores venam pro arteria indifferenter usurpasse autor est Galenus.

num atque validum quam citissime. Hoc ego postea cum in medico re-
prehensum esse meminisssem; existimevi non medico soli sed omnibus quo-
que hominibus liberis liberaliterque institutis turpe esse, ne ea quidem
cognovisse ad notitiam corporis nostri pertinentia, quæ non altius oculi-
tiusque remota sunt; & quæ natura nobis tuendæ valetudinis causa &
in promptu esset & in propatulo voluerit: ac propterea, quantum tempo-
ris habui¹ subsicivi, medicinæ quoque libros attigi, quos arbitrabar esse
idoneos ad docendum; & ex his, cum alia pleraque² ab isto humanita-
tis usu non aliena, tum de venis quoque & arteriis didicisse videor ad
hunc ferme modum; vena est conceptaculum sanguinis, quod ἀραιότερ med-
ici vocant, mixti confusique cum spiritu naturali; in quo plus sanguinis
est, minus spiritus. Arteria est conceptaculum spiritus naturalis mixti con-
fusique cum sanguine; in quo plus spiritus est, minus sanguinis. *ἡ ψυχή*
autem est intentio motus & remissio in corde & in arteria, naturalis non
arbitraria; a medicis autem veteribus oratione Græca ita definitus est;
ἡ τοῦ σπινθὸς ἐν τῇ διαστάσει καὶ συστάσει ἀδαιρέτως ἀφαιρέσις καὶ ὑπερβολή.

INTERPRETATIO.

h vulgaria & facilia cognita. *i* superlatio & contractio involuntaria arteria
vacantis. *k* pertinentia ad illam ordi- & cordis.
nationem liberaliorem. *l* pulsus est di-

NOTA.

1. *Ἀδαιρέτως*.] Hic legendum censet (id est, nullo modo divisus,) *sepius*
Stephanus ἀποαιρέτως, id est, involun- nullus elici potest.
tarius. Et vero ex ista voce ἀδαιρέτως,

CAPUT XI.

*Verba ex carminibus Furii Antiatii inscite a Casellio Vindice reprobata,
versusque ipsi, in quibus ea verba sunt subscripti.*

Non hercle idem sentio cum Casellio Vindice grammatico, ut mea
opinio est, haud quaquam inerudito. Verum hoc tamen petulan-
ter insciteque; quod Furium veterem poetam dedecorasse linguam La-
tinam scripsit hujuscemodi vocum fictionibus, quæ mihi quidem neque
abhorre a poetica facultate visæ sunt, neque dictu profatuque ipso ta-
uræ aut insuaves esse; sicut sunt quædam alia ab illustribus poetis ficta
dure & rancide. Quæ reprehendit autem Casellius Furiana; hæc sunt;

INTERPRETATIO.

a In ea re videtur esse insolens & in- in pronunciatione. *c* putide. *d* verba a
doctus. *b* quas credo convenire licentia Furio novata.
poetica, neque esse duras aut injucundas

NOTA.

1. *Furium*.] A. Furius Antias Latinus ter c. ex cujus operibus non pauca Vir-
gilio floruit anno ante Christum circi- gilius excepsit Crinitus est auctor,

quod terram in lutum versam *lutescere* dixerit, & tenebras in noctis modum factas *noctescere*, & pristinas recipere vires *virescere*; & quod ventus mare cæruleum ^c crispicans nitescat, *purpurat* dixerit, & opulentum fieri *opulescere*. Versus autem ipsos ex poematis Furianis, in quibus hæc verba sunt, subdidi.

^f *Sanguine diluuntur tellus. Cava terra lutescit.*

Omnia noctescunt tenebris caliginis atræ.

Increscunt animi. ^g Virescunt vulnere vires.

^h *Hic fulica levis volitat super aquora classis,
Spiritus Eurorum viridis cum purpurat undas,
Quo magis in patrius possint opulescere campis.*

INTERPRETATIO.

^e commouens leniter subilientes fluctus, ^f rursus. h hic turba levis fulicarum super terra imbutur errore, terra depressa ^g pra mare volat, cum venti flatu ob se lutum. ^h vires ex vulneribus recuperantur. ⁱ oriento modica attollit fluctus.

NOTÆ.

1. *Hic fulica.*] Numero deficitur hic leuematico. Est autem fulica avis nigra versus. Habetur in editione Ascensiana, & aquatica, Gall. *Foulque*, Pouille & c. sicut fulica levis, secundo pede proco-

CAPUT XII.

*Morem istum veteribus nostris fuisse verba patiendi mutare ac
vertere in agendi modum.*

ID quoque habitum est in oratione faciendæ elegantie genus, ut, pro ¹ verbis habentibus patiendi figuram, agentia ponerent; ac deinde hæc ¹⁵ vice inter se mutua verterent. ¹ *Juuentius in comœdia:*

Pallium, inquit, fac ut ² splendeat.

Nonne ^b hoc impendio venustius gratiusque est, quam si diceret, *ne maculetur*? Plautus etiam non dissimiliter,

Quid est hoc? ^c rugat pallium. Amicus non sum commode.

Idem Plautus, *pulveret*, dicit quod non pulvere impleat sed quod ipsum pulveris plenum sit: 20

INTERPRETATIO.

^a Loco verborum passivorum substituitur ^b rugas contrahitur pallium. Non bene ^c tunc activa. ^b mulso elegantius. ^c in ^d mihi sedet.

NOTÆ.

1. *Juuentius.*] Ita reponimus, autore Rutenio, cum in antiquis editionibus perperam legatur *Torentius*. Porro Juuentius poeta comicus a Varrone citatus quo tempore potissimum floruerit, omnino incertum.

2. *Ut splendeat.*] Cum variis auctori-

tatibus hic probet Gellius pro passivis interdum eleganter activa substitui, ex ejus mente quantum fas est conicere debet hic legi *ut ne maculetur*, quod sit elegantius quam *ne maculetur*. Ceterum in hoc versu referendo mira est interpretum dissensio,

^d Exi tu Dave.

Age, sparge; mundum esse hoc vestibulum volo.

Venus ventura est nostra. Non hoc pulveret.

In Afinaria quoque contemples, dicit, pro contempleris.

³ *Mecum caput contemples, si quidem e re consultas tua.*

²⁰ Cn. Velleius in annalibus. Postquam tempestas ^f sedavit; Atherbal tan-
rum immolavit. M. Cato in Originibus: ³ Eodem ³ convene complures ex
agro accessitavere. Eo res eorum auxit. Varro in libris, quos ad Mar-
cellum de lingua Latina fecit. In priore verbo graves profodia, quae fuerant,
³⁰ manent. Reliqua mutant. Mutant, inquit elegantissime pro, mutantur.
Potest etiam id quoque ab eodem Varrone in VII. Divinarum similiter
dictum videri. Inter duas filias regum quid mutet, inter Antigonom &
Tulliam est animum advertere. Verba autem patiendi pro agentibus, in
omnibus ferme veterum scriptis, reperiuntur: ex quibus sunt pauca ista,
³⁵ quae nunc meminimus. Muneror te, pro, munero; & significor, pro,
significo; & sacrificor, pro, sacrifico; & assentior, pro, assentio; & fe-
neror, pro, fenero; & pigneror, pro, pignero. Et alia istiusmodi pleraque,
proinde ut in legendo fuerint obvia, notabuntur.

INTERPRETATIO.

^d Tu Dave egredere. Euge, sparge | considera, si quidem utile tibi consilium
aquam ad verrendum commodius | experis. ^f sedata est. g eundem in locum
Volo hoc atrium sit sine sordibus, | plurimi incola frequentes venire. Hinc
mox veniat amica nostra: non hoc sit | opes eorum aucta sunt.
pulvere. plenius. c. mecum rei summam

NOTA.

³ Convena.] Ii sunt qui ex diversis gentibus in unam urbem conveniunt.

CAPUT XIII.

^a Quali ratione Diogenes philosophus usus sit perterritus a dialectico
quodam sophismatio impudenti.

²⁰ ^b Saturnalibus Athenis alea quadam festiva & honesta lufitabamus
Shujuscemodi. Ubi conveneramus ^c complusculi ejusdem studii homi-
nes; ^d ad lavandi tempus, captiones, quae sophismata appellantur, mente

INTERPRETATIO.

^a Quae fuit questio similis quam | nestum qui talis erat. c. satis multi. d. ex-
Diogenes exquisivit a dialectico nescio | cogitabamus argumenta captiosa qua di-
quo sophista petulanti. b. per festa Saturni | cuntur sophismata, usque dum adven-
solebamur ludere ludam. lepidum & ho- | set tempus lavandi.

NOTA.

¹ Ad lavandi tempus.] Romani cum | lis nonam, astate octavam balneis ad-
usum lini vix haberent, corporis sordes | dictam fuisse ex Plinio Juniore colligit
balneis eluere solebant epulas adituri | Demsterus, & eam in rem affert non-
Porro hieme horam scilicet ab ortu so- | nulla ex Tertulliano, Martiale, & ceteris.
agitabamus;

agitabamus; easque quasi talos aut tesserulas in medium vice sua quisque jaciebamus. Captio²nis solutæ aut parum intellectæ præmium pœnave erat³ nummus sester⁴tius unus. Hoc are collecto, quasi manuario, cœnula curabatur omnibus, qui cum lusum luseramus. Erant autem captiones ad hoc fere exemplum; tametsi Latina oratione non satis scite ac pœne etiam illepidè exponuntur. *Quod nix est, hoc grando non est. Nix autem alba est, grando igitur alba non est.* Item aliud non dissimile: *quod homo est, hoc non est equus. Homo autem animal est. Equus igitur animal non est.* Dicere hoc debebat, qui ad sophisma⁵ diluendum ac refellendum ritu aleatorio vocatus erat, in qua parte quoque in verbo captio foret; quid dari concedique non oporteret. Nisi dixerat⁶; nummo singulo mul-
tabatur. Ea multa cœnam juvabat. Libet autem dicere, quam facete Diogenes sophisma id genus, quod supra dixi, a quodam dialectico & ex Platonis diatriba per contumeliâ propositum⁷ remuneratus sit. Nam cum ita rogasset dialecticus *quod ego sum, id tu non es*, & Diogenes annuisset: atque ille addidisset; *homo autem ego sum*: cum id quoque assensus esset, & contra dialecticus ita conclusisset; *homo igitur tu non es*: hoc quidem, inquit Diogenes, falsum est. Et, si verum id fieri vis, a me incipe.

INTERPRETATIO.

a solvendum. b more ludentium. g sectator Platonis. h reserferit.

NOTA.

2. Talos aut tesserulas.] De quibus consule notas in c. XX. lib. I.

3. Sester⁴tius nummus.] Erat quarta pars denarii Romani æquivalens decem denariis nostratibus. Nummus & sester⁴tius idem est: consule notas superiores.

4. Manuario.] Es manuarium dicitur pecunia par⁴ta in alea, quod in aleæ lusu manus dicantur ipse ludendi vices, ut ex Suetonio in Augusti vita colligere licet.

5. Quod nix est, &c.] Hæc argumen-

ta captiosa facile solves si concesseris: quoad primum, nivem secundum alias qualitates accidentales non differre a grandine, secundum alias differre: si responderis ad secundum, hominem ratione speciei ab equo discrepare, ratione generis cum equo convenire.

6. A me incipe.] Sic argumentationem institue, ut a me Diogene incipias hoc modo: *Quod tu es, hoc ego non sum*, atqui *tu es homo*, ergo *ego non sum homo*.

CAPUT XIV.

Quid sit numerus hemiolios, quid epitritos: & quod vocabula ista non facile nostri auri sunt vertere in linguam Latinam.

Figuræ quædam numerorum, quas Græci certis nominibus appellant, vocabula in lingua Latina non habent. Sed qui de numeris Latine scripserunt, Græca ipsa dixerunt. Fingere autem nostra, quoniam id absurde futurum erat, noluerunt: quale enim fieri nomen posset hemiolio

NOTA.

1. Quale fieri nomen posset, &c.] Hemiolio fecit Cicero, cum dixit Sesqui-

SSS

numero aut epitricto? Est autem *hemibolios*, qui numerum aliquem in sese habet, dimidiumque ejus: ut tres ad duo, quindecim ad decem, triginta ad viginti. *Epitritos* est, qui habet totum aliquem numerum & ejusdem partem tertiam: ut quatuor ad tres, duodecim ad novem, quadraginta ad triginta. Hæc autem notare meminisseque non esse abs re visum est: quoniam, vocabula ista numerorum nisi intelliguntur, rationes² quædam subtilissimæ in libris philosophorum scriptæ percipi non queunt.

NOTÆ.

plex, sesquialter, *modus aut sesquiple*
aut duplex aut par. In Oratore n. 193.
Fecit idem Tullius epitricto nomen Latinum, cum scripsit lib. de Univers.

sesquitertia intervalle.

2. *Rationes quadam subtilissima.* Hinc enim aliquando pendet proportionum in mathematicis cognitio.

CAPUT XV.

Quod M. Varro in herois versibus observaverit rem nimis anxie & curiosa observationis.

10 IN longis versibus, qui hexametri vocantur, item in^a senariis, animadvertunt¹ mettrici duos primos pedes, item extremos duo, habere posse singulos integras partes orationis; ^b 2 medios haud umquam posse: sed constare eos semper ex verbis aut diversis aut mixtis atque confusis. Marcus etiam Varro, in libris disciplinarum, scripsit observasse se in versu
15 hexametro; quod omni-modo^c 3 quintus semipes verbum finiret; & quod priores quinque senipedes æque magnam vim haberent in efficiendo versu, atque alii posteriores septem: idque ipsum ratione quadam geometrica fieri differit.

INTERPRETATIO.

a In versibus iambicis sex pedum. b tertium & quartum pedem nunquam posse habere integras partes orationis. c prima syllaba tertii pedis sit ultima dictionis.

NOTÆ.

1. *Mettrici.* Sunt qui metra seu versus faciunt.

2. *Medios haud unquam posse.* Hanc regulam inanem esse Muretus arguit, & ex ipsis Homeri, aliorumque versibus convincit

Ἰδρόχαρις δὲ πὶ πρίν Περνοφάρῃ βασιλῆα.

Hydrochares autem occidit Pternophagum regem.

In eo versu nonne pes tertius integram habet partem orationis?

3. *Quintus semipes verbum finiret.* Hanc observationem Virgilius aut ignoravit aut contempsit. Ecce tibi ipso fere in aditu *Æneidos* quot versibus quinque semipes sive prima syllaba tertii pedis dictionem non finit.

Præcipue pius Æneas nunc acris Orontis, &c.

Despicens mare velivolam terrasque jacentes, &c.

Æternis regū imperiis & fulmini urres, &c.

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM

COMMENTARIUS.

LIBER UNDEVICESIMUS.

CAPUT I.

Responsio cujusdam philosophi interrogati quam ob causam maris tempestate palluerat.

NAVIGABAMUS.¹ Cassiopeia ad Brundisium, ² mare Ionium³ violentum & vastum & ⁴ jactabundum. Nox deinde, quæ diem primum secuta est: in ea fere tota ventus a latere sæviens navem undis compleverat. Tum postea complorantibus nostris omnibus atque ^b in sentina satis agentibus dies quidem tandem illuxit: sed ^c nihil de periculo neque de sæviria amissum. Quin turbines etiam crebriores, & cælum atrum, & fumigantes globi, & figuræ quædam nubium metuendæ, quas ^d τὸν πῦρ vocabant, impendere imminereque ac depressuræ navem videbantur. In eadem fuit philosophus in disciplina stoica celebratus, quem ego Athenis cognoveram non parva virum auctoritate, satisque attente discipulos juvenes continentem. Eum tunc in tantis periculis inque illo tumultu cæli marisque requirebam oculis; scire cupiens quonam statu animi & an interritus intrepidusque esset.

INTERPRETATIO.

^a Tempestuosum. ^b & in exhaustienda sentina occupatis. ^c verum idem fuit periculum, eadem atrocitas tempestatis. ^d vortices.

NOTÆ.

1. *Cassiopeia.*] Terræ tractus est apud Theprorios in Epiro ubi est urbs (Cassiope, nunc *Ioannina*, cujus ex portu brevior est in Italiam trajetus.

2. *Mare Ionium.*] Est Græciam inter & Italiam ad fauces Adriatici maris: etiamnum dicitur, *mare Ionio*.

3. *Violentum.*] Sane Adriaticum mare quod Ionio cohæret, olim fuit naufragiis infame: adeo ut navigantium vo-

rago diceretur. Coepit esse multo tranquillius ex quo sancta Helena, ut refert Gregorius Turonensis, in mare Adriaticum demisit clavum, quo transfixus fuerat Christus.

4. *Τὸν πῦρ.*] Typho est venti turbo, qui incredibili rapiditate, sed sine igne erumpit e nubibus: magna plerumque navigantium clade fœdissimas excitat tempestates.

SS ij

- Atque ibi hominem conspicimus impavidum & ^e extrilidum, ploratus quidem nullos, sicuti ceteri omnes, nec ulla ejusmodi voces ^f clementem, sed coloris & vultus turbatione non multum a ceteris differentem. At ubi cælum enituit, & deferbuit mare, & ^g ardor ille periculi deflagravit; accedit ad stoicum Græcus quispiam dives ex Asia, magno, ut videbamus, cultu paratuque rerum familiarum, atque ipse erat multis corporis animique deliciis disfluens. Is quasi illudens; Quid hoc est, inquit, o philosophe, quod, cum in periculis essemus, timuisti tu & palluisti? Ego neque timui neque pallui. Et philosophus aliquantum cunctatus an respondere ei conveniret; Si quid ego, inquit, in tanta violentia tempestatum videor paulum ^h pavefactus; non tu istius rei ratione audienda dignus es. Sed tibi sane ⁱ Aristippus ille pro me responderit: qui, in simili tempore a simillimo tui homine interrogatus quare philosophus timeret, cum ille contra nihil metueret; non eandem esse causam sibi atque illi respondit,
- ¹⁵ Quoniam is quidem esset non magno opere sollicitus pro anima nequissimi nebulonis; ipsum autem pro Aristippi anima timere. His tunc verbis stoicus divitem illum Asiaticum a sese ^k amolitus est. Sed postea cum Brundisium adventaremus, ^l molliorque essent venti maris: percunctatus eum sum, quænam illa ratio esset pavoris sui, quam dicere ei ^m supercedisset, a quo fuerat non satis digne compellatus. Atque ille mihi placide & comiter; Quoniam, inquit, audiendi cupidus es, audi quid super isto brevi quidem sed necessario & naturali pavore majores nostri conditores sectæ stoicæ senserint. Vel potius, inquit, lege: & facilius credideris si legas, & memineris magis. Atque ibi coram ex sarcinula sua librum protulit Epicteti philosophi quintum ⁿ διαίτην; quas ab Arriano digestas congruere scriptis Zenonis & Chrysippi non dubium est. In eo libro Græca scilicet oratione ^o scriptum ad hanc sententiam legimus. Visa animi, quas ^p παρὰ φύσιν philosophi appellant, quibus mens hominis ^q prima statim specie accidentis animum rei pellitur; non voluntatis sunt neque arbitraria; sed vi quadam sua inferunt sese hominibus noscitantia. ^r Probationes

INTERPRETATIO.

c extra metum. *f* fundentem. *g* & metus periculi cessavit. *h* terrore affectus. *i* repulit. *k* & subcedissent venti. *l* noluisse. *m dissertationum quas ordinavit Arrianus, & quas constat convenire cum scriptis Zenonis & Chrysippi. *n* le-*

gimus hoc Græce scriptum tali modo. o imaginationes. *p* commovetur primo intuitu rei qua offertur animo. *q* assensus autem, quas appellant οὐκ ἐκ φύσεως, quibus concedimus res esse tales, quales nobis primo apparuerunt, sunt in nostra

NOTÆ.

e. Extrilidum.] Extrilidus vox Gelliana quid significet non omnino constat inter grammaticos, interpretantur alii exalbidum & quasi pallefcentem, alii exportecta fronte sine tricis & rugis. Nonnulli etiam extra lætionem.

f. Aristippus.] Hic genere Cyrenæus,

Socratis sectam philosophus amplexus est: omni loco, tempori ac personæ serviebat, unde Dionysio charus, & a Diogene regius canis dictus est. Floruit circa Olympiadem xc. ante Christum circiter ccccx, *Laert.*

autem, quas ⁷ συγκαταθήσεις vocant, quibus eadem visa noscuntur ac di-
judicantur, voluntariæ sunt fiuntque hominum arbitratu. Propterea cum
sonus aliquis formidabilis aut cælo aut ex ruina, aut ⁸ repentinus nescius
periculi nuntius vel quid aliud ejusmodi factum; sapientis quoque ani-
mum paulisper moveri, & contrahi, & pallefcere necessum est, non opi-
nionem alicujus mali præcepta; sed quibusdam motibus rapidis & incon-
sultis officium mentis atque rationis prævertentibus. Mox tamen ille sa-
piens ibidem ⁹ τὰς τοιαύτας φαντασίας, visa isthæc animi sui terrificæ non
approbat; hoc est, ¹⁰ οὐ συγκατατίθεται, οὐδὲ προσημειοῦται, sed abjicit re-
spuitque: nec et metuendum esse in his quicquam videtur. Atque hoc in-
ter insipientis sapientisque animum differre dicunt, quod insipiens, ¹¹ qualia
sibi esse primo animi sui pulsui visa sunt sæva & aspera, talia esse vero
putat; & eadem incepta, quæ quasi jure metuenda sint, sua quoque as-
sensione approbat, ¹² καὶ προσημειοῦται. Hoc enim verbo Stoici, cum super
ista re disserunt, utuntur. Sapiens autem, cum breviter & strictim co-
lore atque vultu motus est, οὐ συγκατατίθεται; sed statum vigoremque sen-
tentiz suæ retinet, quam de hujuscemodi visis semper habuit ut de mi-
nime metuendis, sed fronte falsa & formidine inani territantibus. Hæc
Epictetum philosophum ex decretis Stoicorum sensisse atque dixisse in eo
quo dixi libro legimus: annotandaque esse idcirco existimavimus, ut re-
bus forte id genus, quibus dixi, obortis; pavescere sensim & quasi al-
bescere, non insipientis esse hominis neque ignavi putemus; & in eo ta-
men brevi motu naturali magis infirmitati cedamus, quam, quod esse ea
qualia visa sunt, censeamus.

INTERPRETATIO.

potestate & dependent a nobis, & cum ali-
quis repente nuntiat periculum de quo
non est omnino certus. [hac qua ipsi vi-
dentur, & non approbat, non iis assentitur.
ut res quæ primo mentis intuitu videban-
tur atroces & horrenda, vere tales esse
pudet, & res primo objectas quasi vere
terribiles opinione sua judicat, & iis as-
sentitur.

NOTA.

7. Συγκαταθήσεις.] Ex opinione Sto-
icorum cum animo objicitur aliquod vi-
sum, φαντασίαν vocant: illud quidem
præter hominis voluntatem vim quan-
dam infert, & turbat motibus rationis
officium prævertentibus. Sapienti tamen
integrum est illud respuere. At si quis
assentiat, imbecillior, tum sit συγκατα-
θέτης dum suum commodat assensum, ac
deinde προσημειοῦται, & id sibi persua-
det esse verum cujus primo intuitu per-
cussus est. Porro συγκαταθήσεις non de
quolibet assensu Stoici usurpabant, sed
de eo tantum qui vel rebus falsis, vel
non omnino certis, vel non recte perce-
ptis tribueretur.

CAPUT II.

Ex quinque corporis sensibus duos esse cum belluis maxime communes.

25

Q Uinque sunt hominum sensus, quos Græci αἰσθήσεις appellant, per
quos voluptas animo aut corpori quæriti videtur; gustus, tactus,
Sff iij

- odoratus, visus, auditus. Ex his omnibus quæ immodice voluptas capi-
tur, ea turpis atque improba existimatur. Sed enim quæ nimia ex gustu
atque tactu est, ea voluptas, sicuti sapientes viri censuerunt, omnium
rerum foedissima est; eosque maxime, qui duabus istis^a belluinis volu-
ptatibus sese dediderunt, gravissimi vitii vocabulis Græci appellant,^b vel
ἀκολάστους, vel ἀκρατεῖς. Nos eos vel incontinentes dicimus vel intemperan-
tes. Ακολάστους enim, si interpretari coactius velis,^c nimis id verbum ip-
solens erit. Istæ autem voluptates duæ, gustus atque tactus; id est, libi-
dines in cibos atque in venerem prodigæ, solæ sunt hominibus communes
cum bestiis: & idcirco in pecudum ferorumque animalium numero habe-
tur,^c quisquis est is ferinis voluptatibus prævinctus. Ceteræ ex tribus
aliis sensibus proficiscentes hominum esse tantum propriæ videntur. Verba
super hac re Aristotelis philosophi adscripsi; ut vel auctoritas clari atque
incluti viri tam infamibus nos voluptatibus deterreret.^d διὰ τὸ οἱ καὶ πρὸς
ἀφ᾽ ἧς ἢ γένεως ἢ δυνάμει γνησίου ἀπὸ παλαιότητος, ἀκρατεῖς λέγονται. οἱ γὰρ
καὶ τὰ ἀφροδίσια, ἀκολάστοι· οἱ τε καὶ τὰς πρὸς τῆς ἀπολαύσεως. καὶ ὅτι καὶ
πρὸς τοῖς, ἀπὸ ἐνίων μὲν ἐν τῇ γλώττῃ τὸ ἡδύ· ἀπὸ ἐνίων δὲ, ἐν τῷ λαρυγγί.
διὸ καὶ φιλόξενος γαστρονόμεον λέγουσα ὡς καὶ ἔχει. οἱ δὲ καὶ πρὸς ἐφ᾽ ἑνὶ καὶ πρὸς ἀκροῖς,
οὐκέτι. ἢ διὰ τὸ καὶ τῶν τούτων γνησίων ἡδονῶν, καὶ τῶν ἄλλων καὶ τῶν ἄλλων
ζώοις; ἀπὸ οὐδὲ οὐδὲ κοινῶν, ἀπὸ μάλιστα οἱσι· διὸ καὶ μέγιστα ἢ μέγα ἐπιπείθεται,
ὥστε τὸν ὑπὸ τούτων ἡπαιόμενον φέρμεν, καὶ ἀκρατὴ καὶ ἀκολάστον λέγουμεν, διὰ τὸ
ὑπὸ καὶ γαστρονομίᾳ ἡδονῶν ἡπαιεῖται. οὐδὲν δὲ καὶ αἰδιόσιον πίνει, τὰ ἄλλα ζῶα καὶ
δύο μόνον καὶ γαστρονομίᾳ ἡδονῶν καὶ πίνει, καὶ τὰ ἄλλα ἢ ὅλας οὐχ ἡδονῶν, ἢ καὶ αὐτὸς
ἐνὸς τοῦτο πίνει. &c. Quis igitur habens aliquid humani pudoris, volupta-
tibus istis duabus coeundi atque comedendi, quæ sunt homini cum sue atque
asino communes, gaudeat? Socrates quidem dicebat multos homines pro-
pterea velle vivere ut ederent & biberent; se bibere atque esse ut vive-
ret. Hippocrates autem, divina vir scientia, de coitu Venereo ita ex-
stimabat, partem esse quamdam morbi terribissimi, quem nostrum comitia-
lem dixerunt. Namque ipsius verba hæc traduntur,^e καὶ συνίσταται ὅτι μικρὸν
ἐπιπείθεται.

INTERPRETATIO.

a Pertinentibus ad brutas animantes
b aut lascivos, aut intemperantes. c qui-
cunque additus est his voluptatibus bel-
luinis. d eum qui in voluptate exiit aut
gustui percepta excefferint, impotentes di-
cuntur; ut qui in rebus veneris, lascivi,
& qui deliciosis epulis inhiant. E gulo-
sis alii quidem in lingua delectationem
capiunt, alii vero in faucibus. Quapropter
& Philoxenus gruit gustui optabat habere.
Qui autem in visu & auditu modum
non tenent non ita vocantur. An quod

ex illis sensibus capta voluptates com-
munes sunt nobis & aliis animantibus.
Quippe cum sint communes belluis, tur-
pissima sunt. Unde & maxime aut sola
vincenda sunt. Itaque hominem ab
iis victum reprehendimus, propterea quod
pessimis voluptatibus vincatur. Cum au-
tem sensus quinque sint, cetera anima
duobus solis prius dictis delectatur;
aliis autem vel omnino non delectatur
vel ex accidente hoc patiuntur, &c. e coi-
tum esse parvam epilepsiam.

NOTA.

1. Nimis id verbum insolens.] Expres-
sum enim e Græco Latine dicitur inca-

stigatus aut incastigabilis, a verbo καλῶς
castigo, & ἀπριεῖν.

CAPUT III.

Quod turpius est frigide laudari, quam acerbius vituperari.

Turpius esse dicebat Favorinus philosophus exigue atque frigide laudari, quam ^a insectanter & graviter vituperari. Quoniam, inquit, qui maledicit & vituperat, quanto id acerbius facit, tum maxime ille pro iniquo & inimico ducitur, & plerumque propterea ^b fidem non capit. ⁵ Sed qui ^c infecunde atque jejune laudat; destitui a causa videtur: & amicus quidem creditur ei quem laudare vult, sed nihil posse reperire quod jure laudet.

INTERPRETATIO.

^a Vehementer. ^b non creditur. ^c sterilitate & frigide laudat, videtur careere argumento laudabili.

CAPUT IV.

Quamobrem venter repentinum timorem effluit; quare etiam ignis urinam laceffat.

10

Aristotelis libri sunt, qui problemata physica inscribuntur, lepidissimi & ^a elegantiarum omne genus referti. In his quærit, quam ob causam eveniat, ^b ut quibus invasit repentinus rei magnæ timor, plerumque alvo statim cita fiant. Item quærit, cur accidat, ut eum, qui ^c propter ignem diutius stetit, ^d libido urinæ laceffat. Ac ^e de alvo quidem inter timendum prona atque præcipiti causam esse dicit, quod timor ¹⁵ omnis sit ^f algificus, quem ille appellat *αλγοποιον πικλόν*; qui vi frigoris sanguinem & calidoremque omnem de summa corporis cute ^h cogat penitus & depellat: faciatque simul uri, ⁱ qui timent, sanguine ex ore decedente pallefcant. Is autem, inquit, sanguis & calor in ultima coactus movet ²⁰ plerumque alvum & incitat. De urina crebra ex igni proximo facta, verba hæc posuit, ^j *ὁ δὲ πῦρ διαχέει τὸ πικρὸν, ὡς ποτὶ ὁ ἥλιος τὴν χιόνα.*

INTERPRETATIO.

^a Pleni omni genere questionum elegantiorum. ^b ut qui repente magnum aliquid metuunt, solent laborare profluvio ventris. ^c prope. ^d cupiat mingere. ^e de alvo soluta & commota per timorem. ^f frigoris. ^g calorem. ^h contrahat. ⁱ ignis autem resolvit concretum, sicut sol nivem.

NOTÆ.

1. Qui timent sanguine ex ore decedente pallefcant.] Cum in metu cor deficiat, natura ut nobilissimæ parti laboranti succurrat, colligit sanguinem, quo for-
veatur cor: sanguinis copia destitutis corporis partibus extimis, succedit pal-
lor & frigus.

CAPUT V.

*Ex Aristotelis libris sumtum, quod nivis aqua potui pessima sit,
& quod ex nive crystallus^a concreatur.*

IN¹ Tiburte rus concesseramus hominis amici divitis, æstate anni flagrantissima, ego & quidam alii æquales & familiares mei, eloquentiæ aut philosophiæ sectatores. Erat nobiscum vir bonus ex peripatetica disciplina, bene doctus, & Aristotelis unice studiosissimus. Is nos² aquam multam ex diluta nive bibentis^b coercerebatur severiusque increpabat. Adhibebat nobis auctoritates nobilium medicorum & cum primis Aristotelis philosophi rei omnis humanæ peritissimi: qui aquam nivalem frugibus sane & arboribus secundam diceret, sed³ hominibus^c potu nimio insalubrem esse; ^d & tabemque & morbos sensim atque in diem longam visceribus inseminare. Hæc quidem ille ad nos prudenter & benivole & assidue dictabat. Sed cum bibendæ nivis pausa fieret nulla: promittit bibliotheca Tiburti, quæ tunc in Herculis templo satis commode instructa libris erat, Aristotelis librum; eumque ad nos adfert. Et, hujus salutem, inquit, viri sapientissimi verbis credite; ac desinite valetudinem vestram^e profligare. In eo libro scriptum fuit deterrimam esse potu aquam

INTERPRETATIO.

^a Concreseat. ^b impendebat. ^c si nimum bibatur. ^d producere in visceribus | malam affectionem paulatim & morbidius in diuturnos. ^e corrumpere.

NOTÆ.

1. Tiburte.] Villa erat ad Tibur urbem Latii quo se Romani nobiles ad æstivandos æstus urbis immodicos recipere solebant. Nunc Tivoli.

2. Aquam ex diluta nive.] Aquam veteres vel ex nive solutam vel nive circumjecta refrigeratam bibebant, ut indicat Martialis l. XIV. epigr. CXVII.

Non potare nivem, sed aquam potare rigentem

De nive, commenta est ingeniosa suis.

Et lib. V. epigr. LXV.

Sextantes, Calliste, duos infunde Falerni:

Tu super astivas, Alcime, fundo nives.

Præterea id ex Senecæ epist. LXXVIII colligitur: O infelicem agrum! inquit, quare? quia non vino nivem diluit, quia non rigorem portionis suæ quam ca-

paci scypho miscuit, renovat fracta insuper glacie. Et is quidem mos æstare invaluit; nam hyeme crediderim Romanos aqua calida temperasse vinum. Quod innuit idem Martialis lib. I. ep. XII.

Iam defecisset portantes calda ministros, Si non potares Sextiliane merum. Unde Tiberius Claudius Nero qui vino nimium indulgebat, per jocum dicebatur Biberius Caldius Mero.

3. Hominibus insalubrem.] Aquam tamen nivatam decoctam, & refrigeratam Plinius ait lib. XXXI. cap. III. esse innoxiam, sed de ea non loquitur Aristoteles.

4. Tabem.] Tabes plura significat. Hic videtur eadem esse quod κατὰ τὸν corpus habitus alimenta omnia corrumpens.

& nive;

e nive; itemque solidius latiusque concretam esse eam, quam ⁵ κρύσταλλον Græci appellant: causaque ibi adscripta est huiusmodi. Quoniam, cum aqua frigore aeris duratur & coit, necesse est fieri ^f vaporationem, & quamdam quasi auram tenuissimam & exprimi ex ea & emanare. Id autem, inquit, in ea levissimum est, quod evaporatur. Manet autem, quod est ^g gravius & sordidius & insalubrius: ^h atque id pulsu aeris verberatum in modum coloremque spumæ candidæ oritur. Sed ⁱ aliquantum, quod est salubrius, diffilari atque evaporari ex nive, indicium illud est, quod minor sit illa, quæ ante fuerat, quam concreveret. Verba ipsa Aristotelis ex eo libro pauca sumi & adscripsi: ^k Διὰ τὴν ἀπὸ χύνης καὶ κρύσταλλον ὕδατος φωνὴν ἔστιν ὅτι πρὸς τὸν ὕδατος πυρρομένον τὸ λεπτότατον διαπνέται, καὶ κορυφώτατον ἐξέρχεται. σημειὸν δὲ, ὅτι ἐλαττωρ γίνεται ἢ σφίγγεται ὅταν ταχὺ πᾶν ἐπιπληλυθότος οὕτω τὸ ὑπερπλέον ἀναλκῇ τὸ καταλείπον ἄρουν χεῖρον τῷ. Hoc ubi legimus; placuit honorem doctissimo viro haberi Aristoteli: atque ita ^l postea ego bellum & odium nivi indixi; alii inducias cum ea variè faciebant.

INTERPRETATIO.

exhalationem. g. extrahi ex ea & egredi. h. agitantem ab aere impellente accipit si-
gnum & colorem spuma candida i. ve-
rum id quod est salubrius extenuari & ex-
pirari, potest quodammodo significari ex eo
quod aqua fiat minor quam fuerat prius-
quam coalesceret. k. cur ex nive & glacie
aqua noxia sunt? Nimirum quod omni
aqua concreta glacie, partes tenuissima ex-

pirantur, & levissima evaporantur. Si-
gnum vero huius rei illud est quod mi-
nor sit quam prius quando liquefacta
fuerit aqua concreta. Deficiente igitur
re saluberrima, necesse est residuum pe-
jus esse. l. ego deinde nunquam bibi aquas
e nivibus expressas, alii postea pro sua
cupiditate modo bibebant, modo abstine-
bant.

NOTA.

5. Κρύσταλλον.] κρύσταλλος glacies. Unde
gemma candida & pellucida quæ gelu
vehementiore concrevit, dicitur cry-
stallus.

CAPUT VI.

Quod pudor ^a sanguinem ad extra diffundit, timor vero contrahit.

IN problematis Aristotelis philosophi ita scriptum est: ^b Διὰ τὴν οἱ μὲν αἰ-
χνομόμοι ἐνδεῖδωσι, οἱ δὲ φοβέμενοι, ἀχινοῖσιν, παρὰ πηλοῖαν τῆς πατρὸς ὄν-
την; ^c ὅτι τῷ μὲν αἰχνομόμῳ διαχέεται τὸ αἷμα ἐκ τῆς καρδίας εἰς ἅπαντα τὰ

INTERPRETATIO.

a. Emittere sanguinem ad partes exterio-
res, timor autem cogit ad interiores. b. cur
qui pudore afficiuntur, erubescunt: qui

vero timent, pallent; cum proximi sint bi
affectus? Nimirum quod pudore affectis
diffunditur sanguis ex corde ad omnes

NOTA.

1. Οὗ τῶν μὲν αἰχνομόμων, &c.] Ru-
boris in iis qui pudore suffunduntur pro-
ximam quidem causam affert Aristote-
les. Verum præterea inquiritur, cur san-

guis ex corde ad extimas partes pudore
affectis diffundatur. Disarius apud Ma-
crobium Sat. lib. VII. cap. XI. hanc
rationem affert. Natura cum quidei oc-

T t t

μὲν τῷ σώματος, ὥστε ἐπιπολεῖν τοῖς ὁρῶντες ἐν τῷ καρδίᾳ; ὥστε ἐκλείπειν ἐκ αὐτῶν ἄλλων μερῶν. Hoc ego Athenis cum Tauro nostro legissem; percunctatusque essem quid de ratione ista reddita sentiret; Dixit quidem, inquit, probe & vere quid accideret diffuso sanguine aut contracto; sed cur ita fieret non dixit. Adhuc enim quæri potest, quam ob causam pudor sanguinem diffundat, timor contrahat; cum sit pudor species timoris; atque ita definiatur, timor justæ reprehensionis. Ita enim philosophi definiunt. *c* αἰχμὴ ἐστὶν φόβος διὰ τὸ φόβον.

INTERPRETATIO.

partes corporis, ita ut sit in summa cute: cor, ita ut destituat alias partes. c pudor timentibus autem sanguis concurrit ad est metus iusta reprehensionis.

NOTA.

currit honesto pudore dignum, imum penetrando penetrat sanguinem: quo commoto atque diffuso cutis tingitur, & inde nascitur rubor. Dicunt etiam physici quod natura pudore tacti ita sanguinem ante se pro velamento tendat, ut videmus quæque erubescens manum sibi aut faciem frequenter opponere. Nec dubitare de his poteris, cum nihil aliud sit rubor, nisi color sanguinis.

CAPUT VII.

Quid sit obesum; nonnullaque alia prisca vocabula.

10 **I**N agro Vaticano Julius Paulus, poeta, vir bonus & rerum literarumque veterum impenso doctus, hærediolum tenue possidebat. Eo sæpe nos ad sese vocabat; & olusculis pomisque ^b satis comiter copioseque invitabat. Atque ita ^c molli quodam tempestatis autumnæ die ego & Julius Celsinus, cum ^d ad eum cœnassemus, & apud mensam ejus audissemus
15 legi ^e Levii Alcestin, rediremusque in urbem, ^f sole jam fere occiduo: figuras habitusque verborum nove aut insigniter dictorum in Leviano illo carmine ^g ruminabamur; & ut quæque vox ^h indidem digna animadverbi subvenerat, quæ nos quoque possemus uti, memoriæ mandabamus. Erant autem verba, quæ tunc suppetebant, hujuscemodi;

20 *Corpore, inquit, pectoreque undique obeso,*

ⁱ ac mente exfensa, tardigenulo senio oppressum.

Obesum hic notavimus proprie magis, quam usitate dictum, pro exili atque gracilento. Vulgus enim ^j αὐχρως vel ^k ἀντίφρασιν *obesum* pro pin-

INTERPRETATIO.

a Parvulum pradium. b ad cœnam ap- | carmine. h mente insana, afflictum senio-
positis. c jucundo. d apud eum. e sub oc- | citate, qua reddit tarda genia. i improprie aut per antiphrasim.

NOTA.

1. *Levii Alcestin.*] Quo tempore Levius claruerit, quale fuerit ejus carmen Alcestis non omnino compertum est.

gni atque uberi dicit. Item notavimus, quod *obliteram* gentem, pro, *obliterata* dixit. Item quod hostes qui fœdera frangerent, *fœdifragos*, non, ² *fœdifragos*, dixit. Item quod *rubentem auroram*, *pudoricolorem* appellavit, & *Memnonem nocticolorem*. Item quod forte, dubitanter; & ab eo quod est *sileo*, *silenta* loca dixit; & ³ *pulverulenta*; & *pestilentia*; 5
& *carendum sui est*, pro *te*; quodque ⁴ *magno impete*, pro *impetu*; item quod, *fortescere*, posuit, pro *fortem fieri*; quodque *dolentiam* pro dolore, et *avens* pro *libens*, item *curis intolerantibus*, pro *intolerandis*; quodque *manciolis*, inquit, *tenellis*, pro *manibus*; & *quis tam⁵ siliceo?* Item, *fuere*, inquit, *impendio insit*, id est, *impense fieri incipit*; quodque 10
accipitret, posuit pro *jaceret*. His nos inter viam verborum Levianorum annotatiunculis oblectabamus. Cetera enim, quæ videbantur nimium poetica & prosæ orationis usu alieniora, prætermisimus: veluti fuit, quod de Nestore ait ⁶ *trifacisfenex*, & *dulcioreloquens*: item quod de tumidis magnisque fluctibus inquit, ⁶ *multigrumis*; & flumina gelu concreta ⁷ *teg-* 15
mine esse onychino dixit; & quæ ¹ multiplicia ludens composuit: quale illud est quod *vituperones* suos *subducti supercilii carptores* appellavit.

INTERPRETATIO.

Et tres aetates numerans. I plurima.

NOTÆ.

2. <i>Fœdifragos.</i>] Ita Cicero dixit 1. offic. <i>Pœni fœdifragi, crudelis Hannibal.</i> 3. <i>Pulverulenta.</i>] Trita satis videtur ea vox Cic. ad Attic. <i>Iter faciem astrosa ac pulverulenta via.</i> Virg. XII. <i>Æn.</i> <i>Pulverulenta fuga Rutuli dant terga per agros.</i> 4. <i>Magno impete.</i>] Impete pro impetu Plautus, Stadius, & alii usurpant. 5. <i>Siliceo.</i>] Fortasse idem est quod	durus instar silicis & saxi. 6. <i>Multigrumis.</i>] Grumus est minor terræ cumulus: unde fluctus appellat Levius multigrumos, quod sæpius attollantur. 7. <i>Tegmine onychino.</i>] Id est, superficie maxime æquabili instar marmoris. Onyx enim, teste Plinio, genus est marmoris pretiosissimi.

CAPUT VIII.

Quæstio an harena, cælum, triticum pluralia inveniantur: atque inibi de quadrigis, inimicitiiis, nonnullis præterea vocabulis; an singulari numero comperiantur. 20

Adolescentulus Romæ, prius quam Athenas concederem, ^a quando erat a magistris auditionibusque obeundis otium, ad ¹ Frontonem

INTERPRETATIO.

^a *Quando non eram occupatus magistris & lectionibus audiendis.*

NOTÆ.

1. *Frontonem Cornelium.*] Hic Domitiano imperante floruit vir in bello, in pace clarus. De quo sic Martialis:

Clarum militia Fronte togaque decem.

T t ij

- Cornelium visendi gratia pergebam; sermonibusque ejus purissimis bonarumque doctrinarum plenis fruebar: nec umquam factum est, quotiens eum vidimus loquentemque audivimus, quin rediremus fere cultiores doctioresque. Veluti fuit illa quodam die sermocinatio illius, levi quidem de re sed a Latinæ tamen linguæ studio non abhorrens. Nam cum quispiam familiaris ejus bene eruditus homo, & tum poeta illustris liberatum esse se^a aquæ intercutis morbo diceret, quod^b harenis calentibus esset usus: tum illudens Fronto; Morbo quidem, inquit, cares; sed verbi vitio non cares. Caius enim Cæsar ille perpetuus dictator Cn. Pompeii socer, a quo familia & appellatio Cæsarum deinceps propagata est, vir ingenii præcellentis, sermonis præter alios suæ ætatis^c castissimi, in libris, quos ad M. Ciceronem de analogia conscripsit, harenas vitiose dici existimat; quod harena nunquam multitudinis numero appellanda sit, sicuti neque calum neque triticum: contra autem quadrigas, etiamsi currus unus equorum quatuor junctorum agmen unum sit, plurativo semper numero dicendas putat; sicut arma & mœnia & comitia & inimicitias; ni quid contra ea dicis poetarum pulcherrime, quo & te purges & non esse id vitium demonstras? De celo, inquit ille, & tritico non inficias eo, quin^e singulo semper numero dicenda sint: neque de armis & mœnibus & comitiis quin^d figura multitudinis perpetua censeantur: videbimus autem post de inimiciis & quadrigis, ac fortassean de quadrigis veterum auctoritari concessero. Inimiciam tamen, sicut inscientiam & impotentiam & injuriam, quæ ratio est quamobrem C. Cæsar vel dictam esse a veteribus vel dicendam a nobis non putat? Quando Plautus linguæ Latinæ decus delicias quoque^e evikōs dixerit, pro deliciis?

Mea, inquit, voluptas, mea delicia.

Inimiciam autem Q. Ennius in illo memoratissimo libro dixit:

^f Eo, inquit, ingenio natus sum: amicitiam

Atque inimiciam in fronte promptam gero.

- 30 Sed enim harenas parum Latine dici, quis, oro te, alius aut scripsit aut dixit? Ac propterea peto, ut, si C. Cæsar's liber præ manibus est, promi jubeas: ut, quam confidenter hoc dicat, æstimari a te possit: tunc, prolato libro de analogia primo, verba hæc ex eo pauca memoriæ mandavi. Nam cum & prædixisset neque calum triticumve neque harenam multitudinis significationem pati; Num tu, inquit, harum rerum natura
35 accidere arbitraris, quod unam terram & plures terras, & urbem & urbes,

INTERPRETATIO.

b purissimi. c singulari. d semper sint | manifestam amicitiam & inimiciam.
pluralis numeri. e in singulari. f sic in- | g prius dixisset.
quit sum factus a natura: ostendo vultu

NOTÆ.

*2. Aqua intercutis.] Hydropisis morbus dicitur aqua intercus, quod aqua ægrum obruebant ferventibus arenis, quibus cute nascente corpus intumescat.

3. Arenis calentibus.] Id fuit apud Romanos elicerentur.

& imperium & imperia dicamus ; neque quadrigas ^h in unam nominis figuram redigere, neque harenam in ⁱ multitudinis appellationem convertere possimus? His deinde verbis lectis sibi Fronto ad illum poetam, Videtur ne tibi, inquit, C. Cæsar de statu verbi contra te satisque constanter pronuntiasse? Tum permotus auctoritate libri poeta; Si a Cæsare, inquit, ^j jus ^k provocandi foret, ego nunc ab hoc Cæsaris libro provocassem: sed quoniam ipse rationem sententiæ suæ ^l reddere supersedit; nos te nunc rogamus, ut dicas quam esse causam virii putes? & in quadriga dicenda & in harenis. Tum Fronto ita respondit. *Quadriga* semper. etsi multijugæ non sunt, multitudinis tamen numero tenentur quoniam quatuor ¹⁰ simul equi juncti *quadrigæ* quasi *quadrijugæ* vocantur. Neque debet prorsus appellatio equorum plurium includi in singularis numeri unitatem; eandemque ibi rationem habendam, sed in specie dispari. Nam cum *harena* singulari numero dicta multitudinem tamen & copiam significet minimarum, ex quibus constat, partium, indocte & inscite *harena* dici videntur; tamquam id vocabulum indigeat numeri amplitudine, cum ei singulariter dici ingenua sit naturalis sui multitudo. Sed hæc ego, inquit, dixi, ^m non ut hujus sententiæ legisque ⁿ fundus subscriptorque fierem; sed ut ne Cæsaris viri docti opinionem ^o ἀπαρµύδων destituerem. Nam cum ^p *calum* semper *ivixūs* dicatur; *mare* & *terra* non semper; & *pulvis*, ²⁰ *ventus*, & *fumus*, non semper: cur *inducias* & *ceremonias* scriptores veteres non numquam singulari numero appellaverunt; *ferias* & *nundinas* & *inferias* & *exsequias* numquam? Cyt *mel* & *vinum* atque id genus cetera, numerum multitudinis capiunt; *lac* non capiat? Quæri, inquam, ista omnia & ^q enucleari & excuti ab hominibus negotiosis in civitate tam occupata non queunt: Quin his quoque ipsis, quæ jam dixi, demoratos vos esse video, alicui, opinor, negotio destinatos. Ite ergo nunc; & quando forte erit otium, quærite an *quadrigam* & *harenas* dixerit e cohorte illa dumtaxat antiquiore vel oratorum aliquis vel poetarum, id est, ^r classicus

INTERPRETATIO.

h ad singularem numerum. *i* in pluralem numerum: *k* appellandi. *l* non reddidit. *m* non ut propria auctoritate ac sententia pondus adderem legi ac regula Cæsaris.

n sine confirmatione relinquerem. *o* diligenter explicari & evolvi. *p* probatus & eruditus aliquis auctor, non vulgaris.

NOTÆ.

4. *Fundus subscriptorque fierem.*] Fundus dicebatur aliquando sponzor, Gall. *Garant*. Subscriptor autem qui aliquam opinionem, aut quidvis aliud scripto confirmabat.

5. *Calum semper ivixūs dicatur.*] Plurali tamen numero usurpavit Lucretius lib. II.

Quis regere immensi summam, quis habere profundi

Indu manu validas potis est moderanter habenas?

Quis pariter cælos omnes converteret?

Usurpavit Varro lib. IV. de lingua Latina. *Calī dicuntur loca supera, ut ea deorum*. Verum religiosior Cicero, cum ultro se offerret occasio, abstinuit lib. IX. epist. XXVI. ad Pætum. *Ille baro se putabat quasitum, num unum calum esset, an innumerabilia*.

6. *Classicus assiduusque aliquis.*] Probatus & excellens: metaphora ducta a civibus Romanis viris clarissimis, qui in classes redigebantur, & quorum ditissimi olim dicebantur assidui.

assiduusque aliquis scriptor, non ⁷ proletarius. Hæc quidem Fronto requirere nos iussit vocabula: non ea re, opinor, quod scripta esse in nullis veterum libris existimaret; sed ut nobis studium lectitandi in quærendis rarioribus verbis exerceret. Quod unum ergo rarissimum videbatur, invenimus *quadrigam* numero singulari dictam in libro satyrarum M. Varonis, qui inscriptus est, *Exdemetricus*. *Harenas* autem ἡ ἀνδριπνὴς dictas minore studio quætimus; quia præter C. Cæsarem, quod equidem meminerim, ⁸ nemo id doctorum hominum dedit.

INTERPRETATIO.

q plurali numero.

NOTÆ.

7. *Proletarius*.] Id est, ignobilis autor: translatio sumitur ex plebis Romanæ pauperrimis, qui propter census inopiam cum ære quo carebant non censebantur, non referebantur in classes. Unde proletarii dicti sint supra Gellius explicuit.

8. *Nemo id doctorum hominum dedit*.] Imo Arenas poetarum optimus quisque

videtur dixisse. Virgilius sæpius usurpat *Æneid*. I.

furit æstus arenæ.

Georg. II.

pedibus summas aquabis arenam.

Horat. ode IV. lib. III. carminum

Tentabo & arentes arenas.

Omitto Ovidii, Lucani & aliorum autoritates.

CAPUT IX.

Antonii Iuliani in convivio ad quosdam Græcos lepidissima responsio.

10 **A**dolescens e terra Asia, de equestri loco, lætæ indolis, ^a moribusque & fortuna bene ornatus, & ad rem musicam facili ingenio ac libenti, cœnam dabat amicis ac magistris, ^b sub urbe in rusculo, celebrandæ lucis annuæ, quam principem sui vitæ habuerat. Venerat tum nobiscum ad eandem cœnam Antonius Julianus rhetor, docendis publice juvenibus magister, ^c Hispano ore, florentisque homo facundiæ, & rerum literarumque veterum peritus. Is, ^d ubi eduliis finis, & poculis, mox sermonibus tempus fuit, desideravit exhiberi, quos habere eum adolescentem sciebat, ^e scitissimos utriusque sexus, qui canerent voce & qui ^f psallerent: ac, postea quam introducti pueri puellæque sunt, jucundum in modum ^g *Ἀνακρίοντι* pleraque, & ^h Sapphica, & poetarum quo-

INTERPRETATIO.

^a Bona indole & opibus abunde instructus. ^b prope urbem in parvo pradio ad celebrandum diem natalitatis suæ qui circumstabat. ^c Hispana eloquentia.

^d cum cessarunt manducare & bibere, & statim tempus adfuit loquendi. ^e elegantissimos. ^f pulsarent instrumenta musicæ. ^g cecinerunt cantica nonnulla am-

NOTÆ.

1. *Psallerent*.] Psallere est non tantum voce, sed etiam aliquando fidibus canere.

2. *Ἀνακρίοντι*.] Anacreon poeta, Po-

lycratis Samiorum tyranni cui carissimus fuit, temporibus floruit circa Olymp. LXII. anno ante Christum 1212. Ex

que recentium ἑλληνικὰ quædam erotica dulcia & venusta cecinerunt. Oblectati autem sumus, præter multa alia, versiculis lepidissimis Anacreontis senis: quos equidem scripsi; ut ¹ interea labor hic vigiliarum & inquires suavitate paulisper vocum atque modulorum acquiesceret.

Ἰ Τὸν ἄγγελον παράσχε
Ἐφαισὶ μοι ποίησον
Πανοπλίαν μὲν οὐχί
(Τί γὰρ μάχουσι κἄμοι;)
Ποτήριον δὲ κοῖλον
Ὅσον δούη βάθυτον.
Ποίηθ' δὲ μοι κατ' αὐτὸ
Μήτ' ἄσπρα μὲν ⁴ ἀμάξας,
Μὴ συγτὸν Ωρίωνα.
(Τί Πλειάδασι κἄμοι,
Τί δ' ἄσπρασι Βοώτῳ;)
Ποῖησον ἀμπύλους μοι,
Καὶ βότρυας κατ' αὐτὸ
Καὶ χυσοῖς πατωῦσθαι
Ὀμοῦ καλῶ Λυαίῳ
Ἐφ' αὐτῷ ⁶ Βάθυλλον.

Tum Græci plusculi, qui in eo convivio erant, homines amœni & ² no-
stras quoque literas haud incuriose docti, Julianum rhetorem laceßere
insectarique adorti sunt tanquam prorsus barbarum & agrestem; qui or-
tus terra Hispania foret, clamatorque tantum & ¹ facundia rabida jurgio-
sæque esset; ejusque linguæ exercitationes doceret, quæ nullas voluptates ²⁵

INTERPRETATIO.

toria suaavia & elegantia, pleraque ex
Anacreonte & Sappho, & quædam ele-
giaca ex poetis recentioribus. h ut hic
molestus labor nocturnum Atticarum recre-
tur aliquantulum vocum ac numerorum
dulcedine.

i argentum sculpens
Vulcane mihi fac
non quidem armaturam,
(quid enim cum praliis mihi est?)
sed poculum cavum
quantum potes profundum.
Fac autem mihi circum illud

neque astræneque plaustrum,
non tristem Orionem;
(quid cum Pleiadibus mihi est
quid cum constellatione Bootæ?)
Fac vites mihi
& racemos circum illud
& homines ex auro calcantes
cum pulchro Lyao
Amorem & Bathyllum.

k satis diligenter versati in nostris literis
Latinis. l prædictus esset eloquentia furens
& rixosa.

NOTÆ.

Teio in Ionia oriundus, ejectus in exi-
lium Abderam Urbem Thraciæ se rece-
pit; ibique in fœdissimis libidinibus
consenuit. Eum tradit Plinius lib. VII.
cap. XIII. acino uxæ passæ stragulatam
fuisse.

3. Sapphica.] Carmina Sapphica in-
venta a Sappho puella Lesbia, quæ flo-

rebat Olymp. XLII. anno ante Christi
ortum circiter 100 XII.

4. Αμάξας, Ωρίωνα.] Plaustrum, Orion
sidera sunt cœlestia ad septentrionem.

5. Βοώτῳ.] Bootes sive Arctophylax
sidus septentrionale.

6. Βάθυλλον.] Bathyllus puer, cujus
amore flagrabat Anacreon.

ⁱ nullamque mulcedinem Veneris atque Musæ haberet : sæpeque eum percunctabantur , quid de Anacreonte ceterisque id genus poetis sentiret , & ecquis nostrorum poetarum tam fluentes carminum delicias fecisset , nisi Catullus , inquiunt , forte pauca & Calvus itidem pauca. Nam
 5 Levius ⁱ implicata , & Hortensius inuenta , & Cinna illepidi , & 7 Memmius dura , ac deinceps omnes rudia fecerunt atque absona. Tum ille pro lingua patria , ⁸ tamquam pro aris & focus , animo irritato indignabundus ; Cedere equidem , inquit , vobis debui ut in tali ⁹ asoria atque nequitia artium vinceretis ; & , ¹⁰ sicut in voluptatibus cultus atque victus , ita in
 10 cantilenarum quoque multis anteiretis. Sed ⁹ ne nos , id est , nomen Latinum , tamquam profecto ⁹ vastos quosdam & insubidos ἀναπρόσδοκῶν , condemnatis ; permittite mihi , quæso , operire pallio caput , quod in quadam parum pudica oratione Socratem fecisse aiunt ; & audite ac discite nostros quoque antiquiores ante eos , quos nominastis , poetas ¹ amafios ac
 15 Venerios fuisse. Tum resupinus , capite convelato , voce admodum quam suavi versus cecinit Valerii Æditui veteris poetæ , item Porcii Licinii , & 10 Quinti Catuli ; quibus ¹ mundius , venustius , limatius , pressius , Græcum Latinumve nihil quicquam reperiri puto. Versus Æditui :

Dicere cum conor curam tibi , Pamphila , cordis :

20 *ⁱ Quid mi abs te quæram ? Verba labris abeunt.*

Per pectus miserum manat ¹ subido mihi sudor.

Sic tacitus , subidus ; duplo ideo pereo.

INTERPRETATIO.

in non haberet ullas elegantias amatorias versibus scriptas. n. obscura. o. libidine. p. & multos superaretis voluptatibus cantilenum, quemadmodum superatis deliciis vestium & epularum. q. verum ut non condemnatis inelegantia nos, hoc est, omnes Latinos quasi omnino agrestes & imperi-

tos. r. amatorios & libidinosos. s. nihil quæritus, elegantius, politius, & magis concisum. t. Quid ego petam abs te? Vox mi deficit. Toto corpore sudore diffuso ardens libidine. Vnde bis pereo, primo quod amore flagrem, deinde quod illum amorem aperire non audeam.

NOTÆ.

7. Memmius.] Vir eruditus post male gestam in Bithynia præturam a C. Cæsare accusatus, fuit, ut videtur, absolutus ; subinde cum in crimen ambitus esset vocatus, licet Tullio causam ejus agente, in Græciam exul cedere jussus est.

8. Tamquam pro aris & focus.] Id est tamquam pro re sibi carissima ; nihil enim nobis antiquius esse solet religione quæ per aras, & propriis bonis, quæ per focos designantur.

9. Vastos.] Vastus hic significat agrestem & rusticum vel insuavem ; quo sensu autor ad Herennium eam vocem usurpavit, crebra vocalium concursiones qua-

vastam & hiantem orationem reddunt.

10. Q. Catuli.] Q. Catulus Lutarius vir in Rep. Rom. clarissimus, consulum gessit cum Mario quartum consule. An. U. C. 1011. ante Christum cii. Eloquentiæ & historiæ scribendæ studio claruit. Animum subinde ad poeticos lusus appulit. Summa in eo, inquit Tullius in Bruto, non vita solum atque natura, sed orationis etiam comitas, & incorrupta quadam Latini sermonis integritas.

11. Subido.] Subidus idem significat quod turpis. A sue derivatum nonnulli volunt. Insubidus eandem habet notionem.

Atque

Atque item alios versus ejusdem addidit, non hercle minus dulces quam priores:

⁹ Quid faculam praefers Phileros, qua nil opus nobis?
Ibimus. Hoc lucet pectore flamma satis.

¹² Iſtam non potis eſt viſ ſeva exſtinguere venti,

Aut imber calo candidus præcipitans.

At contra hunc ignem Veneris, niſi ſi Venus ipſa,

Nulla ſt qua poſſit viſ alia opprimere.

Item dixit verſus Porcii Licinii hoſce;

³ Cuſtodes ovium teneraque propaginis agnum

Queritis ignem? Ite huc. Queritis? Ignis homo-ſt.

Si digiti attigero: incendam ſilvam ſimul omnem;

Omne pecus: & flamma-ſt, omnia qua video.

Q. Catuli verſus illi fuerunt;

¹³ Anſugit mi animus: credo, ut ſolet, ad Theotimum
Devenir. Sic eſt. Perſugium illud habet.

Quid ſi non interdixem: ne illunc fugitivum

Mitteret ad ſe intro, ſed magis ejiceret?

Ibimus quaſitum: verum ne ipſi teneamur

Formido. Quid ago? da Venus conſilium.

INTERPRETATIO.

venit o Phileros praefers parvam facem, qua non indigemus. Ibimus sine tua face. In hoc meo corde flamma satis resplendet. Magnus venti turbo non potest extinguere hanc meam flammam neque imber nivens e caelo ruens. Imo vero nulla vis potest extinguere istam amoris flammam, nisi amor ipse. & o pastores qui custoditis oves, & teneram prolem agnorum, an queritis ignem? Venite huc

ad me. An queritis? Homo est ignis, & omnia qua video ignis est. & animus meus excessit ex me; abiit credo ad Theotimum, quemadmodum solet. Hoc verum est, habet illud refugium. Quid fieret si non prohibuissem ne reciperet ad se illum fugitivum sed potius expelleret? Ibo quaesitum. Sed timeo ne ipse fallamur. Quid facio? O amor suggere mihi consilium.

NOTÆ.

12. Iſtam non potis eſt.] Quid ſi cum Turnebo legas iſtam. nam potis eſt, &c. videbitur etiam aliquanto elegantior ſententia: cui ſequens diſtichon venuſtius opponetur At contra, &c.

13. Anſugit.] Id totum ex Callimacho expreſſum eſt ἄνιστος μὲν ψυχῆς ἐκ τοῦ πρὶος. Tanrum nomen pueri notavit qui in Græco eſt Καρίων. Οὐκ αὖτ' Καρίων; ſi

Antonius Julianus qui opponit elegantiam Latinorum Græcis Poetis, illud epigramma ad verbum ex Græco imitatum ſciuiſſet, proſecto nunquam illi in mentem veniſſet, ut, cum ingenia Latina extollere vellet, & Græcorum lepore opponere, poemation in medium produceret, quod non Latini ſed Græci argumenti eſt. Scaliger.

CAPUT X.

Verba hæc, præter propter, in usu vulgi prodita, etiam Ennii fuisse.

MEmini me quondam & Celsinum Julianum Numidam ad Frontonem Cornelium, ^apedes tunc graviter ægrum, ire & visere. Atque ibi, qui introducti sumus, offendimus eum cubantem in ¹scimpodio Græciensi, circum undique sedentibus multis doctrina aut genere aut fortuna nobilibus viris: assistebant fabri ædium complures ^bbalneis novis moliendis adhibiti: ostendebantque depictas in ²membranulis varias species balnearum. Ex quibus cum elegisset unam formam speciemque operis; interrogavit ^cquantus esset pecuniæ ³conspetus, ad id totum opus absolvendum. Cumque architectus dixisset necessaria videri esse ⁴sestertia ferme trecenta: unus ex amicis Frontonis, & ^dpræter propter, inquit, alia quinquaginta. Tum Fronto dilatis sermonibus, quos habere de balnearum sumtu institerat, adspiciens ad eum amicum, qui dixerat quinquaginta esse alia opus præter propter; quid hoc verbi esset, *præter propter*, interrogavit. Atque ille amicus; Non meum, inquit, hoc verbum est: sed multorum hominum quos loquentis id audias. Quid autem id verbum significet, non ex me sed ex grammatico quærendum est. Ac simul digito demonstrat grammaticum, haud incelebri nomine Romæ docentem, sedentem: tum grammaticus vîtati pervulgatique verbi obscuritate motus; Quærimus, inquit, ^equod honore quæstionis minime dignum est; Nam nescio quid hoc ^fprænimis plebeium est, & in opificum sermonibus, quam in hominum doctorum notius. At enim Fronto, jam voce atque vultu ^gintenticre; Itane, inquit, magister ^hdehonestum tibi de culpatumque hoc verbum videtur, quo & M. Cato & M. Varro & ple-
²⁵raque ætas superior ut necessario & Latino usi sunt? Atque ibi Julius Celsinus admonuit in tragædia quoque Ennii, quæ Iphigenia inscripta est,

INTERPRETATIO.

^a Maxime laborantem pedibus ^b Advocati ad adificandas novas balneas. ^c quod non est dignum ^d ferme, circiter. ^e quod non est dignum ^f nimium vulgare. ^g cavere. ^h plebeium & vitiosum.

NOTÆ.

1. *Scimpodio Græciensi.*] Humilior est lectulus Scimpodium, in quo de die solebant quiescere. Apud Græcos maxime fuit in usu, unde dicitur Græciensis. *Σκιμπίδιον* & *σκιμπίδιον* grabatus, *ἀνὸς* & *οὐκ ἀνὸς* quod eo innitatur.

2. *Membranulis.*] Membranæ. sive membranulæ chartæ sunt ex pellibus animalium factæ: pergamenz dicuntur quod Pergami in Phrygia primum in-

ventæ fuerint. Vulgo *παρχμίν*.

3. *Conspetus.*] Respondet ea vox Græcorum *ὀνείσμα*, quam interpretantur Glossæ *taxationem*; ut observavit Salmastius.

4. *Sestertia trecenta.*] Singula sestercia mille sestertios valent, & nostris calculis subducta revocantur ad 43. libras, & 15. asses Gallicos. Unde hæc ccc. sesterciorum summa conficiet libras no-
 strates 13125.

idipsum de quo quærebatur scriptum esse, & a grammaticis contaminari magis solitum, quam enarrari. Quocirca statim proferri Iphigeniam Q. Ennii jubet: in ejus tragædiæ choro inscriptos esse hos versus legimus;

Otio qui nescit uti; plus negotj habet.

Quam cum est negotium in negotio.

Nam cui quod agat institutum est, nullo negotio

Id agit. Studet ibi. Mentem atque animum delectat suum.

Otioso in otio animus nescit quid velit.

Hoc idem est: neque domi nunc nos nec militia sumus.

Imus huc; hinc illuc; cum illuc ventum est, ire illino lubet,

Incerte errat animus. Præter propter vita vivitur.

Hoc ubi lectum est: tum deinde Fronto ad grammaticum jam labentem; Audistine, inquit, magister optime, Ennium tuum dixisse, præter propter, & cum sententia quidem tali, quali severissimæ philosophorum esse objurgationes solent. Petimus igitur dicas, quoniam de Enniano jam verbo quæritur, qui sit notus hujusce versus sensus:

Incerte errat animus. Præter propter vita vivitur.

Et grammaticus sudans multum ac rubens multum, cum id plerique prolixius riderent, exsurgit: & abiens; Tibi, inquit, Fronto postea uni dicam, ne inscitiores audiant ac discant: atque ita omnes relicta ibi quæstione verbi consurreximus.

INTERPRETATIO.

i quam cum est occupatus in aliquo negotio. Nam qui sibi proposuit aliquid agendum, sine difficultate id facere solet. Ad illud applicat animum, & delectatur.

k in otio inertissimo. l illud idem experimur. m cadentem animo. n & in ea sententia qua similis est acerrima reprehensioni philosophorum.

NOTA.

4. Præter propter vita vivitur.] Ita legendum contendit Salmasius: in omnibus fere editionibus, præter propter vitam vivitur, id est, vivitur modo hac

modo illa ratione; modo propter vitam dum ea conquiruntur quæ vitæ conducunt, modo præter vitam, dum quæ vitæ sunt inutilia parantur.

CAPUT XI.

Ponit versus Platonis amatorios, quos admodum juvenis aluit, dum tragædiis contendit.

Celebrantur duo isti Græci versiculi, multorumque doctorum hominum memoria dignantur, quod sint lepidissimi & venustissimæ brevitatis. Neque adeo pauci sunt veteres scriptores, qui eos Platonis esse philosophi affirmant; quibus ille adolescens lusit: cum tragædiis quoque eodem tempore faciendis præluderet.

NOTA.

a Scripsit. b hi duo versus Græci lauditis. c se se exerceret antequam operadantur, & ediscuntur a multis viris eruditis. d graviora componeret.

Vuu ij

ἢ τὴν ψυχὴν, Ἀγάθωνα φιλοῦν, ἐπὶ χεῖλεσσι ἔχον.
ἢ λαθεῖ γὰρ ἢ τλήμων ὡς διαβησομένη.

* Hoc distichon amicus meus οὐκ ἄμωυτος adolescens in pluris versiculos licentius liberiusque vertit : qui quoniam mihi quidem visi sunt non esse memoratu indigni; subdidi.

5   † Dum semihulco favio
          Meum puellum favior;
          Dulcemque florem spiritus
          Duco ex aperto tramite:
10   Animula agra & saucia
          Cucurrit ad labias mihi,
          Rictumque in oris pervium,
          Et labra pueri mollia,
          Rimata itineri transitus,
15   Ut transiliret nititur.
          Tunc si mora quid pluscula
          Fuiisset in cœtu osculi;
          Amoris igni percita
          Transisset, & me linqueret:
20   Et mira prorsum, res foret,
          Ut ad me fierem mortuus;
          Ad puenum at intus viverem.

INTERPRETATIO.

<p>‡ animam, Agathonem osculans, in labris habebam venit enim misera ad labra tamquam abitura. chos duos versus unus ex meis familiari- bus, juvenis non indoctus transtulit in plures versiculos, &c. † dum osculor meum puellum labris semihiantibus, & ex ore ipsius aperto attraho suavissimum ejus spiritum: anima mea languens & vul-</p>	<p>nerata accurrit ad mea labra, & querens transitum via nititur transferri in os apertum & labella tenera pueri. Tunc si mutuum illud osculum fuisset diuturnio- ris mora, anima mea flammis amoris in- citata transisset in puerum & me desi- nuisset; idque omnino admirabile accidis- set, ut mihi quidem essem mortuus, sed in pueri anima viverem.</p>
---	--

CAPUT XII.

25   Dissertatio Herodis Attici super vi & natura doloris, suæque opinionis as-
firmatio per exemplum indocti rustici, qui cum rubis fructiferas arbores
præcidit.

Herodem Atticum consularem virum Athenis differentem audiavi Græ-
ca oratione: in qua fere omnis memoriæ nostræ universos gravitate
atque copia & elegantia vocum longe præstitit. Disseruit autem contra

^a *ἀπάθεια* stoicorum, lacesitus a quodam stoico, tamquam minus sapienter & parum viriliter dolorem ferret ex morte pueri, quem amaverat. In ea disputatione, ^b tantulum memini, huiusmodi sensus est: quod nullus usquam homo, ^c qui secundum naturam sentiret & saperet, affectionibus istis animi, quas ^d *πάθη* appellabat, ægritudinis, cupiditatis, timoris, iræ, voluptatis, carere & vacare totus posset; ^e atque, si posset etiam obniti ut totis careret, non ex re id melius. Quoniam langueret animus & torperet ^f affectionum quarundam adminiculis, ut necessario plurimum imperio, privatus. ^g Dicebat enim sensus istos motusque animi, qui cum immoderatiores sunt, vitia fiunt, innexos implicatosque esse vigoribus quibusdam mentium & alacritatibus. Ac propterea, si ^h omnino omnis eos imperitius convellamus, periculum esse ne eis adhærentes bonas quoque & utiles animi indoles amittamus: moderandos esse igitur & scire considerareque purgandos censebat; ut ea tantum, quæ aliena sunt contraque naturam videntur & cum pernicio ⁱ agnata sunt, detrahantur: ne profecto id accadat, quod cuiusdam Thraco insipienti & rudi in agro, quem emerat, procurando venisse usu ^k fabula est. Homo Thracus, inquit, ^l ex ultima barbaria, ruris colendi insolens, cum in terras cultioris, humanioris vitæ cupidine, commigrasset; ^m fundum mercatus est, oleo atque vino constitutum: ⁿ qui nihili admodum super vite aut arbore colenda sciret. Videt forte vicinum rubos ^o late atque alte obortas excidentem, fraxinos ad summum prope verticem ^p deputantem, ^q suboles vitium e radicibus caudicum super terram fusas revellentem, ^r stolones in pomis aut in oleis proceros atque decrepos amputantem; acceditque prope, & ^s cur tantam ligni atque frondium cædem faceret percunctatus est: & vicinus ita respondit. Ut ager, inquit, mundus purusque fiat; ejusque arbor atque vitis fecundior. Discedit ille a vicino gratias

INTERPRETATIO.

^a *ἀνδολέντιαν*. ^b qui haberet sensum & opiniones convenientes naturæ. ^c passionibus. ^d & si posset id consequi ut omnibus illis affectionibus esset vacuus, id non futurum melius. ^e spoliatus quibusdam animi motibus, quorum subsidium saepe necessarium est ad imperandum. ^f nam dicebat ex illis affectionibus & motibus animi, qui fiunt vitia quando modum excedunt, pendere & aptum esse robur quoddam & vigorem animi. ^g si omnes affectiones temere exuimus, timendum esse, ne exuamus quoque bonas & utiles ani-

mi dotes, quæ conjunctæ sunt cum affectionibus animi. ^h nobis innata sunt. ⁱ dicunt. ^k homo maxime barbarus, ignorans artem agri curandi. ^l emit fundum terra constitum olivis & vitibus. ^m ille Thracus qui nesciebat, &c. ⁿ quæ undequaque excreverant. ^o amputantem. ^p avellentem e radicibus truncorum surculos vitium extensos supra terram. ^q Præcidentem inutiles surculos magnos & excrecentes ad pomos & oleas arbores. ^r inquisivit cur amputaret tot ligna & tot frondes.

NOTÆ.

1. *Απάθεια*.] Apathia non tantum indolentia, sed est proprie vacuitas ab omni affectu; in qua positam esse sapientiam aiebant stoici. Negabant enim sa-

pientis esse vel amore vel odio, vel metu vel cupiditate commoveri.

2. *Stolones*.] Stolo in arboribus appellatur fruticatio inutilis.

V u u iij

agens, & lætus tamquam adeptus rei rusticæ disciplinam. Tum falcem ibi ac securim capit; atque ibi homo miser imperitus vites suas sibi omnes & oleas detrunctat; comasque arborum lætissimas, uberrimosque vitium palmites decidit; & fructecta atque virgulta simul omnia, pomis frugibusque gignendis felicia, cum sentibus & rubis purificandi agri gratia convellit; mala mercede doctus audaciam, fiduciamque peccandi imitatione falsa eruditus. Sic, (inquit) isti aparthæ sectatores, qui videri se esse tranquillos & intrepidus & immobiles volunt; dum nihil cupiunt, nihil dolent, nihil irascuntur, nihil gaudent; omnibus vehementioris animi officiis amputatis, in corpore ignavæ & quasi enervatæ vitæ consenescent.

INTERPRETATIO.

† fructes & arbusculas omnes aptissimas | confidentiam in male agendo, & qui volunt
ferendis fructibus. I suū damnis didicit | vacare omni affectu.
esse audacior, & mala imitatione didicit

CAPUT XIII.

Quos pumiliones dicimus Græce νέους appellari.

STabant forte una in vestibulo palatii^a fabulantes Fronto Cornelius & Festus Postumius & Apollinaris Sulpicius. Atque ego ibi assistens, cum quibusdam aliis, sermones eorum, quos de literarum disciplinis habebant, curiosius captabam. Tum Fronto Apollinari, Fac me, inquit, oro magister, ut sim certus, an recte^c superfederim *nanos* dicere parva nimis statura homines, maluerimque eos *pumiliones* appellare: quoniam hoc scriptum esse in libris veterum memineram; *nanos* autem sordidum esse verbum & barbarum credebam. Est quidem hoc, inquit Apollinaris, in consuetudine imperiti vulgi frequens, sed barbarum non est, censeturque linguæ Græcæ origine. *Nέους* enim Græci vocaverunt brevi atque humili corpore homines paulum supra terram exstantes. Idque ita dixerunt, adhibita quadam ratione etymologiæ cum sententia vocabuli competente. Et, si memoria, inquit, mihi non labat, scriptum hoc est in comœdia Aristophanis, cui nomen est, *ἄλκις*. Fuisse autem^e verbum hoc a te civitate donatum aut in Latinam coloniam deductum, si tu eo uti dignatus fores; essetque id impendio probabilius, quam quæ a Laberio ignobilia

INTERPRETATIO.

^a Sermocinantes. ^b diligentius attendebam. ^c noluerim. ^d si bene memini. ^e redidisses celebrius hoc vocabulum & fecisses magis Latinum si voluisses illud adhibere. & multo laudabilius.

NOTÆ.

1. *Ἀλκίς*.] Legunt alii *ἄλκις*: Quæ reddidit illustrius & usitatus: metacômœdia temporum injuria perit.
2. *Verbum civitate donatum.*] Id est, vium donati celebriores erant.

LIBER UNDEVICESIMUS.

517

nimis & sordentia in usum linguæ Latinæ intramissa sunt. Tum Festus Postumius grammatico cuiusdam Latino, Frontonis familiari; Docuit, inquit, nos Apollinaris *nanos* verbum Græcum esse. Tu nos doce, & in quo de mulis aut equuleis humilioribus vulgo dicitur, anne Latinum sit; & apud quem scriptum reperiatur. Atque ille grammaticus, homo sane perquam in noscendis veteribus scriptis exercitus, ^h si piaculum, inquit, non committitur præsentem Apollinare quid de voce ulla Græca Latinave sentiam dicere; audeo tibi, Feste, quærenti respondere; esse hoc verbum Latinum; scriptumque inveniri in poematis Helvii Cinnæ non ignobilis neque indocti poetæ. Versusque ejus ipsos dixit. Quos, ¹ quoniam memoriæ mihi forte aderant, adscripsi.

^k *At nunc me ³ geniana per salicta*

Binis ⁴ rheda rapit citata nanis.

INTERPRETATIO.

gan Latinum sit cum usurpatur de parvis *memoriam* ^k sed jam velox curvus tractus
mulis & equuleis. *h* si crimen inquit non *a* binis equis humilioribus me abripit per
perpetratur. i quia casu mihi venerunt in *salicta* jucundissima.

NOTÆ.

³ *Geniana.*] Super hoc verbo alii alia sentiunt. Ego crediderim hanc eam salictam esse Gallicum. Currus id genus
4 *Rheda.*] Teste Quintiliano vocabulum est Gallicum. Currus id genus quatuor habebat rotas.

CAPUT XIV.

¹ *Contemporaneos fuisse Casari & Ciceroni M. Varronem & P. Nigidium*
etatis sua doctissimos Romanos; & quod Nigidii commentationes propter
eorum obscuritatem subtilitatemque ^a in vulgus non exeunt.

ETAS M. Ciceronis & C. Cæsaris præstanti facundia viros paucos habuit; doctrinarum autem multiformium variarumque artium, quibus humanitas erudita est, columnina habuit M. Varronem & P. Nigidium. Sed Varronis quidem monumenta rerum ac disciplinarum, quæ

INTERPRETATIO.

^a *Non prodeunt in publicum. b per quas crevit eruditio.*

NOTÆ.

¹ *Contemporaneos fuisse, &c.*] Cicero enim natus est an. U. C. lxxlviii. ut jam supra diximus, & anno post lxi. qui est urbis conditæ lxxx. a triumviris proscripius occisus est M. autem Terentius Varro Olymp. clxxxviii. anno i. qui est U. C. lxxxvi. decessit prope nonagenarius, ut refert Eusebius in Chronico; unde cum natum esse oportet anno iv. Olymp. clxv. qui est ab U. C. lxxxvii. Ideoque Varro Cicerone major annis fere tredecim, ipsi mortuo tantumdem temporis superstes fuerit. Cæsar autem ortus anno U. C. lcliv. occisus est in senatu idibus Martiis anno ætatis lvi. qui fuit ab urbe condita lxxx.

per literas condidit, ^c in propatulo frequentique usu feruntur. Nigidianæ autem commentationes non proinde in vulgus exeunt: & obscuritas subtilitasque earum tandem parum utilis derelicta est: sicuti sunt quæ paulo antelegimus in commentariis ejus quos grammaticos inscripsit. Ex quibus quædam ad demonstrandum scripturæ genus exempli gratia sumpsi. Nam cum de natura atque ordine literarum differeret, quas grammatici vocales appellant; verba hæc scripsit, quæ reliquimus ^d inenarrata ad exercendam legentium intentionem. ^e *A & O semper principes sunt. I & V semper subditi. E & subit & præit. In Euripo præit; subit in Emilio. Si quis putat præire V, in his verbis, Valerius, Vennonius, Volusius; aut I in his, jampridem, jecur, jocum, jucundum; errabit: quod hæc literæ cum præeunt ne vocales quidem sunt. Item ex eodem libro verba hæc sunt: Inter literam N & G est alia vis; ut in nomine anguis & ² angaria & ancora & increpat & incurrit & ingenuus. In omnibus enim his non verum, N, sed adulterinum ponitur. Nam, N, non esse lingua indicio est. ^f Nam si ea litera effet; lingua palatum tangeret. Alio deinde in loco ita scriptum. Græcos & non tanta inscitia arcesso, qui On, ex O & T scripserunt, quanta, qui Ei, ex E & I. Illud enim inopia fecerunt; hoc nulla re subacti.*

INTERPRETATIO.

^c sunt passim in usu communi. ^d sine explanatione ad excitandam solertiam lecto- rum. ^e A & O in diphthongis semper præcedunt; I & V semper sequuntur. E & præcedit & sequitur. Præcedit in hac voce Euripo, sequitur in ista voce Emilio. ^f nam si pronunciaretur ea litera. g non condempno tanta ignorantia. h coacti.

NOTA.

2. Angaria.] Ministerium est quod nuntiis quibus jus erat cujuscvis etiam re- quis coactus obit. ἀγγαρίον enim est pugnantis equos aut naves, adeoque ho- mines ipsos ad cursum rapiendi.

59

A. GELLII

NOCTIUM ATTICARUM COMMENTARIUS.

LIBER VICESIMUS.

CAPUT I.

*Disceptatio Sex. Cæcili jureconsulti & Favorini philosophi de legibus
duodecim tabularum.*

EXTUS Cæcilius, in disciplina juris atque legibus populi Romani noscendis interpretandisque, scientia, usu, auctoritateque illustri fuit. Ad eum forte in arca Palatina ^a cum salutationem Cæsaris opperiremur, philosophus Favorinus accessit; collocutusque est, nobis multisque aliis præsentibus. In illis tunc eorum sermonibus orta mentio est legum ¹ decemviralium; quas decemviri ejus rei gratia a populo creati composuerunt in duodecim tabulas. Eas leges cum Sex. Cæcilius, ^b inquisitis exploratisque multarum urbium legibus, eleganti atque absoluta brevitate verborum scriptas diceret; Sic hoc, inquit Favorinus, in pleraque earum legum parte, ita uti dicis. Non enim minus cupide tabulas istas ^{xii} legi, quam illos decem libros Platonis de legibus. Sed quædam istic esse animadvertuntur aut obscurissima, aut dura, aut lenia contra nimis & remissa, ^c aut nequaquam ita, ut scriptum est, consistentia. Obscuritates, inquit Sex. Cæcilius, non assignemus culpæ scribentium, ^d sed inscientiæ non assequentium. Quamquam hi quoque ipsi, qui quæ scripta sunt minus percipiunt, culpa vacant. Nam longa ætas verba atque mores veteres ^e obliteravit, quibus verbis moribusque sententia legum comprehensa est. ² Trecentesimo quoque an-

INTERPRETATIO.

^a <i>Quum expectaremus tempus salutis a Cæsare.</i> ^b <i>sancitas juxta instituta multarum urbium qua inquisiverant & examinaverant.</i> ^c <i>qua non licet exequi,</i>	<i>quemadmodum habetur in illis tabulis.</i> ^d <i>sed ignorantia eorum qui eas non intelligunt.</i> ^e <i>obscurovit.</i>
--	--

NOTÆ.

¹ <i>Decemviralium legum.</i>] De istis legibus duodecim tabularum quos decemviri e Græciæ, & Italiæ civitatibus op-	time moratis petierunt, ætæ jam summa. ² <i>Trecentesimo anno.</i>] Nempe tro-
--	---

XXX

no post Romam conditam tabulæ compositz scriptæque sunt : A quo tempore , ad hunc diem , 3 anni esse non longe minus septingenti videntur. Dure autem scriptum esse in istis legibus quid existimari potest a. Nisi duram esse legem putas , f quæ judicem arbitrumve jure datum , qui ob rem dicendam pecuniam accepisse convictus est , capite 4 pœnitur : aut quæ furem manifestum , ei cui furtum factum est , in servitutem tradit ; nocturnum autem furem jus occidendi tribuit. Dic enim , quæso , dic vir sapientiæ studiosissime ; an aut judicis illius perfidiam contra omnia jura divina atque humana jusjurandum suum pecunia vendentis , aut furis manifesti intolerandam audaciam , aut nocturni 8 grassatoris insidiosam violentiam non dignam esse capitis pœna existimes ? Noli , inquit Favorinus , ex me quærere , quid ego existimem. Scis enim solitum esse me pro disciplina sectæ , quam colo , inquirere potius quam decernere. h Sed non levis existimator neque aspernabilis est populus Romanus ; cui delicta 15 quidem isthæc vindicanda ; pœnæ tamen hujusmodi nimis duræ esse visæ sunt. Passus enim est leges istas de tam immodico supplicio i situ atque senio emori. Sicut illud quoque , non humaniter scriptum , improbavit ; k quod si homo in jus vocatus morbo aut ætate æger ad ingrediendum invalidus est , l arctera non sternitur : sed ipse aufertur & jumento imponitur , atque ex domo sua ad prætorem in comitium 1 nova funeris facie effertur. Quam enim ob causam morbo affectus , & ad respondendum profese non idoneus , jumento adhærens in jus adversario deportatur ? Quod vero dixi videri quædam esse m impendio molliora ; nonne tibi quoque vi-

I N T E R P R E T A T I O .

f qua morte damnat judicem aut arbitrum qui convictus est accepisse pecuniam ad pronuntiandum in gratiam alterius. *g* prædonis. *h* sed grave est nec contemnendum populi Romani judicium. qui putas hujusmodi crimina esse punienda ,

sed tales pœnas esse severiores. i longinquitate temporis aboleri. *k* quod si quis appellatus in judicium cum agrotat vel morbo vel senectute , non potest incedere , non datur illi plastrum. l vero quasi funebri spectaculo. m aquo leniura.

N O T A .

centesimo circiter anno , nam revera juxta veriore[m] computandi rationem legati Athenis & ab Italicis Græcorum urbibus leges Romam non attulere nisi anno U. C. cccii.

3. Anni non longe minus septingenti] Certo certius mendum aliquod huc irrepfit. Gellius post Herodis Attici consularum qui cadit in annum Christi cxxiii. Antonini Pii temporibus scripsit circa annum Christi cx. qui est U. C. lxxxxiii. quo ex numero si demas annos cccii residuerunt lxxi. anni , quot a legibus Romam allatis ad ætatem Gellii numerari debent. Sane Gellium lxx. scripsisse crediderim. A librariis autem facile fuerit vel incuria vel inscitia al-

terum c addidisse.

4. Pœnitur.] Id est , punitur , quæ vox præcipue apud Ciceronem activam vim habet , VII. Philipp. *Explicitissimum hominum puniretur necem.* Aliis pœniretur.

5. Arcera] Ut ipse Gellius infra. explicat , vocabatur plastrum *teetum nudique & munitum quasi arca quadam magna.* Plastrum proprie non erat teetum sed apertum. Varro etiam lib. IV. de Lingua Latina inde dictum putat quod in eo cuncta sine palam , atque cerni possint quæ vehuntur. Arcera igitur quanquam proprie non esset plastrum , dicta est tamen plastrum quia plaistro fuit imposita.

deretur nimis esse dilatum, quod ita de injuria pœnienda scriptum est :

6. *SI INJURIAM FAXIT, ALTERI. 7 VIGINTI. QUINQUE. AÆRIS.*

PŒNÆ. SUNTO. Quis enim erit tam inops, quem ab injuriæ faciendæ

lubidine vigintiquinque asses deterreant ? Itaque cum eam legem Q.

Labeo quoque vester in libris, quos ad duodecim tabulas conscripsit,

non probaret ; Quidam, inquit, Lucius Veratius fuit, egregie homo im-

probis atque immani vecordia. Is pro delectamento habebat os hominis

liberi manus suæ palma verberare. Eum servus sequebatur crumenam

plenam assium P portitans : & , 9 quemcumque depalmaverat, numerari

statim secundum duodecim tabulas viginti & quinque asses jubebat. Pro-

pterea, inquit, prætores postea hanc abolescere & relinqui censuerunt ;

injuriisque æstimandis 7 8 recuperatores se daturos edixerunt. Nonnulla

autem in istis legibus nec consistere quidem, sicuti dixi, visa sunt. Velut

illa lex talionis : cujus verba, nisi memoria me fallit, hæc sunt. SI MEM-

BRUM. RUPIT. 1 NI. CUM. EO. PACIT. TALIO. ESTO. 2 Præter

enim ulciscendi acerbiter ; ne procedere quoque executio justæ talio-

nis potest. Nam cui membrum ab alio ruptum est ; si ipsi itidem rumpere

per talionem velit : quæro 3 an efficere possit rumpendi pariter membri

æquilibrium. In qua re primum ea difficultas est inexplicabilis. Quid si

quis membrum, inquit, alteri 4 imprudens ruperit ? Quod enim per im-

prudenciam factum est, 5 retaliari per imprudenciam debet. 6 Ictus quip-

pe fortuitus & consultus non cadunt sub ejusdem talionis similitudinem.

Quoniam igitur modo imprudentem poterit imitari, qui in exsequenda

talionem 7 non licentiæ jus habet, sed imprudentiæ ? Sed & si prudens ru-

perit ; nequaquam patietur aut altius se lædi, aut latius. Quod cujus mo-

di libra arque mensura 8 caveri possit, non reperio. Quin etiam si quid

plus exit aliterve commissum ; res fiet ridiculæ atrocitatis : 9 ut contraria

actio mutæ talionis oriatur ; & adolescat infinita quædam reciprocatio

INTERPRETATIO.

n indulgens ac remissum. o cupiditate. p ferens ; q cujuscunque faciem manus palma verberaverat ipsi numerari, &c. r arbitros. s nisi paciscatur cum illo, ea patietur qua fecit. t præterquam quod animus est crudelitas in tali ultione, executio justæ talionis fieri non potest. u an facere possit aquam compensationem rum- pendo pariter membrum. x non advertens.

y referri. z illius qui impingitur casu & de industria non sunt similes in ratione talionis. a non habet jus inferendi illius de industria, sed tantum casu. b observari. c ut qui talionis pœnam passus fuerit, ipse versus agat jure nova talionis adversus alterum, qui in repetenda pœna aut plus aut aliter læserit.

NOTÆ.

6. *Si injuriam faxit, &c.*] De hac lege jam supra diximus.

7. *Viginti quinque aëris.*] Sive viginti quinque asses, respondent Gallicis assibus circiter novem.

8. *Recuperatores.*] Cum aliqua inter privatos oriebatur controversia, ad eam tollendam designabantur a prætore judi-

ces, qui recuperatores dicti sunt, propterea quod per eos suum quisque jus recuperare poterat.

9. *An efficere possit, &c.*] Eam in rem apud Plautum lepide nescio quis aiebat : *Ego certe nolim excuti mihi dentem unum, ut excutienti excutiam omnes.*

talionum. Nam de immanitate illa secandi partiendique humani corporis, si unus ob pecuniam debitam iudicatus additusque sit pluribus; non libet meminisse, & piger dicere. Quid enim videri potest effertius? quid ab hominis ingenio diversius, quam quod membra & artus inopis debitoris brevissimo laniatu distrahebantur, sicut nunc bona ^d venu distrahantur? Tum Sex. Cæcilius amplexus utraque manu Favorinum; Tu es, inquit, unus profecto in nostra memoria non Graiæ modo sed Romanæ rei peritissimus. Quis enim philosophorum disciplinæ suæ leges tam scire atque docte callet, quam leges tu nostras decemvirales percalluisti? Sed, ¹⁰ quæso tecum, tamen ^e degrediare paulisper e curriculis istis disputationum vestrarum academicis: omissoque studio, quicquid lubitum est, arguendi tuendique, consideres gravius cuimodi sint ea, quæ reprehendisti. Nec ideo contemnas legum istarum antiquitates, quod plerisque ipsis jam populus Romanus uti desiverit. Non enim profecto ignoras legum oportu- ¹⁵ nitates & medelas, pro temporum moribus & pro rerum publicarum generibus ac pro utilitatum præsentium rationibus, proque vitiis, quibus medendum est, ^f fervoribus mutari atque flecti: neque uno statu consistere, quin, ut facies cæli & maris, ita rerum atque fortunæ tempestibus variantur. Quid salubrius visum est ¹⁰ rogatione illa Stolonis iugurum de numero præfinito? Quid utilius ¹¹ plebiscito Voconio, de coercendis mulierum hereditatibus? Quid tam necessarium existimatum est propul- ²⁰ sandæ civium luxuriæ, quam lex Licinia & Fannia, aliæque item ^g leges sumptuariæ? ^h Omnia tamen hæc oblitterata & operta sunt civitatis opulencia quasi quibusdam fluctibus exæstuantis. Sed cur tibi esse visa est inhumana lex omnium, mea quidem sententia, humanissima quæ jumentum dari jubet ægro aut seni in jus vocato? ⁱ verba sunt hæc de lege ²⁵ ¹ SI. IN. IUS. VOCAT. SI. MORBUS. AVITAS. V. E. VITIUM.

INTERPRETATIO.

d vendenda dividuntur. *e* omittit antisper- *bidinibus. g* leges quæ prohibent nimis-
rationem illam disputandi quam vos aca- *sumptus. h* tamen hæc omnes leges perfra-
demicis servatis in vestris disputationibus: *cta & eversa sunt Romæ opibus instar*
& discendens a cupiditate refutandi, & *fluctuum exundantibus. i* hæc sunt verba
defendendi quodcumque vobis placet, as- *de lege quæ sic incipit SI. IN. IUS.*
sentius expende qualia sint ea, &c. fli- *VOCAT. Si quis agritudine aut sensu-*

NOTÆ.

10. *Rogatione illa Stolonis, &c.* Stolo lege prohibuit ne quis civis Romanus plus quingenta jugera possideret. Is propter diligentiam culturæ Stolonum confirmavit cognomen.

11. *Plebiscito Voconio.* De lege Voconia, Licinia & Fannia consule notas superiores.

12. *Si in jus vocat: si morbus, &c.* Æstuat in hujus legis interpretatione, qui diligenter non adverterit hæc verba SI. IN. IUS. VOCAT. ad ea quæ consequuntur nihil pertinere, sed esse tan-

tum initium legis illius, unde cetera desumpta sunt: ut videre est in collecta legis XII. Tabularum, quam edidit Theodorus Marcilius: Jurisconsultos autem in recensendis legibus solere prima legum verba citare quis ignorat? Itaque frustra sunt, qui totum hunc locum dum ex suo sensu volunt corrigere, nova lectione depravant. *Si in jus vocato morbus, & vita, & vitium sit: qui in jus vocasset, jumentum dato: si velit, arceram ne sternito.*

SCIT. QUI IN. IUS. VOCABIT. IUMENTUM. DATO. SI. NO-
 LET. AR CERAM. NE. STERNITO. An tu forte morbum appellari
 hic putas ægrotationem gravem ^k cum febris rapida & ¹³ quercera; ju-
 mentumque dici pecus aliquod unicum tergo vehens? Ac propterea minus
 fuisse humanum existimas ægrotum domi suæ cubantem jumento imposi-
 tum in jus rapi? Hoc, mi Favorine, nequaquam ita est. Nam morbus in
 lege ista non febriculosus neque nimium gravis; sed vitium aliquod im-
 becillitatis atque ^l invalentiæ demonstratur: non periculum vitæ ostendi-
 tur. Ceterique morbum vehementiorem vim graviter nocendi habentem
 legum istarum scriptores alio in loco, non per se morbum, sed morbum
^m monticum appellant. *Iumentum* quoque non id solum significat quod
 nunc dicitur; sed vectabulum etiam, quod adjunctis pecoribus traheba-
 tur, veteres nostri jumentum a jungendo dixerunt. *Arcera* autem voca-
 batur plostrum tectum undique & mœnitum; quasi arca quædam magna
 vestimentis instrata, qua nimis ægri aut senes portari cubantes solebant.
 Quænam tibi igitur acerbitas esse visa est; quod in jus vocato paupertino
 homini vel inopi, qui aut pedibus forte ægris esset, aut qto alio casu
 ingredi non quiret, plaustrum esse dandum censuerunt; neque insterni ta-
 men delicate arceram jusserunt? Quoniam satis esset invalido cuiuscumodi
 vectabulum. Atque id fecerunt, ⁿ ne causatio ista ægri corporis perpe-
 tuam vacationem daret fidem detrectantibus, jurisque actiones decli-
 nantibus. Sed enim ipsum vide. Injurias factas quinque & viginti assibus
 sanxerunt Non omnino omnes, mi Favorine, injurias ære isto paucio ^o di-
 luerunt: tametsi & hæc ipsa paucitas assium grave pondus æris fuit. Nam
^p librariis assibus in ea tempestate populus ulus est. Sed injurias atrocio-
 res, ut de osse fracto, non liberis modo verumetiam servis factas ^q im-
 pensiore damno vindicaverunt. Quibusdam autem injuriis talionem quo-
 que apposuerunt. Quam quidem tu talionem, viroptime, iniquius paulo
 insectatus es; ac ne consistere quidem dixisti, lepida quadam sollertia ver-
 borum. Quoniam talioni par non sit talio; neque rumpi membrum facile
 possit ad alterius rupturæ (ut ais tu) æquilibrium. Verum est, mi Favo-
 rine, talionem parissimam fieri difficillime. Sed decemviri minuere atque
 extinguere volentes hujuscemodi violentiam pulsandi atque lædendi, eo
 quoque metu coercendos esse homines putaverunt: neque ejus, qui mem-
 brum alteri rupisset & ¹⁴ pacisci tamen de talione redimenda nollet, tan-

INTERPRETATIO.

te laboret, qui vocabis illum in judi-
 cium, des equum; si actor nolit dare plau-
 strum, ne cogatur ad dandum plaustrum.
^k cum febris vehemēti nec sine horrore.
^l levioris morbi. m noxium. n ut prætenti

morbi non semper liceret iudicium sub-
 trefugere. o puniunt. p nam populus
 iis temporibus utebatur assibus quorum
 singuli expendebantur una libra. q pu-
 niantur maiori pœna.

NOTÆ.

13. *Quercera.*] Quercerus vel quer-
 querus idem est quod frigidus cum tre-
 more.

14. *Pacisci de talione, &c.*] Poterant
 talionis pœnam aliqua pecuniæ multa
 commutare.

tam esse habendam rationem arbitrati sunt, ut, an prudens imprudensve rupisset, spectandum putarent: aut talionem in eo vel adamussim æquiperarent vel in^r librili perpenderent: sed potius eundem animum eundemque impetum in eadem parte corporis rumpendi, non eundem quoque casum exigi voluerunt. ¹ Quoniam modus voluntatis præstari posset; casus ictus non posset. Quod si ita est, ut dico, ^t ut & ipse æquitatis habitus demonstrat; taliones illæ tuæ reciprocae ^u argutiores profecto quam veriores fuerunt. Sed quoniam acerbum quoque esse hoc genus pœnæ putas; quæ, obsecro te, ista acerbitas est, si idem fiat in te quod ² tute in alio feceris; præsertim cum habeas facultatem paciscendi: & non necesse sit pati talionem, nisi eam tu elegeris? Quod edictum autem prætorium de æstimandis injuriis probabilius esse potest? Nolo hoc ignores, hanc quoque ipsam talionem ad æstimationem judicis redigi necessario solitam. Nam si reus, qui depecisci noluerat, judici talionem imperanti non parebat; ³ æstimata lite iudex hominem pecuniæ damnabat. Atque ita, si reo & pactio gravis & acerba talio visa fuerat, severitas legis ad pecuniæ multam redibat. Restat ut ei, quod de sectione partitioneque corporis immanissimum esse tibi visum est, respondeam. Omnibus quidem virtutum generibus exercendis colendisque populus Romanus e parva origine ^v ad tantæ amplitudinis instar emicuit. Sed omnium maxime atque præcipue fidem coluit, sanctamque habuit tam privatim quam publice. Sic consules clarissimos viros hostibus confirmandæ fidei publicæ causa dedit. Sic clientem in fidem acceptum cariorem quam propinquos, tuendumque esse contra cognatos censuit. Neque pejus ullum facinus existimatum est; quam si qui probaretur clientem ⁶ divisui habuisse. Hanc autem fidem majores nostri non modo ^z in officiorum vicibus, sed in negotiorum quoque contractibus sanxerunt, maximeque in pecuniæ ^a mutuariæ usu atque commercio. Adimi enim putaverunt subsidium hoc inopie temporariæ, quo communis omnium vita indiget, si perfidia ^b debitorum sine gravi pœna eluderet. ^c Confessi igitur æris ac debiti judicatis triginta dies sunt dati, conquirendæ pecuniæ causa, quam dissolverent: eoque dies decemviri *justos* appellaverunt, velut quoddam iustitium, id est; ju-

INTERPRETATIO.

r in bilance. l qui talionis pœnam exigit potest spondere se tantum eo modo velle laedere quo laesus est, sed non potest spondere ictum fore omnino similem, nec leviozem, nec graviozem. t sicut ipsa ratio iustitia ostendit. u subtiliores. x tu ipse. y excrevis ad tanta dignitatis amplitudinem. z in

reddendis officiis. a qua sumitur mutuo. b eorum qui debent. c qui convicti in iudicio, confessi sunt se debere pecuniam alteri, iis concessi sunt triginta dies, ut conquirerent pecuniam ad exolvendam æs alienum.

NOTÆ.

15. *Æstimata lite.*] Æstimare litem dicitur iudex cum pronuntiat quanti res ea sit de qua agitur, & quanta pecuniæ summa donandus esset actor. Hic autem notabis obiter æstimare alicui vel alicui-

jus litem, non idem esse quod secundum eum judicare; sed contra eum pecuniæ multa velut reum damnare.

16. *Divisui.*] Habent alii codices *divisui* seu de *isui* habuisse.

LIBER VICESIMUS.

325

ris inter reos quasi interpositionem quamdam & cessationem. Quibus diebus nihil cum his agi jure posset. Post deinde, nisi dissolverent, ad prætorem vocabantur; & ab eo quibus erant judicati addicebantur. Nervo quoque aut compedibus vinciebantur. Sic enim sunt, opinor, verba legis. **ÆRIS. CONFESSI. DEBITI. Q. JURE. JUDICATIS. TRIGINTA. DIES. JUSTI. SUNTO. d. POST. DEINDE. MANUS. INJECTIO. ESTO. IN JUS. DUCITO. NI. JUDICATUM. FACIT. AUT. QUIS. 17 ENDO. EM. JURE. VINDICIT. SECUM. DUCITO. VINCITO. AUT. NERVO. AUT. COMP. DIBUS. QUINDECIM. PONDO. NE. MINORIBUS. AUT. SI. VOLET. MAJORIBUS. VINCITO. SI. VOLET. SUO. VIVITO. NI. SUO. VIVIT. QUI. EM. VINCTUM. HABEBIT. LIBRAS. FARRIS. IN. DIES. DATO. SI. VOLET. PLUS. DATO.** Erat autem jus interea paciscendi, ac, nisi pacti forent, habebantur in vinculis dies sexaginta. Inter eos dies, trinis nundinis continuis, ad prætorem in comitium producebantur, ^e quantæque pecuniæ judicati essent, prædicabatur. Testiis autem ¹⁵ nundinis capite pœnas dabant, aut trans Tiberim ^f peregre venum ibant. Sed eam capitis pœnam sancientiæ, sicut dixi, fidei gratia horrificam & atrocitatis ostentu novisque terroribus metuendam reddiderunt. Nam si plures forent, quibus reus esset judicatus, secare si vellent atque partiri corpus addicti sibi hominis permiserunt: & quidem verba ipsa legis ²⁰ dicam, ne existimes invidiam me istam forte formidare. ¹⁸ **TERTIIS. INQUIT, NUNDINIS. PARTIS. SECANTO. SI. PLUS. MINUS. VE. SECURUNT. SE. FRAUDE. ESTO.** Nihil profecto immitius, nihil immanius; nisi, ut re ipsa apparet, eo consilio ¹⁹ tanta immanitas pœnæ denuntiata est, ne ad eam umquam perveniretur. Addici namque nunc ²⁵ & vinciri multos videmus; quia vinculorum pœnam deterrimi homines

INTERPRETATIO.

postea injiciantur ipsis manus, & trahantur ad judicem, nisi solverint quod judex aut prætor decreverit: aut nisi al quis eum redimat in jure, abducatur ab eo cui debet, astringatur vinculis ferreis, quæ sint ponderis quindecim librarum, nec minus, aut si placuerit sint majoris ponderis.

deris. Reus si voluerit vivas suis sumptibus: si suis sumptibus non vivat, qui eum detinebit in carcere singulis diebus det singulas libras farris. Si libuerit det plura, & dicebatur in quantam pecuniam fuerat addictus suo creditori. f peregrinis vendebantur. g horribilem crudelitatis specie.

NOTÆ.

17. Endo em jure vindicet.] Id est, nisi quis ejus vindex sit in jure. Endo pro in, em pro eum, vindicet pro vindicat, veteres dicebant.

18. Tertiis nundinis.] Hanc legem ita restituit Rævardus, *Tertiis nundinis partes secanto: si plus minusve secuefunt, nisi fraude esto.* Cujus hic sensus est: postquam trinis nundinis debitor vincitus productus fuerit, si eum in partes plures aut pauciores dissecuerint, disse-

cantibus sit impune. Nesci autem, vel se veteres dixerunt pro sine.

19. Tanta immanitas pœna, &c.] Secum hic pugnat Cæcilius. Cum enim multi debitores vinculis constringerentur, ut post tertias nundinas dividerentur in partes; quod nemo id supplicium subierit, id creditorum humanitati potius est tribuendum quam pœnæ horro-ri, qui potuerit a fraudandis creditoribus detertere.

contemnunt. Dissectum esse antiquitus neminem equidem neque legi neque audivi. Quoniam scævitia ista poenæ contemni^h non quita est. Anputas, Favorine, si non illa etiam ex duodecim tabulis de testimoniis falsis poena abolevisset; & si nunc quoque, ut antea, qui falsum testimonium dixisse convictus esset, e²⁰ saxo Tarpeio deiceretur, mentituros fuisse pro testimonio tam multos, quam videmus? ^h Acerbitas plerumque ulciscendi maleficii bene atque caute vivendi disciplina est. Historia²¹ de Metio Sufetio Albano nobis quoque, non admodum numero istiusmodi libros lectitantibus, ignota non est. Qui quoniam pactum atque conditum cum rege populi Romani perfide ruperat, binis quadrigis evinctus^h in diversis nitentibus laceratus est. Novum atque asperum supplicium. Quis negat? Sed, quid elegantissimus^l poeta dicat, vide:

---^m At tu dictis Albane maneres.

²² Hæc taliaque alia ubi Sex. Cæcilius omnibus qui aderant, ipso quoque Favorino approbante atque laudante, disseruit: nuntiatum est Cæsarem jam salutari; & seperati sumus.

INTERPRETATIO.

h non potuit, i severitas in puniendo^o crimine facis sapientissima ut recte & caute vivamus. & in varias partes trahentibus.

I Virgilius. m dux Albanorum non falsus fuisset tam erudele supplicium s^h si iisses promissis servato fœdere.

NOTA.

²⁰ Saxo Tarpeio.] Montem Capitolinum intellige, qui cum ita fuisset appellatus quod in fundamentis ædis Jovis quæ ibi construebatur, caput humanum inventum esset, duobus præterea nominibus notus fuit. Nam & Saturnius dictus est & Tarpeius. Saturnius quidem a Saturno, qui in eo sedem olim fixerat: deinde Tarpeius, a virgine Vestali Tarpeia quæ ibi a Sabinis occisa & sepulta est.

²¹ De Metio Sufetio.] Metius Sufetius Albanorum dux ex fœdere cum Romanis inito ad bellum adversus Fidenates evocatus, Romanis pugnantibus e prælio subduxit exercitum. Unde Tullius Romanorum rex Metium ad duos currus alligatum equis in diversis nitentibus discerpi iussit. Primum, inquit Livius, ultimumque illud supplicium apud Romanos exempli parum memoris legum humanarum fuit.

CAPUT II.

Vocabulum, siticinus, in M. Catonis oratione quid significet.

²³ *Siticines*, scriptum est in oratione M. Catonis, quæ inscribitur: *N^o Imperium sit veteri ubi novus venerit. Siticines*, inquit, & *liticines* & *tubicines*. Sed Cællius Vindex, in commentariis lectionum antiquarum, scire quidem se ait *liticines* lituo cantare, & *tubicines* tuba: quid istuc autem sit, quo *siticines* cantent, homo ingenue veritatis scire sese negat.

INTERPRETATIO.

sitæ regat antiquus dux aut magistratus.

Nos

Nos autem in Capitonis Atei conjectaneis invenimus, *sticines* appellatos, qui apud siros canere soliti essent, hoc est, vita functos & sepultos: eoque habuisse proprium genus tubæ, a ceterorum differens.

NOTA.

1. *Proprium genus tubæ.*] Quæ mortuorum funeribus olim adhibebantur tubæ, aliis paulo longiores ac latiores erant, quo graviorem & luctibus aptiorem sonum ederent.

CAPUT III.

Quam ob causam L. Accius poeta in pragmaticis sicinnistas nebuloso nomine esse dixerit.

QUOS *sicinnistas* vulgus dicit, qui rectius locuti sunt, *Sicinnistas*, litera *n*, gemina dixerunt. ^a *Sicinnium* enim genus veteris saltationis fuit. Saltabundi autem canebant, quæ nunc stantes canunt. Posuit hoc verbum Accius poeta in pragmaticis, appellarique *sicinnistas* ait *nebuloso nomine*: credo propterea *nebuloso*, quod *sicinnium* cur diceretur ei obscurum esset. ro

INTERPRETATIO.

1. *Sicinnium.*] Saltationis Satyricæ tensem affirmant Hinc & Satyri ipsi *Sicinnistas* dicti sunt. genus, nomen habuit ab Inventore *Sicinnio*; quem alii *Barbarum*, alii *Cre-*

CAPUT IV.

Artificum scenicorum studium amoremque inhonestum probrosumque esse: & super ea re verba Aristotelis philosophi adscripta.

COMÆDOS quispiam & tragædos & tibicines dives adolescens Tauri philosophi discipulus liberos homines ^b in deliciis atque in delectamentis habebat. Id genus autem artifices Græce appellantur ^c *οἱ ἐν τῷ Διόνυσῳ τεχνῖται*. Eum adolescentem Taurus a sodalitatibus convictuque hominum scenicorum abducere volens, misit ei verba hæc ex Aristotelis libro exscripta, qui ^d *περὶ ἑλισσμάτων ἐκκύκλια* inscriptus est: iussitque ut ea quotidie lætaretur: ^e *Διὰ τὸ οἱ Διονυσιακοὶ τεχνῖται ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ποιεῖν*.

INTERPRETATIO.

^a *Familiaritatem & amicitiam cum* ^c *Bacchi artifices. d* *quæstiones circulares. tragædis, & comædis, & tibicinibus.* ^e *cur Bacchi artifices plerumque pravi- b* *amabat & iis maxime delectabatur. sunt? Quoniam minime rationi & phi-*

NOTA.

1. *Προβλήματα ἐκκύκλια.*] Quæstiones ^a *κύκλος* enim, ut Latine *circulus*, hominum multitudinem significat in orbem autem conventibus ac circulis celebres. collectam.

Yyy

εἶσι; ὅτι ἤμῃς λόγου καὶ φιλοσοφίας κενωμένοι· διὰ τὸ αὐτὰς τὰς ἀνάλυσις τί-
χνας αὐτῶν τὸ πάλυ μέγας τῷ βίῳ ἔχον. καὶ ὅτι ἐν ἀκρασίαις τὸν πολὺ χρόνον ἔχον,
ὅτι ὅ ἐν ἀπολείαις ἀμφοτέρω ὃ φαυλόπῃτος ὡς ἀποδεικνύεται.

INTERPRETATIO.

loſophia additi ſunt, quod in neceſſariis | rent, aliquando etiam paupertate. Vita-
artibus magnam partem vita traducunt, | que autem intemperantia & paupertas
& quod intemperantia plerumque labo- | ad pravitatem inclinans.

CAPUT V.

*Exempla epistolarum Alexandri regis & Aristotelis philosophi, ſua ni-
ſunt edita: eaque in linguam Latinam verſa.*

COMMENTATIONUM ſuarum artiumque, quas diſcipulis tradebat Ari-
ſtoteles philoſophus regis Alexandri magiſter, duas ſpecies habuiſſe
dicitur. Alia erant, quæ nominabat ^a ἐξωπειὰ; alia, quæ appellabat
^b ἀκροαπὶ. Εξωπειὰ dicebantur, quæ ^c ad rhetoricas meditationes, ſa-
cultatem argutiarum, civiliumque rerum noticiam conducebant. Ακρο-
πὶς autem vocabantur, in quibus philoſophia remotior ſubtiliorque ^d agi-
tabatur; quæque ad naturæ contemplationes diſceptationesve dialecticas
pertinebant. Huius diſciplinæ, quam dixi ἀκροαπὶ, tempus exercendæ
dabat in Lycio ^e matutinum: ^e nec ad eam quemquam temere admitte-
bat; niſi quorum ante ingenium & eruditionis elementa atque in diſcendo
ſtudium laboremque exploraffet. Illas vero ἐξωπειὰς auditiones exerci-
tiumque dicendi eodem in loco vesperti faciebat; eaſque vulgo juvenibus
ſine delectu præbebat: atque eum ^f δειλινὴν ἀκροαπὶν appellabat, illum al-
terum ſupra ^g ἐωθινόν. Utroque enim tempore ambulans diſſerebat: li-
broſque ſuos, earum omnium rerum commentarios, ſeorſum diviſit; ut
alii exoterici dicerentur, partim acroatici. Acroaticos cum in vulgus ab eo
editos rex Alexander cognoviſſet; atque ea tempeſtate ^h armis exercitum
omnem prope Aſiam teneret; regemque ipſum Darium præliis & victo-
riis urgeret: in illis tamen tantis negotiis literas ad Ariſtotelem miſit, non
eum recte feciſſe, quod diſciplinās ἀκροαπὶς, quibus ab eo ipſe eruditus
foret, ⁱ libris foras editis invulgaffet. Nam qua, inquit, alia re præſta-

INTERPRETATIO.

^a Externa. Et omnibus communia. | admittebat in eam ſcholam, ſed eoſque
^b propria diſcipulorum. ^c qua explica- | rum, &c. ^f pomeridianam deambula-
bant artem rhetoricam, modum argu- | tionem. ^g matutinam. ^h vexatam bellis.
mentandi, & rationem rerum civilium | ⁱ libris in publicum prolatis divulgaffet.

NOTÆ.

¹ Εξωπειὰ, &c.] Ariſtotelis institu-
tiones non modo diſſerebant, eorum ra-
tione quibus tradebantur, ſed etiam re-
bus ipſis quæ explicabantur.

² Matutinum.] Nempe verum illud
Plinii *Aurora Mæſſis amica*: minus eſt
enim idoneus ſubtilioribus percipiendis
qui cibo gravis eſt.

re ceteris poterimus, si ea, quæ ex te accepimus, omnium prorsus fient communia? Quippe ego doctrina anteire malim, ^k quam copiis atque opulentis. Rescriptis ei Aristoteles ad hanc sententiam. Acroaticos libros, quos editos queris & non proinde ut arcana absconditos, ³ neque editos scito esse neque non editos. Quoniam his solis, qui nos audiunt, cognobiles erunt. Exempla utrumque literarum sumpta ex Andronici philosophi libro subdidi. Amavi autem prorsus in utriusque epistola brevitatis elegantissimæ filum tenuissimum.

¹ Ἀλέξανδρῳ Ἀριστοτέλεις δὲ περὶ τὴν.

Οὐκ ἔρδως ἐποίησας, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀκροατικὰ ἥν' λόγων. ἥτις γὰρ ἔπ' ἀσέβη 10
ἡμῖς ἥν' ἄλλων, εἰ καὶ ὅς ἐστιν ἐπιδεδυμένῳ λόγῳ, οὗτοι πάντων ἔσονται κοινοί;
ἐγὼ δὲ βυλομένῳ αἶν ταῖς περὶ τὰ ἀεὶς ἐμπειρίαις, ἢ ταῖς διωάμεισι διαφέρειν
ἔρρωσιν.

Ἀριστοτέλης βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ δὲ περὶ τὴν.

Εἰχαλᾶς μοι περὶ ἥν' ἀκροατικῶν λόγων, οἷόν μ' ἐστὶν αὐτῷ φυλάττειν ἐν ἀπορ- 15
ρήτοις. ἴδι οὐκ αὐτοῖς καὶ ἐκτεδιδυμένοις καὶ μὴ ἐκτεδιδυμένοις. ξυνοτὸν γάρ εἰσι μόνους
τοῖς ἡμῶν ἀκούσαντι. ἔρρωσιν.

Hoc ego verbum ξυνοτὸν γάρ εἰσιν querens uno itidem verbo dicere, aliud non reperi, quam quod est scriptum a M. Catone^m in vi. origine. Itaque ego, inquit, cognobiliorem cognitionem esse arbitror.

INTERPRETATIO.

k quam militibus & divitiis.

¹ Alexander Aristoteli salutem.

Non recte fecisti divulgans acroaticas dissertationes. Qua enim te prestabimus nos aliis, si quibus dissertationibus eruditus sumus, eadem omnibus futura sunt communes? Ego autem malim praestantioribus doctrinis quam opibus excellere.

Vale.

Aristoteles regi Alexandro salutem.

Scriptisti ad me de acroaticis dissertationibus, arbitratus oportere ipsas servare in secreto. Scito autem eas & divulgatas & non divulgatas. Percipi enim possunt ab iis solis qui nos audierunt. Vale.
m in sexto originum libro.

NOTA.

3. Neque editos scito esse, neque non editos.] Editi quidem sunt ac divulgari Aristotelis libri, quia in publicum prodierunt. Possunt etiam dici non divul-

gati, quod propter rerum & orationis obscuritatem a vulgo non possint intelligi.

CAPUT VI.

Quæsitum atque tractatum, utrum sit rectius dicere, habeo curam vestri, an, vestrum.

Percunctabar Apollinarem Sulpicium, * cum eum Romæ adolescentulus sectarer, qua ratione diceretur; habeo curam vestri, aut misere-

INTERPRETATIO.

a Cum puer olim eum haberem magistrum in grammatica.

Yyy ij

reor vestri: & iste casus, vestri, eo in loco quem videretur habere casum
 rectum. Is hic mihi ita respondit. Quæris, inquit, ex me, quod mihi
 quoque est jamdiu in perpetua quæstione. Videtur enim non, vestri, oportere dici, sed vestrum: sicut Græci loquuntur, ὁτιμαλοῦμαι ὑμῶν, & κί-
 5 ὁμας ὑμῶν; aptius vestrum dicitur, quam vestri, & habet casum nomi-
 nandi, vos; quem tu rectum appellasti. Invenio tamen, inquit, non
 paucis in locis nostri atque vestri dictum, non, nostrum aut vestrum.
 L. Sulla rerum gestarum libro secundo. Quo si fieri potest, ut etiam nunc
 nostri vobis in mentem veniat; nosque magis dignos creditis, quibus civibus
 10 quam hostibus utamini; quique pro vobis potius quam contra vos pugne-
 mus; neque nostro neque majorum nostrorum merito nobis id continget. Te-
 rentius in Phormione.

^d Ita plerique ingenio sumus omnes. nostri nosmet penitet.
 Afranius in Togata.

15 Nescio qui nostri miseritus tandem deus.
 Et Laberius in Necyomantia.

Dum diutius detinetur, nostri oblitus est.
 Dubium porro, inquit, non est, quin eodem hæc omnia casu dicantur;
 nostri oblitus est, nostri miseritus est; quo dicitur, mei penitet, mei miserus
 20 est, mei oblitus est. Mei autem casus interrogandi est, quem genitivum
 grammatici vocant; & ab eo declinatur, quod est, ego. Hujus deinde plu-
 rativum est, nos. Tui æque declinatur ab eo, quod est, tu. Hujus itidem
 plurativum est, vos. Sic namque Plautus declinavit in Pseudolo in hisce
 versibus.

25 ^e Si ex te tacente fieri possem certior here,
 Qua miseria te tam misere macerent:
 Duorum labori ego hominum parvissem lubens,
 Mei te rogandi & tuis respondendi mihi.

Mei enim Plautus, hoc in loco, non ab eo dixit, quod est, meus; sed ab
 30 eo quod est, ego. Itaque si dicere velis, patrem mei, pro, patrem meum,
 quo Græci modo τὸν πατέρα μὲν dicunt, inusitate quidem sed recte pro-
 fecto, eaque ratione dices, qua Plautus dixit, labori mei, pro, labori
 meo. Hæc autem ipsa ratio est in numero plurativo; qua Gracchus, mi-
 sereri vestrum dixit, & qua M. Cicero contentio vestrum & contentio no-
 35 strum dixit; quaque item ratione Quadrigarius in annali undevicesimo
 verba hæc posuit. C. Mari, & quando te nostrum & reip. miserebitur?
 Cur igitur Terentius, penitet nostri, & non, nostrum; & Afranius, no-
 stri miseritus est, non, nostrum? Nihil hercle, inquit, mihi de ista re in

INTERPRETATIO.

b nominativum. c habeo curam vestrum. tes tam vehementer te affligunt. Non
 d sic facti sumus a natura. Non sumus injunxissem laborem duobus hominibus,
 contenti nostro statu. c Si tu, here, qui mihi interrogando te, & tibi respondendo
 scires, posses mihi dicere qua calamita- mihi.

NOTA.

1. Tu.] Tui vel tui patrius casus a nominativo tu.

mentem venit ; nisi auctoritas quædam vetustatis non nimis anxie neque superstitiose loquentis : nam sicuti multifariam scriptum est , *vestrorum* , pro , *vestrum* , ut in Plauti Mustellaria in hoc versu ,

Verum illud esse maxima pars vestrorum intelligit ;

cum vellet , *maxima pars* dicere *vestrum* : ita non numquam , *vestri* , quoque dictum est , *vestrum* : sed proculdubio qui rectissime loqui volet , *vestrum* , potius dixerit , quam *vestri* : & idcirco importunissime , inquit , fecerunt qui in plerisque Sallustii exemplaribus scripturam istam sincerissimam corruerunt : nam cum ita in Catilina scriptum esset : *Sape majores vestrum miseris plebis Romana : vestrum* obleverunt , & *vestri* superscripserunt . Ex quo in plures libros & mendæ istius indoles manavit . Hæc mihi Apollinarem dicere : eaque tunc ipsa , ita ut dicta fuerant , notavi .

INTERPRETATIO.

f neque nimis scrupulose sequendo regulas . g erratum ejusmodi .

CAPUT VII.

Quam diversa Græcorum sententia super numero Niobæ filiorum .

Mira & prope adeo ridicula diversitas fabulæ apud Græcos poetas deprehenditur , super numero ¹ Niobæ filiorum : nam Homerus ¹⁵ pueros puellasque ejus ^a bis senos dicit fuisse , Euripides ^b bis septenos , Sappho ^c bis novenos , ² Bacchilides & Pindarus ^d bis denos : quidam alii scriptores tres fuisse solos dixerunt .

INTERPRETATIO.

a Duodecim . b quatuordecim . c octodecim . d viginti .

NOTA.

1. *Nioba .*] Niobe filia Tantali cum liberos ab Apolline & Diana sagittis transfixos vidisset , vehementi dolore stupefacta obmutuit ; unde poetis occasio fingendi eam in saxum mutatam .

2. *Bacchilides .*] Hic oriundus ex insula Cea in mari Ægæo , poeta Lyricus claruit , ut refert Eusebius in Chronicis , Olymp. LXXXII. annis ante Christi ortum CCCCLII .

CAPUT VIII.

De iis qua habere συμάθουα videntur cum luna augescere ac senescere .

Anianus poeta in fundo suo , quem in ¹ agro Falisco possidebat , ²⁰ ^a agitare erat solitus vindemiam hilare atque amœniter . Ad eos dies me & quosdam item alios familiaris vocavit . Ibi tum , cœnantibus nobis , magnus ostrearum numerus Roma missus est : quæ cum appositæ fuissent ; & multæ quidem sed ^b inubercs macræque essent : ³ Luna , inquit Annia-

INTERPRETATIO.

a Solebat transigere ferias vindemiales . b sine succo .

NOTA.

1. *Agro Falisco .*] Faliscorum ager est in Etruria . Faliscorum mons nunc dicitur *Monte sans' Oreste* .

2. *Luna nunc videlicet senescit .*] Conchylia crescunt crescente Luna , quoniam , inquit Cardanus , tunc temporis

Y yy iij

nus, nunc videlicet censeat: ea re ostrea quoque, sicuti quædam alia, tenuis exsuctaque est: cum quæreremus, quæ alia item senescente luna tabescerent: Nonne Lucilium, inquit, nostrum meministis dicere?

^c Luna alit ostrea & implet echinos, muribus fibras
Et pecuni addit.

Eadem autem ipsa, quæ crescente luna gliscunt, deficiente contra luna deficiunt. ^e Alurorum quoque oculi ad easdem vices lunæ aut ampliores sunt aut minores. Id etiam, inquit, multo mirandum est magis, quod apud Plutarchum in IV. in ² Isin & Osiridem commentario legi; Cæpe tum revirescit & congerminat decedente luna, contra autem inarescit adolefcente: eam causam esse dicunt sacerdotes Ægyptii, cur Pelusiorum cæpe non edunt: quia solum olerum omnium ^h contra lunæ aucta atque damna vices minuendi & augendi habeat contrarias.

INTERPRETATIO.

^c decrevit. ^d idcirco ostrea sunt sine pinguedine & succo, sicut quædam alia res. ^e Luna nutrit ostrea, pingui facit echinos, marinos, addit fibras muribus & pecuni. ^f crescunt. ^g felum. ^h contra luna incrementa & decrementa.

NOTÆ.

aqua & limus quibus vescuntur extenuantur & excoquantur ideoque melius nutriunt: unde & pinguescunt. Aliam affert Pierius rationem, quod cancri ad lunæ splendorem de nocte accedentes diutius pascantur. Aldrovandus causam rejicit in proprias lunæ affectiones, quæ sunt rigare & modico calore humectare. Id autem falsum esse, nec ostrea senescente luna tabescere recentiores philosophi quotidianis experimentis elocuti contendunt.

3. ² Isin & Osiridem.] Ex quo Plutarchi libro desumpta sunt quæ Gellius hic refert. Locum hunc restitutum indultæ Lambecii debemus: prius legebatur apud Plutarchum in IV. in Hesiodum commentario; quo vix quicquam erat absurdum.

CAPUT IX.

Qualibus verbis delectari solitus sit Antonius Julianus positus in mimiambis, quos Cn. Matius scripsit.

18

Delectari mulcerique aures suas dicebat Antonius Julianus figmentis verborum novis Cn. Matii, hominis eruditi: qualia hæc quoque essent, quæ scripta ab eo in mimiambis memorabat.

Sinuque amicam reficere frigidam, ¹ calido:

20

² Columbatimque labra conferens labris.

Idem id quoque jucunde lepideque fictum dictitabat.

³ Iam tonsiles tapetes ebrij fuco,

Quos ² concha purpura imbuens ³ venenavit.

INTERPRETATIO.

¹ Instar columbarum mutua dans oscula. ² tapetes tonsi, omnino imbuti colore virido, qui purpureo colore infecti sunt.

NOTÆ.

1. *Caldo.*] Dicitur pro calido.

2. *Concha purpura.*] Purpura piscis ex concharum genere, ex quo liquor exprimitur purpureus.

3. *Venenavit.*] Venenum aliquando sumitur pro colore; unde venenare idem est quod colore tingere.

Item illud :

^c *Dein coquenti vasa cuncta dejecit :*
Nequamve scitamenta ⁴ pipulo poscit.

INTERPRETATIO.

^c hinc & inde projicit vasa omnia coquentis, & improbus poscit conviciis delicatiores cibos.

NOTA.

⁴ *Pipulo.*] Pipulum, quantum ex Varrone & Nonio colligitur, est convicium & clamor querentis.

CAPUT X.

Quid vocabulum ex jure manum confertum, significet.

EX JURE MANUM CONSERVATUM. verba sunt ex antiquis actionibus: quæ, cum lege agitur & ^a vindictæ contenduntur, dici nunc quoque apud prætorem solent. Rogavi ego Romæ grammaticum celebri hominem fama & multo nomine, quid hæc verba essent: tum ille me despiciens; Aut erras, inquit, adolescens, aut ludis: rem enim doceo grammaticam, ^b non jus respondeo: si quid igitur ex Vergilio, Plauto, Ennio quærere habes; quæras licet. Ex Ennio ergo, inquam, est, magister, quod quæro. Ennius enim verbis hisce usus est: cumque ille demiratus aliena hæc esse a poetis, & haud usquam inveniri in carminibus Ennii diceret: tum ego ^c hos versus ex octavo annali absentes dixi. Nam forte eos tamquam insigniter præter alios factos memineram.

Pellitur medio sapientia: vi geritur res.

Spernitur orator bonus. horridus miles amatur.

^d *Haud doctis dictis certantes sed maledictis,*

Miscunt inter sese inimicitias agitantes.

^e *Non ex jure manum confertum, sed mage ferro*

Rem repetunt, regnumque petunt: vadunt solida vi.

Cum hos versus Ennianos dixissem: Credo, inquit grammaticus, jam tibi: sed tu velim credas mihi, Q. Ennium didicisse hoc non ex poetice literis, sed ex juris aliquo perito. Eas igitur tu quoque, inquit, & discas unde Ennius didicit. Usus consilio sum magistri, quod docere me ipse debuerat, a quo discerem prætermonstrantis: itaque id, quod ex Jureconsultis ex librisque eorum didici, inferendum his commentariis existimavi: quoniam in medio rerum & hominum vitam qui colunt, ignorare non oportet verba actio-

INTERPRETATIO.

^a *Postulatur possessio rei litigiosa.* ^b non respondeo de verbis ad jus pertinentibus. ^c non jureconsultis. ^d non jure subtilioribus. ^e non repetunt sua, sed vi juxta juris leges, sed ex octavo annali recitavi memoriter ferro. Agunt vera violentia. versus quos non habebam præfatos in ma-

NOTA.

¹ *Vindicta.*] Vindictæ sive vindiciæ sive cognoscit. Interdum est res ipsa possessio est rei litigiosæ, dum judex de possessa.

num civilium celebriora. ² *Manum conferre* est; de qua re disceptatur, in re præsenti, *sive ager sive quid aliud est*, simul adversarium manu prenderit, in ea re ³ optimis verbis vindicare: vindicia, id est, correptio manus in re atque in loco præsenti, apud prætorem ex duodecim tabulis fiebat in quibus ita scriptum est. SI. QUI. IN. JURE. MANUM. CONSERUNT. Sed postquam prætores propagatis Italiæ sinibus, datis jurisdictionibus, negotiis occupati proficisci ⁴ vindiciarum dicendarum causa & in longinquas res gravabantur: institutum est, contra duodecim tabulas, tacito consensu, ut litigantes non in jure apud prætorem manum confererent, sed ex jure manum confertum vocarent; id est, alter alterum ex jure ad confertendam manum in rem, de qua ageretur, vocaret: atque profecti simul in agrum, de quo litigabatur, terræ aliquid ex eo, uti unam glebam, in jus in urbem ad prætorem deferrent; & in ea gleba, tamquam in toto agro, vindicarent: idque Ennius significare volens ait, non, ut ad prætorem solum est, agi legitimis actionibus, neque ex jure manum confertum, sed bello ferroque & vera vi atque solida. Quod videtur dixisse conferens vim illam civilem & ⁵ festucariam, quæ verbo diceretur, non quæ manu fieret, cum vi bellica & cruenta.

INTERPRETATIO.

^f optimo jure. - g in terras longius distantes. h imaginariam.

NOTÆ.

2. *Manum conferre.*] Est proprie in prælio venire ad manus. Transfertur autem a militum certaminibus ad fori contentiones. Scilicet petitor & is a quo petebatur dicta die in agrum litigiosum conveniebant, simulatoque conflictu quasi per vim expellebatur ex agro peti-

tor, hic deinde ad prætorem appellabatur de vi, ac petebat ut sibi sua restitueretur.
3. *Vindiciarum dicendarum.*] Dicere vindicias est adjudicare alterutri rem controversam.

4. *Festucariam.*] Festucaria vis, quæ fit de festuca & re parvi momenti.

CAPUT XI.

Quid sit sculnæ verbum positum apud M. Varronem.

20 **P**UBLII Lavinii liber est ^a non incuriose factus. Is inscriptus est, *de verbis sordidis*. In eo scripsit *sculnam* vulgo dici, quasi *seculnam*; quem qui elegantius, inquit, loquuntur, ¹ *sequestrem* appellant. Utrumque vocabulum a sequendo factum est: quod ejus, qui electus sit, utraque pars fidem sequatur: *sculnam* autem scriptum esse in logistorico M. Varronis, qui inscribitur, *Cacus*, idem Lavinius in eodem libro admonet. Sed quod apud *sequestrem* depositum erat, *sequestra* positum per adverbium dicebant. Cato de Ptolemæo contra Thermum:

Per deos immortalis nolite vos ^b sequestro ponere.

INTERPRETATIO.

^a Diligenter compositus. ^b apud sequestrem.

NOTÆ.

1. *Sequestrem.*] Sequester is est, cui miserunt, ut ei reddat cui rebus attente depositum aliquod duo vel plures consideratis reddendum judicaverit.

FINIS.

INDEX CAP.

INDEX CAPITUM.

COMMENTARIO PRIMO

HÆC INSUNT.

- CAP. I. **Q**uali proportionem quibusque collectionibus Plutarchus ratiocinatum esse Pythagoram philosophum dixerit de comprehendenda corporis proceritate, qua fuit Hercules, cum vitam inter homines viveret.
- CAP. II. Ab Herode Attico c.v. tempestive deprompta in quemdam iactabundum & gloriosum adolescentem, specio tantum philosophiæ sectatorem, verba Epicteti Stoici, quibus festiviter a vero Stoico sejunxit vulgus loquacium nebulonum, qui se Stoicos nuncuparent.
- CAP. III. Quod Chilo Lacedæmonius consilium anceps pro salute amici cepit; quodque est circumspicere & anxie considerandum an pro utilitatibus amicorum delinquendum aliquando sit: notataque inibi & relata quæ & Theophrastus & M. Cicero super ea re scripserunt.
- CAP. IV. Quam tenuiter curioseque exploraverit Antonius Julianus in oratione M. Tullii verbi ab eo mutati argutiam.
- CAP. V. Quod Demosthenes rhetor cultu corporis atque vestitu probris obnoxio infamique mundicia fuit; quodque item Hortensius orator ob ejusmodi mundicias gestumque in agendo histrionicum Dionysiæ salatriculæ cognomento compellatus est.
- CAP. VI. Verba ex oratione Metelli Numidici, quam dixit ad populum in censura cum eum ad uxores ducendas adhortaretur; eaque oratio quam ob causam reprehensa, & quem contra in modum defensa sit.
- CAP. VII. In hisce verbis Ciceronis ex oratione quinta in Verrem, *Hanc sibi rem sperant praesidio futurum*, neque mendam esse neque vitium; errareque istos qui bonos libros violant & *fuitam* scribunt; atque inibi de quodam alio Ciceronis verbo dictum quod probe scriptum perperam mutatur: & aspersa pauca de modulis numerisque orationis, quos Cicero avidè sectatus est.
- CAP. VIII. Historia in libris Socionis philosophi reperta super Laide meretrice & Demosthene rhetore.
- CAP. IX. Qui modus fuerit, quis ordo disciplinæ Pythagoricæ; quantumque temporis imperatum observatumque sit dicendi simul ac tacendi.
- CAP. X. Quibus verbis compellaverit Favorinus philosophus adolescentem Calce nimis & vetuste loquentem.
- CAP. XI. Quod Thucydides historiæ scriptor inclutus Lacedæmonios in acie non tuba sed tibiis esse ulos dicit; verbaque ejus super ea re posita: quodque Herodotus Halyatten regem fidicinas in procinctu habuisse tradit: atque inibi quædam notata de Gracchi fistula concionatoria.
- CAP. XII. Virgo Vestæ quid ætatis, ex quali familia, & quo ritu quibusque cæremoniis & religionibus, ac quo nomine a pontifice maximo capiatur, & quo statim jure esse incipiat simulatque capta est: quodque, ut Labco dicit, nec illa intestato cuiquam nec ei intestatæ quisquam jure heres est.
- CAP. XIII. Quæsitum in philosophia, quidnam foret in recepto mandato rectius, idne omnino facere quod mandatum est; an non nunquam etiam contra, si id speres ei qui mandavit utilius fore: superque ea quæstione expositæ diversæ sententiæ.
- CAP. XIV. Quid dixerit feceritque C. Fabricius, magna vir gloria magnisque rebus gestis, sed familiæ pecuniæque inops; cum ei Samnites tamquam indigenti grave aurum donarent.
- CAP. XV. Quam importunum vitium sit plenumque odii, futilis inanisque

Z z z

- loquacitas, & quam multis in locis a principibus utriusque linguae viris de-
testatione iusta culpata sit.
- CAP. XVI. Quod verba isthæc Quadri-
garii ex annali tertio, *ibi mille homi-
num occiditur*, non licentia neque de
poetarum figura, sed ratione certa
& proba grammaticæ disciplinæ dicta
sunt.
- CAP. XVII. Quanta cum animi æqui-
tate toleraverit Socrates uxoris inge-
nium intractabile: atque inibi, quid
M. Varro in quadam satyra de officio
mariti scripserit.
- CAP. XVIII. Quod M. Varro in quar-
todecimo Humanarum L. Ælium ma-
gistrum suum *πρὶ τὴν φιλοσοφίαν* disse-
rentem falsa reprehenderit, quodque
idem Varro in eodem libro *ὑπερ-
βου* dicit falsum.
- CAP. XIX. Historia super libris Sibylli-
nis, ac de Tarquinio Superbo rege.
- CAP. XX. Quid geometræ dicant sche-
mata, quibusque omnia ista Latinis
vocalibus appellentur.
- CAP. XXI. Quod Julius Hyginus af-
firmatissime contenderit legisse se li-
brum P. Vergilii domesticum in quo
scriptum esset, *Et ora Tristia ten-
tantum sensu torquebit amator*, non,
quod vulgus legeret, *sensu torquebit
amato*.
- CAP. XXII. An qui causas defendit, re-
cte Latineque dicat *superesse se ei quod
defendit*: &, *superesse*, proprie quid
sit.
- CAP. XXIII. Quis fuerit Papirius Præ-
textatus, quæve istius causa cogno-
menti sit: historiaque ista omnis su-
per eodem Papirio cognitu jucunda.
- CAP. XXIV. Tria epigrammata trium ve-
terum poetarum, Nævii, Plauti, Pa-
cuvii; quæ facta ab ipsis sepulchris
ipsorum incisa sunt.
- CAP. XXV. Quibus verbis M. Varro *in-
ducias* definierit; quæsitumque inibi
curiosius, quænam ratio sit vocabuli
induciarum.
- CAP. XXVI. Quem in modum mihi
Taurus philosophus responderit per-
cunctanti an sapiens irasceret.
- COMMENTARIO SECUNDO
HÆC INSUNT.
- CAP. I. Quo genere solitus sit philoso-
phus Socrates exercere patientiam
corporis: deque ejusdem viri pa-
tientia.
- CAP. II. Quæ ratio observatioque offi-
ciorum esse debeat inter patres filios-
que in discumbendo sedendoque, at-
que in id genus rebus domi forisque,
si filii magistratus sunt & patres pri-
vati? Superque ea re Tauri philoso-
phi dissertatio, & exemplum ex hi-
storia Romana petitur.
- CAP. III. Qua ratione verbis quibusdam
vocalibusque veteres immiserint, h,
literæ spiritum.
- CAP. IV. Quam ob causam Gabius Bas-
sus genus quoddam judicii divination-
em appellari scripsit, & quam alii
causam esse ejusdem vocabuli dixe-
runt.
- CAP. V. Quam lepide designareque di-
xerit Favorinus philosophus quid in-
ter sit inter Platonis & Lyfæ oratio-
nem.
- CAP. VI. Quibus verbis ignaviter & ab-
jecte Virgilius usus esse dicatur, &
quid his qui id improbe dicunt res-
pondeatur.
- CAP. VII. De officio erga patres libero-
rum; deque ea re ex philosophis li-
bris, in quibus scriptum quæsitum-
que est an semper omnibusque patris
jussis obsequendum sit.
- CAP. VIII. Quod parum æqua reprehen-
sio Epicuri a Plutarcho peracta sit in
syllogismi disciplina.
- CAP. IX. Quod idem Plutarchus eviden-
ti calumnia verbum ab Epicuro di-
ctum insectatus sit.
- CAP. X. Quid sint *favissa Capitolina*, &
quid super eo verbo M. Varro Servio
Sulpicio quærenti rescripserit.
- CAP. XI. De Siccio Dentato, egregio
bellatore, multa memoratu digna.
- CAP. XII. Considerata perpenisæque lex
quædam Solonis, speciem habens pri-
morem iniquæ injustæque legis, sed
ad usum emolumentumque salubritatis
penitus reperta.
- CAP. XIII. Liberos in multitudinis nume-
ro etiam unum filium filiamve veteres
dixisse.
- CAP. XIV. Quod M. Cato in libro, qui
inscriptus est contra Tiberium exsu-
lem, *stirisses vadimonium*, per I li-
teram dicit, non *stirisses*; ejusque

- verbi ratio reddita.
- CAP. XV. Quod antiquitus ætati senectæ potissimum habiti sunt ampli honores; & cur postea ad maritos & patres idem isti ampli honores delati sunt. Atque ibi quædam de capite legis Juliz septimo.
- CAP. XVI. Quod Cællius Vindex a Sulpicio Apollinari reprehensus est in sensus Virgiliani enarratione.
- CAP. XVII. Cujusmodi naturam esse quædam præpositionum M. Cicero animadverteris: disceptatumque ibi super eo ipso quod Cicero observaverat.
- CAP. XVIII. Quod Phædon Socraticus servus fuit; quodque item alii philosophi complurculi servitutem servierunt.
- CAP. XIX. *Rescire* verbum quid sit, & quam habeat veram atque propriam significationem.
- CAP. XX. Quæ vulgo dicuntur *vivaria*, id vocabulum veteres non dixisse, & quid pro eo P. Scipio in oratione ad populum, quid postea M. Varro in libris de re rustica dixerit usurpatum.
- CAP. XXI. Super eo fidere quod Græci *ἀρκταί*, nos septentriones vocamus: ac de utriusque vocabuli ratione & origine.
- CAP. XXII. De vento Iapyge, deque aliorum ventorum vocabulis regionibusque accepta e Favorini sermonibus.
- CAP. XXIII. Consultatio dijudicationeque locorum facta ex comædia Menandri & Cæciliæ, quæ Plocium inscripta est.
- CAP. XXIV. De vetere parsimonia, deque antiquis legibus sumtuariis.
- CAP. XXV. Quid Græci *ἀναλογίαν*, quid contra *ἀνερμελίαν* vocent.
- CAP. XXVI. Sermones M. Frontonis & Favorini philosophi de generibus colorum vocabulisque eorum Græcis & Latinis: atque inibi color spadiæ cuiusmodi sit.
- CAP. XXVII. Quid T. Castricius existimaverit super Sallustii verbis & Demosthenis, quibus alter Philippum descripsit, alter Sertorium.
- CAP. XXVIII. Non esse compertum, cui deo rem divinam fieri oporteat, cum terra moveret.
- CAP. XXIX. Apologus Æsopi Phrygis memoratu non inutilis.

CAP. XXX. Quid observatum sit in undarum motibus, quæ in mari alio atque alio modo sunt austris flantibus aquilonibusque.

COMMENTARIO TERTIO
H A C I N S U N T.

- CAP. I. Quæsitum ac tractatum, quam ob causam Sallustius avaritiam dixit non animum modo virilem sed corpus quoque ipsum effeminare.
- CAP. II. Quemnam esse natalem diem M. Varro dicat eorum qui ante noctis horam sextam postve eam nati sunt: atque inibi de temporibus terminisque dierum, qui civiles nominantur & usquequaque gentium varie observantur: & præterea quid Q. Mucius scripserit super ea muliere, quam maritus non jure usurpavisset, quia rationem civilis anni non habuerit.
- CAP. III. De noscendis explorandisque Plauti comædiis, quoniam promissæ veræ atque falsæ nomine ejus inscriptæ feruntur: atque inibi, quod Plautus in pistrino & Nævius in carcere fabulas scriptitarint.
- CAP. IV. Quod P. Africano & aliis tunc viris nobilibus ante ætatem senectam barbam & genas radere moris fuit.
- CAP. V. Deliciarum vitium & mollities oculorum & corporis ab Archetilo philosopho cuidam opprobriata acerbè simul & festiviter.
- CAP. VI. De vi atque natura palmæ arboris, quod lignum ex ea ponderibus impositis renitatur.
- CAP. VII. Historia ex annalibus sumpta de Q. Cædicio tribuno militum; verbaque ex originibus M. Catonis apposita, quibus Cædicii virtutem cum Spartano Leonida æquiaprat.
- CAP. VIII. Literæ eximie consulum C. Fabricii & Æmilii ad regem Pyrrhum a Q. Claudio scriptore historiarum in memoriam datæ.
- CAP. IX. Quis & cuiusmodi fuerit qui in proverbio fertur *equus sojanus*: & qualis color equorum sit qui *spadices* vocantur; deque istius vocabuli ratione.
- CAP. X. Quod est quædam septenarii numeri vis & facultas in multis naturæ rebus animadversa, de qua M.

Z z z ij

Varro in hebdomadibus differit copiose.

- CAP. XI. Quibus & quam frivolis argumentis Accius in didascalicis utatur, quibus docere nititur Hesiodum esse quam Homerum natu antiquiorem.
- CAP. XII. Largum atque avidum bibendi, a Publio Nigidio doctissimo viro, novo & propemodum absurdo vocabulo *bibosum* dictum.
- CAP. XIII. Quod Demosthenes, etiam tum adolescens, cum Platonis philosophi discipulus foret, audito forte Callistrato rhetore in concione populi, destitit a Platone, & sectatus est Callistratum.
- CAP. XIV. *Dimidium librum legi*, aut, *dimidiam fabulam audiui*, aliaque ejusmodi qui dicat, vitiose dicere: ejusque vitii causas reddere M. Varronem; nec quemquam veterum iis verbis ita usum esse.
- CAP. XV. Extare in literis, perque hominum memorias traditum, quod repente multis mortem attulit gaudium ingens insperatum, interclusa anima & vim magni novique motus non sustinente.
- CAP. XVI. Temporis varietas in puerperis mulierum quænam sit & a medicis & philosophis tradita, atque inibi poetarum quoque veterum super eadem re opiniones: multa que alia auditu atque memoratu digna: verbaque ipsa Hippocratis medici ex libro illius sumta, qui inscriptus est *ἡσυχίας*.
- CAP. XVII. Id quoque esse a gravissimis viris memoriæ mandatum quod tres libros Plato Philolai Pythagorici & Aristoteles Speusippi philosophi mercati sunt precii fidem non capientibus.
- CAP. XVIII. Quid sint *pedarii senatores*, & quam ob causam ita appellati; quamque habeant originem verba hæc ex edicto tralatitio consulum, SENATORES. QUIBUS QUE IN SENATU SENTENTIAM DICERE LICET.
- CAP. XIX. Quæ ratione Gabius Bassus scripserit *parcum* hominem appellatum; & quam ejus vocabuli causam putarit; & contra quem in modum quibusque verbis Favorinus hanc traditionem ejus eluserit.

COMMENTARIO QUARTO HÆC INSUNT.

- CAP. I. Sermo quidam Favorini philosophi cum grammatico jactantior factus in Socraticum modum: atque inibi in sermone dictum, quibus verbis *penus* a Q. Scævola definita sit, quodque eadem definitio culpata reprehensaque est.
- CAP. II. Quid differant *morbus* & *virium*; et quam vim habeant vocabula ista in edicto ædilium; & an eunuchus & steriles mulieres reddiberi possint; diversæque super ea re sententiæ.
- CAP. III. Quod nullæ fuerint rei uxoris actiones in urbe Roma ante Carbilianum divortium: atque inibi quid sit proprie *pelex*, quæque ejus vocabuli ratio sit.
- CAP. IV. Quid Servius Sulpicius, in libro qui est de dotibus, scripserit de jure atque more veterum sponsaliorum.
- CAP. V. Historia narrata de perfidia haruspicum Etruscorum, quodque ob eam rem versus hic a pueris Romæ urbe tota cantratus est:
Malum consilium consultori pessimum est.
- CAP. VI. Verba veteris senatusconsulti, in quo decretum est hostiis majoribus expiandum quod in sacratio hæstæ Martiæ movissent: atque inibi enarratum quid sint *hostia succidanea*, quid item *tempora pracidanea*; quodque Capito Ateius *ferias* quasdam *pracidaneas* appellavit.
- CAP. VII. De epistola Valerii Probi grammatici ad Marcellum scripta, super accentu nominum quorundam Pœnicorum.
- CAP. VIII. Quid C. Fabricius de Cornelio Rufino homine avaro dixerit; quem, cum odisset inimicusque esset, designandum tamen consulem curavit.
- CAP. IX. Quid significet proprie *religiosus*, & in quæ diverticula significatio vocabuli istius flexa sit; & verba Nigidii figuli ex commentariis ejus super ea re sumta.
- CAP. X. Quid observatum de ordine ro-

- gandarum sententiarum in senatu, jurgiorumque in senatu C. Cæsaris consulis & M. Catonis diem dicendo eximentis.
- CAP. XI. Quæ qualiaque sint quæ Aristoxenus quasi magis comperta de Pythagora memoriz commendavit: & quæ item Plutarchus eundem in modum de eodem Pythagora scripsit.
- CAP. XII. Notæ & animadversiones censoriz in veteribus monumentis repetitæ memoria dignæ.
- CAP. XIII. Quod incentiones quædam tibiarum certo modo factæ ischiacis mederi possint.
- CAP. XIV. Narratur historia de Hostilio Mancino ædili & Mamilia meretrice: verbaque decreti tribunorum ad quos a Mamilia provocatum est.
- CAP. XV. Defensio a culpa sententia ex historia Sallustii, quam inimici ejus cum infestatione maligne reprehenderint.
- CAP. XVI. De vocabulis quibusdam a Varrone & Nigidio, contra quotidiani sermonis consuetudinem, declinatis: atque inibi, id genus quædam cum exemplis veterum relata.
- CAP. XVII. De natura quarumdam particularum, quæ præpositæ verbis intendi atque produci barbare atque infcite videntur, exemplis rationibusque plusculis disceptatum.
- CAP. XVIII. De Africano superiore summa quædam ex annalibus memoratu dignissima.
- CAP. XIX. Quid Marcus Varro in logistico scripserit de moderando victu puerorum impubium.
- CAP. XX. Notata censoribus qui audientibus iis dixerant joca quædam intempestiviter: ac de ejus nota deliberatum, qui steterat forte apud eos oscitabundus.
- CAP. XXI. Quæ causa quodque initium fuisse dicatur Protagoræ ad philosophiz literas adeundi.
- CAP. IV. De verbo *duoervicesimo*, quod vulgo incognitum est, a viris doctis multifariam in libris scriptum est.
- CAP. V. Cujusmodi joco cavillatus sit Antiochum regem Pœnus Hannibal.
- CAP. VI. De coronis militaribus; quæ sit earum *triumphalis*, quæ *obsidionalis*, quæ *civica*, quæ *muralis*, quæ *castrensis*, quæ *navalis*, quæ *ovalis*, quæ *oleaginea*.
- CAP. VII. *Persona* vocabulum quam lepide interpretatus sit, quamque esse vocis ejus originem dixerit Gabius Bassus.
- CAP. VIII. Defensus error a Virgilio versibus, quos arguerat Julius Hyginus grammaticus, & ibidem quid sit *litium*; deque etymologia vocis ejus.
- CAP. IX. Historia de Cræsi filio sumta ex Herodoti libris.
- CAP. X. De argumentis quæ Græce *ἀντιπρὸς* appellantur, a nobis reciproca dici possunt.
- CAP. XI. Biantis de re uxoria syllogismum non videri posse *ἀντιπρὸς*.
- CAP. XII. De nominibus deorum populi Romani *Dijovis* & *Vejovis*.
- CAP. XIII. De officiorum gradu atque ordine moribus populi Romani observato.
- CAP. XIV. Quod Appion doctus homo, qui Plistonices appellatus est, vidisse se Romæ scripsit recognitionem inter se mutuam ex vetere notitia hominis & leonis.
- CAP. XV. Corpusne sit vox an *ἀσφύκτορ*, varias esse philosophorum sententias.
- CAP. XVI. De vi oculorum atque videndi rationibus.
- CAP. XVII. Quam ob causam dies primi post kalendas, nonas, idus, atri habeantur: & cur diem quoque quartum ante kalendas, vel nonas, vel idus quasi religiosum plerique vitant.
- CAP. XVIII. In quid & quantum differat historia ab annalibus: superque ea re verba posita ex libro rerum gestarum Sempronii Asellionis primo.
- CAP. XIX. Quid sit *adoptio*, quid item sit *arrogatio*, quantumque hæc inter se differant; verbaque ejus quæ qualiaque sint, qui in liberis arrogandis super ea re populum rogat.

Z z z iij

COMMENTARIO QUINTO
HÆC INSUNT.

- CAP. I. Quod Musonius philosophus reprehendit improbavitque laudari philosophum dissentientem a vociferantibus & in laudando gestientibus.
- CAP. II. Super equo Alexandri regis, qui *Bucephalus* appellatus est.
- CAP. III. Quæ causa quodque initium

CAP. XX. Quod vocabulum Latinum *Solæismo* fuerit Capitori Sinnio; quid autem id ipsum appellaverint veteres Latini; quibusque verbis Solæicismum definierit idem Capito Sinnius.

CAP. XXI. *Pluria* qui dicat & *compluria* & *compluries* non barbare dicere sed Latine.

COMMENTARIO SEXTO HÆC INSUNT.

CAP. I. Quem in modum responderit Chrysippus adversus eos qui providentiam consistere negaverunt.

CAP. II. Quo itidem modo & vim necessitatemque fati constituerit, & esse tamen in nobis consilii iudiciiue nostri arbitrium confirmaverit.

CAP. III. Historia sumta ex libris Tuberonis de serpente inusitatae longitudinis.

CAP. IV. Quid idem Tubero novæ historiæ de Attilio Regulo a Karthaginensibus capto literis mandaverit; quid etiam Tuditanus super eodem Regulo scripserit.

CAP. V. Quod Alphenus jurisconsultus in verbis veteribus interpretandis erraverit.

CAP. VI. Temere inepteque reprehensum esse a Julio Hygino Virgilium quod *præpetes* Dædali pennas dixit: atque ibi quid sint aves *præpetes*, & quid illæ sint aves quas Nigidius *inferas* appellavit.

CAP. VII. De Acca Larentia & Caia Taratia; deque origine sacerdotii *fratrum arvualium*.

CAP. VIII. Notata quædam de rege Alexandro & de P. Scipione memoratu digna.

CAP. IX. Locus exemptus ex annalibus L. Pisonis historiæ & orationis lepidissima.

CAP. X. Historia super Euclide Socratico, cujus exemplo Taurus philosophus adhortari adolescentes suos solitus est ad philosophiam suaviter sectandam.

CAP. XI. Verba ex oratione Q. Metelli Numidici, quæ libuit meminisse ad officium gravitatis dignitatisque vitæ ducentia.

CAP. XII. Quod neque *testamentum*, si-

cuti Servius Sulpicius existimavit, neque *facellum*, sicuti C. Trebatius, duplicia verba sunt; sed a testatione productum alterum, alterum a sacro diminutum.

CAP. XIII. De quaestiunculis apud Taurum philosophum in convivio agitatæ, quæ symposiacæ vocantur.

CAP. XIV. Pœniendis peccatis tres efferationes a philosophis attributas, & quamobrem Plato tantum duarum ex his meminert.

CAP. XV. De verbo *quiesco*, an e littera corripi an produci debeat.

CAP. XVI. Notatum verbum *deprecor* a poeta Catullo inusitate quidem sed apte positum & proprie: deque ratione ejus verbi exemplisque veterum scriptorum.

CAP. XVII. Quis omnium primus libros publice præbuerit legendos; quantumque numerus fuerit Athenis ante clades Persicas librorum in bibliothecis publicorum.

COMMENTARIO SEPTIMO HÆC INSUNT.

CAP. I. Admiranda quædam de P. Asiniano superiore ex annalibus sumta.

CAP. II. De Cæsellii Vindiciis pudendo errore, quem offendimus in libris ejus, quos inscripsit antiquarum locationum.

CAP. III. Quid Tullius Tiro Ciceronis libertus reprehenderit in M. Catonis oratione, quam pro Rhodiensibus in senatu dixit; & quid ad ea quæ reprehenderat responderimus.

CAP. IV. Cujusmodi servos & quam ob causam Cælius Sabinus juris civilis auctor pilearos venundari solitos scripserit, & quæ mancipia sub corona more majorum venierint; atque id ipsum *sub corona*, quid sit.

CAP. V. Historia de Polo histrione memoratu digna.

CAP. VI. Quid de quorundam sensuum naturali defectione Aristoteles scripserit.

CAP. VII. An *assatim* quasi *admodum* prima acuta pronuntiandum sit, & quædam itidem non incuriose tractata super aliarum vocum accentibus.

CAP. VIII. Res ultra fidem tradita su-

- per amatore delfino & puero amato.
- CAP. IX. *Peposci & memordi*, *pepigi*, *spesendi & occurrendi* plerisque veterum dixisse; non, uti postea receptum est dicere, per o aut per u litteram in prima syllaba positam, sed per e; atque id Græcæ rationis exemplo dixisse: præterea notatum quod viri non indocti neque ignobiles a verbo *descendo* non *descendi*, sed *descendidi* dixerunt.
- CAP. X. *Vfuscipio* ut copulate & recto vocabuli casu dicitur; ita *pigneriscipio* conjuncte & eadem vocabuli forma dictum est.
- CAP. XI. Neque *levitatem* neque *nequitiam* ea significatione esse, qua in vulgi sermociniis dicuntur.
- CAP. XII. De tunicis chiritotis; quod earum usum P. Africanus Sulpicio Gallo objecit.
- CAP. XIII. Quem *classicum* dicat M. Cato, quem *infra claudum*.
- CAP. XIV. De tribus dicendi generibus, ac de tribus philosophis qui ab Atheniensibus ad senatum Romæ legati sunt.
- CAP. XV. Quam severe moribus majorum in fures vindicatum sit, & quid scripserit Mucius Scaevola super eo quod servandum datum commodatumve esset.
- CAP. XVI. Locus exscriptus est satyra M. Varronis, quæ *est idemque* inscripta est, de peregrinis ciborum generibus: & appositi versus Euripidi, quibus delicatiorum hominum luxuriantem gulam confutavit.
- CAP. XVII. Sermo habitus cum grammatico insolentiarum & imperitiarum pleno de significatione vocabuli, quod est, *obnoxius*: deque ejus vocis origine.
- CAP. XVIII. De observata custoditaque apud Romanos jurisjurandi sanctimonia: atque inibi de decem captivis, quos Hannibal Romam dejurio ab iis accepto legavit.
- CAP. XIX. Historia ex annalibus sumpta de Tiberio Sempronio Graccho, patre Gracchorum tribuno plebei: atque inibi tribunicia plebis decreta cum ipsis verbis relata.
- CAP. XX. Quod Vergilius a Nolanis ob aquam sibi non permissam, sustulit e versu suo, *Nola*, & posuit, *Ora*:

- atque ibi quædam alia de consonantia literarum jucunda.
- CAP. XXI. *Quoad vivet*, &, *quoad morietur*, cur idipsum temporis significant, cum ex duobus sint facta contrariis.
- CAP. XXII. Quod censores equum adimere soliti sint equitibus corpulentis & præpinguibus: quæsitumque utrum ea res cum ignominia, an incolumi dignitate equitum facta sit.

COMMENTARIO OCTAVO
HÆC INSUNT.

- CAP. I. *Hesternæ noctis* recte-ne an cum vitio dicatur; & quænam super istis verbis grammatica traditio sit: item quod x viri in xii. tabulis *nox pro nocte* dixerunt.
- CAP. II. Quæ mihi decem verba ediderit Favorinus, quæ usurpentur quidem a Græcis, sed sint adulterina & barbara; quæ item a me totidem acceperit, quæ ex medio communique usu Latine loquentium minime Latina sint, neque in veterum libris repariantur.
- CAP. III. Quem in modum & quam severe increpuerit audientibus nobis Peregrinus philosophus adolescentem Romanum, ex equestri familia, stantem sègnem apud se & assidue oscitantem.
- CAP. IV. Quod Herodotus scriptor historiarum memoratissimus parum vere dixerit, unam solamque pinum arborum omnium cæsam numquam denuo ex istdem radicibus pullulare; & quod item de aqua pluviali & nive rem non satis exploratam pro comperta posuerit.
- CAP. V. Quid illud sit quod Virgilius *calum stare pulvere*, & quod Lucilius *pellus sentibus stare dixit*.
- CAP. VI. Cum post offensusunculas in gratiam redeatur, ex postulationes fieri mutuas minime utile esse: superque ea re & sermo Tauri expositus & verba ex Theophrasti libro sumpta: & quid M. quoque Cicero de amore amicitiae senserit, cum ipsius verbis additum.
- CAP. VII. Ex Aristotelis libro, qui *est de mixtis* inscriptus est, cognita acceptaque de natura & habitu memo-

riæ : atque inibi alia quædam de exuberantia aut interitu ejus lecta auditaque.

CAP. VIII. Quid mihi usu venerit interpretari & quasi effingere volenti locos quosdam Platonicos Latina oratione.

CAP. IX. Quod Theophrastus philosophus, omnium suæ ætatis facundissimus, verba pauca ad populum Atheniensem facturus, deturbatus verecundia obtinuerit; quodque idem hoc Demostheni apud Philippum regem verba facienti evenierit.

CAP. X. Qualis mihi fuerit in oppido Eleusine disceptatio cum grammatico quodam præstigiolo, tempora verborum & meditamenta puerilia ignorante, remotarum autem questionum nebulas & formidines capiendis imperitorum animis ostentante.

CAP. XI. Quam festive responderit Xanthippæ uxori Socrates perenti, ut per Dionysia largiore sumtu cœnarent.

CAP. XII. Quid significet in veterum libris scriptum, *plurique omnes* : & quod ea verba accepta a Græcis videntur.

CAP. XIII. *Quopsones*, quod homines Afri dicunt, non esse verbum Pœnicum sed Græcum.

CAP. XIV. Lepidissima altercatio Favorini philosophi adversus quemdam in tempestivum de ambiguitate verborum differentem : atque inibi verba quædam ex Nævio poeta & Cn. Gellio non usitate collocata ; atque ibidem a P. Nigidio origines vocabulorum exploratæ.

CAP. XV. Quibus modis ignominatus tractatusque sit à C. Cæsare Laberius poeta ; atque inibi appositi versus super eadem re ejusdem Laberii.

COMMENTARIO NONO HÆC INSUNT.

CAP. I. Quamobrem Q. Claudius Quadrigarius in duodevicesimo annali scripserit rectiores certioresque ius fieri, si sursum quid mittas, quam si deorsum.

CAP. II. Quibus verbis notarit Herodes Atticus falso quempiam cultu amicumque nomen habitumque philoso-

phi eminentem.

CAP. III. Epistola Philippi regis ad Aristotelem philosophum super Alexandro recens nato.

CAP. IV. De barbararum gentium prodigiis miraculis, deque diris & exitiosis fascinationibus : atque inibi de feminis repente versis in mares.

CAP. V. Diversæ nobilium philosophorum sententiæ de genere ac natura voluptatis : verbaque Herodis philosophi, quibus decreta Epicuri insectatus est.

CAP. VI. Verbum quod est ab *ago* frequentativum, in prima syllaba quonam sit modulo pronunciandum.

CAP. VII. De conversione foliorum in arbore olea, brumali & solstitiali die, deque fidibus iis temporibus ictu alieno sonantibus.

CAP. VIII. Necessum esse, qui multa habeat, multis indigere : deque ea re Favorini philosophi cum brevitate elegantis sententiæ.

CAP. IX. Quis modus sit verba vertendi in Græcas sententiæ ; deque iis Homeri versibus quos Virgilius venisse aut bene apteque aut improspere existimatus est.

CAP. X. Quod Amnæus Cornutus versus Virgilii, quibus Veneris & Vulcani concubitum pudice operteque dixit, reprehensione spurca & odiosa inquinavit.

CAP. XI. De Valerio Corvino : & unde Corvinus.

CAP. XII. De verbis quæ in utramque partem significatione reciproca & adversa dicuntur.

CAP. XIII. Verba ex historia Claudii Quadrigarii, quibus Manlii Torquati nobilis adolescentis & hostis Galli provocatoris pugnam depinxit.

CAP. XIV. Quod idem Quadrigarius, *hujus facies*, patrio casu probe & Latine dixit ; & quædam alia apposita de similibus vocabulorum declinationibus.

CAP. XV. De genere controversiæ quod Græce *ἀγρίον* appellatur.

CAP. XVI. Quod Plinium Secundum, hominem non indoctum, fugerit latueritque vitium argumenti, quod *ἀγρίον* Græci dicunt.

COM.

COMMENTARIO DECIMO
HÆC INSUNT.

- CAP. I. *Tertium ne consul an tertio dici oporteat*; & quonam modo Cn. Pompeius, cum theatro, quod erat dedicaturus, honores suos inscriberet, quæstionem ancipitem istius verbi de consilio Ciceronis vitaverit.
- CAP. II. Quid Aristoteles de numero puerperii memoriæ mandaverit.
- CAP. III. Locorum quorundam illustrum collatio contentioque facta ex orationibus C. Gracchi & M. Ciceronis & M. Catonis.
- CAP. IV. Quod P. Nigidius argutissime docuit nomina non positiva esse sed naturalia.
- CAP. V. *Avarus* simplexne vocabulum sit, an compositum & duplex, sicut P. Nigidio videtur.
- CAP. VI. Multam dictam esse ab ædilibus plebei Appii Cæci filię, mulieri nobili, quod locuta esset petulantius.
- CAP. VII. Fluminum, quæ ultra imperium Romanum fluunt, prima magnitudine esse Nilum, secunda Histrum, proxima Rhodanum, sicuti M. Varronem meminisse scribere.
- CAP. VIII. Inter ignominias militares, quibus milites coercerantur, fuisse sanguinis demissionem; & quænam esse videatur causa huiusmodi castigationis.
- CAP. IX. Quibus modis quoque habitu acies Romana instrui solita sit; quæque earum instructionum sint vocabula.
- CAP. X. Quæ ejus rei causa sit, quod & Græci veteres & Romani annulum in eo digito gestaverunt, qui est in manu sinistra minime proximus.
- CAP. XI. Verbum *maturre*, quid significet; quæque vocis ejus ratio sit; & quod eo verbo vulgus hominum improprie utitur: atque inibi, quod *præcox* declinatum *præcocius* facit, non *præcoquis*.
- CAP. XII. De portentis fabularum, quæ Plinius Secundus indignissime in Democritum philosophum confert; ibidem de simulachro volucris columbæ.
- CAP. XIII. *Cum partim hominum*, quæ ratione veteres dixerint.
- CAP. XIV. *Injuria mihi factum itur*, quali verborum ordine Cato dixerit.
- CAP. XV. De flaminis Dialis deque flaminicæ cæremoniis; verbaque ex edicto prætoris apposita, quibus dicit non coacturum se ad jurandum neque virgines Vestæ neque Dialem.
- CAP. XVI. Quos errores Julius Hyginus in sexto Virgillii animadverterit in historia Romana erratos.
- CAP. XVII. Quam ob causam & quali modo Democritus philosophus luminibus oculorum sese privaverit: super ea re versus Laberii pure admodum & venuste facti.
- CAP. XVIII. Historia de Artemisia deque eo certamine quod apud Mausoli sepulchrum a scriptoribus inclutis decretatum est.
- CAP. XIX. Non purgari neque lavari peccatum, cum prætenditur peccatorum, quæ alii quoque peccaverunt, similitudo: atque inibi verba ex oratione super ea re Demosthenis.
- CAP. XX. Quid sit *rogatio*, quid *lex*, quid *plebiscitum*, quid *privilegium*, & quantum ista omnia differant.
- CAP. XXI. Quam ob causam M. Cicero his omnino verbis *novissime & novissimus* uti observantissime vitavit.
- CAP. XXII. Locus exemptus ex Platonis libro, qui inscribitur Gorgias, de falsæ philosophiæ probris, quibus philosophos temere incessunt qui emolumenta veræ philosophiæ ignorant.
- CAP. XXIII. Verba ex oratione M. Catonis de mulierum veterum victu & moribus: atque inibi, quod fuerit jus marito in adulterio uxorem deprehensam necare.
- CAP. XXIV. *Die pristini*, *die crastini*, & *die quarti*, & *die quinti*, qui elegantius locuti sunt dixisse, non ut ea vulgo dicuntur nunc.
- CAP. XXV. Telorum & jaculorum gladiatorumque, atque inibi navium quoque vocabula, quæ scripta in veterum libris reperiuntur.
- CAP. XXVI. Inscite ab Asinio Pollione reprehensum Sallustium, quod *transfretationem transgressum* dixerit, & *transgressos qui transfretassent*.
- CAP. XXVII. Historia de populo Romano deque populo Pœnico, quod pari propemodum vigore fuerint annali.

A A a a

CAP. XXVIII. De ætatum finibus *pæritia, iuventa, senectæ* ex Tuberonis historia sumtum.

CAP. XX. X. Quod particula, *atque*, non complexiva tantum sit, sed vim habeat plusculam variamque.

COMMENTARIO UNDECIMO

HÆC INSUNT.

CAP. I. De origine vocabuli terræ Italiæ, deque ea multa quæ *suprema* appellatur, deque ejus nominis ratione: ac de lege Ateria, & quibus verbis antiquitus multa minima dici solita sit.

CAP. II. Quod *ellegantia* apud antiquiores non de amœniore ingenio sed de nitidiorè cultu atque victu dicebatur; eaque in vitio ponebatur.

CAP. III. Qualis quantaque sit *pro* particulæ varietas; deque exemplis ejus varietatis.

CAP. IV. Quem in modum Q. Ennius versus Euripidi æmulatus sit.

CAP. V. De Pyrrhoniis philosophis quædam deque Academicis strictim notata, deque inter eos differentia.

CAP. VI. Quod mulieres Romæ per Herculem non juraverunt, neque viri per Castorem.

CAP. VII. Verbis antiquissimis relictisque jam & desitis minime utendum.

CAP. VIII. Quid senserit dixeritque M. Cato de Albino, qui homo Romanus Græca oratione Romanas res, venia sibi ante ejus imperitiæ petita, composuit.

CAP. IX. Historia de legatis Mileti & Demosthene rhetore in libris Critolai reperta.

CAP. X. Quod C. Gracchus in oratione sua historiam superscriptam Demadi rhetori, non Demostheni, attribuit: verbaque ipsius C. Gracchi relata.

CAP. XI. Verba P. Nigidii, quibus differre dicit *mentiri* & *mendacium dicere*.

CAP. XII. Quod Chrysippus philosophus omne verbum ambiguum, dubiumque esse dicit; Diodorus contra nullum verbum ambiguum esse putat.

CAP. XIII. Quid T. Castricius de verbis deque sententia quadam C. Gracchi existimaverit; quodque esse eam sine ullo sensus emolumento docuerit.

CAP. XIV. Sobria & pulcherrima Romuli Regis responsio circa vini usum.

CAP. XV. De *ludibundo* & *errabundo* atque id genus verborum productionibus; & quod Laberius sic *amorabundam* dixit ut dicitur *ludibunda* & *errabunda*: atque inibi quod Sisenna per hujuscemodi verbum nova figura usus est.

CAP. XVI. Quod Græcorum quorundam verborum difficillima est in Latinam linguam mutatio; velut quod Græce dicitur, *πολυπραγµονία*.

CAP. XVII. Quid significet in veteribus prætorum edictis, *qui flumina retanda publice redempta habent*.

CAP. XVIII. Qua pœna Draco Atheniensis in legibus, quas populo Atheniensi scripsit, fures affecerit, & qua postea Solon, & qua item x. viri nostri, qui xii. tabulas scripserunt: atque inibi adscriptum quod apud Ægyptios furti licita & permissa sunt, apud Lacedæmonios autem cum studio quoque affectata & pro exercitio utili celebrata ac præterea M. Catonis de pœnendis furtis digna memoria sententia.

COMMENTARIO DUODECIMO

HÆC INSUNT.

CAP. I. Dissertatio Favorini philosophi, qua suavit nobili feminae uti liberos, quos peperisset, non nutricum adhibitarum sed suo sibi lacte aleret.

CAP. II. Quod Annæus Seneca judicavit de Q. Ennio deque M. Tullio levi fatilique judicio fuit.

CAP. III. *Listoris* vocabulum qua ratione conceptum ortumque sit; & super eo diversæ sententiæ Valgii Rufi & Tullii Ciceronis.

CAP. IV. Versus accepti ex Q. Ennii septimo annalium, quibus depingitur finiturque ingenium comitalque hominis minoris erga amicum superiorem.

CAP. V. Sermo Tauri philosophi de modo atque ratione tolerandi doloris secundum Stoicorum decreta.

CAP. VI. De ænigmate.

CAP. VII. Quam ob causam Cn. Dolabella proconsul ream mulierem veneficii confidentemque ad Arcopagitas rejecerit.

- CAP. VIII. Reditiones in gratiam nobilium virorum memoratu dignæ.
 CAP. IX. Quæ dicantur vocabula ancipitia; & quod *honoris* quoque vocabulum ancipiti sententia fuerit.
 CAP. X. Quod *adistimus* verbum Latinum sit.
 CAP. XI. Errare istos qui spe & fiducia latendi peccent, cum latebra peccati perpetua nulla sit: & super ea re Peregrini philosophi sermo ex Sophoclis poetæ sententia.
 CAP. XII. Faceta responsio M. Ciceronis amolientis a se crimen manifesti mendacii.
 CAP. XIII. *Intra kalendas* cum dicitur quid significet, utrum *ante kalendas*, an *kalendis*, an utrumque: atque inibi, quid sit in oratione M. Tullii *intra oceanum & intra montem Taurum*: & in quadam epistola, *intra modum*.
 CAP. XIV. *Saltem* particula quam vim habeat & quam originem.
 CAP. XV. Quod Sittenia in libris historiarum adverbis huiusmodi sæpenu-mero usus est *cellarum*, *velliscarum*, *salutarum*.

COMMENT. TERTIODECIMO
 HAC INSUNT.

- CAP. I. Inquisitio verborum istorum M. Tullii curiosior, quæ sunt in primo Antonianarum libro; *Multa autem impendere videntur præter naturam etiam præterque fatum*: tractatumque an idem duo ista significant *fatum* atque *natura*, an diversum.
 CAP. II. Super poetarum Pacuvii & Attii colloquio familiari in oppido Tarentino.
 CAP. III. An vocabula hæc *necessitudo* & *necessitas* differenti significatione sint.
 CAP. IV. Olympiadis Alexandri matris comis ac prudens ad filium Alexandrum rescriptio.
 CAP. V. De Aristotele, Theophrasto, & Menedemo, philosophis; deque eliganti verecundia Aristotelis, laceratorem diatribæ suæ eligentis.
 CAP. VI. Quid veteres Latini dixerint, quas Græci *παραδίαις* appellant; & item quod vocabulum *barbarissimi* non usurparint neque Romani antiquiores neque Attici.

- CAP. VII. Diversum de natura leonum dixisse Homerum in carminibus, & Herodotum in historiis.
 CAP. VIII. Quod Afranius poeta prudenter & lepide sapientiam filiam esse Usus & Memoriam dixit.
 CAP. IX. Quid Tullius Tiro in commentariis scripserit de *fulcibus* & *hyadibus*, quæ sunt stellarum vocabula.
 CAP. X. Quod *fororis* etymon esse dixerit Labeo Antistius, & quod *fratris* Nigidius.
 CAP. XI. Quem M. Varro aptum justumque esse numerum convivarum existimavit: ac de mensis secundis & bel-lariis.
 CAP. XII. Tribunos plebis prensionem habere, vocationem non habere.
 CAP. XIII. Quod in libris humanarum M. Varronis scriptum est, *adiles & quaestores populi Romani in ius a privato ad prætorem vocari posse*.
 CAP. XIV. Quid sit pomærium.
 CAP. XV. Verba ex libro Messalæ auguris, quibus docet qui sint *minores magistratus*; & *consulem prætoremque col-legas esse*; & quædam aliæ de auspiciis: item verba ejusdem Messalæ, differentis, aliud esse *ad populum loqui*, aliud, *cum populo agere*: & qui magistratus quibus avocent comitatum.
 CAP. XVI. *Humanitatem* non id significare quod vulgus putat; sed eo vocabulo, qui sinceriter locuti sunt, magis proprie esse usos.
 CAP. XVII. Quid apud M. Catonem significant verba hæc, *inter os atque offam*.
 CAP. XVIII. Platonem tribuere Euripidi, Sophocli versum; & inveniri versus verbis istem, aut paucis syllabis immutatis, apud diversos poetas temporibus variis natos.
 CAP. XIX. De genere atque nominibus familiæ Porciæ.
 CAP. XX. Quod a scriptoribus elegantissimis major ratio habita sit sonitus vocum atque verborum jucundioris (quæ a Græcis *εὐφροία* dicitur) quam regulæ disciplinæque quæ a Grammaticis reperta est.
 CAP. XXI. Verba T. Castricii rhetoris ad discipulos adolescentes de vestitu atque calceatu non decoro.
 CAP. XXII. Comprecationes quæ ritu Ro-

A A a a ij

mano sunt diis, expositæ in libris sacerdotum; inter quas Marti *Nerienem* tribuunt, & quid *Neriena* seu *Nerio* non importet.

CAP. XXIII. M. Catonis consularis & censorii pulcherrima exprobratio contra philosophantes nomine & non re.

CAP. XXIV. Quæsitum tractatumque quid sint *manubria*: atque inibi dicta quædam de ratione utendi verbis pluribus idem significantibus.

CAP. XXV. Verba P. Nigidii, quibus dicit in nomine *Valerii* in casu vocandi primam syllabam acuendam esse: & item alia ex ejusdem verbis ad rectam scripturam pertinentia.

CAP. XXVI. De versibus quos Virgilius scætus videtur Homeri ac Parthenii.

CAP. XXVII. De sententia Panætii philosophi, quam scripsit in libro de officiis secundo; qua hortatur ut homines ad cavendas injurias in omni loco intenti paratique sint.

CAP. XXVIII. Quod Quadrigarius *cum multis mortalibus* dixit, an quid & quantum differret si dixisset, *cum multis hominibus*.

CAP. XXIX. Non hætenus esse *faciem* qua vulgo dicitur.

CAP. XXX. Quid sit in satyra M. Varronis, *caninum prandium*.

COMMENT. QUARTODECIMO HÆC INSUNT.

CAP. I. Dissertatio Favorini philosophi adversus eos, qui Chaldæi appellantur, & ex coetu motibusque siderum & stellarum fata se hominum dicturos pollicentur.

CAP. II. Quem in modum dissenserit Favorinus consultus a me super officio judicis.

CAP. III. An æmuli offensique inter se fuerint Xenophon & Plato.

CAP. IV. Quod apte Chrysippus & grafice imaginem Justitiæ modulis coloribusque verborum depinxit.

CAP. V. Lis atque contentio grammaticorum Romæ illustrium enarrata super casu vocativo vocabuli, quod est, *egregius*.

CAP. VI. Cuimodi sint, quæ speciem doctrinarum habeant, sed neque delectent neque utilia sint: atque inibi

de vocabulis singularum urbium regionumque immutatis.

CAP. VII. Quod M. Varro Cn. Pompeio consuli primum designato commentarium dedit, quem appellavit isagogicum de officio senatus habendi.

CAP. VIII. Quæsitum esse discussumque an præfectus Latinarum causa creatus jus senatus convocandi consulendique habeat.

COMMENT. QUINTODECIMO HÆC INSUNT.

CAP. I. Quod in Q. Claudii annalibus scriptum est, lignum alumine oblitum non ardere.

CAP. II. Quod Plato in libris quos de legibus composuit, largiores lætioresque in conviviis invitatiunculas viæ non inutiles esse existimaverit.

CAP. III. Quid M. Cicero de particula ista senserit scripseritque, quæ præposita est verbis, *ausugio*, & *ansero*: & an in verbo *autumo*, eadem ista hæc præpositio esse videri debeat.

CAP. IV. Historia de Ventidio Basso ignobili homine, quem primum de Parthis triumphasse memoriæ traditum est.

CAP. V. Verbum *proffigo* a plerisque dici improprie insciteque.

CAP. VI. In libro M. Ciceronis de gloria secundo manifestum esse erratum, in ea parte in qua scriptum est super Hectoræ & Aiace.

CAP. VII. Observatum esse in senibus, quod annum fere ætatis tertium & sexagesimum agant aut laboribus aut clade aliqua insignitum: atque inibi super eadem observatione exemplum appositum epistolæ divi Augusti ad Caium filium.

CAP. VIII. Locus ex oratione Favorini veteris oratoris de cœnarum atque luxuriæ opprobatione, qua usus est cum legem Liciniam de sumtu minuendo suaserit.

CAP. IX. Quod Cæcilius poeta *frontem* genere virili non poetice, sed cum probatione & cum analogia appellavit.

CAP. X. De voluntario & admirando interitu virginum Mithæarum.

CAP. XI. Verba S. C. de exigendis urbe Roma philosophis: item verba edicti

- cenſorum, quo improbatī & coerciti ſunt qui diſciplinam rhetoricam inſtituere & exercere Romæ cœperant.
- CAP. XII. Locus ex oratione Gracchi de paſſimonia ac de pudicitia ſua memoratiſſimus.
- CAP. XIII. De verbis inopinatis, quæ utroqueverſus dicuntur, & a grammaticis *communia* vocantur.
- CAP. XIV. Quod Metellus Numidicus ſiguram orationis novam ex orationibus Græcis mutuatus eſt.
- CAP. XV. *Paſſis velis & paſſis manibus* dixiſſe veteres, non a verbo ſuo, quod eſt, *patior*, ſed ab alieno, quod eſt, *pando*.
- CAP. XVI. De novo genere interitus Crotonienſis Milonis.
- CAP. XVII. Quam ob cauſam nobiles pueri Athenienſium tibiis canere deſerint, cum patrium iſtum morem canendi haberent.
- CAP. XVIII. Quod pugna belli civilis victoriaque C. Cæſaris, quam vicit in Pharfaliis campis, nuntiata prædictaque eſt per cujuſpiam remigis varicinium eodem ipſo die in Italia Patavii.
- CAP. XIX. Verba M. Varronis memoria digna, ex ſatyra quæ inſcribitur *πρὶς ἰδιώτην*.
- CAP. XX. Notata quædam de Euripidis poetæ genere, vita, moribus, deque ejuſdem ſine vitæ.
- CAP. XXI. Quod a poetis Jovis filii prudentiſſimi humaniſſimique, Nepruni autem ferociſſimi & humaniſſimi traduntur.
- CAP. XXII. Historia de Sertorio duce, deque aſtu ejus commenticiiiſque ſimulamentis, quibus ad barbaros milites continendos conciliandosque ſibi utebatur.
- CAP. XXIII. De ætatibus historicorum nobilium, Hellanici, Herodoti, Thucydidiſ.
- CAP. XXIV. Quid Vulcatius Sedigitus, in libro quem de poetis ſcripſit, de comicis Latinis judicavit.
- CAP. XXV. De verbis quibuſdam novis, quæ in Cn. Matii mimiambis offendeſamus.
- CAP. XXVI. Quibus verbis Ariſtoteles philoſophus definiert ſyllogiſmum; ejuſque definitionis interpretamentum verbis Latinis factum.

- CAP. XXVII. Quid ſint *comitia calata*, quid *curiata*, quid *centuriata*, quid *cenſoria*, quid *tributa*, quid *concilium*: atque inibi quædam ejuſmodi.
- CAP. XXVIII. Quod erravit Cornelius Nepos, cum ſcripſit Ciceronem tres & viginti annos natum cauſam pro Sex. Roſcio dixiſſe.
- CAP. XXIX. Quali figura orationis & quam nova L. Piſo annalium ſcriptor uſus ſit.
- CAP. XXX. Vehiculum, quod *petorritum* appellatur; cujatis linguæ vocabulum ſit, Græcæ an Gallicæ.
- CAP. XXXI. Quæ verba legaverint Rhodii ad hoſtium ducem Demetrium, cum ab eo obſiderentur, ſuper illa incluta Jalyſi imagine.

COMMENT. DECIMOSEXTO
HÆC INSUNT.

- CAP. I. Verba Muſonii philoſophi Græca, digna atque utilia audiri obſervarique, ejuſdemque utilitatis ſententia a M. Catone multis ante annis Numantiæ ad equites dicta.
- CAP. II. Cujusmodi ſit lex apud dialecticos percunctandi diſſerendique, & quæ ſit ejus legis reprehenſio.
- CAP. III. Quanam ratione effici dixerit Eraſiſtratus medicus, ſi cibus forte deerit, ut tolerari aliquantisper inedia poſſit, & tolerari fames: verbaque ipſa Eraſiſtrati ſuper ea re ſcripta.
- CAP. IV. Quo ritu quibuſque verbis ſpecialis populi Romani bellum indicere ſolitus ſit his quibus populus Romanus bellum fieri juſſerat. Et item in quæ verba conceptum fuerit juſjurandum de furtis militaribus ſanciendis, & uti milites ſcripti intra prædictum diem in loco certo frequentarent, cauſis quibuſdam exceptis, propter quas id juſjurandum remitti æquum eſſet.
- CAP. V. *Vestibulum* quid ſignificet, deque ejus vocabuli rationibus.
- CAP. VI. Hoſtiæ quæ dicuntur *bidentes* quid ſint, & quam ob cauſam appellatæ ſunt; ſuperque ea re P. Nigidii & Julii Hyginii ſententiæ.
- CAP. VII. Quod Laberius verba pleraque licentius petulantiusque finxit: & quod multis item verbis utitur, de quibus, an ſint Latina quæri ſolet.

A A a a iij

- CAP. VIII. Quid significet & quid a nostris appellatum sit, quod *ἀέλιον* dialectici dicunt & quædam alia quæ prima in disciplina dialectica traduntur.
- CAP. IX. Quid significet verbum in libris veterum creberrime positum, *susque deque*.
- AP. X. Quid sint *proletarii*, quid *capitecensi*, quid item sit in XII. tabulis, *assiduus*, & quæ ejus vocabuli ratio sit.
- CAP. XI. Historia ex Herodoti libris sumta de Psyllorum interitu, qui in Syrtibus Africanis colebant.
- CAP. XII. De vocabulis quæ Cloarius Verus aut satis commode aut nimis absurde & illepide ad origines linguæ Græcæ redigit.
- CAP. XIII. Quid sit *municipium*, & quid à *colonia* differat, & quid sint *municipes*; quæque sit ejus vocabuli ratio ac proprietas: atque inibi quod divus Hadrianus in senatu de jure atque vocabulo *municipum* verba fecit.
- CAP. XIV. Quod M. Cato differre dixit; *properare* & *festinare*; & quam incommode Verrius Flaccus vim verbi, quod est, *festinas*, interpretatus sit.
- CAP. XV. Quid Theophrastus mirum de perdicibus scriptum reliquerit, & quid Theopompus de leporibus.
- CAP. XVI. *Agrippas* a partus ægri & improperi vitio appellatos; deque his deabus quæ vocantur *Prosa* & *Post-veria*.
- CAP. XVII. Quæ ratio vocabuli sit *agri Vasicani*.
- CAP. XVIII. Lepida quædam memoratu & cognitu de parte geometriæ, quæ *ἰσχυρία* appellatur, & item alia quæ *μυρία*, & tertia itidem quæ dicitur *καταμυρία*.
- CAP. XIX. Sumta historia ex Herodoti libro super fidiciæ Arione.
- COMMENT. SEPTIMODECIMO
HÆC INSUNT.
- CAP. I. Quod Gallus Asinius & Largius Licinius sententiam M. Ciceronis reprehenderunt ex oratione, quam dixit pro M. Cælio; & quid adversus homines stolidissimos pro eadem sententia vere digneque dici possit.
- CAP. II. Verba quædam ex Q. Claudii annalium primo cursim in legendo notata.
- CAP. III. Verba M. Varronis ex libro quinto & vicefimo humanarum, quibus contra opinionem vulgariam interpretatus est Homeri versum.
- CAP. IV. Quid Menander poeta Philomoni poetæ dixerit, a quo sæpe indigne in certaminibus comædiarum superatus est; & quod sapissime Euripides in tragœdia ab ignobilibus poetis victus est.
- CAP. V. Nequaquam esse verum quod minutis quibusdam rhetoricæ artificibus videatur, M. Ciceronem, in libro quem de amicitia scripsit, vitioso argumento usum, *ἀμφοτέρωθεν ἀντιῶμελογημένον* posuisse: totumque id consideratius tractatum exploratumque.
- CAP. VI. Falsum esse quod Verrius Flaccus, in secundo librorum quos de obscuris M. Catonis composuit, de seruo recepticio scriptum reliquit.
- CAP. VII. Verba hæc ex Atinia lege, QUOD. SUBREPTUM. ERIT. IJUS. REI. AETERNA AUCTORITAS. ISTO. P. Nigidio & Q. Scævola visa esse, non minus de præterito furto quam de futuro cavisse.
- CAP. VIII. In sermonibus apud mensam Tauri philosophi quæriti agitarique hujusmodi solita; cur oleum sæpe & facile, vina rarius congelescant, acetum haud fere æquum: & quod aquæ fluviorum fontiumque durentur, mare gelu non duretur.
- CAP. IX. De notis literarum quæ in C. Cæsaris epistolis reperiuntur; deque aliis clandestinis literis ex vetere historia petitis, & quid *scyrale* sit Latonica.
- CAP. X. Quid de versibus Virgilii Favonius existimavit, quibus in describenda flagrantia montis Ætnæ Pindarum poetam secutus est; collataque ab eo super eadem re utriusque carmina & adjudicata.
- CAP. XI. Quod Plutarchus, in libris symposiacis, opinionem Platonis de habitu atque natura stomachi fistulæque ejus quæ *σπασίς* dicitur, adversum Erasistratum medicum tutatus est.

auctoritate adhibita antiqui medici Hippocratis.

CAP. XII. De materiis infamibus, quas Græci *adokous* appellant, a Favorino exercendi gratia disputatis.

CAP. XIII. *Quin* particula quot qualesque varietates significationis habeat; & quam sæpe in veterum scriptis obscura sit.

CAP. XIV. Sententiæ ex Publii mimis selectæ lepidiores.

CAP. XV. Quod Carneades academicus elleboro stomachum purgavit scripturus adversus Zenonis *Stoici* decreta: deque natura medelaque ellebori candidi & nigri.

CAP. XVI. Anates Ponticas vim habere venenis detergendis potentem: atque inibi de Mithridati regis in id genus medicamentis solertia.

CAP. XVII. Mithridatem Ponti regem quinque & viginti gentium linguis locutum; Quintumque Ennium tria corda habere se dixisse, quod tres linguas percalluisset, Græcam, Oscam, Latinam.

CAP. XVIII. Quod M. Varro C. Sallustium historiarum scriptorem deprehensum ab Annio Milone in adulterio scribit, & loris cæsum pecuniaque data dimissum.

CAP. XIX. Quid Epictetus philosophus dicere solitus sit hominibus nequam & impuris disciplinas philosophiarum studiose tractantibus: & quæ duo verba observanda præceperit omnium rerum longe salubria.

CAP. XX. Verba sumta ex symposio Platonis, numeris coagmentisque verborum scite modulateque apteque, exercendi gratia, in Latinam orationem versa.

CAP. XXI. Quibus temporibus post Romanam conditam Græci Romanique illustres viri floruerint ante secundum bellum Karthaginensium.

COMMENT. DUODEVICESIMO HÆC INSUNT.

CAP. I. Disputationes a philosopho Stoico & contra a Peripaterico, arbitro Favorino, factæ; quæsitumque inter eos quantum in perficienda vita beata virtus valeret, quantumque

esset in his quæ dicuntur extranea.

CAP. II. Cujusmodi quæstionum certationibus Saturnalia ludicra Athenis agitare soliti sumus. Atque inibi inspersa quædam sophismata & ænigmata oblectatoria.

CAP. III. Quid Æschines rhetor, in oratione qua Timarchum de impudicitia accusavit, Lacedæmonios statuisset dixerit super sententia probatissima quam improbatissimus homo dixisset.

CAP. IV. Quod Sulpicius Apollinaris prædicantem quemdam a se uno Sallustii historias intelligi, illudit quæstione proposita, quid verba ista apud Sallustium significarent, *incertum solidior an vanior.*

CAP. V. Quod Q. Ennius in septimo annuali, *quadrupes eques*, ac non, *quadrupes equus* (ut legunt multi) scriptum reliquit.

CAP. VI. Quod Ælius Melissus, in libro cui titulum fecit, *de loquendi proprietate*, quem cum ederet cornum esse copiam dicebat, rem scripsit neque dictu neque auditu dignam, cum diceret *matronam* & *matremfamilias* existimavit, differentia longe vanissima.

CAP. VII. Quem in modum Favorinus tractaverit intempestivum quemdam de verborum ambiguitatibus quærentem: atque ibi quot significationes capiat *concio*.

CAP. VIII. *Ομοιοτάτου & ἰσοεικταῖα*, atque alia id genus, quæ ornamenta orationis purantur, inepta esse & puerilia, Lucilii quoque versibus declarari.

CAP. IX. Quid significet apud M. Catonem verbum, *insecenda*: quodque *insecenda* potius legendum sit quam, quod plerique existimant, *insequenda*.

CAP. X. Errare istos qui in exploranda febri pulsus venarum perterriti putant, non arteriarum.

CAP. XI. Verba ex carminibus Furii Antiatii inscite a Cæsellio Vindice repressenſa, versusque ipsi, in quibus ea verba sunt, subscripti.

CAP. XII. Morem istum veteribus nostris fuisse, verba patiendi mutare ac vertere in agendi modum.

CAP. XIII. Quali ratione Diogenes philosophus usus sit perterritatus a diale-

Alco quodam sophismatio impudenti.

CAP. XIV. Quid sit numerus *hemiolios*, quid *epitritios*, & quod vocabula ista non facile nostri auri sunt vertere in linguam Latinam.

CAP. XV. Quod M. Varro in herois verbis observaverit rem nimis anxie & curiosæ observationis.

COMMENT. UNDEVICESIMO HÆC INSUNT.

CAP. I. Responsio cujusdam philosophi, interrogati quam ob causam maris tempestate palluerat.

CAP. II. Ex quinque corporis sensibus duos esse cum belluis maxime communes.

CAP. III. Quod turpius est frigide laudari quam acerbius vituperari.

CAP. IV. Quamobrem venter repentino timore effluat: quare etiam ignis urinam lacestat.

CAP. V. Ex Aristotelis libris sumtum, quod nivis aqua potui pessima sit, & quod ex nive crystallus concreatur.

CAP. VI. Quod pudor sanguinem ab extra diffundit, timor vero contrahit.

CAP. VIII. Quid sit *obesum*, nonnullaque alia prisca vocabula.

CAP. VIII. Quæstio an *harena*, *calum*, *tritium*, pluralia inveniantur: atque inibi de *quadrigis*, *inimicitiiis*, non nullis præterea vocabulis, an singulari numero comperiantur.

CAP. IX. Antonii Juliani in convivio ad quosdam Græcos lepidissima responsio.

CAP. X. Verba hæc, *præter propter*, in usu vulgi prodita, etiam Ennii fuisse.

CAP. XI. Ponit versus Platonis amatorios, quos admodum juvenis lusit, dum tragædiis contendit.

CAP. XII. Dissertatio Herodis Attici super vi & natura doloris; suæque

opinionis affirmatio per exemplum indocti rustici; qui cum rubis fructiferas arbores præcidit.

CAP. XIII. Quos *pumiliones* dicimus, Græce *various* appellari.

CAP. XIV. Contemporaneos fuisse Cæsari & Ciceroni M. Varronem & P. Nigidium, ætatis suæ doctissimos Romanos; & quod Nigidii commentationes propter earum obscuritatem subtilitatemque in vulgus non exeunt.

COMMENTARIO VICESIMO HÆC INSUNT.

CAP. I. Disceptatio Sex. Cæcilii jureconsulti & Favorini philosophi de legibus duodecim tabularum.

CAP. II. Vocabulum *siticinum* in M. Catonis oratione quid significet; & quam ob causam L. Attius poeta in pragmaticis *sicinsitas nebulofo nomine* esse dixerit.

CAP. III. Artificum scenicorum studium, amoremque inhonestum probrosumque esse: & super ea re verba Aristolis philosophi adscripta.

CAP. IV. Exempla epistolarum Alexandri Regis & Aristotelis philosophi, ita uti sunt edita.

CAP. V. Quæsitum atque tractatum utrum sit rectius dicere *habeo curam vestri*, an *vestrum*.

CAP. VI. Quam diversæ Græcorum sententiæ super numero Niobæ filiorum.

CAP. VII. De iis quæ habere *ovipedium* videntur cum Luna augefcente ac senescente.

CAP. VIII. Qualibus verbis delectari solitus sit Antonius Julianus positus in mimiambis, quos Cn. Matius scripsit.

CAP. IX. Quid vocabulum in jure *manu confectum* significet.

CAP. X. Quid sit *sculna* verbum, positum apud M. Varronem.

FINIS INDICIS CAPITUM.

NOVUS INDEX SCRIPTORUM

QUI

A. GELLIO CITANTUR.

Numerus Romanus librum, Arabicus caput indicat.

A

- L. Accius** tragicus poeta Latinus. XIV. 1.
 idem in Atreo XIII. 2
 idem in Didascalico primo III. 11
 idem in Neoptolemo XIII. 3
 idem in Pelopidis II. 6
 idem in Pragmaticis XX. 3
 idem in Soradicorum primo VII. 9
- M. Accius Plautus** poeta comicus Latinus. *IV. 7 *XVIII. 2. *XIX. 8
 idem in Amphitryone I. 7
 idem in Aſinaria I. 2. *VII. 17
 *XVIII. 12. *XIX. 18.
 idem in Aſtraba XI. 7
 idem in Aulularia III. 14. *VII. 9
 idem in Bacchidibus III. 14
 idem in Boeotia III. 3
 idem in Caſina I. 7
 idem in Ciſtellaria III. 16. *VII. 7
 idem in Epidico IV. 6. & 17
 idem in epitaphio ſuo I. 21
 idem in Freto III. 3
 idem in Menæchmis III. 14
 *XVIII. 9
 idem in Milite glorioſo XV. 15
 idem in Moecho I. 7
 idem in Moſtellaria XX. 6
 idem in Nervolaria III. 3
 idem in Perſa V. 21
 idem in Pœnulo XIII. 29
 idem in Pſeudolo XX. 6
 idem in Rudente IX. 12
 idem in Sticho VII. 17
 idem in Trigeminis VII. 9
 idem in Trinummo XVII. 6
 idem in Truculento XIII. 22
- C. Aelius Gallus** grammaticus libro ſecundo de ſignificatione verborum quæ ad jus pertinent XVI. 5
Aelius Meliſſus grammaticus libro de loquendi proprietate XVIII. 6
- L. Aelius Stilo Præconius** grammaticus. II. 21. *III. 3. *V. 21.
 idem in commentario de proloquiis XVI. 8
- L. Aelius Tubero** hiftoricus in hiftoriis VI. 3. & 4
 idem hiftoriarum primo X. 28
- Q. Aelius Tubero** Jurifconſultus XIV. 7 & 8.
 idem libro ad C. Oppium VII. 9
 idem de officio judicis XIV. 2
Æſchines orator Græcus in oratione qua Timarchum de impudicitia accuſavit XVIII. 5
Æſchylus poeta Græcus tragicus οὐρανὸν κτείνω Προμηθεῖ XIII. 18
Æſopus Phryx in apologis II. 29
- L. Afranius** togatarum ſcriptor in togata XX. 6
 idem in Confobriais XV. 13
 idem in Sella XIII. 8
 idem in Titulo X. 11
- A. Albinus** hiftoriæ Romanæ libro primo XI. 8
Alcæus in poematis XVII. 12
Alexander Aetolus poeta Græcus tragicus XV. 20
Alexander Magnus in epiftola ad Ariſtotelem XX. 5
Alexis comicus poeta Græcus II. 23
 idem in Pythagori Zuſa IV. 11
Alfenus Varus Jurifconſultus libro Diſgeſtorum xxxv. & Conſectaneorum ſecundo VI. 5
Anacteon poeta Græcus Lyricus XIX. 9
Andronicus philoſophus XX. 5
Annaeus Cornutus grammaticus commentario in Virgilium II. 6
 idem de figuris ſententiarum libro ſecundo IX. 10
- L. Annaeus Seneca** philoſophus libro

Bbb

- vicesimo secundo epistolarum ad
 Lucilium XII. 2
 Annianus poeta VII. 7. * IX. 10
 Q. Antistius Labeo jurisconsultus I. 12.
 * XV. 27
 idem in commentariis ad XII. tabu-
 las I. 12
 idem libro secundo de XII. tabulis
 VII. 15
 idem ad edictum ædilium curulium.
 IV. 2
 idem libris ad edictum prætoris.
 XIII. 10
 idem libro ad edictum prætoris quar-
 to. *ibid.*
 idem libris posterioribus. *ibid.*
 Antisthenes Socraticus philosophus.
 IX. 3
 Apion Plistonices historicus Græcus.
 VI. 8
 idem in Ægyptiacis V. 14. * X. 10
 idem libro Ægyptiacorum quinto.
 V. 14. * VII. 8
 Apollodorus comicus poeta Græcus.
 II. 23
 Apollodorus grammaticus in chronicis.
 XVII. 4
 Aristarchus grammaticus II. 25
 Aristæas Proconnesius historicus Græcus.
 IX. 4
 Aristides Samius III. 3
 Aristo jurisconsultus XI. 18
 Aristophanes poeta Græcus comicus, in
 præfatione.
 idem I. 15. * XIII. 24
 idem in comœdia *Ανάλισ.* XIX. 13
 idem in *ταῖς προτέραις διατριβαῖς*
ταῖς. XV. 20
 Aristoteles Philosophus Peripatericus.
 II. 22. * III. 11. & 15. * X. 2.
 * XV. 26. * XIX. 2. & 5.
 idem libro sexto de historia anima-
 lium XIII. 7
 idem epistola ad Alexandrum Ma-
 gnum XX. 5
 idem libro *πρὸς Πτολεμαῖον* VII. 6. * VIII. 7
 idem libris problematum I. 11.
 * II. 30
 idem in acroaticis XX. 4
 idem in encyclicis *ibid.*
 idem in exoticis *ibid.*
 idem in problematibus physicis.
 XIX. 4. 5. & 6.
 idem in septimo problematum. III. 6
 Aristoxenus musicus in libro de Py-
 thagora IV. 11
 Arrianus philosophus in libris differta-
 tionum Epicteti XVII. 19
 idem libro secundo dissertationum.
 I. 2
 idem libro quinto *Ἀναξίμαν* XIX. 1
 Q. Asconius Pedianus grammaticus.
 XV. 28
 Afellio, V. Sempronius.
 M. Asinius Pollio in epistola ad Cice-
 ronem I. 11
 idem epistola ad Plancum X. 26
 C. Ateius Capito, jurisconsultus, I. 11.
 * X. 20
 idem in Conjectaneis. II. 14
 * XIV. 7. * XX. 2.
 idem in libro nono Conjectaneorum
 quæst de judiciis publicis IV. 14.
 * X. 6
 idem in epistola *Ἰ.* XIII. 11
 idem libro quinto de jure pontificio.
 IV. 6
 idem de officio senatorio IV. 10
 Atta, V. Quintius.
 D. Augustus epistola ad Caium nepo-
 tem XV. 7
 idem in epistolis X. 24
 P. Aurelius Opilius in libro primo Mu-
 sarum I. 15
- B**
- Bæchylides poeta Lyricus Græcus.
 XX. 7
 Bias unus e septem sapientibus. V. 11
- C**
- Cæcilius Statius poeta comicus lati-
 nus V. 6
 idem in Chryso VII. 17
 idem in Hypobolymæo Æschino.
 XV. 14
 idem in Plocio. II. 23. * III. 16
 idem in Polumenis XI. 7
 idem in Subditivo XV. 9
 idem in Synaristosis XY. 15
 idem in Triumpho VII. 7
 L. Cælius Antipater historicus Roma-
 nus XI
 idem historiarum libro secundo X. 24
 Cælius Sabinus jurisconsultus. VII. 4
 idem in libro de edicto ædilium cu-
 rulum IV. 2
 Julius Cæsar. V. Julius.

- Cæsellius Vindex** grammaticus in commentario lectionum antiquarum. II. 16. * III. 16. * VII. 2. * XI. 15. * XX. 2.
- Callimachus** poeta Græcus IV. 11
- C. Calvus** poeta lascivus XIX. 9
idem in poematis IX. 12
- Capito** V. Ateius & Sinnius.
- Carneades** philosophus Academicus, XVII. 15
- L. Cassius Hemina** historicus Latinus in primo annalium. XVII. 21
- M. Cato** V. Porcius.
- Catullus** V. Valerius.
- Carulus** V. Lutatius.
- Chares** historicus Græcus V. 2
- Chrysippus** philosophus XI. 12
idem in lib. *περί καλῶς καὶ ἰδίων*. XIV. 4
idem in libro *περί προνοίας* quarto. VI. 1. & 2.
- M. Cicero** V. Tullius.
- L. Cincius Alimentus** historicus Romanus de re militari libro tertio. XVI. 4
idem libro quinto. *ibid.*
idem libro sexto. *ibid.*
- Q. Claudius Quadrigarius** historicus Romanus III. 8. * V. 21
idem annali primo. I. 25. * II. 19. * VII. 11. * IX. 13. & 14. * XVI. 12
idem annali tertio I. 16. * III. 7. & 8
idem quinto V. 17
idem sexto II. 2. * XVII. 13
idem octavo XVII. 13
idem undecimo XIII. 29
idem decimotertio XII. 28
idem undevicesimo. XI. 1. * X. 2. * XV. 1. * XX. 6.
idem uno & vicesimo X. 13
idem vicesimo tertio X. 11.
- Clearchus** historicus Græcus. IV. 17
- Cloatius Verus** Grammaticus in libris verborum a Græcis tractorum. XVI. 12
idem libro quarto *ibid.*
- P. Cornelius Pauli F. Scipio Africanus** in oratione quam dixit in censura cum ad majorum mores populum hortaretur IV. 20. * V. 19.
idem in oratione pro se contra Tib. Asellum VII. 11
idem in oratione contra P. Sulpicium Gallum VII. 12
idem in quinta oratione contra Claudium Asellum II. 20
- Cornelius Nepos** in primo Chronicorum XVII. 21
idem primo librorum de vita Ciceronis XV. 28
idem libro de viris illustribus XI. 8
idem libro exemplorum quinto. VII. 18
- L. Cornelius Sulla** rerum gestarum libro secundo I. 12. * XX. 6
- Crates** grammaticus II. 25
- Critolaus** peripateticus philosophus. IX. 5. * XI. 9.
- Ctesias** historicus Græcus. IX. 4

D

- D** Emocritus philosophus V. 15
idem de vi & natura chameleonis X. 12
idem *περί λαιμῶν ἢ λομυκῶν* IV. 13
- Demosthenes** orator Græcus. II. 27
* X. 19
idem in orationibus IX. 5
idem in oratione *ἐπὶ στεφάνου* XIII. 1
- Dexippus** Hippocraticus medicus. XVII. 11
- Dicæarchus** historicus Græcus. IV. 12
- Diodorus Cronus** philosophus Græcus. XI. 12.

E

- E** Lys grammaticus antiquus in commentario XIII. 14
- Empedocles** philosophus Pythagoricus in carmine IV. 21
- Q. Ennius** historicus & poeta Romanus VII. 12. * IX. 4. * X. 1. * XII. 2. * XIII. 20. * XVII. 17. * XVI. 19. * XIX. 8
idem in annalibus. II. 26. * III. 14. * VI. 6. * X. 29. * XVI. 10
idem libro primo. VI. 6. * XIII. 22
idem libro tertio I. 22
idem libro septimo XII. 4. * XVIII. 5
idem libro octavo XX. 10
idem libro duodecimo XVII. 28
idem libro tertiodécimo VII. 2. * XVIII. 2
idem libro quartodécimo II. 26. * X. 25
idem libro sextodécimo IX. 14
idem libro duodevicesimo XIII. 20
idem in Achille IV. 17
idem in Alexandro VI. 5
idem in Ctesiphonte VI. 16
idem in Erechtheo. *ibid.*

B B b b ij

- idem in Hecuba XI. 4
 idem in Iphigenia XIX. 10
 idem in Menalippa V. 11
 idem in Neoptolemo V. 15
 idem in Phœnice VII. 17
 idem in Scipione IV. 7
 idem in Satyris II. 29. * VII. 9.
 * XVII. 2
 Ephorus historicus Græcus III. 11
 Epicharmus poeta Græcus I. 15
 Epicurus philosophus II. 6. & 8. * V. 15
 & 16. * IX. 3.
 Epictetus philosophus stoicus I. 2.
 * II. 18.
 Erasistratus medicus XVII. 11
 idem libro primo *diagnosticorum* XVI. 3
 Erucius Clarus consularis in epistola ad
 Sulpicium Apollinarem. XIII. 17
 Euripides tragicus poeta Græcus I. 15
 * VIII. 3. & 16. * XX. 7.
 idem in Bacchis XIII. 18
 idem in *Ethica* *ibid.*
 idem in Hecuba XI. 4
 Eupolis poeta Græcus comicus I. 15
 Euclides mathematicus I. 20

F

- M. Fabius Pictor historicus Roma-
 nus libro annalium primo.
 I. 12. * X. 15
 idem libro quarto V. 4
 Favorinus philosophus in oratione cum
 legem Liciniam de sumptu mi-
 nuendo suavit XV. 8
 idem in libro *περί Πομπηναίων τρώων*.
 XI. 5.
 Fenestella historicus & poeta XV. 28
 Flaccus, V. Verrius.
 Furius Antias poeta XVIII. 11

G

- Gabius Bassus in commentariis.
 III. 9. & 18.
 idem in libris de origine vocabulo-
 rum & verborum. III. 19. * V. 7
 idem libro tertio de origine voca-
 bulorum II. 4
 idem libro septimo XII. 17
 Gallus Asinius criticus XVII. 1
 Cn. Gellius historicus Romanus
 VII. 14
 idem in annalibus XVIII. 12
 idem annali tertio XIII. 22

H

- D. H. Adrianus in oratione quam in
 senatu habuit de Italicen-
 bus XVI. 13
 Hegesias historicus Græcus IX. 4
 Helvius Cinna in poematis IX. 12.
 * XIX. 19.
 Heraclitus Ephesius philosophus in *pro-
 fatione*.
 Hermippus historicus Græcus III. 13
 Herodotus historicus Græcus in histo-
 riorum. I. 11. * V. 9. * VIII. 4.
 * XVI. 19. & * XVII. 8
 idem historiarum primo III. 10
 idem in tertia historia XII. 7
 idem in libro quarto XVI. 11
 Hesiodus poeta Græcus I. 15. * IV. 5.
 * XVIII. 2.
 Heracles stoicus IX. 5
 Hippocrates medicorum princeps. XVII. 11
 * XIX. 2
 idem in libro *περί τρώων* III. 16
 Homerus poetarum princeps. I. 11. & 15.
 * II. 6. 21. 22. 26. & 30. * III. 10.
 & 16. * V. 8. * VI. 2. & 6. * VII. 20.
 * IX. 9. & 10. * XII. 1. * XIII. 1. 7.
 20. 24. & 26. * XV. 3. & 6. * XVI. 12.
 * XVII. 3. * XVIII. 9. * XX. 7
 Q. Horatius Flaccus II. 11
 Q. Hortensius orator & poeta. XIX. 9
 Hyginus, V. Julius.
 Hypsicrates grammaticus in libris super
 his quæ a Græcis accepta sunt
 XVI. 12.

I

- Isgonus Nicæensis historicus Græcus
 IX. 4
 C. Julius Cæsar VII. 9
 idem in libris analogicis ad M. Cico-
 ronem IV. 16
 idem libro de analogia primo.
 I. 10. * XVIII. 8
 idem lib. de analogia secundo. IX. 14
 idem in Anticatone IV. 16
 idem in oratione pro Bithynis V. 3
 idem in Dolabellam actione tertia.
 IV. 16
 idem in epistolis ad C. Oppium &
 Cornelium Balbum XVII. 9
 idem oratione pro Plautia rogatione.
 XIII. 3

Julius Hyginus historicus & grammaticus VI. 6. * X. 16
idem in commentariis in Virgilium. I. 21. * V. 8.
idem in exemplis X. 18
idem de vita & rebus Africani VII. 1
idem libro sexto de vita rebusque illustrium virorum I. 14
idem in quarto librorum de Virgilio. XVI. 6
Julius Modestus in secundo confusarum questionum III. 9
Junius jurisconsultus XIV. 8

L

Labeo. V. Antistius.
L. Laberius mimographus Latinus. VIII. 15. * XVII. 14.
idem in Alexandria XVI. 7
idem in Anna Perenna *ibid.*
idem in Cacomemnone *ibid.*
idem in Carulario VII. 9
idem in Coloratore *ibid.*
idem in Compitalibus XVI. 7 & 9
idem in Cophino XVI. 7
idem in Fullone *ibid.*
idem in Gallis VII. 9
idem in Gemellis I. 7
idem in lacu Averno XI. 15
idem in mimis XVI. 7
idem in mimo primo qui Salinator inscriptus est III. 12
idem in mimo qui est Scriptura III. 18
idem in Natali XVI. 7
idem in Necyomantia XV. 17
* XX. 6
idem in Restione X. 17. * XVI. 7
idem in Saturnalibus XVI. 7
idem in Sororibus IX. 12
idem in Staminariis
Laelius Felix jurisconsultus ad Q. Mucium libro primo XV. 27
Lenxus Pompeii libertus grammaticus XVII. 16.
Lævius poeta Latinus XIX. 9
idem in Alceste XIX. 7
idem in Erotopægniis XI. 24
idem in Protefilaodamia XII. 10
Largius Licinius grammaticus in libro qui Ciceromastix XVII. 1
P. Lavinius grammaticus libro de verbis sordidis XX. 11
P. Licinius Imbrex poeta in fabula Næra XII. 22

Licinius Mucianus historicus IX. 4
L. Livius Andronicus poeta Latinus in Odyssea III. 16. * VII. 7
idem Odysseæ libro primo XVIII. 9
C. Lucilius poeta satyricus I. 9. * II. 24
* III. 14. * IV. 16 * IX. 14. * XVI. 5
* XVIII. 5 * XX. 8
idem in primo satyrarum X. 20
idem in tertio I. 16. * XVI. 9
idem in quinto XVIII. 8
idem in septimo IX. 14
idem in nono I. 16
idem in undecimo IV. 17. * XI. 7
idem in quintodecimo I. 16. * IV. 17
* IX. 14
idem in decimosexto IV. 1
idem in vicefimo III. 14
T. Lucretius Carus poeta V. 15. * VII. 3
* XII. 10. * XIII. 20. * XVI. 5
idem libro quarto I. 21. * X. 26
Q. Lutatius Carulus orator, historicus & poeta IX. 9

M

Maffurius Sabinus jurisconsultus III. 16. * V. 6. & 19. * X. 15. * XI. 18
* XIV. 2
idem memorialium primo VI. 7
idem septimo memoriali IV. 20
idem undecimo memorialium V. 6
idem in commentariis de indigenis. IV. 9
idem in libro secundo juris civilis IV. 1. & 2. * XI. 18
idem libro tertio V. 3
idem libro de furtis * XI. 18
Cn. Matrius poeta in mimiambis. X. 24
* XV. 25. * XX. 29.
idem Iliados septimo VI. 6
idem Iliados uno & vicefimo IX. 14
idem Iliados tertio & vicefimo XI. 14
Mammus orator & poeta XIX. 9
Menander poeta Græcus comicus II. 23
* XVII. 4
idem in Plocio II. 23 * III. 16
Messala. V. Valerius.
Q. Metellus Numidicus orator in epistola ad Domitios. XV. 13. * XVII. 2
idem libro tertio accusationis in Valerium Messalam XV. 14
idem in oratione adversus Cn. Manlium VI. 11
idem in oratione de triumpho suo. XII. 9

B B b b iij

idem in oratione ad populum de du-
cendis uxoribus I. 6
Q. Mucius Scaevola jurisconsultus IV. 1
idem de jure civili libro decimo sex-
to VII. 15
Musonius philosophus XVI. 1 XVIII. 2

N

En. Nævius poeta Latinus. I. 24.
* VI. 8
idem in libris belli Punici. V. 12
* XVII. 21.
idem in Heciona X. 25
idem in Tryphallo II. 19
Neratius jurisconsultus in libro de nup-
tiis IV. 4
P. Nigidius Figulus secundum Varro-
nem Romanorum doctissimus.
II. 26. * IV. 16. * V. 21. * VIII. 14
* X. 11. * XI. 11. * XII. 11. * XVII. 4
idem de animalibus libro secundo.
V. I. 9
idem augurii privati libro primo.
VI. 6
idem de extis XVI. 6
idem in commentariis grammaticis.
III. 12. * IX. 12. * X. 4. * XII. 14
* XIII. 6. * XV. 3. * XVII. 13.
* XVIII. 4. * XIX. 14
idem undecimo libro commentario-
rum IV. 9
idem in vicesimo tertio XVII. 7
idem vicesimo quarto XIII. 25
idem in undetricesimo X. 5
idem de vento libro secundo. II. 22
Novius poeta comicus Latinus in Li-
garraca XV. 13
idem in Parco XVII. 2

O

O Nescritus historicus Græcus. IX. 4
O. Oppius historicus Latinus de vi-
ta & rebus Africani VII. 1

P

M. Pacuvius Latinus poeta tragicus.
I. 14. * II. 26. * XIII. 8. * XIV. 1
idem in Attico XII. 2
idem in Chryse IV. 17
idem in Niptra XIII. 29
idem in Paulo IX. 14
Pamphila historiis scriptis nota, in com-

mentario undecimo XV. 25
eadem in commentario nono & vice-
simo XV. 25
Panætius philosophus libro secundo de
officiis XIII. 27
Parthenius poeta Græcus XIII. 26
Pericles Atheniensis dux & orator. I. 3
Philemo poeta comicus Græcus XVII. 4
Philippus Macedo epistola ad Aristote-
lem IX. 3
Philistion Locrus medicus XVII. 11
Pictor. V. Fabius.
L. Piso Frugi historicus Romanus in
primo annali XI. 14
idem in secundo XV. 29
idem in tertio VI. 9
Plato philosophus Academicorum prin-
ceps. V. 15. & 16. * VI. 1. & 13.
* XIV. 3. * XIX. 11.
idem in libris de legibus XV. 2
idem in primo & secundo de legibus.
ibid.
idem de optimo statu reip. XIV. 3
idem in Gorgia VI. 14. * X. 22
idem in Parmenide VI. 13
idem in Protagora V. 3
idem in Symposio XVII. 20
idem in Theæteto XIII. 18
Plautus. V. Accius.
C. Plinius Secundus in historia naturali.
XVII. 15
idem libro septimo III. 16. * IX. 4
idem in libro decimo X. 12
idem in libro vicesimo octavo *ibid.*
idem in libris studiosorum IX. 16
Plutarchus philosophus III. 5
idem commentario in Ison & Osi-
dem XX. 8
idem de Homero libro primo IV. 10
idem libro secundo II. 8. & 9
idem de symposiacis. IV. 11. * XVII. 11
idem in libro octavo III. 6
idem in libro *ἑνὴν ψυχὴν καὶ αἰσθήσιν
ἀνθρώπου καὶ ὁμοίαν αὐτῇ διὰ
φυσῆς* I. 3
idem *ἐπὶ ἀσχητοῦς* I. 16
idem *ἐπὶ πολυπραγμοσύνης* XI. 16
idem libro primo *ἐπὶ ψυχῆς* I. 5
* XV. 10
Pollio. V. Asinius.
Polybius Græcus historiz Romanæ scri-
ptor VII. 14
Polystephanus Græcus historicus IX. 4
L. Pomponius Atellanarum scriptor in
editum XII. 10

- idem in Gallis Transalpinis. XVI.6
 idem in Mævia X. 24
 idem in Porcetra XVIII.6
 M. Porcius Cato orator II.17.*IV.9
 *V.6.*XIII.23
 idem in carmine de moribus. XI.2
 idem in libro de agricultura III.14
 idem in libro de falsis pugnīs X.3
 idem quæstionum epistolicarum li-
 bro primo VII.10
 idem libro de re militari VII.4
 idem libro de re rustica X.26
 idem in Originibus. III.7.*X.24
 *XVIII.12
 idem Originum libro primo I.16
 idem libro secundo XVII.13
 idem libro tertio II.22.*XVII.13
 idem libro quarto II.19. & 18.
 *V.21.*X.1.*XI.1.&3
 idem libro quinto VII.3.*XI.3
 *XV.9.&13
 idem libro sexto XX.5
 idem libro septimo XIII.24
 idem in oratione Si se Cælius Trib.
 pl. appellasset. I.15
 idem in oratione ad milites contra
 Galbam I.23
 idem in oratione contra Achæos.
 II.6
 idem in libro contra Tiberium exu-
 lem II.14
 idem de Cæthaginiensibus III.14
 idem in oratione de consulatu suo.
 IV.17
 idem in oratione in Lentulum V.13
 idem in oratione pro Rhodiensibus
 VII.3.*XIII.24
 idem in suasionē legis Voconiz.
 VII.13.*XVII.6
 idem in oratione de sacrificio com-
 misso VII.22
 idem de re Floria IX.12.*X.13
 idem in oratione de bello Carthagi-
 niensi IX.14
 idem in oratione pro se contra C. Caf-
 sum X.14
 idem in oratione de dote X.23
 idem in oratione contra Furium.
 X.24
 idem in oratione de præda dividenda.
 XI.18
 idem in oratione de ædilibus vitio
 creatis XIII.17
 idem in oratione de decem homini-
 bus XIII.24
 idem in oratione pro L. Turio contra
 Cn. Gellium XIV.2
 idem in oratione ad equites XVI.1
 idem in oratione de suis virtutibus.
 XVI.14
 idem in L. Veturium XVII.2
 idem in oratione pro Ptolemæo con-
 tra Thermum XVIII.9.*XX.11
 idem in oratione Ne imperium sit ve-
 teri ubi novus venerit XX.2
 idem de Lusitanis in Ser. Galbam.
 I.12
 Porcius Licinius poeta Latinus. XVII.21
 *XIX.9
 Posidippus poeta Græcus comicus II.23
 Probus. V. Valerius.
 Pyrrho philosophus XI.5
- Q
- Q. Uadrigarius. V. Claudius.
 C. Quintius Atta poeta comicus
 Latinus in Ædilitia VII.9
 idem in conciliatrice * ibid.
- S
- Sabinus. V. Massurius.
 Sabinus medicus interpres Hippocra-
 tis III.16
 C. Sallustius Crispus historicus Roma-
 nus I.11.*II.17.*IV.17.*IX.12
 *X.7.&20.*XV.13.*XVIII.4
 idem in Catilina III.1.*IV.15
 *VII.17.*IX.12.*XX.6
 idem in Jugurtha. I.12.*IX.14
 *XVI.10
 idem in historiis II.17.*XVII.18
 idem in historia prima IX.12.
 *X.26
 idem in historia secunda X.20
 *XIII.29
 Sappho poetria Græca lyrica XX.7
 Scævola. V. Mucius.
 Scipio. V. Cornelius.
 Volcatius Sedigitus criticus Latinus li-
 bro de poetis XV.24
 C. Sempronius Asellio historicus Lat-
 inus I.13
 idem rerum gestarum libro primo
 V.18
 idem libro quarto XIII.3
 idem libro quinto II.13
 idem libro tertiodécimo IV.9
 idem libro quartodécimo XIII.21

- C. Sempronius Gracchus orator XX. 6
idem de Q. Popilio circum concilia-
bula I. 7
idem de legibus promulgatis IX. 4
* X. 3
idem contra legem Aufciam XI. 10
idem contra P. Popilium XI. 13
idem cum ex Sardinia rediit ad po-
pulum in concione XV. 12
C. Sempronius Tuditanus historicus
Rom. VI. 4
idem in commentario tertio decimo.
XIII. 14
Servius Claudius Grammaticus in com-
mentario XIII. 22
Servius Sulpicius jurisconsultus in epi-
stola ad Varronem II. 10
idem in libro de dotibus IV. 3 & 4
idem libro secundo de sacris dete-
standis VI. 12
idem in reprehensis Scævolæ capituli-
bus IV. 1
idem ad edictum ædilium curulium.
IV. 2
Sinnius Capiro grammaticus in epistola
ad Pacuvium V. 21
idem in literis ad Clodium Tuscum.
V. 20
L. Sisenna historicus Romanus in histo-
riarum libro quarto XI. 15
idem in sexto IX. 14. * XII. 15
Socrates philosophus XII. 9
Sophocles poeta Græcus tragicus XII. 11
idem in tragedia *Αἴας ἐ Λαοκῆς*.
XIII. 18
idem in tragedia *Φυλοκλής*. *ibid.*
Sotion philosophus peripateticus in li-
bro *περὶ Ἀμαλθίας* I. 8
C. Suetonius Tranquillus Rom. histori-
cus. XV. 4
idem historiz ludicræ libro primo.
IX. 7
Sulla, V. Cornelius.
Sulpicius Apollinaris grammaticus
II. 16. * IV. 17
idem in quadam epistola XV. 5
idem in epistola ad Ennium Clarum.
XIII. 17
P. Syrus mimographus XVII. 14
- T
- Taurus philosophus in Gorgiam Pla-
tonis commentario primo. VI. 14
P. Terentius Afer comicus Latinus,
IV. 16. * VII. 7
idem in Heautontimorumenon * IV. 9
idem in Phormione XX. 6
Q. Terentius Scaurus grammaticus de
erroribus Cællii XI. 15
M. Terentius Varro Romanorum do-
ctissimus I. 20. * II. 21. & 28
* III. 14. * IV. 16. * V. 21. * VII. 14
* IX. 9. * X. 7. & 27. * XI. 6. * XVI. 8
26. & 18. * XVII. 4 & 21. * XVIII. 9
* XX. 10
idem de comædiis Plautinis libro
primo III. 3
idem in libris de ling. Latina. VII. 11
idem in libris ad Marcellum de lingua
Latina XVIII. 12
idem de lingua Latina ad Ciceronem
libro sexto X. 21
idem libro octavo II. 25
idem libro vicesimo quarto XVI. 8
idem de poetis primo I. 24
idem libro de re rustica tertio. II. 10
idem de sermone Latino ad Marcel-
lum libro secundo XII. 10
idem libro tertio XVI. 12
idem in libris disciplinarum. XVII. 15
idem libro quarto X. 1
idem in libris divinarum XVI. 17
idem in libro secundo X. 15
idem in libro septimo XVIII. 12
idem in libro decimo quarto III. 16
* XV. 10
idem in libris sive antiquitatibus ro-
rum humanarum X. 2
idem libro primo XIII. 16
idem decimo quarto I. 18
idem octavodecimo I. 16
idem uno & vicesimo XI. 4
* XIII. 12. & 13.
idem vicesimo quinto XVII. 3
idem libro Humanarum de bello &
pace I. 25
idem libro Humanarum de diebus.
III. 2
idem in libro Pius aut de pace.
XVII. 18
idem epistolicarum questionum li-
bro quarto in literis ad Oppianum
XIV. 7 & 8.
idem in epistola ad Ser. Sulpicium.
II. 10.
idem libro primo Hebdomadum vel
de imaginibus III. 10. & 11
idem in libro isagogico XIV. 7
idem in logistico IV. 19. * XX. 11
idem

- idem in Sisenna sive de historia
XVI. 9.
idem in priore libro de ratione vo-
cabulorum I. 18
idem in libro Orestes sive de infania
XIII. 4
idem in Satyris II. 18. * XIII. 28
idem in satyra Testamentum III. 16
idem in libro satyrarum qui est Ex-
demetricus XIX. 8
idem in satyra Menippæa *Ἰαπωνίων*
III. 18.
idem satyra *Τροχίον* XIII. 30
idem satyra *ἑκατόστατον* VII. 16
* XV. 19
idem satyra *δὲ πέντε οἱ γέγοντες*,
VI. 5.
idem satyra *Συναμύχια* XIII. 22
idem satyra Nescis quid serus vesper
vehat I. 22. * XIII. 11
Theocritus poeta Græcus in bucolicis
IX. 9
Theocletes orator ex poeta Græcus in
tragœdia Mausolus X. 18
Theophrastus peripateticus philosophus
IV. 13. * XVI. 15
idem libro primo de amicitia I. 3.
* VII. 8
Theopompus historicus Græcus XV. 20.
* XVI. 15
Thucydides historicus Græcus I. 11.
XVII. 21.
Timæus in historia Græca de rebus po-
puli Romani XI. 1
Timon philosophus in Sillis sive morda-
ci carmine III. 17. * XII. 3
Tiro Tullius Ciceronis XII. 3
idem in epistola quadam X. 1
idem in epistola ad Q. Axium VII. 3
idem in pandectis XIII. 9
idem in libris de usu atque ratione
linguæ Latinæ. ibid.
idem de variis atque promiscuis qua-
stionibus ibid.
C. Trebatius juriconsultus IV. 2
idem libro secundo de religionibus
VI. 12
Tubero V. Ælius
Tuditanus V. Sempronius
M. Tullius Cicero oratorum princeps
I. 11. 15. * II. 17. * VII. 9. * V. 11.
6 * X. 18. * XI. 2. * XIII. 20.
* XX. 6
idem epistolarum ad Attium libro
- nono IV. 9
idem epistolarum libro ad Plancum
I. 22
idem epistolarum libro ad Ser. Sul-
picium XII. 13
idem de divinatione libro primo
IV. 11. * XV. 13.
idem de fato VI. 2
idem de finibus libro secundo XV. 13
Idem de gloria libro secundo XV. 5
idem de jure civili in artem redigen-
do I. 22
idem in libro qui inscribitur Laus
Catonis XIII. 19
idem in Lælio sive de amicitia I. 3.
* XVII. 5
idem in œconomico XV. 5
idem in oratore XV. 3. * XVIII. 17
idem de oratore libro primo I. 13
idem libro secundo IV. 8
idem in libris de republica XII. 2
idem libro secundo I. 22
idem libro sexto VI. 16
idem de accusatore constituendo IV. 9.
* XIII. 1
idem Antoniana prima. XIII. 1
idem Secunda I. 22. * VII. 11. *
* XIII. 21
idem sexta I. 16
idem contra concionem Q. Merelli
XVIII. 7
idem contra Rullum de lege agraria
VI. 16. * XIII. 24
idem de imperio Cn. Pompeii I. 7
idem pro A. Licinio VI. 16
idem pro M. Cœlio. XVII. 1
idem pro Cluentio XVI. 7
idem pro Milone I. 16
idem pro Cn. Plancio I. 4. * IX. 12
idem pro C. Rabirio XII. 3
idem pro Sexto Roscio IX. 14
idem pro P. Sestio IX. 14. * XII. 13
idem pro P. Sulla VI. 16
idem de provinciis consularibus
III. 16. * XV. 5.
idem in L. Pisonem XIII. 24
idem in Verrem X. 3. XII. * 10
idem in Verrem actionis secundæ
primo VI. 16
idem oratione secunda XIII. 20
idem tertia XII. 13
idem quarta II. 6
idem quinta I. 7. * XIII. 20

V

- Q. Valerius Antias** historicus Romanus III. 8. * V. 21. * VI. 8. * VII. 19.
 idem in *historiarum* duodecimo VII. 9
 idem in *septuagesimo quinto* VII. 9
 idem in *vicefimo quarto annali* I. 7
 idem in *quadragesimo quinto* VII. 9
Valerius Aedituus poeta Latinus XIX. 9
Valerius Catullus VI. 16. * VII. 20. * XIX. 9
Valerius Maximus factorum & dictorum memorabilium libro octavo XII. 7
M. Valerius Messala Augur Jurisconsultus de auspiciis libro primo XIII. 15
 idem libro de minoribus magistratibus
Valerius Probus grammaticus I. 15. * VII. 7. 9. * XIII. 20.
 idem in *commentationum* libris XV. 30
 idem in *commentario de occulta significatione litterarum C. Cæsaris* XVII. 9
 idem in *epistola ad Marcellum* IV. 7
C. Valgius Rufus Grammaticus de rebus per *epistolam quaestis* libro secundo XII. 3
Varro V. Terentius
Velius Longus grammaticus de usu antiquæ locutionis * XVIII. 9
P. Virgilius Maro Latinorum poetarum primus I. 22. * II. 3. 6. 22. & 26. * III. 2. * IV. 1. 16. & 17. * V. 8.

& 12. * VI. 6. * VII. 12. 17. & 20. * VIII. 5. * IX. 9. 10. 12. & 14. * X. 11. 16. & 29. * XII. 1. * XIII. 20. & 26. * XV. 13. * XVII. 10. XX. 1.

- idem in *bucolicis* IX. 9
 idem in *Georgicis* I. 21. & 22. * IV. 6. * XVIII. 5
 idem libro primo XIII. 10
 idem *Æneidos* primo carmine X. 16
 idem libro secundo *Æneidos* II. 3.
 idem tertio XIII. 10
 idem quarto XIII. 1
 idem sexto II. 16 * IV. 17. * XVI. 5.
 idem septimo XVI. 6
 idem decimo XIII. 10
M. Verrius Flaccus grammaticus XVI. 14. * XVIII. 7
 idem de obscuris *Catonis* XVII. 6
 idem rerum memoria dignarum libro primo IV. 5
 idem de verborum significatione libro quarto V. 17. & 18

X

- Xenophanes** poeta Græcus III. 11
Xenophon historicus Græcus in *Cyriopædia* XIV. 3
 idem in *commentariis dictorum & factorum Socratis* *ibidem*,

Z

- Zeno** * XVII. 15.

IX. 5

LEGUM ET ALIORUM MONUMENTORUM INDEX.

A Nnales antiqui	I. 19. * II. 11.	Lex Papia	I. 12
III. 15. * VI. 7. * IX. 11		Lex Sempronia ne injussu populi civis	
Annales maximi libro undevigesimo		capite damnetur	X. 3
IV. 5.		Leges Solonis	II. 11. * XI. 18
Libri veterum memoriarum	V. 5.	Formula compitalium concipiendorum	X. 24
* VII. 8. * X. 27		Formula belli indicendi	XVI. 4
Monumenta hiltoriæ Græcæ	X. 17.	Formula jurisjurandi militaris	<i>ibid.</i>
& 18		Formula arrogationis	V. 19
Hiltoria rerum Poenicarum	XVII. 9	Formula Veitalis virginis capiendæ	I. 12
Liber commentarius de familia Porcia		Decretum D. Hadriani de partu undeci-	
XIII. 19.		mi mensis	III. 16
Libri de vita P. Africani	III. 4	Decreta tribunitia de Scipione	VII. 19
Laudationes funebres	XIII. 19	Senatusconsultum vetus quod hiltæ	
Antiquæ spectiones	V. 12	Martia movissent	IV. 6
Leges duodecim tabularum	VI. 7	Edictum ædilium curulium de mancipiis	IV. 2
* VIII. 1. * XI. 18. * XV. 13. * XVI.		Edictum perpetuum de flamine Diali	X. 15
10. * XVII. 2. * XX. 1. & 10		Edictum consulum de comitiis centuria-	
Lex Æbutia	XVI. 10	tis	XIII. 15
Lex Æmilia sumptuaria	II. 24	Edictum censorium de coercendis rheto-	
Lex Antia de domicenio magistra-		ribus Latinis	XV. 11
tum	II. 24	Edictum vetus prætorum	XI. 17
Lex Ateria de multa indicenda	XI. 1	Edictum tralatitium consulum	III. 18
Lex Atinia de rebus furtivis vindican-	XVII. 7	Libri Sacerdotum populi Romani	XIII. 22
dis		Senatusconsultum de philosophis & rhe-	
Lex Cornelia sumptuaria	II. 24	thoribus exigendis	XV. 11
Lex Tannia sumptuaria	II. 24	Senatusconsultum de hostis succedentis	IV. 6
Lex Horatia	VI. 7	Augurum libri de auspiciis	XIII. 14
Lex Hortensia de plebiscitorum autori-		Literæ consulum ad Pyrrhum regem	
tate	XV. 27		III. 8
Lex Licinia sumptuaria	II. 24. * XV. 8		
Lex Julia de judiciis	XIV. 2		
Lex Julia sumptuaria	II. 24		
Lex Julia de donanda civitate universo			
Latio	IV. 4		
Legis Julæ caput septimum	II. 15		
Leges Nunia regis	IV. 3		

I N D E X

VOCABULORUM OMNIUM, QUÆ IN AULO GELLIO L E G U N T U R.

Prior numerus paginam, posterior pagina lineam indicat.

A.

- A.** *lit.* 435: 19 |
436: 10 | 518:
8 |
à. *prop.* 3: 11 |
4: 22 | 5: 1, 7 | 10: 10 |
12: 15, 24 | 13: 6, 10,
14 | 16: 5 | 20: 13, 16 |
25: 25, 26 | 29: 19 |
30: 6 | 46: 4 | à tre-
centis ad usque. 91: 4 |
à vento tranquillæ un-
dæ. 100: 5 | à vulgo.
204: 23 | à principio.
315: 1 | à summo ad
imū. 455: 23 | à latere.
497: 6 | à servis eorum
tam castè me habuerim.
402: 9 |
ab. 3: 20 | 7: 3 | 10: 5 |
12: 2 *bis*. | 13: 6 | 14:
10 | 16: 15, 23 | 18: 1 |
22: 20 | 25: 8, 11 | 34:
14 | 36: 11 | non ab re
visum est ut. 58: 7 |
non ab re est ut. 55: 5 |
ab eo cuius negotium
id Pontificiumque esse.
34: 15 | ab incunte æ-
tate. 210: 21 | non esse
ab re putavi. 293: 13 |
ab artibus negotiisque
otium est. 295: 2 | ab
stirpe convellere. 322:
8 | ab alieno verbo.
404: 16 | ab assibus.
433: 25 | ab incunte
vira. 374: 9 |
Abderam. 162: 7 |
Abderites. 235: 5 |
abdicasse sese scripta. 197:
10 |
abditæ. 322: 7 |
abdomina. 288: 4 |
abducebat. 133: 35 |
abducere. 345: 2 | eum
à sodalitatibus convi-
ctique hominum. 527:
17 |
abducitur. 33: 1 |
abducunt. 287: 4 |
abduxisse. 114: 15 |
abduxisset. 163: 3 | 196:
17 |
abestumo. 393: 13 |
abeant. a. 4: 22 |
aberant. 149: 2 |
aberrat. 213: 14 | 424: 5 |
non aberit quin rideatur.
365: 14 |
aberrare. 332: 13 |
abes. 398: 2 |
abesse. 104: 11, 18 | 261:
3 | 304: 8 | laudem non
abesse ab admiratione.
160: 1 |
abesset. 479: 7 |
abest. 230: 20 | 313: 2 |
382: 22 | 479: 11, 13,
18 | non abest quin ju-
cundius sit. 252: 14 |
abeundi. 99: 2 |
abeunt labris verba. 510:
20 |
abfero. 393: 9 |
abfugio. 393: 8 |
abfuisse unum diem. 104:
13 |
abhinc. 374: 35 | duos
menses. 427: 24 | mul-
tis annis. 27: 10 |
abhorreant. 323: 8 |
non abhorreat à perfidia
& culpa. 12: 25 |
abhorrens. 300: 6 | 352: 6 |
non abhorrens à studio.
506: 5 |
abhorrenti a fide. 278: 2 |
abhorrentis consuetudines.
220: 2 |
abhorriere à poetica facul-
tate. 492: 23 |
abhorreret. 321: 12 |
abhorret. 153: 7 | 271: 6 |
463: 10 |
abhorruit. 409: 3 |
abibit voluptas. 419: 17 |
abiecit. 223: 15 | 312: 18 |
abiecit. 406: 16 |
abjecta est. 322: 25 |
abjecte positum verbum.
61: 10 | verbis usus est.
61: 6 |
abjectis ingeniis. 488: 15 |
abiens. 370: 14 |
abigo. 205: 12 |
abicit. 409: 9 |
abiciunt arma. 445: 4 |
abire. 195: 7 | 484: 23 |
abissent. 232: 22 |
abjunctus. 322: 6 |
ablatus casum. 41:
16 |
ablatus. 364: 22 |
ablegant. 315: 4 |
ablegato. 442: 8 |
abluam. 93: 27 |
abluium. 427: 11 |
abnuotandi. jus. 345: 18 |
abnuimus. 271: 5 |
abolere legem. 521: 11 |
abolevisset poena 526: 4 |
abolitis. 315: 14 |
abominor. 205: 3 |
aboriantur foetus. 313: 17 |
Aboriginum. 184: 23 | 432:
14 |
abortio. 127: 18 |
abortivum. 127: 27 |
abrupt. 484: 22 |
abste. 92: 9 | 110: 20 | non
esse abs re visum est.
496: 5 |

VOCABULORUM.

absceder. 419: 16|
 abscondisse. 416: 10|
 abscondita sit. 369: 19|
 absconditos. 329: 4|
 absens. 266: 2|
 absente. 207: 8|
 absentem. 344: 16|
 absentes. 183: 18|
 absentes versus ex octavo
 annali. 533: 13|
 absenti. 479: 9|
 absentia. 392: 31|
 absentibus. 345: 16|
 absentis. 455: 4|
 absolvendum. 379: 12| 512:
 10|
 absolvendus foret. 379: 9|
 absolverem. 381: 4|
 absolverent. 12: 22|
 absolvi. plur. 457: 17|
 absolvitur. 114: 4|
 absoluta brevitate. 519:
 12|
 absoluta, plur. 395: 18|
 absolute virtutis. 63: 11|
 absolute, plur. 447: 2|
 absolutiora. 446: 8|
 absoluto verbo ab omni
 necessitate generum. 22:
 20|
 absolutum. 185: 13| 324:
 18| absolutum est om-
 nibus suis numeris. 343:
 8|
 absona, plur. 204: 2| no-
 mina. 510: 6|
 absone. 413: 3|
 absouam. 355: 12|
 absque. 57: 13| præjudicio.
 331: 14|
 abstemias. 282: 24|
 abstemium. 170: 21|
 absterrere. 19: 13|
 abstinent Herculeano sacri-
 ficio. 298: 5|
 abstinerere. 247: 8| piscibus.
 149: 20|
 abstinerunt edendis ani-
 malibus. 149: 15|
 abstinuisset fabulo. 148: 5|
 vino. 282: 25| eo.
 279: 3|
 abstuleris. 187: 2|
 abstulisse. 301: 4|
 abstulit. 206: 7|
 absumere. 418: 13|
 absumisti. 223: 30, 32|
 absunt. 169: 2| 182: 19|
 absurda. plur. 425: 21|
 absurdam. 444: 22|
 absurde. 47: 7| 170: 13|
 201: 6| 413: 2| 435: 11|
 405: 24|
 absurdissima. 330: 18|
 absurdissimum. 168: 9|
 absurdus. 201: 6|

absurdo. 120: 2|
 absurdum. 103: 21| 136:
 5| 307: 23| 372: 9|
 438: 10| 445: 5| ab-
 surdum est. 479: 16,
 61| absurdum & nimis
 coactum. noui. 17: 19|
 absynchia, plur. 47: 17|
 abundans. 49: 15|
 abundanti. 49: 15|
 abundantiam. 307: 4|
 abunde. 232: 12| 170: 24|
 196: 10| consequatis. 27:
 12| læsus. 307: 5|
 abundis lavacris. 8: 9|
 ac. 2: 3, 20, 61| 9: 17|
 10: 9| 16: 18 & c. 22:
 21| 444: 11| 445:
 10|
 Academia. 226: 21| 249:
 7|
 Academiam. 120: 15| 121: 3|
 Academici, plur. 237: 25,
 26|
 Academicis. 296: 15| 522:
 11|
 Academicos. 297: 14|
 Academicus. 465: 1, 4|
 477: 1|
 acariæ. 287: 3|
 Acca Larentia. 194: 21|
 195: 10|
 Accæ Larentiæ. 194: 23|
 Accam Larentiam. 195: 16|
 accedente. 491: 7| nume-
 ro turpitudinis. 66: 10|
 accedere. 382: 8|
 accederet. 141: 1| 312: 15|
 491: 11|
 accedit. 176: 17| 337: 12|
 479: 22| 498: 5| 515: 24|
 muros. 291: 5|
 accentibus. 218: 5|
 accentuunculas vocum. 338:
 7|
 accentu. 142: 2| 219: 3|
 acuto. 209: 13|
 accentui. 218: 15|
 accentum. 365: 15|
 accentuum. 448: 16|
 acceperamus. 439: 11|
 acceperat. 227: 13| 456: 3|
 acceperit. 227: 16| 238: 5|
 accepi. 3: 9| 301: 12| 381: 8|
 accepimus. 4: 14| 56: 4|
 65: 16| 115: 1| 323: 3|
 348: 19| 359: 6| 414:
 9| 429: 7| 437: 13|
 471: 13| 475: 6|
 529: 1|
 accepisse. 72: 13| 156:
 14| 329: 3, 4| 359:
 7| 379: 9| 402: 5| 456:
 11| 520: 5|
 accepissent. 370: 5|
 accepisset. 258: 19| 301: 11|

329: 2| 450: 4|
 accepisti. 303: 17|
 accepit. 126: 2| 264: 6|
 370: 2, 3| 432: 8| 464:
 10| 479: 12, 13|
 accepta sit. 393: 24|
 accepta, plur. 80: 15| 134:
 1| 415: 2| 436: 6|
 acceptas. 107: 9|
 accipiores. 212: 29| 464:
 4|
 accipio. 441: 15|
 acciprum. 469: 13| 482:
 23| in fidem. 524: 23|
 accerserent in suspiciones.
 444: 22|
 accersisset. 320: 11|
 accersitum venire. 66: 1|
 accersitur. 176: 24|
 accersitus. 425: 4|
 accerserat. 85: 1|
 accerserit. 429: 39|
 accessi. 246: 11| 369: 17|
 accessimus. 431: 7| homi-
 nem. 488: 13|
 accessio. 479: 24|
 accessit. 177: 6| 391: 8| 479:
 15| 519: 7|
 accessitavere. 494: 8|
 accessu. 136: 9| 458: 19|
 accessus. 424: 21|
 Acci. 384: 11|
 Accianum. 377: 16|
 accidant. 96: 5| 444:
 11|
 accidat. 501: 14| 515: 16|
 accidentis. 408: 29|
 acciderat. 82: 7| 87: 22|
 442: 6|
 accidere. 19: 15| 135: 9|
 259: 21| 488: 15| 506:
 36|
 accideret. 400: 6| 504: 4|
 acciderit fortuna aliqua.
 13: 20|
 accidisset. 17: 4| 113: 16
 333: 13|
 accidit. 378: 16| 407: 5|
 430: 22|
 Accii. 105: 14| 107: 4|
 126: 18| 335: 5|
 Accio. 126: 15| 335: 7|
 accipe. 76: 10|
 accipere. 36: 16| 78: 3|
 126: 2| 197: 8|
 acciperent. 232: 9|
 acciperet. 36: 8|
 accipi. 133: 13| 481: 3|
 de iis debere versus fa-
 ctos. 39: 9|
 accipiamus. 131: 3|
 accipias. 237: 9| 283: 10|
 accipiat. 243: 24|
 accipiaris. 302: 6, 7|
 accipiebat nos cena. 453:
 14|

I N D E X

- accipio. 185: 12 |
accipit. 152: 20 | 208: 31 |
factum. 375: 30 |
accipitrem. 277: 3 |
accipitret, i. e. *jaceret*. 505: 11 |
accipiunt. 302: 10 |
acciri. 345: 3 |
acciti. 139: 6 |
accitis hominibus. 233: 19 |
accitus est dolor. 217: 13 |
L. Accius. 64: 18 | 118: 11 |
119: 1, 6 | 335: 10, 15 |
384: 11 | 477: 6 | 527: 4, 9 |
accubuerit. 224: 19 |
accumbit. 281: 5 |
accumulavit. 459: 12 |
accurate. 127: 15 | 435: 29 |
scriptis. 41: 22 |
accuratius. 177: 9 | 206: 5 |
324: 5 | 383: 24 |
accurato nimis cultu corporis. 17: 37 |
accufabantur. 211: 14 |
accufabatur. 324: 17 |
accufando. 67: 27 |
accufandum. 60: 15 |
accufarent. 340: 24 |
accufaret. 156: 13 |
accufat. 464: 18 |
accufatio. 60: 4 |
accufationis. 404: 4 |
accufator. 60: 13, 17, 19, 20 |
accufatore. 60: 3 | 362: 17 |
accufatorem. 324: 17 |
accufatorum. 444: 1 |
accufatus est. 212: 8 |
accufavit. 33: 10 | 363: 1 | 482: 11, 17 |
acer vir. 410: 9 | ●
acerba, *novi. fing.* 213: 30 |
269: 13 | 524: 16 | *abl.* 65: 23 | *plur.* 335: 17 |
acerbe, *gen.* 269: 5 | 364: 6 |
acerbam miliciem. 42: 8 |
acerbas. 413: 10 |
acerbe. 109: 11 | 164: 16 |
ferebam. 277: 16 | *feret.* 444: 2 |
acerbiora. 335: 15 |
acerbiores. 309: 15 |
acerbitas. 336: 4 | 523: 16 |
524: 9 | doloris. 320: 23 |
ulciscendi. 526: 6 |
acerbitatem ulciscendi. 521: 16 |
acerbitatis. 268: 23 |
acerbitudo. 336: 4 |
acerbius. 501: 4 | *diceret.* 18: 9 | *vikuperari.* 501: 1 |
acerbum. 524: 8 |
acerbum, *dar.* 384: 6 | *li-*
centia vir. 393: 13 |
acerimam. 407: 8 |
acerime. 213: 25 |
acerimi, *plur.* 313: 10 |
acerimum sophistarum. 170: 16 |
acerimus. 163: 6 | 482: 14 |
acervum. 162: 15 |
acetum. 453: 11 | 454: 13 |
Achæis. 62: 26 | 284: 4 |
Achæos. 29: 7 |
Achaicum. 284: 7 |
Achillem. 119: 8 | Romanum. 69: 5 |
Achilles, *tragedia.* 155: 32 |
Achili. 284: 1 | 286: 4 |
Achivos. 296: 9 |
acie. 28: 1 | 392: 29 |
aciem. 414: 11 | animi. 163: 1 | *mentis.* 367: 12 | luminis. 285: 8 |
acies. 215: 21 | 261: 20 | ob-
rufa. 230: 28 | oculorum. 372: 18 | Romana. 274: 1 |
plur. 28: 14 | *instruebantur.* 256: 7 |
Acili, *gen.* 261: 20, 27 |
C. Acilio. 226: 22 |
acina. 236: 3 |
acinum. 236: 4 |
acquiescat. 162: 14 |
acquiesceret. 509: 4 |
acquifivisti. 302: 16 |
acre. 190: 4 | 364: 10 |
acres. 310: 23 | 322: 13 | 380: 12 | affectiones animi mi-
rabiliter. 87: 20 |
aeri. 210: 30 | 470: 25 |
avaritia homo. 142: 17 |
acria. 227: 10 |
acribus. 383: 8 |
acrimonia. 446: 10 |
acrior. 267: 11 | 447: 4 |
acritas. 336: 5 |
acriter. 269: 6 | 478: 7 |
acritudo. 289: 14 | 336: 5 |
acroaticos libri. *plur.* 528: 21 |
529: 3 |
actio. 58: 3 | 307: 31 | 521: 28 |
in quadruplum datur. 310: 4 |
actionem. 29: 21 |
actiones. 136: 15 | 189: 5 |
213: 8 | juris. 523: 21 |
actionibus. 57: 19 | 66: 3 |
432: 18 | 533: 4 | 534: 15 |
civilibus. 64: 5 |
actionis III. in Dolabella. 154: 1 |
actionum. 533: 27 | civilium. 534: 1 |
adikavi. 250: 4, 11 |
aditavit tragedias. 217: 4 |
adito. 250: 4, 11 |
aditorem fabularum. 301: 13 |
aduaræ naves. 287: 1 |
actum est inter duos. 330: 29 |
actum in senatu dixit. 51: 13 |
actus. 217: 7 | 263: 27 |
actutum. 405: 7 |
actuenda sit. 448: 14 |
acuentes colorem. 93: 10 |
acuermus. 323: 16 |
acueret. 311: 1 |
acuereetur. 218: 22 |
acuerit primam. 365: 13 |
acui. 218: 17, 25 |
aculeos deficiæ argutæ de-
lectabilique. 178: 14 |
acuta, *abl.* 218: 4, 9 |
acutam. 365: 15 |
acute. 331: 4 |
acuto. 219: 3 | accentu. 209: 13 |
acutulis. 449: 27 |
ad. 2: 7 | 3: 9 | 4: 6, bis |
5: 9, 13 | 8: 4 | 12: 12, 20, 21 | 14: 3, 23, 28 |
15: 20 | 19: 1, 2, 5, 6, 11, 22 | 21: 15 | 23: 9 |
24: 2, 6, 7 | 25: 5 | 28: 11 | 30: 3 | 36: 5, 9, 11, bis, 12, ter | 44: 16 |
51: 16 | 57: 5 | 103: 13 |
ad hoc præterea. 16: 19 |
ad hoc ut. 1: 2 | ad
annum. 360: 16 | ad
equilibrium ruptæ. 523: 31 | ad tabulas duo fecim.
521: 5 | composuit com-
mentarios. 33: 14 | ad
alendum studium. 4: 6 |
ad capendum incensii cul-
tum. 8: 4 | ad censum
venire. 187: 18 | ad se
aspicias. 53: 4 | ad hunc
diem. 5: 6 | 520: 2 | ad
eos dies. 331: 21 | ad extra.
103: 16 | ad extremum.
523: 6 | ad eam sententiam,
sententia. 2: 7 | ad hanc
ferme sententiam. 70: 6 |
243: 5 | diffinit. 15: 20 |
ad Jovis Olympii. 7: 1 |
ad minum servum. 30: 11 | ad manus ventum est.
29: 17 | ad hunc modum.
17: 23 | 18: 3 | 51: 4 |
402: 10 | ad eum, *apud.*
504: 14 | usus est oratione
ad milites. 50: 19 | ad
populum diceretur. 293: 22 | loqui. 348: 3 | ad
nos. 502: 15 | ad postre-
mum. 98: 31 | 374: 10 |
ad prætorem vocabantur.
525: 2 | ad subsidium. 1: 9 |
ad summum. 515: 22 | ad
incuriam usque. 102: 19 |

VOCABULORUM.

quemnam ad usque modum. 13: 5 | ad usque duo millia. 91: 4 | ludibria. 391: 18 | ad umbilicum dimidiatus. 122: 21 | ad sibicinum modulos. 30: 14 | ad vesperum. 223: 2 | ad unum. 435: 9 | ad hostes captus. 86: 6 |
 adagium. 4: 23 |
 adamussum. 524: 2 |
 adcrevit. 83: 14 |
 addat. 116: 13 |
 addebat. 203: 17 | 218: 21 |
 addeceret. 231: 6 |
 addendum. 420: 16 | 430: 9 |
 addi. 420: 30 |
 addicebantur. 293: 1 | 525: 3 |
 addici, *servire*. 309: 25 |
 addicito. 446: 1 |
 addicti, *gen.* 525: 20 |
 addictum. 107: 16 |
 addictus. 521: 2 |
 addicuntur. 104: 5 | 107: 14 |
 addiderit. 362: 25 |
 addidero. 429: 28 |
 addidisse. 190: 13 |
 addidistem. 83: 1 |
 addidisset. 495: 16 |
 addidit. 10: 9 | 119: 9 | 223: 6 | 314: 23 | 362: 21 | 511: 1 |
 addiscere. 132: 16 |
 addit. 80: 7 | 118: 7 | 387: 14 | 489: 15 | 532: 5 |
 addita est. 330: 6 |
 additum. 59: 15 |
 additas. 473: 5 |
 additis, *abl.* 59: 8 | 364: 17 | 423: 23 | veribus. 485: 17 |
 additum. 239: 10 | 363: 30 |
 additur. 66: 14 |
 additus. 195: 15 |
 addo. 412: 15 |
 adduci. 379: 12 |
 adducti. 365: 24 | *spe mercedis*. 449: 24 |
 adducto. 421: 16 |
 adductum. 196: 18 | *fama*. 114: 11 | *studio amoris*. 416: 9 |
 adductus. 246: 12 | 267: 20 | *ratione*. 199: 21 | *verbis*. 308: 1 | *hilo atque facitiam sermonis*. 105: 19 |
 adeas. 98: 14 |
 adeat. 32: 15 | *commentaria vulgus*. 4: 28 |
 adiecit iusjurandum. 232: 11 |
 ademerat. 109: 2 |
 ademum. 345: 18 |
 adeo. 15: 12 | 106: 5 | 416: 12 | 436: 20 | 444: 19 |

455: 11 | 469: 5 | atque adeo. 23: 15 | 16 | nihil adeo. 28: 11 | adeo vir adprimē linguæ latinæ sciens. 486: 7 | adeo nuper. 89: 2 | 267: 12 | sunt adeo qui. 2: 11 | adeo pauci. 513: 26 | adeo ut. 231: 18 | *cujus rei non adeo ut Egyptiis fides longinqua est*. 310: 23 |
 adepro. 487: 15 |
 adeptum esse. 394: 21 | *se statum vitæ beatæ*. 9: 16 |
 adeptus, *part.* 516: 1 | *est*. 474: 16, 23 |
 aderamus. 312: 7 |
 aderant. 84: 12 | 175: 13 | 269: 14 | 299: 10 | 370: 1 | 447: 25 | 485: 26 | 490: 3 | 517: 11 | 526: 14 | *mihi memoriæ*. 517: 11 |
 aderat. 21: 11 | 184: 15 | 262: 27 |
 ades. 49: 1 |
 aest. 324: 18 | 414: 13 |
 aestent. 34: 27 | 406: 4 | 423: 21, 23 | 478: 13 | *libri*. 1: 12 |
 aestet. 321: 1 | 388: 16 | 479: 8 |
 aest. 92: 10, *bis* | 479: 25 |
 adeunda, *plur.* 145: 20 |
 adeundi. 162: 2 |
 adeundus. 377: 21 |
 adeunt. 417: 9 | *ad libros*. 44: 17 | *ad loca*. 21: 1 |
 adfabre. 218: 23 |
 adfert. 502: 15 |
 adferunt. 337: 24 |
 adfui. 384: 6 |
 adfuit. 348: 11 |
 adherens jumento adversario. 520: 22 |
 adherentes. 515: 12 |
 adherere memoriæ. 287: 6 |
 non adhæse locus est. 170: 8 |
 adhibeat intentionem. 295: 19 | *nobis auctoritates*. 502: 7 |
 adhibebitis. 314: 10 |
 adhibenda fraus legi. 12: 19 |
 adhibendas puero nutrices. 312: 13 |
 adhibendus est modus necessarius. 145: 24 |
 adhibere in consilium. 329: 18 | *diu approbare virtutem, adhibere non debent*. 20: 19 |
 adhiberetur. 275: 22 | 414: 12 |

adhiberi. 400: 7 |
 adhiber gratias. 257: 6 |
 adhibetur. 202: 4 |
 adhibita, *abl.* 460: 3 | *ratio* ne. 516: 24 |
 adhibitarum. 312: 2 |
 adhibiti balneis molliendis. 512: 7 |
 adhibitum utrique rei. 30: 6 | *scire modulateque tibicenem*. 151: 5 |
 adhibicus. 163: 16 |
 adhibuisset ad os tibias. 406: 35 |
 adhortaretur ad. 19: 2, 6 | *majorum mores*. 159: 1 |
 adhortari. 19: 13 | 198: 1 |
 adhuc. 77: 1 | 201: 11 | 304: 5 | *usque*. 60: 19 |
 adiecit animus. 307: 11 |
 adierant loca. 21: 1 |
 adigebat in iusjurandum. 423: 7, 22 |
 adjicit. 220: 8 |
 adjicitur. 479: 22 |
 adiit. 243: 15 | *ad regem*. 44: 4 |
 adimere. 237: 14 |
 adimeret. 479: 9 |
 adimi. 524: 28 |
 adipiscitur jus. 32: 8 |
 adire. 428: 18 | *physica*. 468: 12 |
 adiretur. 425: 27 |
 adiri. 330: 32 |
 adisse. 113: 4 |
 adissent. 283: 14 |
 adit ad hanc. 24: 8 |
 aditi. 344: 12 |
 aditurum. 424: 3 |
 aditus. 424: 21 |
 adjumentum. 185: 14 |
 adjunctæ, *plur.* 455: 22 |
 adjunctis. 523: 12 |
 adjunctum. 429: 21 |
 adjungit sese hominis corpori. 176: 18 |
 adjunxerint. 70: 20 |
 adjunxerit. 70: 10 |
 adjutabant. 410: 13 |
 adjutarent. 210: 6 |
 adjuremus iniquam voluntatem illius. 14: 13 |
 adjuco in literis studiorum. 341: 3 |
 adjutum ire. 385: 8 |
 adjuvande voluntatis minus iustæ amicorum. 13: 21 |
 adjuvando amico. 15: 1 |
 adjuvandum, *ger.* 14: 4 |
 adjuvare. 211: 25 |
 adjuvent messem hanc nobis. 98: 15 |
 admemordit. 221: 3 |
 adminiculari. 100: 16 |

I N D E X

- adminiculati fumus. 378 :
   10 |
 adminiculatio memoria.
   4 : 8 |
 adminiculatore. 210 : 22 |
 adminiculis. 188 : 24 | 515 : 8 |
 administrandæ. 382 : 1 |
 administrare. 302 : 4 |
 administrat. 282 : 16 |
 administrationis. 382 : 2 |
 administro, *abl.* 210 : 22 |
 admirabile. 277 : 26 |
 admirabili. 176 : 23 |
 admiranda res. 256 : 4 |
   plur. 207 : 1 | 208 : 7 |
 admirando, *abl.* 400 : 1 |
 admirandum. 456 : 19 |
 admirans. 230 : 23 |
 admirantes. 368 : 10 |
 admirantibus. 299 : 22 |
 admirari. 317 : 15 |
 admiratio gravis. 70 : 15 |
 admiratione. 113 : 23 | 212 :
   24 | 449 : 18 |
 admirationem. 161 : 1 |
 admirationi fuit. 176 : 10 |
   394 : 5 | 407 : 13 | fuisse.
   227 : 2 |
 admirationis. 416 : 10 |
 admirationum. 277 : 11 |
 admiratur. 208 : 29 |
 admittetur. 160 : 16 |
 admiror. 316 : 16 |
 admiscendi. 461 : 12 |
 admisisse. 55 : 9 |
 admisit. 355 : 14 |
 admissa, *plur.* 214 : 15 |
 admittis. 411 : 8 |
 admissum, *neut.* 41 : 1 | est.
   355 : 35 |
 admittebat. 528 : 14 |
 admittebatur. 24 : 3 |
 non admittere omnino in
   sensum sui non potest.
   322 : 22 |
 admitterentur. 425 : 13 |
 admittendum. 324 : 14 |
 admitti. 461 : 15 | gratias.
   257 : 8 |
 admittitur. 375 : 8 |
 admodum. 18 : 6 | 42 : 4 |
   60 : 14 | 99 : 9 | 118 : 3 |
   119 : 5, 6, 213 : 20 | 218 :
   4, 8 | 351 : 7 | 416 : 11 |
   417 : 17 | 441 : 5 | 485 :
   9 | 513 : 22 | 526 : 8 | non
   admodum. 93 : 15 | 109 :
   8 | multis. 3 : 6 | neque
   admodum necessario. 49 :
   16 | sermones admodum
   elegant. 75 : 28 | quam
   suavi voce. 510 : 15 | ni-
   hil admodum sciret su-
   per vite colenda. 515 :
   20 |
 admonendi, *er.* 4 : 11 |
   429 : 6 | gratia. 327 : 5 |
 admonendum. 236 : 3 | 430 :
   9 |
 admonere. 105 : 6 |
 admonet. 534 : 25 |
 admoniti fumus. 304 : 17 |
 admonitio. 469 : 21 |
 admonitione. 304 : 17 |
 admonitionem. 67 : 14 |
   364 : 1 |
 admonitiones. 4 : 5 |
 admonitionum. 287 : 14 |
 admonitus verbi istius. 336 :
   14 |
 admonui. 305 : 1 |
 admonuimus. 173 : 23 |
 admonuisse. 337 : 4 |
 admonuit. 454 : 3 | 512 :
   26 |
 admorunt. 314 : 24 |
 admovebantur. 269 : 12 |
 admovit. 391 : 9 |
 adnavisse. 442 : 2 |
 adnavit. 220 : 10 |
 adnissus est summa ope.
   143 : 3 |
 adnotamentis. 444 : 32 |
 adnuimus. 271 : 5 |
 adolent. 457 : 21 |
 adoleſcat. 521 : 28 |
 adoleſcendi corporis modum
   septem pedes. 117 : 11 |
 adoleſcens, *nom.* 9 : 2 | 12 : 1 |
   120 : 11 | 124 : 6 | 194 : 11 |
   219 : 6 | 256 : 5 | 350 : 15 |
   352 : 5 | 378 : 4 | 447 :
   22 | 508 : 10 | 513 : 27 |
   514 : 3 | 527 : 13 | 533 : 8 |
   admodum. 416 : 11 | *ver.*
   53 : 3 |
 adoleſcent ingenia. 4 : 7 |
 adoleſcente. 171 : 20 | 353 : 2 |
   luna. 512 : 10 |
 adoleſcentem. 27 : 1 | 98 :
   12 | 120 : 14 | 238 : 9 |
   278 : 16 | 324 : 9 | 508 : 17 |
   527 : 16 |
 adoleſcentes. 17 : 24 | 25 : 5 |
   121 : 12 | 197 : 12 | 356 :
   26 | 377 : 19 | 485 : 6 |
 adoleſcenti. 27 : 3 | 50 : 15 |
   227 : 22 |
 adoleſcentia, *abl.* 259 : 15 |
 adoleſcentium. 268 : 10 | 312 :
   1 | 317 : 16, 22 |
 adoleſcentulus. 224 : 18 |
   501 : 21 | 529 : 23 |
 adoleſcentuli, *plur.* 419 : 4 |
   483 : 19 |
 adoleſcentum. 162 : 4 |
 adoleſcere. 158 : 1 |
 adoleſceret. 456 : 23 |
 adoleſcit mare. 372 : 6 |
 adoleſſet. 169 : 13 | 394 : 11 |
   408 : 7 |
 adoptantur. 182 : 6 |
 adoptrari. 181 : 7 |
 adoptat. 182 : 8 |
 adoptatio. 182 : 6 |
 adoptionem. 181 : 9 |
 adoptatori. 185 : 15 |
 adoptio. 182 : 1 |
 adoptivum. 183 : 17 |
 adoptivus. 183 : 15 |
 adornatur. 398 : 24 |
 adors erant. 244 : 8 | *ſant.*
   462 : 4 |
 adorti ſunt. 509 : 23 |
 adortus est. 408 : 15 | quem-
   que fuerat. 184 : 19 |
 adpotus. 219 : 1 |
 adprime. 219 : 1 | 259 : 3 | *adce*
   vir adprime linguæ lati-
   næ ſciens. 486 : 7 |
 adprimus. 219 : 1, 9, 11 |
 adprobe. 218 : 24 |
 adprobus. 219 : 3, 6 |
 adſcribendam eſſe. 226 : 21 |
 adſcribendos. 229 : 7 |
 adſcribendum. 134 : 2 |
 adſcribere. 464 : 7 |
 adſcriberemus. 58 : 7 |
 adſcriberet. 266 : 7 |
 adſcribit. 317 : 5 |
 adſcripti. 188 : 4 | 500 : 15 |
   503 : 10 | 517 : 11 | *verba.* 15 :
   12 |
 adſcriptimus. 106 : 2 | 181 : 18 |
   344 : 19 | 361 : 20 |
 adſcriptur. 208 : 26 | 337 : 20 |
 adſcripta eſt. 503 : 2 | *plur.*
   527 : 12 |
 adſit. 49 : 25 |
 adſignificat. 266 : 4 | *bis* |
 adſpectu tetra erant. 246 :
   11 |
 adſpergebat quaſi pulverem
   ob oculos. 184 : 19 |
 adſperſi his commentariis.
   246 : 16 |
 adpexerunt. 299 : 9 |
 adſpiciens. 101 : 10 | 132 :
   2 | 243 : 17 | 432 : 3 |
   479 : 18 | *adamicum.* 512 :
   13 |
 adſpicit. 230 : 2 | 453 : 23 |
   454 : 5 |
 adſpirare. 279 : 26 | 369 : 15 |
 adſpirat. 382 : 27 |
 adſpiravit. 269 : 22 |
 adſpires. 338 : 11 |
 adſportet. 98 : 17 |
 adſtricti, *plur.* 437 : 11 |
 adſtringor. 91 : 17 |
 adſunt. 145 : 3 |
 adveſum. 447 : 24 |
 adveſtus. 223 : 11 |
 adveni. 87 : 9 |
 advenio. 231 : 24 |
 adveniens. 359 : 13 |
 advenientibus. 288 : 5 |
 adveniens. 177 : 3 |
   adveniet.

VOCABULORUM.

adveniet. 126: 1 |
adventante tempore. 373: 20 |
adventare. 477: 19 |
adventaremus. 498: 18 |
adventum. 220: 11 |
adverbis. 332: 23 |
adverbio. 283: 20 |
adverbium. 185: 16 | 278: 9 |
334: 26 |
adversa significatione. 257: 2 | plur. 377: 22. 24 |
429: 34 | 430: 4 |
adversa res. 211: 7 | inter
se. 81: 18 |
adversarii. gen. 256: 18 |
plur. 444: 20 | sibi. 20: 18 |
adversariis. 18: 1 | 444: 25 |
adversario. 320: 22 |
adversarios. 70: 23 | 170: 4 |
231: 7 |
adversarium. 379: 3 | 534: 2 |
adversarius. 299: 18 | 384: 27 |
adversas eicattices. 69: 6 |
adverse. 125: 12 |
adversus. gen. 211: 6 |
adversus. 95: 8 | rebus. 77: 5 |
adverso. 186: 8 | 431: 1 |
flumine. 291: 12 |
adversum. adj. 257: 12 | prep.
211: 19 | 175: 6 | 196: 18 |
224: 17 | 344: 12 | 476: 7 |
mandata fieri. 34: 23 |
in adversum. 100: 13 |
adversus. pra. 81: 15, 16 |
17 | 82: 11 | 110: 10 | 175: 5 |
12 | 367: 9 | 423: 2 |
443: 2 | 461: 5 | 465: 1, 4 |
476: 29 | rem
suam. 211: 27 | oculos
protegenda. 224: 10 |
advertere animum. 494: 13 |
adverterimus. 71: 7 |
advertimus. 157: 24 | 426: 3 |
non advertit animum. 213: 7 |
advertite. 98: 29 |
adversperaceret. 198: 12 |
478: 10 |
adulantium. 176: 17 | 337: 5 |
adulescentulos. 401: 5 |
adulti. plur. 275: 14 |
adulterares. 283: 13 |
adulterina verba. 238: 5 |
adulterium. 518: 15 |
adulterio. 282: 22 | 427: 10 |
467: 13, 18 |
adulterionem. 427: 9 |
adulteritatem. 427: 10 |
adulterium. 420: 13, 19 |
admissent. 283: 6 |
adulterum. 420: 15 |
advocant. 414: 14 |

advocatis. dat. 71: 2 |
advocatorum. 395: 21 |
advocatos. 300: 19 |
advocatum. 48: 16 | non in-
celebrem. 48: 14, 16 |
advocatus. 50: 15 | advoca-
tus est ad. 158: 17 |
advocavisse. 300: 19 |
advolat. 256: 17 |
Aeaciden. 284: 1, 5 |
Aeacum. 410: 4 |
Aebutia lege. 433: 3 |
Aeacior. 258: 5 |
Aede. abl. 152: 3 | 173: 25 |
pro Aede Castoris. 295: 14 |
Aedem. 68: 8 | Vecte. 387: 26 |
Victorix. 266: 10 |
Aedepol. 298: 8, 12 |
Aedes. plur. 152: 3 | 157: 6 |
173: 3 | 280: 2 | 320: 6 |
418: 11 | sacras. 387: 26 |
Aedibus. 154: 2 | 327: 4, 12 |
418: 13 | 424: 27 |
in primis. 312: 9 |
Aedificatio. 360: 17 | 390: 19 |
Aedificia. 78: 4 | 395: 18 |
Aedilem. 152: 4 | curulem.
197: 3, 7 |
Aediles. 197: 7 | 345: 20 |
472: 13 | plebei. 272: 9 |
Aedii. abl. 151: 11 | curuli.
197: 6 |
Aedilibus. 346: 14 | 350: 7 |
plebei. 271: 20 |
Aedilia comedia. abl. 221: 11 |
Aedilis. 152: 5 | 197: 8 | 418: 10 |
curulis. 152: 16 | 346: 12 | 353: 15 |
Aedilium. 134: 12, 14 | 135: 6, 18, 20 |
424: 21 |
Aedis. plur. 424: 21 | 425: 14 |
451: 24, 25 |
Aeditimus. 327: 1, 2 |
Aedituentes. 327: 17 |
Aeditui. 327: 14 | capitolini.
68: 18 |
Aeditui Valerii. 510: 16, 18 |
Aeditui. 327: 17 |
Aeditumi. 327: 13 |
Aeditumori. 327: 16 |
Aeditumum. 327: 8, 11 |
Aeditumum, fabula. 327: 15 |
Aedituos. 208: 3 |
Aeditumum. 327: 8 |
Aedituus. 327: 3 |
Aedum. 8: 8 | 131: 11 | 179: 9 |
310: 13 | 418: 17 |
424: 20 | 425: 16 |
fabri, plur. 512: 6 |
Aeger. 38: 7 | motbo aut eta-
te. 320: 18 |

Aegerrimus. 430: 24 |
Aegina. abl. 79: 3 |
Aegra. nom. sum. 514: 10 |
Aegra valetudine oppres-
sum. 320: 3 |
Aegrum. 160: 18 |
Aegre. 111: 30 | 394: 11 |
ferunt. 270: 2 | passi. 270: 8 |
passus. 157: 19 |
Aegri. gen. 438: 2 | 523: 20 |
plur. 523: 16 |
Aegris pedibus. 523: 17 |
Aegritudine. 9: 18 | 439: 1 |
Aegritudines. 187: 18 |
Aegritudini hoc mihi est.
244: 4 |
Aegritudinis. 12: 15 | 515: 5 |
anlimi. 397: 12 |
Aegrius. 439: 5 |
Aegro. 337: 11 | 522: 26 |
Aegros. 456: 20 |
Aegrotantis. 321: 3 |
Aegrotationem. 523: 3 |
Aegrotum. 197: 11 | 489: 14 |
523: 5 |
Aegrotus erat. 320: 6 |
Aegrum. 421: 7 | pedes. 512: 3 |
pedibus. 92: 9 |
Aegyptia. 220: 1 |
Aegyptiacis libris. 274: 13 |
Aegyptiacorum. 220: 1 |
Aegyptiae. 453: 16 |
Aegyptii Sacerdotes. 532: 14 |
Aegyptiis. 373: 12 |
Aegyptios. 309: 6 |
Aegyptium. 119: 14 |
Aegypto. 176: 1 | 206: 9 |
266: 11 | 274: 15 |
Aegyptum. 82: 12 |
Aegyptus. 386: 7 |
Aelii. gen. 43: 15 | 105: 15 |
203: 19 | L. Aelii. 429: 2 |
Taberonis. 380: 24 |
Aelio. 43: 18 | L. Aelio. 80: 1 |
134: 3 |
Aelium. 43: 1, 5 | L. Aelium
Stilonem. 319: 17 | Taber-
onem. 221: 11 |
Aelius. 43: 8, 22 | 429: 5 |
C. Aelius Gallus. 424: 19 |
L. Aelius. 43: 8 | 107: 12 |
184: 15 | Scilo. 279: 3 |
Melissus. 486: 20 |
Aelulorum. 532: 7 |
Aemiliam legem. 90: 17 |
Aemilii. 112: 11 |
Aemilio. 518: 9 |
L. Aemiliam Paulum. 336: 17 |
Q. Aemilius. 113: 8 | Papus.
476: 1 |
Aemulx. 382: 33 |
Aemulandi. 382: 28 |
Aemulari. 95: 3 | 382: 30 |
457: 24 | 470: 2 | quas
DDdd

INDEX

nequiverunt. 84: 10 |
 simulationis. 381: 18 | 382:
 21 |
 simulatus. 76: 3 | est. 366:
 4, 17 | sit. 296: 1 |
 simuli, plur. 289: 12 |
 simulis. 18: 1 |
 simulo, *dat.* 54: 21 | 409 |
 18 |
 simulos ejusdem musæ artiæ.
 4: 20 |
 simulum. 273: 3 |
 Enca. 73: 21 | 282: 5 | 442:
 16 |
 Ence. 74: 4 |
 Encas. 282: 10, 22 |
 Encida. 457: 20 |
 Encidos. 59: 10 | 354:
 19 |
 enigma. 321: 15 |
 enigmata. 323: 12 | 480: 2 |
 enigmatæ. 323: 11 |
 Cn. Domitius Enobarbus.
 401: 1 |
 æqua. 215: 1 | non æque va-
 let eadem oratio. 296: 11 |
 æquabili. 469: 15 |
 æqualem cor. 209: 1 |
 æquales. 502: 4 |
 inter suos æqualis, *acc. plur.*
 86: 12 |
 æqualiter. 45: 13 |
 æque. 109: 15 | 211: 10 |
 348: 24 | 479: 2 | 496:
 16 | 520: 22 |
 æquilibrium rampendi mem-
 bri. 521: 19 |
 æquinoctialis, *abl.* 81: 4 |
 æquinoctialis. 81: 3 | oriens.
 80: 27 |
 æquinoctio, *abl.* 116: 4 |
 æquinoctium. 116: 4 |
 æquiore animo. 133: 20 |
 æquiparent. 524: 2 |
 æquiparat. 110: 16 |
 æquiparatione. 164: 16 |
 æquiparent. 377: 15 |
 æquissimum sit. 332: 20 |
 æquitate animi. 42: 1 |
 æquitatis. 383: 13 | habitus.
 524: 6 |
 æquo. 430: 22 | animo. 152:
 20 | fronte. 399: 15 |
 æquor ventris. 313: 8 |
 æquora. 330: 34 | super æ-
 quora volitat. 493: 9 |
 æquoris. 100: 12 |
 æquum. 4: 4 | 257: 22 |
 ester. 212: 27 | 422: 15 | est.
 20: 18 |
 ær. 178: 8 | fluit. 99: 17 |
 æra. 178: 7 |
 ærarii. 364: 31 *bu* |
 æratio. 222: 11 | 364: 30 |
 in ærarios retulit. 158: 15 |

ærarium. 157: 17 | faciebant,
inter ærarios referabant.
 150: 9 |
 ære. 93: 21 | 177: 25 |
 433: 8, 25 | 495: 3 | pau-
 co emo. 246: 13 | pau-
 co injurias diluerunt. 523:
 23 |
 ære alto. 155: 32 | fulva. 355:
 22 |
 æreo. 285: 7 |
 æria. 59: 14 | 386: 7, 8 |
 æris. 15: 11 | 87: 7, 11, 19 |
 90: 1, 2 | 243: 26 | 433:
 7, 9 | alieni. 428: 14 |
 alicujus magister. 485:
 23 | centeni. 293: 4 | con-
 fessi ac debiti. 515: 5 |
 deni. 293: 4 | grave pon-
 dus. 524: 24 | gravis vi-
 ginti quinque millia. 272:
 10 | minore summa cen-
 sebantur. 225: 11 | centum
 & viginti quinque milia
 censi erant. 225: 9 | no-
 tri summa est. 161: 9 |
 HS-CCCLXII. 161: 10 |
 æris. 373: 8 | frigore. 503: 3 |
 intentionem. 179: 4 | pul-
 su. 503: 6 |
 ærumna. 205: 10 |
 ærumnam. 86: 3 |
 ærumnarum. 186: 3 | varieta-
 te. 76: 15 |
 æruscanti. 243: 28 |
 æruscatores. 372: 3 |
 æs. 68: 15 | 222: 11 *bi* | 442:
 17 | 414: 12 | alienum. 13:
 1 | rude. 68: 15 |
 Æchines. 482: 11, 14 |
 Æchino. 404: 12 |
 Æchylum. 351: 12 | 362: 44 |
 Æchylus. 351: 14, 18 |
 472: 2 |
 Ælopi. 97: 15 | 99: 5, 8 |
 Ælopus. 97: 16 |
 ætas anni. 79: 5 |
 ætare. 396: 12 | 333: 3 | 478:
 19 | flagrantissima. 502: 3 |
 æstimabat licem pecunia.
 138: 12 |
 æstimanda, *abl.* 164: 17 |
 æstimandæ. 382: 25 |
 æstimandis. 521: 12 | 524:
 12 |
 æstimari. 506: 32 |
 æstimata licet. 524: 15 |
 æstimatum. 524: 15 |
 ab æstiva oriendis metæ.
 81: 7 |
 æstivarum feriarum tempus.
 262: 20 | ludum. 485: 6 |
 æstu. 262: 21 | anni. 8:
 6 | 457: 4 | medio. 497:
 6 | maris. 426: 6 | (c-

cundo. 288: 54 |
 æstivans. 139: 24 |
 æstivantis. 461: 4 |
 æstivum. 393: 12 |
 æstuet. 323: 33 | lingua. 39:
 12 |
 æstus luxurie effervesce-
 tis. 91: 5 | oceani. 372:
 10 |
 ætas. 122: 12 | 261: 7 |
 363: 15 | 399: 19 | 486:
 3 | 517: 17 | longa. 519:
 20 | superior. 512: 25 |
 veterum. 260: 21 |
 ætate. 12: 13 | 44: 6 |
 72: 26, 28 | 107: 7 | 126:
 26 | 353: 25 | 389: 5 | 415:
 6 | 416: 13 | 427: 4 |
 445: 10 | 470: 15 | 482:
 9 | æger. 520: 18 | edita.
 123: 6 | integra. 368: 27 |
 magna. 482: 18 | in præ-
 textata. 51: 26 | veterum.
 229: 12 |
 ætatem. 231: 18 | 357: 14 |
 367: 1 | 427: 2 | 471:
 6 | agens. 291: 15 | agunt.
 246: 19 | 311: 6 | egisse.
 282: 24 | inter suam æ-
 tatem. 142: 3 | per æta-
 tem fati possit. 169:
 12 |
 ætates. 335: 6 |
 ætati. 72: 9 | 262: 11 |
 285: 11 | 381: 3 | senectæ.
 72: 5 |
 ætatibus. 411: 17 | 470:
 14 | 471: 4 | dispersæ.
 353: 1 |
 ætatis. 18: 4 | 27: 9 | 31:
 1 | 78: 10 | 109: 9 | 360:
 16 | 385: 8 | 416: 7 |
 418: 9 | 425: 5 | 436:
 10 | 433: 20 | 483: 2 |
 490: 25 | omnium ætatis
 lux. 78: 10 | 506: 11 |
 doctissimus. 199: 20 | 263:
 21 | facendissimus. 240:
 5 | doctissimos. 517: 15 |
 superioris. 61: 8 | in
 temporibus ætatis lux.
 248: 6 |
 ætatum. 290: 5 | 376: 5 |
 ætacula integra, *abl.* 86:
 14 |
 ætatum. 368: 5 | 470: 13,
 19 |
 æterna. 452: 10, 12 |
 æternos. 58: 2 |
 æternum, *adv.* 283: 19 |
 æthera. 458: 21 |
 ætherias auras. 73: 6 |
 Ætna. 457: 22 | 458: 9
 20 |
 Ætnæ. 431: 8 | 457: 2 |
 Ætnam. 459: 3 |

VOCABULORUM.

Abolus. 409: 21|
 evitas. 522: 27|
 avo. 374: 22 | 462: 14 |
 potiturum. 74: 13|
 avum. 74: 9, 12 | agita-
 bant. 316: 14|
 affabilissime. 421: 21|
 affabiliter. 426: 16|
 affatim. 218: 4, 8, 15;
 15, &c.|
 affecerunt. 232: 14|
 affecit injuria & contumelia.
 326: 20|
 affecta. 127: 4 | affate. 396:
 12 | plur. 395: 18 | 396:
 11 |
 affectum lacu & merore.
 324: 5|
 affectandam. 469: 23|
 affectata. 309: 8|
 affectio animi. 315: 11 | &
 corporis. 298: 18|
 affectionem caperet. 321: 9|
 affectiones. 55: 26 | 102:
 19 | 297: 4 | amoris at-
 que odii. 18: 7 | animi.
 87: 19|
 affectionibus animi. 515: 4|
 affectionis humanæ. 285:
 16 |
 affectionum. 392: 16 | 515: 8|
 affectus corporibus. 148: 10|
 affectio anno. 127: 3 | corpo-
 re. 137: 11|
 de affectu iræ. 55: 1|
 affectum. 396: 7, 9 | suppli-
 cio. 114: 10|
 affectus, acc. plur. 55: 26|
 affectus morbo. 220: 10 |
 520: 21 | negotiis belli
 & victoriis. 245: 8|
 afferat. 148: 11|
 afferes. 98: 32|
 afferre. 441: 19|
 afferri. 197: 14 | 257: 28|
 affers. 230: 8|
 affert. 453: 21 | 456: 26|
 affertur. 320: 2|
 afficeret die & luce. 173:
 17 |
 affici. 259: 10 | 297: 3|
 officias. 109: 16 |
 afflictæ. plur. 78: 4|
 affiguravit. 145: 19|
 affines. 98: 24, 27, 30 |
 174: 22 | 332: 14 |
 affini, dat. 175: 11|
 affinitas. 325: 13 | tanta est
 corporibus mensibusque.
 151: 8|
 affinitatem. 189: 20 | 192:
 7 | literarum. 43: 23|
 affinitatis. 336: 8, 9|
 affirmans. 51: 11|
 affirmant. 297: 16 | 513: 27|
 affirmanter. 375: 27|

affirmasse. 39: 16|
 affirmat. 117: 10 | 142: 7|
 257: 5 | 268: 8 | 388:
 24 |
 affirmatio. 514: 23|
 affirmatissime. 277: 28 | con-
 tenderit. 46: 10|
 affirmet. 450: 18|
 afflavit. 105: 5|
 afflictari. 320: 8|
 afflictus est moribus. 63: 5|
 affligendo. 395: 14|
 affluens. 49: 15|
 affluere. 179: 5|
 affui. 130: 21|
 affuissent. 375: 12 |
 Afranius Tubero. 49: 3|
 Afranii. 340: 14|
 Afranius. 276: 4 | 402: 22|
 330: 14 | 37 | poeta. 340:
 3, 5|
 Afri. 245: 1|
 Africa. abl. 157: 1 | 177: 17|
 190: 3 | 429: 28 | 435: 1|
 Africam. 288: 16 | 353: 10|
 Africani. 108: 3 | 207: 6|
 P. Africani. 449: 16 |
 Scipionis. 178: 3 | Sci-
 pionis superioris. 233: 11|
 Africanis. 434: 7|
 Africano. 71: 9 | 470: 13|
 P. Africano. 108: 1 |
 207: 1 | superiora. 156:
 8 | Pauli filio. 336: 26|
 Africanus. 207: 4 | 449:
 17 | P. Africanus. 227: 26|
 224: 4 | antiquior. 156: 9|
 superior. 225: 5 |
 Africi. 100: 1, 10|
 Africo. 100: 4 | mari.
 369: 1 |
 Africus. 81: 17|
 affuisse. 381: 17|
 Agamemnonias. 283: 26|
 agant. 349: 9|
 agantur. 54: 15|
 agas gratias. 145: 18|
 agat. 513: 6|
 agatur caput aut fama eo-
 rum. 13: 21|
 age. 55: 22 | 54: 21 | 224:
 1 | 494: 2|
 agebat. 138: 10 | causam.
 316: 20 | censor de uxore
 jurandum. 158: 8|
 agebatur. 48: 15|
 agendam. 275: 22|
 agendi modum. 493: 13|
 agendis. 343: 16|
 agendo, ger. 17: 34|
 agendum, ger. 18: 6 | 104: 9|
 230: 3 | arguta & gesti-
 cosæ inter agendum ma-
 nus. 18: 6|
 agens gratias. 516: 1|
 ageoce. 227: 23|

agentem poeticas res. 105: 7
 2 |
 agenti cum populo. 29: 18|
 agentia. 345: 15|
 agentibus. 497: 8 | verbum
 494: 13|
 ager purus mundusque. 515:
 26|
 agere. 99: 13 | cum popu-
 lo. 348: 4 | 349: 21 | la-
 dentem. 306: 17|
 ageret. 476: 17 | circumspice-
 rius. 113: 2 | cura popu-
 lo. 152: 5|
 ageretur. 135: 15 | 534: 11|
 ageur caput, &c. 14: 1|
 aggredi. 418: 12|
 aggressus, part. 465: 8|
 agi. 137: 21 | 217: 23 | 349:
 7 | 379: 5, 26 | 525: 2 |
 534: 14 | sem. commodius.
 34: 16|
 agier. 363: 16|
 agit. 306: 13 | 396: 23 |
 513: 7|
 agitabamus. 447: 21 | 480:
 4 | 485: 8 | mente.
 495: 1|
 agitabat. 344: 7|
 agitabatur. 346: 3 | 528:
 11 |
 agitantes. 533: 18|
 agitare. 391: 18 | 442: 10 |
 vindemiam. 531: 21|
 agitare convivia. 89: 5|
 agitarentur. 92: 21|
 agitaret. 339: 9|
 agitari. 196: 3 | 375: 14 |
 450: 10|
 agitata, abl. 322: 30|
 agitatione. 375: 17|
 agitatis, abl. 200: 14|
 agitur. 380: 18|
 agitaverat. 289: 10 |
 agitur. 212: 9 | 533: 5 | qua de.
 330: 26 |
 agmen. 374: 23 | 506: 15|
 orationis crispum rotun-
 dumque, periodus. 17: 5|
 agmina. 188: 10|
 agmine. 435: 7|
 agnata, plur. 137: 10 |
 226: 8|
 agni, plur. 314: 1|
 agnolceret. 327: 9|
 agnûm, gen. 511: 10|
 ago. 250: 3|
 agraria. 361: 16|
 agrarie legis. 205: 5|
 agrestio. 307: 30|
 agrestem. 509: 23|
 agrestes. 9: 7 | 327: 5 | 341:
 16 |
 agrestii. 354: 30 | aure
 est. 269: 16 | imperitia
 3: 11|

DDddij

INDEX

- agrestia olera. 408: 5 |
 agri, *gen.* 214: 25 | 419: 9
 10 |
 agricolam. 275: 26 |
 agricultura. 122: 22 |
 Agrigentinus. 473: 2 |
 Agrippa. 384: 4 | 438:
 24 |
 Agrippas, *plur.* 438: 21 |
 agro. 2: 2 | 347: 4 | 439:
 11 | 448: 10 | 491: 5 |
 494: 8 | 504: 10 | 515:
 27 | 534: 13 | Illyrio. 295:
 13 | Falisco. 531: 20 | Lau-
 rente. 267: 4 |
 agros. 78: 14 | 306: 29,
bis |
 agrum. 150: 6 | 346: 21 |
 422: 17 | 439: 10 |
 534: 11 | Pomptinum.
 256: 7 | Vaticanum. 439:
 10 |
 agunda, *abl.* 482: 9 |
 aguntur. 66: 3 | 380: 1 |
 ah. 61: 14 |
 athena. 59: 19 |
 atheni. 59: 8, 17 |
 athenis. 64: 13, 16 |
 athenum. 59: 5 |
 Ajace. 396: 15 |
 Ajacem. 363: 26 |
 alas. 420: 5, 14, 25 |
 Ajax. 396: 22 | 397: 2,
bis, 3 |
 aichat. 22: 24 | 78: 16 |
 448: 2 |
 ain tu. 367: 23 |
 ais. 27: 13 | 426: 13 | 523:
 31 |
 ait. 14: 16 | 20: 1 | 22: 10 |
 29: 7 | 37: 12 | 57: 12 | 58:
 13 | 86: 9 | 127: 2 | 421: 5
 17 | 422: 4 | 426: 24 |
 433: 22 | 436: 4 | 448:
 24 | 526: 21 |
 aiunt. 31: 12 | 34: 1 | 37: 7 |
 79: 19 | 135: 19 | 215: 22 |
 227: 2 | 244: 3 | 350: 8 |
 380: 7 | 420: 3 | 451: 1 |
 510: 13 |
 Aius Deus. 439: 13 |
 alacri. 195: 24 |
 alacriores. 181: 26 |
 alacritas. 30: 16 |
 alacritatibus mentium. 515:
 11 |
 ale. 274: 5 | 424: 8 |
 exercitus. 424: 8 |
 alantur. 314: 1 |
 alatur. 313: 14 |
 alba. 281: 18 | 410: 13 | linea.
 8: 1 | alba est. 495: 7,
bis |
 Alba. 73: 10 |
 alba, *plur.* 195: 20 |
 Albæ. 471: 8 |
 Albane. 526: 13 |
 Albania. 247: 4 |
 Albano. 526: 8 |
 Albanum. 73: 7 |
 albescere. 491: 22 |
 albicassit. 413: 2 |
 Albino. 300: 1 |
 A. Albinum. 300: 3 |
 Albinus. 300: 4 |
 albo, *abl.* 94: 16 |
 album. 281: 27 | vinum. 370:
 17, 18 |
 Alceum. 460: 7 |
 Alce. 150: 3 |
 Alcefin Levi. 504: 15 |
 Alcibiades. 42: 6 | 406:
 12 |
 Alcibiadis. 26: 8 |
 Alcidep. 283: 17 |
 alca, *abl.* 375: 22 | festiva.
 494: 20 |
 alcatario ritu. 495: 10 |
 alendorum. 113: 1 |
 alere. 312: 19 |
 aleret. 312: 2 |
 Alexander. 161: 13, 19 |
 336: 25 | 474: 16, 23 |
 528: 22 | Etolus. 409:
 11 | Molossus. 475: 2 |
 tragadia. 192: 27 |
 Alexandream. 428: 11 |
 Alexandri. 161: 7, 8 | 195:
 24 | 207: 2 | 336: 20 |
 474: 15 | 528: 4, 6 |
 Alexandrie. 476: 9 |
 Alexandrino. 206: 11 |
 Alexandro. 195: 22 | 196:
 10 | 245: 1 | 336: 22, 24 |
 470: 17 |
 Alexandrum. 161: 15 | 245:
 12 | 196: 7 | 336: 21 |
 Alexide. 84: 4 |
 Alexis, *poeta*. 149: 2 |
 Alfeno. 192: 8 |
 Alfenum. 192: 14 |
 Alfenus. 191: 13, 14 |
 algificus. 501: 7 |
 alia, *nom. sing.* 437: 17 |
 440: 14 | 455: 8 | 456:
 14 | 511: 8 | 518: 13 | *abl.*
 15: 1 | 41: 22, *bis* | 528:
 26 | ex alia atque alia
 cæli parte spirant. 83: 3,
 16 | *plur.* 2: 1 | 2: 18 |
 4: 23 | 12: 21 | 15: 22 |
 16: 6 | 41: 16 | 58: 5 |
 59: 3 | 99: 3, 7 | 118: 4 |
 224: 15 | 399: 24 | 421:
 20 | 425: 4 | 427: 15 |
 428: 16 | 437: 2 | 440:
 2 | 443: 10 | 479: 25 |
 486: 16, 26 | 504: 9 |
 512: 11, 14 | 526: 14 |
 528: 8, *bis* | 532: 1, 2 |
 alia atque alia. 15: 23 |
 id genus. 439: 8 | multa.
 509: 2 | nescio quæ. 364:
 22 |
 alibi. 373: 5, *bis* |
 alia, *gen. sing.* 455: 8 | *plur.*
 57: 11 | 231: 9 | 522: 22 |
 rei causâ. 96: 8 | nul-
 li causæ obnoxia. 247:
 14 |
 aliam. 272: 6 | 439: 13 |
 368: 19 | aliam produci
 fecit, aliam corripit. 75:
 11 |
 Aliam. 180: 8 |
 aliarum. 13: 3 | 139: 9 | 188:
 8 | 218: 5 | 367: 23 | 368:
 29 | 446: 13 |
 aliave. 31: 9 | qua, aliqua,
abl. 31: 9 |
 alias, *adj.* 133: 16 | 220: 3 |
 473: 5 | *adv.* 49: 16, 17 |
 80: 17 | 127: 11, *bis* | 429:
 1, *bis* |
 alici. 507: 27 |
 alicuius. 499: 6 |
 aliena, *nom. form.* 48: 3 |
abl. 192: 23 | *plur.* 192:
 16 | 515: 15 | non ab
 humanitatis usu. 492: 9 |
 hæc sunt à poetis. 533:
 11 |
 alienæ. 153: 2 | signifi-
 cationis verbo. 67: 23 |
 alienam. 417: 14 | item ac-
 cretavit. 311: 10 |
 alienas. 377: 18 |
 alienatus est. 322: 6 |
 aliene. 138: 30 |
 alieni, *gen.* 62: 15 | 428: 144
plur. 30: 19 |
 alienigena vino. 89: 7 |
 alieniora usu. 505: 13 |
 alienissima. 300: 8 |
 alieno. 250: 21 | 382: 26 |
 capite, *vira*. 212: 4 |
 alienos. 410: 5 |
 Alienis pugna. 144: 16 |
 alienum. 311: 12 | videtur.
 234: 20 | *es.* 17: 2 |
 alii, *plur.* 2: 8, *bis* | 12: 29 |
 34: 10 | 60: 2, 16 | 81:
 14, 24 | 429: 21, *bis* |
 430: 14 | 434: 3, *bis* |
 448: 26 | 454: 8 |
 460: 4 | 496: 17 | 502:
 4 | 528: 21 | 531: 17 | *ple-*
 rique. 2: 5 |
 aliis. 3: 11 | 7: 3 | 12: 17,
 26 | 13: 6 | 25: 10, 11 |
 35: 5 | 40: 13 | 43: 13 |
 60: 11 | 370: 1 | 437: 10 |
 450: 31 | 455: 1 | 500: 12 |
 516: 15 | 519: 8 |
 alimento. 314: 8 | vitam
 ducere. 246: 19 |
 alimonia, *abl.* 313: 13 |
 alimoniz. 465: 13 |

VOCABULORUM.

alio, abl. 20:23 | 41:6, 11 |
 53: 11 | 354: 30 | 363: 34,
bis | 417: 3 | 462: 17 | 463:
 22 | 521: 17 | 523: 10, 17 |
 524: 10 | in loco. 444:
 17 | 518: 16 | alio atque
 alio modo. 99: 14 |
alioqui. 362: 14 | 417: 19 |
alioquin. 183: 10 | 320: 4 |
aliorum. 227: 12 | 315: 7 |
 440: 8 | 444: 17 |
aliorum. 7: 6 | 55: 25 | 80:
 14 | 89: 18 | 105: 20 |
 218: 13 | 349: 2 | 429:
 6 |
alios. 7: 13 | 8: 4 | 9: 10 |
 12: 2 | 44: 10 | 208: 4 |
 382: 21 | 407: 9, *bis* |
 512: 1 | 531: 22 | 533: 14 |
 ante alios venerandus.
 162: 9 |
aliqua, adv. 1: 4 | 375: 26 |
 450: 19 |
aliquam. 49: 9 | 414: 13 |
 450: 35 |
aliquando. 12: 6 | 125: 7 | 123:
 13 | 376: 14 |
aliquantisper. 100: 14 |
 421: 2 |
aliquanto tempore. 474: 2
 18 | *adv.* 353: 25 | 433:
 14 | 471: 7 | probabilius.
 49: 26 |
aliquantulum breviora. 7:
 4 |
aliquantum. 118: 9 | 430: 11 |
 498: 9 | 503: 7 |
aliquem. 420: 22 | 463: 19 |
 496: 1, 3 |
aliqui. 448: 25 |
aliquid. 12: 15 | 420: 16 |
 470: 15 | 500: 24 | 534:
 12 |
aliquis. 34: 16 | 499: 3 | 507:
 29 | 508: 1 |
aliquo. 28: 7 | 63: 2 | 533: 21 |
 pacto. 176: 30 |
aliquod. 61: 4 | 76: 24 | 451:
 12 | 523: 4, 7 |
aliquot. 43: 9 | 64: 12 | 78:
 10 | 95: 8 | 111: 5 | 243:
 22 | 347: 11 | 398: 23 |
 400: 21 | 474: 10 |
 eorum. 435: 26 | annis
 post. 400: 21 | dies res
 proferatur. 211: 10 | secu-
 lis. 219: 18 | in mensium.
 53: 15 |
aliquotiens. 71: 7 | 347: 2 |
aliquoties. 43: 9 |
alis. 194: 17 | 256: 19 | *exerci-*
tus. 399: 15 |
alit. 532: 4 |
aliter. 4: 15 | 19: 20, 21 |
 24: 21 | 35: 21 | 77: 2 | 92:
 18, *quater.* | 103: 15, 17 |
 355: 4 | 380: 13 | 420: 6 |
 425: 8, 9 | 463: 4, 6, 8 |
 quam. 141: 17 | quam
 tu. 291: 2 | non aliter
 quam quæ. 291: 12 | si
 aliter. 332: 8 | ego feci
 atque tu. 291: 2 |
alires. 194: 15 |
alitis. 256: 3, 21 |
alitim. 78: 2 |
alitur. 315: 12 |
alituram. 314: 22 |
aliud. 10: 12 | 20: 5, 12 | 25:
 10 | 38: 13 | 55: 24, 25 |
 57: 18 | 99: 6 | 102: 23 |
 354: 30 | 429: 30 | 436:
 17, *bis* | 438: 5, 6 | 451:
 18 | 452: 13 | 529: 18 |
 quid. 413: 17 | 534: 2 |
 quid disciplinarum disse-
 rit. 160: 5 |
alium. 4: 15 | 47: 8 | 144: 14 |
 433: 1 |
aliunde. 490: 14 |
alius. 2: 8, 9, 10, *bis* | 26: 6,
bis | 436: 6 | 456: 9 |
 506: 30 | alius atque alius.
 374: 27 | quisquam. 105:
 23 |
aliusmodi. 450: 37 |
allata, nom. sing. 57: 10 | 453:
 18 | *plur.* 133: 35 |
allati, plur. 451: 10 |
allaro. 124: 5 |
allatum. 157: 16 |
allatus. 90: 6 | 307: 15 |
allegatione. 256: 1 |
allegatu. 356: 2 |
allegatus, subst. 356: 1 |
allegabant sese negotio. 111:
 9 |
alligarent religione popu-
lum. 97: 4 |
alligaverat. 244: 9 |
allucinant. 231: 10 |
allucinantis. 158: 20 |
alta, plur. 155: 27 |
alte. 515: 21 | inspexerat.
 70: 16 | perfoctus est. 162:
 25 |
alter. 31: 11 | 81: 16 | 94:
 19, *bis* | 163: 19 | 203:
 33 | 342: 20 | 381: 8 |
 416: 14, 15, 16 | 447:
 25 | 475: 1 | 478: 6 |
 534: 10 | alter, alter.
 490: 2, 10 | ad alterum
 inter sese incunt. 54:
 20 |
altera, nom. fam. 439: 8 |
 440: 4 | pars. 261: 27 |
 481: 9 | *abl.* 402: 21 |
 neque ultra sine altera
 constare possit. 60: 18 |
alteræ, dat. 194: 24 |
alteram. 98: 33 | 112: 33 |
 202: 23 | 403: 6 | 461: 18 |
 490: 26 | carum. 460:
 11 |
altercando. 464: 22 |
altercatio. 241: 3 |
alteri, dat. 326: 16 | 523: 34 |
plur. 70: 27 | 185: 21 | 232:
 9 | 521: 2, 20 |
alterius. 96: 8 | 104: 20 |
 179: 9 | 236: 16, *bis* |
 264: 5 | 356: 24 | 450: 32 |
 523: 31 |
alterna, abl. 462: 18 |
alternis lectionibus. 84: 8 |
altero. 22: 10, *bis* | 64: 1 |
 86: 24 | 186: 9 | 201: 16 |
 353: 2, 17 | 355: 28 | 490:
 33, *bis* |
alteros. 185: 21 |
alterum. 37: 24 | 56: 6 |
 186: 15 | 248: 10, *bis* |
 356: 24 | 414: 10 | 425:
 5, 6 | 455: 18 | 480: 25 |
 528: 13 | 534: 10 | unum
 alterumve. 3: 3 |
alterutra part. 70: 10 |
alterutram. 70: 19 |
alterutrum. 172: 8 |
alti, plur. 100: 21 |
altior. 68: 8 | 440: 14 |
altiore. 100: 7 |
altiores. 427: 2, 4 | disci-
 plinas. 25: 21 | literas.
 342: 8 |
altissimum. 394: 4 |
altitudine. 45: 6 | 46:
 6, 7 |
altitudinem. 45: 8 | animi.
 445: 7 | sententiarum.
 37: 13 |
altitudines. 440: 13 |
altitudinis. 373: 17 |
altius. 194: 10 | 280: 9 |
 281: 2 | lædi. 521: 25 |
remota, plur. 492: 4 |
alto. 61: 13 | 93: 12, 22 |
altos sinus. 3: 16 | *alticis.*
 315: 1 |
in altum. 441: 15 |
altus animo. 156: 10 |
alucinantibus. 435: 20 |
alucinari. 435: 18 |
alvei. 78: 19 |
alveis. 308: 25 |
alveolo. 45: 11 | 375: 23 |
alveus. 291: 14 |
alvi. 320: 7 |
aluisse. 312: 18 |
alumine. 390: 2 | 392: 5,
 10 |
alumnus. 341: 3 |
alunt. 314: 4 |
alvo. 501: 14, 15 | cita.
 491: 7 |
alvum. 460: 14 | 465: 13 |
 501: 21 | cibus senium
 Dddd iij

I N D E X

subducere. 148: 17 |
 amabo. 336: 27 | te. 184:
 22 |
 amandati. *gen.* 315: 10 |
 amans. 220: 10 | 236: 5 |
 amantem. 306: 5 |
 amantis. 220: 1 |
 amaracino. 4: 24 |
 amare. 315: 15 |
 amarant. 215: 16 |
 amariore. 236: 1 |
 amaro. *abl.* 46: 12, 15 | 47:
 7, 9, 11 |
 amaror. 46: 12 | 47: 5,
 17 |
 amarus. 271: 18 |
 amarulentus. 128: 10 |
 amafios. 219: 16 | poetas. 510:
 14 |
 amasse. 285: 15 |
 amat. 204: 20 | 269: 17 |
 Amata. 33: 6 | *vestalis*. 34:
 2 |
 amaro. 219: 15 |
 amatore. 219: 15 | 224:
 19 |
 amatores. 219: 19 |
 amatorie. 223: 14 |
 amatorios versus. 513: 22 |
 amatum. 217: 5 | 441: 9 |
 amatur. 533: 16 |
 amaturus. 16: 10 |
 amaverat. 515: 2 |
 amaverunt. 219: 20 |
 amavi. 529: 7 |
 amavimus. 469: 5 |
 ambages. 377: 12 |
 ambagibus. 378: 11 |
 ambagiosa. 377: 3 |
 ambiat. 310: 39 |
 ambigi. 329: 33 | 380: 4 |
 ambigis. 380: 33 |
 ambigitur. 271: 16 |
 ambigua. *plur.* 450: 14 |
vocabula. 173: 21 | pudic-
 itia. *abl.* 126: 5 |
 ambigua. 105: 14 | fidei &
 turbida. 436: 12 |
 per ambiguam etatem. 408:
 10 |
 ambigui. 226: 11 | 303: 18 |
 amici. 70: 27 |
 ambiguus ceteris inter me-
 a tum pudoremque. 256:
 13 |
 ambiguitas. 378: 16 |
 ambiguitate verborum. 247:
 4 |
 ambiguitatibus verborum
 487: 22 |
 ambiguo. 329: 20 | 450:
 29 |
 ambiguum verbum. 303: 13,
 12 |
 ambiguus. 382: 23 |
 ambit. 157: 5 |

ambitionem. 166: 17 | 388:
 12 | 434: 3 |
 ambitioni. 402: 1 |
 ambitiosus. 257: 5 |
 ambitu. 331: 1 | 448: 21 |
 ambitum. 456: 5 |
 ambitur. 257: 6 |
 ambiuntur. 330: 32 |
 ambo. 311: 11 | 72: 22, 25 | 231:
 18 | 381: 8 |
 ambobus. 231: 18 |
 Ambracia. *abl.* 228: 12 |
 Ambracienfis. 112: 15 |
 ambulabamus. 101: 4 | 478:
 9 |
 ambulacris. 8: 8 |
 ambulacro. 102: 4 | 151:
 18 |
 ambulans. 295: 7 | 528:
 19 |
 ambulare. 288: 19 | 430:
 4, 7 |
 ambularemus. 204: 14 |
 ambularet. 361: 5 |
 ambulas. 430: 3 |
 ambular. 429: 22 |
 ambulatione. 295: 7 |
 ambulet. 224: 18 |
 ambuletur. 57: 21 |
 amemus. 470: 19 |
 amentem. 70: 19 |
 ames. 16: 8 |
 amica. *nom. fem.* 209: 24 |
abl. 196: 17 |
 amicæ voluntatis esse. 381:
 24 |
 amicam. 532: 19 |
 amice. 365: 19 |
 amiciens se obtentu togæ.
 310: 17 |
 amici. *gen.* 12: 4, 17, 23 |
 14: 2, 4, 12, 13 | 15: 4,
 7, 8 | 70: 29 | 101: 5 |
 502: 3 | *plur.* 70: 27 |
 98: 22, 23, 31 | 325: 6 |
 379: 6 | 457: 6 |
 aspiciore. 441: 14 |
 amicis. 411: 8, *bis* | 508: 12 |
 ex amicis unus. 512: 11 |
 amicissime. 325: 20 |
 amicissimi facti. 325: 10 |
 amicissimis. 457: 20 |
 amicissimus. 279: 15 | 449:
 17 |
 amicitia. *nom.* 450: 17, 22 |
abl. 13: 9, 10 | 449: 8,
 11 | 550: 5, 15 | incepta.
 325: 10 |
 amicitia. 14: 1, 9, 11 |
 318: 28 | 416: 9 | 450:
 23 |
 amicitiam. 212: 30 | 214:
 32 | 234: 16 | 394: 16 |
 449: 12, 23 | 450: 20 |
 gero promtam in fronte.
 506: 28 |

amico. 12: 28 | 13: 4 | 14:
 15, 17, 30 | 15: 1, 2, 10 |
 cum amico conquestus
 est. 489: 14 | uls est.
 210: 2 | urebatur. 142:
 17 |
 amicorum. 12: 5 | 13: 18,
 21 | 14: 5 | 35: 12 | 99: 5 |
 476: 20 |
 amicos. 12: 12 | 70: 25 | 98:
 14, 18, 19 | 99: 13 | diligere.
 65: 28 |
 amicit. 224: 11 |
 amictu. 243: 12 |
 amictus. *abl.* 18: 5 | 198:
 13 | 441: 25 | *sum.* 493:
 20 |
 amicum. 128: 7 | 199: 11 |
 361: 5 | 441: 9 | 464: 19 |
 712: 13 |
 amicus. 12: 18 | 14: 21 |
 21: 11 | 22: 20 | 112: 16 |
 203: 11, 13 | 308: 23 |
 501: 6 | 512: 15 | 514:
 3 |
 amissæ. 400: 6 |
 amittit. 72: 21 | 195: 17 | 217: 5 |
 281: 5 |
 amissa. 553: 2 |
 amissio. 465: 17 | 468:
 9 |
 amissum. 497: 9 |
 amittamus. 515: 13 |
 amittere. 480: 6 |
 amitteretur occasio. 34:
 25 |
 amittitur. 464: 22 |
 amittunt. 452: 26 |
 ammirandam. 176: 26 |
 ammirans. 176: 16 |
 amni. *abl.* 291: 14 |
 amnis. 288: 21 | fumi. 459:
 6 |
 amo. 204: 22 |
 ameni ingenii rhetor. 16:
 17 | homines. 509: 21 |
 amcenior. 355: 23 |
 amceniore ingenio. 294:
 1 |
 amceniores. 247: 12 |
 amcenioribus literis. 485:
 7 |
 amcenissima. 94: 12 |
 amcenissimis. 421: 7 |
 amcenissimas. 233: 11 |
 amcenitas orationis. 269:
 17 |
 amcenitatem. 469: 30 |
 amcenitates. 315: 18, ingenii.
 218: 6 |
 amcenitatis. 382: 30 |
 amceniter. 531: 21 |
 amcenius. 376: 30 | 445:
 12 |
 ameno victu cultuque.
 294: 9 |

VOCABULARIUM:

amēnus. 220: 9 |
amolientis a se. 328: 17 |
amolior. 205: 12 |
amolitio ex oculis facta est.
315: 8 |
amolitus est a sese divitem.
493: 17 |
amor. 367: 30 | 470: 9 |
amorabundam. 306: 2, 6 |
amore. 449: 24 | 450: 19 |
amicitiā. 239: 9 |
amore. 223: 15 | nostri.
321: 6 | 469: 4 | 527: 11 |
amori. 137: 6 |
amoribus. 196: 21 | 441:
12 |
amoris. 16: 7 | 64: 1 | 77: 18 |
315: 11 | 416: 9 | 433: 11 |
514: 18 |
amoveantur. 174: 11 |
Amphitryone. 23: 27 |
amphora. 479: 12, 15, bis,
22 |
amphoram. 479: 11, 14,
16, 23 |
amphoras. 402: 12 |
ampla, *abl.* 196: 4 |
amplas. 425: 10 |
amplecti. 484: 3 |
amplectimur. 450: 20 |
amplexi. 123: 12 | 292:
14 |
amplexus. 217: 11 | 255: 13 |
522: 6 |
ampli honores. 72: 5 |
amplificandā. 416: 9 |
amplior. 15: 9 | 267: 11 |
398: 15, 23 | *spe utilitas.*
34: 23 |
ampliorem. 199: 10 |
ampliores. 532: 7 |
amplis. 90: 12 |
amplissimā. 176: 7 | philoso-
phorum. 10: 1 |
amplissimi. 195: 2 |
amplissimis. 325: 15 |
amplissimum. 394: 17 |
ampliter laudare. 63: 13 |
268: 5 |
amplitudine numeri. 507:
16 |
amplitudinem. 457: 21 |
amplitudines virtutum.
146: 5 |
amplitudinis. 524: 20 |
amplitudo. 289: 14 | 226:
6 |
amplius. 89: 6 | 225: 9 |
368: 1 | 380: 4 | 420:
4, 21 | 433: 6 | 472:
21 |
amplum. 288: 21 |
amputantem. 15: 24 |
amputatis. 192: 20 | officiis
animi. 516: 10 |
Amynter, *gen.* 245: 2 |

474: 15 |
an. 4: 5 | 12: 5, 16 | 13:
4 | 14: 14 | 34: 5, 9 |
43: 25 | 44: 11 | 448:
1 | quarebamus an. 49:
29 | an utrum. 487: 6 |
rel. 417: 7 | *adv.* 420:
11 |
Anacreonte. 510: 2 |
Anacreontis. 509: 2 |
anagnosta, *abl.* 485: 19 |
analogia, *nom.* 262: 14 | *abl.*
27: 15 | 399: 2, 13 | *de*
analogia *liber.* 506: 12,
33 |
analogicis. 154: 3 |
anapasta pauca. 4: 26 |
anates. 466: 7, 9 |
Anaxagorā. 408: 13 |
anceps. 112: 22 | 205: 2 |
consilium. 12: 4 | *questio.*
34: 18 |
Anchisa. 403: 23 |
Anchises. 74: 9 |
ancile. 168: 4 |
ancilla. 86: 9 | 360: 19 |
ancillam. 85: 3 | 267: 2 |
incipite. 317: 25 |
incipitem. 265: 3 | casum. 12:
20 |
incipiti. 215: 21 | 378: 11 |
324: 12 | *significatione.*
257: 8 |
incipit. 326: 1, 8 |
ancora, *plur.* 518: 13 |
Androclum. 177: 21, 23,
25 |
Androclus. 176: 15, 20, 24,
25 |
Androgynos. 248: 20 |
Livii Andronici. 490: 20 |
philosophi. 529: 6 |
angaria. 518: 13 | angerentur.
112: 14 |
anguem. 207: 20 |
anguis. 207: 13 | 518: 13 |
ex angulis librorum prodif-
fer. 345: 22 |
angulte. 452: 21 |
angusti, *gen.* 288: 15 |
angustum. 425: 27 |
anhelis. 105: 5 |
anhelitus. 320: 9 | 322:
14 |
Anicem. 359: 3 |
anima. 87: 10 | 498: 15 |
interclusa. 123: 2 |
animā. 75: 24 | 460: 20 |
461: 4 |
animam. 123: 4 | 270: 24 |
efflavit. 124: 2 |
animadversa. 115: 10 | 226:
16 |
animadversas res salubri-
ter ac prospicienter. 98:
2 |

animadversio. 202: 9 | 173:
6 |
animadversione. 89: 1 |
animadversiones. 150: 4 |
animadversum. 313: 26 | 416:
12 | fuerat. 139: 15 | esse. 396:
19 |
animadverat ad ipsius ver-
ba. 188: 5 |
animadvertendi. 202: 7 |
animadvertendum est. 359:
25 |
in animadvertendis diis ca-
stissimi. 96: 11 |
animadverterat. 468: 9 |
animadvertere. 326: 3 | est.
215: 16 | 294: 4 | 368:
18 |
animadverteret. 400: 19 |
animadverterent. 98: 10 |
animadverteretur. 374: 7 |
animadverterit. 74: 14 |
468: 5 |
animadverterunt. 496: 10 |
animadverteris. 453: 27 |
animadverti, *prae.* 424: 16 |
an. 116: 19 | digna. 504:
19 |
animadvertimus. 108: 4 |
130: 14 | 168: 3 | 252: 11 |
351: 12 | 271: 8 | 365: 17 |
463: 14 |
animadvertissem. 346: 8 |
animadvertit. 74: 6, 15 |
416: 7 |
animadvertuntur. 519: 15 |
animal. 132: 10 | 181: 11, 12,
66 | 495: 8, bis |
animalia. 78: 5 | 244: 5 |
animalibus. 133: 12 | 148: 5 |
149: 2 | 221: 2 | 339:
11 |
animalis. 174: 3 | 277: 5 |
animalium. 217: 17 | 339:
13 | 463: 15 | ferorum. 500:
10 |
animantibus. 217: 15 | 349:
23 | 376: 23 |
animas inflammant. 77: 2 |
male animatos. 210: 14 |
animatum. 231: 6 | 469:
23 |
animatur. 313: 10 |
animi, *gen.* 42: 1 | 56: 9 |
67: 13 | 95: 12 | 102: 11,
21 | 435: 20 | 445: 7 |
465: 6 | 478: 11, 14 |
primo pulsu. 499: 12 |
aciem. 163: 1 | *affection-*
nes. 87: 19 | *affectioni-*
bus. 515: 5 | bonas &
utiles indoles. 515: 13 |
deliciis. 498: 7 | officiis.
516: 10 | motus, *sing.* 55:
27 | sensus motusque. 515:
9 | &atu. 497: 16 | villa.

498: 27 | *plur.* 28: 9 |
 increfunt. 493: 8 |
 animis. 70: 8 | 148: 11 | 400:
 6 | 419: 14 |
 animo. 12: 19 | 44: 12 |
 136: 6 | 224: 2 | 260: 3 |
 430: 12, 22 | 444: 31 |
 445: 6 | 483: 4 | 499:
 27 | compavecit. 511: 16 |
 prompto effe. 367: 4 |
 irritato. 510: 7 | *strenui.*
 113: 11 |
 animorum. 0: 13 | 29: 8 |
 ingenia. 189: 6 |
 animos. 20: 1 | 98: 2 | 198:
 5 | 217: 18 | 245: 14 |
 400: 3 | 421: 4 | in-
 duit res in hominum. 98:
 1 | apud millium animos.
 410: 12 |
 animula. 514: 10 |
 animum. 4: 7 | 12: 29 |
 29: 21 | 55: 24 | 99: 7 |
 101: 2, 8, 11 | 362: 31 |
 468: 10 | 416: 9 | 480:
 5 | 6 | 498: 29 | 499: 4, 9 |
 513: 7 | 524: 3 | at-
 tendat. 275: 24 | in hoc
 folio attendere. 86: 19 |
 advertere. 494: 13 | ef-
 flavit. 268: 15 | excellere.
 363: 12 | ad inquirendum
 everberat. 51: 11 | vestrum
 erga me. 403: 9 |
 animus. 1: 3 | 3: 2 | 367:
 9 | 426: 6 | 513: 8, 11,
 17 | 515: 8 | mi aufugit.
 511: 15 |
 Anio. 359: 3 |
 Anna. 358: 15 | *Perenna. abl.*
 428: 3 |
 Annæus. 61: 8 | *Cornutus.*
 255: 1, 23 | *Seneca.* 315:
 21 |
 annalem. 359: 17 | 390: 15 |
 432: 11 | 476: 17 |
 annales. 161: 13 | 181: 9,
 10, &c. | *Ennii.* 485: 9 |
 libri. 181: 22, 28 |
 annali. 58: 8 | 208: 25 | 355:
 21 | 360: 3 | 530: 35 | in
 primo. 53: 17 | 77: 10 |
 445: 2 | *tercio.* 22: 1, 2 |
 40: 1 | 112: 9 | *sexto.*
 463: 17 | *septimo.* 485: 3 |
 octavo. 533: 13 |
 annalibus. 44: 2 | 93: 21 |
 110: 14 | 121: 18 | 124:
 3 | 431: 13 | 485: 13 |
 494: 6 | *libris.* 69: 3 |
Maximis. 139: 18 |
 annalium. 29: 12 | 40: 4 |
 180: 19 | 367: 17 | 194:
 6 | 444: 29 | 417: 1 |
 471: 9 | 482: 7 | monu-
 mentis. 73: 16 | 233: 16 |

scriptor. 416: 18 |
 annalici. 117: 19 |
 Annæo Seneca. 315: 23 |
 anni. *gen.* 8: 6 | 83: 2 |
 103: 5 | 104: 25 | 457:
 5 | 478: 10 | 491: 6 |
 502: 3 | *etnas.* 79: 5 |
plur. 363: 15 | 416: 3 |
 520: 2 |
 Annianus poeta. 218: 6,
 24 | 255: 7 | 531: 20,
 24 |
 Annii. 197: 3, 9 |
 annis. 27: 10 | 117: 18 | 374:
 16 | 415: 18 | 419: 2 |
 471: 9, 12 | 474: 10 | 476:
 9, 13, 14, 29 | *his paucis.*
 268: 21 |
 annitenda, *abl.* 70: 26 |
 annitente sola mente ut fur-
 tum fiat. 311: 17 |
 anniversari Aukri. 83: 17 |
 anniversarium. 423: 26 |
 anno. 58: 10 | 163: 20 | 164:
 1 | 416: 7, 15 | 471: 14 |
 472: 9 | 474: 8 | 476:
 5, 18, 22 | 519: 21 |
 annona. 97: 12 |
 annorum. 40: 9 | 109: 5 |
 118: 8 | 181: 14 | 374:
 20 | 416: 16 |
 annos. 31: 6, 7 | 181: 16 |
 195: 7 | 386: 3 | 408:
 14 | 416: 4, 14, 17 |
 453: 19 | 475: 8 | *natus.*
 72: 20 | 337: 10 | in sin-
 gulos. 386: 3 |
 annosa. 120: 10 |
 annotabam. 1: 9 |
 annotamentis. 23: 4 |
 annotanda, *plur.* 499: 20 |
 annotationibus. 1: 14 |
 annotariunculis. 477: 8 |
 505: 12 |
 annotaverunt. 356: 19 |
 auctoravi. 371: 11 |
 annotavimus. 404: 5 |
 annotavit. 221: 12, 15 |
 annuæ lucis. 508: 13 |
 annuam. 163: 7 |
 annuisset. 495: 16 |
 annulis. 274: 13 |
 anulo uti. 279: 13 |
 annulum. 274: 9, 11 |
 annum. 126: 26 | 416: 4 |
 473: 7, 16 | 474: 14 | 476:
 17 |
 annuntem. 104: 2 |
 annuo. 127: 19 | 134: 10 |
 anquiffim. 417: 18 |
 anquiffite & follicitæ quæfi-
 unt. 13: 1 |
 anquiffitius differt. 14: 25 |
 carmina arbitrati funt.
 149: 8 |
 Anziatem villam. 457: 4 |

ante, *prop.* 54: 15 | 59: 13 |
 103: 1, 12 | 117: 5 | 348:
 19 | 415: 19 | 424: 20 |
 425: 10, 15, 21, 25, 26 |
 470: 12, 22 | 510: 14 |
 atatem feneciam. 108: 1 |
 omnes. 363: 16 | *diem*
 quartum kalendas Janua-
 rias. 104: 17 | 329: 9 |
 meridiem. 445: 26 | *fun-*
 dum. 41: 19 | *oculos*
 verfat. 403: 10 | *adv.*
 14: 11 | 21: 1 | 107: 26 |
 415: 3 | 419: 2 | 433: 21 |
 455: 10 | *antica.* 528:
 15 | *quam.* 3: 2, 3 | 501:
 9 |
 antea. 1: 5 | 51: 4 | 347:
 17 | 474: 13 | 526: 4 |
 antea, *gen.* 483: 7 |
 antefacta. 452: 17 |
 anteferre. 174: 18 |
 antehac. 421: 10 |
 antecire doctrina. 329: 2 |
 anteciret ceteris. 7: 11 |
 anteciretis multis in *volup-*
taribus cantilenarum. 510:
 10 |
 antefect. 94: 7 |
 antelati. 72: 12 |
 antequam. 39: 15 | 377:
 25 |
 Antialex. 90: 19 |
 Antias. 22: 15 | 221: 8 |
 Valerium Antiatem. 221:
 14 |
 Antiat. 22: 5 | 113: 3 |
 195: 11 | *Futii.* 492: 17 |
 Anticatone. 153: 33 |
 Anticyra infula, *abl.* 465:
 19 |
 Anticyram. 466: 1 |
 antidotus. 466: 1 |
 Antigenidam. 406: 13 |
 Antigonam. 404: 12 |
 Antiochenæ. 157: 12 |
 Antiochenam. 234: 28 |
 Antiocho. 156: 14 |
 Antiochum. 164: 3, 5 | *Ma-*
gnum. 331: 17 |
 Antiochus. 164: 3, 5, 6 |
 208: 29, 31 | 209: 17 |
 antiqua origine. 127: 9 |
plur. 319: 12 | 437: 2 |
 antiquæ, *gen.* 259: 9 | 367:
 29 | *discipline.* 29: 15 |
 locutionis. 490: 12 |
 antiquarum. 73: 23 | 191:
 14 | 318: 20 | 526: 20 |
 lectonum. 209: 208: 28, 20 |
 vocum. 487: 12 |
 antiqui, *gen.* 71: 5 | 104:
 22 | *noſtri. plur.* 491: 2 |
Græcorum. 80: 4 |
 antiquior, 351: 18 | 419:
 17 |
 antiquiora

VOCABULORUM:

- antiquiora scripta. 16: 19 |
antiquiore. 308: 18 | 307: 29 |
lingua. 43: 23 |
antiquiorem. 118: 12 | 47: 1 |
7 |
antiquiores. 27: 6 | 294: 1 |
444: 15 | litteræ. 32: 9 |
nostros. 310: 14 |
antiquioribus. 344: 2 | 383: 7 |
antiquioris. 269: 21 | 480: 18 |
antiquis. 44: 2 | 88: 19 |
125: 21 | 318: 27 | 358: 1 |
533: 4 |
antiquissima, *abl.* 137: 10 |
antiquissimæ. 355: 28 | 418: 7 |
antiquissimam. 470: 13 |
antiquissimæ, *gen.* 125: 23 |
plur. 27: 6 | 96: 7 |
antiquissimis. 70: 4 | 398: 15 |
antiquissimos. 72: 8 | 298: 10 |
antiquissimum. 346: 22 |
antiquissimus. 63: 7 | 189: 16 |
362: 32 |
antiquitas. 183: 10 | 432: 18 |
antiquitate. 106: 16 | 224: 13 |
antiquitatem. 27: 12 |
antiquitates. 522: 11 |
antiquitatibus. 72: 12 | 175: 1 | 292: 5 | Romanis. 344: 10 |
antiquitatis. 298: 12 | 317: 10 | 377: 8 | 445: 11 | mul-
tex periculum. 174: 4 | causa. 412: 25 |
antiquitus. 72: 5 | 165: 5 |
216: 11 | 226: 14 | 273: 6 | 292: 3 | 345: 15 |
423: 7 | 425: 10 | 526: 1 |
antiquo. 144: 1 | ritu. 89: 4 |
antiquorum. 117: 16 | verbo-
rum. 40: 9 |
antiquos. 125: 15 | Romano-
rum. 244: 12 |
antiquum confortium. 26: 16 | vocabulum. 43: 12 |
antistabes. 219: 15 | ceteris. 217: 3 |
Antisthenæ, *plur.* 376: 16 |
Antisthenes. 488: 18 | So-
craticus. 249: 5 |
antistatis. 326: 14 |
antistes iustitiæ. 383: 11 |
antistitæ. 356: 14 |
antistitas. 356: 11 |
antistites. 356: 12 |
Antistium. 144: 5 |
Antistius. 31: 6 | 342: 4, 5 |
antistrophe. 172: 1 |
Antonianorum. 333: 6 |
357: 14 | secunda. 222: 23 |
M. Antonii. 40: 11 |
223: 1 |
M. Antonio. 114: 8 | 140: 140: 12 | 394: 19 | Ju-
liano. 485: 5 | L. 40: 12 |
Antonium. 40: 10 | 114: 17 | 223: 5 | Iulianum. 242: 10 |
Antonius Julianus. 16: 14, 17 | 390: 3 | 508: 14 |
532: 14, 16 | M. 140: 16 |
anu. 153: 24, 28 |
anui. 153: 25 |
anuis ejus causa. 153: 17 |
anum. 44: 9 | 124: 4 |
anus. 44: 3, 6 | 86: 15 |
124: 7 |
Anus. 107: 5 |
anxia, *abl.* 379: 22 | 397: 16 |
quædam & scrupulo'a,
plur. 3: 13 |
anxia, *gen.* 496: 8 |
anxie. 370: 20 | 480: 18 |
331: 1 | considerandum.
12: 5 |
anxietate disputationis. 13: 15 |
anxiis rebus. 343: 12 |
anxit ea res ejus animum.
12: 29 |
anxium. 384: 26 |
anxius. 95: 9 | 384: 20 |
Aonia. 386: 7 |
Aonia, *gen.* 126: 4 |
apathie sectatores. 516: 7 |
apeirocalus. 299: 18 |
aperiat. 380: 16 |
aperiti. 208: 2 |
apete securitatis indicium.
158: 20 |
aper. c. 41: 14 | 54: 2 | 105: 2 |
255: 6 |
apertis. 274: 14 | verbis. 202: 22 |
apertius. 320: 35 | 426: 25 |
differeret. 484: 25 |
aperto tramite. 514: 9 |
apertum. 62: 11 |
aperuit caput. 223: 17 |
apiaria. 78: 19 |
apice. 280: 4, 14 |
apices. 456: 1 | literarum.
370: 9 |
Apion. 219: 18 | 274: 13 |
Apionis. 220: 1 |
apiscendi. 487: 16 |
apludam. 299: 9, 13 |
apodictico. 450: 2 |
apodixim. 450: 13 |
Apollinare. 517: 7 |
Apollinarem. 155: 24 | 3505
13 | 531: 12 | Sulpicius.
194: 13 | 329: 14 | 425: 2 |
529: 23 |
Apollinari. 73: 1 | 516: 16 |
didicimus ex. 484: 27 |
Apollinaris. 307: 3 | 330: 24 |
331: 3 | 350: 15 | 352: 2, 13 |
395: 21 | Sulpicius. 74: 5,
12 | 483: 16, 22 | 484:
3, 23 | 516: 14, 20 |
517: 3 |
Apollinem. 174: 2 |
Apollo. 174: 3 | 366: 11 |
Apollodori. 448: 27 |
Apollodoro. 84: 4 |
Apollodorus. 449: 6 |
Apollonii. 252: 8 |
apologos. 98: 11 |
apologum. 99: 9 |
apologus. 97: 15 |
apparatu. 465: 7 |
apparatum. 134: 6 |
apparatus, *subst. sing.* 343: 9 |
plur. 446: 14 |
appareant. 440: 7 |
appareat. 427: 4 |
apparebat lictor. 58: 14 |
ædili curuli. 197: 6 |
appareo. 327: 16 |
appareret. 165: 25 |
appareat. 122: 14 | 323: 7 |
319: 23 | ut appareat. 525:
24 | dictum tollere, pro
corrige. 42: 15, *bu* |
apparuit. 111: 19 |
appellabant. 10: 6 | 25: 21 |
338: 7 |
appellabantur. 25: 14 | 225:
10 |
appellabat. 450: 3 | 515: 5 |
528: 8, 18 |
appellabatur. 26: 16 | 384:
17 |
appellamus. 100: 19 | 359:
9 |
appellanda, *nom. fam.* 506:
13 |
appellandæ, *plur.* 54: 1 |
appellandis virtutibus. 63:
13 |
appellandum esse. 450: 26 |
appellandus est. 450: 31 |
appellans. 365: 13 |
appel. ant. 22: 17 | 34: 9 |
45: 3, 9 | 55: 26, 29 |
369: 18 | 371: 5 | 422:
3 | 448: 1 | 456: 7 | 462:
1, 4 | 463: 3 | 495: 23 |
498: 28 | 499: 26 | 500:
5 | 503: 2 | 518: 7 | 534:
22 |
appellantem. 322: 13 |
appellantur. 371: 1 | 415: 2 |
449: 27 | 470: 20 | 494:
22 | 527: 15 |

E E c c

INDEX

- appellare. 64: 2 | 103: 19 |
 116: 18 |
 appellaremus. 68: 14 |
 appellarentur. 478: 13 |
 appellaret. 18: 12 |
 appellaretur. 287: 22 |
 appellati. 43: 26 | 60: 1 | 194: 8 | 414: 8 | 427: 1 | 467: 11 | 485: 11 | 516: 12 | 523: 2 | 527: 9 |
 appellarent. 341: 10 | 395: 17 |
 appellarent. 54: 6 | 71: 6 |
 appellasset. 38: 3 | 370: 22 |
 appellasti. 530: 6 |
 appellat. 38: 11 | 425: 9, 25 | 427: 13 | 428: 7 | 429: 2 | 435: 21 | 439: 3 | 450: 26 | 501: 17 |
 appellata, *sing.* 349: 23 | 426: 11 | *plur.* 78: 12 | 344: 2 | 425: 15 | 426: 1, 11 |
 appellatae, *plur.* 45: 12 | 341: 21 | 364: 20 | 437: 15 |
 appellatam. 60: 16 | *esse.* 487: 9, 17 |
 appellatas. 194: 10 | 308: 26 | *esse.* 490: 14 |
 appellati, *plur.* 44: 16 | 433: 8, 19 | 437: 10 | 438: 24 |
 appellatio. 368: 3 | 506: 10 | 507: 12 |
 appellatione. 92: 20 |
 appellationem. 507: 2 |
 appellationes. 92: 12 | 93: 10 |
 appellationibus. 80: 22 | vocabulorum. 15: 6 |
 appellatos. 39: 13 | 80: 2 | 438: 21 | 527: 11 |
 appellatum. 69: 5 | 353: 18 | 428: 15 | 429: 17 | 439: 10 | *esse.* 317: 30 |
 appellatur. 34: 2 | 60: 6, 8 | 64: 22 | 417: 6 | 430: 2 | 440: 1, 3, 14 | 454: 20 | 460: 13 |
 appellatus. 92: 17 | 327: 4 | 439: 14 | *est.* 359: 7 | 436: 2 |
 appellaverint. 43: 20 | 298: 6 |
 appellaverit. 194: 16 |
 appellaverunt. 105: 7 | 222: 19 | 224: 8 | 344: 1 | 357: 18 | 410: 3 | 507: 22 | 544: 32 |
 appellavit. 94: 17 | 195: 19 | 223: 21 | 356: 6 | 505: 4, 17 |
 appellentur. 45: 2 | 348: 29 |
 appelletur. 491: 19 |
 appellitabar. 469: 13 |
 appellitaverunt. 491: 2 |
 appendices personarum & temporum moderantur magnitudines rerum. 15: 23 |
 id ferme temporis ut appetat messis. 98: 7 |
 appetens. 421: 11 |
 appetieris. 304: 23 |
 appetis. 276: 5 |
 appetisse. 304: 9 |
 appetistis. 304: 7 |
 appetita. 182: 14 |
 appetitas. 288: 22 |
 appetitio. 421: 12 |
 appetitiones. 375: 13 |
 appetivi. 133: 15 |
 appetunt. 349: 21 |
 Appii Cæci. 271: 20, 24 | 476: 7, 11 |
 Appio. 256: 5 | Claudio. 476: 6 |
 Appion. 175: 20, 22 | 177: 20 | 195: 23 |
 applicabar ad convivia. 294: 17 |
 apponatur. 398: 19 |
 apponi. 130: 20 | 226: 4 |
 apponit. 452: 3 |
 apposita, *nom. fam.* 57: 11 | *plur.* 110: 15 | 260: 17 | 279: 5 |
 appositæ fuissent. 531: 23 |
 appositam. 461: 12 |
 appositæ. 86: 20 |
 appositum. 228: 2 |
 appositis. 132: 25 |
 appositum. 57: 16 | 397: 7 |
 appoluerimus exemplum. 35: 4 |
 appoluerunt injuriis calionem. 523: 28 |
 apposui. 136: 11 | 205: 8 | 419: 5 | 428: 13 | verba. 13: 17 | 30: 9, 20 |
 apposui. 398: 13 |
 apposuisse. 135: 24 |
 apposuit. 44: 7 | 119: 16 | 197: 15 | 211: 2 |
 apprendas. 399: 5 |
 apprehensus sum. 177: 17 |
 apprimere. 223: 22 | 344: 6 | 452: 15 | 446: 17 | doctus. 184: 11 |
 approbante. 526: 15 |
 approbantes. 368: 10 |
 approbare. 208: 6 |
 approbat. 499: 9, 14 |
 approbatores. 184: 35 |
 atri, *plur.* 78: 7 |
 ex quibus apta connexaque est. 188: 3 |
 aptam. 166: 12 |
 apte. 193: 9 | 204: 9 | 383: 1 | 469: 2, 17 | cadentis orationis. 304: 15 | verba ceciderunt. 488: 28 | junctis. 84: 8 | vertisse. 252: 2 |
 aptiorem. 362: 15 | faciendo arieti malum. 37: 8 |
 aptissima, *plur.* 187: 10 |
 ap. isime. 355: 10 | transponit. 13: 12 |
 aptius ad salutem. 28: 12 | & coherentius. 43: 25 |
 apto numero. 342: 25 |
 aptum numerum. 342: 21 |
 aptus. 87: 6 | 136: 13 |
 apud. 2: 2, 5 | 21: 3, 5, 22, 23 | 23: 3 | 24: 5 | 35: 13 | 48: 6 | 58: 3, 6 | 67: 17 | 89: 5 | 97: 12 | 196: 16 | 351: 2 | 416: 2 | 417: 1 | 419: 17 | 420: 1 | 430: 15 | 433: 11 | 443: 22 | 448: 8, 14 | 453: 10 | 456: 17 | 460: 22 | 469: 3 | 476: 9, 21, 23 | 479: 26 | 482: 14 | 531: 14 | 554: 19 | alium scripta. 4: 15 | aures. 259: 1 | balneas. 101: 3 | cannam. 130: 19 | Cannas. 124: 4 | consilium judicium diceret. 18: 9 | Danubium. 373: 7 | duos nupta. 51: 15 | Ennium. 490: 2 | cum. 17: 24 | Gallos. 446: 16 | majores. 175: 9 | mensam. 80: 15 | 85: 8 | 252: 10 | 504: 14 | eandem cœli plagam. 247: 1 | Plutarchum. 532: 8 | populum loquentem. 20: 4 | prætorem. 533: 6 | quem. 517: 4 | se. 445: 20 | sigillaria. 167: 12 | sublella. 443: 11 | Thermopylas. 112: 3 | fluvium. 472: 10 |
 Apuliz. 82: 9 |
 apulum. 82: 13 |
 apum alvei. 78: 19 |
 aqua, *abl.* 116: 5 | 440: 15 | 445: 16 | nivis. 502: 2 | p. uiali. 239: 3 |
 aquæ, *plur.* 100: 14 | 453: 12 | 454: 17 | indidit. 286: 1 | intercessit. 506: 7 |
 aqueductu. 372: 11 |
 aquam. 93: 24 | 235: 8, 8 | 435: 3 | 502: 6 | e nive. 502: 17 | niva em. 502: 9 | potu detest. mam. 502: 17 |
 aquantur. 445: 24 |
 aquaria re. 435: 4 |
 aquarium. 285: 9 |
 aquarum. 96: 5 | 100: 7 |

VOCABULORUM.

714 : 4 |
 aquila. 222 : 1 |
 aquilam. 93 : 19 |
 Aquilil. 105 : 22 | M. 107 :
 7 |
 Aquilium Gallum. 416 : 2 |
 Aquilo. 81 : 8, 13 | 100 : 29 |
 colore est. 369 : 6 |
 Aquilone. 100 : 7, 28 |
 Aquilonem. 81 : 15, 26 | 100 :
 19 |
 Aquilones. 99 : 16 |
 Aquilonibus. 99 : 15 | 100 :
 21, 26 |
 aquis. 9 : 1 | 491 : 6 |
 ara. 119 : 13 | 200 : 9 | 439 :
 14 |
 are, plur. 439 : 6 |
 arandæ, gen. 30 : 3 |
 aras. 62 : 5 |
 arat. 255 : 6 |
 araverat. 150 : 7 |
 arbiter. 132 : 2 |
 arbitra. 188 : 14 |
 arbitrabantur. 255 : 15 |
 arbitrabar. 402 : 2 | 492 : 7 |
 arbitrabatur. 269 : 4 |
 arbitram. 461 : 12 |
 arbitramur. 35 : 2 | 54 : 12 |
 117 : 12 |
 arbitrantur. 21 : 6 |
 arbitrare. 367 : 25 | 432 :
 11 |
 arbitrare. 367 : 16 |
 arbitratetur. 290 : 11 | 331 : 8 |
 arbitrari. 212 : 21 |
 arbitraria, sing. 492 : 15 |
 plur. 372 : 17 | 498 : 29 |
 verba. 270 : 21 |
 arbitraris. 506 : 36 |
 arbitrata est in utramque
 partem questio a pruden-
 tibus viris. 34 : 12 |
 arbitrati sunt. 524 : 1 | an-
 quisitius carmina. 149 : 8 |
 arbitratione. 316 : 2 |
 arbitratum. 234 : 8, 10 | 309 :
 23 | 356 : 2 | 499 : 2 | Pon-
 tificis. 32 : 11 | suo faciens.
 375 : 20 |
 arbitratum. 211 : 27 |
 arbitratum, subst. 356 : 1 | part.
 385 : 21 |
 arbitria. 375 : 12 |
 arbitrii. 62 : 15 | 437 : 19 |
 arbitrius. 29 : 2 |
 arbitrio utas amia. 354 :
 12 |
 arbitris. 182 : 11 | 325 : 9 | 385 :
 14 | 392 : 12 |
 arbitrium. 187 : 22 | 444 : 10,
 27 |
 arbitro. 478 : 1 |
 arbitror. 13 : 18 | 47 : 14 |
 199 : 13 | 200 : 10 | 212 :
 18, 21 | 345 : 10 | 382 :

18 | 490 : 18 | 519 : 20 |
 arbitros. 483 : 3 | faciam.
 458 : 2 |
 arbitrum. 479 : 16 | 520 : 4 |
 arbor. 515 : 27 |
 arbore. 90 : 4 | 115 : 7 | co-
 lenda. 515 : 21 | felici.
 281 : 10 | olea. 250 : 20 |
 arborem. 150 : 7 | 314 : 5 |
 subter. 28 : 13 |
 arborea. 192 : 17 | 247 : 12 |
 fructifera. 514 : 24 |
 arborea. 447 : 13, bis |
 arboribus. 314 : 2 | 502 :
 10 |
 arboris. 93 : 15 | 110 : 4, 8 |
 406 : 4 | 439 : 3, bis |
 arborum comas. 516 : 3 |
 arbuti. 447 : 14 |
 arca, nom. 130 : 26 | 523 : 14 |
 abl. 41 : 5 | 130 : 24 |
 131 : 6 |
 arcana. 76 : 16 |
 arcana, adj. 456 : 10 |
 arce, abl. 86 : 6 | 208 : 16 | 283 :
 4 | 447 : 15 |
 arceat impendi pecuniam.
 131 : 4 |
 arcebat prospectum. 256 :
 19 |
 arcem 173 : 13 | 206 : 6 | 208 :
 13 |
 arcendo. 131 : 6 |
 arcera. 523 : 13 | sternitur.
 520 : 19 |
 arceram. 525 : 2, 19 |
 arceretur. 245 : 17 |
 Arcefilao philosopho. 109 :
 10 |
 Arcefilium. 109 : 12 |
 arcessebat nos. 8 : 2 |
 arcessi. 77 : 15 | 406 : 13 |
 non arcesso Græcos tantæ
 incitæ. 518 : 17 |
 Archelai. 391 : 7 |
 Archelao. 391 : 6 |
 Archelaum. 409 : 17 |
 Archelaus. 390 : 17 | 391 : 3 |
 Archilochum. 471 : 20 |
 architectus. 512 : 10 |
 Archyta. 277 : 20 |
 Archytam Pythagoricum.
 277 : 25 |
 ardeant. 360 : 27 |
 ardebant oculi. 268 : 25 |
 ardentes. 269 : 12 |
 ardentissimus. 191 : 6 | clamor.
 29 : 11 |
 ardere. 390 : 2 | 391 : 5 |
 arderent. 390 : 13 |
 arderet. 391 : 1 |
 ardor periculi deflagavit.
 498 : 4 |
 ardoribus. 322 : 32 |
 ardua, sing. 367 : 11 | cervice.
 114 : 4 | plur. 474 : 5 |

arduis. 790 : 9 | superciliis.
 132 : 1 |
 arduum. 383 : 13 | videtur.
 152 : 16 | nituntur in. 382 :
 32 |
 arduus locus. 277 : 31 |
 area, nom. 424 : 22 | abl. 68 :
 10 | 45 : 6 | 101 : 3 | 361 : 5 |
 519 : 5 |
 aream Capitolinam. 68 : 7 |
 arefacere. 313 : 4 |
 arenam. 93 : 20 |
 Arcopagita. 324 : 16 |
 Arcopagitas. 324 : 4, 16 |
 Arescontem. 248 : 15 |
 Arescunt. 248 : 15 |
 argentei. 423 : 12, 15 |
 argenteis. 164 : 8 |
 argenteus. 121 : 14 |
 argenti. 89 : 8 | 121 : 16 |
 192 : 3 | 232 : 10 | 362 : 20 |
 402 : 11 | 476 : 4 | fodinæ.
 83 : 13 |
 argento. 398 : 23 | plenæ.
 402 : 13 |
 argentum. 68 : 15 | 77 : 8 |
 192 : 21 | purum purum.
 192 : 4 | rude. 68 : 15 |
 Argos. 231 : 12 |
 Argis. 113 : 24 | 115 : 5 | 248 :
 15 |
 Argivum. 284 : 7 |
 Argos. 114 : 2, 11 | 283 :
 26 |
 arguatur. 213 : 28 |
 arguendi, ger. 522 : 11 |
 arguerat. 168 : 1 |
 arguit meid. 86 : 10 |
 argumenta. 270 : 20 | 381 : 19 |
 450 : 12 |
 argumenti. 124 : 25 |
 argumentis. 60 : 12 | 104 : 3 |
 118 : 11 | 119 : 6 | 213 : 16 |
 377 : 22 | 378 : 18 | 417 : 5 |
 argumento. 340 : 7 | 449 :
 8 | 450 : 1, 17, 29 | con-
 futatus est suo sibi. 171 :
 21 |
 argumentorum. 371 : 10 |
 380 : 20 |
 argumentum. 99 : 12 | 170 :
 14 | 217 : 8 | 372 : 7 | 442 :
 15 | 450 : 16, 23 | 479 :
 21 |
 arguta. 143 : 13 |
 arguta. 178 : 19 |
 argutiori. 450 : 33 |
 argute. 74 : 12 | 188 : 17 | 264 :
 3 | 42 : 15 |
 argutia, nom. 102 : 2 | abl.
 316 : 2 |
 argutiam verbi. 16 : 15 |
 argutiarum. 10 : 13 | 282 :
 17 | facultatem. 528 : 10 |
 argutias questionum. 2006
 19 |

E E c c j

INDEX

- argutis. 459 : 20 | 462 :
7 |
argutiola, *nom. fam.* 479 :
19 | sententia. 65 : 16 |
argut olam. 262 : 17 |
argutior. 486 : 2 |
argutiores. 524 : 7 |
argutissimam. 264 : 10 |
argutissimas. 417 : 11 |
argutissime. 270 : 15 | 297 :
12 |
argutius. 393 : 15 |
arguto. 342 : 19 |
argyranthen. 301 : 8 |
aridæ carnis. 90 : 2 |
aridi. 106 : 12 |
aridior. 460 : 19 |
aridiora. 460 : 14 |
arictem, *machinam*. 35 : 10 |
aricti. 35 : 16 |
arictini. 106 : 22 |
arictinum responsum. 107 : 2 |
Arimalpi. 246 : 21 |
Ario. 441 : 7 |
Arione. 442 : 8, 9 |
Arionem. 441 : 8 | 442 : 4,
7, 12 |
aris. 510 : 7 |
Aristagoræ. 456 : 18 |
Aristagoram. 456 : 23, 26 |
Aristarchus. 91 : 10 |
Aristæas Proconnesius. 246 :
9 |
Aristidem. 116 : 8 |
Aristonis iureconsulti. 319 :
19 |
Aristophanem. 362 : 3 |
Aristophanis. 516 : 26 |
Aristippi. 403 : 17 | 498 :
16 |
Aristippus. 498 : 12 |
Aristodemum. 301 : 10 |
Aristodemus. 301 : 11 |
Aristogitone. 471 : 19 |
Aristogitonis. 244 : 7 |
Aristophanes. 39 : 20 |
409 : 5 |
Aristophanis. 44 : 26 |
Aristotele. 337 : 8 | 338 : 1 |
Aristotelem. 125 : 8 | 128 : 7 |
149 : 14 | 245 : 1 | 474 : 9 |
523 : 24 |
Aristoteles. 30 : 15 | -6 : 6 |
82 : 14 | 110 : 6 | 119 :
14 | 123 : 4 | 128 : 2 | 217 :
14, 18 | 337 : 10 | 413 :
11, 13 | 475 : 9 | 528 : 6 |
529 : 3 |
Aristoreli. 245 : 11, 15 | 503 :
14 |
Aristorelis. 30 : 19 | 100 : 27 |
148 : 15 | 337 : 9 | 339 : 10 |
500 : 13 | 501 : 11 | 502 : 6,
8, 15 | 503 : 9, 17 | 527 : 12,
17 | 528 : 4 |
Aristoxeni. 148 : 18 |
Aristoxenus. 148 : 1, 14,
21 |
arma. 14 : 15 | 70 : 8 | 84 :
16 | 433 : 17 | 445 : 3 |
506 : 16 | disciplinarum
rhetoricarum. 215 : 18 |
armario. 191 : 11 |
armatorum. 164 : 14 |
armatum. 83 : 15 |
armatus. 166 : 5 | 258 : 1 | ad
prælium. 161 : 11 |
armenti. 293 : 1 |
armentosissima. 292 : 10 |
armillis. 69 : 8 | 259 : 14 |
armipotentis. 284 : 1 |
armis. 256 : 9 | 365 : 26 | 435 :
5, 8 | 445 : 21 | 506 : 19 |
exercitum Asiaticum. 528 :
22 |
armorum. 95 : 6 |
arum. 137 : 12 |
arrogari. 182 : 16 |
arra. 447 : 6, *bis* |
arrabo. 447 : 2, 5 |
arrabonem. 447 : 3 |
Arriano. 10 : 5 | 498 : 8 |
Arrianus. 468 : 7 |
arripi. 268 : 3 |
arripit id. 197 : 14 |
arrogandis. 182 : 2 |
arrogando. 182 : 15 |
arrogantem immaniter. 256 :
14 |
atroganter. 184 : 27 |
arrogantia. 464 : 3 |
arrogantia. 154 : 1 |
arrogantius. 262 : 26 |
arrogantur. 182 : 9 |
arrogare. 182 : 12 |
arrogari. 183 : 4 |
arrogatio. 182 : 1, 6, 16 |
arrogationes. 182 : 10 |
arrogatus. 182 : 13 |
arserunt. 219 : 22 |
arsc. 260 : 3 | 460 : 21 |
compositum capillum. 109 :
14 |
artem. 49 : 1 | disceret. 201 :
4 | athleticam desisset.
406 : 1 |
Artemisia, *nom.* 285 : 15 | *abl.*
285 : 13 |
arteria, *nom.* 491 : 19 |
492 : 12 | *abl.* 461 : 14 |
491 : 15, 23 | 492 : 14 | *af-*
pera. 289 : 6 |
arteria. 461 : 5 | 491 : 21 |
arteriam. 461 : 10, 16 |
arteriarum. 491 : 4 |
arterias. 117 : 20 | 289 : 2 |
arteriis. 492 : 9 |
artres. 340 : 23 |
artibus. 25 : 19 | 224 : 13 |
377 : 20 | 406 : 12 |
articulate elocutus est. 169 :
17 |
articulatum. 106 : 6 |
artilex. 201 : 4 | 450 : 24 |
artificem. 102 : 3 |
artifices. 527 : 15 |
artificibus. 449 : 7 |
quid artificii novisset. 76 :
8 |
artificis. 313 : 11 |
artificium. 350 : 1 | 527 :
11 |
artificum scenariorum. 107 :
18 |
artis. 217 : 6 | 449 : 5 |
441 : 9 |
artium. 3 : 10, 18 | 183 : 24 |
442 : 7 | 510 : 9 | 517 :
18 | 528 : 6 | bonarum.
303 : 3 |
artius. 272 : 3 |
artus. 95 : 18 | 522 : 4 |
arva. 231 : 1 | 356 : 8, 10 |
arvales. 195 : 19 |
arvalium. 195 : 19 |
Arvalium fructum. 194 : 23 |
arvis. 231 : 3 |
arulatorum. 428 : 8 |
asam. 137 : 11 |
ascenderat. 447 : 9 |
ascendisse. 394 : 4 |
Asconius Pedianus. 416 : 6 |
Asculanos. 394 : 8 |
aselli. 228 : 13 |
Asellio. 71 : 9 | 145 : 20 | 181 :
26 | 359 : 20 |
Asellione. 35 : 5 |
Asellionis. 71 : 8 | 181 : 2, 18 |
9 : 6 : 15 |
Asello. 109 : 2 |
Asellum. 78 : 14 |
Asellus. 154 : 9 |
Asia, *abl.* 268 : 11 | 333 : 3 |
dives ex. 498 : 5 | terra,
abl. 4 : 6 : 16 | 508 : 10 |
Asia, *gen.* 64 : 6 | 208 :
29 |
Asiam. 35 : 9 | 324 : 5 | 331 :
19 | 456 : 17 | 475 : 1 | 528 :
23 |
Asiatico Scipioni. 233 : 11 |
L. 157 : 14 |
Asiaticum divitem. 498 :
17 |
Asinaria, *abl.* 50 : 10 | 231 : 15 |
494 : 4 |
C. Asinii. 248 : 13 | Pellionis.
50 : 8 |
Asinio Pellione. 287 : 6 |
asino. 500 : 26 |
asotia, *abl.* 510 : 8 |
asotiam. 285 : 3 |
aspectu. 65 : 10 | 155 : 29, 30 |
263 : 24 | 381 : 8 |
aspectui. 153 : 29 |
asper. 257 : 31 |
aspera. 188 : 23 | 260 : 12 | 499 :
12 | asperia. 289 : 6 |

VOCABULORUM.

aspergerentur. 471: 2 |
 asperi, plur. 431: 8 |
 asperiora. 289: 6 |
 asperis. 433: 15 |
 asperitate squamarum. 64: 10 |
 aspernabiles. 295: 5 |
 aspernabilis. 430: 10 |
 aspernarios. 264: 5 |
 aspernari. 201: 9 | 315: 3 |
 aspernata. 75: 4 |
 aspernatus. 47: 15 | 166: 15 |
 aspernentur quasi nota. 3: 22 |
 aspersa pauca de. 20: 24 |
 aspersus est audituuncula. 352: 16 |
 asperum. 111: 6 | 307: 23 | 445: 5 | 526: 11 | vinum. 337: 21 |
 asphodelum. 481: 15 |
 aspiceret. 223: 19 |
 aspicias. 53: 4 |
 aspidem. 258: 7 |
 an aspiraverit ad sinceritatem veritatemque verborum. 88: 9 |
 asportavit. 206: 7 |
 affectator Protagoræ. 170: 24 |
 affectuifer. 57: 16 |
 affedit. 312: 9 |
 affem. 402: 5 |
 assensione. 499: 13 |
 assensum esse. 389: 8 |
 assensus esse. 495: 16 |
 assentimus. 192: 12 |
 assentio. 92: 1 | 494: 16 |
 assentior. 92: 1 | 202: 5 |
 assentis. 494: 16 |
 non assequeuntur. 519: 18 |
 assequi. 88: 18 | 101: 12 | 185: 12 | 376: 1 |
 assequor. 369: 22 |
 assera. 60: 18 |
 asser. 521: 4, 10 | viginti quinque. 432: 16 |
 asseverabat. 9: 3 |
 asseverant. 335: 23 |
 asseveraret. 19: 15 |
 asseverat. 277: 20 | 298: 9 |
 asseverate. 217: 4 |
 asseverat. 223: 22 | librarius. 523: 25 |
 assidebat. 208: 7 | mihi. 491: 10 |
 assidentibus. 367: 20 |
 assidua, abl. 184: 14 | lectio- ne. 20: 13 | plur. 188: 26 | 367: 3 |
 assiduam. 107: 22 |
 assidue. 204: 22 | 205: 26 | 238: 10 | 390: 13 | 502: 13 |
 assidui. 412: 14 |

assiduis. 235: 20 | 270: 8 |
 assiduitate. 345: 19 | 433: 26 |
 assiduo. 318: 24 | 432: 9 |
 usu. 64: 23 |
 assiduus. 431: 9 | 432: 9 | 433: 24 | in libris fui. 446: 7 | in libris atque licetis. 332: 15 | scriptor eruditus. 508: 11 |
 assignabatur ea res vitio. 144: 7 |
 assignavit hoc sibi gloriæ. 301: 10 |
 assignemus. 519: 17 |
 assint. 98: 25 |
 assisteant. 512: 6 |
 assistens. 399: 8 | 516: 14 |
 mensæ. 130: 20 |
 assistentibus. 57: 8 |
 assistentis populi. 488: 30 |
 assistere tribunali. 48: 14 |
 assit. 102: 21 |
 assium. 527: 9 | paucitas. 523: 24 |
 assuetudo. 310: 28 |
 assurgere alicui. 197: 13 |
 assurrexit. 57: 9 |
 ast ubi. 25: 14 |
 Astraba, comedia. 299: 14 |
 astricto majoribus. 50: 1 |
 astrinxi. 91: 18 |
 astris. 230: 28 |
 astrologos. 374: 18 |
 astrologus. 474: 2 |
 astu. 20: 1 | 328: 18 | 410: 7 | 456: 15 |
 astus, acc. 311: 1 |
 astutissime. 484: 30 |
 astuce. 377: 9 |
 astutia, abl. 222: 17 |
 astutum consilium. 171: 2 |
 asylum. 189: 14 |
 asymboli. 200: 18 |
 at. 20: 15 | 23: 14 | 24: 8 | 453: 1 | 459: 8 | 514: 22 |
 enim. 84: 7 | 512: 22 |
 quidem certe. 3: 19 |
 Atabulus. 82: 20 |
 Atci. 89: 2 | Capitonis. 141: 20 | 151: 13 | 344: 5 | 527: 1 |
 Atcius. 32: 3 | 91: 2 | 140: 8 | Capito. 91: 2 | 147: 5 | 272: 10 | 287: 19 | 388: 19 |
 Atellana, comedia. 288: 9 | 445: 17 | 487: 8 | fabula. 327: 14 |
 Atellanarum. 426: 13 |
 Athenandro. 88: 10 |
 Athenarum. 206: 6 |
 Athenas. 198: 8, 14 | 206: 8 | 300: 17 | 324: 15 | 409: 23 | 469: 14 | 505: 21 |

Atheniensem. 119: 14 | 240: 6 |
 Athenienses. 70: 5 | 103: 15 | 198: 7, 9 | 206: 5 | 226: 17 | 244: 6 | 474: 19 |
 Atheniensis populo. 309: 4 | 472: 11 |
 Atheniensibus. 226: 1 | 409: 4, 23 | 471: 23 | 472: 7 | 473: 17 | 474: 4 | 477: 3 |
 Atheniensis. 14: 20 | 406: 12 | 473: 13 | 475: 17 |
 Atheniensium. 56: 14 | 406: 10 | 471: 13 | 482: 15 |
 Athenis. 8: 2 | 70: 4 | 198: 11 | 120: 19 | 200: 16 | 206: 2, 3 | 217: 6 | 265: 4 | 327: 22 | 343: 6 | 391: 15, 19 | 453: 14 | 471: 15, 19 | 472: 2 | 473: 19 | 480: 1, 4 | 491: 9 | 494: 20 | 497: 13 | 504: 2 | 514: 26 |
 Atherbas. 494: 6 |
 athleta. 170: 2 | 405: 10 |
 athletam. 408: 8 |
 athletarum. 367: 5 |
 athletas pueros. 408: 10 |
 athleticam artem. 406: 1 |
 Athones. 431: 8 |
 M. Atilio. 137: 3 |
 L. Atilius. 180: 7 |
 Atinia lege. 452: 9 |
 Atinæ legis. 452: 12 |
 Atinium plebiscitum. 389: 11 |
 atque. 1: 9, 13 | 3: 12 | 4: 23, 24 | 7: 9 | 8: 5 | 9: 1, 4, 5, 8 | 10: 10, bis | 13: 13, 14 | 14: 18 | 15: 21, 23 | 16: 1, 3, &c. | simul. 31: 3 | aliter atque. 291: 2 |
 atra nox. 43: 21 | fuligine. 10: 12 | plur. 459: 14 |
 atra, gen. 493: 7 |
 atram. 458: 21 | 459: 8, 13 |
 atras. 191: 5 |
 Atreus, tragedia. 335: 12 |
 attri dies. 180: 1 |
 atrium. 32: 6 | 424: 17 |
 attrius. 100: 26, 28 |
 atroci. 268: 4 |
 atrocibus. 453: 25 |
 atrociori vultu & voce. 483: 4 |
 atrociores injurias. 523: 25 |
 atrocis. 176: 20 | 383: 9 |
 atrocissima. 165: 28 |
 atrocissimus. 176: 25 | infestator. 38: 1 |
 atrocitatem. 363: 33 |
 atrocitati. 62: 2 |
 EEcc iij

I N D E X

- appellare. 64: 2 | 101: 19 |
 116: 18 |
 appellaremus. 68: 14 |
 appellarentur. 478: 13 |
 appellaret. 18: 12 |
 appellaretur. 287: 22 |
 appellari. 43: 26 | 60: 1 | 194: 8 | 414: 8 | 427: 1 | 467: 11 | 485: 11 | 516: 12 | 523: 2 | 527: 9 |
 appellarent. 341: 10 | 395: 17 |
 appellarent. 54: 6 | 71: 6 |
 appellasset. 38: 3 | 370: 22 |
 appellasti. 530: 6 |
 appellat. 38: 11 | 425: 9, 25 | 427: 13 | 428: 7 | 429: 2 | 435: 21 | 439: 3 | 450: 26 | 501: 17 |
 appellata. *sing.* 349: 23 | 436: 11 | *plur.* 78: 12 | 344: 2 | 425: 15 | 426: 1, 11 |
 appellatæ, *plur.* 45: 12 | 341: 21 | 364: 20 | 437: 15 |
 appellatam. 60: 16 | effe. 487: 9, 17 |
 appellatas. 194: 10 | 308: 26 | effe. 490: 14 |
 appellati, *plur.* 44: 16 | 433: 19 | 437: 10 | 438: 24 |
 appellatio. 368: 3 | 506: 10 | 507: 12 |
 appellatione. 92: 20 |
 appellationem. 507: 2 |
 appellationes. 92: 12 | 93: 10 |
 appellationibus. 80: 22 | vocabulorum. 15: 6 |
 appellatos. 39: 13 | 80: 2 | 438: 21 | 527: 1 |
 appellatum. 69: 5 | 353: 18 | 428: 15 | 429: 17 | 439: 10 | effe. 317: 30 |
 appellatur. 34: 2 | 60: 6, 8 | 64: 22 | 417: 6 | 430: 2 | 440: 1, 3, 14 | 454: 20 | 460: 13 |
 appellatus. 92: 17 | 327: 4 | 439: 14 | effe. 359: 7 | 436: 2 |
 appellaverint. 43: 20 | 298: 6 |
 appellaverit. 194: 16 |
 appellaverunt. 105: 7 | 222: 19 | 224: 8 | 344: 1 | 357: 18 | 410: 3 | 507: 22 | 544: 32 |
 appellavit. 94: 17 | 195: 19 | 223: 21 | 356: 6 | 505: 43 | 17 |
 appellantur. 45: 2 | 348: 29 |
 appelleretur. 491: 19 |
 appellitabat. 469: 13 |
 appellitaverant. 491: 2 |
 appendices personarum & temporum moderantur magnitudines rerum. 15: 23 |
 id ferme temporis ut appetat messis. 98: 7 |
 appetens. 421: 11 |
 appetieris. 304: 23 |
 appetis. 276: 5 |
 appetisse. 304: 9 |
 appetistis. 304: 7 |
 appetita. 182: 14 |
 appetitas. 288: 22 |
 appetitio. 421: 12 |
 appetitiones. 375: 13 |
 appetivi. 133: 15 |
 appetunt. 349: 21 |
 Appii Cæci. 271: 20, 24 | 476: 7, 11 |
 Appio. 256: 5 | Claudio. 476: 6 |
 Appion. 175: 20, 22 | 177: 20 | 195: 23 |
 applicabat ad convivia. 294: 17 |
 apponatur. 398: 19 |
 apponi. 130: 20 | 226: 4 |
 apponit. 452: 3 |
 appositæ, *nom. fem.* 57: 11 | *plur.* 110: 15 | 260: 17 | 279: 5 |
 appositæ fuissent. 531: 23 |
 appositam. 461: 12 |
 appositæ. 86: 20 |
 appositæ. 228: 2 |
 appositis. 132: 25 |
 appositum. 57: 16 | 397: 7 |
 apposuerimus exemplum. 35: 4 |
 apposuerunt injuriis rationem. 523: 28 |
 apposui. 136: 11 | 205: 8 | 419: 5 | 428: 13 | verba. 13: 17 | 30: 9, 20 |
 apposuimus. 398: 13 |
 apposuisse. 135: 24 |
 apposuit. 44: 7 | 119: 16 | 197: 15 | 211: 2 |
 apprendas. 399: 5 |
 apprehensus sum. 177: 17 |
 apprimere. 223: 22 | 344: 6 | 452: 15 | 446: 17 | doctus. 184: 11 |
 approbante. 526: 15 |
 approbantes. 368: 10 |
 approbare. 208: 6 |
 approbat. 499: 9, 14 |
 approbatores. 184: 35 |
 apti, *plur.* 78: 7 |
 ex quibus apta connexaque est. 188: 31 |
 aptam. 166: 12 |
 apte. 193: 9 | 204: 9 | 383: 1 | 469: 29 | 17 | cadentis
 orationis. 304: 15 | verba
 ceciderant. 488: 28 | junctis. 84: 8 | veriffic. 252: 2 |
 aptiorem. 362: 15 | faciendo arietem malum. 37: 8 |
 aptissima, *plur.* 187: 10 |
 ap. isime. 355: 10 | transponit. 13: 12 |
 aptius ad salutem. 28: 12 | & coherentius. 43: 25 |
 apto numero. 342: 25 |
 aptum numerum. 342: 21 |
 aptus. 37: 6 | 136: 13 |
 apud. 2: 2, 5 | 21: 3, 5, 22, 23 | 23: 3 | 24: 5 | 35: 13 | 48: 6 | 58: 3, 6 | 67: 17 | 89: 5 | 97: 12 | 196: 16 | 351: 2 | 416: 2 | 417: 1 | 419: 17 | 420: 1 | 430: 15 | 433: 11 | 445: 22 | 448: 8, 14 | 453: 10 | 456: 17 | 460: 22 | 469: 3 | 476: 9, 21, 23 | 477: 26 | 482: 14 | 511: 14 | 554: 19 | alium scripta. 4: 15 | aures. 253: 1 | balneas. 101: 3 | canam, 130: 19 | Cannas. 124: 4 | consilium judicum dice-
 rec. 18: 9 | Danubium. 373: 7 | duos nuptæ. 51: 15 | Ennium. 490: 13 | cum. 17: 24 | Gallos. 446: 16 | majores. 175: 9 | meniam. 80: 15 | 85: 8 | 252: 10 | 504: 14 | eandem cœli plagam. 247: 1 | Plutarchum. 532: 8 | populum loquentem. 20: 4 | prætores. 533: 6 | quem. 517: 4 | se. 445: 20 | sigillaria. 167: 12 | sublellia. 443: 11 | Thermopylas. 112: 3 | fluvium. 472: 10 |
 Apuliz. 82: 9 |
 apulum. 82: 13 |
 apum alvei. 78: 19 |
 aqua, *abl.* 116: 5 | 440: 11 | 445: 16 | nivis. 502: 1 | puviali. 239: 3 |
 aquæ, *plur.* 100: 14 | 455: 12 | 454: 17 | indidit. 286: 1 | interclusis. 506: 7 |
 aqueductum. 372: 11 |
 aquam. 93: 24 | 235: 1, 8 | 435: 3 | 502: 6 | e nive. 502: 17 | nivalem. 502: 9 | potu detent-
 mam. 502: 17 |
 quantur. 445: 24 |
 aquaria re. 435: 4 |
 aquarium. 285: 9 |
 aquarum. 96: 5 | 100: 3 |

VOCABULORUM.

314 : 4 |
 aquila. 222 : 1 |
 aquilam. 93 : 19 |
 Aquilii. 107 : 22 | M. 107 :
 7 |
 Aquilium Gallum. 416 : 2 |
 Aquilo. 81 : 8, 13 | 100 : 29 |
 colore est. 369 : 6 |
 Aquilone. 100 : 7, 28 |
 Aquilonem. 81 : 15, 26 | 100 :
 19 |
 Aquilonēs. 99 : 16 |
 Aquilonibus. 99 : 15 | 100 :
 21, 26 |
 aquis. 9 : 1 | 491 : 6 |
 ara. 119 : 13 | 200 : 9 | 439 :
 14 |
 aræ, plur. 439 : 6 |
 arandæ, gen. 80 : 3 |
 aras. 62 : 5 |
 arat. 235 : 6 |
 araverat. 150 : 7 |
 arbiter. 134 : 2 |
 arbitra. 188 : 14 |
 arbitrabatur. 255 : 15 |
 arbitrabar. 402 : 2 | 492 : 7 |
 arbitrabatur. 269 : 4 |
 arbitram. 461 : 13 |
 arbitramur. 35 : 2 | 54 : 13 |
 117 : 12 |
 arbitrantur. 21 : 6 |
 arbitrare. 367 : 25 | 432 :
 11 |
 arbitrarer. 363 : 16 |
 arbitraretur. 290 : 11 | 331 : 8 |
 arbitrari. 212 : 21 |
 arbitraria. sing. 492 : 15 |
 plur. 372 : 17 | 498 : 29 |
 verba. 270 : 21 |
 arbitraris. 506 : 36 |
 arbitra est in utramque
 partem questio à pruden-
 tibus viris. 34 : 12 |
 arbitratī sunt. 524 : 1 | an-
 quisitius carmina. 149 : 8 |
 arbitratione. 316 : 2 |
 arbitratu. 274 : 8, 10 | 309 :
 23 | 356 : 2 | 499 : 2 | Pon-
 tificis. 32 : 11 | suo faciunt.
 375 : 20 |
 arbitratu. 211 : 27 |
 arbitratu, subst. 356 : 1 | par. 385 : 2 |
 arbitria. 375 : 12 |
 arbitrii. 62 : 15 | 437 : 19 |
 arbitrius. 295 : 2 |
 arbitrio ulius auxis. 354 :
 12 |
 arbitris. 182 : 11 | 325 : 9 | 385 :
 14 | 392 : 12 |
 arbitrium. 187 : 22 | 444 : 10,
 27 |
 arbitro. 478 : 1 |
 arbitror. 13 : 18 | 47 : 14 |
 199 : 13 | 200 : 10 | 212 :
 18, 21 | 345 : 10 | 382 :

18 | 490 : 18 | 529 : 20 |
 arbitros. 483 : 3 | faciam.
 458 : 2 |
 arbitrum. 479 : 16 | 520 : 4 |
 arbor. 515 : 27 |
 arbore. 90 : 4 | 115 : 7 | co-
 lenda. 515 : 21 | felici.
 281 : 10 | olea. 250 : 20 |
 arborem. 150 : 7 | 314 : 5 |
 subter. 28 : 13 |
 arbores. 192 : 17 | 247 : 12 |
 fructiferas. 514 : 24 |
 arboreta. 447 : 13, bis |
 arboribus. 314 : 2 | 502 :
 10 |
 arboris. 93 : 15 | 110 : 4, 8 |
 406 : 4 | 439 : 3, bis |
 arborum comas. 516 : 3 |
 arbusta. 447 : 14 |
 arca, nom. 130 : 26 | 523 : 14 |
 abl. 41 : 5 | 130 : 24 |
 131 : 6 |
 arcanas. 76 : 16 |
 arcanis, adj. 456 : 10 |
 arce, abl. 86 : 6 | 208 : 16 | 233 :
 4 | 447 : 15 |
 arceat impendi pecuniam.
 131 : 4 |
 arcebat prospectum. 256 :
 19 |
 arcem 173 : 13 | 206 : 6 | 208 :
 13 |
 arcendo. 131 : 6 |
 arcera. 523 : 13 | sternitur.
 520 : 19 |
 arceram. 525 : 2, 19 |
 arceretur. 245 : 17 |
 Arcefilao philosopho. 109 :
 10 |
 Arcefilum. 109 : 12 |
 arcessebat nos. 8 : 2 |
 arcessi. 77 : 15 | 406 : 13 |
 non arcesso Græcos tantæ
 insitiæ. 518 : 17 |
 Archelai. 391 : 7 |
 Archelao. 391 : 6 |
 Archelaum. 409 : 17 |
 Archelaus. 390 : 17 | 391 : 3 |
 Archilochum. 471 : 20 |
 architectus. 512 : 10 |
 Archyta. 277 : 20 |
 Archytam Pythagoricum.
 277 : 25 |
 ardeant. 360 : 27 |
 ardebant oculi. 268 : 25 |
 ardentes. 269 : 12 |
 ardentissimus. 191 : 6 | clamor.
 29 : 11 |
 ardere. 390 : 2 | 391 : 5 |
 arderent. 390 : 13 |
 arderet. 391 : 1 |
 ardor periculi deflagavit.
 498 : 4 |
 ardoribus. 322 : 32 |
 ardua, sing. 367 : 11 | cervice.
 114 : 4 | plur. 474 : 5 |

arduis. 390 : 9 | superciliis.
 132 : 1 |
 arduum. 383 : 13 | videtur.
 152 : 16 | nituntur in. 382 :
 32 |
 arduus locus. 277 : 31 |
 areæ, nom. 424 : 22 | abl. 68 :
 10 | 45 : 6 | 101 : 3 | 361 : 5 |
 519 : 5 |
 aream Capitolinam. 68 : 7 |
 arefacere. 313 : 4 |
 arenam. 93 : 20 |
 Arcopagite. 324 : 16 |
 Arcopagitas. 324 : 4, 16 |
 Aresfontem. 248 : 15 |
 Aresfontis. 248 : 15 |
 argentei. 423 : 12, 15 |
 argenteis. 164 : 8 |
 argenteus. 121 : 14 |
 argenti. 89 : 8 | 121 : 16 |
 192 : 3 | 232 : 10 | 362 : 20 |
 402 : 11 | 476 : 4 | fodinæ.
 83 : 13 |
 argento. 398 : 23 | plenæ.
 402 : 13 |
 argentum. 68 : 15 | 77 : 8 |
 192 : 21 | purum purum.
 192 : 4 | rude. 68 : 15 |
 Argeos. 231 : 12 |
 Argis. 113 : 24 | 115 : 5 | 248 :
 15 |
 Argivum. 284 : 7 |
 Argos. 114 : 2, 11 | 283 :
 26 |
 arguatur. 213 : 28 |
 arguendi, ger. 522 : 11 |
 arguerat. 168 : 1 |
 arguit me id. 86 : 10 |
 argumenta. 270 : 20 | 381 : 19 |
 450 : 12 |
 argumenti. 124 : 25 |
 argumentis. 60 : 11 | 104 : 3 |
 118 : 11 | 119 : 6 | 213 : 16 |
 377 : 22 | 378 : 18 | 417 : 5 |
 argumento. 340 : 7 | 449 :
 8 | 450 : 1, 17, 29 | con-
 futatus est suo sibi. 171 :
 21 |
 argumentorum. 371 : 10 |
 380 : 20 |
 argumentum. 99 : 12 | 170 :
 14 | 217 : 8 | 372 : 7 | 442 :
 15 | 450 : 16, 23 | 479 :
 21 |
 arguta. 143 : 13 |
 argutæ. 178 : 13 |
 argutori. 450 : 23 |
 argute. 74 : 14 | 188 : 17 | 264 :
 3 | 342 : 15 |
 argutia, nom. 102 : 2 | abl.
 316 : 2 |
 argutiam verbi. 16 : 15 |
 argutiarum. 10 : 13 | 282 :
 17 | facultatem. 528 : 10 |
 argutias questionum. 2005
 19 |

E E c c i j

INDEX.

- argutis. 453 : 20 | 462 :
7 |
argutiola, *nom. fam.* 479 :
19 | sententia. 65 : 16 |
argutolam. 262 : 17 |
argutior. 486 : 2 |
argutiores. 524 : 7 |
argutissimam. 264 : 10 |
argutissimas. 417 : 11 |
argutissime. 270 : 15 | 297 :
12 |
argutius. 393 : 15 |
arguto. 342 : 19 |
argyranthem. 301 : 8 |
aridæ carnis. 90 : 2 |
aridi. 106 : 12 |
aridior. 460 : 19 |
aridiora. 460 : 14 |
arictem, *machinam*. 35 : 10 |
aricti. 35 : 16 |
arictini. 106 : 22 |
arictinum responsum. 107 : 2 |
Arimalpi. 246 : 21 |
Ario. 441 : 7 |
Artione. 442 : 8 | 9 |
Arionem. 441 : 8 | 442 : 4 |
7 : 12 |
aris. 510 : 7 |
Aristagoræ. 456 : 18 |
Aristagoram. 456 : 23 | 26 |
Aristarchus. 91 : 10 |
Aristæas Proconnesius. 246 :
9 |
Aristidem. 116 : 8 |
Aristonis iureconsulti. 319 :
19 |
Aristophanem. 362 : 3 |
Aristophanis. 516 : 26 |
Aristippi. 403 : 17 | 498 :
16 |
Aristippus. 498 : 12 |
Aristodemum. 301 : 10 |
Aristodemus. 301 : 11 |
Aristogitone. 471 : 19 |
Aristogitonis. 244 : 7 |
Aristophanes. 39 : 20 |
409 : 5 |
Aristophanis. 44 : 26 |
Aristotele. 337 : 8 | 338 : 11 |
Aristotelem. 125 : 8 | 128 : 7 |
149 : 14 | 245 : 1 | 474 : 9 |
528 : 24 |
Aristoteles. 30 : 15 | 76 : 6 |
82 : 14 | 110 : 6 | 119 :
14 | 123 : 4 | 128 : 2 | 217 :
14 | 18 | 337 : 10 | 413 :
11 | 13 | 475 : 9 | 528 : 6 |
529 : 3 |
Aristotelis. 245 : 11 | 15 | 503 :
14 |
Aristotelis. 30 : 19 | 100 : 27 |
148 : 15 | 337 : 9 | 339 : 10 |
500 : 13 | 501 : 11 | 502 : 6 |
8 | 15 | 503 : 9 | 527 : 12 |
17 | 528 : 4 |
Aristoxeni. 148 : 18 |
Aristoxenus. 148 : 1 | 14 :
21 |
arma. 14 : 15 | 70 : 8 | 84 :
16 | 433 : 17 | 445 : 3 |
506 : 16 | disciplinarum
rhetoricarum. 215 : 18 |
armario. 191 : 11 |
armatorum. 164 : 14 |
armatum. 83 : 15 |
armatus. 166 : 5 | 258 : 1 | 2d
prælium. 161 : 11 |
armamenti. 297 : 1 |
armamentissima. 292 : 10 |
armillis. 69 : 8 | 259 : 14 |
armipotentis. 284 : 1 |
armis. 256 : 9 | 365 : 26 | 435 :
5 | 8 | 445 : 21 | 506 : 19 |
exercitum Asiaticum. 528 :
22 |
armorum. 95 : 6 |
armum. 137 : 12 |
arrogari. 182 : 16 |
arra. 447 : 6 | *bis* |
arrabo. 447 : 2 | 5 |
arrabonem. 447 : 3 |
Arriano. 10 : 5 | 498 : 8 |
Arrianus. 468 : 7 |
arripi. 268 : 3 |
arripit id. 197 : 14 |
arrogandis. 182 : 2 |
arrogando. 182 : 15 |
arrogantem immaniter. 256 :
14 |
arroganter. 184 : 27 |
arrogantia. 464 : 3 |
arrogantia. 154 : 1 |
arrogantius. 262 : 26 |
arrogantur. 182 : 9 |
arrogare. 182 : 12 |
arrogari. 183 : 4 |
arrogatio. 182 : 1 | 6 | 16 |
arrogationes. 182 : 10 |
arrogatus. 182 : 13 |
arserunt. 219 : 22 |
arsc. 260 : 3 | 460 : 21 |
compositum capillum. 109 :
14 |
artem. 49 : 1 | disceret. 201 :
4 | athleticam desisser. 406 : 1 |
Artemisia, *nom.* 285 : 15 | *abl.*
285 : 13 |
arteria, *nom.* 491 : 10 |
492 : 12 | *abl.* 461 : 14 |
491 : 15 | 23 | 492 : 14 | *af-*
pera. 289 : 6 |
arteria. 461 : 5 | 491 : 21 |
arteriam. 461 : 10 | 16 |
arteriarum. 491 : 4 |
arterias. 117 : 20 | 289 : 2 |
arteriis. 492 : 9 |
artes. 340 : 23 |
artibus. 25 : 19 | 224 : 13 |
377 : 20 | 406 : 12 |
articulate clocutus est. 169 :
17 |
articulatum. 106 : 6 |
articulæ. 201 : 4 | 450 : 24 |
artificem. 102 : 3 |
artifices. 527 : 15 |
artificibus. 449 : 7 |
quid artificii novisset. 76 :
8 |
artificis. 313 : 11 |
artificium. 350 : 1 | 527 :
11 |
artificium scenicarum. 107 :
18 |
artis. 217 : 6 | 449 : 5 |
441 : 9 |
artium. 3 : 10 | 18 | 188 : 24 |
442 : 7 | 510 : 9 | 517 :
18 | 528 : 6 | bonarum.
303 : 3 |
artius. 292 : 3 |
artus. 95 : 18 | 522 : 4 |
arva. 231 : 1 | 356 : 8 | 10 |
arvales. 195 : 19 |
arvalium. 195 : 19 |
Arvalium fructum. 194 : 23 |
arvis. 231 : 3 |
arulatorum. 428 : 8 |
asam. 137 : 11 |
ascenderat. 447 : 9 |
ascendisse. 394 : 4 |
Asconius Pedianus. 416 : 6 |
Asculanos. 394 : 8 |
aselli. 218 : 13 |
Asellio. 71 : 9 | 145 : 20 | 181 :
26 | 357 : 20 |
Asellione. 35 : 5 |
Asellionis. 71 : 8 | 181 : 2 | 181 :
3 : 6 : 15 |
Asello. 109 : 2 |
Asellum. 78 : 14 |
Asellus. 154 : 9 |
Asia, *abl.* 268 : 11 | 333 : 3 |
dives ex. 498 : 5 | terra,
abl. 4 : 6 : 16 | 508 : 10 |
Asiæ, *gen.* 64 : 6 | 208 :
29 |
Asiam. 35 : 9 | 324 : 5 | 331 :
19 | 456 : 17 | 475 : 1 | 528 :
23 |
Asiatico Scipioni. 233 : 11 |
L. 157 : 14 |
Asiaticum divitem. 498 :
17 |
Asinaria, *abl.* 50 : 10 | 231 : 15 |
494 : 4 |
C. Asinii. 248 : 13 | Pollionis.
50 : 8 |
Asinio Pollione. 287 : 6 |
asino. 500 : 26 |
asotia, *abl.* 510 : 8 |
asotiam. 285 : 3 |
aspectum. 65 : 10 | 155 : 29 | 30 |
263 : 24 | 381 : 8 |
asperi. 153 : 29 |
aspera. 188 : 23 | 260 : 12 | 499 :
12 | arteria. 289 : 6 |

VOCABULORUM.

- aspergerentur. 471: 2 |
 asperi, *plur.* 431: 8 |
 asperiora. 289: 6 |
 asperis. 433: 15 |
 asperitate iquamaram. 64: 10 |
 aspernabiles. 295: 5 |
 aspernabilis. 430: 10 |
 aspernatio. 264: 5 |
 aspernari. 201: 9 | 315: 3 |
 aspernata. 75: 4 |
 aspernatus. 47: 15 | 166: 15 |
 aspernentur quasi nota. 3: 22 |
 aspersa pauca de. 20: 24 |
 aspersus est audituicula. 352: 16 |
 asperum. 111: 6 | 307: 23 | 445: 5 | 526: 11 | vinum. 337: 21 |
 asphodelum. 481: 15 |
 aspicere. 223: 19 |
 aspicias. 53: 4 |
 aspidem. 258: 7 |
 an aspiraverit ad sinceritatem veritatemque verbum. 88: 9 |
 asportavit. 206: 7 |
 affectator Protagoræ. 170: 24 |
 affectus. 57: 16 |
 affectu. 312: 9 |
 affectu. 402: 5 |
 affectu. 499: 13 |
 affectum esse. 389: 8 |
 affectus esset. 495: 16 |
 affectum. 192: 12 |
 affectio. 92: 1 | 494: 16 |
 affectior. 92: 1 | 202: 5 |
 affectio. 494: 16 |
 non assequentum. 519: 18 |
 assequi. 88: 18 | 101: 13 | 185: 12 | 376: 1 |
 assequor. 369: 22 |
 assera. 60: 18 |
 asser. 521: 4, 10 | viginti quinque. 432: 16 |
 asseverabar. 9: 3 |
 asseverant. 335: 23 |
 asseveraret. 19: 15 |
 asseverat. 277: 20 | 298: 9 |
 asseverate. 217: 4 |
 asseverat. 523: 22 | librarius. 523: 25 |
 assidebat. 208: 7 | mihi. 491: 10 |
 asidentibus. 367: 20 |
 assidua, *abl.* 184: 14 | lectio-
 ne. 20: 13 | *plur.* 188: 26 | 367: 3 |
 assiduam. 107: 22 |
 assidue. 204: 22 | 205: 26 | 278: 10 | 390: 13 | 502: 13 |
 assidui. 412: 14 |
 assiduis. 235: 20 | 270: 8 |
 assidue. 345: 19 | 433: 26 |
 assiduo. 318: 24 | 432: 9 |
 assidue. 64: 23 |
 assiduus. 431: 9 | 432: 9 | 433: 24 | in libris fui. 446: 7 | in libris atque literis. 332: 15 | scriptor *eruditus*. 508: 1 |
 assignabat ea res vitio. 144: 7 |
 assignavit hoc sibi gloriæ. 301: 10 |
 assignemus. 519: 17 |
 assint. 98: 25 |
 assitebant. 512: 6 |
 assitens. 399: 8 | 516: 14 |
 assitens. 130: 20 |
 assistentibus. 57: 8 |
 assistentis populi. 488: 30 |
 assistere tribunali. 48: 14 |
 assit. 102: 21 |
 assium. 527: 9 | paucitas. 523: 24 |
 assuetudo. 310: 28 |
 assurgere alicui. 197: 13 |
 assurrexit. 57: 9 |
 ast ubi. 25: 14 |
 Astraba, *comedia*. 299: 14 |
 astricto maioribus. 50: 1 |
 astrinxi. 91: 18 |
 astris. 230: 28 |
 astrologos. 374: 18 |
 astrologus. 474: 2 |
 astu. 20: 1 | 328: 18 | 410: 7 | 476: 15 |
 astus, *acc.* 311: 1 |
 astutissime. 484: 30 |
 astute. 377: 9 |
 astutia, *abl.* 222: 17 |
 astutum consilium. 171: 2 |
 astylum. 189: 14 |
 asymboli. 200: 18 |
 at. 20: 15 | 23: 14 | 24: 8 | 453: 11 | 459: 8 | 514: 22 |
 enim. 84: 7 | 512: 22 |
 quidem certe. 3: 19 |
 Atabulus. 82: 20 |
 Atci. 89: 2 | Capitonis. 141: 20 | 151: 13 | 344: 5 | 527: 1 |
 Atcius. 32: 3 | 91: 2 | 140: 8 | Capito. 91: 2 | 147: 5 | 272: 10 | 287: 19 | 388: 19 |
 Atellana, *comedia*. 288: 9 | 445: 17 | 487: 8 | fabula. 327: 14 |
 Atellanarum. 426: 13 |
 Athenandro. 88: 10 |
 Athenarum. 206: 6 |
 Athenas. 198: 8, 14 | 206: 8 | 300: 17 | 324: 15 | 409: 23 | 469: 14 | 505: 21 |
 Atheniensem. 119: 14 | 240: 6 |
 Athenienses. 70: 5 | 103: 15 | 198: 7, 9 | 206: 5 | 226: 17 | 244: 6 | 474: 19 |
 Atheniensis populo. 309: 4 | 472: 11 |
 Atheniensibus. 226: 1 | 409: 4, 23 | 471: 23 | 472: 7 | 473: 17 | 474: 4 | 477: 3 |
 Atheniensis. 14: 20 | 406: 12 | 473: 13 | 475: 17 |
 Atheniensium. 56: 14 | 406: 10 | 471: 13 | 482: 15 |
 Athenis. 8: 2 | 70: 4 | 193: 11 | 120: 19 | 200: 16 | 206: 2, 3 | 217: 6 | 265: 4 | 327: 22 | 343: 6 | 391: 15, 19 | 453: 14 | 471: 15, 19 | 472: 2 | 473: 19 | 480: 1, 4 | 491: 9 | 494: 20 | 497: 13 | 504: 2 | 514: 26 |
 Atherbas. 494: 6 |
 athleta. 170: 2 | 405: 10 |
 athletam. 408: 8 |
 athletarum. 367: 5 |
 athletas pueros. 408: 10 |
 athleticam artem. 406: 1 |
 Arhones. 431: 8 |
 M. Atilio. 137: 3 |
 L. Atilius. 180: 7 |
 Atinia lege. 452: 9 |
 Atinæ legis. 452: 12 |
 Atinium plebiscitum. 389: 11 |
 atque. 1: 9, 13 | 3: 12 | 4: 23, 24 | 7: 9 | 8: 5 | 9: 1, 4, 5, 8 | 10: 10, 11 | 13: 13, 14 | 14: 18 | 15: 21, 23 | 16: 1, 3, 6, 7 | simul. 31: 3 | aliter atque. 291: 2 |
 atra nox. 43: 21 | fuligine. 10, 12 | *plur.* 459: 14 |
 atræ, *gen.* 493: 7 |
 atram. 458: 21 | 459: 8, 13 |
 atras. 191: 5 |
 Atreus, *tragedia*. 335: 12 |
 attridies. 180: 1 |
 atrium. 32: 6 | 424: 17 |
 attrius. 100: 26, 28 |
 atroci. 268: 4 |
 atrocibus. 453: 23 |
 atrociori vultu & voce. 488: 4 |
 atrociores injurias. 523: 25 |
 atrocis. 176: 20 | 383: 9 |
 atrocissima. 165: 28 |
 atrocissimus. 176: 25 | infe-
 ctator. 38: 1 |
 atrocitatem. 363: 33 |
 atrocitati. 62: 2 |
 E E e iij

I N D E X

- atrocitatis. 725: 18 | ridiculae.
 521: 27 |
 atrociter. 269: 15 | 362: 18 |
 atrore. 93: 29 |
 atros. 180: 6 |
 attrum. 43: 20 | 100: 30 |
 cœlum. 497: 10 |
 attrus. 79: 20 |
 Atta. 221: 7, 11 |
 attragena. 228: 12 |
 Attalo. 331: 19 |
 attendere animum. 86: 19 |
 attente. 122: 14 | 497: 14 |
 dictum parum. 152: 14 |
 attentiore animo. 44: 12 |
 attentiores. 304: 17 |
 attestatus. 429: 12 | cœ. 150:
 12 |
 Attica. 391: 3 |
 Atticæ, gen. 59: 2. linguae.
 9: 6 | terræ. 2: 3 |
 Atticarum noctium. 2: 4 |
 Atticas noctes. 2: 21 |
 Attice. 433: 26 |
 Attici. 338: 5 | Herodis. 514:
 23 | homines. 184: 4 |
 Attico agro. 491: 5 |
 Atticos. 59: 3 |
 Atticum. 144: 15 | Hero-
 dem. 514: 26 |
 Atticus. 8: 1. 433: 19 |
 attigeris. 491: 14 |
 attigeris. 335: 18 |
 attigero. 511: 12 |
 attigi libros. 492: 7 |
 attigimus oratione. 376:
 28 |
 attigisse. 582: 19 | libamen-
 ta artium. 3: 19 |
 attigisset. 36: 13 | 56: 10 |
 attigit. 115: 4 |
 Attidium. 412: 11 | Regulam.
 190: 2 |
 autinet. 197: 10 | 231: 29 |
 attingam. 379: 24 |
 attingat ea. 4: 28 |
 attingere. 210: 27 | 181: 2 |
 libros. 315: 24 | aliquam
 partem sermonis. 49: 9 |
 non attingeret rem. 48: 16 |
 attingit. 281: 7 |
 L. Attius. 221: 25 |
 attollimur. 445: 8 |
 attollit. 458: 23 |
 at onitos. 161: 5 |
 attestatione. 311: 16 |
 attrectais. 331: 14 |
 attrectavit rem alienam. 331:
 11 |
 attribuenda, plur. 189: 15 |
 attribuerent. 382: 14 |
 attribuit. 501: 14 |
 attributa, plur. 376: 10 |
 attributas. 202: 1 |
 attributum. 134: 7 |
 attribuuntur verba generi-
 bus 21: 25 |
 attuliffem. 126: 25 |
 attuliffent. 290: 1 |
 attulit. 123: 2 | 451: 6 |
 atypus. 135: 12 |
 avari, gen. 285: 3 |
 avaris. 71: 2 |
 avarissimi. 164: 15 |
 avaritia. 101: 7, 11, 18 | 278:
 18 |
 avaritiz. 102: 24 | 205: 23 |
 489: 26 |
 avaritiam. 101: 1 | 294: 6 |
 avaro. 142: 12 | 271: 16 |
 avium. 143: 5 | 317: 20 |
 avarus. 143: 15 | 271: 9, 11,
 12, &c. |
 auda lunæ. 532: 12 |
 aucti. 245: 4 |
 auctiora. 146: 6 |
 auctor. 64: 3 | 68: 3 | histo-
 riz. 28: 5 | cœ. 127: 22 |
 turpis. 483: 15 |
 auctore. 347: 18 | Homero.
 81: 25 |
 auctorem. 116: 8 | 125: 8 |
 152: 16 | 207: 7 | 461: 6 |
 habet. 487: 8 | idoncum
 historie. 74: 7 |
 auctores. 372: 1 |
 auctori. 187: 8 |
 auctoribus. 345: 7 |
 auctoris turpissimi. 483: 9 |
 auctoritas. 175: 14 | 102: 8 |
 452: 10, 11 | 500: 13 | 538:
 1 |
 auctoritate. 365: 24 | 451:
 17 | 460: 3 | illustri fuit.
 519: 5 | summa vir. 376:
 29 | non parva. 497: 14 |
 prœditus. 248: 6 | anti-
 qua prœditum. 284: 15 |
 prœstanti viro. 212: 1 | per-
 motus. 507: 5 | uti. 49:
 22 |
 auctoritatem. 47: 15 | 153:
 18 | 181: 5 | 203: 6 | 288:
 17 | 448: 23 |
 auctoritates. 27: 5 | 234: 25 |
 287: 3 | 399: 17 | verbo-
 rum. 488: 6 | nobis adhi-
 bebatur 502: 8 | hominum.
 4: 16 | sunt huius rei. 150:
 12 |
 auctoritati. 506: 22 |
 auctoritatibus. 487: 11 | ad-
 hibitis. 327: 6 |
 auctoritatis. 70: 21, 27 | 277:
 24 | 357: 17 |
 audum esse nato suo. 312:
 5 |
 audus 434: 4 |
 audacem. 468: 10 |
 auda. es. 72: 1 | 189: 13 | 399:
 11 |
 audaci. 102: 2 | 203: 27 |
 209: 5 |
 audacia quanta fuit. 399: 9 |
 audaciam. 111: 18 | 516: 6 |
 520: 10 |
 audacibus. 213: 16 | feneca-
 tiis. 19: 21 |
 audacius. 393: 15 |
 audacter. 319: 4 | 426: 19 |
 audaculus. 184: 16 | 395:
 22 |
 audas. 46: 8 |
 audebat. 259: 19 | 324: 12 |
 audebunt. 4: 14 |
 audent. 375: 23 |
 audentissimus. 209: 8 |
 audeo. 370: 4 | 517: 8 |
 auderet. 256: 12 | 283: 13 |
 audi. 329: 24 | 399: 20, 24 |
 498: 21 |
 audiam. 396: 5, 6, 11 |
 audiant. 297: 3 | 513: 20 |
 audias. 55: 5 | 199: 6 | 317:
 18 | 396: 2 | 512: 16 |
 audiat. 262: 24 |
 audibus. 231: 25 |
 audiebamus. 419: 6 | 421:
 21 |
 audiebat. 25: 12 | 196: 8 |
 audiebatur. 269: 2 |
 audienda, gen. 498: 11 |
 audiendi, gen. 25: 14 | 98:
 2 | 441: 24 | cupidior.
 51: 10 | cupidus. 498:
 21 |
 audiente. 174: 15 | 213: 10 |
 357: 7 |
 audientibus. 19: 4 | 338: 8 |
 329: 30 | 353: 28 |
 audientis. 160: 11 |
 audienciam. 10: 13 |
 audieram. 1: 8 |
 audierant. 357: 8 |
 audierat. 25: 13 | 51: 17 |
 audierint. 470: 1 |
 audierunt. 268: 1 |
 audio. 72: 27 | 395: 19 |
 audire. 25: 15 | 30: 10 | 51:
 21 | 120: 15 | 133: 35 | 198:
 11 | 263: 13 | 385: 3 |
 audiemus. 178: 14 | 368:
 10 |
 audis. 289: 12 | 419: 11 |
 481: 3 |
 audisse. 3: 19 | 222: 26 | 176:
 5 | 248: 7 | 253: 18 | 336:
 17 |
 audissemus. 504: 14 |
 audisfent. 25: 17 | 443: 9 |
 audisfent. 106: 14 |
 audisfene. 533: 13 |
 audit. 121: 1 | 174: 9 |
 audita, abl. 263: 9 |
 audite. 418: 17 | 510: 13 |
 ex auditione egressus. 571:
 12 |
 audiciones. 246: 17 | 480: 9 |

VOCABULORUM.

328: 16 |
 auditionibus obeundis. 505:
 22 |
 auditus, *verb.* 38: 16 | *part.*
 12: 1 |
 audituacula. 352: 16 |
 audito. 120: 12 |
 auditor. 148: 15 | 170: 23 |
 fuit. 408: 15 |
 auditores. 161: 3 | 212: 11 |
 auditoris. 312: 4 |
 auditu. 217: 15 | digna. 124:
 11 | 443: 11 | rem non di-
 gnam. 486: 22 | lenio.
 193: 7 |
 auditum, *part.* 328: 3 | 459:
 19 | *sup.* currite. 120: 18 |
 camus. 485: 10 |
 auditus, *subst. nom. sing.* 500:
 1 |
 audivi. 39: 5 | 78: 11 | 94: 10 |
 105: 12 | 121: 5, 8 | 194: 12 |
 315: 17 | 323: 18 | 350: 9 |
 359: 14 | 468: 4 | 491:
 23 | 514: 26 | 526: 2 | di-
 cere. 101: 17 |
 audivimus. 14: 11 | 328: 3 |
 371: 6 | 377: 11 | 468:
 22 | 485: 14 | 490: 2 |
 506: 3 |
 audivit. 51: 16 | 99: 1 | 384:
 18 | 418: 22 |
 audiunt. 529: 5 |
 audiuntur. 38: 7 | 176: 2 |
 avem. 398: 17 | 505: 8 |
 Aventiaio monte. 347: 15 |
 Aventinum. 347: 17 |
 Aventinus mons. 347: 7 |
 avco. 271: 17 |
 Averno. 306: 5 |
 Averruncus. 174: 11 |
 averfam cicatricem tulisse. 69:
 6 |
 averfi, *gen.* 323: 4 |
 averium à ratione & à veri-
 tate. 436: 19 |
 averrit. 24: 11 | 157: 4 |
 aves. 193: 2, 3, 7, &c. | 277:
 20 | irritas habuerit. 347:
 20 |
 avem legem. 301: 16 |
 avem. 98: 20 |
 auferat. 302: 2 |
 auferatur. 398: 15 |
 aufero. 393: 2, 5 |
 auferre. 192: 16 |
 auferitur. 520: 19 |
 aufugio. 393: 2, 5 |
 aufugit mi animus. 511: 15 |
 augeris. 302: 3 |
 augende rei valet. 173: 19 |
 augendam. 70: 16 |
 augendas. 118: 11 |
 augendi, *ger.* 532: 13 | *figu-*
ram per augendi. 192: 10 |
 augendum. 204: 25 |

augentes. 93: 2 |
 augere. 192: 6 |
 augescere luna. 531: 19 |
 augescere. 211: 4 | 363: 12 |
 auget. 291: 3 |
 augur. 31: 13 |
 augurali. 193: 9 |
 augurem. 33: 13 |
 augures. 33: 7 | 168: 10 | 193:
 20 | 194: 5 | 346: 19 | 387:
 21 | 395: 3 |
 auguribus. 193: 7 | 377: 17 |
 augurio. 194: 9 |
 Augurinus. 233: 11 | 234:
 12 |
 augurio iure. 3: 15 | 194:
 13 |
 auguris. 348: 3, 10 |
 augurium. 33: 12 |
 augurum. 193: 10 | lituo. 169:
 5 |
 Auguri. 91: 2 | 267: 6 | 338:
 12 | 397: 8, 14 |
 Augusto. 90: 21 | Divo. 267:
 2 | 344: 8 |
 Augustus. 256: 24 |
 avi, *gen.* 31: 10 | 353: 9 |
 avibus. 9: 1 | 194: 8 | 277:
 5 | obkænis ominosum.
 347: 15 |
 avicula. 98: 5 |
 aviculæ. 98: 3 |
 avide. 246: 6 | *sectatus.* 20:
 24 |
 avidum. 317: 20 | bibendi.
 120: 1, 3 |
 avidus æris. 271: 13 |
 avis, *nom.* 98: 29 |
 avium. 194: 14 | 247: 19 |
 277: 3 | 393: 18, 20 | 424:
 8 | ritu. 247: 24 |
 aula. 453: 16 | 454: 1,
 22 |
 aulae, *gen.* 453: 23 |
 aulam. 453: 19, 24 |
 Aularia, *comedia.* 221: 3 |
 Aule, *voc.* 300: 16 |
 Anularia. 122: 17 |
 avocare. 349: 4, 5, 6 |
 avocent. 348: 4 |
 aura spiritus, *abl.* 270: 1 |
 auram tenuissimam. 503: 4:
 auras. 458: 25 | 459: 18 |
 aure. 23: 10 | agresti homo.
 354: 30 |
 aurea. 356: 8 |
 aureæ. 165: 3 |
 aureis. 19: 11 | 69: 7 | 164:
 8 |
 Aurelii. 105: 13 |
 Aurelio. 54: 21 |
 Aurelius Opilius. 54: 18 |
 aurem. 23: 9 | 154: 8, 10 |
 356: 16 | 445: 25 |
 aurea. 355: 12 | 362: 31 | 377:
 17 | 429: 9 | 488: 29 |

532: 16 | *eblanditæ* caden-
 tis apte orationis modis
 304: 15 | imbutas habenti
 disputationibus. 55: 6 |
 aureus. 356: 10 |
 auri, *gen.* 15: 11 | 115: 3 | 362:
 19 | dimidium. 122: 16 |
 intexti in squamarum spe-
 ciem. 64: 9 |
 auribus. 36: 11 | 277: 1 | in-
 ferviens. 356: 5 |
 aurigantibus. 375: 20 |
 aurigationes. 220: 2 |
 auris, *gen.* 354: 23 | 355: 5 |
 440: 4 | 441: 11 | homi-
 nibus duræ. 364: 11 | *acc.*
plur. 74: 25 | 235: 15 | 264:
 2 | 356: 18 |
 aurium. 31: 8 | 440: 16 |
 delementis. 161: 6 | vo-
 luptati morigerari debet
 oratio. 75: 1 |
 auro, *abl.* 62: 11 | 64: 19,
 14 | 256: 9 | 311: 7 | 377:
 18 | ex auro. 166: 7 | factum.
 386: 5 | coronatio. 361: 23 |
 autoram rubentem. 505: 3 |
 aurum. 36: 3 | 93: 20 | 115:
 3 | coronarium 165: 4 |
 Tolosanum. 115: 1 |
 Auruncorum. 27: 7 |
 auscultatis, *verb.* 38: 6 |
 auscultet. 38: 6 |
 ausi sumus. 470: 3 | sunt. 58:
 12 | 443: 9 | 495: 21 |
 auspicandi. 104: 7 |
 auspicandum. 104: 8 |
 auspicantur. 104: 9 |
 auspicari. 388: 4 |
 auspicati. 104: 10 |
 auspicaverit. 347: 12 |
 auspicaverunt. 104: 9 |
 auspiciæ. 348: 12, 16 |
 auspicii. 346: 22 |
 auspiciis. 346: 19 | 348: 2,
 10 |
 auspicio. 347: 13 | fuimus in
 348: 24 |
 auspicium. 423: 26 |
 Austri, *plur.* 100: 1, 10,
 16 |
 Austris. 99: 15 | 100: 22,
 25 |
 Austro. 100: 3, 28 | 435:
 4 |
 Austrum. 81: 23, 26 | 435:
 1, 5, 6 |
 ausus, *part.* 193: 5 | *est.* 210:
 23 | 269: 28 | *lit.* 446:
 32 |
 aut. 1: 11, *bis* | 2: 17, *bis*,
 18 | 3: 2, 3, 4, 9, 11,
 15, 16 | 4: 7, 8, *bis*, 9,
ter, 10 | 9: 12 | 12: 18, 19 |
 13: 21, *lit* | 14: 1, 2 | 15:
 7, *bis* | 16: 20, *bis*, &c.

I N D E X

39: 9 | 42: 12, *bis* | 420:
 5, *bis*, 6, *bis*, 23, *bis* | 429:
 32. *ter* | 430: 3, *ter* |
 autem. 1: 1, 5 | 2: 11 | 4:
 10, 17 | 5: 7 | 7: 7 | 9:
 14 | 12: 26 | 13: 12 | 14: 5,
 24 | 15: 9 | 16: 5 | 17: 1,
 2, 11, 14, &c. | 19: 19 | 22: 20 |
 23: 4 | 24: 4 | 25: 11,
 21 | 26: 3 | 27: 9 | 29: 3,
 17 | 30: 13, *bis* | 34: 23,
 &c. | 37: 7 | 39: 19 | 41:
 5 | 187: 7 | 436: 6, 8 |
 439: 1 | 441: 1 | 444: 18 |
 autumat. 22: 7 |
 autumnæ tempestatis. 504:
 13 |
 autumnæ. 8: 16 |
 autumnæ. 393: 2, 12 |
 avulsæ, *plur.* 458: 24 |
 avulsium. 93: 17 |
 avulsus. 115: 8 |
 avunculum. 406: 12 |
 auxerat. 347: 5 |
 auxerunt. 206: 5 |
 auxiliariis. 206: 12 |
 auxiliari petendi gratia. 300:
 18 |
 auxilio dignos. 301: 1 |
 auxilium. 256: 2 |
 auxit. 363: 34 | 449: 19 |
 res eorum, *avulsa est*. 494: 8 |
 axem. 115: 17 |
 axibus ligneis iucis leges.
 70: 4 |
 axis, *gen.* 100: 11 | 115: 17 |
 Q. Axium. 210: 24 | 215:
 37 |

B.

Babylon is. 373: 12 |
 Babylonios. 103: 17 |
 Barchidibus. 122: 16 |
 Bacchilides. 331: 17 |
 Bacchis, *fragadia*. 351: 12 |
 bajulos. 262: 6 |
 Balbum Cornelium. 455:
 3 |
 Balbus. 135: 12 |
 ballistis. 190: 6 |
 balnearum. 512: 8, 12 |
 balneas. 267: 19 | 375: 15 |
 ficias. 101: 3 |
 balneis. 268: 2 | 512: 6 | vi-
 ribus. 267: 17, 18 |
 barba, *nom.* 340: 22 | *ablar.*
 109: 5 | volfa. 224: 18 |
 prope ad pubem u que por-
 recta. 243: 16 |
 barbam. 103: 2 | 109: 3, 7 |
 243: 20 | 248, 15 |
 barbara, *ver.* 238: 5 |
 barbararum. 314: 31 |
 barbararum. 246: 1 |

barbare. 130: 14 | 132: 15 |
 141: 13 | 154: 6 | 155: 8 |
 184: 10 | 203: 14 | 426:
 6 | loquit. 338: 8 |
 ex barbara ultima. 515: 18 |
 barbarico. 456: 35 | luxu.
 29: 3 |
 barbaris. 63: 3 |
 barbarissimi. 338: 4 |
 barbarissimum. 184: 6 |
 barbarissimus. 338: 12 |
 barbarorum. 411: 12 |
 barbaros milites. 410: 8 |
 barbarum. 185: 11 | 338: 9 |
 509: 23 | 516: 21 | verbum.
 516: 20 |
 B rualculo. 395: 27 |
 Bassi. 60: 10 | 130: 22 |
 Bassi. 394: 1, 6 |
 Bassum. 395: 1 |
 Bassus. 60: 1, 7, 16 | 115: 27 |
 115: 4 | 129: 11 | 130: 16,
 &c. |
 beata, *nom.* 479: 2, 18 | *abl.*
 478: 2 |
 beata, *gen.* 478: 15, 19 | 479:
 24 | vitæ. 9: 16 |
 beatam. 478: 11 | 479: 5,
 7, 8, 17, 25 |
 beate. 382: 12 |
 beatus. 319: 10 |
 bella. 279: 12 |
 bellandum. 209: 11 |
 bellare. 113: 11 |
 bellaria. 343: 21, 23 |
 bellariis. 342: 22 |
 bellator bonus. 142: 15 |
 bellatore. 69: 1 |
 bellatorem. 69: 4 |
 bellatores. 28: 6 |
 bellatoribus. 431: 5 |
 bellatum est. 234: 5 |
 belle. 464: 23 |
 belli, *subst.* 23: 14 | 53: 11 |
 54: 2, 14 | 209: 7 | 289:
 20 | 411: 20 | 435: 6 | ci-
 vilis. 407: 1 | *adj.* ho-
 munculi. 343: 8 |
 bellicavi. 534: 17 |
 bellicosam. 476: 28 |
 bello. 33: 1 | 53: 9 | 56: 14 |
 63: 3 | 110: 20 | 143: 17 |
 433: 21, 23 | 437: 14 |
 467: 8 | 472: 10 | 475:
 11 | 476: 24, 25 | 490: 9 |
 534: 15 | amittit. 72: 21 |
 civilis. 352: 8 | priore Ale-
 xandrino. 206: 11 | fociali.
 394: 8 |
 bellua immanissima. 62: 2 |
 belluinis voluptatibus. 500:
 4 |
 belluis. 499: 27 |
 bellum. 29: 4 | 53: 13 | 208:
 28 | 209: 6 | 418: 21 | 422:
 11 | 423: 5 | 455: 18 | 471:

9 | 473: 5 | 474: 5, 16 |
 475: 3, 5, 16 | 476: 7,
 29 | 477: 8 | affectum. 396:
 9 | civile. 407: 4 | com-
 ponere. 210: 3 | fecere.
 423: 2 | fecit. 472: 6 |
 indidere. 422: 10, 16 |
 indixi. 503: 15 | iussit. 423:
 4 |
 bene. 122: 24 | 419: 15 |
 442: 10 | 445: 7 | 450:
 30 | 462: 16, *bis*, 17 |
 467: 19 | 491: 25 | doctus.
 502: 6 | eruditus. 506: 6 |
 existimatum est. 37: 6 | ac
 benivole fecisset. 36: 6 |
 gerendæ rei. 34 | 25 | habi-
 to. 102: 16 | hoc sane. 217:
 22 | iuvantibus diis. 5: 11 |
 literatos. 68: 3 | 105: 11 |
 viuendi. 526: 7 | consulta
 consilia. 34: 19 | reipubli-
 cæ cessit. 139: 14 |
 benedicatur. 199: 13 |
 benefaciendi. 163: 2 |
 beneficium. 112: 2 |
 benefacturum. 22: 14 | bo-
 nis deos. 22: 4 |
 benefice. 450: 33, 34 |
 beneficii, *plur.* 449: 21 | 450:
 21 |
 beneficia. 212: 30 | 214: 11 |
 450: 27 |
 beneficii. 177: 20 | 195: 9 |
 464: 23 |
 beneficio. 269: 11 | 275: 9 |
 449: 22 | 464: 10 |
 beneficos. 450: 4, 15, 18,
 37 |
 beneficium. 450: 25, 35 |
 beneficus. 450: 30 |
 benevolentiam. 212: 14 | 449:
 19 |
 benevolus. 450: 10 |
 benigne. 450: 7 | facit. 450:
 27 |
 benignitas. 450: 10 |
 benignitatis. 450: 36 |
 benignos. 212: 11 |
 benignus. 450: 7 |
 quem. 450: 8 |
 benivole. 502: 12 | fecisset.
 36: 7 |
 benivolentem. 398: 3 |
 benivolentia. 257: 18 |
 benivolentiam. 349: 18 |
 benivoli. 70: 26 |
 benivolo. 350: 2 |
 benivolos. 212: 11 |
 bestia. 457: 9 |
 bestiarum. 176: 14 | magni-
 tudine excellentes. 176:
 9 |
 bestis. 500: 10 |
 Eiantis. 171: 23, 24 |
 Bias. 172: 1, 7, 11, 13, 19 |
 bibacem.

VOCABULORUM

- bibacem.** 120: 3, 4 |
bibat. 305: 18 |
bibendæ, gerund. 502: 13 |
bibendi. 78: 4 | 120: 1 |
bibendum. 133: 27 | 392: 2 |
 461: 2 |
bibentis, bibentes. 502: 7 |
bibere. 233: 2 | 470: 6 | 500: 27 |
bibentem. 500: 27 |
bibet. 337: 20 |
bibi. 305: 18 |
bibisse. 305: 16 | 466: 2 |
bibissent. 283: 3 |
bibit. 283: 11 |
bibliotheca, nom. 392: 2 | *abl.* 260: 24 | 429: 3 | 490: 19 | 502: 14 | templi Trajani. 308: 16 |
bibliothecis. 118: 10 | 206: 2 |
bibula. 120: 10 |
bibulum. 120: 2, 4, 5 |
M. Bibulo. 146: 17 |
bidennes. 426: 27 |
bidennibus. 426: 28 |
bidens. 427: 2 |
identes. 426: 198, 11, *bis*, 13, 18, 24, 25, 28 | 427: 1 |
bidui verre. 426: 15 |
biduo. 445: 3 | 462: 18 |
biennes. 426: 27 |
biennium. 35: 13 | in Provincia fui. 402: 6 |
bifariam. 349: 7 |
bimas. 426: 24 |
binæ. 438: 19, *bis* |
binas. 247: 17 |
binis. 117: 13 | quadrigis. 526: 6 |
bis. 143: 7 | 350: 11 | 363: 33 | 420: 24 | 476: 2 | *ter.* 221: 1 | *lenos.* 531: 16 | *septenos.* 531: 16 | *novenos.* 531: 17 | *denos.* 531: 17 | *compressa.* 107: 6 | *minus.* 327: 17 | *proprio.* 452: 6 |
Bisaltia. 438: 19 |
Bithyniæ. 467: 7 |
Bithynis. 175: 35 |
blande. 176: 18 |
blandimenta. 176: 20 |
blandimentis. 337: 5 |
blando lajori. 49: 28 |
letis hoc blandum est. 4: 2 |
blaterantibus stulta. 39: 10 |
blaterones. 39: 26 |
Bœotia. 105: 22 | 107: 6 | 320: 2 | 386: 6 |
bona, adjct. sum. 27: 13 | 478: 18 | *sententia.* 483: 15 | *novi.* 33: 1 | 215: 25 | 478: 12, 18 | 522: 5 | *ablas.* 441: 13 | 448: 23 | *fide.* 427: 17 | *non fiet.* 170: 5 | *dictu.* 319: 5 |
bonæ frugi servus. 87: 15 |
vetustatis libri. 163: 14 |
indolis. 287: 15 |
bonarum. 35: 6 | 187: 9 | 506: 1 | *artium.* 342: 7 |
bonas artis. 349: 21 | *animi indoles.* 515: 13 |
bone. 132: 12 | *vir.* 491: 18 |
boni, gen. 464: 14 | *plur.* 10: 18 | 463: 12 |
bonis, subst. 20: 16 | *adj.* 14: 20 | 22: 4 | 451: 20 | *atque honestis moribus.* 126: 5 |
bonitate. 22: 3 |
bono viro. 485: 5 |
bonorum. 127: 23 | 152: 19 | 434: 3 | *emtoribus.* 484: 11 |
bonos libros. 20: 22 |
bonum, subst. 429: 15, 12, *bis* | *adj.* faceret panem. 407: 22 |
bonus. 533: 16 | *esses factus.* 408: 1 | *vir.* 502: 5 | 504: 10 |
Borea. 100: 19 |
Boreæ. 355: 7 |
Boream. 81: 9 |
Boreas. 81: 8 |
Borythenem fluvium. 247: 7 |
Bosphoricum mare. 454: 20 |
botulum. 428: 7 |
boves. 80: 2 | 292: 7 | 293: 1 |
bovinator. 299: 20, 21, 25 |
bovinatorem. 299: 23 |
boum. 292: 11, 12 |
brachia. 224: 6 | 291: 13 | 367: 13 |
brachiis. 367: 6 | 439: 5 |
breve. 430: 8 |
breves. 224: 11 |
brevis. 30: 2 | 203: 18 | 372: 14 | 474: 12 | 498: 21 | 499: 23 | *antequam.* 39: 15 | *non antiquior.* 351: 18 | *corpore homines.* 516: 23 | *post tempore.* 474: 12 | *voluptati.* 19: 10 |
brevia. 269: 18 |
brevis. 375: 4, 28 | 419: 7 | 469: 15 |
brevisloquens. 317: 2 |
brevisiora stadia. 7: 4 |
brevis. 168: 10 | *est via.* 253: 15 |
brevisime. 350: 16 |
brevisimo. 522: 5 |
brevisitas. 268: 7 | *ficti.* 288: 15 |
brevisitate. 251: 8 | *elegantis & absoluta verborum.* 519: 12 |
brevisitatem. 116: 2 |
brevisitatis. 53: 12 | 102: 3 |
tenuissimum filum. 529: 7 |
venustissima versiculi. 513: 26 |
brevisiter. 1: 14 | 74: 23 | 266: 8 | 420: 11, 23 | 499: 15 | *litera pronuntiatur.* 250: 7 |
brevium. 440: 15 |
brevius. 46: 7 |
bruma. 116: 3, 4 |
brumali die. 250: 20, 22 |
brumalis. 81: 13 |
Brundisium. 246: 3 | 497: 3 | 498: 17 |
Brundisium. 426: 4 |
Brundisium. 193: 18 | 426: 3 |
Bruttiani. 269: 26 | 270: 14 |
Bruttianis. 270: 5 |
Bruttii. 270: 7 |
Bruttiis. 270: 13 |
Bruttios. 270: 9 |
Brutum. 227: 11 | 452: 15 |
bubulcus. 268: 12 |
bubus junctis. 80: 5 |
bucam implet. 83: 14 |
Bucephalus. 161: 7, 8 |
Bucephalon. 161: 21 |
bucera. 292: 8 |
Bucolica. 252: 11 |
Bufridis. 62: 5 |
buftum. 281: 6 |
Buten. 168: 17 |

C.

- Acocommone.** 427: 21 |
Cacus, liber. 534: 25 |
cadentis. 243: 2 | *apte orationis.* 304: 15 |
cadere. 117: 18 | 277: 4 | 450: 35 |
cadit fol. 81: 2 |
caduca, plur. 275: 13 |
caduceum. 289: 19 | 290: 3, 4 |
cadunt. 111: 25 | *in culpas.* 145: 16 | *apte verba.* 188: 28 | *sub similitudinem non.* 521: 2 |
cæca. 217: 17 |
Cæcias. 82: 14 |
Cæcili. 84: 2, 12 | 88: 10 | 124: 28 | 165: 15 |
Cæcilio. 412: 7 |
Cæcilium. 87: 20 | 125: 3 | 299: 16 |
Cæcilius. 84: 16 | 86: 1, 20 | 87: 5 | 89: 10 | 124: 25 | 159: 9, 11 | 219: 5 | 404: 11, 18 | *Sextus.* 526: 14 |
 F F f

I N D E X

Terentius. 477: 5 | poeta.
399: 3, 9 |
cæcitas. 135: 11 |
cæcitatem. 284: 19 |
cæcitatibus. 285: 1 |
cæco esse iudicio. 367: 30 |
cæcus. 136: 10 | animi. 329:
23 |
cæde. 111: 11 | 287: 22 |
cædebantur. 141: 10 |
cædebat. 55: 22 |
cædebat virgis. 268: 34 |
cædem. 373: 2 | 407: 9 | li-
gni. 515: 25 |
cæderetur virgis. 269: 11 |
cædi, *dar.* 155: 21 | *infin.* 55:
7 |
Cædicii. 110: 15 | 112: 8 |
Q. Cædicio. 110: 14, 18 |
112: 9 |
cædis, *dar.* 153: 21 | damna-
tus. 429: 14 |
cæduntur. 141: 14 | virgis,
268: 19 |
cælestium. 372: 5 | 376: 25 |
celi, *gen.* 80: 24 | 94: 4 |
99: 17 | 100: 7 | *plur.* 81:
18, 30 | 368: 29 | 384: 11 |
circulorum. 373: 1 | facies.
522: 18 | tumultu. 497:
15 |
celia. 94: 4 |
Cælianum illud. 284: 12 |
calibes. 72: 24 |
M. Cælius. 444: 21 |
M. Cælio. 38: 3 | 265: 14 |
443: 2, 14 | 444: 12 |
M. Cælium. 265: 11 | 444:
24 |
M. Cælius. 284: 15 | 384: 11 |
444: 2 | Sabinus. 135:
6 | 216: 3, 7 |
calo. 115: 14, 16 | 193: 5 |
275: 27 | 322: 30 | 356: 8,
10 | 372: 23 | 499: 3 | 506:
18 | subjectus. 155: 33 | sub
omni. 369: 13 | servasse de
348: 8 | statua facta
est de. 139: 4 |
celum. 505: 18 | 506: 14,
34 | 507: 20 | atrum. 497:
10 | liquide serenum. 79:
5 | enituit. 498: 4 | stare
pulvere. 239: 5 |
celia. 453: 14 | sit costa. 284:
14 |
cæne. 133: 27 | 453: 16 |
cænam. 90: 6 | 305: 15 |
398: 14 | 480: 8 | insu-
mere in. 90: 15 |
cænandi. 453: 15 |
cænarium. 90: 18 | 91: 4 |
228: 5 | 398: 9 | tenuitas.
88: 20 |
cænas. 89: 6 |
cænatus sum. 91: 17 |

Cæneo. 248: 10 |
Cænide. 248: 10 |
cæpe. 532: 9, 11 |
Q. Cæpio. 115: 2 |
Quinto Cæpione. 415: 19 |
cæpionum. 279: 7 |
cæpionibus. 279: 4 |
cæpites. 437: 12, 15 |
cæruleum. 94: 1, 14, 15 |
100: 26, 28 | marc. 493:
3 |
cæx. 453: 17 |
cæsam. 239: 2 |
C. Cæsar. 146: 17 | 147:
7, 11 | 153: 33 | 221: 22 |
262: 13 | 354: 16 | 396:
10 | 407: 4 | 506: 9, 23 |
507: 4 |
C. Cæsar. 27: 15 | 176: 24 |
241: 7 | 507: 5 | Augusto.
90: 21 |
C. Cæsarem. 407: 12 | 464:
3 | 508: 7 | 526: 16 | consuli-
tum. 165: 21 |
C. Cæsari. 394: 14 | 517:
14 |
Cæsariibus. 219: 17 |
C. Cæsaris. 91: 3 | 131: 12 |
146: 9 | 175: 14 | 323: 4 |
336: 10 | 394: 16 | 407: 1 |
455: 1, 3, 12 | 506: 31 |
507: 6, 19 | 517: 17 | 519:
6 | Augusti. 267: 3 |
Cæsarium familia & appella-
tio. 506: 10 |
Cæsellii vindicis. 208: 17,
20 |
Cæsellio. 208: 22 | vindice.
492: 17, 19 |
Cæsellium. 74: 5 | 306: 14 |
Cæsellius. 73: 23 | 126: 2 |
261: 8, 10 | 492: 25 | vin-
dex. 73: 1 | 125: 21 | 306:
6 | 526: 20 |
cælia. 94: 3 |
cælis. 141: 10 |
cæstus, *acc.* 168: 19 |
cæsum loris. 467: 14 |
cæsus est. 124: 4 |
cætera, *sing.* 7: 7 | *plur.* 7:
3 | 13: 10 |
cæteratum. 59: 4 | 225: 11 |
cæteras. 25: 20 | 51: 16 |
cæteris. 7: 11 | 49: 18 | 89:
12 | 90: 1, 16 | 427: 3 | om-
nibus. 2: 22 |
cætero. 17: 36 |
cæterorum. 42: 9 |
cæteros. 41: 16 | omnes. 9:
6 |
Cai. 397: 18 |
Cai. 234: 14 |
Cai Tarratius. 194: 21 |
Caidio. 137: 13 |
Cai Tarratius. 194: 23:
24 |

Caium. 397: 8, 15 | 198: 3 |
calabarrunculos. 427: 20 |
calamitate. 278: 19 |
calamitatis. 62: 27 |
calamitosus. 214: 20 |
calari. 414: 6 |
calata comitia. 414: 1, 4 |
calatis comitiis. 414: 9 |
calceamenti. 357: 19 |
calceamentum. 200: 2 | 357:
18 |
calceatos. 357: 1 |
calceatu. 356: 27 |
calcem virtutis. 382: 27 |
calces pantarum. 357: 11 |
Calchedonia. 228: 13 |
calcitro, *nom.* 135: 13 |
calculus. 375: 22 |
caldo, *calido.* 532: 19 |
Caldonia. 427: 19 |
caldor. 501: 20 |
caldorem. 501: 18 |
caldoris. 454: 7 |
calofacere. 379: 19 | 454:
10 |
calefaceret. 370: 26 |
calefactandis. 454: 11 |
calefacto. 277: 14 | 392: 32 |
Caleni. 268: 11 |
calentibus harenis. 506: 7 |
calefit. 203: 16 |
calices. 236: 1 |
calidiora. 454: 12 |
calido. 101: 3 |
caligantium. 372: 18 |
caligarius. 75: 14 |
caliginis. 493: 7 |
caligo. 97: 13 |
callens linguæ. 449: 26 |
callentem. 432: 4 |
caller scire atque docere leges.
522: 9 |
Callideam. 150: 2 |
Callicies. 279: 19 |
callide. 210: 25 | 328: 13 |
377: 7 |
bene callidi hominis in intel-
legendis pensitandisque scri-
ptis. 253: 20 |
calliditas. 232: 22 |
Callimachi. 252: 9 |
Callimachus. 148: 6 | 476:
8 |
Callistrato. 120: 12 |
Callistratum. 120: 13, 18 |
121: 1, 3 |
Callistratus. 120: 19 |
calore. 313: 17 | 459: 17 |
calores. 373: 4 |
calorificum. 454: 11 |
caloris. 8: 7 |
Calvius. 510: 4 |
calumnia. 379: 3 | infectus
fr. 65: 20 |
calumnias. 208: 22 |
calumniatus. 212: 19 |

V O C A B U L O R U M.

C. Calvus. 28: 1 |
 camare. 287: 4 |
 camellam. 428: 1 |
 Camorne. 52: 9 |
 Campanæ, *gen.* 52: 6 |
 Campanus sonipes. 41: 9 |
 campis. 373: 23 | 493: 11 |
 campo. 164: 6 | 325: 18 |
 384: 4 | 452: 27 | 453: 1 |
 1 | Martio. 415: 10 |
 camporum. 176: 29 |
 campum Tiberinum. 195: 9 |
 canalicola. 158: 11 |
 canaliculus. 460: 10 |
 candelactum. 192: 24 |
 candens. 459: 116 |
 candente. 458: 22 | 459: 14. 15 |
 candentia. 459: 15 |
 candida. 61: 12 | 109: 3 | 119: 17 |
 candidæ, *gen.* 503: 7 |
 candidi, *gen.* 465: 2, 11 |
 candido. 441: 5 | 465: 5, 9, 12 |
 candidus. 511: 6 |
 candore. 459: 16 |
 canebant. 527: 8 |
 canebat. 441: 28 |
 canendi. 406: 11, 17 |
 canere. 28: 15 | 160: 10 |
 apud fitos. 527: 2 | tibia. 29: 20 | tibis. 406: 10: 14 | carmen. 441: 23 |
 canerent voce. 508: 18 |
 canes. 208: 4 |
 canescant. 247: 5 |
 canibus. 409: 18 | *matinis.* 61: 14 |
 caninis. 247: 18 |
 caninum. 370: 31 | *prandium.* 369: 11 | 370: 12, 19 |
 canis. 220: 22 | 370: 22 | *fidus.* 83: 2 |
 cannabo. 448: 12 |
 Cannas. 124: 4 |
 Cannensis præ io. 232: 6 |
 Cannensis pugna. 180: 20 |
 canora admodum voce. 485: 8 |
 canoris aquis. 9: 1 |
 canoro. 235: 16 |
 cantabundus. 260: 3 |
 cantare. 470: 6 | *litro & tuba.* 526: 21 |
 cantator. 441: 7 |
 cantatus est. 139: 2, 16 |
 cantavit. 441: 27 |
 carcer. 246: 22 |
 cantilena. 248: 13 | *rhetorica.* 287: 6 |
 cantilenarum. 510: 10 |
 canius, *gen.* 441: 27 |

canum, *gen.* 176: 18 |
 canunt. 527: 8 |
 capella. 119: 17 |
 capellas. 253: 15 |
 capet. 253: 13 |
 capere. 441: 23 | *cibum.* 247: 7 | *casum ablativum.* 41: 15 |
 caperent. 437: 14 | *finem.* 9: 19 |
 caperentur. 70: 9 |
 caperet. 321: 10 | 444: 13 |
 capeffenda matrimonia. 19: 6 |
 ad capeffendam philofo-
 phiam. 198: 1 |
 in capeffendis naturæ fenfi-
 bus. 313: 15 |
 capeffendo. 437: 10 |
 capeffendum. 98: 27 |
 capeffere honores. 65: 32 |
 capi. 346: 6 | 392: 27 |
 augures. 33: 8 | *virgo.* 32: 17 | *virginem veftalem,*
infinitus. 31: 7 | 33: 6 | *decipi.*
 216: 9 |
 capiam egomet mihi unam.
 98: 33 |
 capiar Pontifex. 33: 12 |
 capiare. 420: 12 |
 capias. 142: 11 |
 capiat. 487: 22 | 507: 24 |
 augurem. 33: 13 | *Veftalem.*
 32: 11 |
 capiatur. 31: 2 |
 capienda. 418: 10 | *de vir-*
gine Veftali, infinitunda.
 32: 5 | *font.* 378: 13 |
 capiendæ virginis Veftalis.
 32: 8 |
 capiendam. 117: 1 |
 capiendi. 421: 17 |
 capiendis. 203: 8 | 212: 13 |
 240: 11 | *officiis.* 34: 8 |
 capiendo. 388: 14 |
 capiendum, *gen.* 34: 2 |
 capies tu tibi alteram. 93: 33 |
 capietur. 420: 4 |
 capilli, *gen.* 280: 12 |
 capillo paffo. 77: 14 | 405: 3 |
 capillum. 280: 6 | 314: 2 |
 456: 20 | *arte compo-*
fitum. 109: 14 | *depectit.*
 281: 12 |
 capillus. 456: 23 |
 capio. 250: 17 | *te amata ad*
Veftalem. 33: 6 | *mole-*
ftiam ex. 12: 24 |
 Capionem. 222: 12 |
 capit. 51: 13 | 205: 2 | 425: 8 | 516: 2 | *confilium.*
 171: 1 | *fidem non.* 501: 5 | *duplicem fignificatum.*

173: 19 | *virginem Vefta-*
lem. 33: 2 |
 capita libera. 363: 7 | *loco-*
rum argumentorumque.
 371: 9 | *rerum.* 5: 14 |
 capitali. 437: 7 | *perdendus*
amicus fupple *supplicio.*
 12: 19 |
 capitalis res. 198: 8 |
 capite. 12: 17 | 71: 21 | 256: 25 | 341: 10, 22 | 439: 2 | 456: 20 | *ad finem.*
 456: 4 | & *nomine Bu-*
cephalus. 160: 8 | *con-*
velato. 510: 15 | *pœnas*
dabant. 525: 16 | *damna-*
torum. 244: 13 | *pœni-*
dum. 263: 8 | *pœnitur.*
 520: 5 | *feptimo.* 72: 7, 18 |
 capitecenſi. 431: 9 | 433: 9, 11 |
 capitecenſis. 434: 1 |
 capitecenſerum. 433: 9, 15 |
 capitecenſos. 433: 21 |
 434: 2 |
 capiti. 111: 29 |
 capitibus. 134: 1 | 247: 18 |
 355: 19 |
 capitis. 32: 7 | 271: 5 | 295: 18 | 342: 1 | 433: 18 |
 473: 19 | *damnatum.*
 114: 9 | *pœna dignam.*
 520: 11 | *pœnam.* 525: 17 |
 capitium. 428: 2, *bis* |
 Capito. 388: 20, 23 | *Ateius.*
 32: 3 | 140: 7 | *Sinnius.*
 183: 22 |
 Capitolii. 68: 6 | 474: 5 |
 Capitolinæ. 68: 1, 5 |
 Capitolinam. 68: 7 |
 Capitolini. 68: 18 |
 Capitolio. 71: 12 | 325: 7 |
 Capitolium. 157: 4, 6 |
 173: 4 | 180: 11 | 208: 1, 4 | 284: 14, 17 | 367: 18 | 446: 15 | 447: 11 |
 474: 2 |
 Capitonem. 185: 11 | 288: 9 |
 389: 8 |
 Capitori Sinnio. 183: 20 |
 Capitonis. 141: 20 | 147: 6 |
 151: 13 | 344: 5, 17 |
 Atei. 89: 2 | 527: 1 |
 capitur. 421: 16 | 500: 1 |
 capiunt. 16: 5 | 193: 8 |
 194: 3 |
 capiuntur. 277: 11 | 451: 17 |
 capra. 174: 2 |
 capram. 280: 7 |
 caprarum. 314: 1 |
 capro. 253: 17 |
 caprum. 253: 12 |
 F F f f ij

I N D E X

- capsulam. 280: 11 |
 capta est. 31: 3 | 33: 1 | manu
 praeda. 361: 11 | Vestalis,
lecta. 32: 5, 9 | 34: 3 | sunt.
 364: 20 |
 captabam. 516: 16 |
 captae, *plur.* 455: 15 |
 captam. 196: 6, 8 | 394: 8 |
 Vestal. em. 32: 10 |
 captantes. 372: 4 |
 capti, *plur.* 421: 6 |
 captio. 479: 20 | 481: 9 |
 495: 10 |
 captione. 420: 15 |
 captionem. 222: 13 |
 captiones. 201: 7 | 213: 22 |
 494: 22 | 495: 4 |
 captioni accipitur. 171: 10 |
 captionis. 420: 17 | 480: 20 |
 495: 2 | versute ex-
 cogitat. 171: 22 |
 captionum. 481: 7 | laqueis.
 9: 8 |
 captiosis. 420: 30 | senten-
 tiis. 19: 22 |
 captio: 350: 17 |
 captivam. 196: 19 |
 captivi, *plur.* 190: 12 | 232: 12 |
 captivis. 232: 2, 7 |
 captivacula. 420: 20 |
 captivorum. 216: 13, 16 | 232: 9, 14 |
 captivos. 113: 6 | 191: 10 | 216: 15 | 232: 11 |
 capto. 347: 4 |
 pro capta solertia. 25: 11 |
 captum. 166: 19 | 447: 24 | est. 208: 15 | 364: 26 |
 captus, *part.* 209: 12 | 210: 7 | 250: 17 | flamen dia-
 lis. 33: 10 | ad hostes.
 86: 6 | ut noster est, *subf.*
 2: 19 | est. 121: 3 |
 Capua. 235: 6 |
 caput, *vulg.* 13: 21 | 14: 1 |
 117: 2 | 123: 12 | 130: 13 | 167: 8 | 187: 15, 16 |
 198: 13 | 260: 9 | 277: 6 | 322: 31 | 341: 23 | 367: 6 |
 438: 23 | 439: 3 | 440: 10 | 456: 21, 25 | 494: 5 |
 aperuit. 227: 17 | pallio
 operire. 110: 12 | liberum.
 283: 6 | literarum hoc
 erat. 227: 14 |
 Capys. 158: 31 |
 cara. 97: 12 |
 carbones. 134: 8 |
 carcer. 105: 10 | 107: 22 |
 473: 19 |
 carcerem. 147: 12, 13 | 234: 19 |
 careat. 218: 1 |
 carendum tui est. 505: 6 |
 carendo. 145: 6 |
 carens. 192: 23 |
 carent. 217: 17 | 322: 18 |
 magna pars deinde carent.
 136: 4 |
 carco. 445: 16 |
 carere. 172: 10 | 515: 6 |
 carcerem molestia. 19: 8 |
 careret. 515: 7 |
 cares morbo. 506: 8 | verbi
 vitio non. 506: 8 |
 caret. 116: 3 | 370: 22 |
 careto. 70: 12 |
 Cariz. 285: 17 |
 cariolem. 524: 23 |
 cariores. 212: 27 |
 carissimam. 137: 5 |
 caritas. 205: 17 |
 caritatem. 321: 6 |
 carius. 294: 16 | 321: 6 |
 carmen. 80: 17 | 441: 23, 26 |
 457: 23 | 458: 3 |
 Carmentibus. 439: 7 |
 Carmentis fanum. 487: 27 |
 carmina. 457: 3 |
 carmine. 80: 18 | 226: 3 |
 317: 9 | 476: 24 | Levia-
 no. 504: 17 |
 carminibus. 47: 15 | 109: 12 | 338: 14 | 492: 17 |
 533: 12 |
 carminis. 119: 8 |
 carminum. 71: 5 | fluentes
 delicias. 510: 3 |
 carne. 149: 16 | 288: 5 |
 Carneadem. 470: 17 |
 Carnades. 226: 20 | 227: 4 | 465: 1, 5 | 477: 3 |
 carnem incoctam. 280: 7 |
 carnificinas. 269: 31 |
 carnis arida. 90: 2 |
 carpi in legendo quaedam.
 246: 14 |
 carptores subducti supercilii.
 505: 17 |
 Carvilianum. 136: 15 |
 Sp. Carvilius. 137: 1 |
 casibus vocabulorum. 131: 15 |
 Casina. 22: 9, 9 |
 Casimena. 490: 22 |
 Cassii. 114: 17, 18 |
 C. Cassio Longino. 248: 12 |
 Cassiopeia, *abl.* 497: 3 |
 cassica. 98: 7, 16 | 99: 4 |
 C. Cassium. 114: 14, 15, 15 | 278: 25 |
 Cassius. 471: 9 |
 casto. 280: 11 |
 caste. 227: 5 | 371: 7 | 445: 14 | & venuste loquen-
 tem. 27: 1 | a servis co-
 rum tam caste me habue-
 rim. 402: 9 |
 castigandi gratia. 202: 5 |
 castigationis. 273: 5 |
 castigatissime disciplinae
 exempla. 158: 7 |
 castissimi sermonis. 506: 11 |
 in diis animadvertendis.
 96: 11 |
 castitate. 145: 9 | vitæ san-
 ctus. 407: 7 |
 casto. 144: 9 |
 Castorem. 298: 2, 4 |
 Castoris. 295: 14 |
 castra. 166: 3, 20 | 361: 20 |
 463: 18, 22 | Pœnica.
 232: 11 | egressi. 232: 20 |
 castrense. 445: 22 |
 castrensem coronam. 165: 1 |
 castrensis. 53: 10 | 166: 6 |
 corona. 164: 19 | 166: 2 |
 T. Castricius. 356: 26 |
 Castricio. 304: 13 |
 T. Castricium. 304: 3 |
 T. Castricius. 19: 19 | 94: 18 | 95: 10 | 304: 1 | 356: 28 | 357: 7, 9 |
 castris. 53: 14, 16 | 208: 10 |
 293: 22 | positus. 190: 1 |
 pro castris. 295: 12 |
 castus. 109: 13 | multiplices.
 279: 7 |
 casu. 70: 9 | 379: 27 | 523: 17 | 530: 18 | recto. 185: 2 | 365: 19 | 384: 9 |
 nominandi. 384: 13 | da-
 tivo. 153: 23 | dandi. 155: 27, 29 | 262: 6 | vocandi.
 365: 3 | vocativo. 384: 1, 6 | patrio. 260: 16 |
 casum. 12: 20 | 524: 5 |
 rectum. 530: 1 | nomi-
 nandi. 530: 5 | ablati-
 vum. 41: 15 | interro-
 gandi. 365: 16 |
 casus, *nom. sing.* 34: 16 |
 530: 1, 20 | *nominum.*
 41: 16, 17 | rectus. 276: 8 | *gen.* 441: 23 | 524: 6 | *plur.* 375: 11 | 378: 15 |
 392: 26 |
 catamitum. 223: 18 |
 catapultis. 190: 6 |
 cataleptum. 287: 5 |
 Carcia. 286: 1 |
 catena. 183: 2 |
 caterva perveniunt. 51: 18 |
 verborum. 392: 2 |
 Catilina. 66: 9 | 531: 9 |
 Sallustii. 101: 5 |
 Catilinae. 152: 13 | 165: 28 |
 M. Cato. 33: 10 | 38: 1 |
 45: 9 | 62: 27 | 71: 17 |
 75: 13 | 77: 14 | 97: 6 |
 110: 18 | 112: 8 | 145: 19 |
 147: 8 | 156: 4 | 237: 7 | 352: 18 | 403: 5 |
 446: 34 | 494: 7 | 512:

VOCABULORUM.

24 | 534 : 26 | L. Cato.
317 : 18 | M. Cato Nepos.
352 : 54 | Salonianus. 353 :
4 |
M. Catone. 50 : 18 | 72 : 4 |
419 : 2 | 490 : 18 | 529 :
19 |
Catonem. 147 : 7, 13, 14 |
210 : 28 | 352 : 15 | 353 :
15 | 476 : 10 | 489 : 23 |
M. Catonis. 51 : 1 | 62 : 25 |
71 : 20 | 97 : 11 | 110 : 15 |
111 : 26, 27 | 146 : 9 |
352 : 16 | 353 : 22 | 360 :
12 | 380 : 26 | 419 : 10 |
451 : 4, 10 | 463 : 11 |
489 : 25 | 526 : 17, 18 |
Censorii. 350 : 7 | 352 :
7, 11 | Nepotis. 352 : 4, 9
13 | praetorii viri. 352 : 8 |
Catonium. 427 : 17 |
Catulatio. 222 : 4 |
Catule. 30 : 10 |
Catulli. 204 : 16 | Quinti.
510 : 17 | 511 : 14 |
Catullo. 204 : 9 | 205 : 2 |
Catullum. 236 : 7 |
Catullus. 205 : 6 | 235 : 25 |
510 : 4 |
catulos. 338 : 21 |
Q. Catulus. 68 : 6 |
cava, plur. 421 : 14 | terra.
493 : 6 |
caudam. 176 : 17 |
Caudex. 476 : 6 |
caudice. 285 : 10 |
caudicem. 439 : 4 |
caudices ligni. 162 : 8 |
caudicum. 162 : 15 | 515 :
23 |
Caudium. 475 : 12 |
cavenda. 50 : 14 | 245 : 5 |
367 : 3 |
ad cavendas injurias. 366 :
13 |
cavendi. 213 : 9 |
cavendis. 213 : 7 |
caverant decreto. 198 : 7 |
cavere. 251 : 12 |
caveremus. 376 : 31 | 470 :
19 |
caveretis. 305 : 4 |
caveri. 521 : 26 |
caverimus. 212 : 34 |
cavernas arboris. 406 : 4 |
caves. 113 : 18 |
cavero. 253 : 17 |
cavetur lege ut. 32 : 10 |
cavillatio. 164 : 5 |
cavillator. 158 : 10 |
cavillatum esse. 164 : 5 |
cavillatus. 164 : 3 |
cavis. 96 : 6 |
cavisse. 56 : 16 | 452 : 11 |
466 : 15 |
caupona. 223 : 2 |

cauponula. 223 : 10 |
caupuli. 287 : 4 |
Caurum. 82 : 10 |
causa, nom. 50 : 16 | 55 :
27 | 96 : 2 | 423 : 24 |
424 : 2 | 454 : 15 | 465 :
17 | 503 : 2 | infirmior.
163 : 8 | abl. 444 : 13 |
501 : 6 | lire. 18 : 10 | 20 :
2 | propter. 14 : 19 | 104 :
16 | 133 : 26 | 205 : 16 |
400 : 5 | 415 : 10 | 437 :
16 | 449 : 13 | 450 : 32 |
476 : 22 | 524 : 23, 31 |
534 : 7 | ea causa, idem.
33 : 12 | amoris. 77 : 8 |
alix rei. 96 : 8 | anti-
quitar. 412 : 15 | disse-
rendi. 15 : 27 | ejus. 14 :
23 | esse in. 135 : 27 | uti.
376 : 18 |
causae, gen. 60 : 18 | nihil
justae videbatur. 138 : 11 |
plur. 449 : 21 | 465 :
15 |
causam. 19 : 2 | 48 : 5, 15 |
60 : 1, 2, 6 | 75 : 9 |
81 : 22 | 189 : 1 | 415 : 17 |
416 : 2 | 439 : 12 | 445 :
27 | 476 : 3 | 498 : 14 |
501 : 16 | 520 : 21 | 532 :
11 | ob eam. 475 : 14 |
quam ob. 497 : 1 | dicere.
66 : 9 |
causarum. 189 : 4 | 249 : 16 |
378 : 13 | 433 : 1 | 445 :
23 | orandi cupiens. 170 :
19 |
causas. 16 : 1 | 48 : 1 | 76 :
16 | 152 : 21 | 170 : 25 |
347 : 11 | 361 : 6 | 422 :
5 | 424 : 3 | 440 : 10 |
463 : 9 | 465 : 16 | de-
fendere. 65 : 32 | dicere.
66 : 5 | ad orandas. 262 :
23 |
causario. 523 : 20 |
causatur negotium sibi esse.
484 : 26 |
causis. 13 : 5 | 35 : 18 | 60 :
12 | 345 : 15 | 382 : 10 |
416 : 13 | 422 : 14 | de
levissimis. 166 : 18 |
cauta sunt. 367 : 8 |
caute. 253 : 5 | vivendi.
526 : 7 | & sollicitae &
religiose differunt. 15 : 26 |
cauti. 329 : 7 |
cautiones. 136 : 19 | rei ux-
oris. 136 : 22 |
cautissimi, plur. 96 : 11 |
cautius. 211 : 26 | 420 :
27 |
cautum est. 134 : 15 | lege. 90 :
14 |
Ceber. 73 : 26 |

cecidissent. 488 : 29 |
cecidit virgis. 35 : 29 |
cecinerunt. 509 : 15 |
cecinit versus. 510 : 16 |
cecurri. 220 : 14 | 221 : 22 |
cedamus. 499 : 23 |
cedat. 110 : 13 |
cedendi. 99 : 2 |
cedentem. 322 : 11 |
cedentes omnibus in laude
inscriptionis. 2 : 22 |
cedere. 407 : 9 | 510 : 8 |
cederent. 463 : 18, 22 |
cedit. 110 : 9 |
cedo, imp. 93 : 26 | 443 :
13 |
celari. 328 : 11 |
celata. 95 : 7 |
celatum. 332 : 24, 27 |
celeberrimum. 446 : 31 |
celebrabant deos. 173 : 15 |
celebrandae. 362 : 11 | 508 :
12 |
celebrantibus. 485 : 17 |
celebrantur. 513 : 24 |
celebrasse. 398 : 4 |
celebrata historia. 123 : 8 |
celebrati, gen. 361 : 9 |
celebratissima. 466 : 1 |
celebratissimi, gen. 448 :
27 |
celebratissimis. 208 : 19 |
celebratus. 447 : 14 |
celebratum est. 444 : 1 |
celebratus. 63 : 7 | 198 : 3 |
434 : 4 | est. 476 : 9 |
homo in causis. 299 : 5 |
in disciplina Stoica. 497 :
13 |
celebraverint. 196 : 10 |
celebravit. 362 : 33 |
celebre. 149 : 21 | 190 : 10 |
424 : 24 |
celebrem. 250 : 19 |
celebres. 379 : 7 | 380 : 13 |
473 : 11 | 475 : 17 | ad eam
erant conventus hominum
ex. 24 : 3 |
celebri homini. 487 : 24 |
hominem fama. 533 : 6 |
celebria. 194 : 24 |
celebriora verba. 534 : 1 |
celebriorem notitiam. 295 :
20 |
celebris. 472 : 2 |
celebritas. 431 : 12 |
celebritatis. 418 : 7 | pri-
mae in docendo. 229 :
16 |
celeri. 441 : 5 | compendio.
3 : 10 |
celeriores. 454 : 1 |
celeritas. 275 : 22 |
celeritate. 288 : 5 | 308 : 3 |
confilii. 23 : 14 | mira. 263 :
10 |

FFF f f iij

INDEX

celeritatem. 311: 2 |
 celeritatis. 364: 10 | vivaci-
 simæ. 410: 14 |
 celeriter. 30: 13 | 223: 11 |
 celeres. 286: 11 |
 cella. 200: 12 |
 cellæ. 200: 10 |
 cellam Jovis. 208: 2 |
 celias. 68: 10: 17 |
 celoces. 286: 11 |
 Celsinum Julianum Numi-
 dam. 512: 2 |
 Celsinus Julius. 504: 14 |
 512: 26 |
 censamus. 499: 24 |
 censantur. 506: 20 |
 censas. 84: 7 |
 censat. 213: 27 |
 censebantur. 105: 18 | 225:
 11: 12 | 433: 8 |
 censebat. 70: 25 | 218: 9 |
 340: 18 | 372: 14 | 375:
 11 | 384: 8 | 450: 12 |
 478: 11 | 515: 14 |
 censabimus. 229: 3 |
 censabis. 423: 20 |
 censenda. 215: 3 |
 censendis officiis. 34: 8 |
 censent. 66: 5 | 450: 26 |
 censentur. 288: 12 |
 censeo. 111: 4 | 157: 2 | 393:
 17 | 469: 18 |
 censerent. 210: 14 |
 censeti. 183: 18 |
 censet. 327: 3 | 343: 12 |
 censetur. 516: 21 |
 censi erant. 225: 10 |
 censione. 290: 14 | 433:
 18 |
 censor. 19: 20 | 109: 1 |
 143: 8 | 154: 10 | 158: 8:
 14 | 353: 1 |
 censore. 154: 10 | 283: 9 |
 censorem. 19: 11 |
 censores. 158: 17 | 159: 3 |
 232: 24 | 237: 1: 4 |
 325: 27 | 348: 14 | 379: 5 |
 401: 1 | 437: 16 | 476: 2:
 21 |
 censoribus. 130: 2: 5 | 137: 6 |
 146: 11 | 348: 15 |
 censoriæ animadversiones.
 150: 4 |
 censorias. 158: 7 | 467: 17 |
 censorii. 353: 17 | 360: 12 |
 censoris libris. 68: 5 |
 censorio viro. 211: 20 |
 censorium. 150: 9 | 388: 2 |
 censorius. 360: 14 | vir. 165:
 27 |
 censorum. 348: 13 | 400:
 13 |
 censio. 415: 6 |
 censuerat. 411: 10 |
 censuere. 257: 28 |
 censuerunt. 215: 34 |

censuerunt. 34: 24 | 65: 27 |
 140: 16: 20 | 263: 7 |
 400: 18 | 500: 3 | 521: 1 |
 523: 18 |
 censuimus. 332: 21 |
 censuisse. 42: 16 | 244: 14 |
 censuissent. 204: 1 |
 censuisset. 392: 5 |
 censuit. 55: 28 | 97: 18 |
 249: 9 | 309: 14 | 392:
 29 | 481: 5 | 524: 24 |
 è republica. 165: 28 |
 censum. 433: 7 | agerent.
 159: 4 |
 censura. 19: 1: 5 | 109: 2 |
 325: 19 | 429: 25: bis |
 censuram facere. 316: 8 |
 census. 266: 6 | 433: 9 | 457:
 15 | faciendi gratia. 290:
 8 |
 centenos vicenosque æris.
 89: 6: 11: 16 | 90: 1 |
 centesimo. 324: 17 | 374:
 35 |
 centum. 41: 12 | 69: 9 |
 89: 8: 17 | 190: 7 | 354:
 20 | 408: 2 | æris. 89: 17 |
 & quinque. 449: 5 |
 octo. 448: 26 | novem.
 448: 26 | & viginti. 69: 6 |
 atque triginta. 107: 11 |
 atque sexaginta. 471: 10:
 12 | 476: 13 |
 centumvir. 433: 1 |
 centuriata comitia. 414: 1:
 6 | 415: 7: bis: 9 |
 centuriatis comitiis. 348: 6:
 28 |
 centuriæ. 424: 8 |
 centussis. 89: 14 | 408: 2 |
 ceperam librum in manus.
 1: 7 |
 ceperant magistratum. 129:
 16 |
 ceperis. 418: 18 |
 ceperunt. 163: 20 | 474:
 2 | in scribendo volupta-
 tes & labores. 4: 19 |
 Cephalæa carne. 288: 5 |
 Cephisia. 8: 6 |
 Cephisia. 491: 6 |
 cepisse consilium. 441: 16 |
 cepisset. 213: 2 |
 cepit. 474: 1 | consilium.
 12: 4 |
 cera. 456: 11: 12 |
 ceram. 456: 13 |
 Cerium. 83: 11 |
 Cercius. 83: 14 |
 cercuri. 286: 1 |
 Cercyona. 410: 6 |
 Cercalibus. 481: 13 |
 ceremoniarum. 281: 1 |
 ceremonias. 507: 21 |
 Cercos. 134: 4 |

Ceteri. 141: 16 |
 Ceteris. 356: 14 |
 Ceres. 359: 1 |
 cerimonia. 145: 9 |
 cerimonie. 145: 6 | 281: 8 |
 cerimoniis. 31: 1 |
 cernamus. 179: 10 |
 cernant oculis. 247: 5 |
 cernendi. 179: 2 |
 cernere. 373: 16 |
 certa est ratio. 355: 33 | 461:
 40: 2 | 463: 27 | ratio-
 ne. 22: 25 | & directa
 ratione. 41: 3 |
 certabant hæc inter se. 490:
 18 |
 certabatur. 382: 35 |
 certæ. gen. 448: 15 |
 certam. 375: 2 |
 certamen. 408: 10 | 455:
 6 |
 certamine. 123: 7 | 215: 11 |
 285: 13 | 382: 26 | facto.
 170: 4 |
 certaminibus. 110: 11 | 408:
 7 | 448: 17: 20 |
 certandum. 367: 5 |
 certantes doctis didis. 535:
 17 |
 certare. 382: 30 | honorem.
 412: 3 |
 certationi. 384: 5 |
 certationibus. 4: 20 | 480:
 1 |
 certationis. 382: 19: 27 |
 certatores. 327: 6 |
 certaturum. 408: 9 |
 certavisse. 286: 10 |
 certe. 3: 11 | 12: 14 | & qui-
 dem. 3: 20 |
 certi sumus. 491: 18 |
 certior fieri. 530: 25 |
 certiorum faceremus. 113:
 15 |
 certiores. 242: 2 |
 certis diebus. 89: 20 | docu-
 mentis. 14: 27 | nomi-
 nibus. 495: 22 | vocabu-
 lis aves. 277: 20 |
 certo. 81: 19 | 422: 13 | 440:
 8 | 459: 29 | creditum pro.
 96: 9 |
 cētum. 54: 13 | 192: 3 | tem-
 pus. 25: 9 |
 certus dies præfinitusque.
 54: 15 | sim. 516: 17 |
 cerva. 410: 13 | 411: 1: 2:
 11 |
 cervam. 411: 5: 9 |
 cervice. 161: 15 | 354: 27 |
 ardua. 114: 3 |
 cervices. 301: 5 |
 cervicibus. 247: 22 |
 cervicum. 176: 12 |
 cessante vi. 406: 7 |
 cessare. 58: 1 |

VOCABULORUM.

- cessat. 53: 14 |
cessationem juris inter reos.
52: 1 | pactitiam pugnae.
54: 3 |
cessatores. 98: 23 |
cessaverit. 213: 11 |
cessimus omnibus in cura
scriptionis. 2: 22 |
cessit bene & prospere rei-
publicae. 139: 14 |
cetera. 215: 9 | 357: 11 | 429:
26, 36 | 441: 17 | 443: 12 |
468: 10 | 478: 12, 13 |
489: 10 | 505: 12 | id
genus. 507: 23 |
ceteræ, plur. 342: 1 | 500:
11 |
ceterarum. 342: 6 | 398:
18 |
ceteras. 382: 11 |
ceteri. 344: 21 | 498: 2 |
523: 9 |
ceteris. 448: 12 | 498: 3 | 510:
12 | 529: 11 |
ceterorum. 76: 22 | 80: 20 |
527: 3 |
ceteros. 109: 6 | 195: 18 | 412:
8 | 436: 10 |
ceterum. 112: 2 |
Cethego. 316: 11 |
apud Chætoncam. 474:
18 |
Chalcidica atre. 283: 4 |
Chalcidinea. 283: 7 |
Chaldæi. 117: 9 | 371: 5 |
372: 22 |
Chaldæis. 373: 6, 12 | 408:
7 |
Chaldæorum. 371: 12 | 372:
26 |
Chalixæos. 25: 21 | 371: 4 |
Chamæleonte. 277: 3 |
Chamæleontis. 276: 11 | 277:
6, 14 |
Chares. 161: 9 |
Chilo. 12: 4, 27 | 14:
11 |
Chilone. 16: 10 |
Chilonem. 12: 9 |
Chilonis. 16: 5 |
chirodota tunica. 224: 19 |
chirodotas. 224: 8 |
chirodotis. 224: 4 |
chirographi. 379: 1 |
Chius. 228: 14 |
chlamide. 165: 16 |
choro Aristophanis. 4: 26 |
tragediæ. 513: 3 |
choros. 254: 5 |
Chronica. 449: 1 |
Chronici libri. 470: 20 |
chronicus. 405: 10 |
chronicorum. 475: 11 |
Chryse, tragediæ. 156: 6 |
Chrysis, comædia. 231: 22 |
Chrysippi. 383: 14, 20 | 498:
26 |
Chrysippum. 189: 22 |
Chrysippus. 186: 1, 4 | 187:
2, 24 | 229: 4 | 303: 11, 13 |
383: 1, 3 |
cibaria. 208: 9 | 269: 25 |
cibatu vescentem. 247: 24 |
cibo. 157: 23 | 421: 15 |
ciborum. 90: 18 | 228: 2,
5, 9 |
in cibos libidines. 500: 9 |
cibum. 98: 9 | ex mendaciis
captantes. 372: 3 |
cibus. 130: 20 | 165: 13 | 176:
30 | 421: 1, 16 | 460:
19 | inflationem habet.
148: 13 |
cicatricem. 69: 6 |
cicatricibus. 95: 8 |
M. Cicero. 12: 7 | 13: 9 |
14: 15, 25 | 17: 11 | 20:
24 | 22: 18 | 30: 6 | 40:
10 | 41: 18 | 49: 1, 17 |
50: 4 | 143: 11 | 168: 13 |
205: 4 | 352: 10 | 416: 1,
10 | 428: 5 | 443: 13 |
444: 19, 22 | 449: 11 |
450: 26, 33 | 530: 34 |
Ciceromastix. 443: 8 |
M. Cicerone. 429: 18 |
489: 5 |
M. Ciceronem. 21: 14, 23 |
50: 8 | 91: 12 | 165: 27 |
415: 12 | 429: 10 | 443:
9 | 449: 8 | 489: 3 | 506:
12 |
M. Ciceroni. 355: 24 | 517:
14 |
M. Ciceronis. 13: 17 | 20:
26 | 21: 10 | 22: 21 | 30:
9 | 49: 7 | 50: 7 | 74:
19 | 127: 6 | 143: 13 |
352: 9 | 415: 14 | 443:
1 | 517: 17 | oratione de
provinciis consularibus.
127: 6 |
cient. 341: 15 | 373: 4 |
cientem nullas voces. 498:
2 |
Ciliçes. 228: 14 |
Cimbrico bello. 433: 21 |
Cimmerium. 454: 20 |
cinædi. 110: 2 | 225: 2 |
Cincii. 203: 19 | 423: 6 |
Cincius. 422: 16 |
cinctam periculis Siciliam.
23: 13 |
cincti erant. 318: 8 |
cinctos. 357: 2 |
cinctu. 280: 4 |
cinctus. 441: 25 | gladio.
259: 23 |
cinerem. 286: 1 |
Cinna. 258: 6 | 510: 5 |
Helvii Cinnæ. 517: 9 |
Cippum. 428: 1 |
circa. 305: 12 | 473: 7 | 474:
14 |
circensium. 118: 6 |
Circes. 434: 8 |
circiter. 107: 11 | 471: 12 |
476: 14 |
Circium. 82: 8 | 83: 10, 11 |
circo maximo. 176: 6 |
circuitum. 346: 21 |
circuli. 46: 2 |
circulo. 80: 27 | 341: 23 |
375: 31 | 432: 4 | in do-
ctorum. 131: 13 | juvenum.
399: 6 |
circulos. 115: 16 |
circulum. 100: 11 |
circum, prep. 21: 20 | 115:
16 | 133: 25 | 177: 24 |
424: 7 | 455: 20 | un-
diq. 139: 9 | 361: 3 | 379:
8 | 512: 5 |
circumactione. 469: 16 |
ad circumagendas molas.
107: 20 |
circumcidere. 466: 5 |
circumdatos. 162: 8 |
circumegit. 453: 22 |
circumflexa. 142: 9 |
ita ut circumflecteret penul-
timam. 142: 5 |
circumfluit. 330: 42 |
circumfusi, plur. 390: 7 |
circumitus, acc. 374: 6 |
circumlata. 177: 21 |
circumligare. 421: 19 |
circumlitos. 280: 10 |
circumlocutione. 101: 17 |
circumplectitur. 268: 23 |
circumplexa. 391: 5 |
circumplexum est. 347: 3 |
circumplecabat. 456: 4 |
circumposuerunt. 122: 28 |
circumscribas verbis. 133: 7 |
circumscribebat. 330: 38 |
circumscripta est hominum
vita iniquis & indomitis
necessitatibus. 213: 13 |
circumscriptæ, plur. 330:
38 |
circumfidere oppidum. 35: 9 |
circumspice. 255: 27 | com-
positeque indutus. 18: 5 |
& anxie considerandum:
12: 5 |
circumspicius ageret. 113:
2 |
circumspiciens. 256: 11 |
circumspicientia. 379: 23 |
circumstantes amicos. 12:
12 |
circumstantia. 111: 4 | 374:
10 | 378: 12 |
circumstantiæ ipsius neces-
sitates. 15: 24 |
circumstantiam. 450: 35 |
circumstantibus. 30: 2 |

INDEX

- circumflarent. 216: 17 |
circumflatio. 216: 17 |
circumflere. 98: 16 |
circumvallati, *plur.* 475: 13 |
circumveniuntur. 111: 21 |
circumvolutum. 301: 5 |
cis. 330: 5 |
cisio. 223: 11 |
cispium montem. 390: 8 |
cistellaria, *comadia.* 124: 19 |
218: 10 |
cisternas. 68: 10 |
cita, *abl.* 501: 14 |
citanti. 423: 22 |
cita, *form.* 517: 13 |
citatis sonis. 30: 7 |
citatus. 293: 10 |
cithara, *abl.* 29: 2 |
Citienfis. 475: 17 |
quam citissime. 492: 2 |
citius. 275: 11 |
cito, *adv.* 58: 14 | 275: 8 |
419: 15, 17 | 454: 6 |
citra. 202: 15 | 224: 11 |
330: 3 | morem. 59: 3 |
Hiberum colunt. 83: 12 |
civem. 165: 19, 22 |
cives. 21: 1 | 437: 8 | Romani.
268: 18 |
civi, *dat.* 165: 11 |
civibus. 133: 32 | 285: 9 |
530: 9 |
civica *corona.* 164: 19 | 165:
11 |
civicam *coronam.* 164: 22 |
165: 18, 22 |
civicis. 69: 8 |
civile. 424: 18 | 432: 4 |
bellum. 407: 4 |
civilem. 105: 7 | vim. 534:
16 |
civiles dies. 103: 3 |
civili. 49: 1 | 70: 15 | bello.
304: 15 |
civilibus. 64: 3 |
civilis. 68: 3 | 315: 16 | anni.
103: 5 | belli. 407: 1 | dif-
cordie. 70: 9 |
civiliter eruditum virum. 3:
18 |
civilium. 445: 23 | rerum.
528: 10 |
civis. 165: 11 | 198: 7 |
civitas. 138: 15 | 367: 19 |
206: 11 | 446: 7 | Rho-
diensis. 209: 22, 24 |
civitate. 196: 4 | 368: 5 |
400: 4 | 437: 18 | 477:
1 | 481: 4 | 507: 25 |
donatum verbum. 516:
27 |
civitatem. 20: 11 | 56: 14 |
433: 20 | 437: 18 |
civitates. 113: 16 | 282: 35 |
362: 23, 25 |
civitati. 72: 15 | 259: 21 |
418: 22 |
civitatis. 21: 3 | 43: 4 |
70: 11 | 107: 23 | 266:
14 | 368: 1 | 381: 25 |
437: 13 | 452: 19 | 482:
18 | 522: 23 | civis. 162:
9 | principes. 89: 3 |
civium. 269: 13 | 522: 22 |
clade. 397: 6, 11 |
cladem. 180: 19 |
clades. 206: 2 |
cladi. 56: 17 |
clam. 86: 9 | 113: 14 | 311:
9 | 319: 7 | 324: 7 |
ea res patre fuit. 87:
14 |
clamandum. 468: 14 |
clamans. 169: 18 |
clamantes. 385: 3 |
clamantibus. 207: 10 |
clamare nitens. 169: 16 |
clamator. 509: 24 |
clamatat. 378: 24 |
clamitant. 160: 7 |
clamo immaniter. 55: 19 |
clamor. 29: 11 | 289: 6 | ex-
citatur. 176: 24 | factus.
411: 12 |
clamore. 29: 16 | 263: 13 |
clamorem. 289: 2 |
clamores. 251: 15 | inter in-
gentes. 485: 12 |
clanculum. 24: 7 |
clandestini. 455: 1 | 466:
14 |
clandestinum. 455: 7 |
clare. 158: 18 |
clarefcere. 167: 12 |
clari, *gen.* 35: 4 | viri. 500:
13 | *plur.* 76: 1 |
clarior. 18: 4 | 477: 6 |
clarissime. 395: 23 |
clarissimi viri, *gen.* 491: 5 |
clarissimos viros. 524: 22 |
clarissimum virum. 8: 3 |
clarissimus. 57: 6 |
claritudine. 217: 2 |
claritudinis. 112: 5 |
claro. 350: 16 | 471: 5 |
clarorum. 470: 15 | homi-
num. 12: 10 |
clarum. 471: 22 | testimo-
nium. 175: 13 |
classe. 225: 7, 10 | 279: 10 |
navium. 272: 4, 6 |
classes. 28: 13 | ordines.
290: 8 |
classibus. 225: 8 | 434: 2 |
classici, *plur.* 225: 8 |
classicum, *adv.* 225: 7 |
classicus. 225: 13 | scriptor.
507: 29 |
classis. 225: 9 | 473: 9 |
classium. 225: 13 |
claudabant. 193: 5 |
claudenda sunt infra fatum
omnia. 334: 8 |
claudere. 355: 5 |
clauderetur verborum fo-
nus debili numero. 21:
15 |
Q. Claudii. 105: 13 | 205:
17 | 390: 1 | 444: 29 |
445: 2 | Quadrigarii. 259:
1 | 367: 17 |
Clandis. 359: 6 |
Claudio. 112: 12 | 347: 18 |
Asello. 109: 2 | Centone.
476: 11 |
Claudium. 58: 6 | 476: 14 |
Asellum. 78: 14 | Q. 265:
11 |
Claudius. 265: 14 | P. 272:
3 | Quadrigarius. 77: 10 |
112: 9 | 113: 9 | Q. 180:
19 | 184: 24 | 213: 20 | 259:
8 | Q. Quadrigarius. 242:
1, 3 |
clauduntur. 331: 27 |
claudus est numerus. 141:
10 |
clausa. 78: 18 |
claus erant. 165: 8 |
claustra. 461: 1 |
claustris. 385: 19 |
claustris. 327: 10 |
claustritumum. 327: 10 |
Clearchus. 149: 22 |
clemens mare. 79: 5 |
clementer. 176: 18 |
clementi gradu & silentio.
29: 14 |
clementia, *gen.* 215: 27 |
clementiam. 211: 33 |
clementissime de Alio scrip-
sit. 43: 18 |
Cleopatram. 82: 12 |
cliente. 30: 10 | 171: 6 |
in clientela est Antonii. 40:
11 |
clientem. 175: 5, 6 | 524: 23 |
25 |
clientes. 174: 30 | 177:
18 |
clienti. 175: 9, 10 |
clientibus. 175: 2 |
clientis. 355: 3 |
climacteras. 117: 9 |
clivus. 384: 35 |
Cloarius Verus. 435: 11, 13 |
436: 6 |
Clodiano huic cognomen-
tum fuit. 484: 10 |
P. Clodii. 41: 20 | 287:
22 |
Clodio. 66: 9 |
Clodium Tullum. 184: 2 |
cludere. 332: 13 |
Cluentio. 428: 6 |
clunacula. 286: 3 |
claniculis. 398: 19 |
clapens.

VOCABULORUM.

clapeus. 386: 4 |
 clostr. 215: 10 |
 clypeum. 285: 6 |
 Cneus Matius. 413: 2 |
 coada. *plur.* 188: 19 |
 coactam vocem. 167: 11 |
 coactius. 276: 3 | 500: 7 |
 coactum. 418: 10 | nimis &
 absurdum. 17: 19 |
 coacturum. 279: 5 |
 coactus. 75: 26 | 85: 4 |
 335: 4 | 501: 20 | erat.
 137: 6 |
 coagmentis. 455: 5 | 469: 1 |
 coagulatur. 116: 16 |
 coaguli. 454: 15 |
 coagulum in utero concep-
 tum conformatur. 127: 9 |
 animi atque amoris. 315:
 5 |
 coalescentes. 456: 5 |
 coalescere. 454: 5 |
 coalitus sit. 313: 17 |
 coaluisset. 218: 16 |
 Cocio. 428: 10 |
 Cocionem. 428: 8 |
 coëgi. 75: 18 |
 Cœlio. 444: 27 |
 Cœlius. 38: 2 |
 cœlo præcipitans. 511: 6 |
 cœna. 409: 18 |
 cœnæ, *gen.* 398: 16 | 476:
 4 |
 cœnam. 495: 12 | 508: 14 |
 dabat amicis. 508: 12 |
 cœnantibus. 531: 22 |
 cœnas. 398: 22 |
 cœnassemus. 504: 14 |
 cœnitarent. 240: 14 |
 cœno, *ver.* 91: 16 |
 cœnu' a, *nom.* 495: 3 |
 cœnulam. 200: 19 | 480:
 10 |
 cœperant. 25: 16 | 391: 20 |
 245: 5 | 400: 14 | 441:
 29 |
 cœperat. 23: 12 | 55: 8 |
 310: 6 | 454: 22 | 491:
 10 |
 cœperint. 70: 22 |
 cœperit. 64: 25 | 103: 13 |
 121: 3 |
 cœpi. 230: 13 |
 cœpisse. 39: 16 | 207: 23 |
 394: 13 | 476: 26 |
 cœpissent. 479: 28 |
 cœpisset. 104: 17 |
 cœpit. 259: 16 | 476: 12 |
 484: 23 | 448: 10 |
 cœptabat. 92: 1 |
 cœpti. *plur.* 474: 13 |
 cœpto. 212: 10 |
 cœptum, *part.* 234: 30 | est.
 266: 12 | 352: 4 | 374:
 14 | 432: 3 | 473: 7 |
 476: 8 | 490: 3 | pro-

gredi in hostem. 28: 14 |
 cœptus. 447: 5 | erat ap-
 poni cibis. 130: 19 |
 cœraret. 400: 19 |
 cœraro, *curato.* 135: 1 |
 cœrcebantur. 27: 4 |
 cœrcebat. 120: 18 | 501: 7 |
 cœrcemos. 271: 3 |
 cœrcendæ petulantia. 37:
 14 | seditioni impares. 70:
 18 |
 cœrcendi. 345: 14 |
 cœrcendis. 401: 1 |
 cœrcendos. 523: 34 |
 cœrcentur. 78: 18 |
 cœrceretur. 91: 5 |
 cœrciti sunt. 400: 13 |
 cœrcuit intra modum affe-
 ctiones. 16: 18 |
 cœribus. 210: 8 |
 cœru. 409: 3 | 449: 25 |
 483: 22 | 514: 27 | siderum.
 371: 2 |
 cœtum populi. 488: 30 |
 cœtus, *acc.* 372: 24 |
 cœundi. 500: 25 |
 cœundum. 454: 16 |
 cogam. 281: 16 |
 cogantur. 454: 16 |
 cogat. 234: 3 | 320: 24 | 501:
 18 |
 cogebant. 191: 7 |
 cogens. 336: 1 |
 cogere. 320: 27, *bis* |
 cogi. 320: 27, 28 | 322: 27,
bis |
 cogis. 322: 10 |
 cogitabundus. 56: 8 |
 cogitare. 211: 26 | cum
 animis. 419: 14 |
 cogitatione. 308: 10 | animi
 comprehendi vix potest.
 375: 34 |
 cogitationes. 284: 16 | 367:
 12 |
 cogitatis. 254: 14 |
 cogitur. 322: 26, 29 |
 cognatæ res. 60: 17 |
 cognati, *plur.* 98: 30 | 232:
 14 |
 cognationem. 341: 20 |
 cognationibus. 434: 9 |
 cognatis, *abl.* 175: 2 | 283:
 1 |
 cognatos. 86: 13 | 98: 24.
 26 | 174: 22 | 175: 5 | 524:
 24 |
 cognita liquido sit. 479:
 27 | causa, *abl.* 233: 15 |
 324: 17 |
 cognita. 202: 13 |
 cogniti, *plur.* 219: 20 | 313:
 13 |
 cognitio. 60: 5 | 430: 10 |
 cognitionem. 181: 9 | 529:
 20 |

cognitivis vocabulis. 9: 8 |
 cognito. 123: 4 |
 cognitoribus. 21: 2 |
 cognitu. 3: 16 | 440: 1 |
 jucunda. 50: 17 | utile. 320:
 15 |
 cognitum est. 191: 10 |
 cognituros. 212: 5 |
 cogniturum esse. 396: 1 |
 cognobiles. 529: 6 |
 cognobiliorem. 529: 20 |
 cognomen. 33: 9 | 277:
 18 |
 cognomenti. 50: 16 | 259:
 4 |
 cognomento. 17: 34 | 352: 7 |
 cognomentum. 159: 11 | 259:
 4 | 353: 4 | 418: 10 | 471:
 18 | 475: 2 | 476: 6 |
 inditum. 51: 25 | *Demisso*
 infano factum est. 487:
 25 | huic Clodiano fuit.
 484: 10 |
 cognominati sunt. 260: 11 |
 cognominatur. 81: 7 |
 cognoscant. 263: 6 |
 cognoscebant. 138: 10 |
 cognoscendi. 57: 7 |
 inter cognoscendum. 330: 5 |
 cognoscentem. 361: 6 |
 cognoscere. 308: 18 | 396:
 17 | 428: 18 | lucubrationi-
 bus istas, *legere.* 3: 21 |
 cognoscerem. 378: 7 |
 cognosceret. 380: 30 |
 cognosceretur. 223: 3 |
 cognosci. 199: 7 |
 cognoscit. 76: 25 | 120: 18 |
 380: 9 |
 cognoveram. 497: 13 |
 cognoveramus. 127: 20 |
 cognoverant. 220: 13 |
 cognovere. 111: 30 |
 cognoveris. 329: 27 |
 cognoverit. 106: 1 | 350: 5 |
 cognovimus. 353: 29 |
 cognovisse. 381: 3 | 396: 3 |
 492: 4 |
 cognovissent. 263: 7 |
 cognovisset. 528: 22 |
 cogo. 75: 17, 19 |
 coguntur. 454: 12 |
 cohærentia. 187: 11 | 236: 16 |
 393: 17 | iudicis inter se
 finibus. 330: 10 |
 cohærentiam. 205: 18 |
 cohærentes. 455: 22 |
 cohærentibus. 205: 32 |
 cohærentius. 43: 25 |
 cohære. 406: 9 |
 cohibeamus. 454: 2 |
 cohibeantur. 54: 5 |
 cohibetur temeritas. 37:
 16 |
 cohibebat. 320: 18 |
 cohibebatur imperus. 28: 17 |
 G G g

INDEX

- cohibenti sese. 144: 9 |
 cohibentur finibus. 146: 6 |
 cohiberet ferocitatem ora-
 tionem. 10: 8 |
 cohiberi. 368: 3 |
 cohibili oratione. 441: 5 |
 cohibitum. 226: 16 |
 cohors. 337: 12 |
 cohortatum exercitum edu-
 xit foras. 403: 6 |
 cohorte. 263: 13 | 507: 28 |
 Socratica. 75: 22 |
 in cohortem disciplinatum
 recepti. 26: 13 |
 cohortes. 424: 9 |
 coibant. 456: 6 |
 coibatur societas. 26: 15 |
 coicior. 427: 19 |
 coirent. 455: 22 |
 coit frigore aqua. 503: 3 |
 coitu. 127: 27 | 374: 29 |
 Venereo. 500: 28 |
 coitum. 54: 17 |
 colar. 317: 2 |
 colebamus. 480: 9 |
 colebant. 372: 23 | 434: 7 |
 437: 3 |
 colebantur. 72: 10 |
 colenda vite & arborum. 515: 20 |
 colendae. 80: 3 |
 colendam. 449: 13 |
 colendi ruris. 515: 18 | *ant.*
 318: 28 |
 colendis. 524: 19 |
 colendo. 457: 12 | in sese
 parum. 102: 18 |
 colere fidem. 65: 23 | *rus.* 65: 32 |
 colligatus. 78: 14 |
 collagrumarunt. 52: 16 |
 collapsa, *plur.* 68: 11 |
 collata, *fem.* 17: 7 | *mens.* 57: 20 | 457: 2 |
 collatae. 423: 25 | debitionis
 17: 22 |
 collatio. 267: 8 |
 collatione. 117: 22 |
 collationes. 447: 16 |
 collationis. 214: 20 |
 collatis signis. 399: 15 | 407: 4 |
 collaudavit. 58: 15 |
 collectam. 167: 11 | 304: 33 |
 collecti sunt. 343: 8 |
 collectionibus. 6: 1 |
 collecto. 495: 3 |
 collega. 72: 20 | 234: 5 | 345: 8 | 348: 18, 22 | 429: 25 |
 484: 9 |
 collega. 205: 16 | 233: 14 |
 234: 4, 8, 9 | 348: 14 |
 collegam. 197: 11 | 348: 30 |
 417: 2 |
 collegas. 348: 2 |
 collegis. 72: 27 |
 collegisset. 384: 24 |
 collegio. 318: 2 | *pro.* 295: 10 |
 414: 4 |
 collegit. 7: 10 |
 collegium. 141: 22 | 195: 19 |
 tribunorum. 233: 31 |
 colliga manus. 318: 5 |
 colligendas disceptationunc-
 las. 5: 9 |
 colligere. 67: 8 | 213: 23 |
 colligitur. 420: 24, 26 | *ver-*
 bis sententia. 488: 29 |
 colligi. 277: 15 | 420: 18 |
 colligitis. 488: 9 |
 colligitur. 65: 25 |
 collis, *colles.* 111: 1 | 347: 3 |
 collocandis. 489: 12 |
 collocaret. 162: 19 |
 collocata, *plur.* 241: 5 | *fant.*
 304: 5 |
 collocutus. 320: 11 | *est.*
 467: 10 | 519: 7 |
 colloquens. 86: 25 |
 colloqui. 410: 15 |
 colloquia. 277: 22 |
 colloquimur. 58: 2 |
 colloquio familiari. 395: 5 |
 collucentibus lavacris. 8: 9 |
 colluctantem. 322: 11 |
 colum. 154: 21 | 223: 17 |
 277: 6 | 301: 5 |
 colluvione verborum. 39: 12 |
 colo. 361: 14 | *secundam.* 520: 13 |
 colon. 320: 7 |
 colonia, *abl.* 436: 12, 18, 21 |
 437: 5 | Chalcidinenis.
 283: 7 |
 coloniae, *plur.* 437: 22 |
 in coloniam Latinam dedu-
 ctum verbum. 516: 27 |
 coloniarum. 437: 17 | *iur.*
 437: 3 |
 colonias. 436: 22 |
 colonis. 214: 9 |
 colonum. 310: 13 |
 Colophonium. 119: 13 |
 color. 113: 20 | 269: 19 | *spa-*
 dix. 92: 7 | *vetustatis.* 318: 25 |
 Coloratore, *comedia.* 220: 24 |
 colore. 55: 17 | 93: 11 | 94: 4 | 114: 4 | *aquilo est.* 369: 6 | *motus est.* 499: 15 |
 coloreum. 93: 33 | 115: 6 |
 454: 9 | 503: 7 |
 colores. 464: 11 | *simplices.*
 92: 14 | *mutaret.* 399: 26 |
 coloribus, *abl.* 92: 10 | 93: 5 | 383: 2 | *verborum.* 383: 5 |
 coloris. 93: 10 | 94: 11 | 465: 11 | *habitu.* 369: 3 | *turba-*
 sione. 498: 3 |
 colorum. 92: 6 | *concinnicata.*
 92: 14 | *discrimina.* 93: 13 | *facies.* 92: 11 |
 coluit fidem. 324: 21 |
 columbae. 276: 16 | 277: 29 |
 columbarum. 332: 20 |
 columina. 317: 18 |
 colunt. 82: 6 | 83: 12 | *vitam.*
 533: 27 | *habitans.* 247: 7 |
 comae. 93: 22 |
 comanti iuba. 114: 4 |
 comas arborum. 516: 3 |
 comedendi. 500: 25 |
 comendae linguae & orationis.
 26: 10 |
 comes. 372: 6 | 464: 13 |
 comestationem. 26: 8 |
 comesse. 398: 18 |
 comice. 359: 14, 16 |
 comici. 153: 15 |
 comicus. 84: 5 | *Latinis.* 411: 24 |
 comico. 412: 4, 7 |
 comicotum. 362: 3 |
 Cominium. 447: 10 |
 Cominius. 447: 9 |
 cominus. 340: 9 |
 comis cervicum. 176: 12 |
 447: 36: 20 |
 Comissatorem. 352: 1 |
 comi caput. 281: 12 |
 comitas. 318: 16 | 337: 3 |
 comitara. 157: 6 |
 comitate. 318: 19 | *sermonis*
 & gratia. 83: 9 |
 comiter. 58: 5 | 245: 9 | 319: 1 | 335: 11 | 337: 4 | 498: 20 | 504: 12 |
 comites. 319: 22 |
 comitica. 182: 11 | 414: 14 |
 415: 7 | 506: 16 | *calata.*
 414: 1 | *curiata.* 415: 6 |
 habebat. 197: 8 |
 comitalem mortuum. 500: 29 |
 comitalis mortuus. 466: 1 |
 comitiatum. 349: 4, *his* 6 |
 comitibus. 390: 11 |
 comitis. 221: 20 | 348: 6, 23 | 414: 7 | 506: 19 | *tra-*
 butis. 348: 27 |
 comitio. 48: 6 | 139: 4 | 195: 22 | 472: 27 |
 comitiolum. 183: 4 |
 comitium. 520: 20 | *ad pra-*
 forem prodicebantur in.
 525: 14 |
 commebat. 198: 14 |
 commecare. 460: 18 |
 commecare. 445: 21 |
 commemorerat. 482: 6 |
 commemoravit. 381: 23 |
 commemoravi. 91: 3 | 93: 25 |
 432: 8 |
 commemoramus. 279: 10 |

VOCABULORUM.

394: 17 |
 commemorat. 38: 7 |
 commemorari. 317: 19 |
 commemoratio. 269: 3 |
 commendat. 215: 25 |
 commendatissimus. *plur.* 464: 6 |
 commendatum esset. 227: 9 |
 commendavit. 71: 16 | *memoriae.* 148: 2 |
 commenta. 277: 23 |
 commentandi. *ger.* 5: 13 |
 commentando. *ger.* 4: 18 |
 commentarii. 25: 12 |
 commentaria. 61: 9 | 306: 13 |
 commentariis. 1: 13 | 3: 12 | 4: 3 | 27: 33 | 13: 47: 1 | 52: 5 | 55: 2 | 113: 21 | 129: 11 | 208: 19 | 378: 10 | 426: 26 | 455: 11 | 463: 29 | 484: 34 | 486: 17 | 518: 4 | 526: 20 | 533: 26 | grammaticis. 120: 3 | 270: 18 |
 commentario. 5: 14 | 73: 23 | 347: 16 | 360: 7 | 406: 8 | 471: 3 | 490: 12 | 532: 9 | indidisse. 51: 2 |
 commentarium. 5: 6 | 89: 15 | 202: 21 | 365: 6 | 452: 20 |
 commentarios. 382: 9 | earum rerum. 528: 20 |
 commentarium. 47: 10 | 386: 18 | 429: 2 |
 commentatione. 384: 3 |
 commentationes. 2: 3 | 517: 15 | 518: 2 | animi. 284: 17 |
 commentationibus. 10: 7 | 485: 7 |
 commentationum. 417: 17 | 528: 6 |
 commentatus. 125: 13 |
 commenti. 455: 25 |
 commenticiarius dicere. 131: 3 |
 commenticii. 82: 18 |
 commenticiis fraudibus. 319: 6 |
 commenticio. 242: 20 | 6 |
 commentitium. 332: 21 |
 commentitia. 327: 4 |
 commentitilis. 410: 7 |
 commentos esse. 372: 2 |
 commentum esse. 277: 3 |
 commentus. 98: 1 | 200: 20 |
 commeritus fidem sedulitatis & veritatis. 20: 9 |
 commercio. 524: 18 |
 commigrasset. 515: 19 |
 comminiscitur. 455: 19 |
 comminuit. 106: 6 |
 comminus. 392: 30 |

commiserantia murmura delorem. 177: 2 |
 commiseretur interitum ejus. 217: 9 |
 commiseritum esse. 441: 18 |
 commisso. 237: 8 |
 commissum erit. 521: 27 | *dei.* 183: 6 | *à me nihil.* 12: 15 |
 commistus. 73: 6 |
 committas. *compar.* 84: 9 |
 committeres. 300: 19 |
 committit. 451: 7 | *se ei* *ne-* *mo.* 38: 7 |
 committitur. 517: 6 |
 committuntur. 182: 21 |
 commoda. *plur.* 302: 4 |
 commode. 218: 24 | 254: 11 | 435: 11 | 21 | 493: 20 | 502: 14 | vivere. 19: 9 |
 commodi. *gen.* 113: 15 | *plur.* 436: 3 |
 commodiorem uxorem. 42: 13 |
 commodis. 321: 11 |
 commodissime facias. 61: 4 |
 apertissimeque transposuit. 13: 12 | commentatus est. 125: 12 |
 commodius. 215: 34 | 438: 13 | *agi.* 34: 16 |
 commodum. *subst.* 83: 7 | *adv.* 57: 7 |
 commodus. 319: 11 |
 commenito. 461: 5 |
 commolitus originem vocabuli. 131: 1 |
 commonebat. 376: 31 |
 commonefacit. 255: 28 |
 commoniti. 378: 10 |
 commorari. 396: 10 |
 commorientes. 107: 7 |
 commotus. 100: 9 |
 commoti. 213: 14 |
 commotior. 354: 31 |
 commoto. 483: 4 |
 commotus. 384: 24 |
 commovebare. 269: 14 |
 commovendos. 245: 14 |
 commovere. 181: 28 |
 commulcere. 211: 1 |
 commune. 413: 6 |
 communem. 343: 15 | 356: 23 | 398: 5 | 464: 6 |
 communes. 499: 25 | 500: 9 | 26 | loci. 92: 4 |
 communi. 56: 17 | 64: 5 | 70: 11 | 76: 22 | 372: 11 | 448: 15 | negotio. 12: 25 | pervulgatoque vias usque. 20: 7 |
 communia. 212: 13 | 326: 5 | 402: 15 | 16 | 529: 2 | verba 403: 12 |
 communibus. 96: 3 | 403: 14 | *ictu* *ombus.* 27: 4 |

communicare. 218: 16 |
 communicationem. 211: 15 |
 communicationes. 447: 16 |
 communico. 183: 4 |
 communis. 212: 9 | 380: 3 | 524: 29 |
 communitas voluntatum inter amicos. 13: 20 |
 communiter. 77: 5 |
 communium. 203: 14 |
 commurmuratio. 299: 21 |
 commutando. 455: 7 |
 commutata. *abl.* 417: 15 |
 commutationes. 447: 15 |
 commutationum. 463: 23 |
 comœdia. *nom.* 52: 14 | *abl.* 21: 9 | 84: 1 | 87: 12 | 19 | 106: 14 | 124: 19 | 493: 16 | 516: 25 |
 comœdium. *gen.* 50: 11 | *dat.* 106: 19 | *plur.* 107: 11 |
 comœdiam. 124: 26 |
 comœdiarum. 107: 8 | 359: 27 | 448: 18 | 20 | poeta. 123: 6 |
 comœdias. 105: 12 | 448: 26 | fecerunt. 411: 27 |
 lectitamus. 84: 3 |
 comœdiis. 105: 8 | 107: 4 | 344: 2 |
 comœdos. 527: 13 |
 compagem mundi. 187: 5 |
 compar. 199: 5 | 382: 28 |
 de comparanda sapientia. 340: 5 |
 comparandam. 310: 27 |
 comparandis. 394: 11 |
 comparat. 317: 17 |
 comparata. *plur.* 364: 27 |
 comparatione. 17: 16 |
 comparative. 185: 15 |
 comparativo. 185: 4 |
 comparativum. 185: 1, 13 |
 comparatum. 134: 5 |
 comparatus in eum atque immisus. 157: 11 |
 comparaverat. 164: 7 |
 comparebant. 387: 7 |
 compari. 456: 3 |
 comparo. 88: 17 |
 comparuisse. 118: 10 |
 compavescit animo. 51: 16 |
 compedibus. 311: 6 | 525: 479 |
 compellaret. 451: 15 |
 compellat. 319: 16 |
 compellatio. 364: 1 |
 compellatione. 215: 14 |
 compellationibus. 12: 6 |
 compellatus fuerat. 498: 20 |
 est cognomento Saltitiana culæ Horrensus. 17: 35 |
 compellaverit verbis adolescentem. 27: 1 |
 compendii. 450: 19 |
 compendio. 3: 10 | 95: 19 |
 compendatur. 75: 16 | *damnum* G G g ij:

INDEX

- honestate. 14: 30 |
 comperendinationibus. 378: 8 |
 comperi. 39: 14 | 126: 4 |
 173: 4 | 354: 4 | 465: 10 |
 comperiantur. 505: 20 |
 comperimus. 109: 6 | 153: 12 | 260: 20 |
 comperior. 105: 11 |
 comperisset. 476: 4 |
 comperta sit. 379: 27 | *ablat.*
 239: 4 | *plur.* 148: 1 | *sibi*
 9: 14 |
 comperit, *plur.* 139: 12 |
 compertam. 251: 5 |
 compertas. 422: 6 |
 comperte dicebat. 49: 11 |
 comperti sunt. 219: 20 |
 compertius memorie tradide-
 runt. 30: 1 |
 comperto quamobrem. 35: 14 |
 compertum. 96: 1, 3 | esse &
 creditum. 247: 6 |
 competente cum sententia.
 516: 24 |
 competentiam. 375: 12 |
 membrorum inter se. 7: 9 |
 competitores. 143: 3 | 329: 8 |
 compingerem. 307: 24 |
 compingeret. 187: 15 |
 compilari. 143: 7, 18 |
 Compitalia, *fest.* 284: 5, 6 |
 Compitalibus. 427: 21 |
 430: 24 |
 compitis. 48: 5 |
 complacere. 455: 10 |
 complacere. 210: 34 |
 complacitum. 47: 6 | est.
 483: 11 |
 complanato, *imp.* 122: 24 |
 complectitur. 22: 18 |
 complenda, *plur.* 337: 14 |
 complendos. 478: 15 |
 complentur. 421: 15 |
 compleverat. 497: 7 |
 complexiva particula. 290: 12 |
 complexius. 23: 9 |
 complexus hominem. 312: 9 |
 complicabant. 455: 21 |
 complorantibus. 497: 7 |
 complorat o. 268: 20 |
 comp orationem. 269: 4 |
 complorationes. 320: 19 |
 comploret. 217: 9 |
 complures. 8: 4 | 176: 14 |
 197: 12 | 352: 17 | 485: 6 |
 494: 7 | 512: 6 |
 compluria. 184: 10, 23 | 185: 36 | 436: 26 |
 compluribus. 21: 7 | 363: 14 |
 370: 1 |
 compluries. 184: 10 | 185: 15, 16, 19, 21 | 210: 8 |
 447: 7 |
 complurima, *plur.* 292: 9 |
 compluris, *acc. plur.* 120: 17 |
 126: 25 | 341: 4 |
 complurium. 71: 7 | 381: 22 |
 431: 12 |
 complutula. 223: 8 |
 complusculi. 446: 21 |
 complusculi. 4: 2 | 79: 3 | 480: 8 | 494: 21 | *alii.* 75: 20 |
 componas. 84: 7 |
 componendi negotiū. 380: 3 |
 componentes levia pro gravi-
 bus. 484: 30 |
 componere bellum. 210: 3 |
 componeremus. 471: 1 |
 componeret librum de. 13: 10 |
 componimus. 463: 8 |
 componuntur. 181: 15 |
 composita. 200: 4 | 393: 5 |
 disciplina est. 374: 15: |
 lepide verba. 42: 14 |
 composita, *plur.* 520: 1 |
 compositam. 463: 26 | 469: 17 |
 compositas. 410: 11 |
 compositae. 300: 6 | indutus.
 18: 5 |
 compositi vocabuli. 405: 6 |
 compositionis. 284: 23 |
 ex composito. 288: 22 | ad
 pugnandum. 213: 10 | vo-
 cabulo, 130: 23 |
 compositos. 108: 3 |
 compositum. 23: 8 | 200: 1, 10 | 425: 6 | est. 223: 25 |
 417: 24 | arte capillum.
 110: 1 | vocabulum. 271: 9 |
 compositura. 184: 3 |
 composuerunt. 61: 10 | 519: 10 |
 composuisset lignum. 162: 17 |
 composuit. 66: 18 | 74: 24 |
 93: 10 | 162: 19 | 227: 14 |
 341: 5 | 382: 10 | 409: 11 |
 415: 16 | 426: 23 | 451: 4 | 468: 8 | 486: 27 |
 commentarios ad duodecim
 tabulas. 33: 14 | 1 brum.
 23: 18 | ludens. 505: 16 |
 comprecationes. 358: 1, 4 |
 comprehendat. 116: 12 |
 comprehenda, *abl.* 6: 2 |
 comprehendere. 491: 13 |
 comprehenderetur communi
 vitae usu. 20: 7 |
 comprehendit. 297: 16, 27 |
 372: 15 | 375: 26 |
 comprehendisset. 362: 26 |
 comprehendit. 228: 5 |
 comprehenditur. 176: 2 |
 comprehendunt. 297: 27 |
 368: 6 |
 comprehensa. 419: 12 | est
 sententia legum. 519: 21 |
 mensura, *abl.* 7: 7 |
 comprehensum. 162: 15 |
 comprehensurus. 463: 28 |
 comprehendere. 370: 9 |
 comprehensa, *plur.* 377: 2 |
 compressa. 107: 6 |
 compressae puellae. 126: 21 |
 compresserat mulierem. 124: 20 |
 compressione. 421: 19 |
 compressus querit. 51: 12 |
 comprimuntur. 327: 6 |
 comprobantibus. 370: 2 |
 comprobasse. 382: 13 |
 comprobata, *plur.* 379: 19 |
 comprobato. 242: 15 |
 compte. 215: 20 |
 compius. 215: 29 |
 compugnantes. 320: 15 | 385: 3 |
 compulerit. 392: 26 |
 compulsi. 300: 12 |
 compungit. 456: 21 |
 con, *prep.* 72: 16 | 73: 11 |
 conabamur. 444: 30 |
 conabimur. 380: 24 |
 conantur. 297: 11 |
 conati sunt. 152: 11 | 391: 9 |
 essent. 181: 21 |
 conatur. 303: 5 |
 conatus est. 86: 21 | 288: 5 |
 391: 7 | 406: 5 | *ut.* 213: 22 |
 concēsu. 160: 8 |
 concedas. 205: 21 |
 concedat. 215: 5 |
 concedatur ex castris. 53: 16 |
 concedebat. 478: 15 |
 concedere. 72: 27 | 323: 19 |
 concederem Athenas. 505: 21 |
 concedi. 283: 6 | 495: 11 |
 concedunt. 448: 16 |
 concelaret. 392: 17 |
 concelavit. 301: 9 |
 concētu tibiarum. 29: 8 |
 concentum literarum. 236: 6 |
 conceperit. 124: 15 |
 concepisset. 126: 7 |
 concepit verba. 293: 10 |
 concepta. 288: 2 | 372: 17 |
 fuerint. 284: 7 | verba ita
 erant. 158: 9 |
 conceptaculum sanguinis.
 492: 10 | spiritus naturalis.
 492: 12 |
 conceptuum sententiarum.
 37: 13 |
 concepti. 117: 8 | 207: 13 | 315: 7 |
 310: 7 |

VOCABULORUM.

- conceptio. 304: 31 |
 conceptis verbis. 224: 2 |
 jurare. 89: 5 |
 conceptum. 127: 8 | in hac
 verba iurandum. 422: 12 |
 conceptit. 157: 19 |
 concessa sunt. 413: 17 |
 concesseram in villam. 491: 7 |
 concesseramus Neapolim. 262: 21 | rus. 502: 3 |
 concesserant Roma in Græciam. 8: 5 |
 concesserat in semences tempestiviores. 98: 8 |
 concessero. 506: 21 |
 concesserunt ad. 338: 2 | omnes in sententiam. 346: 16 |
 concessi in solitudines. 176: 30 |
 concessis. 413: 16 |
 concessisset. 417: 5 | Tarentum. 335: 10 |
 concessit. 89: 11 |
 concessio. 67: 4 |
 concessum est. 364: 35 | 437: 13 | Rhetori uti falsis. 19: 21 | hoc vetustari. 40: 14 |
 concha purpura. 532: 23 |
 conciderentur. 22: 1 |
 concidit. 161: 18 | 396: 26 |
 concilia. 86: 17 |
 conciliabula. 21: 20 |
 conciliandas. 444: 33 |
 conciliandos. 212: 6 | 410: 8 |
 conciliant. 212: 13 |
 conciliare. 210: 34 |
 conciliari concordia possit. 70: 22 |
 Conciliatrice comedia. 221: 7 |
 conciliatus. 322: 5 |
 concilio, *abl.* 64: 6 |
 concilium. 414: 2 | edicere. 414: 14 |
 concincentes. 29: 4 |
 concinnasset. 228: 14 |
 concinnitas. 200: 7 |
 concinnitatem. 17: 22 | figuratum. 40: 14 |
 concinnitates. 219: colorum. 92: 14 |
 concinniter. 480: 24 |
 concio. 487: 23 | universa. 157: 4 |
 concionanti. 29: 23 |
 concionaretur. 30: 12 |
 concionatoria fistula, *abl.* 28: 4 |
 concionatoris tibiæ, *gen.* 29: 18 |
 concione. 32: 12 | 120: 12 |
 199: 9 | 367: 18 | 401: 20 | 414: 10 |
 concionem. 349: 4, bis, 6 | 488: 3, 24, 26, 27 | 489: 4 | habere. 349: 8, 9 |
 conciones. 245: 6 | 482: 15 | 488: 12, 28 |
 concionibus. 210: 4 |
 concipete. 135: 26 | ferias. 284: 4 |
 conciperetur. 374: 24 |
 concipiebatur. 423: 22 |
 concitum. 278: 2 |
 conclamat. 259: 18 |
 conclave. 197: 12 |
 concludebat. 377: 22 |
 concludenda, *abl.* 304: 30 |
 concludi. 66: 14 | 420: 18 |
 concludunt. 65: 15 |
 conclusio. 65: 24 |
 conclusionem. 67: 15 |
 conclusisset. 495: 17 |
 concordia. 58: 12 | 70: 22 | in annitenda. 70: 26 |
 concordiam. 70: 28 |
 concreatur. 502: 2 |
 concrepuit. 74: 24 |
 concreveret. 503: 9 |
 concrevit. 154: 14 |
 concreta gelu, *plur.* 505: 15 |
 concrezione. 315: 2 |
 concretam. 503: 1 |
 concretus. 93: 22 | ex sanguine. 313: 16 |
 concubii. 255: 22 |
 concubitu. 153: 32 |
 concubium. 255: 5 |
 concupivit. 101: 7 |
 concurentis, *concurrentes.* 120: 17 |
 concurrere. 395: 3 |
 concursiones. 376: 15 |
 concursus populi. 488: 27 |
 concussum. 453: 24 |
 Condaliu. 107: 5 |
 condecere. 383: 3 |
 condemnabat. 138: 13 |
 condemnandum, *ger.* 12: 21 |
 condemnandus sit furri. 311: 18 |
 condemnari. 12: 18 |
 condemnasse. 381: 3 |
 condemnatum furti. 310: 13 |
 condemnatur. 283: 11 |
 condemnnes. 180: 34 |
 condemnnetis. 510: 11 |
 condendæ. 347: 12 |
 conderetur flata signataque pecunia. 68: 16 |
 condicenda. 188: 12 |
 condunt in diem tertium. 285: 2 |
 conditum, *subst.* 526: 9 |
 conditus dies. 424: 2 |
 condiderunt. 282: 15 | memorias. 310: 25 |
 condidit. 161: 20 | 481: 4 | 518: 1 |
 condigne. 383: 3 | locutum. 19: 20 |
 condignum. 110: 18 |
 condixæ urbis. 137: 3 | 473: 16 | 474: 14 |
 ante conditam Romam. 471: 11, 22 | post. 136: 18 | 470: 11, 22 | 520: 1 |
 conditi in sacrarium libri. 44: 16 |
 conditio. 437: 20 |
 conditione. 436: 21 |
 conditionibus gravioribus ac mollioribus. 156: 14 |
 conditionis. 216: 8 |
 conditores sectæ Stoicæ. 498: 22 |
 conditum. 282: 13 |
 condonare. 376: 19 |
 condonarunt. 331: 20 |
 condonasset. 195: 10 |
 conducat. 38: 5 |
 conducebant ad rerum notitiam. 528: 10 |
 conducenter. 436: 1 |
 conducentia. 357: 7 |
 conducenibus. 325: 10 |
 conducentium. 342: 13 |
 conducere. 402: 2 |
 conduci frusto panis ut loquatur. 38: 9 |
 conductus mercede. 231: 23 |
 conduunt. 155: 16 | 211: 32 |
 conduxerat fundum. 310: 14 |
 conduxi librum. 486: 15 |
 conduxisset. 394: 13 |
 conexus. 73: 14 |
 confabracatus. 131: 1 |
 confabulemur. 343: 16 |
 confecerit. 261: 7 |
 confecit. 74: 24 | 155: 5 |
 confectam. 304: 34 |
 confectio. 466: 13 |
 confectis. 122: 9, 13 |
 confecto. 127: 2 | fugitivorum bello. 166: 14 |
 confectum bellum. 181: 29 | 396: 9 |
 confectus. 206: 10 |
 confectam subcissa tempora ad colligendis &c. 5: 10 |
 confestas. 84: 7 |
 conferebant in suam sententiam. 479: 27 |
 conferebat. 410: 12 |
 confertens. 534: 16 |
 conferti. 164: 12 |
 confert. 276: 10 |
 conferta, *abl.* 94: 14 |
 confertur cum. 17: 17 | 254: 11 |

INDEX

confessi essent de perfidia.
 129: 11 | *eris*. 403: 24 | 24:
 30 | 32: 5 |
 confessio. 403: 24 | *culpæ*.
 212: 22 |
 confessione. 20: 8 |
 confessionem. 211: 11 |
 confessum. 212: 14 | 134:
 13 |
 confessus de molestia. 20: 8 |
 confestim. 223: 12 |
 conficere. 214: 5 |
 conficeret. 116: 10 |
 conficeretur. 134: 8 |
 confici. 116: 6 | 455: 6 |
 conficiendam. 479: 4 |
 conficitur. 413: 17 |
 conficiuntur. 117: 23 |
 confidentem. 468: 10 | *ho-*
minem. 185: 5 |
 confiderent. 210: 24 | 506:
 32 |
 confidentia. 446: 10 |
 confidentiam. 44: 12 | 426:
 10 |
 confidentius. 289: 3 |
 conficere. 439: 1 |
 configurat. 315: 3 |
 confinio. 201: 19 | 226: 7 |
 confinis. 236: 18 |
 confinitima virtutum officia.
 9: 12 |
 confirmamus. 463: 6 |
 confirmandæ, *dar*. 524:
 22 |
 confirmandum. 67: 5 | 450:
 5 |
 confirmare. 208: 6 | 215:
 23 |
 confirmari. 487: 11 |
 confirmat. 47: 2 | 176: 6 |
 confirmaverit. 187: 25 |
 confirmavit. 187: 21 |
 confisus. 260: 3 |
 confiteare. 345: 12 |
 confitebatur. 124: 8 |
 confitendum de malo. 320:
 25 |
 confitentem. 322: 12 | 324:
 4 |
 confiteor. 403: 19 |
 confiteri. 328: 19 | *de incom-*
modis. 19: 12 |
 confiteris. 337: 3 |
 confitetur. 212: 20 |
 confitebantur. 100: 3 |
 confitatum est. 395: 4 |
 confitata essent. 272: 3 |
 confitanti sunt. 335: 16 |
 confitatio. 407: 16 |
 confitatus est. 475: 11 |
 confidione. 190: 6 |
 confictu. 188: 25 |
 confixerunt. 407: 1 |
 confluentis. 272: 1 |
 conflueret. 460: 7 |

conformaret. 457: 10 |
 conformata. 342: 2 |
 conformatur. 127: 9 |
 confudit. 284: 3 |
 confundit. 459: 5 |
 confunditur. 375: 10 | 453:
 3 |
 consularum questionum. 2:
 18 |
 confusa. 169: 23 |
 confusaneam doctrinam.
 2: 6 |
 consularum. 113: 23 |
 confuse. 180: 11 |
 confusi, *gen*. 492: 11, 12 |
 confusus. 297: 5 | 496:
 13 |
 consulo. 277: 21 | 288: 17 |
 consulantur. 377: 12 |
 consutare. 211: 2 |
 consuturus. 171: 21 |
 consutavit luxuriantem *go-*
lam. 228: 3 |
 consuter secundas res. 211: 6 |
 congelascent. 453: 11 | 454:
 4 |
 congelascere. 454: 3 |
 congeries alta. 64: 22 |
 congerit. 118: 4 |
 congerminat. 532: 10 |
 congestit. 459: 9 |
 congio. 479: 16 | 19 |
 congius. 479: 12, 13, 14.
 15, 21 |
 conglobatur. 116: 16 |
 congratulatus. 312: 9 |
 congrredi. 256: 11 |
 in congruediendis hostibus.
 28: 11 |
 congruediendum. 392: 28 |
 congruediens. 396: 22 |
 congruedientes. 320: 15 |
 congruediuntur. 256: 15 |
 congressibus præliorum. 29:
 11 |
 congressio. 260: 1 |
 congressurus sit. 397: 4 |
 congruens. 440: 16 | *est*.
 454: 12 |
 congruentem. 386: 14 |
 congruentia. 189: 7 |
 congruentis. 105: 20 |
 congruere. 62: 2 | 231: 4 | 498:
 26 |
 congrueret. 39: 18 |
 congruit. 230: 18 | 231: 22 |
 254: 15 | 266: 28 | 372:
 10 |
 conjectabamus. 200: 18 |
 conjectanea, *plur*. 2: 16 |
 conjectaneis. 89: 2 | 388: 20 |
 527: 1 |
 conjectaneorum. 192: 1 |
 389: 7 |
 conjectare. 68: 16 | 292: 9 |
 352: 6 | 454: 6 | *ex quo est*.

794: 10 |
 conjectari. 372: 16 | 456:
 2 |
 conjectat. 167: 8 |
 conjectatione. 25: 6 | 377:
 3 |
 conjectatoria. 381: 19 |
 conjectatur. 100: 6 |
 conjectaverit. 487: 6 | *in*
carcerem. 234: 19 |
 conjecti. 234: 22 |
 conjectis. 161: 15 |
 conjectura. 471: 5 |
 conjecturas. 323: 15 |
 conjectus in vincula. 1072:
 24 |
 conjice. 154: 21 |
 conjicere. 154: 13 |
 conjicienda, *plur*. 369: 15 |
 conjiciendæ causæ gratia ad
 iudices venissent. 171: 4 |
 conjugem. 359: 11, 16 |
 conjugii. 255: 9 |
 conjugio. 403: 21 |
 conjugis. 255: 14 | 359: 20,
 22 |
 conjunctæ. 60: 17 |
 conjuncte. 173: 8 | 222: 7 |
 429: 29 |
 conjuncti sunt. 325: 19 | 336:
 10 |
 conjunctio connexiva. 290:
 18 |
 conjunctionem. 463: 3 |
 conjunctionis. 336: 2 |
 conjunctis. 394: 19 |
 conjuncto. 429: 26 |
 conjunctum. 179: 8 | 429:
 23 |
 conjungendi. 463: 26 |
 conjungit. 290: 19 |
 conjuratio Catilinæ. 165:
 29 |
 conjuravisti. 224: 2 |
 conjux. 73: 8, 14, 19 |
 conlectaneorum. 151: 13 |
 conleviste. 456: 12 |
 conlimes manum & oculos.
 243: 4 |
 connectere. 463: 4 |
 connectit. 290: 19 |
 connexa. 188: 19 |
 connexiva. 290: 18 |
 connexum. 54: 18 | 429: 25,
bis |
 connexus. 275: 3 |
 connivere. 322: 30 |
 connivens. 367: 11 |
 connivent. 421: 15 |
 conniventia. 461: 1 |
 connivere. 57: 20 | 191: 8 |
 connixi sunt. 210: 2 |
 connixas erat. 406: 7 |
 in connubium data. 359:
 30 |
 conor. 510: 19 |

VOCABULORUM.

ponqueritur. 267: 15 | 311: 4 |
 conquestio. 326: 18 |
 conquestus est cum amico. 489: 14 |
 conqurendæ, *gen.* 524: 31 |
 conquiendo. 459: 4 |
 conquerere. 285: 14 |
 conquirit. 228: 7 |
 conquesta, *plur.* 435: 14 |
 conquiritur admodum scrip-
 sit. 118: 3 |
 conquestus. 261: 9 |
 conquestus. 206: 10 |
 conquestiverant doctrinam. 2: 6 |
 conquestivi. 378: 4 |
 conquestivus. 214: 22 |
 confarcinantis verba tragici
 tumoris. 88: 11 |
 confarcinatum. 363: 36 |
 confeceretur. 68: 8 |
 conficimus. 323: 10 |
 conficiendam affecerit. 160: 17 |
 conficio. 455: 25 |
 conficito. 445: 27 |
 conficiverint. 233: 6 |
 conficiuit. 284: 20 | *ibi* ne-
 cem. 352: 9 |
 conficium. 230: 7 | culpæ suæ. 230: 30 |
 conficripisse. 55: 13 | 118: 9 |
 conficripit. 71: 11 | 122: 22 |
 189: 21 | 210: 24 | 506: 12 | 521: 5 |
 conficriptas. 473: 5 |
 conficratis. 68: 12 |
 conficretur. 314: 18 |
 conficuta. 105: 8 | *est.* 187: 16 |
 conficute sunt. 449: 20 |
 conficutus est. 103: 8 |
 conficufcas. 430: 15 |
 conficufcuna. 282: 18 | 516: 10 |
 conficufu. 105: 18 | 406: 17 |
 409: 24 | 433: 11 |
 conficuto. 329: 29 | 534: 8 |
 conficitur. 272: 18 | 388: 8 | super etate non. 118: 13 |
 conficuaris quodavis. 27: 12 |
 conficuens. 7: 10 | 138: 25 | fuerat dicere. 17: 17 |
 conficuentia, *subst.* 188: 27 |
 conficuentia. 188: 2 |
 conficuentium. 322: 21 |
 conficuentis. 216: 6 |
 conficuebantur manus. 256: 16 |

ad conferendam manum. 534: 10 |
 conficrens labra labris. 532: 20 |
 conficere manum. 534: 1 |
 conficere manum. 534: 9 |
 conficvandæ. 286: 3 | 321: 8 |
 conficvandi amici causa. 14: 12 |
 conficvata. 62: 25 |
 conficvatione. 202: 10 |
 conficvator verborum. 22: 27 |
 conficvatum. 210: 17 | *iri.* 215: 8 |
 conficmonabatur. 446: 27 |
 conficra, *nom. sing.* 64: 14 |
 conficrunt manum. 534: 5 |
 conficfufu. 431: 12 |
 conficrabam. 295: 8 | 379: 11 |
 conficrabamus. 79: 6 |
 conficramus. 163: 13 |
 conficrandæ. 65: 6 |
 conficrandum an. 12: 5 |
 83: 19 | 374: 23 | 383: 21 | ponemus ad. 316: 9 |
 conficrant. 142: 11 |
 conficrare. 402: 9 |
 conficraremus. 304: 14 |
 conficraffer. 193: 19 |
 conficrat. 187: 3 |
 conficrata. *ing.* 70: 1 |
 conficratæ. 263: 9 |
 conficrate. 84: 8 | 252: 8 |
 515: 14 |
 conficratio. 368: 16 |
 conficrati. 449: 10 |
 conficratores. 296: 18 |
 conficreremus. 88: 10 | 443: 13 | 454: 4 |
 conficrent, *an.* 4: 4 | *con-*
fido. 129: 14 |
 conficderes. 418: 20 | 522: 12 |
 conficnantius dixerunt. 54: 3 |
 conficgnare. 380: 10 |
 conficgnatiffime factus ver-
 fus. 38: 14 |
 conficfct. 315: 9 |
 conficfariis hominibus. 483: 7 |
 conficlia. 34: 20 | 367: 12 |
 455: 15 | capienda sunt. 378: 13 | facere. 447: 15 |
 conficlii. 23: 14 | 187: 22 |
 conficliis. 212: 13 |
 conficlio. 35: 21 | 77: 4 |
 173: 16 | 179: 12 | 212: 20 | 262: 3 | 319: 3 | 359: 20, 22 | 444: 6 | 450: 7 | 533: 24 | de Ciceronis. 265: 3 | *ulus* aulis. 354: 12 | *eo* ne. 525: 24 | *eo* ut. 191: 1 |

conficliorum. 13: 19 | 189: 5 | 198: 14 |
 conficliofus. 145: 19 |
 conficlium. 2: 23 | 12: 4 |
 14: 13 | 111: 12 | 118: 2 |
 146: 5 | 187: 7 | 379: 6 |
 441: 16 | 444: 10 |
 464: 9 | 474: 6 | 482: 17, 22 | cepiffet. 213: 1 |
 da. 511: 20 | *judicium*, *caum.* 18: 9 | *publicum*
 expurgarent. 210: 10 | *cau*
 effec horari populum. 19: 11 | non fuit vertere. 279: 25 | *lepidi & festivi* men-
 daci capit. 51: 13 |
 conficluiffe. 161: 5 |
 confimile esse atque est Pro-
 tagorion illud. 171: 25 |
 confimilia. 175: 14 | 199: 5 |
 214: 8 | 376: 13 | 399: 24 |
 confimilibus. 75: 10 | 306: 31 |
 confimiliter. 205: 20 | 223: 20 | 297: 24 | 355: 3 |
 450: 19 | 455: 17 |
 confimilium. 101: 15 | 382: 22 |
 confipere. 210: 32 |
 confiftebant. 425: 13 |
 confistendæ causæ gratia. 171: 4 |
 conficfentia, *plur.* 519: 17 |
 confistere. 186: 2, 8 | 343: 2 | 372: 22 | 392: 27 |
 521: 13 | 523: 29 | *ex*
 genere & differentia. 173: 3 | uno statu. 522: 17 |
 confitione. 425: 14 |
 conficit in. 15: 8 |
 conficunt. 256: 16 | 367: 6 |
 Confobrins, *comedia.* 402: 22 |
 confociat. 315: 6 |
 confolabile. 441: 23 |
 confolaris. 402: 20 |
 confoler. 402: 16 | *te.* 402: 19 | 403: 6 | *passive.* abs
te. 402: 19 | 403: 9 |
 confonantia, *abl.* 235: 2 | 354: 22 |
 confonantis vim capit. 155: 12 |
 confopita. 433: 1 |
 confortium. 26: 16 |
 confpectos. 210: 22 |
 in confpectu longinquo di-
 stantem hostem. 29: 15 |
 confpectum. 101: 6 | 196: 1 |
 470: 13 |
 confpectus pecuniæ. 512: 9 |
 confpexeris. 373: 11 |
 confpeximus. 433: 4 |

INDEX

conspicatus. 384: 5 |
conspicere. 407: 8 |
conspicimus. 390: 8 | 498: 1 |
conspiciuntur. 374: 1 | 440: 11 |
conspiratu mentium animorumque. 29: 8 |
const. bat. 174: 18, 611 | 378: 19 | 486: 14 |
constans fama. 114: 1 |
constantem. 327: 22 |
constanter. 282: 16 | 507: 4 |
constantii. 392: 31 |
constantiam. 44: 14 | 450: 36 | 465: 7 |
constantius. *adv.* 462: 12 |
constare. 60: 18 | 119: 3 | 178: 12 | 251: 5 | 374: 17 | 496: 13 |
constaret. 7: 1 | 109: 5 |
constat. 343: 6, 7 | 440: 6 | 507: 15 |
confirmata. 411: 3 |
confiter. 37: 21 |
confiterant. 131: 12 |
confite. *unt.* 260: 2 |
confitisse. 196: 13 |
conficit. 44: 15 | 96: 4 | 139: 11 | 260: 1 | 473: 4 | inter scriptores. 471: 6 |
constituendæ. 387: 16 |
constituendis. 96: 10 |
constituendo. 60: 3 | 362: 17 |
constituere. 260: 5 |
constituerit. 90: 3 | 187: 21 |
constituta. *plur.* 387: 24 |
constitui. 201: 17 | 297: 1 |
constituit. 89: 17 | 155: 4 | 285: 6 |
constituitur. 334: 8 |
constitutam. 461: 10 |
constitutas. 188: 15 |
constituto. 329: 21 | 387: 21 |
constitutum. 280: 15 | oleo atque vino fundum. 515: 20 |
constituunt. 296: 19 |
const. epebat. 132: 10 |
constringi. 454: 21 |
constuerunt. 401: 10 |
constuta. 117: 8 |
constucti. 313: 12 |
constuctis modis. 378: 25 |
constuetudine. 261: 3 | 395: 12 | 490: 29 | est hoc in vâgî frequens. 516: 21 |
constuetudinem. 91: 10, 14 | 153: 9 | 204: 2 | 316: 15 | 401: 8 | per consue-

tudinem. 273: 11 | vincere. 92: 2 |
consuetudines. 220: 2 |
consuetudini concessit. 283: 19 |
consuetudinis iura. 63: 3 | 315: 11 | servandæ causa. 130: 9 | venia. 287: 1 |
consuetudo. 330: 22 | 449: 20 | fert. 304: 6 |
consuetum. 86: 10 | sane quam fuerat. 284: 18 |
consuevit. 185: 3 |
consueverat. 198: 11 | 220: 11 |
consul. 58: 10, 13 | 111: 12, 16, 24 | 140: 17 | 147: 7, 11 | 163: 19 | 429: 24 | 476: 2 |
consulare imperium. 387: 16 |
consularem. 92: 8 | 243: 14 | virum. 233: 14 | 514: 26 |
consulari. 146: 16 | 211: 30 | 473: 15 | gradu. 383: 10 | honore. 8: 1 |
consularis, *nom.* 360: 14 | *gen.* 360: 12 |
consulatu. 35: 8 | 353: 10 |
consulatam. 72: 28 | 143: 2 | 394: 21 |
consulatus. 143: 4 | 266: 23 | 386: 20 |
consule, *abl.* 349: 5 | 433: 27 | *verb.* veritatem. 74: 24 |
rem quam consulebatur perfici solebat. 147: 8 |
consulem. 111: 3 | 112: 16 | 113: 5 | 114: 10 | 288: 21 | 345: 6 | 348: 2 | 361: 6 | 387: 10 | 423: 16, 611 |
consulendi. 387: 1 | sunt. 44: 17 |
consuendo. 211: 6, 9 |
consulendos. 377: 21 |
consulendum. 210: 33 | saluti. 19: 10 |
male consulentes. 139: 15 |
consulentibus. 342: 6 |
consulere. 340: 11 |
consuleret. 387: 4 |
consules, *plur.* 58: 8 | 89: 5 | 130: 8 | 344: 21 | 474: 12, 14 | 475: 12 | 476: 15 | 524: 22 |
consuli, *dat.* 58: 10 | 348: 30 | 423: 22 | *verb.* 388: 9 |
consulibus. 69: 3 | 72: 19 | 87: 3 | 113: 5 | 137: 4 | 279: 22 | 329: 13 | 348: 16 | 387: 15 | 415: 19 | 416: 2, 6 | 472: 10 | 476:

6, 10 |
consulis. 348: 18 | 413: 9 | 611 | 434: 3 |
consultis. 269: 29 |
consultur. 211: 34 |
consulta. 293: 21 | opera. 206: 12 | bene consilia. 34: 19 |
consultabat. 214: 20 |
consultantem. 208: 2 |
consultanti multa cum animo meo. 12: 20 |
consultas è re tua. 494: 5 |
consultata res. 51: 6 |
consultario. 84: 1 |
juris consultissimus. 35: 8 |
consulto, *abl.* 376: 1 |
consultori. 139: 3, 17 |
consultoris. 212: 14 |
consultum, *acc.* 51: 23 |
consultus. 378: 1 | ictus. 512: 22 |
consultuit. 400: 17 |
consultum. 112: 11 | 129: 5 | 348: 6, 12, 14, 15 |
consultunt. 377: 6 |
consumi. 131: 4 |
consumferat. 223: 23 |
consumit. 305: 4 |
consumtus est. 447: 8 |
confurreximus. 513: 21 |
confurrexit. 147: 13 |
contagio. 433: 9 | infici. 314: 14 | pollui. 244: 10 |
contagium. 326: 9 | 382: 27 | 466: 5 |
contaminati. 513: 1 |
contaminatum verbum usû significationis. 64: 23 |
contemnas. 522: 13 |
contemnentes. 197: 13 |
contemnere. 430: 23 |
contemni. 484: 17 | 526: 2 |
contemnunt. 526: 1 |
contemplandis. 284: 17 |
contemplatio. 321: 13 |
contemplatione. 164: 10 | 375: 27 |
contemplationem artium. 3: 10 |
contemplationes naturæ. 528: 12 |
contemplis. 494: 4 |
contemples. 494: 4 | 5 |
contemporaneos Cæsari & Ciceroni M. Varronem & P. Nigidium. 517: 14 |
contemptor. 95: 18 |
contemptu dignam. 203: 5 |
contemti, *plur.* 232: 23 |
contemtionem reprehensionis.

VOCABULORUM.

67:10|
 contentis. 177: 18|
 contemptum. 216: 10 | pa-
 riat. 202: 9 | circumspi-
 ciens per. 216: 10 | est.
 321: 17|
 contendat Romam. 413: 3|
 contendebar. 22: 26 | 163:
 11 | 490: 5|
 contendere. 214: 5|
 contenderent. 266: 15 |
 contenderet. 384: 7|
 contenderit. 46: 10|
 contendiffe. 301: 2|
 contendit. 417: 17 | trago-
 diis. 503: 23|
 concendo græca & compa-
 ro. 88: 17|
 contendunt. 178: 7 | 373: 3|
 412: 26 |
 contenduntur vindictæ. 533:
 5 |
 cōtente. 478: 7 | lectitave-
 runt. 107: 12|
 contenti demonstratione ve-
 stigiorum. 4: 12|
 contentio. 382: 26 | 384: 1|
 385: 1 | 510: 34 | locorum.
 267: 8|
 contentione. 331: 18 | *uicis*.
 50: 13|
 contentionis. 382: 22, 38|
 contentum. 269: 22|
 contentus suo. 319: 10 | his
 non fui. 486: 11|
 conter. 294: 21|
 conteritur. 294: 20|
 contermina. 330: 10 |
 conterminos. 435: 1|
 contestatione. 200: 2 | 268:
 5 |
 contestatur litem. 171: 3|
 contigerit. 375: 18|
 contigit. 245: 17 | 319: 20|
 442: 1|
 contigui ictus fiant. 242:
 12 |
 contineantur. 288: 7|
 continebant. 191: 7|
 continendos. 410: 8|
 continens. 275: 3|
 continentem. 392: 21 | ar-
 sente discipulos. 497:
 14 |
 continentia, *fig.* 186: 11 |
plur. 333: 4 |
 continentiam. 392: 72|
 continentiore. 196: 3|
 continentis. 341: 7|
 continentur. 21: 4 | 130:
 25 |
 contineri. 162: 16|
 continet. 277: 26|
 contingere. 283: 14 |
 contingeret. 196: 2 |
 continget. 530: 12|

continua significatione. 374:
 36 | *plur.* 363: 22|
 continuatum. 179: 8|
 continui. 342: 11|
 continuis. 125: 14|
 continuit. 456: 23|
 continuo, *adv.* 113: 10|
 contra, *prop.* 12: 27, 28 |
 13: 4, *bis* | 14: 14 - 17|
 34: 15 | 43: 25 | 50: 19|
 71: 17, 20 | 127: 24 | 135:
 8 | 446: 8 | 447: 19 |
 473: 9 | 506: 17 | 507:
 4 | 511: 7 | 514: 28 |
 524: 24 | 530: 10 | 534:
 8, 27 | concionem. 488:
 26 | 489: 6 | jus & le-
 ges. 268: 13 | naturam.
 439: 4 | 515: 15 | om-
 nia iura. 520: 8 | ipem.
 77: 2 | *adv.* 17: 10 |
 19: 3, 14 | 28: 9 | 34:
 5. 10, 23 | 37: 11 | 47:
 17 | 233: 18, *bis* | 354: 19|
 412: 6 | 478: 1, 14 |
 479: 7 | 498: 14 | 495:
 16 | 506: 14 | 519: 16 |
 532: 6 | est. 204: 26 |
 nititur. 211: 28 | quam
 licet. 14: 17 | renidens.
 399: 24 |
 contracta. 364: 29 |
 contractibus negotiorum.
 524: 27|
 contracto sanguine. 504: 5|
 contractum morbo vitium.
 156: 2 |
 contractus, *subst.* 138: 7|
 contradicit. 263: 9|
 contradicitur. 264: 7|
 contrahat. 504: 6 |
 contrahi. 499: 5|
 contrahit. 503: 16|
 contrahuntur. 133: 29 | 421:
 15 |
 contraria, *fam.* 62: 13 | 321:
 19, 27 | ex causa. 145: 11|
 ex parte. 405: 3 | *plur.*
 65: 30 | 186: 7 | 230: 19 |
 479: 2, *bis* | 430: 1, 3,
 5, 6 | officia. 9: 12|
 contrariam, 148: 13 | 183:
 20 |
 contrarias. 194: 8 | 201:
 13 | vices habet. 532:
 13 |
 contrarii, *gen.* 479: 3 | *plur.* 81:
 14 |
 contrariis. 187: 1 | 201:
 16 |
 contratio. 186: 7|
 contrarium. 186: 8 | 195: 5|
 212: 26 | 384: 26 | 463:
 8 |
 contrarius. 384: 20 |
 conuolare disciplinas phi-

losophiæ. 468: 12|
 controuersa, *plur.* 450:
 13 |
 controuersia super pacta mes-
 cede. 170: 17 | sine contro-
 uersia. 263: 18 | non erat.
 324: 11 |
 controuersias, *gen.* 262: 19|
 controuersiam parum conu-
 stentem. 263: 3|
 controuersias. 262: 27 |
 controuersis. 264: 3|
 controuerso. 329: 20 |
 contuendum. 176: 21|
 contulit. 214: 27|
 contumaci. 55: 6|
 contumelia. 451: 14 | illi
 factum iur. 278: 23 | *adv.*
 199: 15 | officiam. 357:
 18 |
 contumelia. 211: 23|
 contumeliam. 269: 31 | 326:
 15 | per contumeliam.
 495: 14 | dictum tri. 278:
 21 |
 contumeliose. 128: 12|
 conturbavit. 260: 4|
 confusa in faciem pulueris.
 286: 1|
 conualles. 447: 13|
 conualuerit. 462: 11|
 conualuit. 111: 31 | opinio.
 148: 4|
 conuolat. 214: 19|
 conuolato capite. 510:
 15 |
 conuellamus. 515: 12|
 conuellatis. 331: 1|
 conuelleret. 322: 7|
 conuellit. 516: 6|
 conuenz, *plur.* 494: 7|
 conueneramus. 494: 21|
 conuenerat. 157: 5|
 conuenerit. 62: 12 |
 conueniant. 38: 5|
 conueniat. 57: 14 | 318: 23|
 314: 9 | 380: 2 | in iudum.
 401: 4|
 conueniebamus. 480: 7|
 conueniebat. 174: 18|
 conueniens. 87: 6 | 95: 14|
 254: 12|
 conueniente. 270: 25|
 conuenire. 55: 14 | 58: 12 |
 73: 11 | 94: 15 | 204: 7|
 300: 6 | 320: 32 | 388: 19|
 407: 20 | 460: 15 | 479:
 6 |
 conueniret. 7: 8 | 39: 18 | 80:
 22 | 374: 26 | 381: 3 | 498:
 10 |
 conuenisse. 23: 7 | 126: 27|
 187: 8|
 conuenisset in matrimonium
 cum viro. 487: 13|
 conuenit. 17: 16 | 121: 24|
 H H b h

343: 5 | 350: 4 | 413: 9 |
 454: 9 | minime timori
 cum. 30: 17 |
 convenue. 227: 1 |
 converentum. 319: 21 | 455:
 7 |
 conventus, *plur.* 376: 13 |
 ad eam hominum. 24: 2 |
 convertebantur malis & varia
 lectitantibus. 3: 2 |
 converti, *plur.* 439: 5 |
 conversione. 250: 20 |
 converso ordine. 67: 18 |
 conversas ad. 55: 22 |
 convertebat. 164: 7 |
 convertere. 507: 2 |
 converterent. 340: 23 |
 converti. 250: 23 | potest
 argumentum. *verborum*.
 170: 14 | ex contratio.
 264: 12 |
 convertit. 361: 23 | 453: 23 |
 ad me. 55: 2 | animos
 deosque omnium in se.
 176: 13 | *responsum*. 178:
 9 |
 convertor. 70: 12 |
 convexavit. 272: 8 |
 convexionibus. 373: 11 |
 convexum. 469: 15 |
 convivio. 199: 3 | incessere.
 243: 25 |
 convivium. 442: 14 |
 a convictu hominum abdu-
 cere. 527: 16 |
 convivium, *part.* 373: 23 |
 convictus est. 474: 5 | 520:
 5 | effect dixit. 526: 5 |
 convivae, *plur.* 343: 3 |
 convivarium. 342: 21, 25 |
 343: 1 |
 convivas. 343: 10 | 469:
 4 |
 convivia agerent. 89: 5 |
 convivii. 343: 17 | cultu.
 342: 25 | habitu. 342:
 25 |
 convivii. 224: 18 | 391: 14,
 18 |
 convivio. 7: 4 | 48: 11 |
 57: 22 | 72: 11 | 112: 18 |
 200: 14 | 278: 12 | 325:
 9 | 343: 11, 18 | 402:
 3 | 509: 21 | familiari.
 80: 16 | frequenter. 83:
 6 |
 conviviorum. 29: 6 | 392: 12,
 24 |
 conviviam. 343: 7 | 398:
 19 |
 convocandi. 389: 2 |
 convocari. 38: 5 | 414: 7 |
 cooperimento. 167: 9 |
 cooperus facinoribus. 155:
 6 | feceribus. 75: 13 |
 cooriantur. 362: 50 |

cephinum. 427: 11 |
 copia. 101: 9 | 124: 7 |
 251: 11 | 376: 29 | 433:
 20, 26 | 448: 10 | libri
 fuisset. 71: 2 | verborum
 gravi. 362: 29 | ceteris
 antequam. 49: 18 | univer-
 sos perierit. 514: 28 |
 copiae, *plur.* 256: 6 | cornu.
 385: 15 | cornum. 486:
 21 |
 copiam. 3: 1 | 64: 9 | 144:
 5 | 184: 26 | 206: 6 | 269:
 21 | 507: 14 | dicendi. 37:
 20 | locutionum. 23: 3 |
 sui faceret. 24: 8 | ignis
 non habens. 177: 14 |
 copiantur. 445: 22 |
 copiar. 445: 22 |
 copias. 22: 2 | 164: 6 | 391: 7,
 12 |
 copias. 278: 16 | 435: 8 |
 529: 2 |
 copiose. 115: 10 | 269: 15 |
 504: 12 | differuisset.
 55: 1 |
 copiosissime. 392: 4 |
 copiosus. 441: 13 |
 copula. 271: 13 |
 copulam. 54: 17 |
 copularam. 463: 26 |
 copulare. 222: 6 | 283: 20 |
 453: 7 |
 copulato. 222: 8 |
 copulatum. 200: 12 | 425: 7 |
 429: 23 | vocabulum. 271:
 11 |
 coquas. 294: 16 |
 coquendi. 535: 1 |
 cor. 191: 3 | 208: 23, 24, 25 |
 275: 1 | *masf. gen.* 208: 28 |
 quem credidit esse meum.
 209: 6 |
 coram. 44: 7 | 157: 18 |
 259: 11 | 345: 17 | 407: 13 |
 441: 20 | 498: 24 |
 corbit. 286: 10 |
 corda. 438: 19 | 467: 4,
 6 |
 corde. 37: 8 | 492: 14 | crisi.
 399: 5 |
 cordi habere. 99: 10 | 438:
 6 | habeat verba. 468:
 26 | haberem verbum il-
 lud. 3: 5 | mihi fuit.
 320: 25 | fuisse. 304: 12 |
 tibi esse dicebat. 386:
 16 |
 cordis. 37: 15 | curam. 510:
 19 |
 in coris pifidum. 64: 11 |
 Corinthia. 24: 1 |
 Corinthios. 441: 14, 15 |
 442: 15 |
 Corinthius. 76: 8 |
 Corinthum. 24: 6 | 442: 13 |

442: 5 | 474: 4 |
 Corinthus. 386: 8 |
 Cn. Marcus Coriolanus.
 472: 11 |
 corium. 190: 7 |
 Cornelli. 407: 12 | L. 423:
 9 |
 Cornelio Rufo. 143: 10 |
 Cornelium Dolabellam. 114:
 10 | Frontonem. 506: 1 |
 512: 2 | L. 423: 16 | P. Ru-
 finum. 476: 2 |
 Cornelius. 33: 9 | 407: 6 |
 Fronto. 516: 13, 16 |
 Nepos. 232: 15 | 415: 12,
 14 | 471: 11, 21 | 474: 7 |
 P. 339 | 143: 15 | Rufinus.
 142: 15 |
 cornicinem. 414: 7 |
 cornua. 420: 26 | 482: 2, 9 |
 bellica. 28: 9 |
 cornu. 253: 17 |
 cornucopiae. 23: 19 |
 cornum copiae. 486: 21 |
 Cornutus. 255: 523 | Annas.
 61: 18 |
 cornuum. 28: 6 |
 corona. 195: 20 | 216: 15 |
 482: 10 | ovalis. 165: 11 |
 insignita navium totis.
 166: 6 | *AM.* 480: 14, 16 |
 donari. 166: 19 | sub co-
 rona venierint. 216: 4 |
 Poron. 164: 21 |
 coronam. 480: 11 | è laeo
 plexam. 482: 11 |
 coronaretur. 166: 16 |
 coronari. 123: 12 |
 coronario. 152: 4 | 361:
 23 |
 coronarium aurum. 165:
 4 |
 coronatum esse. 405: 11 |
 coronatus. 216: 20, 21 | est.
 408: 12 |
 coronis. 123: 12 | 164: 18 |
 482: 5 | donatus. 69: 7 |
 indura. 216: 12 |
 corpora. 117: 16 | 364: 22 |
 454: 10 | fieri improcera.
 158: 1 |
 corporalia. 478: 13 |
 corpore. 7: 10 | 56: 9 | 102:
 22 | 257: 27 | 442: 5 |
 444: 9, 21 | 504: 20 |
 516: 10 | est bene habito
 & strenuo. 102: 16 | pro
 affectoque. 37: 10 | brevi
 atque humili homine.
 516: 23 |
 corpori. 449: 27 |
 corporibus. 148: 10 | 178:
 12 | 246: 19 | 444: 8 |
 454: 11 | quameis. 64:
 21 | suspensio. 400: 8 |
 corporis. 6: 2 | 7: 8 | 9:

VOCABULORUM.

37 | 17: 32, 36 | 25: 7 |
 31: 9 | 56: 3 | 67: 13 | 95:
 9, 11, 16 | 102: 9, 11 |
 135: 8 | 177: 5 | 193: 9 |
 368: 23 | 397: 11 | 465:
 5 | 478: 16, 18 | 492: 4 |
 499: 25 | 501: 18 | 522:
 1 | 523: 20 | 524: 18 |
 mollities. 109: 10 | salu-
 britates. 56: 16 | delictis.
 498: 7 | patientiam exer-
 cere. 56: 1 |
 caepotum. 16: 2 | 187: 6 | 465:
 16 |
 corpulentis. 237: 1 |
 corpulentio. 237: 4 |
 corpus. 101: 2, 10, 12 | 117:
 13 | 177: 28, 30 | 175: 3 | 525:
 20 |
 corpusculo sinceriore. 491:
 12 |
 correctior. 202: 6 |
 correctum. 354: 14 | 396:
 20 |
 correcturum fuisse. 282: 3 |
 correpta est syllaba. 313: 15 |
 flammis. 390: 19 | litera.
 155: 25 | 203: 12 |
 correptam. 378: 10 |
 correpte dicimus. 75: 8, 18 |
 250: 10 | pronuciari. 74:
 19 |
 correptio minus. 334: 3 |
 correptum ira. 55: 17 |
 corrigat. 202: 16 |
 corrigendum. 202: 23 | 392:
 18 |
 corrigere. 78: 16 | 216: 13 | 331:
 11 | vitium. 42: 15 |
 corrigi. 202: 16 | 457: 2 |
 vitium. 42: 16 |
 corripere vocem. 141: 13 |
 corripit. 75: 9, 11 | breuiari.
 203: 10 |
 corripiant literam. 250: 5 |
 corripienda sit. 360: 1 |
 corripuit. 360: 6 |
 corrumpere. 114: 9 |
 corrumpatur consilia. 34:
 20 |
 corrumpi. 101: 18 | 468:
 20 | officium imperantis.
 37: 19 |
 corrumpit. 102: 6 |
 corrumpitur. 243: 3 |
 corrumperant. 531: 9 |
 corrumpit. 87: 6 |
 corrupta est. 395: 14 |
 corruptum. 434: 10 |
 corruptam. 426: 28 |
 corrupte. 370: 7 |
 corrupti. 524: 33: 4 |
 corruptis. 236: 8 | 465: 7 |
 468: 9 |
 corruptus. 446: 29 |
 corruptos. 260: 22 |
 corvi. 256: 23, 25 |
 Corvino. 256: 1, 24 |
 Corvinus. 256: 1, 2, 23 |
 Tib. Coruncano. 141: 21 |
 Coruncanus. 27: 6 |
 coruscum. 469: 15 |
 coruscus. 59: 14 |
 corvus. 256: 17 |
 Coss. *consules*. 400: 15 |
 L. Cossicium. 248: 18 |
 cotidiani usus. 132: 17 |
 cras. 98: 25, 33 |
 crassamentum. 455: 16 |
 crasse. 459: 9 |
 P. Crassi Mucien. 35: 4 |
 crassus. 95: 26 |
 Crasso. 386: 20 | L. 294: 12 |
 M. 386: 20 |
 Crassus. 35: 5, 16 | 294: 13 |
 401: 1 | M. 166: 14 |
 crassini die. 98: 13 | 283:
 35 |
 crassino. 98: 20 | die. 235: 1 |
 Creces. 91: 11 |
 creandi forent. 143: 2 |
 creandis. 348: 16 |
 creante. 348: 23 |
 creantur. 297: 23 | 349: 1 |
 creati. 143: 5 | 474: 13 |
 creat. 382: 23 |
 creati. 345: 15 | 159: 10 |
 creatis. 350: 7 |
 creatos. 387: 19 | 473: 4 |
 creatum. 394: 18 | consulem.
 265: 12 |
 creaturi forent. 374: 33 |
 creatus. 389: 1 | consul. 279:
 12 |
 creavit. 472: 4 |
 creberrime. 430: 16 |
 crebra. *ab.* 501: 21 |
 crebrioris. 497: 10 |
 crebris. 380: 15 | 392: 6 |
 creberrimi. 100: 2 |
 crebritate squamarum. 64:
 10 |
 crebrius. 62: 19 | 400: 6 |
 446: 17, 23 |
 crebro. 122: 23 |
 crebrum. 122: 23 | 469:
 14 |
 credam. 261: 12 |
 credas. 380: 34 |
 credat. 533: 22 |
 credatur id mihi. 370: 5 |
 credebam. 516: 20 |
 tudebat. 59: 12 |
 credelitate. 377: 6 |
 credendum esse. 382: 10 |
 382: 17 |
 credere. 199: 5 |
 crederemus. 372: 7 |
 credemus. 307: 10 |
 crederetur. 380: 33 |
 credi. 69: 3 | 395: 2 | 382:
 14 |
 credibili. 115: 5 |
 credideris. 498: 23 |
 crediderunt. 34: 26 | 382:
 24 |
 credidi. 209: 9, 10 |
 credidisse. 442: 7 |
 credidit. 208: 28 | 209: 6 |
 credis. 367: 27 |
 credit. 209: 1 |
 credita est. 411: 4 |
 credite verbis. 502: 16 |
 creditis. 448: 5 | 530: 9 |
 creditos. 174: 20 |
 creditam est. 207: 17 |
 313: 23 | 421: 20 | 472:
 17 |
 creditur. 501: 7 |
 credituros. 105: 14 |
 credo. 21: 21 | 62: 24 | 36:
 12 | 133: 18 | 221: 6 | 377:
 17 | 405: 7 | 406: 3 | 417:
 19 | 490: 25, 27 | 511: 15 |
 527: 10 | 533: 21 |
 credulitas. 411: 12 |
 Cremeram fluvium. 472:
 10 |
 crepidario. 357: 23 |
 crepidarios. 357: 19 |
 crepidarium. 357: 20 | ca'tel-
 lum. 357: 21 |
 crepidas. 357: 17 |
 crepidulas. 357: 13, 17 |
 creptum. 269: 2 |
 crescente luna. 532: 6 |
 crescere. 211: 4 | 398: 21 |
 Grefphone, *tragedia*. 205:
 13 |
 Creta. 386: 7 | insula. *ab.*
 391: 25 |
 Cretae. *gen.* 57: 6 |
 Cretenses. 29: 1 |
 in crimen venisse. 404: 8 |
 crimina. 205: 23 |
 criminantem. 306: 19 |
 criminationem. 444: 22 |
 criminatur. 225: 3 |
 criminatus est. 102: 24 | 314:
 23 |
 crimine. 357: 6 |
 criminere. 337: 1 |
 crimini. 444: 27 | quendam
 dare. 156: 16 |
 criminibus. 444: 1 |
 criminis. 362: 16 | 211:
 12 |
 criminosa. 482: 15 |
 criminofam uxorem. 66: 8 |
 criminofas. 328: 18 |
 criminofus. 237: 8 |
 criminibus. 137: 12 |
 criminus. 243: 16 |
 crispicans. 493: 3 |
 crispum agmen orationis re-
 tundumque. *perduis*. 17:
 4 |
 Critolai. 300: 16 |
 H H h h j

I N D E X

- Critolao. 301: 15 |
 Critolaus. 226: 21 | 227: 4 |
 390: 17 | 477: 3 | Peripate-
 ticus. 249: 10 |
 croceam. 92: 21 |
 crocum. 92: 18 |
 Croci. 169: 11, 12 | 170: 1 |
 Croesus. 169: 18 |
 Ciono. 303: 14 |
 Crotoniensis. 405: 10 |
 cruciabili. 115: 4 |
 cruciatibus. 9: 14 | 320: 7 |
 cruciatos. 191: 12 |
 cruciatum. 177: 2 | 269: 4 |
 320: 17 |
 cruciatus, *plur.* 269: 2 |
 cruda, *plur.* 275: 13 |
 crudeli. 278: 16 |
 crudelitas ex ore eminebat.
 268: 26 |
 cruenta vi. 334: 18 |
 cruentis. 163: 22 |
 cruento. 177: 11 |
 crumenam, 321: 8 |
 cruorem. 177: 10 |
 crura. 176: 17 | 224: 9 | 318: 1
 419: 31 |
 cruribus. 247: 20 |
 crystallus. 302: 2 |
 Cretas. 246: 9 |
 cubans. 207: 9 | 385: 18 |
 cubant. 343: 6 |
 cubantem. 385: 18 | 512: 4 |
 domi. 521: 5 |
 cubantes. 523: 15 |
 cubare. 207: 9 | 280: 12 |
 cubat. 280: 9 |
 cubiculi. 57: 8 | 331: 24 |
 cubiculo. 207: 8 | 330: 17 |
 343: 11 |
 cub: culum. 278: 12 | 330: 12 |
 411: 11 |
 cubiffia. 425: 22 |
 cubo. 46: 4 |
 cubum. 46: 2 |
 cucurbitæ. 453: 17 |
 cucurrit. 220: 19 |
 cucurriti. 357: 15 |
 cucurrit. 514: 11 |
 cui. 3: 20 | 8: 6 | 19: 11 | 21:
 12 | 25: 16 | 33: 9 | 412: 4 |
 424: 2 | 430: 13 | 449: 11
 463: 29 | 475: 2 | 520:
 14 | 521: 17 |
 cula, *cujus*. 264: 6 | res est.
 34: 28 | 99: 3 | res erat.
 48: 16 |
 cujatis. 417: 6 | 13 |
 cuidam. 100: 11 | 138: 13 | 223:
 22 | 367: 21 |
 cuicumodi. 360: 6 | 523: 19 |
 potest. 483: 12 | est. 243: 26
 homo. 67: 10 |
 cuimodi. 259: 7 | 368: 21 |
 385: 4, 16 | 420: 1 | sit ea
 res. 316: 9 | sunt ea consi-
 deres. 522: 12 | sunt hæc.
 332: 26 |
 cuinam. 60: 4 |
 cuipiam. 48: 4, 5 | 456: 18 |
 515: 16 | 517: 2 | id genus,
 243: 28 |
 cuiquam. 31: 4 | 33: 15 | 447: 10
 10 |
 cuique. 5: 14 | 117: 15 | 452: 8
 455: 9 |
 cuivis. 455: 18 |
 cujum. 423: 20 |
 cujus. 1: 11 | 12: 15 | 21: 19 |
 23: 2 | 27: 5 | 31: 9, 10, 12,
 12 | 34: 14 | 87: 13 | 418: 14
 436: 5, 22 | 437: 22 |
 443: 8 | 444: 12 | 446: 16
 450: 2, 37 | 467: 17 |
 480: 16 | 521: 25 |
 cuiuscumodi. 308: 9 |
 cuius generis cumque. 1: 8 |
 cuiusdam. 383: 9 | 407: 3 |
 487: 1 | 497: 1 |
 cuiusmodi. 14: 3 | 92: 7 | 113: 19
 164: 3 | 343: 20 | 480: 11
 481: 15 | naturam esse. 74: 14 |
 cuiusmodicumque. 309: 12 |
 cuiusnam. 307: 17 |
 cuiuspiam. 480: 19 |
 cuiusquam. 402: 7 |
 cuiusque. 135: 8 | 181: 15 | 189:
 6 | 227: 3 | 434: 2 |
 cuiusquemodi. 368: 28 |
 culicibus. 376: 25 |
 culpa. 12: 24 | 19: 19 | 34: 17
 189: 13 | vacant. 519: 19
 vacare. 300: 11 | vacat.
 212: 23 |
 culpe, *sing.* 212: 22 | 444: 32
 518: 18 | conscium. 230: 7
 privatio. 63: 10 |
 culpam. 363: 33 | deprecari.
 300: 31 | ista dicuntur in.
 145: 22 |
 culpam. 14: 14 |
 in culpas cadunt. 145: 16 |
 culpa garrulitas iusta de-
 latione a viris. 37: 3 |
 culpatus. 298: 18 |
 culpaverunt aliud verbum.
 62: 9 |
 culpavisse. 183: 15 |
 culpavit. 210: 29 |
 culpes. 464: 11 |
 cultiores. 106: 3 |
 cultioris terras. 515: 19 |
 cultos. 78: 14 |
 cultu. 243: 12 | 247: 13 |
 282: 23 | 498: 6 | corporis.
 17: 32 | 36 | in literarum
 non ignobilis. 385: 7 | li.
 berorum. 5: 8 |
 quod cultui sit legisse. 3: 4 |
 cultum ingenii. 8: 5 |
 cultus, *gen.* 510: 9 |
 cum, *prop.* 4: 24, 26 | 5: 11 |
 12: 17, 19 | 15: 27 | 17: 6.
 16, 17 | 19: 8 | 20: 4 | 21:
 2 | 29: 18 | 34: 22 | mihi
 cum alio communis. 121: 15
 bona venia. 243: 21 |
 ind. 13: 18 | 14: 1, 17, 18 |
 15: 7, 8 | 28: 13 | 33: 10 |
 45: 13 | 46: 1 | *subj.* 3: 4 |
 7: 1 | 8: 2, 5 | 9: 18 | 12: 11 |
 13: 9 | 14: 7, 22 | 18: 8, 10 |
 19: 2, 6 | 20: 6 | 22: 7 | 26:
 3 | 29: 4 | 47: 7 | cum. 13 |
 6 | cum. & &. 16: 6 | 19:
 14: 15 | 96: 10 |
 cumprime fortem. 446: 17,
 18 |
 cumprimis. 34: 27 | 37: 29 |
 295: 6 | 349: 24 | 356: 19
 446: 18 | 484: 23 | 502:
 8 |
 cuius generis cumque. 1: 8 |
 cumulande invidie gratia.
 394: 23 |
 cumulandum. 204: 25 |
 cumulaturlaps. 255: 2 |
 cumulus. 435: 8 |
 cumulus. 145: 7 |
 cuncta, *plur.* 533: 1 |
 cunctabundus. 101: 15 |
 cunctæ, *plur.* 249: 13 |
 cunctancia gaudia. 254: 23 |
 cunctantur. 297: 4 |
 cunctationis. 379: 18 |
 cunctari. 322: 22 |
 cunctatus. 426: 17 | 498:
 9 |
 cunctis. 20: 8 |
 capeos. 111: 14 |
 cuneum. 161: 14 |
 cuneus. 274: 4 |
 cupediarum indagines. 229:
 3 |
 cupedias ciborum. 200: 19 |
 cupere. 360: 22, 26 |
 cuperem. 49: 8 |
 cupide. 304: 7, 8 | 519: 14 |
 cupidine dilcendi. 230: 1 |
 vitæ. 515: 19 |
 cupidinem. 363: 32 | erudio-
 nis. 3: 9 |
 cupidinis. 258: 25 |
 cupidior audiendi. 51: 10 |
 cupidissimo veterum verbo-
 rum. 27: 3 |
 cupiditatis. 515: 5 |
 cupiditarum. 392: 16 |
 cupidos. 102: 14 | 441: 16 |
 cupidus. 294: 7 | 385: 12 | au-
 diendi. 498: 21 | orationis,
 33: 5 |
 cupiendo. 360: 26 |
 cupiens. 497: 16 | pecunie.
 102: 16 | rationis & scientiæ,
 133: 11 |
 cupierint. 211: 15 |
 cupisse. 211: 16 |

VOCABULORUM.

cupit. 258: 4 |
cupiunt. 70: 24 | 349: 21 |
507: 24 | 516: 8 |
cupressi. 122: 22 |
cupressos. 355: 17, 19, 20 |
eur. 35: 17 | 42: 7 | 68: 13 |
100: 27 | 126: 20 | 159: 5 |
422: 5 | 426: 11, 25 | 440: 11, 18 | 446: 22 | 453: 11 |
501: 14 | 504: 5 | 507: 21 |
515: 25 | 522: 24 | 527: 10 |
igitur. 530: 37 | ita. 74: 25 |
cura, *subst.* 3: 1 | 20: 27 | 98: 26 | 102: 21 | 231: 3 | 291: 1 | 349: 22 | 364: 30 | 408: 12 | 465: 7 | 470: 25 | elegantiarum. 16: 19 | & elegantia scriptiois. 2: 23 |
curabant. 455: 4 |
curabat. 150: 6 | 480: 10 |
curabatur. 495: 4 |
curæ. 231: 2 | 245: 12 | 425: 23 |
curam. 354: 17 | cordis. 510: 19 | habeo vestri. 529: 21, 24 |
curantis mulis. 395: 1 |
curant. 337: 24 | 432: 2 |
curarent. 337: 23 |
curaret. 35: 13 |
curas, *acc.* 417: 10 | vocum. 67: 28 |
curata. 269: 25 | multa ejus ductu. 95: 6 |
curator. 159: 6 |
curator restituendi Capitolii. 68: 6 |
curaverit. 206: 1 |
curavit. 166: 16 | 206: 9 | statuendam statuam. 256: 25 |
curent. 136: 14 |
curet. 102: 23 | 282: 5 | 468: 27 |
curia, *abl.* 51: 8 | 210: 12 | Hostilia. 387: 23 |
curiæ, *gen.* 51: 21 |
curiam. 51: 5 | 19: 24 | 129: 13, 16 |
curiata comitia. 182: 12 | 414: 1 | 415: 6 | lege. 348: 27 |
curiatum liorem. 414: 6 |
curiosæ, *gen.* 496: 9 |
curiosæ. 74: 16 | 105: 12 | 435: 14 | 455: 12 | exploraverit. 16: 14 | pedestri. 16: 20 |
curiosior. 332: 6 |
curiosus. 202: 6 | captabam. 516: 16 |
M. Curiam. 284: 6 |
M. Curius. 375: 21 |
curo. 159: 6 |
currere. 198: 17 | 430: 5, 7 | 486: 3 | auditum. 120: 28 |

curricula. 118: 6 |
curriculi lunaris. 116: 14 |
curriculis disputationum. 522: 10 |
curriculo. 372: 10 | 453: 28 |
curriculum. 116: 6 | itadii. 7: 1 |
curris. 430: 3 |
currit. 80: 27 | 136: 14 | 486: 9 |
curro. 221: 22 |
curru. 129: 14 | vehi. 129: 13 |
currum. 394: 10 |
currus. 164: 9 | 506: 14 |
cursum. 332: 26 | 444: 29 |
470: 24 | transco libros. 246: 14 | locum transgressus. 13: 14 |
cursum. 375: 14 | 441: 29 |
cursum. 105: 4 | 382: 27 | le- cundos dabis. 403: 23 |
sententiam. 304: 9 |
curvamine cæli. 373: 9 |
curulem. 197: 3 | magistratum. 129: 13, 15 |
curulibus. 130: 4 |
curulis. 129: 15 | 346: 12 | ædilis. 197: 10, 14 |
curulium. 134: 14 | 135: 7 |
custodes. 327: 13 | ovium. 511: 10 |
custodia. 130: 24 | 257: 18 |
cordis. 37: 16 |
custodibus. 233: 2 |
custodiæ. 216: 16 |
custodiendum. 68: 18 |
custodiri. 442: 7 |
custodita, *sing.* 89: 1 | 232: 1 |
plur. 130: 15 |
custoditis. 437: 15 |
de cure summa. 501: 18 |
curem primam ac speciem sententiarum erueret. 484: 1 |
Cyclopa. 410: 6 |
Cyclopa. 247: 1 |
Cyclope. 109: 10 |
Cydarum. 287: 4 |
cylindrum lapidem. 188: 30 |
Cynicas. 76: 1 | 369: 14 |
Cynicus. 76: 6 |
Cynthi. 254: 4 |
Cyrenaicorum. 405: 17 |
Cyrenensis. 476: 9 |
Cyri. 282: 14 | regis. 382: 5 |
Cyro. 382: 7 |
Cysam. 382: 6 |

D.

DA consilium. 511: 20 |
labant capite pœnas. 515: 16 | in medium. 26: 15 |

dabat. 24: 4 | 54: 27 | 426: 5 | 451: 20 | 430: 13 | 48: 23 | cornam amicis. 508: 12 | tempus huic disciplinæ. 528: 14 |
dabatur. 133: 9 | 424: 6 | 455: 18 | populo pugna. 176: 7 |
dabis. 403: 23 |
dabit. 234: 10 |
dabitur. 412: 10 | otium. 5: 8 |
dabo. 4: 28 | 288: 5 |
Dædali. 193: 2, 9, 16 |
Dædalus. 193: 4 |
damna lunæ. 532: 12 |
damnabat pecuniæ. 524: 15 |
damnandum rei capitalis. 177: 18 |
damnari. 379: 3 |
damnata. 324: 19 |
damnarum. 334: 27 | esse fur- ti. 227: 12 | capitis. 114: 9 |
damnatus. 472: 1 | est. 429: 14 | capitis. 473: 19 | 474: 6 |
damni. 214: 1 |
damnis. 232: 14 |
damno impensiore. 523: 27 |
damnorum. 95: 18 |
damnum. 14: 30 |
dandi casus. 365: 23 |
dando. 433: 25 | 464: 10 |
dandum. 523: 18 | ad bestias curavit. 177: 18 |
dant. 194: 7 | legem, qua. 26: 5 |
dantem. 234: 13 |
Danubium. 373: 7 |
dapibus. 168: 22 |
dare. 24: 7 | 98: 30 | 234: 3 | pro factis supplicium. 490: 2 |
darent. 192: 3 | crimini. 444: 27 | vitio. 444: 23 |
daret. 95: 19 | 234: 29 | 374: 28 | 479: 8 | 523: 21 |
dari. 5: 12 | 14: 1, 8, 10 | 122: 19 | 138: 13 | 232: 10 | 243: 17, 27 | 495: 11 | 522: 26 | in adoptionem. 183: 11 |
Darii. 196: 7 |
Darium. 456: 18 | 528: 23 |
Darius. 456: 17 |
das. 355: 15 |
dat. 385: 9 | 451: 8, 27 | sa- vium. 87: 10 |
data, *nom. sing.* 77: 11 | est. 349: 23 | 378: 17 | 482: 10 | erileis contra te. 171: 7 |
est dono. 410: 15 | probro vestis. 18: 14 | *abl.* 452: 1 | 467: 14 | interstitio ne- gociorum. 1: 4 | *plur.* 427: 18 |
datæ legis. 5: 1 |
datam. 378: 25 |
H H h h iij

INDEX

- dati sunt. 324: 31 |
 datis. 224: 7 | 233: 2 | iurif-
 dictionibus. 324: 6 |
 dativus singularis. 153: 19 |
 dato, *imp.* 323: 1 | *part.* 325:
 12, *bis* | tibi negotio. 34:
 9 |
 datum. 227: 9 | 353: 5 | iure.
 320: 4 | est. 227: 15 | 434:
 11 | memoria. 29: 2 | ne-
 gotium. 267: 17 |
 datur. 195: 5 | 275: 28 | 348:
 27 |
 daturus. 321: 12 | poenas. 261:
 11 |
 daturus erat. 138: 6 |
 datus esset. 451: 12 | *part.*
 329: 13 |
 datu st. 32: 14 |
 Dave. 494: 1 |
 de. 2: 11, 12, *bis*, 13 | 6: 1 | 9: 1
 10: 2 | 13: 9, 10, 12, 22 |
 14: 2, 6, 8, 11, 12, 18, 26 |
 16: 23 | 18: 10 | 19: 6, 12 |
 20: 8, 22, 24 | 21: 19 | 42:
 2 | 49: 1 | 58: 3 | 97: 3 | de
 hostibus capto agro. 347:
 4 | de disciplinis literarum.
 316: 15 | de id genus homi-
 nibus. 38: 14 | de legibus
 libros. 319: 15 | de multo
 usu ignoscibilis est. 357: 3 |
 de poetarum figura. *poeti-*
ca. 40: 2 | de qua causa.
 175: 11 | de rufo atque viri-
 di mixtus. 93: 18 | de me
 dicer. 86: 5 |
 deabus. 438: 21 |
 dea. 254: 17 | si Dea, si
 Deo. 97: 5 |
 deambulabam. 384: 4 |
 dearam. 97: 7 |
 deas. 254: 7 |
 debeam. 14: 8 |
 debeant. 403: 12 | 438: 12 |
 debeas. 34: 10 | 213: 13 | 354:
 32 |
 debeat. 14: 3, 11 | 57: 1 | 69:
 3 | 87: 12 | 203: 10 | 378:
 15 | 450: 6 |
 debebat. 217: 7 | 222: 11 |
 495: 9 |
 debebatur. 121: 13 |
 debebit. 103: 22 | 384: 13 |
 479: 14 |
 debemus. 425: 17 | 450: 21 |
 468: 25 |
 debeat. 20: 15, 19 | 48: 31 |
 210: 35 | 343: 18 |
 debeo. 121: 16 | 433: 2 |
 debere. 17: 3 | 33: 6 | 37: 7 |
 39: 9 | 116: 9 | 399: 14 |
 450: 12, 18 | 456: 4 |
 deberem. 432: 13 |
 deberet. 126: 3 | 387: 4 | 461:
 16 | 481: 3 |
 deberi. 31: 11 | pecuniam &
 gratiam. 17: 9 |
 debet. 17: 1, 13, 14, 18, *bis* |
 19: 21 | 343: 11 | 414: 14 |
 419: 14 | 421: 10 | 429:
 35 | 479: 21 | 490: 5 | 507:
 11 | 521: 21 |
 debetur gratia. 17: 20 |
 debili. 177: 1 | lingua. 31: 8 |
 numero. 23: 15 |
 debilitas. 135: 11 |
 debilitates. 187: 5 |
 debita pecunia, *abl.* 17: 10 |
 debitam. 323: 2 |
 debiti. 403: 12 | *aria.* 324:
 30 | 325: 5 |
 debito pecuniam & gratiam.
 17: 9 | gratia. 17: 16 |
 debitionem. 17: 12 |
 debitionis. 17: 11, 22 |
 debito obsequio. 35: 20 |
 debitoris. 323: 5 |
 debitorum, *debitor.* 324:
 29 |
 debitoratus verbum multis
 millibus. 263: 15 |
 debuerat. 333: 24 |
 debuerint. 374: 38 |
 debueris. 489: 19, *bis* |
 debuerit. 12: 27 | 76: 13 |
 debuerit. 230: 10 |
 debui. 310: 8 |
 debuisse. 19: 14 | 21: 8 | 88:
 18 | 374: 4, 32 | 457: 23 |
 debuit. 14: 20 | 67: 3 | 252:
 13 |
 decantata hæc in scholis. 4:
 2 |
 deceat. 380: 2 |
 decebat etati. 262: 26 |
 decedente, *foi.* 19 | luna. 322:
 10 |
 decedere. 262: 20 |
 decederet. 491: 11 | vita. 39:
 15 |
 decedit. 281: 5 |
 decem. 24: 9 | 31: 7 | 89: 11 |
 124: 18 | 126: 8 | 232: 2, 7,
 12 | 302: 17 | 363: 1, *bis*,
 374: 25 | 423: 10 | 424:
 9 | 473: 5 | 496: 2 | 519:
 14 | pondo libras. 476: 4 |
 argenti. 143: 9 |
 decemvires leges. 322: 9 |
 decemvirali lege. 310: 3 |
 decemviratum legum. 319:
 9 |
 decemviri. 126: 7 | 238: 2 |
 309: 5, 19 | 361: 21 | 519:
 9 | 523: 32 | 524: 32 |
 decemviris. 269: 25 |
 decemviros. 269: 26 | 387: 15 |
 473: 4 |
 decentia, *plur.* 199: 2 |
 decepit. 364: 15 |
 decernatur triumphus. 463:
 17, 21 |
 decernendi, *ger.* 15: 27 |
 decernendum. 392: 30 |
 decernere. 320: 13 |
 decerni. 297: 1, 28 |
 decernunt. 296: 19 | 297:
 28 |
 ad decertandas laudes. 286:
 8 |
 decertandum. 199: 3 |
 decertantes. 363: 26 |
 decertare. 336: 18 |
 decertatum. 259: 7 | est. 285:
 14 |
 decedere. 266: 25 |
 decedere de via. 14: 7 |
 decessionem. 368: 20 |
 decessisse. 368: 19 |
 decessit. 401: 16 | vita. 475:
 5 |
 decet. 38: 4 |
 decideretur. 265: 15 |
 decidit. 316: 4 |
 decima. 262: 16 |
 Decima. 12: 20, 22 |
 decimo. 124: 18, 21 | 125:
 2 |
 decimotertio, *libro.* 482:
 7 |
 quarto decimo. 357: 20 |
 decimum. 412: 15 |
 decipientibus. 233: 23 |
 decilis. 192: 20 |
 declamandi. 356: 29 |
 declamandi. 264: 3 |
 declamantem. 262: 24 |
 declamationes. 390: 5 |
 declamatiunculam. 196: 9 |
 declamaverat. 390: 3 |
 declarabat. 468: 18 |
 declarande. 192: 18 |
 declarandum. 384: 14 |
 declarant. 23: 6 | 92: 23 | 219:
 17 | 349: 25 |
 declarari. 374: 29 | 489:
 9 |
 declarat. 364: 27 | 396: 23 |
 declaratur. 320: 34 |
 declaratur. 5: 15 |
 declinanda, *plur.* 65: 23 | 367:
 3 |
 declinandum de via. 13: 22 |
 14: 2, 6, 19 |
 declinantibus juris actiones.
 323: 21 |
 declinantis. 273: 10 |
 declinari. 188: 10 |
 declinatio. 14: 3 | 91: 8 |
 declinatione. 23: 18 | 230: 21 |
 453: 8 |
 declinationes. 375: 13 |
 declinationibus. 260: 17 |
 declinationum. 91: 9 |
 declinatis. 353: 9 |
 declinatum. 132: 4 |
 declinatur. 359: 3 | 330: 21, 22 |

VOCABULORUM.

- declinavit. 260: 21 | 530: 23 |
de via. 14: 12 |
in quas extremas literas de-
clinem. 132: 15 |
declinentur in singulos casus.
41: 18 |
declinet. 322: 31 |
decocta, plur. 275: 14 |
decora, abl. 30: 18 |
decoram. 224: 9 |
decorandum honore. 275: 3 |
decorata est. 166: 2 |
decoratus. 259: 14 |
decorare. 112: 5 |
decoravit. 112: 8 |
decore. 363: 24 |
decori dignitas. 381: 15 |
decoro. 556: 27 |
decorum est. 357: 5 |
decrementa. 117: 17 |
decreta esset. 51: 8 | *subst.*
233: 8 | 465: 2 | naturæ &
necessitatis. 322: 35 |
decreti, gen. 157: 12 | 480:
19 |
decretis. 478: 7 | 499: 2
19 |
decreto. 97: 6 | 198: 6 |
309: 15 | 392: 3 | factio.
409: 4 | sanxerunt. 244: 4
9 |
decretorum. 234: 24 |
decretos. 515: 24 |
decretum. 89: 2 | 126: 104
400: 10 | 435: 4 | 485:
2, 11 | gravitatis antiquum
plenum. 151: 14 | publicum.
210: 6 | sanxerunt.
198: 11 | est. 64: 6 | 325:
20 |
decreverit. 181: 31 |
decreverunt. 152: 3 | 180: 15 |
233: 15 |
decrevisse. 126: 9 | 205: 10 |
400: 7 | 466: 18 |
decrevit. 181: 28 |
decubat. 280: 10 |
decubueram. 491: 7 |
decuisset. 152: 5 |
decuit. 20: 5 | 62: 25 | 38: 2 |
hominem. 105: 2 |
deculpatum verbum. 512:
23 |
decumbere. 320: 9 |
decursus. 488: 23 |
decursibus. 115: 18 |
decus lingue Latine. 508:
24 |
dedecora. 223: 4 |
dedecorasse. 492: 21 |
dedecus. 269: 31 |
deleat. 412: 4 |
deletere, *præf.* 111: 28 | *infa.*
277: 1 | 485: 31 |
dedicatorum. 265: 2 | *foret.*
266: 11 |
dedicavisti. 223: 31 |
deditur. 79: 17 |
dederunt. 500: 5 | in fi-
dem patrociniūque. 174:
21 | se in querenda pecu-
nia. 102: 7 |
dedimus primitias quasdam
artium. 3: 18 |
dedisse. 127: 24 | 190: 13 |
313: 2 | 430: 8 | 441: 17 |
447: 10 | 482: 17 |
dedissem. 133: 31 |
dedisses. 408: 1 |
dedisser. 467: 19 | vulnus.
258: 19 |
dedit. 195: 18 | 201: 15 |
255: 13 | 386: 19 | 387:
6 | 447: 10 | 464: 10 |
324: 23 | consilium. 14: 23 |
13 | epistolam ad. 289: 18 |
403: 8 | fabulas
apud populum. 476: 22 |
legem. 4: 27 | se se in
disciplinam Protagoræ.
170: 20 | dixit. 508: 8 |
dediti, plur. 475: 15 |
deditione facta. 166: 11 |
deditos. 191: 11 | 316: 17 |
deducebantur. 72: 13 |
deducendo. 395: 15 |
deducere. 149: 13 |
deducerentur. 233: 3 |
deduci. 196: 2 | 460: 12 |
deducitur. 223: 13 |
deducta est. 324: 6 | in
atrium. 32: 6 | plur. 127:
6 |
deducto gladio. 169: 15 |
deductum verbum in Lati-
nam Coloniā. 516: 27 |
deductus. 177: 17 |
dedunt. 71: 1 | 315: 5 |
deduxisse manus ad os. 36:
12 |
deduxit. 408: 10 |
deedit. 421: 1 |
deesse. 168: 6, 8 | 316: 6 |
perficiendæ rei. 40: 50 |
reipublicæ. 50: 8 |
deessent. 478: 13 |
deesset. 136: 3 | 448: 2 |
deest. 60: 20 | 66: 13 | 122: 20 |
479: 15, 21 |
defamata vocabula. 244: 2:
15 |
defamatisimus. 482: 27 |
defatigat verbis epus. 9: 2
29 |
defatigatum. 111: 29 |
defectibus solis. 97: 8 |
defectione. 217: 14 |
defectionem. 332: 9 | per de-
fectionem, aliquid suppri-
mendo. 168: 12 |
defectos. 485: 4 |
defendat. 205: 24 |
defende. 224: 2 |
defendebant. 242: 10 |
defendebat. 287: 1 |
defendendam. 181: 27 |
defendendi gratia. 391: 4 |
defendenti. 211: 33 |
defendere. 48: 5 | 223: 29 |
243: 9 | causas. 65: 32 | pa-
triam. 65: 28 |
defenderent. 71: 15 | 237:
15 |
defenderes. 390: 18 |
defenderet. 309: 25 | 461:
13 |
defenderit. 416: 4 |
defendi. 175: 5 | 209: 1 |
defendis. 223: 28 |
defendisse. 415: 18 |
defendissent. 309: 27 |
defendisset. 320: 31 |
defendit. 48: 1, 2 | 49: 20 |
262: 2 | 463: 9 |
defenditur. 64: 2 |
defensa oratio. 19: 3 |
defensat. 314: 29 |
defensionem. 211: 12 |
defensionis. 287: 2 |
defensavit summam ope. 91:
11 |
defensoribus. 28: 8 |
defensos. 211: 29 |
defensum. 210: 17 |
defensus. 168: 1 |
deferant. 412: 4 |
deferat me adversum. 337:
1 |
deferbuerat. 454: 22 |
deferbuit mare. 498: 4 |
deferbant. 433: 7 |
deferre jus ad prætorem.
514: 13 |
deferretur. 143: 4 | 157:
17 |
defert. 51: 17 |
deferuntur. 100: 8 |
defessus. 384: 3 | sum vol-
vendis voluminibus. 3: 8 |
est. 438: 14 |
defertigentur. 398: 22 |
deficeret. 376: 27 |
deficiente luna. 532: 6 |
deficientium. 97: 14 |
deseri multa ad splendorem
domus. 36: 10 |
definatur. 133: 16 | 504: 7 |
definierat. 384: 25 |
definierit. 53: 7 | 425: 11 |
definierunt. 346: 20 |
definire. 132: 24 |
definiremus. 326: 32 |
definires. 133: 10 |
definiret. 14: 7 |
definisse. 133: 22 |
definisset tempus. 127: 10 |
definit. 53: 10 | 146: 5 | 183:
24 | 249: 4 |

I N D E X

- definita, plur.* 377: 3 |
definite. 54: 2 |
definitio. 53: 12 | 287: 21 |
definitionem. 133: 3 | 384: 22 |
definitioni. 188: 9 |
definitionis. 413: 11, 15 |
definitionum. 54: 7 |
definito. 34: 10 |
definitum sit. 311: 8 |
definitur. 178: 2 |
definitus est. 492: 15 |
definitus. 63: 21 | 287: 20 | 413: 13 | *indulgentiam his verbis.* 15: 18 |
definiunt. 504: 8 |
defiunt. 532: 7 |
defixerint una in parte sententiam suam. 34: 13 |
deflagravit aidor periculi. 498: 4 |
defleta est. 364: 6 |
deflexa sunt. 395: 12 |
defluere. 460: 5 |
defluxerat. 111: 50 |
defoderunt. 122: 27 |
deformatissimæ. 379: 12 |
deformem. 444: 3, 24 |
deformi. 85: 2 |
deformissimam. 172: 20 |
deformitate. 406: 16 | *infigni.* 305: 10 |
deformitates. 106: 16 |
deformitatis. 172: 21 |
defugere munus. 175: 16 | *remotiora.* 3: 15 |
defugiendas. 192: 20 |
defuisse. 48: 13 | 336: 13 |
defuisset. 176: 20 |
defuit. 448: 5 | *suis Tubero.* 49: 3 |
defuncto vita. 173: 1 |
defunctorum animæ. 283: 9 |
defuturum. 36: 14 |
degerem. 468: 19 |
degeneri alimento. 314: 8 |
degredi de via. 14: 8 |
degrediare. 522: 10 |
degustandum. 179: 12 |
degustat. 337: 25 |
degustato. 337: 26 |
dehinc. 85: 1 |
dehonestamento. 95: 8, 11, 36 |
dehonestari. 483: 8 |
dehonestum verbum. 512: 23 |
dehortata sunt. 363: 14 |
dehortatur. 208: 27, 32 | 209: 5, 11 |
dehortetur. 208: 30 |
Dei. 96: 8 | 97: 2 | 439: 21 |
dejecit. 260: 6 | *se de muro.* 268: 3 |
dejectat. 533: 1 |
dejectum. 152: 4 |
dejecturum. 269: 4 |
dejerasset. 158: 20 |
dejeraret fastum. 14: 23 |
dejeceretur. 526: 5 |
dejectur. 365: 11 |
dein. 52: 15 | 52: 17 | 412: 9 | 533: 1 |
deinceps. 5: 7 | 12: 29 | 25: 3 | 36: 11 | 169: 20 | 180: 13 | 181: 15 | 206: 4 | 335: 16 | 374: 9 | 412: 1 | 445: 10 | 457: 12 | 506: 10 | 507: 3 | 510: 6 |
deinde. 53: 4 | 58: 8 | 77: 15 | 343: 6 | 421: 26 | 423: 22 | 455: 23 | 460: 14 | 473: 5, 12, 14 | 476: 5, 10, 18, 29 | 507: 3 | 518: 16 | *post.* 15: 20 | 525: 26 |
dejurant. 298: 5 |
dejurare. 298: 10 |
dejuraverant. 272: 15 |
dejurio. 232: 2 | *vincti forent.* 232: 17 |
delabi. 460: 12 |
delabitur. 382: 29 |
delati honores. 72: 6 | *ad populum, accusari.* 139: 10 |
delectabar. 304: 10 |
delectabile. 86: 23 |
delectabiles. 97: 18 | 391: 20 |
delectabili doctrina. 16: 18 |
præceptione. 28: 15 |
delectabilis arguteque definit aculeos. 178: 14 |
delectabiliter. 363: 23 | 390: 4 |
in delectamentis habebat. 527: 14 |
pro delectamento habebat. 521: 7 |
delectari. 532: 14, 16 |
delectat. 489: 20 | *animum.* 513: 7 |
delectationibus. 442: 11 |
delectatior sermo. 4: 9 |
delectatus. 106: 16 | 320: 20 | 356: 14 |
delectent. 48: 12 | 343: 10 | 385: 4 |
delectet. 450: 10 |
sine delectu. 528: 18 |
delectus commodorum. 321: 14 |
delegerit. 424: 4 |
delegisset. 337: 28 |
delegit. 441: 14 |
delementis aurium. 165: 5 |
delevari. 392: 27 |
delevit. 419: 14 |
delibari. 398: 21 |
delibatur honestatis. 14: 30 |
delibatus. 316: 15 |
deliberabat. 482: 20 |
deliberas. 379: 9 |
deliberata te ab eo. 34: 14 |
deliberatus fore si. 35: 2 |
delicate, adv. 523: 19 |
delicatiores. 383: 22 |
delicato. 109: 13 | *homini.* 224: 14 |
delicatorum. 228: 2 |
delicia. 506: 26 |
delicium. 506: 24 |
deliciarum vitium. 109: 10 |
delicias. 228: 5 | *conviviorum.* 29: 6 | *fluentes carminum.* 510: 3 |
deliciis. 196: 21 | 506: 25 | *corporis animique diffusens.* 498: 7 | *habebat.* 527: 14 | *habitos in.* 248: 21 |
delicta. 107: 25 | 152: 18 | 188: 11, 26 | 273: 11 | 520: 14 |
delicti. 287: 1 |
delictorum. 215: 33 |
delictum. 55: 7 | 163: 18 | 298: 17 | *est.* 202: 19 |
deligari. 268: 23 |
deligata erat. 268: 15 |
deligatum est. 187: 1 |
deligatus. 269: 11 |
deligeret. 377: 12 |
deligitur. 221: 3 |
delinquendum est. 12: 6 |
delinquentem. 273: 12 |
deliquero. 205: 5 |
deliquerunt. 423: 3 |
deliquisse. 115: 5 |
deliquit. 202: 5 |
delirare. 44: 10 |
delitescentem in habitaculum. 177: 5 |
delitesceret. 223: 2 |
delituit. 223: 9 | 411: 4 |
Delphini. 220: 1 |
Delphino. 219: 15 | 220: 9 | 442: 5 |
Delphinorum. 219: 20 |
Delphinos. 219: 16 |
Delphinum. 442: 1 |
Delphinus. 442: 16 |
Delphos. 319: 21 |
deluamus. 392: 34 |
delubra. 144: 11 | 145: 7 | 362: 21 | *plena majestatis.* 145: 3 |
delubris. 362: 20 |
dem. 145: 13 |
Demadem. 301: 17 |
Demades. 302: 15 |

Demadi

VOCABULORUM.

- Demali. 301: 13|
 emanare. 460: 6|
 emas. 61: 4| 81: 14|
 demens. 276: 1|
 demerebat grandem pecu-
 niam. 24: 2|
 demessa est seges. 97: 4|
 Demetrium. 418: 1, 16|
 Demetrius. 418: 8|
 demitatur. 470: 2|
 demiranda. 440: 6|
 demirantur. 111: 13|
 demiratos. 208: 3|
 demiratus. 214: 19|
 demiratus. 42: 6| 76: 10|
 163: 1| 426: 10| 537: 11|
 demisit. 355: 1| 356: 8, 10|
 demissa voce. 18: 12| 133: 14|
 demissam jacentemque ora-
 tionem. 30: 7|
 demissus. 137: 12|
 demittendi. 491: 20|
 Democriti. 151: 6| 276: 11|
 Democrito. 277: 2|
 Democritum. 276: 9| 284: 14|
 Democritus. 162: 9, 15|
 163: 1| 178: 11| 284: 11|
 473: 13|
 demonstrabat. 216: 13| 412: 1|
 demonstrabunt. 18: 23|
 demonstrandum. 133: 22| 279: 7| 518: 5|
 demonstrant. 236: 12|
 demonstrantia. 93: 7|
 demonstrantibus. 235: 16|
 demonstrare. 133: 32| 451: 26|
 demonstrarent. 101: 19|
 demonstraret. 255: 10| 426: 12|
 demonstraretur. 266: 19|
 demonstrat. 41: 6| 64: 12|
 92: 20| 140: 7| 425: 24|
 445: 7| digito. 512: 18|
 demonstrata, plur. 60: 12|
 demonstratione. 270: 23| ve-
 stigiorum. 4: 12|
 demonstrationem. 14: 8|
 181: 13| 367: 27| 374: 26|
 472: 21|
 demonstratur. 219: 23| 39: 10|
 523: 8|
 demonstraturus esses. 223: 1|
 demonstravimus. 77: 13|
 demonstravit. 204: 6|
 demonstrant. 145: 23| 326: 5|
 363: 22|
 demonstrat. 506: 18|
 demonstratur. 236: 18|
 demonstro. 453: 1|
 demorari. 208: 3|
 demoratos. 107: 26|
 demoratur. 199: 20|
 demortuus, plur. 244: 115|
 demortuus forent. 400: 8|
 Demosthenes. 23: 16, 20| 300: 16|
 Demosthenem. 27: 36| 120: 14| 300: 20|
 Demosthenes. 24: 7, 11|
 120: 11, 16| 416: 13, 17|
 474: 19| 475: 10|
 Demostheni. 240: 7| 301: 14|
 Demosthenis. 94: 18, 20|
 245: 6| 287: 4, 8| 334: 19|
 demta. 173: 16|
 demulcebat. 421: 7|
 demulcentes. 480: 6|
 demulcere actionem modis
 & intendere. 29: 21|
 demulcet. 176: 20|
 demulctus. 121: 2|
 demulsit. 441: 12|
 demum. 86: 2| 88: 12|
 118: 2|
 demus. 243: 25| 374: 3|
 demutamus. 444: 7|
 denarium, gen. plur. 24: 9|
 41: 5| 128: 6|
 denatur rem. 51: 22|
 denarravit. 85: 9|
 deneganda. 409: 25|
 Denicales feriae. 423: 24|
 denique. 20: 9| 102: 21| 430: 11| 434: 14| 485: 15, 21|
 nunc. 26: 2|
 denominatus est. 131: 7|
 denos. 89: 12, 19, bis| 531: 17|
 denotantur. 375: 7|
 denotavit. 39: 20|
 dens. 136: 3|
 densiores. 479: 28|
 densitatem auri. 64: 9|
 dent operam mutuam. 98: 14|
 Dentato. 69: 1|
 Dentatum. 69: 2|
 dente. 136: 4|
 dentes. 117: 17| 136: 7| 220: 26| 426: 18, 19| 427: 2, 3|
 denibus. 426: 22|
 denarium. 17: 15|
 denunciata est. 525: 25|
 denovo. 44: 11| 98: 29| 102: 12| 162: 18| 379: 2| 301: 5| 406: 8| dixerat. 483: 14|
 Deo. 96: 1| 411: 2| 480: 16|
 482: 10|
 deosum. 100: 7| 110: 9| 191: 8| 242: 3, 7| 440: 10|
 460: 11| verum. 243: 8|
 Deorum. 97: 7| 173: 1, 2|
 174: 6| 446: 24|
 Deos. 20: 18| 22: 4| 372: 19| 398: 6| agrestes.
 254: 12| immortalis.
 534: 28| celebrabant. 173: 14|
 deoculatus ingenium. 51: 23|
 depalmaverat. 521: 9|
 depecisci. 524: 14|
 depectit capillum. 281: 12|
 depellat. 501: 19|
 depellere. 377: 19|
 depelleret. 461: 14|
 depelli. 421: 20|
 depello. 205: 3|
 dependere. 395: 16|
 perditus. 160: 14|
 deperire. 62: 24|
 deperiret. 214: 8| 205: 27|
 deperisse. 314: 26|
 depicta est. 259: 12| 342: 2
 363: 24|
 depictas. 512: 7|
 depingitur. 328: 15|
 depinxit. 259: 2| 383: 255|
 depinxi. 369: 8|
 depiorantis. 285: 4|
 deponendam. 337: 4|
 deponi. 268: 14|
 depopulata internecino ge-
 nere morbi. 56: 15|
 depopulatus esse. 363: 23, 27|
 deportatum. 248: 14|
 deportatur in jus. 520: 22|
 depositum, part. 534: 26|
 depravata sunt. 395: 12|
 deprecabatur. 205: 17| exen-
 jabat. 287: 2|
 deprecandi. 439: 6|
 deprecans uxoris super-
 biam. 86: 25|
 deprecarentur. 210: 10|
 deprecari. 174: 5| culpam.
 300: 11|
 deprecatur. 215: 26| 317: 3|
 deprecatus. 205: 4|
 deprecatur. 205: 6|
 deprecet. 204: 21|
 deprecetur. 205: 23|
 deprecor. 204: 9, 15, 23|
 205: 11, 24|
 deprehendat. 380: 16|
 deprehendere. 176: 2|
 deprehendisses. 285: 12|
 deprehenditur. 310: 6| 531: 15|
 deprehensam. 282: 22|
 deprehensum. 467: 13, 18|
 1111

INDEX

- depressi, *plur.* 100: 11 |
depressuræ, *plur.* 497: 12 |
deprimebantur. 289: 10 |
deprimendum impetum vo-
cis. 30: 3 |
deprimere arcem. 68: 7 |
depromptu. 1: 13 |
depudicavit. 427: 10 |
depugnandi causa. 396: 22 |
depugnantes. 259: 11 |
depugnare. 211: 19 | 259:
18 |
depugnari. 212: 15 |
depugnatum est. 211: 19 |
212: 15 | *ivit.* 293: 20 |
depugnavit. 284: 6 |
depulerat. 474: 5 |
depulsum. 152: 3 |
depulsurum. 269: 3 |
deputantem fixinos. *ps.* 5:
22 |
deque. 291: 6 | *susque.* 430:
16 |
deradat. 456: 25 |
deradic. 456: 21 |
deras, *plur.* 455: 17 |
derasisse. 237: 10 | 456: 13 |
derelicta est. 518: 3 |
derelictui habuerat vineam.
150: 8 |
derepente. 212: 20 | 277: 7 |
deridicule vanitatis. 277: 9 |
deridiculi in legendo. 370:
6 |
deridiculos. 316: 11 |
deridiculum. 444: 26 |
derisit. 44: 6 |
derivaret. 461: 18 |
deruta terræ spatia. 189: 1 |
de'endere. 58: 11, 13, 14 |
descenderint. 283: 22 |
descendi. 270: 18 |
descenderant. 222: 5 |
descendidi. 220: 18 |
descendit. 222: 3 |
descendit. 447: 9 |
descendo. 220: 18 |
descendunt. 365: 12 |
desciverint. 425: 20 |
desciverunt ad. 270: 7 |
descivisse. 431: 15 | à mul-
torum opinionibus. 125:
4 |
descivisset ad regem. 112:
15 |
descivit à republica. 472:
6 |
describenda, *abl.* 497: 2 |
describeret. 242: 5 |
descriptum graphice. 318: 17 |
deserti. 175: 18 |
deserta, *form.* 52: 15 |
desertam. 248: 14 |
desertum. 114: 19 |
deserunt. 315: 4 |
desiderabantur. 156: 20 |
desiderabat. 157: 12 |
desiderandi. 421: 17 |
desiderant. 186: 14 |
desideranti. 335: 13 | 489:
2 |
desiderantibus. 370: 2 | 436:
4 |
desiderare. 16: 4 |
desideraret. 35: 14 | 318:
29 |
desiderari. 251: 11 |
desiderat. 249: 17 |
desiderata. 269: 8 | 304:
31 |
non desiderato consilio. 35:
21 |
desideratur. 429: 12 |
desideravit. 162: 18 | 508:
17 |
desidere. 401: 6 |
desiderio meriti flagrans.
285: 20 | tabuit. 220:
12 |
desiderium capit. 315: 13 |
desidero. 14: 17 | 398: 1 |
desides. 279: 16 | 340: 22 |
desidia. 279: 23 |
desidias. 249: 12 |
desierint. 406: 10 |
desieris. 420: 13 |
designandis. 93: 6 |
designandum consulem crea-
vit. 142: 13 |
designate, *adv.* 61: 1 |
designati. 146: 12 |
designato. 386: 18 |
designatus 353: 6 | *est.* 386:
20 | *effect.* consuli. 143:
12 |
desist. 294: 10 |
desistret. 441: 20 |
desinam. 17: 3 |
desinendam. 70: 16 |
desinentes. 224: 12 |
desinit. 420: 16 | 453: 3 |
desinite. 502: 16 |
desint. 37: 23 |
desinunt. 66: 11 | 100: 3 |
desiperet. 44: 6 |
desipientes. 484: 28 |
desis. 49: 11 |
desisse. 109: 3 | 420: 19 |
desisset artem athleticam.
406: 2 |
desistente. 100: 14 |
desistimus. 440: 18 |
ne quid desit. 251: 13 |
desita est. 406: 18 | *abl.* 418:
22 | *verba.* 299: 1 |
desitis verbis. 298: 15 |
desito sermone abhinc multis
annis uteris. 27: 10 |
desiverit. 522: 14 |
desperavisse. 207: 8 |
despicatissimos. 394: 3 |
despiciens. 256: 21 | 533: 7 |
despicitur. 283: 19 |
desponderat. 147: 2 |
despondit. 325: 12 |
despuas. 77: 9 |
despumat. 59: 17 |
desumando. 337: 20 |
desistat, *gen.* 158: 22 |
desistam. 375: 2 |
desistatos negotio. 507:
27 |
desistunt. 448: 6 |
desistit 120: 12 | 147: 14 |
desistuerem opinionem. 507:
19 |
desistui, *infra.* 501: 6 |
desisturos. 191: 11 |
desisturum atque impugna-
rum quid in mala causa
relinquat. 20: 2 |
desisturus est palus. 267:
19 |
desistunt. 71: 2 |
desunt qui. 2: 16 |
desuper. 100: 10, 13 | 242: 4,
17 | 375: 14 |
det. 193: 14 |
detecta. 165: 29 |
detegi. 392: 18 |
detergendis. 466: 7 |
deteriora sunt. 317: 24 |
deteriorem. 135: 9 |
deteriores. 446: 25 |
deterioris. 314: 6 |
determinatus. 420: 10 |
locus regionibus ceteris.
346: 22 |
detercant. 321: 4 |
detercantur. 202: 13 |
deterrete. 377: 19 |
deterretet volupratibus. 500:
14 |
deterret. 308: 8 |
deterriam poru aquam.
502: 17 |
deterrimi homines. 525:
26 |
deterrimis. 244: 11 |
deterimo. 314: 15 |
deterimus. 63: 10 | 380:
33 |
deterritas. 400: 10 |
deteruerint. 70: 19 |
deterit. 177: 10 |
deterunt. 315: 7 |
detestabili. 114: 19 |
detestandis. 199: 21 |
detestaretur. 205: 26 |
detestatio factorum. 414:
8 |
detestatione. 37: 2 | 62: 8 |
65: 23 | 229: 3 | 311: 9 |
detestationem. 62: 7 | 269:
5 |
detestatus. 64: 1 | *est.* 37:
21 |
detractor. 205: 2 |

VOCABULORUM.

detonset. 280: 7 |
 detornatam sententiam. 251:
 15 |
 detracta. *abl.* 173: 16 | *plur.*
sunt. 267: 20 |
 detractam. 68: 16 | 259: 6 |
 detractio doloris. 67: 26 |
 de ractionem doloris. 63:
 20 |
 detractis. 192: 24 |
 detrahendis. 63: 13 |
 detrahi. 55: 7 | 269: 26 |
 277: 4 | vestimenta. 35:
 18 |
 detrahunt. 81: 24 |
 detrahuntur. 515: 16 |
 detraheris de elegantia. 61:
 5 |
 detrahit. 260: 10 |
 detrectandam. 314: 3 |
 detrectantibus fidem. 523:
 21 |
 plus detrimenti facis quam.
 294: 22 |
 detrimento. 169: 2 |
 detrimentum literæ produ-
 ctione syllabæ compensa-
 tur. 75: 16 |
 detrita est litera. 277: 14 |
 detriti ab alio vitæ genere.
 417: 8 |
 detruncat. 516: 3 |
 detur. 54: 13 | 412: 10 |
 deturbati. 210: 32 |
 deturbatus verecundia. 240:
 6 |
 devenit, *pres.* 511: 10 |
 tamquam devenisset pul-
 chritudinis insignia. 313:
 5 |
 devertentia. *abl.* 373: 1 |
 devertentem. 328: 1 |
 devertebat ad domum. 479:
 29 |
 devertere. 120: 20 |
 devincti beneficio. 231: 19 |
 devinctum. 469: 16 |
 devertisse. 114: 11 |
 devertit. 335: 11 |
 devexisse. 442: 4 |
 decum. *acc.* 173: 13 | 439: 10 |
gen. plur. 5: 7 | 72: 10 |
 156: 1 | 318: 4 | 368:
 14 |
 devomas. 87: 11 |
 devota, *plur.* 244: 10 |
 deus. 439: 14, 15 | 530:
 15 |
 deussit. 44: 2 |
 Dexippum. 461: 8 |
 dexteræ. 325: 9 |
 dexteritatem. 349: 18 |
 dexterum. 260: 8 |
 dextra. 194: 9 | 424: 7,
 21 |
 di. 106: 4 | boni. 57: 17 |
 84: 15 | vestram fidem. 165:
 17 |
 Diagora. 123: 8 |
 Diagoras. 123: 9 |
 dialectica. *nem.* 428: 16 |
 430: 8 | *abl.* 3: 14 | 420:
 14 | *plur.* 468: 13 |
 dialecticæ. 420: 3 | 430:
 14 |
 dialecticam. 342: 7 | captio-
 nem. 9: 9 |
 dialecticas. 425: 17 | discer-
 rationes. 528: 12 | disci-
 plinas. 49: 6 |
 dialectici. 213: 21 | 428: 15,
 18 |
 dialecticis. 429: 17 | discipli-
 nis. 340: 8 |
 dialectico. 494: 19 | 495:
 13 |
 dialecticos. 420: 1 |
 dialecticus. 495: 15, 17 |
 Dialectem. 270: 6, 13 |
 Diales. 33: 7 |
 Diali. 280: 8 |
 Dialis. 33: 9 | flamen. 279:
 12 | flaminis. 279: 4 |
 dialogo. 449: 11 |
 dialogum. 128: 14 |
 Diana. 254: 5, 11 |
 Dianæ. 254: 15 | 410: 15 k
 Ephefiam. 64: 6 |
 diazium. 181: 23 |
 diatriba. 54: 27 | ex P'ato-
 nis. 495: 14 |
 diatribæ. 337: 9 |
 in diatribam acceptum. 469:
 13 |
 dic. 384: 19 | 199: 19 | 448:
 23 | 520: 7, 64 |
 dicabatur. 480: 17 |
 dicari. 316: 2 |
 Dicæarchus. 150: 1 |
 dicam, *subj.* 396: 9 | 417:
 4 | *fur.* 54: 12 | 370: 4 |
 458: 4 | 513: 19 | 525:
 21 |
 dicamini. 304: 9 |
 dicamus. 507: 1 |
 dicant. 45: 1 | 320: 23 | 374:
 16 | 376: 3 |
 dicantur. 426: 11, 13 | 530:
 18 |
 dicaret. 286: 6 |
 dicaris. 304: 24 |
 dicas. 23: 19 | 27: 11 | 54: 12 |
 199: 6 | 201: 7 | 354: 18,
 21 | 29 | 420: 5, 15 | 447:
 21 | 463: 21 | 488: 1 | 507: 8 |
 513: 15 |
 dicat. 48: 1 | 50: 15 | 63: 6 |
 103: 1 | 213: 30 | 380: 7 | 436:
 17 | 448: 13 | 506: 32 | 526:
 12 |
 dicatur. 17: 9 | 336: 2 | 425:
 24 | 507: 20 |
 dicebant. 19: 14 | 78: 4 | 446:
 18 | 534: 26 |
 dicebantur. 25: 11, 18 | 33:
 8 | 216: 12 | 225: 8 | 528:
 9 |
 dicebat. 9: 3 | 22: 23 | 44:
 4 | 49: 12 | 92: 1 | 198:
 6 | 218: 19 | 324: 8 | 340:
 21 | 374: 18 | 385: 10 |
 421: 21 | 444: 25 | 450:
 5, 13 | 462: 6 | 479: 6 |
 500: 26 | 515: 9 | 532:
 16 |
 dicebatur. 64: 21 | 378: 17 |
 451: 21 | 486: 6 |
 dicemus. 53: 15, 17 | 102: 13 |
 200: 4 |
 dicenda. *sing.* 121: 20 | 507:
 8 | multa, *subst.* 388: 15 |
plur. 506: 19 | *sunt.* 354:
 7 |
 dicendæ, *gen.* 482: 21 | sen-
 tentiæ. 389: 5 |
 dicendam. 506: 23 | ob rem.
 520: 5 |
 dicendum. 534: 7 |
 dicendas. 506: 15 |
 dicendi. 25: 2 | 37: 20 |
 480: 13 | exercitium. 528:
 17 |
 dicendo. 37: 22 | 363: 34 |
 491: 25 |
 dicendum. 121: 12 | 203: 19 |
 est. 41: 23 | 48: 4 |
 dicens. 9: 10 | 392: 7 | 484:
 4 |
 dicente causam. 211: 32 |
 dicentem. 121: 2 | 377: 10 |
 dicentis. 88: 11 | 360: 22 |
 dicentium. 360: 24 | 368: 20 |
 395: 11 |
 dicentur. 429: 30 |
 dicere. 17: 18 | 20: 5 | 23: 8 |
 26: 11 | 33: 2 | 39: 5 |
 46: 8 | 47: 13 | 49: 17 |
 20 | 61: 3 | 62: 12 | 97:
 14 | 103: 17, 20 | 344:
 14 | 421: 18 | 498: 19 |
 532: 3 | audisset. 265: 10 |
 causam. 66: 9 | perge.
 490: 7 | ex sua persona.
 287: 5 | uno verbo. 529:
 18 | verbis. 483: 12 |
 dicerem. 230: 12 |
 diceremus. 470: 16 |
 dicerent. 39: 9 | 193: 20 | 484:
 32 | 485: 27 |
 dicerentur. 373: 14 | 528:
 21 |
 dices. 16: 21 | 131: 10 |
 dicere. 17: 20 | 18: 11 | 19:
 16 | 23: 14 | 48: 15 | 55:
 11 | 213: 1 | 362: 19 | 367:
 28 | 384: 25 | 399: 25 |
 479: 5 | 484: 1, 23 |
 491: 12 | 493: 18 | 502:
 11 | 511: 11 |

I N D E X

10 | 106: 7 | 119: 12 |
 133: 12 | super ca. 10:
 6 |
 dicetetur. 18: 3 | 98: 10 |
 203: 18 | 119: 24 | 179:
 4 | 184: 27 | 489: 1 |
 127: 10 | 129: 24 | 134:
 17 |
 diceris. 304: 33 |
 dices. 201: 1 | 130: 32 |
 dicetur. 98: 29 | 444: 17 |
 dici. 23: 1 | 7 | 32: 17 | 33: 7 |
 39: 10 | 41: 4, 15 | 47:
 7 | 11: 10 | 18: 19 | 60: 11 |
 102: 22 | 104: 1 | 114:
 20 | 121: 23 | 133: 2 |
 192: 9 | 154: 6 | 165:
 12 | 436: 7 | 451: 11 |
 488: 21, 24 | 134: 21 |
 non simplici ratione. 49:
 12 | præterquam solitum
 est. 403: 7 |
 dicier. 123: 18 |
 didimus. 43: 11 | 45: 10 |
 91: 14, 18 | 212: 31 | 341:
 18 | 349: 21 | 399: 12 |
 405: 4 | 424: 14 | 429:
 23, 31 | 446: 20, 27 |
 448: 6 | 463: 6, 25 |
 490: 14 | 500: 6 | 516:
 12 |
 dicis. 180: 35 | 454: 9 | 506:
 17 | 119: 13 |
 dicit. 6: 3 | 14: 4 | 17: 14 |
 25: 22 | 28: 2 | 31: 4 | 33:
 10 | 36: 5 | 38: 13, 17 |
 41: 7 | 43: 3 | 19 | 49:
 19, 21 | 50: 6 | 341: 23 |
 408: 6 | 501: 16 | 531:
 16 |
 dicto. 456: 24 |
 dicitur. 3: 1 | 14: 10 | 29:
 20 | 41: 2, 4 | 43: 22 |
 45: 12 | 46: 4, 5 | 54:
 15 | 62: 18 | 107: 2 | 158:
 22 | 162: 24 | 425: 7 |
 452: 7 | 460: 15 | 490:
 32 | 523: 12 | 530: 19 |
 ad populum oratio. 488:
 30 | vulgo. 117: 4 |
 dico. 250: 10, 16 | 452:
 26, 27 | 453: 1 | 458: 2 |
 481: 11, 12 | 524: 6 |
 dicta, *Aug.* 50: 18 | 419: 3 |
 507: 14 | est. 489: 7 |
plur. 18: 8 | 208: 6 | *subst.*
 12: 12 | in eum. 12: 2 |
 sunt. 40: 3 | 429: 29 | sunt.
 402: 21 | fuerant. 379: 15 |
 531: 12 |
 dictæ, *plur.* 424: 7 | 426:
 18 |
 dictam. 506: 23 | 508: 5 |
 esse. 487: 13, 15 | 489:
 4 |
 dictas. 54: 12 | 426: 27 |

508: 6 |
 Dictator. 77: 15 | 90: 11 |
 415: 4 | 473: 9, 20 |
 476: 3 | perpetuus. 506:
 9 |
 dictatore. 53: 18 | 446:
 16 |
 dictatorem. 284: 15 | 387:
 9 |
 dictaverunt. 132: 5 |
 dictavi. 51: 3 |
 dicti, *pass.* 226: 11 |
 dictio ambigua verbi. 266:
 20 |
 dictiones. 295: 16 |
 dictionum. 221: 17 |
 dictis doctis. 533: 17 | mane-
 res. 526: 13 |
 dictitabant. 338: 9 |
 dictitabat. 35: 18 | 502: 13 |
 532: 21 |
 dictitare. 468: 7 |
 dictitasse. 149: 23 |
 dictitaverint. 340: 13 |
 dictitaverit. 199: 11 |
 dictito. 250: 9, 16 |
 dicto opediunt. 98: 28 | opus
 est. 180: 5 |
 dictorum. 325: 1 | 356: 13 |
 382: 9 | 504: 16 |
 dictu rem non dignam.
 486: 21 | digna. 443:
 11 | facilius. 426: 29 |
 facilia. 436: 15 | *metr.*
 492: 23 |
 dictum. 20: 23 | 22: 25 |
 24: 5 | 34: 15 | 40: 13 |
 42: 15 | 43: 19 | 50: 6 |
 107: 15 | 417: 16 | 419:
 5, 6 | 425: 18 | 436: 9 |
 453: 7 | 473: 9 | 510:
 9 | est. 45: 23 | 435: 15 |
 490: 6 | 531: 6 | effect.
 522: 2 | effect. 454: 8 |
 482: 7 | nove. 404:
 5 | hoc fit cum pace &
 venia istorum. 451: 17 |
 dicturi hæsimus. 307: 19 |
 dicturos. 21: 23 | 371: 2 |
 377: 21 |
 dicturum. 21: 22 | 22: 14 |
 352: 21 | fuisse. 120: 35 |
 485: 24 | hoc credo
 inimicos meos. 21: 21,
bis |
 dicturus. 199: 12 | 223: 3 |
 323: 9 |
 dictus. 250: 16 | 433: 25 |
 est. 130: 23 | mirabilis.
 251: 3 |
 dicundis laudibus. 286: 6 |
 dicunt. 30: 2 | 43: 15 | 55:
 28 | 61: 7 | 375: 26 |
 413: 3 | 420: 8 | 428:
 15 | 444: 4, 14 | 479:
 23 | 490: 33 | 510: 31 |

532: 11 |
 dicuntur. 27: 8 | 54: 19 |
 93: 23 | 103: 11 | 104:
 6 | 214: 4 | 218: 24 |
 349: 11 | 356: 2 | 362: 29 |
 380: 11 | 402: 14 | 416:
 1 | 430: 6 | 459: 20 | 466: 5 |
 478: 3 |
 Didascalicus. 118: 11 |
 Didascalico. 119: 6 |
 didicerant. 25: 15 |
 didicerat. 204: 14 |
 didicerint. 368: 21 |
 didiceris. 299: 3 |
 didicerit. 463: 25 |
 didici. 133: 14 | 533: 26 | ex te.
 230: 12 |
 didicimus ex Apollinari.
 484: 27 |
 didicisse. 492: 2 | 533: 22 |
 didicisse. 432: 14 |
 didicit. 60: 12 | 533: 24 |
 T. Didio. 95: 5 |
 Dido. 254: 13 |
 diducere. 406: 5 |
 diducta in duas partes.
 406: 6 |
 diductas. 191: 8 |
 diductis. 439: 5 | manibus.
 405: 4 |
 diduxit os. 169: 16 |
 die. 12: 11 | 51: 17 | 54: 14 |
 103: 11 | 104: 6 | 208:
 15, 16 | 411: 2 | 423:
 22, 25 | 424: 1, 3, 5 |
 431: 11 | 453: 17 | 462:
 16 | crastini. 98: 13 | fe-
 riato. 357: 1 | hesternio.
 484: 6 | molli. 504: 13 |
 postero. 98: 21 | die quar-
 te. 284: 11 | die quin-
 te. 283: 23 | die quinq-
 283: 20 | quodam. 506:
 4 |
 diebus. 46: 3 | 103: 9 | 104:
 4 | 116: 10 | 388: 3 | 398:
 2 | 422: 4 | 462: 8 |
 525: 1 | tertius. 247: 5 |
 diei. 103: 19 | 173: 9 | 319:
 1 | 334: 1 | 453: 14 |
 diem. 5: 6 | 42: 5 | 54: 13 |
 16 | 103: 17, 20 | 105:
 6 | 208: 12 | 415: 19 |
 422: 13 | 423: 25 | 475:
 9 | 497: 5 | nullum abesse
 Roma licet. 104: 11 |
 dicendo eximentis. 146:
 9 | diffindi. 379: 13 |
 dimidiatum. 122: 20 |
 in aurum. 141: 22 | in
 longam. 502: 11 | in
 longissimam distulerunt.
 171: 20 | obiit suum.
 220: 10 | peposcit. 221:
 10 | perendini. 285: 2 |
 ei perduellionis dixit. 221:

VOCABULORUM.

9 | ad populum dixit.
 151: 17 | ei dictum esse ad
 populum. 109: 1 | in ter-
 tium. 285: 2 |
 dierum. 53: 11, 14 | 54: 1 |
 79: 20 | 89: 18 | 91: 3 |
 103: 3, 11 | 104: 21 |
 223: 20 | 243: 27 | 376: 2 |
 dies. *Aug.* 54: 15, 16 | 103:
 7, 8, 13 | 104: 1 | 122:
 21 | 126: 1 | 193: 14 | 348:
 6 | 407: 14 | 423: 12 |
 424: 2 | 429: 22 | illu-
 xit. 497: 8 | praefineba-
 tur. 423: 21 | praefinita
 est. 329: 30 | *plur.* 89:
 18 | 116: 4 | dil. 261:
 19 | 523: 13, 14 | in dies.
 525: 12 | totos. 401: 5 |
 421: 4 | iusti. 525: 6 |
 iustos. 524: 32 |
 Diespater. 173: 9 |
 differant. 287: 17 | 436: 21 |
 differat. 134: 11 | 436: 12 |
 quantum versus utrius-
 que. 85: 5 |
 differunt. 92: 23 |
 differendi. 213: 9 |
 differendum est. 212: 10 |
 differens. 527: 3 |
 differencium. 498: 3 |
 differentes. 92: 15 |
 differentia. *subst.* 296: 16 |
 354: 22 | 484: 24 | 486: 23 |
 differentiae. 438: 8 |
 differentiam. 288: 16 | 353:
 27 | disceptationum. 16: 2 |
 differentias. 133: 1 |
 differentis. 132: 25 |
 differor sermone. 86: 17 |
 differre. 194: 11 | 353: 24 |
 438: 1, 4 | 499: 11 |
 inter sese. 297: 25 |
 different. 230: 22 |
 differret. 135: 6 | 306: 20 |
 367: 16 |
 differet. 372: 19 |
 differunt. 490: 29 |
 difficile. 15: 24 | 312: 15 |
 difficilis. 153: 3 | 370: 13 |
 difficilia. 369: 15 | perceptu.
 3: 16 |
 difficilis. 471: 5 |
 difficultus. 454: 12 |
 difficillima. 307: 9 |
 difficillimas. 25: 15 |
 difficillime. 523: 32 |
 difficillimis. 410: 10 | tem-
 poribus. 143: 1 |
 difficillimum. 133: 2 | locum.
 13: 13 |
 difficillimos. 435: 24 |

difficultas. 521: 19 |
 difficultate. 153: 2 |
 difficultatibus. 462: 7 |
 difficultatum. 378: 15 |
 diffidentiae. 30: 17 |
 diffindi. 379: 13 |
 diffinitionibus. 378: 7 |
 diffinit. 503: 8 |
 diffuens corporis animique
 deliciis. 498: 7 |
 diffuunt humidis & lap-
 fantibus verbis *garrulis*.
 37: 5 |
 diffundat. 504: 6 |
 diffundit. 503: 16 |
 diffusa. 167: 10 |
 diffusam. 224: 9 |
 diffuso sanguine. 504: 4 |
 digamma. 384: 17 |
 digerendis. 466: 12 |
 digeri. 460: 14 |
 digessimus. 470: 24 |
 digestarum ab *Arriano* dif-
 fertationum. 10: 4 |
 digestas. 498: 25 |
 digestorum. 191: 15 |
 digiti. 122: 25 |
 digitis. 406: 5 |
 digito. 274: 10, 11 | 283: 13 | 511: 12 | demonstrat.
 512: 17 |
 digitos. 224: 7 |
 digitum. 275: 3 | dimidiatum.
 122: 24 |
 digna. *plur.* 69: 1 | 419: 1 |
 443: 11 | 444: 33 |
 anim dverti. 504: 17 |
 auditu. 120: 20 | quazri.
 250: 8 | sunt. 457: 19 |
 dignabatur. 294: 11 |
 dignam. 113: 22 | capitis pœ-
 na. 520: 11 |
 dignantur memoria verbi-
 culi. 513: 25 |
 dignarum. 385: 12 |
 dignas. 229: 3 |
 dignate, *ver.* 403: 21 |
 dignati sunt honore. 409:
 20 |
 dignatum numerati. 286: 4 |
 dignatus fores. 516: 27 |
 digne. 443: 3 |
 dignitas. 202: 7 | 212: 8 |
 226: 6 | disciplinæ. 271: 24 | vitæ. 156: 16 |
 dignitate. 28: 18 | 36: 10 |
 362: 28 | 383: 9 | 446: 9 | a terum vacua. 87:
 21 | alienum. 234: 20 |
 honorum atque vitæ. 20:
 4 |
 dignitatem. 344: 20 |
 dignitates *rerum*. 469: 19 |
 verborum. 51: 3 |
 dignitatibus generum. 15: 6 |

dignitatis. 199: 2 | 202: 17 |
 248: 6 | 316: 4 | 394: 4 | 446: 33 | 483: 3 |
 digno. 464: 10 |
 dignor. 403: 19 |
 dignos. 530: 9 | pœna. 70:
 14 |
 dignosci. 465: 12 |
 dignum. 53: 1 | 454: 17 |
 488: 19 | 512: 20 | le-
 ctione hoc. 20: 12 | quid
 memoratu. 1: 8 | nulla re
 bona. 244: 2 |
 dignus. 62: 9 | 212: 23 | 362:
 3 | 464: 2 | 470: 10 | 498:
 11 |
 digreditur. 484: 27 |
 digressam. 4: 44: 15 |
 digressi essemus. 488: 13 |
 digressio. 14: 4 |
 digressus est. 231: 13 |
 Dii. 20: 14, 18 | 44: 17 |
 74: 13 | 261: 17 | 328:
 5 | boni. 110: 17 | im-
 mortales. 111: 27 | ap-
 probare virtutem, non
 adhibere debent. 20: 19 |
 mentem meliorem mihi.
 305: 1 | *dici.* 261: 4 |
 Dii. 5: 11 | 20: 16 | 34:
 18 | 76: 15 | 325: 8 | 388:
 1 | 398: 23 | immortal-
 bus. 443: 4 | cum be-
 ne volentibus. 491: 25 |
 D. M. S. *dii Manibus*
sacrum. 286: 6 |
 Dijovem. 173: 13 |
 Dijovis. 173: 1, 3, 10 |
 dijudicabat veterum senten-
 tias. 17: 23 |
 dijudicanda. *plur.* 15: 6 |
 dijudicantur. 499: 1 |
 dijudicata. 457: 3 |
 dijudicatio. 34: 1 |
 dijudicaverunt subtilissime.
 65: 7 |
 dijudicet. 132: 9 |
 diacerandum. 406: 9 |
 dilaceratus est. 409: 19 |
 dilargitis proscriptorum bo-
 nis. 403: 13 |
 dilatis sermonibus. 512: 12 |
 dilato. 380: 3 |
 dilectus. 423: 7 | 457: 15 |
 dilexisset. 137: 5 |
 dilexit. 449: 19 |
 diligit. 262: 11 |
 diligendam. 449: 14 |
 diligendi. 449: 21 |
 diligens literarum veterum.
 485: 25 |
 diligenter. 395: 15 | locuti.
 77: 2 |
 diligencia. 15: 27 | 396: 1 |
 diligentia. 245: 12 | 275: 22 |
 diligentiissime. 31: 5 | dispu.
 1111 in |

INDEX

tatur. 14 : 6 |
diligentissimo. 196 : 20 |
diligentissimus. 361 : 15 |
verborum poëta. 93 : 19 |
diligere amicos. 65 : 29 |
dilucebit. 430 : 12 |
dilucet. 212 : 12 |
dilucide. 307 : 13 | fabulari.
27 : 7 |
dilucidat. 93 : 30 |
diluculabit. 98 : 13 |
diluculet. 208 : 1 |
ad diluendum. 495 : 9 |
dilueunt ære paucio injurias.
523 : 23 |
diluui. 65 : 26 | 465 : 14 |
diluisset delicta & petulan-
tias verborum. 107 : 26 |
diluuit urbano facetoque de-
cto. 323 : 22 |
diluitur. 493 : 6 |
diluta nive. 502 : 7 | plur. 47 :
17 |
dilutum nimis. 521 : 1 |
diluvio. 427 : 11 |
diluunt. 315 : 7 |
diluxerit. 103 : 15 |
dimicandi gratia. 180 : 9 |
dimidia. 121 : 20 | 122 : 7 |
hora. 122 : 12 |
dimidiat. 121 : 11, 25, 26 |
fabulam. 121 : 5, 8 | horam.
122 : 6, 15 |
dimidiata. 121 : 20 |
dimidiatam. 122 : 5 | fabu-
lam. 121 : 10 | horam.
122 : 15 |
dimidiato. 121 : 18, 25 |
dimidiatos. 122 : 27 |
dimidiatum. 121 : 12, 13, 15,
17, 19, 22 | ex Græca. 417 :
19 | aurum. 122 : 17 | dig-
gitum terram inferno.
122 : 23 | matris genus.
312 : 17 | librum. 121 : 10 |
obfoniū. 122 : 18 |
dimidiatus. 103 : 22 | 122 : 1,
21 |
dimidio horæ. 122 : 9 |
dimidium. 121 : 10, 11, 14,
16 | 122 : 7, 19 | 170 :
21, 22 | 213 : 31 | 482 : 1 |
496 : 2 | auri. 122 : 16 |
librum. 121 : 5, 8, 27 |
meum. 121 : 16 | obfoniū.
122 : 17 |
diminuta sensu aurium vir-
go. 31 : 8 |
diminutum. 199 : 19 | 200 :
12 |
dimissimus. 399 : 30 |
dimissit uxorem. 137 : 4 |
dimissit. 367 : 13 | concione.
325 : 18 |
dimissionem. 273 : 5 |
dimissis. 57 : 7 |

dimissum. 90 : 6 | 467 : 14 |
19 |
dimittetur. 236 : 14 |
dimittit. 236 : 14 | 379 : 3 |
dimittimus. 185 : 11 |
dinumeratis. 415 : 18 |
Diodorus. 303 : 12 |
Diogenes. 227 : 4 | 477 : 2 |
488 : 18 | 490 : 12, 15,
18 | Philosophus. 404 :
19 | Cynicus. 76 : 6, 9 |
Stoicus. 226 : 21 |
Diomedes. 114 : 2 |
Diomedis. 84 : 16 | 114 : 1 |
Dionem Syracusanum. 123 :
7 |
Dionysia, fam. 18 : 12, 13 |
240 : 15 |
Dionysia, gen. 17 : 34 |
Dionysiam. 18 : 11 |
Dionysium. 474 : 19 |
Dionysius. 473 : 18 |
directa ratione. 41 : 3 |
directiores. 242 : 12 |
directis. 56 : 8 |
directum perpetuum distin-
ctumque præceptum. 16 :
3 |
directus in Austrum. 81 :
23 |
directa. 63 : 2 |
directione. 115 : 3 |
directis. 118 : 10 |
dirigendus. 243 : 1 |
dirimi. 281 : 6 |
diripiendis. 210 : 16 |
diripitur. 206 : 11 |
diripisset. 115 : 2 |
diris. 246 : 1 |
diritatem ominis. 145 : 11 |
Dis, diis. 140 : 18 | 174 : 10 |
245 : 16 |
discant. 230 : 11 |
discant. 26 : 6 | 513 : 20 |
discas. 533 : 23 |
discere. 171 : 5, 12 |
discerebat. 218 : 20 |
discedant in alteram partem.
70 : 28 |
disceiebant in sententias.
130 : 7 |
discedens. 24 : 11 |
discedente. 101 : 3 |
discedit. 515 : 27 |
discenda sunt. 440 : 18 |
discendæ. 170 : 19 |
discendi. 229 : 17 | 430 : 12 |
gratia. 350 : 16 | cupidiore.
277 : 13 |
in discendo studium laborem,
528 : 15 |
discendum. 14 : 9 | 25 : 5 |
420 : 1 | effect. 329 : 21 |
disceptamus. 58 : 3 |
disceptatio. 174 : 14 | 240 :
9 | 379 : 22 | 519 : 1 |

disceptatione. 201 : 15 |
disceptationes dialecticas.
528 : 12 |
disceptationibus. 4 : 21 | 65 :
4 |
disceptationum. 16 : 2 |
disceptationulas. 5 : 10 |
disceptatum. 74 : 15 | 154 :
7 |
disceptatur. 534 : 1 |
discere. 25 : 19 | 26 : 7 | 133 :
15, 31, 35 | 230 : 10 | 401 : 6 |
430 : 21 | 484 : 25 | 515 : 33 :
11 |
discerem. 533 : 25 |
disceret. 170 : 22 | 201 : 4 |
387 : 3 |
discerniculo. 465 : 11 |
disces. 185 : 12 | 231 : 11 |
discesserunt. 201 : 14 | 475 :
14 |
discessimus. 479 : 29 |
discessio. 388 : 23 | fieret in
duas partes. 70 : 8 | po-
puli. 70 : 7 |
discessione facta. 388 : 22 |
discessionem. 129 : 9 | 388 :
8, 19 |
discensiones Gallorum. 372 :
23 |
discessisset. 74 : 10 |
discessit. 98 : 15 | 485 : 18 |
discessu. 136 : 9 |
discessum est. 310 : 3 |
discer de me. 86 : 5 |
discidit. 157 : 18 | 406 : 6 |
discimus. 440 : 17 |
disciplina, nom. 88 : 21 |
146 : 5 | 349 : 22 | 418 :
9 | 440 : 10 | est bene
atque caute vivendi. 526 :
7 | tibiis canendi. 406 :
17 | syllogismi. 66 : 17 |
abl. 2 : 11 | 20 : 27 | 28 :
17 | 260 : 3 | 428 : 16 |
520 : 12 | juris. 519 : 3 |
peripatetica. 502 : 5 |
Stoica. 497 : 13 |
disciplinæ. 9 : 2 | 10 : 14 |
25 : 1 | 29 : 13 | 40 : 3 |
128 : 13 | 158 : 16 | 271 :
23 | 354 : 3 | 401 : 3 |
420 : 3 | 430 : 9 | 478 : 6 |
483 : 3 | 522 : 8 | 528 : 13 |
rhetoricæ doctorem. 304 :
3 |
disciplinam. 25 : 9 | 23 :
16 | 104 : 21 | 193 : 10 |
371 : 12 | 452 : 23 | rei
rusticæ. 516 : 1 | rhetori-
cam. 400 : 13 |
disciplinatum. 26 : 14 | 79 :
3 | 174 : 13 | 188 : 8 | 203 :
11 | 383 : 22 | 441 : 1 |
496 : 14 | 517 : 20 | rhe-
toricarum arma. 215 : 17 |

VOCABULORUM.

aliud quid differit. 160: 5 |
disciplinas. 25: 20 | 245: 13 |
382: 11 | 417: 8 | 423: 17 |
468: 12, 22 | 528: 25 | dia-
lecticas percalluerat. 49: 5 |
vita & morum. 488: 8 |
disciplinis. 14: 21 | 199: 7 |
transitur in. 67: 7 | bona-
rum artium. 275: 10 | Græ-
cis. 361: 12 | liberabatur. 406: 13 |
philosophiæ. 75: 27 | theorum. 212: 3 | in
disciplinis gravi auctonta-
te. 149: 13 |
disciplinolos. 145: 19 |
discipule. 399: 24 |
discipulis, plur. 198: 18 |
discipulis. 163: 7 | 253: 19 |
528: 6 |
discipulo. 171: 20 |
discipulos. 25: 4 | 356: 26, 31 |
497: 14 |
discipulus. 20: 11 | 191: 14 |
286: 11 | 527: 14 |
discite. 510: 13 |
discordiæ. 70: 10 |
discordiam. 70: 7 |
discrepat. 194: 9 |
discretionem facta. 459: 4 |
discrimina. 290: 13 | colonam. 92: 13 |
periculorum. 117: 22 |
discrimine. 21: 24 |
line. 314: 12 |
q̄i criminis. 3: 1 |
discubitu uerat. 130: 19 |
discumbatur. 57: 22 |
discumbendo. 57: 11 |
diserte. 399: 3 |
diserti viri, gen. 19: 5 | 483: 12 |
disertissimos. 153: 11 |
desertus est. 263: 18 |
disiectus in duas partes. 121: 15 |
disiuncta. 429: 31 |
disiunctioni. 66: 13 |
disiunctum. 172: 15 | 429: 31 |
430: 1 |
disiunguntur. 172: 16, 19 |
429: 33, 35 |
dismediatum. 121: 22 |
dispalati ipsique milites. 28: 17 |
disparavit. 303: 10 |
disparēs. 353: 2 |
dispari. 85: 1 | 375: 16 | spe-
cie. 507: 13 |
disparies sensus gerat. 160: 16 |
disparitatis. 214: 20 | rerum. 112: 1 |
disparis. 405: 6 |
disperdere. 418: 17 |
dispercam. 204: 20, 22 |

dispersis. 405: 6 | manibus. 405: 8 |
displacebat. 84: 13 |
nihil sane displicent. 84: 5 |
displicere. 444: 6 |
displiceret. 331: 11 |
displicita effect ei insolentia. 47: 10 |
disponi. 333: 2 |
disprei sunt. 232: 23 |
disputabant. 126: 25 |
disputamus. 55: 22 |
disputandi. 15: 27 | 420: 7 |
disputatur. 214: 31 |
disputata, plur. 482: 4 |
disputatio. 13: 8 |
disputationes. 478: 1 |
disputationibus. 55: 6 | 420: 8 |
disputationis. 13: 16 | 121: 21 |
disputationum curriculum. 521: 10 |
disputatis. 462: 2 |
disputatunculæ. 16: 5 |
disputatur. 13: 7 |
disputavisse. 382: 11 |
disputavisset. 330: 24 |
disputeretur. 420: 3 |
discedum esse. 526: 1 |
dissentierunt. 325: 5 |
dissensio. 339: 9 |
dissensionem. 70: 7 |
dissensiones. 234: 16 |
dissensionis. 125: 9 |
dissensisse. 166: 23 |
dissentum est. 119: 13 | 136: 1 |
esse. 389: 1 |
dissentiebant inter se. 490: 4 |
dissentiretur. 266: 14 |
dissentiretur. 380: 8 |
dissentatur. 17: 11 |
dissectebat. 528: 19 | scire ista. 79: 12 |
multa atque immodica de philosophiæ doctrinis intempestive atque insubinde. 9: 5 |
differendi. 15: 27 | 420: 1 |
differendo. 450: 1 |
differens. 56: 10 | 131: 15 | 470: 17 |
differentem. 160: 2 | 241: 4 |
371: 7 | 514: 26 |
falla. 49: 2 |
differētis. 348: 3 |
differere. 457: 6 | 470: 6 |
differeret. 186: 4 | 273: 1, 356: 17 |
400: 3 | 518: 6 |
ple-nis & apertius. 484: 25 |
differimus. 179: 11 |
differit. 115: 10 | 121: 17 | 188: 17 |
442: 24 | 382: 16 | 388: 15 |
452: 22 | 496: 18 |
super hac re. 14: 26 | aliud quid disciplinarum. 160: 5 |

5 |
differatio. 57: 3 | 312: 1 | 371: 1 | 514: 23 |
differatione. 515: 3 |
differationes. 382: 13 |
differationibus. 270: 19 | 468: 8 |
differationis. 463: 28 |
differationum. 10: 4 |
differaverunt. 227: 1 |
differuerit. 378: 1 |
differuero. 329: 26 |
differuisset. 55: 1 |
differuit. 16: 1 | 58: 5 | 249: 13 |
282: 13 | 321: 4 | 329: 29 |
437: 1 | 514: 28 | 526: 15 |
ad hanc ferme sententiam. 15: 20 |
differunt super ista re. 499: 15 |
dissent. 361: 18 |
dissententes. 70: 25 |
dissidere. 479: 6 |
dissimile. 495: 7 |
dissimilem. 17: 12 |
dissimilia ac diversa. 484: 14 |
dissimilis. 16: 24 |
non dissimiliter. 493: 19 |
dissimulante. 442: 8 |
dissimulare. 455: 13 |
dissimulant. 214: 7 |
dissimulationis facetissimæ. 483: 24 |
dissolvam. 412: 5 |
dissolvebat questionis nodum. 480: 16 |
dissolvere. 484: 12 |
griphos. 9: 10 |
dissolverent. 524: 31 | 525: 2 |
dissolvi officium imperantis. 35: 19 |
dissolvisset. 320: 31 |
dissolvit pecuniam. 17: 1 |
dissuadere. 19: 13 |
dissuadet. 209: 11 |
in dissuadone legis Agrariæ. 205: 5 |
dissuasit. 301: 16 |
dissuasuri. 302: 6 |
distantem in conspectu longinquo hostem. 29: 15 |
distantias. 93: 1 |
distantibus. 126: 17 | 376: 7 |
fuerunt ætibus. 411: 19 |
distare. 136: 8 |
distarent. 306: 22 |
distat. 303: 4 |
distentis manibus. 405: 4 |
distichon. 514: 3 |
distinctæ sunt. 321: 21 |
distincte. 215: 19, 29 |
distinctius. 215: 29 |
distinctum in rebus singulis præceptum. 16: 3 |

INDEX

- distinguere. 481: 7 |
 distractionem. 320: 17 |
 distrahebantur. 322: 5 |
 distrahebantur. 379: 8 |
 distrahitur. 62: 18 | modus in
 genera. 22: 17 |
 distrahantur vniu. 322: 5 |
 sub ditione. 467: 9 |
 ditioni alienae subiacent. 183:
 6 |
 ditioribus. 262: 22 |
 ditiorum. 24: 2 |
 ditissimus. 35: 7 |
 diu. 111: 22 | 169: 14 | 190:
 6 | 207: 6 | 325: 6 | 357: 13 |
 370: 20 | 446: 26 | 447:
 23 | 476: 20 | est quod quæ-
 ritur. 54: 10 | post. 191:
 5 | non. 124: 6 | 472: 4 |
 476: 8 |
 Diuæ, plur. 52: 9 |
 diuellit. 406: 6 |
 diuersa, plur. 201: 13 | 438:
 12 | ac dissimilia. 484: 14 |
 nentibus in. 326: 10 |
 diuersæ sententiæ nomen. 34:
 7 | plur. 249: 1 | sententiæ.
 331: 13 |
 diuersam. 374: 26 |
 diuersantur in sordidis nego-
 tiis. 31: 11 |
 diuersas. 284: 3 | 479: 1 |
 diuersarum. 378: 11 |
 diuersæ. 230: 31 |
 diuersis. 354: 12 | 372:
 27 | 470: 24 | 496: 13 |
 diuersissimas. 456: 1 |
 diuersitandum. 469: 21 |
 diuersitas. 339: 9 | 375: 7 | 331:
 14 |
 diuersitate. 448: 16 |
 diuersitatem. 205: 1 |
 diuersitas. 193: 16 | ab inge-
 nio. 522: 4 |
 diuersorum. 201: 17 |
 diuersos. 351: 2 | 353: 1 | 382:
 25 |
 diuersum. 382: 2 | 416: 16 |
 ejus, quod 12: 26 | à ludo
 musico vulgus. 5: 1 |
 diuersum ire. 41: 10 |
 diuerrentibus 136: 21 |
 diuerticula. 147: 19 |
 diuerticulo significationis.
 144: 8 |
 diuertunt ad philosophos. 26:
 4 |
 dives. 235: 6 | 327: 13 | ex
 Afa. 498: 5 |
 diu Augusti. 91: 2 | 397:
 7 |
 diuidas. 453: 4 |
 diuidit. 121: 17 |
 diuidunda. 311: 3 |
 diuina vis. 256: 16 | abl. 217:
 10 | 361: 19 | 372: 14 | vi-
 scientia. 500: 28 | plur. 44:
 4 | 373: 3 | iura. 520: 9 |
 diuinabat. 283: 10 |
 diuinæ. 207: 17 | sci. 28: 3 |
 res. 22: 6 |
 diuinam. 96: 1 |
 diuinandum. 60: 15 |
 diuinare. 60: 8 |
 diuinarum. 125: 6 | 418: 2 |
 439: 12 | in septima. 494:
 11 |
 diuinasse. 283: 9 |
 diuinatione. 60: 5: 8 |
 diuinatione. 60: 20 | 148: 9 |
 403: 11 |
 diuinationem. 60: 1, 11, 16 |
 diuinis. 388: 5 |
 diuinitas. 20: 17 | 34: 25 |
 111: 25 | 410: 15 | 439:
 15 |
 diuino. 262: 3 |
 diuinum. 75: 23 |
 diuisa. 355: 26 | 438: 4 |
 sunt. 348: 12 |
 diuise sunt. 321: 21 |
 diuise. 50: 3 | 209: 16 |
 diuiserit. 334: 4 |
 diuiserunt. 202: 6 |
 diuisi, plur. 70: 20 |
 diuissæ. 103: 12 |
 diuissæ. 275: 29 | 328: 20 | à
 vero stoico vulgus. 10:
 10:
 diuissui habuisse. 324: 25 |
 diuissum est. 121: 21, 28 |
 diuitant aures verbis. 377:
 17 |
 diuitæ. 85: 2 | 109: 13 |
 diuitem Afaucum. 498:
 17 |
 diuitiæ. 215: 25 |
 diuitias. 446: 19, 23 |
 diuitius. 446: 19 |
 diuitis. 285: 3 | 502: 3 | vitam
 ac spiritum. 22: 23 |
 diuitum. 198: 17 |
 sub diuo. 280: 14 |
 Diuo Hadriano. 356: 30 |
 diuortium. 136: 15, facit. 283:
 9 | fecit cum. 137: 2 | 476:
 20 |
 diurna, plur. 104: 4 |
 diurnare. 446: 26, bis |
 diutina, abl. 268: 33 | 325: 16 |
 384: 3 | 421: 15 |
 diutino. 246: 11 | 335: 9 |
 475: 11 |
 diutinum. 312: 10 | 435: 2 |
 diutius. 49: 25 | 100: 4 |
 247: 16 | 324: 1 | 328: 11 |
 379: 8 | 385: 3 | 483: 6 |
 501: 35 | 330: 17 |
 diutule. 170: 23 | 307: 27 |
 Diuum. 319: 14 | Hadria-
 num. 126: 9 |
 diuus. 384: 15 |
 dixeram. 16: 4 | 101: 15 |
 dixerat. 355: 29 | 362: 1 | 417:
 1 | 416: 4 | 448: 1 | 459:
 10 | 495: 11 | 512: 13 |
 dixerim. 458: 17, temere. 83:
 17 |
 dixerimus. 429: 12 |
 dixerint. 49: 30 | 60: 2 | 209:
 18 | 333: 13 | 416: 14 | 447:
 6 |
 dixeris. 49: 10 | 201: 6 | 354:
 33 | 355: 4 |
 dixerit. 6: 2 | 10: 3 | 36: 11 |
 61: 1 | 101: 1 | 194: 11 |
 362: 25 | 382: 6 | 420: 35 |
 421: 1 | 448: 17 | 450: 37 |
 481: 15 | 493: 1, 13 | 506:
 25 | 532: 7 |
 dixerunt. 22: 6, 16 | 39: 26 |
 48: 7 | 54: 4 | 59: 6 | 222:
 18 | 344: 1 | 359: 4 | 365:
 2 | 410: 6 | 428: 8 | 444:
 7 | 486: 4 | 495: 24 | 500:
 30 | 531: 3 | 531: multam ci.
 272: 9 |
 dixi. 2: 2 | 13: 6, 13 | 14: 11,
 24 | 37: 17 | 54: 17 | 230:
 12 | 353: 18 | 399: 7 | 429:
 18, 23 | 455: 10 | 482: 4 |
 495: 13 | 507: 18, 26 | 533:
 13 |
 diximus. 219: 7 | 227: 5 | 347:
 17 | 414: 8 | 419: 12 | 420:
 28 | 425: 15, 19 | 451: 1 |
 dixisse. 24: 12 | 36: 9 | 48:
 16 | 49: 16 | 59: 4 | 71: 4 |
 77: 18 | 99: 1 | 212: 16 | 225:
 6 | 244: 3 | 301: 6 | 404:
 15 | 436: 4 | 468: 4 | 513:
 13 | 534: 16 | talium testi-
 monium. 526: 4 |
 dixigem. 533: 21 |
 dixissent. 484: 29 |
 dixisset. 17: 12 | 26: 3 | 51:
 22 | 119: 9 | 356: 20 | 357:
 9 | 362: 21 | 367: 16 | 368:
 9 | 418: 3 | 421: 9 | 450:
 33 | 488: 19 | 491: 15 | 512:
 10 |
 dixisti. 94: 10 | 184: 20 |
 231: 13 | 353: 11 | 380: 26 |
 523: 29 |
 dixit. 14: 19 | 22: 1, 8, 18,
 27 | 37: 15 | 44: 9 | 46: 2 |
 49: 18, 25 | 51: 14 | 54: 2 |
 99: 2 | 101: 12 | 363: 8 | 416:
 3 | 443: 2 | 504: 3, 5 | 530:
 29, 32, 34 | pro. 16: 23 |
 ad populum orationem.
 19: 1, 5 | quod res est. 459:
 2 |
 do. 412: 7 | hanc tibi animam.
 111: 16 |
 doce. 26: 6 | 230: 27 | 517:
 3 |
 doceant. 198: 17 |
 docebat.

VOCABULARIUM.

- docebat. 378: 18 |
 docebatur. 379: 10 |
 docebo. 489: 16 |
 docendi. 4: 11 | 316: 29 | 429:
 6 |
 docendis juvenibus magister.
 508: 14 |
 docendo. 14: 26 | 67: 18 |
 ad docendum. 492: 8 |
 docent. 14: 10 | 211: 8 |
 docentem. 512: 18 |
 docentium. 346: 1 |
 doceo. 370: 15 | 513: 8 |
 docere. 80: 21 | 118: 12 | 165:
 7 | 297: 10 | 410: 16 | 449:
 11 | 476: 12 | 533: 24 |
 doceret. 406: 15 | 433: 5 |
 484: 15 | 509: 25 |
 doces. 426: 10 |
 docet. 91: 15 | 104: 8 | 348:
 1 | 371: 7 |
 doct. 91: 20 | callet. 522:
 9 |
 docti. 91: 24 | 507:
 19 | 511: 65: 27 | 514: 2 |
 460: 4 | homines. 491:
 16 | huius incuriose nostras
 literas. 509: 22 |
 doctiores. 220: 20 | 506: 5 |
 doctiori. 370: 4 |
 doctioris. 265: 14 |
 doctis. 47: 6 | 92: 10 | 515:
 533: 17 |
 doctissime, voc. 230: 10 | ad v.
 386: 12 |
 doctissimi, gen. 451: 2 | plur.
 365: 24 | veterum. 484:
 109 |
 doctissimo. 13: 8 | 120: 1 | 503:
 14 |
 doctissimos. 266: 13 | etatis
 suæ. 517: 15 |
 doctissimum. 43: 4 | memo-
 riæ nostræ. 433: 3 |
 doctissimus. 49: 12 | 55: 4 |
 452: 19 |
 doctiuscule. 204: 15 |
 docto homini. 487: 24 | vi-
 ro. 39: 14 |
 doctus. 376: 28 |
 doctores. 480: 9 | 490: 30 |
 doctores. 449: 27 |
 doctorem. 430: 18 | 449:
 25 | hominum. 335: 6 | 508:
 9 | 512: 22 | 513: 24 | ma-
 le. 4: 25 |
 doctos. 78: 11 | 452: 15 |
 doctrina. 16: 18 | 174: 14 |
 184: 13 | nobilibus. 412:
 5 | antice. 529: 2 | super-
 fluenti & nimis abundanti.
 49: 4 |
 doctrinæ. 43: 26 | 361: 9 |
 indute lib. 486: 27 |
 doctrinam. 2: 6 | 316: 5 |
 doctrinatum. 303: 3 | 337: 14 |
 341: 7 | 365: 7 | 385: 4 |
 517: 18 | bonatum. 506: 2 |
 doctrinas. 468: 18 | 484:
 4 |
 doctrinis. 385: 10 | de philo-
 sophiæ. 9: 5 | ceteros præ-
 stabant. 337: 16 |
 doctum fuisse legum. 344:
 6 |
 doctus. 91: 20 | 102: 4 | be-
 ne. 502: 6 | impense. 504:
 11 | in memoria nostra præ-
 ter alios. 483: 22 | part. 516:
 16 |
 docuere. 485: 32 |
 docuerint. 340: 12 |
 docuerit. 14: 7 | 304: 2 |
 docui. 499: 5 |
 docuisset. 390: 16 |
 docuisti. 322: 12 | 250: 18 |
 docuit. 163: 4 | 204: 7 | 270:
 15 | 387: 21 | 517: 2 |
 documenta. 175: 11 |
 documentis. 14: 27 |
 Cn. Dolabella. 324: 3, 11 |
 Dolabella. 104: 14 |
 Dolabellam. 114: 10, 13, 15 |
 154: 1 | 324: 5 | 416: 1 |
 doleant. 151: 3 |
 dolebam. 257: 16 |
 dolent. 516: 9 |
 dolentes. 322: 12 |
 dolenti. 212: 3 |
 dolentiam. 505: 7 |
 dolentis. 67: 26 |
 dolet. 87: 18 |
 dolis. 115: 17 |
 dolo. 423: 11, 13 | fecit. 489:
 26 |
 dolor. 186: 15 | 451: 14 | ac-
 citus est. 217: 13 |
 dolore. 322: 5 | 505: 8 |
 dolorem. 249: 7 | 444: 9 |
 ferret. 515: 2 |
 dolores. 312: 14 |
 hoc dolori mihi est. 244: 4 |
 doloribus. 9: 15 |
 doloris. 67: 26 | 514: 23 | de-
 tractionem privationem-
 que. 63: 20 |
 dolus. 326: 7 |
 domant. 211: 7 |
 domestica. 57: 21 | 88: 21 |
 domesticum. 46: 11 |
 domi. 42: 9 | 57: 2 | 58: 4 |
 285: 7 | 294: 16 | 405: 2 |
 455: 18 | 523: 5 | nec domi
 nec militiae. 513: 9 |
 domicilia. 228: 9 | 465: 6 |
 domicilium. 34: 4 |
 domina. 188: 13 | rerum con-
 suetudo. 330: 23 |
 dominabitur. 73: 10 |
 dominari. 91: 14 |
 dominatu. 154: 1 |
 dominatum. 276: 5 |
 domini. 456: 26 |
 domino. 75: 25 | 99: 4 | 176:
 28 | 310: 17 | 311: 11 | 423:
 19 |
 dominum. 99: 1 | 114: 8 |
 425: 12 | convivii. 343: 17 |
 dominus. 98: 11, 17 | 19, 21,
 31 | 134: 7 | 176: 27 | 311:
 18 |
 Domitianus. 401: 14 |
 Domitio. 487: 24, 26 |
 Domitios. 403: 8 | 445:
 15 |
 Domitius. 488: 4 | 280-
 bardus. 401: 1 |
 domitores. 434: 11 |
 domo. 42: 8 | 47: 3 | 51: 16 |
 70: 11 | 71: 12 | 114: 7 | 120:
 16 | 280: 1 | 342: 17 | 385:
 17 | 456: 23 | 520: 20 |
 e sua. 198: 13 |
 domos. 362: 24, 25 | 425:
 10 |
 domus. 153: 14 |
 domus. 153: 13 |
 domum. 87: 9 | 200: 17 | 223:
 11 | 328: 23 | 329: 4 | 367:
 19 | 590: 8 | 425: 16, 26 |
 479: 28 | introvit. 402: 7 |
 deducebantur. 72: 12 |
 domus, nom. sing. 168: 22 |
 gen. 36: 9 | 87: 16 | 153: 13 |
 352: 2 | 424: 17, 20 | 425:
 11, 12, 23 | emendæ causa.
 329: 2 | plur. 377: 18 | 390:
 13 | 445: 9 |
 dona multijuga. 69: 10 |
 donabatur. 480: 14 |
 donarent. 36: 3 |
 donari. 177: 25 | civica coto-
 na. 165: 23 |
 donatis. 68: 12 |
 donasse. 128: 6 |
 donat. 166: 3 |
 donati fumus coronis. 482: 5 |
 donatum. 161: 9 | pecunia.
 470: 18 | civitate verbum.
 516: 27 |
 donatur. 165: 29 |
 donatus. 69: 7, 9 |
 donaverat. 166: 21 |
 donec. 198: 18 | 415: 3 |
 donetur premio. 264: 5 |
 dono, subj. 36: 7 | data est.
 410: 14 |
 Dotici. 93: 17 |
 dormiendi. 38: 4 |
 dorso. 117: 2 | 442: 2 | im-
 positi. 485: 12 |
 dote. 452: 1 |
 dotem. 86: 4 | 451: 6, 20,
 27 |
 dori. 452: 4 |
 doribus. 136: 22 | 238: 1 |
 Draco, Atheniensis legislator.
 309: 4, 10 |
 K K k k

INDEX

Livium Draſum. 465: 20 |
duabus. 80: 10 | 246: 13 |
439: 7 | 500: 4 | 251 |
dux. 41: 3 | 50: 4 | 51: 19 |
81: 18 | 101: 19 | 218: 15 | 181 |
226: 11 | 182: 12 | 416: 19 | 500: 8 |
res cognatæ. 60: 17 |
duarum. 202: 2 | 219: 9 |
duas. 16: 7 | 45: 4 | 51: 15 |
98: 32 | 107: 22 | 202: 32 |
148: 12 | 409: 3 | 428: 9 |
460: 10 | 465: 10 | 473: 5 |
479: 1 | 494: 12 | 528: 7 |
dubia, / ſing. 192: 20 | plur. 450: 13 |
dubio. 44: 9 | procul. 15: 8 |
99: 2 |
dubioſe. 105: 18 |
dubioſum. 171: 17 |
dubitabamus. 105: 1 |
dubitabant quin. 21: 9 |
dubitantes forte. 505: 4 |
dubitantes. 441: 29 |
dubitare. 80: 8 | 181: 7 | id ſe ait. 311: 17 |
dubitari. 346: 8 | 380: 5 |
dubitaffe. 452: 16 |
dubitaffemus. 52: 12 |
dubitatione. 452: 19 |
dubitatum. 445: 11 |
dubitatur. 310: 20 |
dubitaverit. 105: 24 |
dubitavi. 277: 9 |
dubitavit. 12: 28 | 14: 14 | 485: 26 | nihil quin Plauti foret. 105: 23 |
dubiter. 225: 1 |
dubito, an. 448: 13 | 488: 2 |
dubium. 119: 3 | eſt. 416: 3 | nihil quin. 41: 18 | 261: 16 | non eſt. 107: 13 | quin. 306: 15 | 465: 7 | 498: 26 | 530: 18 |
ducam. 77: 9 |
ducamus. 99: 8 |
ducatur. 111: 14 | 234: 9 | 272: 7 |
ducatur. 280: 5 |
duce. 95: 4 | 410: 7 | 472: 1, 8 | 474: 4, 11 |
ducebat ad rationes bonæ inculpatæque indolis. 287: 15 | gloriæ ſibi. 302: 14 |
ducebatur. 138: 10 |
ducem. 256: 22 | 284: 7 | 418: 5 | 460: 7 |
ducenda erat. 138: 5 |
ducendæ ejus rei gratia. 147: 9 |
ducendas uxores. 19: 2 | 11 |
ducendis uxoribus. 19: 6 |
ducenos. 90: 1 |
ducenſe. 370: 6 |
ducenſimo. 388: 20 | & ſe- xageſimo. 471: 22 |

ducenti, num. 90: 22 |
ducentia. 366: 17 | 387: 8 |
ducentibus. 375: 20 |
ducentos. 117: 7 |
ducere uxorem. 66: 1 |
duceretur elegantiæ orationis. 397: 15 |
ducere. 3: 10 |
duceret. 235: 8 |
duceretur. 385: 2 |
duces, num. plur. 118: 7 | 234: 19 |
duci, dep. 115: 25 | 153: 21 | 165: 6 | inſu. 372: 9 | in vincula. 234: 4 | 345: 13 | in carcerem. 234: 13 |
ducis, gen. 153: 21 |
ducito, 525: 8 | in juſ. 225: 7 |
ducimus pro iniquo & inimi- co. 501: 5 |
duco. 514: 9 |
ducta. 32: 13 |
ductare exercitum. 49: 30 |
ductis. 482: 4 |
ductu. 95: 6 | 372: 5 | tabea- rum. 484: 16 |
ductum. 138: 6 |
ducturum. 138: 9 |
ducturus erat. 138: 5 |
ductus. 374: 27 |
ducuntur. 46: 3 |
dulce. 269: 7 |
dulcedino. 403: 18 |
dulcedinis nativæ verba. 253: 11 |
dulcem. 514: 8 |
dulces. 511: 1 |
dulcia. 509: 1 |
dulciora. 344: 2 |
dulcioreſque. 505: 14 |
dulciſſimum. 253: 6 |
dulciſſimus ſandi. 425: 5 |
dulcius reddere. 413: 7 |
Dulichias rates. 61: 13 |
dum. 5: 13 | 22: 1 | 36: 13 | 55: 22 | 419: 16 | 445: 6 | 474: 21 | 459: 3 | 514: 6 | 516: 8 | 530: 17 |
dummodo. 37: 21 |
duntaxat. 32: 16 | 34: 26 | 122: 9 | 306: 15 | 357: 27 | 434: 9 | 507: 29 |
duo. 41: 3 | 45: 3 | 59: 13 | 63: 4 | 71: 1 | 76: 13 | 99: 10 | 155: 8 | 232: 18 | 325: 8 | 355: 18 | 382: 20 | 425: 24 | 453: 4 | 8 | 490: 4 | 496: 2, 11 | 513: 24 | mil- lia. 91: 4 |
duo & viceſima. 165: 10, 19, 20, 21 | 164: 1 |
duobus. 12: 17 | 35: 13 | 41: 8 | 53: 9 | 60: 4 | 86: 18 | 122: 1 | 200: 10 | 362: 12 | 366: 4 | 382: 1 | nupta ſic

ret. 51: 18 |
duodecim. 33: 14 | 82: 1 | 117: 14 | 126: 26 | 195: 17, 20 | 309: 20 | 403: 24 | 412: 8, 11, 18 | 433: 24 | 496: 4 | tabularum. 519: 2 | tabulas. 309: 5 | 519: 10, 14 | 521: 5, 10 | 534: 8 | tabulis. 104: 19 | 526: 3 | 534: 4 |
duodecimam. 118: 8 | 497: 22 |
duodecimo. 221: 14 |
duodecimum. 476: 17 |
duodevigintiſimo. 116: 7 |
duodevigintiſimo. 22: 2 | 163: 21 | 355: 21 |
duodeviginti. 69: 9 | 498: 14 |
duorum. 382: 23 | 407: 16 | 530: 27 |
duos. 22: 9 | 51: 15 | 106: 23 | 115: 17 | 208: 26 | 352: 18 | 380: 29 | 426: 18 | 491: 43 | 234: 4 | 496: 11 | 499: 25 |
duplex. 200: 1 | 363: 34 | vo- cabulum. 271: 9 |
dupli. em. 173: 18 |
duplici modo. 355: 3 |
duplicita verba. 199: 18 |
duplo, adv. 510: 22 |
dura, plur. 335: 17 | 519: 16 | carmina. 510: 6 |
dura poenæ, plur. 520: 15 |
duram. 520: 4 |
duratur aqua frigore. 503: 3 |
dure. 492: 25 | 520: 3 |
durentur. 453: 12 | 654: 17 |
duretur. 453: 13 |
duriciam. 447: 1 |
duriora. 335: 14 |
duriorem. 314: 1 |
durnter. 459: 10 |
duritudinem. 446: 34 | 447: 2 |
durius. 410: 17 |
durum. 62: 4 | 258: 3 | 355: 12 | 431: 7 |
durus. 34: 28 |
dux. 410: 9 | 418: 9 |
duserat. 227: 12 |
duserim mihi optimum ſa- ſu. 12: 26 |
duxi. 52: 6 |
duxit in matrimonium. 355: 3 | nihil ſibi turpe. 214: 21 |

E

E. li. 72: 1 | 435: 19 |
E. 518: 9, 18 |
c, pro, Propinquo. 29: 16 |
non e republica videba-

VOCABULORUM.

tns. 147: 8 | magis effe. 51:
 14 P
 ea, fam. 12: 28 | 13: 8 | 14:
 29 | 15: 12 | 19: 2, 7, 8 | 20:
 6 | 21: 22 | 23: 19 | 28: 2 |
 440: 10 | 444: 2 |
 451: 17 | ipfa. 448:
 11 | 450: 3 | rc. 508: 2 |
 plur. 3: 9, 12 | 3: 8, 15 | 4:
 11, 13, 14 | 5: 8 | 9: 13 |
 13: 3 | 10: 9 | 13: 14, 17 |
 21: 1 | 445: 5 | 449: 16 |
 451: 21 | ipfa. 465: 17 | 532:
 12 |
 eadem, fam. 1: 13 | 12: 25 |
 20: 12 | 22: 17 | 38: 8 | 76:
 22 | 79: 4 | 99: 17 | 434:
 12 | 443: 3 | 444: 18 |
 445: 23 | 450: 17 | 457:
 3 | 491: 1 | 524: 4 | neur.
 26: 2 | 121: 28 | 438: 12 |
 486: 17 | 499: 13 | 532:
 6 |
 ea. 81: 18 | 455: 15 |
 eam. 2: 7 | 22: 12 | 24: 2 | 36:
 15 | 435: 4 | 438: 11 | 439:
 17 | 442: 14 |
 eandem. 4: 27 | 81: 22 | 192:
 7 | 215: 7 | 421: 23 | 438:
 3 | 460: 18 | 480: 8 | 483:
 8 | 498: 14 | 507: 13 | 508:
 14 |
 eamus. 157: 3 | 485: 10 | vi-
 sum. 322: 5 |
 eandem. 104: 7 | 111: 19 |
 122: 9 |
 earum. 9: 12 | 305: 18 | 433:
 2 | 449: 21 | 454: 20 | 455:
 26 | 460: 12 | 466: 12 |
 467: 9 | 117: 16 | 518: 3 |
 519: 13 | 528: 20 |
 earumdem. 79: 3 |
 eas. 2: 3 | 19: 17 | omnis. 480:
 13 |
 eadem. 480: 9 | 532: 7 | ipfas.
 19: 17 |
 ebibit. 286: 2 |
 eblan vite aures modis ora-
 tionis. 304: 15 |
 ebrietatem. 192: 9 |
 ebricitatis. 392: 4 |
 ebr. i fucio tapetes. 532: 22 |
 ebrios. 236: 6 |
 ebriola. 216: 3, 6 |
 ebriofiora. 236: 7 |
 ebrioso. 236: 4 |
 ebriosos. 236: 7 |
 ebriofus vini libidine. 391:
 18 |
 ebrium. 384: 28 |
 ebrus. 784: 20 |
 eburnea sutula. 30: 11 |
 ecce autem. 29: 17 |
 echinus. 376: 22 |
 echinos. 532: 4 |
 ecquam. 426: 16 |

ecquid. 44: 8 | 268: 5 | 427:
 19, bis | 442: 8 |
 ecquis. 510: 3 |
 edacem. 120: 4 |
 edebam, manducabam. 177:
 14 |
 edebat voces. 320: 20 |
 edendæ. 433: 19 |
 edendi. 425: 9, 14 | 454: 23 |
 irritationes. 229: 5 |
 edendo. 149: 12 | 398: 23 |
 edendum. 133: 27 | 461: 2 |
 edentem gemitus. 322: 14 |
 edetrem. 280: 7 |
 edere, parere. 338: 17 |
 ederent. 500: 27 |
 ederet. 457: 9 | librum. 486:
 21 |
 ederetur in lucem. 374: 25 |
 edere, manducaverit. 277:
 22 |
 edicere. 97: 3 | concilium.
 414: 14 |
 edico. 211: 9 |
 edicta. 308: 16 |
 edicti. 130: 9 | 400: 12 |
 edicto. 91: 3 | 97: 2 | 134: 12,
 14 | 135: 6, 20, 24 | 148:
 6 | tralicio concilium.
 129: 1 |
 edictum. 91: 2 | 130: 7 | 135:
 17 | 524: 11 |
 edicunt. 348: 6 |
 edicunt. 238: 4 |
 edidit. 457: 10 |
 edilia. 461: 13 |
 edis. 398: 15 |
 edisserat. 55: 12 |
 edit, manducar. 292: 9 |
 edica erat. 439: 15 | etate.
 123: 6 | sunt. 528: 5 |
 edicam. 390: 9 |
 edici. 375: 33 | in vitam. 376:
 6 | libri. 342: 11 |
 editiora. 243: 3 |
 editis foras libros. 528: 26 |
 edito. 442: 3 |
 editorum. 376: 12 |
 editos. 235: 5 | 529: 4, 5, bis |
 colles. 347: 3 | locos. 111:
 24 | in vulgus libros. 528:
 22 |
 editum. 111: 6 | esse partum.
 125: 5 | in locum. 139: 12 |
 editus. 74: 2 | 127: 17 | est
 liber. 486: 27 | in lucem.
 321: 9 | tali genere. 256:
 5 |
 edixerant. 268: 1 | 401: 2 |
 521: 12 |
 edixit. 267: 16 |
 edo. 250: 7, 15 |
 edocenter. 429: 4 |
 edocuit. 266: 1 |
 edomandis. 462: 7 |
 edormiant vinum noctur-

num. 198: 19 |
 educandis. 198: 3 |
 educare. 338: 21 |
 educati. 315: 13 |
 educatorem. 313: 3 |
 educatum. 73: 22 |
 educabant. 191: 6 |
 educendi. 111: 11 |
 educet. 73: 9, 15, 20 |
 educit in egestate liberos.
 88: 13 |
 educus, educatus. 245: 18 |
 308: 20 | est in ius. 346:
 12 |
 edulcare. 413: 7, 9 |
 edulcis. 508: 16 |
 edulium. 123: 9 |
 edundi. 200: 21 | 421: 11 |
 edundis. 149: 16 | 466: 9 |
 edunt. 398: 20 | 439: 17 | 532:
 12 |
 edurare. 374: 22 |
 eduxerit in lucem ad superos.
 283: 24 |
 eduxit. 391: 7 | foras. 403:
 6 |
 effacinantium voce atque
 lingua. 247: 11 |
 effatos. 347: 10 |
 effatum. 346: 21 |
 effeci. 86: 16 |
 effertatus. 522: 3 |
 effertentur. 400: 9 |
 effertit. 280: 2 | 310: 12 |
 effertissimas. 231: 16 |
 effertur. 520: 21 |
 effervescit gaudio. 35: 18 |
 effervescit impetu. 50:
 4 |
 effervescit haurire. 285:
 95: 5 |
 effervescit. 268: 21 |
 effervescit in spumam robo-
 remve. 55: 19 |
 efficere. 98: 4 | 249: 16 | 370:
 18 | 521: 18 |
 efficeretur. 372: 24 |
 effici. 421: 1 | 478: 12 | 479:
 7 |
 efficiat. 46: 4 |
 efficiendo. 496: 16 |
 efficiens. 178: 2 |
 efficiat. 188: 27 | 479: 22 |
 efficiunt. 45: 7 | 304: 17 |
 373: 6 | tatas & viritas. 15:
 25 |
 effigies. 374: 22 | 457: 22 |
 effingere. 240: 3 |
 effingeret. 252: 9 |
 effinximus. 470: 4 |
 efflavit animam. 224: 3 | 268:
 15 |
 effluat. 507: 9 |
 effodere. 285: 7 |
 effolite. 285: 8 |
 effeminare. 101: 2 |
 K K k k ij.

INDEX

- effeminati. 101: 11
effeminat. 101: 8, 11
effeminato animo. 102: 22
effeminatur. 102: 12
efforminet. 101: 13
effusio. 95: 8
effrenati doloris. 120: 19
effudisse rationes. 83: 4
effugi. 331: 7
effugiendam. 317: 5
effusum luxum. 223: 21
effusus in iram. 55: 14
effutire. 377: 2
effutivit. 436: 7
effutunt laudes. 160: 7
ne quid egat. 251: 13
egendo. 360: 26
egentissimus. 434: 5
egeo. 360: 19 | multa. 360: 21
egere. 251: 10 | 360: 21, 26 | multis rebus. 360: 22
egestate. 88: 13
egi. 250: 3 | 284: 11
egisse. 104: 10 | etatem. 471: 7 | causam. 415: 17
egissent. 51: 9
ego. 3: 4 | 4: 27 | 16: 4 | 17: 3 | 21: 21 | 24: 11 | 47: 12, 13 | 417: 17 | 478: 6 | 550: 21 | certe. 12: 14 | vero. 432: 12
egomet. 86: 8 | 98: 32 | 456: 25
egredietur. 166: 18
egrediens. 485: 18
egreditur. 51: 16 | 321: 2 | hoc omnem modum admirationis. 247: 22
egregi. 384: 6, 7, 14
egregia. 359: 7 | memoria. 361: 19 | oratione. 394: 21
egregie. 137: 4 | 384: 7, 14 | fortis. 143: 16 | homo improbus. 521: 6
egregii scriptoris. 28: 18
egregius. 310: 8
egregissime. 384: 19
egregio bellatore. 69: 1
egregios. 353: 6 | equos. 449: 12
egregium. 350: 1 | institutis doctrinarum. 162: 3
egregius. 384: 2 | dum. 410: 9 | nebulo. 370: 13 | poeta. 409: 22 | ingenio. 142: 20
egressa. 272: 2
egressi. plur. 246: 3 | 320: 12 | sumus. 263: 15 | fulsissent. 232: 20
egressus. 120: 16 | 371: 11
egritudines. 187: 6
ei, dat. 7: 8 | 17: 4, 21 | 14: 6 | 47: 10 | 48: 1 | 439: 14 | 441: 19 | 471: 16 | 518: 18 | 527: 17 | negorium fuit. 67: 11
ejacula verat. 442: 13
eidem. 38: 8
ejuli, plur. 401: 14
ejiceret. 511: 18
ejulationum. 268: 23
ejulationes. 220: 19 | facere. 55: 10
ejus. 4: 7 | 6: 4 | 9: 19 | 12: 26 | 29: 13 | 8: 11 | 14: 23 | 18: 5 | 28: 2 | 240: 23 | 425: 12 | 431: 10 | 436: 10 | 439: 11 | 444: 27 | 449: 18, 24 | rei gratia. 519: 10
ejulmodi. 121: 5
ejulmodi. 4: 20 | 22: 2, 28 | 45: 13 | 56: 2 | 60: 2 | 103: 18 | 104: 1 | 124: 25 | 196: 7 | 419: 3 | 450: 2 | 521: 22 | studii homines. 494: 21 | vicii sunt. 484: 15
ejulmodi. 17: 33 | 42: 15 | 54: 8 | 63: 5 | 109: 7 | 150: 12 | 113: 16 | 414: 2 | 451: 13 | 457: 24 | 490: 1 | 498: 2 | 499: 4 | quispiam. 204: 12
elaboratum esse. 385: 10
elabuntur. 277: 12
Elaxentium. 35: 12
elanguerit. 421: 12
elanguere vigor animi. 102: 11
elapsum. 207: 10
elatis. 439: 2
elatus. 269: 16
electus loqui. 488: 3
Electra. 217: 8
Electram, traged. 217: 6
electos. 118: 7
electus sit. 534: 23
elegant. 264: 7
elegant. 75: 28
eleganti. 67: 18 | 252: 8 | 425: 3 | brevitate. 519: 12 | in ingenio. 210: 20 | veracundia. 377: 8
elegantia. 688: 5 | 293: 21 | 449: 8 | orationis. 152: 9 | 397: 16 | scriptoris. 2: 23 | vocum. 514: 28 | summa. cum. verborum. 83: 8
elegantie latine princeps. 230: 14
elegantiam. 24: 1 | 469: 22 | verborum excolatus. 94: 5
elegantiarum. 16: 18 | refertur.
- 501: 12
elegantias verborum. 467: 28
elegantior. 355: 32
elegantiores esse in mendando quam in dicendo. 491: 24
elegantissima. 53: 2
elegantissime, gen. 529: 8
elegantissime. 275: 19 | 282: 16 | 444: 10
elegantissimi. 127: 4 | 457: 18
elegantissimis. 354: 1
elegantissimos. 489: 3
elegantissimus conservator verborum. 22: 27 | poeta. 326: 12 | poetarum. 235: 25
eleganciam. 445: 1
eleganciam. 54: 29 | 74: 28 | 80: 11 | 184: 5 | 285: 15 | 334: 21
elegat. 325: 19
elegens. 524: 11
elegissent. 289: 20
elegisset. 512: 8
elegit. 483: 9
elementa eruditionis. 528: 15
elementis pietatis. 315: 14
elephantii. 485: 15, 21
elephantos. 164: 9
Eleusine oppido. 240: 9
Eleusini. 298: 11
Eleusinio certamine. 408: 11
elicer. 484: 19
elici. 157: 24
Elidenus. 75: 22
eliditur. 75: 18 | 155: 5
eligans. 294: 3, 7
elegantem. 294: 8
elegant. 300: 7
elegantia. 294: 11
elegantia. 316: 4 | 493: 14
elegantissimus. 294: 14
elegantium. 294: 13
elegantus. 60: 13
eligit. 327: 9
eligit. 290: 11
eligerent. 289: 20
elimisset. 457: 21
climati sunt certationibus
4: 21
elinguis. 169: 14
Eliis. 314: 16
elius. 173: 6
elium. 425: 6
ellebori. 465: 10, 12 | com. didi. 465: 2 | magna. 465: 3 | 466: 5
elleboro. 465: 1, 5, 9 | 466: 3
elleborum. 465: 18 | 466: 2

VOCABULARIUM.

elops. 228: 14 |
 e'olurus. 169: 18 |
 elogiis. 112: 1 |
 eloquentia. 39: 18 | 269: 22 |
 147: 10 | 446: 9 |
 eloquentia. 39: 15 | 369: 3 |
 469: 13 | 502: 4 | latine
 facultatem exerceas. 263:
 23 |
 eloquentissimos. 316: 16 |
 eloquentissimus. 33: 7 | 302:
 15 | 463: 7 |
 eloqueretur. 319: 5 |
 elucificare. 285: 11 |
 elucum. 435: 19 |
 eludas. 328: 20 |
 eludens ignaviam, *deidone*,
 164: 13 |
 eluderet. 324: 30 |
 elus. 225: 10 |
 eluserit. 130: 18 | 213: 2 |
 elusit. 474: 21 |
 eluxuriate lintea. 427: 18 |
 eluxisse vilis est. luctum.
 217: 5 |
 Elydis grammatici. 349:
 16 |
 em, in. 125: 8, 11 |
 emaculatum. 192: 24 |
 emanare. 503: 4 |
 emancipatione. 32: 7 |
 emancipationem. familiae.
 414: 11 |
 emancipatus. 31: 10 |
 emat. 44: 11 |
 ematuruisse. 98: 12 |
 emebant. 294: 26 |
 emendandi gratia. 202: 5 |
 emendandus liber. 21: 9 |
 emendari. 202: 16 |
 emendati mores. 13: 18 |
 emendatores. 72: 1 |
 emendatum. 486: 14 |
 emendentem. 243: 13 |
 ementirentur nomen fan-
 tissime disciplinae. 10:
 14 |
 ementitus est. 417: 13 |
 ementiuntur. 226: 9 |
 emerat. 515: 17 |
 emere. 44: 8 | 76: 7 | 328: 23 |
 408: 2 |
 emeret. 229: 1 |
 emero. 329: 5 |
 emeruerat pecuniam uber-
 rem. 195: 11 |
 emetitur. 440: 13 |
 emetuntur pedibus iter.
 238: 11 |
 emicuit. 324: 20 |
 eminebat. 268: 26 |
 eminentia. 172: 17 |
 eminentia. 332: 32 |
 eminerent. 308: 25 |
 eminus. 9: 7 |
 emissa. 411: 11 |

emisse. 75: 26 | 114: 12 | 128:
 9 |
 emissio. 390: 14 |
 emissio. 128: 13 | 329: 1 |
 emissionem radiorum. 179:
 4 |
 emisti. 78: 6 |
 emit. 76: 10 |
 emittit. 409: 4 |
 emo. 24: 12 | 246: 13 |
 emolumenta. 279: 13 | phi-
 losophia. 240: 22 |
 emolumentum. 212: 6 | 449:
 15 |
 emolumentum. 19: 17 |
 emolumentum. 349: 24 | 304:
 2 |
 emolumentum. 70: 2 | 178:
 15 | 304: 14 | 440: 13 |
 emouit. 8: 5 | 500:
 17 |
 emorianus. 249: 13 |
 emoriatur. 50: 9 |
 emovimus. labium. pinnas.
 270: 24 |
 Empedocles. 403: 21 |
 Empedocle. 140: 4 | 8:
 11 |
 emphaum. 402: 12 | 144:
 emptum. 59: 11 |
 emptione. 329: 24 |
 empor. 135: 18 |
 empor. 163: 5 |
 emtores. 216: 9 |
 emtori. 216: 14 |
 emtoribus. bonorum. 403:
 11 |
 enatum. 161: 8 | 444: 17 |
 enatum. 329: 8 |
 enarrandum. 342: 5 |
 enarrare. 86: 21 |
 enarraret. 432: 5 |
 enarrati. 519: 21 |
 enarrasse. 409: 17 |
 enarrasti. 94: 11 |
 enarrata. 384: 1 |
 enarratio. 480: 23 |
 enarratione. 731: 21 |
 enarratus. 266: 9 | 329: 24 |
 344: 19 |
 enarrator. 369: 14 |
 enarratorem. 501: 12 | 489:
 1 |
 enarratores. idonei. 489:
 12 |
 enarratum. 140: 6 |
 enarravit. 125: 13 | 131: 21 |
 enarratorem. 369: 22 |
 endo, in. 183: 1 | 325: 8 |
 enervata. plan. 516: 10 |
 enim. 3: 6 | 14: 13 | 15: 5 | 17:
 8 | 417: 19 |
 enimvero. 489: 11 |
 in enitendo. 312: 14 |
 enitendum. 252: 5 |
 enitens. 322: 15 | in puerpe-

rio. 87: 18 |
 enitescere. 475: 4 |
 enituit. 321: 15 | cœlum.
 408: 4 |
 enituitus. 439: 6 |
 enixam. 266: 32 | 312: 5 |
 Ennius. 316: 24 |
 Enniani. 179: 11 | 296: 8 |
 Enniani. 489: 11 |
 Enniano verbo. 515: 12 |
 Ennianas versus. 515: 12 |
 Ennianum Neoptolemu-
 178: 16 |
 Ennianus. 317: 9 |
 Q. Ennius. 502: 14 | 94: 15 |
 192: 26 | 442: 11 | 485:
 9 | 512: 12 | 26: 5 | 513: 3 |
 519: 18 |
 Q. Ennius. 192: 22 | 482: 7 |
 485: 25 | 490: 19 | 513: 9 |
 10 |
 Q. Ennius. 181: 18 | 142:
 6 | 412: 15 | 476: 16 | 18 |
 513: 14 | 515: 22 |
 Q. Ennius. 93: 21 | 90: 9 |
 172: 25 | 205: 9 | 246: 18 |
 266: 5 | 355: 17 | 21 |
 360: 3 | 485: 13 | 506:
 27 | 533: 10 | 23 | 514:
 14 |
 enodabat sententias. 17: 23 |
 ad enodandos juris laqueos.
 342: 9 |
 enormes versus. 319: 8 |
 enod. 340: 26 |
 enod. 236: 2 |
 enthymema. 212: 32 |
 enthymemare. 16: 22 | 317:
 25 |
 enucleari. 507: 25 |
 enucleatas. 214: 30 |
 enucleare. 330: 24 | 329:
 13 | 15 |
 placeat ut ne quis enunti-
 ret. 51: 7 |
 enuntiavit. 208: 21 |
 eo, ab. 12: 24 | 16: 22 |
 23 | 21: 13 | 23: 20 | 25:
 8 | ipso, quid. 17: 19 |
 eo. infestas. 239: 4 | non.
 506: 18 | adv. 2: 7 | 401:
 10 | 441: 10 | 504: 11 |
 magis. 156: 5 | 329: 14 |
 301: 6 | quia. 463: 14 |
 conducunt. 51: 15 | 17 |
 eodem, ab. 44: 8 | 11 | 176:
 8 | 348: 24 | 399: 16 |
 415: 5 | 422: 2 | 424:
 4 | 430: 7 | 444: 23 |
 450: 16 | 459: 18 | 518:
 12 | 514: 25 | ipso die.
 409: 2 | in loco. 328: 17 |
 530: 1 | modo. 428: 11 |
 tempore. 513: 28 | vix-
 rint. 119: 4 | adv. 494:
 7 |

xxxxij

I N D E X

- eorum. 1: 3 | 2: 25 | 12: 10 | 13: 1 | 21: 37: 5 | 133: 26 | 423: 17 | 429: 33 | 37 | 452: 19 | 516: 15 | 519: 8 | 533: 26 |
 eos. 13: 4 | 19: 22: 23 | 35: 13 | 435: 7 | 447: 14 |
 eodem. 102: 14 | 480: 9 |
 epagogen. 214: 18 |
 Epaminonda, *adv.* 474: 11 |
 Ephesiz. 64: 6 |
 Ephesii. 3: 4 |
 ephippiis. 164: 10 |
 Ephorus. 119: 2 |
 Ephyre. 386: 8 |
 Epicharmum illud. 39: 1 |
 Epicteti. 10: 4 | 76: 13 | 498: 25 |
 Epicteto. 12: 2 | 76: 11 |
 Epictetum. 468: 4 | 499: 19 |
 Epictetus. 10: 3, 9 | 401: 15 | 468: 11, 22 |
 Epicuth. 66: 16 | 67: 1: 76: 5 | 249: 2, 17 |
 Epicuro. 67: 20, 27 |
 Epicurum. 66: 19 | 67: 22 |
 Epicurus. 67: 20 | 67: 10, 24 | 29 | 78: 18 | 179: 5 | 249: 3 | 475: 27 |
 Epidice. 154: 21 |
 Epidico. 154: 19 |
 Epidicus, *comedia.* 141: 3 |
 Epigramma. 52: 6, 12 | 53: 1 | 119: 16 |
 Epigrammata. 52: 1, 3 |
 Epigrammate. 119: 4 |
 epilogis. 378: 5 |
 Epiro. 284: 5 |
 epistola. 50: 8 | 68: 12 | 142: 1, 5 | 185: 8 | 210: 26 | 245: 1 | 344: 5 | 371: 403: 7 | 445: 15 | 529: 7 |
 epistolæ. 185: 7 | 397: 7 | 456: 7 |
 epistolam. 215: 37 | 223: 13 | 456: 6, 9 | conscripser. 210: 24 |
 epistolarum. 2: 17 | 50: 7 | 397: 14 | 455: 3, 12 | 528: 4 | libro nono ad Atticum. 144: 15 |
 epistolas. 455: 15 |
 epistolicarum. 387: 6 | questionum. 2: 17 | 222: 10 | 389: 6 |
 epistolis. 275: 21 | 284: 2 | 430: 19 | 455: 1, 4 |
 epistrico numero. 496: 1 |
 epistricos, *numeros.* 495: 20 | 496: 3 |
 epularetur. 325: 7 |
 epularum. 466: 14 |
 epulas. 9: 4 | 90: 6 | 153: 26 | 466: 4 |
 epulis. 391: 20 |
 epulonum. 31: 1 |
 eques. 486: 12, 15 | Romanus. 150: 9 | 299: 9 | quadrupes. 485: 3, 24 | 28 |
 ex equestri familia. 238: 9 | de loco. 508: 10 |
 equi. 94: 3 | 114: 11 | 161: 20 | iuncti. 507: 11 |
 equidem. 18: 13 | 37: 24 | 77: 1 | 102: 1 | 155: 23 | 158: 13 | 396: 4 | 508: 7 | 509: 3 | 510: 8 | 526: 1 |
 equis. 105: 5 |
 equitare. 486: 5, 8, 9 | equum. 486: 7 |
 equitat. 486: 9, 10 |
 equitatum. 111: 20 | 164: 9 | 284: 13 |
 equitem. 159: 4 | 485: 32 | 486: 2, 4 | pro equo posuit. 485: 30 |
 equites. 129: 18 | 261: 11 | 419: 3, 11 |
 equitibus. 77: 16 | 237: 1 | 399: 15 |
 equitis munus. 237: 6 |
 equitum. 41: 5 | 77: 15, 16 | 159: 3 | 237: 3 | 424: 7 |
 equo. 161: 7, 10, 12 | indentem. 486: 4 | vehens in. 58: 10 | vehementem, *passive.* 167: 1 | vehi. 279: 10 | utens. 486: 6 | pro equo equitem. 485: 30 | Seiano. 113: 22 |
 equorum. 113: 20 | 114: 1, 5 | 361: 4 | 506: 14 | 507: 12 |
 equos. 247: 12 | 294: 16 |
 equuleis. 517: 4 |
 equum. 94: 1 | 82: 15 | 109: 2 | 113: 24 | 114: 3, 5 | 150: 10 | 159: 4, 7 | 257: 1, 4 | 486: 3, 4 | 7, 8 | equitare. 485: 7 |
 equus. 135: 13 | 150: 6 | 161: 8, 16 | 486: 12, 15 | 495: 8, *bis* | quadrupes. 485: 4, 15, 21, 23, 26 | Seianus. 113: 19 | sub homine gradiens. 486: 6 |
 eramus. 421: 4 | 430: 12 |
 erant. 12: 21 | 21: 13 | 26: 14 | 28: 13 | 98: 22 | 418: 12 | 425: 14 | 433: 6 | 447: 13, 15 | 455: 16 | 472: 6 | 473: 10 | 476: 1 | 495: 11 | 528: 8 |
 Erastriati. 421: 3, 21 |
 Erastriato. 460: 4 |
 Erastriatum. 421: 18 | 460: 2, 10 |
 Erastriatus. 421: 1 | 422: 2, 12 | 461: 5, 9 |
 erat. 1: 8 | 9: 1 | 25: 13 | 35: 15 | 44: 14 | 48: 16 | 58: 11 | 106: 7 | 418: 13 | 426: 7 | 435: 12 | 444: 33 | 453: 16 | 502: 5 |
 erecta. 367: 11 |
 Erechtheo. 205: 9 |
 erectus. 215: 35 |
 erectum. 383: 13 |
 erga. 65: 1 | 49: 19 | 355: 21 | me animum vestram video. 403: 9 |
 ergo. 17: 20 | 20: 16 | 23: 13 | 27: 14 | 425: 14 | 437: 8 | 450: 28 | 471: 13 | 486: 10 | 491: 1 | 507: 27 | 508: 4 |
 erigeret iacentem orationem. 30: 8 |
 erigi. 459: 17 |
 erigimur. 445: 8 |
 erigit. 458: 25 |
 eripe. 155: 17 | 282: 7 |
 eripis. 365: 7 |
 erit. 4: 17 | 5: 7 | 423: 17 | 24 | 430: 14 | 452: 24 | 453: 1, 5, 6, *bis*, 7 | 500: 8 | 521: 3 |
 ero. 5: 15 |
 erotica. 509: 1 |
 Erotopagnis. 90: 5 |
 errabit. 518: 11 |
 errabunda. 306: 2 |
 errabundo. 306: 1 |
 errabundus. 307: 1 |
 errans. 306: 3, 11 |
 errantem. 306: 13 |
 errantis, *acc. plur.* 491: 23 |
 errantium siderum. 375: 17 |
 errare. 20: 16, 21 | 216: 9 | 295: 17 | 435: 15 | 491: 3 |
 etas. 333: 8 |
 etasce. 43: 5, 21 | 283: 24 | 306: 10 | 396: 19 | 415: 16 | 416: 6 |
 etrar. 113: 11, 17 |
 erraticas. 373: 13 | stellas. 115: 15 |
 erraticum hominem. 245: 23 |
 errationibus. 20: 17 |
 erratum. 208: 19, 21 | 215: 26 | 300: 9 | 396: 14 |
 erraverit. 191: 13 | 385: 32 | 426: 14 |
 erraverunt. 89: 15 |
 erravi. 488: 1 |

VOCABULORUM.

erravimus. 300: 12 |
 erravit. 43: 9 | 413: 12 |
 erro, *nom.* 175: 3 |
 erroneus. 115: 16 | 173: 13 |
 error. 168: 1 | 396: 16 |
 416: 8 |
 errore. 108: 17 | 444: 23 |
 qui longo atque abundanti
 sit. 307: 6 |
 errorem. 148: 11 | 396: 17 |
 dissolvam. 412: 5 |
 errores. 188: 26 | 182: 1 |
 392: 16 | deprecatur.
 317: 3 |
 erroribus. 183: 2 | 188: 29 |
 306: 10 | 436: 22 | 479:
 19 |
 erroris. 74: 6 | 395: 2 | 308:
 10 | 469: 7 |
 errorum. 169: 12 | 192: 22 |
 erubescis. 448: 23 |
 Erucio Claro. 194: 14 |
 Erucius Clarus. 350: 11 |
 eructans. 458: 25 |
 eructare. 459: 6 |
 eructari. 459: 17 |
 eructum vinum. 299: 3 |
 erudiretur artibus & disci-
 plinis liberalibus. 405:
 13 |
 erudita est humanitas. 517:
 19 |
 erudite. 486: 16 |
 eruditi. 25: 16 | 130: 22 |
 220: 1 | hominis. 532: 17 |
 Græcas res. 79: 7 |
 eruditio. 316: 2 |
 eruditionem. 349: 20 |
 eruditioibus. 2: 1 |
 eruditiois. 3: 9 | 299: 2 |
 elementa. 528: 15 |
 eruditior. 490: 10 |
 eruditiori. 350: 4 |
 eruditus. 283: 18 | viris. 19:
 4 |
 eruditissimi. 393: 15 |
 eruditissimus. 107: 12 |
 erudito. 350: 16 |
 eruditorum. 264: 2 | 394: 3 |
 396: 18 | 199: 7 |
 eruditum virum. 3: 39 |
 eruditus. 516: 7 | 528: 25 |
 bene. 506: 6 | abs te. 245:
 18 |
 eruere. 484: 3 |
 eruct. 283: 26 |
 erumpere. 320: 9 |
 eruat. 3: 12, 14 | 329: 6 |
 eruat. 100: 9 |
 erunt. 100: 13 |
 es. 57: 15 | 420: 5 | 430: 25 |
 432: 7 | 481: 9, 10 | 495:
 15, 17 | 522: 6 |
 esca. 398: 15 | 425: 7 | 461:
 3 |
 escendentem. 447: 11 |

escendere. 281: 11 |
 escendit. 166: 2 |
 escit vitium. 523: 1 |
 esculenta. 460: 12 |
 esculentum. 133: 24 |
 escitare. 299: 8 |
 escitatio. 149: 4 |
 escitavisse. 148: 5 |
 esico. 250: 8, 15 |
 esse. 7: 4 | 9: 7 | 12: 14 |
 13: 13 | 14: 3 | 19: 16,
 20 | 20: 11 | 424: 17 |
 439: 1 | nulli rei. 369:
 27 | comedere. 106: 9 | 500:
 27 |
 esse. 345: 8 |
 esse. 419: 4 | 478: 8 |
 408: 8 | apud. 8: 3, 5 |
 essent. 1: 3 | 12: 2 | 21: 2 |
 43: 10 | 431: 4 | 439:
 16 | 479: 1 | 532: 18 |
 esset. 35: 3 | 42: 7 | 46:
 11 | 435: 11 | 417: 2, 3 |
 433: 14, 16 | 451: 9 |
 482: 20 | satis. 49: 19 |
 essio. 214: 13 |
 est. 4: 1, 2 | 12: 20 | 13:
 22 | 14: 8, 9 | 15: 25 | 16:
 22 | 46: 6, 7 | 452: 27,
 bis | id est. 43: 26 | in-
 venire. 235: 17 | in clien-
 tela Antonii. 40: 11 |
 mille. 40: 7, 8 | plus
 annorum. 40: 9 | ferme
 passuum. 40: 10 | quod
 speremus. 22: 4 | habi-
 tum. 47: 13 | comedere.
 106: 10 |
 estis. 329: 7 |
 esto. 70: 12 | 128: 16 | 198:
 8 | 213: 31, 32 | 404: 1 |
 432: 9, 10 | 446: 3 | 452:
 10, 13 | 521: 15 | 525: 7,
 23 |
 estui fore. 134: 4 |
 esuriens. 106: 3 |
 esuritionem. 421: 13, 19 |
 esus, *part.* 250: 15 |
 et. 1: 11 | 2: 3, 6, 6, 6, 6,
 10, 12, 13, 13, 13, 13, 13,
 3: 14, 60 |
 etenim. 488: 29 |
 Etesias. 83: 13 | 18 |
 Etesias. 83: 16 |
 ethicam rem. 9: 11 |
 etiam. 2: 10 | 3: 14 | 4: 24 |
 12: 14 | 13: 20 | 14: 16 |
 17: 37 | 18: 1 | 22: 7 | 26:
 5, 9 | 28: 8 | 106: 15 |
 443: 8 | 450: 35 | 459:
 11 | etiam atque etiam.
 100: 5 | etiamne. 22: 9 |
 132: 20 | 202: 4 | nunc.
 550: 8 | tunc. 98: 9 | tum.
 120: 11 |
 etiam. 34: 26 | 361: 11 |

429: 26 | 449: 14 |
 478: 12 | 490: 27 | 506:
 14 | avatissimi sunt. 164:
 15 |
 Etruria. 139: 6 |
 Etruscorum. 139: 13 |
 Etruscos. 139: 14 |
 etui. 296: 9 | 507: 9 |
 Etyma vocum. 484: 32 |
 etymologia. 168: 2 |
 etymologia, *gen.* 516: 24 |
 etymologica ratione. 43: 7 |
 etymon. 342: 4 |
 evadere. 320: 9 |
 Evandri. 27: 10 |
 evanuerit. 432: 17 |
 evaporati. 503: 8 |
 evaporatur. 503: 5 |
 evaserint. 289: 22 |
 evasimus. 398: 5 |
 Evathlo. 171: 3 |
 Evathlum. 170: 17 |
 Evathlus. 170: 18 | 171: 9 |
 Euclide Socratico. 198: 1 |
 Euclidem. 198: 6 |
 Euclides. 46: 6 | 198: 10 |
 Eudoxus. 474: 2 |
 evellerit. 283: 23 |
 evenient. 240: 7 |
 evenias. 17: 10 | 211: 6, 7 |
 101: 13 |
 eveniet. 70: 20 | 343: 15 |
 evenire. 19: 19 | 211: 22 |
 evenirent. 375: 11 |
 eveniret. 376: 10 |
 evenisse. 278: 19 |
 evenit. 111: 28, 29 | 278:
 25 |
 eventa, *plur.* 340: 10 | 375:
 13 | rerum. 373: 5 |
 eventura res prosperius. 34:
 11 | *plur.* 374: 13 | 377: 22 |
 sunt. 377: 14 |
 eventurum. 380: 19 |
 everberat animum ad inqui-
 rendum. 51: 12 |
 evetendam. 446: 11 |
 everit. 260: 9 |
 evibrarentur atque excita-
 rentur animi. 28: 8 |
 evidens. 67: 13 | 214: 19 | est.
 313: 19 |
 evidenti. 400: 5 | calumnia.
 67: 20 |
 evidentia. 452: 7 |
 evidentibus. 255: 21 |
 cui evigilata pleraque omnia
 veterum literarum. 21:
 13 |
 evincta, *plur.* 372: 9 |
 evinctus, *part.* 526: 10 |
 cum. 12: 2 | 13: 9 | 14: 22,
 23 | 17: 24 | 18: 2, 7 | 19:
 2, 6 | 23: 18 | 25: 8, 29 | 20 |
 417: 3 | 448: 1 | cumque.
 405: 1 |

INDEX

eundem. 36: 8 | 359: 2 | 421:
17 | 456: 5 | 479: 9 | 524:
3, 64, 4 |
eundem. 18: 3 |
eunt. 337: 24 | 377: 5 | non
infinis. 157: 9 | 14
euntes. 100: 12 |
euntibus. 270: 10 |
Eunuch. 135: 17 |
Eunuchum. 135: 18 |
Eunuchus. 124: 12 | 196:
10 |
evomet. 319: 6 |
Euphorbum. 149: 21 |
Eupolidis. 38: 13 |
Eurio. 256: 5 |
Euripide. 409: 11 |
Euipidem. 401: 13 | 448:
23 |
Euripides. 351: 9, 16, 166:
4 | 409: 11, 448: 18, 473:
12 | 531: 16 |
Euripidi. 212: 35 | 228: 22 |
219: 4, 7 | 296: 13, 351: 1,
6 |
Euripidis. 39: 5 | 408: 3, 39
5 | 476: 13 |
Euripo. 518: 9 |
Europa. 273: 1 |
Eurosum spiritus. 403: 10 |
Eurotz. 254: 4 |
Eurum. 81: 12, 16, 16 | 82:
1 |
Eurus. 81: 5, 13, 14 |
Euryclia. 38: 19 |
Eurytheca. 62: 4 |
cx. 11: 12: 20: 3: 8 | 4: 7 |
10: 2 | 12: 24 | 19: 1 | 20:
12 | 23: 12 | 24: 3 | 28: 7 |
31: 1 | 32: 12 | 45: 10, 11 |
annali quarto decimo. 94:
12 | die. 162: 18 | eo die. 54:
14 | 172: 19 | eius unius ve-
mine. 483: 13 | igni. 277:
24 | intervallo. 402: 10 |
iure manum confectum.
533: 14, 19 | 714: 10, 15 |
mille nummum. 121: 22 |
non nostra magis est philo-
sophia quam grammatica
sua. 733: 17 | otiosa que
stone agitur. 346: 3 |
sententia. 22: 7 | retrā Gal-
lia. 83: 10 | utricque eius
est. 34: 11 | vulgari con-
suetudine. 24: 3 | 8 |
exactiores. 284: 18 |
exactis mensibus. 87: 15 |
exactius differit. 14: 25 |
exado. 124: 11 |
exactos. 124: 18 | post reges.
309: 20 | esse pecunias.
404: 7, 8 |
exadus esse alicui pecuniam.
404: 11 |
exadvendum. 218: 17, 20 |

[illegible]

excusandum. 32. 4 |
 excusationem. 207: 21 |
 excusationem. 31: 12 |
 excusatus. 424: 5 | est. 193:
 11 |
 excussit. 354: 27 |
 excuti. 507: 25 |
 exdometricus. 508: 6 |
 exekatione. 61: 8 |
 exequus. 15: 15 |
 exegerunt. 447: 7 |
 exegit me pecuniam. 404:
 10 |
 exempla. 202: 14 | 222: 21 |
 226: 32 | 378: 21 | 489: 7 |
 1231: 4 | 129: 6 |
 exemplaribus. 236: 8 | 327:
 32 | 338: 8 |
 exempli. 502: 24 | gratia.
 328: 1 | commentum visum
 est. 113: 22 |
 exemplis. 332: 10 | 198:
 4 | 317: 23 | 484: 34 |
 superfedeo. 278: 27 |
 exemplo. 23: 2 | 59: 29 | 188:
 29 | 198: 1 | 202: 18 | hec li-
 tate. 217: 9 | ubi est. 405:
 7 |
 exemplorum. 14: 27 | 191:
 4 | 233: 1 |
 exemplum. 34: 19 | 26 | 35:
 4 | 202: 12 | 450: 26 | 497:
 7 | 429: 12 | 490: 16 | 480:
 24 | 495: 5 | 514: 24 | ad-
 355: 8 | petrum ex. 57:
 4 |
 exempla una litera. 54: 4 |
 exemplum. 107: 25 | est. nota.
 158: 22 |
 exemplum. 234: 30 | pecca-
 rum peccatis alienis. 257:
 9 |
 exemtus fuit. 284: 10 |
 exemptus. 197: 1 | locus. 279:
 12 |
 exendi. 1488: 27 |
 exercas. 294: 20, bis |
 exercens. 263: 14 |
 exercensiam. 138: 7 |
 exercendis. 102: 9 | 462: 2 |
 469: 12 | ingenii gratia. 371:
 8 |
 exercendis. 462: 6 | 524:
 19 |
 exercendo. 294: 21 |
 exercens. 262: 21 |
 exerceor ut. 42: 9 |
 exercere. 400: 24 | paucis-
 tam corporis. 56: 17 |
 exerceret. 508: 4 |
 exerceri. 340: 9 | 467: 18 |
 exercet quos. 254: 5 |
 exercitum armis affiam. 523:
 22 |
 exercitati, plur. 379: 7 |
 exercitatione. 323: 3 |
 exercitationes.

VOCABULORUM.

exercitationes. 392: 20 | 509: 25 |
 exercitationibus. 204: 12 |
 exercitatiores. 324: 16 |
 exercitatio corpore. 408: 9 |
 exercitia. 56: 3 | ludicra. 204: 3 |
 exercitio. 294: 22 | 309: 8 | 310: 27 | teneri. 102: 17 |
 exercitui. 291: 1 |
 exercitium. 444: 33 | dicendi. 328: 16 |
 exercitum. 29: 5 | 41: 5 | 111: 21 | 259: 21 | 423: 9 |
 exercitui. 111: 1 |
 exercitum. 28: 14 | 49: 32 | 112: 1 | 164: 8 | 180: 9 | 403: 5 | 415: 8, 10 | armatum. 279: 11 |
 exercitus, *subst.* 124: 4 | 164: 11, 16 | 190: 6 | 111: 11 | 410: 9 | 424: 7 | 517: 6, 44 | lectione multa homo. 21: 12 | sum volvendis voluminibus. 3: 8 | esset victoribus. 245: 8 |
 exercitum. 407: 16 |
 exercuerunt. 97: 9 |
 exercuit. 342: 5 |
 exercitare linguam. 259: 20 |
 in quem exeunt talia verba. 307: 4 | non in vulgus. 517: 16 | 518: 2 |
 exheredant nos bonis. 20: 16 |
 exheredes. 126: 14 |
 exhausti. 305: 3 |
 exhaustus. 465: 181 |
 exhiberi. 508: 17 |
 exhibitione. 379: 1 |
 exhibuimus. 489: 4 |
 ad exhortandam paritimoniam. 360: 23 |
 exhortantes. 463: 5 |
 exi. 494: 1 |
 exiens. 272: 1 |
 exierant in vulgus. 382: 2 |
 exigamus. 449: 22 | 450: 34 |
 exigenda, *abl.* 484: 11 |
 de exigendis urbe philo-
 phis. 400: 12 |
 exigerentur. 267: 18 |
 exigeret domo mulierem. 42: 8 |
 exigi. 524: 5 |
 exigitur de me portorium. 404: 14 |
 exigor portorium. 404: 13 |
 exigue. 92: 12 |
 ex que laudari. 501: 2 | secu-
 tus verum. 254: 26 |
 exiguo. 373: 14 |
 exili. 504: 22 |
 exilia. 60: 14 |

exilibus. 378: 19 |
 exilio. 403: 8 | multandum. 263: 7 | esset in. 403: 7 |
 exilis vox. 354: 21 |
 exilium. 471: 16 |
 eximebat dicendo diem. 147: 9 |
 eximentis dicendo diem. 146: 9 |
 eximi. 284: 8 |
 eximia facie pueri. 402: 3 |
 eximie. 112: 11 | pulchritudi-
 nis. 410: 13 |
 eximie. 304: 10 | 340: 5 |
 eximius. 85: 5 |
 exinaniantur. 465: 17 |
 exinanisse. 362: 24, 27 |
 exinde. 25: 22 | 207: 14 |
 exire. 197: 15 |
 existimabam. 402: 1 |
 existimabamus. 426: 25 |
 existimabant. 346: 4 |
 existimabat. 9: 17 | 19: 20 | 35: 16 | 211: 31 | 328: 9 | 450: 1 | 478: 16 | 500: 28 |
 existimabit. 215: 36 |
 existimamus. 436: 21 |
 existimanda. 30: 5 |
 existimandum est. 237: 10 | 262: 5 |
 existimans. 469: 13 |
 existimant. 237: 7 | 444: 3 | 489: 24 |
 existimantur. 362: 30 | 420: 7 |
 existimaret. 14: 22 | 263: 17 | 284: 16 | 371: 9 | 508: 3 |
 existimari. 87: 12 | 520: 3 |
 existimari. 342: 21 | 457: 1 | 463: 10 |
 existimas. 243: 22 | 523: 5 |
 existimasse. 96: 7 | 125: 17 | 193: 13 | 290: 9 |
 existimat. 121: 9 | 179: 7 | 187: 6 | 349: 17 | 438: 4 | 506: 12 | sigillatim de uno-
 quoque facto. 14: 27 |
 existimaram. 207: 7 |
 existimatas, *reprehensae*. 283: 4 |
 existimati sunt. 382: 31 |
 existimatio. 478: 12 |
 existimationem. 302: 5 |
 existimationes. 444: 32 | offi-
 cium circumstantie mo-
 derantur. 15: 22 |
 existimationi. 212: 7 |
 existimationibus. 152: 25 |
 existimationis. 21: 4 | male. 350: 9 |
 existimatis. 488: 17 |
 pro existimato captu. 25: 11 |
 existimator non levis. 520: 14 |

existimatos. 383: 2 |
 existimatore. 403: 8 |
 existimatum est. 37: 6 | 202: 3 | 321: 18 | 522: 21 | 524: 24 |
 existimatur. 217: 9 | 437: 21 | 500: 2 |
 existimatus. 97: 16 | 309: 10 | est. 458: 1 |
 existimaverit. 70: 14 | 94: 18 | 304: 1 | 391: 14 |
 existimaverunt. 34: 20 | 224: 9 |
 existimavi. 326: 22 | 381: 2 | 383: 21 | 492: 2 | 533: 26 |
 existimavimus. 20: 12 | 261: 3 | 365: 25 | 499: 20 |
 existimavit. 13: 11 | 55: 24 | 107: 12 | 193: 9 | 486: 22 | ita super eo. 16: 23 |
 existimem. 329: 25 |
 existinemus. 262: 18 | 372: 12 |
 existiment. 4: 12 |
 existimes. 479: 11 | 520: 11 | 525: 21 |
 existimet. 487: 2 |
 existimeris. 368: 11 |
 existimetur. 143: 15 |
 existimo. 82: 10 | 367: 29 | 485: 2 |
 existit. 441: 2 |
 existit potestate. 32: 7 |
 existit. n. 247: 14 |
 existio. 114: 19 | 257: 22 |
 existiosus. 246: 1 |
 existium. 111: 3 |
 exitu. 115: 4 |
 exitum. 167: 11 | 285: 11 | ha-
 buit vixit miserandum. 405: 11 |
 exitus. 407: 14 |
 exoptatus mihi venis. 484: 5 |
 exordia. 375: 9 |
 exordio. 374: 36 |
 exordium. 144: 13 |
 exorientis. 363: 4 |
 exoriri. 58: 1 |
 exorsus sumus facere. 2: 5 |
 exorsus. 133: 6 | 321: 3 | est. 171: 5 |
 exorta est. 321: 12 |
 exorto sole. 103: 18 |
 exortum. 80: 24 | 103: 18 | 285: 6 | 388: 1 | ante confi-
 lii & rationis. 322: 4 |
 exortus, *subst.* 80: 25 |
 exoscularis scientiam rerum
 uberem. 94: 5 |
 exosus. 76: 15 |
 exosus fuisse. 409: 2 |
 exoterici libri. 528: 21 |
 exotum vinum. 337: 22 |
 exp nio capillo. 405: 3 |
 exanimum. 404: 18 |
 expasum. 405: 2 |

I N D E X

- expavidus. 24: 10 |
 expectantibus. 453: 18 |
 expectationes. 449: 12 |
 expectavisse. 214: 13 |
 expectemus à Dns. 20: 17 |
 expedi. 369: 5 |
 expedisse. 189: 23 |
 expedita. 367: 11 | ingenio. 3:
 9 |
 expedite. 162: 12 |
 expediti sunt. 463: 23 |
 expeditissime. 429: 11 |
 expellerentur. 267: 18 |
 expens. 378: 25 |
 expensum terret Antonio
 mille nummum. 40: 12 |
 expergebat. 198: 6 |
 experig. ficando. 462: 6 |
 experiamur. 491: 24 |
 experientiam. 43: 16 |
 experiri. 120: 20 | 251: 2 |
 310: 4 | 406: 3 |
 experiundi. 229: 17 |
 experiundum. 426: 4, 5 |
 expers. 342: 7 | 355: 30 | lite-
 ratum. 307: 16 | rerum.
 387: 1 |
 expetere fidei virum. 378:
 20 |
 expertum est. 397: 9 |
 expertus. 466: 18 |
 expetantur. 215: 26 |
 expetebat. 489: 4 |
 expetendam. 449: 14 |
 expetendum. 449: 24 |
 expetitarum. 95: 12 |
 expiandum. 140: 5 |
 expirasse animam. 123: 4 |
 expiravit. 161: 19 |
 expianata. plur. 482: 5 |
 explanate. adv. 429: 5 |
 explicare. 37: 22 |
 explicat. 121: 22 |
 explicavit. 23: 11 | Siciliam ce-
 leritate consilii. 23: 14 |
 explicet. 189: 24 |
 explicuit. 23: 11 | 14 |
 exploranda sit. 329: 22 | in fe-
 bri. 491: 3 |
 explorandis. 105: 8 |
 explorare. 330: 26 | 334: 13 |
 explorasset studium, inge-
 nium, & laborem. 528:
 16 |
 explorata sit. 392: 23 | aure
 homo. 23: 10 | plur. sibi. 9:
 14 |
 exp' orate. 241: 6 | 424: 13 |
 utilitatis. 16: 7 |
 exploratam. 239: 4 |
 exploratio. 321: 14 |
 explorator. 30: 16 |
 exploratores magistros. 483:
 20 |
 exploratis. par. 519: 11 |
 exploratissimo iudicii tempo-
 re. 325: 13 |
 exploratus. 216: 1 |
 exploratum. 449: 10 |
 exploratus. 25: 8 |
 exploraverit. 16: 14 |
 exp' oravimus. 260: 20 |
 explorentur. 491: 20 |
 expolita. plur. 457: 15 |
 expolitæ. 107: 15 |
 expolitæ doctrina. 401: 13 |
 expolitissimas. 78: 15 |
 exponenda. 254: 14 |
 exponi. 85: 6 | 262: 26 | ad
 oculos. 251: 1 |
 exponunt. 292: 13 |
 exponuntur. 495: 6 |
 exposcunt. 212: 13 |
 exposita. 55: 2 | 479: 20 |
 expositæ sunt. 358: 13 | 4 | sen-
 tentiæ. 34: 6 |
 expositæ. 105: 1 |
 expositi erunt. 163: 13 |
 expositionem. 181: 13 |
 expositus. 315: 12 |
 expositos. 246: 6 |
 expositus. 239: 8 |
 expostulationes. 239: 7 |
 exposuerat. 480: 13 |
 exposuimus capita rerum. 5:
 14 |
 exposuit. 228: 7 |
 expressam. 299: 15 |
 expressit. 251: 18 | 252: 10 |
 expressum esset verbum de
 verbo. 307: 21 |
 expressus versus de Græco.
 140: 3 |
 exp' timebat. 275: 20 |
 exprimente. 439: 18 |
 exprimere. 46: 8 | 380: 10 |
 exprimi. 503: 4 |
 exprobrandi. 362: 16 |
 exprobratio. 360: 12 |
 exprobratione. 398: 9 |
 expromebantur. 378: 21 |
 expromenti voces amicas in
 sermonibus. 27: 5 |
 expromere. 25: 17 |
 expugnata. 196: 5 |
 expugnationibus. 376: 8 |
 expugnarent fidem consilium-
 que publicum. 210: 10 |
 expugnatum. 192: 22 |
 exquirere. 307: 21 |
 exquisitas delicias. 228: 5 |
 sententias. 388: 9 |
 exquisitè dicebat. 49: 11 |
 exquisitissime. 266: 13 | 381:
 17 | comp. fut. 339: 11 |
 exquisitissimos titulos. 2: 7 |
 exlanguis. 161: 16 | vox. 354:
 21 |
 exscribenda. 245: 12 |
 exscripsimus. 106: 21 |
 exscripta. plur. 527: 18 |
 exscriptus. 228: 1 |
 exsecror. 205: 3 |
 exsecutio. 321: 16 |
 quos exsecuturus fui. 83: 21 |
 exsecutus est. 228: 11 | 388:
 17 |
 exsensa mente. 504: 21 |
 exsequebatur. 376: 31 |
 ex. equenda. 521: 23 |
 exsequentissimus memoriar-
 rum veterum. 277: 28 |
 exsequi. 49: 33 |
 exsequias. 507: 23 |
 exsiccabantur vulneta. 323:
 4 |
 exsicc. 483: 4 |
 existant. 376: 15 |
 existat. 245: 18 |
 existebant. 320: 21 |
 existere. 314: 17 | 378: 19 |
 exordescere. 244: 11 |
 expectabant. 268: 26 |
 expectando. 377: 23 |
 expectant. 488: 29 |
 expectaret. 113: 15 |
 expectaretur. 374: 11 |
 expectatio. 377: 27 |
 expectatione. 210: 35 |
 aliquid expectationis iusta
 in audiendo acciperet. 304:
 28 |
 expectatis. 263: 10 | rebus.
 77: 6 |
 expectes. 99: 13 |
 paulum exsistentes supra ter-
 ram homines. 516: 23 |
 existare. 123: 1 |
 existarent. 308: 25 |
 existaret. 433: 24 |
 existat. 273: 8 | 286: 12 |
 existinguere. 313: 4 | 322: 8 |
 511: 5 | 523: 33 |
 existingerentur. 376: 24 |
 existierant. 438: 25 |
 existierunt. 443: 6 |
 existisse. 310: 21 | 442: 14 |
 existit. 470: 8 |
 existuendo. 362: 32 |
 exsuetæ, fam. 532: 2 |
 exsul. 445: 15 |
 exsulem. 71: 17, 20 |
 exsultantia doloris. 322: 11 |
 exsultantibus. 263: 14 |
 exsultantis, acc. plur. 322: 9 |
 exsultare. 161: 4 |
 exsulatio. 95: 12 |
 exsuperabilem. 446: 17 |
 exsuperans. 49: 15 |
 exsuperanti forma. 196: 8 |
 exsuperantia. 156: 12 |
 exsuperantiam. 373: 17 |
 exsuperantior. 382: 31 |
 exsuperat. 412: 8 |
 exsurgit. 157: 15 | 210: 15 |
 370: 14 | 482: 20 | 513:
 19 |
 exstant. 32: 9 |

VOCABULORUM.

extemplo. 77 : 9 | 87 : 9 | 94 :
12 | 259 : 17 |

ad extenuandum crimen. 212 :
17 |

apud exteras gentes. 475 :
4 |

exterger. 91 : 18 |

externa vi nixum. 179 : 10 |

plur. 478 : 13 |

externae nationis. 314 : 10 |

externis. 434 : 9 |

extersi. 91 : 18 |

extimium. 115 : 17 |

extinctus. 217 : 9 |

extis. 426 : 23 |

extollunt. 45 : 8 |

extorris. 70 : 12 |

extra. 57 : 21 | 99 : 7, bis |

328 : 1 | 330 : 39 | 347 :
8 | 405 : 7 | 418 : 12 |

423 : 12 | 425 : 24 | cau-

sam diceret. 48 : 15 | si-

dem. 127 : 21 | ordinem.

146 : 15 | 147 : 1 | 293 : 20 |

secla. 161 : 17 | urbem. 415 :
8 |

extrahant. 465 : 15 |

extranei. plur. 478 : 3 |

extranei. 182 : 4 |

extraneo impulsu & instin-

ctu. 30 : 4 |

extraordinario jure. 387 :
14 |

extrarius. 384 : 27 |

extrema. 235 : 16 | 353 : 24 |

extremæ. 63 : 12 |

extremam. 185 : 5 | 365 : 18 |
384 : 14 |

extremas. 266 : 8 |

extremitas. 307 : 7 |

extremis. 276 : 17 |

extremo verbo. 21 : 7 |

extremos. 496 : 11 |

extremus. 433 : 9 |

extritidum hominem. 498 :
1 |

extrinsecus. 15 : 22 | 133 : 35 |

187 : 16 | 188 : 22 | 321 : 16 |

335 : 4 | 363 : 30 | 375 : 11 |
437 : 17 |

extrita litera. 332 : 15 | syllaba.

223 : 25 |

extuldebantur. 261 : 22 |

extulerat. 161 : 18 |

extuli. 402 : 12 |

exundendæ. gen. 469 : 13 |

exuberantia. 240 : 11 |

exuberantiam. 93 : 14 |

exuberantissimo colore. 115 :
6 |

exuberasset. 237 : 11 |

exuit. 281 : 3 |

exul. 70 : 12 |

exultat. 19 : 14 |

exussit. 44 : 10 |

F.

F *f* *is*. 108 : 4 |

fabab vescerentur. 148 :
12 |

fabam. 132 : 20 | 280 : 8 |

Fabii. 163 : 13 | Picris.

33 : 1 | 279 : 9 | plur.

471 : 1 |

Q Fabio Maximo. 165 :
9 |

fabis. 148 : 16 |

fabitur hæc. 396 : 27 |

Q Fabius Maximus. 58 : 9,
15 | 289 : 17 |

fabri ædium, plur. 512 : 6 |

C. Fabricii. 112 : 11 |

Fabricio. 143 : 11 | C. 143 :
15 |

Fabricium. 36 : 5, 11 | C. 112 :
16 |

C. Fabricius. 27 : 5 | 36 : 1 |

112 : 19 | 113 : 8 | 142 : 12,
17 | 143 : 4, 6, 8 | Lucinus.

476 : 1 |

fabula. 98 : 3 | 99 : 5 | 106 : 1 |

217 : 13 | 283 : 23 | est, dicuntur.

515 : 17 |

Fabula Plocio. 124 : 23 |

fabulæ, gen. 4 : 27 | 121 : 26 |

217 : 8 | 442 : 15 | plur.

107 : 9 |

fabulam. 106 : 18 | 302 : 14 |

434 : 15 | 441 : 6 | 442 :
15 |

fabulandum. 390 : 14 |

fabulantes. 516 : 13 |

fabulari. 312 : 12 |

fabulatum. 246 : 8 |

fabulas. 105 : 10 | 107 : 21 |

181 : 32 | 285 : 15 | 476 : 12,
22 |

fabulati cum suis. 27 : 7 |

fabulatur. 97 : 16 | 117 :
16 |

ita fabulatus est. 80 : 23 |

fabulis. 105 : 14 | 107 : 25 |
378 : 4 |

fabulo. 148 : 5 | 149 : 12 |

fabulosum. 248 : 11 |

fac adeas. 98 : 13 | ut. 491 :
24 | me sum certus. 516 :
16 |

face ut splendeat. 493 :
17 |

post facem primam. 104 :
12 |

facere. 34 : 5, 10 | 35 : 20 |

36 : 8 | 54 : 8 | 56 : 5 | 78 :
22 | 212 : 31 | bis | 214 : 3 |

420 : 13, 16, 18, 19 |

441 : 29 | 444 : 26 |

447 : 15 | 457 : 9 | 463 :
24 | 470 : 1 | 479 : 14 |

non quisse. 68 : 9 | com-

mentationes. 2 : 3 | facta

pro. 33 : 4 | querimonias

aut gemitus ejulatusve.

55 : 10 | res divinas. 14 : 4 :

13 | verba. 25 : 17 |

facerem. 501 : 12 | certiore.

265 : 8 |

faceremus. 211 : 23 |

faceres. 34 : 10 | 300 : 14 |

faceret. 35 : 10 | 379 : 17 | 387 : 3 |

475 : 5 | 515 : 25 | bonum pa-

nem. 407 : 22 | bellum Mi-

lefiis. 29 : 4 | copiam sui.

24 : 8 | finem. 147 : 12 | fur-

tum. 309 : 24 | verba. 299 :
7 |

faceta. 106 : 16 | 328 : 17 |

facete. 86 : 20 | 495 : 12 |

facetia sermonis. 105 : 19 |

facetas. 426 : 22 | 444 :
26 |

facetiis. 398 : 17 | atque lumi-

nibus obsolescunt. 84 :
11 |

facetissimæ dissimulationis

generis. 487 : 24 |

facetissime. 164 : 5 | 489 :
13 |

facetissimum. 362 : 3 | 444 :
19 |

facetissimus poeta. 39 : 19 |

faceto. 328 : 22 |

faciam. 208 : 28 | 209 : 6 |

458 : 3 | ut æquiore animo

ut sis. 133 : 20 |

faciamus finem errationibus.

20 : 17 | missam istam ra-

tionem. 23 : 5 |

faciant. 71 : 1 | 218 : 13 | 434 :
12 |

facias. 61 : 5 | 205 : 20 | 213 : 6 |

355 : 13 | 399 : 18 |

faciat. 63 : 6 | 205 : 23 |

380 : 12 | 449 : 8 | 450 :
30 | 501 : 19 | sacra. 33 : 4 |

facie, dat. 262 : 7 | tuæ.

262 : 11 | abl. 95 : 7 | 262 :
5 | 369 : 1 | 375 : 7 | 402 :
3 | incluta. 196 : 1 | non

inliberali. 85 : 3 | nova.

64 : 21 | funeris. 520 : 20 |

procera. 368 : 27 |

faciebant. 411 : 14 | 425 :
10 |

faciebat. 48 : 17 | 293 : 2 |
528 : 17 |

faciei. 260 : 22, 23 |

faciem. 368 : 17, 21 | 444 :
21 | vehiculi. 417 : 13 |

facientia. dat. 493 : 14 |

faciendæ. gen. 521 : 3 |

faciendam. 279 : 2 | ad de-

restationem celerati ho-

minis. 62 : 6 |

faciendæ. 310 : 6 | 418 : 9 |

L L 11 ij

INDEX

437: 26 |
 faciendis. 345: 16 | tragœ.
 diis. 513: 28 |
 faciendū. 35: 15 | 368: 24 |
 in vitæ fine. 334: 18 |
 faciendos *istius*. 367: 8 |
 faciendum. 14: 18 | 35: 1 |
 65: 13 | esse contra. 34: 15 |
 an pro amico contra
 ius. 13: 4 |
 faciens facinora fortia. 161: 13 |
 facient. 420: 20 |
 facienti. 433: 25 |
 facientibus. 364: 35 |
 facies, *subst.* 259: 19 | 363: 23 |
 368: 23 | cœli & maris. 522: 18 | colorum. 92: 11 |
verb. 354: 18 | 368: 23 |
 423: 10 |
 faciet. 46: 14 |
 facii. 261: 1, 2 |
 facile, *adj.* 445: 22 | 451: 19 |
 factu. 112: 19 | inventu atque depromptu. 1: 12 |
adv. 4: 7 | 7: 4 | 9: 8 | 88: 15 | 353: 27 |
 412: 8, 14 | 424: 15 | 433: 25 | 446: 10 |
 453: 11 | 454: 4, 13 | 495: 21 | 523: 30 | mille hominum. 41: 20 | & procliviter. 20: 9 |
 facilem. 456: 6 |
 faciles toleratu molestias. 19: 16 |
 facili. 195: 23 | 350: 2 | 397: 16 |
 compendio. 3: 10 | ingenio ad rem musicam. 508: 11 |
 facilia. 229: 6 | 462: 9 |
 factu. 152: 19 | inventu. 258: 16 |
 faciliior. 242: 13 |
 faciliota. 454: 15 |
 faciliorem portatu. 35: 16 |
 facilitati. 166: 12 |
 facilius. 42: 10 | 287: 6 | 302: 3 | 375: 25 | 377: 8 |
 422: 4 | 426: 29 | 430: 19 | 498: 23 |
 facilitime. 242: 10 |
 facimus. 450: 34 | 470: 6 |
 faci-ora fortia. 161: 13 |
 facinore. 268: 16 | 363: 5 |
 facinoribus coopertus. 155: 6 |
 facinus. 110: 17 | 218: 12 | 319: 9 | 326: 7 | 363: 5 |
 442: 1 | 524: 24 |
 facio. 250: 17 | 412: 11 | 423: 5 | 457: 12 | loco nono esse. 412: 14 |
 fact. 42: 13 | 51: 23 | 57: 27 | 86: 3 | 116: 13 | 440: 6 |

6 | 450: 7, 27, 32, bis |
 457: 14 | 464: 18 | 470: 10 | 479: 23, 25 | 501: 4 |
 527: 7 | has voces. 37: 22 |
 hac dicere. 279: 19 | 449: 16 |
 denatiū decem milia. 24: 9 | finem. 346: 22 |
 magis claros canorosque lonius. 167: 12 |
 vocem te onare. 167: 13 |
 uti credamus. 125: 4 |
 facito. 365: 18 |
 faciendi testamenti. 32: 8 |
 faciendis factis. 32: 1 |
 in faciundo officio. 174: 17 |
 faciundum. 111: 5 | 210: 14 |
 401: 11 | senatusconsultum curavit. 166: 15 |
 facinut. 99: 17 | 119: 18 | 421: 13 | 459: 12 |
 facta, *sing.* 1: 13 | 459: 5 |
 476: 10 | 501: 21 | esse. 451: 8 |
plur. 12: 12 | 52: 2 | 196: 16 | 208: 6 |
 364: 26 | 418: 14 | 466: 5 |
 sunt. 444: 6 | verba. 210: 5 | volumina. 5: 6 |
 infecta fieri non possunt. 214: 16 |
 factæ. 100: 4 | 425: 19 |
 478: 2 | divinæ res. 22: 6 |
 factam. 463: 27 |
 factarum. 426: 15 |
 factas. 109: 9 | 418: 11 |
 470: 24 | 493: 1 | 523: 23, 26 |
 facti, *gen.* 476: 4 |
plur. 58: 8 |
 factio. 88: 15 |
 factionibus. 448: 21 |
 factis. 7: 11 | 53: 15 | 86: 3 |
 426: 20 | 446: 9 | 468: 6 |
 490: 21 |
 factitabant inducias. 503: 15 |
 factitarum. 200: 16 | 273: 11 |
 310: 28 |
 factitavisse. 198: 6 |
 corpore onerum vesturas. 162: 5 |
 factizo. 250: 17 |
 factio. 12: 24 | 14: 26 |
 20: 27 | 34: 10 | 74: 9 |
 418: 17 | 475: 13 |
 lectionis mentis. 56: 9 |
 eo. 435: 9 |
 factorum. 324: 20 | 382: 9 |
 factos. 39: 9 | 336: 8 | 437: 12 |
 533: 14 |
 factu optimum. 12: 26 |
 uti. lia. 410: 16 |
 factum. 16: 23 | 54: 21 | 59: 15 |
 76: 24 | 414: 3 | 419: 16, 17 | 423: 20 | 426: 6 |

425 | 431: 23 | 435: 18 |
 470: 5 | 491: 12 | 499: 4 |
 esse. 445: 13 | 453: 1 | 456: 23 | 463: 18, 22 |
 472: 8 | 520: 6 | 521: 21 |
 514: 23 | Hercle. 261: 11 |
 ita. 483: 15 |
 evenit. quin. 506: 2 |
 examuffim iudicium. 16: 21 |
 iri injuriam. 278: 21 |
 factura, *subst.* 368: 23 |
 facturos. 89: 6 | 232: 15 |
 facturam. 22: 15 |
 hoc eam. 22: 12 |
 esse. 446: 29 |
 facturus. 257: 23 | 475: 31 |
 verba. 240: 6 |
 factus. 250: 17 | 455: 12 |
 490: 23 | 534: 20 |
 esse. 437: 11 | 457: 22 |
 concursus populi. 488: 27 |
 ubi loquendi finis. 161: 4 |
 faculam. 423: 15 |
 511: 3 |
 facultas. 115: 9 | 380: 2 |
 facultate. 49: 18 | 446: 14 |
 448: 11 |
 poetica. 492: 23 |
 facultatem. 524: 10 |
 argutiarum. 528: 9 |
 scribendi. 5: 13 |
 facultates. 118: 1 |
 facultatibus orationis. 215: 31 |
 facundia. 8: 1 | 13: 12 | 37: 11 |
 47: 16 | 146: 5 | 195: 24 | 334: 19 | 453: 1 |
 482: 22 |
 latina. 315: 19 |
 præstanti viros. 517: 17 |
 rabida & iurgiosa. 509: 24 |
 verborum. 152: 9 |
 facundia. 170: 24 | 204: 13 |
 376: 29 | 490: 6 |
 studio. 286: 17 |
 vir florentis. 485: 5 | 508: 15 |
 fortis. 305: 2 |
 facundiam. 227: 3 |
 facundiarum. 110: 17 |
 facundiosa. 145: 20, 22 |
 facundissime. 348: 21 |
 facundissimus. 240: 5 |
 facundus. 38: 16 | 319: 10 |
 464: 13 |
 facem vini è vinaceis ex-
 pressam. 299: 15 |
 facutinas. 354: 8 |
 falces. 98: 32 |
 falcibus. 164: 9 |
 Falerni. 235: 26 |
 Falisco agro. 531: 20 |
 fallaci. 277: 11 |
 fallacias. 77: 11 |
 fallaciosæ, *plur.* 377: 12 |
 fallaciosus. 213: 17 |
 fallant. 440: 11 |
 fallere. 175: 5 | 303: 5 |
 falle. et. 443: 7 |

VOCABULORUM.

- fallit. 303: 6 | non me. 287:
7 | nisi me memoria. 321:
14 |
fallitur. 303: 5, 6 |
non fallo me. 12: 14 |
fallunt. 226: 10 | 302: 11 | 377:
23 |
falsa, *Ang.* 48: 3 | 97: 4 |
200: 5 | 420: 17 | 516: 7 |
fronte. 499: 18 | ratione.
43: 7 | *plur.* 43: 2 | 377: 4 |
429: 35 |
fallae. 105: 9 |
fallam. 170: 23 | 319: 15 | 399:
20, 21 | 417: 14 |
fallas. 443: 5 | causas. 43:
11 | religiones. 410: 12 |
falli. 72: 1 |
fallis. 152: 25 | 192: 20 | 226:
9 | sententis. 19: 21 | te-
stimonis. 526: 3 |
falso, *adv.* 196: 12 |
falsum. 14: 23 | 43: 3 | 429:
17, 28, 30 | 451: 3 | 468:
19 | 495: 18 | consilium.
24: 13 | testimonium dixit-
se. 526: 4 |
fama. 13: 21 | 14: 2 | 382: 24 |
475: 3 | ut est. 193: 4 |
constans esset. 113: 24 |
inquieta. 146: 3 | addu-
ctum. 114: 11 | celebri.
215: 2 | 333: 7 |
famae. 15: 2, 4 |
famam. 88: 15 | 463: 14 | ad
facundiae se permiserat.
204: 13 |
fame. 106: 12 | 284: 11 |
famem. 421: 18 |
fames. 261: 4, 19 | 421: 2 |
famit. 261: 19 | causa. 261:
22 | plenum. 261: 23 |
famili. 261: 4 |
familia. 31: 1 | 47: 3 | 114:
7 | 238: 9 | 352: 16 | 433:
13 | 506: 10 | ex nobiliore.
312: 7 |
familiae, *gen.* 25: 3 | 36: 2 |
233: 25 | 213: 31 | 352: 1 |
353: 22 | 434: 9 | rerum.
498: 6 | & pecuniae quid
quisque habebat in mo-
dium dabant. 26: 14 |
per emancipationem. 414:
11 |
familiam. 141: 16 | 182:
4 | 342: 17 | 487: 19 |
prandiorum gurgitibus
potuissent. 90: 13 |
familiarie. 423: 24 |
familiarum. 210: 24 | 387:
2 | 412: 4 | victum. 313:
22 |
familiaris. 254: 10 | 352: 3 |
457: 7 | 478: 4 | 485: 6 |
502: 4 |
familiari, *abl.* 57: 22 | 80:
16 | 149: 1 | 265: 4 | 354:
4 | 433: 19, 26 | ejus.
39: 14 | Frontonis. 517:
2 | re. 5: 8 | 452: 1 |
familiaris. 113: 13 | 385: 7 |
433: 10 | 478: 17 | ami-
cus. 415: 15 | meus. 340:
18 | per. 75: 23 | ejus.
506: 6 | rei suae precium.
302: 8 | *acc. plur.* 532:
22 |
familiaritatis. 336: 9 |
familiariter. 409: 18 |
familias. 247: 10 |
familiaris. 473: 1 |
familis. 422: 3 |
famossissima. 215: 23 |
famulosus. 257: 27 |
fana. 366: 24, 26 |
fanda. 490: 2 |
fandi. 421: 5 |
fando. 438: 8 | 459: 19 |
fani. 356: 14 | 446: 32 |
fanis. 154: 2 |
Fanni. 89: 14 |
Fannia. 90: 1 | lex. 89: 9 |
522: 22 | lege. 89: 16 |
Fannio. 89: 3 | Strabone.
400: 15 |
Fannius. 89: 17 |
fanum. 487: 26 |
far. 89: 7 |
farcimine. 428: 7 |
fari. 169: 12 | 438: 12 |
fariatur testimonium. 404:
1 |
farinam fermento imbutam.
281: 1 |
farra. 49: 28 |
faris. 25: 11 |
fas. 25: 13 | 31: 7 | est. 183: 6 |
280: 11 | nunquam. 279:
13 | erat. 452: 5 | foret.
52: 8 | sibi non fuisse. 152:
2 |
fascies. 72: 19, 24, 27 | 269:
11 | librum. 246: 6 |
fasciis. 421: 18 |
fascinare. 435: 21 |
fascinationem. 247: 14 |
fascinationibus. 246: 2 |
fascinum. 435: 21 |
fastidiens. 203: 14 |
fastidientis. 229: 7 |
fastidio. 425: 10 |
fastidium. 398: 17 |
fastigii. 68: 8 |
fastigiis. 361: 3 |
fastos. 195: 14 |
fata. 371: 2 |
fatale. 188: 28 |
fatales omnium rerum stellae.
374: 19 |
fatalis. 188: 25 | 335: 3 |
fator. 445: 13 |
fati. 187: 21 | 189: 4 | volami-
na. 188: 11 |
fatigabit. 377: 27 |
fatis. 291: 9 |
fatiscat labore partus. 313:
9 |
faticor. 445: 13 |
fato. 114: 6 | 188: 10, 13,
16, 19, &c. | 334: 17 |
374: 38 | perfunctus. 285:
19 | profugus. 283: 1 | ve-
nire e. 334: 18 |
fatorum. 335: 11 |
fatum. 187: 23 | 375: 30 | esse.
403: 8 |
fauces. 289: 2 | 425: 25, 26 |
radit. 289: 5 |
faucibus. 425: 21 | 460:
11 |
faventium. 382: 29 |
faverint. 211: 15 |
favilla, *abl.* 458: 22 | 459: 8,
14, 16 |
favilla. 68: 1, 5, 9, 13 |
favillas. 68: 17 |
faville. 211: 16 |
Faunorum. 184: 28 | 432:
13 |
Favoniam. 81: 26 |
Favonius. 81: 16 |
Favorine. 93: 31 | 523: 6, 23,
31 |
Favorini. 80: 15, 16 | 92: 6 |
101: 16 | 110: 19 | 131: 8 |
478: 4 | 519: 1 |
Favorino. 101: 4 | 102: 5 |
131: 13 | 421: 4 | 462: 1 |
468: 22 | 478: 1, 8 | 487:
27 | 488: 19 | 489: 1 | 526:
15 |
Favorinum. 39: 5 | 93: 34 |
132: 2 | 377: 11 | 421: 22 |
457: 4 | 468: 4 | 479: 26,
28 | 522: 6 |
Favorinus. 15: 16 | 27: 1, 3 |
47: 9 | 56: 9 | 61: 1, 3 |
70: 24 | 80: 23 | 83: 7 |
92: 8, 12 | 94: 5 | 101:
20 | 102: 1, 12, 23 | 106:
13 | 127: 2 | 130: 18, 27 |
172: 12, 24 | 238: 4 | 361:
5 | 457: 1 | 519: 7, 13 | 520:
11 |
fautorem. 262: 12 |
fautores. 382: 25 |
fax noctis prima. 479:
27 |
faxit injuriam. 521: 2 |
faxo. 103: 3 |
febri. 491: 7 | rapida afflicta-
ri. 320: 8 | & quercera.
523: 3 | in exploranda.
491: 3 |
febriculosus morbus. 523:
7 |
febrim quartis diebus recur-

INDEX

- tentem. 462: 8 |
 febris. 137: 11 | 462: 10, 18 |
 491: 11 |
 febrium habitum & modum
 demonstrent. 491: 21 |
 feceramus annotationes. 2: 1 |
 ordinem rerum. 1: 6 |
 fecerant multam. 226: 19 |
 fecerat. 112: 7 | 387: 5 |
 444: 23 | fortiter. 264: 5 |
 fecere. 423: 2 |
 fecerim. 12: 16 |
 fecerint. 364: 34 | indices. 2: 17 |
 feceris. 189: 2 | 213: 14 | 304: 33 | 355: 17 | 430: 13 | 524: 10 |
 fecerit. 36: 1 | 187: 6 | 225: 1 |
 261: 14 | titulos. 2: 13 |
 feceritis. 419: 15, 17 |
 fecero. 107: 3 |
 fecerunt. 2: 5 | 52: 4 | 189: 15 | 510: 6 | 518: 18 |
 523: 20 | importunissime. 531: 7 |
 feci. 12: 21 | 456: 25 |
 fecialem. 422: 16 |
 feciales. 475: 14 |
 fecialis. 422: 10 |
 fecimus. 444: 3 | altos finis, 3: 16 | initium disputatiunculæ. 16: 6 |
 fecisse. 7: 2 | 59: 2 | 106: 18 |
 197: 2 | 304: 33 | 388: 2 |
 402: 6 | 429: 5 | 455: 5 |
 458: 18 | 476: 23 | 510: 23 | 528: 25 | beneficium. 235: 9 |
 fecissem. 83: 5 |
 fecissent. 213: 20 | 232: 15 |
 fecisset. 490: 12 | 510: 3 | bene ac benivole. 36: 7 |
 fecisti. 94: 11 |
 fecit. 47: 2 | 420: 17 | 427: 1 | 436: 14 | 456: 27 |
 472: 7 | 476: 20 | 490: 1 | 494: 9 | dolo. 489: 26 |
 finem. 263: 15 | fortiter. 264: 6 |
 secundam. 502: 10 |
 secundior. 515: 27 |
 secundus. 436: 11 |
 sedere. 198: 18 |
 sedesset spes. 34: 17 |
 sedellit. 364: 15 |
 felice. 74: 18, 23 |
 felicem. 280: 13 |
 felices. 194: 3 |
 felicia. 377: 26 | virgulta frugibus ferendis. 516: 5 |
 Felicitas. 414: 3, 12 |
 felicissimo. 198: 7 |
 feliciter. 186: 15 |
 felicitatis. 390: 6 |
 feliciter. 390: 4 |
 felix. 75: 5 |
 feminam. 126: 4 | 150: 2 |
 298: 7 |
 feminatum. 298: 11 |
 feminas. 135: 20 |
 feminino. 428: 12 | genere. 356: 6 |
 feminis. 224: 8 |
 feneramur. 449: 23 |
 fenerator. 436: 17 |
 feneratorum. 436: 10 |
 fenerator. 450: 27 |
 fenero. 494: 17 |
 fenerator. i. e. fenero. 494: 16 |
 Fenestellæ. 416: 8 |
 Fenestellam. 416: 6 |
 fenore. 436: 8 |
 feræ, gen. 176: 20 | plur. 77: 21 | 176: 8 | 466: 4 |
 feram. 42: 10 | 314: 23 | 476: 28 |
 ferant. 372: 2 |
 ferarum. 247: 19 |
 ferat, verb. 464: 11 |
 ferat. 121: 19 | 277: 17 |
 feratur. 415: 6 |
 fere. 7: 1 | 56: 12 | 86: 3 |
 92: 1 | 117: 3 | 131: 11 |
 223: 9 | 362: 29 | 400: 4 | 436: 17 | 453: 11 | 457: 6 | 471: 6, 7 | 472: 9 | 504: 15 |
 ferebam. 269: 17 |
 ferebant pedibus sententiam. 129: 10 |
 ferebat ætas. 399: 19 |
 ferebatur in lectica. 268: 12 |
 ferendæ, plur. 468: 24 |
 ferendis. 415: 11 |
 ferendo. 464: 20 |
 ferendum. 375: 10 | vitium. 42: 12, 16 |
 ferens. 44: 4 | 217: 8 |
 ferentem. 288: 22 |
 ferentibus. 415: 2 |
 Ferentini. 268: 2 |
 feret. 444: 2 |
 ferix, plur. 53: 11 | 423: 24 |
 orationis. 467: 17 |
 feriarum. 431: 12 | 482: 10 |
 tempus astivatum. 262: 20 |
 ferias. 54: 2 | 97: 1, 2, 4 |
 330: 12 | 507: 22 | prædancas. 140: 8 | concipere. 284: 4 |
 feriat. 282: 18 |
 feriato. 357: 1 |
 feris. 90: 14 | 330: 13 |
 ferimus. 468: 25 |
 ferinæ vitæ. 177: 15 |
 ferinis voluptatibus. 500: 11 |
 ferire. 242: 17 |
 feris, *subst.* 406: 9 |
 ferit. 253: 17 |
 feriunt. 362: 31 |
 ferme. 14: 28 | 15: 20 | 18: 3 | 23: 19 | 40: 10 | 45: 8 | 51: 4 | 71: 7 | 78: 20 |
 87: 13 | 98: 27 | 101: 12 |
 330: 19 | 435: 2 | 472: 3 |
 512: 11 |
 fermento. 281: 2 |
 fero. 393: 6 | 430: 16, 17, *bis* |
 431: 14 |
 ferocem. 337: 3 |
 feroci. 368: 27 |
 ferocia. 176: 10 |
 ferociam. 211: 4, 17 | 363: 12 |
 32 |
 ferocientem orationem. 30: 5 |
 ferocirent. 28: 13 |
 ferocissimi. 410: 2 |
 ferocissimas affectiones ambris atque odii. 16: 17 |
 ferocissimos. 410: 4 |
 ferocissimum. 256: 22 |
 ferorum animalium. 500: 10 |
 fetos. 441: 24 |
 ferox. 34: 28 |
 ferrarie. 83: 13 |
 ferre. 60: 9 | 223: 16 | 254: 18 | 459: 7 | injuriam. 326: 17 | vitium. 42: 14 | fusque deque. 430: 23 |
 ferrent. 268: 14 |
 ferret dolorem. 515: 2 | expensam Antonio mille nummum. 40: 12 |
 ferretor. 268: 13 |
 ferri, *inf.* 72: 16 | 189: 12 | 310: 6 | 460: 13 | id qui potest. 267: 12 | ventro. 82: 13 |
 ferro. 230: 26 | 432: 1 |
 534: 15 | ex igni calefacto. 277: 14 |
 ferrum. 294: 19 |
 ferrumine. 366: 9 |
 ferr. 156: 5 | 254: 7 | 367: 3 |
 vitium. 42: 13 | ut voluptatis natura. 249: 15 |
 ferratus est. 280: 11 |
 fertur. 42: 4 | 62: 13 | 113: 19 | 434: 8 | 443: 8 | dixisse. 24: 12 | oratio. 157: 7 |
 ferventi. 459: 15 |
 fervet. 412: 9 |
 fervit. 453: 2 | Col. 98: 22 |
 ferum. 323: 3 |
 ferunt. 29: 19 | 114: 6 | 373: 17 | 382: 4 | *dicunt.* 443: 27 | 457: 8 |
 feruntur. 76: 14 | 105: 9 |
 107: 10 | 352: 12 | 464: 5 | 518: 1 | adeo libri cpi

VOCABULORUM.

stolarum ejus. 245: 10 |
fervoribus. 522: 17 |
festo. 49: 33 |
festum esse. 438: 13 |
festus. 426: 6 |
Feste. 517: 8 |
festinandæ. 466: 18 |
festinando. 257: 20 |
festinantes. 379: 8 |
festinare. 438: 1, 3, 5, 12, 13 |
festinat. 257: 21 | 438: 2, 7, 8, 14 |
festinatio. 411: 3 |
festinatus. 275: 16 | 276: 3 |
festinatus. 257: 22 |
festis diebus. 89: 17 |
festiva alca. 494: 20 |
festive. 54: 2 | 240: 13 | 479: 10 |
lepidi & festivi mendacii consilium. 51: 13 |
festivis. 91: 1 |
festivissime. 263: 17 | 336: 24 |
festivissimis. 453: 20 |
festivissimum. 444: 19 |
festivissimus homo. 4: 27 |
festivitates inscriptionum. 2: 4 |
festivitatibus comœdiarum. 268: 8 | *vocum.* 160: 7 |
festiviter. 10: 10 | 48: 18 | 109: 11 | 489: 15 |
festivos. 97: 13 |
festivum. 270: 22 |
festucariam vim. 534: 17 |
festum. 480: 17 |
Festus Pokumius. 516: 14 | 517: 1 |
fetu. 436: 9 |
fetura. 436: 9 |
fetus. 436: 11 |
fiant. 96: 2 | 440: 12 | 466: 4 | 501: 14 |
fiat. 199: 5 | 377: 26 |
fiat. 26: 11 | 33: 6 | 34: 1 | 100: 28 | 202: 6 | 211: 28 | 343: 14 | 368: 12 | 389: 5 | 440: 9 | 515: 27 | 524: 9 |
fortitio. 32: 12 | *ca Vestæ.* 32: 13 |
fibrae, plur. 421: 14 |
fibras. 532: 4 |
ficedulam. 398: 17 |
fieta, plur. 188: 22 | *rancide.* 492: 24 | *pro falsis ducit.* 112: 20 |
fidam. 399: 29 |
fidionibus vocum. 492: 22 |
fito. 81: 5 |
fidum. 327: 9 | *jucunde lepi- deque.* 532: 21 |
fidura. 271: 18 |
fielc. 20: 3 | 28: 18 | 282: 12 |

318: 19 | 400: 20 | 427: 17 | 467: 15 |
fidci. 106: 18 | 183: 6 | 355: 28 | 490: 25 | *nostræ credi- tis.* 174: 20 | *communis vilum est.* 113: 12 | *publi- cæ.* 524: 22 | *puræ & li- quantis.* 486: 12 | *sancti- dæ gratia.* 525: 17 | *spectatæ libio.* 20: 26 | 370: 3 | *lum- mæ libio.* 262: 15 | *turbidæ & ambigæ.* 486: 11 |
fidclis. 319: 9 |
fidclissimis. 327: 12 |
fidcliter. 392: 22 |
fidclius. 462: 12 |
fidem. 74: 8 | 297: 5 | 468: 14 | 534: 23 | *Di vostram.* 165: 17 | *ad faciendam.* 377: 1 | *non capit.* 501: 5 | *cole- re.* 65: 28 | *coluit.* 524: 21 | *expurgarent.* 210: 10 | *lan- xerunt.* 524: 26 | *acceptum in.* 524: 23 | *precilis non ca- pientibus mercari.* 128: 3 | *derectantibus.* 523: 21 | *ha- bendam esse.* 490: 11 | *sed utilitatis veritatisque com- meritus.* 20: 9 | *& inge- nium deoiculus.* 51: 23 | *ultra humanam.* 277: 6 |
Fidenates. 473: 11 |
fides. 212: 3 | 269: 30 | 403: 9 | 433: 11 | *longinqua est.* 310: 23 | *sententiæ salva- rens.* 17: 7 |
fidibus. 4: 24 | 250: 21 | 441: 7, 27 | 442: 13 |
fidicinas. 28: 3 |
fidicine. 441: 4, 6 |
fidicines. 29: 5 |
fidicularum. 29: 7 |
fidissime. 325: 20 |
fidissimos. 210: 15 |
fiducia. 99: 5 | 345: 10 | *cum decernendi.* 16: 1 | *civitatis.* 21: 3 | *latendi.* 327: 18 |
fiduciz. 156: 12 |
fiduciam. 98: 4 | 445: 8 | 516: 6 |
fidum. 111: 12 |
Fidum Optatum. 59: 9 |
fielct. 29: 13 | 275: 15 | 534: 4 |
fielct. 369: 23 | 529: 1 |
fielctem. 507: 18 | 514: 21 |
fielctent. 28: 10 | 133: 14 | 388: 23 | 488: 25 |
fielcter. 30: 16 | 68: 9 | 83: 9 | 98: 10 | 187: 16 | 210: 5 | 232: 9 | 345: 17 | 387: 18 | 414: 10 | 423: 7 | 410: 36 | 451: 15 | 470: 7 | 502: 13 | 504: 5 | *manu.* 534: 17 | *duobus nupta.* 51: 19 |
fielci. 14: 20 | 29: 12 | 34:

24 | 49: 10 | 65: 29 | 96: 17 | 100: 25 | 104: 6 | 117: 10 | 189: 24 | 197: 9 | 213: 26 | 247: 14 | 345: 28 | 390: 18 | 414: 8 | 420: 9 | 460: 18 | 503: 3 | 523: 32 | *non faciendum quod non opor- tet.* 65: 14 | *certior.* 530: 25 | *jus est.* 65: 15 | *potest.* 530: 8 |
fielci. 377: 23, 24 |
fielci. 96: 2 | 132: 20 | 291: 3 | 420: 10 | 521: 27 |
figmentis. 532: 16 |
figmentum. 174: 3 |
Nigidii Figuli. 143: 20 |
Figulus. 194: 8 |
figura, nom. 45: 10 | 215: 10 | 368: 24 | 416: 18 | 446: 21 | *abl.* 40: 2 | 80: 4 | *forma loquendi.* 278: 15 | 369: 10 | 445: 23 | *Græca di- ctum videbatur.* 404: 9 | *multitudinis.* 506: 20 |
figura. 416: 19 | 495: 22 | *nubium metuendæ.* 497: 10 |
figuram. 117: 1 | 364: 13 | 416: 20 | 507: 1 | *oratio- nis.* 404: 2 | *verborum.* 278: 22 | *patiendi.* 493: 15 |
figurantur. 80: 7 |
figuratum. 40: 14 | 45: 3 |
figuras. 80: 10 | *verborum.* 504: 10 |
figuratiōe. 446: 27 |
figuris sententiarum. 255: 24 |
filii, voc. 231: 1 | 352: 14 |
filia. 87: 13 | 271: 24 |
filiz, dat. 32: 2 | 87: 16 | 271: 20 |
filiam. 32: 4, 15 | 71: 4, 6 | 124: 21 | 147: 2 | 166: 6 | 325: 11 | 340: 3, 6 | 353: 3 |
filias. 494: 12 |
filii, gen. 58: 6 | 124: 5 | 312: 16 | 408: 9 | 410: 1 | 423: 9, *his* | *plur.* 57: 2 | 112: 19 | 175: 12 |
filis. 51: 5 | 315: 6 |
filio. 57: 16 | 98: 31 | 124: 7 | 210: 1 | 434: 8 | 470: 17 | 471: 18 | 476: 11 |
filiorum. 57: 19 | 72: 25 | 124: 2 | 313: 13, 15 |
filios. 57: 1 | 76: 10 | 123: 9 | 195: 18 | 353: 1 | 410: 3, 6 |
filium. 51: 9 | 54: 15 | 57: 22 | 58: 15 | 71: 4, 6 | 74: 10 | 77: 7 | 98: 12, 23 | 119: 8 | 195: 18 | 217: 5 | 260: 13 | 312: 12 | 423: 16, *his* | 473:

I N D E X

9 | majorem. 353: 14 |
 filius. 58: 9 | 126: 13 | 140: 14 | 169: 12 | 182: 20 | 197: 9 | 324: 9 | 429: 24 | 471: 20 | 474: 15 |
 filo atque habitu corporis. 25: 7 | virginali. 383: 7 |
 vocum. 441: 5 |
 filum tenuissimum brevitatis. 329: 8 |
 sine. 67: 15 | quo. 14: 10 | in vitas. 12: 28 | 14: 13 | 403: 4 |
 finem. 9: 19 | 124: 17 | 127: 5 | 346: 22 | 355: 15 | 431: 7 | 456: 4 | 477: 8 | faciamus errationibus. 20: 17 | ad bene beateque vivendi. 322: 2 |
 fines. 347: 10 | 435: 9 | certi locorum. 330: 4 |
 fingendas. 313: 23 |
 fingendo. 368: 24 |
 fingentium. 360: 25 |
 fingere. 307: 23 | 495: 24 |
 fingeret. 18: 14 | 457: 11 |
 fingitur. 313: 10 |
 finis. *abl.* 127: 10 | 213: 6 | 355: 1 | hac. 16: 8 |
 finiantur. 399: 23 |
 finibus. 13: 18 | 80: 22 | 91: 5 | 104: 21 | 144: 9 | 290: 5 | 403: 16 | 435: 11 | 457: 7 | cohibentur. 146: 6 |
 sylogismi. 67: 12 | propugnatis. 534: 6 |
 finit. 496: 15 |
 finis. 63: 12 | 236: 16 | 310: 6 | 355: 11 | 374: 5 | fuit edulis & poculis. 508: 16 |
 finit. 429: 11 |
 finita. *plur.* 399: 22 |
 finite. 383: 7 |
 finitumorum. 198: 9 |
 finitimum verbum verbo. 17: 21 |
 finitimus. 327: 2 |
 finitione usus est. 231: 20 |
 finitionem. 399: 29 |
 finitiones. 354: 7 |
 finitur. 384: 12 | 399: 22 | ingenium. 318: 15 |
 finium. 201: 18 |
 finiuntur. 90: 22 | 384: 9 | 21 |
 floxerunt. 178: 1 |
 fluxit. 285: 1 | 313: 20 | 427: 6 | 8 | 413: 3 | non hoc verbum infolent. 47: 14 |
 firma utilitas. 34: 24 | trabe. 35: 10 |
 flammamenta membrorum. 359: 8 |
 firmamentum. 433: 12 |
 firmandi ad patientiae vices. 56: 4 |

firmandis. 58: 20 |
 firmare ratione. 153: 19 |
 firmaret. 311: 1 |
 firmior. 355: 20 |
 firmitas vocis. 59: 7 |
 firmiter meminisse. 340: 10 |
 firmus. 271: 16 |
 firmum. 231: 8 | vinum. 337: 25 |
 fistula. 28: 4 | 30: 2, 11 |
 fistulae. *gen.* 460: 2 |
 fistulam. 460: 16 | 20 | 461: 18 |
 fistulas. 460: 11 |
 fistulatore. 30: 6 |
 fistulatores. 29: 5 |
 fit. 15: 11 | *bis* | 32: 17 | 45: 13 | 54: 15 | 72: 19 | 98: 22 | 223: 24 | 420: 28 | 464: 16 | 470: 9 | *bis* | 479: 15 | natura. 74: 20 | attentiore animo. 44: 12 | audiendi cupidior. 51: 10 | praelium anceps. 111: 22 |
 fuit. 45: 6 | 65: 27 | 66: 4 | 99: 15 | 335: 18 | 348: 28 | 358: 1 | 4 | 401: 8 | 417: 10 | 445: 6 | 499: 2 | 515: 10 | 532: 8 |
 fixo. 81: 19 |
 Flacci. 140: 1 | Verris. 451: 10 | 16 |
 Flaccus. 180: 4 | 181: 6 | Fulvius. 325: 14 | Verrius. 451: 3 |
 flagitare. 451: 9 | 13 |
 flagitorem. 452: 3 |
 flagitia. 223: 27 |
 flagitiis. 42: 17 | 223: 32 |
 flagitiosissimum. 205: 24 |
 flagitium. 259: 21 |
 flagrabant odio. 198: 9 |
 flagrante. 176: 31 |
 flagrantia. *abl.* 457: 2, 24 |
 flagrantiae. 315: 3 |
 flagrantibus. 363: 32 |
 flagrantissima aetate. 502: 3 |
 flagrantissimo aetate anni. 8: 7 |
 flagrare incendio. 390: 10 |
 flagraret. 215: 23 | vino. 392: 8 |
 flagro caedi. 269: 26 |
 flamen. 31: 13 | Dialis. 33: 9 |
 flamine Quirinali. 195: 13 |
 flaminem Dialem. 279: 10 |
 flamines Diales. 33: 7 |
 flammini Diali. 279: 7 |
 flumina. 280: 1 |
 fluminis. 270: 4 |
 flaminicas Dialis. 281: 8 |
 flammio. 281: 5 |
 flaminis. 281: 5 |
 flaminium. 414: 5 |
 flamma. 511: 4 | 13 |

flammarum. 458: 23 | 459: 6, 10 |
 flammum. 92: 21 | 405: 2 |
 flammigare. 459: 3 |
 flammis. 390: 19 |
 flant. 83: 19 |
 flante. 100: 1, 3 |
 flantem ex sua terra. 82: 7 |
 flantibus. 99: 15 |
 flare. 82: 11 |
 flaret. 83: 10 | cum has glorias. 9: 18 |
 flat. 81: 16, 17, 18 |
 flatu pecunia. 68: 15 |
 flatibus. 100: 16 |
 flatu. 100: 14 | 435: 3 |
 flatum. 437: 5 |
 flatus violenti & sonori. 81: 10 |
 flava. 114: 4 |
 flavae. 93: 23 |
 flavam. 93: 24 |
 flaventes. 93: 22 |
 flavescibus frumentis. 98: 8 |
 flavi. 94: 11 |
 flavis. 93: 26 |
 flavissas. 68: 15 |
 flavisse. 435: 2 |
 Flavium. 197: 21 |
 Cn. Flavius. 197: 5, 9, 13 |
 flavo. 94: 13, 15, 17 |
 flavum. 93: 24, 26 |
 flavus. 93: 9, 21 | 94: 16 |
 fledens. 763: 12 |
 fledi. 522: 17 |
 fleditur. 110: 10 |
 flens. 71: 16 | 223: 13 |
 flentes. 404: 7 |
 flere. 52: 8, 9 |
 fleret. 223: 16 |
 flet. 454: 4 |
 fletu. 269: 14 |
 fletum. 270: 2 |
 fletus. 464: 15 |
 flexeris. 296: 9 |
 flexit. 212: 26 |
 flexum est de Græco. 137: 14 |
 floces. 299: 9 | 15 |
 florem totius loci. 354: 25 |
 spiritus. 514: 8 |
 florent laude. 457: 16 |
 florentem. 416: 11 | vine animum. 200: 22 | insignibus argenteis & aureis exercitum. 164: 8 |
 florentes. 43: 27 |
 florentis facundie homo. 508: 15 |
 florere. 442: 11 |
 flores. 124: 1 |
 Flona. 257: 26 | de re. 278: 11 |
 floribus spargi. 177: 25 |
 floruerint. 470: 12 |
 floruerunt.

VOCABULORUM.

- floridus*. 477: 2 | 482: 15 |
laude. 411: 19 |
florisscent. 470: 21 |
floruit. 477: 3 |
flos. 316: 15 | *cœnz*. 398: 16 |
flosculus. 471: 2 |
fluat semper lingua. 39: 11 |
fluctibus. 96: 6 | 322: 24 |
tumidis & magnis. 505: 15 |
fluctu. 376: 8 |
fluctuancibus comis. 176: 13 |
fluctuantis. 272: 1 |
fluctui. 153: 14 |
fluctuis. 153: 13 |
fluctus. *ing.* 153: 14 | *plur.* 100: 1, 3, 12, 24 | 442: 3 |
fluentem vim. 307: 8 |
fluentes carminum delicias. 510: 3 |
fluere. 459: 6 |
fluere. 459: 19 |
fluere. 273: 3 | *ser.* 99: 17 |
fluitanti. 442: 2 |
flumina. 308: 14, 19 | 505: 15 |
flumine. 291: 12 |
fluminibus. 273: 2 |
fluminis. 261: 27 |
fluminum. 272: 13, 16 | 308: 25 |
fluviorum. 453: 12 | 454: 17 |
fluvios ministrant. 49: 27 |
fluvium. 472: 10 |
fluunt. 272: 13, 17 |
fluxæ securitatis indicium. 158: 20 |
focis. 510: 7 |
foculum. 44: 7 |
foderant. 166: 22 |
argenti fodinæ. 83: 13 |
foedera trangerent. 505: 2 |
foederatorum. 269: 10 |
foedere. 192: 1, 22, 25 | 266: 25 | 475: 13 |
foederisfragos. 505: 3 |
foedisfragos. 505: 2 |
foedissimas. *ing.* 500: 4 |
foedus. 266: 26 |
foemina. 117: 5 |
foeminae. 175: 11 | 374: 29 |
nobili. 312: 1 |
foeminam. 123: 5 | 137: 12 | 172: 20 |
foeminarum. 195: 4 |
foeminas. 29: 5 | 172: 25 | 247: 16 | 338: 20 | 356: 11 |
foemineas. 225: 2 |
foeminis. 183: 4 | 246: 2 | 248: 11 | 312: 21 |
foenotibus coopertus. 75: 13 |
foetum. 477: 9 |
foetura mulierum. 126: 19 |
foetus. 117: 2 | 127: 1 | 135: 26 | 207: 14 | 313: 7 |
folia. 250: 22 |
foliis. 59: 17 |
follem. 423: 13 |
fomentis. 318: 22 |
fomitum. 392: 6 |
fons. 258: 12 | 399: 21 |
fontem. 313: 3 |
fontes. 459: 5 |
fontibus. 249: 14 |
fontis. 295: 18 |
fontium. 453: 12 | 454: 17 |
foramina. 460: 22 |
foras. 280: 3 | 454: 1 | *edictis libris*. 323: 26 | *eduxit*. 403: 6 | *gradiens*. 289: 6 |
fore. 21: 6 | 14: 6 | 35: 2 | 209: 10 | 408: 7 | *ut*. 207: 12 | 245: 17 |
forent. 18: 6 | 59: 12 | 92: 12 | 107: 9 | 114: 4 | 172: 26 | 275: 27 | 374: 13 | 455: 15 | 484: 15 | 487: 14 | 525: 13, 19 |
fores. 198: 17 | 425: 11, 15, 25 | *ignatus*. 516: 27 |
foret. 1: 13 | 17: 19 | 22: 19 | 34: 4, 21 | 52: 12 | 106: 20 | 114: 1 | 120: 12 | 221: 1 | 209: 24 | 445: 11 | 461: 13 | 495: 10 | 509: 24 | 514: 20 | 528: 26 | *fas*. 52: 8 |
forfices. 274: 4 |
forti. 345: 23 | 361: 5 | 379: 7 | *Traiani*. 361: 3 |
foribus. 57: 8 | 87: 16 | 340: 18 |
fortis. 42: 9 | 87: 11 | 447: 14 |
fortique. 57: 2 |
forma. 80: 12 | 86: 3 | 145: 18 | 146: 4 | 172: 21 | 368: 23 | 376: 16 | 417: 12 | 444: 12, 27 | 446: 9 | *egregia*. 196: 5 | *liberati*. 219: 21 | *atque ingenio*. 75: 24 | *patri*. 169: 5 | *stellarum*. 374: 8 | *syllogismi*. 67: 7 | *verbum ea dictum*. 327: 2 |
formæ. 24: 2 | 189: 3 | 478: 17 | *stellarum*. 375: 1 |
formam. 185: 4 | 200: 4 | 369: 8 | 375: 3 | 444: 21, 22, 27 | 512: 8 | *modicam & modestam*. 172: 24 |
formarum. 172: 17 | 226: 12 |
formas. 456: 21 |
formidabili. 383: 8 |
formidabilis. 499: 3 |
formidandæ. 259: 6 |
formidantes. 30: 18 |
formidare invidiam. 525: 21 |
formidat. 257: 3 |
formidatur. 257: 3, 30 |
formidine. 177: 9 | *inani*. 499: 18 |
formidines. 240: 11 |
formido. 511: 20 |
formidoloso. 257: 24 |
formidolosum. 257: 29 |
formidolosus. 257: 3 | 258: 1 |
formosus. 145: 17 |
foto. 48: 6 | 156: 24 | 267: 19 | 294: 15 | 319: 3 | 343: 10, 16 | 431: 11 | *in puppis*. 441: 26 |
fors fuit ut. 325: 7 |
fortian. 12: 13 | 94: 6 |
fortasse. 16: 9 | 176: 3 | 215: 29 | 270: 5 | 331: 8 | 449: 18 | 450: 33 | 506: 21 |
fortassean. 500: 18 |
forte. *adj.* 48: 14 | 98: 8 | 158: 5 | *adv.* 1: 11 | 3: 20 | 21: 11 | 34: 18 | 120: 12 | 184: 11 | 204: 14 | 206: 12 | 343: 23 | 406: 2 | 421: 15, 9, 21 | 431: 12 | 444: 9 | 499: 21 | 507: 28 | 533: 13 | *dubitanter*. 505: 4 | *fortuna*. 16: 9 | *quadam*. 433: 31 | *fi*. 417: 9 |
fortem. 111: 31 | 218: 14 | 446: 17 | *fieri*. 505: 7 |
fortes viri. 323: 7 |
fortescere. 505: 7 |
fortibus. 332: 5 | 481: 5 | *fortior causa*. 163: 8 |
fortissime. 242: 6 |
fortissimorum. 244: 6 |
fortissimus. 111: 8 | 209: 9 |
fortiter. 165: 26 | 231: 7 | 282: 16 | 488: 16 |
fortius. 215: 29 | 363: 1 |
fortitudine. 56: 10 | 359: 7 |
fortitudinem. 69: 4 |
fortitudo. 186: 11 | 322: 35 | 359: 5 |
fortuita. 235: 18 |
fortuitam. 232: 21 |
fortuitas vices patientis. 56: 4 |
fortuito. 202: 5 | *rerum ordinis*. 1: 5 |
fortuitos. 375: 13 |
fortuitum. 445: 7 |
fortuitus ictus. 521: 22 |
fortuna. 13: 20 | 43: 16 |
M M m m

INDEX

- 114 : 6 | 374 : 9 | &
 res est ut pareat. 88: 14 |
 bene ornatus. 508 : 11 |
 nobilibus. 512 : 6 | forte.
 16 : 9 |
 Fortunæ. 359 : 1 |
 fortunæ. 91 : 18 | 478 : 18 |
 522 : 18 | verbera. 367 :
 12 |
 fortunam. 111 : 27 | 375 : 31 |
 fortunatum. 117 : 9 |
 fortunat. 374 : 27 |
 fortunatior. 462 : 19 |
 fortunatum. 442 : 12 |
 fortunis. 70 : 11 | 114 : 7 | 175 :
 28 |
 forum. 222 : 3 | 268 : 25 |
 432 : 1 |
 ad fovenda vitæ atque lucis
 radimenta. 315 : 21 |
 fovendo. 461 : 11 |
 ad fovendum animum. 4 :
 6 |
 fraces. 299 : 16 |
 fracto. 123 : 26 | fragile. 187 :
 17 |
 frangere. 286 : 1 |
 frangerent fœdera. 505 : 2 |
 frater. 272 : 4, 6 | 471 : 20 |
 quasi fere alter. 342 :
 19 |
 fratre. 353 : 26 | 476 : 7 |
 fratrem. 213 : 1 |
 fratres. 70 : 25 | arvalet. 195 :
 19 |
 fratri. 157 : 14 | 233 : 11 |
 fratri. 213 : 2 | 217 : 8 | 230 :
 29 | 233 : 13 | 342 : 4, 18 |
 fratrum. 194 : 22 | arvalium.
 195 : 19 |
 fraude. 525 : 23 |
 fraudem. 364 : 15 |
 fraudes morborum vitiorum-
 que. 9 : 13 |
 fraudi obnoxium. 111 : 2 |
 fraudibus. 313 : 7 |
 fraudis. 257 : 23 |
 fraudulenta. 232 : 22 |
 fraudum. 378 : 24 |
 fraud. 12 : 19 | 481 : 7 |
 fraxinos. 515 : 22 |
 fregit. 285 : 7 |
 fremitu. 176 : 12 |
 frenis. 164 : 9 |
 frequens. 203 : 12 | 453 : 15 |
 adagium. 24 : 5 | in dif-
 ciplinarum opere. 203 : 12 |
 est hoc in consuetudine
 vulgi. 516 : 21 |
 frequentamenta. in canu. 29 :
 23 |
 frequentamentis orationis.
 160 : 8 |
 frequentandam prolem. 72 :
 16 |
 frequentantur. 362 : 12 |
 frequentarent. 422 : 13 | 413 :
 20 |
 frequentatione matrimonio-
 rum. 20 : 11 |
 frequentativa verba. 250 :
 4 |
 frequentativum verbum.
 250 : 1 |
 frequentem. 491 : 6 |
 frequenter. 328 : 2 |
 frequenti. 83 : 6 | 318 : 24 | usu.
 518 : 1 |
 freti. *subst.* 288 : 15 |
 fretidum vinum. 299 : 8 |
 fredo. 355 : 25, 26 |
 fretu. 355 : 25, *bu* |
 fretum transmiserant. 288 : 2 |
 acerbitatis effervescent. 268 :
 21 |
 Fretum, *comœdia*. 106 : 19 |
 fricabat. 395 : 5 |
 frigere. 84 : 15 |
 frigida repetitio. 164 : 2 |
 frigida. 392 : 33 | ad obli-
 tandum animum admo-
 nitones. 4 : 6 |
 frigida. 532 : 19 |
 frigide. 214 : 17 | 362 : 2 | lau-
 dari. 501 : 1 |
 frigidi sensus. *plur.* 305 : 8 |
 versus. 204 : 25 |
 frigidiora. 454 : 13 |
 frigidis. 133 : 34 | haud sane
 rationibus. 204 : 7 |
 frigidissimos verius. 204 :
 16 |
 frigidius responsum. 172 : 7 |
 frigidiuscula. 118 : 4 |
 frigidum. 367 : 21 |
 frigidus. 275 : 26 |
 frigore aëris aqua duratur, &
 coit. 503 : 3 |
 frigorificum est. 454 : 14 |
 frigor. 501 : 17 |
 frivola. 435 : 15 | sententia.
 65 : 17 |
 frivolus. 488 : 10 |
 frivoli. 417 : 10 |
 frivolus. 118 : 11 |
 fronde. 165 : 13 |
 frondem. 166 : 12 |
 frondes. 93 : 23 |
 frondium. 515 : 25 |
 frons. 274 : 4 | 399 : 22 |
 fronte fallax. 499 : 18 | hila-
 ra. 399 : 9 | hilato. 399 :
 4, 9 | recto. 399 : 16 | gero
 promptam amicitiam in.
 506 : 29 |
 frontem. 399 : 1, 21 | hanc.
 399 : 13 |
 Fronto. 93 : 9 | 94 : 4, 7 |
 367 : 23 | 368 : 9 | 507 : 3,
 9 | 508 : 1 | 512 : 12, 22 |
 513 : 12, 19 | Cornelius.
 516 : 13, 16 |
 M. Frontonem. 92 : 8, 10 |
 Cornelium. 505 : 22 | 512 : 2 |
 M. Frontoni. 367 : 20 |
 M. Frontonis. 92 : 6 | 368 :
 14 | 512 : 11 | 517 : 2 |
 fructiferas arbores. 514 : 2 |
 fructu. 93 : 17 | 115 : 8 |
 fructum. 377 : 28 |
 fructus. *plur.* 93 : 15 | 449 :
 24 |
 fruebar sermonibus ejus.
 506 : 2 |
 frugalitas. 464 : 14 |
 frugalitatis. 205 : 23 |
 ad bonam frugem juvenis.
 366 : 17 |
 fruges. 141 : 15 | ante captas
 novas. 141 : 15 |
 servus bonæ frugi. 87 : 15 |
 frugibus. 174 : 10 | 275 : 13 |
 314 : 2 | 502 : 9 | 516 : 5 |
 frugis bonæ hominem. 222 :
 20 | probæ juvenes. 10 : 6 |
 frumenta. 350 : 9 |
 frumenti futuram. 299 :
 13 |
 frumentis flavescens. 98 : 8 |
 frumentum. 98 : 33 |
 frumisci. 445 : 10, *bu*. 19 |
 frumiscor. 445 : 13, *bu*, 17 |
 frunitus est. 445 : 20 |
 fruor. 445 : 13, 14 |
 frusto panis. 38 : 9 |
 frustra. 24 : 6 | 364 : 9 |
 377 : 23, 24 | 466 : 13 |
 480 : 26, *bu* | 481 : 1, 2,
bu | esse non benefacere.
 160 : 10 | id non esse. 456 :
 27 |
 frustrari. 480 : 25 | 481 : 1 |
 frustratur. 480 : 26 | 481 :
 12 |
 frustratus captivus. 171 : 3
 22 |
 fructa. 516 : 4 |
 fucator. 366 : 9 |
 fucatur. 227 : 6 |
 fucos ebrii capetes. 532 : 28 |
 ab omni remota suavitas.
 318 : 27 |
 fuerant. 531 : 12 |
 fuerat. 17 : 18 | 25 : 8 | 221 :
 16 | 449 : 16, 476 : 3 | 505 :
 9 | 524 : 16 |
 fuerit. 78 : 7 | 431 : 6 | 505 :
 10 |
 fuerit. 5 : 11 | 107 : 14 | 117 :
 15 | 494 : 18 |
 fueris. 420 : 12 |
 fuerit. 25 : 1 | 26 : 16 | 47 : 9 |
 50 : 16 | 56 : 17 | 420 : 17 |
 421 : 11 |
 fuerunt. 34 : 29 | 353 : 26 | 432 :
 5, 13 | 443 : 4 | 476 : 2,
 511 : 14 | 724 : 8 |

VOGABULORUM.

Fufetia. 194: 23 |
 fâga. 392: 30 | 474: 20 |
 fagam. 407: 9 | 411: 3 | *sum*
 coactus ad. 176: 28 |
 fugati sunt. 282: 14 |
 fugatus est. 472: 9 |
 fugerat. 474: 20 |
 nos fugeret. 368: 15 |
 fugerit. 263: 19 | *cares Var-*
ronis memoriam. 43: 24 |
 fugias verbum. 27: 17 |
 fugiens. 193: 4 |
 fugientem. 82: 12 |
 fugio. 393: 6 |
 fugis. 258: 3 | 463: 6 |
 fugiffem. 221: 6 |
 id nos fugiffet. 54: 24 |
 fugit. 122: 6 | 153: 4 | *non me.*
 209: 14 | *Plinius.* 264: 9 |
 fugitivum. 511: 17 |
 fugitivus. 135: 3 | 310: 16 |
 fui. 12: 17 |
 fuimus apud librarios. 483: 21 |
 faiffe. 7: 6 | 10: 12 | 13: 17: 37 | 25: 4 | 42: 4 | 48: 21 | 59: 12 | 435: 1 | 442: 10 | 466: 11 | 17 | 510: 15 | 531: 16 | 18 | *hoc nomine.* 34: 3 | *in potestatem.* *in potestate.* 22: 24: 25 | *istius erroris Akenm.* 460: 7 |
 faiffent. 345: 17 | 470: 22 | 531: 23 |
 faiffet. 444: 27 | 514: 17 | 516: 26 |
 faite. 1: 14 | 2: 24 | 9: 20 | 12: 18 | 19: 23 | 19: 7 | 20: 10 | 27: 23 | 17 | 415: 15 | 418: 11 | 481: 3 | 527: 7 | *annos viginti & unum.* 164: 2 | *honesti atque amoeni ingenii.* 16: 17 | *infami mendicia Demosthenes.* 17: 33 | *summi temporis & loci.* 486: 25 | *vicii non laudis fuit.* 294: 4 | *memoria multa & cura elegantiarum.* 16: 19 | *ut ingenium facundiaque ejus.* 13: 11 | *in mentem.* *in mente.* 23: 1 |
 fulcrum. 280: 11 |
 fulgente corio. 322: 30 |
 fulgentis. 285: 10 |
 fulgur piculis laudam. 139: 5 |
 fulica. 493: 9 |
 fuligine verborum & argutiarum. 10: 13 |
 Fullone. 427: 12 |
 in fullonicam. 427: 19 |
 fulta. *sing.* 188: 24 | *plur.* 186: 8 |
 fulva. *abl.* 355: 22 | *plur.* 459:

6 |
 fulvam. 93: 19 | 20 |
 M. Fulvio Flacco. 476: 7 |
 Nobiliori. 166: 17 |
 Fulvius. 166: 20 |
 fulvam. 93: 21 | 355: 22 |
 fulvos. 93: 20 |
 fulvum. 93: 20 |
 Fulvus. 93: 9 | 17 |
 fumantem. 458: 22 | 459: 8 |
 fumare. 459: 3 | 14 | 15 |
 fumi. 459: 6 |
 fumigantes globi. 497: 10 |
 fumo vexatum. 62: 22 |
 fumosus. 145: 17 |
 fumus. 507: 21 |
 sancti sunt vita. 475: 10 | *cur-*
antibus magistratus. 130: 4 |
 functio honoribus. 129: 17 |
 vita. 527: 2 |
 functum consulatu & dictatura. 143: 8 |
 functus est. 429: 25 | *vita.* 333: 17 |
 fundamento. 440: 4 | 465: 18 | *nixa est.* 374: 34 |
 fundamentum. 321: 7 | 453: 16 |
 C. Fundanius. 272: 9 |
 fundere turbas vocum. 263: 12 |
 fundi. 310: 12 | *Salini.* 233: 30 |
 funditore. 242: 5 |
 fundo. 41: 5 | 310: 13 | 372: 17 | 458: 26 | 531: 20 |
 fundum. 41: 19 | 78: 6 | 515: 19 |
 fundus. 288: 20 | 437: 11 | 453: 16 | *ut sententia fierem.* 507: 18 |
 funebres. 353: 29 |
 funem. 356: 6 |
 funera. 363: 6 |
 funere. 222: 3 | 395: 9 | *sepul-*
tus est. 285: 19 |
 funeris. 400: 11 | *nova facie.* 520: 20 |
 fonestam familiam. 141: 16 |
 fonestiorem. 144: 16 |
 funiculo. 162: 8 |
 funis. 356: 8 | 10 |
 funus. 423: 24 | *exsequi.* 28: 7 |
 fur. 43: 24 |
 furandi. 310: 25 | 28 |
 furati otium. 3: 8 |
 furatus est. 427: 12 |
 furax. 142: 16 | 143: 15 |
 fure. 43: 11 |
 furem. 43: 19 | 25 | 309: 12 |
 427: 12 | *manifestum & nocturnum.* 520: 6 | 7 |
 fugentur. 43: 21 |

fures. 43: 20 | 427: 8 | 309 5 |
 fursurem. 299: 13 |
 fursureum panem. 299: 8 |
 Furiana. *plur.* 492: 25 |
 Furianis poematis. 493: 4 |
 Furi Antiat. 492: 17 |
 M. Furio. 446: 16 |
 furiosum. 37: 26 |
 furiosus. 136: 12 |
 furis. 43: 3 | *manifesti.* 520: 9 |
 Furtum. 285: 3 | 492: 21 |
 M. Furius Camillus. 473: 20 |
 furor. 464: 16 |
 furore inflammatus. 268: 25 |
 furta. 309: 6 | 452: 16 |
 furti. 309: 13 | *damnatum est.* 227: 12 | *se obligavit.* 227: 17 | *tenetur.* 311: 11 |
 furtim. 112: 16 | 233: 5 |
 furtis. 227: 11 | 309: 9 | 422: 12 |
 furtivo. 456: 18 |
 furtorum. 311: 6 | 432: 16 |
 fartum. 425: 10 | 520: 6 |
 furvo. 43: 25 |
 furvum. 43: 20 |
 fusa. 372: 17 | *est.* 121: 11 |
 fusas. 515: 23 |
 fusior. 93: 4 |
 fustus. 62: 20 |
 fuso exercitu. 114: 16 |
 fusos. 395: 8 |
 futum. *part.* 121: 12 |
 futile. 363: 31 |
 futiles. 201: 3 | *competitores.* 143: 3 | *locutores.* 37: 4 |
 sensus. 305: 8 |
 futili. 282: 16 |
 futilia. 435: 15 |
 futulis inanisque loquacitas. 37: 1 |
 futura sunt. 371: 6 | 377: 20 |
 futuram. 20: 22 | 21: 3 | *fui-*
se. 367: 27 |
 futurarum. 378: 15 |
 res futuras. 377: 29 |
 fugari temporis. 482: 3 | *essent.* 374: 33 |
 futuris. 254: 14 | 377: 8 |
 futuro. 452: 11 | 14 |
 futurum. 21: 8 | 15 | 23 | 22: 14 | 18 | 74: 11 | 99: 2 | 377: 28 | 452: 18 | 453: 19 | 456: 13 | 483: 1 | *erat.* 495: 25 | *occupatas copias.* 22: 2 | *praesidio rem.* 20: 21 |
 futurus. 60: 20 | *lit.* 348: 6 | 374: 38 |
 fuviffet. 319: 2 |

M M m m ij

INDEX

G.

G *lit.* 518: 13 |
 Gabii Bassi. 60: 10 |
 130: 22 |
 Gabius Bassus. 60: 1, 7 | 113:
 21 | 115: 4 | 129: 11 | 130:
 16, *etc.* |
 gafa. 285: 17 |
 Gaius. 373: 6 |
 Galatea. 253: 3 |
 Serv. Galbam. 33: 10 | 50: 19 |
 363: 13 |
 galeam. 256: 17, 20 |
 galeros. 93: 20 |
 galerum. 281: 17 |
 Galli, *gen.* 259: 2 | *plur.* 82:
 7 | 163: 20 | 447: 11, 474:
 1 |
 Gallia. 115: 2 |
 Galliam Narbonensem. 363:
 16 |
 Gallias. 394: 14 |
 Gallica. 418: 1 |
 Gallicae, *gen.* 417: 7 |
 Gallicas. 357: 9, 13 |
 Gallice. 91: 20 | 299: 12 |
 Galicus. 357: 15 | calceatos.
 357: 1 |
 Gallico bello. 437: 15 |
 Gallicum. 418: 3 |
 gallina. 221: 3 |
 Gallis. 426: 14 | 446: 8,
 15 | 447: 9, 10 | Senoni-
 bus. 180: 7 | *comedia.* 220:
 23 |
 Galo. 91: 19 | 224: 5, 14 |
 Gallorum. 256: 6, 8 |
 Gallos. 180: 8 | 446: 7, *lit.*
 8 | 466: 3 | 474: 5 |
 Galum. 256: 14 |
 Gallus Aulius. 443: 1, 7 |
 gancarum. 243: 24 |
 garru. 417: 9 |
 gaudeat. 160: 15 | gaudium
 geninum. 254: 20 | vo-
 luptatibus. 500: 26 |
 gaudet. 516: 9 |
 gauderet. 127: 7 | 321: 11 |
 gaudia. 254: 8 | 319: 7 |
 gaudii. 124: 8 | 377: 28 |
 gaudio. 123: 4 | 210: 31 | 211:
 10 | 231: 16 | effervescere.
 95: 12 |
 gaudium. 123: 2, 8 | intimum.
 254: 20 |
 Gavii. 308: 24 |
 gauli. 286: 10 |
 Gellianum. 344: 12 |
 Cn. Gellii. 359: 17 |
 Cn. Gellio. 241: 5 |
 Gellium. 359: 26 | 380: 27 |
 381: 13 |
 L. Gellius. 165: 27 | 359: 25 |

381: 11, *lit.* 17 |
 gelu. 453: 13 | 454: 12, 17,
 21 | concreta. 505: 15 |
 gemellis. 22: 11 |
 gemendum. 320: 25 |
 gemere. 322: 17 | 459: 18 |
 gemina. 157: 29 | 527: 7 |
 geminatione. 361: 17 |
 gemini, *plur.* 375: 32 |
 Gemini. 107: 5 | Serv. iii. 318:
 13 |
 geminos. 168: 19 |
 geminum. 261: 2 | 490: 33 |
 gemit. 322: 16 |
 gemitu. 269: 14 | 321: 3 |
 458: 26 |
 gemitum. 87: 19 | 270: 1 |
 gemitus. 269: 1 | 320: 30 |
 407: 10 | ejulaculque face-
 re 55: 10 | 322: 26 | com-
 pressos. 320: 8 | edens. 177:
 2 |
 genas. 108: 2 | 368: 22 |
 genera. 22: 17 | 45: 3 | 78: 1 |
 132: 25 | 189: 4 | 226: 3 |
 414: 9 | dicendi. 226:
 14 |
 generale. 287: 20 |
 generalia. 287: 24 | 378:
 13 |
 generalis. 221: 13 |
 generatum. 165: 8 |
 genere. 15: 4 | 22: 19 | 56:
 15 | 60: 18 | 102: 3 | 132:
 14 | 188: 23 | 352: 1 | 376:
 10 | 408: 3 | 417: 8 | 434:
 4, 14 | 435: 24 | Atticus.
 453: 19 | formino. 428:
 12 | bono gnatis. 269: 29 |
 humili. 394: 7 | virili. 399:
 1, 12 | summo nato. 259:
 21 | nobilibus. 512: 5 | &
 fortuna superioris. 318: 23 |
 generentur. 207: 12 |
 generi. 2: 8 |
 generibus. 14: 27 | 21: 17,
 24 | 66: 4 | 92: 6 | 191: 15 |
 226: 1 | 415: 5 | 522: 15 |
 524: 19 |
 generis. 1: 8 | 4: 7 | 153: 11 |
 237: 3 | 353: 23 | humani.
 62: 9 | 313: 3 | masculini.
 399: 22, 25 |
 generum. 15: 6 | 22: 20 |
 genethliacis. 377: 19 |
 genethliacos. 371: 4 |
 geniana per salica. 517: 12 |
 gentiale semen. 116: 15 |
 genitali. 135: 25 | 434: 10 |
 genitalibus. 124: 26 |
 geniti, *plur.* 352: 13 | sunt.
 376: 6 | erant. 353: 26 |
 genitivi singularis. 153: 20 |
 genitivo casu. 399: 22 |
 genitivum. 365: 16 | *casum.*
 530: 20 | singularis. 153: 20 |

genitivus singularis. 155:
 22 |
 genitos. 267: 1 | 410: 5 |
 genitum. 245: 15 | 313: 12 |
 de Jove. 337: 6 | filium ex
 viro priore. 324: 9 |
 genitura. 374: 32 |
 genitum. 149: 11 |
 gens. 434: 8 |
 gente. 470: 25 | de. 355: 7 |
 gentem. 247: 23 | 476: 23 |
 obliteram. 505: 1 | omnem
 rogatam. 9: 6 |
 gentes. 196: 16 | 475: 4 |
 gentibus. 474: 14 |
 gentilis. 407: 12 |
 gentilitio vocabulo. 25: 21 |
 gentis. 453: 20 | patricia.
 484: 9 |
 gentium 59: 3 | 62: 7 | 467:
 3, 8, 10 |
 genuina. 106: 21 |
 genuinos. 18: 1 | 117: 19 |
 genuinum. 254: 20 |
 genuit. 315: 13 | 321: 4 | 340:
 15 |
 genuitur. 126: 14 |
 genus. 14: 9 | 60: 1 | 75: 10 |
 78: 13 | 90: 18 | 216: 11 |
 219: 21 | 401: 3 | 417: 11 |
 440: 6 | 448: 1 | 456: 7 |
 466: 8 | 527: 7, 15 | hoc,
hujus generis. 4: 19 | ab Jo-
 ve est. 283: 17 | id. 468:
 13 | 510: 2 | alia. 489: 8 |
 cetera. 507: 20 | plerique.
 228: 6 | calceamentum.
 357: 18 | alios. 9: 10 | quod
 homines. 39: 12 | hoc. 19:
 25 | quod est prepositio.
 295: 9 | sophisma. 495: 13 |
 quaedam. 153: 9 | epistolas.
 455: 16 | hominum. 187:
 5 | 411: 15 | 436: 3 | quod
 constat fallentes existisse.
 310: 20 | elegantiam. 493:
 14 | omne elegantiarum.
 501: 12 | cum id sit quod
 video. 354: 33 | rei. 13: 16 |
 scriptura. 518: 5 | robur
 proprium. 327: 3 | in id re-
 bus. 52: 2 | 499: 21 | in
 genus, *indeterminare.* 133:
 34 |
 geometria. 3: 14 | 382: 16 |
 geometria. *ing.* 440: 1, 3,
 14, 16 | *plur.* 45: 1, 3 |
 geometriam. 25: 20 |
 geometrica ratione. 162: 14 |
 496: 13 |
 Georgicis. 46: 13 | 49: 22 |
 153: 31 | 174: 5 | 485:
 30 |
 Georgicon. 354: 13 |
 geram. 208: 32 |
 gerebat. 68: 4 |

VOCABULORUM.

bene gerendæ rei. 34: 25 |
 gerendis. 71: 10 |
 gerere morem. 286: 7 |
 geritur vi res. 333: 15 |
 gero. 250: 16 | promptam
 amicitiam in fronte. 506: 29 |
 gerundis. 319: 2 |
 gescoræ. 237: 2 |
 gessisse. 418: 21 |
 gessissent. 381: 9 |
 gessit. 196: 15 | 490: 9 |
 gesta res. 34: 21 | re mole. 216: 21 | plur. 333: 3 | sumt. 263: 30 | cum iusto hoste bella. 166: 9 |
 ob rem bene gestam. 216: 20 |
 rempublicam male esse. 130: 24 |
 gestare. 217: 7 |
 gestarum. 71: 8 | 225: 4 | 336: 22 | rerum. 33: 8 |
 gestas. 12: 10 |
 gestationes. 220: 2 |
 gestaverunt. 274: 10 |
 gestibus. 391: 16 | orationibus. 305: 8 |
 gesticulariam. 18: 11 |
 gestiens. 299: 22 |
 gestientibus in laudando. 160: 2 |
 gestio. 55: 20 |
 gestis rebus. 36: 2 |
 gestit incipere. 26: 7 |
 gestur. 231: 8 |
 gesturo. 250: 16 |
 gestiverunt. 437: 4 |
 gestunt. 160: 9 | 305: 11 |
 gestum, *subst.* 17: 34 | est. 284: 8 |
 gestuose inter agendum manus. 18: 6 |
 gestus, *subst.* 217: 2 | oris. 271: 7 | *part.* 250: 16 |
 de gignenda sapientia. 340: 5 |
 gignendæ. 433: 20 |
 gignendi. 124: 17 |
 gignendis. 316: 5 |
 gignere. 338: 21 |
 gignerentur. 137: 3 | 374: 30 |
 gigneret. 187: 10 |
 gigni. 117: 18 | 124: 16 | 126: 8 | 217: 18 | 247: 5 | 277: 21 |
 gignitur. 187: 194 |
 gignundis liberis idonea. 182: 13 |
 gignuntur. 136: 7 | 217: 17 | 248: 19 | 335: 18 |
 gladiatorem. 33: 4 |
 gladiatorum. 213: 10 |
 gladiatorumque pugna. 213: 9 |
 gladius. III: 23 |

gladio. 352: 9 | 467: 1 | Hic
 panico. 259: 23 | deducto. 169: 15 |
 gladiolum. 286: 4 |
 gladiatorum. 235: 10, 12 |
 gladios. 259: 13 |
 gladium. 22: 9 | reduxit. 169: 19 |
 glans. 132: 21 | Hiberica. 229: 1 |
 Glauci. 84: 16 |
 Glaucum. 366: 6 |
 Glaucum. 94: 2 | 100: 26 |
 gleba, *abl.* 534: 13 |
 glebam. 534: 12 |
 gliunt. 532: 6 |
 globi fumigantes. 497: 10 |
 globos. 458: 23 | 459: 9 |
 globus. 274: 4 |
 glomerantur. 254: 6 |
 glomerare gressus. 486: 1 |
 glomerari. 459: 18 |
 glomerat sub auras. 458: 26 |
 gloria. 95: 4 | 152: 15, 19 | 174: 8 | 382: 18 | 396: 27 | 445: 17 | magna vir. 36: 14 | 142: 14 |
 gloriabundus. 164: 11 |
 gloriam. 363: 31 | in loco. 409: 20 | hoc sibi assignavit. 302: 10 |
 gloriam. 112: 4 |
 gloriarum. 95: 19 |
 glorias has cum flaret. 9: 18 |
 gloriose. 196: 15 |
 gloriosus. 95: 10 |
 gloriosus. 369: 13 |
 gloriaria mortuaria. 488: 9 |
 gnato. 231: 17 |
 gnatum. 50: 12 |
 gnatus erat. 225: 23 |
 gnaviter. 198: 2 |
 gnatum. 382: 6 |
 gnomonicam. 25: 20 |
 in Gorgia Platonis. 202: 25 |
 Gorgias Platonis liber. 279: 12 |
 Gracchi. 28: 4 | 30: 5 | 205: 17 | 267: 9 | 301: 14 | 401: 17 |
 Graccho. 29: 18, 23 | 30: 5 | 7 | C. 29: 18 | Tib. 325: 12 | Sempromio. 233: 7 |
 Gracchorum. 233: 7 | 325: 3 |
 Gracchum. 21: 22 |
 Gracchus. 21: 19 | 22: 13 | 30: 9 | 58: 9 | 71: 12 | 221: 15 | 401: 19 | 530: 33 | C. 21: 19 | 261: 30 | 267: 10 | 301: 13 | 401: 19 | Tib. 221: 15 | Sempromio. 234: 14 | Tib. & C. Graccho-

rum pater. 325: 3 |
 gracilem. 226: 6 |
 gracilemto. 504: 23 |
 gracilentum. 150: 10 |
 gracili. 226: 7 |
 gracilibus. 226: 11 |
 gracilicatis. 226: 13 | iucundioris verba. 354: 28 |
 graculo. 4: 24 |
 graculorum. 33: 12 |
 gradatim. 165: 11 | 388: 9 |
 gradibus. 68: 7 | 281: 11 |
 gradicus. 254: 7 | 289: 6 |
 equus sub homine. 486: 6 |
 gradientem. 289: 2 |
 gradiuntur. 288: 11 |
 gradu. 174: 12, 15 | 388: 10, 11 | 476: 27 | clementi est opus cum ad hostem itur. 20: 14 |
 gradum. 394: 4 |
 gradus. 375: 5 | 8 |
 graduum. 288: 17 |
 Græca doctrina. *nom.* 401: 12 | *abl.* 21: 23 | 43: 23 | 87: 19 | 417: 19 | 422: 9 | 465: 9 | 495: 24 | facundia. 8: 12 | celebrem. 243: 15 | figura dictum videbatur. 404: 9 | oratione. 9: 20 | 492: 15 | 498: 26 | 514: 26 | voce. 517: 7 | plur. 24: 12 | 83: 17 | 419: 1 |
 Græca, *gen.* 28: 5 | 360: 24 | 417: 7 | facundia copia. 376: 29 | linguae. 80: 17 | 516: 22 | orationis. 469: 22 | rationis exemplo. 240: 16 |
 Græcam linguam. 467: 5 |
 Græcatum. 84: 10 | 110: 17 | 175: 23 | 456: 15 | vocum. 490: 31 |
 Græcas res erudit. 79: 7 |
 Græce, *adv.* 34: 8 | 41: 2 | 43: 24 | 46: 4 | 49: 13 | 81: 8, 16 | 27: 21, 23, & c | 91: 19 | 115: 6 | 371: 7 | 439: 24 | 455: 18 | 446: 5 | 453: 26 | 460: 13, 15, 16 | 516: 12 | 527: 15 | loqui. 467: 6 |
 Græci, *plur.* 2: 25: 21 | 17: 22: 26 | 25: 21 | 46: 5 | 54: 29 | 9 | 55: 26, 28 | 65: 5 | 78: 8 | 79: 1, 4, 13 | 81: 12, 15 | 343: 24 | 413: 3 | 422: 3 | 429: 20, 31, 34 | 448: 1, 12 | 462: 1, 4 | 484: 12 | 495: 22 | 499: 26 | 530: 31 | vericuli. 513: 24 | viri illustres. 470: 11, 21 |
 Græcia. 24: 3 | 112: 4 | 333: 3 | 426: 3 | 448: 10 | 472: 8 | terra. 7: 3 |
 M M m m iij

I N D E X

- 113: 24 | 447: 23 | 403:
 6 |
 Græciæ. 59: 3 | 245: 5 | in ter-
 ra. 474: 3 |
 Græciam: 8: 4 | 480: 8 |
 Græciens Scimpouio. 512: 5 |
 Græcis. 39: 12 | 43: 22 | 65:
 31 | 81: 6 | 92: 7 | 435: 13 |
 436: 6 | 450: 3 |
 Græco. 91: 19 | 94: 2 |
 428: 12 | cognomento.
 296: 17 | nomine. 68: 14 |
 vocabulo. 181: 16 |
 Græcorum. 43: 10 | 96: 7 |
 107: 21 | 531: 13 | sophista-
 rum. 213: 17 | antiqui. 80:
 4 |
 Græcos. 24: 5 | 49: 13 |
 93: 31 | 391: 9 | 429: 7 |
 446: 13 | 518: 17 | poetas.
 511: 14 |
 Græcum. 1: 7 | 43: 5, 12,
 14 | 78: 23 | 417: 14 |
 419: 5, 12 | 480: 11 |
 510: 17 | verbum. 517: 3 |
 Græcus. 195: 23 | 350: 18 |
 450: 5 | 498: 5 |
 Græce rei peritissimus. 522:
 7 |
 Græci. 340: 16 |
 gramine. 165: 7 |
 graminea corona. 165: 7 |
 gramineam. 165: 9 |
 grammatica. 3: 13 | traditio.
 238: 2 |
 grammaticæ. 184: 17 | 432:
 5 | disciplinæ. 40: 2 | rei
 doctor. 131: 14 |
 grammaticam. 442: 7 | le-
 gem. 356: 12 | tem. 335:
 8 |
 grammaticas. 554: 8 |
 grammaticæ. 384: 18 |
 grammatici. gen. 61: 8 | 455:
 11 | plur. 91: 10 | 250: 3 |
 465: 3 | 518: 6 | 530: 21 |
 grammaticus. 120: 3 | 153:
 18 | 354: 3 | 402: 14 |
 513: 1 |
 grammatico. 131: 8 | 223:
 14 | 240: 9 | 426: 21 |
 487: 24 | 492: 19 | 512: 17 |
 517: 2 |
 grammaticorum. 165: 6 |
 384: 1 | 446: 23 | 452:
 20 | de volgo quispiam.
 399: 7 |
 grammaticos. 126: 25 | 194:
 12 | 384: 5 | 486: 25 |
 commentarios. 463: 30 | 518:
 4 |
 grammaticum. 39: 13 | 217:
 10 | 229: 16 | 436: 5 |
 485: 27 | 512: 18 | 513: 12 |
 533: 6 | multi-nominis. 59:
 30. |
 grammaticus. 47: 1 | 306:
 9 | 385: 15 | 399: 17 | 488:
 8 | 490: 4 | 512: 19 | 513:
 18 | 517: 5 | 533: 21 |
 grande. 190: 4 |
 grandem. 170: 20 | pecuniam.
 24: 2 | 36: 7 |
 grandesceret. 127: 1 |
 grandietate. 335: 9 | pecu-
 nia. 441: 13 | volumine.
 385: 0 |
 grandia. 335: 14 | 425: 15 |
 ingrediens. 256: 9 |
 grandis. 425: 14 | nata.
 406: 1 |
 quando. 405: 6, 7 |
 Grand. 154: 14 |
 graphice. 383: 1 |
 grassante. 191: 2 |
 grassator. 294: 18 |
 grassatoris nocturni. 520:
 10 |
 grassetur. 102: 20 |
 gratia. 17: 9, 14 | 34: 18 |
 146: 1 | 326: 7 | 437: 6 |
 442: 11 | 448: 21 | de-
 bita. 17: 10 | sermonis. 83:
 9 | sic legis per senatum.
 immunitas. 32: 16 | propter.
 26: 10 | 28: 8 | 416: 10 |
 441: 9 | 426: 5 | 429: 6 |
 439: 6 | 441: 9 | 456:
 21 | 462: 2 | 477: 4 |
 516: 5 | ejus rei ducendæ.
 147: 9 | honoris. 51: 25 |
 nobilitatis. 52: 5 | visendi.
 57: 5 |
 gratiæ. 15: 17 | 16: 24 | 17:
 7, 8, 12, 16 | 316: 3 | 450:
 11, 21 | minime. 317:
 18 |
 Gratiæ. 392: 24 |
 gratiam. 17: 2, 14, 19 | 38:
 18 | 112: 4 | 388: 12 | 449:
 22 | 450: 3, 9, 14 | male
 existimationis postulavit.
 300: 9 | referre. 177: 20 |
 redeatur in. 259: 7 | re-
 diisse. 254: 16 | per. 166:
 16 |
 Gratiarum. 343: 1 |
 gratas. 113: 6 | agens. 415:
 27 | agentis. 143: 11 |
 ageres. 143: 16 | egit. 112:
 16 |
 gratiosis conditionibus. 156:
 14 |
 gratiosus. 257: 6 |
 gratis. 370: 15 | non predeo.
 302: 4 |
 gratissimum. 112: 6 |
 gratus. 493: 13 |
 gratulabundos. 176: 22 |
 gratulabundus. 124: 1 |
 gratulatione. 157: 7 |
 gratulatum camus. 157: 3 |
 patri. 512: 6 |
 gravabantur. 534: 8 |
 non gravaret. 49: 8 |
 grave. 312: 15 | aurum. 36: 3 |
 verbum. 62: 14 | pondus
 ætis. 523: 24 |
 gravem. 385: 11 | ægotatio-
 nem. 523: 3 | vitum. 327:
 22 |
 graves. 494: 9 |
 gravi. 268: 6 | 475: 11 | 524:
 30 | bello. 143: 17 |
 gravia. 200: 21 |
 gravibus. 484: 30 |
 gravida. 87: 15 |
 gravior. 304: 27 | 447: 4 |
 451: 14 | utilitas. 34:
 23 |
 graviora. 28: 19 | 185: 3 | 250:
 10 |
 graviores. 15: 9 | honestate.
 15: 1 |
 graviores. 314: 16 | 380:
 17 |
 gravioris. 357: 16 | 397:
 11 |
 gravis. 214: 15 | 467: 15 |
 auctor lineæ latinæ. 153:
 33 | admiratio. 70: 13 |
 morbus. 527: 7 | pactio.
 524: 16 | vitæ. 249: 18 | ac-
 dilecti. 19: 5 |
 gravissima. 117: 10 | 468:
 23 |
 gravissimi. 202: 9 | vitæ.
 500: 5 |
 gravissimis. 128: 1 | 202: 14 |
 382: 17 | philosophis. 20:
 13 |
 gravissimus auctor. 28: 5 |
 gravitas sententiæ. 304: 19 |
 gravitate. 20: 5 | 53: 2 | 356:
 30 | oneris. 315: 8 | vultus
 compositæ. 132: 1 | præ-
 stitit universos. 514: 28 |
 gravitatem. 316: 6 |
 gravitatis. 199: 2 |
 graviter. 37: 21 | 58: 5 | 1105:
 3 | 212: 2 | 269: 8, 15 |
 435: 4 | 482: 16 | 512: 3 |
 523: 9 | tulit. 446: 7 |
 vituperari. 501: 3 | &
 copiose diffinit. 55: 11 |
 gravius. 62: 21 | 215: 15 |
 447: 1 | 468: 17 | 505:
 6 | acerbiusque diceret. 18:
 9 | confiteres. 522: 12 |
 gravinisculum sonum. 30: 2 |
 greges. 216: 17 |
 gremio. 255: 14 |
 gressibus. 29: 21 | 505: 7 |
 gressus glomerare. 486: 13 |
 griphos. 9: 10 |
 grues. 228: 12 |
 gubernare. 413: 10 |
 gubernari. 372: 13 | linguam

VOCABULORUM.

vincilis. 37: 8|
gubernatore. 428: 3|
gubernium. 428: 3|
gulæ peragrantiis industrias.
229: 2|
gulam. 36: 12| luxuriantem
confutavit. 228: 3|
gurdus. 427: 23|
gurgite. 61: 13|
pecuniam prandiorum gur-
gitibus prolussent. 90: 13|
gustu. 217: 16| 500: 2|
gustus, nom. 499: 2| 500: 3|
gen. 218: 1|
gutturum. 453: 23| Samium.
453: 20|
gyris. 430: 14|
gyros. 485: 31|

H.

H, lit. 58: 18, 19| 59: 17|
habe id in memoria & pectore.
27: 16|
habeam me, valeam. 489: 16|
habeant. 356: 18| 385: 4|
426: 18|
habeantur. 133: 30|
habeas. 251: 12| 517: 21|
399: 18| 464: 19| 524: 10|
habeasne an non habeas. 420: 22|
habeat. 47: 8| 77: 1| 230: 6|
427: 3| 445: 25|
463: 1| 468: 26| 532: 13|
ulum veteris orationis. 295: 20|
habeatis. 488: 6|
habeant. 224: 12| 455: 19|
sermones de. 516: 15|
habeantur. 525: 13|
habeat. 26: 15| 71: 16|
347: 3| 449: 19| 456: 4|
in deliciis atque delectamentis. 527: 15|
pro delectamento. 521: 7|
habebatur. 72: 15| 87: 14|
294: 8|
habebis. 111: 11| 405: 8|
habebit. 525: 11|
habebitur senatus. 236: 13|
habena. 372: 13|
habenda diis gratia. 34: 19|
habendam. 98: 5| 507: 13|
non in super eam confidentiam. 44: 13|
esse fidem. 490: 12| rationem. 524: 1|
habendi. 114: 12|
habendo. 360: 26|
habendos. 343: 12|

habendum. 140: 19|
habens. 357: 12|
habens. 70: 1| 500: 24| sep-
tem. 117: 13|
habent. 225: 4| 344: 20|
437: 20| 438: 10| 452: 24| 495: 23|
habentem nocendi vim
morbum. 523: 9|
habenti. 55: 7| 456: 20|
habentibus. 72: 18| 493: 15|
habentis, acc. plur. 247: 2|
habentur. 414: 4|
habeo. 158: 13| 420: 27|
430: 17| curam vestri.
529: 21, 24| quod dis gra-
tiam. 245: 16| non dicere.
371: 9|
habere. 30: 11| 46: 2| 48: 17|
76: 21| 93: 1| 209: 1|
344: 4, bis| 349: 1|
360: 25| 413: 15| 420: 24, 25, bis, 26| 426: 19|
438: 19| 467: 4, 6|
496: 11| 508: 17| 531: 19|
cordi. 99: 10| in se
& ex se. 446: 11| respec-
tum. 488: 17|
haberem cordi verbum illud
Heracleti. 35| tui copiam.
329: 23|
haberemus. 470: 14|
haberent. 344: 15, 16| 357: 9|
376: 11| 406: 11|
427: 2| 441: 17| 496: 16|
haberet. 32: 5| 51: 15| 260: 7|
454: 7| 479: 8|
488: 12| 510: 1| domi-
cilium in. 32: 4| quid
super ea re dicere. 102: 5|
haberi. 214: 2| 236: 14|
387: 9| 415: 10| 447: 5|
503: 14| sermones.
9: 4| ratio possit. 32: 16|
habes. 158: 10, 13| 399: 19|
481: 8, bis| dicere.
469: 16| querere. 533: 9|
habet. 17: 1, 14, 16| 22: 9, bis|
45: 5| 86: 5| 101: 7|
454: 11| 490: 27|
496: 2, 3| 511: 16| 513: 4|
530: 5| auctorem.
487: 8| equum Scianum.
114: 20| gratiam. 17: 2, bis, 3, 15, ter, impruden-
tius. 521: 24| ita se se.
330: 2| sic, se. 470: 5|
prorsum res. 70: 17|
habeto. 399: 27|
habetur. 438: 24| in numero
pecuniarum. 500: 10|
habiliores. 392: 15|

habita nulla mentione. 483: 13|
ratione proportionis.
7: 5| plur. esse. 227: 11|
sunt in verbis communi-
bus. 403: 19|
habitaculum. 177: 5|
habitant. 354: 20|
habitat. 98: 6|
habiti. 72: 11|
habito. 17: 17|
habituissimum. 159: 5|
habitos in prodigiis. 248: 21|
habitu. 217: 10| 246: 11|
374: 8| 460: 11| corporis.
25: 8| memoria. 240: 1|
ordine. 274: 1|
habitum. 226: 9| 491: 21|
aëris. 373: 8| vocis. 37: 12|
statumque vitæ bea-
tæ. 9: 15| est. 493: 14|
habituos. 270: 4|
habitum. 137: 7|
habituus esses. 388: 5|
habitus. 135: 8| æquitatis.
524: 7| verborum. 504: 16|
est. 464: 2|
habuerat. 409: 4|
habuere. 112: 6| 175: 4|
habuerim. 402: 9|
habuerint. 70: 27| 345: 14|
habuerit. 103: 5| 113: 7|
347: 13|
habui. 420: 27| 492: 7|
habuisse. 35: 6| 270: 3|
327: 3| 528: 7| in phi-
losophiæ disciplinis. 75: 27|
in procinctu fidici-
nas. 28: 3| divisui. 524: 25|
habuisset. 448: 22| 485: 23|
habuit. 69: 10| 353: 1| 438: 5|
441: 9| 463: 13|
467: 9| 499: 17| 517: 18, 19| sanctam fidem.
524: 21| rationem. 23: 13|
orationem. 437: 1| se-
cum. 163: 4| hunc ser-
vum sibi ad manum. 30: 11|
in procinctu. 29: 6|
hac, abl. 13: 16| 14: 25| 16: 8, 9| 21: 3| 444: 18| 452: 19|
hactenus. 368: 17|
Hadriani. 306: 9|
Hadriano. 356: 30|
Hadrianum. 126: 9|
Hadrianus. 126: 11| D. 436: 13, 21|
hæ. 22: 6| 30: 8| 341: 23|
hæc, sing. 444: 14| 446: 21| 481: 12| plur. 4: 3|
15: 26| 29: 14| 22: 11|

I N D E X

21: 12 | 442: 12 | 447:
 27 | 450: 24 | 526: 14 |
 hæcce locutus. 318: 30 |
 hædi. 314: 1 |
 hædis. 148: 20 |
 hædo. 90: 9 |
 hædum. 90: 6 |
 hædus. 228: 12 |
 hæcat. 343: 23 |
 hærebam. 379: 16 |
 hærebis. 420: 14 |
 hærede. 127: 27 |
 hære em fecit bonis suis.
 195: 13 |
 hærediolum tenue. 504: 11 |
 in hæredis locum venire.
 487: 20 |
 hæreditatibus. 522: 21 |
 hætere. 366: 18 | 420: 20 |
 hæteret. 132: 22 |
 hæres est. 31: 4 | cuiquam.
 33: 15 |
 hæsimus. 307: 19 |
 hælyones. 116: 5 |
 hællucinari. 59: 5 |
 Hæ yatten. 28: 3 |
 Hælyattes. 29: 2 |
 Hæmilcarem. 142: 4 |
 Hæmmonis. 316: 26 |
 hænc. 5: 13 | 12: 24 | 15: 20 |
 20: 20 | 21: 7 | 24: 7,
 &c. | ad sententiam. 498:
 27 |
 Hænnibal. 62: 26 | 164:
 3, 17 | 208: 27 | 209: 5 |
 429: 14 |
 Hænnibale. 62: 27 |
 Hænnibalem. 142: 4 | 156:
 18 | 164: 4, 11 | 207: 15 |
 209: 14 | 429: 28 |
 Hænnibalis. 142: 9, 11 |
 Hærenaz. 505: 18 | 506: 13 | 507:
 13 |
 Hærenæ, plur. 507: 15 |
 Hærenam. 506: 34 | 507: 2 |
 Hærenarum. 176: 29 | 435:
 8 |
 Hærenas. 506: 12, 30 | 507:
 28 | 508: 6 |
 Hærenis. 507: 9 | salentibus.
 506: 7 |
 Hærolatio. 407: 12 |
 Hærolis. 487: 7 |
 Hæriolum. 107: 22 |
 Hærmodii. 244: 7 |
 Hærpalo. 282: 14 |
 Hærum. 440: 5 | 441: 18 |
 506: 35 |
 Hærumce. 422: 23 | 424: 2 |
 207: 11 | 395: 3 |
 Hæruspices. 22: 6 | 139: 5, 14 |
 Hæruspicibus. 139: 18 |
 Hæruspicum. 139: 1 | 248:
 13 |
 Hæs. 9: 18 | 15: 23, bis |
 Hæsse. 2: 3 |

Hædrubal. 456: 9 |
 Hædrubalem. 142: 4 |
 Hæsta. 169: 10 | 285: 16 | niti-
 tur. 73: 4 |
 Hæstæ. 290: 4 | Martiæ. 146:
 6 |
 Hæstam. 289: 19 | 290: 2 | 423:
 12 |
 Hæstas. 140: 15 |
 Hæstile. 423: 12 |
 Hæstis. 69: 2 |
 A. Hæterio. 60: 2 |
 Hæud. 449: 26 | 453: 11 |
 463: 11 | 471: 4 | 512: 18 |
 533: 16 | facile. 9: 8 |
 ignobilis. 123: 6 | qua-
 quam. 84: 12 | 210: 20 |
 310: 19 | 372: 21 | 424:
 16 | 441: 28 | sane. 23:
 17 | indocti. 61: 9 | secus.
 447: 12 | unquam. 98:
 4 | 496: 12 | usquam.
 78: 9 |
 Hæve. 397: 18 |
 Hæurit. 62: 11 |
 Hæussit. 466: 16 |
 Hæautontimorumeno. 145:
 12 |
 Hæbdomadam. 117: 25 |
 Hæbdomadas. 118: 9 |
 Hæbdomade. 117: 1, 3, 8 |
 Hæbdomades. 115: 11 |
 Hæbdomadibus. 115: 10 | lunæ.
 391: 19 |
 Hæbetes. 484: 28 |
 Hæbetiores. 157: 24 |
 Hæctor. 397: 2, 3 |
 Hæctore. 396: 15, 22 |
 Hæctorem. 363: 26 |
 Hæctorco. 396: 26 |
 Hæcuba. Tragedia. 296: 2 |
 Hægeſias. 246: 10 |
 Hæjulaitem. 322: 12 |
 Hælicone. 119: 5 |
 Hællanici. 411: 17 |
 Hællanicus. 411: 18, 20 |
 Hælluarentur. 90: 12 |
 Hælluari. 59: 5 |
 Hælluones. 228: 6 |
 Hælvii Cinnæ. 517: 9 |
 Hæm. 402: 23 |
 Hæmio io numero. 495: 25 |
 Hæmiolios numeros. 495: 20 |
 496: 1 |
 Hæracliti. 3: 4 |
 Hæriba. 277: 14 |
 Hæribam. 350: 10 |
 Hæribum. 434: 12 |
 Hæribas. 49: 27 |
 Hæribis. 350: 8 |
 Hærcle. 20: 13 | 23: 11 | 47: 1 |
 84: 16 | 99: 11 | 106: 17 |
 131: 1 | 144: 1 | 185: 19 |
 187: 18, &c. | 229: 17 | 323:
 13 | 357: 5 | 416: 20 | 435:
 14 | 448: 13 | 464: 1, 7 |

492: 19 | 511: 1 | 530:
 38 | mehercle. 172: 24 |
 298: 7 |
 Hærclem. 360: 4 |
 Hærculani pedis. 7: 7 |
 Hærculeano sacrificio. 298:
 5 |
 Hærculem. 7: 2, 10 | 298: 1 |
 per. 298: 1 |
 Hærcules. 6: 3 | 114: 2 | 285:
 23 | 511: 170: 12 |
 Hærculi templo. 502: 14 |
 Hærculis. 7: 5 |
 Hære, voc. 530: 25 |
 Hæredis. 464: 15 |
 C. Hærennius. 288: 22 |
 Hæri. 49: 9 | 405: 1 |
 Hæriem Junonis. 358: 7 |
 Hærii. 87: 16 |
 Hæris. 211: 17 |
 Hærmaphroditos. 248: 20 |
 Hærmippus. 120: 14 |
 Hærmodio. 471: 19 |
 Hærmunduli populi. 423:
 2 |
 Hærmundulus populus. 423:
 1 |
 Hærode. 12: 2 | 243: 23 |
 Hærodem Atticum. 243: 14 |
 514: 26 |
 Hærodes. 9: 20 | Atticus. 8: 1 |
 243: 12, 17 |
 Hærodis. 491: 5 | Attici. 514:
 23 |
 Hærodot. 160: 11 | 411: 17 |
 434: 6, 15 | 441: 4 |
 Hærodotum. 338: 15 |
 Hærodotus. 28: 3 | 29: 4 | 117:
 12 | 169: 20 | 239: 1 | 338:
 17 | 411: 18, 21 | 441: 6 |
 454: 18 |
 Hæroico versu. 154: 19 |
 Hærois. 496: 8 |
 Hærsitiam. 359: 28 |
 Hæsioid. 109: 12 | 118: 13 |
 140: 2 | 252: 8 |
 Hæsiodo. 119: 5 | 10 | 471: 6 |
 10 |
 Hæsiodum. 118: 12, 14 | 119:
 7 |
 Hæsiodus. 38: 16 | 481: 16 |
 482: 1 |
 Hæsi-na Tragedia. 286: 5 |
 Hæsterna noctu. 238: 1 |
 Hæsterno die. 484: 6 |
 Hæus tu. 469: 12 |
 Hæxametri versu. 496: 10 |
 Hæxametro versu. 496: 15 |
 hi. 5: 2 | 25: 18 | 128: 15 | 448:
 11 | 165: 19 | 19 | hicc. 124:
 28 |
 Hæhem parulis rimis. 406:
 3 |
 Hæntia. 421: 14 |
 Hæntibus. 376: 7 |
 Hæntu. 235: 16 |

Hæntus.

VOCABULORUM.

hiatus. 96: 5 | 235: 19 | 236: 5 |
Hib-rica. 229: 1 |
hibernarum vigiliarum. 2: 21 |
oriente hiberno. 81: 11 |
hic, pronom. 26: 7 | 48: 4 | 447: 7 | 448: 2 | 459: 8 |
adv. 5: 14 | 12: 26 | 53: 5 | 355: 9 | 504: 22 | 523: 3 |
hic est. 396: 25 |
hieme. 101: 3 | *anni.* 116: 5 |
Hiempsaem. 258: 12 |
Hierocles. 219: 6 |
Hieroclis. 249: 2 |
hilara. 399: 9 |
hilare, adv. 480: 4 | 531: 21 |
hilaris. 194: 7 |
hilario. 399: 4 |
hinc. 17: 37 | 18: 1 | 24: 4 | 43: 23 | 122: 19 | 157: 24 | 513: 10 | *atque hinc.* 254: 6 |
Hippagines. 286: 11 |
Hipp-archus. 471: 19 |
Hippiæ, gen. 471: 20 |
Hippam tyrannum. 244: 7 |
Hippocrate, plur. 385: 16 |
Hippocratem. 125: 12 | 467: 7 |
Hippocrates. 127: 7 | 473: 12 | 500: 28 |
Hippocraticum. 461: 8 |
Hippocratis. 124: 12 | 125: 9 | 460: 3 |
Hircanæ. 314: 24 |
hircosus. 317: 12 |
hirus. 247: 24 |
his. 1: 13 | 3: 12, 17, 20 | 4: 14, 22, 28 | 12: 22 | 13: 17 | 14: 10, 23 | 15: 18, 22, 28 | 23: 4 | 25: 18 | 456: 22 |
hiscæ. 20: 20 | 122: 7 | 127: 11 | 422: 17 | 451: 5 | 452: 14 | 530: 23 | 533: 11 |
hisceret. 399: 26 |
Hispani, gen. 196: 6 |
Hispania. 95: 5 | 196: 4 | 208: 8 | 221: 16 | 448: 10 | *terra.* 447: 24 | 509: 24 |
Hispaniam. 288: 16 |
Hispanico. 260: 7 |
Hispanicum. 418: 4 |
Hispanis. 83: 11 |
Hispano ore. 508: 15 |
hispida aure est. 269: 16 |
Hist-eus. 456: 16, 17 |
historia. 23: 15, 20 | 44: 1 | 50: 17, 18 | 80: 17 | 110: 14 | 113: 3 | 339: 13 | 368: 30 | 431: 3 | 433: 27 |

434: 6 | 441: 4 | 455: 2 | 456: 3 | 465: 9 | 467: 17 | 526: 7 |
historiæ, gen. 2: 14, 23, 18 | 28: 1, 5 | 35: 5 | 71: 5 | 74: 8 | 127: 21 | 152: 23 | 454: 18 | 467: 13 | 471: 2 | 480: 18 | *naturalis.* 465: 10 | *huius auctorem nullum idoneum nominat.* 74: 3 | *scriptores.* 411: 18 | *plur.* 219: 16 |
historiam. 106: 21 | 113: 22 | 181: 3 |
historiarum. 112: 12 | 117: 13 |
historias. 483: 16 |
historiarum. 339: 10 | 411: 17 |
historis. 19: 4 | 95: 4 | 112: 6 |
histrio. 217: 3 | *summa venustate.* 168: 14 |
histrione. 217: 1 |
histrionem. 18: 7, 10 |
histiones. 305: 11 |
histronicum gestum. 17: 34 |
hoc. 1: 2 | 4: 2 | 12: 14, 21 | 14: 15 | 16: 10 | 20: 12 | 22: 12 | 23: 9, 19 | 47: 13 | 104: 7 | 451: 23 | *molestia.* 17: 4 | *genus.* 4: 19 | *homines.* 39: 25 |
hodie. 86: 17 | 98: 20 | 126: 12 | 374: 38 | 396: 1 |
hodiernum diem. 156: 18 |
hodiernus. 398: 2 |
Homeri. 81: 26 | 118: 13 | 119: 12, 15, 17 | 126: 26 | 194: 17 | 252: 1 | 334: 8 | 366: 1 | 435: 16 | 447: 20 | 448: 2, 8 | 490: 21 |
Homerica. 254: 20 | *verba.* 37: 17 |
Homerici. 236: 5 |
Homeris. 100: 15 |
Homerico. 94: 7 | 127: 19 | 169: 7 | 366: 7 |
Homerus. 66: 18 | 81: 5, 25 | 149: 14 | 226: 15 | 454: 8 | 471: 6, 10, 12 |
Homerum. 118: 12, 13 | 254: 9 | 356: 19 | 363: 16 | 448: 9, 14 | 471: 7 |
Homerus. 29: 7 | 37: 11 | 38: 10 | 63: 12 | 79: 10 | 117: 15 | 119: 7 | 126: 20 | 189: 16 | 355: 22 | 385: 16 | 531: 15 |
homine. 30: 10 | 121: 11 | 230: 9 | 399: 6 |
hominem. 12: 12 | 30: 12 | 43: 5 | 83: 15 | 124: 16,

17 | 221: 4 | 344: 7 | 428: 7 | 442: 9 | 456: 22 | 468: 9, 11 | 488: 13 | 498: 1 | 524: 15 | *nulli rei.* 399: 28 | *celebri fama & multo nomine.* 533: 6 |
homines. 3: 11 | 6: 3 | 20: 27 | 39: 12, 25 | 41: 22 | 62: 2 | 103: 9 | 105: 11 | 122: 27 | 423: 1 | 443: 2 | 480: 12 | 500: 26 | 523: 34 | *amant.* 509: 21 | *de-terrunt.* 525: 26 | *docti.* 491: 16 | *liberos.* 527: 14 | *eiusdem studii.* 494: 21 | *brevi atque humili corpore.* 516: 23 | *parva nimis statura.* 516: 18 | *paulum exstantes supra terram.* 516: 23 |
homini. 55: 6 | 198: 8 | 305: 20 | 349: 23 | 434: 4 | 442: 2 | 490: 11 | 500: 25 | *docto celebrique.* 487: 24 | *paupertino vel inopi.* 523: 17 |
hominibus. 38: 14 | 39: 10 | 76: 19 | 114: 20 | 363: 1 | 413: 6 | 434: 9 | 468: 1 | 483: 7 | 488: 22, 24 | 492: 3 | 498: 30 | 500: 9 | 502: 10 | 507: 25 |
hominis. 9: 17 | 48: 14 | 62: 7 | 87: 13 | 101: 10 | 203: 6 | 230: 23 | 426: 10, 22 | 429: 2 | 439: 2 | 451: 2 | 498: 28 | 499: 22 | 502: 3 | 522: 4 | 523: 20 | *eruditi.* 532: 17 | *libe-ri.* 521: 7 |
hominum. 4: 8, 16 | 10: 12 | 12: 10 | 20: 1 | 24: 3 | 25: 6 | 74: 10 | 86: 21 | 96: 3 | 117: 16 | 213: 12 | 345: 22 | 371: 2 | 430: 18 | 470: 25 | 499: 2 | 500: 12 | 533: 27 | *cum partim.* 278: 6, 9 | *docto-rum.* 508: 8 | 512: 22 | 513: 24 |
homo. 4: 27 | 12: 27 | 18: 9 | 21: 11 | 23: 10 | 27: 11 | 49: 12 | 67: 10 | 88: 12 | 101: 19 | 117: 4 | 375: 32 | 399: 26 | 417: 11 | 442: 17 | 488: 9, 10 | 506: 6 | 515: 4, 17 | 517: 5 | *avaritia scri-pta.* 142: 16 | *egregie improbus.* 521: 6 | *ingenue veritatis.* 526: 22 | *magna eloquentia.* 168: 13 | *mi-nime malus.* 121: 1 | *multi atque celebrat. nominis.* 361: 9 | *ex anima & corpo-re est.* 102: 1 |
homunculi. 347: 8 |
 N N n n

INDEX

- homunculum. 199: 14 |
 honera. 59: 6 |
 honesta. 65: 27 | 28 | 66: 2 |
 12, 14 | 32: 19 | 48: 8 |
 a. ca. 494: 20 | antiquitas.
 27: 13 |
 honeste eruditionis. 3: 9 |
 honestamentis orationis. 289:
 1 |
 honestas. 15: 4, 7, 8 |
 honeste. 15: 1 | 44: 16 |
 honestatis. 15: 1, 9 | 32: 13 |
 44: 9 | 13 | 410: 17 |
 honeste. 42: 17 | 154: 17 |
 328: 5 | 470: 8, 9 |
 honesti atque amœni ingenii
 rhetor. 16: 17 | dignitas.
 321: 15 |
 honestior. 433: 14 |
 honestis. 213: 16 | 255: 21 |
 392: 13 | 480: 7 | 485: 7 |
 moribus. 126: 5 |
 honestissimum. 406: 14 |
 honesto. 153: 26 | loco natus.
 32: 14 |
 honestos viros. 26: 14 |
 honestum. 66: 6 | 463: 10 |
 470: 6, 7, 8 | 482: 20 |
 nobis. 15: 20 | cit. 214: 28 |
 neque honestum est in con-
 vivio frequenti loqui solum
 unum, neque commodum.
 83: 6 |
 honestus. 470: 9 | 478: 17 |
 honorarii. gen. 437: 9 |
 honore. 8: 1 | 199: 15 | 393:
 14 | quaestionis. 512: 20 |
 in qua ponet. 412: 1 |
 honorem. 214: 2 | 302: 5 |
 437: 13 | 479: 9 | 503: 14 |
 levit. 202: 9 |
 honores. 58: 1 | 72: 5, 6 | 161:
 20 | 195: 1, 3 | capessere. 65:
 32 | inscriberet. 265: 2 |
 honorati erant. 154: 2 |
 honoribus. 58: 4 | usi erant.
 130: 3 | functos. 124: 17 |
 honoris. 72: 11 | 95: 17 | 202:
 10 | gratia. 51: 25 | 129: 13 |
 tui habendi. 133: 5 |
 honorum. 20: 4 | 17: 17 |
 honos. 72: 9, 14 | 294: 17 |
 instauratur. 72: 23 |
 honestum. 59: 6 |
 hora. 103: 6, 21 | dici decima.
 223: 9 |
 horæ dimidio. 122: 8 |
 horam. 103: 1 | 104: 1, 14 |
 Horam Quintini. 358: 7 |
 horarum. 53: 18 |
 horas. 106: 4 | 261: 14 |
 Horatis lex. 195: 2 |
 Horatianus. 82: 20 |
 Horatii Coclitis. 139: 4 |
 plur. 27: 6 |
 M. Horatio Pulvillo. 472: 10 |
 horis. 103: 10 | 104: 6 |
 horrebat squamis. 64: 17 |
 horridam speluncam. 409: 1 |
 horridus miles. 533: 16 |
 horrificam. 525: 17 |
 horrificis. 458: 20 |
 horrorem incuteret. 64: 21 |
 horrois. 268: 30 |
 hortabatur. 193: 4 | 392: 2 |
 hortamentum. 245: 13 | 364:
 10 |
 hortante. 75: 26 |
 hortari. 19: 11 |
 hortaris. 402: 19 |
 hortatur. 98: 25 | 160: 4 |
 308: 2 | 366: 13 |
 Hortensius. 17: 32 | 18: 3, 12 |
 205: 23 | 415: 3 | 510: 5 |
 hortensis. 111: 7 |
 hortis. 103: 14 |
 hortor. 402: 16 | te, abs te.
 402: 18 |
 hortum. 431: 3 | 470: 7 | 480:
 23 |
 hos. 448: 27 | hofce. 196:
 14 | 304: 7 | 511: 9 |
 hospes. 177: 26 | 219: 6 |
 hospita atque incognita anus.
 44: 3 |
 hospites. 62: 7 | 174: 22 |
 hospitui. 175: 8, 10 |
 hospitio. 175: 15 |
 hospitius. 457: 4 |
 hoste. 63: 3 | 259: 5 | 424:
 2 |
 hostem. 22: 14 | 29: 14 | 69:
 5 | 435: 5 | 473: 10 | cla-
 mans in. 169: 18 |
 hostes. 54: 19 | 86: 6 | 111:
 7, 17 | 185: 22 | 213: 26 |
 472: 5 | 473: 10 | 505: 2 |
 hosti. 463: 18, 23 |
 hostia. 281: 18 | 427: 3 |
 hostia. 141: 7, 9, 14 | 486:
 1 | succidant. 140: 7 |
 hostiam. 388: 4 | immolabat.
 97: 5 |
 hostias. 141: 2, 18 | 426: 24 |
 427: 1 |
 hostius. 28: 11 | 111: 11 | 347:
 4 | 364: 26 | 422: 17 | 455:
 14 | 473: 2 | 524: 22 | 530:
 10 |
 hostis. 140: 17 | 141: 9 | ma-
 joribus expiandum. 140:
 5 |
 hosti. 139: 6 |
 Hostilia curia. 387: 23 |
 Hostilio Mancino. 151: 11 |
 hostiliter oderat. 145: 6 |
 A. Hostilius Mancinus. 151:
 16 |
 hostis. 29: 16 | 196: 1 | 424:
 1 | hostes. 242: 10 |
 hostium. 22: 2 | 111: 4, 14 |
 161: 14 | 199: 16 | 411: 3 |
 418: 5 | 456: 2 |
 huc. 363: 15 | 511: 11 | 513: 10 |
 atque illuc. 62: 18 |
 huccine. 269: 9 |
 huic. 425: 1 |
 huius. 9: 20 | 16: 5 | 38: 1 |
 430: 9 | 447: 4 | 482: 10 |
 510: 21, 22 |
 hujusce. 133: 28 | 426: 16 |
 444: 14 | 513: 16 |
 hujusmodi. 5: 9 | 15: 17 |
 21: 25 | 25: 4 | 30: 17 | 34:
 26 | 35: 3 | 39: 18 | 62: 3 |
 102: 5 | 125: 16 | 199: 14 |
 357: 3 | 480: 17 | 523: 31 |
 cetera. 132: 20 |
 huiusmodi. 10: 3 | 14: 5 | 54:
 17 | 429: 13 | 440: 9 |
 448: 15 | 453: 10 | 489:
 10 | 520: 15 |
 humana natura. 2: 12 | vita.
 294: 19 | plur. 373: 3 | jura.
 520: 9 |
 humanæ. 95: 11 | 149: 11 |
 252: 25 | 439: 16 | ultra
 affectionis fidem. 235: 16 |
 omnis rei penitissimi. 502:
 9 | vitæ negotia. 213: 8 |
 humanarum. 40: 8 | 43: 1, 9
 4 | 53: 9 | 103: 9 | 124: 22:
 344: 18 | 372: 8 | 447: 19 |
 448: 7 |
 humanas. 363: 6 |
 humani. 62: 9 | 117: 11 | 124:
 13 | 369: 1 | 522: 1 | ingenui.
 9: 11 | pudoris. 500: 24 |
 humaniori. 350: 1 |
 humanioris vitæ. 515: 19 |
 humanis. 65: 26 | 95: 13 | 219:
 22 | 274: 14 | 388: 5 | 462:
 17 |
 humanissima. sing. 522: 25 |
 humanissimi. 410: 1 |
 humanitas. 349: 23 | cruditas.
 est. 517: 19 |
 humanitate. 410: 5 |
 humanitatem. 349: 14, 16 |
 humanitatis. 436: 3 | ab usu
 non aliena. 492: 8 |
 non humaniter. 120: 17 |
 humanitus. 333: 13 |
 humano. 126: 3 |
 humanum. 525: 5 |
 hematus est. 220: 13 |
 humectas. 81: 11 |
 humectato. 460: 6 |
 humeris. 247: 22 |
 humero. 254: 7 |
 humerum. 224: 12 | 260: 28 |
 humi septante. 277: 4 |
 humida. 105: 4 |
 humidiora. 400: 15 |
 humidis verbis & lapantibus
 diffuunt. garrulis. 37: 5 |
 humidus. 156: 1 |
 hamilem. 154: 17 |

VOCABULORUM

humilis. 106: 12 |
humili. 394: 7 | corpore ho-
mines. 516: 23 |
humiliores. 100: 22 |
humilioribus. 517: 4 |
humilis. 383: 9 |
humor. 81: 23 |
humores. 461: 11 | 465: 14 |
humoribus. 465: 6 |
humoris. 461: 4 |
hunc. 5: 6 | 13: 12 | 14: 23 |
17: 23 | 41: 3 | frontem.
399: 13 |
Hyadas. 341: 17 |
Hyadibus. 341: 1 |
Hyberum. 83: 12 |
hymem. 2: 2 |
Hygini. 47: 10 | 416: 2 |
427: 5 |
Hyg. no. 47: 6 | 193: 1 |
Hyginum. 47: 13 |
Hyginus. 36: 4 | 46: 10 | 47:
1 | 193: 6, 10 | 207: 1 | 282:
1 | 416: 29 | Grammaticus.
168: 1, 5, 11 |
Hyperionis. 285: 6 |
Hypobolymæo. 404: 12 |
Hypocratem. 436: 4 |

I.

J lit. 71: 18 | 518: 2, 10,
18 |
jacebis. 113: 18 |
jacens. 220: 12 | 311: 12 |
jacentem orationem. 30: 7 |
jacenti & surda aure homo.
23: 10 |
jacere. 62: 21 | 242: 17 | at-
que fordere. 84: 9 |
jaceret. 124: 1 | 505: 11 |
jacias. 139: 1 | 242: 13 | 27:
jaciebamus. n. medium. 495:
2 |
jaciebat. 369: 17 |
jacentem celum. 412: 17 |
jacio. 155: 10 |
jacitus. 314: 4 |
jacta fuligine ob oculis. 10:
13 |
jactabundum mare. 497:
4 |
jactabundus. 391: 17 |
jactans. 299: 22 |
majore erat jactantia. 486:
25 |
jactantior. 171: 8 |
jactare. 62: 20 |
jactata est. 272: 1 |
jactatorem. 483: 23 |
jactatus. 199: 9 | probro
compellationibus. 18: 7 |
jactu. 322: 31 |
jactura. 354: 33 | honestatis.
25: 9 | opus esse. 251: 12 |

jacturam. 202: 16 |
jacturatum. 95: 17 |
jactus. 242: 13 |
jacturum. 285: 10, 12 |
jalya. 418: 6, 14 |
jam. 3: 11 | 5: 6 | 18: 10 | 23:
11 | 25: 19 | 417: 24 | 441:
20 | 479: 27 | 513: 12 | jam-
ne? 33: 12 | a principio. 25:
5 | jam jam. 98: 7 | 413:
5 | inde. 121: 3 | statim. 4:
15 | 5: 15 | tum. 471: 21 |
vero. 375: 10 |
jamdiu. 101: 13 | 530: 5 |
jamdudum. 100: 5 | 212: 12 |
jampridem. 396: 25 | 408: 1 |
118: 11 |
jamque. 9: 19 |
janitor. 223: 11 |
jano. 40: 11 |
janua. 424: 22 |
januæ. 327: 11 |
januam. 424: 20, 21 | 425:
11 |
Januarias. 104: 17 | Nonas.
416: 1 |
Januarius. 361: 16 |
janus medius. 40: 11 |
januipater. 173: 8 |
japyga. 82: 9 |
japyge. 80: 14 | 82: 12 |
japigem. 82: 10, 14 |
jaspidem. 93: 20 |
ibant venum. 525: 16 |
ibat. 200: 20 | 453: 23 |
ibi. 8: 5 | 22: 2 | 28: 15 | 40:
3, 4 | 48: 14 | 72: 6 | 101:
4 | 124: 1 | 154: 2 | 219: 11 |
370: 1 | 387: 8 | 431: 5 | 531:
22 |
ibidem. 9: 1 | 44: 10 | 118:
4 | 186: 6 | 325: 17 | 392:
19 | 489: 15 | 499: 8 |
ibimus. 511: 4, 19 |
ibit. 243: 5 |
idcirco. 54: 16 | 60: 11, 19 |
66: 7 | 98: 13 | 105: 27 |
370: 25 | 375: 32 |
icio. 155: 10 |
ick. 155: 10 |
icte. plur. 466: 4 |
icti. 260: 7 |
ictibus. 187: 17 |
ictu. 250: 21 | 385: 19 | tem-
poris. 376: 9 |
ictum. 178: 7 | 392: 28 |
ictus. plur. 521: 21 | 524: 6 |
plur. 191: 6 | 242: 2 | 367:
8 | adj. est lapide. 151:
18 | magnitudine pecuniarum.
24: 10 |
id. 4: 1, 17 | 7: 2, 10 | 12: 21 |
14: 20 | 15: 10 | 16: 6 | 17:
1, &c. | 19: 13 | 23: 6 | 43:
26 | id est. 89: 4 | id ne
kalaminum. 215: 13 | dici.

453: 14 | temporis. 71: 2 |
343: 12 | alios id genus. 9:
10 | de hominibus. 38: 14 |
in libris. 2: 5 | verbum. 17:
15 |
Idæus. 363: 16 |
Idas. 355: 8 |
idcirco. 2: 3 | 100: 15 | 267:
19 | 341: 17 | 426: 11 | 436:
10 | 463: 9 | 500: 10 |
idcirco. n. 22: 20 | 25: 10 |
30: 9 | 46: 1 | 55: 23 | 100:
3 | 112: 2, 7 | 211: 21 | 438:
3 | 449: 5 | 479: 7 | 513:
9 | 524: 9 | apud me jus
est. 126: 16 | quod pleris-
que. 2: 24 | non sentio cum.
492: 19 | mas. 15: 20 | 18:
7 | 43: 2 | ille. 468: 22 |
plur. 417: 9 |
identidem. 376: 31 |
ideo. 17: 6, 17 | 348: 25 |
510: 22 | 522: 13 |
idibus. 79: 20 | 90: 14,
22 |
idiographum librum. 261:
12 |
idiocæ & rudes. 10: 2 |
idipsum. 14: 13 | 44: 11 | 503:
10 | 105: 1 | 207: 11 | 365:
20 | 421: 22 | 491: 13 | 513:
1 | verbum. 49: 7 |
idonea. 182: 13 | 279: 18 |
idoneæ scripturæ. 248: 3 |
idoneas. 193: 8 | 462: 6 |
idonei. plur. 194: 3 | 210: 39 |
enarratores. 487: 12 |
idoneos. 111: 1 | 492: 8: Græ-
corum. 184: 6 | republicæ.
290: 10 | arandæ terræ. 80:
3 |
idoneum. 35: 15 | 62: 6 | 117:
1 | 166: 10 | auctorem hi-
storiarum. 74: 3 | scriptorem.
288: 12 |
idoneus ad. 5: 13 | 25: 8 | ac-
cusandum. 60: 15 | non ad
respondendum pro se se.
520: 22 |
idus. 180: 1, 2, 5, &c.
jeceris. 243: 5 |
jecit. 155: 11 | se in profun-
dum. 441: 28 |
jecora. 438: 20 |
jccur. 277: 8 | 518: 11 |
jcyjuna. 87: 10 | oratione. 376:
23 | ratio in verbis imper-
fecta inops. &c. 60: 10 |
jcyune laudet. 101: 6 |
jcyuni. plur. 226: 12 |
ierat. 76: 7 |
ig. tur. 1: 13 | 7: 20 | 5: 10 | 107:
8 | 12: 18 | 13: 18 | 20: 8 |
28 | 33: 58 | 37: 6 | 55: 20 |
425: 10 | 441: 2 | 480:
13 | 500: 24 | 533: 23 |
N N na 17

INDEX

- ignata. 258: 25 |
ignatissima sunt aliis. 374: 3 |
ignatum. 258: 26 |
ignarus. 230: 4 | 258: 22 | 279: 20 |
ignava repetitio. 364: 2 |
opera. 340: 20 | verba. 88: 17 |
ignavæ, plur. 516: 10 |
ignavi. 340: 22 | 499: 22 |
ignavis. 186: 11 |
ignaviæ. 154: 13 |
ignavias. 249: 12 |
ignaviores. 478: 9 |
ignavissimi. 448: 25 |
ignaviter verbis usus. 61: 6 |
ignavos. 189: 12 | 279: 16 |
non ignavus in disciplinis philosophiæ. 320: 23 |
igneæ, abl. 459: 16 |
ignem. 280: 1 | 390: 13 | 501: 15 | 511: 11 | Veneris. 511: 7 |
igneos amnes. 459: 7 |
ignes. 269: 12 |
ignem. 92: 21 |
igni. 44: 7 | 390: 9 | 391: 5 | 418: 13 | 445: 16 | 501: 21 | 514: 18 |
ignis. 92: 18 | 179: 8 | 459: 6 | 501: 9 | 511: 11 | copiam non habens. 177: 14 |
ignitus. 454: 7 |
ignobiles. 61: 9 | 220: 17 | 296: 10, 12 | 310: 24 | non. 364: 32 |
ignobili. 394: 1 | 456: 16 |
ignobilia. 516: 28 |
ignobilibus. 448: 19 |
ignobilis. 47: 1 | 123: 6 | 449: 27 | vir. 23: 17 | nom. 399: 8 | poetæ. 517: 9 |
ignobilissimos. 394: 4 |
ignobiliteratam. 95: 7 |
ignobilus. 447: 14 |
ignominia. 237: 2, 7 |
ignominia causa. 270: 9 |
ignominias. 273: 4 |
ignominiatas. 241: 7 |
ignominis. 232: 14 |
ignorabamus. 132: 13 |
ignorabat. 204: 16 |
ignorabilis. 357: 13 |
ignoramus. 436: 21 |
ignorant. 72: 3 | 279: 14 |
ignorantes. 16: 2 |
ignorantiam. 437: 24 |
ignorantur. 43: 12 |
ignorare. 491: 19 | 533: 27 |
ignoraret. 87: 17 | 268: 13 |
ignoras. 55: 21 | 352: 16 | 522: 14 |
ignorasse. 193: 12 | 426: 30 |
ignorasset. 135: 13 |
ignorat. 200: 11 | 258: 20 | 484: 21 |
ignoratione. 395: 11 |
ignoratis, verb. 329: 7 |
ignoratur. 258: 23 |
ignoraturi forent. 328: 5 |
ignoraveris. 199: 3 |
ignoraverunt. 22: 12 |
ignoravi. 230: 13 |
ignoravisse. 450: 25 |
ignoravit. 14: 16 |
ignorem. 361: 14 |
ignorent. 43: 13 |
ignores. 524: 12 |
ignoscant. 215: 6 |
ignoscatur. 215: 8 |
ignoscenda. 215: 2 |
ignoscentias. 215: 6 |
ignosceretur. 300: 14 |
ignosci. 210: 23 | 213: 19 | 215: 5 |
ignoscibilis. 357: 4 |
ignota sibi. 4: 4 | non est. 526: 9 |
ignotissimas voces. 27: 4 |
ignotus. 350: 1 | 364: 15 | in vulgus. 145: 1 |
ii. 22: 1 |
iis. 3: 8 | 36: 15 | 444: 7 | 445: 8 | 455: 10 |
iisdem. 20: 17 | 56: 7 | 471: 18 | 462: 13 |
Iliadis. 193: 12 | 261: 26 |
ilice. 165: 14 |
ilico. 161: 18 |
iligneæ corona. 165: 16 |
Ilium. 447: 24 |
illa, sing. 13: 15 | 15: 2 | 17: 37 | 20: 3 | 24: 4 |
illecenus. 441: 19 |
illæ. 524: 7 |
illarum. 98: 11 |
illas. 528: 16 |
illabile. 46: 8 |
illaturos. 89: 9 |
illaudabilis. 64: 4 |
illaudati, gen. 62: 5, 6 |
illaudato. 63: 4 |
illaudatum. 63: 23 |
illaudatus. 63: 9, 12 | 64: 1, 4 |
ille. 2: 8 | 4: 26 | 9: 18 | 10: 5 | 14: 11, 20 | 22: 20 | 23: 2 | 24: 7, 8, 9 | 29: 11 |
illecebra. 277: 11 | 320: 29 | 343: 13 | cum audiendi. 93: 2 |
illecebræ, gen. 487: 1 | oculos plenos. 110: 1 |
illecebris. 396: 23 |
illectationibus. 480: 7 |
illepida. 361: 17 | plur. 510: 5 |
illepidæ. 298: 17 |
illepide. 188: 30 | 307: 25 | 332: 20 | 435: 12 | 495: 6 |
illepidos. 484: 32 |
illi, dat. 498: 14 | plur. 2: 24 | 4: 17 | 445: 15 | 448: 6 |
illic. 160: 10 | 190: 5 | 335: 9 | 442: 10 |
illicita, plur. 39: 9 |
illicitus. 214: 30 |
illinc. 513: 10 |
illis. 1: 14 | 2: 24 | 19: 9, 61 | 36: 13 | 437: 6 | 470: 4 |
illita. 456: 11 |
illiterato consensu. 309: 15 |
illius. 14: 3 | 29: 17 | 34: 28 | 37: 23 | 38: 12 | 47: 11 | 441: 23 | 455: 25 | 520: 8 | iphius. 28: 18 |
illo, abl. 15: 10 | adv. 77: 9 |
illorum. 43: 12, 13 | 197: 15 |
illoris pedibus ad philosophos divertunt. 26: 4 |
illuc. 282: 22 | 513: 10, 611 |
illucelcit. 104: 7 |
ilud. 1: 4 | 12: 16 | 19: 14 | 23: 8 | 24: 5 | 39: 1 |
illudebant mende, dat. 21: 10 |
illudebat. 444: 23 |
illudendum. 447: 25 |
illudens. 230: 2 | 444: 28 | 498: 7 | 506: 8 |
illudi. 484: 26 |
illum. 441: 16 |
illuminante. 93: 12 |
illunc. 511: 17 |
illustri quendam. 483: 17, 24 |
illustrandam. 342: 13 |
illustrantur. 450: 14 |
illustraret. 139: 9 |
illustratur. 143: 14 |
illustraverit. 179: 10 |
illustre. 492: 17 |
illustrum. 39: 14 | 456: 9 |
illustris. 75: 28 | 91: 10 | 1243: 13 | 296: 3 | 470: 11 | affectiones animi mirabiles. 87: 20 |
illustri oratione. 371: 7 | fait scientia, usu, auctoritate, que. 519: 5 |
illustria. 94: 20 | 378: 21: |
illustribus poetis. 492: 24. | verbis conqueritur. 331: 4 |
illustris. 405: 10 | 418: 14 | 506: 6 |
illustrissimas. 416: 13 |
illustrissime. 161: 3 | 259: 8 |
illustrissimi. 488: 5 |
illustrissimum. 244: 10 |
illustrum. 36: 4 | 52: 3 | 382: 24 | 470: 17 |
illustrus. 227: 6 |
illuvies squaloris. 62: 13 |
illuxit dies. 497: 8 |
Illyris. 247: 15 |
Illyrio. 295: 13 |

VOCABULORUM.

imaginandum. 179: 11 |
 imagine. 418: 6, 18 | 450:
 17 |
 imaginem. 23: 1, 6, 23 | 418:
 17 |
 imagines. 205: 6 | 274: 8 |
 440: 7, 9 |
 imaginet. 440: 8 |
 imagini. 119: 15 | 418: 22 |
 imaginibus. 115: 11 | 119: 2,
 15 |
 imaginis. 183: 10 |
 imaginum inanitates. 340:
 12 |
 imago. 268: 22 | 342: 2 | 418:
 13 | 440: 9 |
 imbecillitatis. 523: 7 |
 imbelles. 143: 3 |
 imbelliam. 164: 13 |
 imber. 156: 2 | 511: 6 |
 imbiberat *opinionem*. 337: 6 |
 imbres. 141: 14 |
 Imbrex. 519: 27 |
 imbuens. 532: 23 |
 imbui, *pass.* 428: 17 |
 imbuta. 101: 8 | 315: 1 |
 imbutam. 281: 2 |
 aures imbutas disputationi-
 bus. 55: 6 |
 imbuti fuissent. *studii*. 337:
 15 |
 imbutus est. 322: 5 |
 imitamentis. 217: 12 |
 imitanda sunt sententiae. 252:
 4 |
 ad imitandum. 470: 1 |
 imitantur. 305: 11 |
 imitaretur. 306: 2 |
 imitari. 38: 15 | 306: 17 | 377:
 8 | 521: 23 |
 imitari festiuitates inscriptio-
 num. 2: 4 |
 imitatio. c. 516 | 6 |
 imitus. 459: 5 |
 immane corpus. 168: 18 |
 immanem solocissimum. 399:
 20 |
 immanes. 410: 4 | 441:
 24 |
 immanis. 168: 19 | 521: 7 |
 corpore. 168: 17 |
 immanibus. 322: 33 |
 immanissima. 62: 2 |
 immanissimum. 524: 18 |
 immanitas. 176: 10 | *poema*.
 525: 24 |
 immanitate. 323: 2 | 522: 1 |
 immanitatem facies. 259: 19 |
 immanitatis. 190: 5 | *genus*.
 62: 28 |
 immaniter arrogantem. 256:
 14 | *clamo*. 55: 19 |
 immanius, *adj.* 525: 24 |
 immaturatione. 275: 18 |
 immeditate. 2: 20 |
 immenso. 128: 11 |

immerito. 289: 14 | *haud*. 97:
 16 |
 imminentes. 214: 13 |
 imminencia. 2: 7: 23 |
 imminentis famae. 15: 2 |
 imminere. 497: 11 |
 imminuere. 392: 10 |
 imminui habitum statumque
 vite beatae. 9: 16 |
 immittere ordem. 383: 12 |
 immittere vocabulis spiri-
 tum. 58: 17, 19 |
 immiseret. 161: 14 |
 immissa, *fig.* 426: 27 |
 immisiss. 406: 4 | 409:
 18 |
 immisso. 366: 9 |
 immisissus. 157: 12 | *est*. 284:
 9 |
 immixta. 260: 12 | 275: 13 |
 immixtus, *adj.* 525: 23 |
 immittet. 411: 8 |
 immo. 399: 10 | *hoc ipsum*.
 14: 9 |
 immobiles. 491: 20 | 516:
 8 |
 immoderatores. 515: 10 |
 immodica, *plur.* 39: 10, 14: 6:
 2 |
 immodicam. 144: 5 |
 immodice. 459: 7 | 489: 12 |
 500: 1 | *terocrent*. 28: 13 |
 superfuisset, & intem-
 pestive fuisse. 48: 10 |
 immodico supplicio. 520:
 16 |
 immodicum est & insolens.
 95: 17 | *admodum*. 211:
 17 | *luxuriasset in tam*. 237:
 11 |
 immolabat hostiam. 97: 5 |
 immolare. 62: 8 | *hostiam*.
 388: 4 |
 immolari. 141: 16 |
 immolata hostia. 281: 18 |
 immolatur. 174: 2 |
 immolauit. 494: 7 |
 immortalam. 74: 10 |
 immortales. 20: 14, 18 | 44:
 17 | 52: 8 | 74: 13 | 111:
 27 |
 immortalis. 74: 9 |
 immortalibus. 20: 17 | 96:
 11 | 325: 9 | 398: 24 | 443:
 4 |
 immortalis Deos. 534: 28 |
 immortalitates. 75: 24 |
 immortalum. 358: 4 |
 immortalis ab. 358: 19 |
 immunes. 200: 18 |
 immutata. 125: 19 |
 immutari verbi. 17: 6 |
 immutatis. 173: 6 | 351: 2 |
 366: 5 | 385: 6 |
 immutato casu. 279: 3 |
 immutatum verbum. 17: 20 |

imo. 453: 26 | *pectore*. 37:
 8 |
 imar. 184: 3 |
 imaratis. 367: 14 |
 imares. 376: 19 |
 imarilitas. 183: 23 | 375: 9 |
 imarientissimae. 315: 9 |
 imaridum. 498: 1 |
 impecabilis. 468: 27 |
 impediunt. 370: 1 |
 impedimentis oculorum. 284:
 19 |
 impediremus. 333: 5 |
 impedirent. 308: 26 |
 impedit. 68: 9 |
 impediti. 144: 12 |
 impedito. 162: 11 |
 impedere. 333: 7 | 497:
 11 |
 impendet malum. 257: 10 |
 impendi. 90: 1 |
 impendio, *multis*. 309: 15 |
 magis. 207: 16 | *loquacior*.
 9: 3 | *molliora*. 520: 23 |
 probabilius. 516: 28 | *ve-*
nustius. 493: 18 | *infir.* 505:
 10 |
 impensa opera. 261: 9 |
 impense. 254: 10 | 457: 20 |
 505: 10 | *doctus*. 285: 4 |
 342: 18 | 504: 11 | *placue-*
runt. 311: 5 |
 impensiore damno. 523: 26 |
 impensius laudaverint. 247:
 21 |
 imperabant. 97: 2 |
 imperando. 468: 27 |
 imperandum. 410: 17 |
 imperante. 90: 21 | 267: 2 |
 401: 14 |
 imperanti. 524: 14 |
 imperantis. 35: 20 |
 imperare. 36: 14 | 76: 9 | 452:
 5 |
 imperari. 415: 8, 9, 10 |
 imperari. 65: 20 |
 imperat. 65: 8, 12, 13 | 66:
 12 |
 imperat, *gen.* 364: 10 |
 imperatam. 421: 11 |
 imperator. 110: 20 | 111:
 20 | 143: 16 | 166: 3 | 232:
 7 | 293: 20 |
 imperatore. 95: 5 | 361: 21 |
 437: 5 |
 imperatorem. 185: 22 | 234:
 21 | *Populi Romani*. 36:
 5 |
 imperatores. 455: 14 |
 imperatori. 157: 14 | 455:
 17: 25 |
 imperatoribus. 69: 11 | 165:
 3 |
 imperatoris. 232: 12 | 394:
 10 |
 imperatum est. 14: 22 | *et de*,
 NN n n iij

INDEX

- 456: 20 | quantum tem-
pore. 25: 2 |
imperaverat. 411: 11 |
imperavisse. 441: 20 |
imperavit. 35: 18 | 311: 19 |
imperceptiora. 375: 24 |
imperes. 76: 11 | 111: 7 |
imperet. 65: *bir* | ne si qui-
dem. 65: 30 |
imperfecta. 65: 25 | 457: 12 |
imperfecte. 66: 18 |
imperfectus. 23: 9 |
imperfecto ac debili numero.
23: 15 |
imperfectum. 312: 17 |
impericia. 34: 29 | 260: 12 |
507: 1 |
imperii. 157: 19 |
impro. 22: 21 | 23: 12 | 58:
15 | 156: 18 | 211: 24 |
348: 21 | 456: 17 | 470:
22 | 473: 15 | 515: 9 |
improse. 97: 17 |
improis. 211: 1 |
improre. 180: 5 | factum non.
67: 16 |
improci. 345: 4 | 516: 21 |
improcia rerum atque ver-
borum. 3: 12 |
improcia. 300: 2 |
improciam loquendi. 493:
15 |
improciatum. 129: 14 |
improciatores. 261: 18 | 278:
13 |
improciis. 445: 11 |
improcius. 186: 5 | 525: 12 |
improcio. 559: 15 |
improciatorum. 144: 14 | 240:
11 |
improcia. 516: 21 |
improcium. 58: 15 | 544: 21 |
507: 1 | 526: 19 | consu-
lare. 387: 15 | Romanum.
272: 13 |
improciis. 319: 1 |
improciis. 502: 11 |
improciis magno. 505: 6 |
improciis. 332: 20 |
improciis. 86: 15 |
improciis. 441: 25 |
improciis sunt. 332: 17 |
improciis. 256: 13 |
improciis. 226: 18 | ab his.
3: 21 |
improciis. 29: 16 | 176: 11 | 188:
26 | 425: 6 | 505: 6 | in-
genti operis. 286: 3 | spiritus.
169: 17 |
improciis. 30: 3 | 100: 14 |
200: 7 | 524: 4 | facere.
185: 23 |
improciis. 28: 17 | 189: 5 | 243:
1 | 375: 14 |
- improbia. 39: 9 | 65: 20 |
improbia. 443: 5 |
improbia. 450: 1 |
improbia. 394: 16 |
improbia. 384: 23 | belium.
214: 9 |
improbia. 235: 18 |
improbia. 333: 20 |
improbia. 104: 18 |
improbia. 532: 4 | buccam. 85:
14 |
improbia. 188: 2 |
improbia. 510: 5 |
improbia. 480: 24 |
improbia. 189: 23 |
improbia. 515: 10 |
improbia. 312: 20 |
improbia. 268: 31 |
improbia. 269: 13 |
improbia. 280: 3 |
improbia. 310: 22 |
improbia. 324: 14 |
improbia. 150: 11 |
improbia. 110: 8 |
improbia. 202: 19 |
improbia. 260: 10 |
improbia. 76: 23 | jumento.
520: 19 |
improbia. 358: 3 |
improbia. 102: 2 | 468:
9 |
improbia. 284: 9 |
improbia. 37: 4 |
improbia. 531: 7 |
improbia. 111: 3 |
improbia. 37: 13 |
improbia. 453: 18 |
improbia. 279: 7 |
improbia. 460: 21 |
improbia. 485: 32 |
improbia. 110: 5 |
improbia. 33: 9 |
improbia. 521: 5 |
improbia. 216: 13 |
improbia. 401: 4 |
improbia. 457: 15 |
improbia. 506: 22 |
improbia. 407: 10 |
improbia. 314: 11 | 500: 2 |
improbia. 272: 8 |
improbia. 229: 7 |
improbia. 266: 17 |
improbia. 322: 35 |
improbia. 400: 13 |
improbia. 482: 13 |
improbia. 160: 1 | 392: 12 |
520: 17 |
improbia. 286: 19 | 395: 15 |
399: 12 | 464: 17 | dicunt.
61: 7 |
improbia. 488: 12 |
improbia. 205: 21 |
- improbia. 199: 4 | 385:
12 |
improbia. 122: 5 | 154: 9 |
195: 6 | 299: 25 | 404:
1 | egregie homo. 521:
6 |
improbia. 363: 11 |
improbia. 318: 26 |
improbia. 21:
18 |
improbia. 193: 7 | 275: 6 |
395: 10 | 443: 10 | 459:
15 |
improbia. 10: 14 |
improbia. 253: 20 | vertisse.
252: 2 |
improbia. 438: 21 |
improbia. 214: 18 |
improbia. 364: 18 |
improbia. 367: 3 |
improbia. 256: 17 |
improbia. 255: 24 | 458:
21 | 521: 20 | 524: 7 |
improbia. 521: 23 |
improbia. 300: 12 | 377:
5 |
improbia. 186: 13 |
per improbia. 521: 20 |
21 |
improbia. 157: 23 | 309:
28 |
improbia. 557: 22 |
improbia. 355: 31 |
improbia. 199: 4 |
improbia. 494: 19 |
improbia. 447: 15 |
improbia. 355: 31 |
improbia. 314: 11 |
improbia. 482: 55 |
16 |
improbia. 444: 21 |
improbia. 20: 2 |
improbia. 364: 15 |
improbia. 100: 9 |
improbia. 30: 4 |
improbia. 166: 11 |
improbia. 281: 13 | 214:
1 | 214: 6 | & sine
pugna inter sese incunt.
54: 20 |
improbia. 311: 4 |
improbia. 328: 9 |
improbia. 468: 1 |
improbia. 455: 24 | venetorum. 166:
14 |
in, *abl.* 1: 13 | 14: 2 | 2: 3 |
3: 7 | 12: 17 | 22: 6 | 13: 8 |
9: 7 | 10: 5 | 6: 13 | 1: 6 |
14: 13 | 26: 4 | 6: 13 |
99: 11 | 26: 13 | 12: 13 |
in agendo. 17: 34 | in
clientela est Antonii. 403
21 | in consilio est. 236:

VOCABULORUM

7 | in eo ipso quod habet gratiam refert. 17: 2, 15, 18 | in excerpando. 1: 5 | in iure ceduntur. 182: 7 | inans. 158: 18 | in laudendo magis quam in iuvando. 174: 16 | in longinquo conspectu distantem hostem. 29: 15 | in ore atque in lingua habebat verba hæc. 249: 18 | in pelopidis. 64: 18 | in principio libri. 265: 11 | in promendo. 38: 18 | in quaestione est. 147: 5 | in hoc tempore. 12: 14 | in theatro. 485: 10 | in venalibus. 132: 17 | acc. 2: 25 | 8: 3, 4 | 12: 2, 6 | 15: 24 | 45: 13 | 60: 5 | in cœnas iumentis tacturos. 89: 6 | in crimen venisse. 404: 6 | in culpas cadunt. 145: 16 | in mentem fuit, *in mem.* 23: 1 | in diem. 191: 1 | posterum. 51: 6 | in dies. 400: 6 | singulos. 423: 12 | in eandem rem dici. 478: 3 | in illud orationem debuisse sumi, ut asseveraret, &c. 19: 14 | in ius vocari. 345: 21 | in manus ceperam libram. 1: 7 | in medium dabant. 26: 15 | in potestatem fuisse, *in potestate.* 22: 24, *bis* | in publicum redigi bona. 34: 1 | quem in modum. 19: 3 | responderit. 54: 21 | in quem est peccatum. 202: 8 | in quid & quantum interfuit inter &c. 297: 14 | in omnes certum tempus statuebat ut facerent. 25: 10 | in venatum profecto. 177: 15 | in utramque partem. 34: 12 | ponere. 49: 13 | in squamarum speciem. 64: 9 | *adversus.* 18: 2, 7, *bis* | 23: 14 | 42: 6 | *contra.* 20: 20 | 26 | 40: 10 | princeps in senatum, *inser.* 146: 12 | in. 330: 5 | inaequalem. 299: 2 | inaequalitas. 91: 9 | inamabilem. 63: 22 | 64: 1 | inane. 363: 31 | inanem. 453: 21 | dicendi copiam. 37: 20 | inaves. 215: 4 | 402: 12 | 421: 13 | 488: 10 | capiones. 201: 8 | umbras verborum. 360: 25 |

inani. 99: 5 | 279: 22 | 304: 16 | 361: 17 | formidine. 499: 18 | magnitudine. 39: 19 | inania pro veris componere. 484: 30 | inanis ille. 9: 18 | loquacitas. 37: 1 | sententia. 65: 17 | sonitus. 37: 27 | inanitas verborum. 340: 12 | inanitate. 421: 15 | inanitates imaginum. 340: 13 | inaniter. 214: 17 | 459: 12 | inadulabilem. 383: 12 | inargute. 330: 36 | inaudita. 204: 2 | 298: 18 | inaudite res. 246: 8 | inauditiunculas. 184: 18 | inauditum verbum. 27: 17 | inaugurandorum. 414: 5 | inauguratæ sunt. 141: 22 | inaurata, *plur.* 361: 3 | inaurita. 217: 18 | inauspicato. 214: 1 | incæpit. 169: 20 | incæptabant canere. 28: 15 | incallide. 214: 22 | 330: 16 | incautius. 255: 28 | incedebat. 256: 10 | incedendi. 30: 19 | incedentem. 162: 12 | non incelebrem. 48: 15 | 359: 14 | incelebres. 176: 1 | 478: 4 | non. 76: 6 | haud incelebri nomine. 512: 18 | incendam. 511: 12 | incendentem. 93: 11 | incenderat. 64: 7 | incendere. 391: 10 | incenderet. 391: 8 | incendio. 390: 10 | 418: 17 | incensa. 206: 6 | sunt. 206: 13 | essent. 266: 20 | incense. 269: 6 | incensum dedicavisti. 223: 30 | incensiones tibiæ certo modo factæ. 151: 1 | incentionibus. 414: 11 | incepta, *plur.* 499: 13 | inceptab. 130: 20 | inceptaverant. 25: 19 | inceptos. 124: 18 | incerta, *plur.* 92: 12 | 97: 10 | incertam. 354: 27 | 452: 21 | incertas. 106: 14 | incerte. 513: 11, 17 | inceti, *plur.* 226: 11 | incertos. 378: 15 | 412: 3 |

incertum. 97: 7 | 196: 12 | 484: 7 | incessabat. 286: 16 | incessare convicio. 243: 25 | incessavit juvenes iusta objugatione. 10: 8 | incessat serio. 254: 14 | incessunt. 279: 13 | incestu. 356: 3 | incestus. 355: 34 | inchoare. 59: 5 | inchoasse. 458: 17 | inchoatas. 184: 18 | inchoatis. 308: 1 | inchoatum. 314: 8 | incidenda, *plur.* 52: 4 | incidendum erit in infidias. 212: 33 | incidentes. 100: 7 | incidentibus. 309: 2 | 400: 3 | incidentis. 124: 7 | inciderat. 456: 2 | inciderent in res. 3: 1 | incideret. 461: 3 | inciderunt. 216: 8 | incidisse. 456: 11 | incidissent in manus. 308: 17 | incidit. 303: 8 | 399: 5 | *decade.* 260: 8 | incidunt, *decade.* 377: 5 | incinat tibiæ modulis lenibus. 151: 3 | incineret, *caneret.* 30: 11 | incipe. 495: 19 | incipere. 26: 7 | 343: 1 | *ex.* Kalendis. 104: 20 | incipit. 388: 10 | incipiat. 31: 3 | incipimus. 471: 5 | incipientem. 103: 18 | incipio. 155: 12 | incipit. 55: 10 | 256: 18 | 263: 10 | 458: 7 | 505: 10 | incipiunt. 84: 9 | 444: 6 | incila. 52: 2 | fuerunt. 290: 4 | incisæ, *plur.* 70: 4 | incisas. 456: 14 | incisas lineolis. 266: 24 | incitabulum ingenii. 392: 7 | incitat. 501: 21 | incivilia verba. 272: 8 | inclamabat fidem. 468: 14 | inclamavit. 170: 6 | inclementer. 355: 2 | inclinamento. 145: 15 | verborum, *terminatio.* 144: 4 | inclinata sunt à verbis. 120: 7 | inclinatione cœli. 372: 25 | inclinata simili. 120: 6 |

INDEX

- inclinatam, derivatam.* 278: 17 | ex eo est. 62: 17 | verbum. 486: 5 | sit. 199: 11 | 395: 15 |
inclinatur in casus. 278: 9 |
incluere in præcepta circumstantias. 15: 24 |
includerentur. 305: 9 |
includi. 368: 3 | 507: 12 |
includitur. 331: 24 | 332: 1 |
inclusa. 78: 5 | 278: 1 | sunt. 331: 2 |
inclusam verbis sententiam. 251: 15 |
incluserint. 347: 10 |
incluere. 385: 19 |
inclusus. 406: 8 |
inclusit. 89: 19 | in numeros senarios. 228: 7 |
inclura. 196: 1 | 418: 6 | 471: 24 |
inclute. 245: 6 | doctrinæ. 486: 27 |
inclutam orationem. 210: 17 |
inclusas. 441: 10 |
inclusi viri. 507: 14 |
inclusis. 366: 16 | sapientibus. 309: 18 | scriptoribus. 235: 14 |
inclusissimi. 339: 9 |
inclu o. 162: 4 | 246: 4 | 331: 25 |
inclusus. 159: 10 | 171: 21 | 413: 9 | 467: 8 |
includitissimæ. 112: 5 |
includito numero. 12: 9 |
includit scriptor. 28: 1 |
includit. 280: 7 |
fructus non admodum includi. 93: 16 |
inceptabat. 475: 4 |
incognita anus. 44: 3 | plur. 208: 18 |
incognita sunt. 302: 24 |
incognitum. 163: 10 | fuisse. 447: 23 |
incubili. 161: 11 |
incubæ plur. 82: 5 |
incolum. 243: 24 |
incoluisse Italiam. 27: 8 |
incolumem esse. 232: 15 |
incolumes. 456: 14 |
incolumi. 418: 19 | dignitate. 277: 2 |
incolumiores. 446: 25 |
incommoda. 34: 21 | 187: 11 | 377: 27 | caloris. 8: 7 |
incommodari. 230: 6 |
incommode. 263: 4 | 296: 7 | 303: 5 | 413: 15 | 438: 1 |
incommodi. 54: 13 | 188: 25 | 491: 10 | tenuis verbum. 62: 1 |
incommodis. 19: 12 | 321: 11 |
incommoditas. 187: 16 |
incommodum. 153: 5 | 321: 16 |
incompertam. 424: 12 |
incompta. 269: 18 |
incompta orationis suavitate. 259: 9 |
inconcinna. 200: 6 | 425: 2 |
inconcinriter. 285: 2 |
incondita oratione. 376: 28 |
verborum caterva. 392: 1 |
incondite. 2: 1 | 332: 7 | 455: 6 |
inconditis. 429: 9 | verbis. 308: 1 |
incondito. 359: 15 |
inconditus. 209: 14 |
incongellabile. 454: 18 |
incongruens. 320: 33 |
inconnivens. 16: 7 |
inconsiderate. 125: 3 | 443: 10 |
inconsideratum. 450: 15 |
inconstantia. 222: 16 |
inconstantissimo vultu. 370: 3 |
inconsultis motibus. 499: 6 |
incontinentes. 500: 6 |
incontinentiam. 468: 24 |
inconveniens. 184: 3 |
incorporeum. 177: 30 |
in corruptam. 456: 6 |
in corrupte. 357: 10 | locuti. 78: 20 |
in corruptior sermo. 4: 9 |
in corruptum. 192: 21 | 327: 9 | 383: 11 |
in corruptus. 109: 13 |
incredula res. 246: 8 |
incrementa ætatis. 321: 12 |
incrementis. 347: 2 |
incrementum. 145: 23 |
increpabat. 468: 15 | severius. 502: 7 |
increpantes. 463: 5 |
increpat. 518: 14 |
increperit. 238: 8 |
increscat. 386: 2 |
increscens. 436: 9 |
increscit. 532: 10 |
increscunt animi. 493: 8 |
inventa victoria. 166: 11 |
in culcatum & oblitum aliquare. 64: 20 |
inculcavit. 86: 22 | 363: 34 |
inculpate indolis. 287: 15 |
inculpatissimæ. 378: 20 |
inculparum. 63: 11 | 237: 10 |
inculpatus. 63: 13 |
incultis. 64: 22 |
incuriæ. 150: 11 |
incuriam. 102: 19 |
incuriosa. 97: 10 |
incuriose. 100: 16 | 218: 5 | 332: 11 | 364: 33 | 446: 5 | & immeditate. 2: 20 |
legentibus. 21: 15 |
haud nostras literas docti. 509: 22 | non factus liber. 334: 20 |
non incuriosus. 191: 15 |
incurrerent. 208: 5 |
incurrit. 518: 14 |
incurso. 367: 14 |
incurfu. 411: 2 |
incurva. 168: 10 |
incurvum. 169: 6 |
incur. 98: 24 |
incureret horrorem. 64: 20 |
indagandam multa vigilia. 230: 4 |
indagandum. 399: 29 |
indaganti. 211: 34 |
indagari. 380: 14 |
indagatio. 430: 21 |
indagines cupidiarum. 239: 3 |
inde. 1: 12 | 40: 7 | 10 | 50: 2 | 402: 9 | 441: 9 | 443: 10 | 453: 23 | 460: 7 | 17 | 22 | 471: 9 | 474: 16 | 18 | adeo. 54: 20 | porro. 36: 12 | uti jam. 54: 12 |
indeclinabilis. 188: 1 |
indecoras. 320: 20 |
indeorum. 224: 7 | est. 3: 20 |
indefinite. 90: 4 |
indefinito modo. 22: 15 |
indefinitam verbum. 21: 16 |
indefinitus. 420: 9 |
indemnatis. 363: 8 |
indeprecabilis poena. 34: 17 |
indere. 244: 8 | 453: 19 |
inderentur. 244: 14 |
indesidem. 237: 10 |
Indiæ. 247: 18 | apud extrema. 247: 23 |
indicantes. 320: 10 |
indicat. 119: 17 | 307: 32 |
indicavit. 316: 9 |
indicem libri. 307: 15 |
indicentem. 422: 17 |
indicere. 422: 10 |
indices. 2: 16 |
indicia. 322: 14 | 380: 12 | fecisse. 286: 2 |
indiciam. 378: 5 |
indiciabus. 105: 11 |
indicio est. 518: 15 |
indictum. 46: 14 | 86: 4 | 158: 19 | 503: 8 | facit. 457

V O C A B U L O R U M.

457: 14 | faceret. 283:
1 |
indico. 161: 13 | 423: 5 |
indicta causa. 363: 7 | non ri-
re bella. 166: 9 |
nescio quid indictum infici-
tumque. 49: 21 |
indidem. 134: 1 | 198: 10 |
456: 8 | 482: 18 | 504: 17 |
non semper. 80: 26 |
indiderunt titulos *libris*. 2:
7 |
indidiffem commentario. 51:
2 |
indifferens. 249: 9 | 320:
26 |
indifferenter. 284: 19 |
indifferentia. *Ang.* 360: 2 |
536: 14 | *plur.* 66: 11 | 507:
16 |
indigebant. 333: 1 |
indigenae regionis. 82: 20 |
indigenis. 145: 4 |
indigens. 379: 23 | *mei.* 449:
17 |
indigenti. 36: 2 |
indigentiam. 251: 10 |
indigeo addiscere. 132: 16 |
indigere. 251: 7 |
indigeste. 2: 1 |
indiget. 257: 11 | 454: 2 |
524: 29 |
indigetem. 74: 11 |
indigna. *plur.* 156: 16 | 279:
20 |
indignandus. 510: 7 |
indignanti. 212: 2 |
indigne. 448: 17 |
non memoratu indigni *vers-*
culi. 514: 5 |
indignis verbis. 18: 2 |
indignissime. 276: 9 |
indignissimum. 199: 13 |
indignitas. 364: 5 |
indignus. 340: 21 |
indignus. 62: 8 |
indiguiffe impulsu. 30: 5 |
non indiligens rerum memo-
rie. 415: 14 |
indiligenter. 150: 6 |
pleraque fraud indiligentis.
208: 21 |
indipisci. 315: 19 | animo.
444: 31 | pugnam. 29:
7 |
indisertam prudentiam. 37:
24 |
non indiserti viri. 398: 11 |
indistimulabili veritate. 282:
13 |
indistincta. *plur.* 369: 23 |
indistincte annotabam. 1:
9 |
indistincto. 288: 18 |
inditas. 322: 7 |
inditum. 51: 25 |

individuis corporibus. 178:
12 |
indixi bellum & odium. 503:
15 |
Indociles. 355: 2 |
indocilis. 155: 20 |
indocite. 399: 12 | 507: 15 |
indociti. 61: 9 | 420: 7 | 416:
10 | 514: 24 | non. 220:
17 |
indocius. 320: 35 |
indocito. 367: 21 | 490: 11 |
indocios. 250: 4 | 424: 16 |
non indoctum hominem.
485: 9 |
indocutus. 74: 20 | 210: 21 |
447: 23 | non. 255: 23 |
indolem. 317: 22 | *arborum.*
314: 3 |
indoles bonas & utiles ani-
mi. 155: 12 | mendae istius
in libros manavit. 531:
18 |
indolis laeta. 508: 10 |
indomitus. 213: 12 |
indomitos. 327: 6 |
indomitus. 34: 28 |
indu. *m.* 319: 3 |
inducebat. *ostentabat.* 164:
8 |
inducere in animum. 381: 5 |
416: 9 |
induci in disciplinas. 428:
17 |
induciae. 53: 10, bis, 11, 15,
14, 16 | 54: 1, 19 |
induciarum. 53: 8 | 54: 9, 13,
17 |
inducias. 53: 7, 18 | 54: 6,
12 | 507: 21 | factitabant.
503: 15 |
inductus. 53: 15 |
inductus. 224: 13 |
inducere. 441: 22 |
induis. 428: 2 |
induit. 259: 6 | nobis natura
amore non nati. 321: 5 | res
in hominum animos. 98:
3 |
indulgent. 153: 32 |
indulgentiam gratiae. 15: 17 |
indulgeri animus & laxari
potuisset. 1: 4 |
indoluit. 90: 1 |
indumenta induere. 441:
23 |
indumentis. 442: 13 |
indumentum. 167: 12 |
induperator. 490: 8 |
industria. 245: 3 | 308: 3 |
326: 7 | 316: 13 | 468: 9 |
verborum. 163: 8 |
industriae. 275: 22 | 38: 25 |
industriam. 43: 16 | 229:
2 |
induta. 216: 12 |

indutos. 357: 1 |
indurus. 18: 5 | 198: 12 | 217:
10 |
induvias. 259: 5 |
induxerit. 392: 26 |
induxisse. 213: 20 |
induxit. 364: 15 |
inedia. 118: 2 | 421: 2 |
inedius. 40: 11 |
ineffigiatum. 457: 9 |
inelegant. 447: 17 |
inenarrabile. 459: 12 |
inenarrabili. 368: 4 |
inenarrata verba. 518: 7 |
inenarratum aenigma. 323:
15 |
inepta. *plur.* 489: 9 |
ineptae. 441: 2 |
inepte. 193: 1 | 362: 2 | 369:
13 | 486: 2 | homo. 27:
12 |
inepti. *gem.* 317: 11 | *plur.*
417: 10 |
ineptiarum. 285: 14 |
ineptius. 29: 22 |
inepto inanique impetu sen-
tentiae. 316: 1 |
ineptos. 484: 18 |
ineptum. 367: 24 | 372: 9 |
444: 4, 18 |
ineptus. 193: 10 |
inermi. *plur.* 445: 4 |
inerti. 279: 22 |
inertia. *subst.* 294: 21 | 489:
13 |
incrudite. 210: 29 |
incrudito. 492: 20 |
ineffe. 116: 2 |
ineffent. 392: 17 |
ineffet. 453: 21 |
ineff. 62: 15 | 121: 16 | 449:
24 |
incunre. 210: 21 |
ineuntibus. 72: 29 |
inexcultos. 360: 15 |
inexorabilem. 381: 12 |
inexorabilis. 34: 29 |
inexplicabile. 171: 17 | 263:
4 |
inexplicabilis. 378: 16 | 420:
9 | 521: 19 |
inexplicate. 182: 11 |
inexpugnabilem. 483: 6 |
infacundia. 308: 11 |
infacundum. 483: 10 |
infamem. 66: 8 |
infamea. 462: 3 | dies trist
omine. 144: 12 |
infami munditia. 17: 12 |
infamia. 14: 29 | 175: 18 |
infamiae. 328: 6 |
infamiam. 317: 6 |
infamibus. 462: 1 | 500:
14 |
infamis. 65: 11 |
infando. 447: 8 |
O O O O

INDEX

infans. 127: 16 | 169: 12 |
 infancem. 314: 13 |
 infantes. 247: 12 |
 infantiam. 37: 22 |
 infantibus. 136: 6 |
 infantis. 315: 7 |
 infecta, *plur.* 214: 16 |
 infecunde laudat. 501: 6 |
 infelicem. 322: 13 |
 infelix. 74: 21 | 154: 10 | 283: 20 |
 inferre. 194: 10 |
 inferas. 193: 3 | aves. 194: 8, 11 |
 inferendae pernicii causa. 261: 24 |
 inferendum. 333: 26 |
 inferias. 507: 23 |
 inferior. 224: 19 | 250: 23 | 465: 14 |
 inferiorem. 139: 8 |
 inferiores. 100: 11 |
 inferiori. 398: 19 |
 inferne. 425: 23 |
 inferos. 282: 4 |
 inferre. 179: 6 |
 inferrem commentariis *libros*. 485: 1, *bis* |
 inferre. 189: 6 | Homeri ver-
 sum. 435: 16 |
 inferunt se hominibus nos-
 citanda. 498: 30 |
 infesta sunt. 322: 21 |
 infesti erant. 210: 17 |
 infestior. 257: 17 |
 infestiviter. 255: 12 |
 infestivo ingenio. 18: 9 |
 infestum. 257: 12 |
 infestus. 257: 8, 9 |
 infici contagio. 314: 14 |
 inficiari. 214: 10 | non pote-
 rat. 323: 22 |
 non inficias eo. 219: 4 | 506: 18 | eunt. 316: 4 | non ibat. 289: 19 | imus. 93: 3 | ite. 442: 14 |
 inficiunt. 317: 23 |
 infida societas. 343: 22 |
 infidos. 484: 29 |
 infima, *abl.* 439: 14 | *plur.* 242: 14 |
 infimæ. 357: 11 |
 infimam. 100: 21 |
 infimis. 242: 14 |
 infimo. 439: 2 |
 infinita. 101: 9 | 521: 28 |
 infinita. 388: 6 |
 infinito, *abl.* 374: 19 |
 infinitum modum. 403: 15 |
 per. 374: 34 |
 infirmitati. 499: 23 |
 infirmus responsum. 132: 7 |
 infire. 505: 10 |
 inficias non eunt. 157: 9 |
 inflammant. 269: 6 |
 inflammatus scelere. 268: 25 |

inflammant lites. 71: 2 |
 inflaret eum sonum. 30: 12 |
 inflasset tibias. 406: 15 |
 inflationem. 148: 13 |
 influere. 461: 4 |
 influeret. 461: 10 |
 influxissent. 468: 20 |
 informatur. 117: 2 |
 informem. 457: 10 |
 informis. 314: 11 |
 infortunatus homo. 88: 12 |
 infortunitas. 186: 15 |
 infra, *prep.* 71: 14 | 361: 22 | 421: 26 | 445: 10 | clai-
 scem. 225: 7, 10, 14 | *adv.* 78: 5 | deinceps. 16: 11 |
 infractam vocem. 109: 14 |
 inframvis lingua. 39: 11 |
 infregit. 406: 16 |
 infrequens. 336: 8 | 347: 7 | 424: 6 | 446: 30 | usus. 258: 21 | vocum. 361: 13 |
 lector non. 105: 24 |
 infrequentis vocabuli. 80: 19 |
 infrunita verba. 146: 3 |
 infule. 195: 21 |
 infuscantes. 93: 12 |
 infusi. 100: 10 |
 infusus. 255: 14 |
 ingenia. 3: 9 | 4: 8 | 188: 19 | 277: 12 | 382: 23 | animo-
 rum. 189: 6 | 1. *ctis*. 313: 25 |
 ingeniatis bene primordiis. 314: 8 |
 ingenii. 8: 5 | 9: 11 | 16: 17 | 27: 15 | 196: 11 | amanita-
 res. 218: 6 | elegantiam. 294: 9 | moribus. 105: 15 | præcellentis vir. 505: 10 |
 ingeniis parvis & abjectis. 488: 15 |
 ingenio. 14: 20 | 18: 9 | 47: 16 | 145: 18 | 368: 27 | 376: 16 | 457: 7 | 462: 6 | 470: 21 | 522: 4 | acri subtilique. 210: 26 | amœno cele-
 brem. 243: 14 | fuit ele-
 ganti. 210: 20 | facili & li-
 bent ad rem musicam. 508: 11 | liberali. 75: 25 | ita su-
 mus omnes. 530: 13 | non
 mediocri. 152: 10 | vir præ-
 stanti. 465: 8 | vultus &
 oris. 25: 7 | eo natus sum. 506: 28 |
 ingeniosus. 145: 17 |
 ingenita sit. 507: 17 |
 ingenium. 13: 11 | 34: 27 | 42: 1 | 43: 15 | 146: 4 | 343: 14 | 374: 10 | amœ-
 nius. 343: 14 | benefacien-
 di habes. 163: 2 | deofcu-
 latus. 51: 23 | explorat-

set. 528: 15 | ligni. 210: 12 |
 ingens. 123: 2 | 206: 9 | 458: 19 |
 ingentem. 69: 4 | 207: 9 | 368: 6 |
 ingentes. 376: 3 | 485: 12 |
 ingenti. 155: 2 | 411: 19 | 445: 21 |
 ingentibus. 194: 16 | 315: 5 | 392: 6 |
 ingentis. 487: 1 |
 ingentium liquorum. 8: 8 |
 ingenæ veritatis homo. 526: 22 |
 ingenuarum artium. 3: 18 |
 ingenuæ. 212: 24 | 279: 18 | 457: 13 |
 ingenuis. 183: 7 |
 ingenuorum. 183: 10 |
 ingenuus. 518: 14 |
 ingere. 236: 1 |
 ingessisset probra. 223: 6 |
 ingluviis profunda. 228: 10 |
 ingrata verba. 88: 17 |
 ingrati adversum Deos. 157: 2 |
 ingratis. 444: 10 |
 ingredi. 288: 18, 19 | 317: 5 | 523: 18 | in prælia. 29: 1 |
 ingrediendi ad modules præ-
 li morem. 30: 14 |
 ingrediendum. 520: 13 |
 ingrediens. 254: 13 |
 ingredientem. 208: 4 |
 ingredientes. 51: 19 | 377: 5 |
 ingreditur. 281: 7 |
 ingressione. 30: 17 |
 ingressu. 288: 9 |
 ingressum esse hebdomadam 118: 8 |
 ingruit. 183: 22 |
 inguina. 61: 12 |
 ingurgitabar poculis inge-
 nium. 392: 6 |
 ingurgitandum in *philoso-*
phiam. 179: 13 |
 inilio ejus mortem. 86: 8 |
 inhonestæ. 279: 20 |
 inhonestæ admonitiones. 4: 6 |
 inhoneste. 286: 19 |
 inhonesti. 400: 11 |
 inhonestum. 227: 11 | non est. 214: 27 |
 inhumana, *Aug.* 522: 24 |
 inhumanissimi. 410: 2 |
 inhumanus. 74: 21 |
 inibi. 12: 6 | 11: 20: 22 | 28: 4 | 42: 2 | 53: 7 | 92: 7 | 101: 5 | 103: 2 | 105: 9 | 124: 10 | 140: 6 | 359: 24 | 436: 13 | 453: 17 | 462: 13 | 480: 2 | 505: 18 |

VOCABULORUM.

infectio manus. 525: 6 |
 injectis. 471: 2 |
 injice. 155: 18, 19 | 282: 8 |
 inimica, *plur.* 86: 22 |
 inimici, *plur.* 152: 7 | 393: 4 |
 inimicissimum. 156: 18 |
 inimicissimus. 143: 5 |
 inimiciter. 113: 11 |
 inimicitiam. 506: 22, 27, 29 |
 inimicitias. 506: 16 | inter se miscet. 532: 18 |
 inimicitias. 505: 19 | 506: 21 |
 inimico. 157: 11 | 205: 14 | 322: 6 | in populum Romanum animo. 139: 6 | ducitur pro. 501: 5 |
 inimicos. 21: 21 |
 inimicum. 199: 11, 12 | 257: 12 | 464: 19 |
 inimicus. 143: 16 | 234: 15 | 325: 13 |
 iniqua, *plur.* 67: 30 |
 iniquæ, *gen.* 70: 1 |
 iniquam voluntatem. 14: 2 |
 inique. 152: 24 | 188: 15 | 215: 30 |
 iniquis. 176: 27 | 213: 12 | 287: 9 | 475: 12 |
 iniquissimis. 212: 1 |
 iniquitas. 330: 30 | 446: 24 |
 iniquitate voluntatis. 14: 4 |
 iniquus infectatus es. 523: 28 |
 iniquo loco. 165: 25 | ducitur pro. 501: 5 |
 iniquorum. 367: 13 |
 inisse consilium. 474: 6 |
 initia. 335: 18 | 439: 16 |
 initiis Eleusiniis. 298: 11 |
 initio. 236: 16 | 411: 20 |
 initium. 16: 5 | 40: 9 | 162: 1 | 189: 1 | 216: 17 | loquendi erat edendi finis. 200: 20 |
 initum bellum. 181: 29 |
 initurus foret. 186: 21 |
 initus. 54: 21 |
 injucunda, *plur.* 310: 9 |
 injucundum. 355: 16 |
 injudicatam. 571: 19 |
 injudicatis. 365: 8 |
 injurati, *plur.* 232: 22 |
 injuria. 258: 8 | 345: 17 | 521: 1 | mihi factum itur. 278: 20 |
 injuriæ, *gen.* 268: 4 | 521: 3 |
plur. 186: 10 |
 injuriam. 326: 12 | 435: 4 | 506: 22 | facere. 213: 13 |

faxit. 521: 2 | ceterorum feram y a ceteris. 42: 10 |
 ferendo. 464: 20 | per. 267: 14 |
 injuriarum. 367: 10 |
 injurias. 213: 15 | 249: 12 | 468: 24 | atrociores. 523: 25 | factas sanxerunt quinque & viginti assibus. 523: 22 |
 injuriis. 113: 10 | 211: 1 | 521: 12 | 523: 27 | 524: 12 |
 injuste. 70: 2 | 364: 6 |
 injusticia maritorum. 19: 19 |
 injustitiam. 186: 10 |
 injustum. 214: 9 |
 inlatabrant. 445: 4, bis |
 non inliberali facie. 85: 4 |
 inlustri viri. 35: 4 |
 inlustis pedibus. 45: 1 |
 innexos. 515: 10 |
 innititur. 445: 8 |
 innixi rerum pondere. 37: 5 |
 innocentes. 215: 25 | 268: 18 |
 innocentissimum. 324: 10 |
 innoxium. 231: 7 |
 innumerabili numero. 374: 19 |
 innumeri, *plur.* 52: 16 |
 in moribus inolefcendis. 314: 25 |
 inoffensus. 188: 22 |
 inoleverat. 184: 15 |
 inolevit amorem nostrum. 321: 5 |
 inominalem. 180: 17 |
 Inoo. 366: 6 |
 inopes. 93: 6 |
 inopi. 523: 17 | lingua *verbum*. 483: 10 |
 inopia. 101: 9 | 251: 11 | 299: 31 | 398: 20 | 433: 16 | 414: 7 | 518: 18 |
 inopiam temporariam. 524: 23 |
 inopiam. 32: 16 | 360: 24 |
 inopibus. 456: 4 |
 inopinabile est. 310: 15 |
 inopinabiles. 463: 2 |
 inopinabilis. 456: 15 |
 inopinanti. 442: 6 |
 inopinata. 77: 12 | 329: 3 |
 res extraordinaria. 149: 17 |
 inopinatam. 334: 11 |
 inopinati. 124: 8 | 480: 20 |
 inopinatis verbis. 402: 14 |
 inopinatum. 76: 24 | est. 310: 11 |

inopis. 523: 4 |
 inops. 107: 19 | 521: 3 | ratio in verbis. 60: 10 |
 familiar, pecuniarumque. 36: 2 |
 inora. 217: 18 |
 inprensibilem veritatem. 297: 6 |
 in primis. 56: 14 | 152: 16 | 194: 13 | 446: 19 |
 inquam. 4: 11 | 79: 12 | 361: 7 | 399: 10, 20, 27 | 406: 10, 12 | 431: 6 | 470: 19 | 507: 24 | 535: 10 |
 inquires. 509: 4 |
 inquinamentis. 64: 24 |
 inquinatissimis. 199: 3 |
 inquinavit. 255: 6 |
 ad inquirendum evertas. 51: 11 |
 inquirentibus. 306: 32 |
 inquirentis. 229: 2 |
 inquirere. 520: 13 |
 inquisitio curiosior verborum. 333: 6 |
 inquisitis. 519: 11 |
 inquit. 10: 1 | 12: 12 | 14: 1, 8, 15, 28 | 15: 21 | 16: 8 | 17: 5, 12, 64 | 55: 10 | 21 | 343: 7 | 426: 11 |
 inquiunt. 47: 7 | 65: 12 | 98: 17 | 152: 21 | 188: 9 | 382: 14 | 418: 16 | 444: 5 | 510: 4 |
 infalubre vinum. 337: 21 |
 infalubrem. 502: 10 |
 infalutius, *adj.* 503: 6 |
 infanas substructiones. 41: 20 |
 Infano Domitio. 487: 25 |
 infanus. 14: 21 | 381: 42 |
 infatigabilis. 101: 9 | 430: 13 |
 incendi. 161: 12 |
 incipientiam. 506: 22 |
 incita, *plur.* 188: 23 |
 incite. 39: 1 | 66: 19 | 152: 12 | 154: 6 | 172: 24 | 193: 7 | 395: 10 | 426: 6 | 447: 17 | 491: 22 | 492: 27, 21 | 507: 15 | non. 486: 2 |
 incititia. 67: 10 | 298: 12 | 368: 20 | 395: 11 |
 incititæ. 518: 17 | 519: 18 |
 incitiam. 37: 23 | 230: 23 |
 incitiores. 513: 20 |
 incitissime. 282: 15 |
 non incito ministerio. 85: 3 |
 incitum. 49: 21 | 275: 2 |
 incitum. 384: 27 |
 incitus. 384: 19 |
 inscribebant. 455: 24 |
 O O O O ip

I N D E X

- inscribendum esset. 266 : 12 |
 inscriberentur. 266 : 12 |
 inscribitur. 71 : 20 | 126 : 12 | 342 : 23 | 352 : 10 | 358 : 13 | 407 : 18, 21 | 428 : 1 | *liber*. 534 : 24 | oratio. 526 : 16 |
 inscribuntur. 415 : 11 | 342 : 11 | 383 : 3 | 501 : 11 |
 inscripserunt. 2 : 8, 11 |
 inscriptimus. 2 : 21 | *Notitium Atticarum, Commensationes*. 2 : 4 |
 inscriptus. 23 : 18 | 341 : 6 | 470 : 2 | 428 : 10 | 435 : 33 | 463 : 30 | 467 : 16 | 518 : 4 | *ularum*. 54 : 19 |
 inscripta est. 38 : 2 | 48 : 9 | 84 : 2 | 351 : 8 | 359 : 27 | 362 : 33 | 445 : 17 | 512 : 26 | oratio. 488 : 26 | *Atillana* hoc vocabulo. 487 : 9 | *plur.* 2 : 18 |
 inscriptus. 105 : 9 | 107 : 9 | 352 : 12 |
 inscriptio. 307 : 32 | 361 : 8 | 364 : 24 |
 inscriptionis. 2 : 28 |
 inscriptionum. 2 : 4 |
 inscriptos esse. 515 : 9 |
 inscriptum est. 382 : 3 |
 inscriptus. 49 : 1 | 71 : 17 | 120 : 8 | 124 : 12 | 358 : 4 | 428 : 6 | *liber*. 449 : 1 | 489 : 5 | 490 : 20 | 508 : 6 | 527 : 18 | 534 : 20 |
 insecte. 490 : 13, 19, 22, 27 |
 insectenda, *plur.* 489 : 23, *bis* | 490 : 3, 2, 6, 18 |
 insectator vituperari. 501 : 3 |
 insectari. 509 : 23 |
 insectatione. 112 : 8 |
 insectator vitii. 38 : 1 |
 insectatur curas vocum. 67 : 29 |
 insectatus es. 515 : 29 | est. 249 : 2 | 362 : 4 | *calumnias*. 67 : 21 |
 infectiones. 490 : 14 | 491 : 2 |
 infectis corporibus. 274 : 14 |
 infederant. 256 : 7 |
 infeminare. 502 : 12 |
 insensibile. 459 : 13 |
 inseparabilis societas. 26 : 15 |
 inleque. 490 : 6, 8, 13, 27 |
 insequenda. 489 : 24 | 490 : 15 |
 insequens. 490 : 6 |
 insequentem. 103 : 20 |
 insequenter. 291 : 8 |
 insequere. 490 : 7 |
 insequi. 412 : 11 |
 insequitur. 75 : 12 | 219 : 8 |
 inerebant. 58 : 19 |
 inerentes. 82 : 2 |
 inferta. 464 : 14 |
 inserviens auribus. 356 : 6 |
 inserviret. 54 : 8 |
 insidens. 161 : 13 | 442 : 17 |
 insidentem equo. 486 : 4 |
 insideretur. 486 : 4 |
 insidiarum astus. 311 : 1 |
 insidias. 212 : 34 | 367 : 13 |
 insidiis. 113 : 2 | 333 : 2 | 466 : 4 | 474 : 23 | *exceptum*. 324 : 10 |
 insidiosam. 213 : 21 | 520 : 10 |
 insidiose. 182 : 14 |
 insidiosum. 264 : 11 |
 insigne. 195 : 20 | *valli habet corona*. 166 : 4 |
 insignem. 109 : 11 |
 insignes. 296 : 2 | 465 : 11 | 470 : 22 | *sententia*. 252 : 4 |
 insignia esse deberent mancipia. 216 : 8 |
 insignibus, *armis*. 164 : 8 |
 vocabulis. 39 : 20 |
 insignis. 169 : 10 |
 insignita sit aliqua corporis labe. 31 : 9 |
 insignitas injurias. 269 : 30 |
 insignite. 204 : 2 |
 insigniter. 39 : 25 | 208 : 5 | 482 : 16 | 504 : 16 | 533 : 13 | *asperum*. 307 : 23 |
 insignitum. 597 : 6 |
 insilibat. 256 : 18 |
 insilio. 155 : 12 |
 insimulare. 306 : 17 |
 insincerus philosophus. 163 : 5 |
 insinuant in locum. 111 : 2 |
 insinuata flammis. 390 : 19 |
 insipiens. 499 : 11 |
 insipienti. 515 : 16 |
 insipientis. 499 : 11, 22 |
 insiltere. 454 : 21 |
 insistit. 256 : 17 |
 insistunt. 297 : 5 |
 insitue consuetudinis privilegio. 331 : 30 |
 insitiva alimento. 314 : 8 |
 insidens. 95 : 17 | 259 : 7 |
 verbum. 27 : 17 | 500 : 7 |
 tur s colendi. 515 : 18 |
 insolenter. 166 : 15 | *sinxit* verbum. 47 : 14 |
 insolenti. 210 : 30 |
 insolentia. 147 : 10 | *vocis*. 261 : 18 |
 insolentiarum. 229 : 14 |
 insolentiam. 429 : 9 |
 insolentias verborum. 356 : 12 |
 insolentibus *verbis*. 298 : 16 |
 insolentior. 458 : 1 |
 insolentis. 230 : 23 |
 insolentissimus adolescens. 12 : 1 |
 insolentius. 278 : 15 | 384 : 28 |
 infollescerent. 211 : 17 |
 insolitus. 257 : 31 |
 insomnia, *del.* 191 : 12 |
 insoluit. 125 : 1 |
 inspectante. 124 : 2 | 260 : 2 |
 inspectantibus. 269 : 31 |
 inspectis. 260 : 20 |
 inspecto. 21 : 13 |
 insperabilem. 157 : 1 |
 insperata. 246 : 12 |
 insperato. 123 : 4 |
 insperatum. 76 : 25 | 123 : 4 |
 inspersa, *plur.* 480 : 2 |
 inspersimus annotamentis. 23 : 4 |
 inspererat. 70 : 16 |
 inspererit. 490 : 30 |
 insperxisset. 261 : 13 |
 insperxisset. 193 : 20 |
 inspicit. 339 : 10 | 393 : 20 |
 inspicendi gratia. 486 : 15 |
 inspicimus. 57 : 14 |
 inspicito. 304 : 17 |
 inspirantes primæ litteræ. 59 : 4 |
 inspiraret sonum. 30 : 3 |
 instando. 86 : 11 |
 instans operi. 254 : 14 | *tempus*. 452 : 27 |
 instantia. 257 : 22 |
 instantia. 188 : 13 |
 instantiorem. 364 : 1 |
 instantissime. 157 : 12 |
 instar. 479 : 24 | 524 : 20 |
 est virtutis. 63 : 11 |
 instar. 257 : 20 |
 instauranda, *plur.* 392 : 14 |
 instauratio. 362 : 13 |
 instauracionem pugne. 407 : 9 |
 inferni. 523 : 18 |
 infernico terram. 122 : 23 |
 instinctu. 439 : 11 | & *impulsu*. 30 : 4 |
 instinxit ad. 469 : 22 |
 institerat. 512 : 13 |
 institeret. 51 : 22 |
 instrue. 446 : 14 |
 instituendi discipulos. 25 : 4 |
 instituendum. 429 : 4 |

VOCABULORUM.

- instituere. 139 : 7 |
 institueret. 400 : 14 |
 institueret. 290 : 9 |
 instituerunt. 401 : 3 : 7 |
 institui. 261 : 30 | 307 : 21 |
 instituius. 175 : 19 |
 instituit. 410 : 17 | 441 : 13 |
 452 : 3 |
 instituta. 325 : 11 | 437 : 19 |
 446 : 23 | majorum. 183 :
 14 | stadia. 7 : 3 |
 institutam. 292 : 11 |
 institutionem. 349 : 20 |
 institutis liberaliter homini-
 bus. 492 : 3 |
 instituto. 74 : 20 | 210 :
 21 |
 institutum, *subst.* 29 : 13 |
 est. 347 : 1 | 513 : 6 | 534 :
 8 | *part.* 388 : 12 | morem.
 30 : 15 |
 instrata vestimentis. 523 :
 15 |
 instructa acies. 274 : 3 | li-
 bris bibliotheca. 502 : 15 |
plur. 4 : 10 |
 instructae acies. 28 : 13 |
 instructam. 90 : 7 | *amine.*
 410 : 15 |
 instructionum. 274 : 2 |
 instructius fore. 35 : 2 |
 instructum illi. 386 : 14 |
 instruc. 446 : 15 |
 instruere. 133 : 19 |
 instrui. 274 : 11 |
 instrumenti. 438 : 12 |
 instrumentum. 223 : 30 |
 instruxit exercitum. 403 : 6 |
 insuave. 356 : 25 |
 insuaves. 441 : 2 | dictu &
 profatu. 492 : 24 |
 insuavi. 445 : 24 |
 insuavis. 430 : 10 |
 insuauitas. 147 : 13 |
 insuavius. 25 : 9 | 355 : 13 |
 insubida, *plur.* 489 : 13 |
 insubide multa differebat.
 9 : 5 |
 insubidi. 117 : 11 |
 insubidius. 186 : 5 | 354 :
 18 |
 insubidos. 510 : 11 |
 insuebant. 191 : 8 |
 insuesco & exerceor ut.
 42 : 9 |
 insuetos. 229 : 2 |
 insuevisse. 56 : 5 |
 insula. 123 : 5 | 391 : 15 | 443 :
 8 | 465 : 19 | 466 : 2 |
 insulæ. 209 : 22 |
 insulam. 248 : 14 | 390 : 9 |
 418 : 7 |
 insulas. 295 : 13 | 330 : 34 |
 insul'a. 255 : 26 |
 insulissime. 316 : 21 |
 insulsius. 436 : 7 |
 insulare solo. 486 : 7 |
 insumere. 90 : 15 |
 insumi. 89 : 11 |
 insunt. 288 : 9 | commenta-
 rio. 5 : 14 |
 insuper. 211 : 14 | 330 : 20 |
 362 : 25 | non habui. 133 :
 31 | habendam confiden-
 tiam eam. 44 : 13 |
 insuperabilis necessitas fati.
 314 : 7 |
 integra. 66 : 11 | 305 : 6 |
 368 : 27 | 418 : 19 | *et*atula.
 86 : 14 |
 integram. 312 : 10 | 456 :
 6 |
 integrari animos remissioni-
 bus. 392 : 14 |
 integras. 359 : 21 | 462 : 12 |
 496 : 12 |
 integre. 222 : 18 | 443 : 9 |
 490 : 10 | qui locuti sunt.
 48 : 7 | 338 : 12 |
 integris. 116 : 6 | 201 : 20 |
 integritas. 478 : 16 |
 integro. 220 : 23 |
 integrum. 155 : 7 | 192 : 21 |
 intellecta, *abl.* 441 : 17 |
 intellectæ gen. 495 : 2 |
 intellectu facile. 451 : 19 |
 intellegi. 135 : 1 |
 intellexerat. 25 : 12 |
 intellexit. 75 : 18 | 14 :
 intelligamus. 279 : 21 | 440 :
 18 |
 intelligant. 395 : 12 | 430 :
 20 |
 intelligas. 76 : 14 | 203 : 3 |
 316 : 22 | 455 : 7 |
 intelligat. 364 : 7 |
 intelligebam. 94 : 12 |
 intelligendis. 253 : 19 |
 intelligendo. 211 : 9 |
 intelligendum. 210 : 33 |
 intelligentem. 306 : 18 |
 intelligentia. 20 : 7 |
 intelligentiæ. 282 : 12 |
 intelligere. 27 : 11 |
 intelligerem. 94 : 11 |
 intelligeretur. 446 : 10 |
 intelligeret. 269 : 22 | 295 : 19 |
 359 : 17 |
 intelligi. 186 : 11 | 364 : 30 |
 383 : 10 | 483 : 17 |
 intelligis. 55 : 17 | 369 :
 21 |
 intelligit. 44 : 13 | 531 : 4 |
 intelligo. 133 : 1 | 177 : 18 | 308 :
 11 | 354 : 31 |
 intelliguntur. 463 : 24 |
 495 : 6 |
 intemperantes. 500 : 6 |
 intemperantia. 268 : 9 |
 intemperantiæ. 186 : 12 |
 intemperiarum. 4 : 21 |
 intemperiem. 438 : 14 |
 intemperies. 51 : 20 | has
 in maritum. 42 : 6 |
 intempestive. 48 : 11 | 158 :
 14 | atque insubide multa
 differebat. 9 : 5 |
 intempestivitas mensis. 127 :
 18 |
 intempestiviter. 158 : 4 |
 intempestivum. 241 : 3 | 487 :
 21 |
 intendatur litera. 155 : 22 |
 intendere. 192 : 6 | actionem,
 & demulcere modis tibiæ.
 29 : 21 | in cœlum oculos.
 191 : 7 |
 incenderetur rigor vocis.
 59 : 8 |
 intendi atque produci. 154 :
 5 |
 intendimus. 271 : 11 |
 intendit. 291 : 3 | syllabam.
 360 : 5 |
 intentæ scriptoribus nostris.
 246 : 15 |
 intenti. 210 : 16 | sunt. 366 :
 13 |
 intentio. 229 : 2 | motus. 492 :
 14 |
 intentione. 425 : 9 |
 intentionem. 218 : 23 : 25 |
 370 : 1 | 425 : 4 | 518 : 8 |
 aëris. 179 : 5 |
 ad intentiones capiendas.
 392 : 15 |
 intento statu vocis. 271 : 2 |
 esse animo. 367 : 4 |
 intentos se negotiis habent.
 102 : 10 |
 inter. 4 : 20 | 7 : 9 | 13 : 19 |
 56 : 3 | 57 : 1 : 21 | 61 : 2 |
 70 : 25 | 424 : 21 | 446 :
 25 | 455 : 7 | 468 : 14 |
 494 : 12 : 511 | 501 : 16 |
 525 : 1 : 14 | cetera. 74 :
 5 | diem. 247 : 6 | exer-
 citum. 28 : 14 | hæc tem-
 pora. 473 : 11 | viam.
 505 : 11 | omnem vitam.
 338 : 16 | se. 533 : 18 | sese.
 17 : 8 | adversæ. 81 : 18 |
 nihil distantibus rebus.
 126 : 17 | ineunt. 54 : 19 |
 agendum. 18 : 5 | 253 : 16 |
 ambulandum. 101 : 4 |
 bibendum. 392 : 13 | ca-
 piendum. 34 : 2 | vapu-
 landum. 55 : 9 | ingentes
 omnium clamores. 251 : 15 |
 485 : 12 |
 intercedamus. 234 : 6 |
 intercedemus. 234 : 10 : 11 |
 intercedendi. 381 : 18 |
 intercedente. 214 : 30 |
 intercederet. 363 : 27 |
 intercesserunt. 152 : 5 |
 intercessi. 399 : 27 |
 O O O O

INDEX

intercessione. 379: 2 |
intercessionem. 234: 26 |
intercessionibus. 387: 17 | fa-
ciendis. 345: 16 |
intercessit. 132: 11 |
intercedebat. 370: 6 |
intercidissem. 272: 6 |
intercile. 294: 15 | 393: 13 |
intercluderetur. 460: 21 |
interclusa anima. 123: 2 |
intercubus vitiiis. 340: 24 |
intercuris aquam. 506: 7 |
interdicti iure. 445: 16 | urbe
atque Italia sunt. 401: 14 |
interdicto. 361: 15 |
interdictum Pythagoreis pu-
ratur. 148: 12 |
interdiu. 309: 24 | 459: 2 |
interdixem. 511: 17 |
interdum. 205: 21 | 215: 5 |
290: 19 | 377: 2 | 430: 23 |
458: 21 | 24 |
interca. 9: 8 | 57: 14 | 111: 16 | 181: 30 | 256: 8 | 414: 1 | 454: 3 | 22509: 3 | 525: 12 |
intercar. 465: 18 |
intererit. 353: 20 |
intererit. 235: 8 |
interesse. 288: 19 | 313: 15 |
interessent. 381: 10 |
interest. 110: 2 | 112: 2 | 208: 13 | 380: 7 | hoc an. 242: 7 |
interfecerat. 324: 7 |
interfecerant. 122: 28 |
interfecisset. 219: 1 |
interfecisset. 117: 14 | 165: 23 | 163: 2 |
interfecit. 256: 22 |
interfecti, gen. 190: 7 |
interfectum. 114: 14 | ite.
313: 11 |
interfectus. 71: 12 |
interficere. 244: 8 |
interficis. 363: 7 |
interfici. 294: 20 |
interfluir. 283: 16 |
quanti interfecerat. 138: 12 |
interfuert. 181: 5 |
interfui. 478: 9 |
omnium rerum hoc inter-
fuit. 181: 23 | rebus geren-
dis. 71: 10 |
interibi. 111: 24 | 243: 22 |
interim. 55: 22 | 177: 2 | 215: 3 | 259: 13 | 349: 26 | 447: 17 |
interimant. 247: 15 |
interirent. 376: 9 |
interisse. 114: 19 | 191: 12 |
437: 9 |
interit. 240: 2 | 397: 6 |

400 : 1 | 434 6 |
interitum. 114 : 17 | 217 : 9 |
397 : 14 |
interitus viæ. 397 : 11 | *gen.*
407 : 9 | *plur.* 376 : 19 |
interlocutionibus. 380 : 9,
15 |
interloqui. 380 : 22 |
interminatus est. 411 : 6 |
internecino genere morbi.
56 : 14 |
internecionem. 114 : 7 |
interposuisse. 317 : 5 |
interpositi. 317 : 9 | 393 : 8 |
interpre. 132 : 1 |
interpretamentum. 188 : 4 |
341 : 11 | *Latinum.* 181 :
17 | *factum* verbis *Latinis.*
413 : 12 |
interpretandis. 191 : 13 | 519 :
4 |
interpretantur. 152 : 24 |
interpretare, *profr.* 330 : 37 |
432 : 12 |
interpretati. 240 : 3 | 307 :
26 | 432 : 13 | 419 : 9 |
500 : 7 |
interpretata. 409 : 10 |
interpretatio. 330 : 18 | *facta.*
413 : 15 |
interpretationem. 145 : 7 |
361 : 14 |
interpretatur. 167 : 7 | 342 :
19 |
interpretaturum. 277 : 22 | 307 :
20 |
interpretatus. 408 : 8 | 417 :
15 | *est.* 447 : 20 | *fr.* 167 :
4 | 438 : 2 |
interprete. 226 : 22 |
per interpretem collocatus
est. 467 : 10 |
interpretes. 490 : 31 |
interpretor. 402 : 20 | 405 :
11 |
interquiescere. 157 : 10 |
interrogem. 387 : 10 |
interitus. 497 : 16 |
interroga. 374 : 8 |
interrogandi, *plur.* 365 : 9,
10 | 530 : 29 |
interrogantes. 463 : 5 |
interrogasse. 442 : 8 |
interrogasset. 35 : 17 | 301 :
10 |
interrogat. 243 : 17 |
interrogat, *gen.* 497 : 1 |
erunt. 420 : 21 |
interrogatione. 420 : 15 |
interrogationibus. 380 : 15 |
420 : 10, 30 |
interrogatus. 498 : 13 | *est.*
354 : 4 |
interrogaveram. 55 : 3 |
interrogaverat. 554 : 29 |
interrogavi. 54 : 27 |

interrogavit. 162: 171 208:
11 | 512: 9, 15 | regem
equid an. 4.4: 8 | denuo
idiplum an'. 4.4: 11 |
Socratem quæ esset &c.
4.2: 7 |
interrogem. 354: 11 |
interroget. 420: 12 |
interruptus verbis exclamet.
209: 16 |
intersecundum. 115: 6 |
interfici. 61: 2 | quid dimi-
dium dimidiato. 121: 18 |
interfici. 424: 22 |
interfici. 82: 3 |
interfusione negotiorum. 1:
3 |
interfukionem juris interres
125: 1 |
intervalla. 372: 18 | negotio-
rum. 3: 7 |
intervallata. 462: 18 |
intervallis. 375: 5 | 440: 5 |
491: 11 |
intervallo. 402: 10 | 477:
5 |
intervallum. 350: 11 |
interveniire. 350: 10 |
interventus possessione do-
minum. 310: 14 |
intestabiles. 213: 5 |
intestabilis. 195: 6 | 404:
1 |
intestare. 31: 4 | 33: 15 |
intestato. 31: 4 | 33: 15 |
intestitorium. 421: 14 |
intolerabilia. 323: 7 |
intoleranda aures. 277: 17 |
intolerandum. 120: 10 |
intolerandum. 454: 2 |
intoleranter talis. 394:
21 |
intolerantiam. 468: 21 |
intolerantibus curis, *intoler-*
andis. 505: 8 |
intolerantius. 340: 21 |
intorqueret vultum. 199:
16 |
intra. 25: 14 | 78: 3 | 89:
19 | 110: 10 | 330: 3 | 346:
20 | 347: 6, 10 | 415:
8 | 422: 13 | 425: 13 |
Kalendas. 329: 9 | mo-
dum. 16: 8 | 139: 11 |
331: 5 | montem Taurum.
331: 15 | no' intertipos. 271:
3 |
intractabile ingenium. 42:
1 |
intractabilior. 437: 25 |
intractabile. 153: 6 |
intrepida modulatione. 30:
18 |
intrepide. 256: 15 |
intrepides. 516: 3 |
intrepidus. 497: 16 |

VOCABULORUM.

insitacur. 189: 25|
 intro. 511: 18|
 introductor. 90: 8|
 introducti. 226: 22 | *sumus.*
 112: 4 | *sunt.* 508: 19|
 introductum. 295: 11|
 introductus erat. 176: 13|
 introcant. 51: 24 |
 introgressi *sumus.* 312: 8|
 introgressus. 177: 4|
 introibant. 166: 8|
 introierit. 181: 29 | 280: 2|
 introire. 167: 1 | *mos fuit.*
 51: 5|
 introissemus. 421: 8|
 introit. 262: 25|
 introitus. 54: 21 |
 introivit. 57: 9 | 166: 7 | 197:
 12 | 402: 7 |
 intromissa sunt in usum lin-
 guæ Latinæ. 517: 1|
 intromissi sunt. 210: 11|
 intromissum exemplum. 34:
 19 |
 intromitterentur. 425: 16|
 intrompensis. *acc. plur.* 395:
 7 |
 intrompuit. 411: 11 |
 introspicere. 484: 3|
 introspectat. 446: 5|
 intruens. 372: 24 |
 intruentibus in illud. 80:
 11 |
 intulisse. 198: 7 | 485: 1|
 intulis. 476: 28|
 intus. 100: 9 | 133: 30 |
 168: 23 | 421: 14 | 514:
 22 |
 invadant in iura. 183: 10|
 invaderet. 169: 16|
 invalens. *gen.* 523: 8|
 invalidi. 523: 19|
 invalidus. 520: 19|
 invasit. 501: 13 | in colum.
 223: 17|
 inuberes. 331: 24|
 inveneris. 399: 28 | 423: 13,
 18 |
 invenerit. 47: 3|
 invenero. 429: 20|
 invenit. 221: 23 | 391: 2 | 417:
 18 | 486: 16 |
 inveniantur. 505: 18|
 inveniet. 222: 22 | 320:
 10 |
 invenietis. 301: 18|
 invenimus. 32: 10 | 50: 1,
 6 | 59: 16 | 77: 3 | 90: 17|
 248: 11 | 344: 19 | 360:
 7 | 393: 11 | 426: 26 | 430:
 21 | 414: 15 | 508: 5 |
 527: 1 |
 invenio. 330: 6 |
 invenire. 260: 24 | 273: 8|
 282: 10 | 344: 3 | 364:
 32 |

inveniremus. 104: 22|
 inveniri. 5: 15 | 207: 11 | 351:
 1 | 517: 9 | 533: 12|
 invenisse. 68: 13 | 394: 11|
 invenissemus. 485: 12|
 invenit. 192: 2 |
 inveniant. 337: 24 |
 inveniantur. 455: 5|
 inveniam. 411: 5|
 inventu. 1: 12 | *facilia.* 462:
 9 |
 i. ventum; *parr.* 117: 13 | *est.*
 47: 15 | 451: 11 |
 inventus. 25: 9 | 40: 12 | 220:
 13 |
 invenusta. *plur.* 510: 5|
 invenustam. 326: 7|
 invenuste. 462: 13 |
 inveteravit. 48: 3|
 invicem. 450: 17|
 invide. 155: 17 | 282: 7 |
 videbat. 418: 15 |
 invidentia. 4: 25|
 invideret. 484: 25|
 iavider. 257: 4|
 invideretur. 257: 4|
 invia. 152: 10, 18 | 205: 16|
 382: 18 |
 copia. 268: 6 | *quanta*
maxima potest. 267: 15|
 flagraret. 215: 23 | *hac*
facta, re odiosa. 147:
 14 |
 invide. 268: 21 | 364: 22 |
 382: 18 |
 invidiam. 95: 7 | 295: 17,
 18 | *formidare.* 525: 21|
 invidiosa fama. 146: 3|
 invidiolus. 257: 4|
 inviolabilis. 271: 24|
 inviolaram. 196: 6 |
 inviolare habitum iuraman-
 dum. 232: 4|
 inviscere. 354: 16|
 invisos. 233: 5|
 invita. *plur.* 252: 7 |
 invitabat. 504: 13|
 invitabiles sermones. 341:
 13 |
 invitamentis. 72: 16|
 invitationem vini. 392: 11|
 invitatiunculas. 391: 14|
 invitatus. 335: 11|
 invitavit. 57: 11|
 inviti. *plur.* 277: 2 | 197: 15|
 invitissimum. 158: 21|
 invito. *abl.* 311: 11 |
 invitum. 320: 24 | 345: 9|
 invitus. 322: 30|
 involucri sensuum. 263: 11|
 involucri pulli. 98: 9 |
 involucri. 223: 2, 11|
 inustara. 114: 3 | 176: 9|
 299: 1 | *verba.* 402: 21|
 inustatæ. 190: 1, 5 | 204:
 9 | 446: 26 | 530:
 31 |

inustatus. 306: 5|
 inustato. 94: 2 |
 inustatum. 395: 4|
 inutile. 2: 19 | 279: 17|
 inutilia cognitu. 310: 9|
 non inutiles. 391: 4 |
 inutilis. 97: 15 | 430: 11|
 invulga. *plur.* 145: 10|
 invulgasset. 528: 26|
 invulgata verba. 298: 19|
 nota. *nov.* 4: 1|
 invulgati. *gen.* 480: 19 |
 Io, insula. 119: 15|
 joca. 317: 11 | *intempestiviter*
dixerat. 58: 4|
 joci dicendi. 153: 11|
 joco. 362: 3 | *cavillatus.* 164: 3|
 non inutiles. 391: 14 |
 joculari. 328: 20 |
 jocum. 319: 4 | 485: 7 | 518:
 11 | *per jocum.* 268: 13|
 jocus. 52: 15 | 431: 6|
 Ionice. 204: 5|
 Ionium mare. 497: 4|
 Jove. 208: 3 | 337: 7 |
 Jovem. 173: 4, 12, *bis* | 2
 juvando appellavere. 173:
 4 | *lapidem.* 47: 11|
 Jovi. 140: 17 | 281: 18 | 323:
 19 | 325: 6 | 377: 15 | *Op-*
timo Maximo. 157: 3|
 Jovis. 7: 1 | 173: 9 | 208:
 2 | 281: 3 | 410: 1, 3 |
 Hammonis. 336: 26 | *Op-*
timi Maximi. 325: 9 | *pater.*
 173: 7 |
 ious fiet. 33: 4|
 Iphigenia. 512: 26|
 Iphigeniam. 513: 2|
 ipsa. *sing.* 14: 25 | 23: 5 | 424:
 22 | 444: 25 | 479: 24 |
plur. 15: 12 | 16: 24 | 24:
 12 | 421: 2 | 430: 3 |
 452: 6 | 525: 20 | 532: 6|
 ipsam. 419: 10 | 450: 36|
 ipsarum. 469: 19|
 ipsas. 19: 18|
 ipse. 9: 2 | 13: 9 | 14: 19 |
 22: 22 | 434: 7 | 436:
 6 | 467: 1 | *ego.* 1: 1 |
 3: 6 |
 ipsi. *dat.* 308: 4 | 443:
 12 | 521: 17 | *plur.* 25: 17|
 437: 1 | 444: 5 | 470: 6|
 511: 19 |
 ipsi. 13: 2 | 18: 8 | 424: 19|
 441: 2 |
 ipsius. 2: 22 | 5: 11 | 15: 24|
 25: 12 | 30: 9 | 59: 12|
 111: 26 | 133: 24 | 438:
 5 | 463: 10 | *illius.* 28:
 18 |
 ipso. 2: 20 | 12: 29 | 15:
 4 | 17: 20 | 444: 15, 23|
 449: 24 | 451: 14 | 457:
 25 |

INDEX

iplos. 459: 181
 ipsum. 13: 16 | 14: 9 | 30: 12 |
 425: 21 | 466: 13 | 476:
 24 | illud. 133: 9 | 450: 6 |
 hoc est. 470: 4 |
 ira. 55: 20, 27 | correptum:
 55: 17 | percitus. 418:
 15 |
 iracundiæ. 55: 12 |
 iracundum. 55: 24 |
 iræ, gen. 55: 1 | 515: 6 |
 iram. 55: 15 |
 irarum. 42: 5 | 55: 21 |
 hæc super irascendo sentio.
 55: 3 |
 irascitur. 54: 26, 27 |
 irasci. 55: 12, 16 |
 irascimini. 215: 13 |
 irascitur. 87: 18 |
 irascuntur. 516: 7 |
 irata. 451: 8 | 452: 2 |
 irati. 247: 16 |
 ire. 41: 10 | 92: 9 | 111: 6.
 18 | 223: 2 | 375: 15 | 385:
 9 | 442: 14 | 445: 9 |
 456: 23 | 460: 19 | 475:
 6 | 512: 3 | 513: 10 | in
 militiam. 65: 32 | obviam.
 224: 14 |
 irem. 330: 25 |
 iremus. 246: 3 |
 irent. 442: 10 |
 iret. 24: 6 | 98: 9 | 119: 22 |
 421: 5 | quæsitum. 93:
 9 |
 iri ad contumeliam. 279: 1 |
 irrepere astu ad movendos
 animos. 20: 1 |
 irrepent. 375: 1 |
 irretirent. 109: 1 |
 irridere. 259: 20 |
 irrisit. 483: 23 |
 irritas. 347: 13 | efficiunt &c.
 15: 26 |
 irrationes edendi. 229:
 5 |
 irritator. 287: 2 | 399: 20 |
 invidentia hominum. 4:
 25 |
 irritatis animis. 70: 8 |
 irritato. 483: 4 | animo.
 510: 7 |
 irritatus. 426: 20 | 448:
 4 |
 irritus. 294: 7 |
 irrobotavit. 48: 3 |
 irrogavit. 234: 2 |
 irrogavit. 234: 27 |
 irrogavit multam. 233: 12 |
 vi irrumperet. 112: 3 |
 is, pronom. 9: 3 | 23: 17 |
 14: 26 | 16: 21 | 21: 13 |
 25: 11 | 35: 5, 8 | 124: 55
 6 | 438: 6, 7 | verb. 453:
 23 |
 ifagogatum. 10: 7 |

ifagogicum. 386: 19 |
 ischiaci. 151: 2 |
 ischiacis. 151: 1 |
 isdem, plur. 93: 27 | 134:
 10 | 239: 2 | 247: 8 | 332:
 10 | 351: 1 | 376: 23, 24 |
 411: 18 | 470: 4 | 471:
 7 | 473: 14 | 475: 10 |
 477: 2 |
 Iugonus Nicæensis. 246:
 9 |
 Istin. 532: 9 |
 Ismara. 355: 8 |
 Isocratem. 236: 9 |
 Isocrates. 463: 9 |
 Isocratio. 489: 11 |
 Isocratis. 236: 11 |
 Isocratium est. 489: 20 |
 isse. 345: 11 | 475: 7 | ob-
 viam ancipiti captioni.
 171: 10 |
 issem. 329: 24 |
 issent. 232: 2 | venum. 135:
 20 |
 isset. 421: 7 | 454: 1 | usurpa-
 tum. 104: 18 |
 ista, sup. 14: 3 | 16: 18 |
 29: 22 | 198: 5 | 454: 1 |
 526: 2 | plur. 454: 12 | 460:
 22 |
 istæ. 4: 5 | 437: 22 | 440:
 11 | 464: 7 | 471: 1 | 500:
 8 |
 istam. 23: 5 | 105: 21 &c. |
 418: 17 | 511: 5 | 531: 8 |
 istarum. 481: 7 | 482: 10 |
 522: 13 | 523: 10 |
 istas. 3: 21 |
 iste. 105: 9 |
 isthæc. 22: 17 | 40: 1 | 51:
 20 | 104: 20 | 442: 7 | 520:
 15 |
 isthoc. 405: 7 |
 isthuc. 132: 9 | 446: 3 |
 isti, dat. 66: 13 | 87: 5 |
 450: 33 | 476: 3 | plur.
 22: 13 | 26: 3 | 98: 23 |
 450: 37 | 479: 23 | 513:
 24 | verb. 386: 15 |
 istit. 385: 23 | 421: 9 | 441:
 12 | 453: 15 | 459: 21 | 480:
 12 | 519: 15 |
 istis. 186: 5 | 449: 5, 27 | 521:
 15 |
 istius. 16: 4 | 74: 6 | 113:
 20 | 420: 17 | 433: 5 | 439:
 13 | 460: 7 | 463: 28 | 498:
 11 |
 istiusmodi. 1: 2 | 154: 3 |
 244: 4 | 346: 20 | 364:
 17 | 377: 29 | 386: 11 | 421:
 20 | 444: 10 | 494: 17 |
 526: 8 |
 isto. 32: 3 | 402: 23 | 448:
 9 |
 istorum. 49: 20 | 106: 8 |

It 354: 32 | 420: 22 | 455:
 16 |
 itos. 20: 21 | 39: 5 |
 itro. 273: 3 |
 itrum. 272: 14, 18 |
 itrus. 273: 3 |
 ituc. 101: 11 | 318: 11 | 526:
 21 | faciant. 305: 17 |
 itud. 26: 7 | 453: 4 |
 itum. 30: 6 |
 it. 281: 12 | auditum. 262:
 24 |
 ita. 7: 9 | 16: 11, 23 | 19: 7 |
 20: 27 | 22: 22, 611 | 23:
 10 | 33: 8 | 36: 13 | 99: 3 |
 435: 6 | 420: 21, 27 |
 432: 9 | ingenio sumus
 omnes. 330: 13 | eum fo-
 rent scripti. 59: 12 | quod
 si est. 524: 6 | verbum.
 3: 5 | propemodum res
 erat. 80: 12 | nequaquam
 est. 523: 6 | ut. 19: 8 |
 21: 10 | 38: 5 | 82: 15 |
 450: 26 | 455: 21 | 531:
 12 | est ut dicis. 454: 9 |
 519: 13 | res erat. 368:
 6 | non esse Plutarchum
 ut diceret. 55: 11 | uter.
 33: 6 | uti. 122: 23 | 528:
 4 | solet. 97: 2 | itane. 40:
 21 | 512: 23 | uxor facit.
 86: 3 |
 Italia. 32: 4 | 63: 1 | 78: 13 |
 112: 13 | 407: 3 | 434: 8 |
 terra. 442: 10 | transpade-
 na. 407: 5 | decessit.
 270: 8 |
 Italig. 133: 3 | 270: 7 | 534:
 6 |
 Italiam. 27: 8 | 62: 27 | 223:
 19 | 246: 3 | 441: 10 |
 471: 17 | 475: 2, 5 | lacera-
 ver. 62: 26 |
 Italicenses. 437: 2 |
 Italicisibus. 436: 23 |
 Italicis municipis. 267:
 14 |
 Italo. 73: 6 |
 itaque. 30: 9 | 38: 6 | 48:
 9 | 435: 9 | 452: 13 | 462:
 26 | 480: 21 | 529: 19 | 532:
 21 |
 itare. 401: 7 |
 itarem. 194: 12 |
 itaret. 90: 21 |
 itavisse pedibus. 129: 16 |
 ite. 507: 27 | 511: 11 |
 item. 3: 14 | 2: 10, 14, 155
 16, 613 | 17: 33 | 22: 5, 11 |
 25: 20 | 31: 7, 8, 9, 20,
 33 | 37: 25 | 41: 11 | 53:
 11 | 118: 5 | 415: 5 | 508:
 14 |
 iter. 116: 10 | 435: 26 |
 461: 4 | faceret. 223: 3 |
 406:

VOCABULORUM.

406:1|intendere. 111:19|
iterare. 181: 30|
iterat one. 364: 6|
iterum. 58: 9| 103: 16| 453:
24| 464: 18|
itidem. 16: 9| 59: 3| 76:
24| 86: 14| 98: 25| 109:
10| 162: 14| 335: 17|
359: 21| 384: 26| 440:
2| 510: 4| 530: 22|
itinerē. 319: 22| 320: 1| omisso.
320: 4|
itineri. 514: 14|
itur ad hostem. 29: 24|
juba comanti. 114: 4|
jube. 58: 13|
jubeant. 398: 22|
jubeas. 111: 6| 506: 31|
jubeat. 66: 7| 234: 4| 349:
12|
jubeatis. 182: 18|
jubebant. 437: 16|
jubebat. 25: 9| 426: 9| 521:
10|
jubebatur. 451: 14|
jubenur. 89: 3|
jubere. 58: 12| 193: 18|
208: 1| 273: 6| 344:
16|
juberet. 208: 13| 266: 16|
jubet. 38: 5| 77: 15| 98: 18|
102: 13| 148: 10| 236:
2| 262: 26| 414: 13|
445: 9| 451: 9| 453:
18| 454: 5| 456: 24.
26| 513: 3| 522: 26|
jubetur. 331: 28|
jucunda. *plur.* 335: 18| *cogni-*
tu. 50: 17|
jucundæ. *gen.* 53: 12|
jucundæ. 98: 3| 532: 21|
jucundiora. 1: 1|
jucundiorē. 392: 11|
jucundioris. 354: 2, 28|
jucundis. 480: 7|
jucundissimi. *plur.* 93: 25|
jucundissimus. 398: 1|
jucunditas. 317: 1|
jucunditatem. 356: 23|
jucundius. 252: 14| 445: 12|
ad aurem. 252: 9|
jucundo. 235: 16|
jucundos. 343: 13|
jucundum. 518: 11| in mo-
dum. 508: 19|
judex. 60: 12, 14| 138: 11|
283: 9| 329: 13| 378: 15|
524: 15| *super capite ami-*
ci. 12: 17|
judicabant. 12: 22|
judicandas. 378: 5|
judicandi. 212: 5|
judicandis officiis. 34: 8|
judicanum. 383: 21|
judicans. 315: 21|
judicare. 266: 16| 311: 11|

380: 1, 8|
judicaret. 381: 12|
judicaretur. 235: 1| 380: 32|
464: 3|
judicari. 427: 5|
judicari. 411: 25|
judicat. 380: 15|
judicata sunt. 322: 3|
judicati erant. 525: 3| *essent.*
525: 15|
judicatis. *abl.* 403: 25| 524:
30| 525: 5|
judicato. *subst.* 381: 6| *adj.*
377: 9|
judicatum. 310: 15| *facit.*
525: 7| *est.* 286: 12| *effe.*
394: 18|
judicatori. 329: 19|
judicatorus. 522: 2| *effe.* 525:
19|
judice. 283: 5|
judicem. 60: 9| 379: 5| 380:
17| 416: 2| 520: 4|
judices. 138: 10| 210: 34|
211: 33| 212: 4| 324: 16|
378: 2| 380: 13|
judici. 380: 2| 524: 14|
judicia. 227: 10| 297: 9|
375: 4| *privata.* 378: 2|
judicialis officiis. 380: 22|
judicibus. 378: 13|
judicii. 37: 9| 60: 1| 105:
16| 187: 22| 269: 20|
355: 4| 457: 13| *ele-*
gantissimi. 367: 24| *pu-*
blici. 415: 17| *prodigus.*
297: 7|
judiciis. 18: 8|
judicio. 217: 26| 283: 13|
382: 20| 413: 5| 457:
18| *gravi atque firmo*
viro. 304: 3| *levi fu-*
tilique fuit. 315: 22| *meo*
quidem. 204: 17|
judicis. 12: 23| 378: 1, 4|
520: 8| 524: 13|
judicium. 16: 21, 23| 60: 3,
8| 215: 36| 368: 14|
381: 24| *animi.* 320: 24|
facere. 316: 7| *ad facien-*
dum. 85: 6| *non meum*
est in hac re ce tanto viro.
43: 27| *deduct.* *res in.*
379: 26| *vocant a in.* 215:
5|
judicum. 18: 20| 60: 5| 263:
9|
juga. 254: 4|
jugera. 215: 31| 214: 8|
jucrum. 522: 19|
jugi concordia. 325: 20|
jugis montium. 254: 11|
jugo. 235: 2, 13|
jucum. 475: 13|
Jugurtha. 49: 32| *Sallustii.*
262: 15|

Jugurtha. 49: 33|
Jugurthina historia. 433: 27|
Jugurthino bello. 433: 23|
ivi. 345: 7|
Julia. 378: 9| *curia.* 387: 23|
lex. 90: 21| *lege.* 138:
15|
Juliz. 72: 7, 19|
Juliani. 262: 27| 390: 11|
Antonio Juliano Rhetore.
262: 20| 485: 5, 8|
Julianum. 262: 24| 509:
22| *rhetorem.* 242: 11|
Celsinum Numidam. 512:
2|
Julianus. 16: 14, 17, 25|
17: 23| 242: 14| 262:
25| 390: 3, 14| 485:
18| 486: 16| Antonius
508: 14| 532: 14, 16|
Julii. 416: 20|
Julio. 416: 20| Hygino.
193: 15|
Julium Paulum. 433: 3|
C. Julius. 140: 14| D. 347:
9| Celsinus. 504: 13|
512: 25| Hyginus. 36:
4| 46: 10| 163: 1| 207:
5| *Modestus.* 113: 21|
Paulus. 49: 11| 163: 12|
504: 10|
jumento adherens adversa-
rio. 520: 22| *imponitur.*
520: 19| *impositum.* 523:
5|
jumentorum. 134: 6|
jumentum. 227: 12: 522: 25|
523: 1, 11, 13|
juncta. 197: 8| 424: 22|
junctæ. *plur.* 222: 9| 382:
32|
juncti. 80: 6| *societate.* 21:
6|
junctim. 325: 8| 361: 22| 385:
18|
junctiores. 200: 17|
junctis. 84: 8| bubus. 80:
5|
junctorum. 506: 15|
junctos mixtosque jure con-
jugii. 255: 9|
junctum vocabulum. 271:
11|
junctura. 440: 16|
juncturæ. 354: 22|
juncturatum. 455: 23|
junganur. 452: 25|
jungendo. 523: 13|
Junii. 389: 9|
juniores. 200: 12|
juniorum. 290: 8|
Junius. 389: 4|
junonem. 337: 1|
junoni. 137: 12|
junonis. 137: 11| 358: 7|
junxerit. 361: 17|
P P P P

I N D E X

- Jupiter.* 26: 9 | 173: 7 |
Juppiter. 385: 14 |
Jura. 57: 19 | 183: 10 | 437: 19, 24 | contra omnia. 520: 8 | divina atque humana. 520: 9 | consuetudinis. 63: 3 |
jurabat. 158: 10 |
jurandum. 279: 5 |
jurantes Castorem. 298: 6 |
jurare. 47: 13 | 137: 6 | 279: 13 | 281: 15 | verbis conceptis. 89: 5 |
juraretur. 182: 15 |
jurasset. 476: 21 |
jurati erant. 232: 18 |
juraverint Herculem. 298: 4 |
juraverunt. 298: 1 |
juravi. 381: 5 |
juravit. 234: 16 |
jur. 3: 15 | 14: 14 | 31: 4 | 49: 1 | 54: 14 | 103: 5 | 182: 19 | 345: 12 | 387: 14 | 415: 4 | 436: 14, 20 | 437: 8, 12 | 445: 16 | 455: 18 | 488: 23, 24 | 501: 8 | 525: 2, 5, 8 | de civili. 227: 14 | ex jure. 534: 10 | in. 534: 5, 9 | Augurio. 194: 13 | & ordine. 310: 4 | pari eodemque. 126: 18 | gentium. 214: 23 | legum. 214: 23 | belli. 435: 5 | capta. 216: 11 | datum. 520: 4 | metuenda. 499: 13 | quo. 34: 1 | esse incipiat. 31: 3 | ex jure manum confertum. 533: 3, 4, 19 | 534: 9, 15 |
jureconsulti. 135: 4 | 310: 19 | 519: 1 |
jureconsultis. 533: 25 |
jureconsultus. 199: 20 |
jurejurando satisfacto. 232: 21 |
jurgiorum. 146: 8 |
jurgiosa facundia. 509: 24 |
uxor. 42: 5 |
juri dicendo. 345: 15 |
juris. 21: 5 | 35: 8 | 49: 2 | 104: 22 | 133: 21 | 183: 10 | 345: 9 | 432: 5, 7 | 433: 2 | actiones declinationibus. 523: 21 | disciplina. 519: 3 | interfectionem & cessationem inter reos. 524: 32 | sui sunt. 182: 9 | petito. 533: 23 | divini & humani peritus. 309: 11 | civilis. 134: 6 | 136: 11 | 342: 5 | 344: 6 | auctor. 68: 3 | 216: 3 |
jurisconsultum. 194: 15 |
jurisconsultus. 191: 13, 14 |
jurisdictione. 281: 15 |
jurisdictionibus. 534: 6 |
jurisjurandi. 232: 1 |
jurisperitorum. 136: 8 | 378: 9 |
jurisperitus. 216: 7 |
Jurites Quirini. 358: 7 |
jus. 13: 4 | 14: 17 | 126: 16 | 127: 17 | 147: 10 | 387: 11 | 437: 3 | 474: 13 | Aboriginum. 432: 14 | civicae coronae. 165: 21 | civile. 424: 18 | 432: 4 | eximium. 269: 7 | Faunorum. 432: 13 | Pontificium. 426: 26, 30 | Spontaliorum. 138: 14 | testamenti. 32: 7 | verus renui. 345: 7 | erat. 525: 12 | & fieri. 65: 13 | si foret provocandi. 507: 6 | esset. 409: 4 | dicebat. 208: 10 | dixit. 208: 16 | sententiae habebant. 130: 4 | testimonii dicendi. 195: 4 | tribuit. 520: 7 | in cenam inferere potestasque esset. 90: 15 | non est. 280: 2 | non sit. 415: 9 | non habere. 344: 14, 17 | non habet licentiae sed imprudentiae. 521: 24 | non respondeo. 533: 9 | in jus ad praetorem deferrent. 534: 12 | ducito. 525: 7 | vocat. 522: 27 | vocabit. 523: 1 | vocato. 522: 26 | 523: 16 | vocatus. 520: 18 | deportatus. 520: 22 | capi. 523: 6 |
jusjurandi religionem. 137: 5 |
jusjurandum. 47: 12 | 182: 14 | 232: 4 | 298: 8, 11 | 422: 12 | 428: 14 | 520: 9 | adegit. 232: 10 | agebat de uxore. 158: 9 | sancte habitum. 232: 4 |
justa. sing. 329: 29 | plur. 287: 24 |
justaram. 214: 24 |
justerat. 35: 17 | 101: 6 | 208: 15 | 422: 11 |
justerit. 65: 19 |
justerant. 270: 11 | 324: 18 | 345: 3, 6 | 523: 10 |
justi. 345: 8 | 379: 12 |
justissimas. 130: 11 |
justis. 65: 2, 5 |
justisse. 442: 7 |
justissent. 318: 1 |
justisset. 234: 13 | 406: 14 |
justit. 35: 17 | 55: 8 | 58: 15 | 71: 16 | 122: 19 | 147: 14 | 197: 14 | 243: 27 | 344: 13 | 411: 6 | 425: 4 | 483: 11 | 508: 2 | 527: 18 | profecti. 10: 4 |
justo. subst. 309: 15 |
justu. 248: 13 | 267: 6 | 475: 14 |
justum. 287: 20 | 330: 16 | proficisci. 66: 1 | justus est. 35: 20 | erat. 35: 15 | effem. 329: 14 |
justa detestatione. 37: 3 | objurgarione. 10: 8 |
juste. gen. 479: 22 | 504: 7 | 521: 16 | voluntates. 13: 20 |
juste. 300: 3 |
justi dies. 403: 26 | 515: 6 |
justitia. 186: 10 | 383: 14 | praestantem virum. 481: 20 |
justitiae. 15: 18 | 186: 9 | 383: 1, 4, 6, 23 |
justissima. 117: 7 |
justitiam. 524: 32 |
justius. 543: 27 |
justos dies. 524: 32 |
justum. 52: 7 | 344: 9 | 382: 22 | est. 214: 13 |
juvabat. 495: 12 |
juvandi. 173: 14, 16 | 450: 32 |
juvandum. 248: 4 |
juvant. 317: 23 |
juvantibus Diis. 5: 15 |
juvare. 431: 20 |
juvaret. 173: 11 |
juvari. 74: 25 |
juvat. 231: 1 |
juvenes. 10: 5 | 79: 12 | 497: 14 | optimi. voc. 485: 28 |
juvenibus. 363: 31 | 508: 14 | 528: 17 |
juvenis. 73: 4 | 262: 27 | 513: 22 |
juventae. 290: 5, 14 |
juventus. 291: 5 | 401: 4 |
juventus. 493: 16 |
juventute. 310: 26 |
juventutem. 225: 5 |
juventutis. 433: 16 |
juvenum. 198: 5, 17 | 244: 6 | 391: 18 | 399: 7 |
juverunt. 378: 12 |
juvisset magis se. 337: 24 |
juxta. 58: 13 | 174: 3 | 207: 9 | 458: 20 | 473: 2 | 477: 5 | post. 143: 22 | 174: 19 | deinde paulo post. 211: 11 |

VOCABULORUM.

K.

K Al. Octob. 397: 18 |
 Kalend. Jan. 104: 16 |
 Kalendar. 329: 15 | 330: 3 |
 Kalendarum. 103: 22 | 332: 1 |
 Kalendar. 104: 1 | 180: 1, 2, 5, &c. | 329: 16 | Januarias. 104: 17 |
 Kalendis. 90: 14, 22 | 103: 21 | 104: 20 | 329: 9, 33 | 330: 14 | Januarius. 361: 16 |
 Karthagine. 196: 4 |
 Karthaginem. 191: 3 |
 Karthaginiensem. 164: 4 |
 Karthaginienfes. 190: 13 | 192: 2 | 207: 15 |
 Karthaginienfis. 110: 20 | 192: 22, 25 |
 Karthaginienfibus. 122: 27 | 190: 8, 12 |
 Karthaginienfis. 111: 20 |
 Karthaginienfium. 235: 5 | 470: 12, 23 |

L.

L Abascere. 392: 28 |
 si non labat mihi memoria. 516: 25 |
 labe. 31: 9 | 56: 16 |
 labearum ductu. 424: 16 |
 labefacere. 392: 10 |
 labefaceret. 465: 7 |
 labentem. 513: 12 |
 labentibus. 376: 7 |
 Labeo. 31: 3 | 115: 23 | 136: 3 | 227: 10 | 344: 10 | An-
 riftius. 31: 6 | 342: 4, 5 |
 Q. 521: 5 |
 Labeonem. 135: 7, 19, 21, 22 | 345: 9 | 414: 3 | An-
 riftium. 344: 5 |
 Labeonis. 33: 14 | 136: 10 |
 laberetur. 460: 20 |
 Laberiani versus. 285: 4 |
 Laberii. 130: 11 | 241: 8 | 284: 12 | 464: 3, 5 |
 Laberio. 464: 2 | 516: 28 |
 Laberium. 120: 5 | 285: 3 |
 Laberius. 22: 11, 15 | 120: 8 | 220: 22, 24 | 222: 3 | 258: 4 | 284: 20 | 427: 6, 8 | 430: 24 | 530: 16 |
 poera. 241: 7 |
 labe & quasi lacuna famæ. 15: 12 | animorum, plur. 9: 13 |
 Labias. 271: 3 | 514: 11 | pri-
 mores. 270: 24 |

labor. 109: 9 | 174: 8 | 257: 31 | 419: 35 | 509: 3 |
 laborans. 189: 24 |
 laborant. 313: 5 |
 laborante. 184: 14 |
 laborare. 354: 32 |
 laboramus. 57: 7 | 459: 4 |
 labore. 49: 29 | 336: 13 | ac
 vigilia defessam. 312: 11 |
 laborem. 49: 29 | 50: 2 | 98: 27 | 419: 15 | in discendo.
 528: 16 |
 labores. 4: 19 | voluntaries.
 56: 3 | verb. nolo hoc jam.
 132: 23 |
 labori. 49: 28 | 530: 27, 32, 61 | est. 257: 7 |
 laboribus. 397: 6 | 447: 7 |
 laboriosi. 312: 10 |
 laboriosum. 258: 1, 3 |
 laboriosus. 257: 7 |
 ea res vera ne sit an falsa non
 laboro. 235: 14 |
 laborum. 355: 15 |
 labra. 514: 13 | conferens la-
 bris. 532: 20 |
 labris. 271: 2 | 532: 20 |
 abeunt verba. 510: 20 |
 lac. 507: 24 |
 Lacedæmonii, plur. 455: 13 | 456: 7 | 474: 3 | 483: 2, 5 |
 Lacedæmoniis. 30: 15 | 72: 13 | 473: 17 | 482: 17 |
 Lacedæmonios. 28: 1, 5 | 309: 7 | 310: 22 | 474: 11 | 482: 12 |
 Lacedæmonium. 12: 9 |
 Lacedæmonius. 22: 4 | 112: 3 | populus. 482: 19 |
 laceraret. 62: 26 |
 lacerasse. 61: 14 |
 lacerati sunt. 385: 22 |
 laceratus est. 526: 11 |
 lacerna. 357: 15 |
 lacernis. 357: 1 |
 lacrum. 136: 12 |
 lacerat. 501: 10 |
 lacerantia florentem vino
 animum. 201: 1 |
 lacerare. 509: 22 |
 laceratus. 199: 9 | 515: 1 |
 lachrymantes. 51: 18 |
 lachrymas. 59: 4 |
 Laconi. 317: 1 |
 Laconica. 455: 2 | tibicina.
 29: 17 |
 Laconicam terram. 442: 4 |
 lacrimarum. 270: 1 |
 lacrimose. 268: 6 |
 lacte. 312: 2, 12 |
 lactens est. 314: 12 |
 lactis. 319: 5, 25 |
 lacu Averno. 306: 5 |
 quasi lacuna famæ. 15: 2 |
 lacus. 78: 17 |
 lædendi. 523: 33 |
 lædi habitum vitæ beatæ. 9: 16 | aut altius aut latius.
 521: 25 |
 Læli. 49: 8 |
 C. Lælii. 423: 8 | Felicias.
 414: 3, 12 |
 C. Lælium. 423: 15 | 449: 16 |
 Lælius. 449: 11 |
 Læncoliberto. 466: 10 |
 læsa. 464: 16 |
 læsa, plur. 100: 13 |
 læserat. 107: 26 |
 læsi. 203: 6 |
 Læstrygonas. 410: 6 |
 læsum. 136: 12 |
 læta, sing. 390: 14 | 432: 11 |
 lætabatur. 95: 9 |
 lætabundus. 307: 1 |
 læta indolis. 508: 10 |
 lætam arborem. 314: 5 |
 lætari. 95: 12 |
 lætior. 320: 29 |
 lætiores. 391: 13 | segetes.
 247: 12 |
 lætissimas. 516: 3 |
 lætissime. 123: 7 |
 lætitia. 95: 12 | 210: 31 | 211: 7 |
 lætitiæ. 157: 7 |
 lætitiæ. 261: 17 |
 lætos. 176: 22 |
 lætum. 398: 3 |
 lætus. 95: 16 | 516: 1 |
 læva. 168: 4 | numina. 174: 9 |
 lævigaret cibus alvum. 148: 17 |
 Lævli. 90: 5 |
 M. Levinus. 346: 11 |
 Lævius. 90: 5 | 327: 9 |
 Laide. 23: 15, 20 |
 Laidem. 24: 6 |
 Laïs. 24: 1, 8 |
 lambendo. 457: 10 |
 lambit. 458: 23 | 459: 11 |
 lamenta. 285: 19 |
 lamentantem. 322: 13 |
 lamentis. 217: 12 |
 lamina auti. 15: 11 |
 laminæ. 269: 12 |
 Lampadionis. 486: 14 |
 lana. 301: 5 |
 lanam. 314: 1 |
 lance. 432: 17 |
 lancea. 285: 17 |
 lanceam. 418: 3 |
 per lancem liciumque conc-
 pta furta. 310: 2 |
 languebit animus tædio aut
 senio. 3: 2 |
 P P P ij

I N D E X

- languens. 426: 6 |
 langueret. 115: 7 |
 laniabat. 216: 19 |
 laniati. 62: 3 |
 laniatu. 122: 5 |
 lanigeras. 426: 8, 11 |
 lapide. 151: 18, 11 | 242: 15 |
 lapidem. 47: 15 | 242: 7, 12 |
 cylindrum. 188: 3 |
 lapidibus. 155: 3 |
 Lapidæ Pelethronii. 485: 31 |
 lapfantis & humidis ver-
 bis diffluunt *garruli*. 37: 5 |
 laqueis tylogifimorum & dia-
 lecticorum captionum. 9: 9 |
 laqueo. 400: 9 |
 laqueos iuris. 342: 10 |
 Larentia. 194: 21 |
 Accæ Larentiæ. 195: 18 |
 largam. 307: 8 |
 largiore fumtu. 240: 14 |
 largiore. 392: 11 |
 largiores. 391: 11 |
 largita, *ing.* 90: 4 |
 largius. 62: 20 | flucret. 49: 19 | pronunciabat. 155: 30 |
 Largius Licinius. 443: 1, 7 |
 largos imbres. 341: 14 |
 largum bibendi. 120: 1 |
 lasciva. 255: 3 |
 lascivæ orationis. 317: 6 |
 lasciviam fatietatis. 229: 7 |
 lascivientium convivorum. 29: 6 |
 lasciviffet. 158: 15 |
 lassitudinem. 93: 28 |
 lassus. 119: 1 |
 Jara, *ing.* 433: 1 | est lex. 89: 9 | fit rogatio. 181: 31 |
 Jatas, *part.* 70: 5 |
 late. 115: 21 |
 latebra. 327: 18 | 416: 15 |
 latebræ. 176: 29 |
 latebram. 455: 11 |
 latebrosam. 176: 32 |
 lateus. 264: 12 | res. 143: 14 |
 latent. 231: 9 |
 latenter intelligas. 76: 14 |
 latere, *abl.* 45: 10 | 161: 16 |
 391: 5 | ex altero converfum
 refponfum. 172: 6 | *verb.*
 328: 9 |
 lateret. 266: 20 | 368: 15 |
 later. 60: 20 |
 Laticina, *ing.* 32: 11 | 429: 10 |
 lingua. 226: 12 | 494: 9 |
 495: 23 | oratio. 92: 19 |
 oratione. 495: 5 | effingere.
 240: 4 | voce. 517: 7 |
plur. 84: 10 | 427: 7 |
 Latine. 80: 18 | 361: 3 |
 linguz. 204: 1 | 506: 5,
- 24 | 517: 1 |
 Latinam. 469: 2 | linguam.
 467: 5 | 492: 21 | 495:
 21 | 528: 5 | in coloniam
 deductum verbum. 516 |
 27 |
 Latinarum. 361: 1 | scia-
 rum. 389: 1, 3 |
 Latinas. 43: 7 |
 Latine. 23: 7 | 43: 6, 24 |
 48: 1 | 49: 13 | 81: 8, 20,
 23 | 135: 27 | 243: 9 | 359:
 9 | 428: 11 | 490: 32 | 506:
 30 | loqui. 132: 17 | 467:
 7 |
 Latini, *plur.* 55: 25 | 445: 6 |
 veteres. 173: 4 |
 Latinis. 45: 1 | 92: 7 | 94:
 3 | verbis. 469: 23 |
 Latino, *abl.* 46: 8 | 80: 18 |
 436: 8 | 517: 2 | *verbo*. 512:
 25 |
 Latinorum. 22: 27 |
 Latinos. 68: 14 | 260: 13 |
 401: 5 |
 Latinum. 1: 7 | 418: 4 | 445:
 11, 12 | 480: 11 | 510: 18 |
 totum nomen. 9: 7 | 510:
 10 | verbum. 517: 4 | el-
 fct. 356: 4 |
 Latio. 176: 20 | 224: 7 | 282:
 24 | 300: 8 |
 latone. 379: 1 |
 latior. 369: 2 |
 latioribus. 81: 21 |
 latitudine. 46: 6 |
 latitudines. 45: 7 |
 latius. 376: 30 | 466: 5 | 503:
 1 | latui. 521: 25 | paulo.
 155: 13 |
 Latium. 138: 3 |
 Lato. 358: 15 |
 Latone. 254: 8 |
 latrantibus. 247: 18 | mon-
 stris. 61: 12 |
 latrantem cum. 208: 5 |
 lauerint. 77: 4 |
 lauerit. 263: 19 |
 latuit. 447: 12 |
 latum, *adj.* 45: 5 |
 latus, *subst.* 45: 13 | hausit
 apertum. 62: 11 |
 lavabantur. 267: 18 |
 lavacris. 8: 9 |
 lavandi tempus. 494: 22 |
 lavandria. 427: 18 |
 lavandum. 427: 18 |
 lavari. 267: 17 | peccatum.
 286: 14 |
 laudabat. 369: 12 |
 laudabatur. 294: 8 |
 laudabilia. 146: 4 |
 laudabiliter. 212: 7 |
 laudanda, *plur.* 37: 23 |
 laudandi. 160: 13 |
 laudante. 526: 15 |
- laudantibus. 485: 17 |
 laudantis. 469: 4 |
 laudare. 64: 2 | 501: 7 | via
 tuiibus appellandis. 63: 13 |
 laudaret. 316: 19 |
 laudari. 63: 6 | 64: 3 | frigi-
 de & exigue. 500: 1, 2 |
 laudasse. 516: 17 |
 laudat. 122: 4 | 125: 8 | in-
 fecunde & jejune. 501: 6 |
 laudationes funebres. 351:
 29 |
 laudatoria. 146: 7 |
 laudatur. 112: 3 |
 laudaverint. 247: 11 |
 laudavit. 352: 12 | 353: 12 |
 392: 10 | 462: 8 |
 laude. 2: 22 | 212: 23 | 457:
 16 | floruerunt. 411: 19 |
 dignus. 470: 10 | nullis
 dignabatur. 294: 10 | indi-
 gaus. 62: 8 | vacat. 61:
 9 |
 in laudem ista dicuntur. 145:
 23 |
 laudes. 113: 6 | 392: 4 | 462:
 8 | egit. 111: 16 |
 lauder. 501: 8 |
 laudi. 294: 13 |
 laudibus. 114: 5 | 195: 24 |
 205: 23 | 353: 21 | 462: 10,
 13 | ferebant verius lummis
 affiduique. 255: 8 |
 laudis. 63: 23 | 95: 17 | 444:
 32 | estimandæ. 382: 25 |
 laudo. 43: 16 | 352: 14 |
 lauri. 91: 15: 15, 18 |
 Lavinia litora. 283: 1 |
 Lavinia. 73: 8, 14, 19 |
 Publii Lavinii. 524: 20 |
 Lavinio oppido. 283: 7 |
 Lavinius. 534: 25 |
 lavisse. 268: 2 |
 lavo. 91: 15 |
 lavor. 91: 18 |
 Laurens. 258: 26 |
 Laurente. 267: 4 |
 Laurentina. 267: 6 |
 lauro. 166: 16 |
 lauru. 165: 5 |
 laurus. 81: 15 | 155: 1 |
 laus. 43: 16 | immodeste.
 145: 8 |
 Laus Cætonis, *liber*. 352:
 10 |
 lautam. 398: 14 |
 lauras. 267: 19 |
 laurum. 36: 10 | 343: 18 |
 laxamentum. 160: 12 |
 laxandi animi gratia. 384:
 3 |
 laxantes. 480: 6 |
 laxari animus. 1: 4 |
 laxasset. 406: 7 |
 laxaco remiffioque *justitiam*
 examine. 15: 17 |.

VOCABULORUM.

Janiorem vocis sonum. 355:
 16 |
 laxioribus. 419: 11 |
 Lemnas. 338: 16 |
 Lebadiam. 320: 1 |
 lecta sit ad lacedaetium. 37:
 12 | *plur.* 10: 8 | ubi sunt.
 102: 12 | 469: 11 | effent.
 101: 7 |
 lecti erant in Senatum. 130:
 2, 5 | 280: 2 |
 lectica. 268: 12, 15 |
 lecticam. 268: 14 |
 lectio accesserat ad eum lo-
 cum. 85: 1 |
 lectione. 20: 13 | 21: 11 | 317:
 16 |
 lectionem. 447: 18 |
 lectiones. 54: 28 |
 lectionibus. 2: 1 | 84: 9 | 135:
 21 | 299: 18 | 385: 11 |
 lectionis. 2: 9 | 483: 23 |
 lectionum. 2: 9 | 73: 23 | 208:
 18, 19 | 526: 20 |
 lectis, *part.* 382: 1 | *verbis.*
 507: 1 |
 lectitabant veterum senten-
 tias. 17: 24 |
 lectitabat. 22: 22 |
 lectitabit. 246: 16 |
 lectitamus. 84: 1 |
 lectitandi. 508: 1 |
 lectitando. 4: 18 |
 lectitantes multa. 2: 25 |
 lectitantes. 526: 9 |
 lectitarem. 178: 14 |
 lectitarentur. 304: 13 |
 lectitaret. 527: 19 |
 lectitaverunt. 105: 13 |
 • lectito. 250: 14 |
 lecto. 207: 8, 13 | 431: 1 | id
 sibi futurum pro. 290: 2 |
 lector. 318: 12 | non infro-
 quens. 105: 24 |
 lectorem. 483: 24 |
 lectorum. 333: 5 |
 lectum, *part.* 343: 9 | *est.* 513:
 12 |
 lectus. 250: 14 | 343: 8 | ef-
 fet princeps. 388: 11 | in
 iudices. 378: 2 |
 legam. 370: 10 | 385: 14 |
 legantur virgines. 32: 11 |
 legas. 53: 4 | 369: 19 | 498:
 24 |
 legat. 100: 16 | 228: 8 |
 legari. 210: 10 | 226: 2 | 409:
 23 | sunt. 477: 4 |
 legationes. 302: 12 |
 legationibus. 210: 2 |
 legatis. 36: 13 | 300: 16 | 418:
 22 |
 legato. 268: 12 |
 legatos. 36: 5 | 112: 19 | 113:
 5 | 210: 8 | 300: 17 | 301:
 2 | 418: 16 |

legatus fuerat Scipioni Asia-
 tico. 157: 14 |
 legaverant. 226: 18 |
 legaverint. 418: 5 |
 legavit. 132: 8 | 222: 3 |
 lege, *abl.* 32: 13 | 33: 5 | 72:
 26 | 89: 16 | 90: 17 | 127:
 23 | 195: 3 | 309: 18 | 420:
 14, 28 | 432: 12 | 433: 1 |
 437: 11 | 452: 9 | 453: 4 |
 474: 12 | 522: 26 | 523: 7 | 533:
 5 | de Agraria. 361: 16 | Asc-
 ria. 292: 2 | Julia. 378: 9 |
 naturae. 255: 9 | *imp.* 369:
 21 | 498: 21 |
 legebamus. 84: 12 | 105: 21 |
 267: 12 | 444: 30 | 456:
 7 |
 legebantur. 433: 17 |
 legebat. 410: 11 | 426: 6 |
 485: 12 |
 legebatur. 19: 4 | 80: 18 |
 101: 5 | 130: 22 | 304: 4 |
 366: 15 | 431: 12 |
 legem. 12: 28 | 26: 5 | 32: 10 |
 70: 6, 12, 17 | 89: 13 | 90:
 10 | 146: 10 | 302: 6 | 415:
 4 | 420: 3, 6, 30 | 451:
 5 | 452: 14 | 520: 4 | 521:
 4 | fabulae spectandae. 4:
 27 | de pecunia exigenda.
 484: 10 | promulgavit
 484: 11 |
 legenda, *plur.* 490: 2 |
 legendam filiam. 32: 4 |
 legendis. 3: 2 | 4: 28 |
 legendo. 318: 12 | 444: 29 |
 455: 9 | in. 3: 23 | 494: 18 |
 legendos. 206: 1 |
 legendum. 17: 6 | 206: 3 |
 437: 1 | 489: 24 | 490:
 13 |
 legendus. 209: 16 |
 legentem. 485: 12 |
 legentibus. 21: 15 | 383: 22 |
 legentium. 323: 15 | 452: 23 |
 518: 8 |
 legerat. 299: 12 | 485: 29 |
 legere. 3: 3 | 26: 9 | 39: 16 |
 84: 13 | 216: 1 | 343: 10 |
 369: 22 | ad populum. 485:
 10 |
 legerem. 106: 13 |
 legeremus. 106: 19 | 353:
 30 | 397: 15 | 421: 21 |
 legerentur. 252: 11 | 367:
 20 |
 legeret. 46: 12 | 223: 13 | 259:
 10 |
 legeretur. 449: 25 |
 legerim. 287: 8 | 482: 3 |
 legerimus. 58: 7 |
 legerint. 4: 15 |
 legerit. 396: 18 | 487: 7 |
 legero. 369: 23 |
 leges. 233: 18 | 287: 23 | 309:

11, 14, &c. | 376: 11 | 415:
 1 | 471: 13 | 519: 11 | 520:
 16 | 522: 8 | decemvirates.
 522: 9 | Sempronius. 269:
 8 | sumptuariae. 522: 22 |
 non licuit per. 324: 19 |
 leget. 359: 17 |
 legetis. 353: 28 |
 legi, *dat.* 12: 19 | 218: 19 |
verb. 48: 11 | 80: 16 | 89:
 1 | 101: 6 | 104: 15 | 343:
 18 | 425: 2 | 432: 11 | 504:
 15 | 519: 14 | 526: 1 | 532:
 9 | facilem. 456: 6 |
 legibus. 54: 7 | 70: 4 | 72:
 14 | 144: 9 | 188: 15 | 215:
 4 | 232: 5 | 309: 16 | 318:
 28 | 376: 24 | 391: 13 | 437:
 3, 8 | 473: 4 | 519: 1, 12 |
 520: 3 | 521: 13 | sumptua-
 rias. 38: 19 | promulgatis.
 267: 13 | senio obliteratis.
 90: 11 |
 legimus. 54: 11 | 78: 10 | 84:
 5 | 344: 5 | 351: 7 | 393:
 4 | 419: 11 | 429: 4 | 445:
 3 | 466: 3 | 498: 27 | 499:
 20 | 503: 13 | 513: 3 | 518:
 4 |
 legione. 424: 8 |
 legiones. 424: 7 |
 legionibus. 399: 16 |
 legis, *gen.* 5: 1 | 32: 17 | 70: 2, 16 |
 420: 2, 19 | 432: 18 | 452:
 12 | 525: 5, 20 | Horatiae.
 195: 5 | Juliae. 72: 7, 19 |
 actio. 182: 8 | Severus. 524:
 16 | subscriptor. 507: 18 |
verb. 463: 6 |
 legisse. 3: 4 | 13: 9 | 46: 10 |
 93: 4 | 121: 25 | 248: 7 |
 332: 7 | 448: 2 | 456: 14 |
 485: 29 |
 legissem. 465: 9 | 504: 2 |
 legissemus. 70: 13 | 307: 15 |
 332: 11 | 344: 17 |
 legisset. 390: 15 |
 legisset. 47: 10 | 344: 10 |
 legissti. 370: 13 |
 legisitis. 299: 23 |
 in legistorico. 534: 24 |
 legit. 209: 13 | 485: 19 |
 legitima verba 293: 9 |
 legitimis. 378: 8 | 534: 15 |
 legitimus. 327: 3 |
 lego. 120: 4 | 252: 14 | 357:
 16 |
 legum. 21: 4 | 344: 6 | 433:
 5 | 519: 13 | 522: 13, 14 |
 decemviralium. 519: 9 |
 sanctionibus. 89: 1 | scri-
 ptores. 52: 10 |
 legumento. 148: 16 |
 legumentum. 149: 7 |
 legunt. 46: 13 | 552: 24 | 485:
 4 |

I N D E X

lembi. 287: 1 |
 lembum. 201: 12 |
 lemmatis. 264: 11 |
 lenia. 519: 16 |
 lenibus modulis incinat.
 151: 3 |
 leniebat. 269: 13 |
 lenior. 393: 7 |
 lenioris sonitus litera. 54:
 5 |
 lenitate nimis remissa. 309:
 22 |
 leniter. 55: 15 | 65: 22 |
 176: 19 | 212: 7 | 352: 14 |
 363: 32 | 490: 28 | 491:
 18 |
 lenone. 75: 25 |
 lenoni. 257: 27 |
 lente. 55: 15 |
 lentem. 132: 20 |
 lentis. 453: 16 |
 Cn. Lentulo. 434: 7, 20 |
 Lentulum. 175: 4 |
 Cn. Lentulus. 434: 9 |
 lentus. 430: 25 |
 lenunculi. 287: 1 |
 leo. 176: 11, 15 |
 leone. 177: 15 |
 leonem. 93: 21 | 176: 21, 23 |
 177: 19 |
 leones. 107: 5 | 338: 20 |
 Leonida. 110: 16 |
 Leonidas. 112: 3 |
 leonis. 175: 21 | 177: 3 |
 leonum. 176: 10 | 338: 14 |
 lepida. 196: 2 | 200: 22 |
 440: 1 | 462: 9 | 479:
 20 | inscripta. 2: 18 | soler-
 tia. 521: 29 |
 lepide. 53: 12 | 84: 6 | 464:
 5 |
 lepide. 61: 1 | 98: 3 | 164:
 15 | 167: 4, 6 | 228: 4 |
 245: 9 | 264: 3 | 338: 23 |
 340: 3 | 480: 18, 25 | 532:
 22 | composita verba. 42:
 14 |
 lepidi & festivi mendacii
 consilium. 51: 13 |
 lepidior. 26: 11 |
 lepidiora. 24: 12 |
 lepidiores. 464: 1 |
 lepidis. 287: 5 |
 lepidissima. 241: 3 |
 lepidissima. 197: 1 |
 lepidissimi. 501: 11 | *versiculi*.
 513: 25 |
 lepidissimis. 509: 2 |
 lepidissimus. 342: 23 |
 lepidius. 212: 14 |
 lepidum. 270: 23 |
 Aemilius Lepidus. 325: 14 |
 leporaria. 77: 22 | 78: 2,
 3, 8 |
 leporatio. 78: 7 |
 leporc. 43: 22 |

leporem. 43: 11, 15 |
 lepores. 78: 4 | 438: 19 |
 leporibus. 438: 17 |
 leporis. 91: 15 |
 lepus. 91: 15 |
 Lesbia. 204: 19, 20 |
 Lesbios. 442: 15 |
 Lesbium vinum. 337: 26 |
 Lesbius. 441: 8 |
 Lesbio, insula. 337: 17, 29 |
 letalis. 127: 26 |
 letum, *mortem*. 205: 14 |
 levamentis. 318: 22 |
 levandi. 332: 5 | animi gratia.
 384: 3 |
 levatiora. 454: 16 |
 levatus medela. 177: 10 |
 Leucas. 35: 9 |
 apud Leuctra. 474: 11 |
 leve. 456: 21 | damnum.
 14: 30 | verbum. 62:
 1 |
 levennam. 428: 7 |
 leves. 19: 16 | 222: 18 | lo-
 cutores. 37: 4 |
 levet honorem. 202: 9 |
 levi. 99: 5 | 220: 25 | 428:
 7 |
 levia gaudia. 254: 23 | &
 inania pro gravibus &
 veris componere. 484:
 30 |
 Leviano carmine. 504: 16 |
 Levianorum verborum. 505:
 11 |
 levibus argumentis. 119: 6 |
 leviculum. 370: 20 |
 Levii Alecstin. 504: 15 |
 leviora. 34: 22 | 454: 16 |
 flagitiis vitia. 42: 17 |
 levipes. 43: 11 |
 levis. 283: 4 | 407: 12 |
 493: 9 | iactura. 15: 9 |
 non existimator. 520:
 14 |
 levissimis. 375: 13 |
 levissimum. 503: 5 |
 levitate. 454: 15 |
 levitatem. 223: 4 | 230: 2 |
 vocis. 393: 22 |
 leviter. 471: 2 |
 levius. 426: 29 | 490: 28 |
 Levius. 510: 5 |
 lex. 70: 1 | 81: 31 | 213: 20 |
 264: 9 | 287: 16, 18 |
 420: 1 | 452: 16 | 453: 6 |
 522: 25 | ita fuit ut. 12:
 28 | Fannia. 89: 9 | Julia
 90: 21 | Licinia. 89:
 20 | 90: 7 | & Fannia. 522:
 22 | Porcia. 269: 7 | lata. 195:
 3 | talionis. 521: 14 | ven-
 dundi. 216: 9 |
 libamenta ingenuarum ar-
 tium. 3: 18 |
 libamentum. 430: 8 |

libaretura. 325: 7 |
 libebit. 4: 13 |
 libens. 93: 25 | 94: 10 |
 385: 12 | 462: 5 | 505:
 8 |
 libenter. 318: 30 | 419: 7 |
 libentes. 411: 2 |
 libenti ingenio ad. 508:
 11 |
 Libentiae. 392: 24 |
 libentissime. 398: 15 |
 liber. 21: 9 | 431: 13 | 443:
 8 | 448: 7 | 506: 31 |
 534: 20 | homo. 280: 6 |
 libera. 365: 7 | 437: 20 |
 liberale factum. 233: 9 |
 liberalem. 450: 26 |
 liberales. 449: 22 | 450:
 5, 15, 18, 21, 37 |
 liberali. 219: 21 | a msa
 nunquam abfuit. 245: 8 |
 liberalibus. 406: 13 |
 liberalior sermo. 4: 9 |
 liberalis. 450: 7, 30 |
 liberalitas. 450: 10, 22 |
 liberalitatem. 449: 23 |
 liberalitari. 450: 22 |
 liberaliter. 210: 21 | 450:
 6, 30, 34 | institutis homi-
 nibus. 492: 3 |
 liberalium disciplinarum.
 206: 3 |
 liberam linguam. 37: 7 |
 liberaflet. 284: 219 | obsidio-
 ne. 167: 11 |
 liberatos religione. 212: 19 |
 liberatum. 466: 2 | effe.
 506: 6 |
 libere. 86: 6 | 212: 2 |
 liberet. 385: 12 |
 liberi, *subst.* 137: 21 | 207:
 12 | 374: 28 | 487: 14 |
 hominis, *adj.* 521: 8 |
 Liberi, *Bacchi*. 344: 3 |
 liberis, *subst.* 1: 2 | 158: 3 |
 182: 2 | 191: 10 | 402:
 10, 21 | *adj.* 76: 9 | 523:
 26 | hominibus. 492: 3 |
 liberius. 514: 4 |
 libetorum. 5: 8 | 65: 1 | 72:
 21, 23 | 127: 17 | 133: 24 |
 182: 4 | 245: 13 |
 liberos, *subst.* 32: 5 | 71:
 4, 6, 15 | 72: 17, 18, 20,
 26 | 76: 11 | 83: 13 | 135:
 25 | 207: 8 | 359: 21 | 401:
 6 | *adj.* 309: 25 | 363: 1 |
 homines. 527: 14 |
 liberta' ft. 231: 8 |
 libertas. 344: 7 |
 libertate. 14: 18 | 76: 6 | data.
 392: 13 |
 libertatem. 205: 10 |
 libertati. 244: 9 |
 libertatis. 211: 24 | 269: 7 |
 recipiendae gratia. 244:

VOCABULORUM.

- 7 | homines. 183: 9 |
 libertini. 182: 12 |
 libertino. 197: 5 |
 libertinos. 183: 7 |
 liberto. 396: 20 | 466: 10 |
 libertus. 147: 4 | 209: 19 |
 210: 19 | 266: 9 | 341: 3 |
 liberum & impromiscum ver-
 bum. 21: 18 | *gen. plur.*
 137: 7 | 323: 1 | 476: 21 |
 libet. 28: 18 | 97: 11 | 278: 2 |
 non. 522: 3 | dicere. 495: 12 |
 libidine vini ebrius. 391: 13 |
 libidines in cibos & in Ve-
 notem. 500: 8 |
 libidini. 310: 27 |
 libidinofissimum. 205: 24 |
 libido. 263: 9 | 330: 30 | uri-
 nae. 501: 15 |
 libitum erat. 1: 8 | est. 84: 13 |
 210: 26 | 248: 4 |
 363: 4 | 464: 7 | nobis. 285: 13 |
 libra. 414: 12 | 521: 26 |
signum caeleste. 261: 14 |
 libram. 232: 10 |
 libramentis suspensum. 278: 1 |
 librari. 162: 16 |
 libraria. 163: 12 | 369: 22 |
 librariis affibus. 523: 25 |
 apud librarios fulmus. 483: 21 |
 librarius. 163: 17 |
 libras. 143: 9 | 476: 5 | 525: 11 |
 libri, *gen.* 22: 3 | 43: 19 |
 44: 16 | 99: 6 | 121: 25 |
 507: 5 | *plur.* 1: 12 | 340: 12 |
 349: 25 | 378: 12 |
 436: 5 | 451: 9 | 455: 3 |
 501: 11 | Tulliani. 489: 5 |
 copia fuisset. 51: 2 |
 bonae atque sinceræ ve-
 cuitatis. 163: 14 |
 perpendentur in libelli. 524: 3 |
 libripens. 403: 27 |
 libris. 2: 5 | 17: 4 | 13: 12 |
 10 | 13: 1 | 30: 15 | 44: 1, 2 |
 55: 2, 6 | 104: 22 |
 222: 22 | 340: 8 | 430: 16 |
 434: 6 | 462: 10 |
 516: 19 | 533: 25 |
 annalibus. 69: 3 |
 Cenfortiis. 68: 5 |
 instructa biblio-
 theca. 502: 15 |
 libro. 6: 1 | 10: 2, 8 | 13: 8 |
 14: 24 | 16: 10 |
 21: 13 | 31: 1 | 36: 4 |
 43: 17 | 49: 1, 6, 7 |
 52: 13 | 399: 17 | 415: 5 |
 476: 16, 18, 23 |
 499: 20 | 529: 7 | 534: 25 |
 quarto. 436: 1 | se-
 cundo. 530: 8 |
 vetere. 489: 25 |
 memoratissimo. 506: 27 |
 ætatis & fidei magnæ credo. 490: 25 |
 librorum. 5: 10 | 14: 18 |
 118: 9 | 206: 2, 9 | 227: 14 |
 246: 6 | 342: 11 |
 345: 22 | 396: 21 | 400: 2 |
 415: 15 | 426: 30 | 451: 3 |
 libros. 20: 22 | 44: 4, 7, 10 |
 72: 2 | 89: 8 | 100: 27 |
 128: 1, 16 | 206: 3 |
 246: 13 | 339: 10 | 353: 7 |
 417: 18 | 429: 7 |
 465: 4 | 519: 14 | 526: 8 |
 531: 11 |
 acroaticos. 529: 3 |
 attigi. 492: 7 |
 librum. 1: 6 | 10: 5 | 13: 9, 10 |
 23: 18 | 46: 10 | 55: 12 |
 59: 10 | 385: 9 | 421: 21 |
 429: 5 | 444: 30 |
 480: 10 | 490: 10 | 498: 24 |
 commentarium. 353: 30 |
 ex annalibus septi-
 mum. 485: 13 |
 summæ atque reverendæ verusta-
 tis. 486: 13 |
 libuit. 199: 1 | 223: 8 |
 liburni. 448: 11 |
 liceat. 214: 26 | 234: 6 |
 398: 7 | 359: 19 | 423: 26 |
 licebit. 424: 3 |
 licentes. 399: 11 |
 licentia. 40: 2 | 311: 4 | 393: 30 |
 licentiam. 393: 19 |
 non jus habet. 521: 24 |
 licentius. 427: 6 | 514: 11 |
 licere. 51: 10 |
 liceret. 244: 8 | 280: 14 |
 licet, *part.* 14: 17 | 104: 12 |
 464: 12, *bis* | 533: 10 |
 verb. III: 15 | 129: 6 |
 223: 29 | 360: 20 |
 Licini. 90: 10 |
 Licinia. 90: 8 |
 lex. 89: 20 |
 90: 8 | 522: 22 |
 Liciniam legem. 398: 10 |
 Licinii Porcii. 335: 5 | 510: 16 |
 511: 9 |
 Stolonis. 474: 12 |
 Licinio. 412: 10 |
 A. 205: 19 |
 C. 30: 19 |
 Q. Crasso. 248: 12 |
 Licinium. 412: 11 |
 Licinius. 221: 9 |
 L. Crassus. 401: 1 |
 Imbres. 359: 26 |
 Mucianus. 248: 14 |
 Fabio Licino. 272: 11 |
 licio. 318: 7, *bis* | 432: 17 |
 licita sunt. 309: 7 |
 per licium concepta furta. 310: 2 |
 lictor. 58: 14 | 318: 3 |
 lictore. 318: 10 |
 lictorem. 317: 30 | 318: 6 |
 345: 1 |
 curiatum. 414: 6 |
 lictores. 58: 12 |
 lictoris. 317: 27 |
 Licurgi. 72: 14 |
 ligandi. 318: 3 |
 ligando. 319: 30 | 318: 12 |
 ligari. 318: 2 |
 Ligartaca, *comadia.* 403: 3 |
 ligna. 134: 7 | 391: 8 | 423: 12 |
 lignantur. 445: 23 |
 ligneam. 391: 4, 8 |
 ligneis. 76: 4 |
 ligneum. 277: 16 |
 ligni. 162: 13 | 515: 25 |
 ingenium. 110: 12 |
 ligno. 277: 7, 29 | 390: 19 |
 456: 14 |
 lignum. 110: 4, 8 | 162: 17 |
 390: 11 | 456: 11 |
 ligo. 318: 11 |
 limarius. 510: 17 |
 limine. 59: 13 | 197: 14 |
 limite. 81: 20 |
 limites. 80: 23 |
 limo. 318: 7 |
 limum. 318: 7 |
 linea. 3: 1 | 46: 4, 5 |
 linearum. 45: 7 | 440: 5 |
 lineas. 45: 5 | 470: 3 |
 lineolis. 266: 24 |
 lingua. 31: 8 | 39: 11 | 43: 23 |
 130: 13 | 468: 10 |
 518: 15, 16 |
 Latina. 429: 10 |
 445: 14 | 494: 9 |
 495: 23 |
 patria. 510: 7 |
 prisca. 64: 2 |
 præsta-
 bili viri. 286: 8 |
 inopi-
 virum. 483: 10 |
 linguæ. 2: 5 | 26: 10 | 37: 2 |
 43: 18 | 80: 17 | 184: 15 |
 417: 6, 13 | 426: 3 |
 435: 12 | 449: 26 | 486: 7 |
 509: 25 |
 Atticæ. 9: 6 |
 59: 2 |
 Græcæ. 435: 12 |
 516: 22 |
 Latinæ. 506: 5, 24 |
 517: 7 |
 princeps. 230: 14 |
 ignarus. 230: 4 |
 parfumonia. 318: 19 |
 artes. 340: 23 |
 tenebras sequuntur. 279: 17 |
 linguam. 37: 6 | 38: 17 | 156: 7 |
 Latinam. 342: 13 | 492: 21 |
 495: 21 | 528: 5 |
 Romanam. 43: 6 |
 exortare. 259: 20 |
 linguas. 277: 22 | 467: 4, 9 |
 linguis. 467: 3 |
 lingula. 286: 3, 7 |
 lingulacas. 39: 26 |

I N D E X

lingulæ. 286: 2 |
 lingulam. 286: 4 |
 linimenta. 457: 13 |
 linqueis. 396: 25 |
 linqueret. 514: 19 |
 lintea. 427: 18 |
 lintres. 287: 4 |
 linum. 122: 23 |
 liqueat. 317: 15 |
 liquefacta. 458: 25 |
 liquefieri. 459: 13 |
 liquentis & puræ fidei. 486: 22 |
 liquere. 373: 12 | 381: 6 |
 liquet mihi. 12: 17 |
 liquida lux. 90: 9 |
 liquide. 79: 5 | 372: 22 |
 liquido, *adv.* 379: 27 | 424: 11 |
 l. s. 170: 17 | 384: 1 |
 litacum erat. 141: 9 |
 lite æstimata. 524: 15 |
 litem. 446: 1 | contestatur. 171: 3. meam facere nolui. 266: 1 |
 litera, *nom.* 75: 16 | 125: 10 | 417: 15 | 438: 11 | 518: 16 | *abl.* 54: 4 | 426: 27 | 435: 19 | 490: 19, 21 | brevis prima. 74: 21 |
 literæ, *gen.* 58: 18 | 59: 4, 6 | *plur.* 32: 9 | 74: 18 | 455: 5 | 456: 5-27 | 518: 11 | *eximie.* 112: 11 |
 literam. 58: 19 | 68: 17 | 71: 18 | 54: 14 | 518: 13 |
 literarum. 1: 10: 22 | 12: 43: 27 | 223: 14 | 350: 3 | 374: 22 | 417: 8, 10 | 455: 1, 12, 19 | 456: 21 | 504: 10 | 516: 15 | 518: 6 | *apices.* 370: 9 | veterum. 508: 15 | 29: 6 | diligens. 485: 25 | diligentissimus. 148: 14 |
 literas. 113: 8 | 133: 16 | 410: 11 | 455: 14, 22, 26 | 456: 11, 14 | 463: 18 | altiores. 342: 8 | *per.* 518: 1 | *dediderant se ad.* 79: 17 | *misit ad.* 528: 24 | *sciens.* 490: 4 |
 literati *plur.* 448: 1 |
 literato homine. 30: 10 |
 literator. 490: 3 | lingua Latinæ. 426: 4 |
 literatos. 105: 11 |
 literatus. 68: 3 |
 literis. 337: 2 | 352: 6 | 414: 14 | 455: 2, 6, 24 | 456: 22 | 467: 15 | 486: 25 | 533: 22 | *amœnioribus.* 485: 7 | *finita vocabula.* 599: 22 | *mandarentur.* 374: 11 | *mandaverint.*

207: 19 | *mandaverit.* 190: 9 | *mandavimus.* 333: 3 | *mandavit.* 233: 1 | *multis præditus.* 175: 22 | *veterator in.* 101: 16 |
 lites. 378: 5 | *inflammate.* 71: 2 |
 liticines. 526: 19, 21 |
 litigabatur. 534: 12 |
 litigantes. 71: 1 | 534: 9 |
 litigantium. 380: 16 |
 litigatur. 379: 25 |
 litore. 220: 12 | 478: 9 |
 litorem. 219: 21 |
 lituris. 4: 1 |
 litui, *gen.* 169: 3 | *plur.* 28: 9 |
 lituo. 168: 3, 7, 9, 11, 24 | 169: 10 | *cantare.* 526: 21 |
 litus. 220: 10 |
 lituus. 168: 2, 10 | *anguralis.* 169: 4 | *inba.* 169: 4, 5, 6 |
 L. Livii. 125: 22 |
 L. Livius. 219: 10, 12 | 476: 12 |
 lixidia colligitis. 488: 9. 10 |
 loca. 21: 1 | 77: 22 | 73: 5 | 82: 2 | 194: 5 | 271: 15 | 425: 24 | *silencia.* 505: 5 |
 locabantur. 224: 8 |
 locarentur. 325: 8 |
 locaret. 319: 6 |
 locari. 309: 1 |
 locasset. 107: 25 |
 locata sunt. 341: 24 |
 ex lege locationis. 308: 21 |
 locato. 222: 3 |
 locavisset. 257: 27 |
 loci, *gen.* 425: 14 | *importunitate.* 111: 3 | *is erat Senatorii.* 312: 6 | *fuit Romæ summi inter deos.* 486: 24 | *nequam wisam.* 44: 15 | *nequam est hujus.* 379: 21 | *plur.* 194: 2 | *communes.* 92: 4 |
 locis. 37: 2 | 57: 18 | 194: 7 | 342: 2 | 354: 12 | 415: 7 | 435: 3 | 442: 9 | 455: 5 | 470: 24 | 475: 12 | 491: 9 | 530: 7 | *syvestribus.* 406: 2 | *nefritis.* 258: 24 |
 loco. 2: 20 | 41: 6 | 49: 3, 24 | 53: 11 | 218: 20 | 367: 10 | 412: 12 | 418: 2 | 421: 16 | 422: 13 | 425: 12 | 439: 15 | 440: 8 | 441: 7 | 458: 1 | 488: 22, *bis*, 24 | 523: 10 | *de equestri.* 503: 10 | *humili.* 394: 7 | *no-*

bilis. 407: 6 | *honesto natus.* 32: 14 | *non ignobilis.* 456: 16 | *summo.* 259: 3 | *in civitate præditi.* 335: 15 | *obscuro nati.* 21: 1 | *in alio.* 518: 16 | *in eodem.* 528: 17 | *in hoc.* 530: 29 | *in præfatu.* 534: 4 | *in quo ponat.* 412: 1 |
 locorum. 37: 10 | 78: 15 | 82: 5 | 84: 1 |
 locos. 47: 19 | 111: 24 | 194: 5 | & colles occupat. 111: 1 |
 locum. 13: 12 | 56: 8 | 98: 17 | 111: 6 | 208: 12 | 424: 20 | 425: 10 | 455: 8 | 480: 13 | 488: 25 | *tenere.* 174: 19 | *in pagna reliquerat.* 165: 19 | *antiquiorem tribuit.* 175: 8 | *sibi esse joci dicen-* *ratus.* 158: 11 | *in heredis venire.* 487: 20 | *infirmant in.* 111: 2 |
 locuplete. 271: 16 | 435: 24 |
 locupletem. 271: 14 | 455: 26 |
 locupletent. 377: 18 |
 locupletis. 86: 25 |
 locupletissimo imperio. 515: 9 |
 locus. 200: 9 | 330: 23 | 343: 9 | 346: 20 | 455: 9 | 457: 22 | *rationi obtinendæ est.* 322: 23 |
 locuti sunt. 62: 24 | 77: 3 | *sunt.* 27: 9 | 48: 7 | 127: 4 | 134: 5 | 222: 18 | 262: 6 | 395: 16 | 488: 3 | 527: 6 |
 locutionis antiquæ. 490: 12 |
 locutionum. 23: 3 |
 locutores. 37: 4 |
 locutos. 153: 12 | 218: 9 |
 locutuleios. 39: 26 |
 locutum. 19: 20 | 21: 14 | 443: 10 | 467: 3 | *hic ad* *etc.* 12: 12 | *purissime.* 78: 10 |
 locuturum. 204: 2 |
 locuturus esset. 508: 4 |
 locutus. 255: 12 | *es.* 491: 22 | *est.* 357: 10 | 467: 12 |
 logistorico. 157: 21 | 158: 2 |
 longa ætas. 519: 20 | *ætat.* 12: 13 |
 Longa Alba. 73: 10 |
 longæ, *sævus.* 286: 11 |
 longævi, *plur.* 74: 12 |
 longævo. 73: 8, 14, 19 |

VOCABULORUM.

74: 7, bis |
longam. 133: 19 | in diem.
102: 11 |
longarum. 440: 15 |
longe, *adv.* 15: 7 | 72: 28 |
94: 7 | 101: 13 | 114: 5 |
333: 1 | 417: 13 | 425: 19 |
436: 20 | 450: 31 | 468:
3 | 486: 21 | atque longe.
467: 30 | lateque. 224: 9 |
primum. 219: 9 | secus.
463: 13 | optimum. 4: 18 |
qui non videt. 136: 1 | 13 |
non minus. 520: 2 | non ni-
mis. 411: 10 | nimium.
477: 1 | non ita post. 475:
9 | differre. 335: 23 |
longinqua. 261: 7 | 347: 7 |
372: 18 |
in longinquas res. 334: 7 |
longinquis nodibus. 2: 2 |
longinquitas corporis. 7: 8 |
longinquius. 49: 25 |
in longinquo conspectu di-
stantem hostem. 29: 15 |
longinquus. 330: 28 |
longior. 219: 8 | 403: 13 |
416: 8 | 440: 13 |
longiora sparia. 5: 12 |
longiore. 227: 1 | usu. 329:
28 |
longiores esse quam pedes duo
& quadrantem. 248: 1 |
longioribus. 419: 11 |
longioris. 463: 28 |
longis ambulacris. 8: 8 | ver-
sibus. 496: 10 |
longissima, *plur.* 375: 3 |
longissimè. 248: 1 |
longitudine. 368: 26 |
longitudinem. 115: 16 |
longitudines. 45: 7 | 440:
13 |
longitudinis. 6: 4 | 117: 14 |
190: 1 | 455: 17 |
longitudo. 46: 6 |
longius. 227: 13 | 385: 2 | 421:
18 | 477: 7 | studium. 7:
7 |
longo. 74: 11 | 462: 14 |
474: 1 | usu. 426: 28 |
Longo Velto. 490: 11 |
longum. 7: 2 | 45: 5 | 74: 8,
12 | 350: 11 | 455: 20 | pe-
des centum. 190: 7 |
loquaces. 343: 9 |
loquactor. 176: 3 | adoles-
cens. 9: 3 |
loquacitas. 37: 1 |
loquacitem. 37: 25 | 39:
19 |
loquamur. 293: 17 |
loquantur. 370: 24 | 396:
24 |
loquare. 27: 10 | 33: 14 |
loquatur. 38: 10 |

loquax. 38: 15 |
loquendi. 37: 15 | 38: 4: 9 |
51: 26 | 426: 28 | 490: 29 |
491: 15 | in medio usu.
278: 22 | de proprietate.
486: 20 | 487: 2 |
loquendo. 302: 16 | 416: 19 |
446: 31 |
non loquens fuisset. 170: 3 |
loquentem. 27: 2 | 29: 20 |
147: 12 | 506: 3 | apud po-
pulum. 20: 5 |
loquentes. 37: 10 | 338: 9 |
loquentia. 39: 17 |
loquentiz. 39: 16 |
loquentibus. 333: 32 |
loquentis, *gen.* 331: 2 | *acc.*
plur. 512: 16 |
loquentium. 238: 6 |
loquere. 27: 14 |
loqueretur. 362: 19 | de. 22:
7 |
loqui. 19: 20 | 37: 10 | 39:
4 | 319: 15 | 392: 1 | 444:
8 | 452: 14 | 453: 7 | 467:
6 | rare & proprie. 487:
2 | non est ortum. 343:
17 |
loquier. 52: 11 |
loquer. 132: 14 |
loquuntur. 296: 10 | 330: 4 |
elegantius. 534: 22 |
lorarii. 270: 12 |
loream. 283: 2 |
lori. 455: 22, 26 |
loris. 448: 11 | 467: 14,
13 |
loro. 55: 3 | 157: 24 | 455:
23 |
lorum. 455: 20, 24 | 456:
1 |
Luum Saturni. 358: 6 |
lubens. 330: 27 |
lubret. 211: 23 |
lubet. 106: 10 | 513: 10 |
lubidine. 521: 4 |
lubido. 434: 2 |
lubitum est. 522: 11 |
lubica. 377: 3 |
Lucani, *plur.* 77: 10 |
Lucano. 223: 22 | agro. 282:
13 |
luce. 51: 1 | 59: 14 | 98: 29 |
orientis. 98: 18 | prima. 98:
32 |
in lucem fore prodissim. 345:
23 |
lucentia sidera. 79: 6 |
lu. cr. 511: 4 |
Lucretium. 173: 11 |
Lucretius. 173: 10 |
luci, *de ase.* 309: 26 |
Lucii. 140: 14 | Antonii.
40: 1 |
Lucili. 154: 8 | 489: 9 |
Lucilium. 89: 15 | 132: 6 |

226: 13 | 299: 23 | 316: 11 |
132: 3 |
Lucilius. 14: 16 | 40: 5 |
41: 5 | 89: 13, 66 | 121: 28 |
153: 24 | 212: 35 | 239: 5 |
261: 22 | 288: 2 | 425: 9 |
477: 7 | 489: 14 |
lucis, *gen.* 56: 6 | 73: 5 | 173:
10 | 179: 8 | annum. 508:
13 | *asl.* 491: 6 |
Lucius Veratius. 521: 6 |
lucorum. 8: 7 |
lucra. 310: 26 |
Lucretii. 47: 15, 16, 19 | 289:
4 |
Lucretius. 178: 3 | 289: 1 | 356:
5 | 425: 8 |
lucris. 71: 3 | faciendi causa.
311: 12 |
luctantur cum autumnarum
varietate. 76: 15 |
luctatorem. 123: 10 |
luctu. 124: 5 | 217: 12 | 285:
20 |
luctum. 270: 1 | satis visus est
eluxisse. 217: 5 |
luctus. 425: 22 |
lucubrationibus. 570: 8 |
lucubrationsulas. 3: 21 |
luculenta. 363: 17 | 419: 6 |
luculente. 459: 7 | dixit. 37:
15 | scriptum. 370: 3 |
L. Lucullo. 300: 4 |
ludens. 306: 3, 11 | compo-
suit. 505: 16 |
ludentem. 306: 13 |
ludentium. 375: 23 |
ludere ac facere commenta-
tiones. 2: 3 |
ad utque ludibria. 391: 18 |
ludibrosa. 223: 6 |
ludibunda. 254: 10 | 506:
2 |
ludibundo. 306: 1, 20 |
ludibundos oculos. 110: 1 |
ludibundus. 307: 2 |
ludicra. 204: 3 | 375: 18 |
480: 1 |
ludicra. 201: 1 | historiz. 251:
4 |
ludicris. 215: 18 |
ludis, *saest.* 89: 9, 10 | 107:
2 | 271: 24 | Megalensi-
bus. 89: 24 | *verb.* 533:
8 |
ludicr. 45: 31 |
ludo. 4: 9 | 218: 20 | 323:
4 | 337: 15 | musico. 5: 1 |
& voluptati fuit. 204: 15 |
res digna. 335: 22 | ludis
in. 370: 5 |
ludorum. 90: 14 | Circen-
sium. 118: 6 |
ludos habent. 401: 10 | in
quos itare. 401: 7 |
ludu. 52: 15 |

I N D E X

ludum. 201: 9 | activarum.
487: 6 | conveniet in. 401:
4 |
ludus. 431: 5, 6 |
luendi piaculi gratia. 141:
10 |
luendum piaculis fulgur. 139:
5 |
luget. 52: 14 |
lugubri habitu indutus. 217:
10 |
lumen. 413: 6 |
lumina. 382: 30 | 396: 25 |
eloquentiæ. 363: 4 |
luminis. 97: 13 |
luminibus obfolescent. 84:
11 | oculorum. 383: 8 | se se
privaverit. 284: 11 |
luminis. 322: 30 | aciem. 287:
8 |
luna. 46: 2 | 116: 7, 20 | 270:
29 | 532: 4 | augescere ac
fenescente. 531: 19 | 532: 2 |
crescente & deficiente. 532:
6 | decedente & adolescen-
te. 532: 10 | fenescit.
531: 24 |
lunæ. 97: 8, 13, 14 | 116:
6 | 372: 6 | 391: 19 | aucta
arque damna. 532: 12 | cur-
riculo. 372: 10 | ad vices.
532: 7 |
lunaris. 46: 2 | 116: 14 |
lupi. 91: 14 |
lupus. 91: 14 |
Fabricius Luscinus. 142:
14 |
lusciosus. 135: 27 |
Luscium. 412: 14 |
luseramus lutum. 495: 4 |
luserit. 513: 27 |
lusbis. 254: 15 |
lustr. 462: 13 | *versus*. 513:
22 |
lustrabamus. 494: 20 |
Lusitanis. 33: 10 | 283: 7 |
Lusitano. 410: 14 |
lustrer. 46: 3 |
lustrum. 154: 10 |
lustum luseramus. 495: 4 |
lulus. 220: 2 |
lutescere. 493: 1 |
lutescit. 493: 6 |
luteus. 93: 10, 29 |
luto. 280: 9 |
luto ento. 306: 25 |
lutum. 493: 1 |
lux liquida. 90: 9 | orationis.
269: 16 |
luxu. 29: 3 |
luxum. 223: 21 | animi. 219:
6 |
luxuria. 223: 23 | 398: 21 |
luxuriæ. 143: 8 | 308: 9. 14 |
522: 22 | effervescens ætus.
91: 5 |

luxuriantem gulam confuta-
vit. 228: 3 |
luxurasset in tam immedi-
cum. 227: 11 |
luxuries. 261: 20, 31 |
luxurii. 261: 20, 30 |
luxuriose. 211: 7 |
in Lycio. 528: 14 |
Lydiæ terræ. 29: 3 |
lymphis. 93: 26 |
Lydia. 61: 3 |
Lydia. 26: 8 | 61: 2, 5 |

M.

M. V. Marti Vinici. 175:
17 |
Macedo Alexander. 475: 7 |
philosophus. 340: 17 |
Macedonem. 475: 6 |
Macedones. 409: 20, 24 |
Macedonia. 386: 9 | 409:
17 |
Macedoniæ. 245: 3 | 474:
15 |
Macedonum. 210: 1 |
macerari magueto. 277:
15 |
macerent. 530: 26 |
Maceræ. 245: 4 |
macheræ. 286: 2 |
machinarum. 418: 9 |
macræ, *plur* 531: 24 |
maçt. b. c. 426: 8 |
maculantia. 427: 15 |
maculerur. 493: 18 |
madentes vituli. 340: 24 |
mæandris. 430: 14 |
marore affectam. 124: 5 |
mæsta. 268: 4 |
Mavia, *comedia*. 284: 10 |
mage. 533: 19 |
magis. 15: 27 | 35: 15 | 37:
12 | 38: 16 | 44: 9 | 223:
7 | 424: 13 | 429: 6 | 437:
20 | 454: 15 | 530: 9 | quam.
4: 11 | 9: 13 | 53: 12 | 54:
2, 9 | 58: 10 | 117: 12 | vi-
deatur non defuisse magis
quam superfuisset. 48: 13 |
magisque e republica effe.
51: 14 |
magister. 132: 12 | 171: 13 |
369: 18 | 370: 1 | 399: 20 |
426: 10 | 429: 3 | 449:
5 | 488: 1 | 512: 23 | 516:
17 | 528: 7 | 533: 10 | op-
time. 484: 4 | 513: 13 |
equitum. 77: 16 | 284: 16 |
discipline eloquentiæ. 171:
20 | docendis juvenibus.
508: 15 |
magistrii. 337: 13 |

magistræ. 176: 2 |
magistratibus. 170: 4 | 167:
14 | 318: 8 | 348: 26 |
394: 12 |
magistratu. 57: 19 | 180: 13 |
287: 21 | 344: 20 | 423:
8 |
magistratum. 57: 22 | 386:
21 | capturus. 90: 20 | non
ceperat. 268: 11 | gessissent.
129: 13 |
magistratus, *sing.* 57: 13, 15 |
90: 19 | 268: 2 | 346: 5,
7 | 455: 18 | minor. 348:
7 | *plur.* 21: 4 | 57: 2 | 104:
8 | 270: 11 | 346: 11 | 387:
12 | minores. 348: 9 |
magistratum. 348: 25 |
magistri. 133: 21 | 340: 12 |
533: 24 |
magistris. 4: 13 | 262: 21 |
378: 7 | 392: 12 | 505: 22 |
508: 12 |
magistro. 337: 19 | 356: 31 |
magistorum. 345: 22 |
magistros. 8: 2 | 483: 3, 20 |
magistrum. 35: 11 | 43: 1 |
485: 21 | equitum. 77:
15 |
magna, *sing.* 14: 6, 29 | 36:
1 | 442: 12 | 446: 12 | 485:
15, 21 | 523: 14 | *plur.* 447:
13 |
magnæ. 407: 13 | 449: 19 |
20 | 490: 25 |
magnam. 14: 7 | 48: 7 | 223:
23 | 451: 6. *bis*, 27 | 496:
16 | partem. 98: 23 |
magnanimum. 233: 9 |
magnas. 196: 15 | 354:
20 |
magne. 355: 15 |
magnei. 365: 18 |
magni pendere. 430: 23 |
magnitacias. 299: 4 |
magnifici. 214: 31 |
magnifico funere. 285: 19 |
magnificum. 226: 15 |
magnificus. 156: 10 |
magniloquentia. 10: 3 | 110:
17 |
magnis. 36: 1, 6 | 36: 6 | 107:
2 | 505: 15 |
magnitudine. 36: 10 | 39: 19 |
68: 8 | 259: 14 | 325: 4 |
425: 5 | inusitata. 114: 3 |
pecuniæ. 24: 10 |
magnitudinem. 215: 8 | 259:
19 |
magnitudines. 375: 25 | rerum
& paritates. 15: 21 |
magnitudo oneris. 110: 9 |
magnus. 227: 1 | 433: 7 | 446:
12 | 474: 19 | 477: 4 |
408: 5 | impete. 505: 6 |
opere. 301: 3 |

VOCABULORUM.

- magnopere. 445: 19 |
 magnum. 15: 31 | 446: 10,
 11 | inclamavit. *magna voce*.
 170: 6 |
 magnus. 85: 13 | 532: 23 |
 mago. 445: 21 |
 majestas. 359: 10 |
 majestare. 346: 7 | 183: 13 |
 483: 3 |
 majestatem. 437: 21 |
 majestati. 126: 27 |
 major. 35: 13 | 72: 14 | 255:
 2 | 348: 22 | 451: 14 | na-
 tu. 72: 24 | patis reptant
 fame. 106: 12 |
 majora. 146: 6 | 185: 3 | 440:
 12 | auspicia. 349: 1 |
 majore. 15: 1 | 41: 10 | 100:
 22 | 199: 15 | 210: 27 | 382:
 18 | 387: 20 | 486: 25 | filio.
 353: 5 |
 majorem. 31: 6 | 35: 15 | 213:
 32 | 427: 4 | 448: 6 | natu.
 118: 14 | in modum. 409: 2 |
 majores. 49: 4 | 51: 6 | 175:
 4 | natu. 72: 9 | nostri.
 144: 16 | 401: 6 | 498:
 22 | 524: 26 | vestrum. 531:
 9 |
 majori. 72: 14 |
 majoribus. 19: 17 | 49: 2,
 33 | 130: 17 | 140: 17 | 375:
 24 | 380: 28 | 525: 10 |
 majoris. 70: 21 | 187: 15 | 446:
 33 | precii. 293: 2 |
 majorem. 159: 1 | 215: 28 |
 401: 8 | nostrorum. 530:
 11 | more. 434: 1 | mori-
 bus. 344: 15 |
 majus. 205: 15 | 348: 21.
 22 | 381: 2 |
 mala, *subst.* 223: 27 | *adj.* 516:
 6 | causa. 20: 5 |
 malas. 427: 21 |
 malaxavi. 427: 21 |
 male. 121: 9 | 304: 19 | 447:
 25 | 462: 17, 18 | anima-
 tos. 210: 13 | facere. 213:
 23, 28 | feriati. 282: 18 | do-
 ctorum. 4: 25 | habitum.
 159: 4 | de republica meri-
 torum. 244: 13 | ac misere
 rubente. 263: 14 |
 maledicatur. 199: 14 |
 maledicentia. 464: 3 |
 maledicentiam. 107: 22 |
 maledicentissimum. 128: 10 |
 malediceret. 205: 25 |
 maledicite. 501: 4 |
 maledictis. 18: 6 | 199: 4 |
 444: 1 | 533: 17 |
 maleficia. 188: 15 |
 maleficii. 526: 7 |
 maleficio. 189: 13 |
 malevoli. 155: 3 |
 malevolis. 71: 2 |
 mali, *gen.* 55: 9 | 493: 6 |
 maliciofum. 244: 2 |
 maligne. 152: 8, 12 |
 malim. 37: 24 | 529: 2 |
 malis. 35: 12 | 101: 8 | 155:
 17 |
 malitia. 223: 27 | 478: 12,
 14 | 479: 2 |
 malitiae, *sing.* 63: 12 | 478:
 13 |
 malitiam. 223: 28 | 224: 1 |
 479: 4 |
 malivolentia. 152: 18 |
 mallent. 290: 1 |
 mallet. 23: 8 |
 malo. 55: 2 | 70: 11 | 423: 11,
 19 | pomo. 253: 3 | *verb.*
 18: 13 |
 malorum. 186: 3 |
 maluerim. 516: 18 |
 malui. 143: 7, 18 |
 maluimus. 306: 17 |
 maluisse. 357: 2 |
 malusti. 300: 11 |
 maluit. 23: 11 | 87: 6 | 94: 1
 367: 26 | 447: 3 |
 malum. 35: 14 | 154: 10 | 418:
 16 | 419: 15, 32, *bis* | 464
 9 | pro nefas. 314: 6 | ma-
 gnum dabit. 357: 2 | inferi
 cuipiam. 257: 9 | consilium
 consultori pessimum. 139:
 2, 17 |
 malunt. 403: 1 |
 malos honos. 326: 11 |
 Mamilia. 151: 11, 12 | 152: 1 |
 Mamilia. 151: 17 |
 C. Mamilius. 476: 15 |
 mammæ. 222: 5 |
 mammarum ubera. 312:
 21 |
 mammosa. 120: 10 |
 manat mihi sudor. 510: 21 |
 manavit mendæ istius indo-
 les in libros. 531: 11 |
 C. Mancino. 151: 11 | 221:
 16 |
 Mancinum. 152: 2 |
 manciolis tenellis. 505: 9 |
 mancipatione. 182: 7 |
 mancipia. 216: 4, 8, 11 |
 mancipiis. 154: 14 |
 mancipio. 137: 9 | 487: 18,
bis |
 mancipiorum. 216: 11 |
 mancipium. 135: 5 |
 mandabamus memorie. 504:
 18 |
 mandabantur. 279: 12 |
 mandarentur. 374: 11 |
 mandasse. 456: 24 |
 mandata. 34: 24 | 394:
 15 |
 mandati. 34: 20 |
 mandatis. 35: 3 |
 mandato. 34: 4 |
 mandatum. 232: 12 | 456: 26
 est. 34: 5 | memorie. 474:
 10 | erat. 456: 27 |
 mandaverit literis. 190: 9 |
 mandaverunt memorie res.
 12: 11 |
 mandavi memorie. 506:
 33 |
 mandavimus literis. 333: 4 |
 mandavit. 34: 6 | 113: 1 | 232:
 8 | memorie. 473: 7 | libi
 negotium. 34: 11 |
 maneat. 261: 29 |
 manebit. 419: 18 |
 manent. 86: 26 | 494: 10 |
 manente. 20: 10, 17 | 316:
 9 |
 manere. 214: 15 | 372: 27 |
 373: 9 |
 manerent. 70: 5 |
 maneres dictis. 526: 13 |
 maneret. 487: 14 |
 maner. 53: 13 | 503: 5 | *subj.*
 100: 10 |
 manibus. 93: 27 | 98: 33 | 122:
 24 | 124: 2 | 177: 11 | 367:
 6 | 404: 15 | 441: 19 |
 505: 9 | est præ. 506: 31 |
 manicas. 225: 4 |
 manifesta ratio suavitatis. 75:
 1 |
 manifestarius solæcisimus. 21:
 11 |
 manifesti furis. 520: 9 |
 manifestior. 30: 16 |
 manifestius. 41: 6 | 50: 10 |
 122: 6 |
 manifestio. 355: 27, 30 |
 manifestum. 396: 14 | 520: 6 |
 est. 87: 13 | 288: 26 | 349:
 10 | fit. 348: 28 |
 manifestus. 396: 16 | sapor
 46: 14 |
 Man. lii. 105: 14 |
 manipuli. 424: 9 |
 Manliana. 260: 12 | imperia.
 34: 29 |
 Manlii Torquati. 259: 1 |
 Manlio. 259: 3 |
 Cn. Manlius. 199: 8 | 412:
 15 |
 M. Manlius. 446: 15 | 474:
 4 | T. 259: 3 |
 manserunt. 232: 18 |
 mansisse ad suam memoriam.
 293: 14 |
 mansisset. 325: 6 |
 mansi. 195: 19 | 483: 15 |
 mansi. 489: 17 |
 mansuetudinem. 322: 20 |
 mansuetudinis. 215: 27 |
 mansuetus. 177: 6 |
 manu. 32: 18 | 101: 5 | 137:
 9 | 196: 15 | 259: 16 | 322:
 29 | 352: 9 | 354: 13 | 360:
 28 | 385: 18 | 418: 14 | 486:
 22

I N D E X

- 14 | 487: 17, 18 | 490: 8 | fieret. 534: 17 | finalis. 274: 10 | utraque. 522: 6 | strenuus. 142: 15 | prederit. 534: 2 |
manuari, voc. 427: 14 |
manuario. 495: 3 |
manuarium. 427: 12 |
manuatus est. 427: 12 |
manubia. 361: 1, 10 |
manubiarum. 361: 8 |
manubias. 361: 17, 20, 23 |
manubieis. 361: 5 |
manubis. 361: 9 |
manum. 256: 19 | 457: 16 |
conferere. 534: 1 | *conferunt.* 534: 5 | *conferent.* 534: 9 | *proteniens.* 208: 17 | *ad conferendam.* 534: 10 | *ad servum habuit.* 30: 11 | *ex jure manum confertum.* 533: 3, 4, 19 | 534: 9, 15 | *conlimes.* 243: 4 |
manumissit. 76: 10 |
manus, sing. 224: 6 | 454: 2 | *corruptio.* 534: 3 | *infectio.* 525: 6 | *plur.* 18: 5 | 36: 11 | 176: 19 | 224: 16 | 406: 7 | 456: 2 | *acceperis in.* 215: 37 | *postulare.* 93: 13 | *cohibeantur.* 54: 5 | *conferebantur.* 256: 16 | *venitum est ad.* 29: 15 | *ceperam librum in.* 1: 7 | *venit Menander.* 84: 14 |
manuum. 93: 28 |
Marathonia pugna. 471: 24 |
Marcel. 55: 6 |
Marcellum. 142: 1, 6 | 327: 7 | 494: 8 |
Q. Marcio rege. 221: 10 | 353: 9 |
Marco tabellarius. 223: 12 | *Catone.* 157: 11 |
Marcus Caro. 360: 14 | *Cicero.* 12: 7 | 13: 9 |
marc. 79: 5 | 94: 13, 14, 15 | 100: 5 | 288: 21 | 441: 20 | 453: 12 | 454: 18, 19, 20 | 507: 20 | *caeruleum.* 493: 3 | *Ionium.* 497: 3 | *deterbuit.* 498: 4 |
marem. 248: 17 |
mares. 246: 2 | 247: 16 |
mati. 99: 14 | 228: 6 | 369: 1 | 410: 5 |
C. Mati, voc. 530: 36 |
maria. 155: 27 | 272: 16 |
maribus. 195: 17 |
marinis. 61: 14 |
marionum. 149: 19 |
C. Maio. 433: 17 |
maris. 94: 17 | 368: 29 | 374: 29 | 426: 6 | 459: 7 | *facies.* 522: 18 | *tempestare.* 497: 1 | *tumultu.* 497: 15 |
mariti. 42: 2, 11 | 72: 23, 25 | 126: 6 | 286: 3 | 452: 5 | 487: 17, 19 |
maritimo praelio. 166: 4 |
marito. 126: 7 | 207: 9 | 282: 22 | 451: 20 |
maritorum. 19: 18 | 72: 22 |
maritos. 72: 6 |
maritum. 42: 6 | 451: 13 |
maritus. 72: 22 | 85: 2 | 86: 24 | 103: 5 | 324: 9 | 487: 18 |
C. Marium. 265: 12 | 267: 13 |
C. Marius. 433: 21 | *M.* 267: 20 |
marmore. 94: 13, 15, 17 |
Maro. 314: 17 |
Mars. 359: 13 | 426: 15 |
Marfco bello. 95: 5 |
Martis. 434: 9 |
Martorum gens. 434: 8 |
Martpater. 173: 8 |
Martpiter. 173: 9 |
Marte vario pugnatur. 215: 21 |
Martem. 359: 22 | 360: 9 |
Marti. 140: 17 | 358: 2 | 359: 30 |
Martia. 140: 6 |
Martias. 140: 11, 15 |
Martio campo. 415: 10 |
Martis. 358: 8, 61 | 359: 9, 10, 11, 16 | *Neria.* 359: 19 |
Martium. 195: 9 |
Martius. 166: 13 |
masculini. 399: 22, 25 |
masculino genere. 208: 23, 24 |
masculinum. 209: 15 |
masculus. 117: 5 |
Massiliam. 282: 15 |
Massurii. 378: 9 | *Sabini.* 136: 11 |
Massurius. 127: 22 | 310: 5 |
Sabinus. 145: 3 | 159: 2 | 168: 18 | 195: 7, 6, 15 | 280: 15 |
mater. 51: 8, 21 | 98: 18, 21, 26 | 127: 24 | 312: 13 | 374: 32 |
materfamilias. 431: 1 | 487: 3 |
materia. 192: 23 |
materiam. 391: 10 |
materias. 462: 3, 6 |
materiis. 462: 10 |
materna. 315: 8 |
mathematicos. 25: 22 |
Cn. Matii. 413: 1 | 532: 17 |
Matius. 413: 2, 7 | *Cn.* 161: 26 | 285: 4 | 532: 15 |
matre. 27: 9 | 51: 13 | 207: 2, 4 | 353: 2 |
matrefamilias. 182: 20 | 487: 6 |
matrem. 98: 16 | 124: 4 | 267: 5 | 394: 7 | 408: 5 |
matremfamilias. 486: 22 | 487: 10, 17 |
matris. 51: 22 | 98: 25 |
matribus. 353: 1 |
matrimonii. 19: 6 |
matrimonium. 104: 16 | 137: 9 | 409: 5 |
matrimonius. 19: 15 | 136: 21 |
matrimonio. 487: 14 |
matrimoniorum. 20: 11 |
matrimonium. 264: 5 | 281: 5 | 353: 3 | 487: 16, 19 | *cum viro convenisset in.* 487: 13 |
matrina & patrina. 31: 8 |
matris. 61: 19 | 155: 2 | 353: 5 | 394: 10 | 437: 15 |
matrona. 437: 3, 5 |
matronam. 486: 22 | 487: 9, 13 |
matronas. 51: 16 |
matrumfamilias. 51: 17 |
Cn. Matrium. 193: 11 |
matura, plur. 275: 13 | 335: 19 |
maturandum erat. 320: 4 |
maturare. 275: 24, 28 |
maturari. 276: 1 |
maturata, plur. 275: 14 |
mature. 275: 5, 8 | 327: 13 | 438: 6 |
maturitas. 275: 23 |
maturum. 111: 4 |
matutinum tempus. 528: 14 |
mavis. 384: 19 |
Mavortis. 360: 4 |
Maurice. 91: 20 |
Mauritania. 288: 4 |
Mauro. 91: 20 |
Mausoli. 285: 13 |
Mausolum. 285: 15 |
Mausolos. 285: 16, 19 | *tragedia.* 286: 12 |
mavult. 462: 3 |
maxima, sing. 58: 12 | 403: 18 | *pars hominum.* 489: 17 | *vestrorum.* 531: 4, 5 | *plur.* 35: 6 | 372: 8 | *auspicio.* 348: 12 |
maximam. 63: 20 | 269: 31 |
maximas. 404: 7 |
maxime. 14: 9 | 16: 6 | 39: 10, 17 | 94: 10 | 95: 9 | 106: 21 | 109: 11 | 343: 21 | 432: 6 | 446: 24 | 453: 19 | 454: 14 | 457: 22 | 475:

VOCABULORUM.

6 | 500: 4 | 524: 20, 27 |
 multo. 119: 12 | vel. 366: 18 | humanissimi. 349: 22 |
 quam. 333: 2 | pot. it. 308: 8 | eorum Græci. 2: 25 |
 maximi, *gen.* 32: 11, 18 | 100: 1 |
 maximis. 202: 14 |
 maximo. 31: 2 | 34: 2 | 366: 16 |
 405: 24 | 433: 13 | opere. 437: 4 |
 Maximo Valerio. 256: 2 |
 maximum. 32: 15 | 33: 2 | 473: 6 | Pontificem. 97: 12 | long. 170: 11 |
 maximus. 10: 4 | 32: 13 | 35: 8 | 176: 23 | 468: 18 |
 Maximum. 58: 14 |
 Maximus. 58: 9 |
 maxumas. 231: 16 |
 me, *accus.* 1: 11 | 8: 3 | 12: 2 | 14: 14: 5, 6, 7 | ipse. 157: 17 | volo ius Pontificum scire. 33: 11 | *abl.* 12: 15 |
 mea, *fam.* 506: 26, *bis* | *plur.* 12: 12 |
 meatum. 460: 18 |
 mecastor. 298: 8, 13 |
 mechanica disciplina. 277: 29 |
 mecum. 163: 3 | 494: 5 |
 medela. 320: 11 | 390: 18 | 465: 2 | levatus. 177: 10 |
 medclaram. 434: 12 | 466: 14 |
 medelas. 522: 15 |
 medelis. 151: 9 |
 medendæ. 214: 24 |
 medendi. 456: 21 |
 in medendo elegantiozem esse quam in dicendo. 491: 24 |
 medendum. 392: 18 | ad casum tam ancipitem. 12: 20 | est. 522: 17 |
 mederi. 151: 1, 5 | 175: 17 |
 media, *aug.* 86: 23 | 218: 9 | nocte. 103: 9 | 104: 3 | sententia. 65: 20 | *plur.* 66: 11 | 82: 2 | 326: 5 | sermonum. 484: 22 |
 mediam. 103: 10, 12 | 104: 3 | 406: 5 | 421: 11 |
 medias. 78: 16 |
 medicamenti. 466: 8 |
 medicamentis. 466: 12 |
 medicis, *aug.* 124: 12 | 460: 3 | *plur.* 117: 24 | 124: 13 | 492: 10 |
 medicina. 273: 10 | 400: 7 |
 medicinæ. 177: 20 | 492: 7 | rei. 466: 11 |
 medicinam. 151: 7 |
 medicis. 124: 9 | 323: 4 | 492:

15 |
 medico. 491: 16 | 492: 1, 2 | 460: 5 |
 medicorum. 126: 12 | 502: 8 |
 medicos. 320: 11 | 421: 8 | 461: 8 | 117: 20 |
 medicum. 460: 3 |
 medicus. 125: 12 | 177: 26 | 421: 1 | 461: 5 | 473: 12 | 491: 9 |
 medio. 462: 18 | in. 446: 2 | anni æstu. 491: 6 | ætatis. 109: 9 | frontis. 246: 21 | rerum. 367: 1 | 533: 27 | sole. 176: 31 | sunt. 65: 31 | reliqua quæ ferunt in. 321: 19 | veretur palam in. 277: 17 | dixerit e. 257: 13 | pellitur sapientia e. 533: 15 | ex medio communique usu. 258: 6 |
 mediocre. 430: 13 |
 mediocre. 226: 6 |
 non mediocri ingenio viri. 152: 10 |
 mediocribus. 226: 11 |
 mediocritate. 203: 19 |
 mediocritatem. 5: 28 |
 mediocritati. 381: 3 |
 mediocritatis. 226: 13 |
 mediocritum. 440: 15 |
 medios. 105: 4 | 496: 12 |
 meditamenta puerilia. 240: 10 |
 meditans. 262: 23 |
 meditari. 25: 19 | 468: 12 |
 meditata sibi, *plur.* 9: 14 | cui pleraque omnia veterum literarum. 21: 13 |
 meditatione. 282: 17 |
 meditationem. 295: 19 |
 meditationes rhetoricas. 528: 9 |
 medium. 103: 17 | in. 168: 19 | curiæ. 51: 21 | dabant. 26: 15 | jaciebamus. 495: 1 | prodissim. 345: 22 | relinqu. 203: 9 | *vinum.* 370: 18, *bis*, 19 |
 medius. 226: 7 | 425: 11 | quorum est. 84: 14 | *fidius.* 263: 22 | 268: 29 | 279: 1 | 398: 1 |
 medulla. 316: 15 | cum verborum. 484: 5 |
 medullam verborum eruere. 484: 2 |
 medullas. 484: 2 |
 Megaleusibus. 89: 4 | 481: 12 |
 Megatensum. 198: 9 |
 Megaris. 198: 7, 10, 13 |.
 mehercle. 381: 3 |
 mehercules. 167: 6 |
 mei, *gen.* 290: 449: 17 | 530:

19, *bis*, 20, *bis*, 28, 29, 30, 32 | *plur.* 502: 14 |
 meis. 1: 2 | 449: 19 |
 mel. 507: 23 |
 Melicæ. 228: 12 |
 Melicertæ. 366: 6 |
 Melici præter. 80: 17 |
 melinum vinum. 370: 17 |
 melior. 380: 30 |
 meliora. 185: 2 | 335: 16 |
 meliore. 436: 21 |
 meliorem. 42: 13 | 381: 13 |
 Melissi. 487: 3 |
 Melissus Ælius. 486: 20. 24 | 487: 6 |
 melius. 34: 18 | 235: 14 | 429: 20 | 515: 7 | valeret. 320: 30 |
 mellaria. 78: 22 |
 mellita, *plur.* 343: 21, 22 |
 membra. 177: 13 | 255: 14 | 367: 7 | 455: 26 | 522: 4 |
 membranulis. 512: 7 |
 membri. 521: 18 |
 membris. 36: 13 | 110: 2 |
 membrorum. 7: 9 | 320: 17 |
 membrum. 136: 12 | 321: 14, 17. 20 | 523: 30, 34 |
 memineram. 516: 19 | 533: 14 |
 memineram. 419: 8 |
 meminerat. 395: 1 |
 meminere. 508: 8 |
 meminere. 498: 24 |
 meminere. 202: 2 |
 meminere. 78: 9, 21 | 127: 15 | 251: 14 | 145: 23 | 369: 9 | 388: 25 | 425: 3 | 457: 5 | 512: 2 | 515: 3 | 531: 11 | multa. 377: 11 | ego me forte assistere. 48: 13 |
 meminimus. 13: 8 | 106: 2 | 151: 15 | 260: 24 | 277: 2 | 469: 6 | 494: 15 |
 meminisse. 3: 4 | 199: 1 | 311: 15 | 315: 18 | 371: 10 | 398: 12 | 425: 17 | 445: 2 | 469: 5 | 496: 5 | 522: 3 |
 meminissim. 491: 2 | legere me. 307: 22 | meministi. 133: 13 |
 meministi. 312: 3 |
 meminuit. 409: 6 | legis. 90: 5, 10 |
 Memmius. 510: 5 |
 Memnonem nocticolorem. 505: 4 |
 memorabant. 434: 3 |
 memorabat. 532: 18 |
 memorabilium. 325: 1 |
 memorati digna. 407: 5 |
 memorat. 50: 2 |
 memoratis rebus. 36: 6 |
 memoratissima. 418: 13 |
 memoratissimo libro. 506: 27 |

QQqqij

INDEX

memoratissimum. 286: 4 |
 memoratissimus. 239: 1 | 408:
 18 |
 memoratu. 97: 15 | 318: 24 |
 440: 1 | dignum. 1: 3 |
 digna. 69: 1 | 124: 11 |
 memoravere. 29: 12 |
 memorderit. 220: 21, 22 |
 memordi. 220: 14, 23 | 221:
 21, 23 |
 memordi. 221: 7 |
 memordit. 221: 1, 2 |
 memorem, verb. 283: 17 |
 memores, verb. 152: 19 |
 memoria. 4: 8 | 16: 19 | 27:
 16 | 76: 12 | 153: 23 | 174:
 14 | 433: 24 | 447: 18 |
 mea. 279: 8 | rei. 12: 15 |
 exstat. 289: 13 | nisi me
 fallit. 521: 14 | si mihi
 non labat. 516: 25 | hæc
 prodita est super libris Si-
 byllinis. 44: 2 | in no-
 stra. 43: 9 | 108: 3 | 486:
 24 | 522: 7 | accepi. 381:
 8 | digna. 407: 18 | digna-
 rum. 140: 1 | dignum.
 144: 1 | 488: 19 | dignus.
 64: 4 | dignantur. 513: 25 |
 nostra doctissimus. 163: 12 |
 in nostra. 49: 12 | præter
 alios doctus. 483: 22 |
 sibi esse. 68: 6 | repetito.
 156: 17 | volvi. 188: 4 |
 Memoria. 340: 12 |
 memoriz. 1: 10 | 12: 11 | 29:
 1 | 30: 1 | 107: 17 | 374:
 21 | 415: 14 | 433: 3 | 444:
 31 | 412: 23 | 457: 8 | 458:
 4 | 473: 6 | 474: 10 |
 habere. 99: 11 | mandaba-
 mus. 504: 18 | mandavi.
 506: 33 | mandaverit. 266:
 30 | mandatum. 128: 1, 4 |
 est. 151: 2 | nostræ. 514:
 17 | prodium est. 411: 13 |
 traditum. 380: 28 | est. 156:
 18 | 471: 24 | nomen mihi
 nunc non est. 328: 15 | ho-
 minem nostræ doctissi-
 mum. 350: 12 | mihi ade-
 rant. 517: 10 | datum est.
 207: 24 | scriptor, rei me-
 morabilis. 169: 20 |
 Memoriz. 340: 4, 6 |
 memoriales titulos. 2: 12 |
 in memoriali septimo. 159:
 2 |
 memorialium. 165: 18 | 195:
 15 |
 memoriam. 43: 25 | 59: 9 |
 234: 25 | 409: 20 | ad
 suam mansisse. 283: 14 |
 literæ datæ in. 112: 12 |
 memoriarum, commentario-
 rum. 164: 4 | hujusce-

modi disceptationunculas. 5:
 10 |
 memorias condiderunt. 310:
 25 | se ad veteres dedide-
 rant. 79: 16 | per hominum
 traditum. 123: 1 |
 memoriis, monumentis. 140:
 10 |
 men'. 141: 5 |
 Menæchmis. 122: 20 | 490:
 15 |
 Menalippa, tragedia. 172:
 22 |
 Menander. 84: 14 | 85: 6 |
 86: 20 | 124: 22, 27 | 448:
 17, 20 |
 Menandri. 84: 1, 15 | 86: 22 |
 476: 14 |
 Menandro. 84: 4, 16 | 124:
 26 | 125: 3 | 448: 27 |
 Menandrum. 87: 22 | 448:
 25 |
 menda, sing. 21: 8 |
 mendaces. 484: 29 |
 mendacii. 328: 17 | lepidi &
 festivi consilium. 51: 15 |
 mendacii. 372: 3 | 378: 23 |
 mendacium. 186: 14 | 410:
 11 | 429: 26, 27 | 430: 3 |
 dicere. 303: 1, 4 | obje-
 retur. 329: 5 |
 mendæ, der. 21: 10 | istius
 indoles in libros manavit.
 531: 11 |
 mendam. 21: 14 |
 mendicimonium. 427: 9 |
 mendis. 163: 14 | 3 |
 mendosum. 490: 10 |
 mendum, neut. 20: 21 | 163:
 16 |
 Menedemo. 337: 8 |
 Menedemus. 337: 16, 17 |
 Menelao. 226: 16 | 317: 1 |
 Menenio Agrippa. 472: 9 |
 Menippa Satyra. 42: 11 | 358:
 13 |
 Menippæas. 369: 14 |
 Menippæis. 342: 23 |
 Menippæis. 76: 3 |
 Menippus. 76: 2 |
 mens. 367: 9 | 392: 7 | 498:
 28 |
 mensa. 453: 18 |
 mensæ. 130: 20 | 379: 1 | se-
 cundæ. 343: 24 |
 mensam. 80: 16 | 318: 31 |
 325: 8 | 453: 10 | apud. 504:
 14 |
 mensarum. 201: 23 |
 mensæ. 124: 17, 21 | 155: 1 |
 207: 14 |
 mensæ. 117: 5 |
 menses. 124: 18 | 427:
 24 |
 mensibus. 89: 12 | 117: 18 |
 374: 25 | exactis. 87: 15 |

genitalibus. 124: 26 |
 mensis, gen. 72: 27 | plur. 342:
 22 | 343: 20 |
 mensum. 53: 15 |
 mensura. 440: 13, 17 | 521:
 26 | pedis. 7: 7 |
 mensuræ, sing. 7: 8 | 479:
 22 |
 mente. 23: 1 | 450: 7, 30 |
 agitabamus. 494: 22 | ex-
 sensa. 504: 21 |
 mentem. 513: 7 | venit in.
 287: 5 | 369: 2 | tibix.
 29: 18 | vobis veniat.
 530: 9 |
 mentes. 98: 2 |
 mentiamur cultum philoso-
 phie. 279: 23 |
 mentiarur. 303: 8 |
 mentiebatur ad milites. 410:
 10 |
 mentio. 194: 14 | 249: 17 |
 facti sit. 381: 20 | orta est.
 519: 9 |
 mentione habita. 382: 5 | di-
 gnus. 64: 4 |
 mentionis. 87: 8 |
 mentior. 481: 11, 61 |
 mentiri. 303: 1, 4 | 382:
 13 | 481: 11 |
 mentis. 148: 13 | 200: 2, 6 |
 364: 14 | 425: 6 | 441:
 11 | 465: 7 | officium.
 499: 7 | secessu. 56: 9 |
 deturbati de sum statu. 210:
 32 |
 mentitur. 303: 4, 6 | impro-
 be hoc. 212: 18 |
 mentituros. 526: 5 |
 mentium. 29: 8 | 188: 20 | vi-
 goribus & alacritatibus.
 515: 11 |
 mentiuntur. 377: 9, 24 |
 meo. 12: 19 |
 meorum. 5: 8 |
 meos. 21: 21 |
 meta veritas. 360: 21 | plur.
 488: 9 | miracula. 385:
 14 |
 metum. 294: 12 |
 mercati sunt. 128: 2 |
 mercationibus. 107: 19 |
 mercatum. 128: 6 |
 mercatur. 44: 13 |
 mercatus est. 515: 19 |
 mercede. 516: 6 | pacta. 170:
 18 | conductus. 231: 21 |
 mercedem. 170: 20 | missum
 in. 162: 5 |
 mercedis. 171: 1 | 301: 11 | 449:
 13, 24 |
 mercenarii. 185: 21 |
 merces, sing. 178: 7, 8 |
 mercamur. 279: 22 |
 ad merendum coactus. 75:
 26 |

VOCABULORUM.

- mereri excusationem. 31 :
13 |
meretrice. 23 : 15, 20 | 151 :
11 |
meretricem. 150 : 2 |
meretrici. 151 : 17 |
meretricum. 106 : 16 |
meretrix. 402 : 7 |
meridian. 177 : 14 |
meridianum circulum. 100 :
10 |
meridie. 82 : 2 | 103 : 20 |
meridien. 80 : 24 | 103 : 20 |
ad. 198 : 18 | in. 446 : 2 |
post. 104 : 18 |
meridies. 80 : 25 | 81 : 19 |
meridionalem. 81 : 20 |
merita. *abl.* 334 : 17 |
merito. *adv.* 38 : 10 | 530 :
11 |
meritum. 70 : 28 | ob id. 195 :
13 |
Metope. 212 : 2 |
non meruisse ut vapulet. 55 :
8 |
mesanculæ. 286 : 1 |
Valerio Messala. 89 : 3 |
347 : 11 | 349 : 2 | 400 :
15 |
Messalæ. 348 : 1, 3, 10.
11 |
Messalam. 404 : 5 |
Messanæ. 269 : 1 |
messen. 98 : 14, 19 |
messis. 98 : 7 |
meta orientis. 81 : 7 |
metæ trianguli. 45 : 8 |
metant. 98 : 18 |
meta:um esse pedibus. 7 : 2 |
Metellii. 19 : 1, 4 | 20 : 12,
14 | 199 : 8 | 242 : 9 |
403 : 7 | 488 : 26 | 489 :
6 | Numidici. 199 : 1,
6 |
Metello. 242 : 3 | 489 : 7 |
Q. Pio. 416 : 5 |
Metellum. 19 : 10, 20 | 20 : 3 |
368 : 8 | Numidicum. 404 :
4 |
Metellus. 367 : 18 | Numidi-
cus. 326 : 13 | 404 : 4 |
445 : 14 |
metemus. 98 : 33 |
metendum. 98 : 25 |
metetur. 98 : 20 |
Methymneus. 441 : 8 |
Metio Sufetio. 526 : 7 |
metri causa. 155 : 20 |
metrici. *plur.* 496 : 11 |
metrum. 155 : 7 |
metu. 98 : 26 | 176 : 19 | 202 :
13, 18 | 223 : 20 | 260 : 1 |
328 : 6 | 323 : 34 | otiosos a.
98 : 10 |
metuebat. 194 : 4 |
metuenda, *plur.* 245 : 6 |
499 : 13 | immodica. 34 :
21 |
metuendæ, *plur.* 497 : 11 |
metuendam. 525 : 18 |
metuendis. 499 : 18 |
metuendum esse. 499 : 10 |
metuere. 211 : 22 | 417 : 2 |
metuect. 258 : 11 | 498 : 14 |
metuectur. 258 : 11 |
metuet. 221 : 11 |
metui, *verb.* 202 : 17 | 403 :
1 |
metum. 202 : 24 | 258 : 10 |
metuo. 185 : 19 | ne. 12 :
24 |
metus, *sing.* 258 : 8, *etc.* |
plur. 215 : 7 |
metum. 43 : 27 | 432 : 4 |
512 : 15 | 514 : 7 | 530 :
30 | non est. 220 : 22 |
meus. 514 : 3 | 530 : 29 |
mi, *dat.* 204 : 19 | 236 : 1 |
283 : 17 | 510 : 20 | 511 : 15 |
acc. 93 : 3 | 94 : 7 | 163 : 1 |
336 : 27 | 352 : 14 | 399 :
20 | 323 : 6, 23, 31 |
migravit nidum. 99 : 4 |
mili. 1 : 9 | 2 : 24 | 5 : 7, 12 |
12 : 17, 23, 26 | 23 : 1 | 59 :
10 | 126 : 13 | 447 : 18 |
530 : 28 | curæ est. 211 :
5 |
miles. 222 : 11 | 424 : 5 |
horridus. 533 : 16 |
Milefiarum. 400 : 1 |
Milefi nominis virgines.
400 : 4 |
Milefis. 29 : 4 | 300 : 20 |
Mileforum. 300 : 30 |
Milefos. 301 : 1 |
Mileti. 300 : 16 |
Milero. 300 : 17 |
milia. 71 : 13 | 206 : 10 | 423 :
10 | passum paulo ante
plus viginti. 198 : 15 | cen-
tum nummum. 220 : 23 |
milibus. 408 : 2 | HS. cen-
tum milibus. 114 : 12 |
militare. 222 : 11 |
militares. 164 : 21 | 273 : 4 |
387 : 15 |
militari. 216 : 19 | 422 : 16 |
423 : 6 |
militaria. 274 : 2 | dona. 69 :
10 |
militaribus. 164 : 18 | 422 :
12 | 473 : 15 |
militaris. 273 : 6 | 423 : 8 | mu-
ficæ. 28 : 16 |
militarium. 361 : 4 |
in Milite glorioso, *comedia.*
405 : 5 |
milites. 111 : 2, 5, 13, 21 |
112 : 1 | 185 : 21 | 216 : 16 |
242 : 9 | 270 : 9 | 191 : 11 |
410 : 8 | 422 : 13 | 423 : 7 |
433 : 13, 21 | scribere.
434 : 1 | scripsisse. 290 : 11 |
mentebatur ad. 410 :
10 |
militi. 273 : 7 | 359 : 15 |
militæ. 386 : 21 | nec domi
nec. 513 : 9 |
militibus. 177 : 16 | 206 : 12 |
208 : 11 | 273 : 9 | 311 : 3 |
410 : 17 | 423 : 21 |
militiam tumultuariam. 433 :
16 | ire in. 65 : 32 |
militis. 359 : 12 |
militum. 28 : 17 | 29 : 11 | 30 :
16 | 71 : 10 | 95 : 6 | 110 :
14, 19 | 111 : 25 | 164 :
13 | 410 : 12 | corona. 216 :
17 |
miliun. 132 : 21 |
mille. 41 : 1, 13 | 200 : 3 |
254 : 5 | HS. 91 : 2 | est.
40 : 7, 8 | plus annorum.
40 : 9 | denarium. 41 : 4 |
equitum. 41 : 5 | homi-
num. 40 : 1, 4 | 41 : 22 |
verfabatur. 41 : 20 | pas-
sum est. 40 : 10 | sunt.
40 : 8 | homines. 41 : 22 |
quingentum æris. 433 : 7 |
nummum. 223 : 31 | unis
nummis. 41 : 14 | 213 : 30 |
unum. 41 : 3 | numero sin-
gulari. 40 : 13 |
millesima. 377 : 10 |
milli uno. 41 : 8, 12, 13 |
millia. 24 : 9 | 41 : 3, 15 |
decem millibus denarium.
128 : 6 |
Milo. 429 : 14 | Crotonien-
sis. 405 : 10 |
Milone. 41 : 19 | Annio. 467 :
13, 18 |
Milonis. 405 : 9 |
Miltiade. 471 : 24 |
mima. 223 : 14 |
Mimantæ. 258 : 26 |
mimiambis, *comædiis.* 285 :
4 | 413 : 1, 2, 7 | 532 : 15,
18 |
mimis. 427 : 8 | 464 : 1 |
mimo. 120 : 8 | 340 : 13 |
427 : 11 | 428 : 1, 6, 10, 13 |
qui, scriptura, inscriptus
est. 130 : 12 |
mimos. 464 : 2, 5 |
minari. 230 : 26 |
minationibus. 211 : 1 |
Minerva. 359 : 1 |
Minervæ. 284 : 2 |
minima, *sing.* 15 : 2 | *plur.*
376 : 3 |
minimarum. 507 : 14 |
minime. 14 : 10 | 30 : 17 |
39 : 18 | 86 : 21 | 94 :
12 | 230 : 18 | 360 : 5 |
410 : 13 | 479 : 12 |

INDEX

491: 16 | 499: 17 | 512: 20 |
vero. 308: 5 | malus homo.
126: 1 |
minimo, *digress.* 274: 10,
12 |
minimos. 115: 17 |
ministr. 235: 20 |
ministerium non infcito. 85:
3 |
ministrant. 49: 27 |
ministrarent. 112: 19 |
ministravit. 163: 4 |
ministrantibus mortem pericu-
lis. 9: 15 |
Minoia. 410: 4 |
Minoia. 193: 4 |
minor. 103: 8 | anno. 416:
15 |
minora. 34: 23 | 348: 25 |
375: 24 | 440: 12 |
minore. 44: 14 | 348: 21 |
427: 4, filio. 353: 22 | Ru-
dio. 508: 7 |
minorem. 31: 6 | 35: 16 | 454:
11 |
minores. 512: 3 annis septem-
decim. 290: 9 | magistratus.
348: 1 |
minoribus. 219: 10 | 348: 26 |
255: 9 | natu. 72: 9, 12 |
minoris. 318: 16 |
minuam. 93: 28 |
C. Minucius Augurinus. 233:
11 |
minuendæ rei & augendæ va-
let. 173: 19 |
minuendi. 532: 13 |
minuendo. 398: 10 |
minuere. 523: 32 |
minui, *infra.* 151: 4 |
minuit. 102: 6 |
minuitur. 101: 9 |
minus. 13: 20 | 17: 4 | 39:
25 | 41: 21 | 185: 27 | 323:
17 | 343: 21 | 420: 15 | 437:
20 | 488: 11 | 511: 1 | 523:
4 | multo. 242: 9 | plus
minuere. 525: 22 | nihilo.
404: 13 | sanam. 135: 23 |
plena. 4: 10 | quam. 20:
13 | 133: 33 | 452: 11 |
minusculis. 148: 20 |
minuta. 200: 22 | 479: 26 |
minutæ admonitiones. 4:
5 |
minutas. 295: 4 |
minute. 67: 26 |
minutum. 451: 17 |
minutione capitis. 32: 7 |
minutionem. 425: 5 |
minutus. 368: 14 | 449: 7,
27 |
minutissimis. 376: 22 |
mira. 218: 8 | 246: 12 | 531:
14 | res. 514: 20 |
mirabamur. 109: 6 | 192: 7 |

mirabantur. 51: 20 | 391: 11 |
mirab. r. 222: 5 |
mirabatur. 373: 11 | 479:
11 |
mirabilia. 246: 15 |
mirabiliter acres & illustres
animi affectiones. 87: 20 |
miracula. 385: 14 | 414:
12 |
miraculis. 246: 1 |
miraculorum. 246: 7 | 248:
5 |
miramur. 351: 7 |
miranda, *aug.* 364: 6 | *plur.*
118: 5 |
mirandæ vetustatis. 59: 11 |
mirandam. 110: 6 | 220: 9 |
mirandum. 406: 1 | est. 532:
8 |
mirarentur. 485: 27 |
mirari. 93: 22 | 243: 19 | 437:
1 |
mire quam suave est. 252:
12 |
miremini. 143: 6 |
mirifica, *aug.* 215: 10 | *plur.*
176: 1 |
mirificam. 176: 25 |
mirificus in doctrinis. 203:
13 |
mixis. 219: 22 |
miror. 316: 18 |
mirum. 421: 10 | 438: 16 |
442: 1 | fuit. 192: 9 | vi-
detur. 302: 16 |
miscetur. 236: 17 |
miscellam doctrinam. 2:
6 |
miserent inter se inimicitias.
533: 13 |
miseres. 93: 11 |
miserere. 466: 12 |
miseri. 47: 17 |
miserit. 214: 27 |
miserillos. 89: 14 |
miser. 86: 2, 17 | 377: 23, 24 |
516: 2 |
miseri. 479: 2 |
miserabilis. 269: 13 |
miseram. 114: 16 | 273: 8 |
478: 14 |
miserando. 114: 9 |
miserandum. 405: 11 |
miserantur. 268: 6 |
miseratio. 268: 19 |
hæc miseratus est. 269: 15 |
miserere. 530: 26 | iubente.
263: 14 |
miseretur. 279: 1 |
miseretur. 530: 36 |
miseretur vestri. 529: 24 |
miseretur. 530: 33 |
miseretur. 87: 13 |
miseri, *aug.* 269: 2 |
miseria. 205: 11 |
miseria, *plur.* 530: 26 |

miseriam. 478: 11 | 479:
3 |
misericordiam. 211: 33 |
misericors. 223: 16 |
miserici, *plur.* 531: 10 |
miseritus. 530: 15, 19, 20,
38 |
misero. 106: 6 | 115: 4 |
miserrimas. 447: 7 |
miserum. 322: 13 | 510: 21 |
miserunt. 113: 9 | 210: 9 |
miseri. 190: 7 | 289: 19 |
456: 13 |
miserent. 344: 12 |
miseret. 35: 17 |
miser. 35: 16 | 98: 18 | 445:
15 | 488: 19 | 527: 17 | he-
ras ad. 528: 24 |
misam faciamus istam ratio-
nem. 23: 5 |
missas. 455: 14 | auctoritates
facias. 399: 17 |
missi, *plur.* 409: 23 | sunt.
226: 2 | sub jugam. 475:
13 |
missili telo. 242: 16 |
missilibus. 111: 23 |
missis. 210: 3 |
missos. 113: 5 |
missum erat. 456: 3 | esse.
239: 21 |
missus est. 531: 23 | erat. 344:
17 |
missa. 93: 2 |
missam. 294: 13 |
mitem. 360: 9 |
mitemere. 396: 12 |
Mithridate. 302: 8 |
Mithridatem. 466: 10 | 467:
3 |
Mithridates. 467: 7 |
Mithridati, *gen.* 390: 18, 391:
3 |
Mithridatis antidotus. 467:
2 |
Mithridatis. 466: 8 |
mitificans. 70: 23 |
mitificet. 335: 20 |
mitio. ibus. 309: 17 | sonis. 28:
12 |
mitis. 177: 6 |
mitre. 225: 4 |
mitram. 77: 15 |
mittamus. 230: 23 |
mittas. 242: 2, 7 | 399: 5 |
mitre. 284: 16 |
mittebant. 455: 15, 25 |
mittendum. 35: 13 |
mittentis. 243: 2 |
mittere vocem ex ore. 37:
11 |
mitteret. 511: 18 |
mitti. 147: 14 | 242: 8 | 277:
16 |
mittis. 230: 7 |
mittit. 111: 19 | 354: 8 |
MITTITUR.

VOCABULORUM.

mittere. 418: 15 |
 mixti, *gen.* 192: 11, 12 |
 mixtus. 297: 5 | 496: 13 |
 mixto. 81: 12 |
 mixtos jure conjugii. 255: 9 |
 mixtum. 126: 16 |
 mixtus. 93: 18, 29 | 94: 16 |
 Mnestheum. 370: 16 |
 mobilia. 461: 1 | sunt exor-
 tus & occisus. 85: 25 |
 moderamenta vocum. 338: 7 |
 moderandi rationibus. 56: 15 |
 de moderando victu. 157: 21 |
 moderandos. 115: 15 |
 moderantur. 189: 6 | & re-
 gunt & quasi gubernant
 alia momenta magnitudi-
 nes & parvitates rerum. 15: 25 |
 moderare. 355: 9 |
 moderatio. 243: 2 |
 moderatores animi. 28: 9 |
 moderatissima. 294: 11 |
 moderato usu. 392: 31 |
 moderatricem. 461: 12 |
 moderatum. 226: 16 |
 moderatur. 322: 14 |
 modesta antiquitas. 17: 13 |
 lingua. 38: 18 | *plur.* 218: 4 |
 modeste. 256: 15 | 430: 4 |
 modestia. 318: 19 |
 modestissimo in Philosophia
 viro. 13: 7 |
 modestior. 26: 11 |
 modestius. 402: 3 |
 modestus. 367: 25 |
 Modestus. 113: 21 |
 modica ex iis accepi. 3: 8 |
 modice, *gen.* 455: 20 |
 modice faciam. 331: 9 |
 modi, *gen.* 226: 8 | 384: 11 |
 429: 24 | 521: 25 |
 modicis. 204: 12 | 392: 13 |
 modicum. 368: 3 |
 modificatio verborum. 269: 17 |
 modificatus quanta longi-
 quitas ei mensuræ con-
 veniat. 7: 9 |
 modis. 53: 9 | 191: 4 | 219: 22 | 378: 25 | 430: 17 |
 465: 4 | cantus. 29: 21 |
 orationis. 304: 15 |
 modus. 354: 11 |
 modo, *abl.* 22: 5 | 423: 11 | 438: 4 | 444: 16 |
 456: 10 | 470: 8 | 521: 23 | 530: 31 | fine. 38: 12 |
 allo. 19: 9 | *adv.* 38: 11 |
 98: 28, 29 | 441: 18 |

443: 10 | 452: 16 | 481: 3 | vita superflua. 49: 23 |
 ne. 13: 22 | non, *sed.* 21: 3 | 43: 15 | 444: 18 |
 445: 12 | 522: 7 | non
 modo non, *sed etiam.*
 469: 22 | *si.* 23: 10 | sunt.
 19: 22 | 185: 12 |
 modos cantus. 29: 23 |
 modulamentis orationis. 23: 6 |
 modulamine. 355: 27 |
 in modulanda longitudinis
 præstantia. 6: 4 |
 modulata lingua. 38: 19 |
 modulate. 151: 5 | 462: 2, 17 | res alta est. 215: 20 |
 modulatione incedendi. 39: 19 |
 modulatiorem. 362: 15 |
 modulatiores animi. 28: 10 |
 modulatus. 304: 5 | 364: 18 |
 modulatus currentis facin-
 diae sonitus. 305: 4 |
 modulis. 356: 16 | 383: 1 |
 469: 21 | 491: 11 | ti-
 biarum. 28: 7 | lenibus
 tibicen incinxit. 151: 3 |
 numerique orationis. 20: 24 | verborum. 160: 8 |
 modulo numerotum, in *ge-
 rido.* 17: 5 | quonam sit
 pronuntiandum verbum.
 250: 2 |
 modulum suavitatis. 509: 4 |
 modulus. 30: 14 |
 modum. 13: 5 | 14: 28 |
 43: 8, 9 | 54: 25 | 204: 6 | 226: 9 | 491: 21 |
 agendi. 493: 13 | infiniti-
 tum. 403: 15 | naturæ.
 91: 11 | plantæ Hercules.
 7: 5 | feceris. 430: 13 |
 effecit adulescendi cor-
 poris septem pedes. 117: 10 | ad eundem. 18: 3 |
 ad hunc. 17: 23 | 266: 10 |
 in hunc. 457: 6 | 503: 7 |
 jucundum. 508: 20 | in
 eundem collo. art. 162: 18 | noctis. 493: 1 | coër-
 cuit affectiones intra. 16: 8 | quem in. 19: 3 | 130: 17 |
 487: 21 |
 modus. 22: 16 | 25: 1 | 90: 18 | 189: 3 | 368: 23 |
 440: 16 | 478: 17 | ja-
 ctus. 243: 1 | voluntatis.
 524: 5 | verba vertendi in
 Græcæ sententias. 252: 1 |
 epulis factus. 391: 19 |
 mechanonium. 427: 9 |
 mæchus. 21: 10 |

mædia. 287: 3 |
 mœnia. 506: 16 |
 mœnibus. 208: 8 | 506: 19 |
 ad mœniendas vitæ mole-
 stias. 318: 22 |
 mœnium. 208: 9 | 523: 14 |
 mœnitus. 386: 4 |
 Mœram. 126: 3 |
 mœsti, *plur.* 30: 18 |
 mœstissimo. 370: 4 |
 molas. 107: 20 |
 Molas Martis. 353: 8 |
 molestæ. 131: 1 |
 molestia. 19: 3, 12 | 20: 8 |
 non catent. 322: 18 |
 molestiæ, *gen.* 17: 4 |
 molestiam. 12: 24 |
 molestiarum. 42: 5 |
 molestias. 19: 15 | 318: 22 |
 molestius. 298: 17 |
 molestos. 484: 31 |
 molestum. 153: 5 |
 moliendæ, *gen.* 364: 5 |
 moliendis. 512: 7 |
 molita. 286: 3 |
 molitus est. 457: 25 |
 molitur. 28: 9 |
 molli dic. 504: 13 | vocæ.
 133: 14 | atque demissa.
 18: 12 |
 mollia. 335: 18 | 514: 13 |
 mollibus tribulacris. 8: 8 |
 conditionibus. 156: 14 |
 molliora. 520: 23 |
 molliti venti maris, *plur.* 498: 18 |
 Mollities oculorum. 109: 10 |
 mollitudine. 93: 28 |
 mollius. 355: 24 | 356: 5 |
 Molossus. 475: 5 |
 momenta. 376: 3 | alia mo-
 derantur magnitudines re-
 rum. 15: 22 |
 momenti. 438: 10 |
 momentis. 321: 21 |
 momentum. 201: 10 | 377: 30 | in quibus omne rei
 est. 304: 29 |
 momorderit. 220: 21 |
 momordi. 220: 19 |
 monebant. 139: 12 |
 monebat. 105: 9 | 275: 21 |
 monent. 99: 5 |
 monere. 410: 16 |
 monerent. 113: 1 |
 monet. 98: 10 | 160: 4 |
 monilibus. 164: 10 |
 monumentis. 112: 5 |
 mœnita, *subst.* 16: 6 |
 monitum, *part.* 411: 1 |
 mono. oli. 247: 20 |
 mons. 238: 6 | 399: 23 | ex
 sale mero. 83: 13 |
 R R R

INDEX

- monstra. 443: 4 | 459: 20 |
 monstrat. 364: 25 |
 monstri vicem. 323: 1 |
 monstis. 61: 12 |
 monstrum. 299: 22 |
 monstruosas raritates. 125: 16 |
 monstruosissimum. 459: 20 |
 monte. 119: 5 | 347: 12 | 457: 22 | 458: 3 |
 montem. 347: 14 | 390: 8 |
 montes. 431: 8 |
 montibus. 247: 18 | 347: 6 | 435: 8 |
 montis. 347: 1 | 368: 19 | 457: 2, 24 | 458: 24 |
 monuerunt. 35: 1 |
 monuit. 284: 16 |
 monumenta. 489: 2 | 517: 20 |
 monumentis. 73: 16 | 150: 4 | 376: 22 | 456: 14 |
 historię Græcæ. 234: 14 |
 monumentum. 256: 26 | 267: 6 | 286: 5 |
 mora, abl. 454: 1 |
 moræ. 309: 2 | 514: 16 |
 morali Philosophia. 408: 13 |
 moralium. 316: 10 | epistolarum. 2: 17 |
 morbi. 56: 15 | 135: 2 | 187: 18 | 320: 16 | 397: 11 | ætèrni. 500: 29 |
 morbis. 117: 22 | 151: 7 | 187: 8 | 400: 3 |
 morbo. 437: 7 | 457: 19 | 466: 2 | 506: 7, 8 | æger. 520: 18 | affectus. 220: 9 | 335: 9 | 520: 21 | de iur. 55: 1 |
 morborum. 9: 12 | 465: 15 | 16 |
 morbos. 187: 5 | 502: 11 |
 morbofi. 135: 12 | 136: 5, 13 |
 morbofo. 135: 15 |
 morbofum. 135: 5, 19 |
 morbofus. 135: 13, 15 | 136: 10 |
 morbum. 135: 9, 10 | 466: 1 | 523: 2, 9 | per se sonitum. 524: 10 |
 morbus. 134: 11 | 135: 5, 7, 8, 11 | 422: 5 | 423: 25 | 522: 27 | 523: 6 | loquendi. 38: 3 |
 mordax. 135: 13 |
 mordeo. 221: 20, 23 |
 more. 29: 3 | 32: 8 | 106: 11 | 107: 23 | 176: 17 | 258: 25 | 457: 9 | dc. 441: 25 | ex. 203: 12 | majorum. 216: 4 | 293: 7 |
 387: 9 |
 morem. 13: 4 | 30: 14 | 59: 3 | 72: 13 | 233: 19 | 388: 12 | 401: 8 | disputandi. 420: 7 | fuisse veteribus. 493: 12 | per compofiti vocabuli. 147: 7 | 405: 6 |
 moreretur. 201: 2 |
 mores. 13: 18 | 25: 6 | 374: 9 | 519: 20 | multi & varii. 146: 2 | Philosophiz. 340: 22 |
 mori. 118: 2 | 201: 12 | 400: 11 | 466: 18 |
 moriar. 284: 11 |
 moribundus. 161: 16 |
 moribus. 27: 14 | 227: 8 | 232: 5 | 232: 21 | 310: 9 | 376: 17 | 379: 6 | 381: 4 | 408: 3 | 437: 3 | 449: 19 | 457: 7 | 468: 10 | 519: 21 | ingenii. 105: 15 | est efficitis. 63: 5 | bonis atque honestis. 126: 5 | bene ornatus. 508: 10 | populi Romani obsevato, *juxta consuetudinem*. 174: 12 | pro temporum. 522: 15 |
 moriendi. 201: 10 |
 moriendum. 111: 17 |
 moriens. 201: 2 |
 quoad morietur. 236: 9, 11 |
 moris. 108: 2 | 175: 1 |
 morosa. 87: 7 | 397: 16 | uxor. 42: 4 |
 morosior. 487: 26 |
 morofitate disputationis. 13: 15 |
 morofus. 145: 17 |
 mors. 12: 11 | 457: 17 | occupasset. 283: 13 | secuta est ex vulneribus. 409: 19 |
 moribus. 151: 5 |
 Morta. 125: 22 | 126: 1 |
 mortale. 133: 10 |
 mortales. 52: 8 | 269: 27 | 368: 2, 4 |
 mortalia. 356: 7 |
 mortalibus. 269: 32 | 367: 15, 18 |
 mortalis. 444: 8 |
 Mortam. 126: 2 |
 morte. 67: 13 | 124: 5 | 175: 17 | 195: 17 | 201: 2 | 261: 29 | 334: 17 | 376: 12 | 515: 2 | animi, gen. 315: 10 | datu' st. 52: 14 | obita. 395: 9 | 409: 22 | diuini. 281: 6 |
 mortem. 9: 15 | 73: 17 | 74: 4 | 126: 26 | 128: 8 | 400: 10 | 441: 22 | 457: 19 | 472: 2 | 476: 13 | attulit multis. 123: 2 | obiit. 353: 10, 19 | oppertunt. 118: 2 | oppetiisse. 114: 16 |
 ejus inhio. 186: 8 | per vim potura est. 334: 14 |
 morti. 201: 12, 14 |
 mortis. 201: 18 | 309: 19 | 364: 6 | 376: 9 | 400: 5 | 475: 9 | obeunda. 400: 5 |
 mortua. 153: 17 |
 mortuam. 267: 5 |
 mortuaria glossaria. 488: 9 |
 mortuo. 126: 7 | 418: 21 | parte. 74: 1 |
 mortuos. 111: 29 |
 mortuu' st. 122: 21 |
 mortuum. 263: 14 |
 mortuus. 86: 8 | 127: 17 | est. 123: 8 | 164: 1 | 335: 6 | ad me. 514: 21 |
 morum. 174: 13 | 319: 18 | 344: 6 | disciplinas. 488: 8 | veterum studiosissimus. 350: 12 | gratia. 197: 5 |
 mos. 9: 20 | 104: 7 | 352: 13 | fuit. 141: 16 | 174: 14 | introire. 51: 4 | ut est. 159: 8 | ut ejus fuit. 491: 18 | ut ei erat. 120: 16 |
 mortandi corporis gratia. 295: 2 |
 moribus. 97: 8 | 99: 14 | 259: 11 | 376: 6 | 499: 6 |
 mortuo. 350: 15 |
 mortu. 99: 16 | 371: 2, 5 | 407: 16 | 491: 21 | narrati. 499: 23 | valior. 62: 17 |
 mortuus, *subj. sing.* 121: 2 | 123: 3 | 155: 23 | 245: 4 | 268: 30 | 380: 12 | intentio & remissio. 492: 14 | *plur. 87.* 19 | 372: 23 | animi. 55: 27 | 515: 9 | *part. 250: 15.* est. 380: 18 | colore & vultu. 499: 16 | obsecratione verbi. 512: 19 |
 movendos an mos. 19: 25 |
 movent. 298: 19 | 373: 5 |
 moventium. 310: 12 |
 moventur. 160: 9 |
 moveo. 155: 23 | 252: 15 |
 moveretur. 79: 10 |
 moveret sentiam. 403: 18 |
 moveret. 60: 14 | 117: 21 | 188: 10 | 372: 5 | 375: 14 | 499: 5 | linguam. 37: 8 | nominibus non oportet. 15: 3 |
 moverunt (senatu. 476: 9 |
 mover. 96: 1 | 176: 13 | 189: 5 | 501: 20 | metus, *acc.* 215: 7 |
 moveretur. 380: 12 | 419: 22 |

VOCABULORUM.

movisse. 140 : 15 | hastas
Martias. 140 : 11 | ubi
terram fenerant. 97 : 1 |
terram nuntian solet. 140 :
9 |
movissent hanc Martie.
140 : 6 |
movit fenatu. 143 : 8 |
mox. 57 : 10 | 65 : 17 | 100 :
3 | 204 : 21 | 384 : 24 |
407 : 13 | 444 : 25 | 473 :
5 | 487 : 16 | 508 : 16 |
Muciani, *gen.* 35 : 4 |
Quintum Mucium. 104 : 15 |
414 : 3 |
Mucius. 103 : 4 | 133 : 26 |
Scaevola. 227 : 9 |
mulcedinem. 510 : 1 |
mulcri. 532 : 16 |
mulis, *plur.* 488 : 11 |
mulebrem mundum. 132 :
6 |
muliebri. 175 : 12 | 198 :
12 |
muliebrum irarum. 42 : 5 |
mulier. 44 : 5 | 10 : 51 :
10 | 125 : 1 | 135 : 24 :
183 : 3 | 105 : 17 | 223 : 16 :
19 | 405 : 3 | 451 : 6 | 195 :
27 |
muliere. 103 : 4 | 135 : 21 |
344 : 11 |
mulierem. 42 : 7 | 44 : 15 |
104 : 16 | 196 : 1 | 207 : 13 |
266 : 31 | 306 : 5 | 411 : 26 |
452 : 5 |
mulieres. 134 : 12 | 261 : 22 |
409 : 2 | 5 | 439 : 6 |
Romanæ. 298 : 3 |
mulieri. 271 : 20 | 283 : 9 | 344 :
13 |
mulieris. 24 : 10 | 116 : 15 |
124 : 15 | 220 : 26 | 272 : 8 |
mulierofus. 144 : 4 | 145 :
16 |
mulierum. 51 : 20 | 124 : 9 |
126 : 19 | 282 : 21 | 409 :
3 | 523 : 21 | præficarum.
488 : 10 |
mulis. 394 : 12 | 395 : 1 | 517 :
4 |
mulos. 395 : 5 |
multa, *subst.* 213 : 31 | 223 :
26 | 495 : 12 | minima.
292 : 3 | talentum fere
quingentum. 226 : 19 | *adj.*
form. 16 : 19 | 21 : 12 | 50 :
19 | 467 : 15 | munditia.
18 : 4 | opinio est. 124 :
14 | securitate & profun-
da. 37 : 9 | *neur.* 12 : 19 |
18 : 7 | 36 : 9 | 38 : 12 | 44 :
12 | 59 : 3 | 421 : 8 | 20 |
486 : 16 | atque immo-
dica. 9 : 4 | & varia. 2 :
21 |

multabatur nummo singulo.
495 : 11 |
multæ, *adj. sing.* 23 : 18 | *plur.*
185 : 7 | 449 : 20 | 531 : 24 |
panitionem. 295 : 2 |
multam, *subst.* 292 : 10 | 502 :
7 | pecunie. 524 : 17 | dico.
293 : 11 | dixi. 293 : 18 |
fecit. 293 : 20 | interrogavit.
233 : 12 | dictam esse. 271 :
20 | interrogatam. 234 : 27 |
remitterent. 226 : 19 | *adj.*
25 : 2 |
multaret. 55 : 15 |
multarum. 21 : 5 | 319 : 14 |
519 : 11 |
multarunt. 331 : 19 |
multas. 219 | 353 : 8 |
multatas. 283 : 5 |
multatur. 283 : 10 |
multi, *gen.* 59 : 10 | *plur.* 2 :
16 | 12 : 29 | 78 : 7 | 92 : 2 |
485 : 4 |
multicolora. 307 : 25 |
multifaræ. 164 : 21 |
multifarum. 164 : 11 | 480 :
23 | 533 : 2 | saucius. 111 :
28 |
multiformia. 307 : 25 |
multiformiter. 249 : 13 |
multiformium. 517 : 18 |
multigramis *fludibus.* 505 :
15 |
multijuga. 307 : 25 | dona. 69 :
10 |
multijugæ. 266 : 32 | 379 : 22 |
507 : 9 |
multiplex. 92 : 11 | 249 :
16 |
multiplici. 231 : 21 |
multiplicia. 505 : 16 |
multipliciter. 375 : 6 |
multis. 3 : 6 | 19 : 4 | 23 : 13 |
27 : 10 | 37 : 2 | 40 : 13 |
54 : 11 | 411 : 14 | 419 : 2 |
427 : 7 | 438 : 14 | 445 :
21 | 447 : 23 | 485 : 17 |
510 : 10 | 512 : 5 | 519 : 8 |
magnifique rebus. 36 : 6 |
post annis. 284 : 7 | tem-
pestatibus. 206 : 8 |
multitudine. 307 : 24 | 368 :
21 | 447 : 8 | 488 : 23 |
multitudinem. 272 : 7 | 368 :
7 | 507 : 14 |
multitudinis. 71 : 4 | 6 |
367 : 27 | 368 : 10 | 506 :
13 | 35 | 507 : 2 | numero.
507 : 10 | numerum ca-
piunt. 507 : 24 | figura. 506 :
20 |
multitudo. 111 : 22 | 131 : 11 |
144 : 14 | sui naturalis.
507 : 17 |
multo nomine hominem.
533 : 7 | precio. 486 : 14 |

usu. 64 : 23 | *adv.* 72 : 28 |
106 : 8 | 422 : 4 | 447 : 5 |
468 : 23 | 474 : 2 | 532 : 8 |
ante. 93 : 23 | magis. 442 :
9 | 317 : 24 | plus est. 317 :
21 |
multorum. 125 : 4 | 205 : 4 |
483 : 21 | 512 : 16 | 513 :
24 |
multos. 107 : 26 | 343 : 4 |
347 : 3 | 412 : 3 | 417 : 17 |
500 : 26 | 525 : 26 | 526 : 6 |
fugit etrum. 208 : 21 |
multum, *adv.* 35 : 19 | 353 :
3 | 425 : 1 | 498 : 3 |
513 : 18 | *bit.* 115 : 2 |
L. Mummii. 429 : 25 |
L. Mummio. 284 : 8 |
munde factis veribus. 284 :
21 |
mundi. 26 : 1 | 187 : 5 | 374 :
16 |
mundicia. 18 : 4 |
munditia. 17 : 33 | 51 : 1 |
munditiæ. 245 : 10 |
munditiarum. 284 : 1 |
munditias. 17 : 34 |
mundities orationis. 268 :
7 |
mundus. 446 : 7 | 510 : 17 |
mundo, *abl.* 117 : 16 |
mundum. 494 : 2 | mulie-
brem. 132 : 6 | omne. 132 :
8 | 9 |
mundus ager. 515 : 26 |
munera. 261 : 17 |
munere. 433 : 18 | 437 :
10 |
muneribus. 57 : 19 | 402 :
5 |
muneris. 433 : 26 | 437 :
9 |
muneror te. 494 : 15 |
muntant sibi viam ad. 70 :
29 |
municipem. 416 : 18 |
municipes. 437 : 7 | 12 |
municipia. 416 : 15 | 20, 22 |
437 : 2 |
municipit. 417 : 5 |
municipiis. 267 : 13 | 437 :
8 |
municipiorum. 437 : 24 |
municipium. 436 : 12 |
municipum. 436 : 14 |
munificentia. 195 : 8 |
munitis. 187 : 15 |
munitus. 215 : 15 |
municum. 187 : 17 |
munus. 237 : 6 | 7 | nutritio-
nis. 312 : 15 |
muræna. 228 : 13 |
muralem coronam. 164 :
22 |
muralibus. 69 : 8 |
muralis corona. 164 : 19 |
R. R. i. j.

INDEX

165: 29 | 166: 6 |
 muribus. 532: 4 |
 muricibus. 191: 11 |
 muris. 242: 4 |
 murmur edens. 177: 2 |
 murmur. 491: 17 |
 muro. 83: 13 |
 muros. 35: 11 | 291: 5 | 346: 21 | 418: 12 | 432: 1 |
 murum. 78: 15 | subiit. 166: 1 |
 musa, *voc.* 490: 8 | *abl. libe-*
rati. 245: 8 |
 Musa. 476: 27 |
 musæ. 510: 1 | ejusdem æmu-
 los, *vers.* 4: 20 | viri. 255: 7 |
 musarum. 2: 8 | 54: 19 | 343: 2 |
 muscis. 376: 22 |
 musica. 382: 16 |
 musicæ, *gen.* 28: 16 |
 musicam rem. 508: 11 |
 Musicam. 25: 20 | 369: 18 |
 musici, *plur.* 440: 4 |
 musico ludo. 5: 1 |
 musicos. 117: 20 |
 musicus. 148: 14 |
 Musonii. 419: 5 |
 Musonio. 419: 5 |
 Musonium. 160: 3 | 244: 3 |
 Musonius. 160: 1 | 243: 28 | 480: 6 |
 Muscellaria, *comedia.* 531: 3 |
 muta. 354: 18: 21 |
 mutabilitate. 212: 16 |
 mutant. 373: 4 | 494: 10, *bis* |
 mutantur. 329: 23 |
 mutare. 84: 16 | 437: 4 | 495: 12 | longe. 335: 23 |
 mutaret. 399: 26 |
 mutari. 248: 11 | 464: 9 | 468: 20 | 522: 17 |
 mutasse. 255: 11 |
 mutassemus. 483: 19 |
 mutata. 393: 21 | *fin.* 386: 6 |
 mutaram. 393: 7 |
 mutari verbi. 16: 15 |
 mutationem. 364: 34 |
 mutationes. 376: 3 |
 mutatur dictum. 20: 23 |
 mutatus est. 483: 15 |
 mutaveris. 355: 4, 13 |
 mutavit. 122: 14 |
 mutet. 61: 4 | 355: 14 |
 mutet. 494: 12 |
 mutilare. 481: 13 |
 mut las. 455: 26 |
 mutis. 378: 6 |
 muros. 343: 10 |

murua. 84: 4 | inter se vice. 493: 16 |
 muruabor ex Aristophane pauca. 4: 26 |
 mutaz. 381: 18 | talionis. 521: 18 |
 mutuum. 57: 10 | 175: 21 | 450: 8 | det pecuniam. 451: 7 | 452: 2 | operam dent. 98: 14 |
 mutuas. 239: 7 |
 mutuatice pecuniaz. 524: 27 |
 mutuat. 404: 3 |
 mutetur. 92: 21 |
 mutuis. 185: 19 |
 mutuitarent. 89: 4 |
 mutuo, *abl.* 186: 8 |
 mutus. 136: 12 | 169: 13 |
 mutuum. 177: 8 | accepit. 328: 24 |
 Mycenæ. 283: 26 |
 myoparones. 287: 4 |
 myope. 135: 27 |
 myrtea. 166: 7 |
 myrteam. 166: 14 |
 myrto. 166: 16 |
 Myl. 76: 5 |

N.

N. *litera.* 75: 16 | 490: 33 | 518: 13, 15, *bis* |
 gemina. 527: 7 |
 nactus. 176: 31 | 288: 4 | ef-
 sem. 385: 13 |
 næ. 300: 10 |
 Nævi. 52: 1, 3, 6 | 286: 6 |
 Nævio. 107: 21 | 196: 14 |
 poëta. 241: 5 |
 Nævium. 52: 9 | 476: 24 |
 Nævius. 105: 10 | 156: 13 | 175: 12 | 286: 5 | 412: 9 | 476: 22 |
 nævulos. 313: 1 |
 Næiam Volcani. 358: 7 |
 nam. 1: 6 | 2: 6 | 4: 1 | 6: 4 | 14: 22 | 15: 6 | 16: 24 | 21: 14 | 417: 12 | 418: 17 |
 namque. 2: 8, 24 | 17: 7 | 30: 4 | 38: 2 | 115: 13 | 420: 9 | 450: 20 | 470: 7 | 500: 30 |
 namqui. 488: 9 |
 nanis. 517: 13 |
 nanos. 516: 17, 19 | 517: 5 |
 nantes. 289: 8 |
 nanum. 428: 4 |
 napum. 423: 13 |
 nares. 36: 12 |
 naris, *plur.* 460: 17 |
 narranda esse. 490: 17 |
 narrantis. 161: 3 |
 narrare. 181: 32 | 491: 10 |
 narrari. 268: 30 |
 narrat. 344: 10 |
 narrata, *Aug.* 197: 4 |
 narrationes. 490: 14 | 491: 2 |
 narravi. 427: 25 |
 narravisse. 442: 6 |
 narret. 181: 5 |
 narro. 379: 15 |
 Nasamonibus. 435: 1, 10 |
 nascatur. 103: 14 |
 nascendi fata. 376: 25 | mo-
 menta. 376: 19 |
 nascendo. 438: 23 |
 nascens. 375: 30, 37 | 376: 24 |
 nasceretur. 374: 32 |
 nasceretur. 14: 16 | 374: 9 | 444: 12, 28 |
 natici. 117: 6 | 125: 7 | 146: 6 | 245: 17 | 248: 1 | 251: 10 | 304: 31 | 375: 32 | in
 ore non in pectore ota-
 tionem, *loquacium.* 37: 6 |
 nascitur. 342: 16 | 357: 7 |
 nascuntur. 117: 8 | 335: 17 |
 Natica. 159: 3 |
 nata est. 142: 17 | *plur.* 134: 1 | 295: 7 | sunt. 187: 10 | 368: 19 |
 natal. 428: 1 |
 natalem. 398: 4 | *dic.* 103: 1 |
 natalis. 103: 7, 13 | *dic.* 103: 22 |
 natum annos. 31: 7 |
 nati, *adj.* 448: 10 | 485: 14 | *part.* 103: 11 | sumus. 321: 5 | sunt. 103: 2, 6 | 10 | fuisset. 374: 14 | 470: 14 | obscuro loco. 21: 1 |
 nationes. 211: 27 | 212: 17 |
 nationibus. 411: 14 |
 nationum petiri. 245: 4 |
 nativa. 269: 18 | *sterilitate.* 135: 21 |
 nativæ. 215: 14 | *dulcedinis verba.* 257: 11 |
 nato illo, *part.* 403: 6 |
 natotum. 402: 8 |
 natos, *part.* 351: 3 |
 natu. 72: 9 | *grandis.* 406: 1 | *antiquiore.* 118: 13 | *maiores.* 118: 14 | *ma-*
joribus. 149: 1 | *mino-*
res. 353: 17 | *priorum.* 119: 7 | *posterior.* 473: 13 |
 natum, *part.* 73: 21 | 90: 3 | 113: 24 | tres & viginti
 annos. 425: 13, 17 | *esse.* 444: 3, 25 | 474: 9 | 476: 15 | *hinc adagium.* 24: 5 |
 natura. 2: 12 | 19: 8 | 110:

VOCABULORUM.

- 4 | 170: 2 | 187: 4 | 217: 15 | 17 | 321: 4 | 409: 3 | 417: 9 | 419: 2 | 4 | 444: 2 | 449: 23 | 450: 9 | 454: 7 | 457: 23 | 460: 2 | 465: 2 | 487: 25 | 492: 5 | 506: 35 | 514: 27 | 518: 6 | de natura & habitu memoriae. 240: 1 |
- naturæ. 19: 18 | 26: 1 | 115: 9 | 444: 11 | jure. 214: 2 | contemplationes. 528: 12 | modum. 95: 11 |
- naturalem competentiam membrorum. 7: 8 |
- naturales. 58: 1 |
- naturali. 217: 14 | habitu. 273: 9 | motu. 499: 23 | pavore. 498: 22 | spiritu. 492: 11 |
- naturalia nomina. 270: 16 |
- naturalis. 188: 27 | 271: 7 | 315: 16 | 335: 3 | 465: 19 | 492: 14 | vehementia. 30: 4 | historiae. 2: 14 | 127: 21 | 247: 9 | Philosophiae. 473: 3 | sui multitudo. 507: 17 |
- naturam. 34: 27 | 117: 6 | 195: 8 | 187: 12 | 479: 3 | 515: 4 | ingenii. 9: 11 | rediit in. 406: 8 |
- naturas. 25: 6 |
- natus, *part.* 70: 20 | 73: 17 | 74: 2 | 119: 3 | 197: 6 | 416: 1 | 515: 15 | 456: 16 | est. 103: 21 | 126: 15 | 374: 38 | 474: 16 | fuit. 355: 8 | 355: 25 | sic. 403: 12 | 444: 8 | honesto loco. 32: 14 | eo ingenio. 506: 28 | annos duodeviginti. 408: 14 | sexaginta. 411: 21 | ad octo. 453: 29 |
- navalem coronam. 165: 1 |
- navali pratio. 82: 12 | 272: 14 | 472: 8 |
- navalibus victoriis celebrata. 209: 23 |
- navalis. 166: 4, 6 | *corona.* 164: 19 |
- navati. 235: 18 |
- Naucrites. 286: 9 |
- navem. 166: 5 | 426: 3 | 441: 14 | 407: 6, 12 |
- naves. 308: 26 | 448: 11 | celoces. 286: 11 | ambulans. 288: 2 |
- naufragium facit. 464: 18 |
- navi. 79: 4 | 246: 4 | 376: 8 | 441: 15 |
- navibus. 288: 1 | 109: 2 |
- naviculis. 219: 21 |
- navigabamus. 497: 3 |
- navigandi sollicitia. 209: 23 |
- navigant. 21: 1 |
- navigantibus. 288: 11, 18 |
- navigasse. 466: 1 |
- navigatorum. 285: 13 |
- navitas. 441: 28 |
- navitas. 441: 14, 18, 24 | 442: 8, 14 |
- naviter. 394: 15 |
- navium. 272: 4 | 285: 10 |
- Naupactum. 219: 19 |
- Nauicaa. 253: 12 | 254: 10 |
- nautes. 61: 14 |
- naucis. 81: 6 |
- Naxo insula. 123: 5 |
- ne. 455: 14 | sic. 203: 19 | multis. 74: 22 | quid. 99: 13 | quidem. 2: 23 | 49: 21 | 86: 21 | 196: 2 | 415: 1 | 446: 20 | 518: 12 | quoque. 9: 17 | 446: 29 | *subj.* 4: 15 | 12: 24 | 13: 22 | 21: 9 | 28: 17 | 34: 17, 24, 28 | defus. 49: 11 | equor ventris irruetur. 313: 8 | *enclit.* 12: 16 | 21: 22 |
- Nemra, *fabula.* 359: 27 |
- Nesam. 359: 29 |
- Nesopolim. 262: 21 |
- Nesulas questionum. 240: 11 |
- nebulo. 231: 12 | 370: 13 | 392: 9 | 436: 7 |
- nebulonem. 157: 3 | 244: 2 |
- nebulonis. 493: 16 | hominis. 426: 22 |
- nebulonum hominum. 10: 12 |
- nebuloso. 527: 10 | nomine. 527: 5, 9 |
- nebulosus. 81: 21 |
- nec. 19: 8, 9 | 444: 10, 11 | dum. 401: 12 | non. 118: 1 | *post* neque. 20: 21 |
- necando. 441: 16 |
- necare. 282: 22 | venenis. 112: 19 |
- necares. 283: 13 |
- necati sunt. 139: 11 | forent. 324: 13 |
- necatus est. 473: 19 | 474: 8 |
- necavit securi filium. 470: 10 |
- necce. 213: 1 |
- necem. 65: 19 | afferre. 441: 19 | conscivit. 352: 9 | sibi consciverunt. 233: 6 |
- necessa: *ia, sing.* 32: 14 | 72: 15 | 188: 27 | 202: 12 | 375: 17 | *plur.* 478: 18 | 512: 10 |
- necessariam. 67: 14 | 322: 21 |
- necessarias. 136: 22 | 187: 12 | 295: 6 |
- necessarii. 336: 10 |
- necessarius. 212: 12 | 380: 15 |
- necessario, *abl.* 49: 17 | 172: 8 | 181: 11 | 202: 18 | 261: 31 | 374: 30 | 498: 22 | 512: 25 | 515: 8 | *adv.* 188: 19 | 413: 17 | 420: 17, 429: 6 | 524: 13 |
- necessarios. 215: 27 | 461: 11 |
- necessarium. 48: 9 | 49: 14 | 186: 7 | 229: 6 | 522: 21 | est. 102: 17 |
- neceffe. 12: 18 | 98: 20 | est. 503: 3 | perhorrescat. 160: 15 | sic. 429: 16 | 524: 11 | erat. 317: 4 |
- necessitas. 189: 4 | 335: 21 | 392: 26 |
- necessitate. 22: 20 | 175: 16 | 444: 11 | pro nostra. 336: 13 |
- necessitatem. 187: 21 | 189: 14 | 335: 23 |
- necessitates circumstantiae ipsius. 15: 24 |
- necessitati. 188: 12 |
- necessitatibus. 213: 12 | 437: 10 |
- necessitudine. 336: 11 | adduce. 146: 13 |
- necessitudinem. 335: 23 |
- necessitudo. 335: 21 | 437: 17 | aut occasio data esset. 336: 18 |
- necessum est. 202: 17 | 276: 2 | 316: 18 | 336: 7 | 353: 13 | 359: 3 | 420: 20 | 499: 5 | fuit. 428: 17 | est. 251: 7 | nihil. 65: 9 |
- necis. 364: 6 | 466: 18 |
- nec opinato. 223: 18 |
- Necyomantia. 428: 8 | 530: 16 |
- nefaria, *plur.* 490: 1 |
- nefarius. 431: 2 |
- nefarium. 363: 5 |
- nefas. 144: 2 | est. 415: 8 | duce ent. 244: 9 |
- nefastus. 144: 14 | 180: 5 |
- negant. 380: 17 | 398: 14, 17 |
- negare. 329: 8 |
- negaret. 355: 32 | 479: 8 |
- negari. 328: 20 |
- negat. 68: 12 | 189: 11 | 197: 8 | 382: 10 | 526: 11, 22 |
- negaverit. 420: 19, 24 |
- negaverunt. 31: 7 | 186: 2 | 293: 12 |
- negavimus. 113: 14 |
- negavit. 136: 4 | 213: 19 |

INDEX

neg. 3 |
neges. 420: 5, 14, 23 | 464:
23 |
neglectus, *part.* 143: 9 |
neg. exercit. 213: 15 |
negligentia. 278: 13 |
negligere. 315: 3 | 430: 23 |
negotia. 212: 12 | 367: 2 | 395:
23 | ad capeffenda. 308:
3 |
negotii. 428: 9 | 463: 20 |
477: 4 | 513: 4 |
negotius. 31: 11 | 343: 16 | 373:
10 | 375: 23 | 437: 14 | 528:
24 | 534: 6 | vitæ. 3: 11 |
se ingentos habent. 102:
10 |
negotio. 12: 25 | 34: 9 |
127: 16 | 307: 24 | 379: 26 |
513: 5, 6 | sine ullo iudi-
cii. 37: 9 | sese alliga-
bunt. 111: 19 | deftinatos.
507: 27 |
negotiorum. 1: 4 | 1: 7 | 4:
22 | 373: 6 | contractibus.
524: 26 |
negotiosis hominibus. 507:
25 |
negotiositate. 307: 20 |
negotium. 34: 11, 14 | 67:
11 | 126: 6 | 372: 10, 12 |
470: 24 | 484: 26 | 513:
6 | id fuit Varroni. 54:
6 |
neirio. 360: 8 |
neminem. 9: 10 | 27: 11 | 78:
20 | 111: 15 | 213: 23 | 255:
22 | 259: 22 | 345: 8 | 350: 1 |
369: 16 | 411: 15 | 444: 7 |
526: 1 |
nemo. 14: 15 | 38: 7 | 91: 22 |
101: 7 | 132: 15 | 175: 6 |
213: 28 | 355: 29, 30 | 381:
12 | 402: 5 | 408: 2 |
480: 16 | 482: 6 | homo.
211: 23 | quisquam. 63: 5 |
unus. 485: 25 | doctorum
hominum. 508: 8 |
Neoptolemi. 179: 12 |
Neoptolemo, *tragædia*. 336:
5 |
Neoptoleum. 178: 16 |
nepos ex filio. 352: 7 |
Nepos. 233: 1 | 352: 7 | Cato.
352: 5 |
nepotem. 197: 15 |
nepotes. 352: 17 |
Nepotis. 416: 8 | Cornelii.
300: 15 |
Neptuni. 358: 6 | 410:
1, 5 |
Neptuno. 126: 27 | 366:
11 |
Neptunum. 96: 7 | 126: 20 |
464: 18 |
Ne, *transpater*. 173: 7 |

nequam. 55: 5 | 72: 3 | 189:
12 | 222: 20 | 223: 25 |
451: 11 | 533: 2 | enthy-
mema. 212: 32 | filium.
285: 12 | hominibus. 468:
1 |
nequaquam. 4: 5 | 29: 19 |
34: 15 | 55: 14 | 56: 17 |
73: 11 | 86: 18, 20 | 135:
16 | 254: 12 | 279: 25 |
350: 3 | 357: 5 | 362: 10 |
372: 14 | 376: 17 | 420:
17 | 457: 18 | 521: 25 | ita.
519: 16 | est. 523: 6 | faci-
endum. 65: 14 |
neque. 2: 16 | 3: 19, *bu* | 4:
2, 3, 20 | 5: 12 | 9: 16, *bis* |
13: 14 | 14: 27 | 15: 3, 6 |
19: 12, 13 | neque. 66: 2 |
nec. 20: 21 | non merito.
18: 10 | potuit. 93: 33 |
minus, *nihilominus*. 345:
4 |
nequeant. 49: 28 |
nequeunt. 360: 21 |
nequiret. 88: 18 |
nequissimi, *gen.* 498: 15 |
nequissimum. 205: 24 | 402:
8 |
nequit. 86: 21 |
nequiter. 419: 16, 17 |
nequitia. 223: 28 | 510: 8 |
nequitiam. 222: 14, 17 | 223:
21, 28, 29 |
nequiveris. 418: 20 |
nequiverunt. 484: 10 |
nequivit. 210: 4 |
Neratus. 138: 15 |
Neris. 359: 25 |
Nerience. 358: 2 |
Nerionem. 358: 2 | 359: 4, 11,
13, 16 | 360: 4 | Martis.
358: 8 |
Neriones. 358: 13 | 359: 1 |
Nerio. 358: 2, 12, 13 | 359: 2,
4 | Martis. 359: 9 |
Nero. 359: 7 |
nervias. 251: 5 |
nervis. 59: 8 |
Nervo. 523: 3, 9 | *statem*
agunt in. 311: 6 |
Nervotriam. 106: 13 |
nervos. 359: 9 |
nervum. 274: 15 |
nescia spe. 258: 24 |
nesciat. 230: 5 |
nescio. 278: 19 | 356: 18 | 366:
4 | 446: 33 | 512: 23 |
530: 15 | qui. 436: 6 |
quem. 485: 10 | quid
aliud. 49: 20 | quis. 308:
2 | quo pacto. 86: 24 | 355:
16 | quod. 55: 7 |
nescire. 37: 10 | 254: 24 |
nescis. 342: 24 | quid ves-
per serus vchar. 43: 10 |

nescit. 62: 5 | 258: 20, 21 | 311:
13 | 513: 4, 8 |
nescitur. 258: 20, 21 |
nesciverunt. 141: 9 |
nescivi. 230: 12 |
nescivit. 230: 15 |
nesciunt. 375: 24 |
nescius. 258: 19 | ne effec-
53: 6 | non. 284: 11 | peri-
culi. 499: 3 |
Nestore. 226: 16 | 505: 14 |
neve. 4: 28 |
neura. 350: 8 |
neuropara. 375: 19 |
neutiquam. 88: 16 | 436:
16 |
neutro genere. 22: 19 | 132:
7 | 236: 4 |
neutrum. 185: 1 | 201: 7 |
242: 8 | 249: 9 | 289: 21 |
344: 21 |
nl. 167: 17 | 221: 6 | 403:
27 | 437: 11 | 521: 15 |
525: 7, 10 | quid. 506:
16 |
Nicaenensis. 246: 9 |
Nicanor. 206: 8 |
Niciam. 113: 1 |
Nicias. 113: 4, 13 |
Nicomede. 302: 7 |
Nicomedis regis. 175: 16 |
Nicomolim. 401: 16 |
nidulantur. 116: 5 |
nidulatur. 78: 6 |
nidulo. 98: 3 |
nidum migravit. 99: 4 |
Nigidianæ *commentationes*.
518: 1 |
Nigidianis *commentariis*.
257: 18 | libris. 484:
32 |
Nigidiano. 365: 17 | 393:
11 |
Nigidianum. 278: 18 |
P. Nigidii. 83: 17 | 372: 3,
10 | 365: 3, 6 | 393: 15 |
426: 2 | 463: 29 | 517:
15 |
P. Nigidio. 120: 1 | 155: 8 |
241: 5 | 271: 10 | 452:
10 |
P. Nigidium. 153: 11 | 517:
14, 19 |
P. Nigidius. 94: 4 | 115: 15 |
120: 3 | 144: 3, 8 |
145: 15 | 184: 25 | 193:
9 | 221: 2 | 270: 15 | 342:
4 | 365: 12 | 373: 13 | 426:
23 | 452: 18 | Figulus. 143:
22 | 194: 8 |
nigri, *gen.* 465: 30 | 11 |
nigro. 43: 26 | 93: 11 | 485:
15 |
nigrore. 97: 29 |
nigrum *vinnum*. 370: 17, 18 |
nihil. 4: 23, 24 | 20: 5 |

VOCABULORUM.

38:11 | 35:1 | 41:18 |
 54:13 | 72:3 | 98:22 | 106:
 9 | 420:21 | 446:19 |
 506:8,9,107 | 525:23,
bis | aliud nisi. 486:3 |
 negotii. 463:19 | imita-
 ti festivitates. 2:4 | est
 quod miremini. 149:6 |
 ad rem istuc pertinet. 318:
 11 | opis. 449:14 | sane
 displicent. 84:5 | pec-
 cat de favio. 87:19 | ut
 sic quod 148:11 | ubi
 esset usus pecunia. 36:15 |
 quicquam. 12:14 | 510:
 18 | interest. 102:2 | quic-
 quam. 510:18 | interest.
 110:2 |
 nibili. 455:2 | verbum. 72:
 2 | admodum sciret. 515:
 20 | homo. 287:3 | 391:
 16 |
 nihilo. 490:16,17 | minore
 precio. 44:14 |
 nihilominus. 264:12 | 404:
 14 |
 nil. 436:7 | 511:2 |
 Nilum. 272:14,18 | 373:
 7 |
 nimia. 65:27 | 144:6 | 344:
 7 | 500:2 |
 nimiam. 350:9 |
 nimis. 447:7 |
 nimio potu. 502:10 | am-
 plior. 15:9 |
 nimirum. 330:22 |
 nimis. 2:18 | 3:16 | 17:19,
 37 | 27:2,4 | 49:5 |
 60:9 | 65:10 | 67:26 |
 103:21 | 109:13 | 158:11 |
 203:14 | 354:21 | 359:
 14 | 416:16 | 457:25 |
 496:8 | 523:15 | quam
 ineptum. 372:9 | non.
 32:15 | 531:1 | longe.
 411:9 |
 nimum. 112:2 | 464:22 |
 477:1 | 505:12 | 523:7 |
 immensum poscit *primum*.
 44:5 | quantum. 426:
 17 | poscebat. 24:4 | fa-
 cundia præstabilis. 482:
 22 |
 Niobe. 531:13,15 |
 Niptra, *tragedia*. 368:25 |
 nisi. 14:5 | 20:7 | 24:3 |
 32:9 | 86:4 | 101:14 |
 106:9,10 | 104:20,22 |
 430:13 | 482:5 | 525:13,
 24 | quia. 448:14 |
 neminem nisi se. 9:10 |
 clarior omnibus nisi M.
 Tullio. 18:4 | si. 446:23 |
 511:7 |
 nifu. 169:16 | 186:8 |
 nifus sua virtute. 256:21 |

nitamur in nobis ipsius. 99:
 7 |
 nitatur. 320:24 |
 nitentur. 378:19 |
 nitescit. 493:3 |
 nitens. 169:16 |
 nitentem arborem. 314:5 |
 nitentes. 177:4 |
 nitentibus in diversa. 526:
 17 |
 nitescit. 203:16 |
 niteretur. 214:22 |
 nitibundostacito conspirata
 mentium Achæos. 29:8 |
 nitidior. 294:1 |
 nitidis lavacris. 8:9 |
 nitido venustoque cultu cor-
 poris. 17:36 |
 nitotibus auri. 62:12 |
 nititur. 73:4 | 110:10 | 118:
 12 | 211:28 | 214:32 | 323:1
 514:15 |
 nituntur. 313:7 | 382:32 | 437:
 18 |
 nivalem aquam. 502:9 |
 nive. 239:3 | 502:21 | 503:8 |
 diluta. 502:7 | aquam e.
 503:11 |
 nivi. 503:15 |
 nivis. 502:13 | aqua. 502:
 1 |
 nix. 495:6, *bis* |
 nixa est. 374:35 |
 nix. 445:6 |
 nixos capite. 439:2 |
 nixu. 127:26 |
 nixum. 179:9 | 322:10 |
 nixus, *subst. plur.* 312:10 |
adj. sui conscientia. 156:
 11 |
 nobile. 410:13 | 482:
 17 |
 nobilem. 121:2 | 123:5 | 128:
 14 | 471:22 |
 nobiles. 109:7 | 197:12 |
 235:17 | 436:5 | 461:
 9 | 470:22 | 473:11 |
 ingenio viri. 286:8 |
 nobili. 460:5 | 471:13 | ge-
 nere. 325:14 | philosopho.
 76:12 |
 nobilibus. 108:1 | doctrina
 aut genere aut fortuna. 512:
 6 |
 nobilioribus. 72:28 | 163:
 15 |
 nobilis. 196:5 | 441:7 | loco.
 407:6 | viri. 3:5 |
 nobilissime. 164:21 |
 nobilissimi. 379:10 |
 nobilissimos. 191:10 |
 nobilissimum. 411:16 |
 nobilissimus. 35:7 | 267:20 |
 206:9 |
 nobilitate. 209:22 |
 nobilitatem. 314:7 |

nobil'itatis. 277:24 | gratia.
 52:5 |
 nobilitatus est. 474:3 |
 nobilium. 174:13 | 217:4 |
 325:2 | 411:17 | 502:8 |
 nobis. 1:12 | 15:19 | 20:15 |
 59:9 | 98:15 | 99:8 |
 113:17 | 189:25 | 412:11 |
 469:16 | 531:22 |
 nobiscum. 102:4 | 243:6 |
 399:8 | 502:5 | 508:13 |
 simul. 9:2 |
 nobismetipsi. 483:20 |
 nocendi. 173:14 |
 nocens. 324:19 |
 nocentes. 189:12 | 383:12 |
 nocco. 153:28 |
 nocere. 231:3 |
 noceri. 230:6 |
 nocte. 104:3 | 231:9 | 397:13 |
 409:18 |
 noctem. 42:6 | 43:20 | 109:
 8,10,12,15 | 247:6 |
 238:5 | inter. 104:4 |
 noctes. 2:21 | 471:1 |
 Noctes *Africa*. 386:14 | *As-*
sica. 385:9 |
 noctescere. 493:2 |
 noctescunt omnia tenebris.
 493:7 |
 noctibus. 2:2 | 4:22 | 104:5 |
 246:14 |
 nocticolorem Memmonem;
 505:4 |
 noctis. 79:9 | 103:1,6,14 |
 104:19 | 198:14 | 479:
 27 | extremo. 207:19 | in
 modum. 493:1 |
 noctium. 2:4 | 54:22 | 376:
 3 | 485:1 |
 noctu. 151:11 | 238:1,3 |
 459:3 |
 nocturna. 104:4 |
 nocturni graffatoris. 520:
 10 |
 nocturno. 223:19 |
 nocturnum. 198:18 | furem.
 520:7 |
 nodosa. 479:26 |
 nodum. 280:4 | 480:16 |
 linguae iupit. 163:18 |
 Nola. 235:2,7,11 |
 Nolanis. 235:1,8 |
 Nolanos. 235:9 |
 nolebat. 147:9 |
 nolet. 324:1 | 523:15 |
 noli. 354:31 | 520:11 |
 nolim. 213:29 |
 nolis. 86:5 |
 nolite. 201:8 | 263:17 | 550:
 9 | 534:28 |
 nolle. 50:10 | 345:11 |
 nollent. 233:2 |
 nollet. 523:35 |
 nolo. 26:7 | 132:22 | 233:24 |
 359:29 | 524:12 |

INDEX

noluerat. 124: 14 |
 noluerit. 211: 22 |
 nolueris. 375: 16 | 489: 18,
 19 |
 noluerunt. 495: 25 |
 nolui. 266: 2 |
 noluisse. 33: 11 | 211: 19, 21 |
 212: 14 | 288: 26 |
 noluit. 196: 9 | 123: 19 |
 nomen. 8: 6 | 10: 14 | 25:
 16 | 54: 17, 21 | 64: 6, 73:
 7 | 93: 16 | 97: 2 | 235: 9 |
 416: 19 | 417: 2 | cui est.
 516: 26 | Julii. 416: 20 |
 Julio. 416: 20 | Julium.
 417: 4 | ei factum. 69:
 4 | totum latinum. 9: 7 |
 110: 10 | humile. 166: 10 |
 impossibile. 401: 4 | usur-
 pant sanctissimum. 244: 5 |
 nomina. 125: 22 | 194: 23 |
 228: 9 | 244: 6 | fecisse
 Paris tribus. 125: 18 |
 nominabantur. 26: 2 |
 nominabat. 528: 8 |
 nominandi casu. 384: 13 |
 casum. 359: 2 | 530: 5 |
 nominando alium pro alio.
 97: 3 |
 nominandus. 64: 5 |
 nominant. 43: 14 |
 nominantur. 103: 3 |
 nominare. 64: 2 | 230: 8 |
 nominaremus. 471: 4 |
 nominarent. 341: 17 |
 nominaret. 64: 7 |
 nominari. 64: 3 |
 nominastis. 510: 14 |
 nominat. 387: 9 | 417: 3 |
 nominata. 125: 20 | est. 439:
 7 |
 nominatur. 460: 16 |
 nominatus. 439: 15 | est.
 436: 8 |
 nominavimus. 89: 30 |
 nominavit. 89: 18 | 255: 28 |
 nomine. 18: 11 | 31: 2 | 34:
 3 | 68: 14 | 81: 12 | 103:
 19 | 235: 13 | 344: 2 | 362:
 14 | 433: 15 | 434: 14 |
 439: 8 | 456: 16 | 457:
 18 | 485: 11 | 487: 15 |
 ventus Cæcias. 82: 14 |
 haud incelebris. 512: 18 |
 nebuloso. 527: 5, 9 | po-
 puli Romani. 156: 15 |
 multo hominem. 533: 7 |
 eo elegantius videretur.
 54: 22 |
 nomines. 133: 13 | 199: 15 |
 nomini librum dedit. 75:
 23 | ejus addiscuntur. 107:
 14 |
 nominibus. 15: 3 | 80: 21 |

105: 20 | 352: 1 | 362:
 12 | 450: 31 | certis. 495:
 22 |
 nominis. 439: 13 | 507: 1 |
 non parvi. 384: 5 | nulli
 Grammaticum. 59: 10 |
 non. 3: 15, 16, bis, 19, 22 |
 4: 2 | ea re. idcirco.
 133: 16 | æque. 102: 18 |
 amplius. 90: 16 | est hoc
 satis quod. 26: 5 | inficere.
 102: 15 | non modo non.
 67: 28 | sed etiam. 345:
 5 | non merito. 38: 10 |
 pridem. 347: 16 | so-
 lum. 50: 14 | sed quoque:
 462: 4 |
 Nona. 125: 20, 22 |
 Nonas. 180: 1, 2, 5, &c. | ja-
 nuarias. 455: 19 |
 nondum. 12: 16 | 17: 19 | 77: 3 |
 96: 9 | 101: 13 | 129: 16 |
 17 | 364: 23 | 422: 6 | 434:
 10 | 456: 11 | 457: 20 | 487:
 14 |
 noni die. 284: 5 |
 nonis, *subst.* 90: 14 | 91:
 1 |
 nonne. 27: 11 | 43: 21 | 53:
 16 | 453: 28 | 488: 18 |
 493: 18 | 520: 23 | 532: 3 |
 nonnihil rationis. 181: 8 |
 nonnulla, *plur.* 152: 12 | 376:
 13 | 449: 19 | 504: 9 | 521:
 12 |
 nonnullas. 184: 17 |
 nonnulli, *plur.* 161: 8 | 443:
 6 |
 nonnullis. 149: 20 | 505:
 19 |
 nonnunquam. 5: 20 | 13: 4 |
 15: 22 | 19: 16 | 34: 5 |
 63: 6 | 66: 15 | 295: 3 |
 357: 12 | 507: 22 | 531:
 5 |
 nono. 41: 11 | 124: 16 | 125:
 2 | 388: 21 | 406: 8 | 412:
 14 |
 notar. 447: 2 |
 notit. 385: 20, bis | rem. 37:
 22 |
 norma. 105: 16 |
 notuit. 408: 2 |
 nos. 2: 19 | 4: 17 | 8: 2 | 10:
 1 | 15: 3 | 16: 4 | 20: 16,
 bis | 23: 3 | 99: 7 | 418:
 18, 19 | 453: 14 | 530:
 22 |
 noscenda, *plur.* 295: 5 |
 noscendis. 105: 8 | 340:
 10 | 345: 16 | 517: 6 | 519:
 4 |
 noscendos. 116: 14 |
 noscerentur. 290: 15 | 455:
 15 |
 nosceretur. 255: 4 |

nosci. 297: 10 |
 nosciturabundus. 176: 16 |
 noscituranda, *plur.* 493: 30 |
 noscitemus. 243: 22 |
 noscuntur. 499: 1 |
 nosmet. 530: 13 |
 nosmetipsi. 98: 33 | 321: 7 |
 nosser. 2: 20 | 21: 11 | 22: 21 |
 26: 3 | 55: 4 | 102: 2 |
 459: 8 | 462: 5 | 483:
 lius. 43: 8 | Salustius.
 38: 15 |
 nostri. 321: 1 | 369: 18 |
 nostra, *sing.* 15: 7 | 22: 4 |
 43: 9 | 444: 5 | 495: 24 |
plur. 43: 10 |
 nostræ, *gen.* 15: 9 | 433: 3 |
 nostram. 444: 7 |
 nostrarum. 188: 20 |
 nostras. 470: 23 | 509: 22 |
 522: 9 |
 nostrates. 8: 4 |
 nostraris numi. 24: 9 |
 nostratium literarum. 130:
 21 |
 nostri. 27: 6 | 39: 25 | 495:
 21 | 500: 29 | 523: 13 |
 nostrum, 530: 7, 9, 13, 15,
 17, 19, 37, bis | antiqui.
 491: 2 |
 nostris. 98: 33 | 99: 8 | 124: 3 |
 428: 15 | 444: 11 | 491:
 14 | 497: 7 |
 nostro. 444: 6 | 530: 11 |
 Tauro. 504: 2 |
 nostrorum. 429: 21 | 510: 3 |
 530: 11 |
 nostros. 21: 3 | 98: 24 | 421:
 4 | 510: 17 |
 nostrum, *sing.* 99: 7 | 444:
 10 | 452: 6 | 532: 3 | *plur.*
 430: 20 | 436: 17 | 530: 7,
 34, 36, 37, 38 |
 nota dignum. 287: 9 | est.
 444: 18 | sunt. 326: 6 |
 374: 2 | invulgareque. 3:
 23 | *pass.* 158: 5, 17 |
 notabatur impolitum. 150:
 10 |
 notabuntur. 494: 18 |
 notæ. 150: 4 | 351: 4 | 416:
 19 | fidei virum. 378: 10 |
 exemplum est. 158: 22 |
 476: 3 |
 ob luxuriam notam. 143: 9 |
 notandis rebus. 2: 24 |
 notare. 248: 5 | 496: 5 |
 notaremus. 306: 28 |
 notarum. 223: 5 |
 notari. 130: 11 |
 notarum verbis. 243: 12 |
 notarum. 232: 24 |
 notis vocum. 378: 6 |
 notasse. 231: 21 |
 notata, *plur.* 12: 6 | 28: 4 | 199:
 22 | 408: 3 | 444: 29 |
 notari

VOCABULORUM.

notati à censoribus. 158 :
4 |
notarum. 204 : 9 |
notavi. 100 : 27 | 225 : 12 |
246 : 15 | 445 : 3 | 447 :
18 | 485 : 1 | 531 : 12 |
notavimus. 504 : 22 | 505 :
1 |
notavit. 13 : 17 | 290 : 15 | 382 :
15 |
noti. 21 : 2 |
notionem. 326 : 21 |
notiones. 467 : 17 |
notiora. 331 : 1 |
notiore verbo. 94 : 2 |
notiores. 441 : 14 |
notis. 455 : 1 |
notissima, *sing.* 248 : 10 | ho-
minibus modestia. 20 : 8 |
notissimæ saltatriculæ. 18 :
11 |
notissimi, *plur.* 230 : 27 |
notissimo. 474 : 21 |
ex vetere notitia. 175 : 21 |
notitiam. 492 : 4 | rerum.
528 : 10 |
notius. 230 : 26 | 512 : 22 | est.
360 : 2 |
notum. 59 : 2 | 81 : 12 | satis
est. 80 : 23 | effect. 394 :
13 |
nocus, *part.* 351 : 9 | *adj.* 513 :
16 |
nova. 64 : 21 | 416 : 18 | 439 :
14 | 446 : 23 | 456 : 10 | 520 :
20 | *sibi.* 4 : 3 |
novæ, *gen.* 98 : 10 |
novam. 359 : 15 | 404 : 2 |
416 : 20 | 464 : 20 |
novarum. 215 : 7 |
novas. 141 : 15 |
novat. 427 : 15 |
novatori verborum. 39 : 17 |
nove. 446 : 12 | 504 : 16 |
novem. 44 : 4 | 69 : 11 | 343 :
3 | 4 | 496 : 4 |
bis novenos. 531 : 17 |
noverit. 81 : 26 |
novi, *gen.* 123 : 3 | 192 : 6, 8 |
370 : 25 | 478 : 10 | *verb.*
76 : 8 |
novicii. 192 : 8 | 428 : 13 |
novicium. 192 : 5, 9 |
novis. 191 : 4 | 413 : 1 | 429 :
8 | 512 : 6 | 525 : 18 | 532 :
17 |
novisse. 282 : 9 |
novisset. 76 : 8 |
novissima. 365 : 10 |
novissime. 288 : 21 |
novissimum. 279 : 8 |
novissimus. 288 : 23 |
novit. 408 : 2 |
novitate. 327 : 9 |
novitatis duræ & illepidæ
verba. 298 : 16 |

novitia. 293 : 15 |
novitios philosophorum se-
ctatores. 26 : 11 |
novius. 279 : 10 |
Novius. 403 : 2 | 445 : 17 |
novo. 120 : 1 | 192 : 11 | 329 :
20 |
novum. 192 : 5, 10 | 401 : 3 |
442 : 1 | 526 : 11 | *vinum.*
370 : 17, 19 |
novus. 526 : 19 |
nox. 79 : 5 | 103 : 7, 13 | 105 :
4 | 238 : 2 | 497 : 4 | effect.
309 : 24 |
noxæ, *gen.* 230 : 6 |
noxia u sarciti. 310 : 1 |
noxios. 465 : 14 |
nubem. 458 : 21 | 459 : 8,
17 |
nubendi. 198 : 8 |
nubere. 195 : 7 |
nubes non procul propellat.
82 : 15 |
nubium figuræ metuendæ.
497 : 11 |
nucet Thasæ. 229 : 1 |
nudi. 357 : 11 |
nudæ. 400 : 9 |
nudam. 214 : 18 |
nudari. 268 : 28 |
nudis. 215 : 4 | 427 : 17 |
nudiufquartus. 285 : 5 |
nudum. 215 : 32 |
nudus. 259 : 13 | 281 : 3 |
nugalia. 127 : 2 | 230 : 7 |
scholica. 131 : 15 |
nugilibus theorematibus.
10 : 7 |
nugarum. 201 : 8 |
nugas. 417 : 12 |
nugator. 300 : 10 | 317 : 3 |
391 : 17 |
nulla, *sing.* 37 : 27 | 355 : 29 |
433 : 14, 23 | 450 : 28 |
459 : 4 | 483 : 12 | 502 :
13 | 511 : 8 | 518 : 18 | pro-
fus spes bonæ salutis re-
liqua est. 488 : 5 | mentio-
ne habita. 483 : 13 | *plur.*
455 : 6 |
nullæ, *plur.* 136 : 15 | 205 : 5 |
nullam. 345 : 4 | 370 : 24 |
510 : 1 |
nullas. 4 : 19 | 19 : 14 | 509 :
25 |
nulli, *sing.* 9 : 13 | 451 : 12 |
rei hominem. 221 : 20 |
243 : 24 | 399 : 29 | *plur.* 98 :
22 |
nullis. 136 : 20 | 437 : 10 | 487 :
10 | 508 : 2 |
nullo. 37 : 4 | 433 : 8 | 513 :
6 | pacto. 374 : 15 | 479 :
7 |

nullos. 98 : 27 | 498 : 2 |
nullum. 21 : 13 | 41 : 17 | 127 :
25 | 341 : 22 | 446 : 20 |
453 : 23 |
nullus. 41 : 9 | usquam. 515 :
4 |
num? 362 : 15 | 454 : 15 | 488 :
1506 : 35 |
Numa. 32 : 10 |
Numantie. 419 : 2, 10 |
Numantiam. 71 : 10 | 429 :
14 |
numerari. 521 : 9 |
numerata, *sing.* 378 : 17 |
numeri, *sing.* 45 : 13 | 46 : 2 |
363 : 30 | 447 : 8 | *lingu-*
laris. 507 : 12 | *amplitudi-*
ne. 507 : 16 | *plur.* 45 : 7 | 52 :
16 |
numeris. 21 : 17, 24 | 28 : 10 |
45 : 12 | 67 : 12 | 364 : 12 |
469 : 1, 15 | 495 : 23 | ora-
tionis. 20 : 24 | suis om-
nibus absolutum esse. 343 :
8 |
numero. 7 : 4, 11 | 12 : 9 |
23 : 1 | 32 : 12 | 40 : 13 |
41 : 15 | 66 : 10 | 71 : 4,
6 | 116 : 3 | 195 : 20 | 214 :
24 | 343 : 2 | 356 : 9 | 393 :
14 | 471 : 13 | 480 : 22 |
489 : 17 | 494 : 15 | 506 :
13, 19 | 526 : 8 | 531 : 13, 15 |
singulo. 506 : 19 | *singulari.*
384 : 9 | 505 : 19 | 507 : 14,
22 | 508 : 5 | *plurativo.*
185 : 1 | 506 : 15 | 530 : 33 |
epiteto. 496 : 1 | *præfati-*
to. 522 : 20 | *multitudinis.*
507 : 10 | habetur in pecu-
dum. 500 : 10 |
numerosum. 440 : 6 | 495 :
22 | 496 : 6 | *oratioms.*
17 : 5 |
numeros. 22 : 16 | 116 : 12 |
469 : 18 | 478 : 15 | se-
nario. 228 : 7 | *cantus.*
29 : 22 |
numerosa oratione. 356 :
17 |
numerosè posita verba. 305 :
9 |
numerosius. 215 : 29 |
numerosus. 144 : 5 |
numerus. 72 : 25 | 116 : 13 |
127 : 8 | 213 : 32 | 343 : 1 |
416 : 16 | 496 : 1, 3 | *mul-*
titudinis capiunt. 507 : 24 |
servavit. 360 : 5 |
numerus. 46 : 1, 3 | 72 : 21 |
79 : 20 | 115 : 13 | 116 : 11 |
206 : 1 | 531 : 23 | hemio-
lios. 495 : 20 | 496 : 1 |
librorum. 5 : 10 | *versus.*
359 : 31 | claudus est. 142 :
10 |

INDEX

numi nostratis decem millia
denarium. 24 : 9 | ea
summa sit numi nostri.
128 : 9 |
Cæsinum Julianum Numi-
dam. 512 : 2 |
Numidici, *gen.* 19 : 1, 4 |
Numidicum. 404 : 4 |
Numidicus. 404 : 2 |
numina læva. 174 : 5 |
numine. 96 : 8 | 410 : 15 |
nummi. 423 : 11, 15 |
nummis. 41 : 14 |
nummo singulo. 495 : 11 |
nummos. 426 : 4 |
nummum, *gen. plur.* 40 : 12 |
41 : 12, 13 | 121 : 13 | mille.
244 : 1 |
nummus fœdericus. 495 : 3 |
nunc. 15 : 25, 26 | 17 : 2 |
26 : 3 | 27 : 10 | 32 : 14 |
33 : 11 | 43 : 13, 14, 22 |
58 : 2 | 92 : 2 | 426 : 16 |
525 : 25 | etiam nunc. 530 :
8 |
nunciata. 407 : 2 |
nunciatum est. 312 : 3 |
nunciavit. 245 : 12 |
nuncio de morte allato. 124 :
4 |
nuncius. 124 : 5 |
nuncuparent. 10 : 12 |
nundinas. 507 : 22 |
nundinis tertiis, 525 : 16, 22 |
crinis. 525 : 14 |
nunquam. 4 : 15, 19 | 21 : 1 |
36 : 14 | 38 : 3 | 47 : 13 |
55 : 15 | 102 : 1 | 124 : 16 |
444 : 2 | 507 : 23 |
nuntiant. 98 : 25 |
nuntiantis vicem. 268 : 32 |
nuntiare. 456 : 18 |
nuntiantem. 98 : 11 |
nuntiasse. 405 : 2 |
nuntiata effect. 411 : 3 | est. 526 :
15 |
nuntiatum est. 526 : 15 | erat.
96 : 1 |
nuntiatur. 411 : 5 | 485 : 8 |
nuntiaverat. 411 : 6 |
nuntiavit. 140 : 14 |
nuntius. 499 : 4 |
nuper. 89 : 2 | 267 : 16 | 285 :
6 | 369 : 12 | 394 : 3 | 417 :
11 | 456 : 25 | 470 : 17 |
480 : 22 | adeo. 84 : 11 |
nuperrime. 105 : 21 | 106 : 18 |
151 : 4 | 190 : 10 | 252 : 10 |
380 : 24 |
nupuisse. 248 : 15 |
nupta erat. 207 : 7 | apud
duos. 51 : 15 | duobus fie-
ret. 51 : 19 |
nuptiarum. 248 : 17 | 374 :
28 |
nuptiis. 90 : 1 | 91 : 1 | 130 :

16 | 359 : 20 |
nuspam. 163 : 17 |
nulsquam. 120 : 5 | 220 : 12 |
332 : 11 | 343 : 6 | 349 : 5 |
non nulsquam. 364 : 31 |
gentium. 282 : 16 | loci vi-
sam. 44 : 15 |
nutantis, *acc. plur.* 355 : 19 |
nutritionis. 312 : 15 |
nutricem. 195 : 16 | 315 :
10 |
nutrices. 312 : 14 |
nutricum adhibitarum. 312 :
2 |
nutriendos. 315 : 5 |
nutritura sit. 312 : 13 |
nutrix. 369 : 5 |

O

lit. 518 : 8, 17 | *enda.*
hominem nequam.
223 : 9 | philophe.
498 : 7 |
ob. 17 : 33 | 19 : 2 | 24 : 1 | 51 :
26 | 55 : 7 | 60 : 1, 61 | 97 : 5 |
139 : 5 | 141 : 5 | 451 : 12 |
482 : 5 | eam rem. 33 : 13 |
423 : 4 | 454 : 7 | dicen-
dam. 520 : 4 | quam ob
causam. 527 : 4 | oculos.
10 : 13 | tacendum. 302 :
18 |
obdormisset. 207 : 9 |
obedire. 322 : 9 |
oberit. 214 : 3 |
obeso corpore & pectore.
504 : 20 |
obessent. 173 : 15 |
obest. 136 : 13 |
obesum. 504 : 9, 22, 23 |
obeunda mortis. 400 : 5 |
ad res obeundas. 308 : 3 |
obeundis. 323 : 8 | auditioni-
bus. 505 : 22 |
obibat. 169 : 10 |
obice. 461 : 17 |
obices. 155 : 25, 31 |
obicibus. 155 : 21, 25, 23 |
obicio. 155 : 22 |
obicit. 224 : 5 |
obestabat. 224 : 15 |
obestam. 152 : 25 |
obestavit. 357 : 6 |
obestum. 331 : 23 |
obestum erat. 215 : 10 | est.
443 : 14 | *lit.* 328 : 19 |
obestus. 81 : 23 |
obesticere. 277 : 5 |
obesticeretur. 223 : 18 | 474 :
20 |
obestiebat. 154 : 9, 11 |
obestit. 237 : 8 |
obest mortem. 353 : 10, 19 |
472 : 2 | suum diem. 220 :

10 | mortis diem. 475 :
9 |
obita morte. 409 : 22 |
objurgandis. 316 : 6 |
objurgando. 86 : 11 |
objurgaret. 365 : 33 |
objurgat. 160 : 4 | 215 :
26 |
objurgatione. 10 : 8 | 286 :
17 |
objurgationes. 513 : 15 |
objurgatoria verba facere.
55 : 11 |
objurgatorio. 210 : 30 | 245 :
18 |
oblata occasio. 34 : 25 |
oblata. 410 : 15 |
oblati furti. 310 : 7 |
oblatum. 87 : 17 |
oblectabamus. 505 : 12 |
oblectamenta. 4 : 23 | 254 :
16 |
oblectamenti. 426 : 5 |
ad oblectandas aures. 164 :
1 |
ad oblectandum animam.
4 : 6 |
oblectantes se in commenta-
tionibus. 10 : 8 |
oblectati sumus. 509 : 2 |
oblectatoria, *plur.* 480 : 3 |
oblevesunt. 391 : 10 | 531 :
10 |
obligavit se furti. 227 : 17 |
oblique. 105 : 6 | agendum.
230 : 9 |
oblata fuisset, *oblina.* 391 : 6 |
obliteram gentem. 505 : 1 |
obliterantur. 329 : 29 |
obliterari molestias emolu-
mentis. 19 : 17 |
obliterata, *gentis.* 505 : 2 |
plur. 437 : 23 | 522 : 23 |
obliterata sunt. 309 : 16 |
obliteratis. 315 : 14 | legibus
suis & lenio. 90 : 11 |
obliterato. 260 : 24 |
obliteratum. 76 : 13 |
obliteravit veteres mores.
519 : 20 |
oblitum, *oblino.* 390 : 2 |
oblitus est, *obliviscor.* 530 : 17,
19, 20 |
oblivio. 1 : 11 | 315 : 11 |
obliviones. 249 : 12 |
oblonguli. 455 : 16 |
oblongum. 286 : 4 |
obloquebarur. 55 : 8 |
obniti. 515 : 7 |
obnoxia, *sing.* 230 : 16, 23 |
437 : 20 | *plur.* 188 : 20 |
231 : 2 |
obnoxia. 231 : 9 |
obnoxiam. 152 : 25 |
obnoxias. 215 : 5 |
obnoxie. 230 : 17, 19, 21 |

VOCABULORUM.

obnoxii. 231: 18 |
obnoxio. 231: 3 | probis ve-
stitu. 17: 32 |
obnoxios. 137: 8 |
obnoxium. 230: 5 | fraudi &
pernicii locum. 111: 3 |
obnoxius. 56: 17 | 229: 15 |
230: 1 | 512: 21 |
obnubilari aegritudine sere-
nitatem oris. 9: 18 |
oboriatur. 367: 14 |
obortas. 515: 22 |
obortis. 499: 21 |
obrepenti celeritatem. 311: 2 |
obrepentis, *acc. plur.* 474: 5 |
obrepere. 425: 24 |
obrepisse. 200: 4 |
obrepit. 200: 8 | 447: 13 |
obrigescat. 312: 33 |
obriti, *plur.* 376: 8 |
obrocenis. 347: 15 |
obscura, *β. g.* 143: 14 | 192: 20 | 231: 9 | 463: 2 | 480: 18 | *plur.* 437: 23 | 450: 14 |
obscuram. 230: 3 | 288: 4 |
322: 21 | *rem minime.* 132: 18 |
obscure. 125: 11 | 291: 7 | 303: 17 | 452: 22 |
obscutis. 451: 3, 10 |
obscutissima, *plur.* 519: 15 |
obscutissimam. 189: 22 |
obscutissime. 308: 12 | 463: 16 |
obscutissimum. 480: 21 |
obscutitas. 518: 2 |
obscutate. 512: 19 |
obscutatem. 517: 16 |
obscutitates. 519: 17 |
obscutius. 100: 26, 28 | 188: 5 | 257: 13 | 330: 6 |
obscuro. 450: 28 | loco nati. 21: 1 |
obscuros unus. 3: 17 |
obscurum. 527: 10 | non eff. 298: 4 |
obsecrantes. 51: 18 | 337: 18 |
obsecro. 359: 19 | *te.* 524: 9 |
obsecurum. 204: 1 |
obsecutus. 459: 1 |
obfederat. 114: 15 |
de obsequendis mandatis. 35: 3 |
obsequendum iussis patris. 65: 2 | non quædam. 65: 21 |
obsequi. 345: 11 | patri. 65: 10 | ea quæ non oportet. 65: 22 |
obsequibiles. 98: 27 |
obsequio. 35: 20 |
obsequenda, *plur.* 468: 2 |

forent. 379: 16 |
observandi sunt. 318: 28 |
observando. 468: 27 |
observant. 446: 24 |
observant. 144: 9 |
observantia officio. 336: 8 |
observantissime. 288: 24 |
observantur. 103: 4 |
observare. 103: 15 |
observari. 329: 27 | 374: 45 | 14 | 459: 1 |
observasse. 496: 14 |
observata. 232: 1 |
observatam. 114: 4 |
observatas. 373: 12 |
observate animadvertit. 74: 16 |
observatio. 57: 1 | 373: 16 |
observatio. 88: 21 | 374: 15 | certa rationis. 331: 30 |
observationem. 75: 3 | 91: 13 | 103: 11 | 104: 7, 21 | 375: 9 | *fidem.* 372: 20 |
observationibus. 32: 16 |
observationis. 175: 1 | 372: 26 | 180: 17 | nimis anxie & curiosæ res. 496: 9 |
observato. 181: 14 |
observatum. 25: 2 | 97: 6 | 90: 14, 16 | 347: 19, 30: 28 | esse. 397: 5 |
observaverat. 74: 15 |
observaverit. 496: 8 |
observaverunt. 372: 24 |
observavimus. 76: 21 |
observavit. 75: 9 |
observitare. 281: 9 |
obsessum bello civili. 114: 13 |
obsidebant. 447: 11 |
obsidebantur. 165: 8 |
obsidebat. 418: 8 |
obsidebantur. 208: 13 |
obsidendo. 418: 20 |
obsiderentur. 418: 6 |
obsides. 447: 3 |
obsidui. 418: 9 |
obsidionalem coronam. 164: 22 |
obsidionali. 69: 7 |
obsidionalis. 165: 5 | *corona.* 164: 18 |
obsidione. 418: 11 | 474: 5 | liberati. 165: 6 |
obsidis. 433: 10 |
obsidium. 77: 12 |
obsignatione. 379: 1 |
obsistere. 36: 14 |
obsistum aliqua re. 64: 20 |
obsistunt facietis atque luminibus. 84: 11 |
obsolera. 427: 15 |
obsolentis verbis. 298: 16 |

obsonii. 122: 17, 19 |
obsonium. 122: 18 |
obstantia. 192: 15 |
obstaret. 321: 16 |
obstiterit. 97: 13 |
obstisset. 310: 17 |
obstrepat. 4: 16 |
obstrepat. 188: 9 |
obstringitur furti. 311: 13 |
obstupidus. 161: 5 |
obstudit. 313: 15 |
obscuro philosophiæ nomi-
ne. 279: 17 |
obscuro rogæ se amiciens. 310: 16 |
obserit. 322: 9 |
obscuerit. 240: 6 |
obscuit. 12: 1 |
obtinendæ. 321: 16 |
obtinens. 348: 18 |
obtinente. 344: 8 | 473: 8 |
obtinentem provinciam pro-
consulari imperio. 176: 27 |
obtinere. 332: 20 |
obtinere. 412: 13 |
obtingere. 376: 14 |
obtrechandis. 477: 7 |
obtrechare. 152: 11 |
obtrecharet. 215: 32 |
obtrechata oies. 444: 20 |
obtrechationis. 382: 18 |
obtrechatur. 4: 4 |
obtruncabuntur. 111: 10 |
me obtudit. 86: 11 |
obtulerant se ad discendum. 25: 5 |
obtulisse. 442: 6 | dono po-
tuniam. 36: 7 |
obtundentia verba. 146: 3 |
obturbarat. 256: 19 |
obtrusa. 230: 28 |
obtruso ingenio est. 364: 7 |
obvia. 436: 15 | 494: 18 |
obviam. 58: 10 | advenit. 268: 12 | progreditur. 110: 20 | 256: 15 | *venire alicui.* 435: 7 | *enim cum habuisset.* 448: 22 |
obvias laudes. 160: 6 |
obvios. 177: 26 |
obvium. 424: 15 | erat om-
nibus. 67: 15 | & prox-
imum esse dicere. 122: 11 |
obvoluto. 71: 21 |
occasio. 14: 25 | 336: 18 |
occaso. 445: 24, *bis* | à sole. 103: 16 |
occasum. 80: 24 | solem. 103: 12 | post solem. 388: 1 |
occasus, *subst.* 80: 25 | 81: 3 |
occecurrir. 221: 12, 13 |
SSCC 4

I N D E X

- occidant. 79: 11 |
 occidendi. 283: 12 | 320: 7 |
 occidentalis. 82: 11 |
 occidente. 81: 31 |
 occidentem. 82: 4 | 103: 16 |
 369: 1 |
 occidentis. 81: 18 |
 occiderat. 165: 19 | 259: 5 |
 260: 15 |
 occidere. 79: 11 | 185: 22 | 213: 11 |
 occideretur. 169: 18 |
 occidi. 209: 23 |
 occisione occisum. 180: 10 |
 occidissent. 324: 10 |
 occidit. 353: 11 |
 occiditur. 40: 1, 4, 5 | 474: 23 |
 occidui. 81: 14 |
 occidunt. 341: 14 |
 occiduntur. 40: 5 |
 occiduo sole. 504: 15 |
 occiso. 114: 2 |
 occisuram. 22: 8 |
 occisurum. 22: 8, 10, 15 |
 occisum occisione. 180: 10 |
 occisus est. 471: 19 |
 occultens. 223: 10 |
 occulta. 455: 12 |
 occultare. 455: 13 | à. 86: 3 |
 occultas. 456: 18 |
 occultat. 88: 15 |
 occulte. 30: 12 | 310: 12 |
 occultior. 251: 1 |
 occultius. 70: 2 | 76: 24 | re-
 mota. *plur.* 492: 4 |
 in occulto. 463: 14 | *consilio.*
 77: 4 |
 occultos. 381: 18 |
 occumbere. 213: 11 |
 occupabimus. 212: 31, 33 |
 occupandam. 111: 19 |
 occupandi. 213: 8 |
 occupando. 474: 6 |
 occupare stupentem animum.
 285: 15 |
 occuparet eum inibi moris.
 12: 11 |
 occupasset. 101: 14 |
 occupat. 111: 1 | 212: 10 |
 occupata. 507: 25 |
 occupatam igni. 390: 0 |
 occupatas hostium copias.
 22: 2 |
 occupati negotiis. *plur.* 534: 7 |
 occupatis. 111: 10 |
 occupatos. 102: 8 | 105: 20 |
 435: 10 | negotiis homi-
 nes. 3: 11 |
 occupatur. 315: 12 |
 occupatus. 415: 11 |
 occupaverimus. 212: 33 |
 occupaverit. 213: 11 |
 occupavit. *praoccupavit.* 148: 4 | omnes opinio. 329: 31 |
 occupent. 111: 7 |
 occupet. 102: 19 |
 occurrandum. 111: 8 |
 occurrere. 253: 17 |
 oceani. 330: 35 | 372: 10 |
 oceano. 330: 31, 32 |
 oceanum. 330: 28 | intra mon-
 tem Taurum, intra. 329: 10 |
 Oceanus. 330: 38 | Lunæ co-
 mes. 372: 5 |
 ocellus. 398: 5 |
 ocius. 127: 11, 14, *bis* |
 octavo. 110: 7 | 124: 16 | 125: 2 | 325: 1 | *libra.* 463: 15 |
 annali. 533: 13 |
 octavodecimo. 40: 8 |
 octavum. 124: 27 | 412: 11 |
 octavus. 91: 12 |
 octo. 69: 7 | 81: 24 | 82: 1 |
 232: 16 | 233: 15 | 427: 3 |
 449: 5 |
 octoginta. 69: 8 |
 octuaginta. 117: 7 |
 oculi. *plur.* 35: 18 | 398: 2 |
 532: 7 |
 oculis. 56: 8 | 196: 2 | 247: 14 | 345: 19 | 370: 11 |
 427: 5 | 440: 12 | 453: 24 | 459: 2 | 486: 9, 10 |
 permixtis. 369: 7 | *sub Jo-*
vis. 281: 3 | *percipiente.*
 216: 10 | *eum requiebat.*
 497: 15 | *exire de.* 179: 8 |
 suis vidisse. 156: 6 |
 oculo. 95: 8 | 122: 1 |
 oculorum. 92: 13 | 179: 1 |
 271: 6 | 372: 18 | 383: 8 |
 mollities. 109: 10 |
 oculos. 10: 13 | 36: 11 | 176: 21 | 247: 22 | 285: 7 | 322: 30, 31 | 368: 22 | 370: 8 |
 383: 4 | 403: 10 | 420: 25 | 440: 3, 12 | 456: 20 | *conlines.* 243: 4 |
 ludibundus. 110: 1 | *illicet-*
bis voluptatibusque plenos.
 110: 1 |
 oculum. 246: 23 |
 oderat hostiliter. 143: 6 |
 odoris. 16: 9 |
 odi. 340: 20 |
 odii. 16: 8 | 37: 1 | 409: 5 | *stu-*
dio inflammant. 71: 3 |
 odio. 102: 24 | 172: 22 | 174: 4 | 398: 12 | *digrum.* 313: 9 |
 flagrant. 198: 9 |
 atque invidia flaret.
 215: 23 | *conflicti sunt,*
 325: 15 |
 odiosa. 255: 6 |
 odiose. 131: 1 | 142: 13 |
 odisset. 142: 13 |
 odium. 105: 22 | *indixi.* 303: 15 | *in Verrem facit.* 269: 5 |
 odor. 283: 1 |
 odoratu. 217: 16 |
 odoratus. 500: 1 |
 odoribus. 286: 1 |
 Odyssea. 219: 10, 12 |
 Oeconomico Ciceronis.
 396: 12 |
 offam 350: 10, *bis* |
 offendeat. 464: 4 |
 offendens. 263: 1 |
 offenderamus. 4: 3 |
 offenderat. 184: 15 |
 offendere. 243: 9 |
 offenderint nova. 4: 4 |
 offenderit. 179: 10 |
 offendi. 347: 17 | 490: 19 |
 offendimus. 71: 9 | 208: 17 |
 19 | 397: 17 | 421: 23 |
 486: 18 | 512: 14 | *scripum.*
 247: 9 |
 offendi fient. 491: 17 |
 offendisset. 135: 25 |
 offendi inter sese. 381: 15 |
 offensione. 460: 21 |
 offensionem. 331: 7 |
 offensionitus. 187: 17 |
 offensor. 454: 1 |
 offensionulas. 239: 7 |
 offenso. 444: 9 |
 offensum. 235: 9 |
 offerat. 32: 15 |
 offert. 313: 22 |
 officia. 213: 8 | 312: 30 | 398: 14 | *virtutum.* 9: 12 |
 officii. 380: 23 |
 officis. 34: 8 | 53: 1 | 65: 6 |
 96: 10 | 175: 9 | 282: 15 | *ant-*
mi. 516: 9 |
 officio. 58: 6 | 65: 1 | 145: 18 | 328: 6 | 378: 1, 4 |
 433: 18 | *marui.* 42: 2 |
 11 |
 officiorum. 15: 22 | 57: 17 |
 gradu. 174: 12, 15 | *ra-*
tio. 57: 1 | *vicibus.* 524: 26 |
 officiosus. 145: 17 |
 officium. 12: 23 | 35: 19 |
 146: 4 | *ligandi.* 318: 3 |
 mentis & rationis. 499: 7 |
 officiarum. 372: 2 |
 olea. 250: 20 |
 oleaginea. 365: 2 | *cervina.*
 164: 19 |
 oleatum. 93: 23 | *arborum.*
 250: 2 |
 oleas. 516: 3 |
 oleis. 299: 16 | 515: 24 |
 oleo. 454: 2, 15 | *constitu-*
tum fundum. 515: 20 |
 olera. 408: 5 |

VOCABULORUM.

- olesibus. 90: 7 |
 olerum. 532: 12 |
 oleum. 132: 20 | 185: 20 |
 453: 11, 19, 21, 23, 28 |
 454: 3, 4, 10 |
 olim. 248: 20 |
 ollis. 316: 13 |
 olus. 89: 7 |
 Olus Postumius Tubertus.
 473: 8 |
 olusculis. 504: 12 |
 Olympiade. 207: 2 | L. 405:
 11 |
 Olympiadem Philippi uxore.
 336: 24 |
 Olympiadi, *marri Alexandri*.
 336: 26 |
 Olympiadis, *Alexandri mar-*
ris. 336: 20 |
 Olympiz. 123: 11 |
 Olymp am. 408: 9 |
 Olympias, *Alexandri mar-*
ter. 336: 27 |
 Olympicum stadium. 7: 6,
 11 |
 Olympii. 7: 1 |
 omine. 487: 16 | tristi in-
 fames dies. 144: 12 |
 ominis. 50: 14 | disitatem.
 145: 11 |
 ominosa, *plur.* 145: 2 |
 ominosum. 347: 15 |
 omiferat. 65: 4 | 252: 14 |
 verbum. 17: 21 |
 omiffisse. 254: 25 |
 omiffit. 86: 24 |
 omiffio. 522: 13 |
 omiffum. 253: 5 |
 omittamus. 92: 14 |
 omne. 35: 19 | 45: 13 | 103:
 16 | 398: 19 | 343: 24 |
 453: 16 | 454: 18, 21 |
 470: 4 | 511: 13 | dierum
 g. nus. 89: 16 |
 omnem. 9: 6 | 435: 3 | 453:
 22 | 461: 18 | 501: 18 |
 511: 12 | 528: 23 |
 omnes. 2: 24 | 9: 6, 19 |
 15: 21 | 19: 8 | 22: 13 | 25:
 10 | 26: 12 | 46: 13, 49:
 11 | 52: 16 | 418: 18 | 431:
 8 | 450: 7 | 498: 2 | 510:
 6 | 513: 20 | 530: 13 | ics.
 49: 33 |
 omni. 22: 20 | 24: 3 | 45: 10 |
 429: 26 | 441: 8, 21,
 27 | 445: 16 | 456: 20 |
 457: 16 | 462: 16 | 465:
 16, 17 |
 omnia. 3: 7 | 5: 9 | 9: 14 |
 12: 1, 13 | 16: 19 | 22: 6,
 17 | 48: 11 | 54: 14 | 78:
 4 | 86: 4 | 99: 7 | 214: 1 |
 343: 18 | 367: 7 | 425:
 2 | 429: 27, 33, 36 |
 478: 12, 18 | 530: 18 |
 pleraque veterum litera-
 rum. 21: 12 | omnino ver-
 ba. 252: 5 |
 omnibus. 2: 22 | 14: 21 |
 18: 3 | 19: 18 | 20: 6 |
 21: 24 | 36: 13 | 38: 11 |
 44: 14 | 54: 7 | 55: 13 |
 343: 7 | 430: 17 | 485: 18 |
 526: 14 |
 omnifariam. 330: 42 |
 omnigenis. 385: 10 |
 omnimodis. 76: 14 | 136: 1 |
 omni-modo. 496: 15 |
 omnino. 26: 5 | 34: 5, 9 |
 55: 20 | 65: 30 | 87: 17 |
 178 | 18 | 200: 17 | 203: 5 |
 364: 11 | 374: 3 | 429: 15 |
 440: 17 | 470: 5 | 515: 13 |
 523: 23 |
 omnis, *sing.* 421: 11 | 432:
 17 | 435: 9 | 449: 24 |
 470: 9, *bis* | 514: 27 |
plur. 176: 11 | 235: 19 | 515:
 12 |
 omnium. 7: 9 | 13: 13, 19 |
 20: 10 | 25: 15 | 56: 17 |
 78: 2 | 105: 18 | 106: 8 |
 225: 11 | 340: 19 | 402:
 8 | 429: 36 | 444: 1 |
 463: 7 | 500: 3 | 524: 20,
 29 | 532: 11 |
 onerandi. 362: 16 |
 oneratum. 83: 15 |
 onere. 289: 9 |
 oneres. 110: 8 |
 oneribus. 437: 14 |
 oneris. 110: 9 | 162: 11 | 213:
 8 |
 onerum vecturas. 162: 5 |
 Onescitrus. 246: 10 |
 onus. 254: 18 |
 onychino tegmine. 505: 16 |
 opaca. 168: 23 |
 opacæ vetustatis. 269: 19 |
 ope. 460: 22 |
 opem terre. 175: 19 |
 opera, *sing.* 206: 12 | 216:
 20 | 256: 21 | 336: 13 | 491:
 25 | m. hi princeps, summa
 in literis est. 361: 11 | in
 danda. 174: 17 | mea. 402:
 6 | *plur.* 188: 5 | 486: 26 |
 mundi. 26: 1 |
 operæ. 438: 9 | precium. 99:
 11 | effe. 385: 2 | mihi non
 est. 231: 10 | quantum
 sumisti. 407: 25 |
 operam. 111: 31 | 446: 16 |
 perdo. 489: 22 | locasset.
 107: 27 | mutuam dent. 98:
 14 | superfedent. 98: 30 |
 dari. 279: 2 |
 opere. 366: 16 | in disciplina-
 rum. 202: 11 | non ma-
 gno sollicitus. 498: 15 |
 majore opere magis. 211: 9 |
 operi. 381: 25 |
 operibus. 375: 27 |
 operiendam. 255: 9 |
 operientibus. 224: 16 |
 operimentis. 386: 4 |
 opernic. 363: 5 | 461: 2 |
 pallio caput. 510: 12 |
 operiretur. 361: 10 |
 operis, *gen.* 153: 2 | 187: 144
 382: 5 | 418: 14 | 512: 8 |
plur. 107: 18 | 579: 7 |
 operitur. 281: 9 |
 operiuntur terra. 280: 13 |
 operiosa, *plur.* 269: 18 |
 aperta. 105: 3 | 522: 23 |
 aperte. 149: 9 |
 operui. 111: 23 | barba. 340:
 22 |
 operum. 456: 19 |
 operuisse. 435: 9 |
 operum. 209: 22 |
 opibus. 210: 16 |
 opici. 79: 13 | 341: 13 |
 opicus. 307: 32 |
 opitex. 313: 19 |
 opificum. 512: 21 |
 opilioes. 426: 22 |
 Opilius. 54: 18 |
 opima, *sing.* 457: 25 |
 opimas. 247: 13 |
 opimiora. 177: 13 |
 opimitates. 231: 16 |
 opinabar. 307: 19 |
 opinabatur. 392: 4 |
 opinatilis. 315: 16 |
 opinamini. 270: 3 |
 opinantur. 129: 7 | 186: 13 |
 opinare, *opinaris*. 308: 8 |
 opinarentur. 25: 17 |
 opinari. 373: 10 | 424:
 16 |
 opinati sunt. 149: 7 |
 opinatos. 461: 7 |
 opinatus. 73: 23 | 117: 15 | 203:
 15 | est. 97: 10 | 334: 15 |
 340: 6 |
 opinio. 148: 4 | 427: 5 |
 pro vero recepta. 124: 15 |
 ut mea est. 492: 19 |
 opinione. 449: 18 | 499:
 5 |
 opinionem. 77: 4 | 80: 7 |
 83: 17 | 181: 5 | 317: 4 |
 319: 15 | 447: 20 | 454:
 19 | 460: 1 | destituerem.
 507: 19 |
 opiniones. 124: 11 | 153: 2 |
 208: 6 | 443: 5 | improbaf-
 fer. 266: 17 |
 opinonibus. 96: 3 | 192: 20 |
 a multorum deservisse. 125:
 4 |
 opinionis. 116: 8 | 185: 14 |
 55 ff iii

INDEX

382: 20 | 476: 22 | 514:
23 | professio. 212: 21 |
opinionum. 124: 22 |
opinor. 30: 5 | 82: 8 | 133: 7 |
153: 17 | 134: 14 | 209: 8 |
355: 23 | 356: 7 | 381: 12 |
393: 17 | 438: 20 | 508: 2 |
-525: 4 |
opis. 449: 14 | petendæ gra-
tia. 177: 7 |
oporteat. 33: 2 | 60: 9 | 96:
1 | 265: 1 | 281: 18 | 343:
20 | 379: 28 | 415: 9 |
oportere. 41: 16 | 70: 25 |
180: 12 | 203: 16 | 218:
18 | 227: 8 | 340: 9 | 343:
1 | 374: 29 | 379: 3 | 383:
11 | 384: 2 | 450: 16 | 482:
23 | 500: 3 |
opoteret. 97: 3 | 174: 17 |
265: 15 | 354: 6 | 460: 19 |
495: 11 |
oportet. 3: 15 | 15: 3 | 25: 22 |
58: 19 | 65: 14 | 29 | 78:
22 | 121: 9 | 122: 26 | 126:
20 | 141: 5 | 144: 2 |
214: 22 | 343: 10 | 17 |
363: 29 | 420: 9 | 427:
3 | 429: 33 | 432: 7 | 490:
2 | 513: 27 |
oportuerat. 14: 17 |
oportuisse. 19: 12 |
oportuit. 211: 29 | 277: 10 |
oportunissimus. 434: 5 |
opperienda esset. 216: 10 |
opperientes salutacionem
Cesaris. 131: 12 |
cum opperiremur salratio-
nem Cesaris. 519: 6 |
opperiri. 198: 15 | 214: 12 | 15 |
220: 11 |
opperitur. 98: 22 |
oppereret mortem. 441:
22 |
opperiisse mortem. 114: 16 |
opperunt. 118: 3 |
Oppianum. 387: 6 |
oppida. 53: 16 | 418: 10 |
oppidanis. 242: 4 |
oppidi. 35: 11 | 115: 5 | 208: 13,
16 |
oppido. *subst.* 330: 13 | 391: 3 |
437: 7 | 441: 7 | 488:
22 | *adv.* 84: 9 | 218: 7 |
337: 26 | 417: 10 | 427: 8 |
462: 5 |
oppidorum. 376: 8 |
oppidum. 35: 9 | 106: 11 | 115:
1 | 161: 20 | 166: 19 |
208: 8 | 10 | 242: 3 | 418:
7 | 18 | 424: 4 | in Ab-
deram. 162: 7 |
C. Oppium. 221: 12 | 455:
3 |
C. Oppius. 207: 5 |

opplerum. 106: 11 |
opplevit. 217: 21 |
opponitur. 221: 3 |
opportune. 193: 8 |
opportuniore. 392: 19 |
opportunitate. 209: 22 | lo-
quendi. 318: 20 |
opportunitates. 522: 14 |
opposita. 186: 7 | 236: 16 |
249: 7 | 429: 34 | 37 |
430: 2 | 4 | sunt. 322: 20 |
inter sese. 17: 18 |
oppositi. *plur.* 8: 14 |
oppositione. 186: 11 |
oppositis. 367: 7 |
oppositu. 139: 9 | 384: 23 |
oppositum. 191: 7 | vallum.
37: 14 |
opposuisse. 484: 14 |
opposuisti. 370: 36 |
opposuit. 382: 2 |
oppressa. 124: 8 | 272: 5 |
oppressi. *gen.* 322: 15 |
oppressum. 504: 21 |
oppressus morbo. 457: 19 |
opprimemur. 212: 33 |
opprimementibus. 110: 13 |
opprimere. 257: 21 | 322: 15 |
511: 8 |
opprimi. 49: 29 |
opprimis. 322: 9 |
opprobrians. 228: 10 | Caelio
vilitatem. 38: 8 |
opprobret. 444: 25 |
opprobata. 109: 11 |
opprobrazione. 65: 23 | 329:
3 |
oppugnabat. 208: 7 | 418:
8 |
oppugnandas. 118: 6 |
oppugnare oppidum. 35: 9 |
oppugnaret. 391: 2 |
oppugnari. 242: 4 |
oppugnatione. 418: 22 |
oppugnatum. 190: 6 |
optandum. 37: 24 |
optatos. 255: 13 |
optatum. 59: 9 |
optaverit. 264: 5 |
optima. *sing.* 65: 2 |
optime magister. *vec.* 484:
4 | 513: 13 | *vir.* 523: 28 |
adv. 78: 14 | 242: 8 | me-
ritos. 215: 24 | scire. 33:
11 | tenere. 33: 12 |
optimi. *gen.* 390: 16 | juve-
nes. *vec.* 485: 28 |
optimis. 59: 16 | 316: 17 | 382:
16 | verbis vindicare. 534:
3 |
optimo. 331: 25 |
optimorum. 37: 26 |
optimos. 210: 15 |
optimum. 4: 18 | 251: 31 |
324: 10 | 446: 25 | factu.

16: 26 |
optimus. 380: 33 |
optuma lege. 33: 5 |
optimum. 106: 8 |
opulentæ orationis. 215: 14 |
opulenti. 296: 10 | 12 |
opulentia. *abl.* 522: 23 |
opulentiam. 300: 27 |
opulentis. 529: 3 |
opulentissimum. 386: 13 |
opulento. 88: 15 |
opulentum. 442: 12 | fieri.
493: 3 |
opulentus. 360: 14 |
opulescere. 493: 4 | 11 |
opus. 232: 26 | 431: 7 | 512:
9 | censorium. 388: 11 | erat.
350: 8 | est. 29: 14 | 487:
8 | nihil illis. 370: 12 |
erat. 345: 19 | quod ma-
xime. 242: 9 | esset. 35:
30 | 141: 1 | piculo. 97:
5 | quod facto. 411: 10 |
esse. 512: 14 | divitiar.
446: 19 | divitiis. 446:
22 | non libris. 340: 9 |
ora. *sing.* 82: 9 | *plur.* 46: 11 |
14: 47: 4 | 558: 25 |
Ora. 235: 2 | 13 |
orabant. 232: 16 |
orabat. 434: 26 |
oracula. 44: 4 |
oraculi arietini. 106: 22 |
oraculorum. 132: 21 |
oraculum. 44: 16 |
oræ. *plur.* 455: 21 |
oram. 235: 11 |
oramus. 98: 24 |
cupiens facit causam oran-
di. 170: 19 |
orando. 86: 10 |
orant. 51: 18 |
orantes. 337: 12 |
orare. 71: 14 | 98: 16 |
oraret. 359: 18 |
oras. *subst.* 331: 2 | 455: 23 |
orasse. 301: 3 | 437: 5 | *uti.*
36: 8 |
orasset causam. 170: 23 |
orat. 417: 3 |
oratio. 19: 2 | 4 | 91: 10 |
411: 16 | 446: 21 | *occ.*
489: 7 | 25 |
oratione. 9: 20 | 16: 14 | 22 |
19: 17 | 20: 12 | 20: 26 |
21: 10 | 19: 23 | 22: 21 |
23: 12 | 38: 2 | 8 | 41: 18 |
50: 19 | 61: 4 | 62: 25 |
77: 19 | 127: 6 | 147: 9 |
419: 10 | 14: 443: 2 |
489: 5 | 526: 17 | 18 |
Græca. 492: 35 | 498:
27 | 514: 27 | compo-
suit. 292: 4 | Latina.
495: 5 | parum pudica.

VOCABULORUM.

- 130 : 13 | in oratione de
 accusatore constituendo.
 145 : 1 |
 orationem. 19 : 14 | 26 : 9 |
 30 : 8 | 37 : 6 | 61 : 2 | 362 :
 15 | 416 : 11 | 451 : 2 |
 463 : 4 | 469 : 2, 17 | 488 :
 30 | struis. 354 : 7 | habuit.
 401 : 19 |
 orationes. 352 : 12 | 416 :
 13 |
 orationibus. 358 : 6 |
 orationis. 17 : 5 | 20 : 24 |
 23 : 7 | 26 : 10 | 38 : 5 | 50 :
 4 | 218 : 16, 18 | 226 : 8 |
 363 : 8 | 416 : 18 | 446 :
 20 | 467 : 17 | 469 : 21,
 22 | 496 : 12 | apte ca-
 dentis. 304 : 15 | nitidæ.
 317 : 6 | colorem. 317 : 7 |
 ornamenta. 489 : 8 | profæ.
 507 : 13 |
 orationum ornamenta. 299 :
 17 |
 orator. 17 : 33 | 120 : 19 | 353 :
 1 | 474 : 19 | 477 : 1 | 333 :
 16 | foris. 267 : 10 |
 Orator, *Ciceronis liber*. 393 :
 4 |
 oratore. 37 : 25 |
 de Oratore, *liber*. 143 : 13 |
 488 : 28 |
 oratores. 71 : 5 | 445 : 23 |
 oratoribus. 18 : 4 | 362 : 11 |
 oratoris. 398 : 9 | 416 : 12 |
 oratorum. 184 : 26 | 432 : 14 |
 507 : 29 |
 oraverat. 441 : 13, 25 |
 oravit. 441 : 21 | 457 : 20 |
 in orbe retrarum. 118 : 5 |
 orbem. 46 : 3 | 162 : 15 | 480 :
 15 |
 orbis. 100 : 11 | 273 : 1 | 274 :
 4 | observationis. 374 :
 17 |
 Orchio traditus thesauro.
 52 : 10 |
 Orchi. 425 : 21, 25, 26 |
 Orcus. 427 : 17 |
 ordeum. 132 : 21 | 133 : 15 |
 ordinandam. 282 : 17 |
 ordine. 67 : 7, 18 | 144 : 12,
 15 | 146 : 8 | 181 : 15 | 374 :
 30 | 480 : 10 | 482 : 4 |
 483 : 2 | 518 : 6 | longo.
 133 : 19 | rerum. 1 : 5 |
 ordinem. 375 : 5 | 394 : 17 |
 extra. 329 : 13 |
 ordines. 188 : 3 | 288 : 7 | 424 :
 7 |
 ordinum. 131 : 11 | 368 : 5 |
 ordo. 25 : 1, 3 | 146 : 10 |
 189 : 4 | 209 : 8 | 433 : 14 |
 fari. 334 : 7 |
 ore. 18 : 2 | 37 : 6, 12, 16 |
 44 : 12 | 56 : 7 | 223 : 11 |
 460 : 17, 20 | 461 : 5 |
 501 : 19 | duro. 299 : 25 |
 parvo. 369 : 7 | Hispano.
 508 : 15 | habendos in. 328 :
 12 |
 Oreades. 254 : 6 |
 Orestes, *liber Varranis*. 336 :
 23 |
 Orestis, *Orestis*. 117 : 13 | 217 : 7,
 11 |
 oretenus. 453 : 21 |
 oriz. 287 : 1 |
 oritur. 422 : 6 | 521 : 28 |
 oriens. 105 : 5 | æquinoctialis.
 80 : 27 |
 orientales. 81 : 13 |
 orientali. 475 : 8 |
 orientalibus. 395 : 7 |
 oriente. 81 : 30 | hierno. 81 :
 11 | verno. 81 : 4 |
 oriensem. 56 : 7 | 82 : 3 | 369 :
 1 | 475 : 1 |
 orientis. 81 : 18 | 247 : 19 |
 meta. 81 : 7 |
 origine. 79 : 2 | 194 : 21 |
 229 : 15 | 393 : 22 | 403 :
 5 | 516 : 22 | 524 : 20 |
 in secunda. 463 : 12 | cer-
 tia. 463 : 11 | sexta. 529 :
 15 |
 originem. 54 : 23 | 129 : 5 |
 204 : 6 | 231 : 13 | 372 :
 21 |
 origines. 342 : 9 | 435 : 12 |
 virtutum. 9 : 11 | vocabu-
 lorum. 241 : 6 | vocis. 161 :
 6 | 484 : 16 | vocom.
 484 : 33 |
 originibus. 110 : 15 | 494 :
 7 |
 originum. 40 : 9 | 77 : 14 |
 110 : 18 | 185 : 20 | 361 : 13 |
 399 : 14 | libro tertio. 83 :
 10 | ex quarto. 97 : 11 |
 origo. 230 : 2 | 279 : 10 |
 288 : 12 | 306 : 32 | 490 :
 30 |
 oriri. 105 : 7 | 304 : 31 |
 oriolæ. 287 : 2 |
 oris, *gen*. 9 : 17 | 25 : 7 | 167 :
 12 | 270 : 23 | 364 : 13 |
 457 : 13 | 460 : 11 | 514 :
 12 | ridu. 484 : 16 | de-
 formitate. 406 : 16 | vin-
 cule solutus. 170 : 7 |
 oritur. 80 : 26 | 83 : 2 | 156 :
 2 | 188 : 13 | 382 : 25 | 503 :
 7 |
 oriundos. 359 : 9 |
 oriuntur. 341 : 14 |
 orna. 154 : 21 |
 ornamenta orationis. 489 :
 8 | orationum. 299 : 17 |
 ornamentorum. 362 : 20 |
 ornandæ. 362 : 11 | vitæ. 26 :
 10 |
 ornandi. 313 : 1 |
 ornandum. 248 : 4 |
 ornat. 362 : 14 |
 ornati, *sing*. 164 : 11 | *plur*.
 455 : 17 | studiis scientiæ.
 26 : 1 |
 ornatissimorum verborum.
 37 : 27 |
 ornatissimum. 418 : 8 |
 ornatissimus literis. 43 : 8 |
 ornatus. 364 : 17 |
 ornatu. 341 : 27 | 442 : 3 |
 erant. 154 : 2 |
 ornatum. 425 : 3 | ire. 385 :
 8 |
 ornatur. 227 : 6 | 432 : 1 |
 ornatus, *subst*. 362 : 31 | *adj*.
 441 : 25 | *quat*. 161 : 11 |
 disciplinis vir. 14 : 21 | mo-
 ribus & fortuna bene. 508 :
 11 |
 ornetur. 224 : 17 |
 Ornithones. 78 : 2 |
 oro. 204 : 24 | 300 : 13 | 312 :
 15 | 369 : 19 | 398 : 6 | 516 :
 17 | te. 506 : 30 |
 Oropi. 226 : 19 |
 orta. 98 : 29 | 434 : 8 | admf-
 ratio est. 411 : 12 | mentio
 est. 519 : 9 |
 orthium. 441 : 26 |
 ortu. 56 : 6 |
 ortum, *part*. 114 : 20 |
 ortus, *subst*. 376 : 19 | *part*.
 509 : 23 | fuit. 436 : 23 |
 os. 36 : 12 | 167 : 9 | 350 : 9 |
 367 : 6 | 383 : 4 | 460 : 17 |
 turbidum. 55 : 18 | homi-
 nis. 521 : 7 | diduxit. 169 :
 16 | adhibuisset tibias ad.
 406 : 15 | inter os & of-
 fam. 350 : 6, 9 |
 Oscam linguam. 467 : 5 |
 Ofce. 91 : 19 | loqui. 467 :
 7 |
 ofcedo. 158 : 22 |
 oscitabundus. 158 : 6 |
 oscitans. 231 : 10 |
 oscitantem. 238 : 10 |
 oscitatio. 127 : 26 |
 oscitatione victum. 153 : 21 |
 oscitavit. 158 : 18 |
 Ofco. 91 : 19 |
 osculi. 514 : 17 |
 osculis. 124 : 2 |
 osculum ferrent. 283 : 1 |
 Ofridem. 532 : 9 |
 ossa. 53 : 6 | 217 : 10 | 286 : 1 |
 409 : 23 |
 offe. 523 : 26 |
 offibus. 217 : 7 |
 officialis. 187 : 15 |
 ostendam. 268 : 10 |

INDEX

ostendat. 215 : 27 | 262 :
12 |
ostendebat. 151 : 18 | 164 : 6 |
152 : 7 |
ostendebatur. 378 : 24 |
ostendemus. 65 : 17 |
ostendens. 484 : 17 |
ostendere. 133 : 8 | 177 : 6 |
368 : 7 | 373 : 10 | 452 :
18 |
ostenderemus. 401 : 11 |
ostenderent. 491 : 17 |
ostenderet. 255 : 10 | 450 :
15 |
ostenderetur. 34 : 24 |
ostenderit. 105 : 1 |
ostendi. *pres.* 446 : 16 |
ostendimus copiam locutio-
num. 23 : 3 |
ostendisse. 59 : 10 |
ostendisses. 223 : 18 |
ostendit. 41 : 14 | 43 : 5 | 91 :
14 | 111 : 3 | 119 : 4 | 210 : 3 |
437 : 1 |
ostenditur. 95 : 15 | 104 : 3 |
222 : 5 | 236 : 15 | 453 : 9 |
523 : 8 |
ostenduntur. 274 : 8 |
ostentabat. 95 : 8 | 131 :
14 |
ostentandi. 184 : 12 | 466 :
15 | gratia. 227 : 1 | ingeni.
371 : 8 |
ostentante. 240 : 12 |
ostentanti. 244 : 1 |
ostentaret. 444 : 26 |
ostentatione. 417 : 10 |
ostentationem. 134 : 1 |
ostentationis. 174 : 4 | vitio.
176 : 3 |
ostentator. 133 : 13 |
ostentent. 430 : 20 | 436 :
3 |
ostento. 207 : 17 |
ostentu. 525 : 18 |
ostentum. 426 : 19 |
Ostia. 478 : 8 |
ostrea. 228 : 13 | 532 : 1,
4 |
ostreatum. 531 : 23 |
ostrinum. 92 : 22 |
ostrum. 92 : 18 |
ostrus. 16 : 9 |
otus fuit eum. 143 : 1 |
Orcilio Crasso. 272 : 12 |
otii. 196 : 11 |
otius. 447 : 8 |
otio. 4 : 9 | 214 : 31 | 513 :
4 : 8 |
otiosa. *fig.* 346 : 3 |
otiosam operam sumit. 212 :
11 |
otioso in otio. 513 : 8 |
otiososa metu. 98 : 19 |
otium. 3 : 8 | 160 : 13 | 228 :

8 | 231 : 11 | 279 : 17 | 380 :
23 | 431 : 11 | 463 : 29 |
est. 276 : 1 | erit. 507 : 23 |
a negotiis. 431 : 11 | a re
familiari. 5 : 8 | quibus
otium & studium fuit.
335 : 6 | a magistris au-
ditionibusque obeundis.
505 : 22 | non est. 343 :
17 |
ou. *part.* 518 : 17 |
ovalis *corona*. 164 : 19 | myr-
tea est. 166 : 7 |
ovanti. 166 : 8 |
ovans. 166 : 15 |
ovantes. 166 : 8 | 167 : 2 |
ovaret. 167 : 1 |
ovationes. 166 : 22 |
ovem. 426 : 19 |
oves. 293 : 1 | 426 : 11, 12, 13,
17, 24 |
ovis. 293 : 4 |
ovium. 292 : 11, 12 | 313 :
26 | 426 : 22 | custodes.
511 : 10 |

P

Pabulantur. 445 : 24 |
pabulum. 423 : 13 | volat
in. 98 : 21 |
pace. 14 : 18 | 53 : 10 | 451 :
16 | 476 : 10 | de. 467 :
16 |
pacem. 36 : 7 | 157 : 1 | 221 :
16 | oraret. 359 : 18 | dare.
59 : 19 |
pacificatio. 210 : 3 |
pacificatoris. 380 : 4 |
Pacis bibliotheca. 429 : 3 |
paciscendi. 524 : 10 | 525 :
13 |
pacisci de talione. 523 :
35 |
pacis cum eo. 521 : 15 |
pacti. *plur.* 525 : 13 |
pactio. 524 : 16 |
pactitiam. 54 : 3 |
pacto. 479 : 7 | mercedem
petere ex. 171 : 2 | quo.
186 : 9 |
pactum. 54 : 13 | 15 | 526 :
9 |
pactus est. 232 : 8 |
Pacuvianum. 377 : 13 |
Pacuvici. 53 : 5 |
Pacuvii. 52 : 1, 4 | 53 : 1 | 335 :
5 | 340 : 17 |
M. Pacuvio. 335 : 7 | 447 :
6 |
Pacuvium. 226 : 13 | 335 :
11, 13 | Labronem. 185 :

8 |
Pacuvius. 93 : 24 | 156 : 6 |
261 : 24 | 335 : 8 | 368 : 25 |
477 : 6 |
pagum. 424 : 4 |
palam. 157 : 16 | 205 : 26 |
234 : 16 | 257 : 26 | 319 : 7 |
diceret. 411 : 6 |
palatii. 516 : 13 |
Palatina area. 519 : 6 |
Palatinarum aedium. 131 :
11 |
Palatini montis. 347 : 1 |
palatio. 328 : 23 |
palatum. 193 : 21 | 518 : 16 |
Pales. 358 : 15 |
Palinurus. 532 : 4, 9 |
pallecant. 501 : 20 |
pallecece. 499 : 5 |
palliatum. 243 : 16 |
palio. 196 : 17 | 198 : 13 |
aperiri. 340 : 22 | caput
operire. 510 : 12 |
pallium. 154 : 21 | 243 : 20 |
493 : 17 | rugat. 493 :
20 |
palluerat. 497 : 2 |
pallui. 498 : 9 |
palluisti. 498 : 8 |
palma. 93 : 17 | 110 : 9 | JE
gyptia. 229 : 1 | manus.
521 : 8 |
palmar. 93 : 15 | 110 : 4, 7 |
115 : 7 |
palmarum. 110 : 11 | 193 : 14 |
412 : 4, 7 |
palmites vitium. 516 : 4 |
palpebras. 191 : 7 |
paludamentum. 200 : 2 |
palude. 411 : 4 |
paludem. 63 : 23 |
palus. *pal.* 267 : 19 |
Pamphila. *voc.* 510 : 19 |
Pamphilæ. 406 : 8 | 411 :
23 |
Pamphili. 322 : 25 | philoso-
phi. 366 : 12, 15 |
Pamphiliu stoicum. 470 :
18 |
pancratiz. 367 : 5 |
pancratiasten. 123 : 10 |
Panda. 358 : 15 |
pandectis. 2 : 10 |
pandectis. 341 : 16 |
pando. 404 : 17 |
pandor. 404 : 16 |
panem. 407 : 22 |
panis. 354 : 6 |
punicum. 132 : 25 |
panis. 38 : 9 | 243 : 27 |
Panhope. 366 : 6 |
pansum. 404 : 17 |
Paphlagonia. 438 : 18 |
Papia. 32 : 14 |
Papier. 32 : 17 |

Papiam

VOCABULORUM.

Papiam. 32: 10 |
 Papii. 51: 8 |
 Papiio. 50: 17, 18 |
 L. Papirium. 127: 23 |
 Papirius. 50: 16 | 51: 21, 24 |
 pat. 152: 15 | utrique numerus. 72: 21 | arca. 130: 24, 26 | sit. 60: 9 | 196: 3 | ut erat. 368: 10 | est. 464: 12 | non sit. 523: 30 |
 parabant. 455: 11 |
 parabat. 418: 13 |
 paratur. 133: 28 |
 pararam. 307: 30 |
 pararent. 399: 21 |
 pareret. 35: 10 |
 Parasurus. 106: 2 |
 parata, plur. 229: 6 | sunt. 367: 9 |
 paratae liberis remissiones. 152 | ad nocendum. 174: 1 |
 parati sunt. 366: 13 |
 paratis. 453: 17 |
 paratu. 95: 5 | 446: 12 | 498: 6 |
 paratum. 403: 5 | est. 133: 26 | pro dignitate esse. 36: 10 |
 paratus. 200: 20 | sum. 47: 12 |
 paravi. 91: 15 |
 paravisse. 372: 7 |
 parca lingua. 38: 18 |
 Parca. 125: 19 |
 parcam, verb. 205: 14 |
 Parcarum. 125: 22 |
 parcentes. 219: 12 |
 parcenti moderandique rationibus dicitur. 56: 15 |
 parcentum. 312: 13 |
 parcerent. 441: 18 |
 Parcis. 125: 18 |
 parcissimus elegantium. 294: 13 |
 parcorum. 294: 15 |
 parcum. 102: 18 | 130: 16 |
 parcus. 130: 23, 26 | 131: 6 |
 Parcus. 445: 17 |
 pareat. 88: 14 |
 parebant. 411: 2 |
 parebat. 224: 15 |
 pareffi. 72: 25 | 86: 19 | 366: 5, 7 | 450: 8 |
 parendi. 34: 26 |
 parendum. 65: 5, 10, 15 |
 patri. 65: 5, 15 | in quibusdam. 65: 8 | non quis imperat. 65: 13, 15 | omnia esse. 65: 18 | quendam. 65: 21 | nihil patri. 65: 25 |
 Parente. 32: 18 | 51: 8 |

parentem. 73: 9 |
 parentes. 20: 15, bis | 31: 10 | 77: 13 | 232: 13 |
 parenti. 187: 9 |
 parentibus. 248: 13 |
 parentis. 183: 3 |
 parentum. 72: 10 | 245: 14 | 314: 16 | 402: 23 |
 parentur. 261: 31 |
 parete, parare. 212: 11 |
 parete, parare. 270: 10 | 322: 9 | pario. 65: 10 | 125: 1 | 161: 2 | 244: 11 | 338: 16 | 345: 9 | 386: 4 | versus. 457: 8 |
 pareret, pario. 187: 10 |
 pares. 121: 23 | 261: 14 | 295: 16 | 376: 13 |
 parete. 58: 15 |
 pari. 7: 11 | 205: 16, bis | 309: 21 | 373: 15 | 376: 17 | 382: 24 | 416: 13 | 448: 20 | 455: 16 | numero. 226: 9 | voluntate. 325: 18 |
 paria. 15: 4 | 199: 5 | 214: 8 | 376: 13, 14 |
 pariat. 202: 9 | aliquid agitudinis. 12: 15 |
 paribus. 15: 7 |
 parienda. 382: 18 |
 pariendi. 127: 25 |
 pariendo. 125: 13 |
 parientis. 436: 9 |
 pariet. 231: 17 |
 pariete. 372: 12 |
 parietes. 78: 3 |
 parietibus. 331: 24 |
 parilitas. 382: 21 |
 pariter. 380: 31 | 446: 10 | 521: 13 | atque. 296: 10 | utrumque valet. 170: 15 |
 paritur. 187: 18 |
 patiunt. 382: 33 |
 Parmenides, liber. 201: 21 |
 parnassia. 155: 1 |
 paro. 91: 15 | 205: 10 |
 parones. 287: 3 |
 patricidii reum. 415: 18 | 416: 4 |
 pars. 50: 4 | 218: 16 | 341: 7 | 355: 30 | 377: 10 | 440: 3, 4 | 464: 23 | 534: 23 | hominum. 278: 7 | maxima. 489: 18 | vestrorum. 531: 4, 5 |
 parsonia. 88: 19, 20 | 294: 12 | 401: 17 |
 parsonem. 530: 27 |
 parsit. 445: 20 |
 parsa victoria. 114: 17 | ejus belli. 161: 19 | sibi veritatis fide. 212: 25 |
 parsa sunt. 187: 18 |
 parvarum amico militatum. 15: 3 |

parte. 16: 4 | 34: 13 | 43: 19 | 67: 3 | 100: 7 | 104: 14 | 135: 10 | 262: 16 | 278: 10 | 346: 14 | 374: 4 | 402: 21 | 440: 1 | 475: 8 | 495: 10 | 519: 13 | 524: 4 | in media. 406: 3 | ex ea dictum est. 403: 2 |
 partem. 34: 12 | 49: 9, 14 | 67: 10 | 70: 19 | 100: 11 | 353: 22 | 385: 8 | 398: 20 | 402: 22 | 414: 13 | 424: 17 | 425: 23 | 453: 22 | 490: 26 | 500: 29 | dimidiam. 121: 25, 26 | scribam. 496: 4 | magnam ita dixerunt ut. 48: 7 | fere. 315: 15 | in alteram. 403: 6 | in eam. 402: 22 |
 partes. 45: 5 | 102: 19 | 218: 16, 18 | 342: 1 | 496: 16 | recipere. 380: 4 | in duas dissectus. 121: 15 |
 Parthenii. 252: 8 | 366: 1, 2 |
 Parthis. 394: 1 | 395: 8 |
 Parthos. 395: 7 |
 parti. 70: 10 | cum. 278: 13 | sunt, verb. 439: 16 |
 partibus. 81: 30 | 114: 16 | 394: 19 |
 particeps. 198: 15 | 226: 8 |
 participandos. 392: 25 |
 participes. 437: 9 |
 Participia praeteriti temporis. 250: 12 |
 participio. 21: 16 |
 particula. 75: 11, 15 | 77: 1 | 219: 2 | 425: 4, 7 | 463: 13, 15 |
 particulam. 218: 25 | 451: 25 | 463: 25 |
 particularum. 154: 5 | 295: 8 |
 partiendi. 522: 1 |
 partim. 80: 17 | 82: 1 | 104: 4, bis | 115: 7 | 166: 23 | 252: 10 | 342: 14 | 448: 26 | 528: 21 | eorum. 126: 25 | 211: 21 | hominum. 278: 6, 7 | magistratum. 278: 18 |
 partionem. 314: 22 | mulieris. 125: 17 |
 partionis. 167: 1 | tempus. 127: 9 |
 partiretur. 461: 14 |
 partiri. 525: 19 |
 partis. gen. 70: 20, 26 | acc. plur. 70: 8 | 211: 23 | 313: 21 | 456: 1 | 525: 22 |
 partitione. 524: 17 |
 partitum. 70: 19 |
 T T t

I N D E X

- Partium.* 160: 17 | 184: 3 |
 373: 1 | 454: 20 | 507: 15 |
partu. 74: 2 | 125: 20 | 126: 3 | 127: 19 | 266: 32 | 338: 16 |
partum, subst. 87: 16 | 127: 24 | *edi posse.* 126: 10 |
parturit. 87: 15 |
partus, subst. 124: 13 | 127: 18 | 313: 20 | 438: 21 | 439: 8 | 457: 11 | *tempesti-*
vi. 125: 20 |
parva, sing. 14: 28 | 15: 11 | 98: 5 | 155: 2 | 433: 19 | 516: 17 | 524: 20 | *lucis.* 112: 7 | *plur.* 60: 14 | 372: 8 | 469: 23 |
parva, gen. 127: 16 | *plur.* 437: 22 |
parvam. 203: 5 | 170: 14 |
parvas. 19: 16 | 297: 4 |
parvi. 62: 1 | *fecit.* 97: 13 |
parvis. 133: 34 | 187: 17 | 368: 14 | 375: 28 | *ingeniis.* 488: 15 |
parvissimam. 523: 32 |
parvitatem. 230: 3 |
parvitates & magnitudines rerum. 15: 21 |
parum. 18: 2 | 25: 12 | 39: 15 | 17: 62: 6 | 67: 23 | 70: 27 | 119: 3 | 131: 7 | 213: 16 | 388: 19 | 442: 7 | 443: 9 | 495: 2 | 510: 13 | 515: 2 | 518: 3 | *equa.* 66: 16 | *eligantiz.* 316: 4 | *cito.* 267: 18 | *Latine.* 506: 30 | *recte.* 470: 9 |
parvo. 188: 24 | 418: 12 | 433: 8 | *contentus.* 130: 15 | *haud parvo junior.* 335: 10 |
parvum. 131: 7 | 375: 29 |
parvus. 200: 9 |
parvi. 78: 3 | 292: 9 |
parvum. 77: 22 | 78: 5 |
passam uvam. 283: 2 |
passibus. 41: 13 |
passis manibus. 404: 15 | 405: 4 | *velis.* 404: 15 |
passo capillo. 77: 14 | 405: 3 |
passum, acc. 404: 17 | *gen. plur.* 41: 8, 13 |
passurus est. 257: 23 |
passus, pass. 462: 11 | *est.* 259: 22 | 520: 16 | *fuerat.* 130: 6 |
passum. 40: 10 | 423: 10 |
passas. 253: 16 |
passilli. 277: 16 |
passionis. 78: 1 |
passu. 247: 13 |
passum. 98: 29 |
Patavii. 407: 3, 5 |
parefacta, sing. 465: 16 |
patentes. 421: 13 |
patentibus. 372: 23 |
patet. 31: 9, 13 | 57: 7, 9, 15 | 58: 10, 11 | 65: 8, 29 | 196: 17 | 261: 25 | 352: 8, 12 | 374: 31 | 408: 8 | 474: 15 |
patet. 491: 10 |
patetetur. 301: 8 | 466: 1 |
paterna. 223: 32 |
patet. 315: 1 |
patet. 348: 20 |
pati. 172: 11 | 207: 14 | 213: 14 | 297: 3 | 429: 9 | 506: 35 | *rationem.* 524: 11 |
patibulum. 405: 8 |
patiemur. 314: 13 |
patiendi. 453: 8 | *figuram.* 493: 15 | *verba.* 493: 12 | 494: 13 |
patendum erit. 172: 8 |
patendus. 380: 20 |
patiens. 178: 2 |
patientia. 56: 2 | 464: 16 |
patientiae fortuitas vices. 56: 4 |
patientiam corporis exerce-
re. 56: 1 |
patietur. 511: 25 |
patimur. 244: 10 |
patior. 404: 16 |
patitur. 155: 14 | 219: 8 |
patiuntur. 82: 8 | 187: 6 | 258: 15 |
patre. 31: 10 | 74: 1 | 352: 18 | 353: 5, 6 | *libertino.* 197: 5 |
patrem. 57: 12 | 58: 1 | 175: 6 | 376: 16 | 383: 13 | 452: 15 | 530: 30, *bi* |
Patrum bibliotheca. 490: 19 |
patres. 51: 9 | 57: 3 | 65: 1 |
patri. 65: 5, 10 | 153: 21 | 196: 6, 20 | 231: 17 | 408: 6 |
patria, subst. 70: 11 | 355: 8 | *lingua, adj.* 510: 7 |
patria, subst. 65: 19 | 359: 21 | *adj.* 244: 9 |
patriam. 14: 14 | 49: 23 | 232: 14 | 409: 24 | 433: 11 | *defendere.* 65: 28 |
patribus. 51: 24 |
patrie gentis. 484: 9 | *gen-*
tes. 288: 8 |
patrii. 473: 1 | 481: 12 |
patrius gentibus. 474: 13 |
patrio. 244: 14 |
patriciorum. 244: 12 | 148: 12 |
Patricios. 415: 1 |
patrii. 493: 11 |
patrimonii. 90: 12 |
patrimonio. 220: 23 |
patria & matrina. 31: 7 |
patrio. 89: 8 |
patri. 32: 7 | 57: 1 | 58: 6 | 62: 5 | 73: 17 | 123: 12 | 153: 21 | 261: 25 | 284: 1 | 353: 25 |
patrifamilias. 133: 24 | 329: 7 |
patrium morem. 406: 11 |
patrius casus, gentium. 155: 13 |
patrocinari. 380: 7 |
patrocinii. 379: 7 |
patrocinium. 174: 21 |
Patroclus. 219: 11 |
patroni. 210: 24 | 34: 396: 21 |
patronis. 378: 24 |
patrono. 147: 4 | 211: 32 | *uterer.* 171: 11 |
patronum. 175: 7 |
patrum. 57: 19 |
patula. 194: 17 |
patulis rimis hiantem. 406: 3 |
paucis, plur. 3: 13 | 4: 16 | 20: 24 | 30: 19 | 415: 14 | 447: 17 | 494: 14 | 503: 10 | 506: 33 | 510: 4, *bi* |
pauci. 34: 13 | 76: 1 | 114: 26 | *non.* 346: 4 | *funer qui.* 129: 7 |
pauciores. 343: 3 |
paucis. 13: 16 | 178: 18 | 371: 21 | 472: 7 | 473: 18 | 570: 7 |
paucissima. 307: 11 |
paucissimas. 332: 13 |
paucissimi. 243: 3 | *non.* 407: 20 |
paucitas. 523: 24 |
paucum ere. 523: 23 |
paucorum. 53: 11, 14 | 54: 1 | 76: 16 | 288: 17 | 471: 3 |
paucos. 517: 17 |
paucula, plur. 3: 14 |
pauculos. 228: 2, 8 | 369: 20 | *dies.* 267: 4 |
pavefacti. 98: 25 |
pavefactum. 177: 4 |
pavefactus. 408: 11 |
pavecat. 322: 32 |
pavecere. 499: 21 |
pavimentum. 200: 3 |
paulatim. 176: 21 | 298: 13 | 315: 8 | 461: 17 |
Pauli. 108: 4 | 224: 13 | 499: 24 |

VOCABULORUM.

paulisper. 380: 1 | 384: 21 |
 499: 5 | 509: 4 | 522:
 10 |
 paulo, *adv.* 155: 30 |
 Paullo. 261: 14 |
 paulo, *adv.* 155: 13 | 392: 11 |
 419: 11 | 521: 28 | ante.
 14: 1 | 518: 3 | plus ad-
 hiberi. 81: 4 | pluribus
 quam viginti. 476: 10 |
 post. 88: 19 |
 paululum. 57: 20 | 289: 9 |
 312: 4 |
 paulum. 15: 18 | 17: 6 | 120:
 20 | 162: 13 | 246: 5 | 350:
 1 | 421: 26 | 430: 6 | 498:
 11 |
 Paulus. 49: 12 | Julius. 504:
 10 |
 pavor. 289: 10 |
 pavore naturali. 498: 23 |
 pavoris. 498: 19 |
 pauper. 88: 13 |
 pauperia. 87: 13 |
 paupertimas. 386: 14 |
 paupertimi. 433: 6 |
 paupertino homini. 521: 16 |
 cum pausa nulla fieret. 502:
 13 | est facta. 159: 17 |
 Pausanias. 469: 4 |
 pavus. 228: 11 |
 pauxillule admonitiones.
 4: 5 |
 pax. 51: 13 | 156: 15 | 210:
 5 | Castrensis. 53: 10 |
 peccabitur. 328: 11 |
 peccandi. 516: 6 |
 peccandum. 328: 6 |
 peccare. 328: 8 |
 peccasse. 328: 5 |
 peccat. 87: 10 | 321: 27 |
 peccata. 188: 11 |
 peccati. 317: 18 |
 peccatio. 357: 27, 33 |
 peccatis. 188: 29 | 202:
 1, 3 |
 peccatorum. 286: 14 |
 peccatu. 355: 27, 30 |
 peccatum. 202: 8 | 328: 9 |
 peccatum effe. 328: 4 |
 peccatus. 355: 33 |
 peccaverunt. 286: 15 |
 peccavimus. 300: 13 |
 peccavit. 202: 15 |
 peccent. 327: 18 |
 pecces. 354: 33 |
 peccoribus. 521: 12 |
 peccoris. 214: 24 | 297: 3 |
 peccore. 27: 16 | 37: 6, 7,
 12 | 208: 27 | 209: 5 |
 504: 20 | 511: 4 | de
 summo. 461: 19 | & lo-
 bato effundunt laudes. 160:
 6 |
 peccoris. 311: 1 |
 peccunculap. 228: 14, 1

pedus. 222: 1 | 231: 8 | 254:
 8 | 510: 21 | hausit *gladio*.
 260: 7 | sentibus stare.
 219: 5 |
 peduces. 386: 3 | pastu at-
 que cultu opimas. 247: 1
 13 |
 pecudibus. 313: 26 |
 pecudum. 213: 32 | 500:
 10 |
 pecui. 332: 5 |
 peculiarus, *gen.* 311: 4 | dam-
 natum. 234: 27 |
 peculiarum. 82: 4 |
 pecunia. 17: 9, 10, 17 | 17:
 13 | 68: 15 | 107: 18 | 263:
 8 | 364: 21 | 378: 17 | 433:
 10, 13 | 441: 13 | 442:
 11 | 452: 4 | 467: 14 |
 470: 18 | 478: 17 | 520:
 9 | familiari. 128: 5, 12 |
 quam pepererat. 107: 19 |
 legem de exigenda. 484:
 10 |
 pecuniz. 16: 24 | 17: 7, 9,
 12 | 24: 10 | 26: 14 | 36:
 2 | 72: 8 | 101: 7 | 157: 12,
 16 | 223: 32 | 285: 10 | 436:
 9 | 441: 16 | 451: 15 |
 490: 1 | 524: 31 | 525: 15 |
 mutuatice. 524: 27 | mul-
 tam. 524: 17 | cupidos.
 102: 14 | cupiens. 102: 16 |
 conspectus. 512: 9 | dam-
 nabat. 524: 15 |
 pecuniam. 17: 1 | 24: 2 | 36:
 8, 15 | 102: 23 | 131: 4 |
 156: 14 | 161: 6 | 195: 10 |
 221: 23 | 234: 28 | 257: 27 |
 301: 3 | 328: 23 | 364: 23 |
 365: 1 | 378: 25 | 379: 9 |
 441: 17 | 451: 6, 7, 14,
 27 | 452: 2, bis | 520: 5 |
 522: 2 | prandiorum gur-
 gitibus proluscent. 90:
 12 |
 pecuniareus. 131: 5 |
 pecunias a se maximas exa-
 ctas. 404: 8 | exactos effe.
 404: 7 |
 pecus, *gen.* 131: 13 | tergo vehens.
 123: 4 |
 pedaneos. 130: 15 |
 pedaria sententia. 130: 13 |
 Pedarii senatores. 129: 4 |
 pedarii. 130: 15 |
 pedarios. 129: 17 | equites.
 130: 1 | senatores. 129:
 7 |
 pede. 177: 1, 10 |
 pedem. 93: 26 | 177: 6 | 198:
 8 |
 pedes. 7: 2 | 117: 11 | 190: 7 |
 280: 9 | 438: 23 | 439:
 3, 5 | 440: 10 | 491: 11 |
 agrum. 512: 3 |

pedetentim. 377: 4 |
 pedibus. 7: 2 | 26: 4 | 132:
 1, 24 | 439: 1, 2 | 451:
 1 | agris. 521: 17 | agrum.
 92: 8 | ingredi. 167: 2 |
 itavisse. 129: 16 | iter eme-
 tiuntur. 238: 11 | in alie-
 nam sententiam irent. 129:
 9 |
 pedis. 7: 7 | 385: 18 | debilitas.
 135: 11 |
 pediatu. 399: 15 |
 pediatum. 111: 20 |
 pedum. 7: 3 | 247: 2, 3 | 324:
 du. 288: 9 | vestigia. 247:
 2 |
 peiore. 363: 5 |
 peiorem. 326: 17 |
 in pejas. 291: 10 | 524:
 24 |
 Pelamys. 228: 13 |
 Pelasgorum. 27: 8 |
 Pelei. 119: 8 |
 Pelethronii Lapithar. 485:
 31 |
 Peleus. 119: 9 |
 pelex. 137: 11 |
 pellex. 136: 16 | 147: 19 |
 pelli digitis *ides*. 251: 6 |
 pellice. 86: 16 |
 pellicem. 85: 4 | 137: 9 |
 337: 2 |
 pellis. 64: 13 |
 pellitur. 498: 29 | è medio
 sapientia. 533: 15 |
 Pelopidis. 64: 13 |
 Peloponnesiaco bello. 56: 14 |
 Peloponnesiaci. 411: 20 |
 Peloponnesiacum bellum.
 473: 6 |
 Pelusiotæ. 532: 12 |
 pendeo. 250: 15 |
 pendere, *assumere*. 430: 23 |
 pene. 91: 13 |
 penes. 439: 16 | 447: 2 |
 penetrabili. 268: 7 |
 in ipso penetrati cordis &
 animæ. 254: 21 |
 penetrabilia. 425: 26 | 469: 19 |
 penetrabilibus. 313: 19 |
 ineam me penetto. 176: 32 |
 peni, *gen.* 132: 5 |
 peniteris. 132: 5 |
 penitissimos. 226: 18 |
 penitus. 37: 13 | 70: 2 | 133:
 30 | 177: 9 | 205: 27 |
 295: 5 | 330: 34 | 385:
 13 | 392: 16 | 484: 3 |
 490: 30 | 501: 18 | indi-
 cas affectiones. 322: 7 | in-
 spexerat. 70: 15 |
 pennas. 191: 2, 16 |
 pennis. 191: 5, 6 |
 penori. 134: 7 |
 penoris. 132: 5 | 134: 10 |
 penicula. 355: 19 |
 T-Tas-ij:

INDEX

- pensum atque enucleate scrip-
 ta. 13: 14 |
 pensurabat victur. 16: 20 |
 pensuranda incommoda cum
 emolumento. 34: 22 |
 pensurandis scriptis. 255: 19 |
 pensurans novitius cum. 26:
 12 |
 pensurantem aurem verba
 modulis. 356: 16 |
 cum de verbis pensuraret. 95:
 10 |
 pensuraretis. 105: 6 |
 pensuratores. 443: 13 |
 pensurent auctoritates homi-
 num. 4: 17 |
 pensuro. 250: 15 |
 pensurus. 321: 7 |
 pensum nihil haberet. 344:
 9 |
 pensus. 250: 15 |
 penu. 132: 24 |
 penulatos. 357: 3 |
 penum. 132: 8, 14, 19 |
 instruere. 133: 19 |
 penuria. 292: 12 | 378: 6 |
 penus. 131: 9 | 132: 3, 4, 5 |
 16 | quoddam literarum.
 1: 10 |
 pepercisset. 176: 25 |
 pepercit. 418: 23 |
 peperi. 157: 1 |
 peperisse. 126: 6 | 207: 24 |
 267: 4 | 312: 17 |
 pepercisset. 112: 2 |
 peperit. 124: 23 | 201: 18 |
 267: 5 | 340: 15 | 487: 3 |
 4, 10 |
 pepigit. 170: 23 |
 pepolci. 220: 14 | 221: 7 |
 21 |
 pepolcit. 221: 10 |
 pepugero. 221: 10, 11 |
 pepugi. 220: 14 | 221: 21, 22 |
 per. 32: 17 | 40: 14 | 43:
 23 | 50: 9 | 54: 17 | 62:
 11 | 418: 19 | 427: 14 |
 450: 35, 36 | 455: 23 |
 deos. 514: 28 | diem, per-
 que noctem. 42: 5 | 43:
 20 | hyemem. 2: 2 | in-
 tervalla. 3: 7 | leges non
 licet. 274: 26 | licium
 concepta furta. 310: 2 |
 naturam. 426: 19 | offen-
 sationem. 134: 1 | talio-
 nem. 521: 18 | vim. 234:
 1 | perfucit familiaris. 75:
 23 |
 peracta reprehensio. 66: 16 |
 peragratis galee indultiam.
 229: 1 |
 perangusto. 355: 25, 26 |
 perantiquum. 323: 13 |
 percalluerat. 342: 9 | disci-
 plinas. 49: 6 |
 percalluisset. 467: 5 |
 percalluisti. 522: 9 |
 percalluit. 467: 9 |
 percellit. 83: 15 |
 percelluisset. *examinasse*. 210:
 26 |
 percepta esset. 364: 24 | *plur.*
 377: 3 |
 pro percepto liquere. 373:
 21 |
 perceptu. 3: 16 |
 percerpimus libros. 100:
 27 |
 percipi. 297: 10 | 372: 15 |
 449: 15 | 496: 7 |
 percipiendum. 374: 6 |
 percipiunt. 519: 19 |
 percipit. 514: 18 |
 percitus. 418: 15 |
 percoctus. 220: 26 |
 percrebuisse. 406: 16 |
 percussus. 392: 26 |
 percunctabantur eum. 510:
 2 |
 percunctabar. 242: 10 | 529:
 23 | quoniam. 219: 16 |
 percunctandi. 420: 1 |
 percunctando. 4: 21 | 87:
 21 |
 percunctanti. 54: 25 | 307:
 16 |
 percunctantur. 426: 23 |
 percunctati. 25: 12 |
 percunctati sunt. 263: 17 |
 percunctatur. 51: 9 | 120: 17 |
 percunctatus. 76: 8 | 246:
 12 | sum. 329: 15 | 391: 1 |
 eum. 498: 18 | est. 312:
 10 | 515: 25 | autem. 354:
 11 | essem. 504: 3 | pre-
 tium. 44: 5 |
 percussio. 178: 9 |
 percussit. 260: 4, 14 |
 percussus. 178: 8 |
 percutiendum. 243: 3 |
 percutit. 260: 5 |
 perdant. 106: 4 |
 perdendus capitali amicus
supplicio. 12: 19 |
 perdes. 354: 33 |
 perdices. 438: 18 |
 perdicibus. 438: 16 |
 perdidici. 420: 27 |
 perdidicerit. 487: 3 |
 perdidicimus. 398: 13 |
 perdidisse operam. 316: 23 |
 perdidisti. 272: 5 |
 perdidisti. 223: 32 | 420: 22 |
 427: 14 | 481: 8, bis |
 perdidit. 420: 24, 25, 26 |
 perditas. 107: 19 | 441:
 21 |
 perditas. 395: 17 |
 perditos. 70: 24 | oculos af-
 fiduis lucubrationibus.
 370: 9 |
 perditum est. 272: 31 |
 perditus. 56: 6 |
 perdo operam. 489: 22 |
 id perditum est cuidam.
 259: 20 |
 perduci. 196: 9 |
 perductam. 196: 6 |
 perductionis. 221: 9 |
 perdunt gratiam pleraque.
 252: 6 |
 perduxisset. 114: 3 |
 pererat. 50: 9 |
 peregre. 359: 13 | 525: 16 |
 Peregrini philosophi. 327:
 19 |
 peregrinis. 228: 2 |
 peregrinum. 327: 21 |
 Peregrinus philosophus.
 238: 8 |
 perendie. 208: 14 |
 perendini. 285: 2 |
 perenna. 428: 3 |
 Perenna. 358: 15 |
 perennare. 446: 27 |
 pereco. 510: 22 |
 perfecit. 269: 23 |
 perfectus. *sing.* 429: 16 | *plur.*
 396: 11 | 457: 14 |
 perfectus. *plur.* 441: 2 |
 perfectissime. 308: 12 |
 perfectio. 406: 7 |
 perficere. 438: 9 |
 perfici. 147: 8 | 373: 16 |
 perficienda. *sing.* 478: 2 |
 perficienda. *gen.* 478: 19 | *nei*
 decesse. 49: 30 |
 perficit. 438: 7 |
 perfide. *adv.* 526: 10 |
 perfidia. 12: 24 | 139: 1 |
 524: 29 |
 perfidiam. 520: 8 |
 perfidiarum. 378: 23 |
 perfossus. 111: 23 |
 perfossus est. 161: 16 |
 perfugis. 463: 23 |
 perfugio. 277: 24 |
 pertugium. 511: 16 |
 perfugium. 129: 13 |
 perfunctus fato. 235: 19 |
 perfunderent animum vo-
 luprate. 304: 16 |
 pergant. 111: 18 |
 perge dicere. 490: 7 |
 pergebam ad Frontonem.
 506: 1 |
 pergebat. 312: 8 |
 pergendum est. 469: 19 |
 pergentium. 382: 23 |
 pergere. 275: 1 |
 pergerent. 382: 12 |
 pergeret. 127: 17 |
 pergitur errare. 20: 16 |
 pergit. 210: 17 | 398: 21 |
 pergo. 246: 7 | ire. 379:
 13 |
 perhercle. 110: 6 |

VOCABULORUM.

perhiberetur. 218: 14 |
 perhibet. 175: 14 |
 perhibito. 320: 13 |
 perhibuit operam fortem
 reipublicæ. 112: 1 |
 perhorrescat necesse est. 160:
 15 |
 Periander. 441: 9 |
 Perandro. 442: 5 |
 peribat. 334: 17 |
 peribo. 107: 3 |
 Periclem. 406: 12 |
 Pericles. 14: 20 | 406: 13 |
 in periclitandis rebus. 340:
 10 |
 periclo. 464: 21 |
 periculum. 464: 21 |
 pericula. 117: 8 | 212: 12 | ze-
 rum. 340: 11 | 367: 2 | 390:
 12 |
 periculi. 212: 6 | 309: 2 |
 439: 6 | ardor. 498: 4 |
 nescius. 499: 4 |
 periculis. 9: 15 | 14: 5 |
 23: 13 | 497: 15 | 498:
 8 |
 periculo. 172: 21 | 257: 22 |
 313: 4 | 392: 18 | 497:
 9 | exultationis. 21: 4 |
 periculorum. 117: 22 |
 periculum. 111: 15 | 194: 4 |
 326: 8 | 430: 13 | 465:
 15 | 511: 12 | citra. 328: 19 |
 vitæ. 323: 8 | sui facere.
 263: 2 |
 perierunt. 473: 2 |
 periū. 230: 17 |
 periit. 115: 4 | 353: 15 |
 perincertum. 483: 18 | 484:
 10 |
 perinconsequens. 373: 7 |
 perinde atque. 43: 10 | quasi.
 435: 5 |
 perinteger. 109: 14 |
 peripatetica. 13: 7 | 23: 17 |
 disciplina. 502: 5 |
 peripateticæ. *gen.* 478: 5 |
 peripatetici. 76: 4 |
 peripatetico. 478: 1 |
 peripateticum. 479: 19 |
 peripateticus. 226: 21 | 477:
 3 | 478: 14 | 479: 10.
 13 |
 periphrasim. 102: 3 |
 perisse. 387: 5 | 411: 4 | 489:
 18 |
 perisset. 411: 9 | 441: 29 |
 per te. 79: 12 | 162: 13 | 282:
 16 | 314: 17 | 359: 16 |
 364: 35 | 450: 24 |
 peritia. 418: 9 |
 peritiis. 329: 18 |
 peritissime. 43: 18 | 94: 10 |
 437: 1 |
 peritissimi rei omnis huma-
 næ. 502: 9 |

peritissimis rerum. 100: 24 |
 peritissimus. 438: 19 | hu-
 manarum opinionum. 124:
 23 | rei Romanæ. 522: 8 |
 perito juris. 533: 23 |
 peritum esse. 432: 6 | homi-
 nem. 30: 12 |
 peritus. 218: 7 | 410: 9 | 432:
 7 | militaris disciplinæ.
 142: 16 | rerum veterum
 & literarum. 508: 16 |
 perlatæ sunt. 456: 27 |
 perlatum est. 310: 6 |
 perlepidum. 323: 14 |
 perlitæ essent res divinæ.
 22: 6 |
 permanantibus. 161: 6 |
 permensus tridui viam. 177:
 16 |
 permiserat se ad faciendæ
 famam. 204: 13 |
 permiserunt. 309: 23 | 385:
 20 |
 permisisset. 90: 1 |
 permixta sunt. 309: 7 |
 permixtam. 235: 2 |
 permittatur. 60: 5 |
 permittite. 10: 1 |
 permittendum. 183: 8 |
 permitterent. 356: 14 | 409:
 24 | 441: 22 |
 permitti. 183: 8 |
 permittite. 510: 12 |
 permixtæ. 434: 10 |
 permixte. 453: 7 |
 permoto. 212: 1 |
 permotum esse. 382: 4 |
 permotus. 230: 8 | 329: 3 | au-
 ditorare. 507: 5 | mihi.
 426: 20 |
 permovetur. 208: 29 |
 permulcti sonis mitioribus.
 28: 12 |
 permulsi. 93: 27 |
 permurant. 232: 12 |
 permurantur. 190: 12 |
 permutatio. 191: 2 | 232: 9,
 13 |
 perniciæ. 322: 19 | 441: 17 |
 515: 15 |
 perniciæ obnoxium. 111: 2 |
 perniciem. 277: 12 | 395:
 14 |
 perniciēs. 261: 19 |
 pernicii. 261: 20 | 262: 2 |
 pernicioso. 314: 13 |
 perniciatit vivacissimæ. 247:
 21 |
 pernigris. 369: 7 |
 pernox. 56: 6 |
 perpauca. *plur.* 184: 16 |
 perpenderent in librili. 524:
 3 |
 perpena. 70: 1 |
 perpenatione. 57: 18 |
 perperam. 20: 23 | 65: 3 |

139: 8 | 144: 14 | 378: 15 |
 480: 19 | 485: 13 | impe-
 rat. 65: 12 | recte ne an
 perperam. 12: 16 |
 perperam. 63: 1 |
 perperam. *plur.* 211: 28 |
 perperiebatur. 320: 18 |
 perperendi doloribus. 323:
 2 |
 perperior. 42: 9 |
 perperarii. 210: 3 |
 perperata. 214: 15 |
 perperatorum. 215: 33 |
 perperua. 177: 29 | 327: 18 |
 373: 15 | 506: 20 | 530: 3 |
 perperum. *gen.* 450: 36 | fa-
 luti. 19: 9 |
 perperuam. 185: 4 | 204: 15 |
 523: 20 |
 perperois incommodis. 19:
 12 |
 perperuitatis hominum. 321:
 8 |
 perperuo. *abl.* 80: 26 | 331:
 8 | ævo polituram. 74:
 11 |
 perperuos. 39: 16 |
 perperuum. 74: 9, 13 | 136:
 9 | 219: 1 | distinctumque
 præceptum. 16: 3 |
 perperuus. 506: 9 |
 perpotaret. 223: 2 |
 perpotavit. 223: 10 |
 perquam. 419: 7 | 435: 2 |
 452: 21 | 453: 26 | 479:
 10 | 517: 5 | eleganti. 172:
 22 | fuit honesti ingenii
 Julianus. 16: 17 | parvo.
 433: 8 | pure. 197: 4 |
 Perſa. 209: 24 | 211: 16 |
comedia. 185: 17 |
 Perſas. 206: 7 | 471: 24 | 475:
 1, 7 |
 perſcribere res gestas. 181:
 21 |
 perſcripſit. 456: 22 |
 perſcripta. *plur.* 175: 2 |
 perſcriptis. 455: 24 |
 perſcripto. 266: 19 |
 perſecuturos. 364: 23 |
 Perſen. 211: 19, 25 |
 perſequantur veſtigia. 4:
 12 |
 Perſes. 210: 7 |
 perſeverabat. 490: 11 |
 perſeverandi. 363: 33 |
 perſeverantium. 400: 7 |
 perſeverat. 47: 2 |
 Perſeus. 76: 5 |
 Perſicas. 206: 2 |
 Perſis. 456: 17 |
 perſona. 464: 15 | *masculine*
 productiore litera. 167: 7,
 14 | sub. 359: 12 |
 perſonæ. 87: 5 | 167: 4,
 9 |

T T t iij

I N D E X

- personaliter. 403: 15 |
 personando. 167: 8 |
 personante avibus villæ vo-
 nultare. 9: 1 |
 personarum. 15: 23 |
 personas. 22: 16 | 90: 20 |
 284: 3 |
 perspicere. 376: 2 | 484: 19 |
 perspicienda mundi opera. 26: 1 |
 perspicua. *plur.* 450: 12 |
 perspicuas. 377: 25 |
 perspicuo. 450: 29 | 480: 21 |
 persisterunt in ea re denegan-
 da. 409: 25 |
 persisteret vos modulatus
 currentis facundia soni-
 tus. 305: 4 |
 persuadendum. 372: 7 |
 persuadenti. 223: 22 |
 persuadere. 209: 2 | 410: 16 |
 persuasi his. 12: 23 |
 persuasissent. 139: 10 |
 persuasit. 20: 11 | 266: 18 |
 petadebat. 409: 5 |
 petadulissent omnes. 9: 19 |
 petasium est. 277: 3 | vitæ
 ferinz. 177: 15 |
 pettentant. 254: 8 |
 pettentari. 491: 3 |
 pettentatis. 494: 19 |
 petteritus. 370: 14 |
 pettimuere. 210: 7 |
 petinaci statu stare. 56: 5 |
 petinebant ad. 128: 13 |
 pertinent. 424: 19 |
 pertinente. 193: 10 |
 pertinentes. 209: 3 |
 pertinenti. 212: 4 |
 pertinencia. 104: 22 | 165: 5 | 421: 24 | 488: 21 |
 492: 4 |
 pertinentibus. 343: 16 | 426: 27 |
 pertinens. 248: 4 |
 pertinens. 178: 16 |
 pertinere. 116: 15 |
 pettineret. 37: 14 |
 pettinet. 288: 11 | 380: 25 |
 440: 3 | 447: 17 |
 petrectatio. 160: 18 |
 peturbasti. 223: 20 |
 peturbat. 100: 29 |
 peturbationem. 148: 21 |
 petvaserit. 330: 30 |
 pervenerat. 194: 5 |
 pervenerunt. 297: 23 |
 pervenimus. 320: 6 |
 pervenire. 76: 16 | 275: 1 |
 pervenitur. 525: 25 |
 pervenisse. 394: 17 |
 pervenit. 90: 21 |
 perveniunt. 51: 17 | 298: 28 |
 377: 7 |
 pervenitum est. 327: 9 |
 perveresc. 283: 10 | 296: 9 |
 perverit. *gen.* 439: 8 |
 pervicaciam. 363: 32 |
 pervigilio. 87: 14 |
 pervio. 279: 13 |
 pervium. 514: 12 | una can-
 tum vocis emittendæ via. 167: 10 |
 pervolgata sunt. 283: 4 |
 pervolgare. 491: 22 |
 pervolgatis. 459: 15 | 486: 17 |
 pervulgate. 428: 8 |
 pervulgati verbi. 512: 19 |
 pervulgatus. 230: 26 |
 pervulgato vitæ usu. 20: 7 |
 pervulgatum. 321: 2 | est. 133: 3 |
 pessima. *Aug.* 502: 1 |
 pessime. 189: 14 | 317: 23 |
 pessimum. 139: 3, 17 |
 pessimus. 63: 10 |
 Pessimus. 228: 13 |
 pestilenta loca. 505: 5 |
 pestilentia. *gen.* 56: 13 |
 pestilentias animorum. 9: 13 |
 pessumi. *plur.* 399: 4 |
 petebamus. 80: 20 |
 petebant. 399: 25 |
 petebat. 233: 14 | 378: 18 |
 484: 15 |
 petebatur. 378: 17 |
 petenda. 379: 5 |
 petendæ. 451: 15 |
 petens. 282: 5 | 353: 19 |
 petentes. 332: 19 |
 petenti. 240: 13 | 479: 9 |
 petentibus. 304: 13 |
 petere. 350: 14 | veniam. 300: 11 |
 peterem. 133: 9 |
 peterent. 381: 8 |
 peteres. 300: 14 |
 peteret. 113: 14 |
 peti. 380: 26 |
 petierant. 337: 20 |
 petierat. 227: 14 |
 petiisse. 235: 8 |
 petiit. 243: 16 |
 petimus. 4: 11 | 302: 1 | 418: 20 | 432: 10 | 513: 15 |
 petis. 453: 28 |
 petisse. 400: 10 | 437: 5 |
 petissent. 409: 23 |
 petir. 24: 8 | 253: 3 | 264: 5 |
 337: 25 | 380: 33, 34 |
 391: 1 |
 petita sunt. 332: 37 |
 petitione. 308: 20 |
 petitis. 455: 2 |
 petitu. 483: 11 |
 petitum. 3: 21 | 44: 14 |
 235: 9 | exemplum ex
 57: 4 |
 petitur. 99: 3 | 380: 32, 33 |
 35 | 464: 23 | ad suppli-
 cium. 263: 8 |
 petitori. 332: 18 |
 petiverat. 301: 4 |
 petivisse. 301: 4 | Corintham. 442: 5 |
 petivit. 112: 17 | 255: 11 |
 265: 6 | 337: 23 | 417: 19 |
 peto. 302: 5 | 377: 33 | 506: 31 |
 petorotum. 417: 16 |
 petoritis. 417: 11 |
 petorito. 418: 3 |
 petoritur. 417: 6, 15, 19 |
 petra. 233: 24 |
 petulanter. 492: 20 |
 petulantia. *Aug.* 24: 10 |
 morbi. 322: 10 | *plur.* 470: 1 |
 petulantia verborum. 37: 14 |
 petulantiam. 42: 10 | 278: 26 |
 petulantias. 367: 9 | dido-
 rum. 107: 26 |
 petulantibus. 199: 9 |
 petulantiores. 271: 22 |
 petulantius. 271: 21 | 427: 6 |
 petunt. 302: 6 | 533: 20 |
 Phædon. 75: 20, 22, 24 |
 Phædro. 26: 8 |
 phalarica. 285: 16 |
 phaleris. 69: 9 | 164: 10 |
 pharetiam. 254: 6, 18 |
 pharmacoplam. 38: 6 |
 pharsalici campis. 407: 1 |
 phasci. 287: 3 |
 Philemo. 448: 22 |
 Philemone. 448: 20 |
 Philemoni. 448: 17 |
 Phileros. 511: 3 |
 Philippi. 207: 2 | 210: 1 |
 336: 24 | 470: 17 | Regis. 247: 1, 19 |
 Philippides. 123: 5 |
 Philippo. 94: 20 | 161: 9 |
 rege. 490: 9 |
 Philppum. 94: 19 | regem. 240: 7 |
 Philippus. 95: 15 | 145: 3, 7 |
 15 | 474: 15, 18, 23 |
 Philistona Locrum. 461: 8 |
 Philochorus. 119: 1 | 408: 15 |
 Philolai. 128: 2, 5 |
 philosopha sententia. 340: 20 |
 philocephandum. 178: 18 |
 philosophantes. 360: 13 |
 philosophari. 26: 6 | 364: 24 |
 468: 5 |

VOCABULORUM.

- philosophie, *voc.* 498: 7 |
 philosophi, *gen.* 23: 15 | 42:
 4 | 57: 3 | 92: 6 | 419: 1 |
 453: 10 | 497: 1 | 498:
 25 | 500: 13 | 502: 9 | 503:
 17 | 513: 27 | 519: 1 | 527:
 12, 14 | 528: 4 | 529: 6 |
plur. 34: 9 | 55: 26 | 76:
 1, 5 | 226: 20 | 401: 13 |
 450: 26 | 462: 5 | 475:
 17 | 478: 5 | 483: 8 | 498:
 28 | 504: 8 |
 philosophia. 2: 12 | 23: 7 |
 34: 4 | 480: 19 | remo-
 tor subiliorque. 528: 11 |
 philosophia. 9: 2, 5 | 12:
 29 | 55: 6 | 65: 1 | 133:
 31 | 244: 10 | 407: 22 |
 468: 2, 12, 19 | 473: 3 |
 502: 5 |
 philosophiam. 198: 2 |
 philosophias. 46: 4 | 134: 14 |
 docuit. 163: 4 |
 philosophis. 20: 14 | 124:
 10 | 202: 1 | 226: 1 | 400:
 12 | 488: 18 | Pythoniis.
 296: 15 | mos est. 97:
 18 |
 philosopho. 76: 11 | 101: 4 |
 419: 5 | 478: 1 |
 philosophorum. 10: 1 | 26:
 11 | 65: 4 | 67: 12 | 99:
 6 | 126: 11 | 227: 2 | 438:
 18 | 468: 18 | 488: 5 |
 496: 7 | 513: 14 | 522:
 8 |
 philosophos. 26: 4 | 198:
 17 | 279: 13 | 468: 5 |
 philosophum. 6: 2, 6 | 55:
 11 | 57: 5 | 457: 4 | 468:
 4 | 469: 3 | 470: 17 | 474:
 9 | 499: 19 |
 philosophus. 15: 17 | 16: 10 |
 27: 1, 3 | 54: 25 | 56: 1 |
 61: 1 | 70: 24 | 468: 1 |
 473: 13 | 474: 17 | 475:
 9 | 491: 8 | 494: 19 | 497:
 12 | 501: 2 | 519: 6 | 528:
 7 |
 Phocide. 232: 14 |
 Phœbus. 413: 5 |
 Phœnice, *comœdia*. 231: 5 |
 phœnicei. 93: 13, 16 |
 phœniceo colore. 114: 4 |
 phœniceum. 115: 6 |
 phœniceus. 95: 9, 12 |
 Phormione. 474: 4 | 530:
 12 |
 Phrygiâ. 97: 16 | *adj.* 228:
 12 |
 Phrygis. 97: 15 |
 phthirus. 135: 11 |
 physica. 382: 16 | *plur.* 468:
 12 | problemata. 501: 11 |
 physicas. 96: 4 |
 physici, *gen.* 408: 13 |
 physicus. 234: 5 |
 picularem. 141: 5 |
 piculi. 141: 10 | gratia. 141:
 15 |
 piculis. 426: 20 | luendum
 fulgur. 139: 5 |
 piculo. 97: 4 | 423: 26 |
 piculum est. 280: 6 | 517:
 6 |
 picientem. 394: 6 |
 piceo. 458: 22 | 459: 8, 9,
 13 |
 pictacium. 428: 2, *bis* |
 pictatis. 315: 14 |
 pictoribus. 383: 6 |
 pictoris. 418: 14 |
 Pictoris. 33: 1 |
 picturam. 318: 18 |
 Picus. 168: 24 |
 piger. 207: 18 | 522: 3 | ver-
 borum Senecæ. 317: 10 |
 pigritum. 403: 14 | est. 357:
 2 |
 Pignoror, *pignus*. 494:
 17 |
 pignore. 222: 13 | 388: 14 |
 pignoris. 433: 10 |
 Pignoris capio. 222: 6, 9,
 10 |
 pignus. 447: 4 | vocabat
 in. 163: 17 |
 pigra gaudia. 254: 23 | apud
 Cæcilius hæc omnia. 87:
 20 |
 pileatos. 216: 4, 6 |
 pileus. 216: 13 |
 pilum. 285: 16 |
 Pindari. 457: 23 | 458: 3 |
 Pindaro. 457: 6, 25 | 459:
 19 |
 Pindarum. 457: 2 |
 Pindarus. 459: 1 | 531:
 17 |
 pineas. 78: 16 |
 pingo. 91: 16 |
 pingui. 237: 4 | 458: 1 | 504:
 23 |
 pinguiora. 446: 8 |
 pinguis. 354: 19 |
 pinnato gradu. 476: 27 |
 pinnis. 242: 9 | muri. 166:
 2 |
 pinos. 355: 19 |
 pinum. 239: 2 |
 pinxi. 91: 16 |
 pipulo. 333: 2 |
 Pireum. 79: 3 | 391: 3 |
 Piratarum. 166: 10 |
 Pisce, *fig.* 7: 1 |
 piscibus. 78: 18 | 149: 20 |
 piscine. 78: 2 |
 piscinam. 78: 17 |
 piscinas. 78: 18 |
 piscium coriis. 64: 11 |
 Pistrati. 471: 20 |
 Pistratum. 385: 18 |
 Pistrarus. 471: 15 | tyran-
 nus. 206: 4 |
 L. Piso. 197: 3 | 305: 13 | 416:
 18 |
 Pifone. 78: 6 | 197: 4 |
 Pisonem. 417: 1 |
 Pisonis. 197: 1, 5 | 417: 1 |
 pistor. 407: 22 |
 pistori. 107: 21 |
 pistrino. 105: 10 | 107: 17 |
 pium. 442: 1 |
 Pius. 467: 16 |
 placabant. 173: 15 |
 placabiliter. 232: 7 |
 placandis. 140: 19 |
 placari. 174: 10 |
 placent. 364: 12 | 401: 9 |
 placentem. 278: 16 |
 placere. 27: 13 | 197: 8 | 401:
 12 |
 placeret sibi. 132: 11 |
 placer. 86: 7 | 113: 17 | 178:
 18 | 264: 9, *bis* | 429:
 23 |
 placidas. 273: 5 |
 placide, *naves*. 237: 4 |
 placide. 44: 11 | 57: 9 | 94:
 13 | 132: 11 | 352: 14 | 363:
 33 | 498: 20 |
 placidis tonis. 30: 7 |
 placiditate. 360: 8 |
 placidum. 255: 13 | 422: 5 |
 non placita senatui. 232:
 13 |
 placuerunt. 311: 5 |
 placuisse. 134: 3 | 233: 2 | 286:
 13 |
 placuit. 51: 6 | 110: 22 | 339:
 10 | 503: 14 |
 plaga. 178: 9 |
 plagam cœli. 247: 2 |
 plagatum. 269: 2 |
 plagas. 269: 30 | maris. 459:
 7 |
 plagis. 55: 15 |
 plana, *plur.* 4: 10 |
 planas latitudines. 45: 7 |
 manus. 36: 11 |
 Cn. Plancio. 16: 22 | 17:
 3 |
 Cn. Plancio. 257: 15 |
 Plancum. 50: 7 | 237: 3 |
 plane. 12: 17 | 22: 19 | 133:
 2 | 164: 14 | 230: 17, 19 |
 436: 16 | 448: 5 | 484:
 26 | ac dilucide fabulati.
 27: 7 | tu superes. 48:
 18 |
 planetes, *plur.* 373: 15 |
 planipedi. 29: 22 |
 planissime. 308: 13 |
 planissimum. 463: 20 |
 planius. 133: 2 | 426: 12 |
 429: 12 | professus est. 14:
 21 |
 plantæ, *pedis*. 7: 5 |

INDEX

- plantarum calces. 357: 11 |
 planum. 45: 3, 4 | 428: 3, 4 |
 fieri. 38: 29 |
 Plato. 75: 23 | 128: 1 | 148: 10 | 162: 4 | 178: 7 | 201: 14 | 249: 12 | 351: 6 | 381: 15 | 22 | 392: 3 | 429: 22, bis | 474: 17 | 481: 4 |
 Platonē. 61: 3 | 120: 12 | 121: 4 | 181: 20 |
 Platonem. 26: 9 | 67: 17 | 120: 15, 17 | 128: 4, 11 | 201: 3 | 351: 1 | 382: 4 | 460: 5 | 461: 6 | 462: 10 |
 Platonēs. 376: 16 |
 Platonī. 75: 23 |
 Platonice orationis. 469: 21 |
 Platonice. 192: 3 |
 Platonicos locos. 240: 4 |
 Platonicum. 391: 15 |
 Platonis. 26: 7 | 61: 2, 3 | 120: 11 | 381: 16, 22, 25 | 460: 1 | 461: 7 | 469: 13, 19 | 470: 2 | 495: 14 | 513: 22, 26 | 519: 14 |
 plaudere. 305: 8 |
 plautri simile. 80: 4 |
 plautrum. 83: 15 | 523: 18 |
 Plauti. 21: 9 | 50: 10 | 52: 3, 12 | 105: 8, 12, 18, 23, 24 | 106: 13, 17, 19, 20 | 127: 6, 9, 10 | 185: 17 | 218: 10 | 369: 4 | 490: 15 | 511: 3 |
 Plautiam rogationem. 336: 11 |
 Plautianæ. 107: 10 |
 Plautinæ. 107: 10 |
 Plautinas. 107: 9 |
 Plautinis. 107: 4 |
 Plautinissimi. 106: 1 |
 Plautino versu. 490: 25 |
 Plautinum. 107: 15 | 231: 15 |
 Plautio. 107: 10 |
 Plautium. 107: 8 |
 Plauto. 105: 15, 20, 21 | 107: 10, 13 | 299: 13 | 319: 23 | 533: 9 |
 Plautum. 23: 2 | 124: 18 | 142: 6 | 154: 19 | 359: 14, 26 |
 Plautus. 22: 7, 14, 26 | 52: 14 | 105: 9 | 122: 16 | 230: 14 | 359: 10 | 369: 3 | 405: 5 | 412: 8 | 451: 22 | 477: 1 | 493: 10, 21 | 506: 24 | 530: 23, 29, 32 |
 plebe. 48: 6 | 163: 19 | 433: 8 | 474: 13 |
 plebeia et studio. 316: 3 |
 plebeis. 89: 10 |
 plebeium. 512: 21 |
 plebem. 288: 6 |
 plebes, sing. 288: 8, 9 | 415: 4 | 481: 13 |
 plebi. 69: 2 | Romanæ. 269: 8 | tribunus. 465: 20 |
 plebis. 38: 3, 8 | 233: 8 | 287: 21 | 344: 4 | 389: 10 | Romanæ. 531: 10 |
 plebiscita. 415: 2 |
 plebiscito. 214: 9 | Voconio. 522: 20 |
 plebiscitum. 389: 11 |
 plebiscita. 288: 16 |
 plebiscitum. 287: 16, 18 |
 plebs. 472: 4 |
 plecteretur. 158: 19 |
 plecti. 213: 24 |
 plena. 4: 10 | 429: 16 | 449: 13 | definitio. 53: 12 |
 plenam esse sententiam. 332: 9 | affirm. 521: 9 |
 plenarum. 245: 11 |
 plenas argenti. 402: 11 |
 pleni. 205: 7 | intemperiarum negotiorumque. 4: 22 |
 plenis bonarum doctrinarum sermonibus. 506: 2 |
 plenus. 15: 11 | 388: 24 | differet. 484: 25 |
 plenum. 52: 6 | 378: 23 | 493: 22 | odii vitium. 37: 1 | non hoc utrumque. 168: 14 |
 pleraque, sing. 70: 29 | 320: 33 | 472: 7 | 475: 8 | 486: 3 | 512: 24 | 519: 13 | etas. 260: 21 | Italia. 512: 14 | vetustas. 284: 8 | plur. 41: 16 | 56: 10 | 124: 26 | 152: 11 | 208: 7 | 245: 9 | 424: 11 | 427: 6 | 492: 8 | 494: 17 | 508: 20 | omnia. 12: 13 | 16: 19 | veterum literarum. 21: 12 | verborum. 368: 18 | haud indiligentis. 208: 20 | im-peccabilis. 468: 27 |
 pleraque. 313: 2 | 393: 23 | 464: 5 |
 pleraque. 27: 4 | 105: 12 | 109: 8 | 234: 15 | 448: 11 |
 plerique. 33: 6 | 43: 13 | 46: 13 | 90: 12 | 107: 17 | 152: 17 | 244: 1 | 450: 14, 20 | 445: 4 | 450: 9 | 489: 24 | 513: 18 | alii. 2: 5 | omnes. 240: 15 | Græci. 81: 15 | grammaticorum. 335: 22 | medicorum. 158: 1 |
 plerisque. 35: 5 | 58: 20 | 92: 20 | 120: 4 | 211: 3 |
 746: 1 | 763: 11 | 397: 10 | 420: 8 | 522: 13 | 538: 8 | illis. 2: 24 | verum. 355: 35 | locus. 78: 13 |
 plerisque. 102: 7 | 156: 3 | 358: 9 | 414: 2 | 468: 4 |
 plerumque. 9: 3 | 19: 4 | 37: 10 | 49: 33 | 102: 10 | 169: 2 | 204: 23 | 221: 19 | 216: 10 | 278: 7 | 314: 3 | 343: 5 | 356: 13 | 382: 21 | 421: 4 | 453: 14 | 501: 13, 21 | 526: 6 |
 plerumque. 455: 23 |
 Plinii Secundi. 127: 20, 22, 26 | 247: 9 |
 Plinium Secundum. 163: 19 |
 Plinius Secundus. 248: 5 | 263: 21 | 465: 19 |
 Pliniones. 175: 20, 22 | 195: 23 |
 Plocio. 124: 23 |
 Plodium, comedia. 84: 2, 12, 13 |
 plorando. 86: 10 |
 ploratum. 87: 17 |
 ploratus, plur. 498: 1 |
 plostrum. 523: 14 |
 pluer. 341: 15 |
 plumam. 64: 14 |
 jam jam plumanibus pollis. 98: 7 |
 plura. 92: 12 | 184: 12 | 199: 12 | 214: 11 | 323: 9 | 360: 2 | 399: 24 | 429: 36 | 452: 6 |
 pluralia. 505: 18 |
 pluralivo numero. 185: 2 | 506: 15 | 530: 33 |
 pluralivum numerum. 411: 15 | 530: 21, 23 |
 plures. 126: 13 | 265: 6 | 343: 4, 6 | 373: 14 | 440: 7 | 506: 36 | 525: 19 | 531: 11 |
 pluria. 181: 18 | 184: 10, 12, 20, 23 |
 pluribus. 60: 4 | 68: 7 | 93: 22 | 185: 5 | 361: 2 | 423: 11 | 471: 4 | 522: 2 |
 plurifariam. 202: 20 | 284: 2 | 326: 3 | 430: 19 | sunt veteri commenticii. 82: 19 |
 plurimam. 38: 18 |
 plurimas. 400: 5 |
 plurimi. 195: 3 | 341: 4 |
 plurimis. 55: 15 |
 plurimos. 47: 20 |
 plurimum, adv. 515: 9 | pos-sunt. 20: 14 |
 archyus plurimus mos fuit. 9: 20 |
 plurim.

VOCABULORUM.

- pluris.** 423: 11, 14 | facit.
 235: 20 | *acc. plur.* 72: 20,
 411 | 338: 21 | 514: 3 |
plurium. 181: 14 | 219: 9 |
 237: 3 | 329: 26 | 382: 24 |
 507: 12 |
plus. 360: 23 | 420: 6, 28 |
 428: 9 | 438: 9 | 443:
 9 | 471: 10 | 476: 13 |
 513: 4 | *aliterve.* 521: 27 |
minus-ve. 525: 22 | *argu-*
menti. 490: 26 | *centum-*
69: 8 | quingenta jugera.
213: 31 | mille annorum
est. 40: 9 | *neque argenti*
pondo illaturos. 89: 8 |
paulo adbibit. 33: 4 | *quam.*
20: 15 | 464: 12, bis |
poruit criminatus est. 102:
 24 | *credi debeat.* 69: 3 |
plufculæ moræ. 514: 16 |
plufculam vim habeat. 290:
 17 |
plufculi Græci. 509: 21 |
plufculis. 154: 6 | 261: 10 |
diebus. 335: 12 |
Plutar. hi. 149: 16 | 307:
 15 |
Plutarcho. 65: 16 |
Plutarchum. 55: 11 | 532:
 9 |
Plutarchus. 6: 1 | 16: 10 |
 55: 4, 5, 15 | 66: 18 | 67:
 6, 20, 22, 27 | 109: 12 |
 110: 6, 11 | 148: 2 |
 400: 2 | 460: 1, 4 | 461:
 6 |
pluvias. 276: 1 | 341: 14 |
pocula. 112: 18 |
poculentæ. 460: 12 |
poculentum. 133: 24 |
poculis. 392: 6 | 503: 16 |
poëmaris, plur. 252: 4 |
 258: 1 | 430: 18 | 460: 8 |
 471: 21 | 477: 7 | 493: 4 |
 517: 9 |
pœna. 34: 17 | 213: 32 | 237:
 6 | 273: 10 | 495: 2 | 524:
 30 | 526: 4 | *capitis di-*
gnam. 520: 11 | *adhibe-*
tur. 202: 4 | *solutum.* 177:
 23 |
pœnæ, sing. 70: 14 | 202: 13 |
 328: 5 | 524: 8 | 526: 2 |
immanitas. 525: 24 | *plur.*
 520: 15 | 521: 3 |
pœnam capitis. 525: 17 |
vinculorum. 525: 26 | *du-*
ppli impofuerunt. 310: 18 |
pœnas. 188: 15 | *capite da-*
bant. 525: 16 | *dare.* 213:
 27 |
pœne. 213: 19 | 444: 16 |
 463: 18, 22 | 495: 6 |
Pœni imperatoris. 232: 12 |
pœnantur. 214: 16 |
Pœnicarum rerum. 456: 8 |
Pœnici. 173: 12 |
Pœnico bello. 476: 24, 27 |
primo. 190: 2 |
Pœnicorum. 142: 2 |
Pœnicum verbum. 241: 8 |
de pœnienda injuria. 521: 1 |
pœniendas. 215: 34 |
pœniendi. 202: 22 |
pœniendis. 202: 1, 3 | 309:
 8 |
pœniendum. 263: 8 |
pœnire. 199: 15 |
pœnis. 202: 14 | 214: 11 |
 215: 14 | *fanxerant.* 70: 6 |
Pœnis. 109: 1 | 191: 4 | 289:
 16 | 476: 10 |
pœnita. 324: 19 |
pœniteat. 160: 15 | 444:
 2, 4 |
non pœnitenda facta. 12:
 13 |
pœnitendi. 444: 13 |
pœnitere. 24: 11 | 444: 4,
 8, *bis*, 13, 14 |
pœniter. 444: 16 | 530: 13,
 19, 37 |
pœnitio. 202: 11 |
pœnitione. 103: 4 |
pœnitionem. 293: 3 |
pœnitur capite. 520: 5 |
Pœnorum. 191: 10 | 477: 8 |
bello secundo. 165: 10 |
Pœnos. 476: 8, 29 |
Pœnulo, comædia. 369: 3 |
Pœnum. 156: 18 |
pœnuria. 444: 16 |
Pœnus. 110: 20 | 164: 3, 9,
 13 | 258: 7 | 429: 14 |
poëta. 39: 20 | 64: 12 | 89:
 13 | 90: 5 | 93: 19 | 119:
 1 | 385: 20 | 399: 1 | 426:
 14 | 448: 17 | 457: 6 |
 472: 2 | 476: 8, 12 |
 477: 2 | 504: 10 | 506:
 6 | 527: 4, 9 | 531: 20 |
elegantiffimus. 526: 12 |
poëtæ, sing. 47: 15 | 53: 5 |
 125: 23 | 408: 3, 5 | 410:
 3 | 448: 17, 25 | 457:
 23 | 480: 18 | 510: 16 |
melici. 80: 17 | *non in-*
docti. 517: 9 | *comico.*
 412: 4 | *plur.* 247: 6 |
 471: 12 |
poëtam. 52: 9 | 107: 8 | 235:
 9 | 363: 25 | 396: 22 | 433:
 3 | 457: 2 | 476: 16 | 492:
 21 | 507: 3 |
poëtarum. 38: 16 | 40: 2 |
 52: 1, 3 | 84: 3 | 102: 3 |
 107: 14, 23 | 123: 7 | 124:
 10 | 184: 26 | 217: 4 | 248:
 10 | 339: 9 | 377: 11 |
 457: 18 | 481: 15 | 506:
 17 | 507: 29 | 508: 20 |
 510: 3 | *de more.* 107:
 23 |
poëtas. 235: 17 | 351: 2 |
Græcos. 531: 14 | *ama-*
fios & Venerios. 510: 14 |
poëtica. 101: 18 | *faculta-*
te. 492: 23 | *plur.* 505:
 13 |
poëtice, sing. 533: 22 | *ar-*
sis. 294: 16 | *venustatis.*
 457: 16 |
poëticam. 476: 25 |
poëticas res agentem. 105: 2 |
poëtice. 359: 23 |
poëticum. 445: 5 |
Pœtidius. 157: 10 |
poëtis. 52: 13 | 193: 20 | 362:
 11 | 410: 1 | 448: 19 |
 476: 16 | 510: 2 | 533:
 12 | *illuftribus.* 492: 24 |
pol. 125: 2 |
pollicetur. 262: 12 |
pollicebatur. 163: 7 |
pollicentur. 371: 3 | 377:
 21 |
polliceretur. 24: 16 |
Afinio Pollioni. 287: 8 |
Pollionis. 50: 8 |
Pollucem. 298: 9 |
pollui. 244: 10 |
polluiffet ferias. 97: 4 |
polluto ore. 18: 3 |
pollutum. 468: 20 |
Polo. 217: 11 |
Polum. 217: 14 |
Polumenis, comædia. 299:
 16 |
Polus. 217: 4, 10 |
Polybius. 227: 2 |
Polycritam. 123: 5 |
Polyphontes. 212: 35 |
Polyfephanus. 246: 10 |
pomis. 90: 7 | 275: 13 | 335:
 16 | 504: 12 | 515: 24 |
 516: 4 |
pomœrii. 347: 4, 9 |
pomœrium. 279: 11 | 346:
 18, 19, 20, &c. | 415: 8 |
Pompeia curia. 387: 23 |
Cn. Pompeii. 22: 22 | 23: 13 |
 258: 10 | 361: 21 | 466:
 10 | 506: 9 | *Magni.* 394:
 8 |
Pompeio. 147: 2 | 266: 8 |
 386: 18, 20 | *Strabone.*
 394: 7, 9 |
Pompeium. 147: 3 |
Pompeius. 258: 11 | 265: 15 |
 386: 21 | 407: 4 |
Pompolus. 76: 4 |
Pomponiani. 284: 9 |
Pomponii. 327: 14 |
Pomponium. 487: 8 |
M. Pomponius. 400: 16,
 19 | 426: 13 |
Pomptinum agrum. 256: 7 |
 V V u u

INDEX

ponam verba. 16: 24 |
 ponas. 112: 2 | 356: 24 |
 quo in loco & honore po-
 nat. 412: 1 |
 ponatur. 370: 21 |
 pondera. 90: 3 | 110: 8 | re-
 rum. 469: 19 |
 pondere. 168: 19 | 237: 5 |
 243: 2 | rerum. 37: 5 |
 ponderibus. 110: 4 | & po-
 nestatibus, non vocabulo-
 rum appellationibus di-
 dicanda hæc sunt. 15: 5 |
 pondo. 89: 8 | 143: 9 | 232:
 10 | quindecim. 525: 9 |
 pondus. 110: 10 | 192: 3 |
 aris. 15: 11 | grave. 523:
 24 |
 pone, *prep.* 346: 12 | cum.
 29: 20 |
 ponemus. 215: 11 |
 ponenda, *plur.* 383: 21 |
 ponere. 49: 14 | 223: 8 |
 403: 18 | 446: 3 | 453:
 22 |
 ponerem. 277: 9 |
 ponerent. 493: 15 |
 poneret. 479: 1 |
 ponit. 17: 13 | 67: 1 | 387:
 8 | 427: 11, 16 | 513:
 22 |
 ponitur. 41: 1 | 513: 15 | pro
 eo quod. 41: 1 |
 pons. 390: 23 |
 ponte. 260: 1 |
 Ponti. 466: 10 | 467: 3,
 7 |
 Ponticas anates. 466: 7, 9 |
 pontifex. 32: 13 | 33: 12 | 35: 8 |
 140: 14 |
 pontificatum. 394: 20 |
 pontifice. 31: 2 | 34: 2 | ma-
 ximo. 182: 15 |
 pontificem. 32: 15 | 33: 2 |
 97: 12 |
 pontifices. 33: 7 | 180: 14, 15 |
 295: 10 |
 pontifici. 14: 1 | 21 |
 pontificibus. 32: 6 | 182: 11 |
 280: 15 |
 pontificio iure. 3: 15 | 14: 1:
 20 |
 pontificis. 32: 2, 11, 18 | ma-
 ximi. 175: 14 |
 pontificium. 426: 26 | jus.
 33: 11, 45 |
 pontificum. 97: 6 | 414: 4 |
 Pontio. 77: 13 |
 Pontium. 53: 18 |
 pontones. 287: 3 |
 ponuntur. 452: 24 |
 Popilio. 21: 20 |
 P. Popilium. 304: 4 |
 M. Popilius. 159: 3 |
 popina. 402: 2 |
 popinæ. 398: 14 |

popolo. 33: 5 | 284: 5 |
 poposcit. 24: 4 |
 poposcit. 220: 19 | 221: 8 |
 poposcit. 24: 9 | 44: 6 | 213:
 19 |
 populabundus. 306: 29 |
 populantem ageret. 306: 31 |
 populares. 436: 19 |
 popularetur. 306: 29 |
 popularibus. 269: 32 | 316:
 13 |
 popularis oppidi. 162: 8 |
 popularium. 210: 9 |
 populi, *gen.* 35: 12 | 36: 5 | 57:
 13 | 58: 16 | 69: 10 | 70:
 8 | 72: 16 | 106: 12 | 120:
 12 | 414: 10 | 437: 11,
 19, 22 | 473: 10 | 475: 14 |
 483: 1, 13 | Roma-
 ni. 124: 4 | 173: 1 | 426:
 10, 16 | 119: 14 | 526:
 10 | assidentis cœtum.
 488: 30 | concursus. 488:
 27 | *plur.* 463: 12 |
 populo. 29: 18 | 32: 11 | 71:
 16 | 113: 6 | 124: 2 | 436:
 18 | 472: 1, 6 | 519: 10 |
 Hermundulo. 423: 3, 5 |
 Romano. 436: 18 | 437:
 9 |
 popules. 120: 17 | 211: 20 |
 populum. 19: 1, 5, 11 | 20: 4 |
 77: 19 | 90: 13 | 104: 1 |
 109: 1 | 192: 1 | 347: 4 |
 401: 19 | 414: 13 | 476:
 22 | Romanum. 423: 2 |
 partitum. 70: 19 | legere
 ad. 485: 10 | oratio dicitur.
 488: 30 |
 populus. 124: 1 | 216: 20 |
 288: 10 | 415: 11 | 437:
 11 | 482: 19 | 523: 25 |
 Hermundulus. 423: 1 |
 Romanus. 422: 11 | 423:
 4 | 520: 14 | 524: 19 |
 porca. 141: 14 |
 porcam. 141: 18 |
 porcetia. 487: 4, 7 |
 Porcia familia. 353: 30 | lex.
 269: 7 |
 Porcia. 352: 1 |
 Porcii Licinii. 310: 16 | 511:
 9 |
 P. Porcio. 345: 7 |
 Porcius Licinius. 476: 25 |
 porculus. 148: 20 |
 porcus. 122: 2 |
 porrecta. 247: 3 |
 porrectæ. 194: 17 |
 porrecto capillo. 405: 3 |
 portigere. 177: 6 |
 portigi. 116: 14 |
 porto. 4: 3 | 36: 12 | 82: 24 |
 103: 17 | 206: 7 | 388: 6 |
 425: 1 | 530: 18 |
 porta. 40: 7 |

portabat. 162: 8 |
 portam. 40: 7 | 405: 7 |
 portari. 523: 15 |
 portatu faciliorem. 35: 16 |
 portentis. 277: 18 | fabula.
 rum. 276: 9 |
 portentum. 395: 4 |
 ex eadem porticu. 322: 24 |
 portians. 521: 9 |
 portorium. 404: 13 |
 portu. 193: 13 | 246: 4 |
 portum. 282: 11, 16 |
 portus. 22: 23, 611 | 458:
 19 |
 polce. 253: 15 |
 polcebat. 24: 4 | 233: 13 |
 polcere ratio videtur. 41:
 1 |
 polceretur. 24: 7 | rationem
 pecuniarum. 157: 20 |
 polcit. 533: 21 |
 polico. 221: 21 |
 Polidippi. 84: 4 |
 posita, *plur.* 28: 2 | 361:
 22 |
 positæ. 185: 7 |
 positam. 419: 11 |
 positas. 455: 6 |
 positi inter exercitum tibi-
 cines. 28: 14 |
 positionis. 275: 2 |
 positus. 123: 12 | 532: 14 |
 in ore excuvolis. 37: 17 |
 positiva nomina. 270: 15 |
 positos. 67: 4, 6 | 177: 11 |
 positos. 67: 19 |
 positum. 371: 5 | longam red-
 dit. 155: 14 | ex eorum.
 342: 24 | fortuito fada
 verba. 270: 17 |
 positum. 21: 16 | 52: 13 |
 61: 10 | 350: 5 | 465: 20 |
 430: 16 | 440: 8 | 534:
 19 | est. 446: 12 | apud.
 21: 22 | sequestro. 534:
 26 |
 positura sideris. 80: 4 | ver-
 borum. 23: 5 | stellarum.
 374: 8 |
 posituram. 162: 12 |
 posse. 9: 10, 18 | 20: 12 | 14:
 24 | 39: 10 | 62: 14 |
 104: 18 | 125: 7 | 103:
 16 | 344: 16 | 350: 10 |
 399: 18 | 421: 20 | 450: 35 |
 487: 3 | 496: 12, 611 |
 501: 7 |
 possem. 530: 25 |
 possemus. 19: 7 | 398: 12 | 504:
 18 |
 posset. 429: 10 | 433: 19 |
 437: 3 | 481: 8 |
 possessione. 310: 21 | domi-
 num intervestiret. 310:
 14 |
 possessiones. 271: 15 |

VOCABULORUM.

- posset. 14: 14 | 17: 18 | 23: 7 |
 36: 14 | 39: 4 | 191: 8 |
 197: 15 | 356: 9 | 424: 2 |
 471: 5 | 495: 25 | 524: 5 |
 6 | 525: 2 | *corus*. 155: 6, 611 |
 possidebat. 504: 11 | 531: 20 |
 possidendis. 210: 16 |
 possideret. 114: 6 |
 possies. 99: 13 |
 possimus. 113: 13 | 507: 3 |
 possint. 373: 16 | 493: 11 |
 possis. 60: 18 | 163: 3 | 199: 15 |
 213: 14 | 430: 6 |
 possit. 5: 15 | 14: 1, 9 | 19: 9 |
 34: 10 | 42: 16 | 60: 14 |
 70: 23 | 98: 4 | 135: 2 |
 396: 17 | 402: 5 | 420: 18 |
 511: 8 | 523: 11 |
 possitis. 302: 4 |
 possum. 223: 7 | 369: 22 |
 possumus. 292: 9 |
 possunt. 19: 22 | 20: 15 | 21: 3 |
 345: 3 | 349: 6 | 415: 1 |
 438: 9 | 455: 6 |
 post. *prop.* 9: 4 | 30: 12 |
 54: 28 | 57: 10 | 117: 7 |
 203: 8 | 416: 3 | 421: 11 |
 conditam Romam. 473: 7 |
 476: 5, 19 | *meridicem*. 445: 27 | *adv.* 4: 13 |
 16: 10 | 87: 21 | 124: 21 |
 400: 21 | 444: 6 | 447: 18 |
 457: 17 | 506: 20 |
 aliquanto. 475: 9 |
 deinde. 15: 20 | 117: 1 |
 525: 2, 6 | *multis diebus*. 411: 5 |
 paucis annis. 472: 7 |
 473: 18 | 474: 16 |
 sculis. 396: 24 |
 non longe tempore. 474: 1 |
 postea. 7: 3 | 44: 15 | 51: 25 |
 54: 14 | 72: 6 | 77: 19 |
 90: 11 | 114: 9 | 126: 7 |
 206: 5 | 207: 8 | 212: 29 |
 223: 5 | 224: 11 | 355: 2 |
 376: 13 | 407: 11 |
 419: 10 | 444: 30 | 498: 17 |
 521: 11 | quam. 58: 13 |
 508: 19 |
 postera, *fin.* 51: 17 |
 poster. 260: 11 |
 posterior. 448: 13 |
 473: 14 |
 posteriorem. 154: 17 | 474: 17 |
 posteriores. 353: 26 | 496: 17 |
 posterioribus. 103: 14 | 104: 5 |
 110: 2 |
 posterioris. 104: 19 | 264: 8 |
 posteris. 359: 21 |
 posterius. 80: 11 |
 postero die. 411: 7 |
 in diem posterum. 51: 6 |
 rem prolatam. 301: 2 |
 posthac. 51: 23 | 223: 15 | 380: 23 |
 426: 12 |
 Posthuma. 73: 7, 12, 23 |
 Posthumæ. 236: 2 |
 Posthumiana imperia. 34: 29 |
 posthumo. 73: 17 |
 posticulum. 451: 24 |
 posticum ædium. 8: 8 |
 postfacta. 452: 16 |
 posturum. 453: 6 |
 posturas. 372: 20 |
 postliminio. 232: 14 |
 postliminium. 232: 16 |
 postnascentur. 375: 9 |
 postprincipia. 431: 4 |
 postprincipiis. 441: 1 |
 postquam. 52: 10, 14 | 72: 15 |
 84: 14 | 94: 4 | 108: 4 |
 117: 7 | 124: 15 | 163: 20 |
 197: 12 | 399: 8 | 446: 6 |
 494: 6 | 514: 6 |
 postrema, *fin.* 482: 2 |
 ad cantus, *plur.* 441: 27 |
 postremæ. 261: 7 |
 postremi, *plur.* 99: 10 |
 in postremis. 130: 6 |
 postremissimum. 402: 8 |
 postremo loco natus. 74: 1 |
adv. 55: 9 | 74: 1 | 90: 21 |
 332: 19 | 358: 8 | 463: 11 |
 ad. 127: 11 |
 postulæ. 77: 15 | 180: 5, 9 |
 301: 4 | 305: 16 | 399: 15 |
 411: 8 | 424: 3 |
 Postverta. 438: 22 | 439: 7 |
 postulabamus. 132: 13 |
 postulante. 127: 16 |
 postulantis. 264: 8 |
 postulare. 48: 15 | 370: 4 |
 manus. 98: 12 |
 postularent. 433: 26 |
 postularent. 299: 19 |
 postulas. 133: 2, 4 | 363: 5 |
 postulasse. 54: 1 |
 postulasset. 195: 22 |
 postular. 215: 16 | 304: 32 |
 480: 25 |
 postulario. 51: 20 |
 postulatis. 300: 20 |
 postulavit. 187: 14 | 233: 17 |
 234: 5 |
 postuler. 380: 7 |
 legere. 26: 9 |
 postulo. 420: 13, 23 |
 lex Postumiæ. 236: 2 |
 A. Postumio. 140: 12 |
 Fclus Postumius. 516: 14 |
 517: 2 |
 postulare. 425: 22 |
 postulerint. 364: 33 |
 posuerit. 334: 4 | 481: 16 |
 posui. 41: 6 | 124: 23 | 358: 9 |
 427: 2 | *verba*. 37: 20 |
 posuimus. 49: 17 | 58: 7 |
 202: 24 | 226: 5 | 463: 16 |
verba. 43: 8 |
 posuisse. 197: 10 | 206: 4 |
 449: 9 |
 posuit. 49: 2 | 67: 15 | 93: 33 |
 100: 2 | 355: 4 | 447: 12 |
 485: 30 | 501: 22 | 505: 7, 11 |
 527: 8 | 530: 36 |
 præmia. 481: 5 | *verba*. 37: 26 |
 porare. 299: 8 |
 poraveris. 87: 11 |
 potens sui. 62: 16 |
 potentem. 383: 13 | 466: 7 |
 potentia. 359: 10 |
 potentiam. 434: 4 |
 potentissimum. 466: 13 |
 poteram. 333: 13 |
 poterat. 39: 4 |
 poterimus. 529: 1 |
 poteris. 185: 12 |
 poterit. 49: 21 | 216: 1 | 365: 8 |
 450: 19, 21 | 463: 29 | 521: 23 |
 poteritis. 402: 9 |
 poterunt. 463: 24 |
 potes. 30: 9 | 41: 12 | 282: 8 |
 491: 13 |
 potest. 14: 30 | 34: 23 | 38: 10 |
 42: 17 | 49: 11 | 102: 22 |
 230: 6 | 345: 12 | 420: 18 |
 436: 7 | 430: 18 |
 494: 11 | 520: 3 | 522: 3 |
 fieri. 530: 8 |
 potestas. 25: 18 | 72: 19 | 90: 15 |
 195: 8 | 346: 11 | 455: 9 |
 potestare. 23: 8 | 31: 10 | 32: 7, 18 |
 72: 21 | 134: 6 | 373: 15 |
 387: 19 | 439: 8 |
 potestatem. 22: 24, 25 |
 23: 8 | 54: 18 | 211: 10 |
 345: 14 | 346: 10 | 451: 7 |
 potestates. 115: 13 | 290: 20 |
 348: 12 |
 potestibus. 57: 20 | &
 ponderibus non vocabulorum
 appellationibus dijudicanda sunt hæc. 15: 5 |
 potestatis. 348: 14 |
 poteris. 478: 19 |
 potin' es. 218: 12 |
 potior. 437: 21 |
 potiores. 72: 11 |
 lege. 72: 27 |
 potioribus. 174: 16 |
 potius multarum nationum.
 V V u u ij

INDEX

245 : 5 |
 non potis est. 511 : 5 |
 potissimum. 60 : 14 | 70 :
 21 | 72 : 5 | 194 : 16 | 275 :
 2 | 343 : 19 | 387 : 13 |
 489 : 4 | ea quæ. 48 :
 12 |
 posita est per vim mortem.
 334 : 16 |
 potui essent loco. 165 : 24 |
 potiturum. 74 : 11 |
 potius esset. 114 : 18 | Ashe-
 narum. 206 : 6 |
 potiundi. 208 : 9 |
 potius. 19 : 9 | 14 : 23 | 6 : 11 :
 18 | 57 : 12 | 15 : 117 : 20 |
 133 : 23 | 212 : 13 | 216 : 20 |
 250 : 10 | 354 : 30 | 369 :
 21 | 399 : 11 | 426 : 21 |
 498 : 23 | 531 : 7 | quam
 imus. 98 : 24 |
 pote. 91 : 16 |
 potu. 461 : 3 | 10 | dalcia.
 283 : 3 | 502 : 10 | deter-
 timam aquam. 502 : 17 |
 potuerim. 308 : 14 |
 potuerint. 374 : 22 |
 potueris. 418 : 21 |
 potuerunt. 92 : 2 | 215 : 29 |
 potui. 3 : 8 | 352 : 6 | 370 :
 9 | 379 : 12 | 445 : 3 | 502 :
 1 | hæc forent & esui. 134 :
 4 |
 potuit. 86 : 21 | 212 : 32 |
 223 : 16 | 283 : 6 | 252 :
 13 |
 potuisse. 434 : 12 |
 potuisset. 1 : 4 | 52 : 7 | 375 :
 21 |
 potum. 460 : 5 | 461 : 14 |
 est. 454 : 10 | 456 : 253 :
 16 |
 potus, *subst.* 460 : 19 | sum.
 91 : 17 |
 præ, *prep.* 102 : 8 | studio
 laudis. 95 : 17 | manibus
 est. 175 : 3 | 506 : 31 | hoc
 quod erant alia facilius. 12 :
 21 | præque se uno. 9 : 6 |
 præbebantur. 433 : 17 |
 præbebat. 328 : 18 |
 præbenda, *plur.* 394 : 13 |
 præbendos. 206 : 3 |
 præbendum. 310 : 27 | ad la-
 stem. 314 : 9 |
 præbent. 302 : 13 |
 præbere. 450 : 23 |
 præbuerit. 206 : 1 |
 præbuit. 406 : 9 |
 præcedit. 260 : 9 |
 præcavisse. 214 : 13 |
 præcedit. 384 : 13 |
 præcellēbat. 446 : 10 |
 præcellentis. 365 : 7 | inge-
 nii vir. 506 : 10 | ingenio
 & faciundia. 47 : 16 |

præcentione. 28 : 15 |
 præceperit. 468 : 3 |
 præcepit. 97 : 18 | 411 : 7 |
 præceps. 189 : 2 | 297 : 7 |
 441 : 20 | rapit in. 291 :
 14 | datus est. 474 : 7 |
 præcepta opinione. 499 : 6 |
Subst. plur. 15 : 24 | 378 :
 14 |
 præceptor. 35 : 1 |
 præceptum. 16 : 3 | 34 : 28 |
 365 : 13 | est. 35 : 2 |
 præceps. 288 : 7 |
 præcidanea. 140 : 7 | porca.
 141 : 15 |
 præcidanea. 141 : 13 | ferie.
 141 : 21 | 23 |
 præcidancas. 140 : 8 | 141 :
 18 | 19 |
 præcidit. 514 : 25 |
 præcinctum. 193 : 18 |
 præcinente cithara gressibus.
 29 : 2 |
 præcipit. 343 : 20 | 365 :
 12 |
 præcipitans celo. 511 : 6 |
 præcipitancia. 243 : 2 |
 præcipitantia. 189 : 2 |
 præcipitari è saxo. 309 :
 28 |
 præcipites. 100 : 8 |
 præcipiti. 354 : 25 | 376 : 2 |
 501 : 16 | stare in. 263 : 2 |
 præcipitur. 212 : 4 |
 præcipua, *plur.* 35 : 6 |
 præcipuam. 112 : 4 |
 præcipue. 324 : 21 |
 præcipui, *plur.* 341 : 6 |
 præcise. 125 : 11 |
 præcisus verbis exclamet.
 209 : 16 |
 præclare. 86 : 20 | 268 : 33 |
 præcoem. 276 : 6 | 7 |
 præcocis. 275 : 7 |
 præconis. 154 : 13 | 325 :
 17 |
 præcoquem. 276 : 7 |
 præcoquis. 275 : 7 | 276 : 8 |
 præcox. 275 : 6 |
 præcurris. 427 : 19 |
 præda. 164 : 17 | 311 : 3 | 361 :
 20 | 445 : 21 |
 præde. 157 : 13 | 16 | 364 : 21 |
 441 : 15 |
 prædam. 361 : 17 | 20 | 362 :
 1 |
 prædaticia pecunia. 364 :
 27 |
 prædaticia. 157 : 20 |
 prædes. 235 : 12 | 334 : 2 |
 7 |
 prædicabat. 392 : 3 | 411 : 1 |
 esse rudes. 9 : 7 |
 prædicabatur. 325 : 15 |
 prædicant. 222 : 1 |
 prædicantem. 483 : 16 |

prædicare. 181 : 30 | 411 :
 10 |
 prædicarent. 372 : 21 | 409 :
 21 |
 prædicaret. 464 : 5 | 484 :
 3 |
 prædicas. 432 : 7 |
 prædicavit. 203 : 16 |
 prædicenti. 471 : 16 |
 prædici. 375 : 21 |
 prædicta est. 407 : 2 |
 prædictum. 422 : 13 |
 prædictus. 424 : 5 | erat. 407 :
 15 |
 prædiorum. 390 : 11 |
 præditi singulari sapientia.
 70 : 13 |
 præditos. 434 : 13 |
 prædictum faciundia. 37 : 11 |
 gravitate & fide virum.
 20 : 3 | virtute atque etate.
 482 : 19 |
 prædixit. 448 : 7 | consulari
 honore. 8 : 2 | ingenii
 gratia. 248 : 6 | more
 atque luxu barbarico.
 29 : 3 |
 prædixerat. 456 : 13 |
 prædixisse. 506 : 34 |
 prædomibus. 63 : 3 |
 prædorum. 22 : 24 |
 præflect. 327 : 11 |
 præf. 327 : 12 |
 præfatur. 518 : 12 |
 præfatur. 262 : 25 |
 præfatus pauca. 156 : 16 |
 præfecti. 308 : 14 |
 præfecto. 282 : 14 | urbi. 194 :
 14 |
 præfectos erarii. 164 : 31 |
 præfectum erario. 464 : 30 |
 urbi. 299 : 6 | 387 : 10 |
 389 : 3 |
 præfectus. 285 : 18 | 389 : 1 |
 urbi. 350 : 21 |
 præfers. 511 : 3 |
 præfertur. 92 : 22 |
 præficazum mulierum. 488 :
 11 |
 præfiniebat. 423 : 21 |
 præfinita est. 329 : 31 |
 præfinito. 214 : 25 | numero.
 522 : 20 |
 præfinitus. 90 : 18 | dies. 54 :
 15 |
 præfiscine. 284 : 20 |
 præfiscini. 284 : 20 |
 præfixo. 191 : 11 |
 præfloraverit. 377 : 28 |
 præfractam. 122 : 5 |
 præfulcit. 214 : 19 |
 præfulgentem. 164 : 10 |
 præfulgentibus. 256 : 9 |
 præfulsit. 321 : 15 |
 præire. 518 : 10 | tibi me vis.
 379 : 21 |

VOCABULORUM.

præfice libram Graccho. 29:
19 |

præf. 518: 9, bis |

præjudicio. 57: 13 |

præiata, *ſing.* 177: 12 |

prælectorem. 485: 23 |

prælia. 29: 1 |

prælicenter. 427: 8 |

prælii. 30: 14 | 407: 14 |

præliis. 28: 7 | 69: 6 | 395: 8 |

411: 14 | urgeret Darium.

528: 23 |

prælitur. 227: 6 |

prælio. 111: 26 | 165: 2, 23 |

375: 22 | 407: 10 | 466:

17 | 472: 8 | 474: 19, 20 |

Cannensi. 232: 6 | com-

moto. 259: 15 | magno.

158: 1 | navali. 82: 12 |

præliorum. 28: 11 | 29: 12 |

215: 19 |

prælitus fuiſſe. 360: 6 |

prælium. 111: 22 | 288: 5 |

363: 23 | feciſſe. 190: 4 |

ad faciendum. 414: 11 |

cum præluderet tragœdiis fa-

ciendis. 513: 28 |

præmandere alicui. 133: 4 |

præmature. 276: 3, 6 |

præmemoriſſe. 221: 4 |

præmia. 183: 15 | 286: 7 |

481: 5 |

præmiis. 72: 16 |

præminiſtrabant. 318: 8 |

præminiſtrare. 270: 11 |

præmio. 112: 17 | 113: 17 |

214: 11 | 480: 14 | done-

tur. 164: 4 |

præmium. 112: 17 | 302: 9 |

480: 10, 16 | 495: 2 |

præmoderante cithara grefſi-

bus. 29: 2 |

præmodum. 219: 12, 13 |

præmoneri. 378: 14 |

præmonent. 367: 7 |

præmonet. 98: 4 |

præmonita, *ſubſt.* 378: 14 |

præmonſtrare. 374: 37 |

præmonſtraret. 374: 6 |

præmonſtraſſe modulos ti-

biam Graccho. 29: 19 |

præmordiſſe. 221: 4 |

præmoriſſe. 221: 5 |

præmoriſſet. 221: 6 |

Præneſtino. 295: 7 |

Præneſtinos. 437: 4 |

Præniſis. 512: 21 |

Prænomen. 73: 17 |

Prænomena. 244: 12 |

Prænoſcerent. 372: 20 |

Præparari. 378: 15 |

Præparatu. 275: 29 |

Præpēs. 193: 14 | 194: 10 |

præpere. 193: 18 |

præpetem. 246: 5 |

præpetes. 193: 1, 2, 11, 12, 13 |

præpetibus. 193: 5, 6 | 194: 7, 8 |

præpetum. 194: 14 |

præpinguibus. 237: 1 |

præponderat honeſtas. 15: 8 |

præponis. 153: 26 |

præponitur. 173: 21 |

præpoſita eſt. 303: 1 |

præpoſitæ, *plur.* 154: 5 |

præpoſitas. 74: 17 |

præpoſitio. 76: 22 | 204: 25, 26 | 391: 2 |

præpoſitione. 75: 3 | 404: 17 |

præpoſitionem. 393: 6 |

præpoſitiones. 74: 16 | 155: 7 |

præpoſitionum. 74: 14 |

præpoſitum eſſe. 395: 6 |

præpoſtere. 66: 19 |

præquam. 419: 12 |

prærandas. 354: 7 |

præſagientibus. 377: 29 |

præſcientem. 385: 10 |

præſcript. 308: 5 |

præſcriptus eſt titulus. 185: 8 |

præſens. 453: 1 | in. 268: 24 | 328: 23 | 380: 11 |

præſentarium venenum. 190: 13 |

præſente. 174: 15 | 356: 31 |

517: 7 |

præſentes. 333: 11 | 337: 20 |

345: 17 |

præſenti. 23: 2 | 445: 27 |

479: 9 | in re & loco. 534: 2 |

præſentia. 392: 31 |

præſentibus. 15: 5 | 92: 10 |

243: 15 | 350: 15 | 519: 8 |

verbis, *quæ nunc vigent.* 27: 14 |

præſentis. 453: 2 |

præſentium. 181: 9 | 345: 19 |

378: 13 | 522: 16 |

præſertim. 20: 6 | 49: 9 |

143: 17 | 283: 23 | 524: 10 |

præſerviens verbum generi-

bus. 21: 18 |

Præſes. 57: 6, 9 |

præſide. 176: 29 |

præſidem. 439: 10 |

præſidii. 415: 10 |

præſidio. 20: 21 | 257: 18 |

418: 12 | relicto. 288: 4 |

futurum rem. 21: 7 |

præſidis. 57: 7, 12 |

præſtabant. 337: 17 | 456: 6 |

præſtabili lingua. 286: 9 |

præſtabilior. 437: 21 |

præſtabilis. 482: 22 | homo ſapientia. 12: 27 |

præſtandam. 479: 5 |

præſtantem fortitudine & iuſtitia. 483: 10 |

præſtanti. 359: 7 | 465: 8 |

facundia. 517: 17 | lite-

rarum ſcientia virum. 155: 24 |

præſtantia ſtatus & longitu-

dinis, *ſing.* 6: 4 | *plur.* 228: 9 |

præſtantiam. 418: 15 |

præſtantior. 72: 8 |

præſtantis. 375: 27 |

præſtantiffimos. 410: 3 |

præſtantium. 174: 14 |

præſtare. 303: 8 | 333: 13 |

433: 2 | ceteris. 411: 27 | aliqua re. 328: 26 |

præſtare. 216: 7, 15 |

præſtari poſſet modus vo-

luntatis. 524: 5 |

præſtat. 196: 17 | commo-

diores uxorem. 42: 13 |

præſtigie. 360: 24 |

præſtigiæ. 372: 2 |

præſtigiis. 307: 13 |

præſtigioſo. 240: 10 |

præſtigioſum. 227: 6 |

quanta virtutum gloria præ-

ſtiterit. 156: 9 |

præſtitit. 114: 5 |

præſtitit. 49: 4 | gravitate

arque copia univerſos.

514: 28 |

præſto eſt. 313: 22 |

præſtenditur. 286: 14 |

præſentos propages. 280: 9 |

præter. 23: 2 | 41: 6 | 86: 18 |

89: 7 | 117: 10 | 215: 9 |

341: 23 | 347: 11 |

439: 12 | 474: 2 | 533: 14 |

propter. 512: 1, 12, 14, 611 | 513: 11, 13, 17 |

alios. 483: 10, 22 | ſum-

matas. 506: 11 | conſue-

tudinem. 401: 8 | ſatum.

333: 8 | hæc. 50: 6 | il-

las unam & viginti. 105: 16 |

modum. 145: 11 | 219: 14 |

naturam. 333: 7 | oculoſ iſt. 310: 16 | ſpem. 123: 7 |

223: 18 |

prætere. 2: 15 | 20: 1 | 32: 3 |

33: 13 | 75: 13 | 103: 4 |

116: 6 | 195: 7 | 269: 9 |

386: 5 | 428: 3 | 454: 16 |

463: 14 | 466: 3 |

468: 21 | 505: 10 |

prætereundum. 127: 20 | eſt.

26: 13 | non. 236: 7 |

166: 22 | non pu. 311: 8 |

prætereuntem. 431: 4 |

V V u u j

I N D E X

- prætereantes. 308: 26 | 396:
 24 |
 præteribo. 317: 11 |
 præterierat. 124: 27 |
 præterierit. 203: 5 |
 præterit. 54: 22 |
 præterire. 423: 26 |
 præterisset. 109: 11 |
 non me præterit dicere. 463:
 19 |
 præteriti temporis. 222: 18 |
 250: 12 | 482: 3 |
 præteritis. 377: 7 | moribus.
 27: 14 |
 præteritos. 452: 11, 25 | 453:
 3 |
 præteritum. 155: 10 | 306:
 19 | 452: 18, 26 | 453:
 9 |
 prætermiserit. 203: 7 |
 prætermisimus. 505: 13 |
 prætermisit. 67: 2 | 86: 22 |
 124: 27 | 215: 11 |
 prætermisisse. 67: 11 |
 prætermisissæ. 46: 7 | 202:
 8 | anxietate disputationis.
 13: 16 |
 prætermittamus. 230: 25 |
 prætermittenda. plur. 365:
 25 |
 prætermittendum. 169: 3 |
 347: 15 | est. 324: 14 |
 prætermittentis. 533: 25 |
 præterquam. 126: 3 | 468:
 10 | tum vero. 390: 3 |
 prætextæ squamæ auro &
 purpura. 64: 19 |
 prætextam & puerilem to-
 gam. 483: 19 |
 prætextata. 51: 26 |
 prætextatis. 51: 5 | verbis.
 255: 21 |
 prætextato. 50: 18 |
 prætextatus. 50: 16 | 51:
 25 |
 prætor. 348: 18 | 400: 17,
 19 |
 prætor. 221: 10 | 348:
 23 |
 prætorem. 48: 16, 18 | 127:
 23 | 182: 5, 6 | 345: 21 |
 348: 18 | 520: 20 | 533: 6 |
 fieri. 266: 3 | ad. ante.
 534: 13, 14 | apud. 534: 4,
 9 | in comitium produce-
 bantur ad. 525: 14 |
 prætores. 348: 15 | 387: 10 |
 521: 11 | 534: 6 |
 prætori. 346: 5 |
 prætoribus. 348: 16 | 378:
 2 |
 prætorii. 352: 8 |
 prætoris. 48: 13 |
 prætorium edictum. 524:
 12 |
 prætorius. 353: 20 |
 prætorum. 308: 16 | 348: 13,
 15 |
 prætorum. 353: 19 |
 præverbium. 218: 22 |
 præventibus. 459: 7 |
 præventur. 111: 9 |
 præventerat. 457: 17 |
 præventisse. 137: 6 |
 prævincæ. 400: 9 |
 prævincus voluptatibus.
 500: 11 |
 prævolant. 193: 8 | 194: 2 |
 prævolarent. 194: 17 |
 in pragmaticis. 127: 4, 9 |
 prandeo. 91: 16 |
 prandii. 132: 27 |
 prandiorum gurgitibus pec-
 uniam prolussent. 90:
 13 |
 prandium. 369: 11 | abste-
 mium. 170: 21 |
 prantum. 403: 5 |
 pransum. 91: 17 |
 pratum. 2: 15 |
 prave. 144: 14 |
 pravitas ominis. 50: 14 |
 pravitare. 184: 1 |
 Praxitelem. 350: 4 |
 Praxiteles. 349: 27 |
 precabatur. 205: 18 |
 precatam esse. 359: 19 |
 prece adhibita. 205: 12 |
 precemur. 360: 9 |
 precia. 302: 17 |
 precii. 449: 12 | parvi. 293:
 2 | nulli. 451: 11 |
 precio. 44: 11, 14 | 85: 1 |
 113: 17 | in tertio est. 412:
 9 | resalto. 486: 14 |
 preciose. 164: 13 |
 preciosius. 15: 11 |
 preciosum. 360: 18 |
 preciosus. 360: 18 |
 precium. 44: 5 | 113: 13 |
 128: 6 | 243: 27 | 246: 12 |
 441: 18 | nullum opere
 sit. 315: 24 |
 precor. 204: 24 |
 prehendi. 147: 12 | 234:
 13 |
 prehensa. 512: 13 |
 prehenus. 263: 3 | effect.
 198: 8 |
 premens. 336: 1 |
 prendendi. 345: 12 |
 prendere. 345: 12 |
 prenderetur. 309: 24 |
 prenderit manu. 534: 2 |
 prendi. 344: 16 | 345: 12 |
 346: 7, 13 |
 prehensionem. 344: 4, 15,
 20 |
 prehensionis. 346: 11 |
 prensos. 309: 27 |
 prensus manifesto furto. 309:
 23 |
 pressus. 272: 3 | 570: 17
 crebriusque est. 62: 19 | dis-
 serit. 14: 25 |
 pretio. 44: 8 | 302: 1 |
 Priami. 355: 11 |
 pridem. 3: 22 | non. 285:
 14 |
 pridie. 141: 14 | 284: 22 |
 prima. 516: 16: 4 | 32: 9 |
 34: 9 | 438: 11 | 439:
 17 | 479: 27 | 480: 22 |
 498: 28 | luce. 98: 32 |
 plur. 428: 16 |
 primæ. 516: 59: 4 | classis.
 225: 8 |
 primam. 360: 5 | 415: 17 |
 439: 17 |
 primarium. 484: 34 |
 primas. 81: 30 |
 primi. 72: 27 | plur. 27:
 8 | 50: 11 | 438: 23 |
 primis. 425: 21 |
 primitias artium. 3: 17 |
 primitus. 43: 6 | 188: 21 |
 273: 9 | 322: 7 | 332: 5 |
 primo. 461: 13: 9 | 16: 11 |
 27: 15 | 33: 13 | 37: 25 | 40:
 9 | 52: 13 | 53: 17 | 415:
 15 | 429: 11 | 476: 23, 24 |
 conspectu. 177: 3 | in li-
 mine. 59: 13 | libro. 444:
 29 | 506: 33 | librorum.
 54: 18 | ad. 341: 21 | 426:
 27 | 473: 5 |
 primordis. 313: 10 | 314:
 8 |
 primore adpectu. 65: 10 |
 libro. 43: 17 | in pueritia.
 287: 8 |
 primorem. 70: 1 | 424:
 17 |
 primores. 82: 3 | 224:
 16 |
 primoribus literis. 266: 23 |
 primos. 437: 12 | 496: 11 |
 primus. 15: 10 | 26: 6 | 35:
 9 | 421: 22 | 476: 8 | 485:
 13 | 497: 5 | 521: 19 |
 primus. 47: 14 | 49: 33 |
 106: 4, 5 | 149: 7 | 433:
 21 | 476: 12, 19 | 490:
 21 | omnium. 309: 12 |
 princeps. 361: 11 | in sena-
 tum. 388: 12 | lingue &
 elegantie Latinæ. 230: 15 |
 primus. 146: 12 | stoicæ
 philosophiæ. 187: 24 |
 principale. 187: 7 |
 principali. 188: 18 | 288: 13 |
 studio. 142: 5 | verbo. 250:
 6 |
 principalibus verbis. 306:
 21 |
 principatu cordis. 275: 4 |
 principe. 344: 8 |
 principem. 482: 18 | locum

VOCABULORUM.

- habuit. 356: 29 | *primum*.
147: 1 | sui vitæ *lucem*.
508: 13 | significationem
haberet. 322: 4 |
principes. 207: 23 | 254:
13 | Chaldaei. 372: 22 | 518:
8 | civitatis. 89: 3 | *disci-*
plina. 372: 1 | *Linguae At-*
tice. 9: 6 | *primi*. 130:
6 |
principia. 189: 4 | 211: 32 |
263: 11 | 402: 4 | 431:
4 | naturæ. 26: 1 |
principibus. 345: 7 | utrius-
que lingue viris. 37: 2 |
principiis. 430: 10 | 440:
16 | 441: 2 | in ipis sta-
tim. 210: 33 | 321: 5 | præ-
liorum. 28: 11 |
principio. 67: 16 | 70: 13, 18 |
119: 8 | 166: 19 | 210: 30 |
363: 8 | 451: 5 | 459: 1 |
4. 25: 5 | 135: 24 | statim.
84: 14 | in. 469: 12 |
principium. 349: 27 | libri.
22: 3 | 483: 2 |
prior. 72: 24 | 111: 1 | 119: 3 |
200: 5 | 207: 4 | 351: 8 |
aliis. 387: 13 |
priora. 269: 18 |
priora. 58: 10 | 264: 13 |
284: 22 | 419: 13 | 494:
9 |
priora. 58: 4 | 156: 5 | 219:
8 | 425: 23 |
priora. 72: 11 | 212: 31 | 496:
16 | 511: 2 |
priori. 72: 19 | 465: 8 |
prioribus. 72: 28 | 110: 3 |
141: 10 | 174: 16 |
prioris. 109: 12 | 236: 17 | 483:
12 |
prisca, *sing.* 261: 3 | lingua.
64: 2 | *plur.* 504: 9 |
priscas voces. 27: 4 |
priscorum verborum. 484:
18 |
priscos. 68: 14 |
pristina, *sing.* 421: 12 |
pristinæ, *sing.* 482: 21 |
pristinam. 194: 20 |
pristinas. 493: 2 |
pristini die. 283: 15 |
pristinis annotationibus. 1:
14 |
pristino. 100: 14 | die. 284:
22 |
pristinus. 72: 23 |
priva, *privata*. 288: 1 |
privabant. 437: 16 |
privare. 313: 13 |
privasse. 284: 16 |
privat. 86: 7 |
privata, *sing.* 58: 3 | *plur.* 322:
19 |
privatam. 416: 2 |
privati, *gen.* 194: 9 | juris.
287: 19 | *plur.* 57: 3 |
privatum. 211: 26 | 524:
21 |
privatio. 186: 10 | culpæ.
63: 11 |
privacionem. 55: 27 | 63:
20 |
privatis. 360: 14 |
privativa. 173: 24 | *particula*.
360: 10 |
privato. 345: 21 |
privatorum. 311: 6 |
privatum. 58: 1 | 345: 5 | 379:
5 | vita. 191: 9 |
privatus. 515: 9 | effect. 345:
10 |
privaverit. 284: 12 |
privilegia. 288: 1, 17 |
privilegio. 331: 30 |
privilegium. 287: 16, 18 |
privis vocibus dicunt. 307:
14 |
prius. 16: 23 | 34: 21 | 65:
11 | 53: 4 | 188: 4 | 411:
9 | 440: 18 | quam. 14:
16 | 51: 7 | 170: 21 | 208:
1 | 232: 10 | 300: 14 | 425:
12, 16 | 441: 23 | 475: 4 |
505: 21 |
pro. 12: 4, 5, 28 | 13: 4 |
14: 13, 15, 17, 22 | 16:
22 | 17: 14 | 21: 16 | 29:
17 | 33: 5 | 41: 13, *bis*, 19 |
43: 13 | 44: 14 | 49: 16 |
75: 3 | captu. 25: 10 | con-
cione. 295: 14 | consilio.
317: 26 | eo quod ante-
ret. 49: 18 | foribus. 340:
18 | sedebat. 57: 8 | ma-
gnitudine. 36: 10 | pote-
state intercessisse. 295: 15 |
P. Quintio. 416: 15 | rudi
despicitur. 283: 18 | testi-
monio. 526: 6 | tribuna-
li. 361: 6 | tua bonitate.
22: 3 | *interj.* 385: 14 | Ju-
piter. 26: 9 |
proba, *nom.* 53: 13 | fortitu-
do. 323: 5 | sententia. 65:
18 | 483: 18 | *abl.* 40: 2 |
282: 12 | ratione. 22:
26 |
probabat. 142: 17 |
probabile. 29: 13 | 102:
24 |
probabilia. 226: 3 | 450:
12 |
probabiliter. 220: 19 | 264:
7 | & recte dici. 41: 4 |
probabilius. 49: 26 | 54:
11 | 131: 3 | 271: 15 | 318:
9 | 446: 4 | 487: 11 |
524: 12 | impendio. 416:
28 |
probabunt. 74: 25 |
probæ frugis & operæ juve-
nes. 10: 6 |
probanda. 86: 21 | fiunt.
66: 3 |
probare. 216: 2 |
probaret. 288: 26 | 521: 6 |
probaretur. 379: 2 | 524:
25 |
probati. 65: 16 | 378: 25 |
probas. 184: 18 |
probasset. 255: 27 |
probat. 347: 12 |
probata est. 355: 33 |
probatione. 379: 10 | 399:
1 |
probationes. 498: 30 |
probationibus. 381: 4 |
probatores. 464: 4 |
probatissima, *sing.* 482:
12 |
probat. 319: 28 |
probarus. 462: 14 |
probaverat. 325: 13 |
probavit. 105: 19 |
probe. 91: 20 | 184: 9 |
349: 16 | 428: 11 | 444:
15 | dicitur. 368: 30 | di-
xit. 504: 4 | faciant.
71: 1 | locuti sunt. 122:
29 | 358: 10 | ac venuz
ste locutum. 21: 14 | scri-
ptum. 20: 23 |
probi. 91: 15 | 326: 16 |
Probi. 142: 11 | 417: 17 | gram-
matici. 455: 11 | Valerii.
253: 18 |
probis. 199: 14 |
probitatis. 378: 21 |
problemata physica. 501:
11 |
problematis, *plur.* 503:
17 |
problematum. 30: 15 | 100:
27 | 110: 6 |
probo, *adj.* 450: 2 |
Probo. 254: 9 |
probra. 117: 23 | 223: 27 |
animalia. 244: 5 | ludia
bria & turpia. 223: 6 |
probris. 379: 11 |
probris. 17: 32 | 279: 13 |
probros. 18: 1 | 225: 6 | id de
dit. 224: 15 |
probrosam. 137: 8 |
probrosas. 225: 3 |
probrosæ. 474: 20 |
probrosis compellationibus.
18: 7 |
probrosum. 527: 11 |
probum. 479: 20 | verbum
non. 122: 14 |
Probum. 39: 13 | 101: 17 |
254: 19 | 354: 11 | 417:
19 | Grammaticum. 218:
10 |
probus, *adj.* 91: 15, 20 |

INDEX

Probus. 102: 2 | 142: 3 | 221: 12 | 354: 32 | 355: 1 | **Vale-
rius.** 354: 4 |
procar. 120: 10 |
procedat. 372: 24 |
procedebant exinde ad. 26: 2 |
procedentis. 79: 9 |
procedere. 374: 16 | 420: 18 | 521: 16 |
procedit. 398: 17 |
proceras. *Aug.* 368: 27 | *trabe.* 35: 10 |
proceritate corporis. 6: 2 |
vasta & ardua. 256: 9 |
procerius spatium. 7: 6 |
proceros. 515: 24 |
processeris. 430: 11 |
processisset. 450: 32 |
processit. 211: 5 | 259: 14, 22 |
processurum. 22: 15 | *om-
nia ex sententia.* 22: 7 |
procederat. 266: 22 |
procederet. 460: 19 |
procinctæ classes. 28: 13 |
procinctam classem. 279: 11 |
in procinctu. 28: 7 | 414: 10 | *habuit.* 29: 6 |
proclive. 284: 20 |
proclivi. 284: 20 |
proclivior iactus. 342: 17 |
procliviter persuasit. 20: 10 |
proclivius. 328: 8 |
proconful. 58: 10 | 324: 3 |
proconsulati imperio. 324: 5 |
provinciam obrineret. 176: 26 |
proconful. 242: 4 |
proconfulem. 78: 14 |
procrastinata sunt. 457: 16 |
procubuerit ad pedes. 280: 6 |
procul. 4: 22 | 19: 15 | 70: 15 | 176: 15 | 208: 15 | 407: 8 | 424: 22 | *facta.* 468: 6 | *ab oculis.* 440: 12 | *non.* 82: 15 |
proculcata verba. 484: 20 |
proculcatam. 445: 25 |
proculdubio. 10: 10 | 15: 8 | 44: 9 | 62: 17, 19 | 111: 10 | 119: 9 | 212: 21 | 284: 9 | 330: 1 | 346: 6 | 396: 5 | 420: 9 | 451: 19 | 531: 6 |
procurando. 515: 17 | *cultu
liberorum.* 5: 8 |
procurandum. 426: 20 |
procurantem. 468: 11 |
procurare. 139: 7 |
procuraret. 140: 18 |
procurasset. 140: 19 |
procuracione. 450: 11 |
procuratur ea res. 140: 9 |

procuraverant. 141: 17 |
prodeo. 302: 4 |
proderem. 248: 18 |
proderent. 117: 1 |
prodesse. 183: 17 | 231: 3 |
prodesse. 173: 15 |
prodesset. 183: 16 | 410: 10 |
prodeunt. 302: 6 |
Prodici rhetoris. 408: 13 |
prodicias mihi Kalendas. 229: 16 |
prodiderunt. 443: 5 |
prodidit. 248: 14 |
prodiga infansilque lingua. 39: 11 |
prodigæ libidines. 500: 9 |
prodigere. 395: 16 |
prodigiis. 277: 18 |
Prodigiofa. 313: 2 |
prodigioli. *plur.* 443: 6 |
prodigioli. 246: 1 | 377: 20 |
prodigum. 223: 21 |
prodigus iudicii. 297: 7 |
prodire. 259: 22 | 302: 1 | 363: 15 |
prodiret. 259: 18 |
prodire ad populum. 302: 6 |
prodissim. 345: 23 |
prodit ad vos. 302: 2 |
prodita res est. 329: 1 | *est
hæc memoria super libris
Sybillinis.* 44: 2 | *plur.* 512: 1 |
proditi. *plur.* 139: 10 |
prodicionem patriæ. 65: 19 |
proditum est memoriæ. 411: 13 |
Prodromi. 83: 2 |
producant syllabam. 358: 9 |
**producebantur ad prætorum
in comitium.** 525: 14 |
producendi habent naturam. 155: 3 |
producendos. 95: 19 |
producere. 203: 15 |
produci. 71: 16 | 74: 17 | 75: 3, 11, 15 | 203: 10 |
producitur. 75: 4 | 154: 15 |
producta. *Aug.* 74: 21 | 200: 4 | *est syllaba.* 318: 10 | *plur.* 97: 8 |
producte. 74: 23 | 222: 9 |
prodicimus. 75: 8 | *pronun-
tiandum.* 250: 18 |
productio. 307: 7 |
productiones. 321: 20 |
productionibus verborum. 306: 1 |
productionis. 75: 9 |
productius. 155: 14 |
productum. 199: 19 |
producuntur. 396: 16 |

produzerat. 227: 17 |
produxerunt. 358: 11 |
produxit. 462: 11 |
profana loca. 387: 24 |
profanum. 75: 7 | *& profel-
tum vulgus.* 5: 1 |
profata. 126: 1 | 429: 1 |
profatu tantum. 492: 23 |
profecta. 116: 8 | *est.* 98: 30 |
ab eadem origine verba. 144: 10 |
profecta sunt. 374: 20 | 449: 21 |
profecti. *plur.* 534: 11 | *sum.* 232: 18 |
profectis. 435: 6 |
profecto. 3: 5 | 12: 16 | 14: 35 | 16: 1 | 39: 3 | 67: 17 | 94: 6 | 110: 19 | 111: 7 | 133: 10, 20 | 192: 19 | 337: 9 | 251: 9 | 343: 15 | 417: 21 | 468: 17 | 435: 19 | 487: 7 | 510: 18 | 515: 16 | 525: 23 | 530: 31 |
profectum esse. 394: 14 |
profectus. 116: 11 | 353: 10, 16 | *sum.* 402: 11 | *est.* 474: 18 |
proferatur. 211: 10 |
proferendi. 347: 45 | 9 |
proferes. 423: 17 |
proferre. 75: 8 |
proferret. 347: 10 | *mortem.* 191: 1 |
proferri. 513: 2 | *librum.* 10: 4 |
profert. 313: 21 |
profectio. 214: 14 | *opinio-
nis.* 212: 22 |
profectus est. 14: 22 |
profectis diebus. 90: 12 |
profectum. 75: 7 | *& prof-
num vulgus.* 4: 28 |
proficere. 75: 8 |
proficerem. 333: 12 |
proficiens. 263: 15 |
proficiens. 335: 10 |
proficientem. 82: 9 | 1145: 11 |
proficientes. 500: 12 |
proficienti in bellum. 455: 18 |
proficientibus. 455: 24 |
proficerentur. 232: 10 | 435: 6 |
proficisceretur. 71: 19 |
proficisci. 75: 7 | 148: 10 | 343: 21 | 460: 11 | 534: 7 | *justum.* 66: 1 |
proficiscitur. 367: 19 | 445: 10 |
proficiscuntur. 104: 12 | *int* 17 |
profitebere. 423: 19 |
profitentur. 372: 6 |
profiteretur. 479: 6 |
profiteretur.

VOCABULORUM.

- proficitur. 211: 14 |
 proficitas. 395: 17 |
 profligare. 75: 8 | 395: 16 |
 valetudinem. 502: 17 |
 profligata. *plur.* 395: 19 | *funct.*
 396: 1 |
 profligatas res. 395: 17 |
 in profligato esse. 395: 19 |
 profligatum est. 396: 5 |
 profligo. 395: 10, 13 |
 profluentius. 376: 30 |
 profluxisse. 249: 14 |
 profugere. 75: 7 |
 profugus. 283: 1 |
 profunda. 456: 15 | *inglu-*
vies. 228: 10 | *securitate.*
 37: 10 |
 profundarum. 100: 8 |
 profundas. 191: 5 |
 profundere. 75: 7 |
 profundi. *gen.* 373: 8 |
 profundum. *maris.* 441: 28 |
 profuse. 160: 13 |
 profuso flatu vocis. 271: 2 |
 progenies. 261: 20 |
 progenii. 261: 20, 25 |
 progenita est. 373: 23 |
 progenitus foret. 114: 1 |
 pregnati. *plur.* 353: 25 |
 progredi. 67: 5 | 343: 2 | *in*
hostem. 28: 14 | *quonam*
usque pro amico contra
ius. 12: 28 |
 progredietur numerus. 5:
 10 |
 progreditur. 111: 1 | 116: 12 |
 256: 15 |
 progressa. 275: 15 |
 progressa. *plur.* 239: 9 |
 progressas. 289: 8 |
 progressus sumus. 477: 7 |
 progressibus vitæ. 5: 12 |
 progressurus esset. 268: 27 |
 progressus. *part.* 14: 12 | 51:
 21 | *est.* 116: 12 |
 prohibeamus. 274: 4 |
 prohibeat. 131: 5 | 182: 15 |
 prohibendi. 465: 12 |
 prohibentur. 214: 23 |
 prohibeo. 274: 24 |
 prohiberi. 202: 12 |
 prohibitum. 191: 9 | 214: 25 |
 fuit. 214: 9 |
 prohibuerat. 283: 22 |
 prohibuit. 196: 9 |
 projecit. 168: 20 |
 projectis alce brachiis. 367:
 6 | *labris.* 271: 2 |
 projecto. 260: 3 |
 projectis in verba homines.
 39: 26 |
 projicit in altum. 156: 6, 7 |
 projiciunt. 435: 16, 22 |
 proinde. 47: 8 | 93: 6 | 133:
 12 | 417: 4 | 444: 26 |
 456: 4 | 470: 2 | 494:

- 18 | 518: 2 | 529: 4 | *arque.*
 345: 5 | *fi.* 43: 6 | *quasi.*
 27: 9 | 209: 16 | *ut.* 155:
 31 | 259: 3 | 407: 10 | *ita.*
 66: 3 | *librum ceperam.*
 1: 6 | 38: 17 | *non proin-*
de quia natus est, quam
pro eo quod &c. 245:
 16 |
 prolata est. 353: 14 | *in diem*
posterum. 51: 6 |
 prolato libro. 506: 33 | *è*
sinu togæ. 157: 15 |
 prolatum est. 347: 3 |
 prolatus est. 352: 3 | *effec.*
 448: 7 | *liber.* 10: 9 |
 prolem. 72: 16 |
 Proles. 73: 7, 12 | 74: 2 |
 proletarii. 431: 9 | 432: 14 |
 433: 7, 11 |
 proletario. 432: 10 |
 proletariorum. 433: 14 |
 proletarius. 431: 14 | 432:
 3, 12 | *scriptor.* 508: 1 |
 prolis. 433: 18 |
 proluxe. 160: 13 |
 proluxior. 93: 4 |
 proluxiora. 117: 15 |
 proluxis. 224: 6 | *rebus.* 217:
 3 |
 proluxius. 312: 12 | 368: 1 |
 flueret. 49: 19 | *ridere*
13: 18 | scire volo. 79:
 16 |
 proloquia. 429: 2 |
 proloquiis. 429: 2 |
 proloquio disjunctivo. 172:
 16 |
 proloquium. 429: 11, 13,
 18 |
 prolubium. 171: 11 |
 proludium. 441: 24 |
 proluxissent pecuniam pran-
 diorum gurgitibus. 90:
 13 |
 proluxio. 149: 12 |
 promebantur. 57: 11 | 330:
 6 |
 promendo. 38: 18 |
 promercalia. 134: 9 |
 promi. 506: 31 |
 promimus. 250: 9 |
 prominet. 369: 2 |
 promisca. 308: 9 |
 promiscæ. *gen.* 436: 22 |
 promiscam. 349: 19 | 368:
 7 |
 promiscæ. 90: 4 | 105: 8 |
 203: 4 | 215: 23 | 279:
 2 |
 promiscis. 341: 5 |
 promiscæ annotabam. 1: 9 |
 promiserat. 488: 20 |
 promissit. 112: 17 |
 promissa. 214: 11 |
 promit. 502: 13 |

- promit. 208: 12 |
 promittunt. 377: 26 |
 promontorium. 156: 6 |
 promovente. 282: 18 |
 promovet. 360: 23 |
 promovisset abunde in studio
 facundie. 170: 25 |
 prompta ingenis. 3: 9 |
 promptior adolescens. 9: 3 |
 in promptu erat. 57: 11 |
 promptus. 262: 27 |
 promta. 383: 21 |
 promtram amicitiam in fron-
 te gerit. 506: 29 |
 promississimus. 111: 8 | 279:
 15 |
 in promptu. 99: 12 | 137: 29 |
 esse. 492: 6 |
 promulgatis. 261: 30 |
 promulgavit legem. 484:
 11 |
 Prona. *sing.* 501: 16 | *plur.*
 100: 22 | 243: 7 | *tetra*
spatia. 189: 1 |
 pronepos. 353: 13 |
 pronepotem. 352: 11 | 373:
 21 |
 Prono amni. 295: 14 |
 pronuntiabat. 370: 7 |
 pronunciamus. 271: 3 |
 pronunciamus. 50: 3 |
 pronunciamus. 192: 13 |
 pronunciar. 74: 19 |
 pronuntiabat. 218: 9 |
 pronuntiandum. 385: 1 | *fir.*
 218: 4 | 330: 22 |
 pronuntiantem. 485: 14 |
 pronuntiare. 250: 5 | 323:
 13 | 330: 16 | 384: 22 |
 pronuntiantem. 329: 17 |
 pronuntiar. 330: 20 |
 pronuntiasse. 142: 7 | 143: 13 |
 507: 4 |
 pronuntiata. 330: 17 | *tra-*
ctim litera. 222: 8 |
 pronuntiator. 155: 15 | *lenior.*
 393: 7 |
 pronuntiatum. 429: 18 |
 pronuntiator. 219: 3 |
 pronuntiauerint. 171: 16 |
 pronuntiet. 329: 31 |
 pronuntietur. 329: 32 |
 propagata est. 506: 10 |
 propagata sunt. 437: 19 |
 propagatis finibus. 334: 6 |
 propagatus. 91: 4 |
 propagines è viribus altius
 præteritos. 230: 8 |
 propaginis. 511: 10 |
 in propatulo esse. 492: 6 |
 usu. 518: 1 |
 prope. 2: 20 | 29: 15 | 47:
 19 | 355: 2 | 444: 4 |
 515: 22 | 25 | 528: 27 |
 adeo. 531: 14 | *etiam*
 67: 27 | *jam.* 176: 19.

XXXX

I N D E X

- accedit. 162: 12 | ad me-
 ridiem. 193: 18 | divinis |
 215: 10 | flens. 71: 16.
 ut plecteretur fuit. 158:
 19 |
 propellat. 82: 15 |
 propelli. 100: 23 |
 propemodum. 80: 12 | 82:
 15 | 120: 1 | 132: 22 | 196:
 13 | 251: 2 | 289: 12 | 320:
 28 | 349: 19 | 376: 28 |
 421: 13 | 430: 23 | 459:
 13 |
 propensi natura ad liberalita-
 tem. 449: 23 |
 properamus. 430: 21 |
 properanda. 275: 27 |
 properandis. 438: 14 |
 properans. 257: 21 | 386:
 11 |
 properare. 275: 24 | 438: 13
 3, 5 |
 properari. 276: 2 |
 properas. 53: 3 | 427: 19 |
 properat. 438: 6, 14 |
 properata sunt. 275: 18 |
 pr. peratim. 333: 27 |
 perperatum. 121: 1 |
 properavi. 333: 11 |
 prope. 275: 8, 9 | 320: 5 |
 371: 11 |
 propter. 98: 16 |
 propitium. 192: 6 |
 propinqua significatione.
 205: 19 |
 propinquare. 87: 16 |
 propinqui. 77: 12 |
 propinquis. 77: 14 | 98: 32 |
 175: 19 |
 & propinquo. 29: 16 |
 propinquorum. 93: 5 |
 propinquos. 524: 23 |
 propinquum. 235: 8 |
 propitiandos. 212: 6 |
 propitios iis Deos. 20: 18 |
 propitium. 384: 26 |
 propitius. 384: 20 |
 propius. 369: 17 | 438:
 13 |
 proponere. 349: 26 |
 proponerentur. 263: 10 |
 proportione. 6: 1 | 398: 21 |
 proportionem. 91: 9 |
 proportionis. 7: 5 | ratio.
 399: 12 |
 propofita, *sing.* 17: 16 | 213:
 10 | 482: 4 | quaestione.
 483: 17 |
 propofitio. 66: 12 |
 propofitionum. 380: 20 |
 propofito. 132: 25 |
 propofuerimus. 477: 8 |
 propofuit. 152: 21 |
 proptia, *sing.* 189: 6 | 194:
 1 | 397: 22 | *plur.* 43: 10 |
 226: 12 |
 proptia, *plur.* 226: 12 | 329:
 28 | 500: 12 |
 propriam. 76: 20, 21 | 356:
 23 |
 proprie. 48: 2 | 628: 8 | 76:
 25 | 127: 5 | 136: 16 | 222:
 17 | 223: 7 | 243: 9 | 415:
 1 | 424: 12 | 425: 18 |
 487: 13 | 502: 22 | loqui.
 487: 2 |
 proprietates. 188: 20 | 436:
 13 |
 proprietate. 425: 19 | de lo-
 quendi. 486: 20 | 487: 2 |
 vocis. 329: 26 |
 proprietatem. 448: 15 |
 proprietates. 92: 23 | 279:
 25 | 297: 10 | 313: 25 | 487:
 3 |
 proprietatum in verbis. 288:
 18 |
 proprii. 192: 6 | 313: 12 |
 propriis. 359: 20 |
 proprio. 444: 3 | nomine.
 78: 18 |
 proprium. 192: 6 | 384: 26 |
 527: 3 |
 proprius. 384: 20 |
 propter. 26: 8, *bis* | 41: 20 |
 112: 4 | 116: 2 | 126: 6 |
 142: 11 | 202: 11 | 226:
 19 | 350: 1 | 365: 24 |
 422: 14 | 454: 8 | 501:
 15 | prater. 512: 1, 12, 14,
bis | 513: 11, 14, 17 | cor-
 rigendum. 202: 23 | tuen-
 dam auctoritatem. 203: 6 |
 propterea. 36: 15 | 54: 22 |
 60: 14 | 62: 23 | 66: 4 |
 96: 9 | 98: 8 | 106: 2 |
 345: 13 | 415: 9 | 420:
 29 | 456: 1 | 479: 25 |
 492: 6 | 500: 26 | 515:
 11 | 527: 10 | quod. 100:
 29 | 212: 35 |
 propudiosam. 66: 8 |
 propugnaculis. 214: 29 |
 propugnandi. 215: 24 |
 propugnantibus. 478: 7 |
 propugnare. 384: 25 | 391:
 4 |
 propugnari. 242: 5 |
 propugnationem. 256: 2 |
 propugnatores. 420: 19 |
 propugnatus. 256: 21 |
 propulsabamus caloris in-
 commodam lucorum um-
 bra. 8: 7 |
 propulsabat. 205: 18 |
 propulsa. 100: 13 |
 propulsandae. 522: 21 |
 propulsandam. 192: 21 |
 propulsandus hostis. 20:
 16 |
 propulsationem. 211: 12 |
 propti. 268: 27 |
 profum. 70: 17 | 169: 19 |
 298: 21 | 421: 6 | 448:
 4 | 469: 5 | 480: 4 | 514:
 20 |
 profus. 2: 19 | 25: 14 | 51:
 2 | 67: 14 | 94: 16 | 100:
 8 | 223: 4 | 442: 4 |
 488: 4 | 507: 11 | 509:
 23 | 529: 1, 7 | nihil erat
 quod. 307: 22 | ut. 84: 6 |
 non. 28: 7 |
 procurerent milites. 28: 7 |
 prorumpit. 458: 21 |
 prorupit. 411: 3 |
 profa. 286: 13 | 438: 22 |
 439: 7 | in oratione. 316:
 22 |
 profa orationis. 505: 13 |
 profcriberentur. 395: 2 |
 profcriptum. 403: 13 |
 profcriptus. 118: 10 |
 profecta est gratulatione.
 157: 7 |
 profecti. 263: 16 | 479: 28 |
 sumus. 312: 7 | ad domum.
 312: 8 |
 profectebamur. 390: 7 | 421:
 6 |
 profectebatur. 147: 13 |
 profodia, *plur.* 494: 9 |
 profectantia pedum velli-
 gia. 247: 3 |
 profectum arcebat. 256: 19 |
 res non habuit. 172: 19 |
 prospera, *plur.* 377: 23,
bis |
 prosperas. 363: 9 |
 prospere. 112: 14 | 210: 31 |
 reipublicae cessit. 139: 14 |
 prosperiore. 433: 18 |
 prosperis. 211: 4 | 337: 6 |
 359: 20 | 363: 11 | rebas.
 75: 6 |
 prosperius. 194: 2 | *eventura*
 res. 34: 11 |
 prospere. 405: 1 |
 prospicere. 251: 12 |
 prospici. 374: 32 |
 prospiciens. 367: 10 |
 prospicienter res animadver-
 tas. 98: 1 |
 prostitueret. 463: 14 |
 profumia. 287: 2 |
 protegit. 255: 11 |
 Protagorae. 162: 21 |
 Protagoram. 162: 3 | 170:
 16 |
 Protagoras. 162: 14 | 165: 5 |
 171: 21 |
 Protagorion. 171: 25 |
 protegenda. 224: 10 |
 protegere. 461: 3 |
 protendat. 155: 21 |
 protendens. 208: 14 | manus.
 367: 13 |
 proicendi. 74: 17 | 155: 8 |

VOCABULORUM.

Protefilaodamia, *tragedia*.
327: 10 |
Proteus Peregrinus. 327 :
21 |
protinus. 157: 3 |
Protogene. 418: 27 |
Protogenis. 418: 14 |
protolli. 126: 20 |
protorta oratio. 316: 1 | *verba*.
434: 20 | hæc in com-
mentariis. 4: 3 | à vulgo.
184: 17 |
protrudunt. 100: 12 |
protulerunt. 347: 14 | 381 :
19 |
protuli. 346: 9 |
protulit. 498: 24 |
profecta. 441: 15 |
provenisse. 248: 16 |
proverbialem verum. 82 :
16 |
proverbii. 63: 7 | 114: 21 |
369: 20 | fertur in. 115 :
19 |
proverbium. 114: 19 | 126 :
16 | 350: 17 | 368: 15 | 370 :
15 |
provideant. 377: 14 |
providens consilium. 111: 13 |
non satis sibi. 161: 14 |
providentiam. 186: 1 |
provincia. 269: 10 | 353: 10 |
402: 14 |
provinciæ. 5: 6, 9 |
provinciam. 162: 23, 25 |
Africam. 176: 26 | Afiam.
35: 9 |
provincias. 270: 10 | 394 :
12 |
provinciis. 395: 7 |
provocabat *ad*. 215: 14 |
si provocandi jus foret. 507 :
6 |
provocassem ab hoc libro.
507: 6 |
provocater. 259: 7 |
provocatoria dona. 169: 10 |
provocatoris. 259: 2 |
provocatum est. 151: 12 |
provocatus fuerat. 260: 15 |
provocavit ad tribunos.
152: 1 |
provocet. 450: 9 |
provolant. 77: 14 |
provolutus in iram. 55: 14 |
proxima, *sing.* 382: 25 | 411 :
4 | *plur.* 73: 5 |
proximæ. 80: 9 |
proximam. 103: 10 | 104: 3 |
368: 19 |
proximarum. 354: 22 |
proximas urbi villas. 8: 3 |
proxime viam. 406: 2 |
finem prægressa erant.
127: 5 |
die proximi. 285: 3 |

proximis. 175: 18 | 246: 13 |
374: 25 | 162: 7 | 423: 18 |
445: 3 | 501: 21 |
proximorum. 113: 2 |
proximum. 175: 7 | effect di-
cere. 122: 11 |
proximus. 274: 10, 12 |
eam noctem illuceffit. 104 :
6 |
prudens. 303: 3, 8 | 336: 20 |
521: 24 | 524: 1 |
prudentem. 319: 15 |
prudenter. 340: 3 | 502 :
12 |
prudentiæ, *sing.* 186: 12 | 334 :
19 | 410: 3 | monita, *plur.*
16: 6 |
prudentiæ. 27: 15 | 245 :
11 |
prudentiæ. 37: 24 | 51 :
26 |
prudenter viris. 34: 12 |
prudenter rerum. 179: 17 |
prudenteriorum. 322: 24 |
prudenteris. 329: 7 | 337: 3 |
367: 9 |
prudenterissimi. 328: 12 | 580 :
26 | 410: 1 |
prudenterissimis. 290: 14 | 311 :
8 |
prudenterissimus. 38: 16 | 55 :
4 | 432: 14 | 483: 14 |
pruinæ. 373: 4 |
pruinis immanibus. 322: 38 |
pruna, *abl.* 220: 26 |
psalierent. 508: 19 |
Pseudalo, *comædia*. 530: 23 |
Ptylli. 414: 13 |
Ptyllis. 414: 15 |
Ptyllorum. 434: 6 |
Ptylos. 434: 15 | 435: 9 |
Ptylus. 258: 7 |
Ptolemais. 206: 9 |
Ptolemæo. 489: 25 | 534 :
27 |
Ptolemæum. 476: 9 |
publica, *sing.* 88: 21 |
publicæ, *sing.* 268: 5 | 483: 3 |
fidei. 524: 22 | rei causa.
300: 17 |
publicatum rerum. 522: 15 |
publice. 44: 17 | 195: 14 |
206: 1, 3 | 211: 25 | 271 :
22 | 342: 6 | 346: 1 |
394: 13 | 418: 11 | 455 :
14 | 470: 16 | 508: 14 |
524: 22 |
publici, *sing.* 477: 4 | iudicii.
415: 17 | juris. 287: 19 |
tutes, *plur.* 311: 7 |
publicis. 57: 18 | 212: 2 | 360 :
14 | 472: 2 |
publicitus. 202: 13 | 431 :
14 |
publico. 58: 1 | 395: 9 | 433 :
17 |

publicorum. 206: 2 |
publicum. 211: 31 | redigi bo-
na in. 34: 1 |
Publii. 464: 1, 4, 5 |
Publium Africanum Supe-
riorem. 196: 3 |
Publius. 464: 2 |
pudeat tacitus. 160: 15 |
pudectus. 406: 16 |
pudendo. 55: 20 |
pudendo. 208: 17 |
pudentius. 328: 11 |
parum pudica oratione. 510 :
13 |
pudicæ. 314: 16 |
pudice. 227: 5 | 255: 6 |
pudici. 255: 22 |
pudicis. 480: 7 |
puscicitia. 401: 17 | 443 :
14 | non ambigua. 126 :
5 | incolumi esse. 172 :
26 |
pudit. 87: 17 |
puditum. 403: 14 |
pudor. 384: 22 | 503: 16 |
504: 6 | reverens. 392 :
17 |
pudore. 400: 10 | 468: 9 |
pudorem. 427: 14 |
pudoricolerem. 505: 3 |
pudoris humani. 500: 24 |
puella. 22: 7 | 253: 3 |
puellæ, *sing.* 87: 17 | 126: 21 |
312: 13 | *plur.* 508: 19 |
puellam. 196: 19 | 312 :
11 | non infestis ministe-
rio. 85: 3 |
puellarum. 481: 6 |
puellas. 254: 10 | 531: 16 |
puellum. 514: 7 |
puer. 51: 9, 11, 13, 21 | 75 :
26 | 220: 9, 11 | 235: 26 |
406: 12 | 453: 19, 23, 25 |
454: 1, 4, 22 |
pueri, *sing.* 51: 8, 23 | 220 :
2, 13 | 514: 13 | 515: 2 |
plur. 51: 24 | 261: 22 | 370 :
5 | 402: 2 | 439: 16 | 508 :
19 |
puerilem & prætextam to-
gam. 483: 19 |
puerili. 282: 16 |
puerilia. 240: 10 | 489: 9 ,
13 |
puerilium isagogarum. 10 :
7 |
pueris. 139: 2, 16 | 181 :
32 |
pueritia. 247: 5 |
pueritiæ. 290: 5, 14 |
puero. 51: 25 | 106: 7 | 219 :
15 | 408: 8 |
puerorum. 157: 22 | 481: 6 |
pueros. 290: 9 | 157: 23 |
266: 32 | 408: 10 | 439 :
1 | 531: 16 | impuberes.
XXxxij

INDEX

- 309: 28 | forma liberali.
 219: 21 |
 puerperam. 312: 6 |
 puerperii. 266: 30 | 267: 7 |
 puerperis. 124: 9 |
 puerperio. 87: 18 |
 puerperium. 312: 10 |
 puerum. 248: 13 | 394: 9 |
 408: 7 | 453: 18 | 514: 22 |
 pugilem. 123: 10 |
 pugillaria. 456: 10 |
 pugiones. 286: 3 |
 pugna. 53: 14 | 54: 20 | 70: 15 | 124: 6 | 407: 1 |
 471: 24 | mota est. 367: 8 |
 pugnabunt. 420: 37 |
 pugna. 54: 3 | 213: 10 | 363: 32 | 407: 30 | 14 | gladiato-
 ria. 213: 9 |
 pugnam. 29: 7 | 376: 14 |
 259: 2 | 320: 10 | pugnaf-
 ser. 112: 13 | pugnari. 407: 8 |
 pugnandi reciprocae vices.
 407: 15 |
 pugnandum. 111: 8 | 218: 10 |
 pugnans. 201: 16 |
 pugnant. 430: 4 |
 pugnantia. 420: 33 |
 pugnantibus. 165: 26 | 259: 16 |
 pugnantium. 320: 21 |
 pugnare. 113: 17 | 256: 12 | 14 |
 322: 17 |
 pugnaret. 260: 14 |
 pugnetur. 77: 9 |
 pugnari. 407: 8 |
 pugnas. 319: 16 | adversas
 pugnassent. 270: 6 | obi-
 bat. 169: 10 |
 pugnasse. 69: 5 |
 pugnasser. 112: 13 |
 pugnat. 322: 8 |
 pugnata est. 407: 14 |
 pugnatum esset. 446: 6 |
 pugnatur Marte vario. 215: 22 |
 pugnaturum. 180: 8 |
 pugnaverat in hostem. 473: 10 |
 pugnassent pugnas adversas.
 270: 6 |
 pugnavit. 399: 16 | 408: 11 |
 pugnemus. 530: 10 |
 pugnetur. 54: 5 | 13 | 16 |
 pulcher. 366: 11 |
 pulcherima. 360: 12 |
 pulcherrima. 83: 13 |
 pulcherrimam. 172: 20 |
 pulcherrime. 94: 16 | 506: 37 |
 pulcherrimum. 55: 13 | 418: 7 |
 pulchra facie. 150: 2 | plur.
 172: 18 |
 pulchritas. 247: 12 | 255: 8 |
 pulchris. 194: 7 |
 pulchritudine. 115: 5 |
 pulchritudinem. 418: 14 |
 pulchritudinis. 172: 21 | 255: 2 | 410: 14 | insignia. 313: 5 |
 pulchro. 193: 18 | 444: 21 |
 pulchrum. 110: 17 | 233: 9 |
 pulli, plur. 98: 16, 25 |
 involutes. 98: 8 |
 pullis. 98: 9 | 99: 1 | jam
 plumentibus. 98: 7 |
 pullulare. 239: 3 |
 pulmonem. 460: 6 | 17 | 461: 5 | 15, 11 |
 pulmoni. 461: 10 |
 pulandi. 523: 33 |
 pulsi sunt. 401: 13 |
 pulsibus. 96: 6 | 259: 12 |
 pulsu. 100: 14 | 491: 21 |
 aëris. 503: 6 | animi primo.
 499: 12 |
 pulsium. 94: 14 |
 pulsus. 491: 3 |
 pulvere. 339: 5 | 493: 21 |
 vexatum. 62: 23 |
 pulverem. 93: 24, 26 | 184: 19 |
 pulveret. 493: 21 | 494: 3 |
 pulveris. 286: 1 | 493: 22 |
 pulverulenta loca. 505: 5 |
 pulvis. 507: 20 |
 pumilionc. 428: 4 |
 pumiliones. 516: 12, 18 |
 puncto. 375: 31, 33 |
 pundo. 91: 15 | 221: 21, 23 |
 Punico. 358: 14 |
 pupillaris tuiela. 175: 11 |
 pupillo. 175: 13 |
 pupillos. 174: 19 | 175: 5 |
 183: 5 |
 pupillus. 183: 3 |
 puppi. 79: 6 |
 puppis. 441: 26 |
 pupulas. 247: 17 |
 pupugi. 91: 15 | 220: 19 |
 pura hasta nititur. 73: 4 |
 purae & liquentis fidei. 486: 12 |
 pure. 284: 12 | 445: 14 |
 locuti sunt. 338: 12 |
 purganda. 309: 2 |
 purgandos. 515: 14 |
 purgandum. 211: 13 | ad cri-
 men. 212: 17 |
 purgaret. 215: 25 |
 purgati. 465: 13 | pecca-
 tum. 286: 14 |
 purgatio. 480: 20 |
 purgatum ibat. 287: 20 |
 purgaverant. 141: 16 |
 purgaverat agrum. 150: 7 |
 purgavit. 465: 15 | 5 |
 purges. 506: 17 |
 puri puti argenti. 192: 4 |
 sermonis. 367: 26 |
 puritium. 192: 8 |
 purificandi agri. 516: 5 |
 puris. 255: 21 |
 purissime. 259: 8 | 262: 6 | lo-
 cutum. 78: 10 |
 purissimis sermonibus. 506: 1 |
 purissimum. 53: 1 |
 purpura. 64: 19 | 311: 7 |
 398: 23 | concha. 512: 23 |
 purpurat. 493: 3 | undas. 493: 10 |
 putum. 231: 8 | putum. 192: 5 |
 putus ager. 515: 26 |
 putabant. 294: 7 | 447: 4 |
 putabat. 9: 16 | 372: 22 | 374: 23 | 447: 1 |
 putabatur. 212: 26 |
 putamus. 262: 3 | 449: 25 |
 putando. 192: 12 |
 putant. 33: 7 | 40: 14 | 60: 16 | 62: 1 | 106: 20 | 446: 3, 4 | 490: 32 | 491: 4 |
 putantur. 380: 17 | 489: 9 |
 putare. 192: 14 | 331: 8 |
 putarem. 49: 8 |
 putaremur. 304: 15 |
 putarent. 113: 16 | 328: 9 |
 374: 26 | 375: 15 | 454: 8 |
 524: 2 |
 putaret. 359: 16 | 479: 4 |
 putari. 192: 18 |
 putarit. 43: 25 | 130: 17 |
 putas. 162: 2 | 520: 4 | 523: 8 |
 524: 9 | 526: 2 | putatne.
 164: 12 |
 putasset. 243: 19 |
 putat. 22: 25 | 30: 7 | 188: 10 | 199: 10 | 349: 14 |
 435: 19 | 452: 21 | 499: 13 | 506: 16, 24 | 518: 10 |
 putatis. 302: 11 | 485: 23 |
 putatur. 463: 5 |
 putaverint. 4: 13 | 34: 15 |
 putaverit. 506: 11 |
 putaverunt. 34: 27 | 89: 16 |
 91: 7 | 291: 11 | 381: 18 |
 523: 34 | 524: 28 |
 putavi. 21: 12 | 134: 2 | 229: 8 |
 347: 16 |
 putavit. 299: 13 |

V O C A B U L O R U M.

puteus. 499: 22
 putent. 175: 18
 in Puteolano mari. 219: 18
 Puteolis. 485: 6
 putes. 455: 6 | 464: 19 | 507: 8
 puter. 14: 7 | 411: 27 | 436: 16 | 452: 13
 putetis. 402: 10
 puteum. 43: 14 | foderant. 166: 22
 puti. 192: 4
 puto. 4: 4 | 99: 11 | 192: 18 | 448: 9 | 510: 18
 putiis. 335: 19
 putum. 192: 12 | purum. 192: 5
 Pygmaeos. 147: 25
 pyramidas. 45: 9
 Pyrandrum. 150: 1
 Pyrenaeum. 156: 5
 Pyrihi. 112: 16
 Pyrrho. 113: 10 | 284: 4 | 475: 16
 Pyrrhonem. 197: 8
 Pyrrhonii *philosophi*. 297: 24: 28
 Pyrrhoniis *philosophis*. 296: 15
 Pyrrhonios. 297: 14 | *philosophos*. 296: 17
 Pyrrhum. 112: 11 | 113: 8
 Pyrrhus. 59: 13 | 112: 13 | 284: 5 | 375: 21
 Pythagora. 26: 3, 13 | 148: 13, 16
 Pythagoræ. 25: 3 | 149: 2, 5, 9 | 185: 16
 Pythagoram. 6: 1, 6 | 148: 4, 16 | 149: 21
 Pythagoras. 46: 2 | *Samius*. 471: 17
 Pythagoreis. 148: 12
 Pythagoricæ. 25: 1 | *discipulorum librum*. 128: 13
 Pythagorici, *sing.* 128: 2, 5
 Pythagoriciis. 26: 12 | 149: 15
 Pythagorico. 149: 1
 Pythagoricos. 149: 20
 Pythagorizua, *comedia*. 149: 3
 Pythia, *ludi*. 219: 21

Q.

Q. *Ua, abl.* 6: 3 | 13: 20 | 16: 22 | 21: 20 | 22: 26 | 28: 26 | *plur.* 11: 13 | *adv.* 45: 11
 quacumque, *abl.* 373: 10 |

quadam. 25: 7 | 42: 2 | 218: 8 | 147: 13 | 425: 14 | 434: 10 | 436: 9 | 449: 18 | 494: 20 | 510: 12 | 516: 24
 quadamtenus. 471: 1
 quadragesima. 117: 8
 quadragesimo. 221: 8 | *neno* &. 117: 3
 quadragesimum. 290: 11
 quadragesimus. 342: 12
 quadraginta. 69: 7 | 109: 5 | 195: 7 | 411: 22 | 496: 4
 quadrantalía. 45: 10
 quadrantem. 117: 14 | 248: 2
 quadrapede equo. 485: 19
 quadrata, *sing.* 45: 10 | *plur.* 45: 6, 9
 quadrat's. *verbis*. 99: 9
 quadrato numero *versum* factum subiecimus. 142: 8
 quadriennium. 416: 10
 quadriga. 507: 8
 quadrigæ, *plur.* 507: 9, 11
 quadrigani. 507: 28 | 508: 5
 quadrigarii. 21: 25 | 22: 13, 40: 1 | 53: 17 | 58: 8 | 367: 17 | 391: 1, 6
 Quadrigarium. 262: 4 | 369: 9 | 462: 15
 Quadrigarius. 22: 14 | 40: 4 | 77: 10, 11 | 112: 9 | 113: 4, 9 | 242: 11 | 367: 15 | 368: 6 | 330: 35
 quadrigas. 506: 14 | 507: 1
 quadrigis. 505: 19 | 506: 21, 24, 28 | *equus*. 485: 3, 15, 21, 23, 26
 quadruplum. 310: 4
 quæ, *sing.* 1: 14 | 20: 6 | 22: 21 | 439: 17 | 451: 25 | *plur. sum.* 19: 15 | *neur.* 1: 8 | 3: 9 | 5: 14 | 10: 9 | 12: 6 | 13: 2, 10, 14 | 20: 13 | 21: 1
 quæcumque, *plur.* 179: 10 | 384: 8
 quædam, *sing.* 46: 6 | 341: 24 | 344: 7 | 430: 12 | 431: 11 | 433: 12 | 440: 3 | 456: 15 | 521: 23 | 523: 14 | 531: 1 | *plur.* 2: 18 | 3: 13 | 16: 6 | 28: 4 | 29: 23 | 41: 17 | 428: 16 | 437: 2, 22 | 444: 29 | 495: 6 | 501: 1 | 532: 1 | *animalium*. 469: 23 | *parentum*. 65: 21 | *non obsequendum*. 65: 21
 quænam, *sing.* 42: 7 | 96: 2 | 124: 9 | 350: 14 | 455: 9 | 483: 4 | 498: 19 | 523: 16
 quæp'am, *sing.* 336: 1
 quæque, *sing.* 504: 17
 quæram. 230: 33 | 510: 20
 quærant. 4: 23
 quæras. 533: 10
 quærat. 222: 22
 quærat'ur. 420: 3 | 450: 23
 quære. 322: 39 | 426: 21 | *cur.* ica. 74: 25
 quærebamus. 49: 30 | 332: 5
 quærebantur. 200: 21 | 480: 17
 quærebat. 361: 5, 7 | 374: 25 | 480: 12
 quærebat'ur. 308: 23 | 451: 9 | 484: 6 | 513: 1
 quærenda, *sing.* 102: 7 | *plur.* 426: 21
 quærendi. 54: 23 | *disputandi*. 178: 16
 quærendis. 503: 3
 quærendo. 101: 14 | *sunt in*. 296: 19 | *in co jamdiu fui*. 101: 14
 quærendorum. 137: 7 | 476: 21
 quærendum. 107: 19 | *est*. 512: 17
 quærens. 529: 18 | *veniam*. 205: 25
 quærentem. 487: 22
 quærenti. 68: 2 | 434: 4 | 517: 8
 quærentibus. 148: 13 | 345: 13
 quærete. 25: 17 | 41: 12 | 263: 18 | 324: 11 | 350: 13 | 380: 6 | 520: 12 | 533: 9 | *soleo apud memet ipsum*. 295: 3
 quæceremus. 106: 22 | 483: 20 | 532: 2
 quæcerentur. 374: 28
 quæceret. 200: 20
 quæceretur. 174: 16 | 194: 14 | 380: 31 | 417: 12 | 450: 3, 15 | 484: 17, 18 | *de causa Sullæ*. 18: 10
 quæti. 5: 15 | 34: 9 | 60: 6 | 103: 6 | 126: 20 | 133: 3
 X X X X iij

I N D E X

- 28 | 225: 13 | 230: 8 | 266:
 12 | 346: 8 | 348: 8 | 352:
 4 | 402: 22 | 425: 1 |
 427: 7 | 432: 3 | 450: 6 |
 453: 10 | 454: 17 | 490:
 3 | 507: 24 | potest utilitas
 amico. 14: 30 |
 querimus. 57: 14 | 508: 7 | 512:
 20 |
 queris. 51: 4 | 132: 18 | 230:
 3 | 329: 33 | 370: 15 | 488:
 7 | 489: 16 | 530: 2 |
 querit. 501: 12, 14 | com-
 pressus. 51: 12 |
 querite. 507: 28 |
 queritis. 301: 18 | 511: 11,
 bis |
 queritur. 34: 1 | 60: 3 | 352:
 15 | 353: 7 | 379: 24 | 450:
 31 | 513: 16 |
 querro. 14: 17 | 77: 2 | 288:
 13 | 361: 15 | 488: 8 | 521: 18 |
 533: 10 |
 querunt. 365: 25 | 386:
 15 |
 quæsierat. 164: 17 | 354:
 10 |
 quæsierunt. 13: 2 | 135: 4 |
 quæsisse. 13: 3 | 394: 11 | 408:
 6 | 412: 16 |
 quæsissem. 434: 14 |
 quæsitæ est. 447: 8 | esse.
 480: 22 | cui pleraque
 omnia veterum literarum.
 21: 12 |
 quæsitæ, plur. 451: 10 |
 quæsitæ opus est. 380: 6 |
 quæsitores. 296: 18 |
 quæsitum. 34: 4 | 53: 7 | 65:
 2 | 88: 18 | 101: 1 | 127:
 15 | 361: 1 | 478: 2, 3 |
 484: 12 | 520: 21 | esse.
 191: 4 | 201: 21 | 347: 5 |
 481: 6, 10, 13 | esse.
 345: 23 | 389: 1 | sup. 511:
 19 |
 quæstiverunt. 124: 13 | 201:
 10 | 364: 12 | 445: 19 |
 454: 19 |
 quæstivi. 465: 10 |
 quæstivimus. 370: 20 | 429: 3 |
 470: 3 |
 quæstivit. 347: 9 | 462: 8 |
 474: 20 |
 quæsto. 87: 7 | 304: 18 | 448:
 22 | 510: 12 | 520: 7 | te.
 243: 20 | 426: 18 | 487:
 27 | tecum. 522: 10 | vos.
 483: 8 |
 quæstibus. 441: 11 | Sellula-
 riis. 102: 10 |
 quæstio. 34: 12 | 177: 29 |
 196: 3 | 287: 23 | 432:
 17 | 480: 13 | 481: 3, 15 |
 505: 18 |
 quæstione. 13: 6 | 34: 6 |
 370: 3 | 513: 20 | 530: 3 |
 propofita. 483: 17 |
 quæstionem. 189: 21 | 201:
 17 | 265: 2 | 432: 6 |
 quæstionibus. 341: 5 |
 quæstionis. 230: 3 | 320: 29 |
 450: 21 | 480: 10, 16 | 482:
 10 | 488: 21 | honore. 512:
 20 |
 quæstionum. 2: 17 | 113: 22 |
 379: 23 | 387: 6 | 480:
 1 | 432: 2 | nebulas. 240:
 1 | obscuros finis. 3: 17 |
 quæstionem is. 200: 14 |
 quæstor. 221: 16 | 346: 2,
 4 |
 quæstore. 364: 21 |
 quæstorem. 364: 23, 29 |
 quæstores. 268: 3 | 345: 1,
 20 | 346: 15 |
 Quæstori Sidicino. 267: 17 |
 quæstoribus. 364: 31 |
 quæstu. 95: 19 | 195: 11 | 251:
 13 | 394: 13 |
 quæstum. 217: 6 | captantes.
 372: 3 |
 quale. 362: 10 | 427: 16 |
 443: 13 | 470: 7 | 488:
 17 | 495: 25 | 505: 16 |
 quales. 45: 8, 11 | 93: 15 |
 463: 1 |
 quali. 6: 1 | 14: 19 | 21:
 18 | 31: 1 | 374: 30 | 416:
 18 | 417: 12 | 444: 12,
 27 | 494: 19 | 513: 14 |
 qualia. 34: 29 | 45: 5, 9 |
 148: 1 | 214: 31 | 499: 11,
 24 | 532: 17 |
 qualibus. 13: 5 | 532: 14 |
 qualicumque. 20: 1 |
 qualis. 14: 3 | 113: 19 | 254:
 4 | 398: 2 | 442: 5 |
 qualitas. 188: 21 |
 quam, relat. 4: 26 | 14:
 7 | 19: 1, 2, 5 | 23: 12,
 13 | 29: 18 | ob causam.
 426: 1 | 481: 12 | 497:
 1 | 501: 12 | 520: 21 | esse
 causam. 507: 8 | adv. 4:
 11 | 7: 6, 7, 11 | 9: 14,
 14: 17 | 15: 27 | 16: 14 |
 19: 10, 13 | 20: 5, 13,
 15 | 23: 11 | 25: 13 | auda-
 ces sumus. 399: 11 | utile.
 444: 33 | largius fluctet
 quam esset satis. 49:
 19 |
 quamdam. 76: 21 | 422: 3 |
 435: 23 | 451: 25 | 461:
 12 | 500: 29 | 503: 4 | 525:
 1 |
 quamobrem. 35: 14 | 41:
 4 | 79: 10 | 96: 2 | 135:
 15 | 152: 21 | 202: 1 | 242:
 1 | 307: 27 | 348: 29 |
 409: 22 | 466: 17 | 501:
 9 | 506: 23 |
 quamquam. 16: 24 | 188:
 18 | 208: 21 | 344: 14 |
 381: 22 | 428: 4 | 447:
 6 | 449: 20 | 473: 2 | 519:
 18 |
 quamvis. 349: 9 |
 quantum. 167: 7 | 421: 9 |
 quandam quasi. 28: 16 |
 quando. 17: 3, 10 | 45: 6 |
 62: 27 | 104: 8 | 126: 11 |
 201: 4 | 202: 14 | 432: 7 |
 439: 4 | 444: 9 | 451:
 19 | 439: 17 | 505: 21 | 530:
 36 |
 quanquam. 77: 5 |
 quanta, sing. 7: 8 | 14: 4 |
 42: 1 | 379: 8 |
 quantæ, sing. 518: 18 | 519:
 15 |
 quanti. 223: 30 | minoris erit.
 13: 5: 16 |
 quanto, adv. 5: 6, 11 | 95: 11 |
 14-6: 6 | 462: 18 | 501:
 4 |
 quantovis. 372: 15 |
 quameculi quique fuerint. 5:
 11 |
 quarapulum. 306: 20 | memo-
 riæ. 458: 1 | memini. 515:
 9 | hinc abest. 513: 11 |
 quartum, adj. 5: 6, 7 | 14:
 19 | 470: 5 | adv. 2: 22 |
 34: 23 | 426: 17 | 436:
 20 | 473: 2 | nobis me-
 morie est. 228: 11 | satis
 erat. 455: 20 | temporis.
 25: 1 | 492: 6 | in se est.
 303: 6 | valui. 188: 4 | pos-
 cebat nimium. 24: 4 |
 domus tantum adcrevit.
 85: 24 |
 quantus. 206: 1 | 532: 9 |
 esse eum fecit, quantus
 postea fuit. 163: 5 |
 quapiam. 420: 3 |
 quapropter. 38: 16 | 41: 18 |
 163: 19 | 174: 1 | 318: 29 |
 385: 20 | 401: 3 | 413:
 9 | haud. 152: 15 | 492:
 20 |
 quare. 498: 13 | 501: 9 |
 quarta. 103: 6 | 117: 1 | in Ver-
 rem. 63: 1 |
 quartam. 122: 10 |
 quartanam. 462: 11 |
 quanti die. 283: 15 |
 quartis. 462: 8 |
 quarto, abl. 77: 14 | 38: 6 |
 389: 6 | 412: 10 | 426: 30 |
 436: 1 | decimo. 43: 1, 4,
 12 | 418: 2 | vicésimo. 22:
 5 | anno. 472: 9 | die. 283:
 17 | libro. 434: 14 | adv.
 265: 9 |
 quartum, adj. 398: 4 | adv.

VOCABULORUM.

265: 9 |
 quarum. 439: 7 |
 quarumdam. 515: 8 |
 quas. 1: 14 | 2: 5 | 15: 24: 25 | 17: 24 | 25: 19 | res cumque. 2: 25 | 470: 1 |
 quāsdam. 3: 17 | 93: 1 | 187: 12 | 210: 27 | 418: 11 | 425: 18 | 456: 18 | 460: 10 |
 quasi. 1: 10 | 2: 6 | 3: 28 | 4: 12 | 13: 15 | 15: 23, 25 | 37: 8, 16 | 44: 6, 16 | 47: 9 | 54: 12 | 60: 15 | 100: 8 | 121: 22 | 204: 21 | 417: 16 | 450: 16 | 523: 24 | quandam. 28: 16 | proinde. 27: 9 |
 quassare. 62: 21 |
 quatenus. 14: 1, 8, 10 |
 quaterseptenis. 116: 7, 9 |
 quater. 62: 21 |
 quateret muros. 35: 11 |
 quaterna milia. 71: 13 |
 quaternarii numeri. 117: 22 |
 quati. 259: 10 |
 quatiatur. 322: 32 |
 quatuor. 80: 24 | 81: 24, 25, 30 | 82: 1 | 146: 17 | 343: 7 | 496: 4 | 506: 15 | 507: 10 |
 quatuordecim. 69: 8 |
 quatuordecimo. 286: 9 |
 que, *encl.* 1: 4, 8, 9 | 2: 19, 24 |
 queant. 375: 32 | 376: 2 |
 queas. 46: 8 | 190: 21 |
 queat. 37: 22 | 62: 28 | 110: 9 | 128: 20 | 449: 15 |
 quem. 1: 5, 6: 4 | 9: 16 | 19: 3 | 29: 11 | 30: 10 |
 quemcumque. 521: 9 |
 quemdam. 54: 17 | 421: 7 | 470: 13 | 485: 8 | 487: 21 |
 quemnam. 13: 5 | 103: 1 |
 quempiam. 107: 8 | 229: 16 | 243: 12 | 432: 4 | 436: 5 | 456: 8 |
 quemquam. 121: 7 | 166: 19 | 213: 27 | 402: 6, 446: 25 | 528: 14 |
 quemque. 1: 6 | 445: 9 | 467: 11 |
 quercera febris. 23: 3 |
 quercum. 406: 2, 5 |
 quercus. 406: 6 |
 querebatur super uxore. 85: 2 |
 querebas. 152: 22 |
 querebas. 345: 16 |
 querebas. 268: 31 |
 querebatur. 210: 13 |
 querebas. 529: 4 |
 querebas. 268: 7 |
 querebas facere. 55: 10 |

querna. 165: 13 |
 quernus. 165: 13 |
 questum venisse. 404: 7 |
 queunt. 1: 1 | 179: 4 | 376: 18 | 430: 6 | 437: 24 | 445: 19 | 496: 7 | 507: 26 |
 qui, *sing.* 2: 12, 13, 14, 15, 15, 15, 15 | 10: 9, 10 | 17: 1, 1, 1, 1 | 22: 16 | tamdem? 87: 8 | *plur.* 2: 10, 11, 11, 16, 16, 16 | 4: 18 | 8: 4 | 9: 4 | 10: 6, 12 | 12: 10 | ut qui maxime. 415: 15 | *nr.* 35: 10 | 113: 13 |
 quia. 2: 6 | 32: 18 | 417: 2 | 429: 1, 8, 30 | 450: 28 | 525: 26 | eo ipso. 17: 20 | existimaret. 284: 26 |
 quibat. 456: 2 | nihil fari. 169: 13 |
 quibus. 1: 12 | 3: 2, 7 | 10: 9 | 13: 5, 21 | 22: 10, 23 | 36: 15 | 37: 17 | in legendis. 3: 2 | in coloribus, quibus modo dixisti, designandis. 93: 5 |
 quibusdam. 19: 10 | 37: 16 | 47: 6 | 58: 17 | 127: 18 | 356: 15 | 413: 1 | 422: 14 | 426: 26 | 449: 7 | 499: 6 | 516: 15 | 523: 27 | consensus. 413: 16 | non obsequendum. 65: 9 |
 quicquam. 12: 15 | 36: 14 | 77: 7 | 90: 3 | 113: 15 | 181: 28 | 223: 25 | 456: 2 | 499: 10 | nihil. 510: 18 | haud dubitavimus. 106: 20 |
 quicquid. 86: 7 | 202: 18 | 420: 27 | 429: 15 | 522: 11 | est nomen tibi. 132: 12 |
 quicum. 132: 14 |
 quid. 1: 7 | 4: 1 | 10: 21 | 14: 5, 19, 22 | 17: 10, 15 | 20: 2, 16 | 22: 13 | 34: 10 | 48: 2 | si? 71: 21 | non? 132: 9 | enim? 65: 19 | 66: 7 | aliud. 499: 4 | rei. 98: 10 | *etatis.* 31: 1 | *Græcarum litterarum.* 130: 21 | *popus sit factio.* 211: 8 | *hoc verbi esset.* 512: 14 | *quoque in libro.* 5: 15 |
 quidam, *sing.* 2: 9 | 40: 13 | 407: 6 | 449: 26 | 521: 6 | *plur.* 89: 15 | 195: 12 | 433: 21 | 443: 4 | 460: 4 | 478: 4 | 491: 8 | 502: 4 | 531: 17 | homines. 278: 8 |
 quidem. 3: 6 | 7: 3 | 12: 14 |

13: 10 | 14: 21, 25 | 17: 9, 17 | 32: 9 | 34: 18 | ea sententia. 522: 25 | &c. 525: 20 | at certe. 3: 19 | ne. 2: 23 | 96: 4, 6, 6, 6 |
 quidnam. 34: 4 | 263: 16 | 482: 20 | 485: 27 | *egil-* *sent.* 51: 9 |
 quidni? 122: 4 |
 quidquid. 420: 22 |
 quies. 203: 17 |
 quiescas. 337: 11 |
 quiescebant. 97: 3 |
 quiescerent. 259: 17 |
 quiescit. 203: 12, 16 |
 quiesco. 203: 10 | 204: 4 |
 quiete. 204: 4 | 411: 9 |
 quietem. 204: 5 |
 quievit. 171: 16 |
 non quimus. 10: 2 |
 quin. 18: 2 | 21: 9 | 41: 18 | 84: 6 | 416: 3 | 416: 16 | 441: 29 | 497: 9 | 530: 18 | &c. 25: 9 | etiam. 521: 26 | potius. 72: 3 | 131: 5 | 270: 7 | quid tam remorum quin. 4: 1 |
 quinam, *sing.* 60: 15 | 375: 23 |
 quindecim. 476: 29 | 496: 2 | pon. 10. 525: 9 |
 quindecimvir factis faciundis. 32: 1 |
 quindecimviri. 44: 17 |
 quingenta. 213: 31 | 214: 8 |
 quingentesimo undevicesimo. 476: 19 |
 quingentis annis. 136: 18 |
 quingentos. 121: 13 |
 quingentum. 226: 20 | 433: 7 |
 quinquagesimo. 388: 20 |
 quinquaginta. 411: 22 | 512: 12, 13 | duobus annis. 476: 14 |
 quinquatrus. 79: 19 |
 quinque. 35: 6 | 69: 7 | 79: 20 | 217: 15 | 266: 32 | 290: 8 | 386: 4 | 411: 21 | 448: 24 | 456: 16 | 499: 25, 26 | & viginti. 523: 22 | & septuaginta. 448: 24 |
 quinquies. 69: 9 | 266: 26 |
 quinta. 20: 20, 26 | 78: 14 | 355: 24 | 403: 5 |
 quinti die. 283: 15 | 284: 13 | 17 |
 Quinti Catuli. 510: 17 | 511: 14 |
 Quintio. 416: 3, 4, 15 |
 quinto. 71: 8 | 221: 8 | 283: 17 | 399: 14 | 423: 6 | in libro. 489: 13 | & vicefimo. 447: 19 |

INDEX

quintodecimo. 41: 7 | 261: 22 |
 Quinto Serrano. 415: 19 |
 quintum librum. 498: 25 |
 Quintum Ennium. 467: 4 |
 quintus. 496: 15 |
 Quintus. 266: 6 | Ennius. 467: 6 | Hortensius. 415: 3 | Metellus Numidius. 326: 12 |
 quipiam. *Aug.* 447: 22 |
 quippe. 14: 30 | 65: 16 | 97: 9 | 163: 6 | 168: 9 | 201: 16 | 354: 22 | 415: 18 | 488: 2 | 521: 21 | 529: 2 |
 quippiam. 215: 32 |
 quantuli quique fuerint. 5: 11 |
 quire. 301: 7 |
 quiret. 24: 7 | 373: 16 | 400: 7 | 523: 18 |
 Quirinali. 195: 14 | lituo. 6: 3 | 7: 24 |
 Quirites. 19: 7 | 156: 17 | 182: 18 | 199: 10 | 278: 25 | 402: 11 | 415: 4 |
 Quiritibus. 33: 5 | 284: 6 |
 quis, *nom.* 13: 17 | 33: 13 | 98: 4 | 412: 13 | 416: 9 | adeo ignorat. 132: 19 | tam siliceo. 505: 9 | *fi.* 97: 4 | 121: 19 | 445: 25 | 450 | 18 | 468: 26 | *dar.* *plur.* 115: 17 | 118: 14 | 239: 20 | 320: 6 |
 quisnam. 60: 20 | 481: 14 | erit qui. 111: 14 |
 quispiam. 79: 7, 16 | 101: 15 | 112: 15 | 113: 14 | 208: 12 | 352: 5 | 361: 8 | 369: 32 | 390: 10 | 426: 3 | 482: 21 | 498: 5 | 506: 5 | 527: 13 | de grammaticorum vulgo. 399: 8 | de nobilioribus. 163: 15 |
 quisquam. 25: 13 | 31: 4 | 33: 15 | 225: 1 | 446: 32 | neque quisquam omnium. 122: 28 |
 quisque. 26: 14 | 434: 5 | 485: 27 | 490: 9 | fortissimus. 111: 8 | vice sua. 495: 1 | quod pecuniarum habebat. 26: 14 |
 quisquis. 102: 15 | 114: 6 | 374: 38 | 450: 6 | 500: 11 |
 quisse. 68: 9 | 207: 11 | 391: 5 | 442: 14 |
 non quita est contemni. 526: 2 |
 quiverit. 165: 26 | 374: 17 |
 quiverunt. 391: 10 |
 quivi. 381: 5 |
 quo, *abl.* 4: 7 | 10: 5 | 13:

12 | 14: 10, 11, 24 | 16: 5 | 21: 2 | 46: 11 | pacto. 101: 10 | 481: 7 | 489: 16 | *nr.* 4: 24 | 30: 16 | 37: 12 | 449: 13 | 506: 17 | *magis.* 493: 18 |
 quoad. 147: 11 | 197: 2 | 429: 20 | 456: 22 | 487: 14 | viver. 236: 9, 11 |
 quocirca. 144: 6 | 261: 11 | 311: 17 | 513: 2 |
 quocum. 319: 7 |
 quocumque. 21: 6 |
 quod, *rel.* 2: 24 | 3: 3, 5 | 7: 1, 10 | 12: 21, *bis*, 26 | 15: 10, *bis* | 16: 4, 7, 22 | 17: 21 | 48: 4 | genus homines appellatos. 39: 12 | *adv.* 12: 4, *bis*, 24 | 15: 4 | 24: 6 | *fi.* 66: 14 | 429: 36 | voluptatibus legere. 3: 3 | malo esse Dionysia quam quod tu *adv.* 18: 13 |
 quodam. 20: 22 | 399: 6 | 409: 18 | 431: 11 | 435: 2 | 433: 17 | 494: 19 | 495: 13 | 515: 11 | *dic.* 417: 2 | 506: 4 | modo. 60: 8 |
 quoddam. 5: 10 | 60: 1 | 201: 19 | 222: 23 | 336: 2 | 382: 33 | 524: 32 |
 quodnam. 216: 10 |
 quodvis. 163: 17 |
 quoi. 135: 2 | 432: 10 |
 quominus. 136: 13 | 222: 5 | 234: 11 |
 quomodo. 402: 10 | ex usu vestro existimabam esse. 402: 1 |
 quoniam. 14: 19 | 497: 16 | modo. 101: 12 | 168: 11 | 354: 10 | pacto. 189: 24 | 369: 22 | usque. 12: 27 | 14: 20 |
 quondam. 64: 5 | 289: 13 | 323: 18 | 354: 4 | 384: 3 | 396: 26 | 434: 15 | 478: 6 | 512: 2 |
 quoniam. 2: 2 | 10: 1 | 16: 1 | 19: 8 | 23: 7 | 25: 19 | 34: 2 | 42: 8 | 59: 8 | 60: 8, 16 | 62: 12 | 65: 10 | 97: 7 | 104: 19 | 344: 15 | 419: 6, 13 | 444: 20 | 496: 6 | 529: 5 |
 quoque anno. 181: 22 |
 1: 2, 13 | 2: 7, 22 | 5: 13 | 7: 3 | 12: 29 | 13: 10 | 14: 7, 13, 26 | 15: 17 | 16: 18 | 20: 12 | ne oris quoque sterilitatem posse. 9: 17 |
 quoquo. 380: 11 | 421: 5 |
 quorsum. 111: 18 |
 quoram. 31: 5 | 37: 23 | 39: 13 | 99: 10 | 434: 9, 15 |

480: 22 | 528: 17 |
 quorumdam. 4: 25 | 19: 18 | 181: 5 | 210: 9 | 215: 1 |
 quos. 4: 17 *bis* | 10: 2 | 20: 24 | 60: 7 | 99: 10 | 447: 21 |
 quosdam. 12: 2 | 37: 8 | 95: 23 | 105: 11 | 195: 15 | 205: 3 | 356: 31 | 381: 17 | 424: 16 | 434: 13 | 459: 7 | 510: 11 | 531: 22 |
 quot. 116: 13 | 463: 11 | 480: 12 | 487: 22 |
 quotidiana intelligentia. 30: 6 | *plur.* 367: 7 |
 quotidianas. 54: 28 |
 quotidiani. 153: 8 | sermonis vir. 367: 26 |
 quotidianis. 176: 27 | 268: 17 | sermonibus. 27: 4 |
 quotidie. 224: 16 | 280: 13 | 390: 6 | 527: 19 |
 quotiens. 97: 12, *bis* | 180: 11 | 249: 17 | 374: 36 | 380: 18 | 387: 11 |
 quoties. 506: 2 |
 quotquot annis. 192: 3 |
 quotus nostrum est qui. 416: 17 |
 quid quove in libro. 5: 15 |
 quouque. 14: 8, 14 |
 Quipiones. 241: 1 |

R.

Rabida facundia. 509: 24 |
 Rabito. 318: 5 |
 rabula. 395: 22 |
 radantur. 224: 17 |
 radere. 108: 2 |
 radice. 465: 12 |
 radicibus. 239: 2 | 477: 18 | 515: 23 | montis. 347: 1 |
 radiis. 230: 29 | 285: 8 |
 radiorum emissionem. 179: 4 |
 radit. 289: 5 |
 ramos. 439: 3 |
 rancide faciunt. 489: 13 | 6: 22. 492: 25 |
 ramunculis. 376: 25 |
 raperent. 359: 21 |
 rapi in ius. 523: 6 |
 rapida, *Aug.* 491: 7 | febr. 523: 3 | *plur.* 227: 4 |
 rapidis motibus. 499: 6 |
 rapidissimum. 277: 3 |
 rapido. 176: 31 |
 rapidum. 375: 29 | 461: 16 | 466: 16 |
 rapio. 250: 17 |
 rapit. 291: 14 | 317: 13 |
 rapatur huc atque illuc. 62: 18 |

rapit

VOCABULORUM.

rapti, plur. 62: 3 | 385: 22 |
 rapito. 250: 17 |
 rare. 91: 21 |
 rarenter. 91: 21 | 124: 16 |
 279: 12 | 454: 4 |
 rarioris. 480: 20 |
 rarissimum. 267: 2 | 445: 11 | 450: 11 | 508: 4 | est. 326: 12 |
 raritates monstruosas. 125: 16 |
 rarius. 445: 10 | 446: 13 | 455: 11 | dictu est. 251: 3 |
 raro. 91: 21 |
 rarus. 91: 21 |
 rafa. abl. 109: 6 |
 rasticasse. 109: 7 |
 rastris. 231: 2 |
 rata est. 321: 7 | sunt. 349: 2 |
 rariæ. 287: 5 |
 ratas & irritas efficiunt. 15: 25 |
 rate. 94: 14 |
 rates. 61: 13 |
 ratos esse. 237: 5 |
 ratus. 67: 14 | 118: 12 | 456: 27 | 462: 6 | 484: 26 | est. 193: 11 |
 rati, plur. 28: 12 | 171: 18 |
 ratio. 4: 8 | 25: 3 | 32: 16 | 35: 1 | 41: 1 | 42: 7 | 53: 8 | 71: 19 | 138: 5 | 345: 11 | 418: 16 | 431: 10 | 436: 13 | 439: 9 | 446: 22 | 483: 5 | 490: 30 | 493: 19 | 506: 23 | 530: 33 | officiorum. 57: 1 | proportionis. 399: 12 | nulla visa est literæ. 59: 7 | jejuna & imperfecta in verbis. 60: 10 | suavitatis est in vocabus. 75: 1 | habita sit. 354: 1 | ut numeri (salva sit. 154: 12 |
 ratiocinari. 67: 8 |
 ratiocinatum esse. 6: 1 | in reperienda. 6: 6 |
 ratione. 15: 3 | 21: 22 | 22: 25 | 40: 2 | 41: 22 | 43: 7 | 17: 18 | 79: 2 | 113: 20 | 372: 13 | 421: 1 | 433: 5 | 436: 19 | 440: 6 | 450: 28 | 491: 1 | 496: 17 | 498: 11 | 504: 3 | recta. 395: 12 | nominis. 292: 2 | ea qua. 502: 32, 35 | adhibita. 516: 24 | proportionis habita. 7: 5 | firmare. 53: 18 |
 rationem. 17: 13 | 23: 4 | 103: 5 | 126: 6 | 356: 15 | 390: 18 | 420: 7 | 426: 16 | 438: 7 | 439: 13 |

444: 13 | 507: 13 | grammaticam. 260: 22 | nominum, interpretationem. 173: 4 | esse habendam. 524: 1 | reddere. 507: 7 | reddere pecuniæ. 157: 13 |
 rationes. 34: 26 | 97: 14 | 192: 17 | 463: 27 | 495: 6 | grammaticas. 185: 10 | pecuniæ. 157: 15 |
 rationibus. 35: 18 | 54: 7 | 56: 15 | 80: 10 | 95: 14 | 379: 1 | 424: 10 | 508: 4 | 522: 16 |
 rationis. 450: 17 | officium. 490: 7 | capiens. 133: 11 |
 rationum. 378: 11 |
 ratum. 344: 9 | non esse ait. 172: 15 | non fuisse. 388: 1 |
 ratus. 35: 20 |
 re. 12: 7, 23, 25 | 14: 22 | 24, 29 | 15: 9, 12 | 20: 6 | 28: 2 | 29: 22 | 34: 14 | 43: 8 | 108: 5 | 420: 3 | 435: 3 | 457: 3 | 500: 13 | 527: 12 | 534: 1, 2 | bona copiosus. 441: 13 | cibaria copiosum appidum. 208: 9 | familiari. 5: 8 | 435: 19 | militari. 422: 16 | 423: 6 | uti re ipsa apparuit. 177: 5 | non ab re est. 55: 5 | D. E. R. de ea re. 234: 7 | levi. 506: 5 | rustica. 77: 20, 22 | consultas è tua. 494: 5 | in adversa. 367: 14 | in præsentis. 514: 2, 4 | a quo verbo. 26: 16 | parr. 76: 23 | 77: 1 |
 ream veneficii. 324: 3 |
 reare. 231: 25 |
 rebus. 2: 24 | 3: 17 | 15: 7 | 16: 3 | 36: 1, 4, 6 | 57: 2 | 65: 26 | 77: 5 | 207: 6 | 343: 7 | 388: 5 | 438: 14 | 444: 15 | 448: 12 | 456: 10 | 468: 25 | 490: 20 | secundis. 211: 3 | otium est. 184: 23 | de id genus. 343: 15 |
 recedet. 419: 15 |
 recens. 126: 21 | 313: 22 | 395: 4 | 469: 12 | nato. 245: 2 | natus. 322: 4 |
 recensimus. 380: 25 |
 recensere. 231: 14 | 444: 32 | ve. ba. 13: 17 |
 recenserentur. 457: 17 |
 recensatur. 413: 35 |
 recentem. 315: 2 |
 recentes. 210: 16 | 457: 11 |
 recenti novitate. 327: 9 |
 recentior memoria. 76: 11 |

recentis. 439: 18 |
 recentium. 509: 1 |
 receperat. 452: 4 | amissum animum. 176: 21 |
 recepere. 493: 2 |
 recepisse. 121: 13 | 125: 16 |
 recepit. 121: 13 | 451: 24 |
 recepta est. 330: 16 |
 recepti sunt. 475: 15 | in cohortem disciplinarum. 26: 14 |
 recepticio servo. 451: 4 |
 recepticium servum. 451: 8, 11 | 452: 3 |
 recepticius servus. 451: 9, 17 |
 receptis. 437: 15 |
 recepto. 74: 9 | 320: 20 | mand. co. 34: 4 |
 receptum. 347: 18 | 355: 17 | est. 220: 15 |
 receptus. 451: 12 | est. 408: 11 |
 recessit. 260: 8 |
 recessu. 295: 7 |
 recessus animorum. 375: 14 |
 reciderunt. 269: 9 |
 recindendam linguam. 38: 17 |
 recipere. 386: 13 |
 recipiendæ. 244: 7 | 450: 21 |
 recipiendæ. 394: 20 |
 recipiendæ. 180: 7 |
 recipiendam. 474: 9 |
 recipiendæ. 462: 12 |
 recipere. 152: 2 | 222: 11 | 380: 4 | 451: 21 |
 reciperet. 170: 25 |
 recipi in disciplinam. 25: 9 |
 recipiendæ. 450: 11 |
 recipiendam. 262: 17 |
 recipiendi. 25: 4 |
 recipio. 109: 11 |
 recipit. 238: 6 | 451: 7 |
 reciproca. 170: 10, 13 | significatione. 257: 1 |
 reciproce rationes. 524: 7 | vices. 407: 15 |
 reciprocans manu telum. 256: 10 |
 reciprocatio. 521: 23 |
 reciprocatione. 375: 17 |
 reciprocatur. 460: 20 |
 recitare. ur. 157: 16 |
 recitari ex libro. 10: 2 |
 recitata. 346: 16 |
 recitatos. 235: 5 |
 recitavit. 234: 17 |
 reclam. 48: 17 |
 reclamatur. 478: 19 |
 recognitione mutua facta. 176: 22 |
 recognitionem. 175: 21 |
 recondebam ea mihi. 1: 10 |

Y Y Y

I N D E X

recondita. 105: 2 | 130: 26 |
reconditus. 330: 29 |
recondo. 176: 32 | 385: 13 |
reconduntur. 130: 24 | 133: 29 |
recordari. 180: 11 |
recordationes. 445: 1 |
recordemur. 229: 4 |
recordor. 285: 6 |
recrementa. 460: 14 |
recta, *fig.* 373: 15 | 446: 21 | ratione. 195: 12 | *plur.* 65: 28 | 210: 38 | 401: 9 |
rectam. 365: 4 |
rectas. 355: 21 |
recte. 48: 1 | 72: 1 | 122: 15 | 133: 22 | 135: 2 | 212: 3 | 419: 15 | 424: 1 | 444: 7 | 487: 2 | 490: 10 | 516: 17 | 528: 25 | 530: 31 | opposita. 17: 8 | est. 145: 13 | sit oculis tuis. 370: 11 | agit. 349: 7 | imperat. 65: 12, *bis* | meminimus. 13: 8 | atque condigne locutum. 19: 19 | & probabiliter dici. 41: 4 | recte-ne an perperam. 12: 16 |
recti, *fig.* 439: 8 |
rectiores. 242: 2 |
rectissime loqui. 331: 6 |
rectissimum. 354: 9 |
rectius. 34: 4 | 266: 15 | 276: 3 | 354: 30 | 384: 15 | 28 | 420: 26 | 446: 23 | 527: 6 | sit. 529: 21 |
recto casu. 222: 6 | 384: 9 |
rectos. 355: 17 | 19, 20 |
rectum casum. 530: 2 | 6 | factum. 423: 20 |
rectus. 440: 9 | casus. 358: 11 |
recubuit. 177: 11 |
recuperatores. 521: 12 |
recurrentem. 462: 8 |
recurvatur. 110: 10 |
recusantia. 252: 7 |
recusaret. 205: 26 |
redacta. 364: 21 |
redargueret. 399: 21 |
reddas. 171: 6 |
redde. 264: 9, *bis* |
reddebam. 455: 26 |
reddenda ratio. 35: 1 |
reddere. 121: 6 | 413: 7 | 457: 12 | rationem. 507: 7 |
redderem. 17: 4 | 386: 12 |
redderet rationem sententiae. 17: 13 |
reddes. 423: 20 |
reddi. 264: 8 |

reddiderunt. 525: 18 |
redidisse. 113: 7 |
reddidit. 17: 1 | 43: 10 | 196: 6 |
redidit. 362: 15 | 270: 7 | 440: 10 |
reddita. 71: 19 | 504: 3 | gratia. 17: 11 |
redditam. 196: 20 | gratiam. 17: 19, 20 | pacem Samnitibus. 36: 7 |
redditur. 60: 4 | 90: 9 |
redeamus. 211: 11 |
redeatur. 239: 7 |
redemta. 308: 15, 20 |
redeo. 253: 15 | 377: 13 |
redeuntes. 426: 3 |
redhibendi. 136: 4 |
redhiberi. 134: 12 | 135: 19, 23 | 136: 1, 3 |
redhibitionis. 135: 27 |
redhibitus. 451: 12 |
redibat. 198: 16 | 524: 17 |
rediens. 409: 18 |
redierit. 426: 15 |
redigendo. 49: 2 |
redigere. 507: 2 |
redigerentur. 437: 5 |
redigi. 524: 15 | bona in publicum. 34: 1 |
redigit. 435: 12 |
redir. 98: 15 | 124: 7 | 217: 6 | in naturam. 406: 8 | nobis in memoriam. 306: 28 |
de redimenda ratione pacifici. 523: 35 |
redimicula. 225: 4 |
redimus. 422: 9 |
redire. 232: 16 | 233: 2 | 344: 13 | 441: 13 |
rediremus. 246: 3 | 320: 14 | 504: 15 | 506: 3 |
rediret. 166: 15 |
redisse. 232: 14 |
redissent. 233: 4 | 283: 15 |
redisset. 98: 11 | 107: 19 | 191: 3 | 234: 17 |
redit. 116: 8 |
reditiones in gratiam. 325: 2 |
reditu. 287: 22 |
redituros esse. 232: 11 |
reditus, *plur.* 390: 11 |
redolentia multas concinnitates alia quaedam. 2: 19 |
redundante. 450: 28 |
redundaret. 465: 6 |
redundaturum est. 212: 6 |
reduxit. 367: 19 | 391: 11 | gladium. 169: 19 |
refecta esset. 266: 22 |
refellenda, *plur.* 465: 8 |
refellendum. 495: 9 |
refer. 74: 25 |
referatur. 209: 14 |

referenda, *fig.* 437: 6 |
referendos. 206: 8 |
referendum esse. 383: 6 |
referre. 415: 1 |
referri. 291: 11 | 317: 19 | 338: 6 | 437: 16 |
refert. 28: 7 | 70: 6 | 109: 12 | 115: 5 | 117: 5 | 189: 23 | 388: 12 | 408: 15 | 437: 4 | quid. 14: 5 | 317: 21 | mea. 132: 14 | non refert utrum. 236: 17 | gratiam. 17: 2, 3, 15 | ocu- los ad contuendum. 176: 21 |
refertur elegantiarum. 501: 12 |
refertum, variae historiae li- brum. 23: 18 |
refertur ad. 21: 15 |
reficere. 532: 19 |
refici remissionibus animos. 392: 13 |
reformidanda, *plur.* 145: 10 |
refoto. 392: 32 |
refrigerantibus posticum z- dium ambulacris. 8: 8 |
refrigerare. 370: 19, 27 |
refrigeraret. 370: 26 |
refugisset. 466: 17 |
refutari. 65: 26 |
rege. 32: 10 | 49: 32 | 94: 20 | 156: 14 | 441: 9 | 470: 17 | 475: 16 | 490: 9 | 526: 10 |
regem. 28: 3 | 44: 3, 8 | 73: 9, 15 | 112: 15, 17 | 115: 6, 8 | 210: 5 | 409: 17 | 442: 7 | 466: 15, 14 | 467: 3 | 476: 9 | 528: 23 |
regendi. 410: 9 |
regensibus. 473: 15 |
regi, *das.* 112: 18 | 161: 9 | 211: 15 | 442: 5 | *ver.* 70: 22 | 188: 10 | 323: 19 | 372: 9 |
regia, *subst.* 140: 11, 15 | disciplina, *adj.* 2: 13 |
regiae, *gen.* 382: 2 |
regibus. 302: 12 |
regione. 99: 17 | sub eadem coeli. 246: 20 |
regiones. 80: 24 | 81: 18 | 331: 22 |
regionibus. 78: 15 | 80: 14 | 21 | 331: 26 | 342: 2 | 376: 6 | 386: 6 | 415: 7 | coeli. 372: 27 | certis locus determi- natus. 346: 21 |
regionum. 385: 5 |
regis. 112: 16 | 414: 5 | 466: 8 | 467: 1 | 528: 4 | 6 |
regna. 195: 4 |
regnante. 471: 14, 15 | 321 |

VOCABULORUM.

regnantibus. 471: 8 |
 regnare. 331: 19 |
 regnaret. 331: 20 |
 regnat. 331: 21 |
 regnavisset. 475: 8 |
 regni. 471: 14 |
 regnis. 254: 14 |
 regno. 474: 6 |
 regnum. 471: 18 | 474: 15,
 23 | 333: 20 |
 regredi. 374: 20 |
 regressi. 104: 14 | 232: 20 |
 regnare. 354: 2 |
 regulam. 384: 25 |
 Reguli. 191: 11 |
 Regulo. 190: 9, 10 |
 Regulum. 190: 11 | 191: 5 |
 regum. 73: 9 | 494: 12 |
 regunt. 70: 23 | alia mome-
 ta magnitudines rerum.
 15: 15 |
 rei. *subst.* 1: 11 | 12: 15 | 13: 16 |
 28: 8 | 30: 6 | 34: 25 | 47:
 30 | 51: 11 | 424: 13 |
 440: 7 | 472: 9, 13 | 466:
 11 | 498: 11 | 29 | 519:
 10 | bellicæ disciplina. 310:
 28 | non magnæ error. 396 |
 17 | grammaticæ. 432: 5 |
 non bonæ hominem. 378:
 22 | omnis humanæ pe-
 rissimæ. 502: 9 | rusticæ.
 275: 29 | 516: 1 | Vene-
 reæ proluvio. 149: 12 |
 uxoriæ. 19: 12 | actiones.
 136: 15, 19 | *adj.* 15: 4 |
 reiecit. 324: 4 |
 reject. 180: 14 | 324: 16 |
 rejicit. 98: 20 |
 reipublicæ. 111: 16, 31 | 157:
 19 | 214: 20 | 278: 26 |
 289: 15 | 334: 1 | 347: 2 |
 381: 25 | 387: 16 | 433:
 15, 22, 25 | 530: 36 |
 reis. 66: 6 | 210: 34 | 211:
 32 |
 relata. *plur.* 32: 6 |
 relationem. 388: 23 |
 relationes. 321: 20 |
 relatus in ætarios. 159: 7 |
 relegere. 76: 23 |
 relicta, *sing.* 112: 7 | 513: 20 |
plur. 425: 16 | sunt in me-
 diis. 322: 2 |
 relictis. 317: 18 |
 relicto. 288: 4 |
 relicui. 102: 9 |
 relictum. 39: 16 | 47: 9 |
 389: 3 | *est.* 396: 2 | *esse.*
 485: 25 |
 religenter. 144: 2 |
 religio. 180: 18 | *est.* *nefas.*
 279: 10 | non *est.* 281:
 8 |
 religionem. 144: 7 | 233: 19 |

379: 18 | mandati. 34: 20 |
 populum alligarent. 94:
 4 | servandi tuendique se-
 creti. 318: 21 |
 religionem iusjurandi. 137: 5 |
 religiones. 137: 5 | 410: 12 |
 religioni. 141: 22 |
 religionibus. 31: 2 | 96: 10 |
 200: 8 | 407: 7 | fan-
 xerant. 90: 6 | contrariis
 procurare. 139: 7 |
 religionum. 28: 7 | 32: 16 |
 religiosa, *plur.* 68: 11 | de-
 lubra. 144: 11 | 145: 2 |
 religiosæ conjunctionis. 336:
 2 |
 religiosas. 68: 18 |
 religiose. 212: 24 | 311: 7 |
 caute, sollicite differuit.
 15: 26 |
 religiosi dies. 144: 11, 12 |
 religiosum. 144: 2 | 145: 4 |
 180: 3 | *est.* 281: 11 |
 religiosus. 147: 19 | 144: 5,
 6, 8, 17 |
 relinquamus. 157: 2 | 212:
 30 |
 relinquit. 20: 2 |
 relinquatur. 326: 18 |
 relinquebant. 425: 11 |
 relinquemus. 446: 2 |
 relinquenda, *plur.* 65: 24 |
 relinquendo. 145: 6 |
 relinquendum. 335: 19 |
 relinquere. 181: 20 | 290:
 1 |
 relinquerem. 334: 1 |
 relinquerent. 463: 18, 22 |
 relinqui. 521: 11 |
 relinquimus. 145: 12 |
 relinquitur. 398: 21 |
 relinquo. 203: 9 |
 relinquunt. 71: 1 |
 reliqua, *sing.* 262: 17 | 342:
 1 | 452: 4 | 483: 5 | *plur.*
 95: 9 |
 reliquæ, *plur.* 494: 10 |
 reliquerit. 41: 19 | 121: 4 |
 438: 16 |
 reliquerunt. 52: 4 | 201:
 11 |
 reliqui, *adj. plur.* 232: 18 |
verb. 177: 16 | 385: 3 | 426:
 23 |
 reliquias. 217: 8 |
 reliquimus. 323: 15 | 518:
 7 |
 reliquisse. 235: 11 | 252: 12 |
 448: 26 | sensum verbi.
 17: 22 |
 reliquissent. 290: 1 |
 reliquisset. 486: 17 |
 reliquit. 32: 3 | 110: 19 | 120:
 14 | 202: 22 | 252: 10 |
 373: 7, 9 | 421: 13 | 428:
 3 | 451: 4 | 457: 14 |

462: 10 | 468: 8 | 473:
 10 | 474: 8 | scriptum.
 485: 4 |
 reliquorum. 348: 25 |
 reliquos. 44: 8, 11, 13 |
 reliquum. 50: 5 | 461: 18 |
 mercedis. 171: 1 | *esse.*
 50: 3 |
 religio. 115: 13 |
 religionem. 63: 3 |
 relincente. 459: 16 |
 rem. 20: 20 | 21: 7, 15 | 32:
 13 | 34: 16 | 37: 22 | 48:
 15 | 51: 4, 7 | 56: 9 | 230:
 3 | 363: 2 | 421: 23 | 438:
 3 | 442: 6 | 480: 23 |
 496: 8 | 533: 20 | divi-
 nam. 96: 1 | fecisse.
 180: 8 | ethicam. 9: 11 |
 grammaticam. 533: 8 | ju-
 diciariam. 378: 5 | musi-
 cam. 508: 11 | non di-
 gnæ dictæ nec auditu.
 486: 22 | denarrat. 51:
 22 | geri videas. 268: 30 |
 ob dicendam. 520: 5 |
 remedii. 390: 12 |
 remedium. 466: 11 |
 remigis subigit. 291: 13 |
 remigis. 407: 2 |
 remissici. 286: 9 |
 remissit. 291: 13 |
 remissa, *plur.* 281: 1 | 519:
 16 |
 remissio motus. 492: 14 |
 remissiones. 1: 3 |
 remissionibus. 392: 13 |
 remisso subtili iustitiæ exa-
 mine. 15: 18 |
 remissum. 30: 13 |
 remittebatur. 237: 7 |
 remittentes. 93: 2 | animum.
 480: 5 |
 remittere animum. 480: 5 |
 remitterent. 226: 19 |
 remitti. 422: 14 |
 remota altius & occultius.
 492: 4 |
 remotam. 176: 32 |
 remotarum. 240: 10 |
 remot or philosophia. 528:
 11 |
 remotiora. 149: 22 | 230:
 10 | 430: 21 | paucula su-
 per iure. 3: 14 |
 remotis. 222: 22 | 385: 11 |
 remotus. 278: 24 |
 remoto metu. 258: 13 |
 remotorum verborum. 484:
 18 |
 remotos *esse.* 302: 11 |
 remotum. 145: 5 | 230: 24 |
 in litteris. 4: 1 |
 removissent. 70: 15 |
 rempublicam. 57: 27 | 282:
 15 | 331: 8 | 363: 16 | 433:
 Y Y Y Y

I N D E X

11, 10 | 4.46: 11 | 4.73: 15 |
 4.83: 6 | obliuente. 34.4:
 8 |
 remunerari. 214: 12 |
 remuneratus sit. 4.95: 14 |
 Remus. 34.7: 12 |
 zenes. 4.60: 15 |
 renidens. 330: 35 | 399:
 24 |
 renitatur. 110: 5 |
 renunciat. 267: 18 |
 renunciati sunt. 325: 17 |
 renuntiarum est. 4.01: 2 |
 renuntiaverunt. 197: 7 |
 reo. 66: 9 | 329: 2 | 524:
 16 |
 reorum. 109: 4 |
 reos. 211: 33 | 525: 1 |
 rependitur damnum honesta-
 te. 14: 30 |
 repens obliuio. 1: 11 |
 repente. 26: 4 | 62: 2 | 123:
 1, 4, 8, 170: 6 | 176:
 15 | 191: 6 | 207: 9 | 322:
 30 | 325: 10 | 377: 5 | 400:
 4 | 407: 7 | 411: 7 |
 442: 1 |
 repen tua. 299: 5 | 367:
 14 |
 repentino. 501: 9 |
 repentinos. 375: 13 |
 repentinus. 4.99: 3 | 501: 13 |
 calus. 34: 10 |
 repetit. 3: 3 |
 repeti. 120: 5 | 235: 4 | 260:
 23 | 336: 10 | 355: 29 | 417:
 1 | 529: 18 |
 repetiantur. 238: 7 |
 repetias. 67: 17 | 336: 7 |
 430: 19 | 436: 16 | 445:
 22 | 488: 7 |
 repetiatur. 246: 17 | 486: 21 |
 517: 5 |
 reperiebamus. 306: 14 |
 rependienda. 6: 6 | 97: 9 |
 rependiendæ. 378: 16 |
 reperies. 355: 9 |
 reperietis. 201: 21 |
 repetio. 101: 13 | 200: 1 |
 521: 26 |
 repetire. 501: 7 |
 repetitii. 1: 1 | 62: 28 | 510:
 18 |
 reperis. 111: 15 |
 repetisse. 163: 16 |
 repetitur. 393: 11 |
 repertiuntur. 285: 11 | 416: 3 |
 455: 1 | 494: 14 |
 reperta, *sing.* 23: 15 | 70: 3 |
 est. 354: 3 | erat. 384:
 17 | *plur.* 342: 15 | 489:
 3 |
 repertæ. *plur.* 150: 5 |
 repertam. 213: 22 |
 repertarum. 418: 10 |
 447: 21 |

repertas. 229: 5 |
 repertis libris. 4: 13 |
 repertos. 484: 34 |
 repertum. 274: 15 | 429:
 4 |
 repertus. 4.91: 9 |
 repetere. 452: 2 |
 repetes nos. 399: 28 |
 repetit. 264: 6 |
 repetitas. 184: 28 |
 repetitio. 361: 13 | 364: 2 |
 repetitum. *sup.* 435: 6 |
 repetunt. 533: 20 |
 reponi. 68: 10 |
 reportauerunt. 402: 13 |
 repositum est in exemplis.
 233: 10 |
 repotius. 91: 1 |
 reperit. 87: 22 | 106: 4 |
 representata est verbis. 407:
 16 |
 representatione. 268: 34 |
 reprehendat. 316: 24 |
 reprehendebat. 183: 14 |
 reprehendenda. 4: 14 | 66:
 4 |
 reprehendendi causa. 283: 1 |
 reprehendendo. 208: 22 | 352:
 13 |
 reprehenderat. 209: 20 |
 reprehendere. 152: 11 |
 reprehenderent. 215: 16 |
 reprehenderet. 306: 14 |
 reprehenderis. 152: 18 |
 reprehenderit. 43: 2 | 209:
 19 |
 reprehenderant. 152: 8 | 443:
 1, 11 |
 reprehendet. 74: 24 |
 reprehendi. 14: 14 | 294:
 10 |
 reprehendisse. 300: 3 |
 reprehendisset. 317: 13 |
 reprehendisti. 522: 12 |
 reprehendit. 67: 22 | 74: 5 |
 160: 1 | 193: 6, 15 | 210:
 28 | 282: 3 | 451: 1 | 492:
 25 |
 reprehendo. 43: 15 |
 reprehendunt. 61: 10 | 62:
 3 |
 reprehensa oratio. 19: 3 | *plur.*
 64: 8 | 492: 17 |
 reprehensio. 66: 16 | 420: 2 |
 450: 33 |
 reprehensione. 152: 13 | 255:
 6 |
 reprehensionem. 306: 27 |
 reprehensiones. 210: 27 | 214:
 30 |
 reprehensionis. 67: 18 | 504:
 1 | opprobatione. 65:
 23 |
 reprehensus. 134: 2 |
 reprehensor audaculus ver-
 borum. 184: 16 |

reprehenses. 153: 3 |
 reprehensum. 193: 3 | 211:
 29 | effc. 460: 4 | 491:
 1 |
 reprehensuri. 210: 28 |
 reprehensus. 73: 1 |
 repressum. 461: 17 |
 reprant. 106: 12 |
 ceptante. 277: 4 |
 republica. 49: 6 | 120: 19 |
 205: 15 | 208: 3 | 301: 11 |
 325: 5 | 388: 6 | 400: 20 |
 472: 6 | 482: 19 | fuit ex.
 215: 1 |
 repudiatis. 304: 8 |
 repudiassc. 304: 9 |
 repudiato conuersoque ordi-
 ne. 67: 17 |
 repudaveris. 304: 23 |
 repugnant. 111: 22 |
 repugnantem. 158: 21 |
 repugnat. 75: 17 |
 reparatio utendi consilii. 322:
 13 |
 requirat. 270: 5 | 182: 16 |
 requirbam eum oculis. 497:
 15 |
 requiebant. 357: 8 |
 requirebat. 376: 5 |
 requirendo. 323: 15 |
 requirendum. 282: 5 | 306:
 24 | 399: 27 |
 requirente volu. 299: 10 |
 requis entes. 70: 14 | origi-
 nem. 74: 24 |
 requirentibus. 358: 17 |
 requirere. 215: 37 | 285: 11 |
 306: 19 | 508: 1 |
 requireret. 376: 20 |
 requiri. 41: 16 | 141: 4 |
 requirit. 222: 22 |
 require. 488: 2 |
 requirunt. 288: 18 | 398: 2 |
 requisisse. 114: 18 |
 requisita. 421: 4 |
 requisitio. 480: 19 |
 requisitos. 442: 8 | 484:
 33 |
 rerum. 1: 14 | 3: 13 | 4:
 16 | 14: 27 | 15: 21 | 21:
 5 | 33: 8 | 35: 6 | 37: 4 |
 88: 18 | 95: 13 | 103: 8 |
 215: 7 | 364: 20 | 415:
 14 | 450: 25 | 469: 19 |
 500: 4 | 533: 27 | civi-
 lium. 528: 10 | publica-
 rum. 522: 15 | veterum.
 508: 15 | gestarum. 71: 8 |
 530: 5 | familiar. 408: 6 |
 quod omnium validissi-
 mum fuit. 20: 10 |
 res. *sing.* 12: 28 | 34: 11, 21,
 28 | 37: 23 | 60: 5 | 433:
 10 | 450: 3 | 457: 14 |
 494: 8 | 521: 27 | maior
 quæpiam consultata. 51:

VOCABULORUM.

6/ mira. 514: 20 | vi ge
stur. 533: 15 | ut est. 230:
14 | est ut pareat. 88: 14 |
plur. 2: 25 | 22: 6 | 25: 15 |
68: 18 | 45: 6 | 45: 4 |
470: 15 | 6 | 480: 12 | 17 |
cognatæ & conjunctæ. 60:
17 | gestas. 12: 10 | scri-
bere. 152: 16 | 22 | rusti-
cas. 390: 13 | commeat-
cias dicere. 131: 2 | in lon-
ginquas. 534: 7 |
rescindere. 406: 5 |
rescindere. 399: 29 | sese
sententia. 171: 19 |
rescire. 76: 19 | 21 | 24: 25 |
77: 2 |
rescivere. 77: 17 |
rescivero. 77: 7 |
resciverunt. 77: 10 | 22 |
rescivi. 77: 2 |
rescribere. 76: 23 |
rescriberet. 68: 4 | 350: 14 |
rescripserit. 68: 2 |
rescriptissæ. 165: 24 | 336: 24 |
rescriptit. 68: 6 | 265: 6 | 350: 16 | 529: 3 | ad hanc sen-
tentiam. 336: 27 |
rescriptio. 336: 21 |
resedit. 57: 10 |
respirant. 107: 15 |
resolverit vocabulum Græ-
cum in voces Latinas.
43: 7 |
resolvi, *infra*. 481: 7 |
resolutio. 455: 25 | 481: 11 |
resonare. 167: 13 |
respectum non habere. 488: 16 |
respexit. 209: 4 |
respiciendum. 34: 27 |
respicio. 199: 12 |
respondeam. 524: 18 |
respondeant. 288: 19 | 375: 26 |
293: 34 | 420: 6 |
respondeas. 133: 7 | 420: 4 |
12 | 479: 11 |
respon'eat. 35: 21 |
respondeatur. 61: 7 |
respondebitur. 420: 27 |
respondendi. 530: 28 |
respondendum. 420: 30 | 520: 21 |
respondent. 212: 32 | 377: 25 |
respondentium. 346: 1 |
non respondeo jus. 533: 9 |
respondere. 10: 1 | 498: 9 |
517: 8 |
respondere. 423: 22 |
responderet. 344: 13 |
respondit. 62: 14 | 63: 4 |
209: 13 |

responderimus. 209: 21 |
responderint. 420: 21 |
responderis. 420: 14 |
responderit. 54: 25 | 186: 1 |
240: 13 | 344: 11 | 420: 23 |
498: 12 |
responderunt. 232: 17 | 289: 21 |
respondet. 420: 29 |
respondi. 192: 5 | 215: 35 |
454: 5 |
respondisse. 16: 13 | 48: 18 |
135: 19 | 22 | 207: 12 | 354: 11 | 395: 20 |
respondisset. 301: 12 | 432: 6 |
respondit. 51: 9 | 111: 12 |
293: 10 | 305: 17 | 498: 14 | 515: 26 | 530: 2 | ita.
507: 9 |
responsio. 328: 17 | 420: 28 |
497: 1 |
responsione. 328: 20 |
responsionibus. 420: 10 |
responsionis. 215: 10 |
responsitavit. 342: 6 |
responsum. 76: 9 | 107: 2 | est.
408: 6 |
respublica. 50: 9 | 446: 17 |
respuenda. 65: 24 | 249: 9 |
respuendas. 392: 20 |
respuens vocum. 203: 14 |
respuent. 355: 12 |
respueret. 205: 26 | 356: 13 |
respuit. 499: 9 |
restare. 49: 30 | 50: 3 | 5 |
restare. 524: 17 |
restinguitur. 315: 9 | 421: 17 |
Restione, *comedia*. 427: 20 |
Restionem. 284: 21 |
restituendi. 68: 6 |
restituentis. 258: 13 |
restituere. 76: 23 |
restitueretur. 455: 9 |
restitui. 375: 3 | possit con-
cordia. 70: 22 |
restituisset. 113: 7 |
resupinus. 510: 15 |
resurgemia. 461: 1 |
resurgit. 110: 10 |
retaliari. 521: 21 |
retanda. 308: 15 | 19 |
ictas, *arbores*. 308: 24 |
retentam. 196: 21 |
retentis. 406: 8 |
retentus. 335: 12 |
retibus. 308: 26 |
reti ens. 132: 22 |
reti entibus. 83: 5 |
reticere. 302: 12 |
reticisset. 384: 24 |

retineamus. 192: 21 |
retineatur. 175: 18 |
retinebat. 95: 10 | 451: 20 |
retinendæ. 321: 16 |
retinendam patientiam. 320: 12 |
retinent. 100: 14 | 348: 16 |
452: 25 |
retinentissimus proprietatum
in verbis. 288: 19 |
retineo. 456: 9 |
retineret. 58: 16 | 63: 3 | 384: 25 |
retineri. 165: 26 | 215: 1 | 439: 5 |
retiner. 452: 1 | 499: 17 | et
alienum. 17: 2 |
retinuerat. 452: 5 |
retinuisse concinnitatem sen-
tentiarum. 17: 23 |
retinuit. 452: 26 | 452: 2 |
retorrido. 417: 8 |
retractandi. 382: 5 |
retractari. 457: 21 |
retractatæ. 107: 14 |
retro. 291: 11 | paululum.
331: 13 | portecta vesti-
gia. 247: 3 |
retuli. 315: 18 | 403: 12 |
retulisse. 207: 11 |
retulit. 266: 13 | ad confi-
lium. 324: 11 |
revaluisse. 437: 7 |
revellentem. 515: 23 |
revelli. 177: 8 |
reverenda, *plur*. 145: 10 | 200: 21 |
reverendæ. 383: 9 | vetusta-
tis libro. 262: 15 | 486: 13 |
reverendus est. 378: 26 |
reverens. 392: 17 | responsum
parum. 159: 7 |
reveritus. 303: 3 |
reverti. 411: 9 |
revertuntur. 104: 13 |
revinctum loro. 177: 24 |
revicti sunt in culpa. 189: 13 |
revirescit. 532: 9 |
revise ad me. 370: 10 |
revises ad me. 231: 11 |
reviviscat. 272: 6 |
reum. 60: 5 | 263: 7 | 415: 18 |
416: 4 |
revocaret à contentione vo-
cis 30: 14 |
revolabat. 256: 20 |
revolutum. 455: 24 |
reus. 60: 17 | 18 | 109: 3 | 524: 14 | 525: 19 | erat. 328: 24 |
rex. 29: 3 | 44: 6 | 112: 13 | 113: 1 | 164: 1 | 355: 15 | 441: 8 | 456: 17 |
467: 8 | 472: 7 | 528: 4 |
Y Y y ij

INDEX

- 22 | sacrificulus. 281: 4 |
 rheda. 285: 14 | 517: 13 |
 rhetor. 16: 17 | 17: 32 | 19: 21 | 390: 3 | 432: 11 | 508: 14 |
 rhetoras. 401: 5 |
 rhetore. 23: 16, 20 | 120: 12 | 485: 5 |
 rhetorem. 509: 22 |
 rhetori. 19: 21 | 20: 2 |
 rhetoribus. 286: 17 | 383: 6 | 400: 16, 18 |
 rhetorica disciplina. 318: 18 |
 rhetorice. 449: 7 | disciplinæ. 356: 28 |
 rhetoricam. 400: 13 |
 rhetoricarum. 215: 17 |
 rhetoricas meditationes. 528: 9 |
 rhetoricis disciplinis. 340: 8 |
 rhetoricus. 449: 26 | 450: 24 |
 rhetoris. 356: 26 | 408: 13 |
 rhetorice. 469: 13 |
 rhetorum. 212: 3 | 378: 5 | 469: 16 |
 Rhodanum. 272: 14 | 273: 2 |
 Rhodienses. 210: 2, 5, 7, 8, 9 |
 Rhodiensibus. 210: 4, 13, 18, 19 | 363: 9 |
 Rhodiensis. 209: 22, 23 |
 Rhodiensium. 212: 22 |
 Rhodii. 418: 5, 15 |
 Rhodis. 418: 15 |
 Rhodio. 123: 7 |
 Rhodios. 418: 21 |
 Rhodium vinum. 337: 22, 24 |
 Rhodius. 228: 14 |
 Rhodo. *insula*. 337: 18 |
 Rhodum. 418: 7 |
 rica. *vestimenti genus*. 198: 13 | 281: 9 |
 ricta oris. 484: 16 |
 rictum. 514: 12 |
 rideatur. 365: 14 |
 ridenda. *fig.* 248: 10 | *plur.* 375: 19 |
 inter ridendum. 229: 6 |
 ridens. 133: 16 | 184: 21 | 306: 8, 9 | 451: 28 |
 ridentem. 306: 13 |
 ridentibus. 370: 8 |
 ridere. 323: 5 |
 rideremus. 453: 25 |
 riderent prolixias. 513: 19 |
 rideret. 457: 19 |
 ridibunda. 306: 7 |
 ridibundo. 306: 20 |
 ridicula. 305: 10 | 316: 17 | 531: 14 |
 ridiculæ atrocitatis. 521: 27 |
 ridiculatus. 158: 11 |
 ridicule. 201: 6 | 230: 20 | 396: 3 |
 ridiculis. 2: 13 |
 ridiculus. 87: 5 |
 rigando. 461: 11 |
 rigentes. 210: 35 |
 rimabatur vitia. 16: 20 |
 rimarentur. 208: 28 |
 rimata. 514: 14 |
 rimis parulis hiantem. 406: 3 |
 rimosior. 460: 6 |
 ripis. 254: 4 | 308: 25 |
 riserunt. 299: 12 | 447: 24 |
 risi. 426: 23 |
 risit. 47: 11 | id. 44: 9 | satis. 329: 6 |
 risu. 328: 20 | res digna. 337: 22 |
 risum. 448: 16 |
 risus. 52: 15 | 464: 15 |
 rite. 22: 6 | 426: 8 |
 ritibus. 378: 8 |
 ritu. 31: 1 | 32: 8 | 89: 4 | 247: 24 | 422: 10 | 457: 9 | aleatorio. 495: 10 | humano. 174: 2 | Romano. 358: 1, 4 | religiosum. 28: 7 |
 ritus. 104: 7 | 105: 3 |
 rivalibus. 372: 21 |
 rivus. 384: 15 |
 Robigus. 141: 1 | 174: 11 |
 roborandas vocibus. 59: 2 |
 roboraria. 78: 10 |
 roborarium. 78: 17 |
 roborato. 408: 8 |
 robore. 209: 7 |
 roboris tabulis. 78: 12 |
 robur. 277: 7 |
 robustior. 168: 20 |
 robustos gemitus. 321: 14 |
 rogabam. 432: 4 |
 rogabantur sententias. 130: 6 |
 rogabatur. 146: 11 |
 rogamus. 49: 11 | 507: 8 |
 rogandarum. 146: 8 |
 rogandi. 146: 10 | 530: 28 |
 rogante. 287: 21 |
 rogantur. 348: 24 |
 rogare. 143: 19 | 388: 13 | 426: 9 |
 rogaret. 14: 22 | 98: 18 |
 rogaretur. 388: 13 |
 rogari. 348: 22 | 388: 11 | sententiæ capte. 210: 12 |
 rogas. 87: 7 | 329: 17 |
 rogassent. 101: 14 |
 rogasset. 495: 15 |
 rogat. 53: 3 | 223: 11 |
 rogata est lex. 89: 20 |
 rogati. 420: 6 | sunt. 98: 30 |
 rogatio. 185: 31 | 237: 16, 18 |
 rogatione. 349: 13 | 523: 19 |
 rogationem. 182: 17 |
 rogationes. 288: 18 |
 rogationibus. 415: 3 |
 rogationis. 182: 18 | 288: 12 |
 rogatur. 288: 11 |
 rogatus. 102: 5 | 420: 12 | 433: 4 | es. 420: 5 | est. 420: 29 | sententiam. 147: 10 |
 rogaveram. 379: 6 |
 rogaverat. 98: 21 |
 rogavi. 426: 16 | 533: 6 |
 rogavit. 68: 4 | 266: 15 | 357: 21 | 387: 2 |
 regem. 133: 6 | 420: 23 |
 regere. 420: 4 |
 reges. 98: 14 |
 rogetur. 288: 14 |
 rogo. 333: 12 | 370: 12 | 396: 2 | 479: 10 |
 Roma. 8: 4 | 104: 15 | 426: 4 | 457: 5 | 478: 5 | 531: 23 | in urbe. 104: 14 | 474: 12 | 437: 24 |
 Romæ. 51: 5 | 52: 11 | 59: 10 | 78: 11 | 127: 15 | 139: 2, 4 | 173: 3 | 174: 13 | 343: 5 | 421: 4 | 431: 31 | 439: 7 | 471: 14, 21 | 472: 3 | 473: 3, 9, 15, 20 | 474: 4 | 476: 2, 12, 20, 25 | 486: 24 | 505: 21 | 512: 18 | 529: 23 | 533: 6 |
 Romam. 107: 19 | 163: 20 | 177: 17 | 190: 7 | 210: 2 | 417: 13 | 470: 11, 22 | 471: 8 | 474: 1 | post conditam. 520: 1 |
 Romana. 57: 4 | 104: 4 | 176: 6 | plebe. 433: 6 | in urbe. 136: 19 |
 Romanæ. 35: 5 | 437: 13 | 452: 19 | felicitatis. 47: 3 | plebis. 531: 10 | rei publici. 527: 7 |
 Romanam. 43: 6 | urbem. 167: 10 |
 Romane. 157: 7 |
 Romani. *gen.* 35: 12 | 36: 6 | 43: 20 | 57: 13 | 53: 11 | 422: 10, 16 | populis. 437: 11, 22, 29 | 447: 3 | 473: 10 | 477: 4 | 519: 4 | 526: 10 | *plur.* 79: 4 | 81: 11 | 96: 10 | 105: 7 | 111: 2, 21 | 112: 14 | 113: 10 | 437: 8 | 445: 21 | 480: 8 | illustres viri. 470: 11, 21 |
 Romanis. 81: 6 | 89: 10 | 133: 32 | 181: 21 |
 Romano. 33: 5 | 53: 18 | 115:

VOCABULORUM.

1 | 113 : 6 | 192 : 3 | populo.
472 : 6 | 475 : 3 |
Romanorum. 29 : 11 | 72 : 8 |
490 : 8 |
Romanos. 21 : 5 | 72 : 13 |
88 : 20 | 125 : 15 | 232 :
1 | 261 : 23 | 475 : 6 | 517 :
15 |
Romanum. 69 : 5 | 104 : 2 |
192 : 2 | 226 : 2 | 347 : 4 |
populum. 20 : 4 |
Romanus. 422 : 11 | 475 :
11 | populus. 520 : 14 |
522 : 13 | 524 : 19 | Q.
423 : 3 |
Romule. 305 : 17 |
Romuli. 40 : 9 | 126 : 26 |
195 : 16 | 305 : 12, 14 | 476 :
23 |
Romulo. 347 : 1, 13 |
Romulum. 195 : 12 | 305 :
15 |
Romulus. 195 : 18 |
rosa. 385 : 20 |
rosam. 385 : 20 |
Sexto Roscio. 316 : 7, 11, 15 |
415 : 13 |
Sex. Roscium. 162 : 1 | 415 :
18 | 416 : 4 |
Roscius. 168 : 14 |
rostri navium. 166 : 6 | pro.
295 : 14 |
rotas. 417 : 15 |
rotundæ sententiæ. 304 :
10 |
rotundis. 419 : 7 | nameris.
469 : 15 |
rotundo. 455 : 21 |
rotundum agmen orationis,
periodus. 17 : 15 |
rubeat. 92 : 18 |
rubens. 513 : 18 |
rubente. 263 : 14 |
rubentem aurotam. 505 : 3 |
ruber. 92 : 23 | 93 : 8 |
rubidus. 93 : 9, 29 |
rubigo. 294 : 20 |
rubis. 514 : 24 | 516 : 5 |
rubore. 92 : 17 |
in ruborem effervesco. 55 :
19 |
ruboris. 92 : 20 |
rubos. 515 : 21 |
rubra. 223 : 9 |
rude æs & argentum. 68 :
15 |
Rudente, *comœdia*. 258 : 23 |
rudes. 10 : 2 | 134 : 18 | 420 :
7 | & agrestes. 9 : 7 | villas.
360 : 15 | Græcæ linguæ.
341 : 9 |
rudi. 119 : 3 | 457 : 11 | 515 :
17 |
rudibns temporibus. 401 :
12 |
rudia. 188 : 23 | 510 : 6 |

rudimenta vitæ atque lucis.
313 : 21 |
rudis. 246 : 16 | literarum.
350 : 3 |
ruffi. 92 : 14, 19, 23 | 93 : 2,
10, 18, 31 |
Rufino. 142 : 12 | 143 : 4, 10,
11 |
Rufinum. 143 : 7 |
P. Cornelius Rufinus. 142 :
15 | 143 : 2 |
ruffo. 93 : 18, 22 |
rufus. 93 : 29, 30 | color. 92 :
17 |
Carvilius Ruga. 137 : 1, 4 |
rugar pallium. 493 : 20 |
rugosum. 261 : 23 |
ruina. 124 : 7 | 499 : 3 |
ruinis. 458 : 20 |
Rullum. 361 : 17 |
rumices. 285 : 17 |
ruminabamur. 504 : 17 |
rumoris. 464 : 14 |
rumpendi. 521 : 18 | 524 :
4 |
rumpere. 521 : 17 |
rumpi. 523 : 30 |
rumpia. 286 : 8 |
rumpiæ. 286 : 1 |
ruperat. 526 : 10 |
ruperit. 521 : 20, 24 |
rupices. 341 : 16 |
rupisset. 523 : 35 | 524 : 2 |
rupit. 521 : 15 | vitium mo-
dumque linguæ. 169 : 17 |
ruptis. 155 : 28 |
ruprum est. 521 : 17 |
rupturæ. 523 : 31 |
rure. 162 : 7 | 292 : 11 |
ruris colendi. 155 : 18 |
rurum. 98 : 23 | 100 : 23 | 375 :
16 | 387 : 8 | 456 : 5 | 460 :
17 |
rurifus. 53 : 17 | 92 : 4 | 198 :
15 |
rus. 235 : 9 | 358 : 3 | colere.
65 : 32 | concefferamus.
502 : 3 |
rufculo. 508 : 12 |
ruffus. 92 : 22 | 93 : 8 |
rufficæ rei. 516 : 1 |
rufficas. 390 : 13 |
ruffice loqui. 338 : 9 |
ruffici. *gen*. 514 : 24 |
rufficus. 446 : 28 |
ruffico vocabulo. 80 : 2 |
rufficos. 299 : 13 |
rufficum. 338 : 9 |
rufficus fermo. 338 : 10 |
Rutilius. 227 : 2 |
rutilum thoracæ. 64 : 16 |
rutilus. 91 : 10, 13 |
ruuat. 188 : 26 |

S.

Sabinus. 136 : 11 | 145 : 6 |
225 : 30 | 310 : 10 | 359 :
7 | Maſſurii. 378 : 9 |
Sabinis. 293 : 15 | 359 : 6 |
Sabinum. 293 : 13 | verbum.
359 : 5 |
Sabinus. 125 : 12 | 134 : 5 | 135 :
6 | 216 : 3, 7 |
facellum. 199 : 17 | 200 :
8, 9 |
ſacerdos. 407 : 6 |
ſacerdotem Veſtalem. 33 : 3,
4 | 281 : 14 |
ſacerdotes. 235 : 1 | 332 : 11 |
ſceminas. 356 : 11 | Cereſis.
356 : 14 |
ſacerdotibus publicis. 279 :
8 |
ſacerdotii. 194 : 21 | 195 : 20 |
religionibus. 407 : 6 |
ſacerdotio. 32 : 2 | 195 : 7 |
ſacerdotis. 407 : 12 |
ſacerdotium. 31 : 12 | 32 :
15 |
ſacerdotum. 358 : 1, 5 |
ſacræ cellæ. 200 : 10 | *plur*. 33 :
3 | 119 : 18 |
ſacrario. 140 : 6, 11, 15 |
ſacrarium. 44 : 16 |
ſactas. 387 : 26 |
ſacratis. 318 : 28 |
ſacri. 200 : 10 |
ſacrificia. 141 : 14 |
ſacrificio. 207 : 11 | 227 :
8 |
ſacrificum. 195 : 14 | 325 : 7 |
423 : 26 | 453 : 6 | recte fu-
turum. 180 : 16 |
ſacrifico. 494 : 16 |
id ſacrificor. 494 : 16 |
ſacrificulus. 281 : 4 |
ſacris. 32 : 1 | 199 : 21 | 437 :
14 |
ſacro. 199 : 19 | 200 : 12 |
ſactorum. 32 : 2 | 414 : 5 | *deu*
teſtatio. 414 : 8 |
in ſacrum. 280 : 2 |
ſæcla. 356 : 7 |
ſæculis. 374 : 17 |
ſæculo. 374 : 35 |
ſæculorum. 375 : 3 |
ſæpe. 8 : 2 | 54 : 28 | 55 : 12 |
93 : 27 | 111 : 31 | 124 : 16 |
196 : 15 | 210 : 2 | 318 : 30 |
310 : 9 | 375 : 6 | 446 : 14 |
454 : 4 | 488 : 28 | 510 :
1 | 531 : 9 |
ſæpenumero. 99 : 16 | 150 : 12 |
314 : 15 | 325 : 5 | 448 : 23 |
466 : 16 |
ſæpiatur loquendi temeritas
excubiis. 37 : 17 |

INDEX

- sapissime. 229: 4 | 448: 18 |
 sapius. 148: 16 | 362: 31 | 464: 16 | 437: 3, 4, 10 |
 sapiusnumero. 124: 16 |
 septa solide. 367: 11 |
 seva, *sing.* 482: 15 | 511: 5 |
plur. 499: 12 |
 sevam. 314: 23 |
 sevens. 49: 6 |
 sevientem orationem. 30: 8 |
 sevientes. 176: 8 | 208: 4 |
 sevientis morbi. 320: 25 |
 sevirat. 216: 20 |
 sevir est ulciscendi causa. 55: 27 |
 sevis. 362: 32 |
 sevisimum. 82: 8 |
 sevitia. 497: 9 | 526: 2 |
 sevitia. 62: 28 | 383: 23 |
 sevo. 156: 2 |
 sevus. 105: 5 |
 sagaces in cognitione rerum indaganda. 310: 21 |
 sagaciter. 435: 14 |
 sagitta. 242: 15 |
 sagittam. 242: 6, 22 |
 sagittarius. 242: 5 |
 sagittas. 173: 21 | 466: 3 |
 sagittis. 466: 5 |
 Salaciam Neptuni. 358: 6 |
 Salamina. 472: 8 |
 Salamine insula. 408: 15 |
 ex sale metro. 37: 13 |
 Salem. 425: 8 |
 Salernum. 40: 7 |
 salices. 253: 4 |
 per salicem geniana. 517: 12 |
 Salinator, *comedia*. 120: 8 |
 Salix. 32: 11 |
 Sallustianæ lectionis. 483: 23 |
 Sallustianum. 289: 4 | illud. 30: 14 |
 Sallusti. 94: 18 | 101: 5 |
 102: 13 | 152: 7, 9, 14 |
 368: 30 | 433: 27 | 483: 16 |
 484: 1, 5 | 531: 8 |
 Sallustio. 39: 16, 17 | 484: 8 |
 Sallustium. 101: 17 | 102: 2 |
 467: 13, 16 | 483: 17 |
 Sallustius. 38: 15 | 49: 31 |
 75: 13 | 95: 3 | 101: 1 |
 102: 12, 24 | 153: 3 | 155: 6 |
 230: 35 | 403: 12 | 433: 22 |
 484: 11 |
 Salonianum. 353: 18 |
 Salentinus. 353: 4 |
 Salonii. 353: 3 |
 Salono. 353: 5 |
 salsamenu. 90: 2 |
 saltabundi, *plur.* 527: 8 |
 saltanti. 29: 22 |
 saltationis. 527: 7 |
 saltatriculæ. 17: 34 | 18: 11 |
 saltum. 91: 5 | 224: 1 |
 332: 3, 4 | 357: 3 | 502: 15 |
 saltatim. 332: 24, 27 |
 saltantes. 247: 21 |
 salva, *sing.* 75: 13 | 86: 6 |
 libertate. 14: 18 | ipsius
 maiestate. 346: 7 |
 salvam. 483: 6 | civitatem.
 20: 11 |
 salubria. 160: 12 |
 salubribus. 108: 4 |
 salubritates corporis retinuisse. 56: 16 |
 salubritatis. 70: 2 |
 salubriter. 117: 6 | 183: 20 |
 ac prospicienter res animadversas. 98: 11 |
 salubris, *adj.* 503: 8 | 522: 19 |
 salvis. 308: 6 | religionum
 observationibus. 32: 16 |
 salum. 442: 13 |
 salus. 157: 19 | 187: 18 | 257: 17 |
 salutar. 319: 13 |
 salutari, *infin.* 526: 16 |
 salutari onem. 57: 10 | 131: 16 |
 cum oppetiremur. 519: 6 |
 salacrum. 425: 12 |
 salutaris. 433: 4 |
 salute. 12: 4 | 14: 13 | 212: 2 |
 salutem. 28: 12 | 113: 2 | 257: 17 |
 332: 16 | dicit. 245: 15 |
 336: 26 | dicunt. 113: 10 |
 fuga quasivit. 474: 20 |
 saluti. 19: 9 | 212: 7 |
 salutis. 111: 12 | 461: 12 |
 perceptæ. 165: 12 | nulla
 proflus bonæ spes reliqua
 est. 488: 5 |
 salvum fuit mihi officium
 & iudicis & amici. 12: 23 |
 Samium. 116: 9 |
 Samius. 170: 2 |
 Samnitum. 33: 18 |
 Samnites. 36: 2, 9 | 447: 2 |
 Samnitibus. 36: 5, 7 | 475: 13, 14 |
 Samnitium. 293: 14 | 475: 11 |
 Samo. 228: 12 |
 sanam. 135: 23 | 26 |
 sanates. 432: 15 |
 sanatos. 70: 24 |
 scienda fidei. 525: 17 |
 sciendis. 422: 12 |
 sanctam habuit fidem. 524: 21 |
 sancti, *gen.* 249: 18 |
 sanctimonia. 232: 1 | 446: 33 |
 sanctionibus legum. 89: 1 |
 sanctionibus libri philoso-
 phorum. 99: 6 |
 sanctissime disciplinæ, *gen.*
 10: 13 |
 sanctissimum. 47: 12 | 313: 3 |
 usurpant nomen. 244: 5 |
 sanctitas. 336: 4 | 446: 32 |
 sanctitatem. 145: 5 |
 sanctitudo. 446: 4 | 446: 31, 34 |
 sanctius. 175: 4 |
 sanctum. 344: 9 | 383: 11 |
 virtutum. 20: 3 |
 sanctus castitate vitæ. 407: 7 |
 sandalario. 483: 21 |
 sanc. 17: 4 | 23: 17 | 74: 21 |
 102: 4 | 192: 9 | 215: 13 |
 218: 13 | 354: 11 | 362: 23 |
 444: 33 | 450: 22 | 498: 12 |
 502: 10 | 517: 5 | quam.
 176: 4 |
 sanguen. 111: 30 |
 sanguine. 73: 6 | 312: 18 |
 492: 13 | 493: 6 | 501: 14 |
 diffuso aut contracto.
 504: 4 | cum verborum.
 484: 5 |
 sanguinem. 466: 12, 13 |
 501: 18 | 503: 15 | 504: 6 |
 dimitti. 273: 7 | ver-
 borum eructe. 484: 2, 19 |
 sanguineum. 92: 22 |
 sanguinis. 313: 13 | 491: 20 |
 492: 11, 13 | concepracu-
 lum. 492: 10 | dimissio-
 nem. 273: 4 |
 sanguinolentam torquem.
 260: 10 |
 sanguis. 501: 20 |
 sani, *plur.* 273: 12 |
 sanie. 168: 22 |
 saniem vulnere intimo con-
 ceptam expressi. 177: 8 |
 sanitas. 478: 17 |
 sanos. 176: 6 |
 sanum. 491: 25 |
 sanus. 136: 14 |
 sanxerant pœnis & religio-
 nibus. 70: 6 |
 sanxerunt. 198: 11 | fidem.
 524: 27 | injurias quim-
 que & viginti affibus. 133: 23 |
 sanxisset. 90: 7 |
 sanxit. 90: 19 | 109: 14 |
 superce. 340: 11 |
 superce.

VOCABULORUM.

faperet. 515: 4 |
 fapient. 283: 3 |
 fapiens. 14: 11 | 54: 26, 27 |
 97: 16 | 101: 7 | 322: 22 |
 499: 7, 15 | cerum huma-
 narum. 340: 7 |
 fapiente. 74: 18, 22 |
 fapientem. 320: 28 | 449: 16 |
 fapienter. 515: 1 |
 fapie-tes. 118: 5 | 133: 21 |
 viri. 251: 9 | 500: 3 |
 fapientia facundia. 37: 11 |
 fapientia. 12: 27 | 39: 18 |
 70: 13 | e medio pelitur.
 533: 15 |
 fapientia. 39: 15, 17 | 520: 8 |
 fapientiam. 340: 16 | fi-
 liam Usus & Memoriam.
 340: 3 |
 fapientis. 199: 6 | 499: 4 |
 11 |
 fapientissime. 171: 13 |
 fapientissimi. gen. 502: 16 |
 fapientissimus. 161: 2 | 189: 16 |
 fapientium. 12: 9 |
 fapientum. 471: 13 |
 fapit. 86: 5 |
 fapor. 47: 7, 8 | indicium fa-
 ciet. 46: 14 |
 sapphica. 508: 20 |
 sappho. 531: 17 |
 sarcinam. 254: 19 |
 sarcinula. 498: 24 |
 sarciri noxiam. 310: 11 |
 Sardinia. 369: 1 | 401: 19 |
 Sarpedona. 410: 4 |
 Sarra. 386: 9 |
 sat. 323: 17 |
 satagebat irarum & mole-
 stiarum. 42: 6 |
 satietatis improbam. 229: 7 |
 satim. 482: 9 |
 satis. 13: 1, bis, 12 | 17: 16 |
 19: 9 | 23: 6 | 39: 15, 16 |
 54: 8 | 59: 2, 96: 4 |
 112: 14 | 140: 19 | 424: 15 |
 460: 6 | 497: 8, 24 | 511: 4 | fidei fecisse
 potest. 106: 18 | hoc blandum est. 4: 2 | tuenda
 sententia. 172: 10 | erat. 455: 21 | esse. 62: 6 | vi-
 sa sunt tempora. 374: 5 |
 hoc esse potuit dixisse.
 327: 5 | habebimus. 196: 15 |
 habui. 349: 25 | de
 vi ac multitudine hostium
 agentibus. 256: 8 | non di-
 gne. 498: 20 | non est hoc,
 quod. 26: 4 |
 satisfacere. 296: 13 |
 satisfactio iurejurando. 232: 22 |

sativis. 448: 12 |
 Satepen. 285: 18 |
 satuti fiant. 398: 19 |
 saturationem. 107: 16 |
 Saturnalia. 428: 6 | 480: 1, 4 |
 Saturnalibus. 494: 20 | lu-
 dis. 89: 10 |
 Saturni. 358: 6 |
 Saturno. 482: 10 |
 Saturnuspater. 173: 8 |
 satyra. 42: 2, 11 | 48: 9 | 126: 12 | 192: 27 | 368: 13 | 407: 18 |
 Menippea. 129: 18 |
 satyrarum. 40: 5 | 132: 6 |
 288: 2 | 489: 13 | 506: 5 |
 enarrator. 369: 13 |
 Satyri. 203: 19 |
 satyris. 76: 3 | 99: 9 | 220: 21 |
 369: 17 | 480: 23 |
 faucis. Aug. 514: 10 |
 faucabantur. 242: 9 |
 faucius. 111: 28 |
 faviatones. 481: 5 |
 favior. 87: 10 | semihalco.
 514: 6 |
 favior. 514: 7 |
 favius. 87: 9 |
 Saurimatas. 247: 7 |
 saxa. 458: 25 | 459: 17 | ru-
 bra. 223: 9 |
 saxo. 474: 6 | Tarpeio.
 526: 5 |
 saxum. 53: 3 |
 scævitas & invidentia ma-
 le doctorem hominum. 4: 25 |
 scævitate. 188: 25 |
 Q. Scævola. 131: 10 | 227: 9, 14 | 294: 13 | 452: 15 |
 Q. Scævole. 134: 3 | 452: 10 |
 Q. Scævola. 133: 23 |
 scævus. 329: 23 |
 scalas. 281: 10 |
 scaphæ. 287: 5 |
 scaphas. 289: 8 |
 Scari. 228: 14 |
 scatens argutis. 453: 20 |
 scatere verbis. 37: 9 |
 Scauri. 306: 28 |
 Scaurum. 306: 18 |
 Scaurus. 306: 13 |
 scelera. 490: 1 |
 scelerati. 62: 7 |
 sceleratos. 324: 15 |
 sceleribus. 214: 14 |
 sceleris. 55: 9 |
 scena. 52: 15 | 266: 22 | 477: 2 |
 scenicus fabulis. 270: 12 |
 scenitorum. 107: 18 | 327: 11, 17 |
 sceleriderat. 222: 1 |
 schemata. 45: 1 |

scholastica. 390: 5 |
 Scholica nugalia. 131: 14 |
 scholis. 4: 3 | 67: 12 | 419: 4 |
 sciamus. 155: 19 |
 sciant. 4: 2 |
 scias. 160: 9 | 399: 5 | 426: 16 |
 sciat. 379: 25 | 397: 3 |
 sciatis. 12: 14 | 22: 24 |
 sciderat. 221: 24 |
 sciebant. 58: 12 |
 sciebat. 74: 10 | 456: 4 |
 503: 18 |
 sciemus. 365: 8 |
 sciens. 224: 2 | 379: 28 |
 444: 24 | licitas. 490: 4 |
 sciente. 224: 2 |
 scientem. 466: 15 |
 scienter. 450: 25 |
 scientia. 37: 27 | juris. 49: 2 |
 illustri fuit. 519: 4 |
 vix divina. 500: 28 | oma-
 rum. 425: 3 |
 scientia. Aug. 16: 11 | 26: 1 |
 349: 22 | 372: 21 | ca-
 piens. 133: 11 | fundo. 372: 17 |
 scientiam. 316: 5 | 365: 25 |
 433: 2 | uberem. 94: 5 |
 rerum tolerandarum. 323: 6 |
 scierint. 3: 22 |
 scilicet. 25: 18 | 37: 12 | 65: 14 | 66: 10 | 81: 39 | 211: 13 | 237: 5 | 369: 18 | 459: 16 |
 498: 27 |
 scimpodio Græcienfis. 512: 4 |
 scimus. 424: 12 |
 scindo. 221: 24 |
 scio. 102: 1 | 211: 3 | 223: 17 |
 363: 10 | 380: 5 | haud scio.
 an. 83: 16 |
 Scipiadæ. 154: 9 |
 P. Scipio. 77: 19 | 156: 16 |
 208: 13 | 325: 11 | 429: 14, 24 | Africanus. 156: 9 | 333: 13, 17 | Pauli E.
 158: 23 | Nafica. 153: 9 |
 liber. 142: 8 |
 Scipione. 157: 5, 8 | 195: 22 |
 196: 10, 21 | 429: 27 | Afri-
 cano. 71: 9 | L. Afri-
 cano. 233: 10 |
 Scipionem. 78: 9 | 157: 6 |
 196: 12 | 207: 7 | L. 234: 13 | minorem. 109: 5 |
 Scipioni. 108: 4 | L. Afri-
 cano. 233: 10 |
 Scipionis. 157: 9, 11 | 183: 13 | 196: 19 | 207: 3 | 224: 16 | P. Africanus. 108: 3 |
 scire. 14: 5 | 27: 11 | 51: 4 |
 97: 14 | 112: 13 | 133: 16 | 193: 11 | 211: 28 |
 ZZZ

I N D E X

230: 10, 12 | 248: 7 |
 285: 6 | 476: 16 | 497:
 16 | 526: 21, 22 | ipsum
 scire. 77: 5 | jus. 33: 12 |
 prolixius volo. 79: 15 |
 secret. 36: 15 | 404: 6 |
 467: 7 | nihili admodum
 super vice colenda. 515:
 20 |
 scirpos. 223: 15 |
 scis. 133: 20 | 320: 32 | 479:
 20 | 520: 12 |
 scisciderat. 221: 24, 25 |
 sciscitari de. 25: 28 |
 sciscitatum issem. 529: 21 |
 scic. 311: 19 |
 scita, *sing.* 18: 8 | admodum
 voce. 485: 9 | *plur.* 227:
 4 |
 scitæ. 337: 3 |
 scitamenta. 489: 11 | 533:
 2 |
 scize. 99: 9 | 139: 15 | 151:
 5 | 167: 6 | 217: 4 | 228:
 4 | 314: 17 | 357: 10 |
 364: 35 | 467: 12 | 469:
 1 | 495: 5 | 515: 14 | per-
 quom. 320: 24 | callet.
 522: 8 | differebat. 79: 11 |
 subtiliterque ratiocinatur.
 6: 2 |
 scitissime. 43: 18 | 275:
 25 |
 scitissimos. 508: 18 |
 scito. 245: 15 | 529: 5 |
 vocabulo appellavit. 246:
 5 |
 scitote. 488: 14 |
 scitum & decretum populi.
 483: 13 |
 scitus. 319: 11 |
 scivit. 283: 6 |
 sciunt. 175: 24 |
 scopulis. 458: 24 |
 scopulos. 430: 15 | 459:
 17 |
 scopulum. 27: 17 |
 scorpis. 286: 1 |
 scorto. 223: 29 | 278: 11 |
 scribam. 335: 16 |
 scribas. 365: 18, 20 |
 scribat. 365: 22 |
 scribebant. 270: 9 |
 scribebantur. 433: 13 |
 scribenda est. 384: 16 | *plur.*
 523: 5 |
 scribendi. 5: 13 | 455: 10 |
 scribendo. 4: 18, 21 | vel-
 licatum aut saluatum. 333:
 4 |
 scribendum. 266: 14 | erit.
 365: 19 |
 scribenzium. 519: 18 |
 scribere. 25: 17 | 97: 11 |
 355: 25 | 408: 14 | 414:
 4 | 443: 9 | milites.

434: 1 |
 scriberemus. 248: 3 | 348:
 10 |
 scriberentur. 423: 7 |
 scriberet. 83: 11 | 195: 24 |
 353: 21 | 460: 8 |
 scriberetur. 266: 18 | 455:
 10 |
 scribi. 21: 8 | 76: 13 | 140:
 18 | 370: 16 | 490: 5 |
 scribie. 6: 1 | 347: 11 | 454:
 19 | 467: 14 |
 scribitur. 348: 7 |
 scribo. 250: 14 | 463: 11 |
 scribundis legibus. 473: 4 |
 scribunt. 20: 22 | 80: 2 |
 scribuntur. 181: 16 |
 scripserat. 265: 15 | 387: 7 |
 465: 8 |
 scripsere. 381: 17 | 460: 5 |
 scripsim. 482: 2 |
 scripsistine. 279: 3 |
 scripsit. 42: 3 | 103: 4 |
 227: 8 | 416: 7 | 448: 24 |
 490: 13 |
 scripsitunt. 31: 5 | 65: 6 |
 346: 19 | 405: 24 | 518:
 17 | super ea re. 12: 7 |
 scripsi. 1: 2 | 509: 3 |
 scripsisse. 47: 13 | 78: 20 |
 107: 17, 22 | 113: 6 | 196:
 20 | 265: 5 | 417: 19 | 433:
 23 | 462: 12 | 471: 13 | 476:
 18 |
 scripsissem. 265: 7 |
 scripsissent. 126: 8 |
 scripsisset. 392: 4 |
 scripsit. 2: 15 | 30: 15 | 31:
 6 | 33: 8 | 35: 11 | 40: 4 |
 41: 19 | 42: 11 | 43: 17 |
 49: 22 | 92: 3 | 112: 19 |
 359: 28 | 381: 23 | 411:
 24 | 415: 12, 16 | 445:
 15 | 465: 20 | 496: 14 |
 534: 21 | super Chilone. 16:
 11 |
 scripta, *sing.* 13: 8 | 50: 18 |
 est. 24: 1 | *plur.* 4: 12,
 15 | 13: 2, 15 | 16: 19 | 55:
 14 | 425: 1 | 462: 10 |
 532: 18 | sunt. 20: 14 |
 383: 14 | 519: 19 | erant.
 489: 1 | fuerunt. 488: 21 |
 esse. 508: 2 | essent. 444:
 32 |
 scriptæ, *plur.* 496: 7 |
 520: 1 |
 scriptam. 456: 10 |
 scriptarum. 455: 13 |
 scriptas. 202: 22 | 353: 9 |
 456: 13 | 519: 12 | esse. 484:
 33 |
 scripti, *plur.* 59: 12 | 422: 13 |
 essent. 387: 13 |
 scriptiois. 2: 29 |
 scriptis. 289: 8 | 381: 19 |

423: 21 | 463: 2 | 494:
 14 | 498: 26 | 517: 6 |
 scriptuarint. 105: 10 |
 scriptuarit. 409: 2 |
 scriptavit. 500: 5 | 427: 8 |
 464: 2 |
 scripto. 250: 15 |
 scripto. 72: 11 | 455: 8 | 456:
 2, 19 |
 scriptor. 416: 18 | 454: 18 |
 vetus. 359: 27 | histo-
 ric. 28: 1 | classicus affi-
 duusque, non proletarius.
 508: 1 |
 scriptore. 112: 12 | 448:
 20 |
 scriptorem. 152: 15 | 167: 13,
 16 | 357: 17 |
 scriptores. 23: 3 | 71: 5 |
 89: 15 | 246: 9 | 411: 18 |
 471: 6 | 531: 18 | veteres.
 507: 21 | 513: 26 | anna-
 lium. 29: 12 | legum.
 523: 10 | utriusque lingue.
 2: 5 |
 scriptoribus. 354: 11 | histo-
 ric. 35: 5 |
 scriptoris. 28: 18 | 307: 13 |
 367: 29 | 390: 16 | 444:
 30 | 448: 27 | 480:
 11 |
 scriptorum. 95: 7 | 184: 14 |
 204: 10 | 487: 10 | no-
 bilium. 256: 3 | *Scriptor.* 17:
 24 |
 scriptos. 378: 4 |
 scriptu. 197: 10 |
 scriptu-æ. 53: 4 |
 scriptum. 13: 1 | 19: 7 | 20:
 23, 27 | 41: 19 | 54: 22 |
 344: 5 | 417: 18 | 438:
 16 | 451: 4 | 518: 16 |
 librum. 498: 27 | facie-
 bat. 197: 6 | recte & in-
 tegre. 490: 10 | reliquit.
 485: 4 | est. 12: 10 | 21:
 20 | 33: 14 | 50: 7, 11 |
 53: 17 | 359: 17 | 415: 5 |
 519: 16 | 531: 2 | erat.
 465: 9 | esset. 46: 11 |
 531: 9 | fuit. 265: 5 | 489:
 26 | 502: 17 | esse. 22: 22 |
 485: 25 | 513: 1 | 516: 19 |
 520: 5 |
 scripturæ, *gen.* 518: 5 |
 scripturam. 365: 4 | 551:
 8 |
 scripturas. 465: 1, 4 |
 scriptus. 250: 14 | 487: 1 | *lit.*
 135: 1 |
 scrupedæ. 106: 15 |
 scrupulis. 178: 15 |
 scrupulosa & anxia quædam,
plur. 3: 13 |
 scruta. 122: 4 |
 scrutarius. 122: 4 |

VOCABULORUM.

scurratione. 255: 26 |
 sculnæ. 334: 19 |
 sculnam. 334: 21, 24 |
 scurrilis joci. 158: 15 |
 scutis. 431: 14 |
 scuto. 260: 3 | pedestri. 259: 23 |
 scutum. 259: 13 | 260: 4 |
 Scylla. 385: 21 |
 scypho. 121: 16 |
 scyphum. 121: 15 |
 scyphus. 121: 14 |
 Scyrona. 410: 6 |
 Scyrale Laconica. 455: 2 |
 Scythas. 246: 18 | 421: 17 |
 Scythicum. 454: 21 |
 Se. 7: 9 | 9: 10, 16 | 10: 6, 61, 12 | 21: 6 | 429: 19 |
 sece. 40: 7 | 42: 13 | 45: 13 | habet illud non insci-
 te. 39: 1 | amarent super-
 biam in. 215: 16 | *fine*. 525: 23 |
 Secant. 49: 27 |
 secanto. 525: 22 |
 secare. 525: 19 |
 secesserit. 70: 11 |
 secessu mentis a corpore fa-
 cto. 56: 9 |
 secreti. 318: 21 |
 secretiorum. 455: 19 |
 ex secretis librorum prodif-
 sum. 345: 22 |
 secretum. 51: 11 | 255: 22 |
 secta. 490: 29 |
 sectabamur. 247: 28 |
 sectabar. 194: 13 | 350: 16 |
 379: 14 |
 sectæ. 158: 16 | 520: 13 | *Boi-*
cræ. 498: 23 |
 sectandam. 198: 2 |
 sectaremur. 361: 7 |
 sectarer. 529: 24 |
 sectari. 121: 3 | 451: 8, 13 |
 sectari copiam. 37: 2 |
 sectator. 262: 27 | 284: 1 |
 478: 6 | philosophiæ.
 9: 2 |
 sectatores. 79: 1 | 287: 14 |
 491: 8 | 516: 7 | elo-
 quentiæ. 502: 5 | philoso-
 phiæ. 13: 1 | philosopho-
 rum. 26: 12 |
 sectatoribus. 57: 7 | 101: 15 |
 320: 22 |
 sectatoris. 312: 4 |
 sectatorum. 337: 11 | 381: 23 |
 sectatum esse. 47: 30 |
 sectatur. 67: 28 |
 sectatus. 366: 1 | *est*. 120: 13 |
 numeros orationis. 120: 27 |
 sectio. 490: 29 |

sectione. 524: 17 |
 sectionem. 361: 20 |
 sectius. 490: 16, 26 |
 secuerunt. 525: 23 |
 seculnam. 334: 21 |
 secum. 92: 9 | 163: 3 | 397: 13 | 410: 16 | 525: 8 |
 secunda, *sing.* 50: 4 | 368: 30 |
 481: 3 | loquens, *plur.* 319: 11 |
 secunda classis. 225: 10 | *tes*,
plur. 211: 8 |
 secundam. 68: 17 | 117: 15 |
 218: 17 |
 secundatum mensuram. 208: 23 |
 secundas res confuet. 211: 6 |
 secunde res processit. 211: 5 |
 secundi, *sing.* 522: 1 | *plur.*
 82: 3 |
 in secundis rebus. 363: 11 |
 Secundo, *abl.* 49: 6 | 403: 16 | 417: 1 | 424: 19 |
 476: 27 | libro. 451: 10 |
 550: 8 | librorum. 451: 3 |
 sole. 83: 19, *bu* |
 secundos curius. 403: 23 |
 secundum, *adj.* 10: 5 | 59: 10 | 72: 28 | 470: 12 |
 477: 8 | *adv.* 7: 8 | *prop.*
 330: 15 | 356: 11 | 481: 21 | 515: 4 | 521: 10 | *eam*.
 155: 5 | *cos.* 174: 20 |
 naturam. 125: 17 | hanc
 sententiam. 42: 10 | *te*
 judicatum erit. 171: 8 |
 secundus. 366: 15 | 412: 8 |
 securem. 354: 24 |
 securi. 473: 10 | percussit.
 260: 14 |
 securim. 354: 23, 27 | 516: 2 |
 securis, *plur.* 269: 11 |
 securitas. 30: 16 |
 securitate. 37: 9 |
 securitatis fluxus atque aper-
 tæ inditum. 158: 20 |
 secutus domini jam supersti-
 tis. 161: 18 |
 secus. 454: 10 | 463: 13 |
 rebus paribus aut longe.
 15: 7 | atque. 304: 35 |
 quam. 122: 29 | non
 quam. 305: 9 | non longe
 dixit quam Catullus. 205: 9 |
 secuta est. 497: 5 | mors ex
 vulneribus. 409: 19 |
 securi. 4: 17 | 92: 2 | 424: 13 |
 fumus. 320: 6 | 448: 23 |
 sunt. 333: 11 | 356: 16 |
 securura est me turpitudine.
 14: 6 |

secutus. 83: 16 | 121: 29 |
 195: 15 | 334: 20 | 446: 13 | 485: 30 | *est*. 457: 2 |
 disciplinas. 149: 5 |
 sed. 2: 2, 23 | 3: 8, 17 | 4: 7, 16, 21, 22 | 7: 4 | 9: 3 | 12: 2, 23 | 15: 15 | 14: 17, 21, 26, 27 | 16: 23 |
 17: 15 | 18: 8, 11 | 19: 8, 13 | 20: 15 | *etiam*. 50: 14 |
 445: 12 |
 sedandum imperum vocis.
 30: 3 |
 sedatores. 380: 16 |
 sedavit tempestas. 494: 6 |
 sede, *verb.* 57: 14 |
 sedeat. 57: 12 | 283: 21 |
 sedeat. 57: 21 |
 sedebamus. 79: 6 |
 sedebant. 197: 12 |
 sedebat. 168: 3 | pro foribus.
 57: 8 |
 sedebit. 283: 19 |
 sedendo. 57: 2 |
 sedendum. 379: 8 |
 sedenim. 4: 15 | 20: 3 | 21: 1 |
 29: 6 | 37: 8 | 44: 8 | 47: 9 | 63: 9 | 84: 14 | 211: 22 |
 506: 30 | 523: 22 | *contra*.
 215: 7 |
 sedens. 208: 10 | 369: 12 |
 sedente. 361: 21 |
 sedentem. 197: 16 | 512: 18 |
 sedentibus. 308: 16 | 512: 5 |
 in rheda. 285: 14 |
 sedere. 57: 15 |
 sederemus. 352: 2 |
 sederet. 57: 12 | 201: 4 |
 sedes. 193: 8 | 362: 21 |
 seder. 283: 19 | 431: 11 |
 sedi. 87: 9 |
 sedibus. 362: 20 |
 se digiti. 105: 13 |
 sedigitus. 411: 24, 25 |
 sedile. 57: 16 |
 seditio. 70: 7 |
 seditione. 70: 7, 15 |
 seditionem. 170: 17 | 475: 14 |
 seditioni. 70: 18 |
 sedulitatis. 20: 9 |
 seges. 98: 20 | *demeffa est*.
 99: 4 |
 segetes latiores. 247: 12 |
 segetibus. 98: 6 | 350: 8 |
 segetum. 98: 11 |
 segmina unguium & capilli.
 280: 13 |
 segnem. 238: 9 |
 segniores ad rem perperam
 faciendam. 131: 27 |
 segnitæ. 275: 15 |
 segnus. 275: 16 |
 segregavit. 105: 17 |
 ZZ. 22 a i f

I N D E X

Seiano equo. 113: 21
 Seianus. 113: 19
 Seio Alio. 134: 3
 Cn. Seium. 113: 23 | 114: 8
 sejunxit atque divisit à vero
 stoico vulgus. &c. | 10:
 10 |
 selectæ, plur. 464: 1
 Seleucus rex. 206: 8
 sella. 57: 10 | 129: 14
 sellæ curuli. 19: 16
 Sellæ, comædia. 340: 14
 sellam curulem. 197: 14
 sellularis quæstibus. 102:
 10 |
 semel. 34: 14 | 323: 17
 362: 21 | 487: 3 | 49:
 atque iterum. 251: 2
 semen. 116: 15 | 122: 22 | 124:
 15 |
 sementes tempestiviores. 98:
 7 |
 semetipsa. 138: 2 |
 semetipso. 47: 8 | 98: 5 | 319:
 17 |
 semetipsū. 116: 11
 semidocti. 428: 13
 semidoctum vulgus. 24: 15
 semidoctus. 399: 17
 semihulco satio. 516: 6
 semina. 454: 6
 semine. 465: 12
 seminibus. 321: 12 | subvolis.
 224: 18 |
 seminis. 4: 7 | 313: 24 | 314:
 5 |
 semipedes. 496: 16
 semipes. 496: 15
 semphalatica. 285: 16
 semper. 3: 7 | 21: 2 | 39: 11
 65: 2, 4 | 91: 12 | 301:
 9 | 204: 19 | 419: 17 |
 499: 17 | 518: 3, bis |
 sempiterna. 188: 1 |
 sempiterna, plur. 70: 5
 Sempronie leges. 269: 8 |
 Sempronii Asellionis. 71:
 8 | 181: 2, 18 | 336: 15
 Tib. Gracchi. 233: 4 |
 Sempronio Asellione. 35: 5
 Graccho. 233: 7 | M. Ta-
 ditano. 476: 11 |
 Sempronius Asellio. 145: 20
 357: 19 | Gracchus. 58: 9
 Tib. 272: 9 |
 senariis versibus. 323: 14 |
 496: 10 |
 senario versu. 139: 18 |
 senarios. 228: 7 |
 senarius versus. 351: 4 |
 senator. 189: 4 |
 senatore. 211: 30 | 226: 22 |
 senatores. 51: 19 | 130: 8,
 &c. | 180: 11 | 356: 31 | 357:
 4 | 389: 30 | pedarii.
 129: 4 |

senatori. 147: 10 | 385: 15 |
 senatoria. 389: 5 |
 senatoribus. 51: 4 |
 senatorii. 312: 6 |
 senatorio. 147: 5 |
 partim senatorum. 210: 13 |
 senatu. 9: 14 | 51: 5 | 92:
 1 | 113: 5 | 129: 6, 8 |
 153: 24 | 191: 11 | 209:
 20 | 319: 3 | 329: 5 | 362:
 9 | 394: 19 | 436: 14 | 437:
 1 | 476: 3 |
 senatui. 140: 10 | 147: 3 |
 153: 14, 22, 23 | 232: 13 |
 senatus. 152: 12, 22 |
 senatum. 32: 17 | 51: 17 | 112:
 19 | 130: 3 | 210: 11 | 226:
 2 | 387: 4 | 400: 17 |
 404: 6 | 477: 4 | 488:
 21 |
 senatus. 51: 22 | 112: 19 |
 147: 13 | 153: 13, 23 | 180:
 14 | 211: 34 | 225: 7 | 316:
 23 | 387: 9 | habendi. 386:
 19 | decretum. 89: 2 |
 senatusconsulta. 387: 25 |
 senatusconsulti. 140: 5 | 400:
 12 |
 senatusconsultis. 388: 22 |
 senatusconsulto. 401: 14 |
 senatusconsultum. 89: 9 | 129:
 9 | 140: 11 | 387: 11, 18 |
 400: 15, 21 |
 senec. 73: 21 | 74: 2 | 86: 24 |
 477: 6 |
 Seneca. 317: 10 |
 senectæ. 72: 5 | 290: 5,
 14 |
 senectæ. 363: 15 |
 senes. 279: 9 | 223: 15 |
 senescente. 117: 16 | luna. 331:
 19 | 332: 2 |
 senescit mare. 372: 6 | luna.
 332: 1 |
 senex. 10: 5 | 85: 2 | 86: 24 |
 353: 3 | 483: 14 |
 seni. 74: 8 | 522: 26 |
 senibus. 397: 5 |
 senio tardigenulo. 504: 21 |
 languet animus. 3: 2 |
 & situ emoti. 520: 17 |
 senior. 50: 15 |
 seniores. 72: 12 | 298: 12 |
 senioribus. 72: 18 | 397: 9 |
 seniorum. 174: 13 | 394: 3 |
 398: 5 |
 senis. 509: 3 |
 Senonicum bellum. 474: 1,
 10 |
 bis senos. 531: 16 |
 senferant. 97: 1 |
 senferint. 171: 15 | 231: 12 |
 498: 23 |
 senferit. 10: 3 | 55: 4 | 393:
 1 |
 sensu. 185: 19 | 303: 17 |

sensibus. 92: 15 | 96: 3 | 217:
 15 | 413: 10 | 499: 25 |
 500: 12 | 516: 5 | doloris.
 322: 4 |
 sensum. 30: 2 | 65: 24 | 91:
 22 | 148: 17 | 176: 16 |
 191: 2 | 279: 21 | 315: 8 |
 322: 32 | 337: 4 | 392: 15 |
 453: 25 | 461: 17 | 499: 21 |
 502: 11 |
 sensisse. 196: 19 | 499: 19 |
 sensu. 446: 1 |
 sensu. 46: 11, 12, 15 | 47:
 5, 7, 9, 11 | 218: 1 | 368:
 4 | 372: 5 | cum. 282: 12 |
 aurum. 31: 8 |
 sensum. 47: 8 | 207: 14 |
 moveret. 403: 18 | verbi.
 17: 22 | videndi. 179: 7 |
 caput. 315: 13 | caperet.
 321: 9 |
 sensus, sing. 47: 8, 9 | 161:
 19 | 380: 12 | 513: 16 | 515:
 3 | sine ullo emolumento.
 304: 2 | plur. 210: 35 |
 298: 19 | 380: 16 | 499:
 26 | animi. 515: 9 | apud
 nostros creantur. 297:
 23 |
 sensuum. 217: 14 |
 sententia. 37: 27 | 57: 18 |
 61: 5 | 65: 10 | 87: 13 |
 130: 13 | 346: 20 | 350:
 3, 14 | 419: 2 | 419:
 11, 16 | 433: 5 | 444: 1 |
 444: 14 | 447: 4 |
 449: 15 | 476: 20 | 480:
 18 | 483: 1, 8 | 513: 14 |
 516: 24 | 519: 21 | bona.
 483: 15 | vera & proba.
 65: 18 | atque fiducia de-
 cernendi. 16: 1 | defensa
 à culpa. 152: 7 | furata.
 263: 6 | nec sese rescinde-
 ret. 177: 18 | verbis col-
 ligeretur. 488: 29 | ex. 165:
 8 | animi sui. 158: 9, 12,
 14 | processum. 22: 7 |
 quidem mea. 522: 25 |
 sententia, sing. 17: 7, 13,
 22 | 34: 7 | 77: 1 | 125:
 7 | 363: 17 | 432: 20 |
 490: 28 | 507: 7 | sum-
 ma. 55: 23 | statum &
 vigorem. 499: 16 | ut
 fundus fierem. 507: 18 |
 plur. 426: 2 | 464: 1, 5 |
 diversæ. 331: 13 |
 sententiam. 12: 22 | 34: 13 |
 42: 10 | 58: 5 | 60: 9 |
 65: 16 | 70: 7 | 117: 6 |
 369: 20 | 401: 11 | 419:
 10 | 443: 1 | 444: 7 |
 461: 7 | 479: 27 | 483:
 12 | 498: 27 | 529: 3 |
 ferre. 324: 12 | pedibus

VOCABULORUM.

- ferebant. 129 : 10 | roga-
 vit. 147: 7 | legis. 70: 16 |
 ad hanc ferme. 110: 19 | in
 alienam pedibus irent.
 129: 8 |
 sententiarum. 37: 13 | 146:
 8 | 214: 21 | 445: 1 | pri-
 mam curam ac speciem
 erueret. 484: 1 |
 sententias. 65: 6 | 370: 6 |
 457: 25 | scriptorum. 17:
 24 | dixerunt. 249: 3 |
 sententis. 19: 21 | 126: 12 |
 463: 4 | conquiritis. 388:
 18 |
 sententiola. 462: 13 |
 sententiam. 264: 9 |
 sentiam. 265: 18 | 454: 5 |
 517: 7 |
 sentiamus. 380: 23 |
 sentias. 355: 5 |
 sentiat. 380: 19 | 411: 26 |
 412: 6, bis | 444: 9 |
 482: 1 |
 sentibus. 239: 6 |
 sentiebat. 212: 25 |
 sentientibus. 363: 10 |
 sentimus. 318: 6 |
 sentina. 497: 7 |
 sentio. 55: 3 | 80: 1 | 308: 7 |
 non idem cum. 492:
 10 |
 sentior. 91: 22 |
 sentire. 380: 21 |
 sentiremus. 277: 11 |
 sentiret. 504: 3 | 510: 2 | 515:
 4 |
 sentit. 303: 16 | 481: 1 |
 sentiant. 327: 13 | 356: 16 |
 sentum. 109: 8 |
 scorsum. 70: 20 | 210: 18 |
 214: 27 | 222: 12 | 226:
 22 | 282: 8 | 288: 8 | 342:
 16 | 528: 20 | lego. 88:
 16 | a lege. 49: 32 |
 separantur. 331: 23 | 448:
 16 |
 separares. 133: 12 |
 separavit. 334: 4 |
 separasse. 484: 13 |
 separatumus. 526: 16 |
 separatum. 209: 16 |
 separatio. 67: 13 |
 separato. 177: 19 |
 separatur. 342: 17 |
 separatus. 70: 10 |
 separavit. 275: 25 |
 separantur. 336: 6 |
 separet. 453: 4 |
 sepeliatur. 396: 23 | 397: 2 |
 sepeliendum. 282: 5 |
 seposcunt. 145: 5 |
 septa. 77: 21 | 78: 4, 12 |
 septem. 46: 3 | 79: 14 | 80:
 6, 8 | 115: 17 | 116: 6,
 16 | 117: 11 | 263: 5, 7 |
 286: 5 | 347: 6 | 480: 22,
 496: 17 |
 septemdecim. 290: 10 |
 septemviri epulonum. 72: 1 |
 septenarii. 117: 23 | numeri.
 115: 9, 12 | ex numero. 117:
 23 |
 septenariis. 117: 10 |
 septenario. 116: 2 | 117: 23,
 66. |
 septenarius. 116: 11 |
 septenis. 116: 7, 20 | annis
 bis. 117: 19 |
 septenos. 117: 18 | bis. 531:
 16 |
 septentrionarius. 81: 23 |
 septentrionem. 80: 24 |
 septentriones. 79: 1, 14,
 15, 17 | 80: 5, 25 | 81: 22 |
 82: 2 | majores minores.
 115: 14 |
 septentrionibus. 100: 7 | 246:
 18 |
 septima. 117: 3 |
 septimis. 117: 19 |
 septimi. 72: 7 |
 septimo, abl. 110: 6 | 116:
 3, bis, 4 | 118: 2 | 124:
 16 | 125: 2 | 363: 13 | an-
 nali. 485: 3 | adv. 265:
 12 |
 septimodecimo. 290: 10 |
 septimum. 117: 5 | 412: 13 |
 426: 7 | ex annalibus li-
 brum. 485: 13 | & sexage-
 simum. 476: 17 |
 septimus. 474: 9 |
 septingenta. 206: 10 |
 septingenti anni. 520: 2 |
 septorum. 78: 13 |
 septuagesimo. 222: 2 |
 septuagesimum. 360: 16 |
 septuaginta. 118: 9 | 115. duo
 &. 128: 9 |
 sepulchris. 52: 2 |
 sepulchro. 52: 4 | 217: 11 |
 220: 13 |
 sepulchrum. 59: 4 | 285: 14 |
 409: 19 |
 sepulta, plur. 319: 12 |
 sepultos. 527: 2 |
 sepultum esse. 395: 9 |
 sepultura. 307: 3 |
 sepultus est. 285: 20 | foret.
 409: 22 |
 sequatur. 13: 22 | 152: 15 | 534:
 23 |
 sequebantur. 71: 13 | 270:
 11 |
 sequebatur. 521: 8 |
 sequelus. 187: 12 |
 sequendam. 91: 7 |
 sequendo. 534: 23 |
 sequens. 91: 10 |
 sequentem. 104: 13 |
 sequenti. 235: 16 |
 sequentis. 104: 17 |
 sequerentur. 74: 18 |
 sequeret. 333: 11 |
 sequestrem. 534: 22, 25 |
 sequestro ponere. 534: 28 |
 positum. 534: 26 |
 sequetur. 41: 9 | 430: 12 |
 sequi. 60: 13 | 88: 18 | 284:
 13 |
 sequitur. 43: 17 | 75: 5 | 418:
 12 |
 sequo. 490: 29 |
 sequor. 490: 29 |
 sequuntur. 476: 15 |
 serae eruditionis vitium. 299:
 2 |
 serenitatem oris & vultus. 9:
 17 |
 sereno. 275: 27 |
 serenum. 79: 5 | 422: 5 |
 seri. 122: 23 |
 seria. 55: 11 | 184: 13 |
 serias. 141: 19 |
 series. 188: 1 |
 setio ore. 44: 12 | adv. 207:
 10 | 371: 9 |
 serit sermonem. 86: 13 |
 serito. 122: 22 |
 serius. 127: 11, 14, 15 |
 275: 11 | 417: 9 | 476:
 25 |
 sermo. 4: 9 | 131: 9 | 229:
 14 | 364: 14 | 410: 9 |
 sermocinabatur. 57: 8 | 218:
 7 |
 sermocinamur. 271: 1 |
 sermocinans. 184: 11 |
 sermocinari. 446: 28 |
 sermocinatio. 506: 4 |
 sermocinatus est. 243: 6 |
 sermonari. 446: 28 |
 sermone. 27: 10 | 491: 12 |
 differor. 86: 17 | Latino.
 416: 8 |
 sermonem serit. 86: 13 |
 sermones. 75: 28 | 92: 6, 10 |
 318: 31 | 343: 12 | 391: 20 |
 491: 2 | 516: 15 | essent. de.
 399: 6 |
 sermonibus. 9: 4 | 27: 5 |
 222: 15 | 268: 17 | 275:
 20 | 326: 4 | 352: 6 | 381:
 23 | 394: 3 | 421: 6 |
 424: 14 | 430: 18 | 447:
 21 | 453: 10 | 470: 14 |
 508: 16 | 512: 21 | 519: 8 |
 dilatis. 512: 12 | ejus pu-
 rissimis fruebar. 506: 2 |
 sermonis. 21: 5 | 49: 9 | ca-
 sissimi. 506: 11 | comitate
 & gratia. 83: 8 |
 sermonum. 198: 15 | 249:
 14 | 464: 6 | 480: 7 |
 484: 22 |
 sero patto edicus, abl. 74: 1 |
 est, adv. 77: 16 |
 Z Z z z iij

INDEX

serpens. 221 : 2 |
 serpente. 190 : 1 |
 serpentem. 190 : 4 | 277 :
 21 |
 serpentibus. 288 : 10 |
 serpentis. 64 : 19 |
 serpentium. 64 : 10 | 434 :
 11 |
 serra. 274 : 4 |
 Quinto Serrano. 415 : 19 |
 serice. 280 : 12 |
 Sertorii. 410 : 13 | 411 :
 11 |
 Sertorio. 95 : 4 | 410 : 7 | 13 |
 411 : 5 | 10 | 13 | 14 |
 Sertorium. 94 : 19 |
 Sertorius. 95 : 16 | 238 : 4 |
 410 : 9 |
 serva. 314 : 9 | 10 |
 servabatur. 430 : 15 |
 servan. 118 : 21 |
 servandum. 227 : 9 | 15 |
 servantur. 170 : 24 |
 servate. 17 : 8 | 111 : 4 |
 servate. 479 : 3 |
 servati. 97 : 2 | 365 : 8 |
 servasse. 348 : 8 | à Gallis.
 446 : 15 |
 servata. 356 : 2 |
 servato. 17 : 11 |
 servatum. 86 : 7 | est. 343 :
 20 | ire locios nitetur.
 214 : 21 |
 servatur. 75 : 17 |
 servaverat. 112 : 7 | 299 :
 17 |
 servavit. 112 : 2 |
 servent. 420 : 6 |
 servetur. 187 : 10 |
 servi. 76 : 1 | 159 : 9 | 270 :
 2 |
 serviam. 321 : 10 |
 servierunt. 75 : 21 | servitu-
 tem. 31 : 11 |
 Servii Claudii. 360 : 7 | Sul-
 picii. 191 : 14 |
 servile. 159 : 8 |
 servili. 244 : 10 |
 servilis. 114 : 10 |
 Servilianum. 8 : 3 |
 Servilius. 319 : 16 |
 Servio. 86 : 6 | 200 : 5 | Tullio.
 282 : 11 | 471 : 15 |
 servis. 244 : 8 | 346 : 13 | 402 :
 9 | 23 : 26 |
 servitute. 211 : 24 |
 servitutum. 41 : 11 | 76 : 7 |
 205 : 11 | servierunt. 75 :
 21 | 269 : 28 | tradit in.
 520 : 6 |
 servivi. 76 : 6 |
 Servium Galbam. 363 : 13 |
 Sulpicium. 34 : 2 |
 Servius. 176 : 3 | 178 : 14 |
 Sulpicius. 136 : 21 | 178 :
 23 | 4 | Tullius. 347 : 8 |

serum. 77 : 8 | 14 : 19 |
 servo. 51 : 5 | 176 : 15 | 321 :
 18 | 451 : 4 | 452 : 6 | 456 :
 20 |
 servorum. 134 : 15 | 166 : 10 |
 vicem. 270 : 11 |
 servos. 216 : 3 | 6 | 14 | 309 :
 27 | 421 : 2 |
 servus. 48 : 10 | 342 : 24 |
 servulus. 402 : 7 |
 servum. 451 : 8 | 11 | 452 : 4 |
 ad manum. 30 : 10 |
 servus. 75 : 20 | 24 | 76 : 4 |
 bis. 12 | 87 : 21 | 130 : 20 |
 159 : 10 | 176 : 14 | 360 : 18 |
 451 : 9 | 13 | 15 | 17 | 456 :
 25 | 521 : 8 | bonæ frugi. 87 :
 15 |
 secentos. 447 : 3 |
 secentia. 512 : 10 |
 secentiis. 91 : 4 |
 secentios. 90 : 15 |
 secentium vicens. 323 : 24 |
 secentius numerus. 495 : 3 |
 P. Seccio. 261 : 8 |
 Seeton. 386 : 10 |
 Seetium. 431 : 7 |
 seu. 1 : 7 | bis |
 Severa. abl. 286 : 16 | plur.
 227 : 10 |
 severæ orationis. 467 : 17 |
 severe. 10 : 9 | 97 : 17 | 159 :
 2 | 227 : 8 | 309 : 14 | 357 :
 8 |
 severior. 267 : 12 |
 severis. 383 : 5 |
 severissima, plur. 173 : 14 |
 severitas. 158 : 16 | legis. 524 :
 16 |
 severitate. 309 : 21 |
 severitatem. 316 : 6 |
 severitates. 158 : 7 |
 severius increpabat. 502 : 7 |
 severo. 304 : 11 |
 severum. 383 : 11 |
 sex. 31 : 6 | 44 : 8 | 56 :
 18 | 81 : 19 | 103 : 14 |
 104 : 5 | 20 | 347 : 6 |
 473 : 1 |
 sexagesimum. 397 : 5 | 10 |
 398 : 4 |
 sexaginta. 69 : 9 | 337 : 10 |
 411 : 21 | 416 : 17 | 424 : 9 |
 525 : 13 |
 sexcentefimum. 282 : 12 |
 sexcentos. 7 : 2 | 283 : 8 |
 sexcentum pedum. 7 : 4 |
 sexta. 40 : 10 | 103 : 21 |
 105 : 7 | 482 : 15 | 529 :
 19 |
 Sextam. 103 : 2 | 104 : 14 |
 sextantis. 451 : 2 |
 sextario. 121 : 11 |
 sextarium. 121 : 12 |
 sextilis. 180 : 20 |
 sexto. 36 : 4 | 58 : 8 | 73 :

7 | 339 : 13 | 412 : 12 |
 424 : 6 | 427 : 20 | 463 :
 17 | commentatio. 532 :
 9 |
 sextodecimo. 132 : 6 | 227 : 15 |
 261 : 5 |
 Sexto Roscio. 415 : 13 |
 sextum, adv. 266 : 25 |
 Sextum Roscium. 415 : 18 |
 416 : 4 |
 sextus dies. 284 : 11 |
 Sextus Cæcilius. 519 : 3 | 117 :
 17 | 522 : 6 |
 sexus. 71 : 15 | 248 : 20 | 368 :
 6 | 376 : 5 | utriusque. 502 :
 18 |
 fi. 3 : 20 | 4 : 13 | 14 | 12 : 1 |
 13 : 8 | 17 : 14 : 5 | 29 |
 17 : 3 | 4 | 19 | 19 : 7 | 15 |
 20 : 2 | 16 | non | at. 3 :
 19 | aliquis. 209 : 14 | quæ
 451 : 16 | modo. 27 : 10 |
 sunt. 19 : 22 | fecissent. 309 :
 26 |
 sibi. 4 : 23 | 9 : 24 | 20 : 5 |
 18 | 20 | 21 : 7 | 24 : 8 |
 30 : 11 | 36 : 15 | 98 : 11 |
 190 : 13 |
 sibimet. 210 : 25 | 443 :
 12 |
 sibones. 286 : 1 |
 Sibyllæ. 132 : 2 |
 Sibyllini libri, plur. 44 :
 16 |
 Sibyllinis libris. 44 : 1 | 2 |
 sic. 12 : 12 | 17 : 18 | 21 : 10 |
 22 : 3 | 23 : 8 | 27 : 17 |
 37 : 9 | 41 : 1 | 46 : 13 |
 444 : 11 | 511 : 16 | est ut
 29 : 19 | sunt verba legis
 525 : 4 |
 sic. 286 : 2 |
 Sicanorum. 27 : 8 |
 siccæ oratione. 376 : 27 |
 siccavi. 177 : 9 |
 Siccio Dentato. 69 : 1 |
 Siccium Dentatum. 69 : 2 |
 Siciles. 286 : 2 |
 Sicilia. 23 : 13 | 115 : 20 | 362 :
 19 | 473 : 18 |
 Siciliæ. 474 : 17 |
 Siciliam. 272 : 7 | 362 : 22 | 351 :
 441 : 10 |
 scintillas. 527 : 4 | 6 | 9 |
 scinnium. 527 : 7 | 10 |
 Sicularum. 362 : 23 |
 scut. 14 : 18 | 21 : 23 | 427 :
 15 | 20 | 439 : 13 | 441 :
 28 | 456 : 25 | 506 : 16 |
 510 : 9 | 530 : 4 |
 scut. 2 : 2 | 11 : 6 | 15 : 11 |
 22 : 13 | 23 : 10 | 41 : 2 |
 45 : 13 | 15 : 22 | 62 : 19 |
 63 : 10 | 74 : 2 | 91 : 14 |
 102 : 8 | 121 : 19 | 126 :
 27 | 362 : 2 | 430 : 2 |

V O C A B U L O R U M.

f31 : 2 |
 fidera. 79 : 6 | 374 : 1 | 458 :
 23 | 419 : 11 |
 fidera autumn. 8 : 6 |
 fideribus. 372 : 8 |
 fiderum. 371 : 2 | 372 : 20 |
 fidus. 80 : 3 |
 fient. 463 : 12 |
 fierit. 403 : 27 |
 fiet. 33 : 4 |
 figillaria. 163 : 12 |
 figillariis. 59 : 11 |
 signa. 55 : 21 | 68 : 11 | 207 :
 14 | 289 : 19 | 320 : 20 | 380 :
 12 | 452 : 22 |
 signat. 89 : 13 | 144 : 5 | 192 :
 19 |
 signata pecunia. 68 : 15 |
 signate locuti sunt. 62 : 24 |
 365 : 1 |
 significanda. 67 : 26 | 368 : 17
 375 : 8 |
 significans. 350 : 17 | 359 : 23 |
 445 : 7 |
 significans. 13 : 3 | 64 : 2 | 361 :
 18 |
 significante. 411 : 11 |
 significancia. 334 : 20 | 364 :
 9 |
 significantibus. 361 : 2 | 362 : 2 |
 363 : 3 |
 significantissimo vocabulo.
 39 : 13 |
 significantium. 106 : 17 |
 significantius. 54 : 3 |
 significare. 49 : 4 | 60 : 11 |
 71 : 21 | 78 : 11 | 259 : 16 |
 316 : 5 | 349 : 14 | 380 : 18 |
 417 : 14 | 438 : 3 | 448 :
 5 | 488 : 25 | 501 : 14 | 541 :
 significarent. 48 : 8 | 483 :
 18 |
 significaret. 68 : 4 | 218 : 22 |
 25 | 230 : 1 | 254 : 24 |
 significari. 364 : 30 |
 significat. 25 : 6 | 49 : 29 |
 50 : 9 | 64 : 9 | 74 : 1 | 90 :
 6 | 92 : 20 | 66 : 204 : 24 |
 343 : 23 | 349 : 18 | 370 :
 13 | 404 : 10 | 425 : 4 |
 430 : 21 | 468 : 6 | 481 :
 14 | 490 : 6 | 34 : 122 :
 11 | hanc habere vim, ut.
 75 : 5 |
 significatio. 48 : 3 | 74 : 8 |
 143 : 13 | 200 : 7 | 463 : 10 |
 flexa in diverticula. 143 :
 19 |
 significazione. 49 : 31 | 76 :
 22 | 105 : 3 | 194 : 1 | 222 :
 14 | 229 : 14 | 230 : 18 |
 317 : 16 | 368 : 18 | 383 :
 10 | 424 : 18 | 444 : 18 |
 448 : 15 | 455 : 12 | 463 :
 27 | reciproca. 402 : 20 |
 significacionem. 76 : 20 | 192 :

7 | 506 : 35 |
 significaciones. 329 : 28 | 484 :
 15 | 487 : 22 |
 significacioni. 291 : 6 |
 significacionis. 205 : 1 | 364 :
 2 | 424 : 8 | 463 : 1 | alie-
 na verbo. 67 : 23 |
 significacionum. 484 : 34 |
 489 : 2 |
 significatus. 446 : 4 |
 significatu. 181 : 6 | 231 :
 22 |
 significatum. *subst.* 173 : 18 |
 significatur. 359 : 5 | 462 : 16 |
 489 : 6 |
 significaverit. 334 : 11 |
 significavit. 370 : 25 |
 significant. 506 : 15 | 424 : 12 |
 484 : 7 |
 significet. 79 : 15 | 336 : 1 |
 370 : 20 | 424 : 10 | 428 :
 15 | 430 : 16 | 489 : 23 |
 507 : 14 | 512 : 17 | 526 : 17 |
 533 : 3 |
 significo. 452 : 27 | 494 :
 16 |
 significor *id.* 494 : 15 |
 signis. 112 : 5 | collatis. 376 :
 18 | 399 : 15 | 407 : 4 | cor-
 num & tubarum. 28 :
 6 |
 signo. 110 : 3 | 204 : 21 | 255 :
 16 | 415 : 19 |
 signorum militarium. 361 :
 4 |
 signum. 110 : 11 | 216 : 13 |
 silentia loca. 505 : 5 |
 silentio. 35 : 16 | 29 : 14 | pe-
 cilio. 391 : 20 | facto. 259 :
 17 |
 silentium. 51 : 11 | 161 : 2 |
 343 : 11 |
 silentum. 261 : 29 |
 sileo. 505 : 5 |
 silvam. 511 : 12 |
 silvestribus. 406 : 2 |
 Silvii. 471 : 8 |
 simile. 112 : 9 | 120 : 6 | 155 :
 23 | 204 : 4 | 356 : 18 | 479 :
 21 |
 similem. 366 : 7 |
 simili. 355 : 27 | inclinatu.
 120 : 5 | modo. 22 : 5 | 63 :
 20 | in tempore. 498 :
 12 |
 similia. 21 : 25 | 38 : 12 | 66 :
 2 | 384 : 12 | 431 : 3 |
 similibus. 201 : 13 | 202 : 12 |
 365 : 20 |
 similis. 91 : 8 | 199 : 5 | 231 :
 10 |
 similiter. 45 : 12 | 81 : 3 |
 162 : 19 | 168 : 21 | 494 :
 11 |
 similitudine. 169 : 8 | 193 : 20 |
 484 : 25 |

similitudinem. 331 : 28 | 521 :
 22 |
 similitudines. 313 : 24 | 376 :
 15 |
 similitudinis. 254 : 15 |
 similitudo. 286 : 15 |
 similitum. 91 : 8 | 13 | 260 :
 17 |
 simillimo. 498 : 13 |
 simplex. 86 : 23 | 135 : 12 |
 verbum. 200 : 11 | vocaba-
 lum. 271 : 9 | 11 |
 simplici. 259 : 8 | 397 : 16 |
 455 : 21 | ratione. 49 :
 12 |
 simplicibus. 81 : 31 | 420 :
 10 |
 simplicior. 366 : 8 |
 simplicis. 317 : 25 |
 simplicissima suavitate. 305 :
 13 |
 simpliciter. 321 : 17 |
 simplicius. 131 : 5 |
 simul. 10 : 9 | 12 : 22 | 26 :
 13 | 48 : 12 | 57 : 6 | 109 :
 11 | 223 : 28 | 343 : 19 |
 429 : 30 | 446 : 9 | 534 :
 11 | atque. 31 : 3 | 321 : 8 |
 391 : 19 | 439 : 16 | ac.
 100 : 2 | est capta, *acc.*
que. 32 : 5 | nobiscum.
 9 : 2 |
 simulabat. 410 : 12 |
 simulachra. 361 : 3 | 446 :
 16 |
 simulachris. 215 : 19 | 217 : 11 |
 226 : 9 |
 simulachro. 450 : 16 |
 simulachrum. 173 : 24 | 174 :
 3 | 256 : 25 | 261 : 29 | 343 :
 1 | 332 : 33 |
 simulacra, *species.* 179 : 6 |
 437 : 22 |
 simulacro. 276 : 10 |
 simulamentis. 410 : 7 |
 simulat. 316 : 13 |
 simulationem oris. 364 : 13 |
 simultas. 325 : 6 |
 simultate diutina conflictati
 sunt. 325 : 16 |
 simultates exercere. 258 :
 14 |
 simultatis. 381 : 18 |
 simus, *verb.* 157 : 2 |
 sin. 188 : 23 | vero. 171 :
 8 | 418 : 19 | 420 : 25 |
 470 : 9 |
 sinamus. 483 : 8 |
 sincera. 106 : 13 |
 sinceræ. 381 : 24 | *veruſta-*
eis libri. 163 : 14 |
 sinceratum. 160 : 17 |
 sincerus. 297 : 9 |
 sincerior. 366 : 8 |
 sinceriore corpusculo. 491 :
 12 |

INDEX

- sincerissimam*, 331: 8|
sincerissimi 190: 16|
ad sinceritatem veritatem-
que verborum adspirare.
 88: 9|
sinceritatis, 378: 21|
sinceriter, 349: 21| locuti
 sunt. 349: 15|
sincerus, 95: 13| 216: 1|
sincero stoico. 10: 10|
sine, *prep.* 3: 1| 4: 4| 13:
 19| 19: 7, 9| 20: 11| 21:
 24| 32: 6, 7| 45: 6|
 46: 6| 98: 26, *bis*| 130:
 33| 354: 33| 437: 12|
 528: 18| arbitris. 285: 14|
sordibus, 343: 18| non id
sine poena fuit. 150: 8|
verb. 286: 7|
singulatum, 14: 26|
singula, *plur.* 84: 8| 92: 15|
 386: 2|
singulas, 92: 19| 386: 3|
singulari, 70: 12| numero.
 40: 13| 41: 14| 505:
 19| 507: 14, 22| 508:
 5|
singularis velocitatis homi-
 nes. 247: 2| *plur.* 455:
 5|
singularibus syllabis appel-
 labantur. 330: 4|
singularis numeri. 507: 12|
singulariter, 507: 17|
singularum, 385: 5|
singulas, 89: 6|
singulis, 16: 3| 89: 12| 92:
 19| 226: 8| 376: 10|
 386: 2| 464: 7| 432:
 4|
singulo numero. 506: 18|
nummo. 495: 11|
singulorum, 134: 15| 338:
 9|
singulos, 41: 17| 95: 18|
 104: 3| 375: 5| 386: 3|
 496: 12| in dies. 89: 11,
 19| 133: 27| in duarum
 ovium. 292: 11|
sinist. a. 424: 7, 21|
sinistræ, 194: 9| manus.
 274: 11|
sinistrum pedem. 277: 13|
Sinnianæ, 185: 14|
Sinnii Capitonis. 185: 6|
Sinnio Capito. c. 183: 23|
fiat, 4: 5, 7| 13: 21| 98: 26|
 133: 29| 343: 3| 347: 6|
 366: 14| 394: 10|
finis, 322: 19| e togæ prolato
 libro. 157: 15|
fiunt, 174: 9| 446:
 26|
finuolæ questionis. 379: 22|
finuosus, 321: 1|
finus questionum obscuros.
- 3: 17|
liquidem, 95: 12| 450: 29|
 494: 5|
Sirenios scopulos. 430: 15|
Sisenna, 92: 1| 261: 23|
 306: 3, 28| 332: 23|
 431: 3|
Sisennæ, 332: 25|
sistat, 208: 14|
sistas, 491: 25|
sisteretur, 72: 4|
sti, 4: 24| 12: 6, 16|
 13: 4, 19, 23| 17: 6|
 19: 3| 23: 10| 34: 29.
Sto. quod sit aut volup-
 tati legere, aut cultui le-
 gisse, aut usui memi-
 nisse. 3: 3| quoniam vio-
 lenti status. 81: 10| satis
 exponi. 85: 5|
stira, *plur.* 53: 5| 361: 3| 372:
 4|
stira, 80: 9| 341: 24|
Stirion, 386: 10|
stili, *plur.* 58: 19|
stillas, 101: 3|
Stiracines, 526: 18, 19, 21| 527:
 1|
Stitium, 526: 17|
stientem pecuniæ. 317: 21|
stis, *verb.* 110: 2|
apud stros cavere. 527: 2|
stira, 208: 8| 455: 8| vo-
 cis. 356: 23| & senio
 emori. 520: 16| oblitera-
 tis legibus. 90: 11| *mutare*.
 246: 11|
stium, 99: 12|
stius, 374: 27| *est*. 396:
 25|
stive, 58: 19| 65: 25, *bis*|
 171: 6| 420: 14, *bis*|
 436: 6, *bis*| 524: 2,
bis|
Smytnæ, 248: 16|
Smyrnæa, 324: 6|
soboles, 72: 5|
sobolis, 433: 20|
sobria antiquitas. 27: 13| *ref*.
ponso, 305: 12| *plur.* 227:
 5|
sobrietatis, 392: 14|
sobriis, 392: 12|
sobrios, 310: 22|
sobrium, 384: 28|
sobrius, 384: 19|
socer, 506: 9|
socia, 209: 24|
societas, 26: 15| 269: 29| in-
fida, 343: 22|
societate, 21: 6|
socli, *plur.* 70: 20|
foclis, 270: 10|
sociorum, 35: 12| 212: 2| 385:
 21|
socios, 210: 15| 494: 6|
- Socrate*, *plur.* 376: 16|
Socrate, 75: 26, 28|
Socratem, 42: 7| 56: 4|
 198: 11, 14| 332: 10|
 510: 13|
Socrates, 42: 1, 8| 56: 1,
 5| 240: 13| 386: 15|
 483: 24| 500: 26| Athe-
 nienfis. 473: 13, 19|
Socrati, 75: 22| 382: 14|
Socrate, ca. 75: 22|
Socraticæ, 332: 30|
Socratico, 198: 1|
Socraticum, 131: 9| 198: 6|
Socraticus, 75: 20, 26|
Socratis, 41: 4| 326: 21|
 381: 22| 408: 14|
sodalitatis hominum. 527:
 16|
sol, 80: 26| 139: 8| 191: 6|
 331: 2| 429: 22| 446:
 1| *se. vit.* 98: 22| *occidit*.
 446: 1|
sola, *frig.* 102: 19| 224:
 18| 478: 11, 12, 14, 479:
 7, 8, 17, 24, 25| *plur.* 3: 8|
 47: 19|
solæ, 426: 13| 500: 9|
solam, 3: 1| 33: 6| 356: 15|
 478: 16| 479: 4, 5|
solarius, 106: 11|
solarium, 106: 5, 7|
solas, 107: 12| 426: 24|
solatus, 318: 23|
solatio, 161: 19|
sole, 101: 4| 176: 31| 445:
 24, *bis*| exorto. 103: 18|
 in octi fructus. 95: 16|
 in anno. 104: 10| meridia-
 no. 177: 14| *mitescere*.
 uvas a. 396: 12| *occidit*.
 504: 15| *secundo*, 83: 19:
bis|
soleam, 122: 5|
Soleas, 357: 9, 12|
soleat, 75: 3| 450: 6|
soleatos, 357: 4, 9|
solebant, 414: 8| 33:
 15|
solem, 56: 6| 388: 1| *ad*
occidentem, 105: 16| *ex*-
poni, 251: 1|
solemne fuit. 391: 19|
solemni, 379: 10| *die*, 335:
 6|
solemnia, 141: 14| *verba*.
 284: 4|
solemoibus, 90: 15|
solemnitates, 91: 1|
Solemus, 300: 12| 332: 17|
 444: 5|
Sole. r. 9: 4| 55: 21| 78:
 3| 211: 8| 225: 2| 322:
 12| 378: 11| 459: 14|
 439: 5| 513: 15| 533:
 6|

soleas

VOCABULORUM.

- soleo. 484: 19 |
 solere. 211: 3 | 363: 10 | 388: 18 | 414: 1 |
 solerent. 68: 10 |
 soleret. 387: 9 |
 solertia, gen. 25: 11 |
 solertior ratio. 4: 8 |
 solet. 32: 3 | 14: 14: 9 | 60: 6, 13 | 122: 23 | 203: 4 | 231: 3 | 348: 8 | 360: 5 | 402: 22 | 420: 30 | 430: 11 | 511: 15 |
 soletis. 329: 19 |
 soli, *subst.* dat. 106: 10 | *adj.* dat. 47: 6 | 492: 2 | *plur.* 78: 4 |
 sollicite quaesierunt. 13: 1 |
 sollicitudinis. 379: 18 |
 solida vi. 133: 20 | 134: 16 |
 solidatur labes & quasi la-
 cuna famae. ratione parta-
 rum amico utilitatum. 15: 3 |
 solide. 367: 11 |
 solidior. 304: 27 |
 solidius. 503: 1 |
 solidum. 45: 4, 6 | 178: 15 |
 soliterie. 285: 16 |
 solis, *subst.* *fig.* 97: 13, 14 | 179: 9 | 191: 6 | 285: 8 | defectibus. 97: 8 | *adj.* *plur.* 53: 14 | 64: 24 | 224: 9 | 387: 19 | 448: 25 | 449: 5 | 529: 5 |
 solita, *plur.* 453: 11 | *line.* 318: 2 | *essent.* 439: 12 |
 solitam. 183: 6 | 524: 14 |
 solitiam. 214: 18 |
 solitarium. 336: 3 |
 solitarius. 70: 10 |
 solitavisse. 207: 19 |
 soliti sumus. 181: 9 | 480: 2 | *line.* 237: 1 | *line.* 481: 13 | *erant.* 263: 13 | *essent.* 527: 2 |
 solito. 109: 4 |
 solitos. 29: 1 | 72: 26 | 129: 13 | 237: 4 |
 solitudines harenarum. 176: 29 |
 solutum. 29: 12, 20 | 41: 4 | 103: 6 | 104: 15 | 114: 20 | 220: 10 | 435: 10 | 513: 2 | *est.* 23: 1 | 403: 7 | 453: 22 | 456: 12 | 514: 14 | *erat.* 126: 17 | *est.* 457: 8 | 468: 7 | 520: 12 |
 solutus. 26: 11 | 49: 33 | 56: 15 | 61: 3 | 422: 10 | 468: 22 | *est.* 30: 11 | *line.* 468: 2 | 532: 14 | *erat.* 531: 22 |
 solius. 142: 7 |
 sollempni. 157: 7 |
 sollempnia. 118: 6 |
 solerrem. 466: 11 |
 solertes in artibus repetien-
 dis. 310: 21 |
 solertia. 209: 23 | 222: 17 | 277: 12 | 284: 20 | 310: 28 | 390: 18 | 413: 10 | 466: 8 | *lepida verborum.* 523: 29 |
 solertiam. 163: 1 |
 solertibus. 277: 23 |
 solertiis. 213: 18 |
 solertiis. 321: 1 |
 sollicitatus est. 402: 8 |
 sollicite. 127: 15 | *caute & religiose differunt.* 15: 26 |
 sollicitudinis. 315: 9 |
 sollicitus magno opere. 498: 15 |
 solo. 309: 17 | 479: 26 |
 insultare. 86: 1 |
 solacismo. 183: 20 |
 solacismum. 22: 24 | 183: 21 |
 immanem. 399: 10 |
 solacismus. 21: 10 | 22: 13, 19 | 183: 23 | 184: 3, 4 |
 solacum. 184: 8 | 446: 4 |
 Solon. 309: 5 |
 Solonte. 309: 17 | 471: 5, 16 |
 Solonem. 471: 12 |
 Solonianus. 353: 24 |
 Solonis. 70: 1, 4, 12 |
 solos. 81: 25 | 426: 19 | 531: 18 |
 solstitiali meta. 81: 7 | *die.* 250: 20, 22 |
 solstitialis. 81: 1, 3 |
 solstitio. 116: 4 |
 solstitium. 116: 3 |
 solvendae, *fig.* 480: 10 |
 solveret. 162: 18 |
 solveret hoc. 17: 3 |
 solvi. 280: 2 |
 solvit. 162: 19 |
 solvitur. 45: 13 |
 solum, *adj.* 532: 12 | *adv.* 21: 5 | 45: 5 | 420: 5 | 470: 8 | *id temporis.* 208: 4 | *non, sed.* 88: 21 |
 solus. 196: 16 | 406: 2 | 423: 11 |
 soluta, *fig.* 480: 14 | *reli-*
 gione mandati. 34: 20 |
 oratione. 226: 3 | *pecunia.* 17: 10 |
 solute, *fig.* 495: 2 |
 solutam orationem. 354: 6 |
 solutio. 480: 20 |
 solutos religione. 232: 19 |
 solutus. 135: 3 | *sum.* 381: 6 |
 somni. 261: 14 |
 somnia. 490: 16, 17, 26 |
 somniculosam. 258: 7 |
 somniculosum. 258: 5 |
 somnio. 340: 13 |
 somnium. 410: 11 |
 somno. 191: 9 | *nimio ute-*
 rentur. 157: 23 |
 somnum. 148: 10 | *capere.* 312: 11 |
 sonantibus. 250: 21 |
 sonare. 251: 6 | 355: 10 |
 sonat. 235: 17 |
 sonipes. 41: 9 |
 sonis. 28: 12 | 30: 7 |
 sonitu. 156: 1 | 169: 6 | 356: 23 | 459: 4 | *insuave.* 356: 24 | *parvo & exiguo pro-*
 mebantur. 330: 6 | *vocis*
 objurgatorio. 243: 18 |
 sonitus. 37: 27 | 235: 20 | 344: 1 | 355: 5 | 360: 1 | *medu-*
 latus currentis facundiae. 305: 5 | *valioris. litera.* 54: 4 |
 sonore. 158: 18 |
 sonori. 81: 10 |
 sonora esse. 335: 13 |
 sonoro. 176: 12 |
 soniticum morbum. 523: 11 |
 soniticus morbus. 423: 25 |
 sonum. 30: 3 | 13 | 184: 17 | 419: 18 | *vocis.* 355: 17 |
 habitumque. 37: 12 |
 sonus. 23: 5 | 499: 3 | *ha-*
 billior. 355: 23 | *viridior*
 vegetiorque. 59: 1 | *cen-*
 tentiae. 304: 10 | *verbo-*
 rum. 23: 15 | 268: 22 |
 Sophiam. 340: 16 |
 sophisma. 495: 9, 13 |
 sophismata. 480: 2 | 494: 22 |
 sophismatio. 494: 19 |
 sophismatis. 481: 11 |
 sophista. 449: 26 | 470: 16 |
 sophista, *plur.* 462: 4 |
 sophistarum. 163: 6 | 170: 16 | 219: 18 |
 ad sophistas utebatur. 483: 24 |
 sophisticæ, gen. 480: 20 |
 sophisticam. 213: 21 |
 Sophocles. 351: 8 | 473: 11 |
 Sophocli. 328: 12 | 351: 1, 7 |
 poete. 327: 19 |
 Sophoclis. 217: 6 | 476: 12 |
 soporem. 255: 14 |
 Soranum. 68: 13 |
 sordentia. 517: 1 | *verba.* 293: 19 |
 sordentium. 243: 24 |
 sordere. 84: 9 | 398: 20 |
 sordescere. 150: 6 |
 A A A A

INDEX

- Cord bus. 343: 181
 fardida, *fig.* 378: 23 |
 fardidæ. 106: 15 |
 fardidam. 445: 25 |
 fardide. 394: 11 |
 fardidiote. 427: 16 |
 fardidis. 447: 5 | negotiis.
 31: 11 | de verbis liber. 534:
 21 |
 fardidissimum. 223: 1 |
 fardidus. 447: 6 | 503: 6 |
 fardidum verbam. 516: 19 |
 fardium congeries. 64: 22 |
 foror. 31: 12 | 342: 16 |
 fororem. 196: 7 |
 Sorotibus, *comadia*. 258: 4 |
 fororis. 342: 4 |
 fors. 213: 11 | 480: 13 |
 forte. 73: 5 | 375: 33 | 482:
 4 |
 sortem. 170: 5 | 375: 2 |
 fortis. 248: 16 |
 sortiti forent. 394: 12 |
 sortitio. 32: 11, 13 | 170: 4 |
 sortio. 480: 15 |
 solpitum. 50: 13 |
 Sotadicorum, *versuum*. 221:
 25 |
 Soterici. 317: 15, 17 |
 Sotion. 23: 17 |
 Sotionis. 23: 15 |
 spacium. 103: 18 |
 spadica. 93: 16 |
 spadices. 113: 20 |
 spadici. 93: 16 |
 spadix. 93: 10, 13 | 315: 8 |
 color. 92: 7 |
 sparge. 494: 2 |
 spargebat. 456: 1 |
 spargere. 377: 2 |
 spargi. 177: 25 |
 spargunt. 243: 6 |
 spari. 285: 17 |
 sparsa acies. 215: 21 |
 sparsi dispalatiq. milites.
 28: 17 |
 sparsim. 294: 15 |
 Sparta. 248: 5, 8 |
 Spartano. 110: 15 |
 Sparti. 447: 22 | 448:
 10 |
 Spartum. 448: 9 |
 spathæ. 286: 2 |
 spatia. 375: 3 | 425: 15 | vi-
 vendi. 5: 12 | terræ prona
 atque deruta. 189: 1 | lon-
 giora. 5: 12 |
 spatiamur. 295: 3 |
 spatiamur. 246: 4 |
 spatis. 440: 5 |
 spatio. 41: 10 | 79: 10 | 353:
 24 |
 spatium. 288: 17 | plantæ
 Herculis. 7: 5 |
 spe. 441: 21 | 449: 12, 21,
 24 | 450: 37, 20 | 482:
 15 | suspensum. 377: 27 |
 summi. 214: 32 |
 vitæ tenui fuit. 337: 11 |
 specie. 14: 21 | 72: 11 | 93: 3 |
 244: 11 | 498: 29 | dispa-
 ri. 507: 13 | tenui esse.
 379: 20 | venusta. 369:
 7 |
 Speciem. 132: 24 | 152: 14 |
 382: 23 | 436: 3 | 512:
 8 | habens primorem. 70:
 1 | primam sententiarum
 eruere. 484: 1 | in squa-
 marum. 64: 9 |
 Species. 92: 5 | 93: 31 | 221:
 13 | 341: 24 | 368: 24 |
 420: 17 | 440: 14 |
 465: 10 | 504: 7 | 512: 7 |
 528: 7 |
 specil. 261: 29 |
 specimen. 289: 17 |
 speciosam. 362: 16 |
 speciosus. 145: 8 |
 spectabat scripta. 16: 20 |
 spectacula. 286: 5 |
 spectaculum. 320: 14 |
 spectarent. 194: 16 |
 spectaret. 259: 12 |
 spectandæ. 65: 6 |
 ad spectandos libros adhibi-
 tus. 163: 16 |
 spectandum. 524: 2 |
 spectante. 256: 20 |
 spectari. 145: 21 |
 spectatæ. 370: 3 | fidei. 20:
 26 |
 spectator. 176: 8 |
 spectarum. 424: 16 |
 spectatus in mores atque il-
 leras. 356: 30 |
 spectaverat. 271: 24 |
 spectaveris. 354: 8 |
 spectes. 440: 9 |
 spectationibus. 173: 2 |
 specu. 177: 12 | 221: 18 |
 speculatum milfus. 260:
 14 |
 speculo. 440: 7 |
 speculum. 224: 17 | 440:
 7, 9 |
 specum. 177: 1 | quamdam
 nactus. 176: 31 |
 specus. 68: 17 | 96: 5 |
 spei. 34: 22 |
 speluocam. 408: 15 |
 spem. 77: 4 | 98: 4 | 350:
 9 |
 speponderant. 221: 14, 16 |
 spepondi. 220: 14 | 221: 22,
 23 |
 sperabam. 333: 12 |
 sperant. 20: 20 | 21: 7 |
 sperarent. 328: 10 |
 speremus. 22: 4 |
 speres. 34: 6 |
 speret. 450: 8 |
 spernitur. 531: 16 |
 spero. 335: 16 | 398: 3 | fore
 ut. 245: 17 |
 spes. 34: 17 | 292: 15, 16 |
 377: 28 | 483: 5 |
 Speusippi. 118: 2, 8 |
 Speusippus. 249: 6 |
 sphæra. 116: 1 |
 spica. 195: 20 |
 spinam. 117: 2 |
 spirance. 100: 28 |
 spirantem. 111: 30 |
 spirantibus. 100: 25 | lamen-
 tis. 217: 12 | jam nihil ven-
 tis. 100: 4 |
 spirant. 83: 3 |
 spiraret. 80: 19 |
 spirat. 81: 11 |
 spiritu. 156: 2 | 313: 17 | flo-
 rum nigris hausto. 247:
 25 | naturali. 492: 11 |
 spiritum. 22: 23 | 58: 18 |
 460: 17 | ducere. 314:
 14 |
 spiritus. 19: 7 | 100: 10 |
 435: 7 | 460: 20 | 472:
 12, 13 | Eurorum. 491:
 10 | florem. 514: 8 | na-
 turalis conceptaculum.
 492: 2 | *singulus*. 320: 9 |
 splendear. 493: 17 |
 splendidi. 376: 30 |
 splendore. 285: 7 |
 splendorem. 93: 14 | 285: 10 |
 domus. 36: 9 |
 splendoribus auri. 62: 13 |
 splendoris. 373: 17 |
 spoliar. 259: 23 |
 spoliare. 362: 24, 27 |
 spoliata, *fig.* 61: 2 |
 spondebat. 138: 7 |
 spondeo. 221: 21, 22 |
 spon ter. 223: 31 |
 sponsa. 138: 8 |
 sponsæ, *dar.* 32: 1 |
 sponsalia. 138: 3, 8 |
 sponsaliorum. 138: 2 |
 sponsionem fecisset. 381:
 10 |
 sponsus. 138: 9 |
 sponte. 188: 16 | 206: 12 |
 277: 5 | 328: 8 | 375:
 19 |
 sponderat. 138: 8, 13 |
 spreis rationibus. 35: 18 |
 spumæ, *gem.* 503: 7 |
 in spumam effervescit. 15:
 19 |
 spumas. 94: 17 |
 spurat. 94: 14 |
 spurca, *fig.* 255: 6 | *plur.*
 244: 5 |
 spurcissima. 379: 11 |
 spurcius. 468: 21 |
 spurcum. 468: 20 |
 squallebant ex diuturno sitis.

VOCABULORUM.

246 : 11 |
 squalentem auro. 62 : 11,
 12 |
 squalentes. 216 : 11 |
 squalere. 64 : 9, 21 |
 squalor. 64 : 22, 24 |
 squaloris illuvies. 62 : 13 |
 squame, plur. 64 : 19 |
 squamarum. 64 : 9 |
 squamis. 64 : 14 | horrebat.
 64 : 17 |
 squamosis corporibus. 64 :
 22 |
 stabant. 402 : 3 | 425 : 13 |
 516 : 13 | in iure. 201 :
 11 |
 stabat. 441 : 28 |
 stabilisset. 320 : 13 |
 stabulantem. 190 : 5 |
 stabulatione. 425 : 14 |
 stadia. 7 : 3 |
 stadii. 7 : 1 |
 stadio. 124 : 17 |
 stadium. 7 : 6, 11 |
 stagna. 78 : 17 |
 staminariis. 427 : 16 |
 stans. 441 : 26 |
 stant. 80 : 26 |
 stantem. 238 : 9 | 354 : 25 |
 stantes. 527 : 8 |
 stare. 56 : 5 | 263 : 2 | 430 :
 5, 7 |
 statet. 87 : 16 | 201 : 3 | pone
 eum. 29 : 20 | post ipsum.
 30 : 12 |
 statetur. 72 : 4 |
 stat. 430 : 3 |
 stat. 174 : 3 |
 stat. 172 : 23 | forma. 172 :
 26 |
 stat m. 4 : 16 | 5 : 15 | 17 : 1 |
 25 : 9 | 31 : 3 | 32 : 6 | 44 :
 10 | 47 : 10 | 98 : 16 | 127 :
 17 | 246 : 7 | 291 : 7 | 399 :
 2 | 441 : 20 | 451 : 9 | 498 :
 28 | 521 : 10 |
 statio. 412 : 7 |
 stationem. 398 : 8 |
 stationibus. 346 : 1 |
 stator. 159 : 7, 8, 10,
 11 |
 statu. 211 : 32 | 378 : 13 | 381 :
 25 | 507 : 4 | animi. 497 :
 16 | uno consistere. 522 : 17 |
 perpetuo stant. 80 : 26 |
 pertinaci stare. 56 : 6 | de
 mentis sue deturbari. 210 :
 32 |
 statua. 139 : 4 | grandi capite.
 169 : 1 |
 statum. 256 : 25 |
 statuam. 139 : 8, 11 | 256 :
 24 |
 statuebat certum tempus ut.
 25 : 10 |
 statuendum. 139 : 13 |

statuere. 78 : 16 | 97 : 3 | 126 :
 11 |
 statuerent. 180 : 15 |
 statuis. 112 : 5 |
 statuisse. 482 : 12 |
 statuisse. 415 : 4 |
 statuit. 90 : 2 | 106 : 5 |
 statum. 232 : 15 | conturbavit.
 160 : 4 | vitæ beatæ. 9 : 15 |
 sententiæ. 499 : 16 | tem-
 pus pariendi. 127 : 25 |
 statuta. 369 : 9 | hand magna.
 369 : 6 | parva homines.
 516 : 18 |
 status. 6 : 4 | dies. 424 :
 2 |
 statuta est. 439 : 14 | re. 34 :
 14 |
 statuta sunt. 439 : 6 |
 statutos. 89 : 17 |
 statum, plur. 87 : 3, 9 | 341 : 22 |
 373 : 21 | 374 : 37 |
 stellarum. 79 : 18 | 341 : 2 |
 342 : 3 | 371 : 25 | 372 :
 20 |
 stellæ. 79 : 14 | 115 : 15 | 341 :
 9, 23 | 373 : 10, 12 |
 stellis. 80 : 6 | 341 : 7 | 372 : 8 |
 373 : 20 |
 sterilem. 207 : 6 |
 steriles. 134 : 12 | 135 : 20 |
 sterili. 135 : 21 |
 sterilis. 476 : 20 |
 sterilitate. 135 : 22, 25 |
 sternito. 523 : 2 |
 sternitur arcera. 520 : 19 |
 sternuisse. 127 : 27 |
 sternimentis quatiatur. 322 :
 32 |
 sternuntur. 322 : 32 |
 sterobiligo. 184 : 1 |
 steterat. 158 : 5 |
 steteret. 30 : 2 |
 steteret. 71 : 18 | 72 : 2 |
 stetit. 176 : 16 | 501 : 15 |
 Stichon, comedia. 230 : 15 |
 stilo. 105 : 19 |
 stilius stilo. 279 : 5, 9 |
 stipati. 346 : 12 |
 stipato. 421 : 16 |
 stipendia fecisse. 476 : 23 |
 stipulabatur. 138 : 6, 10 |
 stipulationes. 138 : 9 |
 stipulationum. 138 : 7 |
 stipulatus erat. 138 : 13 |
 stirpe. 322 : 8 |
 stirpem. 177 : 7 | 439 : 4 |
 stitisset. 71 : 18 | 72 : 1, 2, 3 |
 vadimonium. 71 : 18 |
 stitit. 287 : 2 |
 stoica disciplina. 320 : 3 | 497 :
 13 |
 stoice, sing. 478 : 6 | discipli-
 næ. 93 : 3 | princeps phi-
 losophiæ. 187 : 24 | secus.
 498 : 23 |

stoicas. 49 : 6 |
 stoici. 76 : 4 | 178 : 7 | 179 : 37 |
 249 : 18 | 320 : 27 | 499 :
 14 | hominis. 9 : 17 |
 stoicis. 320 : 32 |
 stoico. 10 : 10 | 478 : 1 |
 515 : 1 |
 stolicorum. 10 : 3 | 319 : 20 |
 321 : 1 | 499 : 19 | 515 :
 1 |
 stolicos. 10 : 6, 12 | 320 :
 26 |
 stolicum. 470 : 18 | 498 : 5 |
 stolicus. 226 : 21 | 322 : 27 |
 477 : 2 | 478 : 10, 19 |
 479 : 12 | 498 : 17 | homo.
 320 : 26 |
 solidissimos. 443 : 5 |
 soliditatem. 484 : 21 |
 solidior. 483 : 18 | 484 : 8 |
 10, 13, 21 |
 solidos. 484 : 30 |
 solones. 515 : 24 |
 Solonis. 522 : 19 |
 stomachabundus. 453 : 24 |
 stomachi. 421 : 14 | 460 : 2 |
 461 : 14, 18 |
 stomacho. 465 : 6 |
 stomachum. 460 : 12, 19 |
 461 : 15 | 465 : 15, 17 |
 Strabone. 394 : 7, 9 | 400 :
 15 |
 stratem. 106 : 15 |
 strativoke. 106 : 15 |
 stratus. 598 : 23 |
 strenuam. 112 : 1 |
 strenue. 166 : 22 | 394 :
 16 |
 strenui. 463 : 12 |
 strenuissimos. 111 : 21 |
 strenuo corpore. 102 : 16 |
 strenuum. 218 : 12 | 382 : 6 |
 ballatorema. 69 : 4 |
 strenuus manu. 142 : 15 |
 streptentium. 38 : 12 |
 strepere. 161 : 4 |
 strepitu. 459 : 3 |
 strepitus confitebitur. 325 : 9 |
 stribligo. 183 : 24 |
 stricta, sing. 496 : 8 |
 strictim. 225 : 12 | 296 : 15 |
 499 : 15 | atque cursum
 transferebat locum. 13 : 13 |
 strictissime. 421 : 19 |
 strigilem. 122 : 5 |
 strigulam. 159 : 4 |
 struam. 391 : 4 |
 structor. 318 : 13 |
 struc. 280 : 12 |
 struendo. 318 : 13 |
 struppis. 268 : 14 |
 studebat. 294 : 17 |
 studemus. 113 : 11 |
 studet. 257 : 21 | 260 : 5 |
 513 : 7 |
 studia. 468 : 11 | ad do-
 A A A a a ij

INDEX

- Arinarum complenda. 337:
 14 |
 Audii. 97: 10 | homo multi.
 207: 11 | ejusdem homi-
 nes. 494: 21 |
 Audii. 161: 9 | 442: 11 |
 scientia. 26: 1 | libera-
 rum. 210: 22 | humani-
 tatis. 245: 8 | serviam. 331:
 10 |
 Audio. 19: 2 | 95: 17 | 121:
 1 | 128: 6 | 161: 13 | 163:
 32 | 416: 9 | 450: 19,
 21 | 473: 3 | 486: 14 |
 506: 5 | 522: 11 | affecta-
 ra. cum. 309: 7 | minore.
 508: 7 | odii. 71: 3 | te-
 nentur. 397: 13 | tenece-
 rum. 102: 17 | ostentatio-
 nis. 176: 3 |
 Studiose. 122: 6 | 429: 3 |
 468: 2 |
 Studiosus. 416: 12 | juris. 329:
 18 |
 Studiosissime, *voc.* 520: 8 |
 Studiosissimo. 196: 21 |
 Studiosissimus. 350: 12 | 502:
 6 |
 Studiosus. 206: 4 |
 Studioforum. 2: 13 | *libris.*
 263: 22 |
 Studiosum. 209: 7 |
 Studiofus mei. 165: 22 |
 Studium. 4: 6 | 101: 7 | 102:
 9 | 202: 19 | 382: 21 |
 430: 9 | 433: 11 | 508: 3 |
 527: 11 | in discendo. 528:
 16 | excellendi animi. 408:
 12 | novandi, *verba.* 153:
 9 |
 Studuerimus. 469: 5 |
 Stulta, *plur.* 39: 10 |
 Stultam. 37: 25 | dicendi co-
 piam. 37: 20 |
 Stulte, *voc.* 287: 3 |
 Stulti, *plur.* 186: 13 |
 Stultissime. 171: 5 |
 Stultitia. 141: 6 | 205: 21 | 215:
 5 | 484: 21 |
 Stulticiam. 141: 5 |
 Stulto. 230: 9 |
 Stultos. 484: 51 |
 Stultam. 209: 1 |
 Stultus. 209: 10 |
 Stupa. 448: 12 |
 Stupefactus. 442: 14 |
 Stupentem animum. 285: 15 |
 Stupentis. 273: 9 |
 Stupere atque fringere Cæci-
 lius visus est. 84: 15 |
 Stupescit. 203: 16 |
 Stupore animi. 123: 2 |
 Stuporem. 435: 20 |
 Stupravit. 427: 10 |
 Stygiam paludem. 63: 23 |
 Suar, *fung.* 417: 3 | 482: 19 |
plur. 441: 17, 22 | 445: 9 |
 45: 1 |
 Suada medulla. 316: 15 |
 Suadebat. 482: 23 |
 Suadent. 199: 14 |
 Suadendum. 212: 9 |
 Suadens. 190: 12 | 411: 5 |
 Suadent. 302: 7 |
 Suadente. 211: 31 |
 Suadco. 211: 9 | 380: 26 |
 Suaderet. 446: 29 |
 Suadet. 160: 4 | 319: 8 |
 Suae, *fung.* 2: 9 | 4: 27 | 12:
 11 | 18: 4 | 21: 10 | 27: 9 |
 418: 9 |
 Suam. 32: 15 | 34: 13 |
 Suapte. 234: 6 | *vi.* 491:
 19 |
 Suatum. 528: 6 |
 Suas. 445: 9 | 450: 21 |
 516: 2 |
 Suaserat. 483: 14 |
 Suaserit. 354: 9 |
 Suaserunt. 139: 8 |
 Suasionum. 287: 14 |
 Suasisse aliis. 12: 26 |
 Suasit. 225: 13 | 312: 1 | 336:
 11 | 384: 2 | 398: 10 |
 Suasorem. 209: 7, 11, 17 |
 Suasu utilia. 97: 17 |
 Suavi. 510: 15 |
 Suaviarentur. 123: 12 |
 Suaviloquens. 317: 1 |
 Suavis homo. 319: 10 |
 Suavitas. 336: 4 | impromis-
 ca. 218: 26 |
 Suavitate. 218: 8 | 269: 19 |
 insigni lingue pariter at-
 que vitæ. 317: 29 | vo-
 cum & modulorum. 509:
 4 |
 Suavitatem. 236: 5 | 355: 5 |
 Suavitatis. 75: 1. 10 | 235:
 17 |
 Suavirudo. 336: 4 |
 Suavius ad auris sit. 235:
 14 |
 Sub. 444: 18 | 521: 22 | ar-
 mis. 485: 32 | celo. 281:
 3 | luce. 198: 15 | oppido.
 437: 7 | persona. 464:
 15 | tecto. 280: 14 | terra.
 68: 70 | urbe. 508: 12 |
 dentes. 220: 26 | noctem.
 198: 12 | oculis. 268: 20 |
 Sub gladium ei successit.
 260: 7 |
 Subacta, *fung.* 475: 8 |
 Subacti, *plur.* 518: 19 |
 Subagressi ingenio & infesti-
 vo. 18: 9 |
 Subargutuli. 417: 9 |
 Subciliiva tempora. 5: 9 |
 Subcursor. 41: 9 |
 Subdas. 141: 6 |
 Subdebantur. 141: 11 |
 Subdidi. 493: 5 | 514: 9 |
 529: 7 |
 Subdidisse. 442: 2 |
 Subdidit. 391: 8 | verbum ver-
 bo. 17: 21 |
 Subditæ, *plur.* 518: 9 |
 Subditivo, *comedia.* 399: 3 |
 Subdolis sententiis. 19: 21 |
 Subducendam. 139: 12 |
 Subduceret sensum alvum ci-
 bus. 148: 17 |
 Subduci. 280: 3 |
 Subducit se. 112: 24 |
 Subducti supercilii carptores.
 501: 17 |
 Subduxit. 112: 1 |
 Subegit. 394: 1 |
 Subeunda culpa & pœna.
 34: 18 | turpitudine. 14:
 29 |
 Subeuntes. 390: 8 |
 Subeuntium. 96: 5 |
 Subices. 155: 31, 32 | 156:
 1 |
 Subfrigide. 67: 27 |
 Subido. 510: 21 |
 Subidus. 510: 22 |
 Subjeci. 98: 1 |
 Subjecimus. 111: 26 | 148:
 8 |
 Subjecta sententia. 37: 27 |
 sunt. 208: 24 |
 Subjctio rei sub oculos. 268:
 20 |
 Subjectum. 73: 18 |
 Subigendos. 475: 1 |
 Subigi. 460: 14 |
 Subigit. 291: 13 |
 Subjici. 100: 23 | 170: 5 |
 Subjiciant alienæ ditioni.
 183: 7 |
 Subjicit. 17: 14 | 154: 17, 18,
 22 | 155: 2 |
 Subjiciunt. 448: 6 |
 Subinde. 477: 6 |
 Suble. 441: 24 | 518: 9,
 bis |
 Subitaria ditione periculum
 sui facere. 261: 2 |
 Subito. 259: 20 | 407: 11 |
 Subjuncta. 54: 4 |
 Sub apsa. 291: 11 |
 Sublatissima, *abl.* 441: 27 |
 Sublatum. 177: 6 |
 Sublimes. 156: 1 |
 Sublimi. 445: 6 |
 Sublimiori loco. 139: 13 |
 Sublimus. 194: 10 |
 Sublimia lumina. 363: 4 |
 Submovit. 391: 9 |
 Subnixo animo. 445: 6 |
 Subobscuræ. 121: 21 | 266:
 9 |
 Suboles vitium. 515: 23 |
 Subreptum. 453: 5, bis,
 7 | est. 453: 2 | cit.

VOCABULORUM.

452: 9, 12, 17 |
 subridenter. 244: 2 |
 subrogantur. 197: 7 |
 subrustice. 2: 20 |
 subscripterunt. 476: 3 |
 subscripti. 204: 17 | 219: 22 |
 subscriptimus. 348: 11 |
 subscripti. 158: 16 |
 subscripti. 492: 18 |
 subscriptio. 60: 4 |
 subscriptor legis. 107: 18 |
 subscriptores. 184: 25 |
 subscriptum est. 361: 4 |
 subsecundaria tempora. 5: 9 |
 subsellia. 343: 11 |
 subsellii. 379: 13 |
 subscivi temporis. 492: 7 |
 subscivo. 361: 13 |
 subsidia. 215: 18 | 274: 4 |
 subsidium. 452: 22 | 524: 28 | ad memoriz. 1: 9 |
 Subsolanus. 81: 7 |
 substituit. 252: 13 |
 subtritas. 224: 2 |
 subtractiones. 41: 20 |
 subter. 96: 6 |
 subtile. 226: 15 |
 subtile. 342: 19 | 470: 25 |
 examine. 15: 13 |
 subtidor. 187: 14 | 321: 14 |
 368: 15 | philosophia. 528: 11 |
 subtilissima. 254: 20 |
 subtilissimæ rationes. 495: 7 |
 subtilissime. 124: 17 | 297: 11 | dijudicaverunt. 65: 7 |
 subtilissimi. 443: 13 | 457: 12 |
 subtilissimum. 102: 4 |
 subtilitas. 226: 7 | 518: 2 |
 subtilitate. 155: 4 |
 subtilitatem. 517: 16 |
 subtilitatis. 201: 1 | est im-
 probæ. 332: 14 |
 subtiliter. 121: 21 | ratiocina-
 tum. 6: 2 |
 subtilius. 80: 11 | 446: 7 | ad
 autem. 316: 5 |
 subtrahere. 155: 30 |
 subvades. 432: 15 |
 subvenerat. 504: 13 |
 subveneri. 299: 19 |
 subvertit. 267: 9 |
 subvultus. 341: 19 |
 subvultus. 224: 18 |
 succedaneæ. 141: 8 |
 succedet. succidet. 280: 9 |
 succendit. 391: 11 |
 succenseant his. 4: 14 |
 succensere. 300: 6 |
 succensuisse. 435: 4 |

succenturiatur. 398: 16 |
 succederat. 480: 15 |
 successionis. 25: 3 |
 successonum. 375: 5 |
 successit ei sub Gallieum gla-
 dium. 260: 7 |
 successorem. 337: 9, 13 |
 succidit. 43: 16 |
 succidant. 140: 7 | 141: 7, 11 |
 succidant. 141: 2 |
 succidant. 140: 20 |
 succidant. 141: 6 |
 succidebantur. 141: 12 |
 succidias facis. 363: 5 |
 succindam. 61: 12 |
 succindus. 168: 4, 9, 11 |
 succis. 434: 12 |
 succo. 314: 6 |
 succos. 229: 2 |
 succurre. 269: 19 |
 succurrendam. 202: 18 |
 succulæ. 341: 8, 21 |
 succulæ. 341: 10, 17 |
 succulæ. 341: 21 |
 sudans. 513: 18 |
 sudant. 463: 14 |
 sudor mihi manat. 510: 21 |
 suc. 500: 25 |
 sucbant. 448: 11 |
 sues. 341: 12, 18 | feminas.
 155: 20 |
 Suetonius Tranquillus. 251: 4 | 395: 6 |
 Metio Sufetio. 526: 8 |
 suffertus. 154: 17 |
 sufflati, plura. 226: 10 |
 suffragii. 439: 12 |
 suffragiis. 177: 24 | 349: 12 |
 415: 11 | 437: 16 |
 suffragium. 415: 6 | ferre.
 183: 17 |
 suggererebat mihi membra
 opimiora. 177: 13 |
 suggestum. 488: 25 |
 suggestus. 68: 8 |
 sul, gen. sc. 4: 24 | 24: 8 |
 429: 5 | 437: 19 | 450: 32 | 457: 4 | sum. 457: 11 |
 suis. 2: 17 | 7: 2 | 20: 16 |
 27: 7 | 437: 3, 8, 18 |
 473: 1 |
 P. Sulla. 328: 24 | 347: 8 |
 484: 11 | L. 391: 2, 7 |
 550: 8 | Felice. 416: 5 |
 Sullæ. 18: 10 |
 Sullam. 283: 21 |
 Sulpicio Apollinari. 73: 1 |
 Gallo. 224: 4, 14 | Ser-
 vio. 68: 2 |
 Sulpicium Apollinarem. 155: 24 | 350: 12 | 529: 23 |
 Q. 190: 7 | Serv. 331: 5 |
 Sulpicius. 68: 3 | 74: 5 |

156: 21 | 199: 17, 20 |
 372: 3 | Apollinatis. 330: 35 | 373: 28 | 391: 21 | 437: 16, 22 | 516: 14, 20 | 517: 1 | Servius. 68: 3 |
 sum. 3: 8 | 47: 12 | 481: 9, 10 |
 491: 15 | 16 |
 sumenda, plur. 17: 10 | ar-
 ma. 14: 15 | sint. 160: 2 |
 sumenda pœnæ. 203: 5 |
 sumendi. 72: 19 |
 sumere. 67: 3 |
 sumerem. 385: 11 |
 sumeret. 124: 26 |
 sumi. 450: 16, 17 | 465: 8 |
 8 | debuisse orationem in
 illud, ut asseverant. 19: 14 |
 sumit. 72: 24 |
 summa, subst. 128: 9 | eris.
 225: 11 | hæc est dispo-
 sitionis. 121: 22 | adj.
 57: 17 | 102: 19 | 445: 17 | 482: 19 | turpitude.
 17: 22 | de cure. 501: 18 |
 ope admissus est. 143: 3 |
 summa. 205: 21, 61 | 355: 30 |
 441: 26 |
 summam. 345: 14 |
 summatis viris. 210: 16 |
 summatis. 14: 27 |
 summe. 303: 3 | nobilis viri.
 3: 5 |
 summis. 481: 5 |
 summis. 455: 25 |
 summo. 455: 23 | 460: 17 |
 ortu. 56: 6 | genere na-
 tus. 223: 22 | de pectore.
 465: 19 |
 summos bellatores. 28: 6 |
 summovent populum. 346: 15 |
 sumum. 117: 11 | 209: 7, 17 | 386: 5 | bonum. 405: 18 | finem. 124: 17 | post
 ejus diem. 337: 13 |
 summas. 219: 13 | orator.
 316: 20 |
 sumus. 341: 21 |
 sumpt. 77: 8 |
 sumpteram ea ex libris. 1: 12 |
 sumptit. 11: 11 |
 sumptuarie leges. 522: 23 |
 sumptuariis legibus. 88: 19 |
 sumptum hoc ex. 39: 3 |
 sumi. 503: 10 | 518: 5 |
 sumisti. 407: 22 |
 sumit. 215: 32 | 284: 15 |
 450: 5 |
 sumra. 110: 14 | 124: 12 |
 434: 6 | 441: 4 | 469: 1 | 529: 6 | est. 361: 12 |
 sumas. 84: 3 |

I N D E X

sumis. 445: 1 |
 sumtu. 240: 14 | 398: 10 |
 446: 13 | 512: 13 | publico.
 433: 17 |
 sumtum. 86: 23 | 90: 19 |
 173: 26 | 163: 4 | 285: 3 |
 310: 26 | 402: 6 |
 502: 1 | est. 475: 16 | 476: 29 |
 sumtuosus. 294: 7 |
 sumtus. *sing.* 91: 4 | 398: 17 |
 16 *plur.* 89: 6, 19 | 90: 18 |
 302: 13 |
 sumuntur. 182: 4 |
 sumus. 1: 5 | 2: 3 | 4: 17 |
 59: 9 | 399: 11 | 449: 22 |
 23 | 513: 9 | ita ingenio omnes. 510: 13 |
 sum. 2: 10, 11, *bis*. 16 | 4: 21 |
 5: 2 | 10: 8 | 13: 2, 19 |
 14: 15 | 16: 6 | 20: 14, *bis* | in expectando. 113: 18 |
 sumo. 126: 15 | 403: 26 | 521: 3 |
 525: 6 |
 suo. 437: 8 | 452: 6, 20 | 467: 1 |
 vivit. 525: 11 |
 suos. 436: 19 |
 super. *abl.* 3: 15 | 26: 2 | 28: 2 |
 30: 19 | 43: 8 | 44: 1, 2 |
 58: 6 | 341: 13 | 418: 6 |
 456: 10 | 535: 20 | Demosthene. 23: 20 |
 ea causa. 113: 8 | ea re. 35: 12 |
 57: 3, 16 | 421: 3 | 527: 12 |
 differunt. 499: 15 |
 questione. 13: 5 | qua tractavissent. 51: 17 |
 quo auspicaverunt. 104: 9 |
 amici capite iudex. 12: 17 |
 Chitone. 16: 10 |
 Laide. 23: 15 | numero 321: 13, 15 |
 irascendo hanc sentio. 55: 3 |
 terram. 515: 23 |
 superadditio. 283: 4 |
 superare. 49: 31 |
 superat. 111: 22 | 463: 10, 21 |
 superatam. 233: 4 |
 superati sunt. 270: 8 |
 superatum. 331: 18 |
 superatus. 347: 13 |
 est. 448: 18 |
 superaverant. 50: 1 |
 superaveris. 418: 18 |
 superaverunt. 474: 11 |
 superavit. 49: 4 | 429: 28 |
 superbi. 215: 13 |
 superbia. 215: 22 |
 superbix. 52: 6 | 154: 1 | 215: 8 |
 superbiam. 211: 4, 17 | 256: 10 |
 363: 12 | uxoris deprecans. 86: 25 |

superbior. 215: 14 |
 superbissimos. 215: 15 |
 superbo. 44: 1 |
 superbos. 215: 15 | 486: 1 |
 superbum. 44: 3 |
 Superbus. 471: 18 |
 supercilii. 224: 17 |
 supercilii subdudi carptores. 505: 17 |
 supercilii arduis. 132: 1 |
 supereminet. 254: 7 |
 superes. 48: 18 |
 superesse. 48: 1, 2, 7 | 49: 12, 16, 20, 28, 30, 31 |
 50: 2, 5, 6, 9, 13, 15 |
 superest. 48: 4 | 398: 6 |
 superfluentia. 49: 16 |
 doctrina. 49: 5 |
 superfluere. 48: 8 |
 superflue. 48: 10, 13 |
 superfluit. 49: 3 |
 superfluum. 49: 10 |
 superior. 473: 18 |
 mas. 512: 25 |
 superiora. 465: 5 |
 superiore. 397: 14 | 445: 31 |
 470: 18 |
 tono. 365: 10 |
 superiorem. 318: 16 | 398: 20 |
 465: 13 |
 superioribus. 348: 19 |
 superioris. 61: 8 |
 superius. 363: 29 |
 superna. *plur.* 242: 14 |
 superantia in summo petore gaudia. 254: 23 |
 supernas. 313: 21 |
 superne. 243: 3 | 356: 7 |
 superni. *plur.* 100: 21 |
 supernis. 242: 14 |
 superscripserunt. 531: 10 |
 supersedent operam. 98: 30 |
 supersedeo. 452: 6 |
 supersederim. 516: 17 |
 supersedi. 429: 8 |
 supersedisset dicere. 498: 19 |
 supersedit reddere. 507: 7 |
 superstit. 49: 23, 24 |
 superstitem. 50: 6, 13 |
 supersticiosa religione. 144: 6 |
 superstitione. 54: 7 | 130: 27 |
 531: 2 |
 superstitis. 161: 18 |
 superstium. 48: 18 |
 supervacaneum. 49: 14 |
 supervacare. 48: 8 |
 supervacuo. 47: 16 |
 supervectis. 435: 8 |
 supervolat. 277: 4 |
 supinus. 341: 19 |
 suppar. 464: 2 |
 suppeditabat. 268: 24 |
 suppellex. 403: 3 |

cui suppetat res. 37: 23 |
 suppetebant. 504: 19 |
 suppetierant. 205: 8 | 285: 15 |
 suppetierat. 447: 18 |
 suppetit. 107: 17 | 284: 13 |
 tibi valetudo. 22: 4 |
 Supplementa orationis. 332: 6 |
 Supplementum. 79: 19 | 475: 24 |
 supplendi. 363: 10 |
 supplendum. 60: 20 |
 supplet. 479: 23 |
 supplevisset. 127: 17 |
 supplex. 280: 5 |
 supplicatum cat. 216: 20 |
 supplicio. 114: 10 | immo dico. 520: 16 |
 extremo necantur. 268: 19 |
 capitis ponendum est. 309: 13 |
 suppliciter. 210: 13 |
 supplicium novum aque asperum. 526: 11 |
 profectus dare. 490: 2 |
 supplico. 204: 24 |
 supra. 37: 17 | 41: 6 | 49: 17 |
 59: 15 | 77: 13 | 127: 8 |
 129: 14 | 346: 14 | 449: 6 | 489: 3 | 528: 19 |
 dictum est. 219: 13 | modum. 219: 12 |
 amorum fabulas. 285: 15 |
 fidem. 337: 6 | fuit. 49: 4 |
 laborem esse. 49: 29 |
 triplicita sententia. 153: 6 |
 necessarium modum esse. 48: 9 |
 supradixit. *plur.* 155: 9 |
 supradixi. 251: 1 |
 suprema. 100: 12 | 355: 7 |
 446: 1 | Italia. 292: 1 |
 per equos cunctas. 100: 12 |
 suprema. 261: 25 |
 supremam. 457: 15 |
 supremo vitæ die. 12: 11 |
 suppressisse. 416: 10 |
 suppressus. 328: 11 |
 fureulo. 455: 16 | 456: 3 |
 5 |
 fureulo. 455: 25 |
 fureulam. 231: 9 | 455: 20 |
 furea & jacenti aure homo. 23: 10 |
 surgens. 201: 3 |
 surgere. 230: 29 |
 surgere. 201: 3 |
 surget. 73: 6 |
 surrexit. 278: 12 |
 surripit. 310: 12 |
 surripit. 311: 10 |
 sursum. 100: 23 | 110: 10 | 191: 8 | 440: 10 |

VOCABULORUM.

versus. 242: 13 |
 sus. 487: 4 | fusque deque.
 430: 16, 17, bis, 22, 25 |
 431: 4, 5, 6 |
 susceptione. 24: 19 |
 suscipere. 378: 3 |
 suspectam. 85: 4 |
 suspectus est. 257: 5 |
 suspensio. 400: 6 |
 suspensus. 400: 8 |
 suspensus. 210: 35 |
 suspensum. 377: 27 |
 suspicandum tuit. 382: 17 |
 suspicantem. 257: 29 |
 suspicatur. 87: 18 | 257: 5 |
 suspicione. 21: 24 |
 suspiciones. 444: 21 |
 suspicioso. 257: 24, 26 |
 suspiciosum. 257: 29 |
 suspiciosus. 257: 28 |
 suspiciones. 382: 28 |
 sustentanda, plur. 188: 11 |
 sustentatum. 461: 17 |
 sustentandam. 160: 23 |
 sustenendis. 323: 8 |
 sustinente. 123: 31 |
 sustineri. 110: 9 |
 sustulere. 111: 31 |
 sustuleris. 187: 14 | 423: 14, 19 |
 sustulit. 235: 1 | 311: 12 |
 suorum. 317: 21 |
 suorum. 357: 10 |
 suum. 417: 2 | 452: 4, 15 |
 suus. 455: 9 |
 syades. 341: 2 |
 sycophantia, abt. 428: 4, 5 |
 sycophante, plur. 377: 1 |
 sydere. 79: 11 |
 L. Sylla. 33: 8 | 90: 11 | P. 205: 4 |
 syllaba. 142: 0 | 439: 17 | 448: 14 | producta. 359: 4 |
 syllaba. 75: 16 | 384: 17 |
 syllabam. 154: 18 | 218: 17 |
 acuendam esse. 365: 4 |
 intendit. 160: 5 |
 syllabarum. 219: 9 | 440: 15 | 455: 5 |
 syllabis. 351: 2 | 386: 2 |
 Sylla. 33: 9 |
 syllogismi. 67: 11, 15 | 172: 17 | disciplina. 66: 17 | forma & ordine. 67: 7 |
 syllogismo. 66: 10 |
 syllogismorum. 9: 8 |
 syllogismos. 67: 17 |
 syllogismum. 67: 11 | 271: 23 | 413: 11 |
 syllogismus. 67: 5 | 413: 13, 16 |
 sylvarum. 2: 8 |
 sy. vis. 73: 9, 11, 20 |

Sylvium. 73: 22 | 74: 3 |
 Sylvius. 73: 7, 16 | 74: 2 |
 symbolae. 201: 23 |
 symbolice. 149: 10 |
 symposiace, plur. 200: 15 |
 symposiacis. 149: 20 | 460: 1 |
 symposiacorum. 110: 7 | 461: 6 |
 symposio. 26: 7 | 469: 1 |
 symposium. 469: 3 |
 synauchen pati. 301: 6, 7 |
 Synaristosis, comedia. 404: 18 |
 synus. 341: 20 |
 Syracusanum. 128: 7 |
 Syria. 114: 13 |
 Syriam. 114: 11 | 395: 7 |
 synibus. 414: 7 |

T.

Tabella. 177: 21 |
 tabe latus. 223: 12 |
 tabem. 302: 11 |
 tabernas. 177: 25 |
 tabescerent. 532: 3 |
 tabesceret. 191: 3 |
 tabuit desiderio. 220: 12 |
 tabul. 97: 12 | 122: 24 | decretum recitavit ex. 234: 17 |
 tabulae, plur. 437: 15 | 520: 1 |
 tabularum. 379: 1 | 432: 18 | duodecim. 519: 12 |
 tabulas. 33: 4 | 197: 10 | 432: 11 | 456: 12, bis | 473: 4 | duodecim. 519: 10, 14 | 534: 8 |
 tabulatis. 390: 9 |
 tabulis. 78: 12 | 104: 19 | 195: 6 | 227: 10 | 238: 2 | 309: 21 | 378: 18 | 380: 29 | 403: 24, 26 | 423: 24 | 431: 9 | 432: 8 | 445: 26 | 526: 3 | 534: 4 |
 taceam. 86: 4 |
 taceat. 38: 10 |
 tacebat. 25: 11 |
 tacendi. 25: 2, 14 | 38: 9 | 51: 26 | 454: 23 |
 tacendum. 51: 10 |
 tacent. 302: 9 |
 tacerent. 530: 25 |
 tacere. 25: 15 | 39: 4 | 319: 15 | 411: 6 |
 tacerem. 302: 17 | 331: 8 |
 tacerent. 25: 10 |
 taceres. 27: 12 |
 tacer. 38: 3 | 274: 19 |
 tacita. 450: 28 |
 tacite. 328: 24 |
 tacito consensu. 309: 15 | 534: 8 | conspiratu mentium. 29: 8 |
 tacitos. 381: 17 |
 tacitus. 12: 21 | 364: 14 | 510: 22 | in cogitando fuisse. 307: 27 |
 tactu. 217: 16, 500: 3 |
 tactus, subst. 218: 1 | 499: 27 | 500: 8 |
 tacuit. 25: 13 |
 tæder. 87: 8 |
 tædio languebit animus. 32: 2 |
 tædium non idoneæ scripturæ. 248: 3 | vitæ. 233: 5 |
 Tænarum. 442: 3, 16 |
 tæterrima, plur. 463: 23 |
 tæterrimi morbi, sing. 500: 19 |
 tæter dictu & profatu 492: 23 |
 tætras. 488: 10 |
 tætros. 484: 31 |
 taget. 137: 11 |
 tagito. 137: 11 |
 talabarriones. 427: 20 |
 tale. 429: 21 | 470: 8 |
 talem. 42: 9 | 235: 6 | 442: 5 |
 talenta. 302: 17 |
 talentis. 161: 9 | Atticis. 128: 9 |
 talentum. 226: 20 | 301: 12 | 302: 16 | magnum. 362: 14 |
 tales. 201: 23 |
 tali. 24: 10 | 35: 1 | 102: 7 | 112: 8 | 114: 5 | 362: 3 | 510: 8 | quali. 513: 14 |
 talia. 15: 26 | 201: 23 | 362: 10 | 370: 15 | 450: 31 | 499: 12 | 526: 14 |
 talibus. 257: 31 | 398: 2 |
 talio. 521: 15 | 523: 30 | 524: 16 |
 talione. 494: 19 | in exsequenda. 521: 23 | de redimenda pacifici. 523: 35 |
 talionem. 523: 32 | 524: 29, 11, 13, 14 | injuriis apposerant. 523: 27 |
 taliones. 432: 16 | reciprocae. 524: 7 |
 talioni. 523: 30 |
 talionis mutue. 521: 28 | lex. 521: 14, 16, 22 |
 talionum reciprocatio. 522: 2 |
 talium. 23: 3 | 441: 1 | 466: 14 |
 talos. 495: 1 |
 tam. 4: 1 | 12: 20 | 30: 18, bis | 43: 26 | 438: 12 | quam. 37: 26 | 49: 13 | 452: 18 | 524: 21 | 526: 2

I N D E X

6 | quid tam remotum,
quin. 4: 1 | ut. 16: 20 | 39:
11 | 98: 27 |
tamen. 4: 5 | 7: 4 | 14: 13,
18, 21 | 15: 21 | 19: 15 | 21: 3 |
23: 5 | 30: 6 | 34: 19 |
60: 18 | 63: 2 | 86: 4 |
419: 13 | 424: 11 | 452:
23 | 507: 14 | 530: 6 |
tamenſi. 53: 3 |
tamenſi. 152: 15 | 236: 14 |
299: 1 | 350: 3 | 444: 15 |
454: 18 | 489: 16 | 495: 5 |
523: 24 |
tamquam. 410: 5 | 411: 1 |
430: 15 | 453: 6, 21 |
456: 12, 20 | 468: 19 |
479: 1, 26 | 491: 16 |
507: 16 | 534: 13 | ſi. 23:
19 | 420: 15 | 425: 24 |
ſuerit illud. 26: 16 |
tandem. 111: 21 | 213: 26 |
483: 5 | 497: 8 | 518: 3 |
tangere. 62: 19 | 178: 5 | 230:
8 |
tangeret. 518: 16 |
tangit. 178: 5 |
tangit. 47: 17 |
tango. 221: 21 |
tangunt. 115: 17 |
tanquam. 16: 9, *bis* | 36: 21
38: 4, 6 | 43: 22 | 54:
23 | 56: 8 | 62: 12 | 67: 11 |
114: 1 | 124: 8 | 509:
23 | ſi. 12: 1 | 417: 4 | ſic.
27: 16 |
tanta, *ſing.* 12: 22 | 20: 4 | 56:
12 | 334: 21 | 446: 31 |
465: 7 | 493: 10 | 525: 2 |
plur. 212: 30 |
tantez, *ſing.* 62: 2 | 518: 17 |
524: 20 |
tantam. 363: 15 | 515: 25 | 523:
35 |
tantas. 363: 6 |
tanti. 237: 5 | 433: 10 | emo.
24: 11 |
tantis. 497: 15 | 528: 24 |
tantisper. 100: 9 | 191: 2 | 199:
5 | 429: 19 |
tanto. 121: 1 | 198: 8 | 465:
7 | quanto. 7: 6, 10, 11 |
tantula *etate*. 552: 15 |
tantum, *adv.* 10: 7 | 13: 16 |
16: 8 | 37: 15 | 38: 9 | 39:
9 | 41: 17 | 61: 5 | 426:
18 | 463: 26 | 500: 12 |
509: 24 | 515: 14 | dama-
ni eſto. 214: 1 | quan-
tum. 2: 21 | adcreſcit,
quantum demas. 83: 13 |
non, ſed quoque. 48: 6 |
487: 19 |
tantummodo. 167: 11 | 181: 22 |
231: 21 | 374: 4 |
tantundem. 46: 4 |

cantus. 447: 2 |
tapetes tonſiles. 532: 22 |
tardigenulo ſenio. 504: 21 |
tarditas. 275: 22 |
tarditatem. 557: 24 | 435:
19 |
tardius. 136: 14 |
tardo partu editus. 74: 2 |
tardus. 258: 18 |
Tarentina. 228: 14 |
Tarentino oppido. 335: 5 |
Tarentum. 335: 9 |
Tarpeio. 69: 2 | ſaxo. 474:
7 | 526: 5 |
Tarquinii. 471: 17 |
Tarquinio. 44: 15 | Priſco.
471: 14 | Superbo. 44:
1 |
L. Tarquinium. 417: 2 | Sui-
perbum. 44: 3 | nomen.
417: 2, 3 |
Tarquinius. 44: 5, 9, 9,
11 |
Tarratia. 194: 21 |
Tarraciam. 195: 2 |
Tartefſia. 228: 13 |
T. Tatium. 359: 18 |
Tauri. 55: 23 | 469: 21 |
527: 13 | *conſolationis*.
341: 10, 22 | montis. 331:
22 | philoſophi. 239: 8 |
433: 10 |
Tauro. 331: 15, 26 | 491: 10,
13, 16 | 504: 2 |
taurum. 366: 11, *bis* |
Taurum. 54: 27 | 57: 5 |
494: 4 | philoſophum,
200: 14 | 469: 3 | montem.
331: 15 |
Taurus. 26: 3, 11 | 57: 7, 10,
12, 13, 17 | 58: 5 | 453: 18,
28 | 454: 9, 21 | 469: 18 |
527: 16 | Calviſius. 493:
8, 17 | philoſophus. 54: 25 |
198: 1, 13 | 249: 17 | 455:
14 |
taxare. 62: 19 |
te. 22: 10 | 420: 15 | 432:
6 |
Teanum Sidicinum. 267:
16 |
teſta, *ſubſt.* 424: 21 |
teſtis. 376: 7 |
teſtorio. 360: 15 |
teſtum, *adj.* 523: 14 |
teſtus. 198: 16 |
tecum. 231: 4 |
ſed. 358: 15 |
tegebat. 64: 14 |
tegmine onychino. 505:
15 |
regulas. 280: 3 |
regulis. 277: 8 | 405: 1 |
tegunetur. 357: 11 |
tela, *plur.* 407: 9 |
Telemachus. 385: 19 |

Telemachus. 385: 17 |
teli. 243: 3 | 286: 8 |
telis. 59: 14 | 161: 15 |
tellus. 495: 6 |
telo. 309: 24, 27 |
telorum. 285: 10, 12 |
telum. 243: 5 | 422: 17 |
manu reciprocanſ. 256:
10 |
temerata templa. 284: 2 |
temere. 4: 16 | 125: 3 | 145:
9 | 279: 13 | 304: 8 | 332:
6 | 364: 32 | 368: 20 |
377: 9 | 470: 16 | 523:
14 | dixerim. 83: 17 | &
incurioſe legentibus. 21: 15 |
ſcriptum invenitur. 216: 7 |
verbum non tranſcundum.
409: 7 |
temeritas loquendi. 17: 15 |
temeritatem. 270: 9 |
temeritati. 189: 15 |
temerum. 282: 25 |
temperamentum. 275: 19 |
temperandum eſt. 144:
13 |
temperandus eſt modus
ſus. 243: 1 |
temperantem. 392: 22 |
temperantes. 93: 3 |
temperantia. 56: 11 |
temperanciam. 392: 31 |
temperarent. 441: 19 |
temperari. 70: 21 |
temperatum. 275: 12 | non
indignis in eum verbis,
quin diceretur. 18: 2 |
temperatur numeris ubique
nis. 28: 10 |
tempeſtas. 326: 7 | 446: 1 |
ſedavit. 494: 6 |
tempeſtare. 122: 8 | 124: 3 |
473: 8, 20 | 475: 27 |
in ea. 523: 25 | 528: 28 |
qua. 401: 15 | maris.
497: 2 |
tempeſtares. 276: 1 | 173:
4 | 473: 4 | pluvias. 341:
14 |
tempeſtatibus. 447: 24 |
522: 18 | iſdem. 475: 10 |
multis poſt. 206: 8 |
tempeſtatis autumnus. 504:
13 |
tempeſtatum. 498: 10 |
tempeſtivam virginem. 196:
5 |
tempeſtive. 368: 29 | 438:
12 |
tempeſtivi. 225: 20 |
tempeſtiviores ſementes. 98:
8 |
tempeſtivius definit. 15:
17 |
tempeſtivum. 337: 19 |
templa. 145: 7 | 284: 2 |
387:

VOCABULORUM.

- 137: 24, 26 | 195: 18 |
 templi. 208: 3 | Traiani. 308:
 16 |
 templis. 115: 3 |
 templo. 68: 11 | 127: 16 | 502:
 14 | Pacis. 183: 7 |
 templorum. 140: 19 |
 templum. 387: 22 | Dianæ.
 64: 6 |
 tempora. 5: 9 | 22: 17 | 56:
 12 | 201: 13 | 348: 22 |
 433: 25 | 473: 2, 11 | præci-
 dance. 140: 7 | verborum.
 240: 10 |
 temporarie inopie. 524: 29 |
 tempore. 2: 21 | 12: 14, 25 |
 25: 18 | 32: 6 | 54: 5 | 62:
 28 | 122: 8 | 125: 20 | 367: 10 |
 374: 24 | 419: 13 | 422:
 6 | 430: 7 | 435: 2 | 474:
 12, 18 | 476: 1 | 520: 2 |
 eodem. 513: 28 | in eo.
 379: 14 | 474: 16 | futuro.
 452: 14 | simili. 498: 12 |
 utroque. 528: 19 |
 tempori affint. 98: 25 |
 temporibus. 103: 2 | 104: 21 |
 109: 7 | 348: 22 | 351: 2 |
 401: 12 | 433: 16, 23 |
 470: 11, 22 | 471: 3, 7 |
 18 | 472: 3 | 473: 14 |
 477: 2 | in difficillimis.
 410: 10 |
 temporis. 25: 1 | 51: 2 | 114:
 9 | 275: 17 | 452: 21, 26 |
 453: 2 | 482: 3 | id. 314:
 13 | 350: 15 | feminæ. 98:
 6 | causa. 214: 24 | subfi-
 civi. 492: 6 | idipsum si-
 gnificant. 236: 9 |
 temporum. 15: 23 | 353: 24, 27 |
 470: 19 |
 tempus. 3: 20 | 25: 9, 10, 14 |
 99: 1 | 103: 17 | 111: 11 |
 343: 9 | 452: 17, 25, 27 |
 453: 1, 9, 15 | 454: 22 |
 459: 4 | 480: 21 | ad
 id. 138: 14 | dabat huic
 disciplinæ. 528: 13 | fuit
 sermonibus. 508: 17 | jam
 longum transcurreret. 170:
 25 | instat. 276: 2 | lavandi.
 494: 23 | matutinum. 528:
 13 |
 temulenta. 314: 13 |
 tenax. 130: 25 |
 tendo. 221: 21 |
 tenebamur. 511: 19 |
 tenebamus. 484: 23 |
 tenebantur. 415: 3 |
 tenebat. 421: 4 | 456: 17 |
 tenebatur. 355: 31 |
 tenebræ. 479: 28 |
 tenebras. 191: 5 | 279: 17 | 377:
 4 | 493: 1 |
 tenebris omnia noctescunt.
 493: 7 |
 tenemus. 468: 26 |
 tenendi sint. 318: 28 |
 tenentem. 319: 13 |
 tenentur. 397: 13 | 507:
 10 |
 teneræ. 511: 10 |
 teneræ. 345: 2 | 420: 8 | 468:
 25 | augurium, *seire*. 33:
 13 |
 tenerent se à peccando. 328:
 8 |
 tenerentur. 329: 16 | 415:
 5 |
 teneret. 271: 15 | 455: 8 | 528:
 23 |
 teneri studio rerum. 192: 17 |
 teneriorem. 314: 2 |
 teneriores. 466: 4 |
 tenerionibus. 148: 20 |
 tenet. 73: 5 | 384: 22 |
 tenet illum morbus loquen-
 di. 38: 3 |
 tenor observationis. 374: 21 |
 tentamenti gratia. 263: 2 |
 tentandi. 219: 17 |
 tentando. 377: 5 |
 tentant. 132: 18 |
 tentantur. 46: 11, 15 |
 47: 5 |
 tene argumentum. 232: 6 |
 herediolum. 504: 11 |
 tenuerunt. 441: 29 |
 tennes. 214: 30 | homines.
 20: 27 |
 tenui. 174: 8 | 177: 24 | 255:
 16 | 280: 9 | 345: 7 | ad
 modum pecunia familiaris
 fuisse. 128: 4, 12 |
 tenuis. 174: 8 | 433: 14 |
 532: 2 | ac parvi incom-
 modè verbum turpitudine.
 14: 29 |
 tenuisset me obivio rei. 1:
 11 |
 tenuissimam auram. 503: 4 |
 tenuissimi. 433: 6 |
 tenuissimis. 187: 14 |
 tenuissimum. 275: 1 | filum
 529: 8 |
 tenuit. 473: 18 | nos gravis
 admiratio 70: 13 |
 tenuitas. 315: 20 | victus an-
 que cœnatum. 88: 20 |
 tenuit. 455: 20 |
 tenuiter. 187: 17 | 188: 16 |
 curiosæque exploraverit.
 16: 14 |
 tenuis. 436: 8 | hac itidem.
 16: 9 | verbis. 468: 6 |
 ter. 185: 20 | 266: 4 | quater-
 que. 299: 20 |
 Terentii. 153: 19 |
 Terentium. 218: 19 | 226:
 14 |
 Terentius. 145: 12 | 293: 10 |
 412: 12 | 530: 11, 37 | Scau-
 rus. 306: 8 |
 teretes. 455: 16 |
 tereti. 441: 5 |
 teretia. 227: 4 |
 teretibus. 357: 12 |
 teretius. 355: 24 |
 tergiversatorem. 299: 23 |
 tergo vehens pecus. 523: 4 |
 tergum. 141: 6 |
 termes. 115: 7 |
 terminabatur. 347: 1 |
 terminantur. 384: 10, 16 |
 terminis. 103: 2 |
 terminum. 93: 17 |
 terna. 46: 1 | 386: 4 | mi-
 lia. 71: 13 | ter ducuntur.
 46: 1 |
 ternæ, *plur.* 80: 9 |
 ternio. 46: 3 |
 ternos. 90: 16 |
 terra. 68: 10 | 90: 4 | 96:
 1 | 97: 7 | 431: 2 | 441:
 8 | 442: 10 | 447: 23 |
 24 | 473: 6 | 474: 3 |
 507: 20 | cava. 493: 6 |
 in Africa. 157: 1 | Asia.
 508: 10 | Græcia. 7: 3 |
 Hispania. 509: 24 | Ira-
 lia. 112: 13 | marique. 331:
 18 | & mari conquirunt.
 228: 6 |
 terræ. 2: 2 | 80: 3 | 96: 5 |
 365: 21 | 441: 11 | 534:
 12 | Lydia. 29: 3 | Macedo-
 niæ. 245: 3 |
 terrai. 365: 20 |
 terram. 122: 27 | 155: 17 |
 442: 4 | 493: 1 | 506:
 36 | 515: 23 | patriam. 409:
 23 | Italiam. 62: 26 | inther-
 nito. 122: 23 |
 terrarum. 96: 6 | 286: 5 |
 314: 4 | 354: 17 | 426:
 18 |
 terras. 330: 31 | 429: 22 |
 441: 10 | 506: 36 | cultio-
 ris. 515: 19 |
 terrena. 372: 4 |
 terrendus hostis. 29: 17 |
 terrificæ, *plur.* 499: 8 |
 terrifico. 176: 12 |
 terrificum. 383: 14 |
 terribiones. 80: 3 |
 terribis. 331: 1 | 374: 1 | 376:
 7 |
 terribantibus. 409: 18 |
 terribis. 207: 10 |
 terribum. 177: 3 |
 terribus. 441: 25 |
 terrore. 23: 14 | 233: 19 |
 terroribus. 525: 18 |
 B B B b b

I N D E X

- tert. 384 : 11 |
 tertia. 65 : 9 | 103 : 6 | 202 :
 10 | 223 : 32 | 440 : 2 |
 463 : 11 | in vericim. 310 :
 27 |
 tertiz. 104 : 19 |
 tertiam. 107 : 16 | 118 : 1 |
 358 : 11 | 360 : 6 | 416 : 6 |
 partem. 496 : 4 |
 tertii. 266 : 27 |
 tertis nundinis. 525 : 15,
 21 |
 tertio, *abl.* 22 : 1 | 40 : 1,
 4, 5 | 77 : 22 | 78 : 21 |
 354 : 19 | 404 : 5 | 412 :
 9 | 422 : 16 | 431 : 4 |
 in loco. 481 : 6 | librorum.
 60 : 7 | annulium. 50 : 1 |
adv. 265 : 7, 9, 11 |
 tertiodecimo. 348 : 20 | 367 :
 17 | libro. 208 : 23, 25 |
 tertiovicefimo. 452 : 20 |
 tertium. 64 : 7 | 66 : 13 | 81 :
 10 | 209 : 4 | 359 : 17 |
 393 : 20 | 397 : 5, 10 | 414 :
 11 | 415 : 19 | consul. 265 :
 1, 5, 6, 8 |
 tertius. 81 : 17 | 209 : 15 | 384 :
 11 |
 tessere, *plur.* 45 : 11 |
 tesseras. 290 : 3 |
 testabilis. 195 : 4 |
 testamenta. 414 : 8 |
 testamenti. 32 : 8 |
 testamento. 195 : 11 |
 testamentorum. 414 : 9 |
 testamentum. 126 : 13 | 199 :
 17, 21 |
 testatier. 403 : 27 |
 testata. 403 : 10 |
 testatione. 199 : 18 |
 testatur. 175 : 6 |
 testem. 165 : 12 | 295 : 10 |
 334 : 1 | 462 : 10 |
 testes. 381 : 9 |
 testibus. 60 : 12 | 368 : 18 | 380 :
 29, 34 |
 testiculos. 149 : 9 |
 testimonia. 175 : 1 | 377 :
 11 |
 testimonii. 195 : 4 |
 testimoniiis. 132 : 10 | falsis.
 526 : 3 |
 testimonio. 112 : 8 | 320 : 12 |
 dixisse pro. 295 : 11 |
 testimonium. 52 : 6 | 175 : 6 |
 dicit. 289 : 1 | falsum di-
 xisse. 526 : 4 | fariatur.
 403 : 27 | firmum. 175 :
 13 |
 testis. 23 : 13 | 142 : 5 | 195 :
 2 |
 testium. 379 : 2 |
 testor. 402 : 20 | 403 :
 19 |
 testendi. 221 : 21 |
 tetra. 430 : 10 |
 tetram. 409 : 1 |
 tetre factum est. 283 : 10 |
 tetrio. 246 : 11 |
 texisset. 217 : 13 |
 Thasie. 229 : 1 |
 Theateto. 351 : 6 |
 theatro. 265 : 2 | 266 : 7 |
 Thebani, *plur.* 474 : 11 |
 Thebano agro. 443 : 10 |
 Thebas. 118 : 7 |
 Themistocle. 472 : 8 |
 Theocriti. 252 : 9, 11 |
 Theocritus. 253 : 12 |
 Theodectes. 286 : 9 |
 Theodecti. 286 : 12 |
 Theognis. 14 : 16 |
 Theophrasti. 15 : 12 | 76 : 4 |
 151 : 4 | 239 : 9 |
 Theophrasto. 13 : 7, 11, 14 |
 337 : 8 |
 Theophrastum. 338 : 1 |
 Theophrastus. 14 : 24 | 15 :
 20, 26 | 219 : 19 | 337 : 16,
 29 | 438 : 16, 18 | philo-
 sophus. 240 : 5 |
 Theopompum. 286 : 11 |
 Theopompus. 286 : 9 | 408 :
 5 | 418 : 17, 19 |
 theoremata. 468 : 13 |
 theorematibus. 10 : 7 |
 theorematium hoc. 37 : 3 |
 Theotimum. 511 : 15 |
 Q. Thermo. 269 : 24 |
 Thermopylas. 112 : 3 |
 Thermum. 365 : 1 | 439 : 26 |
 554 : 27 |
 Theriac. 462 : 7 |
 Therstem. 38 : 11 |
 thesauro orchio traditus. 52 :
 10 |
 thesauros. 68 : 14 |
 thesaurum. 38 : 17 |
 Thesea. 283 : 14, 16 |
 Theteo. 283 : 23 | certamine.
 408 : 11 |
 Theseus. 283 : 20 |
 Thessalia. 386 : 9 | 407 : 5,
 14 |
 thoraca indutus. 64 : 16 |
 Thracia. 114 : 2 | 386 :
 10 |
 Thracis. 114 : 2 |
 Thraco. 515 : 16 |
 Thracus homo. 515 : 18 |
 Threicios. 355 : 7 |
 Thucydides. 28 : 1, 5 | 411 : 18,
 22 | 473 : 6 |
 Thucydidis. 411 : 17 |
 thynni. 288 : 4 |
 Thyldritanum. 248 : 18 |
 Tiberianæ. 352 : 2 |
 Tiberii. 234 : 14 | Cæsaris.
 91 : 2 |
 Tiberim. 339 : 7, 11 | 525 :
 16 |
 Tiberinum. 195 : 9 |
 Tiberio. 437 : 4 | Graccho.
 714 : 11 |
 Tiberium. 71 : 17, 20 | 437 :
 6 | Afellum. 223 : 26 | Ca-
 sareum. 165 : 21 |
 tibi. 10 : 2 | 22 : 4 | 27 : 11 |
 34 : 9, 11 | 418 : 20 | 426 :
 15 | 427 : 25 | 498 : 12 | 520 :
 23 | uni. 513 : 19 | habens
 auctoritates. 184 : 27 |
 tibia. 29 : 20 |
 tibie, *sing.* 29 : 17 |
 tibiarum. 28 : 6 | 29 : 7 | in-
 centiones. 151 : 1, 8 |
 tibias. 406 : 15 |
 tibicen. 30 : 11 | 151 : 3 |
 tibicina. 29 : 17 |
 tibicinas feminas. 29 : 5 |
 tibicinem. 151 : 5 | 160 : 10 |
 406 : 14 |
 tibicines. 28 : 14 | 527 :
 13 |
 tibicinis. 28 : 10 | 32 : 2 |
 tibicinum. 30 : 14 |
 tibiis. 28 : 2 | canere. 406 :
 10 |
 Tiburte. 502 : 3 |
 Tiburti. 260 : 24 | bibliotheca.
 502 : 13 |
 tigres. 314 : 24 |
 Timæum. 128 : 14 |
 Timæus. 292 : 4 |
 Timarchum. 482 : 11, 16 |
 timendo. 377 : 24 |
 timendum. 501 : 16 | exem-
 plum. 34 : 35 |
 timent. 258 : 9 | 501 : 19 |
 timentur. 258 : 10 |
 timere. 498 : 16 |
 timeret. 498 : 13 |
 timet. 87 : 18 |
 timide. 266 : 7 |
 timidos. 61 : 14 |
 Timochare. 113 : 1 |
 Timocharem. 113 : 4 |
 Timochaies. 112 : 15 |
 Timon. 128 : 10 |
 Timonis. 128 : 14 |
 timor. 501 : 13, 16 | 503 : 16 |
 504 : 6, 7 |
 timore. 501 : 9 |
 timori. 30 : 17 |
 timoris. 504 : 7 | 515 : 11 |
 timui. 498 : 9 |
 timuisti. 498 : 8 |
 tingere. 466 : 3 |
 Tiro. 210 : 19 | 266 : 21 | 34 :
 1, 3, 15, 22 | Tullius. 147 :
 4 | Ciceronis Libertus.
 209 : 19 |
 Titone. 396 : 20 |
 Titonem. 210 : 28 |
 Titoniana. 20 : 26 |
 Titoniano. 355 : 28 |
 tis, *mi.* 530 : 28 |

VOCABULORUM.

- Titii. 334: 12 |
 Titii. 126: 18 |
 Titio. 126: 16 | Lucio. 182: 19 |
 Titius. 384: 11 |
 tituli. 221: 22 |
 titulo. 443: 8 | 489: 1 |
 titulos. 2: 7, 11 |
 titulum. 347: 9 | fecit libro. 486: 20 |
 titulus. 21: 19 | 201: 21 | 310: 10 | 351: 11 | 449: 11 | 487: 1 | cui est. 334: 21 |
 Titulus, *comedia*. 134: 15 | 276: 4 |
 Titus Castricius. 19: 19 | 356: 23 | Lucetius. 356: 28 |
 Tityre. 253: 15, 16 |
 toga. 224: 11 |
 togæ. 157: 15 |
 togam prætextam & puerilem. 483: 19 |
 Togata, *comedia*. 276: 4 | 340: 14 | 530: 14 |
 togatam gentem. 9: 7 |
 togatos. 357: 2 |
 tolerabilem. 422: 3 |
 tolerandi doloris. 329: 19 |
 tolerantie. 320: 12 |
 tolerantiam. 311: 2 |
 tolerare. 322: 22 |
 tolerari. 210: 23 | 421: 3, bis |
 toleratu facilius. 12: 21 |
 toleraverit. 42: 1 |
 tolerant. 421: 18 |
 tollendum aut ferendum vitium uxoris. 42: 12 |
 tollere & ferre vitium. 42: 14, bis |
 tollit. 427: 17 |
 tolli. 372: 18 |
 tollit. 311: 9 | vitium. 42: 12 |
 tollo. 221: 22 |
 Tolosanum. 115: 1, 2 |
 tonat. 458: 20 |
 tonitru factio. 323: 31 |
 tonitrus. 277: 7 |
 tono. 365: 10 |
 consiles taperes. 532: 25 |
 tonstrina. 218: 21 |
 tonum. 365: 14 |
 toris. 176: 12 |
 torpido. 294: 21 |
 torpentis. 392: 33 |
 torperet. 515: 8 |
 Torquati, *plur.* 260: 11 |
 Torquato. 259: 4 |
 Torquatus. 18: 8 |
 torque. 259: 14 |
 torquebit. 46: 11, 12, 15 | 47: 5, 11 |
 torquem. 260: 9 |
 torquet. 47: 7, 9 | 107: 4 |
 torquibus. 69: 8 |
 torquis. 259: 5 |
 torrerit. 277: 14 |
 tortuosa. 459: 6 |
 tortuosa orationis. 184: 1 |
 tortuosis rebus. 343: 13 |
 tosta. 177: 14 |
 in tot numero libris. 381: 20 |
 tota. 177: 24 | 362: 19 | 497: 5 |
 totas. 224: 16 | 362: 21 |
 toti, *dat.* 245: 5 |
 totidem. 72: 23 | 204: 21 | 238: 5 | quot. 480: 12 |
 totiens. 380: 18 |
 totis. 515: 7 |
 torius. 8: 9 | 25: 7 | 55: 23 | 62: 9 | 190: 5 | 346: 21 | 368: 1 |
 toto. 432: 1 | 534: 13 |
 totos. 47: 19 | 421: 4 |
 totum. 103: 13 | 121: 27 | 418: 1, 18 | 429: 27 | 449: 9 | 489: 21 | 496: 3 | 512: 9 | nomen Latinum. 9: 7 | æstumo. 393: 13 |
 torus. 117: 3 | 364: 14 | *posset.* 515: 6 |
 trabe. 35: 10 |
 trabea. 168: 4, 9 |
 Trachæ nationis. 286: 8 |
 tractabat personam. 87: 5 |
 tractabili. 350: 2 |
 tractabilius. 188: 23 |
 tractando. 457: 12 |
 tractari. 230: 8 |
 tractat. 187: 3 | 249: 16 |
 tractata. 218: 5 |
 tractatibus. 380: 23 |
 tractatione. 184: 14 | 191: 1 |
 tractationes rerum. 4: 16 |
 tractatu. 306: 24 | uberiorè factio. 173: 22 |
 tractatum. 101: 1 | 361: 1 | 449: 10 | 529: 21 | *est.* 33: 8 |
 tractatus istius prima parte. 16: 4 | *fit, ad.* 241: 7 |
 tractaverit. 487: 21 |
 tractavissent. 51: 7 |
 tractum. 235: 17 | pronuntiata litera. 141: 12 |
 tractorum. 435: 13 |
 tractum *fit.* 395: 15 |
 tradat. 396: 11 |
 tradebat. 528: 6 |
 tradere memorie. 335: 7 |
 tradiderunt. 65: 7 | 74: 4 | 107: 18 | 195: 12 | 293: 16 | 457: 8 | 487: 12 | hoc memorie. 30: 1 | 150: 1 |
 tradidit. 219: 19 | memorie. 266: 31 | ita natura, *ut.* 191: 8 |
 tradit. 28: 3 | 29: 4 | 124: 22 | 223: 13 | 436: 11 | 439: 13 | 471: 21 | in servitutem. 520: 6 |
 tradita. 32: 6 | 124: 10 | 226: 14 |
 traditas. 406: 15 | *esse.* 267: 19 |
 traditionem. 130: 18 | 359: 23 | 424: 13 |
 traditos. 77: 13 |
 traditum. 56: 12 | *est.* 34: 3 | 72: 13 | 471: 24 | *esse.* 247: 4 | per hominum memorias. 123: 1 |
 traditur. 25: 4 | 35: 6 | 67: 7 | 18 | 119: 6 | 247: 15 | 433: 23 |
 traditus orchio thesauro. 521: 10 |
 traduce. 398: 7 |
 traductum. 62: 21 | *est.* 446: 18 | vocabulum Græcum in linguam Romanam. 43: 6 |
 traducunt. 446: 14 |
 tradunt. 113: 22 | 182: 10 | 207: 7 | 491: 1 |
 trauntur. 410: 2 | 428: 16 | 500: 30 |
 tragiçi verba tumoris. 88: 11 | *plur.* 473: 12 |
 tragedia. 155: 32 | 351: 7 | 448: 18 | 512: 26 |
 tragediar, *gen.* 513: 3 |
 tragediam. 296: 7 | 335: 12 | 408: 14 |
 tragediarum. 472: 2 |
 tragediis. 217: 4 | 448: 24 | *scripserunt.* 409: 1 |
 tragediis. 513: 23 | *faciendis.* 513: 27 |
 tragedios. 527: 13 |
 tragedus. 302: 14 |
 tragula. 285: 17 |
 trahatur. 523: 12 |
 trahentes versus aliquid supra mensuram. 317: 8 |
 trahuntur. 188: 16 |
 Traiani. 308: 17 | 361: 3 | 364: 26 |
 tralata. 274: 6 | *est.* 374: 31 |
 tralatio. 129: 5 | 130: 9 |
 tralatione. 255: 10 |
 tralatum *esse.* 490: 33 |
 tramite aperto. 514: 9 |
 tramitebus. 353: 21 |
 tramitebamus. 79: 4 |
 tramitebat. 451: 21 |
 tramitebatur. 480: 14 |
 tranquillissimam. 468: 28 |
 tranquilla præsentione. 28: 15 |

B B B b b j

I N D E X

- tranquille. 100: 5
 tranquillitatem. 148: 13
 tranquillius. 100: 29
 tranquillos. 516: 8
 tranquillum. 360: 9
 trans. 525: 16
 transalpinos. 418: 1
 transalpinis. 426: 14
 transcend. 183: 10
 transcendisse a minore ætate
 in maiorem. 427: 4
 transcripta, *pimr.* 53: 8
 transcurreret tempus jam
 longum. 171: 1
 transiit. 467: 1
 transco cursum *libris.* 246: 14
 transeundis & volvendis
 multis voluminibus. 3: 6
 transeundum. 49: 7
 transigit. 418: 6
 transferantur. 252: 7
 transferendis. 253: 18
 transferri. 409: 24
 transfretasse. 288: 2
 transfretassent. 287: 7
 transfretatione. 288: 13
 transfretationem. 287: 6
 transfudisse. 223: 15
 transfugere. 185: 22
 transgredi. 288: 10, 18
 transgrediendo. 288: 8
 transgredietur. 342: 17
 transgressionis. 288: 16
 transgressos. 287: 7
 transgressu. 288: 5
 transgressum. 286: 18 | 287: 7
 transgressus. 284: 6 | 408: 13 | *cl.* 475: 1 | locum. 17: 14
 transiliret. 514: 15
 transilivit. 166: 5
 transiret. 475: 5
 transisset. 514: 19
 transitus. 282: 17 | 514: 4 | *stellarum.* 374: 7
 translatia verba. 253: 10
 translatione. 194: 1
 translationem. 211: 12
 translationes. 288: 22 | 425: 18
 translatio nomine. 288: 17
 translatum. 440: 8
 transmissant. 288: 2
 transmissum m. ris. 283: 1
 transmitteret. 461: 17
 transmittunt. 288: 23
 Transpadana Italia. 407: 5
 transponi 139: 8
 transpositum. 314: 6
 transposuimus. 197: 5
 transposuit. 13: 12
 transulit. 212: 26 | 459: 11
 transverfas. 455: 23
 transverso. 318: 7
 transvolantis. 375: 34
 transvolum. 211: 8
 C. Trebatio. 200: 7
 Trebatium. 135: 22, 24
 C. Trebatius. 199: 18
 trecenta tertentia. 512: 11
 trecentesimo anno. 510: 21
 trecentessimum quadra-
 tum septimum annum.
 473: 8
 trecenti. 91: 1 | 473: 1
 trecentis. 91: 4
 trecentorum & octoginta.
 413: 10
 tredecim. 247: 24 | 161: 9
 tremere. 97: 7
 trepidans. 51: 16
 trepidi, *gen.* 59: 17
 trepido, *abl.* 55: 20
 trepiduli. 98: 16
 tres. 32: 5 | 44: 7, 10, 13,
 13, 16 | 65: 6 | 81: 14 |
 123: 9, 11 | 128: 1 | 202:
 1, 3 | 263: 8 | 343: 4 |
 355: 3, 7 | 411: 21 | 467:
 4 | 496: 2, 4 | 531: 18 | &
 viginti. 415: 12, 17 | & se-
 xaginta. 416: 17
 tria. 52: 1 | 75: 1 | 125: 21 | 370:
 16 | 414: 9 | 488: 24 | 467:
 4, 6
 trianguli, *gen.* 45: 8
 triba. 183: 16 | 197: 7
 tribuere. 351: 1
 tribui. 32: 3 | 72: 9
 tribuisse. 359: 15 | 437: 6
 tribuit. 217: 15 | *iur.* 520: 7
 tributur. 195: 4
 tribunali. 48: 14 | 361: 6
 tribunalia. 48: 6
 tribuni. 152: 3 | 333: 15 | 256:
 17, 20 | 344: 12 | 414: 14
 plebei. 104: 11
 tribunicia. 233: 8 | potestas.
 269: 9
 tribunis. 389: 9 | militaribus.
 473: 15 | plebei. 107: 24
 plebi. 344: 11 | 472: 5
 plebis. 415: 2
 tribuno. 111: 12, 16, 25 | 157:
 6 | 345: 7 | *erario.* 222:
 11 | *mil. rum.* 110: 14, 18
 113: 27 | 112: 6 | plebei.
 109: 2 | 233: 8 | plebi. 71:
 11 | plebis. 38: 8
 tribunorum 151: 12
 tribunos. 472: 3 | milita-
 res. 387: 14 | plebei. 152:
 1 | plebi. 387: 10 | plebis.
 344: 4
 tribonum militum. 180: 8
 plebei. 199: 8 | plebi. 394:
 17
 tribunus. 71: 9 | 111: 3, 15,
 17 | 345: 8 | *militarie.*
 256: 6 | 421: 8 | plebi.
 453: 10 | *militum.* 95: 4
 plebei. 156: 13 | 157: 10
 221: 9 | plebi. 69: 2 | 465:
 20 | plebis. 38: 2 | 288:
 22
 tribus, *abl.* 69: 8, *his* 122:
 9, 13 | 125: 13 | 128: 9 | 226:
 3, *his* 266: 23 | 281: 11 |
 345: 2 | 363: 10 | 395: 7
 399: 21 | 488: 23 | 500: 15
 tria in. 226: 15
 tributa. 415: 7 | comitia.
 414: 3
 tribus comitiis. 348: 27
 tributum. 355: 35
 tributus, *subst.* 355: 35
 tribuunt. 318: 2
 tricenos. 89: 12, 19 | 90: 15
 æris. 90: 2
 tricesimo tercio. 471: 14
 tricesimus octavus. 343:
 11 | nonus. 342: 12
 tricolus. 292: 25
 tridui. 421: 11 | *viani.* 177:
 16
 triduo. 423: 18
 triennium. 177: 11 | 362:
 23
 trifaces. 285: 17
 trigemina. 364: 11
 trigemini Horatii. 27: 6
 Trigemini, *comedia.* 221:
 4
 trigemum & quarto. 197:
 15
 triginta. 243: 27 | 292: 11
 403: 25 | 424: 9 | 473:
 16 | 496: 2, 5 | 524:
 30 | 525: 5 | dies. 399:
 28
 trigona. 80: 10
 trinis nundinis. 525: 14
 trinostium. 104: 18 | 289:
 10
 Trinummo. 451: 22
 Trienes. 79: 18 | 80: 2, 6,
 8
 tripettira. 226: 17
 tripetritis. 81: 31
 Triphalo. 77: 6
 tripli pœna *est.* 310: 9
 triplicatur. 46: 1
 tripode. 119: 5
 triquetra. 45: 6 | 80: 12
 triquetras figuras. 30: 19
et 15. 355: 4, 8
 trisclisenex. 507: 14
 tristi. 77: 12 | 399: 5
 tristia. 46: 11, 15 | 47: 5
 145: 3
 tristiores. 299: 10
 tristitia. 383: 9 | 398: 31
 tristavi. 78: 4
 tristico. 506: 18

V O C A B U L O R U M.

- ericum.* 132: 19 | 505: 18 |
 506: 14, 34 |
erium. 52: 1, 3 | 127: 17 | 227: 3 | 267: 9 |
eriumphalem coronam. 164: 22 | *virum.* 233: 14 |
eriumphales corona. 165: 3 |
eriumphalis corona. 164: 18 |
eriumphandi. 166: 8 |
eriumphans. 181: 29 | 234: 19 |
eriumphante. 394: 9 |
eriumphante. 394: 2 | 395: 8 |
eriumphaverat. 109: 1 |
eriumpha vit. 429: 24 | *eriumphos.* 69: 11 |
eriumphi, gen. 165: 4 |
eriumpho 326: 13 |
eriumphos. 69: 11 |
eriumphum procurant. 165: 3 |
eriumphus. 463: 17, 21 | *Venerius.* 166: 13 |
Triumphus, comedia. 219: 5 |
eriumvir. 345: 6 | *reipublicæ* *constituent.* 114: 9 |
eriumviris. 107: 24 |
eriumvros. 387: 16 |
Troja. 284: 2 |
Troja ium bellum. 471: 9 |
tropica figura. 364: 34 |
truces oculi. 55: 18 |
trucidationes. 363: 6 |
Truculento, comedia. 359: 11 |
trudens. 76: 10 |
trudere. 211: 8 |
trun a ex Menandro. 88: 10 |
truncis, plur. 455: 26 |
trusatiles. 107: 20 |
tu. 18: 13 | 27: 9 | 41: 11 |
 418: 17 | 430: 14, 25, 41 | 498: 8 | 530: 22 | *unus,* 522: 7 |
tua, sing. 431: 1 |
tuæ, plur. 524: 7 |
tuba. 28: 1 | 169: 46 | *canfare.* 526: 21 |
tubæ. 169: 8 | *genus proprium.* 527: 3 |
tubaram. 28: 6 |
Tubero. 49: 3, 5 | 190: 2, 8 | 191: 3 | C. 290: 7 | *Q. Elius.* 49: 2 |
Tuberonem. 388: 21 |
Tuberoni. 389: 9 |
Tuberonis. 190: 1 | 290: 5 | 330: 24 |
tubicines. 526: 20, 21 |
Tubulo. 66: 9 |
Tutitani. 190: 11 | 348: 20 |
Tutitanum. 476: 14 |
Tud tanus. 190: 9 | 191: 9 |
tucamur. 392: 32 |
tucar. 452: 6 |
tuenda te familiari. 5: 7 | 92: 3 | 251: 12 |
tuendæ valetudinis. 498: 5 |
tuendam. 203: 6 | 282: 17 |
tuendi. 215: 24 | 318: 21 | 410: 9 | 522: 12 |
tuendis. 327: 4 |
tuendo. 318: 12 |
tuendum. 524: 24 |
tugurio. 328: 1 |
tui similimo. 498: 13 |
tumur. 47: 17 |
tulerit. 392: 26 | *sententiam.* 234: 1 |
tulerunt. 402: 13 |
tuli sententiam ad condemnandum. 12: 22 |
tulisse. 394: 21 | *cicatriccem.* 69: 7 | *parum.* 127: 24 |
tulisset dolores. 312: 14 |
tulit. 90: 13 | 217: 11 | 415: 4 | 446: 7 | *legu,* 309: 12 |
Tulliam. 494: 13 |
Tullianilibri. 489: 5 |
Tullianum. 330: 36 |
M. Tullii. 16: 15, 22 | 22: 21 | 23: 7 | 75: 4 | 223: 8 | 261: 11 | 361: 20 | 445: 10 | *Servii.* 290: 14 |
M. Tullio. 18: 4 | 493: 16 |
M. Tullium. 349: 25 | 450: 2 | *Sevium.* 290: 7 |
M. Tullius. 63: 1 | 74: 16 | 145: 1 | 403: 1 | 463: 7 | 488: 26, 28 | *Tiro.* 266: 9 | 318: 6 | 341: 1, 3 | *Ciceronis libertus.* 309: 19 |
Tullo Hostilio. 471: 21 |
tum. 9: 20 | 25: 16 | 29: 21 | 30: 7, 11 | 34: 24 | 35: 14 | 36: 11 | 44: 6 | 65: 31 | *cum etiam itarem.* 194: 12 |
etiam cum foret. 201: 3, 4, 5 | *deinde.* 67: 4 | *denique.* 20: 9 | *vel maxime.* 198: 5 | *primum.* 136: 22 |
tument. 100: 4 |
tumescant. 155: 27 |
tumidi, plur. 226: 10 |
tumidior. 458: 1 |
tumidis fluctibus. 505: 14 |
tumoris tragici verba. 88: 11 |
tumultu. 411: 3 | 433: 1 | *cæli & maris.* 497: 15 |
tumuluarie doctrina. 299: 6 |
tumuluariam. 433: 16 |
tumuluaris. 204: 12 |
tumuluaris. 361: 13 |
tumulum. 119: 17 | 396: 24 |
tunc. 8: 5 | 15: 10 | 43: 4 | 44: 15 | 48: 16 | 439: 6 | 456: 17 | 497: 15 | 519: 8 | *denique.* 26: 2 | *etiam.* 136: 21 | *primum.* 363: 3 |
tundo. 91: 16 |
tunica chiroloia. 224: 19 |
muliebr. 198: 12 |
tunicæ. 215: 4 | 418: 2 |
tunicam. 55: 7 | 62: 11 | *intimam.* 281: 2 | *iguallem auro.* 64: 8 |
tunicas. 234: 8, 11 | 395: 2 |
tunicatam. 225: 5 |
tunicis. 234: 11, 15 | 357: 1 | *chirodotis.* 224: 4, 6 |
tup. 30: 10 | 430: 12 |
turba. 124: 7 | 272: 1 | 343: 5 |
turbæ. 395: 21 |
turbam verborum. 39: 19 |
turbant. 348: 16 |
turbas vocum fundere. 263: 12 |
turbat. 375: 9 |
turbatione coloris & vultus. 498: 3 |
turbato vultu. 299: 10 |
turbidæ fidei & ambiguum. 486: 11 |
non turbide locus est. 170: 8 |
turbidum. 55: 18 |
turbine. 82: 8 | 458: 22 | 459: 8, 13 |
turbines. 497: 9 |
turbulenta. 345: 5 |
turbulento. 306: 25 |
Turio. 350: 27 | 381: 11, 13 |
Turium. 381: 13 |
Turius. 381: 12 |
turpe. 55: 12 | 66: 7 | 133: 31 | 208: 19 | 321: 18 | 418: 20 | 470: 4, 9 | 492: 3 | *dictu factuque sit.* 214: 21 | *Rhetori si.* 20: 1 |
turpes. 172: 18 |
turpi. 243: 25 | 357: 6 | 378: 22 | 475: 13 | *imperitia.* 3: 11 |
turpia. 65: 20, 27, 30 | 66: 2, 12, 14 | 310: 26 | 321: 19 | *proba.* 223: 6 |
turpibus verbis. 18: 1 |
Turpilius. 412: 13 |
 B B B b b l i j

INDEX

surpis. 232: 23 | 500: 2 | *au-*
ctor. 483: 15 |
turpissimam. 292: 9 |
turpissimi auctoris. 483: 9 |
turpiter. 259: 23 | 382: 13 |
turpitudine. 482: 21 |
turpitudinem. 14: 7 | 287:
 1 |
turpitudinis. 66: 10 | 355:
 30 |
turpido. 13: 22 | 14: 6,
 29 |
turpius, adv. 501: 1, 2 |
turrem. 354: 5, 23 |
turres. 274: 5 |
turribus. 164: 9 |
turrim. 354: 5, 23 | 391: 4,
 7 |
tus. 134: 4 |
Tusce. 91: 19 | 299: 12 |
Tusco. 91: 19 |
Tusculani hominis. 360:
 22 |
Tusculanum. 78: 6 |
tutaretur. 113: 3 |
tutatus est. 460: 3 |
tute. 99: 13 | 124: 10 |
tutelæ. 174: 20 | 175: 10 |
tut simus. 392: 30 |
tutiora. 194: 5 |
tutiores. 176: 29 |
tutissima. 65: 21 |
tutissime. 465: 19 |
tutor. 318: 12 |
tutores. 175: 12 |
tutoribus. 183: 5 |
tutos. 21: 6 | 111: 24 |
tutodi. 91: 16 |
tutum. 423: 14 | 456: 25 | 513:
 13 |
tyranni, gen. 471: 20 | *plur.*
 473: 17 |
tyrannidem tenuit. 473:
 18 |
tyrannum. 474: 17 |
tyrannus. 471: 15 |
Tyrios. 254: 13 |
Tyros. 386: 9 |

V.

V, lit. 490: 19, 21 | 518:
 8, 10 |
V. Clar. 48: 18 |
vacant culpa. 519: 19 |
vacantem animum. 285: 15 |
vacanter. 450: 11 |
vacanti. 434: 22 |
vacantia. 192: 15 |
vacare. 231: 7 |
vacarent. 437: 14 |
vacat culpa. 212: 23 | *laude.*
 63: 9 | *ab odio deformita-*

tis. 172: 22 |
vacatio a sacerdotio. 32: 2 |
vacationem. 523: 21 |
vacent. 188: 19 |
vacua proddctio. 306: 25 |
plur. 421: 14 | *sunt a*
rerum dignitate atque gra-
tia. 87: 21 |
vacuum. 424: 20 | 425: 11 |
fuit. 258: 14 |
vadari. 208: 15 |
vade, imp. 399: 27 |
vades, subf. 432: 15 |
vadimonium. 71: 18 | 72:
 4 | 208: 12 | *ft. tiffes.* 71:
 21 |
vadis, plur. 219: 21 |
vado. 220: 11 |
vadunt. 533: 20 |
vaftris. 213: 17 |
vaga. 167: 10 |
vagam linguam. 37: 7 |
vagi animi. 158: 19 |
vagire. 439: 18 |
valde. 192: 5 | 204: 24 | *pro-*
bus. 219: 4 |
vale. 53: 6 |
valeant. 98: 31 |
valeat. 313: 23 |
valebo ab oculis. 320: 10 |
valent. 466: 12 |
valenti. 102: 15 |
valentium hominum. 41:
 21 |
valere. 212: 18 | 313: 25 | 334:
 3 |
valeret. 320: 30 | 376: 27 |
 452: 16 | 478: 3 |
Valeri. 365: 3, 9 |
Valerii Aeditui. 510: 16, 18 |
Antiatris. 22: 5 | 113: 3 |
Maximi. 324: 20 | *Probi.*
 142: 1 |
Valerio. 112: 10 | 137: 3 |
Probo. 417: 17 | *Corvi-*
no. 256: 1 | *Messala.* 450:
 15 |
Valerium. 365: 12 | *Antia-*
tem. 196: 18 | *Messam.*
 404: 4 | *Probum.* 39: 13 |
 101: 16 | *Q. Soranum.* 68:
 13 |
Valerius. 256: 12 | *Antias.*
 184: 24 | 221: 8 | 234:
 24 | *Lucius.* 182: 19 |
Probus. 142: 3 | 476: 15 |
 518: 20 |
valet. 204: 25 | 362: 13 |
 430: 24 | *hoc ea vox.* 23:
 19 |
valetudine inoffensa tempo-
ra. 52: 12 | *non esse id ex*
sua. 337: 21 |
valetudinem profligare. 502:
 16 |
valetudinis. 421: 9 | *tuen-*

de. 492: 5 |
valetudo. 22: 4 | 135: 25 | 326:
 7 |
Valgii Rufi. 317: 28 |
Valgius. 318: 5 | *Rufus.* 317:
 29 |
validissimum. 20: 10 |
validum. 208: 8 | 435: 2 |
 492: 1 |
valuum. 462: 12 |
vallo. 367: 7 |
vallum curaverant. 166: 31 |
densum. 37: 14 |
vana fiducia. 345: 10 | *plur.*
 277: 1 |
vanam. 337: 5 |
vanior. 483: 18 | 484: 8, 10,
 13, 21 |
vanissima, abl. 486: 23 |
vanitatem. 484: 21 |
vanitatis. 277: 9 |
vano obrectatu. 4: 4 |
vanos. 484: 27 |
vanum. 277: 26 | *& nihil*
verbum. 72: 2 |
vaporatorem. 503: 3 |
vapulatio. 107: 3 |
inter vapulandum. 55: 9 |
vapulet. 55: 9 |
varia. 255: 30: 1 | 363:
 23 |
variae, gen. 23: 18 |
variam doctrinam. 1: 6 |
variant. 373: 4 |
variandum. 517: 18 |
varias. 91: 2 | 115: 13 | 512:
 7 |
varie. 103: 3 | 122: 4 | 249:
 13 | 380: 11 | 503: 15 |
variantur. 522: 19 |
varietas. 124: 9 | 226: 17 |
 373: 2 |
varietate. 76: 15 | 380: 19 |
varietatem. 94: 11 | 231:
 14 |
varietates. 92: 19 | 463: 1,
 28 | *corporum.* 16: 2 |
varius. 2: 1 | 29: 21 | 132:
 3 | 351: 2 | 363: 24 | 385:
 11 | 463: 3 | 470: 23 |
varios vultus gerat. 160:
 16 |
varius. 146: 11 |
M. Varro. 40: 8 | 42: 11 |
 43: 1, 3, 4, 17, 21 | 45:
 11 | 46: 5 | 48: 7 | 51: 7,
 9 | 68: 1 | 76: 2 | 77: 16,
 22 | 78: 8, 21, 23 | 80: 7 |
 91: 22 | 104: 2 | 226: 13 |
 386: 18 | 474: 7 | 518:
 24 |
M. Vartone. 52: 13 | 80: 1 |
 153: 1, 8 | 429: 13 | 448:
 8 | 494: 11 |
M. Varronem. 49: 17 | 68:
 4 | 105: 16 | 121: 6 | 143:

VOCABULORUM.

22 | 153: 11 | 149: 24 | 187:
2 | 490: 14 | 117: 14, 19 |
134: 19 |
M. Varroni. 54: 6 |
Varronianæ. 105: 17 |
M. Varronis. 42: 14 | 43:
8, 24 | 78: 11 | 91: 12 | 107:
7 | 192: 27 | 349: 26 | 144:
18 | 168: 13 | 407: 18 | 429:
3 | 448: 7 | 117: 20 | 134:
24 |
vas. 121: 19 | 277: 16, 17 |
468: 19 |
vā. 133: 1 |
vasi. 121: 20 |
vastam inani magnitudine
turbam verborum. 39:
19 |
vastare. 418: 12 |
vastasse. 362: 24, 27 |
vastationem. 226: 19 |
vastiora. 117: 15 |
vastiore vi. 62: 17 |
vastioris. 54: 4 |
vastissimam cladem. 189:
20 |
vastitate. 56: 13 |
vastitatis. 259: 6 |
vastitudine. 116: 13 |
vastius. 355: 26 |
vastio. 390: 10 |
vastos. 510: 11 |
vastum. 497: 4 |
vatum. 360: 17 |
vates, plur. 482: 9 |
Vaticani agri. 439: 9 |
Vaticano. 439: 17 | agro.
504: 10 |
Vaticanus deus. 439: 15 |
vaticinantis. 407: 16 |
vaticiniis. 439: 11 |
ubera. 314: 24 |
uberem. 195: 11 | 226: 5 |
uberi. 226: 6 | 505: 1 |
uberibus. 226: 10 | 313:
18 |
uberius. 155: 30 | 223: 16 |
uberrimos. 516: 3 |
uberrimum. 159: 5 |
uberitates verborum. 315:
19 |
ubertatis. 226: 13 |
ubertum. 226: 15 |
ubi, adv. loci. 21: 2 | 68: 10 |
terrarum. 426: 18 | quan-
do. 25: 15 | 54: 16 | 77: 9 |
430: 11 | 441: 10 | 445:
1 | 451: 8 | 498: 3 | 513:
12 | primum. 98: 13 |
ubicumque. 398: 3 |
ve, enclit. 3: 3 | 4: 17, 28 |
13: 4 | 17: 10, 11 | 50: 16 |
425: 4 |
vecordes. 173: 23 | 443:
6 |
vecordia. 323: 6 | immani.

121: 7 |
vecors libertas. 344: 8 |
vectabulum. 523: 12, 20 |
vectamur. 275: 3 |
vectavisse. 442: 3 |
vectigalia. 302: 3 |
vectito. 250: 16 |
vectum esse. 394: 10 |
vecturas onerum corpore fa-
cturavisse. 162: 5 |
veclus. 250: 16 | 442: 5 |
vegetandæ memoriæ gratia,
444: 31 |
vegetior sonus. 59: 1 |
vegetiora ingenia. 4: 8 |
vegetiores. 284: 18 |
vegeto. 102: 15 |
vegetande. 173: 22 |
vehat. 48: 10 | 342: 24 |
vehemens. 59: 5 | 173: 22 |
425: 5 | orator. 267: 10 |
353: 8 |
vehementer. 362: 18 | 403:
9 |
vehementi. 383: 8 | verbo
usum esse. 109: 12 |
vehementia. 30: 5 |
vehementiorem morbum.
523: 9 |
vehementioris. 516: 9 |
vehementius. 311: 3 | 322:
31 | 453: 24 | 468: 7 |
vehens. 58: 10 | 442: 16 |
ergo pecus. 523: 4 |
vehere. 62: 15 |
vehentur. 289: 7 |
vehī curru. 129: 14 |
vehicula. 320: 13 | 323: 9 |
vehiculi. 417: 13 |
vehiculis. 320: 4 | 394:
12 |
pro vehiculo est. 464:
13 |
vehiculum. 417: 6, 12 |
vehitur. 62: 16 |
veho. 250: 16 |
Veiente bello. 472: 10 |
Veios. 473: 20 |
Vejovem. 173: 15 |
Vejovis. 173: 1, 3, bis, 25 |
vel. 1: 7 | 3: 13, bis, 14 | 4:
5, 6, 13, bis | 14: 29, bis |
38: 10, bis | diligentissime.
13: 6 | maxime. 39: 10 |
212: 26 | maximus stoi-
corum. 10: 4 | optimo-
rum. 37: 26 | subtilissimum.
102: 3 |
velatus caput. 198: 13 |
Velia oppidum. 382: 10 |
Veliam. 282: 15 |
velim. 215: 23 | 375: 29 | 533:
22 | doceas nos. 184:
23 |
velimus. 113: 12 |
Velines portus. 282: 8 |

Velinum. 282: 11, 16 |
Vellio Longo. 490: 11 |
velis, abl. 404: 15 | passis.
405: 4 | verb. 67: 8 |
213: 6 | 242: 17 | 354: 7 |
413: 17 | 489: 18 | 500: 17 |
530: 30 |
velit. 251: 13 | 329: 8 | 340:
8 | 348: 8 | 372: 27 | 396:
10 | 513: 8 | 521: 13 |
velitandum. 199: 4 |
velitis. 182: 18 | 301: 17 |
velle. 44: 4 | 49: 8 | 60:
11 | 113: 14 | 213: 6 | 267:
17 | 500: 27 | plus nobis.
20: 15 |
Cn. Velcius. 494: 6 |
vellem. 307: 23 | 435: 28 |
vellemus. 428: 17 |
vellemus. 212: 28 | 232: 16 |
337: 18 | 387: 19 | 404: 7 |
525: 19 |
vellet. 13: 17 | 44: 8 | 55:
20 | 54: 28 | 76: 7 | 101:
18 | 319: 6 | 363: 9 | 388:
13 | 426: 9 | 455: 24 | 532:
5 |
vellicant. 152: 12 |
vellicatim. 332: 24, 27 |
velocitate. 396: 1 |
velocitatis. 247: 2 |
velox. 466: 16 |
velut. 98: 3 | 445: 2 | 470:
4, 6 | 521: 13 |
veluti. 33: 1 | 66: 5 | 118: 4 |
505: 13 | 506: 4 |
vena. 491: 19 | 492: 10 |
venabatur. 177: 13 |
venæ, plur. 491: 19 |
venalibus. 132: 17 |
venalium. 216: 13, 17 | 246:
6 |
venam. 491: 14, 15, 23 |
folii. 273: 7 |
venando. 254: 16 |
venante. 254: 11 |
venarum. 491: 3 |
venas. 119: 19 |
venaribus. 247: 19 | 254: 15 |
466: 3 |
venationis pugna. 176: 7 |
venatu. 254: 17 |
vendat. 122: 4 |
vendent. 361: 21 |
vendentem. 408: 5 |
vendentis. 520: 9 |
vendidit. 411: 24, 25,
26 |
vendita. 364: 29 |
venditabit. 369: 12 |
est sane quam in predica-
dis doctrinis venditor.
176: 4 |
venditorem quempiam
Sallustianæ lectionis. 485:
23 |

INDEX

venditione. 364: 21, 24 |
 venditionibus. 451: 21 |
 venditor. 310: 14 |
 venditor. 163: 14 | 216: 6,
 14 |
 vendundi. 216: 10 |
 vendundis. 134: 14 |
 vendundo. 216: 9 |
 veneat. 216: 21 |
 veneficii. 324: 3 |
 veneficium. 324: 13, 18 |
 venena. 466: 18 |
 venenato, *pallio*. 281: 9 |
 venenavit. 512: 23 |
 venenis. 101: 8 | 112: 17 |
 324: 7 | 466: 7, 9, 12 |
 veneno. 191: 3 | 473: 19 |
 venenum. 190: 13 | 326: 9 |
 466: 15 |
 venerabili præcentione. 28:
 16 |
 venerabilior. 419: 13 |
 veneramus. 480: 8 |
 venerandis. 383: 5 |
 venerandum. 215: 21 |
 venerandus. 407: 7 | *senex*.
 10: 5 |
 venerant. 425: 12 | *usu*. 374:
 11 |
 venerati. 484: 4 |
 venerat. 57: 6 | 223: 12 | 454:
 22 | 455: 19 | 508: 13 |
 venerata. 403: 23 |
 veneratio. 367: 30 |
 venerationis plena delubra.
 145: 3 |
 Venerem. 149: 12 |
 Venerem. 255: 9 | *libidines*
 in. 500: 9 |
 Venero coitu. 500: 28 |
 venerum. 482: 2 |
 venerint. 21: 6 |
 Venerios. 219: 16 | *poetas*.
 510: 15 |
 Veneris. 166: 12 | 255: 5 |
 403: 21 | 456: 24 | 500: 1 |
 ignem. 511: 7 |
 venerit. 526: 19 |
 Venerius. 166: 13 |
 veneror. 403: 19 |
 venerunt. 21: 2, 110: 11 | 278:
 7 |
 vencent. 451: 22 |
 veni. 221: 1 |
 venia. 17: 6 | 451: 16 | *petita*.
 300: 2 | *amicitiæ* dari pos-
 sit. 14: 1, 9, 11 | *maior*
reprehensuri. 210: 28 | *cum*
bona. 243: 21 | 448: 23 |
 479: 11 |
 veniam. 205: 25 | *daret*.
 93: 20 | *postulavit*. 300:
 9 |
 veniant. 98: 14, 18 |
 veniat nobis in *auxilium*.
 330: 9 |

venibant. 216: 12 |
 veniebant. 130: 3 |
 veniebat. 459: 2 |
 venientem. 427: 25 |
 venietint sub corona. 216:
 5 |
 venire. 344: 16 | 377: 11 |
 accensum. 66: 7 | *usu*.
 277: 8 | in *hæredis* locum.
 487: 20 |
 veniremus. 200: 18 |
 veniret. 344: 13 |
 vemis, *subst.* 492: 9 | *verb.*
 463: 6 | *mihi exoptatus*.
 484: 5 |
 venisse. 36: 6 | 197: 11 | 261:
 24 | 435: 7 | 469: 14 | in
crimen. 404: 6 | *usu*. 126:
 4 | 155: 17 |
 venissemus. 320: 1 | 457:
 5 |
 venissent. 425: 16 | 442: 9 |
 491: 9 |
 venisset. 223: 9 | 335: 11 | *usu*
rei. 1: 11 |
 venit. 54: 16 | 113: 13 | 223:
 11 | 367: 18 | 435: 20 |
 456: 26 | 463: 16, 21 |
 471: 17 | 475: 2 | in *ma-*
nus. 84: 14 | *nobis in*
memoriam. 59: 9 | in *men-*
tem. 284: 9 | 531: 1 | *tribus*.
 29: 18 |
 veniunt. 188: 16 | 232: 12 |
 417: 17 |
 Vennonius. 518: 10 |
 venti, *gen.* 511: 5 | *plur.* 81: 13 |
 99: 17 | 100: 6 | *maris*
moliti. 498: 18 |
 Ventidii Bassi. 394: 1,
 6 |
 Ventidium Bassum. 395: 4 |
 ventis. 81: 24 |
 ventitare. 120: 15 | 208: 1 |
 ventitaremus. 328: 2 |
 vento. 82: 12 | 100: 5 | *Japy-*
ge. 80: 14 | *venatum*. 62:
 25 |
 ventorum. 80: 14 | 96: 5 | 458:
 19 |
 ventos. 81: 19, 25, 26 |
 ventrem. 36: 12 | 421: 19 |
 465: 13 |
 ventriculum. 460: 3 |
 ventris. 421: 14, 19 |
 ventum. 81: 10, 20 | 455: 6 |
 eff. 513: 10 | *ad manus*. 29:
 15 |
 ventura est. 494: 3 |
 venturum. 424: 3 |
 ventus. 80: 18, 19 | 81: 4 |
 100: 2 | 497: 2 | 497: 6 |
 507: 21 | *Cercius*. 83: 14 |
 ita hos *fecit*. 156: 6 |
 venum distrahuntur. 522: 5 |
 venum dari. 216: 14 | *datus*.

135: 18 | *dedicem*. 390:
 13 | *ibant*. 525: 16 | *ierata*.
 76: 7 | *ire*. 216: 6 | *issent*.
 135: 20 |
 venundare. 44: 5 | 85: 4 |
 venundarem. 86: 12 |
 venundari. 216: 4 | *sub coro-*
na. 216: 16 |
 venundata esset. 364: 23 |
 Venus. 494: 3 | 511: 7,
 20 |
 Venustana. 268: 13 |
 venusta, *fig.* 369: 7 | *plur.*
 509: 1 |
 venustas. 226: 7 | 376: 30 |
orationis. 268: 7 |
 venustate. 51: 2 | 217: 3 |
 445: 24 | *villæ*. 0: 1 |
 venustatem. 14: 1 | 86: 18 |
 364: 12 |
 venustates. 469: 20 |
 venustatis. 52: 5 | 245: 10 |
 351: 4 | 457: 16 |
 venuste. 99: 9 | 197: 4 | 284:
 12 | 300: 3 | 366: 4 | *locu-*
tum. 21: 14 | *scriptæ* *cc*
modis. 84: 6 |
 venustiores. 315: 1 |
 venustus. 287: 5 |
 venustissimæ brevitatis *verb.*
culi. 513: 25 |
 venustissimos. 204: 17 |
 venustus. 491: 18 | 510:
 17 | *ingenium*. 343: 14 |
 venusto cultu corporis. 17:
 36 |
 venustum agmen orationis
 modulo ipso numero:um,
periodus. 17: 5 |
 vera, *fig.* 62: 23 | 231: 6 |
 427: 5 | 534: 16 | *plur.*
 226: 12 | 377: 4, 4 | 429:
 26 | 28: 30 | 371: 4 | 430: 6 |
 450: 25 | 481: 14 |
 veræ. 105: 8 | 321: 13 |
 veram. 76: 19 |
 verant. 431: 14 | 482: 6,
 9 |
 veras. 97: 14 | 204: 14 |
 Lu. ius Veratius. 521: 6 |
 verba. 13: 3, 17 | 15: 12 | 16:
 23 | 20: 14 | 21: 25 | 23: 15 |
 38: 7, 11 | 39: 26 | 40:
 1 | 42: 13 | 43: 7 | 57: 16 |
 58: 8 | 417: 1 | 455: 6 |
 533: 27 | *ex eo libro hæc*
sunt. 48: 11 | *communis*.
 403: 12 | *frequentativa*.
 250: 3 | *gravia & illustri*.
 94: 20 | *proculcata &*
properita. 484: 20 | *sibi*
data. 77: 11 | *facta sunt*.
 400: 17 | *faciebat*. 48:
 17 | *dedic*. 447: 9, 10,
 12 | *facere oburgatoria*.
 55: 10 | *faceret*. 350: 18 |
 Latina

VOCABULORUM.

- Latina fecerunt. 349: 16 |
 patiendi. 493: 12 | 494: 13 |
 13 | tragici tumoris. 88: 11 |
 fecissem. 83: 5 | fecit. 180: 7 |
 416: 14 | facere ad populum. 349: 13 |
 verbera, plur. 269: 3, 30 |
 fortunæ. 367: 12 |
 verberabant. 270: 13 |
 verberando. 474: 8 |
 verberandum. 280: 5 |
 verberare. 521: 8 |
 verberari. 55: 8 | 268: 15 |
 280: 6 | 309: 25, 28 | vir-
 gis. 318: 1 |
 verberatum. 503: 6 |
 verberare. 269: 27 |
 verberaverunt. 364: 13 |
 verberibus. 176: 23 | affici.
 309: 27 |
 verbero, *subst.* 55: 16 | 453: 27 |
 verbi. 1: 11 | 16: 15 | 17: 6 |
 43: 3 | 54: 24 | 438: 2 |
 444: 14 | 430: 21 |
 507: 4 | 513: 21 |
 usitati pervulgatique. 512: 19 |
 natura. 62: 23 |
 improptetas. 50: 14 |
 vis. 62: 23 | vitio. 506: 8 |
 verbis. 13: 2, 16 | 19: 9 | 20: 20 |
 22: 8 | 27: 1, 9 | 37: 5 |
 53: 7 | 55: 17 | 58: 17 |
 60: 10 | 200: 10 | 419: 7 |
 483: 3 | 518: 8 |
 habentibus patiendi signu-
 ram. 493: 15 | dicere. 483: 12 |
 de sordidis *liber.* 534: 20 |
 inclinata sunt a. 120: 8 |
 verbo. 17: 11, 21 | 20: 23 |
 21: 8, 13 | 19: 22 | 19: 46: 8 |
 48: 8 | 444: 3, 15: 430: 21, 24 |
 494: 9 | 534: 17 |
 te atque. 26: 16 |
 Enniano. 513: 16 |
 in principali. 250: 6 |
 uno dicere. 529: 18 |
 alienæ significationis. 67: 23 |
 usus parum proprio. 67: 23 |
 verborum. 3: 12 | 10: 13 | 22: 26 |
 23: 6, 15 | 27: 3 | 37: 14, 26 |
 39: 12, 17, 19 | 43: 9 |
 57: 18 | 58: 20 | 76: 22 |
 86: 18 | 196: 11 | 350: 14 |
 383: 2 | 424: 18 |
 459: 4 | 532: 17 |
 priscom & remotorum. 484: 18 |
 artes. 140: 23 |
 auctoritate. 488: 6 |
 brevitate. 519: 12 |
 elegantias. 67: 28 |
 diligentissimus. 361: 15 |
 poeta. 93: 19 |
 figuras habita-
 tusque. 504: 16 |
 medulla & sanguine. 484: 5 |
 lepida sollertia. 523: 29 |
 virtutes dignitateque. 51: 3 |
 umbras. 360: 25 |
 verbosus. 145: 17 |
 verbum. 3: 5 | 17: 8, 13, 15, 21 |
 21: 16 | 25: 6 | 27: 17 |
 47: 14 | 61: 4 | 62: 1, 6 |
 192: 18 | 418: 3, 4 |
 432: 7 | 445: 4, 7, 12, 22, 26 |
 490: 28 | 512: 15, 16 |
 534: 19 |
 Græcum. 517: 3 |
 Latium. 517: 8 |
 novum. 557: 13 |
 abjecte & incuriose po-
 situm. 61: 10 |
 civitate do-
 natum. 516: 26 |
 insolens. 500: 7 |
 dehoneſtum & de-
 culpatum. 512: 24 |
 sordidum & barbarum. 516: 20 |
 vere. 37: 21 | 67: 6 |
 102: 21 | 396: 9 |
 599: 3 | 419: 6 |
 424: 12 | 443: 3 |
 450: 30 |
 457: 14 |
 dixit. 504: 4 |
 verebantur. 483: 4 |
 verecunda. 203: 18 |
 255: 10 |
 verecunde. 65: 22 |
 337: 28 |
 verecundia. 240: 6 |
 337: 9 | 384: 22 |
 verecundia. 255: 25 |
 392: 33 |
 verecundis. 211: 1 |
 verecundissimum. 53: 1 |
 verecundius. 463: 25 |
 vereri. 210: 31 |
 veretor. 402: 16 |
 te, abs te. 402: 17 |
 vereremur. 211: 23 |
 vereri ab suis. 403: 1 |
 tu me vereris. 402: 18 |
 vergilias. 115: 14 |
 342: 3 |
 Vergili. 193: 6 |
 230: 27 | 355: 10, 13 |
 426: 7 | 457: 7 |
 458: 17 |
 Vergilio. 235: 4 |
 355: 3 | 427: 1 |
 457: 6 | 533: 9 |
 Vergilium. 193: 1, 11 |
 230: 30 |
 235: 8 | 354: 23 |
 459: 3 |
 485: 29 |
 veriores. 524: 8 |
 veris, plur. 410: 11 |
 484: 30 |
 verisimiles sententiæ. 19: 22 |
 verissime. 340: 5 |
 verissimum. 20: 10 |
 106: 8 |
 veritas. 186: 14 |
 464: 22 |
 veritate. 436: 19 |
 veritatem. 74: 24 |
 213: 22 | 377: 6 |
 Temporis filiam. 328: 16 |
 veritates. 488: 16 |
 veritati. 459: 1 |
 veritatis. 20: 9 |
 212: 25 | 374: 34 |
 383: 14 |
 am-
 cissimus. 279: 15 |
 ingenuus homo. 526: 22 |
 veriter respondiſſe. 301: 1 |
 veritum. 403: 14 |
 quos non est. 403: 17 |
 esse. 266: 16 |
 veritus est. 390: 10 |
 verius. 131: 6 |
 275: 18 | 393: 16 |
 468: 17 |
 452: 8 |
 458: 17 |
 vermiculis. 376: 22 |
 vernacula eruditio. 316: 2 |
 verno. 81: 4 |
 vero. 2: 19 |
 3: 4 | 4: 13 |
 9: 11 | 15: 8 |
 29: 15 | 192: 12 |
 441: 2 | 453: 7 |
 479: 5 |
 520: 23 |
 C. Verre. 268: 23 |
 426: 15 |
 Verrem. 20: 20, 26 |
 63: 1 | 205: 22 |
 355: 25 |
 C. Verres. 362: 23 |
 Verrii Flacci. 140: 1 |
 488: 20 |
 Verrio. 452: 7 |
 Verrius. 451: 18 |
 Flaccus. 180: 4 |
 181: 6 |
 438: 2, 7 |
 verrucam. 111: 5, 19 |
 verrunt. 94: 13 |
 versa, *ſing.* 393: 21 |
 435: 19 | 437: 15 |
 plur. 469: 2 |
 528: 5 |
 verſabantur ante. 41: 21 |
 verſam. 393: 7 |
 493: 1 |
 verſaretur. 407: 11 |
 verſari. 340: 9 |
 verſas comœdias de Græcis. 84: 3 |
 verſatur. 446: 24 |
 ante fundum. 41: 21 |
 mihi ante oculos. 403: 10 |
 verſatus. 385: 8 |
 ſum. 401: 20 |
 402: 4 |
 eſſet. 394: 15 |
 verſibus. 39: 20 |
 50: 11 | 61: 11 |
 100: 15 | 122: 7 |
 354: 14 |
 412: 1 | 455: 23 |
 457: 1 |
 464: 7 |
 476: 26 |
 485: 30 | 486: 7 |
 489: 9 |
 496: 8, 10 |
 530: 24 |
 in his. 490: 7 |
 graphice CCCCc

I N D E X

factis. 284 : 21 | quadra-
tis. 99 : 9 | comprehendit.
228 : 5 |
versicolore. 198 : 13 |
versiculi. 395 : 2 | Græci. 513 :
24 | non indigni memora-
tu. 514 : 5 |
versiculis. 509 : 3 |
versiculos. 514 : 3 |
versis. 246 : 2 |
versu. 50 : 1 | 59 : 16 | 359 :
12 | 448 : 5 | 451 : 23 |
462 : 16 | 474 : 21 | 481 :
16 | 482 : 8 | 486 : 16 |
490 : 23 | 25 | 496 : 16 |
531 : 3 | hexametro. 496 :
14 |
versum, *subst.* 435 : 16 |
447 : 20 | 485 : 30 | 490 :
15 | pangis. 354 : 6 | est
in cognomentum, *adj.*
259 : 11 |
versura. 183 : 34 |
versus, *sing.* 38 : 13 | 426 :
7 | 448 : 2, 4 | 462 :
13 | 486 : 15 | 490 : 21 |
513 : 16 | de Græco ex-
pressus. 140 : 2 | *plur.* 5 :
1 | 39 : 5 | 46 : 13 | 47 :
19 | 59 : 12 | 76 : 14 |
81 : 26 | 88 : 10 | 106 :
21 | 228 : 2 | 399 : 6 | 431 :
13 | 458 : 17 | 492 : 18 |
533 : 13, 21 | amatorios.
513 : 22 | duos. 317 : 8 | con-
jicere in. 154 : 13 |
versurum. 490 : 22 |
versuum. 209 : 8 | 480 :
23 |
vertamus. 252 : 6 |
verte. 354 : 18 |
vertenda, *plur.* 252 : 4 |
a quo verterat comœdiam.
84 : 14 |
vertere. 279 : 24 | 429 : 8 |
493 : 13 | 495 : 21 |
verterent. 493 : 16 |
verteret. 290 : 7 |
verti, *infin.* 252 : 13 | 468 :
20 |
verticem. 515 : 22 |
verticibus. 187 : 1 |
vertigine. 82 : 9 | 376 :
3 |
vertisse. 252 : 2 | 253 : 11 |
vertisset res melius. 34 :
18 |
vertit. 285 : 1 | 453 : 25 | 514 :
4 | in linguam Latinam.
397 : 1 |
vertitur. 331 : 3 | in ipso
jam, cui a res est. 99 :
3 |
vertunt. 221 : 19 | 360 :
20 |

verum, *adj.* 20 : 5 | 47 :
13 | 86 : 23 | 421 : 13 |
429 : 17, 35, 36 | 440 :
7 | 481 : 11 | 495 : 13 |
518 : 14 | 531 : 4 | est.
523 : 3 | *adv.* 38 : 7 | 511 :
19 | enimvero. 363 : 15 |
etiam. 38 : 9 | 401 : 13 |
523 : 26 | vero. 350 : 10 |
verus. 124 : 6 |
veruta. 286 : 2 |
vesani. 173 : 23 |
vescerentur. 148 : 12 |
vesci. 246 : 19 | 247 : 19 |
vescum. 173 : 21 | 425 : 7, 8, 9 |
Veservo. 235 : 6, 12 |
vesicam. 460 : 7, 15 |
vesper. 343 : 24 | serus. 48 :
10 |
vespera. 204 : 14 |
vesperaverat. 453 : 15 |
vespertina. 295 : 7 |
vesperum. 223 : 2 |
Veitæ. 31 : 1 | 32 : 6, 13 | 195 :
2 | 279 : 6 | 387 : 27 | sacer-
dote. 281 : 13 |
Vestalem. 33 : 3, 4 |
Vestali virgine. 31 : 5 |
Vestalis. 32 : 5 | 33 : 15 |
veste. 109 : 4 | 198 : 16 |
vestem longe lateque dissi-
sam. 224 : 9 |
vester. 357 : 3 | 521 : 5 |
vestibula. 425 : 15 |
vestibulo. 131 : 11 | 516 :
3 |
vestibulum. 59 : 13 | 424 :
10, 14, 17 | 425 : 21, 23, 25, *bis*, 27 | 494 :
3 |
vesticæps. 182 : 16 |
vestigavit. 228 : 10 |
vestigia. 247 : 3 |
vestigii. 369 : 1 |
vestigii. 56 : 7 |
vestigio. 116 : 7 | pedis hæ-
rentem. 177 : 8 |
vestigiorum. 4 : 12 |
vestimenta. 35 : 18 |
vestimentis. 523 : 15 |
vestimentum. 209 : 3 | 360 :
18 |
vestiri. 294 : 15 |
vestitu. 17 : 32, 36 | 356 :
26 |
vestitus. 357 : 3 |
vestra. 10 : 3 |
vestram. 502 : 17 |
vestrarum. 522 : 11 |
vestri, *gen.* 330 : 3, 5, 7 |
331 : 5, 7, 10 | habeo cu-
sam. 529 : 21, 24 | misce-
reor. 330 : 1 |
vestris. 419 : 14 | 432 : 8 |

vestrorum. 469 : 17 | 531 :
2, 4 |
vestros. 22 : 23 |
vestrum, *gen. plur.* 330 : 4,
5, 7, 34, *bis* | 531 : 3, 5, 6,
bis, 10, *bis* | habeo curam.
529 : 22 |
vetarent. 345 : 18 |
vetera. 43 : 12 | 68 : 11 |
veterator in libris. 101 :
16 |
veterc. 71 : 20 | 88 : 19 |
279 : 12 | 394 : 4 | 455 :
2 | 456 : 8 | libro. 489 :
25 |
vete-em. 124 : 18 | 370 : 2 |
364 : 20 | 492 : 21 |
veteres. 23 : 3 | 25 : 21 | 39 :
25 | 43 : 20 | 49 : 30 | 58 :
17, 20 | 68 : 18 | 71 : 4 |
77 : 18 | 88 : 20 | 96 : 9 |
118 : 5 | 135 : 4 | 218 : 9 |
344 : 1 | 349 : 24 | 428 :
8 | 455 : 13 | 490 : 27 |
nostri. 523 : 13 | Romani.
341 : 8 | scriptores. 507 :
21 | 513 : 26 | mores. 519 :
20 |
veteri. 262 : 5 | 526 : 19 |
veteribus. 26 : 12 | 62 : 24 |
94 : 3 | 150 : 4 | 191 :
13 | 316 : 12 | 359 : 3 |
425 : 18 | 434 : 14 | 490 :
13 | 492 : 15 | 506 : 21 |
517 : 6 | nostris. 493 :
12 |
veteris. 114 : 21 | 133 : 21 |
347 : 16 | 370 : 25 | 398 :
9 | 444 : 30 | 452 : 12 |
457 : 23 | 480 : 12, 18 |
510 : 16 | 527 : 7 | ritus.
105 : 3 | orationis noti-
tiam habent. 295 : 20 |
veteriorum. 38 : 4 |
veterimum. 279 : 10 |
veterum. 21 : 12 | 27 : 3 | 52 :
1 | 55 : 2 | 71 : 7 | 104 :
22 | 107 : 14 | 109 : 8 |
121 : 7 | 124 : 10 | 148 :
23 | 430 : 16, 19 | 446 :
31 | 463 : 2 | 484 : 29 |
494 : 14 | 508 : 3 | 516 :
19 | auctoritas. 399 : 13 |
elegantiarum. 16 : 18 | li-
terarum. 485 : 25 | rerum.
504 : 11 | 508 : 16 | scripto-
rum. 17 : 23 |
vetet. 349 : 12 |
vetuli. 235 : 26 |
vetuit. 196 : 1 |
Tib. Veterius. 475 : 12 |
vetus. 89 : 2 | 126 : 16 |
148 : 4 | 249 : 6 | 321 :
2 | 345 : 7 | 425 : 5 |
441 : 6 | adagium. 4 :

VOCABULORUM.

- 23 | carmen. 80: 16 | *vi-*
num. 370: 18, 19 | *vocabu-*
lum. 43: 6 |
vetusta. 299: 1 |
vetustas. 319: 12 | *consumsit.*
305: 3 |
vetustati. 40: 14 |
vetustatis. 371: 12 | 331: 3
1 | bonæ atque sinceræ
libri. 163: 14 | *mirandæ.*
59: 11 | *reversandæ.* 486:
13 | *veræ.* 490: 20 |
vetuste loquentem. 27:
2 |
vetustior. 124: 22 |
vetustiores. 78: 9 |
vetustioribus. 183: 24 | 403:
15 |
vetustius. 279: 10 |
vexare. 62: 16 |
vexaret. 62: 26 |
vexati. 62: 18 |
vexasse. 61: 13 | 62: 1, 13,
14 |
vexata. 63: 4 |
vexatam. 62: 27 |
vexatum fumo, vento, pul-
vere. 62: 22 |
vexatus. 472: 5 |
vi. 96: 5, 8 | 97: 7 | 100:
9, 21 | *sua.* 328: 7 | 372:
13 | 425: 6 | 434: 10,
12 | 439: 11 | 444: 11 |
491: 20 | 501: 17 | 514:
23 | *quadam sua.* 498:
30 | *bellica & cruenta.*
514: 17 | *magna.* 485:
15, 21 | *solida.* 533: 20 |
geritur res. 533: 15 | *ir-*
rumperet. 172: 3 | *de ocu-*
lorum. 179: 1 |
via. 13: 22 | 14: 2, 6, 8,
12, 18 | 111: 12 | 424:
20, 22 | 425: 11, 13 |
439: 14 | 460: 21 | 464:
13 | 465: 16 | *Laurenti-*
na. 267: 6 |
vix. 424: 22 | 446:
13 |
viam. 77: 14 | 78: 16 |
280: 4 | 460: 18 | 461:
14 | *tridui permensus.* 177:
16 | *sibi muniant ad.* 70:
28 | *inter.* 505: 11 |
vias. 357: 5 | 372: 23 | *per ur-*
bis. 395: 2 |
viaticum. 446: 11, 12 |
viatore. 318: 2 |
viatorem. 147: 11 | 344: 11,
22 |
viatorum. 318: 2 |
vibices. 269: 30 |
vice alterna. 462: 18 | *sua.*
469: 4 | *quisque jacie-*
bamus. 495: 2 | *pari,*
480: 15 | *versa.* 437:
16 | *inter se mutua.* 493:
16 | *proverbii.* 63: 7 |
vicem. 285: 14 | 433:
10 | *gradus theatri essent.*
266: 11 | *ad Deum.* 72:
10 |
vicenos æris. 89: 6 |
viceris. 171: 9 |
vicerit. 41: 8 |
vicero. 171: 8, 16, 17 |
vices fortuitas patientiæ.
56: 4 | *contrarias habet.*
532: 13 | *ad lunæ.* 532:
7 |
vicesimo. 122: 6 | 344:
18 | 406: 8 | *secundo-*
316: 10 | *tertio &.* 261:
28 | *quarto.* 22: 5 | 365:
6 | *sexto.* 416: 7 | *septimo.*
416: 15 |
vicesimum. 346: 9 |
vicesimus quintus. 448:
7 |
vici. 157: 1 |
in vicibus officiorum. 524:
26 |
vicies. 69: 10 |
vicina. 235: 6, 12 |
vicino. 86: 25 | 372: 12 |
515: 27 |
vicinos. 98: 24 |
vicinum. 515: 21 |
vicinus. 515: 26 |
vicisse. 211: 20 | 286: 11 |
407: 12 | 448: 25 | 449:
5 |
vicissit. 123: 7 | *causam.* 170:
23 |
vicissim. 449: 18 | 461:
1 |
vict. 256: 22 | 474: 19 |
victoriam. 407: 1 | *confue-*
tudo. 330: 23 |
victa, plur. 335: 18 |
victi, sing. 196: 1 | 322:
14 |
victis. 114: 16 |
victitantem. 247: 25 |
victitare. 466: 9 |
victitasse. 148: 20 | 395:
2 |
victo. 211: 16 |
victor. 318: 12 |
victore. 318: 2 |
victorem. 168: 17 | 408:
7 |
victoria. 146: 15 | 193: 12 |
407: 1 |
victoriæ. 110: 12 |
victoriam. 157: 1 | 193:
12 | 212: 20 | 418: 19 |
472: 1 |
victoriis. 337: 5 | *cum Da-*
nium urgetet præliis &
528: 24 |
victoris. 258: 12 |
victos esse. 471: 23 |
victu. 153: 24, 26 | 232: 21,
23 |
victui. 153: 25 |
victum, subst. sing. 107: 20 | *sibi*
quæsisse. 394: 11 | 408:
6 | *pari.* 114: 19 | 169:
14 |
victutus esset. 371: 22 |
victus, subst. sing. 39: 6 |
165: 13 | 223: 1 | 246: 19 |
398: 13 | 510: 9 | *tenui-*
tas. 88: 20 | *quærendi*
gratia. 162: 4 | *pari.* 210:
7 | 396: 23 | 466: 17 |
est. 472: 9 | *in tragædia.*
448: 19 |
vicum. 424: 4 |
vide. 526: 12 |
videant. 297: 3 |
videantur. 37: 10 | 249: 14 |
375: 19 | 436: 4 |
videas. 37: 8 | 314: 5 | 452:
22 | 469: 18 |
videatur. 48: 13 | 50: 4 |
63: 4 | 209: 15 | 342: 1 |
440: 10 | 449: 7 |
videbamus. 498: 5 |
videbantur. 73: 11 | 208: 6 |
309: 14 | 497: 12 | 505:
12 |
videbatur. 19: 10 | 20: 6 |
21: 7 | 94: 15 | 101: 16 |
197: 2 | 203: 11 | 324:
14 | 367: 23 | 404: 9 |
406: 15 | 410: 17 | 413:
15 | 433: 11 | 450: 24 |
452: 23 | 459: 2 | 486: 27 |
508: 4 |
videbimus. 426: 12 | 506:
20 |
videbitur. 17: 9 | 41: 10 |
188: 5 | 201: 6 | 446: 4 |
452: 8 | 453: 6 |
videbuntur. 4: 10 |
videlicet. 183: 24 | 213: 6 |
329: 16 | 372: 6 | 375: 23 |
382: 15 | 450: 25 | 532:
1 |
videmur. 93: 6 | 424:
13 |
videmus. 47: 20 | 79: 14 |
102: 8 | 105: 16 | 109: 6 |
215: 19 | 396: 9 | 434:
13 | 467: 18 | 486: 8, 9 |
525: 26 | 526: 6 |
de videndi rationibus. 179:
1 | *illicebitis.* 284: 18 |
videndum. 457: 5 |
videntur. 59: 1 | 107: 13 |
215: 30 | 345: 15 | 359:
8 | 362: 10 | 401: 9 |
420: 11 | 437: 10, 23 |
CCCCC ij

INDEX

438: 3 | 441: 3 | 450: 9 |
 454: 16 | 457: 21 | 490:
 16 | 500: 12 | 507: 15 | 519:
 15 | 520: 2 | 531: 19 |
 video. 14: 12 | 93: 23 |
 403: 9 | 454: 2 | 507:
 27 | 511: 13 | ut. 491:
 22 |
 videor. 55: 16 | 101: 12 |
 336: 12 | 492: 9 | 498:
 11 |
 vilerant. 207: 10 | 447:
 11 |
 viderat. 468: 11 |
 videre, *pres.* 93: 4 | *inf.*
 196: 8 | 231: 1 | est. 198:
 16 | multos. 102: 14 |
 viderent. 36: 9 | 197: 15 | 372:
 4 |
 viderentur. 19: 16 | 244: 15 |
 463: 5 | 478: 19 |
 videret. 381: 4 |
 videres. 176: 23 |
 videret. 285: 9 |
 videretur. 17: 21 | 34:
 19 | 54: 23 | 109: 10 |
 140: 18 | 192: 9 | 217:
 33 | 266: 17 | 355: 31 |
 361: 7 | 400: 20 | 416:
 11 | 450: 34 | 452: 18 |
 484: 14 | 44 | 530: 1 |
 videri. 32: 14 | 34: 10 |
 65: 18 | 87: 6 | 103: 14,
 22 | 117: 15 | 133: 26 |
 194: 15 | 196: 3 | 230:
 28 | 298: 28 | 347: 11 |
 367: 24 | 372: 7 | 403:
 12 | 419: 13 | 421: 10 |
 470: 11 | 433: 12 | 461:
 11 | 479: 21 | 494: 12 |
 512: 10 | 522: 3 |
 viderier. 111: 13 | 391:
 16 |
 viderint. 111: 7 | 247: 16 |
 470: 1 |
 viderit. 428: 10 |
 vides. 73: 4 | 98: 12 | 370:
 8, 16 | 398: 4 | 469:
 14 |
 videt. 515: 21 |
 videte. 223: 4, 8 | 368:
 11 |
 videtis. 353: 22 | 364:
 25 |
 videtur. 13: 9 | 31: 16, 22 |
 32: 17 | 41: 1 | 43: 21 |
 47: 7 | 49: 4, 24 | 53:
 23 | 54: 12, 21 | 60: 11 |
 700: 30 | 341: 23 | 415:
 16 | 438: 10 | 445: 15 |
 463: 4, 8 | 490: 28 | 501:
 6 | 520: 23 | 530: 3 | 534:
 16 |
 vidi. 488: 28 |
 vidimus. 19: 35 | 246: 6 |

327: 22 | 409: 1 | 412: 3 |
 506: 3 |
 vidisse. 115: 4 | 248: 7 |
 vidisset. 35: 13 | 78: 15 |
 357: 1 |
 vidisti. 426: 19 |
 vidistis. 320: 14, 21 |
 vidit. 123: 11 | 201: 15 |
 vicens. 254: 21 |
 vigent. 196: 16 |
 vigilandi tolerantiam. 311:
 2 |
 vigilabant hoc genus vigi-
 lias. 4: 20 |
 vigilare. 122: 14 |
 vigilia. 312: 11 | multa. 230:
 4 | cordis. 37: 16 |
 vigiliatum. 2: 21 | 509:
 3 |
 vigiliis. 4: 19 |
 viginti. 5: 6 | 32: 11 | 46: 3 |
 59: 11 | 69: 6 | 164: 21 | 190:
 7 | 415: 12 | 476: 10 | 496:
 3 | una &. 105: 22 | unam
 &. 105: 17 | duarum &.
 467: 3, 8 | quatuor. 103:
 10 | quinque. 107: 12 |
 432: 16 | 521: 2, 4, 10 |
 523: 2 | sex &. 416: 3 |
 septem &. 416: 5, 14 |
 octo &. 116: 10, 13 |
 vigor. 289: 13 | 315: 8 | animi
 & corporis. 102: 11 | vocis.
 59: 7 |
 vigore. 115: 5 | 289: 12 | ani-
 mi. 392: 31 |
 vigorem. 465: 7 | sententia.
 499: 16 |
 vigoribus mentium. 515:
 11 |
 villi. 392: 1 |
 villis. 402: 23 |
 villitate. 246: 13 |
 villitatem. 38: 8 | 222: 19 |
 villus. 305: 17 |
 villa. 8: 6 |
 villæ. 8: 9 | 78: 3, 5 |
 villam. 78: 17 | 457: 4 |
 491: 5 |
 villas. 8: 3 | 78: 15 | 360:
 15 |
 villaticæ passionis. 78: 1 |
 villitum. 22: 10 |
 vim. 76: 21 | 77: 1 | 116:
 14 | 118: 1 | 123: 3 |
 137: 21 | 217: 9 | 245:
 5 | 345: 18 | 362: 28 |
 367: 9 | 422: 3 | 425:
 8 | 438: 2 | 441: 19 |
 452: 25 | 454: 11 | 463:
 26 | 465: 14 | 466: 7 |
 496: 16 | nocendi. 523:
 9 | rationis aut suavi-
 tatis. 75: 10 | habere.
 46: 2 |

vin⁹ me servatum p. 86:
 7 |
 vina. 344: 1 | 453: 11 | 454:
 4 |
 vinaceis. 299: 15 |
 vincat. 375: 23 |
 vincebatur. 448: 21 |
 Vincenti. 193: 14 |
 vincere. 113: 12 | 123:
 11 | 322: 15 | 418: 19,
 21 | consuetudinem. 92:
 2 |
 vincerent. 448: 25 |
 vinceretis. 510: 9 |
 vincebant. 270: 13 |
 vincebantur. 525: 4 |
 vinci. 212: 16 |
 vinciri. 318: 2 | 525: 26 |
 vincis. 448: 23 |
 vincito. 525: 8, 10 |
 vincitur. 464: 21 |
 vinculis. 37: 7 |
 vincula sunt. 357: 12 |
 vinculi forent de jure. 232:
 17 |
 vinculum. 280: 2 | 372: 13 |
 419: 7 | 525: 11 |
 vinculum. 162: 12 |
 vincula. 107: 24 | 234: 5,
 9 | 280: 3 | membrorum.
 319: 8 |
 vinculis. 472: 1 | 525:
 13 |
 vinculo. 162: 15 | oris so-
 lutus. 170: 7 |
 vinculum pennam. 525:
 26 |
 vinculum. 315: 5 | 336: 2 |
 vindemiam agitare. 531:
 21 |
 Vindex. 73: 1 | 125: 21 | 432:
 9, 10 | Cællius. 526:
 20 |
 vindicanda, *plur.* 520:
 15 |
 vindicandi. 202: 10 |
 vindicandum dupli pœna.
 309: 19 |
 vindicant. 375: 25 |
 vindicantur. 182: 9 |
 vindicare optimis verbis.
 334: 3 |
 vindicarent. 534: 13 | ho-
 mines ab imperitia rerum.
 3: 12 |
 vindicata est conjuratio. 165:
 29 |
 vindicatum est in voces. 271:
 23 | sit in fures. 227: 8 |
 fuerat. 139: 15 |
 vindicaverunt. 201: 12 | 310:
 3 | impensiore damno inju-
 rias. 523: 27 |
 vindicavit. 105: 21 |
 Vindice Cællio. 492:

VOCABULORUM.

17, 19 |
vindicta. 534: 9 |
vindictarum dicendum.
534: 7 |
Vindictis. 208: 17, 20 |
vindictis. 525: 8 |
vindictæ contenduntur. 533:
5 |
vineam. 150: 8 |
vineo. 171: 12 |
vini. 121: 19 | 305: 12 |
370: 17, 21 | 391: 14 |
479: 11, 12, 15, 19 | am-
phoras. 402: 12 | libidine
ebriosus. 391: 17 |
vino. 282: 24 | 370: 22 |
alienigena. 89: 7 | consti-
tutum fundum. 515: 20 |
flagraret. 392: 8 |
vinolento. 306: 24 |
vinosus. 120: 6 | 144: 4 |
145: 16 | 224: 19 |
vinum. 89: 7 | 132: 19 |
198: 19 | 285: 5 | 337: 20 |
370: 24 | 454: 6, 10 |
507: 23 | vitius sit. 305:
17 |
violant bonos libros. 20:
22 |
violare. 446: 32 |
violavit. 255: 26 |
violenta, plur. 227: 3 | 334:
18 |
violentam. 334: 11 |
violentas. 373: 5 |
violenti amoris. 286: 2 | fla-
tus. 81: 10 |
violentia. 498: 10 |
violentiam. 520: 10 | 392: 21 |
523: 33 |
violentias doloris. 320:
19 |
violentissima, plur. 466:
18 |
violentius. 62: 22 | 252: 7 |
quærit. 51: 12 |
violento. 268: 16 |
violentum mare. 497: 4 |
viperarum. 151: 14 |
vir. 8: 1 | 14: 20 | 23:
17 | 36: 1 | 55: 4 | 55:
4 | 57: 6 | 219: 11 | 230:
10 | 465: 8 | 479: 3 |
520: 7 | acer. 410: 9 |
bonus. 309: 10 | 340:
18 | 502: 5 | 504: 10 |
Censorius. 165: 27 | bo-
ne. 134: 12 | 491: 18 |
fortis. 264: 4 | optime.
523: 28 | bene literatus.
68: 3 | ingenii præcullen-
tis. 506: 10 | scientia di-
vina. 500: 28 | in co-
gnoscendis rebus multi
studii. 97: 9 | facundia

florentis. 485: 5 | dicetur
parum. 18: 2 |
virenti. 93: 12 |
virentis. 94: 17 |
vires. 363: 15 | 370: 18 |
462: 11 | 493: 2 | vulne-
re virecunt. 493: 8 | an
ulla sibi reliquæ adessent.
406: 4 |
virescere. 493: 2 |
virecunt vulnere vites. 493:
8 |
virga. 168: 10 | auguralis.
169: 8 |
virgæ. 134: 8 | expediri. 268:
28 |
Virgiliani. 73: 2 |
P. Virgilii. 46: 10, 13 |
47: 3 | 49: 21, 25 | 59: 12,
16 | 73: 3 | 168: 1 | 425: 20 |
457: 1 |
P. Virgilio. 47: 2 | 93: 23 |
155: 25 | 403: 20 |
P. Virgilium. 47: 2, 13, 20 |
61: 9 | 154: 22 | 155: 16 |
174: 3 |
P. Virgilius. 49: 24 | 61:
6 | 63: 22 | 82: 12 | 93:
31 | 105: 1 | 133: 19 | 235:
1 | 252: 2 | 354: 11 |
virginali. 183: 7 |
virgine. 31: 5 | 87: 14 | 248:
13 |
virginem. 33: 2, 6 | 195:
2 | 196: 5 | 325: 11 | 353:
3 |
virgines. 32: 11 | 400: 3,
8, 10 | Vestæ. 279: 5 |
virginis. 32: 8, 12 |
virginum. 400: 1 |
virgis. 35: 19 | cæcos. 267:
14 | cæcus est. 268: 1,
4 |
virgo. 32: 17 | 254: 10 | Ve-
stæ. 31: 1 | Vestalis. 32: 5 |
33: 15 |
virgulta. 309: 2 | 516: 4 |
virgultis. 465: 12 |
viri gen. 3: 5 | 19: 5 | 35: 4 | 56:
2, 10 | 196: 5 | 213: 17 |
367: 9 | 451: 7 | 483:
12 | 491: 5 | 502: 16 | cla-
si atque incluti. 500: 14 |
docti. 507: 19 | consula-
ris. 176: 14 | plur. 27:
6 | 224: 10 | 414: 10 |
460: 4 | 470: 11 | sapien-
tes. 500: 3 |
viribus. 259: 14 | 410: 3 |
viridem. 94: 1 |
virides. 92: 15 |
viridi. 93: 11, 18, 22 | 94:
16 |
viridior sonus. 59: 1 | 355:
20 |

viridis. 93: 18 | color. 93: 12 |
undas. 493: 10 |
virile. 117: 2 |
virilem. 101: 2, 8, 11 |
virili. 399: 1, 12 | genere.
22: 19 | 132: 7 | 293: 8 | 338:
20 |
virilis. 102: 9 | sexus. 71:
15 |
virilitatem. 248: 16 |
viriliter. 515: 2 |
viris. 19: 4 | 34: 12 | 37: 2 |
47: 6 | 70: 21 | 92: 10 |
108: 1 | 175: 11 | 382:
16 | 467: 10 | 481: 5 |
512: 6 | bonis. 199: 13 |
potiores sunt feminæ.
175: 11 |
virutum. 346: 10 |
virium. 102: 21 |
viro. 13: 7 | 27: 15 | 39: 14 |
42: 17 | 43: 26 | 86: 14 |
104: 18 | 120: 1 | 298: 9 |
350: 16 | 353: 17 | 451: 7,
15 | 452: 2, bis | bono.
485: 5 | maturam. 325:
12 | in matrimonium con-
venisset cum. 487: 13 |
virorum. 16: 4 | 325: 2 | 386:
12 | 470: 13 |
viros. 78: 11 | 109: 7 | 424:
16 | 452: 15 | 517: 17 |
clarissimos. 524: 22 |
virofus. 225: 1 |
virtus. 187: 19 | 359: 5 | 392:
22 | 403: 9 | 475: 3 |
478: 3 | 479: 2, 7, 8,
18, 23 |
virtute. 111: 27 | 152: 19 |
231: 8 | 478: 11 | 479: 17 |
482: 18 | præditus. 224:
14 | præstantissimos. 410:
3 | sua nilius. 256: 21 |
virtutem. 20: 19 | 28: 12 |
110: 15 | 412: 8 | 478: 15 |
479: 5 | Romanam. 259:
22 |
virtutes. 16: 20 | 112: 4 |
115: 13 | dignitateque ver-
borum. 51: 3 |
virtuti. 478: 13 | 479: 9 |
virtutibus. 63: 13 | 226: 8 |
438: 5 |
virtutis. 63: 11 | 102: 20 |
162: 10 | 207: 17 | 392: 7 |
449: 13, 18 |
virtutum. 9: 11 | 282: 14 |
382: 21 | 524: 19 |
virulenta, sing. 482: 16 |
virulentorum. 474: 11 |
virum. 3: 18 | 8: 3 | 20: 3 |
37: 11 | 86: 16 | 104: 16 |
207: 17 | 218: 14 | 231:
6 | 324: 6 | 378: 19 | 381:
1 | 425: 3 | 449: 16 |
C C C C c i j

INDEX

451: 9, 20 | 456: 8 |
 457: 13 | 482: 17 | 483:
 9 | 490: 22 | 497: 14 |
 confuare. 514: 26 | for-
 titudine præstantem. 483:
 10 | præter venerandum.
 284: 15 |
 vis, *subst.* 28: 16 | 100: 10 |
 115: 9 | 59: 10 | 424:
 1 | 447: 4 | 511: 5, 8 |
 518: 13 | vera atque soli-
 da. 514: 16 | alieni arbi-
 trii inest. 6: 2 | 15 | *verb.* 27:
 11, 12 | 50: 22 | 77: 16 |
 111: 5 | 223: 29 | 354: 10 |
 412: 12 | 495: 13 |
 vicia, *sing.* 72: 15 | est. 407:
 13 | 522: 24 | 523: 16 |
 fuerat. 524: 16 | *plur.*
 425: 2 | 499: 12 | animi.
 498: 27 | 499: 1, 8 |
 fieri dicunt. 297: 17 | sunt.
 499: 24 | 521: 13 | esse.
 452: 11 |
 visæ sunt. 492: 23 | 520:
 15 |
 visam. 44: 15 | 192: 8 |
 viscera. 458: 24 |
 visceribus. 502: 11 |
 visendi gratia. 57: 5 | 506: 1 |
 mei causa. 491: 4 |
 visendum. 319: 21 |
 visentibus. 64: 21 |
 visere. 197: 11 | 421: 8 |
 441: 10 | 489: 19 | 512:
 3 | ad ægrotum. 489:
 15 |
 viscerentur. 442: 16 |
 visceret ad ægrotum. 92: 9 |
 visæ sunt. 443: 12 | 514:
 4 |
 visiones. 440: 11 |
 viso. 124: 7 |
 visis, *subst.* 499: 17 |
 visu. 217: 15 | tam nocenti
 sunt. 247: 17 |
 visum. 524: 18 | est. 12:
 20 | 58: 7 | 120: 20 | 401:
 10 | 438: 13 | 445: 5 |
 471: 3 | 496: 5 | 512:
 19 | uti te salvum veli-
 mus. 113: 12 | effect. 488:
 19 | esse. 392: 22 | ubi.
 411: 8 |
 visundi. 258: 25 |
 visuntur. 64: 11 | 176: 2 |
 visus, *subst.* 500: 1 | *part.*
 177: 16 | 191: 6 | est. 355:
 20, 23 |
 vita. 36: 4 | 39: 15 | 49:
 23 | 57: 21 | 86: 23 | 213:
 12 | 367: 1 | 402: 23 |
 408: 3 | 415: 16 | 467:
 15 | 470: 15 | 475: 5, 10 |
 478: 2 | 524: 29 | misce-

ra & beata. 479: 2 | de-
 functo. 338: 1 | discessit.
 set. 74: 10 | functos. 327:
 2 | functus est. 353: 16 |
 interfecerat. 324: 7 | priva-
 tum. 191: 9 | vivitur. 513:
 11, 17 |
 vitabant. 279: 9 |
 vitæ, *sing.* 3: 11 | 5: 7, 11 |
 9: 16 | 12: 11, 29 | 14:
 14 | 20: 4, 7 | 26: 10 |
 50: 13 | 56: 12 | 96: 10 |
 102: 8 | 117: 9 | 205:
 14 | 355: 30 | 417: 8 |
 441: 21 | 478: 15, 19 |
 483: 7 | 508: 13 | beate.
 479: 24, 25 | causa. 261:
 32 | discipulas. 488: 8 |
 humanioris. 515: 19 | in-
 culpabilissimæ. 378: 20 | pe-
 riculum. 523: 8 | spatio.
 372: 15 | usum. 248:
 4 | 343: 15 | *plur.* 516:
 10 |
 viram. 6: 3 | 22: 23 | 257:
 18 | 441: 17 | 468: 23 |
 478: 11, 14 | 479: 5, 7,
 8, 17, 25 | colunt. 533:
 27 | eripis. 363: 7 | edulca-
 re. 413: 9 | cœlibem vive-
 re. 172: 2 |
 vitandos iustus. 367: 8 |
 vitant. 180: 3, 17 |
 vitari. 464: 11 |
 vitatit. 288: 24 |
 vitas. 335: 6 | 447: 7 | cla-
 rorum hœminum. 12: 10 |
 vitassent. 261: 27 |
 vitaverat. 279: 5 |
 vitaverit. 265: 3 |
 vite. 90: 4 | colenda. 515:
 20 |
 vitemus. 90: 10 |
 vites. 192: 17 | 464: 20 | 516:
 2 |
 vitia. 16: 20 | 42: 17 | 106:
 16 | 187: 19 | 226: 8 | 294:
 6 | 340: 23 | 468: 23 | 470:
 1 | 515: 10 | argumento-
 rum. 170: 11 |
 vitiant, *auspicio.* 348: 17 |
 vitata. 87: 14 |
 vitaverat. 463: 14 |
 vitibus. 280: 8 |
 vitii. 21: 24 | 38: 1 | 121:
 6 | 135: 2 | 305: 2 | 507:
 8 | gravissimi. 500: 5 |
 vitiiis. 340: 24 | 478: 14 |
 detrahendis. 63: 13 |
 vitio. 87: 15 | 135: 6 | 223:
 5 | 438: 21 | 444: 23 |
 carere. 264: 10 | creatis.
 250: 7 | darem. 305: 1 |
 naturæ. 19: 18 | hoc dat
 Lucilius Euripidi. 212: 35 |

ponebatur in. 294: 2 |
 teneri. 158: 21 | veni.
 506: 8 | vertunt. 360:
 20 | a vitio & studio oden-
 tationis sit loquacior. 176:
 3 |
 vitiorum. 9: 12 | 522: 16 |
 vitiose. 121: 6, 8 | 506: 12 |
 dicere. 121: 6 |
 vitiosi, *plur.* 135: 12 |
 vitioso. 449: 8 |
 vitiosum. 135: 5, 14 | en-
 thymema. 212: 32 |
 vitiosus. 120: 7 | 135: 13 |
 14 | 294: 7 |
 vitis. 515: 27 |
 vitium, *sing.* 37: 1 | 42: 12,
 61, 15 | 87: 17 | 109: 10 |
 134: 11 | 446: 3, 6, 20 |
 450: 3 | 451: 12 | 506:
 17 | 522: 27 | 523: 7 | in-
 sidiosum. 264: 11 | argu-
 menti. 263: 20 | oratio-
 nis. 20: 21 | sermonis. 338:
 8 | in verbo. 21: 14 | no.
 dumque linguæ rupit.
 169: 17 | *gen. plur.* palmi-
 tes. 516: 3 | suboles. 515:
 23 |
 vituperari acerbius. 501: 1 |
 infectanter atque graviter.
 501: 8 |
 vituperat. 501: 4 |
 vituperatio. 526: 13 |
 in vituperationem cadit.
 145: 8 |
 vituperones. 505: 17 |
 L. Viturium. 446: 34 |
 viva, *plur.* 196: 16 |
 vivacissimæ celeritatis. 410:
 14 | pernicious. 247:
 21 |
 vivacissimo cursu. 161: 17 |
 vivæ, *plur.* 77: 22 | 195: 1 |
 vivaria. 77: 18, 21 | 78: 7, 11 |
 vivat. 313: 14 |
 vive moribus præteritis. 27:
 13 |
 vivebant. 316: 14 |
 vivebat. 248: 18 | 355: 29 |
 vivendi. 5: 12 | 465: 17 | be-
 ne atque caute disciplinæ
 est. 526: 7 |
 vivendo. 318: 12 |
 viventem. 312: 20 |
 vivere. 50: 10 | 231: 6 | 446:
 26 | 500: 27 |
 viverem ad puerum. 514: 11 |
 viverent. 270: 4 |
 viveret. 191: 1 | 500: 27 |
 vitam inter homines. 6:
 3 |
 viver. 396: 27 | vitam. 468:
 28 |
 vivi, *infin.* 19: 9 |

VOCABULORUM.

vividi. 215: 30 |
 vivis. 78: 18 |
 vivit suo. 525: 11 |
 vivit. 419: 16 |
 vivito suo. 525: 10 |
 vivitur vita. 513: 11, 17 |
 vivo. 73: 21 | 56: 8 | 353: 6 |
 inter vivos vivo mortuus.
 86: 9 |
 vivus. 127: 17 |
 vix. 101: 15 | 429: 10 | 463:
 16, 21 |
 vixerint. 119: 4 |
 vixerit vitæ suæ tempora.
 56: 13 |
 vixerunt. 76: 6 | 325: 20 |
 416: 16 | 473: 14 |
 viximus eodem victu. 177:
 12 |
 vixisse. 267: 5 | 402: 10 |
 470: 18 | 471: 8 |
 ulciscendi. 55: 27 | 202: 20 |
 213: 9 | acerbitas. 526: 6 |
 acerbitatem. 521: 16 |
 ulisci injurias. 213: 15 |
 Ulixes. 385: 22 |
 Ulixis. 385: 17, 21 |
 ulla. 9: 18 | 13: 19 | 21: 24 |
 349: 13 | 400: 4 | 415: 11 |
 437: 11 | 450: 21 | 517: 7 |
 ullas. 498: 21 |
 ullis. 4: 20 |
 ullo. 37: 4 | modo. 19: 9 |
 ullum. 360: 18 | 524: 24 |
 ulnas. 224: 9 |
 uls. 330: 1 | Tiberim. 330: 7 |
 ultrices curæ. 425: 22 |
 ultima barbaria. 515: 18 | plur.
 466: 17 | 501: 20 |
 ultimam. 384: 21 |
 intra. 224: 6 | 247: 7 | 330:
 3 | fidem. 219: 15 | mo-
 dum. 323: 1 | naturæ. 95:
 11 |
 uliro. 101: 14 | 198: 17 | 202:
 15 | 125: 18 | 346: 13 | 426:
 25 | 466: 15 | citroque. 212:
 30 | 258: 17 |
 ultus. 284: 2 |
 Ulysses. 37: 10 |
 Ulyssi. 93: 27 |
 Ulyxe. 226: 15 |
 Ulyxem. 296: 3 |
 Ulyxes. 258: 19 |
 Ulyxi. 161: 3 | 258: 18 |
 umber. 275: 26 |
 umbilicum. 122: 21 |
 umbra. 155: 2 | 269: 19 | la-
 eorum. 8: 7 |
 umbras. 470: 3 |
 ambraticis negotiis. 102:
 10 |
 Umbria. 103: 19 |
 umbros. 103: 22 |
 umquam. 426: 15 | 453: 12 |
 459: 19 | 506: 2 | 525: 25 |
 haud. 467: 10 |
 una, *pron.* 14: 21 | 21: 3 | 22:
 17 | 34: 13 | 41: 2 | 50: 4 |
 51: 15 | 54: 4 | 57: 10 | 103:
 11 | 125: 20 | 362: 19 | 417:
 15 | 439: 7 | 479: 17 | ca-
 rum. 65: 7 | *adv.* 92: 20 |
 111: 23 | 312: 7 | 421: 3 | 478:
 8 | 516: 13 | mecum. 231:
 17 |
 unam. 102: 20 | 218: 16 | 347:
 11 | 438: 11 | 482: 5 | 506:
 36 | 507: 1 | 512: 8 | 534: 12 |
 unaquaque. 249: 15 |
 unctio. 250: 8, 14 |
 undus. 250: 14 |
 undabundum mare. 100: 6 |
 undæ, *plur.* 100: 4, 5 |
 undam. 59: 17 |
 undantium. 96: 6 |
 undarum. 99: 14 | 16 | 331: 1 |
 undas. 100: 8 | 261: 27 | 442:
 21 | 493: 10 |
 unde. 4: 14 | 62: 19, 21 |
 73: 10 | 78: 16 | 99: 3 |
 435: 18 | 436: 23 | 442: 9 |
 487: 16 | 488: 25 | 533:
 23 |
 undecim. 126: 19 | 475: 8 |
 undecimo. 33: 8 | 125: 6, 8 |
 126: 5 | 165: 18 | 369: 9 |
 511: 22 |
 undetricesimo. 271: 12 |
 un evicesimo. 242: 1, 3 |
 265: 12 | 530: 35 |
 undevicesimum. 390: 15 |
 undique. 9: 1 | 21: 18 | 23: 13 |
 45: 9 | 124: 1 | 167: 9 |
 211: 34 | 330: 18 | 390: 7 |
 455: 22 | 504: 20 | 523:
 14 |
 undique versum. 330: 42 |
 undique versum. 229: 2 |
 undis. 497: 6 |
 ungo. 250: 7, 14 |
 unguentatos. 317: 13 |
 unguentatus. 224: 17 |
 unguento macerari. 277:
 15 |
 unguibus. 256: 19 |
 unguum. 280: 12 |
 uni, *dat.* 51: 19 | 176: 25 |
 349: 23 | 375: 2 | tibi. 513:
 19 |
 unice. 314: 10 | 502: 6 | ama-
 tum. 217: 5 |
 unicum. 50: 12 | 235: 7 | 483:
 24 | 523: 4 |
 unis. 41: 13 |
 unita. 453: 8 |
 unitatem. 507: 12 |
 universa, *plur.* 5: 14 | 429:
 29 |
 universi, *plur.* 129: 10 | 326:
 14 | 376: 9 | 411: 1 | 473: 7
 simul. 79: 6 |
 universim. 14: 23 |
 universis. 287: 24 | 349: 23 |
 482: 23 |
 universos. 206: 7 | 288: 11 |
 435: 7 | 514: 27 |
 universum. 414: 13 | 461:
 16 |
 unius. 103: 19 | 153: 33 |
 440: 7 | 469: 13 | 486:
 14 |
 unusquisque. 289: 15 | 375:
 1 |
 uno. 9: 6 | 46: 8 | 122: 1 |
 344: 18 | 440: 7 | 479: 16 |
 480: 23 | 522: 17 | verbo
 dicere. 529: 18 | & vicefi-
 mo. 293: 13 |
 unoculus. 109: 11 |
 unoquoque. 14: 26 |
 ulquam. 3: 19 | 9: 18 | 40: 11 |
 64: 5 | 77: 7 | 107: 6 | 204:
 19 |
 unum. 12: 9, 16 | 38: 10 |
 41: 3 | 50: 2 | 71: 4 | 51:
 81: 20 | 103: 17 | 191: 4 |
 9 | 429: 26, 29, 35, 36 |
 441: 21 | 453: 8 | 508: 4 |
 alterumve. 13: 3 | ovem.
 293: 11 | atque idiolum.
 276: 14 | quid. 438: 6 |
 unumquodque. 227: 5 | 376:
 11 |
 unus. 51: 14, 24 | 106:
 17 | 126: 13 | 455: 17 |
 495: 9 | 522: 2 | atque
 alter. 447: 25 | ex ami-
 cis. 512: 11 | nemo. 485:
 25 |
 unusquisque. 200: 19 | 211:
 26 | nost. um. 321: 8 |
 vobis. 419: 15 | 16 | 448:
 4 | 451: 6 | 510: 8 | 530:
 9, 10 |
 vocaban. 497: 11 |
 vocabantur. 414: 11 | 433: 9 |
 528: 11 | ad prætotem. 525: 3 |
 vocabar. 504: 12 |
 vocabatur. 523: 13 |
 vocabit in ius. 523: 1 |
 vocabula. 41: 17 | 92: 15 |
 384: 8 | 450: 25 | 495:
 20, 23 | 496: 6 | 504: 9 |
 508: 2 | def. ma. a. 244:
 14 | litens finita. 399: 22:
 vocabuli. 53: 8 | 60: 2 | 79:
 2 | 355: 18 | 424: 10 |
 426: 16 | 431: 10 | 433:
 5 | 436: 13 | 439: 9 | 447:
 4 | 516: 24 | supplemen-
 tum. 79: 19 | per composi-
 ti morem. 405: 5 |
 vocabulis. 9: 8 | 39: 20 | 43:
 13 | 45: 2 | 58: 17 | 74: 17 |

INDEX

32: 5 | 92: 6, 11 | 415: 11 |
 500: 1 | 505: 19 |
 vocabulo. 25: 22 | 39: 13 |
 425: 1 | 428: 12 | 429:
 19 | 433: 18 | 436: 14 |
 438: 24 | 486: 5 | 487:
 8 | remotiore appellavit.
 246: 5 | de Græco appella-
 tam. 292: 6 |
 vocabulorum. 15: 5 | 43:
 17 | 60: 7 | 384: 23 | 484:
 24 |
 vocabulum. 41: 14 | 45: 5 |
 12 | 54: 10 | 60: 6 | 77:
 18 | 343: 24 | 417: 6, 13 |
 14 | 425: 17 | 507: 16 |
 526: 17 | 533: 3 | 534:
 22 |
 vocales, *literas*. 518: 6,
 12 |
 vocalis. 235: 15 |
 vocamus. 79: 1 | 226:
 5 |
 vocandi. 344: 14, 16 |
 casu. 384: 14 | sunt. 365:
 9 |
 vocandus effect. 346: 4 |
 vocant. 43: 14 | 45: 4 | 46:
 5 | 54: 9 | 130: 8 | 340: 16 |
 345: 3 | 428: 18 | 492: 11 |
 499: 1 | 530: 21 |
 vocantibus. 345: 11 |
 vocantur. 200: 15 | 367: 5 |
 402: 15 | 434: 13 | 438: 22 |
 507: 11 |
 vocarent. 534: 10 |
 vocaret. 200: 17 | 534:
 11 |
 vocari. 35: 17 | 345: 6, 8 |
 450: 13 | 484: 31 |
 vocas. 10: 2 |
 vocat. 98: 12 | 318: 30 |
 349: 7 | 424: 17 | 425:
 26 | in jus. 522: 27 |
 vocati, *plur.* 367: 6 |
 vocationis. 346: 10 | jus.
 346: 4 |
 vocationem. 344: 4, 15,
 20 |
 vocative. 358: 14 |
 vocativo casu. 384: 2,
 6 |
 vocato in jus. 522: 26 | 523:
 16 |
 vocatos. 248: 20 |
 vocatum. 345: 8 | ad cœnam.
 305: 15 |
 vocatur. 440: 4 | 465: 14 |
 467: 2 |
 vocatus. 174: 9 | 344: 11 |
 345: 6 | 378: 5 | erat. 495:
 10 | in jus. 520: 18 |
 vocaverunt. 516: 22 |
 vocavit. 531: 22 |
 voce. 38: 12 | 55: 17 | 343:

23 | 362: 19 | 441: 26 |
 485: 9 | 517: 7 | admo-
 dum quam suavi. 510: 15 |
 atrociore. 488: 4 | cane-
 rent. 508: 18 | intentio-
 re. 512: 22 | cum maxi-
 ma conclamat. 259: 17 |
 molli atque demissa. 133:
 14 |
 vocem. 37: 11 | 109: 14 |
 426: 28 | 439: 17 | produci
 facit. 75: 11 |
 vocent. 359: 29 |
 voces. 27: 4 | 448: 15 |
 498: 2 | has facit. 87: 22 |
 indesoras. 320: 20 | Latini-
 nas, *verba*. 43: 7 |
 vocibus. 54: 17 | 58: 20 |
 92: 13 | 219: 7 | 271: 8 |
 362: 32 | 364: 13 | 429:
 9 | 444: 1 |
 vociferantibus. 160: 2 |
 vociferari. 55: 9 | 161: 4 |
 vociferatus est. 407: 11 |
 vocificant. 245: 6 |
 vocis. 30: 4 | 37: 13 | 217:
 2 | 229: 15 | 439: 16 |
 440: 13, *bis* | 460: 18 |
 origines. 484: 16 | vi-
 va. 378: 6 | firmitas &
 vigor. 59: 7 | gravitate.
 131: 1 |
 vocitari sunt. 292: 7 |
 Voconiam legem. 225: 13 |
 451: 5 |
 Voconio. 522: 20 |
 voculæ. 332: 12 |
 vocularum. 469: 20 |
 vocationem. 365: 15 |
 vocationes. 338: 7 |
 vocom. 92: 16 | 203: 14 |
 218: 5 | 354: 1 | 361:
 13 | 433: 2 | 441: 5 |
 curas. 67: 28 | antiqua-
 rum. 487: 12 | ethy-
 mo. 484: 32 | fictioni-
 bus. 492: 22 | Græca-
 rum. 490: 31 | origi-
 nes. 484: 33 | suavitare.
 509: 4 | turbas fundere.
 263: 12 | modis vincita
 est. 287: 6 | elegantia.
 514: 28 |
 volantia tela. 407: 9 |
 volantibus. 288: 10 |
 volasse. 278: 1 |
 volat in pabulum. 98:
 21 |
 volatu. 193: 9 |
 Volcani. 139: 13 | 353:
 7 |
 Vulcanum. 255: 8 |
 volebam. 53: 6 | 154: 13 |
 volebant. 455: 14 |
 volebat. 316: 10 | 417: 17 |
 456: 19 | 485: 11 |
 volens. 38: 15 | 94: 1 | 95:
 3 | 254: 22 | 368: 7 | 377:
 19 | 406: 4 | 438: 8 | 449:
 12 | 451: 27 | 459: 6 | 527:
 17 | 534: 14 |
 volentem. 208: 50 |
 volentes. 192: 6 | 262: 21 |
 523: 33 |
 volenti. 240: 3 | 484:
 26 |
 volentibus. 251: 2 | cum diis
 bene. 491: 25 |
 volens. 423: 21 |
 volent. 231: 13 | 305: 18 | 310:
 9 | 432: 10 | 525: 10, *bis*,
 12 | 531: 6 |
 volgarum est. 316: 8 |
 volgi. 326: 4 |
 volgo, *abl.* 399: 7 | *adv.*
 250: 22 | 330: 18 | 350: 2 |
 373: 14 | 378: 23 |
 volgus. 349: 17 | 382: 2 |
 non exeunt in. 517: 16 | 518:
 2 |
 volitæ super æquora. 493:
 9 |
 volitens. 194: 11 |
 volo. 55: 12 | 26: 7 | 33:
 11, 12 | 50: 9 | 78: 3 |
 218: 14 | 223: 24 | 285:
 11 | 375: 26 | 385: 9 | 494:
 3 |
 volfa. 224: 18 |
 volt. 87: 11 |
 voltu. 299: 10 |
 votum intorqueret. 399:
 26 |
 volubilis. 304: 10 |
 volubilitas. 189: 3 |
 volucrem, *adj.* 193: 13 |
 volucres rotas. 417: 15 |
 volueri, *adj.* 276: 10 |
 volvendis voluminibus. 35:
 6 |
 volvens. 188: 21 |
 voluerat. 456: 23 |
 voluere. 211: 20 |
 volueris. 375: 15, 16 |
 voluerit. 313: 30 | 334: 5 |
 492: 6 |
 voluerunt. 144: 16 | 349:
 17 | 524: 5 |
 volui. 100: 22 | 305: 19 |
 volumus ab his peticum
 impetratumque ut. 3: 22 |
 voluisse. 68: 7 | 212: 31 |
 213: 26 | 214: 3 |
 voluissent. 181: 20 | 215: 19,
 20 | 214: 7 |
 voluisset. 195: 7 |
 voluistis. 304: 8 |
 voluit. 58: 11 | 92: 9 | 105:
 6 | 197: 33 | 213: 24, *bis*,
 285:

VOCABULORUM.

- 38: 10 |
 voluitur. 189: 2 |
 volumina. 246: 10 | 459: 7 | commentariorum. 5: 6 | verborum. 263: 12 | fati agmina &. 188: 11 |
 volumine. 385: 9 | 455: 21 |
 voluminibus. 3: 7 |
 voluminum. 206: 10 |
 volumus. 121: 26 | 214: 1 | 424: 14 |
 volunt. 349: 8 | 367: 2 | 372: 1 | 408: 2 | 439: 12 | 516: 8 |
 voluntarie. 285: 1 | 499: 2 |
 voluntariam. 400: 10 |
 voluntarius. 444: 15 |
 voluntario. 188: 25 | 400: 1 |
 voluntarios labores. 56: 3 |
 voluntarium. 471: 16 |
 voluntas. 189: 6 | 382: 22 | 392: 26 | 421: 16 |
 voluntate. 17: 4 | 22: 4 | 417: 3 | 444: 6 | Deum. 5: 7 |
 voluntatem. 320: 23 | 400: 5 |
 voluntates. 13: 21 | 215: 4, 34 | 375: 12 |
 voluntati illius serviam. 331: 9 |
 voluntatibus. 188: 12 |
 voluntatis. 14: 4 | 334: 1 | 381: 24 | 498: 29 | modus. 524: 5 |
 voluntatum. 13: 19 | 214: 30 |
 volup. 319: 7 |
 voluptariis. 32: 29 | simulachris praeiorum. 215: 29 |
 voluptas. 186: 15 | 322: 1 | 413: 6 | 419: 17 | 429: 15 | 32 | 430: 13 | 440: 18 | 499: 27 | 500: 1, 3 | 506: 26 | si cui tempus voluptasque erit cognoscere. 3: 20 |
 voluptate. 249: 3, 13 | 343: 13 | 453: 18 | animum perfunderent. 304: 16 |
 voluptatem. 63: 20 | 249: 4, 7, &c. | 419: 16 |
 voluptates. 4: 18 | 392: 26 | 500: 8 | 509: 25 |
 voluptati. 19: 10 | 74: 25 | 204: 15 | 322: 5 | aurium. 75: 11 |
 voluptatibus. 19: 17 | 441: 12 | 468: 25 | 500: 14, 24 | 510: 9 | belluinis. 500: 4 | pudicis. 485: 7 | ferinis. 500: 11 |
 voluptatis. 249: 1 | 322: 4 |
 515: 6 | plenos oculos. 110: 1 |
 voluptatum. 56: 16 | 392: 23 |
 Volusius. 518: 10 |
 voluntur. 100: 9 |
 vomitionibus. 465: 13 |
 vos. 12: 13 | 419: 15, 17 | 427: 17 | 507: 26 | 550: 6, 10, 23 |
 vosmetipsos. 458: 2 |
 vostrum. 86: 13 |
 voco. 416: 15 |
 vox. 23: 19 | 177: 28, 30 | 184: 15 | 354: 21 | 363: 15 | 418: 1 | 439: 15 | 504: 17 |
 uratur. 257: 6, 8 |
 urbanarum. 387: 1 |
 urbani auspicii. 346: 22 |
 urbanissime. 395: 19 |
 urbano. 328: 22 |
 urbanorum. 390: 11 |
 urbe. 86: 6 | 177: 24 | 180: 7 | 400: 12 | 474: 12 | 487: 24 | 508: 12 | tota. 139: 3, 16 | Roma. 136: 15 | 478: 5 | interdicti sunt. 421: 14 |
 urbem. 124: 6 | 162: 10 | 166: 8 | 328: 1 | 415: 8, 9 | 432: 1 | 474: 9 | 483: 5 | 506: 36 | 534: 12 | intra. 415: 9 |
 urbes. 354: 5, 12 | 362: 21 | 506: 36 |
 urbi. 3: 3 | 194: 14 |
 urbibus. 362: 20, 22 | 386: 6 | 441: 11 |
 urbis. 390: 14 |
 urbis. gen. 235: 10 | 346: 21 | 347: 6, 10 | 418: 12 | 475: 15 | captæ. 144: 17 | conditæ. 475: 15 | plur. 295: 13 | 354: 5, 12 |
 urbium. 385: 5 | 442: 11 | 519: 11 |
 urceum. 285: 7 |
 urgeatur. 188: 25 |
 urgeas. 110: 8 |
 urgebamus. 484: 23 |
 urgente. 51: 13 |
 urgentibus. 110: 12 |
 urgere. 407: 9 |
 urgeret Darium victoris. 528: 23 |
 urget. 257: 21 |
 urina. 468: 21 | 501: 21 |
 urinæ libido. 501: 15 |
 ur nam. 468: 21 | 501: 10 |
 urnam. 217: 7, 10 |
 urfino. 477: 9 |
 ursum. 221: 7 |
 urtica. 149: 19 |
 us, syllaba. 384: 9 |
 usi, plur. 448: 11 | sumus. 59: 9 | sunt. 345: 5 | 349: 16 | 512: 25 | ordine rerum. 1: 5 |
 usonis longæ gratia. 133: 29 |
 usitata est. 257: 25 |
 usitate. 416: 19 |
 usitate. 203: 12 | 241: 5 | 447: 16 | 504: 22 |
 usitati verbi. 512: 19 | sunt. 444: 16 | sint verbo isto. 279: 2 |
 usitator. 403: 2 |
 usitatus. 23: 12 | 236: 4, 2, 8 | 11 | 376: 9 |
 usitatos. 274: 13 |
 usitatum est. 185: 17 |
 usque tibi. 28: 2, 7 |
 usquam. 417: 18 | haud. 533: 12 |
 usque ad. 465: 6 | quemnam ad modum. 13: 5 | adeo. 97: 13 | dum. 268: 15 | 356: 14 | eo ut. 344: 8 | in. 224: 6 | quemam usque? 12: 27 |
 usquequaque. 263: 22 | 295: 16 | 349: 5 | 373: 3 | 421: 6 | gentium. 103: 3 |
 usu. 43: 18 | 222: 13 | 426: 28 | 427: 16 | 435: 20 | 436: 15 | 459: 2 | 461: 13 | 462: 7 | 466: 14 | 490: 12 | 512: 1 | 524: 28 | magno. 95: 5 | rerum observato. 251: 9 | illusti. vitæ. 519: 5 | vitæ communi. 20: 7 | alieniora. 505: 13 | ex vestro existimatum esse. 402: 1 | significationis verbum contaminatum. 64: 23 | in propatulo & frequenti. 518: 1 | venerint. 77: 4 | ventre. 376: 14 | venisset. 387: 12 |
 usuria. 134: 9 |
 usui annuo. 134: 10 | non est. 409: 4 | quod sit meminisse 3: 4 | fuit. 411: 13 | esse. 336: 16 | sibi. 307: 2 |
 usum, subst. 70: 2, 16 | 135: 9 | 220: 6 | 447: 22 | 464: 6 | in linguæ Latine int omitta sunt. 517: 1 | verb. 66: 19 | 101: 17 | esse. 444: 3 | 449: 9 | 450: 1 | 463: 15 |
 usuros. 89: 8 |
 usurpandi causa. 104: 18 |
 usurpati. 257: 14 |
 usurpam. 104: 16 | in delictis amoribusque. 196: 21 |
 usurpatione. 227: 4 |
 P D D d d

INDEX

usurpationem. 231: 21 |
 usurpationes. 204: 13 |
 usurpatum. 77: 20 | *isset*. 104: 17 |
 usurpaverint. 338: 4 |
 usurpavisset. 103: 5 |
 usurpetur. 238: 4 |
 usurum. 337: 23 |
 usus, *subst. sing.* 340: 4, 6 |
 421: 18 | 445: 1 | 455: 19 | & mos sermonum. 293: 16 | *est*. 23: 2 | forte natæ rei ita erat. 346: 3 | nihil sibi esset pecunia. 36: 15 | venit. 111: 26 | rei nobis. 84: 11 | rei aut verbi venisset. 1: 11 | quando mihi venerit. 230: 11 | rem cotidiani. 192: 17 | *plur.* 447: 21 | *verb.* 49: 24 | 354: 12 | 416: 18 | 428: 11 | 445: 14 | *sum.* 533: 24 | eo magistro. 356: 31 | *es*. 475: 20 | *est*. 102: 6 | 122: 29 | 444: 24 | 449: 15 | 450: 29 | 451: 5, 23 | 463: 13 | 523: 25 | 533: 11 | oratione. 50: 19 | verbo. 21: 19 | 22: 20 | his verbis ad eum. 14: 21 | si id. 227: 16 | ad aliam rem atque accepit. 227: 16 | *sit*. 494: 19 | *esset*. 506: 7 | *fuit*. 467: 11 | *abiecit*. 61: 6 |
 usufructio. 222: 6, 8 |
 ut, *subj.* 3: 22 | 4: 11 | 12: 18 | 13: 18, 20, *bis* | 14: 22 | 17: 7, 21 | 23: 4, 7 | 24: 8, *et* | *nc.* 4: 28 | *interrogant.* 51: 23 | *scitur.* 2: 19 | 3: 1 | 9: 2, 20 | 22: 25 | 23: 1 | 31: 1 | 38: 17 | *ferunt*. 433: 21 | *sum* ferebat *utras*. 399: 19 | *pleraque*. 56: 10 | *proinde ut librum cepit*, *ita*. 1: 6 | *hoc ut audivit*. 51: 15 |
 utramini. 530: 10 |
 utantur. 43: 19 | 463: 23, 24 |
 utat. 372: 16 | si quid est quod. 360: 19, *verbis* *quæ*. 13: 2 |
 utare. 111: 15 | 380: 26 |
 utatur. 118: 11 | 452: 8 |
 utebatur. 147: 9 | 229: 4 | 342: 10 | 410: 3 | *amico*. 442: 17 | *ad sophistas*. 481: 25 |
 uter, *scilicet*. 33: 5 | 53: 4 | 135: 1 |
 utemur. 481: 7 |
 utendi. 361: 2 | *consilii* *reputatio*. 381: 13 |

utendum. 227: 13, 16 | 429: 9 |
 est. 377: 29 | *his* *finibus* *ut*. 13: 18 |
 utens equo. 436: 6 | *Græci* oratione. 9: 20 |
 utentes. 437: 8 |
 utentibus. 194: 1 | 277: 24 |
 uter. 35: 13 | 103: 7 | 119: 3 | 380: 30 | 382: 31 |
 utere. 58: 3 |
 uteretur. 22: 26 | 68: 18 | 337: 14 | *legibus*. 309: 12 |
 uteretur. 36: 8 | 134: 7 | 224: 15 | *eo* *familiariter*. 409: 17 |
 uteris. 402: 18 | *sermone*. 27: 10 |
 utero. 117: 4, 7 | 127: 9, 16 | 312: 13 | 374: 24 | 439: 11 |
 uterque. 381: 22 | 479: 27 | *complexi* *sunt*. 325: 18 |
 uterum. 116: 15 |
 uterus. 106: 7 | 124: 15 |
 uti, *verb.* 58: 4 | 94: 2 | 224: 6 | 429: 19 | 437: 3 | 504: 18 | 522: 14 | *auctoritate*. 49: 22 | *nuptiis* *prospere*. 359: 20 | *otio*. 513: 4 | *sententiis* *falsis*. 19: 21 | *verbis*. 18: 28 | *sum* *atque* *frui*. 360: 20 | *adv.* 35: 15 | 36: 8 | 38: 10, *bis* | 54: 14 | 64: 6 | 66: 1 | 98: 20 | *res* *mota* *est*. 111: 2 | *orando* *me* *obrudit* *uti* *eam* *venundarem*. 36: 11 |
 Uticæ. 352: 8 | 353: 11, 15 |
 Uticenses. 477: 2 |
 utile. 15: 10 | 133: 35 | 192: 16 | 239: 8 | 444: 33 | 463: 9 | 482: 20 |
 utilem. 55: 28 | 392: 4 |
 utiles. 212: 28 | 215: 6 | 343: 14 | 391: 20 | 461: 11 | *animi* *indoles*. 515: 13 |
 utili. 309: 8 | 491: 16 |
 utilia. 346: 4 | 160: 11 | 419: 1 | *atque* *prudencia* *monita*. 16: 6 | *sunt*. 385: 5 | *co-gnitu*. 3: 16 | *factu*. 410: 16 | *monitu*. 97: 17 |
 utiliore doctrina. 16: 18 |
 utilis. 518: 3 |
 utilissima, *plur.* 187: 10 |
 utilitas. 14: 29 | 34: 2 | 187: 14 | 212: 8 | *amici*. 15: 4, 7, 8 |
 utilitate. 34: 11 |
 utilitatem. 187: 15 |
 utilitates. 449: 20 | 450: 28 |
 utilitaribus. 212: 2 | *pro* *ami-*

corum. 12: 15 |
 utilitatis. 16: 7 | 315: 17 | 412: 13 | 419: 2 | 449: 12 | 450: 20 | *suz* *gratia*. 211: 16 | *publice* *commonefascit*. 215: 28 |
 utilitarum. 15: 3 | 522: 16 |
 utiliter. 188: 21 | 212: 3 | 328: 2 |
 utilium artium. 3: 10 |
 utilius. 34: 6 | 51: 14 | 522: 20 |
 utimur. 270: 23 | 424: 11 | 433: 3 |
 utinam. 272: 6 | 438: 11 |
 utique. 197: 15 |
 utitur. 14: 28 | 67: 5 | 77: 12 | 120: 9 | 188: 10 | 343: 21 | 403: 3 | 427: 7 | 431: 2 | 445: 18 | *supellex* *quæ* *non*, *passive*. 403: 4 |
 utor. 360: 19 | 402: 16 | *re*, *abste*. 402: 18 |
 utraque, *sing.* 53: 13 | 87: 12 | 117: 18 | 218: 16 | 346: 16 | 470: 25 | 522: 6 | 534: 23 | *harum*. 440: 5 | *plur.* 186: 7 | 236: 12 | 484: 15 |
 utramcumque in partem. 171: 18 |
 utramque. 34: 12 | 49: 13 | 196: 9 | 462: 9 |
 utrarumque. 160: 17 | 523: 6 |
 utralique. 444: 32 |
 utrem. 423: 13 |
 utrimque. 17: 11 | 171: 18 | 242: 6 | 380: 18 | 478: 7 |
 utrinque. 70: 8 | *utroque* *inter* *se* *ineunt*. 54: 19 |
 utrique, *dat.* 30: 6 | 72: 21 | *plur.* 259: 17 | 297: 15, *bis* |
 utrisque. 259: 16 | 479: 3 |
 utriusque. 21: 5 | 27: 2 | 43: 13 | 70: 21, 26, 28, 29 | 79: 2 | 95: 10 | 226: 7 | 376: 5 | 416: 12 | 425: 7 | 441: 11 | 457: 3 | 482: 3 | 490: 10 | 529: 7 | *sexus*. 248: 19 | 503: 18 |
 utrobique. 17: 8 | 262: 13 | 363: 22 | 447: 8 |
 utroque. 362: 1 | 418: 11 | 450: 23 | *tempore*. 528: 19 |
 utroqueversum. 173: 21 | 258: 8 | 402: 14 |
 utroqueversus. 326: 8 | 402: 17 |
 utroqueversum. 258: 12 |
 utrubique. 463: 20 |
 utrum, *adj.* 423: 17 | 452: 8 | *horum*. 201: 5 | *adv.* *am.* 2: 51: 14 | 57: 14 | 169: 4 |

VOCABULORUM.

196: 3 | 229: 28 | 354: 12.
 33 | 385: 22 | 450: 7 | 452:
 16 | 487: 5 | 529: 21 |
 utrumcumque. 420: 23 |
 utrumque. 29: 13 | 66: 6 |
 133: 19 | 187: 2 | 201: 9 |
 223: 23 | 242: 8 | 325: 18 |
 354: 28 | 452: 17 | 459:
 4 | 471: 8 | 534: 22 |
 utrumvis. 23: 7 |
 urantur. 130: 9 | 424: 15 |
 440: 5 | 499: 15 |
 utas. 396: 12 |
 uvida, plur. 335: 19 |
 Vulcani. 255: 5 |
 Vulcarius Sedigitus. 411:
 24 |
 vulgandam linguam. 38:
 17 |
 vulgaris, abl. 48: 6 |
 non vulgaris significationis
 verbo usus est. 127: 3 |
 vulgariam. 361: 4 | 424: 13 |
 opinionem. 447: 20 |
 vulgariis libris. 327: 14 |
 vulgatis. 316: 1 |
 vulgatas laudes. 160: 6 |
 vulgatum. 109: 12 |
 vulgi. 208: 5 | 222: 15 | 427:
 16 | 512: 1 | imperii. 516:
 21 |
 vulgo, abl. 29: 20 | 195: 2 |
 424: 11 | 426: 5 | 528:
 17 | 534: 21 | remotum
 est. 141: 19 | adv. 23: 4 |
 62: 22 | 77: 18 | 80: 21 |
 126: 17 | 232: 25 | 444:
 18 | 466: 9 | 517: 4 |
 vulgus. 5: 1 | 22: 25 | 25:
 21 | 46: 12 | 78: 7, 19 |
 180: 5 | 349: 14 | 424:
 17 | 427: 20 | 428: 11 |
 446: 2 | 484: 28 | 104:

22 | 527: 6 | grammatico-
 rum. 79: 17 | nebulosum.
 10, 12 | hominum. 275: 6 |
 libros editos in. 528: 21 |
 corpus dabat. 195: 10 | res
 exivit. 329: 1 |
 vulnera. 323: 4 | 407: 10 |
 466: 5 |
 vulnerato. 444: 9 |
 vulnere. 258: 18 | 493: 8 |
 intimo conceptam saniem
 expressi. 177: 9 |
 vulneribus. 111: 30 | 161: 15 |
 409: 19 |
 vulneris. 177: 2 |
 vulnus. 111: 29 | 151: 18 | 258:
 19 |
 Vulcos. 472: 5 |
 vult. 49: 20 | 182: 13 | 209:
 2 | 249: 16 | 326: 18 |
 416: 9 | 464: 12 | 501:
 7 | quid ille clamor. 29:
 11 |
 vultu. 55: 16 | 170: 4 | 491:
 17 | 512: 21 | atrocior.
 488: 4 | intentior. 512:
 23 | latior. 320: 28 | ob
 iurgatorio. 243: 18 | motus
 est. 499: 16 |
 vultum. 383: 4 |
 Vulturum. 81: 11, 17 |
 Vulturinus. 81: 13 |
 vultus. 9: 17 | 25: 7 | 104: 14 |
 457: 13 | turbatione. 498:
 3 | gravitate composita.
 132: 1 |
 uxor. 42: 4 | 86: 3 | 87: 7 |
 138: 9 | 233: 2 | 264: 6 |
 359: 24 |
 uxore. 19: 7 | 85: 2 | 137: 2 |
 207: 2 | 476: 20 |
 uxorem. 42: 13 | 72: 17 |
 237: 4 | 7 | 258: 12, 13 |

14 | 196: 1, 7 | 264: 5 |
 359: 13 | 476: 21 | propu-
 diosam. 66: 8 | ducere.
 65: 1, 5, 8 | 172: 1 | duxisse.
 248: 16 |
 uxores. 19: 2, 11 | 51: 15 | 72:
 18 | 409: 4 | 428: 9 |
 uxori. 85: 4 | 132: 8 | 240:
 13 |
 uxoria. 171: 23 |
 uxorem. 136: 15 |
 uxorem formam. 172: 25 |
 uxorem. 19: 6 |
 uxoris. 42: 1, 12, 15 | 86: 25 |
 285: 19 |

X.

X Antippe. 240: 13 |
 X Antippe, fam. 42: 4 |
 Xeniasdes. 76: 7, 9 |
 Xenophanes. 119: 1 |
 Xenophilo. 148: 21 |
 Xenophon. 381: 15, 24 |
 Xenophontis. 381: 16, 21 |
 Xerxes. 206: 6 | 472: 7 | 2

Y.

Y, litra. 518: 17 |

Z.

Z Eno. 249: 8 | 465: 8 |
 475: 17 |
 Zenonis. 76: 4 | 465: 2,
 4 |
 Zodiaceus. 116: 2 | 341:
 23 |
 zonas inanes vetuli. 402:
 23 |

INDEX GRÆCORUM OMNIUM VOCABULORUM, QUÆ IN AULO-GELLIO LEGUNTUR.

Prior numerus paginam, posterior pagina lineam indicat.

Α.

Α 11: 4 103: 2	αἰδικαῖται. 316: 24	αἰπόλων. 253: 1
229: 11 253: 1	αἰδικαίς. 383: 19	αἰρίστας. 11. 16
Αζομοί. 393: 27	αἰδικουῦται. 281: 20	αἰρετῆ. 15: 14
αζαδά. 10: 17 bis 281: 11	αἰδρητός. 385: 17	αἰς. 281: 8
αζαδόν. 172: 4 386: 17	αἰδρῆλα. 11: 11	αἰδρηγάνης. 81: 29 100: 20
αζαθών. 10: 15 88: 7	αἰδρῆτων. 296: 5, 12	αἰσχυρά. 172: 2, 3, 5, 14
Αζάθωνα. 514: 1	αἰδρῆς. 462: 1, 4	αἰσχυρόν. 280: 16 281: 17
αζαυαί. 281: 2	αἰδρῆσσι. 296: 14	419: 9 bis 469: 10
Αζαμύκονα. 63: 18	αἰδρὸν. 226: 5	Αἰχμή. 5: 362: 5
αζα. 253: 8	αἰδύ. 253: 2	αἰχμῶν. 504: 8
αζαῖοι. 468: 15 492: 10	αἰδύατος. 39: 2	αἰχμωμόμοι. 503: 17
αζαν. 11: 14	αἰδωατώτατος. 38: 14	αἰχμωμόρον. 503: 19
αζαμύκωνται. 26: 5	αἰ. 281: 18 339: 22	αἰπας. 339: 18
αζλαα. 126: 23	αἰέρος. 178: 10	αἰπαι. 149: 10
αζιέταιται. 458: 6	αἰέρος. 178: 9	αἰπῶν. 189: 18
αζοι. 339: 23	αἰδανάτοις. 76: 18	αἰχμῆς. 516: 26
αζοπ. 339: 3	αἰδανάτων. 126: 24	αἰχμολύφης. 149: 19
αζορά. 281: 8	αἰδανήτοις. 26: 5	αἰχμολύφης. 149: 18
αζοράς. 448: 1	Αθλαῖαι. 119: 20	αἰκαδίας. 220: 6
Αζορία. 409: 9	Αθλαῖα. 85: 16	αἰκούα. 328: 14
αζορίσι. 409: 10	αἰ. 10: 17 189: 3	αἰκωλῶ. 217: 16 500: 18
αζοκότρεν. 282: 1	Αἰμίλιον. 431: 8	αἰκωτοῦ. 329: 6
Αζοδμοί. 254: 1	αἰδῆσις. 499: 26	αἰκόλας. 500: 16
αζοδόν. 86: 27	αἰδῆσιων. 500: 22	αἰκόλας. 222: 21 500: 21
αζοποσί. 39: 22	Αἰας. 351: 8	αἰκαλῶν. 500: 6, 7
αζον. 94: 21	αἰας. 253: 7	αἰκαλῶν. 383: 17
αζονα. 286: 6	αἰμόχοι. 253: 26	αἰκων. 63: 16
αδιν. 469: 7	Αἰγλη. 170: 3	αἰκοσμά. 38: 12
αδλφόν. 281: 13	Αἰγυπιακοίς. 10: 20	αἰκω. 10: 15
αδλαίρετος. 492: 16	αἰδν. 188: 7	αἰκωσπ. 458: 16
αδλάφους. 383: 15	αἰδός. 334: 10	αἰκούσας. 16: 11
αδλάφους. 10: 17, 18	αἰδρηγάνων. 81: 9	αἰκούσας. 529: 17
65: 31	Αἰδων. 458: 9	αἰκωσπ. 280: 22
αδλαφού. 430: 24	αἰδων. 459: 9	αἰκούσας. 514: 3
αδλάφου. 249: 10	τὸ αἶμα. 503: 19	αἰκούσας. 178: 11
αδικεῖ. 281: 19 326: 24	αἰματός. 363: 19	αἰκουσκό. 25: 14
	αἰματία. 386: 9	

VOCABULORUM.

ἀκρόωσις. 280 : 21 |
 ἀκροασις. 528 : 2 |
 ἀκρατής. 39 : 23 |
 ἀκρατής. 500 : 6, 15 |
 ἀκρατής. 500 : 21 |
 ἀκριβείας. 15 : 19 |
 ἀκριτόμωδος. 38 : 11 |
 ἀκρόασις. 83 : 5 |
 ἀκροατής. 528 : 9, 10 |
 ἀκροατής. 528 : 25 |
 ἀκροατικὸς. 528 : 13 |
 ἀκροατικός. 529 : 10 |
 ἀκροατικῶν λόγων. 529 : 15 |
 ἀκρ. 350 : 19 |
 ἀκτής. 386 : 8 |
 ἀκτής. 229 : 10 |
 ἀκυρότης. 49 : 24 |
 ἀκύρωσις. 459 : 10 | 504 :
 23 |
 ἀκώλυτος. 10 : 11 |
 ἀλαζονεία. 11 : 14 |
 ἀλαζονίδος. 11 : 14 |
 ἀλα. 189 : 10 |
 ἀλαχιδ. 67 : 25 |
 ἀλαχιδεύς. 63 : 22 | 67 :
 24 |
 ἀλαχιδεύς. 194 : 20 |
 ἀλαχιδ. 88 : 8 |
 Ἀλεξάνδρ. 529 : 9 |
 Ἀλεξάνδρ. 529 : 14 |
 ἀλεξίμω. 29 : 10 |
 ἄλλα, ἄλλ. 282 : 11 | 500 :
 22 | 501 : 14 : 24 | 15 :
 16 : 28 : 21 | 37 : 18 : 39 : 2 |
 88 : 5 | 178 : 10 | 339 :
 19 | 409 : 15 | 458 : 9 |
 488 : 15 | 50. 469 : 8,
 11 | 50. 453 : 27 |
 ἄλλας. 500 : 23 |
 ἀλλήλοισιν. 29 : 10 |
 ἄλλοι. 11 : 12 | 183 : 17 |
 ἄλλοι. 203 : 2 |
 ἄλλοις. 149 : 19 | 203 : 1 |
 282 : 8 | 500 : 19 |
 ἄλλοι. 282 : 4 |
 ἄλλοι. 287 : 13 |
 ἄλλοι. 462 : 15 bis |
 ἄλλοις. 11 : 15 |
 ἄλλοι. 202 : 25 | 281 :
 19 |
 ἄλλοι. 281 : 18 | 529 : 11 |
 ἄλλοι. 149 : 18 | 219 : 13 |
 281 : 16 : 504 : 2 |
 ἀλίσις. 287 : 12 |

ἀλόγως. 88 : 1 |
 Ἀλφειῶν. 366 : 10 |
 ἀλύειν. 435 : 18 |
 ἀλφ. 287 : 13 |
 ἄμα. 11 : 8 | 253 : 26 | 278 :
 3 |
 ἄμαθις. 321 : 2 |
 Ἀμαθίας. 2 : 9 | 23 :
 19 |
 ἄμαξ. 79 : 8 |
 ἄμαξ. 79 : 1, 13 | 80 :
 5 |
 ἄμαξ. 509 : 12 |
 ἄμαρτανιστῶν. 189 : 10 |
 ἄμαξ. 57 : 3 |
 ἄμαξ. 281 : 13 |
 ἄμαξ. 458 : 8 |
 ἄμαξ. 38 : 11 |
 ἄμαξ. 38 : 13 |
 ἄμαξ. 26 : 5 |
 ἄμαξ. 18 : 13 |
 ἄμαξ. 509 : 16 |
 ἄμαξ. 78 : 24 |
 ἄμαξ. 63 : 15 |
 ἄμαξ. 220 : 6 |
 ἄμαξ. 94 : 9 |
 ἄμαξ. 449 : 9 |
 450 : 4 |
 Ἀμφίον. 281 : 12 |
 ἄμφιπρος. 528 : 3 |
 ἄμφιπρος. 85 : 7 |
 ἄμφιπρος. 280 : 15 |
 ἄμφι. 11 : 6, 7 | 15 : 13 | 63 :
 18 | 95 : 2, 14 | 203 : 2 |
 280 : 13 | 281 : 15 :
 bis | 287 : 12, 13 | 409 :
 15 | 468 : 16, 17 | 469 :
 8 | βυκοίμω. 529 :
 12 | 50. ἄμφιπρος.
 500 : 15 |
 ἄμαξ. 281 : 21 |
 ἄμαξ. 421 : 27 |
 ἄμαξ. 528 : 1 |
 ἄμαξ. 88 : 2 |
 ἄμαξ. 280 : 2 |
 ἄμαξ. 16 : 12 | 413 :
 14 |
 ἄμαξ. 485 : 8 |
 ἄμαξ. 210 : 29 |
 ἄμαξ. 55 : 25 |
 ἄμαξ. 67 : 2, 9 |
 ἄμαξ. 67 : 2, 9 |
 ἄμαξ. 83 : 5 |
 ἄμαξ. 11 : 3 |

Ἀνακρίντια. 508 : 20 |
 ἀναλυσίς. 322 : 23 |
 ἀναλυσίς. 55 : 24 |
 ἀναλυσίς. 55 : 25 |
 ἀναλυσίς. 91 : 8 |
 ἀναλυσίς. 92 : 3, 5 |
 ἀναλυσίς. 91 : 6, 7,
 11 |
 ἀναλυσίς. 280 : 23 |
 ἀναλυσίς. 281 : 7 |
 ἀναλυσίς. 413 : 3 |
 Ἀναλυσίς. 409 : 12 |
 ἀναλυσίς. 458 : 13 |
 ἀναλυσίς. 328 : 14 |
 ἀναλυσίς. 88 : 3 |
 ἀναλυσίς. 274 : 15 |
 ἀναλυσίς. 510 : 11 |
 ἀναλυσίς. 18 : 14 |
 ἀναλυσίς. 370 : 27 |
 ἀναλυσίς. 280 : 3 | 409 : 8 |
 490 : 24, 31 |
 ἀναλυσίς. 398 : 7 |
 ἀναλυσίς. 281 : 8 | 282 : 10 |
 ἀναλυσίς. 339 : 4 |
 ἀναλυσίς. 363 : 21 |
 ἀναλυσίς. 363 : 19 |
 ἀναλυσίς. 24 : 5 | 280 : 22 |
 Ἀναλυσίς. 416 : 14 |
 ἀναλυσίς. 475 : 6 |
 ἀναλυσίς. 220 : 5 |
 ἀναλυσίς. 10 : 11 |
 ἀναλυσίς. 281 : 3, 9 |
 ἀναλυσίς. 10 : 16 |
 ἀναλυσίς. 468 : 5 |
 ἀναλυσίς. 468 : 28 |
 ἀναλυσίς. 220 : 7 |
 ἀναλυσίς. 246 : 16 |
 ἀναλυσίς. 63 : 8 | 88 : 1 | 281 :
 6 | 339 : 7 | 474 : 22 |
 ἀναλυσίς. 11 : 6, 8, 13 |
 170 : 1 | 468 : 15 |
 ἀναλυσίς. 280 : 5 |
 ἀναλυσίς. 6 : 2 | 15 : 19 |
 280 : 5 |
 ἀναλυσίς. 38 : 20 |
 ἀναλυσίς. 39 : 22 | 281 :
 3 |
 ἀναλυσίς. 280 : 16 |
 ἀναλυσίς. 189 : 9 |
 ἀναλυσίς. 246 : 20 |
 ἀναλυσίς. 281 : 6 |
 ἀναλυσίς. 124 : 14 | 187 :
 3 | 280 : 1 |
 ἀναλυσίς. 280 : 21 |

D D Ddd iij

INDEX

ἀβρόν. 88: 6 |
 ἀβίσσας. 278: 5 |
 ἀβίωντων. 148: 7 |
 ἀβύσσος. 39: 7 |
 ἀβυσσάρχαι. 85: 19 |
 ἀβύ. 87: 1 | 296: 12 | 419: 8, 9 | 449: 9 | 450: 4 |
 ἀβυκκίμωρος. 429: 31 |
 ἀβυθός. 28: 1 | 296: 12 | 419: 8, 9 | 449: 9 | 450: 4 |
 ἀβυθός. 172: 6 | 263: 20 | 264: 11 |
 ἀβυσσότης. 171: 23 |
 ἀβυσσότης. 293: 15 | 504: 23 |
 ἀβυσσότης. 85: 17 |
 ἀβύ. 100: 24 | 235: 24 |
 ἀβύ. 340: 1 |
 ἀβυμαλίας. 91: 9 |
 ἀβυμαλίας. 91: 6, 8, 11 |
 ἀβύ. 245: 22 | 280: 23 |
 ἀβύ. 244: 3 | 469: 10 |
 ἀβύ. 296: 4 | 428: 15 |
 429: 7, 13, 17, 20, 31 |
 ἀβύ. 429: 2 |
 ἀβύ. 281: 4 |
 ἀβύ. 55: 24 |
 ἀβύ. 55: 13 |
 ἀβύ. 85: 19 |
 ἀβύ. 322: 23 |
 ἀβύ. 29: 11 |
 ἀβύ. 470: 16 |
 ἀβύ. 281: 5 |
 ἀβύ. 328: 13 |
 ἀβύ. 503: 19 |
 ἀβύ. 88: 8 |
 ἀβύ. 88: 7 |
 ἀβύ. 338: 19 |
 ἀβύ. 188: 7 |
 ἀβύ. 507: 19 |
 ἀβύ. 21: 17 |
 ἀβύ. 10: 11 |
 ἀβύ. 129: 12 |
 ἀβύ. 81: 24 |
 ἀβύ. 129: 3 |
 ἀβύ. 409: 7 |
 ἀβύ. 339: 20 |
 ἀβύ. 87: 1 |
 ἀβύ. 469: 9 |
 ἀβύ. 489: 11 |
 ἀβύ. 3, 6 |
 ἀβύ. 280: 2 |
 ἀβύ. 5: 4 |

ἀβύ. 39: 24 |
 ἀβύ. 468: 29 |
 ἀβύ. 149: 18 |
 ἀβύ. 16: 13 |
 ἀβύ. 81: 6 |
 ἀβύ. 314: 21 |
 ἀβύ. 46: 7 |
 ἀβύ. 458: 5 |
 ἀβύ. 178: 9 |
 ἀβύ. 81: 5, 10 | 148: 7 |
 149: 6 | 341: 12 | 435: 15 | 436: 2 | 491: 5 | 500: 17 | 503: 10 |
 ἀβύ. 282: 1 |
 ἀβύ. 335: 1 |
 ἀβύ. 500: 16 |
 ἀβύ. 11: 6 |
 ἀβύ. 363: 4 |
 ἀβύ. 322: 1 |
 ἀβύ. 297: 15 |
 ἀβύ. 528: 3 |
 ἀβύ. 262: 19 | 263: 4 |
 422: 7 |
 ἀβύ. 39: 18 |
 ἀβύ. 529: 15 |
 ἀβύ. 429: 8 |
 ἀβύ. 287: 12 |
 ἀβύ. 126: 23 |
 ἀβύ. 18: 14 |
 ἀβύ. 39: 23 |
 ἀβύ. 468: 16 |
 ἀβύ. 11: 5 | 29: 9 | 85: 19 | 220: 7 | 255: 20 |
 314: 19 | 364: 3 |
 ἀβύ. 87: 2 |
 ἀβύ. 28: 19 |
 ἀβύ. 81: 15 |
 ἀβύ. 119: 20 |
 ἀβύ. 404: 10 |
 ἀβύ. 244: 3 |
 ἀβύ. 129: 2 |
 ἀβύ. 509: 5 |
 ἀβύ. 10: 18 |
 ἀβύ. 94: 9 |
 ἀβύ. 6: 2 | 11: 9 |
 ἀβύ. 254: 3 | 255: 1 |
 ἀβύ. 281: 8 |
 ἀβύ. 385: 22 |
 ἀβύ. 38: 14, 20 |
 ἀβύ. 245: 19 | 529: 9 |
 ἀβύ. 116: 15 |
 ἀβύ. 149: 17 | 529: 24 |

ἀβύ. 11: 13 | 68: 7 |
 ἀβύ. 251: 17 |
 ἀβύ. 79: 8, 9 |
 ἀβύ. 339: 7 |
 ἀβύ. 339: 23 |
 ἀβύ. 253: 23 |
 ἀβύ. 460: 15 |
 ἀβύ. 461: 3 |
 ἀβύ. 432: 16 |
 ἀβύ. 243: 17 |
 ἀβύ. 409: 12 |
 ἀβύ. 85: 14 |
 ἀβύ. 94: 21 |
 ἀβύ. 35: 11 |
 ἀβύ. 35: 14 |
 ἀβύ. 278: 3 |
 ἀβύ. 28: 7 | 68: 7 |
 ἀβύ. 421: 25 |
 ἀβύ. 421: 25 |
 ἀβύ. 509: 12 |
 ἀβύ. 56: 11 |
 ἀβύ. 509: 15 |
 ἀβύ. 460: 9 |
 ἀβύ. 351: 17 |
 ἀβύ. 481: 18 |
 ἀβύ. 30: 21 |
 ἀβύ. 177: 18 | 178: 11 |
 ἀβύ. 222: 21 |
 ἀβύ. 281: 19 |
 ἀβύ. 220: 5 |
 ἀβύ. 189: 20 |
 ἀβύ. 409: 10 | 500: 20 |
 ἀβύ. 218: 3 |
 ἀβύ. 489: 20 |
 ἀβύ. 282: 5 |
 ἀβύ. 281: 12 |
 ἀβύ. 282: 5 |
 ἀβύ. 500: 10 |
 ἀβύ. 280: 8 | 393: 25 |
 ἀβύ. 39: 22 |
 ἀβύ. 189: 9 |
 ἀβύ. 393: 27 |
 ἀβύ. 28: 20 |
 ἀβύ. 30: 20 |
 ἀβύ. 468: 16 |
 ἀβύ. 469: 6 |
 ἀβύ. 422: 11 |
 ἀβύ. 11: 2 | 469: 8 | 509: 11, 17 |
 ἀβύ. 189: 19 |
 ἀβύ. 28: 22 | 189: 10

VOCABULORUM

αὐτόματον. 314 : 23 | 335 :
 2 |
 αὐτόματος. 335 : 3 |
 αὐτὸν. 94 : 21 | 245 : 21,
 22 | 282 : 3 |
 αὐτὸς. 220 : 3 | 280 : 12,
 14 | 296 : 6 | 409 : 10 |
 αὐτοτελής. 429 : 8 |
 αὐτῷ. 279 : 27 | 491 : 13 |
 αὐτῷ. 280 : 12 |
 αὐτῶς. 421 : 28 | 529 : 15,
 16 |
 αὐτῷ. 11 : 6 | 148 : 20 |
 αὐτῷ. 281 : 3 |
 αὐτῶν. 10 : 18 | 189 : 10,
 11 | 528 : 2 |
 αὐτοῖς. 458 : 12 |
 αὐτοῖς. 282 : 8 |
 αὐτοῖς. 251 : 17 |
 αὐτοῖς. 217 : 16 | 218 : 2 |
 αὐτοῖς. 500 : 15 |
 αὐτοῖς. 87 : 1 |
 αὐτοῖς. 800 : 16 |
 αὐτοῖς. 39 : 7 |
 αὐτοῖς. 29 : 9 |
 αὐτοῖς. 39 : 23 |
 αὐτοῖς. 39 : 6 |
 αὐτοῖς. 339 : 20 |
 αὐτοῖς. 281 : 17 |
 αὐτοῖς. 222 : 21 |
 αὐτοῖς. 222 : 21 |
 αὐτοῖς. 491 : 13 |
 αὐτοῖς. 279 : 27 |

B

Βαδίζον. 339 : 21 |
 Βαδίζον. 355 : 22 | 458 :
 10 |
 Βαδίζον. 509 : 20 |
 Βαδίζον. 509 : 10 |
 Βαδίζον. 28 : 21 |
 Βαδίζον. 253 : 1 | 340 : 7, 2 |
 Βαδίζον. 468 : 15 |
 Βαδίζον. 468 : 16 |
 Βαδίζον. 184 : 7 |
 Βαδίζον. 529 : 14 |
 Βαδίζον. 435 : 21 |
 Βαδίζον. 435 : 21 |
 Βαδίζον. 364 : 8 bis |
 Βαδίζον. 162 : 6 |
 Βαδίζον. 11 : 1 |

Βαδίζον. 363 : 18 |
 Βαδίζον. 203 : 11 |
 Βαδίζον. 280 : 12 |
 Βαδίζον. 103 : 2 |
 Βαδίζον. 2 : 14 |
 Βαδίζον. 129 : 2 |
 Βαδίζον. 281 : 9 |
 Βαδίζον. 169 : 8 | 282 : 10 |
 Βαδίζον. 88 : 3 | 528 : 2 |
 Βαδίζον. 88 : 5 | 338 : 19 |
 Βαδίζον. 281 : 9 |
 Βαδίζον. 48 : 12 | 343 :
 19 |
 Βαδίζον. 189 : 10 |
 Βαδίζον. 189 : 11 |
 Βαδίζον. 383 : 18 |
 Βαδίζον. 13 : 2 | 282 : 3 |
 Βαδίζον. 81 : 10 |
 Βαδίζον. 81 : 29 | 100 : 20 |
 Βαδίζον. 253 : 7 |
 Βαδίζον. 509 : 17 |
 Βαδίζον. 281 : 15 |
 Βαδίζον. 362 : 9 |
 Βαδίζον. 85 : 9 |
 Βαδίζον. 281 : 16 |
 Βαδίζον. 281 : 16 |
 Βαδίζον. 140 : 4 |
 Βαδίζον. 140 : 4 |
 Βαδίζον. 95 : 2, 14 |
 Βαδίζον. 422 : 8 |
 Βαδίζον. 422 : 3 |
 Βαδίζον. 85 : 13 |
 Βαδίζον. 529 : 12 |
 Βαδίζον. 282 : 11 |
 Βαδίζον. 509 : 15 |
 Βαδίζον. 79 : 8 |
 Βαδίζον. 28 : 20 | 275 :
 21 |
 Βαδίζον. 63 : 18 |
 Βαδίζον. 189 : 18 |
 Βαδίζον. 229 : 9 |

Γ.

Ω γαδὶ, α' α' γαδὶ.
 282 : 6 |
 γαδὶ. 87 : 23 |
 γαδὶ. 172 : 5 |
 γαδὶ. 10 : 20 | 63 : 8 | 88 : 8 |
 129 : 1 | 178 : 10 |
 γαδὶ. 280 : 7 |
 γαδὶ. 334 : 22 |
 γαδὶ. 354 : 1, 22 |

γαδὶ. 453 : 27 |
 γαδὶ. 287 : 10 |
 γαδὶ. 245 : 21 | 280 :
 2 |
 γαδὶ. 245 : 20 |
 γαδὶ. 221 : 19 |
 γαδὶ. 453 : 26 |
 γαδὶ. 362 : 8 |
 γαδὶ. 15 : 13 |
 γαδὶ. 245 : 21 |
 γαδὶ. 178 : 11 | 281 : 7 |
 γαδὶ. 281 : 14 |
 γαδὶ. 5 : 5 |
 γαδὶ. 281 : 4 |
 γαδὶ. 125 : 11 |
 γαδὶ. 468 : 17 |
 γαδὶ. 76 : 17 |
 γαδὶ. 339 : 19 |
 γαδὶ. 500 : 18 |
 γαδὶ. 351 : 10 |
 γαδὶ. 193 : 24 |
 γαδὶ. 351 : 10 |
 γαδὶ. 500 : 15 |
 γαδὶ. 217 : 16 | 218 : 2 |
 γαδὶ. 362 : 6 |
 γαδὶ. 281 : 8 | 287 : 11 |
 γαδὶ. 280 : 17 | 339 :
 19 | 469 : 9 |
 γαδὶ. 500 : 15 |
 γαδὶ. 280 : 4, 6, 7 |
 γαδὶ. 203 : 1 bis |
 γαδὶ. 127 : 12 | 422 : 8 |
 503 : 12 |
 γαδὶ. 500 : 19 |
 γαδὶ. 189 : 10 |
 γαδὶ. 187 : 4 |
 γαδὶ. 203 : 2 |
 γαδὶ. 30 : 21 |
 γαδὶ. 314 : 20 |
 γαδὶ. 366 : 3 |
 γαδὶ. 94 : 3 |
 γαδὶ. 38 : 20 |
 γαδὶ. 600 : 17 |
 γαδὶ. 189 : 9 |
 γαδὶ. 334 : 22 |
 γαδὶ. 46 : 5 |
 γαδὶ. 46 : 7 |
 γαδὶ. 129 : 3 |
 γαδὶ. 183 : 17 |
 γαδὶ. 221 : 19 |
 γαδὶ. 409 : 15 |
 γαδὶ. 449 : 3 |
 γαδὶ. 287 : 13 |
 γαδὶ. 481 : 4 |

INDEX

γυναικας. 409: 9 |
 γυναικωνίτιον. 475: 7 |
 γυναικων. 85: 16 |
 γυνή. 85: 11 | 124: 24 |
 126: 22 |
 γυνή. 5: 4 |
 γυνή. 281: 9 |

Δ.

Δ Ακτουλ. 178: 10 |
 Δαφνώνες. 78: 24 |
 Δ. 10: 17 *βίη*, 18,
 19: 63: 19 | 67: 1, 2, 9 |
 85: 18, 19 |
 Διδυμικός. 383: 18 |
 Δίησιον. 383: 16 |
 Δί. 13: 2 | 14: 23 | 280: 4 |
 281: 13 | 351: 15: 17 |
 Δίλινος. 11: 2 |
 Δίλινος. 11: 14 |
 Δίλινος. 119: 6 |
 Δίλινος. 30: 20 |
 Δίλινος. 529: 15 |
 Δίλινος. 39: 2 |
 Δίλινος. 149: 10 |
 Δίλινος. 458: 13 |
 Δίλινος. 281: 6 |
 Δίλινος. 85: 15 |
 Δίλινος. 124: 24 |
 Δίλινος. 210: 4 |
 Δίλινος. 251: 16 | 422: 7 |
 Δίλινος. 15: 19 |
 Δίλινος. 280: 1 |
 Δίλινος. 281: 19 |
 Δίλινος. 85: 11 |
 Δίλινος. 37: 18 | 85: 13 | 281: 4, 6 | 448: 3 | 469: 10 |
 Δίλινος. 189: 18 |
 Δίλινος. 213: 4 |
 Δίλινος. 120: 19 |
 Δίλινος. 488: 1 |
 Δίλινος. 229: 10 |
 Δίλινος. 280: 5 |
 Δίλινος. 85: 17 | 117: 21 | 287: 12 | 362: 8 | 413: 14 | Δίλινος. 500: 14, 19, 21 |
 503: 10: 17 |
 Δίλινος. 514: 2 |
 Δίλινος. 398: 7 |
 Δίλινος. 245: 23 |
 Δίλινος. 220: 7 |

Δίλινος. 11: 3, 7 |
 Δίλινος. 280: 19 | 469: 7 |
 Δίλινος. 280: 21 |
 Δίλινος. 498: 25 |
 Δίλινος. 67: 2, 9 |
 Δίλινος. 67: 3, 9 |
 Δίλινος. 189: 11 |
 Δίλινος. 503: 11 |
 Δίλινος. 178: 6 |
 Δίλινος. 28: 22 |
 Δίλινος. 492: 16 |
 Δίλινος. 421: 28 |
 Δίλινος. 339: 23 |
 Δίλινος. 30: 20 | 422: 8 |
 Δίλινος. 281: 14 |
 Δίλινος. 2: 11 | 280: 8 |
 Δίλινος. 10: 20 |
 Δίλινος. 729: 12 |
 Δίλινος. 6: 2 |
 Δίλινος. 148: 19 |
 Δίλινος. 501: 22 |
 Δίλινος. 503: 19 |
 Δίλινος. 3: 6 |
 Δίλινος. 282: 6 |
 Δίλινος. 11: 9 |
 Δίλινος. 66: 13 |
 Δίλινος. 429: 31 |
 Δίλινος. 119: 19 |
 Δίλινος. 220: 4 |
 Δίλινος. 383: 19 |
 Δίλινος. 13: 3 |
 Δίλινος. 504: 8 |
 Δίλινος. 287: 12 |
 Δίλινος. 281: 21 |
 Δίλινος. 121: 2 | 282: 6 |
 Δίλινος. 281: 15 |
 Δίλινος. 339: 21 |
 Δίλινος. 148: 19 | 189: 7 | 500: 18, 20 |
 Δίλινος. 11: 1 |
 Δίλινος. 529: 10 |
 Δίλινος. 63: 18 |
 Δίλινος. 527: 19 |
 Δίλινος. 527: 15 |
 Δίλινος. 449: 2 |
 Δίλινος. 253: 26 |
 Δίλινος. 192: 27 | 362: 5 |
 Δίλινος. 11: 2 | 245: 19 *βίη* |

Δίλινος. 280: 21, 22 | 281: 2, 5, 17 |
 Δίλινος. 296: 6, 13 |
 Δίλινος. 334: 10 |
 Δίλινος. 282: 9 |
 Δίλινος. 282: 10 |
 Δίλινος. 15: 16 |
 Δίλινος. 282: 7 |
 Δίλινος. 95: 3 |
 Δίλινος. 335: 1 |
 Δίλινος. 280: 22 |
 Δίλινος. 76: 17 |
 Δίλινος. 448: 3 |
 Δίλινος. 409: 9 |
 Δίλινος. 449: 3 |
 Δίλινος. 24: 8 |
 Δίλινος. 24: 13 |
 Δίλινος. 219: 9 |
 Δίλινος. 125: 15 |
 Δίλινος. 282: 3 |
 Δίλινος. 38: 7 |
 Δίλινος. 529: 12 |
 Δίλινος. 94: 21 |
 Δίλινος. 38: 4 |
 Δίλινος. 509: 10 |
 Δίλινος. 339: 16 | 340: 1, 2 | 462: 19 | 500: 23 |
 Δίλινος. 449: 4 |
 Δίλινος. 81: 28 |
 Δίλινος. 39: 8 |
 Δίλινος. 15: 4 |

E

E Δίλινος. 11: 4 | 279: 27 |
 Δίλινος. 280: 1 |
 Δίλινος. 339: 15 |
 Δίλινος. 469: 6 |
 Δίλινος. 82: 18 | 280: 14 |
 281: 4 | 282: 4 |
 Δίλινος. 280: 14 |
 Δίλινος. 11: 15 |
 Δίλινος. 429: 8 |
 Δίλινος. 115: 12 |
 Δίλινος. 28: 21 |
 Δίλινος. 282: 9 |
 Δίλινος. 527: 18 |
 Δίλινος. 469: 10 |
 Δίλινος. 287: 13 | 449: 529: 15 |
 Δίλινος. 2: 10 |

VOCABULORUM.

εἶρη. 181: 18 | 351: 10 |
 εἶρη. 529: 12 |
 εἶρη. 180: 17 | 281: 1 |
 εἶρη. 393: 25 |
 εἶρη. 148: 7 |
 εἶρη. 407: 19, 21 |
 εἶρη. 229: 13 |
 εἶρη. 129: 3 |
 εἶρη. 148: 19 |
 εἶρη. 335: 1 |
 εἶρη. 63: 19 |
 εἶρη. 94: 9 |
 εἶρη. 282: 2 |
 εἶρη. 13: 2 | 16: 12 | 88: 3 |
 172: 3 *bis* |
 εἶρη. 220: 4 |
 εἶρη. 421: 26 |
 εἶρη. 281: 15 |
 εἶρη. 235: 21 |
 εἶρη. 187: 23 | 188: 6 |
 εἶρη. 334: 22 |
 εἶρη. 148: 19 | 280: 2, 21, 22 | 281: 3 | 421: 25, 27 | 528: 2 |
 Εἰρήνη. 366: 3 |
 εἶρη. 351: 13 |
 εἶρη. 11: 10 | 321: 2 | *μοι*. 10: 15 |
 εἶρη. 11: 1 | 491: 1 |
 εἶρη. 63: 8 | 362: 5 |
 εἶρη. 11: 4, 8 |
 εἶρη. 362: 8 |
 εἶρη. 281: 21 |
 εἶρη. 127: 12 |
 εἶρη. 278: 4 |
 εἶρη. 15: 12 |
 Εἶρη. 85: 17 |
 εἶρη. 86: 26 |
 εἶρη. 282: 6 |
 εἶρη. 189: 8 | 339: 14 |
 εἶρη. *pron*. 280: 7 | *pron*. 56: 11 | 85: 10 | 149: 10 | 243: 17 | 503: 19 |
 εἶρη. 387: 3 |
 εἶρη. 428: 18 |
 εἶρη. 334: 10 |
 εἶρη. 404: 9 |
 εἶρη. 11: 9 |
 εἶρη. 253: 23 |
 εἶρη. *sum*. 280: 9 | 421: 27 | 500: 20 | 528: 1, 2 |
 εἶρη. 11: 8 |

εἶρη. 339: 2 |
 εἶρη. 272: 17 |
 εἶρη. 339: 22 |
 εἶρη. 85: 16 |
 εἶρη. 282: 5 | 287: 11 |
 εἶρη. 282: 2 | 287: 12 | 362: 8 |
 εἶρη. 85: 11 |
 εἶρη. 11: 2 |
 εἶρη. 37: 18 | 85: 9 | 282: 3 | 363: 18 *bis* | *μωχ*. 458: 7 |
 εἶρη. 11: 15 |
 εἶρη. 189: 10 |
 εἶρη. 339: 15 |
 εἶρη. 280: 10 |
 εἶρη. 172: 3 | 201: 23 |
 εἶρη. 449: 3 |
 εἶρη. 339: 17 |
 εἶρη. 529: 16 *bis*.
 εἶρη. 529: 10 |
 εἶρη. 87: 1 |
 εἶρη. 281: 13 |
 εἶρη. 201: 22 |
 εἶρη. 287: 12 |
 εἶρη. 297: 9 |
 εἶρη. 148: 8 |
 εἶρη. 54: 4, 6 |
 εἶρη. 95: 1 |
 εἶρη. 504: 2 |
 εἶρη. 11: 17 |
 εἶρη. 38: 13 |
 εἶρη. 243: 10 |
 εἶρη. 282: 3 |
 εἶρη. 85: 12 |
 Εἶρη. 363: 18 |
 εἶρη. 125: 14 |
 εἶρη. 127: 13 |
 εἶρη. 127: 12, 13 |
 εἶρη. 503: 12 |
 εἶρη. 339: 22 |
 εἶρη. 281: 18 |
 εἶρη. 339: 7 |
 εἶρη. 253: 25 |
 εἶρη. 509: 1 |
 εἶρη. 11: 5, 12, 15 |
 εἶρη. 281: 6 |
 εἶρη. 435: 17 |
 εἶρη. 282: 10 |
 εἶρη. 282: 7 |
 εἶρη. 280: 20 |
 εἶρη. 281: 2, 10 |

εἶρη. 10: 11 |
 εἶρη. 280: 8 |
 εἶρη. 280: 7 |
 εἶρη. 82: 18 |
 Εἰρήνη. 10: 20 |
 Εἰρήνη. 43: 14 |
 εἶρη. 421: 24 |
 εἶρη. 245: 21 |
 εἶρη. 11: 13 |
 εἶρη. 30: 20 |
 εἶρη. 85: 15 |
 εἶρη. 213: 3 |
 εἶρη. 287: 11 |
 εἶρη. 253: 7 |
 εἶρη. 189: 19 |
 εἶρη. 281: 12 |
 εἶρη. 11: 13 *bis* | 87: 21 | 282: 6 |
 εἶρη. 409: 13 |
 εἶρη. 11: 10 |
 εἶρη. 37: 19 |
 εἶρη. 11: 10 |
 εἶρη. 529: 12 |
 εἶρη. 280: 2 |
 εἶρη. 243: 10 |
 εἶρη. 383: 19 |
 εἶρη. 368: 8 |
 εἶρη. 10: 20 | 11: 1, 2 | 15: 19 | 38: 20 | 85: 12 | 88: 5 | 528: 2, 3 |
 εἶρη. 280: 1 |
 εἶρη. 383: 15 |
 Εἶρη. 63: 18 |
 Εἶρη. 129: 31 |
 εἶρη. 469: 14 |
 εἶρη. 200: 22 |
 εἶρη. 419: 4 |
 εἶρη. 453: 26 |
 εἶρη. 339: 22 |
 εἶρη. 339: 15 |
 εἶρη. 126: 22 | 127: 2 |
 εἶρη. 506: 25 | 507: 20 |
 εἶρη. 339: 16 |
 εἶρη. 500: 17 *bis*.
 εἶρη. 490: 24, 31 |
 εἶρη. 96: 7 |
 εἶρη. 253: 8, 12 |
 εἶρη. 88: 8 | 334: 3 |
 εἶρη. 421: 28 |
 εἶρη. 11: 5 |
 εἶρη. 280: 13 |
 εἶρη. 383: 18 |
 ΕΕΕε

INDEX

ἐν τίνος. 28 : 19
 ἐξ. Ex. 16 : 12 | 56 :
 11 | 188 : 6 | 189 : 17 |
 201 : 22 |
 ἔξ, scx. 135 : 22 | 282 : 9 |
 319 : 16 |
 ἐξάφνης. 201 : 20, 22 |
 ἐξαμύλι. 340 : 2 |
 ἐξαγμίς. 403 : 12 |
 ἐξέβαλ. 85 : 9 |
 ἔχεις. 172 : 2, 3 bñ,
 14 |
 ἐξήληπ. 449 : 4 |
 ἐξέειπ. 282 : 6 |
 ἐξείχεται. 220 : 7 |
 ἔξω, fms. 172 : 5 |
 ἔξω, ptep. 185 : 23 |
 ἐξωμύδω. 224 : 12 |
 ἐξωτερικῶ. 128 : 8, 9 |
 ἐξωτερικά. 528 : 16 |
 γοίκα. 201 : 22 | 409 :
 13 |
 ἰόν. 338 : 18 |
 ἰπαί. 180 : 13 |
 ἰπαίων. 280 : 14 |
 ὀπακολεῖται. 16 : 13 |
 ὀπακολεῖσθαι. 188 : 7 |
 ἐπακτῆρις. 339 : 4 |
 ἑπαμφείδω. 88 : 4 |
 ὀπεί. 126 : 23 | 229 : 9 |
 ἐπὶ λήπαι. 280 : 10 |
 ὀπείδω. 30 : 20 | 280 : 6 |
 8, 16 |
 ἐπὶ λαλῶντος. 503 : 12 |
 ἐπὶ ῥαται. 281 : 12 |
 ἰπσι. 81 : 28 |
 ἑπιδω. 491 : 1 |
 ἰπ. 490 : 34 |
 ὀπί. 85 : 7 | 94 : 9 | 218 :
 3 | 220 : 5 | 282 : 6 | 339 :
 16 | 436 : 2 | πὸ πολὺ.
 527 : 19 | χρίσιν. 514 :
 1 |
 ὀπλῶν. 85 : 10 |
 ὀπλῶν. 461 : 2,
 14 |
 ὀπλῶν. 461 : 1 |
 ὀπλῶν. 83 : 5 |
 ὀπλῶν. 335 : 1 |
 ὀπλῶν. 383 : 16 |
 ὀπλῶν. 281 : 11 |
 ὀπλῶν. 280 : 5 |
 ὀπλῶν. 86 : 26 |
 ὀπλῶν. 85 : 7 |

ἐπὶ κοινῶ. 338 : 21 |
 ἑπὶ κοινῶ. 11 : 16 |
 ἑπὶ κοινῶ. 76 : 17 |
 ἐπὶ κοινῶ. 500 : 31 |
 ὀπλῶν. 23 : 6 |
 ὀπλῶν. 281 : 14 |
 ὀπλῶν. 530 : 4 |
 ὀπλῶν. 45 : 4 |
 ὀπλῶν. 421 : 25 |
 ὀπλῶν. 504 : 11 |
 ὀπλῶν. 488 : 14 |
 ὀπλῶν. 422 : 7 |
 ὀπλῶν. 529 : 10 |
 ὀπλῶν. 278 : 4 |
 ὀπλῶν. 500 : 20 |
 ὀπλῶν. 2 : 15 |
 ἑπὶ. 37 : 19 |
 ὀπλῶν. 11 : 16 |
 ἑπὶ. 287 : 11 |
 ἑπὶ. 119 : 19 |
 ὀπλῶν. 220 : 4 |
 ἑπὶ. 469 : 10, 11 |
 ἑπὶ. 255 : 19 |
 ἑπὶ. 85 : 8 |
 ἑπὶ. 458 : 5 |
 ἑπὶ. 37 : 19 |
 ἑπὶ. 458 : 12 |
 ἑπὶ. 435 : 7 |
 ἑπὶ. 435 : 15 |
 ἑπὶ. 529 : 13, 17 |
 ἑπὶ. 503 : 18 |
 ἑπὶ. 93 : 1 |
 ἑπὶ. 253 : 24 |
 ἑπὶ. 393 : 25 |
 ἑπὶ. 356 : 22 |
 ἑπὶ. 281 : 17 |
 ἑπὶ. 220 : 4 |
 ἑπὶ. 469 : 10 |
 ἑπὶ. 509 : 20 |
 ἑπὶ. 220 : 8 |
 ἑπὶ. 24 : 6 | 458 : 10 |
 ἑπὶ. 21 : 25 | 245 : 22 |
 280 : 3 |
 ἑπὶ. 204 : 5 |
 ἑπὶ. 529 : 11 |
 ἑπὶ. 490 : 32 |
 ἑπὶ. 15 : 14 |
 ἑπὶ. 88 : 1 |
 ἑπὶ. 56 : 11 |
 ἑπὶ. 11 : 5, 11 | 85 : 16 |
 125 : 11, 13, 14, 15 |
 178 : 5 | 469 : 8, 10 |
 ἑπὶ. 10 : 17 | 11 : 9 |
 15 : 19 | 87 : 2 | 125 :

11 | 125 : 14 | 244 : 3 |
 504 : 8 |
 ἑπὶ. 129 : 1 |
 ἑπὶ. 204 : 5 | 514 : 1 |
 ἑπὶ. 11 : 9 | 385 : 22 |
 ἑπὶ. 235 : 21 |
 ἑπὶ. 188 : 7 | 383 : 20 |
 ἑπὶ. 280 : 13 | 413 :
 14 |
 ἑπὶ. 188 : 7 |
 ἑπὶ. 409 : 16 |
 ἑπὶ. 280 : 17, 19 | 281 :
 5 | 339 : 22 | 529 : 10 |
 ἑπὶ. 314 : 20 |
 ἑπὶ. 81 : 5 |
 ἑπὶ. 342 : 19 |
 ἑπὶ. 449 : 4 |
 ἑπὶ. 87 : 4 | 529 : 9, 14 |
 ἑπὶ. 85 : 11 |
 ἑπὶ. 10 : 11 |
 ἑπὶ. 422 : 9 |
 ἑπὶ. 280 : 3 |
 ἑπὶ. 296 : 14 |
 ἑπὶ. 307 : 2 |
 ἑπὶ. 282 : 7 |
 ἑπὶ. 126 : 23 |
 ἑπὶ. 280 : 14 | 281 :
 17 |
 ἑπὶ. 10 : 11 |
 ἑπὶ. 11 : 17 |
 ἑπὶ. 11 : 16 |
 ἑπὶ. 409 : 21 |
 ἑπὶ. 280 : 9 | 281 :
 11 |
 ἑπὶ. 81 : 12 |
 ἑπὶ. 339 : 19 |
 ἑπὶ. 249 : 5 |
 ἑπὶ. 5 : 3 |
 ἑπὶ. 282 : 2 |
 ἑπὶ. 280 : 1 | 281 : 7 |
 ἑπὶ. 6 : 2 |
 ἑπὶ. 500 : 18 |
 ἑπὶ. 429 : 8 |
 ἑπὶ. 393 : 25 |
 ἑπὶ. 297 : 15 |
 ἑπὶ. 281 : 8 |
 ἑπὶ. 82 : 18 |
 ἑπὶ. 446 : 14 |
 ἑπὶ. 446 : 13 |
 ἑπὶ. 25 : 6 |
 ἑπὶ. 16 : 11 | 88 : 2 | 218 :
 2 | 254 : 2 | 297 : 9 | 339 :
 23 | 469 : 6 |
 ἑπὶ. 16 : 12 | 245 : 10 |

VOCABULORUM

281: 17, 18 | 500: 18 |
 ε'χ'μωθίω. 25: 16 |
 ε'χ'ον. 148: 7 |
 ε'χ'αδ'ε. 149: 6 |
 ε'χ'ρόν. 16: 12 |
 ε'χ'ρ'ων. 282: 4 |
 ε'χ'ρ'ε. 281: 20 |
 ε'χ'ρ'εμ'ω. 87: 1 |
 ε'χ'ρ'ιτ'. 39: 23 |
 ε'χ'ρ'ιτ'ας. 189: 9 |
 ε'χ'ρ'ευστ. 5: 5 |
 ε'χ'ρ'ευστ'. 383: 18 |
 ε'χ'ρ'ουσιν. 129: 20 |
 ε'χ'ρ'ω. 86: 26 | 204: 6 |
 245: 20 | 251: 17, 61,
 18 | 281: 11 |
 ε'χ'ων. 88: 6 | 281: 21 |
 ε'ω. 81: 5 |
 ε'ωθ'ιγ'ον, 528: 19 |
 ε'ωρ'ων. 94: 21 |

Z.

Zέρυρ'ε. 81: 16, 28 |
 Ζε'ν. 363: 18 |
 Ζ'εθ'ε. 281: 11 |
 Ζηλ'ών. 282: 10 |
 Ζ'ω. 95: 3 |
 Ζ'ε'ν. 282: 5 |
 Ζή'ων'ε. 498: 26: |
 Ζη'η'λ'. 88: 6 |
 Ζ'ω'α. 125: 13 | 375: 18 |
 500: 22 |
 Ζ'ω'ι. 10: 19 |
 Ζ'ω'ις. 500: 20 |
 Ζ'ω'ν'τωι. 435: 17 |
 Ζ'ω'ν'τ'ας. 431: 27 |
 Ζ'ω'ν'τωι. 255: 18 |
 Ζ'ω'ων. 218: 3 |

H.

H. art. 11: 14 ter |
 421: 26 |
 H, pronom. 278: 4 |
 H, conj. 5: 4, 5 | 11: 1 ter,
 12 | 24: 8 | 85: 19 | 222:
 21 | 500: 23 bis |
 H, dat. 15: 13 | 85: 7 |
 280: 1, 13 | 281: 7 |
 422: 1, 2 |
 Hγ. 85: 11 | 254: 2 |

ή'ρο'μαι. 281: 2 |
 ή'ρο'με'μ'ε. 280: 14 |
 Ηδ'ν. 338: 18 | 254: 2 |
 ή'δ'ε'ται. 500: 23 |
 ή'δ'η. 15: 13 | 280: 16 |
 281: 5 |
 ή'δ'ι'ων. 337: 27 |
 ή'δ'ι'ας. 500: 19 |
 ή'δ'ι'ον'. 10: 19 |
 ή'δ'ι'ον'ω. 500: 15 |
 ή'δ'ι'ον'ς. 249: 19 | 383: 4 |
 419: 9 |
 ή'δ'ι'ον'ν. 63: 21 | 67: 24: |
 280: 5 | 500: 22 |
 ή'ι. 356: 22 |
 ή'ι'ε'σ. 355: 22 |
 ή'ι'κ'η. 11: 7 |
 ή'ι'ον'. 280: 6 |
 ή'κ'ω'τα. 528: 1 |
 Η'κ'ω. 362: 6, 7 |
 ή'λ'ι'βα'τοι. 314: 21 |
 ή'λ'θε. 514: 2 |
 ή'λ'ι'κ'ι'α. 279: 27 | 280: 20 |
 ή'λ'ι'κ'ια. 245: 21 | 340: 2 |
 ή'λ'ι'κ'ια. 251: 2 |
 ή'λ'ιοι. 56: 11 |
 ή'λ'ι'ε'σ. 501: 22 |
 ή'λ'ι'ν. 56: 11 |
 ή'λ'λ'α'ξ'α'ο. 129: 2 |
 ή'μ'α'δ'ια. 386: 9 |
 ή'μ'α'ς. 67: 1, 2, 9 | 229:
 11 | 409: 9 |
 ή'μ'ι'ς. 469: 7 | 529: 11 |
 ή'μ'ι'ε'σ. 280: 11 |
 ή'μ'α'ρ'η. 462: 15 |
 ή'μ'α'τ'ι'οι'σι. 5: 3 |
 ή'μ'ι'ων. 189: 19 |
 ή'μ'ι'ν. 11: 6 | 94: 21 | 362:
 -5 | 500: 19 |
 ή'μ'ισι. 481: 17 |
 ή'μ'ε'λ'. 245: 22 | 529: 17 |
 ή'ν. 11: 14 | 85: 9 | 468: 16 |
 ή'ν. 28: 19 | 314: 19 |
 ή'ε'ν'ον. 364: 4 |
 ή'ρω'ι'κ'ι'α. 488: 16 |
 ή'ρω'ι'κ'ον. 16: 12 |
 ή'δ'ι'ον'ω. 249: 6 |
 ή'τοι. 172: 2, 14 |
 ή'π'ι'α'δ'ια. 500: 22 |
 ή'π'ον. 421: 28 |
 ή'π'ω. 163: 9 |
 ή'π'ι'α'μ'ο'ον. 500: 21 |
 ή'ν'γ'ω'ν'ε'σ. 339: 6 |
 ή'ν'δ'α. 63: 15 |

Η'φ'α'υ'ε. 509: 6 |
 ή'φ'θ'αι. 382: 7 |

Θ.

Θά'λα'σα. 314: 20 |
 Θά'λα'σα'ν. 272: 17 |
 θαλά'σση. 385: 22 |
 θά'να'τον. 334: 23 | 335: 3 |
 364: 3, 5 |
 θά'να'τ'ε. 10: 19 | 11: 11 |
 67: 1, 3, 8 | 335: 3 |
 θά'να'τ'ον. 282: 1 |
 θά'ρον'ς. 383: 19 |
 θά'ρον'ι. 435: 17 |
 θά'ν'τ'ε'ν. 15: 14 |
 θαύ'μα. 458: 15 |
 θαυμά'σ'τοι. 458: 14 |
 θιά'σ'σ'α'ι. 220: 8 |
 θι'η'αι ε'ι'ς μ'ί'ον'. 446: 5 |
 θι'ν. 281: 21 |
 θί'λον. 11: 6 |
 θι'μ'ω'ον'. 446: 13 |
 θι'ν'ι'ς. 245: 20 |
 θι'ν'ς. 11: 4 | 89: 18 |
 θι'ε'σ'π'α'π'κ'ον'. 85: 4 |
 θι'ε'σ'τ'ι. 235: 21 |
 θι'ρ'ι'α'ι. 81: 2 |
 θί'ον'. 270: 20 |
 θι'σ'μ'ον'. 255: 18 |
 θι'σ'μ'ο'φ'ο'ρ'ι'α'ζ'ύ'σ'ται'ς. 409: |
 6: |
 Θί'π'ι. 314: 20 |
 θι'ων. 14: 23 |
 θι'π'ρ'ο'μ'ι'θ'α. 229: 13 |
 θι'π'α'υ'ρ'ό'ς. 38: 20 |
 θι'η'σ'κ'ον'τα. 125: 14 |
 θρα'σ'ύ'τα'τα'. 338: 18 |
 θυ'μα'τ'ι'. 87: 3 |
 θυ'μ'φ'. 29: 10 |

I.

Iα'π'υ'ξ. 80: 18 |
 ι'δ'ε. 5: 5 |
 ι'δ'ι'α. 280: 5 |
 ι'δ'ι'α. 280: 7 |
 ι'δ'ι'ας. 63: 18 |
 ι'δ'ω. 280: 19 | 281: 5 |
 ι'α. 37: 18 |
 ι'ε'ε'σ. 446: 14 |
 ι'ε'ν. 364: 8 bis.
 I EEEcc ij

INDEX

ἰκανόν. 281: 10 |
 ἰλιγγίῳ. 281: 20 |
 ἰλιθύν. 19: 36 |
 ἰνα. 28: 21 |
 ἰνα. 30: 20 | 85, 7, 10 |
 203: 1 | 210: 6 | 280: 12 |
 ἰος. 119: 20 |
 ἰσός. 38: 21 |
 ἰσχάρι. 253: 23 |
 ἰππηδόν. 220: 6 |
 ἰπποκύν. 129: 18 |
 ἰππότα. 314: 19 |
 ἰρι. 364: 8 |
 ἰριον. 59: 3 |
 ἰρος. 76: 18 |
 ἰσαι. 29: 9 |
 ἰσασιν. 481: 17 |
 ἰσχυρισός. 81: 1 |
 ἰσι. 245: 20 | 529: 16 |
 ἰσχυρήκτω. 489: 10 |
 ἰσχυρό. 81: 1 |
 ἰσχυρό. 386: 1 |
 ἰσι. 453: 27 |
 ἰσιον. 11: 3 |
 ἰσολία. 2: 14 |
 ἰσχυρόν. 226: 5 |
 ἰσχυρόν. 421: 24 |
 ἰσχυρότατος. 338: 18 |
 ἰταλίζ. 220: 8 |
 ἰταλοί. 192: 7 |
 ἰχθυός. 59: 3 | 220: 8 |
 ἰχθυός. 220: 5 |
 ἰών. 196: 5 |

K.

K αἰδον. 280: 3 |
 αἰδός. 148: 8 |
 κιδός. 189: 10 |
 κιδός. 529: 11 |
 κιδός. 5: 4 |
 κιδός. 85: 7 |
 κιδός. 34: 8 |
 κιδός. 11: 14 |
 κιδός. 278: 4 |
 κιδός. 16: 1, 2 | 10: 15, 18 bis | 45: 4 |
 Καικίς. 82: 18 |
 κιδίς. 351: 15 |
 κιδίς. 63: 8 |
 κιδός. 421: 27 |
 κιδός. 488: 17 |

κιδός. 281: 16 | 282: 2 |
 Κιδός. 296: 6 |
 κιδός. 10: 17, 18 | 11: 13, 14 | 82: 17 | 189: 19 |
 409: 9 |
 κιδός. 140: 4 |
 κιδός. 11: 5 |
 κιδός. 10: 1 |
 κιδός. 11: 9 |
 κιδός. 10: 18 | 11: 5, 12 |
 κιδός. 326: 24 |
 κιδός. 140: 4 |
 κιδός. 87: 23 |
 κιδός. 11: 10 |
 κιδός. 386: 17 |
 κιδός. 11: 4 |
 κιδός. 222: 21 |
 κιδός. 383: 16 |
 κιδός. 10: 15 | 85: 14 | 151: 6 |
 κιδός. 296: 4 |
 κιδός. 254: 3 | 255: 1 |
 κιδός. 469: 7 |
 κιδός. 172: 2, 3, 4, 14 |
 κιδός. 253: 7, 10 | 280: 15 | 419: 8, 9 | 469: 8: 9 |
 κιδός. 469: 10 |
 κιδός. 281: 4 | 383: 4 |
 κιδός. 15: 19 |
 κιδός. 340: 1 |
 κιδός. 509: 19 |
 κιδός. 11: 13 | 469: 9, 11 |
 κιδός. 509: 8, 14 |
 κιδός. 281: 7 |
 κιδός. 296: 4 |
 κιδός. 440: 4, 12 |
 κιδός. 5: 3 |
 κιδός. 280: 10 |
 κιδός. 458: 8 | 459: 19 |
 κιδός. 253: 25 |
 κιδός. 504: 1 |
 κιδός. 149: 18 | 492: 16 | 503: 19 |
 κιδός. 362: 9 |
 κιδός. 362: 10 |
 κιδός. 254: 2 |
 κιδός. 38: 11 | 63: 23 | 64: 1 | 116: 15 | 127: 12 |
 187: 4 | ἀπὸ φρεσιν. 504: 23 |
 κιδός. 280: 7, 8 |

κιδός. 280: 17, 23 |
 κιδός. 281: 8 |
 κιδός. 503: 13 |
 κιδός. 63: 19 |
 κιδός. 249: 5 |
 κιδός. 95: 1 |
 κιδός. 85: 8 |
 κιδός. 362: 6, 7 |
 κιδός. 255: 20 |
 κιδός. 281: 21 |
 κιδός. 11: 7 |
 κιδός. 460: 3 |
 κιδός. 340: 2 |
 κιδός. 468: 15 |
 κιδός. 221: 20 |
 κιδός. 453: 27 |
 κιδός. 413: 14 bis |
 κιδός. 458: 12 |
 κιδός. 194: 19 |
 κιδός. 412: 1, 2 |
 κιδός. 23: 19 | ἀμαλθία. 2: 9 |
 κιδός. 148: 19 |
 κιδός. 5: 4 |
 Κιδός. 2: 8 |
 κιδός. 449: 2 |
 Κιδός. 10: 16 |
 κιδός. 11: 11 |
 κιδός. 281: 11 |
 κιδός. 282: 3 |
 κιδός. 148: 19 |
 κιδός. 370: 17 |
 Κιδός. 11: 1 |
 Κιδός. 253: 1 |
 κιδός. 95: 1 |
 κιδός. 43: 23 |
 κιδός. 398: 5 |
 κιδός. 397: 13 |
 κιδός. 100: 18 |
 κιδός. 253: 9 |
 κιδός. 422: 1 | 469: 28 |
 κιδός. 421: 28 |
 κιδός. 421: 24 |
 κιδός. 509: 9 |
 κιδός. 88: 3 |
 κιδός. 20: 20 |
 κιδός. 481: 4 | 500: 19 |
 κιδός. 17: 23 |
 κιδός. 172: 3, 5, 12 |

VOCABULORUM.

κοινοῦσι. 26 : 17 |
 κοινῶ. 529 : 11 |
 κοινοῦσι λογμὴ καὶ φιλοστον-
 φίας. 528 : 1 |
 κολλακίαν. 383 : 17 |
 κολασται. 409 : 8 |
 κολασας. 202 : 4 |
 κολλή. 356 : 20 |
 κολοισιν. 356 : 22 |
 Κολοῶν. 119 : 20 |
 κομπό+ακαλοῦζήματα. 39 :
 24 |
 κομψα. 282 : 8 |
 κομψή. 17 : 37 |
 κομψή. 363 : 18 |
 Κόρυθος. 24 : 6 |
 κόρυθς. 282 : 6 |
 κορυψή. 253 : 9 |
 κοῦρα. 253 : 26 |
 κοφότητι. 503 : 11 |
 κρααν. 253 : 8 |
 Κρατηται. 385 : 23 |
 κραται. 221 : 20 |
 κρηπίδα. 16 : 9 |
 Κρεωδύλιον. 85 : 15 |
 Κρεωδύλιος. 85 : 10 |
 κρηπίδας. 357 : 19 |
 κρῆκται. 116 : 11 |
 κρῆσμοις. 117 : 25 |
 κρηπικαί. 117 : 24 |
 Κροῖσιν. 170 : 2 |
 κροισίς. 458 : 12 | 459 : 10 |
 κρύπτε. 328 : 13 |
 κρύφαλλοι. 503 : 11 |
 κρύφαλλοι. 235 : 22 |
 κτάνειν. 213 : 3 |
 κτάνειν. 170 : 2 |
 κτάνειν. 148 : 5, 18 | 149 :
 7 |
 κνῆμοις. 149 : 8, 10 |
 κνῆμω. 149 : 4 |
 κνῆμων. 148 : 7 | 149 : 6 |
 κνῆσι. 45 : 12 |
 κνῆσι. 45 : 10, 12 |
 κνῆσις. 45 : 9 |
 κνῆσιμου. 363 : 19 |
 κνῆσι. 124 : 24 |
 κνῆσι. 149 : 10, 11 |
 κνῆσις. 124 : 14 |
 κνῆσις. 350 : 19 |
 κνῆσιδωμένα. 458 : 10 |
 κνῆσιδω. 81 : 29 | 100 :
 20 |
 κνῆσι. 81 : 29 | 100 : 20 |

κνῆσι. 468 : 21 |
 κνῆσιδωμένα. 340 : 1 |
 κνῆσι. 86 : 27 |
 Κνῆσι. 382 : 3 |
 κνῆσι. 460 : 15 |

Λ.

Λαν. 100 : 18, 24
 Λαν. 235 : 24 |
 Λαν. 85 : 15 |
 Λαν. 281 : 15 |
 Λαν. 281 : 19 |
 Λαν. 282 : 2 |
 Λαν. 43 : 15 |
 Λαν. 20 : 20 |
 Λαν. 38 : 1 |
 Λαν. 39 : 13 |
 Λαν. 221 : 20 |
 Λαν. 86 : 26 |
 Λαν. 280 : 10 |
 Λαν. 500 : 18 |
 Λαν. 500 : 17 |
 Λαν. 409 : 10 |
 Λαν. 338 : 18 | 339 : 23 |
 Λαν. 11 : 4 | 287 : 10 |
 321 : 3 |
 Λαν. 10 : 20 |
 Λαν. 38 : 15 | 39 : 2 | 281 :
 13 | 351 : 17 | 468 : 6 |
 Λαν. 11 : 13 | 87 : 3 |
 Λαν. 383 : 15 |
 Λαν. 296 : 4 |
 Λαν. 500 : 21 |
 Λαν. 85 : 13 |
 Λαν. 500 : 15 |
 Λαν. 16 : 11 |
 Λαν. 15 : 14 | 148 : 8 |
 Λαν. 351 : 15 | 409 : 7 |
 Λαν. 429 : 7 |
 Λαν. 255 : 18 |
 Λαν. 221 : 20 |
 Λαν. 221 : 20 |
 Λαν. 448 : 3 |
 Λαν. 21 : 25 |
 Λαν. 67 : 27 |
 Λαν. 23 : 6 |
 Λαν. 339 : 18 |
 Λαν. 339 : 21 |
 Λαν. 339 : 19 |
 Λαν. 503 : 11 |
 Λαν. 337 : 27 |
 Λαν. 255 : 20 |

Λαν. 339 : 17 |
 Λαν. 339 : 2, 14, 20, 23 |
 340 : 1 |
 Λαν. 172 : 4 |
 Λαν. 282 : 8 |
 Λαν. 339 : 17 |
 Λαν. 254 : 1, 20, 22 |
 Λαν. 148 : 19 |
 Λαν. 253 : 9 |
 Λαν. 169 : 7 |
 Λαν. 339 : 6 |
 Λαν. 81 : 17 |
 Λαν. 375 : 18 |
 Λαν. 163 : 9 | 281 : 15 |
 Λαν. 11 : 9 | 296 : 5 | 413 :
 13 |
 Λαν. 85 : 19 | 528 : 1 |
 Λαν. 280 : 8 | 383 : 16 |
 529 : 11 |
 Λαν. 5 : 4 | 178 : 13 | 280 :
 4 | 529 : 10 | 413 : 10 |
 529 : 15 |
 Λαν. 280 : 13 |
 Λαν. 151 : 6 |
 Λαν. 151 : 6 |
 Λαν. 95 : 3 | 281 : 9 |
 Λαν. 422 : 8 |
 Λαν. 351 : 8 |
 Λαν. 221 : 20 |
 Λαν. 509 : 19 |
 Λαν. 85 : 9 |
 Λαν. 116 : 14 |
 Λαν. 235 : 24 |

M.

Μαν. 25 : 21 |
 382 : 11 |
 Μαν. 15 : 18 |
 Μαν. 129 : 1 |
 Μαν. 362 : 10 |
 Μαν. 162 : 9 |
 Μαν. 63 : 8 | 339 : 6 |
 Μαν. 17 : 37 |
 Μαν. 481 : 18 |
 Μαν. 148 : 18, 19 |
 500 : 20 |
 Μαν. 87 : 3 | 249 : 6 |
 287 : 12 | 297 : 8 | 422 :
 8 |
 Μαν. 253 : 1 |
 Μαν. 249 : 6 |
 Μαν. 63 : 15 |
 ΕΕΕΕ iii

INDEX

μάχαι. 363 : 21 |
 μάχαισ. 509 : 8 |
 μάχαισ. 63 : 19 |
 μάχαισ. 363 : 28 |
 μάχαισται. 474 : 22 |
 μά. 10 : 16 | 14 : 23 | 85 :
 11 |
 μάζα. 81 : 29 | 85 : 8 | 100 :
 20 | 28 : 10 |
 μάλα. 28 : 22 |
 μάλα. 37 : 18 |
 μάλα. 386 : 17 |
 μάλα. 15 : 15 | 16 |
 μάλα. 63 : 21 | 67 : 24 |
 μάλα. 282 : 3 |
 μάλα. 481 : 18 |
 μάλα. 280 : 16 | 281 :
 1 |
 μάλα. 281 : 14 |
 μάλα. 281 : 9 |
 μάλα. 488 : 14 |
 Μελιχόστη. 366 : 3 |
 μέλι. 78 : 21 | 23 |
 μέλι. 409 : 16 |
 μέλι. 85 : 7 | 213 : 4 |
 μέλι. 280 : 3 |
 μέλι. 30 : 20 |
 μέλι. 440 : 14 |
 μέλι. 409 : 15 |
 μέλι. 29 : 10 |
 μέλι. 11 : 3 | 7 |
 μέλι. 10 : 17 | 28 : 19 |
 88 : 6 | 172 : 4 | 409 :
 13 | 469 : 9 | 503 : 17,
 18 |
 μέλι. 29 : 9 |
 μέλι. 419 : 9 | 10 |
 μέλι. 339 : 15 |
 μέλι. 504 : 1 |
 μέλι. 15 : 13 | 88 : 6 | 95 :
 2 | 14 | 127 : 12 | 280 :
 11 | 528 : 2 |
 μέλι. 504 : 2 |
 μέλι. 281 : 7 |
 μέλι. 226 : 5 | 446 : 6 |
 μέλι. 28 : 19 | 21 | 65 :
 31 | 125 : 13 | 14 | 188 :
 7 | 281 : 9 |
 μέλι. 201 : 22 |
 μέλι. 24 : 13 |
 μέλι. 10 : 19 | 339 :
 20 | 350 : 19 |
 μέλι. 11 : 7 |
 μέλι. 280 : 15 |

μέλι. 194 : 20 |
 μέλι. 280 : 15 |
 μέλι. 11 : 5 | 12 |
 μέλι. 10 : 18 | 65 |
 μέλι. 440 : 2 | 15 |
 μέλι. 55 : 29 |
 μέλι. 279 : 27 |
 μέλι. 38 : 21 |
 μέλι. 488 : 17 |
 μέλι. 254 : 2 |
 μέλι. 13 : 3 | 14 : 23 | 220 :
 7 | 468 : 6 |
 μέλι. 5 : 4 | 170 : 2 | 220 :
 6 | 251 : 17 | 334 : 10 |
 453 : 26 | 509 : 13 | 529 :
 16 |
 μέλι. 383 : 15 |
 μέλι. 361 : 28 |
 μέλι. 281 : 7 | 20 | 328 :
 13 | 383 : 17 | 422 | 1 |
 μέλι. 16 : 12 | 282 :
 4 |
 μέλι. 281 : 10 |
 μέλι. 363 : 28 |
 μέλι. 46 : 7 |
 μέλι. 88 : 2 | 282 : 3 | 4 |
 383 : 16 | 65 | 488 : 17 |
 65 | 509 : 12 | 65 |
 μέλι. 462 : 19 |
 μέλι. 314 : 20 | 462 : 35 |
 μέλι. 11 : 9 | 12 |
 μέλι. 149 : 17 | 338 :
 19 |
 μέλι. 462 : 19 |
 μέλι. 462 : 15 |
 μέλι. 219 : 13 |
 μέλι. 278 : 4 |
 μέλι. 462 : 19 |
 μέλι. 222 : 21 |
 μέλι. 282 : 10 | 339 : 20 |
 μέλι. 500 : 30 |
 μέλι. 409 : 14 |
 μέλι. 409 : 21 |
 μέλι. 239 : 10 |
 μέλι. 364 : 3 |
 μέλι. 10 : 15 | 245 : 20 |
 280 : 20 | 21 | 281 : 2 |
 490 : 24 | 31 | 32 | 509 :
 6 | 11 | 16 | 529 : 15 |
 μέλι. 334 : 10 |
 μέλι. 339 : 21 |
 μέλι. 500 : 20 |
 μέλι. 529 : 16 |
 μέλι. 229 : 9 | 334 : 22 |

μέλι. 340 : 1 |
 μέλι. 87 : 2 |
 μέλι. 500 : 2 | 3 |
 μέλι. 173 : 4 |
 μέλι. 189 : 20 | 364 : 3 | 5 |
 μέλι. 281 : 14 |
 μέλι. 280 : 22 |
 μέλι. 490 : 24 | 51 |
 μέλι. 490 : 32 |
 μέλι. 5 : 5 |
 μέλι. 282 : 1 |
 μέλι. 484 : 32 |
 μέλι. 339 : 18 |
 μέλι. 339 : 17 |
 μέλι. 24 : 8 |
 μέλι. 24 : 13 | 251 : 16 |
 μέλι. 368 : 13 |
 μέλι. 458 : 7 |
 μέλι. 63 : 8 |

N.

N Αναγνώ. 11 : 5 |
 ναυ. 516 : 12 | 22 |
 ναυ. 281 : 16 |
 Νέ. 280 : 11 |
 Νέ. 339 : 20 |
 Νέ. 82 : 18 | 356 : 22 |
 Νέ. 281 : 1 |
 Νέ. 448 : 3 |
 Νέ. 366 : 8 |
 Νέ. 362 : 8 |
 Νέ. 339 : 3 |
 Νέ. 481 : 17 |
 Νέ. 366 : 3 |
 Νέ. 358 : 10 |
 Νέ. 435 : 17 |
 Νέ. 220 : 8 |
 Νέ. 94 : 9 |
 Νέ. 16 : 12 | 334 : 22 |
 Νέ. 66 : 13 |
 Νέ. 287 : 11 |
 Νέ. 28 : 20 |
 Νέ. 280 : 3 |
 Νέ. 3 : 6 |
 Νέ. 314 : 21 |
 Νέ. 187 : 4 |
 Νέ. 81 : 21 |
 Νέ. 81 : 21 | 160 :
 18 |
 Νέ. 202 : 4 |
 Νέ. 88 : 8 |
 Νέ. 85 : 14 |

VOCABULORUM.

νύμφαι. 253: 26 |
 νύβ. 281: 6, 11 | 287: 13 |
 409: 7 | 469: 7 | 490: 32 |
 νύβδ. 136: 1 |
 νύπτω. 220: 5 |

Ξ.

Ξυλός. 93: 1 |
 Ξυλός. 278: 4 |
 Ξύλον. 11: 5 |
 Ξύμματα. 28: 19 |
 Ξύμτοι. 529: 16, 18 |
 Ξύμτος. 28: 19 |
 Ξυνσία. 351: 5 |

Ο

Ο' αντ. 67: 1, 3, 8 |
 419: 8 | 501: 22 |
 Ο' προση. 95: 2, 14 | 281: 6, 20, 21 | 409: 15 |
 Ο' ληστές. 503: 13 |
 Ο' δίδωται. 37: 19 |
 Ο' δ' παρέρχον. 469: 18 |
 Ο' δ' ασύα. 125: 23, 490: 20 |
 ο' αντιστ. 189: 19 | 193: 24, 280: 8 | 500: 14, 15, 16, 18 | 503: 17 |
 ο' α. 281: 13 |
 ο' α. 453: 27 |
 ο' α. 15: 12 | 87: 4 |
 ο' α. 10: 20 |
 Ο' η. 253: 23 |
 ο' αντιστ. 468: 16 |
 ο' α. 85: 9 | 86: 27 |
 ο' α. 280: 7, 14 | 281: 18 |
 ο' α. 85: 15 |
 ο' αντιστ. 409: 14 | 454: 8 |
 ο' αντιστ. 460: 9 |
 ο' αντιστ. 194: 19 |
 ο' α. 529: 15 |
 ο' α. 189: 18 |
 ο' αντιστ. 469: 7 |
 ο' α. 11: 16 | 251: 17 bis |
 280: 4 | 282: 10 | 383: 17 |
 ο' αντιστ. 339: 2 |
 ο' α. 281: 20 |
 ο' α. 419: 8, 9 |

ο' α. 125: 11 |
 ο' α. 129: 2 |
 ο' α. 11: 17 |
 ο' α. 127: 12 |
 Ο' α. 85: 17 |
 ο' α. 87: 1, 188: 6 |
 ο' α. 500: 23 |
 Ο' α. 119: 19 | 396: 18 |
 ο' α. 280: 4 |
 ο' α. 489: 8, 10 |
 ο' α. 280: 17 |
 ο' α. 489: 8, 10 |
 ο' α. 449: 9 |
 450: 4 |
 ο' α. 509: 19 |
 ο' α. 11: 10 |
 ο' α. 94: 21 |
 ο' α. 386: 22 |
 ο' α. 481: 18 |
 Ο' α. 364: 8 |
 ο' α. 203: 1 |
 ο' α. 126: 14 |
 ο' α. 270: 20 |
 ο' α. 85: 12 |
 ο' α. 15: 15 | 319: 21 |
 ο' α. 202: 15 | 280: 16 |
 ο' α. 183: 20, 503: 19 |
 ο' α. 10: 17 |
 ο' α. 468: 16 |
 ο' α. 37: 18 |
 ο' α. 28: 22 | 281: 11 |
 ο' α. 339: 14 |
 ο' α. 339: 14 |
 ο' α. 281: 7 |
 ο' α. 6: 1 |
 Ο' α. 280: 13 | 351: 15, 17 |
 ο' α. 440: 1, 3, 6 |
 ο' α. 280: 23 |
 ο' α. 28: 20 |
 ο' α. 5: 5 |
 ο' α. 280: 14 |
 ο' α. 453: 17 |
 ο' α. 202: 25 | 382: 7 |
 469: 9 bis | 529: 10 |
 ο' α. 54: 9 |
 ο' α. 189: 10 |
 ο' α. 63: 21 | 67: 24 |
 ο' α. 458: 9 |
 ο' α. 281: 2 | 323: 13 |
 ο' α. 203: 2 |
 ο' α. 88: 2 |
 ο' α. 280: 35 | 429: 8 |

481: 18 | 509: 10 |
 ο' α. 148: 18 |
 ο' α. 481: 17 |
 ο' α. 5: 4 | 87: 23 |
 ο' α. 217: 16 |
 ο' α. 11: 3 | 280: 18, 20, 22 | 281: 4, 421: 27 |
 503: 12 |
 ο' α. 37: 18 | 528: 3 |
 ο' α. 11: 1 | 281: 13, 10 |
 314: 21 | 339: 14 | 503: 11, 12, 19 | 528: 1, 2 |
 ο' α. 15 | 13 |
 ο' α. 281: 19 |
 ο' α. 3: 6 | 15: 14 | 39: 2 |
 63: 9 | 172: 2 |
 ο' α. 85: 18 |
 ο' α. 63: 19 | 174: 20 | 314: 20 | 409: 14 |
 ο' α. 67: 1, 2, 9 | 249: 19 | 339: 22 | 469: 8 |
 ο' α. 281: 3 |
 ο' α. 281: 3 |
 ο' α. 178: 10 |
 ο' α. 297: 9 | 428: 12 |
 ο' α. 281: 16 |
 ο' α. 63: 16, 18, 19 | 86: 26 | 421: 2 | α' α. 514: 3 | α' α. 11: 5 | α' α. 469: 8 |
 ο' α. 278: 4 | 421: 26 |
 500: 19 |
 ο' α. 453: 26 |
 ο' α. 364: 8 |
 ο' α. 10: 17 | 11: 2, 12 |
 125: 14 | 220: 4, 5 |
 280: 6 | 409: 7 | 421: 24 | 529: 16 |
 ο' α. 409: 8 |
 ο' α. 281: 12 |
 ο' α. 409: 21 |
 ο' α. 253: 23 |
 ο' α. 468: 16 |
 ο' α. 85: 16 |
 ο' α. 500: 10 |
 ο' α. 188: 8 |
 ο' α. 282: 5 |
 ο' α. 500: 22 |
 ο' α. 281: 4 bis | 15 bis |
 469: 7 |
 ο' α. 194: 20 |
 ο' α. 529: 11 |

INDEX

ὕψος. 281 : 6 |
 ὕψος. 280 : 19 | 287 : 10 |
 469 : 10 |
 ὕψος. 10 : 10 | 11 : 15 | 189 :
 8 | 245 : 10 | 280 : 14 |
 287 : 13 | 297 : 8 | 339 :
 21 |
 ὕψος. 172 : 5 | 500 : 13 |
 ὕψος. 11 : 11 | 86 : 27 | 509 :
 7 |
 ὕψος. 95 : 1 |
 ὕψος. 339 : 14 | 611 :
 ὕψος. 489 : 20 |
 ὕψος. 299 : 2 |
 ὕψος. 85 : 12 | 217 : 16 |
 500 : 18 |

Π

Παλαί. 458 : 7 |
 παλάτι. 503 : 12 |
 παλάτι. 55 : 16 | 55 : 5 |
 παλάτι. 488 : 16 |
 παλάτι. 503 : 18 |
 παλάτι. 220 : 5 |
 παλάτι. 351 : 10 |
 παλάτι. 280 : 21 |
 παλάτι. 363 : 28 |
 παλάτι. 349 : 20 |
 παλάτι. 280 : 15 | 382 :
 3, 6 |
 παλάτι. 192 : 27 |
 παλάτι. 245 : 22 |
 παλάτι. 220 : 4 |
 παλάτι. 280 : 19 |
 παλάτι. 280 : 20 |
 παλάτι. 85 : 18 |
 παλάτι. 88 : 1 |
 παλάτι. 220 : 4 | 245 :
 21 |
 παλάτι. 11 : 6 |
 παλάτι. 280 : 19 |
 παλάτι. 280 : 23 |
 παλάτι. 280 : 18 |
 παλάτι. 25 : 1 |
 παλάτι. 16 : 11 |
 παλάτι. 474 : 22 |
 παλάτι. 137 : 13 |
 παλάτι. 137 : 13 |
 παλάτι. 95 : 2, 14 |
 παλάτι. 149 : 6 |
 παλάτι. 341 : 6 |
 παλάτι. 509 : 7 |

παλάτι. 218 : 2 | 328 : 14,
 611 |
 παλάτι. 280 : 6 |
 παλάτι. 85 : 10 |
 παλάτι. 202 : 25 |
 παλάτι. 24 : 5 | 63 : 22 |
 67 : 24 | 481 : 17 | 503 :
 11 |
 παλάτι. 87 : 1 | 280 : 2 |
 529 : 11 |
 παλάτι. 280 : 1 | 281 : 7 | 282 :
 1 | 339 : 20 |
 παλάτι. 11 : 3 | 15 : 19 | 189 :
 10 | 281 : 1 | 409 : 14 |
 421 : 24 |
 παλάτι. 178 : 10 |
 παλάτι. 306 : 16 |
 παλάτι. 202 : 11 | 203 :
 1 |
 παλάτι. 78 : 8 |
 παλάτι. 450 : 2 |
 παλάτι. 202 : 4 |
 παλάτι. 409 : 7 |
 παλάτι. 383 : 16 |
 παλάτι. 205 : 19 |
 παλάτι. 221 : 18 |
 παλάτι. 364 : 9 |
 παλάτι. 382 : 7 |
 παλάτι. 503 : 18 |
 παλάτι. 421 : 26 |
 παλάτι. 187 : 13 |
 παλάτι. 528 : 5 |
 παλάτι. 11 : 4 |
 παλάτι. 386 : 1 |
 παλάτι. 125 : 14 |
 παλάτι. 95 : 2, 13 |
 παλάτι. 253 : 2 |
 παλάτι. 469 : 18 |
 παλάτι. 229 : 11 |
 παλάτι. 213 : 4 |
 παλάτι. 255 : 18 |
 παλάτι. 383 : 15 |
 παλάτι. 458 : 15 |
 παλάτι. 489 : 10 |
 παλάτι. 350 : 18 |
 παλάτι. 469 : 10 |
 παλάτι. 220 : 7 | 469 : 6 |
 παλάτι. 254 : 3 | 255 : 1 |
 παλάτι. 281 : 4 | 339 : 15 |
 παλάτι. 254 : 2 |
 παλάτι. 500 : 24 |
 παλάτι. 203 : 2 |
 παλάτι. 178 : 3 |
 παλάτι. 203 : 2 |

παλάτι. 280 : 18 | 281 : 1 |
 παλάτι. 458 : 11 |
 παλάτι. 334 : 19 |
 παλάτι. 509 : 18 |
 παλάτι. 334 : 23 |
 παλάτι. 449 : 2 |
 παλάτι. 282 : 7 |
 παλάτι. 372 : 16 |
 παλάτι. 194 : 20 |
 παλάτι. 282 : 6 |
 παλάτι. 421 : 26 |
 παλάτι. 421 : 28 |
 παλάτι. 422 : 2 |
 παλάτι. 296 : 5 |
 παλάτι. 10 : 16 |
 παλάτι. 350 : 19 | 462 : 15 |
 παλάτι. 254 : 3 | 255 : 1 |
 παλάτι. 343 : 22 |
 παλάτι. 343 : 24 |
 παλάτι. 283 : 17 |
 παλάτι. 87 : 23 |
 παλάτι. 76 : 18 |
 παλάτι. 339 : 21 |
 παλάτι. 251 : 16 |
 παλάτι. 339 : 22 | 449 : 3 |
 500 : 22 |
 παλάτι. 449 : 4 |
 παλάτι. 501 : 22 |
 παλάτι. 95 : 1 |
 παλάτι. 221 : 19 |
 παλάτι. 11 : 2 |
 παλάτι. 281 : 11 |
 παλάτι. 187 : 23 | 335 : 24 |
 παλάτι. 281 : 13 |
 παλάτι. 279 : 27 |
 παλάτι. 2 : 13 | 6 : 2 | 10 : 15 |
 11 : 8 | 16 : 11 | 55 : 13 |
 119 : 19 | 186 : 4 | 188 :
 6 | 220 : 4 | 528 : 1 |
 παλάτι. 220 : 7 |
 παλάτι. 85 : 8 |
 παλάτι. 49 : 13 |
 παλάτι. 334 : 23 |
 παλάτι. 253 : 14 |
 παλάτι. 11 : 17 |
 παλάτι. 282 : 4 |
 παλάτι. 460 : 9 |
 παλάτι.

VOCABULORUM

Πρόβα. 114 : 21 |
 πρίσκα. 458 : 9 |
 πριπίδω. 63 : 16 |
 πριπίδω. 278 : 4 |
 πριπίδω. 253 : 7, 10 |
 πριπίδω. 229 : 11 |
 πριπίδω. 343 : 12 |
 πριπίδω. 370 : 18 |
 πριπίδω. 503 : 11 |
 Πριπίδω. 314 : 19 |
 πριπίδω. 189 : 9 |
 πριπίδω. 76 : 17 |
 πριπίδω. 85 : 16 |
 πριπίδω. 181 : 15 |
 πριπίδω. 85 : 12 |
 πριπίδω. 280 : 21 |
 πριπίδω. 2 : 10 |
 πριπίδω. 469 : 7 |
 πριπίδω. 458 : 11 |
 πριπίδω. 411 : 28 |
 Πριπίδω. 119 : 1 |
 πριπίδω. 115 : 15 | 342 : 3 |
 πριπίδω. 509 : 14 |
 πριπίδω. 127 : 13 | 251 : 17 |
 πριπίδω. 339 : 16 |
 πριπίδω. 38 : 21 |
 πριπίδω. 280 : 11 |
 πριπίδω. 11 : 16 |
 πριπίδω. 127 : 12, 13 |
 πριπίδω. 15 : 16 | 481 : 17 |
 πριπίδω. 178 : 9, 11 |
 πριπίδω. 280 : 23 | 181 : 5 |
 πριπίδω. 508 : 6 |
 πριπίδω. 218 : 3 | 229 : 9 |
 πριπίδω. 412 : 1 |
 πριπίδω. 229 : 12 |
 πριπίδω. 178 : 10 |
 πριπίδω. 15 : 16 |
 πριπίδω. 11 : 2 |
 πριπίδω. 10 : 19 |
 πριπίδω. 29 : 9 |
 πριπίδω. 460 : 9 |
 πριπίδω. 10 : 20 |
 πριπίδω. 129 : 1 |
 πριπίδω. 220 : 8 |
 πριπίδω. 13 : 3 |
 πριπίδω. 178 : 10 |
 πριπίδω. 509 : 11 |
 πριπίδω. 28 : 22 | 163 : 9 |
 πριπίδω. 243 : 11 |
 πριπίδω. 15 : 16 |
 πριπίδω. 21 : 25 |
 πριπίδω. 419 : 9 |
 πριπίδω. 502 : 16 |

πριπίδω. 281 : 8 |
 πριπίδω. 172 : 23 |
 πριπίδω. 172 : 3, 5, 12 |
 πριπίδω. 37 : 19 |
 πριπίδω. 469 : 7 |
 πριπίδω. 221 : 19 |
 πριπίδω. 282 : 5 |
 πριπίδω. 119 : 19 |
 πριπίδω. 30 : 20 |
 πριπίδω. 363 : 28 |
 πριπίδω. 281 : 7 |
 πριπίδω. 280 : 4 |
 πριπίδω. 418 : 11 |
 πριπίδω. 280 : 7 |
 πριπίδω. 280 : 8 |
 πριπίδω. 282 : 11 | 350 : 19 |
 πριπίδω. 63 : 8 |
 πριπίδω. 56 : 10 |
 πριπίδω. 245 : 20 |
 πριπίδω. 287 : 12 | 339 : 19 |
 πριπίδω. 28 : 20, 85 : 14 | 129 : 2 | 409 : 8 |
 πριπίδω. 116 : 1 |
 πριπίδω. 87 : 3 | 188 : 7 | 339 : 16 | 528 : 2 |
 πριπίδω. 386 : 12 |
 πριπίδω. 3 : 5 |
 πριπίδω. 528 : 2 |
 πριπίδω. 307 : 10, 31 |
 πριπίδω. 308 : 1 |
 πριπίδω. 307 : 16 |
 πριπίδω. 307 : 27 |
 πριπίδω. 307 : 27 |
 πριπίδω. 490 : 24 |
 πριπίδω. 307 : 16 |
 πριπίδω. 527 : 19 |
 πριπίδω. 10 : 19 | 11 : 11 | 419 : 8 |
 πριπίδω. 419 : 8 |
 πριπίδω. 100 : 18 |
 πριπίδω. 458 : 11 |
 πριπίδω. 189 : 18 |
 πριπίδω. 253 : 2 |
 πριπίδω. 249 : 19 | 612 : 1 |
 πριπίδω. 280 : 1 | 181 : 18 |
 πριπίδω. 366 : 10 |
 πριπίδω. 386 : 10 |
 πριπίδω. 178 : 11 |
 πριπίδω. 213 : 3 |
 πριπίδω. 124 : 14 |

πριπίδω. 13 : 3 |
 πριπίδω. 458 : 7 |
 πριπίδω. 339 : 10 |
 πριπίδω. 386 : 17 |
 πριπίδω. 509 : 9 |
 πριπίδω. 235 : 24 | 253 : 8 |
 πριπίδω. 409 : 21 | 468 : 15 |
 πριπίδω. 87 : 3 |
 πριπίδω. 281 : 4 |
 πριπίδω. 245 : 23 | 282 : 7 |
 πριπίδω. 469 : 8 |
 πριπίδω. 419 : 8 |
 πριπίδω. 280 : 7 |
 πριπίδω. 469 : 6 |
 πριπίδω. 468 : 6 |
 πριπίδω. 529 : 9, 14 |
 πριπίδω. 469 : 6 |
 πριπίδω. 469 : 9 |
 πριπίδω. 469 : 8 |
 πριπίδω. 56 : 11 |
 πριπίδω. 281 : 2 |
 πριπίδω. 280 : 20 |
 πριπίδω. 281 : 4 |
 πριπίδω. 280 : 16 |
 πριπίδω. 421 : 25 |
 πριπίδω. 527 : 18 |
 πριπίδω. 508 : 23 |
 πριπίδω. 321 : 21 |
 πριπίδω. 287 : 13 |
 πριπίδω. 281 : 15 |
 πριπίδω. 189 : 11 |
 πριπίδω. 95 : 2, 15 |
 πριπίδω. 285 : 5 |
 πριπίδω. 331 : 13 |
 πριπίδω. 186 : 4 | 188 : 6 |
 πριπίδω. 235 : 21 |
 πριπίδω. 11 : 10 | 15 : 13, 15 | 30 : 20 | 67 : 1, 2, 9 | 210 : 4 | 280 : 18, 612 | 328 : 13 | 383 : 19 | 712 : 4 |
 πριπίδω. 383 : 20 |
 πριπίδω. 251 : 17 |
 πριπίδω. 383 : 16 |
 πριπίδω. 409 : 13 |
 πριπίδω. 28 : 21 |
 πριπίδω. 11 : 8 |
 πριπίδω. 499 : 9 | 14 |
 πριπίδω. 202 : 25 | 280 : 19 | 287 : 11 |
 πριπίδω. 210 : 5 |
 πριπίδω. 458 : 14 |
 F F F F

INDEX

Σ

ἀρσώδης. 29 : 1 |
 ἀρωδιαν. 365 : 14 |
 ἀρσώδης. 338 : 3, 6 |
 ἀρσώδης. 85 : 10 | 368 :
 22 | 383 : 18 |
 ἀρσώδης. 383 : 20 |
 ἀρσώδης. 171 : 14 |
 ἀρσώδης. 409 : 6 |
 ἀρσώδης. 339 : 14 | 503 :
 42 |
 ἀρσώδης. 469 : 11 |
 ἀρσώδης. 11 : 4 |
 ἀρσώδης. 458 : 8 |
 ἀρσώδης. 321 : 10 | 393 :
 25 |
 ἀρσώδης. 421 : 25 |
 ἀρσώδης. 339 : 22 |
 Πυθαγόρας. 148 : 8, 18 |
 Πυθαγόρας. 189 : 7 |
 Πυθαγόρας. 149 : 18 |
 πυκνός. 339 : 8 |
 Πυκνός. 339 : 6 |
 πύρ. 501 : 22 |
 πυρός. 458 : 6 |
 Πυρρός. 93 : 1 |
 Πυρρός. 297 : 12 |
 πυρρός. 351 : 13 |
 πύ. 5 : 5 |
 πύμας. 229 : 10 |
 πύμας. 287 : 11 |
 πύμας. 11 : 2 | 282 : 2 | 321 :
 12. |

P

P A. 339 : 3, 7 |
 P A. 209 : 12 |
 P A. 254 : 3 | 255 : 1 |
 P A. 178 : 13 |
 P A. 81 : 6 |
 P A. 119 : 19 |
 P A. 119 : 20 |
 P A. 458 : 8 | 459 : 9 |
 P A. 15 : 16 |
 P A. 440 : 14 |
 P A. 28 : 21 |
 P A. 220 : 7 |

Σ A. 11 : 14 |
 Σ A. 119 : 20 |
 Σ A. 468 : 16 |
 Σ A. 249 : 5 |
 Σ A. 281 : 20 |
 Σ A. 321 : 2 |
 Σ A. 280 : 21 |
 Σ A. 37 : 19 | 129 : 1 | 213 :
 3 | 281 : 10 |
 Σ A. 11 : 15 |
 Σ A. 11 : 2 |
 Σ A. 409 : 16 |
 Σ A. 96 : 7 |
 Σ A. 448 : 3 |
 Σ A. 281 : 17 |
 Σ A. 201 : 22 |
 Σ A. 503 : 12 |
 Σ A. 296 : 6 |
 Σ A. 95 : 1 |
 Σ A. 296 : 17 | 297 :
 15 |
 Σ A. 468 : 15 |
 Σ A. 358 : 13 |
 Σ A. 421 : 27 |
 Σ A. 383 : 17 |
 Σ A. 339 : 7 |
 Σ A. 456 : 7 |
 Σ A. 39 : 2 | 351 : 17 |
 Σ A. 29 : 9 | 351 : 15 |
 Σ A. 128 : 11 |
 Σ A. 85 : 13 |
 Σ A. 119 : 20 |
 Σ A. 11 : 6 | 13 : 86 : 26 |
 282 : 1 |
 Σ A. 184 : 7 |
 Σ A. 296 : 4 | 409 : 21 |
 Σ A. 245 : 22 | 281 : 19 |
 Σ A. 351 : 5 |
 Σ A. 282 : 2 |
 Σ A. 362 : 5 |
 Σ A. 351 : 5 |
 Σ A. 115 : 7 |
 Σ A. 339 : 18 |
 Σ A. 339 : 18 |
 Σ A. 448 : 3, 1 |
 Σ A. 448 : 9 |
 Σ A. 275 : 2 |
 Σ A. 220 : 7 |
 Σ A. 339 : 6 |
 Σ A. 45 : 4 |

Σ A. 55 : 28 | 63 : 24 |
 64 : 1 |
 Σ A. 173 : 24 |
 Σ A. 334 : 22 |
 Σ A. 37 : 18 |
 Σ A. 39 : 23 |
 Σ A. 39 : 6 |
 Σ A. 28 : 22 |
 Σ A. 409 : 13 |
 Σ A. 509 : 13 |
 Σ A. 11 : 15 |
 Σ A. 11 : 6 | 129 : 1 | 213 : 3 |
 287 : 10, 11 | 362 : 9 |
 Σ A. 2 : 15 |
 Σ A. 499 : 1 |
 Σ A. 499 :
 9, 16 |
 Σ A. 471 : 1 |
 Σ A. 280 : 6 |
 Σ A. 280 : 9 | 413 :
 14 |
 Σ A. 500 : 23 |
 Σ A. 280 : 4 |
 Σ A. 383 : 15 |
 Σ A. 489 : 15 |
 Σ A. 331 : 19 |
 Σ A. 429 : 29 |
 Σ A. 188 : 8 |
 Σ A. 14 : 23 |
 Σ A. 422 : 2 |
 Σ A. 422 : 8 |
 Σ A. 421 : 24 |
 Σ A. 117 : 21 |
 Σ A. 81 : 28 | 458 : 11 |
 Σ A. 75 : 18 |
 Σ A. 339 : 3 |
 Σ A. 338 : 19 |
 Σ A. 16 : 13 |
 Σ A. 383 : 18 :
 Σ A. 339 : 17 |
 Σ A. 429 :
 20 |
 Σ A. 339 : 18 |
 Σ A. 15 : 14 |
 Σ A. 500 : 30 |
 Σ A. 188 : 6 |
 Σ A. 504 : 1 |
 Σ A. 93 : 14 |
 Σ A. 339 : 21 |
 Σ A. 492 : 16 |
 Σ A. 178 : 11 | 421 : 25 |
 422 : 2 |
 Σ A. 189 : 10 |
 Σ A. 492 : 13, 16 |

VOCABULORUM.

χιδοι. 412 : 1 | 488 :
 15 |
 χήματα. 45 : 3 |
 χολή. 11 : 14 |
 χυ. 104 : 6 |
 Σάκρατες. 279 : 27 | 280 :
 17 | 281 : 6, 10, 13 |
 σῆμα. 178 : 3 |
 σῆμαπ. 76 : 17 |
 σῆματος. 11 : 11 | 67 : 3 ;
 9 | 95 : 2, 14 | 504 :
 1 |
 σῆμάτων. 6 : 1 |

T.

TA. 10 : 17 ter, 18 bis |
 88 : 3 | 270 : 20 |
 τὰδε. 287 : 13 |
 τακῆ. 503 : 12 |
 τάλαιπύρρ. 88 : 5 |
 τάλαντα. 85 : 15 |
 τάλαντοι. 24 : 9 |
 τὰι. 253 : 8 |
 τανυπῆρυγας. 194 : 15 |
 τανυπῆρυγαςι. 194 : 19 |
 τὰξ. 28 : 22 |
 Ταραντῆ. 278 : 3 |
 τὰς. 220 : 6 | 253 : 2, 7 |
 280 : 8 | 281 : 8 | 338 :
 19 |
 τὰς. 458 : 5 |
 τὰυρον. 366 : 10, bis |
 ταῦτα. 11 : 12 | 28 : 19 |
 135 : 14 | 282 : 8, 10 | 328 :
 13 | 339 : 22. |
 ταυπῶ. 334 : 23 |
 ταύτης. 11 : 3 | 386 : 12 |
 ταυτὴν. 281 : 1 | 296 : 6 |
 362 : 5, 7 |
 ταχῶς. 364 : 8 |
 ταχύν. 85 : 19 |
 τὰ. 81 : 28, ter | 189 : 11 |
 254 : 22 | καί. 481 :
 18 |
 τέρλα. 460 : 9 |
 τέκασιν. 339 : 2 |
 τεθέντων. 413 : 144 |
 τέκνα. 126 : 23 |
 τέκνω. 37 : 19 |
 τέκνω. 338 : 19 |
 τὴλ. 39 : 8 | 249 :
 19 |

τίξ. 116 : 23 |
 τίξ. 458 : 14 |
 τιςπερόνη. 253 : 25 |
 τισάων. 117 : 21 |
 τιπέρτω. 283 : 17 |
 τίτρεται. 266 : 27 |
 τίτρεται. 340 : 1 |
 τιτῆρων. 281. 9 |
 τίτυκ. 386 : 17 |
 τίττας. 518 : 1 |
 τίττα. 282 : 2 |
 τιχίκοι. 449 : 27 |
 τιχί. 61 πρὸς τὸν Διόνυ-
 σον. 527 : 16 |
 τῆ. 245 : 21 | 253 : 26 |
 279 : 27 | 280 : 14 | 281 :
 17 | 282 : 5 |
 Τηλεμάχων. 364 : 3 |
 τηλίκον. 15 : 13, 15 bis |
 τήμερον. 453 : 27 |
 τῶ. 85 : 9 | 218 : 12 |
 245 : 21 | 339 : 18 | 421 :
 25 |
 τηρεῖ. 67 : 27 |
 τηρεῖται. 11 : 15 |
 τ. 81 : 5 | 86 : 27 | 124 :
 14 | 188 : 8 | 239 : 10 |
 245 : 22 | 334 : 22 | 421 :
 24 |
 Τηυγῆτον. 253 : 24 |
 τῆ. 10 : 204 | 85 : 13 | 95 :
 2, 14 | 201 : 22 | 203 : 1 |
 229 : 9 | 253 : 2 | 280 :
 21 |
 τίκται. 338 : 19 | 339 : 15,
 bis, 16, bis |
 τίκταιται. 339 : 17 |
 τίκταται. 338 : 19 |
 τίκταται. 339 : 21 |
 τίκταται. 339 : 22 |
 τιμάδων. 282 : 1 |
 τιμῆς. 95 : 3 |
 τιμωτῆρον. 15 : 13, 14 |
 Τιμωτῆρος. 416 : 14 |
 τιμωτῆς. 202 : 25 |
 τιμωτῆς. 202 : 7 | 203 :
 3 |
 τιμωτῆρος. 202 : 25 |
 τῆς. 11 : 12 |
 τῆς. 15 : 16 | 229 : 11 |
 280 : 7 | 281 : 2 | 421 :
 27 |
 τῆς. 11 : 17 |
 τῆς. 529 : 10 |

τῆς. 281 : 14 |
 τῆς. 11 : 16 | 16 : 11 |
 τῆς. 11 : 8 |
 τῆς. 413 : 14 |
 τῆς. 85 : 19 | 278 : 4 | 279 :
 27 | 339 : 2 |
 Τίτρεται. 253 : 7, 8 |
 τῆς. 67 : 1, 2, 9 | 85 : 10 |
 178 : 2 | 253 : 7, 10 | 419 :
 8, 9 bis | 85 : 13 |
 τῆς. 297 : 9 |
 τῆς. 38 : 20 | 229 : 12 |
 279 : 26 | 314 : 21 | 339 :
 16 |
 τῆς. 119 : 3 | 281 :
 12 |
 τῆς. 499 : 8 |
 τῆς. 188 : 8 |
 τῆς. 201 : 22 | 282 : 5 |
 469 : 8 |
 τῆς. 385 : 20 |
 τῆς. 149 : 18 | 383 :
 17 |
 τῆς. 5 : 5 | 10 : 20 | 149 :
 19 | 188 : 7 | 203 : 1 |
 245 : 20 |
 τῆς. 85 : 17 | 148 : 18 | 220 :
 5, 6 | 409 : 8 | 453 :
 27 | μὴ πατήρ. 530 :
 31 |
 τῆς. 339 : 19 |
 τῆς. 509 : 5 |
 τῆς. 178 : 11 |
 τῆς. 63 : 21, 22 | 88 : 3 | 95 :
 2, 14 | 149 : 11 | 245 :
 21 | 279 : 27 | 280 :
 9 |
 τῆς. 149 : 18 | 281 : 8 | 287 :
 11 |
 τῆς. 10 : 20 | 85 : 13 | 86 :
 27 | 88 : 4 | 95 : 2, 15 |
 280 : 10 | 409 : 15 | 488 :
 16 |
 τῆς. 282 : 2 |
 τῆς. 127 : 12 |
 τῆς. 281 : 3 | 409 : 8 |
 τῆς. 15 : 13, 19 | 278 : 5 |
 422 : 7 |
 τῆς. 11 : 17 |
 τῆς. 15 : 13 | 280 : 10, 11 |
 13 | 281 : 6 |
 τῆς. 10 : 19 | 468 : 17 |
 469 : 8 | 500 : 19, 21 |
 F F F f f i

INDEX

τραγῆματα. 201: 24 | 344:
 1 |
 τραφείς. 449: 10 |
 τραφίντα. 245: 22 |
 τραχέα. 460: 2, 16 |
 τραχέαν. 461: 3 |
 τριμύς. 11: 8, 10 |
 τριμύων. 11: 8 |
 τριφών. 219: 11 |
 τριφύ. 46: 4 |
 τριτορ. 266: 27 |
 τριχ. 178: 6 |
 τριών. 281: 9 |
 Τριπ. 81: 2 |
 Τριπών. 297: 12 |
 Τριφύ. 500: 17 |
 Τριφύς. 125: 10 | 500:
 16 |
 τριφύμας. 409: 12 |
 τριφύ. 219: 12 |
 τρι. 253: 9 |
 τριφύ. 280: 12 |
 τριφ. 194: 19 |
 τριφύ. 282: 6 |
 τριφύ. 54: 9 |
 τριφύ. 351: 5 |
 τριφύ. 497: 11 |
 τριφύ. 95: 2, 14 |
 τριφύ. 282: 1 |
 τριφύ. 140: 4 | 202: 25 |
 245: 21 | 281: 6 | 338:
 19, 66 | 362: 7 |
 τριφύ. 63: 16 |
 τριφύ. 409: 14 |
 τριφύ. 10: 17 | 56: 11 | 63:
 21 | 67: 24 | 245: 23
 356: 22 |
 τριφύ. 5: 4 |

Υ.

Υψύ. 341: 10 |
 Υψύ. 341: 12 |
 21 |
 Υψύ. 10: 19 |
 Υψύ. 66: 13 |
 Υψύ. 503: 10 |
 Υψύ. 235: 22 | 503:
 11 |
 Υψύ. 219: 10 |
 Υψύ. 369: 17 |
 Υψύ. 419: 9 |
 Υψύ. 341: 12 |

Υψύ. 341: 12, 17 |
 Υψύ. 245: 20 |
 Υψύ. 87: 3 |
 Υψύ. 339: 3 |
 Υψύ. 339: 8 |
 Υψύ. 280: 8 |
 Υψύ. 11: 16 | 398: 7 | 530:
 4, 5 |
 Υψύ. 363: 18 |
 Υψύ. 281: 6 |
 Υψύ. 63: 22 | 67:
 24 |
 Υψύ. 88: 8 | 94: 21 | 189:
 20 254: 12 | 281: 16 | 334:
 10, 22 |
 Υψύ. 500: 15 |
 Υψύ. 341: 19 |
 Υψύ. 28: 20 | 189: 7 |
 202: 25 | 220: 8 | 245:
 22 | 282: 4 | 339: 7 | 500:
 21, 22 |
 Υψύ. 54: 9 |
 Υψύ. 462: 4 |
 Υψύ. 334: 3 |
 Υψύ. 341: 19 |
 Υψύ. 15: 19 |
 Υψύ. 341: 19 |
 Υψύ. 363: 21 |
 Υψύ. 339: 17 |
 Υψύ. 421: 26 |
 Υψύ. 341: 12 |

Φ.

Φ. 436: 2 |
 Φ. 280: 20,
 23 |
 Φ. 125: 13 |
 Φ. 133: 13 |
 Φ. 282: 8 |
 Φ. 436: 2 |
 Φ. 125: 14 |
 Φ. 297: 17 | 498:
 28 | 499: 8 |
 Φ. 189: 19 |
 Φ. 281: 19 |
 Φ. 503: 11 |
 Φ. 280: 13 |
 Φ. 28: 3 |
 Φ. 282: 1 |
 Φ. 38: 21 |
 Φ. 458: 11 |
 Φ. 10: 16 |
 Φ. 280: 13 |
 Φ. 281: 7 |
 Φ. 474: 22 |
 Φ. 213: 3 |
 Φ. 149: 18 | 362: 6 |
 Φ. 281: 10 |
 Φ. 349: 17 |
 Φ. 281: 16:
 Φ. 28: 22 |
 Φ. 16: 13 |
 Φ. 281: 11 |
 Φ. 244: 19 |
 Φ. 94: 21 |
 Φ. 16: 11 |
 Φ. 14: 24 |
 Φ. 500: 18 |
 Φ. 76: 18 |
 Φ. 11: 10 |
 Φ. 17: 17 |
 Φ. 16: 16 |
 Φ. 280: 15 | 281:
 18 528: 1 |
 Φ. 278: 3 |
 Φ. 3: 5 |
 Φ. 18: 18 |
 281: 11 |
 Φ. 19: 19 |
 Φ. 13: 3 |
 Φ. 28: 28 |
 Φ. 14: 14 |
 Φ. 491: 14 |
 Φ. 458: 10 |
 Φ. 282: 8 |
 Φ. 504: 1 |
 Φ. 19: 19 |
 Φ. 504: 8 |
 Φ. 203: 2, 503:
 18 |
 Φ. 115: 1 |
 Φ. 93: 11 |
 Φ. 93: 13 |
 Φ. 458: 10 |
 Φ. 21: 21 |
 Φ. 484: 32 |
 Φ. 43: 14 |
 Φ. 214: 1, 23
 Φ. 453: 27 |

VOCABULORUM

φρονιῶν. 282: 7 |
 φρυάγμα. 85: 16 |
 φύγην. 37: 19 |
 φυγή. 11: 12 |
 φυλακῶν. 88: 2 |
 φυλάσσω. 253: 9 |
 φυλαῖαν. 529: 15 |
 φύσις. 270: 20 |
 φυσικῶν. 188: 6 |
 φυσιχοί. 26: 2 |
 φύσιν. 187: 4 | 201: 20 |
 281: 14 | 321: 10 |
 φωνῶν. 178: 9 |
 φωνῶν. 178: 10 | 220: 5 |
 φῶρ. 43: 23, 24 |
 φῶτα. 282: 2 |

X.

Xαῖρι. 116: 22 |
 Χαίρειν. 245: 20 |
 χαίρειν. 280: 19 |
 χαίρειν. 339: 23 |
 χαλάζη. 235: 21 |
 χαλιπῶν. 153: 4 |
 χαλιπῶν. 87: 1 |
 χαλεπώτατον. 87: 2 |
 χαλκῶν. 15: 14, 15 |
 χαρῶν. 279: 27 | 280: 20 |
 χαρῶν. 28: 21 | 245: 20 |
 280: 15 |
 χάρις. 15: 19 | 33: 21 |
 χάρις. 281: 21 |
 χαίρειν. 350: 19 |
 Χάρις. 16: 11 |
 χαίρειν. 11: 2 |
 χαίρειν. 88: 6 |
 χαίρειν. 81: 2 |
 χαίρειν. 95: 1 |
 χαίρειν. 148: 7 | 149: 6 |
 χαίρειν. 500: 22 |
 χαίρειν. 468: 17 | 503: 13 |

χαίρειν. 282: 3 |
 χαίρειν. 41: 3 |
 χαίρειν. 41: 2 |
 χαίρειν. 41: 2 |
 χαίρειν. 501: 22 |
 χαίρειν. 235: 22 |
 χαίρειν. 503: 10 |
 χαίρειν. 18: 1 |
 χαίρειν. 17: 37 |
 χαίρειν. 251: 16 |
 χαίρειν. 5: 3 |
 χαίρειν. 5: 3 | 213: 4 | 280: 2 |
 282: 8 |
 χαίρειν. 280: 17, 21 |
 χαίρειν. 88: 4 |
 χαίρειν. 281: 20 |
 χαίρειν. 149: 18 |
 χαίρειν. 362: 9 |
 χαίρειν. 436: 2 |
 χαίρειν. 421: 26 |
 χαίρειν. 528: 2 |
 χαίρειν. 124: 14 | 213: 4 |
 328: 14 |
 χαίρειν. 509: 18 |
 χαίρειν. 15: 14 |
 χαίρειν. 15: 15 |
 χαίρειν. 11: 1 |
 χαίρειν. 503: 10 |
 χαίρειν. 280: 4 |
 χαίρειν. 220: 6 |
 χαίρειν. 28: 20 |

Y.

Yαῖρι. 356: 21, 22 |
 χαίρειν. 500: 21 |
 χαίρειν. 280: 19 |
 χαίρειν. 280: 22 |
 χαίρειν. 280: 18 |
 χαίρειν. 356: 20 |
 χαίρειν. 356: 21 |
 χαίρειν. 281: 9 |
 χαίρειν. 504: 8 |

χαίρειν. 11: 3 |
 χαίρειν. 422: 8 |
 χαίρειν. 514: 1 |
 χαίρειν. 16: 1 | 67: 3, 8 |
 281: 14 | 400: 2 |
 χαίρειν. 235: 22 |
 χαίρειν. 501: 17 |
 χαίρειν. 6: 1 |

Ω.

Ωαῖρι. 87: 23 | 189: 3 |
 181: 279: 26 | 280: 2 |
 17, 19 | 281: 6, 10, 13 |
 339: 3, 7 |
 Ωαῖρι. 280: 19 | 413: 13 |
 Ωαῖρι. 281: 14 | 469: 6 |
 Ωαῖρι. 100: 18, 24 |
 Ωαῖρι. 235: 24 |
 Ωαῖρι. 253: 25 |
 Ωαῖρι. 409: 21 |
 Ωαῖρι. 87: 23 | 278: 3 |
 4 | 280: 12, 16 | 340: 2 |
 2 | 449: 2 |
 Ωαῖρι. gen. plur. 85: 12 | 251: 2 |
 17 | 281: 13 | 282: 9 |
 Ωαῖρι. 24: 12 |
 Ωαῖρι. 501: 22 |
 Ωαῖρι. 339: 15 |
 Ωαῖρι. 509: 15 |
 Ωαῖρι. 121: 2 |
 Ωαῖρι. 82: 18 | 88: 4 | 125: 3 |
 13, 14 | 148: 8 | 201: 22 |
 245: 21 | 281: 17 |
 Ωαῖρι. 469: 8 | 527: 19 |
 Ωαῖρι. 280: 7, 18 | 287: 5 |
 12 | 339: 6 | 362: 8 | 501: 3 |
 22 |
 Ωαῖρι. 95: 3 | 178: 11 | 339: 3 |
 21 | 356: 22 | 383: 12 |
 500: 21 |
 Ωαῖρι. 280: 22 |
 Ωαῖρι. 11: 8 |
 Ωαῖρι. 503: 18 |

PRIVILEGE DU ROY.

L OUIS par la grace de Dieu Roy de France & de Navarre : A nos amés & feaux Conseillers, les Gens tenans nos Cours de Parlement, grand Conseil, Requestes de nostre Hostel, & de nos Palais, Baillifs, Senéchaux, Prevost, Lieutenans, & à tous nos amés Justiciers & Officiers qu'il appartiendra. Salut : Ne voulant rien oublier de tout ce qui peut contribuer à la bonne education de nostre tres-cher & tres-amié fils le Dauphin, & considerant que son avancement dans la lecture des bonnes Lettres en fait une partie : Nous avons jugé que rien ne luy seroit plus utile pour cela, que de luy faciliter l'intelligence des anciens Autheurs de la langue Latine, par des moiens plus prompts & plus commodes, que ceux dont on s'est servy jusques icy : & Nous nous sommes d'autant plus portés à l'exécution de ce dessein, que nous avons compris en même temps, que le public en recevroit beaucoup d'avantages. Ainsi nous avons jetté les yeux sur plusieurs Personnes sçavantes de nostre Royaume, pour travailler sur les anciens Autheurs de la langue Latine, y faisant des Notes & des Explications qui puissent en donner l'intelligence, sans avoir besoin d'autres Commentaires ; & dans la distribution qui a esté faite de ce travail, Nous avons chargé le Pere Proust de la compagnie de Jesus, de travailler à l'explication d'un Livre intitulé *Auli-Gellii Noctes Attice*, dont il s'est acquité à nostre satisfaction, desorte que son Ouvrage étant en état, Nous avons permis & accordé, permettons & accordons à SIMON BENARD, Imprimeur & Libraire de nostre bonne Ville de Paris, d'imprimer ou faire imprimer, vendre & debiter ledit *Aulus - Gellius* avec l'Interpretation & les Notes dudit Pere Proust, dans tous les lieux de nostre obeissance, en telles marges, tels volumes, & caracteres qu'il voudra pendant le temps de quinze années à compter du jour qu'il sera achevé d'imprimer : pendant lequel temps nous faisons tres expresse inhibitions & deffenses, à tous Imprimeurs, Libraires & autres personnes de quelque qualité & condition quelles soient d'imprimer ou faire imprimer ledit Livre sous pretexte d'augmentation, correction, ou autrement, en quelque sorte & maniere que ce soit ; vendre ny debiter iceluy sans la permission & consentement dudit Benard, ou de ceux qui auront droit de luy, à peine de trois mil livres d'amende, applicable un tiers à Nous, un tiers à l'Hôpital General, & l'autre tiers audit Benard, confiscation des Exemplaires contrefaits & de tous d'épens, dommages & interêts au profit dudit Benard, à condition qu'il en sera mis deux Exemplaires en nostre Biblioteque publique, un en celle du Cabinet de nos Livres en nô-

tre Chasteau du Louvre, & un en celle, de nostre tres-cher & feal Chevalier le Sieur LE TELLIER Chancelier de France, avant que de les exposer en vente, à peine de nullité des Presentes, du contenu desquelles vous mandons faire jouir & user ledit BERNARD ou ceux qui auront droit de luy, pleinement & paisiblement, cessant & faisant cesser tous troubles & empeschemens au contraire. Voulons qu'en mettant au commencement ou à la fin dudit Livre une Copie ou Extrait des Presentes, elles soient tenuës pour bien & dûment signifiées à tous ceux qu'il appartiendra: Car tel est nostre plaisir. DONNE' à Saint Germain le dernier jour de Janvier, l'an de grace mil six cent quatre-vingt un, & de nostre Regne le trente-huitième. Par le Roy en son Conseil; DE LA BAUNE

Registré sur le Livre de la Communauté des Libraires & Imprimeurs de Paris, le 12. Juillet 1681. suivant l'Arrest du Parlement du 8. Avril 1553. & celui du Conseil Privé du Roy, du 27. Février 1665.

Signé ANGOT, Syndic.

Achevé d'imprimer pour la premiere fois, le 19. Juillet 1681.

